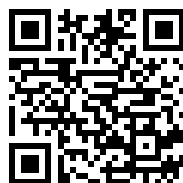

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

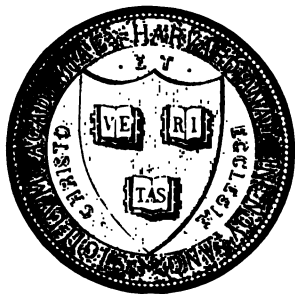
WIDENER LIBRARY

HX 1CC6

N: ...

Ed. April, 1895.

Harvard College Library

THE GIFT OF

STEPHEN SALISBURY,

OF WORCESTER, MASS.

(Class of 1817.)

15 January, 1895.

MINAMEE

BIBLIOTHECA GRÆECA

MEDII ÆVI

NUNC PRIMUM EDIDIT

CONSTANT. SATHAS

Vol. VII.

ANONYMI COMPENDIUM CHRONICUM

P A R I S I I S

JEAN MAISONNEUVE LIBRAIRE-ÉDITEUR

25, QUAI VOLTAIRE, 25

—

1894

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

BIBLIOTHECA GRÆCA MEDII ÆVI.

Vol. VII.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

7

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ:

Κ. Ν. Σ Α Θ Α.

Τ Ο Μ Ο Σ Ζ'.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ:
 ΤΥΠΟΙΣ ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ

—
 1894

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΧΡΟΝΙΚΗ

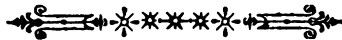
ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
JEAN MAISONNEUVE, LIBRAIRE-ÉDITEUR,
QUAI VOLTAIRE, 25.

—
1894

ΤΗ ΓΕΝΕΘΛΙΩ ΓΗ.

ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Α.

Ἄν ἀληθεύῃ τὸ λεγόμενον, ὅτι εὐτυχεῖς οἱ λαοὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἱστορίαν, ἀληθέστερος τότε καὶ ὁ ἐξ ἀντιθέτου λόγος, ὅτι δυστυχεῖς οἱ λαοὶ οἱ ἔχοντες ἱστορίαν καὶ ἀγνοοῦντες αὐτήν.

Ἄπό τινος παρατηρεῖται ἐν Ἑλλάδι ἱστορικὴ τις κίνησις, ἐξ ἧς προήλθον πολλαὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀξιοσημείωτοι μελέται περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ μεσαιῶνος, διότι οὗτος καὶ μόνος ἀποτελεῖ τὸ σκοτεινὸν νέφος τὸ καλύπτει τὸν ἱστορικὸν ἡμῶν ὀρίζοντα. Ἡ ἐπιστημονικὴ αὕτη ἐξέγερσις θὰ ᾔην ἀληθῶς ἀνωτέρα παντὸς ἐπαίνου, ἂν τις τῶν ἀξιολύμων ἱστορικῶν ἐπρόβαλλεν ἔστω καὶ ὡς ἐνδόμυχον στοχασμὸν: ἀλλὰ ποῦ ἢ Ἑλλάξ; διότι ἀτυχῶς, μεθ' ὅλους τοὺς διθυραμβικοὺς κρό-

τους ἐπὶ τοῖς ἐν Λιβύῃ καὶ Περσίᾳ θριάμβοις τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ Ἡρακλείου, δὲν λείπουν καὶ σκεπτικοὶ ἀνγκυώσται, οἵτινες, οὐδὲν ἀπαντῶντες ἔχουσι τῆς Ἑλλάδος ἐν τοῖς βυζαντινοῖς μεγαλοργήμασιν, ἐπροτίμων νὰ ἴδωσι τοῦλάχιστον καλυπτομένην τὴν ἱστορικὴν ἀφάνειαν διὰ τῆς ἀπλοῦτης ἐκείνης φράσεως ἐφ' ἣ ἐσκώφη ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ὁ ἐκ Κόμης φιλόπατρις ἱστορικός: κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν οἱ Ἕλληνες τὰς ἡσυχίας ἤγον (1).

Καὶ ὅμως, ἂν Ἕλληνες στρατάρχαι δὲν ἐπεδείκνουν τὸν βυζαντινὸν πυρσὸν (2) εἰς τὴν Καραχρῆδὸνα καὶ τὴν Παρτέπολιν, ἔξων ἐν τούτοις ὡς Ἑλλαδικοὶ, ὑποτελεῖς τῶν ὑπερηφάνων τῆς Νέας Ρώμης καισάρων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἤγον τὰς ἡσυχίας: στρατιωτικῶς συνεισέφερον τὸν τεταγμένον ἀριθμὸν εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ βάνδα, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλλον καὶ ἴδιον στόλον διοικούμενον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀθηναρχοῦ, τοῦ ὑποίου ὁ ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἀπονεμηθεὶς τίτλος Μέγας Δούξ κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ ταυτόσημος αὐτῷ τῷ βυζαντινῷ ἀρχικυάρχῳ.

Ἄλλ' ἂν ἐκ τῆς ἀπεράντου Βυζαντιδοῦ ἀδυνατοῦμεν νὰ

(1) « Σκώπεται δὲ καὶ ὁ Ἐφορος, διότι τῆς πατρῆδος οὐκ ἔχων φράζειν ἐν τῇ διαριθμήσει τῶν ἄλλων πράξεων, οὐ μὴν οὐδ' ἀμνημόνευτον αὐτὴν εἶναι θέλων, οὕτως ἐπιφωνεῖ « κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κυμαῖοι τὰς ἡσυχίας ἤγον. » Στρέβων, ΙΓ, 683.

(2) Ἀποκαλῶ διὰ τοῦ ἀληθοῦς αὐτῆς ἑλληνικοῦ ὀνόματος τὴν ἱερὰν τῶν Βυζαντινῶν σημαίαν, ἣ τὸ περιώνυμον λαύραρον, ἢ μᾶλλον λαύραρον, ὅπερ παραγόμενον ἐκ τῆς λέξεως λαύρα, φλῶξ, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ φλάμπουρον (flamma), καὶ ἀποκαλεῖται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων Στρατιωτῶν, Πυρσός: ἐκ τούτου καὶ αἱ προνομιοῦχοι ἐν Ἑλλάδι μοναχί, ἢ τὰ ἄλλως λεγόμενα Σταυροπήγια, ἐκκλοῦντο « Παναγία τοῦ Πυρσοῦ, ἢ τοῦ Φλαμπόρου », ἀντιστοιχοῦσιν πρὸς τὰς παλαιὰς ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Ἀθῶνι Λαύρας.

μάθωμεν ὅποτος ὁ ἐσωτερικὸς βίος, ὁ στρατιωτικὸς καὶ μονα-
 χικὸς ὀργανισμὸς, αἱ ἀσχολίαι καὶ αἱ τέψεις τῶν ζωστῶν καὶ
 τῶν φιλοσόφων τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου κόσμου, ἐν ᾧ λάμ-
 πουσι διὰ τῶν ὄπλων καὶ τῆς πελιδνότητός των, διὰ τῆς βω-
 μολογίας καὶ τῆς μυστικότητός των, διὰ τῆς παραλυσίας καὶ
 τῆς ἀσκήσεως, ὁ Βελισάριος καὶ ὁ Νηστευτῆς, ὁ Γ'ζέτζης καὶ
 ὁ Μυστικὸς, ἡ Θεοδώρα καὶ ἡ Εἰκασία, τὰ περισωθέντα ἑλλη-
 νικὰ μνημεῖα μᾶς μεταφέρουσιν εἰς ἄλλον κόσμον, ἐν ᾧ τὴν
 μοναχικὴν ἀσκησιν ἀντικαθιστᾷ ἡ Αὐλὴ τοῦ Ἐρωτος, τὸν Κων-
 σταντῖνον καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Θησεύς, καὶ
 αὐτὸν τὸν θεὸν ὁ Ἀλέξανδρος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ψάλλει
 ἔτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὁ οὐδένα ἄλλον βασιλέα μνημονεύων εἰς
 τὰ ἄσματα του. Ἐνῶ ἡ βυζαντινὴ ἱστορία πράττεται ὡς ἐγ-
 καταλελειμμένον νεκροταφεῖον, ἐν ᾧ διακρίνονται ἐν μέσῳ κισ-
 σοῦ καὶ ἄλλων ἀγρίων φυτῶν συντετριμμένα σπῆλαι ἀνωρύ-
 μων ἰρώων, ἐκγυμνωμένοι τάφοι, ἀπεριμένα ὀστᾶ, ἐξίτηλα
 ἐμβλήματα μεγάλων ἀνθρώπων, ἐσκωρικσμένα ἀλύσεις ἀγίων
 στυλιτῶν, καὶ ἐν ᾧ ὁ εἰσερχόμενος ἀρχαιολόγος οὔτε φαν-
 τάσματα βλέπει, οὔτε σκιὰς διακρίνει, οὔτε μυρολόγιον ἀκούει,
 ἀλλ' ἐν τῇ παγετώδει ἐκείνῃ σιγῇ τρομάζει εἰς τὰ ὑπὸ τοῦς
 πόδας του τρίζοντα ὀστᾶ, ἀγνοῶν ἂν ταῦτα ἀνήκωσιν εἰς βα-
 σιλεῖς ἢ βιοθανάτους, ἢ ἑλληνικὴ ἱστορία περυσιάζει ζωνταν-
 νὸν, ἀπέραντον καὶ ἀληθές ἄραμα, ἐν ᾧ ἄρῳσιν ἔτι οἱ παλαιοὶ
 ἥρωες, λαλοῦντες τὴν γλῶσσαν καὶ φροσύντες τὸ ἔνδυμα τῆς
 ἐποχῆς των, ἐπιδεικνύοντες τὴν θείαν καταγωγὴν των καὶ δη-
 λοῦντες τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς των, συγκεντρωμένον περὶ
 μυστηριώδη « κοιμώμενον πένητα βασιλέα », τὸν ὅπουτον καὶ
 αὐτοὶ οἱ ἱεροὶ χρησμοὶ τῶν παλαιῶν βυζαντινῶν ἀποκαλοῦσιν
 « ἀληθινὸν βασιλέα, παρ' οὐδενὸς βλεπόμενον καὶ παρὰ μηδενὸς
 γνωριζόμενον, τὸν τοῖς πᾶσι σκοτεινὸν καὶ ἀρκανῆ, τῷ δὲ θεῷ
 καὶ ἑαυτῷ φανερόν. » Τὸ μέγα τοῦτο ἄραμα περιστάμενον

πρὸ τοσούτων βυζαντινῶν σκιῶν. ἔχει ζῶντα ἀκροατὴν, τὸν οὐδέποτε ἀποθάνοντα λαόν, ὅστις ἐν εἰδεί ὄρκου λέγει εἰς τὸν κοιμώμενον βασιλέα του :

ἀπὸ τὸ γένος νὰ διαβῶ, ἐὰν σὲ λησμονήσω .

Τοῦ ἀγνώστου τούτου δράματος θέλω παρουσιάσει εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου μικρὰν σκιαγραφίαν, προτρέπων τοὺς φιλοτίμους ἱστορικούς τῆς ἑλληνικῆς ρυλῆς νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς λεπτομερῆ αὐτοῦ ἐξακριβωσιν, ἐπαναφέροντες οὕτως ἐν Ἑλλάδι τὴν ἀληθῆ ἐπιστήμην καὶ δωρούμενοι εἰς τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν τὸ ὑπὸ τῆς ξενολατρείας ἐντελῶς καταστραφέν ἰδανικόν . ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ λησμονηθῆ ἡ παλαιὰ τῶν ξενολατρῶν ρήτρα ὅτι πᾶν βιβλίον ἐκτετυπωμένον διὰ λατινικῶν χαρακτῆρων ἐμπερικλείει τὴν σοφίαν . Ἄν βᾶσις πάσης ἐπιστήμης ἦνε ἡ ἐγκρατέρῃσι, ἢ ὡς λέγει ὁ Pascal, le génie c' est la patience, ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἰδίῳ ἀπαιτεῖται ἡ ἐγκρατέρῃσι αὕτη, διότι ἱστορία θὰ εἴπη μελέτη . Ἀρκετὰ ἐθητεύσαμεν ἀνωφελῶς εἰς τοὺς ξένους, εἶνε πλέον καιρὸς νὰ ἐρυθριάσῃ καὶ ἡ ἑλληνικὴ φιλοτιμία .

Μ' ὄλην τὴν ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτῆσεως ἐπελθοῦσαν κοινωνικὴν καὶ πνευματικὴν κατάπτωσιν, οὔτε ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, οὔτε ὁ πρὸς τὴν στρατιωτικὴν δοξάν ὄργασμὸς ἐν Ἑλλάδι ἐμαράνθη . πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ ἐκ μεγάλου Ἀθηναϊκοῦ μνημείου τῶν μέσων τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος βλέπομεν ὅτι οὔτε τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας εἶχεν ἀποχαλετῆσαι τὴν Ἀττικὴν, οὔτε ἡ πρὸς τοὺς παλαιούς δημοκρατικούς θεσμούς ἀγάπη ὑποσκελισθῆ ὑπὸ τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα σεβασμοῦ, οὔτε αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἐξορίστων θεῶν διχρηρῆ ἐκ τῆς μνήμης, τοῦ Διὸς ἔτι καλουμένου τοῦ κατ' ἐξοχὴν θεοῦ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς Δήμητρος ἐπονομαζομένης Σωτείρας, οὔτε αὐτὸ τὸ πρὸς τοὺς Πέρσας ἄσπονδον μῖσος τῶν Ἀθηναίων σβε-

σθῆ. Ὁ εἰς τοὺς μαθητὰς του ἐρμηνεύων τὴν Ρητορικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους Ἀνόνημος Ἀθηναῖος διδάσκαλος διακόπτει συν-εχῶς τὴν παράδοσίν του ἵνα παρενείρῃ σκέψεις καὶ γνώμας ἄριστα ἐξεικονιζούσας τὸ ἐπὶ τῶν πρώτων Κομνηνῶν ἐπικρατοῦν ἐν Ἀττικῇ φρόνημα. « Κρείττων, λέγει, ἢ Στρατιωτικὴ δύναμις τῆς βασιλείας. Στρατιῶται μὲν γὰρ καὶ χωρὶς βασιλείως ἐπιζήσονται, στρατεύοντες καὶ διαφερόμενοι, βασιλεῖα δὲ χωρὶς Στρατιωτῶν οὐδαμοῦ συστήῃ » (φ. 12 ρ). « βασιλείας δὲ τὸ ἐνόμωσ, ἐπιστατεῖν, καὶ ὡς πατέρα ἄρχειν τὸν βασιλέα » (φ. 16 ρ). « μὴ τρυφᾶν τὸν βασιλέα, ἢ τὸν προϋπτάμενον ἀρχῆς τινας, ἀλλὰ τοὺς ὑπὸ χεῖρα (φ. 16 ρ). » εἰ ὁ ποιμὴν ἀγρυπνεῖ διὰ τὸ ποίμνιον, λοιπὸν καὶ τὸν βασιλέα δεῖ ἀγρυπνεῖν διὰ τὸ ἐπήκοον (40 ν). « τὸ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀποθανεῖν ἄριστον, καὶ τὸ σφαγῆναι πολεμοῦντα κελὸν (11 ρ). « ὁ μὴ στρατευόμενος, οἷον ὁ λειποτάκτης ἀδικεῖ τὸ κοινόν, οἷον τὴν πόλιν » (25 ν). « πάντες ὁμολογοῦσιν ὡς εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης » (41 ν). « Στρατιωτῶν παῖς εἴη τις εἰ κατέρχεται ἀγαθὰ ἐκείνω ὅσα οἱ τῶν ἄλλων Στρατιωτῶν παῖδες, ἰσῆλικες ὄντες κατώρθωσεν (10 ν). « μέγα μὲν ἢ πόλις, μέρος δὲ ταύτης ἢ νεότης· λέγει γοῦν ὁ Περικλῆς, ἢ νεότης ἐκ τῆς πόλεως ἀνήρηται, ὥσπερ ἕκρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰ ἐξαιρεθεῖ » (1).

(1) Εἰς τὴν Ἀριστοτέλους Ρητορικὴν ὑπόμνημα Ἀνωήμου. Paris 1539. Τὸ ἀντίτυπον δ' ἔχω ὑπ' ὄψει, τετησχυρισμένον ἐν τῇ Μαρκανῇ βιβλιοθήκῃ, εἶνε τὸ αὐτὸ τὸ δροῖον κατεῖχεν ὁ περικλεῆς Φαδρίκιος, ὅστις ἀγνοῶν τίς ὁ μνημονεύμενος Τανισμάνης καὶ ἄλλα περιέπεσεν εἰς πολλὰ σφάλματα (βλ. Bibliotheca Graeca, III, σ. 221, ἐκδ. Harles). Ὁ Ἀνόνημος ἔγραψε καὶ πολλὰ ἄλλα συγγράμματα, ὡς ἀναφέρει. Πέπεισμαι ὅτι ὁ σοφὸς μου φίλος Bywater θελεῖ λάβει ὑπ' ὄψει καὶ τὸν Ἀθηναῖον τοῦτον σχολιαστὴν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἐρμηνευτῶν τῆς Ρητορι-

Αἱ στρατιωτικαὶ κῆρυξαι γινώσκουσι τοῦ Ἀνωμόμου ἀναπτύσσονται καὶ ἐν μεγάλῳ ποιήματι τὸ ὑποῖον γραφέν ὑπὸ Γεωργίου Λαπίθου ἐν τῇ 14' ἑκατονταετηρίδι, δύνανται εἰκότως νὰ ὀνομασθῇ ὁ Πολιτικὸς Συνέδικτος τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλλήνου (1).

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ μνημείου μανθάνομεν ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐπεκράτουν τότε, ὡς τὸ πάλαι καὶ νῦν ἔτι, δύο γλῶσσαι, ἡ τῶν λογίων καὶ τοῦ δήμου: « καὶ τὰ ὀνόματα καὶ αἱ λέξεις οἰκεῖται ὀφείλουσιν εἶναι ἐκάστου τῆ ἀξίᾳ, ἄλλα γὰρ ὀνόματά εἰσιν οἰκεῖα τῷ ἀγροίκῳ, καὶ ἄλλα οἰκεῖα τῷ πεπαιδευμένῳ, ἥτοι τῷ σοφῷ (φ. 59 r). » Καὶ ὁ συγγραφεὺς παρενεῖρει πολλὰς φράσεις τοῦ δήμου μετὰ τῶν ἀντιστοίχων ἀστικῶν· αἱ φράσεις αὗται καὶ λέξεις ἀφορῶσιν εἰς ὀνομασίας ἐνδύματων, ὄπλων καὶ οἰκιακῶν σκευῶν ἀπκντῶσιν ἔτι ἀπαράλλακτοι παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ εἰς ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ δημοτικὴ ἡμῶν γλῶσσα συζῶσα τῇ ἀστικῇ, λαλεῖται καὶ νῦν οἷα καὶ ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν. Περιέρχον δ' ὅτι ὁ τοσοῦτον ὑπὸ τῶν τότε βυζαντινῶν ἐκφυλιζόμενος ἑλληνισμὸς, ὡς χριστιανικὴ κίρσις, ἐν Ἀθήναις ἐσήμαινεν ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κῆρυξαι τὴν ὀρθόπειαν: « τὸ ἑλληνίζειν, ἥτοι ἑλληνικὰς λέξεις λέγειν καὶ σφραῖς, καὶ μὴ βαρβαρικὰς (φ. 56 v) ». Ἐκ τῶν χριστιανῶν πατέρων ἐπαινῶν μόνους τοὺς ἁγίους Βασίλειον καὶ Γρηγόριον, ἀ-

κῆς, παρὰ τῶν τοῦτον πρὸς ἄλλα περισωθέντα ἀντίγραφα, καὶ ἐκκριθῶν τίς τε οὗτος καὶ εἰ περισωθησάν που καὶ ἄλλα τῶν μνημονευομένων αὐτοῦ συγγραμμάτων.

(1) Περί τοῦ ποιήματος τούτου ἐλάλησα ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς Μνημείοις τόμ. IV, σ. VI. τόμ. VII, σ. IX. Νῦν δὲ σημειῶ ὅτι φαίνεται μοι τοῦτο νεώτερον ἐπεξεργασία πλεονέστερον γραφέντος μὲν ἐν Ἀθήναις, μεταχθέντος δ' εἰς Κύπρον χάριν τῆς ἐκεῖσε ἐπὶ Λουζιναθῶν ἀναπτυχθείσης Ἐταιρίας, ἧς μνημεῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ τε Θεοσεῖς καὶ ἡ Μυθολογία τοῦ Βοκκακίου, ὀργάνου τῶν Κυπρίων βασιλείων, ὡς καὶ κατωτέρω λαλήσω.

ποκαλεῖ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἑβραίους προφήτας σολοίκους: « ὁ γὰρ ψαλμῶδὸς (Δαυὶδ) ἐπισυνάψας τοῖς Θηλυκοῖς καὶ ἀρσενικοῖς ὀνόμασι τὸ α, διὰ τοῦ α ἐποίησεν ἀσάφειαν, οἷον Σελήνην καὶ ἀστέρας, ἃ σὺ ἐθεμελίωσας » (φ. 57 γ).

Ἐπὶ τέλους ὁ Ἀνώνυμος ἀποδεικνύει ὅτι ἐπαξίως αἱ Ἀθηναὶ ἐθεωροῦντο ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὁ ὀρθοκλμὸς τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ διδάσκαλος κηρύττει ὅτι πᾶς Ἀθηναῖος ὀφείλει ἵνα προκινδυνεύῃ ὑπὲρ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων, διατηρῶν ἄσβεστον τὸ πρὸς τοὺς Ἀνατολίτας βαρβάρους μῖσος· καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος ἐξ ἐνστίκτου αἰσθηματός μισεῖ τὸν τότε δηοῦντα τὴν ἑλληνικὴν Ἀσίαν ἄγριον τῆς Κασταμόνος ἐμίσην Τανισμάνην, (1) χωρὶς νὰ ἔχη οὐδεμίαν πρὸς αὐτὸν προσωπικὴν γνωριμίαν ἢ διένεξιν: « δεῖ λοιπὸν καὶ ἡμᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ὅπως φροντίζωμεν πῶς ἂν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες δοξάζωνται (φ. 44 γ) » « ἐχθραίνομαι δὲ καὶ μισῶ τὸν Τανισμάνην, καὶ οὐδὲν τι κακὸν οὗτος πρὸς με ἔδρασε, μισεῖν δὲ λέγομαι οὐ τὸν Καλλίαν, ἀλλὰ τὸ γένος τῶν Περσῶν... καὶ τὸ μὲν, ἤτοι τὸ ὀργίζεσθαι, ἐστὶν ἰκτὸν τῷ χρόνῳ, τὸ δὲ μῖσος ἀνάιτον (φ. 33 γ). »

Εἶνε δὲ περίεργον ὅτι ἡ αὐτὴ πρὸς τοὺς Τούρκους περιφρόνησις καὶ τὸ ἀσπονδὸν μῖσος τῆς σχολῆς τῶν Ἀθηναίων ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς Στρατιώταις (2) καὶ ὅταν οἱ πρῶτοι ὡς

(1) Περὶ τοῦ Τουρκοπέρσου τούτου ἐμίρου βλέπε Χωνιάτην (σ. 341. ἐκδ. Migne) καὶ τὸν νῦν δημοσιευόμενον Ἀνώνυμον, σελ. 195—196.

(2) Ὡς πολλάκις εἶπον καὶ κατωτέρω λελάσω, οἱ Στρατιῶται οὗτοι λεγόμενοι καὶ Ἀρματωλοὶ, ὡς τὰ δημοτικὰ ἄσματα ἄδουσι,

ἕνας καλὸς ἄρματωλὸς, κ' ἕνας καλὸς Στρατιώτης,
ἦσαν καθαροὶ Πλατωνικοὶ φιλόσοφοι, ὡς βεβαιῶσιν ὁ Θεμιστοκ. ὁ Λιβάνιος καὶ ἄλλοι, φέροντες τὸ παλαιὸν τοῦτο ὄνομα ἀπὸ τοῦ πλάνητος αὐτῶν βίου (Graeci errant ὡς λέγει ὁ Τάσσοσ).

Μεγάλοι Αὐθένται ἐδέσποζον τῆς Ἑλλάδος· καὶ ἠπειλοῦν δι' εἰσβολῆς τὴν περίτρομον Δύσιν. Ὁ Μάρουλλος γράρων πρὸ τοῦ 1490 πρὸς τὸν πρίγκηπα τοῦ Σαλέρνου καὶ διάσημον στρατηλάτην Ἀντωνέλλον τὸν Σανσεβερίνον περὶ ἀντροφῆς τῶν ἠγεμόνων παρεισάγει καὶ τοὺς ἐξῆς στίχους περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ τότε πλανωμένων καὶ μισθοφορούντων Στρατιωτῶν:

Τ' ἀγόρι ποῦ γεννήθηκε ἔς τὸ ζουσκωμένο κῆμα
 τοῦ Ἀττικοῦ Πριδανοῦ, ἔς τὰ στρέμματ' αὐτῆς Νέδας (1),
 διωγμένον ἐκ τῆς πατρικῆς καὶ λατρευτῆς ἐστίας,
 πλανᾶται εἰς τὴν ξενητικὴν καὶ ἀδιάκοπα βογγαίη,
 καὶ λησμονοῦν καὶ τὰς πληγὰς καὶ τοῦ ἐχθροῦ τὴν νίκην,
 ὀρνεῖ ἔς τὴν ἀτιμίαν του καὶ εἰς τὸν χαμένον γάμον·
 καὶ σφίγγον ἔς τὴν ἠρωϊκὴν πλάμη του τὸ δόρυ,
 καλεῖ ἔς τὴν μάχην τὸν ἐχθρὸν, περιφρονεῖ τὸν Ἄρην,
 καὶ τὴν ψυχὴν του τὴν πετᾷ διὰ ν' ἀκουσθῆ ἔς τὸν κόσμον.
 Ἐὰν τοιοῦτος ἀρχηγὸς ἔβρεθῆ ἐκεῖ ποῦ πρέπει,
 ὅχι μ' ἀνάνδρων συντροφίαν, οὔτε εἰς προμηχῶνα,
 μὰ σὰν ἄετος ἐλεύθερος ἀπλώσῃ τὰ πτερά του,
 δὲν λέγω πῶς θὰ μετρηθῆ μὲ τὸν μέγαν Ἀννιβαν,
 οὔτε κἂν μὲ τὸν Γύλιππον· μ' αὐτὸ τὸ παλληκάρι
 ὁ Γούρκος σας οὔτε στιγμὴν θὰ ἰδῆ τὸ πρόσωπόν του.
 Τώρα τὰ δυστυχεῖα παιδιὰ ἔς τὴν Αἴγυπτον, Λιβύαν
 τῶν Βενετῶν τὰ κάτεργα μ' ἐμπορία συνοδεύουν.
 Ἀνασηκόνεται ἡ ψυχὴ ὀλίγον κατ' ὀλίγον,
 καθὼς ἰέραξ Ἰάρταρος μ' ὑπομονὴν μανθάνει
 ν' ἀφήσῃ τὴν κρυψῶνά του καὶ ὁρμήσῃ ἔς τὸ κυνήγι (2).

(1) Εἰς κατανόησιν τοῦ ποιητοῦ σημειῶ δτι οὗτος πιστεύει εἰς τὴν κατὰ περιόδους ἐπάνοδοσ τῶν ψυχῶν ἐπὶ τῶν ὁδῶν.

(2) De principe (Μνημεῖα Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, VIII σ. 606 στ. 650-668. Ἐπειδὴ πολλὰκις θ' ἀναφέρω στίχους τοῦ Μαρουλλοῦ, σημειῶ δτι

Δυστυχῶς θρησκευτικαὶ διενέξεις, ἐμπαθέστατα διεξαχθεῖσαι, καὶ τὸ πρὸς ἀνεξαρτησίαν αἰσθημα πικρῶζονταν ἐπὶ τοσοῦτον τὸ μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ Ἑλλήνων μῖσος, ὥστε τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλλαδικοῦ, λεγομένου καὶ Κατωτικοῦ, κατέστη διὰ τὸν μακάριον Πολίτην συνώνυμον τῷ Αἰγυπτίῳ, οἱ δὲ Στρατιῶται κατεδικάσθησαν εἰς τὴν ἀτιμοτάτην ποινήν τοῦ ἀστρατεύτου. Αἱ Ἀθῆναι ἰδίως ἐθεωροῦντο ὡς χαλκείον πάσης αἰρέσεως, καὶ νῦν δ' ἐτι ἀπὸ τῶν ἐλληνικῶν ναῶν ἀντηγεῖ ὁ ἐν τῷ Ἀκαθίστῳ ὕμνῳ παρείσακτος χαιρετισμὸς εἰς αὐτὴν τὴν Ἰπέρμαχον Παναγίαν « χεῖρε, τῶν Ἀθηναίων τὰς πλοκάς διασπῶσα. » Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἔνδοξον ὄνομα τοῦ ἡμετέρου ἀρματωλοῦ, armatura σκαπτικῶς ὑπὸ τῶν Λατίνων λεγομένου, ὀφείλει τὴν ἀρχὴν του εἰς τὴν αὐτὴν διένεξιν, οὐδὲν ἄλλο ὄν ἢ αὐτὸς ὁ ἀμαρτωλὸς, λεγόμενος καὶ ἀρματωλὸς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς δῆλον ἐκ τῆς παρ' Ἀριστοφάνει ἀρματωλίας ἀν-

ἢ μετάφρασίς μου πρὸ πολλοῦ γενομένη, προτίθεται νὰ καταστήσῃ ἀπλῶς γνωστὸν τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν ποιητὴν καὶ ἱστορικόν, μὴ παρεκτρέπομένη μὲν τοῦ λατινικοῦ πρωτοτύπου, ἀλλὰ καὶ οὐδόλως ἀξιοῦσα ν' ἀρθῇ εἰς τὸ αὐτὸ ποιητικὸν ὕψος. Εὐχομαι ἵνα μᾶλλον εὐφάνταστοι τῶν ἡμετέρων ποιητῶν ἀσχοληθῶσιν εἰς ἐπιτυχέστεραν μετάφρασιν τούτου ὡς καὶ τοῦ Ζακυνθίου Φοσφόρου, ἀμφοτέρων Στρατιωτῶν καὶ μεγάλων λυρικῶν ποιητῶν, τῶν ὁποίων οἱ θεσπεσιοὶ ὕμνοι συνετελεσαν παρ' αὐτοῖς τοῖς ξένοις εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἐλληνισμοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ πατριωτικοῦ αἰσθητικῆς. Ὁ Μάρουλλος καλεῖται παρ' ἐπάντων poeta divinus καὶ πατὴρ τῆς νεωτέρας λυρικῆς ποιήσεως, ἐπαινούμενος ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τοῦ Ἀριστοῦ καὶ τοῦ Ρονσάρδ, ἵν' ἀρκεσθῶ εἰς τοὺς δύο μεγάλους τούτους ποιητὰς καὶ τεγνοκρίτας· ἐπροτίμησε τὴν λατινικὴν γλῶσσαν, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, διότι, ὅταν ἔγραφεν, οὔτε ἐλληνικὴ πατρίς οὔτε ἑλληνες ἀναγνώσται υπῆρχον, εἶδε δὲ ἵν' ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τῶν ἐν Εὐρώπῃ πολυαρίθμων ὁπαδῶν τοῦ ἐλληνισμοῦ, οὗ ἦν ὁ ἱεροφάντης (sacerdos) οὐγὲ λόγῳ, ἀλλὰ πράγματι, ὡς λέγει ἐν τέλει τοῦ εἰς τὸν Αἰθέρα ὕμνου του.

τιστοιχούσης, πρὸς τὴν ἀμαρτίαν, ὡς λέγουσιν οἱ σχολιασταὶ (1). οἱ δ' αὐτοὶ πολεμισταὶ ἐκκληῶντο καὶ Πεκατόροι (peccatores), ἐν δὲ Κρήτῃ καὶ Κάβν, χατνιδε; ὑπὸ τῶν Γούρκων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν τὸ παράδοξον ὅτι οἱ ἐν τῇ πατρίδι ἀστράτευτοι ἐζήτησαν ὡς ὁ Κλερχος εἰς ξένου χωρῆς στάδιον τῆς στρατιωτικῆς των φιλοτιμίας, γενόμενοι ἐν τῇ Δύσει ἰδίως περιώνυμοι, i terribili Stradioti, ὡς προσφωῶς τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ Κάτσαρ Καντού. Οὕτω δὲ παραμένει ἔτι εἰς τοὺς ἀτύχθονας Ἀθηναίους ὡς δυσφημίαις ἐπώνυμον τὸ Γκάγκρις, ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεω; Vagarius ἥτις σημαίνει, ὡς ἡ ἀντίστοιχος; ἑλληνικῇ λέξει; ρεμβός (ὁ τοῦ λαοῦ ρέμπελλος) τὸν πλανώδιον, outlaw, διωγμίτην ὡς ἔλεγον οἱ Ρωμαῖοι, τὸν Ἀπελάτην τῶν βυζαντινῶν· ὅτι δὲ Στρατιώτης καὶ Ἀπελάτης κατέστησαν ἐν Ἑλλάδι συνώνυμα δηλοῦσι τὰ δύο χρονικὰ τῆς Πελοποννήσου, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἑλληνικὸν ἀποκαλεῖ φοβερόν καὶ ῥέβηλον Στρατιώτην, τὸ δὲ γαλλικὸν Apeleres et vaillans τὸν περιώνυμον δυνάστην τῆς Ἀργολιδοκορινθίας, Ἄεοντα τὸν Σγουρόν. Ὅθεν τὸ ἐν τῷ δημοτικῷ ἔγγραφι τοῦ Στεργίου ἐκδηλούμενον μῖτος τοῦ ἀρματωλοῦ κατὰ τοῦ Γούρκου ἐπὶ τῇ ἀφαιρέσει τοῦ δικαίωματος τῆς φρουρήσεω; τῶν κλεισουργῶν καὶ ἢ εἰς τὰς φωλεὰς τῶν λύκων καταφυγῇ τοῦ ἀπέλιπιδος Στρατιώτου συγκεντροῦσι τὴν ζωντανὴν ἱστορίαν τοῦ ὑποδούλου Ἑλ-

(1) Ἡ ἐν στίχῳ 415 τῆς Εἰρήνης φερομένη ἀρματωλία, καθὼς διωρθώθη εἰς τινὰς τῶν νεωτέρων τοῦ Ἀριστοφάνου; ἐκδόσεων δι' ἀμαρτωλίας, ἐναντίον τῶν κωδίκων· ἡ ἀρματωλία τοῦ Ἑρμοῦ, πλὴν τῆς ὑπὸ τῶν σχολιαστῶν λεγομένης ἀμαρτίας, περιεχεῖ καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς προνοίας (provision) στρατιωτικοῦ σιτηρείου (ἢ Στρατεία,) δι' ὃ οἱ καρπούμενοι τοιαῦτα χωρία ἢ φέουδα Στρατιώται ἐλέγοντο καὶ Προνοιάται. Πιστοτέρη σημασία τῆς Ἀριστοφανεοῦ ἀρματωλίας ἐν τῷ σημερινῷ πνεύματι φαίνεται μοι ἡ ζωάρκεια (provision).

ληνος, οἶος καὶ ἄν ἦν ὁ δυνάστης, ὡς διδάσκει ὁ τὰς τύχας τῶν ὁμοφύλων θρηνηδῆσας ἱεροφάντης τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν τῷ κατωτέρῳ παρατεθησομένῳ εἰς τὸν Ἥλιον ὕμνῳ του.

Ἄλλὰ τὰ ἀγρίως συνδαυλισθέντα μίση ἐπήνεγκαν ἐπὶ τέλους τοὺς ἀπαισίους αὐτῶν καρπούς. Ἡ βυζαντινὴ μουμία, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας διετήρησε τὸ ἑλληνικὸν βάλσαμον, διελύθη εἰς κόνιν ἅμα ἔλειψεν ὁ συγκρατῶν αὐτὴν δεσμός. Πολὺ πρὸ τῆς Φραγκικῆς κατακτήσεως ὁ μητροπολίτης Κορίνθου ἅγιος Παῦλος εἰδοποίησε τοὺς Ἕλληνας ὅτι θὰ παραδοθῶσιν εἰς ἄλλον κύριον, ἄν δὲν ὑπέκυπτον ἀγογγύστως εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐξουσίαν καὶ ἀνεγνώριζον τὸ θρησκευτικὸν καθεστῶς. Ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς δι' Ἑλλήνων γενόμενος κύριος τοῦ θρόνου, ἐνόμισεν ὅτι ἐξώφλησε τὰς πρὸς αὐτοὺς ὑποχρεώσεις ἐπιτρέπων τὴν διαρπαγὴν τῆς Πόλεως ἐν αὐτῇ τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι τῶν Παθῶν μετ' ὀλίγον δὲ συνεννοηθεὶς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν εἰς πυρπόλησιν τῶν αἵρετικῶν λεγομένων Μανιχαίων, περιεστοιχῆθη ὑπὸ ξένων μισθοφόρων, καὶ τὸ ἀπαισιώτερον (ὅπερ ὁ Μάρουλλος ἀποκαλεῖ ἀληθῆ μανίαν, furor) ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης δι' ἐπιστολῆς περισωθείσης καὶ τέως θεωρηθείσης ὡς ἀμριβόλου πίστεως, νῦν ὄμως ἀποδεικνυομένης ἀληθεστάτης, ἀφοῦ ὁ δημοσιευόμενος ὀρθοδοξότατος χρονογράφος ρητῶς μνημονεύει τὸ γεγονός μετὰ τινων λεπτομερειῶν περὶ τῆς Ρωμικῆς ἐπεμβάσεως, προσπαθῶν νὰ κολάσῃ τὴν βδελυγμίαν τῆς προδοσίας ὑπὸ τὴν κακοήθη δικαιολόγησιν, ὅτι ὁ ἀγχίνους αὐτοκράτωρ ἠννοεὶ νὰ δολιευθῆ ἐν καιρῷ τοὺς συμμάχους καὶ συνάρχοντας, παραδίδων αὐταῖς μόνην τὴν Παλαιστίνην, καὶ ταύτην προσωρινῶς, χάριν τοῦ Γάφου τοῦ Χριστοῦ, πρὸς ὃν οἱ Λατῖνοι ἐπίδεικνύουσι θερματέραν λατρείαν τῶν Βυζαντινῶν! Οὕτω δ' ἐπλημμύρησεν τὴν Ἑλλάδα οἱ μυστηριώδεις Σταυροφόροι ὑπὸ τὸ προσωπεῖον προσκυνητῶν μοναχῶν, τοὺς ὁποίους καὶ αὐτὸς ὁ Ἀθηναρχῆς ἠναγβ'.

κάσθη, νὰ δεῦροθῆ ἐπὶ τῆ ἐπιδείξει τῆς νυτοκρατορικῆς διαταγῆς, αἱ δ' ἐπαρχίαι διενεμηθήσαν εἰς τοὺς ζῆνους, πολὺ πρὸ τῆς μοιραίως ἐπελθούσης πτώσεως καὶ αὐτῆς τῆς Πυλσεως (1).

Οἱ ἐπίκουροι Σταυροφόροι ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξίου, πλὴν δὲ τοῦ Χωνιάτου καὶ ὁ ἡμετεροῖς Ἀνώνυμος βεβαίως οἱ οἱ βυζαντινοὶ στρατοὶ μετεβόλαζον τοὺς ἐκ Δύσεως συμμάχους, εἰς οὓς ἐξελενοῦντο τὰ βασιλικὰ ταμεῖα ἐν ᾧ χρόνῳ οἱ μὲν Τούρκοπέρσαι ἐπλημμύρουν καὶ ἠρῆμον τὴν ἑλληνικὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σέρβοι ἐλήστευον τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, οἱ δὲ κατ' αὐτῶν πολεμοῦντες στρατιῶται ἐστεροῦντο καὶ αὐτῶν τῶν σιτηρησίων. Ἔγει δὲ δίκαιον ὁ Μάρουλλος στιγματίζων ὡς ἀληθῆ παραφροσύνην τὴν βλακώδη ταύτην ἐγχώρησιν κράτους ἀκμάζοντος ἐν πλούτῳ καὶ στρατιωτικῇ δούξῃ εἰς προαιωνίους καὶ ἀσπύνοδους ἐχθρούς, οἵτινες, ἀφ' οὗ ἐπυροπλησαν τοὺς σωζομένους ἑλληνικοὺς ναυοὺς, παρέδωκαν ὑστερον εἰς τοὺς Τούρκους χώρας τῶν ὁποίων ἀπεδείχθησαν ἀνίκανοὶ δεσπότηαι.

Quis furor est patriam vallatam hostilibus armis
tutantem externis credere velle viris?
ignotaque manu conludere civica signa,
et sua, non Graecis tela putare satis?
Ille ille hostes erat, ille expugnabat Achivos
miles, et eversas diripiebat opes,
ille deos et fana malis dabat ignibus, ille
Romanum in Turcas transtulit imperium (2).

(1) Περὶ τούτων βλέπε ἐν ἐκτίσει Μνημεῖα Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, VII, préface.

(2) Μνημεῖα Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, VII, σ. 219, στ. 37.

Μακρὰν καὶ περίσυχον περιγραφὴν τοῦ τε βίου καὶ τῶν ἔξεων τῶν αἰμοβόρων καὶ φιλαρπάγων τούτων ψευδοκαλογήρων ἐχάραζεν ἡ ἀριστευγῆς χεὶρ τοῦ ἀριδίου ὑπομημητιστοῦ τοῦ Οἰμήρου, Εὐσταθίου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, μάρτυρος αὐτόπτου καὶ θύματος τούτων, οἵτινες καὶ αὐτὴν τὴν μητροπολὶν του παρέδωκαν εἰς ἄσημον δημιούργημα των. Οὐχ ἦτον δὲ ἐξαιρετικῶς τὴν τότε θέσιν καὶ αἱ ὑπὸ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου καὶ Νικολάου τοῦ Μεθώνης γραφεῖσαι δύο κωμικαὶ βιογραφίαι τοῦ ἐκ Μουτσαλλῆας ἀγίου Μελετίου, σπαλέντος εἰς Πελοπόννησον καὶ Ἀττικὴν ἵνα ἐπιβάλλῃ διὰ τοῦ ροῦρα αὐτοῦ ροπάλου τὸ βύπτισμα εἰς τοὺς αἰρετικούς, καὶ τοῦ ἁποστολικοῦ ἢ μονῆ ἀνυψοῦται ἔτι, εἰς ἀληθῆ τοῦ ἀναγεννηθέντος ἑλληνισμοῦ χλεύην, εἰς αὐτὰ τὰ πρόθυρα τῆς Ἀττικῆς ἕτερος δὲ στρατοκαλόγηρος διαδραματίσας ἀπαίσιον πρόσωπον ἐν τῷ ἑλληνικῷ δράματι εἶνε ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐν Πάτρῳ μονῆς τοῦ Θεολόγου ἁγίου Χριστοδούλου, ὅστις μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν μέλανος στρατοῦ διέτρεχε τὰς νήσους τοῦ Αἰγίου μέγροις Εὐβοίας, κατὰστρέφων ἑλληνικὰ μνημεῖα, ἐν οἷς ρητῶς μνημονεύει ἡ βιογραφία του τὸ ἐν Πάτρῳ ἄγχιμα τῆς Ἀφροδίτης « κωμωμένον μὲ πολλὴν τέχνην. » Ὅταν οἱ ἄγγλοι Στραυροφόροι ἐπεσκέφθη τὴν Ρόδον ἐξεπλάγησαν ἐπὶ τοῖς ἀποκειμένοις ἔτι ἐν τῇ νήσῳ σωσσοῖς τῶν ἐρειπίων.

Ἄλλ' ὡς λέγει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς,

τὸ καλὸν τὸ παλληκῶρι ξέρεει καὶ ἄλλο μονοπάτι (1).

(1) Ὅταν οἱ Στρατιῶται ἠπειλοῦν τοὺς Ναυπολίτας διὰ τῆς πρὸς τοὺς Ἰσπανοὺς συνεννοήσεως, ἔλεγον ὅτι αἱ κλεισοῦραι των εἰσὶν ἀμφίφιστομοί :

Amphratas Graio dictum sermone Latini dixerunt ancipitesque vias » Elyait Calenci, Carmima, Roma, φ. 37 recto.

οὐ ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν δισπαρέντες· ἐν Ἑλλάδι Σταυροφόροι καὶ ἀνακμένοντες· τὸ τετραγμένον σύνθημα τῆς στρατῆς· τῶν κατωίκων, ὡς βεβαίως ὁ Εὐστάθιος, ἤλθον παραδόξως εἰς συνεννοήσεις πρακτικώτερας πρὸς τὰ προσωρισμένα θύματα των, καὶ ἐν ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ ἀπεκέρυξαν τὸν ἐν Βυζαντίῳ κοινὸν καὶ δόλιον κύριον. Ἐμπληκτοὶ οἱ Πολῆται ἐπὶ τῇ κωμικῇ τροπῇ τοῦ ὑπ' αὐτῶν παρασκευασθέντος μεγάλου δράματος, ὑβρίζουσι τοὺς πρώτους ὡς παρασπόνδους, τοὺς δὲ δευτέρους ὡς προαγωγούς τῆς ἐκπορευέσεως τῶν ἰδίων πατριδῶν (1). Ὅταν δὲ ἡ ὑπὸ Ἀλεξίου ἐγκαινισθεῖσα Σταυροφορικὴ κωμῶδις κατέληξεν εἰς τὴν κατάληψιν αὐτῆς τῆς Πόλεως καὶ τὴν ἀγγλὴν τοῦ Μουρτζούφλου, ἀπάτριδες πλέον οἱ τέως ὑπερήφανοι ἀπόγονοι τοῦ Αἰναίου, ἐπικαλοῦνται ἀπ' αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων τὴν ἐκδίκησιν τῆς Φραγκικῆς παρασπονδίας· « Ἀλλ' ὦ Ἕλλην ποταμὲ Ἀλφειῖ, ρεῦμα ρέον δι' ἄλμης πότιμον, ξενίζον ἄκουσμα, ἐμπύρευμα ἔρωτος, μὴ δὴ τὰ Ἑλλήνων δυσπραγήματα τοῖς ἐν Σικελίᾳ βραχάροις· δικτηκνώσεις, μὴδ' ἐκπυστα θείης ὅσα οἱ ἐκ σφῶν ἐπιστρατεύσαντες Ἑλλησι καθ' Ἑλλήνων ἐμεγαλοῦργησαν, ἵνα μὴ χοροὶ στῶσι καὶ παιῖνες ἀσθῶσι καὶ πλείους κατάρωσιν οἱ διάφοροι. Βραχὺ τι ἐπίμεινον· ἄλλοπρόσταλλος ἡ μάχη, πεττευτὰ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ νίκη ἐπικυβεῖται ἄνδρας. Οὐδ' Ἀλεξάνδρω φασὶ τὰ ἐπὶ πᾶσιν ἀπρόσκοπα, οὐδ' ἀδιάπτωτος παράπαν ἡ τύχη τοῦ Καίσαρος. Ναί, πρὸς αὐτῆς τῆς Ἀρεθούσης τῶν ἀνεπάφων ἄλμης φιλοτήτων καὶ τοῦ ἐρωτεύοντοςνάματος. » Ἀλλ' ἐν ᾧ ὁ ἱστορικὸς τῆς ἀλώσεως μεταβαλλόμενος ἐξαίφνης εἰς Ἑλληνα ὄνειρεύεται τὸν Ἀλφειὸν βηπτόμενον διὰ Φραγκικῶν αἱμάτων, οἱ Ἠλεῖοι πανηγυρικῶς ἐδέχοντο τοὺς ὑπὸ τὸν Καμπανήσιον Champlitte Γάλλους:

(2) * Καὶ Λατῖνοι προσδεύται καὶ τῶν πρακτέων εἰσηγηταὶ καὶ τῆς πατρίδος προαγωγοὶ γενόμενοι. » Χωνιάτης σ. 988 (ἐκδ. Migne).

Οἱ Ἀνδραβίδαῖοι ἔμαθαν πῶς ἔρχονταν οἱ Φράγκοι,
 ἐξέβησαν μὲ τοὺς σταυροὺς ὁμοίως μὲ τὰς εἰκόνας
 οἱ ἄρχοντες καὶ τὸ κοινὸν τῆς χώρας Ἀνδραβίδας,
 καὶ ἦλθαν, ἐπροσκύνησαν αὐτὸν τὸν Καμπανέσην.
 Καὶ ἑκεῖνος ὁ παμφρόνιμος καλὰ τοὺς ἀποδέχθη,
 ὤμοσεν, ὑποσχέθηκε νὰ μὴν τοὺς ἀδικήσῃ,
 οὔτε ζημίαν νὰ ἔχουσιν ἀπὸ τὰ γονικὰ τους,
 τιμὴν, δωρεᾶς νὰ ἔχωσιν εὐεργεσιᾶς μεγάλαις.

Ἐν τῇ Βιθυνικῇ κατασκηνώσει οἱ Βυζαντινοὶ μεταμορροῦνται εἰς ἀληθεῖς Ἕλληνας· πρῶτος ὁ ρωμαϊκώτατος ἱστορικός καὶ γραμματεὺς τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων, ὁ προμνημονευθεὶς Νικήτας Χωνιάτης, λησμονήσας τὰς κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς ψευδοπαρθένου των Ἀθηνᾶς ὕβρεις, ἐπιδεικνύει ἑλληνισμὸν τὸν ὅποιον οὔτε ὠνευρέθησαν οἱ ὑπὸ πολυχρονίου δουλείας ταπεινωθέντες Ἑλλαδικοὶ· ἠρᾷει πλέον τὸν Ρωμαϊκὸν κάλαμον λέγων « οὐκ ἂν ἐσοίμην παρὰ πέμπων τοῖς ἔπειτα πράξεις πολεμικὰς ἐν αἷς μὴ νικῶν Ἕλληνας », διότι ἡ ἱστορία, ἐφεύρεσις οὐσα αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, Ἑλληνικὰ μόνον ἔργα ὀφείλει νὰ ἐξιστορῇ, « πῶς ἂν εἴην ἐγὼ τὸ βέλτιστον χρέμα, τὴν ἱστορίαν, καὶ κάλλιστον εὐρημα τῶν Ἑλλήνων, βαρβαραῖς καθ' Ἑλλήνων πράξεις χαριζόμενος; (σ. 964) ». Αὐτὸ τὸ τμήμα τῆς ἱστορίας του τὸ ἐπιγραφόμενον « τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν συμβάντα » ἀρχεταὶ ἀπὸ ἐγκωμίου τῆς σοφίας τῶν Ἀθηναίων καὶ ἰδίως Σόλωνος τοῦ Κοδρείδου, τοῦ ὁποίου μεταγράφει καὶ τοὺς ἐξῆς στίχους, χιριεκάκως συνιστῶν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν εἰς τοὺς Βυζαντίους, ἐνθ' ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης ἀπέτεινεν αὐτοὺς πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμπολίτας.

Εἰ δὲ πεπόνθατε δεῖνὰ δι' ὑμετέραν κηχρότητα
 μὴ τι θεοῖς τούτων μοῖραν ἐπαμύρετε.

αὐτοὶ γὰρ τοῦτους ἠϋξήσατε ρύσιν δόντες,
καὶ διὰ ταῦτα κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.
ὑμῖν δ' εἰς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἴχνησι βαίνει,
σύμπασιν δ' ὑμῖν κοῦφος ἔνεστι νύος.
εἰς γὰρ γλώττην ὄρατε καὶ εἰς ἔπος ἀκόλον ἀνδρὸς,
εἰς ἔργον δ' αὐτὸν γιγνόμενον βλέπετε.

Τοὺς αὐτοὺς περίπου σαρκασμοὺς ἀποτείνει εἰς τὸν δουλοφρονα, ἄνουν καὶ ἐν περιστάσει αἰμοχαρῆ δῆμον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ νῦν ἐκδιδόμενος, χρονογράφος τῶν ἐν Νικαίᾳ αὐτοκρατόρων. Τὸ περιεργότατον δὲ ὅτι καὶ ὀρθοδοξότατοι ἐπίσκοποι ἐκ τῶν ἀπωτάτων βαρβαρικῶν ἐπαρχιῶν, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς Φραγκικῆς παρασπονδίας ἀνακράζουσι « ἐλάω μὲν ἢ πατρις, ἀλλ' ἀνδρὶ σοφῷ πᾶς τόπος Ἑλλάς. » (1).

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲως παράδοξον ν' ἀκούωμεν τὸν Χωνιάτην ὡς γραμματεῖα τοῦ Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως ἀποκαλοῦντα τὸν βασιλέα νέον Ἀλέξανδρον, Τιμολέοντα τυραννοκτόνον, Ἀρμόδιον καὶ Βροῦτον, τὸ ἀληθῶς πρωτοφανές εἶνε ὅτι βλέπομεν αὐτοὺς τοὺς αὐτοκράτορας θυμαζόντας τοὺς κολοσσούς τῶν Ἑλληνικῶν μνημείων καὶ θεωροῦντας ἑαυτοὺς μύρμηκας ἀπέναντι τῶν κτισάντων καὶ κατοικησάντων ἐν αὐτοῖς Γιγάντων (2).

(1) Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἀλανίας (ἐν Migne Patrologia Graeca, CXL, σ. 414).

(2) Ἐπιστολαὶ Θεοδώρου βασιλέως (ἐν κώδικι Λαυρεντιανῆς) ἐκδοθησόμεναι προσεχῶς. Ὁ συνταύτισμός τοῦ Ἑλληνας πρὸς τὸν Γιγάντα ἀπαντᾷ καὶ ἐν τοῖς δύο χρονικοῖς τῆς Πελοποννήσου, προκειμένου περὶ τοῦ φρουρίου τῆς Πύλου· καὶ νῦν δ' ἔτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τοὺς Γιγάντας ἀποδίδει πᾶν κολοσσιαῖον ἔρεπιον. Ἐν Σταυροφορικῷ ποιήματι « La chanson d' Antioche » τοὺς Ἑλληνας Γιγάντας ἀντικαθιστῶσιν ἐν Συρίᾳ οἱ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοσούτον μισούμενοι αἰρετικοὶ Μανιχαῖοι ἢ

Ὁ ἐν Νικαίᾳ ἀναπτυσθεὶς ἑλληνισμὸς ἐφάνη πρὸς στιγμὴν ἀπειλῶν καὶ αὐτὸ τὸ χριστιανικὸν καθεστῶς, γεγονὸς ὡπωσοῦν δικαιολογοῦν τὸ πρὸς τοὺς Ἑλληνας μῖσος τῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἐκ πείρας ἐγίνωσκεν ὅτι αἱ θρησκεῖαι ἐν μόνῳ τῷ σκότει γεννῶνται καὶ θριαμβεύουσι, καὶ ὅτι ἀμείλικτος αὐτῶν ἐχθρὸς εἰσὶ τὰ γράμματα, δηλαδὴ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα (1). Ἄνθρωπος μέγχα δυνάμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ Β', ὁ νῦν δημοσιευόμενος Ἀνωνύμου, διαβεβαίωσεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τῇ τελευταίᾳ τοῦ θανάτου στιγμῇ προσεκάλεσε πρὸ ἑαυτοῦ τὸν πατριάρχην Ἀρσένιον καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Μιτυλήνης, καὶ κλαίον ἐξωμολογήθη ὅτι εἶχεν ἐξωμόσει αὐτὸ τὸ χριστιανικὸν θρήσκευμα (2), πιθανῶς ἐν ἑλληνικῇ τελετῇ τελεθεισῆ ἐν τῷ κατηρειπωμένῳ καὶ ὑπογίῳ ναῷ τοῦ ἁγίου Γρύφωνος, τὸν ὅποιον καὶ ὡς προστάτην ἁγίου τοῦ στρατοῦ εἰσήγαγεν. Καὶ νῦν δ' ἔτι παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ ὁ δρεπανηφόρος οὗτος καὶ χηνοβοσκὸς παῖς, ὁ προστάτης τῆς βλαστήσεως τῶν τε κήπων καὶ τῶν ἀμπελώνων, διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὁποίου φυγαδεύονται αἱ κάμπαι, αἱ ἀκρίδες, οἱ μῦς καὶ ἄλλα φθαρτικὰ τῶν καρπῶν ἔντομα, διατηρεῖ πολλὰ μυστικά γνωρίσματα τῆς πρὸς τὸν Σμινθέα Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Σάραπιν συγγενείας του, οὔτε πρῶτος ὁ Θεόδωρος Β' ἦν ὁ ἐξωμόσας τὸν χριστιανιστὸν ἐν τῷ μυστηριῶδι ναῷ τοῦ ἁγίου Γρύφωνος, ὡς θέλομεν λαλῆσαι κατωτέρω περὶ τῆς μυστηριώδους βασιλείας τοῦ Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ.

Παυλικianoί, μυστηριώδης αἴρεσις περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ὁποίας οὔτε ἡ ἐκκλησία θέλει νὰ εἶπῃ τὴν ἀλήθειαν, οὔτε ἡμᾶς δυνάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἐνδιατριψώμεν.

(1) Σπουδαῖον μελεμα τῶν ἐν Νικαίᾳ ἦν καὶ ἡ περισύναισις τῶν γειρογράφων, καὶ ἡ ἐλευθέρα τούτων μελέτη ὑπὸ πικρὸς (Ἀνωνύμου, σελ. 507, 535.)

(2) Ἀνωνύμου σελ. 534.

Ἄλλ' ἔν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος, ἐξωμολογήθη τὴν ἐξωμοσίαν τοῦ εἰς τὸν πατριάρχην Ἀρσένιον, αὐτὸς ὁ πατριάρχης ὁ διακριθεὶς ὕστερον ἐπὶ ἠρωτικῆ ἀφοσιώσει πρὸς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως τοῦ καὶ πείσμονι καταφορᾷ πρὸς τὸν ἄρπαγα τοῦ θρόνου καὶ ἄγριον δολοφόνον τοῦ βασιλόπαιδος, Μιχαὴλ Παλαιολόγον, ἐτόνισεν ἐν Νικαίᾳ ἐκκλησιαστικὸς ἀνακρεοντεῖος ὕμνος « εἰς τὴν Λαμπρὰν Κυριακὴν » ἐν οἷς ἐπικρατεῖ καθαρὰ Ἑλληνικὴ μυθολογία.

Λογικοὶ νέοι μοι δεῦτε,
 ἔαρος καιρὸς σκιρτᾶτε,
 ὁ αἰῶν ἤδη τυρῖσδει,
 ἐαρινὸν ἄσμα μέλπει,
 θαλεροῖς ἐπὶ ρεέθροις
 ἀνάπαυσιν εὐτρεπίζει.
 Χελιδῶν ἄρτι Τηρῆος
 καταλαλεῖ τοῦ φθορῆος,
 τὸν Ἴτυν ζητεῖ δὲ πάλιν
 κασιγνήτη ταύτη σφόδρα.
 Ὅ Πάν τῆς Ἥχους ἐράει,
 ὁ Κύκλωψ τῆς Γαλατείας,
 Ἄδώνιδας Ἀρροδίτη.
 Λογικοὶ μοι νέοι δεῦτε,
 ἔαρος καιρὸς σκιρτᾶτε.
 Τριάς, ἀμέριστε φύσις... (1)

Ὁ ἐν Νικαίᾳ ἐξελληνισμὸς ἐπῆλθε βεβαίως ἐκ πνεύματος ἐχθρικοῦ πρὸς τὸν Πάπαν μὴ κατορθώσαντα νὰ χαλιναγωγῆσθαι τοὺς Σταυροφόρους, ἀλλὰ καὶ ἐκ καθαρᾶς πολιτικῆς ἀνάγκης. Πρὸ τῆς καταλήψεως τοῦ Βυζαντίου αὐτὸς ὁ Μανουὴλ Κομ-

(1) Migne, Patrol. Graeca CXL, σ. 939.

νηνός υπέγραψε πρὸς τὸ σουλτάνον τοῦ Ἰκονίου καθαρὰν πρᾶξιν ἐξωμοσίας, καὶ ἄλλοι δὲ παλαιότεροι βασιλεῖς ἐκ πνεύματος συμφιλιώσεως πρὸς τὴν Ἀνατολὴν προέβησαν εἰς παραχωρήσεις, αἵτινες ἐπιτυχάνουσαι θὰ μετέβαλλον τὸ θρησκευτικὸν καθεστῶς, καὶ ἴσως καθίστων περιττὴν καὶ αὐτὴν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Μωάμεθ· ἀλλὰ περὶ τούτων προσεχῶς. Ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὸς ὁ πάπας Ἰννοκέντιος Γ' ἠναγκάσθη οὐ μόνον νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὰς ἀρπακτικὰς ὁρέξεις τῶν εἰς Ἑλλάδα κατελθόντων Δυτικῶν στρατοκαλογήρων, ζητούντων ἀκέραια τὰ ἀνήκοντα ἀγαθὰ εἰς τὴν δημευθεῖσαν ὀρθόδοξον ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ προβῆ εἰς μοναδικὴν ἐν τοῖς παπικοῖς χρονικοῖς παραχώρησιν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων (1208), ὁμολογῶν ἐν ἐπισήμῳ βούλλᾳ αὐτοῦ ὅτι ὁ χριστιανισμὸς οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ αὐτὸς ὁ ἑλληνισμὸς ὑπὸ νεώτερον ὄνομα, ἀφοῦ ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Ἀγνώστου θεοῦ ἡ διαφορὰ συνίσταται μόνον εἰς τὴν διαίρεσιν ἢ τὴν ἔνωσιν τῶν τριῶν προσώπων (1).

Καὶ ἕτερα δὲ μνημεῖα διδάσκουσιν ὅτι ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐπαφὴ τῆς Δύσεως δὲν ἀπέβη ἄγονος εἰς τὸν πολιτισμὸν. Πλὴν τῶν ἀπειραρίθμων μυστικῶν ὕμνων καὶ τῶν Στρατιωτικῶν μυθιστοριῶν (*romans de chevalerie*), ἀρκοῦσιν οἱ πανθθεϊστικοί

(1) Ἡ ὑπὲρ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῶν Ἀθηνῶν παπικὴ βούλλα εἶνε τὸ σπουδαιότερον γεωγραφικὸν μνημεῖον τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἀπορῶ πῶς τις τῶν παρ' ἡμῖν φιλοτίμων ἱστορικῶν δὲν ἐσχολίασε καὶ διεφώτισεν ἐν ἰδιαιτέρῳ μονογραφίᾳ τὴν βασιλισσαν ταύτην τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν γεωγραφίας. Ἴδου ἡ ἐνδιαφέρουσα ἡμῖν περικοπή: *Antiquam Athenicnsis gloriam innovatio non putitur antiquari, quae, quasi modernae religionis figura in prima ejus fundatione praeluserit, cultum quem tribus distincta partibus tribus falsis numinibus impendebat, sub tribus demum personis erga veram et individuum Trinitatem convertit.* = *Innocentii III epistolae* (Migne *Patrologia Latina*, CCXY, σ. 1559—1560).

ὕμνοι τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου τοῦ ἐξ Ἀσσιζης εἰς ἀποδειξιν τῆς ἐν αὐτῇ τῇ Ρωμικῇ ἐκκλησίᾳ μεγάλῃς ἐπιδράσεως τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος· οἱ ὕμνοι οὗτοι, ὡς καὶ οἱ καθαρῶς ἐλληνίζοντες Hymni Naturales τοῦ Μιρούλλου, ἔχουσι παλαιότεραν ἢ μᾶλλον παλαιτάτην ἀρχὴν, ἴσως δὲ ποτε ἀποδειχθῆ καὶ ἐκ ποίου ἐλληνικοῦ νοῦ προέρχονται. Περὶ τούτου θὰ ἠμιλήσω ἐν ἐκτάσει ἐν τῷ προσεχεῖ τόμῳ, ὅστις θὰ περιέχῃ τοὺς Ἑρωτικούς ὕμνους τῶν ἁγίων Ἱεροθέου Ἀθηνῶν καὶ Συμεῶν τοῦ νέου Θεολόγου.

Τότε πιθανῶς ἐξυπνήσας καὶ ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν του ἀγαθῶν ἀπεκδυθεὶς Μιχαὴλ ὁ Ἀκομινάτος, ὁ στρατηγικῶς ἀπὸ τοῦ Περθενδῶνος ἀποκρούσας τὴν εἰσβολὴν τοῦ μοναχοράγου Λέοντος Σγουροῦ, συνέταξε τὸν εἰς τὰ ἐρείπια τῶν Ἀθηνῶν περίφημον ὕμνον του.

Ἄλλ' οἱ ἐν Ἀθήναις, ὡς καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι ἐν ὁμοιοίᾳ συζῶντες Φράγκοι καὶ Ἕλληνες, παρεμερίσαντες καὶ Πάπαν καὶ Βυζάντιον, ἔλαβον ὑπ' ὄψει καὶ ἐκαλλιέργησαν μόνα τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα. Ἐκ τοῦ ἡμετέρου χροιογράφου μαθηθάνομεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Βατάτσῃς ἀνήγειρεν ἢ ἐπιδιόρθωσεν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ νοῦς (πιθανῶς τὸν νῦν ἐν Ἀθήναις σωζόμενον τῶν ἁγίων Θεοδώρων), Φράγκοι δὲ καὶ Ἕλληνες ἀνδρείως καὶ πιστῶς ἠγωνίσθησαν ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ ἁγίου Γρύρῳνος κατὰ τῶν Τούρκων καὶ Βουλγάρων. Ἡ ἐπιμιξία ἐκεῖνη ἀπέβη πρόξενος πολλῶν ἀγαθῶν εἰς ἀμφοτέροισι· συνεταυτίσθησαν ἦθη καὶ ἔθιμα, καὶ ἡ μυστικὴ κατήχησις ἐπέρανε τὸν σκοπὸν τῆς, ὡς ἀπέδειξεν ἡ ὕστερον ἐπεληθούσα ἀναγέννησις διὰ τε τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ Βαρλαάμ τοῦ Καλαβροῦ, ἐπὶ τῷ Θεαθῆναι μὲν ἀντιπάλων, ἐκ συνεννοήσεως ὁμῶς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐπιδιωκόντων σκοπῶν. Ἐν τῶν τότε διαδοθέντων καὶ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς Στρατιωτικῶν ἐθίμων ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κριτικὸς τῶν ἐλληνικῶν παραδό-

σεων δὲν διεσπάρθη ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἰδρυτῶν τῆς Γνώσεως, οἵτινες ἐξ ἑτέρου ἦσαν οἱ ταμίαι τῶν παλαιτάτων τοῦ ἑλληνισμοῦ μυστηρίων. Ὁ Ἀκροπολίτης καὶ ὁ Παχυμέρης ἀναφέρουσιν ὅτι ἐν τοῖς στρατοῖς τῶν Λασκάρεων ἐπεκράτησε τὸ ἔθος τῆς διὰ πεπυρακτωμένου μύδρου δοκιμασίας ἐν στρατιωτικῇ διενέξει. Τὸ ἔθος τοῦτο μένει παρὰ τοῖς ἡμετέροις Στρατιώταις μέχρι τῆς ΙΣΤ' ἑκατοταχταετηρίδος, καὶ ἐνεγράφη εἰς τὰς Ἀ' σίξας τῆς Κύπρου ὑπὸ τῶν ἐνετοκυπρίων νομοδιδασκάλων· ἀπαράλλακτον μνημονεύμενον ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνη (στ. 264) ἔφερε παρὰ τοῖς πρώτοις Γνωστικοῖς ὡς καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Λασκάρεων τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Φειδίου, (1) διὰ λόγου μυστηριώδεις μεταβληθέντος εἰς γόητα καὶ γυμνοσοφιστὴν.

Εἴπομεν ὅτι μόνος ὁ ἡμέτερος χρονογράφος ἐκμυστηρεύεται τὴν ἐξωμοσίαν τοῦ βασιλέως Θεοδώρου Β' τοιαῦται ἀκριτομουθία, τιμῶσαι τὸν ἡμέτερον συγγραφέα, δὲν ἤρρεσκον βεβαίως εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἧτις, ἐξακολουσά αὐστηροτάτην ἐπὶ τῆς χρονογραφίας ἐποπτεῖαν, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπέτρεπεν ἕνα παραδοθῆ τι εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀπαρέσκον αὐτῇ, καὶ ἐναχοποιῶν τὴν θεῖαν χάριν ὡς κατωτέρω θέλομεν ἴδει. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Ἀνώνυμος δικαιολογεῖται ἐν τῷ προοιμίῳ περὶ τοῦ ἔργου του κατὰ τῶν κορυφαζόντων ὅτι ἤρκουν οἱ ἐπίσημοι χρονογράφοι. Ὁ ἀντιγράψας μάλιστα τὸν κώδικα Ἰωάννης Ἀργυρόπουλος προσέθηκε καὶ σημειώματα, ἐξ ὧν δηλοῦται ὅτι ἀπὸ Μανουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ ἤρξαντο πρὸς τοὺς Περσοκούρδους μυστηριώδεις συνεννοήσεις εἰς ἀναγνώρισιν ὡς μόνου θεοῦ ἑνός, ὅστις οὔτε ὁ Μωάμεθ ἦν, πολλῶ δ' ὀλιγώτερον αὐτὸς ὁ Χριστός.

(1) Sathas, La légende de Phidias, Paris· περὶ τοῦ Φειδίου τούτου καὶ κατωτέρω.

Τὸ περὶ τοῦ μυστηριώδους τούτου θεοῦ, ΩΜΑ καλουμένου, σημεῖωμα τοῦ Ἀργυροπούλου διήγειρε τὴν χορὴν ἐνὸς τῶν κατόχων τοῦ κώδικος, τοῦ Θεοδώρου Σκουταριώτου, ὅστις προσέθετο τὴν ἐν σελίδι 303 σημειουμένην διαμκρτύρησιν, δηλοῦσαν ὅτι καὶ μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως εὕρισκοντο ἐν Βυζαντίῳ ἄνθρωποι προτιμῶντες τῶν Ἑλλήνων τοὺς Φράγκους! Ἡ ἀντίδρασις αὕτη πρὸς τὸν ἐν Λικκίᾳ ἐλληνισμὸν ὀφείλεται εἰς τοὺς Παλαιολόγους, οἵτινες, ἀρπάζαντες τὸ κράτος ἀπ' ἐκείνων τῶν ὁποίων οἱ ἀληθῶς ἀξιοβιάστατοι ἀγῶνας ἐδημιούργησαν ἐκ τοῦ μηδενὸς νέαν καὶ σέβαστὴν αὐτοκρατορίαν, ἐπανελθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν ὠνευρέθησαν τὴν ἐπανάληψιν τῆς δι' ἄλλων Λατίνων ἐξουσιώσεως τῶν ἐλληνιστῶν, ἀλλ' οὐδὲν καπορθώσαντες παρήλθον μετὰ τοῦ αἵτους ὅτι ὑπεδούλωσαν τὸ ἔθνος εἰς τοὺς Τούρκους καὶ τὴν ἐλληνικὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν Ρώμην (1).

“Ὅτι δὲ οἱ τότε ἐκ τῶν Λατίνων ὠνευρούμενοι νέας Σταυροφορίας εἰς ἀνάκτησιν τοῦ Βυζαντίου εἶχον ὑπ' ὄψει καὶ τὸ ζῆ-

(1) Ὁ Θεόδωρος Σπυριδωνῆς, συγγενεῶν πρὸς τοὺς Παλαιολόγους καὶ δυνάμενος νὰ γινώσκῃ τὰ οἰκογενειακὰ μυστήρια, διαβεβαίωσεν ὅτι οἱ Παλαιολόγοι κατήγοντο ἐκ Βιτέρβου τῆς Ἰταλίας (Μνημεῖα, IX, σ. 175 Καὶ δ' ἐκ Βιτέρβου Ἄννιος διαβεβαίωσεν τοῦτο (ἐν Βerosus. Lugd. Bat. 1554, σ. 581). Ἡ γνώμη τοῦ τελευταίου δὲν εἶχε τοσοῦτον κύρος ὅσον ἡ τοῦ πρώτου, σπουδαίου συγγραφέως, καλῶς γινώσκοντος τὰς ἡγεμονικὰς γενεαλογίας, καὶ συγγενεῶντος, ὡς προεβέβη, πρὸς τοὺς Παλαιολόγους, οἵτινες πιθανὸν νὰ κατήγοντο ἐκ τῶν Ἰταλῶν τοὺς ὁποίους τὸ Σταυροφορικὸν ρεῦμα ἐβρίψεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ λαβόντας τὸ ὄνομα ἐκ συγγενείας πρὸς τοὺς Παλαιολόγους, διότι τοιοῦτος οἶκος ἔζη ἐν Βυζαντίῳ πολὺ πρὸ τῶν Σταυροφοριῶν, ὡς ὄφθλον ἐκ τοῦ ὑπὸ Hase δημοσιευθέντος διαλόγου α δ Τιμαρίων ». Βλέπε τὰ κατωτέρω λεγόμενα περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ἐκπλύναντος διὰ τοῦ αἵματός του τὰ πατέρα ἁμαρτήματα.

φος ἐν περιπτώσει θριάμβου, δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐν ἔτει 1832 πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας ὑποβληθέντος ὑπομνήματος (Directorium) τοῦ δομινικανοῦ Brocard, προτεινόντος τὴν τιμωρίαν τῶν πρώτων Λατίνων, οἵτινες ἐγκαταστάντες ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἠνώθησαν πρὸς τοὺς Ἑλληνας, καὶ τὸν ἀνηλεῆ διωγμὸν τῶν Ἑλλήνων μοναχῶν (Calogiros) τῶν ἀπεχθανομένων τὸν Παπικὸν ζυγόν (1). Ἄλλ' ὁ ἐν τῇ Δύσει ὁσημέραι ἐξατμιζόμενος Σταυροφορικὸς ζῆλος καὶ ἡ πρὸς ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν ἀμφοτέρωθεν ἐπιδειχθεῖσα ὑπουλόγη, ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ νέας ἐπιδρομῆς· ἐκ τῆς λυσσώδους ὄμως πάλης τῶν ἐν Βυζαντίῳ Παπιζόντων καὶ Ἑλλησιζόντων προήλθεν ἡ ἀπαισία τῶν Τούρκων ἐπέμβασις, ἐφ' ἣ καὶ ἐκκλησία καὶ πολιτεία ἐξ Ἰσου εὐθύνονται. Ἡ τελευταία αὕτη βαρβαρική ἐπιδρομὴ ἦν δυστυχῶς τὸ μοιραῖον τέλος τῶν ἐν Ἀνατολῇ προαιωνίων διενέξεων τῆς Ρώμης πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὡς καὶ πολὺ πρότερον οἱ Πάρθοι, οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Τουρκομάνοι εἰς τὰς αὐτὰς ἀντιζηλιας ὤρειλον τὰ ἐφήμερα αὐτῶν κράτη. Ὡς ἀληθῆς προφήτης προεῖπεν ἐν Νικαίᾳ ὁ αὐτοκράτωρ Θεόδωρος Β' εἰς τὴν δι' ἀκαίρων παρεμβάσεων παρενοχλοῦσαν αὐτὸν ἐκκλησίαν, ὅτι τὸ Τουρκικὸν ρόπαλον θὰ πῆσῃ βαρὺ κατὰ τῆς κεφαλῆς της, ἂν δὲν ἀπρηνοῦντο τὰς Ρωμαϊκὰς κακίας (2). Τὴν αὐτὴν μαντείαν προεῖπε καὶ ὁ Γ'έτζης εἰς τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἑλληνοδιώκτας πρὸ τῆς πρώτης ἀλώσεως τῆς Πόλεως:

ἀνθ' ὧν, Πόλις ἄνασσα τῶν πολισμάτων,
οἰκτρῶς σε διπλᾶ καὶ τριπλᾶ καταστένω,

(1) I. Delaville Le Roux, *La France en Orient au XIVe siècle* Paris 1886, σ. 95 (ἐν *Bibliothèque des écoles Françaises d' Athènes et de Rome*, fasc. XLIV).

(2) Ἐπιστολῆ ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ βιβλιοθήκῃ, *Pluteus LIX*, codex 45.

δέδοικα γάρ, δέδοικα, μή πως βαρβάρους
 δουθῆς ἀλωτῆ καὶ γενήσῃ βαρβύρα,
 ὄνος νεμηθῆ σοὶ καὶ χοῖρος τότε (1).

Διηγεῖται ὁ Θεόδωρος Σπανδωνῆς, ὅτι ὁ Μακεδὼν στρατιω-
 τικὸς ἄρχων Θεόδωρος Τορνίκης ἀκούσας ἐν Νικαίᾳ τὴν ἀπὸ
 τῶν Λατίνων ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δὲν ἐχάρη
 ὡς οἱ ἄλλοι ἐπὶ τῇ μεγάλῃ νίκῃ, ἀλλὰ πενήθησας ἐκ λύπης
 ἀπεβίωσε, λέγων εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ὅτι διὰ τῆς εἰς Βυζάν-
 τιον ἐπανόδου τοῦ ὀ ἐλληνισμοῦ, ὁ ἀπολήσῃ πάσας τὰς ἐν
 Ἀσίᾳ κτήσεις καὶ αὐτὸ τὸ μέλλον του, διότι, ἀντὶ μένων ἐν
 Ἀσίᾳ νὰ ἐξακολουθήσῃ τοὺς κατὰ τῶν βαρβάρων θριάμβους
 του, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν βυζαντινὴν μαθηκτοτητα θ' ἀμελή-
 σῃ τὰ στρατιωτικά, καὶ θ' ἀποθάνῃ ἀδόξως (2).

Καὶ ἐν τῇ ἀνακτῆθεισῃ Κωνσταντινουπόλει πολλοὶ τῶν
 Ἑλλήνων συνώδευσαν τοὺς Παλαιολόγους, αὐτὸς μάλιστα ὁ εὖ-
 τυχῆς πορθητῆς αὐτῆς Ἀλέξιος ὁ Στρατηγόπουλος τοιοῦτος
 ἦν, ὡς δηλοῖ τό τε ὄνομα καὶ αἱ ἐν Μονεμβασίᾳ διωσωζόμεναι
 παραδόσεις, εἰ καὶ τὰ δημοσιευθέντα ἐγγράφα δὲν περιεβλήθη-
 σαν ἔτι ἐπιστημονικόν τι κῦρος. Δυστυχῶς ὅμως οἱ ἡμέτεροι
 βασιλεῖς μὴ λησμονήσαντες τὴν παλαιὰν καὶ βόρβρον πρὸς
 τοὺς ξένους πολεμιστὰς πολιτικὴν τῆς Καρχηδονος καὶ ἄλλων
 φιλοπόπτων καὶ ἐμπορικῶν πολιτειῶν, ἐτιμώρησαν δι' ἀληθοῦς
 δολοφονίας τοὺς καλῆς τῆς πίστεως ἐμπιστευθέντας αὐτοῖς ὁμο-
 γενεῖς καὶ γενναίως προκινδυνεύσαντας ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ
 τῆς δόξης αὐτῶν τούτων.

Εἶπομεν καὶ θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ὅτι ἡ χρονογραφία ἦν
 ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἀνίχνευσε καὶ ἐξ-

(1) Χιλιάδες, σελ. 439, ἔκδ. Kiessling.

(2) Μνημεῖα, IX, σελ. 141—142.

φάνιζε τὰ ἄνευ ἐκκλησιαστικῆς ἐγκρίσεως κυκλοφοροῦντα κείμενα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν τὸ παράδοξον ὅτι οἱ ἄφρωνι κατέφυγον εἰς τὴν εὐρυᾷ μέθοδον δι' ἧς ὁ Αἰσωπος ἠλεγξέ ποτε τὰ κοινωνικὰ ἐλαττώματα. Πάντες οἱ διασωθέντες μεσαιωνικοὶ Ἀπόλογοι ὑποκρύπτουσιν ἱστορικὰ γεγονότα, ὡς καὶ ἐκ τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου μανθάνομεν ἐν ἰδίᾳ πραγματεία διασφαροῦντος τὴν κλειδα τῆς Γαλεωμυομαχίας, περὶ ἧς κατώτερω. Ἡ γνωστὴ φυλλάδα τοῦ Γαδάρου ὑπόθεσιν ἔχει αὐτὸν τὸν Ἀλέξιον Κομνηνὸν (Λύκον), τὴν Ἀλώπεκα (Ρώμην) καὶ τὸν λιπόσαρκον ὄνον (ἐλληνισμὸν), εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐξόντωςιν ὤμοσαν τὰ δύο θηρία. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ἀπολόγου τούτου φαίνεται παλαιά, διότι εἰς τὰ ρητορικὰ Προγυμνάσματα τοῦ ὑπὸ Βάλτζ δημοσιευθέντος Ἀωνύμου φέρεται ὁ αὐτὸς μῦθος, μὲ τὴν διαφοράν ὅτι μόνος ὁ λύκος παρίσταται θέλων νὰ φάγῃ τὸν ὄνον, ἀλλ' ὑποκριτικῶς ἐκζητῶν καὶ εὐλογόν τινα ἀφορμὴν, τῷ προτείνει τὴν ἐξαγόρευσιν τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ ἐπὶ τῇ ἐκμυστηρέσει τοῦ τελευταίου ὅτι κατὰ τύχην ἔφαγέ ποτε λαχανόφυλλον, καταδικάζεται εἰς θάνατον καὶ κατασπαράσσεται ὑπὸ τοῦ αἰμοβόρου δικαστοῦ (1). Ἄγνωστον τίς ἔγραψε τὰ Προγυμνάσματα ταῦτα, ἐπειδὴ ὅμως καὶ ὁ συναλθοθεὶς τῷ Ἀωνύμῳ Νικηφόρος Βασιλάκιος συνέγραψε παρομοίους μύθους, οὐδὲν κωλύει ἵνα πρᾶδεχθῶμεν αὐτὸν τοῦτον ὡς πρῶτον συγγραφέα τοῦ περὶ Ὀνοῦ ἀπολόγου, διαφοροτρόπως σὺν τῷ χρόνῳ μεταποιηθέντος, ὡς σύνθηες εἰς τὰ τοιαῦτα δημοφιλεῖς συνθέματα, ἀφοῦ μάλιστα περιεσώθησαν ἡμῖν δύο στιχηρὰ κείμενα ὅπως διάφορα. Ἐν εἰκοτολογίᾳ τούτῃ ἐπικυροῖ καὶ αὐτὸς ὁ ὑπὸ Βασιλακίου συνταχθεὶς καταλογος τῶν πονημάτων αὐτοῦ, ἐν οἷς καταριθμεῖται καὶ ἐν ὑπὸ τὸν τίτλον Ὁ ὄνο-

(1) *Rhetores Graeci*, ed. Christ. Walz, 1832. τόμ. I, σ. 597-599.

θρίαμβος, (1) διότι ἀληθῶς ὡς θριαμβεύσας ὁ ὄνος ἐπαινεῖται ἐν τέλει λαμβάνων μάλιστα καὶ τὸ ἐπώνυμον Νίκος. Ὁ Βυσιλάκιος οὗτος ἦν ὁ ἐπὶ Μικνουήλ τοῦ Κομνηνοῦ καθαιρεθείς ὡς αἰρετικὸς, δηλαδὴ Ἕλληνας, τοῦ ἐν Βυζαντίου καθηγητικοῦ θρόνου καὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Δυρραχίου (2).

Ἐπίγραμμα ἀποδιδόμενον εἰς Ψελλὸν ἀναφέρει ὅμοιον τῷ λύκῳ πάθημα τῶν περιεργαζομένων τὰ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐστημένα χαλκᾶ ἀγάλματα, τὰ ὅποια ἐθεωροῦντο ὡς «εἰστοιχειωμένα φυλακτήρια τῆς Πόλεως» κατὰ τὸν Χωνιάτην.

« Εἰς τὸν χαλκοῦν ἵππον τὸν ἐν τῷ Ἴπποδρόμῳ ἀπηωρημένον τὸν πόδα ἔχοντα.

Ἐμπνους ὁ χαλκοῦς ἵππος οὗτος ὃν βλέπεις,
 ἔμπνους ἀληθῶς καὶ φριμάζεται τάχα·
 τὸν πρόσθιον δὲ τοῦτον ἐξαίρων πόδα,
 βαλεῖ σε καὶ λάξ, εἰ παρέλθης πλησίον.
 Δραμεῖν καθοριμᾶ· στήθι, μὴ προσεγγίσης,
 μάλλον δὲ φεῦγε, μὴ λάθῃς τὸ τοῦ λόγου (3).

Ὁ τελευταῖος στίχος δηλοῖ ὅτι τὸ λάκτισμα ὅπερ ἔλαβεν ὁ λύκος ἀπὸ τοῦ ὄνου ἦν παροιμιῶδες παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς, δοθὲν καὶ εἰς ἄλλον πλὴν τοῦ Ἀλεξίου. Ὁ ἡμέτερος Χρονογράφος ἀναφέρει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος παρέλαβεν ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν πάντα τὰ πολύτιμα σκεύη καὶ ἐχώνευσεν εἰς νόμισμα, δημοσιεύων μάλιστα καὶ ὑποκριτικώτατον χρυσόβουλλον, ἐν ᾧ ὁ φιλόθρησκος βασιλεὺς ὑπόσχεται νὰ μὴ ἐπαναλάβῃ τὴν ἱεροσυλίαν· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν ἄπορον ὅτι ὁ Ἀλέξιος

(1) *Annuaire pour les Etudes Grecques*, 1873, τόμ. VIIe, σ. 150.

(2) Βλ. Χωνιάτην στ. 561, ἐκδ. Migne καὶ τὸν νῦν δημοσιευόμενον Ἀνώνυμον, σελ. 302.

(3) Migne, *Patr. Graeca* CXXII, σ. 1161.

θηκε χεῖρα καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Ἱπποδρόμῳ πολλῶν καὶ πολυτίμων ἀγαλμάτων, ὡς ὕστερον οἱ Φράγκοι, καὶ οὕτως ὁ Βασιλεὺς εὗρεν εὐλογον ἀφορμὴν νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτῷ τὸ περιλάλητον λάκτισμα (1).

Ἐν τῇ δημιουργικῇ δοξασίᾳ τῶν Ἑλλήνων ὁ ὄνος ἀντιπροσωπεύει τὴν ὕλην, ἢ τὸ σκότος, ὡς δῆλον καὶ ἐκ τῶν γνωστῶν μύθων Λουκίου τοῦ Πατρέως, Ἀπουλητίου, καὶ Λουκιανοῦ. Ἡ ἐν τῇ δημιουργίᾳ παρέμβασις τῆς ὕλης, ὡς αὐτογεννοῦς καὶ προϋπαρχούσης δυνάμεως, εἶνε ἡ ἀληθὴς πέτρα τοῦ σκανδάλου τῆς ἀσυμφωνίας τῶν δύο ἀντιπάλων θρησκευμάτων. Ἡ πρὸς τὴν ὕλην συμπάθεια τῆς Σοφίας καὶ ἡ ἐκ τοῦ θεοῦ ἀποχώρησις αὐτῆς, ἀποτελεῖ τὸ μέγα τῆς Γνώσεως μυστήριον περὶ τῆς πτώσεως τῆς ψυχῆς, ἥτις διὰ μόνης τῆς θείας ἐπεμβάσεως δύναται νὰ ἐξαχθῆται τοῦ βορβόρου ἐν ᾧ δεσμεῖται, ὡς κατωτέρω θέλομεν ἴδει. Περίεργος γραφίτης ἀνακαλυφθεὶς ἐν Πομπηταῖα διακωμῶδει τὸν Ἀλεξάνδρον θεὸν ἐν σχήματι ἐσταυρωμένου ὄνου. Εἰς τῶν τελευταίων ἱεροφαντῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὁ ποιητὴς καὶ Στρατιώτης Νικόλαος ὁ Φόσκολος, ἐν τῇ μυστικῇ ἀλληγορίᾳ τῆς Ὑπεραποκαλύψεως, παριστᾷ τὸν ὑπὸ τῶν Λατίνων προγεγραμμένον ὄνον, ἀνοίγοντα τὰς πτέρυγας του καὶ ἀνερχόμενον εἰς τοὺς οὐρανοὺς· πρὸ δὲ τοῦ Φοσκόλου ὁ Γορδάνος Βροῦνος συνέθετο φιλοσοφικὸν διάλογον, ἐν ᾧ πρωταγωνιστεῖ ὁ Κυλλήνιος ὄνος.

Ὁ ἐν τῷ βυζαντινῷ ἀπολόγῳ ὄνος καὶ τὸ ἐπὶ τῇ νίκῃ αὐτοῦ ἐπώνυμον Νίκος ἀναπολοῦσι τὸν ὀνηλάτην Νίωνα καὶ τὸν ὄνον αὐτοῦ Νίκανδρον, οὓς συναντήσας ὁ Αὔγουστος πρὸ

(1) Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐγράφη νέα δικαστικὴ τῶν Πατρῶν, ἐν οἷς πολὺς μὲν λόγος γίνεται περὶ τῶν χριστιανικῶν κτιρίων, ὀλίγιστα δὲ καὶ οὕτως ἐν παρόδῳ μνημονεύονται ἀγάλματα (Migne, CXXII, σ. 1190).

τῆς ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίας, νικητῆς ἀριερωσεν χαλκοῦς αὐτοῦς εἰς μνήμην τοῦ εὐσιώου συναντήματος. Κατὰ τὰ λεγόμενα Πάτρια ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἴστατο καὶ χαλκοῦς ὀνηλάτης ἐπόμενος τῷ ὄνῳ αὐτοῦ, ἀγάλματα ἀριερωθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Οὐαλεντινιανοῦ· ὁ Νικήτας Λωνιάτης βεβαιῶσθε ὅτι ἦσαν οἱ αὐτοὶ ἰδρυθέντες ἐν Νικοπόλει ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, Νίκων καὶ Νικάνδρος. "Ὅτι τὰ ἀγάλματα ταῦτα εἶχον μυστηριώδη σχέσιν πρὸς τὸν Ρωμαῖσμον καὶ τὸν Ἑλληνισμὸν διδάσκει καὶ τὸ ἐξῆς. "Ὅταν ἡ Ἀθηναῖς, μελλόνουμος τοῦ Θεοδοσίου Β', ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, συναδεύετο καὶ ὑπὸ ἐπιτάσων Ἀθηναίων, εἰς οὓς μεγάλην ἐπροξένησεν ἐκπληξιν ὁ ἐν τῷ Ἴπποδρόμῳ ἰδρυμένος χαλκοῦς ὄνος μετὰ τοῦ ὀνηλάτου του. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι φιλόσοφοι ἐξέφρασαν τὴν ἀπαρέσκειάν των δι' ἐπαμφοτερίζοντων λόγων, ὁ ἐπιφανέστερος ὅμως τούτων, Κράνος λεγόμενος, μειδιῶν ἐσιώπα, μέχρις οὗ εὐνοῦχος τοῦ Θεοδοσίου ραπίσας αὐτὸν εἶπε « τῷ Ἥλιῳ ὡς ἡλίῳ ἀποκρίνου », ἡλιον ἐνοῶν τὸν αὐτοκράτορα· τότε ὁ Κράνος ἐξεστύμισε ἐυφύεστατον περὶ τῶν Βυζαντινῶν χρησμὸν, τὸν ὅποιον ἀναπτύσσει οὕτως ὁ Τζέτζης :

ὡς εἶπε τὸ πρὶν Ἀττικὸς σοφὸς Κράνος,
 εἶφησε καὶ γὰρ τῷ κρατοῦντι τῷ τότε:
 « φεῦ, συμφορᾶς ἀνθρωπος ἤττων ὢν ὄνου!
 ἔσται χρόνος γὰρ τοῖς μεθύστερον χρόνοις,
 ὅταν ὀνώδεις, δυσγενεῖς καὶ καυλίαι
 καὶ πᾶς ἄμουσος εἰσρυσὶς κτηνωδίαν,
 κρείττων νομισθῆ τῶν σοφῶν καὶ κοσμίων. » (1)

Ἄποσδηποτε ὁ περὶ ὄνου ἑλληνικὸς ἀπόλογος, εἶτε αὐτὸς ὢν ὁ ὑπὸ τοῦ Βασιλακίου μνημονευόμενος Ὀνοθρίαμβος, ἢ

(1) Τζέτζου Χιλιάδες σ. 519, ἐκδ. Kiessling.

ἄλλη τις ἀνάπτυξις τοῦ παλαιοῦ μύθου, ἣν γνωστὸς ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος, ὀλίγα δηλονότι ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, ἀροῦ ο τότε ἀκμάσας γάλλος ποιητῆς Ἀλέξανδρος de Bernay μνημονεῦει ἐν τούτου ἐπιεισόδιον, τὴν καὶ ἔτι ἀπαντῶσιν ἐν τῷ δημοτικῷ ἀπολόγῳ ἀρπαγὴν ὑπὸ τῆς ἀλώπεκος τῆς ὄρνιθος τῆς πτωχῆς γραιίας :

Li Grizois les engignent come Renart fist le gal
qu' il saisit par la gorge, quand il chantoit elinal (1).

Δύο ἕτεροι ἀπόλογοι εἰσὶν ὁ Πουλολόγος καὶ ἡ Περι Τετραπόδων διήγησις (2)· ὁ τελευταῖος φέρει ὠρισμένην χρονολογίαν τοῦ ἀλληγορουμένου ἱστορικοῦ γεγονότος, (15 φεβρουαρίου 1365), ὁ πρῶτος εἶνε ἀχρονολόγητος. Ἄλλ ἐν τῷ Πουλολόγῳ συνεχῶς μνημονεύονται οἱ ἐν Ἑλλάδι Φράγκοι (στ. 128, 235), οἱ Νοσοκόμοι ἱππῶται τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (στ. 249), καὶ ἐπὶ τέλους οἱ Νικαῖα αὐτοκράτορες (Σεβαστοῖς—κῦρῆστοι στ. 275). Ὑπὸ τὸ ὄνομα Κίτσα διακωμῶδίζεται ὁ ὑπὸ τῶν Φράγκων ἀπαχθεὶς Ἀλέξιος Ἄγγελος, υἱὸς τοῦ τυφλοῦ βασιλέως Ἰσαακίου (Kyr Sac), λέγουσα :

Ἐγὼ Ρωμηοῦ παιδὶν εἶμαι, κ' ἐκλεψασί μ' οἱ Φράγκοι (στ. 346)· ὑπὸ δὲ τὸ τοῦ Γλάρου (Γλαρέντσα) αὐτὸς ὁ αὐθέντης τοῦ Μοραίου Γοδοφρεδὸς ὁ Βιλλαρδουῖνος, ὀνομαζόμενος ἐν τῷ ἐμμέτρῳ χρονικῷ μισέρ Ἰζεφρὲς, ὡς ἡ χὴν ἀποκαλεῖ τὸν γλάρον ὑβρίζουσα αὐτὸν ἐπὶ τῇ πρὸς τοὺς Βενετούς δουλικῇ συμμαχίᾳ :

Ἰζεφρὲ Ἰζεφρῆτα, μιστραγὲ δελφίνου θαλασσίου (στ. 108).
Ο' Πουλολόγος γραφεὶς κατὰ μίμησιν τῶν Ὀρνίθων τοῦ Ἀριστοφάνους, ὑπόθεσιν ἔχει τὴν ἐν τῷ αἴθερι συνέλευσιν ἀπάντων

(1) Gidel, Etudes sur la littérature Grecque moderne, Paris 1866 σ. 309.

(2) W. Wagner, Carmina Gr. medii aevi, σ. 141—198.

τῶν ὀρνέων καλουμένων εἰς εὐωχίαν παρὰ τῷ βασιλεῖ ἀετῷ χάριν τῶν γάμων τοῦ υἱοῦ του· ἐκεῖ συναχθέντες οἱ προσκεκλημένοι διαπληκτίζονται πρὸς ἀλλήλους περὶ ὑπεροχῆς πτερύματος, ιδιωμάτων καὶ χρησιμότητος αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ· ἀλλ' αἱ ἄσκοποι ἐκείναι διενεξέει; παροξυνθεῖσαι ἠπέιλον νὰ μεταβάλλωσι τὴν συγγενικὴν εὐωχίαν εἰς ἀληθῆ πόλεμον, τὸν ἑποῖον προλαμβάνει ὁ βασιλεὺς λέγων :

« Ὅρνεα καὶ πουλίξ μου, μικρά τε καὶ μεγάλα,
οὐδὲν σᾶς ἤρρα εἰδῶ διὰ νὰ λογογενᾶσθε·
διὰ τιμὴν σᾶς ὤρισα, ἤλθετε ἔς τὴν χαρὰν μου,
νὰ φάγετε, νὰ πῖετε, καὶ νὰ χαρῆτε ἅμα.
Ἄφῃστε γοῦν τὴν ὄχλησιν, κάθεσθε σιωπῶντα,
μὴ ὀρίσω τὸν ἰέρακα, εἶτα καὶ τὸν πετρίτην,
τὸν ζάχνον τὸν φοβερόν, εἶτα τὸν γέρον φάλκον,
σεβοῦσιν εἰς τὴν μέσην σας, ἄρξωνται νὰ σᾶς τρῶσιν,
καὶ γένη ὁ γάμος μακελιὸν κ' ἡ χαρμὸν σφαγεῖον. »

Ἦκουσαν ταῦτα ὅλα τους, εἰσῆγσαν αὐτίκα,
ἀφήκασιν τὴν ταρχῆν, ἀφήκασιν τὰς ὕβρεις,
εἰρηνικὰ ἀνενόχλητα ἐπλήρωσαν τὸν γάμον.
περιπταοῦσαν ἄλλα μὲ ἰδίαν τους σοφίαν·
ὕψιπετῆ γὰρ χαίρουνται, ἀμέριμνα διάγουν.

Παρέθηκα ἐπίτηδες ὀλόκληρον τὸ τέλος τοῦ Πουολόγου, ἵνα ὑπεβάλλω εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Χρονογράφου λεγόμενα περὶ ἐπαναλήψεως τῶν θρησκευτικῶν διενέξεων ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως, ὅστις καλέσας ἐν τῷ παλατίῳ τοὺς διαπληκτιζομένους ἀπειλητικῶς τοῖς εἶπεν ὅτι, ἂν δὲν λωφάσωσι τὰ παλαιὰ μίσση, θ' ἀφήσῃ τοὺς κατὰ Γούρκων καὶ Φράγκων πολέμους του καὶ θὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῶν τῶν διαπληκτιζομένων μέχρις οὗ ἐξοντώσῃ τούτους (σ. 466.) Τὸ γεγονὸς

τοῦτο δηλοῖ ὅτι ὁ Πουλολόγος ἐγράφη πρὸ τοῦ ἔτους 1222, ὅτε ἀπεβίω ὁ προμνημονευθεὶς βασιλεὺς.

Ὁ συναφής τῷ Πουλολόγῳ ἀπόλογος περὶ Τετραπύδων παριστᾷ τὰ ἄγρια καὶ ἡμέρα ζῶα συνερχόμενα τῇ προτιλήσει τοῦ βασιλέως λέοντος, ἕνα συσκεφθῶσι περὶ τῶν μέσων ἀλληλοδοθηθείας καὶ ἀμύνης πρὸς τοὺς κοινοὺς ἐχθροὺς. Ἄλλ' ἐνῶ διαπληκτίζονται πρὸς ἄλληλα, ὡς ἐν Πουλολόγῳ τὰ ὄρνεα, περὶ ὑπεροχῆς καὶ χρησιμότητος, ὁ ἄπιστος βασιλεὺς δίδει τὸ σύνθημα εἰς τ' ἄλλα αἰμοδόρα θηρία εἰς σφαγὴν καὶ κατάρωμα τῶν ἡμέρων ζῶων τῶν ἀφρόνως ἐμπεσόντων εἰς τοὺς ὄνυχάς των. Ὁ κοινὸς κίνδυνος ἀποβάλλει ἀπὸ τῶν ἡμέρων τὴν δειλίαν, καὶ τὰ θύματα στρατηγικῶς παραταχθέντα εἰς μάχην ἀπωθοῦσι τοὺς ἐπιβούλους ὁμοφύλους.

Κόπτει ὁ λύκος τὸ βουνόν, ἢ ἄλουποῦ τὸ δάσος...

τότ' ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ ὕμνογράφου

« ὁ βασιλεὺς οὐ σώζεται ἐν τῇ πολλῇ δυνάμει,
καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει τῆς ἰσχύος. »

Ἔκτοτε γοῦν καὶ μέχρι νῦν ἡ γενομένη μάχη
εἰς πάντα τὰ τετράποδα μικρά τε καὶ μεγάλα
ἔμεινε καὶ διέμεινε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Οἱ δύο οὗτοι ἀπόλογοι ἄριστα ἐρμηνεύουσι τὰς πρὸς τοὺς ἐν Νικαίᾳ καὶ Βυζαντίῳ αὐτοκράτορας σχέσεις τῶν Ἑλλήνων διὰ τοῦ Πουλολόγου ἐξεικονίζεται ἢ ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Λασκάρων συμφιλίωσις, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑποτονθορυσμοὶ τῶν ἀληθῶν Βυζαντινῶν κατὰ τῶν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τούτους τιμωμένων τῶς αἰρετικῶν, καὶ αὐτοὶ οἱ μέχρι λόγων διαπληκτισμοί, εἰς οὓς ἔθετο τέρμα ὁ συνετὸς σταυραετὸς προσκαλῶν τοὺς ἀσκόπως περὶ ὑπεροχῆς ἐρίζοντας ἀδελφοὺς ὄρνεϊς νὰ σεβασθῶσι τὴν ξενίζουσαν τούτους βασιλικὴν στέγην. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐκρήγνυται τὸ πρὸ πολλοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ὀρθοδόξων ὑποδόσκον

μισος, καὶ ἡ σφαγὴ τῶν ἀθύων ὑπὸ παρασπόνδων ἀδελφῶν διαταγῇ καὶ προορμῆσει αὐτῆς τῆς βασιλείας. Ἄν ἡ ἐν τῷ ἀπολόγῳ τούτῳ φερομένη χρονολογία (15 Σεπτεμβρίου 1365) ἔχῃ καλῶς, τότε πρόκειται περὶ θλιβεροῦ γεγονότος, μὴ ἀναγεγραμμένου ἐν τοῖς περιωθεῖσι χρονολογίαις· ἂν ὅμως, ἀντὶ τῆς χρονολογικῆς δεκάδος, ἐβδομήκοντα, ἀνγνώστῃ, πενήκοντα, δηλαδὴ ἀπὸ Χριστοῦ 1345, ἀντὶ 1365, τότε ὁ ἀπόλογος ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ διαταχθεῖσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει σφαγὴν τῶν διακοσίων Στρατιωτῶν, οὓς ὁ Δούκας ἀποκαλεῖ « ἡμιθέους ἦρωας, καὶ Πελοπιδῶν καὶ Αἰακιδῶν ἀπογόνους » (1). Εἶνε γνωστοὶ αἱ πρὸς τὸν Ἀλέξιον Ἀπόκαυχον διενέξεις τοῦ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, αἵτινες διήρσαν τὸ κράτος εἰς δύο μανιωδῶς πρὸς ἀλλήλους πολεμοῦσας μερίδας, ἐνῶ οἱ Σέρβοι ἐκ βορρᾶ καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐξ ἀνατολῶν ἐστένευον τὰ ἀρκοῦντως ἐστενωμένα ὅρια τῆς ἀνακταθείσης αὐτοκρατορίας· ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῆς βασιλίδος Ἄννης ὁ πικνοδύναμος Βιθυνὸς ραδιοῦργος, συνέλαβεν ἐν Κωνσταντινουπόλει διακοσίους, ἧ κατὰ Δούκαν ὑπερδιακοσίους στρατιωτικὸς ἀρχηγούς καὶ καθείρξεν ἐν τῇ φυλακῇ τοῦ μεγάλου παλατίου· οἱ δεσμῶται μαθόντες παρ' αὐτῶν τῶν δεσμοφυλάκων ὅτι ὁ αἰμοβόρος δούξ διενοεῖτο νὰ παραπέμψῃ αὐτοὺς ἐν σιγῇ εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, διὸ καὶ διήρει τὴν φυλακὴν εἰς ζύλινα δώματα ὅπως τοὺς ἀποχωρήσῃ ἀνὰ δύο καὶ τρεῖς, καὶ οὕτως ἀνετώτερον ἐκτελέσῃ τὸ σιγηλὸν κακούργημα, ἀπέλιπες ρίπτονται κατ' αὐτοῦ, καὶ ὁ μὲν Ράλης διὰ ροπαλοῦ τὸν καταβάλλει, ἕτερος δὲ διὰ τεκτονικοῦ σκεπάρνου ἀποκεφαλίσας ἐκρέμασεν ἐπὶ τῶν πύργων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς θέαν τοῦ δήμου. Δυστυχῶς ὅμως οἱ Πολῖται ἐπέδειξαν συμπάθειαν πρὸς τὸν τύραννον αὐτῶν καὶ ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς τυραννοκτόνους· ὅθεν μετ' οὐ

(1) Migne, Patrologia Graeca, CLVII, σ. 773.

πολύ διεγειρόμενοι ὑπὸ τῆς βασιλείσης καὶ τῆς χήρας τοῦ Ἀποκαύχου εἰσεβχλλον ἀκωλύτως εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ κατέσφαξαν τοὺς ἐν τῷ ναῷ καταφυγόντας Στρατιώτας, οἴτινες, μετὰ τὸ τόλμημα, διέρρηξαν μὲν τὰ δεσμὰ των, δὲν κατάρθωσαν ὅμως καὶ νὰ ἐξέλθωσι τοῦ περιβόλου τῶν ἀνακτόρων, οὔτε νὰ εὗρωσιν ὄπλον τι εἰς ὑπεράσπισιν. Ὁ Γρηγορᾶς, ὁ Καντακουζηνὸς καὶ ὁ Δούκας στιγματίζοντες τὸ μέγα ἄγος, δὲν ὀρίζουσι τὸν χρόνον· μόνος ὁ πρῶτος ἀναρέρων τὸν φόνον τοῦ Ἀποκαύχου, ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ἰουνίου, δὲν σημειοῖ πότε ἀκριβῶς ἐσράγησαν καὶ οἱ ἐν τῷ ναῷ, ἐκ τῆς διηγήσεως ὅμως δηλοῦται ὅτι πολλὰ ἐμεσολάβησαν μεταξὺ τῶν δύο γεγονότων ἡμέραι.

Ὅθεν διατηροῦντες τὴν ἐν τῷ ἀπολόγῳ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ διορθοῦντες τὴν χρονικὴν δεκάδα, εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν τὸ θλιβερὸν γεγονός ὡς συμβῆν τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1345, ὅτε καὶ τελικῶς διεκόπησαν αἱ πρὸς τὴν Πύλιν φιλικαὶ σχέσεις τῶν Ἑλλαδικῶν. Ἐκ τῶν φοβερῶν ὅμως ἀρῶν κατὰ τῶν ἀπίστων Ἑλλήνων, καθ' ὧν ἐπικαλεῖται τοὺς κεραινοὺς τοῦ θεοῦ τῶν Χριστιανῶν ὁ παντοδύναμος ὑπουργὸς τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου, Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης, δηλοῦται ὅτι καὶ πρὸ τοῦ 1332 πηρόμοιοι λυπηραὶ καὶ αἱματηραὶ συγκρούσεις ἔλαβον χώραν μεταξὺ ἑλλήνων καὶ Βυζαντινῶν (1).

Διὰ τῶν ὀλίγων τούτων ἠθέλησα εἶνα ὑποδείξω εἰς τοὺς μέλλοντας ἱστορικοὺς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅτι δὲν πρέπει ἀβασανίστως καταπίνοντες τὰ ὑπὸ τῶν ξένων « σοφῶν τε καὶ ἀσόρων » γραφόμενα, οὔτε τοὺς βυζαντινοὺς ἀδικριτῶς νὰ ἐκφυλιζόμεν ἀσυνειδήτως, οὔτε νὰ ὑποτιμῶμεν τὴν ἐν τῷ κράτει δράσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ· ἂν δὲν γνωρίζωμεν καλῶς τὰ πράγματα, πρῶτον πταίουσιν αὐτοὶ οἱ ἀποκρούσαντες τὴν ἀλή-

(1) Μνημεῖα Ἑλληνικῆς ἱστορίας, IV, préface.

θειαν χρονογράφου, και δεύτερον ἡμεῖς αὐτοὶ ἐκλαμβάνοντες τούτους, ὡς Θεουκιδίδας. Οὕτε οἱ βυζαντινοὶ ἅπαντες, και πάντοτε ἦσαν τυφλοὶ θιασῶται τῆς ρωμαϊκῆς παραδόσεως, ἐπομένως και συστηματικοὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐχθροὶ, οὔτε οἱ Ἕλληνας ἐξετίμησαν καλῶς τὴν ἀληθῆ θέσιν τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον ἐξ ἀνάγκης ρωμαϊζον ὑπεστήριξε τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν οὐχὶ ἐξ ἀπλοῦ φανατισμοῦ, ἀλλ' ὡς κυριώτατον δεσμον τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ ὑποκειμένων τσοσούτων ἀλλογλώσσων ἐθνικοτήτων. Οἱ βυζαντινοὶ βεβαίως ἐσφαλλον μὴ ὑποστηρίζαντες τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ὄργανον πολὺ τοῦ χριστιανισμοῦ καταλληλότερον εἰς ἐξημέρωσιν και ἐκπολιτισμὸν τοῦ κράτους, και ἐξ ἀπεχθείας πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν ἀναπτύξαντες πολλὰς γραπτὰς γλώσσας τῶν ὑποκειμένων και ἡμιτελῶς ἐξελληνισμένων βερβάρων, βερβάρωσαντες οὕτω πολλοὺς τῶν ἤδη διὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐξημερωμένων, γεγονὸς διόπερ δὲν δύνανται οἱ Ἴταλοὶ νὰ μεμφθῶσι τὸν παπισμὸν, ὅστις, ὅλωι ἀντιδοξῶν πρὸς τὸ ἐν Βυζαντίῳ ἐπικρατοῦν πνεῦμα, ἠκολούθησεν εἰς τὰ ἔχνη τῆς παλαιᾶς Ρωμαϊκῆς παραδόσεως, και ἀξιεπκίως συνεπλήρωσε τὸν ἐκλατινισμὸν ἀπάσης τῆς νῦν λεγομένης Ἰταλίας, ὡς δόγμα πίστεως ἐπιβαλὼν τὴν λατινικὴν γλώσσαν και εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀπωτάτω και θρησκευτικῶς μόνον τῇ Ρώμῃ ὑποτελεῖς λαοὺς. Ἀληθῶς πρὸδοξον και ἱστορικῶς ἀκαταλύητον γεγονὸς, ὅτι ἐνῶ οἱ Ρωμαῖοι ἐδίωξαν τὸν Χριστιανισμὸν, ἐπὶ δὲ Ρωμαίων αὐτοκρατόρων ἐθανατώθησαν ἅπαντες ἀνεξικεῖτως οἱ μάρτυρες, αὐτοὶ οἱ ἐν Βυζαντίῳ, ὀνόματι μόνον Ρωμαῖοι και οὐδὲ λέξιν λατινικὴν γινώσκοντες, δι' ἀληθοῦς ψευδολογικῆς ἢ μᾶλλον πλαστογραφικῆς μεθόδου παριστῶσι τοὺς διώκτας τοῦ χριστιανισμοῦ ὡς Ἕλληνας, ἐγκωμιάζοντες διὰ πομπωδῶν λόγων και ὡς μάρτυρας τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπι ἐορτάζοντες, τοὺς Ἐσραχίους Μικκαβαίους, ὡς νὰ ὑπῆρχε χριστιανισμὸς τις ἐπὶ τούτων, ἐνῶ ἡ Ρώμη, και τοὶ φέρονται ὄνομα ποτισμένον δι' ἀφθόνου χριστιανι-

κοῦ αἵματος, κατέστη ὑπὸ τοὺς Πάπας συνώνυμος αὐτῷ τῷ χριστιανισμῷ, ἀποκαλοῦσα μάλιστα καὶ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ διὰ τοῦ ἀλθοῦς αὐτῶν ὀνόματος, Graeci, ὅπερ οὗτοι παραπέμπουσιν εἰς τὸ ἀνάθεμα, προτιμῶντες τὸ τῶν χριστιανοδικτῶν Ρωμαίων. Εἶνε δὲ ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι αὐτὸ τὸ ὄνομα, δι' οὗ οἱ Βυζαντινοὶ ἰδίως στιγματίζουσι τὴν ἰδίαν φυλὴν ὡς ἐχθρὴν δῆθεν τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐν τῇ προχριστιανικῇ Ρώμῃ ἐδήλου παρὰ τῷ δῆλῳ αὐτὸν τὸν ἐχθρὸν τοῦ Ρωμαίου ὀνόματος, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀγίου Ἰερωνύμου γράφοντος εἰς Ρωμαίαις δεσποίνας ὅτι οἱ χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται πρὸς τοὺς μισητοὺς Γραικοὺς ἐπιθέτας (1), τὸ δ' ἐπιθέτης τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τοὺς λεγομένους ἐθνικοὺς διωγμίτας ἀπαντῶντας ἐν τῷ παλαιῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἀγίου Πολυκάρπου καὶ τῇ Historia Augusta, τοὺς ἀπελάτας τῶν Βυζαντινῶν, μνημονευομένους καὶ ἐν θρησκευτικῇ σημερινῇ εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων « ἀπελάτα τῶν Χριστιανῶν » καὶ νῦν δ' ἔτι, ἀσχετῶς τοῦ θρησκευτικοῦ μίσους, ὁ Γραικός, Graec, παραμένει ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ εἰς δῆλωσιν τοῦ Ρωμαίου ἐπιθέτου, ληστοῦ ἢ ἀγύρτου, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μάλιστα ἐπιζῆ ὡς συνώνυμος τῷ κακοποιῷ, ὡς un jour grec, καὶ τὰ τοιαῦτα. Κληρονόμοι τοῦ ρωμαϊκοῦ μισελληνισμοῦ καὶ οἱ Βυζαντινοὶ ἐκφωνοῦσι τὸν μὲν Ἑλληνα εἰς δῆλωσιν παντὸς βαρβάρου μὴ πρεσβεύοντος τὴν Ρωμαϊκὴν θρησκείαν, τὸν δ' ἐπιθέτην ὡς συνώνυμον τῷ ἀγύρτῃ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἐν Ρώμῃ Γότθοι μεταβλη-

(1) « Ubicum viderint Christianum, statim illum de trivio, ὁ Γραικός δ ἐπιθέτης . . . statim illud e trivio, Impostor, et Graecus est. » S. Hieronymi opera Parisiis 1706, vol. IV, col. 5. καὶ 556, epistolae XIX. XLVII. Παρ. Teza, Atti del R. Istituto Veneto, s. VII, tom. V, 1892-1893, p. 49 sq. Παρὰ Μαλαλῆ (σελ. 395, ἐκδ. Βόννης) ὁ ἐπιθέτης ἀπαντᾷ ἐν τῇ σημερινῇ τῷ ἀγύρτῃ « χυμευτῆς καὶ φοβερός ἐπιθέτης. »

θέντες διὰ τῆς μαγικῆς τῶν Παιπῶν ράβδου εἰς ἐκπολιτισμένους χριστιανούς, μυκτηρίζουσι τοὺς Ἕλληνας, ὡς λωποδύτας, (1) ἀπαρράλλακτως ὡς καὶ οἱ τὸν σουλτάνον νῦν ὑπηρετοῦντες ἀπερίτμητοι Ἕλληνοι καὶ Γερμανοὶ ὑβρίζουσι τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀγύρτας (chevaliers d'industrie), ἀφροῶντες εἰς μόνον τὰ σουλτανικὰ δῶρα καὶ κυνικῶς περιφρονοῦντες καὶ ἱστορίαν καὶ πολιτισμόν.

Ἡ πρὸς τὸ Ρωμαϊκὸν ὄνομα προτίμησις τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὸ καθ' Ἑλλήνων ἀκατανόητον μῖσος τῶν Βυζαντινῶν, ἐναντίον πάσης ἱστορικῆς παραδόσεως καὶ αὐτῆς μάλιστα τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου, ἀποτελοῦσι δύο σπουδαιοτάτας ἀφετηρίας ἐξ ὧν ἀναχωροῦσα ἡ ἱστορία ἔχει καθήκον νὰ ἐξετάσῃ ἀπαθῶς καὶ εἰς τιμὴν αὐτῆς ἀνακαλύψῃ τὸν μυστηριώδη λόγον τῆς ἀδικωτάτης προγραφῆς ἔθνους, τὸ ὅποιον οὐδὲν ἔνεχόμενον εἰς τὰ μαρτυρικὰ αἵματα τὰ ὅποια μόνον οἱ Ρωμαῖοι ἔχυσαν, ἐξ ἐναντίας ἐξηυγένισε καὶ ἐκραταίωσε τὸ νῦν ἐπικρατοῦν θρήσκευμα. Ἄν ὁ χριστιανισμὸς ἦεν ἀληθῶς θρησκευαία χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου, ὁ ἑλληνισμὸς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ ὀνομασθῇ αἵρεσις ἢ σχίσμα αὐτῆς, διότι εἶνε πολὺ ἀρχαιότερος, ἐκτὸς ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Αὐγούστος εἶνε ἀρχαιότερος τοῦ Ὀρφέως καὶ τοῦ Ἡσιόδου, οὐδὲ δύναται ὁ χριστιανισμὸς ν' ἀποκαλέσῃ αἵρετικὰ τύσχα ἄλλα θρησκευάματα οὐδὲν κοινὸν πρὸς αὐτὸν ἔχοντα, καὶ ἀρχαιότερα ἢ νεώτερα αὐτοῦ, ὡς τὸν βουδισμόν καὶ τὸν μωαμεθανισμόν· ὁ Πάπας ἠδύνατο ν' ἀποκαλῇ σχισματικούς τοὺς Βυζαντινοὺς χριστιανούς, οὐχὶ ὁμως καὶ τοὺς Ἕλληνας, ἂν οὗτοι ἠνύσουν νὰ λατρεύουσι τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀμήρου, καθῶς καὶ οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἠδύνατο ν' ἀνταποδώσωσι τῇ Ρώμῃ τὸ αὐτοῖς προσαπτόμενον

(1) Προκόπιος II, σ. 93, ἐκδ. Βόννης.

σχίσμα· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀίρεσις ἔχει εὐλογοφανῆ τινα λόγον, καθίσταται ὅμως ἀκατανόητος, ἂν μὴ τι χειρότερον, ἐφαρμοζομένη ἐπὶ παλαιότερων θρησκευμάτων, ἐξ ὧν αὐτὸς ὁ χριστιανισμὸς ἀπεκόπη ὡς ἀληθὲς νέον φιλοσοφικὸν σύστημα. Ἄν ἐγινώσκομεν καλῶς τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν ἠδυνάμεθα νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὸ μυστήριον τῆς συστηματικῆς προγραφῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἰδίως μνημείων· ἀλλὰ τὰ μνημεῖα ταῦτα εἰσὶ τοσοῦτον ἀμφισβητήσιμα, ὥστε ὁ κριτικῶς ἐξετάζων καὶ αὐτὰ τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἀνακαλύπτει ὅτι ταῦτα, νεώτερα τῆς λεγομένης Εἰκονομαχικῆς περιόδου, ἀπερίφθησαν ἐν Βυζαντίῳ ὑπὸ ναυαγησάσης Ρωμαϊκῆς τινοῦ νηὸς. Τοιοῦτοι δυστυχῶς καὶ οἱ ὡς Βυζαντινοὶ φερόμενοι χρονογράφοι, τοὺς ὁποίους οἱ ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν ἑλληνίζοντες, ὡς Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος, χαρακτηρίζουσι διὰ βδελυροῦ ὀνόματος, τὸ ὅποιον παραθέτω προσεχῶς, θεωρῶ δὲ περιττὸν νὰ ἐπαναλάβω καὶ νῦν.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει σπουδαίαν θὰ παράσχωσιν ἐπικουρίαν εἰς τὴν μέλλουσαν ἱστορίαν τὰ ἐπὶ τῆς Ἀναγεννήσεως ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ἑλληνιζόντων ἰταλῶν καὶ ἄλλων δημοσιευθέντα ποιήματα καὶ ἄλλα φιλοσοφικὰ πονήματα, ὡς καὶ τὰ παλαιότερα καὶ σύγχρονα αὐτῇ τῇ ἐμφανίσει τοῦ νέου θρησκευματος Ρωμαϊκὰ μνημεῖα, τὰ παριστῶντα τοὺς ὕστερον προγεγραμμένους Ἑβραίουσιν πολὺ στενωδῶς συνδεδεμένους πρὸς τοὺς μυθώδεις ἀπογόνους τοῦ Αἰνειοῦ, τὴν ἐκ τούτου καταγωγὴν τοῦ Αὐγούστου Θεοῦ, τὴν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ὑπηκόων ἤδη τοῦ Ρωμαϊκοῦ τούτου Θεοῦ, δυσεξήγητον καταφορὰν τοῦ Βιργιλίου, προφήτου καὶ τούτου τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τοῖς παλαιοῖς χριστιανικοῖς μνημείοις, παριστῶντος ἐν μὲν τῇ Αἰνεΐδι τοὺς Τρωϊκοὺς ἔρωας ὡς ἀληθεῖς κανιβάλους, ἐν δὲ τοῖς Πριεπίοις αὐτοῦ ἄσματος ἐκτραυλίζοντος μυστηριώδη τινὰ Ἑλληνα θεόν, καὶ ἐν τῷ ποιήματι αὐτοῦ Culex (ὁ Κώνωψ) αἰτουμένου ἀπὸ

τοῦ Αὐγούστου Θεοῦ μέρος τι ἀγιότητος καὶ ὑπὲρ τοῦ ὕμνου-
μένου Ρωμαίου στρατηγοῦ, ὅστις πρῶτος τῷ ὑπέδειξε τὸν ἀ-
ληθῆ τῆς Ρώμης ἐχθρὸν, ὄφιν (1), ἢ κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου
καταφορὰ τοῦ Πολυβίου καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς θείας φύσεως τοῦ
Σκιπίωνος ἐνθουσιασμός του, τὰ ὑπὸ Πausανίου λεγόμενα περὶ
συμβουλῶν τοῦ αὐτοῦ Πολυβίου πρὸς τοὺς Ἕλληνας περὶ
συνεννοήσεως πρὸς τοὺς Ρωμαίους (2)· αἱ κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου
καπηλικαὶ ὕβρεις τοῦ Λουκανοῦ καὶ τοῦ Σενέκα, τὰ ὑπὸ Ψελλοῦ
γραφόμενα πρὸς τὸν μαθητὴν Ἰωάννην τὸν Ἰταλὸν ὅτι ὁ
Πολύβιος καὶ ὁ Διονύσιος Ἀλικαρνασσεὺς δὲν ἦσαν Ἕλληνες,
ἀλλὰ Ρωμαῖοι, τὰ ὑπὸ τῶν δύο Φιλέλων παραδιδόμενα περὶ
τοῦ ἄνω Διονυσίου ὡς ἀπελευθέρου τοῦ Βάκωνος, ἐν δὲ
τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὁ ὑπὸ τοῦ Πετράρχου ὑμνούμενος
Ρωμαῖος θεὸς ἐν τῇ Africa, ποιήματι ὅπερ οὗτος ἐθεώρει ὡς
τὸ μόνον ἀπαθνατίσον αὐτὸν, οἱ δὲ ἐλληνίζοντες, ἠπέιλου διὰ
τοῦ πυρὸς, ὁ πρὸς τὴν Αὔραν (Iaura) πλαστὸς αὐτοῦ ἔρωσ
καὶ ὁ κατὰ τῆς αὐτῆς ληστρικῆς θεᾶς ἐκφυλισμὸς τῶν Βυ-
ζαντινῶν, ἢ ὑπὸ Βοκκακίου ἀπάλειψις ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ του
πανθέου τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Σκιπίωνος, ἢ πρὸς τὸν Πον-
τάνον διενέξεις τοῦ Μαρούλλου περὶ Θεοῦ, αἱ ἐμπαθεῖς διενέξεις
τοῦ Ἰηυσίου Καλέντη πρὸς τὸν Χαριταῖον, τὸν Σανναζάρον
καὶ τὸν Ποντάνον, τὰ κατὰ τῶν Ἑλλήνων παιδαριώδης μῖσος
τοῦ Σκαλιγέρου πομπωδῶς χαρακτοντος ἐπὶ τῶν εἰκονων του
Fuinus Trous, ἐπὶ τέλους τὸ πρὸς τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ
τοῦ Χριστοῦ, Ἑβραίου, μυσκρὸν μῖσος τῶν τε Ρωμαίων καὶ
Βυζαντινῶν, καὶ ἡ μυστηριώδης ἐξερᾶνσις πάντων τῶν ἀπὸ

(1) Εἶνε ἀληθῶς περίεργος ἢ ἐν παντὶ τῷ ἑλληνισμῷ κυκλοφοροῦσα
παραδόσις, ὅτι οἱ παλαιοὶ κτώσκουν ἐν τοῖς τάφοις πρὸς ἀποφυγὴν τῶν
δηγμάτων τερατωδῶν κωνώπιων ἢ σκνεπῶν.

(2) Πausan. Ἀρχαῖα, XXX, 4, XXXVII, 1.

Αυγούστου ιστορικῶν μνημείων· ταῦτα πάντα ἀπαθῶς καὶ ἐμβριθῶς ἐξεταζόμενα, ἴσως ἀποδείξωσιν ἡμέραν τινὰ ὅτι καὶ οἱ Βυζαντινοὶ ὡς καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἔτι ἐσμὲν τ' ἀθάνα θύματα Ρωμαϊκῆς τινος κωμωδίας.

Ἄλλ' ἂν οἱ Βυζαντινοὶ ἤμαρτον οὕτω μισήσαντες καὶ διώξαντες τὴν ἰδίαν ἐθνικότητα, ἐξ ἐτέρου οὐχ ἤττον ἔσφαλλον καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνας προβάλλοντες ἀνατρεπτικὰς αἰρέσεις καὶ ζητοῦντες τὸ θρησκευτικῶς πλέον ἀδύνατον· οὕτω παριστάμενοι ἀκαταλόγιστοι, ἀνωφελῶς παρώξυναν κυρίους, οἵτινες ἐγίνωσκον καλῶς ὅτι πᾶσα γενναία πρὸς τὸν ἑλληνισμόν παραχώρησις ἰσοδυναμεῖ πρὸς αὐτὴν τὴν διάλυσιν τοῦ κράτους καὶ ἐνοπλον στάσιν τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν ρωμαϊζουσαν Δύσιν καὶ τοὺς ἀτελέστατα ἐξελληνισμένους λαοὺς αὐτῆς τῆς Ἀνατολῆς· κατὰ τοῦτο δ' ἔχει δίκαιον ὁ Γεώργιος Τραπεζοῦντος θεωρῶν τοὺς Πλατωνικοὺς ὡς διδασκάλους πάσης αἰρέσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ μωαμεθανισμοῦ, τὰ δὲ δημοτικὰ ἄξματα πιστοῦσιν ὅτι αἱ πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους σχέσεις τῶν Ἑλλήνων δὲν ἦσαν πάντοτε πλατωνικαί.

Δὲν προτίθεμαι νὰ προδικάσω τὸν ιστορικὸν ροῦν, ἀλλ' ἀδικοῦς μελετῶν τὰ γεγονότα, δύνωμαι ἐν τινι πεποιοθῆσαι νὰ διατρανώσω ὅτι, ἂν ἐπεκράτει συνεχῆς καὶ εἰλικρινῆς ἢ ἀρμονία τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς, αὐτὴ ἡ τελικὴ ἀναγέννησις θὰ ἐπῆρχετο ἄνευ βίας καὶ ἀφ' ἐαυτῆς, ἡ δὲ Κωνσταντινούπολις θὰ ἐξηκολούθει ἔτι καὶ νῦν οὔσα ἐδρα μεγάλου ἑλληνικοῦ κράτους καὶ ἡ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ πόλις ἦν οὐδεὶς βάρβαρος ἀνέτρεψεν.

Ἄλλ' ἂν ἡ γνώσις τοῦ παρελθόντος χρησιμεύῃ εἰς διδασκαλίαν τοῦ μέλλοντος, οἱ νῦν Ἕλληνας ὀφείλουσι νὰ φέρωσιν ἀλήθως ἐν νῷ τὴν μεγάλην ιστορικὴν ἀλήθειαν, ὅτι οὔτε φυλετικὴ παρχιμῆ, οὔτε πνευματικὴ στεῖρωσις, οὔτε στρατιωτικὴ ἀφιλοτιμία, οὔτε ἄλλαι καιρικαὶ περιστάσεις, ἀλλ' αὐταὶ

καὶ μόναι αἱ περὶ πρωτείου Ἀθηναίων καὶ Βυζαντίου κληρονομηθεῖσαι ἀπὸ τῶν πάλαι Ἰώνων καὶ Δωριέων ἔριδες ἐγένοντο ἡ μόνη ἀφορμὴ τῶν ἡμετέρων παθημάτων καὶ τῆς στενότητος τῶν ὀρίων τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐγγίζει διὰ τοῦ δακτύλου ὁ προσεκτικῶς διεσγόμενος τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα, ἐν οἷς διακρίνει τὴν ἀρχὴν τῆς διαίρεσως τοῦ ἐλληνισμοῦ ἀναγραφομένην ὡς δόγμα Ῥωμαϊκῆς πίστεως. Το δι-
vide et impera τοῦτο φαίνεται παλαιότερον τῆς ἰδρύσεως τῆς Νέας Ῥώμης, ἀφοῦ ὁ ρωμαϊζῶν Διονύσιος Ἀλικαρνασσέως παριστᾷ τοὺς Ῥωμαίους ὡς ἀπογόνους τῶν Σπαρτιατῶν, ὁ δὲ Βιργίλιος ὡς Τρῶας ἐκδικητὰς τοῦ αἵματος τοῦ Πριάμου. Ἡ μι-
σελληνικὴ αὕτη παράδοσις ἐπικρατεῖ καὶ ἐπὶ τῶν Τούρκων, οὓς οἱ Δυτικοὶ χρονογράφοι ἰνομάζουσι Γεύκρους, ὁ δ' ἱστορικὸς τοῦ Μωάμεθ Β' Κριτόβουλος, δὲν ἠσχύνθη νὰ πλάσῃ τὸν μῦθον καθ' ὃν ὁ Μου σουλμάνος κατακτητῆς σπένδει εἰς τὴν σκιάν τοῦ Αἰνείου τὴν ἀλυσόδετον Ἑλλάδα (1). Ἰδοὺ πῶς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁ Ἀγαθίας πρηγορῶν τὴν Σπάρτην ἐπὶ τῇ πτώσει, παρορμᾷ τὴν Τρωάδα Ῥώμην εἰς ἐκδίκησιν τοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χυθέντος ἐν Σκαμάνδρῳ Τρωορρωμαϊκοῦ αἵματος:

Εἰ μὲν ἀπὸ Σπάρτης τις ἔφους, ξένης, μὴ με γελάσσης,
οὐ γὰρ ἐμοὶ μούνη ταῦτα τέλεσσε Τύχη.

(1) Ὁ Μωαμέθ Β'. ἐπισκεφθεὶς τὴν Τροίαν εἶπε: « ἐμὲ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν αὐτῆς οἰκητόρων ἐν τοσαύταις περιόδοις ἐτῶν ἐκδικητὴν ἐταμιεύετο ὁ Θεός· ἐχειρωσάμην γὰρ τοὺς τούτων ἐχθρούς, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἐπόρθησα, καὶ Μυσῶν λείαν τὰ τούτων πεποιήματα. Ἕλληνες γὰρ ἦσαν καὶ Μακεδόνιοι καὶ Θετταλοὶ καὶ Πελοποννήσιοι οἱ ταύτην πάλαι πορθήσαντες, ὧν οἱ ἀπόγονοι τοσαύταις ἐς ὕστερον περιόδοις ἐνιαυτῶν νῦν ἐμοὶ τὴν δίκην ἀπέτισαν, διὰ τε τὴν τότε ἐς τοὺς Ἀσιανούς ἡμᾶς καὶ πολλάκις ὕστερον ὕβριν αὐτῶν. » (Mueller, *Fragmenta Histor. Graecorum*, V, p. 144—145).

Εἰ δέ τις ἐξ Ἀσίας, μὴ πένθεε· Δαρδανικοῖς γὰρ
σκήπτροις Αἰνεαδῶν πᾶσα νένευκε πόλις.

Εἰ δὲ θεῶν τεμένη καὶ τείχεα καὶ νκετῆρας
ζηλήμων δαίων ἐξεκένωσεν ἄρης,

εἰμὶ πάλιν βασιλεία· Σὺ δ' ὦ τέκος, ἄτρομε Ρώμη,
βάλλε καθ' Ἑλλήνων σῆς ζυγόδεσμα δίκης (1)

Ἄλλ' αἱ Ρωμαϊκῆ αὐτῆ μοροπονηρίαι οὐδεμίαν ποτὲ εὖ-
ρον ἐν Ἑλλάδι ἠχώ, ἢ δ' ἐντελής μέχρις ὀνόματος ἀπάλειψις
τῆς Σπάρτης διέλυσε καὶ τὴν τελευταίαν βυζαντινὴν ἀπόπει-
ραν εἰς ἴδρυσιν Σπαρτιακῆς δεσποτείας, ἀντιπάλου τῶν Ἀθη-
νῶν, πάντες δ' οἱ Ἕλληνας, Ἀσιανοὶ, Μακεδόνες, Ἰππειῶται,
Κρήτες καὶ Κύπριοι περιπαθῶς ἀτενίζουσιν ἐν ὄλῳ τῷ μεσαιῶ-
νι εἰς τὴν μόνην τοῦ ἀληθοῦς ἑλληνισμοῦ μητρόπολιν, τὰς Ἀ-
θήνας, ὑπὸ τὰ ἐρείπεια τῆς ὑποίας κοιμᾶται, ὡς ὁ ἀναγεννώμε-
νος φοῖνιξ, ὁ μυστηριώδης βασιλεὺς, τοῦ ὁποίου ὁ δακτύλιος
ἔδοτο τὸ σύνθημα τοῦ τελευταίου ἱεροῦ ὑπὲρ παλιγγενεσίας
ἀγῶνος· τὸ περίεργον δὲ ὅτι ἐν τῷ ἐνωτικῷ τούτῳ δεσμῷ πρω-
ταγωνιστοῦσιν οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Μακεδόνες, τῶν ὁποίων καὶ
αὐτὰ τὰ ἀγιογραφικὰ μνημεῖα δικτερονοῦσιν ὅτι μίαν καὶ μό-
νην εἶχε καὶ ἔχει πατρίδα ὁ Ἕλληνας, τὴν πόλιν ἐν ἣ εἶδε τὸν
βωμὸν τοῦ Ἀγνώστου βασιλέως ὁ Παῦλος. Πάντες οἱ ἐν τῇ
Δύσει, Στρατιῶται προεξάρχοντος τοῦ Πελοποννησίου Μαρούλ-
λου, ὀνομάζονται « proles Codri », θεωροῦντες τὴν Παλλά-
δα ὡς τὸν ἀερογωνιῶν λίθον τῆς ἀνθρωπίνης ἡμερώσεως, καὶ
αὐτοὶ δὲ οἱ ξένοι ἀποκαλοῦντες τοὺς Βυζαντινοὺς Θρᾷκας καὶ
Βλάχους, θεωροῦσι τὰς Ἀθήνας ὡς τὴν μόνην πόλιν, ἣτις ἐ-
φεῦρε καὶ ἐν μέσῳ ἀνηκούστων διωγμῶν διετήρησε τὸ ἀληθές

(1) Ἀνθολογία, IX, 155.

μη'.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

παλλάδιον τοῦ πολιτισμοῦ. Τὸν ὄρφικὸν τοῦτον βωμὸν ψάλλει περιπαθῶς καὶ αὐτὸς ὁ ρωμαϊκὸς Ποντᾶνος· ἐν τῇ Οὐρανίᾳ τοῦ ὑπὸ τὸν ἀστερισμὸν τῆς Αἴα, ἄλλοι δὲ καλοῦντες αὐτὸν καὶ βωμὸν τοῦ Ἐλέου, λέγουσιν ὅτι ἐν τούτῳ θ' ἀμνηστευθῆ ὁ Προμηθεὺς· ἐπὶ τῇ ἀνταρσίᾳ του, καὶ ἡ πεσοῦσα ψυχὴ ἐπὶ τῷ ἀμαρτήματι αὐτῆς· τὸ πρῶτον θέμα πρῆγματεῦται ὁ Εὐβοεὺς Ἴανος Ἀνύσιος ἐν τῷ μεγάλῳ δράματί του « Protogonus, ἢ Προμηθεὺς », τὸ δεύτερον ὁ Μιχαὴλ Κορίνθιος ἐν τῷ ποιήματί του « Psyche » σχετίζων τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν ὑπὸ Βορρᾶ ἐκ τοῦ βωμοῦ τούτου ἀρπαγεῖσαν Ἄρειθειαν, εἰς τὸν αὐτὸν βωμὸν πεσοῦσαν μετὰ τὸ παράπτωμα, καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πάγου ἀναληφθησομένην ὑπὸ τοῦ οὐρανίου μνηστήρος, ὅταν τελέσῃ τὸν ἐπιβεβλημένον αὐτῇ ἐξχνισμὸν. Αἱ παραδόσεις αὗται σχετιζόμεναι πρὸς τὸν κοσμογονικὸν μῦθον, τὸν ἀποτελοῦντα τὴν βᾶσιν τῆς λεγομένης Γνώσεως, φαίνονται σύγχρονοι αὐτῇ τῇ ἐμρᾶνίσει τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀροῦ ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τῶν θεουργικῶν συγγραμμάτων Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου καὶ τοῦ ὡς διδασκάλου του φερομένου μυστηριώδους Ἰεροθέου, πρῶτου ἐπισκόπου τῶν Ἀθηνῶν· εἰς τὰς Ἀθηναϊκὰς δὲ ταύτας παραδόσεις ἀναφέρεται καὶ ἡ προμνημονευθεῖσα ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν βοῦλλα τοῦ πάππ Ἰννοκεντίου Γ', παριστῶντος τὴν Παλλάδα τῆς Ἀκροπόλεως ἀνγνωρίζουσαν τὸν παρ' αὐτῇ ἰδρυμένον βωμὸν τοῦ Ἀγνώστου θεοῦ· εἰς δὲ τῶν ἐπισημοτέρων ποιητῶν τῆς II' ἑκατονταετηρίδος, ὁ ἀρχηγὸς καὶ ἅγιος τοῦ τάγματος τῶν Κερμελιτῶν, Βαπτιστῆς ὁ Μαντουανὸς, ψάλλων τὸν Διονύσιον Ἀρειοπαγίτην καὶ τὰς Ἀθήνας, ρητῶς λέγει, ὅτι ἐκ τῆς πολέως ταύτης· τὸ πρῶτον ἐγνώσθη ἢ ἐν Παλαιστίνῃ θρησκεία. Ὅταν ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων ὁ μισελληνισμὸς ἔφθασεν εἰς τὸ κατακρηυρον αὐτοῦ σημεῖον, εἰς τῶν ἄγαν ρωμαϊζόντων (ὁ Νικολᾶος Καβάσιλας) ἔγραψε λόγον περιελθόντα ἡμῖν, δι' οὗ προτρέπει τοὺς

Ἀθηναίους νὰ καθαιρέσωσι τὸν σκανδαλώδη αὐτῶν βωμὸν, ὡς ἀρκούσης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγίας Σοφίας. Ἄγνωστον τί πρὸς τοῦτον ἀπήντησαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ μεταγενέστερος Στρατιώτης, ὁ Ἰωάννης Γεμιστὸς, ἐγγονὸς τοῦ μεγάλου μεταρρυθμιστοῦ, γράφει ὅτι ἡ ἐν Βυζαντίῳ ἀγία Σοφία ἦν ἀντίγραφον τοῦ Ἀθηναϊκοῦ πρωτοτύπου, ὁ δὲ Ἴανος Ἀνούσιος ἀπαντῶν εἰς ἀπορίαν τοῦ Βασιλείου Ζάγγου περὶ προτιμοτέρου θρησκειύματος, λέγει ὅτι πρέπει νὰ προτιμᾶται πάντοτε τοῦ νεωτέρου τὸ ἀρχαιότερον, φέρων εἰς τοῦτο μάρτυρα καὶ χρῆσμον τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἄγνωσθ' ἂν ἡ ρήτρα τοῦ φίλου τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου δύναται ποτε νὰ καταστῇ ἐφαρμόσιμος ὑπ' οὗτον οὗτος ἡνῶσι ἐποψιν, πολιτικῶς ὅμως ἐφημέροσθη ὑπὸ τῶν δύο ἐπιζησάντων ἀρχαίων ἐθνῶν, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας, τὰ ὅποια ἐθυσίασαν πάμπολλα φυλετικὰ συμφέροντα εἰς ἀνάδειξιν τῶν παλαιῶν πρωτεουσῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων καθίστατο προβληματικὴ ἡ ἐθνικὴ συγκέντρωσις. Τὸ μέγα τοῦτο βῆμα εἶνε ἡ ἀληθὴς καταδικὴ τῶν μεσαιωνικῶν διενέξεων, τῶν ἐθνοκτόνων ἀντιζηλιῶν, καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν ἐρειπίων βασιλείας τοῦ ξένου τυράννου.

Τὸ μέγα μεσαιωνικὸν πάθημα εἶθε ἵνα χρησιμεύσῃ ἡμῖν εἰς σωτήριοις μᾶθημα, ἀφοῦ μάλιστα ἡ μὲν ἀρχαιοπάτη καὶ ἔνδοξος τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ κοιτίς, αἱ Ἀθῆναι, ἀνέλαβον τὸ παλαιὸν πρωτεῖον, ἡ δὲ Κωνσταντινούπολις κατοικεῖται νῦν ὑπὸ γνησίων Ἑλλήνων, οὐχὶ ἐκ Ρώμης μεταχθέντων, ὡς ἔλεγον ψευδόμενοι οἱ ἐντελῶς ἐκλιπόντες μεσαιωνικοὶ βυζαντινοί, ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἄργους, τῆς Θεσσαλίας, τοῦ Πόντου καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν χωρῶν, διότι ὁ Μωάμεθ διὰ μόνης βυζαντινῆς προδοσίας γενόμενος κύριος τῆς Πόλεως, εὔρεν ἐν αὐτῇ μοναχικὰ ἐρείπια μόνον καὶ εὐγενεῖς οὓς κατέσφαξε (1).

(1) Ὁ νῦν δημοσιευόμενος Β' Ἀνώνυμος ἀποκχεῖ τοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ Πόλει συνοικισθέντας Ἑλληνας, σεργουάνιδες (ἔξοριστους).

Ὁ ἀναγινώσκων τοὺς δύο ἐπὶ τῆ ἀλώσει λόγου, τοῦ πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, αἰσθάνεται ἀληθῆ φρικίσσιν, ἀκούων τὸν μέγαν ἔνοχον κινικῶς ἐξιστοροῦντα πῶς οἱ περὶ αὐτὸν ἀληθεῖς καὶ θεόπνευστοι χριστιανοὶ συνήρχοντο ἐν τῷ πλατίῳ τοῦ πένητος βασιλέως καὶ ἐπρόβαλλον τούτῳ τὴν εἰς τοὺς Τούρκους παράδοσιν, ἐπὶ τῆ ἐπιδείξει ἱερῶν χρησμῶν τοῦτο κελευόντων· ἀτυχῶς οἱ χρησμοὶ οὗτοι διεσώθησαν μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ πλαττουργήσαντος αὐτούς, Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου!

Ὁ Φίλελος καὶ ἄλλοι σύγχρονοι γράφουσιν ὅτι ἡ Πολις δὲν ἠλώθη, ἀλλ' ἐπροδόθη εἰς τοὺς Τούρκους· τοῦτο ἐπιβεβαιῶ καὶ αὐτὸς ὁ Γεννάδιος, ὡς καὶ ὁ Μάρουλλος, θεωροῦντες ὡς προδότας τοὺς Ἰταλοὺς εἰς οὓς τυφλῶς ἐνεπιστεύθη ἡ φροῦρησι τῶν πυλῶν· τοῦτο ψάλλει ἔτι καὶ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς, ὡς ἐν τῷ ἐξῆς ἄσματι τῆς Τραπεζοῦντος:

Τὴν Πόλιν ὅταν ἔριζεν ὁ Ἕλλην Κωνσταντῖνον,
εἶχεν πορτάρους δίκλους, ἀρένταις φοβεστάρους (1).

Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν προδοσιῶν καὶ ἄλλων βδελυγμιῶν, αἵτινες τότε κατήσχυναν τὸ χριστιανικὸν ὄνομα, λάμπει ἡ προσριλῆς καὶ ἥρωϊκὴ ψυχὴ τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος, ἀληθῶς φονευθέντος ὑπὲρ τῆς Πόλεως, ὡς διαβεβαιῶ δις ὁ Γεννάδιος, καὶ ἐκπλύναντος διὰ τοῦ ἁγίου αἵματός του τὰ αἵματ' αὐτοῦ ἐπιστρεπτεῖ λήξαντος βυζαντινισμοῦ.

Αὐτὸς ὁ πρὸ τῆς ἀλώσεως ἀκατανόητον ἐπιδεικνύμενος μισελληνισμὸν Γεννάδιος, ὁ καὶ αὐτὴν τὴν πατριδα του Θεσσαλίαν ἀπαρνηθεὶς ἵνα μὴ νομισθῆ φέρων τι ἐν τῇ Νέᾳ Ρώμῃ ἐλληνικὸν, συνοικιστῆς ἤδη τῆς ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ ἐμπιστευθείσης αὐτῷ νέας Πόλεως, ὡσεὶ ἐλεγχόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐκ-

(1) Σ. Ἰωαννίδου, ἱστορίαι Τραπεζοῦντος, σ. 203.

βάλλει ἀγρίας φωνάς ἐν τῷ ἐρημητηρίῳ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ ἀγνοῶν τίνα νὰ αἰτιαθῇ ἐπὶ τῇ φοβερᾷ συμφορᾷ, ἐντελῶς ἀπαρνέεται τὸν Ῥωμαῖσμον καὶ συνεχῶς ἀποκαλεῖ εἰς τὰς δύο τχύτας ἀληθεῖς θρηνηδίας τὸ περὶ αὐτὸν συγκεντρουμένον νέον Γένος, Ἑλληνικόν. Οὐ μόνον δὲ τὸ Ἑλληνικόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ Γένος ἐλήφθη ἐκ τοῦ Πλήθωνος καὶ ἄλλων, οὕτως ἀποκαλούντων τοὺς ἐταίρους. Πρῶτον δὲ θῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ τούτου Γένους ἔπεσεν αὐτὸς ὁ πατριάρχης, τὸν ὁποῖον προηγουμένως καὶ αὐτὸς ὁ φίλος του Μωάμεθ ἀπέπεμψεν ὡς ἄπιστον ὑπηρέτην διὰ κωμικωτάτης σκηνης, τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἐπιστεύομεν, ἂν δὲν διηγείτο ἀξιώπιστος ἱστορικός, οἷο; ὁ Ἱερόθεος Μονεμβασίης· ὁ σουλτάνος, λέγει, θέλων νὰ ἐμπαιξῇ τὸ σχῆμα τῶν καλογήρων, ἐνέδυσσε μέγαν Λομβαρδὸν κύνα συνειθισμένον νὰ ἱσταται ὄρθιος, διὰ μοναχικῶν ράσων καὶ κμηλαυχίου καὶ τὸν ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν Γεννάδιον ἐλθόντα εἰς προκύνησίν του (1). Ναὶ μὲν ὁ Ἱερόθεος προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν πατριάρχην κατὰ τοῦ σουλτανικοῦ κυνισμοῦ, τὸ βέβαιον ὅμως ὅτι ἡ παρουσίαις τοῦ κυνὸς καλογήρου ἐλαθε γύρω, εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας παρέσχον οἱ περὶ τὸν Γεννάδιον ρωμαϊζόντες εἰς τὸν Μέγαν αὐθέντην.

Γινώσκων καλῶς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ψυχὴν τῆς φυλῆς μου, δύναμαι νὰ δικηκρύξω ὅτι μόνη νέα τοῦ θεοῦ ὄργη δύναται ν' ἀναστήσῃ τὸ Βυζαντινὸν κράτος εἰς τελικὴν καταστροφὴν καὶ τῶν δικσωθεντων ἐκ τοῦ μεγάλου κλύδωνος ναυαγίων, τὰ ὁποῖα συνεπήχθησαν ἐν τῇ ἐνεστώσῃ κιβωτῷ τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς θεὸς εὐμενῶς ἐπιβλέψῃ καὶ εἰς τὴν πολλὰ παθοῦσαν ἀποικίαν τῶν Λαριέων, αὕτη θὰ ἐνωθῇ τῷ ἄλλῳ ἔθνει ὡς πρωτεύουσα ἑλληνικὴ ἐπαρχία, οὐδὲν κοι-

(1) Δωροθέου, Βιβλίον ἱστορικόν, Ἐνετίησι 1786, σ. 427.

νὸν ἔχουσα πρὸς τὸν μετὰ τοσαύτας ἐκατονταετηρίδας πέραν τοῦ Ἰονίου ὑπισυδρομήσαντα Ρωμαϊσμον, ἀροῦ μετέβαλλεν εἰς σωρὸν ἐρείπιων καὶ πενιχρὰ καὶ ἀσήμαντα κωμῶν ὀνόματα τοσαύτα πλούσια καὶ μεγάλα βασιλεία, τὰ ὅποια ἀκτινοδολοῦντα ἐκ πολιτισμοῦ καὶ πληθυσμοῦ ὁ ἑλληνισμὸς τῷ παρέδωκεν.

Ὁ βυζαντινισμὸς ἀπέθανεν, ὁ δ' ἑλληνισμὸς εἶνε ἀθάνατος· ὁ πρῶτος εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ ἀγίου Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου ἀποκαλούμενος θάνατος ἐν τῇ ζωῇ, ὁ δὲ δεύτερος ἢ ἐν τῷ θανάτῳ ζωῇ. Βυζαντινισμὸς σηκίει χριστιανικὴν ὑποκρισίαν, ὁ δ' ἑλληνισμὸς τὸν ἀληθῆ χριστιανισμὸν· εἶνε τὸ ἐν τῇ σκοτίᾳ λάμπων φῶς, αὐτὸ τὸ ἐπι τῶν ἀδύσων φεγγεμένον πνεῦμα τοῦ θεοῦ, ἢ πρὸ αἰώνων γεννηθεῖσα καὶ συνάντητος μονογενῆς τοῦ θεοῦ Σοφίᾳ. Τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐξεικόνισαν οἱ ἀρχαῖοι διὰ τοῦ ἐν τῷ σκότει ὄρωντος πτηνοῦ. Μεταμόρφωσις, ἢ ὑποβιβασμὸς τούτου, ὡς λέγει ἡ βοῦλλα τοῦ Ἰννοκεντίου Γ, εἶνε ἢ ἐν τῷ Παρθενῶνι λατρευομένη Παναγία ἢ Ἀθηνιώτισσα· τὴν Παναγίαν ταύτην αἱ ἀγιογραφίαι περιστῶσιν ὡς γιγαντώδη περβιένον ψάφουσαν διὰ τῶν δύο χειρῶν τοὺς οὐρανοὺς, οἱ δὲ βυζαντινοὶ μελωδοὶ ψάλλουσιν αὐτὴν ὡς πλατυτέραν τῶν οὐρανῶν. Τὸ πνεῦμα τοῦτο τοῦ θεοῦ μετήνεγκεν ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν Βυζαντίῳ, ὁ δ' Ἀγαθις, καίτοι χαίρεκάκως ἄδων ὅτι ἡ πόλις τῆς Παλλάδος ἀπώλεσε τὸ παλλάδιον, οὐδὲν ἤττον ἐπιλέγει:

καὶ σὲ τύσον νίκησε βερὺς φθόνος· ἀλλ' ἄρα μοῦνον
οὔνομα σὸν κρύψαι καὶ κλέος οὐ δύννεται.

Τὴν Χριστιανικὴν ταύτην Πρόμαχον εἶδεν ὁ Ἀλέριχος ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, μετὰ δὲ δύο ὄλας ἐκατονταετηρίδας ὁ Χιγάνος τῶν Ἀβάρων ἐν Κωνσταντινουπόλει « σεμνοφοροῦσαν καὶ περιτρέχουσαν τὸ τεῖχος μόνην » (1)· εἰς τὴν Ἰπέρμαχον ταύτην ἀπο-

(1) Χρονικὸν Πασγάλιον I, 725, ἐκδ. Βόννης.

δίδονται οἱ χαιρετισμοὶ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, ἐν οἷς νεώτερος τις ἀπόγονος τοῦ Αἰνείου εἰσήγαγε τὴν κατὰ τῶν Ἀθηναϊκῶν πλοκῶν δέησιν. Ὅταν ὁ Δυτικὸς ρωμαϊσμὸς προσέβλεψε τὴν πλατυτέραν τῶν οὐρανῶν γλαῦκα τῆς Ἀναγεννήσεως, τὴν ὁποῖαν ὁ Μάρουλλος ψάλλει ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Αἰωνιότητος, τὰ αὐτὰ ἀναθέματα ἐξεστομίσθησαν ὑπὸ τοῦ Χριταίου, τοῦ Σανναζάρου καὶ ἄλλων κατὰ τοῦ ἀθανάτου πτηνοῦ, τὸ ὁποῖον συγχρόνως ἀπετέλει καὶ τὸν φοῖνικα καὶ τὸν δακτύλιον, διότι ἡ Αἰωνιότης, ὡς ὁ δακτύλιος, οὔτε ἀρχὴν, οὔτε τέλος ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἀμφοτέρα ἀπὸ ὀριζομένου σημείου, ὡς λέγει ὁ θεσπέσιος Στρατιώτης :

ἀναρχη καὶ ἀτελείωτη, μὲ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος.

Ὁ Ὁ Ἄγγελος Πολιτιανὸς προῖδὼν τὸ ναυάγιον τῆς ἑλληνικῆς μεταρρυθμίσεως, προέτρεψε τοὺς ἐταίρους Ἕλληνας ἵνα μεταφέρωσιν εἰς τὴν πατρίον του φωλεὰν τὴν ἀκατανόητον εἰς τοὺς Δυτικοὺς Λάμιαν Γλαῦκα· μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ Φραγκῆσκος Berni ἐβρήνησε περιπαθῶς « τὸν θάνατον τῆς γλαυκός » προφητικῶς ἐπιλέγων εἰς τοὺς συμπατριώτας του :

Del partir tuo la notte e 'l dì si lagna,
e tutto il petto bagna
di lagrime, e il cor colma di doglia·
deгна di star fra noi mille e mill'anni . . .
e che ci sarà chi piangerà altrettanto.

Ἡ πλατυτέρα αὕτη τῶν οὐρανῶν εἶνε, ὁ ὑπὸ τοῦ Pulci ἀδόμενος διφυῆς Γίγας Μοργάντης Μαργούτης, ὁ ἐκ καγχασμοῦ ἀποθανὼν ἐπὶ τῇ θεᾷ πιθήκου προσπυθούντος νᾶ φορέση τὰ γιγάντια πέδιλά του· εἶνε ὁ Grand-Gousier (Λάμια) τοῦ Rabelais, ὁ πατήρ τοῦ Γαργαντούζ, τοῦ ὁποίου ὁ υἱὸς, μεταβαίνων εἰς τὴν Ἰνδίαν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ μυστικοῦ κρητῆρος τοῦ ἀληθοῦς θεοῦ, ἀκούει ἐκτός τῆς Ἰθάκης τὴν αὐτὴν ἀκριβοῦς φω-

νήν τὴν ὁποίαν, κατὰ Πλούταρχον, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου ἤκουσε καὶ ὁ Αἰγύπτιος Ἰακχὸν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Πανός, καὶ ἔχυσεν ὁ γάλλος γίγχι; δάκρυα « gros-ses comme oeufs d' austruche. » Τὸ αὐτὸ Ἀθηναϊκὸν πτηνὸν παρουσιάζεται μετὰ τοῦ σκότους εἰς τὸ γάλπισμα τοῦ Ρολάνδου ἵνα τῷ ἀνοιξῆ τούς ὀφθαλμούς; εἰς τὴν θήραν τῆς μαγικῆς ἐλάφου (σελήνης); ἀλλ' ἐξ ἀγνοίας τοῦ γάλλου ἥρωος περιφρονεῖται, ἐναντίον τῶν προτροπῶν τῆς συνοδευούσης αὐτῷ Ἀθηνᾶς

Tanto sonava, che al sonar si stanca
 quel vago corno il cavalier ardito.
 Nulla d' intorno appare e il giorno manca,
 e già teneva lui d' esser schernito;
 quando una cucciarella tutta bianca
 giunse latrando pel prato fiorito.
 Il conte a la cuccietta non pone cura
 dicendo: Dio mi doni altra ventura.
 Ma la donzella a gran voce il chiamava:
 aspetta, aspetta, baron valoroso,
 che non è al mondo re nè imperatore,
 eh' abbia ventura di questa maggiore (1),

Ὅτι δὲ ἡ εἰς τὸν Ρολάνδον παρουσιασθεῖσα γλαυξ, ἦν αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστήμης, δηλοῦται καὶ ἐξ ἄλλου ποιήματος τοῦ αὐτοῦ κύκλου, ἐν ᾧ παρουσιάζεται εἰς τὸν αὐτὸν γάλλον ἱππότην ἀντὶ τῆς γλαυκῆς ὁ Στρατιώτης Γοργούτος (Γοργόνα) προσφέρων αὐτῷ τὴν ἀδελφικὴν του φιλίαν:

(1) Bojardo, Orlando Amorofo, I, canto XXV. Ὡς γνωστὸν ἐπὶ τῆς Ἀναγεννήσεως ἐπαρουσιάσθη μυστηριώδης κύκλος τοῦ Ρολάνδου ἥμιστα σχετιζόμενος πρὸς τὸν γαλλικὸν, καὶ τοῦ ὁποίου οἱ περιφανέστεροι ἀντιπρόσωποι εἰσὶν ὁ Βοιάρδος, ὁ Πούλτσης καὶ ἰδίως ὁ ἀθάνατος Ἀριστοεσ.

Greco è il mio sangue, et la mia patria è 'l mondo,
 il qual vo traversando a la ventura
 di veder cose nove sitibondo
 che sa far la nostra alta natura...
 Io son di quell' astuto Ulisse nato,
 di quell' origin piena d' ogni inganno. . . .
 Hora i ladri tutti son disciolti,
 bontade ha sol speranza ne li Dei,
 a le rapine non andrebbon molti
 se castigati fussero li rei.
 Biasmar il malfattor più non bisogna,
 perch' oggi l' oro copre la vergogna...
 Et io però esser più sicuro
 vado imitando il polipo tal' hora,
 il qual è pesce trasparente et puro
 ch' a quel sasso s' apresso s' incolora...
 tal io vo simultando il riso e il pianto,
 somiglio hora un diavolo, hora un santo (1).

Ἄν ὁ Ρολάνδος δὲν ἠνώνησε τὸν θησαυρὸν τῆς Ἀθηναϊκῆς γλαυ-
 κῆς, ἐν τῇ γραικοβενετικῇ ἐποποιίᾳ τοῦ Μανώλη Μπλέσση βλέ-
 πομεν τὸν Ναυπλιέα Στρατιώτην πολλὰ κατορθοῦντα διὰ τῆς
 Ἀργολικῆς μαγίστης, ἣτις ἐπὶ τέλους μεταβληθεῖσα εἰς κροκό-
 δειλον δι' ἐνὸς φιλήματος ἐπανακτᾷ τὴν γυναικείαν μορφήν καὶ
 δι' ἐναερίου ἄρματος ὀδηγεῖ τὸν πιστὸν Στρατιώτην εἰς τὴν
 Αἰωνιότητα. Ὁ μῦθος οὗτος δηλοῖ ὅτι ἡ πολύμορφος γλαυ-
 κὴ τῶν Ἀθηῶν ἀπαιτεῖ θερμὴν καὶ ἄδολον λατρείαν, ἀπεχθανο-

(1) *Marfisa Bizarra* di Giovanbattista Dragoncino da Fano. Venezia 1532, canto I, φ. 10.

μένη τοὺς ἐπυμφοτερίζοντα, ἐκείνους ἀνθρώπους, οἵτινες, δίκην βυζαντινῶν νυκτεριδῶν, ἐδείκνυον εἰς μὲν τὴν Ρώμην τὸ ρύγχος αὐτῶν, εἰς δὲ τοὺς Ἕλληνας τὰ πτερὰ των, μετρίως οὐ ὑπ' ἀμφοτέρων ἐννοηθέντες κατετάχθησαν εἰς τὰ ἀμυδρόλα ζῶα, καὶ περιρρονηθέντες ἀρέθησαν εἰς τὴν τύχην των καὶ ἀδυζῶς ἀπέθανον οὔτε ὡς Ρωμαῖοι οὔτε ὡς Ἕλληνες πλέον μνημονεύμενοι.

B.

Ἐίπομεν καὶ ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ὁ διὰ τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν ἀναγινώσκων αὐτὰ τὰ ἑλληνικὰ κείμενα, βλέπει ὅτι αἱ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Βυζαντίου διενέξεις ἀποτελοῦσι τὸ μέγα δρᾶμα περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεὶς εἶπέ ποτέ τι. Τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐκμυστηρευθὲν ἡμῖν διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καταρυσγίντων εἰς τὴν Ἑσπερίαν λειψάνων τῆς προαιωνίου πάλης, ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ πλείστων μνημείων, τὰ ὅποια οἱ πτωχοὶ ἡμῶν ἐκείνοι πατέρες, ἐγραψάν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τοῦ τότε πολυδικάνου τύπου ἐξέδωκαν ἐπὶ τῆ ἐλπίδι ὅτι θ' ἀναγνωσθῶσι καὶ θὰ ἐννοηθῶσιν. Εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶνε ἀδιάρρορον πῶς κρίνουσι τὴν Ἀναγέννησιν οἱ Γάλλοι, οἱ Γερμανοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἴταλοι, ἕκαστος ἔχει τὰς ἰδέας του, τὴν πίστιν του, τὸ δὲ θέμα εἶνε ἀρκετὰ εὐρὸ καὶ ἐπιδεκτικὸν διαφροστροφῶν ἐρμηνείας, εἰς ἱκανοποίησιν πάσης ὀρέξεως. Ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς κληρονόμοι τῶν ὀνομάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια ὁ βαρβαρικὸς χεῖμαρρος ἀποσπᾶσκα τοῦ πατρίου ἐδάφους ἐξέθρασεν εἰς ξένας ἀκτᾶς, καθήκον ἔχουσι νὰ ἐκζητήσωσι τὰ ἴχνη τῶν νυχαγίων τούτων καὶ εὐρίντες ἀνακομίσωσιν εἰς τον βωμὸν τῆς πατρίου ἱστορίας. Τὰ νυαγία ἐκεῖνα δὲν ἦσαν ἐσθρασμένοι ἀνθρώποι τῆς βυζαντινῆς σχολα-

στικότητα, ὡς κοινῶς πιστεύεται, ἀλλὰ σπινθήρες ἀπαύστως καίοντες ἐν τῇ τέφρᾳ αὐτῶν καὶ ἀναμένοντες ριπήν τινα ἀέρος ἵνα ἀναδώσωσι τὴν φλόγα τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ μυστικοὶ ἐκείνοι τοῦ ἑλληνισμοῦ ἱεροφάνταις ἐλθόντες εἰς τὴν Δύσιν δὲν ἐδίδασκαν ξηρὰ γραμματικά, ἀλλ' ἐμύησαν εἰς τὰ μεγάλα τῆς ἀρχαιότητος μυστήρια τοὺς ἐν τῇ σκοτίᾳ τοῦ μεσαιωνικοῦ ρωμαϊσμοῦ καθέδοντας λαοὺς. Αὐτὸς ὁ ἀγωνώτερος τῶν προσφύγων τούτων γραμματικῶν, ὁ Θεόδωρος Γαζῆς, ἐμύησε τὸν Ποντάνον καὶ ἄλλους εἰς τὰ βακχικὰ ὄργια καὶ τὴν ἑταιρείαν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς ἐν Νεαπόλει ὁμωνύμου ἀκαδημίας, ἀναπολοῦντος αὐτῷ τῷ Γαζῆ τὴν μαγικὴν μύησιν καὶ τὸν ἐκ ταύτης προελθόντα ἀδελφικὸν δεσμόν. Ἐν ἐπιταφίῳ ἐπιγράμματι ἀποκλῶν τὸν Θεσσαλονικέα μύστην *castum sacerdotem*, ἐν ποιήματι ἐπιγραφρομένῳ *Magica*, περιγράφει τὴν ὑπὸ τοῦ ἱεροφάντου τελεσθεῖσαν περιεργωτάτην τελετὴν τῆς μυσσεώς του, εὐχομενος ἐπὶ τέλους ἵνα κοινὸς τάφος δεχθῇ τὴν κόριν τῶν οὕτω συνδεθέντων ἐταίρων :

tum mistum cinerem communi sepulchro,
amborumque unus contegat lapis ossa (1).

Ἐπὶ τῷ αὐτῷ πνεύματι θρηνεῖ τὸν Γαζῆν καὶ ὁ Μάρουλλος ὡς υἱὸν τῆς Σοφίας. Οὕτω καὶ ὁ Βησσαρίων δὲν ἦν κοινὸς ἱερεὺς, ἀλλὰ Στρατιώτης, γράφων πρὸς τοὺς Φραγκισκανοὺς ὅτι θέλει ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν Τούρκων οὐχὶ μὲ τὰς χεῖρας ἀκινήτους ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ὡς ὁ τελευταῖος τῆς Μακεδονίας βασιλεὺς, ὁ Περσεὺς, ἀλλὰ σφίγγων εἰς ταύτας τὸ πολεμικὸν ζῆφος. Ἡ Στρατιωτικὴ ἑταιρεία, τὴν ὁποίαν ὁ Βησσαρίων ἐκπροσωπεῖ, εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν ψάλλει εἰς τὰ ποιήματά του ὁ

(1) Joannis Joviani Pontani Carmina. 1556, Basileae, IV, σ. 3384, 3184—3286.

προσφιλής του γραμματεὺς Καμπάνος, πολεμιστῆς ἐπίσκοπος τῆς Κρότωνος. Οὕτω καὶ ὁ διδάσκαλός του Πλήθων δὲν ἦν ἀπλοῦς; Πλατωνικὸς φιλόσοφος, ἀλλ' ἐταῖρος χειρετῶν τοὺς πρὸ αὐτοῦ θανόντας ἀνωνύμους ἐταίρους διὰ τῆς ἐξῆς περιπαθοῦς προσφωνήσεως, ἐν ἐσπερινῇ ἐς θεοὺς προσήσει: « ἀλλ' ὦ μακάριοι ἤρωες, ἡ θειοτάτη τε καὶ προύχουσα τοῦ ἡμετέρου γένους φύσις, δι' ὧν τῷ τῆδε ἐπιδημούντων βίῳ μεγάλων ἀρχαί ἀγαθῶν τῷ κοινῷ ἡμῶν ἐκάστοτε ἐκ θεῶν ἐπιπέμπεται, χαιρέτε· ὦ πρόγονοί τε ἡμῶν καὶ γονεῖς, θεῶν δὴ ἡμῖν εἰκόνες τῆ ἡμῶν τοῦ θεοῦ αἰτίᾳ γεγονότες· ὦ σύνοικοί τε ἡμῶν καὶ σύντροφοι, ὦ φράτορες τε καὶ ἄλλοι οικεῖοι, εἴτε πρεσβύτεροι ἡμῶν ἐν τῷδε τῷ βίῳ γεγονότες, εἴτε νεώτεροι, οἳ αὐτόσε ἐς τὴν θειοτέραν καὶ μακραιωτέραν προαφίχθε ἡμῶν ζώην· ὦ ἐταῖροί τε καὶ φίλοι πάντες· ὦ πολιταί, οἳ τε ἄλλοι, καὶ οἱ τῶν κοινῶν ἡμῶν καλῶς προστάντες, οἱ δὲ καὶ τὸν τῆδε βίον ὑπὲρ τῆς τοῦ κοινοῦ τε καὶ ὁμοδόξου γένους ἐλευθερίας ἀποθεβληκότες, ἢ τῶν καθεστηκότων τε καὶ εὐεχόντων σωτηρίας, ἢ οὐκ ὀρθῶς ἔστιν ὧν κεκινημένων ἐπικνωρθώσεως· χαιρέτέ τε πάντες, καὶ ἐπειδὴν ἡ ἐκ θεῶν εἰμαρμένη καὶ ἡμᾶς ὡς ὑμᾶς καλῆ, ἴλεψέ τε καὶ εὐμενεῖς ὑποδέξασθε φίλους παρὰ φίλους ὑμᾶς ἀφιζομένους. » (1) Τοὺς ἐταίρους τούτους μάρτυρας τοῦ ἑλληνισμοῦ χαιρετᾶ ὁμοίως ὁ Μάρουλλος ἐν τῷ ὕμνῳ De Cœlestibus, καὶ ὁ Βασίλειος Zancus ἐν διαφόροις αὐτοῦ ποιήμασι.

Ἄλλ' ἐνῶ οἱ ἄλλοι, ἵνα μὴ δικινηδυνεύσωσι τὴν ἐταιρείαν, περικαλύπτουσι τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τοῦ ἑλληνισμοῦ, εἰς τῶν ἰεφαντῶν, ὁ Μιχαὴλ Μάρουλλος, ἐτόλμησε νὰ δημοσιεύσῃ ἀπροκαλύπτως αὐτοῦ τοὺς ἀποκρυπτομένους ὕμνους, ὡς λέγει:

(1) Πλήθωνος Νόμοι, ἐκδ. Alexandre, Paris 1858, p. 198—200.

Primus ego veterum damnato more parentum
Phoebaeo vetitos culpavi in carmine lusus.

Ἡ δημοσίευσίς τῶν ὕμνων τούτων ἐν Φλωρεντία, ἐν ᾧ ἀκριβῶς ἔτι οἱ Ἱερώνυμος Σαβαναρόλας ἐκεραυνοβόλει τὸν παπισμὸν (1497), ἀποδεικνύει ὅτι μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων Στρατιωτῶν καὶ τοῦ Δομινικανοῦ μεταρρυθμιστοῦ ἐπεκράτουν μυστικάι συνεννοήσεις, εἶνε δὲ ἄπορον πῶς ὁ δίτομον γράψας βιογράφειαν τοῦ Σαβαναρόλα, Pasquale Villari, οὐδὲ λέξιν ἀναφέρει περὶ τοῦ μεγάλου Ἑλληνοσ λυρικοῦ, διὰ τῶν ποιημάτων τοῦ ὁποίου ἐτράφησαν πολλὰί γενεαὶ ἀνθρώπων. Ἐν τούτοις ἕτερος Φλωρεντινός, ὁ Ἰάκωβος Gaddi, δικαιοῦτερος τοῦ Βίλλαρι, ἐκθειάζει τὸν Ἕλληνα μεταρρυθμιστὴν μετὰ τινος ἐνθουσιασμοῦ προσβάλλοντος αὐτὸ τὸ ἐθνικὸν τῶν Ἰταλῶν αἶσθημα. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ποντάνος, ὁ Sannazaro, ὁ Ἀρίστος καὶ τόσοι ἄλλοι ἐξύμνησαν τὸν Δυμῆιον Στρατιώτην, ἀποκαλοῦντες αὐτὸν *poetam divinum*, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ περικλητὸς γάλλος λυρικός Ronsard θεωρῶν ἀνώτερον καὶ αὐτῶν τῶν παλαιῶν Λατίνων τὸν Μάρουλλον, ὁμολογεῖ ὅτι ἐγένετο ὁ προσφιλέτης διδάσκαλός του, ἀποτείνων τὴν περιπαθῆ ταύτην προσφώνησιν εἰς τὸν μακάριον ἱεροφάντην, καὶ ἀληθῆ πατέρα τῆς νεωτέρας λυρικῆς ποιήσεως.

Epitaphe de Marulle Capitaine, et Poëte Grec tres-excellent, natif de Constantinople.

Demenez vos caroles,
Muses, et avec mes chansons
accordez doucement les sons
de vos luths et de vos violes.
Voicy de Marulle la tom e,
priez qu' à tout jamais du ciel
la douce manne, et le doux miel

et la douce rosée y tombe :
 Je faux la Tombe de Marulle ;
 de luy sa tombe n'a sinon
 les vaines lettres de son nom,
 il vit là bas avec Tibulle.
 Dessus les rives Elisées,
 et sous l'ombre des Myrtes vers,
 au bruit des eaux chante ses vers
 entre les ames bien prisées :
 Pincetant sa lyre cornüe,
 en rond au beau milieu d'un val,
 tout le premier guide le bal
 foulant du pied l'herbe menüe.
 Lors que ses doux accens respandent
 les douces flammes de l'amour,
 les Heroïnes tout au tour
 de sa bouche Latine pendent.
 Tibulle avecque sa Delio
 danse la tenant par la main,
 Corinne l'amoureux Romain,
 et Properce tient sa Cynthie.
 Mais quand ses graves sons resveillent
 les vieilles louanges des Dieux,
 les esprits les plus précieux
 béans à son luth s'esmerveillent.
 De quoy luy né sur le rivage
 d'Hellespont, a si bien chanté,
 qu'estant Grec il a surmonté
 les vieux Latins en leur langage.
 Chère Ame, pour les belles choses
 che j'apprens eu lisant tes vers,

prens pour présens ces Lauriers verds,
 ces frais Lis et ses fraisches Roses.
 Legère à tes os soit la terre,
 Pluton te face un doux recueil,
 et sur le haut de ton cercueil
 tousiours grimpe le verd Lierro (1).

Τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀρκοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ λεγόμενοι Φυγάδες δὲν μετήγαγον μόνον ξηρὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ νεκρὰ χειρόγραφα εἰς τὴν Δύσιν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ζῶν πνεῦμα τοῦ ἑλληνισμοῦ, διότι ἂν μόνον τὰ βιβλία ἤρουν εἰς τὴν Ἀναγέννησιν, αὕτη ἠδύνατο νὰ ἐπιτελεσθῇ πολὺ ἐνωρίτερον καὶ ἄνευ μάλιστα τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἑλλήνων, ἀροῦ ἀπὸ τῶν Σταυροφορικῶν χρόνων πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένοι Δυτικοὶ ἠδύναντο κάλλιστα νὰ μεταφράσωσι τὰ βιβλία ταῦτα εἰς τὴν λατινικὴν ἢ καὶ ἄλλας νεολαντικὰς γλώσσας. Εἶνε ὁμως ἀκατανόητον πῶς ἄνδρες σπουδαῖοι ἀναχωροῦντες ἔτι ἐκ τῆς ἀπρηχαιωμένης καὶ σφαλερωτάτης ταύτης ἀρχῆς, βασιζοῦσι τὴν Ἀναγέννησιν ἐπὶ τῶν ἐκ Βυζαντίου καταφυγόντων εἰς τὴν Δύσιν διδασκάλων, ἐνῶ ἂν ἀνεγίνωσκον καλλίτερα αὐτὰ τὰ σύγχρονα μνημεῖα, θὰ ἔβλεπον ὅτι οὔτε οἱ Ἕλληνες ἐκεῖνοι ἦσαν διδάσκαλοι, οὔτε αὐτοὶ οἱ πρῶτοι ἐπισκευθέντες τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὅτι αἱ τοιοῦται σχέσεις οὐδέποτε ἔλειψαν, καὶ τὸ κυριώτερον ὅτι πάντες οἱ μυστηριώδεις οὗτοι ἐπισκέπται ἦσαν ἀληθεῖς ἱεροφάνται τοῦ ἑλληνισμοῦ, δηλαδὴ sacerdotes, ὡς ρητῶς τιτλοφοροῦνται ὁ Πλήθων, ὁ Μάρουλλος, ὁ Γαζης, καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θεωρῶ ὅλως ἀύστατον καὶ ἀληθῆ μῦθον τὸ λεγόμενον, ὅτι πρῶτος ὁ Βαρλαάμ ἐδίδαξε τὸν Βοκκάκιον καὶ τὸν Πετράρχην τὰ ἑλληνικὰ γράμ-

(1) Oeuvres de Pierre de Ronsard. Paris 1609, τόμ. II, σ. 1120-1121.

ματα, ἐνῶ ἂν ἀνεγίνωσκον αὐτὰ τὰ συγγράμματα τούτων θὰ ἔβλεπον, ὅτι ναί μὲν ὁ Βαρλαάμ τοῖς ἡρμῆνευσε τὸν Ὅμηρον, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι μυστηριώδεις Στρατιῶται, ὡς ὁ Κρής Βασιλλῆς, ὁ Θεσσαλονικεὺς Πιλάτος, συνειργάζοντο πρὸς τοὺς δύο τούτους ἀντιπροσώπους τῆς Ἀττικῆς ἐταιρείας, ἧτις ἐξ Ἀθηνῶν μεταβᾶσα εἰς Κύπρον ἐνεκολπώθη ὑπὸ τῶν Λουζινιανῶν βασιλέων, Οὐγού Δ' καὶ Πέτρου Α', τῶν ὁποίων ὁ Βοκκάκιος καὶ ὁ Πετράρχης ἦσαν ἀπλᾶ ἐν τῇ Δύσει ὄργανα. Αὐτὸς μάλιστα ὁ Βαρλαάμ, ἀφοῦ ἐπεσκέφη τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἐμυθήθῃ εἰς τὴν ἐκεῖσε ἐπικρατοῦσαν μαχρίαν, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, καὶ ἐνταῦθα ἔλαβε τὸ βάπτισμα τοῦ ἀληθοῦς ἐταίρου, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ διαλόγου τοῦ Γρηγοῦ « Φλωρέντιος » λεπτομερῶς ἀφηγουμένου ταῦτα πάντα. Αἱ πρὸς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν διενέξεις τοῦ Βαρλαάμ, καὶ τοῦ Γρηγοῦ, καὶ οἱ κατὰ τούτων λίβελλοὶ τοῦ πατριάρχου Φιλοθέου, τοῦ Δημητρίου Καβάσιλα καὶ ἄλλων εἰσὶν ἀπλᾶ τεχνάσματα τῆς ἐταιρείας, ἧτις μὴ δυνάμενη ν' ἀποκαλύψῃ ἀναφανδὸν τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ἐκίνει τὰς τοιαύτας λεγομένας περὶ κενῶν δογματικῶν συζητήσεις καὶ διενέξεις, ὅπως ἐλκύουσα τὰ πλήθη, προκαλέσῃ τὴν εἰς τοιαύτας μεταρρυθμίσεις ἀπαικίτητον ἐξέγερσιν τῆς κοινῆς γνώμης. Ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς Ἀναγεννήσεως δέον ν' ἀναζητηθῇ εἰς προγενεστέρους καὶ αὐτοῦ τοῦ Βοκκακίου χρόνους, ἡ δὲ ἐξακρίθωσις αὐτῆς ἀπαιτεῖ βραθεῖαν

(1) Τὴν μετάβασιν τῆς ἐταιρείας ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κύπρον πιστοῦσι πολλὰ ἔγγραφα, ρητῶς δὲ βεβαιοῖ καὶ ὁ Γεώργιος Λαπίθης γράφων τῷ συνεταίμῳ Νικηφόρῳ τῷ Γρηγοῦ « Καὶ νῦν, ὡ βελτιστε, πόρρω μὲν Ἀφροδίτῃ τοῦ ταύτη προσανέχοντος τοῦ πάχι δήμου Κυπρίων ἐστήρικται, ὡς ἂν μυθολογήσαιεν Ἕλληνας, Ἑρμῆς δὲ περιπολεύει καὶ Ἀθηναῖ, καὶ εἰ τιμι λόγου καὶ ἀγχινοίας τῶν ἄλλων μελεῖ θεῶν. Ὅθεν καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ γῆς καὶ θαλάττης ἴδοις ἂν συρρέοντας πρὸς αὐτὴν οἷα δὴ πρὸς μαγνητὶν σιδήρια. » Migne, Patr. Graec. CXLVIII, σ. 92—93.

γνώσιν αὐτῆς τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας. Εἰς τὸ μέγα τοῦτο ζήτημα ὀφείλουσι ν' ἀποδυσθῶσιν οἱ Ἕλληνες, ὡς γινώσκοντες καλῆτερον τῶν ἄλλων τὰ πράγματα, καὶ ζῶντες ἐν ἀτμοσφαιρᾷ ἐπιἀποπνεούσῃ τὸ παλαιὸν πνεῦμα. Πρὸς τοῦτο θεωρῶ ἀπαρτίτητον τὴν γνώσιν πάντων τῶν ὑπὸ Ἑλλήνων ἢ ἐλληνιζόντων δημοσιευθέντων μυθολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν πονημάτων, καὶ ἰδίως τῶν ποιημάτων ἐν οἷς ψάλλονται συμβολικοὶ ἔρωτες τῶν ποιητῶν πρὸς ἰδεώδεις ἐρωμένας, ὡς ἡ τοῦ Πετράρχου Λαύρα, ἢ τοῦ Βοκκακίου Fiammetta, οὗσαι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σύμβολον, ἢ λαύρα (ἐρωτικὴ φλόξ), καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ Δάντου Βεατρική, τὴν ὁποίαν ὁ μὲν Φίλελφος ὀνομάζει Πανδώραν, ἄλλοι δ' ἄλλως. Ἐκ τῶν ποιητῶν οἱ μὲν εἰσὶ καθαροὶ ἐχθροὶ τῆς Ρωμαϊκῆς παραδόσεως, ἄλλοι, ὡς ὁ Πετράρχης, θέλουσι νὰ συμβιβάσωσι τὰς ἐλληνικὰς παραδόσεις πρὸς τὴν Ρώμην, καὶ τρίτοι παραμερίζοντες τὰ φυλετικὰ μίση προσπαθοῦσι νὰ συμβιβάσωσι τ' ἀσυμβίβαστα, ὡς ὁ Βοκκάκιος ἀποβάλλων τοῦ μυθολογικοῦ πανθέου τοῦ καὶ Ἀλέξανδρον καὶ Σικιπίωνα. Ἐξετάζοντες προσεκτικώτερον τὰ μνημεῖα ταῦτα, καὶ παραβάλλοντες πρὸς τὰ παλαιότερα αὐτῶν βυζαντινὰ, ἀναγνωρίζομεν ὡς ἀναντίρρητον ἀλήθειαν, ὅτι πάντες οἱ μῦθοι οἱ ἀναπτύχθέντες ὑπὸ τῶν ποιητῶν τῆς Ἀναγεννήσεως ἐκκυλοφόρου πολλὸ πρότερον αὐτῶν παρὰ τοῖς ἐν Ἑλλάδι ἐταίροις, τὸ ζήτημα δὲ συνίσταται μόνον εἰς ἀπόδειξιν ἂν οἱ τελευταῖοι ἐπεξεργασθέντες αὐτοὺς προσέθηκάν τι τοῦ ἰδίου πνεύματος, ἢ ἀπλῶς περιωρίσθησαν εἰς δουλικὴν μετάφρασιν. Τὸ τελευταῖον ἀποδεικνύει ἡ Teseide τοῦ Βοκκακίου, ἀπλῆ οὔσα καὶ ἀτυχῆς ἐν πολλοῖς μετάφρασις τοῦ διασωθέντος ἐλληνικοῦ πρωτοτύπου, τὸ πρῶτον ὁ περὶ Ὀμήρου μῦθος ἀναπτύχθεις ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Πολιτιανοῦ ἐν τῷ ποιήματι τῷ ἐπιγραφομένῳ *Ambra*· κατὰ τοῦτο ὁ Ὀμηρος, νέος κατὰ λαμβάνεται ὑπὸ δαιμονίου ἔρωτος πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ἰκετεύων τὸν ἦρωα ἵνα τῷ

πραστῆ πάνοπλος· ἡ δέησις ἐκπληροῦται, ἀλλ' ὁ Ὅμηρος τυφλοῦται ἐπὶ τῆ ἐξαστραπτούσῃ θεορασίᾳ. Ὁ αὐτὸς μῦθος εὑρηται ἀπκράλλκτος ἐν τῷ σχολιαστῇ τοῦ Πλατωνικοῦ Φαίδρου, Ἐρμείᾳ, ἀκμάσχντι χίλια ὄλα ἔτη προ τοῦ Πολιτιανουῦ (1). Ὁ περι Ὅμηρου μῦθος, ἄλλως ἀναπτυχθεὶς ἐν τῇ Οὔρανίᾳ τοῦ Ποντάνου, εἶνε σπουδαιότατος, διότι ὑποκρύπτει αὐτὸν τὸν ὑπὸ τῶν Στρατιωτῶν λατρευόμενον θεὸν, προσλαβόντα διάφορα ὀνόματα εἰς ἀπόκρυψιν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀρχῆς. Εἰς παλαιὰ ἀλχημικὰ μνημεῖα δικαωθέντα ἐν συρικῇ μεταρράττει βλέπομεν ὅτι ὁ μυστηριώδης οὗτος Ὅμηρος, ἐξέπεσε τῆς θεότητός του, ἀντικαχσταῖς ὑπὸ τοῦ Ἰπποκράτους, ἐτέρας, μυθικῆς ὑποστάσεως τοῦ αὐτοῦ θεοῦ (2). Ἐν τοῖς θεολογικοῖς συγγράμμασι τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Πλακμαῖ ὁ Ὅμηρος ἀποκαλεῖται δαίμων, ἐν δὲ ποιήματι τοῦ Μαρτύλλου υἱὸς τοῦ Αἰθέρος. Γινώσκοντες ὅποσον θεὸν βρατιλέα ἀπέκρυπτον ὑπὸ τῷ ὄνομα τοῦ Αἰθέρος, εὐκόλως ἀνευρίσκομεν καὶ τὴν ὑπὸ τῷ ὄνομα τοῦ Ὅμηρου ὑποκρυπτομένην θεότητα. Ὁ πρῶτος, εἶνε Φίλιππος ὁ Μακεδών, ἢ μᾶλλον ὁ Λιβυκὸς Ἀμμων, ὁ δεῦτερος Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών. Ἴδοὺ ὁ ἀληθὴς μυστηριώδης βρασιλεὺς τὸν ὅποσον ἐλάτρευσε ἐλλληνικὸς λαὸς ὡς ἀληθὲς σύμβολον τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἀναγεννήσεως· ἡ Γοργόνα Ἀθηνᾶ ἐξεικονίζει τὸν δακτύλιον αὐτοῦ, ὁ δὲ ὕπνος καὶ ἡ ἀνάστασις τὸν θάνατον καὶ τὴν ἔγερσιν τοῦ φοίνικος. Λέων ὁ Ἀλλάτιος περιγράφει τὴν ἐν Χίω μύησίν του εἰς τὸ μυστήριον τοῦ Ὅμηρου θεοῦ, καίται δὲ ὑπερητήσας ὕστερον τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν, δὲν ἐλησιμόνησε τὸν ἐθνισμὸν του, ἀλλὰ τελεσορῶτερον ἄλλων λεγομένων φιλορθοδόξων εἰργάσθη εἰς ἀπελευθέρω-

(1) Berthelot, La Chimie au moyen âge. Paris 1893, II, σ. 316—317, ἐνθα ἀποκαλεῖται Homère l' envieux, le créateur du mal, le dragon impur.

(2) Ἐρμείου σχολία εἰς Φαίδρον, ἐκδ. Fr. Ast, 1810 σελ. 98—99.

σιν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, γεγονὸς ἀποδεικνύον ὅτι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ διενέξεις, αἱ αἰρέσεις καὶ ἄλλα φλυαροκοπήματα ἦσαν ἀπλαῖ πρόφασεις εἰς ἀπόκρυψιν τοῦ ἀληθοῦς φυλετικοῦ ἀγῶνος, τὸν ὅποιον ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ Ρωμαϊκοῦ καὶ ἑλληνικοῦ χριστιανισμοῦ διεξῆγον οἱ ἐν Βυζαντίῳ θέλοντες νὰ ἐκρωμαίωσιν τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ Ἕλληνες θέλοντες ν' ἀποτινάξωσι τὸν Ρωμαϊκὸν ζυγόν· πρὸς τὴν Ρώμην δὲν χωρίζουσι τοὺς Ἕλληνας θρησκευτικὰ δόγματα, ἀλλ' ἡ ἐθνικὴ ἰδέα· καὶ σήμερον δὲ, ἂν ἤροντο πᾶσαι αἱ λεγόμεναι θρησκευτικαὶ διαφοραὶ, πάλιν θὰ εὐρίσκετο λεπτός τις καὶ παιδαριώδης θρησκευτικὸς λόγος εἰς δικαιώσιν τοῦ ὑποκρυπτομένου φυλετικοῦ μίσους, ὡς ἐπὶ τῶν Ἀρμενίων εὐρέθη ἡ νηστεία τοῦ Ἀρτσιβουρτσίου εἰς δογματικὴν δικαιολόγησιν τῆς μεταξὺ τῶν δύο λαῶν πολιτικῆς διαστάσεως, καὶ ἐσχάτως ἐπὶ τῶν Βουλγάρων ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξουχία εἰς κάλυψιν τοῦ πολιτικοῦ σχίσματος. Ὅτι δὲ ὁ χριστιανισμὸς ἦν ἀπλῆ πρόφασις τῶν ἀτελευτήτων αἰρετικῶν ἀγῶνων τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὸ Βυζάντιον, ἀπόδειξις ὅτι ἄμα ἠλευθερώθη ἡ Ἑλλάς· εἰσήγασαν καὶ αἰρέσεις καὶ ἄλλαι θρησκευτικαὶ φλυαρίαι, καὶ εἰλικρινῶς λατρεύεται ἐν Ἀθήναις ὁ αὐτὸς θεὸς τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ρωμαίων, οὐδενὸς διανοηθέντος ν' ἀνατρέψῃ τὸ θρησκευτικὸν καθεστῶς, ἀποτελοῦν τὴν βᾶσιν τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ.

Ἄλλ' ἵνα κρίνωσιν οἱ ἀναγνώσται περὶ τῆς λεπτότητος μεθ' ἧς οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ὑπὸ διάφορα μυθολογικὰ ὀνόματα ἐλάτρευον τὸν Ἀλέξανδρον, παρὰ τίημι ὀλόκληρον τὸν εἰς τὸν Ὅμηρον βασιλέα ὕμνον τοῦ Ἀλλατίου, ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς, συνταχθέντα μὲν ἐν τῇ σημερινῇ μορφῇ ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς Χίου, ἐπὶ τῇ βᾶσει ὅμως ἄλλου παλαιότερου, ὡς νεώτεραι ἐπεξεργασίαι εἰσὶ καὶ οἱ ὑπὸ Πολιτιανοῦ καὶ Ποντάνου ἀναπτυχθέντες περὶ Ὁμήρου θεοῦ μῦθοι, πάντες ἀναφερόμενοι εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις πραγματικῶς ἐν Ἰλίῳ ἐπεσκέφθη τὸ

ἄγαλμα τοῦ Ἀχιλλέως ἀποτείναι· κτύπῃ τὴν παρὰ Ἰουλίῳ Βαλε-
ρίῳ λατινιστῇ φερομένην στιχηρὰν δέησιν (1), πικρῶς δὲ καὶ ἀν-
τικαταστήσας αὐτὸν τὸν συγγενῆ Ἀχιλλέα, ὡς δηλοῦσιν αἱ δια-
σωθεῖσαι δύο δημοτικαὶ Ἀχιλλεΐδες, καὶ τὸ ἐν ταῖς πράξεσι
τῶν Ἀποστόλων μνημονευόμενον ἐν Ἰλίῳ φάντασμα τοῦ Μα-
κεδόνος, τὸ ἐμρανισθὲν ἐν ὄραματι εἰς τὸν Παῦλον καὶ ὑπο-
δεῖξαν αὐτῷ τὴν εἰς Ἑλλάδα ὁδὸν εἰς κήρυξιν τοῦ Ἀγνώ-
στου θεοῦ (2).

Ὅτι δὲ καθαρὸς φυλετικὸς λόγος ὑπηγόρευσε τὸ μεταξὺ
ρωμαζιζόντων καὶ ἑλληνιζόντων προκίωνιον σχῆμα ρητῶς βε-
βαίῳ ὁ Πελοποννήσιος Στρατιώτης Ἠλύσιος Καλέντης, ὁ παι-
δαγωγὸς τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Φριδερίκου, γράψας τὴν
περὶ Ἑκτωρος Τρομερὰν ὀπτασίαν (3), ἐν ἧ περιετῆ τοὺς
Ρωμαίους πολεμοῦντας πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι
τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ
τῆς ἐπικουρίας τῶν χθονίων δυνάμεων, ὧν προεξάρχει ὁ δαί-
μων Ἑκτωρ, ὁ ἀπὸ Αὐγούστου πλαστουργηθεὶς μυθικὸς πρό-
γονος τῶν Ρωμαίων εἰς διαιώνισιν τοῦ μεταξὺ τῶν δύο φυ-
λῶν μίσους· τὸν φυλετικὸν τοῦτον πόλεμον, ὡς ἀδελφοκτόνον
πάλην ᾄδει καὶ ὁ Ποντάνος ἐν τῇ Οὐρανίᾳ αὐτοῦ (4):

Hinc atrox bellum exoritur pro coniuge certat
hinc Rutulum manus, hinc fulgentibus Arcades armis (1).

(1) Guil. Favre, *Mélanges d' Histoire littéraire*, Genève 1856, I, p. 60.
Παρ. καὶ Μαλαλῶν (σελ. 193, ἔκδ. Βόννης).

(2) « Καὶ ὄραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνὴρ τις ἦν
Μακεδὼν ἑστὼς, παρκαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν,
βοήθησον ἡμῖν. » Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, XVI, 9.

(3) Τὸ περὶ Ὀμήρου ποίημα τοῦ Ἀλλατίου ὡς καὶ ἡ περὶ Ἑκτωρος
ὀπτασία τοῦ Καλέντη ἐπισυνάπτονται ἐν τέλει τοῦ παρόντος προλόγου.

(4) Uraniae, IV. σ. 3048—3049.

Τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων παρέστησαν καὶ ἄλλοι Στρατιῶται ὑπὸ διαφόρους μυθικὰς εἰκόνας, καὶ ἀπολόγους, καὶ δράματα, ἐξ ὧν ἀρκοῦμαι ἀναφέρων τὸ τοῦ Εὐβοῆος Γίανου Ἀνυσίου « Protogonus », ἐν ᾧ ἐξεικονίζεται ὁ μὲν ἑλληνισμὸς ὡς Προμηθεὺς εὐρῶν τὴν ἀληθῆ σοφίαν καὶ μεταδῶσας αὐτὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐπὶ δὲ τῇ ἀκριτομυθίᾳ αὐτοῦ ταύτῃ δεσμούμενος καὶ τιμωρούμενος ὑπὸ τῆς Νεμέσεως Ρώμης (Iustitia), ἀπόνως οὕτως ἀπολαυοῦσης τῶν ξένων ἰδρώτων, διότι οἱ νεκροὶ δὲν λαλοῦσιν· ἀλλ' ὁ νομιζόμενος νεκρὸς θρηνεῖ μὲν ἐν τοῖς δεσμοῖς καὶ κοιμᾶται ἐπὶ τοῦ βράχου του, δὲν ἀποθνήσκει ὅμως, ἀλλ' ἀναμένει τὸν ἐξευμενισμὸν τῆς θείας ὀργῆς ἵνα καὶ πάλιν ἀναλάβῃ τὴν θέσιν ἣν κατέλαβεν ἡ θριξμβεύσασα Βία.

Δὲν προτίθεται ν' ἀναλύσω δι' ὀλίγων γραμμῶν ἅπασαν τὴν Στρατιωτικὴν φιλολογίαν, ἥτις, εἴτε ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, εἴτε ἐν τῇ ἰταλικῇ γεγραμμένη, μένει ἀναφαίρετον κτῆμα τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅστις ἐπροτίμησε τὰς ξένας γλώσσας εἰς ἐπιτυχέστεραν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ ἐκπλήρωσιν, ἀφοῦ τότε, ὡς περὶ Μαρούλλου ἐγράφη, οὔτε Ἑλλὰς ἐλευθέρα οὔτε Ἕλληνας ἀναγνώσται ὑπῆρχον. Τὰ μνημεῖα ταῦτα ὀφείλουσι νὰ μελετήσωσιν οἱ ἡμέτεροι, εἰ δυνατὸν καὶ ἐν συνόλῳ μεταφράζοντες ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, εἰς πλοῦτον καὶ τιμὴν τῆς ἡμετέρας φιλολογίας καὶ ἰδίως εἰς ἐξυψώσιν αὐτῆς τῆς πατρῴου ἱστορίας, ἥτις ἄνευ τούτων μένει ἀκκακνότητον μυστήριον θαυμάσιον εἰς τὰ σκότη τῆς βυζαντινῆς φλυαροκοπίας καὶ ψευδολογίας. Ἐκ τῆς γνώσεως τῶν μνημείων τούτων θὰ ὀφελῆθῃ μεγάλως αὐτὸ τὸ ἐπικρατοῦν θρησκειακόν, ἀποδεικνυόμενον ὡς συνέχισα τοῦ παλαιῶτος Πελασγικοῦ θρησκείματος, ὡς λέγει ὁ Μάρουλλος, θὰ διαλυθῶσι τὰ περιεκλύπτοντα τὸν ἀληθῆ χριστιανισμὸν νεώτερα ρωμαϊκὰ ψεῦδη, καὶ θὰ ἐπανέλθῃ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἡ ἀληθὴς καὶ ἀγνή πίστις.

εις τὸν Χριστὸν, διότι, οἰαδήτις καὶ ἂν ἐπέλθῃ ἡ ὑπὸ τῆς σημερινῆς ἀπιστίας ἐπισπευδομένη λύσις, ὁ ἄνθρωπος, ἐπλάσθη ζῶον κατ' ἐξοχὴν φιλόθρησκον, καὶ θὰ ζήσῃ ἐν τῷ πλανήτῃ αὐτοῦ καὶ θ' ἀποθάνῃ μετὰ τοῦ ἰδανικοῦ Πιστεύω εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

Ἐν πάσῃ θρησκείᾳ ὁ μῦθος εἶνε ἡ χρυσὴ νεφέλη ἡ τὴν ἀληθῆ Ἥραν ἀποκρύπτουσα, οἱ δὲ ἱστορικοὶ τῶν θρησκευμάτων εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰζίωνες ἐναγκλιζόμενοι ἀντὶ τῆς ἐρωμένης θεᾶς τὸ ἀμώδης αὐτῆς εἶδωλον.

Δὲν εἶνε καιρὸς νὰ λαλήσωμεν περὶ τῶν διαφορῶν φάσεων τῆς νέας θρησκείας ἀπὸ Κωνσταντίνου μέχρι τοῦ Ἀττίλα, διότι τὸ θέμα εἶνε τόσον εὐρὺ, ὥστε μ' ὅλην τὴν βραχυλογίαν ἡ περὶ αὐτοῦ μελέτη θὰ παρεξέβαινε τὰ ὅρια τοῦ παρόντος προλόγου. Τοῦτο μόνον σημειοῦμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου τὸ θρησκευμα ἐτρέπη εἰς τοιαύτην πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν συνεννόησιν, ὥστε ἄνευ τῆς σιτιβαρᾶς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἰουστινιανοῦ θὰ ἐξηρανίζετο ἐκ τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς καὶ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος τῆς Ρωμαϊκῆς παραδόσεως.

Ἐνῶ οἱ μεταγενέστεροι χρονογράφοι λυσσῶδεις ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ἐξ Ἐπιδάμνου γηραιοῦ βασιλέως, οὔτε αὐτοῦ τοῦ σώματός του ἐν τῇ σιγῇ τοῦ τάφου ρειδόμενοι, τὰ διασωθέντα σύγχρονα μνημεῖα ἐξ ἐναντίας διδάσκουσιν ὅτι αὐδ' ἐλάχιστος λόγος περὶ χριστιανισμοῦ πολλῶν δὲ ἤττον περὶ αἱρέσεων ἐγένετο ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἡγεμόνος ὅστις ἔφερε τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, Δίκωρος διὰ τοῦτο ἀποκαλούμενος (1). Καὶ ὁ μὲν Προκόπιος ὁ Γαζαῖος εἰκονίζων ὡς πανευδαίμονα καὶ ὑπὸ τῶν λαῶν εὐλογουμένην καὶ πε-

(1) Μαλαλάς σ. 195, ἐκδ. Βόννης.

ριζοδομένην τὴν βασιλείαν ταύτην, θεωρεῖ τὸν Ἀναστάσιον ὡς ἐφάμιλλον πρὸς τοὺς Κύρον, Ἀγησίλαον καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ γνήσιον ἀπόγονον τοῦ Ἡρακλέους· ὁ δὲ λατῖνος Priscianus ἐγκωμιάζει τὸν μέγαν βασιλέα, οὐχὶ ὡς ἀπόγονον τοῦ ἑλληνος ἥρωος, ἀλλὰ Πομπητοῦ τοῦ Μεγάλου. Τὰ γεγονότα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ ἐν Βυζαντίῳ τότε πάλῃ ἀφώρα εἰς τὴν ἐπικράτησιν μιᾶς τῶν ἀντιπάλων φυλῶν, καὶ οὐχὶ εἰς χριστιανικὰ δόγματα. Ἄλλ' ἡ ἱστορία δὲν συμφωνεῖ πάντοτε πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, ἡ δὲ ἀντίφασις αὕτη εἶνε ὁ κυριώτερος λόγος τῆς πρὸς πᾶν ἐκκλησιαστικὸν μνημεῖον φιλοπόπτου ἐπιφυλάξεως τῆς ἐπιστήμης.

Ἐν τούτοις σύγχρονοι λατῖνοι ἱστορικοὶ διαβεβαίουσιν ὅτι ὁ Ἀναστάσιος περιεσύναξε καὶ διώρθωσε τὰ κείμενα τῶν Εὐαγγελίων (1), ἕτεροι δὲ ὅτι μετὰ τοῦ πατριάρχου Μακεδονίου ἐνόθευσαν αὐτὰ (2). Ἄγνοοῦμεν ὁποῖαν νοθείαν τῶν ἱερῶν κει-

(2) « Messala V. C. Cos. Constantinopoli, jubente Anastasio Imperatore, sancta Evangelia tanquam ab idiotis evangelistis composita, reprehenduntur et emendantur. » Victoris episcopi Thonunensis Chronicon, (Migne Patrologia Latina, LXVIII, c. 950). Γερμανὸς θεολόγος ἰδίαν περὶ τούτου γράψας μονογραφίαν ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Ἀναστάσιος ἀπλῶς διώρθωσε τὰ λάθη. Petri Wesselingii . . . Dissertatio de evangelis jussu imp. Anastasii non emendatis in Victorem Thonunensem. Trajecti ad R. 1738.

(3) Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Λιβεράτος λέγει ὅτι ὁ πατριάρχης Μακεδόνιος καθήρθη ὑπὸ Ἀναστασίου ὡς διαφθείρας τὸ κείμενον τῆς πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου (Γ, 16), ἀλλὰ τὸ περιελθὸν ἡμῖν κανονικὸν κείμενον φέρει ἀκριβῶς τὴν φράσιν ὡς λέγεται νοθεύσας αὐτὴν ὁ Μακεδόνιος: « Θεὸς ἐφανερῶθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη πνεύματι. » « Tanquam Evangelia falsasset (ὁ Μακεδόνιος) et maxime illud Apostoli, Qui apparuit in carne, justificatus est in spiritu: hunc enim inmutasse, ubi habet ΟΣ, id est qui, monosyllabum Græcum, littera mutata O, in Θ, vertisse et fecisse ΘΣ, id est Deus, ut esset Deus apparuit per carnem. » Liberati Chronicon, c. 25.

μένων και ποίους idiotas Evangelistas έννοοῦσιν οὔτοι, ἀλλ' ἡ περισωθεῖσα στιχηρὰ πρᾶξεις τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου ἢ ἐπὶ τοῦ βασιλέως τούτου γράφεται, εἶνε παλὺ ὀρθοδοξότερα τῶν ἐπ' ὀνόματι τῆς βασιλίδος Εὐδοκίης περιελθόντων ἡμῖν χριστιανικῶν Ὀμηροκέντρων, ἐν οἷς ὁ Χριστὸς περὶσταται ὡς ἀπλῆ ἐνσάρκωσις ἐξ οὐρανοῦ κατελθοῦσα Ὀμηρικοῦ ἤρωος, τοῦ Ἀρκάδος Ἀγαπήνορος, ἐκτὸς ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐστεγμένη ποιητῆς δὲν εἶνε ἡ σύζυγος τοῦ Θεοδοσίου Β', ἀλλὰ θυγάτηρ Λέοντος τοῦ Μεγάλου, ἐπομένως αὐτὴ ἡ Ἀριάνθη σύζυγος τοῦ βασιλέως Ζήνωνος καὶ τοῦ Ἀναστασίου, ὡς γράφουσιν ἡ Γζέτζη καὶ ἡ Πλάτινα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονός, πειστικῶς ἀποδεικνύμενον ἀντρέπει τὴν παλαιὰν βυζαντινὴν ἱστορίαν, διότι φέρεται ἐν τῷ θρόνῳ ἐν Ἀθηναϊκὸν οἶκον ἀρξάμεναν ἀπὸ τῆς Ἀθηναίδος, τοῦ θεοῦ κούρης Μαυρικίου, τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Λέοντος τοῦ Α' καὶ λήγοντα εἰς τὴν ἀνεψιὰν τῆς Εὐδοκίης Ἀριάνθη, σύζυγον τοῦ Ἀναστασίου.

Ἐν ταῦταις ὡ αὐτὸς Νόννος ὁ συνθεὶς τὴν προμνημονευθεῖσαν στιχηρὰν παράφρασιν τοῦ ἱεροῦ κειμένου, συνέθετο καὶ μέγα ποίημα περιελθὸν ἡμῖν, ἂν οὐχὶ ἀκέραιον, μετὰ μικρῶν ὅμως χασμάτων μὴ οὐσιωδῶς καταστρεφόντων τὴν ἀφηγηματικὴν ἐνότητα. Τὰ Διονυσιακὰ (1) εἶνε ὁ ἀληθὴς ἀδάμας τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας, ἢ μᾶλλον τὸ σπουδαιότερον προῖον τῆς ἑλληνικῆς διανοίας ἀπὸ τῆς ἐν Χαριωνείᾳ μάχης, ὃ δὲ Πανοπολίτης μετὰ τινος δικαίωματος δύναται νὰ διεκδικήσῃ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γραμματολογίᾳ τὰ δευτερεῖα τοῦ ἐπικοῦ ποιηταῦ. Ἀληθὲς ταμεῖον ἑλληνικῆς μυθολογίας τὸ ποίημα ἐξί-

(1) Πρὸ τοῦ Νόννου ἐκυκλοφόρου καὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήματα δυαυτοῦς ἀπολεσθέντα, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἄδηλον τί ἐξ ἐκείνων παρελάβεν ὁ ἡμέτερος ποιητῆς.

στορεῖ τὴν πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς ἐκστρατεῖαν κατὰ τὸ φαινόμενον μὲν τοῦ παλαιοῦ Βάκχου, πράγματι ὅμως νεωτέρας ἐνσαρκώσεως τοῦ θεοῦ, συγγενοῦς Ἡρακλέους τοῦ λεγομένου Ἀστροχίτωνος, εἰς τὸν ἐν Τύρῳ ναὸν τοῦ ὁποίου εἰσελθὼν ἀποτείνει τὴν ἐξῆς περιεργοτάτην πανθειστικὴν δέησιν :

Ἄστροχίτων Ἡρακλες, ἀναξ πυρὸς, ὄρχαμε κόσμου,
 Ἡέλιε, βροτέιο βίου δολιχόσκιε ποιμήν...
 Βῆλος ἐπ' Εὐφρήταο, Αἴβυς κεκλημένος Ἄμμων,
 Ἄπις ἔφου Νειλῶος, Ἄραψ Κρόνος, Ἀσσύριος Ζεὺς·
 καὶ ξύλα κηώνεντα φέρων γαμφώνυχι ταρσῶ
 χιλιετῆς σοφὸς ὄρνις ἐπ' εὐόδμῳ σέο βωμῶ
 φοίνιξ, τέρμα βίοιο φέρων αὐτισπορον ἀρχήν·
 εἶτε Σάραπις ἔρυς, Αἰγύπτιος ἀνέφελος Ζεὺς,
 εἰ Κρόνος, εἰ Φαέθων πολυώνυμος, εἶτε σὺ Μίθρης,
 Ἡέλιος Βαθυλῶνος, ἐν Ἑλλάδι Δελφὸς Ἀπόλλων,
 εἰ Γάμος ὃν σκαιοῖσιν Ἔρωσ ἔσπειρεν ὄνειροις...
 εἶτε σὺ Πιχίων ὕδυνήφατος, εἰ πέλες Αἰθήρ
 ποικίλος, Ἀστροχίτων δὲ φατίζεαι, ἐννύχιοι γὰρ
 οὐρανὸν ἀστερόεντες ἐπαυγάζουσι χιτῶνες,
 οὐκασιν εὐμένεσιν ἐμήν ἀσπάζεο φωνήν.

Ἡ πανθειστικὴ αὕτη δέησις ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἄλλῳ λατινικῷ μνημείῳ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Μεγάλου, πενθεροῦ τοῦ Ἀναστασίου, ἐν ᾧ πιθανῶς ἐξυμνοῦνται οἱ γάμοι τῆς λογίας αὐτοῦ θυγατρὸς Ἀριάδνης (Φιλολογίας) πρὸς τὸν Ἑρμῆν (Ἀναστάσιον ?)· εἶνε δὲ τοῦτο τὸ καταλογάδην ἔργον τοῦ Μαρτιανοῦ Καπέλλα, πολὺ μὲν κατώτερον ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις τῶν Διονυσιακῶν, μᾶλλον δὲ γνωστὸν ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὡς δῶσαν εἰς τὸν Κοπέρνικον τὴν πρώτην νύξιν περὶ τῆς μεγάλης ἀστρονομικῆς αὐτοῦ θεωρίας. Ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηται τῆς Ἀνα-

γεννήσεως ἐν τῷ αὐτῷ πανθειστικῷ πνεύματι ὑμνοῦσι τὸν μυστικὸν αὐτῶν θεόν.

Ἐν τοῖς Διονυσιακοῖς ἀπαριθμοῦνται κεχαρχμέναι ἐν ταῖς πλαξί τῆς Αἰωνιότητος ἢ τῆς ἀρσενοθήλειας Ἀστάρτης αἱ δώδεκα ἐνσαρκώσεις τοῦ ὑπάτου Διός, ὧν ἡ δωδεκάτη καὶ τελευταία εἶνε ἡ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα,

δωδέκατος τριέλκτον Ὀλυμπιάδος πόσιν ἔλκει (VII, 128).

ἐν τῷ αὐτῷ ποιήματι ἡ μήτηρ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὀλυμπιάς φέρει τὸ αὐτὸ ἐπώνυμον, ὅπερ ὁ Πλούταρχος ἀποδίδει εἰς τὴν Ἀθηναίαν, Σελήνη :

..... Ὀλυμπιάς ὅττι Σελήνη
 γηγενέος; Κύκλωπος ἐναντέλλουσα προσώπων
 πλησιφαῆς ἤστραπτε (XXVIII, 230),

ὁ γηγενῆς δ' οὗτος Κύκλωψ εἶνε ὁ ὑπὸ Ἀστέρος τοξευθεὶς τὸν ὀφθαλμὸν Φίλιππος, οὗ τὸν μυστικὸν πρὸς τὴν σελήνην γάμον ὑμνοῦσιν οἱ ἀλχημιστὰι καὶ ἄλλοι ἀντιπρόσωποι τοῦ προγεγραμμένου ἑλληνισμοῦ.

Ἄλλ' ὁ ἀδόμενος κατακτητῆς τῆς Ἰνδίας δὲν ἀνήκει εἰς τὰς ἀπαριθμουμένας δώδεκα ἐνσαρκώσεις τοῦ Διός, ἀλλ' εἶνε κατ' ἀναποδισμόν μετεμψύχωσις τῆς τρίτης ἐνσαρκώσεως, δηλαδὴ νέος υἱὸς τοῦ Διός καὶ τῆς Σεμέλης. Αἱ ὑπὸ τοῦ Νόννου ἀναγραφόμεναι δώδεκα ἐνσαρκώσεις μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου κλειοντος τὸν θεῖον κατάλογον, καὶ αἱ κατ' ἀναποδισμόν μετεμψυχώσεις δὲν φαίνονται γεννήματα τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ. Οὐ μόνον Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας εἶνε τοιαύτη προσθή-

(1) Οὕτω καὶ παρὰ Μαλάχ (σ. 193) ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Ἀχιλλέως « ἤτησε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ συμμαχεῖν ἐν τῷ πολέμῳ. » Παράβ. καὶ τὰ ἐν σελίδι ξς' προσημειωθέντα.

κη εἰς τοὺς δώδεκα μυστικούς κρατῆρας, ἐν οἷς τελεῖται ἡ μίξις τοῦ θεοῦ πρὸς τὴν ὕλην, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἐπώνυμόν του « δέκατος τρίτος τῶν Ἀποστόλων ἢ Ἰσαπόστολος » εἰς τὸν αὐτὸν ἀναφέρεται μῦθον. Αἱ μετεμψυχώσεις αὐταὶ εἰσιν ἡ βάσις τῆς μυστικῆς τῶν βυζαντινῶν θεολογίας, ἐξακολουθοῦσαι μέχρις αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὅστις ὡς ἀληθῆς Ῥωμαῖος ἅγιος Ἀλέξιος « ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ », αὐτὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Βιργιλίου ὑμνηθεὶς ποιμὴν, διεκδικεῖ τὸν τίτλον τοῦ δεκάτου τρίτου τῶν Ἀποστόλων ἢ Ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου

Διὰ τῶν βακχικῶν τούτων ἐνσαρκώσεων ἐξηγοῦνται διάφορα, ἄλλως ἀκατανόητα αἰνίγματα τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, ὡς τὸ ἐπώνυμον Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ Κοπρώνυμος ἢ Καβαλλῖνος, σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ ὑπὸ Ἀριστοφάνους ἐν Βατράχοις μνημονευόμενον κωμικὸν πάθημα τοῦ Βάκχου, δι' αὐτὸ τοῦτο φέροντος παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς τὸ ἐπώνυμον Χεζοσαρβάλης (1). Ὅτι δὲ ἀληθῶς ὁ Κοπρώνυμος ἦν νέα τοῦ Διονύσου ἐνσάρκωσις μαθάνομεν ἐκ συγχρόνου ἀγιογραφικοῦ μνημείου, τοῦ τότε μαρτυρήσαντος ἀγίου Στεφάνου, ἐν ᾧ παρίσταται ὁ βασιλεὺς ὡς ἀληθῆς Βάκχος κιθαρίζων ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ (2). Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἀπεδίδοντο εἰς τὸν Κοπρώνυμον καὶ θεῖαι μετὰ θάνατον τιμαὶ, καὶ ἀληθεῖς Θεοφανίαι, ὡς γράφει ὁ ἀμείλικτος αὐτοῦ ἐχθρὸς Θεοφάνης, λέγων ὅτι, ὅταν οἱ Βούλγαροι ἐφθασαν νικηταὶ πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Πόλεως, οἱ ὑπαδοὶ τῆς εἰκονομαχίας πορευθέντες εἰς τὸ μνημῆμα του ἀνέκραξαν « ἀνάστηθι καὶ βοήθησον τῇ πολιτείᾳ ἀπολλυμένη » « διαφημίσαντες, ὡς

(1) Τζέτζου Χιλιάδες σελ. 188, ἐνθα κακῶς ἀνεγνώσθη χεζοσαρβάλης.

(2) Σάθα, Ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ Θεάτρου, σελ. σμδ'

ἐξακολουθεῖ ὁ ἱστορικός, ὅτι ἀνέστη ἔριππος καὶ πορεύεται πολεμῆσαι Βουλγάρους ὁ Ἰάρταρον οἰκῶν μετὰ δαιμόνων » (1). Τοιαύτα; θεοφανεία; ἐκληρονόμησεν ὁ χριστιανισμὸς ἀπὸ τῶν παλαιῶν, ἀφοῦ βλέπομεν ἓνα τῶν σπουδαιοτέρων ἱστορικῶν, Δίωνα τὸν Κάσσιον, περιγράφοντα τὴν ἐν ἔτει 224 Μ. Χ. ἐμφάνισιν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα; ἐν τῷ Ἰστροφ καὶ μετὰ πομπῆ; Σατύρων διελθόντα τὴν Θράκην καὶ τὴν ἀντικρὺ Ἀσίαν πρὸ τῶν ἐμπλήκτων Ρωμαίων φρουρῶν (2). ἡ αὐτὴ δὲ θεοφανεία μνημονεύεται σχεδὸν ἀπαράλλακτος ἐν συναξαρίοι; τοῦ ἀγίου Γεωργίου.

Ὡ; τελευταῖον ἐπὶ τῆ; γῆ; κατόρθωμα τοῦ ὑπὸ Νόννου ὑμνουμένου νέου Διόνυσου εἶνε ἡ σαγήνευσι; τῆ; νύμφη; Αὔρα; . Κόρη τοῦ Τιτᾶνο; Δήλαντο; καὶ τῆ; Ὀκεανίτιδο; Περιβοία; ἡ Αὔρα ἐγεννήθη ἐν τῇ ἀσιατικῇ Μυσίᾳ, καὶ νηπιυθεν περιφρονήσασα τὰ γυναικεῖα ἔργα παρεδόθη εἰς τὴν θήραν ἄρκτων καὶ λεόντων, διατρέχουσα τὰ; κορυφὰ; τῶν ὄρεων « ἠνεμόφοιτο; , ὀριβάτι; » ἐλευθέρα καὶ ἐλαφρὰ ὡ; τὸ ὄνομά της, περιφρουοῦσα Ἀφροδίτην τε καὶ Ἄρτεμιν, πρὸ; ἦν μάλιστα ἐτόλμησε νὰ ἐρίσῃ περὶ παρθενικῆ; ἀγνότητο;. Ἀλλ' ἡ ἐν Ἰσαυρίᾳ ἐδρεύουσα Νεμεσι; παρακληθεῖσα ὑπὸ τῆ; τελευταίας θεᾶ; ἐπέρχεται κατὰ τῆ; ὑπερόπτου Ἀμαζόνου;, καὶ πλήξασα ταύτην διὰ τῆ; ἐξ ὄψεων μᾶστιγο; παραδίδει εἰς τὸν ἔρωτα . Ὁ Διόνυσο; περᾶνας τὰ ἐν Παλλήνῃ καὶ Θράκῃ τρόπαιά του ἐπέρχεται ὡ; ὁ μοιραῖο; ἐραστῆ;, πλὴν ἀδυνατῶν νὰ ἐλκύσῃ διὰ τῶν ἐρωτικῶν μηχανῶν τὴν Αὔραν, μεταβάλλει εἰς οἶνον τὴν πηγὴν ἐξ ἧ; αὕτη ἔπινε, καὶ οὕτω μεθυσθεῖσαν ὑπέταξεν . Ἐκ τῆ; κλεψιγαμίας ταύτης γεννῶνται δύο δίδυμοι υἱοί, τοὺ; ὁποίους ἡ ἐπὶ τῷ παθήματι λυσσωσασα

(1) Θεοφανεία σ. 1004, ἐκδ. Migne.

(2) Δίωνο; Ρωμαϊκῆ ἱστορίᾳ, LXXIX, 18.

μήτηρ ἐκδίδει τὸ πρῶτον εἰς λέοντας καὶ ὕστερον ἐκσφενδο-
νίζει ἀπὸ τῶν βράχων· τὸν ἕνα τῶν υἱῶν σώσας ὁ Διόνυσος
ἀποκαλεῖ διὰ τοῦ ἰδίου ὀνόματος καὶ παραδίδει εἰς τὴν Ἀθη-
νᾶν πρὸς ἀνατροφήν· καὶ οὕτω διὰ τοῦ τρίτου τούτου Ἰάκχου
ἐδακχεύθησαν ἐκ νέου αἱ Ἀθῆναι, ὁ δὲ πατὴρ ἀνέρχεται εἰς
τοὺς οὐρανοὺς παρὰ τῆ καλοῦσθ αὐτὸν συζύγῳ Ἀριάδνῃ.

..... λαβὼν δὲ μιν ὑψόθι δίφρου
νήπιον εἰσέτι Βάκχον ἐπώνυμον υἷα τοκῆος
Ἄτθιδι μυστοπόλῳ παρακάτθητο Βάκχος Ἀθήνη,
εὖτα παππάζοντα· θεὰ δὲ μιν ἔνδοθι νηοῦ
Παλλάς ἀνυμφεύτῳ θεοδέγμονι δέξατο κόλπῳ·
παιδί δὲ μαζὸν ὄρεξε, τὸν ἔσπασε μῦνος Ἐρεχθεύς,
αὐτόχυτον στάζοντα νόθον γλάγος ὄμφακι κύκλῳ·
καὶ μιν Ἐλευσινίησι θεὰ παρακάτθητο Βάκχαις·
Ἄμφι δὲ κοῦρον Ἰακχον ἐκυκλώσαντο χορείῃ
νύμφαι κισσοφόροι Μαραθωνίδες, ἀρτιτόκῳ δὲ
δαίμονι νυκτιχόρευτον ἐκούφισαν Ἀτθίδα πεύκην·
καὶ θεὸν ἱλάσκοντο μεθ' υἷας Περσεφονείης,
καὶ Σεμέλης μετὰ παῖδα, θηηπολίας δὲ Λυαίῳ
ἀρχεγόνῳ στήσαντο καὶ ὀψιγόνῳ Διονύσῳ,
καὶ τριτάτῳ νέον ὕμνον ἐπεσμαράγγησαν Ἰάκχῳ·
καὶ τελεταῖς τρισσῆσιν ἐδακχεύθησαν Ἀθῆναι,
καὶ χορὸν ὀψιτέλεστον ἀνεκρούσαντο πολῖται
Ζαγρέα κυδαίνοντες ἄμα Βρομίῳ καὶ Ἰάκχῳ (48, 951).

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων Διονύσων ὁ μὲν Βρόμιος φαίνεται
αὐτὸς ὁ παλαιὸς ὁ ἐν τῇ τρίτῃ ἐνσαρκῶσαι τοῦ Νόννου μνη-
μονευόμενος, ὁ δὲ Ζαγρεὺς ὁ τελευταῖος καὶ δωδέκατος, υἱὸς
τῆς Ὀλυμπιάδος Σελήνης καὶ τοῦ τριελίκτου ὄφρα, τὸν ὅποιον
ὁ ποιητὴς διὰ μακρῶν ψάλλει ἐν τῷ ἕκτῳ ἄσματι γεννηθέντα
ἐκ τῆς Περσεφόνης Σελήνης καὶ τοῦ εἰς δράκοντα μεταβλη-

θέντος Διός (Ἄμμωνος), καὶ ὁ τρίτος, μετεμψύχως τοῦ πρώτου τρίτου, πατὴρ τοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ υἱοῦ τῆς Αὔρας. Τοῦ περὶ τῆς Μυσῆς Τιτανίδος ἐπεισόδιον εἶνε ἴδιον τοῦ Νουνου ἐπιπόημα, ἐπεὶ οὐδεὶς λόγος περὶ ταύτης καὶ τῶν γεννητορῶν αὐτῆς φέρεται ἐν τοῖς παλαιότεροις μυθογράφοις, ἐπομένως ἡ Αὔρα ἀνήκει εἰς τὴν γενεάν τῶν σπαραζάντων τὸν δεῦτερον Διόνυσον Ζαγρέα Τιτάνων. Οἱ Τιτᾶνες οὗτοι καλούμενοι καὶ Ὑπερήνορες, ὡς ἀπόγονοι τοῦ Τρωῆς Ὑπερήνορος, εἰσὶν αὐτοὶ οἱ Ρωμαῖοι οἱ τὸν Χριστὸν φονεύσαντες, κατὰ τὰ Ὀμηροκεντρα τῆς Εὐδοκίας· τοῦτο ρητῶς ὁμολογεῖ ὁ νεοπλατωνικὸς Ὀλυμπιόδωρος λέγων ὅτι διὰ τῶν ὑπερήνων τούτων Τιτάνων ἠνοοῦντο αὐτοὶ οἱ Ρωμαῖοι. Ἐν τῷ περατεθρομένῳ περὶ Ὀμήρου Ἀλεξάνδρου ποιήματι τοῦ Ἀλλατίου, ὁ θεὸς διώκεται ὑπὸ ἀνδρὸς φέροντος κλίμακα, σύμβολον τῆς εἰς οὐρανὸς ἀναβάσεως τῶν ἀνταρτῶν Γιγάντων.

Τὸ ὄνομα τῆς Τιτανίδος Αὔρας εἶνε συνώνυμον αὐτῷ τῷ ἀνέμῳ, ὡς ἐπανειλημμένως δηλοῦται ἐν τῷ ποιήματι,

. ἐπωνυμίη δὲ καὶ ἔργῳ

οἷζύτατον δρόμον εἶχεν ὄρειάσι σύννομος αὔραις (256).

Ἄλλὰ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἀπεδίδετο ἐπὶ τοῦ Ἀναστασίου καὶ εἰς τοὺς Ἰσαύρους, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἐξῆς μονοστίχου ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ ἐπιγράμματος ἀδήλου ποιητοῦ (IX, 531).

αὔραις ἴσα θεοῦσιν ὄθεν λάχον οὔνομα τοῦτο.

Εἶνε γνωστοὶ οἱ κατὰ τοῦ ἀτιθάσσου καὶ ληστρικοῦ τούτου λαοῦ πόλεμοι τῶν Ρωμαίων, καὶ ἡ μέχρι αὐτοῦ τοῦ Ἀναστασίου ἀτελής ὑποταγή των. Μὴ ἀρκοῦμενοι οἱ Ἰσχυροὶ εἰς τὰ ἐλεύθερα ὄρη των, συνεχῶς ἐφόρων καὶ εἰς τὰς ὁμόρους ἐπαρχίας μέχρι Φρυγίας καὶ Μυσίας διασπείροντες τὴν φρίκην καὶ τὸν ὄλεθρον. Εἰρηνεύσαντες διὰ τοῦ προκατόχου τοῦ Ἀναστασίου καὶ ὁμοεθνοῦς βασιλέως Ζήνωνος, μετὰ τὸν θάνατον

τούτου ἐγρησήμευσαν ὁ κυριώτατος πυρὴν τῶν κατὰ τοῦ ἀναμορφωτοῦ βασιλέως ἐπονειδίστων ραδιουργιῶν τῆς τότε ρωμαϊζούσης ἐκκλησίας. Ἐνῶ ἅπαν τὸ βυζαντινὸν κράτος εἶχεν ὀπωσδὴποτε παραδεχθῆ τὸ ὑπὸ Κωνσταντίνου προτιμηθῆν θρησκευμα, οἱ Ἰσαυροὶ μόνον παρουσιάζονται ὡς μὴ ἀναγνωρίζοντες τὸ πολιτικὸν τε καὶ θρησκευτικὸν καθεστῶς. Εἰς ἐξευμενισμόν τοσοῦτον ἐπικινδύνων ἐχθρῶν οἱ ἐν Βυζαντίῳ εἶχον ἰδρύσει ἰδικίτερον ταμεῖον προωρισμένον οὐ μόνον εἰς ἀγορὰν τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄγρην χριστιανικῶν ψυχῶν· ἐπὶ τῷ τελευταίῳ ἰδίῳ σκοπῷ τὰ Ἰσαυρικὰ λεγόμενα χρήματα εἶχον ἐμπιστευθῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ τότε πατριάρχης Εὐφῆμιος, ἅγιος καὶ φανατικὸς πρόμαχος τῆς τότε λεγομένης ὀρθοδόξου μερίδος, οὐδόλως συμπαθῶν πρὸς τὸν Ἀναστάσιον, ἀφοῦ πολυειδῶς ἐταπεινώσε τοῦτον πρὸ καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἐπὶ τέλους προσέφυγεν εἰς τὸ ἥρωϊκὸν φάρμακον τῆς ἀνατροπῆς τοῦ διὰ ληστρικῆς ἀνταρσίας, ὑποκινηθείσης καὶ διατηρηθείσης διὰ τῶν ἱερῶν χρημάτων. Ἄλλ' ὁ Ἀναστάσιος ἐγκαίρως προῖδὼν τὸν κίνδυνον, συνεκέντρωσε μεγάλας στρατιωτικὰς δυνάμεις καὶ πατάξας τοὺς ἀνάρτας ὑπέταξεν ἐντελῶς καὶ αὐτὴν τὴν Ἰσαυρίαν· τὸ γεγονός τοῦτο ἀνήγγειλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν πατριάρχην δι' εὐφυοῦς ἐπιστολίου « αἰ εὐχαί σου, ὦ μέγα, τοὺς φίλους σου ἀησθόλωσαν », καὶ μετ' οὐ πολὺ σύνοδος ἐκκλησιαστικὴ καθαιρέσασα τὸν Εὐφῆμιον ἔδειξεν αὐτῷ τὴν εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀρμενίας πορείαν.

Ἢ ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου ὑποταγῇ τῶν Ἰσαύρων ἐξυμνήθη ὑπὸ τῶν τότε ἱστορικῶν ὡς μέγα καὶ ἀληθῶς ἐνδοξον γεγονός, διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὁ ρωμαϊζὼν Πρισκιανὸς Θεωρεῖ αὐτὸν ὡς ἀληθῆ ἀπόγονον τοῦ Πομπηίου, πρῶτου ὑποτάξαντος, ὡς γνωστῶν, τὸ αὐτὸ ἔθνος.

Ἄν παραδεχθῶμεν ὅτι ἢ μετὰ τὸν δεῦτερον Βάκχον (Ἀλέξανδρον) τρίτη τοῦ Διονύσου ἐνσάρκωσις εἶνε αὐτὸς ὁ

Ἀναστάσιος, συγγενής, ὡς Δωριεύς Ἐπιδάμνιος, τοῦ Ἡρακλέους κατὰ Προκόπιον, ἔχομεν ἐν μὲν τῷ εἰς τοῦτον πανθεϊτικῷ ὕμνῳ αὐτὴν τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τοῦ βυβαίως, μονοθεϊστοῦ ἢ μονοφυσίτου ὡς ἔλεγον οἱ διὰ κενῶν λέξεων ἀποκαλύπτοντες τὰ πράγματα, ἐν δὲ τῇ ὑποτιγῇ τῆς Αὔρας οὐ μόνον τὴν ὑποδούλωσιν τῶν Ἰσαύρων ἀλλὰ καὶ τὴν ἕκτοτε ἀρξάμενην ἐπίσημον ρῆξιν τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν παράδοσιν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονός, πρὸ πολλοῦ παρετήρησεν ὁ μακαρίτης γάλλος Ἀλβερτος Dumont, ὑποδείξας τὴν ἐν τῷ Νόννῳ ἐπικρατοῦσαν ἀκατανόητον περιφρόνησιν πρὸς τὸ Ῥωμαϊκὸν ὄνομα, καὶ συστήσας τὴν σπουδαίαν μελέτην τοῦ περιεργοτάτου ἀλληγορικοῦ αὐτοῦ ἔπους.

Τὸ ἐπεισόδιον τῆς Αὔρας ἐξήσκησε μεγάλην ἐπιρροὴν ἐν Βυζαντίῳ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν μέχρις ἡμῶν περιελθουσῶν ἀπηγήσεων τοῦ μύθου. Ὁ ἀναγινώσκων τὸ Κρητικὸν δράμα « Γίπαρις » εὐκόλως ἀναγνώριζει ἐν μὲν τῇ μισάνδρῳ κυνηγῶ Πανωρήκ τὴν τοῦ Νόννου Αὔραν, ἐν δὲ τῷ Γίπαρι τὸν Διόνυσον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν τῷ ποιμνικῷ ἡμῶν δράματι, ἀντὶ τῆς παρὰ Νόννῳ βίας, ἐπέρχεται γάμος οἰκειοθελῆς δι' αὐτῆς τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Ἀφροδίτης. Πρὸς τὴν Αὔραν ταύτην σχετίζεται καὶ ἡ Laura καὶ Aura λεγομένη τοῦ Πετράρχου, ὡς καὶ ἡ Fiammetta τοῦ Βοκκαίου μετάρρασις οὖσα τοῦ ἑλληνικοῦ λαύρα ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς ἐρωτικῆς ὀρογῆς. Ὅτι δὲ καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς ἐκυκλοφόρουσιν ποιητικαὶ συνθέσεις βυβαζόμεναι μὲν ἐπὶ τοῦ Νόννου, σχετίζουσαι ὅμως τὴν Αὔραν καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Θεοτόκον, δηλοῖ ποίημα τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου παριστῶντος τὴν Παναγίαν διὰ μόνης τῆς εἰσπνοῆς τοῦ ἀνέμου κούουσιν (1). Ἡ ἐναγῆς αὕτη τοῦ ἀνέμου παρέμβασις ἐν τῷ

(1) Τὸ ποίημα τοῦτο ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα ἀνέκδοτα τοῦ Προδρόμου δημοσιευθήσονται προσεχῶς.

χριστιανικῶ μυστηρίῳ, εἰς ἣν ἀνκρέρεται καὶ ὁ παρ' Ἀλλατίω τόκος τῆς Ἑρας, ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Νόνου, ὅστις παριτεῖα τὴν λυσσάδα νόμφην δικαιολογοῦσαν τὴν καὶ αὐτῇ ἀκατανόητον πλήρωσιν τῆς γαστρὸς διὰ θαυμασίου παρεμβάσεως ἐναερίου πνεύματος (στ. 872). Ἡ αὐτὴ ἀνεμοκύησις ἀπαντεῖα καὶ ἐν Στρατιωτικῶ ἔπει περὶ Ἀττίλα.

Περὶ τῆς Αὔρας ταύτης καὶ Λαύρας λεγομένης πολλὰ δύναται τις νὰ γράψῃ, ἂν θελήσῃ μάλιστα νὰ εἰσδύσῃ καὶ εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν ἀγιογραφικῶν μύθων. Αὐτοῦ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ περιωνύμου μονῆς τῆς Μεγάλῃς Λαύρας, Σάβα τοῦ ἁγιασμένου, ὁ βίος ἔχει πολλὴν σχέσιν πρὸς τὴν Τιτανίδα νόμφην, ἥτοι τὴν ἐν ἀκρωρείαις καὶ ἐρήμοις σπηλαιαῖς καὶ μετὰ λεόντων καὶ ἄλλων θηρίων ἐνδικαίτησιν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ Καππαδόκης ἄγιος ἠκμαζεν ἐπὶ Ἀναστασίου, καὶ μὴ ἀναμιχθεὶς εἰς τὰς τότε θρησκευτικὰς ἐριδας, ἤλθε πολλάκις εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ τε ὑποδίκου πατριάρχου Ἠλίᾳ καὶ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, ὁ δὲ Ἀναστάσιος εὐμενῶς δεξιωθεὶς τὸν ἀληθῆ τοῦτον ἅγιον, οὐ μόνον ἐπένευσεν εἰς τὰ αἰτήματά του, ἀλλὰ καὶ χρυσοῦ κατάφορτον πρόεπεμψεν εἰς Παλαιστίνην.

Τὸ περιεργότερον ὅτι ἡ μυστηριώδης αὕτη Αὔρα συνδέεται πρὸς αὐτὸν τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ πιθανῶς εἰκονίζει αὐτὸ τὸ λαύαρρον αὐτοῦ, καὶ ἰδίως τὴν ὑπ' αὐτοῦ εἰσχυθεῖσσαν ἐν Βυζαντίῳ Ρωμαϊκὴν προῆδον, τὴν ὁποῖαν ὑπέσκαψεν ὁ Ἀναστάσιος· διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ Βυζαντινοὶ μῦθοι περιστῶσι τὸν Ἕλληνα βασιλέα προσβαλλόμενον ὑπὸ ἀοράτων κερκυρῶν ἐν αὐτῷ τῷ τρικλίνῳ τοῦ Κωνσταντίνου, λεγομένῳ καὶ Μγχνύρα, Magna Auga, ἐν ᾧ πιθανῶς κατέκειτο τὸ ἀπὸ Ἀναστασίου μὴ μνημονευόμενον πλέον Ρωμαϊκὸν λαύαρρον. Ἄγνωστον ὁποῖον ἦν τὸ μυστηριώδες τοῦτο λαύαρρον, ἢ μᾶλλον ὁποῖον ἱερὸν λείψανον ἐκαλύπτετο ὑπὸ τὸν φλόγινον πέπλον,

εἰς ὃν ὄρειλε τὸ ὄνομά του (λαύρα, φλόξ, παρ' Ἠσυχίω).
 ἢ ἢτε κεραυνίτης λίθος, βράδυλος, ὑπὸ τῶν πηλκίων καλούμενος,
 ἀστροπελέκι δὲ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἔτι ὀνομαζόμενος, ἢ ἢτε ἱερὸν
 ὄστον ἀπράλλακτον ὡς τὰ ἐν Δωδώνῃ ἀνακλυθήεντα ὑπὸ
 τοῦ κ. Καραπάνου, ἢ ἢ τὸ ἀληθὲς τῶν Βυζαντινῶν λαύραρον, τὸ
 βέβαιον ὅμως ὅτι πάντες ὡς πέπλον περιστῶσι τὸ βυζαν-
 τινὸν πηλλάδιον· τοιοῦτον τὸ περιγράφει καὶ ὁ Ἀρίστος, μα-
 θῶν βραχίως τὸ γεγονός ἀπὸ τοῦ φίλου του Μαρτύλλου, καὶ
 γράφων ὅτι αὐτὴ ἢ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετακράτῃ τῆς ἱε-
 ρᾶς ταύτης λαύρας ἢ ἢ κυρίως ἀφορμὴ τοῦ πρὸς τὸ Βυζαν-
 τινὸν μίσους τῆς Ρώμης:

Eran degli anni appresso che duo mila
 che fu quel ricco padiglion trapunto;
 una donzella della terra d' Ilia,
 ch' avea il furor profetico congiunto,
 con studio di gran tempo e con vigilia
 lo fece di sua man di tutto punto,
 Cassandra fu nominata, ed al fratello
 inclito Ettor fece un bel don di quello...
 Ma poi ch' a tradimento ebbe la morto,
 e fu 'l popol Troian da' Greci afflito....
 Menelao ebbe il padiglione in sorte,
 col quale a capitar venne in Egitto,
 ove al re Proteo lo lasciò, se volse
 la moglie aver che quel tiran gli tolse.
 Elena nominata era colei,
 per cui lo padiglione a Proteo diede;
 che poi successe in man de' Tolomei,
 tanto che Cleopatra ne fu crede.
 Dalle gente d' Agrippa tolto a lei

nel mar Leucadio fu con altre prede,
 in man d' Augusto e di Tiberio venne,
 e in Roma sin a Costantin si tenne,
 quel Costantin, di cui doler si debbe
 la bella Italia finchè giri il cielo.
 Costantin, poi che 'l Tevero gl' increbbe,
 portò in Bizanzio il prezioso velo (1).

Ὁ περίεργος περὶ τοῦ Τρωικοῦ λαυάρου ἡ πηλλυαδίου οὗτος μῦθος ἐξηγεῖ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἐπικρατήσαντας ὁμοίους περὶ καταστροφῆς τῆς Μητρὸς Αὔρας ὑπὸ Ἀναστασίου, καὶ τῆς κεραινώσεως αὐτοῦ: « Λέγεται οὖν ὁ τρίκλινος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἡ Μαγναύρα· περιπατοῦντος ἐν αὐτῇ ποτε Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, τῷ κζ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τετάρτῳ μηνί, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ γεγόνασιν πρὸς τὸ πλάτιον· πάντων δ' ἀδημονούντων καὶ φευγόντων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως φεύγοντος ἐν ἐνὶ τῶν κοιτωνίσκων, ὧν ἔκτισε, καὶ κατέβη ἐκεῖσε ἡ ὄργη τοῦ θεοῦ, ὥστε αἰφνιδίως εὗρεθῆναι νεκρόν. Φασὶ δὲ αὐτὸν μετὰ τὸ ταφῆναι εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους μεθ' ἡμέραν βοᾶν: Ἐλεήσατε, ἐλεήσατε καὶ ἀνοίξατε. Τῶν μνημοναρίων δὲ εἰπόντων, ὅτι ἄλλος βασιλεύει, ἔφη: Οὐδὲν μοι μέλει, εἰς μοναστήριον ὑπάγετέ με, καὶ ποιήσατέ με μοναχόν. Οἱ δὲ εἴσχον αὐτόν. Λέγεται μετὰ τινα χρόνον τὸ μνημα αὐτοῦ ἀνοιγῆναι, καὶ εὗρεθέντα αὐτὸν φαγόντα τοὺς βραχίονας αὐτοῦ, καὶ τὰ καλλίγια αὐτοῦ ἐφύρει. Ἐκραξε δὲ μεγάλως: ὦ Μάννα, ἀπὸ τῆς Αὔρας ἀπόλλυμαι. Τῆς δὲ φωνῆς ταύτης ἤκουσάν τινες τῶν ἀνθρώπων.

(1) Orlando Furioso, canto XLV, 79—84.

πων αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ τρικλινος αὐτοῦ Μαγνύρα, ἀπὸ τοῦ Μάννα καὶ Αὔρα τοῦ πυρός. » (1).

Ἡ ἄνω διήγησις ἔχει τοσούτην σχέσιν πρὸς τὰ περὶ Ζωροάστρου καὶ τοῦ Περσικοῦ παλλαδίου μυθεύμενα, ὥστε αὐτὴ καὶ μόνη ἀρκεῖ εἰς βεβαιώσιν ὅτι τὸ βυζαντινὸν λαύαρὸν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἐκ τοῦ περσικοῦ πυροῦ (2). Πρὸς τὸν μῦθον τοῦ λαυάρου πιθανῶς σχετίζονται καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ νῦν δημοσιευομένου Ἀωνόμου γραφόμενα περὶ αἰχμηλώσις τοῦ Κωνσταντίνου ὑπὸ τῶν Περσῶν, καὶ θαυμασίας αὐτοῦ λυτρώσεως ἐν καιρῷ τῆς θυσίας.

Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ βυζαντινοὶ μῦθοι περὶ Ἀναστασίου, ἧτοι ὅτι ὁ θεὸς πρὸς αὐτὸν εἰσεβίβησε δεκάδας ἐτῶν ἐκ τῆς ζωῆς, τὴν αὐτὴν ἔχουσιν ἀρχὴν, δηλαδή τὸ πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν Αὔραν ἀμάρτημά του· τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ μόνον ἀρκοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ Νόννου ἀδόμενος βικιστῆς τῆς Αὔρας Διονύσιος εἶνε αὐτὸς ὁ Ἀναστάσιος.

Ἄν ἡ ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἰσβολὴ τοῦ περὶ Αὔρας μύθου ἦν ἐνίσχον γέγονος, ἠδύνατο νὰ παρερμηνευθῇ διχροροτρόπως· ἀλλ' ἡ βυζαντινὴ ἱστορία στηρίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῦ μύθου. Ἐνῶ ὁ Νόννος ἔψαλλε διὰ τοῦ θαυμασίου ἔπους αὐτοῦ τὴν νέαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνσάρκωσιν, ἕτερος σύγχρονος, σο-

(1) Ἀωνόμος ἐν Migne, Patr. Graeca CXXII, σ. 1204.

(2) « Ἐξ οὗ ἐγένετο καὶ Ζωροάστρης ὁ περιβόητος Περσῶν ἀστρονόμος, ὃς μελλῶν τελευτῆν ἠῦχετο ὑπὸ οὐρανοῦ πυρὸς ἀνελθῆναι, εἰπὼν τοῖς Πέρσιν, ἐὰν καύσῃ με τὸ πῦρ, ἐκ τῶν καιομένων μου ὀστέων λάβετε καὶ φυλάξετε, καὶ οὐκ ἐκλείψαι τὸ βασίλειον ἐκ τῆς γῆρας ἡμῶν, ἕως οὗ φυλάττετε τὰ ὀστᾶ μου. Καὶ εὐξάμενος τῷ Ἰσραὴλ ὑπὸ ἀερίου πυρὸς ἀνηλώθη, καὶ λαβόντες οἱ Πέρσαι ἀπὸ τῶν τεφρωθέντων ὀστέων αὐτοῦ ἔχουσι φυλάττοντες ἕως ἄρτι. » Μαλακᾶς σ. 18, ἐκδ. Βόννης.

βαρὸς ἱστορικὸς, ὁ Μιλήσιος Ἡσύχιος, διέπλεττε τὴν πρώτην περιεληθούσαν ἡμῖν ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ αὐτοῦ μύθου. Δυστυχῶς ἐλάχιστα ἀποσπάσματα περιήλθον ἡμῖν τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ τοῦ Ἀναστασίου καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν δὲ τούτων τὸ καὶ ἐκτενέστερον ἀπορῶ εἰς τὴν μυθώδη κτίσιν τοῦ Βυζαντίου. Ἄγνωστον ἂν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἱστορικοῦ παραλαβῶν ὁ Μαλακᾶς ἀφηγεῖται, πῶς αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος στήσας ἐν Βυζαντίῳ τὸ στρατόπεδόν του, ἱδρυσεν τὸ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθὲν Στρατήγιον, καὶ περάσας εἰς Χαλκηδόνα ἔκτισεν τὴν Χρυσούπολιν (1).

Ἡ παρ' Ἡσυχίῳ ἱδρυσις τῆς μελλούσης ἑώρας τοῦ νέου Ρωμαϊκοῦ κράτους ἔχει τὸ κοινὸν πρὸς τὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, ὡς τὸν ὑπὸ Καλλισθένους μνημονευόμενον ἀετὸν, καταπτάντα καὶ ἀρπάσαντα τὰ σπλάγχνα τοῦ θύματος καὶ ἀφέντα ταῦτα ἐπὶ ἐτέρου βωμοῦ, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸν ἀετὸν ἀντικαθιστᾷ παρ' Ἡσυχίῳ κόραξ. Ὁ Ἡσύχιος μὴ παραδεχόμενος οὔτε Ἀργεῖους οὔτε Μεγαρεῖς ὡς κτίστας τοῦ Βυζαντίου, ἀντὶ τούτου ὡς κατ' αὐτὸν ἀληθεστέραν τὴν παράδοσιν καθ' ἣν Ἰῶ ἢ Ἰνάχου διωκομένη ὑπὸ τῆς Πύρας ἤλθεν εἰς Θράκην καὶ διαπεράσασα τὸν ἀπ' αὐτῆς ὀνομασθέντα Βόσπορον, ἀφίχθη παρὰ τὸν ἐκεῖσε ἱδρυμένον βωμὸν τῆς νύμφης Σεμέστρης, καὶ ἐνταῦθα τεκοῦσα τὴν Κερέεσσαν ἔδοτο εἰς τὸν τόπον τὸ παραμειναν ὄνομα, Κέρας. Ἡ θυγάτηρ τῆς Ἰοῦς « τραπεῖσα παρὰ τῇ Σεμέστρῃ νύμφῃ καὶ παραδόξῳ μορρῇ λαμπρυνθεῖσα, πολὺ τὰς Θρακικὰς ὑπερέβαλε παρθένους », τῷ τε θαλαττίῳ μιγεῖσα Ποσειδῶνι, τίθει τὸν καλούμενον Βύζαντα, τοῦνομα τοῦτο λαβόντα ἐκ τῆς θρεψάσης αὐτὸν κατὰ τὴν Θράκην νύμφης Βιζύης... ὡς οὖν ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας προέβαινε, καὶ τοῖς Θρακίοις ἐν-

(1) Μαλακᾶς σελ. 192—193, ἐκδ. Βόννης.

διέτριβεν ὕρεσι, φοβερό; πρὸς τοὺς θῆρας καὶ τοὺς βαρβάρους φερόμενος, πρεσβείας ὑπὸ τῶν τοπαρχούντων ἐδέχετο, σύμμαχος αὐτοῖς εἶναι καὶ φίλος προτροπόμενος. »

Οἱ μῦθοι οὗτοι βεβαίως ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Νόννου, ἐν δὲ τῇ Ἰοῖ, Σεμέστρη καὶ τῇ Κεροέσση ὑποκρύπτονται ἡ Ἰνώ, ἡ Σεμέλη καὶ ἡ Κερόεσσα (σελήνη Ὀλυμπιάς) μήτηρ τοῦ κερρόντος Βάκχου, ἐν δὲ τῷ θηρευτῇ Βύζαντι διακινώσκονται τινες τῶν χαρακτηρῶν τῆς Αὔρας. Ὅτι ὁ Ἠσύχιος εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸν Νόννον, δηλοῦται καὶ ἐκ τοῦ κατωτέρω περὶ Φιδαλείας ἐπεισοδίου ἀπαραλλάκτου ἀπαντῶντος καὶ ἐν τοῖς Διονυσιακοῖς (XXXVI, 176—178).

Πρῶτος ἄλλος τοῦ Βύζαντος ἀναγράφεται ἡ ὑπὸ Μελίου βασιλείῳ τῶν Θρακῶν πρόσκλησις εἰς τὴν θήρην τοῦ ταύρου, ὃν ὁ Βύζας ὑποτάζας θυσιάζει, τοὺς πατρώους ἐξίλασκόμενος δαίμονας, δεύτερος δὲ ἡ κτίσις τῆς ὁμωνύμου πόλεως, τῆς ὁποίας οἰκοδομεῖ τοὺς μαγικούς πύργους, συνεργούς ἔχων τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ποσειδῶνα. Ἐν ταῖς ἐπεισοδίαις τούτοις ὁ Βύζας συγγέεται πρὸς τὸν Θητέα, δαμάζοντα καὶ θύοντα τὸν Μαραθώνιον ταῦρον, καὶ κτιζοντα τὰς Ἀθήνας, ἡ δὲ κτίσις τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐπτὰ μαγικῶν πύργων, ἰσχυρίθμων πρὸς τοὺς πλανήτας, ἀναπολεῖ τὴν Γρωάδα, καὶ τὰς Θήβας, ἢ μᾶλλον τὴν τελευταίαν πολιν ἐν ἣ ὁ Νόννος συγκεντροῖ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων τοῦ Διονύσου, θεωρῶν ταύτας ὡς ἔδραν τοῦ κράτους, πιθανῶς διότι τότε ἐν Θήβαις ἠδρευεν ὁ μέγας δοῦξ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς καὶ ὕστερον ἐπὶ τῶν Φράγκων.

Ἄλλ' ἔλωμεν εἰς τὰ σύγχρονα γεγονότα. Κτίσας ὁ Βύζας τὴν πόλιν αὐτοῦ, ἄρχεται τῶν πολέμων πρὸς τοὺς ἐπαπειλοῦντας αὐτὴν τρεῖς ὁμόρους τῆς Θράκης βασιλεῖς, τὸν Αἴμον, τὸν Ὀδρῦσην καὶ τὸν Στρόμβον. Προκαλέσας εἰς μονομαχίαν τὸν πρῶτον, φονεῦει αὐτόν. Ὁ Ὀδρῦσης ἐπαφεληθεὶς τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ πολιορκεῖ αὐτό· ἀλλ'

ἡ σύζυγος τοῦ Βύζαντος, ἡ θκυμστὴ Φιδάλεια « μὴδὲν ἐκπλαγεῖσα τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, ἀλλὰ τῇ γυναικείᾳ χρησαμένη χειρὶ διηγωνίσαστο τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρακόντων συμμαχίᾳ· ὡς γὰρ κατὰ τὴν πύλιν ὄρει· εἰς ἓν χωρίον συλλαβοῦσα ἐφρούρει, ἀθρόοις τοῖς ἐναντίοις ἐμρανεῖσσι δίκην βελῶν καὶ ἀκοντίων ἐπεμπε τὰ θηρία, καὶ πλείστους λυμνηναμένη τούτω τῷ τρόπῳ διέσωσε τὴν πόλιν. »

« Οὐ μετὰ πολὺ Στρόμβος ἀνὴρ τοῦνομα, καὶ αὐτὸς ἐκ Κεροέσσης τεχθεὶς, πόλεμον ἐπιφέρει τῷ Βύζαντι, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν. Ἀνεκινεῖτο τοίνυν ἅπαντα τὰ Συυθηκὰ γένη, συνέτρεχον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος κρατοῦντες καὶ Ρυδιῶν οὐκ εὐκαταφρόνητος δύναμις, ὃ τε τῆς γείτονος Χαλκηδόνος τοπάρχης Δίνεως, ἐκ Μεγάρων ἄποικος ἐκεῖσε γενόμενος... ὡς οὖν σὺν πλείοσι ναυσὶν ὁ Δίνεως εἰς συμμαχίαν ἦκε τοῦ Βύζαντος, μὴ δυνηθεὶς παρορμηθεῖ τῇ πόλει, ἄρτι τοῦ βασιλέως αὐτῶν Βύζαντος μεταλλάξαντος, καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἐν ἀγωνίᾳ τυγχάνοντος, πρὸς τὸν καλούμενον Ἀνάπλου ἀφίετο, ἐνθα καὶ διατριψὼς Ἐστίας τὸν τόπον ὠνόμασε. Μικρῷ γε μὴν ὕστερον διαβὰς ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς βρβαρούς ἀπωσάμενος, αὐτὸς ἐστρατήγησε τοῦ δήμου τῶν Βυζαντίων, καθ' οὗς δὴ χρόνους καὶ δρακόντων πλείστα γένη ἐπεφοίτησε τῇ πόλει. » (1)

Ἐκ τῶν ἄνω ἐκτεθέντων πρὸς τοὺς Θρακῆας πολέμων τοῦ Βύζαντος, βλέπομεν ὅτι ἓνα μὲν τῶν πολεμίων βασιλέων ἀπέκρουσεν αὐτὸς οὗτος, τὸν Αἴμον, τὸν Ὀδρύσην ἢ σύζυγός του Φιδάλεια, καὶ τὸν τρίτον ὁ ἐν τῇ στρατηγίᾳ διάδοχος τοῦ Βύζαντος Δίνεως ὁ Χαλκηδόνιος.

Τρεῖς Θρακικὰς ἐπιδρομὰς κατὰ τοῦ Βυζαντίου ἀνηγράφει ἡ ἱστορία ἐπὶ τῶν γυμβρῶν καὶ διαδόχων τοῦ Λέοντος Α΄, Ζή-

(1) *Fragmenta Historicorum Graecorum* ed. Müller, IV, σ. 149—151.

ωνος και Ἀναστασίου, τὰς μὲν δύο τῶν Γότθων καὶ ὁμιώνυμων Θεοδώριχων, τὴν δὲ τρίτην τοῦ Βιταλιανοῦ. Τὸ ὄνομα ἐνὸς τῶν ἐπιδρομέων Θεοδώριχων, καλουμένου καὶ Strabo (1), εὐκόλως ἀναγνωρίζομεν ἐν τῷ προσημειωθέντι Στρώμβῳ. Εἶνε γνωστὸν πῶς ὁ Ζήνων ἀποκρούσας τὸν Στράβον τοῦτον, ἀπέστειλεν εἰς Ρώμην τὸν ἕτερον Θεοδώρικον, ὅστις καὶ ἐβασίλευσε καθιρέσας τὸν ὁμοεθνή του Ὀδόακρον. Τὸν τρίτον κατὰ τοῦ Βιταλιανοῦ ἐπερλίωσεν αὐτὸς ὁ Ἀναστάσιος (514.)

Ὁ Θερζὺ οὗτος ἐπιδρομεὺς συγγέεται ἐπίτηδες πρὸς τὸν Στρώμβον καὶ τὸν ἐν Ρώμῃ βασιλεύοντα Θεοδώριχον, διότι ἀληθῶς πρὸς τὸν τελευταῖον συνεννοούμενος ὁ ἀντάρτης ἔλαβε τὰ ὅπλα, καὶ σύρων μεθ' ἑαυτοῦ Γόθους, Οὐνους, Βουλγάρους καὶ ἄλλους βαρβάρους ἐφθασεν εἰς τὸ Σωσθένιον ἢ τὸν Ἀνάπλου, καὶ ἐνταῦθα στήσας τὰς σκηνάς του ἀπέκλεισε τὴν πρωτεύουσιν. Ἰνα σύρη ὑπὲρ ἑαυτοῦ τοὺς ὀρθοδοξοῦντας, ὧν μεγάλη μερὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεπάθει ὑπὲρ αὐτοῦ, ὁ Βιταλιανὸς διεκήρυξεν ὅτι ἔλαβε τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς κινδυνευούσης θρησκείας καὶ πρὸς καθόδον τῶν ἐξορισθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου ἐπισκόπων. Ὅτι δὲ τὴν μεγάλην ἐκείνην βαρβαρικὴν ἀνταρσίαν ὑπεκίνησεν αὐτῇ ἡ Ρώμη, δηλοῦσι καὶ ἄλλα μὲν ἰδίᾳ δὲ τὸ γεγονός, ὅτι ἅμα τῇ ἐπαναστάσει τοῦ Βιταλιανοῦ ἀπῆλθον ἐκ Ρώμης πολλοὶ ἐπίσκοποι ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τὸν τοῦ Τεινο Ἐνὸδιον καὶ τὸν παπικὸν ἀρχιδιάκονον Βιταλιανὸν, καὶ εἰς διακοσίους καθ' ὁδὸν συμποσωθέντες ἤλθον διὰ ζηρᾶς εἰς Ἡράκλειαν καὶ ἀπήτησαν παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν συγκρότησιν συνόδου· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, παραχθεὶς ὡς εἰκὸς ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοσοῦτων λατίνων ἐπισκόπων, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς λέγων ὅτι οὐδέ-

(2) « Theodericus autem Triarili filius cognomento Strabo ». Jornandes de regnorum successione (ἐν Muratori Scriptores, I, σ. 239.)

ποτε διενόηθη τὴν συγκρότησιν νέας συνόδου. Οἱ λατῖνοι ἐπίσκοποι ὀλίγον παραμεινάντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ ἀντάρτου καὶ βλέποντες ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Ἀνατολῆς τοῖς ὑπελείπετο ἐλπίς τις ραδιουργίας, ἐρίφθησαν εἰς Μακεδονίαν καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν καὶ διεγείρντες ἐπισκόπους καὶ λαοὺς κτετέβαλλον τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς πρὸς τὴν Ρώμην πολυετοῦς διενέξεως περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐξαρτήσεως τῶν δύο τούτων ἐπαρχιῶν, διενέξεως ἣν ἐπὶ τέλους ἐπεσφράγισε τὸ μοιραίως ἐπελθὸν σχίσμα μεταξὺ τῶν δύο ἀντίπαλων καὶ ὄλω; ξένων ἐκκλησιῶν, ἧ μᾶλλον ἐθνικοτήτων.

Αἱ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν διενέξεις αὗται τοῦ Ἀναστασίου εἰσι σπουδαιόταται, ὡς τέμνουσιν νέαν ὁδὸν ἐν τῇ βυζαντινῇ χρονολογίᾳ. Ἐνῶ πάντες οἱ μεγάλοι, χρονολογῆται τῆς περιόδου ταύτης σχεδὸν ἐξηφανίσθησαν, ἐκ δὲ τῶν περιωθέντων ἐλαχίστων ἀποσπασμάτων κατανοοῦντες θρηνοῦμεν τὴν μεγάλην ταύτην ἀπώλειαν, εὐλαβῶς ἐπροφυλάχθη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας μόνος ὁ Θεόδωρος Ἀναγνώστης, διακρινόμενος διὰ τοὺς μύθους καὶ ἰδίᾳ τὰς καπηλικὰς ὕβρεις κατὰ τοῦ βασιλέως, ὅστις ὑπερήσπισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας κατὰ τῆς ξένης ἐπεμβάσεως. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς οὗτος χρονολογῆται ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τοῦ ὕστερον ἐν τῷ σκότει τοῦ θριάμβου τῆς ὀρθοδοξίας ἀναδειχθέντος ἐπιτήμου τῶν Βυζαντινῶν χρονολογῆται, τοῦ Θεοφάνους, ὅστις, φιλορωμαϊκώτερος τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ, χαιρεκᾶκως ἀντιγράφει καὶ διατρηνοῖ μάλιστα τὰς κατὰ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ ἰδίου ἔθνους ὕβρεις. Τὴν ἀπώλειαν τῶν χρονολογῆται τοῦ Ἀναστασίου μετὰ τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ θρηνήσῃ καὶ ὁ ἄλλος κόσμος, διότι οὗτοι ἦσαν οἱ μόνοι ἀληθεῖς μάρτυρες τοῦ τότε τελεσθέντος δράματος τῆς καταστροφῆς τοῦ παλαιοῦ πολιτισμοῦ, τῆς μυστηριώδους εἰσβολῆς τοσοῦτων τέως ἀνωνύμων βερβᾶρων, καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀναδειχθείσης ἐν Βυζαντίῳ

ρωμαϊκῆς παραδόσεως (1). Ἐν τούτοις ἐκ τῶν κατὰ τύχην διασωθέντων δύο Ἀσιακῶν χρονογράφων, τοῦ τε ἐκκλησιαστικοῦ Εὐαγγρίου καὶ τοῦ Σύρου Ἰωσοῦ τοῦ Στυλίτου, βλέπομεν ὅτι ὁ Ἀναστάσιος, οὔτε ἐχθρὸς τοῦ ἀληθοῦς χριστιανισμοῦ ἦν, οὔτε ἀνεμίχθη τοσοῦτον εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐριδας, αἵτινες εἶχον μὲν πρόφρασιν τὸ θρησκευμα, πράγματι ὁμῶς ἐπεδίωκον τὴν παντοκρατορίαν τοῦ κλήρου, ὄνειρον τὸ ὁποῖον ἀκολούθως ἐξεπλήρωσε μὲν ἡ Ρώμη, οὐχὶ ὁμῶς καὶ ἡ βυζαντινὴ ἐκκλησία, ἥτις κενούσ τινος μόνον τίτλους ὕστερον ἀπολάυσασα, ἔμεινε μέχρι τῆς τελείας τοῦ κράτους καταστροφῆς ταπεινὴ τούτου θεραπαινίς. Εἶνε δὲ περιέργον ὅτι μετὰ τῆς ἐξαρνήσεως τῶν χρονογράφων παρουσιάζεται καὶ ὁ πρῶτος βυζαντι-

(1) Εἶνε περιέργον ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ΙΣΤ' ἐκκοντοαστηρίδι ὁ γάλλος Guillaume de Bellay μνημονεύει ἐν προλόγῳ τῶν ἱστορικῶν Ὁγδοάδων αὐτοῦ καὶ τὸν Eustathius Eriphanus, ἕνα τῶν σπουδαιότερων τοῦ Ἀναστασίου χρονογράφων· ἂν πραγματικῶς ἐσώζετο τότε ὁ Εὐστάθιος οὗτος Ἐπιφανεὺς, οὐδὲν τὸ ἀπίθανον νὰ ἐδρεθῆ που κατακαίμενος. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Θεόδωρος Ἀναγνώστης σωζόμενος μέχρι τῆς ΙΔ' ἐκκοντοαστηρίδος περιῆλθεν ἡμῖν, ὡς γνωστὸν, ἐν τῇ συνόβῃ τοῦ Νικηφόρου Καλλίστου.

(2) « Οὗτος ὁ Ἀναστάσιος εἰρηναῖός τις ὦν οὐδὲν καινουργεῖσθαι παντελῶς ἠεούλετο, διαφερόντως περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν· καὶ διὰ παντὸς ᾗει τρόπου, τὰς τε ἀγιωτάτας ἐκκλησιαστικὰς ἀταρχαίους μέναι, ἅπαν τε τὸ ὑπήκοον βαθείας εἰρήνης ἀπολαύειν, πάσης ἐριδος καὶ φιλονεικίας ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἐκποδῶν γινομένων. » Εὐάγγριος Migne, LXXXVI, σ. 2656.) Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου χρονογράφου, ὡς καὶ ἐκ τῶν πρὸ αὐτοῦ Σωκράτους καὶ Σωζομένου, ἐναγῆς τις χεῖρ ἀπέλειψε πολλὰ μὴ συμφέροντα· οὕτω φέρ' εἰπεῖν ἐν τῇ αὐτῇ μνημονευθέντι κεφαλαίῳ μνημονεύων ὁ ἱστορικὸς τὴν καθάρσιν καὶ ἐξορίαν τοῦ πατριάρχου Εὐφρημίου λέγει « ὡς προγγραπται », ἐνθὶ πρὸ τοῦ κεφαλαίου τούτου οὐδὲν ἐξιστορεῖται δικαιολογοῦν τὴν τοιαύτην παραπομπὴν τοῦ ἱστορικοῦ.

νός ἀπόλογος, ἀκριβῶς ἀφορῶν εἰς τὴν μυστηριώδη ταύτην ἀνταρσίαν τῶν ὑπὸ Βιταλιανὸν βρβόρων καὶ Ρωμαίων ἐπισκόπων κατὰ τοῦ Ἀναστασίου.

Ἐνθὺ ὁ ἀντάρτης, θαρρῶν εἰς τὸ μέγα ἐν Κωνσταντινουπόλει κόμμα τῶν λεγομένων ὀρθοδόξων, ἀνέμενε τὴν παράδοσιν τοῦ Ἀναστασίου, αἰφνης προσβάλλεται ἐξ ἀπροόπτου, κατασυντρίβεται καὶ αἰσχυρῶς διώκεται ὑπὸ δαιμονικοῦ ὄπλου πρῶτον ἤδη ἐμφανισθέντος ἐν τῷ κόσμῳ καὶ προερχομένου ἐκ τῆς ὀπλοθήκης τῶν Ἀθηναίων, ἧτις δὲν ἠτχολεῖτο εἰς μόνην πλοκήν αἰρέσεων, ὡς ψάλλει ὁ Ἀκάθιστος. Προσκληθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀναστασίου ἔρθασαν εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνευούσης Πόλεως οἱ Ἑλληνας ναυτικοὶ (νηῖτης στρατὸς ὡς λέγει ὁ Εὐάχριος), ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν Ἀθηναῖον φιλόσοφον Πρόκλον τὸν Β'. ὁ φιλόσοφος παρέδωκεν εἰς τοὺς στρατηγοὺς τοῦ Ἀναστασίου τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθὲν τότε Ἑλληνικὸν πῦρ, ἢ ἄπυρον θεῖον, ὡς τὸ ὀνομάζει ὁ Μακλαῆς, εἰπὼν αὐτοῖς « ὁ δίδωμί σοι λάβε, καὶ ἐξελθε κατὰ τοῦ αὐτοῦ Βιταλιανοῦ... ὅπου ρίψεις ἐξ αὐτοῦ εἴτε εἰς οἶκον εἴτε ἐν πλοίῳ μετὰ τὸ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, εὐθέως ἄπτεται ὁ οἶκος ἢ τὸ πλοῖον καὶ ὑπὸ πυρὸς ἀναλίσκεται. » Ἄλλ' οἱ στρατηγοὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐνοήσωσι τὰ λεγόμενα, ἀπεδύθησαν τῆς εὐθύνης πρὸ τοῦ βασιλέως, « ὅστις ἀναγανακτήσας κατ' αὐτῶν ἔβαλεν αὐτοὺς ἐξω τοῦ παλατίου, » καὶ παρέδωκε τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ μετὰ τοῦ στόλου εἰς τὸν ἐπαρχὸν τῆς Πόλεως Μαρτῖνον τὸν Σύρον· « καὶ ὤρμησεν εἰς τὸ πέραν κατὰ Βιταλιανοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ· καὶ κατήντησαν καὶ τὰ πλοῖα Βιταλιανοῦ, καὶ εὐρέθησαν ἔγγιστα ἀλλήλων κατέναντι τῆς ἀγίας Θεόκλης τῆς ἐν Σουαῖς εἰς τὸν τύπον τοῦ ρεύματος ὅπου λέγεται τὸ Βυθάριν· καὶ γίνεται ἐκεῖ ἡ ναυμαχία ὡραν τρίτην τῆς ἡμέρας· καὶ ἀνήρθησαν ἐξ αἰφνης ὑπὸ πυρὸς τὰ πλοῖα ἅπαντα Βιταλιανοῦ τοῦ τυράννου καὶ ἐποντίσθησαν εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ρεύματος μεθ' ὧν εἶ-

γον Γότθων και Ούννων και Σκυθῶν στρατιωτῶν συνεπομένων αὐτῷ... ὁ δὲ Βιταλιανὸς ἔφυγε νυκτὸς μετὰ τῶν ὑπολειφθέντων αὐτῷ ἐκ τοῦ Ἀνάπλου, ὀδεύσας ἐν τῇ αὐτῇ νυκτὶ μίλια ζ'. καὶ πρῶτας γενομένης οὐδεὶς εὐρέθη εἰς τὸ πέραν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Βιταλιανοῦ, καὶ ἐνίκησεν ὁ σωτὴρ Χριστὸς καὶ ἡ τοῦ βασιλέως τύχη. Καὶ ἐποίησε πρόκεσσον ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος εἰς τὸ Σωσθένειν ἐν τῷ ἀρχαγγέλω Μιχαὴλ εὐχαριστῶν ἐπι ἡμέρας πολλάς. Ὁ δὲ φιλόσοφος Πρόκλος ὁ Ἀθηναῖος αἰτήσας τὸν βασιλέα ἀπελύθη, μηδὲν ἀνασχόμενος λαβεῖν παρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως· ἦν γὰρ κελεύσας αὐτὸν λαβεῖν κεντηνάρια τέσσαρα. Ὅστις φιλόσοφος ἀπελθὼν ἐν Ἀθήναις εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν εὐθὺς ἐτελεύτησεν... ὁ δὲ Βιταλιανὸς ἀπελθὼν ἐν Ἀγγιάλῳ ἐκάθητο ἐκεῖ ἡσυχάζων. » (1)

Οὕτως ἀφηγεῖται ἐν δραματικῇ ἀπλότῃ ὁ Μαλακᾶς τὴν πρώτην ἀφαρμογὴν τῆς Ἀθηναϊκῆς ἀνκαλύψεως, ἥτις τελειοποιηθεῖσα ὕστερον διὰ τοῦ ἐξ Ἰλιουπόλεως ἀστρονόμου Καλλινίκου παρέμεινε ὡς τὸ μέγιστον ὄπλον τῆς ἐπὶ τοῦ ἄλλου κόσμου πολεμικῆς ὑπεροχῆς τῶν Βυζαντινῶν.

Πρὶν ἀναφέρωμεν τὸν ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος ἐλληνικὸν ἀπόλογον, ἀνάγκη νὰ ὑποδείξωμεν καὶ ἄλλας τινὰς σχέσεις τοῦ Ἀναστασίου πρὸς τὸν ὑπὸ Νόννου ὑμνούμενον Βάκχον. Εἴπομεν ὅτι βάσις τῶν Διονυσιακῶν εἶνε ἡ κατ' Ἰνδῶν ἐκστρατεία· ἀλλ' οἱ Ἰνδοὶ τοῦ Νόννου εἰκονίζονται διὰ χαρακτηριστικῶν ἥκιστα ἀρμοζοντων πρὸς τοὺς γνωστοὺς κατοίκους τῆς Γαγγικῆς Χερσοννήσου. Ἐνῶ ὁ Μεγασθένης μνη-

(1) Μαλακᾶς σ. 404—406. Ὁ Ζωναρᾶς, (xvi, 3) ἀντὶ τοῦ θεοῦ ἀπύρου, γράφει ὅτι ὁ Πρόκλος ἐπυρπόλησε τὸν ἐχθρικὸν στόλον διὰ πυργῶρων κατοπτρων, ὡς πάλαι ὁ Ἀρχιμήδης. Ἡ διήγησις τοῦ Μαλακᾶ φαίνεται μοι πιθανωτέρα, ὡς πολὺ ἀρχαιότερου καὶ σχεδὸν συγχρόνου.

μονεύων τὴν κατὰ τούτων ἐστρατείαν, ρητῶς λέγει ὅτι τὸ ἔθνος ἀμαχητὶ ὑπέκυψεν εἰς τὸν Βάκχον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ συνοικισθὲν εἰς πόλεις καὶ λαβὸν νόμους, καὶ αὐτὴν τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, ὡς θεὸν ἐτίμησεν αὐτὸν, ὁ Νόννος ἐξ ἐναντίας παριστᾶ τοὺς Ἰνδοὺς του ὡς λυσσῶδεις ἐχθροὺς, ἀπεχθαστομένους ἰδίᾳ τὴν εἴσοδον τῆς ἀμπέλου, καὶ διὰ σειρᾶς μυχῶν κατὰ ξηρὰν τε καὶ θάλασσαν ἀπωθοῦντας τὸν ἐπιδρομέα· ἰδίᾳ δὲ οἱ τοῦ Νόννου Ἰνδοὶ μυσάττονται τὴν λατρείαν τοῦ πυρὸς, προτιμῶντες τὴν τοῦ ὕδατος, καὶ προτρέποντες τὸν πυρολάττην θεὸν νὰ συνεννοηθῇ πρὸς τοὺς Βακτρίους καὶ τὸν ὑπ' αὐτῶν λατρευόμενον Μίθραν. Ἐν τῷ εἰς τὸν Ἀστροχίτωνά ὕμνῳ εἰδομεν καὶ τὸν θεὸν τοῦτον συγχωνεύμενον ἐν τῷ Ἑρῆκλει, καὶ τὸν τελευταῖον τοῦτον πρὸς τὸν Διόνυσον. Εἶνε γνωστὸν ὁποῖαν ἐπιρροὴν ἐξήσκησεν ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς τὸν χριστιανισμὸν πάλη ὁ περιώνυμος οὗτος ἀρσενόθηλος θεὸς τῶν Βαθυλωνίων καὶ Περσῶν, συγχέομενος πρὸς τὴν Μύλιτταν τὴν καὶ Ἀστάρτην· οὗτος ἦν ὁ θεὸς τοῦ Κωνσταντίνου, τὸ δὲ ὄνομά του ὡς Dominus Sol, ὁ κατ' ἐξοχὴν Κύριος, ἢ Κύρος τοῦ Πλήθωνος, παρέμεινεν ἐν τῇ πρώτῃ τῆς ἐβδομάδος, τῇ Κυριακῇ, Domenica. Εἰς τὰ ἐπὶ Κωνσταντίνου καλενδάρια ἡ γέννησίς του ἐωρτάζετο ἀκριβῶς τῇ 25 Δεκεμβρίου, τὸ δὲ μυστηριώδες ἐπώνυμόν του « ὁ ἐκ πέτρας θεὸς » οὐδὲν ἄλλο ἐσήμαινεν εἰ μὴ αὐτὴν τὴν πατρίδα τοῦ Ἀλεξάνδρου, Πέλλαν, σημαίνουσαν τὴν πέτραν ἐν τῇ μακεδονικῇ διαλέκτῳ. Σπουδαῖον ποίημα γραφὲν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἀγίου τῶν Καρμελιτῶν, Βαπτιστοῦ Μαντουάνου, ρητῶς λέγει ὅτι ὁ Μίθρας εἶνε αὐτὸς ὁ ἅγιος Γεώργιος, ὁ κατ' ἐξοχὴν θεὸς τῶν Στρατιωτῶν. Ἄν οἱ Μακεδόνες παρέλαβον τὴν πυρολατρείαν παρὰ τῶν Περσῶν, ἢ ἂν αὕτη ἀνεπτύχθη ἐν Ἀσίᾳ διὰ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἶνε ζήτημα ἐπιδεικτικὸν ἐκτενοῦς συζητήσεως· τὸ βέβαιον ὅτι παλαιοὶ συγγραφεῖς ἀπέδιδον τὴν πυρολατρείαν εἰς τοὺς Μακε-

δύνας (1), ἡ δὲ λατρεία τῶν Καβείρων ἐχριστιανισθεῖσα ἐν τοῖς δύο κατ' ἐξοχὴν ἀγίοις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοὺς δηλοῦντας τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ πέρας τοῦ ἐργασίμου ἔτους, Γεώργιον καὶ Δημήτριον, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Μακεδονικὴ πυρολατρεία δέον ν' ἀναζητηθῆ οὐχὶ ἐν Περσεπόλει, ἀλλ' ἐν Σαμοθράκῃ.

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Νόννον. Ἰπὸ τὸν Ἰνδικὸν πόλεμον διακρίνεται τὸ τότε καὶ ὕστερον συνταράσσον τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν δόγμα τοῦ μυστηριώδους Μανιχαϊσμοῦ, περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὁποίου τόσους μύθους ἐχάλευσαν οἱ Βυζαντινοὶ προσπαθοῦντες νὰ καλύψωσι τὸν τοσοῦτον ἐχθρευόμενον πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν παράδοσιν ἑλληνικὸν δασμὸν, περὶ τοῦ ὁποίου ὀλόκληρον πραγματεῖαν συνέγραψεν ὁ Πλούταρχος (2), ἐβάσισε δὲ τὸ σύστημά της ἡ λεγομένη Ἰταλικὴ σχολὴ τοῦ Ἐμπεδοκλέους καὶ λοιπῶν, βεβαίως πολὺ προγενεστέρων τοῦ τε μυθώδους Μάνεντος καὶ αὐτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐν τῷ Διονύσῳ (πυρὶ) εἰκονίζεται αὐτὸς ὁ θεὸς τοῦ φωτός, παλαιῶν πρὸς τὸ Σκότος (τοὺς μελανοχρόους Ἰνδοὺς)· τοιαύτην δαστικὴν ἔνοιαν ὑποκρύπτει καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἡγεμονος τῶν Ἰνδῶν Δηριάδου « ἀπὸ τῆς δῆρεως » ὡς λέγει ὁ ποιητῆς, δηλαδὴ τοῦ πολέμου, ἀνταποκρινομένου πρὸς τὸν χριστιανικὸν Διάβολον.

Ἄλλ' οἱ Ἰνδοὶ τοῦ Νόννου παρίστανται καὶ ὡς συγγενεῖς τῶν Τρώων, τῶν μυθῶδων τούτων προγόνων τῶν Ῥωμαίων, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν περὶ Γανυμήδους λεγομένων ὑπὸ τοῦ Δη-

(1) « Περσῶν δὲ οἱ μάγοι τὸ πῦρ τετιμήκασι καὶ τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων πολλοὶ, πρὸς δὲ καὶ Μακεδόνες, ὡς φησι Διογένης ἐν πρώτῳ Περσικῶν. » Κλήμεντος Ἀλεξ. Προτρ. V, 65.

(2) Περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος. Ἐτέρα σπουδαία πραγματεία τοῦ Πλουτάρχου « Ἐμπεδοκλέους βιβλία δέκα » ἀφορῶσα εἰς τὸν αὐτὸν δασμὸν, ἀπώλετο.

ριάδου, λέγοντος ὅτι οὗτος δὲν ἐλάτρευσε τὸ πῦρ, ἀλλὰ τὴν ἀμβροσίαν.

Εἶπομεν πρότερον, ὅτι ὑπὸ τὸν Ὅμηρον κρύπτεται ὁ Ἀλέξανδρος· ὁ Τρωϊκὸς μῦθος ἀνεπτύχθη ὑπὸ τῆς Γνώσεως ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν κοσμογονικὸν δόγμα· εἶναι γνωσταὶ αἱ περὶ τούτου ἀλληγορίαι τοῦ Ἡρακλείδου, τοῦ Ψελλοῦ, τοῦ Τζέτζου, τοῦ Γρηγοῤῥᾶ, τοῦ Πλήθωνος καὶ τοσοῦτων ἄλλων, ἐν αἷς οἱ μὲν Ἕλληνες παρίστανται ὡς ἄγγελοι πολεμοῦντες τοὺς δαίμονας Τρῶας πρὸς ἀπολύτρωσιν τῆς παρ' αὐτοῖς κρατουμένης Ἑλλάδος, ἢ Σοφίας· οἱ μῦθοι οὗτοι ἐπανάγουσιν εἰς τοὺς Καθεύρους, Διοσκούρους, τὸν φωτεινὸν καὶ σκοτεινὸν, μετὰ τῆς ἀδελφῆς των, ὡς καὶ εἰς τὸν λευκοφόρον ἅγιον Γεώργιον, κα μαυροφόρον ἅγιον Δημήτριον, τοὺς ὁμοίως ἀρπάζοντας καὶ ἀνακομίζοντας τὴν Ἑλένην, καὶ εἰκονίζοντας τὴν αἰώνιον πάλην τοῦ χειμῶνος πρὸς τὸ θάλαπος, τοῦ ὕδατος (δράκοντος) πρὸς τὸ πῦρ (ἡλιακὴν ἀκτίνα, ἧτοι λόγχην τοῦ ἀγίου Γεωργίου) Οὕτω καὶ ὁ Νόννος παριστᾷ τοὺς μέλανας Ἴνδου ἐλατρευόντας μόνον τὸ ὕδωρ, καὶ ἀντικειμένους εἰς τὴν ἀνάπτουζιν τῆς ἀμπέλου, ἀπαιτούσης ἡλιακὸν θάλαπος.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θεωρῶν τὸν Ἀναστάσιον ὡς μυθώδη ἐνσάρκωσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου, οὐδόλως δισταζῶ ν' ἀποδεχθῶ ὅτι ὁ κατὰ τῶν Ἴνδῶν πόλεμος ἀλληγορεῖ αὐτὴν τὴν προρρηθεῖσαν ἀνταρσίαν τοῦ Βιταλινοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ Ρωμαϊκὸν ὄνομα ἔχει καὶ συγγένειαν πρὸς τὴν ἀμπελον (vitis), τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον ἢ πρὸς τὴν ἀμπελον ὁπέχθειν εἶνε καθαρὸς Θρακικὸς μῦθος.

Εἶνε γνωστὸς ὁ κατὰ τοῦ παλαιοῦ Διονύσου πόλεμος τοῦ Θρακῆς Λυκούργου, καὶ αἱ κατὰ τῆς ἀμπέλου προγραφαὶ τῶν μυθικῶν νομοθετῶν τοῦ λαοῦ τούτου, ὡς καὶ ἡ τελευταία ἱστορικὴ τοῦ ἡγεμόνος Βοιρεβίστα ὑφ' οὗ κατὰ Στράβωνα (Ζ, 11) «ἐπέισθησαν (οἱ Γέται) ἐκκόψαι τὴν ἀμπελον καὶ ζῆν οἶνον χωρὶς.» Οἱ Βυζαντινοὶ ἀποδίδουσι τὴν αὐτὴν τῆς ἀμπέλου

προγραφήν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῶν Βουλγάρων Κροῦμον (1)· κατὰ τῶν μισαμπέλων δὲ τούτων ἀνθρώπων φέρεται καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Πωρικολόγου δημώδης σάτυρα, ἐν ἧ ἡ ἄμπελος καταδικάζεται εἰς τὸν διὰ σταυροῦ θάνατον (2). Ὁ Θεακικός μῦθος ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς πκλαιτάτην προγραφήν τῶν Διονυσίων μυστηρίων ὑπὸ τοῦ Λυκούργου, ὅστις παραδόξως παρὰ Νόννην παρίσταται ὡς βασιλεὺς τῆς Ἀραβίας (Παλαιστίνης), ἄλλος Ἡρώδης βρεφοκτόνος, διώκων τὸν ἐν Καρμῆλῳ ἐμφανισθέντα Διόνυσον.

Τὰς πιθανὰς ταύτας ὑποθέσεις πιθανωτέρως καθιστῶσι δύο ἕτερα σπουδαιότατα γεγονότα ἢ ἐν τοῖς συμμάχοις τῶν Ἰνδῶν μνεία τῶν Σαβείρων Οὔνων, λαοῦ τότε ἀκριβῶς ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν γνωσθέντος, ἢ πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς νευμαχία τοῦ Διονύσου τότε κατασκευάσαντος στόλον διὰ τῶν Κρητῶν, ἢ ἐπὶ τοῦ στόλου τούτου παρουσία Ἀθηναίων, Σαλαμινίων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ ἰδίως ἡ διὰ τοῦ ὕψους πυρὸς νίκη. Ἡ διὰ τοῦ στόματος τῶν ὀπαδῶν τοῦ Διονύσου ἐκτόξευσις τοῦ πυρὸς τούτου δίκην τηλεβόλων πιδάκων, ἐχιδνηέντων ὕψτων, εἰς μίμησιν τῆς ὑπὸ Ἡσυχίου μνημονευομένης Φιδαιείας, αἴρουσι πάντα δισταγμὸν ὅτι ὑπὸ τὸν Δηριάδην κρύπτεται αὐτὸς ὁ Βιταλιανός, ὅστις μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς νευμαχίας περιγράφεται φεύγων ὡς καὶ παρὰ τῷ Μαλαχᾷ:

Δηριάδης δ' ἀλίγητος ἰδὼν φλόγα σύνδρομον αὔραις
εἰς πεδῖον πεπόνητο θοώτερα γόνατα πάλλων
φεύγων ὕγρὸν ἄρηα θαλασσομόθου Διονύσου (39, 405).

Ἰδού δὲ οἱ στίχοι ἐν οἷς περιγράφεται τὸ ὕγρὸν πῦρ:

..... ὀριτρεφέες δὲ μαχηταὶ

(1) Σουΐδας ἐν λ. Βούλγαροι.

(2) Wagner, Carmina Graeca medii aevi, σ. 199—202.

δαιμονίη βριχηδὸν ἐβακχεύθησαν ἰμάσθηλ,
καὶ πολὺς ἐκ στομάτων ἐκορύσσετο μκινόμενος θήρ·
ὠμοβόρων δὲ δράκοντες ἀποπτύοντες ὀδόντων
τηλεβόλους πόμπευον εἰς ἠέρα πίδακκας ἰοῦ
χάσματι συρίζοντι μεμυκότες ἀνθερεῶνος,
λοξὰ περισκαίροντες· ἐς ἀντιβίους δὲ θορόντες
αὐτόματον σκοπὸν εἶχον ἐχιδνήεντες ὕστοι·
καὶ τις ἀπὸ στομάτων δολιχόσκιον ἐγγχος ἰάλλων
ἰὸν ἀκοντιστήρα κατέπτυε Δηριαδῆος,
καὶ φονίη ραθάμιγγι χάλυψ ἐδαινέτο θώρηξ·
καὶ σκολιαὶς ἐλίκεσσι ἐμιτρώθη δέμας Ἴνδῶν
εἰλομένων, τρομεροῦς δὲ πόδας σφηκώσατο σειρῇ
εἰς δρόμον ἀτσοντας· ἀρειμάνεες δὲ γυναῖκες (1)
δῆριν ἐμιμήσαντο δρακοντοβόλου Φιδκλῆς,
ἢ ποτε κέντρον ἔχουσα γυναικείοιο κυδοιμοῦ
δυσμενέας νίκησεν ἐχιδνήεσσι κορύμβοις.

Εἶπομεν ὅτι ἐν τῷ δυναστικῷ τούτῳ ἀγῶνι ἐξεικονίζονται οἱ δύο Κάβειροι, ὧν ὁ μὲν παριστᾷ τὸν χειμῶνα, ὁ δ' ἕτερος τὸ ἔαρ. Παρὰ τῷ Νόνῳ οἱ δύο τῆς Σχμορθάκης θεοὶ ἀποκαλούμενοι « Θρηκίης Σάμοιο πυρισθενέες πολῖται » συμμαχοῦσι τῷ Διονύσῳ, εἰς δὲ τούτων ἐπὶ τέλους παρεμβάς συμπληροῦ τὴν κατὰφλεξιν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων:

Εὐρυμέδων δὲ Κάβειρος ἐθήμονα δαλὸν ἀείρων
ὕσμίνης δόλον εὕρεν ἀρήγονα· μηδεκανῆν γὰρ
νηῦν ἰδίην ἔφλεξεν ἐκούσιον ἀψάμενος πῦρ·
νηυσὶ δ' ἐπ' ἀντιβίοισιν ἐπέτρειχε φοιταλίη νηῦς

(1) Ἰπὸ τὰς Μαινίδας ἀλληγοροῦνται οἱ θηλύστολοι Στρατιῶται (Φουστάνιδες καὶ Φουστανελλοφόροι καλούμενοι).

νεύμασι Βακχείοισι περισκαίρουσα θαλάσση,
 και λοξάτις ἐλίκεσσιν ἀφ' ὀλκάδος ὀλκάδα βαινῶν
 κύκλον ἐς αὐτοέλικτον ἐνήγητο πυρρός ἀλήτης,
 καιῶν ἔνθα και ἔνθα πολυσπερέων στίχῃ νηῶν·
 και σέλας ἀθρήσασα πυριβλήτοιο θαλάσσης
 Νηρεῖς ἀκρήδεμνος ἐδύσατο βένθεα πόντου,
 αἰθομένου φεύγουσα δι ὕδατος ἐκμαλέον πῦρ·
 χάζετο δ' Ἴνδος ὄμιλος ἐπὶ χθόνα, πόντον ἐάσας·
 και Φρέθων ἐγέλασσαν, ὅτι προτέρους μετὰ δεσμούς
 ἐκ πυρός Ἡραίοιο πάλιν φύγε ναύμαχος Ἄρης (39, 391).

Ἡ κατὰ τῶν βιβλίων ἐπέμβασις τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη τότε λατρευομένου θεοῦ ἦν γεγονὸς σύνθηρις τῇ τότε ἱστορίᾳ· οὕτως ἐν νομίσματι τῆς πόλεως βλέπομεν εἰκονιζόμενον τὸν δημιουργὸν παῖδα εἰς μνήμην τῆς κατὰ Γόθων νίκης τῶν Θεσσαλονικέων ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου (1). Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀφηγούμενον κολοβὸν τι ἀπόσπασμα τοῦ Εὐσεβίου, λέγει ὅτι ἡ νίκη ἐγένετο διὰ τῆς παρεμβάσεως μυστηριώδους νεανίου ἀκοντιζόντος λίθους κατὰ τῶν ἐχθρῶν (2). Ἀλλὰ τὴν ἱστορικὴν διήγησιν οἰκαιοποιηθεῖσα ἡ ἀγιογραφία ἀνέγραψεν εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἀγίου Δημητρίου, συγχύσασα κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῇ χρονολογίας τε και πρόσωπα, διότι ἀντὶ τῶν Γόθων μνημονεύονται οἱ Σκλαβῖνοι, δηλαδὴ οἱ Γέται συγχεόμενοι και ἐν ἄλλοις πρὸς τοὺς Γόθους και Σκλαβίνους, ἀντὶ δὲ τοῦ Κλαυδίου ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος. Ἴδου δὲ πῶς τὸ ἐκκλησιαστικὸν μνημεῖον διηγεῖται τὴν παρέμβασιν τοῦ ἀγίου Δημητρίου, ἢ τοῦ Καβεῖρου τοῦ Εὐσεβίου, ἐκ δὲ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κειμένου δύναται πῶς νὰ συμπληρωθῇ τὸ ἱστορικὸν ἀπό-

(1) Eckhel, *Doctrina Numorum* VII, 472.

(2) *Historici Graeci*, ed. G. Dindorf, I, p. 201.

σπασμα. « Τῆς οὖν πολιορκίας γινομένης, καὶ τῶν πετροβόλων πάντοθεν ἀκοντιζόντων οὐχὶ πέτρας ἀλλ' ὄρη καὶ βουνούς, εἰς ἐν τῇ ἔνδον τῶν πολιτῶν πετραρέα ὑπάρχων θεοθεν ἐμπνευσθεῖς μικρῷ κάχληκι ἐπιγράψας τὸ ὄνομα τοῦ ἀγίου Δημητρίου ἠκόντισε κράζας, Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Δημητρίου· καὶ ἀπολυθέντος τοῦ λίθου, ὁμοίως καὶ ἐξῶθεν ἐκ τῶν βαρβάρων ὑπὲρ αὐτὸν τριπλοῦ καὶ ἐπέκεινα καθεστῶτος, ὑπαντήσαι τοῦτον καὶ ὑποστρέψαι εἰς τὴν χώραν τῆς βαρβαρικῆς πετροβόλου, ἀμφοτέρους κατελθόντας καὶ τοὺς ἐκεῖσε ἀποκατεῖναι μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ὄντος μαγχαναρίου, καὶ μετὰ τοιοῦτον θαῦμα, μέσης ἤδη τῆς ἡμέρας γενομένης, ἄφνω σεισμὸς μέγας ἐγένετο, ὥστε πάντα τὸν λαὸν τῆς πόλεως ἀνακράξαι τὸ Κύριε Ἐλέησον (1). »

Παρέθηκα ἐπίτηδες τὴν ἄνω ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ ἀγίου Δημητρίου περικοπὴν, εἰς ψηλαφητὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐκμυθεύσεως τῆς ἱστορίας. Τὰ θαύματα ταῦτα κάκιστα ἐκδοθέντα καὶ εἰς ἐν σῶμα συμπηχθέντα ὑπὸ τῶν Βολλανδιστῶν εὑρηνται ἐν δύο διχοφόροις κώδιξι τῆς Παρισίνης Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης (ἀριθ. 1517, καὶ Coisl. 146), καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις, δυναμένη νὰ ἐπιχύσῃ πολὺ φῶς ἐπὶ τῶν σκοτεινῶν ἐκεῖνων χρόνων, τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον ὁ πολυμαθὴς Tafel ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐπλασεν ἀλλεπαλλήλους καὶ ἀνυπάρκτους ἐπιδρομὰς Σλαύων καὶ Ἀβάρων ἐν Ἑλλάδι, τὰς ὁποίας ἀκρίτως ἐχώνευσαν οἱ

(1) Migne, Patrologia Graeca CXVI, σ. 1341. Τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Χαρτοφύλακος συνταχθέντα θαύματα γράφουσι ὅτι αὐτὸς ὁ ἅγιος ἐξεσφενδόνισε τὸν λίθον. « Ἐπαραινῆσεν (ὁ ἅγιος) τοὺς πολίτας καὶ εὐγῆκαν εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη τοῦ κάστρου . . . ἐφάνη δὲ καὶ ὁ ἅγιος εἰς τὴν μέσην τους, καὶ ἐπῆρε μίαν μικρὰν πέτραν καὶ ἔγραψεν εἰς αὐτὴν κλπ. » Θύρα Μετανοίας, ἐν Βενετίῃ 1852, σ. 167.

ἡμέτεροι δημιουργήσαντες ἀνύητα ἱστορικὰ ζητήματα. Βάσις τῶν θαυμάτων τούτων ἐχρησίμευσεν ἡ προμνημονευθεῖσα ἱστορία τοῦ Εὐσεβίου, γρόψαντος κατὰ Εὐάγγριον ἐν ἰωνικῇ δικλέκτω χρονολογίᾳ ἀπὸ Ὀκταβιανοῦ μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ αὐτοκράτορος Κάρου, καὶ ἐν ἐκτάσει ἀρηγηθέντος τὴν ἐπὶ Κλαυδίου τοῦ Γοθικοῦ γενομένην μεγάλην τῶν Γόθων εἰς Μακεδονίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα εἰσβολὴν, ἧς ἀπόσπασμα τὸ μόνον περισῶθὲν καὶ ἄνω μνημονευθὲν κολοβὸν τεμάχιον. Τὸ περιεργότερον δὲ μέρος τῶν θαυμάτων τούτων εἶνε ἡ περιγραφή νέας τιῆς πολιορκίας τῆς Θεσσαλονίκης, τοσοῦτον συμφωνούσης πρὸς τὴν ἐν ἔτει 626 πολιορκίᾳ αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀβάρων, ὥστε ἀγνοεῖ ὁ ἀναγινώσκων ποῖον νὰ πιστεύσῃ, τὸν ἀγιογράφον διηγούμενον τὴν αὐτὴν πολιορκίαν, τὴν ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐμψάνισιν τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τὴν διὰ τρικυμίας καταστροφὴν τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου (1), ἢ τὸν Πισεΐδην, Θεοφάνην καὶ ἄλλους μεταφέροντας τὰ αὐτὰ γεγονότα καὶ θαύματα ἐν Βυζαντίῳ!

Ὅτι δὲ ἀμφότεροι ἐπλασαν τοὺς μύθους τούτους ἐπὶ τῇ βράσει παλαιότερας ἱστορίας, δηλοῦσι καὶ οἱ μνημονευόμενοι στόλοι τῶν Ἀβάρων, οἵτινες οὐδὲν ἀπολύτως εἶχον πλοῖον, ὡς πληροφоруμέθα ἐκ συγχρόνου μνημείου, ἐπομένως ἦν φυσικῶς ἀδύνατον νὰ πολιορκήσωσι τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα διὰ θαλάσσης. Ἄλλ' αἱ μυθώδεις αὐταὶ πολιορκίαι ἀνάγονται εἰς τὴν προεκτεθεῖσαν καταστροφὴν τοῦ Βιτχλιανοῦ διὰ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς, καὶ τῆ ἀδομένη ὑπὸ τοῦ Λόννου ἐπεμβάσει τοῦ Καθερίου, ἢ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, μεταβληθέντος ὕστερον εἰς Παναγίαν τῶν Βλαχερνῶν. Αὐτὰ μάλιστα τὰ θαύματα ἀναφέροντα ἐν ἄλλῃ ἀσυναρτήτῳ περικοπῇ τὴν βοήθειαν

(1) Αὐτ. σ. 1329—1332.

τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, λέγουσιν ὅτι οὗτος ὑπὸ τὸν ναύαρχον Σισινίου ἐναυλόχει ἐν τῇ νήσῳ Σκιάθῳ, ἕνεκα τῶν ἐναντίων ἀνέμων, καὶ ὅτι παρκατά· αὐτῷ ὁ ἅγιος Δημήτριος τῷ εἶπε πολλάκις « Ἀρμένισον », ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ναύαρχος βλέπων τὸν ἄνεμον ἐναντίον, δὲν ὑπήκουσεν, ὁ ἅγιος συνεχῶς ἐπανελάμβανε τὴν αὐτὴν μυστηριώδη διαταγὴν, μέχρις οὐ ἐνόησας ὁ Σισίνιος τὴν θεοφανίαν, διέταξε τὸν ἐκ Σκιάθου ἀπόπλουν· « Αὐτίκα γοῦν τῇ ἐλασίᾳ τῶν κκράβων ἐξιόντων, καὶ τοῦ ἀνέμου, ὡς ἔφημεν, κατὰ πρόσωπον ὄντος, ἄρνω νεύματι θεῖῳ διὰ τῶν πρεσβειῶν τοῦ ἀθλοφόρου ἐκ τῶν ὕπισθεν τούτοις οὐριοδρόμος ἄνεμος κατέπνει, καὶ πλεύσαντες ἀρμολίως καὶ ἀρμενίσκντες εὐθέτως..... τὴν θεόρυστον τχύτην κατέλαβον πόλιν διὰ τοῦ ὑπερασπιστοῦ αὐτῆς Δημητρίου » (1).

Ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τούτοις μύθοις εὐκόλως διακρίνομεν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Σισινίου αὐτὸ τὸ Σωσθέσιον, ἐν ᾧ συνεκροτήθη ἡ κατὰ Βιταλιανοῦ ναυμαχία, καὶ ἐν ᾧ πάλαι ἐλατρεύετο ὁ Οὐριος Ζεὺς, μεταβληθεὶς ἀπὸ Κωνσταντίνου εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον Μιχαήλ, ἐν δὲ τῷ ἀγίῳ Δημητρίῳ τῷ καὶ Καθεῖρω τοὺς Διοσκούρους, διότι ἀληθῶς ἐν τοῖς θαύμασι μνημονεύεται ὁ ἅγιος διπλοῦς, ὅτε μὲν « ὡς ἀνὴρ πυρράκης καὶ λαμπρὸς ἔππῳ λευκῷ ἐφεζόμενος, καὶ ἱμάτιον φορῶν λευκὸν » (σ. 1313), ὅτε δὲ ὡς « δύο εὐειδεῖς καὶ εὐμεγέθεις νεανίαι » (σ. 1312). Ὁ διπλοῦς δὲ οὗτος ἅγιος ἦν ἀφανὴς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ὅταν δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρικίος ἔγραψε ζητῶν μέρος τοῦ λειψάνου εἰς φυλακτήριον, ὁ ἐπίσκοπος ἠρνήθη ἀπαντήσας « τὰ τῶν μαρτύρων λείψανα κατακρύψαι δεῖν ὡς θειμὲν οὕτως, ὥστε μηδενὶ τῶν πάντων τὸν τόπον γινώσκεσθαι πλὴν ἐκείνων τῶν τῆς ἀγίας κοινωνησάντων ταφῆς » (σ. 1240).

(1) Αὐτόθι σ. 1373.

Είπομεν ὅτι ἐνῶ ὁ ἅγιος Γεώργιος ἐξεικονίζεται ἰππεύων λευκὸν ἵππον, ὁ Θεσσαλονικεὺς ἀδελφός του ἰππεύει μέλανα· ἐνῶ δ' ἐκεῖνος ἀκοντίζει τὸν δράκοντα, ὁ ἅγιος Δημήτριος δορατίζει παλαιὸν καὶ γιγαντόσωμον πολεμιστὴν· νεώτεραι παραδόσεις φέρουσιν ὅτι ὁ πατασσόμενος ἐχθρὸς εἶνε ὁ Βούλγαρος ἡγεμὼν Ραδόμηρος, ὁ υἱὸς τοῦ διαβοήτου Σαμουήλ, τὰ παλαιότερα ὅμως θαύματα ἄλλον ἐχθρὸν ἐννοοῦντα, ἀνάγουσι τὸ γεγονός εἰς τὴν ἄνω μνημονευθεῖσιν ὑπὸ τῶν βαρβάρων μυθώδη πολιορκίαν: « τὸν πρῶτον ἀνιόντα διὰ τῆς κλίμακος, ἤδη τὸν πόδα ἐπιβαλόντα τῷ τείχει τὸν δεξιὸν, λόγχη πλήξας κατὰ τὸ μέσον τῶν δύο ἐπάλλξεων ὥθησε νεκρὸν ἐπὶ τὸ ἐκτὸς, ὃς διὰ τῆς κλίμακος κυλινδούμενος ὅτι δὲ τοῦ ἀθλοφόρου γέγονε τὸ κατορθώμα δῆλον ἐκ τοῦ μηδένα μέχρι τοῦ νῦν τολμησαι τῆς ἀληθείας κατεξαναστῆναι, καὶ κἄν ἐρίσασθαι τοῦ τολμηροῦ βερβόρου σφαγῆς, καίτοι τῶν τηνικαῦτα κρατούντων τῆς πόλεως, πολλὰ ζητησάντων, καὶ τιμῆσαι προθεμένων τὸν ἀνελόντα τὸν βέρβρον » (σ. 1288). Ἄλλὰ τὰ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου ψαλλόμενα ἐκκλησιαστικά τροπάρια, ἀντὶ τῶν ὀνομασμένων τούτων ἐχθρῶν, φέρουσιν τὸν ἀκοντιζόμενον ὡς αὐτὸν τὸν Σατανάν: « Εἰς βόθρον τὸν Σατάν ὃν ὠρυξέ σοι, Νάκρ, ἐμβεβληκῶς γενναίως ἀπέπνιξας τοῖς ποταμοῖς τῶν μύρων σου. » Εἶπομεν ὅτι ἐν τῷ πρὸς τὸν Διόνυσον ἀγῶνι ὁ Δηριάδης ἐκπροσωπεῖ τὸν Διάβολον· ὡς δὲ οὗτος βλασφημεῖ κατὰ τοῦ Διονύσου, οὕτω καὶ ὁ τοῦ Σαμουήλ υἱὸς Ραδόμηρος βλασφημεῖ τὸν ἅγιον Δημήτριον, ὃν ὡς ὁ Δηριάδης « ἄνθρωπος θειώδης, καὶ ὄλος μανικὸς, φόνιος τὴν γνώμην, σκληρὸς τὴν ψυχὴν, ὀλίγον τε παρακάτω ἀπὸ τοῦ δαίμονος, μιᾶρος, μιαρῶτατος καὶ παμμίᾶρος » καθὼς γράφει Δαμασκηνὸς ὁ Στουδίτης. Τὸν Ραδόμηρον τοῦτον θηρεύοντα εἰς τὰ ὄρη τοῦ Σοσκῦ, παραστάς ὡς ἀστραπὴ ὁ ἅγιος ἀκοντίζει ἐν μέσῃ τῇ καρδίᾳ, ἐλευθερώσας τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ Βουλγαρικῦ θηρίου·

οὗτοι δὲ καὶ ὁ Βάκχος διώξας τὸν Δηριάδην μέχρι τοῦ
Γ' δάσπους :

δαίμων ἀμπελόεις τριμείχροα θύρσον ἰάλλων
ἀκρότατον χροά μούνον ἐπέγραφε Δηριάδης ·
αὐτὰρ ὃ κισσῆεντι τυπεὶς φθισήνορι θαλλῶ
πατρώῳ προκάρηνος ἐπωλίσθησε ρεέθρῳ,
μηκεδανοῖς μελέεσσι γεφυρώσας ὄλον ὕδωρ
αὐτόματος · χρονίην δὲ θεοὶ μετὰ φίλοπιν Ἴνδων
σὺν Διὶ παμμεδέοντι πάλιν νόστησαν Ὀλύμπῳ (40, 91).

Ὁ διφυῆς τῆς Θεσσαλονίκης Κάθεϊρος, διότι εἶνε ὁ αὐτὸς
ἅγιος Γεώργιος καὶ ἅγιος Δημήτριος, ἐκπροσωπῶν τὰς δύο τοῦ
ἔτους μεγάλας ὥρας, εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν μάρτυς τῆς ἑλλη-
νικῆς ἐκκλησίας, ὁ μόνος δὲ ἅγιος τὸν ὅποσον ἀπεχθάνεται ἡ
Ρωμαϊκὴ ἐκκλησία. Ὁ ἀναγινώσκων τὸν Χωνιάτην καὶ τὸν
ἡμέτερον Χρονογράφον ἀπορεῖ ἂν οἱ πορθηταὶ τῆς Θεσσαλονίκης
Λατίνοι ἦσαν ἀληθεῖς χριστιανοὶ, ἀφοῦ μετὰ τόσης λύσσης
ἐμίκαναν τὸν νδὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἀτιμάζοντες τὸν τάφον
καὶ ἀλείφοντες τὰ ὑποδήματά των διὰ τοῦ ἐκ τούτου ἀναβλύ-
ζοντος μύρου, κακουργήματα τὰ ὅποια οὔτε οἱ Τοῦρκοι διέ-
πραξαν· ἀλλ' ἐν τῷ Μακεδόνι ἀγίῳ ἡ λατινικὴ ἐκκλησία ἐξεδι-
κεῖτο τὸν προαιώνιον αὐτῆς ἐχθρόν.

Ὁ ἅγιος Δημήτριος εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν τῶν Ἑλλήνων
ἥρωα, « Ἀχαῖας τε καὶ Ἀττικῆς φερώνυμος » ὡς λέγουσι τὰ
τροπάρια του· αὐτοὶ οἱ εἰκονομάχοι, οἱ τοσοῦτον ἀνευλαθεῖς
ἐπιδειχθέντες πρὸς πάντας τοὺς ἁγίους, μόνον τὸν Δημήτριον
ἐσεβάσθησαν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἐκκλησία ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ με-
γαλομάρτυρος, λησμονήσασα τὸ πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἐκείνους
μισοῦ, παρεδέχθη ἐν τοῖς λειτουργικοῖς αὐτῆς βιβλίοις τὴν
ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ποιηθεῖσάν εἰς τὸν Μακεδόνα ἅγιον

ἀκολουθίαν ἀππράλλακτον ἔτι εὐρισκομένην ἐν τῷ Μηναίῳ τοῦ Ὁκτωβρίου. Ὁ ἀναγινώσκων τὸν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Hase δημοσιευθέντα Τιμητρίωνα, συγκινεῖται ἐν τῇ ἑλληνικωτάτῃ περιγραφῇ τῆς ἐν τῷ ΙΑ΄ αἰῶνι τελουμένης ἐν Θεσσαλονίκῃ πανηγύρεως, τῆς παρελάσεως τῶν ἐφήδων ἱππέων μετὰ τοῦ δουκὸς, καὶ τῆς ἄλλης πομπῆς ἣν προσοῦδ᾽ ὁ βυζαντινὸς συγγραφεὺς ἀποκαλεῖ « Παναθήνια καὶ Πανιώνια. » Ἐχουσι δὲ δίκαιον οἱ μελωδοὶ τῆς Θεσσαλονίκης ἄδοντες εἰς τὴν τοιοῦτον ἦρωα πανηγυρίζουσαν πόλιν: « Ἄρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμοὺς σου φαίδρω· καὶ ἴδε, πόλις Θεσσαλονίκη, λαοὶ ἐκ γῆς μακρόθεν ἐκ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ Ἐὼς νῦν ἤκασιν ἐν σοὶ προσκυνῆσαι Δημήτριον τὸν Μέγαν· φωτίζου, φωτίζου πᾶσα ἡ ποίμνη Θετταλῶν, ὁ γὰρ σου πολιούχος ὡς ἀστὴρ ἐπέφανεν ἐξ οὐρανοῦ πεμπόμενος, φωταγωγῶν ἅπασαν τὴν κτίσιν, ὁ μέγας μάρτυς Δημήτριος. »

Ἐνῶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀγίοις πᾶσα ἰδέα πατρίδος ἀπεπνίγη ἐν τῇ μυστικῇ Σιών, ὁ ἅγιος Δημήτριος ἐκπροσωπεῖ τὸν ἀληθῆ τοῦ ἑλληνισμοῦ φοίνικα, ἀπὸ τοῦ τάφου ἀπαντῶν εἰς τοὺς πανηγυρίζοντας καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας Ἕλληνας ὅτι αὐτὸς θὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ· « ροῖνιζ ὡσπερ ἦθησας, Δημήτρίε μάρτυς. . . φοίνικα ἔσχε· ἐν πλευρᾷ, φοίνικα ἐν χερσὶ σου, φοίνικα ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ φοίνικα ἐν ποσὶ, σύμβολον νίκης, καὶ γὰρ πανταχόθεν ὄφθη· μυριόνικος. Δεῦρο, ἀθλητὰ, ἐπιφάνθη καὶ πάλιν ὡς ποτὲ τὸ πρὶν τοῖς πιστοῖς σου δεομένοις, ἐπίσκεψαι καὶ πάλιν τὴν κληθεῖσαν πατρίδα σου, ταύτης τὸν ζυγὸν ἐπικουφίζων. Μὴ ἀνιώ, ὦ πατρίς μου, ὑπαχθεῖσα τυράννοις, ὧν δι' ἐμοῦ εὐρεῖν ἀπαλλαγὴν ἐπιζητεῖς· ἐκλυτρώσομαι γὰρ καὶ νῦν ἐκ θλίψεων καὶ πληρώσω ἐνθέων ἀγαθῶν καὶ φυλάξω καὶ σώσω, λέγει Δημήτριος. Γῆ με καλύπτει καὶ τάφος, ἀλλὰ πλήρης ὁ κόσμος ἐμῆς ὁσμῆς τῆς ἐκ τῶν μύρων χόριτι Χριστοῦ· μὴ φοβοῦ οὖν, πατρίς μου, ἐμὲ κατέχουσα, τοὺς ἐχθροὺς σου γὰρ

πάντας πατάξω ἐν Χριστῷ καὶ φυλάξω καὶ σώσω σε τὴν
μὲ τιμῶσαν . »

Ἐίπομεν ὅτι ὁ ἅγιος εἶνε διφυῆς, μεταβαλλόμενος καὶ εἰς
τὸν ἅγιον Γεώργιον· ὅθεν καὶ ἄδεται ὡς ἥλιος ἐκ τοῦ τάφου
ἀνιστάμενος : « Ὁρθρίσωμεν ὄρθρου βελθέος, καὶ ἀντὶ μύρου τοῖς
μύροις προσέλθωμεν Δημητρίου καὶ αὐτὸν ὑψόμεθα ὡς ἐκ πα-
στοῦ ἀνίσχοντα Ἥλιον πάντας φωτίζοντα... Ὡς ἐνικύσιος
ἀμνὸς ὁ Μυρορρέας τῷ Χριστῷ τέθυται σφαγῇ ἐκουσίῳ... Ὡ
Πάσχα τὸ θεῖον ἡμῶν Δημήτριε Σοφέ... Σήμερον ἡ οἰλουμένη
πᾶσα ταῖς τοῦ ἀθλοφόρου ἀγιάζεται ἀκτῖσι καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ
ἐκκλησία τοῖς ἀνθεσιν ὠραϊζόμενη, Δημήτριε, βοᾷ σοι... Ἀ-
ναστάσεως ἡμέρα Δημητρίου σφαγῇ » . Ἐν ἄλλοις ὕμνοις πα-
ρίστανται διηρημένοι οἱ δύο κατ' ἐξοχὴν μάρτυρες, φρουροῦν-
τες ὁ μὲν τὴν Εὐρώπην, ὁ δὲ τὴν Ἀσίαν « Ἐὰ κάλλιπτα τῆς
γῆς τμήματα καὶ ὥρας τὰς καλὰς ἐναιουτοῦ, Μάρτυρες, με-
ρισθέντες, σὺ μὲν τὴν Εὐρώπην φρουρεῖς, Γεώργιος δὲ Ἀσίαν·
καὶ σὺ μὲν ἐν μετοπάρῳ, ὁ Μέγας Γεώργιος δὲ ἐν ἔαρι
ἐορτάζεσθε . »

Ἄλλὰ καὶ ὡς Διόνυσος ὑμνεῖται· « Ποιμάνων ἐν τοῖς
κρίνοις ζῶν ἔτι γέγονας, διὸ μετὰ θάνατον ἐν τῇ γῇ σου τὰ
ἄνθη ἀνέτειλαν, καὶ ἀμπελὸς σου σκλήνους κυπρισμὸν μύρων
ἔδωκεν... Ὡριμον ὡς βότρυν σὲ, μάκαρ, Χριστος θεὸς ἐξ ἀμ-
πέλου δρεψάμενος ἐναποθλιβεῖ, μάρτυς, τοῖς ληνοῖς, τὸ κατὰ-
ρεῦσάν γλεῦκος δὲ μύρου θείαν βρύσιν εἰργάσαστο . » Ὡς τοιοῦ-
τος ὁ ἅγιος Δημήτριος εἶνε αὐτὸς ὁ Λυμφίος τῆς ἐκκλησίας,
ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου, ὡς θέλομεν ἰδεῖ προσεχῶς . Ἐπὶ τέλους
ἐν τοῖς ὕμνοις διασώζει τὰ πανθειστικά ἐπίθετα δι' ὧν ὁ Λόν-
νος ἐν ἀρχῇ τοῦ ποιήματός του ἐξυμνεῖ τὸν πολύμορφον Ἡρω-
τέα Διόνυσον . « Ἐὼν μαρτύρων ἥλιον, μῆλον τε νεκτρὸν καὶ
σῖτον, ρόδον καὶ θυμιάμα, χρυσοῦν καὶ ἀδάμαντα καὶ κυπάρισσον,
αετοῦν, λέοντα καὶ ἄπαν ἐξαιρετοῦν ὀνομάξω σε Δημήτριε . »

Ὡς θέλομεν ἴδαι οἱ Κομνηνοὶ ἐγένοντο οἱ κακοὶ τοῦ Βυζαντίου δαίμονες, ἐθνηόμενοι πρὸ τῆς ἱστορίας διὰ πάντα τὰ ἐπελθόντα κακὰ· ὀνειρευθέντες τὸν θεὸν τίτλον τοῦ Κωνσταντίνου « Ἰσαπόστολοι », μανιωδῶς ἀνέτρεψαν τὸ διὰ τοσοῦτων θουσιῶν συμπαγὲν θρησκευτικὸν καθεστῶς, καὶ ἀντὶ ἀγίων Ἀλεξίων ἢ Ρωμίων, ἀνθρώπων τοῦ θεοῦ » στιγματίζονται διὰ τοῦ ἐπωνύμου τοῦ ὑπερρίθμου τῶν Ἀποστόλων. Κατὰ τούτων ἰδίως περιστρέφονται οἱ νεώτεροι βυζαντινοὶ χρῆσμοι, καὶ ὁ ἡμέτερος δὲ χρονογράφος, καίτοι συμπληρῆς τούτοις, ἀνοίγει τὴν ἱστορικὴν τῶν Κομνηνῶν περίοδον ἐπιγράφων τὴν ροδεράν ἀρὰν τῶν χρησμῶν, Αἶμα, διότι ἐν τῇ λέξει ταῦτη συγκεντροῦνται τὰ πρῶτα γράμματα τῶν ὀνομάτων τῶν τεσσάρων βασιλέων Ἀλεξίου, Ἰωάννου, Μανουὴλ καὶ Ἀλεξίου. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι τέμνουσι νέαν περίοδον ἐκμυθεύσεως τῆς ἱστορίας. Ὁ διεξερχόμενος τὰ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωάννου γραζόμενα ὑπὸ τοῦ Χωνιάτου καὶ τοῦ ἡμετέρου Ἀνωνόμου ἀπορεῖ ἂν ἔχη πρὸ αὐτοῦ τὸν βασιλέα τῆς Περσίας Καμβύσην ἢ βυζαντινὸν αὐτοκράτορα. Ἐὰ ἱστορικὰ ταῦτα μυστήρια διαφωτίζονται ὑπὸ τῶν Στρατιωτικῶν μνημείων. Ὁ Φίλελος, γράζει ὅτι οἱ τελευταῖοι βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες ἔφαγον τὸν Ἄπιν, γεγονός· ἀναγόμενον εἰς τὰ ὑπὸ Προδύτου περὶ Καμβύσου ἱστορούμενα· ὁ δὲ Γζέτζης ἀποκαλῶν ἓνα τῶν Κομνηνῶν τούτων νέον Διχοράν τῷ ἀποτείνει τοὺς ἐξῆς στίχους:

« Παροιμία λέγουσα, Ἐλθέ γοῦν ἐλθέ τὴν ταχίστην, ἵνα καὶ σὺ τρισκαιδέκατος ἄθλος τῆ Κωνσταντίνου γενήσῃ, καὶ λάβῃς πυραμοῦντα νικητικώτατον.

Ὁ νοῦς οὗτος καθέστηκε τῶν τῆδε λεγομένων·
 ἐλθέ καὶ σὺ, ὦ πάγκαλεπτε, τῇ πόλει Κωνσταντίνου,
 ἄγιος γενησόμενος, ὥσπερ οἱ ἄλλοι κλέπται.
 Ἄθλος δὲ τρισκαιδέκατος ὡς προσθηκίτζα τάχα·

ἄθλοι γὰρ πάντες, δώδεκα οἱ Ἡρακλέους ἦσαν·
 ὁ ἐκ τῆς Μήλου ἄθεός, ποτέ δε Διαγύρας
 εἰς πανδοκεῖον ἀπελθὼν, χρῆζων φακῆν ἐψῆσαι,
 ὡς ξύλον οὐχ ἐφεύρισκεν, εὐρῶν τὸν Ἡρακλέα,
 ξύλινον ὄντα κάλλιστον ἄγαλμα τῶν ἐντέχνων,
 λεπτά λεπτά κατατεμῶν τοῦτον ἐν τῇ ἀξίνῃ,
 εἰς τὴν πυρᾶν ἐνέβαλε, καὶ πρὸς ἐκεῖνον εἶπε·
 δώδεκα μὲν ἐτέλεσας, ὦ Ἡρακλεε, τοὺς ἄθλους,
 ἄγε δὲ τρισκαιδέκατον ἄθλον ἐκπλήρου τοῦτον,
 καὶ τὴν φακῆν νῦν ἔψησον· οὕτως ὁ Διαγύρας
 ἄθλον τὸν τρισκαιδέκατον ὥσπερ προσθήκην εἶπε.
 Καγὼ τὸ τρισκαιδέκατος οὕτω προσθήκη εἶπον,
 προσθήκη δ' εἶπον, πλὴν κλεπτῶν πάντων τοιουτοτρόπων. (1).

Τὰ ἀγιογραφικὰ μνημεῖα γράφουσι ὅτι ὁ Μανουὴλ Κομνηνὸς ἔλαβεν ἐκ Θεσσαλονίκης τὴν παλαιὰν εἰκόνα τοῦ ἀγίου Δημητρίου παριστῶσαν τοῦτον ἐν σχήματι παιδὸς δεομένου (Καθεΐρου) (2). Στρατιωτικαὶ δὲ παραδόσεις διηγοῦνται ὅτι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Μανουὴλ, ὅστις ἦν μέλας τὴν ὄψιν καὶ μικρὸς τὸ ἀνάστημα, εὐρῶν τὰ παμμέγιστα πέδιλα ἐνὸς γίγαντος μεταβάντος εἰς σωματικὴν χρείαν, ἠθέλησε νὰ ὑποδεθῇ διὰ τούτων· ἀλλὰ τὰ πέδιλα ἐκεῖνα ἦσαν τόσον εὐρέα, ὥστε ὁ πίθηκος βασιλεὺς ἐχώσθη εἰς ἓν ἐκ τούτων ὀλόκληρος, καὶ μόνον τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς του ἐφαίνετο· τὴν κωμικὴν ταύτην σκηνὴν ἰδὼν ὁ ὀκλάζων γίγας ἐκ βρασματώδους καγχασμοῦ διερράγη. Τὸν μῦθον τοῦτον ἄδουσιν ὁ Pulci καὶ ὁ Merlino.

(1) Χιλιάδες σ. 496—497, ἐκδ. Kiessling.

(2) « ἡ παλαιὰ καὶ πρώτη ἐκείνη εἰκὼν, ἣτις εἶχεν ἐξωγραφισμένον τὸν μέγαν Δημήτριον ὄρθιον, ὑψωμένας ἔχοντα τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν. » Νικοδήμου Συναξαριστής, 26 Ὀκτωβρίου.

Κοκκίος, ἀποκλιδόντες τὸν γίγαντα Μοργούτην, ἐτάξον τοῦ περιβολῆτου Morgante il Maggiore. Οἱ μῦθοι οὗτοι ἐξαικονίζουσι τὸ κατὰ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὸ λημμά των Κομνηνῶν. Ἐπεὶ δὲ συναζέσθαι ἀναφέρουσιν ὅτι, ἐνῶ ὁ Μανουὴλ κατασκεύασε στολὴν χρυσοῦραντον κεκοσμημένην διὰ πλείστων πολυτίμων λίθων καὶ ἐπρόκειτο νὰ περιβληθῆι αὐτὴν, ὁ ἅγιος Δημήτριος, μιμούμενος τὸν ὑπὸ Ὅμηρου ὑμνούμενον Ἑρμῆν, εἰσῆλθεν ἐν τῷ ἐρημητικῶς κεκλεισμένῳ θησαυροφυλακείῳ καὶ παραλαβὼν τὴν στολὴν ἤγαγεν εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἤπλωσεν ἐπὶ τοῦ τάφου του. (1). Κατ' ἄλλους ὁ Ἀλεξῆσις Κομνηνὸς ἐρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ ἀποκειμένην μυροδόλον τράπεζαν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδονοῦ· ταύτην ὡς ὑπὸ τοῦ Ἀπελλοῦ εἰκονισθεῖσιν περιγράφει ὁ Μανουὴλ Φιλῆς (2), ὁ δὲ Δωρόθεος Μονεμβασίσις τὴν θέλει ἔτι ἐν τῇ Προποντίδι θαυματουργοῦσιν (3). Ἄλλαι διηγήσεις φέρουσιν ὅτι ὁ ἄ-

(1) Ἰωάννου Χαρτοφύλακος τοῦ Στυρακίου, θαύματα ἁγίου Δημητρίου.

(2) Μανουὴλ τοῦ Μελισσηνοῦ εἰς τὴν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Ἀπελλοῦ γραφὴν, ἣν ὡς λόγος ἔχει καὶ τράπεζαν εἶναι τοῦ Ἀλεξάνδρου *Manuelis Philae Carmina*, ed. Miller. Paris 1857, II, p. 267—268.

(3) « Καὶ τὴν ὑπερθάματα καὶ ἁγίαν Τράπεζαν τῆς αὐτῆς Ἀγίας Σοφίας, τὴν πολύτιμον καὶ ὠραιότητα ἐῴγαλαν ἀπὸ τὸν ναῶν καὶ τὴν ἐβαλαν εἰς τὸ καράβι· καὶ καθὼς ἕκαμαν ἔρμενα καὶ ἐπήγαγιναν εἰς τὴν Βενετίαν, ὃ τοῦ θαύματος, πλεῖστον τῆς νήσου τοῦ Μακμαρᾶ ἔνοιξε τὸ καράβι καὶ ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν ἡ ἁγία Τράπεζα, καὶ ἐβούλησε, καὶ εἶναι ἐκεῖ ὡς τὴν σήμερον· καὶ τοῦτο εἶναι φανερόν καὶ τὸ μρτυροῦν οἱ πάντες, διότι ἔβλον τὸ μερὸς ἐκεῖνο ὅτιν κίμων φορτοῦνα ἡ θάλασσα ὅλη κίμωνι κύματα φοδερᾶ, εἰς δὲ τὸν τόπον ὅπου εἶναι ἡ ἁγία αὕτη Τράπεζα εἶναι γαλήνη καὶ δὲν ταρίσεται ἡ θάλασσα· καὶ ὑπαγαίνουν τινὲς ἐκ.τ μερὶματα καὶ λαμβάνουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἐκεῖνην, ὅπου εἶναι ἡ ἁγία Τράπεζα, καὶ μυρίζει θαυμασιώ-

γιος Δημήτριος ριφθείς εις τὴν θάλασσαν ἐκομίσθη ὑπὸ γιγαν-
τῶδου Γοργόνοσ εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἐνταῦθα μεταβληθέν-
τες ἀμφότεροι εἰς ράπτιας ἐμαρμακρώθησαν καὶ ἴστανται μέχρι
σήμερον· εἰς τὰ δύο ταῦτα μυστηριώδη ἀγάλματα ὀφείλει τὸ
ὄνομά του ὁ παλαιὸς τῶν Πρασιῶν λιμὴν, Ράφτης, ὡς δηλοῦται
ἐκ τῶν μεσαιωνικῶν λιμενοδεικτῶν (1). Τοιαύτην παράδοσιν
ἔχων ὑπ' ὄψει καὶ ὁ Ζακύνθιος Φύσκολος γράφει ἐν τῷ χαριε-
στάτῳ ποιήματί του *Le Grazie*, ὅτι ἡ Παλλάς παραδοῦσα
εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὰ γοργονία της, κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀγ-
γλίαν καὶ συγκαλέσασα τὰς ἄλλας θεὰς ἐδίδαξεν αὐτὰς τὴν
ὕφαντικὴν :

Allor concede le Gorgoni a Marte
Pallade, e sola tien l' asta paterna....
poi beata in quell' isola s' asconde,
e le Dive minori alle gentili
arte ammaestra....
..... ella a ciascuna
comparti l' opre del promesso dono
(era un velo) alle Grazie (2).

τατα μυριόδιον ἀπὸ τὸ ἕγιον μῦρον ὁποῦ ἔχει καὶ τῶν ἄλλων ἀρω-
μάτων. » Βιβλίον Ἱστορικόν, Ἑνετίησι 1786, σ. 483.

(1) « Ἄν θέλῃς νὰ ὑπᾶς εἰς τὸν Ράφτην, ἄφης τὸ νησί τὸ μεγάλο
τὸ στρογγυλὸ ὁποῦ στέκει ὁ Ράφτης ὁ μαρμαρένιος ἀπάνω εἰς τὴν κορ-
φὴ τοῦ βουνοῦ καὶ ἀσπρῆζει ἀπὸ μακρᾶς, ἄφης το δεξιὰ σου καὶ ἔμε
εἰς τὴν Ραρτοπούλκ. » Τάγια, Πορτολάνος κεφ. ΠΑ. Περὶ τοῦ σπου-
δαιοτάτου τούτου γεωγραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ μνημείου ἔγραψά τινα
πρὸ τριακονταετίας ἐν τῇ Χρυσυλλίδι τῶν Ἀθηνῶν, καὶ νῦν δὲ συνι-
στῶ τὴν μελέτην αὐτοῦ εἰς τοὺς παρ' ἡμῶν περὶ τὰ γεωγραφικὰ ἀσχο-
λουμένους .

(2) *Le Grazie*, inno terzo, v. 169.

Ἄλλ' οἱ μῦθοι οὗτοι, ὡς καὶ ὁ Ράπτης τῶν Ἀθηναίων, συνδέονται τόσον πρὸς τὴν Φιλικὴν ἑταιρείαν, ὥστε οἰαδῆτις ἀνάπτυξις θὰ μᾶς ἠνάγκαζε νὰ παρεκβῶμεν τοῦ θέματος. Ὁπωσδήποτε ὅμως ὁ ἅγιος Δημήτριος ἐξεικονίζετο ὅτ' ἐμὲν ὡς μικρὸς παῖς, ὅτ' ἐδὲ ὡς πελώριος γίγας τοῦ ὁποίου τὰ πεδύλα δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ὑποδεθῇ ἕκαστος βασιλεύς. Τοιοῦτος παρίσταται καὶ ὁ τοῦ Νόννου Διόνουρος, ὅστις διώκων τὸν Δηριάδην μετασχηματίζεται εἰς τὸν Παρνασσόν, πολεμῶν δὲ πρὸς τὸν Περσέα,

Ἵψώσας δ' Ἰόβακχος ἐὼν δέμας αἰθέρι γείτων
ἄπτερος ὑψικέλευθος ἀείρετο μείζονι μορρῇ
ἰπταμένου Περσῆος ὑπέρτερος, ἑπταπόρου δὲ
αἰθέρι χεῖρα πέλασσε, καὶ ὠμίλησεν Ὀλύμπω,
καὶ νεφέλας ἔθλιψε· φόβω δ' ἐλελίζετο Περσεύς
δεξιτερὴν ἀκίχητον ὀπιπεύων Διονύσου
ἡελίου ψεύουσαν, ἐφαπτομένην δὲ σελήνης (47, 657).

Ὁ μικρογίγας οὗτος Κάβειρος εἶνε αὐτὸς ὁ κοιμώμενος βασιλεύς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ ὁ ἐκ πέτρας (Πέλλης) Μίθρας, ὁ μαρμαρωμένος βασιλεὺς, τὸν ὅποσον καὶ ὡς δικέριτον κύκνον λατρεύουσιν οἱ Στρατιῶται, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπὶ Κερύλου τοῦ Ε' δημοσιευθέντων χρησμῶν τοῦ Ἀγαθαγγέλου, ἐν οἷς ὁ φίλος τῶν Στρατιωτῶν αὐτοκράτωρ παρίσταται ὡς νέα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνσάρκωσις (1). Ἄλλ' ἀκούσωμεν περικοπήν τινα

(1) Ἀναντίρρητον ὅτι τὸ φερόμενον ὄνομα τοῦ μοναχοῦ Ἀγαθαγγέλου ἐκ τῆς νήσου Ρόδου ὀρωμένου καὶ ἰδόντος τὴν ὄπτασιν ταύτην ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας ἐν ἔτει 1279, εἶνε πλαστὸν, τὸ βεβαιῶν δὲ ὅτι ἐγράφη ἐπὶ τοῦ βασιλείως τῆς Ἰσπανίας Φιλίππου Β' περὶ τὰ μέσα τῆς 151' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τινος τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ Στρατιωτῶν· ὡς τοιοῦτον δὲ ὑπονοῶ τὸν ἐκ Ρόδου Ἰάκωβον Διασωρῆ.

της περιέργου ταύτης ὀπτασίας, τὴν ὁποίαν ὡς θεῖα λόγια ἐπίστευον οἱ δούλοι πατέρες ἡμῶν, δι' αὐτῆς προετοιμάσαντες τὴν τοσοῦτον τιμῶσαν αὐτοὺς ἑλληνικὴν παλιγγενεσίαν.

« Ἐγερθεῖς δὲ καὶ ἀναβλέψας κατὰ ἀνκτολάς εἶδον μορφήν λέοντος (1) θυμωμένου καὶ ἡμικειμένου ἐπὶ χόρτων ὠραίων, καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς θεάς ἐφοβήθην· ἐκράτει δ' ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διπλωμένον περγαμηνὸν ἐκ δέξματος προβάτου δω-

νον, ἱππαρχον τοῦ ἱππικοῦ τῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας, διαπρεπῆ λόγιον καὶ θερμὸν πατριώτην ὑποστάντα ἐν Κύπρῳ τὸ μαρτύριον χάριν τῆς ἐθνικῆς ιδέας· εἰς τοῦτο μὲ πείθει πλὴν τῆς πατρῷος, καὶ τὰ πρὸς τὸν Φίλιππον Β' ὑπομνηστικὰ ἐπιγράμματα τοῦ εἰς ἀπαλευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος « μνῆσο Κεχροπίης. » Miller, Catalogue des MSS. de l'Escorial, σ. 96. Καθὼ λέγει ἡ προτασσομένη τῆς Ὀπτασίας εἰδήσις, τὸ πρωτότυπον ἐκδοθὲν ἰταλιστὶ ἐν Μεδιολάνῳ τῷ 1555 ὑπὸ τοῦ βενεδικτίνου μοναχοῦ Ἰακώβου τοῦ Παλαιώτου, ἐξῆλληνίσθη τῷ 1751 « παρὰ τοῦ πκνοσιωτάτου Θεοκλήτου Πολυειδοῦς, Ἀρχιμανδρίτου ἤτοι χωρεπισκόπου Πολυανῆς καὶ Βαρδάρων, καὶ μὴν καὶ τῆς ἐν Λειψίχ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας ἐπόπτου τε καὶ συνηγόρου. » Φαίνεται ὅμως ὅτι τοιοῦτοι χρησμοὶ ἐκυκλοφόρουν ἐν Ἰταλίᾳ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Καρόλου Η', καὶ ἰδίως ἐπὶ Καρόλου τοῦ Ε', ὅστις σπουδαίως παρέστη ὡς ἐνσάρκωσις τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὡς μελλων ἐλευθερωτῆς τῶν Ἑλλήνων ἐχαίρετήθη οὐ μόνον ὑπὸ τῶν Στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων Καλαβρίας καὶ Πελοποννήσου. Τὰ περὶ τῆς ἐνσαρκώσεως ταύτης ἔγγραφα δημοσιευθῆσονται ἐν τῷ προσεχῆ τόμῳ.

(1) Διὰ τοῦ δμινύμου θηρὸς δηλοῦται ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Μέγας, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου φέρονται πάντες οἱ βυζαντινοὶ χρησμοὶ, οἱ ἐξασκήσαντες ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐπιρροὴν ἴσῃ πρὸς τοὺς τοῦ Ἀπόλλωνος. Εἴπομεν ὅτι πολλοὶ θελοῦσι τὸν αὐτοκράτορα τοῦτον Ἀθηναῖον, ἀδελφὸν τῆς Εὐδοκίας, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπαίτεῖ ἰδίαν μελέτην. Ἐν τούτοις ἐκ τῶν χρησμῶν τοῦ Ἀγαθαγγελοῦ λύεται σπουδαῖον νομισματικὸν αἰνίγμα, ὅτι εἰς τὰ νομίσματα τοῦ πρώτου ὁ Λέων εἰκονίζεται κρατῶν ἐν χειρὶ εἰλιτάριον ἢ τὴν ὑπὸ τῶν νομισματολόγων λεγομένην ἀκακίαν.

ρικῆ διαλέκτῳ γεγραμμένον εἰς κατανόησιν ἀνθρώπων· καὶ πλησιάζας ἔκλινα τὰ γόνατά μου τοῦ ἀναγνῶναι· τότε ὁ λέων πρῶτος ἔφη μοι· « υἱὲ ἀνθρώπου, ἀνάμεινον, πορευθήτη δὲ πρῶτον ἐν τῇ θάλασσῃ καὶ λοῦσθαι, εἶτα στρέψας ἀνάγνωνθι, ὅτι ἡ ἀνάγνωσις ταύτης τῆς βίβλου διὰ σέ ἐτηρείτο· δεῖ δὲ πρῶτον λουσθῆναί σε καὶ ἀγνισθῆναι ἵνα μὴ ἐκλείψῃ ἀπὸ σοῦ ἡ μνήμη (1). Ἀπελλῶν δὲ καὶ λουσάμενος ἦλθον· ὁ δὲ λέων ἀπλώσας τὸν περγαμνὸν κατὰ γῆς, εἶπέ μοι· « ἀνάγνωνθι, υἱὲ ἀνθρώπου, τὴν κατὰ τῆς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ κρίσιν, καὶ σύνεες ἀκριβῶς, ὅτι ἡ ἀμαρτία τιοιούτου ἀγνώμονος λαοῦ βοᾷ ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ ἧς ἕνεκα βιάζεται ὁ θεὸς αὐτὴν κολάσαι. » Ἀναγνοὺς δὲ τὴν βίβλον εὕρισκον περιεχόμενα ταῦτα· « Κωνσταντῖνος ἤρξατο, καὶ Κωνσταντῖνος ἀπολέσει τῆς Ἀνατολῆς τὸ Βυζαντικὸν Βασίλειον... ἀλλ' ὅμως, υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ φοβοῦ· ἐπιστραφήσεται νεόθεν πρὸς τὴν χάριν, καὶ ἔσται τῆς προτέρας ἐνδοξότερος (ὁ ἑλληνικὸς λαὸς), καὶ ὑπ' αὐτὸ τὸ τοῦ κόσμου κράτος ὁ διαφθιρήσεται, μέλλει ὁ θεὸς ὑποτάξαι πάλιν νέα ἄπειρα ἔθνη, καὶ πλεῖστα τῶν πρώτων· καὶ ὡσπερ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ἦν ὑπὲρ τοῦ Ναβουχοδονόσορι, οὕτως ἔσται καὶ ὁ λαὸς οὗτος ὑποτασσομένης τοῖς ἀσεβέσιν Ἀγαρηνοῖς, ἕως τοῦ διωρισμένου καιροῦ, καὶ διχμενεῖ αἰγμάλωτος ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἕως τετάρτης ὀλοπληροῦς σχεδὸν ἐκατοντάδος. Ἀναγνώσας τὴν μεγάλην ταύτην ἀπόφασιν, ἔμεινα ὡς ἀναίσθητος λίθος ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ πεσὼν κατὰ γῆς μετὰ μεγάλου ὀλολυγμοῦ καὶ θορυβῶν, ἔκλειον τὸν Βυζαντικὸν ἀφανισμόν. Ἐγερθεῖς δὲ ἀπὸ τῆς φωνῆς ἐνὸς αἰδουσιμωτά-

(1) Ἐκ τῆς μυστικῆς ταύτης λύσεως δηλοῦται ὅτι οἱ Στρατιῶται δὲν ἐλησμόνησαν τὰς τελετὰς τῆς παλαιᾶς Γνώσεως, διότι καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ λοῦσις ἦν ἡ ἀπαραίτητος προετοιμασία εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μυστηρίου· « Διδὸ μὴ ἔλαττον ἔτεσιν ἕξ δοκιμαζέσθω (β

του γέροντος (1), και αναβλέψας εἶδον γέροντά τινα μακρο-
 λευκογένειον, ἡλιοπρόσωπον, και ἀκτινοβολοῦντα, ὅστις ἤψατο
 τοῦ δεξιοῦ μου ὄμου, και εἶπέ μοι εὐμενῶς « ἔγειραι, υἱὲ ἀν-
 θρώπου, και βλέψον πρὸς Δύσιν, και ὁ ἄν ἴδῃς γράψον αὐτὸ
 εἰς μνήμην τῶν μετὰ γενεστέρων πιστῶν τοῦ Ἰησοῦ. » ... Ἀ-
 νέβλεψα πρὸς Δύσιν, και ἐν τῷ ἅμα εἶδον ἐκ τῶν κυμάτων
 τῆς θαλάσσης κύκνον τινὰ λευκὸν, μέγαν και τερχτώδη, ἀνα-
 βαίνοντα· αἱ πτέρυγες αὐτοῦ κεχρωματισμέναι πολυειδῶς (2),
 και πεποικιλμέναι κηλίσιν (3), ἔχοντα ὄμματα πυρφόρα, και ἐκ
 τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἐξήρχοντο δύο ὀξέα κέρατα, ὡς σκολοψ
 πεπυρωμένα, και μέσον τῶν κερᾶτων ἦν ἀστήρ ἐπὶ τῷ μετώ-
 πῳ τοῦ κύκνου διαυγάζων και ἠδύνων τὴν ὄρασιν ἀνθρώπου·
 ἐκράτει δὲ ἐν τῷ ῥάμφει αὐτοῦ ἰμάντα ἐκ χάρτου προβατί-
 νου, μακρὸν πηγῶν ἐννέα και πλατὺν ἑπτὰ, και ἦν γεγραμ-
 μένος λατινιστὶ ἀνθρωπίνῳ αἵματι. Περιεῖχε δὲ ἡ μεμβράνα

προσήλυτος)· και εἶθ' οὕτως κατὰ τὴν Μωϋσέως ἀγωγὴν, ἀγαγόντα αὐ-
 τὸν ἐπὶ ποταμὸν ἢ πηγὴν, ὅπερ ἐστὶ ζῶν ὕδωρ, ἢ τῶν δικαίων γίνε-
 ται ἀναγέννησις, μὴ ὀρκίσαι, ἐπεὶ μὴ ἔξεστιν, ἀλλὰ στήναι αὐτῇ κε-
 λεῦσαι πρὸς τῇ ὕδατι και ἐπιμαρτυρησασθαι . . . λεγέτω δέ: Μάρτυρας
 ἔχοιμι οὐρανὸν, γῆν, ὕδωρ, και τὸν διὰ πάντων διήκοντα ἀέρα οὗ ἄ-
 νευ οὐκ ἀναπνέω, ὡς ἀεὶ ὑπήκουος ἔσομαι τῷ τὰς βίβλους μοι τῶν κη-
 ρυγμάτων δόντι. . . » Κλημέντις (ἐν Migne Patrologia Graeca, II, σ. 29.)

Ἔϊνε γνωστὴ και ἡ λουσιτικὴ μύησις τῆς σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν ἢ
 ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου περιγραφομένη.

(1) Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος δ και ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν Βυ-
 ζαντινῶν χρῆσιμοις ὡς γέρον πάντοτε μνημονευόμενος, και πρὸς Ἀν-
 ὀρόνικον Κομνηνὸν ἐν τισι νεωτέροις συγγεόμενος.

(2) Ὁ κύκνος οὗτος (Ἀπόλλων), ἀλλαχοῦ, ὡς ἐν τοῖς προσημειω-
 θέσιν ἔμνοις, ὀνομάζεται ριτῶς Φοῖνιξ.

(3) Ἐνοεῖ τὸν στικτὸν γιτῶνα (πάρδαλι) τοῦ Ἀστροχίτωνος Διο-
 νύσου, ὅστις και ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐτι ἐξυμνούμενος ὡς Χάρων: φορεῖ τοῦ
 ῥύσου (λυγκὸς) τὰ πλουμιὰ, τῆς ἀστραπῆς τὰ μμάτια.

ἃ ὁ Θεὸς ἐφανερώσῃ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἀγαθαγγέλω· ἦν δὲ ταῦτα. Εἶδον ὑπὸ τοῦ πόδα· τοῦ κύκνου τρεῖς χρυσᾶ βασιλικά διαδήματα, ἀστράπτοντα ἀπὸ τῶν πολυτίμων λίθων· ἕκαστον δὲ τούτων εἶχε τετυπωμένον ἓνα στοιχεῖον ἐκ τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου μελανῷ τῷ χρώματι· καὶ ἰδοὺ εἶδον ὅτι ἐν τῷ ἱμάντι προσετέθη τοῦτο· ταχθήσεται ἐν Κάδω εἷς (1) υἱὸς ἀνθρώπου, καὶ ἰδοὺ ἔσται βασιλεὺς, καὶ γενήσεται μέγας σεβαστὸς, ἦτοι Ἰμπεράτωρ. Καὶ ἰδοὺ μοναχὸς τις μετὰ κινῆς βίβλου καὶ κηλάμου συνοδευόμενος, παρεγένετο, καὶ ὁ Σαξωνικὸς ἡγεμὼν ὑπερασπίζετο τῶν ἔργων ἐκείνου (2)· καὶ ἰδοὺ ὁ νουεχὴς μοναχὸς συνδρομεῖται ἐξ ἀπίρου λαοῦ, καὶ κατατάρσσει τὴν Ρωμαϊκὴν πόλιν, συνθέτει θεσμούς· καὶ δόγματα, καὶ ὁ Ἰμπεράτωρ οὐκ ἠδύνατο αὐτῷ ἀντιστῆναι. » (3).

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν ταύτην παρέκδοξιν, ἐπικνέλωμεν εἰς τὴν διὰ τοῦ ὕγρου πυρὸς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατατρόπωσιν τῶν Θρακορωμαίων τοῦ Βιτζλιανοῦ· εἶπομεν ὅτι εἰς τὸ γεγονός· τοῦτο ἄρορξ· καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου φερόμενος ἀπόλογος Γαλεωμυομαχία ἐπιγαγρόμενος, πολλάκις ἐκδοθεὶς, ἐπ' ἐσχάτων δὲ συμπεριληφθεὶς ἐν τῇ Τεῦβερικανῇ ἐκδόσει τῶν Ἑλλήνων συγγραψεων. Ἄδηλον ἔν αὐτῷ ὁ Πρόδρομος ἦνε ὁ συντάκτης τοῦ Ἀπολόγου, αὐτὸς ὅμως οὗτος ἐν ἄλλῃ αὐτοῦ πραγματείᾳ χρηθεῖ ἡμῖν τὴν κλειθεῖα τοῦ ἀλληγορικοῦ ἔπους, ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι ὑπὸ τὰς γαλᾶς καὶ τοὺς μῦς ὑποκρύπτονται δύο ἀντιμαχόμενοι λαοί, ἐξ ὧν οἱ ὕ-

(1) Ἡ πόλις Gand, ἐν ᾗ ἐγεννήθη Κάρολος δ' Ε'

(2) Ὁ Λούθηρος, ὑπὲρ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ὁποίου πολλὴ συνετέλεσαν οἱ Στρατιῶται. Ὁ Ἰωάννης Γεμιστὸς ἐκθειάζων τὴν ὑποφώσκουσαν τότε Μεταρρύθμισιν, παριστᾷ τὸν Λούθηρον παρακλημζάνοντα ἐκ Ρώμης τὸν δαίμονα τῶν Στρατιῶτων Ἄμμωνα.

(3) Συλλογὴ διαφόρων προφητῶν, . . . ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἱεροῦ Π. Στεφανίτζη Δευκαδίου. Ἀθήναι 1838, σ. 147—153.

πὸ τὸ ὄνομα τῶν μυῶν ἀλληγορούμενοι μὲ τὸ πλαστὸν πρῶσχημα τῆς θρησκείας ζητοῦσι νὰ καταφάγωσι τὴν τριγλίδα. Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ ἰχθύς οὗτος ἦν ἱερός τῶν Ἑλευσινίων μυστηρίων, οἱ δὲ ὑπὸ τὸν Πρόκλον καταστρέψαντες τὸν Βιταλιανὸν ὀνομάζονται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγερίου νηϊ τῆς λαός, ἥ ὡς ἔλεγον οἱ βυζαντινοὶ ὁ λαὸς τῶν γαλεῶν, οἱ γαλεῶται, εὐκόλως ἀποκαλύπτομεν ὅτι ὑπὸ τὰς γαλᾶς κρύπτονται οἱ Ἕλληνες· ἐπειδὴ δὲ οἱ Θεᾶκες ἐλέγοντο καὶ Μυσοί, εὐρίσκομεν καὶ τὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν μυῶν ἀλληγορούμενον λαόν. Ἡ τοιαύτη ἀλληγορία τῆς γαλεωμομαχίας ἦν γνωστὴ καὶ ἐν τῇ Ἀναγεννήσει, ἀφοῦ βλέπομεν ἕνα τῶν πρῶτων ἐκδοτῶν βιβλίων προωρισμένων διὰ τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα, τὸν τυπογραφον Melchior Sessa, χαράσσοντα ὡς σύμβολον τοῦ τυπογραφείου αὐτοῦ γαλῆν κρατοῦσαν ἐν στόματι μῦν (1525)· καὶ παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ παραμένει ἔτι ἡ μνήμη τῆς γαλομομαχίας ἐν παραμυθίῳ στιχηρῶς ᾄδομένῳ, ἐν ᾧ μνημονεύεται ὁ τοὺς μῦς ἐξολοθρεύων γάτος.

Ὁ ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν Γαλεωμομαχίαν εὐκόλως ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ σατυρικὸν δρᾶμα ἐγγράφη κατὰ μίμησιν τῶν Περσῶν τοῦ Αἰσχύλου, ἀλλ' ἔχει καὶ σχέσιν πρὸς τὰ Διονυσιακὰ τοῦ Νόννου· ὡς ὁ Ἰνδὸς Δηριάδης λατρεύων μόνον τὸ ὕδωρ, πολεμεῖ πρὸς τοὺς Ἕλληνας λάτρεις τοῦ πυρός, οὕτω καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν μυῶν (1) Κρεῖλλος μόνον θεὸν ἔχων τὸν Ποσειδῶνα (Φυτάλιον στ. 112) μάχεται πρὸς τὰς πυρφόρους γαλᾶς:

κακὸς κακῶς ὄλοιτο νῦν ὁ πυρφόρος (στ. 316).

Οἱ θρῆνοι τῆς συζύγου τοῦ Κρεῖλλου ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς τῆς Ὀρσιθῆς ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ συμφορᾷ τοῦ συζύγου Δηριάδου

(1) Συνεχῶς ἀποκαλεῖται ἡ ἔδρα τοῦ Κρεῖλλου μωξιζι (Μυσία), εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἠτυμελόγουν τοὺς Μυστοὺς ἀπὸ τῶν μυῶν.

καί ἀνκπολοῦσι τοὺς τῆς Ἀνδρομάχης ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Ἐκτωρος. Ἄλλ' ὁ Πρόδρομος παρέχει καὶ ἄλλην λεπτομέρειαν συμπληροῦσιν τὰς εἰκασίας ὅτι ὁ ἀγὼν ἦν καθαρῶς θεσπευτικός, διότι ὁ Κρετλλοῦς παρίσταται ὡς μετημφισμενός· ὑποκριτῆς μοναχὸς ζητῶν νὰ φάγη τὴν ἱερὰν τοῦ ἑλληνισμοῦ τρίγλην, τὸν ἱερὸν ἰχθὺν τῶν Ἐλευσινίων καὶ τῶν Πυθιαγορείων.

Ἰδοὺ δὲ ἡ τῆς Γαλεωμυομυχίας κλεις τοῦ Προδρόμου, ὅστις πιθανῶς ἐσχολίασεν ἢ ἀνενέωτε τὸ κωμικὸν δράμα, γράφον βεβαίως τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀναστασίου εἰς ἀλληγορικὴν ἰστόρησιν γεγονότος τοσοῦτον ἀπκρέσκοντος, εἰς τοὺς ἐν Βυζαντίῳ φιλορρωμικούς.

« Τοῦ σοφωτάτου κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου Σχέδη μῦός .

» Εἰ βούλεσθε, ὦ παῖδες, τραρῆναι σήμερον λογικῶς, ἰδοὺ ὁ μῦς ἡμῖν τὸ συστίτιον δίδωσιν. Οἴλκτε δὲ ὡς τὸ ζῶον λίχνον ἐστὶ, καὶ, κατὰ τὸν Πουιτῆν, ἐμβασίχυτρον.

« Διόπερ καὶ πού τῶν παλαιῶν τις ἄριστον κατασκευασάμενος καὶ τοὺς ἐταίρους αὐτοῦ συγκαλέσας, πρὸς ἐστίχσιν ἀνεκέκλιτο. Τῶν βρωμάτων δὲ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἢ τῆς σαρκοφαγίας ὁσμὴ τοὺς γνάθους ὑπέσαινε τοῦ μῦός. Ἐνθεν τοι καὶ, μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὸ ἀβρὸν ἐκεῖνο τῶν φίλων ἐστίαμα, τοῖς λειψάνοις ὁ μῦς ὀξέως ἐπέδραμε. Καὶ ἐπιδραμῶν τῶν μὲν ἄλλων ὑπερεφρόνησε, καὶ παρῆλθεν ὡς ἄχρηστα καὶ ἀρῆκεν ὡς ἄβρωτα, ὁλως δὲ τοῦ κρανίου τῆς τρίγλης ἐγένετο. Ἦν γὰρ ἐκεῖ μάλα πολλὰ καὶ διάφορα λείψανα· ἦν ἐκεῖ καὶ γεράνου κνήμη· ἦν ἐκεῖ καὶ ράχις λαγωῦ καὶ πέρδικος σκέλος, κἀν τοῖς ὀστέοις λεπτὰ σαρκία περιεσώζετο· ἦν ἐκεῖ καὶ τρίγλης ἀγλαομόρφου κρανίον, καὶ τούτῳ φέρον ὁ μῦς ἐπέριψεν ἐαυτὸν. Καὶ ἦν ὁμοῦ λιχνευόμενος καὶ φοβοούμενος· ἅμα τὸ στόμα ὑπήνοιγε, καὶ ἅμα ὑπότρομος ἀνεπὸδιζεν. Ἦ μὲν γαστήρ ἠπειγεν εἰς τροφήν, τὸ δὲ δέος ἔτρεπεν εἰς φυγὴν· τὸ μὲν ὁ-

ρεκτικὸν ἀνθρώπιζεν, ἀλλ' ἀνταπεῖχε τὸ δειλοκάρδιον· ἕμα ἐπέτρεχε καὶ ἄμα ἀπέτρεχε· καὶ ὡς ἐδώδιμον ἤθελε, καὶ ὡς πολέμιον ἔφευγεν· ὑπώπτευσεν γὰρ μὴ πού τις κατρυκιδίος αἰλουρίς τοῖς ὀστέοις ἐμπερικρύπτετο. Ὅμως, δὲ τὸ δέος, ὀψέ ποτε ἀποτιναζάμενος, τῷ κρανίῳ τῆς τρίγλης ἐνέπιπτε. Καὶ ἦν ἰδεῖν ἐκεῖσε τὸν μῦν ἐπιγανύμενον καὶ χορεύοντα, καὶ μονοουχί τὰ τοιαῦτα καυχώμενόν τε καὶ λέγοντα. « Ἄρά που καὶ βασιλεὺς τοιαύταις τρυφαῖς ἐνγάλλεται; καὶ ποῦ τις τοσαύτην πανδαισίαν ἀπραγματεύτως εὐρήσει; » Τὰυτά πως ὁ μῦς, πρὸς ἐκυτόν μεγαληγορῶν, καὶ τῇ κεφαλῇ τῆς τρίγλης περιχορεύων καὶ πυκνὰ τοῖς ὁδοῦσι δόκνων αὐτήν, καὶ « ὦ εὐτυχίς », βοῶν, « ὅτι περ οὐδὲ τὰ τῆς θηλάττης, κἀλλιστά με λανθάνουσι βρώματα! βαβκί τῆς ταχυτήτος ἦς ἐπλούτησα, καὶ δυνάμεως, ἦς οὐδ' Αἴας, οὐδ' Ἀχιλλεὺς, οὐδὲ Μενέλαοί τινες, οὐδὲ Νέστορες ἠτύχησαν πώποτε, οὐ; ἢ ποίησις σορῶς κατηγάτισε· ταῖς κορυφαῖς τῶν μετεώρων οἰκημάτων ἀναθρώσκων, καὶ αὐθις ἐκεῖθεν ταχινῶς μετερχόμενος, μονουχί βασιλεύω καὶ θηλάττης, καὶ πάσαις ἄλλαις τρυφαῖς ὑπάρχω κατὰκοσμος· » ταῦτα λέγων ὁ δυστυχῆς ἐκεῖνος μῦς, καὶ πλείω φθεγγόμενος σοβαρῶς, ἐξείρνης ὁ περ δέδοικεν ἐπαθεν· ἢ γὰρ αἰλουρίς πολὲν ἐκπηδήσασα τοῦτον συνέλαβε· καὶ οὕτω παίγιον ταύτης ἐμπροσθεν ὁ δειλιος προύκειτο, τῆς συμφορᾶς τῷ πάθει νικώμενος. Καὶ ὁ πρὶν ὑπερήφανος μῦς ἀμφοτέραις χερσὶ τοῦ γενείου ἐδράττετο καὶ τὰς τοῦ πώγωνος χαιτάς προρρίζους ἀνέσπα, καὶ δάκρυσεν τοῦδαφος ἅπαν κατέβρεχεν.

« Ἄλλ' εἰ δοκεῖ, στήσομεν ὧδε τὸν λόγον, ὡς καὶ καθεξῆς μυθὸς ἐκ τῶν βρωμάτων τραφῆτε, παιῖδες, τῇ λογικῇ δυνάμει.

« Ἴδου καὶ σήμερον ἄερόν ἡμῖν ἐστίαμα ἢ τοῦ μυθὸς εὐπρεπίζει τράπεζα.

« Ὡς γὰρ ἐκεῖνον εἶχεν ἡ αἰλουρίς ἐντὸς τῶν ἀρκύων καὶ κατέπαιζεν, ἠρώτα τοῦτον τίνας πατρὸς καὶ μητρὸς υἱάτω πατρὸς,

καὶ τίς ὁ βίος, καὶ ἡ πατρίς καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀρχῆς ἀπ' ἄκρας τὰ περὶ τούτου ἠρώτα μάλιστα. Καὶ ὁ δυστυχῆς εὐθύς συγκεκομμένῳ τῷ ἄσθματι, « Οὐ δύνάμει, κυρία μου, ἔφη, πλησίον ὄρων σε, τὰ μὰ ἀτρόμῳ λόγῳ διατρانوῦν· ἀλλ' εἰ βούλει, μικρὸν ἀναχώρησον, καὶ οὕτω φιλαλήθως ἐρῶ σοι πάντα τὰ κατ' ἐμέ. » Ἡ δὲ βλοσυρῶς αὐτὸν βλεψάσα « Ἴνα τί, κάκιστε τῶν μυῶν, ἔφη, δολίως φθέγγῃ, βουλόμενος ἀπατησά με; ἡ γοῦν φθέγγου τὰ σά, ἡ κατὰχρωμα ἤδη γίνῃ καὶ σπάρραγμα. » Ὁ δὲ αὐτίκα δακρύων, « Ἐγὼ, κυρία μου, ἔφη, Ἐλαιοπότης κικλήσκομαι· ὁ δὲ γε πατὴρ Λαρδοράγος, καὶ ἡ μήτηρ Παστόλειχος. »

Ἵπολαβοῦσα δ' αὐτοῖς ἡ αἰλουρίς ἠρώτη τὸν μῦν. « Καὶ τί σου τοσοῦτον δάκρυον; καὶ ποῦ δακρύειν μεμάθηκας; Μὴ καὶ παρ' ὑμῖν εἰσιν ἀσκηταὶ προσευχόμενοι καὶ δακρύνοντες, καὶ τούτων εἷς καὶ αὐτός; Καὶ ποῦ ἡ ἐπωμῖς ἐστίν, ὅπερ λέγουσι παρκαμόνδου; ποῦ ἡ κίδαρις; ποῦ ὁ μανδύας; ποῦ τὰ τῶν ποδῶν σου σαρδάλις; » Ὁ δὲ μῦς, ἐθέλων ἑαυτὸν δικαιοῦν καὶ ὄσον ἐμφαίνειν ὡς τὰ πολλά, ὡς ἂν ἀποδράσῃ τὸν κίνδυνον, « Ἐγὼ, κυρία μου, ἔφη, τῶν παρ' ἡμῖν μοναχῶν πέλω καθηγεμῶν, καὶ σχήματι μεγάλῳ κοσμοῦμαι, καὶ κίδαρις ἐμοὶ καὶ μανδύας, καὶ τὰ λοιπά· κανόνα δὲ τοῖς ὑπ' ἐμὲ κατέστησα ἀκριβῆ, ὡς δις τοῦ σαββάτου εὐχεσθῆναι σε ὡς ἀγαθὴν. » Ἡ δὲ « Καὶ μεμάθηκας ψαλτήριον ψάλλειν, καὶ εὐχὰς ἀναπέμπειν, καὶ ἅπερ πέλει τοῖς μοναχοῖς συνήθεια ἀκριβής; » Καὶ ὁ εὐθύς τὸν ψαλμὸν ἀνά στόμα ἐλάμβανε. « Κυρία μου, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγχῃς με, μὴδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με. Ἐκακώθη καὶ ἐταπεινώθη ἕως τέλους. » Καὶ αὐτοῖς. « Ἡ καρδιά μου ἐτραχύθη, καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ, ὅτι αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν μου. Ἐσπαρχίασα κράζων, ὠλιγώθη καὶ ἐσίγησα, καὶ ἡ ἀλγηδὼν μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διὰ παντός, καὶ οἱ φόβησμοὶ σου ἐξετάραξάν με, » καὶ τὰ λοιπά.

Ἡ δὲ αἰλουρίς αὖθις φησί. « Ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ ψάλλεις; τὸ, ἔβλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, βούτυρον βοῶν καὶ γάλα προβάτων, μετὰ στέατος ἀρνῶν· καὶ ἀγαπητά μοι ταῦτα ὑπὲρ μέλι· ἐν ἐλέφῳ πίονι ἔχρισα, καὶ ἐλίπανα τὴν κερκλήν μου· καὶ τὰ ἐξῆς. » Ὁ δὲ ἰδὼν ὅτι οὐκ ὤρελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον καταγινώσκειται. « Ἐγὼ, κυρία μου, ἔφη, ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου, καὶ οὐκ ἔραγον οὔτε μέλι, οὔτε γάλα, οὔτε βούτυρον, ἀλλὰ μόνον τῶν τῆς θαλάττης ἀγνῶν βραχέως καθάπτομαι, ἵνα φησάσω τῶν ἀρετῶν τὸ ἀκρότατον. »

Ἡ δὲ αἰλουρίς τοῦτο φησί. « Καὶ τίς ἄλλος, εἰ μὴ σὺ, ὃ καθηγούμενε τῶν μυῶν, τοὺς τῶν μοναχῶν ταλάρους ἀναδιφᾷ καὶ κατεσθίει; ἄρα καὶ τύχει· τίς τὰς ἐλαιοδόχους κανδήλας ἀποκενοῖ; καὶ εἰ μὲν τὴν μοναδικὴν σου στολήν ἐνεδύσω, ἐνετρέπην ἂν καγῶ, καὶ ἐδωσωπήθην διὰ τὸ σχῆμά σου· ἐπεὶ δὲ ἄτερ τῶν μοναδικῶν ἀμυρίων σου ἐξῆλθες ἀπὸ τῆς κέλλης σου, τὸ στόμα μου γενήσκει τάφος σου, ὡς ἂν ἐκεῖ τῶν προσευχῶν τὰ γέρα λήψῃ προπόντως, ὃ μυῶν καθηγέτα. » (1)

Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Νόννος καὶ ὁ Ἡσύχιος οὕτως ἐξεμύθηον τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν, ἕτεροι ἐκβάλλοντες τοῦ μέσου τὸν ἑλληνισμὸν, ἐπειρῶντο νὰ συμβιβάσωσι τοὺς αὐτοὺς περὶ Βύζαντος, μύθους πρὸς τὴν Ἱερὰν Γραφήν. Τὴν τελευταίαν ἀπόπειραν γινώσκομεν ἐξ ἀπλοῦλης διηγήσεως ἥτις, συντεταγμένη κατὰ τὰ ἀγιολογικὰ συναζάρια, ἐπεβλήθη ὡς θεία ἀποκάλυψις, καὶ πλαστῶς ἀποδοθεῖσα εἰς τὸν ἐπὶ χρησμολογικῆ ἐμπνεύσει περιώνυμον ἐπίσκοπον τῶν Πατάρων καὶ μάρτυρα ἁγίου Μεθόδιον διετέλεσεν ἐν ὄλῳ τῷ μεσαιῶνι προσφιλές τῶν ὀρθοδόξων ἀνάγνωσμα, ἀξιωθεῖσα μάλιστα καὶ τῆς τιμῆς ἀλλεπαλλήλου ἐκδόσεως ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῇ Ὀρ-

(1) Boissonade, *Anecdota Graeca* I, σ. 429—435.

θοδοξογραφία τοῦ Ἐρόλδου καὶ τοῦ Γρυναίου. Κρῆς δὲ ζωγράφος περὶ τὸ 1575 ἐξήσκησε τὴν ἐπιτυχῆ γραφίδα του εἰς ἀπεικόνισιν τῶν κυριωτέρων σκηνῶν τοῦ ὁρθοδόξου βυζαντινοῦ τούτου κτιτορικοῦ, οἷον τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου, τῆς ὑπ' αὐτοῦ κτίσεως τῶν Καυκασίων πυλῶν, τοῦ τάφου αὐτοῦ, τῆς Ὀλυμπιάδος Χουσήτ ἐπιστροφούσης εἰς Αἰθιοπίαν, τοῦ βασιλέως Βύζαντος, τῆς ἐν Χαλκηδόνι συναντήσεως τούτου πρὸς τὸν Φὸλ καὶ τὴν Χουσήθ, τῆς γεννήσεως τῆς Βυζαντίας, τοῦ Ρωμύλου, Οὐρβανοῦ καὶ Κλαυδίου. Ἡ ἀρχικὴ διήγησις, γραφεῖσθ, ὡς θελομεν ἴδει, ἐν παλαιότεροις χρόνοις, ἐν Συρία ἢ Παλαιστίνῃ, ἐπεξεργάσθη ἐπὶ Ἀναστασίου ἐπὶ τῷ αὐτῷ πνεύματι ἐφ' ᾧ καὶ οἱ προμνημονευθέντες Ἕλληνες συγγραφεῖς συνέδεον τὴν Ἀλεξάνδρον Διόνυσον πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ βασιλεύοντα Ἀθηναϊκὸν οἶκον, ἀλλὰ τοὺς Θρᾶκας Ἰνδοὺς τοῦ Νόννου ἀντικαθιστῶσιν οἱ Αἰθίοπες, τὴν Ὀλυμπιάδα ἢ Αἰθιοπίς Χουσήτ, τὸν πατέρα αὐτῆς ὁ Ἀσσύριος Φὸλ. Κάλλιον πάσης ἀναλύσεως ὁ ἀνχγνώστης δύναται νὰ κρίνῃ ἐξ αὐτῆς τῆς πιστῆς παραθέσεως περικοπῶν τινῶν τοῦ περιέργου τούτου βυζαντινοῦ μνημείου:

» Συνήχθησαν βασιλεῖται δ' ἀλλήλοις, Αἰθίοπες, Μακεδόνες καὶ Ρωμαῖοι καὶ Ἕλληνες· αὐταὶ εἰσιν οἱ τέσσαρες ἄνεμοι οὓς ἐθεάσατο ὁ Δανιὴλ σείοντας τὴν μεγάλην θάλασσαν. Φίλιππος γάρ ὁ Ἀλεξάνδρου πατὴρ Μακεδὼν ἦν, καὶ ἔγημε τὴν Χουσήθ θυγατέρα τοῦ Φὸλ βασιλέως, ἐξ ἧς οὗτος ὁ Ἀλεξάνδρος τίκτεται Ἕλλήνων τύραννος γεγονώς· οὗτος κτίζει Ἀλεξάνδρειαν τὴν μεγάλην, βασιλεύσας ἐν αὐτῇ χρόνους ἰθ'. Οὗτος ἐκυρίευσε

(1) Fabricii, Bibliotheca Graeca, VII, σ. 269—270, ἔκδ. Harles. Παροξβλ. G. Favre, Mélanges, Genève 1856, II, σ. 28—29.

(2) Mingarelli, Codices Naniani, σελ. 433—437.

τόπους πολλούς και μέχρι τῆς Ἡλίου χώρας και θαλάσσης, ἔνθα και ἑώρα ἔθνη ἀκάθαρτα, εἰσι δὲ ἐκ τῶν υἰῶν Ἰάφεθ ἀπόγονοι, ὧν τὴν ἀκαθαρσίαν θεασάμενος ἐμυσάχη . . . (1).

» Τελευτήσαντο; δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου, Χουσήθ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἀνέλυσεν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ἐν τῇ Αἰθιοπίων χώρα .

» Βύζας οὖν ὁ κτίσας τὸ Βυζάντιον ἀπέστειλεν ἐν τῇ Αἰθιοπία πρὸς Φῶλ βασιλέα Αἰθιοπίων Γερμανικὸν τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ και εἰρήνευσε μετ' αὐτοῦ, γράψας αὐτῷ περὶ Χουσήθ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου, ὅπως λάβῃ αὐτὴν ἑαυτοῦ εἰς γυναῖκα και συμβασιλεύσῃ αὐτῷ. Δεξάμενος οὖν Φῶλ ὁ βασιλεὺς τὰ γράμματα παρὰ τοῦ Γερμανικοῦ και ἑωρακῶς και παρ' αὐτοῦ φιλοτιμίας δεξάμενος, λίαν ἠυφράνηθη.

» Ἀνέστη οὖν και αὐτὸς και συναγαγὼν ἐξ ὄλων τῶν Ἰνδῶν Αἰθιοπίας, λαβὼν δὲ και τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χουσήθ μετ' αὐτοῦ ἐπορεύθη εἰς Βύζαν, ἔχων μετ' αὐτοῦ μβ' χιλιάδας ἔθνων, και ἐδεξιώθη ὑπὸ τοῦ Βύζαντος¹ ἐξῶθεν τῆς πόλεως ἐν Χαλκηδόνι . πλησθεῖς οὖν θυμηδίας εἰσῆλθεν ὁ Φῶλ βασιλεὺς εἰς Βύζαν, και ἔλαβε Βύζας ὁ βασιλεὺς τὴν Χουσήθ θυγατέρα Φῶλ βασιλέως Αἰθιοπίας .

» Ἐξ ἧς ἐτέχθη αὐτῷ θυγάτριον ὃ ἐπωνόμασεν ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως Βυζαντίαν, [ἦν] ἔγημε Ρώμυλος ὁ βασιλεὺς ὃς και τὴν Ρώμην ἔκτισεν .

» Τέτοκε δὲ αὐτῇ ἡ Βυζαντία τρεῖς υἱοὺς, και τὸν μὲν πρῶτον ὠνόμασε κατὰ τὴν προσηγορίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ρώμυλον, τὸν δὲ δεύτερον Οὐρβανὸν, τὸν δὲ τρίτον Κλαύδιον. Ἐβασίλευσαν οὖν ἑκάτεροι ὁ μὲν Ρώμυλος, ἐν Ρώμῃ ἀντὶ Ρω-

(1) Ὁπεται ἡ ἐκ ψευδοκαλλισθένους γνωστὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκστρατεία κατὰ Γῶγ και Μωγῶγ και ἡ ἐν ταῖς Καυκασίαις πύλαις κἀθειρξίς αὐτῶν .

μύλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Οὐρβανὸς δὲ παρέλαθε Βύζαν τὴν πόλιν, Κλαύδιος δὲ Ἀλεξάνδρειαν.

» Καὶ κατεκράτησεν οὖν τὸ σπέρμα Χουσήθ θυγατρὸς Φὸλ βασιλέως Αἰθιοπίας τὴν τε τῶν Μακεδόνων καὶ Ρωμαίων καὶ Ἑλλήνων βασιλείαν ἕως τοῦ αἰῶνος· τοῖνυν ἡ βασιλεία τῶν Ἑλλήνων, ἥτις ἐστὶ τῶν Ρωμαίων, ἐκ σπέρματος Αἰθίοπων οὔσα, αὕτη προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ, κατὰ τὴν προφητικὴν ἐκφαντορίαν.

» Ἐκ σπέρματος γὰρ Αἰθιοπίας συνίσταται ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων, καὶ κέκτηται σέβασμα τὸ μέγα ζύλον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, φύλαξ καὶ τεῖχος καὶ κατάστασις ἀντικειμένης δυνάμεως· οὐκ ἔστι γὰρ ἔθνος ἢ βασιλεία ὑπὸ τὸν οὐρανὸν δυναμένη καταδυναστεῦσαι τῆς βασιλείας τῶν Χριστιανῶν. Προσέχετε οὖν τί Παῦλος ὁ θεσπέσιος προεῖπε περὶ τῆς ἐσχάτης ἡμέρας. . . . » καὶ τὰ λοιπὰ ἐν οἷς ὁ συγγραφεὺς σπουδαιῶς ἐρμηνεύει τὰς γραφὰς εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ ἐν Βυζαντίῳ αἰθιοπικὴ δυναστεία ἐστὶ ἀθάνατος (1).

Ὁ περὶ Ὀλυμπιάδος Χουσήθ, συζύγου τοῦ Βύζαντος, θρῦλος ἀποδίδει εἰς τὴν Ἀριάδνην τὴν σύζυγον τοῦ Ἀναστασίου, πρότερον τοιαύτην τοῦ Ζήνωνος, ὅστις ὡς Ἴσαυρος ἠδύνατο ἐν ἀναχθῆ εἰς τὸ Χουσητικὸν ἢ Αἰθιοπικὸν δένδρον, τῆς Γραφῆς Θεωρούσης τοὺς Αἰθίοπας ὡς τοὺς κατ' ἐξοχὴν ἀπογόνους τοῦ Χοῦς, υἱοῦ τοῦ Χάμ. Αὐτὸς ὁ ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀκμάσας Ἴσαυρος ἱστορικὸς Κάνδιδος, ἐναντίον τῆς ἐκ τῆς Αὔρας προσημειωθείσης κλασικῆς ἐτυμολογίας τοῦ ὀνόματος τῶν συμπατριωτῶν του, θεωρεῖ τούτους ὡς λαθόντας τὸ ὄνομα

(1) Χειρόγραφος κώδιξ ἐν τῇ Μαρξιανῇ βιβλιοθήκῃ clas. VII, Cod. XXII, φ. 33—38. Δεύτερον ἀντίγραφον τούτου εὑρηται ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ clas. XI, cod. XXV.

ἀπὸ τοῦ Ἡσαΐ υἱοῦ τοῦ Ἰακώβ, κατὰ τὴν τότε ἐπικρατήσαν χριστιανικὴν τάσιν εἰς ἀναγωγὴν ἀπάντων τῶν ἐθνῶν εἰς τὰ γενεαλογικὰ δένδρα τῆς Γενέσεως (1). Οὕτω δ' ἐξηγεῖται πῶς ἡ ἀπόγονος αὕτη τοῦ Νεμερώδ μετετρέπη εἰς Ἀμαζόνα πολεμιστὴν, παρὰ μὲν Ἡσυχίω ὡς Φιδάλια ἀποκρούουσα τοὺς Θρακῆς, ὑπὸ δὲ τῶν συναξαρίων καὶ τῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων ἔτι ὑμνουμένη ὡς ἀρσενόθηλος πολεμιστῆς. Ὡς γνωστὸν ἡ Ἀριάδνη διέπρεψεν οὐ μόνον ἐπὶ κάλλει, ἀλλὰ καὶ πολιτικῇ περινοίᾳ καὶ ἀνδρικῇ τόλμῃ· συνοδεύσασα τὸν ὑπὸ Βασιλείσκου ἐκθρονισθέντα σύζυγον εἰς Ἰσαυρίαν, συνεμερίσθη τοὺς εἰς ἀνάκτησιν τῆς πατρικῆς ἀρχῆς ἀγῶνας, καὶ αὕτη ἀπήλλαξε τὸ Βυζάντιον τῆς τυραννείας τοῦ Ἰλλοῦ, φονεύσασα τοῦτον διὰ τοῦ Σπορακίου· ὁ Ἰλλοῦς οὗτος εἶνε πιθανῶς ὁ ὑπὸ Ἡσυχίου μνημονευόμενος Ὀδρῶσης ὁ ὑπὸ Φιδάλιας καταγωνισθεὶς.

Ὁ Νόννος ψάλλων τοὺς πρὸς τὴν Αὔραν ἀγῶνας τοῦ Διονύσου λέγει ὅτι τότε ἡ Ἀριάδνη δὲν ὑπῆρχεν ἐν τοῖς ζῶσιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ παρεκάλει τὸν σύζυγον ἵνα παύσῃ ἐπὶ πλέον ἀγωνιζόμενος ἐν τῇ γῇ· γνωστὸν δὲ ὅτι ἡ Ἀριάδνη

(1) Ἐπειδὴ τὰ περὶ πατρίδος καὶ ὀνόματος τοῦ Ζήνωνος εἰσι πολλὰ σκοτεινὰ, σημειοῦμεν ὅτι τὰ παρὰ τῷ Χρονικῷ Πασχάλιω (1, 600) λεγόμενα α εἰς τὴν Ἰσαυρίαν, ὡς (γρ. ζς) ἦν βασιλεὺς » δύνανται νὰ ἐνηθῶσιν ὅτι ὁ Ζήνων ἦν ἀληθὴς ἡγεμὼν τῆς ἀνεξαρτήτου τότε Ἰσαυρίας, ὕστερον ἐπὶ Ἀναστασίου ὑποταγείσης· τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Τραρχαϊκοῦ δίσκου δύνανται εὐχερῶς νὰ διαιρεθῇ εἰς Τραράσις, Κοδίστας, ἀφοῦ τὸ Πασχάλιον γράφει ἀπλῶς Κοδίσιεὺς (σ. 599). Ὁ ἅγιος Τάρχος, λεγόμενος καὶ Τραράσιος, ἦν μάρτυς τῆς Ἰσαυρίας, τὸ δὲ Κοδίσις καὶ Κοδίσιεὺς δηλοῦν τὴν ἐκ Περσῶν κατὰγωγὴν του. γνωστῶν ὄντων τῶν πάλαι Καδουσίων, οὗς ὁ μὲν Προκόπιος (1, 71—72) γράφει Καδίσηνοὺς, ὁ δὲ Ἀγαπίτης Καδουσίους ὡς οἱ παλαιοί. Παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ὁ Ἰσαυρος ἦν δυσφημίας ἐπώνυμον, ὡς δῆλον καὶ ἐκ τῶν εἰκονομάχων βασιλέων ψευδῶς καλουμένων Ἰσχυρών.

προηγῆθη ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ συζύγου. Ὁ αὐτὸς ποιητὴς μνημονεύει τὴν Ἀριάδνην ὡς ἀπολιθωθεῖσκαν ὑπὸ Περσέως ἐν τῷ κατ' αὐτοῦ ἀγῶνι, ἐν ᾧ μετὰ τῶν Μαινάδων ἐπρομάχει ὑπὲρ τοῦ συζύγου:

καὶ παλάμη δονέων θανατηφόρον ὄμμα Μεδούσης
λαϊνέην ποίησε κορυσσομένην Ἀριάδνην (47, 665).

Τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονός ἀναφέρουσι καὶ τὰ συναξάρια, καθ' ἃ ἡ ὡς μάρτυς ἐορταζομένη ἀγία Ἀριάδνη διωκομένη παρακαλεῖ τὸν Θεὸν ἵνα τὴν ἀποκρύψῃ, καὶ τοῦ λίθου ἀνοιχθέντος ἐκλείσθῃ ἐν αὐτῷ ἡ ἀγία (1). Ὁ ἐκκλησιαστικὸς οὗτος μῦθος, ληφθεὶς ἐκ συγχρόνου μνημείου ἐπὶ τὸ ἐπικώτερον ἀρηγούμενου τὸν βίον τῆς συζύγου τοῦ νέου Διονύσου, σχετίζεται πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐτι ἀδομένην Ἀμαζόνα, ἥτις διωκομένη ὑπὸ τῶν Ἀράδων ζητεῖ βοήθειαν ἀπὸ τοῦ ἀγίου Γεωργίου, καὶ ἀνοιχθέντος τοῦ μαρμαροῦ ἀποκρύπτεται μὲν ἡ κόρη, ἀλλ' ἐν τῇ δεήσει τοῦ διώκτου καὶ ὑποσχέσει ἐκχριστιανίσεως αὐτοῦ, ὁ ἅγιος ἀνοιξας τὸ μάρμαρον τῷ παραδίδει τὴν ζητούμενην νύμφην:

Ποῖος εἶδεν ἥλιο τὴν αὐγὴν καὶ ἄστρον τὸ μεσημέρι;
ποῖος εἶδε κόρην ὁμορφὴν ἕως τ' ἄλογο καθ' ἀλάρη,
νά σφιχτοζώνετ' ἄρματα καὶ νά φορῇ λουρίσκο (2),
καὶ νά ῥωτᾷ καὶ τσῆ βοσκούς ποῦ διάγουνε περδίχια;

(1) «... Οἱ στρατιῶται κατεδίωκον αὐτὴν μετὰ ξιφῶν· καὶ ἰδοῦσα ὅτι κατασφάζεται, ἠύξατο πρὸς τὸν Θεὸν λυτρωθῆναι ὑπ' αὐτῶν. Καὶ σχισθείσης πέτρας προστάγματι Θεοῦ, εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ, τῆς πέτρας πάλιν ἀσφλισθείσης καὶ κρυψάσης αὐτὴν ἕσθων, ἕως οὕτως εὐχριστοῦσα ἐτελειώθη. « Βασιλεῖκον Μηνολόγιον 18 σεπταμβρίου (Migne, Patrol. Graeca, CXVII, σ. 57).

(2) Θῶραξ (λατ. lorica).

Ἐγὼ εἶδα ἥλιο τὴν αὐγὴν καὶ ἄστρον τὸ μεσημέρι,
 κ' εἶδα καὶ κόρην ὁμορπὴν ἔς τ' ἄλογο καθαλάρη,
 νὰ σφιχτοζώνεται ἄρματα καὶ νὰ φορῆ λουρίσκο,
 καὶ νὰ ῥωτᾷ καὶ τσῆ βοσκούς ποῦ διάγουνε περδίκια.

• Θωρεῖς ἐκεῖνην τὴν κορφήν, τὴν ἄλλη τὴν παρέκει,
 ἀπούχει ἀντάρα ἔς τὴν κορφήν καὶ καταχνιά ἔς τὴ μέση;
 ἐκεῖ ἀποπίσω διάγουνε λαγούδια καὶ περδίκια. »

Δὲ λέ' ἡ σκύλ' ἡ λιγερή, μακροῦ ἔνε καὶ ἄς γυρίσω,
 μὰ λέ' ἡ σκύλ' ἡ λιγερή, κοντά ἔνε καὶ θὰ φτάζω.

Παίξει βιτσιὰ τοῦ μαῦρου τσῆ κ' εἰς τὰ βουν' ἀναιδαίνει,
 θωρεῖ τὸν κάμπο κ' ἔγερμε Σαρακηνούς καὶ Μώρους.

Δὲ λέ' ἡ σκύλα ἡ ἄνομη, πολλ' εἶνε καὶ ἄς γυρίσω,
 μὰ λέ' ἡ σκύλα ἡ ἄνομη, λίγ' εἶνε καὶ ἄς καταίθω.

Τὸν μαῦρόν τσῆ συχνορωτᾷ καὶ διπλοπαρχγγένει.

• Ἐ τὸν πόλεμον θὰ ἔμπούμε δὴ καὶ ὀπίσω νὰ μὲ φέρης.

• Βάλλε μου γίγλαις δώδεκα καὶ ἀπανωγίγλαις δέκα,
 δέσε τὸ κεφαλάκι σου μὴν τραλιστ' ὁ μυαλός σου. »

Βάνει του γίγλαις δώδεκα καὶ ἀπανωγίγλαις δέκα,
 δένει τὸ κεφαλάκι τσῆ μὴν τραλιστ' ὁ μυαλός τσῆ.

Παίξει τοῦ μαῦρου τσῆ βιτσιὰ ἔς τὸν κάμπο καταβαίνει
 ἔς τὸ ἔμπα χίλιους ἔκοψε, ἔς τὸ ἔδωκα δυὸ χιλιάδες,
 ἔς τ' ἄλλον τσῆ στριγογύρισμα ἔσπασε τὸ λουρίν τσῆ,
 καὶ ἄνοιξε τ' ἀστηθάκι τσῆ κ' ἔδειξε τὸ βυζίν τσῆ.

Σαρακηνός τὴν βίγλισε πὸ ριζιμιὸν χαράκι.

• Παιδιὰ, καὶ μὴ δειλιάσατε, παιδιὰ μὴ φοβηθῆτε,
 κοράσιο κάνει πόλεμον, μ' ἀντροῦς πάταχο βγάνει. »

Καὶ παίρνει τὴν ὁ μαῦρός τσῆ ἔς τ' αἶ Γεωργιοῦ τὴν φέρνει,
 τὸν αἶ Γεώργη προσκυνᾷ τ' αἶ Γιωργιοῦ φωνάζει :

« Ἄτ μου Γεώργη ἀφέντη μου, χῶσέ με τὸ κοράσιο,
 νὰ φέρν' ὀκάδες τὸ κερὶ καὶ ὀκάδες τὸ λιθάκι,
 καὶ μὲ τ' ἄλογομπέγρια νὰ κουβαλῶ τὸ λάδι. »

Τὸ μάρμαρο ἐσήκωσε, βάνει την ἀποκάτω,
καὶ λέει τση νὰ μὴ 'μιλῆ, ἄς τάζη πῶς κοιμᾶται.

Μὲ λίγην ὥραν ἔφραζε 'κείνος ποῦ τῆ ζυγόνει.

» "Αἶ μου Γιώργη, νὰ μοῦ 'πῆς ποῦ εἶνε τὸ κοράσιο,
νὰ φέρν' ὀκάδες τὸ κερί, γομάρια τὸ λιθάνι,
μὲ τὰ καρaboκάτερρα νὰ κουβαλῶ τὸ 'λάδι. »

Καὶ μὲ τὸ στόμα τοῦ 'λεγε « Δὲν εἶδα 'γὼ κοράτιο »
καὶ μὲ τὸ νάτο (1) τοῦ 'δειχνε « 'ς τὸ μάρμαρ' ἀποκάτω »

Τὸ μάρμαρο ἐσήκωσε, βρίσκει την ἀποκάτω.

"Αρχετ' ἡ κόρη κ' ἔκλαιγε τὸν ἅγιον ἐβλαστήμα.

» Ποιὸς εἶδε τέτοιον ἅγιον σὰν καὶ τὸν ἅγι Γεώργη;
ἅγιέ μ' 'Αγιοροίτη μου (2), καὶ νὰ παντερημιάσης,
παπᾶς νὰ μὴ σὲ λειτουργᾶ, νὰ πέσης; νὰ χιλιάσης,
νὰ σὲ ἰδῶ κούρτα τῶν ἀρνιῶ, σταλίστρα τῶν προβάτω,
καὶ 'ς τὰ καμπαναριά σου ἡ κοίτη τῶν κοράκω » (3).

Ἄλλα δημοτικὰ ἄσματα φέρουσι τὴν Ἄμαζόνα ταύτην
μετὰ κλεπτῶν δικαιωμένην, ἀπήχησις βεδοίας τοῦ ἐν Ἰσχυ-
ρία εἰδυλλιακοῦ βίου τῆς Ἀριάδνης καὶ τῆς ἐκεῖσε πιθανῶς
μελετηθείσης μονοθεϊστικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ θρησκευματος,
ὡς δῆλον ἐκ τῶν πρὸς τὸν ἅγιον Γεώργιον ἀρῶν, διότι ὁ κατ'
ἐξοχὴν στρατιωτικὸς ἅγιος τῆς Ἀνατολῆς ἦν ὑποδιαίρεσις τοῦ
ἐνὸς καὶ μόνου διφυοῦς ἀγίου Δημητρίου, ὡς αὐτοὶ οἱ προση-
μειωθέντες ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι δηλοῦσι· τὴν διαίρεσιν ταύτην

(1) Νεῦμα.

(2) Ὁ ἅγιος Γεώργιος ἦν ὁ κατ' ἐξοχὴν παλαιὸς ἅγιος τῶν Ἀθω-
νιτῶν, ἔτι καὶ νῦν ἀποκαλούμενος Ὁροφύλαξ τοῦ ἁγίου Ὁρους,
ἦτοι Ἀκρίτας, Terminus καὶ Μίθρας ὡς λέγουσιν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἀνα-
γεννήσεως.

(3) Jennaraki, Kreta's folks lieder, σ. 122—124.

ἐπέβαλλεν αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς ὡς ἀναγκασίαν παραχώρησιν πρὸς τὴν ἀνακτηθεῖσιν τότε Ρώμην.

Ἡ Ἀριάδνη εἶνε ὁ τύπος τῆς ὠραιᾶς καὶ ἀδαμάστου Ἀμαζόνος ἣν ψάλλουσι πάντες σχεδὸν οἱ τῆς Ἀναγεννήσεως ποιηταί, καὶ ἰδίως ὁ Λουδοβίκος Ἀρίστος ὑπὸ τὸ ὄνομα Marfisa, ἀναγραμματοσμός τῆς ἐλληνικῆς λέξεως Ἄφρισμα, δι' ἧς ἠννοεῖτο αὐτὴ ἡ Γοργόνα, Αὔρα ἢ Λάβρα· ὡς δὲ ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἄσμασι, καὶ παρὰ τῷ μεγάλῳ ἰταλῷ ἐποποιῷ ἡ Ἀριάδνη περιβάλλεται διὰ τοῦ εἰδυλλιακοῦ πέπλου τῆς ἀρματολοῦ κόρης, ὡς αἱ συγγενεῖς αὐτῇ Αὔρα παρὰ Νόννω, καὶ Πανώρηα τοῦ Κρητικοῦ δράματος, τύπος ἄπασαι ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κοσμογονικοῦ μύθου, τῆς Ἑλένης τῶν Γνωστικῶν, ὡς θέλομεν ἶδει ἐν τῇ περὶ Θεοδώρας προσεχεῖ μελέτῃ.

La vergine Marfisa si nomava
di tal valor, che con la spada in mano
fece piu volte al gran signor di Brava
sudar la fronte, e a quel di Montalbano;
e'l dì e la notte armata sempre andava
di quà di là, cercando in monte e in piano
con cavalieri erranti riscontrarsi,
ed immortale e gloriosa farsi (1)

Δὲν εἶνε καιρὸς νὰ καταδειξῶ ὑποῖσιν ἐξήσκησεν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συναξαρίων ἡ Ἀριάδνη καὶ ὁ Ἀναστάσιος· τοῦτο μόνον ἐπὶ τοῦ παρόντος σημειῶ, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς μνήμης τῆς ἁγίας Ἀριάδνης (18 Σεπτεμβρίου) εορτάζονται ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας αἱ ἅγιοι Σοφία καὶ Εἰρήνη, τῇ δὲ προηγουμένη, 17 Σεπτεμβρίου, τέσσαρες ἄλλα μάρτυρες, αἱ ἅγιοι Πίστις, Ἐλπίς καὶ Ἀγάπη, μετὰ τῆς μη-

(1) Orlando Furioso, canto XVIII, 99.

τρός των Σοφίας, μαρτυρήσασαι ἄπασαι ἐπὶ Ἀδριανοῦ· αἱ μάρτυρες αὗται μετὰ τῆς Ἀριάδνης ἀποτελοῦσι τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ, ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰ ἑπτὰ πλανητικὰ ὀνόματα τῶν ὑπὸ Βύζαντος κτισθέντων ἑπτὰ μαγικῶν πύργων, εἰς τὰς ἑπτὰ χριστιανικὰς ἀρετάς, καὶ τὰς ἑπτὰ κοσμοποιούς δυνάμεις τὰς ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτω ὄντος ἀπορροούσας, ἢ τοὺς ἑπτὰ Αἰῶνας τῶν Γνωστικῶν. Εἰς τὸ κοσμογονικὸν σύστημα τοῦ Βασιλείδου ἡ ὀγδοάς τῶν Αἰῶνων ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, καὶ τὸν ἀγέννητον αὐτῶν πατέρα, τὰ δὲ ὀνόματα τῆς Γνωστικῆς ὀγδοάδος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὰ τῶν ἀνωτέρω μαρτύρων. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν ἐκτάσει προσεχῶς· ἤδη δὲ ἀπλῶς σημειῶ ὅτι ἡ μὲν Πίστις τῶν συναξαρτίων καὶ ἡ τῆς Γνώσεως εἶνε ἡ αὐτὴ τῆ Φιδαλεία Ἀριάδνη κατὰ λατινικὴν μετάρρασιν, fides, fidelis, ἡ δὲ Εἰρήνη, ἡ μήτηρ τῆς Ἀριάδνης Βερίνη, περιλάλητος ὁμοίως Ἀμαζῶν εἰς τὰ Στρατιωτικὰ ποιήματα.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὸν περὶ Χουσήθ Ὀλυμπιάδος μῦθον, σημειοῦμεν ὅτι οὗτος, μὲ ὅλην τὴν φαινομένην ἀσημασίαν αὐτοῦ, ἐγκλείει μεγὰλα ἱστορικὰ αἰνίγματα τῶν ὁποίων δὲν ἀντιλαμβάνομεθα καλῶς, ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἐξοφανίσεως τῶν πρωτοτύπων μνημείων ἐν οἷς ἡ ἑλληνικὴ φαντασίαι εἶχεν ὑφάνει τὸν μυθικὸν αὐτῆς πέπλον, συνταύτισασα τὸν Ἀλέξανδρον πρὸς τὴν μυθολογικὴν τῆς Ἀσσυρίας Ἀμαζῶνα βασιλισσάν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ παλαιοὶ περὶ Σεμράμιδος μῦθοι, τοὺς ὁποίους ἔπλασε μὲν ἡ Ἀσιακὴ φαντασίαι μετῆγαγε δ' εἰς Ἑλλάδα ἡ εὐπιστία τοῦ Κτησίου, ἐξηρανίσθησαν ἐντελῶς πρὸ τῆς λαμπάδος τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης, αἱ δὲ ἀνακαλυφθεῖσαι σφηνοειδεῖς ἐπιγραφαὶ ἀντικατέστησαν τὴν μυθώδη τῶν Σύρων περιστερὰν διὰ τοῦ ἀληθοῦς ὀνόματος τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὅστις ἀληθῶς διέπραξε τοὺς ἐπ' ὀνόματι τῆς Σεμράμιδος φερομένους θόλους· εἶνε δὲ οὗτος ὁ Γουκλάτ-ἄβχασσάρ, ἰδρυτῆς τῆς δευτέρας Ἀσσυριακῆς μοναρχίας (745-727) τὸν κατακτη-

τὴν τοῦτον ὑποτάξαντα καὶ τὸν τότε βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ Μεναχεὶμ, ἀποκαλεῖ ἡ ἑβραϊκὴ βίβλος τῶν Βασιλειῶν κατὰ μυστηριώδη καὶ ὅλως δυσεξήγητον πρῶτονιαν. Φούλ. Ὁ Ἀσσύριος βασιλεὺς ἀνυψώσας τὴν κατακτεμένην καὶ εἰς κρατεῖδια διηρημένην Ἀσσυρίαν, ἐγένετο κύριος πάσης σχεδὸν τῆς Ἀσίας φθὰς μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ καὶ διχγράψας τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς πορείαν ἣν ἠκολούθησεν ὕστερον ὁ ἐφάμιλλος αὐτῷ Μακεδῶν κατακτητῆς.

Ὡς γνωστὸν τὸν Ἀλέξανδρον ὠκειοποιήθησαν πλὴν τῶν Αἰγυπτίων καὶ διάφοροι Ἀσιανοὶ λαοί, πλάσαντες ἕκαστος τὸν οἶκετον μῦθον εἰς δικαιολόγησιν τῆς ἰδανικῆς συγγενείας καὶ ἱκανοποίησιν τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας.

Τὰ γραπτὰ μνημεῖα τῆς παλαιᾶς καὶ Μακεδονικῆς Ἀσσυρίας πάντα κατεστράφησαν, μοναὶ δὲ αἱ εἰς τοὺς κύλπους τῆς γῆς κρυβεῖσαι ἐπιγραφαὶ ἐφάνέρωσαν ἐσχάτως τινὰ τῶν μυστηρίων ἐνὸς τῶν μεγαλειτέρων τοῦ παλαιοῦ κόσμου βασιλείων. Ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ ἱστορικῷ ναυαγίῳ κατεποντίσθησαν πᾶσαι αἱ περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Σελευκιδῶν διαδόχων αὐτοῦ Ἀσσυρικαὶ παραδόσεις, αἵτινες θὰ ἐξήγουν πῶς οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, οὐχὶ τοσοῦτον συμπαθοῦντες πρὸς τοὺς ἐν τῷ Εὐφράτῃ βασιλεύσαντας, ἐδέχθησαν ὡς ἀστρονομικὸν κανόνα τὴν χρονίαν τοῦ βασιλέως τῆς Βαβυλῶνος Ναβονασσάρου, ἀκριβῶς ὑποταγέντος εἰς τὸ σπῆπτρον τοῦ προμνημονευθέντος Τουκλάτ-ἄβαλασσάρ, καὶ ἰδίως πῶς οὗτος ὑπὸ τὸ ἑβραϊκὸν ὄνομα Φούλ παρέστη ὡς πάππος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπαρλλάκτως ὡς ὁ τελευταῖος τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς Νεκτεναβός Β' ἑθρυλλήθη ὡς πατὴρ. Τὰ μυστήρια ταῦτα, ἰδίως ὁ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου ἀναγραφόμενος ἀστρονομικὸς κανὼν τοῦ Ναβονασσάρου, ἀντικαστὰς ὕστερον διὰ τοῦ ἔτους τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, μυστηριωδῶς κρυπτομένου ὑπὸ τὸ ἔτος τῆς ἀναρρήσεως τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀριδίου, μόνη

θκυμασία τις ἀνακάλυψις αἰγυπτιακοῦ παπύρου δύναται νά διαφωτίσῃ, λύουσα οὕτω καὶ τὸ μυστήριον τῆς πρὸς τὸν Φοῦλ συνδεομένης Μακεδονικῆς χρονολογίας.

Μ' ὄλην τὴν νομιζομένην ἔλλειψιν παλαιῶν ἱστορικῶν καὶ ἄλλων μνημείων, ἐν Βυζαντίῳ, οὐ μόνον ἐπὶ Ἀναστασίου ἐσώζοντο πολλὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἔτι τοῦ Ψελλοῦ, ὅστις ἀναλύει Αἰγυπτίους ἱστορικούς, ὡς τὸν Χαϊρήμονα, καὶ Ρωμαίους, ὡς τὸν Δίωνα Κόσσιον, καὶ ἄλλους, εἴτε ἐντελῶς ἐξαφηνισθέντας, ἢ ἐν κολοβοῖς ἀποσπάσμασι γιγνωσκομένους νῦν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπιβιβρύνει τοὺς Βυζαντινοὺς μᾶλλον

τὸν Ὁμάρ ἢ κατὰστροφῇ τοσοῦτων κειμηλίων τῆς σεμνῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἀληθεύουσι τὰ ὑπὸ Χαλκοκονδύλου λεγόμενα ὅτι ἐν τακταῖς συνεδριάσεσιν οἱ τελευταῖοι βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων κληρικῶν συνερχόμενοι ἐμπυρόλουν ἑλληνικὰ χειρόγραφα· τὴν δὲ ὁμολογίαν τοῦ Χαλκοκονδύλου ἐπικυροῖ καὶ ὁ Ἰάνος Ἀνύσιος λέγων ὅτι ὁ βυζαντινὸς Ἡφαιστος (Muciger) κατέφαγε πάντα τὰ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀναφερόμενα ποιήματα.

Ὅτι δὲ οἱ ἐπὶ Ἀναστασίου βυζαντινοὶ ἐγνώριζον πολλὰ μυστήρια τῆς Ἀσσυριακῆς ἱστορίας πείθει ἡ προρρηθεῖσα περὶ Χουσήθ Ὀλυμπιάδος διήγησις, τῆς ὁποίας ὁ συντάκτης δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψει τὴν λεγομένην τῶν Ἐβδόμηκοντα ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῶν Βασιλειῶν, ἀλλ' ἄλλο κείμενον μᾶλλον συμφωνοῦν πρὸς τὸ ἑβραϊκὸν πρωτότυπον, ἐν ᾧ ὁ Ἀσσύριος κατακτητῆς ὠνομάζετο Φοῦλ, καὶ οὐχὶ ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ μεταφράσει κακῶς γράφεται Φουά. Ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν περισωθεισῶν ἄλλων βυζαντινῶν παραδόσεων δυνάμεθα νά ἐνοήσωμεν ὅτι ὁ Ἀσσυριακὸς μῦθος ἦν ἐφ' αἰμίλλοις πρὸς τὸν περὶ Βύζαντος ὑπὸ Ἠσυχίου ἀναπτυχθέντα· οὕτω λόγου χάριν παρὰ Σουίδα καὶ Κωδινῷ ἀναγινώσκομεν ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἕστατο τὸ ἀγαλλμα τοῦ Μανασεῖμ ἀποκρούσαντος τοὺς Σχύθας,

καὶ ὅτι τὸ ἄγαλμα τοῦτο συνεδέετο πρὸς τὰ ἐπίσημα μέτρα ἦτοι τὸν μόδιον τοῦ κράτους. Ὁ Μαναίμ οὗτος εἶνε αὐτὸς ὁ εἰς τὸν προειρημένον Φουλ ὑποκύψας ὁμώνυμος βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, λεγόμενος καὶ Μεναχείμ· τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ὡς καὶ τὸ τοῦ προσημειωθέντος ἐτέρου ὑποτελοῦς τοῦ Φουλ, Νιβονασσάρου, συνδέεται τοσοῦτον στενῶς πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὥστε εἶνε ὑπερβέβαιον ὅτι μέγας Ἀσσυρικὸς κύκλος ἐπεκράτησε, καταβρωθεὶς καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ Mulciger. Εἰς τοὺς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Λέοντος φερομένους βυζαντινοὺς χρῆσμοὺς ὁ κοιμώμενος βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων φέρει τὰ ὀνοματὰ Ἰαῶ, καὶ Μεναχείμ. Τὸ πρῶτον ἀπαντῶν καὶ εἰς πολλὰ Γνωστικὰ μνημεῖα, συνεχέστατα φέρεται εἰς τὸ στόμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ὡς Ἰωάννης, ἢ Γιάννης, συγχζόμενος καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ὁμώνυμον Θεολόγον, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἄσμασι,

« ἐγῶμαι τσ' ἀστραπῆς παιδί καὶ τῆς βροντῆς ἐγγόνι »,

ὅπερ εἶνε καθαρὰ μετάφρασις τοῦ ἑβραϊκοῦ ἐπωνύμου τοῦ Ἰωάννου, Βοναργές. Εἶδομεν ὅτι ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ Μεναχείμ, ἐπὶ τὸ ἑβραϊκώτερον ὑπὸ τοῦ Σουΐδα καὶ τοῦ Κωδινοῦ καλούμενος Μαναιμ, συνδέεται πρὸς τὸ ἐπίσημον μέτρον τῆς χωρητικότητος τῶν βυζαντινῶν, ἀναπολῶν οὕτω τὸν Σέρπιν φέροντα ὡς σύνηθες γνῶρισμα τὸν μόδιον ἐν τῇ κεφαλῇ. Ἄλλ' ὁ αἰγύπτιος ἢ μᾶλλον ἀσσύριος οὗτος θεὸς ἦν ὁ κατ' ἐξοχὴν διώκτης τῶν λυμαινομένων τὰ σπαρτὰ καὶ τὰς ὀπώρας ζώφρων, καμπῶν, σκολήκων καὶ ἰδίως τῶν χρουραίων μυῶν (1), σχετιζόμενος οὕτω πρὸς τὸν Σμινθέα Ἀπόλλωνα· τὸν θεὸν τοῦ-

(1) « Ὅταν οὖν ἀπαγορεύσαντες οἱ Αἰγύπτιοι . . . καὶ ἐκτραπέντες ἐπὶ τε δέησιν ἔλθωσι καὶ ἰκετείας τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς, ἐνταῦθα δῆπου τὴν ἐκ τῶν θεῶν μῆνιν ὀρωδοῦσιν οἱ μύες, καὶ ἕς τι ὄρος ἀναχωροῦσι τάξιν πλαισίου φυλάττοντες. » Αἰλιανοῦ περὶ ζώων, ΣΤ, 41.

τον ἀντικατέστησεν ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀγιολογίᾳ ὁ ἅγιος Τρύφων, εἰκονιζόμενος ὡς παῖς χηνοβοσκός καὶ πλήρης θείου πνεύματος, καὶ δρεπανηφόρος. Εἰς τὸ Εὐχολόγιον τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας εὐρηται ὁ περιέργος ἐξορκισμὸς τοῦ ἁγίου κατὰ τῶν λυμαινομένων τὰ σπαρτὰ καὶ τὰς ὀπώρας θηρίων « ὧν καὶ τὰ ὀνόματα σαφῶς ἐπίστανται. » Αἱ ὑπ' αὐτοῦ βοσκόμεναι χῆνες καὶ τὸ προφητικὸν πνεῦμα ἀναπολοῦσι τὸν παῖρα Αἰλιανῶ « παῖδα ὠραῖον . . . χηνῶν παιδα » τὸν ἐρασθέντα ὑπὸ ἀσπίδος καὶ διὰ ταύτης προγιγνώσκοντα τὰ μέλλοντα (1). Τὸ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἁγίου παιδὸς σύμβολον δηλοῖ τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρποκράτους (δρεπανηφόρου), καὶ ἐξηγεῖ τὸν ἐν τοῖς Διονυσιακοῖς τοῦ Νόννου μῦθον (18, 236) περὶ τῆς πάλης τοῦ Ἀσσυρίου Διὸς πρὸς τὴν τετρατῶδη Κόμπην.

Ἄλλ' ὁ ἔρωσ τῆς ἀσπίδος πρὸς τὸν ὠραῖον χηνοβοσκὸν παῖδα ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν ἰδίου κύκλου ἐπιχόμενου ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὴν πρὸς τὴν Λάμιαν τοῦ ἱερατοῦ πάλην καὶ τὸν ἔρωτα τοῦ Γιάννη, ἥτοι τοῦ Ἀσσυρίου Ὠάνου· τὸ γεγονός τοῦτο διασαφεῖ κάλλιστα τοὺς περὶ Ἀλεξάνδρου Ἀσσυρίου μύθους, ὡς καὶ τὰς πρὸς τὴν Ἑλένην Κοργόνα σχέσεις αὐτοῦ, τὴν ὑπὸ τῶν ἐν Νικαίᾳ αὐτοκρατόρων ἀντικατάστασιν τοῦ ἁγίου Δημητρίου ὑπὸ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος, ὡς ὑπάτου στρατιωτικοῦ ἁγίου, ὡς καὶ τὰς ἐπὶ τῆς Ἀναγεννήσεως Ρωμαϊκᾶς προσπαθείας εἰς συνταύτισμὸν τοῦ Ὠάνου πρὸς τὸν Ἰκνὸν διὰ τῆς πλαστογραφήσεως τοῦ Βηρωσοῦ καὶ ἄλλων ἀνυπάρκτων ἀσσυρίων, ἑλλήνων καὶ ρωμαίων συγγραφέων, πλαστογραφίαν τὴν ὁποίαν κατεμήνυσαν οἱ τότε Στρατιῶται, ἀπέριψε δὲ καὶ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη θεωρήσασα τὸν λατινικὸν Βηρωσοῦ ὡς καθαρὸν ἐπινόημα τοῦ ἐκ Βιτέρβου Ναννίου, οἰκείου τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου τοῦ Βοργίου.

(1) Αἰλιανός, Δ, 54.

'Αλλ' ὁ πρὸς τὸν Ἰανὸν συνταχτισμὸς τοῦ Ἀσσυρίου Ὡά-
νου φαίνεται παλαιότερος τῆς Ἀναγεννήσεως, ἐκ μεγάλου δὲ
συγγραμματος γραφέντος πρὸ τῶν Σταυροφοριῶν καὶ προσερχο-
μένου ἐξ Ἀθηνῶν, βλέπομεν ὅτι ὁ μικρογίγας χηνοβοσκὸς ἐ-
λατρεύετο ὑπὸ τῶν Στρατιωτῶν ἐν μυστικῇ θήρᾳ ὡς Διόνυσος
Νεμρώδ, ἀναπολῶν οὕτω τὸν ὑπὸ τοῦ Νόννου ἀδόμενον Ἰόδακ-
χον, παῖδα καὶ γίγαντα πλατύτερον τῶν οὐρανῶν, ὡς καὶ τὸν
ἄγιον Δημήτριον, ὡς ἐπροσημειώθη. Οὕτω δ' ἐξηγοῦνται καὶ
τὰ ὑπὸ Χωνιάτου καὶ τοῦ ἡμετέρου Ἀνωνύμου γραφόμενα πε-
ρὶ τοῦ δεπνηθῆρος Ἀνδρονίκου τοῦ Κομνηνοῦ, τῆς μυστικῆς
θυσίας τοῦ υἱοῦ τοῦ Μανουήλ, καὶ τῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πην-
τοκράτορος ἐξεικονίσεως τοῦ πρώτου ὡς θηρευτοῦ Νεμρώδ. Ὁ
ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνερχόμενος Ἀσσύριος Ὡάνης εἶνε αὐτός ὁ
γίγαντώδης δίκερως κύκνος, ὁ μνημονευόμενος ἐν τῇ ὀπτασίᾳ
τοῦ Ἀγαθαγγέλου, τοῦ ὁποίου τελευταία ἀληθῆς ἐνσάρκωσις
εἶνε αὐτὸς ὁ τοῦς ὀφθαλμοῦς τοῦ θεόπτου δικαιοῖγων Λέων, ὁ
τῶν βυζαντινῶν χρησμῶν κοιμώμενος βασιλεὺς, Λέων ἢ Πτω-
χολέων, ὁ ἰδρυτῆς τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ἀθηναϊκῆς δυναστείας, τῆς
ὁποίας τελευταῖος ἀντιπρόσωπος εἶνε ὁ Ἀναστάσιος, ἐν μέρει
δὲ καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ὡς θέλομεν ἐκθέσει ἐν τῇ προσεχεῖ
μελέτῃ.

Δὲν προτίθεμαι νὰ ἐκθέσω, πολλῶ δὲ μᾶλλον συζητήσω
περὶ τὰ καθ' ἕκαστα πᾶσαν τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀναστασίου.

Λαθὼν ὡς θέμα τῆς ἱστορικῆς ταύτης εἰσχωγῆς τὸν πο-
λυειδῶς ὑπὸ τε τῶν τότε καὶ νῦν βυζαντινιζόντων ἐκφρασι-
σθέντα τοῦτον βασιλέα, ἠθέλησα ν' ἀποδείξω ὅτι τὰ ἐκκλησια-
στικὰ μνημεῖα δὲν συνάδουσι πρὸς τὰ ἱστορικὰ, καὶ ἐνῶ τὰ
πρῶτα πλάττουσιν ἀνυπάρχτους διωγμοὺς τοῦ χριστιανισμοῦ,
τὰ τελευταῖα οὐδόλως ἀνκφέρουσι τοιοῦτους, παρερχόμενα ἐν
σιγῇ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς νέας θρησκείας. Ὁ πρὸς τὴν Ρώ-
μην καὶ τοὺς συμμαχοῦντας αὐτῇ Ἰσχυρὰς ἀγῶν ἦν κυρίως φυ-

λετικὸς, οὔτε οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἀμαθεῖς ἄνθρωποι ἠννόουν τότε ὅποῖαι αἱ λεπταὶ ἐκείναι αἰρετικαὶ διενέξεις· περὶ μιᾶς ἢ δύο φύσεων τοῦ Θεοῦ, περὶ δικαιοσύνης καὶ χωριζόντων, καὶ ἄλλαι λεπτολογίαι ὕστερον ἐρευρεθεῖσαι εἰς περικάλυψιν τῆς ἀληθείας, ἀρῶ οἱ ὡς λεπτολόγοι χριστιανοὶ οὕτω γαρκατηριζόμενοι Βυζάντιοι ἐν πομπῇ ἔτι ἐτέλουν ἀληθεῖς ἀνθρωποθυσίας εἰς ἐξίλασμον τοῦ ἐν τῇ γερύρᾳ τοῦ Μάμαντος ἐμρωλεύοντος δράκοντος, αὐτὸς δὲ ὁ τοιοῦτον δυσρημόμενος Ἀναστάσιος πρῶτος ἀπηγορεύσει « τὴν βουθυσίαν τῶν εἰδώλων » τῶν Βυζαντινῶν, ὡς λέγουσι τὰ Πάτρια τῆς Πόλεως.

Ἡ βυζαντινὴ τοῦ Ἀναστασίου εἶνε τὸ σπουδαιότερον σημεῖον οὐ μόνον τῆς βυζαντινῆς ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς κοσμικῆς ἱστορίας, ὡς τέμνουσα νέαν περίοδον ἐν τῇ ἀνελιξίῃ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· εἶνε ἡ τελευταία ἀπόπειρα τοῦ πλκαιοῦ πολιτισμοῦ εἰς σωτηρίαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐπαπειλοῦντος κινδύνου. Ὁ Νόννος ἐξείκονισας τὴν πάλην ἐκείνην διὰ τοῦ φωτεινοῦ Θεοῦ πλκαιοῦτος πρὸς τοὺς μελαγχρόους Ἰνδοὺς, ἐπανηγύρισε μὲν τὴν νίκην τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς ἀνακκινίσεως τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, ὡσεὶ ὁμοῦ προῖτῶν τὴν ἐρήμερον ἀνακωχὴν, παριστᾶ τὸν μέλανα Δηριόδην διωκόμενον ὑπὸ τοῦ Διονύσου, μὴ ρονεσόμενον ὁμοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς κρυπτόμενον εἰς τὰ μέλανα ὕδατα τοῦ Ἰθάσπου. Τοιοῦτος ἀθάντος δαίμων, ἐχθρὸς τοῦ ἐλληνισμοῦ, ἔδεται καὶ ὁ Ἐκτωρ Ρωμαῖος ἐν τῷ κατωτέρῳ ποιήματι τοῦ Καλέντη. Οὕτω δὲ καὶ ὁ ποιητὴς τῆς Γαλεωμουαχίας παριστᾶ τὰς κατὰ μυῶν θριαμβευσάσας γαλαῖς πατασσομένας μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ ἀοράτου ξύλου, τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ὡς θέλομεν ἴδει ἐν προσεχεῖ μελέτῃ, ὁ Προκόπιος πρὸ τοῦ θανάτου τῆς Θεοδώρας ἐξιστορεῖ συμβάντας σεισμοὺς καὶ ἄλλας θεομηνίας, καὶ τὸ περιεργότερον ὅτι ἡ μυστικὴ Γοργόνα, Πορφυρίων λεγομένη ὑπὸ τοῦ Βυζαντινῶν, Παρφόρης δ' ἔτι ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐξώκειλε καὶ ἐτελεύτησε παρὰ τὸ παλάτιον τῆς Ἰσ-

ρείας, ἔνθα ἡ Θεοδώρα, τελευταία τοῦ ἑλληνισμοῦ ἱεροφάντης, ἐτέλει τὰ μυστικά ὄργια. Τρία δημοτικά ποιήματα περὶ Βελισαρίου ἐξυμνοῦσι τὸν στρατάρχην τοῦ Ἰουστινιανοῦ τυφλοῦμενον διὰ χρυσοῦ μυχθελίου καὶ ἐπαιτοῦντα τὸ ἔλεος τῶν διαβατῶν. Αἱ ἀλληγορίαι αὐταὶ ἔχουσι μεγαλειτέρην σημασίαν πασῶν τῶν βυζαντινῶν χρονογραφιῶν, διότι ἐν ἐκεῖναις μὲν εὐκόλως ἐννοοῦμεν τὴν ὑποκρυπτομένην ἱστορίαν, ἐν ταύταις δὲ ἀδυνατοῦμεν νὰ εὕρωμεν πόθεν ἀρχεταὶ τὸ ψεῦδος καὶ ποῦ ἐπὶ τέλους κοιμᾶται ἡ ἀλήθεια.

Ἄν οἱ μνημονευθέντες ἀπόλογοι ἦσαν μεμονωμένοι, ἴσως θὰ ἐξελαμβάνοντο ὡς φαντασίας παίγνια ἀργῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρὰ τὰς ἀλληγορικὰς ταύτας διαμαρτυρήσεις ὑπὲρ τῆς προγεγραμμένης ἀληθείας, παρουσιάζεται ἡ ἀπέραντος Στρατιωτικῆς φιλολογίας, συνισταμένη εἰς ποιμενικὰ εἰδύλλια, ὕμνους, δράματα, καὶ ἰδίως μυθιστορίας, πάντα δὲ ταῦτα ἔχουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀθηναῖκοῦ οἴκου Λέοντος τοῦ Μεγάλου, ἀρξάμενην ἀπὸ τῆς Ἀθηναϊδος καὶ τελευτήσασαν εἰς τὴν Θεοδώραν. Τὰ μνημεῖα ταῦτα περιῆλθον ἡμῖν ἐν μέρει ἐν τῇ πρωτοτύπῳ αὐτῶν γλώσσῃ, τῇ ἑλληνικῇ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἐν ξέναις μεταφράσεσιν, αἵτινες ρητῶς ὁμολογοῦσιν ὅτι μετεγλωττίσθησαν ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ· ἀλλὰ καὶ ἂν ἔλειπεν ἡ ἐπικυρωτικὴ αὕτη ὁμολογία, αὐτὰ τὰ ἐξιστορούμενα γεγονότα ἔχοντα σκηνὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Λακεδαίμονα, τὰς Ἀθήνας, τὴν Εὐβοίαν, τὴν Ἡΰπειρον, τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἄλλας ἑλληνικὰς χώρας, θὰ ἐξήρουν εἰς ἀναμφισβήτητον ἀναγνώρισιν τῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς των. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ ἀλληγορικὸς πέπλος καλύπτει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων, ἀλλὰ καὶ τὰ πλαστὰ ἐκεῖνα ὀνόματα ἔχουσι τὴν κλεῖδα τῆς ἱστορικῆς των σημασίας. Οὕτω φερ' εἰπεῖν ἐν τῷ μεγάλῳ κύκλῳ τῶν λεγομένων *romanzi di cavalleria* τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Amadis*

di Gaula, εύκόλως άναγνωρίζεται έν τμημα αύτου τὸ λεγόμενον Primaleone, έν ᾧ ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δηλοῖ ὁ ἐξυμνούμενος βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ εἶνε αὐτὸς ὁ Λέων Πρῶτος. Τὰ μυθιστοριώματα ταῦτα ἐψυχρώγησαν έν ὄλω τῷ μεσαιῶνι τοὺς ἐραστὰς τοῦ Στρατιωτικοῦ ἢ τοῦ ἱπποτικοῦ βίου, ἦσαν δὲ τὸ τελευταίον εὐφρυνὲς ὄπλον τῆς Ἀθηναϊκῆς σχολῆς εἰς προσηλυτισμὸν τῆς κοινωνικῆς τάξεως, ἥτις ἐπὶ τῷ θεαθῆναι ὑποκύψασα εἰς τὸ θρησκευτικὸν καθεστῶς, ἐκ μόνης τῆς άναγνώσεως ταύτης ἐμκλήθηνεν ὅτι ἐγένετό ποτε ὁ ἄνθρωπος εὐτυχέστερος καὶ δὲν πρέπει ν' ἀπελπίζηται περὶ άναγεννήσεως· εἰς μόνα τὰ μνημεῖα ταῦτα ὑρεῖλουσιν οἱ μὲν Ἕλληνας ν' άναζητήσωσι τὴν μεσαιωνικὴν ἀληθῆ ἱστορίαν τοῦ ἔθνους, οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι τὴν ἐξήγησιν τοῦ μυστηρίου τῆς ἑλληνικῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ νῦν θριαμβεύσαντος πολιτισμοῦ κατὰ τῆς μεσαιωνικῆς βροβαρότητος.

Ὁ άναγινώσκων καὶ αὐτὴν τὴν Βυζαντινὴν χρονογραφίαν εύκόλως άναγνωρίζει ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων αὐτῆς ἐτρέφθησαν διὰ τῆς άναγνώσεως τοιούτων άπηγορευμένων συγγραφέων, καὶ ὑπ' αὐτὸ δὲ τὸ φρίματρον τῆς λογοκρισίας ὑπεκφεύγουσιν ἀλληγορικαὶ τινες εἰκόνες, αἵτινες διήλθον άπρατήρητοι ὑπὸ τῶν άμυήτων εἰς τοιαῦτα μυστικὰ βιβλία λογοκριτῶν.

Μ' ὄλην τὴν ἐπιδεικνυομένην θρησκομανίαν τῶν τότε ἀνθρώπων, ἀλληλουχία άναντιρρήτων γεγονότων διατρανοῖ ὅτι εὐλικρινῆς πίστις ἐνεπλώλεε μινον εἰς ἀπλοϊκάς τινας ψυχάς, οἱ δὲ πομπῶδεις κήρυκες τῆς πίστεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄλλον ἐλάτρευον πρακτικώτερον θεὸν τοῦ ἰδανικοῦ Ἰησοῦ· διατηρήσαντες διὰ τῆς βίας καὶ τῆς έν τῇ άμαθείᾳ ἀποκτηνώσεως τὴν ἄζηλον αὐτῶν τυραννίαν, δὲν ἔπαυσαν ἐπὶ ὄλην χιλιετηρίδα τρέμοντες μὴ ἐπέλθῃ ἡ ὥρα καὶ καταπέσῃ τὸ ὑποκριτικὸν προσωπεῖον εἰς τὸν πρῶτον Ἀθηναϊκὸν κόλαφον· διὸ

καὶ ὅταν οἱ Σταυροφόροι ἐστενοχώρουν πολιορκούντες τὴν Πόλιν, οἱ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀγαθῶν στερηθέντες φιλόχριστοι Βυζάντιοι μανιώδεις ἐρρίφθησαν κατὰ τοῦ μεγάλου χαλκοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ κατεσύντριψαν τὸ ἀβλαβές ξόανον, θεωροῦντες τοῦτο ὡς τὸν κακὸν δαίμονα τὸν ὑποδείκνυτα εἰς τοὺς ξένους ἐπιδρομεῖς τὸν ἀπόρρητον κήπον τῆς χριστιανικῆς τρυφῆς (1). αὐτὸς ὁ πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Κυματηρὸς ἀνακράζας « ἡ σκύλλα μᾶς ἔφαγε », δὲν ἐτόλμησε νὰ μεταβῆ ἐν Νικαίᾳ, καίτοι ἐπανειλημμένως ζητηθεῖς, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Σταυροφόρων ἐγκαταστάς ἐν Διδυμοτείχῳ διεβίωσεν ἀνευθυριάστως τρώγων τὸν ἄρτον τῶν Λατίνων, καθ' ὃν πρὸ τῆς ἀλώσεως ἐξεσφενδόνιζεν ἀσυνειδήτους φλυαροκοπίαις περὶ διαφορᾶς δογμάτων. Ἄγνωστον ὅποια ἡ κατασυντριβείσα Ἀθηνᾶ, ἐκ τῶν Πατρῶν ὁμῶς μανθάνομεν ὅτι ἐν τῶν πολλῶν ἐν Βυζαντίῳ ἀγχαλμάτων τῆς Θεᾶς συνεχέετο πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ Λέοντος Α'. Βερίαν, τὴν ὕστερον ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκαιοποιηθεῖσαν μάρτυρα ἀγίαν Εἰρήνην (2). Ἡ μήτηρ τῆς Ἀριάδνης διαδραματίζει μέγα πρόσωπον ἐν ταῖς Στρατιωτικαῖς ἐποποιίαις ἀποκαλουμένη Griana, Briana, γενναία ἐπίσης ὡς τὴν κόρην τῆς Ἀμαζῶν, ἀπωθοῦσα τοὺς πολεμίους καὶ ἀνδρικῶς ἰθύνουσα τὸ κράτος. Ἡ πρὸς τὰς Ἀμαζόνους παραβολὴ τῶν μεγάλων ἐκεῖνων βασιλισσῶν πιθανῶς ὅτι προήλθεν ἐκ τῆς ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἐξεικονισεῶς των, ἧ καὶ ἐκ τῆς ἀναμίξεως των εἰς τὰς Στρατιωτικὰς ἐταιρεῖας, ὧν ἦσαν αἱ ἱεροσφάν-

(1) Χωνιάτης σελ. 738 ἔκδ. Migne, καὶ σελ. 442. τοῦ παρόντος τόμου.

(2) « Ἡ ἐν τῷ Ἱπποποδρομίῳ καθεζομένη γυνὴ ἐν σελλῶ χαλκῷ . . . ὁ μὲν Ἱπρωδίων ἐδίδαξε Βερίαν εἶναι τοῦ Μεγάλου Λέοντος, ὡς δὲ ἐγὼ παρὰ πλείονων ἤκουσα, ἐξ Ἑλλάδος εἶναι τὸ εἶδωλον μᾶλλον τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπερ καὶ ἐπίστευσα. » Θεοδώρου Ἀναγνώστου παρὰ τὰς ἐπιστάσεις, σ. 708, καὶ 521 (ἐν Κωδινῷ ἔκδ. Migne).

τεις, ἀπαρχαλλάκτως ὡς καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις αἱ ἱεραὶ γυναικες τῶν ἀδελφοποιητῶν ἀμρότεροι αἱ ὑποθέσεις αὐταὶ ὑποστηρίζονται ὑπὸ τῶν μνημείων, ἡ δὲ ἀνάπτυξις τῶν συνθεομένη πρὸς τὸν τότε ἐκ Βυζαντίου γνωσθέντα ἐν τῇ Δύσει ἱπποτικὸν καὶ τιμαριωτικὸν βίον θὰ μᾶς παρέστυρε πολὺ τοῦ προκειμένου.

Ἄλλ' ἐνῶ αἱ βασιλισσαι ἐκεῖναι παρίστανται πρότυπα ἀγνότητος καὶ ἀνδρικοῦ ἡρώδου, συγχρόνως ἐκρυαλίζονται ὑπὸ φίλων ἱστορικῶν ὡς ταμεῖα πάσης κακίας καὶ βδελυρότητος. Αὐτὴ ἡ σεμνὴ Ἀριάδνη ἀποκαλεῖται ἀκόλαστος γυνή, διωχθεῖσα διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος, νυμφευθέντος ἐτέρην γυναῖκα, καὶ ὕστερον ἀνκληρηθεῖσα συνάπτει ἐρωτικὰς σχέσεις πρὸς τὸν Ἀναστασίον, ζῶντος ἔτι τοῦ πρώτου συζύγου (1). Ἄν το γεγονός τοῦτο ἦν μεμονωμένον, εὐκόλως θὰ ἐπιστεύετο ὅτι ἡ ὥραία Ἀμυζῶν δὲν διέπρεψεν ἐπὶ χρηστότητι ἡθῶν· ἀλλ' ἡ ἀκολασία τῶν πρώτων βασιλισσῶν, καὶ ἰδίως τῶν Ἀτθίδων, εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἱστορικὸς κανὼν, καὶ ἡ ἱστορία ὁρεῖται ν' ἀναζητήσῃ τὴν ἐξήγησιν τοῦ μυστηρίου, ἀφοῦ μάλιστα οἱ τὰς σεπτὰς γυναῖκας ἐκρυαλίζοντες ἐπὶ πορνείᾳ ἦσαν σύγχρονοι, φίλοι καὶ μάλιστα συγγενεῖς αὐτῶν καὶ ἄγιοι ἄνθρωποι. Αὐτὴ ἡ μήτηρ τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ Κωνσταντίνου, ἡ ἀγία Ἐλένη, παρίσταται ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων χρονογράφων, καὶ αὐτοῦ μάλιστα τοῦ συγγενοῦς τῆς ἀγίου Εὐσιγνίου, εὐτελεῖς ἐταῖρα, κόρη ταπεινοῦ πανδοχέως ἐν Δρεπάνῃ τῆς Βιθυνίας, ἐνθα διανοικτερεύσας ἐγνώρισεν αὐτὴν ὁ Κωνσταντῖνος Χλωρός. Ἐταῖρα ὁμοίως ἡ σύζυγος τοῦ Ἀρκαδίου, Εὐδοξία, συλ-

(1) « Ἐν τῇ Χαλκῇ πόλει τοῦ Παλατίου Ζήνωνος καὶ Ἀριάδνης τῆς σώφρονος ἔσχατον καὶ αἰσχρὰς τὸ πρότερον. » Παραστάσεις σ. 720 (Migne Patrol. Graeca, CLVII, « προσφιλιωθῆναι ἔτι ζῶντος αὐτοῦ [Ζήνωνος] τὴν Ἀριάδνην τῆς Ἀναστασίας » σελ. 677 αὐτόθι.

λαβοῦσα μετ' αὐτοῦ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου τὸν μέλλοντα βασιλέα Θεοδοσίον τὸν Β', ὡς λέγει ὁ Ζώσιμος καὶ αὐτὴ ἡ ἐκκλησίαι δέχεται ἐπιτρέπουσα τὴν ἀπ' ἐκκλησίας παράστασιν δράματος (Sacra Rappresentazione) περιελθόντος ἡμῶν. Ἐταῖρα καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Θεοδοσίου τούτου, ἡ Ἀθηναῖς, λαβοῦσα μάλιστα ἐν αὐτῷ τῷ βραπτίσματι τὸ ὄνομα μιᾶς Ἑβραίας παλλακίδος τοῦ Δαυὶδ, Εὐδοκία. Ἐταῖρι καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Λέοντος Α' καὶ ἡ προμνημονευθεῖσα Ὑγάτηρ αὐτῆς Ἀριάδνη. Ἀλλὰ πάσας τὰς ἐστεμμένους ἑταῖρας ὑπερηκόντισεν ἡ Θεοδώρα, τῆς ὁποίας ὁ φίλος Προκόπιος συνέγραψε τὸν σκανδαλώδη βίον. Σημειωτέον ὅτι ὁ πορνολογικὸς οὗτος κανὼν ἐφαρμόζεται εἰς μόνας τὰς συζύγους τῶν ὀρθοδόξων αὐτοκρατόρων, διότι οὐδὲ λόγος γίνεται περὶ ἑρωτικῆς τινος παρολισθήσεως τῶν γυναικῶν τῶν ἀπὸ Ἰουλιανοῦ μέχρι Θεοδοσίου τοῦ Α' βασιλευσάντων Ἀρειανῶν βασιλέων. Καὶ οὐ μόνον ἑταῖραι, ἀλλὰ καὶ εὐτελεστάτου γένους ἦσαν αἱ ἐστεμμέναι αὐταὶ Λαῖδες, ὡς καὶ οἱ σύζυγοι αὐτῶν. Ἐνῶ ὁ Ἰουστινὸς καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἐκραυλίζονται ὡς βουκόλοι καὶ ὄλως ἀγράμματοι, Λέων ὁ Μέγας ἀποκαλεῖται Μακέλλη, δηλαδὴ σφαγεὺς, ἡ δὲ Βερίνα χορδοπλόκος· εἶνε γνωστὰ τὰ περὶ Θεοδώρας λεγόμενα ὡς κόρης τοῦ ἀρματοτρόφου Ἀκκίου, ὡς Ἀμζόνος δούλης ἐξαχθείσης ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐξ εὐτελοῦς χαμηλοπέριου, ἢ καὶ κατ' ἄλλους νηθούσης ἔρις, καὶ ἀπὸ ἐπιταίχης ζώσης.

Θὰ ἦν ἀληθῶς γεγονὸς ἀπαίσιον ἂν τὸ νέον θρήσκευμα τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ ἀγνοῦ γάμου ἐνεκκινίαζε τὴν βρασιλείαν του διὰ τοῦ ἐταιρικοῦ στίγματος τῶν εὐσεβῶν ἰδρυτριῶν του.

Ἐν τῇ μυθικῇ ταύτῃ πορνείᾳ ἐγκείται τὸ μέγα μυστήριον τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, τὰ δ' ἐν τῷ Παλκτίῳ τελούμενα μυστικὰ ὄργια κατὰ μίμησιν τῆς πρὸς τὸν δράκοντα Ἀμμωνα ἐνώσεως τῆς Ὀλυμπιάδος, ἥτοι τῆς βορβορώδους ὕλης πρὸς τὸ θεῖον πνεῦμα, ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τῆς περιελθού-

σης ἡμῖν ἀπεράντου Στρατιωτικῆς φιλολογίας. Ἡ Θεοδώρα εἶνε αὐτὴ ἡ ἐταίρα Νέαιρα, ἡ μετὰ φρικώδη ἀκόλαστον βίον ἐξαγνιζομένη ὡς ἱερεια καὶ βασιλίσσα τῶν ἐν Λίμναις τῆς Ἀττικῆς τελουμένων Διονυσίων μυστηρίων, καθ' ἧς φέρεται ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Δημοσθένους γνωστὴ μυστικὴ δημηγορία, ἧς ἀντιγραφὴ ἡ περιώνυμος τοῦ Προκοπίου συγγραφή, τὴν ὁποίαν εὐπίστοι ἱστορικοὶ ἐξέλαβον ὡς Θουκυδίδειον μνημεῖον. Ὡς Νέαιραν ἐξυμνοῦσιν τὰ ῥήματα ὁ Μάρουλλος εἰς τοὺς ἐρωτικούς ὕμνους αὐτοῦ καὶ ὁ Δημήτριος Μόσχος ἐν τῇ ὁμώνυμῳ κωμῳδίᾳ τῇ ὑπὸ Μουστοξύδου τὸ πρῶτον ἐκδοθείσῃ. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν ἐκτάσει ἐν τῷ προσεχεῖ τόμῳ.

Εἶνε ἀξιοσημείωτον ὅτι, ἐνῶ οἱ σοφοὶ ἱστορικοὶ οὕτως ἐπλαγήθησαν, ἀνάνδρως μάλιστα ἐκπαυλίσαντες ἀδράς βασιλίσσας, ὁ ἄσφοπος ἑλληνικὸς λαὸς ἀρκοῦμενος εἰς τὰ ἀθάνατα ποιήματά του γινώσκει κάλλιον τῶν σοφῶν τὴν ἐξουσίαν ἱστορίαν. Δὲν προτιθεμαὶ ν' ἀνακλύσω οὔτε τὰ δημοτικὰ ἄσματα, οὔτε τὰς Στρατιωτικὰς ἐποποιίας, ἀπλῶς θὰ συγκρίνω τὸν μέγαν ἐπικὸν τῆς βασιλείας τοῦ Ἀναστασίου πρὸς ἓνα ἀδελφὸν Ἀθηναῖον ποιητὴν, ἐν ταπεινοτέρῳ μὲν γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν ἴσῃ φαντασίᾳ ἐξυμνήσαντα τὸ αὐτὸ ἑλληνικὸν δράμα, ὑπὸ πλειοτέρων ἀναγνωσθέντα καὶ ἔτι ζῶντα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ λαοῦ, τὸν εἰκωτῶς ὀνομασθέντα Ὀμηρον αὐτοῦ, τὸν ποιητὴν τοῦ Ἑρωτοκρίτου. Ὡς ὁ Νόννος θεωρῶν πρωτεύουσαν τοῦ ἑλληνισμοῦ τὴν τότε ἐδρὰν τοῦ μεγαλοκυράτου τῶν Ἀθηνῶν, τὰς Θήβας, ἐξυμνεῖ τὸν Διόνυσον Ἀναστάσιον ἀγωνιζόμενον πρὸς τοὺς σκοτεινοὺς Ἰνδοὺς, ἦτο, τοὺς ρωμαϊζόντας Θρακκας, οὔτω καὶ ὁ Ἑρωτοκρίτος, ἐν πολλοῖς ἀναπολῶν τὸν Διόνυσον, ἐλευθεροῖ τὰς ὑπὸ τῶν Βλάχων πολιορκουμένας Ἀθήνας, φρονέων τὸν ἥρωα τούτων ἡγεμόνα, Ἄριστον, ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸν Δηριάδην.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ ὄνομα Βλάχοι κυρίως ἀπονεμόμενον εἰς τοὺς πέραν τοῦ Ἰστροῦ οἰκοῦντας Ρωμῶνους, ἐν Ἑλλάδι

σημαίνει ἐν γένει πάντα μὴ ἄστὸν, ἰδίως μετεργόμενον τὸν ποιμενικὸν βίον, λεγόμενον καὶ Βουνήσιον· τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄνομα ἀποδιδόμενον ἔτι ὑπ' αὐτῶν τῶν Ρωμούνων εἰς τοὺς κατοίκους ἰδίως τῆς Βλαχίας « Munteni » καλουμένους, ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ὄνομα Βουνήσιος καὶ Βλάχος ἦν ποτε τὸ κύριον τῶν νῦν εἰς Ρωμούνους μεταβληθέντων μιγάδων τούτων Λατινο-Θρακῶν. Τὸ ὄνομα Βλάχος ἀπαντῶν ἐν Διονυσίῳ τῷ Βυζαντιῷ, ὡς δῆλον ἐκ τῆς τοποθεσίας τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τοῦ ἐν τῇ Θ' ἑκατονταετηρίδι ἐθνικοῦ ἐπωνύμου « τοῦ Βλαχέχ » (1) τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τοῦ δευτέρου, ἔν' ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ παλαιότερα μνημεῖα, ἀποδεικνύει ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ ὀνόματι τῶν Θρακῶν δέον ν' ἀναζητηθῇ ἡ ἐρμηνεία τοῦ μυστηριώδους τούτου ὀνόματος, διότι ἡ ἐκ τοῦ ἀκατανόητου γερμανικοῦ Welche παραγωγή, οὔτε ἱστορικῶς ὑποστηρίζεται, οὔτε ἔχει λόγον τινὰ ἐρχομοζομένη καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ὄρεσιβίους Ἕλληνας ποιμένεας τοὺς οὐδὲν κοινὸν ἔχοντας πρὸς τοὺς Λατινοθρακῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὄνομα γράφεται καὶ Βράχος ὑπὸ Φιλῆ καὶ ἄλλων (2), οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τοῦτο εἶνε μετὰφρασις τοῦ Βουνήσιος, Muntanus, ἐπομένως καὶ τοῦ Θ ρ χ ζ, διότι καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ τραχῆς πιθανώτερον παράγεται, καὶ ἰδίᾳ δὲ φυλῇ ἔφερε τὸ ὄνομα, οἱ Ὅρειοι Θρακῆς ἢ Ὅρεινοί, ὡς καὶ οἱ Βυζαντινοὶ καλοῦσι τοὺς Βλάχους « οἱ κατὰ τὸν Αἰμον Ὅρεινοί » (3).

Ὅπως δὲ ποτε τοὺς παρὰ Νόννω Ἰνδοὺς, ἢ Θρακῆς ὡς εἶπομεν, ἀντικαθιστῶσι παρὰ τῷ Ἑρωτοκρίτῳ οἱ Βλάχοι πολιορκηταὶ τῶν Ἀθηνῶν· εἰ καὶ οἱ ἐπικοί ποιηταὶ δὲν λαμβάνουσι

(1) Μηρολόγιον Βασιλειανὸν (Migne Patr. Graeca, CXXVII, σ. 318,

(2) Philae, Carmina, I, 207 ἑκδ. Miller, ἐνθα ρητῶς καλοῦνται Βράχου οἱ Θρακῆς προεχτεῖς.

(3) Ἐν. Ἀνάβ. VII, 4, 11. Πηγυμέρης 627, ἑκδ. Migne.

πάντοτε ὑπ' ὄψει τὴν ἱστορικὴν καὶ γεωγραφικὴν ἀκρίβειαν, ἐν τούτοις ἐκ παλαιᾶς γεωγραφίας βλέπομεν ὅτι τὰ ὄρια τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων προσήγγιζον εἰς τὰ τῆς Θράκης, οὐχὶ βεβαίως τῆς ὑπὸ τῶν πελαίων ἐννοουμένης χώρας, ἀλλὰ τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ τότε ἐγκατεστημένων σκηνητιῶν Βλάχων, ἀφ' ὧν καὶ ἡ πρώτη ὠνομάσθη Μεγάλη Βλαχία. Οἱ Βλάχοι οὗτοι ποιμένες ἦσαν καὶ εἰσὶ τὸ ρουτῶριον τῶν μαστισάντων τὴν Ἑλλάδα ληστῶν, ὡς ρητῶς γράφει ὁ πρὸ τῶν Σταυροφοριῶν ἐπισκερθεὶς τὴν Θεσσαλίαν Ἰουδαῖος περιηγητὴς Βενιαμίν, καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα μέχρι τοῦ νῦν βεβαιούσι. Τοιοῦτος ληστοποιμὴν ἦν καὶ ὁ ἐν ἔτει 799 μνημονευόμενος ὑπὸ Θεοφανους Ἀκάμηρος ἄρχων τῆς Βελζητίας (Βελίτσας), τὸν ὅποσον ὑπεκίνησαν οἱ ἐν Ἑλλάδι εἰς ἀπαγωγὴν καὶ λύτρωσιν τῶν ἐν Ἀθήναις φρουρουμένων κατὰ δικταγὴν τῆς αὐτοκρατορίας Εἰρήνης υἱῶν τοῦ πενθεροῦ τῆς Κωνσταντίνου Δ'. (1). Ἄν ἄλλοι λόγοι δὲν ἀντέκειντο, ἠδύνατο νὰ εἰκασθῆ ὅτι ὁ ὑπὸ Ἐρωτοκρίτου διὰ μακρῶν περιγραφόμενος πρὸς τοὺς Βλάχους πόλεμος τῶν Ἀθηναίων ἀναφέρεται εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός, ἀφοῦ μάλιστα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Βλάχου ἡγεμόνος, Βλαντίστρατος, δύναται ν' ἀναχθῆ εἰς τὴν αὐτὴν ρίζαν ἐξ ἧς παράγεται καὶ τὸ παρὰ Ρωμοῦνοις ἐπικρατοῦν ὄνομα Vlad, ἀλλ' ἄλλα τεκμήρια πιστοῦσιν ὅτι ὁ πόλεμος οὗτος ἀφορᾷ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἀθηναίου Λέοντος, λεγομένου καὶ Ἡρακλείτου, πρὸς ἱστορικωτέρους ἐχθρούς. Ἀρκούμενος ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς συνταυτισμὸν τοῦ Ἐρωτοκρίτου πρὸς τὰ Διονυσιακὰ, καὶ λέγων ὅτι οἱ Βλάχοι οὗτοι ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς μυθώδεις Ἰνδοὺς, ἦτοι τοὺς Θράκας, ἀπλῶς ὑποβάλλω εἰς τοὺς ἀναγνώστους πε-

(1) Θεοφάνης 6291. Καὶ ἄλλοτε ἔγραψα ὅτι διὰ τῶν Σλαβίνων οἱ Βυζαντινοὶ ἐννοοῦσι τοὺς Βλάχους, ἢ ὡς ρητῶς γράφει ὁ Σιμοκάττης τοὺς Θράκας Γέτας.

ρικοπάς τινας ἐκ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ἔπους, ἐν αἷς ὁ Ἀθηναῖος ἥρωας παρίσταται ὡς ἀληθῆς ἥλιος, διφυῆς καὶ ἀχώριστος, μέλας μὲν ἐν τῷ χειμῶνι, λευκὸς δὲ καὶ ἐξαστράπτων ἐν τῷ ἔαρι, ὡς ὁ προσημειωθεὶς ἅγιος Δημήτριος καὶ ἅγιος Γεώργιος· ἡ περιγραφή εἶνε τόσον φανερά, ὥστε μόνος ὁ ἀγνοῶν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ, ἐκλαμβάνων ὡς ἀπλοῦν παίγνιον τῆς φαντασίας τὸ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἀποκαλυπτόμενον μέγα δημιουργικὸν μυστήριον τῆς πτερορρουεῖσης ψυχῆς, καὶ μετὰ πολλὰ παθήματα ἐν τῇ εἰρκτῇ τοῦ σώματος ἐξιλειουμένης καὶ ἀναλαμβανομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ νυμφίου. Τὸν αὐτὸν κοσμογονικὸν μῦθον ψάλλει ὁ Μανουὴλ Κορίνθιος ἐν τῇ Ψυχῇ, ὁ Ἀνύσιος ἐν τῷ Πρωτογόνῳ Προμηθεῖ, καὶ ὁ ἅγιος Συμεὼν ἐν τοῖς Ἑρωτικοῖς αὐτοῦ ὕμνοις· περὶ τὴν Πλατωνικὴν καὶ Ὀρφικὴν ταύτην φιλοσοφίαν περιστρέφονται τὰ πλεῖστα τῶν δημοτικῶν ἁσμάτων καὶ οἱ ὠρχιότεροι τῶν ὕμνων τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Ὁ ἀναγνούς τὸν Ἑρωτόκριτον ἐνθυμεῖται ὅτι οὗτος διωχθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν Πρακλείου, ἔρχεται εἰς τὴν Χαλκίδα, καὶ παραλαβὼν ἀπὸ μαγίσσης δύο φιάλας μεταβάλλεται κατὰ τὸ δοκοῦν εἰς μέλανα καὶ λευκόν. Ὡς μέλας, ἀγνώριστος εἰς τὸν βασιλέα καὶ τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ, νικά τούς Βλάχους καὶ ἐλευθεροῖ τὰς Ἀθήνας, λαμβάνων ὡς γέρας τὴν ἐν σκοτεινῇ φυλακῇ στενάζουσαν Ἀρετοῦσαν. Τὸ ὄνομά του συνδεόμενον πρὸς τὸν θεὸν τῆς ἀγάπης, δηλοῖ αὐτὸν τὸν διὰ τὸν ἔρωτά του κρινόμενον, ἤτοι βασιανιζόμενον θεόν· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ὁ Ἑρωτόκριτος σχετίζεται πρὸς τὸν Ἑραστὸν, τοῦ ὑποίου τὰ παθήματα περιγράφει ἕτερον ἑλληνικὸν διήγημα μεταρρασθὲν ἐπὶ τῆς Ἀναγεννήσεως ἐν τῇ ἰταλικῇ γλώσῃ καὶ πολλάκις διὰ τοῦ τύπου ἐκδοθὲν (1). Ὁ

(1) I compassionevoli avvenimenti di Erasto · opera dotta e morale di Graeco ridotta in volgare. Mantova 1546 (ἀνατυπωθεῖσα πολλάκις ἐν Βενετῇ).

Ἐραστὸς οὗτος διὰ μόνου τοῦ ὀνόματος σχετιζόμενος πρὸς τὸν Ἐρωτόκριτον, ἀνήκει εἰς ἄλλον Ἀθηναϊκὸν κύκλον, οὗ λειψάνον ἢ Θησαῖς· νέος Ἰππόλυτος, ὁ Ἐραστὸς συκοφαντεῖται ὑπὸ τῆς μητριᾶς Ἀφροδισιάς εἰς τὸν πατέρα Διοκλητιανὸν, καὶ σώζεται διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν διδασκάλων του ἐπὶ τὰ σοφῶν. Τὸ διήγημα τοῦτο συγγενεῦθον πρὸς τὸν Συντίπαν καὶ τῆ γνωστῆ ἐν τῷ μεσαιῶνι διηγήσει περὶ τῶν ἐπὶ τὰ Σοφῶν τῆς Ρώμης, ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ παρόντος δι' ἐν καὶ μόνον αὐτοῦ ἐπισημῶν, τὸ ἐν τῷ κεφαλαίῳ XVII. Ἐν τούτῳ ἡ Ἀφροδισιάς διηγεῖται ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας κατακτησάσας πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἀσίαν, ἐπέλθε καὶ κατὰ τῶν Χαλδαίων καὶ στενῶς ἐπολιορκήσεν αὐτούς· ἀλλ' οἱ μετ' αὐτοῦ τρεῖς μάγοι ἐλεήσαντες τοὺς ἀδίκως πολεμουμένους Βαβυλωνίους, ἐμηχανεύθησαν θεοφανίαν τινὰ εἰς διάλυσιν τῆς πολιορκίας· ὅθεν κατασκευάσαντες ἀνδρείκειλον ἐκ κατόπτρων (di lucidissimi specchi, vetri et cristalli) καὶ περιβαλόντες αὐτὸ διὰ δύο μεγάλων πτερύγων καὶ ξιφῶν αἰμοσπυγῶν, ἐρνήρωσαν αὐτὸ εἰς τὸν βασιλέα, λέγοντες ὅτι ἦν αὐτὸς ὁ θεὸς τῶν Βαβυλωνίων ἐρχόμενος εἰς ὑπεράσπισιν τῶν πιστῶν του.

Ἡ διήγησις αὕτη ἀφορᾷ εἰς τὴν διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πυρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Ζωναρᾶ λέγοντος ὅτι ὁ Πρόκλος διὰ κατόπτρων ἐφυγάδευσε τοὺς ἐχθρούς. Ἡ ἐν τῷ Ἀνάπλω ναυμαχία ἢ παρέμβασις τοῦ Καβαίρου, καὶ ὁ ἐνταῦθα λατρευόμενος ἀρχιστράτηγος Μιχαήλ, πιθανῶς ἐξεχριστιανίσθησαν ἐν θαύματι τοῦ ξιφηφόρου πτερωτοῦ Ἀρχαγγέλου, ὡς ὕστερον τὸ αὐτὸ γεγονός ἐχρησίμειυσεν εἰς νέαν ἔκδοσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν θαύματος κατὰ τοῦ ἀνυπάρχτου στόλου τῶν Ἀβάρων. Ὡς ἔχει ὁ Ἐραστὸς φαίνεται ρωμαϊκὴ ἐπεξεργασία νέου μυθικοῦ κύκλου περὶ Ἀναστασίου, πιθανῶς σχετιζομένου πρὸς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπὸ τῆς Εὐδοκίας ἐν Ὀμηροκέντροις φερομένου Χριστοῦ Ἁγα-

πήγορος, οὐ μετάφρασις φαίνεται ὁ Ἐραστὸς, καὶ αὐτὸς ὁ Ἐρωτόκριτος καὶ ὁ κατωτέρω μνημονευθησόμενος Ἀμάδης. Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν ταῦτα, διότι αἱ ἱστορικαὶ αὐταὶ τοσοῦτον πρὸς ἀλλήλας συνδέονται, ὥστε ἡ μία παρασύρει τὴν ἄλλην, ἀποτελοῦσαι ὡς αἱ ἐκ τῆς καλάθου ἀνασυρόμεναι κέρασοι μακρὰν καὶ ἀτελεύτητον σειρὰν.

Καίτοι διὰ τῆς μαγικῆς βραχῆς μελάγχρου, ὁ Ἐρωτόκριτος, καὶ ὑπ' οὐδενὸς γνωριζόμενος, ἐν τούτοις εἰς τοὺς πάντας « ἐφαίνετο γλυκὺς καὶ ζαχαρένιος. » Ἐπὶ τέλος ὁ χειμῶν παρήλαθε, καὶ τὸ ἔαρ ἀνεζωογόνησε τὰς τεθλιμμένας Ἀθήνας, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ τὴν καρδίαν τῆς ἐν τῷ βορβόρῳ τῆς σκοτεινῆς φυλακῆς θρηνοῦσης Ἀρετούσης· τότε ὑπὸ ἄλλην μορφήν παρίσταται ὁ ἦρω, τοῦ ὁποίου ἡ φωτεινὴ ἐμφάνισις περιγράφεται εἰς τοὺς χαριστάτους τούτους στίχους:

Ἦλθεν ἡ ὥρα καὶ ὁ καιρὸς, κ' ἡμέρα ξημερώνει
 νὰ φανερώσῃ ὁ Ρῶκριτος τὸ πρόσωπο τοῦ χῶνει.
 Ἐφάνη ὀλόχαρη ἡ αὐγὴ καὶ τὴν ὄροσούλαν ρίχνει,
 σημάδια τῆς ξεφάντωσης κείνη τὴν ὥρα δείχνει.
 Χορτάρια βγήκαν εἰς τὴν γῆν, τὰ δενδρουλάκια ἀνθῆσα,
 κί ἀπὸ τσ' ἀγκάλαις τ' οὐρανοῦ γλυκὺς βορρᾶς ἐφύσα,
 τὰ περιγιάλια ἴλαμπασι κ' ἡ θάλασσα κοιμᾶτο,
 γλυκὸς σκοπὸς εἰς τὰ δενδρὰ κ' εἰς τὰ νερὰ ἐγροικᾶτο.
 Ὀλόχαρη καὶ λαμπυρὴ ἡμέρα ξημερώνει,
 ἐγέλα ἡ Ἀνατολὴ κ' ἡ Δύσι χαμαρόνει.
 Ὁ Ἥλιος ταῖς ἀκτῖνές του παρὰ ποτὲ στολιζέι
 μὲ λάμψιν, κί ὄλα τὰ βουνὰ καὶ κάμπους ὁμορφίζει.
 χαμοπετώντας τὰ πουλιὰ ἐγλυκοκηλαδοῦσαν,
 ἔς τὰ κλωναράκια τῶν δενδρῶν ἐσμίγαν κ' ἐγελοῦσαν,
 δυὸ δυὸ ἐζευγαρόνοντο, ζεστὸς καιρὸς ἐκίνα,
 σμίξιν καὶ γάμους καὶ χαρατὲς ἐδείχνασι κ' ἐκεῖνα.

Ἐσκόρπισεν ἡ συννεφιά, ἀντάραις ἐχθῆκαν,
πολλὰ σημάδια τῆς χαρᾶς ἔς τὸν οὐρανὸν φανῆκαν.
Παρὰ ποτέ τους λαμπυρὰ τριγύρου στολισμένα
ἔς τὸν οὐρανὸν εἶν' τὰ νέφαλα σὰν παραχρυσωμένα,
τὰ πάθη πλειὸ δὲν κηλαδεῖ τὸ πικραμένο ἀηδόνι,
ἀμμη πετᾶ πασίχαρον μ' ἄλλα πουλιὰ σιμόνει.
Γελοῦν τῆς χώρας τὰ στενά, κ' ἡ στράτις καμυρόνου,
ὄλα γρικουὺν κρυφαῖς χαραῖς κί ὄλα ταῖς φανερίνου.
Καί μές' ἔς τὴν σκοτεινὴν φλακὴν ὅπου ἔτον ἡ Ἄρετουσα,
ἐμπῆκαν δυὸ ἴμορφα πουλιὰ κ' ἐγλυκοκηλαδοῦσα,
ἔς τὴν κεφαλὴν τῆς Ἄρετῆς συχνὰ χαμοπετοῦσι
καὶ φαίνεται σου καὶ χαραῖς μεγάλαις προμηνηοῦσι,
πάλιν μὲ τὸν κηλαδισμόν ἀπ' τὴν φλακὴν ἐφύγαν
ἀγκαλιεστά, περιπλεκτὰ ταῖς μούρσις τους ἐσμίγαν...
Ἐλαμψεν ὁ Ρωτόκριτος βγάζοντες τὸ μαλάνι,
πάλιν τὴν πρώτην ὠμορριάν τὸ πρόσωπόν του πιάνει,
χρυσᾶ γενῆκαν τὰ μαλλιά, τὰ χέρια μαρμαρένια,
κ' ἡ ὄψις του ἀσπροκόκκινη, τὰ κάλλη ζαχαρένια.
Γνωρίζει τὸν ἡ Ἄρετῆ, καλὰ τὸν ἐνθυμᾶται,
μὰ δὲν κατέχει ξυπνητὴ εἶναι ἢ νὰ κοιμᾶται...
Σὰν τὸ λουλούδι τῶμορφο παρ' ἄλλο ἢ φύσις κάνει,
κ' ἔλθῃ ἄνεμος μὲ τὴν χιονιά νὰ τὸ ψυχομαράνη,
κ' ἡ ὕμωρριά του χάνεται, τὴν μυρωδιὰν δὲν ἔχει,
ὅσ' ὦραν εἶνε ἀνεμικὴ, κί ὅσ' ὦρα χιονι βρέχει·
μὰ τῶβγη ὁ Ἥλιος νὰ τὸ δῆ, κ' ἡ ζέστη νὰ τοῦ δώσῃ,
καὶ νὰ ὕμορψισῃ τὸ ζημιό, τὰ φύλλα νὰ ἔξαπλώσῃ,
τὸ χιόνι ποῦ τριγύρου του χαμαὶ νερὸ τοῦ ρίχνει,
τὴν μυρωδιὰν τὴν ὠμορριάν ὡσὰν καὶ πρῶτα δείχνει,
ὄλαις ταῖς χάρεις ὡσὰν βγῆ ὁ ἥλιος τοῦ ταῖς διδεῖ,
τοῦ τῶχεν ἄσχημο ἢ χιονιά ἔς τῆς νύκτας τὸ σκοτίδι.
Ἐτὸ εἶχαν καὶ τὴν Ἄρετὴν τὰ πάθη μαραμηνῆ,

κι άσούσουμη κι άνέγνωρη, κακὰ καταστεμένη,
 κ' ή σκοτεινάγρα τῆς φλακῆς, τοῦ λογισμοῦ ή κρυότη
 πολλ' άσχημην εκάμασι τὴν ὠμορφὴν της νειότη.
 Μὰ σάν εἶδε τὸν ἥλιόν τση μέσ' 'ς τὴν φλακὴν κ' έμπῆκε,
 έξαναγίνη τὸ ζημιό, τὴν άσχημιὰν άρῆκε,
 έγιάγυρεν ή ὠμορφιά ποῦ τσ' ἦτον μακραμένη,
 έβρασε πάλι, άνέζῆσε ὁποῦ 'τον χιονισμένη...

Ὁ ιδὼν εἰκόνα τοῦ άγίου Γεωργίου άναγνωρίζει εν τῷ
 Έρωτοκρίτῳ τὸν έπρινὸν ἥλιον έλευθεροῦντα άπο τοῦ Ρωμαιοῦ
 δράκοντος τὴν έλληνικὴν ψυχὴν, Έλένην, κρατοῦσαν εν χειρὶ
 τὸν μυστικὸν κρατῆρα τῆς μίξεως τοῦ ὕγρου και θερμοῦ (Σε-
 λήνης και Ἡλίου), ὧν ή ένωσις δημιουργεῖ τὸν κόσμον. Τὸν
 αὐτὸν μῦθον έχει ὡς βάσιν ή Γνωσις, παραλαβοῦσα εκ τῶν εν
 Σαμοθράκη Ὀρπικῶν μυστηρίων, περι τὸ αὐτὸ δέ κοσμογονι-
 κὸν δρᾶμα περιστρέφεται άπαξάπασα ή Στρατιωτικὴ φιλολογία.

Ὡς τὸν Έρωτόκριτον, οὔτω και τὸν Ἀμάδην εν τῷ προ-
 σημειωθέντι κύκλῳ διώκει ὁ πατὴρ τῆς Ὀριάνας, οὔτος δέ χο-
 λούμενος μεταβάλλεται εἰς σκοτεινὸν νεανίαν, φέροντα τὸ ὄνο-
 μα Beltembros, καταφεύγοντα εν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἰουστινιανοῦ,
 και ἐπὶ τέλους φονεύοντα τὸν Γόθον βασιλέα τῆς Ρώμης και
 ἀπολαμβάνοντα τὸ περιπαθές άντικείμενον τῶν άτελευτήτων
 παθημάτων του.

Τὸ έλληνικὸν πρωτότυπον ἐξ οὗ προήλθεν ὁ Ἀμάδης εὐ-
 τυχῶς περιεσώθη, εἶνε δέ τὸ Στρατιωτικὸν έπος τὸ ψάλλον
 τοὺς έρωτας τοῦ Βελθάνδρου και τῆς Χρυσάντσας (1)· και τῆς
 μὲν τελευταίας εὐκόλως άνευρίσκομεν τὸ ὄνομα εν τῇ Οἰα-

(1) Έδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Μαυροφρύδου, εἶτα ὑπὸ El-
 lissen και έσχάτως ὑπὸ Legrand (Bibliothèque Vulgaire, I, σ. 125.)

να, ἀλλ' ὅποια ἢ πρὸς τὸν Βέλθανδρον σχέσις τοῦ Beltembroa; εἶνε τὸ τελευταῖον παραφθορά τοῦ ἑλληνικοῦ, ἢ δηλοῦ, ὡς πιστεύεται, τὸν σκοτεινὸν ἥρωα; τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα Βέλθανδρος, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ Ἴταλικὸν Benvenuto, φαίνεται μᾶλλον παραφθορά τοῦ Εὐέλθανδρος, ὡς καὶ ὁ Εὐελθὼν παρήγαγε τὸν Βέρθον καὶ τὸν Βρετόν· ἀλλὰ περὶ τούτων θὰ ἐπανέλθωμεν.

Εἴπομεν προηγουμένως ὅτι ὁ ἅγιος Δημήτριος εἶνε διπλοῦς, ὁ αὐτὸς μέλας ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ λευκός ἐν τῷ ἔαρι. Ἄλλ' οἱ αὐτοὶ ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι μνημονεύουσι τὴν μυστικὴν ἔννοιαν τοῦ υἱοῦ πρὸς τὴν μητέρα, ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ τοῦ κόσμου δημιουργία, μῦθος ἐφ' οὗ βασίζεται τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σολομῶντος φερόμενον νεοπλατωνικὸν Ἄσμα Ἀσμάτων, τοῦ ὁποίου ὀλόκληροι φράσεις εὐζηνηταὶ ἐν ταῖς ἀκολουθίαις τοῦ Μακεδόνοιο ἀγίου: « Ἀνάστα, καὶ ἔλθε ἡ πλησίον μου, ἀδελφιδός σοι ἐκβοᾷ, περιστέρά μου, τελεία μου· ἔλθε καλή μου Μητέρα, αἱ ἄμπελοι γὰρ κυπρίζουσιν... Τίς αὐτὴ ἡ ἐξ ἐρήμου ἀναβαίνουσα, τεθυμωμένη λίβανον, σμύρναν; ἡ σάρξ σου, Δημήτριε, κονιορτῶν ἐκ πάντων μυρεψοῦ μύρα χέουσα... Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου, Νύμφη καὶ Μητέρα μου, δεῦρο ἐκ Λιβάνου Χριστός σοι κράζει, Παρθένε Πανάμωμε· κηρίον γὰρ σὰ χεῖλη καὶ μέλι ἀποστάζουσιν... Βορῶ, ἐξεγέρθητι, καὶ Νότε τῆς χάριτος διάπνευσον κηπόν μου φησι καὶ ἀρώματ᾽ ρευσάτωσαν ἐκ τούτου· σὺ δ' ὁ κηπος οὗτος, Μάρτυς... Καλὴ ὡς ὁ Ἥλιος, Μυροτόκε, γέγονας, ὡς ὄρθρος ἐκκύπτουσα, Παρθένε πανύμνητε, θάμβος ὡς τεταγμέναι, ἐκλεκτὴ ὡς ἡ Σελήνη.... Αἱ ροαὶ σου ἤνθησαν, μανδραγόρακι ἔδωκαν ὁσμὴν· τὰ μύρα σου, ἀθλητὰ, τὰ ἐκ σῆς πλευρᾶς ἀφθόνως προχέονται· ὁ κυπρισμὸς ἤνθησεν ἰδοῦ. Δεῦτε οἱ θέλοντες μὴ θανεῖν πάντες τρυφήσατε... Ὡς σπαρτίον κόκκινον, τὰ σὰ χεῖλη, Δέσποινα, εἰσὶν· ὡς λέπυρον ροιδᾶς μῆλόν σου ἐστίν· ὠραία δὲ πέφηνε σὴ λα-

λιά· και ρυθμοὶ μηρῶν ὀρμίσκοι, ὅμοιοι, Θεοτόκε ἀειπάρθε-
νε... Ἄπας βροτῶν καὶ Ἀγγέλων νοῦς, θεολαμπίαν νοῶν τῆς
δόξης σου, Ἄγνη, ἐρωτοληπτεῖται καὶ πάσχει θάμβος ὑπὲρ ἔν-
νοϊαν, ὡς μὴ χωρῶν τὸ ἀμήχανον κάλλος σου. »

Ἄλλ' ὁ διφυῆς μεγαλομάρτυς ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς Θεο-
δώρας διαίρεῖται εἰς δύο ἀντιπάλους ἀγίους, ὧν ὁ μὲν μένει
φωτεινός, ὁ δ' ἕτερος σκοτεινός· ἐντεῦθεν ἄρχεται νέα πάλῃ
τοῦ ἑλληνισμοῦ πρὸς τὸν ρωμαϊσμὸν μέχρι τῶν εἰκονομαχικῶν
χρόνων, ὅτε ὁ πρῶτον πεσὼν ἅγιος Δημήτριος ἀναγορεύεται ὁ
μόνος τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἀνακτῆσας τὸν παλαιὸν δι-
πλοῦν χαρακτῆρα τοῦ τε φωτεινοῦ καὶ σκοτεινοῦ· ἀλλὰ μετὰ
τοῦ πρώτου θριάμβου τῆς ὀρθοδοξίας νέα πῶτις, νέα διαίρε-
σις τῶν ἠνωμένων στρατιωτικῶν ἀγίων καὶ ὑποβιβασμὸς τοῦ
ἀγίου Δημητρίου εἰς τὸν ἀληθῆ ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, ἅγιον
Γεώργιον. Ὁ ρωμαϊκὸς θρίαμβος ὀλίγον διήρκεσε, καὶ ἀπὸ τοῦ
Βασιλείου, νέα· ἐνσαρκώσεως τοῦ Διονύσου Ἀλεξάνδρου, κηρύσ-
σεται τὸ τελικὸν πρὸς τὴν Ρώμην σχίσμα, καὶ ἡ ἑλληνικὴ
ἐκκλησία ἐκράτησε τοὺς παλαιούς αὐτῆς ἀγίους, οὗ· ἡ Ρώμη
ἀπὸ τοῦ πάπα Γελασίου ἀπεκῆρυξεν, οὐδὲ μέχρι σήμερον ἀνα-
γνωρίζουσα αὐτούς. Ὅτι δὲ ὁ ἅγιος Δημήτριος, τοῦ ὁποίου ἡ
ἐκκλησία ψάλλει ἔτι αὐτὴν τὴν εἰκονομαχικὴν ἀκολουθίαν, ὑπ-
ἐκρυπτε τὸν παλαιὸν Διονύσον δηλοῦται καὶ ἐκ τῶν ἀναθε-
μάτων τῆς τότε θριαμβευσάσης ρωμαϊκῆς ὀρθοδοξίας, τὰ ὅποια
ἀγνοῶ πῶς διετηρήθησαν καὶ ψάλλονται ἔτι ἐν τῷ Τριφδίῳ,
ἀφοῦ τοσοῦτον ἀτιμᾶζουσιν αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν διὰ τῶν ἀ-
ληθῶς κυνικῶν αὐτῶν ὑβρεων κατὰ τοῦ τελευταίου τῆς λεγο-
μένης· εἰκονομαχίας πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Εὐβοέως, τὸν ὁ-
ποῖον οἱ θριαμβεύσαντες ἀνελθεῖς ἐτύρωσαν, καὶ ἀφοῦ ἡ νῦν
διαρρηξάσα πρὸς τὴν Ρώμην πάντα πνευματικὸν δεσμόν ἑλλη-
νικὴ ἐκκλησία δὲν θεωρεῖ ἀμάχημα ἢ ἀποκαλῆ πανηγυρικῶς
τὸν μὲν Χριστὸν ἄμπελον, τοὺς δὲ Ἀποστόλους κλήματα,

ρ μ η'.

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η .

καὶ ἐν γένει τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα « ἄμπελον ἦν ἐφύττευεν ἢ δεξιὰ τοῦ Κυρίου » (1). Ἴδου τὰ κατὰ τοῦ εἰκονομάχου πατριάρχου ἐν τῷ Τριωδίῳ ἀναθέματα. « Ἡ ἄμπελος τῆς κακίας ἐξέτεινε τὰ κλήματα τῆς ἀσεβείας καὶ τὸν βότρυον τὸν πικρὸν ἐξήθησε, καὶ θυμὸς δρακόντιος ὁ οἶνος αὐτῶν, ἐξ οὗ τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου ἐπότισεν ὄντως τὴν θολερὰν κακόνειαν.

« Ἐὰν βεβύληται δόγματα καὶ τὰς ἀθέτους διδασκαλίας Ἰωάννου τοῦ παρὰρρονος τίς ἐξείπη, τρύπους Δελφικούς ἐκτιθέμενος;

« Κατήργηται τὰ τεράστια καὶ μαντεύματα τοῦ Χριστομάχου· ἴσος γὰρ τῶν Ἑλλήνων ἐδείχθη, ὑψαυγόμενος τοῖς τούτων συγγράμμασιν, ἃ δικαίως ἐλίμνησεν καθάπαν αἱ τῶν δικαίων φωναί.

« Οὐκ ἔδει σε, ὦ παράνομε, ὀνομάζεσθαι ταύτην τὴν κλησιν, μᾶλλον δὲ Πυθαγόραν καὶ Κρόνον καὶ Ἀπολλωνα, ἢ τινὰ τῶν ἄλλων θεῶν, ὧν τὸν βίον ἐζήλωσας τερπόμενος ταῖς ἀσελγείαις αὐτῶν.

« Σὺ τὴν στολὴν τὴν θεϊκὴν διέρρηξας, ὥσπερ ὁ Ἄρειος πρὶν τὸν Χριστοῦ χιτῶνα· διὸ τῆς ἐκκλησίας πόρρω βέβλησαι ἐκβληθεὶς καθάπερ κύων.

« Ἐὰν κρύφια καὶ παμβέβηλα καὶ ψυχώλεθρα διδάγματα σου ποῖα ἐκδιηγῆσεται γλώσσα; ἢ τὴν πρόρρησιν τῆς ἐγγαστριμύθου σου, Ἰωάννη ψευδώνυμε καὶ πρόδρομε τοῦ ἀντιχρίστου; »

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Ἀλέξιος ὁ Ρωμαῖος κατέστρεψε τὸ ἔργον τῶν Μακεδωνῶν βασιλέων, παραχωρήσας καὶ πατρίδα καὶ ἐκκλησίαν εἰς τοὺς Σταυροφόρους, ἀφ' ὧν μᾶς ἀπήλλαξαν οἱ ἐν Νικαίᾳ ἐντελῶς ἐλληνίσαντες βασιλεῖς. Εἰς τὸν ἀτελευτήτον τοῦτον καὶ ἀληθῆ Μανιχαϊκὸν δασμὸν ἠθέλησαν

(1) Βλέπε Εὐχολόγιον (εὐχὴ εἰς φύτευμα ἀμπελωνος).

ἓνα θέσῳσι τέρμα τι οἱ περὶ τὸν Μάρουλλον καὶ τὸν Χαλκοκον-
 δύλην Στρατιῶται, δεχθέντες, ὡς ἐνσάρκωσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου
 τὸν ἐλευθερωτὴν τῆς Ρώμης, Ἰουστινιανόν. Ἀλλ' εἰς τὸν συμβι-
 βασμὸν τοῦτον οὔτε πάντες οἱ ἐπαῖροι συνήνεσαν, οὔτε ἡ Ρωμαϊ-
 κὴ ἐκκλησίαι διανοήθη ποτὲ νὰ θυσιάσῃ τὰ παλαιὰ αὐτῆς πρω-
 τεῖα ὑπὲρ τοῦ ἀγίου Γεωργίου ἢ τοῦ ἀγίου Δημητρίου, τοὺς
 ὁποίους μετὰ τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ πάλαι ἀπεκήρυξε
 καὶ νῦν δ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀναγνωρίζει ὡς ψιλοῦς καὶ ἀγίους.
 Τὸ περὶ Filioque ρωμαϊκὸν δόγμα, τὸ ὅποσον τοσοῦτον πει-
 σμόνως προσβάλλουσιν οἱ ἡμέτεροι, δὲν εἶνε τόσον ἀσήμνητον,
 ὡς νομίζουσι καὶ πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἐπιπολαίως κρινόντων
 τὰ μυστικὰ δόγματα τῶν ἐκκλησιῶν, διότι ἄλλως, αἰρομένου
 τοῦ Filioque, εὐκόλος ἡ συνεννόησις τῶν περὶ μίαν λέξιν κε-
 νὴν σημασίας ἀρχῆθεν διαπληκτιζομένων δύο ἐκκλησιῶν· ἐκ
 μόνου τοῦ Πατρὸς ἀπορρέοντες ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα παρι-
 στῶσι τοὺς δύο ἀντιμαχομένους ἱεράρχας τῆς παλαιᾶς καὶ νέας
 Ρώμης, Ἰσους τὴν ἀξίαν, διότι οὐδεὶς ἐξαρτᾶται τοῦ ἐτέρου·
 διὰ τῆς καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύμα-
 τος ἡ Ρωμαϊκὴ ἐκκλησία ἀνῆρσε καὶ τὴν τελευταίαν αὐτῆς
 παραχώρησιν πρὸς τὸν ὑποβιβασθέντα Μακεδόνα, θεωροῦσα τοῦ-
 τον ὑποδεέστερον τοῦ Ρωμαϊκοῦ υἱοῦ, ὡς καὶ ἐκ τούτου ἐκ-
 πορευόμενον. Ὁ αὐτὸς λόγος ἠνάγκασε τοὺς ἐλληνίζοντας Ἀ-
 σιανοὺς Μονοφυσίτας καὶ Μονοθελητάς ὡς καὶ τοὺς Εἰκονομά-
 χους νὰ δεχθῶσιν ἓνα καὶ μόνον υἱὸν, συνωδᾷ τῇ Πλατωνικῇ
 φιλοσοφίᾳ περὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ, κόσμου, καὶ ἀ-
 ποχωρισθῶσιν ἐντελῶς τῆς Ρώμης. Ἡ ἐν Βυζαντίῳ ἀπόπειρα
 ἀπέτυγεν, ἀλλ' ἡ Ἀσία ἀποκοπεῖσα τῆς τε Παλαιᾶς καὶ τῆς
 Νέας Ρώμης ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ μουσουλμανικοῦ μο-
 νοθεϊσμοῦ. Τοῦτο ὁμολογεῖ ὁ Γεώργιος Γραψεζούντιος, θεωρῶν
 τοὺς Πλατωνικοὺς ὡς μόνους ἐρρευέτας πασῶν τῶν αἰρέσεων.
 Οἱ Ἰάνος Ἀνόσιος ἰδὼν νευροδοσαν πᾶσαν πρὸς τὴν Ρώμην

συνεννόησιν τῶν Ἑλλήνων, συνέγραψε τὸν Προμηθεά αὐτοῦ, ἐν ᾧ παρίσταται ὁ Ἰουστινιανὸς (Iustitia) ἐπιβάλλων εἰς τὸν ἑλληρισμὸν τὴν πρᾶξιν τῆς σταυρώσεως, μέχρις οὗ ἡ εἰμαρμένη εὐμενῶς ἐπιβλέψασα ἀποστείλῃ τὸν ὁμογενῆ ἕρῳα τὸν τοξεύσοντα τὸν ἀετὸν καὶ ἐλευθερώσοντα τὸν δεσμώτην· τὸ αὐτὸ θέμα ἀλλ' ὑπ' ἄλλην εἰκόνα ἀναπτύσσει καὶ ὁ Ἀλλάτιος ἐν τῷ περὶ Ὁμήρου Ἀλεξάνδρου ποιήματί του.

Ἐπισυνάπτωι μετάρρασι τοῦ εἰς τὸν Ἥλιον ὕμνου τοῦ Μαρούλλου, εὐχομαι καὶ πάλιν ἵνα τὸ ποίημα τοῦ ἱεροφάντου Στρατιώτου μεταρρασθῇ ὀλόκληρον καὶ ἐπιτυχέστερον, εἰς καλλιτέρην γνῶσιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ὁμοεθνῶν, οἵτινες ὀρείλουσι νὰ ἐκστηθίσωσι τὴν μεγάλην διαθήκην καὶ ἀληθῆ ταύτην ἱστορίαν καὶ προφητείαν περὶ τοῦ ἀναγεννηθέντος ἑλληρισμοῦ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΛΙΟΝ

Τίς εἶν' αὐτὴ ποῦ σ' ἄρπαξς, ψυχῇ, νέα μανία;
 διατὶ τόσον αἰφνίδια ἐρριμαξεν ὁ νοῦς μου,
 καὶ τὸ βαρὺ τὸ στῆθός μου τρομακτικὰ βογγάει;
 ὦ, τί τρεμούλα παγερὴ περνάει τὰ κόκκαλά μου.
 Μακρὰν σταθῆτε βέβηλοι, νὰ ὁ θεὸς ἐφάνη!
 νὰ οἱ νοαὶ ἐσεῖσθηκην εἰς ταῖς κρυφαῖς σπηλαιῖς μας,
 καὶ τὸ βουνὸ τοῦ Περνασσοῦ συβέμελον βρυχᾶται.
 Πάλιν ἐκαταδέχθητε ὁ Ἀπόλλων νὰ γυρίσῃ
 εἰς τὰ παληὰ λιμεριά του, νὰ ζωντανεύσῃ πάλιν
 τὸ σπήλαιον ποῦ τῶβοςκεν αἰώνια σκπίλλα·
 πάλιν ἐμπνέει τὰς ψυχὰς τῶν σοβαρῶν ἀνθρώπων,
 καὶ φωλιαστὸς 'ς τὰ σωθικὰ στρέφει, γενεᾷ τὸν οἶστρον,
 ὅπου ποτίζει τὴν καρδιάν με βακχικὴν μανίαν
 καὶ τὴν ψυχὴν μας συγκινεῖ, πιέζει καὶ συντριβεῖ.

Τώρα φεύγει τὸ σύννεφον ἀπ' τὸ θνητόν μου στῆθος
 κ' ἐξανόγω τῶν Μοιρῶν τὰ μυστικά σημάδια·
 τώρα κρατιέται ἡ μακρὰ τῶν χρόνων ἀλυσίδα,
 καὶ αἱ μαντεῖαι ποῦ χωρὶς ἐξηγητὴν ἐμέναν
 ὀρμητικαὶ ἀφίνουσι τοῦ τάφου τὸ σκοτάδι
 καὶ νὰ γεμίσωσι ζητοῦν τὸ μαντικόν μου στῆθος,
 ποῦ τόσοι χρόνοι ἐθλίβον κ' ἐκράτουν κλειδωμένον.
 Ἄλλ' ἡ ἀκμὴ ἡ παλαιὰ εἰς τὴν σιγὴν ἐχάθη,
 κ' οἱ ἄρρωστοὶ ἐξέμαθον τὸ φῶς ν' ἀναζητῶσι.
 Ἐλάτε ν' ἀγκαλιάσωμεν τοὺς πατρικοὺς θεοὺς μας,
 καὶ πρῶτον τὸν μονογενῆ ποῦ μ' ἄσθεστον λαμπάδα
 τὸν κόσμον ὅλον κυβερνᾷ, τὸν Ἥλιον πατέρα (1)...
 Ὑστερον πάντων ἂν ὁ Ζεὺς λαμποκοπᾷ ἔς τὸν πόλον,
 καὶ ὁ Ἄρης κατακόρυφος ἔς τὸν οὐρανὸν ἀστράπτει,
 καὶ ἡ Σελήνη γελαστὴ εἰς ὅλον τῆς τὸν κύκλον
 μ' ἀκτίνας τὴν καπνόχρωμη λαμπάδα τῆς γεμίζει,
 τ' ἀγόρι ποῦ θὰ γεννηθῆ ἔς τὸν κόσμον θὰ χοιμήσῃ,
 καὶ οὔτε κλεισοῦραι βάρβαραι τὸν δρόμον του θὰ φράξουν,
 οὔτε οἱ ἄμετροι λαοὶ τοῦ ἀγερώγου Πάφου,
 μ' ἀστροπελέκι ἀκράτητο τὴν γῆν θενὰ μετρήσῃ
 μὲ τὴν νικῆτῃρην σπάθην του, κ' ἕως τὸν ἄκρον Γάγγην
 θὰ βάλλῃ νόμους ἔς τοὺς λαοὺς, εἰς ἄνθρωπος καὶ μόνος.
 Μὰ δὲν ξεκλώθουν εὐκολὰ τὸν κλώστην των αἱ Μοῖραι,
 οὔτε ἡ ἔχθρα τῶν θεῶν γυρίζει εἰς ἀγάπην·
 ἀπὸ τὴν πρώτην ὥραν σου, πτωχέ, κατεδικάσθης

(1) Ὡς προείπον οἱ ὕμνοι τοῦ Μαρούλλου ἐδημοσιεύθησαν ἐν Φλω-
 ρεντίᾳ, ὅταν ἡ ἐπανάστασις τοῦ Σαβοναρόλα ἐκέρυξε τὴν δημοκρατίαν
 ἀνεξάρτητον τῶν τε Μεδίκων καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ἰδίως ἐκκλησίας. Ἐν
 τῇ μεταφράσει παρελείφθη ἡ μέχρις Ἀλεξάνδρου συνεχεῖσι ὡς καθαρῶς
 ἀστρονομικῇ καὶ ἀκατανόητος εἰς τοὺς ἀμυήτους εἰς τὴν ἐπιστήμην.

εἶτε διὰ τὸ γένος σου, εἶτε κ' ἐξ ἀφορμῆς σου·
 τύσαις φοραῖς ἐπέρατες τὴν θάλασσαν μὲ κόπον (1)
 ὅταν τὸ σκότος τὸ ἄγριον παλεύῃ μὲ τὸ φῶς σου,
 καὶ ὅμως τούτῃ ἢ βραδείᾳ θενᾶν ἢ τελευταία.
 Τώρα ποῦ ἐτοιμάζεται, κομμένος ἀπ' τὸν δρόμον,
 τὰ κηπισμένα τ' ἄλογα ἔς τὸ σκότος νὰ ξεζέψῃ,
 καὶ πλύνη τὸν ἰδρωτὰ του ἔς τὸ καθαρὸ ποτάμι,
 κύκλω του ξεχειλίζουσι αἱ ἄπειραι κακίαι
 τοῦ ἀπανθρώπου δαίμονος, κ' οἱ φοβεροὶ του δόλοι
 καὶ τὰ φαρμάκια τῶν καρδιῶν· τὸ σῶμα μελανιάζει,
 καὶ μία θέρμη δυνατὴ καὶ ὅλα τελειόου·
 παράδειγμα καταστροφῆς μοναδικὸν ἔς τὸν κόσμον.
 Τότες ὀρμῶσι τὰ κακὰ ὅσα ἀπὸ τὸν Ἄρη
 κί ἀπὸ τὸν Κρόνον στέλλονται ἐδῶ ἔς τὸν κάτω κόσμον.
 Ἄλλὰ μὲ μιᾶς μακρύνεται ἡ θεία Ἀφροδίτη,
 κ' ἡ χρυσοῦ ζέστη τοῦ Διὸς, τοῦ ἱεροῦ πλανήτου,
 εἰς τὰς γωνίας χρωπῆ φωτίζει τῆς Σελήνης,
 καὶ τὸν ἀρπάζουσι ἐκ τῆς γῆς καὶ τὸν ἐξευγενίζουν
 μὲ φήμην πλειὸ ἀθάνατην, μακκριστὸν διὰ πάντα
 τὸν ἀνυψόνουν ἔς τὴν τιμὴν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων,
 τὴν ὄψιν τὴν ἀγαπητὴν ἐκεῖ νὰ ἀπολαύσῃ·
 ἂν ποτε ἦνε δυνατὸν μὲ μιᾶς τὸν κόσμον τοῦτον
 ν' ἀλλάξῃ μὲ τὸν οὐρανὸν καὶ ἴδῃ τὸν πατέρα!
 Δι' αὐτὸ καὶ σὺ μὴ στέναζε ἔς τὴν τωρινὴν σου θέσιν,
 τῆς περασμένης σου ζωῆς τὰς θλίψεις ἐνθυμήσου·
 κί ἂν δὲν ἀνταποκρίθηκε ἡ χάρις ἔς τὴν ἀξίαν,
 θάρθη ποτὲ καλλίτερη κ' εὐτυχισμένη ὥρα,

(1) Εἶδομεν ὅτι ὁ Νόννος ἀποκκλῶν τὸν Ἡρακλέα Ἀστροχίτωνα, συγκεντρῶν ἐν τούτῳ πάντας τοὺς ἄλλους θεοὺς, θεωρῶν τούτους ὡς ἀπλᾶς δυνάμεις τούτου.

τότε μὲ γῆρας κάτασπρόν 'ς τὸν κόλπον τοῦ πατρός σου
 θεν' ἀπολαύσης μὲ χαρὰν τὸν καρδιακὸν σου πόθον,
 κί ὄλα τὰ περασμένα σου βάσανα θά ξεχάσης.
 Μὰ τώρα μένε, μὴ μισῆς τὴν γονικὴν σου μοῖραν,
 οὔτε τὰς βλάβας ἐνθυμοῦ τόσων χαμένων κόπων.
 Παῦσαι αὐτὸν τὸν πόλεμον πρὸς τὸν μεγάλον Ἕλιον,
 ὅπου τὸν τρέμει καὶ αὐτὸς ὁ ἄγριος ὁ Νότος,
 κ' εἰς ἓν του νεῦμα μοναχὰ ἀπλόνει τὴν γαλήνην,
 ρίπτει βροχὰς καὶ σίφωνας, ὀρμητικὸ χιλάζι,
 οὔτε ἐλπίς εἶνε ποτὲ μ' εὐχὰς καὶ μὲ λιβάνια
 νὰ λυγισθῆ ὁ ἀλύγιστος ἐκτελεστής τῆς μοίρας.
 Ἄλλὰ κί Αὐτὸς λυπητερά τοὺς ὀφθαλμούς του στρέφει,
 διὰ νὰ μὴ ἰδῆ τὰς συμφορὰς τῆς φοβερᾶς μας ὥρας·
 μὲ τὴν ψυχὴν του συμπονῶν 'ς τὴν μοῖραν τῶν Ἑλλήνων,
 τὸ πάθος του ἐδήλωσε κρυμμένος 'ς τὴν μαυρίλλαν
 τοῦ σκοταδιοῦ, λοξὰ θωρῶν τὰ ἔργα τῶν κακούργων.
 Οὔτε ἡ δυστυχία μας, τὰ θαυμαστὰ μνημεῖα,
 αἱ τέχναι μας, αἱ ἀρεταὶ κ' αἱ θεῖαι συγγραφαὶ μας
 αὐτοὺς τοὺς συνεκίνησαν! κ' ἔπесαν τόσα κάστρα
 ἀπὸ φωτιᾶν καὶ σιδηρὸν σύρριζα φαγωμένα,
 καὶ τόσοι χρυσομάραχοι ναοὶ τῶν οὐρανίων,
 κί ἄνθρωποι ποῦ ἔχαν ἐξ ἀρχῆς τὸ κράτος γῆς, θαλάσσης
 ἐδιώχθησαν, κί ἀπὸ ταῖς σπηληαῖς ἐδιώξαν τὰ θηρία·
 κί ἀκόμη, δυστυχῆς ἐγὼ, ἱερὸν ζητῶ 'ς τὸν κόσμον!
 Ἡμεῖς ὅπου τὸ ὕστερον ξεθύμασμα τῆς Μοίρας
 ἀπὸ πατρίδα ἐχώρησε καὶ τάφος τῶν γονέων
 μένομεν εἰς παράδειγμα τῆς ἀνθρωπίνης τύχης.
 Ἄλλ' ἂν τοῦ Βασιλέως μου καὶ τοῦ υἱοῦ συνάμα
 δὲν δράμη ἡ βοήθεια, ὃ τότε ἐπὶ τέλους
 αἱ χάριτες ἄς σβέσωσι τῆς θείας μας τῆς γλώσσης,
 κί αὐταὶ αἱ τέχναι ἄς χαθοῦν, τὰ ὀνόματα τὰ τόσα,

ὁποῦ τὰ καθιέρωσαν οἱ κίποι κ' οἱ αἰῶνες,
 ἔς τὸν βουρκον τῆς λησμονησιᾶς διὰ πάντα ἄς ποντισθῶσι,
 κί αὐτοὶ ἐδῶ τῶν Πελασγῶν τὰ λείψανα ἄς λάβουν,
 καὶ τ' ἅγια μυστήρια, κί ἄς φιλοτιμηθῶσι
 νὰ διασώσουν τὴν τιμὴν τοσούτων ὀνομάτων,
 καὶ τὰ βιβλία ποῦ δηλοῦν τόσους καὶ τόσους κόπους
 ψυχῶν ὁποῦ ἐνίκησαν τὸν χρόνον καὶ τὸν ἄδην.
 Αὐτῇ, ὦ πάτερ Ἥλιε, θὰ γίνῃ ἡ ὑπλοθήκη
 ὁποῦ μιὰ μέρα τὴν πτωχὴν φυλὴν θ' ἀναγεννήσῃ.
 Καὶ ἂν διὰ τὸν ἄθλιον ψηλὰ εἰς τὸν αἰθέρα
 εὐρίσκεται κάποιος θεὸς τὴν δέησιν ν' ἀκούσῃ,
 τὴν γενεὰν ποῦ σώθηκε ἔς τὴν στάχτην τῆς πατρίδος
 διατήρησόν μου ἀβλαβῆ· ἐλέησον τοὺς νέους
 ποῦ τὸ μαχτῖρι ἔφυγον· στερέωσον τοὺς γέρους
 ἀσάλευτους ἔς τὰς ἐδρας τῶν, κί ἄς ζήσουν λησμονοῦντες
 τὰ μίση, τὰς καταστροφὰς, τ' ἄτιμα ἔργα πρῶτα.
 Ἄλλ' ἂν ὦ Πάτερ, μέλλεται φεβερωτέρα τύχη,
 στρέψαι τὴν ὄλην εἰς ἡμᾶς, τοὺς μόνους ἀναξίους
 νὰ ζῶμεν καὶ νὰ βλέπωμεν τὸ ἅγιον τὸ φῶς σου.

Γ.

Ἴδου δὲ καὶ τὰ ἐν σελίδι ζς' μνημονευθέντα δύο ποιήματα
 τοῦ τε Ἀλλατίου καὶ τοῦ Ἰλυσίου Καλέντση, τῶν ὁποίων τὴν
 ἐπισταμένην ἀνάγνωσιν συνιστῶ εἰς τοὺς θέλοντας νὰ εἰσδύσω-
 σιν εἰς τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς τε φιλοσοφικῆς Ἀναγεννήσεως
 τῆς Εὐρώπης καὶ τὴν τελευταίαν διὰ τῆς μεγάλης ἐπαναστά-
 σεως τοῦ 1821 ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐταιρείας παρασκευασθεῖσαν
 καὶ ἐνδόξως τελεσθεῖσαν πολιτικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἑλληνικοῦ
 ἔθνους. Καὶ ὁ μὲν πολυμαθὴς Χίος εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστὸς, ὁ
 δὲ ἸΚαλέντσης νῦν πρῶτον πολιτογραφεῖται εἰς τὰς δέλτους

τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Καταγόμενος ἐκ Πελοποννήσου, ὡς λέγει εἰς τὰς ἐπιστολάς του, ἀνῆκεν εἰς οἶκον πολλοὺς παρασχόντα Στρατιώτας ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἄλλης Εὐρώπης, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐν τοῖς τελευταίοις τόμοις τῶν Μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας δημοσιευθέντων ἐγγράφων. Ὁ Ἠλύσιος οὗτος ὑπηρετῶν ὡς Στρατιώτης τοὺς τελευταίους βασιλεῖς τῆς Νεαπόλεως ἔλαβεν εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του στρατιωτικὸν τιμῶριον ἐν Καλαβρίᾳ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Amphrata*, ὅπερ ἐρμηνεύει διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος Ἀμφίστρατος κλεισοῦρα, *anciceps via*, ἄδηλον ποῦ ἀκριβῶς κείμενον (1). Γενναῖος πολεμιστῆς, συνετὸς καὶ πολυμαθῆς λόγιος, τοσοῦτον ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φερδινάνδου Α', ὥστε ὠνομάσθη παιδαγωγὸς τοῦ υἱοῦ του, κόμητος τοῦ Ἰερακίου (*Gerace*), τοῦ ὕστερον ὑπὸ τὸ ὄνομα Φριδερίκου Γ' βασιλεύσαντος ἐν Νεαπόλει, πρὸς ὃν διευθύνει καὶ τὰς πλείστας τῶν ἐπιστολῶν του (*ad Hieracum*), διακρινομένης ἐπὶ καθαρότητι γλώσσης, βαθύτητι σκέψεων, καὶ στρατιωτικῆς παρρησίας μὴ παρεκτρεπομένη εἰς τὰς συνήθεις κοινὰς βωμολοχίας. Εἰλικρινῆς Ἕλλην καὶ πιστὸς ἐταῖρος ἀνῆκεν εἰς τὴν παλαιὰν Πλατωνικὴν ἀκαδημίαν τῆς Ρώμης, τὴν ὑπὸ τοῦ Πομπωνίου Λαίτου ἰδρυθεῖσαν καὶ διὰ τῆς αἱματηρᾶς ἐπεμβάσεως τοῦ πάπα Παύλου Β' διαλυθεῖσαν· μετὰ τὸ πάθημα συνδεθεὶς πρὸς τὸν στρατιωτικὸν οἶκον τῶν Κολότση, οἵτινες εἶχον ὀνομασθῆ ὑπὸ τοῦ τελευταίου τῶν Παλαιολύγων Ἀνδρέου ἱππότηι τοῦ μυστικοῦ Ρόδου, συνειργάσθη εὐσυνειδήτως εἰς διάδοσιν τοῦ ἀληθοῦς ἑλληνισμοῦ, παρρησίᾳ διαζευχθεὶς πρὸς τὸν Ποντάνον, τὸν Σανναζάρον, τὸν Χαριταῖον καὶ αὐτὸν τὸν περιληφένον μαθητὴν του, βασιλέα Φριδερίκον, ὅταν εἶδε τούτους δολιευο-

(1) Ἐκ τούτου ἀπατηθέντες πολλοὶ ἐξέλαβον ὡς Καλαβρὸν τὸν Καλέντσην, ἀγνοοῦντες ὅμως ποῦ ἔκειτο ἡ μυστηριώδης *Amphrata*.

μένους εἰς ζῆμίαν τοῦ ἑλληνισμοῦ τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρείας· τότε καὶ ὁ Καλέντσης μετ' ἄλλων πιστῶν ἐταίρων προσεκάλεσαν τὴν ἰσπανικὴν ἐπέμβασιν, ἣτις ἔθηκε τέρας εἰς τὴν ἐν Νεαπόλει βασιλεύουσαν δυναστείαν καταδικάσασα εἰς ἐξορίαν καὶ αὐτὸν τὸν Φριδερίκον, πρὸς ὃν χαιρεκάκως ὁ Καλέντσης ἀποτείνει δηκτικὰ ἐπιγράμματα, ἐξ ὧν ἐν ἐπιγραφόμενον Puella regis ἀναπολεῖ αὐτὴν τὴν ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾠσμασι περιηχομένην ἔτι ἀρὰν τῆς προδοθείσης κόρης πρὸς τὸν ἄπιστον ἑραστήν. Τελευτῶν σημειῶ ὅτι ὁ οἶκος τῶν Καλεντσῶν σώζεται ἔτι πολυάριθμος ἐν Ἑλλάδι, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Καλαβρῦτων, τὸ δὲ ὄνομα λεγόμενον καὶ Καλάντζης, Καλαντσῆς, ἐξ οὗ καὶ Καλαντσόπουλος, δύνεται νὰ σχετίζηται πρὸς τὸν ἅγιον Καλανδίωνα, τὸν ἐν Ἰππῶνι τῆς Ἀφρικῆς μαρτυρήσαντα, ἀλλὰ καὶ μετὰ μεγάλαιτέρας πιθανότητος πρὸς τὰς Καλάνδας, ὡς καὶ ὁ προρρηθεὶς Νόννος ὁ τῶν Διονυσιακῶν ποιητῆς πρὸς τὰς Νόννας, ἀροῦ καὶ ἐν Ἀττικῇ ἐπιγραφῇ ἀναφέρεται ὁ Καλανδίων, ἐκ δὲ τῶν ὑπὸ Γζέτζου λεγομένων πιστούμεθα ὅτι ὁ προμνημονευθεὶς ἱστορικὸς τοῦ Ἀναστασίου Ἡσύχιος ἐν τῇ ἐκμυθεύσει τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας συμπεριέλαβε καὶ αὐτὴν τὴν Ρωμικὴν χρονολογίαν (1), διότι μ' ὅλον τὸ ὑπὸ τοῦ ἐπίσης μυθολόγου Γζέτζου ἐπικχλούμενον κῦρος τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Δίωτος καὶ τοῦ Ἀλικαρνασσεως, εἶνε καὶ ἱστορικῶς ἀσύστατος καὶ πραγματικῶς ἀπίθανος ἢ σύμπτωσις τῶν τριῶν ὑποδικαιρέσεων τοῦ Ρωμικοῦ μηνός, Καλένδαι, Νόνναι καὶ Εἰδῶι, ὡς τριῶν ἱστορικῶν προσώπων (Κάλανδος Νόννος καὶ Εἰδὸς) ἐπὶ Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς ἀκμασάντων καὶ θρεψάντων τὴν μυστηριωδῶς τότε λιμοκτονήσασαν Ρώμην. Αἱ ὑποδικαιρέσεις τοῦ Ρωμικοῦ μηνός μεταβληθεῖσαι εἰς κύρια

(1) Χιλιάδες, III, 869—878.

ονόματα ἐν ἀρχῇ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους πιθανῶς σχετίζονται εἰς μυστηριώδη θρησκευτικὸν λόγον, ὅστις διαφεύγει μὲν ἡμᾶς ἤδη, δύναται ὅμως σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐρμηνευθῆ, ὡς καὶ τὰ περὶ ἀρχῆς τῶν ἰνδικτιῶνων καὶ αὐτῆς τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας παρ' Ἠσυχίου καὶ ἄλλοις παραδιδόμενα, ἀσύμφωνα πρὸς τὰ ἱστορικῶς παραδεδεγμένα. Νόννα ἦν τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, nonna δὲ καὶ nonna παρὰ λατίνοις ὁ μοναχὸς, παρὰ τοῖς Ἑπτανησίοις δὲ ὡς καὶ τοῖς Ἰταλοῖς, νόννος καὶ νόννα, ὁ πάππος καὶ ἡ μᾶμη, γεγονότα ἀποδεικνύοντα ὅτι ὁ εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ ἱερεῖς ἀποδιδόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τίτλος πατὴρ σχετίζεται πρὸς τὸν λατινικὸν νόνον· εἶνε δὲ περίεργον ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀποκαλεῖ ἔτι Νιόνιον αὐτὸν τὸν Διονύσιον.

Ἡ τοιαύτη μυθώδης σωτηρία τῶν λιμοκτονούντων Ρωμαίων ὑπὸ τοῦ Καλάνδου, Νόννου καὶ Εἰδοῦ, ἀπαντᾷ ἀπαράλλακτος ἐν τοῖς συναξαρίοις τοῦ ἀγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ἀγίου Ἰσιδώρου, ἀμφοτέρων σχετιζομένων πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς καὶ ἐν τῷ περὶ κολύβων θαύματι τοῦ ἀγίου Γεωργίου, καὶ πρὸ πάντων ἐν παλαιῷ Ἠλιακῷ διηγήματι, ὅπερ φαίνεται μοι ὁ τύπος πάντων τῶν ἄνω ἐκκλησιαστικῶν διηγήσεων. Γράφει ὁ Πausanias ὅτι ἐν Ὀλυμπίᾳ εἶδε καὶ ἄγλαμα παιδὸς πύκτου, εἰκονίζοντος, ὡς ἔλεγον οἱ Ἠλεῖοι, τὸν Σαρπίωνα, Ἀλεξανδρὸν μὲν τὸ γένος, « ἀφικόμενον δὲ εἰς Ἥλιν σπανίζουσι σίτου σφίσι τροφᾶς δοῦναι· τούτου μὲν αὐτόθι ἀντὶ τούτου, γεγονῶσιν αἱ τιμαί. » (1) Ἡ χρονολογία τοῦ γεγονότος τούτου, σημειουμένου διὰ τῆς διακοσιοστῆς δεκάτης ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος, συμπίπτει τῇ βασιλείᾳ τοῦ Κομμόδου, φιλαλεξάνδρου αυτοκράτορος καὶ διακρινομένου ὡς νέου πύκτου· εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι

(1) Πausanias VI, 23, 3.

ὑπὸ τὸν Σέραπιν ἐλατρεύετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ Μακεδὼν θεὸς, τὸν δὲ Ἀσσύριον θεὸν ἀντικατέστησεν ἐν τῇ χριστιανικῇ μεταμορφώσει ὁ ἅγιος Δημήτριος. Τὸ εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον ἅγιον ἀποδιδόμενον θαῦμα τῆς σωτηρίας τῶν λιμοκτονούντων ἦν ἰδίως ἐν Θεσσαλονίκῃ, κοιτιδί τοῦ ἁγίου, περιλάλητον, διὸ καὶ ὁ ἐπὶ τῶν εἰκονομάχων μητροπολίτης τῆς πόλεως ταύτης Λέων ὁ Φιλόσοφος, ἀνενέωσε τὸ θαῦμα ἐν ἔτει 839 δι' ἀστρολογικῆς βλαστήσεως (1), τὴν ὁποίαν ἐκφραυλίζουσιν οἱ ὀρθόδοξοι, ὁμολογοῦντες μὲν τὸ θαῦμα, ἀλλ' ἀποθιδόντες τοῦτο εἰς τὰς λιτανείας τῶν πιστῶν· εἰς τὰς ἀνεκδότους ἐπιστολάς τοῦ Ψελλοῦ φέρεται μαχικὴ τις τελετὴ εἰς σωτηρίαν τῶν σπαρτῶν, βάσιν ἔχουσα ἔχιδναν θυσιαζομένην, ὁ δὲ Ποντᾶνος ἀνκφέρει εἰς τὴν ἱστορίαν του ὅτι οἱ Καλαβροὶ ἐπὶ ἀνομορίας ἐξηυμένιζον τὸ θεῖον ρίπτοντες εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὸν τὸν Χριστὸν, ἄλλοι δὲ θυσιάζοντες πρὸ τῶν ἐκκλησιῶν ὄνον. Εἴπομεν ὅτι ὁ ἅγιος Γρύφων ἐπικαλεῖται ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν διώκτης τῶν φθαρτικῶν τῶν ἀμπέλων καὶ ἀγρῶν ἐντόμων ὡς πάλαι ὁ Σάραπις, ἐν δὲ τῷ Εὐχολογίῳ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἀναγινώσκειται ἡ ἐξῆς δέησις ἀποτεινομένη εἰς τὸν ἅγιον Δημή-

(1) « Περὶ τὰς τῶν καρπῶν γονὰς σπεῖρά πως τοσοῦτον ὠρᾶτο ἡ γῆ καὶ ἄτεκνος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ὡς καὶ θάνατον κατεπιείχεσθαι . . . Περὶ τινὰ γοῦν καιρῶν, δὴ ἐκ τῆς ἀστρολογικῆς ἐδιδάσκετο ἀστέρων τινῶν ἐπιτολαῖς τε καὶ φάσεις ἀπόρροιάν τινα καὶ συμπάθειαν τοῖς περιγελοῖς προσγίνεσθαι, τὰ σπέρματα τῇ γῇ κατεβάλλετο . . . ὧν τοσαύτην γενέσθαι συνῆθη εὐφορίαν τε καὶ εὐκαρπίαν, ἐπεὶ τὸ ἔαρ ἀνέτελλε καὶ ὁ τοῦ θεοῦ ἐφειστήκει καιρὸς, ὡς πολλοὺς ἐπικρέσει χρόνους αὐτοῖς καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, πάντως οὕτω τοῦ θεοῦ τὸν ἕμνητον πολύχουν ἐνεγκαμένου ταῖς τῶν ἀναγκαζομένων λιτανείαις ἐπιδόντος καὶ ἱστέλαις ἀλλ' οὐ τῇ ἐκείνου περὶ τὰ τοιαῦτα ματαιοπονίᾳ. » Theophanes Continuatus, IV, 28.

τριον, εορταζόμενον ἐν αὐτῷ τῷ μηνὶ τῆς σπορᾶς, καὶ διὰ τοῦτο φέροντα καὶ τὸ πρὸς τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς σχετιζόμενον ὄνομά του. α Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ παμπλότου παλάμης σου, τὴν προκειμένην πρὸ ὀφθαλμῶν σου τῶν σπερμάτων παροχὴν ἐκομισάμεθα, Δέσποτα, καὶ ταύτην σοὶ παρακαταθέσθαι δεόμεθα· οὐ γὰρ ἐθαρησάμεν τοῖς ἀψύχοις τῆς γῆς κόλποις· ἐγκαθεῖρξι ταῦτα, εἰ μὴ ἀρωγῶμεν εἰς τὸ πρόσταγμα τῆς σῆς μεγαλειότητος, τὸ κελεῦσθαι ἐκτεκεῖν καὶ βλαστῆσαι τὴν γῆν, καὶ δοῦναι σπέρμα τῷ σπεύροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρωσίν. Καὶ νῦν δεόμεθά σου ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, καὶ ἀνοιξὸν ἡμῖν τὸν θησαυρόν σου τὸν μέγαν, καὶ ἀγαθόν, καὶ οὐράνιον, καὶ ἔκχεον τὴν εὐλογίαν σου ἕως τοῦ ἰκανωθῆναι κατὰ τὰς ἀψευδεῖς σου ἐπαγγελίας· καὶ διάστειλον ἀφ' ἡμῶν ἅπαντα τὰ βιβρώσκοντα τὸν καρπὸν τῆς γῆς ἡμῶν, καὶ πᾶσιν παιδεῖν ἐπαγομένην ἡμῖν διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ τοὺς πολλοὺς σου οἰκτιρισμοὺς κατὰπεμψον ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου. » (1).

Ἡ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀπαριθμησις τοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, δηλοῖ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιρροὴν τοῦ ἡλίου, ὅστις ἀπομακρυνόμενος αὐτῆς ἀφήσιν εἰς τὸν ὑγρὸν θεὸν τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν ἐξκντληθεισῶν διὰ τῆς καύσεως φυσικῶν δυνάμεων, ἐπανακρέων μετὰ τῆς ἐν τῷ ἔαρι παρουσίας αὐτοῦ νέαν βλάστησιν. Ὡς δὲ ὁ μὴν διηρέθη εἰς τὰ τρία ὀνόματα, οὕτω καὶ τὸ δημοτικὸν ἔτος, πλὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἁγίου Δημητρίου, ἔχει καὶ τὴν τρίτην αὐτοῦ ὑποδιαίρεσιν, τὴν εἰσοδὸν τοῦ ἡλίου ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῆς Παρθένου, ἥτοι τὸ τοῦ λαοῦ δεκαπενταύγουστον, ἡμέρας θλίψεως καὶ μεγίστης νηστείας, ὅτε εορτάζεται ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ

(1) Εὐχολόγιον (εὐχὴ ἐπὶ σπόρου).

Χριστοῦ (ἐξαστράπτοντος ἡλίου) καὶ ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου (Σεμέλης Περσεφόνης) ἀποτελούσης μετὰ τῶν διδύμων ἀγίων τὴν Χρονικὴν Τριάδα, ἤτοι τὴν Αἰωνιότητα, περιέχουσιν μὲν παρελθόν τε καὶ μέλλον, ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι καὶ μόνω ἀληθῶς ὑφισταμένην· οὕτως ἐν τῇ προσημειωθείσῃ ἀκολουθίᾳ τοῦ ἀγίου Δημητρίου ἐορτάζεται ὁ μυστικὸς γάμος τοῦ διφυοῦς υἱοῦ πρὸς τὴν μητέρα, καὶ ἀδελφὴν συνάμα, ἧτις εἶνε ἡ ἀληθὴς Αἰωνιότης, διότι τὰ μὲν ἄλλα στοιχεῖα ἐξ αὐτῆς προερχόμενα θὰ ἐπανέλθωσιν ἐν τοῖς κύλοις τοῦ πρώτου καὶ κυρίου στοιχείου, ἐξ οὗ προήλθον, τὸ δὲ παρὸν τοῦτο « ἐμπερικλειον, ὡς λέγει ὁ Μάρουλλος, ἐν ἐκυτῶ τὸ παρελθόν καὶ τὸ μέλλον » θὰ μείνῃ ἀθάνατον, διότι εἶνε αὐτὴ ἡ κατ' ἐπιφάνειαν Τριάς, ἡ Μονὰς Αἰωνιότης, τὸ ὕδωρ, οὐχὶ τὸ αἰσθητὸν στοιχεῖον, ἀλλὰ τὸ ἰδανικὸν Χάος (Νεφέλη) τὸ προϋπάρχον τῆς κοσμικῆς ἀρμονίας, καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς μόνον αἰωνίως βασιλεύσον. Τὸ χάος τοῦτο ἐξεικονιζόμενον πρὸς Γοργόνα ἢ ὄφιν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἰδανικὸν Αἰθέρα, τὸν πατέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, μονογενοῦς κόσμου, γεννηθέντα ἐκ τῆς Ὀλυμπιάδος, ἰδανικῆς εἰκόνας τῆς Χρονικῆς Ἀιωνιότητος· διότι, ὡς ἐν τῇ Ὀρφικῇ κοσμογονίᾳ, ἡ τοῦ χρόνου κατχμέτρησις ἤρξατο ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς Σελήνης, πρωτοτύπου δημιουργήματος τοῦ Χάους, οὕτω καὶ ἡ ἑλληνικὴ χρονολογία ἄρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος, ἡ δὲ Ἀνατολικὴ ἀπὸ τοῦ Ναβονασάρου καὶ τοῦ Φούλ, σχεδὸν συγχρόνων πρὸς τὴν πρώτην τούτην Ὀλυμπιάδα, καὶ ἡ Αἰγυπτιακὴ ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Φιλίππου Ἀριδαίου, ἢ μᾶλλον τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου. Αἱ περὶ χρονολογίαι καὶ ἐορτῶν διεξέξεις καὶ αἰρέσεις αἱ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τοῦ χριστιανισμοῦ μέχρι Ἰσακίου τοῦ Ἀργυροῦ τοσοῦτον ἐμπληθῶς διεξαχθεῖσιν δὲν ἦσαν τόσον γελοῖαι, ὡς νομίζομεν, οὔτε ὁ περὶ μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ περὶ φύσεως τοῦ Θωδωρίου φωτὸς

πόλεμος τοῦ Βαρλαάμ πρὸς τὸν Παλαμᾶν τόσον ἀνόητος, ἀφοῦ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πολέμου χρονολογεῖται ἡ Αὐτική Ἀναγέννησις, οὔτε αἱ περὶ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ Ὀμήρου καὶ Βιργιλίου διενέξεις ἀργῶν διδασκάλων φλυαρίαι, ἀλλὰ ζητήματα ὑψίστου ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Εἰς τὸν Τρωϊκὸν κύκλον ἀνάγεται καὶ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη Φρικώδης Ὀπτασία, ἐν ἣ ἐξεικονίζονται οἱ Τρῶες ὡς καταχθόνιοι δαίμονες πολεμοῦντες τὸν ἑλληνισμόν, καὶ ἐπὶ τέλος νικῶντες αὐτὸν ὡς Σταυροφόροι καὶ Τοῦρκοι.

Εἰς τὸ λατινικὸν ποίημα τοῦ Πελοποννησίου Στρατιώτου ἐπισυνάπτων καὶ τὸ εἰς Ὀμηρον Ἀλέξανδρον ἑλληνικὸν ἄσμα τοῦ Ἀλλάτιου (1), ἀνγκαῖον κρίνω νὰ προσέσω καὶ ὅσα ὁ φιλόπατρις Χίος γράφει περὶ τῆς ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς ἑλληνικῆς ἑταιρείας μυσήσεώς του ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς Βολισσοῦ, ἔνθα ἐπιδείκνυται ἔτι πλαισίον τι ἐρείπιον ἀποκαλούμενον « τὸ σχολεῖο ἢ Διδασκαλεῖο τοῦ Ὀμήρου » (2). Ἡ ἐν Χίῳ συγχώνευσις τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν Ὀμηρον δηλοῖ ὅτι ἐπεκράτουν παλαιαὶ παραδόσεις ἐκτιθέμεναι εἰς τὴν μέχρι τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως σωζομένην συλλογὴν « τὰ πάτρια τῆς Χίου »,

(1) Ὁ Ἀλλάτιος, καίτοι καθολικὸς τὸ θρήσκευμα, ἦν πατριωτικώτερος πολλῶν ψευδελλήνων ὑποκριτικῶς ἀποκρυπτόντων μέχρι νῦν ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ τὴν ἰδίαν πατρίδα· ἐξόχως τιμηθεὶς ἐν Ρώμῃ, φέρει τὸν νοῦν αἰεὶ πρὸς τὴν σεβασμίαν τῶν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν (Athenarum arcem venerandam σ. 238), καὶ ὑπερηφανεύεται ἐπὶ τῇ ἐκ Χίου καταγωγῇ του « Chius sum, honos si qui est, Chiis tribuendus. Chion, quae me genuit, ac fovit, et in qua maiorum meorum, quae reliqua sunt, requiescunt, collatis beneficiis, ac meritis officiis honorate. » σ. 239. Τὸ κύριον ὄνομά του φαίνεται Ἀλλατζῆς, διότι καὶ τοποθεσία εὑρεθῆται ἐν Χίῳ καὶ νῦν ἐτι καλουμένη Ἀλλατζεῖκα, ἀπὸ οἰκογενιακοῦ κτήματος.

(1) Ἀλεξ. Βλαστοῦ, Χιακὰ, ἐν Ἐρμουπόλει 1840, τόμ. Α, σ. 29, σημ. α'.

περιέχουσιν τὰς αὐτὰς μυθολογικὰς ἱστορίας πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον συνδεομένας, ἀ; καὶ τὰ γνωστὰ Πάτρια τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1). μέρος τούτων εἶνε καὶ ἡ διήγησις περὶ τῆς κόρης Εὐμορφίας, καὶ τοῦ πρὸς ταύτην ἔρωτος τοῦ Δράκοντος βασιλέως τῆς Ἀρμενίας, Ἀγαπητοῦ τῆς Δωρίδος καὶ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ταρσοῦ Ἀναστηνίωνος. Ὁ γαλλιστὶ συγγραφέας ἐν ἔτει 1606 τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου Ἰερώνυμος ὁ Ἰουστινιανός ἐκθέτων τὴν διήγησιν ταύτην, ἀναπολοῦσαν τὰς Στρατιωτικὰς ἐποποιίας, προσθέτει ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐπισκερθεὶς τὴν Χίον ἔλαβε τὰ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος κείμενα ὄπλα τοῦ πατρὸς τῆς Εὐμορφίας Σκληρίωνος (2). Ἡ διήγησις αὕτη καὶ ἡ ἔτι περιωζομένη ἐν τῇ νήσῳ ὀνομασία « Γέφυρα τῆς Κόρης » καὶ « Πύργος τῆς Κόρης » δὲν ὀ ἀπετέλουν τὴν βάσιν ἱστορικοῦ γεγονότος συνδεομένου πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἀν ἡ Χιακὴ ἀγιογραφία δὲν περεῖχε πολλὰ ἄλλα διδόμενα εἰς ὑποστήριξιν τῆς παραδόσεως· αὐτὸς ὁ ἅγιος Ἰσιδώρος συνδέεται πολὺ πρὸς τὸν ἅγιον Δημήτριον, ἡ δ' ἔτι καὶ νῦν ἐξόχως λατρευομένη ὑπὸ τῶν Χίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων Παναγία ἡ Μυρτιδιώτισσα ἡ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τῶν κτιτόρων τῆς Νέας Μονῆς, ἀπετέλεσε μέγα ἐκκλησιαστικὸν σκάνδαλον, τὸ ὅποιον ἐπλήρωσε διὰ τῆς καθαιρέσεώς του ὁ πατριάρχης Μιχαὴλ ὁ Κηρουλλάριος, καὶ διὰ μακρῶν ἐξέθετο ὁ Μιχαὴλ Ψελλὸς ἐν τῷ μεγάλῳ κατὰ τοῦ ἀλχημιστοῦ πατριάρχου κατηγορητηρίῳ αὐτοῦ λόγῳ. Ὅστις εἶδε τὴν Μυρτιδιώτισσαν τῆς Χίου, εἰκονιζομένην καὶ ἐν τῷ κτιτορικῷ τῆς Νέας Μονῆς, ἀναγνωρίζει τὴν αὐτὴν Ἀθηνιώτισσαν πλατυτέραν τῶν Οὐρανῶν, ἢ μᾶλλον τὴν ὑπὸ

(1) Αὐτ. Α, σελ. 5'.

(2) Αὐτ. Β, σελ. 45—46 σημ.

Μαρούλλου ὕμνουμένην Ἀιωνιότητα (Aeternitatem), με τὴν διαφορὰν ὅτι τὸν περιελίσσοντα ταύτην δράκοντα ἀντικαθιστᾷ ἐν τῇ Μυρτιδιωτίσῃ στέφανος ἐκ μύρτων· εἰς τὰ μύρτα ταῦτα ὀφείλει τὸ ἐπώνυμόν της καὶ ἡ τῶν Κυθηρίων ὁμώνυμος Παναγία, ἡ δὲ ἱστορία τῆς ἀνευρέσεως τῆς τελευταίας ταύτης εἰκόνας εἶνε ἀπαράλλακτος πρὸς τὴν παρὰ Παιουσινὰ διήγησιν περὶ ἀνευρέσεως τῆς ὑπὸ Ἀριστομένους ταφείσης ὑδρίας τῆς περιεχούσης τὴν τελετὴν τῶν μεγάλων Θεῶν ὑπὸ τῶν ἐπὶ Ἐπαμεινώνδου ἐπανελθόντων ἐκ τῆς μακρᾶς ἐξορίας Μεσσηνίων (1). Εἶδομεν ὅτι ἡ ὑπὸ Νόννου ὀνομαζομένη Ὀλυμπιάς Σελήνη εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ Περσεφόνῃ· ἐκ τοῦ συντακτικμοῦ ὁμοῦ τῆς Μεσσηνίας θεᾶς πρὸς τὴν Μυρτιδιωτίσσαν, ἐξάγεται καὶ ἕτερον σπουδαῖον πῶρισμα, ὅτι ὁ περὶ γεννήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπὸ τοῦ εἰς δράκοντα μεταμορφωθέντος Ἀμμωνος μῦθος δὲν ἦν Αἰγυπτιακός, ἀλλὰ καθαρῶς ἑλληνικός, διότι οὕτως ἐγεννήθη, κατὰ τὰς Μεσσηνιακὰς παραδόσεις, καὶ ὁ ἦρωας αὐτῶν βασιλεὺς Ἀριστομένης (2). Ὁ Ἀλλάτιος προσάπτων πανθειστικὸν χαρακτηρισμὸν εἰς τὴν Χίαν Παλλάδα, τὴν ἀποκαλεῖ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος δι' οὗ καὶ οἱ Γνωστικοὶ ἀπεκάλουν τὴν Αἰωνιότητα Γοργόνα, Δρακοντολέτειραν, καὶ ἀρσενόθηλον ὡς οἱ Ὀρφικοὶ ὕμνοι καὶ ὁ Μάρουλλος ἐν τῷ εἰς Παλλάδα ὕμνῳ, προσθέτων ὅτι εἰς προφύλαξιν τοῦ υἱοῦ της Ὀμήρου Ἀλεξάνδρου ἀπὸ τῶν γιγάντων Ρωμυίων μετέβαλλεν αὐτὸν εἰς

(1) « Τοῦτον οὖν τὸν ἄνδρα ἐκέλευεν ὁ ὄνειρος, ἔνθα ἦν τῆς Ἰσθμῆς εὐρῆ πεφυκυῖαν σμίλικκα καὶ μυρσίην, τὸ μέσον δρύξαντα αὐτῶν ἀνασῶσαι τὴν γραῦν (Δήμητρα) » . Παιουσ. IV, 27.

(2) « Νικοτελείχ γὰρ τῇ μητρὶ αὐτοῦ δαίμονα ἢ θεὸν δράκοντι εἰκασμένον συγγενέσθαι λέγουσι· τοιούτα δὲ καὶ Μακεδόνες ἐπὶ Ὀλυμπιάδι· καὶ ἐπὶ Ἀριστοδάμῳ Σικυωνίους οἶδα εἰρηκότας. » Παιουσιανὰς IV, 14, 4.

ταπεινὸν ἔρπετὸν (ἀσκαλαδῶτην), εἰποῦσα αὐτῷ ἵνα κρυβῆ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν, μέχρις ὅτου ὁ Ζεὺς εὐδοκίᾳς ἀποστείλῃ τὸν αἰτὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἀνυψώσῃ ἐν τῇ θεότητι. Οὗτός ἐστιν ὁ ὑπὸ τοῦ δράκοντος περιελισσόμενος ἀρχνῆς βασιλεὺς, ὁ ἐν τῷ ὕγρῳ τύπῳ βιῶν, ὁ τοῖς πᾶσιν ἀφανῆς, ἐκυτῶ δὲ καὶ τῷ θεῷ μόνῳ γνωριζόμενος τῶν βυζαντινῶν χρησμῶν τῶν ἐπ' ὀνόματι φερομένων τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Μεγάλου.

Ἀφηγούμενος μετὰ πολλῆς λεπτότητος ὁ φιλόπατρις Χῖος τὴν ἐν Βολισσῷ μῆσιν του, ἀποτεινεί καὶ συμβουλὰς πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ δῆθεν πολεμουμένην πάτριον ἐκκλησίαν, ἵνα διατηρήσῃ μετὰ πολλῆς προφυλάξεως τὸ μέγα μυστήριον ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐπισυνάτων φοβερὸν ἀνάθημα κατὰ τῶν βεβηλωσόντων τοιοῦτον μέγα μνημεῖον: « Φυλάξετε τὴν φιλογικὴν ταύτην κόνιν ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Στέφετε ἐτησίως κισσῷ καὶ μύρτῳ καὶ δάφνῃ τὸ ἱερὸν κτίριον. Σκορπίσατε εἰς τὴν γῆν ἔνθη, καὶ χύσατε οἶνον. » Ἄλλ' ὁ ἀναγνώστης θὰ λάβῃ καλλιτέραν ἰδέαν τῆς μετὰ τοσαύτης περισκέψεως περιγραφομένης μυστικῆς τοῦ περιωνύμου ἀνδρὸς, ἀναγινώσκων ὀλόκληρον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀφήγησιν: « A vico quodam Bolisso . . . qui ad haec tempora nomen tam amicium, et carum servat Homeri. Homeri enim dicitur, idque non alia ratione, nisi quod, ut ipsi iam traditione verissima per manus a patre filio in universum tradita, Homeri ibi incunabula, vitae progressus, ac potior vitae pars transacta fuerit. Convenientibus veluti arcanum ostendunt rudera quaedam, ac muros temporis edacitate consumptos, iam nutantes, et tantum non inopina quadam materiae dissolvendos laxatione. Ibi vitam egisse Homerum tradunt. Ut hoc audivi, dum essem Chii, confestim Homeros versus advolavi: ingressus vicum, a magistratu quaesivi, ut mihi Thesau-

rum tam antiquum recenter ostenderent. Ducunt hilares, commonstrant. Ut vidi, loci illius aura, atque antiquitate commotus, memor illius tubae, cui tantum debent omnes nationes, et praecipue Græcia tota, a me ipso distractus steti, praesentem Græciae calamitatem, effusis etiam lacrymis commiseratus sum. Advenerat una mecum eiusdem visendi desiderio motus N. N. lepdatum sane caput, ac festivum. Servire numeris, longius etiam contexere carmen, si liceret: acutus, et promptus ad delicias, ad Veneres, ad omnia. Tunc ille quasi furens, erosos illos muros amplexatus, exosculatur: Felix solum (quantum poterat voce contendebat, quasi universus orbis exaudiret) felicissima rudera, regiis ipsis, aulicisque sumptuosis machinis desiderabilia, quolibet mihi thesauro potiora, septem orbis spectaculis admirabiliora. Levi unius aestus marini impetu urbes, et insulae sunt absorptae, precipiti montium decursu tot regum diademata, tot Heroum insignia, tot magnorum hominum, eorum etiam quos Deos suos putavit, et adoravit antiquitas Colossi, quassata atque distracta conciderunt. Nihil est sub hoc coelo, quod non pulsetur ruinis. Tu, sic duras adhuc ab Homero ipso annis fere ter mille pene inexpugnabilis.

... Non Jovis ira, nec ignis,
non potuit ferrum, nec edax abolere vetustas.

Felix solum, felicissima rudera, quae spirans illud eloquentiae simulcarum, doctrinarum omnium fontem, omnibus, qui post eum sermonis usum, ac rationis habentibus, ut bene loquerentur, beneque ratiocinarentur, exemplum unicum a coeli, et temporum incommodis immunem, ac liberum conservastis. Quam mihi invidiam con-

citatis, quam isto meo pectore, isto animo vellem defensum. Hic forte post nocturnas illas vigiliis, post tot e antlatos labores in disponenda, vel componenda Iliade quiescebat: hic cervical forte erat: hic defessum caput declinabat; illuc distenti pedes respiciebant Ubi, ubi calamus ille, ubi chartae illae saepius lenitis literis conspureatae, sericis, aureisque pannis aequiparandae, occludebantur. Hic primum assurgentem Solem excipiebat, illic occidentem venerabatur. Felix solum, felicissima rudera, felices vos homines, quibus haec continuo aspicere ac frui posse datum est. Plura conantem dicere, et raucum quiddam sonantem risus noster, ex improviso ortus compressit. Hortamur, ut elogio locum exornet: quae dixerat non ad dignitatem Homericæ tubæ dicta, si quid præterea haberet, ediceret. Addimus currenti calcaria: tunc ille: Purissimum istum Musarum hortulum, cum tempore ipso, atque antiquitate decertantem ne conspurcetis: ne sedem Gratiarum polluat. Servate vobis, servate universo orbi ab omni iniuria intactum, si fieri potest, divinum opus. Iluc nonnisi Musarum alumnis aditus sit. Longe sicut pecora, longe sint sordes. Lapis si quis ceciderit, suo loco, sed caute restituatur. Caementa ipsa, quae tempus extorquet, quando in aurea urna conservari non possunt, in uno angulo, sed modeste reponantur. Pulvis iste literarius ne male abeat, cavete. Araneas, si quae fuerint, pluma, sed leniter dimovete. Semel in anno hedera, myrto, lauroque coronate; flosculis terram aspergite; vino libate. Si quis contra temerario aussu iussa haec nostra violarit, illi aqua, ignique interdictum esto.

Sit flagri reus, et mortis sit quidquid ubique
pœnarum potis est ferre, patique reus.

Sit reus, et plusquam mortis: sit quidquid in omni
invenisse potes crimine supplicii.

Animanti bruto, et venenoso hic minime pateat, nul-
lus locus sit. Si fuerit intra horam, medium disrumpatur.
Non vobis regna,

Lydia, non magni potior sit fama Gylippi.

Nondum finis; et nos distraximus vel invitum. Ille
novis osculis, atque iteratis amplexibus Homerio saluta-
to, domi se recepit. Quid hic referre suspiria? Quid la-
crymas? Quid motus, quibus ille per totam noctem in-
quietavit? Summo mane lauro, hederaque collectis locum
coronavit. Non diu et in Urbem venimus » (1).

ELISII CALENTII AMPHRATENSIS HECTOR

LIBELLUS, HORRENDA APPARITIO.

Phœbe, mone meliora rogo quid tristia vatem
prodigia, horrendosque jubes haurire tumultus?
nescio quid superi nobis crudele minantur:
quove trahant Stigiae pendentia fila sorores
horresco, nova bella tremens, nova proelia cerno.
Aspicio Iliacis surgentem [namque] sepulchris
Hectora Priamiden, ut torvo infrenditat ore,

(1) Allatii, de patria Homeri, σ. 227—230.

(2) Elisii Calentii Carmina, Roma (ἐν ἀρχῇ τῆς ἸΣΤ' ἑκατ.) φ. 79r—84v.

- ut rugit fronte atque oculis trutulentus, et acri
pallidus aspectu, crispoquo in crine tremendus.
- 10 Spumat apro similis, magnaue exestuat ira
horridus, incensaue furens tota turbe vagatur.
Quasvo per arva ferox jactat Retheia voces :
« Et quid hoc est? ubi nam Priamus qui scepra tenebat,
et genitrix? ubi tot claro de sanguine fratres?
- 15 et puer Astianas? et digna cubilibus uxor?
Quid cecidere domus, divinaque pergama Troiae?
En jacet Ilium, et alta deum delubra ruerunt,
at Simois tantum super est, et Xantus, et Ida,
et littus patrium quae non potuere moveri.
- 20 Quis Troiam antiquam felicitis nominis urbem
eruit? hoc regnum Priami? Pro Jupiter, unde
tanta in Dardanios injuria lata nepotes?
Sic morimur Frigii reges? sic perdere Teucros
insensi superi potuere urbemque potentem?
- 25 Non patiar nostram extingui sine vindice gentem,
quo ferar? Agnosco Graiorum insignia regum,
armaue Prothelei, et nomen fallacis Ulixis,
antiquumque odium non tota emente recessit.
Hoc mihi apud manes suffectam cede sororem
- 30 narrantem memini, latices ignara priusquam
hausisset, Troiam excisam Priamumque peremptum
et fratres, totamque domum, Frigiosque nepotes
Graiorum insidiis et nota fraude virorum.
Seque ipsam Aeacidæ simul occubuisse sepulchro
- 35 sic certe est. Vos me, Eumenides, vos ferte furentem
in Danaos, te te Ditem, et tua numina juro
ultorem, fruatur auxilio et melioribus armis
si sumus inuisi superis tua signa sequemur. »

Quid furit insanus? jam jam clamore tremendo
 germanos vocat, et Sigeia territat arva. 40
 En Paris, en alii Deiphebus, et acer in armis
 Troilus it torquens oculos, et brachia jactans;
 nescio quid meditatur; habet puer improbus ensem
 sanguine nigram et picca ferrugine tinctum.
 Cui rabidus poenas et vulnera seva minatur? 45
 Ast ipse ad tumulum magni furibundus Achillis
 Hector abit, spargit cineres, et clausa sepulchro
 membra viri lacerat, strident sub dentibus ossa
 pro scelus, o rabido facinus crudele leoni
 faucibus humanis humana rescindere membra. 50
 « Mene, ait, extinctum potuisti, perfide, saevo
 circum urbem patriam raptare iterumque iterumque
 demissum curru, dehinc auro vendere corpus
 accipe nunc utinamque utinam tua viva darentur
 viscera, et evenis quem possem haurire cruorem: 55
 non cinis, et quae nunc arentia mandimus ossa.
 Persequar omne genus Dolopum, genus omne tuorum,
 perfide, et excindum flamis, ferroque, fameque,
 evertam veteres Tebas, Pithiamque revellam
 extinctumque Frigem post tempora sentiet Argos. 60
 Meque meosque atavos flebit, cineresque meorum. »
 Instat Alexander dictis atque aggerat iras:
 « si potui, germane, sequi tua proelia quondam
 dum stabat regno Priamus, sceptrumque tenebat 65
 infelix multo natorum Marte superbus;
 et nunc ante alios potero, nec Graia timebo
 agmina, nec geminos fugiam bellator Atridas.
 Nil mihi crudele in Danaos dirumque videri
 unquam adeo poterit cum tot data funera nobis;

- 70 et patriae cladem, lachrymasque in pectore volvo.
 Hei mihi, quos gemitus Frigiae, quos illa dolores
 insperata dies Priamo afflictaeque parenti,
 quos nobis dedit, ante oculos faciemque tuorum
 cum ruis, hostili trajectus pectora telo;
- 75 cum te sub Danais nostri flevere cadentem.
 Nec lachrymis modus ullus erat, nec vocibus usquam
 per Troiam, magnis resonabat questibus Ida
 cum trahere exanimun corpus tua menia circum
 aspicimus dirum Aeacidem, sparsamque cruore
- 80 Hectorco Iliacam tellurem, ac vulnera nullis
 defecisse locis, et opertos sanguine vultus.
 Quem tunc rere animum nobis Frigibusque relictis?
 Quemve fuisse patri cum te, germane, sepulchro
 condimus? hic visi bellum, patriaque salutem
- 85 linquere, et imiti portas aperire tiranno.
 Nec longe nimium post tristia funera, et ignes
 Hectorcos iterum moestis assistere rebus
 cogimur, et dire ad tua busta, extincte, vocamur,
 Troile, cum lachrymis, hic vulnera flemus eadem
- 90 facta manu, hic moesta gemiamus voce querelas,
 et patriam antiquam, simul et genus omne superbum
 flevimus, Iliacasque domos, Troiamque cadentem.
 Tunc oblitus ego Priami, patriacque, meique
 aggredior ferro juvenem nulla arma timentem,
- 95 plurima perque animam sceleratam vulnera victor
 ejeci, canibusque dedi populantibus artus;
 post illud fateor tristem me vindice casum,
 diraque tela tuli, et cecidi telamone creato.
 Detulit una duos in tristia Tartari cimba
- 100 Dardaniae flamas atque ultima fata parentis

non vidi, video vulsam a radicibus urbem,
 atque aequata solo mea menia profuror ibunt?
 Incensamque ferent Troiam sine vindice Graii?
 Te, germane, sequam, nec me aspernabere bello. »
 Dixit, et excussa frendens cervice minatur. 105
 Prosequitur puer infelix, et talibus ardens
 Troilus ingeminat dictis « per tartara et umbras,
 perque meos juro cineres, manesque meorum
 te numquam, germane, furens per tela per ignes
 desero, tecum una flammis incensa cremabo 110
 mœnia Myrmidonum gaudens, ipsosque per omnes
 persequar exilio, et crudeli vulnere terras.
 Schiriadas ferro extinquam, nec proelia sistam
 donec cuncta pari tristetur Graecia luctu,
 et passim Iliacos aequet deleta labores. 115
 Sed quos ira magis faciles differtur in annos?
 Quin properamus? ubi es, Deiphebe, oblite tuorum?
 Quid meditare? taces, vultum demissus, et acres
 in terram fixos oculos mentemque fatigas? »
 Incipit ille. « tacens equidem sub corde voluto 120
 nostrorum insidias, et apertam nocte per umbram
 Troiam argis, totoque immissos agmine Graios,
 cum flammis urbem in patriam, et delubra deorum.
 Heu noctem infandam Priamo Frigibusque, mihi que,
 vos dire, extincti fratres, lachrymisque sepulti, 125
 cum Priamus vocat infelix in regia Teucros
 atria, et in medium quod cuique in mente resurgat
 ferre jubet pacem primus veniamque precari
 Antenor, reddique Helenen profocdere suadet.
 Non tulit Amphimachus, talemque ingentibus ausis 130
 increpat, et patri bellum pro funere fratrum

- promittit, laudatque una seu sorte perire,
 seu patriam sevis ulcisci acerrimus armis.
 Arguit Aeneas animum, sortemque futuram,
 135 nos contra, exoritur per regia recta tumultus
 et voces variae, et dispar sententia regni;
 verbaque plus justo Frigium tangentia regem.
 Hic Priamus fatis casuque invictus acerbo
 imperat exposci bellum, pacemque relinqui,
 140 nec sine Marte mori statuit, nos jussa secuti.
 Bella iterum Danais, iterumque abjecta paramus
 arma, virisque animos et justas addimus iras.
 Tum ferus ante alios divorum oblitus et urbis
 Antenor, socios vocat in sua tecta furentes,
 145 aut odio, aut captos pretio, tristive pavore.
 Conveniunt scelus in patrium sub nocte per umbram
 Pollidamas facti interpret, Dolonque, ferusque
 Amphidamas, ferus Ucalegon, Venerisque nefandae
 filius Aeneas Priami gener, impius ipse
 150 et pater Anchises. Factoque hic foedere leti
 admittunt Danaos et Teuceria moenia pandunt
 qua sub marmoreo patuit Sigea caballo.
 Ipse Neoptolemum facti dux acer in arcem
 ducit, opemque viro telis facibusque ministrat.
 155 Ille ante ora deum longevum seva parentem
 obtruncat, flammisque jactat per inania tecta,
 ardet ubique deum domus, et labor excita Troia
 undique sparsa ruunt celeres in mœnia Graii,
 incendunt, violant, rapiunt mactantque, feruntque
 160 immistisque cadunt Teucris, et vulnera plorant.
 Hic ego Mirmidonum multo cum sanguine vitam
 deservi, vobisque comes sub tartara veni.

Non Danaos igitur ferro, germane, petendos
 esse reor tantum, sed diram Antenoris urbem
 Aeneadasque fero quaerendos Marte per orbem, 165
 quocunque in visas posuere in littore sedes;
 fratrem Helenum poscamus· adest· dic, optime vatum,
 dic quem fata dabunt finem crudelia bello
 qui nosti secreta deum, qui stagmina solvis. »
 Haec Timbreus ait facie pallente sacerdos. 170
 « Dixi olim expretus Troiae, Frigibusque futurum
 excidium, nec me tripodes, Phæbusve fefellit.
 Vidistis quantas, germani, admisimus iras
 divorumque hominumque, et moestam flevimus urbem
 nos quibus incensos potuit fortuna penates 175
 exitiumque domus ostendere, vos pia circum
 moenia, divinosque infesto vulnere muros,
 germani, cecidistis, et ipso in tempore belli;
 ast ego post cineres Troiae, post tanta meorum
 funera, et exequias indignaque fata parentis, 180
 aspexi casum parvi Astianactis, et idem
 cum caderet Graio jugulata Polixena busto,
 servitiumque tuli misera cum matre superbi
 Eacidae, simul Andromache quae nupta marito
 moesta Neoptolemo mecum sua pignora flebat. 185
 Nunc aliter superi, et magno labentia coelo
 sidera (si quid habent veri pia lumina) suadent,
 nec frustra didici causas temptare latentes
 rerum humanarum, divinaque munera sensi.
 Unde homini ratio, et mentem quibus ignibus hausit, 190
 quae terras potuere polo vincire catone,
 quisve potens animis numerum dedit, unde hominum mors
 et varios coeli motus et sidera novi,

- unde trahant stellae radios, quis torqueat orbem
 195 contrarios, quotiens Phoebe declinet ab auge
 dum redit in Cancrum Sol aureus, unde laboret
 exesum populis ignem demittere Phoebus;
 quor magis urget equos, percurritque otius orbem
 vere novo quam sub Cancro vel sub Capricorno,
 200 quid properat, nunc sera meat Latonia virgo,
 nunc latet, obscura nunc jactat cornua fronte,
 nunc totos aperit vultus, orbemque reducit,
 et totiens stratis illudit Cinthia terris;
 nec Martem horrendum visu, torvumque Saturnum,
 205 aut paphiae Veneri comitem Stilbona recuso;
 novi etiam volucres, atque extra trementia, tandem
 omnia pollicitis video spirare secundis.
 Praeterea si vera monet me dicere Apollo,
 Hector, habe hoc, haud ulla time contraria fata:
 210 excindes Danaos, partum ditione tenebis
 Imperium, legesque dabis, Troiamque recondes:
 Verum ubi tempus erit quo Sol pater aureus ima
 fronte quaterdenas repertis orbibus auges,
 transierit totidemque soror compleverit orbem
 215 impia tum magno se Græcia tota tumultu
 excutiet, lateque fremet, Martemque novabit,
 Romanasque aties, et quas videt hesperus, et quas
 respicit obliqua decurrens luce Bootes,
 in te, germane, irruere et tua signa videbis.
 220 O quae tum cedes, o quantum sanguinis illo
 fundetur, quae fata ferent crudelia Teuceri,
 ejicere loco tandem, Graiosque relinques;
 hic tu nequa time Danaorum proelia, frater,
 nec te quodcumque est peregrinum terreat agmen.

Sume animos, atque arma para, gentemque furentem 225
 aggredere ingenti numero et maiore paratu;
 atque iterum cape Mirmidones, sedemque relictam,
 et larga populos frena ditione pelagos.
 Mox alios ferro, et crudeli Marte per orbem
 insequere, aspicio sub Teucra jura potentem 230
 venturam Hesperiam multo cum sanguine, et urbes
 Pandonas, Rhenumque humilem, Gallosque frementes,
 et nisi fata vetent, poterintque resistere Parcae
 aut sua perpetuus mutarit Jupiter orsa.
 Urbs olim geminis male condite fratribus uni 235
 non fles? non superos in te sua tela ferentes
 moesta rogas· meliora? rues altissima tandem
 tempus erit cum te stratam mirabitur hospes
 Tarpeio speculatus agros et moenia dicet
 heccine magna ducum genitrix? haec maxima quondam 240
 terrarum? Cui vix totus suffecer et orbis?
 Unde tot Hesperii vates cecinere deorum
 progeniem victricem armis belloque potentem?
 quam Romam dixere patres? urbemque superbam?
 Terrarum dominam? nunc triste inane cadaver. 245
 Nil venit aeternum sub sidera credite fatis. •
 Haec monuisse sat est Helenum, sed caetera cunctis
 tempora crudele exitium, flamasque minantur,
 conticuit vates. Quid nam ferus excitat Hector?
 • Hancine, germani, cladem patiemur inulti? 250
 Hos ne inpune ferent obitus? sine vindice tantam
 injuriam Priamo et natis fecisse Pelagos,
 turpiter incensam patriam, regemque parentem
 mactatum ante aras, jugulatam ad busta sororem,
 servum Helenum, matrenque Hecuben, ipsamque Pelasgo 255

- donatam Andromachen comuni sorte marito,
demissum scopulo natum, raptamque per aras
Cassandram, amissos tot iniquo funere fratres;
et nos preterea per vulnera seva peremptos.
- 260 Quid potuere magis Danai? quae denique in hostes
pejora, aut ulli poterunt graviora putare?
Aut quid Dardanio genere modo denique restat?
Ereptum imperium, deletum nomen et urbes
incenses, violata domus, sparsisque penates,
- 265 sanguine, servitium, num nam graviora feremus
cum non sint graviora hominum? properanda profecto est
ultio, vos me nunc sumptis comita minor armis,
germani, extingvam Danaos, et vulnera reddam
iactabo tecta in flamas, omnemque cremabo
- 270 Dulichiam, et campis equabo ingentibus urbes.
Perdam aties, perdam arva et opes, populisque superbis
terror ero, maria ac terras cœlumque movebo
et tremere Argolicos montes, et littora coha
Spartemque et magnas cogam servire Micenas
- 275 imperio Frigio, juvat exiliisse sepulchris;
et coelo revocasse animam, si tartara post hac
Eolidenque unquam et labentia sacra revisam
haud equidem non ultus eam patriamque domumque
et me, me, Frigiosque deos, Priamumque parentem
- 280 Acacus inferna redeuntem sede timebit.
Quid moror? hor placitum superis, alternaque poscunt
stagmina, nec Frigio frustra revocamur ab orcho.
En ruit auxilio cunctis e partibus ingens
Teveria; jam spectate, duces, ultricibus armis
- 285 qui quondam ad Troiam bello cecidere Pelasgo.
Undique bella cient Danais, flamasque minatur

Portius, Ascaniusque Friges, et letus in armis
 Antipus, Elitia, Sarpendon, et acer
 Glaucus, item Zelia curvato Pandarus arcu,
 et dux Amphiarastus, agit ferus agmina perses
 Dardanio veniens cum Memmone gentis Eoae. 290
 Nestrius, Amphimachusque ruunt Colophoniam pubes,
 impugnam memores veteris ad pergama belli.
 Eupesus Hippotheum Larissae amoenibus urget,
 Amphius Adrastusque movent agrestia regna
 Poenia, pre Themeso bellum duce concitat ardens 295
 cernite Pistrophilo Beotia, Tracia Pirrho
 ævit et Archiloco, servet Ciconia remo,
 cogit Alizonios immitis Epistropus Argis,
 patria Philomenes Palaconia regna relinquit
 magnanimus, quondam solitus prostrare catervas 300
 Argolicas, mecumque duces demittere morti.
 En domitrix animosa virum fulgentibus armis
 Pentasilea ruit medios furibunda per enses,
 bellum iramque fremens Danais indicere temptat;
 nulla mora est parere parant, assum optima virgo 305
 assum ego turba virum fortissima. quo ruit Hector?
 Prosuperi quae tot populos invisa ducesque
 terra tulit? video innumeris fervere catervis
 Sigeos montes et Teucra littora passim 310
 antiquam veluti quercum seu turbine tactam
 seu ferro, aut crebris Terei trucis ictibus. illam
 protinus in numeris formicae milibus abdunt,
 concursant, summoque fremunt a stipite, nec jam
 sufficiunt trunci campos, funduntur in omnes
 sic quoque Dardaniae turmae quis Troia tellus 315
 deficit, en maria et fluctus rate currere tentant,
 β.

- arma parant prohibere minas dii cuncta potentes
 undique sevus agit populos in proelia Mavors
 non colles campique viris, non aequora classi
 320 sufficiunt, ducitque rates ruosque ministrat
 Eolus, et placidam Neptuni verberat undam,
 te te, Graia, petunt tanto conamine tellus
 aspicio torquere tuos in carbasa portus,
 et tandem armatas sistunt in littore turmas.
 325 Non capit innumeros infelix Graecia Teucros;
 bella gerunt ferus ante alios ut fulminat Hector
 obsedere urbem antiquam Bisantiaque arva
 perstrepat omnis ager, fliveque ante ora recedunt
 littora curva sonant passim lateque remugit
 330 aether, et immensum resonat percussus aenes
 ictibus, ingeminant ignes vulcaniaque arma
 et teli volat omne genus, celeresque feruntur
 per caelum abrupti montes immania saxa
 decrescunt, summoque ruunt a culmine turres
 335 procumbunt muri jam moenia ruta patescunt.
 Primus in audentes Priameius irruit heros,
 subsequitur genus omne Asiae, Danaosque trucidant
 et Graias populantur opes, te maxime cerno
 Graiorum Priamo comitem sociumque laboris,
 340 idem te casus longevum sceptrum tenentem
 excipit et sine honore jaces in polvere truncus.
 Hostis habet late regnum victisque superbi
 Dardanide arguus et Troius imperat Hector.
 Ecce alia de parte ruunt in proelia turmae (1)
 345 Ausoniae, magnoque fremens Europa tumultu

(1) Ἐννοεῖ τὴν Σταυροφορικὴν ἐπιδρομὴν.

excitat in Teucros vires populosque furentes
 emicat ante alios aquilae fulgentis imago,
 nec te, Galle, minor sevis exasperat armis
 impetus, agnosco foelicia signa ducesque
 conservere manus aties, boat undique caelum 350
 et fremitu resonant silvae, dirusque per omnes
 sevit agros Danaum multo cum sanguine Mavors
 at Frigii dant terga fugae Martemque relinquunt,
 turba cadunt fugitiva, cadunt in littore Teucri.
 Heus, nostri date dira manu, date vulnera genti 355
 Dardaniae, et patriis propellite finibus hostem,
 nostra haec alma dies, nostra est victoria cedunt
 Laumedontiade patrioque in limine sistunt
 signa viri fortesque duces in proelia cogunt.
 Iam pulsus revocant vires trans aequora Troes 360
 arma iterum comitesque parant, omnisque movetur
 in Danaos Asiae tellus populique frementes
 atque iterum portus Graiae telluris et urbes
 invadunt numero maiore sud Hectore qualem
 nec magno quicumque natant sub equore pisces, 365
 nec volucres caelo poterunt aequare volantes.
 Cedite, Romani, satis est voluisse potentes
 vincere, cum magnis superis contendere durum ost.
 Ianque abit in predam Sparthe, clarasque Micenas
 aspicio, Pithiamque viris Colaphinque Pylumque, 370
 Nestoreum Locrosque iterum succumbere oleos,
 et Cretam Jovis antiquam Idomeneia regna,
 Xantippique domum Melibeaque arva Philontis,
 Calcedonem antipidum genitricem et dira Toantis
 moenia, Prothelei Magnesia tecta, Rodumque, 375
 veluntur postes Itace, rapidoque feruntur

igne domus quondam Lahertia regna, caditque
 magna faretrato Polibetae grata Larissa,
 et Salamina jaces Telamonia, diruta Lemnos,
 380 et Chomirum, et magnae mutarunt nomen Athene;
 flet Stelenum, fortesque duces quos protulit Argos,
 Ciprum et Schiriades vastant hominesque domosque.
 Tandem victa jaces, magnarum Grecia rerum
 inventrix, divumque parens et maxima quondam
 385 terrarum ingeniis et virginis arte Minervae,
 nec suffere valent nostri fusique per omnes
 diffugiunt (miserum) campos urbesque relictas,
 at Jovis indignum facinus, cadit alitis ingens
 gloria, sed magno se successore tuentur
 390 deserti per rura viri camposque jacentes,
 nec minor illo piis atavis, claroque parente
 audet adire ferox paucis cum milibus hostem
 innumeris cintum clipeis et milite forti,
 et turbare vias atiesque avertere bello;
 395 nec sistunt, nec castra movent sine vulnere Graii,
 sanguine spumat ager, vicinaque littora; tandem
 occidit infelix patriae defensor (1), et omnes
 in comitem Frigiae sese vertere falanges.
 Ferte laboranti auxilium, succurrite Gallo,
 400 quisquis ubique potens armis seu viribus ullis,
 quique auro et magnis opibus, qui classe fugaci.
 Nec tu adeo, Romane, animum permitte furori
 ne patere incassum vires ad grandia solvi,
 nomina, si qua tua est pietas, sive hic tua primum

(1) Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος.

res agitur, properate hominum genus utile nulli 405
ignavum saturi pecus, et lasciva.....

O genitor, magno qui prospicis omnia coelo,
aspicis haec, paterisque Deum pater atque hominum rex,
ni mirum pateris tuaque haec justissima nostri est
ultio, Sigeas servitum hinc imus ad urbes, 410

Hesperiam! Hesperiam clamant, omnisque sub ipso
nomine versatur rumor parat impetus ignes
armaque Troiugenum populis incognita nostris.

Claude oro secreta, deum pater optime, vati,
claude perhorrendis, jam jam miracula monstis: 415

Non ego fata meae patriae clademque futuram
aspiciam, videant alii quibus impia vita est!

Laus Deo.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΛΑΤΙΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΓΟΝΑΙ (1).

Θυμὲ, τίη μεγάτολμος ἀπὸ χθονὸς ἴχνος ἀείρων
ποσσι διαπρήσσεις αἴθραν ἐπειγομένοις;

Δηρὸν πουλὺν ἔτριψας ἐπὶ χρόνον, ἴσχεο τόλμης,
ἦδ' ὁδὸς οὐκ ὀλίγη· ἀλλὰ κέλευθα μέτρει.

Ρεῖθροις οὖνομ' ἔδωκεν ἐκτὶς πτερύγεσσι πεποιθῶς
Ἴκκρος ἀφραδέως, ἴσα θεῶσι βέων.

*Ὄμματα γυμνώθη θειοπρύπος, εἶδαρ ἐτύχθη

5

(1) Leonis Allatii, de patria Homeri. Lugd. Batav. 1640, σ. 4—70. Τοῦ ποιήματος προτάσσεται σπουδαιοτάτη περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ὀμήρου μελέτη.

- κυσσίν Ἄρισταίου Ἀυτονόης τε πάϊς.
 Ἔρπου ἐπιχθόνιος, τί διηέρις πεπότῃσαι;
 10 φεῖδες μὴ βλαρθῆεις πῆμασι ρεχθὲν ἰδῆς.
 Μὴ μοι ταῦτ' ὀάριζε, θεοῦ τὰδ' ἐναίσιμα φάνει
 σήματα, τοῖσι φρόνιν γ' ἐγκονέουσαν ἄγει·
 ἠδ' ὑποκυσσομένη θεϊόφρονα μῆτιν ἀρούρας
 ὄλβον ἀτιμάζω, ρίμφα πύλον δε θεῶ.
 15 μᾶλλον δ' αὐτὸς Ὀλυμπος ἐπιχθονος ὄρωτο, βαρεῖαν
 αἶψιν ἐρυσσομένος πρὸς δύμον Οὐρακίων.
 Ἰόσσον ἔαρ χαρίτων, φάεος πανεπόψιος αἶγλη,
 τερπωλὴ τε, γάνος τ' ἄμρεπεν ἡμερίους.
 Δάκρυα οὐκέτ' ἔσσονται ἐς ὕστερον οἴκτον· ἀνίην,
 20 πένθεα θυμαλγῆ πάντα, θύελλα, φέρε,
 σύμμαχος ἔστι θεός, τῷ καὶ δεδάηκα πυθέσθαι.
 Τί πτώσσεις; θάρσει, αὐτὸς ὁδοῖτο πρόμος,
 αὐτὸς τ' ἔπου; ἐξάρχος, ἀλεξήτης δὲ παρέσται
 κλεινός Ὀμηρος, οὐ κλεινὰ γένεθλα πέλει,
 25 ἀρχὸς αἰδοσύνης, ρήτρης τε θεόδοτος ὄρμος·
 μὴ δειμαίνε χρέω, ἐνθ' ἄλις ἔστι λόγων.
 Ἦδη θλιβομένη μογεραῖς ὠδίνεσι κόρη
 Ζηνὸς Ἀθηναίην γείνατ' ἀριστοτόκος,
 τεύχεσι λαμπομένην, πάλλουςαν ἀρήϊον ἔγχος·
 30 νεῦε δὲ κρατὶ κόρυς δεινὸν ἰεῖσσι φάος,
 ἀσπίδα χειρὶ τίνασσειν ὄρεσσι πανεϊκελον εἶδος,
 σώματος οὐκ ἔρεω, ἀρβορήσει μέλει.
 Οὐδὴν καὶ ἀτέλεστον ὑπ' ἐκ πυρὸς ἔξαγε Βάκχον,
 καὶ μηρῷ ράψας δηθὰ πέπαινε τόκον.
 35 Ἄλλ' ὅτε δὴ χρόνος ἤλθε, λεγὼ πάλιν εὐάδι φωνῆ
 Ἄρτεμιν ἐξεκάλει, γαστρὶ πάρεδρον ἔμεν·
 μέχρι ραφῆι μογέοντος ἀπαι μηροῖο λυθεῖσαι
 ἀρτιμελῆ κοῦρον ρεῖα φώως δὲ φέρον·

καὶ γενέτης μετὰμειψε φύσιν, καὶ γίνετο μήτηρ,
 ἥ μαστὸν θήσει πικρὰ τροφῆα διδοῦς; 40

Νόσφιν θηλυτέρων μετέχειν τόκον ἄρσενος Ἥρη
 ἠδέσθη, ζήλω τ' ἄχυντο θυμοβόρω,
 Ἥρη Ζηνὸς ἀδελφειῇ, καὶ ὀμεινέτις, ἔνθεν
 ἦτορ ἐκινήθη, καὶ φρένα δῶκε χόλω.
 Ζεὺς, φάτο, τέκνα λόχευσε γυναικείων δίχ' λέκτρων, 45
 ἐκτρέψας Μοιράων ἄτροπον ἀρμονίην·
 αὐτὴ ἐγὼν, Κρονίδῃο δέμας, καὶ κάρτος ὁμοίη,
 Ζηνὸς ἄτερ, πάντων τ' ἀνδρομέων ὄτρων,
 τέκνον ἐμοῖς στέρνοισι διασπείρασα φορέσσω,
 καὶ τραφὲν ἐξοίσω κείριον ἐκ λαγόνων. 50

Οὐρανίδαι χθονίων ὀλωώτεραι, οἷς Διὸς ὄρμαι
 ἀφραδέες, πυνιταὶ κ' εὐφρονές εἰσι φράδαι;
 Οὐκ ἂν τόστος ἄνασσειν, Θεῶν δὲ ὀμήγυρις ἄλλων
 ζώεσκ' οὐτιδανὴ ἡμεροῖσι γέλως·
 οὐ μευ ἐποτρύνουσαν ἐναΐσιμα, καὶ φίλα θυμῷ 55
 πορσύνειν ὁμῶς, μηδὲ κλονοῖντο δέει.
 Ἄλλ' αὐτοὶ μὲν ἄλαστα τεθηπότες, ἣ θέλον αὐτοὶ
 μοῖραν ἔχουσι βίης δμωίδες οὐλομένης.

Ἥρης εὐγενές ἐστι φρόνημα, μέγας νόος, ὕβριν
 ἔστυγε κρειόντων, καὶ θέμις, οὔτι θέμιν. 60

Ἦκειν οὐ δεδάηκα. Τὸ μοι φίλον ἔργον ἀνύσσω
 θαρσαλέως. Τίς μοι δήτος ἀντιῆσει;
 γῆρας ἄτερθε γάμοιο φυτεύσομαι, ἐκτὸς ὀμεινίου
 νόσφι γονῆς τέξω αὐτοτέλεστα βρέφη.

Αἰγυπιὸς τὰδ' ἔρεξεν, ὅταν διάησιν ἀήτης, 65
 λοίσθια πορσύνας, Οὖρος ἔπνευσε γόνον
 ἐσχατιὴν ποτὶ γαῖαν, ὅπη πέλε δέμνια Φοίβου,
 ἔνθα Ἰάγος ρεέθροισι μίσηται εἰναλίοις.
 Ἴππων πουλὺς ὄμιλος, ἐπεὶ φρεσὶ λύσταν ὀρίνει

- 70 θερμὸς ἔρωσ, Ζεφύρου πιμπλάνεττι λαγόνας,
 πνοιῆ· τ' ὑγκωθεῖς λάβρον ἐσύσεν ἡμερον εὐνήσ.
 Ἐρχομένου δ' ἔτεος γείνατο τέκνα φίλα,
 Ἴσα θέειν ἀνέμοισι πεφυκότ· οὐδέποτ' αὐτῶν
 ἄμμος ἔδειξε ποδοῖν ἴχνια νισσομένων·
- 75 πτηνὰ κεν φαίης· πόντοιο γὰρ οἶδμα περῶσιν
 ποσσὶν ἀβαπτίστοις οὐ νιν ἔθιξε σάλος·
 πολλάκ' ἐπ' ἀνθερίων πολυχῆες ὀρμηθέντες
 οὐ τὸν νέρθε βαρὺν καρπὸν ὀπλαῖσιν ἐκλων,
 ἢ καὶ ταρσὸν ἐπηξε, ράη δ' ἀντόπιος ὤσσεν
- 80 ἀντολίην δε, λέχους μνήσατο νυμφιδίου.
 Ἄλλα δ' ἑναλλα δύαζεν, ὅπως ἐγκύμονι κόλπῳ
 παῖδα τέκη, διῶν πολλὸν ἀριότερον.
 Ζεὺς δὲ πατὴρ ἐγέλασσεν, Ἐρωτί τε δείκνυεν Ἥρην,
 καὶ Μοίραϊς σήμαιν' ὄσσεν ἄεθλον ἔχεν,
- 85 καὶ πρόφρων ἐπέδωκε τὸ ἦ καταθύμιον ἦεν.
 Τίς δ' ἔργον περνεῖ Ζητὸς ἀναινομένου;
 Ἥρῃ νόσφι γάμων καὶ ἀνδρομέης ἄτερ εὐνήσ
 τρεῖς τριάδας μηνῶν κόλπιον ἦγε βάρος,
 εἴτ' ὠδίσσι λυγραῖς γαστρὸς κατεθήκατο φόρτον,
- 90 κ' οὐδέποτ' αὐθι πάλιν τοῖα κομεῖν ὄμοσεν.
 Μαῖα δ' ἐπεὶ περιέργος ἐφράσσατο κοῦρον, ἀμίκτοις
 ριγίσταις τε βοαῖς πᾶν ἐτάραξεν ἔδος.
 Οἴμοι, οἶον ὄλισθε κκχὸν τέρας. Οἶον ὄνειδος
 γείναο. Ἥρᾳ Θεοῖς τχυτα φορητὰ πέλει.
- 95 Ὅμμασι πῦρ ἀνίησι, φλόγας δέμας ἐκτοθ' ἰάλλει·
 αἰσθονταί τ' ἀδεῶς αἰσι θίγω παλάμυι·
 οὐ δ' αὖ ψυχρὸν ὕδωρ, τῷ περ ρύπα πάντα καθάρω,
 οὐδ' ἄφενος λουτρῶν ἐσβέσεν ἀνθρακίην·
 χρῶς δ' ἄρρηκτος, ἄγναμπος ἄτε σφυρήλατος ἄκμων
 ἐστήκει μαλακαῖς χεῖρεςσιν ἀντίτυπος.
- 100

- ἼΩ πόποι, ἧ τερατωπὸν ἔρω, τόπερ ἔδρακον ὄσοις,
 ἔξοχα χωλεύειν ρικνὸν ἐύντα πόδας.
- Ἔννεπε. Ταί δ' ἄλλαί προθέσον τροχαλοῖσι πεδίλοις
 ὀψόμεναι κοῦρον· χεῖλε' ἔδησε τάφος.
- Μοῦνον Ἀθηναίη γε παρισταδὸν ὄμμε βλοῦσα 105
 ἠδὺ γέλασσε. Γέλως οὐκ ἐφύττευσεν ὕβριν.
- Ἥρη δ' ὡς μιν ἴδεν νεμεσίσσατο κηρόθι μᾶλλον,
 καὶ πρὶν ὀδυσσαμένη εἶδασιν οἴο βρέφους.
 καὶ γόνον ἀρπάξασα παρὰ ποδός, ὅσσον ἐτύχθη
 κάρτος, παλλομένη κάβδωκλεν οὐρανόθεν. 110
- Ὅς γ' ἐπιδινθηεῖς δέκα ἤματα, καὶ δέκα νύκτας
 ἤριπεν ἐνδεκάτη Ἀθημον ἂν ἠγαθήην,
 ἔνθ' ἐτέρου σκέλεος κρατεροῦς συνέαζεν ὄχθας,
 τῷ καὶ κυλλὸς ἔην ποσσὶν ἐπ' ἀμφοτέροις.
- Οὐδ' ὀργὴν ἀπούειπε νόος βαρυκάρδιος Ἥρης, 115
 Παλλάδι δ' ἄσπερχές μῆνιεν αὐτογόνῳ,
 κούφη γὰρ κότον ἤψε, μόλις φέρεν, οὐδέ ποτ' αὐτὸν
 ἔσβεσεν, οὐδ' ἀπέθη. Τῶς νεμεσῶσι φρένες·
 τοῦνεκεν ὀζυχόλοισιν ὑπὶ ριπῆσιν ὀδόντων
 δάκτυλα συσφίγξασ' αἰθήραν ἔδευσε λύθρῳ, 120
 καὶ ροδέαις ραθάμιγξιν πολὺν χρόνον ἔρρεεν αἶμα
 τῷ πεδιάς κλυθεῖσ' ἀπροτίοπτος ἔδω·
 ἔνθεν ἔπειτα λίμνασσε, καὶ Ἥελίοιο βολαῖτι
 πυθομένου λαῦρος λοιμὸς ἐνῶρτο πέδῳ·
 ταί δέ πόλεις ἐσάλευον, ἰδ' ἐκ βρυχίων κενεῶνων 125
 οὐ σθένος ἐκφυγέειν, οὐλομένου τε σάλου,
 φθινόμεναι καρποῖς, ἀνθέων, δένδρων τε πετηλοῖς,
 φθινόμεναι ποιμναῖς, καὶ βοεαῖς ἀγέλαις,
 θηλυτέρων τε τόκοις ἀγύνοις, καὶ κηρὶ μελαίνῃ
 ἠγεμόνων, τοῖσιν μέμβλετ' ἀνολβος ὄχλος 130
 οὐδὲ βροτοῖς ἔχθιστος ἐπάύσατο πότμον ἐνεῖναι

- λοιμὸς, μέχρι κενεοῦς πάντας ἔθηκε δόμους·
 ἄγεσίλαν τ' ἠϋρρανε γούοις καὶ δάκρυσι ρωτῶν,
 ἀφνειῶν, πενιχρῶν, γηραλέων τε, νέων·
- 135 καὶ τήγ' ἐπ' ἠπαίρειο σσηπηπύττα, οὐ γὰρ ὑπ' αἴην
 χώννουον, οὐθ' ἄλοιις δῶκκν ἄγειν ροθίοις,
 δεινὴν ἐμπνειονττα πολ' ἰσθρορον ἄσχετον ὀδυμῶ.
 ἄχοι καὶ εἰς αἴθρην ράρμακον ὥσε ρέα·
 ἔνθα διερίων γενεὴ κατέδηθεν ὀλέθρῳ,
- 140 ὠρελλόν τε κακὸν πτώμασι μοιριδίοις,
 καὶ φάος ἡελίου βαρέεσσι μελαίν' αὐτμαῖς,
 μήνης πληθούσης κύκλα δέδυκ' ὀμίχλαις·
 οὐ τόσον ἠγλύνθη, τόσον τε ἀύσχατο θυμῶ
 ὠδαῖς στεينوμένη μύστισι φαρμακίδων,
- 145 οὐδ' ὀπότ' Ἐνδυμίωνος ἔρω δμηθῆεττα πρὸς εὐνάς
 Λάτμιον ἄν κορυρῆν κρυπταδίη κατέβης·
 οὐδ' αὐτῆ μὲν ἴηνε κέχο βραρυμήνιος Ἥρη,
 ἀλλὰ δονεῖτο δύαις στήθεσι Ουμοθύροις·
 καὶ πλέον ἄμπνε μῆνιν, ἐπείει μακάρων νέος ἔροος
- 150 κάγχασε' ἀναυδήτων πρεσβυτέρων Κρονίων·
 εἶπε δ' ἀλασθήσασα, Τίη τόσον ἔσχεν Ἀθήνη
 ἔργον, ὅπως Ἥρης ἀργαλέως γελάση·
 καὶ πρὶν μευ δακέθυμοις ἐνύθρισε χρῆμα νεοχμὸν
 τῷ μετὰμειψα κόρην πόρτιν εἰς Ἴνυχίην·
- 155 ἡδὲ τ' Ἀκεστορίδχο φίλαις προσέτρψεψ μερίμναις,
 μὴ πάλιν αἰσχύνη Ζηνὸς ἄθικτα λέχη·
 οὐδὲ γέλων μεθέηκεν ὅτε ζηλήμονι κέντρῳ
 ἐκτόξευσα δέπας Τρώων οὐρανόθεν·
 καὶ τί γὰρ οὐκ ἤμελλον ἐρωμκνεύοντος ἐλαύνειν
- 160 τῆλε μάλ' ἀφροσύνας ταῖσιν ἀλυτρὸς ἔρω;
 Δὴν ἄνεοι καὶ ἀναυδοι ἀκινήτοισιν ὀπωπαῖς
 παῖδα κόμιζε φίλον, καὶ πόρε ληθεδόνι

κρητῆρ' ὄν μετὰ χερσίν ἄειρε περιπλέον οἴνου
 ἀμβροσίου, οὐδὲ ποτοῦ γεύετο προστομίου .
 Τοὶ δὲ Θεοὶ θαύμαρινον, ἐγὼ δὲ πρόσωπα κατέσθην 165
 αἰδοῦ, ἀμρασίη, καὶ με χόλος δαμάει .
 Παλλάς δ' αὖ ἐτέρωθεν αἰεκέσι νεύμασιν Ἴηρην
 καὶ πατέρ' ἠτίμα . Ὡ Κρονίδου γενέθλι,
 αὐτῇ ἐγὼν μακάρων τιμητὸς ἔργ' ἀποτίσω
 Παλλάδος, εἰ καὶ μὴ ἤραρε ταῦτα πόσει· 170
 ἀντὶ δὲ παρθενικῆς πρωτόζυγα Κύπριδι θήσω,
 ἀνδρομέων τ' ὄφρων εἰς λέχος ἱεμένην
 φίλτρον ἐνιστάζω, κνίζω φρένας ὀξέσιν οἴστροις,
 καίπερ, ὅπως κομπέει, ἀμμορός ἐστι πόθων,
 στέρξει, σπερογομένη τε νόω βεβαρηῆτι θυμῷ 175
 ἄνδρας ἐπ' οἰστρήσει λυσσαλέοισι δρόμοις,
 καὶ γνώμης ζαθέοιο παραπλαγχθεῖσα μανείη
 ὡς καὶ ἐφορηῆσαι πρὸς γονίμους ὀδύνας ;
 Τοῖτον γάρ τοι ὄνειρ ἔην κρυεροῦτο γέλωτος,
 τοίην ἀντὶ ὕβρεως πρῆξιν ὑπαντιάζει . 180
 οὐ γὰρ καλὸν ἔοικεν ἀθεσμοσύνησιν ἐνίπτειν
 τέκνα παλαιὰ Κρόνου, κουροτέρων γενέθλην .
 Τοιάδε πορφύρουσα πύλας προλέλοιπεν Ὀλύμπου,
 ἀτξάσα πέδου πρὸς πτύχας εὐρυχόρους·
 καὶ Κύπρον εἰσχυρίκανε πελώριον εἰν ἀλί νῆσον, 185
 εὐβοτον, εὐμηλον, καὶ πολυκρηποτάτην·
 ἠδὲ πύλιας περάουσα νάπαις προσέκυρσεν Ὀλύμπου
 ἔνθ' ἔναιε Κύπρις κάλλεσιν εἰδαλίμη .
 Οὐλυμπὸν δ' ὀνόμηξαν ἀπ' ἀσπερόεντος Ὀλύμπου
 ἀθάνατοι, κείνου οὐδὲν ἀτιμότερον . 190
 Ὅφρα Κύπρις τρυφαῖς θωπευομένη φρένα, λήθην
 ἠδέων τερπωλῶν Οὐρανίων τε πίοι,
 καὶ τέρποιτο παρευοῦσι . Πέδου γὰρ ἔθαλλον ἀγήροισ

- 195 ἄνθεσι λειμῶνες, λευκοίοισι ρόδοις·
 αὐτομάτη δ' ἔφερεν δενδρέων πάγκαρπον ὀπώρη
 γαῖα, βροτῶν μελέταις οὔτι βραρυομένη.
 Ἄμφυτὰ δ' αὐτε ρέεθμα, καὶ ἱμερόεντα λοστρά
 κρηναίων ὑδάτων ἄρθρον ἤγεν ὕδος.
 Ὅρεα δ' ἔνθα καὶ ἔνθα διέσσυτος αἰὲν ἰέντα
 200 γῆρυν ἀπαὶ στομάτων, ἄλθεσι λαρὸν ἄκος.
 Ἄργυρέω δὲ γάλακτι πέδον ρεῖ. Ρεῖ δὲ μελισσῶν
 νέκταρι, καὶ Μακάρων ἔβλυσεν ἀμβροσίην.
 Οἶνον δ' οὔποτ' ὄπασσεν, ἐπεὶ μελιγμασι τέρπει
 μοῦνον νηραλίοις, ὕβριν ἄεξε μέθυ.
 205 Τοίοις ἦδεσι Κύπρις ἐτέρπετο, οὐδὲ τ' Ὀλύμπου
 κήδετο, μορφή οἱ ἀρθιρὴ τε μέλεν.
 Οὔπω γὰρ λεχέεσσιν ὑποζευθεῖσα συνεόνου,
 οὐδ' ἦβης γλυκερῆς γευσαμένη ζυγίης,
 παρθενίην ἐφύλασσε, Κρόνου τε τοκῆος ἀνάγκην.
 210 Ὅττ' ἐπέβη δ' εὐνής, καὶ φιλότῃτι μίγη,
 τόφρ' αἰδῶ μὲν ἔρειψε, καὶ οὐκ ἐχέθυμος ἐτύχθη,
 ἄλλοις τ' ἀρχεκάκου ἤρξατο μαχλοσύνης.
 Κύπριδος Ἀκραίης νόος τεκμήρατο μῦθον,
 οὐ βλεφάροις, οὐδ' αὖ θηλυτέραις περιτός.
 215 Οὐκ οἴη ἅμα τῆγε Κρόνου πάτ; ὤκεεν ἄλλος
 αὐτῆς γνωτὸς Ἔρωσ τίμιος ἀθανάτοισ·
 ἔπρεπε γὰρ Κυθήρειαν ἔχουσαν ὑπέρτατον εἶδος,
 καλλίστῳ πάντων χρήματι συνδιάγειν.
 Ὅς τότε ἐνὶ ξυλόχοισι κατέδραμεν, ὄρεα ράβδοις
 220 θηρεύων, λυγρὸν τοῖσι φύτευσε δόλον·
 οὔς δ' αὐτὸς ζῶοντας ἐρύσσατο, ὕστερον αὔθις
 εἶασεν αἰθροδατεῖν ρητῆδιως ἀλύτους·
 ἀλλὰ τίτρωσκε βέλη πρῶτον πειθῆνιον ἦτορ
 κέντρα τ' ἐνήκε πόθου· τοὶ δὲ τότε ἰπτάμενοι,

- οὐκέτι χῶρον ἴησαν ὀμήθεα, ἀλλὰ κατ' αἴθραν 225
 στείχοντες, μικρὸν πρὸς χέρας εὐθυπόρου
 ἰξευτῆρος, δαιτὸς ἀμνήμονες, ἠδὲ ποτῆτος,
 μέγρ' ἔλυπε ψυχὴ ἔλκει τειρομένους.
 Κοῦρος δ' ἐπλατάγει, καὶ ἐνήλατο, καὶ πτερὰ πάλλων
 οἰωνῶν πολὺ πλέον χάζετο κουφότερος, 230
 πάντα κάτωθεν ἄνωθεν ἀλώμενος, ἔνθα καὶ ἔνθα
 κλινόμενος, χῶρόν τ' οὐποτε ταύτῶν ἔχων·
 καὶ πάλιν αὐτὸν ἴκανε ταχύδρομος· αἶα καὶ αἰθήρ
 ἐν τ' αὐτῷ σθένης πίμπλατο τοσσατίου.
 Τῶς μὲν καγχαλώων, καὶ ἐν οὐ φερτοῖσιν ἀθύρων 235
 Ἥρης ἐξαπίνης ἀμφέπεσεν λαγύνας.
 Καὶ κύστε μιν περιφύς, τῆδ' ἄλγεεν, ὡς δ' ἐνόησεν
 ἦν κύσεν, ἄστραψεν πορφυρέαις χροταῖς,
 φοινίχθη τε πρόσωπα· καλὸν δὲ ἔφιλατο Κύπρις,
 ἀμφὶ δ' ἐκεῖνον ὄλω πήχει ρεῖα χύθη. 240
 Δμωαὶ δ' αὖ κλισμὸν χρύσειον ἐπέντυνον Ἥρη
 ἄγχ' αὐτῆς, εὐθέως τ' ἐξέμολον θαλάμων,
 ὄφρα γε μὴ παρευῶσαι ἐδῶν πευθοίατο μύθων.
 Τῶν δὲ γ' ἀφισταμένων, τοῖον ἔειπε Κύπρις.
 Ἥρη Ζηνὸς ὄμεινε, Κρόνου θυγάτηρ ἄλεγεινοῦ, 245
 αὐτοκασιγνήτη Κύπριδος, ἠδὲ φάος,
 ἠθείη κεφαλῆ, τίς σε χρέω ἐνθάδ' ἰκάνειν
 θυμὸν ἄνω τε πόλου ἐκ προλιποῦσαν ἔδραν;
 εἰπέ· τίη διήθυνας; Ἐγὼ σοι ἔσσομ' ἄρρωγός,
 οὗτος ὁ μικκὸς Ἔρως, αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ. 250
 Ἥρα, πάλιν Κρονίδης χθονίαισι μέμνηνε γυναιξί,
 λέκτρα τ' ἀεικίζει καχλοσύναισι νέαις;
 Ὡ πόποι, οἶον ἄθεσμον ἔχει νόον. Ὅρκον ὁμοῦμαι
 τόνδε μέγαν πιτυτᾶς ἀτρεκίη κραδίης,
 μή τιν' ἐν Οὐρανίδαῖς τούτου ὀλωότερον ἄλλον 255

- ἔμμεν, μηδ' ἄλλην σεῦ χειροτέρεην ·
 τοῦνεκεν οἶκτος ἔχει με τεῆς δασπλήτος ἀνάγκης,
 πάντα δὲ κινήσω σεῦ χάριν, ὦ φιλότασ.
 Νειόθεν ἐστονάχισσε, δακρῶνας δ' αὖ πληθην ὑπωπᾶν
 260 Ἴηρης, καὶ τοίους Κύπριδ' ὕρηνε λόγους.
 Οἴσθα σὺ Κύπρι φίλη, Κρονίδην ὅσος οἴστρος ἐλαύνει
 εὐνῆς ἀλλοτρίας πάντη ἕασι πόθοι·
 ἀλλ' οὐ Ζεὺς μ' ἀκάλησε. Κύρη δ' ἐνέπαιξεν Ἀθήνη,
 ἔρπηξ αὐτόρυτος Ζητός ἀνευθε γάμων·
 265 αὐτῇ μοι πόθος ἦλθεν ὁμοῖος, ὦ ἐμὲ δειλῆν,
 μούνη ἀνευθ' εὐνῆς ἄρσενος νῆξ φύειν.
 Οὐδ' ἀτέλεστον ἔρω τύπερ ἠνδανεν· ἦ γὰρ ἐτέχθη
 δύσμορρον, χωλὸν τ' οὐ τέκος, ἀλλὰ τέρας.
 Ἄλλοι δ' ὅσσοι ἕασι τύχην δυσδαίμονος Ἴηρας
 270 ὠκτιζόν, θεσμοῖς πειθόμενοι Κρονίοις·
 ἔνθα γε πάντα χάραξε πεπηγότα· τοῖσιν Ὀλύμπου
 καὶ γῆς πείθεσθαι ἐνναέταισι πρέπει.
 Μούνη Ἀθηναίη, Κρονίης ἐπίληθος ἀνάγκης,
 παίγνια θῆχ' Ἴηρης αὐτοτέλεστα βρέφη·
 275 τῷ με δεινὸν ἔπειρεν· ἐπεὶ νεότητος ἀτίζει
 γηραιούς ὄγκω παρθενίης κυνέη.
 Ταῦτα με ἐκθιάσχαντο, φίλη, τὸν οἶκον ἰκέσθαι,
 ἀλλ' ἄπο λύσσαν ἔλα, δὺς δὲ πόνοισιν ἄκος·
 μικρὸν μοι τὸν Ἴρωτα χηρίσσο· νεῦε, Διώνη,
 280 εἰπέ Ἴρωτι κέρη Παλλάδιον βηλέειν
 ὑτρύνειν τ' ἐπ' ἔρωτας ἀλξάτορας, ὄρηα δασίη
 ἄλλων ἔργ' ἐλεεῖν αἴσχεσιν εἰν ἰδέοις,
 μηδὲ φρονεῖν ὑπέρυχα. Κύπρις δ' ἠμείψατο μῦθον,
 ἔσται ταῦτα, φίλη, ὅσση Κύπρις δύναται.
 285 Αὐτὰρ Ἴρωσ, ὡς οἴσθ', ἄφατον κακὸν, οὐκ ἂν ἐμοῖο
 εἴνεκεν ἔργμ' ἀνύσει κηδόμενος ἐπέων,

οὐ πέλεν ἀγγελίας πειθήνιος. Εἰ δὲ κιχάνειν
 ἐγχοπέοιμ', ἀνέμων πτηνότερος φυγέει·
 εἰ δὲ πάλιν γε κίχοιμι, προσαρμόσσης στόμα θλίβει
 χεῖλεα μειδιάσσης, καὶ χόλος εὐθύς ἔδου· 290
 σκαῖος ἀεὶ πλαγίοισι δύλον καὶ κῆρυ κορύσσει
 μήχεσιν, οὐρανίδαίς, ἡμερίοις, ἀλόγοις.
 Πάντεσι δ' αὖ δύσμηνης, ἀνάρσιος, ὅσον ἀρείων
 κάλλει, τόσσον ἔφυ πρήγμασι φρυγυλότερος·
 ἄγριος, οὐδ' ὅταν ὕπνον ἔχει βαθύν, ἥσυχος εὐδαι, 295
 ἀλλὰ κακῶς ράπτει πλέγματα τοῖσι φίλοις·
 οὐδ' ὄθεται γενέτου· τί περισσά; πυρίπνοον ἔλκος
 πρόσθ' ἐνέπαξε Κρόνου ἡγαθέαις πραπίσιν·
 καὶ γηραιὸν ἔθηκε νεώτερον ἄφρονι λύσση
 οἰστηθέντα λυγρῶς θήλεισ' ἐπ' ἀλλοτρίαις. 300
 Αὐτὴν μ' ἀσπερχὲς βάλλει μαλεροῖσι βελέμνοισι,
 καὶ νόον ἐξελάει, οὐδὲ γένους ἀλέγει.
 Ἄλλὰ με παρθενίης, αἰδοῦς τε πολύγλιτον ὄμμα
 ὄρμηξ ἴσχε πόθου, δῆσε φρενὸς μανίην·
 εἰ δέ τι μοι πισυνὸς ποτ' ὑπὲρ φύσιν ἄρμενα ρέζει 305
 σὴ χάρις ἐσσεῖται. Οὐ γὰρ ἔωθεν ἔρως.
 Ταῦτα μὲν ἔνεπε Κύπρις. Ἔρως δὲ διέκρυγε κόλπων
 γνωτῆς, πῦρ τε δέμας δεινὸν ἐραγγοβόλει.
 Πήχεις ἀντανύσσης μὲγ' ἤτεεν· ἀλλ' ἐκέτευεν
 πέτρην εἰναλίην, λίσσετο κωρὸν ὕδωρ. 310
 Πατὴρ ὕπερ, μητὴρ τ' ἤρατο ὁμόγνιος Ἥρη,
 πολλὰ δὲ πολλὰ λέγεν, καὶ τ' ἀτέλεστα Κύπρις.
 Ὑστατα ὡς μιν ἄθρησε δρόμῳ κεκμηκῶτα, τοῖον
 αὐτῷ μῦθον ἔρη, κ' ἄρθονα δῶρα δίδου.
 Πείθεο, πείθεο, κοῦρε, τήν δ' ἐπίκουρον ἀρωγὴν 315
 πέμψον διζομένη, εἴ ἄγε νεῦσον, Ἔρως,
 νεῦσον, Ἔρως, σίμβλων γλυκερώτερος, ἀλλὰ μελισσῶν

- κέντρον ἐμῆ μελέῃ πουλύ τι πικρότερος.
 Ἔστι μοι ἐν μελαθροισιν, ὄπη γλυκὺν ὕπνον ἰχύει
 320 Ζεὺς δμηθείς βροτέης κοιρανίης καμάτοις,
 κυκλοτερές, πῆχτην ἐνοίκιον, ἤυτε νηὸς
 Δῆλιος, ὑψοῦ ἔχων παρ κορυφαῖσι θόλον,
 ἄν δὲ κάτω τετράγωνος ἔην στάσις· ἀμφὶ δὲ τείχη
 ράβδοις χρυσείοις δειματ' ἐπισταμένως,
 325 τὰς περ ἐπὶ στάθμην ἴσοις χώροισιν ἰθύνας,
 ἄλλοις χρυσείοις τῶν διὰ μέσσον ἔλα.
 Ἐξείης κατέπηξε δικακριδὸν ἄλλον ἀπ' ἄλλου
 καὶ πάντων ἄκρ' ὁμῶς εἰς ἐν ἄγειρε χρέους.
 Τοῖς μῆλον κατέρεξεν, ὄπη προσέβαλλε κορώνην,
 330 πασσάλῳ ἀγχερέμασων εἴ ποτε τοῦτο δέει.
 Καὶ τῶς μὲν τοίχους τεκτίναντο· ἄν δὲ μεσηγὺ
 ράβδων ἄρρεκτον κτήματι τόσσον ἔρυ
 ὄσον μὴ ἔκφυγέειν τὸ φυλαχθὲν. Ὅ δ' ἐνδοθι χῶρος
 ὄμματι δεσχομένων πάντοθ' ὑπαντιάζει·
 335 φαίης κεν πολυωπὰ διηερτοίς, κεχαλᾶσθαι
 δίκτυα, τὰ χρυσῶ χεῖρ πλέκεν ἀντὶ λίνου.
 Λεπτὴ δ' εἰσιθμῆ οἴκται, τῆ ρ' ἤε ποτεινῶ
 εἰσιτὸν, οὐδ' αὐθίς γ' ἐξίτὸν, ὡς γε φίλον.
 Δεξιτερῆ δ' οἴκου βαιὴ προσέρειστο ποτίστρα
 340 δίψαν ὕπως ἐλάσει ὕδατος ἀρθονίη,
 ὑελόσις, αἰθρα, καθρωτέρα. Ἴεν δ' ἄρα μέσσα
 βόθρος, ἔν' εἶδαρ ἔδει ἀργύρεος τέταται·
 ἐνθ' οἰκέει πολύνους, ἐπιδέξις, ἰερὸς ὄρνις
 ἴρηκος μερίζων, ὄμμασι γοργὸς ἰδεῖν,
 345 ποίης χλωρότερος· κυκλώσατο δ' ἀμφὶ περιπρᾶ
 πᾶν δέμας, ὡς Ἴρις πορφυρῆ περόνη.
 Αὐτὸς ἐνὶ ξυλόγοισι λάλος μιμήσατο γῆρυν
 οἰωνῶν, χθονίοις σύννομος ἄλλα λέγει·

καὶ γὰρ ἐπ' ἀνδρομέῃσιν ἐφαρμόσσας στόμα φωναῖς,
 ἤχῳ ὧς τις ἔδωκ' ἀντιάλουος ὁμάδους, 310
 καὶ σοφὸν ἀντήχησεν ὅσα βροτὴ φάτο γλῶσσα
 οὐδὲν ἀμαρτήσας, ἴσα βροτοῖς ἑτέροις·
 εἰ δέ μιν ἐξελάσειας ἀπὸ πλεκτοῦ μελάθρου,
 εἰλεῦται πίσυρος σοῖς ἐπὶ ποσσίν, Ἔρωσ,
 οὐδέ τ' ἐλευθερίας ἐπικήδετα· οἶδε γὰρ οἶδε 325
 οὐκ ἀχάριστος ἐὼν ἦρα φέρουσι φέρειν.
 Ταῦτα Ποσειδάων ζείνοισιν ἀλώμενος αἰκίαι
 εὖρεν ἀγνώτα θεοῖς, δῶρά τ' ἔδωκε Κρόνω,
 Ζηνὶ πάλιν Κρόνος, αὐτὰρ ἐμοὶ κειμήλιον ἦλθεν
 ἐκ Διὸς ἀντ' εὐνῆς. Κλυθὶ μιν ἠὺς Ἔρωσ· 360
 δῶρον ἐμῷ ποθ' Ἔρωτι τὰδ' ἔσσετα, εἴ μοι ἀρήξεις
 Παλλάδα τιτρώσκων τὴν σοβαροβλέφαρον,
 δῶρα θεοῖσι ποθητὰ, κόπου θελκτῆρα. Βάλλε
 βάλλε πικρῶς, Ἥρη τοῦτο χραισάμενος.
 Μῦθος ἔτ' ἐν χεῖλεσσι καὶ εὐμενέοντι προσώπῳ 365
 χερσὶ περιπλεγδὴν ἀμφιχυθεὶς ἰκέτιν.
 Ἥρην κάρτ' ἐφίλησε, καὶ ἦρετο ἔνθα τὸ δῶρον
 εἶη, ἠδ' ἀγαθὸν θυμὸν ἔειπεν ἔχειν·
 αὐτὸς γὰρ βελέσειν ἐπιβρίξει μενεαίνων,
 ρέξει τ' αἰνόμορον Πηλλάδι παρθενίην· 370
 οὐ γὰρ ἄνακτις ἐγώ. Ζηνὸς δέ με πληῆζαν ἐνιπαί,
 ἔκπαγλόν τε τρομέω Αἰγίόχοιο κότον.
 Δὴν γὰρ μῆνιν ἄπαυστον ἀέζατο, οὐδέ τις αὐτοῦ
 χεῖρα φύγοι. Τοίοις κάρτεσι γαυριάζει·
 αὐτὸς Ἄντολήθην ἐς Ἑσπερον ἔχνος ἀμείβων 375
 Ζῆνα δόκευσα χύδην χάρμῃτι παλλόμενον·
 ὅτι ποθ' Ἥλέκτρης ἐπεβήσατο λέκτρα, καὶ εὐνάς,
 κήγῳ τόξον ἐλὼν ἔλκος ἔτευξα νέον,
 παχυνώθη τε νόον, καὶ μ' ἐνδρόμῳ ἄγχι πρῶστας
 ἰγ'.

- 380 ἤλασε πῦξ κόρρην, κ' ἄλλον ἔμελλε πάλιν,
ὦχθισα, καὶ κατέαξα βελῶν περὸνεντας ὕστους,
οὐδὲ πλέον προσέφην ἡμέριον γελάσειν.
Ζεὺς δὲ χανῶν ἐφίλησε, καὶ ἔλωσ' ἔκφατο μῦθον·
Φρυκτὸς ἐγὼ κέλομκι, σοὶ λόγος οὗτος ἐμὲν,
- 385 Ζῆνα θεοῦς τ' ἄλλους πείραζε τοῖσι βελέμνοις
ἔθνεα δ' ἡμερίων ὡς φίλον οἰστροβύλει·
μούνης μοι θυγατρὸς πέρι φεῖδου· φεῖδου κόλπων
Παλλάδος ἀρθάρτων, οὐ γὰρ ὕπεστιν ἔρω.
'Οπποτε δὲ τρώσειας ἀθέσμιος, ἴσθι σάφ' εἰδῶς
- 390 σῶν ἀλαῦς γ' ὕσων ἔσσειαι ἀμφοτέρων.
Εἶπεν ὁμοκλήσας, αὐτὸς δὲ τε δεῖδία θυμῷ
μὴ τι πάθω, καὶ τῆ οἴσθα κύτον Κρονίδου·
εἰ δὲ γε τοξεύσωντος ἐμοῦ περὶ κῆρι χολωθῆ
θυμὸν ἐρητύσω δάκρυσιν ἠδὲ γέλω,
- 395 Πειθῶ σύνδρομος εὐθύς ἐλεύσεται· οὐδὲ γὰρ οἶδεν
μῆνιν Ἔρωσ' γενναῖν, μᾶλλον Ἔρωτα, χάριν·
δός μοι ὅττι τάχιστα, πόρει κειμήλιον, Ἥρη,
μὴ δῆθυνα, ροπῆς καιρὸς ἔοικεν ἔτει.
Ἥρη μέντοι δῶρον ὑπέσχετο αὐτίκα δώσειν,
- 400 ὅττ' ἐπ' Ἀθηναίην πικρὸν ἀφῆκε βέλος·
καὶ Κύπριν νεύουσιν ἐχέγγυον ὄπασα, πίστιν
καὶ χερὸς ἐμβάλλει, ἧ γὰρ ἄπιστος Ἔρωσ'.
Ἔς ὁ μὲν εἶλετο τύζον, ἐπωμαδίην τε φαρέτρην
ὀξέα καὶ λέξας δισά βέλεμνα τίθει·
- 405 χρύσειον ἦν πρῶτιστον, ὀδ' αὖ ἐπὶ λοίσθιον ἦκε
χάλκεον, ἀλλοίη ἱς πέλεν ἀμφοτέροις·
χρύσειον γὰρ τὸν ἔτρωσεν ἀπὸ χθονίων μελεδῶνων
ὀρθωθεῖς μεγάλαις φροντίσιν ἐν βίοισι·
τῷ δ' αὖ χάλκεον ἦκε ἐπ' ἀλλοκότους, καὶ ἀθέσμιος
410 ὠθεῖ τερπωλάς, μαχλοσύνας τε βίου.

- Ἴπτάμενος δὲ βέβηκε ταχὺς πρὸς Ὀλύμπιον ἔδραν,
 ἔνθ' ἄγυρις Μακάρων εἰς ἓν ἐπῆλθεν ἔδος,
 ἀγνὸν Ἀθηναίης ἠθεύμενοι ἔρνος ἐλάχης·
 αἰδεσθεῖς δ' οὐκ ἦν Ἴσθμιος ἐν ὁμάδῳ,
 δὴ γὰρ τότε πρῶτον ἔδραν στήριξεν Ἀθηῶν 415
 Παλλὰς ἔμεν πρῶτην τεύχεσιν εὐλογίαις.
 Ἄγνώς Οὐρανόθεν κεκρυμμένος ἦτορ ἐβλάφθη
 αἰγλαίς τοσσατίων ἠερόφοιτος Ἔρως,
 οὐδὲ γληνῶν σέλας εἶχεν ὁμέστιον· ἦ γὰρ ὁμοκλῶν
 καὶ Διὸς ἐμνήσθη, ὅσσοι φοβοῦτο περὶ· 420
 ὀργίσθη μετέπειτ' ὀργῇ δ' ἀπεσεύσατο δεῖμα
 καὶ μένος ἠϋζήθη, καὶ βέλος ἐν παλάμῃ,
 νευρὴν δ' ἐξετάνουσεν ὅσον σθένος, ἐκβαλε δ' ἰόν,
 Παλλάδι τ' ἀφάρτῳ ἤλασεν ὀξὺ βέλος,
 χρύσειον, καὶ γὰρ ἄμαρτε φρενοβλαβήησι νόοιο, 425
 χαλκοῦν δὲ πρόσμεν προὔθετο, Μοῖρα σχέθεν,
 εὐσκοπίης δὲ τύχησεν, ἀκοντίσας μέσον ἦπαρ,
 βῆ τε διαπρό. Σὺ δ' ὡς ἔλκεος ἀργαλέου
 ἴνα βίην τ' ἐσάκουσας ἀήθεα, χεῖλος ὀδοῦσι
 δάψασ', ὅπως μὴ σοι ὅσσ' ἀπρεπῆς προσφύγη, 430
 καὶ χροτὴν ἐμέλαινας ὅπως μὴ λοίγιος ὄτλος
 αἰδοῦς γνωσθεῖη πορφυρέῳ Μακάροις,
 βυσσόθε δ' ἐκ καρδίης γε περιπροχυθεῖσ' ἐρεβενῆ
 νύξ ὁμίχλωσε φρένας λευγαλέαις σκοτίαις·
 δὺ δὲ φάος βλεφάρων, μέγαν δ' ἐκτυπεν οὐατα, μῦθοι 435
 γνῶμαί τ' οὐκ εἰσὶν, ποῦς δὲ πέπηγε πέδιφ,
 χεῖρι δ' ἀνοχίς ἐοῦσ' οὔτ' αἰγίδι, οὐτέτι δόρυ
 ἐσχεθεν, ἀλλ' ὄλουις ἦκε φέρειν ἀνέμοις.
 Νεύστασεν τρυφάλεια, μελέων δ' ἄπο ἔκφυγε θυμὸς,
 οὐδὲ δῦης ἀρχὴν, οὐδὲ τέλος νοεῖ. 440
 « Ἡ μέγα δὴ τόδε χρεῖμα, τὸ μεῦ ἔλεν ἐνδόμουχον κῆρ

- ἔκπαυλον, ἀγνώσσω τοῦνομα, ἠδὲ φύσιν·
 πολλάκις ἄλλαις εἰν ὥραισιν ἀνέπτατο λύπη,
 ὄργῃ, εὐφροσύνη θυμὸς ἀγνηορέων.
- 445 Ἄλλὰ τὸδ' ὅττι πάθω φλογερὸν κακὸν ἦτορ ἰάπτει,
 ἄψαχ συντριβῆει, καὶ λόγον ἐξελάει,
 πῦρ δ' ἄτε βρυχηθὺν ἐπιβόσκειται· ἐντὸς ἐέργω
 Αἰτναίων πυρῶν αἰνοτέρως δαίδως·
 καὶ πῦρ μοι πόθεν ἦψε· τί δ' ἔμμι; Ἄ τί με θυμέ,
- 450 παίζεις; ἔρ' ἀπ' ἐμῶν, ἔρρε κακὸν πραπίδων
 τεῦ με τεῦ ἀνδρὸς ἔμνησας; Ἄτ' ἄρ' καὶ δίψαν ἰάλλεις;
 καὶ πόθον; οὐ χλιδῆς εὐχος ὑπερθεν ἔχεις;
 εὐχος ὑπερθεν ἔχεις; σὺ τί θ' αὖ κακότητος ὑποδμῶς
 αἰσχροῖ; ἔβλαψας Παλλάδος ἀφθορίην;
- 455 Ἦ παῖ, ὦ τέκος, ὦ χρυσῆς ἄμπνευμα τεκούσης,
 ὦ γῆθους ὀδύνας πούλυ ποθεινότεραι·
 ὦ μακάρων ἀνάριθμα μακάρτατοι, οἷσιν ὀπηδεῖ
 τέκνα φυῆς, ζωῇ οὔτι μαρξινομένη.
 Ὡς ὄφελόν γ' ὄφελον τῶδ' ἤματι πότμον ἐπισπεῖν,
- 460 ὅτε νέον κεφαλῆς ἐξέθορον Κρονίδου.
 Αἰδέσθητι νόος, σοφίης φθύρε, τέκνα τοκεῦσιν
 τίκτονται ποθεινῆς παρθενίης ὀλέθρῳ.
 Παλλάδι δ' ἀφθορίῃ ἐρατὸς πόθος· Ἡματα πάντα
 παρθένος ἔσεσθαι ὤμοσα· τῶς γὰρ ἄδεν.
- 465 Ἄββάλε μῆδ' ἐγένοντο γοναί, μὴ νήπια τέκνα
 τοῖς ὑπέροπλον ἔλον πῆμ' ἄφρονες τοκέες.
 Ἄλλὰ Ζεὺς μ' ἐφύτευσε νέον γονόεντι καρῆνω,
 καὶ Βάκχον μῆρῶ, οὐδέτ' ἔγρηνε δέμας·
 καὶ Παλλὰς τεύξει πανομοίτον, ἔκτοθ' ἀρωγῆς
- 470 ἄρσενος, υἷα λάβοιμ' ἀφθορος Οὐρανίδαις·
 καὶ κορυφῇ κύσσω· κορυφῇ Διὸς ὄπασ' Ἀθήνην,
 μούνη ἐπεὶ θυγατρῶν πάντα πατρῶα φέρω. »

- Ὡς φάτο, καὶ ταχυσεργὸς ἀπείριτον ἵνα καρῆνω
 συλλέξασα μελέων πολλὰ περιφρόνεεν.
- Μήδετο πρῶτον μὲν Μοιράων ἀμετάτροπον ἔργον, 475
 πῶς ἀτρόποισι λίνιοις ὤρισαν σπλκνέες·
 βηλοῦ τ' ἀστερόεντος, ἰδ' οὐρανίων φύσιν ἀγνήν,
 γαίης καὶ πόντου σύμφυτον ἀγλαίην·
 νερτερίων τε βέρεθρον ὅπη ἀγαθοῖς καὶ ἀθέσμοις
 πρήξεων ἐκρίθη πᾶσιν ἄεθλα, τίσεις· 480
 φράσσατο ἡμερῶν τε πόλεις, καὶ ποικίλον ἦθος,
 μῆνιν ἀταρτηρῆν, καὶ δολόεντα γέλω,
 καὶ φόνον ἀλλοπρόσαλλον, ἰδ' αὖ πεδίων ἀλεγεινάς
 δηώσεις, ἱρῶν τ' ἔξοχα δουλοσύνας·
 ἠδὲ πάλιν πόρφυρε σοφῆς εὐρήματα τέχνης, 485
 ὄργην παύουσιν ταῖσι Θεῶν θυσίας,
 νηῶν θ' ὑψιρόφων αἰπεινὰ τέρασμα, περίπλους,
 μολπήν, ναυτιλίην, ἀστροθέτημα πόλου,
 ὄπλοτέρων τε βροτῶν τηλεκλυτὸν εὖχος, ἀρείω
 ἀλκὴν γηραιῶν πουλὸν φεινοτέρην· 490
 ὅττε δὲ κάρτος ἔειπε, θεώτερον ἐστὶ βροτοῖσιν
 νῦν πλέον, ἢ πρότερον καὶ φρένες αὐγαλέαι,
 δὴ γὰρ δὴ χάλκεος γενεὴ ἔκετο δόξης
 καὶ χρυσῆ φαίνει φωσφόρος ἠϊθέων·
 τήπερ ἀριστεταίαισι λόγων, καὶ κάρτεσι χειρῶν, 495
 ἤδη ἐπουρανόιοις ζῆλον ἄεξε μέγαν·
 τοῖσιν ἴση προβέβηκεν, καὶ ἔκελος ἰσοφαρίζει
 τέκνα θεῶν, υἱέων τ' οὐράνιοις γενέθλη.
- Ἄλλον Ποιητὴν κείνοις ἰσόμοιρον ἐρευρεῖν
 χρεῖος ἔφθ, κήρυκ' ἀντιθέοιο κλέους, 500
 ἄλλων πολλὸν ἄριστον· ἐπεὶ τίς δ' αἰεῖσει
 ληθαίης ὠδαῖς ἐξερύσας ὀμίχλης·
 Ἥ μὴν τῶς ἐπέεικεν, ὃ μοι φίλον, εἴθε δυνάσθην,

- τὸν γ' ἀπ' ἐμῆς κορυφῆς, νήδυμον οὐκ τεκεῖν .
- 505 Εἴθε πατήρ τοδ' ἔνευσε . » Πατήρ δ' ἐπένευσεν ἀκούσας
νεύματι δ' αὐτὸν κορυφῇ ἔγκυος, οἷσε τέκος .
Πρῶτον μέντοι ἐλαφρόν · ὅταν πάρα δ' ἤματτα ἦλθεν
πολλὰ, βρεφός τε χρόνῳ ἄψεσιν ἠύζαντο ·
510 δὴ τότε Παλλαδῆς κορυφῆς ἠύρυνετο κόλπος,
καὶ σταίνοντ' ἴνες δριμυτέρας ὑδύναις ·
αὐξομένῳ τε βρέφει γε συνηύζανεν, ἄχρῳ ἐς ὄγκον
ἀργαλέον, κάματος δ' οὔτι φορυτός ἔρυ·
καὶ μῆνιγγες ἄκτον ἐπέκτυπον · ἀσταθές δὲ
515 συστρωφῶντο πόδες σφαλλομέναισι πάλαις .
Ἔς δ' ὅτε διψαλέοισιν ἐπ' οἰνηροῖς τε δεπάστροις
φῶς τις ἀκηδέστωι χανθὸν ἄρυσσε μέθυ,
ἔνδοθεν οἱ νόον αἰθύσσει λαθικηδέος οἴστρος
ἱμάδος, οὐδὲ φέρειν ἔσχεθε κρᾶττα λάρυγγ,
520 ὀφθαλμοὶ δ' ἐπέδηθεν, ἔδος δ' αὐτῷ, καὶ λέχος αὐτὸ
δινεῖσθαι δοκεῖ ἄστρα πόλου θορέειν,
βαμβάκων δὲ κροτοῖσιν ἀπεικότα βάζει
πολλὰ θ' ἄ μὴ λεχθέντα, εὐρύ ὄνειρα ἔην .
Ἔς τότ' Ἀθηναίης περιδινθήσαντι ὀπωπαί,
525 ἠ δὲ πίεζε κάρη αὐξομένοιο βάρος ·
αἰεὶ γὰρ σοφίης σθεναροῖσιν ἐδέσμασι φέρβεν ·
γέντο δὲ παννῆμαρ καὶ παῖς εὐρύτερος .
Ἔς δὲ μιν ἐκ σκοπιῆς περιώδυνον εἶσιδεν Ἥρη
γῆθει παλλομένη κέρτομον εἶπεν ἔπος ·
530 Οὕτως νῦν ἐπίκειθι, Διὸς τέκος, ἄρθορος ὄρπηξ,
καὶ στυφέλιζε Θεοῦς σκώμμασιν ἀφραδέσιν ·
μηδ' ἐπὶ τῷ μεγάλαιχοι ἀγνηροέουσι γυναικῆς
ὄλβιος, οὐδὲ γονῆς ἄξιος οὐτιδανῆς ·
ὀππότε παιδα κήσας ἀγάστριον, οὐδέτι βαιὸν
τερπωλῆν ἐδάης τῆ κατέμικτο τόκος,

- τερπωλὴν ἐπὶ τὴν μακάρων ἐπιμαίνεται ἐσμός, 535
 ἧς τε χάριν βηλοῦ δὴν ἄπο ἰπτάμενος,
 ἰσοθέοις χλιδαῖσιν ὁμοίοις· ἀλλ' ἄρα καὶ τῆς
 ἡμαρτες, ζαθέων οὐκ ἀλέγουσα γάμων·
 νῦν δὲ κερηβαρέουσα διαμπερές ἔγκυος εἴης,
 καὶ τίκτοιο βρέφη κερῆθεν ἀπαὶ βλεφάρων· 540
 τῶς γὰρ ἴσως οἴκτιστα καὶ ὀφθαλμούς ἀπολέσσοις,
 καὶ γνώσει μισθῷ οὐκ ὀλίγῳ βριάειν.
 Κεῖνο δέ μοι πόρεν ἄλγος ἀμήχανον, ὅττι λοχεύεις
 παῖδ' αὐτῶν πολλὸν κρέσσονα ἡμιθέων·
 τὸν βρασιλεῖς, ἥρωες, ἀρίφρονες, ἧ θεοὶ αὐτοὶ 545
 ζηλώσουσι κλυτῆς εἵνεκεν ἰδυοσύνης,
 ἀθανάτου τε κλέους, στέρνοις δὲ μακάρτατον ὕμνον
 ἄσουσιν, μαζοῖς, πατρῴδι κυδροτάτῃ.»
 Ζεὺς δ' ὧς οὖν ἐνόησε κόρης ὠδῖνα μερίμνης,
 καὶ πρόσθεν γ' ἰκέλου γευσάμενος καμιάτου, 550
 δεξιτερὴν ἀνέτεινε, φίλην τ' ἠγκάσασατο γένναν
 ἀμφιχυθεῖς, στέρνοις τ' ἔμβαλε μελιχίοις,
 ἠδὲ κάρηνον ἔκυσσε, καὶ ὄμματα πένθος ἀπέπτῃ,
 λύπη τ' εὐθύς ἔδρας νερτερῶν μελάθρων·
 ὀφθαλμοὶ δ' ἀνέγερθεν, ὑπέκφυγε κόμπρος ἀνίης· 555
 στήριχθεν ταρσοὶ· ζήτεεν αὖθις ὄπλα·
 ὦ τέκος, ὦ ὠδῖνες, ἐπουρανίοισι ἀγηταί,
 ὦ κορυφὴ πασῶν ἀκρόπολις Χαρίτων,
 πόσσα γε, πόσσ' ἀνέπνευσε θεόσδοτα δῶρα λοχεΐῃ,
 πόσσα ἀπ' αἰθερίου στήθεος ὠπάσασατο. 560
 Ἐξοχα δ' αὖ Μουσαῖον καπυρὸν στόμα, ἄκρον ἄωτων
 ὕμνοπόλων, Φοῖβου τ' ἠγαθήην κιθάραν,
 ὄφρ' ἀρχὸς πάντεσσιν ἄει λογίοις καὶ αἰδοῖς,
 μηδέτι Φοῖβος ἔῃ ἠγέτα Μουσοπόλων·
 ὦπατε τὰ πρό τ' ἐόντα, τὰ τ' ὄντα δαήμενοι αὐτῷ. 565

- ἔσσομένων τε πόρει οὐκέτ' ἔόντα λόγον.
 Τις τὰδε μυθήσασαίτο, τὰ οἱ τότε δῶρ' ἄναγχε Ζεὺς,
 μᾶλλον φύλλ' εἴποις, ἢ ψυχμᾶθιο κόνιν·
 ὄμμασιν ὄσσα δεδουρκας ἐνὸς χειρὸς ἔργον ἐτύχθη,
 570 ἠδ' ἐκτὸς τὰ νοεῖς οὐρανίων λαγόνων·
 αὐτοῦ στέρνα τίθησι βραχίονας, ἄψα πάντα,
 ἠδ' ὄσσην ἀλκὴν ἐντὸς ἔχει μελέων,
 Παλλάδι τεζομένη κειμήλιον ὄρα Θεάων
 πολὺ ἄριστα τέκη βροτοῖσι πρόμον.
 575 Παλλὰς δ' οὖν δόρυ πάλλε, λόρον δὲ καρῆατι θῆκεν,
 ἠδὲ σάκος λαίη, ἔκθορε τ' ἔσσυμένως,
 καὶ τροχλοῖσι πόδεσσιν ἀπ' αἰθέρος ἀΐσσα
 Αἰγαίῳ πελάγει νῆσον ἴκανε Χίον,
 ἀλλᾶν πρωτίστην, γεραρώτατον ἔθνος Ἴώνων,
 580 καὶ ναετῶν ἀρεταῖς μᾶλλον ἀχαιοτέρων.
 Ὅχι γὰρ αἰνύδημετον ἀνορθώσαντες Ἀθήνη
 ναὸν, θαῦμα νέον κἀλλεσιν οὐρανίοις,
 δώροισι τ' ἀρναιοῖσι, Δρακοντολέτειραν ἐτίμων
 Παλλάδα, οἱ χαρίτων τ' ὄπασαν ἀντί χάριν.
 585 Δὴ γὰρ ἐν ἀμφιλαρεῖ Πελληναιεῖο κορύμβου
 βήσση ὠμηστής συριάσασε δράκων,
 μήκιστός γ' εὖρος πελώριος, οὖρεσιν ἴσος,
 δεινὸς ἰδεῖν, πνεύων λαμπάδας ἰοδόλους,
 ὅττε δ' ἀκνυφόροις κυρτούμενος ἔρπεν ἀν οὐδας
 590 σπείραις, σχῆμα ἐδίδου ἀμφιπέδων ὕρων.
 Κνώδαλα γῆς, ἀέρος τε γένη, καὶ ἔθνεα φωτῶν
 ἰυγὴν τ', ὕψιν τ' οὐκ ἠνέχοντο, φόβῳ·
 ἀμφιχανῶν δὲ φάρυγγα πετάσασατο, χάσματος εἴποις
 οὐδαίου, σπειοῦς τ' ὕψος ἀφραγγές ὄρεν·
 595 πῶεα καὶ δαμάλεις, ἔππων τ' ἀνάριθμον ὀπώρην
 χεῖλεσιν οἰγομένοις ἐξελάφυσσε μόνοις,

ταῦτα δ' ἀποβροχθέντα κατέρρευεν ὡσπερ ἐς ἄλμης
βένθεα, ἢ βυθὸν νερτερίων βερέθρων.

Πήματι δ' ἐστείνοντο πόλεις, καὶ μῆχος ἰδόντες
εὐφραδίης βροτῆς οὐδὲν ὄνειαρ ἔχειν, 600
χεῖρας ἀνασχόντες πάτριον λιτάνευσαν Ἀθήνην,
ὄφρ' ἄτην ἐλάσῃ εὐμενεύουσα φίλοις.

Νεῦσεν Ἀθηναίη, ἀπὸ δ' ὄσχοτο δεινὸν ὄλεθρον,
καὶ ναέταις ἐρατὴν θῆκεν ἐλευθερίην·
βυκτάων γὰρ ἔχου' ἀνέμων ἐρίπνευστον αὐτμήν, 605
δένδρεά τ' αὐλῶνος ἐξετίναξεν ὄλα·

τῶν δ' αὖ ρηγνυμένων ζαμενοῦς λαίλαψι θυέλλης,
καὶ συντριβομένων ἄσπετον ὤρσε φλόγα·
δαιομένου τε πυρὸς μέγ' ἐρόχθεεν ἄσπετος ὕλη,
καιομένων τε φυτῶν δὴν μεγάλ' ἀμφιλάκε· 610
μέχρις πάντ' ἀμάθουε, καὶ ἐς κύνιν ἦγαγε φλέγμα,
τοῖσι συνεφλέγη εἰλικόεις τε δράκων·

οὐδὲ οἱ ὄπλον ὄνησεν ὑπὲρ ῥάχιν, οὐ δέρος αὐτῶ
ἀντίτυπον φλογέαις καὶ Διὸς ἀστεροπαῖς·
οὐδ' ἰὸς τὸν ὑδέουσι πυρὸς πανυπέρτερον ἔμμεν, 615
οὐδὲ πόδες πτηνοὶ· φλοξὶν ἄπκς ἐδάμη,
φλοξὶν Ἀθηναίης νηλειεῖσι· ταὶ δ' ἄρα πάντα
φλέξαν ἀκηδέστως, οὐδ' ἀλεή τις ἔην·
ὡς οἱ μὲν ζαθέαις μύλις ἐξεστάωθεν ἀρωγαῖς,
καὶ χάριν εὐέρκτη εἶδον ἐξοπίσω. 620

Πρῶτα μὲν οἶνον ἔλαβον, ἰδ' ἄπλετα μηρία καῖον,
καὶ θυέων ὀδμη πᾶς ἐμέθυστο δύμος·
πολλὸν δ' ἀμφιχέοντες ἀπὸ κρητῆρος, ὀδώδει
λαρὸν ἄλειφαρ, ἔδος δ' ἀμφιπέπληθε θύοις·
παρθενικὴ τ' ἀρήτηρα θυώδεος ἔνδοθι ναοῦ 625
εὐχέτο πρὸς βωμὸν καλὸν ἰεῖσα θρόον.

« Παλλὰς Τριτογένεια, Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη,

- παρθένε μουνογενής, ἀρσενόθηλυ Θεά,
 ἢ πέδον ἀμφιβέβηκας Ἐρεχθέος, ἄστυ τ' Ἀθηνῶν,
 630 Δαυλίδα καὶ Κύρρον, καὶ Ἀράκυνθον ἔχεις,
 Ἄστυρά τ', Ἀσσησὸν, Μαγάρτου τ' ἄκρα κάρηνα,
 Βούδειον, Λῆμνον τ', ἠδὲ Νέδον τ', Ἀλέαν,
 καὶ Χίον ἣ νήσων πολὺ φιλιτάτη ἐστὶν ἀπασέων.
 Σοὶ Παλλάς, περὶ ἧς κηδομένη βριάεις,
 635 ὡς γενέτειρα γόνου, καὶ πρὶν μὲν ἄμυνας ὀλέθρους
 ἄμμιν ἀπειρεσίους, νῦν τ' ἀπέσεισας ὄριν·
 τεῦ τε Δρακοντολέτειραν ἐς ὕστερον αἰὲν ἐνίψει
 ἦδε πόλις γλυκερὴν Παλλάδ' ἐπωνυμίην,
 αἱ δ' ἕτεραι πύσσονται ὁμοῖα δῶρα κομίζειν
 640 ἀντ' εὐεργεσίης τοῖσι χρυσαμένοις.
 Κλυθὶ μευ εὐχομένης, νήσου γεραρώτατον ἔθνος
 ἀσκηθές παντὸς πῆματος εἶα, σάω·
 καὶ προλιποῦσα πόλον, βαιὸν γε φιλιότερον οὐδὰς
 εἴσιδε, ἀφνειῶν τ' αὐξὲς δόσεις κτεάνων·
 645 Εἰ ἄγε δεῦρο κίους μόλε μοι, μόλε, διὰ Θεάων.
 βατὴν ἴμεν ἀν τέμενος· βατίνε τάχιστα, μόλε· »
 Οὐπω μῦθον ἔειπε, καὶ ἤλυθε Παλλάς Ἀθήνη
 πτηνὸν ἄτ', ἠγαθέω δῶρα τ' ἐπλησε φρεῖ.
 Τοὶ δ' ἄνεω ἔστησαν, ἀτὰρ τόδ' ἐναΐσιμον ἔμμεν
 650 φάντο φάος, καὶ νεῶ Παλλάδα ἱσταμένην·
 Ἔνθεν ὁμογλώσσοις ἀρχὴς ἐπεφώνεον ὕμνον
 καὶ δακρυοῖς δεύονθ' ἦδεσι πικλλόμενοι.
 Μέσσα δ' Ἀθηναίη θυέσσιν ἰκίνητο θυμὸν,
 καὶ Χίοις ἀρετὴν, ἠδ' ἐπέκλωθε κράτος,
 655 ὄφρα μεθ' Ἑλλήνεσσι πέδου, πολιτῆς τε θαλάσσης
 ἄρχοιεν πεζῇ, ναυσιδρόμω τε βίᾳ,
 καὶ Πέρσῃν ὀλέσειεν ἀραυροτάτη στόλον ἀλκῇ,
 θυμῷ δ' αὖ πολέες μυριοχιλιάδες·

μοῦνοι γὰρ νιφάδεσσιν εἰκότα ἢ ψαμάθοισι
 λαίφεα βρῆχρικῶν χερσίν ἐπ' ἀκαμάτοις, 660
 ἄλλων νηρίθμοιο ὑποτροπίαισιν αὐτῆς
 πότμον ἀλευομένων ἐμπεδον αἰρόμενοι,
 καί μιν ἀμαλδύναντες ἔχοιεν ἀγῆραον εὐχος,
 εἰ μὴ Ἑλλήνων δῆος ἄσασεν Ἄρης .
 Δεινὸς Ἄρης, κρατερώς γὰρ ἐπ' ἀνέρως ὀρμήσαντες 665
 φθίσουσ' ἀντιβίους δρηστοσύνη μελέων .
 Ἑσθλοὶ δ' αὖ γεγαῶτες, ἄδην ἀπὸ θυμὸν ὀλοῦνται,
 εὐκλεᾶ ἀνθ' ὕβρεως μοῖραν ἀμειψόμενοι,
 ἀνδράσι φυζαλέοις στήλην λαλέουσαν ὀνειδῆ,
 ἐξ ἐσθλῶν φῶτες μανθάνετ' ἐσθλοὶ ἔμεν . 607
 Ταῦτα μὲν οὖν κρήνη· γόνος δὲ ἐπ' οὔασιν εἶπε .
 « Νῦν χρόνος, ὦ μητὲρ, κλειῖθρα λιπεῖν κορυφῆς,
 ἠέλιόν θ' ὀρόωντα νέκεις τε τέρπεσθαι ἐδωδάς·
 μή με κάρητι, Θέε, μή με κάλυπτε πλέον·
 οἷξαι δεσμὰ τέλεια, θυρέων ἀνάκλινον ἔχῃας, 675
 καί με λόχευσε, τέκευ, δὺς φάος, ἦρα πόρει . »
 Ἐννεπεν· οὐδ' ἀπίθησε λεχῶνίδες ἦγον ἀνάγκη
 Ἰῶραι, καὶ Μοῖρη ὣσε βιαζομένη .
 Ἡ δὲ γ' ἀλευαμένη ἐριούνιον ἔκετο χῶρον,
 εἴποις οὐρανίους προσφιλές οὔδας ἔμεν . 680
 Κύψε κάρη, φοίνικι δ' ἐρείσατο, ἀγνὸν ἐλαίης
 πτόρθον θλιβομένη, κλωσὶν ἀνῆψε σάκος,
 καὶ δόρυ, καὶ τρυφάλειαν ἀπὸ εὖ θῆκε χαμαῖε·
 « οὐ γὰρ, ἔφη, χρεῖα ὑμνοπόλοισιν ὄπλα . »
 Τόφρα δ' ἐπιρρήξασα πέδας, συνοχεῖς τε καρῆνου, 685
 ρεῖτα μάλ' ἐκ κόλπων θήκατο παῖδα μέγα·
 Παλλάς Ἀθηναίη μεγάλη θεός· Ἴη γὰρ ἔεικεν
 μείζοσιν ἐκφύναί τοῖσι θεοῖς μεγάλους .
 Αἶθρα, πέδον τε γέλασεν, Ὀλυμπος ἀρείοσιν αἰγλαί·

- 690 σεισόμενος νεφέλας βῶλον ἐφεγγυόλοι.
 Οὐρανίδων τ' ἀφίκανεν ὑμήγουρις ἄλλος ἐπ' ἄλλω,
 Ζεὺς, Ἑρμῆς, Παφίη, Ἥλιος, Ἄτρυγέτης,
 Ἀδρήστεια, Θέτις, Νυμφῶν πολυποίκιλος ἐσμός,
 Μοιράων, Χαρίτων, Μῆνη, Ἐνυάλιος,
 695 καὶ Κρόνος, αὐτὸς Ἑρως, Ἥρη τ' αὐτόσσυτος ἦλθε
 μῆνιδος ἀμνήμων τῶς γὰρ ἔτελλε πύσις,
 Παλλάδος ὄφρα τόκος πᾶσιν τιμάοχος εἴη,
 καὶ πάντων δώροις κύδιμος ἀντιάσει.
 Ζεὺς πρῶτιστος ἔδωκεν ἄναξι γεράσμιον εἶναι,
 700 Ἑρμῆς ἠδυλόγως ἤτορ ἄγειν χθονίων·
 ἀγλαίην Παφίη, σοδορὸν δ' ἐτέλεσσαν Ἀπόλλων,
 ἀλλὰ Ποσειδάων ἰδυσοσύνην ρεέθρων,
 Ἀδρήστεια δίκην γε, Θέτις νόον, ἔνθηον ἦθος
 Μῆνη, πολμηρὸν δ' ὁ βροτολοιγὸς Ἄρης,
 705 καὶ Κρόνος ἀστυρέλικτον, Ἑρως δ' ἐνέπνευσε ποθητὸν,
 Ἥρη προσφῦσα γόνῳ ἦνεεν ἀζομένη,
 καὶ βρέφος χαρίτεσσιν ἔτι ζηλήμονι κέντρῳ
 οἰδαίνουσα μάτην τοῦτον εἶπεν ἔπος.
 Τοῖοι παῖδες ἔχουσιν ὅσοις φίλον υἷα λοχεύειν,
 710 οὐχ οἷος μοι ἔφυ πικρὸν ἔχουσι τέρας·
 αἶ γὰρ ἀπ' ὠδύνων ὄναιντο λεχωῖδες. Εἶθε
 καυτῆ τοῖον ἔβη, νῦν δὲ δόλω μογέω
 Παλλάδι τὸν τέκτηνα· πύσις δέ μοι οἷος ἀπ' ἄλλων
 ταῦτα μέγηρεν, αἰεὶ μῆδεσιν ἀντιῶν.
 715 Ἀλλὰ γόνων μακαριστὲ, τύχην ἀμετάστροφον ἔξεις
 ἠδ' εὐδαιμονίην οὐποτ' ἐπερχομένην
 τεύξεις τ' ὄλβιον ἄλλον ἐπίφθονον. Ἦ γὰρ ἀφῆκας
 εὐτυχέας φθονέειν, κέρτομα τοῖσιν ἔφης.
 Ἦ, καὶ κοῦρον ἔκυσσε, φίλοις δ' ἐπεθήκατο κόλποις
 720 Μοιράων, ταὶ κλώσαν παιδί δόσεις μακάρων.

Καὶ Χάριτες Νύμφαισιν, ὅπως θρεπτήρια δοῖεν
 ὠπάσασιν, ἀφθάρτων δωροφόροι χαρίτων.
 Ἑρμείης καὶ Φοῖβος ἐπιχθονίους λίπον' εὐνάς
 ἀμβροσίης τε πόται βήλιον ἔδραν ἔδην.
 Ἑρμῆς δῶκε λύρην, κιθάρην ὤρεξεν Ἀπόλλων, 725
 ὄφρα πέλωσιν ἐπῶν ἔμμοροι ἀντιθέων,
 παῖδα κάλεσσαν Ὀμηρον, ἐπεὶ ὁμοῦ ἦρα διδόντες
 Παλλάδι γῆν ἐπέδαν Οὐράνιοι ναέται·
 δῶρά τε δωρήσαντο, ισόχρονον ὄνομα κόσμω,
 εἶκελον αἰώνεσσ', ἱρὸν ἀθανασίᾳ· 730
 οὐνομά μοι πολυγηθῆς, ἐράσμιον, ὄλβος ἀνάκτων,
 ὑμνοπόλων Μούσῃ, κῦδος ἀρηϊμάχων,
 ἐκ σέο χῶρον ἔρημον ἐπικλήσουσιν Ὀμήρου,
 ἐνθ' οἰκεῖν δέδοται λωϊτέροις ναέταις·
 ἠδὲ θ' Ὀμηριδέων γένος ὄλβιον ἤματ' ἀπάντα 735
 ἀνθήσει Μούσῃς ῥήτορες ἠδυρρούου·
 ἀλλ' ἐπέων ραπτῶν τὰ πρὶν ἤπυε πλῆκτρον Ὀμήρου
 συλλεχθέντα δ' ἐφ' ἓν λαρὸν ὕφηνε μέλος·
 καὶ τις ὀπιστογόνος, τοίης ἀπὸ πίδακος ἔρνος
 κηδιῶν τελέθειν ταυτὸν ἀοιδιάσει, 740
 ὑμνήσει τε τόκον, γεραρὸν πιτυτόφρονι Μούσῃ
 κλειος Ὀμηρείοις κύδεσι μαϊόμενος
 πανδείλοις δ' ἐν ἔτεσσι, βροτοῖς τ' ἀδαήμοσι πάντων
 σιγῶσ' ὅττε λόγοι, Μοῦσα τ' ὄλωλε πρόφρων·
 Οἰκτρὰ δὲ καλὰ τέτυκτο ἀποτμοτάτοισιν ἐν ὥραις 745
 Ἑλλήνων, δητικὸς κύρμα δὲ γέντο βίαις·
 οἷ σοφίης ὀλέσαντες ἀριπρεπεὲς εὖχος, ἄκτόν
 τ' ἠνορέην, ζεύγλην βαρβαρικὴν ὑπέδυν·
 δὴ τότε ποικιλόφωνος ὅπως μελίγηρις ἀηδῶν
 ἠχῆσει νεαραῖς ἀρμονίαις ἐπέων· 750
 τόσσον ἐφημερίων ἀτυχέστατος, ὅσσον ἀοιδαῖς

- καίνυτο πρωτίστους, αὐτὸς ἄριστος ἐὼν .
 Οὐ γὰρ Ὀμηρεΐης Μοῖρην προφερέστερον ἐξεῖ,
 κλώθησαν δ' ἴσαι ἀροσόφοισι τύχαι .
- 755 Ἔϋτε δ' Ὀμηρος ἔβλαστε πηλιντροποι ἤλθον Ὀλύμπου
 αἰπὰ μέλαθρα Θεοί, τοῖς μέτα Παλλὰς Ἰει .
 Νύμφη γὰρ παρέθηκε Κριθηΐδι, τὴν περὶ πολλὰ
 φίλατο Νυμφῶν, προσφιλοῦς ὑδῶνας .
- 760 Ἴδ' ἔ μιν ὡς ὑπέδεκτο Μέλητος ἔϋρρυτον ὕδωρ
 τέλλε φορεῖν ἰδίαις κεδνοτάταις ἐτέραις .
 κεῖναι δ' εὐθύς ἄρυσσαν ἀπαι ποταμοῖο ροῶν,
 ἔνθ' ἀχραάντοις ρεύμασιν εἶρπε Μέλης,
 ἄγγεσιν ἀργυρέοις, ἀπὸ δὲ χροῦς ἔλβαλε πάντα
 λύματα, φαιδρύνθη δ' ὡς νιφάδες χιόνος,
- 765 καὶ δέμας φέγγος ἱηλλεν ἀπόπροθεν, οἶα κατόπτρου
 δίσκος ἀκοντίζει ἀντίος ἡελίου .
 καὶ χλιαρὸν μείδῃσε σεσηρότι κοῦρος ὀπωπῆ
 βομβήσας ἀπαλὸν, βόμβος αἰοῖδος ἔφω .
 καὶ γὰρ ὑπεψιθύριζε θεηγόρον ὕσαν αἰείδων
- 770 ἠρώων, μακάρων τ' ἔργα περισσὰ, μόθους .
 Βουγενέες δὲ πέτρης Σιμβλητῆδος ὀρμήσασαι
 χεῖλεσιν ἀκροτάτοις δηρὸν ἀμελζάμεναι,
 λείρια κηώνεντα, καὶ ἡμερούεσσαν ἐέρσην
 κρήνης ἐξ ἱερῆς Πιερίοισι νάπαις,
- 775 ἀνθιμον εἶδαρ ἔδοντο, ἐπὶ στομάτεσσι δ' ἰοῦσαι
 παιδὺς νᾶμα χύδην πῆγασαν ἀμβρόσιον .
 χανδὸν νέκταρ ἄφυσσε, μελιρραθαμίγξι δ' ἐέρσαις
 εἰργόμενον βλεφάροις μελιχὸς ὕπνος ἔχε .
 Καλλιόπη δ' ἤχησεν ἐρύμνιον . αἰ δὲ γε Μοῦσαι
- 780 ἄλλα ἀντήχουν γήρεσ' ἀμοιβαδίοις,
 Παλλάδος οὐρανότευκτον, ἀδέμνιον ἄρσενος εὐνής
 οὐ γαστρός, κόρησ' δ' ἔμβρυον αἰθέριον .

Εὐδοίς καλὸν ὕπνον παλινάγρετον, ἥσυχον εὐδοίς !
 εὐδὲ, βρέφος, καμάτων φροίμιον ἐσσομένων ·
 ἦδη γὰρ γενεῆφι νεώτατος οὐδα· ἐάσσεις 785
 πάτριον, ἀλλοδαποῖς ἀνδράσι μιγνύμενος,
 ἄρτι νέοις ἐχέμυθος, ἔτι χνοάωσιν ἰούλοις
 ἔρψεις ὕστατῆς πείρατα ναιομένης,
 οὐδέ σοι ἐσπερίης, οὐδ' ἔσσετχι ἄκρον ἐώης,
 οὐτ' ἐν μέσῳ γῆς ἄδρομα. οὐδ' ἄδατα, 790
 ἀλλ' αἶει πολέων δεδαημένος ἦθεα φωτῶν
 σοὶ θήσεις ἄλλων πταίσματ' ἄριστα φρόνιν ·
 ἠγεμόνων συνόμιλος, ἀριστογόνων γένος ἀνδρῶν
 κηρύξεις, νεικῶν ἐργατίνης κακίης .
 Τίς δὲ πόνους, τίς ἄλην, τίς ἐπιχθονίων δόλον εἶποι; 795
 ἦ περὶ πάντων σε Ζεὺς ἐνέηκε πόνους ·
 ἀλλ' ἄχραντος, ἄθικτος ἐτώσις μήχεα ρέξεις,
 ὥστε φάος Φοῖβου λύμασι καὶ κονίαις
 ἠδ' ἄλλοις φορυτοῖσι πεπκλαγμένον ἄσπιλον ἔρπον,
 οὐδέ ποτ' αἰσγύνει μαρμαρέας δατῖδας · 800
 ἅ πόσσα σῆσι φρένεσσι, τὰ μὴ σθένεν ἄλλος ἐφευρεῖν,
 μαϊόμενος τελέσεις τέρμα ποθητὸν ἄγων ·
 πόσσα κακαῖς λήθησιν ἀἰστωθέντα πρὸς αἴγλην
 ἄξεις, παντοίοις κοινὰ θέλουσιν ἔχειν ·
 πόσσα κατὰ σκοτίνην σθιναρῶς ρεχθέντα, καὶ ὄσσοις 805
 λάθρια σὺ προφανεῖς οὔασι, καὶ βλεφάροις ·
 πόσσα γραγῆς ἀέκητι ἀνωῖστοις καὶ ἀπύστοις
 κείσονται γε χρόνοις · γράμμασι δ' οἴσας ἄκος ·
 πόσσα Θεῶν δῆνη κόλπαις ἂν ἔκρυφθεν Ὀλύμπου,
 εἰ μὴ σπῆς σελίσιν πάντα κατηγλάϊσας . 810
 Μέλψεις ἱερὸν ἄστῳ Ποσειδάωνος ἐφετμαῖς
 πυργωθὲν, Φοῖβου τ', Ἴλιον ἀκαμάτην,
 ἄκραν τ' Ἰδαίην, Ξάνθοιο βοάς τε, Σκαμάνδρου,

- καὶ στίχα νήριθμον τῶν ἀκκιμαντομάχων,
 815 καὶ νεῶν πουλυέλικτον ἐπὶ ρηγιῶνι θαλάσσης
 ὄχλον ἀπ' Ἡραίστου δεινὰ βιαζόμενον .
 Ἐκτορα Πριαμίδην, πολεμόκλονον Ἄρεως εἰκῶ,
 Αἰεΐαν τε Θεᾶς ἡμιθέην γενέθλην,
 Γλαῦκον, Διήροβρον, Σαρπηδόνα, Ρῆσσον, ἐν αἰχμῇ
 820 πάντας θαρσαλέους, πάντας ἀριστομάχους ·
 μέλψεις χλοχογίτωνας ἐνυαλίους πολεμιστάς,
 Ἐλληνας Τρώων πολλὸν ἀριστιτέρους,
 Νέστορά τ' ἐγρεκύδοιμοι, Ὀδυσσῆα πτολίπορθον,
 Αἶαντας δισσοὺς ἀστεροπέας πολέμου ·
 825 κυδάλιμον Μενέλκον, εὐμμελίην Διομήδην,
 εὐφρονα Μηριόνην, Ἴδομενεῖα μέγαν,
 Κεστοριδίην Κάλχαντα, καλὸν Ἀχιλλῆος ἑταῖρον,
 καὶ Φοῖνικα τροφὸν, Νέστορος Ἀντίλοχον,
 βουλαῖς, χερσὶ πολλὴν τ' Ἀγαμέμνονα ὄρχαμον ἀνδρῶν,
 830 Ἐλλήνεσσιν ἴσην πᾶσι νέμοντα θέμιν .
 Καὶ βαρὺν ἐν πολέμοισι, βίης πνεῖοντ' ἀτεράμνους
 πύργον ὀμοζυγέων, καὶ πυρὸς ὀξύτερον,
 θυμὸν ἔχοντ' ἀδάμαντος, ἔρεισμα σιδήρεον ὄχλων,
 ἀλκῆς σκηπτοῦχον, τειρομένοισι σέλας,
 835 εἰναλίης Θετίδος Πηληϊάδην Ἀχιλλῆα .
 Τίς φύλλα; ψαμάθου τίς δεδάηκε κόνιν;
 Οὐ τόσον ὑψιπύροισι πόλος ποικίλλεται ἄστροις,
 οὐ τόσα βένθος ἀλὸς ναιετάουσι γένη,
 οὐδ' αὖ κιννυμένης τόσα κύματ' αἰχμῶν ἐρεχθεῖ,
 840 οὐ νασμῶν τόσσα ἀθρέομεν σταγόνας,
 ὄσσοις ἄρ' Ἡρώων ἐσμὸς περιάμρεπε Τροίην,
 τῶν οὔνοιο ἀυδάζειν μοῦνοι ἴσασι θεοί,
 καὶ μούνοιο δώσουσι φίλα φρονέοντες Ὀμήρη
 ταῦτ' ἐρέειν · τοίη σ' ἀμφιβεβῆκε χάρις .

- Μνήσσαι εὐγενέος, τῆς αἵματος, εὖχεαι εἶναι, 845
 ἠὺκόμου Ἑλένης ἦν ὑπόκλεψε Πάρις,
 ἦν τε διὰ πτόλεως ἰρῆς κρήδεμνα θεμέλοις
 αὐτοῖς στρέφθεν ἄνω, ἠδ' ἀπέλυτο κάτω,
 καὶ γοερὸν στενάχουσα πικρὸν κατὰ δάκρυον εἶδεν
 γυμνωθεῖσ' Ἑλλάς τούσσατιών προμάχων. 850
- Ὅττε δὲ γηράσκοντι παραδράμη ἕξυλαβῆς ἴς,
 μυρία δὲ κτήση ἀμφιλαφοῦς Σοφίης,
 σώφρονα Πηνελόπειαν, ἀναιδέα κόμπων ὀμοκλής
 μνηστήρων, γεραροῦ Λαρτιάδαο πλάνην,
 ἠδ' ὅσα κείνος ἔρεζεν ἀλώμενος, ἢ μετὰ Κίρκης, 855
 ἢ μετὰ Σειρήνων, ἢ μετὰ Λωτοράγων,
 ὡς Κύκλωπ' ἀλάωσεν ἀνάρσιον, ὡς ἔθεν ἄταις
 Ἀντιφάτην, Πλαγκτάς δ' ἔκετο, ἠδ' Ἀΐδην,
 καὶ σπέος ἴκε Θεᾶς, μέγαρον, πρασιάς τε βεβήκει
 Φαιήκων, ἐρατὴν πατρίδ' ἔκανε μόγις. 860
- ἔνθα πάλιν μενέος μεμνημένος ἄνδρας ἀπέκτα
 λυσινόμους, κτεάνων ἄρπαγας ἄλλοτριών,
 Πηνελόπην τ' ἐσάωσεν ὑπερβασίης ἀλεγεινῆς,
 καὶ δόμον, ἠδ' ὕβριν κάθ' ἔκλε Τηλεμάχου.
 Ταῦτα μὲν εὐφρονέων ποτιμέλψεται, ἄλλα δὲ παιζων, 865
 πᾶς πάντεσσι γεγῶς, πάντεσιν ἦρα φέρων.
 Ἄστεα δ' αὖ τὰ κόσμησας ἐριζήλοισιν ἐν ὕμνοις
 ἔξει, πλὴν ὀλίγων, πλεῖστον ἀπεχθόμενα·
 σεῦ γὰρ ἀριστεύεισι νοδὸς μέγα θάμβος ἀκοῦσαι,
 βασιλῆαντες ἄγη σῶ τελέσουσι βίω. 870
- οἱ μὲν σοῖς ἐπέεσσι πλανώμενοι ἔνθα καὶ ἔνθα
 ἀρπάξουσι κλέος σοί γ' ἐποφειλόμενον,
 οἱ δ' ἄτε μαργαίνοντες φρένα, καὶ νήπιον ἄνδρα
 ἄστεος ἐκρίψουσ' ὦ θέμις, ὦ κρίσις!
 ἄλλοι πτωχοσύνην, καὶ ἀτηρέα κηρὸς ἐνιπῆν 875
 ἴδ'.

- μεμφόμενοι, κλεινοὺς σοῦς ἐλάσσουσι λύγους.
 Μέχρι πόνοις μογέων, πάτρην παλίνορτος Ικάνων
 ἐλδομένης ἔλθης ἐς Χίον ἀμφιρύτην,
 ἔνθα κλυῶν ἀμπνευσίς, αἰεζώοιό τέ κύδευς
 880 κτήσις, καὶ κτεάνων πλουτοδότεια χάρις.
 Κεῖνοι γὰρ σε τίσουσιν ἴσον φάεσσιν ἑοῖσιν,
 καὶ Θεὸν ὡς, μολπὴν ἄξιον ἐσσομένοις.
 Σοὶ τε πόλιν δὲ κιώντι, ἧ ἔμπαλιν αὔθις Ὀμήρου
 στήσοντ' ἐξ ἑδράων πρόφρονες ἀντόμενοι,
 885 καὶ στόμα σεῦ κύσσουσι μελισπαγές· ἀμροτέραις δὲ
 ἄραντες θήσουσι σὰς τεκέεσσι χέραις
 εἰς κερκλήν, ὄρα κερκλήην γε φυγόντες ἀνάγκην
 ζήσωντι· πᾶσιν δ' ὄρα· ἄριστος ἔση·
 καὶ μέγαν ἐν σοφίῃ οἴσουσι πολύορον κερπὸν
 890 ἀντ' ἀρετῆς, πάτρης πότμον ἐπισπόμενοι·
 θηλύτεραί τε μάθωσι δόμοις ἐνὶ ἀνδρασιν ἤκειν,
 σοφροσύνην τε φιλεῖν ἰστόν ἐποιχόμενοι·
 ἄλλοι σε περίσημον ἀειθαλέουσι κορύμβοις
 δεῖξουσ' ἄλλοτρίοις ὡς Ἰόβηκχον ὄλοις·
 895 ἄρσεσι καὶ θήλεσσι σεβάσμιος, οἱ σ' ἀνάρημοι
 μαστεύσουσι λυγρῆς κηρὸς ἀποτροπήν,
 οἶδ' εἰς κέρδος ἀταρπὸν ἀληθέα μαντοσυνάων,
 ἄλλοι βᾶξιν, ἀλὸς τοῖδ' ἔτι νηνεμίην.
 Ἄλλὰ καὶ ὡς ζήσας ἄλλων μετ' ἀπίερα κύκλον
 900 οὐκέτι θνητὸς ἐὼν, ἔσσεαι ἀθάνατος,
 αὐτοῖς Οὐρανίωσιν ἐφέστιος εἶδαρ ἐρέπτων
 ἀμβρόσιον, σύνεδρος Παλλάδι μητρὶ σέθεν·
 μυρία δ' αὖ θύσουσιν ἀφαρπάξαι σε θανόντα
 ἄστεα, καὶ καλέσει σφωίτερον νεότην,
 905 αὐτοῖς ἐμφύντ' ἀδεῶς αὐτόχθονα. Ἵσσον ἄρ' εὖχος
 τοσσατιῶν φθιμένη ἐξετίναξε φρένας·

- Ρώμη παμδασίλει, Κύπρος, Λυδία τε, Μυκῆναι,
 Αιγύπτιαι Θῆβαι, Λευκανίς Ἰταλίαις,
 Θετταλίη, Γρύνοι, Κεγχραί, Κνωσσός τε Μινώη,
 σαῖς οὐδ' ἤβαιὸν ἐμπροσύνας γε μέτα. 910
- Πασάων δὲ πρώτισται ἐόν ποθέσουσι πολίτην,
 ἐν δ' ἔριν ἐνστήσουσ' αἰὲν ὀρινομένην,
 αἰμυλοῖσι λόγοισι, νόου θ' εὐρήμασι καινοῖς,
 τοῖς παίζουσ' ἀφρόνων ἠπεδανὴν κραδίην,
 Σμύρνα, Ρόδος, Κολοφῶν, Σκλαμίν, Πύλος, Ἄργος, Ἀθήναι, 915
 Κύμη, ἠδ' Ἰθάκη Δαρτιάδαο πάτρα·
 ταῖ δ' οὐδὲν γ' ἀπόναντο ποθητῶς, ἦν τρέφον αὐταῖ,
 δὴ γὰρ δὴ Μοιράων ἄλλ' ἐπέκρηνε λίνα,
 καὶ Χίους χαρίσαντο φέρειν τόσον ἄνδρα πολίτην,
 πρώτων ὅταν νῆσου εἰν ἄλλι πῆξαν ἔδρας· 920
 τοῦνεκά μιν Χίον καλέουσι, καλεῖ δὲ καὶ αὐτὸς
 αὐτὸν Χίον ἔης μνησάμενος πατρίδος·
 Εἰδ' οὐκ ὧδε θανεῖται ὁ τηλικός· ἔργον ἐτύχθη
 οὐρανίων, μυριὸν τοῖς περιλήτο Χίος·
 καὶ γὰρ ἐπεκλήρωσαν εὐπροσύνας τε καὶ ἤδη 925
 μοῦνον οἶ, οὐχὶ γόους ἔμπαλιν, οὐδ' ἰδύνας,
 ἀλλ' ὀλίγη νήσω πενιχρῶν ἔδει κίθουιάων
 γηραιὸς λήψει ἡελίοιο φάος.
 Ὀλβίη, ἢ Χαρίτων, Μουσέων τε μονώτατον ἄστρον,
 καὶ κήρυκα Θεῶν σῆσιν ἔχοις λαγόσιν. 930
 ἅ πόσα σοι Σούτων, πόσα σοι Βαθυλώνιον ἄστν
 κόσμῳ ναιομένῳ ἰσοτάλαντον ὄλω,
 ἅ πόσα σοι Κέκροπος, Γραικῶν αὐτόχθονες, ὅσα
 ἔθνεα μοιριδίοις γαυριάζοντα λόγοις,
 σοὶ μικροῖ, ἀκτεάνῳ τε, δυσάμμορε εἰν ἄλλι νῆσος, 935
 ἐχθοδοπῆ κραδίη ἀργαλέας φθονέσει;
 Ἐγρεο δ' ἐξ ὕπνου, φίλον τέκος, ὅσσε δ' ἐπ' αἶαν

- τήνδε βαλὼν, πλῆστον νέκταρος ἀμβροσίου ·
 γνῶθι σέθεν συνάεθλον, ἐπίπλεκε συμπολιήτας,
 940 πρόσδεξι φιλίως ἀμραγχαπυζόμενους ·
 Ἴψυχίης ἄλις ἔμμεν, ἄλις βλεφάροις κνέρας εἶρψε ·
 ὦρη ἰδεῖν, ὦρη ἀντιάσαι καμάτων,
 τοὺς ἀνάριθμος ὄμιλος ἐριμείρουσιν ἀρίστων
 ἀνδρῶν, σοῖο μόνον λειπόμενοι χάριτος ·
 945 Ἔργα γὰρ αὐτοὶ ἐπραξάν ὅσον κράτος, αἰνετὰ λίην,
 ἀλλ' ἐκρύβη λήθοις οἴδμασι κωροτέροις ·
 πηκτίδ᾽α σὴν ἀνάειρε, καὶ ἐξέλε θυιάδι ρωνῆ
 ληθαίων ὑδάτων πρήξιας ἡμιθέων ·
 Εἰπέ, μόνον καὶ ἔλαμψαν ἀπαὶ χθονὸς ἄχρῳ Ὀλύμπου
 950 γῆς τ' Ἴκκνον ὄρος φέγγεο; ὕζυτέρα,
 αἰώνων τε περισσότεραι · Χέλυν ἔτσον εὐῶσαν
 κρέζον, ράπτε δ' ἔπος στιλπνοτάτῃ σοφίῃ,
 καὶ τότε πάντες ἴδωσιν, ἀνευάζωσι τ' αἰοδαῖς
 ἔργματ', ἀριστείας, κύδεά τ' ἰσοθέων ·
 955 Ὡδὲ καὶ Καλλιόπεια μάλ' ἀτρεκέως τὰδε πάντα
 πέφραδεν, ἔστε γλυκὺς ὕπνος Ὀμηρον ἔχεν ·
 Ἄλλ' ὅτε δ' ἐγρόμενος Κριθηίδος εἴλικε μαστὸν,
 χεῖλεσὶ τ' ἀφθύγοις λευκὸν ἄμελγε γάλα ·
 δὴ τότε τις μεγάλυχος ἀπόπροθι ἴχνο; ἐλαύνων
 960 ἄσθματι φυσίων νῆσον ἴκανε Χίον ·
 ἀγνώσσω πόθεν οὗτος ὁ δύσμορος ἤλυθεν αἴης
 Ἠΰης, εἴτ' οὖν λέχριος Εἰσπερίης ·
 καὶ γὰρ πάντοθ' ἄεψε πολυκλυτὸν οὖνομ' Ὀμήρου
 βάζιν, καὶ γένηα ἡμερίοισι σέβας ·
 965 Κλίμακι δ' οὖν καὶ κυσὶν ἀγάλλετο, τοὺς ρά ποτ' αὐτός
 κτήμασι πᾶσι τίθει σύμβολον εὐγενείης ·
 οἱ δὲ λέγουσι κύνας, τῶν καὶ πέλε κρήγους ὄσσα,
 κείνους πρωτογόνου ἄψε' ἐδηδοκέναι ·

κλίμακα δ' αὖ κείνην ποτὲ δήμιος ἀμπηδήσας
 λαίμων ἀπηρορίου εὐδικίησι θλάσσει . 970
 Ομμασι τέκνον ἄθρησεν, ἐτείρετο δ' ἔνδοθι θυμὸν
 ζηλοσύνη· μώμου δ' ὡς εἶδεν ἀρεϊότερον,
 ἐκπάγλως στονάχισσε, τόσον τ' ἠνίπαπε μύθῳ :
 ὦ τέκος, ἦρα γοναῖς Παλλάδος ἤμαρ ἄγεις ;
 τίς τάδε πιστώσαιο ; θεῶν τέκνα νέκταρ Ὀλύμπου 975
 πίνοντες, χθονίου οὐκ ἀλέγουσι γλάγους·
 αὐτὰρ ὁ Οὐρανίων τε λόχευμα, θεῶν τε δικαίους
 κοσμηθεῖς, μαστοὺς ἔσπασε θηλυτέρης·
 τίς τίς ὄδ' ἐσσεῖται ; κενεαῖς ὠδαῖσιν ἐλέγξει
 ὄν γένος αἰσχύνῃ κρυπτόμενον μαχλάδων· 980
 ψευδογόνως κικλήσκον ἐὴν γενέτειραν Ἀθήνην,
 οὐδὲ γὰρ ἔστ' ἔτυμον παρθένον υἷας ἔχειν·
 ἀλλὰ κάρηνον ἔφρατο· κακοὶ γοερῶς ἀπολοῦνται·
 τίς γε κάρηνον, ἔφη, τεκνογόνον τελέθειν ;
 Πάντες δ' οὐ Κρονίδου χάριν ἔσπασαν, εἰ τόγ' ἀληθῆς 985
 ἐκ κορυφῆς κείνου Παλλάδα ἐκθορέειν·
 μύθων γηραλέων ἀπατήματα· ὀπλοτέρων δὲ
 τίς φρένα θαυμάσσει ἡλδὸν, ἐσθλά φρονῶν ;
 Νῦν δ' αὖ Παλλάς Ὀμηρον ὄν ἤρσσε, κείνον ἀγοστοῖς
 θαλπόμεν ἀγκῆς ἔχειν· ὦ ποθενῶν κτεάνων, 990
 ὦ μακάρων θέλγητρα· Κέαζς δὲ κόμπων Ἀθήνη
 ἐνθάδε κρυπτομένη, καὶ κομέουσα βρέφος,
 ὅστέα τ' ἔνδον ἔθλασσε, πόδας τ' ἀνεσεύρασε μακροῦς,
 ἄψα δ' ὀρθὰ φέρειν ἔσχεθον οὐδὲ πόδες,
 ἀλλὰ κάτω βλέψας, πέζαν τε χέρσσει πιέσσας, 995
 εἶραπεν ἀν' ἀτραπιτοῦς ἴχνησι τετραπόδοις,
 οὐραῖς ἐσπομένης μηχανομένων δὲ πικρῶν
 ποικίλον εἶδος ἔδου εἴκελον Ἀσκαλάθου·
 νῶτον ἅπαν βάλιος, στικτὸς τροχοειδέσι κύκλοις

- 1000 τείρεσιν ὡς· ποτὲ δ' αὖ μαϊόμενος θροέειν
οὐκ ὕπὸς ἤχον ἀναρῆρον ἀνήρυσεν, ἀλλότριον δὲ
ἔκτυπε, γνωστὸν φρεγγζαμένῳ γε μόνῳ.
Ὡς ἡ μὲν ὕσσαν ἔτισεν ἀεικέα, οὐδέποτ' αὐτὸν
οὐ θεοῖς, οὐχὶ μέροϋ ὄμμασ' ἴδον φίλοις,
1005 ἀλλὰ μιν ἐχθίζοντες ἀποστροφόμενοι ὕπωπας,
τοῖον ἀθροεῖν αἰνῶς μῖσος ἀλευόμενοι.
Αὐτὸς δ' εἰν ὄχετοῖσι βιώσιμον ἤμαρ ἀχεύει,
αἰὲν ὑποτρομέων γαιτονέοντα μύρον.
Ἵσσι γὰρ λοχροντι, μολεόντι τε κῆρα κορύσσει,
1010 αὐτὰ; πολλὸν ἄγαν Παλλάδος ἐστὶ φίλος,
καὶ κλέος αὐτὸς ὕφελθεν ἐτήτυμον, ὅττι κατέκτα
θηρίον ἐμψύχοις πᾶσιν ἀπεχθόμενον.
Καὶ τείην βιώτοιον κατέγραφεν αἴσαν Ἀθήνη,
τοῖσι λέγουσι κακῶς ἐξοχον ὕμνοπόλων,
1015 πᾶσιν ὅπως μακάρεσσι καὶ ἡμερίοισιν ἀλιτροῖ
ξεῖνον ἐπ' ἀλλοδαπῇ ἐνδιάγωσι πύδα,
τηλόθεν ἐκ μεγάρου πλκνώμενοι, ἐν δὲ χαράδραϊς,
σπειροσιν, ἠδ' ὄχετοῖς νηλεῶ οἶτον ἔχειν,
ἡμερίων ἀπάνευθε καὶ ἀκλέες· οἷσιν ὀπηδεῖ
1020 μοῖρ' ὀλοή βιέκισ χερσὶν ἐπεργουμένη.
Αἰετὸς ὠλὺς Ὀλυμπον ἐπίπτειτο, φέγγεσι Φοῖβου
δμμηκτα ἐμπήξα, οὐδὲ λέλειθε δάκρυ·
αἰψά τε τὸν ποθέησιν ἀραρπαζει ποσὶν ἄγρην,
οὐδὲ πέδῳ χθλαμαλοῖς ἔχουσιν ἐνδιᾶει.
1025 Τοῖος φωσὶν Ὀμηρος ἐπήφορος ἄλμασι κούφοις,
ἠδὲ ταπεινὰ φυγῶν αἰθεριοῖς φέρεται·
οὐ μιν γλῶσσα βέβληκεν ἀλάστορος οὐδέ μιν ὄρμαι
βλάπτουσι σκαϊῶν, οὐ πτερόεντα βέλη,
ἀλλ' ἄχρηστα κάρηνον ὕστεύσαντος ἐπῆλθεν,
1030 κῆρὶ τε λυσσαλέῳ ἦτορι κῆρα φέρειν.

Ἦ κραγέται κλάζουσιν ἐτώσιον οἷα κολοιοί
αἰὲν βορβορέοις λύμασι φυρόμενοι .

Πότμος ἔλη μιν ἄκλαυτος ἐμῶν ἄπο τῆλε μελάθρων
καὶ κνέφας ἔστω τοῖςδ' ἡελίοιο σέλας .

ἄρτος ἔη τὸν ἔδουσ' αὐτοῖς θνατηφόρος ἰός, 1035

οἶνος ὕδωρ τε χολῆς πικρότερη κραδίη
πένθος ἄλαστον ἔχοιεν, ἐπιβύχοιεν ὀδόντας
ἄλγεςι, ρήξειεν κρᾶτα κατὰ σπιλάδων .

Χαίροις δ' αὐτός, Ὅμηρε, Θεοῖς κεχρισμένε πᾶσι,
καὶ πάτερη εὐκλείην φέρτερος ἡελίου . 1040

Χαίροις πᾶσι ποθητός, ἐμοὶ δ' ἄμπνευσον ἀοιδὴν,
ῥφρα σέθεν μεγάλου πρήγματ' ἀοιδίξω .

Ἄρτιτόκου δὲ πέλει τὰδ' ἐφύμνιαι . Ὅσα δ' ἐς ἄνδρας
ἐλθῶν Μουσῶν τεύξας ἐφημοσύνας,
οὐκ ἐμὸν ἐστί λέγειν ἄρατον κλέος· ἀλλ' ἄρα καὶ τῶν 1015
σοῖο παρισταμένου, μνήσομαι οἶον ὄσον .

Δ.

Διὰ τῶν εἰρημένων ἐπικρῶς ἀπεδείχθη, ὅτι διὰ κηχαροῦς
θρησκευτικῶς λόγους ἢ βυζαντινὴ ἱστορία ἐξεμυθίσθη καὶ
διεφθάρη, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ὑπείλομεν ν' ἀναζητήσωμεν
ἀλλαχόθεν τὸν λύχον δ' οὐ θὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὰ σκότη τοῦ
μυστηριώδους ἐκείνου κόσμου· ὅσῳ ἐμβραθύνωμεν φωτίζοντες
αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς βυζαντινῆς νεφέλης, τόσῳ εὐκολώτερον
θὰ ἴδωμεν διαλυομένας τὰς ἐξωτερικὰς σκιὰς καὶ τὰ δι' ἀπατη-
λῶν χρωμάτων εἰκονιζόμενα τερατώδη σχήματα ἀναλαμβάνοντα
τὸν ἀληθῆ αὐτῶν τύπον . Ἄλλ' εἰς τοῦτο ἀπαιτεῖται, το ἐπα-
ναλαμβάνω, ἢ ἐγκαρτέρησις τῆς ἑλληνικῆς φιλοτιμίας· τοῦτο

ἀπαιτεῖ πᾶρ ἡμῶν ἡ ἀληθῆς ἐπιστήμη μετ' Ἰσου πρὸς ἡμᾶς ἀνδιαφέροντος καὶ φιλοστοργίας ἐπιδιώκουσα τὴν διέλευσιν τοῦ σκοτούρου ὅπερ ἀποκρύπτει τοὺς σεβασμίους πατέρας τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ· τοῦτο εὐχεται καὶ ὁ ἀληθὴς χριστιανισμὸς, διακρίτως ποθῶν ν' ἀνεύρη τὸ ἀληθὲς ἰδανικὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ σκοτεινῆς θρησκείας πάλης, μίσους, αἰρέσεων, αἱμάτων, καὶ ἀληθοῦς Μονιχῆκοῦ δυασμοῦ, ἀναδειχθῆ ἡ θρησκεία τῆς κοσμικῆς ἀρμονίας καὶ ἰδίας τῆς ταύτην συγκρατούσης ἀγάπης, ἥτις θὰ ἐγκαινίσῃ τὴν φιλόανθρωπον αὐτῆς ἀρχὴν ἀπὸ τῆς συμφορῆς τῆς πρὸς τὴν νῦν ἀντίπαλον ἐπιστήμην. Ἴδου ὅποιον μέγα στήδιον ἀνοίγει εἰς τὴν ἱστορίαν ἡ εὐσυνειδήτος ἔρευνα τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου, ἰδὺν ὅποιαν τιμὴν ἐπιρυλάσσει τὸ μέλλον εἰς τοὺς φιλοπόνους σκαπανεῖς τοῦ ἀγρίου καὶ ἀδιεξόδου τούτου ἄλλους.

Ἡ Ἀναγεννήσις ἀπέτυχεν ἐκ τῆς λιποψυχίας καὶ προδοσίας τῶν προτιμησάντων τὴν κοσμικὴν τρυφὴν τῆς ἱστορικῆς ἀθνασίας. Ἄν ἀντὶ τοῦ Βησσαρίωνος καὶ τοῦ Ἀργυροπούλου, εὐρίσκοντο πλείότεροι Μάρουλλοι, Λασκάρεις, Γεμιστοὶ καὶ Καλέντσαι, ὁ ἀγὼν θὰ ἐλάμβανεν ἄλλοίαν ὄρσιν· ἀλλὰ, κατὰ τὸν Λάσκαριν, ὁ Βησσαρίων ἐν τῇ καρδιναλικῇ πορφυρᾷ μετεβλήθη εἰς Βυζαντινὸν Βλάχον, ἥτοι Θερακικὸν Βεσσόν, ὡς εὐρωῶς παρωθεῖ τὸ ὄνομά του (Bessarion-Bessus), ὁ δὲ Ποντάνος, γενόμενος ὑπουργὸς τῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως, μετεμορφώθη, ὡς γράφει ὁ Καλέντσας, εἰς Πάπαν (Pontifex Maximus Pontanus)· τὰ αὐτὰ γράφουσι καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἀνούσιοι κατὰ Ἰάννου Παρρασιίου, τοῦ γαμβροῦ τοῦ Χαλκοκανδύλου.

Πλὴν τῆς φιλοσοφικῆς ἀναγεννήσεως οἱ τότε ἐπεδιώξαν καὶ αὐτὴν τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἱστορίας, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἀναγεννήσεως ἐπέμεναν συμβουλευόντες τὴν ἐν τῇ χρονογραφίᾳ Βυζαντινῇ νοθείαν. Γεώργιος ὁ Τραπεζούντιος, γενόμενος γραμματεὺς τῶν παπῶν, οὐ μόνον συνεβούλευσεν εἰς τοὺς ἐν

Βενετία νά εξακολουθήσωσι τὴν παράδοσιν τῆς ἐπιβλέψεως τῆς ἐπισήμου χρονογραφίας, ἀλλὰ καὶ μεταφράσας εἰς τὴν λατινικὴν τοὺς ἑλληνας συγγραφεῖς, ἱεροσύλως ἀπέκοψεν ὃ, τι ἐθεώρησε μὴ συνάδον πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς αὐστηρᾶς ὀρθοδοξίας· οὕτως ἀπήλειπεν ἐκ τῆς Εὐαγγελικῆς Παρασκευῆς τοῦ Εὐσεβίου πάντα τὰ εἰς τὴν Ὀρφικὴν θρησκείαν σχετικὰ καίμενα. Εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Φραγκίσκου Φιλέλφου βλέπομεν, ὅτι ὁ διὰ τῆς Στρατιωτικῆς ἐταιρείας ἀναδειχθεὶς πάπας Νικόλαος Ε΄ ἐπελάθετο τῶν ὑποσχέσεων καὶ ὑποχρεώσεων του, παραδούς καὶ αὐτὴν τὴν διὰ πολλῶν μόχθων συλλεγεῖσθαι βιβλιοθήκην εἰς τὸν Τραπεζούντιον καὶ τὸν Πελοποννήσιον Ἰσιδωρον, ἀμφοτέρους οὔτε ἐπὶ φιλελληνισμῷ οὔτε ἐπὶ εὐσυνειδησίᾳ διαπρόποντας· εἰς δὲ τὰ γράμματα τοῦ Μαρσιλίου Φικίνου ἀναγινώσκομεν ὅτι ἐροῦντο εἰς τὰς φυλακὰς φιλοπαπῶν ἡγεμονίσκων οἱ φυγάδες μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν κομιζομένων χειρογράφων. Αὐτὸς ὁ Κόσμος ὁ ἐκ Μεδίκων τοσοῦτον ἐν ἀρχῇ ἐπολέμησε τὸν ἑλληνισμὸν, ὥστε οἱ περὶ τὸν Φιλέλφον ἐταῖροι ἀπεφάσισαν νά φονεύσωσιν αὐτόν (1436)· ὁ κληρὸς ἔλαχεν εἰς τὸν Ἀθηναῖον Στρατιώτην Ἀντώνιον Ἰωάννου, ὅστις συλληφθεὶς ἐχειροκοπήθη καὶ ἐξωρίσθη τῶν ἡρίων τῆς Φλωρεντινῆς πολιτείας, ἐπὶ ἀπειλῇ θανάτου ἃν ποτε συνελαμβάνετο, ὡς λέγει ἡ διασωθεῖσα σύγχρονος ἀπόφασις (1). Τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὑπηγόρευεν ὕστερον τὸν φόνον τοῦ πρίγκηπος τοῦ Σκλέρνου, Ἀντωνέλλου Σανσεβερίνου, φονευθέντος ὑπὸ μυστηριώδους ἑλληνοῦ Στρατιώτου.

(1) « Antonius Maria Joannis della città di Atene In Grecia condannato da essergli tagliata l' una e l' altra mano, e a dovere essere mandato fuori del Dominio Fiorentino, nel qual se mai fosse fatto prigionie, dovessi tagliata la testa » λέγει ἡ μικρὰ ἀπόφασις, ἐκδοθεῖσα τὸν Αὐγούστου τοῦ 1436 καὶ δημοσιευθεῖσα ἐν Angeli Fabronii, Magni Cosmi Medicei vita. Pisis 1789, Π σ. 111—114.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν ἄπορον, ὅτι οἱ ἐν Ἰταλίᾳ ἐταῖροι ἀπελιπισθέντες περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν ἡγεμόνων, στρέφουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς Γάλλους, τοὺς Γερμανοὺς καὶ αὐτοὺς τοὺς Οὐγγρους. Ὁ Μαρσίλιος Φικίνος, ὁ Μάρουλλος καὶ ὁ Πολιτιανὸς ἐξυμνοῦντες τὸν Ματθίαν Κορβίνον, προτρέπουσιν ἴν' ἀναλάβῃ τὴν ὑπεράσπασιν τοῦ διωκομένου πλῆτωνισμοῦ. Πρὸς τοὺς Οὐγγρους οἱ ἐταῖροι ἦλθον εἰς πλῃσιότερας συνεννοήσεις, ἐὰν δὲ ἐπετύγγανεν ἡ κατὰ τοῦ Ἀμουράτου Β' συναμοσίαι, οὔτε Τούρκοι θὰ ὑπῆρχον ἐν Εὐρώπῃ, οὔτε εἰς τὴν Δύσειν θὰ κατέφρευγον οἱ φυγάδες· ἀτυχῶς τὴν μεγάλην ἐκείνην κατὰ τῶν Τούρκων πλεκτάνην, ἐματταίωσεν ἡ δολίκα ἐπέμβοαις τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Ρώμης, καὶ ἐνῶ αἱ μὲν βενετικά καὶ βυζαντινὰ γαλέραι μετέφρeron εἰς τὴν Εὐρώπην τὸν Ἀμουράτην μετὰ τῶν μυριάδων τῶν γιαντιστῶν του, ὁ Ἰωάννης Πακιολόγος προδοὺς τὰς πρὸς τὸν Λαδίσλαον Ε' καὶ τὸν Οὐνιάδην συμφωνίας συνέπραττε πρὸς τοὺς Τούρκους εἰς τὴν μεγάλην ἐν Βάρνα καταστροφὴν τῶν χριστιανῶν. Αὐτόπτης· μάρτυς τῆς θλιβερᾶς καταστροφῆς ὁ Πελοποννήσιος Στρατιώτης Ζωτικὸς Παρυσπόνδυλος, ἔψαλλε δι' ὠραίων στίχων τὸν ἐν τῇ ἀπορράδι ἐκείνῃ ἡμέρᾳ ἡρωϊσμὸν τοῦ Λαδισλάου καὶ τῶν Οὐγγρων, ἐκπλύνων δι' ὕδρων τὸν προδύτην αὐτοκράτορα (1). Τὰ γεγονότα ταῦτα ἐκμυστηρευόμενα καὶ ὑπὸ τῶν

(1) Ὁ νῦν δημοσιευόμενος Β' Ἀνόνημος (σ. 563) ὁμολογεῖ ὅτι αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ προσεκύλισε τοὺς Οὐγγρους, ὑποσχθεὶς τῷ Λαδισλάῳ αὐτὸν τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν περιπτώσει νίκης· τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἀντιγραφῆσα Πολιτικὴ Ἱστορία (σ. 11. ἔκδ. Βόννης).

(2) E. Legrand, La bataille de Varna (Annuaire des Etudes Grecques, 1873, σ. 333.

χρονογράφων τῆς Ραγούζης (1), τοσοῦτον παραμορφοῦνται ὑπὸ τῶν δυτικῶν καὶ τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν, ὥστε ὁ προσεκτικῶς διερχόμενος αὐτοὺς εὐκόλως ἀνακαλύπτει τὴν ἐντέλως ὑποκρυπτομένην χριστιανικὴν ἀτιμίαν. Ἐνθ' ὁ Θεόδωρος Σπανδωνῆς ρητῶς λέγει ὅτι ὁ Λαόνικος Χαλκοκονδύλης ἦν γραμματεὺς τοῦ Ἀμουράτου, καὶ παρῶν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ (2), ἡ περιεθλοῦσα ἡμῖν χρονογραφία τοῦ Ἀθηναίου οὐδὲν τοιοῦτόν τι ἀναφέρει, μὴ περιέχουσα καὶ ἄλλα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Σπανδωνῆ ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς εἰλημμένα, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ γινωσκόμενον ὑφ' ἡμῶν κείμενον ἦν ὅλως διάφορον ἐκείνου τὸ ὅποτον ὁ Σπανδωνῆς εἶδεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς συγγενοῦς του Μαρίας, χήρας τοῦ σουλτάνου Ἀμουράτου. Ἐν τῇ νοθείᾳ ταύτῃ τοῦ ἱστορικοῦ κειμένου ἀναγνωρίζομεν τὸν δάκτυλον αὐτῆς τῆς βυζαντινῆς λογοκρισίας, διότι καὶ ἐν τῷ νῦν δημοσιευμένῳ Β' Ἀνωνύμῳ καὶ τῇ ὑπὸ Κρουσίου ἐκ τούτου ἀντιγραφείσῃ Πολιτικῇ Ἱστορίᾳ, οὐ μόνον ἀπαντῶσιν αἱ αὐταὶ φράσεις αἱ παρὰ Χαλκοκονδύλη φερόμεναι ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἐν Βάρνη μάχης, ἰδίως ἐν τῇ ἀρηγήσει τοῦ θανάτου τοῦ Λαδισλάου Ε', ἀλλὰ καὶ μετὰ τινος ἀπλοῦκῆς χαιρεκακίας ἐπαινοῦσιν αἱ πατριαρχικαὶ αὐταὶ χρονογραφίαι τὸν αὐτοκράτορα Γωάννην ἐπὶ τῇ συνετῇ διαγωγῇ του πρὸς τὸν Μουράτην, τοῦ ὁποίου τοὺς γιαντισάρους μετέφερον εἰς Εὐρώπην αὐτὰ τὰ βυζαντινὰ κάτεργα (3), ἐνθ' ὁ πάπας Πίος Β' ἐν τοῖς ἀπομνη-

(1) Lud. Cerv. Tuberonis patricii Rhacusini, *Commentaria suorum temporum*. Rhacusii, 1784, I. σ. 267.

(2) Μνημεῖα Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, IX, σ. 261.

(3) « Καὶ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς κάτεργον (γρ. κάτεργα) καὶ ἐπέρασεν αὐτὸν, τὴν μάχην φοβούμενος· οὕτως ἡ Οὐμασὴ γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐκπύρωθεν ἐκράτει. » *Historia Polittica* σελ. 12 ἑκδ. Βόννης. « Ἀμουράτης δὲ κατ' ἡσυχίαν διέδωκεν αὐτὸς τε καὶ ὁ στρατὸς ἄπαξ. » *Χαλκοκονδύλης* σ. 324 ἑκδ. Migne. Παρ. καὶ σελ. 564 τοῦ πηρόντος τόμου.

μονεύμασιν αὐτοῦ λέγει ὅτι οἱ Γενουήνσιοι ἔσωσαν διὰ τῆς ἐπεμβάσεώς των τὸν διὰ πανωλεθρίας ἀπειλούμενον Ἄμουράτην, γεγονός τὸ ὅποιον ὁ Σπανδωνῆς, ἐπὶ τῇ βάσει πιθανῶς τοῦ αὐτοῦ Χαλκοκονδύλου, ἀνάγει οὐχὶ εἰς τὴν διὰδοσιν τοῦ Ἄμουράτου, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ Ὀρχάνου, ἀληθῶς μετακρηθέντος εἰς Εὐρώπην διὰ Γενουησίων κατέργων (1). Ἡ ἐν Βάρνα καταστροφή ἐνδιαφέρει πολὺ τὴν ἱστορίαν, διότι πρὸ καὶ μετὰ τὴν μάχην ταύτην γίνονται ἄρξαντοι οἱ περὶ τὸν Ἄμουράτην Στρατιῶται, καὶ ἰδίως ὁ Ἀρειανίτης καὶ ὁ Σκενδέρβης, πιθανῶς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Χαλκοκονδύλης, οἱ δὲ τέως δι' ἡπίας πολιτικῆς σχεδὸν ἀναιμῶται κατακτώντες τὴν Εὐρώπην Τοῦρκοι, μεταβάλλονται εἰς ἄγρια θηρία σφάζοντες τοὺς χριστιανούς καὶ ἰδίους τοὺς Ἕλληνας· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἱ Στρατιῶται προτιμῶσι τὴν εἰς Δύσιν μετοικεσίαν ἢ νὰ συζήσωσι συνθηκολογοῦντες πρὸς τοὺς Τούρκους.

Τὴν ἀλήθειαν θὰ ἐγινώσκωμεν ἐκ τῶν ἱστορικῶν τοῦ Σκενδέρβη, ἀλλὰ τούτους ἀκριβῶς ἐξηράνισαν καὶ ἐνόθευσαν οἱ ἐνδιαφερόμενοι εἰς ἀπόκρυψιν τοῦ γεγονότος, παραδόντες οὕτως ἡμῖν μυθολογικόν τι τέρας ἀντὶ τοῦ ἀληθοῦς Ἡπειρώτου ἥρωος. Τὸ 1480 ἐτυπώθη ἐν Βενετίᾳ εἰς λατινικὴν γλῶσσαν ὁ πρῶτος καὶ ἀληθὴς βίος τοῦ Γεωργίου Καστριώτου, συντεταγμένος ὑπὸ ἀγνώστου Ἀντιπαρῆως καλῶς γνωρίσαντος οὐ μόνον τὸν βιογραφούμενον ἡγεμόνα ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, καὶ τοὺς κατ' αὐτοῦ πολεμήσαντας Τούρκους (2).

(1) Ὁ προσημειωθεὶς Ραχουζῆος χρονογράφος λέγει, ὅτι οἱ Βενετοὶ μετέφερον τοὺς Τούρκους, ἐκ φόβου μὴ οἱ Οὐγγροὶ νικηταὶ εἰσελάθωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

(2) Τὸ κοινὸν ἀντίτυπον ἔφερεν ἐν τελείᾳ τὴν ἐξῆς περὶ τῆς ἐκτυπώσεώς του μνηάν. « Explicit Historia Scanderbegi edita per quendam Albanensem. Venetiis impressa industria atque impensa Erhardi Radolt de Augusta anno Domini 1480 die 2 mensis Aprilis ducante Ioanne Mocenyco inlycto Duce. »

ἀλλὰ τὸ σύγγραμμα διὰ μυστηριώδεις λόγους ἐξηφανίσθη, μόλις δὲ ἐν τῇ παρελθούσῃ ἑκατονταετηρίδι ὁ ἐκ Βριξίας ἱστορικός Ἰωάννης Βιέμμης κατὰ τύχην εὐρῶν κολοβόν τι ἀντίτυπον, καὶ παραβαλὼν πρὸς τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μαρίνου Βαρλετίου κυκλοφοροῦσαν, ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ τελευταία ἦν, ὡς τὴν ἀποκαλεῖ, un tessuto di favole, ἡ δὲ ἄλλη καὶ ἄγνωστος ἀξιοσέβαστον ἀληθὲς ἱστορικὸν μνημεῖον (1). Ὁ ἐξαρνήσας τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου τούτου καὶ διὰ τῶν ψευδολογιῶν τοῦ Βαρλετίου ἀντικαταστήσας τὴν ἀλήθειαν δὲν ἦν βεβαίως ἀπλοῦς ἰδιώτης, ἀλλὰ μυστηριώδης τις λογοκρισία, τῆς ὁποίας τὰ ἔχνη δὲν ἀνευρίσκονται τοσοῦτον εὐκόλως· ἀλλ' ἡ λογοκρισία αὕτη ἦν παλαιά, καὶ δυνάμεθα ν' ἀναζητήσωμεν τὰ ἔχνη αὐτῆς ἐκτὸς τῆς Βενετίας.

Οἱ βυζαντινοὶ οὐ μόνον ἀπηγόρευον αὐστηρῶς τὸ ἱστοριογραφεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄνευ ἐγκρίσεως ἐκδιδόμενα ἱστορικὰ βιβλία ἐκαίοντο ἢ καὶ ἐνοθεύοντο· τὸ σύστημα τοῦτο ἐπεκράτησεν ἐν Δύσει καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν, αὐτὸς δὲ ὁ προμνημονευθεὶς Ἰηλυσίος Κελέντσης προτρεπόμενος ὑπὸ τοῦ Μαρούλλου εἰς συγγραφήν τῶν ἀπομνημονευμάτων του περὶ τῶν ἐν Βελγίῳ καὶ Ἑλβετίᾳ μαχῶν ἐν αἷς παρσευρέθη μετὰ τῶν βασιλείων τῆς Νεαπόλεως, ἀπαντᾷ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐχὴν ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης λογοκρισίας. Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πελοποννησίου Στρατιώτου νομίζει ὅτι ἀκούει τὴν πρὸ τετρακοσίων ἐτῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος γραφεῖσαν διαμκρτύρησιν τοῦ Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Εὐχαΐτων, περὶ ἧς κατωτέρω (2).

(1) *Istoria di Giorgio Castriotto, di Giannaria Biemmi prete Bresciano. Brescia 1742.*

(2) « Hortaris, Furiane, ut Belgarum ducis Elvetiorumque bella quibus auferim in scriptis redigam ne rei novitas et mira militiae disciplina depereat. Faiteor equidem id fore perutile, verum de principibus male loqui non tutum, bene autem

Μέχρι τοῦ Ἀναστασίου παρὰ τῆ ἐκκλησιαστικῆ χρονογραφίᾳ συνεβάδιζε καὶ ἡ πολιτικὴ· ἀλλ' ἐνῶ οἱ πρῶτοι, εὐάριθμοι ὄντες, περιήλθον ἡμῖν, οἱ δεῦτεροι, πολλοὶ καὶ σπουδαῖστατοι, ἐξηρανίσθησαν, ἐκ δὲ τῶν τυχαίως περισωθέντων κολοβῶν ἀποσπασμάτων δυνάμεθα νὰ ἀναλογισθῶμεν καὶ θρηνήσωμεν ἐπὶ τῆ μεγάλῃ ἀπωλείᾳ. Ὁ Πιροκόπιοις καὶ ὁ Ἀγαθίαις εἰσὶν ὁ τελευταῖος ἀποχαρῆτισμὸς πρὸς τὴν ἱστορίαν, ἀπὸ δὲ τούτων ἡ χρονογραφία βυθίζεται μετὰ τοῦ κράτους εἰς τὸ μεσαιωνικὸν σκότος.

Κυρία τοῦ ἱστορικοῦ πεδίου ἡ ἐκκλησίαι, οὐ μόνον κατεχράσθη τοῦ μεγάλου αὐτῆς προνομίου, ἀποκρούσασα τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ διωγμῷ τῶν προγεγραμμένων ἐπιστημῶν ἐδείχθη ἀγριωτέρα τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, ἥτις πολλάκις περιεπλάκη εἰς διενεξείας πρὸς τὴν ἱεράν ἐξέτασιν, ζητοῦσα νὰ σώσῃ ἀπὸ τῶν ὀνύχων τῆς εὐγενῆ τινὰ θύματτα (1). Τῆς οὕτω κινδηλευθείσης χρονογραφίας οἱ ἐλληνίζοντες ἐπροτίμων τὴν τελείαν σιωπὴν, διότι ἐκ τῆς σιγῆς ἠδύναντο τοῦλάχιστον νὰ

viri non boni cum mendatiis proferas. Nam temporis nostri bene facta si colligas in nucis testa concludes. Ude igitur erit in historiam quod conicias? Satis existimarem si facultas daretur eorum gesta conscribere quorum actas longe ante nos desuerit et qui si velint irasci non queant cum vitae simul omnem deteleeris ordinem. Pauci enim quibus lingua libera fuit et animus rerum malarum impaciem principibus grati. Verentur enim turpia facta ne corrigas ideoque odio habent. Assentatores autem futilesque histriones gratissimi quoniam nihil unquam proferunt ingratum, laudant omnia, simul admirantur quae fecerint rident stultitiam, et accipiunt pro scelere meritum. Ego autem silere potius statui quam scribere, *Variane. Cessa.* » *Calentii, Carmina, f. 78.*

(1) Βλέπε τὰς πρὸς Μιυρρίκιον διενεξείας τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ περὶ τιμωρίας τῶν ἐλληνιζόντων ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας διὰ τοῦ πυρὸς, ἀποκαλυμμένου χριστιανικοῦ ὄπλου (Θεοφ. Σιμοκάτου ἱστορίαι, σελ. 56, ἐκδ. Βόννης).

μαντεύσασιν οἱ μεταγενέστεροι πολλὰ, ἐνῶ τὸ ψεῦδος ἰδρῦ-
μενον ἐπὶ συγχρόνου στηλοβάτου δύναται νὰ ἐπιβληθῆ πολ-
λάκις ὡς ἀκαταγώνιστος ἀλήθεια· οὕτως οἱ μεταγενέστεροι
ἀποκαλοῦντες τὸν πρῶτον ἐπίσημον τῆς βυζαντινῆς πολιτείας
χρονογράφον, Αἰγύπτιον Σιμοκάτην, ἀποπερδόμενον, λέγουσιν
ὅτι οἱ ποτισθέντες τὰ δικυγῆ τοῦ ἑλληνισμοῦ νάματα περιρροῦ-
σι τὰ ἐν τῇ ψυχρᾷ τούτου ρητορικῇ ἐξιστορούμενα θαύματα (1).

Ὅσακις οἱ μίσθιοι οὗτοι χρονογράφοι, ὡσεὶ αἰσθανόμενοι
τύψιν συνειδότης ἐπὶ τῷ ἀσυνειδήτῳ ἔργῳ, προτιμῶσι νὰ πα-
ρέλθωσιν ἐν πληρεί σιγῇ λυπηρὰ γεγονότα, ἀπλῶς ἀναγράφουσι
τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ ὑπάτου καὶ τὴν ἰνδικτιῶνα,
ἄνευ τῆς ἐλαχίστης μνείας οἰουδήτινος συμβάντος, ὡς μαρτυ-
ροῦσι τὰ διασωθέντα χρονικὰ Πασχάλια. Ὁ Ψελλὸς γράφει, ὅτι
ἐνῶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βασιλείου Β' κατερρονήθησαν τὰ γράμ-
ματα, ἰδιωτικῶς ταῦτα προήχθησαν μέχρι θαύματος, καὶ πλη-
θὺς λογίων ἀνετινάχθησαν ὡς ἀπὸ μυστηριώδους δουρείου ἴπ-

(1) « Ρητορεῖν ἐξεμύθηθη οὕχ ἦν οἱ ψυχροὶ Σιμοκάτοι καὶ οἱ
κατ' αὐτοὺς, εἰπεῖν οἰκειότερον, ἀποπέρδουσιν, ἀλλ' ἦν Ἀριστέδαι καὶ
Πλάτωνες ἀναπνεύουσιν. » Θεόδωρος Πρόδρομος ἐν Migne Patr. Graeca
CXXXIII, σ. 1297. Εἶνε γνωστὴ ἡ τερατώδης φλυαροκοπία τοῦ Αἰγυ-
πτίου ἱστορικοῦ, πρώτου εἰσάγοντος τὰ χριστιανικὰ θαύματα ἐν τῇ χρο-
νογραφίᾳ, καὶ ἐν τῇ προτικασομένῳ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ διαλόγῳ ἀναι-
δῶς ἀντιγράφοντος τὸν Φαίδρον τοῦ Πλάτωνος. Ἐν τούτοις ὁ Μελετι-
της πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Εὐτύχιος τοσούτον διαφόρως πρὸς τὸν
Σιμοκάτην ἐξιστορεῖ τὰ περὶ Φωκᾶ, ὥστε δύσκολον νὰ ἐρῶν ἢ τίς τῶν
δύο Αἰγυπτίων τούτων ἐξεμύθευσε πλείοτερον τὴν ἱστορίαν. Ἡ παρ' Εὐ-
τυχίῳ ἐκ Θεσσαλονίκης ἐκστρατεία τοῦ Ἡρακλείου μετὰ στόλου φέρον-
τος σῆτον εἰς σωτηρίαν τῶν λιμωτόνων Βυζαντιῶν ἀναπολεῖ τὸ προ-
σημειωθὲν θαῦμα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἡ δὲ διὰ τῆς Παναγίας κατα-
στροφή τοῦ ἀνυπάρχτου στόλου τῶν Ἀβάρων ἀπειμιμῆθη ἐκ τοῦ κατὰ
Γότθων ἐν Θεσσαλονικῇ θαύματος τοῦ Κωνσταντίνου.

που (1) ἡ ἀναγέννησις αὕτη βεβαίως ὀφείλεται εἰς τὴν ἑλληνίδα μητέρα τοῦ Βασιλείου Β', τὴν ἐπὶ κάλλει καὶ ἐρωτοληψίαις διάσημον Θεοφανῶ τὴν Λάκαιναν, ἐρ' ἧς καὶ ἡ ἱστορία, ἀπαλλαγείσα τῆς ἐκκλησιαστικῆς λογοκρισίας, ἀνακλαμβάνει τὴν θέσιν ἀρ' ἧς ἀπὸ τῶν διαδόχων τοῦ Ἰουστινιανοῦ κατέπεσε. Πρῶτος ἱστορικὸς τῆς τοιαύτης ἀναγεννήσεως εἶνε ὁ ἐκ Κιρίας Λέων ὁ Διάκονος, τοῦ ὁποίου τὴν συνέχειαν συνέγραψεν αὐτὸς ὁ Ψελλός. Ἀπὸ τῆς Θεοφανοῦς ἡ ἐκκλησιαστικὴ χρονογραφία ἐκθρονισθεῖσα, ἐπὶ τσοῦτον περιεφρονήθη, ὥστε αὐτὸς ὁ διασημότερος τῶν μελωδῶν, Ἰωάννης ὁ μητροπολίτης Εὐχαΐτων, προσκληθεὶς ἐν ἀναλόῃ τὴν ἐπίσημον χρονογραφίαν, καὶ ἐν ἀρχῇ δεχθεὶς μετ' ἀποτροφῆς ἀπέπτυσε τὸ ἔργον ἅμω ἀνευγνώρισεν ὁποίας παραχαράξω, ὄργανον ἡννόουν αὐτὸν οἱ ὑπαγορευταί.

• Ὅτε ἀπέστη τῆς συγγραφῆς τοῦ χρονογράφου.

Ὁ συγγραφεὺς ψεύδης μὲν οὐκ εἶρηκέ πω·
 ψεύσαιτο μὲντ' ἂν ἐν γε τοῖς λοιποῖς λόγοις,
 οὕτω φιλοῦντων τῶν κελυόντων τάδε,
 ὧν τοῖς ἐπαίνοις ἐντροφῶν τὸ βιβλίον,
 ὅμως ἔδοξεν ἐνδεέστερον λέγειν·
 ἐξουσία κρότων γὰρ οὐκ οἶδε κόρον.
 Οὐκοῦν ἀφείσθω ταῦτα τοῖς ἐγκωμίοις,
 ἢ συγγραφὴ δὲ μὴ προχωρεῖτω πλέον·
 οὐκ εὐφυῶς γὰρ πρὸς τὰ τοῦ ψεύδους ἔχει,
 νόμος τε ταύτην ἐκτροπῆς ἀποτρέπει.
 Ἐνταῦθα τοίνυν τὸν δρόμον παύει τῶς,
 ἔω· κατ' εὐθὺ δὴ τις αὐτῆ τὸ τρέχειν (2).

(1) Ψελλοῦ ἑκατονταετηρίς, σ. 18, ἔκδ. Σάβα.

(2) Migne Patrol. Graeca, CXX, σ. 1194—1195.

Ἡ ἀπὸ τῆς Θεοφανοῦς ἀρξαμένη ἀναγέννησις δὲν ἦν μόνον χρονολογική, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφική, ἥ μᾶλλον καθαρῶς ἑλληνική· αὐτὸς ὁ ἱερός μελωδὸς ὁ οὕτως ἀπορρίπτων τὴν ἐκκλησιαστικὴν χρονογραφίαν, δείκνυται συμπαθῆς πρὸς τοὺς δύο κατ' ἐξοχὴν προγεγραμμένους φιλοσόφους, τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Πλούταρχον, εὐχόμενος ὑπὲρ τούτων τῷ Χριστῷ :

Εἴπερ τινὰς βούλοιο τῶν ἀλλοτρίων
τῆς σῆς ἀπειλῆς ἐξελέσθαι, Χριστέ μου,
Πλάτωνα καὶ Πλούταρχον ἐξέλοίό μοι·
Ἄμφω γὰρ εἰσι καὶ λόγον, καὶ τὸν τρόπον
τοῖς σοῖς νόμοις ἔγγιστα προσπεφυκότες.
Εἰ δ' ἠγνόησαν ὡς Θεὸς σὺ τῶν ὄλων,
ἐνταῦθα τῆς σῆς χρηστότητος δεῖ μόνον,
δι' ἣν ἅπαντας δωρεὰν σώζεις θέλεις. (1)

Ὁ ἑλληνισμὸς οὗτος εἰσδύει καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὕμνοις τοῦ μεγάλου μελωδοῦ, πρῶτον δὲ ἤδη ἀπὸ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως οἱ ὕμνοι τοῦ Εὐριπίδου ἐκχριστιανίζονται, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς εἰς τὴν Θεοτόκον στίχων εἰλημμένων ἐκ τοῦ Ἱππολύτου Στεφανηφόρου στ. 73-74 :

Σοὶ τοῦτο πλεκτὸν ἐξ ἀκηράτου στέφος
λειμῶνος, ὃ Δέσποινα, κοσμήσας φέρω,
ἀλλότριον πρόσθεγμα, σοὶ μάλ' ἀπρέπον (2).

(1) Αὐτόθι σ. 1156.

(2) Αὐτ. σ. 1076, παρ. καὶ ἕτερον ἐπίγραμμα εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, ἀρχόμενον ἐκ τῶν αὐτῶν στίχων σ. 1140. Παρ. Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως πρῶτους στίχους Εἰς τὸν Παιδαγωγόν. Οἱ αὐτοὶ στίχοι εὕρηται καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ Ἀκροάσει τῆς κατὰ Περσῶν ἑστρατείας (στ. 379-380) τοῦ Πισειδίου.

Ἐν ἄλλῳ δ' ἐπιγράμματι, προβλέπων τὸν θρίαμβον τῆς προγεγραμμένης, σχετλίας, πονηρίας, εἰρωνεύεται τοὺς διὰ τοσούτων νόμων, ἀναθεμάτων καὶ διωγμῶν προσπαθήσοντας νὰ πνίζωσι τὸ ἀθάνατον κακόν :

Ὡ πολλὰ μοχθήσαντες ἄνθρωποι μάτην,
καὶ πολλὰ φροντίσαντες ἀνθρώπων χάριν,
ἕνα πρέποντα ζῶμεν ἀνθρώπων βίον·
ὧ δογματισταὶ καὶ σεμνοὶ νομογράφοι,
σύμπνοια κοινὴ πατρικῶν φρονημάτων,
εὐσχημα δῆμων, ἀξίωμα συγκλήτων,
γνώμη σοφῶν τε, καὶ νόμοι βασιλέων,
φαύλων κολασταὶ, τῶν καλῶν ἐπαινέται,
λύμης διώκται, προστάται σωτηρίας,
οἷς ἠερίθωται πᾶς προμηθείας τρόπος,
ὕμᾱς μὲν οὐδὲν ἐλλιπόντας ὧν ἔδει,
πρὸς ὀρθότητα τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων,
ἔχει κρατήσεως καὶ καλύψας ὁ χρόνος·
ἢ δ' ἔστιν ἀκράτητος ἡ πονηρία,
καθ' ἣς ἄπρακτοι καὶ κενοὶ πάντες πόνοι
ὕμῖν κατεβλήθησαν ἐν παντὶ χρόνῳ·
οὐ γὰρ πέρυκεν ἡρεμεῖν ἢ σχετλία,
ἀεὶ δὲ ποιεῖν μᾶλλον ἢ πάσχειν θέλει·
ἄτρωτός ἐστι τοῖς φόβοις τῶν δογμάτων,
ἄληπτός ἐστι τοῖς βρόχοις τῶν γραμμάτων,
μᾶλλον δὲ τοῖς μὲν γωνίαις σκοτός τόπος,
τοῖς δὲ πρὸς ἄκρα γῆς τὸ πάντολμον θράσος,
οὐκ οἶδε κίμναι, οὐ δαμάζεται πόνοις,
οὐκ οἶδε θνήσκειν, οὐ μαρτίνεται χρόνῳ,
μᾶλλον μὲν οὖν ρώννυσιν αὐτὴν ὁ χρόνος·
Τόλμης γὰρ ἤδη καὶ θράσους πεπλησμένη

ἔλκει, σπαράσσει, καὶ ταρασσει τὸν βίον,
 ἄγει τὰ πάντα καὶ φέρει, καὶ συστρέφει,
 ἀμήχανόν τι δεινὸν ἀνθρώποις ἔρυ,
 καὶ τῶν φουβήτρων τῶνδε κερπὸς ἢ βλάβη·
 τὸ θηρίον γὰρ ἀγριαίνεται πλέον,
 ὡσπερ λέοντες ἐξ ἀμυδρῶν νυγμάτων (1).

Διὰ τῆς σχετλίαις ταύτης πονηρίας « τῆς ἐκτει-
 νούσης πρὸς ἄκρα γῆς τὸ πάντολμον θράσος » ἐννοεῖ ὁ μελωδὸς
 τὴν ἑταιρείαν, ἢ « Ἀττικὴν Μοῦσαν » ὡς τὴν ἀποκαλεῖ ἕτε-
 ρον σύγχρονον Ἀθηναϊκὸν μνημεῖον, περιγράφον τὰς μέχρσι τοῦ
 πόλου (Θούλης) διακλαδώσεις αὐτῆς. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο σύγ-
 γραμμα πολλάκις ἐκδοθὲν καὶ ἀπαρατήρητον διαμείναν ὑπὸ τῶν
 φιλαθηναίων, θέλομεν ἀναλύσει προσεχῶς, ἀποδεικνύοντες οὕτω
 ὅτι κακῶς ποιοῦσιν οἱ ἡμέτεροι παρορῶντες τὰ πρὸ ποδῶν ἡ-
 μέτερα καὶ ἀναζητοῦντες τὸ φῶς ἐκ τοῦ ξενικοῦ σκοτοῦς.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ μελωδοῦ μαθηάνομεν ὅτι « ὁ πρὶν ἡγνοη-
 μένος » καὶ κοιμώμενος βασιλεὺς τῶν παλαιῶν χρησμῶν ἀπε-
 καλύφθη καὶ πάλιν ἐν Κωνσταντινουπόλει λητρευόμενος καὶ
 ὑπ' αὐτῶν τῶν βασιλέων πανηγυριζόμενος ἐν ὀνόματι τοῦ ἁ-
 γίου Κωνσταντίνου :

Εἰς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον τὸν ἐν τῇ κα' Μαΐου.

Κόσμη νεκρωθεὶς καὶ Θεῶ ζήσας, Πάτερ,
 ἀπεκρίθης ζῶν, καὶ θανῶν ἀνευρέθης·
 κράζεις δὲ σιγῶν καὶ βοᾷς ἐκ τοῦ τάφου,
 σάλπιγγα τὰς σὰς θαυματουργίας ἔχων.
 Ἐντεῦθεν ὁ πρὶν πᾶσιν ἡγνοημένος,
 νῦν καὶ βασιλεὺς προσκυνητὰς ἐλκύεις,

(1) Αὐτ. σ. 1144—1145.

ὧν ἔργον ἢ στέρουσα τὴν σορὸν χάρις,
 (πᾶν τερπνὸν ὕλης καὶ τέχνης πᾶν ποικίλον)
 φέρουσα καὶ τέρπουσα τοὺς θεωμένους,
 δι ἧς ἄριστα τὴν νοητὴν σου δίδως
 δόξαν θεωρεῖν ἐν θεῷ κεκρυμμένην,
 ἕως παρ' αὐτοῦ τὰ παρ' ἀζίαν λάθης (1).

Ἡ νέα αὕτη ἐντάρκωσις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶνε αὐτὸς ὁ υἱὸς τῆς Θεοφανοῦς Βασιλείου Β', ὁ ἐν συγγράμῳ χειρογράφῳ τῆς ἐν Βενετίᾳ ἐλληνικῆς κοινότητος, περιέχοντι τὸν βίον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πολυτελῶς εἰκονογραφημένῳ, ἐξεικονιζόμενος ὡς Ἀλεξάνδρος, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς « Ἐγὼ βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ πάσης Ἀνατολῆς καὶ (Δύσεως?) ». Ἀλλὰ καὶ ἡ τελευταία αὕτη ἐντάρκωσις τοῦ ἔλληρος θεοῦ ἐβεβηλώθη ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, κυρίων τῆς Πόλεως, ἐκχωσθέντος τοῦ βασιλικοῦ λειψάνου καὶ χλευαστικῶς διασκευασθέντος εἰς τὸν αὐτὸν θεὸν ὅστις ἐπὶ Τιβερίου ἀπέθανεν, ὡς γράφει ὁ Πλούταρχος. Οἱ ἀνγκηθέντες ὁμῶς τὴν Κωνσταντινουπόλιν Παλαιολόγοι ἀπέδωκαν τὴν ταφὴν εἰς τὸ βεβηλωθὲν λειψάνον, τιμωρήσαντες οὕτω τὴν τελευταίαν Λατινικὴν ἀναισχυντίαν, ὡς γράφει ὁ Παχυμέρης. « Τότε δέ τινες τῶν οἰκείων τῷ βασιλεῖ κατ' ἄνεσιν διατριβῆς ἐξελθόντες ἐπέστησαν τῇ κατὰ τὸ Ἐβδόμον τοῦ Θεολόγου μονῇ, ὄνομα μόνον, οὐ σχῆμα σωζούση μονῆς, καὶ τὸν ἐκεῖσε ναὸν εἰσελθόντες, ἡρεμμένον καὶ τοῦτον καὶ εἰς θρεμμάτων ἔπαυλιν ὄντα, καὶ τῆδε κάκεισε περιβλεπόμενοι καὶ τό ποτε τοῦ ναοῦ κάλλος ἐκ τῶν λειψάνων θαυμάζοντες (ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ περὶ τὸν Γατρόπουλον Δημήτριον καὶ λογοθέτην τότε τῶν οἰκειακῶν), ὀρῶσιν αἰφνης κατὰ γωνίαν ἱστάμενον ἀνδρὸς πάλαι τεθνεώτος

(1) Αὐτ. σ. 1137.

λείψανον ὀλόκληρον καὶ τὸ πᾶν ὀλομελές, γυμνὸν ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς· εἶχε δὲ καὶ ἐπὶ στόματος καλάμην ποιμενικῆς σύριγγος, εἰς χλεῦν τινῶν οὕτω ποιητάντων οἷς ἔμελε θρηνημάτων. Ὡς δ' ἰδόντες ἐθαύμαζον μὲν τὴν τοῦ λειψάνου ὀλομέλειαν, διηπόρουν δὲ οὕτινος ἂν καὶ εἴη ὁ πεπηγὼς ἐκείνος, καὶ εἰς σῶμα συνιστάμενος χοῦς, ὁρῶσιν ἐκ δεξιῶν τὸ κενήριον (τάφον) καὶ ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένους στίχους δηλοῦντας τὸν κείμενον. Ἦν οὗτος, ὡς ἐδήλου τὰ γράμματα, ὁ Βουλγαροκτόνος Βασίλειος. Ὡς δ' ὑποστρέψαντες σφίσι τὸ θεαθὲν τῷ βασιλεῖ προσανέφερον, οἰκτιρίζεται αὐτίκα ὁ βασιλεὺς, καὶ πέμψας σθηρικὰ χρυσόσημα πέπλα, ἔτι δὲ ἐξαποστείλας τοὺς ὑμνοπόλους σὺν οὐκ ὀλίγοις ἄρχουσιν, ὑπὸ πολλῇ τιμῇ καὶ δορυφορίᾳ, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, ἀνακομίζεται ἐν θήκῃ τιμῆα πρὸς τὸν Γαλατᾶν τὸ λείψανον, κάκει προστάττει τῷ ἀδελφῷ σεβαστοκράτορι ἐνθεῖναι τῇ σφετέρᾳ σκηνῇ τὴν θήκην, πέπλοις τε χρυσοῖς ὑπ' ἀκοιμητῷ φωτὶ ἐχόμενα τῆς ἐκείνου στρωμνῆς θέντα τιμᾶν τοῖς προσήκουσιν, ἕως ἐκεῖθεν ἀναχωρούντων αὐτῶν εἰς Σηλυβρίαν ἐντίμως, καὶ λαμπρῶς μετακομίσαντες ἐν τῇ τοῦ Σωτῆρος καταθεῖναι μονῇ » (1).

Περὶ τοῦ Βασιλείου Β' καὶ τῆς μητρὸς του Θεοφανοῦς, ἀναπολούσης τὴν σχεδὸν ὁμώνυμον Θεοδώραν, ἠδυναμένην καὶ εἰπωμεν πολλὰ, ἀλλ' ἀφέντες ταῦτα εἰς ἄλλοτε, ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ τῆς χρονογραφίας ζήτημα.

Ἡ ἐκκλησία δυσθύμως φέρουσα τὴν ἀπ' αὐτῆς ἀρχίρεσιν τῶν παλαιῶν προνομίων, ἀλλὰ καὶ μὴ δυναμένη ν' ἀντιστῇ πρὸς τὴν οὐχὶ φιλίως φερομένην αὐτῇ πολιτείαν, κατέφυγεν εἰς ἄλλο μέσον νοθεύσεως τῶν χρονογράφων· ὅθεν καὶ παρακλαμβάνουσα τούτους ἀρῆρει πάντα τ' ἀπαρέσκοντα αὐτῇ, καὶ οὕτω πολλαπλασιάζουσα τὸ νόθον κείμενον ἠρέμει. Τοιοῦτον πάθη-

(1) Παχυμέρου, Μιχαὴλ Παλαιολόγος, Β, κεφ. 21.

μα ἔπαθον καὶ τ' ἀπομνημονεύματα τοῦ Ψελλοῦ, τὰ ὁποῖα πρὸ τῶν ὀρθολογῶν του νοθευθέντα ἐκυκλοφόρησαν, ὡς γράφει ὁ ἴδιος βιβλιομῶν (1). Καὶ ἀληθῶς ὡς περιηλθὼν ἡμῖν τὰ ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα φαίνονται σκελετῶς μᾶλλον τοῦ μεγάλου ἔργου, ἀφοῦ ἐν ἀντιτύπῳ τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑπ' ὄψει ὁ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων ἄλλη καὶ τῶν βιβλίων καὶ τῶν ἱστοριῶν ἐπεκράτει δικαίσεις πρὸς τὸ ἐν Πικρισίαις μόνον γνωστὸν, ἐξ οὗ καὶ ἐγένετο ἡ ἡμετέρα ἐκδόσις (2). Τὴν αὐτὴν τῷ Ψελλῷ τύχην ὑπέστη καὶ ὁ χρονογράφος τοῦ Μανουὴλ Ἰωάννης, ὁ Κίναμος, ὡς ἀπέδειξεν ὁ κ. Carl Neumann (3). Ἐν τούτοις μυστικῶς ἐκυκλοφόρουσαν τῶν νοθευμένων ἀντιγράφων τελειότερα κείμενα, καὶ τοιαῦτα φαίνονται τὰ μέχρι τῆς ΙΣΤ' ἔκκονταετηριδος τηρούμενα ἐν ἰδιωτικαῖς βιβλιοθήκαις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ραιδεστοῦ, ὡς δηλοῦνται ἐκ τῶν ὑπὸ Ριχάρδου Φαῖρστερ ἐκδοθέντων καταλόγων, ἀλλ' οἱ πολῦτιμοι οὗτοι κώδικες, μὴ μεταχλιέντες ἐγκλίρως ἐν Εὐρώπῃ, ἀπώλοντο ἐκ πυρὸς ἢ ἀκηδεῖας τῶν κητόρων.

(1) « Τὰ δὲ πλείεστα τῶν ἐμῶν συγγραμμάτων) καὶ διέφθαρται ὡσπερ ἡ τῆς συμπάσης φιλοσοφίας ἐπὶ τὸ σαφὲς μεταποιήσις, καὶ ὅσα περὶ τοῦ κατ' ἡμᾶς ἐπραγματευσάμεθα βασιλείς. » Ψελλός ed. Boissonade, Norimbergae 1838, σ. 116.

(2) « Λέγει δὲ ὁ Ψελλός εἰς τὸ τέταρτον τῶν ἱστοριῶν αὐτοῦ, ὅτι ἐπειδὴ αἱ πόρνοι παραινέσεις οὐκ ἀποδέχονται, οὔτε μὴν βίβλ' σωφρονοῦσιν, ὁ Μονομάχος ὠκοδόμησε μοναστήριον πλουσιώτατον καὶ ἐκάρυξεν, εἴ τις πόρνη καταλείψει τὸ μύσος, καὶ ἐλύσι εἰς τὸ μοναστήριον ἔχειν τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς ἐκεῖ ἱκανῶν. Ὅθεν πολλὰ ἔδραμον μεταδολοῦσαι τὸ σγῆμα καὶ τὸν τρόπον. » Δοσίθεου, περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, σ. 747. Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο εὑρηται ἐν Ψελλῷ (σ. 67) ἐν τῇ βασιλείᾳ οὐχὶ τοῦ Μονομάχου, ἀλλὰ Μιχαὴλ Δ'.

(3) Griechische Geschichtschreiber in XIII^{ten} Jahrhundert. Leipzig, 1880. σ. 100—101.

Ὅτι μετὰ τῆς χρονογραφίας, ὡς προερόθη, σχετίζεται καὶ ὁ ἑλληρισμὸς διδάσκει τὸ γεγονός, ὅτι, ὅταν ἐπὶ Ἄλεξιου τοῦ Κομνηνοῦ ἡ ἐκκλησία ἀνέκτησε τὴν πρὸς ὦραν ὀλισθήσασαν τῶν χειρῶν τῆς ἐξουσίας, ἀνεθεμάτισε τοὺς περὶ τὸν Ψελλὸν μεταρρυθμιστὰς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ διαδόχου Ἰωάννου τοῦ Ἰταλοῦ, ἐνθυμηθεῖσθαι καὶ αὐτὸν τὸν πρὸ δεκατεσσάρων ἑκατονταετηρίδων ἐν τῷ Κολωνῷ κοιμώμενον αἰρετικὸν Πλάτωνα!

• Τοῖς εὐσεβεῖν μὲν ἐπαγγελλομένοις, τὰ τῶν Ἑλλήνων δὲ δυσσεβῆ δόγματα τῇ Ὀρθοδόξῳ καὶ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ περὶ τε ψυχῶν ἀνθρωπίνων καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τῶν ἄλλων κτισμάτων ἀναιδῶς ἢ μᾶλλον ἀσεβῶς ἐπεισάγουσιν, Ἀνάθεμα τρίς.

• Τοῖς τὴν μωρὰν τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων λεγομένην σοφίαν προτιμῶσι καὶ τοῖς καθηγηταῖς αὐτῶν ἐπομένοις... Ἀνάθεμα τρίς. Τοῖς λέγουσιν ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων σοφοὶ καὶ πρῶτοι τῶν αἰρεσιπυχῶν, οἱ παρὰ τῶν ἐπτὰ ἀγίων καὶ Καθολικῶν Συνόδων καὶ παρὰ πάντων τῶν ἐν Ὀρθοδόξῳ λαμπρῶν Πατέρων ἀναθέματι καθυποβλήθηέντες, ὡς ἄλλότριοι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐν λόγοις αὐτῶν κίβδηλον καὶ ρυπαρὰν περιουσίαν, κρείττονές εἰσι κατὰ πολὺ, καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει καὶ τῶν εὐσεβῶν μὲν καὶ ὀρθοδόξων ἀνδρῶν, ἄλλως δὲ κατὰ πάθος ἀνθρώπινον ἢ ἀγνόημα πλημμελησάντων, Ἀνάθεμα. Τοῖς τὰ Ἑλληνικὰ διεξιούσι μαθήματα, καὶ μὴ διὰ παιδεύειν μόνον ταῦτα παιδευόμενοι, ἀλλὰ καὶ ταῖς δόξαις αὐτῶν ταῖς ματαίαις ἐπομένοις, καὶ ὡς ἀληθεῖσι πιστεύουσι, καὶ οὕτως αὐταῖς ὡς τὸ βέβαιον ἐχούσαις ἐγκειμένοις, ὥστε καὶ ἐτέρους ποτὲ μὲν λάθρα, ποτὲ δὲ φανερῶς ἐνάγειν αὐταῖς καὶ διδάσκειν ἀνενδοιάστως, Ἀνάθεμα. Τοῖς μετὰ τῶν ἄλλων μυθικῶν πλασμαμάτων ἀπ' ἐκυτῶν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς πλάσιν μεταπλάττουσι, καὶ τὰς Πλατωνικὰς ἰδέας ὡς ἀληθεῖς δεχομένοις, καὶ ὡς ἀθυπόστατον τὴν ὕλην παρὰ τῶν ἰδίων (γρ. ἰδεῶν)

μορφοῦσθαι λέγουσι, καὶ προφανῶς διαβάλλουσι τὸ αὐτεξούσιον τοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρρηγιόντος τὰ πάντα, καὶ ὡς Ποιητοῦ πᾶσιν ἀρχὴν καὶ τέλος ἐπιτιθέντος, ἐξουσιαστικῶς καὶ δεσποτικῶς, Ἀνάθεμα. »

Τὸ ἀτελεύτητον κομβολόγιον τῶν κομψῶν τούτων Ἀναθεμάτων συνειρμολογήθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Εὐστρατίου τοῦ Γαριδᾶ « εὐνούχου, ἀνθρώπου ἀγχιμμάτου, οὐτιδανοῦ καὶ μωροπονήρου » ὡς γράρει ὁ Κατάλογος τοῦ Μιχᾶ, καὶ τοῦ βυσιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ « Τρισχιδικάτου τῶν Ἀποστόλων » αὐτοκαλουμένου, ἀμφοτέρων ἀνηκόντων εἰς τὴν τάξιν τῶν θείων ἐκείνων ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ὁ ἀθυστόμος Τζέτζης ἀποκαλεῖ τζαρουχοαγίους· εἶνε δὲ παράδοξον πῶς ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία συνήνεσεν ἕνα ἐν τῇ ἐροτῇ τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας ἀραιρεθῶσι τὰ κατὰ τῶν Εἰκονομάχων ἀναθέματα, καὶ ἀντικαταστῶσι διὰ τοιούτου γελίου κέντρωνος ἀκατονομάστων ἀνθρώπων, ἀροῦ μάλιστα ἐκεῖνα ὅπωςδῆποτε περιεβάλλοντο τὸ κύρος τῆς ἐν Νικαίᾳ Β' συνόδου· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰκάζω ὅτι τὰ λειτουργικὰ ἡμῶν βιβλία ἐπεξεργασθέντα ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων παρέμειναν ἀναλλοίωτα, τῶν ἡμετέρων μὴ ἐχόντων καιρὸν ἕνα ἀσχοληθῶσι περὶ τοιαῦτα ἐπουσιώδη δι' αὐτοὺς ζητήματα.

Ἀναλαβοῦσα ἀπὸ τῶν Κομνηνῶν ἡ ἐκκλησία τὴν ἐποπτείαν τῆς χρονογραφίας, συνέταττε διὰ τῶν λεγομένων αὐτῆς ὑπομνηματογράφων τὰ συμφέροντα αὐτῇ σημειώματα, τὰ ὅποια ὕστερον παρέδιδεν εἰς λογίους ἐπὶ μισθῷ ἀναπτύσσοντας· αὐτὰ τοιοῦτος ἐκκλησιαστικὸς χρονογράφος ἦν καὶ ὁ Νικήτας Χωνιάτης, ὅστις, ζηλωτῆς τοῦ ἀποπερδομένου Αἰγυπτίου σοφιστοῦ, περιεκάλυψε, τὰ γεγονότα διὰ τοιούτων ἀκατανοήτων περιφράσεων, ὥστε δεῦτερος ἀνώνυμος Πρόδρομος ἀπεκάλασε τὴν ἱστορίαν του « βαρκαθρώδη », ὡς δῆλον ἐκ τοῦ προταρασμένου αὐτῆς ἐπιγράμματος :

Οὐκ οἶδα τί φῆς ἐνθάδε, Χωνειάτα,
 σοφὸν τὸ σαφές συγγράφων εἶναι λέγεις,
 εἶτα γριφώδη καὶ βαραθρόδη γράφεις (1).

ὅτι δὲ τὰ ὑπὸ Χωνιάτου ἐξιστορούμενα δὲν εἶνε πάντα γεννήματα τοῦ ἰδίου καλάμου, δημοῖ καὶ ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐκκλησιαστικῆς πηγῆς ἀρυσθεῖς τὴν χρονολογίαν του νῦν ἐκδιδόμενος Ἀνώνυμος, ὅστις συμφωνεῖ μὲν ἐν τῇ ἀφηγήσει τῷ Νικητά, δὲν ἀντέγραψεν ὁμως καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ, ἀλλ' ἀνέπτυξε τὸ αὐτὸ ἱστορικὸν θέμα, περιστείλας αὐτοθούλως τὸ πρωτότυπον, καὶ ἐνιαχοῦ μάλιστα καὶ ἴδια παρενθέσας ἀπομνημονεύματα.

Ὁ Θεόδωρος Μετοχίτης λαλῶν ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ τῶν Ὑπομνηματισμῶν περὶ ἱστορίας, συμβουλεύει εἰς τοὺς συγχρόνους ἵνα μιμηθῶσι τοὺς παλαιούς, φιλοπεριέργους ἀνθρώπους καὶ διὰ τοῦτο σοφοὺς, καὶ ἐξερχόμενοι τῆς Πόλεως μελετήσωσι καὶ τοὺς ἄλλους λαοὺς, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν, καὶ ἀφοῦ χωνεύσωσιν ὡς ἐκεῖνοι καλῶς τὸ θέμα, τότε νὰ ἐκθέσωσιν αὐτὸ ἐν γλώσῃ σῶφρονι εἰς τέρψιν καὶ διδασκαλίαν τῶν ἐπιγινομένων· ταῦτα διὰ μακρῶν ἀναπτύσσων κλείει τὸ περὶ ἱστορίας κεφάλαιον διὰ τῶν ἐξῆς βαρυστημάτων λόγων: « ὅς δ' ἂν μὴ εἰδείη, ὄνος κἀθηται κατὰ τὴν παροιμίαν ἀποτυχῶν, καὶ βουκολεῖ βόας... ὡς φόρτος· ἄλλος ἐπιλείμενος τῇ γῆ, λίθος, ξύλον ἢ ἄλλο τι τῶν ἀψύχων ἄχθος αὐτῇ, καὶ λῆρος ἂν ἴσως εἴη, καὶ πονεῖν τὴνάλλως τοῖς γε τοιοῦτοις ἐπαντλεῖν, περὶ ὧν νῦν ὁ λόγος, καὶ προδιδάσκειν περὶ ὧν ἐπάτειν οὐ δύνανται, ἢ οὐχ αἰροῦνται, βασκαίνοντες ἴσως, καὶ δὴ κατὰ τὸν λόγον αὔθις θύρας αὐτοῖς ἐπιθέσθαι βε-

(1) Migne Patr. Graeca, CXXXIX, σ. 310.

βήλοις οὔσιν ἐπειπόντες καὶ ἀποκλείσαντες σφίσι τὰ πολλὰ ἄρα τοῖς ζυνοῦσι τιμώμενα. » (1).

Οὕτω καταδικάζεται ἐπιτήμω, τὸ σκότειον ἔργον τῆς ἐκκλησίας, οἱ δὲ βεβήλοι χρονογράφοι θεωροῦνται ὡς ὄνοι καὶ βουκόλοι, καὶ ζῦλα καὶ εἴ τι ἄλλο ἄψυχον ἄχθος τῆς γῆς, ἀστικώτεροι φράσεις ἀλλὰ ταυτόσημοι πρὸς τοὺς ὑπὸ Προδρόμου καὶ Γζέτζου ὀνομασθέντας ἀποπερδομένους, καὶ βουβαλοπαπάδες. Εἶπον ἐπισήμω, διότι ὁ Μετοχίτης ἦν ὁ παντοδύναμος ὑπουργὸς τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Γηραιοῦ, ὁ δὲ κατὰ τῆς βεβήλου νοθείας τῆς χρονογραφίας ἀρροισμός του ἐξέπραξεν αὐτὸ τὸ φρόνημα τῆς βασιλείας, ὡς δῆλον ἐκ τῆς παρὰ Γρηγοροῦ περι τοῦ αὐτοῦ θέματος μεγάλης δημηγορίας τοῦ αὐτοκράτορος, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰς ἐξῆς περικοπὰς ἐν αἷς στιγματίζεται ἢ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διαπραχθεῖσα μεγάλη βεβήλωσις. « Καὶ τούτων μάλιστα ἐθαύμασα, τοὺς ὀπίσοι ψευδεῖς κατὰ βασιλέων ἑμοῦ καὶ πατριάρχων βλασφημία· συρράπτειν καὶ ἀναισχύντως προφέρειν τολμῶσι· καὶ πάντων ἐθαύμασα μάλιστα τοὺς ὅσοι γραφῆ παρτίθεσθαι τὰς οὕτω ψευδεῖς βλασφημίας αὐτῶν οὐκ ὀκνοῦσι. Ἰὰς γὰρ ἀπὸ μόνης τῆς γλώττης προΐούσας λοιδορίας αὔραι λαβοῦσαι ἐς αἰθέρος ἀδύσσου· διασκεδάζουσιν· αἱ δὲ γραφαὶ καὶ βιβλίοι ἐντυπούμεναι μονιμώτερον καὶ τυραννικώτερον κατὰ τῶν ὑβρίζομένων τὸ κράτος ἐσχήκασι, τὴν ἡγεμονίαν τῆς γραφῆς λαμβανούσης καὶ διὰ μικροῦ πομπευούσης τοῦ χρόνου. Οὐκ οἶδα δ' ὕπετερον οὐδ' ἔχω ραδίως ἐπιγιγνώσκειν οὐ χάριν ταῦτα ἐπείγονται δρᾶν, καὶ τίνος ἕνεκα κέρδους ἐς τοιοῦτους κρημνοὺς ἑαυτοὺς συνωλοῦσιν. Εἴ τε γὰρ ἰδιωτικὰ τινα κακίας ἀποπιμπλάντες ἑαυτῶν ἐπὶ τὰς οὕτω ψευδεῖς βλασφημίας χωροῦσι,

(1) Θεοδώρου τοῦ Μετοχίτου Ἵπομνηματισμοί. Lipsiae, 1821, σ. 750.

κακῶς τοῦτο δρῶσι καὶ λίαν αἰσχυρῶς καὶ κατὰ τῆς ἑαυτῶν, ὡς εἰπεῖν, κεφαλῆς. Στήλην τε γὰρ τῆς σφῶν κακίας τῷ χρόνῳ παρέχουσιν, ὅτι ἐξόν ἐκ τοῦ λέγειν εὐφημᾶ καὶ πρεσβεύειν ἀλήθειαν, γνωρίζεσθαι τοῖς ἀκούουσιν· οἱ δ' ἐκ τοῦ πλύνειν ἀμάξαις ὕβρεων τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντας, δημοσιεύειν εἴλοντο ἑαυτοὺς, παρὰ πλησίω; ὡσπερ ἂν εἴ τις, ἐξόν ἠπειρώτης εἶναι, καὶ βίον ἐπικερδέστερον καὶ ἀκίνδονον ζῆν, ὁ δ' ἐς Ἀτλαντικῷ πελάγους χειμῶνας καὶ κλύδωνας φέρειν ἐμβέβληκεν ἑαυτόν... Ἄνθρωποι γὰρ οὔτε δραστήριοί τινες τὴν φύσιν, οὔτε πολιτικοὶ τισι πράγμασι συμμίζαντες, ἵνα τινὰ καὶ πρακτικὸν ὀφθαλμὸν ἐκείθεν ἑαυτοῖς παράσχοιεν.... Οὕτω σκότει καὶ γωνία μάλα προσήκοντες οἱ ἄνθρωποι οὐκ εὐρυῶς οὐδ' εὐρύθμως ἐς τὴν τῶν λόγων ἐβάδισαν ἄσκησιν.... Οἱ δὲ σεμνοὶ οὗτοι, εἴτε οὐκ εἰδότες, εἴτε μισοῦντες τὴν ἀλήθειαν, οὐ μόνον οὐδὲ μικρὰ τῶν ἀληθευόντων ἀμαρτημάτων ὑφελύμενοι πυθμέσιν ἀφῆκον σιγῆς, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μῆτε πραχθέντων ἢ λαληθέντων ἐφήρμοσαν τῇ ἑαυτῶν συγγραφῇ· οὕτω πικροὶ καὶ ἀφειδεῖς ἀνεφάνησαν τῆς ἀληθείας ἐχθροί. Ἡ ποῦ οὐκ ἂν ἀτοπίας ἐλαύνοιεν τοιαῦτα φιλοτιμούμενοι γράφειν, ὧν μῆτ' αὐτόπται αὐτοὶ ἐγεγόνεισαν, μῆτ' αὐτήκοοι τῶν πραξάντων ἢ καὶ θεασαμένων γενέσθαι ἐσπούδασαν, ἀλλ' ὅσα μεθυσύση γλώσση διεξίσκωσι οἱ τὰ χμαϊτυπεῖα πληροῦντες, καὶ ὅσαπερ αἱ γράες ληροῦσι καὶ τερατεύονται; » (1)

Ἡ νόθευσις τῆς χρονολογίας ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν (2)· ἐκ τοῦ νῦν δημοσιευομένου δευτέρου ἀνωνύμου

(1) Γρηγορῆς (ἐν Migne, CXLVIII, σ. 124—129.)

(2) Ὁ Ματθαῖος Καμαριώτης ἀνατρέπων τὸ περὶ Εἰμαρμένης σύγγραμμα τοῦ Πλήθωνος ἐλέγχει τοῦτον καὶ ὡς περιφρονητὴν τῆς ἀληθοῦς τῶν Βυζαντινῶν χρονολογίας: « αἱ τε καθ' ἡμᾶς ἱστορίαι, πανταχοῦ ἀληθείας ἐχόμεναι, ὧν ὀλίγον Πλήθων πεποιήται λόγον ». Λόγοι δὲ πρὸς Πλήθωνα, Lugd. Batavorum 1721, σ. 104.

χρονογράφου βλέπομεν ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶχεν ἀναθέσει τὸ ἔργον τοῦ λεγομένου ὑπομνηματογράφου εἰς ἀμαθεῖς τινὰς ἀνθρώπους, καὶ ὑπαγόρευσιν ἄλλων ἀμαθεστέρων χαράσσοντας δίκην παλαιῶν Ῥωμαϊκῶν καλενδαρίων τὰ πρῶτα σημειώματα. Ἐκ τοῦ χρονολογικοῦ τούτου σκελετοῦ παρέλθομεν πάντες οἱ τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν γράψαντες, ὡς ὁ Ζυγομαλάς, ὁ Δαμασκηνός, Στουδίτης, ὁ Ἱερῆθεος, Μονεμβασίαις καὶ λοιποὶ, κατὰ τὸ δοκοῦν ἀναπτύσσοντες τὸν δεδομένον ἐπίσημον πυρῆνα· ὅταν ὁμως πολιτικὴ τις ἢ ἐκκλησιαστικὴ ἀνάγκη ἀπῆτει ἱστορικόν τι τεκμήριον, εὐχερῶς τὸ πρῶτον κείμενον ὑρίσταντο τὴν προσήκουσαν μεταρρύθμισιν, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἐν τῇ Πολιτικῇ ἱστορίᾳ παρεισάκτου ἐπεισοδίου περὶ τῶν προνομίων τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὅποια ἀπειληθέντα ἐπὶ τοῦ σουλτάνου Σουλεϊμάν Β'. ἠναγκάσθη ὁ πατριάρχης Ἱερειάς Α', νὰ ὑποστηρίξῃ οὐ μόνον αὐτὸς ὁμολογῶν ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις παρεδόθη ὑπ' αὐτῶν τῶν ρουρῶν ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει τῶν προνομίων τούτων, ἀλλὰ καὶ ἀναζητῶν τοὺς ἐπιζῶντας γέροντας γιανιτσαρῶν, οἵτινες αὐτόπται τοῦ γεγονότος, ἐπεκύρωσαν τὰ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου λεγόμενα· τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἐπεισόδιον παραλειφθὲν ἐν τῷ Χρονογράφῳ, προσετέθη εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν χρονογραφίαν εἰς ἄτιδιον μνήμην (1).

Τοιαύτη οὖσα ἡ βυζαντινὴ χρονογραφία οὐδὲν τὸ ἄπορον ὅτι διήγειρε τὸν γέλωτα τῶν μεταγενεστέρων, καὶ ἡ λέξις χρονογραφία κατέστη συνώνυμος τῇ ψευδολογίᾳ.

Ὅταν περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἠσθάνθη ὅτι ἤγγιζεν ὁ χρόνος τελικῆς ἀποπείρας εἰς ἀποτίναξιν τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ, ἐκ τῶν μυστηριωδῶν τῆς Ἀχαρναιᾶς δασῶν ἐξῆλθεν εἰς ἀρματωλὸς (2), ὁ

(1) *Historia Patriarchica*, σελ. 158—169, ἔκδ. Βόννης.

(2) Περὶ τῆς φιλομουσίης τῶν ἀρματωλῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας, βλ. J. Rizo Neroulos, *Histoire de l'Insurrection Grecque*, Paris 1834, σ. 244—245.

Χριστόδουλος Ξηρομερίτης, και επισκεφθείς τὴν Γαλλίαν και Γερμανίαν συνεννοήθη πρὸς τοὺς ξένους και Ἕλληνας ἐταίρους, και μαθὼν τὰς δύο ταύτας γλώσσας, ἐμελέτησε τὰ τότε κυκλοφοροῦντα φιλοσοφικά συστήματα· κατὰ τούτων ὁ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Νικολάου Μυρογένους μέγας κλοτζάρης Ἰωάννης Τζανέτος ἐδημοσίευσεν τὸ 1787 ἐν ἑλληνικῇ και γαλλικῇ γλώσσῃ διατριβὴν ἐπιγραφομένην « Κατὰ Ωκέλλου περὶ τῆς τοῦ παντός φωνῆς. » Τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Πυθαγορείου φιλοσόφου ἦν πρόφασις, κυρίως δὲ ἡ ἀνατροπὴ ἐστρέφετο κατὰ τῆς τότε φιλοσοφίας, θεωρουμένης ὡς ἐξακολούθησις τῆς Ἰταλικῆς σχολῆς, και ἐπομένως ἐπαναφεροῦσης τὸν τοσοῦτον ἀπεχθῆ τῇ βυζαντινῇ παραδόσει Μανιχαϊκὸν λεγόμενον δασυμόν. Ὁ Χριστόδουλος περιφρονητικῶς και ὡσεὶ ἐν παρόδῳ λαλῶν περὶ τοῦ ἀντωκελλιστοῦ κλοτζάρη, ἐθεώρησε λυσιτελέστερον νὰ δωρῆσιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος πληρῆς και εὐληπτον φιλοσοφικὸν σύστημα, ἐν ᾧ διὰ γλώσσης ἀρχαϊζούσης μὲν, ἀλλὰ σαφοῦς, ἐξέθετο τὰς φιλοσοφικὰς ἀρχὰς τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῆς νεωτάτης αὐτῶν ἐν Γαλλίᾳ και Γερμανίᾳ ἀναπτύξεως· τὸ σύγγραμμά του ἐπιγραφόμενον « Περὶ Φιλοσόφου, Φιλοσοφίας, Φυσικῶν, Μεταφυσικῶν, Πνευματικῶν και Θεῶν ἀρχῶν », ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ τὸ 1786 (γρ. 1787) ὑπὸ τὸν μετριώφροντα τίτλον « μεταφράσεως » « ἀναλώμασι και δαπάνῃ τῶν ἐν Βιέννῃ χρησιμωτάτων και ἐντιμοτάτων ἐμπόρων, πρὸς ὠφέλειαν τῶν ὁμογενῶν φιλελλήνων. »

Ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Ὁ Ἀκχρᾶν φιλόσοφος ἐπιτιθέμενος κατὰ τοῦ βυζαντινισμοῦ, θεωρεῖ τοῦτον πιστῶς εἰκονιζόμενον ἐν τῇ ψευδεὶ αὐτοῦ χρονογραφίᾳ, περὶ ἧς γράφει τὰ ἐξῆς: « Ἡ τῶν ἐπιστημῶν λήθη ἐν ὅλοις αἰῶσιν, ἡ τῶν ἡθῶν βαρβαρότης τοῖς τῶν ἀπαιδεύτων γενῶν πολέμοις τε και λεηλασίαις ξυμβεβηκυῖαι, τῆς γῆς ἀρεσθαί πως τοὺς φιλοσοφοῦντας αἴτις· ἀποκαταστάτων δ' ἀντὶ τούτων τῶν τῆς χρονο-

λογίας ἀμαθῶν καθηγητῶν, τῶν εὐσεβεῖς διηγουμένων μύθους, τῶν ἀκαταλήπτων θεολόγων, τῶν ἀπειδύτων διαλεκτικῶν, καὶ τοῦ σκότους ἀνεπαισθήτως ἐξυχθέντων τῶν τοῖς φιλοσοφοῖς Ἑλλησι γεγραμμένων, ὅσα τοῖς ἐν Βαβυλῶνι σοφοῖς ἐδιδάσκοντο οἱ Ἄραβες, ἡ σχολαστικὴ φιλοσοφία ὥπται· καὶ τοίνυν ἤδη φιλόσοφος ὁ τ' Ἀριστοτέλους διαλεκτικὸς ἀναγνούς, ὁ ταῖς αὐτοῦ δικαιέσει πάση λεπτολογεῖ εἰδῶς χρῆσθαι, ὁ ταῖς ἀφαιρέσει πραγματικότητα χαρίζομενος, ὁ ψιλὰ ἀντι-ιδεῶν ἀποκαθιπτῶν ὀνόματα, καὶ ὁ ἐν ταῖς τῶν ἀληθειῶν ὠφελιμωτάταις τὴν αὐτοῦ κρούπτων ἀμαθίην διεσθαρμένη καὶ ἀκαταλήπτω διαλέκτῳ, ἥπερ ἀκριβομήτους ἐνοεῖς, εὐρυεῖς μᾶλλον ἢ στερεὰς, περὶ ματαιῶν ζητημάτων ἐκτιθέναι ἠναγκάζοντο· οὐκέτ' ἤδη ὁ μελετῶν, οὐχ ὁ διδάσκων, οὐχ ὁ τὴν πρακτικὴν συνάγων σοφίαν, φιλόσοφος, ἀλλ' ὁ διαλεκτικὸς. » (1).

Μὴ προτιθέμενος νὰ ἐξετάσω τὸν Ἀκρηνᾶ ἀματωλὸν ὡς φιλόσοφον, ἀπλῶς παρατίθωμ περικοπὴν ἐν ἧ λαλῶν καὶ ὁμολογῶν τὴν ὕπαρξιν τοῦ θεοῦ, οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἰστορίας βεβαιουμένην, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς κοινῆς συνειδήσεως ἀπᾶξ πάντων τῶν ἀνθρώπων ὁμολογουμένην, ἐπιτιμᾷ τοὺς ψευδῶς συκοφαντοῦντας· τοὺς τε παλαιούς καὶ νέους φιλοσόφους ὡς ἀθέους· « οἱ τῶν συγγραφέων ἀρχαιότεροι, ποιηταί, ρήτορες, ἱστορικοί, τὴν τοῦ θεοῦ ὕπαρξιν οὐχ ὡς κινόν τι τῶν δογμάτων, ἀλλ' ὡς ἐνοῦσαν τ' ἀνθρωπίῳ πνεύματι ἰδέαν... εἰ καὶ ὁ τοῦ τῆς φύσεως συστήματος καθηγητῆς (Γ' ἐκνέτης) ἀμαθεῖς, ἀλόγους καὶ ἀνοήτους αὐτοὺς τούτους καλεῖ. » (2).

Ἡ ἐκκλησία, ἥτις, μ' ὄλην τὴν ἐλεσινὴν κατὰπτωτιν, δὲν ἔπαυσεν οὐ μόνον τοὺς ἐν Ἑλλάδι φιλελευθέρους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ φιλοσόφους ἐπιτηροῦσα, παρέδωκεν ἀμέσως εἰς τὸ πῦρ τὸ σύγγραμμα τοῦ Χριστοδοῦλου, ὅστις ἐξε-

(1) Περὶ Φιλοσόφου, σ. 4—5. (2) Αὐτ. 385, 387.

ρεθισθείς ἐδημοσίευσεν ἐν εἴδει Ἀπαντήσεως διατριβὴν Περὶ θεοκρατείας, ἐν ἣ συνεβούλευσε τὸ ἔθνος ὅτι, πρὶν ἢ ἀποπειραθῆ νὰ ἐλευθερωθῆ τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ, ὄφειλε πρῶτον ν' ἀπαλλαγῆ τοῦ βρτυτέρου τῶν ἰδίων ὁμογενῶν. Κατὰ τοῦ φανεροῦ τούτου πολεμίου ἡ ἐκκλησία ἐρήρμωσε τὸ ἐκ τῆς βυζαντινῆς ὀπλοθήκης ληφθὲν ὄπλον τοῦ ἀναθέματος, λόγιος δέ τις Μκκεδῶν, ὁ Δημήτριος Γοβδελαῆς, ἀνέλαβε τὴν ἐλεεινὴν ἐντολὴν ἵνα δημοσιεύσῃ τὸν πατριαρχικὸν ἀπορισμὸν συνοδεύων μετὰ σατυρικῆς περῶδιος τῶν εἰς τοὺς ἀγίους τῆς ἐκκλησίας ψαλλομένων ἀκολουθιῶν. Ὁ μισθωτὸς λιβελλογράφος ἀποκαλεῖ τὸν Χριστοδούλου, ληστὴν καὶ υἱὸν ληστῶν, μονόρθαλμον Κύκλωπα, ἐπισωρεύων καὶ τὰς ἄλλας βδελυρὰς ἐκείνας συκοφαντίας, ἃς ἐκ τοῦ προχείρου δημιουργεῖ ἡ βάνικτος ἀναίδεια ἐν ἀμηχανίᾳ εὐγενεστέρων ὄπλων. Ὁ λιβελλος ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ τὸ 1793, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Ἀκολουθία ἐτεροφθάλμου καὶ ἀντιχρίστου Χριστοδούλου τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας. » Ἄγνωστον ἂν ὁ Ἀκαρνανὸν ἀνέγνω τὸν κατ' αὐτοῦ λιβελλον, διότι τὸ αὐτὸ ἔτος τελευτήσας ἐν Λειψίᾳ ἐτάφη ὑπὸ μυστηριωδῶν ἐταίρων ἐν τῷ δάσει τοῦ Rosenthal, ἐνθα μέχρι σήμερον σώζεται τὸ μνημεῖον τοῦ μετὰ τῆς ἐλληνικῆς ἐπιγραφῆς. « Ἐνθάδε κεῖται ὁ φιλοσοφικῆ σπουδῆ καὶ τῆ τῶν ὄντων θεωρίαν ἐκρυπτοῦ βίον ἀφοσιώσας λογιώτατος Εὐσταθίου ὁ ἐξ Ἀκαρνανίας, γεννηθεὶς μὲν ἐν ἔτει 1733, θανὼν δὲ τῷ 1793, Αὐγούστου 15. » (1)

Ἡ ὑπὸ τῆς βυζαντινῆς λογοκρισίας ἐπίβλεψις τῆς χρονογραφίας, καὶ ἡ κατὰ τὰς περιστάσεις νόθευσις τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἐπικρατεῖ καὶ ἐν τῇ Δύσει, ὡς δῆλον ἐκ πολλῶν καὶ ἰδίως τοῦ Γενουηνοῦ χρονογράφου Καφάρου τοῦ ὁποίου

(1) Περὶ Χριστοδούλου βλ. Σάθα, Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν, σ. 494—495.

τὸ κείμενον ζηλοτύπως ἐφρούρει καὶ μετέτρεπεν ἡ δημοκρατία κατὰ τὰ καίρια αὐτῆς συμφέροντα (1). Εἴπομεν προηγουμένως, ὅτι κατὰ συμβουλήν τοῦ Τραπεζούντιου ἐνεκαινίσθη ἐν Βενετία ἡ ἐπίσημος χρονογραφία· τοῦτο δηλοῦται ἐκ τῆς πρὸς τὸν Ἰάκωβον Ρατζονικὸν ἐπιστολῆς τοῦ Λουδουβίκου Φοσκαρίνη ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου Κορνηλίου ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθείσῃ ἐκδόσει τοῦ Χρονικοῦ Λαυρεντίου De Monacis, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κειμένου τούτου, ἐν ᾧ ὁ καγγελλάριος ἱστορικὸς τῆς ἐνετοκρατουμένης Κρήτης ἀρχόμενος, ὡς οἱ βυζαντινοὶ συνάδελφοι, ἀπὸ τῆς κατὰ Μωῦσῆν Γενέσεως, ἀρνεῖται ὅτι ὑπῆρχον πόλεις ἄξιαι τοῦ ὀνόματος τούτου μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἄφ' οὗ « civitates fuissent humani generis praecipitium. » διότι ἐπὶ τέλους πεπρατῆρται ὁ ἀπλοϊκὸς ἄνθρωπος, « καὶ ἂν ὑπῆρχον τοιαῦται πόλεις, τί ἐχρησίμευον ἀποῦ δὲν ἐλάτρευον τὸν μόνον καὶ ἀληθῆ θεόν; » Ἐκφαυλίζων, ὡς τὰ βυζαντινὰ συναξάρια, καὶ Δία καὶ Ἀφροδίτην, ἄρχεται εὐσυνειδήτως τῆς ἱστορίας ἀπὸ τῶν γενεθλίων τῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Χριστοῦ οἰκοδομηθείσης πόλεως (Venetiarum civitas sub fide Christi nata), ἣν ὁ θεὸς οἰκεῖ μᾶλλον τῆς Βαβυλώνας, τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ αὐτῆς τῆς Ρώμης, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα μένουσιν ὡς ἀπλῆ ἱστορικὴ ἀνάμνησις. Εἰς μάτην ὁ ἐλληνίζων Ἑρμόλαος Βάρδαρος διὰ μακρῶν ὑπέδειξεν εἰς τὸν ἐνετὸν χρονογράφον, ὅτι μόνη ἡ μελέτη τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἐξημεροῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀνυψοῖ τὸν νοῦν, καὶ εἰσάγει τὸν ἱστορικὸν εἰς τὸν νῶτον τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, καὶ ὅτι οὕτω ποιήσαντες καὶ οἱ πλῆθοι λατῖνοι ἀνέδειξαν τὰ τιμῶντα τὴν φιλολογίαν αὐτῶν ἔργα· ὁ μαθητῆς

(1) Ὁ Ρίζος Νερούλος περιφρονητικῶς λαλεῖ περὶ τῆς βυζαντινῆς χρονογραφίας, καὶ τῆς κατὰ μίμησιν ταύτης ψευδογραφίας τῶν Τούρκων (J. Rizo Neroulos Histoire de l'insurrection Grecque, Paris 1834, σ. 3—6.

τοῦ Τραπεζούντιου ἐπροτίμησε τὴν βυζαντινὴν παράδοσιν, διότι αὐτὴ συνεβιβάζετο πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἀρχὴν καὶ τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ ἀνάδειξιν τῆς ἐνετικῆς Δημοκρατίας.

Ἦδυνάμην νὰ ἐπεκτείνω τὴν μελέτην περὶ ἐπιρροῆς τῆς βυζαντινῆς χρονογραφίας ἐν τῇ Δύσει, ἀποδεικνύων ὅτι πολλοὶ βυζαντινοὶ μῦθοι εἰσεχώρησαν ὡς ἱστορικὰ γεγονότα ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς χρονογράφοις, ὡς καὶ πλεῖστοι ἑλληνικοὶ μῦθοι ἐνεγράφησαν ὡς ἀληθῆ γεγονότα τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, ἀλλὰ τὸ θέμα τοῦτο θὰ μᾶς ἠνάγκαζε νὰ παρεκβῶμεν τὰ ὅρια τῆς παρουσίας εἰσαγωγῆς, τὴν ὁποῖαν καιρὸς νὰ περάνωμεν ἐνταῦθα.

Ε.

Ἐν τῷ παρόντι τόμῳ ἐκδίδονται δύο ἀνώνυμοι χρονογράφοι, ἀνίσου ἐκτάσεως καὶ πρὸ πάντων σημασίας· ὁ μὲν πρῶτος γραφεὶς περὶ τὰ τέλη τῆς II' ἑκατονταετηρίδος μᾶς παραλαμβάνει ἀπὸ Ἀδάμ καὶ ὀδηγεῖ μετὰ τῶν ὑπὸ Φράγκων διωχθέντων Βυζαντινῶν εἰς Νίκαιαν, καὶ ἐντεῦθεν μᾶς ἐπαναφέρει εἰς τὴν ἀνακτηθεῖσαν Κωνσταντινούπολιν, διηγούμενος τὰ τελευταῖα ταῦτα γεγονότα ἐξ αὐτοψίας· ὁ δεῦτερος παραλαμβάνων σχεδὸν ἔνθα σιωπᾷ ὁ πρῶτος, μᾶς ἐξιστορεῖ τὰς τύχας τοῦ πατριαρχείου μέχρι τοῦ σουλτάνου Σελίμ Α'. Ἄνισοι κατὰ τὸ μέγεθος καὶ ἰδίως τὴν ἀξίαν οἱ δύο ἀνώνυμοι ἀντιπροσωπεύουσι τὴν βυζαντινὴν παράδοσιν, μετὰ τὴν προσθήκην ὅτι ὁ πρῶτος, ἐπωφεληθεὶς τῆς ἐν Νικαίᾳ ἐπικρατησάσης· ἐλευθεροστομίας, παρεθέθηκεν ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ βίβλῳ λεπτομερείας τινὰς διαχωριζούσας σημεῖά τινα τοῦ βυζαντινοῦ ζόρου· ὁ δεῦτερος, τυρλὸς τῆς πλαιῖς παραδόσεως ὀπαθὸς, οὔτε περὶ τοῦ υποδοῦλου γένους, οὔτε περὶ αὐτῆς τῆς καταστάσεως τῆς ἐκκλησίας θέλει νὰ εἴπῃ γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀναγράφων δίλην Ρωμαῖκοῦ καλενδαρίου τὰ ὀνόματα τῶν σουλτάνων

καὶ τῶν πατριαρχῶν, ἐν παρόδῳ σημειῶ διὰ τίνων ραδιουργιῶν προσταπιῶν ὁ εἰς πατριάρχης ὑπεσκέλισε τὸν ἕτερον, καὶ εἰς πόσα φλωρία ἀνεθρόνισθη ἡ σιμωνίη, στιγματίζων ὡς πρῶτον εἰσπραχόντα αὐτὴν τὸν ἐν ἔτει 1470 πατριαρχεύσαντα Συμεῶνα τὸν Ἐραπεζούντιον, ἐνῶ αὐτὸς ὁ πρῶτος τῆς τουρκοκρατίας πατριάρχης Γεννάδιος ὁ Σουλῶριος ἐν ἐγκυκλίῳ πρὸς τοὺς Συναίτας ὁμολογεῖ τὸ κακὸν ἐπ' αὐτοῦ ἐπικρατοῦν, ρητῶς μάλιστα σημειῶν ὅτι ἐλυμάνετο τὴν βυζαντινὴν ἐκκλησίαν πολὺ πρὸ τῆς ἀλώσεως (1). Οἱ Ἐραπεζούντιοι δώσαντες τὰ φλωρία εἰς τὸν σουλτάν Μεχμέτ ἀπήλλαξαν τὸ ὀρθόδοξον πληρομα τοῦ θερησκευτικοῦ ἄγους, ὡς ὑπερῶν ἐπκυσαν οἱ σουλτάνοι λαμβάνοντες, ὅ, τι διενέμεντο οἱ περὶ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν προνομιοῦχοι οἴκοι, οἱ ὡς τιμῶρα νεμόμενοι τὰς ἐπισκοπὰς καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ λεγόμενα ὀφρῶρια μέχρι τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Οὕτω δ' ἐκ τῶν νῦν πρῶτον ἐκδιδυμένων Ἀνανύμων χρονολογῶν ὁ μὲν πρῶτος εἶνε ἀληθὲς ἱστορικὸν μνημεῖον μεγάλης σπουδαιότητος, ὁ δὲ δεύτερος τυποῦται μᾶλλον εἰς ἀπλήν περιέργειαν, καὶ ἔνα γνωσθῆ ὁποῖος ὁ τύπος τοῦ ἐν τοῖς πατριαρχείοις καταστρωμένου χρονολογικοῦ σκελετοῦ.

(1) « Ἐὰν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων διὰ χρήματα γίνεται, ἡ γενόμενος διὰ χρημάτων οικονομία τοὺς Λυθέντας τοῦ τόπου, μὴ σκανδαλίσειθε· ἐν γὰρ τοῖς μέρεσιν ἡμῶν τούτοις τοῖς τρόποις κτᾶται ἡ Ἀρχιερωσύνη, ἀρξικμένου τοῦ κακοῦ ἀπὸ γρόνων πεντήκοντα ἢ ἑκαττον. Καὶ αὐτόθι μὲν ἑτερόπιστοι οἱ λαμβάνοντες τὰ χρήματα, καὶ οἱ διδόντες ἐξ ἀνάγκης διδόναι· διότι οὐ δεχεται ἄλλως γενεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ συγχωρεῖ τοῦτον καὶ ἡ γνώσις τῶν διακριτικῶν. Τὸ δὲ ἐναυθῶ γενόμενόν ἐστι μὲγα ἁμαρτήμα, διότι χριστιανοὶ εἰσι καὶ οἱ πωλοῦντες καὶ οἱ ἀγοράζοντες. » Ἐπιστολὴ τοῦ παναγιωτάτου κῦρ Γενναδίου (ἐν Νεκταρίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, Ἐπιτομῇ τῆς ἱεροκοσμικῆς ἱστορίας. Ἐνετίσι, 1729, σ. 229.)

Τὸ χειρόγραφον τοῦ Α' ἀνωνόμου ἀποτεθησαρισμένον νῦν ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθμὸν CCCCVII, ἐκ δωρεᾶς τοῦ τελευταίου κτήτορος αὐτοῦ καρδινάλιου Βησσαρίωνος, ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων ἐν συνόλῳ ἡριθμῶν 142, ἐξ ὧν δύο παρένθετα (φύλλα 3 καὶ 4). Ἀντιγραφὴν ἄγνωστον πότε ὑπὸ τοῦ περιωνόμου Ἰωάννου Ἀργυροπούλου, περιῆλθεν εἰς τέσσαρας κτήτορας, τὸν Ἀλεξίου Παναρέτην, τὸν Θεόδωρον Σκουταριώτην μητροπολίτην Κυζίκου, τὸν Ἰωάννην Κωνσταντῆ ἱατρὸν, καὶ ἐπὶ τέλους τὸν καρδινάλιον Βησσαρίωνα, ὡς δηλοῦσι τὰ ἐξῆς αὐτόγραφα τούτων σημειώματα « Ἦ βιβλος αὕτη πέφυκεν Ἀλεξίου τοῦ Παναρέτη, χειρὶ γραφείσα Ἰωάννου τοῦ Ἀργυροπούλου » (φ. 2 r.). « ἡ βιβλος ἦδε Θεοδώρου Σκουταριωτῶν ἐκ φυλῆς καταγομένου » (φ. 5 r.). « ἡ βιβλος ἦδε Κυζίκου Θεοδώρου Σκουταριωτῶν ἐκ φυλῆς καταγομένου » (φ. 82.). « Κτῆμα Ἰωάννου τοῦ Κωνσταντῆ ἱατροῦ » (16 v.) « ἱστορικὸν ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρις ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ Λατίνων, Βησσαρίωνος καρδινάλεως τοῦ τῶν Τούσκλων » (φ. 6 v.) « τόπος οὗ ἱστορικὸν ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· κτῆμα Βησσαρίωνος καρδινάλεως τοῦ τῶν Σαβίνων. » (φ. 71.).

Τῶν τεσσάρων κτητόρων τοῦ κώδικος ὁ πρῶτος καὶ ὁ τρίτος εἰσὶν ὅλως ἄγνωστοι, ἐκτὸς ἂν ὁ Παναρέτης ὑποτελεῖ συγγενῆς τοῦ ὀμωνόμου Μιχαήλ, τοῦ γράψαντος τὸ γνωστὸν χρονικὸν τῆς Τραπεζοῦντος (1). τῶν δὲ ὑπολοίπων δύο ὁ μὲν Βησσαρίων εἶνε ἀκριτῶς γνωστὸς, ὁ δὲ Θεόδωρος Σκουταριώτης

(1) Τὸ χρονικὸν τοῦτο γράφει μετὰ τὸ ἔτος 1362 ὑπὸ Μιχαήλ Παναρέτου πρωτοσεβαστοῦ καὶ πρωτονοταρίου Τραπεζοῦντος εὐρηγὰ ἐν κώδικι τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης Zanetti, Codex Graec. 608, φ. 287-312) ὅθεν πρῶτος ἐξεδοτο τοῦτο οὐχὶ τοσοῦτον ἀκριβῶς ὁ μακρὴς Tafel (Eustathii Opuscula, Francofurti, 1832, σ. 352-369).

μητροπολίτης Κυζίκου εἶνε ὁ αὐτὸς φιλόμουσος συλλέκτης ἑλληνικῶν κωδίκων, ὁ κτήτωρ καὶ τοῦ αὐτογράφου Θεσσαυροῦ τῆς Ὀρθοδοξίας τοῦ Νικήτα Χωνιάτου, τοῦ ἐν τῇ Ἑθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων ἀποτεθησχυρισμένου, ἐν ᾧ ὁ λόγιος οὗτος μητροπολίτης προσέθετο ἰδίᾳ χειρὶ ἀντιγράψας καὶ τὰ ἐλλείποντα δύο τελευταῖα βιβλία (1). Ἄγνωστον ὅμως ἂν ὁ αὐτὸς ᾔνε καὶ ὁ ὑπὸ Φαβρικίου μνημονευόμενος ἀγιογράφος, ἢ ἕτερός τις παλαιότερος φέρων τὸ αὐτὸ ὄνομα, Θεόδωρος Σκουταριώτης (2).

Ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ κώδικος Ἰωάννης Ἀργυρόπουλος, πρῶτον νῦν γινώσκεται ὡς τοιοῦτος.

Ἡ νῦν δημοσιευομένη χρονογραφία καταλαμβάνει ἑκατὸν τριάκοντα ὄλα φύλλα τοῦ κώδικος (φ. 8--138), τὰ δὲ ὑπόλοιπα τέσσαρα, τὰ μὲν δύο ἐν ἀρχῇ ὕστερον προστεθέντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Βησσαρίωνος (1-2) περιέχουσιν ἀπλοῦν κατάλογον τῶν Ρωμαίων βασιλέων ἀπὸ Ρώμου μέχρι Μιχαὴλ Θ' τοῦ Παλαιολόγου, ἐπιγραφόμενον « αἱ διαδοχαὶ τῶν Ρωμαίων βασιλέων », ἐν γένει μὲν ἀσήμαντον, περιέχοντα ὅμως τρεῖς νέας γραφὰς τῶν ὀνομάτων τοῦ Ἀναστασίου, κλυομένου ὁ Διόσκορος (ἀντὶ Δίκορος), τοῦ Τιβερίου Β' ὀνομαζομένου ὁ Ἀψίμαχος (ἀντὶ Ἀψίμαρος) καὶ τοῦ Ἰωάννου Α' κλυομένου Κιμισχῆς (ἀντὶ Τιμισχῆς)· ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι φέρεται ἡ γνωστὴ περὶ ἐπισκοπῶν διατύπωσις τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ. Εἷς τῶν κτητόρων, πιθανῶς ὁ πρῶτος Ἀλέξιος Πανκρέτης, εὐρῶν λευκὴν τὴν ὀπισθίαν σελίδα τοῦ πρώτου φύλλου προσέθετο τὰ ἐξῆς δύο σημειώματα: « Ἐκοιμήθη ὁ βασιλεὺς κϋρ Ἀνδρόνικος καὶ ἐτάφη εἰς τὴν μονὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος ἐν μηνὶ (Ἰουνίῳ) τῇ κη',

(1) Fabricius, *Bibl. Graeca*, VII, 743--744, ἕκδ. Harles.

(2) *Αὐτ.* X, 306.

εις τὴν ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων μαρτύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου, ἰνδικτιῶνος ἡ.

« Ἐκοιμήθη ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς κῦρ Μανουὴλ ὁ Παλαιολόγος, ὁ διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ματθαῖος μοναχὸς, μηνὶ ἰουλίῳ καὶ ἡμέρᾳ σαββάτῳ ἰνδικτιῶνος γ'. τοῦ ς' φηλ' ἔτους. » Ὁ αὐτὸς δὲ Ἀργυρόπουλος εἰς παραγέμιμα τῶν ἐν τέλει ἀγράφων φύλλων (138 v — 142 r) προσέθετο καὶ τὰ ἐξῆς σημειώματα εἰλημμένα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς χρονογραφίας τοῦ Γεωργίου Κεδρηνοῦ, ἡ μᾶλλον τοῦ ὑπὸ τούτου ἀντιγραφέντος Ἰωάννου Σκυλίτη: « Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Τούρκων. Ἄρχ. Ἐπεὶ δὲ καὶ τινὰ τῶν ἔθνων. Τελ. προσκτῆσασθαι αὐτῷ τὴν Μήδειαν (παραβλ. Κεδρηνὸς ἐν ἐκδ. Migne σ. 297—303)· ἐν τῷ σημειώματι τοῦ Ἀργυροπούλου εὐρηγται καὶ τὰ ἐξῆς μὴ ἀπαντῶντα παρὰ Κεδρηνῷ, καὶ δηλοῦντα ἄλλην τινὰ ἱστορικὴν πηγὴν: « Ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν Τούρκων ἀρκοῦντως δεδῆλωται ἐν τοῖς τοῦ Μακεδόνοιο Βασιλείου τοῦ βασιλέως ἡμῶν ἐκστρατευσασμένων. Περὶ δὲ τῶν Πατζινάκων ἤδη λεκτέον. » Καὶ τὸ περὶ τῶν βαρβάρων τούτων σημείωμα ἐλήφθη ἐκ τοῦ Κεδρηνοῦ (ἐν Migne II, σ. 313—321), ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα « Περὶ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ Σρακηνῶν » (παραβλ. αὐτ. σ. 976-977) καὶ « Περὶ τῶν Ἰσθέρων » (αὐτ. II, σ. 304—305)· εἶτα ἔπονται ἀσήμαντοὶ τινες στίχοι περὶ ψυχῆς, καὶ ἐπὶ τέλους σημείωμα περὶ τῶν ἐπὶ Λατινοκρατείας ἐν Νικαίᾳ ἐλλήνων πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ πρῶτος κάτοχος Ἀλέξιος Παναρέτης παρεμβάλων φύλλον μεταξὺ τῶν νῦν 126 καὶ 128, ἔγραψεν ἐν τούτῳ « ἐξήγησιν κατὰ ψευδοῦς ἱστορίας », ἄδηλον εἰ ὑπὸ τοῦ ἰδίου συντεθὲν, ἢ ἀπὸ παλαιότερου τινὸς παραληφθὲν· τὸ περιέργον τοῦτο σημείωμα ἀποκόψας ὁ μετ' αὐτὸν κτήτωρ, πιθανῶς ὁ Σκουτριάτης, ἐσημείωσε τὰ ἐν σελίδι 508 τῆς παρούσης ἐκ-

δύσεως ἀνγκινωσκόμενα περὶ τῆς ἀριότητος τοῦ χειρογράφου μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τοῦ παρεθέτου φύλλου 127.

Τίς ὁ συντάκτης τῆς χρονογραφίας ταύτης; ἀθύνατον νὰ ὑποθέσῃ· γινώσκουμεν μόνον ὅτι ἦν προσγενῆς μητρόθεν τοῖς ἐπι' Ἀνδρονίκου τοῦ Κομνηνοῦ φρονεῖναι δύο συγκλητικοῖς ἀδελφοῖς Σεβαστιανοῖς (σελ. 344, 347), καὶ ὅτι ζῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Θεοδώρου Β' τοῦ Ἀσκακῆως πολὺ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ φιλομούσου ἐκείνου βασιλέως· καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου τοῦ Αὐτωρεινοῦ, ᾧ ἦν « ὁμύστεγος καὶ ὁμορῶριος » (σ. 549). Καίτοι δὲ κληρικὸς, προηκολούθει τῷ στρατοπέδῳ (σ. 526, 530) καὶ συνεμερίσθη τοὺς ἀγῶνας τῶν ἐν Λικκίᾳ, παρ' οἷς παραδόξως βλέπομεν καὶ μοναχοὺς πολεμάρχους· τοιοῦτος ἦν πλὴν τοῦ ἡμετέρου καὶ ὁ πολλακίς μνημονευόμενος Θεῖος τοῦ βεσιλέως, Μάξιμος μοναχὸς ὁ Ἀσκακίς. Ἐκ τούτων δηλοῦται ὅτι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπεκράτησεν ἐν τῇ αὐλῇ ἐκείνῃ καὶ τὸ ἔθιμον τῶν στρατιωτικῶν μοναχῶν, ἀπαρτλητικῶς ὡς καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνι ἐπρομάχησαν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριῶδος τοσοῦτοι γενναῖοι ἐπίσκοποι, μοναχοὶ καὶ ἱερεῖς, ὡς ὁ Ἀθηναῖος Διάκος, ὁ Σαλμώνων Ἰστίης, ὁ Παπαφλέσσας, ὁ Ρωγῶν Ἰωσήφ, ὁ Παπακνδρέας, ὁ Παπακώστας, καὶ πρὸ τούτων ὁ Παπαθύμιος Βλαχάβας, ὁ τῶν Σουλιωτῶν πολέμαρχος Σαμουήλ, καὶ ἄλλοι ἀξιομακχάριστοι κληρικοὶ, ἐφάμιλλοι πρὸς τὸν Μεγιστίνον καὶ τοσοῦτους ἄλλους ἥρωας τῆς σεμνῆς ἀρχαιότητος. Εἶνε δὲ περιεργον ὅτι, ἐνῶ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἐπεκράτησεν ἡ ἀπὸ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ αὐτῆς τῆς κοινωνίας ἀποχώρησις τοῦ μοναχοῦ, ἐν Ἑλλάδι ἀνέκαθεν συμφώνως πρὸς τὸν παλαιὸν καὶ μᾶλλον φιλόνοστον προορισμὸν τοῦ ἱερέως, οὐ μόνον οἱ μοναχοὶ ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπίσκοποι δρῶσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ συμμετέχουσι τῶν πόνων καὶ κινδύνων τῆς ἄλλης κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ νυμφεύονται, πρᾶγμα τὸ ὅποσον τοσοῦτον ἀποτροπιάζονται οἱ ἐν

Βυζαντίω, ὥστε αὐτός, ὁ ὑπὸ τῶν Εἰκονομάχων βασιλέων ἐπιβληθείς εἰς τοὺς μοναχοὺς γάμος ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς κατ' αὐτῶν δυσφημίας τῶν ὀρθοδόξων χρονογράφων. Ὑπὲρ τοῦ γάμου τῶν ἡμετέρων ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν συνηγοροῦσι καὶ τὰ μέχρις ἡμῶν φερόμενα ὑπὸ πολυχρίθμων Ἑλλήνων ὡς ἐπώνυμα Δεσποτόπουλος, Ἐπισκοπόπουλος, Καλογερόπουλος, δηλοῦντα τοὺς υἱοὺς τῶν ὑπὸ τῆς ρίζης σημινομένων ἱερατικῶν ἀξιομάτων τῶν πατέρων, ὡς οἱ Παπαδόπουλοι καὶ Ἱερόπουλοι τοὺς υἱοὺς τῶν ἱερέων· τὸ ἐν Ἑλλάδι ἐξαιρετικῶς ἐπικρατοῦν παλαιὸν ἔθιμον τῆς νυμφεύσεως τῶν ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν μαρτυρεῖ καὶ ὁ πρῶτος τῆς ἐκκλησίας χρονογράφος Σωκράτης, γράφων οὕτω: « Ἐγὼν δὲ ἐγὼ καὶ ἕτερον ἔθος· ἐν Θεσσαλίᾳ γενόμενος κληρικὸς ἐκεῖ, ἦν νόμῳ γαμήσας πρὶν κληρικὸς γένηται, μετὰ τὸ κληρικὸς γενέσθαι, συγκαθευδήσας αὐτῇ, ἀποκήρυκτος γίνεται, τῶν ἐν Ἀνατολῇ πάντων γνώμη ἀπεχομένων, καὶ τῶν ἐπισκόπων, εἰ καὶ βούλοιντο, οὐ μὴν ἀνάγκη νόμου τοῦτο ποιούντων. Πολλοὶ γὰρ αὐτῶν ἐν καιρῷ τῆς ἐπισκοπῆς καὶ παιδῶς ἐκ τῆς νομίμης γαμετῆς πεποιήκασιν. . . . Φυλάσσειται δὲ τοῦτο τὸ ἔθος ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ αὐτῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἑλλάδι (1) ».

Ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς κατηργήθη τὸ καλὸν τοῦτο ἔθιμον, ἐξ ἑτέρου ὅμως ἐκκλησιαστικοῦ χρονογράφου, Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου, δηλοῦται ὅτι ἡ κατάργησις δὲν ἦν παλαιότερα τῶν Σταυροφορικῶν χρόνων, διότι ὁ λόγιος πατριάρχης ἀντιγράφων τὰ περὶ νυμφεύσεως τῶν Ἑλλήνων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν γραφόμενα ὑπὸ Σωκράτους, ἀπλῶς ἀντικαθιστᾷ τὸν ἐνεστώτα διὰ τοῦ παρχατικοῦ, ὡς ἐξῆς: « Διετηρεῖτο δὲ τὸ ἔθος τοῦτο ἐν τε Θεσσαλονίκῃ, αὐτῇ τε πάσῃ Μακεδονίᾳ

(1) Migne Patrologia Graeca, LXXVII, σ. 637—639.

καὶ τῆ Ἑλλάδι » (1). Ὅτι δὲ τὸ ἔθιμον τοῦτο διατηρεῖτο ἐν Ἑλλάδι πρὸ τῆς Λατινικῆς εἰσβολῆς πείθει πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὸ φερόμενον, ὅτι ὁ μετὰ τὸ 1175 ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ἀθήναις διάσημος Ἄγγλος γραμματικὸς Ἰωάννης Basingstoke, ἀρχιδιάκονος τοῦ Leicester, ἐνουμφεύθη τὴν Κωνσταντίναν, κόρην τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Ἀθηνῶν (2). Εἶνε γνωστὸς ὁ πρὸς τοὺς μοναχοὺς τοῦ Μουσικοῦ Ὀλύμπου πόλεμος τοῦ Ἀθηναίου Μιχαὴλ Ψελλοῦ (3), ἀπεχθανομένου τὴν ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἀποχώρησιν, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νεοπλατωνικοῦ καὶ ἐγγάμου μοναχοῦ γραφόμενα ἐν Ἐγκωμίῳ εἰς τὸν ἅγιον Συμεῶνα τὸν Μεταφραστὴν, ὅτι ὁ μοναχὸς ὀφείλει νὰ πολιτεύηται καὶ μάχηται ὑπὲρ πατρίδος κατὰ τῶν βαρβάρων (4). Ἐγγαμοὶ δὲ ὄφειλον ἵνα ὦσι καὶ οἱ πρῶτοι μοναχοί, ὡς γράφει ὁ αὐτὸς Σωκράτης περὶ τοῦ ὀσίου Ἀμμωνίου, τοῦ ἀληθοῦς ἰδρυτοῦ τοῦ ἀσκητικοῦ βίου (5).

Τοιοῦτος στρατοκαλόγηρος ὢν καὶ ὁ ἡμέτερος χρονογράφος ἐπανῆλθε μετὰ τῆς αὐλῆς εἰς τὴν ἐπὶ Μιχαὴλ Παλαιολόγου ἀνακτηθεῖσαν Πόλιν, καὶ τελευτῶν τὴν χρονογραφίαν του ἐν τῷ γεγονότι τούτῳ ὑπόσχεται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συνέχειαν αὐτῆς, ἀφηγούμενος καὶ τὰ ἐπελθόντα « μεγάλα συμβάντα », δηλαδὴ τὴν τύφλωσιν τοῦ ἀτυχοῦς ἡγεμονίδου Ἰωάννου, τὰς πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀρσένιον διενέξεις τοῦ φονεῶς αὐτοκράτορος (6), καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ τυφλοῦ παιδὸς ἐπανά-

(1) Migne, CXLVI, σ. 860.

(2) Matthaeus Paris, Historia Malor, Londini 1640, σ. 835.

(3) Ὅτι δὲ Ψελλὸς ἦν Ἀθηναῖος δηλοῦσι καὶ ἄλλα μὲν ἰδίως δὲ ἡ πρὸς τὸν κριτὴν τῆς Ἑλλάδος ἐπιστολὴ του ἐν Μεσ. Βιβλιοθήκῃ Ε', σ. 378—379.

(4) Migne CXXIV, σ. 189. (5) Migne LXVII, σ. 509.

(6) Πλὴν τῶν προμνημονευθέντων Σπανδωνῆ καὶ Ναννίου, καὶ δὲ Πέτρος Bizarus (De Bello Venetio) ἀποκαλεῖ τὸν Παλαιολόγον τοῦτον Ἰταλὸν, ἐκ Βιτέρβου ἔλκοντα τὸ γένος.

τασιν τῶν ἐν Βιθυνίᾳ Στρατιωτῶν (1). ἀλλὰ τὸ γῆρας καὶ ἰδίως τὸ φημιώτερον τῆς λογοκρισίας (ἡ καιρικὴ ψυχρότης) ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ μὴ ἐκπληρῶσῃ πιθανῶς τὴν ὑπόσχεσίν του.

Ὁ θέλων ν' ἀναζητήσῃ τὰς παλαιὰς καὶ συγχρόνους ἱστορικὰς πηγὰς, αἱ ἔλαθεν ὑπ' ὄψει ὁ Ἀνώνυμος, δύναται νὰ εἴπῃ πολλά, ἀλλ' ἐπὶ τέλους θὰ καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα, ἂν αὐτὰ τὰ σύγχρονα γεγονότα, τὰ ὁποῖα ὀπωσοῦν ἀπαράλλακτα ἐξιστορεῖ πρὸς τὴν Νικήταν Χωνιάτην καὶ τὸν Γεώργιον Ἀκροπολίτην, παρέλαθεν ἐκ τούτων, ἢ οὗτοι ἐξ ἐκείνου, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μίαν καὶ μόνην θὰ εὔρη λύσιν τῆς ἀπορίας, ὅτι καὶ οἱ τρεῖς εἶχον ὑπ' ὄψει μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μυστηριώδη πηγὴν, ἢ κείμενον τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ δοκοῦν ἀνέπτυξαν (2). Ὑπερβαίνοντες τὸν Χωνιάτην, ἀγνοοῦμεν πόθεν παρέλαθε τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Νικηφόρου Βοτανειάτου, ἐκτὸς ἂν ὑποτεθῇ ὅτι εἶχε πρὸ ὀρθαλμῶν αὐτὸ τὸ ἀλώβητον κείμενον τῆς Ἐκατονταετηρίδος τοῦ Ψελλοῦ. Ἀπώτερον δ' ἐρευνῶντες τὰς ἱστορικὰς πηγὰς τῆς Χρονικῆς Συνόψεως βλέπομεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ρωμαϊκῇ ἱστορίᾳ ἐγίνωσκε συγγραφεῖς μὴ περιελθόντας ἡμῖν, ὡς ἐν τῇ πρωτακούστῳ εὐμενεῖ κρίσει τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντωνίνου Ἡλιογυθάλου (σ. 33-35), τὴν ὁποῖαν τοσοῦτον ζοφεράν ἐξεικόνισαν

(1) Τοὺς ἀντάρτας τούτους ἀποκαλεῖ ὁ Παχυμέρης (Γ, 12) Ζυγηνοὺς ὡς κατέχοντας τοὺς ζυγούς τῶν ὄρεων, ἤτοι κλεισοῦργες· τοιοῦτοι ἦσαν καὶ οἱ ἡμέτεροι ἄρματολοι καὶ Στρατιῶται, Ζυγιῶται διὰ τούτου ἀποκαλούμενοι.

(2) Ὡς περίεργον σημειῶ τὴν περιγραφὴν τῆς δυσχειμέρου Καπδοκίας (σ. 2.5-206) μὴ ἀπαντῶσαν πρὸς Χωνιάτην, καὶ ἀναπολοῦσαν κλασικὴν τινα πηγὴν, ἂν πραγματικῶς ὁ Ἀνώνυμος ἐξ ἄλλου παρέλαθε.

μετὰ Δίωνος τοῦ Κασσίου πάντες οἱ βυζαντινοὶ χρονολογῶντες. Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτῆ συνηγορία ὑπὲρ τοῦ θύματός τούτου τῆς Ρωμαϊκῆς παραδόσεως εἶνε τοσοῦτον σημαντικὴ ὅσον ἐν τῇ Ἀναγεννήσει παρὰ τοῖς Στρατιώταις ἐκυκλοφοροῦν ὁμοίαι ἐμνεσίαι κρίσεις ὑπὲρ τοῦ φιλαλεξάνδρου ἐκείνου ἡγεμόνος, τοῦ οποίου ἐδημοσιεύθη ἐν λατινικῇ μεταφράσει ἐπιστολὴ, ἣτις εἶνε τὸ πρῶτον γραπτὸν μνημεῖον τῆς ἐν τῷ μεσαιῶνι γνωστῆς αὐλῆς τοῦ Ἑρωτός. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ὑπὸ τῶν Περσῶν αἰχμαλωσίᾳ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ ἡ θυμαεῖα αὐτοῦ σωτηρία ἐν καιρῷ τῆς εἰς τὸν Μίθραν θυσίας, νῦν πρῶτον λεπτομερῶς γινώσκειται (σ. 47), μόνου τοῦ Κεδρηνοῦ ἀορίστως ἀναγράφοντος τὸ γεγονός.

Κατερχόμενοι δὲ ἀπαντῶμεν ἄλλα πρωτεύουσα γεγονότα εἰλημμένα ἐξ ἀγνώστων πηγῶν. Οὕτως ἀντὶ τῶν Ἀβάρων, πολιορκητῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὀνομάζονται οἱ Ρῶσοι (σ. 108), τὸ δ' ἐπώνυμον τοῦ εἰκονομάχου πατριάρχου Νικήτα, « ἀπὸ Σκλάβων », ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ « ἀπὸ δούλων » (σ. 125), ὡς καὶ παρὰ Ζωναρᾶ (VII, 8) ἡ ἱστορικὴ εὐτῆ μαρτυρία, ἐπικυροῦσα τὰ ὑφ' ἡμῶν γραφέντα περὶ τῆς μυθώδους εἰσβολῆς Σλάβων ἐν Ἑλλάδι, καταστρέφει καὶ τὸ τελευταῖον ἐπιχειρήματα τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων Γερμανῶν καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι θυμαστῶν των, οἵτινες, θελήσαντες νὰ ὑποστηρίξωσι τὰς φλυαρακοπίας τοῦ ἐμπαθοῦς καὶ ἀμαθοῦς Τυρολοῦ, ἰσχυρίσθησαν ἐπιτιμῶντές με ὅτι ἡ λέξις Σκλάβος ἐσήμαινε παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς οὐχὶ τὸν σκλάβον ἢ δούλον, ἀλλ' αὐτὸν τὸν νῦν λεγόμενον Σλάβον, καὶ εἰς τοῦτο ἐπεκεκλήσθησαν τὸ ἐπώνυμον τοῦ πατριάρχου τούτου.

Καὶ ἐν γένει μὲν ἀδύνατον ν' ἀνευρεθῇ ἡ ἀρχικὴ πηγὴ ἐξ ἧς ἡ Χρονικὴ Σύνοψις παρέλαθε τὰ ἐξιστορούμενα παλαιὰ γεγονότα· ἐκ τοῦ ἐν σελίδι 25 μνημονευομένου ἱστορικοῦ Τιμοθέου ἡδύνατο νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Ἀνώνυμος εἶχεν ὑπ' ὄψει

ἂν μὴ τοῦτον, τοῦλάχιστον τὸν Ἰωάννην Μαλαλᾶν ὅστις αὐταῖς λέξεσιν ἀναφέρει τὸ αὐτὸ γεγονός (σ. 231-232)· ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε ἐν τῇ ἄλλῃ σειρᾷ τῆς ἐξιστορήσεως, οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ ὑφῆ τοῦ λόγου ἀνακαλυπτεται σχέσις τις πρὸς τὸν Μαλαλᾶν, προτιμῶμεν νὰ θεωρήσωμεν ὡς πρώτην ἱστορικὴν πηγὴν ἄλλον ἄγνωστον ἡμῖν χρονογράφον ἀρυσθέντα ὡς ὁ Μαλαλᾶς ἐκ τοῦ Τιμοθέου τὸν αὐτὸν περὶ Χριστοῦ χρῆσιμόν τῆς Πυθίας, ἀφοῦ μάλιστα οὔτε τὸ κείμενον τοῦ παρὰ Τιμοθέῳ τρίτου στίχου συμφωνεῖ ἐν ἀμφοτέροις, διότι τὸ ἐν Μαλαλᾷ « πρὸμων », φέρεται παρὰ τῷ ἡμετέρῳ « δόμων. »

Ὁ ὡς ἐφόλιον τοῦ Ἀωνόμου τούτου χρονογράφου ἐπισυναπτόμενος δεύτερος Ἀώνυμος ἀντεγρᾶφη ἐκ κώδικος ἀποτεθησαυρισμένου ἐν τῷ ἐν Ὁξωνίᾳ Lincoln College, καὶ περιγραφομένου ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῆς Βοδλεϊκῆς, τοῦ κλοῦ καὶ μακαρίτου φίλου Coxo (1)· ὁ κώδιξ περιέχει διάφορα συνταγματικά ποικίλης ὕλης, γραφέντα ἐν τῇ ΙΣΤ΄ ἑκατονταετηρίδι ὑπὸ τριῶν διαφόρων χειρῶν, καὶ μετὰ τὸ 1606 ἔτος συμπληθέντα ἐν τῷ νῦν σώματι· μεταξὺ τούτων εὔρηται καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Σ. Λάμπρου ἐκδοθὲν μικρὸν χρονικὸν τῶν Ἀθηνῶν (2). Ἐκ τῶν ἀντιγραψάντων τὰ ἐν τῷ κώδικι σημειώματα γνωστὸς μόνον εἶνε ὁ ἐν φύλλῳ 125 ὀνοματιζόμενος ὡς ἐξῆς: « ἐτελειώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ χειρὸς Μιχαὴλ Ἀνερῆστου (sic) ἐν ἔτει αφίθ' νοεμβρίου ιθ' ». Ὁ ἀντιγραφεὺς οὗτος φαίνεται πεπειραμένος περὶ τὸ ἔργον καὶ πιθανῶς ἦν τις τῶν τότε πατριρχικῶν ὑπαλλήλων, ἀντιγράψας καὶ τὸν νῦν δημοσιεύμενον ἀώνυμον ἐκ παλαιότερου ἀντιγράφου, ἢ

(1) Catalogus Codicum MSS. qui in Collegiis aulisque Oxoniensibus hodie adservantur. I, σ. 7-9.

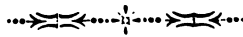
(2) Ἀθηνῶν, περιοδικὸν Ἀθηνῶν, ΣΤ'. 1878, σ. 438-442.

σ ν β'.

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η .

μᾶλλον ἐκ τοῦ πρωτογράφου. Τὸν αὐτὸν πατριαρχικὸν χρονογράφον διορθώσας ὁ Θεοδόσιος Ζυγομαλάς, ἐπεμψεν εἰς Μαρτίνον τὸν Κρούσιον, οἷς ἐξεδότο αὐτὸν ἐν Turco-Græcia ὑπὸ τὸν γνωστὸν τίτλον Historia Politica. Τὸν αὐτὸν ἀνώνυμον ἀντιγράψας καὶ ὁ Ἱερὸς Μονεμβασίας, καὶ ἀπλοποιήσας τὸ ὕψος, προσθεῖς δὲ καὶ ἀραιρέσας ὅσα ἠΐελησεν, συμπεριέλαθεν ἐν τῷ πολλᾷ ἐκδοθέντι Ἱστορικῷ βιβλίῳ αὐτοῦ.

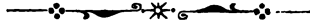
Ἐν Βενετίᾳ 2 Ἰουνίου 1894.

Α Ν Ω Ν Υ Μ Ο Υ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΧΡΟΝΙΚΗ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΧΡΟΝΙΚΗ

7. 8.] Τῆς παρούσης πραγματείας ἴσως ἂν τις ἡμᾶς αἰτιάσαιο, τὰ πολλοῖς καὶ διὰ πολλῶν περιηγημένα καὶ τούτου δῆλα πᾶσι σχεδόν, ἰδίαν ποιουμένους ἀφήγησιν· ἄλλος δέ τις καὶ φιλοτιμουμένους ἢ καὶ φανητιῶντας ἑρεῖ, τοῖς ἄλλων λόγοις ὡς ἐκυτῶν ἐπιτερομένους, καὶ κατὰ τὸν τοῦ μύθου κολοῖον 5 πτεροῖς ἐτέρων τὴν ἐκυτῶν κατεργαζομένους εὐπρέπειαν. Ἐγὼ δ' ἀλλὰ τοσοῦτον ἀπισχυρίζομαι, μὴ φιλοτιμίᾳ τὴν διήγησιν ταύτην ποιήσασθαι καὶ ἐπὶ τοῖς ἱστορουμένοις μέγα τι φρονήσαι, ὅτι καὶ παραχωρῶ τῷ βουλομένῳ πετέρα λέγειν τῆς βίβλου ὃν βούλεται· πολὺ γὰρ ἀποδέω τοῦ περὶ τούτων φιλο- 10 νεικεῖν καὶ τούτοις ὡς ἂν φαίη τις ἐκλαμπρύνεσθαι· οὕτω πᾶν τῶν ἐπιγείων φιλότιμόν μοι καταπεφρόνηται· τὸ δὲ πρῶτον ὁμολογῶν, ἐκεῖνο προστίθημι· εἴρηται μὲν, ὃ λῶσθε, ταῦτα πολλοῖς, οὐ κατ' ἀριθμὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύνανται λόγου καὶ ρητορείας κομψότητα, καὶ διὰ πολλῶν στρατηγικῆς καὶ στρα- 15

- τιωτικάς μεθύδους τε καὶ ἐπιτηδεύσεις, λογογραφουσίην, ἔτι τε καὶ δημηγοριῶν ὄγκον καὶ πλάτος διαλέξεων σοφιστεύουσι, ὡς καὶ βίβλους ὅλας ἀνελίττειν ἐθέλειν τὸν καὶ μιᾶς τινος βασιλείας πράξιν τε καὶ διοίκησιν ὀλοτελῶς ἐπελθεῖν προαιρουμένον· τοῦτο δὲ τοῖς πολλοῖς φορτικόν, τάχα δὲ καὶ ἀδύνατον
- 5 οἷς μὴ ἔστι σύντροφος ἢ παιδεία, ὡς ἀτυχήσασσι τὸ εἶναι λόγου θεραπευταῖς, ἅτε δὴ τὴν λογικὴν αὐτῶν ἕξιν ὑπερβαινόντων τῶν ἐν τοῖς γράμμασιν. Ἡμεῖς δ' ἄλλὰ συνοψίσαντες τὰ πολλὰ, καὶ τὰ ἐν πολλοῖς συναγροχότες εἰς ἓν, καὶ αὐτὸ
- 10 τοῦτο μόνον ἔργον προθέμενοι, τὸ πῶς ἕκαστος τὴν βασιλείαν διώκησε, καὶ πῶς τοὺς ὑπηκόους ἐποίμανεν, εἴτ' ἐν εὐσεβείᾳ δηλονότι καὶ δικαιοσύνῃ, εἴτε τοῦ ὀρθοῦ ἐξεστράπη καὶ τοῦ δικαίου ἠμέλησεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν λέξεων γράφον καὶ τὸ ὕψος τῶν νοημάτων κοινῇ καὶ συνήθει φράσει συνθεθεικό-
- 15 τες, τοῖς βουλομένοις ἔτοιμον ὄψον" καὶ καρκεῖν εἰς βρῶσιν προτεθεικάμεν· ἀρχόμενοι μὲν ὅθεν καὶ ἄνθρωποι ἐσχέκαμεν τὴν ἀρχὴν, τοῦ Ἀδάμ δηλαδὴ, λήγοντες δὲ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς τὰ σκῆπτρα χειριζομένους εὐσεβεῖς βασιλεῖς.

-
- Σύνοψις χρονικὴ ἀπὸ Ἀδάμ τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα καὶ κ-
- 20 τιοῦσα μέχρι καὶ τῶν κατὰ καιροῦς ἀρχόντων, τῶν τε κριτῶν καὶ τῶν βασιλέων τῶν τε Περσῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἕως καὶ τῶν τῆς παλαιότερας Ῥώμης καισάρων, καὶ τῶν τῆς νεωτέρας βασιλέων, δηλοποιοῦσα τίνες τε οὗτοι καὶ πόσον ἕκαστος χρόνον τὰ τῆς βασιλείας διώκησε, καὶ τίς τίνα ἔσχε διάδοχον.
- 25 Ἀδὰμ μετὰ τὸ γενέσθαι ἐτῶν διακοσίων τριάκοντα, ἐγέννησε τὸν Κάϊν, τὸν Ἄβελ καὶ τὸν Σῆθ, καὶ θυγατέρας δύο, Αἴζουράμ καὶ Ἀσουάμ· ἦν δὲ τούτῳ γυνὴ Εὐᾶ· ἕζησε δὲ τὰ ὅλα αὐτοῦ ἔτη ἐνακόσια τριάκοντα· οὗτος εἶθηκεν ὀνόματα πᾶσι τοῖς τετραπόδοις καὶ πετεινοῖς καὶ ἐρπετοῖς καὶ ἰχθύσι,

καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν. Σὴθ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔθηκεν ὀνόματα
 πᾶσι τοῖς ἄστροις, καὶ γράμματα πρῶτος ἐξεῦρεν· ἔλαβε δὲ καὶ
 γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἄσουάμ, καὶ γενόμενος ἐτῶν πέν-
 τε καὶ διακοσίων, ἐγέννησε τὸν Ἐνώς· ἔζησε δὲ τὰ ὅλα αὐ-
 τοῦ ἔτη ἐννακόσια δώδεκα. Ἐνώς γενόμενος ἐτῶν ἑκατὸν ἐν- 5
 νενήκοντα ἐγέννησε τὸν Καϊνάν, καὶ ἐπέζησεν ἕτερα ἔτη ἐ-
 πτακόσια δεκαπέντε. Καϊνάν ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ἐτῶν ἐγέν-
 νησε τὸν Μαλελεήλ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ἕτερα ψμ'. Μαλελεήλ ρξε'
 ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Ἰάρεδ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ἕτερα ψλ'. Ἰάρεδ
 ἐτῶν ρξβ' ἐγέννησε τὸν Ἐνώχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ἕτερα οὐκα- 10
 κόσια. Ἐνώχ ἐτῶν ρξέ ἐγέννησε τὸν Μαθουσάλαν, καὶ ἐπέζη-
 σεν ἔτη ἕτερα σ', καὶ μετετέθη, ἀλλ' οὐκ ἀπέθανεν, ἐβδομος
 ὢν ἀπὸ Ἀδάμ. Μαθουσάλας ἑκατὸν ἐξήκοντα πέντε ἐτῶν ἐ-
 γέννησε τὸν Λάμεχ, καὶ ἐπέζησεν ἔτη ψπ' καὶ η', ἄχρι δηλο-
 νότι τοῦ κατακλυσμοῦ. Λάμεχ ἐτῶν ρπή ἐγέννησε τὸν Νῶε, 15
 καὶ ἐπέζησεν ἕτερα ἔτη φλέ· πρῶτος δὲ οὗτος ἀνθρώπων, ὡς
 τινες τῶν ἐρμηνευτῶν φασι, πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾶ θαν-
 νάτω φυσικῶ· οἱ δὲ Ο' τὸν Ἀρράμ υἱὸν τοῦ Θαραῖ φασι τοῦ
 ἰδίου πατρὸς οὕτω προτελευτῆσαι, ὡς τῆς εἰδωλολατρείας κα-
 τάρξαντα. Νῶε ρ' ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Σὴμ, τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ, 20
 καὶ ἐπέζησεν ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ, ἕτερα ἔτη ρ', μετὰ δὲ
 7. 8· τὸν κατακλυσμὸν ἕτερα ἔτη τν'. | Ἐφ' δὲ ἐξακοσιοστῶ ἔτει τῆς
 ζωῆς αὐτοῦ γέγονεν ὁ κατακλυσμὸς. Ὡς συνάγεσθαι τὰ ἀπὸ
 Ἀδάμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη δισχίλια τεσσαράκοντα δύο.

Σὴμ ρά' ἐτῶν, ἦτοι δευτέρῳ ἔτει μετὰ τὸν κατακλυσμὸν 25
 ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξάδ, καὶ ἐπέζησεν ἕτερα ἔτη φ'. Ἀρφαξάδ
 ἐτῶν ρλε' ἐγέννησε τὸν Καϊνάν· οὗτος δὲ ὁ Καϊνάν οὐδόλως
 εὐρίσκειται ἐν τῷ Ἑβραϊκῶ, ἔοικε δὲ ἀρχῆθεν ἡμαρτησῆσαι τὰ
 ἀντίγραφα. Ὁ μέντοι ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς καὶ
 τοῦ Καϊνάν τούτου μνημονεύει ὡς υἱοῦ τοῦ Ἀρφαξάδ, πατρὸς 30
 δὲ τοῦ Σαλαῖ ἐν τῇ κατὰ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον γενεαλογίᾳ.

Καϊνὸν ἐτῶν λθ' ἐγέννησε τὸν Σάλα· οὗτος μετὰ τὸν κατακλυσμὸν συνεγράψατο τὴν ἀστρονομίαν, εὐρηκῶς τὰς ἐκ τοῦ Σήθ ὀνομασίας τῶν ἀστρῶν ἐν πλακί λιθίνῃ ἐγγεγλυμμένας, ἥτις καὶ περιέσσι.

- 5 Σάλα ῥλ' ἐτῶν γενόμενος ἐγέννησε τὸν Ἔβερ. Ἐβερ ἐτῶν ἑκατὸν τριάκοντα τεσσάρων ἐγέννησε τὸν Φαλέκ· ἐπὶ τούτου διεμερίσθη ἡ γῆ, ἥ τε πυργοποιεῖα ἐτολμήθη, καὶ ἡ ἕως τότε μία τῶν ἀνθρώπων φωνὴ εἰς γλώσσας καὶ διαλέκτους ἐβδόμηκοντα δύο, τοσοῦτοι γὰρ οἱ τῶν ἐργατῶν ἐπιστάται πύργου.
- 10 Ἐβερ δὲ μόνος μὴ συμφωνήσας αὐτοῖς, τὴν ἀρχαίαν καὶ πρῶτην ἀρέθη ἔχειν διάλεκτον, ἦγουν τὴν Ἑβραϊκὴν, ἀρ' οὐ καὶ Ἑβραῖοι ἐκλήθησαν.

- Φαλέκ ἐτῶν ρλε' ἐγέννησε τὸν Ῥαγῆν. Ῥαγῆν ἐτῶν ἑκατὸν τριάκοντα δύο ἐγέννησε τὸν Σερούχ. Σερούχ ἐτῶν ρλέ
- 15 ἐγέννησε τὸν Ναχώρ· ἐπὶ τούτου Ἡρακλιτοῦ παρ' Αἰγυπτίοις ἐδυνάστευσε. Ναχώρ ἐτῶν οθ' ἐγέννησε τὸν Θάρρα· ἐπὶ τούτου Κρόνος καὶ Ρέα παρ' Αἰγυπτίοις ἤρξαν. Θάρρα ἐτῶν ο' ἐγέννησε τὸν Ἀβράμ· ἐπὶ τούτου Ζεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου παρ' Αἰγυπτίοις ἐκράτησαν, οἱ καὶ ἔτεκον Ὅσιριν καὶ Ἴσιν. Ἀπὸ γούν
- 20 τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς γεννήσεως Ἀβραὰμ ἔτη ἀπῆ, ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ςλ'. Ἐν δὲ τῷ ἐβδομηκοστῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτει ἀξιοῦται θείου χρησμοῦ καὶ ἐπαγγελίας κατασχέσθαι τῆς γῆς, ἀρ' οὐ μέχρι καὶ τῆς ἀπ' Αἰγύπτου ἐξόδου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔτη τετρακόσια τριάκοντα.

- 25 Ἀβραὰμ μετὰ εικοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ κατοικήσεως, ἦγουν τῷ ἑκατοστῷ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ. Τούτῳ ἦσαν ἀδελφοὶ Ναχώρ καὶ Ἀρράν· ὧν ὁ μὲν Ἀρράν εἶχεν υἱὸν τὸν Λώτ, καὶ θυγατέρας Μήχαν καὶ Σάρραν, ὁ Ναχώρ δὲ καὶ Ἀβραὰμ ἄγουσι γυναῖκας αὐτάς, καὶ τῷ μὲν
- 30 Ναχώρ γίνεται παῖς Βαθουήλ, ὁ δὲ Βαθουήλ ἐγέννησε Λάβαν καὶ Ρεβέκα· τῷ δὲ Λάβαν ἦσαν θυγατέρες Λεία καὶ Ῥαχήλ.

ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀγεται εἰς γυναῖκα τῷ υἱῷ Ἰσαάκ Ῥεβέκα διὰ Ἐλσαζάρου τοῦ οἰκέτου, τὴν θυγατέρα Βαθουήλ υἱοῦ Ναχώρ.

Ἐν δὲ τῷ ξθ' ἔτει τῆς ζωῆς Ἀβραάμ, πρὸ τῆς εἰς Αἴγυπτον δηλονότι αὐτοῦ ἀφίξεως, ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ἔτει τρισχιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑνεννηκιοσιοστῷ, πρῶτος Ἀσσυρίων βασιλεύει Βῆλος, καὶ διαμένει ἡ τούτου βασιλεία ἕτη ατ' ἕως δηλονότι Ὀζίου βασιλέως Ἰουδαίων. Τῷ δὲ ρα' ἔτει τοῦ αὐτοῦ Ἀβραάμ, πρῶτῃ τῆς γεννήσεως Ἰσαάκ, ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου τρισχιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ βασιλεύει Σικυωνίων πρῶτος Αἰγικλεὺς, καὶ διήρκασεν ἡ τούτου βασιλεία ἕως ἐνάτου ἔτους τοῦ προφήτου Σαμουήλ.

Ἰσαάκ ἐτῶν ξ' ἐγέννησε τὸν Ἠσαῦ καὶ τὸν Ἰακώβ· τῷ δὲ τρισεκαδεκάτῳ ἔτει τοῦ Ἰακώβ, ἐβδομηκοστῷ τρίτῳ τοῦ Γααὺ, ἀρχεται ἡ δυναστεία τῶν Αἰγυπτίων καὶ λήγει αὐθις τῷ δωδεκάτῳ ἔτει Ὠχου τοῦ Περσῶν βασιλέως, διαρκέσασα ἕτη χίλια ἐξακόσια ἐξήκοντα τρία.

Ἰακώβ ἐτῶν ὀγδοήκοντα πέντε ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας, εἶχε δὲ γυναῖκας δύο. Λείαν καὶ Ῥαχήλ, τῆς θυγατέρας Λάβαν υἱοῦ Βαθουήλ, ἐκ Λείας μὲν ἔξ, Ρουβίμ, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδα, Ἰσάχαρ καὶ Ζαβουλὼν· ἐκ δὲ Βάλλας τῆς δούλης Ῥαχήλ, Δάν καὶ Νεφθαλείμ, καὶ ἐκ Δερᾶ τῆς δούλης Λείας, Γάδ καὶ Ἀσήρ· ἐκ δὲ Ῥαχήλ, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμίν· ὁμοῦ δώδεκα, ἐξ ὧν ὀνομάζονται αἱ δώδεκα φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ.

Λευὶ ἐτῶν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐγέννησε τὸν Καθὼ· τῷ δὲ τριακοστῷ ὀγδῶφ ἔτει τούτου τοῦ Καθὼ, πρῶτος Ἀργείων βασιλεύει Ἰναχος, καὶ διαμένει ἡ τούτου βασιλεία ἕως ἔτους πέντε καὶ δεκάτου τῆς Ἀμμωνιτῶν κατὰ τοῦ Ἰσραήλ ἐπικρατείας, ἕτη πεντακόσια τεσσαράκοντα πέντε· καὶ μετατίθεται ἡ τούτων βασιλεία ἐν Μυκῆναις, καὶ διαρκεῖ καὶ αὐτὴ ἐπὶ ἕτη διακόσια δέκα μέχρι τῆς τῶν Ἡρακλειδῶν καθύδου,

ἔτους δεκάτου τῆς βασιλείας Σαούλ· καὶ οὐκέτι ἐβασίλευσεν οὔτε τὸ Ἄργος, οὔτε αἱ Μυκῆναι.

- Καθὼ ἐτῶν ξ' ἐγέννησε τὸν Ἄβραμ. Ἄβραμ ἐτῶν οβ' ἐγέννη- ρ. 9.
 νησε τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου ἀνελκόμενον
 5 Θερμοῦτις ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου Φαραῶ, εἰς υἱὸν
 αὐτῆς ἔθετο, ἀνέθρεψέ τε καὶ διὰ πάσης παιδείας ἀναχθῆναι
 ἐποίησεν· αὐξηθεὶς δὲ τὴν τε μητέρα καὶ τὸ γένος ἐγνώρισε
 καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποδειχθεὶς, τοὺς Αἰθίοπας
 κατηγωνίσατο. Μωσῆς ἐτῶν π' ἐξάγει τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ἐξ
 10 Αἰγύπτου, τέρασι καὶ σημείοις, μετὰ υλ' ἔτη τῆς εἰς Αἴγυ-
 πτον τοῦ Ἰακώβ μετοικήσεως, ἦν δὲ ὁ λαὸς μυριάδες ἐξήκον-
 τα. Συνάγονται οὖν ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλισμοῦ ἔτη
 βσμβ', ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλισμοῦ ἕως τῆς γεννήσεως Ἀβραὰμ
 ἔτη απη', καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους Ἀβραὰμ ἕως τῆς ἐξό-
 15 δου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἦγουν τῶ ὀγδοηκοστῶ ἔτει τῆς ζωῆς
 Μωσέως, ἔτη ρε', ὁμοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς ἐξόδου
 τῶν Ἰουδαίων ἐξ Αἰγύπτου ἔτη γωλε'. Ὁ δὲ Μωϋσῆς καθη-
 γήσατο τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα, καὶ θνή-
 σκει ἐτῶν ρκ', μὴ εἰσελθὼν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.
 20 Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ μετὰ Μωσῆν ἤρξεν τοῦ Ἰσραὴλ ἔτη κζ'. Ὁ
 δὲ ἐπὶ Ἰγγύγου κατακλισμὸς ἐγένετο τῶ δεκάτῳ ἔτει τοῦ Μωϋ-
 σέως· ὁ δὲ Ἰγγυγος πρῶτος οἰκῆσαι λέγεται τὴν τῶν Ἀθηναίων
 χώραν, καὶ ἄστου κτίσαι· ἀπὸ δὲ τοῦ κατὰ τὸν Ἰγγυγον κατα-
 κλισμοῦ ἕως ἐπὶ Κέκροπος τοῦ διφυοῦς τοῦ ὕστερον Ἀθηναίων βασι-
 25 λεύσαντος, ἔτη σ', ἅτινα πάντα ἀβασίλευτος ἐβμεινεν ἡ Ἀττικὴ.
 Ὁ δὲ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν πεζῆ με-
 τὰ τῆς κιβωτοῦ καὶ παντὸς τοῦ πλήθους διαπεράσας, τὰ πό-
 λεις τῶν Χανααίων πάσας ἐκπορθεῖ, καὶ αὐτοὺς κατασφάττει,
 καὶ τῶ λαῷ τὴν χώραν διεμέρισεν, ἄρξας ἔτη εἰκοσιεπτὰ, ὡς
 30 εἴρηται, καὶ θνήσκει. Φινεὲς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἤρξαν τοῦ ὀ-
 λου ἔθνους τοῦ Ἰσραὴλ ἔτη λ'.

Χουσαρῶθ ἄρχων Συρίας, υπέταξε τὸν Ἰσραήλ ἔτη πεντήκοντα .

Γοθονιήλ ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ ἔτη τεσσαράκοντα· τῷ δὲ ὀκτώ καὶ δεκάτῳ ἔτει αὐτοῦ βασιλεύει πρῶτος Ἀθηνῶν Κέχροψ ὁ διφυής, καὶ διήρκησεν ἡ τούτου βασιλεία ἔτη ὀκτακάσια ἐβδομήκοντα ἕξ, παυσαμένη ἐν ἔτει εἰκοστῷ ἐβδόμῳ τῆς βασιλείας Μανασσῆ. Τῷ δὲ λθ' ἔτει τοῦ αὐτοῦ Γοθονιήλ ὁ κατὰ Δευκαλίωνα κατακλυσμός ἐν Θεσσαλία συνέβη, καὶ ὁ ἐπὶ Φαέθοντος ἐμπρησμός ἐν Αἰθιοπία, καὶ ἄλλαι πολλαὶ φθοραὶ τοπικαί.

Αἰγλῶμ, ἄρχων Μωαβιτῶν, υπέταξε τὸν Ἰσραήλ ἔτη ιη'. Αὐὸγ καὶ Σεμεγάρ ἔκρινον τὸν Ἰσραήλ ἔτη π'. Ἰεθουσαῖοι υπέταξαν τὸν Ἰσραήλ ἔτη κ'. Δαθώρα καὶ Βαράκ ἔκριναν τὸν Ἰσραήλ ἔτη π'. Ὠρεῖθ καὶ Ζηὸ καὶ Ζεθεε υπέταξαν τὸν Ἰσραήλ ἔτη ζ'. Γεδεὼν ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ ἔτη μ'. Ἀβιμέλεχ υἱὸς αὐτοῦ ἐκ παλλακίδος ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ ἔτη γ'. Θωλοὺς ὁ υἱὸς Φούα ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ ἔτη εἴκοσι τρία. Ἰάσιρ ὁ Γαλααδίτης ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ ἔτη κβ'. Ἀμμωνῖται υπέταξαν τὸν Ἰσραήλ ἔτη ιη'. Ἰεφθάε ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ ἔτη ἕξ. Ἀδισάτ ὁ καὶ Ἐσεβῶν ἔκρινεν ἔτη, ζ'. Ἐχῶν ὁ Ζαβουλωνίτης ἔκρινεν ἔτη δέκα. Αὐδῶν ὁ καὶ Λαβδὸν ὁ Φραθωνίτης ἔκρινεν ἔτη ὀκτώ. Φιλιστιεῖμ ἄλλοφυλος υπέταξε τὸν Ἰσραήλ ἔτη μ'.

Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἡ Σιβύλλα ἡ ἐν Δελφοῖς ἐχρησμολόγει .

Σαμψὼν υπέταξε τὸν Φιλιστιεῖν ἐν σιχαγόνι ὄνου καὶ ἐν ράβδῳ καὶ ἐν ἀλώπηξϊ, καὶ ὕστερον, οἴκου συμπτώματι ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς, θνήσκει κρίνας τὸν Ἰσραήλ ἔτη κ'.

Ἡλὶ ὁ ἱερεὺς, κατὰ μὲν τὸ Ἑβραϊκὸν ἔτη μ', κατὰ δὲ τοὺς Ὁ' ἔτη κ'· ἐπὶ τούτου συνέστη ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος καὶ ἡ Ἰλιος ἐάλω, ἐπὶ τούτου καὶ ἡ κιβωτος τοῦ θεοῦ παρελήφθη ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων, ὅπερ μαθῶν καὶ ἀπὸ τῆς λύπης εἰς γῆν πεσῶν ἀφῆκε τὴν ψυχὴν· ἐπὶ τούτου ἦν Ὁμηρος.

Διήγε δὲ ὁ Ἰσραήλ μετὰ τὸν Ἥλι ἀνάρχως πρὸ τῆς ἡλι-
κίας Σαμουὴλ ἔτη λ'. Σαμουὴλ ὁ τὴν ἀρχιερωσύνην τοῦ Ἥλι
διαδεξάμενος ἐδίκασε τὸν Ἰσραήλ ἔτη κ' ἐπὶ τούτου ἡ κιβω-
τὸς ἀπελύθη πάλιν παρὰ τῶν ἀλλοφύλων, ἐπιγονόντων τὴν ὀρ-
5 γὴν εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν ἐκείνης κατάσχεσιν. Γίνονται δὲ ἀπὸ
τῆς ἐξόδου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἕως Σαούλ υἱοῦ Κίς ἔτη χλγ'.

Σαούλ πρῶτος χρίεται βασιλεὺς Ἰσραήλ ὑπὸ Σαμουὴλ, ἀλ-
λὰ μὴ φυλάξας τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἐκπίπτει τῆς τοῦ Θεοῦ
βοηθείας, καὶ χρίεται κατὰ Θεῖον ἀποκάλυψιν ὁ Δαυὶδ ὁ προ-
10 ρήτης βασιλεὺς· ὕστερον δὲ καὶ ὁ Σαούλ σὺν τοῖς πασι κα-
τασφάττεται ὑπὸ ἐθνῶν, βασιλεύσας ἔτη μ'.

Δαυὶδ ὁ προφήτης βασιλεύει ἐπὶ πάντα τὸν Ἰσραήλ καὶ
Γούδα ἔτη τεσσαράκοντα, ἤγουν ἐν μὲν Χεβρών ἐπτὰ, ἐν δὲ
παντὶ τῷ λαῷ ἔτη τριάκοντα τρία· καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐν
15 τελείᾳ καρδίᾳ εὐαρεστήσας τῷ Θεῷ. Ἐπὶ τούτου ἦσαν προφη-
ται Σαμουὴλ, Νάθαν καὶ Γὰδ· ἐπὶ τούτου ἤκμαζεν Ἠπίδοξ
ὁ ποιητής.

Σολομῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη μ'. οὗτος εἶχεν ἐκ Θεοῦ σοφίαν ρ. 9.
καὶ φρόνησιν ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον· οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων
20 αὐτοῦ ἀποφθεγμάτων εἶρηκε καὶ ταῦτα: πλοῦτον καὶ πενίαν
μὴ μοι δῶς, Κύριε, σύνταξον δέ μοι δίκαιαν αὐτάχνη, ἵνα μὴ
πλησθεῖς, ψευδῆς γένωμαι, καὶ εἶπω τίς με ὄρᾳ; ἢ πενητεу-
Θεῖς, κλέψω, καὶ ὁμύσω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου. Καὶ ἐποίησε
τὸ εὐθὲς, ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος. Οἰκοδομεῖ δὲ τὸν περιώνυμον
25 ναὸν ἐν Ἱεροσολύμοις. Ροβοάμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιζ'· ἐπὶ τού-
του ἐσχίσθη ἡ τοῦ Ἰσραήλ καὶ τοῦ Ἰούδα βασιλεία, καὶ κα-
τελείφθησαν μετ' αὐτοῦ μὲν φυλαὶ δύο ἐν Ἱεροσολύμοις, Ἰού-
δας καὶ Βενιαμὴν· τῷ δὲ δούλῳ αὐτοῦ Ἱεροβοάμ συναπεστά-
τησαν αἱ λοιπαὶ δέκα φυλαὶ καὶ κατώκησαν ἐν Σαμαρείᾳ.
30 Οὗτος ὁ Ῥοβοάμ ἐποίησε τὸ πονηρὸν· ἐπὶ τούτου προεφῆτευσεν
Ἀ'χιάς ὁ Σιλωνίτης, καὶ Σαμαίς καὶ Ἀδδώ οἱ προφῆται. Ἀ-

βιοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη γ', θς ἐπορεύθη ἐν τῇ ἀμαρτία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

'Ασά ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη μα' οὗτος ἐποίησε τὸ εὐθές, ἀλλ' ἔτι ἦν τὰ ὑψηλά. 'Επὶ τούτου προσφῆτευσον 'Αζαρίαις, 'Αδὰδ καὶ 'Αναμί. 'Ιωσαφάτ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κέ' καὶ οὗτος ἐποίησε 5 τὸ εὐθές, ἀλλ' ἔτι ἦν τὰ ὑψηλά, καὶ ἔσχε μέμψιν ἀνομίας, ὅτι ἐφιλιώθη 'Οχοζία βασιλεῖ 'Ισραήλ καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῷ εἰς πλοίων πραγματείαν· ἐπὶ τούτου προσφῆτευσον 'Ηλίας, 'Ελισσαϊέ, Μιχαίας, 'Ιού, 'Οζιήλ καὶ 'Ελιαδᾶ. 'Ιωρᾶμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη η' ἐποίησε δὲ τὸ πονηρὸν καὶ γυναῖκα εἶχε θυγατέρα 'Α- 10 χαάβ βασιλέως 'Ισραήλ.

'Οχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτος θν, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν· 'Ιωᾶς υἱὸς 'Οχοζίου, ἔτη μ' οὗτος ἐποίησε τὸ εὐθές· ἕως ἕζη 'Ιωδακὲ ὁ ἀρχιερεὺς, θς αὐτὸν θανάτου ἐρρύσατο, ἐκείνου δὲ τελευτήσαντος ἐποίησε τὸ πονηρὸν καὶ ἐφόνευσε καὶ τὸν 'Ιωδακὲ υἱὸν 15 'Αζαρίαν, θς καὶ ἀποθνήσκων εἶπεν· ἴδοι Κύριος, καὶ κρινάτω· ἀπέκτειναν οὖν καὶ τοῦτον οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἐν οἴκῳ Μαελώθ· ἐπὶ τούτου προσφῆτευσεν 'Αζαρίαις υἱὸς 'Ιωδακὲ ἀρχιερέως. 'Αμεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη εἴκοσι ἐννέα, καὶ ἐν ἀρχῇ ἐποίησε τὸ εὐθές, πλὴν τῶν ὑψηλῶν, καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἐξή- 20 ρεν, εἶτα πατάξας τοὺς ἐν Σειᾶρ, ἐπήρθη καὶ ἐλάτρευσε εἰδώλους, καὶ ἐπατάχθη ὑπὸ ἐχθρῶν.

'Αζαρίαις, ὁ καὶ 'Οζίας, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη νθ', καὶ ἐποίησε τὸ εὐθές ἐν ἀρχῇ ὡς ὁ πατήρ αὐτοῦ, εὐδοούμενος δὲ ἐπήρθη, καὶ ἠθέλησε θυμιάσαι ἐν τῷ ναῷ, ὃ τοῖς ἱερεῦσι μόνους ἕξε- 25 στι, καὶ ἐλεπρώθη· ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς προσφῆτευσον 'Αμώς, 'Ησαίας καὶ 'Ιωνᾶς· ἀπὸ δὲ τοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδοῦ ἔτους τῆς αὐτοῦ βασιλείας γέγονεν ἡ θέσις τῶν 'Ολυμπίων.

'Ιστέον ὡς ὃ δηλοῖ κατὰ τοὺς Ἑλληνας 'Ολυμπιάς, τοῦτό ἐστιν ὃ παρὰ τοῖς χριστιανύμοις λέγεται βίσεξτον· ἔχει δὲ ἢ 30 τούτου δῆλωσις οὕτως· ὁ ἥλιος ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κέντρου εἰς

τὸ αὐτὸ ἀποκαθίσταται, τὸν οἰκεῖον διερχόμενος κύκλον κατ' ἔτος δι' ἡμερῶν τξξ' καὶ ὥρων ς' ταύτας οὖν τὰς ἐξ ὥρας παρατηρούμενοι ὅσοι καὶ τὴν ἀστρονομίαν δεινοί, κατὰ δ' ἔτη μίαν ἡμέραν τῆ τοῦ ἡλίου κινήσει προστιθέσσι, καὶ ὁ ἥλιος
 5 ἀνύειν τότε φασὶ τὸν οἰκεῖον κύκλον, ἐρ' ἡμέρας τξς', καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο καλοῦσι βίσεξτον, ἢ τοῖς ἐλληνίζουσιν Ὀλυμπιάς ἐπεκλήθη· ἀλλὰ τὰ μὲν βίσεξτα ἄχρι τῶν ζ' προβαίνουνσι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡλιακῶν κύκλων, κη' γὰρ εἰσιν, ἡ δὲ Ὀλυμπιάς κατ' ἀριθμὸν πρέσκοπτεν ἀδιάκοπον· ἐώρταζον οὖν τὰ
 10 Ὀλύμπια εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἦτοι τοῦ ἡλίου ὡς αἰτίου τῆς ἐκ τῆς τετραετηρίδος ἡμέρας.

Ἰωαθάν υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ις', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν. Ἀχζὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ις' καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν· τότε καὶ Ρωμύλος τὴν μεγάλην Ρώμην κτίσας, τοῦ τρίτου ἔτους περαιου-
 15 μένου τῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος τῆς πρὸ ἑνδεκα κλενδῶν Μακῶν συνόδου οὔσης ἐκλειπτικῆς, τῆς θ' τοῦ Φαρμουθι μηνὸς ἱσταμένου, ἤρχε Ρωμαίων.

Ἐξείκας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ', καὶ ἐποίησε τὸ εὐθές· ὡς ὁ Δαυὶδ τελείως· καὶ τὸν χαλκοῦν ὄριν ὃν ἐκρέμασε Μωϋσῆς
 20 καθεῖλεν. Ἐπὶ τούτου Συναγχεῖν καὶ Ραψάκης οἱ Ἀσσύριοι βλασφημήσαντες κατὰ θεοῦ ἐπατάχθησαν· ἄγγελος γὰρ ἐν μιᾷ νυκτὶ ρπε' χιλιάδας ἀνείλεν. Οὗτος νοσήσας καὶ μέλλων θνήσκειν, δάκρυσι τὸν θεὸν ἰλεώσατο, καὶ προσθήκην ἔλαβεν ἔτη ιε' διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαίου· ὅτε καὶ ὁ ἥλιος τοὺς ἀναβαθ-
 25 μὸς ἀνεμπόδισεν.

Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη νε' καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, καὶ γέγονεν ἄλλος Ἰεροβοάμ τῷ Ἰούδα ὡς καὶ τὴν Ἰερουσαλήμ δι' αὐτὸν παθεῖν ὡς Σαμάρειαν· διὸ καὶ αἰχμάλωτος ἀπάχθη εἰς Βαβυλῶνα, ἀλλ' ἐκεῖ μετανοήσαντα ὑπέστρεψεν ὁ Θεός, ὡς ἐν
 30 τῷ Παραλειπομένῳ γέγραπται, εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ ἀντελάβετο τῆς βασιλείας μετανοῶν καὶ διδάσκων τὸν λαὸν δου-

λεύειν τῷ θεῷ. Ἐπί τούτου ἐκτίσθη τὸ Βυζάντιον ἢ νῦν Κωνσταντινούπολις.

φ. 10. Ἀμὼς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη β', ἐποίησε τὸ πονηρὸν καὶ ἀνεῖλον αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ. Ἰωσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη λβ'· τοῦτον ὁ λαὸς ἤγειρε βασιλέα ὀκτῶ ἐτῶν ὄντα καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ὡς 5
 Δαυτῷ, οὐκ ἀπέστη δεξιὰ οὐδὲ ἀριστερά, καὶ τὰ εἰδῶλα καθείλεν, ἐτῶν ις' γενόμενος, καὶ τὸν Νύμον ἀνχνωσθῆναι πεποίηκε, καὶ τὸ Πάσχα ἐτέλεσεν ὡς γέγραπται· τοῦτον ἀνείλε Φαραὼ Νεχῶ ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου φιλονεικήσαντα πρὸς αὐτόν· ἐπὶ τούτου προσφῆτευσον Ἰερεμίας καὶ Σοφονίας, καὶ Ὁλδᾶ ἢ 10
 προφήτις.

Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ, μῆνας τρεῖς· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ὃν καὶ μετέτθησε Φαραὼ Νεχῶ. Ἐλιακείμ υἱὸς Ἰωσίου, ὁ καὶ Ἰωακείμ, ἔτη ια', καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν· Ἰωακείμ ὁ καὶ Ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ μῆνας τρεῖς· ἐποίησε τὸ πονηρὸν· καὶ ἀπῆλ- 15
 θεν εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτος. Μανθανάν, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ἑνδεκα, ὃν Ναβουχοδονόσορ εἰς Ἱερουσαλὴμ κατέλειψε βασιλέα, μετονομάσας Σεδεκίαν· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν· τοῦ δὲ Ναβουχοδονόσορ πολιορκούντος τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὁ τοῦ Σεδεκίου πατὴρ Ἰεχονίας ὑπεξελθὼν σὺν τῇ μητρὶ καὶ πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ 20
 προσπίπτει αὐτῷ· ὁ δὲ, καὶ τὴν πόλιν ἐδαφίζει, καὶ αὐτοὺς αἰχμαλώτους εἰς Βαβυλῶνα ἀπάγει σὺν πολλοῖς ἄλλοις, καὶ τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ, πυρποληθέντος καὶ τοῦ ναοῦ ὑπὸ Ναβουζαρδάν· ἡγεμόνα δὲ καθιστᾶ τῶν ἐπιλοίπων Ἰουδαίων τὸν 25
 Σεδεκίαν, ὄρκους λαβὼν κατὰ θεοῦ περὶ τοῦ μὴ ἀποστατῆσαι· ἀλλ' ἐπὶ ἔτεσιν ἑννέα τούτους φυλάζας, καὶ τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς παρέχων, μετὰ ταῦτα ἀπέστη, καὶ θεὸν καὶ Ναβουχοδονόσορ ἀγνωμόνως παρχλογισάμενος· ἐφ' ᾧ καὶ παρορμᾶ τοῦτον κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ· ὃς καὶ τὴν πόλιν χειροῦται καὶ 30
 τὸν ναὸν, διαρκέσαντα ἔτη κατὰ τὸν ἀπαρτισμὸν υἰδ' ἡμισυ, ἐμπιπρᾶ, καὶ τοὺς παῖδας Σεδεκίου κατόπιν αὐτοῦ ἀνείλε, καὶ

αὐτὸν τυφλώσας καὶ πέδαι· περιβαλὼν ἄμα παντὶ τῷ λαῷ εἰς Βαβυλῶνα κατὰγει, Γοδελίαν υἱὸν Ἀχιθάν τῶν ἐπιλοιπῶν καταστήσας ἡγεμόνα, ὃν καὶ ἀνελεύοντες οἱ καταλειφθέντες ἀνωχωροῦσιν εἰς Αἴγυπτον, ἐνθα καὶ διασθείρονται, ζήλωται τῆς

5 Αἴγυπτιακῆς γενομενοὶ δεισιδαιμονίαις.

Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι χρόνοις ὕστερον ἐβδόμηκοντα, ἐπὶ Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἀπολυθέντες, εἰς Ἱερσόλυμα ἦλθον, καὶ τήν τε πόλιν καὶ τὸν ναὸν αὖθις ἀνενεώσαντο. Ἰστέον δὲ ὡς τρίτον ὁ Ναβουχοδονόσορ τὰ Ἱερσόλυμα ἐπόρθησε, πρῶτον μὲν
10 ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει Ἐλιακείμ, ἐν ἔτει πρῶτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας· δεύτερον δὲ, ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ Ἰεχονίου ἀνήλθε καὶ αἰχμαλώτους ἔλαβε σὺν ἑτέροις πολλοῖς Δαυὶδ καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας, ὕψου ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας· τρίτον ὅτε ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Σεδεαίου ἀνεληθὼν τὸν τε ναὸν
15 ἐνέπρησε, κάκεινον τυφλὸν καὶ αἰχμαλώτων ἀπήγαγεν, ἐννεακαιδεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας. Ναβουχοδονόσορ, ὁ Βαβυλωνίων καὶ Ἀσσυρίων βασιλεὺς, ἔτη τεσσαράκοντα τέσσαρα· τοῦτῳ ὄραμα ἰδόντι ὁ προφήτης Δαυὶδ ἐπιλύει· ἔφησε γὰρ τὴν μὲν χρυσοῦν κεφαλὴν εἶναι τοῦ ἀνδριάντος τὴν αὐτοῦ καὶ
20 τῶν αὐτοῦ προγόνων, ἦγουν τῶν Ἀσσυρίων βασιλείων· τὰς ἀργυρέας δὲ χεῖρας δύο τινὰς βασιλεῖς τοὺς τὴν τῶν Μηδων καὶ τῶν Περσῶν βασιλείων καθέξοντας τὴν τῶν Βαβυλωνίων ἀρχήν· ὁ δὲ χαλκός, ἐκ δυσμῶν ἐπαναστήσεσθαι βασιλέα μηνύει, τὸν καὶ τοὺς δύο βασιλεῖς ἐξέλασαντα· τὸν
25 δὲ σίδηρον, τὴν ὕστερον ἐπικρατήσασαν βασιλείαν μηνύει πάσης γενεᾶς, ἦγουν τὴν τῶν Ῥωμαίων· διὸ καὶ αὐτὸς ὁ Δαυὶδ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτιμήθησαν.

Μαροδάχ υἱὸς αὐτοῦ ἐθασίλευσεν ἔτη εἴξ. Βαλτάσαρ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη δ' οὗτος ἀτελής ὢν τοῖς σκεύεσι τοῦ ναοῦ
30 περὶ πότον καὶ μέθας ἐχρήτο μετὰ τῶν αὐτοῦ πλλακῶν· ὅς καὶ ἐν τῷ συμποσίῳ ὄρᾳ σκιὰν χειρὸς γράρουσεν ἐν τῷ τοί-

χω Μανῆ Θεκέλ Φαρές, ἃ μόνος ὁ Δανιὴλ ἠρμήνευσεν εἰπόν·
 ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἐπλήρωσε τὴν βασιλείαν σου.
 καὶ μετ' οὐ πολὺ Κύρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς καὶ Δαρεῖος ὁ τῶν
 Μήδων καὶ ὁ Ἀστυάγης ἐπιστρατεύσαντες καταλύουσι τὴν τῶν
 Βαβυλωνίων ἀρχὴν, καὶ Κύρος μὲν τὴν Βαβυλῶνα ποιησάμε-
 νος ὑπὸ χεῖρα, Περσίδος τε καὶ τῆς ὅλης Ἀσίας ἐβασίλευσε·
 Δαρεῖος δὲ τὴν τῶν Μήδων εἶχεν ἀρχὴν· συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ
 Δανιὴλ, ὅτε ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων βλήθεις ἀβλαβῆς ἔτη-
 φ. 10·ρήθη, καὶ διὰ τιμῆς πολλῆς τῷ Δαρείῳ ἦν.

Τοῦ δὲ Δαρείου τελευτήσαντος, Κύρος τὴν πᾶσαν κατέσχε
 βασιλείαν, συνήρθη δὲ καὶ τῇ γυναικὶ Δαρείου Δαρδάνη· οὗτος
 μετὰ ἐβδομήκοντα ἔτη τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων εἰς
 Βαβυλῶνα, προστάσσει ἐπιστρέψαι τὸν λαὸν εἰς Ἱερουσόλυμα, τὴν
 ἡγεμονίαν χρισάμενος Ζοροβάβελ· ἡ δὲ τῆς ἐλευθερίας αἰτία ἦν
 αὕτη. Κροῖσος ὁ Λυδῶν βασιλεὺς ἐπαρθείς εἰς εὐτυχίαν, ὅτι τὰς
 πλησίον αὐτοῦ ἐπαρχίας ὑπέταξε, καὶ τῷ τεσσαρακαίδεκάτῳ ἔτει
 Κύρου ἀναμαθῶν παρὰ τῶν ἰδίων τὴν Ἀστυάγου ἐπὶ Λυδίαν ἐ-
 πιδρομήν, καὶ ἀγανακτήσας δηλοῦ Κύρω, ἡ παραχωρήσει αὐτῷ
 τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἢ δέξασθαι αὐτὸν πολεμῆσοντα. Ὁ δὲ ταῦ-
 τα δεξάμενος, καὶ προσηύεις τὴν εὐτυχίαν Κροῖσου ἠβουλήθη
 φυγεῖν· ἡ δὲ γυνὴ Δαρδάνη τὰ περὶ τοῦ προφήτου Δανιὴλ αὐτῷ
 ἀνεγνώρισεν, ὡς ἦν διὰ τιμῆς τῷ Δαρείῳ καὶ ἐν πᾶσι πολέμοις
 παρὰ τοῦ προφήτου ἐμάνθανεν εἴτε νικᾷ, εἴτε οὐ, καὶ ὡς γεγη-
 ρακῶς νῦν ἰδιάζει εἰς Μωαβίτιδα γῆν. Ὁ δὲ Κύρος πέμπει
 τοὺς ἄξοντας τὸν Δανιὴλ. Κροῖσος δὲ εἰς Δελφούς πέμψας μετὰ
 πολλῶν δώρων ἐπυνθάνετο εἰ νικᾷ Κύρον καὶ ἐδόθη αὐτῷ χρησμός·

Κροῖσος τὸν Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει. Ὁ δὲ
 προφήτης ἐλθὼν πρὸς τὸν Κύρον, καὶ ἐρωτηθεὶς εἰ νικᾷ Κροῖσον,
 ἀνεβάλλετο εἰπεῖν· καὶ ὁ Κύρος ἀγανακτήσας ἐνέβαλεν αὐτὸν
 εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ ἀβλαβῆ ἰδὼν ἀνήγαγε, καὶ
 προσέπεσεν αὐτῷ λέγων· ἤμαρτον εἰς σέ, ἀλλ' εὕξει τῷ Θεῷ σου

- καὶ εἶπέ μοι· εἰ πολεμήσω Κροίσω. Καὶ ὁ Δανιὴλ εὐχόμενος εἶπεν αὐτῷ· Νικήσ· τὸν Κροίσον καὶ λαμβάνεις αἰχμάλωτον, ὅτι περὶ σοῦ εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου ταῦτα ὅσα γέγραπται. Ἄ καὶ ἀκούσας ὁ Κύρος ἔπεσεν ἐπὶ τοῦς πόδας·
- 10 Δανιὴλ λέγων· Ὕψις κύριος ὁ Θεὸς μου· ἐγὼ ἀπολύσω ἐκ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τὸν Ἰσραὴλ ἵνα λατρεύσωσι τῷ Θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. Καὶ ὀπλισάμενος παρετάξατο τῷ Κροίσῳ. Κροῖσος δὲ ἐπὶ τῷ ἰδίῳ συμφέροντι τὸν χρησμὸν δεξόμενος, ἐξῆλθε μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ τὸν Ἄλυν διαβάς συνέκρουσε Κύρω· καὶ ἠττηθεὶς
- 15 φεύγων συνελήφθη ζῶν, καὶ ἀπώλετο τὸ πλῆθος αὐτοῦ μυριάδες τετρακόσιοι, καὶ ὁ Κύρος αὐτὸν αἰχμάλωτον εἰς Περσίδα ἤγαγε καὶ ἐπὶ ξυλίνου τρίποδος ἐφ' ὕψους δεδεμένον ἐθριάμβευσε· καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἀπέλυσεν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν, Ζοροβάβελ ἡγουμένον αὐτῶν. Πλεῖστοι δὲ αὐτῶν ἐκεῖ κατελειφθήσαν φόβῳ
- 15 τῶν γειτονοῦντων ἐθνῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ πόθῳ ὧν ἐκτήσαντο κτήσεων. Οἱ δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνασθάντες· πάτη σπουδῆ τὸ ταῖχος τῆς πόλεως καὶ τὸν ναὸν ἀνεγειραὶ ἀπήρξαντο· ἀλλὰ μήπω τελειωθέντων τῶν ἔργων, θνήσκει Κύρος κρατήσας ἔτη λά.

- Καμβύσης ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δύο· οὗτος καὶ τὴν Αἴγυπτον
- 20 προσελάβετο· πονηρὸς δὲ ὧν ἀπειργεῖ τοὺς Ἑβραίους τῆς οἰκοδομῆς, ὅτε καὶ τὰ κατὰ Ἰουδίθ καὶ Ὀλοζέρνην ἐγένετο. Ἐπὶ τούτου λόγος ἀκμάσαι καὶ Πυθαγόρῳ τὸν Σάμιον. Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου ἔτη λς'. τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει ἀνελθὼν πρὸς αὐτὸν Ζοροβάβελ διὰ τιμῆς αὐτῷ ἦν, καὶ δεηθεὶς ἄδειαν καὶ χρήματα
- 25 ἔλαβεν εἰς ἀνάκτισιν τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πλεῖστα σκεύη ἱερά· συνέρχονται δὲ τούτῳ τῷ Ζοροβάβελ καὶ ὅσοι εἰς Βαβυλῶνα πρῶην κατελειφθήσαν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἐκ τῆς Γούδα φυλῆς καὶ τῆς Βενιαμίτιδος μυριάδες δύο καὶ ἐξήκοντα καὶ τετρακόσιοι· λεῦτται τέσσαρες καὶ ἑβδομήκοντα· γυναῖκες καὶ
- 30 παῖδες μυριάδες τέσσαρες καὶ ἑπτακισχίλιοι τεσσαράκοντα δύο· εἶχον δὲ καμήλους τετρακοσίας τριάκοντα πέντε καὶ ὑποζύγια

πενταμισχίλια πεντακόσια εἴκοσι πέντε. Καὶ ἀνωκοδομήθη ὁ ναὸς παρὰ Ζοροβάβελ, Σιωσῆ ἀρχιερέως καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἔτει δευτέρῳ τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Ὑστάτου, ὅτε καὶ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη τῆς ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ αἰχμαλωσίας ἐπληρώθησαν.

5

Ἐξέρξης ὁ τούτου παῖς ἔτη εἴκοσι καὶ ὀκτώ, γίνεται δὲ καὶ τῆς πρὸς Ἑβραίους εὐνοίας διάδοχος· ἐπὶ τούτου Ἔσθρας ἦν ἐνδόξως πρωτεύων ὁ σοφὸς ἀρχιερεὺς, ὃς καὶ γνώριμος καταστάς τῷ Ἐξέρξει καὶ αἰτήσας καὶ λαβὼν πλῆθος οὐκ ὀλίγον τῶν ἐναπομεινάντων Ἑβραίων εἰς Βαβυλῶνα κατήλθεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ Νεεμίας τις Ἑβραῖος πλούσιος εἰς Ἱερουσόλυμα ἐπανῆλθε, καὶ χρήμασι πολλοῖς διὰ τάχους τὰ τεῖχη ἀνήγειρε, κάκει γηράσας θνήσκει.

10

Ἄρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ, υἱὸς αὐτοῦ ἔτη τεσσαράκοντα ἔν· ἐπὶ τούτου τὴν Ἑσθῆρ ἱστορεῖται γενέσθαι. Ἐξέρξης ὁ υἱὸς αὐτοῦ, μῆνας δύο. Σογδιανὸς μῆνας ζ'. Δαρεῖος ὁ Νόθος ἔτη ιθ'. ἐπὶ τούτου Δημόκριτος ὁ Αἰδηρίτης καὶ Σωκράτης ὁ Ἀθηναῖος φιλόσοφος, καὶ ἰατρὸς Ἴπποκράτης ὁ Κῆρος.

15

Ἄρταξέρξης ὁ Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος ὁ Μνήμων, ἔτη μβ'. ἐπὶ τούτου Πλάτων ὁ φιλόσοφος ἤκμαζε καὶ Ξενοφῶν.

20

φ. 11. [Ἄρταξέρξης ὁ Ὀγος ἔτη κβ'. ἐπὶ τούτου ἐπαύθη ἡ δυναστεία τῶν Αἰγυπτίων, ἀρχαμένη μὲν ὑπὸ τοῦ τρεῖςκαιδεκάτου ἔτους Γακῶδ τοῦ πατριάρχου, λήξασα δὲ τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τούτου τοῦ Ὀγου, διαρκέσασα ἔτη χίλια ἐξακόσια ἐξήκοντα ἔν. Ἄρσης ὁ Ὀγου ἔτη δ'. Δαρεῖος ὁ Ἀρσάκης ἔτη εζ'. ἐπὶ τούτου Ἀριστοτέλης ἤκμαζε καὶ Σπεύσιππος καὶ Ξενοκράτης οἱ φιλόσοφοι.

25

Ἄλέξανδρος ὁ Μκεδῶν, μετὰ τὸ ἀνελεῖν τὸν Δαρεῖον τοῦτον καὶ καθελεῖν τὴν Περσῶν ἀρχὴν τελείως, ἔτη ὀκτώ, καὶ πρὸ τούτου ἔτη τέσσαρα· ὑπαγόμενος τὴν Ἀσίαν, ὑποτάξας καὶ δουλωσάμενος Ἑλλήνων φυλάς δεκατρεῖς, καὶ βαρβάρων ἔθνη κβ'. ἔτελεύτησε δὲ κατὰ τὴν Βαβυλῶνα ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου

30

εξ'. Μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου διενείμηντο τὰς ὑπαρχθείσας ἐκεῖνῳ χώρας καὶ πόλεις οἱ ἐκείνου στρατηγοὶ καὶ σωματοφύλακες, καὶ τῶν μὲν ἄλλων τῆς Ἀσίας μερῶν ἄλλοι ἐβασίλευσαν, μεθ' ὧν καὶ Συρίας Σέλευκος ὁ Νικάνωρ, Αἰγύπτου δὲ καὶ Ἀλεξανδρείας οἱ Ἀντίοχοι (sic) ἐβασίλευσαν, ὧν πρῶτος Πτολεμαῖος ὁ Ἀγάγος· οὗτος ἐβασίλευσεν ἔτη μ', καὶ ἐκστρατεύσας παρθεὶ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ λείαν πολλὴν καὶ αἰχμαλώτους λαβὼν εἰς Αἴγυπτον ἐπανερχεται καὶ ἠνέσκει. Πτολεμαῖος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Φιλάδελφος ἔτη λθ'. οὗτος τὰς τῶν Ἑβραίων γραφὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα μετήνεγκε διὰ τῶν ὀ ἀνδρῶν, Δημητρίου τοῦ Φαληρέως τῷ πράγματι ἐσπουδακότες, Ἐλεάζαρου τηνηκαῦτα ἀρχιερατεύοντος.

Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης ἔτη εἴκοσι ἐξ' ἐπὶ τούτου Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιρᾶχ ἐγνωρίζετο. Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ ἔτη δεκαεπτά· οὗτος προσέταξε πάντα τὸν ἐν Αἰγύπτῳ αἰχμαλώτων τῶν Ἑβραίων δῆμον ὑπὸ πεντακοσίων ἐλεφάντων οἴνω λιβανωτῶ μεθυσιέντων ἀπορθηρῆναι· εὐξαμένου δὲ τοῦ πλήθους πρὸς τὸν Θεόν, οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἰδίους στρατιώτας καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἐμπηδήσαντες πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἐθανάτωσαν, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι σωθέντες ἀπελύθησαν εἰς τὰ ἴδια.

20 Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανῆς ἔτη εἴκοσι τέσσαρα.

Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ ἔτη λέ. ἐπὶ τούτου Ἀντίοχος ὁ τῆς Συρίας βασιλεὺς ὁ Ἐπιφανῆς τὰ Ἱεροσόλυμα παραλαβὼν, τὰ Ἰουδαίων ἔθιμα συγγέειν ἐπειρᾶτο, ὅτε καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἐπτὰ Μακκαβαίους καὶ τὴν αὐτῶν μητέρα καὶ τὸν διδάσκαλον 25 Ἐλεάζαρον ἐτετέλεσθη.

Ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς Ἰρκανὸς καὶ Ἀριστόβουλος ἱεράτευον, καὶ τῷ μὲν Ἰρκανῷ συνεμάχει τὸ δημοτικόν, Ἀριστοβούλῳ δὲ οἱ ἱερεῖς. Ὀνίας δὲ τις ἱερεὺς δίκαιος, ὃς καὶ δι' εὐχῆς ἀνομβρίαν ἔλυσεν, ἠναγκάζετο περὶ νίκης εὐξασθαι· ὁ 30 δὲ ηὔξατο λέγων, Θεὲ δέσποτα, μήτε τῷ δήμῳ κατὰ τῶν ἱερέων σου, μήτε τοῖς ἱερεῦσι κατὰ τοῦ δήμου σου βοήθει. Καὶ εὐθέως

αὐτὸν ἐλίθασαν· ἡ δὲ θεία δίκη κατ' αὐτῶν παρευθὺ τὸν Πομπή-
 τιον Μάγνον στρατηγὸν Ρωμαίων ἐπήγαγεν, ὃς τὴν πόλιν αὐτῶν
 ἐπύρρησε· τοῦτῳ δέδωκε δῶρον Ἑρκανὸς ἄμπελον χρυσῆν δια-
 κοσίων ταλάντων, τὴν ἀρχιερωσύνην παρ' αὐτοῦ ἐγχειρισθεὶς .

Πτολεμαῖος ὁ Φρούσκων ἔτη ιβ'. Πτολεμαῖος ὁ καὶ Ἀλέξαν- 5
 δρος ἔτη ι. Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη η'. Πτολεμαῖος
 ὁ Διόνυσος ἔτη κθ'. Ὅμοῦ τὰ τῶν Πτολεμαίων ἔτη σνή.
 Κλεοπάτρα θυγάτηρ τοῦ Πτολεμαίου τούτου ἔτη κβ'. τῷ τε-
 τάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτῆς κατελύθη ἐν Ρώμῃ ἡ ὑπατεία,
 καὶ γέγονεν αὐθις μοναρχία, Γαβίου Ἰουλίου Καίσαρος πρώτου 10
 τὴν ἀρχὴν ἐαυτῷ περιθεμένου, ὅτε δὴ καὶ Διόδωρος ἤμαξεν ὁ
 ἱστορικός. Τῆς γοῦν Κλεοπάτρας τέσσαρα μόνον ἔτη ἐπὶ τῆς βα-
 σιλείας λογιστέον, τὰ δὲ λοιπὰ δέκα καὶ ὑπὸ, εἰ καὶ ἐν τῇ
 οικείᾳ γῶρᾳ ἤρχεν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐπεὶ μετὰ τὴν ἀνάρρησιν
 Ἰουλίου, τῇ μείζονι ἀρχῇ προσθετέον ὡς πάντα ὑποταξάσῃ καὶ 15
 αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον .

Ἐνταῦθα καλὸν τὴν ἱστορίαν ἀναποδίσαντα περὶ τῶν Ρω-
 μαίων διαλαθεῖν ὅθεν ἔλκουσι τὰς τοῦ γένους πηγὰς· ἔχει δὲ
 οὕτως. Αἰνεῖται ὁ Φρύξ μετὰ τὴν τῆς Τροίης ἄλωσιν, φεύγων
 τὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Φρυγίας βασιλέα Ἀντήνορα, ἐξώρμησεν εἰς 20
 Ἰταλίαν πρὸς Λατίνον τὸν Τηλέφου υἱόν, καὶ σὺν αὐτῷ πολε-
 μήσας Ρουστύλοις ἠττήθη, ὁ δὲ Λατίνος ἐν τῷ πολέμῳ ἐσφά-
 γη· ὕστερον δὲ λαβὼν βοήθειαν παρὰ Εὐάνδρου καὶ τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ Πάλαντος, οἰκούντων ἐν Ἰταλίᾳ παρὰ κόμην Βαλεντίαν,
 καὶ συμμίζας Ρουστύλοις, ἐνίκησεν αὐτούς, ἀνελὼν καὶ τὸν βα- 25
 σιλέα αὐτῶν Τύρνον, καὶ γαμει τὴν θυγατέρα Λατίνου Λαθινίαν
 Διδῶ, καὶ ἀπέθετο ἐκεῖ τὸ Παλάδιον ξύανον, καὶ κρατεῖ ἔτη τρία .

Ἀσκανῖος ὁ ἀπὸ Κρσεύσης θυγατρὸς Πριάμου υἱὸς αὐτοῦ,
 φ. 11' ἔτη λή. καὶ κτίζει καὶ αὐτὸς μεγάλην πόλιν, ἣν καὶ ὠνόμασεν 30
 Ἀλβανίαν, ἐν ἣ καὶ τὸ Παλάδιον ἀπέθετο καὶ τὴν βασιλείαν
 κατέθετο .

- Σιλβίος, ἕτερος υἱὸς Αἰνείου ὁ ἄπὸ Ἀθβανίης τῆς θυγατρὸς Λατίνου, ἔτη κθ'. Αἰνεΐας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη λά. Λατίνος ἔτη μδ'. Αἴλβας ἔτη νζ'. Ἄπυτος, ἔτη κς'. Κάπυς ἔτη κθ'. Κάρπεντος ἔτη ιγ'. Τιβέριος ἔτη ή. Ἀγρίππας ἔτη μά. Ἀρεάκουλος ἔτη
- 5 ιθ'. Ἀβέντιος ἔτη λ'. Προκανὸς ἔτη κγ'. Ἀμούλιος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη μβ'. Οὗτος Νομήτορα τὸν πρῶτον ἀδελφὸν ἀπωστάμενος, ἀνοσίως ἐβασίλευσε, καὶ ὁ Νομήτωρ ἡσύχως ἐβίον ἐν τοῖς ἰδίοις κτήμασιν, οὐ καὶ περιεφρόνει ὁ Ἀμούλιος ὡς ἀργεῖον· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Ἦγεστον ὑφορώμενος δολοφονεῖ, τὴν δὲ ἀδελφὴν
- 10 Ἦγέστον Ρέαν Σιλβίαν τὴν καὶ Ἑλίαν ἰσρέικν ἐποίησε τοῦ Ἄρεως, ἥτις καὶ ὑπὸ στρατιώτου φηραρεῖσα δίδυμα ἔτεκε βρέφη. Τούτου γνωσθέντος Ἀμουλίῳ, αὐτὴ μὲν εὐθὺς καθείρθη εἰς βάσκαν, τὰ δὲ βρέφη τοῖς τοῦ ποταμοῦ Θύμβριδος ρεύμασιν ἀπερρίφθη. Ρῶμος ἦσαν καὶ Ρῆμος αὐτοῖς τὰ ὀνόματα. Χει-
- 15 μῶνος δὲ ὄντος καὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦς πλησίον τοπούς ἐπικλύσαντος, εἶτα τοῦ ὕδατος ὑποχωρήσαντος, εὐρέθη τὰ βρέφη ἐπὶ ξηρᾶς ἐγγὺς ἰερού Πανός. Λαυρεντία δὲ τις βοσκουτα ποιμνιον ἰδοῦσα τὰ βρέφη ἤρπασε καὶ ὡς ἴδια ἐξέθρεψεν· ἃ καὶ ἀνθρωθέντα, οὐ μικρᾶς τόλμης ἤπτοντο, τῇ ἰσχύϊ θηροῦντες, καὶ λη-
- 20 ζοντες τοὺς τῶν γειτόνων ἀγρούς. Ἐν μιᾷ οὖν συνέβη τὸν Ρῆμον ἀτακτοῦντα συσχεθῆναι ὑπὸ Νομήτορος, ὃν εἰς ἐξέτασιν ἀγαγὼν, καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ νέου ὀρθὸν οὐκ ἔφερε κολάζειν, ἠ γὰρ φύσις τὸ ἴδιον αἶμα ἠλέει, καὶ μάλιστα εἰπόντος τοῦ Ρῆμου ἔχειν καὶ ἀδελφὸν ὁμότοκον· τοῦτο ἀκούσας Νομήτωρ, καὶ εἰς
- 25 ἔννοιαν ἐλθὼν τῆς ἐκθέσεως τῶν παιδῶν, κλειταὶ Σταίφυτον καὶ Λαυρεντίαν τὴν αὐτοῦ γαμετὴν, οἷς καὶ κοινολογησαμένου, τὸ λανθάνον ἠ τύχη ἐξέφηνε. Καὶ εὐθὺς ἀπέλυσε τὸν Ρῆμον, συγγνώμην δῆθεν δοὺς τῇ νεότητι· εἶτα ἐξέφηνε τοὺς νέους τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Σιλβίας ὑπάρχειν τέκνα, ἥτις δεσμοῖς καὶ βα-
- 30 σάνοις καθείρκετο· ἃ καὶ μαθόντες οἱ παῖδες καὶ τινὰς προσεταιρισάμενοι ἄφνω εἰσπηδῶσιν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὸν μὲν

Ἀμούλιον κατασφάττουσι ξίφει, τὸ δὲ κράτος τῶν Ἀλθανῶν τῷ πάππῳ Νομήτορι καὶ τῇ μητρὶ Σιλβία παραδεδώκασι.

Νομήτωρ ἐβασίλευσεν ἔτη δύο. Ρῶμος καὶ Ρῆμος οἱ ἀδελφοὶ ἔτη λ'. καὶ ἑπτά. Οὗτοι ἔχοντες πόθον τῆς κώμης Βαλεντίας καὶ τοῦ ἱεροῦ Πανὸς περὶ τὸ ρεῖθρον τοῦ Θύμβριδος· τὸ διαφυλάξαν 5 αὐτούς, ἐτείχιζον πόλιν σὺν τάχει, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ Καπετωλίου, ἔνθα ἦν ἡ κεφαλὴ Ἰλίου γίγαντος, πάλαι δριμύ θλέπουσα, ὡς θρόμβου αἵματος ἔτι ὄντος ἐν αὐτῷ· τοῦ δὲ Ρώμου ἐπὶ τούτῳ ταρασσομένου σὺν παντὶ τῷ πλήθει, μάντις τις ἔπαυσεν αὐτούς τῆς δειλίας, εἰπὼν ἐπικρατήσειν τὴν πόλιν ὅλης τῆς 10 γῆς, ὃν τρόπον ὑπερέχειν τὴν κεφαλὴν ὄλου τοῦ σώματος· καὶ εἰς εὐθυμίαν ἐλθόντες ἤρξαντο κτίζειν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς αὐτῆς κεφαλῆς· πρῶν δὲ πολίχνην ὑπῆρχε μικρότατον τοῦνομα Παλάντιον, ὅπερ Πάλας υἱὸς Εὐάνδρου ἔκτισεν οὖσαν κώμην Βαλεντίαν· καὶ συνήθροισεν οἰκήτορας, οἳ καὶ προθύμως συνήρχοντο, 15 διὰ τὸ ἄσυλον· ἐπέτρεπε δὲ ἕκαστον φέρειν τῆς ἰδίας χώρας γῆν ὥστε ἐπιποθεῖν ὡς ἰδίαν πατρίδα. Λαθῶν δὲ σάλπιγγα Ρῶμος, καὶ ἀναβάς εἰς ὕψος, πάσης τελευτῆς ἠγησάμενος, τὸ τῆς πόλεως ἐξεβόησεν ὄνομα πολιτικόν, Ρώμη, ὅθεν καὶ Ρωμαῖοι ἐκλήθησαν. 20

Μετὰ τοῦτο ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμάλεως περιῆλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ταῦρον ὡς ἄρρενα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου ἔχων πλευράν, τὴν δὲ θήλειαν δάμαλιν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως μέρος, ἐφ' ᾧ τοὺς μὲν ἄρρενας τοῖς ἔξω γενέσθαι φοβερούς, τὰς δὲ 25 θηλείας τοῖς ἔνδον γονίμους. Καὶ βῶλον λαθῶν ἔξωθεν ἐπὶ τὴν πόλιν ἠκόντισεν, οἰωνισάμενος διὰ πικρῶς ἐκ τῶν ἐξῶθεν αὐτὴν ἐπαυξέσθαι· καὶ τὸν βασιλικὸν οἶκοι Παλάντος Παλάντιον λεγόμενον ἀνενέωσε, καὶ μέγιστον ναὸν τῷ Διὶ κτίσαντες, Καπετώλιον ἐκάλεσαν ρωμαῖστὶ, ὃ ἐστὶ Κεφαλὴ τῆς πόλεως· καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπὸ Σιλβίας ἀγχιγόντες αὐτόθι ἀπέθεοντο. 30

Εἰς διαφορὰς δὲ καὶ ἔχθρας ἐλθόντες οἱ ἀδελφοὶ κακῶς

διήγον, ὅθεν καὶ ἀνεῖλε τὸν Ρῆμον ὁ Ρῶμος· καὶ ἔκτοτε οὐκ ἐπαύετο σειομένη πᾶσα ἡ πόλις, καὶ ὁ δῆμος ἐστασιάζε, καὶ πόλεμοι ἐμφοῦλοι ἐγίνοντο, ἐρ' ᾧ καὶ ἀθυμοῦντο; Ρῶμου καὶ τὴν τοῦ ἀδελροῦ σφαγὴν αἰτίαν γενέσθαι τῶν τηλικούτων

5 χαλεπῶν ἐπιγόντο; διὰ τινος, καὶ ὡς εἰ μὴ συγκαλήτη | τῷ φ. 12.

Ρῶμω ὁ Ρῆμος; ἐπὶ τῷ βασιλικῷ θρόνῳ, οὐ παύσεται τὰ κακὰ· εὐθύς χρυσοῦν ἀνδριάντα τοῦ Ρῆμου κατασκευάσα; ἐνέθηκε τῷ θρόνῳ ἔνθα ἐκάθητο, καὶ οὕτως τὸν ὑπόλοιπον διήξε χρόνον συγκαθημένης αὐτῷ τῆς τοῦ ἀδελροῦ στήλης, καὶ τὰ κακὰ

10 ἐπαύθη· ἀλλὰ καὶ δημηγορεῖν βουλόμενος καὶ γράσειν, ἐκελεύσαμεν, καὶ κελεύομεν ἔλεγέ τε καὶ ἔγραψεν, ὅπερ ἔθιο; ἕως τῆς δεῦρο ἐκράτησεν.

Οὗτος; πρῶτος κτίζει ἱππικὸν ἐν τῇ Ρώμῃ· ὁρῶν γὰρ τὸ σύμπαν τῆς πόλεως πλήθος μιᾶ; ὃν γνώμας στασιάζον ἐπ'

15 αὐτῷ, ἐπενοήσατο διὰ τοῦ ἱππικοῦ τὰς αὐτῶν γνώμας διακριῆσαι εἰς δύο, καὶ τοὺς μὲν τῷ ἐνὶ προσκειμένους, τοὺς δὲ τῷ ἐτέρῳ, μηδέποτε πρὸς ἀλλήλους ὁμονοεῖν. Ἐποίησεν οὖν τὸ ἱππικὸν εἰς τεσσαρα μέρη τοὺς ἀγωνιζομένους διελὼν, εἰκόνα τῶν τεσσάρων στοιχείων, γῆς, θαλάσσης, ἀέρος, πυρός, ἀπονείμας ἐκάστω

20 χρώματι τὸ ἑαυτοῦ στοιχεῖον, τῷ πρασίῳ τὴν γῆν διὰ τὸ χλωῶδες, τῷ βενέτῳ τὴν θάλασσαν διὰ τὸ βενετίζειν αὐτὴν, τῷ λευκῷ τὸν ἀέρα διὰ τὸ λαμπρὸν, τῷ δὲ ρουσίῳ τὸ πῦρ διὰ τὸ πυρῶδες. Τυποῖ δὲ διὰ μὲν τῶν θυρῶν τῶν δώδεκα τοὺς οἴκους τοῦ ζωδικκοῦ κύκλου, διὰ δὲ τοῦ τέλματος τὴν γῆν πᾶσαν, διὰ

25 τοῦ εὐρίπου τὴν θάλασσαν· καὶ διὰ μὲν τοῦ ἐπὶ τὰς θύρας καμπτοῦ, τὴν ἀνατολήν, διὰ δὲ τοῦ ἐπὶ τὴν σφενδόνην, τὴν δύσιν, καὶ διὰ τῶν ἐπτὰ σπαθίων, τὸν δρόμον τῶν ἐπτὰ πλανητῶν. Καὶ ἀπετέλεσεν ἄρμασι τετραπῶλοις τὸ ἱπποδρόμιον.

Νουμᾶ; Πούπλιος ἔτη μγ'. οὗτος πρῶτος νόμισμα ἀπὸ χρυσοῦ

30 ἐχάραξε, καὶ ἀπὸ ἀργύρου ἀργύρια, καὶ ἀπὸ χαλκοῦ ὀβολὸν, ὃν καὶ νομμὴν καλεῖσθαι ἐκέλευσε.

Ἄγχος Ὀστίλιος ἔτη λβ'. Ἄγχος Μάρκιος, ἔτη κδ'. Πρίσκοις Ταρκύνιοις ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτώ, Σερβίλιος Τούνιος, ἔτη τεσσαράκοντα ὀκτώ. Ταρκύνιος Σούπερβος ἔτη κδ'.

Τούτου υἱὸς Ἀράδιος ἐρασθεὶς Λουκρετίας τῆς θυγατρὸς Γουριγίνου τοῦ συγκλητικῆς, γαμετῆς δὲ Κολλατίνου, εἰς ὕβριν ἐξεβιάσατο, ἢ δὲ ἀγχόνῃ ἐαυτὴν ἀναίρει· ὁ μαθὼν ὁ πατήρ, καὶ αὐτὸς ἐαυτὸν ἀναίρει. Κολλατίνος δὲ πρὸς ἐπιβουλήν ἀνίσταται Ταρκυνίου ἅμα Ἰουνίῳ Λεύκῳ τῷ Βρούτῳ, ἀνδρὶ νουνεχεῖ, ὃς τὸν χρόνον τῆς βασιλείας Ταρκυνίου μωρίαν μετήρχετο, τῷ πάθει τὴν ἄνοιαν ὑποκρινόμενος, καὶ πάντας ἀνέπεισεν ἐξελεῖν τὸν τύραννον, καὶ τὸν δῆμον πρὸς στάσιν ἀνήγαγε. Ταρκυνίου δὲ ποτε ἐξεληθόντος τῆς πόλεως, ὁ Βρούτος καὶ ὁ Κολλατίνος εἰς τυραννίδα διηγέρθησαν, πείσαντες τὴν σύγκλητον καὶ τὸν στρατὸν μὴ δέξασθαι τοῦ λοιποῦ βασιλέα Ταρκύνιον. Καὶ ὁ Ταρκύνιος λάθρα πέμψας ὑπενόθευσε τὸν τοῦ Βρούτου υἱὸν καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ προδοῦναι παρέπεισε. Βενδίκιος δὲ δοῦλος τοῦ Βρούτου, ταῦτα τῷ δεσπότη ἀνήγγειλεν· ὁ δὲ συνέσχε τὸν υἱὸν, καὶ ὁμολογήσανται ἐν μέσῳ τῆς Ρώμης ἐφόνευσε. Τότε ἡ σύγκλητος ἐγγράφως τὸν Ταρκύνιον ἀπεκήρυξε, καὶ ἡ γερουσία εἶπεν ἐκεῖνον τὴν ἀρχὴν λαβεῖν ὅστις ἂν πρῶτος φιλήσῃ τὸ τῆς μητρὸς στόμα· οὗτος γὰρ ἔσται ὑπάτος. Καὶ πάντων δραμόντων ἐπὶ τοῦτο, κύψας ὁ Βρούτος τὴν γῆν κατερίλησε καὶ τῆς ὑπατείας ἔτυχεν· ἔλαθε δὲ καὶ τὸν Κολλατίνον κοινωόν, καὶ διώκουσιν τὴν πολιτείαν ὡς ὑπατοὶ προχειριζόμενοι ἄρχοντας κατὰ δοκιμασίαν, μὴ εἶναι τοῦ λοιποῦ βασιλεῖς ἐν Ρώμῃ νομοθετήσαντες, ἀλλ' ἐκάστῳ χρόνῳ δύο ἀπὸ τῆς συγκλήτου προκρίνεσθαι, καὶ τούτους ὡς ὑπάτους ἄρχειν καὶ διοικεῖν τὰ πάντα, ἐπὶ δέφρων φερομένους μετὰ βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ δορυφορίας.

Ὁ δὲ Ταρκύνιος ἐξῶ θνήσκει. Τούτους τοὺς ὑπάτους ἐθέσπισαν καὶ νόμους γράφειν, καὶ πολέμους διοικεῖν. Πολλῆς δὲ συγχύσεως τοῦ δήμου γενομένης περιετρονοῦντο οἱ ἄρχοντες· ὄθην

καὶ δέκα ἀνδράσι τὴν ὅλην τῆς πολιτείας φροντίδα δεδώκασιν. Ἰσπερον δὲ χιλιάρχοι τῶν πραγμάτων ἡγοῦντο. Εἶτα πεντατίαν ἀνορχία ἦν, καὶ τὰ πράγματα ἐδυστύχει. Καὶ λοιπὸν τρεῖς νομοθέτας καὶ δικαστὰς προβλήθησαν συμβέβηκεν· εἴθ' οὕτως

5 ἤρρεσεν αὐτοῖς προστήσασθαι τὸν καλούμενον δικτάτορα, ᾧ καὶ ἦσαν [πάντα τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα, χωρὶς στέφους. Τῶν 7. 12·

δὲ τῆς πόλεως ἀρχῶν ὁ ὑπάτος ἐκράτει, καὶ τοὺς ὑπάτους ὁ δικτάτωρ προσβάλλετο· καὶ εἰς τρεῖς μοίρας τὰ τῆς ἀρχῆς διηρέθη, εἰς ὑπάτους, εἰς τὸν τῆς πόλεως ὑπαρχον, καὶ τὸν δῆμον.

10 Καὶ οἱ μὲν ὑπάτοι τοὺς πολέμους διώκουν, ὁ δῆμος ἐστρατεύετο, οὗ δὲ ὑπαρχος τὴν πόλιν ἐρύλατταν.

Οὕτω διωκοῦντο τὰ τῶν Ρωμαίων ὑπὸ ὑπάτων ἔτη υξδ', ἕως Ἰουλίου Καίσαρος δικτάτωρος καὶ τριουμβιράτορος· αὐτὸς δὲ τυραννήσας ἐκράτησε τῆς Ρώμης πρῶτος.

15 Γάβ' Ἰούλιος Καῖσαρ ἔτη δ', μῆνας ἡ' ἀπὸ δὲ τῆς κτίσεως Ρώμης ἕως τῶν ὑπάτων ἐπὶ ἐξ' ἑκκόσις ἔτη μηδὲν μέγα κτησαμένων τῶν Ρωμαίων, εἰ μὴ μέρος τι τῆς Ἰταλίας ποιησαμένων ὑφ' ἑαυτοῦ· οὗτος πᾶσαν Λιβύην καὶ τοὺς ἑσπερίους Ἴβηρας καὶ τοὺς πλείους τῶν Ἑλλήνων ἐκτίσαστο, καὶ τὸν Αἰγύπτου

20 βασιλέα Πτολεμαῖον, τὸν καὶ Διόνυσον, ἐν πολέμῳ διέφθειρε, καὶ Κλεοπάτραν τῆς Ὑγατρί ἐκείνου τὴν βασιλείαν παρέδωκε, φόρου τελεῖν ὑποσχομένη Ρωμαίοις. Ἀλλὰ φθονηθεὶς ὑπὸ τῆς συγκλήτου, ἐν μέσῳ τῆς ἀγορᾶς ἐσπράγη ὑπὸ Κασίου καὶ Βρούτου.

Αὐγούστος Ὀκταβίος, ἀνεψιὸς Ἰουλίου, ἔτη νς', μῆνας εἷ·

25 τούτῳ συνάρχειν ἤρθησαν Ἀντωνίος τε ὁ ἐπ' ἀδελφῆ αὐτοῦ Ὀκταβίᾳ γαμβρὸς, καὶ Λεπίδιος ὁ στρατηγός. Ἀλλὰ Λεπίδιος μὲν τῶν ἑσπερίων ἀρχῶν, καὶ καταφρονήσας τῶν ἐν Ρώμῃ, καὶ τοὺς φόρους νοσπρισάμενος τάχιον ὑπὸ Αὐγούστου διαφθείρεται. Ἀντωνίος δὲ, τῆς Κλεοπάτρας βουλευθείσης ὕπλα κατὰ

30 Ρωμαίων κινεῖν καὶ στρατὸν συναθροίζούσης, πέμπεται κατ' αὐτῆς σὺν πολλῇ δυνάμει στρατοῦ· ὃς τὴν Κλεοπάτραν ἰδὼν

καὶ τῷ ἔρωτι ταύτης ἀλούς, τὸν πόλεμον διαλύσας ἐκυτῷ ταύτην συνάπτει. Καὶ βουλῇ τῆς συγκλήτου καὶ Αὐγούστου Καίσαρος τὴν ὅλην Αἴγυπτον καὶ τὰ τῆς Ἀνατολῆς μέρη εἰς οἰκείαν κατέσχεν ἀπόλαυσιν. Ἀλλὰ τῷ τῆς Κλεοπάτρας ἔρωτι τοὺς τῆς Ὀκταβίας, ἔρωτας ἀτιμάσας καὶ ταύτην ἀτίμως πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐκπέμψας, καὶ πλῆθος στρατοῦ καὶ πλοῖα μυρία συναγαγὼν ὤρμησε σὺν τῇ Κλεοπάτρᾳ κατὰ Ρώμης. Ὁ δὲ Αὐγουστος δύναμιν ἐξ Ἴταλίας ἠθροικῶς καὶ συμμίζας ἐξαρνήσει σὺν τῇ Κλεοπάτρᾳ, καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν ὑποτελεῖς Ρωμαίοις πεποίηκεν, ἔτει τεσσαρεσκαίδεκάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. 5 10

Οὗτος ἀπελθὼν ἐν τῷ μαντεῖῳ ἠρώτησε, τίς μετ' ἐμὲ βασιλεύσει τῆς Ρωμαϊκῆς πολιτείας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ χρησμός ἀπὸ τῆς Πυθίας :

Παῖς Ἑβραῖος κέλεταί μοι θεός μακάρεσσιν ἀνάσσων

τόνδε δόμον προλιπεῖν καὶ ὁδὸν αὔθις ἰκέσθαι·

λοιπὸν ἄπιθι ἐκ θυμῶν ἡμετέρων .

Καὶ ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς τοῦ μαντείου, καὶ εἰς τὸ Καπετώλιον ἐλθὼν, καθὼς Τιμόθεος συνεγράψατο, βωμὸν ἕστησεν ὑψηλόν, ἐν ᾧ ἐπέγραψε Ρωμαϊκαῖς γράμμασιν· ὁ βωμὸς οὗτός ἐστι τοῦ πρωτογόνου Ἰεσοῦ. Οὗτος ἀποθνήσκων πρὸς τὴν σύγκλητον ἀπιδὼν εἶπεν· τὴν Ρώμην πηλίνην παραλαβὼν, λιθίην ὑμῖν καταλιμπάνω. 15 20

Ἐν δὲ τῷ τεσσαρακοστῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Αὐγούστου, λδ' δὲ τῆς βασιλείας Ἡρώδου βασιλέως τῶν Ἰουδαίων, ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτει βρ', μηνὸς δεκεμβρίου εικοστῆ πέμπτη, γενᾶται τὸ κατὰ σάρκα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ τῆς ἀγίας Παρθενοῦ ἐν Βηθλεὲμ. Ἰστέον δὲ ὅτι μετὰ τὴν Ἀντιόχου τῶν Ἱεροσολύμων ἄλωσιν καὶ τῶν τειχῶν πάλιν καθαίρεσιν, μετὰ τὴν ἐκ Περσῶν τῶν Ἰουδαίων ἐπάνοδον καὶ δευτέραν ἀνοικοδομήν, ἔτει τετρακοσιοστῷ, στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγων ὑπ' αὐτοῦ καταλειφθέντων εἰς φρουράν καὶ στρατηγῶν, ἠναγ- 25 30

κάζοντο πάντες οἱ Ἰουδαῖοι τὸν θεὸν καταλιμπάνειν καὶ εἰ-
 δωλολατρεῖν καὶ ἐλληνίζειν. Ἐν τοιοῦτοις τῶν Ἑβραίων ἐξετα-
 ζομένων, Ματθίας τις ἱερεὺς Ἀσσυρωναίου τῆς Ἰούδα φυλῆς,
 5 πληθος πολὺ συναθροίσας καὶ ζήλου θεοῦ πλήρης γεγονώς,
 ἐπανάσταται τοῖς τοῦ Ἀντιόχου στρατιώταις καὶ κατὰ κράτος
 νικά, καὶ τοὺς ἐλληνίσαντας Ἰουδαίους πάντας φρονεῦει, καὶ κρα-
 τεῖ ἔτη δύο· καὶ μετὰ θάνατον οἱ παῖδες αὐτοῦ, πέντε δὲ ἦσαν,
 κατὰ διαδοχὴν διεδέξαντο, ὀνόματα τούτοις Ἰούδας, Ἐλεάζαρος,
 Γωάννης, Ἰωνάθης καὶ Σίμων· ὧν ὁ μὲν Ἐλεάζαρος καὶ Ἰωάννης
 10 ἰδιωτεύοντες ἐν πολέμοις ἐτεθνήκεσαν, Ἰούδας δὲ ἄριστος ἡγε-
 μῶν ἀναδειχθεὶς τῶν Ἰουδαίων, ἐκ τῶν πολεμίων πάντων τὸ
 ἴδιον γένος ἠλευθέρωσε, καὶ χρόνους οὐκ ὀλίγους ἄρξας θνή-
 σκει· καὶ τούτου τὴν ἡγεμονίαν ὁ ἀδελφός Ἰωνάθης διαδέχε-
 13 ται· καὶ μετ' αὐτὸν εἰς τὸν Σίμωνα ἡ ἀρχὴ μεταβαίνει. Καὶ
 15 τοῦτον ὁ υἱὸς Ἴρκανὸς διαδέχεται, ὅς καὶ Ἰωάννης ἐκκληῖτο·
 παῖδων δὲ τριῶν αὐτῷ γεγονότων, Ἀλεξάνδρου, Ἀριστοβούλου
 καὶ Ἀντιγόνου, μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον ὁ Ἀλεξάνδρος
 βασιλεύει τῶν Ἰουδαίων· καὶ αὐτὸς δὲ δύο υἱοὺς ἔτεκεν, Ἴρ-
 κανὸν καὶ Ἀριστόβουλον· οὗτοι διμερίσαντο τὴν ὅλην ἡγεμο-
 20 νίαν εἰς ἱερωσύνην καὶ βασιλείην, ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησαν ἄρχειν
 εἰρηνικῶς· ὅθεν ὁ μὲν ὑπὸ Πομπηίου αἰχμαλώτως εἰς Ῥώμην
 μετὰ γυναικὸς καὶ παίδων ἀπήχθη, Ἴρκανὸς δὲ ἐν Ἱεροσο-
 λύμοις βασιλεύων ἀπώλετο. Ἀριστόβουλος δὲ δύο παῖδας ἄρ-
 25 ρενας ἔτεκεν, Ἀλέξανδρον καὶ Ἀντίγονον, οἳ καὶ ἰδιωτεύοντες
 ἔτι σὺν τῷ πατρὶ ἐσφάγησαν. Ἔσχεν ὁ Ἀριστόβουλος καὶ θυ-
 γατέρα Μαριάμνην, ἣν πρὸς γάμον λαμβάνει Ἡρώδης ὁ Ἀν-
 τίπατρος, βασιλεὺς ὑπὸ Λυγούστου Καίσαρος ἀποδειχθεὶς Ἰου-
 30 δαίων μετὰ Ἴρκανόν, μεθ' ἧς δύο υἱοὺς ἔσχε βασιλεῖς, Ἀλέ-
 ξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον· εἶχε δὲ καὶ πρὸ τῆς βασιλείας ἐ-
 τέραν γυναῖκα, Δωρίδα ὀνόματι, μεθ' ἧς πρωτότοκον ἐποίησε
 τὸν Ἀντίπατρον, ἀλλὰ κακὸς ὧν καὶ τὴν Μαριάμνην κτείνει

καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς υἱοὺς, Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον, πρὸς τούτοις καὶ τὸν Ἀντίπατρον· ἔγημε δὲ καὶ ἑτέρας γυναῖκας, καὶ υἱοὺς ἔτεκε, Φίλιππον μὲν καὶ Ἡρώδην τὸν ἀποκεραλίσαντα τὸν ἅγιον Ἡρόδρον Ἰωάννην, ἐκ Κλεοπάτρας, ἕτερον δὲ Ἡρώδην ἀπὸ Μαριάμνης ἄλλης, θυγατρὸς ἀρχιερέως Σίμωνος, Ἀντίπαν δὲ καὶ Ἀρχέλαον καὶ Ὀλυμπιάδα ἐκ Μαλθακῆς, καὶ ἐκ Παλλάδος Φασάηλον, Ῥωξάνην τε ἐκ Φαίδρας, καὶ ἐξ Ἐλπίδου Σαλώμην. Ἀλέξανδρος δὲ πρηνὴ σφαγῆναι ὑπὸ τοῦ πατρὸς δύο παῖδας ἔτεκε, Τιγράνην καὶ Ἀλέξανδρον· ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀριστόβουλος, Ἡρώδην τὸν γεγονότα βασιλέα Χαλκίδος, Ἀριστόβουλον, Ἀγρίππαν τὸν γεγονότα βασιλέα, Μαριάμνην καὶ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου καὶ Ἡρώδου τῶν ἀδελφῶν καὶ υἱῶν τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἡρώδου. Ἀγρίππας δὲ ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἐγέννησεν Ἀγρίππαν, καὶ αὐτὸν βασιλεύσαντα Χαλκίδος, καὶ Βερενίκην ἐφ' ἧν Παῦλος ὁ ἀπίστολος ἀπελογήσατο, πρὸς δὲ καὶ Δρουσίαν καὶ Μαριάμνην. Ἡρώδης δὲ ὁ βασιλεὺς Χαλκίδος καὶ ἀδελφὸς τοῦ πρώτου Ἀγρίππα Βερνικιανὸν καὶ Ἰρκανὸν καὶ Ἀριστόβουλον ἔτεκεν υἱοὺς.

Τιβέριος ἔτη κβ', μῆνας πέντε, ὅς ἦν γέρον. τούτου τῷ πεντεκαίδεκάτῳ τῆς βασιλείας ἔτει ἤρξατο διδάσκειν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, τριακονταετῆς γεγονώς καὶ ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθεὶς, ἐν δὲ τῷ ὀκτωκαίδεκάτῳ τῆς Τιβερίου βασιλείας, καὶ τριακοστῷ τρίτῳ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, τὸν διὰ σταυροῦ θάνατον κατεδέξατο ὡς ἄνθρωπος, ὡς δὲ θεὸς τριήμερος ἀνέστη καὶ τοῖς ἀποστόλοις μετὰ σώματος ἐμφανισθεὶς διαφύρω· ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα, ὁρώντων αὐτῶν, εἰς οὐρανὸς ἀνελήφθη.

Τιβέριος δὲ οὐ ταχέως τοὺς ἄρχοντας τῶν χωρῶν αὐτοῦ ἤθελε μεριστᾶν, ρεῖδοι τῶν ὑπηκόων, παροιμῶν λέγων, τῶν ἐπικαθημένων μυῖων τοῖς ἔλκεσι καὶ τοῦ θελήσαντος ἀποσοβῆσαι ταχύτας κωλυόντος ὑπὸ τοῦ ἠλωμένου εἰπόντος, ἵνα

μη ἄλλαι διψῶσαι αἵματος ἐπέλθοιεν. Οὗτος ἀκούσας τὰ περὶ Χριστοῦ, ἠθέλησε διὰ βασιλικοῦ τύπου ἀναγορευθῆναι τοῦτον θεόν, ἀλλ' ἐκωλύθη παρὰ τῆς συγκλήτου. Τὸν μέντοι Πιλάτον δι' ἐγκλήσεως Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς εἰς Ρώμην μεταπεμ-
 5 ψάμενος ἤγαγε, καὶ εἰς τόσῃν περίστασιν ἐνέβαλεν ὡς αὐτὸν διαχειρίσασθαι· οἱ δὲ φασιν εἰς ἄσκὸν βόειον αὐτὸν ἐμβληθέντα νεόδαρτον μετὰ ἐχίδνης καὶ ἀλέκτορος καὶ πιθήκου, καὶ εἰς καῦσιν ἡλίου τεθέντα, οὕτως ἀποκτανθῆναι· ἕτεροι δὲ ὅλον αὐτὸν εἰρήκασιν ἐκδαρῆναι ὡς ἄσκόν.

10 Οὗτος ὁ Τιβερίος τοῖς ἄρχουσι τῶν πόλεων ἔγραφεν, ὅτι καὶ ἂν τι παρὰ τοὺς νόμους γράρων διακελεύωμμι ὑμῖν, μὴ ἀκούετε αὐτῶν ὡς κατὰ λήθην γραφομένων.

Γάϊος υἱὸς Γερμανικοῦ καὶ Ἀγριππίνας, Τιβερίου δὲ υἱω-
 νός, ἔτη τρία, καὶ μῆνας ὀκτώ, ὅς ἀσελγέστατος ὢν, ἐπιβου-
 15 λευθεὶς παρὰ τῆς συγκλήτου ἐν τῷ παλατίῳ κατασφάττεται μετὰ γε τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, ὧν ἐτῶν τριάκοντα ἐννέα.

Κλαύδιος ἔτη ἑγ', μῆνας θ', ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ πατρὸς Γαίου· οὗτος δειλὸς ὢν, τοὺς προσιόντας ἐκέλευεν ἐρευνᾶσθαι μὴ τι
 20 ξιφίδιον ἔχωσι, καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις ὠπλισμένοι αὐτῷ παρειστήκεισαν· φαρμαχθεὶς δὲ παρὰ τῆς γαμετῆς Ἀγριππίνας θνήσκει.

Νέρων ἔτη ἑγ', καὶ μῆνας η'· οὗτος ὑπερέβαλε ταῖς ἀσελ-
 γείαις τὸν Γάϊον, τὴν τε μητέρα αὐτοῦ ἀνεῖλε καὶ τὴν γαμε-
 25 τὴν, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἀδελφοὺς, καὶ ἐν Θεάτρῳ [ἐπὶ τοῦ δῆ-φ. 13·
 μου ἔπραττεν ἃ οὐκ ἔξεστι λέγειν· καὶ διωγμὸν κατὰ Χρι-
 στιανῶν κινήσας, ἐτιμωρήσατο μὲν καὶ ἄλλους πολλοὺς, ἀνεῖλε δὲ καὶ τοὺς κορυφαίους τῶν Ἀποστόλων Πέτρον καὶ Παῦλον. Τοῦτ' ἐπιτίθενται τινες τῶν ἐν τέλει, ὁ δὲ παρεκάλει τοὺς
 30 οἰκείους ἀνελεῖν αὐτόν· ὡς δὲ οὐδεὶς ἠνέσχετο, ἔφη, ἐγὼ μόνος οὔτε φίλον ἔχω τὸν σώζοντα, οὔτε ἐχθρὸν τὸν ἀναίρουσιν-

τά με· ἀποθανεῖν θέλει ἡ ψυχὴ, καὶ ἡ χεὶρ οὐχ ὑπηρετεῖ· καὶ τελευταῖον εἰπὼν, οἷος τεχνίτης κιθαρωδὸς ἀπόλλυται, ἑαυτὸν ἀνείλε. Γάλβιος δὲ διὰ τὴν ἐπίθεσιν ὀνειδισθεὶς παρὰ τοῦ Νέρωνος ὡς οἰκεῖος αὐτοῦ, ἔφη, ἐρίλησά σε παντὸς μᾶλλον καὶ ἐμίσησα· ἐρίλησα νομίσας ἀγαθὸν αὐτοκράτορα ἔσσεσθαι, ἐμίσησα δὲ ὅτι ἀνόσια ἔργα τὸσκαῦτα διεπράξω· οὔτε γὰρ ἀρματηλάτῃ, οὔτε κυνηγῶ, οὔτε κιθαρωδῶ ἢ ὀρχηστῇ δουλεύειν ἀνέχομαι.

Γάλβας μῆνας ζ΄· ἐπὶ τούτου τὰ σώματα τῶν ἀγίων Πέτρου καὶ Παύλου ταφῇ παρεδόθησαν κατὰ κέλευσιν αὐτοῦ, καθὼς αὐτὸς ἐν ὀράμασιν ἐκελεύσθη· οὗτος ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ Οὔθωνος κτείνεται ἐτῶν ὑπὸρχων ἑβδομήκοντα τριῶν.

Ἔθων μῆνας γ΄· οὗτος βία τὴν βασιλείαν ἀρπάσας, καὶ γνοὺς Οὐτέλιον ἐπιστάμενον μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἑαυτὸν διεχειρίσατο, ζήσας ἔτη νγ΄.

Οὐτέλιος μῆνας η΄· οὗτος ἀστρολόγους καὶ γόητας πάντας ἐντὸς ἡμέρας ρητῆς ἀναχωρῆσαι τῆς Ἰταλίας ἐκέλευσεν· ὃ καὶ γέγονεν· αὐτὸς δὲ ἐσφάγη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, συρεῖς ἐν μέσῳ τῆς πόλεως καὶ μηδὲ ταφῆς ἀξιώθεις, ὧν ἐτῶν νζ΄.

Οὐεσπεσιανὸς, ἔτη θ΄ καὶ μῆνας η΄· οὗτος κατὰ Ἰουδαίων παρὰ Νέρωνος σταλείς σὺν τῷ υἱῷ Τίτῳ, ὑπὸ τοῦ στρατοῦ παντὸς ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ· ὃ καὶ ἡ σύγκλητος ἐδέξαστο· καὶ Ἰουτέλιον ἔτι περιόντα ἀνείλεν· οὗτος τὸν ἐμφορρόστατον καὶ στρατηγικώτατον υἱὸν κατὰ Ἰουδαίων εἰς Ἱεροσόλυμα ἐάσας, καὶ καίσαρα ἀναγορεύσας, αὐτὸς διὰ τῆς Οὐλάσσης ἐκπλεύσας τὴν Ρώμην καταλαμβάνει· δικαιοτάτος δὲ ἦν καὶ εὐκλεῆς ἐν στρατηγίαις· ἐπὶ τούτου ἐάλω τὰ Ἱεροσόλυμα παρὰ Τίτου καίσαρος, καὶ ὁ ναὸς ἐπυρπολήθη, καὶ ἡ πόλις ἠδαφίσθη· καὶ εἰς τὴν Ρώμην ὁ Τίτος ἐλθὼν ἐθριάμβευσεν τὴν νίκην μετὰ τοῦ πατρὸς. Ὁ δὲ Οὐεσπεσιανὸς καὶ πόλιν ἐν τῇ Θράκῃ κτίζει καὶ ὀνομάζει Ἡράκλειαν πρότερον Πέρηνθον λεγο-

μένην, ἣν καὶ μητρόπολιν εἶναι ἔταξεν. Οὗτος νόσω πάρετος
 γεγονώς θνήσκει ζήσας ἔτη ο'.

Τίτος ἔτη δύο καὶ μῆνας θ' οὗτος ἀπειλαῖς καὶ τιμωρίαις
 ἠνώρθου τὸ ὑπέκκοον· δίκαιος δὲ ὢν καὶ εὐεργετικός, ἡμέραν
 5 μίαν οὐκ ἐβασίλευσεν ἐν ἧ δῶρον οὐκ ἔδωκε τινι ἢ εὐεργεσίαν·
 καὶ ἔλεγεν, οὐ δεῖ τινα βασιλέα βλέποντα ὑποστρέφειν λυπού-
 μενον. Οὗτος νοσήσας θνήσκει, ζήσας ἔτη τεσσαράκοντα τέσ-
 σαρα .

Δομετιανός, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη δεκαπέντε καὶ μῆνας β'
 10 οὗτος παγγάλεπος ὢν, καὶ ὁμοιος Γαῖῳ καὶ Νέρωνι, σοφούς τε
 πάντας καὶ τοὺς τῆς γερουσίας πρωτεύοντας ἐπιβουλάς συρ-
 ράπτων καὶ δούλους ἀνήρει· διωγμὸν τε κατὰ Χριστιανῶν κινεῖ,
 καὶ τὸν Θεολόγον ἅγιον Ἰωάννην ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ ἐξορι-
 ζει, ἐν ἧ κατὰ ἀποκάλυψιν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον γράφει. Ἐπί
 15 τούτου Ἀπολλώνιος, ὁ Τυανεύς, ὁ πολὺς τὰ μαγικὰ ἐγνωρίζε-
 το. Οὗτος ζήσας ἔτη με', ἐσφάγη ἐνδον τοῦ ἱεροῦ.

Νερούας ἔτος ἐν' οὗτος παρκαληθεῖς ὑπὸ Φλαυτοῦ συγκλη-
 τικοῦ καὶ συγγενοῦς, ἀνεκαλέσατο τὸν Θεολόγον ἅγιον Ἰωάν-
 νην ἀπὸ τῆς Πάτμου εἰς τὴν Ἔφεσον. Παρ' αὐτοῦ ἐκωλύθησαν
 20 αἱ μονομαχίαι καὶ ἡ τούτων θέα, ἐπενοήθη δὲ ἡ τῶν κυνη-
 γίων. Ὁ αὐτὸς νοσήσας καὶ τὴν ἰδίαν γυνὸς τελευτήν, Τραϊκί-
 νων χειροτονεῖ βασιλέα, ζήσας ἔτη ἐβδομήκοντα ἐν.

Τραϊκνός ἔτη δεκαεννέα, μῆνας ς' οὗτος ἔλεγεν εὐχόμε-
 νος, τοιοῦτόν με γενέσθαι ἀξιώθηκαί, οἷον πρὸ τῆς βασιλείας
 25 ἠυχόμενῃ βασιλέα εὐτυχῆσαι ἔχειν χρηστόν. Τοὺς δὲ φίλους
 ἐδεξιοῦτο δωρεῶν ὑπερβολαῖς, νοσοῦσι παρακαθήμενος ἦν, καὶ
 ἀνώμενος, μέμψεις εἰς αὐτὸν μακροθύμως δεχόμενος· χρῆναι
 γὰρ ἔλεγε τὸν βασιλέα μιμεῖσθαι Θεόν, τὰς ἐξ ἀπάντων φέ-
 ροντα λαιδορίας· γυμνώσας δὲ ποτε ζῆφος ἐνώπιον τῶν ἐν τέ-
 30 λει πάντων, δέδωκε τῷ ὑπάρχῳ εἰπὼν, δέξαι τοῦτο, καὶ εἰ
 μὲν καλῶς ἄρχω, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ δὲ κακῶς, κατ' ἐμοῦ αὐτὸ χρῆ-

σαι. Ἰπὸ τούτου ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος θηρίοις παραδοθείς, τὸ μαρτυρικὸν ἀνεδήσατο στέφος.

Ἀδριανὸς Αἴλιος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ἔτη κβ', μῆνας ι', ἐλλόγιμος. Οὗτος τῷ ἐνδεκάτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔτει τῶν Γουδαίων στασιασάντων, ἐκπορθήσας τὴν Ἰερουσαλήμ. τέλεον 5
 φ. 14. ἐξηφάνισε], καὶ πολλοὺς ἀπέκτεινε, καὶ Ἑλληνας ἐν αὐτῇ κατῶκισε, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐπὶ τὴν ἐσωτέραν Λιβύην μετώκισε, καὶ τὴν ἰδίαν στήλην ἐν τῷ ναῷ μέσῳ ἕστησε, καὶ Αἰλίαν ἐξ ἑαυτοῦ τὴν πόλιν μετωνόμασε· πάντας δὲ τοὺς τῶν ὑπὲρ αὐτὸν χωρῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν τῶν ἑαυτοῦ εὐεργεσιῶν ἐνέπλησε, καὶ τὰ πρόσφατα χρεὴ ἀπέτισε, πυρὶ καίων τὰ γράμματα. Ἐπὶ τούτου Πλούταρχος ὁ σοφώτατος ἦν. Οὗτος πολλοὺς ἁγίους ἐτυράννησεν, μεθ' ὧν καὶ τὸν ἅγιον Εὐστάθιον σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις. Ἰδρωπιάσας δὲ θνήσκει, ζήσας ἔτη ζε'.

Ἀντωνῖνος ὁ Εὐσεβής, ἔτη εἴκοσι καὶ τέσσαρα· οὗτος ἦν 15
 μεγαλόψυχος πάνυ, πρῶτος, ἀγαθός, ἐν ταῖς κρίσεσι δίκαιος, μισῶν κολακείαν, ἀδίκους ἐπεξιὼν, φοβερός τοῖς πολεμίοις, προσήνης τοῖς φίλοις· οὗτος κατέκαυσε τὰ γράμματα ἅπερ ἡ σύγκλητος ἦν ἐπὶ Ἰουλίου ποιήσασα, ὥστε μὴ ἐξεῖναι συγκλητικῶ διαθήκην ποιεῖν καὶ τοῖς ἰδίοις κληρονόμοις, ἐὰν εἰ μὴ τὸ 20
 ἡμισυ τῶν προσόντων πρὸς τὸν κατὰ καιρὸν βασιλέα εἶσται καταθήηται· θνήσκει δὲ ὧν ἐτῶν ἐβδόμηκοντα δύο.

Μάρκος Αὐρήλιος υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιθ', καὶ μῆνας θ'· οὗτος φιλοσοφίαν ἐκ νεότητος ἠσκημένος, πάσης ἀρετῆς πλήρης ἐτύγχανε, παντὸς δὲ πάθους ἀλλότριος, ὕργης, δειλίας, ἀπληστίας, λύπης, ἀδικίας· καὶ ποτε πολεμίων κατεπειγόντων, χρημάτων ὧν ἐν ἀπορίᾳ, οὐδὲν περὶ τὴν πόλιν τελέσαι καινὸν ἐπενοήσατο, οὐδὲ συλλέξαι χρήματα παρ' οὐτινοσοῦν παρὰ τὰ 25
 νενομισμένα τῶν ἐκ τῆς Ρώμης, ἀλλὰ τὰ ἐν τοῖς βασιλείοις κειμήλια καὶ τὴν ἐσθῆτα δὲ τῆς ἑαυτοῦ γαμετῆς εἰς πράσιν 30
 πρόσθετο· καὶ οὕτω πάντων τῶν βουλομένων δικαίως ἐξωνου-

μενων, χρήματα συναγαγών τῷ στρατῷ δέδωκε· καὶ ἐπελθὼν τοῖς πολεμίοις καὶ νικήσας, ἔτυχε κέρδους μυριοπλασίου, καὶ πάλιν τὰ χρήματα προσέθηκεν, εἰ γέ τις ἐθέλοι, τοῦ χρυσοῦ διδομένου, εἰσφέρειν ἅπερ ἐξωνήσατο κειμήλια· ὧν οἱ μὲν ἤγαγον, οἱ δὲ ἀνένευσαν, καὶ ὁμῶς τινὰ οὐκ ἐβιάσατο, ἀλλ' ἐκέλευσε κυριεύειν τῶν ἐωνημένων καὶ χρῆσθαι αὐτοῖς. Ὁ αὐτὸς ἐξέθετο καὶ νόμον τὸν κελεύοντα καὶ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομεῖν τοὺς γονεῖς τὰ τέκνα, καὶ τῷ ἀχριστοῦντι παιδί τὸ τέταρτον δίδοσθαι μέρος. Οὗτος διψεῖ τῆς στρατιᾶς· πιεζομένης ἐν τῷ πρὸς Γερμανοὺς καὶ Σαρμάτας πολέμῳ, εὐχῆ χρῆσασθαι ἀξιώσας τοὺς ἀπὸ Μελιτηνῆς λεγεῶνος χριστιανοὺς, τῆς αἰτήσεως ἔτυχεν, ὅτε καὶ λέγεται τοὺς μὲν πολεμίους κερκυνῶ βληθῆναι, ὁμῶρ δὲ τοὺς Ρωμαίους περὶ αὐτῶν εὐρεῖν· ἐρ' ἢ καὶ θαυμάσας πρὸς τὴν σύγκλητον τὰ γεγονότα γράμμασι διεσήμανε, καὶ ἔπεισε τοὺς χριστιανοὺς τιμᾶν. Ἐπὶ τούτου Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος ἐμαρτύρησεν, Ὅππιανὸς τε καὶ Σέξτος ἡμαζον.

Κόμοδος ὁ υἱὸς Μάρκου, ἔτη ιδ', μῆνας ἡ' οὗτος ἀνάξιος κατὰ πάντα τοῦ πατρὸς καὶ κατὰ γέλαστος· Ναρκίσσῳ γοῦν τινι συμπλακεῖς ἐν θεάτρῳ ἀθλητῆ, καὶ πληγείς, συσκευῆ τοῦ ὑπάρχου καὶ Μαρκίας τῆς παλλακῆς αὐτοῦ τοῦ Κομοδοῦ, εἰς τὸν οἶκον Φεστιανοῦ τοῦ συγγενοῦς οὕτως ἀπελθὼν, θνήσκει ὧν ἐτῶν τεσσαράκοντα ἑνός.

Περτίναξ μῆνας γ' οὗτος μήπω τὴν γαμετὴν ἦ τοὺς παῖδας εἰς τὴν βασιλείαν μεταγαγὼν, θνήσκει ἀναιρεθεῖς ὑπὸ τῶν ταγμάτων, ζήσας ἔτη ο'.

Ἰδιος μῆνας β', σοφὸς νομοθέτης, διὰ χρημάτων δὲ περλαβὼν τὴν βασιλείαν, ὑπὸ τῆς γυναικὸς παρορμηθεῖς, ὡς φαυλότατος ἐστράγη, ὧν ἐτῶν ξ'.

30 Σεβῆρος Σεπτιμίας, Λίβυς Τριπολίτης, ἔτη ιζ', μῆνας ἡ' οὗτος φεύγων ἀναβολὰς καὶ ὑπερθέσεις, σὺν πολλῷ τάχει τὸ

πάν ἔπραττε· τούτῳ ἐπανέστησαν Σαλβίνος καὶ Νίγερ, ἐν τῷ πολέμῳ καὶ τούτους ἀπώλεσεν. Ἐν τῷ Βυζαντίῳ δὲ ἐλθὼν, ἰππικὸν ἔκτισε, καὶ λουτρὸν καλούμενον Ζεύξιππον, καὶ ἄλλα πολλά· ἀνεκαίνισε δὲ καὶ τὰ τείχη, καθελὼν ἅ πρώην εἶχεν· ἦσαν γὰρ ἑπτὰ πύργοι ἐκ τῶν Θρακικῶν πυλῶν ἀρχόμενοι καὶ ἐπὶ τὴν ἀρκτώαν θάλασσαν καθήκοντες, καὶ τούτων εἴ τις ἐν ἐτέρῳ πύργῳ προσῆλθεν, οὐδεμὶς αἰσθησὶς τοῖς ἄλλοις ἐγίνετο, εἰ δὲ τῷ πύργῳ τῷ πρώτῳ ἀνεβόησεν, ἢ λίθον ἐκίνησεν, αὐτός τε ἤχει καὶ τῷ δευτέρῳ καὶ καθεξῆς τοῖς λοιποῖς μετὰ διδου τῆς ἡχῆς. Ἐπὶ τούτου ἦν ὁ Θουματουργὸς Γρηγόριος, καὶ Ἐριγένης, καὶ ὁ πατήρ Ἐριγένους Λεωνίδης ἐν Ρώμῃ ἐμαρτύρησε, καὶ Ἰππόλυτος ὁ Ρωμαίων συγγραφεὺς· τότε καὶ Ἀφρικανὸς ὁ συγγραφεὺς ἐγνωρίζετο.

Ἄντωνίνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Κράκαλος, καὶ Ἄντωνίνος Γέ-
 φ. 14'τας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη εἴξ. | Καὶ ὁ μὲν Γέτας ἐνικυτὸν συμ-
 βασιλεύσας τῷ ἀδελφῷ, κτείνεται παρ' αὐτοῦ· ὁ δὲ Κράκα-
 λος τὸν ἀδελφὸν ἀνελὼν, καὶ τὴν μητροικὴν γῆμας ἀνοσίως ἤρ-
 ξεν· οὗτος συμβαλὼν Πέρσας ἐν πολέμῳ ἐσφάγη μέσον Ἐδέσ-
 σης καὶ Κάρων, ἐπιβουλῆ τοῦ ὑπάρχου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν βα-
 σιλεύσαντος.

Μακρίνος Γάλλος ἀναγορευθεὶς ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, ἔτος ἓν, μῆνας ὀκτώ. Ἐν δὲ τῇ Ἐδέσῃ οἱ εὐρεθέντες στρα-
 τιῶται τὸν Κρακάλου νόθον υἱὸν τὸν καὶ Ἡλιογάβαλον ἀνα-
 δεικνύουσι βασιλέα, ὃν καὶ εἰς Ρώμην ἄγειν ἠθούλοντο· ὁ δὲ
 Μακρίνος αἰσθόμενος, μετὰ πολλοῦ στρατοῦ ὤρμησεν ἐπὶ τὴν
 Ἀνατολήν, καὶ συμβαλὼν αὐτῷ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἠττάται Μα-
 κρίνος καὶ φεύγει, ἀλλὰ μετὰ Βυζαντίου καὶ Καλικηδόνοιο ἐν
 τῷ πορθμῷ ἀλίσσεται καὶ φονεύεται, ἐτῶν νθ'.

Ἄντωνίνος Ἡλιογάβαλος, ἔτη τρία, μῆνας θ'· οὗτος γέγο-
 νε τῷ πατρὶ Κρακάλῳ ἐξ ἐλευθέρου συνόντι, τῷ πατρὶ Σευή-
 ρῳ ἔτι ιδιωτεύοντι· γέγονε δὲ ἐλλύγιμος ἀριστος, ὡς ἐν πο-
 3

- λέμοις, ἤπιος, σώφρων, ταχύς, πάντα θεραπεύων καὶ ὑπὸ πάντων μετὰ λόγου φιλούμενος· οὗτος τὰ χρεῖα τοῦ ταμείου ἐκούρισεν· ἐθανείζετο γὰρ ὁ κατὰ καθῆκον βασιλεύς, καὶ ἀπεπλήρουν αὐτὰ οἱ συγκλητικοὶ οἱ μὴ ἐξόντες ἐπὶ πόλεμον με-
- 5 τὰ τοῦ βασιλέως, ἀντιφωνοῦντες καὶ κατατιθέμενοι ὅσα εἰς τοὺς πολέμους ἀναλίσκονται χρήματα κινδύνῳ εἶναι τῆς περιουσίας αὐτῶν· εἰ δ' ἠπόρησαν ἐξ αὐτῶν τινες, κατέτρεχον τὰ χρεῖα εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ συγγενεῖς αὐτῶν· οἱ οὖν φισκοσυνήγοροι τῷ χρόνῳ προσεκύρουν τὰ αὐτῶν τῷ δημοσίῳ.
- 10 ἐπωπτεύοντο τότε καὶ αἱ οὐσίαι τῶν λαμπρῶν κατὰ πόλιν καὶ χώραν πᾶσαν τὴν ὑποκειμένην Ῥωμαίους, καὶ εἴ τις ὑπὲρ τὴν ἀξίαν εὐρέθη ἔχων ὑπόστασιν, τὸ περισσὸν τῷ φίσκῳ προσεκυροῦτο· ἦσαν γὰρ δικτάξεις ἀπὸ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον βασιλέων περὶ τούτου τοῦ κεραλαίου. Ὁ γοῦν
- 15 Ἀντωνῖνος οὗτος πάντας ἠλευθέρωσε τοῦ τοιούτου κεραλαίου, νόμον ἐκρώνησας, ὥστε μὴ κινδύνῳ τῆς συγκλήτου διοικεῖσθαι τὰ ἀναλώματα τῶν πολέμων· καὶ ἀγαγὼν τοὺς περὶ τούτων τύπους ἐν τῷ Ἀδριανοῦ φόρῳ κατέκαυσεν ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα. Οὗτος παρὰ μάντεως ἀκούσας ὡς ὁ ὁμώνυμος τοῦ Μακεδόνος αὐτὸν διαδέξεται, καὶ ἐρευνήσας καὶ μηδὲνα ἐν τῇ συγκλήτῳ ἄξιον εὐρῶν ἔχοντα τοῦτο τὸ ὄνομα, ἐσοφίστατο προλαβεῖν τὸ θέσφατον· τὸν τῆς μητρὸς γὰρ ἀδελφῆς Μαμαίης παῖδα Ἀλέξανδρον ἔτι ἄνηθον, κοινῶν τοῦ κράτους προσελάβετο, δῆσας ὄρκους καὶ τὸν στρατὸν μὴ περιιδεῖν αὐτὸν ὡς
- 20 νέον, καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν προσρέρων ἐπ' αὐτῷ ὅσα καὶ γνησίῳ υἱῷ διεδείκνυτο· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔγνω συντρέχουσαν τῷ νέῳ πᾶσαν ἀρετὴν καὶ ὑπὸ πάντων ἀνυμνούμενον, καὶ χρηστάς οὖσας πᾶσιν ἐλπίδας ἐπ' αὐτῷ, φθόνῳ βληθεὶς ὥρμησε τοῦτον ἀνελεῖν, διέπεσε δὲ θεοῦ νεύματι· καὶ τοῦτο μὴ ἐνεγκόντες
- 30 οἱ Ῥωμαῖοι κατέσφαζαν αὐτὸν, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον βασιλεύα ἀπέδειξαν. Καὶ θνήσκει ὁ Ἰλιογάβαλος ἑτῶν τριάκοντα ἐξ.

Ἄλεξάνδρος ὁ ἐξάδελφος Ἰλιογαβάλου, υἱὸς Μαμαίας ἔτη δώδεκα · οὗτος πάντα ἐμφρόνως ἔπραττε, λόγοις ἀρίστοις καὶ σοφίᾳ κοσμούμενος, σέβων τὴν μητέρα, προὔχουσαν ἀρετῆ καὶ σεμνότητι βίου · αὕτη ἀνέφωξε τὰ βασίλεια τοῖς σοφοῖς, καὶ αὕτη συνηγοροῦτο τῶν κρίσεων, καὶ μὴ φαινομένη τινὶ πάντας 5 ἐώρα, ὥστε οὐκ ἦν ἀδικόν τι ταύτην διαλαθεῖν · νόμοι καὶ δόγματα ἐρηπλώθη δι' αὐτῆς, τοὺς νομοθέτας διδάσκειν νόμους διέταξεν. Οὗτος ἐκστρατεύσας κατὰ Περσῶν μετὰ τῆς μητρὸς, ἐν Ἀντιοχείᾳ προχειρίζεται στρατηγὸν Μαξιμίνον, ὃς συμβαλὼν Πέρσαις ἠττᾶται, καθ' οὗ καὶ ὁ βασιλεὺς ἠγχνάκτησε. 10 Μαθὼν δὲ ἀπὸ Ρώμης πόλεμον κινεῖσθαι τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους, εἰρηνεύσας μετὰ Περσῶν, ἀπῆλθε κατὰ Γερμανῶν. Μαξιμίνος δὲ παρευθὺ ὑπίσω ἐτυράννησε, καὶ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀναγορεύεται, καὶ ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ὤρμησεν · ὁ δὲ Ἄλεξάνδρος, αἰσθόμενος καὶ συμβαλὼν αὐτῷ ἠττᾶται, καὶ σὺν τῇ μη- 15 τρὶ Μαμαίᾳ σφάττεται, ἐτῶν ὦν λθ' ἤτις χριστιανὴ ἐτύγχανεν, ὡς φησὶν Εὐσέβιος · τὸν γὰρ Ὀριγένην ἐν Ἀντιοχείᾳ μετακαλεσαμένη τὸ κατὰ Χριστὸν ἐδιδάχθη μυστήριον .

Μαξιμίνος ἔτη τρία · οὗτος ἠνίκα τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τηνικαῦτα τὴν τῆς ψυχῆς κακοτροπίαν ἐξέφανε, ὑβρίζων πάν- 20 τας μετὰ πάσης ὀμότητος, συκοφάντας θεραπεύων, χρημάτων ἐρῶν, φόνους ἀδίκως ἐργαζόμενος · ἀθυμούντων δὲ πάντων καὶ φ. 15. μηνιώντων τοῖς ποιήσασιν αὐτὸν βασιλέα | · ἦν γὰρ καὶ τῶν ἄ- γαν εὐτελῶν καὶ ἀφανῶν, καὶ διὰ μόνην σωματικὴν ἀνδρείαν παρὰ Ἄλεξάνδρου εἰς τὸ στρατηγῆσαι προήχθη · οἱ ἐν τῇ Λι- 25 βύῃ Ρωμαῖοι Γορδιανὸν καὶ τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ παῖδα βασι- λεῖς ἀναγορεύουσι καὶ πρέσβεις ἐν Ρώμῃ στέλλουσι. Τοῦτο ἡ σύγκλητος μαθοῦσα, τὴν τῶν βασιλέων ἀφίξειν λάθρα περιέμε- νον. Μαξιμίνος δὲ μίσει τῷ πρὸς Ἄλεξάνδρον καὶ Μαμαίαν, διωγμὸν κατὰ Χριστιανῶν ἤγειρε μέγαν, καὶ πολλοὺς ἀγίους 30 ἐτυράννησεν · ἡ δὲ σύγκλητος, μήπω τῶν ἀπὸ Λιβύης φθασά-

- των βασιλέων διὰ τὴν τῆς θαλάσσης δυσπορίαν, προχειρίζεται στρατηγούς ἄνδρας τῆς βουλῆς ἐμπείρους τῆς στρατηγίας, Βαλβίνον καὶ Μάξιμον, οἱ τὰς ἐπὶ τὴν Ρώμην ὁδοὺς προκαταλαμβάνοντες, ἔτοιμοι ἦσαν πρὸς ἐπανάστασιν. Τῷ δὲ Μαξιμίῳ τούτων ἀγγελθέντων καὶ ὀρμήσαντι ἅμα τοῖς Μαυρουσίοις εἰς τὸ προκατασχεῖν τὴν Ἀκυλίαν, οἱ ταύτην περικυμῆνοι φυλάττειν ἀπεκρούσαντο, καὶ συμβολῆς γεννημένης, αὐτοῖς τε κατασφράττειται καὶ ὁ τούτου παῖς ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἡ κεραλὴ αὐτοῦ εἰς Ρώμην στέλλεται· ἔτι δὲ τῆ τοῦ χειμῶνος βίχ τῶν βασιλέων βραδυνόντων, κατέσχε τὸ κράτος Μαξιμίῳ· σὺν Γαλβίῳ μῆνας τρεῖς, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πελαγίῳ, ἑτῶν ὧν ἐξήκοντα.
- Πομπιανὸς, μῆνας β'. καὶ ἐσφάγη καὶ αὐτός.
- Πούπλιος Γαλβίνος, μῆνας γ', καὶ ἐσφάγη, καταλαβόντος ἀπὸ Λιβύης τοῦ βασιλέως Γορδικανοῦ τοῦ γέροντος, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν ἡμέρας εἴκοσι δύο μόνως, καὶ νοσήσας ἐκ τῆς βραδυπλοῖας θνήσκει, ὧν ἑτῶν ο', καὶ ἐννέα. Γορδικανὸς υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ε'. οὗτος ἐν τῷ πρὸς Πέρσας πολέμῳ, κατενεχθεὶς τοῦ Ἰππου καὶ τὸν μηρὸν συνόλκασθεις, ἐπανελθὼν ἐν τῇ Ρώμῃ ἐξ αὐτοῦ ἐτελεύτησεν, ὧν ἑτῶν πεντήκοντα.
- 20 Γορδικανὸς ὁ τρίτος, ἔτη ἐξ' οὗτος ἤτυχος ὧν καὶ ἐλλόγιμος, Ἰλιγγιάσας πρὸς τὴν ἀρχὴν, Τιμισοκλέα τὸν ἐαυτοῦ πενηθρὸν ὑπαρχον τῆς αὐλῆς δι' οἰκειὰν ἀσφάλειαν προῖσται, ἄνδρα παιδευόμενον παντοίῃ περιβύητον· καὶ ἕως οὗτος ἐν τοῖς ζῶσιν ἦν, ἐν ὀχυρότητι καὶ ἀσφαλείᾳ τὰ τῶν προημάτων εἶχε καὶ
- 25 καλῶς διωκεῖτο. Τιμισοκλέου δὲ τελευτήσαντος, ὁ μετ' αὐτὸν Φίλιππος τῆς ἐπαρχίας διάδοχος, εἰς ἐπιθυμίᾳ τῆς βασιλείας ἐτρέπη, καὶ τοὺς ἐν στρατιαῖς νεωτερίζειν εἰωθότας οἰκειωσάμενος, τοῦ βασιλέως εἰς Νίσιβιν διατρέψοντος, τὴν σίτισιν τῶν στρατιωτῶν σμικρύνας, αἴτιος αὐτὸς στάσεως γίνεται· ἐπανέστη
- 30 γὰρ αὐτῷ ὁ στρατὸς ὡς τῆς τοῦ λιμοῦ φθορᾶς αἰτίου, καὶ παρευθὺ κτείνουσιν αὐτὸν, ὄντα ἑτῶν κή. Καὶ ἡ γερούσις ἐν Ρώμῃ

Μάρκον τινά φιλόσοφον προχειρίζεται, ὃς καὶ θνήσκει ἐν τῷ παλατίῳ αἰφνίδιον, ὧν ἐτῶν μγ'. καὶ κρατεῖ τῆς βασιλείας Οὐστιλιανὸς ὁ καὶ Σεβῆρος, ὃς καὶ νοσήσας καὶ φλεβοτομηθεὶς ἐτελεύτησεν, ὧν ἐτῶν μς'.

Φίλιππος, ἔτη ἕξ καὶ μῆνας ς'. τούτῳ Δέκιος μετὰ τοῦ 5
 σὺν αὐτῷ στρατῷ ἐπανίσταται· πρὸς ὃν ὁ Φίλιππος σὺν βαρρεῖ στρατῷ κατελθὼν καὶ συμμίζας ἠττᾶται καὶ μετ' ὀλίγον εἰς Ρώμην φεύγει· ἐμφυλίου δὲ πολέμου συμβάντος ἐν Ρώμῃ, ἀναιρεῖται Φίλιππος μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἐξερχόμενος τοῦ παλατιῦ πρὸς αὐτούς. Καὶ εὐθὺς ἡ σύγκλητος Μάριόν τινα τὸ 10
 ἐπίκλην εὐτελεῆ, βασιλέα ἐποίησε, καὶ ἐκράτησε μῆνας. . .

Τοῦτον τὸν Φίλιππον εὐσεβέστατον εἶναι καὶ πραῦν καὶ τὰ χριστιανῶν τιμῶντα λόγος αἰρεῖ· οὐ μὲν ὁ πατὴρ ἦν τῆς ἀγίας Εὐγενίας, ὡς τινες κατὰ λήθην ἐχρονογράφησεν· ἐκεῖνος γὰρ τὴν τῆς Αἰγύπτου ἔχων ἐπαρχότητα οὐκ ἐβασίλευσεν, ἀλλ' 15
 ἐμαρτύρησεν μετὰ τῆς θυγατρὸς· ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος θνήσκει ἐτῶν ξγ'. Τετάρτῳ δὲ ἔτει τῆς τούτου βασιλείας, πληρωθέντων ἐτῶν χιλίων ἀπὸ κτίσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Ρωμύλου, ἐώρτασεν οἱ Ρωμαῖοι μεγίστην θεαμάτων παρασκευήν. Νικήσας 20
 σὺν Δέκιος ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους, τινὰ τῶν οἰκείων ἐπιστήσας τοῖς ἐκείσε, Ὀλουσιανὸν Γάλλον, εἰς Ρώμην ἀνέρχεται καὶ βασιλεύει.

Δέκιος ἔτος ἕν, μῆνας ἑννέα· οὗτος πικρὸς ἦν καὶ διωγμὸν μέγαν κατὰ χριστιανῶν ἤγειρε καὶ πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐβασάνισε, καὶ τοὺς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίους ἐπτὰ παῖδας ὑπὸ τι σπήλαιον ἐνέκλεισε ζῶντας, ἐμφορᾶς αὐτὸ, καὶ μυρία δεῖνὰ εἰργάσατο· Γάλλος δὲ ὁ καὶ Λουσιανὸς συσκευὴν κατὰ τούτου ποιήσας, γράφει τὰ χιόν καταλαβεῖν πρὸς Πέρσας, καὶ ἐπὶ τινα τύπον κάθυρον καὶ παλματώδη καταλαβόντα, ἐπιπεσῶν ὁ Γάλλος διέφθειρεν, 30
 ὅντα ἐτῶν ἐξήκοντα.

Γάλλος ὁ Λουσιανὸς ἔτη δύο, μῆνας τρεῖς· οὗτος τοὺς παῖ-

δας Δεκίου θανατοῦ. Αἰμιλιανὸς δὲ τις Πικόνων ἰγούμενος τοῦσφ. 15.

ὑπ' αὐτὸν παραθαρύων στρατιώτας καὶ τοῖς ἐκεῖσε βαρβάροις προσβαλὼν, πολλοὺς ἀνάλωσε, καὶ ὑπὸ τῶν ἐκεῖ στρατιωτῶν βασιλεὺς ἀνδραεικνύται· καὶ τὰς σὺν αὐτῷ δυνάμεις, ἐπὶ τὴν

- 5 Ἰταλίαν ἤλαυσε. Τοῦτο μαθὼν ὁ Γάλλος ὑπήντα τῷ Αἰμιλιανῷ, καὶ συμβαλόντων, ἤττηται ὁ Γάλλος· οἱ δὲ στρατιώται κτείνουσι τὸν Γάλλον καὶ τὸν τούτου παῖδα καὶ σὺν τῷ Αἰμιλιανῷ τὴν Ρώμην κατέλαβον.

- Αἰμιλιανὸς, μῆνας δ'. τοῦσφ ἐπανεστή Οὐαλεριανὸς στρατηγὸς τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις, καὶ μετὰ δυνάμειω ἐπὶ Ρώμην ἤλαυσε πολεμήσων τὸν Αἰμιλιανόν· ὁ δὲ στρατὸς ὄρων Αἰμιλιανὸν ἀσθενέστερον περὶ τὸν πόλεμον, τὸν δὲ Οὐαλεριανὸν τοῖς πράγμασιν ἀρχικώτερον, ἀναιροῦσι τὸν Αἰμιλιανόν, τεσσαρχονταετῆ τυγχάνοντα καὶ τὸ κράτος Οὐαλεριανῷ παραδιδούσιν.

- 15 Οὐαλεριανὸς, ἔτη ις'. σὺν τῷ ἰδίῳ υἱῷ Γαλητῶ· οὗτος σπουδὴν ἐποιεῖτο τὰ πράγματα εὖ διαθεῖναι, ἀλλὰ τότε τὰ ἔθνη πάντοθεν τοὺς Ρωμαίους ἐκάκουν, οἱ δὲ Σκύθαι καὶ πόλεις καὶ χώρας ἠνδραποδίσαντο καὶ ἠφάνισαν. Οὐαλεριανὸς δὲ ἀπατηθεὶς ὑπὸ Περσῶν, αἰχμάλωτος ἀπήχθη.

- 20 Γαλητῶς, υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη θ'. κατὰ τούτου Αὐρίολος ὁ ἐν Κελτοῖς στρατηγὸς ἀνταρσίαν μελετήσας ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἀγριππιανὴν πόλιν τὴν καὶ Σάλονα, καὶ εὐρῶν ἐκεῖσε τὸν Γαλητῶνου παῖδα, κτείνει, καὶ πρὸς Ἰταλίαν ἐχώρει. Γαλητῶς δὲ καὶ αὐτὸς ὀρμήσας κατὰ Αὐριόλου, ἐπιβουλεύεται καθ' ὁδὸν παρὰ

- 25 Ἡρακλειανοῦ ἐπάρχου, ἔχοντος κοινωνόν καὶ Κλαύδιον, ἀνδρα συνετὸν καὶ στρατηγικώτατον· νυκτὸς οὖν κοιμημένῳ τῷ Γαλητῶ, ἐπιστάς Ἡρακλειανὸς φησὶν, ὡς Αὐρίολος ἐπέρχεται· θορυβηθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἤτει τὰ ὄπλα· ἀλλὰ γυμνὸν εὐρῶν Ἡρακλειανὸς καὶ κατὰ φόβον, κτείνει, ὄντα ἐτῶν πενήκοντα.

- 30 Κλαύδιος, ἔτη ἡ'. τοῦσφ Αὐρίολος ἐκὼν ὑπετάγη, ὃς εὐθύς ἀναρεῖται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν ἀνταρσίαν. Κλαύδιος

δὲ ἀγαθὸς ὢν, καὶ πάντας φίλων καὶ εὐεργετῶν, πάσαις τε ἀρεταῖς διαπρέψας ἐν τῷ Σιριμῷ θνήσκει, πολὺν αὐτοῦ πύθον τοῖς Ῥωμαίοις καταλιπὼν, ἐτῶν πεντήκοντα ἕξ. Ὁθεν καὶ δι' αὐτὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν βασιλείαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κιντιλιανὸν, ἀρετῆ καὶ ἀπράγμονα ἄνθρωπον, ὅς μόνος ἡμέρας 5 κρατήσας ζ', ἐπειδὴ ἠκηκόει Αὐριλιανὸν προβιβασθέντα εἰς τὴν βασιλείαν, ἐκὼν ἀρίστανται, καὶ τὴν φλέβα ταμῶν τῆς χειρὸς, καὶ μέχρις ἐσπέρας ἐνδοῦς, θνήσκει ἐτῶν τεσσαράκοντα ἐνός.

Αὐριλιανὸς, ἔτη ἕξ· οὗτος τὰ τῆς Ῥώμης τείχῃ τῷ χρόνῳ φθαρέντα ἀνεκαίνισε, καὶ γενναῖος ὢν καὶ στρατηγικώτατος πολ- 10 λούς πολέμους ἐνίκησε καὶ ἔθνη οὐκ ὀλίγα κατετροπώσατο, ἐσφάγη δὲ ἐν Ἑρακλείᾳ τῆς Εὐρώπης. Ἐρως γὰρ τις τῶν ἕξωθεν ἀποκρίσεων μηνυτῆς, ἀγανακτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ καὶ φοβηθεὶς, ἐμιμήσατο τὰ τοῦ βασιλέως γράμματα, γράψας ὀνομασίας τινῶν δυνατῶν, ὡς ἐπὶ θάνατον ἀχθησομένων, οἱ καὶ φοβηθέν- 15 τες ἀνεῖλον αὐτὸν, ὄντα ἐτῶν ἕξ. Ἐπὶ τούτου ὁ ἅγιος Χαρίτων ὠμολόγησε.

Τάκιτος, μῆνας ζ'. οὗτος φρόνιμος ἦν, καὶ τοῖς πολέμοις ἀριστος καὶ ἀρετῶν πεπληρωμένος· ἐσφάγη δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, οἱ τυγχάνων ἐτῶν. 20

Πρόβος, ἔτη β'. τούτου βασιλεύσαντος οἱ κατὰ τὴν Εὐρώπην εὐρεθέντες στρατιῶται ἀναδεικνύουσι Φλωριανὸν ὑπαρχὸν βασιλέα· καὶ ὁ μὲν Πρόβος ἤρχε Συρίας καὶ Φοινίκης, Παλαιστίνης καὶ πάσης Αἰγύπτου· ὁ δὲ Φλωριανὸς ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰταλίας καὶ τῶν ἐσπερίων ὄλων μερῶν· ἀλλὰ τάχιον τοῦ Φλωριαν- 25 οῦ ἀναιρεθέντος ὑπὸ στρατιωτῶν, ἡ πᾶσα ἀρχὴ πρὸς τὸν Πρόβον περιέστη· οὗτος ἐλλόγιμος ἦν καὶ σοφὸς, καὶ ἔθνη πολλὰ ἐτροπώσατο.

Ἐπὶ τούτου ὄμβρος σίτω μεμιγμένος κατηνέχθη· ἐνοχλου- 3 μένων γὰρ τῶν πόλεων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἠναγκάσθη βοηθῆσαι ταύταις δι' ἐκυτοῦ· ἐνισταμένου δὲ τοῦ πολέμου καὶ

λιμοῦ τοῖς ἐκεῖσε ἐπιγεγονότος, ἄπλετος ὕμῃρος καταρραγεί·
 συγκατήγαγε καὶ σίτον πολλόν, ὃν ἐπισωρεύσας ὁ τούτου στρα-
 τὴς τὸν τε λιμὸν ἀπεκρούσαντο, καὶ τοῦ πολέμου περιεγένοντο.
 Τέθνηκε δὲ ἐξ ἐπίουολῆς τῶν ἰδίων, ἐτῶν τυγχάνων πεντή-
 5 κοντα.

Σῆρος ἔτη β'. οὗτος τελείως τοὺς Περσὰς κατατροπώσατο,
 καὶ μετὰ λείας καὶ αἰχμαλωσίας εἰς τὴν Ρώμην ἐπανεζευξεν·
 ἐξεληθὼν δὲ ἐν τῷ κατὰ Οὐννων πολέμῳ ἀνικεῖται, ὧν ἐτῶν ζ'.

[Νουμεριανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη β'. ἐπὶ τούτου γέγονε κατὰ φ. 16.
 10 χριστιανῶν μέγας διωγμὸς, καὶ πολλοὶ ἐμαρτύρησαν, μεθ' ὧν
 καὶ ὁ ἅγιος Βαβύλας Ἀντιοχείας. Οὗτος στρατεύσας κατὰ Περ-
 σῶν, ἠττᾶται καὶ φεύγει, καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ αὐτῶν ἐξεδάξθη
 ὡς ἄσχυρος, ἐτῶν ὧν λς'.

Καρῖνος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη β'. ἐπὶ τούτου ἐμαρτύρησαν οἱ
 15 ἱερεῖοι Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς οἱ ἐν Ρώμῃ, οὐ παρὰ βρασιλείας, ἀλλὰ
 παρὰ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν· τοῦ γὰρ βασιλείως Ἰακρινου στρα-
 τεύσαντος κατὰ Περσῶν εἰς ἔκτισιν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τούτους νι-
 κήσαντος καὶ ὑποστρέφοντος, αἴρνης τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὑπίσω
 ἐστράφη, καὶ τῶν ἱερῶν πάντων μὴ δυνηθέντων ἰάσασθαι τὸν
 20 βασιλέα, οἱ ἅγιοι οὗτοι διὰ προσευχῆς αὐτὸν ἰάσαντο· ὄθην καὶ
 αὐτὸς δοξάσας τὸν Θεόν, κέλευσιν αὐτοῦ πανταχοῦ τῆς ἀρχῆς
 αὐτοῦ ἐξαπέστειλε μὴ τινα χριστιανὸν κολαξέσθαι· ὁ οὖν δι-
 δάσκαλος τῶν ἁγίων φθόνῳ βλήθεις διὰ τὴν τῶν ἁγίων θαυ-
 ματουργίαν καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς τιμὴν τοῦ βασιλέως, μετὰ τῶν
 25 οἰκείων δούλων λάθρα τούτοις ἐπνναστὰς, κατακρημνίσας ἀπέ-
 κτεινεν. Ἀνικεῖται δὲ καὶ ὁ Καρῖνος ὑπὸ τινος γιλιάρχου.

Διοκλητιανὸς ἔτη κ'· οὗτος τῷ τεταρτῷ ἐτει τῆς αὐτοῦ
 βασιλείας Μαξιμιανὸν τὸν Ἐρκοῦλιον βασιλέα χειροτονεῖ, καὶ
 διωγμὸν ἐγείρουσι κατὰ χριστιανῶν σφοδρότατον, καὶ πολλοὶ
 30 ἅγιους ἀνέδειξαν μάρτυρας, νικήσαντες ἐπὶ εἰδωλολατρειᾷ καὶ
 ὀμότητι τοὺς πρὸ αὐτῶν ἄπαντας, οἱ ἐνχρηστάτοι καὶ παμ-

μίτραι. Οὗτοι ἀποδεικνύουσι καίσαρας ἄλλους πάλιν δύο, Διοκκλητιανὸς μὲν Μαξιμιανὸν τὸν Γαλλέριον, δούς αὐτῷ εἰς γυναῖκα τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Βαλερίαν, ὁ Ἐρικούλιος δὲ Μαξιμιανὸν Κώνσταντα τὸν Χλωρόν, τὸν υἱὸν τῆς θυγατρὸς τοῦ προεδουαυλευκότος Κλαυδίου, ποιήσας αὐτὸν καὶ γαμβρὸν ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ 5
 θυγατρὶ Θεοδώρᾳ. Ἀμφότεροι οὖν καίσαρες γεγονότες, ἅς εἶλον πρώην γαμετὰς ἀπώσαντο, διὰ τὴν πρὸς τοὺς βασιλεῖς εὐνοίαν καὶ ἀγχιστείαν. Πλεῖστα οὖν τρόπαια ἐνδειζόμενος, Διοκκλητιανὸς, τοὺς τε Πέρσας κατατροπώσμενος, καὶ λοιπὰ ἔθνη, καὶ ἡσυχάζειν πείσας, τῷ εἰκοστῷ ἔτει τὴν βασιλείαν σὺν τῷ Ἐρικούλιῳ καταλιπόντες, ἰδιωτικὸν σχῆμα καὶ βίον ἀμρότεροι εἵλοντο, ὡς λόγος αἰρεῖ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀναστεῖλαι τὸν χριστιανισμόν ἐπὶ πλέον ὁσημέραι προβκίνοντα, καὶ κακῶς τὸν βίον κατέστρεψαν.

Κώνστας ὁ Χλωρὸς, ἔτη δ' μετὰ Διοκκλητιανόν, καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος ἔτη ζ' μετὰ Διοκκλητιανόν. Εὐθύς οὖν ὁ Γαλλέριος χειροτονεῖ καίσαρας δύο, Μαξιμίτιον τὸν ἴδιον υἱόν, καὶ Σεβήρῳ· καὶ Μαξιμίῳ μὲν τὰ τῆς ἐφάς ἀνέθετο, τῷ δὲ Σεβήρῳ τὰ τῆς Ἰταλίας.

Κώνστας δὲ πολλὰ τρόπαια κατὰ Ἀλαμανῶν ἐνδειζόμενος καὶ ἄλλων ἐθνῶν, ἡσυχὸς τε ὢν καὶ πάντας εὐεργετῶν, θνήσκει, τὸν ἐξ Ἑλένης τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς Κωνσταντίνον βασιλέα καταστησάμενος· εἶχε δὲ καὶ ἀπὸ Θεοδώρας ἑτέρους υἱούς δύο, Κωνσταντίνον, τὸν πατέρα Γάλλου καὶ Ἰουλιανοῦ, Ἀναθάλῃνον τὸν καὶ Γάλλον, καὶ Δαλματίον τὸν πατέρα τοῦ νέου Δαλματίου τοῦ καὶ γεγονότος καίσαρος. Οἱ δὲ ἐν τῇ Ρώμῃ στρατιῶται Μαξέντιον ἀνηγόρευσαν, τὸν υἱὸν τοῦ Ἐρικούλιου. Ἐβασίλευον οὖν ἐνταυτῷ οἱ πάντες, ὁ Γαλλέριος, ὁ Μαξιμίτιος, ὁ Σεβήρος, ὁ Μαξέντιος, καὶ ὁ Κωνσταντίνος. Σεβήρου δὲ ὑπὸ Μαξεντίου ἀναιρεθέντος, Λικίνιον εἰ 50
 στρατιῶται βασιλέα ποιῶσι, γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφῇ Κωνσταντίᾳ

- τοῦ Κωνσταντίνου· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος λαμβάνει γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τῆς μητρικῆς αὐτοῦ Θεοδώρας, Φαύσταν, μήπω χριστιανίσας· καὶ ὑπηρετοῦν ἀλλήλοις οἱ βασιλεῖς, καὶ τὸν κατ' ἀλλήλων ἕκαστος ἐνίκησαν πολέμον. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος τῇ
- 5 δεήσει τῶν Ρωμαίων εἰζας, στρατὸν ἀθροίσας, κινεῖται κατὰ Μαξεντίου· ἐμίσησαν γὰρ αὐτὸν ἄπαντες διὰ τὴν ὀμότητα καὶ ἀσελγείαν ἣν εἶχεν· ὅτε καὶ ἐν τῇ ἕκτη ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ὁ τίμιος σταυρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἐφάνη αὐτῷ τε καὶ σύμπαντι τῷ στρατῷ, ἐκ πρώτης κατασκευασμένος, ἔχων ἐπιγραφὴν δι' ἀ-
- 10 στέρων Ἐν τούτῳ Νίκα. Ἀλλὰ καὶ τῇ νυκτὶ ἐλείνη ἐρίσταται αὐτῷ ὁ Κύριος ἐν ὄραματι λέγων· χεῖται τῷ δειχθέντι σοι σημεῖω καὶ νίκα· οἰκοδομήσεις δὲ πολιν τῇ μητρὶ μου. Ἐΰζυπνος δὲ γενόμενος ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ τῷ δειχθέντι ὁ-
- 15 μοιον ἀπὸ χυσοῦ κατασκευάσας σταυρὸν, ἐκέλευσε προηγεῖσθαι τοῦ οικείου στρατοῦ ἐν τῷ πολέμῳ· καὶ συμβολῆς γενομένης, ἠττήθη ὁ Μαξέντιος, | καὶ ρεύγων σὺν τοῖς περιλειθοῦσιν, 16· ἐπέβη τῆς τοῦ ἐν τῇ Ρώμῃ ποταμοῦ γεφύρας, ἥτις δυνάμει θείᾳ διαρρηγείσασα, καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κατεπόντισε. Ρωμαῖοι δὲ λυτρωθέντες τῆς τοῦ πονηροῦ τυραννίδος,
- 20 μετ' εὐφροσύνης καὶ στεφάνων τὸν νικητὴν Κωνσταντῖνον μετὰ τοῦ θείου σταυροῦ εἰσεδέξαντο. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τυράννους ὁ Κωνσταντῖνος τῷ τοῦ σταυροῦ ὄπλῳ πάντας κατηγωνίσασα καὶ ἀπωλεία παρέδωκε, καὶ κρατεῖ μόνος τῆς ὅλης τῶν Ρωμαίων βασιλείας, πολλὰ τῷ σεσωκότῳ Χριστῷ εὐχαριστῶν.
- 25

Γίνονται οὖν τὰ πάντα ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔτη 960· ἡγουν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Αὐγούστου, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἔτη αὐτοῦ τοῦ Κυρίου τριάκοντα τρία ἕως

30 ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεως αὐτοῦ, ἡγουν τῷ ὑκτωκαίδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Τιβερίου· καὶ ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χρι-

στοῦ ἕως τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἔτη σγζ'· ὁμοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου βωλ'. (1)

ΠΡΩΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΥΣΕΒΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Κωνσταντίνος ὁ μέγας καὶ ἅγιος καὶ ἰσαπόστολος, καὶ πρώ- 5
τος τῶν χριστιανῶν βασιλέων, ὁ καὶ κτήτωρ τῆς Κωνσταντί-
νου πόλεως, ἐβασίλευσεν ἐν μὲν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ρώμῃ ιβ', ἐν
δὲ τῇ νεωτέρᾳ καὶ βασιλίδι τῶν πόλεων Κωνσταντινουπόλει
ἔτη κ', καὶ μῆνας ι' ἦν δὲ ὅτε ἐβασίλευσεν ἐτῶν τριάκοντα 10
δύο, ὡς εἶναι τὰ πάντα τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη ἐξή-
κοντα καὶ πέντε· ἔχει δὲ τὰ κατ' αὐτὸν οὕτως.

(1) Παρεντίθεται εἰς συμπλήρωσιν τοῦ λευκοῦ χάρτου τὰ ἐξῆς δύο
σημειώματα : Περὶ τῶν ἑπτὰ Θεαμάτων .

Α' ἐν Αἰγύπτῳ πυραμίδες

δ πύργος τοῦ Φάρου ὑψηλὸς ὢν λίαν

δ ἐν Ρόδῳ κολοσσός

Ο' τοῦ Μουσώλου τάφος ἐν Κηρίῳ

δ ἐν Κυζίκῳ ναός

τὸ θέατρον Λυκίας τῶν Μύρων

καὶ τὸ Ρουφίνειον ἄλσος Περγᾶμῳ .

[Καὶ τὰ γνωστὰ] ἀποφθέγματα τῶν ἑπτὰ σοφῶν .

- Μετὰ τὴν τῶν ἀνοσιῶν ἐκείνων τυράννων καὶ κσεθῶν ἀ-
 πώλειν καὶ τὸν ἀρκανισμόν, πολέμου κινήσαντος μεγίστου ἐν
 τῇ Θράκῃ ὑπὸ διαφόρων ἔθνων, καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ κατ' αὐ-
 τῶν ἀπὸ Ρώμης καὶ ἡττηθέντος, ἀθυμία συνέσχευεν αὐτόν τε
 5 καὶ τὸ περὶ αὐτὸν στρατόπεδον· εὐχόμενος οὖν εἰς τὸν οὐρα-
 νὸν μετὰ δακρύων καὶ δεόμενος ρυθίησθαι τῆς τοιαύτης ἀνάγκης,
 ὅρα, πρὸς ὕπνον ἐλκυσθεῖς, εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν ὄνειρῳ τὸν
 τίμιον σταυρὸν, ἐν ᾧ ἐπαγγέραπτο, Ἐν τούτῳ Νίκα· καὶ εὐ-
 θὺς ἐξ ὕπνου γεγονώς, διελογιζέτο περὶ τῶν ὄρθιεντων· καὶ
 10 πάλιν εἰς ὕπνον κατενεχθέντι, παρίσταται τῆς αὐτοῦ ῥάβδον κα-
 τέγων καὶ προσεγγιζὼν αὐτὴν τοῖς μυκτῆρσιν αὐτοῦ, ὥστε
 θροηθέντα τὸν βασιλέα | ὑπολθεῖν ὅτι ἐπλήγη· διὸ καὶ λαβὼν φ. 17.
 τὴν πρὸς τῇ κεφαλῇ κειμένην ὀθόνην, ἐπέθηκε τοῖς ἑαυτοῦ
 μυκτῆρσιν· καὶ πάλιν ὕπνωσεν. Ἐξαναστὰς δὲ τῷ πρωῒ, εἶδεν
 15 ἐν τῇ ὀθόνῃ εἶδος ἀποτελεσθὲν ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος τοῦ
 τιμίου σταυροῦ· καὶ εὐθέως ποιᾷ σταυρὸν, καὶ προηγεῖσθαι
 τοῦτον τοῦ πολέμου ἐκελευσεν, εἰπὼν πρὸς τὸν στρατὸν, ὅτι
 διὰ τούτου νικῶμεν τοὺς ἐχθρούς ἡμῶν. Ἐξηγείτο δὲ πᾶσι τὸ
 ὄραμα, καὶ τὴν δύναμιν τοῦ σταυροῦ, καὶ ἔλεγεν, ὅτι τὸ ση-
 20 μεῖον τοῦτο τοῦ θεοῦ ἐστὶ τῶν Χριστιανῶν. Ἐνθιεντοι· καὶ κα-
 τατροπωσάμενος τὰ ἔθνη πάντα, εἰς τὴν Ρώμην ἐπανέρχε-
 ται. Ὁ δὲ μισόκλιος διὰ βίβλος τὸ τῆς πίστεως αὐτοῦ ζῆσον ἰ-
 δῶν, εἰσέρχεται εἰς τὴν τούτου γυναῖκα Φαύσταν καὶ πρὸς ζῆ-
 25 λον τῆς πατρικῆς θρησκείας διεγείρει αὐτὴν, ἥτις καὶ ἀπατῆ
 τὸν ἴδιον ἄνδρα, πρὸς τὸ τοῖς εἰδώλοις μᾶλλον θύειν· ὃ δὴ καὶ
 γέγονεν. Ὁ δὲ ἀγαθὸς καὶ φιλόκλιτος θεὸς πρὸς ἑαυτὸν πάλιν
 τοῦτον μετήγαγε τρέπω τοιοῦτω· τῇ τῆς λέπρας λώβῃ περι-
 30 πεσῶν, ἐξήτει τὸν ἰκνόμενον· καὶ δὴ μάχοι τινὲς καὶ Ἰουδαῖοι
 προσέρχονται καὶ προστάττουσι κολυμβήθραν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ
 35 γενέσθαι καὶ πληρωθῆναι ἀνθρωπίνου αἵματος ἀρρώγων παι-
 δων, ἐν ᾧ λουσάμενον εὐθὺς καθαρὸν γενέσθαι διεθέβαιοντο.

Συνήγαγον οὖν πλῆθος βρεσῶν ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τῆ ἱ-
 ρισθείσῃ ἡμέρᾳ περυσυμένου τοῦ βασιλέως εἰς τοῦτο, ὑπήντη-
 σαν αὐτῷ αἱ τῶν βρεσῶν μητέρες, ὀλολύζουσαι καὶ τὰς ἐκυ-
 τῶν τρίχας ἐκτίλλουσαι. Ταῦτα ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ σύνδα-
 κρος γεγονώς, Προκρίνω, ἔφη, τῆς ἐμυτοῦ ὑγείας, τὴν τῶν παι-
 δων σωτηρίαν· ὦ χριστομιμήτου, φωνῆς! ὦ ψυχῆς ἀγίας, τε
 καὶ βασιλικῆς! Παρρυτίκα γοῦν ὑποστρέφει εἰς τὰ βασίλεια,
 καὶ τὰ βρέφη ταῖς μητέραςιν ἀποδοθῆναι ἐκέλευσε, δώροις με-
 γίστοις αὐταῖς φιλοτιμησάμενος, καὶ εἰς τὰ ἴδια ἐκάστην κε-
 λεύσας πορεύεσθαι. Καὶ νυκτὶ ταύτῃ ὄρθᾳ καὶ ὕπνου τοὺς
 τῶν ἀγίων ἀποστόλων πρωτοθρόνους, Πέτρον καὶ Παῦλον τοὺς
 ἀγίους, προτρεπομένους αὐτῷ Σιλῳέστρον ἐπιζητήσας τὸν τῆς
 Ρώμης ἐπίσκοπον· αὐτὸς γὰρ, ἔρησεν, ὑποδειξέι σοι κολυμβή-
 θραν δι' ἧς τὰς ἰα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος νόσους ἐκθή-
 σῃ. Εὐρεθέντος οὖν τοῦ Σιλῳέστρου, καὶ παραγεγονότος καὶ
 νοουετήσαντος τὸν βασιλέα τὰ περὶ τῆς θείας ἡμῶν πίστεως,
 παρευθὺ ἐκέλευσε κλεισθῆναι τοὺς τῶν εἰδώλων νουός, καὶ πι-
 στεύσας ἐξ ὅλης καρδίας εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν,
 βαπτίζεσθαι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ
 ἀγίου πνεύματος. Ἐν δὲ τῷ τοῦτον βαπτίζεσθαι, λαμπηθῶν
 τις ἐξαίφνης φωτὶς ἐξελομύε καὶ ἦχος ἐγένετο ὥσπερ τηγά-
 νου πυρὶ καιομένου, καὶ ἀνήλθε τῆς κολυμβήθρας ὑγιής, καὶ
 τὰ τῆς κολυμβήθρας ὕδατα λεπίδων ἐπληρώθησαν. Ἔλεγε δὲ
 ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἐν τοῖς ὕδασιν ὦν ἡσθύμην, ὡς χεῖρ ἀπο οὐ-
 ρανοῦ πεμφθεῖσα ἤψατό μου. Καὶ ἐνδυσάμενος στολὴν λευ-
 κὴν (1) εὐθέως ἐξεφώνησεν οὕτως· τὸν τολμῶντα βλασφημῆ-
 σαι εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἢ ἀδικῆσαι χριστιανόν,
 κελεύω τὸ ἡμῖσι τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ τῷ δημοσίῳ ἀ-

(1) Ἐν περιθωρίῳ: Σημείωσαι ὡς ὁ νεοφώτιστος λευκὴν στολὴν ἐνδύεσθαι, ὡς διατάξαντο οἱ ἄγιοι Ἀπόστολοι, ὁρᾶτε.

ραϊρεθῆναι. Θέλων δὲ πᾶσι δεῖξαι τὴν οἰκείαν εὐσεβειαν, αὐ-
 τὸς οἰκείαις χερσὶ λαθῶν δίκειλλαν πρῶτος ὀρύττειν ἤρξατο,
 προστάξας ἐκκλησίαν γενέσθαι ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότου ἡμῶν
 5 Γησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐβαπτίσθησαν δὲ καὶ πᾶσα ἡ τού-
 του συγγένεια, καὶ τῆς συγκλήτου πολλοὶ καὶ τῶν ἐν τέλει,
 ὡσεὶ χιλιάδες δώδεκα, καὶ Κρίσπος υἱὸς αὐτοῦ, ὃν οὐκ ἀπὸ
 Φαύστας ἀλλ' ἐξ ἐτέρας εἶχεν οὐ κατὰ νόμους ἐπιγνωσθείσης
 αὐτῷ. Τότε καὶ τῶν ἑπτὰ τῆς ἐβδομάδος ἡμερῶν τὰ ὀνόμα-
 10 τα ἀπὸ Ἄρεως, Ἐρμού, Ἀφροδίτης, Κρόνου, Διὸς, Σελήνης καὶ
 Ἡλίου, Δευτέρᾳ, καὶ Τρίτῃ καὶ Τετρᾷ, Πέμπτῃ, Περσικεῦῃ,
 Σάββατον καὶ Κυριακῇ μετωνομάσθησαν.

Ἡ δὲ ἀγία Ἐλένη καὶ μήτηρ τοῦ βασιλέως, συνοῦσα τῷ
 υἱῷ, κατηνάγκαζε τοῦτον τῇ Ἰουδαϊκῇ μᾶλλον προσελθεῖν πί-
 15 στει, ὑπὸ τινων Ἑβραίων τὸν νόμον αὐτὴν ἀκριβῶς διδασκόν-
 των πεισθεῖσα· ἀλλὰ καὶ μάγοι τινὲς ἐξέτισα τέρατα ποιοῦν-
 τε· | ἀντέκειντο τῷ ἀγίῳ Σιλδέστρω, οὗ πάντας μετὰ τῆς μα.φ. 17.
 καρίας Ἐλένης Οὐμάσιν αὐτὸς καὶ δυνάμει Πνεύματος πείσας
 πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν μετήνευκε, καὶ οὕτως ἐβαπτίσθη-
 σαν· καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἠύξανετο πίστις καὶ πάντες τὸν βασι-
 20 λέα εὐφόμενον, τοιούτων καλῶν αἰτίων αὐτοῖς γεγονότα.

Εἰς μνήμην δὲ ἐλθὼν τῆς πρὸς αὐτὸν ρωγῆς τοῦ Κυρίου
 καθ' ὕπνου λεγούσης, Ἐγερεῖς τῇ μητρὶ μου πόλιν ἐν ᾧ ὑπο-
 δείξω σοι τόπον, πολλὰς ἐρευνήσας χώρας ἐπὶ τὴν κατὰ Βιθυ-
 25 νίαν ἔρχεται Χαλκηδόνα, καὶ ταύτην κατηρειπωμένην ὑπὸ τῶν
 Περσῶν εὐρῶν ἀνοικοδομεῖν ἤρξατο· ἀετοὶ δὲ τοὺς τῶν τεχνι-
 τῶν ἀρπάζοντες λίθους, πρὸς τὸ Βυζάντιον διαπεραιούμενοι ἐρ-
 ριπτον· τούτου δὲ πολλάκις γενομένου, τῶν ἐξυψηρευομένων
 τις τῷ βασιλεῖ, ᾧ ὄνομα Εὐφρατᾶς, διεσάφησεν, ὡς ἐκεῖ ρίλον
 ἐστὶ τῷ Θεῷ τῇ μητρὶ αὐτοῦ πόλιν κτισθῆναι. Εὐθὺς οὖν δια-
 30 περάσας καὶ τὸν τόπον ἰδὼν, καὶ ἀποδεξάμενος, τὸν Εὐφρατᾶν
 τοῦ ἔργου ἐπιστάτην καταλιμπάνει μετὰ δυνάμει βαρείας

καὶ πλούτου πολλοῦ, αὐτὸς δ' ἐκστρατεύει κατὰ Περσῶν, οἷς
 δὴ καὶ συμβαλὼν, ὡ τῶν κριμάτων σου, Κύριε, ἤτταται καὶ
 χειροῦται αὐτός τε καὶ ἄλλοι τῶν ἐν τέλει, καὶ τοῦ στρατοῦ
 πολλοί· οἱ δὲ πλείους πρὸς τὴν παρακειμένην λόγχην εἰσέδου- 5
 σαν, ὡς ἠδύναντο τὴν σωτηρίαν περιποιούμενοι ἑαυτοῖς. Οἱ
 Πέρσαι δὲ τῷ παραλόγῳ τῆς νίκης ἐπαρθέντες, ἴτως δὲ καὶ
 τοῦ θεοῦ σφάλλοντος τὰς βουλὰς αὐτῶν, ἀμελήσαντες πάντων
 τὸν βασιλέα θυσίαν προστενεγκεῖν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐκεκρί-
 κεσαν· παρῆν οὖν ἡ ὠρισιμένη ἡμέρα, καὶ τοῦτον ἐφ' ἀμάξης
 δέσμιον ἔχοντες ἀπήεσαν πρὸς τὴν νεών, ἣν καὶ ἔξω καταλι- 10
 πόντες αὐτοὶ ἄοπλοι καὶ γυμνοὶ τὸν ναὸν αὐτῶν εἰσῆεσαν, τὴν
 εὐχὴν αὐτῶν ποιησόμενοι, καὶ τινὰς αὐτῶν πρὸς ζυλείαν ἀπέ-
 στειλαν· οὓς ἰδόντες οἱ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ λόγχῃ κρυπτό-
 μενοι καὶ ζωγράφαντες καὶ περὶ πάντων ὧν ἤθελον γυνῶναι ἀ- 15
 ναμαθόντες, τῆς θείας συνάρεως ἐπιρρωσάσης τὰ τούτων φρο-
 νήματα, ἐκδραμόντες τῆς ὕλης ἐρίστηνται τῷ βωμῷ, καὶ λύου-
 σι μὲν τῶν δεσμῶν τὸν βασιλέα, ἀναλαμβάνουσι δὲ τὰ τῶν
 Περσῶν ὄπλα, ἃ καὶ περιιδυσόμενοι ἐπιτίθενται τούτοις, καὶ
 φόνου παρανάλωμα, μηδενὸς φεισόμενοι, τούτους ἐποίησαν· τὰ 20
 δ' ἐπὶ τούτοις, ἀλλὰ, τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου, Κύριε,
 ἀκουστάς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις σου! οἱ πεπτωκότες ἀ-
 νέστησαν, καὶ οἱ δοκήσαντες κεκρατηγένησι παντελεῖ ἀφρασιμῶ
 παρεδύθησαν· ὁ βασιλεὺς γὰρ καὶ ὅσοι τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ
 τὴν τῶν Περσῶν χώραν καταδραμόντες καὶ λεηλατήσαντες καὶ
 αἰχμαλωτίσαντες, καὶ τὰ ἐκεῖ καταπραξάμενοι ὡς ἐβούλοντο 25
 νικητῆροι μετὰ πλούτου καὶ σκύλων ἀναριθμητῶν ὑπέστρεψαν
 εἰς τὰ σφέτερα .

Τότε ὁ βασιλεὺς οἰκοδομεῖ τὴν Κωνσταντινούπολιν κάλλει
 καὶ μεγέθει ἀπάσας τὰς ἐπὶ γῆς πόλεις ὑπερνικῶσαν, καὶ τῆς
 οἰκουμένης οἷον τυγχάνουσαν ὀφθαλμόν· αὐτὸς γὰρ διὰ τοῦ 30
 εἰρημένου Εὐφρατᾶ εὐρύνει τὸ τοῦ Βυζαντίου τεῖχος κατὰ

πολὺ, καὶ κτίζει τὰ βασιλεία, καὶ τὸ ἱππικόν, καὶ τοὺς δύο ἐμβόλους, καὶ τὸν φόρον, καὶ τὸ περιεκκλῆς τεχνουργήμα τοῦ Σανάτου, καὶ τὴν ἐκυτοῦ στήλην ἐπὶ τοῦ παρρησοῦ κίονος ἐστησεν ἐν τῷ φόρῳ. Κτίζει δὲ καὶ τὸν πρόην τῆς ἁγίας Σοφίας νκόν, τὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τὸν τοῦ ἁγίου Μωκίου, τὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης, τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου, τὸν ἐν τῷ Ἀνάπλω τοῦ Ἀρχιστρατήγου, καὶ τὸν τοῦ Σωθηνίου, ἐπι δὲ καὶ τὸν ἐν τῷ νεωρίῳ τῆς ἁγίας Δυνάμεως, καὶ ἄλλοις δὲ πλείοσι κτίμασι τὴν ἐπώνυμον ἐκυτοῦ πάλιν ἐκάλλουεν.

- 10 Ἀέγεται δὲ ὅτι τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστης ἐπιμακρίσθη τῷ πρόγονῳ αὐτῆς Κρίσπῳ, καὶ ὡς μὴ πεισθέντος κατειπούσης αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ὡς ὑπ' αὐτοῦ βίωσθαι, κελεύσει αὐτοῦ τοῦτον ἀνακρεθῆναι πεποίηκε, καίσων ὄντα, ὕστερον δὲ διεγνωκῶτα ὡς ψευσαμένην καὶ αὐτὴν προσαποκτείνει, τρεῖς
15 υἱοὺς μετ' αὐτοῦ ἔχουσιν, Κωνσταντα, Κωνσταντίον καὶ Κωνσταντίνον, οὓς καὶ ἀνηγόρευσε καίσαρας.

- Ὅτε δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἦλθεν ὁ μέγας οὗτος καὶ ἅγιος βασιλεὺς | εὗρε τὴν ἐπισκοπὴν αὐτῆς ἔχοντα τὸν ἅγιονφ. 18. Μητροφάνην, ἐβδομον ἔτος ἐν αὐτῇ διαπρέποντα, δέξα δὲ τὰ
20 ὅλα διήνυσεν· ἀλλὰ καλὸν ἄνωθεν ἄρξασθαι, καὶ τοὺς ἐπισκόπους Βυζαντίου κατ' ὄνομα παρθεῖναι ὅσοι ἀπὸ τοῦ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστολοῦ ἕως αὐτοῦ δὲ τοῦ Μητροφάνους ἐγρημάτισαν, καὶ οὕτως ἀκολούθως κατιέναι καθ' εἰρμον τὴν διήγησιν· εἰσὶ δὲ οὗτοι. Ἀνδρέας ὁ πρωτόκλητος Ἀπόστολος· οὗτος ἐν τῷ διαπλέειν τὴν Ποντικὴν θάλασσαν, παρκαγεόμενος κὰν τῷ Βυζαντίῳ, καὶ κηρύξας ἐν αὐτῷ τὸν σωτήριον λόγον, ἐκκλησίαν τε πιστῶν συστησάμενος, καὶ οἶκον εὐκτῆριον ἀνεγείρας πέραν ἐν τοῖς Θρακώσις μέρεσι τῆς πύλεως ἐν τῇ καλουμένῃ Ἀργυρουπόλει, ὅπου καὶ τὸ ἅγιον λείψανον
30 ὕστερον κατετέθη τοῦ μάρτυρος Ἀδριανοῦ, χειροτονεῖ ἐπίσκοπον τῆς Βύζαντος πύλεως Στάχυν, ἐνα τῶν ἐβδομήκοντα ἀ-

ποστόλων, ὃς καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη δεκαεξί· καὶ μετ' αὐτὸν
 προεβλήθη Ὀνήσιμος, ἰδ' ἔτη καὶ αὐτὸς κυβερνήσας τὴν ἐκκλη-
 σίαν, καὶ καθεξῆς Πολύκαρπος ἔτη ιη'. Πλούταρχος ἔτη ις'.
 Σεδεκιῶν ἔτη θ'. Διογένης ἔτη ιε'. Ἐλευθέριος ἔτη ιζ'. Φίληξ
 ἔτη ε'. Πολύκαρπος ἔτη ιζ'. οὗτοι πάντες ἐν τῷ εἰρημένῳ εὐ- 5
 κτηρίῳ τὰς συνάξεις ἐποίουν. Ἀθηνόδωρος δὲ ἐπίσκοπος κα-
 ταστάς μετ' αὐτούς, ἕτερον εὐκτῆριον οἶκον ἀνφοδόμησεν ἐν
 τῇ τοποθεσίᾳ τῇ καλουμένῃ Ἑλαία· ὃς καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη
 δ'. Καὶ ἐφεξῆς Εὐζώϊος, ἔτη ς'. Λαυρέντιος ἔτη ἑνδεκα ἡμισυ.
 Ἀλύπιος ἔτη δέκα καὶ τρία ἡμισυ. Περτίναξ, ὑπατικὸς μὲν 10
 ὑπάρχων τῆς ἐν Ρώμῃ συγκλήτου, πιστεύσας δὲ καὶ ἐπίσκο-
 πος καταστάς Βυζαντίου, ἐτέρην αὐθις ἐκκλησίαν ἀνίστησιν ἐγ-
 γυτέρῳ τῆς πόλεως ἐν παραθαλασσίῳ τόπῳ λεγομένῳ Συκαῖς,
 Εἰρήνην τὸν ναὸν προσαγορεύσας, κάκεισε τὰς συνάξεις ἐπιτε-
 λῶν, ἐπεσκόπησεν ἔτη ιθ'. Ὀλυμπιανὸς ἔτη ια'. Μάρκος ἔτη ιγ'. 15
 Κυριλλιανὸς ἔτη ις'. Καστῖνος ἐν αὐτῷ τῷ Βυζαντίῳ, ἐν τῇ
 τοποθεσίᾳ τῇ λεγομένῃ Πετρίον εὐκτῆριον οἶκον ἐπ' ὀνόματι
 τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας ἀνεγείρας, κατ' ἐκεῖνον τὸν και-
 ρὸν μαρτυρησάσης, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς συνάξεις ἐπιτελῶν, τῆς
 ἐπισκοπῆς ἤρξεν ἔτη ζ'. Τίτος ἔτη λς'. Δομετιανὸς ἀδελφὸς 20
 Πρόβου τοῦ βασιλέως ἔτη κδ'. Πρόβος υἱὸς Δομετίου, ἔτη ιβ'.
 Μητροφάνης υἱὸς Δομετίου, ἔτη δέκα· ἐπὶ τούτου, ὡς ἔφημεν
 ὁ τε μέγας Κωνσταντῖνος ἐπεδήμησε τῇ πόλει, καὶ ἡ Κωνσταν-
 τινούπολις ἀνεκαινίσθη, καὶ ἡ ἁγία πρώτη σύνοδος προστάξει
 βασιλικῆ ἐν Νικαίᾳ κατὰ Ἀρείου ἠθροίσθη, καὶ ὁ τῆς Κων- 25
 σταντινουπόλεως θρόνος εἰς τὸ τῆς πατριαρχείας ὕψος ἀνεβι-
 βάσθη .

Συνηθροίσθη δὲ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος
 ἐν Νικαίᾳ κατὰ Ἀρείου πρεσβυτέρου τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκ-
 κλησίας, βλασφημοῦντος τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν Κύριον ἡμῶν 30
 Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ λέγοντος αὐτὸν κτίσμα καὶ οὐχ ὁμοούσιον

τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ· ἀλλ' ἡ ἀγία σύνοδος ἀπελέγξασα τοῦτον, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν οὖν διετράνωσεν, ἐπεὶ καὶ πᾶς υἱὸς ὁμοούσιος τῷ γεγεννηκότῳ τοῦτον πατρὶ, ὡς ἐκ φωτός, καὶ Θεὸν ἀληθινόν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, καὶ ποιητὴν πάντων ὁρατῶν
 5 τε καὶ ἀφράτων σὺν τῷ ἀρχῶ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ κριτὴν ζώντων καὶ νεκρῶν, δογματίσασα. Ἦσαν δὲ οἱ τῆς συνόδου καὶ δι' ὧν ἡ σύνοδος συνεκροτήθη ἐξάρχοντες Σίλβεστρος πάππας Ρώμης, διὰ τοποσηρητῶν Βίτωνος καὶ Βικεντίου, ἀμροτέρων πρεσβυτέρων, καὶ τοῦ Κουδρούβης· Ὄσιου, Ἀλέξανδρος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας· σὺν Ἀθανασίῳ τῷ μεγάλῳ, ἔτι ἐν δικήνοις κατελεγμενῷ, ὁ Ἀντιοχείας Εὐστάθιος, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Μιχαῆρις· συνέστη δὲ τῷ πεντεκαίδεκά-
 10 τῷ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔπει ἀπὸ κτίσεως κόσμου πεντακισχιλοστῷ ὀκτακισιοστῷ ὀκτωκιδεκά-
 15 τῷ. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ σύνοδος συνεπέληθη, λιθέλλουσι τινὲς κατ' ἐπισκόπων ἐπιδηδύκασι, οὓς ὁ χριστομίμητος βασιλεὺς, μηδὲ ἀναγνωσθῆναι παρεχώρησα, τῷ διὰ πυρὸς ἀρνησιμῷ παραδέδωκεν, ἐπειπῶν τὸ ἀείμνητον καὶ ἀξιάγαστον καὶ Θεοῦ χρηστότητος καὶ συμπαιδείας ἐκεῖνο, Ἐγὼ, εἰ καὶ πορνεύοντα ἱε-
 20 ρεῖα ἐπ' αὐτοφώρῳ κατέλαβον, τῷ πτερυγίῳ τῆς ἐμῆς χλαμύδος αὐτὸν ἄν συνεκάλυψα, ὡς μὴ γνωσθῆναι τὸ ἄγος, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς συγκαλύψῃ τὰ ἐμὰ παραπτώματα.

Ἰστέον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως | τοῦ Κυρίου ἕως εἰκοφ. 18^ο στοῦ ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτε ἡ
 25 ἀγία πρώτη σύνοδος συνετελέσθη (1) ἔτη παρήλθον τμη.

(1) Ὁ γὰρ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν συγγραψάμενος Γελάσιος, δε καὶ τοῦ ἀγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων ἀδελφιδὸς, εἶ ἔτη φησὶ τὴν σύνοδον ταύτην συνίστασθαι, ὡς ὁ ἕτεροι τρία πρὸς τῷ ἡμίσει. (Σημ. ἐν περιθωρίῳ.)

ισάριθμοι γὰρ τοῖς ἔτεσι καὶ οἱ τῆς συνόδου πατέρες εὐρέθησαν τριακόσιοι δέκα ὀκτώ.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἀγίους τούτους πατέρας εἰσπαγῶν ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ καινισθείσῃ πόλει, καὶ ταύτην εὐλογηθῆναι παρασκευάσας ὑπ' αὐτῶν, εἶτα καὶ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ἅγιον Μητροφάνην μετ' αὐτῶν συνῆλθε· κλινοπετῆς γὰρ ἦν ὑπὸ γῆρας καὶ ἀπρόϋτος, καὶ δι' Ἀλεξάνδρου τοῦ ἰδίου πρεσβυτέρου τῇ συνόδῳ παρῆν· ἐπεὶ δὲ ἀλλήλους εἶδον καὶ προσεΐπον ὅσα εἰκὸς, τέλος ὁ βασιλεὺς ἐξαναττάς, ἔρησε πρὸς τὸν ἀρχιερέα, Πάτερ πνευματικέ, θέλω τι καὶ ἕτερον ἐξειπεῖν σοι, ἐφ' ᾧ πρὸς τῆς σῆς ἀγιότητος μὴ δυσχεράνης, ἀλλ' ὡς εὐλαθεῖς καὶ τῆς πίστεως συστατικὸν δέξῃ τὸ ρηθησόμενον. Ὁ δὲ ρησιν, εἶπε τοῦτο ἀνυποστόλως, οἶδα γὰρ ὅτι θεοφιλὲς καὶ ἡμῖν εὐαπόδεκτον. Καὶ ὁ βασιλεὺς· εἰ συμβῆ πρὸς θεὸν ἀναλύσαι σε, τοῦτο γὰρ ὁ τῆς ἐνταῦθα παροικίας σου χρόνος καὶ ἡ ἐνσκήψασά σοι νόσος προσκαπειλεῖ, τίνα ἀντὶ σοῦ τῷ σῷ θρόνῳ ἐγκαταστήσομεν; Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, οἷον ἔνθους γενόμενος εἰρήκει· νῦν οἶδα ὅτι ὁ θεὸς διὰ τοῦ σοῦ λελάληκε στόματός, δε καὶ ἀπεκάλυψε μοι ὅτι μετὰ τρίτην ἡμέραν τῶν παρόντων ἐξέρχομαι· ὑμεῖς δὲ ἀλλὰ τὸν πρεσβύτερον Ἀλεξάνδρον τῷ θρόνῳ ἐγκαθιδρύσατε. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀλεξάνδρος ἀποδημῶν ἦν τῷ τότε ταῖς Γαλίαις τὰ συνοδικῶς δόξαντα διαπορθευόμενος, ἀναστὰς καὶ ὡς εἶχε τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀδύτων εἴσω γενόμενος, τὸ ὠμοπόριον αὐτοῦ ἀποβαλὼν καὶ τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ ἐνθεῖς, καὶ τὸ ὄνομα ἐπιφωνήσας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπέσκηψε τοῦτον λαβεῖν ἐπαναλθόντα καὶ περιθέσθαι αὐτὸ, καὶ οὕτως ἀρχιερέα εἶναι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπεὶ δὲ καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς ἔρησεν ὅτι καὶ οὗτος γηραιὸς ἐστίν, ὡς οἶδας, καὶ τίνοι μετὰ τοῦτον τὴν ἐπισκοπὴν ἐγχειρίσομεν; Τὸ παιδίον, ἔρη, τὸν Παῦλον οὗτος ἐξεῖ διαδοχόν· περὶ τοῦ ὁμολογητοῦ ἀγίου Παύλου τοῦτο εἰπὼν, ἦν γὰρ

τότε νεάζων τὴν ἡλικίαν· ὡς οὖν ἠκλήθεισαν πρὸς αὐτοῦ ταῦτα, Ἀλέξανδρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπέθετο καὶ αὐτὸς, Ἐγὼ δὲ, πάτερ, τίνα καταλείψω διάδοχόν μου; Καὶ ὁ Μητροφάνης, ἔχεις, καὶ καλὸν τοῦτον καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων βεβαιωτὴν
 5 καὶ ἐκκλησίαις ἄριστον στρατηγόν, Ἀθανάσιον τὸν περιόρημον, θς καὶ μετὰ Παύλου τὰ πολλὰ τῆς ἐκκλησίας ὑπερμαχίησονται. Καὶ ἄλλοι περὶ ὧν ἐβούλοντο διερωτήσαντες ὡς ἀπὸ θεοῦ τούτου τὰς ἀποκρίσεις ἐδέξαντο, αἱ καὶ ἀπέβησαν ὡς οὗτος προέφησε. Καὶ οὕτως ἕκαστος αὐτῶν συνταχόμενοι τῷ Μητροφάνη, καὶ τὰ τελευταῖα προσειπόντες ἀπῆλλάγησαν.

Χειροτονήσας δὲ ὁ βασιλεὺς δι' αὐτῶν τὸν θειότατον Ἀλέξανδρον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ ὀσιωτάτου Μητροφάνους ἤδη τελειωθέντος, πάντας διὰ δημοσίων ἰππων πάλιν καὶ ἀναλωμάτων ἀπέλυσεν εἰς τὰ ἴδια, δοξάζοντας τὸν θεὸν
 15 τὸν χριστάμενον τοῖς ἀνθρώποις βασιλέα τοιοῦτον εὐλόγηστον καὶ ὀρθόδοξον.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ ἡμερησίως ἄρτους ἔταξε διδοσθαι τοῖς ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων εἰς ὀκτὼ χιλιάδας τὸν ἀριθμὸν.

Ἐλένην δὲ τὴν μακαρίην ἐκυτοῦ μητέρα βασιλικῶ κοσμησας διαδήματι, πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα πέμπει εἰς ἀναζήτησιν
 20 τοῦ τιμίου σταυροῦ τοῦ Κυρίου, ὃν καὶ εὗρε, χάριτι τοῦ ἐν αὐτῷ προσπαγέντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς ἑλλους οἷς προσηλώθη· ἥτις πολλὰ τοῖς ἐκείσε πένησι διένειμε χρήματα, καὶ ναοὺς κάλλει καὶ μεγέθει περιφανεῖς ἀνήγειρε·
 25 καὶ μέρος λαβοῦσα τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς ἥλους, τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν ἀσφαλισμένη ἐν ὀλοχργύρῳ θήκη καὶ παραθεῖσα Μακαρίῳ τῷ ἐκείσε πατριάρχῃ, χιρίουσα πρὸς τὸν υἱὸν καὶ βασιλέα ὑπέστρεψεν· ἥτις καὶ εὐσεβῶς ζήσασα, καὶ ἐλεημοσύναις καὶ εὐποιαις τὸν βίον ἐκυτῆς λαμπρύνασα, θνήσκει, ἐτῶν οὕσα ὀγδοήκοντα· καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν
 30 ἁγίων Ἀποστόλων θάπτεται παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ υἱοῦ αὐτῆς.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ ταῖς ἀπανταχοῦ ἐκκλησίαις ἔχειν τὰ ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπονεμεμμένα τοῖς ναοῖς τούτων ἐθέσπισε, καὶ τοῖς ἱερωμένοις τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀτέλειαν ἐχαρίσατο· τοῖς δ' ἐπισκόποις προνόμια δέδωκεν, ἅπερ ὁ βουλούμενος μαθεῖν ἐντυγχανέτω τῇ πρὸς τὸν ἅγιον Σύλβεστρον διατάξει αὐτοῦ· ἡμεῖς γὰρ σύνοψιν συντιθέμενοι, διὰ τὸ μῆκος παρεδράμομεν .

Οἱ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως μετοικισθέντες (1) ἀπὸ τῆς Ρώμης εἰς Κωνσταντινούπολιν συγκλητικοὶ πρόδοι καὶ μεγιστᾶνες ἦσαν οὗτοι, Ἀρμάτιος, Ὀλύβριος, Βῆρος, Σεβῆρος, Οὐρβίκιος, Ἰσιδώρος, Εὐγένιος, Εὐθουλος, Στούδιος, Φλωρέντιος, Καλλίστρατος καὶ Μαυριανός· οἵτινες καὶ οἴκους λαμπροὺς καὶ ναοὺς φ. 19. καὶ γηρωκομεῖα, καὶ ξενῶνας ἐν τῇ πόλει | ἀνήγειραν, κελεύσει τοῦ θειοτάτου βασιλέως. Ἀλλὰ καὶ Εὐφρατᾶς οἶκον ἴδιον μέγιστον κατεσκεύασεν, ὅπερ ὕστερον γηρωκομεῖον ἐχρημάτισεν, ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Διμακέλλου, οὕτω τοῦ Εὐφρατᾶ καλουμένου, ἕως τοῦ νῦν .

Ὁ μέντοι θειότατος βασιλεὺς εὐσεβῶς τὸν βίον ἀνύσας καὶ θεοφιλῶς, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ διχδόχους τῆς βασιλείας καταταλιπών, Κωνσταντα μὲν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ρώμῃ, Κωνσταντίον δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, Κωνσταντῖνον δὲ ἐν ταῖς Γαλίαις καὶ ταῖς ἐπέκεινα Ἀλπεων ἐπαρχίαις, πρὸς τὴν ἀθάνατον μεθίσταται βασιλείαν .

Κωνσταντῖνος δὲ μὴ θέλων ἀρκεσθῆναι τῇ τοῦ πατρὸς δια-

(1) Περὶ τῶν μετοικισθέντων ἀρχόντων ἀπὸ Ρώμης εἰς Κωνσταντινούπολιν· τούτων δὲ καὶ οἱ οἴκοι καὶ τοῖς λειψάνοις κατονομάζονται, μόνου τοῦ Ἰσιδώρου ἀλλαχθένου τὴν κλῆσιν καὶ κεκλημένον Θεοφίλου· ἦν δὲ καὶ ὁ τοῦ Φλωρεντίου τῶν σπουδαίων (sic) σύνεγγος (σημαίωσις ἐν περιβρωρίῳ) .

- ταγῆ, ἀλλὰ πόλεμον κινήσας κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντος, αὐτὸς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ θνήσκει, Κωνστας δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐγκρατῆς γίνεται, καὶ ἐν τῇ πκλαιῖ Ρώμῃ διέτριβεν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὕστερον ἀναιρεῖται παρὰ Μαγνεντίου τινὸς συγκλητικοῦ, ὃν ἀνείλε Κωνστάντιος, καὶ γίνεται τῆς τῶν τριῶν βασιλείας αὐτοκράτωρ μόνος αὐτὸς. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος τελευτᾷ μηνὶ μαίῳ εἰκοστῇ πρώτῃ καὶ θάπτεται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ ἡρώῳ ὃ αὐτὸς φιλοδόμησεν ἐν λάρνακι πορφυρᾷ.
- 10 Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κδ'. οὗτος τῆς Ἀρειανικῆς αἰρέσεως ἐραστῆς γεγονώς, πλεῖστα δεινὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπήνεγκε, καὶ ταῖς ἁγίαις τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαις· ἅμα γὰρ τῷ τῆς βασιλείας ἐπιλαβέσθαι, παρεβιάζετο τὸν Κωνσταντινουπόλεως θεῖον Ἀλέξανδρον τὸν Ἀρειον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δέξασθαι, Εὐσεβίου
- 15 τοῦ πραιποσίτου παρορμώμενος· ὑποθήκας· ὃ δὲ Ἀλέξανδρος τοῦτο διαπραΰξασθαι οὐ κατένευσε, λέγων, τὸν ἐπὶ τῷ τῷ παρνομίᾳ καὶ δυσσεβεῖ παρὰ τοσοῦτων ἁγίων πατέρων κατακριθέντα καὶ ἀναθεματισθέντα καὶ ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως ἐξορισθέντα, οὐχ οἷός τε εἰμὶ δέξασθαι. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη, "Ὁρα, ἐπίσκοπε, μὴ καὶ ἅκων δέξῃ αὐτόν. Ὁ δὲ πατριάρχης, Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω! εἰπὼν, τὸν θεῖον ναὸν εἰσελθὼν ρίπτει ἑαυτὸν κάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ μετ' ὀλοθυρμῶν καὶ δακρύων ἐβόα πρὸς τὸν θεὸν, Μὴ συγχωρήσης, ἡύριε, τῷ ἀναιδέϊ λύκῳ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἁγίαν σου ποιμνὴν· εἰ δὲ κελεύεις Ἀρειον
- 25 εἰσαχθῆναι, ἐμὲ πρῶτον ἀπόλυσον τῆς παρούσης ζωῆς. Καὶ ἔξ ἡμέρας προσμείνας τῇ τοιαύτῃ προσευχῇ, ἅσιτος διετέλεσε· τῆς δὲ γε Κυριακῆς ἐπιστάσης, ἔωθεν ὁ Ἀρειος σὺν τῷ πραιποσίτῳ μετὰ βασιλικῆς δυναστείας εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπήρχετο· καὶ καθ' ὁδὸν νυξάσης αὐτὸν τῆς γαστρὸς εἰς τινα τόπον πρὸς
- 30 τοῦτο ἀπέκλινε χρήσιμον, οὗ καθεσθείς σὺν τοῖς σκυβάλοις καὶ τὰ ἐντόσθια πάντα κατήνεγκε, καὶ οὕτως ἀπέρρηξε τὴν

ἐθλίαν ψυχὴν, ἔτι τοῦ πατριάρχου τῆ ἐκτενεῖ προσευχῇ προσανέχοντος,

Ἐζήσθη δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἕως ἕκτου ἔτους τῆς βασιλείας Κωνσταντίου, ἐν μὲν τῷ ἀρχιερατικῷ θρόνῳ ἀνάσας ἔτη εικοσιτρία, τὰ δὲ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ψζ'. Καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν χειροτονεῖται παρὰ τῶν ὀρθοδόξων ὁ ὁμολογητῆς Παῦλος, κατὰ τὴν πρόρρησιν Μητροπόλεως, τοῦ βασιλέως ἐν Ἀντιοχείᾳ διέγοντος· ἀλλ' ἐκεῖθεν ὑποστρέψας Κωνσταντίας, Παῦλον μὲν ὡς ὀρθόδοξον κατὰγει τοῦ θρόνου, τὸν δὲ Νικομηδείας Εὐσεβίον ὡς Ἀρειανὸν τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐνιδρύει· τοῦ μέντοι ὁμολογητοῦ Παύλου πρὸς τὸν τῆς Ρώμης πάπαν Ἰούλιον ἀναδραμόντος καὶ δι' αὐτοῦ τὸν οἰκτεῖον θρόνον ἀπολαβόντος, καὶ ἐπὶ ἔτη τρία τούτῳ ἐμπρέψαντος, ὑπὸ Κωνσταντίου καὶ αὐθις ἐκβληθέντος καὶ ἐξορισθέντος ἐν Κουκουστῷ, κακεῖ πρὸς τῶν Ἀρειανῶν ἀναρθεῖντος, μετὰ θάνατον Εὐσεβίου ὁ πνευματόχος Μακεδόνιος παρὰ τῶν Ἀρειανῶν καὶ τοῦ Κωνσταντίου, καὶ τυραννεῖ τῆς ἐκκλησίας ἔτος ἐν· ὅς δὴ καὶ ἀπονοίξαι σοβαρευόμενος τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ ἱσχυροτάτου Κωνσταντίνου ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀποστόλων θείου ναοῦ ἐπὶ τὸν τοῦ μάρτυρος Ἀκακίου μετατίθησι, καὶ τοῦτο ἤρκεσεν αὐτῷ εἰς τὸ τὸν βασιλέα κατ' αὐτοῦ κινήθῃναι· ὅθεν καὶ τὴν Πόλιν καταλαβὼν, τοῦ θρόνου τοῦτον καταβιβάζει καὶ παραπέμπει τῇ ἐξορίᾳ, καὶ Εὐδόξιον τὸν Ἀρειανὸν ἀντ' αὐτοῦ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην χειροτονεῖ, ὅς καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη δέκα.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, τὸν τῆς ὀρθοδοξίας ὑπέρμαχον καὶ διδάσκαλον, πολλάκις ἐξώθησεν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐξορία παρέπεμψεν· ἀλλὰ καὶ τὸν ἅγιον Εὐστάθιον πατριάρχην Ἀντιοχείας, τὸν ἐν τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ καθελόντα τὸν Ἀρειοῦ καὶ κηρύξαντα τὸ ὁμοούσιον δι' Εὐσεβίου τοῦ ἀνοσίως ἐπισκοπήσαντος τῆς ἐκκλησίας ἐξήγαγε, καὶ πάσας τὰς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐκκλησίας τοῖς ἐχθροῖς τοῦ υἱοῦ Θεοῦ παρέδωκεν.

Οὗτος ὁ Κωνσταντίος καὶ τὰ τῶν πανευφήμων ἀποστόλων
 ἁγίων λείψανα Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγ-
 γελιστοῦ ἀπὸ Ἀχαΐας διὰ τοῦ μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου ἀνα-
 κομιζέει καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐντίμως κατα-
 5 τίθησιν. Ἐπεὶ δὲ ἡ γυνὴ τούτου Εὐσεβία παῖδα τούτῳ οὐκ
 ἔτικτεν, εἰσποιεῖ τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ Γάλλον, καὶ καίσαρα
 προχειρισάμενος ἐκπέμπει τὰ περὶ τὴν Ρώμην καὶ τὰς Γαλ-
 λίας διοικεῖν· τούτου δὲ δολοφονηθέντος· ἐκείσε, ταῖς τῆς γυ-
 ναικὸς ὑποθήκαις τὸν Ἰουλιανὸν κατέστησε καίσαρα, συζεύξας
 10 αὐτῷ τὴν ἐκυτοῦ ἀδελφὴν Ἑλένην, καὶ πρὸς Ἰταλίαν ἐκπέμπει,
 αὐτὸς δὲ εἰς Ἀντιόχειαν ὤρμησεν· ἔνθα δὴ καὶ πυθόμενος τὸν
 τε χριστιανισμὸν ἐξομύσασθαι τὸν Ἰουλιανὸν, καὶ βασιλέα ἐκυτὸν
 ἀνειπεῖν, καὶ τυραννικῶς χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν, καὶ μέλλειν
 ὅσον οὐπω κατ' αὐτοῦ ἐκστρατεύειν, τάχει πολλῷ καὶ ἀσχετῶ
 15 θυμῷ τῆς Ἀντιοχείας ἀπέβας πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν
 ἔσπευδε· φθάσας δὲ ἐν Μόψου κρήναις, ἀπέχει δὲ ἡ πόλις αὕτη
 τῆς Ταρσοῦ μίαν μονήν, νόσῳ κατασχεθεὶς, ἐκεῖ θνήσκει, μέγα
 ἐπιβοῶν καὶ ἐκυτοῦ καταχινώσκων ἐπὶ τοῖς τρισὶ τούτοις, τῷ
 τοῦ γένους φόνῳ, τῇ τοῦ ἀποστάτου ἀναρρήσει, καὶ τῇ και-
 20 νοτομίᾳ τῆς πίστεως. Θνήσκει δὲ ὢν ἐτῶν τεσσαράκοντα, μηνὶ
 νοεμβρίῳ τρίτῃ, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ τῶν Ἀποστόλων ναῷ ἐν τῷ
 ἁρῶφι ἐν λάρνακι λίθου Ρωμαίου.

Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, ἔτη β'. μηνας ἕξ· οὗτος ὁ μι-
 ρώτατος ἐκ νέου εὐσεβεῖα ἐν-τραφεὶς καὶ θεῖοις παιδευθεὶς λόγοις,
 25 ὡς καὶ κληρικὸς χρηματίσαις τῆς Νικομηδέων μητροπόλεως, καὶ
 ἐν αὐτῇ τὰς θείας ὑπαναχινώσκειν βίβλους, ἐπιθυμῶν δὲ τῆς
 βασιλείας γενέσθαι ἐγκρατῆς, εὗρε τοὺς αὐτὸν ἀπατήσαντας,
 καὶ τὸ θεῖον βάπτισμα ἀξίαι ἀνθρωπίνῳ ἀπολουσάμενος, λαμ-
 βάνει σύνοικον ἐκυτῷ τὸν διάβολον, καὶ φανερῶς ἐλληνίσας μετὰ
 30 τὴν βασιλείαν πάντα· ὑπερῆλασε τοὺς πρὸ αὐτοῦ τυράννους
 καὶ δυσσεβεῖς τῇ ἀπανθρωπίᾳ καὶ τῇ ὠμότητι, καὶ πολλοὺς

ἐπέδειξε μάρτυρας μὴ πεισθέντας συνθέσθαι τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ, μεθ' ὧν καὶ τὸν μέγαν ἐν τοῖς Χριστοῦ μάρτυσιν Ἀρτέμιον· ἀλλὰ καὶ πολλὰ δυσχερῆ τὴν Ῥωμαίων ἐπικρατείαν εὗρε πᾶσαν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ· καὶ ὁ θεὸς οἰκτιρησῆας τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πρὸς Πέρσας πολέμῳ πληγῆ ἀκράτῳ ἀναίρει τοῦτον, ζήσαντα ἔτη τριακονταέν. Ἀνηνέχθη δὲ καὶ τὸ τούτου σῶμα 5 καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ ἀκράτῳ μέρει ἐν ἡρώφ ἰδίῳ, ἐν τάρῳ πορφυρῷ κυλινδροειδεῖ.

Ἰοβιανός, υἱὸς Βαρωνιανοῦ, μῆνας θ'. οὗτος χιλιάρχος ὢν, ὅτε Ἰουλιανὸς ἐξ ἀνθρώπων ἐγεγόνει, κἀν τῷ πολέμῳ εὗρεθείς, 10 αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ παρὰ παντὸς τοῦ στρατοπέδου ἀναγορεύεται βασιλεύς· χριστιανὸς δὲ ὑπάρχων ὀρθοδοξότατος, μεγάλη τῇ φωνῇ ἐξεβόησεν: Εἰ θέλετέ με βασιλεύειν ὑμῶν, θέλω καὶ αὐτὸς ὑμᾶς πάντας χριστιανούς εἶναι, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ κυρωθεῖσαν πίστιν κρατεῖν. Καὶ πάντες συνέθεντο, καὶ τοῦτον εὐφήμησαν. Ὁ δὲ εὐθὺς εἰρηνεύσας μετὰ τοῦ βασιλέως Περσῶν καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τῶν Περσικῶν ὀρίων, τοὺς ὀρθοδόξους ἐπισκόπους πάντας διὰ θείας αὐτοῦ κελεύσεως εἰς τοὺς ἰδίους ἠρόνους ἐντίμως ἀποκατέστησε· καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸν πάμμεγαν Ἀθανάσιον ὡς τῆς ὀρθοδοξίας ὑπέρμαχον, ἀλλὰ καὶ στρατηγούς καὶ ἄρχοντας κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν χριστιανούς ἐξαπέστειλεν· οὗτος εἶχε γυναῖκα, Χαριτώ, ἣτις στερηθῆναι οὐκ ἔβησεν. ὁ γὰρ βασιλεὺς διὰ τοῦ χειμῶνος ἐν Ἀγκύρᾳ φθάσας τῆς Γαλατίας νόσφ αἰφνιδίῳ συσχεθεῖς, θνήσκει, ὧς φασι, μύκητα περαρμαγμένον φαγών, ἦν δὲ ἐτῶν ζ'. καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα 25

φ. 20. αὐτοῦ ἐν τῇ στοᾷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν λάρνακι πορφυρᾷ | ἰσομεγέθει τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐν ἣ μετὰ ταῦτα ἐτέθη καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Χαριτώ.

Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας, ἔτη ια'. μετὰ γὰρ θάνατον τοῦ Ἰοβιανοῦ, πάντων βουλομένων τὸν ἑπαρχον Σαλοῦστιον προ- 30 στησασθαι βασιλεῖα, ἐκεῖνος οὐ δύνασθαι εἶπε διὰ γῆρας ἀρκεῖν

- πρὸς τὰ πράγματα· αἰτησαμένων δὲ πάλιν τὸν τούτου υἱόν, οὐδὲ ἐν τούτῳ κατένευσεν, εἰπὼν νέον τε εἶναι τοῦτον καὶ πρὸς τηλικαύτης ἀρχῆς ὄγκον ἀνεπιτήδειον· τότε Σαλούστιος μετὰ πάντων ψηφίζεται εἰς βασιλέα τὸν Οὐαλεντινιανόν, ὃν Ἰουλιανὸς
- 5 χριστιανὸν ἐξώρισεν, ὕστερον δὲ τριβοῦνον ἀριθμοῦ ποιήσας ἐν Σηλυβρία ἀπέστειλεν. Οὗτος ἐκ Κιβάλας ὤρμητο Πιιονίαις, οὐκ ἀνδρεία μόνον, ἀλλὰ καὶ φρονήσει, σωφροσύνῃ τε καὶ δικαιοσύνηταις γενικαῖς ἀρεταῖς πυκαζόμενος, καὶ μεγέθει σώματος διαπρέπων· τοῦτον εἰς τὸ μέσον στήσαντες, ἔφησαν ἅπαντες, οὐ
- 10 δεῖ ποιεῖ βασιλέα Ρωμικῶν ὡς οὗτος· ὁ ἀνὴρ ὅς· καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος ἐν Νικαίᾳ· ὁ δὲ, βασιλεὺς ἤδη γεγωνῶς, τὸν ἑπαρχὸν Σκλούστιον παραλύει, κελεύσας τοὺς παρ' αὐτοῦ ἀδικηθέντας προσελθεῖν αὐτῷ καὶ ἐγκλεῖν, καὶ οὐχ εὐρέθη οὐδὲ εἰς· ἦν γὰρ δίκαιος ὁ ἀνὴρ. Πολλοὺς δὲ τῶν ἀρχόντων
- 15 ἄλλους ἀδικητάς ἀπελεγχθέντας ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο. Τὸν δὲ ἴδιον ἀδελφὸν Οὐάλεντα κοινωνόν εἴλετο τῆς βασιλείας, καὶ παραδούς αὐτῷ πάντα τὰ τῆς ἐώρας, αὐτὸς ἐπὶ τὰ ἐσπέρια ἐπορεύθη καὶ διῆγεν ἐκεῖ· ἀνηγόρευσε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Γρατιανόν, ὃν ἐγέννησε πρὸ τῆς βασιλείας ἀπὸ Σεβήρας τῆς
- 20 γαμετῆς· καὶ μετὰ τὸ βασιλεῦσαι ἔγημε καὶ Ἰουστίναν, ζώσης τῆς Σεβήρας, καὶ ἔτεκε καὶ ἡ Ἰουστίνα υἱόν, τὸν νέον Οὐαλεντινιανόν, καὶ θυγατέρας τρεῖς, Ἰούσταν, Γράττην καὶ Γάλλαν. Οὗτος ὁ μέγας Οὐαλεντινιανὸς καὶ τὸν ἀγωγὸν τοῦ ὕδατος ἐκοδόμησε καὶ τὸ ὕδωρ εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσέγαγε. Τούτου
- 25 τῷ πέμπτῳ τῆς βασιλείας ἔτει τελευτήσαντος Εὐδοξίου, ἀνάγεται εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Δημόφιλος Ἀρειανὸς παρὰ Οὐάλεντος, τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως ὄντος καὶ τούτου, καὶ κρατεῖ τῆς ἐκκλησίας ἔτη δώδεκα. Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ δυτικὰ μέρη διάγων, καὶ ἐν Μεδιολάνοις γενόμενος, ἐπίσκοπον
- 30 προχειρισθῆναι ἐκ παρακλήσεως τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ προτρέψατο τὸν τῆς αὐτῆς πόλεως ἑπαρχὸν, ἅγιον Ἀμβρόσιον·

ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Οὐάλεντος ὡς ὑπέρμαχος γεγο-
 νῶς τῆς τοῦ Ἀρείου αἰρέσεως μάχεται ταῖς ἐκκλησίαις τῶν
 ὀρθοδόξων καὶ πᾶσιν τὴν ἐὼν συνέχευε, διὰ γραμμάτων ὕνει-
 δίξει καὶ πραινεῖ ἀποστῆναι τῆς αἰρέσεως· ὁ δὲ τῆ συμβουλῇ
 τοῦ ἀδελφοῦ οὐκ ἐπέθετο, ἀλλὰ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων πλέον 5
 ἐξηγιοῦτο. Καὶ ποτε γυνὴ τις αὐτῷ τῷ μεγάλῳ Οὐαλεντι-
 ανῷ, Βερονίκη τοῦνομα, προσελθοῦσα κατὰ τοῦ πραιποσίτου
 Ροδανοῦ ἐνεκάλει, πλουσίου σφόδρα καὶ μέγала τότε δυναμένου
 παρὰ τῷ βασιλεῖ, λέγουσα διαρπαγῆναι παρ' αὐτοῦ τὴν περι-
 ουσίαν αὐτῆς· τοῦ δὲ δικαιοτάτου βασιλέως κελεύσαντος Σα- 10
 λουστῖ τὰ τοῦ πράγματος ἐρευνῆσαι, καὶ παρ' ἐκείνου μαθόντος
 ἀδικηθῆναι τὰ μέγιστα τὴν γυναῖκα, κελεύεται ὁ πραιπόσιτος
 ἀποδοῦναι τῇ γυναικὶ τὰ ἀφαιρηθέντα· ὁ δὲ τῆ πρὸς τὸν βα-
 σιλέα πεποιθὼς παρρησίᾳ καὶ ὑπὸ τῆς πλεονεξίας συνεχόμενος 15
 τῶν ὀρισθέντων ὡς μηδὲ λελεγμένων ἠμέλησεν. Ἡ δὲ ἀδικου-
 μένη γυνὴ ἱπποδρομίῳ τελουμένου ἄδεικν εὐρούσας, προσῆλθε
 πάλιν τῷ βασιλεῖ, καὶ μετὰ δακρύων ἐξετραγῶδει τὴν ἀδικίαν·
 καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκπλαγείς ἐπὶ τῆ τοῦ πραιποσίτου παρακοῆ,
 ἠρώτα τοῦτον ἐκεῖ παρεστῶτα μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, εἰ-
 μὴ τὰ κελευσθέντα πεπλήρωκε· καὶ μολὼν τὴν ἀλήθειαν, πα- 20
 ρευσθὴν προστάσσει καὶ ἀπογυμνοῦσι τοῦτον τοῦ ἀξιώματος, καὶ
 κτενεγθέντος ἐπὶ τοῦ ἱπποδρομίῳ γυμνοῦ καὶ δεδεδμένου τὴν
 εἰς τὴν γυναῖκα ἀδικίαν παρ' αὐτοῦ γενομένην ἐκέλευσεν ἐπὶ
 πάντων ἐκρωνηθῆναι καὶ τὴν παρακοὴν τῆς τοῦ βασιλέως
 προστάξεως, καὶ τότε ἐν τῇ σπενδύῃ πάντων ὀρώντων κα- 25
 τακρυθῆναι· ὁ καὶ γέγονε, καὶ παρεδόθη ὁ πραιπόσιτος τῷ πυρί,
 ἡ δὲ πᾶσα τούτου περιουσία τῇ χήρᾳ διὰ θεοῦ χρυσοβούλλου
 ἐδόθη· καὶ εὐφράμησαν πάντες τὸν βασιλέα· ἦν γὰρ ἀπότομος
 φ. 20· καὶ φοβερὸς τοῖς ἀδικούσι, καὶ φόβος αὐτοῦ πολὺς εἶχε τοὺς
 ἄρχοντας· καὶ ἕτερα δὲ πλεῖστα ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐπὶ τοῖς 30
 πλεονεξίαις καὶ ἀδικηταῖς ἐνεδείξατο· οὐδένα γὰρ τοῦ δικαίου

καὶ τῆς ἀληθείας ποτὲ προετίμησε· θνήσκει δὲ νοσήσας, ὧν
 ἐτῶν ὑγδοήκοντα τεσσάρων ἐν Γαλλίαις, καὶ μετεκομίσθη τὸ
 λείψανον αὐτοῦ παρὰ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ἐτέθη ἐν τῷ
 ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ ἡρώῳ τοῦ μεγάλου Κων-
 5 σταντινίου ἐν λάρνακι πορφυρῇ μετὰ καὶ τῆς γυναϊκὸς αὐτοῦ
 Σεβήρας.

Οὐάλης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη ιγ'. οὗτος εἶχε γυναῖκα βα-
 σίλισσαν Δομνίναν, ἄρειανήν, ἧς τρεῖς νοηθείαις καὶ αὐτὸς εἰς
 τὴν τοιαύτην ἐξετρέπη αἵρεσιν, μεθ' ἧς ἔτεκεν υἱόν, Γαλάτην
 10 ὄνομα, καὶ θυγατέρας Ἀναστασίαν καὶ Κωρώσσαν· ἐπὶ τούτου
 ὁ μέγας Θεολόγος Γρηγόριος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδίδασκε
 κεκρυμμένος ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας· οὗτος γὰρ ὁ
 ναὸς μόνος ἀνεῖτο τοῖς ὀρθοδόξοις· καὶ πάντα τὸν λαὸν εἰς τὴν
 ὀρθόδοξον πίστιν μετήγαγε. Τούτῳ τῷ ἀθέῳ βασιλεῖ προεβίβαν
 15 ἀπέστειλαν οἱ ὀρθόδοξοι ἀπὸ Νικομηδείας ἄνδρας ἱεραικοὺς
 ὑγδοήκοντα, οὓς πάντας σὺν τῷ πλοίῳ πυρὶ καυθῆναι ἐκέλευσε,
 καὶ κατεπλήχθησαν μέσον τῆς θαλάσσης ἄχρι τοῦ Ἐμπορίου
 Δακιβύζης τοῦ πλοίου διακρέσσαντος· καὶ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν
 ὀρθοδόξους ἱεράρχας ἀπὸ πασσῶν ἐξελάσας, τὰς τούτων ἐκκλησίας
 20 τοῖς Ἀρειανοῖς παραδέδωκεν. Ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὴν Κεππαδο-
 κίαν Καισάρειαν πρὸς τὸ ἐλκύσαι πρὸς τὸ αὐτοῦ θέλημα τὸν
 μέγαν Βασίλειον, τὸν Καισαρείας Ἠρόνον τότε διέποντα, ἀλλ'
 ἤσθετο ὁ ἄθλιος τότε πρῶτον ἐντυχὼν ἐπισκόπῳ· ὅτε καὶ τὰ
 ἐν τῷ ἐπιταφίῳ αὐτοῦ τοῦ οὐρανοφάντορος τῷ παρὰ τοῦ Θεο-
 25 λόγου ρηθέντι περὶ αὐτοῦ γραφόμενα ἐπράχθησαν, καὶ τὰ κατὰ
 τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Γαλάτην.

Τούτῳ τῷ Οὐάλεντι ἐξερχομένῳ εἰς τὸν κατὰ τῶν Γότθων
 πόλεμον Ἰσαάκιος προσελθὼν μοναχὸς, ἀνὴρ προφητικῶς χαρί-
 σματι διελλάμπων, ἄρτι ἐκ τῆς ἐρήμου πρὸς τὴν Κωνσταντινου-
 30 πολιν οὐκ ἀθεεὶ ἐπιδημηκῶς, τὸν χαλινὸν τοῦ βασιλικοῦ ἵππου
 ἐπικρητήσας, ἔφη, Ποῦ ἀπέρχῃ, βασιλεῦ, κατὰ Θεοῦ στρατεού-

μενος; Τοῦ δὲ βασιλέως, εἰς τὸν παρὰ τῶν Γόθων ἀποκρι-
θέντος πόλεμον· ἀλλ' οὐκ ἄν, εἶρηκεν ὁ μέγας Ἰσαάκιος, ἐκεῖ-
θεν ἐπανήξῃς, εἰ μὴ τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ τοῖς ὀρθοδόξοις
ἀποδώσει. Ὁ δὲ Οὐάλης εἰς ὀργὴν ἐξαρθείς, κελεύει φρουρᾶ
τὸν ἅγιον παραδοθῆναι ἕως τῆς αὐτοῦ ὑποστροφῆς. Ὁ δὲ ἅγιος 5
ἔφη αὐτῷ, Ἐάν σὺ ὑποστρέψῃς, ἐμοὶ λοιπὸν οὐκ ἐλάληκεν ὁ
θεός. Ἀπελθὼν δὲ καὶ συμμίζας τοῖς πολεμίοις, ἠττάται, καὶ
φεύγει ἐν ἀγυρῶνι, κακεῖ κατακαίεται καὶ ἐκτεφροῦται ὑπὸ
πυρός· ὅπερ ὁ Θεὸς Ἰσαάκιος ἐγκεκλεισμένος ὢν φρουρᾶ ἐν Κων-
σταντινουπόλει τοῖς παροῦσιν ἀνεῖπεν, αἰσθόμενος τῆς τοῦ πυρός 10
δυσωδίας τῷ τῆς ψυχῆς καθαρῷ, ἀναβοήσας, ὁ ἄθλιος Οὐάλης
ἄρτι κατακαίεται. Οὐπερ ἐξ ἀνθρώπων γεγεννημένου τρόπον ὄν
εἴρηται, ἡ πᾶσα βασιλεία εἰς Γρατιανὸν τὸν ἀνεψιὸν καὶ τὸν
τούτου ἀδελφὸν, τὸν νέον Οὐαλεντινιανὸν περισταται.

Γρατιανὸς υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ, μετὰ Οὐάλην μόνος σὺν 15
τῷ ἀδελφῷ Οὐαλεντινιανῷ νέω, ἔτη ἕξ· οὗτος τῆς πατρικῆς
πίστεως ζηλωτῆς γεγονώς, νόμον ἔγραψε τοὺς ἐξελθόντας τῆς
εἰσεβείας χάριν ποιμένας εἰς τὰς λαχούσας αὐτοῖς ἐπανασω-
θῆναι· ἀλλὰ καὶ τῷ πατραδέλφῳ βασιλεῖ Οὐάλεντι αἰτησαμέ-
νω συμμαχίαν κατὰ τῶν Γόθων οὐκ ἔδωκε, γράψας πρὸς αὐ- 20
τὸν, Οὐ γρηῖ συμμαχεῖν τῷ ἐχθρῷ τοῦ Θεοῦ. Οὗτος τῷ τρίτῳ
ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὄρων τὴν Θρακῶν ὑπὸ Γόθων ληϊ-
ζομένην, καὶ πεφουσιωμένον τὸ τῶν βαρβάρων ἔθνος τῇ νίκῃ
καὶ δυσμαχώτατον, μὴ συνορῶν τινα τῶν αὐτοῦ ἔτερον γεν-
ναῖον πρὸς τὴν τούτων ἀντιπαράταξιν, μετακαλεῖται τὸν ἐξ 25
Ἰσπανίης Θεοδόσιον καὶ στρατηγὸν τοῦτον προχειρισάμενος, με-
τὰ τῆς οὔσης στρατιάς πρὸς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων ἐκπέμ-
πει πόλεμον. Ὁ δὲ Θεοδόσιος τῇ πίστει τῆς ὀρθοδοξίας τε-
θαρρηχώς, ὥρμησε πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς
ἄπειρον κατασφάττει πλῆθος, καὶ οἱ περιλειφθέντες εὐθέως ἔ- 30
φυγον, καὶ τῇ ἀσυντάκτῳ αὐτῶν φυγῇ ὑπ' ἀλλήλων οἱ πλείοι-

- νες κατεπατήθησαν και ἀπώλοντο· οὕτω δὲ κατὰ κράτος τούτους νικήσας, τὴν στρατιάν ἐκέισε καταλιπὼν, αὐτὸς πρὸς Γρατιανὸν ἐν Παιονίᾳ διατρίβοντα τῶν οἰκείων τροπαίων ἐλήλυθεν ἄγγελος· ὁ δὲ θαυμάζων, οὐδὲ πιστεύειν εἶχε καθαρῶς τῆ ἀνδραγαθίᾳ |· ἀλλὰ καὶ τινες τῆς συγγλήτου φθόνῳ φερόμενοι, πε-φ. 21.
- 5 φευγέναι μᾶλλον αὐτὸν διεβεβαιοῦντο. Τότε ὁ Θεοδόσιος τὸν βασιλέα ἤτησεν αὐτοὺς ἐκείνους σταλῆναι καὶ γυνῶναι τῶν ἀνηρημένων τὸ πλῆθος· καὶ παρεθύ τούτους ἀπέστειλεν ἰδεῖν εἰ ταῖς ἀληθείαις οὕτως ἔχει τὰ πράγματα. Ὁ δὲ θεῖος Θεο-
- 10 δόσιος τῆ νυκτὶ ἐκείνῃ κατ' ὄνυχρ βλέπει τὸν θεῖον Μελέτιον τὸν πατριάρχην Ἀντιοχείας χλαμύδα βασιλικὴν αὐτῷ ἐπιτιθέντα, καὶ στέφανον περὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ· ὃ καὶ τιμὴ τῶν οἰκειοτάτων ἅμα πρῶτ' ἐπειπὼν, ἀκούει παρ' αὐτοῦ ἀληθῆς εἶναι τὸ ὄραμα. Ἐντὺς δὲ ἡμερῶν ὀλίγων τῶν τῆς Θράκης ἐλ-
- 15 θόντων ἐφόρων καὶ τῷ βασιλεῖ ἀπαγγεῖλάντων ὅσας μυριάδας ἀνείλεν ὁ Θεοδόσιος, κατεπλήγη τε ὡς εἰκόσ ὁ βασιλεὺς καὶ διὰ θαύματος ἐποίηστο τὸν Θεοδόσιον· συμβαλὼν δὲ μὴ ἀθεῖ τοῦτο γενέσθαι, καὶ ἐκυτὸν μὴ ἐπαρκούντα πρὸς τὴν τοσαύτην τῶν πραγμάτων ὄρων οἰκονομίαν, κοινωνὸν λαμβάνει τῆς
- 20 βασιλείας τὸν Θεοδόσιον, καὶ εὐθὺς βασιλέα τοῦτον χειροτονεῖ Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάσης τῆς ἐω, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῆς Γαλλίας ἐχώρει. Τούτου γυνὴ βασιλισσα Λαίττα, καὶ θυγάτηρ Πλακίδα. Τοσοῦτον δὲ φασὶ τοῦτον εὐστόχως τοξέσειν, ὡς ἄδεσθαι παρὰ πάντων τὰ Γρατιανοῦ βέλη φρένας ἔχειν.
- 25 Θεοδόσιος ὁ μέγας, ἔτη ις'. Οὗτος ὁ θειότατος βασιλεὺς ὀρθοδοξότατος ὢν ὅτε τὸ πρῶτον εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσηλθε, παρ' αὐτὰ δηλοῖ τῷ τῶν Ἀρειανῶν πατριάρχῃ Δημοφίλῳ, ἢ τῆς Ἀρείου πλάνης ἀποστῆναι, ἢ τῆς ἐκκλησίας τάχιον ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀρειανιζόντων ἐπισυνάξας, ἐξω
- 30 τῆς πόλεως μετ' αὐτῶν συνδιῆγεν, ἔχων καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Λούκιον σὺν αὐτῷ. Καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ Θεολόγος θεῖος Γρη-

γόριος παρρησία τὰς ἐκκλησίας παρλαβῶν ἐδίδασκε τὴν ὀρθο-
δοξίαν, καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου καὶ ἄκων εἰς τὸν
πατριαρχικὸν θρόνον ἀναθιβάσκειται, καὶ κρατεῖ ἔτη ἕξ. Οἱ δὲ
Ἀρειανοὶ ἔτη πενήτηντα τῶν ἐκκλησιῶν κρατήσαντες, τότε βα-
σιλικῇ κελεύσει διώκονται. Θεοδοσίος δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Θεσ-
σαλονίκη νόσφ περιπεσὼν ὑπὸ Ἀχολίου ἐπισκόπου βλαπτίζε-
ται, καὶ νόμον ἐκτίθησι πρὸςθεύοντα τὸ τῆς ἀγίας Τριάδος
ὁμοούσιον, καὶ κελεύοντα τοὺς ἀπκνταχοῦ εὐρισκομένους, τῶν
ειδώλων ναοὺς ἕως τῶν θεμελιῶν ἐδασιζέσθαι· ὁ γὰρ μέγας
Κωνσταντῖνος κλεισθῆναι τούτους ἐκέλευσεν, Ἰουλιανὸς δὲ ὁ
Παραβάτης ἀνοίξας, μᾶλλον καὶ ἐπεκόσμησεν, ὁ δὲ θεῖος Θεο-
δόσιος ἐξ αὐτῶν βάρων κατηρέπωσε καὶ ἠφάνισε.

Τούτου τῷ ἕκτῳ τῆς βασιλείας ἔτσι ἡ ἀγία καὶ οἰκουμε-
νικὴ δευτέρα σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεκροτήθη τῶν
ρ' πατέρων· ἡγοῦντο δὲ ταύτης Δάμασος πάπας, Ρώμης, ὁ
Θεολόγος Γρηγόριος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Νεκτάριος, Με-
λέτιος ὁ Ἀντιοχείας, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱερο-
σολύμων καὶ ὁ Νύσσης Γρηγόριος. Ἦσαν δὲ καὶ ἐκ τῆς τοῦ
Μακεδονίου αἰρέσεως ἐπίσκοποι, ὧν ἡγεῖτο Ἐλεύσιος. Διήλθον
δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου ἕως τῆς δευτέρας ἔτη νσ', ἢ ξ'
καὶ γ' καθ' ἑτέρους, ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ἔτη ἑωδ' ἦτις
καὶ ἐκύρωσε καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ
τοῦ υἱοῦ συμπροσκυνεῖσθαι καὶ συνδοξάζεσθαι, ἀπελέγξασα Μκ-
κεδονίου τὴν αἵρεσιν τοῦ ληστρικῶς τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κων-
σταντινουπόλεως θρόνον ἀρπάσαντος, καὶ μὴ θεὸν εἶναι τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον βλασφημήσαντος· ἐφ' ᾧ καὶ κυρώσασα τὸ τῆς ἐν
Νικαίᾳ πρώτης συνόδου ἁγίου σύμβολον, τῶν τιῆ' ἁγίων πα-
τέρων, προσέθετο καὶ τὸ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος δόγμα, ὃ
καὶ αὐτοὶ τῆ τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριτι ἐμπνευσθέντες ἐξε-
φώνησαν, Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν,
ἕως τέλους. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀπολλιναρίου ἄλλην αἰ-

ρεσιν καὶ βλασφημίαν διήλεγξαν, ὅς ἄνουν ὑπάρχειν καὶ ἀψυ-
 χον τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐδογματίσασα σάρκα,
 ἔμψυχον αὐτὴν καὶ ἔνουν εἶναι θεοπίσασα ταῖς εὐαγγελικαῖς
 ἐξακολουθοῦσα διαταγαῖς, ὡς ἂν κατὰ πάντα ὁμοουσίου ἡμῖν
 5 τοῦ θεοῦ γανομένου χωρὶς ἀμαρτίας, τέλειος γὰρ ἐν θεότητι
 ὁ Ἐμμανουὴλ, ἵνα καὶ ὅλον ἀναπλάσῃ τὸν ἄνθρωπον δι' ἑαυ-
 τοῦ· ἀνεθεμάτισε δὲ Ἀπολινάριον, Εὐνόμιον, Εὐδόξιον, Εὐσέβιον,
 Ἄρειον, Μακεδόνιον, Εὐζώτον, Ἀκάκιον, Θέογνιν, Εὐφρόνιον, Δη-
 μόφιλον καὶ Σαβελιον καὶ πάντας τοὺς ὁμόφρονας αὐτῶν.

10 Γρηγορίῳ δὲ τῷ Θεολόγῳ | τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινου-ῤ. 21·
 πόλεως ἢ σύνοδος ἐπεκύρωσεν, ὡς πολλὰ καμῶντι καὶ τῆς λώ-
 βης τῶν αἰρέσεων τὴν ἐκκλησίαν ἐλευθερώσαντι· ὁ δ' ἄλλ' ἐ-
 πεί μὴ ἐπευδοκοῦντας τινὰς τῶν ἐπισκόπων ἐπόθετο, τὸν συν-
 τμητῆριον ἀναγνούς λόγον, ἐκουσίως τοῦ θρόνου ἀνεχώρησε,
 15 καὶ χειροτονεῖται παρὰ τῆς συνόδου πατριάρχης Νεκτάριος,
 συγκλητικὸς ἄρχων τῷ θεῷ τῆνικαῦτα βαπτίσματι φωτισθεὶς·
 ἐπεὶ γὰρ ἀβάπτιστος ἦν· καὶ κρατεῖ ἔτη ἕξ.

Τότε καὶ ὁ ἅγιος Ἀμφιλόγιος ὁ Ἰκονίου, εἰς ὧν τῆς συ-
 νόδου, παρεκάλει τὸν βασιλέα, τοὺς Ἀρειανούς ἐκ πασῶν ἐξε-
 20 λασθῆναι τῶν πόλεων· ὁ δὲ ἀπηνεστέραν ὑπολαβὼν τὴν αἴ-
 τησιν, οὐχ ὑπήκουσε· καὶ ὁ Ἀμφιλόγιος τότε μὲν ἐσίγησε,
 σοφώτατα δὲ μετὰ ταῦτα τὸ πρᾶγμα μετέρχεται· ἐλθὼν γὰρ
 εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὸν υἱὸν Ἀρχάδιον τῷ πατρὶ συνεδριά-
 ζοντα θεασάμενος, τῷ μὲν πατρὶ τὴν προσήκουσαν ὡς βασι-
 25 λει τιμὴν ἀπένειμε, τὸν δὲ υἱὸν οὕτως παρέδραμε· καὶ ὁ βα-
 σιλεὺς νομίσας ἐπιλησθῆναι τὸν Ἀμφιλόγιον, τιμῆσαι καὶ τὸν
 υἱὸν ὡς βασιλέα προσέταξεν· ὁ δὲ, ἀπόχη, ἔφη, τὴν αὐτῷ
 προσενεχθεῖσαν τιμὴν, καὶ μὴ ἐπιζητεῖν ἐτέραν τὴν τοῦ υἱοῦ·
 30 πρὸς ἃν ὁ βασιλεὺς χαλεπήνας, οἰκειᾶν ἔλεγε παροινίαν τὴν
 τοῦ υἱοῦ παρόρασιν. Καὶ ὁ Ἀμφιλόγιος ἐξεβόησεν, Ὅρξ, ὦ
 βασιλεῦ, πῶς οὐ φέρεις τὴν τοῦ υἱοῦ περιφρόνησιν; Ἰσθι οὖν

καὶ τὸν θεὸν τοὺς εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ βλασφημοῦντας βδελύτ-
τεσθαι καὶ μισεῖν. Τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ θαυμάσας
τὸν Ἀμφιλόχιον, νόμον ἔγραψε τοὺς τῶν αἰρετικῶν συλλόγους
κωλύοντα.

Ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ ἡ ἀγία κεφαλὴ τοῦ Προ- 5
δρόμου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤχθη, καὶ ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λει-
ψάνου τοῦ ἀγίου Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ γέγονε, καὶ κατε-
τέθη ἐν τῷ ναῷ τῷ παρὰ τοῦ Μακεδονίου οἰκοδομηθέντι ἐν
τῷ Τρικόγχῳ, τοῦ λαοῦ παντὸς σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πα-
τριάρχῃ μετὰ λαμπάδων ἀκολουθοῦντος εἰς τιμὴν τοῦ ἀγίου. 10
Τότε καὶ ὁ Ὄρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ πρεσβεῖον εἴ-
ληφε, καὶ μετὰ τὸν πάπαν Ρώμης τελεῖν τὸν Κωνσταντινου-
πόλεως πατριάρχην ὄρισται, καὶ τῶν ἄλλων τοῦτον προτιμᾶ-
σθαι πατριάρχῳν.

Τούτου τοῦ βασιλέως κατελθόντος ἐν Θεσσαλονίκῃ μετὰ 15
τοῦ στρατοῦ, ἐταράχθη ἡ πόλις Θεσσαλονικέων διὰ τὰ μιτά-
τα, καὶ τὸν μὲν βασιλέα ὕβρισαν, τὸν ὑπαρχον δὲ ἐφόνευσαν·
καὶ τοῦ βασιλέως ὑποκριθέντος μακροθυμίαν, καὶ τῆς ταραχῆς
κατασιγασθείσης, ἰππικὸν τῆ ἐπαύριον ἐγένετο θέατρον, καὶ τοῦ
δήμου παντὸς εἰς τὸ θέατρον συνεληλυθότος, ἐκέλευσεν ὁ βα- 20
σιλεὺς τῷ στρατῷ τοξεύειν τὸ πλῆθος· καὶ ἀπόλοντο χιλιά-
δες αἷ'. Ἐπεὶ δὲ μετὰ ταῦτα ἐν Μεδιολάνοις ἀπῆλθεν ὁ βα-
σιλεὺς, καὶ ὡς ἔθος εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐβούλετο, ὁ
ἐν ἀγίοις Ἀμβρόσιος οὐκ εἶασεν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἴτω, ἀλλ' ἐξῶ
ἐστῶτα ἤλεγξεν ἐπὶ τῇ γενομένῃ μικρονομίᾳ, καὶ οὐ πρότερον 25
ἀφῆκεν αὐτὸν εἰσελθεῖν, καίτοι πολλὰ καὶ πολλάκις ἐπὶ πολ-
λαῖς ἡμέραις δυσωποῦντα, ἕως εὐκρινῆ τε μετόνιον ἐπεδειξα-
το, καὶ νόμον ἔγραψε τοῖς καταδικαζομένοις ἐπὶ θανάτῳ προ-
θεσμίαν μεσολαβήθηναὶ ἡμερῶν τριάκοντα παρακελευόμενον,
χάριν ἀκριβοῦς διασκέψεω, τοῦ θυμοῦ λήξοντος, καθὼς ὁ Ἀμ- 30
βρόσιος ὑπέθετο.

Τότε καὶ ὁ βασιλεὺς Ρώμης Γρατιανὸς ἐδολοφονήθη ὑπὸ
 Ἀνδραγαθίου τοῦ στρατηγοῦ, καὶ ὁ Μάξιμος ἐτυράννησεν. Ἰου-
 στίνα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Οὐαλεντινιανοῦ, Ἀρειανὴ οὐσα
 καὶ τὸν υἱὸν Οὐαλεντινιανὸν τῆς αὐτῆς εἶναι παρέπεισεν αἰρέ-
 5 σεως· ἀκούσασα δὲ τὸν τοῦ Γρατιανοῦ φόνον καὶ ὅτι Μάξι-
 μος ἐν τῇ Ρώμῃ ἐτυράννησεν· αὐτὴ γὰρ ἐν Μεδιολάνοις διέ-
 τριβεν· εἰς Θεσσαλονίκην ἐκτρέχει μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ
 προσπίπτει δεομένη τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου εἰς ἐκδίκησιν τοῦ
 Γρατιανοῦ ἀναστῆναι· ὃ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς· καὶ ἀνελ-
 10 θῶν ἐν Ρώμῃ αὐτὸν τε τὸν Μάξιμον καὶ τοὺς φρονεῖς ἅπαντας
 κτείνει, καὶ τὴν βασιλείαν τῷ Οὐαλεντινιανῷ ἀποδίδωσι, καὶ
 λαμβάνει τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν Γάλθαν εἰς γυναῖκα, ἀλοῦς ἔρω-
 τι τοῦ κάλλους αὐτῆς.

Ἄλλὰ τοῦ βασιλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑποστρέψαν-
 15 τος, Εὐγένειός τις ἐν Ρώμῃ ἐτυράννησε|, βασιλικὸν διὰδημα πε-φ. 22.
 ριθέμενος· ὅπερ ἀκούσας Οὐαλεντινιανὸς, ἀφρόνως ἐαυτὸν ἀπηγ-
 χύνησε. Καὶ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος τὰ ἐκεῖσε πάλιν καταλα-
 βὼν, τὸν τε τύραννον ἀναρεῖ, καὶ τὸν ἴδιον υἱὸν Ὀνώριον βα-
 σιλέα χειροτονεῖ Ρώμης, συζεύξας αὐτῷ εἰς γυναῖκα Πλακιδίαν
 20 τὴν θυγατέρα Γρατιανοῦ.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς εἶχε γυναῖκα βασίλισσαν τὴν μακαρίαν
 Πλακίλλαν, ἧς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὰς πολλὰς ἐλεημο-
 σύνας καὶ τὸ τῆς ταπεινώσεως μέγεθος καὶ τὰς ἄλλας ἀρε-
 τὰς τίς ἂν ἀξίως καὶ διηγῆσαιτο· αὐτὴ γὰρ δι' ἐαυτῆς ἡ βα-
 25 σίλισσα διηκόνει τοῖς πένησι καὶ λωβοῖς ἐν πάσαις ταῖς χρείαις
 αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ τῷ ἀνδρὶ καθ' ἐκάστην εἰώθει λέγειν, χρή
 σε, ὦ ἄνερ, αἰεὶ μνημονεύειν τίς μὲν ἦς ἄρα τὸ πρότερον, τίς
 δὲ τυγάνεις τανῦν, καὶ εὐχαριστεῖν τῷ δεδωκότι σοι τὴν τῆς
 βασιλείας περιωπῆν· οὕτω γὰρ ποιῶν, οὐκ ἔση περὶ τὸν εὐερ-
 30 γέτην ἀχάριστος. Ἐξ αὐτῆς οὖν παιδᾶς ἔσχεν ὁ Θεοδόσιος Ὀ-
 νώριον καὶ Ἀρκάδιον, οὓς καὶ τῷ μεγάλῳ ἐν ἀγίοις Ἀρσενίῳ

παιδύεσθαι παραδέδωκε, βασιλεωπάτορα τιμήσας αὐτόν, ὃς οὐ μετ' οὐ πολὺ ἐκ θείας φωνῆς πάντα καταλιπὼν ρεύγει, καὶ ἐπὶ πενήκοντα ἔτεσι καταμόνας ἐν τῷ Σιναιῷ ὄρει δουλεύσας θεῷ, ἤξιώται τῆς μετ' ἀγγέλων διαγωγῆς. Πλακίλλα δὲ προτεθνηκυῖα, θάπτεται παρὰ τοῦ βασιλέως λαμπρῶς ἐν τῷ τῶν Ἀποστόλων ναῷ.

Ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως Πρόκλος τις ἑπαρχος τῆς πόλεως καὶ Τατικὸς ἑπαρχος τῆς αὐλῆς προβληθέντες ἔστησαν τὸν λίθινον ὀβελίσκον ἐν τῷ ἱππικῷ.

Ἔιχε δὲ καὶ θυγατέρα Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Πλακιδίαν. 10 Οὗτος θνήσκει ἐν Μεδιολάνοις, καὶ ἀνεκομίσθη τὸ λείψανον αὐτοῦ καὶ ἐτέθη ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναῷ μετὰ Πλακίλλης τῆς γαμετῆς.

Ἀρκαδίος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιδ'. οὗτος ἄγεται γυναῖκα Εὐδοξίαν, θυγατέρα Προμίου μεγάλα δυναθέντος παρὰ τῷ βασιλεὶ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξ αὐτῆς τίκτει τὴν μακαριωτάτην Πουλχερίαν, Ἀρκαδίαν, καὶ Μαρίναν καὶ Θεοδόσιον τὸν νέον. 15

Τούτου τοῦ βασιλέως Ἀρκαδίου ἕκτω ἔτει θνήσκει ὁ πατριάρχης Νεκτόριος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται ἀπὸ Ἀντιοχείας ἄρχιεὺς τῆς μεγάλης, ἐκεῖθεν γὰρ ὤρμητο, Ἰωάννης ὁ οἰκουμενικὸς διδάσκαλος ὁ χρυσορρήμων, καὶ κρατεῖ ἔτη ἐξ' οὗται· κατὰ τῶν ἀδικούντων καὶ πλεονεκτῶν διδασκαλαίαι εἰς ὄργην ἐξαφθεῖρα ἢ χρυσομανῆς Εὐδοξία, καὶ μὴ φέρουσα τοὺς ἐλέγχους, ὥσπερ πάλαι ἢ μοιχαλὶς Ἑρωδιὰς τὰς τοῦ Προδρόμου, ἐξωθεῖ τοῦτον τοῦ θρόνου, συνεργὸν εἰς τοῦτο καὶ σύμβουλον εὐροῦσα τὸν Ἀλεξανδρείας Θεόφιλον, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν Κωνσταντινουπόλεως· ἦν δὲ τότε ὅτε ὁ ἅγιος ἐξεβλήθη δωδέκατον ἔτος τῆς βασιλείας Ἀρκαδίου τοῦ ἀπλοῦκου· ὃς καὶ πολλὰ δεινὰ παθὼν ἐν διαφόροις ἐξορίαις, ἐκεῖσε καὶ θνήσκει· 20 καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀρσάκιος, 30

τὸ γεράνδριον, ὁ ἀδελφὸς Νεκταρίου, καὶ κρατεῖ ἔτη δύο· καὶ τούτου τελευτήσαντος, ὁ ἐν ἀγίοις Ἀττικὸς χειροτονεῖται, καὶ κρατεῖ ἔτη εἴκοσιν.

- 15 Οὗτος ὁ βασιλεὺς τὸν τοῦ Ξηρολόφου κίονα ἔστησε, καὶ ἄνωθεν τούτου τὸν ἐκυτοῦ ἀνδριάντα. Εὐδοξία δὲ τὸν εἰς τὰ Πιττάκια ἔστησε κίονα. Ἔκτισε δὲ ὁ Ἀρχάδιος καὶ πόλιν ἐν τῇ Θράκῃ, ἣν καὶ Ἀρχαδιούπολιν ὠνόμασε· καὶ τελευτᾷ κατὰ τῆς Θεοδοσίας βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, κομιδῇ νέον· ἡ δὲ Εὐδοξία προετεθνήκει τοῦ ἀνδρός· καὶ ἐτάφησαν ἀμφοτέρω
- 10 εἰς τὸν τῶν Ἀποστόλων ναόν.

- Ἄνωριος δὲ λαμβάνει γυναῖκα τὴν θυγατέρα Στελεχίανος τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ Μαρτίν· τούτῳ γὰρ τὴν φροντίδα ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀπέθετο· καὶ τελευτησάσης αὐτῆς, γαμῆ τὴν μικροτέραν ἀδελφὴν αὐτῆς Θερμαντίαν, θελούσης καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς
- 15 Σερίνης, καὶ τοῦ πενήτερος Στελεχίανος μὴ παραχωροῦντος διὰ τὸ ἀτελὲς τῆς ἡλικίας τῆς θυγατρὸς, ἥτις ὡς ἔτι παῖς ἐν τῷ γάμῳ ἠνάσκει. Ἄνωριος δὲ μισηθεὶς ἀπὸ τῶν δυνατῶν τῆς Ρώμης, καὶ γνοὺς τινὰς κατ' αὐτοῦ βουλευομένους, ὑποχωρεῖ μὲν τῆς Ρώμης, ἀπέρχεται δὲ εἰς Ράβενναν πόλιν τῆς Ἰταλίαςφ. 22·
- 20 παράλιον, καὶ πέμψας μετακαλεῖται Ἀλλάρικον ἀπὸ Γαλλῶν ἐπὶ τῷ αἰγματοῦσι τὴν Ρώμην· ὃς καὶ ἐλθὼν εἰς Ρώμην, τοῖς μὲν ἐκεῖσε πᾶσιν ἐφιλιώθη, καὶ οὐδένα τῶν πολιτῶν ἔβλαψεν, εἰς δὲ τὰ βυσίλεια εἰσελθὼν λαμβάνει πάντα τὰ εὐρεθέντα χρήματα καὶ τὴν ἀδελφὴν Ἄνωρίου Πλακιδίαν, παρθένον
- 25 οὔσαν, καὶ ὑποστρέφει εἰς Γαλλίαν. Κωνσταντίος δὲ τις κόμη αὐτοῦ πιστευθεὶς τὴν κόρην εἰς φυλακὴν, ἔφυγε λάθρα καὶ πρὸς Ἄνωριον αὐτὴν ἤγαγεν· ὁ δὲ πολλὰ εὐχαριστήσας συγκλητικὸν αὐτὸν ἐποίησεν· ἀνεῖλε δὲ σὺν αὐτῷ τοὺς τέσσαρας τυράννους συγκλητικούς, Ἄταλον, Σεβαστεϊανόν, Μάξιμον καὶ Κώνσταν,
- 30 καὶ δίδωσι Κωνσταντίῳ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Πλακιδίαν εἰς γυναῖκα, χειροτονήσας ἀμφοτέρους βασιλεῖς Ρώμης, ἐξ ὧν ἐτέχθη

παῖς Οὐαλεντινιανός. Καί μετ' ὀλίγον ἐφρονέυθη Κωνστάντιος, καί τυραννήσας Ἰωάννης τις συγκλητικός ἐκράτησε τῆς βασιλείας. Θνήσκει δὲ καί Ὀνώριος ἐτῶν τεσσαράκοντα· ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτοῦ Πλακιδία μετὰ Ὀνωρίου καὶ Πλακιδίας τῶν τέκνων διωχθεῖσα παρὰ τοῦ τυραννήσαντος Ἰωάννου, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Θνήσκει δὲ καὶ Ἀρκάδιος, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Θεοδόσιος ὁ Νέος, υἱὸς Ἀρκαδίου, ἔτη μβ'. οὗτος ὁ βασιλεὺς παῖς ὢν, ὁκτώ γὰρ ἐτῶν ἦν ὅτε ὁ πατήρ ἐτεθνήκει Ἀρκαδίου, ἀνετρέφετο παρὰ τῆς ἀδελφῆς Πουλχερίας· αὕτη γὰρ μὴ βουληθεῖσα συζευχθῆναι ἀνδρὶ, ἀλλὰ τὴν παρθενίαν αὐτῆς τῇ Παρθένῳ καὶ Θεοτόκῳ ἀναθεῖσα, πάσαις ἀρετῶν ιδέαις αὐτὴ τε διέπρεψε, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐξεπαίδευε, καὶ μᾶλλον ἐν τῇ κατὰ θεὸν εὐσεβείᾳ· ἥτις ἀνωκοδόμησε καὶ τοὺς περιωνύμους δύο μεγάλους οἴκους τῆς Θεοτόκου, τὸν τε ἐν τοῖς Χαλκοπρατίοις καὶ τὸν ἐν ταῖς Βλαχερναις. Αὕτη ζεύγνυσι τῷ ἀδελφῷ γυναῖκα Εὐδοξίαν τὴν ἐξ Ἀθηνῶν, ἥτις πατέρα εἶχε φιλόσοφον ἐν Ἀθήναις Λεόντιον, ὃς καὶ τελευτῶν ἐγραψεν ἐν διαθήκῃ «καταλιμπάνω πᾶσάν μου τὴν περιουσίαν τοῖς δυσί μου παισίν, Οὐαλερίῳ καὶ Γενεσίῳ, Ἀθηναῖδι δὲ τῇ ποθεινοτάτῃ μου θυγατρὶ (τοῦτο γὰρ ὄνομα πρῶτην τῇ βασιλίδι Εὐδοκίᾳ) βούλομαι δοθῆναι μόνον νομίματα ἑκατόν· ἀρκεῖ γὰρ αὐτῇ ἡ ἑαυτῆς τύχη ὑπερέχουσα πᾶσαν γυναικείαν τύχην τῶν νῦν. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς ἀποβίωσιν, παρεκάλει τοὺς ἀδελφούς μὴ προσχεῖν τῇ τοῦ πατρὸς διαθήκῃ, ἀλλ' ἐπιμερισθῆναι τὴν πατρικὴν οὐσίαν ἐπίσης· οἱ δὲ, οὐ μόνον τοῖς δάκρυσιν αὐτῆς οὐ προσέσχον, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ οἴκου ταύτην ἐξέπεμψαν. Λαβοῦσα δὲ ταύτην ἡ πρὸς πατρός (1) αὐτῆς θεῖα, πρὸς τὴν βασιλίδαν πόλιν ἀνέδραμε, καὶ τῇ βασιλίδι Πουλχερίᾳ προσ-

(1) Ἐν περιθεωρίῳ « γράφει, μητρός. »

ελθοῦσα, ἐδέοντο κατὰ τῶν ἀδικησάντων ἀδελφῶν. Ἡ δὲ Πούλ-
 χερία ὀρώσα τὴν νεάνιν οὕτως εὐπρεπῆ καὶ ἐλλόγιμον, ἐρωτᾷ
 τὴν αὐτῆς θείαν, εἰ παρθένος ἢ ἀνεψία· τῆς δὲ παρθένος εἶναι
 εἰπούσης· καὶ λίαν συνετωτάτην, λαμβάνει ταύτην εἰς τὰ βα-
 5 σίλεια, καὶ βαπτίσασα καὶ μετονομάσασα Εὐδοκίαν, εἰς γάμον
 ἐκδίδωσι τῷ βασιλεῖ, καὶ Παυλίνου πρὸς τοῦτο συνδεδραμηκτος·
 τὰ ἱκανά, τοῦ φίλου τοῦ βασιλέως. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ τῆς
 Εὐδοκίας ἀδελφοί, φόβῳ ληφθέντες, ἔφυγον· ἢ δὲ ἀποστείλασα
 ἤγαγεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· εἰ μὴ ὑμεῖς ἡδικήσατέ με, οὐκ
 10 ἤναγκαζόμεν ἔλθειν καὶ βασιλεῦσαι· ἢ γὰρ ἐμὴ ἀγαθὴ τύχη
 ἐποίησεν ὑμᾶς ἀπειθεῖς εἰς ἐμὲ, καὶ οὐχὶ ἡ ὑμετέρα γνώμη.
 Οἱ δὲ βασιλεὺς τὸν μὲν Γενέσιον ἔπαρχον τοῦ Ἰλλυριῶν ἔθους,
 μάγιστρον δὲ τὸν Οὐαλέριον ἐτίμησεν, ὁμοίως καὶ Παυλίνον ὡς
 τὰ πρὸς τὸν γάμον συγκροτήσαντα. Ἔτεκεν οὖν ὁ βασιλεὺς μετὰ
 15 τῆς Εὐδοκίας θυγατέρα Εὐδοξίαν.

Τότε καὶ ὁ πατριάρχης Ἀττικὸς Ἰουδαῖόν τινα νοθετή-
 σας καὶ πείσας καὶ βαπτίσας, ὄντα παράλυτον, ὕγιῃ ἐκ τῆς
 κολυμβήθρας ἐξήγαγεν. Οὗτος καὶ τὸ τοῦ Χρυσοστόμου ὄνομα
 ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις ἐνέταξε. Καὶ τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς
 20 βασιλείας Θεοδοσίου θνήσκει Ἀττικὸς ὁ πατριάρχης, καὶ χει-
 ροτονεῖται Σισίνιος, καὶ κρατεῖ ἔτη δύο.

Τῷ δὲ εἰκοστῷ δευτέρῳ ἔτει Θεοδοσίου ἀπολιμπάνει τὸ
 ζῆν ὁ Σισίνιος, καὶ προβέβληται Νεστόριος ὁ αἰρετικὸς πατριάρ-
 χης, καὶ κρατεῖ ἔτη τρία. Καὶ τῷ κε' ἔτει τῆς βασιλείας Θεο-
 25 δοσίου συνέστη ἡ ἐν Ἐρζέσω τρίτη οἰκουμένη ἀγία σύνοδος, φ. 23
 ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου 873'. ἐξῆρχον τῆς συνόδου Κύριλλος
 Ἀ'λεξανδρείας, αὐτὸς ἐπέχων καὶ τὸν τόπον Κελεστίνου πάπα
 Ρώμης, καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων Ἰουθενάλιος, καὶ Μέμων Ἐ-
 φέσου. Οὗτος ὁ Νεστόριος ἅμα τῷ ἐπιβῆναι τοῦ θρόνου ἤρξατο
 30 ἐκκαλύπτειν τὴν οικειὰν κακοπιστίαν καὶ παρρησίᾳ διδάσκειν
 μὴ ὀνομάζεσθαι Θεοτόκον τὴν ἀειπαρθέναν Μαρίαν, ἀλλὰ Χρι-

στοτόκον· ἐβλασφήμει δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ θεοῦ
 Λόγου, καὶ τὸν ἕνα Χριστὸν εἰς δύο διαιρεῖν ἐτόλμα καὶ κα-
 τατέμνειν, καὶ ψιλὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ἔλεγε καὶ οὐ θεὸν σε-
 σαρκωμένον, οὐδὲ τὸν λόγον καὶ υἱὸν τοῦ θεοῦ σάρκα ἀτρέπτως
 γεγενῆσθαι ἔφασκεν, ἀλλ' εἰς τινα ἄνθρωπον ἐνοικῆσαι ὡς εἰς 5
 ἕνα τῶν προφητῶν, καὶ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν υἱὸν καὶ λόγον,
 ἄλλον δὲ λέγεσθαι μὲν, μὴ εἶναι δὲ γνήσιον, θετὸν δὲ υἱὸν τὸν
 λεγόμενον Χριστὸν, ὡς ἐνθένδε δύο υἱοὺς καὶ μὴ ἕνα. Τοιαῦ-
 τα τούτου ἐρεσχελουῦντος, πάντες διετραύτηντο. Κύριλλος δὲ
 ὁ ἀγιώτατος Ἀλεξανδρείας, ὅς μετὰ Θεόφιλον, τὸν πρὸς πα- 10
 τρὸς θεῖον, ἤρξε τῆς ἐκκλησίας, ἀκηκῶς τῶν τοῦ Νεστορίου
 βλασφημιῶν, γράφει πρὸς αὐτὸν νουθετῶν καὶ παρηλατικῶν ἀ-
 ποστῆναι τῶν διεστραμμένων δογμάτων, ὡς ἔστι σαφῶς ἐπι-
 γνῶναι ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῶν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Νεστό-
 ριος μᾶλλον ὀργιζόμενος, ὕβρεσιν αὐτὸν διὰ γραμμάτων ἠμεί- 15
 βετο. Τότε ὁ Κύριλλος ἀναδιδάσκει πάντα διὰ γραφῆς τῷ Ρώ-
 μης πάπᾳ Κελεστίνῳ. Κελεστίνος δὲ δηλοῖ τῷ Νεστορίῳ, ἣ
 παύσασθαι τῆς βλασφημίας καὶ μετανοῆσαι, ἣ γινώσκειν μὴ
 εἶναι αὐτοῦ κοινωνόν. Γράφουσι δὲ ὅ τε Ρώμης Κελεστίνος
 καὶ Κύριλλος περὶ τούτων καὶ Ἰωάννη τῷ Ἀντιοχείᾳ καὶ τῷ 20
 Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλῳ, καὶ πολλὰ κἀκεῖνοι παραινέσαν-
 τες τὸν Νεστόριον διὰ γραμμάτων, οὐκ ἠδυνήθησαν τὸν μι-
 ρὸν τῆς οικείας μετακινήσαι αἰρέσεως. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πεί-
 θει τὸν βασιλέα Θεοδόσιον ἀποστεῖλαι Κυρίλλῳ γραφὴν βασι-
 λικὴν πλήρη ἀπειλῶν καὶ ἀγανακτήσεων, δόξας ἐκ τούτων 25
 πτοῆσαι τὸν ἅγιον, ὃ μᾶλλον τοῦτον διήγειρε· δραξάμενος γὰρ
 ἀφορμῆς τῆς γραφῆς γράφει πρὸς τε τὸν βασιλέα καὶ τὴν μα-
 καριάν Πουλχερίαν περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς Νεστορίου
 κακοδοξίας, καὶ αἰτεῖ σύνοδον οἰκουμενικὴν γενέσθαι εἰς τὸ
 γυμνασθῆναι κανονικῶς τὰ κατὰ Νεστόριον.

Τότε ὁ βασιλεὺς γράφει πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις εἰς Ἴφιρσον

παραγενέσθαι χωρίς πάσης υπερθέσεως, ἕρπας ἡμέραν ἐμπρό-
 θεσμον τὴν μετὰ τὸ Πάσχα ἀγίαν Πεντηκοστὴν, ὥστε μὴ ἔ-
 χεῖν τινὰ ἀπολογίαν πρὸς τὸν θεὸν τὸν μὴ τὴν αὐτὴν ἡμέ-
 ραν εὐρεθῆσόμενον εἰς Ἔρεσον. Ὁ μὲν οὖν τῆς Ρώμης Κελε-
 5 στῖνος γράφει Κυρίλλῳ τὸν αὐτοῦ ἀναπληρῶσαι τύπον.

Καὶ συνηθροίσθη ἡ ἀγία σύνοδος τῶν σ ἀγίων πατέρων
 ἐν Ἐφέσῳ. Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀντιοχείας καὶ τινες τῶν ἀνατολι-
 κῶν ἐπισκόπων οὐκ ἀπήντησαν τῇ ὀρίσθεισῃ προθεσίμῃ. Μετὰ
 δὲ ἡμέρας δεκαεξὶ τῆς Πεντηκοστῆς ἐβῆσσε Νεστόριος μετὰ
 10 πολλῆς κοσμικῆς φαντασίης καὶ ἀλαζονείας, καὶ τῇ εἰκοστῇ
 τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐκροτήθη ἡ σύνοδος, Νεστορίου καὶ Κυρίλ-
 λου καὶ Ἰουβεναλίου τῶν πατριαρχῶν προκλιθεέντων, Κυρίλ-
 λου καὶ τὸν τόπον τοῦ Ρώμης ἐπέχοντος καὶ πάντων τῶν
 περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως θεολογούντων. Λέγει Νεστόριος· ἐγὼ
 15 τὸν γενόμενον διμηνιαῖον καὶ τριμηνιαῖον οὐκ ἂν θεὸν ὀνομά-
 σιμι, καὶ διὰ τοῦτο καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος ὑμῶν, καὶ
 ἀπὸ τοῦ νῦν πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐπανέρχομι. Καὶ ταῦτα εἰπὼν
 ἐξῆλθε τῆς συνόδου μετὰ τινων ἐξ ἐπισκόπων ὁμοφρόνων αὐ-
 τῷ. Ἡ δὲ ἀγία σύνοδος τρεῖς ἐπισκόπους ἀπέστειλε καλοῦσα
 20 αὐτόν· ὁ δὲ οὐχ ὑπήκουσεν· ἀλλὰ δις καὶ τρίς καὶ τετράκις
 προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς συνόδου, οὐ μόνον οὐ παρεγένετο, ἀλλὰ
 καὶ τοὺς καλέσαντας ὕβρεσι καὶ ἀτιμίαις ἐξεδίωξε. Τότε ἡ
 σύνοδος ἀπεφώνηκε κατ' αὐτοῦ, ἀλλότριον ὀρίσασα εἶναι παντὸς
 ἰσρατικοῦ ἀξιωματος, καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ εἰς πρόσωπον τὴν
 25 οἰκείαν καθαίρεσιν· τὴν δὲ ἀειπάρθενον Μαρὶν κυρίως καὶ ἀ-
 ληθῶς Θεοτόκον ἐτράνωσε, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀσπίρως σαρκω-
 θέντα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεοῦ ἀ-
 ληθινὸν ἐδογματίσειεν, ἀκολούθως τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα Ἀ-
 λεξανδρείας Κυρίλλου, ἣν πρὸς τὸν αὐτὸν Νεστόριον προαπέ-
 30 στείλειεν, ἣν καὶ τότε ἡ πᾶσα σύνοδος ἀναγνοῦσα ἐκύρωσέ τε
 καὶ ἐπεσφράγισε καὶ ἐν ταῖς ὑπομνήμασι κατέταξεν, ὥσπερ τινὰ

στῆλιν ὀρθοδοξίας συνάδουσαν τῇ πίστει τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου.

ϕ. 23. | Εἰς δὲ πλείονα ἔλεγchon τῆς Νεστορίου δυσσεβείας καὶ τρανοτέραν διασάφειν τῆς περὶ τὸν Χριστὸν ἡμῶν πίστεως καὶ ὁμολογίας, καὶ κεφάλαια δώδεκα ὁ μέγας Κύριλλος συντάξας ἐξέβητο ἐπὶ τῆς συνόδου ταύτης καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν, ἅπερ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος ἐπεκύρωσε καὶ ἐκρά- 5
 τυνε. Τούτων οὕτω τέλεσθέντων, ἔβηκε καὶ ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωάννης μετὰ ἐπισκόπων εἰκοσιᾶξ, ἐξ ὧν ἦν καὶ ὁ Κύριος Θεοδώριτος ὁ σοφώτατος, καὶ Ἰβᾶς Ἐδέσης, οἳ καὶ 10
 ὡς τῆς αὐτῶν παρουσίας ἄνευ καθαιρεθέντος τοῦ Νεστορίου, ἀπεσιγήθησαν τῆς συνόδου καὶ μετὰ Νεστορίου συνεδρίασσαντες καθεῖλον ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς Κύριλλον τὸν ἀγιώτατον καὶ Μέμ-
 μονα τῆς Ἐφέσου. Θεοδώριτος δὲ καὶ κατὰ τῶν κερκλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἔγραψεν, οὐ καλῶς γεγράφηται αὐτὰ σορι- 15
 ζόμενος. Ἄλλ' ὁ μακάριος Κύριλλος ἕτερα συντάξας· πάλιν κερ-
 ραίαια πρὸς ἐρμηνείαν τῶν προτέρων, πλοῦτον τῇ ἀγίᾳ ἐκ-
 κλησίᾳ ἀνέθετο, ἀνακαλύπτων τὴν ἐν αὐτοῖς ὀησαυρὸν τῆς ὀρθο-
 δοξίας, καὶ τὸν οἰκεῖον τούτοις εὐσεβῆ σκοπὸν πᾶσι ποιῶν
 ρανερόν. 20

Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀντιοχείας ὑπὸ τῆς συνόδου προσκληθείς, καὶ μὴ παραγεγονῶς, ἀπόρρῃσιν ἐδέξαστο σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, ἀλλοτριούσαν αὐτοὺς πάσης ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, ἄχρις ἂν ἐαυτῶν καταχγόντες τὸ οἰκεῖον ὁμολογήσουσι σφάλμα. Τού- 25
 των δὲ δι' ἀναφορᾶς ἐπιγνωσθέντων τῷ βασιλεῖ, ἐκελεύσθησαν
 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνελεῖν ἅπαντες· καὶ συνεληθόντων τῇ
 τοῦ θεοῦ συνεργείᾳ ἐνίκησαν οἱ τῆς συνόδου, καὶ ὁ Νεστόριος
 καθηρέθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀνεθεματίσθη, καὶ ἐξω-
 ρίσθη εἰς Ὀσασιν τῆς Ἀνατολῆς. Ὑστερον δὲ καὶ ὁ τῆς Ἀν-
 τιοχείας Ἰωάννης ἠνώθη τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ 30
 γράφει Κυρίλλῳ τὴν ἐαυτοῦ ὀρθόδοξον πίστιν, τὴν ἐν Νικαίᾳ

τῶν τῆς πατέρων ὁμολογίαν καὶ τῶν ἐν' ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ πρὸς τοῦτοις τὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ κηποδεχόμενος. Τότε ὁ τῆς εὐσεβείας πρόμαχος ἅγιος Κύριλλος γράρει πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην καὶ τοὺς ἀνατολικούς ἐπίσκοπους ὡς συμπερονήσαντας ὀρθοδόξου σοφίης πλήρη ἐπιστολὴν, ἧς ἡ ἀρχὴ, Εὐρραινέσθωσιν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιέσθω ἡ γῆ. Χειροτονεῖται δὲ Μαξιμιανὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, προσδύταρος ὢν τῆς ἀγίας ἐκκλησίας, καὶ κρατεῖ ἔτη δύο.

- 10 Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος δούς τὴν ἐκτουτοῦ θυγατέρα Εὐδοξίαν Οὐαλεντινιανῶ τῷ βασιλεῖ Ρώμης, πρὸς τὰ δυτικά ἐξπέστειλε μέρη, καὶ ἐτέχθησαν αὐτοῖς παῖδες Πλακιδία ἦν πρὸς γάμον ἐξέδωκε τῷ πατρικίῳ Ὀλυβρίῳ, καὶ Εὐδοκίᾳ. Τὸν δὲ γε τυραννήσαντα ὡς εἰρήκαμεν, Ἰωάννην ἐν Ρώμῃ, οὗτος ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος κατέστρεψεν Ἄσπαρα τὸν υἱὸν Ἀρδαβουρίου ἐξαρπαστείλας κατ' αὐτοῦ, καὶ ἀπέκτεινε.

- 15 Ἢ δὲ τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ γυνὴ Εὐδοξία, χήρα οὖσα, Γιζέριχον τὸν ρῆγα τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ Οὐαυδιήλων προετρέψατο ἀπελθεῖν κατὰ τῆς Ρώμης· ὅς καὶ ἐξαίρνης ἐπισπεσιῶν, πολλοὺς τῶν ἐν Ρώμῃ ἐφόνευσε, τὴν πόλιν παρκαλῶν, καὶ συλῆσας τὰ τε βασιλεία καὶ ὅλην τὴν πόλιν, καὶ θησαυρὸν ἀπειρον ἐπισυναγαγῶν, καὶ αἰχμαλώτους λαθῶν τὰς τε τῶν περνευμένων γυναικας καὶ τὰ τέκνα καὶ αὐτὴν τὴν βασίλισσαν Εὐδοξίαν, καὶ τὰς δύο αὐτῆς θυγατέρας, Πλακιδίαν τε καὶ Εὐδοκίαν· ὁ γὰρ Ὀλυβρίος τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐτύγγα-
20 νεν ὢν ἀπήγαγε πάντα εἰς Ἀφρικὴν, ἐν πόλει Καρθαγένῃ, καὶ τῷ ἰδίῳ υἱῷ Ὀνωρίῳ τὴν Εὐδοκίαν εἰς γυναικὰ ἐξευξεν.

- 25 Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ βασιλείως τοῦδε Θεοδοσίου ἐφάνθησαν καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ ἅγιοι μάρτυρες, οἵτινες πρὸ χρόνων διακοσιῶν ὑπὸ Δεκίου διὰ τὴν εἰς Ἀριστὸν ὁμολογίαν βασανισθέντες καὶ μαρτυρήσαντες, προστάζει τοῦ τυράννου ὑφ' ἐνὶ τῶν ὀρέων Μογλῶ ἐγγχωρίως καλουμένῳ ὑπὸ τι σπήλαιον βεθῶ

καθειργηθέντες, τοῦ στομίου ἀναρραγέντος· τείχει ὀχυρωπάτω, ἀλώβητοι διετηρήθησαν ὡς ὑπνώττοντες· τότε δὲ τοῦ τείχους καταλυθέντος, ὡς ἐξ ὕπνου ἐξάνεστησαν, μηδ' αὐτοὶ τὸ τοῦ θαύματος μυστήριον συνειδότες· οὐκ καὶ ὁ βασιλεὺς κατιδὼν, ἐκείσε μετὰ τῆς συγκλήτου ἐπιδημηκῶς, ὡς διὰ γραφῶν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἐπάρχου τὰ περὶ τούτων ἤκουσε, καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ παρακλητεύσας, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ θεῷ, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πάλιν ὑπέστρεψε. Τούτου τῷ εικοστῷ ὀγδόῳ ἔτει ἀπεβίω ὁ πατριάρχης Μαζιμιανός, καὶ ἐνθρονίζεται Πρόκλος ὁ τοῦ Χρυσοστόμου μαθητῆς, ὃς ὑπὸ Σισινίου Κυζίκου ἐπίσκοπος χειροτονηθεὶς καὶ μὴ προσδεχθεὶς παρὰ τῶν ἐν Κυζίκῳ, διὰ τὸ ἕτερον ἐπίσκοπον παρ' ἐκείνων

φ. 21-προκριθῆναι |, τὸν μετὰ τὸν χρόνον ἐσχόλαζε. Τότε δὲ ἐνθρονίζεται τῷ ὀρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πατριάρχης παρὰ πάντων ἀναγορεύεται, ὃς καὶ ἀξιῶ τὸν βασιλέα μετακομίσθηναι τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὃ δὴ καὶ γέγονεν, ἀξιολόγους ἄνδρας σὺν ἐπισκόποις τοῦ βασιλείως ἐξαποστείλαντος, ὅτε καὶ τὸ περὶ τὸν τῆς χήρας ἀμπελῶνα θαῦμα, καὶ τὸν σειόμενον τῆς Εὐδοξίας τάφον, καὶ ἄλλα τε τεράστια ἐτελέσθησαν ὅσα καὶ βίβλοι φέρουσιν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τρισάγιος ὕμνος προσθήκην τότε ἐδέξατο τὴν, ἅγιος ἀθάνατος ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, λιτανεύοντων τοῦ πατριάρχου Πρόκλου καὶ πλείστου ὄχλου ἔξω τῆς πόλεως, παιδίον ἠρπάγη ὑπὸ δυνάμεως θείας εἰς τὸν ἀέρα, πάντων ἰσταμένων καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον βοῶντων περὶ τρίτην τῆς ἡμέρας ὥραν· ὃ δὴ παιδίον αὐθις κατελθὼν, ἔλεγεν ἀκοῦσαι θείας φωνῆς προσταττούσης ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ λαῷ, οὕτω λέγειν τὸν τρισάγιον ὕμνον λιτανεύοντα, Ἅγιος ὁ θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς, μηδὲν ἕτερον προστιθέντα, ὃ καὶ ἐκράτησεν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ διὰ βασιλικοῦ τύπου καὶ συνοδικῆς διατάξεως.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς προεβάλετο ἔπαρχον Κύρον τὸν φιλόσοφον, ὃς καὶ προστάξει τοῦ βασιλέως, τὸ τεῖχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιήρξησεν ἀπὸ τοῦ Ξηρολόφου, ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, ἤγουν ἀπὸ τοῦ Εὐεργέτου ἕως εἰς τὴν Περιβλεπτον·

5 τὸ δὲ τοιοῦτον μέγιστον ἔργον, δι' ἡμερῶν ἐξήκοντα ἐτελείωσεν εἰς ὃ νῦν ὄραται κάλλος καὶ μέγεθος· τοῦτου τοῦ ἐπάρχου Κύρου ἀνερχομένου ἐν τῷ ἱππικῷ, τοῦ βασιλέως ὀρώντος, ὁ σύμπας δῆμος ἀνέκραξε, Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κύρος ἀνεκαίνισεν. Ὅθεν καὶ φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, γίνεται κληρικὸς

10 καὶ ἐπίσκοπος Κοτυαείου.

Τῷ δὲ λθ' ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου, μεθίσταται πρὸς τὴν ἀγήρω ζωὴν ὁ Πρόκλος, καὶ καθίσταται πατριάρχης Φλαβιανός, καὶ κρατεῖ ἔτη β'· τότε καὶ ταῖς ὑποθήκαις Χρυσάφριου τοῦ εὐνούχου, μέγιστα δυναμένου, εἴργεται ἡ μηχανὴ Πουλχερίᾳ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως, ἥτις καὶ τῶν βασιλείων κατελοῦσα εἰς τὸ Ἐσδομον ἠσύχασε.

15

Χρυσάφιος δὲ ὁ εὐνούχος, αἰρετικὸς ὢν καὶ φίλος τοῦ ἀρχιμανδρίτου Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας, ὁ γὰρ ἄγιος Κύριλλος ἐτεθνήκει, ἔσπευδε πάντα τρόπον τὴν ἐν Ἐρέσῃ σύνοδον ἀνατρέψαι· ἔλεγεν οὖν ὁ Εὐτυχῆς ἔκτοτε παρησιαῖα κατὰ τοῦ πατριάρχου Φλαβιανοῦ, καὶ τὴν οἰκείαν αἵρεσιν ἐξεκάλυπτε, τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν θεὸν ἡμῶν, τὸν ἐκ δύο φύσεων καὶ ἐν δυοῖ προσκυνοῦμενον, εἰς μίαν φύσιν δυσσεβῶς καὶ ἀφρόνως ἀνακρινῶν καὶ συγγέων. Τοῦτου τὴν

20

λοιμῶδη νόσον ὁ κλεινὸς Φλαβιανὸς κατιδὼν, καὶ δεῖσας μὴ περαιτέρω προδῆ, σύνοδον συναθροίσας τεσσαράκοντα ἱερχῶν, καθεῖλε τὸν ἀτυχεστάτον Εὐτυχῆ· ὁ δὲ προσέρχεται τῷ συναιρεσιώτῃ Χρυσάφῳ, καὶ δι' αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ, καταβῶν Φλαβιανοῦ, καὶ ἀδίκως καθαιρεθῆναι διατεινόμενος· καὶ πείθουσι

30 τὸν εὐάγωνον, ἀλλ' οὐκ εὐσταθῆ βασιλέα Θεοδοσίον, μετακαλέσασθαι τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον καὶ κριτὴν γενέσθαι τῶν

ἤδη κεκριμένων· καὶ ὅς ἐν Ἐφέσῳ γεγωνῶς, ἐκεῖ γὰρ ἀθροισθῆναι τούτους ἢ βασιλικὴ κέλευσις διελάμβανε, σύνοδον ληστρικὴν συστησάμενος, ἐκάλει Φλαβιανόν· τοῦ δὲ παραγενομένου, προκαθίσας Διόσκορος τῶν συνειλεγμένων, οὐ συνεχώρησε νοτάριον ἕτερον παρεῖναι, καὶ τὰ πραττόμενα σημειώσασθαι, 5
 ἀλλὰ τοὺς αὐτοῦ μόνους γράφειν ἐκέλευσε. Ζητήσεως οὖν γεγонуίας, ἀπητηῖτο Εὐτυχῆς τὴν ἰδίαν δόξαν ἐκφάναι ἢν εἶχε περὶ Χριστοῦ· ὅς καὶ ἔφησεν, Ὁμολογῶ τὸν Χριστὸν ἐκ δύο φύσεων γεγενῆσθαι πρὸ τῆς ἐνώσεως, μετὰ δὲ τὴν ἔνωσιν, μιᾶς τὸν αὐτὸν φύσεως ὁμολογῶ. Καὶ εὐθὺς ὁ Διόσκορος, Τούτοις 10
 συντιθέμεθα καὶ ἡμεῖς. Τῶν δὲ λοιπῶν ἐπισκόπων καὶ τοποτηρητῶν μὴ συνευδοκησάντων αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐν ἀγίοις Φλαβιανοῦ ἀντιλέγοντος, ἀναπηδήσας Διόσκορος ὀνικῶς τῷ οἰκίῳ ποδὶ καιρίαν πληγὴν τῷ Φλαβιανῷ κατὰ τοῦ στήθους
 φ. 24· ἐπαγαγὼν Ἰ, ὀθισμοῖς καὶ πληγαῖς τύπτων, τοῦ συνεδρίου ἐξέββαλε. Καὶ ὁ μὲν Φλαβιανὸς μετὰ τρίτην τῆς πληγῆς ἡμέραν, 15
 τὴν πρὸς θεὸν ἐστείλατο. Ὁ δὲ Διόσκορος τοὺς εὐρεθέντας ἐπισκόπους βία στρατιωτῶν ὀπλισμένων κατηνάγκασεν ὑπογράψαι τῷ παρ' αὐτῷ ἐκτεθέντι ὄρω τῆς Εὐτυχοῦς αἰρέσεως. Δόμνος δὲ ὁ τῆς Ἀντιοχείων πατριάρχης μετὰ Ἰωάννου ἐκεῖ τότε 20
 συνῶν καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ὑπογράφας τῇ καθαιρέσει τοῦ Φλαβιανοῦ, εἰς ἑαυτὸν τάχιον ἐπανῆλθε, καὶ Διοσκόρω καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἐπανεστῆ καταβῶν τῶν πραχθέντων, καὶ ἀσεβῆ κατονομάζων τὴν σύνοδον, ἀπῆτει τε τὴν ἰδίαν ὑπογραφὴν. Ὁ μὲν 25
 τοι Διόσκορος σὺν τῷ Εὐτυχεῖ ταῦτα καταπραξάμενος πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπανήρχετο. Τότε ὁ βασιλεὺς γοῦς τὰ κατὰ Φλαβιανοῦ, ἠγανάκτει κατὰ τοῦ Χρυσοφίου· συνέβη δὲ τι καὶ τοιοῦτον.

Ἄπερχομένῳ τῷ βασιλεῖ εἰς προέλευσιν, πένης τις μῆλον ὑπερμέγεθες ἐπιδίδωσιν· ὁ δὲ, τοῦ μεγέθους θαυμάσας, τῷ μὲν 30
 προσπαχγόντι νομίσμασιν ἑκατὸν ἀντημεΐψατο, τὸ δὲ μῆλον

- τῆ βασιλίδι Εὐδοκίᾳ πέμπει· ἡ δὲ, εὐθὺς τῷ μαγίστρῳ Παυλίῳ νοσοῦντι τότε, τιμωμένῳ καὶ ριλουμένῳ παρ' αὐτῆς ὡς συνεργῶ τοῦ γάμου, καθά μοι καὶ εἴρηται καὶ τῆς βασιλείας, τοῦτο ἀπέστειλε. Παυλῖνος δὲ ἀγνοῶν, ὡς καινὸν χρῆμα στέλει τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἰδὼν καὶ γνωρίσας, ἀπέκρυψε·
- 5 καὶ εἰσελθὼν, ἐρωτᾷ περὶ αὐτοῦ τὴν βασίλισσαν· ἡ δὲ, φαγεῖν αὐτὸ εἶπεν· ὁ δὲ, ὤρκισεν αὐτὴν τί γέγονεν· ἡ δὲ ἀνῴμωσε, φαγεῖν αὐτό. Τότε ὑποδείξας τὸ μῆλον, ἐμίσησε μὲν τὴν βασίλισσαν, τὸν δὲ Παυλῖνον πέμψας ἀπεκεράλισε. Γνοῦσα δὲ ἡ
- 10 βασίλισσα τὴν ἄδικον τοῦ Παυλίνου στραγὴν δι' αὐτὴν, καὶ τὸ τοῦ βασιλέως μῖσος, αἰτεῖ ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα· ὃ καὶ προέτρεψεν ὁ βασιλεὺς· ἦτις πολλὰς ἐλεημοσύνας ἐκεῖ πᾶσιν ἐνδειξαμένη, αὐτοῦ καὶ θνήσκει πρὸς τὴν ζωὴν τὴν ἀγήρω μεταχωρήσασα.
- 15 Ὁ δὲ Διόσκορος δεδιὼς διὰ τὸν εἰς Φλαβιανὸν φόνον, καὶ ὡς οὐκ ἂν ὁ γενησόμενος πατριάρχης ἀνάσχοιτο καταλιπεῖν τὰ πραχθέντα ἀνεκδίκητα, βουλευέται μετὰ Εὐτυχοῦς καὶ Χρυσασαρίου βουλήν ὡς ᾔετο ἀσφαλῆ, ἐγκαταστῆναι τῷ πατριάρχῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν ἐκαστοῦ ἀποκρισιάρχιον Ἀνατόλιον, οὕτω γὰρ τὰ κατ' αὐτοῦς εἶ ἂν ἔξοι· ὅτε γὰρ Εὐτυχῆς ἔσται συλλειτουργῶν αὐτῷ, καὶ τὰ τοῦ δόγματος ἀζήτητα ἐσθεῖη. Καὶ δὴ πείθουσι τὸν βασιλέα, καὶ χειροτονεῖται ὁ Ἀνατόλιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐκράτησεν ἔτη ὀκτώ.
- 25 Ὁ δὲ βασιλεὺς γνοὺς ὕστερον τὴν ἀπάτην καὶ ἦν παρεχώρησε γενέσθαι μαιφονίαν εἰς τὸν ἐν ἀγίοις Φλαβιανόν, ἄλλως τε καὶ εἰς ὀργὴν ἐξῆφθεις κατὰ τοῦ μιαιοῦ Χρυσασαρίου, ὑφ' οὗ παρακινήθεις ἐλύπησε τὴν μακαριωτάτην Πουλχερίαν, τὸν μὲν Χρυσάφιον δημεύσας ἐξώρισε, τὴν δὲ ἀδελφὴν μετα-
- 30 καλεσάμενος, προσπίπτων ἤτει συγγνώμην, ὣν εἰς αὐτὴν καὶ τὸν πατριάρχη πεπκρόνηκε, καὶ τὰ τῆς βασιλείας πάλιν αὐ-

τῆ ἀνέθετο. Καὶ ἀπέθχεν ὦν ἐτῶν πεντήκοντα, καὶ ἐτέθη εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Ἢ δὲ βασίλισσα Πουλχερία στείλασα εἰς Ἐφεσον ἤνεγκεν ἐκείθεν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ, καὶ κατέθετο ἐν τῷ τῶν Ἀποστόλων ἱερωτάτῳ τεμένει .

Μαρκιανὸς ἔτη ἑξὶ πρὸς τῷ ἡμίσει. Ἦνίκα γὰρ ὁ Θεοδόσιος ἐτελεύτησεν, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Πουλχερία, μήπω τινὸς κίσθηομένου, μετακαλεσαμένη τὸν Μαρκιανόν, ἄνδρα γεραρὸν καὶ διαπρέποντα σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι, λέγει πρὸς αὐτόν· ἐπειδὴ σὲ ἐξελεξάμην ἀπὸ τῆς συγκλήτου ὡς ἀρετῇ καλλυνόμενον, δὸς μοι λόγον ὅτι φυλάττεις τὴν παρθενίαν μου ἣν ἀνεθέμην τῷ θεῷ, καὶ ἀναγορεύω σε βασίλειά . Τοῦ δὲ συνθεμένου, μετακαλεῖται τὸν πατριάρχην καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεύει τοῦτον βασίλειά .

Οὗτος, ἅμα τῷ βασιλεῦσαι, τοῖς ἐν ἑξορίᾳ ἀνεκαλέσατο· ἡ δὲ Πουλχερία ἀποστειλασα τὸν μικρὸν ἀνεῖλε Χρυσάριον .

Ἄξιον δὲ ἐστὶ σημάσαι καὶ τινα τῶν πρὸ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ· οὗτος ἐν τῷ πρὸς Ἡέρσας πολέμῳ, στρατιώτης ἦν λιτὸς ἐν τινι τάγματι τῆς Ἑλλάδος καταλεγόμενος, καὶ ἐν Λυκίᾳ νόσῳ περισχέει· γνωρίζεται τισιν ἐκεῖσε ἀδελφοῖς, Ἰουλίῳ καὶ Τατιανῷ, οἵτινες καὶ παραλαβόντες αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν, ἐθεράπευσον· καὶ ποτε μετ' αὐτοῦ ἐξεληθόντες πρὸς θῆραν καὶ κοπιάσκοντες περὶ τὸ μεσημβρινὸν ὑπνίπτουσι· Τατιανὸς δὲ πρὸ τῶν ἄλλων γρηγορήσας, ὄρᾳ Μαρκιανόν μὲν κοιμώμενον, ἀετὸν δὲ μέγιστον ἄνωθεν αὐτοῦ, τὰς ἐαυτοῦ πτέρυγας διαπετάσαντα καὶ σιάν τούτῳ περιποιούμενον· τοῦτο θεασάμενος ἐγείρει καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ ποιεῖται κοινωνὸν τοῦ ὄραματος· καὶ διεγερθέντι τῷ Μαρκιανῷ λέγουσιν αὐτῷ, ἐὰν βασιλεύσῃς, τί ἡμῖν χαρίζῃ; Ὁ δὲ φησι, καὶ τίς ἐμὶ ἐγώ, ἦν εἰς ἐμὲ τοῦτο γένηται; Οἱ δὲ, πάλιν τὸ αὐτὸ ἐρωτῶσι, καὶ ὁ Μαρκιανὸς ἀπεκρίνατο ἐὰν ἐκ θεοῦ τοῦτο γένηται, πατέρας

- ὕμᾱ; ἀνακηρύξω. Τότε παρέχουσιν αὐτῷ νομίσματα δικασίαι,
καὶ λέγουσι, πορεύου εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὅτε σὲ ὁ θεὸς
ὕψωση, μέμνησο ἡμῶν. Ὁ δὲ τὴν Κωνσταντίνου εἰσελθὼν προ-
σέρχεται Ἀρδαβουρίῳ καὶ Ἀσπαρι τοῖς στρατηγοῖς, καὶ χρο-
νίσαι μετ' αὐτῶν ἔτη δεκαπέντε, ἀπέρχεται μετὰ Ἀσπαρος
εἰς Ἀφρικὴν ἐν τῷ πρὸς Γιζέριχον πολέμῳ, καὶ κεῖ ἐάλω μετὰ
καὶ ἄλλων πολλῶν· πάντες οὖν οἱ χιχμάλωτοι ἐν τῇ τοῦ
Γιζέριχου ἦσαν ἀύλη καθειρηθέντες, ὑπαίθρῳ οὔσῃ καὶ με-
γάλῃ. Γιζέριχος οὖν προκύψας ἐκ τοῦ ὑπερῶου ἰδεῖν αὐτοῦς,
ὄρᾳ Μαρκιανὸν καθεύδοντα, καὶ ἀετὸν τοῖς πτέρυξι τοῦτον κα-
τασκιάζοντα. Συμβαλὼν οὖν Γιζέριχος θείαν οἰκονομίαν εἶναι
τὸ ὄραθὲν, μεταπεμψάμενος καὶ μαθὼν εἶναι τοῦτον τοῦ Ἀ-
σπαρος, ἐλογίστατο εἰς βασιλείαν ἀνάγεσθαι μέλλειν· διὸ καὶ ἀ-
ποκτεῖναι οὐκ ἠθέλησεν, εἰπὼν, τὴν τοῦ θεοῦ βουλήν, ἀδύνα-
τον ἄνθρωπον κωλύσαι· ὄρκον δὲ ἀπήτησεν, εἰ τῷ θεῷ φίλον
βασιλεύειν, οὐδέποτε Οὐανδήλοις πολεμήσειν αὐτόν. Καὶ οὕ-
τως ἀπολυθεὶς ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον· οὗ καὶ δι' ὀλίγου
τελευτήσαντος Θεοδοσίου, βασιλεὺς ἀνεδείχθη. Καὶ γίνεται χρη-
στὸς περὶ πᾶν τὸ ὑπήκοον Ἐπιμνησθεὶς δὲ καὶ τῶν ἐν Λυ-
κίᾳ ἀδελφῶν, μεταπεμψάμενος αὐτοῦς, τὸν μὲν Τυτικὸν ἔπαρ-
χον προεχειρίσατο τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, Ἰουλίῳ δὲ τὴν
τῶν Ἰλλυριῶν ἀρχὴν παρὰδῆδωκε.

- Τότε καὶ Πουλχερία ἡ βασιλὶς τὸν ἐν Βλαχέρναις νῆδον τῆς
θεοτόκου κτίζει. Λέων δὲ ὁ μακροτάτος πάππ; Ρώμης, καὶ
ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος αἰτοῦνται τὸν βασιλέα ὑπὸ
οἰκουμενικὴν ζητηθῆναι σύνοδον τὰ τολμηθέντα κατὰ Φλαβιαν-
νοῦ ὑπὸ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς· ὃ καὶ γέγονε. Καὶ συνη-
θροίσθη κελεύσει βασιλικῆς Μαρκιανοῦ τῷ δευτέρῳ τῆς βασι-
λείας ἔπει ἐν Χαλκηδόνι, ἀπὸ κτίσεως δὲ κόσμου πεντακισχι-
λιοστῷ ἑννακκοισιοστῷ τεσσαρχκοστῷ πέμπτῳ, ἡ τῶν ἐξακκοσίων
τριάκοντα ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων τετάρτη οἰκουμενικῇ

σύνοδος, ὧν ἡγοῦντο Λέων πάπας Ῥώμης διὰ τοποτηρητῶν
 Πασκασίνου καὶ Λουκινσίου ἐπισκόπων, καὶ Βονιφατίου πρε-
 σβυτέρου, Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἰουβενάλιος Ἱεροσο-
 λύμων, Ἀντιοχείας Μάξιμος, καὶ οἱ λοιποὶ· συνήλθον δὲ κατὰ
 Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐτύχοῦς· οὗτοι γὰρ τὴν τοῦ 5
 Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ἀνθρώπῳ σκεδόν ἀπῆρσυν-
 το, ἐν φαντασίᾳ σάρκα φορέσαι μυθολογοῦντες· αὐτὸν, ὅθεν καὶ
 ἐν μιᾷ φύσει ὑπόρχειν ἔλεγον, τῇ θεότητι τὰ πάθη προσέ-
 μοντες. Διὰ τοῦτο τούτους μὲν ἀνεθεμάτισαν οἱ θεοὶ πατέ-
 ρες, τοῖς δὲ γε τῆς καθολικῆς ἐκκλησίαις ἐγγράφως παραδεδώ- 10
 κασιν ἐκ δύο καὶ ἐν δυοῖ φύσεσι, θεότητός τε καὶ ἀνθρωπό-
 τητος, τὸν Σωτῆρα ὁμολογεῖν ἀτρέπτως καὶ ἀσυγγύτως καὶ
 ἀδικαιρέτως καὶ ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύ-
 σεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον 15
 τῆς ιδιότητος ἐκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν
 ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ
 διαιρούμενον, ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ Θεοῦ λό-
 γον Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφῆται περὶ
 αὐτοῦ προεθέσπισαν, καὶ αὐτὸς δὲ ἡμᾶς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἐξε- 20
 παίδευσε, καὶ τὸ τῶν πατέρων ἡμῶν διετράνωσε σύμβολον. Καὶ
 ὤρισεν ἡ ἀγία αὕτη οἰκουμενικὴ σύνοδος, μηδενὶ ἐξεῖναι προφέ-
 ρειν ἐτέρην πίστιν, ἢ γοῦν συγγράφειν ἢ συντιθέναι, ἢ φρονεῖν, ἢ
 διδάσκειν ἐτέρως, τοὺς δὲ τολμῶντας, ἐπισκόπους μὲν, τῆς ἐπι-
 σκοπῆς ἀλλοτρίους εἶναι, κληρικούς δὲ, τοῦ κλήρου, εἰ δὲ μονά- 25
 φ. 25· ζοντες εἶεν ἢ λαϊκοί, ἀναθεματίζεσθαι αὐτούς· | Ὁ δὲ Διόσκορος
 ἐγκαλούμενος περὶ ὧν κατεπράξατο, ἐπὶ τὴν ἀγνωσίαν κατέφυ-
 γε· μὴ δυναθεὶς δὲ τὸν ἔλεγχον ἐκφυγεῖν, οἱ γὰρ συνεδριάσαντες
 αὐτῷ ἐν τῇ ληστρικῇ συνόδῳ ἤλεγχον τὴν βίαν ἣν ὑπέστησαν
 παρ' αὐτοῦ, κατεκρίνετο, καὶ μετνοῆσαι παρεκαλεῖτο. Ἀλλ' ἔ-
 μεινεν ἀδιόρθωτος, διὸ καὶ ἀναθέματ' καθυπεβλήθη καθαιρεθείς· 30
 οἱ δὲ παρ' αὐτοῦ βιασθέντες, συγγνώμην αἰτήσαντες, ἐδέχθησαν·

- Ἐδέξατο δὲ ἡ ἁγία σύνοδος, καὶ Θεοδώριτον καὶ Ἴβαν ὡς ἀναθεματίσαντας Νεστόριον καὶ ἅπερ αὐτοὶ συνεγράψαντο κατὰ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου δώδεκα κεφάλαια. Ὁ δὲ θεϊότατος βασιλεὺς τὸν μὲν Διόσκορον εἰς Γάγγραν ἐξώρισεν, ὁ γὰρ Εὐτυ-
 5 χῆς προτεθνηκῶς ἦν τῆς συνόδου, πρὸς δὲ τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπεν, χάριν μεγίστην ὁμολογῶ τῷ θεῷ, ὅτι διχονοίαις ἀναίρε-
 θείσης, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν πάντες συνεληλύθα-
 μεν· καὶ πολλὰ ἐγκωμιάσας καὶ φιλοτιμησάμενος τοὺς ἁγίους πατέρας, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια. Πρωτέρως δὲ ὁ ἅγιος ἀντί-
 10 τοῦ Διόσκορου πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κατέστη.
- Τούτων οὕτω Χριστοῦ χάριτι περατωθέντων καλῶς καὶ ὡς θεῷ φίλον, οἱ τοῦ Διόσκορου, τὴν αἰσχύνην μὴ φέροντες, τὰ παρὰ τῆς συνόδου διορισθέντα ἀνὰ τὰς ἁγιάς Κωνσταντινου-
 πόλεως πολλῶν ἀκοαῖς διεγλεύαζον, καὶ τὸ Νεστορίου καὶ Εὐ-
 15 τυχοῦς ἔσπευδον δόγμα κρατύνειν, ἱερεῖς ὄντες· οἱ πλείους καὶ μονάζοντες. Τοῦτο ὁ ἐν ἁγίοις ἀκηκῶς Ἀνατόλιος πατριάρ-
 χης Κωνσταντινουπόλεως πάντας προσκαλεσάμενος τοῦς τε ὀρ-
 θοδόξους καὶ τοὺς τῆς ἐναντίας μοίρας καὶ ἐκκλησιάσας, λέγει πρὸς ἅπαντας· ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 20 στοῦ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος, νίκην ἡμῖν τοῖς ὀρθοτομοῦσι τὸν λόγον αὐτοῦ, λαμπρὰν ἐχαρίσατο. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἔτι παρὰ τινων τῶν τῆς Χριστομάχου αἰρέσεως ληρωδεῖται ὡς ἡ νῦν συγκροτηθεῖσα ἱερὰ καὶ μεγάλη σύνοδος ἐν Χαλκηδόνι τὸ Νε-
 25 στορίου κατὰπτυστον προσεδέξατο δόγμα, γραφήτω φανερῶς τό τε τῆς ὑμετέρας πίστεως δόγμα ἐν τόμῳ, καὶ τὸ τῆς ἡμέ-
 τέρας ὀρθοδοξίας ἐν ἐτέρῳ, καὶ τεθήτωσαν ἀμρότερα ἐν τῇ θήκῃ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ πάντως ὁ ἄν ἢ τῷ θεῷ φίλον ἐκεῖνο καὶ ἡ τούτου μάρτυς γνωρίσει ἡμῖν, καὶ ἐκεί-
 30 νο τιμητέον πᾶσι. Ταῦτα τοῦ πατριάρχου εἰπόντος, τὸ πλῆθος ἀπεκρίθη· πιστεύομεν μὴ ἀθεεῖ ταῦτα παρὰ τῆς σῆς ἁγιότητος λαληθῆναι, ἀλλὰ γὰρ θεῖῳ κινούμενος πνεύματι ταῦτα ἐλάλησας,

καὶ ποιήσωμεν οὕτως. Ἐγένετο ταῦτα, καὶ τεθείκασι τοὺς ἀμφοτέρους τόμους ὁμοῦ ἐπάνω τοῦ μαρτυρικοῦ σώματος ἐν τῇ λάρνακι, καὶ σφραγίσιν ἀμρότερα τὰ μέρη σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πατριάρχῃ κατασφαλισάμενοι, ἐξήεσαν τοῦ ἱεροῦ, καὶ παννύχοις ψαλμωδίαις καὶ στάσεσι, δάκρυσι τε καὶ νηστείαις ἐξελιπάρουν τὸν θεὸν καὶ τὴν μάρτυρα, ὡς ἂν ἡ μὲν ἀλήθεια διαλάμψη, τὸ δὲ ψεῦδος ἐγκαλύψηται. Καὶ δὴ μετὰ τρίτην ἡμέραν, οἳ τε τοῦ ὁρθοῦ λόγου καὶ οἱ αἵρεσιῶται σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ ἀρχιερεῖ ἐπὶ τὸ τῆς μάρτυρος ἤεσαν ἱερὸν, καὶ ταύτην τὴν θήκην σὺν οἰμογαῖς καὶ δάκρυσιν ἀνοίξαντες, ὃ τῆς ἀράτου τοῦ πρὸς ἡμᾶς φιλανθρωπίας Χριστέ, εὗρον τὸν μὲν τῶν δυσσεβῶν τόμον πρὸς τοῖς ποσὶ τῆς μάρτυρος ἐρριμμένον, τὸν δὲ τῶν ὀρθοδόξων τῇ δεξιᾷ χειρὶ ταύτης κρατούμενον ἀσφαλῶς, ὃς καὶ ἐπεδόθη τῷ βασιλεῖ παρὰ τῆς μάρτυρος τῇ ἐκτάσει τῆς οικείας χειρός. Καὶ οὕτως οἱ μὲν ὀρθόδοξοι μετὰ πολλῆς χαρᾶς ὑποστρέψαντες, ἐδόξαζον τὸν θεὸν καὶ τὴν αὐτοῦ μάρτυρα· οἱ δὲ τῆς αἵρέσεως αἰσχύνῃ συγκαλυψάμενοι ἀπηλλάγησαν. Καὶ τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ παρεδόθη τὴν μνήμην τοῦ θαύματος τελεῖσθαι κατὰ καιρὸν, μηνὶ Ἰουλίῳ ια', ὃ καὶ γίνεται.

Τότε καὶ ἡ μακκρία Πουλχερία θνήσκει ἡ βασιλις καὶ παρθένος, πολλοὺς εὐκτηρίους οἴκους καὶ γηρωκομεῖα καὶ ξενῶνας κτίσασα, καὶ τὸν ἑαυτῆς πάντα βίον πένησι διανείμασα.

Ἐν τῇ Ρωμαίων δὲ Μαξιμιανός τις συγκαλητικὸς πατριίκιος τυραννήσας, τὸν βασιλέα Οὐαλεντινιανὸν ἀνείλε καὶ τῇ βασιλίδι Εὐδοξίᾳ, τῇ θυγατρὶ τοῦ νέου Θεοδοσίου, βίᾳ συνεγένετο, καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Εὐδοξία δὲ ἀχθομένη, καὶ μηδεμίαν βοήθειαν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως λογισαμένη, τοῦ πατρὸς καὶ τῆς Πουλχερίας τετελευτηηκότων, ἀπογνοῦσα, μεταφ. 26. καλεῖται ἐξ Ἀφρικῆς τὸν | τῶν Οὐανδήλων ρῆγσ, ὥστε ἐλευθερωθῆναι τῆς τυραννίδος Μαξιμιανοῦ. Ὁ δὲ σὺν στόλῳ βαρεῖ

ἐκπλεύσας εἰς Ρώμην, μηδενὸς ἀντιστάντος, ὁ γὰρ Μαξιμιανὸς ἐδολοφονήθη παρὰ τῶν σὺν αὐτῷ Ρωμίων, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην μετὰ τρίτην ἡμέραν τῆς τοῦ Μαξιμιανοῦ σπαγῆς, καὶ λαθῶν σὺν ἀδείᾳ πολλῇ πάντα τὰ τῆς πόλεως χρήματα καὶ
 5 τὰ τοῦ παλατίου ἐκ χρυσοῦ κειμήλια καὶ ἱερὰ σκεύη, καὶ τὰ Ἑβραϊκὰ ἅπερ Τίτος ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἄλωσιν εἰς Ρώμην ἤγαγε, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τὴν βασίλισσαν Εὐδοξίαν καὶ τὰς δύο θυγατέρας αὐτῆς· ὑπέστρεψεν εἰς Ἀφρικὴν, καὶ τὴν μὲν παρθένον Εὐδοκίαν Ὀνωρέτῳ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ
 10 συνέζευξε, τὴν δὲ Πλακιδίαν ἀνδρὰ ἔχειν μαθῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὸν πατρίκιον Ὀλύβριον, ἐφύλασσε μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς σὺν πολλῇ τιμῇ.

Θνήσκει δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Μαρκιανὸς ὧν ἐτῶν ξε΄, καὶ ἐτέθη εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ Πουλχερίας.
 15 Οὗ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν, ἡ σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος ἅπας τῷ Ἀσπαρι πατρικίῳ δεδώκασιν ἐξουσίαν ἐπιλέξασθαι τὸν ὀφείλοντα βασιλευσθαι, αὐτὸν γὰρ ὡς Ἀρειανὸν οὐκ ἐνεχώρει γενέσθαι, ὁ δὲ τὸν προνοητὴν τῶν ἐχυτοῦ ἀγαγῶν κτήσεων Λέοντα τὸν Μέγα καὶ ὑποσχόμενον ποιῆσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Καίσαρα, ἅμα τῇ συγκλήτῳ ἐποίησε βυτιλιά.
 20

Λέων ὁ Μέγας ἔτη ιζ΄. Οὗτος τὰς Κυριακὰς ἡμέρας ἀπράκτους ἐκέλευσεν εἶναι, ἐκρωνήσας καὶ θεῖον νόμον αὐτοῦ, ὥστε μήτε αὐλὸν, μήτε κιθάραν, μήτε τι ἄλλο μουσικὸν ἤγεῖν ἐν Κυριακῇ, μήτε ἵπποδρόμιον τελεῖσθαι, ἀλλὰ πάντα ἀργεῖν,
 25 καὶ πάντας τοῖς θείοις ναοῖς σχολάζειν· καὶ ἔχαίρειν ἐπὶ τούτῳ πᾶς ἄνθρωπος.

Τούτῳ τῷ βασιλεῖ Ἰσοκάσιος ὁ κοικίστωρ ὁ σφωτάτος διεβλήθη ὡς Ἑλλήν, καὶ καθηρέθη τῆς ἀξίως, καὶ τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως πρὸς τὸ ἐξετασθῆναι παρεδόθη. Ἴκπει δὲ εἰσήχθη
 30 πρὸς τὸ πραιτώριον γυμνὸς καὶ τὰς χεῖρας ἐξ ἀγγώνων ἔχων ὄπισθεν πεπεδημένος, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἑπαρχος Ποσῆς, ὄρθς

ἑαυτὸν, Ἰσοκάσιε, ἐν ποίῳ καθέστηκας σχήματι; Ὁ δὲ, ὀρῶ, ἔφη, καὶ οὐ ξενίζομαι, ἄνθρωπος γὰρ ὢν ἀνθρωπίναις περιέπεσα συμφοραῖς· ἀλλὰ δίκασον ἐπ' ἐμοί, ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί. Ταῦτα ἀκούσας ὁ δῆμος, τὸν μὲν βασιλέα εὐφρόμησε, τὸν δὲ Ἰσοκάσιον ἀρπάσαντες ἤγαγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐβάπτισαν. Ὁ καὶ ὁ βασιλεὺς γνοὺς εὐφροσύνης αἷτιον ἔσχηκεν.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς παρὰ τοῦ Ἄσπαρος ποιῆσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Πατρικίον καλούμενον, καίσαρα κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπαιτούμενος, ἤπτετο γὰρ τῆς βασιλικῆς πορφύρας καὶ ἔλεγε, τὸν ταύτῃ ἐνδεδυμένον οὐ χρὴ ψεύδεσθαι, ἐκεῖνος ἀνθυπέφερεν, ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τινος ἄγεσθαι ὡς δούλον, καὶ οὕτως ἀπεκρούετο τοῦτον ἐπὶ πολὺ, ἐπινοῶν τὸ τοῦ πράγματος ἄτοπον· ὕστερον δὲ πειθεται καὶ χειροτονεῖ τοῦτον καίσαρα· καὶ εὐθὺς στάσις εἶχε τὴν σύγκλητον· ἐμέμνητο γὰρ οἷα κακὰ ἐνεδείξαντο οἱ τῆς Ἀρείου αἰρέσεως βασιλεῖς πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις. Ὅθεν πτοούμενοι μὴ πρὸς τὸν τοῦ Ἄσπαρος μεταβίβασθῆ ἡ βασιλεία, συνιόντες ἅπαντες, κληρικοὶ, μονάζοντες, λαϊκοὶ μετὰ τοῦ πατριάρχου ἐδέοντο περὶ καίσαρος ὀρθοδόξου. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰρηνεύσας τὸν λαὸν ἀπέλυσε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὸν τε Ἄσπαρα καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ ἀπέκτεινε, καὶ κατὰ τῶν εὐρίσκομένων ἐν τῇ πόλει Ἀρειανῶν διωγμὸν ἐκίνησε καὶ πάντας ἐξώρισε.

Θνήσκει δὲ καὶ ὁ πατριάρχης Ἀνατόλιος τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτει, καὶ χειροτονεῖται ὁ ἐν ἀγίοις Γεννάδιος, καὶ κρατεῖ ἔτη ιγ'. Οὗτος προχειρίσατο οἰκονόμον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸν ὀσιώτατον Μαρκιανόν, ὃς τὰ προσφερόμενα ἐν ἐκάστῃ ἐκκλησίᾳ τοὺς κληρικοὺς αὐτῆς κομίζεσθαι ἐτύπωσεν, ἕως τότε πάντα τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εἰσοδιαζόμενα.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς εἶχε γυναῖκα τὴν βασιλίσσαν Βερίαν, τὴν ἀδελφὴν Βασιλίσκου τοῦ πατρικίου, ἐξ ἧς καὶ θυγατέρας δύο ἀπέτεκε, Ἀριάδνην ἣν ἐξέδοτο Ζήνωνι τῷ Ἰσαύρῳ πρὸς

γάμον, καὶ Λεοντίαν ἦν συνζεύξε τῷ πατρικίῳ Μαρκιανῷ τῷ υἱῷ Ἀνθεμίου τοῦ ἐν Ρώμῃ βασιλεύσαντος.

Χρήματα δὲ πολλὰ εὐρηκῶς ὁ βασιλεὺς, στόλον μέγιστον κατὰ Γιζερίχου ἐν Ἀφρικῇ ἐξκπέστειλε μετὰ στρατοῦ πολ-
 5 λαοῦ, προχειρισάμενος στρατηγὸν τοῦ τοσοῦτου στόλου Βασιλί-
 σκον τὸν τῆς βασιλείας ἀδελφόν· ὃς κατὰ Οὐανδήλων ἐκ-
 πλεύσας | καὶ χρήματα πολλὰ παρὰ Γιζερίχου λάθρα λαβὼν, φ. 26.
 τὸν σύμπαντα στόλον ἀπώλεσεν, αὐτοῦ τοῦ Βασιλίσκου μετὰ
 τοῦ ἰδίου πλοίου ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβόλῃ εἰς φυγὴν τρα-
 10 πέντος, καθὰ μετὰ Γιζερίχου συνεζώνησε, τῶν πλοίων δὲ βυ-
 θισθέντων αὐτάνδρων, καὶ αὐτοῦ μὲν τοῦ Βασιλίσκου ἐν Κων-
 σταντινουπόλει διασωθέντος, τοῦ δὲ τοσοῦτου λαοῦ καὶ ἄρ-
 χόντων ἐνδύζων πολλῶν τῷ τῆς Οὐαλάσσης ἐναποπνιγέντων
 βυθῷ.

15 Ἐγεννήθη δὲ τῷ Ζήνωνι μετὰ Ἀριάδνης παῖς, ὃν ὁ βα-
 σιλεὺς καὶ Λεοντα ὠνόμασε καὶ βασιλικῷ ἔστεψε διαδήματι.

Γενναδίου δὲ τοῦ πατριάρχου τῷ πεντεκαίδεκάτῳ ἔτει τῆς
 βασιλείας Λέοντος τελευτήσαντος, Ἀκάκιος καθίσταται πατρι-
 20 ἀρχῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐκράτησεν ἰζ'.

Εὐδοκία δὲ ἡ βασίλισσα δύο μ.να ἔτη ἐν Ἀφρικῇ ποιή-
 σασα μετὰ Πλακιδίης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς ἐπανήλθεν ἐν Κων-
 σταντινουπόλει ἐπὶ Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως. Ἢ δὲ θυγάτηρ
 αὐτῆς Εὐδοκία δεκαεξ' ἔτη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Ὀνωρίχου
 25 συμβίωσασα, καὶ παῖδα τεκοῦσα Ἰλδερίχον, σπάρδα ἡμιῶτο Ἀ-
 ρσιανῷ συνοικοῦσα· καὶ ποτε ἀδείας δραξαμένη, ἀπέδρα, καὶ τὴν
 Κωνσταντινούπολιν καταλαμβάνει, εὐρίσκει δὲ καὶ τὴν μητέρα
 προτεθνηκυῖαν, ἐφ' ᾧ καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα καταλαμβάνει, καὶ
 προσκυνήσασα τὸν τοῦ Κυρίου τάρον καὶ τῷ τῆς ἰδίης μάρ-
 30 μης Εὐδοκίας σεμνείῳ προσμείναςα, ἐκεῖσε καὶ ὀνήσκει, πολλὰ

Ἀπεθίω δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Λέων, ὢν ἐτῶν ζ', καὶ ἐτέθη

ἐν τῷ ναφ̄ τῶν Ἀποστόλων· καὶ μετὰ χρόνους συνεσοριάσθη καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Βηρίνα .

Ἐπί τούτου τοῦ βασιλέως μετεκομίσθη ἡ τιμία ἐσθὴς τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν τῆς Θεοτόκου εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐτέθη εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τὰ λείψανα τῆς 5
μεγαλομάρτυρος Ἀναστασίας .

Τότε καὶ ἐν Ρώμῃ μετὰ Μαξιμιανὸν ἐβασίλευσεν Ἀνθέμιος, καὶ μετὰ αὐτὸν Ὀλύβριος ὁ ἀνὴρ Πλακιδίας, καὶ μετ' αὐτὸν Μαῖωρ, καὶ μετὰ τοῦτον Γλυκέριος· ἔτι τε Νεπωτιανὸς, καὶ ἐφεξῆς Ὀρέστης· εἶτα ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ρωμύλος· καὶ οὐκέτι μετὰ 10
τοῦτον βασιλεὺς ἐν Ρώμῃ ἐγένετο . Οὗτοι γὰρ ἐν ὀλίγοις ἔτεσι βασιλεύσαντες ἀπηλλάγησαν, καὶ ἕκτοτε ἡ Ρώμῃ κατεσχέθη ὑπὸ ἐθνῶν καὶ ἐκράτουν ἐν αὐτῇ ρῆγες . Καὶ σημειωτέον ὡς Ρωμύλος ἦν ὁ κτίσας Ρώμην βασιλεὺς, καὶ μετὰ ἔτη χίλια τριακόσια τρία πάλιν ἐπὶ Ρωμύλου ἡ βασιλεία ἐπαύθη . 15

Λέων ὁ παῖς Ζήνωνος ἔτος ἐν· ὅς καὶ ἔστειψε τὸν πατέρα αὐτοῦ Ζήνωνα .

Ζήνων ὁ Ἰσαυρος ἔτη ιζ', συναριθμοῦνται γὰρ αὐτῷ καὶ τὰ δύο κέρατα τῆς ἀρχῆς . Βασιλίσκος δὲ Βασιλίσκου ὁ Βηρίνης ἀδελφὸς ἐν τῇ τῆς Θράκης Ἡρακλείᾳ διάγων, συνεργούσης αὐτῷ 20
τῆς ἀδελφῆς καὶ τινων συγκλητικῶν, ἐτυράνηησε κατὰ Ζήνωνος, ὃν καὶ πτοηθεὶς ὁ Ζήνων μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς Ἀριάδνης ἐν Γ'σουσίᾳ ἀποδιδράσκει . Βασιλίσκος δὲ ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς σὺν Ζηωνίδι τῇ γαμετῇ, καὶ υἱῷ Μάρκῳ καίσαρι, εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν . Οὗτος ἔκτισε παλάτια ἴδια καὶ κλήσιν αὐτοῖς 25
ἔθετο τὰ Βασιλίσκου· καὶ τῆς ἀρχῆς δραξάμενος κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως παρετάξατο, ὑπὸ τῆς γαμετῆς μάλιστα παρορμώμενος, κακοδόξου τελοῦσης, καὶ πολλὰ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατὰ τῆς ἐκκλησίας χλαπετὰ ἐπεδείξατο .

Ζήνων δὲ πάλιν μετὰ πλήθους τὴν βασιλίδα πάλιν κατέλαβε . Βασιλίσκος δὲ κατ' αὐτοῦ τὸν ἀνεψιὸν ἐκπέμπει . Ζήνων 30

δὲ πολλὰς ὑποσχέσει τὸν Ἀρμάτιον ὑποποιησάμενος, καὶ τὸν
 υἱὸν αὐτοῦ καισαρὰ ποιῆσαι ὁμομοσῶς, πείθει συνθέσθαι αὐτῷ.
 Καὶ οὕτως ἀπονητὶ τῆς βασιλείας κρατεῖ, μίσει τῷ πρὸς τὸν Βα-
 σιλικόν τῶν πολιτῶν ὑποδεξαμένων αὐτὸν. Ὁ δὲ Βασιλικὸς
 5 προσρεύγει τῇ ἐκκλησίᾳ, ὃν οὐ Ζήνων μὴ ἀποκτεῖναι· ξίρει ὁμόσας,
 ἐξάγει, καὶ εἰς τι φρούριον ἐξορίζει μετὰ Ζηωνίδος καὶ τοῦ
 υἱοῦ Μάρκου· κάκει πύργῳ ἐναποκλείσας, καὶ τὴν θύραν ἀνα-
 φράξας, λιμῷ τούτους ἀνάλωσε. Τὸν μέντοι υἱὸν Ἀρματίου
 10 κτείνει· καὶ τότε τὸν αὐτοῦ υἱὸν τὸν καισαρὰ κληρικὸν κείρει,
 ὕστερον δὲ καὶ τῆς Κυζικίου ἐπίσκοπον ποιεῖ. Ἐξορίζει δὲ καὶ
 Βερίνκην τὴν πανθεράν.

| Τούτῳ καὶ ἕτεροι πολλοὶ ἐπανεστήσαν οὓς καὶ κατε-ρ. 27.
 τροπώσατο. Ἀκακίῳ δὲ τῷ πατριάρχῃ κοινολογησάμενος ἐξέθετο
 15 τὸ κλούμενον Ἐνωτικόν· τοὺς γὰρ μὴ δεχομένους τὴν ἐν Καλ-
 κηδόνι σύνοδον, ἐνώσας ἐπισκόπους φίλους ἐκτέησατο, καὶ τοὺς
 μὴ θελήσαντας ὑπογράψαι τῷ Ἐνωτικῷ ἐκάκωσε καὶ ἐξώρισε,
 καὶ τάρνχος πάλιν τὴν ἐκκλησίαν κατείχε. Τοῦ γὰρ βασιλέως
 20 φιλιωθῆναι καὶ ὁμοφρονῆσαι τῷ Ἀλεξανδρείας πατριάρχῃ Πέ-
 τρῳ τῷ Μογγῷ, αἰρετικῷ ὄντι, ἠναγκάσθησαν οἱ τῆς ὀρθοδόξου
 μοίρας τῷ πάπῃ Ρώμης Φίληκι προσελθεῖν καὶ τὰ κατὰ Ἀκά-
 κιον καὶ τὸν Μογγὸν ἔτι δὲ καὶ περὶ τοῦ Ἐνωτικοῦ δηλώσαι.
 Οἱ δὲ Φίληξ γράφει πρὸς Ζήνονα καὶ Ἀκάκιον ἀποστῆναι τῆς
 25 κοινωνίας Πέτρου ὡς αἰρετικοῦ. Ἀκάκιος δὲ ταῦτα ἀκηκῶς,
 καὶ τὸ τοῦ Φίληκος ὄνομα τῶν διπτύχων ἐξέβαλε, καὶ τῇ
 κακοδοξίᾳ συντέθηκε τῷ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς βασιλείας Ζήνω-
 νος· ἔτει, καὶ χειροτονεῖται Φραβύτας ὁ ὁμόφρων Ἀκακίῳ καὶ
 Ζήνωνι, καὶ κρατεῖ μῆνας τρεῖς, ἡμέρας ἰε'. καὶ θνήσκει, καὶ
 30 ἀνάγεται εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Εὐφρήμιος,
 ἀνὴρ ὄσιος καὶ ὀρθοδόξοτατος· καὶ ἐκράτησεν ἔτη ζ'. οὕτος

οικειοχειρώς τὸ τοῦ Μογγοῦ ὄνομα τῶν διπτύχων ἀπῆλειψε, καὶ τὸ τοῦ Ρώμης Φίληκος τέθεικε .

Ζήνων δὲ ἐρωτήσας Μαρικόν τινα φιλόσοφον, τίς μετ' ἐμὲ βασιλεύσει, καὶ ἀκούσας ὅτι καὶ βασιλείαν καὶ τὴν γυναικᾶ διαδέχεται τις ἀπὸ σελεντιαρίων, πολλοὺς τῶν μεγίστων καὶ συγκλητικῶν ἀπέκτεινε, μεθ' ὧν καὶ Παλλάδιον τὸν σοφώτατον. Καὶ θνήσκει καὶ αὐτὸς, ὧν ἐτῶν ζα'. καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἡρώφ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ἀναστάσιος ὁ Δίκυρος ἔτη κζ'. Οὗτος ὁ Ἀναστάσιος πατριδὰ τὴν Ἐπίδαμνον εἶχεν, ὃ νῦν Δυρράχιον προσηγύρεται· τῆς δὲ Εὐτυχοῦς αἰρέσεως ὧν καὶ τῶν Μανιχαίων, δεινὸν ἐξήγειρε κατὰ τῶν ὀρθοδόξων πόλεμον· ὅς καὶ πρὸ τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Εὐρημίου ὡς κακὸδοξος ὠνειδίζετο· μέλλων δὲ βασιλεύειν, ὑπὸ τῆς βασιλείσης Ἀριάδνης πρῶτον ἀπητήθη ἔγγραφον ὁμολογίαν περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ τότε ἐστέρθη. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον βίη ἀπὸ τοῦ πατριάρχου τὸ ἔγγραφον ἀρεῖλε καὶ διέρρηξε, καὶ τὸν πατριάρχην τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοῦ πατριαρχείου κατὰγει, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀνάγει τὸν Μακεδόνιον, ὃς καὶ κρατεῖ ἔτη ις'. Οὗτος μέλλων προβληθῆναι πατριάρχης, τῷ Ἐνωτικῷ Ζήνωνος ὑπέγραψε καὶ τῷ βασιλεῖ συμφρονεῖν συνέθετο· μετὰ δὲ τὸ χειροτονηθῆναι ὀλικῶς τῆς ὀρθοδόξου ἀντίεχτο πίστεως καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον διὰ συνόδου ἰδίως ἐπεκύρωσεν, ἣν ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος ὡς αἰρετικός, οὐ παρεδέχετο. Εὐφῆμιος δὲ μέλλων ἐξορισθῆναι εἰς Εὐχάριτα, λόγον περὶ τοῦ μὴ ἐπιβουλευθῆναι ἤτησε. Προτραπείς δὲ Μακεδόνιος δοῦναι αὐτῷ λόγον, ἄνευ ὁμορορίου πρὸς αὐτὸν εἰσήλθε, καὶ λόγον αὐτῷ δούς, καὶ χρήματα εἰς οἰκείαν ἀποτροφήν, παρὰ πάντων ἐπήνεθη· ἤδεσαν γὰρ ἅπαντες τὸν Εὐφῆμιον ὅσιον, καὶ διὰ τὴν ὀρθοδόξιαν ἐκβλήθησαν.

Μακεδόνιος δὲ χρηστὸς ὧν καὶ ἐπεικῆς, πολλοὺς ἐνουβρίασιν

εἰς αὐτόν, καὶ ἀνόνα· ἐτύπωσε δίδοσθαι μνηαίας, μιμητῆς ὄν
 τοῦ Γενναδίου πατριάρχου καὶ συγγενῆς. Τοῦτον ὁ βρασιλεὺς
 ἠνάγκαζεν ἀναθεματίσαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, καὶ μὴ
 5 δυνηθεὶς μεταγαγεῖν εἰς τὴν οἰκίαν κακοπιστίαν, τοὺς προσ-
 ρεύγοντας τῇ ἐκκλησίᾳ βίβ' ἀπέσπα καὶ ἐτιμώρει, ταῖς δὲ
 τῶν αἰρετικῶν ἐκκλησίαις ἀσυλίαν ἐδώρησατο. Τοῦτον πολλοὶ
 καὶ ἡ γυνὴ Ἀριάδνη καὶ οἱ προσγενεῖς αὐτῆς παρεκλήτευσον
 ἐνδοῦναι τῆς κατὰ τῶν ὀρθοδόξων μανίας, ἀλλ' οὐκ ἐβούλετο-
 ὄθεν καὶ ὁ τῆς πόλεως δῆμος ἐξαρθέντες εἰς ὄρην, εἰς πρό-
 10 σωπον ὑβρίζον. Ὁ δὲ λογισάμενος παρὰ τοῦ πατριάρχου ταῦτα
 γίνεσθαι, νυκτὸς ἀποστείλας τὸν ἑπαρχον, κατήγαγε τοῦ πα-
 τριάρχου τὸν Μακεδόνην τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βα-
 σιλείας, καὶ εἰς Εὐχάϊτα αὐτὸν ἐξορίζει, ἔνθα καὶ ὀσίως βιώσας
 ἐτελεύτησεν· ὃν φασὶ καὶ νεκρὸν κείμενον τῇ χειρὶ σφραγίσαι
 15 τὸν λαόν καὶ ἐπειπεῖν, Εἰρήνη πᾶσι.

Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Τιμόθεος πατριάρχης Κωνσταν-
 τίνουπόλεως, αἰρετικὸς καὶ ὁμόφρων Ἀναστασίῳ. Οὗτος πλεῖστα
 κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἐπήγαγε. Βουλευθεὶς δὲ ὁ Ἀναστάσιος
 προσθεῖναι τῷ Τρισχιῶ τὸ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, πειθόμενος
 20 Σεβήρῳ τῷ Ἀλεφάλλῳ, τὸν ἑπαρχον ἀπέστειλεν εἰς τὴν με-
 γάλην ἐκκλησίαν καὶ τὸν λογοθέτην | ἐκφωνῆσαι τοῦτο ἐπίφ. 27·
 τοῦ ἄμβωνος· ὡς δὲ ὤρμησεν ἐξείπειν, ὑπὸ τοῦ πλήρους ἐδιώ-
 χθησεν, καὶ γέγονε τραγὴ μεγάλη, καὶ οἱ ὄχλοι πολλοὺς οἴ-
 κους ἐνέπησεν, καὶ μοναχοὺς τινὰς φίλους τοῦ βρασιλέως ἐρό-
 25 νευσαν, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Φιλίππου ἐγ-
 κλειστός πλησίον τῆς Μωκησίας κιστέρνης, ἣν ὁ Ἀναστάσιος
 ἔκτισε καὶ τὸν τοῦ ἀγίου Φιλίππου ναόν· ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπὸ
 Σηλυβρίας ἕως τῆς Μεγάλης θαλάσσης παρεκτεινόμενον Μακρὸν
 τεῖχος αὐτὸς ἤγειρε.

30 Τότε δὲ φόβῳ συσχεθεὶς, ὑπέσχετο παύσασθαι τῆς κατὰ
 τῶν ἐκκλησιῶν μανίας, καὶ μύλις πεισθεὶς ἡσύχασεν ὁ λαός.

Τῷ δὲ εἰκοστῷ ἐβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, Τιμοθέου τοῦ αἰρετικοῦ τεθνηκότος, γίνεται πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Καππαδόκης, καὶ κρατεῖ ἔτη β'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀναστάσιος εἶδεν ἐν ὄραματι ἄνδρα φοβερὸν κατέχοντα κώδικα, ὃν καὶ ἀναπτύζοντα καὶ τὸ τοῦ Ἀναστασίου ὄνομα εὐρηκότα, εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· ἰδοὺ διὰ τὴν 5
κακοπιστίαν σου ἀπαλείρω τῆς ζωῆς σου ἔτη ἰδ'. καὶ ἀπήλειψε ταῦτα τῷ δακτύλῳ. Καὶ ἀστραπύβλητος γενόμενος ὁ Ἀναστάσιος ὀνήσκει ἐτῶν γχ', καὶ ἐτέρη ἐν τῷ ἡρώφῳ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, μετὰ Ἀριάδνης γυναικὸς αὐτοῦ, ἧτις καὶ προτετεθνήκει αὐτοῦ.

Τοῦτον τὸν Ἀναστάσιον λέγεται ἀκούσαντα περὶ τινος ἐπι- 10
σκόπου ὀρθοδόξου σοφοῦ καὶ δικλευτικοῦ, προσκαλεσάμενον εἰπεῖν· γενοῦ τῆς ἐμῆς μοίρας, θανατωσώτατε, καὶ πᾶν ὅπερ ἂν αἰτήσης, λήψῃ τάχιστα. Πρὸς ὃν ὁ ἐπίσκοπος· σὺ μᾶλλον τῆς τῶν ὀρθοδόξων μοίρας γενοῦ, καὶ μὴ τῇ αἰρέσει τῶν ἀσεβῶν Σεβήρου καὶ Εὐτυχοῦς ἐπόμενος, κληρονομήτης τὸ πῦρ τὸ αἰ- 15
ώνιον· καὶ δραζάμενος τῆς γλαυκίδος τοῦ βασιλέως ἔρη· τοῦτο τὸ ἱμάτιον εἰς ἄδην οὐ συγκαταβήσεται σοι, βασιλεῦ, ἀλλὰ μόνη ἡ Θεοσεβεία καὶ ἡ τῶν ἀρετῶν κτησίς· ἄρες τὴν ἐκκλησίαν εἰρηνεύσαι, ἣν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγήρασεν· ἀμαθὴς γὰρ ὢν καὶ ἀσυλλόγιστος, οὐδὲν τῶν τῆς ἐκκλησίας 20
δογμάτων ἐπίστασαι ἀκριβῶς, ἀλλ' ἡ πλάναις καὶ βωμολοχίαις μορμούττεις τοὺς ἄρρονας· ἄρκοῦ εἰς τὸ σὸν ἄζϊωμα, καὶ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προστάτας μὴ κύλαζε. Ἐῖρ' οἷς καὶ καττισχυθεῖς ἔμεινεν ἄρρωνος. Ὁ δὲ σοφὸς ἐκεῖνος ἐπίσκοπος, καίτοι παντελῶς 25
πένης ὢν, οὐκ ἐπέσθη παρὰ τοῦ βασιλέως λαθεῖν εἰς ἐνὸς νομίσματος· οὕτως ἦν ὁ ἐπίσκοπος· ἐλευθέριος, καὶ μόνον τοῦ Θεοῦ σκοποῦ ἐξεχόμενος.

Φασὶ δὲ τοῦτον τὸν βασιλέα μεθ' ἡμέρας τοῦ ταρῆναι αἰρῆνης βοᾶν· ἐλεήσατε καὶ ἀνοίξατέ μοι. Τῶν δὲ μνημοραλίων (*)

(*) Σημειώσκει μνημορικλίους αἱ πάλαι Ρωμαῖοὶ ἐκάλουν τοὺς τῷ

εϊπόντων, Ἄλλος βασιλεύει, εἰπεῖν, οὐδὲν μοι μέλει, εἰς μονα-
 στήριον ἀπαχάγετέ με· τῶν δὲ τότε μὴ ἀνοιζάντων, ὡς μετὰ
 καιρὸν συνέβη ἀνοιγῆναι τὸ μνημα, εὐρεθῆναι αὐτὸν ὑπὸ πείνης
 φαγόντα τοὺς βραχίονας κύτου καὶ τὰ καλήγια. Ἄλλοι δὲ φασὶ
 5 Ζήνωνα τοῦτο παθεῖν, διὰ τὸ συνεχῶς κρατεῖσθαι κατόχῳ νο-
 σήματι, καὶ προσριλιωθῆναι ζῶντος αὐτοῦ τὴν Ἀριάδην τῷ
 Ἀνστασίῳ.

Ἵπερμέγεθες δὲ κατεπράχθη τῷ βασιλεῖ Ἀναστασίῳ καὶ
 θεῖόν τι χρῆμα, ἢ τοῦ καλουμένου χρυσαργύρου τελεία κωλύμη·
 10 τοῦτο δὲ τοιοῦτόν τι ἦν· ἐπέκειτο τῇ τηλικαύτῃ τῶν Ρωμαίων
 πολιτεία τέλος ἐλεεινὸν καὶ θεομισῆς καὶ βαρβάρων αὐτῶν ἀνά-
 ξιον, μήτοι γε τῆς Ρωμαίων χριστιανικωτάτης βασιλείας, ὃ
 μέχρις αὐτοῦ προφθάν, αὐτὸς ἀνεῖλε βασιλικώτατα· ἐπέκειτο
 δὲ ἐτέροις τε πολλοῖς ἐξ ἑράνου τὴν τροφὴν πορίζουσι καὶ ταῖς
 15 ἀπεμπαλούσαις τὴν ὥρην τοῦ σώματος καὶ χύδην πορνείαις ἐπὶ
 χαμαιτυπείαις ἐκδοδομέναις, καὶ τοῖς ἡταιρηκόσι, καὶ μὴ μόνον
 τὴν φύσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ πολίτευμα καθυβρίζουσιν, ὡς ἀντὶ
 νόμου τινὸς τὴν εἰσκομιδὴν βῶξιν, ἐπ' ἀδείας εἶναι τὴν τοιαύτην
 ἀθεμιτουργίαν τοῖς βουλομένοις, καὶ τὸν ἐντεῦθεν ἀθροίζόμενον
 20 πύρον ἀνόσιόν τε καὶ ἐναγῆ, ἀνὰ τετραετηρίδα οἱ τοῦτον ἑκα-
 σταχοῦ συλλέγοντες, εἰσῆγον ἐπὶ τὴν πρώτην τῶν ἀρχῶν, τὴν
 βασιλεῖν φημί, ὡς καὶ μέρος οὐκ ἐλάχιστον τῆς ἀρχῆς καθε-
 στάναι. Ὁ μεμαθηκὼς Ἀναστάσιος ἐπὶ τε τὴν γερουσίαν προ-
 θείς, καὶ μῦσος εἶναι καὶ ἄγος τὸ πρᾶγμα ἀποφηνάμενος, τε-
 25 θέσπικε καθάπαξ ἀναιρεθῆναι, καὶ τοὺς τὴν εἰσπραξίν δηλοῦντας
 χάρτας πυρὶ παραδεδωκέναι· εἶτα τέλειον ἱερουργῆσαι τὴν πρᾶξιν
 τῷ θεῷ βουληθείς, ἵνα μὴ τινι τῶν μετ' αὐτὸν ἐξῆ τοῦτο ἀνα-φ. 28.
 καλέσασθαι, προσποιεῖται τὸν ἀσχάλλοντα, ἀβουλείας τε ἐκυτοῦ

ἱερῷ τῆς Μνημοσύνης προσεδρεύοντας, ἐν ᾧ τὰ τῆς Ρωμαϊκῆς βασι-
 λείας ἀρχεῖα διεσώζετο, σπονδῶν τε ἐθνικῶν συνῆκται. (περι.)

κατηγορεῖ, ὅτι τὸν τοσοῦτον πόρον ἀνέκαθεν ἐφευρημένον εἰκῆ
καὶ ἀπερισκέπτως ἀνήρηκεν, οὐ συνείς τὰ ἐπαρτώμενα κινδυ-
νεύματα, καὶ τὰς τῶν στρατιωτῶν δαπάνας, οἱ ζῶν τοῦ πο-
λιτεύματος τεύχος. Καὶ δὴ τοὺς ἐφεστηκότας προσκαλεσάμενος,
ἔφασκε μεταμελεῖσθαι μὲν, οὐκ ἔχειν δὲ ὅτι καὶ πράξειν, τῶν 5
χαρτῶν καυθέντων τῶν δηλούντων τὴν εἴσπραξιν, προὔτρεπέ
τε καὶ παρεκάλει διὰ πάσης ἰόντας ἐρεύνης ζητῆσαι, εἴπερ εὐ-
ρεῖν δυναθεῖεν χάρτην ταῦτα σαφηνίζειν δυνάμενον, καὶ τοῦτον
πρὸς αὐτὸν ἀποκομισθῆναι. Ὡς δὲ μετὰ καιρὸν ἦκον οἱ πρὸς
τοῦτο διακονούμενοι, καὶ πάντα χάρτην ὅς περὶ τούτων ἐδή- 10
λου προκεκομίσασιν, ἀνηρώτα ὅπως τε εὔρηται καὶ παρὰ τίσι,
καὶ εἴ τι τοιοῦτο καταλέλειπται· τῶν δὲ πολλὰ κακῶς ἐπὶ τῇ
τούτων συλλογῇ διεσχυριζομένων, ὑμνούντων τε ὡς οὐδεὶς χάρ-
της ταῦτα δηλοῦν δυνάμενος ἀνὰ πᾶν ἀπόκειται τὸ πολίτευμα,
αὐτίς πυρὰν ἐξῆψεν ἐκ τούτων, καὶ τὴν σποδιὰν ἐπέκλυσεν 15
ὑδασιν ἀφάνισαι τέλος τὴν πράξιν βουλόμενος. Οὕτως ἐπραξέ
τι καὶ θεοφιλὲς Ἀναστάσιος, εἰ καὶ τῷ πλείστῳ μέρει τὸ σέ-
βας ἦν κάκιστος.

Ἰουστίνος ὁ γέρων ἔτη θ'. τούτῳ κόμητι ὄντι τῶν ἐξου-
βιτέρων, δέδωκεν Ἀμάντιος ὁ πραιπόσιτος, ὁ τὸν ἐν τῇ Σιδηρᾷ ναὸν 20
τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Θωμᾶ κτίσας, ἐν τῷ θανάτῳ Ἀναστασίου,
χρυσίον ἱκανὸν ἐπὶ τῷ ρογεῦσαι τὸν ὑπ' αὐτὸν λαόν, δέξασθαι
βασιλέα Θεόκριτον τὸν αὐτοῦ προσγενῆ· ὁ δὲ λαβὼν, ὑπὲρ ἑαυ-
τοῦ τοῦτο ἐρρόγευσε, καὶ εὐθέως ἀνηγορεύθη βασιλεύς. Ἦν δὲ 25
εὐσεβής, ὀρθόδοξος, καὶ δίκαιος· ἠνίκα γὰρ ἐβασίλευσεν, ἐκέ-
λευσε διὰ Θείου αὐτοῦ ἐγγράφου καὶ ἀποστολῆς τοὺς τῆς ἀγίας
συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι χλ' ἐπισκόπους ἐν ταῖς ἱεροῖς διπτύ-
χοις καταταχῆναι ἐν ἐκάστῃ ἐκκλησίᾳ. Τούτῳ γυνὴ βασι-
λισσα, Λουπικία, ἣ καὶ μετονομασθεῖσα Εὐφημία.

Τούτου τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τέθνηκεν ὁ πατριάρχης 30
Γωάννης, καὶ χειροτονεῖται Ἰεπιδάριος, ὃς καὶ ἐκράτησεν ἔτη

ις. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀμάντιον καὶ Θεόκριτον καὶ Ἀνδρέαν ἀπέ-
 κτεινε, καὶ ἄλλους πολλοὺς τοὺς ἡμέτερον ἀναστασίῳ ἐξή-
 λασε, καὶ πάντας δὲ τοὺς αἵρετικούς ἐπισκόπους τοὺς μὴ στοι-
 χοῦντας τῇ ἀγίᾳ ἐν Χαλκηδονί συνόδῳ τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν
 5 ἐξῶσε καὶ εἰς ἔξορίαν ἐπεμψεν. Ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ
 τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθην τὸν μάρτυρα ἐπράχθη παρὰ τῶν
 Ὀμηριτῶν, καὶ ὁ κατ' αὐτῶν πόλεμος τοῦ βασιλέως Αἰθιοπίων.
 Καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ δὲ ἐκκλησίᾳ στάσεως γενομένης ὑπὸ τοῦ
 πάπα Ρώμης Ἰωάννου, ἐλθόντος ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τινα
 10 χρεῖαν, ἀφῆρέθησαν τῶν ἱερῶν διπτύχων τῇ συναινέσει πάντων
 Ἀκάκιος, Φραβίτας, καὶ Τιμόθεος οἱ ἐπίσκοποι Κωνσταντινου-
 πόλεως, καὶ Ἀναστάσιος καὶ Ζήνων οἱ βασιλεῖς ὡς αἵρετικοί.
 Γέγονε δὲ καὶ διωγμὸς μέγιστος παρὰ τοῦ βασιλέως πάντων
 τῶν Μανιχαίων καὶ Νεστοριανῶν καὶ Σαβηριανῶν καὶ Εὐτυχιανῶν
 15 καὶ τῶν λοιπῶν αἵρετικῶν, καὶ οὕτως κατεπαύθη ἡ στάσις,
 καὶ ἡ πόλις εἰρήνευσεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστίνος, ἀναγορεύσας
 βασιλέα τὸν ἴδιον ἀνεψιὸν Ἰουστινιανόν, ἠνέσκει ὡς ἐτῶν οὐκ
 ἕξ καὶ βασιλεύσας εὐσεβῶς καὶ ἱεραλῶς.

Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἔτη λθ'. τούτῳ ἦν βασίλισσα Θεο-
 20 δώρα. Οὗτος ὁ βασιλεὺς διωγμὸν ἐκίνησε σφοδρὸν κατὰ Ἑλ-
 λήνων, καὶ πολλοὺς εὐρέθεντας ἐκόλλασε· καὶ πᾶσαν δὲ ἄλλην
 αἵρεσιν ἐξεδιώξε τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῆς πόλεως, καὶ νόμους
 ἰδίου εὐσεβεστάτου ἐξέθετο, καὶ περὶ ἐπισκόπων καὶ ἡγουμέ-
 νων καὶ οἰκονόμων ἐξεργόνησε, καὶ (γρ. μὴ) ἐξείναι δικηλάκας συν-
 25 τάττειν, εἰ μὴ εἰς ἃ εἶχον πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπίσκοποι, ἢ ἐκ
 κληρονομίας περιήλθον αὐτοῖς, ἃ δὲ ἐκτήσαντο μετὰ ταῦτα
 πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ ἀριερούσθαι. Ἐπὶ τούτου ἐγένετο καὶ στά-
 σις μεγάλη δημοτικὴ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀναγόμευσαν ἐν τῷ
 ἵπποδρομίῳ βασιλέα ἄλλον οἱ τοῦ Ἡρακλείου μέρους, Ὑπάτιον
 30 τινα, ἀνεψιὸν τοῦ προβασιλευκότος Ἀναστασίου, πατρικίον καὶ
 εὐφρόμουν αὐτόν· καὶ πολλοὺς οἰκοὺς κατέκλυσεν, ὥστε καὶ τὸν Ἰου-

φ. 28^ο. στινιανὸν φοβηθέντα, βουληθῆναι φυγεῖν· ἀλλ' ὑπὸ θεοῦ προθυμο-
 ποιηθέντα, ἐγερεθῆναι πρὸς ἄμυναν. Καὶ δὴ Ναρσῆς ὁ εὐνοῦχος
 καὶ ὁ στρατηγικώτατος καὶ εὐσεβῆς Βελισάριος δι' ἀναστάντες,
 τὸν τε Ἰπάτιον τὸν νόθον βασιλέα ἀπέκτειναν, καὶ τοῦ τυρξν-
 νήσαντος λαοῦ καὶ εὐρεθέντος τότε ἐν τῷ ἱππικῷ πλῆθος πολὺ, 5
 ὡσεὶ χιλιάδες τριάκοντα πέντε.

Οὗτος ὁ θειότατος βασιλεὺς, ὑπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος
 κινήσεις, ἐκ βάρων αὐτῶν ἀνήγειρε τὸν θεοφύλακτον καὶ πε-
 ριώνυμον ναὸν τῆς ἀγίας τοῦ θεοῦ λόγου Σοφίας, τοῦ πρότερον ὄντος
 πυρποληθέντος, καὶ ἀπετέλεσε θεῖα χάριτι τὸν τοῦ θεοῦ οἶκον, 10
 οἶον ὅλος ὁ κόσμος οὗτος οὐδέποτε ἐκτίσατο, οὐδὲ μὴν κτή-
 σαιτο, μεγέθει καὶ κάλλει καὶ ὑγυρότητι πάντας τοὺς ἀπ' αἰ-
 ὄνος κτισθέντας ὑπερνικῶντα ναοὺς· ἤρχθη δὲ κτίζεσθαι τῷ
 [πέμπτῳ] ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ἔ-
 τους σμ'. 15

Τούτῳ τῷ δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τελευταῖα ὁ πατρι-
 ἀρχης Ἐπιφάνιος, καὶ μετατίθεται ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς Τραπε-
 ζοῦντος Ἀνθιμος εἰς τὸ πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ
 ἐκράτησεν ἔτος ἕν· ἀλλὰ τοῦτον Ἀγαπητὸς ὁ πάππας Ρώμης,
 ἐλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὡς αἰρετικὸν εὐρεθέντα καθέλιξε 20
 τῆς ἱερωσύνης, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ
 πάππ πατριάρχης Μηνᾶς, ἀνὴρ εὐσεβέστατός τε καὶ ἁγιώτατος,
 καὶ κρατεῖ ἔτη ιε'. σύνοδόν τε ποιήσας μετὰ Ἀγαπητοῦ πάππ
 Ρώμης καὶ ἐπισκόπων, ἀνεθεμάτισε Σεβῆρον καὶ Πέτρον καὶ
 Γουλιανὸν τὸν Ἀλικαρνασσέα, καὶ τὸν εἰρημένον Ἀνθιμον ὡς 25
 ὁμόφρονα τούτοις, καὶ ὄρον ἐξέθετο περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως,
 ὃν καὶ ἡ ἀγιωτάτη μεγάλη ἐκκλησία ἐτησίως συνήθειον παρέ-
 λαβεν ἀναγινώσκειν μετὰ τῶν ἄλλων ἀγίων ἐξ συνόδων, ἀντὶ
 τοῦ τῆς πέμπτης συνόδου τοῦτον ἀναγινώσκοντες (1)· ἡ γὰρ ἀγία

(1) Σημείωσον ὅτι δύο σύνοδοι ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν Κωνσταν-

- πέμπτη σύνοδος, εἰ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ συνεκροτήθη, ἀλλ' ὁ πατριάρχης Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος τότε τῆς συνόδου, ὃς μετὰ τὸν Μηνᾶν ἦν, καὶ σύνοδον κατὰ Ὠριγένους καὶ τῶν ἄλλων αἰρετικῶν συνεκρότησεν οἰκου-
 5 μενικὴν, καὶ οὐχὶ κατὰ Σεβήρου· καὶ ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Μηνᾶ προβάσης μερικῆς συνόδου καὶ τοῦ πάπα Ἀγκλητοῦ μέχρι τῆς ἐπὶ Εὐτυχίου τοῦ ἀγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πέμπτης ἀγίας συνόδου ἔτη παρίππευσαν ὡσεὶ ὑκτωκαίθεκα. Ὁ δὲ πάππς Ἀγκλητὸς ἔτι ἐνδημῶν τῇ Πόλει θνήσκει.
- 10 Ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως συνέστησαν οἱ Οὐανδηλικοὶ πόλεμοι, καὶ ἐχειρώσατο ὁ μέγας τῶν Ρωμαίων στρατηγὸς Βελισάριος τὴν Ἀφρικὴν· ἔχει δὲ τὰ τῆς ὑποθέσεως ὡς ἐν ἐπιτομῇ ὧδε. Γιζερύγου τοῦ ρηγὸς Οὐανδήλων τεθνηκότος, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ὀνωρίγου, υἱοῦ αὐτοῦ, τῶν τῆς αἰρέσεως Ἀρσίου,
 15 γέγονε ρῆξ τῶν αὐτῶν Οὐανδήλων, Ἰλδέριχος ὁ Ὀνωρίγου παῖς, ἀνὴρ πρᾶος καὶ οὐ βιαζόμενος τοὺς χριστιανούς ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς πολέμους λίαν μαλακός· ἦν δὲ Ἰουστινιανοῦ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι φίλος γνησιώτατος· τοῦτον Γελίμερ τις, συγγενὴς αὐτοῦ, ἀνὴρ δεινότατος, ἐπικρατὴς καθέτελε
 20 τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐν εἰρκῇ καθεῖρξε σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· ἐπαρθεὶς δὲ τῇ τυραννίδι, γράφει πρὸς Ἰουστινιανὸν βασιλέα περὶ ἑαυτοῦ ὑπεραπολογούμενος· δῆθεν, καὶ αἰτῶν τὴν παρ' ἐκείνου εὐνοίαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάνυ λυπηθεὶς ὑπὲρ τοῦ φίλου, στόλον ἐξοπλιζέει μετὰ στρατοῦ πολλοῦ κατὰ Λιβύης καὶ
 25 Γελίμερ, καὶ στρατηγὸν αὐτοκράτορα πάντων ἀποδείξας τὸν ἐνδοξότατον πατρικίον Βελισάριον, πέμπει κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βελισάριος καταλαβὼν τὴν Λιβύην, ἐξῆλθε μετὰ πικρῶς τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν ἠπειρον· ἀλλὰ τοῦ λαοῦ παντὸς εἰς ἀρπυγὰς

τινουπόλει συνεκροτήτησαν, ὧν ἡ μία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη ἐτάχθη λήγεσθαι (περ.).

χωροῦντες καὶ κοῦρσα, ὁ εὐσεβῆς στρατηγὸς καὶ θεϊότατος, συναγαγὼν ἅπαν τὸ πλῆθος καὶ τοὺς αὐτῶν ἡγεμόνας, ἐφ' ὑψηλοῦ στάς ἐν τῷ μέσῳ λέγει πρὸς αὐτούς· Οἴδατε, ἀδελφοὶ καὶ φίλοι, ὅτι τὸ βιάζεσθαι καὶ τὰ ἀλλότρια σιτιζέσθαι, ἄδικόν ἐστι καὶ βλαβερὸν ἐν παντὶ μὲν καιρῷ, ἐξαιρέτως δὲ ἐν κινδύνοις, ὅτε καὶ τὸν δίκαιον θεὸν εἰς βοήθειαν ἐπικαλούμεθα· ἐγὼ γὰρ ἐν αὐτῷ τὸ θαρρεῖν ἔχων, εἰς τὴν γῆν ταύτην ἡμᾶς ἐξήγαγον, ὅπως τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἀγαθοεργίᾳ τὸν τε θεὸν θεραπεύσωμεν, καὶ τοὺς ἐν Λιβύῃ πρὸς ἡμᾶς ἐπισπασώμεθα· αὕτη δὲ ἡ ὑμῶν ἀπληστία εἰς τὸ ὑναντίον ἡμῶν ἀποβήσεται· τὸν τε γὰρ θεὸν ἐχθρονοῦμεν, καὶ τοὺς ἐνταῦθα Λίβυας συμμαχεῖν Οὐρανδήλοις παρασκευάσομεν· ἀλλὰ τῷ ἐμῷ λόγῳ πειθόμενοι, ὠνούμενοι τὰς τροφὰς κομίζεσθαι, καὶ μήτε ἄδικοι δοξώμεν εἶναι, μήτε τῶν Λιβύων τὴν φιλίαν εἰς ἐχθρὴν μετατρέψωμεν· ἀποσεύσασθε κέρδος μεστὸν κινδύνων, καὶ θεὸν ὑπὲρ τῶν προημαρτημένων ἐξιλεώσασθε. Ταῦτα τῷ στρατῷ ὑποθέ-

φ. 29. μενος ὁ στρατηγός, καὶ νοουετήσας, | τοσοῦτον ἀπέστησε τοῦ ἀδικεῖν τινὰς, ὥστε καὶ πάσας τὰς ἐκεῖσε πόλεις καὶ τὰ χωρία ἔξω τειχῶν ἀγορὰς ποιεῖν, καὶ προτίθεσθαι τὰ χρειώδη εἰς ἐξώνησιν, ὡς μηδενὸς πολεμίου ὄντος, ἀλλὰ συνήθων πάντων καὶ φίλων, καὶ βλαδίξειν ἀδεῶς ἕκαστον πᾶν ὅτι βούλοιο ἐπιφερόμενον ἐν μέσῳ τοσοῦτου πλῆθους. "Ὅθεν καὶ τῷ κινῶ τούτῳ πράγματι πάντες οἱ τῆς χώρας ἐκεῖνης ἄνθρωποι τὰς πύλας τῶν πόλεων ἀναπεταννύοντες, τὸν Βελισάριον ὡς θεοῦ ἄνθρωπον εἰσεδέχοντο, χαίροντες καὶ εὐφημοῦντες, τοὺς δὲ τοῦ Γελίμερ στρατηγούς καὶ φύλακας αὐτῷ παρεδίδουν. Καὶ πρώτη τῶν ἄλλων πόλεων ἡ μεγάλη Καρχηδῶν, ἡ βασιλεὺς καὶ μητρόπολις τῶν ἐν Λιβύῃ, τοῦτον μετὰ κηρῶν καὶ λαμπάδων καὶ λιττανείας εἰσεδέξατο, ἔνθα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τοῦ Γελίμερ. Πολέμων δὲ δικφόρων κινήθέντων μετὰξὺ Βελισαρίου καὶ Γελίμερ, πάντα, θεοῦ συνεργίᾳ ὁ τῶν Ρωμαίων στρατηγός· ἐνί-

- κησε, καὶ τὰς ὄλας τῶν Μυρουσιῶν ἐθνῶν καὶ Οὐανδῆλων χώ-
 ρας σὺν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τοῖς ὑπερίοις μέρεσι καὶ αὐτῇ δὲ τῇ
 περιδόξῳ παλαιᾷ Ρώμῃ τῆς Ρωμαίων, ὑπέταξεν ἐπικρατεῖα· τσο-
 σαράκοντα γὰρ ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς Ὑαλάσσης ἐληίστατο, καὶ
 5 ἐκυρίευσε πάντων, αὐτόν τε τὸν Γελίμερ σὺν γυναικὶ καὶ τέ-
 κνοις, καὶ τὸν ἅπαντα πλοῦτον τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὃν Γιζέρι-
 χος τὴν Ρώμην ἐξανδραποδισάμενος θησαυρὸν ἀφείλετο, χρυ-
 σὸν τε καὶ ἄργυρον, ὧν τὸν ἀριθμὸν εἰπεῖν οὐκ ἔστι, συναγα-
 γῶν, στρατηγούς τε καὶ λαοῦ πλήθος Ρωμαίων ἐκεῖσε κατα-
 10 λείψας, νικητῆς μέγας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ στρατηγὸς ἐ-
 πανέξουξεν. Ὅν καὶ φιλοτιμίως ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπα-
 δεξάτο τε καὶ ἐφιλοτιμήσατο, θρίκμβον τε ἐποίησε λαμπρότα-
 τον ἐν μέσῃ τῆς πόλει, αὐτόν τε τὸν Βελισάριον λαμπρῶς
 ἡμυρισμένον, καὶ τούτου ἔμπροσθεν πάντα τὰ λάφυρα, καὶ αὐ-
 15 τὸν τὸν ρῆγα Γελίμερ πεζῇ προπομπεύοντα παρήγαγον ὡς εἰ-
 κός· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐνὶ μέρει τοῦ νομίσματος· ἐκυτὸν ἠθέ-
 λησεν ἐγγχεῖσθαι, Βελισάριον δὲ ἔνοπλον ἐν τῷ ἑτέρῳ, καὶ ἐπι-
 γράψαι, Βελισάριος· ἡ δυζα τῶν Ρωμαίων.
- Οὐκ ἐν τούτῳ δὲ μόνῳ τῷ πολέμῳ τὸ τοῦ Βελισαρίου ὑ-
 20 περβάλλον φρονήμα ἐράνη, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ διερρό-
 ρως πολεμήσας τοὺς ἐκεῖ πάντας ὑπέταξε· καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ
 δὲ πρὸς τῶν Περσῶν βασιλεῖα ἐλοστρατεύσας, τοσοῦτον αὐτόν ἐ-
 πτόησε τῷ μεγέθει τῆς περὶ τῆς πρὸς τῆς πρὸς τῆς πρὸς τῆς πρὸς
 παρασκευάσαι αὐτόν περὶ εἰρήνης, καὶ μείζονα γε-
 25 νέσθαι τῇ δυζῇ τότε ἢ ὅτε πᾶσαν Λιβύην ὑπέταξεν. Ἀλλὰ
 καὶ τοῖς Θρακῶσι μέρεσι καὶ αὐτοῦ πρὸς τῆς Κωνσταντινου-
 πόλεως ἐγγύς· ἐπελθόντα· καὶ ληϊζομένους Γούθους, πλῆθος
 ἄπειρον, φρονήσει καὶ εὐτυχίᾳ μόνῃ καταστρατηγησάμενος, ἐ-
 τροπώσατο, δειλίαν αὐτοῖς ἐμβάλων, καὶ φεύγειν ἀναγκάσας,
 30 ὡς καὶ ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένους θνήσκειν, καὶ τὰ αὐτῶν
 ἅπαντα ρίπτοντας καθ' ὁδὸν ἀρκαίνεσθαι. Ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος

ὁ τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος τὰ τοῦ ρθόνου διέδρασαν, ἀλλὰ δι-
βληθεὶς μετέστη τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς δόξης, καὶ τῆ λύπη κα-
ταπο[νη]θεὶς, θνήσκει ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ .

Τῷ δὲ εἰκοστῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ Ὀνή-
σκει ὁ πατριάρχης Μηνᾶς, καὶ καθίσταται ὁ ἐν ἀγίοις Εὐτύ-
χιος, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη ιβ' καὶ μῆνας ε' .

Τῷ δὲ κζ' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, ἀπὸ δὲ κτί-
σεως κόσμου ἔτει σμζ'. συνεκροτήθη ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ
σύνοδος τῶν ρξε' ἀγίων πατέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὧν οἱ
ἐπισημότεροι Βιγίλιος πάππας Ρώμης, ἐν Κωνσταντινουπόλει
παρῶν, μὴ θελήσας δὲ συνεδριάσκει τῆ συνόδῳ, ἀλλὰ διὰ Λιθε-
ρίου (*) αὐτοῦ καὶ τοποτηρητῶν σύμψλητος γεγονώς, Εὐτύχιος
Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολιναριος Ἀλεξανδρείας, Δύμιος Ἀν-
τιοχείας, καὶ ἀντὶ τοῦ Ἱεροσολύμων, Εὐτύχιος, Διδύμος, καὶ
Εὐάγριος, καὶ οἱ λοιποὶ· συνήλθον δὲ κατὰ Ἐπιγόνου, καὶ τῶν
τὰ ἐκεῖνου μυστρά δόγματα διαδοξαμένων Εὐαγγέλιου καὶ Δι-
δόμου, τῶν πάλαι ἀκμασάντων, οἵτινες, ἐληφθόντων προὑπάρ-
χειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, καὶ τέλος εἶναι τῆς κοιλίας,
καὶ μὴ ἀνίστασθαι αὐτὰ ἢ νῦν περιεκείμεθα σώματα· καὶ ταῦ-
τα, τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, δεῖ γὰρ τὸ ρηκρτόν τοῦτο ἐν-
δύσασθαι ἀφορσίαν· τοῦτο οὐκ ἄλλο· καὶ παράδεισον αἰσθη-
τὸν μὴ γενέσθαι ὑπὸ θεοῦ, μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλκ-
σθῆναι τὸν Ἀδάμ, καὶ δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστα-
σιν, καὶ ἕτερα βλαστημίας καὶ ἀσεβείας μεστὰ· ἄπαντα ἔως
μὲν εἰς τὸν φανερόν οὐκ ἐξεφέροντο, ἀλλ' ἐν τῷ κρυπτῷ ὑπο-
φ. 29· σμουχόμενα ἦσαν, οὐδὲ ἐθρικυβεύθησαν, ἵ ὀπηνίκα δὲ ἐξερῶνθη,
καὶ λυὸν ἤρξατο κατανέμεσθαι, ὑπὸ τῆς εἰρημένης τῶν ρξε'
πατέρων συνόδου ἀπηλέγχθη καὶ ἀνεθεματίσθη. Ἐπρὸς τούτοις,

(*) Πιθανῶς γραπτὸν εἰς λιθόβλου βλ. Κεδρηνόν. 1, 720,
ἐκδ. Migne

τῷ Ὠριγένει δηλονότι καὶ Διδύμῳ καὶ Εὐαγγρίῳ, ἀπεκηρύχθη καὶ Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας, ὁ τοῦ Νεστορίου διδάσκαλος, σὺν τοῖς αὐτοῦ βλασφημίαις συντάγμασιν, ἄλλον εἶναι τὸν θεῖον λόγον τερατευόμενος, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν, ὑπὸ τῶν τῆς
 5 ψυχῆς καὶ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον, καὶ τῶν χειρῶν κατὰ μικρὸν ἀριστάμενον, καὶ πρὸς τὰ κρεῖττω, τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἀναδραμόντα, καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ γενόμενον ἄμωμον· ἔτι ἐβλασφήμει, καὶ ὡς ψιλὸν ἀνθρώπων, ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος
 10 βαπτισθῆναι, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληρῆναι, καὶ υἰοθεσίαις ἄξιουσθαι, καὶ καθ' ὁμοίωσιν βασιλικῆς εἰκόνης εἰς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ λόγου τὸν Χριστὸν προσκυνεῖσθαι, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄτρεπτον ταῖς ἐνομίαις γεγενῆσθαι, καὶ ἕτερα βλασφημίας πάσης ἐπέκεινα. Πρὸς τούτοις ἠθέτησεν ἡ ἁγία αὕτη σύνοδος καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδώριτου συγγραφέντα κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις
 15 Κυρίλλου, καὶ τὴν τοῦ Ἰῶα πρὸς Μάρην τινὰ Πέρσῃ ἐπιστολὴν.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς κτίζει καὶ τὸν ἐν τῇ Πηγῇ τῆς Θεοτόκου θεῖον οἶκον, καὶ ἄλλους δὲ πλείστους ναοὺς ἀνεγείρει κατὰ τὴν
 20 τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν χώραις καὶ πόλεσι.

Τῷ δὲ ἴ' ἔτει αὐτοῦ τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου κινήσας δόγμα, καὶ ἰδικτὸν ἐκθέμενος ἀλλότριον τῆς ἐκκλησίας, τὸν πατριάρχην Εὐτύχιον ἠνάγκασεν ἐν αὐτῷ ὑπογράψαι· οὕτως δογματίζων τὸν Κύριον πρὸ τοῦ πάθους ραγεῖν, ὡσπερ μετὰ τὴν
 25 ἀνάστασιν ἔφαγεν, ὡς τῶν φυσικῶν καὶ ἀδιαβλήτων παθῶν ἀνεπίδεκτον· εἰ δὲ τοῦτο φαντασία, καὶ τὰ τοῦ κυριακοῦ πάθους πάντα, αἶ τε τρήσεις τῶν ἡλῶν, καὶ τῆς λόγχης ἡ νύξις, καὶ ἡ ρύσις τοῦ αἵματος, οὕτως τὸ ἄτοπον τῶν λεγόντων ἄφθαρτον πρὸ τῆς ἀναστάσεως τὸ τοῦ Κυρίου σῶμα ἐλέγγεται.
 30 Ἐνθεν τοι καὶ μὴ πεισθέντα ὑπογράψαι τὸν Εὐτύχιον, τῆς ἐκ-

κλησίας ἐξώσε, καὶ εἰς Ἀμάσειαν, ὅθεν καὶ ὠρμητο, ἐξάπέ-
στειλεν· ἀνάγεται δὲ εἰς τὸν Ὀρόνον Ἰωάννης ὁ Σχολαστικός,
καὶ ἐκράτησεν ἔτη 16'.

Θεοδώρα δὲ ἡ βασίλις προετεθνήκει τοῦ ἀνδρός ἅπαις·
ἀπεβίω δὲ καὶ Ἰουστινιανός, ὧν ἐτῶν πδ', καὶ ἐτέθη ἐν τῷ
ναῶ τῶν Ἀποστόλων. 5

Ἰουστίνος ὁ ἀνεψιός αὐτοῦ ἔτη 17'. Τούτῳ ἦν γαμετὴ
βασίλισσα Σοφία, πάνυ εὐσεβεστάτη, ἣτις ἐπισυναγαγοῦσα διὰ
βασιλικῆς καλεῦσεως πάντα τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνέχυρα
καὶ γραμματεῖα τῶν δανείων, οἴκοθεν αὐτὴ ἀνελλιπῶς ἀπέδωκε
τοῖς δανείασιν τὰ χρέη, καὶ τὰ ἐνέχυρα τοῖς ἰδίους ἐδώρησατο
δεσπόταις, διαρρήξασα τὰ γραμματεῖα, ἃ συνήθως ἀποδειξίεις
καλοῦμεν· καὶ μεγάλως ἐν τούτῳ ὑπὸ πάντων ἐδοξάσθη. 10

Οὗτος ὁ βασιλεὺς, φιλοκτίστης ὧν καὶ φιλόκαλος, μεγάλως
ἐπεκόσμησε τὰς ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ κτισθείσας ἐκκλησίας,
τὴν τε ἁγίαν Σοφίαν, καὶ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, χαρισά-
μενος αὐταῖς ἱερὰ κειμήλια καὶ προσόδους. Οὗτος κτίζει καὶ
παλάτια ἐξίσινα, καὶ ὠνόμασεν αὐτὰ τῷ τῆς βασιλίσεως ὀνό-
ματι, τὰ Σοφίας. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν παλατίῳ λεγόμενον χρυ-
σοτρίκλινον ἐκ θεμελίων, καὶ τὸν ἐν τῷ ὑψιπροφείῳ ναὸν
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ τὰς δύο δὲ
ἀψίδας ἐν τῷ μεγάλῳ ναῶ τῶν Βλαχερνῶν οὗτος προσέθηκε.
τὴν δὲ ἐσωτέραν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Σοροῦ ὁ μέγας Λέων
ἀνήγειρεν, ὅτε ἡ τῆς Θεοτόκου εὐρέθη ἐσθής. Οὗτος ὁ βασι-
λεὺς συνεχῶς νοσηλευόμενος ἐκωλύετο συχνὰ τὰς προελεύσεις
ποιεῖν· ὅθεν οἱ πλοῦσιοι τὰ τῶν πενήτων ἤρπαζον· καὶ ποτε
ὡς ἔθος ἐπὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας προέλευσιν ἐρχομένῳ προσήλθόν
τινες ἐλέους τυχεῖν δεόμενοι, καὶ ρυσθῆναι τῶν καὶ ὑπὲρ δύ-
ναμιν ἀδικιῶν· καὶ ὁ βασιλεὺς οὐ μικρῶς ἀνιχνεῖς, τὴν σύγ-
κλητον προσκαλεσάμενος ἔφη: ἐγὼ μὲν ὅμην ἅπαντας ὑμᾶς
εὐσεβεῖς τε καθίστασθαι, καὶ τοῖς ἰδίους ἀρκεῖσθαι, καὶ μηδέν 30

τῶν πτωχῶν ἀδικεῖν· ὑμεῖς δὲ τὰ ἐναντία μᾶλλον, ἅ καὶ θεὸν
 κηροῦνετε, καὶ με λυπεῖ πράσσετε· ἀλλὰ περκαλιῶ, ἀπόδοτε
 τῆς πόνησι τὰ παρ' ὑμῶν ἀστηρημένα, μὴ ποτε καὶ τὰ ἴδια
 ἀπολέσητε. Οἱ δὲ χεῖρονα ἔπραττον, ὑπὸ τῆς συνηθείας ἐλά-
 5 μωνοι, καὶ τῆς τοῦ βασιλέως κατατρονοῦντες πράττητος. Ὄθεν
 καὶ πολλοῦ πλήθους ἐν ἐτέρᾳ προελεύσει μετὰ θαυρῶν κατα-
 θεησάντων, πρὸς τὴν σύγκλητον ὁ βασιλεὺς αὐστηροτέροις ἐχρή-
 σατο λόγοις, τὴν ἀδικίαν διορθούμενος. | Τότε τις τῶν ἐν φ. 30.
 τῆσι παρηγορησόμενος ἔφησε· βασιλεῦ, εἰ τῶν ἀδικουμένων
 10 κήδη, προχειρισάτω με ἡ βασιλεία σου ἀπάντων ἐνώπιον ἔπαρ-
 χον, καὶ διορίσάτω μηδενὸς φεῖδασθαι, τοῦ δικαίου ἕνεκα· δο-
 υήτω δέ μοι καὶ ἀκώλυτος πρὸς σὲ εἰσέρχασθαι, καὶ τὰ ἀνή-
 κοντα ὑπομιμνήσκων τὸ κράτος σου, καὶ βεβαιῶ ἐν ὄρκῳ ὡς
 εὖς ἡμερῶν τριάκοντα μὴ εὐρεθῆναι ἐν τῇ πόλει σου ἀδικού-
 15 μενον, εἰ δὲ τις εὐρεθῆ, τὴν κεφαλὴν μου ἀπύτεμε. Τούτων
 ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν ἄνδρα ἀποδεξάμενος τῆς προθέ-
 σεως, παρθευὲ προχειρίσάτω ἔπαρχον. Ἐΐωθεν οὖν τῷ τοιοῦτω
 ἐπάρχῳ ἐπὶ τοῦ συνήθους βήματος προκλίσαντι, προσῆλθε χήρα
 20 τις γυνή, καταδοῦσα τινὸς τῶν μαγίστρων, συγγενοῦς τοῦ βα-
 σιλέως, ἀπάσαντα ὄλην τὴν περιουσίαν αὐτῆς. Ὁ δὲ ἔπαρχος
 σιγῆτιλα στείλας μετακαλεῖτο τὸν μάγιστρον ἀπολογησόμενον·
 ἐκείνου δὲ μηδὲ ἀκοῦσαι τὸ μήνυμα καταδεξάμενον, πάλιν ἕνα
 τῶν τῆς ταξέως ἀποστείλας παρεκάλει εἰσεῖν. Ὁ δὲ μάγιστρος
 καὶ τὸν σταλέντα παρελογοισάμενος, εἰς τὸ τοῦ βασιλέως μάλ-
 25 λον ἀπῆλθε κλητώριον, ἐκεῖ γὰρ ἔτυχε τότε προσκληθεῖς. Ὁ
 δὲ ἔπαρχος μὴ φέρων τὴν κατακρήνησιν, ἔξαναστάς ἐπορεύθη
 εἰς τὰ βασιλεία, καὶ μηνυθεὶς εἰσηλθεν ἡδὴ τῆς ἐστιάσεως τε-
 λουμένης, καὶ προσκυνήσας ἔφη· εἰ μὲν ἅ προσέταξάς μοι, ὦ
 βασιλεῦ, μὴ φεῖδασθαι τῶν ἀδικούντων τοὺς πτωχοὺς, εἴ τινες
 30 ἐν ὄσι, στέργεις, γινώθι με πληροῦντα τὴν ὑπόσχεσιν· εἰ δὲ
 μετακλιθεῖς, φίλου· μᾶλλον σεαυτῇ ποιεῖς καὶ συνεσιγῆ τοῦ-

τοῖς, ἴσθι καμέ τὴν τοιαύτην παραιτούμενον ἐνοχλῆν. Τότε ὁ
δικαιοτάτος καὶ φιλόπτωχος βασιλεὺς φησὶ πρὸς αὐτὸν· εἰ ἐγὼ
εἶμι ὁ ἀδικῶν, ἐξανάστησόν με τοῦ θρόνου· εἰ δὲ ἄλλος τις
τῶν συνεστιωμένων μοι, μὴ φείδου. Καὶ ὁ ἑπαρχὸς αὐτίκα τὸν
μάγιστρον καὶ τοῦ βασιλέως προσγενῆ τῆς τραπέζης ἄρας, ἐν 5
τῇ λεγομένῃ Χαλκῇ ἀπήγαγε καὶ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τε τῆς
γυναικὸς καὶ τοῦ μαγίστρου ἀκριβολογησάμενος, καὶ γνοὺς ὡς
ἠδίκηται ἡ γῆρα χαλεπῶς ὑπ' αὐτοῦ, ἀπογυμνώσας τὸν μάγι-
στρον, βοεῖαις ἔτυψεν ἑκατὸν, καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ γένειον
ἀποκείρας τῶν τριῶν, καὶ ψιλώσας, καὶ ὄνω γυμνῶ ἐπικαθί- 10
σας, ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς τῆς πόλεως αὐτὸν ἐθριάμβευσε, στη-
λιτεύων τὴν αὐτοῦ πλεονεξίαν, τῇ τε ἀδικηθείσῃ γυναικὶ τὴν
αὐτοῦ περιουσίαν καὶ τὸν οἶκον διὰ χρυσοβούλλου βασιλικοῦ ἐδώ-
ρῆσατο. Καὶ ἐκ τούτου σωρρονισθέντες ἅπαντες, τό τε τοῦ
βασιλέως ἰδόντες φιλοδίκαιον, καὶ τὸ τοῦ ἐπαρχοῦ ἰσχυρογυῶ- 15
μον, τοῖς παρ' αὐτῶν ἠδικημένοις κατηλλάγησαν· καὶ γέγονεν
εἰρήνη μεγάλη, ὥστε καὶ τὸν βασιλέα θαυμάσαντα παρ' ὅλην
αὐτοῦ τὴν ζωὴν ἀδιάρδοχον ἀρεῖναι τὸν ἑπαρχον.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἀγωγὸν ἀνακτίζει τοῦ ὕδατος,
καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἄδα οἰκοδομεῖ. Τούτου 20
τῷ δωδεκάτῳ ἔτει μεθίσταται τοῦ βίου ὁ πατριάρχης Ἰωάν-
νης, καὶ ἀναβιβάζεται πάλιν ὁ ἐν ἀγίοις Εὐτύχιος, καὶ κρατεῖ
τὸ δεύτερον ἔτη τέσσαρα.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἰδιοποιησάμενος Τιβέριον, διὰ τὰς κατ' ἐχ- 25
θρῶν νίκας, καίσαρα ἀνηγόρευσε, καὶ συγκαλεσάμενος τὴν τε
πατριάρχην καὶ τὴν σύγκλητον, προαγαγὼν τὸν Τιβέριον, προε-
βάλλετο αὐτὸν βασιλέα, εἰπὼν ταῦτα πρὸς αὐτὸν· ὁ ἀγαθύνας
σε θεὸς, αὐτός σοι τὸ σχῆμα τοῦτο δέδωκεν, οὐκ ἐγὼ· δόξασον
αὐτὸν, ἵνα δοξασθῆς ὑπ' αὐτοῦ· μὴ ἐπιχαρείης αἵμασι, μὴ 30
κοινωνήσης φόνοις, μὴ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσεις· μὴ ἐπὶ
μῆνιδι ὁμοιωθῆς ἐμοί· ἐγὼ γὰρ ὡς ἄνθρωπος ἔπταισα, καὶ ἀπέ-

λαβον κατὰ τὰς ἀμαρτίας μου· ἀλλὰ ἐπὶ τῷ θεῷ δικάζουμαι
μετὰ τῶν ποιησάντων μοι τοῦτο· μὴ ἐπαίρω σε τὸ τῆς βα-
σιλείας ἀξίωμα· οὕτω ἔλεπε πάντας ὡς σεκυτόν, καὶ γὰρ καὶ
σύ εἰς ἐξ αὐτῶν ὑπῆρχες, καὶ ὁ θεὸς ἀνήγαγέ σε εἰς ὃ νῦν
5 διαπρέπεις. Οἶδα τίς ἦμην, καὶ τίς εἰμι νῦν, καὶ τίς ἔσομαι
μετὰ μικρόν· τὸν θάνατον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὄρω. Οὗτοι
πάντες δοῦλοί σου εἰσι καὶ τέκνα σου. Οἶδας ὅτι τῶν σπλάγγ-
νων προσημασάμην σέ· τίμησον τὴν μητέρα σου τὴν δέσποι-
ναν πρῶτον, ἧς δοῦλος αὐτῆς, νῦν δὲ υἱός· πρόσσεχε τῷ στρατῷ
10 ἀνάνδρους καὶ ἀσυνέτους μὴ θέλε προχειρίζεσθαι· μὴ σέ τινες
πεισέτωσαν λέγοντες, ὅτι καὶ οἱ πρὸ σου οὕτως ἐποίουν· οἱ
ἔχοντες περιουσίας, ἀπολαβέτωσαν αὐτῶν· τοῖς μὴ ἔχουσιν, εἰ
ἀγαθοὶ εἰσι, δίδου. Ταῦτα τοῦ βασιλέως διαλεγομένου, ὁ καί-
σαρ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ πίπτει, ὃν καὶ ἀναστήσας λέγει ὁ βα-
15 σιλεύς· εἰ θέλεις, εἰμί· ἢ οὐ θέλεις, οὐ ζῶ· ὁ θεὸς οὐρανοῦ καὶ
γῆς ποιητῆς ἐμβλαῖ σου εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἃ ἐπελαθόμην σοι
εἰπέων. Καὶ ὀλίγον ἐπιβιάσας ὀνήσκει ὡς ἐτῶν ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ.

Τιβέριος ἔτη τέσσαρα· οὕτως εἶχε γυναῖκα βασιλίσσαν Ἀνα-
στασίαν, καὶ θυγατέρας δύο, Χαριτῶ καὶ Κωνσταντίναν· καὶ
20 τὴν μὲν Χαριτῶ πρὸς γάμον ἐξέδωκε Γερμανῷ πατρικίῳ | τῷφ. 30·
υἱῷ τοῦ πατρικίου Ἰουστινιανοῦ, τὴν δὲ Κωνσταντίναν τῷ κό-
μητι τῶν ἐξουβιτόρων Μαυρικίῳ, ὃν καὶ ἀνηγόρευσε καίσαρα.
Σοφίαν δὲ τὴν γυναῖκα Ἰουστίνου εἰς τὰ Σοφίας παλάτια κα-
τήγαγε τὰ πρὸ ἐκείνης κτισθέντα, καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἔχειν
25 ἐπέταξε θεραπειαν. Πάντα δὲ τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν εὐηργέτησε,
καὶ πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ξενῶνας καὶ γηρωκομεῖα ὠκοδόμη-
σέ τε καὶ κατεκόσμησε, τὸν δὲ ὑπὸ Ἰουστίνου κτισθέντα χρυ-
σοτρίκλινον κατεκόσμησε λαμπρῶς καὶ κατεκάλλυσε.

Τοῦτου τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐκμυσεῖ τὸ βιῶ-
30 σιμον ὁ πατριάρχης Εὐτύχιος, καὶ προσητάται τῆς ἐκκλησίας
Γιῶάννης ὁ Νηστευτῆς, διαρκέσας ἐν τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἔτη ιγ'.

Ὁ δὲ βρασιλεὺς προχειρισάμενος τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Μαυρίκον τὸν καίσαρα, βρασιλέα, τελευτᾷ τὸν βίον ἐτῶν ὧν πενήκοντα ἔξ. Οὗτος ἤρξατο κτίζειν καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Τεσσαρακοντα.

Μαυρίκιος ἔτη εἴκοσι, Καππαδόκης τὸ γένος. Οὗτος εἶχε 5
 γυναῖκα αὐγούστην Κωνσταντίαν, μεθ' ἧς υἱοὺς ἔτεκεν ἔξ, ὧν
 τὸν πρῶτον Θεοδόσιον βασιλέα ἐποίησε, καὶ θυγατέρας τρεῖς.
 Ἡγάγετο δὲ καὶ ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ Γορδίχ γαμβρὸν ἄνδρα
 σφόδρα πλούσιον καὶ γενναῖον καὶ θεοσεβῆ, ἄρτι ἀπὸ τῆς με- 10
 γάλης Ρώμης ἐλθόντα, ὅθεν καὶ ὄρμητο, ὀνόματι Φιλιππικόν,
 ὃν καὶ προχειρισάμενος στρατηγὸν πολλὰ δι' αὐτοῦ κατὰ Περσῶν
 κατώρθωσε τρόπαια, συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ ἀρίστου νικητοῦ ἀνα-
 δεδειγμένου. Οὗτος κτίζει τὴν ἐν Χρυσοπόλει μονὴν τῆς Θεο-
 τόκου. Ὁ δὲ βρασιλεὺς Μαυρίκιος ἀπήρτισε καὶ ἐκαλλώπισε τὸν 15
 ναὸν τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα. Οὗτος ἐτύπωσε γίνεσθαι τὴν
 λιτανεῖαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τῇ πα-
 ρασκευῇ ἐκάστης ἑβδομάδος προέρχεσθαι ταύτην εἰς τὸν τῶν
 Χαλκοπρατείων ναὸν.

Τούτου τῷ τρισκακιδεκάτῳ ἔτει ὁ πατριάρχης Ἰωάννης τὰ 20
 παρερχόμενα καταγελοπιῶς πρὸς τὰ μέλλοντα μεταβέβηκε· καὶ
 καθίσταται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κυριακὸς, καὶ ἐ-
 κράτησεν ἔτη ια', ὅς ἔκτισε καὶ τὸν περιφανῆ οἶκον τῆς Θεο-
 τόκου τὸν Διοκονίσσης ὀνομαζόμενον. Πέτρος δὲ ὁ τοῦ βρασι-
 λέως ἀδελφὸς τὸν τοῦ Ἀρεοβίνδου τῆς Θεομήτορος ὠκοδόμησε.

Χαγάνος δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τῶν Ρωμαίων ὑπερτερήσας πλη- 25
 θος ἀνελών, καὶ αἰχμαλώτους εἶλεν ὡς χιλιάδας δώδεκα, καὶ
 ἐδήλωσε τῷ Μαυρικίῳ δοῦναι αὐτῷ ἐφ' ἐκάστῳ ἀνδρὶ νόμισμα
 ἓν καὶ ταύτους λυτρώσασθαι. Τοῦ δὲ δι' ἧν ἐνόσει φιλαργυρίαν
 μὴ καταδεξάμενου, ὁ Χαγάνος τὰ ἡμίση ἀπῆρτει, καὶ μηδὲ τοῦ- 30
 το εὐδοκήσαντος ποιῆσαι τοῦ βασιλέως, τὸ τρίτον ἐκεῖνος ἐζήτη-
 σεν· ἀλλὰ τὸν ριλόχρυσον δοῦναι ταῦτα οὐκ ἔπεισεν. Ὅθεν

- καὶ εἰς ὄργην ὁ βάρβαρος κινήθεις, πάντας ἀπέκτεινε. Τότε
 συνῆκεν ὁ βασιλεὺς τὸ ἑαυτοῦ πταῖσμα, καὶ μετανοῶν ὀλοψύ-
 χως ἐδέετο τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν πρόντα κίθωνα δοῦναι τὴν δίκην,
 καὶ τὴν ἀντέκτισιν τοῦ πταίσματος ἀπολήψασθαι, ἀλλὰ μὴ
 5 εἰς τὸν μέλλοντα, καὶ πανταχοῦ δεήσεις ὑπὲρ τούτου τελείσθαι
 ἐκέλευσεν, ὥστε καὶ τὸν φιλόανθρωπον Κύριον δι' ὀράματος πλη-
 ροφοῦσθαι αὐτῷ, τυχεῖν τῆς αἰτήσεως· ὃ δὴ καὶ γέγονε. Τοῦ
 γὰρ στρατοῦ δι' ἐκκοπήν τινα ρύγας στασιάζαντος, καὶ Φωκᾶν
 τινα Στρατιωτὴν κεντυρίωνα βασιλέα ἀναγορεύσαντος, ὁ Μκυ-
 10 ρίκιος ἀπογνοὺς φεύγει σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις, καὶ ὁ τύραν-
 νος εἰσέρχεται τὰ βασίλεια· καὶ ὁ Μκυρικός καταλαμβάνεται
 τάχιον, καὶ εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι τοῦ Εὐτροπίου λιμένα αὐ-
 τός τε καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ κρίμασιν οἷς οἶδε Θεὸς καρτο-
 μοῦνται, καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ αὐτοῦ μετὰ τῆς βασιλίστης Κων-
 15 σταντίνας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ·
 καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμκντος πλησίον
 τοῦ τείχους, ὃν ἔκτισε Φαρασκαμένης ὁ εὐνοῦχος ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος
 τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ. Ἐργάρη δὲ τῷ τάφῳ Μκυρικού ταῦτα.
 Α"δ' ἐγὼ ἡ τριτάλαινα καὶ ἀμροτέρων βασιλέων,
 20 Ἰβερίου θυγάτηρ, Μκυρικού δὲ δάμωρ,
 ἡ πολὺπαις βασίλεια, καὶ ἡ δεῖξασα λοχείη
 ὡς ἀγαθὸν τελέθει καὶ πολυκοιρανίη,
 κεῖμαι σὺν τεκέεσσι καὶ ἡμετέρῳ πρρακοίτη,
 δήμου ἀτασθαλίη καὶ μανίᾳ στρατηγοῦ.
 25 Αἴ, αἴ, τῆς Νιύβης ἔμπνοος εἰμὶ νέλυς,
 τῆς Ἐκιάβης ἔτλην πολὺ χεῖρονα, τῆς Ἰοκάστης·
 ναί, ναί, τὸν γενέτην· τί μάτην τὰ νεογνὰ ἔκτεινεν,
 ἀνθρώπων κακίης μηδὲν ἐπιστάμενα!
 ἡμετέροις πετάλοις κατάσκιος οὐκ ἔτι Ρώμη,
 30 ρίζα γὰρ ἐκλάσθη Θρηϊκίους ἀνέμοις.
 Θνήσκει δὲ Μκυρικός ὢν ἐτῶν ἐξήκοντα τριῶν.

Φωκᾶς ὁ τύραννος ἔτη ὀκτώ· τούτῳ ἦν γυνὴ βασιλίσσα
 φ. 32. Λεοντία, (1) | καὶ Ουγάτηρ Δομεντζία, ἣν ἔζευξε πρὸς γάμον
 Πρίσκῳ πατρικίῳ. Ἐἶχε δὲ καὶ ἀδελφοὺς δύο, Δομεντζόλον καὶ
 Κομεντζόλον, καὶ ἀνεψιὸν Δομέντζολον. Οὗτος ὁ τύραννος φο-
 νικώτατος ὢν, σχεδὸν πάντας τοὺς ἄρχοντας ἀπέκτεινε, καὶ 5
 ξένας κολάσει· ἐπὶ τε τῷ στρατῷ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐπε-
 δείξατο, ὥστε πάντας δεδοικέναι τὸν ἄωρον θάνατον. Οὗτος
 καὶ τὸν Θαυμάσιον στρατηγὸν τῶν Ρωμαίων Ναρσῆν πυρὶ κα-
 τεπνέπησεν, ὅστις Ναρσῆς ἀνήγειρε τοὺς ναοὺς τὸν τε τοῦ ἀγίου
 μάρτυρος Προβίου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου, καὶ τοῦ ἀγίου 10
 Παντελεήμονος.

Τούτου τῷ τρίτῳ ἔτει μετέστη τῶν τῆδε ὁ πατριάρχης
 Κυριακὸς, καὶ χειροτονεῖται Θωμᾶς πατριάρχης Κωνσταντινου-
 πόλεως.

Πρίσκος δὲ ὁ πατρικίος, ὁ καὶ γκιμβρὸς αὐτοῦ ὡς εἴρηται, 15
 ὀρῶν τὰς καθ' ἑκάστην τῶν ἀρχόντων παραλόγους σφαγὰς καὶ
 τὸ φόνιον τοῦ Φωκᾶ, γράφει πρὸς Ἰβράκλειον τὸν στρατηγὸν
 τῆς Ἀφρικῆς ἀποστείλαι κατὰ τοῦ τυράννου Ἰβράκλειον τὸν
 υἱὸν αὐτοῦ, καὶ Νικήταν πατρικίον τὸν υἱὸν Γρηγοῤᾰ τοῦ ὑπο-
 στρατήγου αὐτοῦ. Ὁ καὶ γέγονε. 20

Τῷ δὲ ἕκτῳ ἔτει τοῦ Φωκᾶ τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Θωμᾶς,
 καὶ ἀντ' αὐτοῦ καθίσταται ὁ συρογενὴς Σέργιος, ὁ γενόμενος
 ὕστερον αἰρετικὸς, καὶ ἐκράτησεν ἔτη κθ'.

Ὁ δὲ Ἰβράκλειος στόλῳ φλόσας τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξ
 Ἀφρικῆς, καὶ τῷ τυράννῳ συνάψας πόλεμον, ἤττησεν αὐτόν, καὶ 25
 ζῶντα λαβὼν κατασφάττει, ὄντα ἐτῶν ζγ'.

Ἰβράκλειος ἔτη τριάκοντα ἕν, Καππαδόκης τὸ γένος· τούτῳ
 ἦν γυνὴ βασιλίσσα Φαβία, ἣτις μετωνομάσθη Εὐδοκία, καὶ ἐξ

(1) Ἐξ ἡμαρτημένης στοιχίσεως τοῦ κώδικος ἡ συνέχεια φέρεται
 ἐν φύλλῳ 32, ἀντὶ 31

αὐτῆς υἱὸς Κωνσταντῖνος· καὶ θυγάτηρ Ἐπιφανία· καὶ τῆς Φαβίας τελευτησάσης, ἐγγημε Μαρτίναν τὴν θυγατέρα Μαρίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, ἐξ ἧς καὶ ἔτεκε τὸν Ἡρακλῶνα.

Ἐπὶ τούτου Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς πᾶσαν τὴν Ἀνατολήν ἐληΐσατο· αὐτὸς δὲ τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον βασιλεὺς ποιήσας, καὶ παραθέμενος αὐτόν τε καὶ τὴν πόλιν τῇ Θεοδοκῶ, καὶ τῷ πατριάρχῃ Σέργιῳ, καὶ Βῶνῳ τῷ πατρικίῳ, ἐξήλθε διὰ Θαλάσσης κατὰ Περσῶν, καὶ δι' ἐξ ἡρῶν στρατολογήσας, καὶ εἰς τὰ τῶν Περσῶν βασίλεια ἐλθὼν, καὶ διαφόροις πολεμικαῖς συμπολοκαῖς τούτους κατὰ κράτος ἠττήσας, καὶ ἀρνήσας, ὥστε καὶ Χοσρόην ρεῦγοντα ὑπὸ τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἀνακρεθῆναι, τὸ ζωοποιῶν τε καὶ τίμιον τοῦ σταυροῦ Κυρίου ζύλον εὐρὼν ἐκεῖσε καὶ ἀνελόμενος, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἤγαγεν· ἀλλὰ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ὅσους εὗρεν ἐλευθερώσας, καὶ λαῖαν οὐδὲ ἀριθμητὴν εἰληρῶς ἐπανέστρεψεν.

Ἐπι δὲ τοῦ βασιλείως ἐνδημοῦντος τῇ Περτικῇ, καὶ τοῦ στρατοῦ τῶν Περσῶν τῇ πόλει παρακκηθῆναι ἐν Χαλκηδόνι, τοῦ Σκυθικοῦ τε ἐξώθηεν τοῦ δυτικοῦ τείχους τῆς πόλεως ἐπικειμένου, τῶν δὲ Ρωσικῶν μονοξύλων εἰς πλῆθος διὰ τῆς Θαλάσσης ἐν Βλαχέρναις ἠλασσομαχρύντων, καὶ πάντων ἀπὸ συνθήματος τῶν πολεμίων τὴν τοῦ Θεοῦ πόλιν σπευδόντων συλῆσαι, οἱ ἐν τῇ πόλει πάντων ἀπογόντες, τῶν ἀνθρωπίνων βοηθημάτων ἐπὶ μόνῃ καταρρεύουσι τὴν βεβαίαν ἡμῶν καὶ ἀήττητον πρόμαχον, τὴν τὸν παντοδύναμον Ἰησοῦν Χριστὸν τεύχασαν· καὶ δὴ λαβόντες ὁ τε πατριάρχης Σέργιος καὶ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ Βῶνος ὁ πατρικίος τὴν ἀγίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος λιτανεύοντες μετὰ πάσης ἡλικίας τῶν τότε ἄνωθεν τοῦ τείχους περιήεσαν, καὶ ἐκρίζον τὸ Κύριε ἐλέησον. Ὁρῶντων δὲ τῶν πολεμίων αὐτοὺς καὶ διαχλευαζόντων, αἴρησις ὑπὸ σφοδρᾶς καταγιγῆδος ἢ θάλασσαν κινήθετα καὶ ἀναβράσασα, ἅπαντα τὰ πλοῖα κατεπόντισεν αὐτανδρα, ὡς μηδὲ ἄγγελον ἐκ τού-

των πρὸς τοὺς ἰδίους ἀνασωθῆναι. Τοῦτο ἰδόντες οἱ ἐν τῇ πόλει
 χριστιανοί, καὶ διαθερμαθέντες τῇ πίστει, τὰς τῆς πόλεως πύλας
 ἀνέφραξαν, καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξῆλλον, λίθοις καὶ ράβδοις
 τοὺς ἐχθροὺς κατακλύπτοντες. Οὕτω τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι καὶ
 τῇ τῆς Θεοτόκου πρεσβείᾳ τῶν τοσούτων βαρβάρων ἡ πόλις 5
 τότε ἐρρύσθη. Ἐκτοτε οὖν εἰς μνήμην τοῦ θαύματος ἡ τῆς
 Ἀ' καθίστου κατ' ἔτος ἐτυπώθη ψάλλεσθαι παννουχίς, τοῦ Σερ-
 γίου συνταξαμένου τοὺς κατὰ στοιχεῖον, οὓς δὴ καὶ Οἴκου
 λέγομεν, ὕμνους τῇ νικοποιῶ καὶ ὑπερμάχῳ ἡμῶν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰρακλείος ὑποστρέφων ἐξ Ἱεροσολύμων, εὐ- 10
 ρεν Ἀθανάσιον τὸν Ἰκλωβιτῶν ἀρχιερέα, δεινότατον καὶ κακοῦρ-
 γον, καὶ λόγου κινήεντος περὶ τῆς πίστεως, λέγει πρὸς τοῦτον
 ὁ βασιλεὺς, εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον δέχῃ, πατριάρχην
 Ἀ'ντιοχείας σέ καταστήσω. Ὁ δὲ, ὑποκριθεὶς καὶ σχηματισά-
 μενος δέξασθαι, ὠμολόγησε μὲν τὰς δύο φύσεις ἐν Χριστῷ ἡνω- 15
 μένας, ἠρώτησε δὲ πλάσάμενος ἄγνοιαν περὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ
 τῶν θελημάτων πῶς δεῖ ταῦτα λέγειν ἐν τῷ Χριστῷ, διπλᾶ,
 ἢ μοναδικά. δὲ Ὁ βασιλεὺς εἰπὼν ἄγνοεῖν, γράφει πρὸς τὸν Κων-
 σταντινουπόλεως Σέργιον, ἐρωτῶν περὶ τούτων· προσκαλεσάμε-
 νος δὲ καὶ Κῦρον τὸν Φάσιδος ἐπίσκοπον, καὶ ζήτησας περὶ 20
 φ. 32^α. αὐτῶν [εὗρεν ἀμφοτέρους, τὸν τε Σέργιον καὶ τὸν Κῦρον ὁμο-
 φωνήσαντας, καὶ μίαν φυσικὴν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐν
 Χριστῷ δογματίζοντας. Γνωρίζει τὰ περὶ τούτου καὶ τῷ πάπα
 Γ'ωάννῃ ὁ βασιλεὺς· ὁ δὲ πάππς τοὺς ὑπ' αὐτὸν συγκαλεσά- 25
 μενος ἐπισκόπους συνοδικῶς τὸ τῶν μονοθελητῶν δόγμα ἀνε-
 θεμάτισεν· ὁμοίως πεποίηκε καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος.

Τῷ δὲ καὶ τῆς βασιλείας Ἰρακλείου ἔτει θνήσκει ὁ συρο-
 γενῆς Σέργιος, καὶ χειροτονεῖται Πύρρος, ὁμόφρων τῷ Σεργίῳ
 μονοθελήτης, καὶ κρατεῖ ἔτη γ'. Καταισχυνθεὶς δὲ ὁ Ἰρακλείος
 ἐπὶ τῷ δόγματι, ὑποστρέψαι μὲν οὐκ ἠβουλήθη πρὸς τὸ ὀρθό- 30
 δοξον, μὴ φέρων δὲ τοὺς ἰνεδισμοὺς τῶν ὀρθοδόξων ἀρχιερέων,

ἐξεφώνησεν ἰδικτον διαλαυβάνον, μήτε μίαν, μήτε δύο ἐνεργείας ὁμολογεῖν ἐπὶ τῷ Χριστῷ· ὁ καὶ γέλωσ ἐδοξε τοῖς τε ὀρθοδόξοις καὶ τοῖς αἰρετικοῖς. Αὐτὸς δὲ νόσφ δαινη περιπεσὼν θνήσκει ὧν ἐτῶν (ζς')

5 Οὗτος ὁ βασιλεὺς ἀπογραφὴν ἐκέλευσε γενέσθαι, καὶ κηνησευθῆναι πᾶσαν τὴν τῆς Ρωμαϊκῆς ἐπικρατείας γῆν, διὰ Φιλαργίου, καὶ Κουβικουλαρίου, καὶ Σακελαρίου.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Ἑρακλείου μῆνας τέσσαρας· οὗτος, ἔτι περιόντος τοῦ πατρὸς, ἐβασίλευσε, καὶ υἱὸν ἐγέννησεν ἐκ
10 Γρηγορίας τῆς θυγατρὸς Νικήτα πατρικίου, Κωνσταντα. Θνήσκει δὲ, ὡς φασιν, ὑπὸ Μαρτίνης τῆς βασιλίσσης φαρμαχθεῖς καὶ τοῦ πατριάρχου Πύρρου.

Ἑρακλωνᾶς, ὁ υἱὸς Ἑρακλείου, καὶ Μαρτίνα ἡ τούτου μήτηρ, μῆνας ἕξ· ἡ γὰρ θεία δίκη τάχιστα μετέβλεπεν αὐτούς· ἐπνασταῖσα γὰρ ἡ σύγκλητος, τὴν γλῶτταν μὲν τῆς Μαρτίνης, τὴν δὲ τοῦ Ἑρακλωνᾶ ρίνα ἐκτεμόντες, ἀμφοτέρους ἐξώρισαν.
15 Σὺν αὐτοῖς, δὲ τὸν Πύρρον τῆς ἐκκλησίας ἀπώσαντο. Κωνστας δὲ ὁ υἱὸς Κωνσταντίου ὑπ' αὐτῶν εἰς τὰ βασίλεια ἀναβιβάζεται· καὶ χειροτονεῖται Παῦλος πατριάρχης, καὶ αὐτὸς τῆ τῶν
20 πρὸ αὐτοῦ δύο πατριαρχῶν αἰρέσει κεκρατημένος, καὶ κρατεῖ ὁ ἀνύσιος ἔτη ιβ'.

Κωνστας ὁ υἱὸς Κωνσταντίου ἔτη κζ'. Οὗτος, θερμὸς ὧν τῆς τῶν Μονοθελητῶν αἰρέσεως ὑπερκοπιστής, πάμπολλα δεινὰ τοῖς ὀρθοδόξοις εἰργάσαστο. Ὁ δὲ ἐκβληθεὶς τῆς πατριαρχείας
25 Πύρρος εἰς Ρώμην διαπλέων, συνοψίζεται κατὰ τὴν Ἀφρικὴν Μαξίμου τῷ ἐν ἀγίοις καὶ ὁμολογητῇ καὶ τοῖς ἐκεῖ ἐπισκόποις ὀρθοδόξοῦσιν, ὅς καὶ αὐτὸν ἀπελέγξας καὶ πείσας, πρὸς τὸν τότε πάπαν Ρώμης Θεόδωρον ἐξαπέστειλεν· εἰς δὲ τὴν Ρώμην ἀπελοθὼν ὁ Πύρρος, καὶ λίβελλον ὀρθοδοξίας δεδωκώς τῷ πάπα ἐδέ-
30 χθη· τῆς δὲ Ρώμης ἀνχωρήσας, καὶ εἰς Ράβενναν ἐλθὼν, ὡς κῶν ἐπὶ τὸν ἴδιον ἐπέστρεψεν ἔμετον. Ὁ μολὼν ὁ πάπας, καὶ

τοὺς αὐτοῦ συγκαλέσας ἀρχιερεῖς, τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος τοῦτον ἐξέωσε. Μάξιμον δὲ τὸν ἅγιον καὶ σοφώτατον ὁ βασιλεὺς πρὸς ἑαυτὸν μετακαλεσάμενος, καὶ πολλὰ βιασάμενος, καὶ μὴ δυνηθεὶς μετασαλεῦσαι τῆς ὀρθοδόξου ὁμολογίας, πολλαῖς βασιάνοις παρέδωκεν αὐτόν τε καὶ τοὺς δύο Ἀναστασίους, τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς· καὶ τέλος ἀποτεμῶν τὴν θεόφρονα αὐτοῦ γλῶτταν, καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα, ἐξορίζει, ὁμολογητὴν ἀποδειξάς καὶ μάρτυρα. Οὗτος καὶ ἄλλα μὲν πολλὰ περὶ Θεοσεβείας καὶ ἀρετῆς πλήρη σοφίας συνεγράψατο, καὶ δὴ καὶ κατὰ τῶν Μονοθελητῶν πλείστα καὶ ἐφθέγγατο καὶ συνέταξεν, ἃ καὶ ἐγράφησαν παρὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἀναστασίου, καὶ ἡμῖν παρεδύθησαν.

Τῷ δὲ δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντος Παύλου ἀποθεβιωκότος, Πύρρος τὸ δεύτερον ἐπεσκόπησε μῆνας τέσσαρας· καὶ μετ' αὐτὸν Πέτρος χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ κρατεῖ ἔτη ἑξή, ὁμόφρων τῷ Πύρρῳ καθεστηκώς, καὶ ὁμόδοξος. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας ὅτι Μαρτῖνος πάπας Ρώμης σύνδορον ἀηροίσας, τὴν τῶν Μονοθελητῶν ἀνεθεμάτισεν ἀίρεσιν, ἀποστείλας ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς Χερσῶνα, ἐν ᾗ καὶ ἐτελειώθη. Τὸν δὲ γε ἀδελφὸν Θεοδόσιον κτείνης, ἀπέρχεται εἰς Σικελίαν, βουλόμενος καὶ τὴν βασιλείαν εἰς Ρώμην μετενεγκεῖν· τὴν δὲ γυναῖκα καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς κατέλιπεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Κωνσταντῖνον ὃν καὶ βασιλέα κατέστησε, καὶ Τιθέριον, καὶ Πράκλειον.

Τῷ δὲ εἰκοστῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, τελευτήσαντος τοῦ κακοδόξου Πέτρου, προχειρίζεται πατριάρχης Θωμᾶς ὁ ὀρθόδοξος, ὅς καὶ κρατήσας ἔτη δύο καὶ μῆνας ζ' ἀπεβίω, καὶ μετ' αὐτὸν χειροτονεῖται Ἰωάννης, καὶ ἐκράτησεν ἔτη ἕξ.

φ. 33. | Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνστας ἦν ἐν Σικελίᾳ, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ἐβασίλευεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τότε καὶ Σχιδωρίος τις, στρατηγὸς Ἀρμένιος, τυραννήσας ἐν τῇ Ἀνατολήᾳ

- πέμπει πρὸς Ματταν τὸν Ἀρράβων ἀρχηγὸν, Σέργιον συναποστά-
την αὐτοῦ καὶ στρατηλάτην, αἰτῶν δοῦναι συμμαχίαν αὐτῷ. Γνοῦς
δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, πέμπει καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν
αὐτὸν Ματταν Ἀνδρέαν τὸν ἐκυτοῦ κουβικουλάριον μετὰ δώρων,
5 ὡς ἂν μὴ παράσχη βοήθειαν τῷ ἀποστάτῃ, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτῷ
ὡς βασιλεῖ. Καταλαβὼν δὲ Ἀνδρέας ἐν Λαμακκῷ τὸν Ματταν,
εὔρε τὸν Σέργιον προφθάσαντα· μηνυθεῖς δὲ καὶ εἰσελθὼν Ἀν-
δρέας πρὸς τὸν Ματταν, εἶδε τὸν Σέργιον καθήμενον· ὁ δὲ Σέρ-
γιος ἰδὼν τὸν Ἀνδρέαν, εὐθύς ἐξάνεστη. Ἀκούσας οὖν ὁ Ματτας
10 τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως μηνυθέντα, λέγει πρὸς τὸν Ἀνδρέαν·
καὶ ἀμφοτέροι ἐχθροί ἐστε, καὶ τῷ πλείονα παρέχοντί μοι
δίδωμι τὴν βοήθειαν. Ὁ δὲ Ἀνδρέας συνετῶς ἀπεκρίνατο· τὰ
ἐλάττω παρὰ βασιλέως, κρείσσονά εἰσι τῶν παρὰ τοῦ ἀποστά-
του πλείονων· ὅμως τὸ δοκοῦν σοι ποίησον. Καὶ προσποιησάμε-
15 νος ὁ Ματτας σκέψασθε, ἀπέλυσε τὸν ἄνδρα (γρ. Ἀνδρέαν) ἕξω·
προσκαλεσάμενος· δὲ τὸν Σέργιον λέγει· τί ἐδειλίξας καὶ ἀνέστης;
ἀλλ' ἰδοὺ παραγγέλλω σοι, ἐὰν εἰσέλθῃ ὁ Ἀνδρέας, μὴ ἐγερθῆς,
μηδὲ προσκυνήσῃς αὐτῷ, ἐπεὶ οὐδὲν ἀνύεις. Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσ-
ελθόντος τοῦ Ἀνδρέου, καὶ τοῦ Σεργίου καθεζομένου, καὶ μη-
20 δὲ ἐπιστραφέντος πρὸς αὐτὸν, περιβλεψάμενος αὐτὸν ὁ Ἀνδρέας,
ἔφη μετ' ὀργῆς· ἐὰν ζῶ, Σέργιε, δεῖξάι σοι ἔχω τίς εἰμί. Ὁ δὲ
Σέργιος συντόμως ἀπεκρίθη· οὔτε ἀνὴρ, οὔτε γυνή· εὐνοῦχος
γὰρ ἦν. Παύσας οὖν ἀμφοτέρους ὁ Ματτας, φησὶ πρὸς τὸν Ἀν-
δρέαν· ὁ Σέργιος, Ἀνδρέα, τὴν ὕλην εἰσφορὰν τῶν δημοσίων
25 ὑπισχνεῖται δίδόναι μοι· σὺ δὲ τί δίδως; εἰπέ. Καὶ ὁ Ἀνδρέας,
βιβχαί, εἶπε, τὸ σῶμα δοῦναι, καὶ τὴν σκιάν κατέχειν οὐ
δύναμαι· συμφώνησον λοιπὸν μετὰ Σεργίου, ἐγὼ δὲ μετὰ τοῦ
θεοῦ, ὡς δυνατωτέρου σου. Ταῦτα εἰπὼν Ἀνδρέας ἐξῆλθεν ἀπὸ
Λαμασκῶ ἐπὶ Μελιτηνὴν· ὡς δὲ κατέλαβε τὴν Ἀράβισσον,
30 περιτυγχάνει τῷ κλεισουροφύλακι, μὴ συναπαχθέντι τῷ ἀπο-
στάτῃ, καὶ παραγγέλλει παρατηρῆσαι καὶ κρατῆσαι ὑποστρέ-

φοντα τὸν Σέργιον· ὃ καὶ μετ' ὀλίγον γίνεται· καὶ ἀπάγεται Σέργιος πρὸς Ἀνδρέαν εἰς Ἀμνησίαν δέσμιος· καὶ ἰδὼν αἰφνης τὸν Ἀνδρέαν, ρίπτει ἐαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ αἰτῶν ἐλεηθῆναι. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτὸν· σὺ εἶ ὁ ἐγκαυχώμενος τοῖς αἰδοίοις σου; ἰδοὺ καιρὸς ὅτε τὰ αἰδοῖα οὐκ ὠφελήσουσί σε. 5
Ταῦτα εἰπὼν κελεύει ἐκκοπῆναι αὐτοῦ τὰ αἰδοῖα, καὶ αὐτὸν ἀναρτηθῆναι ξύλω. Ἀλλὰ καὶ Σαβώριος μετ' ὀλίγον τοῦ ἰδίου [ἵππου] κατενεχθεὶς, τὴν ἀθλίαν ψυχὴν ἀπέρρηξεν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Κώνστας ἐν Σικελίᾳ ἐν βλαναίῳ λουόμενος ὑπὸ τινος Ἀνδρέου ἀναίρεται· καὶ ἀναβιβάζεται παρὰ τῶν 10 ἐκεῖ ἀρχόντων εἰς τὴν βασιλείαν ἀνὴρ τις Μιζιζίως ὄνομα· καὶ ἤκουσται τοῦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνάτος, ὁ υἱὸς Κώνσταντος, ἔτη ιζ'. Οὗτος ἀκούσας τὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον, εὐθὺς εἰς Σικελίαν ἀπαίρει, καὶ συλλαβὼν τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς, ἀναίρει 15 πάντας, καὶ αὐτὸν τὸν ψευδοβασιλέα Μιζιζιον, ἄλλα δὴ καὶ τὸν ἐνδοξότατον πατρίκιον Ἰουστινιανόν, τὸν πατέρα Γερμανοῦ, αὐτὸν δὲ τὸν Γερμανὸν εὐνούχισεν, ὅς ὕστερον ἐγεγόνει πατριάρχης. Πωγωνάτος δὲ ἐκλήθη, ὅτι ἀγένειος τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἐξελοῶν, γενειήτης ἐπανήλθε, τελειοπώγων. Οὗτος ὁ 20 βασιλεὺς ἑρθοδοξότατος ἦν καὶ εὐσεβής· τοὺς δὲ ἰδίους ἀδελφοὺς Τιβέριον, καὶ Πράκλειον, στασιάζσαντας, ἐρρινοκόπησε. Τούτῳ ἦν γυνὴ βασίλισσα Ἀναστασία, καὶ υἱὸς Ἰουστινιανός.

Τούτου τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τελευτήσαντος τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου, γίνεται πατριάρχης Κωνσταντῖνος, καὶ 25 ἐκράτησεν ἔτη δύο. Καὶ τῷ ἐβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ θνήσκει ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ χειροτονεῖται Θεόδωρος, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη δύο. Καὶ τῷ ἐνάτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐξεβλήθη ὁ Θεόδωρος, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν Ὄρνον Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Γεώργιος, καὶ ἤρξε τῆς ἐκκλησίας ἔτη 30 ἕξ καὶ μῆνας τρεῖς.

Δωδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, τρίτῳ δὲ
 τῆς πατριαρχείας Γεωργίου, ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐξακ-
 σχηλιοστῶ ροσ' συνέστη ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος
 ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ ἀρχιερέων ἑκατῶν καὶ ἑβδομήκον-
 5 τα, ὧν οἱ ἐπισημότεροι Ἀγάθων πάππς Ρώμης | διὰ τοποτη-φ. 33-
 ρητῶν Θεοδώρου καὶ Γεωργίου πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου δια-
 κόνου, Γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας
 διὰ τοποτηρητοῦ Πέτρου μοναχοῦ, καὶ Θεοφάνης Ἀντιοχείας
 ὑπὸ τῆς συνόδου χειροτονηθείς προστάταις, ὡς τοῦ πρὸ αὐ-
 10 τοῦ οἰκ' αἰρετικοῦ καὶ τῆ συνόδῳ ἀντιπίπτοντος καθαιρεθέντος·
 πατριάρχης Ἱεροσολύμων δὲ οὐκ ἦν τότε, διὰ τὸ κατασχεθῆ-
 ναι τὰς ἐκεῖ πόλεις καὶ χώρας ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν. Συνήλθον
 δὲ κατὰ Μονοθελητῶν, ὅμη δὲ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φικράν ἐπι-
 σκόπου, Ὀνωρίου Ρώμης, Κυριλλοῦ Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, Πύρ-
 15 ρου, Παύλου καὶ Πέτρου, Κωνσταντινουπόλεως γεγονότων ὡς
 δεδήλωται πατριαρχῶν, ἔτι δὲ Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀν-
 τιοχείας προέδρου, καὶ Στεφάνου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ Πο-
 λυχρονίου τοῦ νηπιόπρονος γέροντος, τοῦ νεκροῦς ἐγειρεῖν ἐν τῇ
 τοιαύτῃ πλάνῃ τῆς αἰρέσεως μεγάλῳ ῥημονήσαντος, ἀδείας τε
 20 τυχόντος, καὶ ἐν τῷ μὴ ἐγειραὶ μειζόνως τὴν βλασφημίαν τῆς
 οἰκείας αἰρέσεως ὀριζαμβεύσαντος. Ἐκύρωσε δὲ ἡ τοιαύτη σύ-
 νοδος τοὺς ὀρθοδόξους πιστεύειν καὶ ἀνομολογεῖν δύο θελήμα-
 τα φυσικὰ καὶ θελήσεις, καὶ δύο ἐνεργείας ἔχειν μετὰ σάρκωσιν
 τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταν-
 25 τίνος καὶ αὐτὸς τῇ συνόδῳ συνεδριάτας, καὶ βεβαιώσας τὰ
 δόξαντα, τοὺς ἱεροῦς ἐπισκόπους εἰς τὰ ἴδια ἐξάπέστειλε.

Τοῦτου τῷ ἰβ' ἔτει τῆς βασιλείας ὠνήσκει ὁ πατριάρχης
 Γεώργιος, καὶ ἀνήλθῃ ὁ πρὸ αὐτοῦ Θεόδωρος πάλιν εἰς τὸ πα-
 30 τριαρχεῖον, καὶ ἤρξεν ἔτη τρεῖς. Καὶ μετ' ὀλίγον ὠνήσκει ὁ βα-
 σιλεὺς Κωνσταντίνος.

Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ι'. Οὗτος ὁ βασιλεὺς κτίζει

τὸν μέγαν τρίκλινον ἐν τῷ παλατίῳ τὸν λεγόμενον Ἰουστινιάνειον· ὠμότατος δὲ ἦν καὶ φονεὺς καὶ ἀσύμβουλος.

Τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ πατριάρχου Θεοδώρου πρὸς θεὸν ἀναλύσαντος, χειροτονεῖται Παῦλος Κωνσταντινουπόλεως καὶ κρατεῖ τοῦ πατριαρχείου ἔτη ἑπτὰ. Ἐπὶ τούτου γέγονε 5 καὶ ἑτέρα σύνοδος ἐν τῷ παλατίῳ τῷ οὕτω πως καλουμένῳ Τρούλῳ, ἣτις ἐπεκύρωσε μὲν τὰς ἐξ ἀγίας οἰκουμενικὰς συνόδους, ἐξέθετο δὲ προστάζει βασιλικῆ καὶ ἱερῶν κανόνας, οἳ καὶ ἐδέχθησαν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ σὺν τοῖς λοιποῖς θείοις κανόσι. Λέγεται δὲ ἡ τοιαύτη σύνοδος Πενθέκτη, ἐπεὶ περ τὴν πέμπτην 10 καὶ ἕκτην, τὰς ἀγίας συνόδους, ἐπεκύρωσε, καὶ τὸ ἐνδέον αὐταῖς ὅσον εἰς κανόνων ἔχθεσιν ἀνεπλήρωσε.

Τῷ δὲ ἐνάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Παῦλος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Καλλίνικος, καὶ ἀρχιερατεύει ἔτη 15. Τῷ δὲ βασιλεῖ τούτῳ δέκατον ἔτος ἐν τῇ ἀρχῇ ἀνούντι, αἰφνης νυκτὸς ἐπανίσταται ἀνὴρ τις τῶν πατρικίων Λεόντιος ὄνομα, καὶ τὸ πλῆθος ὑφ' αὐτὸν συναθροίσας τῆς Πόλεως, κρατεῖ μὲν τῆς βασιλείας, πάντων ὁμοφρονησάντων διὰ τὸ πρὸς τὸν Ἰουστινιανὸν μῖσος, ἐξάγει δὲ τὸν Ἰουστινιανόν, καὶ τῆς ρινὸς στερήσας, ἐξορίζει εἰς Νερσῶνα. 20

Λεόντιος ἔτη τρεῖς ἐπὶ τούτου Ἀρραβῆς τὴν Ἀφρικὴν παρέλαβον. Ὁ δὲ βασιλεὺς στέλλει Ἰωάννην τινὰ πατρίκιον μετὰ στόλου πολλοῦ κατὰ τῶν Ἀρράβων, ὅς καὶπραγεγόμενος ἐκεῖσε, τρέπει τε τούτους, καὶ τὴν τῆς Ἀφρικῆς χώραν 25 πάλιν ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν ἀρχὴν ἤγαγεν. Ἄλλ' ἐκεῖνοι μεῖζονι στόλῳ τάχιον ἐπαναστραφέντες, τὸν τε Ρωμαϊκὸν στόλον ἔτραψαν καὶ ἀπεδίωξαν, ὑφ' αὐτοὺς δὲ καὶ τὴν Ἀφρικὴν ἐπανήγαγον. Τὰ γοῦν τοῦ βασιλικοῦ στόλου πλῆθη μὴ φέροντα τὴν τῆς ἡττης αἰσχύνην, ἐπὶ Κρήτην ἐλθόντες, εἰς ἀποστασίαν καὶ τυραννίδα ἐτρέπησαν. Καὶ δὴ αὐτῶν ἓνα τινὰ προσθησάμενοι 30 εἰς βασιλέα, Ἀψίμαρον καλούμενον, ὠρμησαν κατὰ τῆς Κων-

στρωτινουπόλεως· ὅστις μετ' ὀλίγον καταλαβὼν καὶ πρᾶκταισας
 τῷ οἰκείῳ στόλῳ, προδοσίας γεγυνοίας διὰ τινος, ἀπονητὶ τῆς
 τε Πόλεως ἐγκρατῆς γίνεται, καὶ τῆς βασιλείας ἐπιλαμβάνε-
 5 ται. Καὶ ὁ χυδαῖος τοῦ στόλου λαὸς εἰς τοὺς τῶν Πολιτῶν
 ἐμπεσῶν οἶκους παντελῶς τούτους ἐγύμνωσε. Τὸν δὲ βασιλέα
 Λεόντιον συλλαβὼν ὁ Ἀψίμαρος, καὶ ρινοκοπήσας, ἐν τῇ τοῦ
 Δαλματῶν φυλακῇ καθείργυσιν.

Ἀψίμαρος ἔτη ζ'. Οὗτος τὸν υἱὸν τοῦ πατρικίου Νικητόρου
 Φιλιππικῶν, τὸν καὶ Βαρδάνην, ὄνειροπολούμενον ὑπὸ τινων
 10 βασιλεύσειν ἀκηκῶς, εἰς Κεφαλληνίαν ἐξώρισε.

Τοῦ δὲ Ρινομηῆτου Ἰουστινιανοῦ ἐν Χερσῶνι διάγοντος, καὶ
 προφοιβαζομένου ὡς μέλλει πάλιν τῆς βασιλείας ἐπιλαβῆσθαι,
 πτοηθέντες οἱ οἰκῆτορες τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως κίνδυνον, ἐβου-
 15 λεύσαντο τοῦτον ἢ ἀνελεῖν, ἢ πρὸς τὸν Ἀψίμαρον ἀποστελεῖν·
 αὐτὸς δὲ γυνὸς τὴν ἐπιβουλήν, | ἐδυνήθη ἐκφυγεῖν, καὶ εἰς τὸφ. 34.
 Δόρας ἐκδραμῶν, τῷ τῶν Χαζάρων ἀρχηγῷ Χαγάνῳ προσέρχεται,
 καὶ πολλῇ τιμῇ καὶ θεραπείᾳ ὑπ' αὐτοῦ προσεδέχθη. Καὶ δὴ
 ὁ Χαγάνος αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν Θεοδώραν πρὸς γάμον
 20 τούτῳ ἐξέδοτο, μεθ' ἧς ἔτεκεν υἱὸν Τιβέριον· καὶ μετ' ὀλίγον
 αἰτήσας ἀπέηλθεν εἰς Φαναγουρίαν, κακεῖ διέτριβε μετὰ τῆς
 γυναικὸς. Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἀψίμαρος, γράφει πρὸς τὸν Χαγάνον,
 ἢ ζῶντα δέσμιον Ἰουστινιανὸν ἀποστελεῖν πρὸς αὐτὸν, ἢ τὴν
 κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Χαγάνος τῇ τῶν ὑποσχεθέντων ἐπιθυ-
 25 μίᾳ πεισθείς, βουλεύεται κατὰ Ἰουστινιανοῦ· καὶ δὴ πέμπει τινὰς
 τῶν οἰκείων πρὸς ὑπουργίαν τοῦ φόνου ἐτοίμους, ὑποκριθησο-
 μένους φυλακὴν μᾶλλον αὐτοῦ. Γυνὸς δὲ καὶ ταύτην Ἰουστι-
 30 στινιανὸς τὴν ἐπιβουλήν ἀπὸ τινος δούλης τῆς γυναικὸς, αὐ-
 τοὺς μὲν τόξου νευρᾶ ἀποπνίγει, τὴν δὲ Θεοδώραν εἰς Χαζα-
 ρίον ἐπέμπει· αὐτὸς δὲ φυγὼν διὰ μικροῦ σκάφους, καὶ δυνη-
 θείς ἀπὸ Χερσῶνος τοὺς ἑαυτοῦ φίλους ὑποκλέψει, λάθρᾳ διέβη
 τὸν Φάρον, καὶ παρελθὼν τὰ Νεκρόπυλα, κλύδωνι περιπεσὼν

χαλεπῶ, ἔμελλε κινδυνεύειν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. Μυάκης δέ τις οικείος αὐτῷ, ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, λέγει πρὸς αὐτὸν. Ἰδοὺ ἀποθνήσκεις, δέσποτα· ὑπόσχου τῷ Θεῷ, ἴνα, ἐὰν ἀποδώσῃ σοι τὴν βασιλείαν σου, μηδένα τῶν ἐγθρῶν σου λυπήσῃς. Ὁ δὲ θυμωθεὶς λέγει πρὸς αὐτὸν· ἐνταῦθα μὲν καταποντισάτω Κύριος, εἰ φείσομαι τινος ἐξ αὐτῶν. Ἀκινδύνως δὲ τὸν κλύδωνα διελθὼν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ποταμὸν Δάννουβιν, καὶ ἀποστείλας Στέφανόν τινα τῶν οικείων αὐτῷ πρὸς Τέρβουλιν τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας, ὑπισχνεῖται μὲν αὐτῷ πολλὰ, αἰτεῖται δὲ βοήθειαν λαβεῖν παρ' αὐτοῦ εἰς ἐπανάληψιν τῆς αὐτοῦ βασιλείας. Τέρβουλις δὲ μετὰ πολλῆς αὐτὸν προσεδέξατο τιμῆς, ἐφ' ᾗ καὶ ἀμφοτέροι δι' ὄλου ἐνιαυτοῦ ὑγυρότατα ὀπλισάμενοι, εἰς Κωνσταντινούπολιν ὤρμησαν· καὶ παρὰ τῆ πύλῃ Χαρσίου τρεῖς προσκαρτερήσαντες ἡμέρας, ὑπὸ τῶν Πολιτῶν μᾶλλον ὑβρίζοντο. Τότε Ἰουστινιανὸς ὑλίγους τῶν σὺν αὐτῷ παραλαβὼν νυκτὸς διὰ ἀγωγοῦ ἔσωθεν τοῦ τείχους εἰσῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον τόπον Δεύτερον· καὶ τὴν Πύλιν εὐθὺς παραλαμβάνει, καὶ τῆς βασιλείας ἐγκρατῆς πάλιν γίνεται.

Ἰουστινιανὸς ὁ Πινότμητος τὸ δεύτερον ἔτη εἶξ. Οὗτος ἠνίκα τῆς βασιλείας ἐπέβη τὸ δεύτερον, Τέρβουλιν μὲν καὶ τὸν ἐκείνου στρατὸν λίαν θεραπεύσας εἰς τὰ ἴδια πέμπει, Ἀψίμαρον δὲ καὶ Δεόντιον συλλαβὼν, κτείνει, τοὺς δὲ τῆς συγκλήτου ἄρχοντας ἀνεσκολόπισε, τὸν δὲ πατριάρχην Καλλίνικον τυφλώσας εἰς Ρώμην ἐξώρισεν· ἐκ δὲ τοῦ Πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ τάγματος πλῆθος καὶ ἀριθμὸς κρεῖττον ὡμῶς ἐθανάτωσεν. Ἀποστείλας δὲ καὶ εἰς Χαζαρίαν ἤγαγε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Θεοδώραν, καὶ τὸν υἱὸν Τιβέριον.

Τότε τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας προχειρίζεται πατριάρχην Κύρον, μοναχὸν καὶ ἐγκλειστον, ὃς καὶ κρατεῖ ἔτη εἶξ. Τοῦτον δὲ φασὶν ἐξοριζομένῳ τῷ Ἰουστινιανῷ καὶ διὰ τῆς Ἀμστριδος διερχομένῳ, ὅθεν ὁ Κύρος ὤρμητο, ἐγκλειστος ὢν

τότε καὶ προφητικῶν διαλάμπων χρύσματι, προειπεῖν αὐτῷ τὴν ἐκ δευτέρου εἰς τὴν βασιλείαν ἀνάβασιν· διὸ καὶ πατριάρχην αὐτὸς τοῦτον κατέστησεν.

- Εἰς μνήμην δὲ ἐλθὼν τῆς τῶν ἐν Χερσῶνι ἐπιβουλῆς, ἀ-
 5 πίστευε κατ' αὐτῶν Στέρανον καὶ Μαῦρον τοὺς πατρικίους
 σὺν μεγάλῳ στόλῳ καὶ πλοίοις ἀναριθμήτοις ὥστε πᾶσαν ἡλι-
 κίαν τῶν ἐκεῖ ἀνθρώπων ἀφειδῶς ἀπολέσσαι, Ἥλιαν δὲ τὸν αὐ-
 τοῦ σπαθῆριον ἄρχοντα ἐκεῖσε καταλιπεῖν. Οἱ δὲ καταλαβόν-
 10 τες εἰς Χερσῶνα, καὶ τὰ ἐκεῖ κάστρα παραλαβόντες, τοὺς ἐκεῖ
 πάντες ἀνηλεῶς ἐρόνευον, μόνον τῶν μειρακίων φειδόμενοι.
 Ο' δὲ βασιλεὺς τὴν τῶν νέων σωτηρίαν ἀκηκοῶς γράφει τά-
 χιον πρὸς αὐτὸν ἐπαναστρέφειν τὸν σύμπαντα στόλον. Τούτου
 οὖν ἐπανερχομένου καὶ κλύδωνι σφοδρῶ καὶ δεινῷ ναυαγίῳ πε-
 15 ριπεσόντος, λέγεται ὑπὲρ τὰς ἐβδομήκοντα τρεῖς χιλιάδας ἀ-
 ποπνιγῆναι τῷ βυθῷ, καὶ ὀλίγους πάνυ ἐπαναστρέψαι. Καὶ ὁ
 βασιλεὺς ἕτερον ἐξοπλίζει στόλον, καὶ πέμπει καὶ σὺν αὐτῷ
 Φιλιππικὸν τὸν καὶ Βαρδάνην, ἄρτι τῆς ἐξορίας ἀνακαλεσάμε-
 20 νος, παραγγείλας πάντας τοὺς ἐν Χερσῶνι καταλειφθέντας ἀ-
 ποκτεῖναι, καὶ τὴν γῆν ἀροτριᾶσαι. Ἄλλὰ τούτων ἐκεῖσε φθα-
 σάντων, καὶ τὴν βασιλικὴν ἐντολὴν τοῖς ἐκεῖσε γνωρισάντων,
 γίνεται στάσις· καὶ κοινῇ [συνδικασκεψάμενοι ὁ τε Ἥλιος ὁφ. 34.
 Χερσῶνος ἄρχων καὶ ὁ Βαρδάνης, στέλλουσι πρὸς Χαγάνον αἰ-
 τοῦντες λαὸν εἰς φυλακὴν αὐτῶν καὶ βοήθειαν. Ἄλλ' ὁ Ἰου-
 στινικὸς καὶ τοῦτο ἀναμαθὼν, ἐκπέμπει μετὰ ὀλίγων δρομώ-
 25 νων τὸν λογοθέτην Γεώργιον, Ἰωάννην τὸν ἔπαρχον, καὶ Χρι-
 στοφόρον, σὺν ὑπλίταις τριακοσίαις, ὥστε πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν
 τὸν τε Ἥλιαν καὶ τὸν Φιλιππικόν· οὗς οἱ Χερσωνῖται δόλῳ
 πείσαντες καὶ κρατήσαντες ἀπέκτειναν· τὸν δὲ Φιλιππικὸν
 βασιλέα ἀναγορεύουσι. Γνοὺς δὲ καὶ τοῦτο Ἰουστινικὸς ἕτε-
 30 ρον στόλον κατ' αὐτῶν ἐξέπεμψε μετὰ πολλοῦ στρατοῦ· οἱ
 καὶ τὰ ἐκεῖσε καταλαβόντες, καὶ μὴ ἰσχύσαντες τὰ κελυό-

μενα άνύσαι, καὶ διὰ τοῦτο πτοούμενοι τὴν ὑποστροφὴν, τὸν Φιλιππικὸν καὶ αὐτοὶ βασιλέα εὐφήμησαν, καὶ συμπαραλαβόντες αὐτὸν, ὁ σύμπαξ τοῦ στόλου στρατὸς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξώρμησεν. Ἰουστινιανὸς δὲ τὴν βραδυτῆτα εἰς οἰωνὸν οὐκ ἀγαθὸν λογισάμενος, αὐτὸς ἐκεῖνος μετὰ πολλοῦ στρατοῦ πεζῆ πρὸς Σινώπην ἀπέρχεται, ὡς ἐκεῖθεν μαθησόμενος ἀκριβέστερον τὰ πραττόμενα. Καὶ δὴ ὄρᾳ τὸν ὅλον στόλον πρὸ Κωνσταντινουπόλεως διαπεραιοῦμενον ἀνέμῳ αἰσίῳ, καὶ εὐθύς ὡς τάχους εἶχεν ὑπέστρεφε καὶ αὐτός. Ἄλλὰ φθάνει Φιλιππικὸς προκατασχὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ σὺν αὐτῇ καὶ τὴν βασιλείαν.

Ἰουστινιανὸς δὲ ἀντικρὺ τῆς πόλεως περὶ τὸν Δαματρὺν στρατοπεδεύεται. Φιλιππικὸς δὲ πρὸς μὲν τὸν Ἰουστινιανὸν Ἠλίαν πέμπει μετὰ στρατοῦ· ὃς καταλαβὼν αὐτὸν, καὶ τὸν σὺν αὐτῷ πείσας λῆν τῷ Φιλιππικῷ προσδραμεῖν, καὶ συμπαιθεῖας τυχεῖν, μόνον ἐκεῖνον ὑπολειφθέντα ἐπιδραμῶν καὶ κρατήσας, οἰκειαῖς χερσὶν ἐκκρατόμησεν. Εἰς δὲ Τιβέριον τὸν τούτου υἱὸν Μαρτυρὸν τὸν πατρικίον ὁ Φιλιππικὸς ἐκπέμπει, καὶ ὃς καταλαβὼν τὸ παιδίον σὺν Ἀναστασίᾳ τῇ μάμμῃ· ἣ γὰρ μήτηρ Θεοδώρᾳ προστεθνήκει· τοῦ ἐν Βλαχέρναις οἴκου τῆς Θεομήτορος τῷ θυσιαστηρίῳ προσπεφευγὸς, ἐκεῖθεν ἀρπάσας, καὶ ἐν τῷ τῆς πόλεως τείχει ἐξχαγῶν, τῇ τῆς πύλης ριλιᾶ προσαράσσει, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκ τῶν τριχῶν ὑπίσω τείνας, ὡς πρόβατον τῇ μαχαίρᾳ ἀπεκεφάλισε.

Φιλιππικὸς, ὁ καὶ Βαρδάνης, ἔτη δύο. Οὗτος αἰρετικὸς ὢν Κύρον τὸν πατριάρχην τῆς ἐκκλησίας ἐξώλησε, καὶ ἀναδιβάξεται τῷ πατριαρχεῖῳ Ἰωάννης τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὑμῶδοξος αὐτῷ, καὶ κρατεῖ ἔτη τρία. Καὶ τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐπισκόπους ἀθροίσας ἀναθεματίζει τὴν ἀγίαν ἔκτην σύνοδον. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ τρισάθλιος τῆς τε βασιλείας ἐξέπεσε, καὶ τοὺς ὀρθολομοὺς ἐξεκόπη ὑπὸ τῶν συγκλητικῶν.

Ἀρτέμιος, ὁ καὶ Ἀναστάσιος, ἔτη δύο· τοῦτον ἡ σύγκλητος ἀθροισθεῖσα καὶ προκρίνασα βασιλέα κατέστησε, πρωτασηκρήτις τότε ὄντα· ὁ δὲ λόγιος ὦν καὶ συνετὸς, τῶν πραγμάτων δραστικώτερον ἤπτετο, καὶ ἐπεμελεῖτο τῆς πολιτείας, καὶ
5 τοὺς τὸν Φιλιππικὸν ἐκτυπλώσαντας ἐτιμωρήσατο.

Τῷ δὲ δευτέρῳ ἔτει, κατὰγει τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Ἰωάννην, καὶ μετατίθεται παρ' αὐτοῦ Γερμανὸς ὁ Κυζίκου ἐπίσκοπος, εὐνοῦχος, εἰς τὸ εἶναι πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη ἰε'.

10 Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀρτέμιος ἀκηκῶς παρὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐξαρτιζέσθαι πλοῖα πρὸς ναυμαχίαν τῶν Ρωμαίων, πέμπει τὸν ἴδιον στόλον κατ' αὐτῶν Ἰωάννην τινὶ παραδούς διακόνῳ τῆς ἐκκλησίας· τὸν δὲ, ἐκεῖσε ἀποπλεύσαντα, στασιάσας ὁ στόλος ἀνακρεῖ καθ' ὁδὸν, καὶ διερχόμενοι τὸ Ἀτρυμίτιον εὐρίσκουσι
15 τινὰ φορολόγον ὀνόματι Θεοδύσιον, ἀπράχμονά τε καὶ ἀφελῆ, καὶ ἀρπάσαντες βίαν ἀναγορεύουσι βασιλέα, καὶ εἰς τὴν Πόλιν μετὰ ταῦτα ἤλαυνον. Μαθὼν δὲ ταῦτα Ἀρτέμιος, τὴν μὲν Πόλιν ἐξησραλίσαστο ἰδίῳ στόλῳ, αὐτὸς δὲ ἐξεληθὼν ἐν Νικαίᾳ τὰ αὐτῷ συναίσοντα ἔπραττεν. Ὁ δὲ τοῦ Θεοδοσίου στόλος
20 ἐλθλυθὼς, ἀπεκρούσθη μὲν πρὸς καιρὸν ὑπὸ τῶν τοῦ Ἀρτεμίου, καὶ ναυμαχίαι ἦσαν συχναὶ ἐπὶ μῆνας εἴξ· ὕστερον δὲ καθυπερτερήσας ὁ τοῦ Θεοδοσίου λαὸς, προσώκειλε τῷ νεωρίῳ τῆς Πόλεως, καὶ διὰ προδοσίας τῶν τὰ τεῖχη φυλαττόντων, τὴν Πόλιν εἰσέδου, καὶ τοὺς τῶν Πολιτῶν οἴκους τῶν ἰδίων ἐκένωσε·
25 καὶ οὕτως τῶν βασιλείων ὁ Θεοδόσιος γέγονεν ἐγκρατής.

Θεοδόσιος ἔτος ἐν· οὗτος λόγον ἀπαθείας τῷ Ἀρτεμίῳ, [δίδωσι] καὶ ὡς ἀποκαρέντα διατηρήσας ἀβλαβῆ, εἰς Θεσσαλονίκην ἐξώρισε.

Λέων δὲ ὁ Ἴσχυρος, πατρικίος ὦν, καὶ στρατηγὸς τοῦ Ἀνατολικοῦ τότε παρὰ Ἀρτεμίου προβλήθεις, οὐχ ὑπετάγη τῷ Θεοδοσίῳ, ἀλλὰ τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν ἀθροίσας ἐτυράνηνσεν, ἔ-
30

χων εἰς τοῦτο συνεργὸν Ἀρτάβασδον τὸν Ἀρμενιακῶν στρατηγὸν, ᾧ καὶ τὴν ἐαυτοῦ θυγατέρα εἰς γάμον κατηγγύησε. Θεοδόσιος δὲ τῆς βασιλείας τῷ Λέοντι παραχωρεῖ, καὶ κληρικὸς γεγωνῶς, τὸν ἅπαντα βίον αὐτοῦ ἡσύχως διήνησε.

φ. 35. | Λέων ὁ Ἰσαυρος, ὁ Εἰκονομάχος, ἔτη κδ'. Οὗτος τῆς βασιλείας ἐπιτυχῶν, Ἀρτάβασδον μὲν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ κουροπαλάτην ἐτίμησε· τίκτει δὲ καὶ υἱὸν ἐκ Μαρίας τῆς αὐτοῦ γαμετῆς τὸν μιὰρὸν Κοπρώνυμον, ὃν καὶ Κωνσταντῖνον ὠνόμασεν. Ἀλλὰ καὶ Ἀρτέμιον τὸν προβεβασιλευκότα πρὸς τὸν ἔρχοντα Βουλγαρίας ἐλθόντα, καὶ μετὰ πολλοῦ πλήθους κατ' αὐτοῦ ἐπελθόντα ὑπὸ τοῦ Βουλγαρικοῦ ἔθνου, δώροις προδοθέντα, ἀνέλε μετὰ τῶν συναποστατησάντων αὐτῷ ἀρχόντων.

Οὗτος ὁ βδελυρὸς βασιλεὺς μὴ φέρων ὄραῖν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν εἰκόνι, τῷ δεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ τυραννίδος πάσας καθαιρεῖ τὰς ἀγίας εἰκόνας τοῦ τε σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς καὶ Θεοτόκου, καὶ τῶν ἀγίων, εἰδώλων τύπους τολμήσας ἀποφθέγξασθαι αὐτάς ἀποσώζειν.

Καὶ τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐξῴθει τὸν πατριάρχην τὸν ἅγιον Γερμανὸν, μὴ πεισθέντα τῇ κακοτροπίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐλέγχοντα καὶ ὀνειδίζοντα αὐτὸν, ὡς αἰρετικὸν, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸ πατριρχεῖον Ἀνστάσιος ὁ τοῦ τυράννου ὁμόδοξος, καὶ ἐπισκόπησεν ἔτη κ' καὶ δ'.

Λέγεται δ' οὕτω τὸν μιὰρὸν τοῦτον τύραννον εἰς τὴν τῶν Εἰκονομάχων ἀβρῆσιν ὀλισθῆσαι. Δύο τινὲς Ἰβραῖτοι, τούτοις δ' αἰεὶ τὸ χριστομαχεῖν περισπούδαστον, Ζιθ τῷ τῶν Ἀρράβων προσίαςιν ἀρχηγῷ, καὶ διὰ τῆς ἀστρολογίας εἰδέναι τὰ μέλλοντα ἐγκαυχώμενοι, τὴν ζωὴν αὐτῷ καὶ τὴν ἀρχὴν πολυχρόνιον ἔσσεσθαι ἔλεγον, εἰ τὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκνούσης καὶ τῶν ἀγίων εἰκόνας τῶν ἐκκλησιῶν ἀπαλείψαι προθυμηθείη, ἐν αἷς σχολάζουσιν οἱ χριστῶνυμοι. Καὶ ὁ βάρβα-

- ρος ταῖς ἐπαγγελίαις τῶν Ἑβραίων ἐνηδυνθείς, τὰς μὲν ἀγίας εἰκόνας ἠφάνισε, τὴν δὲ θεῖαν δίκην ἐξέφυγεν οὐδαμῶς· οὐπω γὰρ ἐνικαιτοῦ παρελθόντος, ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο. Ὁ τούτου δὲ παῖς καὶ διαδόχος τῆς ἀρχῆς ἐζήτει τίσασθαι τοὺς ἀπα-
 5 τεῶνας· οἱ δὲ λάθρα τὴν Ἰσαυρίαν κατέλαβον· ἐκεῖσε δὲ τῷ Λέοντι ἐντυχόντες, νεκρὴν τότε τυγχάνοντι, χειρώννακτι τὴν τέχνην καὶ βραχύσω τὸ ἐπιτήδευμα, τὴν τῶν Ρωμαϊκῶν σκή-
 10 πτρων προλέγουσι τούτῳ κατάσχεσιν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν οἰκείαν ἀρῶν τύχην, καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς βασιλείας διανοούμενος,
 15 ἠπίσται τοῖς θεομάχοις· ὅθεν ἀπαιτοῦσι δοῦναι πληροφορίαν δι' ὄρκου, ὡς βασιλεύσας ὃ ἂν αἰτήσωνται διαπραξέται. Οὐκοῦν ὄμνουσι, πολυπραγμονήσας οὐδόλως ὅποσον ἔσται τὸ αἰτη-
 σόμενον. Ὡς οὖν ἐγκρατῆς τῆς βασιλείας ἐγένετο, ὅποια τὰ τοῦ θεοῦ κρίματτα, καὶ ἕνατον ἤδη χρόνον εἶχεν ἐν τῇ ἀρ-
 15 χῆ, προσῆλθον οἱ Ἑβραῖοι, καὶ γνωσθέντες, εἰς ἀνάμνησιν αὐτὸν ἄγουσι τῆς αὐτῶν τε προρρήσεως καὶ τῆς ἐνόρκου αὐ-
 τοῦ καταθέσεως. Εἰπεῖν οὖν ἐπιτραπέντες τὰ πρὸς βουλῆς, οὐδὲν τι ἕτερον ἤτησαν ἀλλ' ἢ τὸ καθαιρεθῆναι καὶ ἀρανισθῆναι πυρὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας. Ὁ δὲ, οὐδὲ γὰρ ἐστῆρικτο περὶ τὴν
 20 πίστιν, πέρατι δοῦναι τὸ αἰτηθὲν συνέθετο· καὶ τὸ ἔργον εὐ-
 θεῶς ἐπήγαγεν ὁ κατάρατος.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς Λέων τὸν ἴδιον υἱὸν βασιλεῖα ἀνηγό-
 ρησεν.

- Ὁ δὲ ἀγιώτατος πάπας Ρώμης Γρηγόριος γράφει πρὸς
 25 Λέοντα περὶ τῶν ἀγίων εἰκόνων, καὶ μετὰ παρρησίας ἐλέγχει·
 ἀλλὰ τὸν Αἰθίοπα σμῆξαι μὴ δυνηθεῖς, τοὺς φόρους τῆς Ἰτα-
 λίας καὶ Ρώμης ἐκώλυσε τελεῖσθαι πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν ὅλην
 αὐτῶν χώραν τῆς αὐτοῦ ἐξουσίας ἀπέστησε.

- Τότε καὶ τὴν θυγατέρα Χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν δυνά-
 30 στου ἀγαγὼν καὶ βαπτίσας, καὶ Εἰρήνην ἐπονομάσας, τῷ υἱῷ
 Κωνσταντίνῳ συνέζευξεν.

Ἐν δὲ τῇ βασιλικῇ μεγάλῃ κινστέρνῃ, τῇ παρὰ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ πλησίον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς θεοῦ λόγου Σοφίας κτισθείσῃ, οἶκος ἦν βασιλικὸς μέγιστος καὶ περιφανής, ἐν ᾧ κατὰ διαδοχὴν προεκάθητό τις διδάσκαλος ἱερὸς, ὁ τῶν ἄλλων διαφορώτατος, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν καὶ μαθητάς δώδεκα, γνῶσει καὶ ἀρετῇ τῶν ἄλλων ἐξοχωτάτους· οὗτοι πᾶσαν λογικὴν ἐπιστήμην τάχει καὶ μεγέθει φύσεως μετεργόμενοι, οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἅπασαν θεοσοφίαν, τοὺς μανθάνειν βουλομένους τὴν ὅποιον οὖν παιδείαν ἐδίδασκον ἀμισθί· ὧν τῆς γνώμης χωρὶς οὐδὲ βασιλεῦσιν ἐξῆν ποιεῖν τι, τοῖς γε συνετωτέροις. Τούτους ὁ παρανομώτατος Λέων, πάσῃ μηχανῇ εἶσω τῆς ἑαυτοῦ κακοδοξίας σαγηνεῦσαι μὴ ἐξισχύσας, τί ποιεῖ; αὐτῷ οἴκῳ καὶ ταῖς ἐν αὐτῷ ἀποθεσαυρισμέναις ἱεραῖς βίβλοις τῆς θείας Γραφῆς, καὶ τῆς ἔξωθεν [σοφίας], ἄωρι τῶν νυκτῶν τοὺς ἱερούς ἐκεῖνους καὶ λογίους σύμπαντας ἄνδρας πυρὶ συγκατακαίει καὶ παντελεῖ ἀφανείᾳ παρὰ 35^ο ραθιδῶσιν ὁ τοῦ αἰωνίου πυρὸς ἄξιός. | Ἐκεῖ καὶ τοῦ δράκοντος ἕντερον ἦν, ὡς λέγεται, ἐν ᾧ καὶ τὰ βιβλία τῆς Ὀμήρου ποιήσεως ἦσαν ἐγγεγραμμένα, ἡ Ἰλιάς τε καὶ ἡ Ὀδύσεια.

Τοιαῦτα ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ κατωρθωκῶς ὁ τρισάθλιος, 20 Ὀνήσκει, τὸν αἰώνιον καὶ ψυχικὸν προτεθνηκῶς θάνατον, καταλιπὼν εἰς τὸ βασιλεύειν τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Κοπρώνυμος ἔτη λ' καὶ ε'. Οὗτος ὁ θεομισῆς διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν τῆς τῶν χριστιανῶν βασιλείας ἐπιλημμένος ἐσπούδασε μὴ τὸν πατέρα μόνον 25 νικήσαι ἐπ' ἀσθεῖα καὶ ἀσελγείᾳ καὶ πάσῃ βδελυρίᾳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος περιβοήτους ἐν πονηρίᾳ καὶ ὠμότητι πάντας γὰρ τοὺς πάλαι ἄρξαντας τυράννους καὶ Ἑλλήνας ὑπερέλασσαι κατὰ πολὺ ἐφιλονείκησε, καὶ φιλανθρωποὺς ἀπέδειξε.

Τούτῳ ἐπικνέστη Ἀρτάβασδος ὁ κουροπαλάτης καὶ γαμβρὸς αὐτοῦ, καὶ τῆς βασιλείας καὶ τῆς πόλεως ἐξώθει, πολέ-

μω τρεψόμενος κατὰ τὸ Δοξολαβιον, καὶ εἰσελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν βασιλεύει, καὶ τὴν γυναῖκα Ἄνναν καὶ τοὺς υἱοὺς Νικήτην καὶ Μάρκον βασιλεῖς ἀναγορεύει, καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναστηλοῖ, καὶ προσκυνεῖσθαι καὶ σέβεσθαι κελεύει· καὶ
5 κρατεῖ ἔτη β'.

Ὁ Κωνσταντῖνος δὲ τοῖς στρατηγοῖς τῶν Θεμάτων κατοχυρώσας ἑαυτὸν, καὶ λαὸν ὅτι πλεῖστον συναγροχῶς, καὶ συμμίξας Ἀρτάβασδω ἐν Σάρδει, τρέπει, καὶ μόλις διασώζεται
10 Ἀρτάβασδος ἐν τῇ Πύλει. Αὐτὸς δ' ἐκ τῆς Ἀβύδου διαπεράσας, τῷ χειρσαίῳ τείχει προσπελάσας τῆς Πύλως, οὐκ ἤνθε πολεμῶν ἕως τῆν Πύλιν παρέλαθε· καὶ τὸν μὲν Ἀρτάβασδον σὺν τοῖς υἱοῖς ἀποτυρλοῖ, τὸν τιμιώτατον δὲ καὶ ὁμόδοξον αὐτῷ πατριάρχην βουλεύοις διακοσίους ἐν μέτρῃ τῇ ἀγορᾷ σωφρονίσας, καὶ ὄνω γυμνῷ ἐπικαθίστας, ἵπποδρομίῳ τελουμέ
15 νου, μέσον αὐτὸν ἐβριάμβευσσε, καὶ πάλιν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀνεβίβασεν, αὐτάρκως αὐτὸν παιδεύσας· καὶ τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, θνήσκει οὗτος ὁ Ἀναστάσιος καὶ ψυχῇ καὶ σώματι, καὶ ἀναβιβάζεται εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντῖνος ὁ δυσσεβής, καὶ κρατεῖ ἔτη ιγ'.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Κοπρώνυμος συνέδριον παράνομον ἀθροίσας ἀνιέρων ἐπισκόπων καὶ κοιλιοδούλων ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν, τὰς ἱεράς εἰκόνας τῶν ἀγίων ὁ βέβηλος ἐθέσπισε μὴ προσκυνεῖσθαι, καὶ τόμον ἐξέθετο περὶ τούτου, ἐν ᾧ τοὺς μὴ πεισθέντας ὑπογράψαι, μάρτυρας ἀπειργάσατο, καὶ πολλοὺς ἀγίους
20 ἔβασάνισεν, ἐν οἷς καὶ τὸν ἅγιον Στέφανον τὸν Νέον, παρησιάζ αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἀνιέρους αὐτοῦ ἀρχιερεῖς ἀπελέγξαντα.

Ὁ δὲ θεομισθὴς τύραννος πάντας τοὺς ὑπὲρ τῶν ἀγίων εἰκόνων παρηρησισχόμενους καὶ προεκδημήσαντας ἀνεθεμάτισε διὰ τῆς εἰρημένης δικιμονικῆς καὶ ἀνιέρου συνόδου, τὸν τε ἅγιον
30 Γερμανὸν καὶ τὸν ἐκ Δαμασκοῦ ἅγιον Ἰωάννην, καὶ τὸν Πώμης ἅγιον Γρηγόριον, καὶ τοὺς λοιπούς.

Οὗτος ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Εἰρήνης Λέοντα εἶχεν υἱόν, ὃν καὶ βασιλέα ἀνηγόρευσε· λαθῶν δὲ καὶ τρίτην ὑμῶνυμον τῇ δευτέρᾳ Εὐδοκίαν, ἣτις ἔτεκε Νικηφόρον, Νική-
ταν καὶ Ἄνθιμον καὶ Χριστοφόρον· ἀπὸ γὰρ τῆς δευτέρας οὐ-
δένα ἔτεκεν· ὧν τοὺς μὲν καίσαρχς ἐτίμησε, τοὺς δὲ νωβελ-
λισίμους . 5

Τῷ δὲ εἰκοστῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐξ οὐ-
δεμιᾶς εὐλόγου αἰτίας καθέτελε τὸν πατριάρχην Κωνσταντῖνον,
τὸν σύντεκνον καὶ πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα, καὶ πληγαῖς
ἀφορήτοις διαφόρως κατακόψας, τὴν κεφαλὴν τε καὶ τὸ γέ-
νειον τῶν τριγῶν ἀπογυμνώσας, καὶ ὄνω ἐπιβιάσας, καὶ θριαμ-
βεύσας ἐν τῷ ἵππικῷ, τελευταῖον τὴν κεφαλὴν ζῆφει ἀπέτε-
με· καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὃ τῶν
ἀρρήτων σου κριμάτων φιλόνηρωπε Κύριε! ἄνθρωπός τις εὐνοῦ-
χος μὲν καὶ ἀπὸ δούλων, ἐν τῇ τοῦ παλατίου γυναικωνίτιδι
παιδευθεὶς καὶ συνανατραφεὶς, φίλος δὲ καὶ συμμύστης Κων-
σταντίνου, Νικήτας ὁ βδελυρὸς, ὁ καὶ αὐτῶν ἰχθύων ἀφρονότε-
ρος, τὸ τῆς γῆς ἄγχιος, ὁ μηδὲν πλέον τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν
πανημέριον ἐννοήσας ποτὲ, τὸ αὐτόχρημα κτήνος· οὗτος ἐκρά-
τησε τῆς ἐκκλησίας ἕτη ἰδ', ὁ μηδέ τι ἐστὶν ἐκκλησίᾳ εἰδώς·
τούτου καὶ μνημονεύων αἰσχύνομαι ὡς μολυνόμενος· ἐν δὲ τῶν
αὐτοῦ κατορθωμάτων εἰπὼν ἀναγνωρίσω ὑμῖν τὸν ἄνθρωπον .
Ποτὲ τὸ Εὐαγγέλιον ἀναγινώσκων, ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ἐκ τοῦ
κατὰ Ματθαίου, ὁ δεσπότης, ὁ οἰκουμενικὸς διδάσκαλος ἐκ
φ. 36. τοῦ κατὰ Ματθαίου ἐξεφώνησε, | διαιρέσας τὴν δίφθογγον 25
συλλαβὴν εἰς δύο. Τῶν δὲ παρισταμένων εἰς τις ἐνωτισθεὶς, μὴ
οὕτω φθέγγου, δέσποτα, ἔρη, μὴ διαίρει τὴν δίφθογγον, ἀλλὰ
μονοσυλλάβως λέγε. Ὁ δὲ οἰκουμενικὸς δεσπότης βλοσυρῷ τῷ
ῥήματι τοῦτον περιβλεψάμενος, ἔφησε· μὴ φλυᾶζει, τὰ δίφθογ-
γα καὶ τὰ τρίφθογγα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. Οἶδα ὅτι ἐκ τούτου 30
τὴν τοῦ ἀνδρὸς σύνεσιν πάντες ἔγνωτε .

Ὁ δὲ βασιλεὺς μανικώτερον κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν διατε-
 θείς, πᾶσαν μὲν ἀγίαν εἰκόνα, καὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἀπή-
 λειψε, καὶ τιτάνῳ ἐνέχρισε, πάντα δὲ τὰ τῶν ἀγίων λείψανα
 πυρὶ παραδέδωκε, πάντα δὲ μοναχὸν ἢ μονάζουσαν ἢ βίβη ἢ
 5 κολακείᾳ ἀθετήσαι τὸ σχῆμα παρέπεισε, καὶ βασάνοις καὶ θανα-
 τῶν τοὺς μὴ πειθουμένους παρέδωκε· τὴν δὲ Κωνσταντινού-
 πολιν τῆς μοναχικῆς πολιτείας καὶ τοῦ αὐτῶν τάγματος τέ-
 λεον ἐξεγύμνωσεν· ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἀγίων ὀνόματα τῆς ἀ-
 γιότητος ἀπεστέρησε, χωρὶς τοῦ ἁγίου κατὰ κελεύσας ὀνομά-
 10 ζεσθαι, ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Παῦλος, καὶ οἱ λοιποὶ, τὴν ὑπεραγίαν
 Θεοτόκον, Μαρίαν κελῶν οὕτω μόνον ψιλῶς· μετὰ πάντων δὲ
 τῶν αὐτοῦ ἀσεβημάτων καὶ τὴν λάρακα τῆς ἀγίας Εὐφημίας
 ἐξαγαγὼν, καὶ τὸ λείψανον εἰς τὸ ἵπποδρόμιον ἐξενεγκῶν, καὶ
 15 συμμίζας τῷ μαρτυρικῷ ἀγίῳ σώματι, τῆς ἀνοχῆς σου ἀνεξι-
 κακε Κύριε! ὄνομα καὶ κύνας πυρὶ κατετέρωσε, καὶ τὸν χοῦν
 ἐλίμησε. (1) Πολλὰ οὖν καὶ ἀρόρητα δεινὰ ὁ Θεομάχος οὗ-
 τος ἐργασάμενος· ἐπὶ τε τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς ἄρχουσι καὶ πᾶ-
 σι τοῖς ἐν τέλει, ἀθλίως ὕστερον τὴν ψυχὴν ἀπέσπρηξε.

Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη πέντε. Οὗτος εἶχε γυναῖκα βασι-
 20 λισσαν τὴν εὐσεβεστάτην Εἰρήνην, καὶ υἱὸν μετ' αὐτῆς Κων-
 σταντῖνον ὃν καὶ βασιλέα ἐποίησε. Τούτου τῷ τετάρτῳ ἔτει
 Ὀνήσκει ὁ κτηνώδης πατριάρχης Λικητίας, καὶ χειροτονεῖται πα-
 τριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος· ὁ Κύπριος, καὶ ἐπεσκό-
 πησεν ἔτη πέντε. Ὁ δὲ Λέων καταλιπὼν τὴν βασιλείαν τῇ
 25 γυναικὶ Εἰρήνῃ καὶ τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ Ὀνήσκει.

(1) Ἐν περιωρίῳ σημειοῦνται ταῦτα: « Γράφει ὁ Δαφνοπάτης, ὡς
 ἄλλου ἀντιτεθέντος τότε λειψάνου, εἰς ἐκεῖνο τὰ εἰρημένα ἐπράχθη· τὸ
 δὲ μαρτυρικὸν ὕστερον ἐπιγνωσθὲν αὐτῇ λάρακι τῇ Θαλάσῃ ἐναπερ-
 ρίφη, καὶ διασωθὲν ἐν τῇ νήσῳ Ἀθήνῃ αἴτιον τοῦ ἀρχιεπισκοπικῶν ὄρ-
 θων κτήσασθαι τὴν νῆσον ἐγένετο ».

Ειρήνην καὶ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῆς, ὁμοῦ ἔτη δέκα · αὕτη ἡ βασιλεὺς ὀρθόδοξος ἦν καὶ εὐσεβής · ἠγάγετο δὲ τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ γυναῖκα τὴν ἐγγόνην τοῦ ἁγίου Φιλαρέτου τοῦ ἐλεήμονος ἀπὸ τῆς ἐν Παφλαγονίᾳ Ἀμυνίας · μεθ' ἧς ἔτεκε θυγατέρας δύο, Εἰρήνην καὶ Εὐφροσύνην. 5

Καὶ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς αὐτῶν βασιλείας ὁ πατριάρχης Παῦλος παραιτησάμενος, τὸν θρόνον κατήλθε, καὶ ὁσίως ἐν μετριοῖα βιώσας, θνήσκει · καὶ χειροτονεῖται Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἅγιος, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη κα'. Τότε δὲ, ἦγουν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτῶν, ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐξακισχιλιωστῷ δικκοσιοστῷ ἐννενηκοστῷ ἕκτῳ συγκροτεῖται ἐν τῇ Νικαέων μεγαλοπόλει ἡ ἐβδόμη ἁγία καὶ οἰκουμένη συνόδος τὸ δεύτερον πρὸς ἁγίων πατέρων τὸν ἀριθμὸν τριακοσίων τριάκοντα, ὧν οἱ ἐξάρχοντες Ἀδριανὸς πάπας Ρώμης διὰ τοποτηρητῶν Πέτρου πρωτοπρεσβυτέρου τῆς Ρώμης, καὶ ἐτέρου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς ἐκεῖ μονῆς τοῦ ἁγίου Σάββα, ἀντὶ δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἀπολιναρίου καὶ Θεοδώριτου Ἀντιοχείας, καὶ Ἡλία Ἱεροσολύμων, Ἰωάννης καὶ Θωμᾶς μοναχοὶ καὶ πρεσβύτεροι, Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ λοιποὶ. Συνῆλθον δὲ κατὰ τῶν εἰκονομάχων τῶν καὶ εἰκονοκαστῶν καὶ χριστιανοκατηγόρων ἐπικληθέντων, οὓς καὶ ἀνεθεμάτισαν καὶ τὴν βδελυρὰν αὐτῶν αἴρουν, διωρίσαντο δὲ σέβασθαι καὶ τιμᾶσθαι τὰς ἁγίας εἰκόνας, ὡς εἰς τὰ πρωτότυπα τούτων τῆς τιμῆς ἀνατρεχούσης, τοὺς δὲ τολμῶντας ἐτέρως φρονεῖν, ἢ διδάσκειν, ἢ κατὰ τοὺς ἐναγεῖς αἵρετικοὺς τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις ἀθετεῖν, καὶ καινοτομίαν τινὰ ἐπινοεῖν, ἢ ἀποβάλλεσθαι τι ἐκ τῶν ἀνατεθειμένων τῇ ἐκκλησίᾳ, εὐαγγέλιον, ἢ τοῦ σταυροῦ τύπον, ἢ εἰκονικὴν ἀναζωγράφουσαν, ἢ ἅγιον λείψανον μάρτυρος, ἢ ἐπινοεῖν σχολῶς καὶ κακούργως πρὸς τὸ ἀνατρέψαι τι τῶν ἐνθέσμων παραδόσεων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἔτι γε μὴν ὡς κοινοῖς χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς 30

κειμηλίοις, ἢ τοῖς εὐαγέσι μοναστηρίοις, ἐπισκόπους μὲν ὄν-
 τας, ἢ κληρικούς καθαιρεῖσθαι, μονάζοντας δὲ, ἢ λαϊκοὺς, τῆς
 κοινωνίας ἀρροῖζεσθαι. Καὶ οὕτως ἀπέλαβεν ἡ ἀγία καθολικὴ
 ἐκκλησία τὸν κόσμον αὐτῆς. Ἰπέγραψε δὲ τῷ τόμῳ τῆς συ-
 5 νόδου καὶ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Εἰ-
 ρήνη. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἰστέον, ὅτι ἡ σύνοδος αὕτη ἐν
 Κωνσταντινουπόλει συνήθροισται τὸ πρῶτον ἐν τῷ τῶν ἀγίων
 Ἀποστόλων ναῷ· ἀλλὰ τινες τῶν τότε ἀρχιερέων τὸν δῆμον
 καταστασιάσσαντες τῆς συνόδου ὡς τῶν πατέρων αὐτῶν | μελ-φ. 36°.
 10 λόντων ὑποβλήθησαν τῷ ἀναθέματι, τοσοῦτον ἠρέθισαν ὡς ὠ-
 πλισμένους ἐπελθεῖν, καὶ, εἰ μὴ τὰς τοῦ νεῶ πύλας οἱ τῆς
 συνόδου ἀπέκλειον, τάχ' ἂν καὶ φόνου ἔργον ἐγένοντο. Ἐπεὶ
 δὲ καὶ εἰς γνῶσιν ἦλθε τὰ ἅπαντα τῶν βασιλείων, πρὸς τὴν Νι-
 κκῶν ὠρίσθη συγκροτηθῆναι τὴν σύνοδον· ἔ καὶ τετέλεσται,
 15 καὶ ἡ ἐκκλησία καθαρῶς τὴν εἰρήνην ἀπέλαβεν.

Κωνσταντῖνος οὗτος ὁ τῆς Εἰρήνης υἱός, ἔτη ἑπτὰ. Οὗτος,
 τοῦ στρατοῦ συνεργήσαντος αὐτῷ ἤδη πρὸς εἰκοστὸν ἔτος τῆς
 ἡλικίας ἐλάσαντι, μόνος αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται, καὶ τῶν
 βασιλείων τὴν μητέρα κατάγει· ἀλλὰ νέος ὢν, καὶ μὴ ἐξαρ-
 20 κῶν μόνος τῶν πραγμάτων δραστικώτερον ἐπιλαμβάνεσθαι,
 πτοηθεὶς, πάλιν τὴν μητέρα συντόμως ἀνάγει, καὶ συμβουσι-
 λεύει μὲν αὐτῇ καὶ συνευφημεῖσθαι κελεύει, οὐ μέντοι καὶ
 ὑπετάσσετο αὐτῇ, ἀλλ' ὡς συμβούλῳ μόνον ἐχρῆτο, καὶ τι-
 μὴν ἀπένειμε μητρικὴν· τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ Μαρτίαν, καὶ
 25 ἄκουσαν ἀπέκειρε καὶ εἰς τὸ παρ' αὐτῆς ἀνοικοδομηθὲν μονα-
 στήριον τῶν Δεσποινῶν ἀποκαθιστᾷ· καὶ ἄγεται ἑαυτῷ γυναῖ-
 κα Θεοδότην κουβικουλαρίαν, ἣν καὶ βασιλίσσαν ἐποίησεν. Ἄλ-
 λὰ καὶ τοὺς τοῦ Κοπρωνύμου υἱοὺς ἅπαντας ἐκτυφλοῖ, καὶ
 ἀσέμνωσ ἐβίου. Ταῦτα δὲ ὄρωσα ἡ μήτηρ, καὶ λυπούμενη, βου-
 30 λεύεται κατὰ τοῦ υἱοῦ μετὰ τῶν οἰκεικῶν αὐτῆς ἀνθρώπων
 ἔρωτι τῆς αὐτοκρατορίας, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτῆς, ὑπο-

θήκαις αὐτῆς, αἴρνης ἐπεισπεσόντες τῷ Κωνσταντίνῳ ὑπώ-
τοντι δεινῶς ἐκτυφλοῦσιν, ὡς καὶ τὸν ἥλιον ἐπὶ πλείσταις ἡ-
μέραις μὴ δοῦναι καθαρὰς τὰς ἀκτῖνας, καὶ αὐτοκρατορεῖ μόνη
ἡ Εἰρήνη.

Εἰρήνη μόνη ἡ μήτηρ τοῦ Κωνσταντίνου, ἔτη ε'. αὕτη μό- 5
νη τῆς βασιλείας κρατήσασα καὶ πολλὰ τοῖς ἐν τῇ Πύλῃ δω-
ρησαμένη, ὕστερον καὶ αὐτὴ κατάρχεται ἀτίμως παρὰ Νικηφό-
ρου πατρικίου τοῦ ἀπὸ Γενικῶν.

Νικηφόρος ἔτη 0'. οὗτος ὁμότατος ὦν καὶ φιλόχρυσος πολ- 10
λὰ δεινὰ τῇ Ρωμαίων ἐπενοήσατο πολιτεία καὶ κατεπράξα-
το, πᾶσαν συγγινῶν ἀρορμὴν πρὸς τὸ πάντας ἀπογυμνώσαι
τῶν προσόντων αὐτοῖς καὶ τὴν ἰδίαν ἐμπλήσαι ἀπλησίην.
Οὔθεν καὶ ὁ σύμπας τοῦ Ἀνατολικοῦ στρατὸς, στερηθεὶς τῆς
βασιλικῆς συνήθους ρόγας, Βαρδάνιον πατρικίον, καὶ στρατηγὸν
αὐτῶν, ἐβιάζοντο βασιλέα ἀναγορεῦσαι. ὁ δὲ πτοούμενος τὸ 15
τοῦ μέλλοντος ἄδηλον, ἀπέρχεται πρὸς τινα μοναχὸν ἐν Φιλο-
μηλίῳ, ἐγκλειστον μὲν τυγχάνοντα, προρητικῶ δὲ χραίσματι
δικαλύποντα. τούτῳ προσελθὼν ὁ Βαρδάνιος, τὰ τῆς βουλῆς
ἀντείθει, καὶ ἡρώτα περὶ τοῦ μέλλοντος. Ὁ δὲ ἐγκλειστος 20
δικαλύσας αὐτὸν, ἔρη· ἡνίκα ἂν τοιῶδε πράγματι ἐπιχειρήσαι
δοκιμάσεις, καὶ τῆς περιουσίης σου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὑπο-
στήση τὴν στέρησιν. Ἐκείνου δὲ σὺν ἀθυμίᾳ ἐξελλόντος τῆς
κέλλης τοῦ μοναχοῦ, καὶ τοῦ ἵππου ἐπιβῆναι ὁρμήσαντος, οἱ
τὸν ἵππον ἔλκοντες ἄνδρες, ἄρχοντες δὲ ἦσαν ἐξυπηρετούμε- 25
νοι τῇ αὐτοῦ στρατηγικῇ ἀρχῇ τρεῖς, Λέων, Μιχαήλ, καὶ Θω-
μᾶς, ἐθεάθησαν προκύπτοντι τῆς ὀπῆς τῷ ἐγκλειστῷ· καὶ εὐ-
θύς πρὸς ἐκυτόν ὁ ἐγκλειστος ἐκάλει κατ' ἰδίαν τὸν Βαρδάνιον
καὶ φησί· σὺ μὲν οὐκ ἐπιτεύξῃ τῆς βασιλείας, οἱ δὲ τὸν ἵπ-
πον τὸν σὺν ἔλκοντες, ὁ μὲν Λέων καὶ ὁ Μιχαήλ κατὰ δια- 30
δοχὴν βασιλεύσουσιν, ὁ δὲ Θωμᾶς τυραννήσει μὲν, καὶ ἐκυτῷ
περιθίσεται στέφανον, τῆχιον δὲ ὑπὸ τοῦ Μιχαήλ ἀναξισθή-

σεται. Ταῦτα ἀκούσας, ὁ Βαρδάνιος, αὐτὸς μὲν καὶ ἄκων εἰς τὴν τυραννίδα κινήσας ἑαυτὸν, τῶν ὀφθαλμῶν ἐστέρηθη, ἡττηθεὶς, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῆς νήσου Πρώτης, τῇ παρ' αὐτοῦ κτισθεῖσα, ἀποκείρεται. Τοῖς δὲ τρισὶν αὐτοῦ ὑποστρατήγοις, τὰ

5 παρὰ τοῦ ἐγκλειστοῦ ληληθέντα μυστήρια ἐξείπεν, ἃ πάντα ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν ἐξείβη κατὰ τὴν τοῦ μοναχοῦ πρόφρησιν.

Τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Νικηφόρου ὁ ἐν ἀγίοις Ταράσιος πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, καὶ χειροτονεῖται Νικηφόρος ὁ ἀγιώτατος, καὶ ἀρχιερατεύει ἔτη ἑνέα.

10 Ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράκιον ἀνηγόρευσε βασιλεὺς· ἐξεληθὼν δὲ καὶ πόλεμον συνόψας μετὰ Βουλγάρων κρατεῖται καὶ σφάττεται.

Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας δύο· καὶ οὗτος δὲ τῷ πατρὶ συνῶν ἐν τῷ πολέμῳ καὶ καιρίαν πληγείς, μύλις ἐκείθεν μετ'

15 ὀλίγων ἀποφυγῶν, καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐλθὼν, παρὰ τῶν λατρῶν ἀπαγορευθεὶς, ἀπεκέρη· εἶχε δὲ βασιλίσσῃ Θεοφανῶ.

Μιχαὴλ γαμβρὸς Νικηφόρου ὁ Ραγγαβέ, ἔτη δύο· οὗτος, εἶχε γυναῖκα τὴν θυγατέρα Νικηφόρου Προκοπίαν, καὶ υἱοῦς

20 γόρευσεν. Εὐσεβέστατος δὲ ὦν καὶ εὐεργετικώτατος, πάντας τοὺς τε κληρικούς τῆς ἐκκλησίας, τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος τῶν αὐτοῦ δωρεῶν ἐπλήρωσε, | καὶ παρὰ πάν-φ. 37.

των ἡγαπήτο δι' ἣν εἶχε προφότητα καὶ ἐλεημοσύνην. Ἐξεληθὼν δὲ καὶ οὗτος κατὰ τῶν ἀθέων Βουλγάρων, ἡττᾶται, καὶ πολὺ

25 τῶν ἐν τέλει πλῆθος, ἐκείσε ἀπεβάλλετο, προδοσίᾳ Λέοντος πατρικίου καὶ στρατηγοῦ τῶν Ἀνατολικῶν, ὃς καὶ, τοῦ βασιλέως ὑποστρέψαντος εἰς τὴν Πόλιν, ἐτυράνησεν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ

τοῦτο μαθὼν, ἐκὼν παραχωρεῖ τῷ τυράννῳ τῆς βασιλείας, κατελθὼν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, καὶ ἀπο-

30 καρεῖς μετωνομάσθη Ἀθανάσιος· ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ Προκοπία εἰς τὸ παρ' αὐτῆς οἰκοδομηθὲν ἕσκησε μοναστήριον, τὰ Προκοπίας·

Τούς μέντοι παῖδας εὐνούχισεν ὁ τύρηνος Λέων, ὃν ὁ εἰς μετονομασθεὶς ἀπὸ Νικήτα, Ἰγνάτιος μοναχὸς, ὁσίως βιώσας, πατριάρχης ὕστερον διέπρεψε Κωνσταντινουπόλεως, ὁ τὴν περιφανῆ τοῦ Σατύρου ἀνεγείρας μονήν.

Λέων ὁ Ἀρμένιος εἰκονομάχος, ἔτη ζ'. καὶ μῆνας εἴξ. Οὗτος εἶχε γυναῖκα Θεοδοσίαν, καὶ υἱοὺς Κωνσταντῖνον, Βασίλειον, Γρηγόριον καὶ Θεοδόσιον. Τούτου τὴν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων μακίαν τίς διηγῆσεται; ἤγειρε γὰρ καὶ οὗτος διωγμὸν κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀφόρητον, καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας κατέαξεν, ὅτε καὶ ὁ μέγας ἐπίσκοπος Εὐθύμιος Σάρδεων, καὶ ὁ ὀσιώτατος Θεόδωρος ὁ ἠγουόμενος τῆς Στουδίων μονῆς, ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ εἰκόνος καὶ τῶν ἁγίων παρρησιασάμενοι, καὶ τὴν ἄνοιαν ἐλέγξαντες τοῦ τυράννου, κολάσσει καὶ πληγαῖς ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐξορίαις διαλάμπαντες, ὁμολογηταὶ καὶ μάρτυρες ἀνεδείχθησαν.

Τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει καὶ ὁ ἅγιος Νικηφόρος τὴν παρνομίαν ἐλέγξας αὐτοῦ ὡς κατὰ ἀλήθειαν ἀρχιερεὺς, ἐξώθειται τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀντεισάγεται Θεόδωτος ὁ μικρὸς εἰκονομάχος, καὶ ἐκράτησεν ἔτη εἴξ.

Ὁ δὲ Λέων εἰς μνήμην ἐλθὼν τῶν πρὸς Βαρδάνην προρρήσεων τοῦ ἐγκλείστου, καὶ ὡς εἰς αὐτὸν ἐξέβη τὸ λεχθὲν ἰδὼν, πτοούμενος μὴ εἰς τὸν Μιχαὴλ ἀποβῆ τὸ πρᾶγμα, δέσμιον αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια καθείργουσι, καὶ διασκοπῶν ἦν ἐκάστοτε νυκτὸς καὶ ἡμέρας εἴω θανάτῳ τοῦτον παραδώσει· περικοπόμενος δὲ τοῖς πράγμασι, καὶ τοῖς ἀναγκαιοτέροις ἐνασχολούμενος, τέλος ἐπιθῆναι τῷ σκοπῷ οὐκ ἠδυνήθη. Ὁ δὲ Μιχαὴλ εἰδὼς καὶ αὐτὸς ὡς τῆς βασιλείας ἐκ τοῦ ἀναμφιβόλου ἐπιτεύζεται, ἀπὸ τῶν εἰς τὸν Βαρδάνην ἐκθάντων καὶ εἰς τὸν Λέοντα, ὀφραλέωτερον τῆς ἐπιβουλῆς ἤπτετο· καὶ δὴ τῷ τῶν βασιλείων φύλακι, ὃν καλοῦσι παπίαν, ἀνατίθησι τὰ τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν τοῦ ἐγκλείστου προρρήσεων· παρ' ἐκεῖνον γὰρ ἐτηρεῖτο ὁ Μιχαὴλ· οἱ καὶ τηρήσαντες ἡμέραν, καὶ κοινῇ μετὰ

τῶν τοῦ Μιχαὴλ οὐλῶν δισκαεψόμενοι, εἰσάγουσι νυκτὸς ἀνδρας ἐνίπλους μετὰ τῶν κληρικῶν τοῦ θεοῦ ναοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐξώθεν στιχάρια ἐνδεδυμένους, καὶ τὸν Λέοντα ἐκείσε καταλαβόντες, ἀνηλεῶς κατασφάττουσι, μέγαρα ἐπιβοώμενον καὶ ὀδυρόμενον.

- 5 Κκι κρατεῖ τῆς βασιλείας ὁ Μιχαὴλ ὁ Ἀμορραῖος καὶ Τραυλὸς ἔτη ἡ καὶ μῆνας θ'.

Οὗτος τὴν τε γυναῖκα τοῦ Λέοντος καὶ τοὺς παῖδας ἐξορίσας, τὴν ἰδίαν εἰς τὰ βασιλεία ἀναβιβάζει γυναῖκα καὶ στέφει. Εἶχε δὲ καὶ υἱὸν Θεόφιλον, ὃν καὶ βασιλέα ἀνηγόρευσε.

- 10 Ἐλευτησάσης δὲ τῆς γυναικὸς, τὴν θυγατέρα τοῦ τυφλωθέντος Κωνσταντίνου βασιλέως Εὐφροσύνην ἑαυτῷ ζεύγυσιν, ἐτι ζώσης τῆς μητρὸς αὐτῆς, τοῦ δὲ πατρὸς ἤδη τελευτήσαντος· ἀλλὰ μετ' αὐτῆς παῖδα οὐκ ἔτεκεν.

- Οὗτος τὸν μὲν διαγμὸν τῶν ἁγίων εἰκόνων ἔστησε, προ-
15 σκυνεῖσθαι δὲ ταύτας καὶ σέβασθαι οὐκ εὐδόκησεν, ἀλλ' ἕκαστον ἀρῆκε παρεῦεσθαι ὅσον τὸ ἐπὶ τούτοις τῷ ἰδίῳ θελήματι.

Τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει θνήσκει ὁ εἰκονομάχος Θεόδωτος, καὶ κρατεῖ τῆς ἐκκλησίας Ἀντώνιος ὁ ἐπίκλην Κασσυματᾶς, ἔτη ιγ'.

- 20 Τούτῳ τῷ βασιλεῖ ἐπανίσταται ὁ προμνημονευθεὶς Θωμᾶς, καὶ τυραννεῖ κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ ἐγκλείστου, καὶ πολλὸν χρόνον πάντα τὰ Θρακικὰ μέρη πολιορκήσας, καὶ πολλάκις συμμίξας τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ, τέλος κρατεῖται καὶ σφάττεται σὺν τῷ υἱῷ Ἀναστασίῳ. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῷ υἱῷ τὴν βασιλείαν ἐάσας θνήσκει.

- 25 Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιβ'. Οὗτος ἀγεται γυναῖκα τὴν ἀγιωτάτην Θεοδώραν. Εἰκονομάχος δὲ ὢν καὶ αὐτὸς, καὶ τῆς αἰρέσεως ἀντιποιοῦμενος, πολὺ πλῆθος τῶν ἁγίων ἐβασάνισε, μεθ' ὧν καὶ τοὺς ἁγίους Θεόδωρον καὶ Θεοφάνην τοὺς ἀδελφοὺς, ὧν καὶ τὰ πρόσωπα κατεκέντησε γράμμῃσι |, τοῦσδε τοὺς ἰχθύους ἐγ-φ. 37.
30 γράψας αὐτοῖς, ὧν, ὡς λέγεται, καὶ πατὴρ ἦν αὐτὸς τούτους ἐκθύμενος, ἔχοντας ἐπὶ λέξεων οὕτως·

Πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν,
 ὅπου πάναγνοι τοῦ θεοῦ λόγου πόδες
 ἔστησαν σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
 ἠφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
 σκευή πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης·
 ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
 πράξαντες αἰσγρά, δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
 ἐκείθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστᾶται·
 πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες,
 οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέτους μωρίας.
 Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θεάν,
 κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

5

10

Τοῦς δὲ τὸν Λέοντα τὸν βασιλέα ἀποκτείνοντας ἅπαντας
 ἐρυνήσας καὶ εὐρών ἐκόλασε. Τὴν τε μητέρα Εὐφροσύνην τῶν
 βασιλείων κατάγει, καὶ εἰς τὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μοναστήριον
 ἀποκείρει, ἀφ' ἧς καὶ καλεῖται, τῆς κυρᾶς Εὐφροσύνης τὰ λι-
 βάδια.

15

Οὗτος φιλόκοσμος ὢν, κτίζει τὸ Πενταπύργιον, καὶ κα-
 τασκευάζει χρυσᾶ δύο ὄργανα μετὰ δένδρων χρυσῶν, ἐν οἷς
 στρουθοὶ χρυσοὶ ἐφεζύμενοι, διὰ μηχανῆς τινος ἐκελάδουν, καὶ
 τὸν πολύτιμον βασιλικὸν λῶρον, καὶ τὰς λοιπὰς πολυτελεῖς
 στολὰς· καὶ τὰ τεῖχη πάντα τῆς Πύλεως ἀνύψωσε, τὸ ἔχυτοῦ
 ἐπιγράφων ἐν τοῖς πύργοις ὄνομα.

20

Προσεποιεῖτο δὲ καὶ τὸν φιλοδίκαιον· γυνὴ γάρ τις αὐτῷ
 προερχομένη προσελθοῦσα, καὶ ἀδικηθῆναι εἰποῦσα παρὰ τοῦ
 τῆς βασιλείσσης ἀδελφοῦ, τοῦ Πητρωνᾶ, ἀνδρὸς μεγίστου μὲν
 τὴν ἀξίαν, σοφωτάτου δὲ, καὶ πολλὰ ἐν πολλοῖς πολέμοις τρό-
 παια στήσαντος, ἔλεγε δὲ ὡς ὑψοῦντος· ἐκείνου τὸν οἶκον, ἢ
 ἐμὴ οἰκίαν σκοτίζεται· ὁ βασιλεὺς ἀποστείλας εὐθύς, καὶ ἀλη-
 θῆ λέγειν τὴν γυναικᾶ μεμαθηκῶς, τὸν μάχιστον Πητρωνᾶν,

25

30

καὶ τῆς βίβλης δρουγγάριον ὄντα τότε, κατὰ τὸ μέσον τῆς λεωφόρου τῶν ἱματίων ἀποδύσας, καὶ τύψας σφοδρῶς, τὸν οἶκον αὐτοῦ ἕως ἐδάφους κατήγαγεν.

Ἄλλοτε δὲ προκύπτοντος εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τοῦ Βου-
 5 καλέοντος, καὶ πλοῖον διερχόμενον θεασαμένου μέγιστον, καὶ ἐρωτήσαντος τίνος εἶη τὸ πλοῖον, καὶ ἀκούσαντος ὅτι τῆς βασιλείας, μετακλήσασθαί φησι τὴν Θεοδώραν, καὶ ὡς ἀληθῆς εἴη, ἐρωτήσαντος μᾶλιν, εἰπεῖν, οἶμοι, ἀποδειχθέντι ναυκλήρω! καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προστάξει πυρὶ τὸ πλοῖον σὺν τῷ φάρτῳ
 10 παραδοθῆναι· ὃ καὶ γέγονεν.

Οὗτος πέντε θυγατέρας ἔσχε μετὰ Θεοδώρας Θέκλαν, Ἄνναν, Ἀναστασίαν, Μαρῖαν, καὶ Πουλχερίαν.

Ἡ δὲ Θεοδώρα οὐ συναπήχθη τῇ αἰρέσει, ἀλλ' εὐσεβῆς ἦν, καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ ἐτίμα καὶ προσκύνει λάθρα.

15 Τίτις καὶ υἱὸν μετὰ τῆς Θεοδώρας, καὶ ὀνομάζει Μιχαὴλ, καὶ βασιλέα ἀναγορεύει.

Τῷ δὲ ἕκτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Θεοφίλου θνήσκει ὁ πατριάρχης Ἀντώνιος, καὶ χειροτονεῖται ὁ συμμύστης αὐτοῦ Ἰωάννης, ὁ καὶ Ἰαννῆς, ὁ μάγος καὶ εἰκονομάχος, καὶ λεκανό-
 20 μαντις, καὶ Ἰουδαϊσθῶν, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη ἕξ.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς τὸν ἐν ἀγίαις Μεθόδιον, τὸν καὶ ὕστερον πατριάρχην χρηματίσαντα, ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Ἀντιγόνου ἐξορίσας, ἔσθθεν μνήματος ἀποκλείει μετὰ ληστῶν δύο, διὰ τὴν ὑπερ-
 25 τῆς τοῦ Χριστοῦ εἰκόνας παρρησίαν· καὶ ἦν ἐκεῖ ὁ ὅσιος ἐγκλεισμένος ἔτη ζ'. Τῷ γοῦν δευτέρῳ ἔτει τοῦ ἐνός, τῶν ληστῶν τεθνηκότος, ὁποῖαν βίαν ὑπέστη ἐκ τῆς τοῦ διαρρηκτοῦς πτώματος δυσωδίας, πάντες ἄν τυνορῶν ἔχοιτε.

Ὅτε δὲ οἱ ὁμολογηταὶ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης τὰ πρόσωπα καταγραφέντες εἰς τὴν ἐξορίαν ἦγοντο, ἔτυχον οἱ τού-
 30 τους δι' ἱππῶν δημοσίων ἄγοντες εἰς τὸ χωρίον Καρτζλιμένα μὴν ποιήσασθαι· οἱ γοῦν ἅγιοι διὰ τινος ἀλιεύς πένητος

ἐξυπηρετουμένου τῷ θείῳ Μεθοδίῳ ἐν τῇ νήσῳ ἐν τῷ μηνίματι
γράφουσιν ἐπιστολὴν αὐτῷ ταῦτα διαλαμβάνουσαν,

Τῷ ζῶντι νεκρῷ, καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
ναίοντι τὴν γῆν, καὶ πατοῦντι τὸν πόλον,
Γραπτοὶ γράφουσι, δέσμιοι τῷ δεσμίῳ.

5

Πρὸς οὓς· πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιείως ὁ ὄσιος ἀπέγραψε
Μεθόδιος,

Τοὺς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφους,
καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένους,
προσεῖπεν ὁ ζῶθαπτος ὡς συνδεσμίους.

10

Καρτερήσας οὖν ὁ ἅγιος, ὡς εἴρηται, τὰ ἑπτὰ ἔτη, μετὰ τὰς
πληγὰς αἱ ὑπέστη, καὶ τὴν τῶν σιαγόνων θλάσιν, καὶ τὴν τῶν
ὀδόντων ἐκρίζωσιν, ἐξάγετα ὁ ὄσιος ἐκεῖθεν ἐξ ἀφορμῆς τοι-
αύτης· φιλόπονος ὢν ὁ Θεόφιλος, καὶ σχολάζων ταῖς ἀναγνώ-
σεσιν, ἐντυγχάνει ποτὲ δυσνοήτοις γραφαῖς, ὢν τὴν λύσιν παρ'
οὐδενὸς εὐρεῖν ἔτυχε, τοῦ θεοῦ πάντως οἰκονομήσαντος, καίτοι
πολλῶν σοφῶν ὄντων τῶν τότε, καὶ μᾶλλον τοῦ τῶν ἄλλων
ἐξοχωτάτου, Λέοντος τοῦ Φιλοσόφου· ἀθυμοῦντι δὲ τῷ βασιλεῖ
περὶ τούτου ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις, λέγει τις τῶν οικειοτάτων

15

φ. 38. κουβικουλάριος· δέσποτά μου βασιλεῦ, ταῦτα οὐδεὶς | σαφηνίσαι 20
δυνήσεται, εἰ μὴ ὁ ἐν τῷ μηνίματι ἐγκεκλεισμένος Μεθόδιος·
καὶ εἰ κελεύει τὸ κράτος σου, λαβὼν ἐγὼ τὰ ζητούμενα, πο-
ρεύσομαι πρὸς αὐτὸν νυκτὸς ὡς ἐξ ἐχυτοῦ, καὶ τὴν τούτων ἐρ-
μηνεῖαν ἀναμφιβόλως ἐνέγκω σοι. Ὁ δὲ κατένευσε. Τοῦ δὲ
καταλαβόντος μὲν τὴν νῆσον, ἔτι δὲ πόρρω τοῦ μηνίματος 25
ὄντος, ἔνδον ὁ ἅγιος προσεφώνησε· καλῶς ἐλήλυθας, ἀδελφὲ
Ἰωάννη, οἶδα δι' ὃ ἐστάλης παρὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ λαβὼν
χάρτην, τρισσὴν τὴν τῶν ἀπορουμένων λύσιν ἐξέθετο, καὶ ἀπέ-
στειλεν. Ἄπερ ὁ βασιλεὺς ἀναγνοὺς ἐθαύμασε, καὶ ἀποστειλάς

25

ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ καθεῖρξεν ἓν τινι τῶν βασιλικῶν οἴκων πλησίον ἐκτουῦ, μὴ εἶναι ἕτερον πρὸς αὐτὸν εἰσερχεσθαι, ἄνευ τοῦ ὑπηρετοῦντος· αὐτὸς δὲ καθ' ἐκάστην εἰσερχόμενος τῶν ζητουμένων τὰς λύσεις εὕρισκεν. Ὁ δὲ καταλειφθεὶς ληστής ἐν τῇ μνήματι, κάππερ ἀρεθεὶς, οὐκ ἠθέλησε τοῦ τάφου ἐκβῆναι, ἀλλ' ἐκεῖ βιώσας ὅτιώς, καὶ τέρας καὶ σημείοις διαλάμψας πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς ἀναγκαινίζει τὸν οἶκον, ὃν καὶ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ Θεοφίλου ἐκάλεσε, ξενῶνα ποιήσας, ὃς ἐξ ἀρχῆς ἐκ θεμελίων ἀνεγερθεὶς Ἰσιδώρου ἦν πατρικίου, τοῦ ἀπὸ Ρώμης μετὰ Οὐλβρίου ἐλθόντος καὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· χρόνων δὲ πολλῶν παραδραμόντων, ἐξεδύθη κουράτορι γυναικῶν μὴ θελουσῶν σωφρονεῖν, ἐξ εὐγενῶν καταγομένων γονέων, εἰς τὸ ἐκεῖσε καταμένειν αὐτὰς· ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ξενοδοχεῖον ἐκ πορνείου ὑπ' αὐτοῦ ἐχηρημάτισε· μετὰ ταῦτα γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου βασιλέως, μετὰ τὸ τυφλωθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῆς μητρὸς, καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ, ἡ γυνὴ αὐτοῦ Θεοδύτη ἀποκαρεῖσα μοναστήριον αὐτὸν κατασκεύασε· ζύλου δὲ μεγίστου τοῦ ἐν αὐτῷ τρικλίνου θραυσθέντος ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου, καὶ τῶν ἐκεῖσε μοναζουσῶν δεηθειῶν τοῦ βασιλέως διερχομένου, οὗτος εἰσελθὼν καὶ ἰδὼν τὸν οἶκον μετοικίζει μὲν τὰς μοναζούσας, αὐτὸν δὲ καλλωπίσας, ξενῶνα πεποίηκε.

Τέθνηκε δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, καὶ κρατεῖ τῆς βασιλείας Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτῆς, ἔτη δεκαπέντε. Αὕτη ἡ εὐσεβεστάτη βασίλισσα ὀρθόδοξος οὖσα, καὶ βουλομένη ταῖς ἐκκλησίαις ἀποδοῦναι τὸν οἰκεῖον κόσμον, καὶ τὰς ἀγίας ἀναστηλῶσαι εἰκόνας, πρῶτον μὲν τὸν ἐναγῆ κατάγει πατριάρχην Ἰωάννην τὸν μάγον, ὃν καὶ μετὰ καθαίρεσιν εἰκόνας ἀγίας ἀποξέσαντα μαλοῦσα, πέμψασα τύπτει σφοδρῶς διὰ μαγικῶν διακοσιῶν, καὶ ἐξορύττει τοὺς ὀφθαλμούς· καθίσταται δὲ πατριάρχης-

χης τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτῶν ὁ ἐν ἀγίοις Μεθόδιος, ὃς καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη ἡ. Ἐπισυναγαγοῦσα δὲ τοὺς ὀπουδήποτε ἀρχιερεῖς, καὶ ὁσίους ἡγουμένους, παρεκάλει προσευχὴν ποιῆσαι πρὸς τὸν θεὸν ἐκτενῆ, δοθῆναι τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἄφρασι τοῦ περὶ τὴν ἀφρῆσιν σφάλματος, εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφήν τούτου 8
 λογισαμένη, τὸ ψυχορραγοῦντος, ἐνὸς τῶν παρισταμένων τὸ ἐγκόλπιον τεθεαμένου ζητῆσαι καὶ κατασπάσασθαι, καὶ οὕτως τοῦ βίου ἐξελεῖν· ὃ καὶ γέγονε χάριτι τοῦ θεοῦ· οὐ γὰρ ἐστὶν ἀμαρτία μεῖζων τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας· καὶ ἐπληροφορήθη ἡ βασίλισσα περὶ τούτου παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου· 10
 Καὶ εὐθὺς ἐτέλεσε τὴν ὀρθοδοξίαν· συνόδου γὰρ συναθροισθείσης τῶν ἀρχιερέων, καὶ αὐτῶν τῶν βασιλέων καὶ τῆς συγκλήτου ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεράγνου Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν, καὶ πάν-
 νυχον ὑμνωδίαν ἐκτελεσάσης, ἅμα πρῶτ' τῆ Κυριακῆ πρώτῃ τῶν νηστειῶν, μετὰ λιτῆς καὶ ἀγίων εἰκόνων, καὶ σταυρικῶν 15
 ἐκτυπωμάτων, οἱ πάντες σὺν πολλῷ πλήθει εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν συνήλθον, καὶ τὸν ἴδιον κόσμον αὐτῇ ἀνέθηκαν· ἦτις λιτανεῖν ἕως τῆς σήμερον τῆ πρώτῃ τῶν Νηστειῶν Κυριακῆ ἐκτελεῖται, ἀναγινωσκομένου καὶ τοῦ ὄρου τῆς ὀρθοδοξίας, ὅν ἡ τῶν ἀρχιερέων σύνοδος περὶ τῆς τιμῆς καὶ ἀναστηλώσεως, 20
 τῶν ἀγίων εἰκόνων ἐξέθετο .

Καὶ ποτε ἡ βασίλισσα πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς σὺν τῷ πατριάρχῃ Μεθοδίῳ ἐν τοῖς βασιλείαις φιλοφρόνως εἰπεία· καὶ δὴ τῆς τραπέζης ἐπὶ πλεῖον παραταθείσης, καὶ τῆς βασιλίσης ἐνατενίζουσης τῷ ἀγίῳ Θεοφάνει, καὶ τὰ τῷ προσώπῳ αὐτοῦ 25
 ἐγγεγραμμένα ὀρώσης, παρῆν γὰρ καὶ αὐτὸς, ἤδη μητροπολίτης Νικαίας παρὰ τοῦ πατριάρχου γεγονώς Μεθοδίου καὶ τῶν συνεστιωμένων ἀρχιερέων εἰς ἦν, θεασάμενος ὁ Θεοφάνης, καὶ συνεις τὴν αἰτίαν, ἠρώτα τὴν βασίλισσαν, τίς ἔρα ἡ αἰτία τῆς εἰς ἐμέ σου ἀτενοῦς ὀράσεως, ὧ δέσποινα; Τὴν τῶν κεντημάτων, 30

φ. 38· ἔρη ἐκένη, θαυμαζῶ καρτερίαν σου [· Καὶ ὁ μακάριος μηδὲν

εὐλαβηθεῖς, ὑπὲρ ταύτης, ἔρησε, τῆς γραφῆς ἐν τῷ ἀδεκάζτω βήματι σφοδρότερον διαδικάζομαι τῷ ἀνδρὶ σου. Καὶ αὐτὴ οὐκ ἐν παρέργῳ τὸν λόγον ἀκούσασα, σύνδρακρυς γενομένη, καὶ ταῦτα, ἔλεγεν, ἡ ὑπόσχεσις καὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὁμολογίαι ὑμῶν; Οὐ, 5
 φησιν ὁ πατριάρχης; αὐθωρὸν ἀναστὰς, ἀλλ' ἔξει βεδιῶς τὰ τῆς ἀρέσεως ἐγγράφα, τῆς ὀλιγορίας τούτου λογιζομένης ὡς οὐδὲν. καὶ οὕτω μῶλις καταπεισθεῖσαν τοῦ κλιεῖν ἀποστῆναι. Τοσοῦτον ἦν αὐτῆς τὸ περὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς σωτηρίας ἐμμέριμον.

- Ταύτης τῷ τῆς βασιλείας ὁγδόῳ ἔτει, τοῦ πατριάρχου Με-
 10 θοδίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, χειροτονεῖται πατριάρχης Ἰγνάτιος μοναχὸς, καὶ ἀρχιερατεύει ἔτη ἑνδεκα. Οὗτος υἱὸς μὲν ἐγεγόνει τοῦ προβεβασιλευκότος τοῦ Ραγγαβῆ Μιχαὴλ καὶ Προκοπίας, πρὸς δὲ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν τὰ γεννητικὰ μόρια ἐκτμηθεῖς, τοὺς μεταξὺ ἄπαντας
 15 χρόνους μοναχὸς ἀποκαρεῖς, καὶ τοῖς ἀσκητικοῖς ἀγῶσι τὸ ἑαυτοῦ καταδαπανήσας σῶμα, γνώριμος ἦν τοῖς πᾶσι καὶ περιθώητος ἐν ἀρετῇ καὶ θαύμασιν· ὅθεν καὶ παρὰ τῆς μακκαρίας Θεοδώρας, ἅτε τῶν τότε διαφορώτατος, εἰς πατριάρχην ἐξελέγη μετὰ τὴν τοῦ Μεθοδίου τελευτήν. Τὸν δὲ γε Μεθόδιον τοῦτον
 20 ἐπεὶ τινες εἰκονίζουσι κατακεκαλυμμένον τὰς παρειὰς λιπῶ τινι ὁ κατακύλιον συνήθως ὀνομάζομεν, ἄξιον γνωρίσκει τὴν τούτου αἰτίαν· ὑπὸ τοῦ τυράννου Θεοφίλου τὰς σιγόντας ὡς τῆς εἰκόνης τοῦ Χριστοῦ ὁμολογητῆς συνθλασθεῖς, καὶ τοὺς ὀδόντας ἀποκρουσθεῖς, καὶ τὴν ὄλην γένυον καὶ σύμπληξιν τοῦ προσώπου
 25 παραλελυμένος ὢν, ἠναγκάζετο τῷ λιπῶ ἐκείνῳ ὑπεριπτύριφον κυκλόθεν συμπεριερίχεσθαι καὶ συσφίγγεσθαι.

Θεοδώρα δὲ ἡ βασίλισσα ζεύγνυσι τῷ Μιχαὴλ εἰς γυναῖκα Νύδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου. Τοῦ δὲ Μιχαὴλ τούτου τὸν βίον καὶ τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὰς ἀπρεπεῖς πράξεις, οὐχ ὅτι
 30 βασιλεῖ, ἀλλ' οὐδὲ τῷ τυχόντι χριστιανῷ, καὶ ὅταν εἶχε περὶ τὰ θέατρα καὶ ἵπποδρόμια μανίαν, αὐτὸς αὐτουργὸς ἠνίοχος ὁ

βασιλεύς γινόμενος, πρὸς δὲ καὶ τὴν εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς
 καὶ θείας παραδόσεις καταφρόνησιν, ἐμπαίζων μετὰ ὁμοίων ἀ-
 σελγῶν, καὶ θεατρίζων ὁ βέβηλος τὰ τίμια καὶ ἱερὰ, καὶ γέλω-
 ῶν τοῖς πᾶσιν ὁ αὐτοκράτωρ Ρωμαίων, κατὰ μέσσην τὴν ἀγο-
 ρὰν πολλάκις σὺν οὐδεμιᾷ αἰτία διερχόμενος, καὶ ἄνευ βασι- 5
 λικῆς ὑπηρεσίας καὶ τάξεως, αἰτχύνουμαι γραφῆ δοῦναι· ἃ καθ’
 ἐκάστην ἐπὶ τὸ χειρὸν αὐξάνόμενα τὴν ἡμέραν ἢ μῆτηρ ὀρώσῃ
 καὶ νοθετοῦσθαι καὶ σκώπτουσα, καὶ μὴ ἰσχύουσα τῆς δαιμο-
 νικῆς αὐτὸν ἀποστῆσαι γνώμης, ἠνιᾶτο καὶ ὠδύρετο. Ὁ Μι-
 χαήλ δὲ τῶν μητρικῶν παραινέσεων μὴ φροντίζων, εἶχετο τῶν 10
 Συνήλων. Καὶ δὴ ποτε χρεῖαν ἀνδρὸς γενναίου ἔχοντος πρὸς
 τὴν τῶν ἵππων αὐτοῦ ἐπιμέλειαν, καὶ προσποιουμένου τὸν ἀνιώ-
 μενον, εἰς τῶν συγλητικῶν παρεστῶς, Ἐγὼ σου, φησί, βασι-
 λεῦ, θεραπεύσω τὴν λύπην· ἄνδρα γὰρ ἔχω γενναῖον, ὃς σου
 τῶν ἵππων καλῶς καὶ ὡς σοὶ φίλον ἐπιστατήσσει. Καὶ αὐτίκα 15
 τὸν Βασίλειον τῷ Μιχαήλ προσάγει· ὃν ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ
 λίαν ἐπ’ αὐτῇ μόνῃ τῇ σωματικῇ ἰδέῃ ἡσθείς, ἐταιρειώτην
 αὐτὸν τιμᾷ, καὶ τῷ τοῦ σταύλου κόμητι παραδίδωσι.

Ὁ Βασίλειος δὲ οὗτος, τὸ μὲν γένος εἶλεν ἐκ Μακεδο-
 νίας, ἐνὸς τῶν τῆς Ἀδριανοῦ χωρίων· πένητες δὲ ἦσαν οἱ τού- 20
 του γονεῖς καὶ τῶν ἐνδεῶν· μετὰ δὲ τὴν αὐτῶν τελευτὴν, ὑ-
 πὸ Κρούμου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγοῦ ἠγμάλωτισται· ἀλ-
 λά τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ ὁ αἰγμάλωτος ἐκεῖθεν ἀνασωθεὶς, τῷ
 τότε στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Ἰζάντζῃ δουλεύειν εἴλετο·
 ἀλλὰ μηδὲν παρ’ αὐτοῦ ὠφελούμενος, καταλιπὼν τοὺς ἀδελ- 25
 φούς καὶ τὰ ἴδια, πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦλθεν ἐφ’ ᾧ
 προσελθεῖν τινα καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα τῇ ἰδίᾳ δουλείᾳ
 πορίζεσθαι. Τῆς δὲ Χρυσῆς πόρτης ἐνδον εἰσεληλυθὼς, οὐκ ἔ-
 χων ὅποι καταλύσειε τῶν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας κόπων ἑαυτὸν
 ἀνακτώμενος, ἐπεὶ πρὸς ἐσπέραν ἔτρεγεν ἢ ἡμέρα, οὕτως ὡς 30
 εἶχεν ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ τοῦ μάρτυρος Διομήδους τῇ εὐρε-

- Θείῃ ἐκ πηλοῦ καὶ λίθων ἐσκευασμένη κλίνη ἐαυτὸν κατα-
 κλίσει, καὶ ὑπνώσει. Περὶ δὲ μέσας νύκτας ρησὶ τις τῷ ἐξυ-
 πηρετουμένῳ τῇ ἐκκλησίᾳ προσμονακρίῳ ὑπνώτωντι, ἀοράτως :
 ἔγερθεις, εἰσάγαγε εἴσω τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ ἐξ ὑπνου γεγο-
 νῶς, καὶ εἰσπηδήσας ἔξω τοῦ ναοῦ, οὐδένα τε ἰδὼν, πάλιν εἰσ-
 ῆλθε κλείσας τὰς θύρας· καὶ ἰδοὺ ἐκ δευτέρου τῆς ὁμοίας ἀ-
 κουεῖ ὑπνώτων φωνῆς, |, καὶ πάλιν ἐξελθὼν καὶ μὴ εὐρών τινα. 39.
 ὁ Νικολάος, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ προσμονακρίῳ, καταστρα-
 γίσας ἐαυτὸν τῷ τοῦ σταυροῦ τύπῳ, κλείει τὰς θύρας, καὶ
 10 εἰσελθὼν τῇ κλίνῃ ἐνέπεσε. Τότε φανερῶς ἐρίσταται τις, καὶ
 νύξας αὐτὸν τῇ ρομφαίᾳ, ρησὶν· οὐκ εἰσάγεις τὸν βασιλέα; Ὁ
 δὲ, δεύτερον, εἶπεν, ἐξελθὼν, οὐδὲν εἶδον. Καὶ ὁ φανείς πρὸς
 αὐτὸν ἀπεκρίνατο· ὃν ἴδης ἐξώθειν τοῦ πυλῶνος, κείμενον, αὐ-
 τός ἐστιν ὁ βασιλεὺς, εἰσάγαγε αὐτόν. Μετὰ σπουδῆς δὲ ἐξελ-
 15 θὼν, καὶ περιβλέψάμενος πάντοθεν ἀκριβέστερον, ὡρᾷ τὸν Βα-
 σίλειον ὡς πένητα κείμενον μετὰ μύνης, πήρας καὶ ῥάβδου ἐν
 μιᾷ γωνίᾳ, καὶ λαθῶν αὐτόν, ἔνδον εἰσάγει, καὶ παρ' ἐαυτῷ
 φιλορρόνως εἶχε, καὶ πνευματικὸν ἀδελφὸν αὐτόν ποιήσας, ἀ-
 νακαλύπτει τὸ τῆς βασιλείας μυστήριον. Τούτῳ τῷ Νικολάῳ
 20 ἀδελφός τις ἦν ἱατρός τὴν τέχνην, ὃς ἐδόλυε τῷ Θεοφιλίτζῃ
 καλουμένῳ πατρικίῳ καὶ τειχεώτῃ τότε τυγχάνοντι· οὗτος ὁ
 ἱατρός ἰδὼν παρὰ τῷ ἀδελφῷ τὸν Βασίλειον, καὶ τῆς ἡλικίας
 αὐτὸν θαυμάσας καὶ τῆς νεότητος, ἦν γὰρ τότε περὶ τὰ εἰ-
 κοσιπέντε ἔτη φθάσας, μηδὲν τῶν μυστηρίων μεμαθηκώς, εἰ-
 25 σάγει τοῦτον πρὸς τὸν Θεοφιλίτζην, ἐκεῖνος δὲ πρὸς τὸν βα-
 σιλέα, καθῶς ἀνωτέρω εἴρηται. Ἡ δὲ τῆς ἀναδοχῆς αἰτίη ἦν
 αὕτη· ἵππῳ ὁ βασιλεὺς ἐπεκάλισεν, ὃν εἶχεν ὀνομαστόν καὶ
 τῶν ἄλλων διχορρώτατον· ἐπεὶ δὲ κὰν τῷ πεδίῳ χρεῖαν ἔ-
 σθεν ἀποθῆναι αὐτοῦ, ὁ ἵππος μετὰ τῆς ἐφροστροφῆς ἀπολυθεὶς
 30 κροαίων ἦν, καὶ οὐδεὶς ἦν πάντων τῶν περὶ τὸν βασιλέα πο-
 νουμένων αὐτόν κατασχεῖν ὃς ἐδύνατο πλησιάσαι αὐτῷ. Τύττε

ὁ Βασιλείος τῷ Θεοφιλίτῃ φησὶν, εἰ ἐκχωρηθεῖ μοι οὕτως ὡς ἔχει ὁ ἵππος· ἐπιβῆναι αὐτοῦ, ἐγὼ τοῦτον κρατήσας ἀγάγω πρὸς βασιλέα. Τούτου γνωσθέντος τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐλγωρηθέντος, ὁ Βασιλείος μεθ' οὐ ἐπέβαινεν ἵππου καταδιώξας καὶ φθάσας τὸν φεύγοντα, ἤλλατο μὲν ἀρ' οὐ ἐπεκάθητο, τοῦ δὲ βασιλικοῦ ἐπέβη, καὶ κρατήσας πρὸς τὸν ἀνάσσοντα ἤγαγε· καὶ θαυμασθεὶς, τῆς ἀναδοχῆς ἠμύοιρησε τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς οἰκειώτερος.

Τοῦτον θεασαμένην λέγεται τότε τὴν βασίλισσιν Θεοδώραν πρὸς τὸν υἱὸν εἰπεῖν· οὗτός ἐστι, τέκνον, ὃς τὴν ἄπασαν ἡμῶν γενεὰν τῆς βασιλείας ἐξώθησεν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἀντ' οὐδενός τὸν λόγον ἐδέξατο, ἠγάπη τε τὸν Βασιλείον ὑπὲρ ἄπικτας. Βάρδας δὲ ὁ ἀδελφὸς τῆς αὐγούστης, πείθει τὸν βασιλέα καταγαγεῖν τῶν βασιλείων τὴν αὐτοκράτορα· ὃ καὶ πεποίηκε, καὶ αὐτὴν μὲν καταβιβάζει, κρατεῖ δὲ μόνος αὐτός.

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου κρατεῖ μόνος ἔτη ἑνδεκα, τὸν δὲ Βάρδακ καὶ υἱὸν αὐτοῦ καίσαρα ἀναγορεύει, καὶ τὸν Βασιλείον παρακοιμώμενον· ὃ τὸν Βάρδακ σφόδρα ἠνίασε, καὶ καιρὸν ἐτήρει τοῦτον ἀποκτεῖναι· ὁ δὲ Βασιλείος γνούς τὴν ἐπιβουλήν, ἑαυτὸν μὲν συνετήρει, τὸν καίσαρα δὲ διαβάλλων ἦν συνεχῶς πρὸς τὸν βασιλέα. Τούτῳ τῷ καίσαρι υἱὸς ἦν, ὃς πρὸ ὑλίγου τετελευτήκει· Βάρδας δὲ τὸν τοῦ θεοῦ φόβον ἐξοστρακίσας τῆς ἰδίας ψυχῆς, τῇ γαμετῇ τοῦ υἱοῦ Εὐδοξία ὅσα καὶ οἰκεία γυναικί ἐχρῆτο, καὶ τὸ ἄτοπον ἦν δεινὸν τοῖς πᾶσι καὶ ἐκδηλον, ὡς εἰς τὰς τοῦ πατριάρχου ἐλθεῖν ἀκόσ, ὃς πολλὰ τὸν καίσαρα παρκινῶν, καὶ ἀποστήναι τοῦ μιάσματος παρκαλλῶν, οὐ μόνον οὐκ εἶχε καταπεισθῆναι, ἀλλὰ καὶ κηνιδῶντα μᾶλλον καὶ ἀπελθάνομενον τῷ σωφρονεῖν ἀναγκάζοντι. Καὶ δὴ ποτε μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ καίσαρ ἐλθὼν, καὶ πρὸς τὴν τῶν μυστηρίων δραμῶν μετάληψιν, ὡς ἀνάξιος ταύτης παρὰ τοῦ πατριάρχου ἀπωσθεὶς, τὴν ψυχὴν θυμοῦ πλήσας, βία τοῦ-

- τον ἐξώθει τῆς ἐκκλησίας τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Μιχαήλ, καὶ χειροτονεῖται Φώτιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐπισκόπησεν ἕτη θ'. Ὅσα δὲ δεινὰ ἐνεδείξατο ὁ καίσαρ Βάρδας εἰς τὸν πατριάρχην Ἰγνάτιον ἀναγκάζων ποιῆσαι
- 5 παραίτησιν ἐγγραφον, ἀδυνάτως, ἔλω πάντα εἰπεῖν, ὀλίγα δὲ ἐκ πολλῶν ἐρῶ· καθείρξαν αὐτὸν ἐν τῷ τοῦ Κοπρωνώμου μνημείῳ, γυμνὸν ἐπιθέντες τῆς λάρνακος ἐν χειμῶνος καιρῷ· ὅθεν καὶ πολλὴν ὑπέστη βίαν καὶ χύσιν πολλοῦ αἵματος κάτωθεν. Ὁ δὲ Φώτιος μετὰ μητροπολιτῶν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ἐλθὼν, ἐξάγει τοῦτον δέσμιον τῆς εἰρατῆς,
- 10 καὶ μὴ δυνηθεὶς πεῖσαι ἐκθέσθαι τοῦ θρόνου παραίτησιν, προστάσσει καὶ ἐνδιδύσκουσι αὐτὸν τὴν ἰσρατικὴν ὄλην στολὴν καὶ τὸ ὠμοφόριον, καὶ ἀναβιβάζοντες ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος | ἐν ε. φ. 39^ο.
- 15 καστον ἀποδύοντες ἔκρχον τὸ Ἀνάξιος· εἶτα ἐξορίζουσιν εἰς τὴν Τερέβινθον νῆσον, ὅπου καὶ τὰ δεινότερα ὑπέστη ὁ ἄγιος· ἐκεῖθεν μετέγεται εἰς τὴν Ἰερειάν δέσμιος καὶ κατακλείεται εἰς μάνδραν αἰγῶν, καὶ αὐθις μεταδιδάσκειται εἰς τὰ Προμόντου, ὅπου καὶ τὰς σιγῶνας αὐτοῦ καὶ τοὺς ὀδόντας συνέθλασαν, καὶ τοὺς πόδας μοχλῷ σιδηρῷ προσήλωσαν καὶ ἐν
- 20 εἰρατῇ κατέκλεισαν· εἶτα εἰς Μιτυλήνην ἐξώρισαν, τέλος ἐνέγκαντες εἰς τὰ Νούμερα κατακλείουσιν, ὅθεν καὶ δυνηθεὶς ρυγεῖν, διὰ τινος φιλοχρίστου ἀποδράσας, ἀφανῆς ἦν τοῦ λοιποῦ, μὴ γνόντος τινὸς θύρα διῆγε. Τότε καὶ οἱ προσκείμενοι τούτῳ μητροπολίται πάντες ὑπὸ τοῦ καίσαρος καὶ τοῦ Φωτίου
- 25 τῆς Πόλεως ἐξωρίζοντο. Ἄλλ' οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ὁ τῶν ἐκδικήσεων θεὸς ἐπαρρησιάζατο· ὁ Βάρδας γὰρ τὸν τοῦ Βασιλείου τυρέων θάνατον, ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεῖται τῇ τοῦ βασιλέως Μιχαήλ βουλῇ, καὶ ὁ Βασίλειος βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Μιχαήλ ἀναγορεύεται, δόντος αὐτῷ εἰς γυναῖκα καὶ τὴν τοῦ Ἰγ-
- 30 γηρος Εὐδοκίαν, ἣν εἶχεν αὐτός.

Καὶ συμβασιλεύει τῷ Μιχαήλ ὁ Βασίλειος ἕτος ἕν.

Καὶ τῷ κζ' ἔτει τῆς βασιλείας Μιχαὴλ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Θεοφίλου ἀναιρεῖται καὶ αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ παρὰ τοῦ Βασιλείου· θέατρον γὰρ ποιήσας ὁ Μιχαὴλ, καὶ αὐτὸς ἡνίοχος μεταμειφθεὶς καὶ ἐφ' ἄρματος δραμῶν ἐν τῷ ἀγίῳ Μάμαντι καὶ νικήσας, ὑπὸ τινος συγκλητικοῦ πατρικίου, Βασιλίσκος ὄνομα, ἐπαινεθεὶς ὡς ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς εὐφυῶς ἰππεύσας, ὡς εἶχεν αὐτὸν ἀμειβόμενος, εὐθύς βασιλέα ποιεῖ. Δεῖσας οὖν ὁ Βασίλειος τὸ τοῦ πράγματος ἄκαιρον, καὶ ὀρῶν αὐτὸν πάσης τῆς οἰασοῦν βασιλεῖ προέπουσης συνέσεως, ἕμοιρον, τῇ ἐσπέρῃ ἐκείνη κτείνει, καὶ τὴν μητέρα μετὰ τῶν ἀδελφῶν εἰς τὴν μονὴν τῶν Γαστριῶν, ἣν ἡ Θεοδώρα ἔκτισεν, ἀποκείρει, καὶ βασιλεύει μόνος αὐτός.

Βασίλειος ὁ Μακεδῶν ἔτη ιθ' τούτῳ ἦν γυνὴ ἡ δηλωθεῖσα Εὐδοκία τοῦ Ἰγγηρος, καὶ παῖδες μετ' αὐτῆς Κωνσταντῖνος, ὃς καὶ βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς ταχὺ ἀπέθανε, Λέων ὁ φιλόσοφος, Ἀλέξανδρος, καὶ Στέφανος.

Τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐξωθεῖται τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὁ Φώτιος, καὶ ἀνάγεται πάλιν Ἰγνάτιος, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη τὸ δεύτερον ια', ὅτε καὶ τὴν περιφανῆ μονὴν τοῦ Ἀνατέλλοντος ἐκ βάθρων ἀνήγειρσιν ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Σατύρου.

Βασίλειος δὲ ὁ βασιλεὺς, εὐσεβὴς ὢν καὶ ἀγχινοῦς, ἐβούλετο μὲν δωρεαῖς φιλοτιμήσασθαι βασιλικαῖς τὸ ὑπήκοον, ἀλλ' ἦν αὐτῷ ἐμπόδιον τὸ μηδὲν εὐρηκέναι ἐν τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς· ὁ γὰρ Μιχαὴλ, λίαν ἀνούστατος ὢν καὶ ἀσελγής, πάντας τοὺς θησαυροὺς ἐξεκένωσεν εἰς ἱπποδρόμια καὶ ρόγας καὶ φιλοτιμίαις τῶν τε ἡνίοχων καὶ τῶν θυμελικῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ὅσα εὗρεν εἶδη ἐν τῷ παλατίῳ χρυσᾶ, τὴν τε χρυσὴν πλάτανον, καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον, καὶ τοὺς δύο ὀλόχρυσους λέοντας, καὶ τοὺς δύο γρύπας, καὶ στολὰς βασιλικὰς, πάντα χωνεύσας, τοῖς μίμοις καὶ τοῖς ἡνίοχοις καὶ τοῖς κηχα-

ρωθοῖς ἐδωρήσατο, καὶ παντελῶς τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἐκείνου πρὸς πτώσιν κατήχθη καὶ κένωσιν. Πρὸ δὲ μιᾶς ἡμέρας τῆς αὐτοῦ σφαγῆς καὶ τοῦτο κατώρθωσεν. Ὁ φιλόσοφος Λέων, ὁ Θεσσαλονίκης γεγονῶς μητροπολίτης, τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ δύο κατεσκεύασε μηχανικὰ ὠρολόγια, ἐξ ἰσοῦ τὰ ἀμρότερα κάμνοντα, καὶ τὸ μὲν ἔν ἐπὶ τῷ κατὰ Κιλικίαν φρουρίῳ τῷ τῆ Ἰερσῶ πλησιάζοντι ἐνκπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον, ἐν τῷ παλατίῳ ἄπερ εἶχον ἐγγεγραμμένα ἐν ἐκάστη ὥρᾳ τὰ ἐν Συρίᾳ γινόμενα, οἷον ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ὥρᾳ, εἰ ἐκδρομὴ Σαρακηνῶν ἐγένετο, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὥρᾳ, εἰ πύλεμος, ἐν τῇ τρίτῃ, εἰ ἐμπρησμός, καὶ ἀπλῶς ἄλλο τι καὶ ἄλλο (1) ἐν ταῖς καθεξῆς. Ἐκ τῶν οὖν στοιχειωθέντων (sic) δώδεκα ὑποθέσεων ἐν ταῖς δώδεκα ὥραις ὅ, τι ἂν ἐν τῇ Συρίᾳ συνέβη γενέσθαι, ἐδήλου τοῦτο ἡ ὥρα αὐτοῦ ἐν τῷ ὠρολογίῳ τῷ κατὰ τὴν Κιλικίαν· καὶ εὐθὺς φανὸς ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε ἀνήπτετο· ἦσαν γὰρ ἐκεῖσε οἱ ἀκριβῶς φυλάσσοντες καὶ προσέχοντες τῷ ὠρολογίῳ, καὶ τὸν φανὸν ἐκεῖνον οἱ κατὰ τὸν Ἀργεῖαν τὸν βουνὸν εἰς αὐτὸ τοῦτο τεταγμένοι ὄρῶντες, καὶ αὐτοὶ ἐποίουν φανὸν ἴδιον· ἐξ ἐκείνου οἱ κατὰ τὴν Σάμον, ἐκεῖθεν οἱ κατὰ τὸν Αἴγιλον, εἶτα οἱ εἰς τὸν Μάμαντα, ἀπ' οὗ οἱ εἰς τὴν Κύζικον· ἐξ ἐκείνου οἱ ἐν τῷ Μακίλῳ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου, ὅθεν οἱ ἐν φ. 40. τῷ Βουκολέοντι εὐθὺς ὄρῶντες τὴν ἐνισταμένην ὥρην ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἦν εἶχεν ἐγγεγραμμένην ὑπόθεσιν, ἐγίνωσκον διὰ μιᾶς ὥρας τὰ ἐν Συρίᾳ γινόμενα, καὶ εὐθὺς ὑπεμύνησκον τὸν βασιλέα. Ἰππεύοντος οὖν τοῦ βασιλέως, ἐδήλωσεν ὁ φανὸς ἐκδρομὴν Σαρακηνῶν, καὶ ὑπομνησθεὶς περὶ τούτου ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ λογοθέτου, θυμῷ ληφθεὶς, καὶ πτοηθεὶς μήπως τοὺς ἡνιόχους ὀκνηροτέρους πρὸς τὴν ἄμιλλαν ἢ τῶν Σαρακηνῶν

(1) Ἐν χειρογράφῳ φέρεται: ἄλλο τι καὶ ἄλλο τι καὶ ἄλλο.

ποιήσαιτο ἐκδρομή, ὤρισε μηκέτι ἐνεργεῖν τὰ τοιαῦτα ὠρολόγια, καὶ καταλύσας ἔρριψεν. Ἐπὶ δὲ τούτῳ τίς οὐ θρηνήσει μὲν τὰ τῶν Ῥωμαίων, οὐ καταγελάσεται δὲ τῆς ἀβελτηρίας ἐκεῖνου τοῦ αὐτοκράτορος; Ἄλλ' ὁ θεὸς ὡς ἀνάξιον τοῦ τηλικούτου μεγέθους τῆς ἀρχῆς ἐκεῖνον μὲν ἀπώσατο, τὴν βασιλείαν δὲ τῷ ὁμωνύμῳ Βασιλεῖω παρέδωκεν, ὃς θεοῦ χάριτι τὴν βασιλείαν ἤδη καταπίπτουσαν ἀνήγειρε, καὶ γαλήνην αὐτῇ πάντοθεν περιποιήσατο. 5

Οὗτος ἀνήγειρε τὸν νοὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου τὸν λεγόμενον Νέον, ὁμοίως καὶ τοὺς δύο νοοὺς εἰς τὰ Στείρου, καὶ τὸν τοῦ ἀγίου Ἡλιοῦ ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Πετρίου, ἔνθα καὶ τὴν μηλωτὴν τοῦ ἀγίου ἀπέθετο, καὶ σχολεῖον γραμματικῶν μέγιστον ἔταξε. Τὸν δὲ υἱὸν Λέοντα γράμμασι παντοίοις παιδεύσας, φιλόσοφον ἄριστον γεγονότα, βασιλικῶ καταστρέφει διαδήματι, καὶ γυναῖκα δίδωσι Θεοφανῶ τὴν θυγατέρα Μαρτινικίου· τὸν δὲ Στέφανον κληρικὸν ἐποίησε καὶ σύγκελλον. 10 15

Τούτου τῷ δωδεκάτῳ ἔτει, τοῦ ἐν ἀγίοις Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου τὴν οὐράνιον ζώην καὶ ἀγήρω τῆς ἐνταυθοῦ γηραῖς καὶ παρερχομένης διαμειψαμένου, ἀνάγεται εἰς τὸν θρόνον παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ πάλιν ὁ Φώτιος, καὶ ἐπισκοπεῖ ἔτη θ'. 20

Συνέβη δὲ καὶ μέσον τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως Βασιλείου καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως Λέοντος ἐξ ἐπηρεῖς τοῦ ἀντικειμένου καὶ χαιρεκάκων τινῶν, ὧν ὁ Σπυταύαρηνός Θεόδωρος, ὁ τότε ἐὺχαῖτων, ἀρχηγός ἦν, σκάνδαλον μέγιστον ἀναφυῆναι· ἐφ' ᾧ καὶ τὸν Λέοντα ὁ βασιλεὺς Βασίλειος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην σὺν τῇ γυναικὶ περιώρισεν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τῆς ἀληθείας ἐπιγνωθείσης, ἐκεῖθ' ἐν τε τοῦτον ἀνεκαλέσατο καὶ συμβασιλεύειν αὐτῷ ἐδικαίωσεν. 25

Ἰθύνως οὖν καλῶς τὰ τῆς βασιλείας ὁ Βασίλειος σκῆπτρα, καὶ τὸν υἱὸν Λέοντα αὐτοκράτορα καταλιπὼν σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἀδελφῷ, τῶν τῆδε μεθίσταται. 30

- Λέων ὁ Σοφὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ ἔτη κε' τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐξωθεῖται πάλιν τῆς ἐκκλησίας· ὁ Φώτιος, καὶ χειροτονεῖται ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Στέφανος, καὶ ἐπισκόπησεν ἔτη τέσσαρα καὶ μῆνας τρεῖς. Καὶ τῷ ἕκτῳ τῆς
- 5 αὐτοῦ βασιλείας ἔτει, τοῦ Στεφάνου τελευτήσαντος, ἀνάγεται εἰς τὸν πατριαρχικὸν Ὄρον ὁ Καλλιῶτης Ἀντώνιος, καὶ ἀρχιερατεύει ἔτη δ'. Καὶ τῷ δεκάτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως, τοῦ Ἀντωνίου τελευτηθέντος, χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης, καὶ κρατεῖ τῆς ἐκκλησίας ἔτη ι'.
- 10 Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέων συνεβλήθη Ζωῆ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαούτζη, ὅπερ γνοῦσα Θεοφανῶ τῇ βασιλισσῇ ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου τῷ ἐν Βλαχερναις ἀπελλοῦσα, νηστείας καὶ δεήσεσι καὶ ἐλεημοσύναις ἐσχόλαζεν, ἣν καὶ ὀνοῦσαν θαυματουργίαις ὁ Θεὸς ἐδόξασεν. Ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐντίμως καὶ βασιλικῶς
- 15 κηδεύσας αὐτὴν, νῶν ὠραιότατον εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς ὄνομα ταύτης ἀνεγείρας, ἐκεῖ κατατίθησιν, ὅπερ δὴ νῶν τῶν ἁγίων Πάντων κατονομάζομεν. Καὶ στέφει τὴν εἰρημένην Ζωὴν, καὶ τὸν πατέρα ταύτης τιμᾶ βασιλεωπάτορα. Ἀλλὰ καὶ τῆς Ζωῆς ὀλίγον ἐπιβιωσάσης,
- 20 τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου Εὐδοκίαν τρίτην ἠγάγετο· καὶ αὐτὴ δὲ παιδίον ἄρρεν μετ' οὐ πολὺ τέξασα σὺν αὐτῷ ἀποθνήσκει. Καὶ ὁ βασιλεὺς τετάρτην γυναῖκα λαμβάνει, Ζωὴν τὴν τῆς Καρθωνοψίνης, οὐ τῷ λόγῳ εἶναι καὶ παράνομος, ἀλλ' ἐφῄσει τεκνογονίας, οὐ τὰς πολλὰς δεήσεις καὶ τὰ δάκρυα ὁ Θεὸς
- 25 προσηκάμενος, χαρίζεται τούτῳ παιᾶν, καὶ τίθει τῇ Ζωῇ υἱόν, τὸν Κωνσταντῖνον, ὃν καὶ βαπτίσας βασιλέα στέφει. Ἀλλὰ τοῦ πατριάρχου Νικολάου μὴ πειθομένου δέξασθαι τὸν βασιλέα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν τετραγαμίαν, καὶ στάσῳ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γενομένης τῶν ἀρχιερέων, ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐξορίζει τὸν
- 30 πατριάρχη Νικόλαον τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ χειροτονεῖται Εὐθύμιος, ἀνὴρ ὅσιος, ἐκ παιδὸς τὸν

μονάδα βίον ἐλόμενος, καὶ ἐν τῷ τοῦ Ὀλύμπου ὄρει ἀρεταῖς
 φ. 40*· διαλάμπας |, πνευματικός τε πατήρ τοῦ βασιλέως ὦν καὶ προ-
 φητικῶς ἠξιώμενος, χρισμῶτος, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη πέντε.
 Οὗτος θεόθεν ἐκκλυφθαῖς δέχεται τὴν τοῦ βασιλέως τετρα-
 γαμίαν.

5

Ἀνεγείρει δὲ ὁ βασιλεὺς Λέων τὸν περικαλλῆ ναὸν τοῦ
 ἁγίου Λαζάρου, ποιήσας καὶ τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ἁγίων λει-
 ψάνων τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, καὶ
 ἐν αὐτῷ ταῦτα καταθέμενος, μετ' ὀλίγον ἀπεβίω.

Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ σὺν τῷ ἀνεψιῷ Κωνσταντίνῳ
 τῷ Πορφυρογεννήτῳ, ἔτος ἓν, μῆνα ἓνα. Οὗτος ἀνεπιτηδῆσις
 ἔχων πρὸς τὴν τῶν προχημάτων ἀντίληψιν, κώμοις ἑαυτὸν ἐκ-
 δεδωκώς καὶ μέθαις, καὶ ἀσελγείαις, καὶ κυνηγεσίαις σχολάζων
 καὶ ἵπποδρομίαις, οὐδὲν τι χρηστὸν κατώρθωσεν· ἀλλὰ καὶ τὸν

10

ὀσιώτατον Εὐθύμιον τῆς πατριαρχείας καταρχαγῶν, πάλιν τῷ
 Νικολῶ τὴν ἐκκλησίαν παραδεδώκει, ἐξ οὗ καὶ πολὺς τάρα-
 χος ταῖς ἐκκλησίαις εἰσεκώμασε. Κρατεῖ γὰρ ὁ Νικόλαος τὸ
 δεύτερον ἔτη ἑγ'· πολλὰ δὲ κακωτικὰ εἰς τὸν ὀσιώτατον Εὐ-
 θύμιον ἐνεδείξατο τῇ βασιλικῇ ἀνοίᾳ καὶ ἐξουσίᾳ χρώμενος
 συνεργοῖς, ἃ πάντως ἄτοπον καὶ ἀνοίκειον κἀκεῖνόν τε παθεῖν,
 καὶ τοῦτον διαπράξασθαι. Ἐξορίζεται δὲ ὁ δηλωθεὶς Εὐθύμιος
 ἐν τῇ μονῇ τοῦ Μαρτινοῦ τῇ ὑπὸ τὴν τοῦ Στουδίου μονῇ,
 ἣν ὁ βασιλεὺς Λέων λαμπρῶς ἀνήγειρεν, ἐν ἣ καὶ ὀλίγον ἐπι-
 βιούς πρὸς θεὸν ἐξεδήμησε, καὶ κατετέθη τὸ λείψανον αὐτοῦ
 ἐν τῇ τοιαύτῃ μονῇ. Θνήσκει δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος.

15

20

25

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Λέοντος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτη τεσσα-
 ράκοντα ὀκτώ. Ὅτε οὖν ἐβασίλευσεν ἐτῶν ἦν ζ'· βασιλεύει δὲ
 σὺν τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἐπιτρόποις ἔτη ἑπτὰ, καὶ ἅμα Ρωμα-
 νῶ τῷ πενθερῷ ἔτη κς', καὶ μόνος αὐτοκράτωρ ἔτη ιε', ὡς
 συνάγεσθαι τὰ τρις ζωῆς αὐτοῦ ἔτη νέ'.

30

Τούτῳ τῷ βασιλεῖ ἐπανίσταται Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Ἀν-

δρονίκου τοῦ Δούκα, καὶ λαὸν οὐκ ὀλίγον συναθροίσας, καὶ πρὸς τὰ βασιλεία εἰσελθεῖν δοκιμάσας, ἐν τῇ Χαλκῇ πίπτει τοῦ ἔπου καὶ ἀνακρίεται, ὅτε μετὰ τῆς μητρὸς ὁ Κωνσταντῖνος τὴν βασιλείαν ἴθουνεν.

- 5 Ἐπεὶ δὲ καὶ Λέων μάλιστα, ὁ Φωκᾶς, δομέστικος τῶν σχολῶν προβλήθαι παρὰ τῆς βασιλείσσης Ζωῆς, βασιλεῖαν ἤρχετο, καὶ ἡ φήμη τὸν ἄνδρα ἤδη τοῖς πᾶσιν ἐγνώριζε, Ρωμῆνός τις, ὃ Ἀκακηνὸς τὸ ἐπώνυμον, δρουγγάριος, ὢν τῶν πλωτῶν, τοῦς τοῦ βασιλέως ὑπελθὼν εὐνοῦχος, καὶ τὸ δρᾶμα τούτοις ἀνακρινωσάμενος, ἔτι τοῦ Φωκᾶ Λέοντος τοῖς τῆς Θράκης δικτατῆρας, μέγιστοι, σὺν παντὶ τῷ στόλῳ τυραννεῖν προσεποιεῖτο καὶ δαίλιν ταῖς ἐν ταῖς βασιλείαις παρῆχε· διχλογοῦμένων οὖν τῶν τοῦ βασιλέως οἰκεικῶν καὶ ὅ, τι δικαπρᾶζοντο περισκοπαμένον, Θεόδωρος τις παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως πείθει
- 10 τὸν Κωνσταντῖνον προσλαθῆσθαι τὸν Ρωμῆνόν, ὡς τῶν ἄλλων τὰ πρὸς αὐτὸν εὐνοῦστερον· καὶ δὴ τῇ τοῦ παιδαγωγοῦ πεισθεὶς συμβουλῇ, τοῦς μὲν τῆς μητρὸς ἀνθρώπους τῶν βασιλείων καταβύβάζει, πᾶσιν δὲ τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἐπισπᾶται, τὸν δὲ Ρωμῆνόν ἀναγκῶν, πρῶτον μὲν μάλισταρον προχειρίζεται καὶ μέγαν ἐταιρειάρχην, ὕστερον δὲ βασιλευπάταρα τιμήσας, ἀρχιεῖνα δίδωαι γαμικοῦ συναλλάγματος· Ἐλένη τῇ τοῦ Ρωμανοῦ θυγατρὶ. Ὁ δὲ Φωκᾶς Λέων τῆς ἡγεμονίας ἀφαιρεθεὶς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ προσημένειν κελευθεὶς οἴκῳ, ἀμάτῳ συσχεθεὶς λύπη, πρὸς ἀποστασίαν τρέπεται, καὶ
- 25 πλείστον λαὸν συναθροίσας, καὶ τῶν ἀρχόντων οὐκ ὀλίγους σχήματι μὲν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τοῦ Ρωμανοῦ τὸν ὑπ' αὐτὸν ἔπειθε στρατὸν τὴν τυραννίδα ποιήσασθαι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐμνηστεύετο· καὶ κατακλιθεὶς ἐν Χρυσόπολει παρέταξε τὸν λαὸν πρὸς θῆαν ἀντικρῶ καὶ δαίλιν τῶν
- 30 ἐν τῇ Πόλει. Ἀποστέλλεται οὖν Συμεὼν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου πρὸς τὸν μετ' αὐτοῦ λαὸν ἐν Χαλκηδόνι, λόγον ἐνυπόγραφον

τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιπερόμενος, ὃς ἐν τῷ λιμένι Χαλκιδόνος γεγωνὸς ὑπανεγίνωσκει τῷ πλήθει τὰ γραφόμενα, ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ρωμανὸν εὐρηκὼς, τούτῳ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ θεὸν κατεπίστευσα καὶ ἀντὶ πατρὸς ἔχειν ἔκρινα, σπλάγγνα πατρι-

31. (10) καὶ εἰς ἐμὲ ἐνδειζόμενον. | Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν αἰεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ἐπιβουλεύοντα, καὶ νῦν ἔργοις αὐτοῖς τὴν ἐπιβουλὴν φανερώσαντα, οὔτε δομέστικον ἀπὸ τουνῦν βούλομαι εἶναι, οὔτε τὴν ἀποστρασίαν ταύτην μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί, ἀλλ' ἀθύρῆται γνώμη ποιήσασθαι τὴν βασιλείαν ἐκυτῷ σφετεριζόμενον.

Τούτων ὑπαναγνωσθέντων τῷ λαῷ, ἀνεχώρησαν ἅπαντες καὶ τῷ βασιλεῖ προσερεύησαν. Ὁ δὲ Φωκᾶς Λέων φυγῆ χρησάμενος συλλαμβάνεται καὶ ἀποτυρλοῦται· καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Ρωμανὸς τιμᾶται καῖσαρ, εἶτα καὶ βασιλεὺς ἀναγορεύεται, καὶ τοὺς τῆς Οὐγατρὸς αὐτοῦ ἐκτελεῖ γάμου, συζύζας αὐτὴν τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ· μεθ' ἧς τίττει υἱόν, ὃν ὠνόμασεν Ρωμανόν.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ Λακκαπήνους Ρωμανὸς καὶ τοὺς ἰδίους υἱοὺς βασιλεῖς χειροτονεῖ, Χριστοφόρον, Στεφάνον καὶ Κωνσταντίνον, ἀλλὰ καὶ τὸν Χριστοφόρου παῖδα Μιχαήλ, ὡς εἶναι ἐν ταυτῷ βασιλεῖς ἐπτά. Τούτων πέντε ὄντων, τὰ νομίσματα τούτων τοὺς τύπους φέροντα, πενταταλίμια ὠνομάζοντο.

Ρωμανὸς ὁ Λακκαπήνους σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ γαμβρῷ αὐτοῦ καὶ τοῖς πιστῶν αὐτοῦ Χριστοφόρῳ, Στεφάνῳ καὶ Κωνσταντίνῳ καὶ Μιχαήλ Χριστοφόρου υἱῷ, καὶ Ρωμανῷ υἱῷ Κωνσταντίνου τῷ Πορφυρογεννήτῳ, ὁμοῦ πάντες ἔτη κε'. Καὶ τῷ μὲν Ρωμανῷ γυνὴ ἦν Θεοδώρα τῷ δὲ Κωνσταντίνῳ Ἑλένη, Χριστοφόρῳ δὲ Σοφία, τῷ δὲ Στεφάνῳ Ἄννα, καὶ τῷ λοιπῷ Κωνσταντίνῳ Θεοφανώ. Ὁ δὲ Χριστοφόρος τάχιον ἐτεθνήκει.

Τῷ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Ρωμανοῦ τελευταῖ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, καὶ θάπτεται εἰς

τὴν μονὴν τῶν Γαλακρησῶν ἦν αὐτὸς ἔκτισε· καὶ μετατίθηται ὁ μητροπολίτης Ἀμκασίας Στέφανος ὁ εὐνοῦχος εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ ἐπισκοπεῖ ἕτη τρία.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ρωμανὸς Θεοφύλακτον, ἓνα τῶν ἰδίων υἱῶν
 5 εὐνοουσίας, καὶ κληρικὸν ἀποκείρας, σύγκελλον ἐποίησε, βου-
 λόμενος αὐτὸν καὶ πατριάρχην ποιῆσαι. Καὶ τῷ πεντακαιδε-
 κάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτῶν, συμφηριζομένων καὶ τῶν ἐπτὰ
 ἐτῶν τοῦ Πορφυρογεννήτου, ἅ πρὸ τοῦ Ρωμανοῦ μόνος ἐκράτησε,
 θνήσκει ὁ πατριάρχης Στέφανος, καὶ χειροτανεῖται Ἐρῶφρων μο-
 10 ναχὸς γέρον, καὶ ἐπεσκόπησεν ἕτη τρία. Καὶ τῷ ὀκτωκαιδε-
 κάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτῶν, παραιτησαμένου τοῦ Ἐρῶφρω-
 νος διὰ γῆρας, καὶ τοῦ Θεοφυλάκτου ἔτι νεάζοντος, ἐχθήρευεν
 ἡ ἐκκλησία παιμένος ἔτος ἓν, μῆνας εἴ. Καὶ τῷ ἐνεακαιδεκά-
 τῳ ἔτει τῶν βασιλείων χειροτανεῖται Θεοφύλακτος εὐνοῦχος ὁ
 15 υἱὸς τοῦ Ρωμανοῦ, καὶ κρατεῖ ἕτη κγ'. Οὗτος κτίζει τὸν πα-
 ρικαλλὴ ναὸν καὶ τὸ μοναστήριον τῶν Ρουρινιανῶν.

Μήπω δὲ τοῦ Ρωμανοῦ βασιλεύσαντος, ἀλλὰ τῷ τοῦ βα-
 σιλεωπάτορος ἀξιώματι διαπρέπαντος, Κωνσταντίνου δὲ βασι-
 λεύοντος, καὶ Νικολάου τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἰθύνοντος οἴκτας,
 20 ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ςυκῆ, ἐγένετο ἕνωσις τῶν ἀπα-
 σχισθέντων μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων τῆς ἐκκλησίας, διὰ
 τὴν τοῦ βασιλέως Λέοντος τετραρχμίαν, καὶ ἐξετέθη ὁ τόμος
 τῆς ἐνώσεως παρ' αὐτῶν εἰς περιζήρεσιν σκανδάλου παντός, καὶ
 ὠρισται μηδέποτε τετραρχμίαν ταλμηθῆναι παρὰ τινος, ἀλλὰ
 35 μηδὲ τριγρχμίαν συστῆναι, εἰμὴ κατὰ τὰς διαστίξεις (sic) ἃς
 ὁ ρηθεὶς τόμος διαλαμβάνει.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ρωμανὸς, ὀρθοδοξότατος ὢν, καὶ θεοσεβῆς
 ἦν καὶ φιλομόναχος· τὴν αἰδῶ γὰρ καὶ τὴν εὐλάβειαν ἦν εἶ-
 80 χε πρὸς τοὺς ἐν ἀρετῇ περιβοήτους τίς ἰκανεὶ διηγῆσασθαι;
 πάσας τε τὰς ἐκκλησίας πέπλοις τιμίαις καὶ ἱεροῖς σκεύεσι κα-
 τεκόσμησε, ρόγας τε καὶ σολέμνια τοῖς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ μο-

ναστηρίοις· καὶ τοῖς ἄλλοις ὄρεσιν ἐτησίως λαμβάνειν τετύπω-
 κε, καὶ πάντα τῶν αὐτοῦ ὄρωρων ἐνέπλησεν· ἀλλὰ καὶ καθ'
 ἐλάχιστην ἡμέραν μοναχοὺς εἶχε τῇ τρυπέζῃ συνεστιωμένους,
 καὶ ὀείων ἀνγκυωσμάτων ἐπηκροῶτο. Διαφερόντως δὲ ἐτίμα
 καὶ ἕστεργε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς διαλάμποντα, ὅς ἀδελ- 5
 φὸς μὲν τοῦ μαγίστρου Κοσμᾶ ἦν, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρ-
 χου Φωτίου, ὃν καὶ πλέον τῆς σαρκικῆς ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτί-
 μα εὐγένεια· ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἔφθασεν, ὡς
 δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῃ μᾶλλον πλεονεκτεῖ, οὕτως
 ἐκαστέραν ἐξήσκησεν· ἐπήνθει δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτῷ καὶ 10
 τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα, καὶ τὸ τοῦ ἡθους χάριεν, καὶ
 τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος· οὐ γὰρ τὰς ὀφρῦς ἀνέσπῃ κατὰ
 τοὺς ἄλλους σοφοὺς, οὐδὲ ἀλαζῶν τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος,
 ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχεν ἡδύτερον μέλιτος ἀποστᾶζοντα, τὸ
 ἦθος δὲ βεβηχὸς, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον τὸν κοῖδι- 15
 μον μετ' ἐκτουτοῦ ἔχων ὁ Ρωμανὸς, κανόνα καὶ στάθμην τῶν
 καλῶν εἶχεν. Ἐπεὶ δὲ Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης ἐνόσσει συ-
 φ. 31·νεχῶς |, παρεκάλει τὸν Σέργιον γενέσθαι πατριάρχην ὁ βασι-
 λεύς. Ὁ δὲ ὀλοψύχως τοῦτο παρητεῖτο· καὶ ποτε συνήθως τοῦ
 βασιλέως παρακλοῦντος, ὁ Σέργιος ἔφη· εἰ θέλεις, δέσποτα, 20
 εὐλαβῆ καὶ τίμιον πατριάρχην, ἔχω καὶ πᾶν πρὸς τοῦτο ἐπι-
 τηδειότατον καὶ σοφόν. Καὶ ὁ βασιλεὺς· ὑπόδειξόν μοι τὸν ἄν-
 δρα. Καὶ ὁ Σέργιος εἰσάγει πρὸς τὸν βασιλέα τὸν εὐλαβέστα-
 τον μοναχὸν Πολύευκτον τὸν εὐνοῦχον· καὶ εἰσελθόντων ἀμ-
 φοτέρων, ὁ μὲν βασιλεὺς τῇ κλίνῃ ἀνακείμενος, καὶ τὸν Σέρ- 25
 γιον τῇ αὐτῇ κλίνῃ κεκαθικέναι κελεύσας, ἐπὶ τινος ὀρόνου τὸν
 Πολύευκτον προστάσσει καθεσθῆναι. Εἶτα ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς
 ἐρώτημά τι Γραφικὸν τὸν Πολύευκτον· ὁ δὲ, ὀξύθυμος ὢν, αὐ-
 στηρῶς ἀπεκρίθη· ὁ μετὰ σοῦ καθήμενος ἐν τῇ κλίνῃ σου, ἐρ-
 μηνευσάτω αὐτό. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τὸν λόγον ὡς φθόνου 30
 βέλος ἐδέξατο· ὁ δὲ τρισμακάριστος Σέργιος τῷ φυσικῷ φρο-

νήματι τὸν λόγον ὑπαμβλῦναι θελών, ρίπτει ἐκυτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Πολυεύκτου, καὶ, εὐῶν ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ ἄγιε, λέγει, ὅτι τοσοῦτον κερὸν ἀτκκῶν οὐκ ἤσθηνόμην. Ἀπολυθέντος δὲ τοῦ Πολυεύκτου, ὁ βασιλεὺς ἐμέμμετο τὸν Σέργιον ἐπὶ τῆ εἰς τὸν Πολυεύκτον ἀπάτη. Ὁ δὲ φησι πρὸς τὸν βασιλέα. 5 τοιοῦτος ὁφείλει εἶναι ὁ προεστάμενος, καὶ μάλιστα ἐκκλησίαις, καὶ μὴ κατὰ προσωποληψίαν ἢ κολακείαν ποιεῖν τι.

Οἱ δὲ τοῦ Ρωμανοῦ υἱοὶ καὶ βασιλεῖς Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, ὁ γὰρ Χριστόφορος προεταθνήκει, τὸν ἴδιον πατέρα, 10 κοινῇ κακῶς συμβουλευσάμενοι, τῶν βασιλείων κατήγαγαν, τέλειον ἤδη γεγηρακότα, καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῆ Πρώτῃ μοναχὸν ἀπέκλειραν. Συνιδὼν δὲ ὁ Κωνσταντῖνος τὴν αὐτῶν κακουργίαν, ὡς εἰ τοῦ πατρὸς οὐκ ἐρείσκητο, σχολῆ γ' ἂν ἐτέρου φεισκιντο, αἰφνης συνεστιωμένους αὐτῷ καὶ ἀμφοτέρους ἀρπαγέντας 15 ὑπὸ τῶν εἰς τοῦτο ἠύτρεπισμένων εἰς διαφόρους ἐξορίζει νήσους, Μιχαὴλ δὲ τὸν υἱὸν Χριστοφόρου κληρικὸν ἀποκείρει. Καὶ κρατεῖ τῆς βασιλείας μόνος σὺν τῷ υἱῷ Ρωμανῷ.

Κωνσταντῖνος μόνος ὁ Παρρηγογέννητος σὺν τῷ υἱῷ Ρωμανῷ ἔτη ιε'. Οὗτος Βάρδαν τὸν Φωκᾶν, τὸν ἀδελφὸν τοῦ τυφλωθέντος Λέοντος, μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται. Βασιλεῖον δὲ εὐνοῦχον τὸν ἀπὸ παλλακῆς υἱὸν τοῦ 20 Λακαπηνοῦ Ρωμανοῦ ἐτίμησε πατρίκιον, παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα· οὗτος κτερίζει τὸν περίφημον ναὸν καὶ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Βασιλείου ὃ τοῦ Παρρηγοιμωμένου κλειῖται· καὶ γεγηρακός ἤδη τοῦ Φωκᾶ Βάρδα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικηφόρον δομέστικον ποιεῖ καὶ πατρίκιον· καὶ Λέοντα τὸν ἀδελφὸν Νικηφόρου, πατρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν.

Τῷ δὲ τεσσαρκοστῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντῖνου θνήσκει ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος, καὶ θάπτεται 30 εἰς Ρουφιανὰς, ὅπου καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· καὶ χειροτονεῖται

Πολύευκτος ὁ προμνημονευθείς, ἀνὴρ τίμιος καὶ εὐλαβὴς, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη ιδ'.

Ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου γίνεται ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ σώματος τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἀπὸ Ναζιανζοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ μετὰ λαμπροτάτης λιτῆς, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς συγχλήτου καὶ τοῦ κοινοῦ πλήθους πεζῆ λιτανεύοντων ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Ἐσωθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος προπεμφθέντος (γρ. προπεμρθέν τε) ἱεροπρεπῶς κατατίθεται. Καὶ ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν ὑπ' αὐτοῦ ὅτε τῆς Πόλεως ἐξήρχετο ἐν τῷ συντακτηρίῳ προφητικὸν λόγιον: Χαίρετε, Ἀπόστολοι, ἡ καλὴ μετοικεσία.

Τότε γεννᾶται καὶ ὁ τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κωνσταντίνου παῖς Βασίλειος, τῷ τεσσαρακοστῷ ἐβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ἐκτοτε δὲ τῷ δευτέρῳ ἔτει θνήσκει ὁ Κωνσταντῖνος, καταλιπὼν τὸν υἱὸν Ρωμανὸν βασιλέα.

Ρωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη γ', μῆνας β'.

Οὕτως δευτέρην γυναῖκα λαβὼν τὴν Θεοφανῶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς ἄρρενας μὲν παῖδας δύο Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον, οὓς καὶ βασιλεῖς χειροτονεῖ, θυγατέρας δὲ πέντε, Ζωὴν, Θεοδώραν, Ἀγάθην, Θεοφανῶ, καὶ Ἄνναν.

Ἐπὶ τούτου ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος, μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν, εἰς Κρήτην ἐκπεύσας μετὰ στόλου καὶ στρατοῦ πολλοῦ, προαποστατήσασεν ἱκανοῖς ἔτεσι, πάλιν τῇ Ρωμανίᾳ ὑπέταξε.

Τότε καὶ ὁ Τζιμισχῆς Ἰωάννης, ὑποστράτηγος ὢν Νικηφόρου καὶ συγγενῆς, ἐπὶ πολλοῖς καὶ μεγάλοις κατορθώμασι πολεμικοῖς περιβόητος ἦν, | καὶ χώρας πολλὰς καὶ κάστρα σὺν τῷ Νικηφόρῳ τῇ Ρωμαίων ἐποίησε ὑποτελεῖ βασιλείᾳ, καὶ φοβερὸς ἦν τοῖς ἐχθροῖς.

Ὁ δὲ Ρωμανὸς ἐκλεξάμενος ἓνα τῶν βασιλικῶν εὐνούχων,

Γωσήρ, ὃν ἐδόκει τῶν ἄλλων μᾶλλον εὐνοεῖν αὐτῷ, παρκαοι-
μώμενον καὶ παραδυναστεύοντα προσέβλεπτο, καὶ αὐτῷ τὰ
τῆς διοικήσεως ἀνέθετο. Αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς κυνηγεσίαις διό-
λου καὶ θήραις ἐσχόλαζεν.

- 5 Ὁ μάλιστα δὲ Νικηφόρος λαμπρῶς ἐπαναζεύξας ἐκ Κρή-
της μετὰ λαφύρων πολλῶν καὶ αἰχμαλωσίαις ἐθριάμβευσεν ἐν
τῇ Πόλει, πάντων τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ αὐ-
τοῦ τοῦ ἀμειβᾶ τῶν Σαρακηνῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ φερομένων· καὶ
μεγάλαις ἡωραῖς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐριλοτιμήθη, καὶ παρὰ
10 πάντων ἐδοξάζετο καὶ ἐπηρεῖτο δι' ἃς εἶχεν ἀρετάς, ἀνδρείων
καὶ φρόνησιν, δικαιοσύνην τε καὶ σωφροσύνην· οὐκ ἐν τῇ Κρή-
τη δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ μείζονα κατορθώματα
ἐνεδείξετο.

- Ἐκείσε τούτου διάγοντος καὶ παρακλιθεζομένου μετὰ στρα-
15 τοῦ τῷ κάστρῳ Ἀντιοχείας, θνήσκει ὁ βασιλεὺς Ρωμανὸς κα-
ταλιπῶν τὴν βασιλείαν Θεοφανῷ μετὰ τῶν υἱῶν Βασιλείου καὶ
Κωνσταντίνου ἔτι νηπίων.

- Τοῦτο μαθὼν ὁ δομέστικος Νικηφόρος, σπουδῇ τὴν Κων-
σταντίνου καταλαμβάνει, ἔτι τῶν πραγμάτων ἡωρημένων· ὃν
20 ἡ βασίλισσα Θεοφανῶ, μετὰ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ πατριάρ-
χου κοινῇ συνδισκαψυμένη, στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῆς ὅλης
Ἀνατολῆς προχειρίζεται, ὄρκον ἐξ αὐτοῦ λαβόντες μὴ ἐπιβου-
λεῦσαι τοῖς κισί Ρωμανοῦ. Ταῦτα πράξας ἐξῆλθε τῆς Πό-
λεως καὶ εἰς Καισάρειαν ἀπῆλθεν ἐπισκεψόμενος τιν στρατὸν.

- Ἄλλὰ ταῦτα οὕτω συνετῶς οἰκονομηθέντα καὶ συμφερόν-
25 τως, οὐκ ἦν καὶ τῷ παραδυναστεύοντι εὐνοῦχῳ Ἰωσήρ κατὰ
σκοπὸν, οὐδὲ ἀνεκτῶς εἶχεν, εἰ μὴ Νικηφόρον ἐκποδῶν ποιῆ-
σαι· ἐνεκότει γὰρ αἰεὶ τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀντέπιπτεν, οὐδ' ἐκείνω
τὰ τοῦ πράγματος ἀγνοοῦντι. Ὅθεν καὶ λάθρα γράφει πρὸς
30 Γωάννην τὸν Τζιμισχῆν, συνόντα τῷ Νικηφόρῳ, ἀνελεῖν μὲν
παντὶ τρόπῳ σπουδάσαι τὸν στρατηγόν, ὡς μεμισθημένον αὐ-

τῷ, αὐτὸν δὲ ὡς τάχους, ἔχει πρὸς τὰ βασιλεία ἐπανελθεῖν, ἐπιτευξόμενον τοῦ κράτους, ὡς ἠγαπημένον αὐτῷ. Ἰωάννης δὲ ὁ Ἰζιμισχῆς τὸν τοῦ εὐνούχου ἄδικον κατὰ Νικηφόρου φρόνον μεμισσηκῶς, καὶ τὸν φόνον τοῦ συγγενοῦς εὐλαβήθητι, αὐτά τε τὰ γράμματα τῷ Νικηφόρῳ ὑποδεικνύει, καὶ, ἕως πότε, 5 εἰπὼν, ὑπὸ εὐνούχων τὰ Ρωμαίων ἐστῆται ἀνεξόμειχ; τὸ τοῦ στρατοῦ πλῆθος συνηθροικῶς, βασιλέα κοινῇ μετὰ πάντων τὸν Νικηφόρον ἀναγορεύει· καὶ συμπαραλαβόντες τὸν ὄλον στρατὸν, τὴν Χαλκηδόνα καταλαμβάνουσιν. Ἡ σύγκλητος δὲ, καὶ αὐτὴ μᾶλλον ἢ βασιλίσσα, ὥσπερ εἰ περιμένοντες ἦσαν 10 αὐτοῦ τὴν ἀριζίν, εἰς τὰ βασιλεία ἀνάγουσι σὺν προθυμίᾳ καὶ χαρᾷ καὶ βασιλέα στέρονσι.

Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς, ἔτη Σ' ἤμισυ. Οὗτος τὸν πατέρα αὐτοῦ Βάρδην τῷ τοῦ κκίσχρος ἀξιόματι τιμᾷ καὶ σύνεδρον ἑαυτῷ ποιεῖ, Λέοντα δὲ τὸν ἀδελφὸν κουροπαλάτην καὶ δομέστικον. Οὗτος εἶχε γυναῖκα τὴν μητέρα τῶν Πορφυρογεννήτων Θεοφανῶ. Μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι οὐ πρὸς τρυφᾷ ἀπειδὴν ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἀνέσεις, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρις καὶ τετράκις ἐκστρατεύσας, μεγάλα τινὰ καὶ ἐξίσια ἐνεδειζάτο 20 τρώπια, καὶ φόβον πολὺν τοῦ ἀνδρὸς εἶχον τὰ ἔθνη· γενναῖος γὰρ ἦν καὶ οὐδέποτε ὄκνω εἶκων, ἢ τὸ τυχόν εἰς τὴν αὔριον ὑπερτιθέμενος. Οὗτος καὶ τὴν μεγάλην Ἀντιόχειαν καὶ τὸ Χάλεπ ὑπὸ τὴν Ρωμαίων βασιλείαν πάλιν ἐπανεσώσατο· εὐσεβῆς τε ἦν καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν.

Ἰωάννην δὲ τὸν λαμπρότατον ἐν ἀριστεύσει τὸν Ἰζιμισχῆν 25 βασιλειῶντα ὑπονοήσας, καὶ παρὰ τῆς βασιλίσσης ἀγαπώμενον ὑπὸ πολλῶν βεβαιούμενος, πάσης ἀρχῆς ἀπαγαγών, εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἡσυχάζειν διωρίσατο· ὁ τὸν Ἰωάννην κατὰ τοῦ βασιλέως ἤγειρε μᾶλλον, καὶ πρὸς μῖσος ἐξεκαλέσατο· ὅθεν καὶ πρὸς ἐπιβουλήν σπουδαιότερος ἐγεγόνει. Κατὰ γοῦν τὸν 30 τελευταῖον τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον εἰς τὴν Πόλιν ἐπανελ-

- θεῖν αὐτὸν πολλῶν παρακλήσεσιν ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείης
πεισθεῖς, ἐπέτρεψε· καὶ δὴ εἰσελθόντα λόγοις τε καὶ ταῖς ἄλ-
λαις φιλοφροσύναις καὶ τιμαῖς ἐπειρᾶτο τοῦτον ἐξημερῶσαι | .φ. 41".
Ὁ δὲ ἔνδον συντηρῶν τὸν λυπούμενον, ἔξω πολλὰ ἐφάνιστο
5 τῷ βασιλεῖ εὐχριστῶν. Ἡ βασιλίςσα δὲ προσκειμένη τῷ ἀν-
δρὶ καὶ ἐρωτικῶς ἔρουσα, τότε ἀφορμῆς δραζήμενη ἔκει πρὸς
ἑαυτὴν, καὶ παῖθαι πρὸς νόνον ὀπίσσει τὴν χεῖρα. Ὅθεν καὶ
συσκευασμένη τὸν τρόπον τοῦ νόνου, καὶ καιρὸν εὐροῦσα,
ἄμφι τῶν νυκτῶν ἀνάγει διὰ σχοίνου αὐτὸν τε τὸν Τζιμισχῆν
10 καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τὴν τοῦ Βουκυλέοντος ἡλικίων, ξιρή-
ρεις πάντας, καὶ εἰσάγει πρὸς τὸν βασιλικὸν κοιτωνίσκον· αὐ-
τοὶ δὲ τὸν βασιλέα οὐκ ἐπὶ τῆς κλίνης εὐρόντες, ἀλλ' ἐν τῷ
νάρθῳ τοῦ νοσοῦ ἐπ' ἀδάφου ὑπνώττοντα, τοῖς ξίφουσιν ἀναί-
ρουσιν. Ὁ δὲ Τζιμισχῆς εὐθὺς βασιλεύς ὑπὸ τῆς βασιλείης
15 ἀναγορεύεται.

Τελευτᾷ μὲν οὖν ὁ βασιλεύς Ρωμανὸς εἰς Μάρτιον μῆνα,
καὶ κρατεῖ ἡ Θεοφανῶ μῆνας δ'. Ὁ δὲ Φωκᾶς στέφεται εἰς
μῆνα Ἰούλιον, Ἰνδικτιῶνος ς' ἐν ἔτει ς'νοσ'. Ὁ δὲ Τζιμισχῆς
βασιλεύει εἰς μῆνα Ἰανουάριον Ἰνδικτιῶνος ιγ', ἐν ἔτει ς'νοσ'.

- 20 Ἰωάννης ὁ Τζιμισχῆς ἔτη ἕξ ἤμισυ. Οὗτος τῷ τοῦ Νικη-
φόρου πάθει σωφρονέστερον διατιθεῖς ἑαυτὸν, τὴν βασιλίςσαν
Θεοφανῶ, πολλὰ βοῶσκα καὶ ὕδρομένην, τῶν βασιλείων κα-
τάγει καὶ πόρρω περιορίζει, τῶν πορφυρογεννήτων δὲ παίδων
σφοδρὰ ἐπεμελεῖτο καὶ ὑπερηγάπα, καὶ ὡς οἰκειῶν ἀντείχετο.

- 25 Τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Πολύευ-
κτος, καὶ καθίσταται πατριάρχης Βασιλείας ὁ Σακκανηδρηνός,
καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη δ'· καὶ τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς βασιλείας
αὐτοῦ ἐξορίζεται, καὶ χειροτονεῖται Ἀντώνιος ὁ ἀπὸ τῆς μο-
νης τῶν Στουδίων, καὶ ἀρχιερατεύει ἔτη ἕξ.

- 30 Καὶ οὗτος δὲ ὁ βασιλεύς κατὰ πολὺ ἰτὰ τῆς Ρωμανίας
ὄρια ἐπλάτυνε, καὶ πάντα τὰ γειτονοῦντα ἔθνη οὐ χρυσίῳ,

ἀλλὰ ξίφρσι σιγῶν κατηνάγκασε· γενναῖος γὰρ ὢν κατὰ χεῖ-
 ρας καὶ τολμητικός, εἶχε καὶ τὸ φυσικὸν φρόνημα τῆ τοῦ σώ-
 ματος ρώμη κατάλληλον, καὶ φοβερὸς ἦν ἐν πολέμοις καὶ τοῖς
 ἐχθροῖς ἀνυπόστατος, τᾶλλα δὲ ὁ ἀνὴρ ἡδύτατος ἦν καὶ γα-
 ληνὸς ἄγχι καὶ πρὸς πάντας, ψυχὴν συμπαθῆ κεκτημένος, καὶ 3
 εὐεργετικωτάτην, καὶ οὐκ ἦν ὡς (γρ. θς) ὑπὸ τινος ἀνιώμενος,
 ἢ πενίας, ἢ πλεονεξίας γειτονικῆς, καὶ βάρει δημοσιακῶ συ-
 σχεθεῖς καὶ αὐτοπροσελλῶν καὶ ἰκετεύσας, οὐκ εὐθύς εὖρε τε-
 λείαν τοῦ λυποῦντος ἀπχλαγχῆν· πάντας εὐεργετῶν κόρον οὐκ
 εἶχε, πάντας ἡλείει, πάντων ὡς πατήρ ἐκῆδετο· καὶ εἰ μὴ τὸ 10
 τοῦ φόνου μῖσος (γρ. μύσος) ἦν, οὐκ ἦν ἂν ἐμποδῶν τι ὡς ἕνα
 τῶν ἀγίων τοῦτον παρὰ πάντων καὶ μετὰ θάνατον εἰσεσθαι.
 Οὗτος κτίζει τὸν Σωτῆρα ἐν τῇ Χιλκῆ, καὶ θανῶν ἐκεῖ θά-
 πτεται· καταλιμπάνει δὲ βασιλεῖς Βασιλείων καὶ Κωνσταντίνων
 τοὺς πορφυρογεννήτους ἀδελφούς. 15

Βασίλειος ὁ υἱὸς Ρωμανοῦ σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ ἀδελφῷ
 οἱ πορφυρογέννητοι ὁμοῦ ἔτη πενήκοντα .

Οὗτος ὁ Βασίλειος, νέος ὢν γυναικὶ συνκρηθῆναι οὐκ ἠβου-
 λήθη, ἀλλ' ἔρωτα σχῶν πολεμικῶν ὄπλων καὶ στρατιωτικῶν
 κατορθωμάτων, τᾶλλα πάντα δεύτερα ἠγεῖτο· τρυφῆς μὲν γὰρ 20
 καὶ βασιλικῆς ἀνέσεως καὶ τῶν ἄλλων ἡδέων ἐφ' ἃ μᾶλλον
 ἐπιρρεπῶς ἔχουσί τινες βασιλεῖς, τῷ ἀδελφῷ παρεχώρησε Κων-
 σταντίνῳ, ἑαυτὸν δὲ τῆ τῶν πραγμάτων φροντίδι ἐξέδωκε,
 καὶ τῆ τῶν στρατευμάτων ἐπιμελείᾳ, νυκτὸς καὶ ἡμέρας τού-
 τοις ἐνασχολούμενος. Ἀλλὰ νέῳ μὲν ὄντι οὐκ ἐξεγένετο, καί- 25
 τοι προθυμουμένῳ, ἀνέτως ἀπολαῦσαι τῶν κατὰ σκοπὸν, τῶν
 πραγμάτων αὐτῷ ὡσπερ ἐπιφθονούντων καὶ ἀντιπιπτόντων
 ἰσχυρότερον· ὕστερον δὲ μετὰ πολλὴν τῶν χρόνων παραδρο-
 μὴν, μόλις ἀνεθεῖς τῶν κακούντων, ἔργοις αὐτοῖς ἐδειξεν οἶκον
 εἶχε καὶ πρὸ τῶν ἔργων ἐπιθυμίαν ἐπαινουμένην καὶ βασιλεῖ 30
 πρέπουσαν .

Βάρδαξ γάρ ἐκεῖνος, ᾧ τὸ ἐπώνυμον ὁ Σκληρός, μάγιστρος
 τῷ τότε ὄν καὶ τῶν τὰ πολεμικὰ ἀριστέων εἰς, εὐθύς ἐξ ἀ-
 γῆς τυρηνήσας σὺν τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ Κωνσταντίνῳ, πολυχρό-
 νιον καὶ ἀνυπόστατον τὴν τυρηνίδα ἐποίησεν, ἐπὶ τε ρώμη
 5 σώματος καὶ στρατιωτικῆ ἔμπειρίᾳ, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆ τοῦ γέ-
 νους λυμπρότητι μεγαλαυχῶν καὶ φουσώμενος· ὁ γάρ τοι πρὸς
 μητρός τῆς Γρηγορίας πάππος ὁμώνυμος αὐτῷ, υἱὸς τοῦ Βασι-
 λείου ἐκείνου τοῦ Ραϊκτωροῦ καὶ μαγίστρου, ὃς ἀδελφόπαις ἦν
 Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοσ, καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ κατήγετο οὐρα-
 10 τος, ὄθην καὶ Βασίλειος. | Πολλοὶς ὄν ἔτεσι παραταθείσης αὐ-φ. 43.
 τῶν τῆς τυρηνίδοσ, πάντῃ τὰ τῆς Ἀνατολῆς ἠράνιστο μέρη
 τούτων δὲ μόγις τῆ βασιλικῆ ὑποπεσόντων ἀρχῆ, πάλιν ἀνε-
 φρόντο βασιλειῶντες ἕτεροι, καὶ μετ' αὐτοῦ, ἄλλοι. Ὅμως κρα-
 ταιῆ Θεοῦ χειρὶ σκοπούμενοσ ὁ βασιλεὺς τῶν ὄλων περιεγένετο,
 15 καὶ τὰς ὄλας τῆς ζωῆσ αὐτοῦ ἡμέρασ μέγρη καὶ βαθυτάτου
 γήρωσ κόποισ καὶ πολέμοισ καὶ κακουχίαισ σωματικαῖσ καὶ ἀρι-
 στείαισ πολέμων καὶ τροπαιαῖσ μεγάλαισ καὶ νικαισ ταῖσ κατὰ
 τῶν ἐναντιῶν ὡσ ἄλλοσ οὐδεὶς διήνυσεν.

Οὗτοσ καὶ τὴν τῶν Βουλγάρων δυναστείαν ἀπίροισ ἔτεσι
 20 τὰ τῆς Ρωμαίων γῆσ ληϊζόντων καὶ παρ' οὐδενόσ καταπονου-
 μένων, πολέμου νόμῳ καὶ χρονίῳ πολιορκίᾳ καὶ ὑπομονῆ, τοῦ
 Θεοῦ βοηθοῦντοσ, τέλειον ἐξηράνισε καὶ ὑπὸ χειρᾳ τῆσ Ρωμαίων
 ἐποίησε βασιλείασ.

Τούτου τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆσ βασιλείασ θνήσκει ὁ πατριάρ-
 25 χῆσ Ἀντώνιοσ, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν τῆσ πατριαρχείασ Θρόνον
 Νικόλαοσ ὁ Χρυσοθέρηγῆσ, καὶ κρατεῖ ἔτη ιγ'. Οὗτοσ κτιῖζει τὸ
 ἐν Ὀλύμπῳ μοναστήριον, ὃ καλεῖται Σμιλάκια· καὶ τῷ ὀκτω-
 καιδεκάτῳ ἔτει τῆσ βασιλείασ Βασιλείου ἀπεβίω ὁ Νικόλαοσ,
 καὶ γίνεται πατριάρχῆσ Σισίνιοσ καὶ κρατεῖ ἔτη πέντε· καὶ
 30 τῷ εἰκοστῷ ἔτει τοῦ Βασιλείου ἀπανίσταται τῶν παρόντων
 Σισίνιοσ, καὶ προχειρίζεται πατριάρχῆσ Σέργιοσ ὁ Μανουηλίτησ,

άνηρ ὄσιος, καὶ κρατεῖ ἔτη ιη'. Καὶ τῷ λη' ἔτει τοῦ Βασιλείου ἐλειτούργησε τῶν χρεῶν ὁ Σέργιος, καὶ ἐπεσκόπησεν Εὐστάθιος, καὶ κρατεῖ ἔτη δ'. Τῷ δὲ τεσσαρακοστῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ Βασιλείου, ἀποβεβιωκότος Εὐσταθίου, χειροτονεῖται Ἀλέξιος πατριάρχης ὁ Στουδίτης, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη ιη'. 5

Τελευτᾷ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Βασίλειος καὶ θάπτεται ἐν τῷ παρ' ἐκείνου οἰκοδομηθέντι ναοῦ τοῦ ἡγαπημένου ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ, καὶ καταλιμπάνει βασιλέξ τὸν ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον ἤδη γεγηρακότα.

Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου, 10 μόνος ἔτη τρία. Οὗτος εἶχε γυναῖκα, καὶ θυγατέρας ἐξ αὐτῆς δύο, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν· δειλὸς δὲ ὢν καὶ πρὸς πολέμους ἤδη ἀσθενής, ἔτι δὲ καὶ τρυφαίς ἀείποτε ἀνειμένος, πάντας οὓς ἂν ἠκηκοίε ψιλῶς οὕτω μόνον βασιλειῶντας, τῶν ὀφθαλμῶν ἐστέρει καὶ δεινῶς ἐξετόφλου. Ὅρων δὲ ἐκυτὸν τῷ 15 θανάτῳ ἐγγίζοντα, ἓνα τῶν τῆς συγκλήτου προκρίνας, ὁ Ἀργυρόπουλος δὲ οὗτος ἦν Ρωμανός, συνάπτει τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ Ζωῇ, καὶ βασιλέα χειροτονήσας θνήσκει.

Ρωμανός ὁ Ἀργυρόπουλος ἔτη πέντε ἡμισυ· οὗτος, γυναῖκα καίτοι ἀπώσατο διὰ τὴν βασιλικὴν ἀγχιστείναν, καὶ ἐγγημε 20 τὴν θυγατέρα Κωνσταντίνου Ζωὴν, ἀλλὰ παῖδας οὐκ ἔτεκεν. Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ σοφὸς καὶ θεοσεβής, καὶ τοὺς ἐπ' ἀρετῇ λαμπροὺς μοναχοὺς ἀγαπῶν, κατὰ τὸν συνώνυμον αὐτῷ Ρωμανόν τὸν Λακαπηνόν, καὶ ὡσπερ ἐκείνῳ διὰ τιμῆς ὁ Σέργιος, οὕτω τούτῳ ὁ κατὰ πνεῦμα πατὴρ αὐτοῦ ὁ ὄσιος Ἀντώνιος διαφε- 25 ρόντως ἡγαπάτο, καὶ ὑπερβαλλούσης ἡξιοῦτο τιμῆς. Ἐπιθυμίαν δὲ ἔχων ἀνεγεῖραι καὶ τῆ Θεοτόκῳ, ἐποίησε τὴν περιφανεστάτην μονὴν τῆς Περιβλέπτου, ἐν ᾗ καὶ τεθνηκῶς ἐτάφη βασιλικῶς.

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγῶν σὺν τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ Ζωῇ καὶ τῇ ἀδελ- 30 φῇ αὐτῆς Θεοδώρᾳ ταῖς θυγατράσι τοῦ Πορφυρογεννήτου Κων-

σταντίνου, ὁμοῦ ἔτη ζ'. Οὗτος, ἔτι περιόντος τοῦ Ρωμανοῦ, συμφιλῶθεις τῇ ζωῇ, διὰ τὴν τοῦ σώματος ὠριότητα ὑπ' αὐτῆς ἐπέσθεις, καὶ τοὶ τῶν ἀγεννῶν καὶ ἀσχημῶν τυγχάνων, τοῦ σκοποῦ οὐκ ἀπέτυχεν· ἀλλ' ἅμα ὁ Ρωμανὸς ἐτεθνήκει,

5 ἅμα καὶ αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ βασιλεὺς σχεδισθείς ἐδείκνυτο. Μὴ ἔχων δὲ ἐκ γένους φερωνυμίαν τινά, τὴν ἐκ τῆς χώρας ὄθεν γεγένητο προσωνυμίαν ἐκληρώσατο. Ἦν δὲ ἀνὴρ ἀγαθός, καὶ πάσης ἡθικῆς ἀρετῆς ἀνάπλευς, καὶ τὸν θεὸν ἐξ ὅλης καρδίας φιλῶν καὶ φοβούμενος.

- 10 Συνείχετο δὲ πάθει τινὶ λαθρίῳ, ὅρ' οὐ πολλάκις ἐνεργούμενος, κατὰ γῆς ἄφρωνος ἔρριπτο καὶ νεκρῷ ἐρέκει ἕως ὠρας μιᾶς, καὶ πάλιν εἰς τὴν προτέραν ἐπκηρύχτο συναίσθησιν· δι' ὃ καὶ μᾶλλον ἑαυτὸν θεῷ καὶ τοῖς θεοῖσι ἀνέθετο, καὶ φροντίς ἦν αὐτῷ, εἰ δυνατόν, μηδεμίαν καταλειφθῆναι ἐκκλησίαν
- 15 ἢ μοναστήριον τῶν τε ἐν τῇ βασιλευσούσῃ ἰδρυμένων καὶ τῶν ἔξω τούτης καὶ τῶν ἐν ὅλῃ τῇ Ρωμαικῇ ἐπικρατείᾳ τῶν αὐτοῦ δωρεῶν ἀμέτοχον· τὰς μὲν γὰρ ἡνώρθου πτώσει ἀπειλούσας τῷ χρόνῳ, ταῖς δὲ ρυγῆς ἐτησίως καὶ κτήματα προσεκύρου, οὐκ ὀλίγας δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ βύθρων ἀνοικοδόμησε· καὶ
- 20 δὴ καὶ τὴν περιώνυμον τῶν ἁγίων Ἀνσεργύρων τὴν ἐν τῷ Κοσμιδίῳ. Διαφερόντως δὲ καὶ οὗτος τοὺς εὐλαβεῖς ἐτίμα μοναχοὺς, καὶ μᾶλλον τὸν δηλωθέντα Ἀντώνιον, (ὁ κτήτωρ τῆς ἀπ' αὐτοῦ καλουμένης μονῆς ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Λυξεντίου βουνῷ οὗτος ἦν, ὃν καὶ Ρωμανὸς εἶχε διὰ τιμῆς), περιβόητον
- 25 ἐπ' ἀρετῇ καὶ θαυμασίον ὄντα τότε, τὸν ἐν τοῦ ἁγίου Λυξεντίου βουνῷ ἀσκήσαντα θεαρέστως.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς πολλοὺς ἔχων τοὺς κατὰ γένος αὐτῷ προσήκοντας, οὐδένα εἶχεν ἑαυτῷ ἐπ' ἀρετῇ ὅμοιον, ἀλλ' ὅσον ἐπ' ἀγαθοῖς πλεονεκτήμασιν αὐτὸς ὑπέρτερος ἦν, τοσοῦτον ἐπὶ

30 κακίᾳ οἱ τούτου συγγενεῖς ἐνίκων ἄπικτας, καὶ μᾶλλον οἱ ἀδελφοί, ὧν ὁ τῶν ἄλλων ἐπὶ φρονήσει διαφορώτερος, μοναχὸς

ὄν καὶ εὐνοῦχος, τῶν πραγμάτων ὄλων τῶν βασιλικῶν ἦν αὐ-
 τουργός, καὶ τὰ πρῶτα εἶχε τῆς ὄλης συγκλήτου, Ἰωάννης ὄνομα
 αὐτῷ, τὸ ἀξίωμα δὲ ὄρφανοτρόφος. Γηρωκομεῖα δὲ καὶ ξενῶ-
 νας καὶ νοσοκομεῖα ὁ βασιλεὺς συστησάμενος, προσόδους ἄγαν
 ἀδράς ἀπὸ κτημάτων αὐτοῖς ἀφείρωσε, καὶ τοῖς ἀδυνάτοις καὶ 5
 νοσοῦσι τὰ πρὸς χρεῖαν ἀνευδεῶς χορηγεῖσθαι ὠκονόμει. Οὗτος
 ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφός, Ἰωάννης ἓνα τῶν συγγενῶν ἐπιλεξά-
 μενος, ἀδελφόπαιδα μὲν ἑαυτοῦ, ὀμώνυμον δὲ τῷ Μιχαήλ, νέον
 τῆ ἡλικίας, πείθει τὸν βασιλέα προχειρῆσθαι καίσαρα, πρότε-
 ρον αὐτὸν υἱοθετήσαντα τῇ βασιλίδι Ζωῆ.

Οὗ δὴ γεγονότος, ὁ βασιλεὺς ἤδη καὶ τῷ χαλεπῷ πάθει
 ἐπισυχνάζοντι ἐξατονήσας, καὶ πρὸς μετάνοιαν καὶ τὸ μονα-
 χικὸν σχῆμα ἐρωτικῶς ἔχων ἀεὶ, εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κτισθὲν
 τοῦ Κοσμιδίου μοναστήριον ἀπέρχεται, καὶ αἰφνης ἀποκείρεται·
 καὶ ὀλίγον ἐπιβιώσας πρὸς ὃν ἠγάπησε θεὸν ἐκδημεῖ. 15

Μιχαὴλ ὁ ἀνεψῖός αὐτοῦ, ὁ Καλαφάτης λεγόμενος, μῆνας
 δ'. Τοῦτον τὸν Μιχαὴλ τὸ τῆς ἡλικίας νέον καὶ ὁ τοῦ βασιλικοῦ
 ὕψους ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ὄγκος, καὶ ἡ οἰκουροῦσα τῇ ψυχῇ
 κκχία, τοῦ συνοίσοντος αὐτῷ φρονήματος, καὶ τῆς βασιλείας,
 καὶ αὐτῶν τῶν ὀμμάτων ἐστέρησαν. Ἄμα γὰρ αὐτοκράτωρ 20
 ἐγένετο, τὸν θεῖον πρῶτον, τὸν εὐνοῦχον Ἰωάννην, τῶν βασι-
 λείων καταβιάζει· ἔπειτα, συμβούλοις χρώμενος παιδαρίοις
 ὀμόφροσιν αὐτοῦ, τὴν Θεοδώραν καταγαγὼν ἀποκείρει βίβ, τὴν
 δὲ Ζωὴν, ὕψι ἧς αὐτὸς εἰς τὸ βασίλειον ὁ ἀνάξιος ἀνήχθη, εἰς
 τὴν ἀντικρὺ νῆσον ἄκουσαν καὶ ὀδυρομένην ἐξορίζει, καὶ μο- 25
 ναχικὰ ἐνδύει ἱμάτια. Τοῦτο δὲ εἰς τὰς τῶν Πολιτῶν φθάσxn
 ἀκοάς, (αὐτὸς γὰρ ὡς τι κατωρθωκῶς μέγα διὰ τοῦ ἐπάρχου
 καὶ βασιλικῆς γραφῆς ἐδήλου τὸ γεγονός) ἀφόρητος ἔδοξε πᾶσι,
 καὶ αὐθωρὸν μιᾶ βοῆ καὶ χειρὶ λίθους καὶ ξύλα καὶ πᾶν τὸ
 προστυχὸν ἀρπάσαντες, εἰς τὰ βασίλεια ἔδραμον, καὶ τὴν βασι- 30
 λισσαν ἐπέζήτησαν. Ὁ τολμητίας δὲ βασιλεὺς, κλείσας τὰς θύ-

ρας, τάχει πολλῶ τὴν Ζωὴν ἀνακαλεῖται, καὶ βασιλικῶς ἀμείψας, ἐπειρᾶτο τὴν στάσιν κατασιγᾶσαι. Ὡς δὲ ἐπὶ μεῖζον τὸ κκχὸν ἤδη ἐξωγκοῦτο, καὶ βία ἔνδον τῶν βασιλείων τὸ σύμπαν τῶν Πολιτῶν πλῆθος ἐπειρᾶτο εἰσελθεῖν, φυγῶν, τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο, καὶ εἰσελθὼν ἐν πλοίῳ τὴν ἱεράν τῶν Στουδίων μονὴν καταλαμβάνει. Ἄλλ' οὐδὲν ὄνησεν· ὡς γὰρ ἔγνωστο τῷ πλήθει τὸ γεγονός, εὐθύς ὡς ποδῶν εἶχον τὸ δηλωθὲν μοναστήριον καταλαμβάνουσι, καὶ ἀρπάζσαντες τὸν Μιχαήλ, καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν τόπον τὸν κκλούμενον Σίγηνα (sic)

5

10

περὶ τὰ ὄρια τῆς Πηγῆς, μυχαίρα τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύττουσι· καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν ἕνα τῶν αὐτοῦ θείων ἀποτυφλοῦσιν. Αἱ δὲ βασίλισσαι πάλιν τῶν πατρικῶν ἦσαν σκήπτρων ἐπειλημμένοι.

Ὁρῶσα δὲ τὰ πράγματα ἡ Ζωὴ δεόμενα ἀνδρὸς ἐπιστημονικωτάτου, καὶ ἄλλως θέλουσα ἔτι συνοικεῖν ἀνδρὶ διὰ παιδογονίαν, μετακκαλεῖται τὸν Μονομάχον Κωνσταντῖνον τῆς ἐξορίας (ἐν τῇ νήσῳ γὰρ ἦν τῆς Μιτυλήνης περιορισθεὶς ὑπὸ τοῦ πρόσβεβασιλευκότος Μιχαήλ, ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος), καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα, συναρθεῖσα αὐτῷ.

20

Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος ἔτη δεκατρία. Οὗτος ἀνὴρ ἦν ἀγαθὸς, καὶ πάντας εὐεργετεῖν ἀγαπῶν, καὶ ὑπὸ πάντων δοξάζεσθαι καὶ κολακεύεσθαι. Ἐχαιρε δὲ θεάτροις καὶ μίμοις καὶ γελωτοποιοῖς, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐξ ἀπόρων ἐπλούτισεν.

Οὗτος κτίζει λαμπρότατον μοναστήριον τῶν Μαγγάνων ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου.

25

Τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει, τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου τὰ τῆδε καταλειπότης καὶ ταφέντος εἰς τὸ Ἱεράν παρ' αὐτοῦ κτισθὲν μοναστήριον, χειροτονεῖται Μιχαήλ μοναχὸς, καὶ ἀρχιερατεύει ἔτη πεντεκαίδεκα.

30

Τούτῳ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντῖνῳ νοσηλευομένῳ συνεχῶς (ἤλγει γὰρ τοὺς πόδας), καὶ μὴ δυναμένῳ πρὸς πολέμους

καὶ μάχας ἐστρατεύειν, πολλοὶ τῶν τὰ πολεμικὰ γενναίως ἐπανεστήσαν· ἀλλὰ πάντας τροπωσάμενος ἐνίκησεν.

ψ. 48. [Ἐπὶ τούτου θνήσκει ἡ βασίλισσα Ζωὴ, καὶ θάπτεται λίαν φιλοτίμως καὶ βασιλικῶς ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ (γρ. αὐτῆς) ἀνεγερθέντι ναῶ τοῦ Ἀντιφωνητοῦ.

5

Καὶ οὗτος δὲ ὁ βασιλεὺς πολλὰς δωρεὰς καὶ ἐτησίους ρόγας ἐδωρήσατο ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ καὶ τοῖς εὐαγέσι μοναστηρίοις, ὑφ' ὧν καὶ ἕως τουνῦν μακαρίζεται. Τελευτᾷ δὲ καὶ αὐτὸς καὶ θάπτεται εἰς τὰ Μάγγανα, καταλιπὼν τὴν Θεοδώρην μόνην βασίλισσαν.

10

Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος, ἔτος ἕν καὶ μῆνας ζ'. αὕτη ἀσφαλέστατα βουλευσαμένη ἑαυτῇ, οὐ συνήφθη ἀνδρὶ, ἀλλὰ διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα οἰκειακῶν αὐτῆς εὐνούχων, τὰ τῆς βασιλείας διώκει, καὶ εἰρηνικῶς διῆξε. Μέλλουσα δὲ θνήσκειν ἕνα τῶν τῆς συγκλήτου ἐπιλεξαμένη, Μιχαὴλ τὸν Γέροντα, καὶ τοὺς ἀνθρώπους αὐτῆς αὐτῷ παραδούσα, τὸν βασιλικὸν αὐτῷ ἐπιτίθησι στέφανον. Καὶ θανοῦσα θάπτεται εἰς τὸ παρ' αὐτῆς κτισθὲν μοναστήριον, ὃ καλεῖται Οἰκοπράστεια.

15

Μιχαὴλ ὁ Γέρον, ἔτος ἕν. Οὗτος τὸ τῆς βασιλείας στέφος καὶ τὸ ὄνομα μόνον εἶχε· τὰ μέντοι πράγματα, οὐχ ὡς αὐτῷ, ἀλλ' ὡς ἐδόκει τοῖς ἀνθρώποις τῆς Θεοδώρας διωκεῖτο· ὄρω γὰρ ἐγγράφῳ τοῦτον ἐξησφαλίσαντο, ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνων τὰ πάντα ἄγασθαι, ὃ καὶ ἐτήρησεν.

20

Ἰσαάκιος δὲ ὁ Κομνηνὸς, τῶν ἀνδρείων καὶ συνέσει τότε διαλαμπύωντων πρωτεύων ἦν, καὶ μᾶλλον τοῖς πολεμικοῖς ἀνδραγαθήμασιν. Οὗτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ στρατηγῶν πρὸς τὸν βασιλέα εἰσεληλυθὼς, ἐφ' ᾧ παρ' ἐκείνου καὶ τιμηθῆναι καὶ ἐπαινεθῆναι, τὸναντίον παρὰ τῶν διοικούντων ἐξουδενώθη, καὶ ὡς εἰς τῶν ἀφανῶν ἀντ' οὐδενὸς ἐλογίσθη· καὶ διὰ τοῦτο τὴν καρδίαν ἀγλήσας, καίτοι τᾶλλα μακρόθυμος ὢν, τότε φιλοσοφῆσαι οὐκ ἠδυνήθη· ἀλλὰ συγκαλεσάμενος τοὺς τῶν στρατη-

25

30

γῶν περιφανεστέρους, καὶ τὰ τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐξειπῶν, εὐ-
 ρίσκει πάντας περὶ τὰ βουλευόμενα προθυμοτέρους. Καὶ δὴ
 τῶν βασιλείων οἱ παντες ἐξεληθόντες, τῆς Πόλεως ἀνεχώρησαν.
 Καὶ εὐθὺς τὸν τῆς Ἀνατολῆς ἀθροίσας λαόν, καὶ βασιλεὺς ἀνα-
 5 γορευθεὶς ὑπ' αὐτῶν ὁ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος, σὺν παντὶ τῷ πλήθει
 καταλαμβάνει τὴν Νίκαιαν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ, τοῦτο ἀκηκῶς, αὐτὸς μὲν ἔτοι-
 μος ἦν ἀνευ ὄχλου καὶ πολέμων παραχωρῆσαι τῷ Κομνηνῷ
 τῶν βασιλικῶν σκήπτρων· οἱ διοικοῦντες δὲ οὐκ εἶον ἀναιμῶτι
 10 τοῦτο γενέσθαι· ὅθεν καὶ λαὸν ἠθροικότες πολυπληθῆ, καὶ ἡγε-
 μόνα τούτου ἓνα τῶν ἐκυτῶν προσησάμενοι (Θεόδωρος δὲ ἦν
 ὁ πρόεδρος καὶ δομέστικος) ἐκπέμπουσι κατ' αὐτοῦ. Καὶ συν-
 ῆθη πόλεμος ἐμφύλιος, καὶ χριστιανῶν αἵμα ὑπὸ χριστιανῶν,
 οἴμοι, πλεῖστον ἐχέθη· καὶ ὁ Κομνηνὸς νικητῆς ἀνεφάνη. Τότε
 15 συνιέντες οἱ τῶν βασιλείων τὸ συνοῖσον μόλις, πρὸς ἑσείαν
 τρέπονται, καὶ ἄνδρες ἐπὶ τούτῳ ἐξέρχονται τῶν συγκλητικῶν
 οἱ πρῶτοι. Καὶ ὁ Μιχαὴλ ἀποκαρεῖς ἀνεχώρησεν. Ὁ δὲ Ἰσα-
 άκιος, παρὰ πάντων εὐφημούμενος εἰσῆλθε καὶ βασιλεύει.

Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς, ἔτη δύο καὶ μῆνας β'. Οὗτος εἶχε γυ-
 20 ναῖκα Λικατερίαν. Φρονιμώτατος δὲ ὢν, δραστικώτερον ἤπτετο
 καὶ τῶν πρῆγματων· καὶ οὐ ταχέως ἦν καταπειθῆς, ἀλλὰ πείρα
 τοὺς ἀνθρώπους ἠγάπα γνωρίζειν, καὶ οὐ κολακεία, οὐδὲ ἀξιώματι.
 Ὅθεν καὶ φορτικὸς τοῖς συγκλητικοῖς ἐφαίνετο καὶ ἀγέρωχος, καὶ
 μᾶλλον τῶν ἄλλων τῷ πατριάρχῃ Μιχαὴλ (ὁ Κηρουλάριος οὗτος
 25 ἐτύγχανεν, ὅς καὶ σύγκελλος ἐτετίμητο πρότερον, ἐφ' ᾧ καὶ ἐγ-
 κώμιον καὶ ψόγον ὁ Ψελλὸς συνέθετο), ἄγειν ὀρεγομένῳ καὶ
 αὐτὸν τὸν κρατοῦντα ἐπὶ τὸ αὐτῷ δοκοῦν, τὸ θαρρεῖν ἔχοντι,
 ὡς ὤετο, ἀπὸ τοῦ συνάρκασθαι τῆ τοῦ βασιλέως εἰσελεύσει,
 καὶ κατὰ τὸν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης πάππυ ἀγειν καὶ τὰ
 30 τῆς βασιλείας παραβιαζομένῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς μὴ καταδεχόμε-
 νος ὑπὸ τινος ἄγεσθαι, πτοούμενος δὲ ὡς εἰκὸς μὴ καὶ πρὸς

ἄλλου τὰ ὅμοια διανοηθεῖη, τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας ἔται ἐξωθεῖ τοῦτον τῆς ἐκκλησίας, καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντῖνος· εὐνοῦχος ὁ Λειχούδης, πρωτοπρόεδρος ὢν τῆς συγκλήτου καὶ πρωτοβεστιάριος, ἀνὴρ δραστήριος καὶ σοφός· καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη τέσσαρα ἡμισυ. Ὁ δὲ ἐκδληθεὶς Μιχαὴλ 5
θνήσκει μετ' ὀλίγον, καὶ θάπτεται ἐν τῷ πρὸ ἐκείνου ἀνεγερ-
θέντι μοναστηρίῳ ὃ τοῦ πατρικίου ἦτοι τοῦ συγκέλλου λέγε-
ται Θεοδοσίου .

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰσαάκιος νόσῳ συμπεσὼν, καὶ τὸν θάνατον
φ. 43. ὑποπεύσας καὶ φοβηθεὶς, | ἕνα τῶν στρατηγῶν Κωνσταντῖνον 10
τὸν Δούκαν βασιλέα χειροτονήσας, ἀποκείρεται καὶ εἰς τὴν
τοῦ Στουδίου μονὴν ἡσυχάσας, ἐκεῖσε καὶ θανὼν θάπτεται .

Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, ἔτη ζ', μῆνας ζ'. Οὗτος εἶχε γυ-
ναῖκα Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Μακρεμβολίτου, καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς
Μιχαὴλ, ὃν καὶ βασιλέα ποιεῖ, Ἀνδρόνικον, καὶ Κωνσταντῖνον 15
τὸν πορφυρογέννητον, ὃν καὶ αὐτὸν στέφει, καὶ θυγατέρας
Ζωὴν, Εἰρήνην, Θεοδώραν καὶ Ἄνναν .

Τούτου τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας θνήσκει ὁ πατρι-
άρχης Κωνσταντῖνος, καὶ ἐχήρυσεν ὁ θρόνος ποιμένος μῆνας
πέντε· τῷ δὲ πέμπτῳ αὐτοῦ ἔτει χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ 20
Ξιφιλῖνος, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη ια', μῆνας ζ'. Οὗτος τὸ μὲν
γένος εἶλκεν ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ γονέων ἐτύγχανεν εὐγενῶν
καὶ ἐπιφανῶν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξ ἔτι
νέων εἰσεληλυθὼς, καὶ πᾶσιν μαθημάτων παιδεῖν ἄριστα ἐξη-
σκηκῶς, πολὺς ἦν τοῖς λόγοις, καὶ νομομαθῶν τῶν τότε πάν- 25
των διαφωρότατος· ἐν τῇ συγκλήτῳ τε διαπρέψας, καὶ μάγι-
στρος καὶ δρουγγάριος τῆς βίβλας γεγονὼς, ἐπὶ Κωνσταντῖνου τοῦ
Μονομάχου ἔπειτα πρὸς τὸν μοναδικὸν βίον διὰ θεοφιλείαν
ἀποκλίνας, καὶ ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ὀλύμπου μονάσας, ἄρτι παρὰ 30
Κωνσταντῖνου τοῦ Δούκα μετήχθη ἐκεῖθεν, καὶ εἰς τὸν πατρι-
αρχικὸν ἀνήχθη θρόνον ἐξ ἐπιλογῆς καὶ προκρίσεως πάντων

- τῶν τότε διαβεβοημένων ἐπ' ἀρετῆ, ἀνὴρ καθαρῶτατος καὶ ἀγνότατος, καὶ παντὸς ρύπου σωματικοῦ καθάπκξ ἀνεπίδεκτος· τὰ δὲ εἰς καταρρόνησιν χρημάτων, καὶ ἀκτημοσύνην τελείων, καὶ τὴν πρὸς τοὺς πένητας φιλανθρωπίαν καὶ μετὰδοσιν, κατ'
- 5 οὐδὲν ἐλάττων τοῦ περιβοήτου ἐκείνου Ἰηλεήμονος, καὶ ταῖς ἄλλαις δὲ ἀρεταῖς· πάσας συλλήθδην ὡς εἰπεῖν, ἀφθόνως κοσμούμενος. Οὗτος πρῶτον μὲν αὐτὴν τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν ἐλάμπρυνε καὶ κατεκόσμησε, πάσας τὰς ἐν αὐτῇ ἀνεστηλωμένας εἰκόνας· τῶν ἁγίων ἀνακαινίσας, καὶ τὰ τέμπλα κύκλω
- 10 τοῦ ἱερατείου ἀπαιωρήσας, ἐξ ἀργύρου διαχρύσου πεποιημένα, ἔτι δὲ καὶ εἰ τι μέρος ἐκείνοις ὑπόσχυρον ἢ καταπεπτωκός, τοῦτο ἀνανεώσας καὶ βελτιωσάμενος, πρὸς δὲ καὶ τὰς ἐκ μολίβδου κεράμους αὐτῆς τῷ χρόνῳ τετραμέναις καὶ μὴ ἰσχυούσας τὰ τοῦ ἀέρος διαβαστάζειν ὕδατα ἀπάσης σχεδὸν τῆς ἐκ-
- 15 κλησίας ἤλλαξε καὶ κινιάς ἐτέρας ἐπέθηκεν. Ἐπειτα δὲ καὶ τὰς ἄλλας πάσας ἐκκλησίας τὰς ἐν τῇ Πόλει, μεγέθει μὲν καὶ κάλλει μεγίστας καὶ διαπρεπεῖς, τῷ δὲ μακρῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν προσετώτων ἀμελείᾳ κλιθείσας ἤδη πρὸς γόνου, τάχα δὲ καὶ πτωσιν οὐκ εἰς μακρὰν προσδοκώσας, ἀνήγειρεν εὖ μάλα φι-
- 20 λοτίμως καὶ ἀνωρθώσατο, καὶ εἰς τὴν προτέραν εὐετηρίαν ἐπανεσώσατο. Οὗτος καὶ τοῖς ἐν τῇ Πόλει πένησι καὶ δεομένοις ἄρτου· ἡμερησίους χορηγεῖσθαι εἰς τὸ διηνεκές· ἐν τῇ τῆς μεγάλης ἐκκλησίᾳς ριᾶλη παρεσκεύασε, μαγικίπειρα καὶ ἄρτοποιούς, καὶ σίτου διαρκῆ χορηγίαν εἰς ταῦτο τάξας καὶ ἀφο-
- 25 ρίσας, καὶ τηλικαύτην φιλοπρωχίαν καὶ οἰκονομίαν πρῶτος ἐπιδειξάμενος.
- Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θνήσκει, καταλιπὼν τὴν γυναῖκα βασιλίσσαν μετὰ τῶν παιδῶν αὐτοῦ· καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τοῦ Μολιβωτοῦ ἔσωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης.
- 30 Εὐδοκία σὺν τοῖς παισὶν αὐτῆς, Μιχαὴλ καὶ Κωνσταντῖνον τοῖς βασιλεῦσι, καὶ Ἀνδρονίκῳ, μῆνας ζ'. Αὕτη μετὰ τῶν

τέκνων βασιλεύουσα, οὐκ ἠδουλήθη ἔχειν κοινωνὸν καὶ τὸν ἀνδράδελφον Ἰωάννην, καίσαρα παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου ἀναγορευθέντα, ἀλλὰ μόνη τῶν πραγμάτων ἀντείχετο. Καὶ δὴ τῶν στρατηγῶν τις Καππαδόκης τὸ γένος, βεστάρχης τὸ ἀξίωμα, ὄνομα Ρωμανὸς, Διογένης δὲ τὸ ἐπώνυμον, ἔν τινι τῶν 5 τῆς Θράκης διάγων κάστρων, πρὸς ἀποστασίαν χωρεῖ· καὶ εὐθὺς παρὰ τῶν ἐκεῖ κρατηθεὶς, δέσμιος πρὸς τὴν βασίλισσαν ἄγεται, καὶ εἰς ἐξέτασιν τοῖς κριταῖς παραδίδοται, καὶ κατὰ νόμους θάνατον καταψηφίζεται. Ἡ βασίλισσα δὲ ἀθρόον μεταβληθεῖσα, ἐπιλανθάνεται μὲν τῶν πρὸς τὸν κατοιχόμενον 10 ἄνδρα συνθηκῶν, ἀλογεῖ δὲ καὶ τῆς τῶν οἰκείων παιδῶν ἀσφαλείας, καὶ ὅλη τοῦ πρὸς τὸν Ρωμανὸν γεγενημένη ἔρωτος, ἀωρεῖ τῶν νυκτῶν εἰς τὰ βασίλεια τὸν θανάτῳ κατὰδικον ἀναβιάζει καὶ ἀναγορεύει, συναφθεῖσα τούτῳ πρὸς γάμον.

Ρωμανὸς ὁ Διογένης, σὺν αὐτῇ τῇ βασιλίδι Εὐδοκίᾳ, καὶ 15 τοῖς ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου παισὶν αὐτῆς, Μιχαῆλ, Ἀνδρόνικῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τοῖς βασιλεῦσι, καὶ ἑτέροις· πάλιν ἰδίῳις φ. 44. μετ' αὐτῆς υἱοῖς Νικηφόρῳ καὶ Λέοντι, | καὶ αὐτοῖς βασιλεῦσιν, ἔτη τρία, μῆνας ἦ.

Οὗτος παρ' ἐλπίδα τῆς βασιλείας ἐπιτυχῶν, οὐ πρὸς κνέ- 20 σεις καὶ τρυφὰς ἔβλεψε μόνον, ἀλλ' ὅσον ἦν ἐπ' αὐτῷ τοῦ στρατοῦ τε ἐπεμελεῖτο, καὶ πρὸς τὴν τῶν πολεμίων, τῶν ἀθέων ρημὶ Τούρκων, ἄμυναν, οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δῖς, καὶ τρεῖς ἐστρατοπεδεύσατο, εἰ καὶ κρίμασιν ἀρρήτοις, διὰ τὰς ἡμῶν ἀμαρτίας οἱ πολέμιοι αὐτὸν τε κατετροπώσαντο, καὶ πάντα 25 τὸν κόσμον ἠδραποδίσαντο καὶ ἐκυρίευσαν.

Οὗτος τὴν ρηθεῖσαν βασίλισσαν Εὐδοκίαν εἰς γυναῖκα λαβῶν, παιδας ἐξ αὐτῆς ἀποτίκτει δύο, Νικηφόρον καὶ Λέοντα. Καὶ τὸν Ἀνδρόνικον δὲ, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μιχαῆλ, βασιλικῶ 30 στεφάνῳ ταινιοῖ. Ἄστοργος δὲ ὢν καὶ δειλὸς, καὶ τοῖς πᾶσιν ἀγέρωχος καὶ σοβαρὸς, μισητὸς ἔδοξεν οὐ τῇ συγκλήτῳ μόνον,

ἄλλὰ καὶ τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ. Ὄθεν καὶ εἰς τὸ τρίτον αὐτοῦ
 παξιέδιον ἐν τῷ πολέμῳ ὑπὸ τῶν Τούρκων αἰχμάλωτος γε-
 γωνῶς, καὶ πάλιν ἀναρρυσθεῖς, οὐ συνεχωρήθη τῆς βασιλείας
 ἐπιλαχθεῖσθαι· ἢ γὰρ βασιλεὺς Εὐδοκία ὑπὸ τῶν συγγενῶν πα-
 5 ρακινηθεῖσα, κέλευσιν διὰ τάχους ἐκπέμπει βασιλικήν, τὸν
 βασιλέα Ρωμανὸν αἰχμάλωτον γεγονότα, μὴ παρά τινος ὡς
 βασιλέα παραδεχθῆναι, ὃ καὶ γέγονε. Καὶ ἦν περιπλανώμενος
 καὶ διαπορῶν ὃ, τι διαπράξειτο.

Μιχαὴλ δὲ ὁ υἱὸς αὐτῆς ἡλικίας ἀψάμενος, καὶ νεκνίσκος
 10 ἤδη τελῶν, γενναῖόν τι καὶ νεκνικὸν ἀποτολμᾷ· συμβουλευ-
 σάμενος γὰρ τισι τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις φίλων αὐτοῦ, καὶ
 συνεργὸν ἐπὶ τῷ πράγματι τὸν θεῖον συμπαραλαβὼν Ἰωάννην
 τὸν καίσαρα, κατάγει τὴν μητέρα τοῦ παλατίου, καὶ εἰς τὸ
 15 παρ' αὐτῆς κτισθὲν μοναστήριον ὃ τοῦ Κυπερούδη καλεῖται,
 ἀποκείρει, καὶ γίνεται τῶν σκήπτρων ἐγκρατῆς. Σὺν αὐτῇ δὲ
 καὶ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Ρωμανοῦ, τῶν βασιλικῶν παρασῆμων
 ἀπογυμνοῖ, καὶ ἰδιώτας ἀποδεικνύει.

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα, σὺν Ἀνδρονίκῳ
 καὶ Κωνσταντίνῳ τοῖς ἀδελφοῖς, ἔτη εἷξ ἤμισυ. Οὗτος εἶχε
 20 γυναῖκα Μαρίαν τὴν ἐξ Ἀβασγίας, καὶ παῖδα εἷξ αὐτῆς Κων-
 σταντῖνον, ὃν καὶ βασιλέα ποιεῖ.

Οὗτος ἀντιπαραταξάμενος τῷ Ρωμανῷ Διογένει, ἀνθιστα-
 μένῳ καὶ τὴν βασιλείαν ζητοῦντι, καὶ τρέψας, φεύγοντα συλ-
 λαμβάνει, καὶ ἐκτυφλώσας ἀποκείρει ἐν τῇ παρὰ τοῦ Ρωμα-
 25 νοῦ κτισθείσῃ μονῇ εἰς τὴν νῆσον τὴν Πρώτην, ἐν ἣ καὶ μετὰ
 ἄραχό τεθνηκώς, θάπτεται.

Τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Μιχαὴλ θνήσκει ὁ ὀσι-
 ώτατος πατριάρχης Ἰωάννης καὶ θάπτεται ἐν τῇ Περτικῇ μο-
 νῇ τοῦ Ἀγγαρίου κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος τῷ ἀναπλέον-
 30 τι τὸν καλούμενον Στενὸν πορὺμόν, καὶ χειροτονεῖται Κοσμάς,
 ἀνὴρ γηραιὸς καὶ τίμιος, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη πέντε καὶ μῆνας θ'.

Ἐπὶ τοῦτου τοῦ βασιλέως ὁ σύμπας σχεδὸν κόσμος κατὰ
γε γῆν καὶ θάλασσαν ὑπὸ τῶν ἀθέων βαρβάρων κατασχεθεὶς
ἅπας ἠφανίσθη, καὶ ἔρημος οἰκητόρων κατέστη, πάντων χρι-
στιανῶν ὑπ' αὐτῶν ἀναιρεθέντων, καὶ πάντων τῶν οἰκημάτων
καὶ τῶν χωρίων καὶ αὐτῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἐν ὄλοις τοῖς 5
τῆς Ἀνατολῆς μέρεσιν ὑπ' αὐτῶν ἐρημωθέντων καὶ τέλειον κα-
τατροπωθέντων καὶ εἰς τὸ μηδὲν ἀποκαταστάντων. Ἄνῆρ δέ
τις τῶν στρατηγῶν, γένει καὶ πλούτῳ καὶ γῆρα καὶ ἀξιώ-
ματι διαφέρων τῶν ἄλλων, (κουροπαλάτης γὰρ ἐτετίμητο),
Νικηφόρος κλήσις αὐτοῦ, Βοτανειάτης ἢ ἐπωνυμία, ὄρων τοὺς 10
Τούρκους γαυριῶντας τῷ καθ' ἡμῶν εὐτυχήματι, καὶ σφόδρα
ἐξηγριωμένους καὶ ἀνηλεῶς πᾶσιν ἡλικίαν ἀναιροῦντας τῶν
πιστῶν, ἤλγει ὡς εἰκὸς τὴν καρδίαν, καὶ οὐδὲ καθεκτῶς ἔχειν
ἠδύνατο, εἰ μὴ τῶν Ρωμαϊκῶν αὐτοὺς ἐξελάσειεν ὀρίων· ἔκρινε
γὰρ μὴ τῆς τοῦ θεοῦ καθ' ἡμῶν ὀργῆς εἶναι καὶ παιδείας τὴν 15
ἐκείνων ἰσχὺν, ἀλλὰ τῆς τοῦ κρατοῦντος ἀνοικονομησίας καὶ
ἀπειρίας. Ὅθεν καὶ μόνον ἑαυτὸν τηλικαύτης ἀντιπαρατάξεως
στρατηγὸν εἶναι διεγνωκῶς, πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων ἐξανί-
σταται διόρθωσιν, καὶ ἐνὶ τῶν δυνατωτάτων τῶν ἄλλων ἀρ-
χηγῶν συμφιλιωθείς ἀμηρᾶ, καὶ τοῦτον οἷς εἶχε δεξιωσάμενος 20
δώροις καὶ ὑποσχέσεσι, καὶ υἷὸν χειροτονήσας, οὐ πρὸς τὸν
κατ' αὐτῶν ὤρμησε πόλεμον πρῶτον, οὐ πρὸς τὴν τοῦ χρι-
στιανικοῦ αἵματος ἄμυναν διανέστη, ἀλλὰ σοφώτερον δῆθεν
τῶν πραγμάτων ἀπτόμενος, βασιλέα Ρωμαίων ἑαυτὸν σχεδιάσας,
ἐν ἔχῳ πάντως, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος τοῖς πᾶσιν ἐβεβαιοῦτο, τὴν 25
καὶ ἀπὸ τοῦ κράτους ροπήν καὶ βοήθειαν, πολλὰ δυναμένου
φ. 44* αὐτοῦ τῷ σκοπῷ συνάρασθαι, καὶ τῇ κατ' ἐχθρῶν ὀρμῇ |, ἐπὶ
τὴν τῆς Νίκης πόλιν ἐλθὼν, ἀνεπαύσατο· καὶ οὐ διέλιπεν ὁ
ἀνὴρ καθ' ἐκάστην σχεδὸν πρὸς τε τοὺς τῆς συγκλήτου γρά-
φων πρωτεύοντας, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν κρατοῦντα ἄλλα τε 30
πιθανολογίας ῥήματα καὶ ὅτι ὁ μὲν σύμπας συνεκλίσθη κό-

- σμος και ἀπόλωτο, αὐτὸς δὲ σὺ ὑπνώτων ὡσπερὶ θανάτῳ
 παραπλήσιον ὕπνον, οὐδὲ τῶν γινομένων αἰσθάνη, ἀλλ' ὡς μη-
 δένος καινοῦ συμπεσόντος, ἀθορύβως οὕτως και μετὰ πολλῆς
 5 τῆς ρηστῶνης ἐκεῖνα πράττων διατελεῖς, ἃ τῷ κόσμῳ ὄνησιν
 οὐδεμίαν φέρει· ἀλλ' εἴ ται ἐμοὶ πείθῃ, αὐτῆς τε τῆς βασιλεί-
 ας και τῆς τῶν πραγμάτων δικαυβερνήσεως ἐαυτὸν ἀποστή-
 σας, μεγάλῃς παρὰ τῷ θεῷ καταδίκης ἐλευθερώθητι, και τὸν
 10 ἅπαντά σου τῆς ζωῆς χρόνον ἀνέτως ζῆθι και ἀκινδύνως· ἐμοὶ
 δὲ τῷ νηπιόθεν τοῖς στρατηγικοῖς συναναστραφέντι πράγμασι,
 και πείραν ἀκριβῆ τῶν πάντων εἰληφῶτι γέροντι, παρὰχώρησον
 ὡς πατρί και πολέμων και φροντιδῶν και κόπων και τῆς τῶν
 ἐχθρῶν ἀμύνης, κρείττον, εἰ μηδὲν ἄλλο, σοῦ διεγνωκότι τὴν
 τῶν ἀπάντων ἀπόλειαν, και τὴν ψυχὴν ἀλγήσαντι ἐφ' οἷς οὐκ
 ἀντιπαρταττόμεθα τοῖς ἐχθροῖς, καιτοὶ δυνατῶς ἔχοντες.
- 15 Τούτοις τὸν τε βασιλεῖα Μιχαὴλ ὁ Νικηφόρος καταπτήξας,
 και τοὺς τῆς συγκλήτου εὐλογα λέγειν και πιθανά, ὡς εἰκά-
 ζειν εἶχον τοῖς γράμμασι, πείσας, πάντας πρὸς τὴν ἐκεῖνου
 ἔλκει ἐπιθυμίαν. Και μελετήσαντες οἱ πλείους τούτων κατὰ
 τοῦ βασιλέως δῆθεν διὰ τὴν τῶν δινομιῶν (γρ. δημοσίων?)
 20 διόρθωσιν· οὐδὲ γὰρ κατηγορήσω τούτων, τῷ εὐσεβεῖ σκοπῷ·
 τοῖς λόγοις οἰκθέντες τοῦ Νικηφόρου κατάλληλον εἶναι και τὴν
 ἀλήθειαν, και ἡμέραν ὄρισαντες εἰς τὴν Μεγάλῃν ἀθροίζονται
 ἐκκλησίαν, και τὴν ὅλην πόλιν συγκινήσαντες, ἀναγκάζουσιν
 οὐκ ἄκοντα τὸν Μιχαὴλ τῶν βασιλείων κατελθεῖν. Και ὅς
 25 εὐθύς τὴν τε γυναῖκα και τὸν υἱὸν σὺν τῷ πατριάρχῃ τῇ ἐν
 Βλαγγέραις Θεοτόκῳ παραθεῖς, εἰς τὴν μονὴν ἀπαίρει τῶν
 Στουδιῶν, και τὸ μοναχικὸν περιβάλλεται σχῆμα μάλα προ-
 θύμως· και εὐθύς ἐκεῖνοι τὸν Βοτανειάτην σὺν ἀπάτῳ χαρῆ
 και πολλῷ τάχει πρὸς τὰ βασιλεῖα εἰσάγουσι, και βασιλεῖα
 30 χειροτονοῦσι.

Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης, ἔτη τρία. Οὗτος τῆς βασιλείας ἐγ-

κρατῆς γεγονῶς, πρῶτον μὲν τὴν γυναῖκα τοῦ προβεδασαυ-
 κότης Μιχαὴλ Μαρίαν ἑαυτῷ συνάπτει, τὸν δὲ Μιχαὴλ καὶ
 μὴ βουλόμενον ἀρχιερέα τῆς μητροπόλεως δαίκνυσιν Ἐρέσου
 καὶ εἰς τὴν Μιτυλήνην ἐξορίζει. Ἐπειτα δὲ τοῖς πᾶσι τὸ τῆς
 προαιρέσεως ἀποδειξίξει θέλων φιλότιμον, πάντας συγκλητικούς 5
 ἐτίμησεν ἀρχοντας, πολίτας, χωρίτας, δούλους, ἐλευθέρους, εὐγε-
 νεῖς, ἀγενεῖς, ἀπόρους, εὐπόρους ἔθνικούς, Ρωμαίους, πένητας,
 πλουσίους, ἀξίους, ἀναξίους, καὶ πᾶς τις ἄνθρωπος τῆς ὁποιασοῦν
 τύχης ὢν, τιμῆς ἐκεῖνης καὶ ἀξιώματος ἔτυχεν οἷου τυχεῖν 10
 ἐπεθύμησε, κἄν μέγα ἦν καὶ ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ζητούμενον, τοῦ
 θέλειν πλέον οὐκ ἔδωκε πρὸς τὴν τούτου ἐπιτυχίαν. Καὶ ἦν
 ἰδεῖν θέαμα, τοῖς ἀρχουσι μὲν καὶ κακόφροσιν ἀνθρώποις καὶ
 οἷς ἡ βασιλικὴ τάξις καὶ ἡ τῆς συγκλήτου κατὰστασις ἦν 15
 διὰ θαύματος, δακρύων ἄξιον, οἷς δὲ τὸ τοῦ σύμπαντος κόσμου
 τούτου ἄστατον καταπεφρόνηται, μᾶλλον γέλωτος, ἀνθρώπων 15
 τῶν χθὲς δούλων, ἢ προσηλύτων, καὶ τοῖς τῶν κυριῶν αὐτῶν
 ἵπποις γυμνοῖς ἐπομένων ποσὶ, καὶ ρακοδύτων, σήμερον αἰφνης
 συγκλητικῶν σχεδιαζομένων, καὶ ὑπάτου ἢ πατρικίου ἀξιώ-
 ματι τετιμημένων σὺν οὐδενὶ λόγῳ καὶ ἀφορμῇ· ὁ μᾶλλον 20
 ὕβρις ἦν τῆς συγκλήτου, καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν εὐγενῶν 20
 οὐκ ἔπαινος· καὶ σύγχυσις κατεῖχε τότε τὰ πάντα, καὶ πάντες
 ἦσαν ὁμότιμοι, ἢ μᾶλλον ἀληθῆς εἰπεῖν ἄτιμοι. Οἱ γὰρ ἀνα-
 ξίως ἀξιωματῶν ἐπιτυχόντες μεγίστων, μηδὲν πλέον τοῦ ὀ-
 νόματος καὶ τῆς βασιλικῆς κελεύσεως εὐπορήσαντες, ἅπαντες
 πάλιν γυμνοὶ καὶ πεζοὶ, καὶ ἐτέροις δουλεύοντες ἦσαν, τῷ 25
 λιμῷ πιεζόμενοι, οἱ τῆς συγκλήτου δὲ ἀρχοντες, καὶ ὅσοι τῶν
 εὐγενῶν καὶ περιβοήτων ἐπὶ τε δόξῃ καὶ πλοῦτιν ἐγνωρίζοντο,
 ἰσοτίμους ὀρώντες ἢ καὶ ὑπερτίμους τοὺς ἀναξίους καὶ πένη-
 τας, οὐχ ὅτι μὴ τιμῆν, ἀλλὰ καὶ ὕβριν τὴν οικεῖαν ἀξίαν
 ἐλογίζοντο, καὶ πάσης ἀτιμίας ἀνάπλω. Ὁ βασιλεὺς δὲ 30
 Ρωμαίων, δι' ὅλης χρυσοφορῶν τῆς ἡμέρας ἐκάθητο, μηδὲν ἔ-

τερον τοῦ τιμᾶν πατρικίους, μαγίστρους καὶ κουροπαλάτας, ἢ καταπράξασθαι, ἢ ἐνοησαι, ἢ λαλῆσαι εἰδῶς· καὶ οὐδὲν ἕτερον ἦν ἰδεῖν τότε ἢ ἀνωμένους μόνον τοὺς γράφοντα, μὴ ἐξισχύοντα τὰ τῶν τιμωμένων ὀνόματα καταστρωνύειν [, ἕως φ. 45.

- 5 οἱ σύμπαντες τῷ χρόνῳ κορεσθέντες, καὶ τὸ ἀνωφελές τούτων συνιέντες, μῖσος μᾶλλον τῶν ἀξιωματῶν καὶ καταφρόνησιν ἔσχον· καὶ ἀρήκασι τὸν βασιλέα λυπούμενον, μὴ τοὺς ζητοῦντας ἀξιώματα βλέποντα, μηδὲ τῶν παρ' αὐτοῦ γερῶν χηρῶν ζήζοντα.
- 10 Ἐν μὲν δὴ τῶν τοῦ βασιλέως Νικηφόρου κατορθωμάτων, ὡς πρὸ τοῦ τῆς βασιλείας ἐπιτυχεῖν ὑπίσχεϊτο, δεῖγμα τοῦτο σαφές καὶ τῆς ἐκείνου συνέσεως ἀριδηλότατον γνῶρισμα, ἕτερον δὲ μείζον ὃ λέξων εἶκω. Λήθην λαβὼν ὡς εἶοικε τοῦ προτέρου σκοποῦ, καὶ τῶν ἀνὰ χεῖρας φροντιδῶν τῆς βασιλείας, τὰ
- 15 μὲν ἀναγκαιότερα τῶν πραγμάτων τοῖς οἰκειοχοῖς αὐτοῦ ἀνέθετο, ὑπ' αὐτῶν ἄγεσθαι τὰ πάντα ὡς ἂν ἀγωνταί· αὐτὸς δὲ ὄλη σπουδῇ καὶ γνώμῃ, χρυσοφόρος ἐπὶ κλίνης ἀνακείμενος χρυσοπάστου, μίμοις καὶ κιθάραις καὶ γελωτοποιοῖς, καὶ τραπέζαις ἀβροδιαίτοις, τὸ τῆς ψυχῆς ἄχθος παρεμυθεῖτο, καὶ τὸ χρυσοῦν αὐτοῦ γῆρας ταῖς ἀπάντων εὐρημίαις ἀνεκαινίζετο. Ἐκείνοι δὲ, οἷς τὴν τῶν ὄλων προσανέθετο διοίκησιν, δούλοι δὲ ἦσαν τοῦ βασιλέως οἰκειοχοί, δεινὸν ἠγοῦντο εἰ καὶ τινες τῶν μεγιστάνων ἐάρων τῆς τε δούξης αὐτοῖς καὶ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα κοινωνοῦντας παρρησίας· καὶ πονηρὰ ἐμελέτων, καὶ κατὰ τῶν
- 20 ἄλλων μὲν ἀρχόντων, ἐξαιρέτως δὲ τῶν τότε τῆς ὄλης πρωτεύοντων συγκλήτου γένει καὶ πλούτῳ καὶ ἀξιώμασιν, οἱ τοῦ μὲν προβεδασιλευκότος Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ ἀδελφοπάιδες ἦσαν, Ἰσαάκιος δὲ οἱ ἀδελφοὶ καὶ Ἀλέξιος ἐκαλοῦντο, Σεβαστοὶ μὲν καὶ ἄμφω τετιμημένω, ὁ Ἀλέξιος δὲ καὶ τῆς ὄλης
- 30 Δύσεως δομέστικος μέγας ἦν. Οὗτοι τὰς κατ' αὐτῶν μελέτας τῶν τοῦ βασιλέως προνοήσαντες δούλων, λάθρα τῆς Κωνσταν-

τίνου ἐξήεσαν. Καὶ συνεξήει τούτοις πᾶν ὅσον τοῦ στρατοῦ γενναῖον ἦν καὶ ἐπίσημον· καὶ εὐθὺς πάντες οἱ στρατιῶται βασιλέα τὸν Ἀλέξιον ἀνηγορεύκασι· καὶ μικρὸν ἔξω τοῦ τείχους στρατοπεδευσάμενοι, τὴν Πόλιν παραλαμβάνουσι διὰ προδοσίας τῶν ἐν τῷ τείχει τῆς Χαρσίου πόρτης φυλασσόντων τότε Νεμίτζων. καὶ τῶν βασιλείων καταβιδάσαντες τὸν Βοτανειάτην, ἐν τῇ μονῇ τῆς Περιβλέπτου ἀποκείρουσιν ἕκοντα, ἐν ἧ καὶ μετ' ὀλίγον ἀποβιούς θάπτεται, ὧν ἐτῶν ὀγδοήκοντα .

 ΛΟΓΟΣ ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΥΡ ΑΛΕΞΙΟΥ

ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ .

10

φ. 45°. † Οἱ πονήρως τοῦ σώματος ἔχοντες καὶ θεραπείας ἰασίμου δεόμενοι, αὐτὸ μὲν τοῦτο εἰδότες ὅτι κάμνουσι, καὶ τῆς νόσου ἐπαισθανόμενοι, μᾶλλον εἰσὶν ἰάσιμοι τοῖς θεραπευταῖς· οἱ δὲ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς νόσου ἀναισθητοῦντες καὶ οὐδ' ὅτι νοσοῦσι γινώσκοντες, ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἰατροῖς πρέχουσι πράγματα . 15
 Αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ τοῖς ψυχικοῖς ἐστὶ κατιδεῖν ἀρρωστήμασι· καὶ τῶν ἀμαρτανόντων ἡμῶν, οἱ μὲν εἰς βάθος κακῶν ἐμπεσόντες, καταφρονοῦμεν, καὶ τῇ μεγέθει τῶν ἀνομημάτων ὑπερνικώμενοι, οὐδ' ὅτι ἀμαρτάνομεν αἰσθανόμεθα, εἰς φύσιν πολλάκις τῆς πονηρᾶς ἔξωως μεταπεσοῦσης· οἷς δὲ θεὸς 20
 ἐπιλάμπει σωτήριοι φῶς, καὶ μὴ πάντη τὸ διανοητικὸν τῇ κάτω ἰλῦι συγκέχεται, μηδὲ τῇ πλινθείᾳ ὁ νοῦς καθάπαξ δουλεύειν βιάζεται, ἔστι τούτοις καὶ ἀνανεῦσαι τοῦ πτώματος· καὶ θεοῦ πολλάκις κατὰ τὸ ἀκούσιον ὀλισθήτασιν, ἐπαναδραμεῖν εἰς ἐκεῖνον ἐθελουσίῳ ἀναζητήσει τοῦ κρείττονος. Ὅπερ 25
 δὴ καὶ τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν συμβέβηκεν ἀτεχνῶς .

Ἐπει γὰρ αἱ ποικίλαι καὶ πολυμερεῖς τῶν πραγμάτων περιστάσεις, καὶ ἡ πανταχόθεν μὲν τῶν δημοσίων προσόδων ἐκκένωσις, ἀπανταχόθεν δὲ τῶν ἐξόδων ἡ ἀναστόμωσις, τοῦ κράτους ἡμῶν συνέσχον τὴν γαληνότητα, καὶ ἄμα τῷ τῆς βασιλείου ἐπιβῆναι ἀρχῆς, κατόπιν εὐθὺς αἱ περιστάσεις ἐπηκολούθησαν, ἀντεῦθεν ὑπ' ἀμηχανίας καὶ τοῦ μὴ τοῖς συμπεσοῦσιν ἔχειν ὃ, τι καὶ χρήσιμο, τῶν ἱερῶν ἔγνω καὶ ὑείων ἄψασθαι κειμηλίων, καὶ τούτοις τὸ τῆς χρείας ἐνδέον παρχμυθήσασθαι· τοῦτι μὲν τὸ ἔργον ἐν πολλαῖς τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν διεπράξατο, καὶ πολλὰ τῶν ἀναθημάτων εἰς δημοσίας ἔστρεψε χρείας, οὐχ ὕβρει καὶ περιφρονήσει θεοῦ, οὐδ' ὀλιγωρίᾳ τῶν εὐαγῶς αὐτῷ ἀνατεθέντων· ἀπειὴ γὰρ τοῦτο πάσης χριστιανικωτάτης ψυχῆς· ἀλλὰ καιροῦ περιστάσει καὶ λογισμῷ ἀποτομῆν μέσωσ τοῦ πράγματος· ὥσθη γὰρ ἡ καρδίᾳ τῆς βασιλείας μου μηδέν τι ἐντεῦθεν ὀργίζεσθαι τὸν θεόν, ὅπου μὴ πονηρὰ συνέδησις προκατακρίνει τὸν πρᾶττοντα.

Ἐπει δὲ καὶ εἴ τί που ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπόλοιπον ἦν, κατειργάσθη μὲν κάκεινο καὶ ἀνηλώθη, ἐχώρησε δὲ καὶ εἰς μηδὲν δέοντα τὰ ἀπὸ τῶν ἀγίων περιελθόντα ἐκκλησιῶν· καὶ πᾶσα μὲν ἡμετέρα βουλὴ ἐπὶ ταῖς περιεχούσαις τὴν Ρωμανίαν στενοχωρίαις, εἰς τὸναντίον περιηρέθη· πολλὰχόθεν δὲ τὸ κέρως ὑψώθη τῶν ἐπανισταμένων ἡμῖν, καὶ τὸ τῆς βασιλείας ἤδη σκάφος πεσεῖν ὑποβρύχιον κινδυνεύει, εἰ μὴ ἡ παναλκῆς δύναμις τοῦ θεοῦ, οἷς οἶδεν κρίμασιν, αὐτοῦ ἀντιλήψεται καὶ εἰς αὔραν στήσει τὴν καταιγίδα. Ἐδοξε τῆ βασιλείᾳ ἡμῶν ἐπιμελέστερον ἀνιχνεύεσθαι καὶ πολυπραγμονῆσαι, τί δὴ ποτε ἄρα ἐστὶ τὸ ἐπὶ τοσοῦτον κινήσαν τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ ἀπότομον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ καθ' ἡμῶν παροξύναν. Ἀμέλει καὶ συνεσκέψατο πνευματικοῖς καὶ θείοις ἀνδράσι περὶ τοῦ πράγματος. Καὶ ἐπεὶ ἔμαθε παρ' αὐτῶν οὐ φαῦλον εἶναι παραίτιον τοῦ θεοῦ μηνίματος τὸ ἄψασθαι ὄλωσ ἡμᾶς

τῶν εὐαγῶν καὶ θεῶν τοῦ Θεοῦ κειμηλίων, κἄν μὴ ἀπὸ πο-
 νηρᾶς τοῦτο καρδίας πέπρακταί τε καὶ τελεσιούρηται, ὅτι
 μηδὲ τὰ θεῖα κοινοῦσθαι τῶν ἐνδεχομένων ὄλωσ' ἐστὶ, μηδὲ
 τὰ εἰς χεῖρας παρατεθέντα θεῶ, ἐξ ἐκείνων αὐθις ἀνταφαιρεῖ-
 σθαι καὶ εἰς ἑτέρας χρείας καταβιβάζεσθαι τε καὶ στρέφεσθαι, 5

φ. 16. | δεῖν ἔγνω ἅμα μὲν τὴν μέλλουσαν ὁρμὴν ἀναστῆλαι τοῦ
 κακοῦ, ἵνα μηκέτι τὸ ἀπὸ τοῦδε παρὰ χριστιανοῦς βασιλεῦσι
 πάροδον εὕρη ποτέ, ἅμα δὲ καὶ τὰ προδιελθόντα καθόσον σθένος
 ἰάσασθαι .

Οὐκοῦν καὶ ἐξομολογουμένη ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων 10
 ἡ βασιλεία μου, καὶ τὴν συγχώρησιν ἐφ' οἷς ἔδρασεν ἀβουλή-
 τως ἐκ μέσης ἀνακαλουμένη ψυχῆς παρεγγυᾶται καὶ ἐν ἐπη-
 κόφῳ Θεοῦ κατατίθεται, πάντα τὰ ἀπὸ τῆς αὐτοκρατορίας αὐ-
 τῆς καὶ ἄχρι τῆς δεῦρο τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν ἀφαιρεθέντα,
 καὶ εἰς τὰς τοῦ δημοσίου χρείας στραφέντα, ἀποκαταστήσεσθαι 15
 αὐθις παρὰ τοῦ κράτους αὐτῆς ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, μετὰ
 τὴν τῆς κοσμικῆς καταγιγῶδος κατάπτωσιν καὶ τὴν τῆς βασι-
 λείας εἰς τὸ κρεῖττον ἀποκατάστασιν· ὡς γὰρ ἴδιον χρέος αὐ-
 τὰ ἀναδέχεται καὶ ὀφειλέτης εἶναι ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις οὐκ
 ἀπαναίνεται· εἰς δὲ γε τὸν ἐσόμενον ἀπὸ τοῦδε χρόνον, ἐαυ- 20
 τῇ τε καὶ πᾶσι τοῖς μετ' αὐτὴν χριστιανοῖς βασιλεῦσι διὰ τῆς
 παρουσίας χρυσοβούλλου γραφῆς τὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ δεσμὸν ἐπι-
 τίθησι, μηκέτι τολμῆσαι ἄψασθαι ἱερῶν, κἄν πᾶσα ἀνάγκη
 βιάζηται, μὴ χεῖρας ἀνάγνους ἐπαφείναι τοῖς ἱεροῖς, μὴ βεδη-
 λῶσαι τὰ θεῖα κειμήλια διὰ τῆς εἰς δημοσίους ἐξόδους τού- 25
 των περιαγωγῆς· μέσον δὲ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων φραγμοῦ τε-
 θέντος, ὃν οὐ παρελεύσεται εὐσεβῆς, ἄνθρωποι μὲν τοῖς ἡμε-
 τέροις χρησόμεθα, θεὸς δὲ τὰ ἀνατεθέντα αὐτῷ ἔξει ἀκίνητα,
 καὶ πάντολμος χεῖρ τούτων οὐχ ἄψεται· καὶ εἴ τις, δέσποτα 30
 καὶ θεῶ, τὸ ἀπὸ τοῦδε χεῖρας τολμήσει ἐπιβαλεῖν τοῖς προα-
 φιερωθεῖσιν, ἢ καὶ ἐσαῦθις ἀνατεθησομένοις ἱεροῖς καὶ θεοῖς

- κειμηλίοις και επίπλοις και σκεύεσι ταῖς ἀγίαις και σεπταῖς ἐκκλησίαις σου, μὴ ἴδοι φῶς ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς σου· μὴ ἀναιδέως ἡλιος ἐπ' αὐτὸν πρωϊνόν· μὴ τύχη μήτε ἐνταῦθα τῆς σῆς βοθηαίας, μήτε ἐκεῖθεν τῆς θείας σου ἀντιλήψεως, ἀλλὰ
- 5 πανταχόθεν ἔσται ἀπερισκόπητός σοι και ἀπεριφροσύνητος. Μόνον ἔλεως νῦν, βασιλεῦ, τῆ κληρονομίᾳ σου· στήσον τὴν καθ' ἡμῶν δικαίαν ὀργήν σου, και ἡμαρτηκόσι και νῦν εἰς σέ ἐπιστρέφουσι, συγγνωμόνησον, ὅτι πᾶσαι αἱ ἀμαρτίαι ἡμῶν τῆ ἀβύσσῳ παραμετροῦμεναι τοῦ ἐλέους σου, ὡσεὶ κοτύλη φαίνονται ὕδατος πρὸς ὄλον θαλάσσης πέλαγος.

- Οὕτως οὖν ἐξομολογοῦμαι ἐνώπιόν σου, δέσποτα, τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν μου, και οὕτως τὴν σὴν ἐπικαλοῦμαι σωστικωτάτην ἀντίληψιν· και ἐκ βαθέων ψυχῆς ἀφιστάμενος τοῦ εἰσέτι ἄψασθαι τινος τῶν ἱερῶν, κἂν πᾶσά με ἀνάγκη πρὸς
- 15 τοῦτο καλῆ, χρεωστεῖν δὲ και τὰ προαναληφθέντα κατατιθέμενος. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ και τὸν παρόντα χρυσόβουλλον λόγον ἐξεθέμην ἀπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις σου ἀσφαλῆς φυλακτήριον, ἵν' ὁ ἀπὸ τοῦδε τολμήσων τῶν ἱερῶν τινος κειμηλίων παραψασθαι, ὡς ἀντικρυς ἱερόσυλος παρὰ σοὶ και τοῖς εὐσεβοῦσιν
- 20 ἀνθρώποις λογίζεται, γεγεννημένον κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα τῆς ε' ἰνδικτιῶνος ἐν ἔτει τῆς ςϞϛ', ἐν ᾧ και τὸ ἡμέτερον εὐσεβές και θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνχτο κράτος.

-
- † Ἐν περιθεωρίῳ φ. 45* ὁ Ἀργυρόπουλος σημειοῖ τὰ ἐξῆς:
- α Ἀλλ' ἐντεῦθεν λαβὼν ἀφορμὴν ὁ τοῦ κῦρ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου υἱός, πᾶσαν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐσκέλευσε και ἀπεγύμνωσε, και τοῖς καταράτοις Λατίνοις ἀπέδοτο· θεὸς δὲ και αὐτὸν και τὴν Πόλιν ἄρδην ἀπόλεσε. »
-

φ. 47. † ΑΙΜΑ † 'Αλέξιος, 'Ιωάννης, Μανουήλ, 'Αλέξιος. (1)

'Αλέξιος ὁ Κομνηνὸς σὺν τῇ μητρὶ Ἄννη μοναχῆ τῇ Δα-
λασηνῇ, 'Ισαακίῳ ἀδελφῷ τῷ σεβαστοκράτορι, καὶ Νικηφόρῳ
καίσαρι γαμβρῷ τῷ Μελισσηῷ, ἔτη τριάκοντα πρὸς τοῖς ἐπτὰ
καὶ μησὶ τέσσαρσιν. Οὗτος εἶχε γυναῖκα Εἰρήνην τὴν θυγα- 5
τέρα τοῦ πρωτοβεστιάριου Ἀνδρονίκου τοῦ Δούκα, ὃς ἀδελφό-
παις ἦν τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα, καὶ παῖδας
ἐξ αὐτῆς εἶχεν ἄρρενας μὲν τρεῖς, 'Ιωάννην, ὃν καὶ βασιλέα
ἄμα τῷ γεννηθῆναι ἀνηγόρευσε, καὶ Ἀνδρόνικον, ὃν τῷ τοῦ
σεβαστοκράτορος τιμᾷ ἀξιώματι, αὐτὸς τοῦτο καινίσας, καὶ 10
'Ισαάκιον ὃν ἐτίμησε καίσαρα· καὶ θυγατέρας τέσσαρας Ἄν-
ναν, Μελίην, Εὐδοκίαν καὶ Θεοδώραν· ταύτας ἀνδράσι συνέ-
ζευξε τοῖς γένει καὶ κάλλει καὶ ἀξιώματι τῶν λοιπῶν δια-
φέρουσιν.

Οὗτος τὸ εὐαγὲς ὀρφανοτροφεῖον συστησάμενος, καὶ ἱκα- 15
ναῖς προσόδοις τοῦτο φιλοφρονησάμενος, πολλοῖς τῶν κτταπχ-
θῶν ἀδελφῶν λιμένα ἐποίησεν εὐδίων, εἰς χιλιάδας τούτους
συντάξας, καὶ ἐτήσια σιτηρέσια καὶ λοιπὰ τὰ πρὸς χρεῖαν
τούτους λαμβάνειν διτυπωσάμενος, καὶ κατοικίας τούτοις πη-
ξάμενος, καὶ πανταχόθεν τὰ τῆς συμφορᾶς παρμυθησάμενος. 20
Καὶ τί ἂν τις καταλέγοι ὅσα ἡ σεβασμία ἐκείνη ψυχὴ προσε-
πενόησατο τῷ τοιοῦτῳ θαυμασίῳ ἔργῳ καὶ σωτηρίῳ; Ἐντεῦ-
θεν γὰρ ὕψει μοναστήριον ἀνδρῶν θεῷ μόνῳ ζώντων καὶ βιω-
τικὸν ἐχόντων οὐδέν· ἐκεῖθεν ἴδης σεμνεῖον γυναικῶν, θεῷ τὸ
πᾶν καθιερωμένων, ἀλλαχοῦ παρθενῶνα θεῖον, ὃν καλεῖν εἰώ- 25
θαμεν ἀσκητήριον· μικρὸν δὲ προϊὼν εὐρήσεις χορὸν μοναζου-

(1) Περὶ τοῦ εἰς τοὺς βασιλεύσαντας Κομνηνοὺς ἀναφερομένου
τούτου χρησμοῦ βλ. τὰ προλεγόμενα.

σῶν, ἀλλογλώσσωσιν μὲν, ὁμοτρόπων δὲ πάντα καὶ ὁμοπίστων
 τοῖς εὐσεβέσιν ἡμῶν, οἷα τὰς Ἰβηρίσσης, καὶ ἐπιμαρτυρήσας
 ταῦταις τὸ σεμνὸν τε καὶ τίμιον, καὶ μεγαλῶν τὰς σωτη-
 ρίας τοῦ βασιλέως. Εἰ δὲ καὶ τὸ διδασκαλεῖον ὄψει, καὶ τὴν
 5 περὶ τοῦτο τοῦ εὐσεβεστάτου ἐκείνου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως
 προμήθειαν, ὅπως αἰγυαλώτους παῖδας, οὐ μόνον τὰς πρὸς τὸ
 ζῆν ἔχειν ἐκονόμησεν ἀρορμὰς, διατροφαῖς τε τούτους παρα-
 μυθησάμενος, καὶ σκεπάσασιν, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τὰς ψυχὰς τρέ-
 φεσθαι καὶ ἤθη ρυθμίζεσθαι, καὶ παιδεῖν παιδεύεσθαι τὴν ἐγ-
 10 κύκλιον, ἔργον ἂν εἴποις τοῦτο θεῖον, καὶ δώρημα τέλειον ἐκ
 τοῦ πατρὸς τῶν φώτων καταπεμφθὲν ἄνωθεν, εἴτουν ἐμπνευ-
 σθὲν τῇ θεολήπτῳ ἐκείνου ψυχῇ.

Ἐπὶ τούτου τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως ὁ πάντοτε τῇ τῶν
 ἀνθρώπων ἀπωλείᾳ ἐπιχειρῶν διάβολος, ὄργανον εὐρηκῶς τῆς
 15 οἰκείας ἀποστασίας τὸν μικρὸν Βασιλείον, τὸν τοῦ Ἀντιχρί-
 στου πρῶτομον, τὸν πᾶν εἶδος κακίας καὶ ἀσεβείας ἐν τῷ θη-
 σαυρῷ τῆς ἑαυτοῦ καρδίας συλλέξαντα, τῇ τῶν Αὐσόνων ἐξέ-
 πεμψε, τῆς ἑαυτοῦ κακοπιστίας πᾶσι τὰ θεολερὰ ἐκχέοντα νά-
 ματα· ἔξαρχος γὰρ καὶ ὑπερασπιστὴς διάπυρος οὗτος ἦν τῆς
 20 τῶν Βογομίλων αἵρέσεως· καὶ δὴ κατὰ πάντα τόπον ἐπιφοι-
 τᾷ, καὶ τῷ κωδῖφ κρύπτων τὸν λύκον, δυσάντητον ἦν κακὸν,
 καὶ πολλοὺς τῆς ἀπλανοῦς τῶν χριστιανῶν ἀποστρέφων ὁδοῦ,
 συναποστάτας ἐποίησεν, καὶ τοῦ οἰκείου πατρὸς τοῦ διαβόλου
 υἱοῦς, τὴν πολυκέφαλον αὐτοῖς κατασπεύρων ἀφρῆσιν. Τοῦτο
 25 ὡς ἤκουσται τῷ βασιλεῖ, σύγχυσις αὐτὸν ἔσχε καὶ φρενῶν ἐκ-
 στασις, καὶ πάντα ἠγησάμενος σκύβαλα, καὶ παρ' οὐδὲν θέμε-
 νος τὰς λοιπὰς φροντίδας, μιᾶς ἐγένετο μόνης καὶ ἐν εἶχεν
 ἐπίμονον σπουδασμα, τὸ μὴ ὑβρίζεσθαι τὸν Χριστὸν, μηδὲ πε-
 30 ριορᾶν τὸ ἐν σῶμα τῆς ἐκκλησίας, ὃ τῷ ἰδίῳ αἵματι ἐλυτρώ-
 σατο ὁ τῶν ὄλων δεσπότης, διασπώμενόν τε καὶ λυμαινόμενον
 τῷ πονηρῷ δαίμονι. Διασκεψάμενος γοῦν μεταστέλλεται τὸν

Βασίλειον, καὶ ἀνηρώτα, τί σοι βούλεται, λέγων, τὸ δόγμα, καὶ ὅτου χάριν τοῖς ἀπλουστέροις ἐξαπάτης γίνῃ τοσαύτης παραίτιος; Ὁ δὲ κατὰ τούτους πολυπόδας εὐθύς ἄδελος ἦν, καὶ τὸ μέλαν ἐξέχεεν ἵνα λάθῃ τὸν θηρευτὴν· μηδὲν γὰρ τῶν κατ' αὐτοῦ λεγομένων, ἀληθὲς ἔλεγεν εἶναι, καὶ ὡς ὁμοφρονοίᾳ τοῖς εὐσεβέσιν ἀναιδῶς διεταιίετο. Πλεῖστα γοῦν ὅσα μελετήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ κοινωνὸν λαβὼν τῶν φροντίδων Εὐθύμιον τὸν ἐν μοναχοῖς ὁσιώτατον, ᾧ τὸ ἐπίκλην Ζυγαβηνός, ἄνδρα σοφίας καὶ θείας καὶ ἀνθρωπίνης ἐμπεπλησμένον, βουλήν βουλεύεται ὡς συνετὴν τε καὶ θαυμασίαν, καὶ μεθόδῳ ἐπαινετῇ φ. 47· πρὸς τὰς μεθουδαίας τοῦ σοφιστοῦ τῆς κακίας ὀπλιζέται. Ἐν | ἐνὶ γὰρ τῶν βασιλικῶν κοιτωνίσκων ἰδιαζόντως ὁ βασιλεὺς προσκαλεσάμενος τὸν Βασίλειον, συνεδριάσκει τοῦτον ἐκέλευσε, καὶ τιμὴν ὅσην ἂν εἴποι τις ἐπλάσαστο πρὸς αὐτόν, καὶ ᾧ περ εἶπεν· ἀκήκοά σε χρηστὰ διδάσκοντα καὶ ὠφέλιμα, καὶ βούλομαι μὲν τὴν σὴν διδασκαλίαν παρρησιάσασθαι, δέδοικα δὲ τῶν ὑπηκόων τὸ δυσπειθές· δεινὸν γὰρ τὸ πλῆθος καὶ δυσμάχητον, καὶ οὐκ ἂν ἀνάσχοιντο δόγμα τοσοῦτοις ἔτεσι κρατυθέν, μετατεθῆναι, καὶ ἑτέραν πίστιν προσδέξασθαι, καὶ τὸ εὐλογον αὕτη καὶ ἀναντίρρητον ἀποφέροιο· Ἐν' οὖν μὴ καὶ ἡμεῖς πλάνην τοσαύτην πλανώμεθα καὶ συναπολώμεθα τοῖς πολλοῖς, σπλαγγίσθητι ἐφ' ἡμῖν, καὶ ὁδήγησον ἡμᾶς, δεῖξον ὁδὸν ἐν ἣ πορευόμεθα, καὶ βαδιοῦμεν ταύτην, νῦν μὲν κρύφα καὶ σιωπῇ, καιροῦ δὲ καλοῦντος, καὶ ἀναφανδὸν εὐλόγῳ παρρησία χρῆσάμενοι. Εἶπε ταῦτα ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰπὼν ἔπεισεν, εὐρίπιστον γὰρ ἡ κουφότης, καὶ ἀναρριπίζεται ἡ κακία, καὶ φαυλίζεται τὸ ὑπουλον, καὶ ὁ δυσώδης καπνὸς τῆς ἀχυρώδους ψυχῆς καὶ πυρὸς ἀξίας εἰς ὕψος αἵρεται· καὶ ἐπειδὴ, φησὶν, ὃ βασιλεῦ, ἀπολιπὼν τὴν κατέχουσάν σε σκοτόμαιναν, τῶν ἡμετέρων ἐξέχη λόγων, καὶ τῆς σωτηρίου διδασκαλίας ἐγὼ σοὶ σύντομον παραστήσω ὁδὸν, δι' ἧς δυνήσῃ τῆς κακοπιστίας ὡς

σκότους ἀφέμενος, ἐφικέσθαι τοῦ τῆς ἀληθείας φωτός, καὶ μὴ
 βαθὺν ὕπνον ὑπνώττειν, καὶ ὡς ἂν τις εἴποι Ἐπιμενίδειον.
 Αὐθις οὖν ἰκέτης ὁ βασιλεὺς, καὶ δὸς ἡμῖν ἐγγράφως ἐξελιπάρει
 τίνα ὑπὸ σοῦ κηρυττομενα, καὶ δι' αὐτῶν ἐπιγνωσόμεθα τὴν
 5 ἀλήθειαν, καὶ οὐκέτι τῆ πλάνῃ δουλεύσομεν. Παρεγγυησάμε-
 νος τοίνυν τῷ βασιλεῖ, μηδὲν τῶν ὑπαγορευθησομένων δῆλον
 θέσθαι τῷ ἀδελφῷ Ἰσαακίῳ τῷ σεβαστοκράτορι, διὰ τὸ τ.ς
 τῶν Χριστιανῶν ἠρησκείας εἶναι τοῦτον ἀμετάθετον ἐραστήν,
 καὶ ὑπόσχεσιν περὶ τούτου λαθῶν, ἤτησε χάριτην καὶ κάλα-
 10 μον, καὶ ἐγγράφον τὴν παρεδόθηλον αὐτοῦ καὶ μουσικὴν ἐξέ-
 θετο αἴρεσιν, ἀγνοῶν ὁ δειλαῖος ὅτι παρὶὰ ἠτοιμάσας τοῖς πο-
 σίν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἐντεῦθεν ὁ πονηρὸς ἠεταρὸς τῆς αὐτοῦ
 πονηρᾶς καρδίας δῆλος ἐγένετο, καὶ κατασοφίσθη ὁ εὐρετής
 τῆς κακίας παρὰ τοῦ δρασσαμένου τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουρ-
 15 γίᾳ αὐτῶν, δι' ὧν ὁ ὑψηλὸς αὐτοῦ βραχίον τῆ τοῦ βασιλέως
 καρδίᾳ ἐντέθεικε, καὶ πάλιν σαφῆς καὶ φροντίδες συχναὶ καὶ
 διηγεαεὶς αὐτῷ ἤητα τῷ εὐσεβεῖ βασιλεῖ, μελετῶντι τῆς πλά-
 νῆς ἀποσπάσαι τὸν ἄθλιον. Πικρεκάλει τοίνυν τὸν νηπιόγροννα
 ἐκεῖνον καὶ ἀσύνητον γέροντα, μεταθέσθαι τῆς τρίβου τῆς σκο-
 20 λιᾶς, καὶ τῷ σκότει χαίρειν εἰπόντα καὶ τῆ μακρᾷ πλάνῃ
 πρὸς τὰς τῆς ἀληθείας ἰδεῖν αὐγὰς, καὶ σωτηρίου περιβαλέ-
 σθαι ἱμάτιον, καὶ εὐφροσύνης χιτῶνα ἐνδύσασθαι, καὶ κατα-
 στολὴν δόξης ἀντὶ τοῦ πονηροῦ πνεύματος· ἀλλ' οὔτε πάρ-
 δαλις ἀποθήσει τὰ ποικίλματα, οὔτε ὄφις τὸ μισάνθρωπον,
 25 οὔτε τὸ μέλαν λιθίου. Ἄπαξ γὰρ τὸν Σατανᾶν ἐνδυσάμενος
 ὁ ἀκάθαρτος, ὡσεὶ ἄσπις, ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπα-
 δύντων, τὰ ὦτα ἔβου, καὶ τὸ ἀπειθεὶς καὶ αὐτόρρυθμον ὁ τῆς
 ἐκείνου κακίας ἐνστερνισάμενος, πεπλανημένον ἀπεκάλει τὸν
 βασιλέα, καὶ ἀμεταθέτως τῆς κακίας ἐχόμενον, καὶ ἀπολλύ-
 30 μενον μετ' ὀλίγον διὰ τὴν κατέχουσιν ἀγνωσίαν.

Μετακαλεῖται τοίνυν τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην ὁ βασι-

λεὺς καὶ τοὺς τῆς θείας συνόδου προέχοντας, καὶ τὰ τοῦ πράγματος αὐτοῦ ἀντιθέεται, καὶ ὁ ποιητέον συνδικαστέψασθαι ἀξιοῖ. Καὶ πάλιν εἰς τὸ μέσον ὁ ἀδιόρθωτος ἐκείνος παράγεται, καὶ συμβουλία πατέρων περὶ αὐτὸν ἐκμιμουμένων θεοῦ φιλανθρωπικῶν τοῦ δι' ἡμᾶς τραπευθέντος μέχρι σώματος καὶ παθῶν· ὡς δὲ κἀντεῦθεν ὄνος ἀντικρυς ἦν λύρας ἀκούων καὶ ἀναισθητῶν, ἢ καμμύων πρὸς ἡλίου λαμπρότητα ὁ σκότους
 5 καὶ πυρὸς ἄξιος, ἢ ἀξίον καὶ τιμωρίαν καταψηφίζεται, καὶ θάνατον τὸν διὰ πυρὸς· καὶ ἔδει γὰρ πυρὶ καταναλωθῆναι καὶ προοίμιον τοιοῦτο λαβεῖν τοῦ ἀτελευτήτου πυρὸς τὸν πολλοὺς ἀπατήσαντα καὶ ὕλην τῷ αἰωνίῳ πυρὶ ὡς ξύλα καὶ χόρτον καὶ καλῆμην ἀθροίσαντα. Ἡμέρα γοῦν τεταγμένη ἐπὶ τὸ ἱππικὸν ἀγῶνις θέατρον, ἐν τῷ καθίσματι προκathεσθέντος τοῦ βασιλέως, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου παρούσης, καὶ τῶν πιστῶν πάντων συνειλεγμένων, ἐν καμίνῳ πυρὸς, δένδρον σαπρὸν
 10 μὴ ποιοῦν καρπὸν ἀγαθὸν ἐκκοπὲν, ἐμβάλλεται τε καὶ καίεται.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸν ἀσπεδέστατον ἐκεῖνον Βασιλείων τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ὄρων πανταχόθεν τὰ Δυτικὰ ἔθνη, οὐκ ἔλαττον δὲ καὶ [τὰ] πρὸς Ἀνατολὴν ταρασσόμενα, (πᾶν γὰρ τὸ γειτονοῦν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς τῆς ραθυμίας, ἢ ἀπειρίας εἶπεῖν οἰκειότερον τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων, ἢ τι κατέσχε τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων, ἢ ἔμελλεν), ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν ρῆγα τῆς Παιονίας (κράλην αὐτὸν ἢ συνθήσει καλεῖν εἰώθε), καὶ νόμισεν ἐπιζητεῖ τὴν ἐκεῖνου θυγατέρα εἰς τὸν πορφυρογεννήτην καὶ βασιλέα Ἰωάννην τὸν πρῶτον υἱὸν αὐτοῦ· καὶ ἐπεὶ καὶ τὸν εἰρημένον κράλην εὗρε πρὸς τοῦτο καταπειθῆ, ἀποστέλλει εὐθὺς τοὺς ἄζοντας αὐτὴν ἄνδρας τῶν ἐπιφανῶν καὶ πρώτων τοῦ παλατίου, ὧν ἐξοχώτατος καὶ πρώτιστος ἦν ὁ σεβαστὸς Εὐμάθιος, ὁ Φιλοκάλης, οὗ τὴν πολυπειρίαν καὶ τὴν πρὸς τὰ πρακτέα δραστηριότητά τε καὶ δεξιότητα τυχῶν

- οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Οὗτοι τὸν Ἴστρον διαπεράσαντες, καὶ τὰ τῶν Παϊνῶν καταλαβόντες βασιλεία, κάλλος ἐν αὐτοῖς εὐρόντες ἀπόθετον, καὶ θησαυρὸν πολυτίμητον ἀνελόμενοι, μεθ' ἡδονῆς τε καὶ θυμηδίας τῆ Ρωμαίων προσάγουσι, κύρην ὠραίαν μὲν
- 5 τὸ σῶμα, καὶ συζυγίαν βασιλικὴν πρέπουσαν, πολὺ δὲ τὰ ἐνδον ὠραιότεραν, ὡς καὶ ἐπ' αὐτῇ προσκρμύζειν τὸ, πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν. Γάυτην ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλῆς περιχαρείας καὶ τιμῆς προσδεξάμενος, τῷ οικείῳ συνέζευξεν υἱῷ.
- 10 Ἴντεθθεν τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην ἔσχε κάλλως, τῆς δεσποίνης Εἰρήνης περιελομένης τὰ σκάνδαλα καὶ τὸ τῆς ἔχθρας καταβαλλούσης μεσούτοιχον. Ὅπη μὲν οὖν ἐρῆσεν ἀρετῆς αὐτῆ, καὶ ὅσα εἰργάκει τῶν θαυμαστῶν, καὶ ὅπως κοινὸν ἐγένετο παραμύθιον καὶ τροφὸς καὶ μῆτηρ τοῖς πενεστέροις καὶ μᾶλλον ἀντι δεσποίνης, πολλοὶ τῶν λόγου συντρόφων ἐν συγγραφαῖς οικείαις περιλαβόντες τοῖς ἐρεξῆς παραδεδώκασι.
- Τούτου τῷ πρώτῳ τῆς βασιλείας ἔτει ὁ πατριάρχης Κοσμάς, ἔξωρος ἤδη ὢν καὶ ταῖς τῶν πρχυμάτων φροντίσιν ἀπειρηκῶς καὶ ὀχλήσσει, τὸν πατριαρχικὸν παραιτεῖται Ὀρόνον,
- 20 καὶ κατελθὼν ἡσυχάζει ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καλλίου· καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Εὐστράτιος μοναχὸς τις εὐνοῦχος ὁ Γαριδᾶς, τῶν ἀρανῶν καὶ ἀγρυμμάτων ὁ λίαν διαφορώτατος, ὃς ἐν μιᾷ γωνίᾳ τῶν τῆς ἀγίας Σοφίας ἡσυχάζων ἦν τὸ πρὸ τοῦ, καὶ πρὸ τῆς βασιλείας τῷ βασιλεῖ γνῶριμος· ὃς ἐπεσκόπησεν ἔτη τρία καὶ μῆνας δύο, καὶ τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου ἔτει ἐξεβλήθη τοῦ πατριαρχικοῦ Ὀρόνου, ἄκων δούς τὴν τούτου παραιτήσιν, καὶ κατήχη ἐν τῇ τῶν Ρουφινιανῶν μονῇ, ἀξίως τηλικαύτης ἐκπεσῶν ἀξίας· καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαος μοναχὸς, καὶ αὐτὸς τῶν ἀκτημοσύνη καὶ ὀλιγοτροφία βεβοημένων εἰς, μηνὶ αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος ζ', ἔτους ἐξακισ-
- 30

χιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ ἑννενηκοστοῦ δευτέρου· καὶ ἀρχιερατεύει ἔτη εἴκοσι ἕξ καὶ μῆνας ἑννέα . Καὶ τούτου τὸ χρεῶν λειτουργήσαντος, καὶ κατατεθέντος ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τοῦ Προδρόμου πλησίον τῆς πόρτης τοῦ ἀγίου Ρωμανοῦ, χειροτονεῖται ὁ ἱερομνήμων Ἰωάννης, ὁ τοῦ τότε Καλκηδόνης ἀνεψιός, ἀνὴρ ὄσιος καὶ σοφώτατος, καὶ κρατεῖ ἔτη εἴκοσι τρία, μῆνας ἑπτὰ .

φ. 48°. Οὗτος ὁ βασιλεὺς, εἰ καὶ τὴν ἡλικίαν νέος ἦν, ἀλλὰ ἰσχυροσύνη καὶ συνέσει κεκοσμημένος, καὶ τὰς ὅλας ἡμέρας τῆς βασιλείας αὐτοῦ μόναις ταῖς στρατιωτικαῖς ἀπησχολεῖτο φροντίσι, καὶ πολέμοις συχνοῖς ἐκυτὸν ἐκδεδωκώς, φοβερώτατος τοῖς ἔθνεσιν ἔδοξε, καὶ πολλάκις αὐτοῖς συμβαλὼν οὐκ ἀνήκε πολεμῶν, οὐκ ἐνέδωκε μαχόμενος ἄχρις ἂν τὸ ἀντιπίπτον ἐξηφάνισε θεῖα συνεργούμενος χάριτι καὶ τῇ οικείᾳ ὀλοψύχῳ προθυμίᾳ . Ὅθεν καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων τροπαιοῦχος καὶ εὐτυχέστατος ἐγεγόνει, καὶ πολλὰ θεομισῆ ἔθνη ὁ θεὸς δι' αὐτοῦ ἐξωλόθρευσε, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων τοὺς Πατζινάκους, ὧν τὴν παντελεῖ ἀπώλειαν καὶ τὸν ἀφανισμόν πάντες ἴσασι .

Τούτῳ οὐκ ὀλίγοι καὶ τῶν Ρωμαίων ἀντέστησαν εἰς ἀποστασίαν ἐκκλίναντες· ἀλλ' ὁ θεὸς ἅπαντας καὶ ἄκοντας αὐτῷ ὑπέταξε, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἄνωθεν φρουρουμένην καὶ εὐοδουμένην πᾶσι δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὑπέδειξε .

Καιρὸς δὲ καὶ τοῦτο τῶν ἐκείνου προσθεῖναι, ἀπόδειξιν ἔχον τῆς περὶ αὐτὸν προηγουμένης τῆς Θεοῦ ἀντιλήψεως, καὶ τῆς αὐτοῦ δὲ μεγαλονοίας καὶ περὶ τὰ πρακτέα σπουδῆς καὶ ἐπιτηδειότητος· ἔχει δὲ οὕτως . Ὅτε τὴν βασιλείαν τῶν Ρωμαίων παρέλαθεν, εὔρε τοὺς Τούρκους οὐδ' καὶ Πέρσας καλοῦμεν, πᾶσαν τὴν ὑφ' ἐω χώραν καταδραμόντας καὶ κατατρέχοντας, καὶ τῶν μεγίστων δὲ Ἀνατολικῶν πόλεων κατεξουσιάζοντας ἐκ τῆς τῶν προειληφθῶτων βασιλέων ραθυμίας καὶ ἀμελείας, ἣ μᾶλλον εἰπεῖν ἀπειρίας, ὧς μοι καὶ ἀνωτέρω εἰρηται,

- καὶ ἀνεπιτηδείότητος· τὴν τε γὰρ τῶν Νικαίων μεγαλόπολιν οὗτοι ἐδέσποζον, καὶ ὁ ἐν αὐτῇ ἄρχων σουλτάνος Νικαίας κα-
 τανομάζετο, καὶ οἱ τούτῳ ὑπέκοντες ἕως καὶ τῶν ἀντιπέρην
 5 χωρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Χαλκηδόνος αὐτῆς ἐκυ-
 ρίευσον, καὶ τὰ τῆς Σμύρνης δὲ καὶ τὰ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόν-
 του αὐτῶν τούτων ἐτύγχανον ὑποχείριμα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
 τὰ Δυσμικὰ οὐχ ἤττον τῶν Ἐβίων συνεταράττοντο· ὁ γὰρ τοι
 Βαϊμουῦνδος μετὰ πολλῆς στρατιᾶς Ἰταλικῆς τὸν Ἴονιον δια-
 περάσας, τὰ περὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ τὴν Ἠπειρον καὶ Ἀχαΐαν
 10 καὶ τὰ περίεξ ἀθλίως αἰχμαλωτίζων ἦν καὶ ἐξχνδραποδιζόμε-
 νος. Ἀλλὰ καὶ οἱ ὁμόφυλοι Ρωμαῖοι ταῖς καινοτομίαις ἐπι-
 καγγάζοντες, ὅποῖος ὁ Βασιλάκης καὶ ὁ Ψευδοδιογένης καὶ ἔτε-
 ροι τοῦ τοιοῦτου κόμματος, τῶν ὁμοφύλων κατεπανίσταντο βρ-
 σιλειῶντες καὶ τῶν ἐν ποσὶ μὴ φειδόμενοι. Τοιαύτην ἀταξίαν
 15 τῶν πάντων καὶ σύγχυσιν εὐρηκῶς, παντοίως τῆς διορθώσεως
 ἐπεμέλετο, στρατηγικαῖς μελέταις, καὶ ἀρεταῖς πράξεσι καὶ
 μεθοδοῖς πάσαις πραγματευόμενος τὴν διόρθωσιν. Ἀλλ' ἦν τὸ
 κακὸν ἀδιόρθωτον καὶ τῶν πάντων ὑπερτεροῦν. Ἀλλ' οὐδ' ὡς
 ἀνέπεσεν ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ, οὐδ' ἠμέλησε πολλάκις τοῖς ἐχθροῖς
 20 προσβαλὼν καὶ ἠττήσας. Τῇ δ' ἐκείνων ἀπανταχῇ προσβολῇ
 μηδὲν ἢ μικρὸν τι τῆς νίκης ὀνόμενος, (ἀνεγρόντο γὰρ ὡς ἂν
 τις φαίη τὰ δυσχερῆ, καὶ οἱ ἐχθροὶ πάλιν ὑψοῦντες ἦσαν τὰς
 κεφαλὰς καταπίπτοντες, καὶ τὰ τῆς μάχης χεῖρω καὶ δυσμα-
 χώτερα διεδείκνυντο· οὐ γὰρ ἐξήρκουν αἱ Ῥωμαϊκαὶ δυνάμεις
 25 Ἀνατολῇ καὶ Δύσει μαχόμενοι,) ὅλος οὖν τοῦ πρὸς Ἰταλοὺς
 πολέμου γενόμενος, καὶ τούτους καταστρεφόμενος, ἀλλὰ καὶ
 ὁμολογία καὶ συμβάσεσιν ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου τούτοις φιλιω-
 οῖς, οὕτω τῶν πρὸς Πέρσας ἀπήρξατο.

- Σκεψάμενος οὖν ὡς οὐχ οἷός τέ ἐστι μόνος τὴν ὑπὲρ πάν-
 30 των ἀναδέξασθαι μάχην, συμμάχους καὶ τοὺς Ἰταλοὺς δεῖν
 ἔγνωκε προσλαβεῖν, καὶ τοῦτο μετὰ τινος κρυψινοίας καὶ βρ-

θυγνώμονος οίκονομίας καὶ ἐπιτηδειότητος. Εὐρών γὰρ πρό-
 φασιν ὡς τοῦτο τὸ ἔθνος οὐκ ἀνεκτόν ἤγηται τὴν ἐν Ἱεροσο-
 λύμοις τῶν Περσῶν ἐπικρατίησιν, καὶ τοῦ ζωοποιοῦ τάφου τοῦ
 σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦτο ὡς ἔρμαιον εὐρηκῶς, καὶ
 ἀποστολαῖς πρέσβεων πρὸς τε τὸν τῆς πρεσβυτέρως Ρώμης ὡς
 5
 φ. 49. ἀρχιερέα προϊστάμενον, | καὶ πρὸς τοὺς κατὰ τόπους ὡς ἂν
 οὔτοι φαῖεν ρηγάδας καὶ ἄρχοντας, ἀξιολόγων χρησάμενος, οὐκ
 ὀλίγου Ἰσχυσε τούτων τῆς πατριδος ἀπαναστήσαι καὶ πρὸς
 τὸ ἔργον ὀλοτρόπως ὑπαγαγεῖν. Ἐφ' ᾧ καὶ πολλοὶ τούτων ἐς
 χιλιστύας καὶ μυριάδας κατ' ἀριθμὸν κορυφούμενοι, τῇ Κων- 10
 σταντινουπόλει, οὐ διὰ χρόνου πεζεύοντες, ἐπιδημηήκασι τὸν
 Ἰόνιον διαπεραιωθέντες· μεθ' ὧν καὶ πίστεις ἐνόρκους ἐκθέμε-
 νος, καὶ συμβάσαι, συντεθεικῶς, πρὸς Ἐω χωρεῖ, καὶ δι' ὀλίγου
 συνόρσει θεία καὶ συμμαχία τούτων, καὶ οἰκείαις σπουδαῖς,
 Ἰσχυσε τῶν Ρωμαϊκῶν χωρῶν ἐξώθησαι τοὺς Πέρσας, καὶ τὰς 15
 πόλεις ἐλευθερώσαι, καὶ τὴν τῆς Ἐω διακράτησιν πάλιν εἰς
 τὴν πρὶν εὐκλειαν ἐπαναγαγεῖν.

Τοιοῦτος ἦν ὁ βασιλεὺς οὗτος· μεγάλόβουλος καὶ μεγα-
 λουργός.

Ἐπεὶ δέ τινες καὶ τούτου καταιτιῶνται τό τε μὴ κατ' ἐ- 20
 πίκρισιν ἢ κατὰ σειρᾶς διαδοχὴν εἰς τὴν βασιλείαν προελθεῖν,
 ἀλλὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ κατεπαναστάντος, καὶ σὺν πλήθει στρα-
 τιωτῶν, οὗς οὗτος ἐν Μακεδονίᾳ συνήθροισεν, ἀτάκτως τῶν
 σκῆπτρων δράξασθαι, τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰσοδὸν ὑ-
 ποκλέψαντος, καὶ ταῦτα καθ' ἣν ἡμέραν τὴν τῶν Παθῶν τοῦ 25
 Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἀνάμνησιν ἐορτάζομεν, οἳ καὶ πολλὰ
 δεινὰ τοῖς ἐν τῇ Πόλει δεδράκασι, τὰ κατ' οἴκους ἐσκυλευκό-
 τες, καὶ μονὰς ἀνδράσας καὶ γυναικειάς τῶν προσόντων ἀπο-
 στερήσαντες, καὶ ἄλλα πεπραχότες ἀνόσια ὡς ἐν αἰχμαλωσίᾳ
 ἐθνῶν. Ἔτι δὲ καὶ ὅτι παρελθὼν εἰς τὴν βασιλείαν καὶ ταῖς 30
 πολλαῖς ἐκστρατείας μὴ ἐξαρκοῦντα ἔχων τὰ δημόσια χρῆ-

- ματα, καὶ πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν ἀφαιρέσιν κειμηλίων ἀπέβλεψε, καὶ πολλὰ τούτων σφετερισάμενος τῇ χωνεῖα παραδεδώκει, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰς συντάξεις τοῖς στρατιώταις ἀπέτισε, φέρε καὶ τὸν περὶ τούτων ἀπόλογον καταγράφωμεν, δηλοποιοῦντες
- 5 ὡς τὰ ἐν πράγμασιν οὕτως προσέβη, οὐ μὴν κατὰ σκοπὸν ὄντως οὐκ ἐπαινούμενον, ἀλλὰ καὶ ἐγκωμίων ὡς ἀληθῶς καὶ ἐπαίνων ἐπάξιον· αὐτίκα γὰρ ἡ τῆς βασιλείας ἀντίληψις, ζῆλον εἶχεν ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν σκοπὸν προηγούμενον, ὡς καὶ [τά] ἐξῆς πραχθέντα παρίστησι· τῆς γὰρ ἐθνικῆς καταδουλώσεως
- 10 ὥσπερ τοὺς ὁμοθετεῖς, καὶ πρὸς ἄμυναν αὐτῶν διανέστη, ἦν καὶ σὺν θεῷ κατειργάσατο· εἰ δὲ καὶ τινὰ δυσχερῆ τοῖς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπισυνέβη ὅποια φιλεῖ γίνεσθαι ἐν τοιούτοις πράγμασι, ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀποσειόμενος μετανοίᾳ ἀξιολόγῳ καὶ εὐποιῆταις πολλῶν, τὴν ἀντιστήκωσιν ὡς ἐχέφρων
- 15 ἐπραγματεύσατο· διὸ καὶ τοῖς ἀνιαθεῖσιν οὕτως ἔδοξεν ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν ἀγαπητὸς καὶ ἐπίχαρις, ὡς ἀντὶ πατρὸς καὶ εὐεργέτου πᾶσι λογιζέσθαι. Περὶ δὲ τῶν ἱερῶν καὶ νόμον ἐξέθετο, τὴν τε μετάνοιαν αὐτοῦ διαγράφοντα, καὶ τοῖς ἐφεξῆς τὴν τόλμην ὀλοτελῶς ἀναστέλλοντα, καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα δὲ ἐπα-
- 20 νέσωσε τοῖς ἀφαιρεθεῖσι, καὶ πλειόνων δόσει καὶ μεγαλοπρεπεστέρων τὰ ἱερὰ κατηγάγυσε, καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ γραμμάτων διαφόρων ἃ εἰς ἡμᾶς περισώζονται, ἐφ' οἷς καὶ αὐτὸς ἔχει λέγειν μετὰ τοῦ προφητάνακτος, ἐποίησα κρῖμα καὶ δικαιοσύνην.
- Οὕτως οὖν θεοφιλῶς τε καὶ εὐλαβῶς τὴν βασιλείον διακυβερνήσας ἀρχὴν ἐφ' ὅλοις ἔτεσι τριάκοντα ἑπτὰ, πρὸς δὲ καὶ
- 25 μῆνας τέσσαρας ἥμισυ, πρὸς τὸ τῆς μετανοίας καταφυγῶν σχῆμα, καὶ τὴν τρίχα κειράμενος θνήσκει καὶ κατατίθεται ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ ἀνεγερθείσῃ ἐκ βάρων τοῦ Φιλανθρώπου μονῆ, μετὰ καὶ τῆς αὐγούστης Εἰρήνης τῆς αὐτοῦ ὁμοζύγου, καὶ
- 30 αὐτῆς τὴν μοναχικὴν ἐπιποθησάσης κατάστασιν.
- Λέγεται κατὰ τὴν βασιλείαν τούτου ἵγενέσθαι καὶ ὁ λέ-

ξων ἔρχομαι· στήλη τις ἐν τῇ τοῦ Κωνσταντίνου ἀγορᾷ τοῦ αὐτοῦ τῆς Πόλεως οἰκοδόμου βασιλέως Ἰβρυτο, ἐκ χαλκοῦ μὲν, ἀλλὰ χρυσοῦ καθαροῦ ἄπασα εἰλημμένη, ἦτις καὶ διὰ τὸ πρὸς φ. 49· ἥλιον ἀνατέλλοντα ἀποστίλβειν ἐκ τοῦ χρυσοῦ | Ἀνθήλιος ἐπικέκλητο, καὶ τιμήεσσα ἦν, οἷα τοιοῦτου βασιλέως εἰκῶν, 5 ἀγίου τε καὶ τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης δομητῆρος· αὕτη πνευμάτων ἀντιπνοίαις τῷ τότε ἀποσφαλεῖσα τῆς βάσεως, πτώμα κατέπεσε καὶ συνετρίβη τελείως, ὡς μηκέτι μηδὲ ἔχειν ἀνόρθωσιν· ὃ δῆτα καὶ οὐκ ἀγαθὸς οἰωνὸς τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα τότε σοφοῖς ἔδοξε, μᾶλλον δὲ καὶ λίχν ἀπαισίος. 10

Οὕτω μὲν οὖν τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου μεταλαχόντος τὸ ζῆν, ὁ τῶν ἐκείνου υἱῶν πρῶτος Ἰωάννης ὁ Κομνηνός, τὴν βασιλείον ἀρχὴν διεδέξατο· καὶ γὰρ ἦν καὶ τοῦ πατρὸς ἔτι ζώντος τοῖς τε πορφυροῖς πεδίλοις καὶ τοῖς ἄλλοις τῆς βασιλείας παρασῆμοις κεκοσμημένος, καὶ βασιλεὺς τῇ πατρικῇ γνώμῃ 15 πρὸς τῶν ὑπηκόων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν γνησίων ἀναγορευόμενος· ἐφθασε δὲ καὶ τῷ πατρὶ ψυχροραγοῦντι ἐπιπεσῶν ὡς τὰ λοιπὸν συνταξόμενος, καὶ ἐκείνου δακτύλιον εἶθ' ἐκόντος ἢ ἄκοντος (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρω) ἀφαιρεῖται. Ἔχει δὲ λόγος ὡς ὁ μὲν βασιλεὺς Ἀλέξιος τὸν υἱὸν Ἰωάννην πρὸς βουλήν εἶχεν 20 ἀεὶ διάδοχον αὐτοῦ βασιλέα καταλιπεῖν, ὃ καὶ πεπλήρωκεν· ἡ δὲ βασιλὶς τὴν θυγατέρα Ἄνναν καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ γαμβρὸν τὸν Βρυέννιον παρεδίκαζετο ἐγκαθιστᾶν τῇ ἀρχῇ, ὡς καὶ ποτε τὸν Ἀλέξιον φάναι, ὡς οὐκ ἀνδρὸς σώφρονι νῦν διοικουμένου, διάδοχον τὸν γαμβρὸν ἐγκαταστήσαι, προκρίνοντα τοῦ υἱοῦ. 25 Οὐ μὴν παρὰ τῆς συζύγου μὴ πειθομένης καὶ ἔτι παρενοχλούμενον, κενᾶς ἐλπίσι τχύτην παρηγορεῖν· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ τῆς ζωῆς αὐτῷ τέλος ἐφίστατο, καὶ τὸν υἱόν, ὃ προέθετο, τῶν ὄλων εἶχσεν κύριον αὐτοκράτορα, τότε καὶ αὐτὴν παραφλέγεσθαι τὸ κρυψίνουον αἰτιωμένην αὐτῷ ἐν τε τῇ ζωῇ πάσῃ κἂν 30 τῷ θανάτῳ, ἥδη ἐκπνέοντι .

- Εὐθὺς οὖν ἅμα τῷ λαθεῖν τὸν δακτύλιον τοῦ πατρὸς μετὰ τῶν προσγεγῶν, οἱ τὰ εἶλα τούτῳ ἐφρόνουσι, εἰς τὸ μέγα ἄρχιτον ἀποτρέχει, καὶ εἰσὸς μετὰ τῶν οἰκείων. Ἡ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ δὲ Ἰσακίου καὶ γὰρ αὐτὸς ἐν τοῖς πρώτοις τῶν συναιρουμένων αὐτῷ πρὸς τὴν βασιλείαν ἐπίστατο· καὶ γὰρ οὐκ ἦσαν τότε οἰσινητὰ τὰ ἀνάκτορα, τὴν τε ἄρχην καὶ τὰς βασιλείας πάντα καὶ τοὺς ἡγετοὺς ἀπὸ τοῦ τυραννεύεσθαι, καὶ μόνος αὐτοκράτωρ τῆ τῶν πάντων βουλή καὶ συνδρομῇ ἐκοδαικύνεται. Ἡμερῶν δ' οὐ συχνῶν διαγενομένων, τὴν εἰς τὰ ἀρχεῖα ἀποροδόν τε καὶ ἐξοδὸν ἀνῆκε τῷ βουλευμένῳ παντί, τῶν τε κοινῶν πραγμάτων ἐρήπτετο καθῶς ὑπεβάλλεν ἢ προαίρεσις, ἥδη ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεστῶς, καὶ τοῖς ἐκ γένους ἢ ἄλλως αὐτῷ προσεγγίζουσιν ἄμεσδιῶ, ἀπένειμε τῆς τιμᾶς. Τῷ γὰρ μὴν κασιγνήτῳ Ἰσακίῳ συμυρῆς καὶ ὁμόπλους ἐδείκνυτο, καθέδρας τε καὶ τραπέζης ἐξ Ἰσοῦ κοινῶν παρελάμβανε, καὶ ἀνακρήσεως μετεδίδου ἐπιπροσποῦς, τῷ τοῦ σπουδατοκράτορος ἄξιόματι, ᾧ πρὸς τοῦ πατρὸς Ἀλεξίου ὁ Ἰσακίος ἐτοπίμητο, καὶ φροντιστῆς τῶν δημοσίων πραγμάτων προὔδειλστο τὸν Κομνηνὸν Ἰωάννην, ἐν καὶ τῷ τοῦ πατριμομακίου ἐτάμυνεν.
- Ἐξιώματι, καὶ τὸν Ταρωνίτην Γρηγόριον τυγχάνοντα πρωτοβουστίαμον. Ὅστινον δὲ, ἐπεὶ ὁ Κομνηνὸς Ἰωάννης τὴν ἐνοχλὴν ἀπεφορτίσατο, ὁ Καματηρὸς Γρηγόριος, ὃς καὶ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ προσελήθη, καὶ κατὰ κῆδος μιξ τῶν ἐκείνου συγγενῶν εἰς κῆδος συνήθη καὶ λογοθέτη, τῶν σεκρέτων τετίμητο, τῷ Ταρωνίτῃ συντάττεται πρὸς τὴν τῶν δημοσίων δικηκίαν. Ἰσχυε δ' ὑπὲρ πάντας παρὰ τῷδε τῷ βασιλεῖ ὁ Ἀζύχ Γωάννης· ἦν δ' οὗτος Πέρσης τὸ γένος, τῆς δὲ Βιθυνῶν προκαθημένης πόλεως Νικαίας ὑπὸ τῶν Ἑσπερίων ἀλούσεως ταγματῶν, ἠνῆκα τῆς ἐς Παλαιστίνην πορείας εἶχοντο, συνέχεται καὶ αὐτὸς καὶ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ δῶρον προσάγειται· ἤλιξ δ' ὢν Ἰωάννη τῷ βασιλεῖ, συμπαίστωρ αὐτῷ προσεῖληπτο, καὶ τῶν

- φ. 50. οικιδίων μόνος προσφιλέστατος κρίνεται, | καὶ τῆς βασιλείας
 επιβεβηκότος τοῦ Ἰωάννου, μέγας δομέστικος ἐτιμήθη, ὡς καὶ
 πολλοὺς τῶν ἐριτίμων κατὰ γένος βασιλείων ἀποβαίνειν τοῦ
 ἵππου καὶ τούτῳ ἀπονέμειν προσκύνησιν κατὰ συγκυρίαν ὑπαν-
 τιάζοντας. Ἦσαν δὲ τῷ ἀνδρὶ τούτῳ χεῖρες οὐ μόνον δεδιδαγ- 5
 μέναι πρὸς πόλεμον, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐποιεῖν τῶν ἡσυχίων ὀ-
 ξειάτινας καὶ εὐκίνητοι· διὸ καὶ τὸ εὐγενές τῆς γνώμης καὶ
 ἐλευθέρου, τὸ μὴ ἔχον οὕτω τοῦ γένους τὰ πολλὰ συνεσκία-
 ζε, καὶ νοθεῖον παρὰ πᾶσι τὸν Ἀξούχ ἀπειργάζετο.
- Τούτῳ τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ οὐδ' ὄλον ἐνιαυτὸν ἐν τῇ βασι- 10
 λείᾳ διαγεγονότι παρὰ τῶν ἐκ τοῦ γένους ἐπιβουλή συσκευά-
 ζεται, καὶ ταῦτα μηδὲν ἐχόντων ἐγκλιεῖν ὡς παρ' αὐτοῦ τι
 κερδέσθαι λυπηρὸν· ἀλλὰ πρὶν εἰς ἔργον προβῆναι ἐγνώσθη,
 καὶ οἱ ἐπιβουλεύσάμενοι οὐδὲν τι ἀπαίσιον ἐπιτιμηθέντες ἕτε- 15
 ρον, ἢ τῶν οὐσιῶν τὴν στέρησιν, ἀπελύθησαν· ὁ καὶσαρ δ' ἦν
 Βρυέννιος ἀρχηγὸς τοῦ κακοῦ καὶ ἡ τούτου γαμετὴ Ἄννα,
 ὀμαιίμων μὲν οὖσα τῷ βασιλεῖ, καὶ παιδείας πάσης λογικῆς,
 καὶ αὐτῆς δὲ φιλοσοφίας εἰς ἄκρον καταπολάσασα, δύσνους
 δὲ περὶ τοῦτον ἀεί. Οὐ μὴν ἄχρι τέλους τὴν τῶν οὐσιῶν πάν- 20
 τες ὑπέστησαν στερηθῆναι, ἀλλ' αὐταὶ τοῖς πλείοσι μετὰ τινα
 καιρὸν ἀπεδύθησαν· τὸ δ' ὅτιως ἐπιμνησθῆναι καλὸν, ἔχει γάρ
 τι καὶ χάριεν, εἰ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως χρηστότητος ἔστιν
 ἀπόδειξις· τὴν ἐν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ πλούτῳ παντοδαπῷ
 καὶ ποικίλοις ἐσθήμασι περιουσίαν τῆς καισαρίας καθ' ἓνα 25
 δόμον ἀποκειμένην ὁ βασιλεὺς ἐθεῖατο, καὶ ἐπὶ τούτοις εἰπὼν
 « ὡς ἡ τῆξις ἐπ' ἐμοὶ ἀντεστράφη· τὸ γὰρ συγγενές δύσνον
 καὶ πολέμιον εὐρηται, οἱ δ' ἀλλότριαι οἰκεῖται καὶ φίλα φρο-
 νοῦντες διαχινώσκονται, καὶ διὰ τοῦτο χρεῶν καὶ τὰ τοῦ πλού-
 του πρὸς τοὺς φιλοῦντας μεταρρυθῆναι », πάντα εἰληφέναι τὸν
 μέγαν δομέστικον τὸν Ἀξούχ διωρίσατο. Ὁ δὲ εὐχαριστήσας 30
 ἐπὶ τούτοις ὅσα εἰκὸς, ἤτησεν ἐνδοθῆναι αὐτῷ ἃ βούλεται

διαλεχθῆναι τῷ βασιλεῖ, καὶ λαθῶν τὸ ἐνδόσιμον εἴρηκεν, « εἰ
 καὶ ἀνόσια περὶ σέ ἢ σί· ἀδελφῆ ἐβουλεύσατο, ὦ βασιλεῦ, ἀλλ'
 οὐχὶ καὶ τὴν ἐκ φύσεως κλησὶν τε καὶ σχέσιν ἀποβαλέσθαι
 δεδύνηται· ἀγχοῦ τοίνυν βασιλέως κασιγνήτος μένουσα, ἐκ
 5 μετανοίας τὸ φίλτρον αὐθις ἀνκαλέσεται· φεῖσαι οὖν τῆς σῆς
 ἀρετῆς ἠτᾶσθαι ὁμολογούσης, καὶ δὺς αὐτῇ ταῦτα, οὐχ ὡς
 ὑφείλημα, ἀλλ' ὡς σὴν δωρεάν, ἐπεὶ καὶ δικαιοτέρον ἐμοῦ ταῦ-
 τα ἐκείνη κτήσαιτο, ὡς κληρὸν πατρῶον, καὶ πρὸς το γένος
 αὐθις διαβησόμενα. » Τούτοις ὁ βασιλεὺς αἰδεσθεὶς τὴν αὐτοῦ
 10 βουλὴν ἀπεπλήρωσε, καὶ πάντα τῇ καισαρίσῃ δίδωσιν.

Εἰρήνη δὲ ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ καὶ βασιλὶς κατ' οὐδὲν
 ἐγνωσταί τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ υἱοῦ κοινωνήσασα· ἔλαγε δὲ καὶ
 σοφόν τι καὶ ἀξιωμαθόμενον, ὡς βασιλέα, οὐχ ὑπόντα, δεῖ
 ζητεῖν, παρόντα δὲ, μὴ μετακινεῖν, ἀλλὰ στέργειν καὶ εὖνοεῖν
 15 τούτῳ καὶ ὑποτάττεσθαι.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς Πέρσας ὁρῶν τὰς πρὸς τὸν αὐτοῦ πα-
 τέρα συνθήκας παρ' οὐδὲν θεμένους καὶ παμπληθεὶ τῶν Ρω-
 μαϊκῶν χωρῶν καὶ πόλεων κατατρέχοντας ὑπόσας περὶ Φρύγας
 καὶ τὸν ποταμὸν Μαίανδρον, ἕαρος ἐπιστάντος ἔξεισι κατ' αὐ-
 20 τῶν, καὶ συμβαλὼν μάχαις πολλάκις ἐκράτησε, τὴν τε Αἰοδι-
 δειαν χειρωσάμενος τείχεσι περιέβαλε, καὶ τὸν Ἀλπιχράν, ὃς
 ἦν αὐτῆς φύλαξ, μετανάστην ἔθετο. Καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς τὸ
 δοκοῦν καταστησάμενος, δέον ἐγνώκεν ὑποστρέψαι πρὸς τὸ Βυ-
 ζάντιον· καὶ μικρόν τι τῇ μεγαλοπόλει ἐνδιατρίψας, | σκηνή-φ. 50.
 25 τῆς γίνεται πάλιν, τῶν ἀρχείων ἀπαναστάς. Χειρωσάμενος τοί-
 νυν ἔτρεχε τὴν κατὰ Παμφυλίαν Σωζόπολιν· ὡς δὲ δυσάλω-
 τος ἐδόκει τις εἶναι, διὰ τὸ ἐνδον οὐπλιτικὸν καὶ τὸ τῆς θέ-
 σεως δύσοδον καὶ περίκρημον, διὰ μηχανῆς ἐγνώ δεῖν αὐ-
 τὴν παραστήσασθαι. Ἐνθεν τοι καὶ Πακτιαρίῳ τινὶ λεγομένῳ
 30 δύναμιν ἵππικὴν παραδοὺς, ἐντέλλεται συνεχῶς τῇ Σωζόπολει
 ἱππάζεσθαι, καὶ βέλη ἀφιέναι τοῖς τείχεσιν, εἰ δ' ἐπεξέλοισεν

οἱ πολέμιοι, φεύγειν ἀμεταστρεπτί, μηδὲ πρὸς πόλεμον ἴστα-
σθαι, παρατρέχειν δ' οὕτω τὰς μικροῦ ἄπωθεν τῆς πόλεως δυσ-
βάτους ὁδοῦς. Ὁ μὲν οὕτως ἔπραττε κατὰ τὸν βασιλικὸν ὀρι-
σμὸν, καὶ οἱ πολέμιοι τῆς πόλεως ἐξερχόμενοι, ἐπιδιώκοντες 5
ἦσαν μέχρι πολλοῦ. Σοφίζεται τοίνυν ὁ Πικτιάριος, καὶ ὑπο-
καθίσας λόχον ἐν ταῖς δυσχωρίαις, κατατρέχει συνήθως τῆς
πόλεως· μὴ προσκεψάμενοι δὲ οἱ Τοῦρκοι τὸ ἔνεδρον, συντο-
μώτερον ὀπίσω τῶν Ρωμαίων ἐδίωκον, ὡς καὶ τὰς δυσχωρίας
παραδραμεῖν· οἱ δ' ἔλλοχῶντες Ρωμαῖοι, οὕτως ἀπροφυλάκτως
τοὺς Τοῦρκους διώκοντας κατιδόντες, τῶν λόχων ἐξυποφρανέν- 10
τες, ἀλλὰ καὶ οἱ δοκοῦντες φεύγειν ἐπαναστραφέντες, ὡς ἐν
σαγήνῃ τούτους συνέκλεισαν, μήτ' εἰς τὴν πόλιν δυναμένους
ἐπανελθεῖν, μήτε τοὺς ὀπισθεν διαδράναι ἰσχύοντες, καὶ τοῖς
κατὰ πρόσωπον ἀντιστῶσιν, οἳ τὸ φεύγειν ἐπλάττοντο. Οἱ μὲν
οὖν σαγηνεύονται, οἱ δὲ καὶ ξίφους γίνονται παρανάλωμα, τι- 15
νές δὲ τῇ τῶν Ἰππων ἀρετῇ διασώζονται. Ἡ δὲ πόλις ἐάλω,
καὶ Ρωμαῖοις πάλιν κατήκοος γίνεται. Καὶ πολλὰ δὲ ἕτερα
φρούρια καὶ πολίχνια ὁ βασιλεὺς παρεστήσατο, καὶ αὐτὸ δὲ
δ' Ἰερακοροφυίτης ὠνόμασται.

Περὶ δὲ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς αὐτοῦ βασιλείας Σκυθῶν 20
διαβάτων τὸν Ἰστρον, καὶ τὰ Θρακῶα μέρη ληϊζομένων, ἔξεισι
κατ' αὐτῶν, τὰς Ρωμαϊκὰς ἀθροίσας δυνάμεις, καὶ ὡς ἐνῆν ὀ-
πλιστάμενος γενναιώτερον, οὐ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων μό-
νον καὶ ἀριθμοῦ κρεῖττον ὄν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ σὺν κόμπῳ βαρ-
βρικῶ ἐπιέναι, εἰς μνήμην ἄγων ἅ πρώην, ἠνίκα ὁ Κομνηνός 25
Ἀλέξιος τὰ σκηπτρα διεῖπε, διεπράξαντο, ὅποτε τὰ τῶν ἐν
Θράκῃ καὶ Μανεδονίᾳ πλεῖστα ἠρήμωτο· τοίνυν καὶ δι' ἀπο-
στολῆς ὁμογλώττων τῶν Σκυθῶν ἀποπειρασάμενος, εἴ πως ἂν
ἐς συμβάσεις καὶ ὁμολογίας συνέλθοιεν, ἢ πάντες, ἢ ἔνιοι, πρὸς
πλείους διηρημένοι φυλάς, καὶ τινὰς τῶν παρ' αὐτοῖς πρωτευ- 30
όντων τύνδε τὸν τρόπον ἐφελευσάμενος, πᾶσαν φιλοφροσύνην

ἐπ' αὐτοῖς ἐπεδείκνυτο, οὐχ ἐστιάζεσι περιτταῖς μόνον, ἀλλὰ
καὶ δώρων καὶ ἐνδυμάτων προχαῖς, σθηρικῶν· ἐφ' ᾧ καὶ οὕτως
ἔχουσι ἀμυθόλωγος τῆς γνώμας, ἐν μέρει μὲν διανοουμένοις
σπείσασθαι Ρωμαῖοις, ἐν μέρει δὲ θαρροῦσι τὸν πολέμον ὡς ἐξ
5 ἐθους ἔχουσι τὸ νικᾶν· ἄρα ἐκ τῶν τῆς Βερρόης μερῶν, ἐκεῖσε
γὰρ ἐστρατοπεδεύετο, σκοτίας ἔτι οὔσης, νυκτερινῆς, τοῖς Σκυ-
θαις συρρήγνυται· γίνεται τοίνυν φοβικῶδης ἢ συμβολῆ, τῶν
μὲν Σκυθῶν γενναίως δεῖχθέντων τὸ Ρωμαῖον στρατεύμα τῆ
τῶν ἵππων ἐπελάσει καὶ ταῖς τῶν τόξων βολαῖς καὶ ταῖς βο-
10 αῖς, τῶν δὲ Ρωμαίων ἐπισπευδόντων ἢ θανεῖν, ἢ ἠττῆσαι τοῖς
πολεμίοις. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τοῖς οἰκειοῦς ἔχων
μεθ' ἑαυτοῦ αἰεὶ πως ἐπεβοήθει τῶν Ρωμαίων τοῖς κήρυκσι.
Αὐτὸ μέντοι τὸ Σκυθικὸν συναγαγὼν πᾶσαν ἀμαξίαν, εἰς σχῆμα
περιφερὲς αὐτὰς διατίθησι, καὶ τούτων ἄνωθεν στήσαντες οὐκ
15 ὀλίγην μοῖραν τοῦ ἰδίου στρατεύματος, ὅσα καὶ χερσικώματι
ἀπεργῶντο τῷ μηχανήματι, πολλὰς διὰ τῶν ἀμαξῶν πρό-
δους ἀπεργαζόμενοι· καὶ βιαζόμενοι μὲν ὑπὸ Ρωμαίων καὶ τὰ
νῶτα πρὸς τὴν τάξιν τῶν προσώπων μετατίθεντες, ὥσπερ εἰς
τεῖχος ὄχυρόν τῆς ἀμαξίας κατέρρευον· εἴθ' οὕτως μετ' ἀνοχὴν
20 ὡς ἐκ πυλῶν ἀνοιγομένων προκύπτοντες, ἔργα χειρὸς ἀνδρείας
εἰργάζοντο· καὶ ἦν τὸ γινόμενον ἀκριβοῦς τειχομαχίαι ἐν μέ-
ση πεδιάδι σχεδισθεῖσα.

| Π. οὖν τηρικῶτα τὸν βασιλέα οὐκ ἀγαθὸν μόνον σύμβου-ρ. 51.
λον, ἀλλὰ καὶ πρῶτον τελει διδόντα ὅπως τοῖς στρατηγοῖς
25 καὶ τάγμασιν ὑπετίθετο· τὸ δὲ καινὸν καὶ πολλὴν ἐκείνῳ μαρ-
τυροῦν τὴν εὐσεβείαν, ὅποτε τῶν Ρωμαίων αἱ φάλαγγες ἕκα-
μνον τῶν βαρβάρων ἐπιτιθεμένων παραβολώτερον, τὴν εἰκόνα
τῆς Θεομήτορος παρεστῶσαν ἔχων καὶ μετ' οἰμωγῆς ἐμβλέπων
καὶ συνοχῆς, ἔλεεινοῖς τοῖς σχήμασι θερμότερα τῶν ἐναγωνίων
30 ἰδρώτων κατέλειβε δάκρυα· καὶ ἦν οὐκ οὐκ εἰς κενὸν τοῦτο
διαπραττόμενος, ἀλλὰ τὴν ἐξ ὕψους αὐτίκα θωρακίζόμενος

δύναμιν, τὰς Σκυθικὰς ἐτροποῦτο παρεμβολὰς. Ἄναλαβὼν δὲ καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὡσεὶ τεῖχος ἄρρηκτον, τοῖς Σκύθαις ἀντιπροβάλλεται· ἀμέλει καὶ διαλυθέντος τοῦ ἐκ τῶν ἀμαξῶν ἐρύματος, καὶ εἰς χεῖρας τοῦ πολέμου γεγεννημένου, γίνεται τῶν ἐναντίων φυγὴ καὶ τροπὴ ἀκλεῆς, καὶ Ῥωμαίων εὐθαρσῆς ἐπιδιώξεις, καὶ πίπτει κατὰ χιλιοστίας τὸ Σκυθικόν, καὶ διαρπάζονται τὰ αὐτῶν, καὶ τὸ συλληφθὲν δορυάλωτον ἀριθμοῦ κρεῖττον ὁρᾶται, ὡσπερ καὶ τὸ αὐτόμολον τῷ πότῳ τῶν ζωγρηθέντων ὁμογενῶν, ὡς ἐκ τούτων καὶ κόμας συνοικισθῆναι, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ εἰς συμμάχους καταλεγῆναι Ῥωμαίους. 5 10

Τοιαύτην νίκην περιφανῆ κατὰ Σκυθῶν ὁ αὐτοκράτωρ ἀράμενος, τὰς εὐχὰς θεῶ ἀποδίδωσι, τὴν τῶν Πατζινακῶν λεγομένην εἰς ἡμᾶς τελετὴν εἰς ἀνάμνησιν τῶν πεπραγμένων ἀποτάξας, καὶ χαριστήριον ἑορτῆν.

Μικρὸν δὲ ὕστερον καὶ κατὰ τῶν Τριβαλῶν (οἱ Σέρβοι δ' οὗτοί εἰσιν), ἐστρατεύει, καὶ κατὰ κράτος ἠττήσας καὶ τούτους, πρὸς σπονδὰς ὑπηγάγετο, μηδ' ἄλλως δεικνύμενον ἀξιόμαχον ἔθνος, ἀλλ' ὑποκύπτον ταῖς ἐκ γειτόνων ἀρχαῖς· καὶ λείαν ἐκεῖθεν ἐλάσας ὅτι πολλὴν, τὸ τοῦ πλήθους αἰγμάλωτον κατὰ τὴν Ἔω διαβιβάσας, κατὰ τὴν χώραν τὴν Νικομήδους οἰκεῖν διετάξατο, τὸ μὲν τοῖς στρατεύμασιν ἐγκαταμίξας, τὸ δὲ φόρους τελεῖν ὀρισάμενος. 15 20

Πατὴρ δὲ ἀρρένων παιδῶν ὁ βασιλεὺς οὗτος φανείς, τῷ μὲν προήκοντι κατὰ γένεσιν, Ἀλεξίῳ τῷδε τὸ ὄνομα, τοῦ τῆς βασιλείας κράτους μετέδωκε, βασιλέα καὶ τοῦτον ἀναγορεύσθαι καὶ συνευρημεῖσθαι αὐτῷ διατεταχώς, τὸν δὲ μετ' αὐτὸν Ἀνδρόνικον, Ἰσάκιόν τε τὸν ἐπὶ τῷδε, καὶ τὸν ἐφεξῆς καὶ τέταρτον Μανουὴλ, σεβαστοκρατορικαῖς ὑπεξάξει τιμαῖς. Φασὶ δὲ ὡς κατ' ὄναρ θεάσαιτο τὸν νεοστεφῆ υἱὸν τὸν Ἀλέξιον θηρίῳ λέοντι ἔποχον καὶ τοῦτον ἐκ τῶν ὄτων ἠνιοχεῖν· ἦν δὲ ἡ σύγκρισις τοῦ ὄνειρατος, ὡς μέχρι προρρήματος ψιλοῦ τῆς 25 30

βασιλείας καταπολύσει Ἀλεξίος, τῆς δὲ κυριαρχήσεως οὐδαμοῦ ἐπιτεύξεται· ὁ δὴ καὶ συμβέβηκεν ὕστερον, θανάτῳ ἐξελθόντος τοῦ ζῆν.

- Περὶ δὲ τὸν τοῦ θέρους καιρὸν τὸν Ἰστρον διαβάντες οἱ
- 5 Οὔννοι (Οὐγγρους τούτους φασὶν οἱ πολλοί), τὴν τε Βρανιτζόβην ἐξεπόρθησαν, τὰ τείχη καταδαλόντες, καὶ τοὺς λίθους εἰς τὸ Ζεύγμινον μετενεγμόντες, καὶ τὴν Σαρδικὴν δὲ ἐλησαντο, τὰς ἐπὶ εἰρήνῃ καὶ φιλίᾳ συνθήκας ἀποσεισάμενοι· ἦν δὲ ἡ μὲν κεκρυμμένη αἰτία, τὸ τὸν Ἀλμούζην, ἀδελφὸν ὄντα
- 10 τοῦ τῶν Οὔννων κατάρχοντος, παρὰ βασιλέα ἐλθεῖν καὶ προσδεχθῆναι· ἡ δὲ πρόδηλος, τὸ τοὺς οἰκίτορας Βρανιτζόβης ληστρικῶς ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἐς αὐτοὺς ἐρχομένοις Οὔννοις κατ' ἐμπορίαν. Ἄτε δὲ ἀπρόοπτος τῆς τῶν Οὔννων ἐπιδρομῆς γενομένης, τότε μὲν τῇ Φιλιππουπόλει ἐπιδημήσας ὁ βασιλεὺς,
- 15 καὶ τούτους ἐκεῖθεν μετανάστας θέμενος, εἰς τοῦδε τὸ προμηθῆς ἐσχεδίκασε. Τῷ δ' ἐπιόντι καιρῷ πρὸς βοήθειαν τῶν οἰκειῶν, καὶ ἄμυναν τῶν πολεμίων χρησάμενος, τὰς δυνάμεις συνθήροισε, καὶ νῆας ἠτοίμασεν, ἧς καὶ διὰ τοῦ Πόντου εἰς τὸν Ἰστρον εἰσήγαγε, καὶ οὕτω διὰ γῆς καὶ θαλάττης τοῖς πολεμίοις ἐρί-
- 20 σταται, καὶ τὸν ποταμὸν διελθὼν, καὶ τὸν στρατὸν ἐς τὰ πέραν καταστησάμενος, ἵππομαχίᾳ τὸ Οὔννικὸν διεσκεδάσε. Χρονίσας δὲ τῇ πολεμίᾳ, τοῦ τε Φραγγοχωρίου ἐκράτησεν, ὅπερ ἐστὶ τῆς τῶν Οὔννων γῆς τὸ πῖότατον, μετὰ τῶν ποταμῶν Σκούβου καὶ Ἰστρου κείμενον |, καὶ τὸ Ζεύγμινον παρεστήσατο, καὶ φ. 51°.
- 25 κατ' αὐτὸν ἀπελθὼν τὸν Χράμον, λείψιν πλείστην ἐκεῖθεν ἐξήλασεν.
- Ἐπειτα καὶ τῷδε τῷ γένει, μεθ' ἑτέρων, συμπλοκάς, τὰς εἰρηνικάς σπονδὰς θέμενος, καὶ τὸ λοιπὸν βαρβαρικὸν ὅσον καθ' Ἐσπέρην Ρωμαιοῖς εἰς φιλίαν ὑπαγαγόμενος, δεῖν ᾤθηται καὶ τὰ ὑπερόρια γένηται καθ' ὃν ἠδύνατο τρόπον ὑποποιήσασθαι,
- 30 καὶ τούτων ὅποσα τῇ ἐμπορίᾳ προσκείμενα μετὰ πλοίων εἰς τὴν Κωνσταντίνου καταίρουσιν. Οὐκοῦν καὶ τὴν παράλιον

Ἰταλίαν οἰκειωσάμενος, πληθὺν νηῶν ἐμπορικῶν εἰς τὴν τῶν πό-
λεων βσιλιῖδα ἔρχεσθαι κατεπράξατο.

Ἐρημησάντων δ' οὕτω τῶν Δυσμικῶν, εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς
μέρη μεταβιβάζει τὸ στράτευμα, καὶ τοῖς τὴν Κασταμόνα
τυράνοῦσι Περταρμενίοις δέον ἔκρινεν ἐπιθέσθαι. Ὅθεν καὶ 5
διὰ τῆς Βιθυνῶν καὶ Παφλαγόνων ἐλάσας, ἐκεῖ παρχίνεται·
καὶ κλίμαξί πλείστοις χρητάμενος, καὶ ἐλεπόσις κύκλω πε-
ριστήσας, Ἰσχυσε κρατῆσαι τῆς πόλεως, τοῦ ἐν αὐτῇ σατράπου
φυγῇ διαπεφευγότες εἰς τὰ οἰκεῖα. Οὐκ ὀλίγον δὲ πληθος
Περσῶν ἐκστῆεν αἰχμάλωτον εἰληφώς, πρὸς τὸ Βυζάντιον νικη- 10
φόρος ἀνέβουξε. Τοῖνον καὶ θρίαμβον ἐπὶ τῷ τροπαίῳ κηρύ-
ξας, ἄρμα ἀργυροῦν γενέσθαι προσέταξε, λίθοις τιμίαις κοσμού-
μενον· ἐνστάσης δὲ τῆς εἰς τὴν πρόοδον ὠρισμένης ἡμέρας,
ἔπας πέπλος τὰς ἀγυῖάς ἐπεκόσμησε χρυσοῦφῆς τε καὶ πει- 15
πόρφυρος, τινῶν τούτων καὶ εἰκόνας πλουτούντων τοῦ Χριστοῦ
καὶ τῶν ἁγίων, ἃ καὶ εἶπέ τις ἄν ἔμψυχα· ἦν δὲ θαύματος
ἕξια καὶ τὰ περὶ τὴν πάροδον· χῶρος δὲ τῆς Πύλεως ἐν ᾧ
ταῦτα ἐπράττετο ὁ ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν τῆς Πύλεως πυλῶν ἦ-
τοι τῆς ἀκροπόλεως, εἰς αὐτὸ τὸ μέγα παλάτιον· εἶκον δὲ τὸ
ἄρμα τέσσαρες ἵπποι χιόνος λευκότεροι. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν 20
εἰς τὸ ἄρμα ἐπίβασιν καταλείψας, τὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα
τούτῳ ἐπανεβίβασεν, ἐφ' ἣ καὶ ἀγαλλόμενος ἦν καὶ τὴν ψυχὴν
ἐκλείπων, ὡς συμμάχῳ τε καὶ νικοποιῷ, καὶ δοὺς ἄγειν τὴ
χαλινὰ τοῖς παρ' αὐτῷ πρώτοις ἄρχουσι καὶ ἐκ γένους ἐγγί-
ζουσιν, αὐτὸς προῆγεν οὕτως τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον κρατῶν, 25
ποσὶν ἰδίῳ τὴν πορείαν ποιούμενος· τὸν δὲ τῆς τοῦ θεοῦ
Σοφίας νεῶν εἰσελθόν, καὶ κυρίῳ τῷ θεῷ τὴν τῶν κατορθω-
μάτων ἀπονείμας ἀνομολόγησιν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, εἰς
τὸ μέγα παλάτιον οὕτως παρέβηλεν.

Οὐ πολλοῦ δὲ διαδραμόντος καιροῦ, αὐθις κατὰ Κασταμό- 30
νος ἐστράτευσεν· ὁ γὰρ τότε τῆς Καππαδοκῶν κρατῶν Περ-

- σαρμένιος, ὄνομα Τανισμάνιος, μετὰ δυνάμεως ἐπελθὼν μεζζονος τὴν πόλιν εἶλε, καὶ τοὺς εἰς φυλακὴν Ῥωμαίους ξίφει διεχειρίσατο· ὁ βασιλεὺς δὲ τὸν μὲν Ἰανισμάνιον ἐξ ἀνθρώπων εὖρα γενόμενον, Μουχοῦμετ δὲ τινα τὴν Κασταμόνα κατέχοντα,
- 5 μισούμενον τῷ τῆς Ἰκονιέων πόλεως ἀρχηγῷ τῷ Μασούτ. Συνεργῶ γοῦν ὁ βασιλεὺς τῷ καιρῷ τὴν αὐτῶν διαφορὰν χρησάμενος, σπένδεται τῷ Μασούτ, καὶ συμμαχίαν ἐκείθεν εἰληφώς, κατὰ τοῦ Μουχοῦμετ ὄρμᾶ· ὁ δὲ μὴ δυνάμενος ἀμφοτέροις μάχεσθαι, ὕπεισι τὸν ὁμόφυλον Μασούτ, καταλύσας τὴν
- 10 ἔχθραν, ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ ὅτι τῷ βασιλεῖ προσίων καὶ τούτου γενόμενος, κακῶς διέθιοτο τὰ Περσῶν· ἐφ' ᾧ πείθει τὸν Μασούτ ἀποσχέσθαι μὲν τοῦ βασιλείως, ἐκείνῳ δὲ συνελθεῖν καὶ λύσαι τὴν συμμαχίαν. Οὐ μετὰ βραχὺ συμβάντος, καὶ τῶν ἐπικούρων Περσῶν τῶν ἐκ τοῦ Μασούτ ἐκπεμφθέντων
- 15 τῷ βασιλεῖ νυκτὸς διαπερευγόντων, οὐκ εὐδοκᾶ τὰ τῆς παρουσίας στρατείας τοῖς Ῥωμαίοις γεγονάσιν. Ὅθεν καὶ ἐκείθεν ὑπαναχωρήσας κατὰ τὸ πόλισμα στρατοπεδεύει ὅπερ οὗτος κατὰ τὸν ποταμὸν Ρυνδακὸν (1) ἀνήγειρε, καὶ πάλιν κατὰ τοῦ Μουχοῦμετ ἐπιστρατεύει, καὶ Ῥωμαίοις ἀνασωσάμενος Κασταμόνα, οὐδὲ τῆς Γάγγρας ἀπέσχετο, ἥτις αὐτὸν πρὸ πολλοῦ τῶν Περσῶν ἐγεγόνει. | Νόμῳ γοῦν πολέμου τὰ περὶ τὴν πόλιν φ. 59.
- 20 ταύτην ἐλὼν, ἔπειτα προσάλλει καὶ κατ' αὐτῆς. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐντὸς Πέρσαι αὐδὲν μέτριον φρονεῦντες, οὐδύλως τῷ βασιλεῖ συνεχώρουν τὴν εἴσοδον, τειχομαχίᾳ χρησάμενος ἐνθα ἐπίμαχος ὁ περίβολος, συνεχῶς τοῦτον ἐτυπτεν· ὡς δὲ τὸ ἔργον μὴ προεχώρει, ἀφείς βάλλει τὰ τείχη, λίθους κατὰ τῶν οἰκιῶν ἔρριπτεν ἐκ τῶν ὀρέων ἐφ' ὧν Ῥωμαῖοι περιεκάθηνον· ὁ καὶ μὴ ἐνεγκόντες οἱ ἐνδον, πολλοὺς γὰρ τούτων οἱ λίθοι ἀπώλλουον, καὶ τῶν οἰκιῶν τὰς πλείστας ἠδάφισκν, ἐαυτοὺς καὶ τὴν πό-

(1) Ἐν περιθωρίῳ σημειοῦται: « τὸν τοῦ Λοπαδίου. »

λιν τῷ αὐτοκράτορι ἐνεχείρισαν. Ὁ δὲ αὐτὴν εἰσιῶν, καὶ τὸ πολὺ τῶν Περσῶν ἐκεῖθεν ἀπαγαγὼν, καὶ διαχιλίους ὀπλίτας εἰς φρουρὰν ταύτης ἐγκαταστήσας, εἰς τὴν βασιλεῦσσαν ἔρχεται.

Τὸ δ' ἀπὸ τοῦδε στρατεῖαν κατὰ τῶν Κιλικίων ἐκήρυξε, τὸν Λεβούνην κακῶσαι ζητῶν, ὅς Ἄρμενίας ἤρχεν, ὡς ἄλλα τε 5
πολίσιματα Ῥωμαϊκὰ χειρωσάμενον, καὶ Σελευκεῖα προσδάλ-
λοντα. Συναγαγὼν τοίνυν τὰς δυνάμεις, καὶ νέας στρατολο-
γήσας, καὶ ἐφόδια ἱκανὰ τοῖς πᾶσιν ἐνθέμενος, ταῖς δυσχωρί-
αις, αἱ Κιλικίων Πύλαι καλοῦνται, ἐπίσταται, καὶ τρύτας ρα-
δίως διελθὼν, Ἀδάνης ἐπέβη, καὶ κρατεῖ τῆς Ταρσοῦ, καὶ περὶ 10
τῆς ὅλης μάχεται Ἄρμενίας· ἔθεν πῆ μὲν ὁμολογία χειρού-
μενος τὰ τῶν φρουρίων δυσάλωτα, πῆ δὲ καὶ διὰ μάχης αὐ-
τὰ παραλαμβάνων, ἐγκρατὴς ἀπάσης τῆς χώρας γίνεται. Ἐπι-
στάς δὲ καὶ τῷ Βακᾷ πολισίματι, ἐπεὶ μὴ προσήρχοντο οἱ ἐντὸς,
ἀλλ' ἀνθίσταντο, περικυκλοῖ τοῦτο παντὶ τῷ στρατῷ, μηδύλωσ 15
ἂν ἐκεῖθεν ἀποσκηνώσαι ἰσχυριζόμενος, εἰ μὴ τούτου γένοιτο
ἐγκρατὴς, κταλέγων ὅσα μὲν εὐρήσουσιν ἀγαθὰ οἱ πολιορκού-
μενοι προσελθόντες, ὅσων δὲ κακῶν ἐν πείρᾳ καταστατεῖν ἀφηνιά-
ζοντες· ἐκεῖνοι δὲ πρὸς πάντα ἦσαν ὡσεὶ κωφοὶ, ἀκατάπληκτοι
ἐνορώμενοι πάντες, μάλιστα δὲ τις Κωνσταντίνω (sic) γένους 20
τῶν πρώτων ἐν Ἀρμενίοις καὶ τῶν πολλῶν διαφέρων χειρὸς γεν-
ναιότητι· οὐ γὰρ μόνον τὸ ἐνοικοῦν πλῆθος εἰς πόλεμον παρεθάρ-
ρυνεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πέτρας ἐπὶ τοῦ γηλόφου μεθ' ὀπλων φαινό-
μενος, ἐφ' οὐπὲρ ἢ μὲν φύσις τὴν πέτραν ἀνέδωκεν, ἢ δὲ τέχνη
τείχεσι περιέλαβεν, ὕβρеси τὸν βασιλεῖα ἔπλυνεν ὁ κατάρατος. 25

Βασιλεὺς μὲν οὖν συλλαβεῖν τὸν βάρβαρον ὕβριστὴν ἤθελε,
καὶ δίκας λαβεῖν, ὁ δὲ τῇ ἰδίᾳ πεποιθὼς ῥώμῃ, καὶ τῷ δρα-
στηρίῳ τῆς φύσεως, καὶ τὴν τοῦ βασιλείως κατεμωκᾶτο καὶ
ἐλοιδόρει παράταξιν, καὶ προεκαλεῖτο πρὸς συμπλοκὴν τὸν βου-
λόμενον. Ἀμέλει καὶ βασιλεὺς ἐπιτάττει τοῖς ταξιαρχαῖς ἀν- 30
τιστήσα· τῷ Ἀρμενίῳ ἀντίμαχον ἱκανόν. Ὡς οὖν Εὐστράτιός

τις ἐκ τοῦ τῶν Μακεδόνων ἐπεκρίθη τάγματος, ἀσπίς αὐτῷ
 ἀνδρομήκης καὶ σπάθη νεύσηκτος ἐγχειρίζεται· οὕτω δ' ὀπλι-
 σθεὶς ἡ Εὐστράτιος, τῶν Ρωμαίων ἀποδραμῶν, καὶ πρὸς τὰ τοῦ
 5 γηλόφου ἐπιστάς ἄκρα, τὸν Ἀρμένιον προσεκαλεῖτο πρὸς μά-
 χην. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς οἰκείαν ὕβριν τὰ τοῦ Μακεδόνα
 λογισάμενος ρήματα, ἐπιδραμῶν ὡς εἶχεν ὀπλισμένος, τῷ Εὐ-
 στρατίῳ προσρήγνυται, ἀσπίδα προβεβλημένος λευκὴν σταυρικὸν
 10 περὶ τὸ μέσον ἔχουσαν χάραγμα, καὶ ζῆρος κατέχων ἐν τῇ
 χειρὶ, καὶ οὐ διελιμπανεν ἐπ' εὐθείας τε καὶ ἐγκρασίως κατὰ
 τῆς ἀσπίδος, πλήττων τὸν Μακεδόνα, θράσσει ἀλόγῳ χρώμενος,
 καὶ ἦν προσδόκιμος μέχρι τι κακὸν ἐργάσασθαι τὸν ἀντίμαχον·
 καὶ βασιλεὺς δὲ αὐτὸς παντάπασιν ἀπεγνώκει τῶν χρηστοτέρων
 15 ἐλπίδων. Ἀλλὰ καὶ τοιῷδε ὀρμήματι τοῦ Κωνσταντίνου ἐπει-
 σπεσόντος, οἱ Ρωμαῖοι ὑπήλειπον φωναί· τὸν Εὐστράτιον· ὁ
 δὲ, παλλάκις ἀποτείνας τὴν χεῖρα καὶ δόκησιν παρασχῶν ὡς
 πλήξειε τὸν ἀντίπαλον, ὑπεστέλλετο πάλιν· ὀψὲ δὲ ποτε με-
 τὰ πολλὴν τοῦ ζήφου κίνησιν ἄπρακτον τὴν χεῖρα κατενεγχῶν
 ἡ Εὐστράτιος, διέχῃ τὸν Κωνσταντίνου θυρεὸν διαίρει. Καὶ πρὸς
 20 ταῦτα Ρωμαῖοι μὲν ἐπηλάλαζαν, ὁ δ' Ἀρμένιος τὸ ὄπλον ἀπο-
 θαλῶν, ποσὶ τὴν σωτηρίαν ἐπρίκτο, ἐπαναδραμῶν εἰς τὸ γή-
 λοφον ὡς τὸν περὶ ψυχῆς τρέχων· | τοῦ δὲ λοιποῦ κατὰ χῶ-φ. 52.
 ραν μένων, οὔτε Ρωμαίων κατεφρυάττετο, οὔτε πρὸς ὕβρεις
 ἐχώρει, καὶ βλασφημίας κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπέπτυσεν. Ἐρω-
 τηθεὶς δὲ πρὸς τοῦ βασιλέως ὁ Μακεδὼν, ὅ, τι δρῶν τὴν χεῖρα
 25 πολλάκις ἀνέτεινε, τὸ δὲ ζῆφος ἄπαξ κατήνεγκε, σκοπὸν αὐτῷ
 ἔφησεν εἶναι μιᾷ πληγῇ τὴν τε ἀσπίδα καὶ τὸν Ἀρμένιον διε-
 λεῖν· ὡς δὲ ὁ Ἀρμένιος οὐκ ἐν χρόνῳ ταύτην κατεῖχεν, ἀλλὰ
 πολὺ τοῦ σώματος ἀφεστῶσαν, ἔγνω δεῖν μὴ βραδύνειν, ἀλλὰ
 30 μετελθεῖν. Θουμάσας τοίνυν ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς, δωρεαῖς
 μεγίσταις ἡμίψατο τὸν Εὐστράτιον.

Οὐ πολλαὶ δὲ ἡμέραι παρήλθον, καὶ ὑποκύπτει τῷ βασιλεῖ καὶ τοῦτο τὸ φρούριον, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος συλληφθεὶς ἀπάγεται δορυάλωτος, σιδήρῳ τοὺς πόδας ἀσφαλισθεὶς, καὶ ναῦς τριήρης τοῦτον εἰσδέχεται, ἥτις καὶ διακομίσαι ἡμελλε δεσμώτην τοῦτον εἰς Βυζάντιον· ὁ δὲ, τολμηρὸς ὢν καὶ θερμουργὸς, τοῖς φύλαξιν αὐτοῦ νυκτὸς ἐπιθέμενος, καὶ πλείστους διαχειρισάμενος, καὶ τῶν δεσμῶν ὑπὸ τῶν θεραπόντων ἀνεθείς, φυγὰς οἶχεται· ἀλλ' οὐπω νεωτέροις ἐπιχειρήσας πράγμασι, συσχεθεὶς αὐθις, καταπροδίδεται βασιλεῖ.

Οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἀνάξαρθρον ἀγῶνες τοῦ βασιλέως καὶ τὰ πρὸς ἄλωσιν αὐτῆς στρατηγικὰ καὶ ἀρετικὰ κατορθώματα καὶ ἐπιχειρήματα, τίνα μὴ πρὸς θαῦμα καὶ ἔκπληξιν ὡς εἰκὸς κινήσειεν; Ἡ γὰρ πόλις αὕτη πολυάνθρωπος οὖσα καὶ τείχη προβεβλημένη ὀχυρά τε καὶ δύσμαχα, τότε μᾶλλον ἀσφαλεστέρα γεγένηται, πολλῶν εἰς αὐτὴν συνδραμόντων ὀπλοφόρων κρατίστων ἀνδρῶν. Βασιλεὺς μὲν οὖν μέρος τι τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ἀπέστειλεν εἰς αὐτὴν, καὶ τοῦτο Πέρσαις συντεταγμένον, οὐδ' ἐκ τῆς Γαγγρῶν ἀλώσεως ἐκυτῷ περιεποιήσατο, πείραν λαβεῖν ἐντεῦθεν τῆς τῶν Ἀρμενίων γνώμης βουλόμενος. Οἱ δὲ πρὸς μόνην τὴν τοῦ στρατοῦ θέαν θυμῷ ὑπερζέσαντες, τὰς πύλας ἀνακλίναντες κατὰ τούτων ἐξέδραμον, καὶ συμβολῆς γενομένης, ἠττώσι τοὺς Πέρσας, καὶ νῶτα στρέψαντας ἐπὶ πλείστον καταδιώκουσι· συστάντων δὲ τῶν φευγόντων, εἷα βεβηθηκότων αὐτοῖς καὶ Ρωμαίων, ἡ μάχη πλίνιστροφος γίνεται, καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐγκλείονταί οἱ Ἀρμένιοι. Μικρῷ δὲ ὕστερον καὶ τοῖς τείχεσιν αἱ μηχαναὶ προσάγονται, καὶ λίθοι ἐκσφενδονῶνται, καὶ τὰ τείχη βάλλουσιν. Ἀλλὰ καὶ οἱ βάρβαροι, οὐκ ἠρέμουν· ἀπὸ δὲ τῶν τειχῶν πετροβόλα στήσαντες μηχανήματα, ἠκόντιζον εἰς τὸ στράτευμα, καὶ σιδήρια σπινθηρακίζοντα ἐξετίνασσον, καὶ τοὺς Ρωμαίους ἐλύπουν· ἔπειτα καὶ ἐκυτοῦς ὑποθήξαντες, ἐξιόντες ἐμπιπρῶσι τὰς ἐλεπόλεις, ὕλην εὐέξαπτον εὐρόντες τὰ

ἐκ δονάκων πλέγματα, ἃ πρὸς τὰ μηχανήματα φυλακῆν προε-
 τέθησαν. Ἐὰ δ' ἐπὶ τούτοις καγχασμοὶ τῶν βαρβάρων, καὶ
 χλευασμοὶ κατὰ Ῥωμαίων καὶ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ λῆροι
 μακροὶ. Ἄνοχῆς δὲ γενομένης, καὶ τῆς μάχης ληξάσης ἐπὶ
 5 βραχὺ, τὰ πετροβόλα ἐπισκευάζονται ὄργανα, καὶ τὰ τούτων
 εἰς φυλακῆν ἐκ πηλίνων πλίνθων συντίθενται, καὶ οὕτω τῇ
 ἐξῆς τὰ τεῖχη ἐτύπτετο, καὶ τὰ ἐκπυρούμενα σιδήρια παρὰ
 τῶν Ἀρμενίων καὶ κατὰ τῶν πετροβύλων ἐπασιέμενα κατ' οὐ-
 δέν τι ἐλυμαίνοντο. Ὅθεν καὶ κατὰ πολλὰ μέρη διαρραγέντος
 10 τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως, εὐέφοδα τὰ ἔνδον γίνονται, καὶ τὸ
 πρὶν ἀναιδῆς καὶ ἀγέρωχον ὑποκλίνει τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν πό-
 λιν Ἀνάξαρθρον ἀνάγκη καὶ βία, ἀλλ' οὐ γνώμη αὐτῷ παραδί-
 δωσιν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ παρακείμενα τῇ πόλει ταύτη φρού-
 ρια ὁ βασιλεὺς μετελθὼν, εἰς τὴν Κοίλην Συρίαν ἄπεισι, καὶ
 15 τὴν καλλιπόλιν Ἀντιόχειαν εἰσιὼν, ὑπτίαις χερσὶ παρὰ τοῦ
 πρίγκητος Ραϊμούνδου καὶ τοῦ πλήθους παντὸς τῶν ἀστῶν
 ὑποδέχεται.

Ἐφ' ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις | τῇ πόλει ἐνδιατρίψας, καὶ λίζιον ρ. 53.
 ἑαυτῷ τὸν πρίγκηπα ἀποδείξας, καὶ τὸν Τριπόλεως κόμητα ἔ-
 20 γνω προσβαλεῖν, καὶ ταῖς περὶ τὴν Ἀντιόχου παρὰ τῶν Ἀγαρη-
 νῶν κατεχομέναις τῶν Σύρων καὶ Φοινίκων πόλεσι. Τοῖνον καὶ
 τῷ ποταμῷ πλησιάσας εὐφράτη, ἀφικνεῖται εἰς τι πολίχιον
 Πιζὰ ἐγγχώρως κλούμενον, ἔνθα καὶ πολλὴν ἐνδειξαμένων τῶν
 πολεμίων περὶ τὴν συμβολὴν γενναϊότητα, ὑπονοστεῖ τὸ Ῥω-
 25 μαϊκὸν, καὶ μέχρι τινὸς καταδίωξις γίνεται. Μετ' οὐ πολὺ δ'
 ἐγγὺς τοῦ βασιλέως φανέντος, πολλοὶ τῶν περὶ αὐτὸν τοῖς ἀν-
 τιπάλοις συμβάλλουσιν· οἱ δὲ μὴ ἐνεγκόντες τὴν τῶν Ῥωμαίων
 φορὰν, τειχῶν εἰσω συγκλείονται· τεῖχος γὰρ καὶ περίτειχος
 30 δὲ καὶ λίθος αὐτοφυῆς κατωχύρου. Πολλὰ γοῦν τῶν πυργω-
 μάτων ταῖς τῶν λιθίνων νιφάσι καταπεσόντα, καὶ τὸ φρόνημα

τῶν ἐντὸς Ἀγαρηνῶν συγκαθεῖλε· τῷ βασιλεῖ τὰς χεῖρας προ-
 τείνοντες, τῶν ἐνότων ἀπάντων, τὴν ζωὴν αὐτῶν ἀνταλλάτ-
 τονται .

Ἐκ δὲ τούτου μοῖραν διαφεῖς τοῦ στρατεύματος κατὰ τῶν
 ἐπέκεινα Εὐφράτου πόλεων καὶ φρουρίων, πλῆθος λαφύρων συ- 5
 νέλεξε, καὶ τὸ Μιζὰ τῷ τῆς Ἐδέσης δωρησάμενος κόμητι, τῷ
 Βίμπετζ παραλλάξας ὡς εὐκαταγώνιστον, κάπῃ πεδίου κείμε-
 νον, κατὰ τοῦ Χάλεπ καὶ τοῦ Φέρεπ ἐξώρμησε, τοῦτο αἰτη-
 σαμένου τοῦ τῆς Ἀντιοχείας πρίγκιπος, ἐπεὶ καὶ οὗτος τῷ 10
 βασιλεῖ συνεστράτευεν . Ἐπιστὰς δὲ τῷ Χάλεπ, τοῦτο δὲ ἐστὶν
 ἢ πάλαι περίφημος Βέρροικ, ὅρῃ πολυάνθρωπον πόλιν πλείστον
 ἔχουσιν ἔνδον ὀπλιτικόν, οἳ καὶ ἐξελθόντες μετὰ ρύμης τοῖς
 περὶ τὸν βασιλέα Ρωμαίοις συμπλέκονται· τὸ δ' ἤττον ἀπε-
 νεγκάμενοι, τὸν περιβολὸν εἰσῆλθον . Οὐχ ἄπαξ δὲ ἀλλὰ καὶ 15
 πολλάκις ἐπιδρομὰς θέμενοι, κατ' οὐδεμίαν κἄν τὸ ἴσον, ἀλλὰ
 τὸ ἤττον ἐν πάσκι ἐκτήσαντο· ἐνίοτε δὲ καὶ βασιλεῖ περιόντι
 τὴν πόλιν καὶ κατασκοποῦντι τὸ τεῖχος δι' ἐκηβύλων ἐπιβου-
 λεύσαντες, ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ . Οὐδὲν οὖν δράσειν ἐξ ἐφόδου
 δυνάμενος διὰ τὴν τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὴν 20
 ἔνδον εὐῖππον καὶ εὐοπλον στρατιάν, οὐχ ἤττον δὲ καὶ διὰ τὸ
 ἐπιλιπεῖν τὰ ἐφόδια, καὶ τὴν πυρὸς καὶ ὕδατος ὑποσπάνισιν,
 ἐκεῖθεν μεθίσταται, καὶ τὸ Φέρεπ ἐξ ἐφόδου παραστησάμενος,
 καὶ τοῦτο κόμητί τινι τῆς Ἀντιοχείων πόλεως ἀποχαρισάμενος,
 πρὸς ἑτέραν πόλιν μεταχωρεῖ, Καφαρδὰ λεγομένην, μεγίστης 25
 χώρας παρακαθημένην καὶ οὐκ ἐλάχιστα φρούρια περὶ αὐτὴν
 ἔχουσιν, ἔτι δὲ καὶ στερρότητι τειχέων κομπάζουσιν . Ἀλλὰ
 καὶ ταύτην διὰ ταχέος χειρωσάμενος μεταβαίνει πρὸς ἕτερα,
 καὶ τῆς πρὸς τὸ Ζέβερ πορείας ἀπτόμενος, στρατοπεδεύει περὶ
 τὸ Νίστριον, πόλις δὲ καὶ τοῦτο τῆς Μέσης τῶν ποταμῶν . Ὅδοῦ
 δὲ πάρεργον καὶ τούτου διαφθαρέντος, καὶ τοῖς στρατιώταις 30
 ἀφεθέντος, καὶ τούτων μάλιστα τοῖς ἐκ Σκυθῶν ὑφ' ὧν καὶ

- ἐάλω, ἐκείθεν ἀπαναστάς τῷ Σέζερ πρόσεισιν. Οἱ δ' ἐκ τοῦ
 ἄστος τοῦδε καὶ τῶν πέριξ σατραπῶν συνελθόντων, πλείστους
 συνηθροικότες προσυπήντων τὸν ἐκεῖσε ποταμὸν διαβάντες· ἀλ-
 5 λά καὶ ἐκ καλάμων προβεβλημένοι δόρατα, τοῖς τοῦ βασιλέως
 συμπλέκονται, καὶ τὴν νίκην οἱ τοῦ βασιλέως ἀπορρέονται·
 οἷον οἱ μὲν τῶν πολεμίων κατὰ τοῦ ὕδατος καταδύονται, οἱ
 δὲ καὶ τοῖς δόρασι κατασφάττονται, τὰ ἐκ καλάμων αὐτῶν
 δοράτια καλαμίνην ὄντως ἐπεγνώκότες ἐπικουρίαν. Ἐντεῦθεν
 εἰς τὴν πόλιν ἀποκλεισθέντες, οὐκέτι ἐτόλμων ἐπεξελεθεῖν· ἐκ
 10 δὲ τῶν γῆινων ὁρώρων προφαινόμενοι Ρωμαίοις ἀντεφέροντο,
 τὴν ἑαυτῶν χώραν ἐάσαντες ἀδεῶς ληΐζεσθαι, καὶ χειροῦσθαι
 τὰ φρούρια. Οὕτω δὲ τούτων πραττόντων, ὁ βασιλεὺς τὰς φά-
 λαγγας κατὰ γένος συντάξας, ὡς μίαν ἐνορᾶσθαι μοῖραν τῶν
 Μακεδόνων, ἐτέραν τε ἐκ Κελτῶν, καὶ ἄλλην τὸ Σκυθικόν, ἔτι
 15 δὲ καὶ τὸ ἐκ Περσῶν προσχωρήσαν Ρωμαίοις κατὰ πολέμους
 τοὺς πρότερον, τῶν στρατευμάτων διαφόρους προφαινόντων τὰς
 ἐφοπλίσεις, φόβῳ ληφθὲν τὸ πολέμιον, τὸν ἐκτὸς τῆς πόλεως
 περίβολον καταλεῖψαν, ἐπὶ τὸν ἔνδον μεθίσταται. Ἐπὶ πολλαῖς
 οὖν ἡμέραις ἀρεῖκαὶ συνέβαινον συμπλοκαὶ, καὶ πείραι, καὶ δια-
 20 μάχαι, καὶ μονομαχίαι, καὶ τῶν ἀρίστων φυγὰὶ καὶ ὑποχω-
 ρήσεις, καὶ καταδιώξεις ἐξ ἑκατέρων. Ἄλλὰ, εἰ τὰ Ρωμαίων
 ἐπικρατέστερα κατεφαίνετο, τὸ δὲ τῶν ἐναντίων κἄν ἔπιπτεν,
 ὅμως ἔμενον ἔτι ἐκράδαντον, ὑπὲρ ψυχῶν αὐτῶν, καὶ γυναικῶν
 καὶ τέκνων καὶ πολλοῦ πλοῦτου μαχόμενον. Καὶ τάχ' ἂν ἦλω [φ. 53^ο.
 25 καὶ ἡ πόλις αὕτη, καὶ κλέος Ρωμαῖοι ἐπὶ τῇ ταύτης χειρώσει
 ἐκτήσαντο, εἰ μὴ ἀγγελίαι τινὲς ἐκείθεν καὶ ἄκουοντα τὸν βα-
 σιλέα μεθείλκυσαν, αἶ τὴν Ἔδεσσαν ἔλεγον κυκλωθῆναι παρὰ
 Περσῶν, καὶ κινδυνεύειν, μὴ βασιλέως αὐτῇ βοηθήσαντος.
 Οὐκοῦν ἐκ τῶν πολιορκουμένων δῶρα μεγαλοπρεπῆ κομι-
 30 σάμενος ἐξ ὕλης τιμίας, καὶ ἵππους ἐριαύχενας, καὶ νῆματα
 συνυφασμένα χρυσοῦ, καὶ τράπεζαν ἀξιοθέατον, πρὸ δὲ τούτων

σταυρὸν εἰς χεῖρας δεξιόμενος λυχνίτη λίθῳ κεκολλημένον, ἐν ᾧπερ αὐτοφυῶς ἡ τέχνη διῦρνε γράμματα εἰς κάλλος τοῦ θεοῦ εἰκάσματος καὶ ὀφθαλμῶν τρυφῆν, λύει τὴν πολιορκίαν τῆς πρὸς Ἀντιόχειαν ἐφαψάμενος. Ἐρασκον δὲ οἱ κατὰ τὸ Σέξερ Σαρακηνοὶ ταῦτα κτήσασθαι τοὺς προγόνους αὐτῶν, ἡνίκα 5
Ρωμαγνὸν τὸν Διογένην τὸν βασιλέα εἶλον, καὶ τὴν βασιλειὸν σκηνὴν ἐσκύλευσαν κερρατηκότες τοῦ χάρακος.

Ἐν δὲ τῇ ἐκ τοῦ Σέξερ βασιλείῳσ ἀπάρσει, ἐπιτίθενται τὰ τοῦ Ζακῆ καὶ τινων ἄλλων Περσικῶσ στρατεύματα τῇ τῶν Ἰππων ὠκύτητι καὶ τῇ βρβερικῇ τόλμῃ θαρροῦντα· ἀλλὰ τῶν 10
ἐλπίδων ἀποτυχόντα, οὐ μόνον οὐδὲν γενναῖον εἰργάσαντο, ἀλλὰ καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων ζωγρίας προσαπεβάλλοντο, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀτάπακα, καὶ τὸν ὀμαίμονα τὸν Σαμούχ.

Εἰσιῶν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν Ἀντιοχείας μεγάλῳπολιν, τὸ ἀστικὸν πληθὸς οὕτως ἑαυτοῦ ἀνηρτήσατο, ὡς μεθ' ἱερῶν εἰκόνων καὶ πλείστης φιλοκαλίας λαμπρὰν ἐκείνῳ πάντας σχεδιάσαι τὸν εἰσιτήριον. Ἐκ δὲ ταύτης μετὰ φωνῶν αἰνεσίμων εἰς τὰ τῆς Κιλικίας ὄρια παραβαλῶν, ἐκείθεν τῆς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἄπτεται, κατὰ τάζιν προῖων. 15

Στέλλει οὖν κατὰ τῶν Ἰκονιέων Περσῶν ἀπόμοιρὰν τινα τοῦ στρατεύματος· οὗτοι γάρ, ὅποτε τῆς Συρίας ἐπέβαιναν, ἐκδρομὰς κατὰ Ρωμαίων εἰργάσαντο, χρησάμενοι τῷ καιρῷ πρὸς ἐπίθεσιν. Τοῖνον καὶ τῶν δυσμενῶν περιγεγόμενος, ἔκειρε τὴν πολεμίαν, ἄλωσιν ἀνθρώπων καὶ ζῶων ἀπέλασιν ἐργασάμενος. Τοιοῦτοι μὲν οἱ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἀγῶνες τοῦ Ἰωάννου 25
δι' ἐκστρατείας μιᾶς, πᾶταν γλῶσσαν καὶ γνώμην εἰς ἑαυτοὺς ἐφελκῦσαντες· ἐν ἧ καὶ τριετῆς χρόνος τοῦτω διήνυστο.

Τότε κατήλλακται τῷ βασιλεὶ καὶ ὁ αὐτάδελφος Ἰσαάκιος ὁ σεβαστοκρατῶρ, ὃν ὁ λόγος φθάσας εἴρηκε συνάρασθαι τοῦτω εἰς τὴν τῆς βασιλείας κατάσχεσιν, συνέκδημον καὶ συμ- 30
πλανήτην ἔχων καὶ τὸν τῶν πικίδων πρωτότοκον Ἰωάννην· ἄ-

νῆρ οὔτος ἀρεϊκός, καὶ τὰ πάντα τὴν σωματικὴν διακρίαν κα-
 λός, ὃς καὶ πλείστοις ἄλλοις προσημίζας ἔθνεσι καὶ τῷ τῶν
 Γκονιέων δὲ σατραπεύοντι, ἤθελε μὲν χώραις ἐπιθέσθαι Ρωμαί-
 καῖς καὶ ἀντικεῖσθαι τῷ βασιλεῖ, χρημάτων δὲ ἀπορῶν, καὶ
 5 τὸν βασιλέα δὲ ἐν πᾶσιν ὄρων εὐδοκούμενον, οὐδένα εὔρισκε τῷ
 σκοπῷ τούτου συμβαίνοντα, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πάντας εἶ-
 χεν ἀποπηδῶντας, καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ἀποτρέποντας. Ὅθεν
 μετὰ πολλὴν πλάνην, ὑψὲ καὶ μύλις συνεῖς ὡς δικαυῆς τῆς
 συγγενείας ἀποδιίσταται, πρὸς τὸν βασιλέα κατέρυγε. Καὶ ὁ
 10 βασιλεὺς ἀσμένως αὐτόν τε καὶ τὸν υἱὸν παραδέχεται καὶ τὸ
 πρῶτον φίλτρον ἀλώβητον αὐτῷ συντηρεῖ. Τὴν δὲ Κωνσταντι-
 νούπολιν σὺν αὐτῷ εἰσιῶν, οὐ πλέον ἐπὶ τῇ νίκῃ, ἢ ἐπὶ τῇ
 τοῦ κασιγνήτου ἐπανόδῳ ἠγαλλιᾶτο.

Οὐκ ἐγχερόντας δὲ τῷ Βυζαντίῳ, Περσῶν ἀκούσας ἔφοδον
 15 ἐν τοῖς κατὰ τὸν Σαγγάριον τόποις, ὑπεριδῶν καὶ καχεζίζας,
 ὡς εἶχεν ἐξώρμησε κατ' αὐτῶν. Ὅθεν καὶ τοὺς πολεμίους ἐκ-
 φοβήσας, καὶ ἀγέλας ἡρεμμάτων ἐλάσας, ἐκεῖθεν παντοδαπῶν,
 ἐπανήλθεν εἰς τὸ Λοπάδιον. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τῆς γυναι-
 κωνίτιδος ἐξίουσης τῆς Κωνσταντίνου, ἐπεὶ προσκαρτερῶν ἦν
 20 ἐκεῖ, τὴν πόλιν τὴν Ὀχυράν ἐδείματο, τὴν τῶν πολέμων ἔ-
 νεισιν εἰς τὸ συμφέρον Ρωμαίοις διατιθεῖς.

Ἐμβραδύναι δὲ τῷ τόπῳ βουλούμενος, τὴν στρατιὰν ἀθροί-
 σθηναὶ διεκελεύετο, καὶ συνήγετο κατὰ τὸν αὐτοῦ ὄρισμόν.
 Πλὴν βαρὺς ἔδοξε τῷ στρατῷ ὡς οὐδέποτε, οἷχ καὶ μέτρα
 25 ἐκστρατείας εἰδώς, ἐπιλαθόμενος ὡς τρίτον ἔτος ἐν τοῖς Ἐφόις
 διήνυσαν, καὶ τὸ πλέον ὅτι καὶ πολλοὶ οὐπω ἐφθασαν τὰ οἰ-
 κοὶ προσβλέψαντες ἀπὸ Συρίας ἐπανιόντες, νόσῳ ἢ ἄλλαις βιω-
 τικαῖς περιστάσεσι κωλυόμενοι. Ὁ δὲ μὴ ἀγνοεῖν ἔχων τὸ
 τοῦ γογγυσμοῦ αἴτιον, τὸν οὐκ εἰδότα ἐπλάττετο, καὶ ὅλως
 30 τῆς αὐτοῦ προθέσεως εἶχετο.

Προθέμενος δὲ μετελθεῖν τοὺς κατὰ τὸ θέμα | τῶν Ἀρ-φ. 54.

μενιακῶν ἐπεισελθόντας βαρβάρους, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γα-
 βρᾶν κατασχεῖν, χρόνιον ἤδη πολὺν τὴν Τραπεζοῦντα ὑποποιοη-
 σάμενον καὶ τυραννικῶς αὐτὴν διεξάγοντα, διὰ τῆς τῶν Πα-
 φλαγόνων τὴν πορείαν τίθησιν, αἰεὶ τῶν τοῦ τόπου παραλίων
 τόπων ἐχόμενος, δύο τούτων ἕνεκεν, τοῦ τε πορίζεσθαι ἐκ τῆς 5
 οικεῖας χώρας τὴν στρατιάν τὰ βιώσιμα, καὶ εἰ δεήσει πολε-
 μεῖν, κατὰ μίαν ἔχειν αὐτὸν ἐπικείμενον τὸν πολέμιον, καὶ
 μὴ ἐξ ἐκατέρων μερῶν. Ἦν γὰρ ὁ τῆς Καισαρείας τότε κρα-
 τῶν Μουχούμετ, περὶ οὗ καὶ προείπομεν, πλείστην περιβεβλη-
 μένος ἰσχύν· μέρος τε τῆς Ἰθρηίας ὑπαγαγόμενος καὶ τῆς τῶν 10
 ποταμῶν Μέσης ἕνικα παραστησάμενος, τὸ μὲν ἄνωθεν γένος ἐκ
 τῶν Ἀρσακίδων ἔλκων, τὸ δὲ προσεχές ἐκ τῶν Γανισμανίων
 καταγόμενος· ἦσαν δ' οὗτοι τολμηταὶ καὶ ἀριστεῖς, καὶ τῶν
 χειρωσαμένων τὰς Ἑβίας πόλεις Ρωμαίων οἱ κράτιστοι.

Ἐκρος μὲν οὖν ὑπολήγειν ἀρξάμενου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Λο- 15
 παδίου ἀποκτηνοῦ, τὴν δὲ θέρειον πᾶσαν ὥραν καὶ τὸ μετό-
 πωρον ἐν τῇ πορείᾳ κατατριψάμενος, περὶ τροπᾶς χειμερινᾶς
 πόλει ἐναυλιζέται Ποντικῇ τῇ Κιντῇ. Τῇ πολεμίᾳ δὲ ἔκτο-
 τε προσβαλὼν, ἐν πολλοῖς ἐδυσπράγησεν· ἔστι γὰρ καὶ ἄλλως 20
 ἢ Καππαδοκῶν χώρα πᾶσα δυσχείμερος· τῷ γὰρ Εὐξείνῳ πα-
 ρακειμένη καὶ πεδιᾶς ὄρωμένη, πνυταχύθην ἀποτόμοις ὄρεισι
 περιστεφομένη καὶ ὑψηλοῖς, ἐκεῖθεν διὰ τῶν νεφελῶν τὴν χιό-
 να δέχεται κατὰ σωρείας καταφερομένην, ὡς εἰπεῖν τινα, μὴ
 νίφειν αὐτόθι, ἀλλ' ἐξ ἀμαξῶν πεφορτισμένων ἀποκενοῦσθαι
 τὴν χιόνα, καὶ τὸ τῆς γῆς πρόσωπον ἐπειλύειν, ἐπὶ πῆχεις 25
 οὔτι μετρίους ἐπιτιθεμένην, ὡς καὶ τοὺς παριόντας συγκαλύ-
 πτειν ἔσθ' ὅτι αὐτοῖς ὑποζυγίοις, τάφον γεγεννημένην τοῖς ἀ-
 θλοῖσι ἀπρόοπτον· οἱ δ' ἐνοικοῦντες ἐκεῖ τὴν γῆν ἀνορύτταν-
 τες καὶ καταγωγὰς καὶ σκηνώσεις οὕτω κατεργαζόμενοι, καὶ
 τὰ χρειώδη ἀποτιθέμενοι, ὑπόγειοι διαζῶσι καὶ ἐνδαιτιῶνται 30
 ἀπρότοι εἰς ἂν ὁ χειμὼν παρέλθῃ καὶ τακῆ ἢ χιῶν. Ἀλλά

- καὶ αἱ τοῦ βορέου δριμυεῖαι πνοαὶ πολλοὺς ὡς βέλεμνα κρυερά
καταστίζουσαι, τῷ ἄδη προπέμπουσιν, ἐκπνοῆς· τὴν ἀναπνοὴν
δυστυχήσαντας πύρρασιν. Τοιαύτη δύσκρατος καὶ δυσάερος καὶ
ψυγεῖν ἢ τῆς Καππαδοκίης περίωρος· τότε δὲ καὶ χειμῶ-
5 νος ἐπιγενομένου ἀήθους, πολυτρόποις κακοῖς προτεπέλασις·
τά τε γὰρ χρειώδη σχεδὸν εἰς τέλος ἐξέλιπον, καὶ τῶν ζώων
τά τε σκευοφόρα καὶ τὰ πολεμιστήρια διεφθάρη· κακὰ τοῦτο
τὸ πολέμιον ἀναθάρρησαν (ἢ γὰρ φήμη τὰ πάντα διηγέλλεν),
ἐφόδοις ἐχρήτο συχναῖς καὶ ληστρικαῖς ἐπιθέσεσιν, ἐνίοτε δὲ
10 καὶ προδήλως συμπλεκόμενον τοῖς Ῥωμαίοις, πολλοὺς αὐτῶν
ἐλυμκίνετο. Βασιλεὺς δὲ τὸ τῶν ἵππων μεθοδεύων ἀτύχημα,
τὸ στράτευμα περικῶν τὰ κρείττω τῶν ὄχημάτων συνέλεγε,
καὶ ταῦτα τοῖς Ῥωμαίοις διδοὺς, ὅποσοι κοντοφορεῖν ἐγίνω-
σκον, μάλιστα δὲ τοῖς τῶν Λατίνων ἐπισταμένοις δεξιῶς κι-
15 νεῖν δόρατα, ἀνθίστα τούτους τοῖς πολεμίοις καὶ παρεῖχε γεν-
ναίως ἀντιμαχεῖν. Οἱ Πέρσαι δὲ μὴ ἔχοντες αὐτοὺς ἐνεγκεῖν
πρὸς φυγὴν ἐτρέποντο. Ἰκανῶς μὲν οὖν διὰ τοιαύτης μεθόδου
καὶ τοῦ πολλοῦ τῶν πεζῶν σημαίας ἀνέχσειν εἰς ἔμψαριν στρα-
τοῦ πολλοῦ, τὴν τῶν Περσῶν ἀναστείλας φορὰν, ἐπὶ Νσοκαι-
20 σαρείας ἐβάδισε. Πολλοὶ δὲ μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν γε-
γόνασιν συμπλοκαί· καὶ τῶν τοῦ βασιλέως υἱῶν ὁ νεώτερος,
Μανουὴλ ὄνομα τούτῳ, δόρυ λαβῶν, τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως
εἰδότες μηδὲν, τοῖς πολεμίοις συμπλέκεται· καὶ τὸ ἔργον τοῦ-
το τοῦ Μανουὴλ περατῆγει τοὺς στρατιώτας καὶ ὑπὲρ δύναμιν
25 ἀγωνίσασθαι, τινῶν μὲν ἐς τὸν ὅμοιον ζῆλον διεναστάντων ὁ-
σοι νεώτεροι, τῶν δ' ἄλλων ἀπάντων δεισάντων περὶ τῆδε, καὶ
χαριεῖσθαι τὰ μέγιστα οἰηθέντων τῷ βασιλεῖ, εἰ συναρχαμένον
αὐτῶν, μηδαμῶς τι πρὸς τῶν πολεμίων γένοιτο ἀηδές. Ἄλλὰ
30 τὸτε μὲν ὁ πατήρ ἐπαίνοισι τὸν παῖδα προδήλως ἡμεψατο,
τὴν δὲ σκηνὴν εἰσιῶν διὰ λίγου ἔτυψεν, ὡς θρασύτερον ἢ εὐ-
τολμότερον αὐτοῦ μὴ ἐπιτρέψαντος συμπλακέντα τοῖς ἐναντίοις.

Ἴσως δ' ἂν καὶ τῆς Νεοκαισαρείας ὁ βασιλεὺς τότε ἐκρά-
 τησεν, εἰ μὴ ὁ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσαα-
 κίου υἱὸς Ἰωάννης πρὸς τοὺς Πέρσας ἀπέδρασεν ἐξ αἰτίας τοιαῶ-
 δε. Ἰππότην ἐπίσημον ἐξ Ἰταλίας ἔνιππον ὁ βασιλεὺς θεα-
 σάμενος, κελεύει τῷ ἀνεψίῳ, πολλοὺς ἔχειν εἰδῶς ἵππους, τὸν 5
 ἵππον ᾧ ἐπωχεῖτο δοῦναι τῷ Ἰταλῷ· ὁ δέ, φρονηματίας ὢν
 φ. 54· καὶ ἀγέρωχος, ἀνθίστατο τῷ κελεύσματι |, καὶ τὸν Λατίνον
 ἐξουθενῶν προεκαλεῖτο εἰς ἀντιμάχησιν, ὡς εἰ νικήσειεν αὐ-
 τὸν, καὶ τὸν ἵππον τούτου ἀποληψόμενον· ὅμως ὡς ἑώρα τὸν
 βασιλέα κινούμενον πρὸς ὕργην, τοῦ ἵππου ἀποβάς, καὶ ἄκων 10
 δίδωσιν· εἰς ἕτερον δ' ἵππον ἐπιβάς, καὶ δόρυ λαθὼν, θυμοῦ
 ἔμπλεως κατὰ τῆς τῶν πολεμίων παρατάξεως φέρεται, καὶ
 μικρὸν προβάς, τὸ δόρυ ὑπίσω ἀπέστρεψε τῷ νώτῳ ἐπαναθέ-
 μενος, καὶ πρὸς Πέρσας αὐτόμολος γίνεται, τὸ κρᾶνος τῆς κε-
 φλῆς ἀφελόμενος. Δέχεται οὖν ἀσμένως τοῖς βραβείοις, καὶ 15
 ὡς πάλαι συνήθη· ὅτε μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς συνδιῆγε, καὶ
 ὡς τότε τὰ κατ' αὐτοὺς ἀναρρώτων πράγματα. Ὁ δ' αὐτὸς μι-
 κρῷ ὕστερον, καὶ τὸν χριστιανισμὸν ἐξομολογούμενος, τὴν τοῦ Ἰ-
 κονιέου σουλτάνου θυγατέρα ἐγήματο. Ὁ βασιλεὺς δέ γενό-
 μενος ἔκθαμβος ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι, οὐκ ἀγαθαῖς ἐλπίσι συ- 20
 νεταράττετο, οἰόμενος ὡς οὐδὲν ἀφρηγκτον ἔασει ὁ ἀνεψίδς
 τοῖς Πέρσαις, ἀλλ' ἀναγγελεῖ πάντα, τῶν ἵππων τὴν σπάνιν,
 τὴν τῶν βρωσίμων στέρησιν, καὶ πᾶν ἕτερον δυστύχημα τῶν
 Ῥωμαίων· διὸ καὶ ὑποκλέπτων τὴν ἐπανάλυσιν, κατ' ὀλίγον
 ἐκεῖθεν μεθίστατο. Πλὴν οὐδ' οὕτω ποιῶν ἐλάθανε τοὺς ἐχ- 25
 θροὺς, ἀλλὰ καὶ οὗτοι τοῖς τελευταίοις ἐπικείμενοι τοῦ στρα-
 τεύματος, διανοχολοῦντες τοὺς ὀπισθεν ἐλκομένους ἐνέλιπον οὐ-
 δαμῶς. Ἀλλὰ τὴν παρελίξιν φθάσας ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἀσφα-
 λεῖ καθιστήκει, καὶ τὸ βάρβαρον ἐδραπέτευσε.

Τὸν μὲν οὖν Ἰανουάριον μῆνα ἐκ τῶν τοιούτων καμάτων 30
 πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπανῆλθεν· ἅμα δὲ ἔαρι πάλιν

πρὸς τὸ περὶ τὸν Ρυνδακὸν πόλισμα ἀρικνεῖται. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ θέρος παρεληλύθει, καὶ ὁ χειμὼν ἤδη παρῆν, ἐπάνεισιν αὐθις εἰς τὸ Βυζάντιον, τῷ ψυχρινῷ τοῦ καιροῦ ὑπενδούς.

- Τοῦ δὲ ἔαρος ἐπιστάντος, ἔξεισι τῶν ἀνακτόρων, τὰς ἐξ
- 5 ὀσφύος προσειπὼν δακρυροούσας, καὶ τὴν Φρυγίαν παρελθὼν, τὴν Ἀττάλου πόλιν καταλαμβάνει, ἐν ἧ καὶ χρονοτριβῆσαι προέθετο, ὅπως τὰς πέριξ πόλεις καὶ χώρας πρὸς τὸ εὖ διέθουτο· ἤδη γὰρ ἔναι τούτων τοῖς Τούρκοις ὑπέκυψαν, ἐν οἷς ἦν καὶ ἡ τοῦ Πουγγούση λεγομένη λίμνη, ἡ Γαζουρὸς πρότερον ἐκαλεῖτο, εἰς μῆκος μέγιστον ἐκτεινομένη, καὶ νήσους ἀνίσχουσα, τείχεσιν ἐν πολλοῖς ὄχυροῖς περιβεβλημένης. Ὄκρου μὲν οὖν τὰς νήσους Ρωμαῖοι, οἳ καὶ διὰ λέμβων καὶ ἀκατίων τοῖς ἐν Ἰκονίῳ Τούρκοις ἐπιμιγνύμενοι, οὐ μόνον τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλίαν ἐκράτουν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν προσεσχῆκασιν, καὶ ὡς ὁμόροις προστιθέμενοι Ρωμαίους ὡς
- 15 ἐχθροὺς ὑπεβλέποντο, καὶ τὸν βασιλέα κακῶς ἐφασκον, ὑποκύψαι τοῖς αὐτοῦ θεσμοῖς πάμπαν ἀπαναινώμενοι. Ὁ δὲ μεθίστασθαι παρῆνει τῆς λίμνης ὡς παλαιοῦ Ρωμαίων κτήματος, καὶ προσχωρεῖν τοῖς Πέρσαις εἰ τοῦτο βούλοιντο· εἰ δὲ
- 20 μὴ οὕτω πράξαιεν, οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι ἔλεγεν, αὐτοὺς τε καὶ τὴν λίμνην ἀποξενούσθαι Ρωμαίων ἐπὶ μακρὸν. Μὴ προχωρούντων δὲ τῶν λόγων, ἔργων πολεμίων ἤπτετο· ὄθεν καὶ Ἀλιάδα· καὶ ἀλάτια σχεδιάσας, καὶ ζευγμα διὰ τούτων ἐργασάμενος, τὰς ἐλεπόλεις ἄνωθεν ἔστησε, καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν νήσων προσῆγεν ἐρύμασι· καὶ ἴσχυσε μὲν κρατῆσαι αὐτῶν, πλην οὐδ' οἱ Ρωμαῖοι ἀπαθεῖ· κακῶν ἐκεῖ κατὰ τὸν πόλεμον πάμπαν συντηρήθησαν· ἐνιοτε δὲ καὶ τὴν λίμνην ἀνέμου διακινήσαντες, τῶν ὀλάδων πολλαὶ παρηνέχθησαν, καὶ τὸν φόρτον διαφῆκαν τοῖς κύμασιν.
- 30 Ἐν τοῖς καιροῖς τοῖσδε μετέλλαξε τὸν βίον καὶ ὁ πρωτότοκος τῶν παιδῶν τοῦ βασιλέως, Ἀλέξιος, ὃν καὶ βασιλέα ἀ-

νχορεύσας τῶν παρασῆμων πάντων τῆς βασιλείας μετέδωκε· τὸ δὲ εἶδος τῆς νόσου πυρετὸς λαῦρος τῇ κεφαλῇ ἐπιθέμενος. Ἀλλὰ καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Ἀνδρόνικος βραχὺ τι ἐπιβίους, ὅσον ἐπικωκῦσαι τῷ ἀδελφῷ, ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο.

Τοιαύταις συμφοραῖς ἐγκύρσας ὁ βασιλεὺς, καὶ οἰωνοὺς ἀ- 5
 παισίους τοὺς τῶν φιλτάτων θανάτους δεζόμενος, ὅμως οὐδὲν
 τι πέπονθε μαλθακὸν, ἢ καθυφῆκέ τι τῆς προθέσεως, ἢ ἐπα-
 νῆκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔτος ὀλόκληρον ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις
 διηनुκῶς· ἀλλ' ἐς Ἰσχυρίαν ἀφιγμένος, καὶ τὰ ἐκεῖ πρὸς τὸ
 δέον καταστησάμενος, τῆς πρὸς Συρίαν ὁδοῦ εἴχετο, ἐφεπόμε- 10
 νον ἔχων τὸν ὑστερότοκον παῖδα, τὸν Μανουήλ. Ἦν δὲ ἡ μὲν
 φ. 55. πρὸδηλος τῆς στρατείας πρόφασις |, ἢ τῆς Ἀρμενίας πρὸς τὸ
 κρεῖττον μεθάρμοσις, καὶ τῶν πόλεων καὶ φρουριῶν, ὧν ἐγκρα-
 τῆς γέγονε πρότερον, βεβαία συνοχὴ καὶ κατάστασις· ἢ δ' ἀν-
 ἔκφορος πρὸς τὸ στράτευμα, αὕτη ἦν· αἰεὶ ἔρωτα εἶχε συνά- 15
 ψαι τὴν Ἀντιόχου τῆ Κωνσταντίνου, καὶ τοῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ
 τόποις ἐπιροιτῆσαι, καὶ προσκυνῆσαι τὸν ζωοποιὸν Τάρον, καὶ
 ἀναθήμασι κοσμηῆσαι, καὶ ἀνακχθῆραι τὸ κύκλω βάρβαρον. Ὁ-
 θεν καὶ πᾶσαν μηχανὴν μετιῶν ἦν ὡς ἀν' ὑπεκσταλεν τῆς Ἀν-
 τιοχείας ἐκόντες οἱ Ἱταλοὶ, ἢ, εἰ μὴ οὗτοι πείθοιντο, ἠπίστα- 20
 το γὰρ τὸ τῶν Λατίνων ἀταπεινῶτων φρόνημα, καὶ οἱ Κίλι-
 κες καὶ Σύροι ἀπαξάπαντες τούτῳ προσέλθοιεν. Γράφει τοῖνυν
 τοῖς Ἀντιοχεῦσι τὴν αὐτοῦ ἀφιξίν, καὶ μήπω τῶν ὀρίων ἐπι-
 βὰς τῆς Συρίας, πρεσβεῖαν ἐκεῖθεν ἐφειλκῦσατο, ἀγαθὰς ἐλπί-
 δας ἐπὶ τοῖς μέλλουσις ὑποβάλλουσαν. Ἐπεὶ δὲ τῇ Ἀντιο- 25
 χεῖα προσήγγισεν, ἀλλοίους εὗρατο τὰς γνώμας τοῦ Ἱταλοῦ,
 τῆς φήμης προαγγελιάσης ὅποσα ἐνδόμυχα καὶ τῶν βασιλικῶν
 χειλέων ἀπρόβητα. Μὴ γοῦν ραδίαν εὕρισκων τὴν εἰς τὴν Ἀν-
 τιοχείαν πάροδον, ἀλλ' ἔνορκον συγχωρουμένην τὴν εἰσελευσίν,
 καὶ ὡς εἴπερ εἰσελεύσεται πρὸς ἡμέρας προσκυνηθεῖς καὶ τι- 30
 μηθεῖς τὰ εἰκότα, πάλιν ἐξελεύσεται μηδὲν τι καινουργήσας

ἐπὶ τοῖς κατ' αὐτὴν πράγμασιν ἢ τι μετακινήσας τῶν καθε-
 στῶτων ἐθῶν, ἀχθεσθεῖς ἐφ' οἷς ἐξηπάτητο, τὴν μὲν εἰσοδον
 οὐ βιάζεται, τὸν μετὰ χριστιανῶν πόλεμον ἐκτρεπόμενος, τοῖς
 προαστείοις δὲ τῆς πόλεως, καταλύσας, ἐνδίδωσι τῇ στρατιᾷ
 5 ταῦτα κεῖρειν, καὶ ἀπάγειν ἅπαν τὸ ἐν χερσὶν εὐληπτον· καὶ
 ἦν ἐκ τοῦδε τοῦ παρχηγέλματος, προφασιν τὴν τῶν ἀναγκαίων
 ὑποσπάνισιν ἔχοντος, μὴδὲ τὰ καρποφόρα τῶν δένδρων ἀσινῆ
 παρορῶμενα, ἀλλὰ τῷ πυρὶ τῆς διαίτης παραδιδόμενα.

- Ἐν δὲ τούτοις ἀποπλήσας τὴν ἄμυναν, πρὸς τὰ τῶν Κι-
 10 λίκων παρέκλινεν ὄρια· ἐν εὐρυτάτῃ δὲ στρατοπεδευσάμενος
 φάραγγι, καὶ ἦν ὄρη ἐπὶ πολὺ τοῦ ἀέρος ἀνέβαινον, ἅπερ ἐ-
 λέγοντο πρὸς τῶν ἐκεῖ Φωλεοὶ Κοράκων, εἰς κυνηγέσιον ἐξεί-
 σι, καὶ οὗτ' προσυπαντήσας, τὴν μὲν αἰχμὴν τῷ στέρνῳ τοῦ
 θηρίου ἐνείρησε, πλείονι δὲ ὠθισμῷ τοῦ συὸς χρησαμένου, καὶ
 15 ὄλον τὸν σῆδηρον εἰσθεζόμενου ἐντός, ἢ κατέχουσα τὸ ἀκόν-
 τιον χεῖρ ὑποναρκᾷ, καὶ ὑπενδίδωσι πρὸς τὸ πολὺ τῆς τοῦ
 θηρὸς ἀντωθήσεως· κἀντεῦθεν τοῦ εὐθέος παρενεχθεῖσα, συμ-
 πίπτει τῷ γωρυτῷ, ὅς περὶ τὸ πλευρὸν τοῦ βασιλέως ἐξήρ-
 τητο πλάγιος, ἔχων ἔνδον ἰσοβόλα βέλεμα· ὅθεν τῆς φαρέτρας
 20 ἀνατραπίσης, ἐν τῶν ἐκεῖ βελῶν πλήττει τὸν βασιλέα κατὰ
 τὸ μέσον δέρμα τῶν ὑστάτων δακτύλων τῆς χειρὸς. Ἄει τοί-
 νυν τοῦ φαρμάκου νενομημένου τὰ ἔμπροσθεν, καὶ περὶ τὰ
 καίρια παρενσκήψαντος καὶ ἀπονεκροῦντος ταῦτα, μετὰ καιρὸν
 τοῦ βίου μεθίσταται. Τότε δ' οὖν ὁ βασιλεὺς παρ' οὐδὲν θέ-
 25 μενος τὴν πληγὴν ἐκδορᾷ ἐπιθέσει, τῆς τῶν ποδῶν ἀποσυρεί-
 σης πεδίλου, ἠκέσατο σφαλερῶς ἐντεῦθεν ἐθέλων ἐπισχεῖν τὸν
 ἰχῶρα τοῦ τραύματος. Ἐπανελθὼν οὖν εἰς τὴν αὐτοῦ σκηνὴν
 πρὸς ἐσπέραν, καὶ ἀριστήσας, τὴν μὲν νύκτα ἐν ἀνέσει διήγα-
 γε, τὴν δὲ μετὰ ταύτην ἡμέραν οἰδαίνειν ἀρξάμενος τοῦ τραύ-
 30 ματος, περιωδινίαις ἐβάλλετο, καὶ δείκνυσι τοῖς ἰατροῖς τὸ συμβά-
 ναν· οἱ δὲ τὸν τῆς χειρὸς ὄγκον ἰδόντες, καὶ τὴν τῆς ἐκδο-

ῥᾶς ἐπίθεῖν περιεργασάμενοι, ἀπήνεγκαν τῆς χειρὸς ὡς μηδὲν
 ὠφελούσαν, ἀλλὰ καὶ βλάπτουσαν, φαρμάκοις δ' ἄλλοις ἐχρή-
 θαντο καταλεινέειν δυναμένοι· τὰ τῶν τραυμάτων φλεγμαί-
 νοντα· ἐπεὶ δ' οὐδὲν ταῦτα πρὸς θεραπείαν ἐώρων συμβάλλον-
 τα, πρὸς χειρουργίαν ἐτράπησαν. Τμηθέντος οὖν τοῦ οἰδήμα- 5
 τος, οὐδ' οὕτως ὑπεχάλα τὸ νόσημα, ἀλλ' ὁ τε ὄγκος κατὰ
 μικρὸν ἐπὶ μεῖζον ἤρετο, καὶ δακτύλους καὶ καρπὸν καὶ πα-
 λάμην, εἶτα καὶ πῆχυν καὶ βραχίονα ἐπενέμετο· καὶ ὁ βασι-
 λεὺς τῶν χρηστοτέρων ἐλπίδων ἐξέπεσεν· ἀμέλει καὶ τοῖς ἰα- 10
 τροῖς ἀποροῦσιν, ἔδοξε τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως ἀποτεμεῖν εἰς
 μῆρου πάχος ἀνδρῶο ἀυξήθεισαν τῇ φλεγμονῇ, κατ' ἀμφίβο-
 φ. 55⁴ λον καὶ τότε τοῦ πάσχοντος ἴασιν. Ὁ βασιλεὺς δὲ | τὴν προ-
 τέραν τομὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ λογιζόμενος, οὐδόλως τὸ λε-
 γόμενον παρεδέχετο, ἀλλ' ἐκεῖτο κάμνων. Ἐπιστάτης δὲ τῆς
 ἡμερᾶς ἡμέρας τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως, τῶν θείων μυστη- 15
 ρίων ἐν μεθέξει γίνεται, καὶ πρὸς τὸ δεῖπνον ἀναπεσῶν ἀνήκε
 τοῖς εἰς αὐτὸν εἰστέναι καὶ δεηθῆναι βουλομένοις πᾶσι τὴν
 εἰσοδον· καὶ τὴν ἐρεξῆς δὲ ἡμέραν τὸν αὐτὸν διαπραξάμενος
 τρόπον, ὑποθήκῃ τοῦ μεγάλου δομαστίκου Ἰωάννου, καὶ ἐκ
 παρατεθέντα βρώματ' αὐτοῖς παρεστῶσι διανεμιάμενος· κατ' ἑαυ- 20
 τὸν ιδιᾶσας περὶ τοῦ διαδόχου τῆς βασιλείας ἐσκέπτετο. Ὑε-
 τοῦ δὲ κατενεχθέντος ραγδαίου καὶ τῆς κοιλιάδος καταρρύτου
 φανείσης ἐρ' ἣ ἐστρατοπεδεύετο, ἤ τε κλίνη τοῦ βασιλέως πρὸς
 τὸ καθαρῶον ἐφέρετο, καὶ αὐτὸς ἐπὶ στόματος εἶχε τὸ φά-
 σκον οὕτως ἡρησμάθημα, 25

Τόποις δ' ἐν ὑγροῖς καὶ παρ' ἐλπίδα πέσης·

Τινὲς δὲ τῶν τὰ βασιλικὰς διασκοπούμενων διαδοχὰς καὶ τοῦ-
 το ἔλσγον τελεσθῆναι τὸ λόγιον·

ἜΩ, πῶς γεννήσῃ βρώμα δεινὸν κοράκων;

πῆ μὲν εἰς τὰ μέλανα σιδήρια δι' ὧν ὁ καυτῆρ τῇ τοῦ βασιλέως 30
 χειρὶ, πῆ δὲ εἰς τὸ τῶν βουνῶν προσώνυμον ἐκλαμβάνοντες·

- Ἐκκλησιαστικῶς δ' ἔπειτα τὸ συγγενές· καὶ φίλιον καὶ ὅσον ἐν ὑπεροχαῖς τε καὶ ἀξιώματι, καὶ παρρησιασμένοι· τὸν ὑστερογενῆ πατέρα τὸν Μανουὴλ ἔλεξε τοιάδε· «Ὅχι ἐπ' ἐλπίσι ταῖς ἰσχυμέναις, ἄνδρες Ῥωμαῖοι, τὴν Συρίαν κατέλαθον, ἀλλὰ
- 5 διενουόμεν τῶν προτέρων ἔργα μείζονα καὶ πλείονα ἐργασθῆναι, καὶ ἐντροφῆσαι μὲν τοῖς περὶ τὸν Εὐφράτην καλοῖς, καὶ Τίγγριν ἰδέσθαι τὸν ποταμὸν, καὶ τὰ ἐκαὶ πάντα τῆ τῶν Ῥωμαίων προσενῶσσι ἀρχῆ, Κίλικας καὶ Σύρους καὶ ὅσοι τῆς Ἄγκυρ φυλῆς δούλους ἀπεργασάμενος, ἀναδραμεῖν δὲ καὶ πρὸς
- 10 Παλαιστίνην ὅπου τὸ τῆς ἡμετέρας φύσεως πτώμα ἀνήγειρεν ὁ Χριστὸς τὸν διὰ σταυροῦ καταδεζόμενος θάνατον, καὶ ἀναβῆναι εἰς τὸ ὄρος Κυρίου τὸ τῆς Σιών, καὶ στήναι ἐν τόπῳ ἀγίῳ αὐτοῦ, τὸν ζωοδόχον Γάρον· ἐπεὶ δὲ οἱ τρόποις τῷ θεῷ ἔδοξεν οὐκ ἦλθε πρὸς πέρας τὰ προσδοκώμενα, εὐχριστῶ τῷ οὕτω τὰ κατ' ἐμὲ συμπερόντως πάντα οἰκονομήσαντι· ἀνθομολογοῦμαι δὲ καὶ ἐφ' οἷς ἐμεγάλυσε τοῦ ποιῆσαι ἔλεος μεθ' ἡμῶν· καὶ ἐπ' ἀκροαταῖς ὑμῖν καὶ τὰ λεγόμενα γινώσκουσι τάδε φημί· ἐκ πατρὸς βασιλείως ἔφυν, ἀρχῆς γεγονέναι τῆς ἐκείνου διαδόχος· οὐδὲν ἀπεβαλόμην ὧν εἰς χεῖράς μοι παραδέδωκεν, εἰ δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ὄρια θεῷ συνεπηύξησα, ἄλλοις λέγειν ἐῶ· αὐτὸς δὲ ἀνεπαχθῶς διηγησαίμην, οὐ κομπάζων, ἀλλὰ τὰ περὶ ἐμὲ θυμάσια τοῦ θεοῦ διηγούμενος· Ἀνατολὴ με καὶ Δύσις μαχόμενον ἐβλεψεν· ὀλίγα τοῖς ἀνακτόροις προσέμεινα· ὁ βίος μοι σχεδὸν ἅπας ἐπὶ σκηνῆς· ἡ γῆ
- 25 αὕτη ἐφ' ἣ τοὺς λόγους ποιούμεθα δὶς με ἤδη προσέβλεψε· καὶ ἦν μακρῶν πρὸ χρόνων στρατιῶν Ῥωμαίων οὐκ εἶδον Πέρσαι καὶ Ἀραβες, ταύτην πεφύθηνται ἄρτι ὑπ' ἡγεμόνι θεῷ, καὶ στρατηγούντος ἐμοῦ, καὶ πολλῶν πόλεων ἡμῖν ἐξέστησεν, ὧν εἰς δεῦρο κύριοι καθεστήκαμεν, αἱ καὶ ζῶσι κατὰ τοὺς νόμους ἡμῶν· καὶ δοῖθ Κύριος ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν κοπιάσαντι κληρον ἄτιδον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὑμῖν δὲ τὰς χεῖρας ἔτι κραταιῶσαι

καὶ ἐνισχύσει κατὰ τῶν τοῦς πολέμους ἐθελόντων ἔθνων· ἔσται δὲ ταῦτα, εἰ καὶ ὑμεῖς τῆς τοῦ ὑψίστου δεξιᾶς ἐξαρτᾶτε τὸ κατορθούμενον, καὶ βασιλεὺς ὑμῖν δοθῆ μὴ δημοβόρος, καὶ τὴν κλησιν ψευδόμενος, καὶ τὸ ἦθος ὑπέρογκος, περὶ τράπεζαν κεκυρωῶς, καὶ ἐν χερσίν ἀεὶ φέρων ποτήριον, καὶ τῶν ἀνακτόρων μὴ ἀποσπώμενος, ὡς τὰ διὰ ψηφίδων ἢ χρωμάτων ἐν τοίχοις εἰκονιζόμενα· ὅτι καὶ φιλεῖ πως τῇ κατὰ τὸν ἀνθρώπου διαθέσει. 5

φ. 56. σει συνδιατίθεσθαι πάντα, ὡς δι' αὐτὸν ἀρχήθεν γενόμενα |, καὶ κακυνομένου μὲν αὐτοῦ, καὶ αὐτὰ κακύνεται, ἀγαθυνομένου δὲ, ἀγαθύνεται, ὡς τοῦ θεοῦ ἀγαθύνοντος τοῖς ἀγαθοῖς καὶ εὐθέσει, τοὺς δ' ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιὰς μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν πονηρίαν ἀπάγοντος, καθὼς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγει διὰ τοῦ θείου Δαυὶδ. Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ διαδεξομένου τὴν ἀρχὴν μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν, ἣτις καὶ ἐφρόστηκεν ἤδη, διελθεῖν βούλομαι, δέον ὑμᾶς τοῖς εἰρημνοῖς 10 προσέχειν· ὅτι μὲν ὡς πατρῶον κληρον τὴν βασιλείαν παρέλαθον, οὐ δέομαι λέγειν, ὄφρα γάρ· ὄρω δὲ τὴν ἐπ' ἐμοὶ τάξιν πρὸς τοῦ πατρὸς τηρηθεῖσαν, καὶ πῶς τοὺς ἐμοὺς παῖδας διαβῆναι προθυμουμένους ὑμᾶς καὶ ὑφ' ἐνὸς τῶν ἔτι περιόντων μοι υἱῶν, Ἰσαάκιος οὗτοι καὶ Μανουὴλ, ἐπιποθοῦντας ὑμᾶς 15 ἀρχεσθαι καὶ τὴν ἐκλογὴν ἀνατιθέντας ἐμοί, φημί δὴ, ὡς ἡ μὲν φύσις τῷ πρωτοτόκῳ τὰ πρωτεῖα βραβεύειν εἴωθε, πρᾶξ δὲ τῷ θεῷ οὐχ οὕτως ἔχει ἐν ταῖς μεγίσταις τῶν διοικήσεων· ἀναλογίσασθε γάρ τὸν Ἰσαάκ τοῦ Ἰσμαήλου τὰ δεύτερα, καὶ τὸν Ἰακώβ τοῦ Ἰσαὺ, τὸν Μωσῆν δὲ τοῦ Ἀαρῶν, καὶ τὸν 20 Δαυὶδ τὸν βασιλέα καὶ θεοπάτορα ὑστερον ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἐτέρους δὲ πλείστους· οὐ γὰρ εἰς πρόσωπον βλέπει θεός, οὐδὲ πολιὰ πρόσκειται ἐξ ἡλικίας, ἀλλ' εὐγενεῖα χαίρει ψυχῆς, καὶ ἐπὶ τὸν πρῶον βλέπει καὶ ἡμερον, καὶ τὸν αὐτοῦ ρυλάττοντα τὰ ἐντάλματά. Κατὰ ταῦτά τοιγαροῦν καγὼ, οὐ τῇ 30 φύσει τὰ πολλὰ χαριζόμενος, ἀλλὰ τοὺς θεσμούς αὐτῆς παρα-

βλέπων, μιμνησθαι θέλω τὸν προσωποληψίας πάσης ἀνώτατον.
 Εἰ μὲν οὖν εἰς τὸν καθ' ἡλικίαν πρῶτόν μοι παῖδα μετέθε-
 νεν ἡ ἀρχή, κατ' οὐδὲν ἔν μοι λόγων ἐδέησεν εἰς πράστασιν
 τῆς αὐτῶν φύσεως· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸν ὑστερογενῆ Μανουὴλ ἡ
 5 βασιλεὶς διαβαίνει, ἀποσειώμενος τοὺς τῶν πολλῶν λόγους, ὡς
 φίλτρῳ, οὐκ ἀρετῇ προστιθέμενος, τὸν ὑστερότοκον προτετίμη-
 κα τοῦ προτέρου, ἀναγκαιῶς τὰ εἰκότα ρηθήσεται. Οὐ πάντες
 ἄνθρωποι πεφύκασι φιλεῖν τὰ αὐτὰ, ἀλλ' ἄλλος, ἄλλο, καὶ ἕτερος
 ἕτερον, καὶ εἰσι περὶ τοῦτο διαφεραὶ ὅσα περὶ τὰς γνώμας εἰ-
 10 σίν· εἰ γὰρ πάντες πᾶ αὐτὰ προηρῶμεθα, τάχ' ἔν οὐδὲ διένε-
 ξις ἐν ἡμῖν ἦν· οἱ δύο μοι γοῦν υἱοί, πατὴρ ἐνός ὄντες ἐμοῦ,
 εἰς γνώμας διαφόρους μερίζονται· καλοὶ μὲν γὰρ καὶ ἀμφοτέ-
 ροι ρώμῃ σῶματός, καὶ εἶδους σεμνότητι, καὶ φρονήσει, καλ-
 λίων δὲ ὡς μάλιστα δείκνυται περὶ τὴν τῆς ἀρχῆς κυβέρνησιν
 15 ἡ Μανουὴλ· ὁ γὰρ Ἰσαάκιος ἀπρόχολος πολλάκις ἐράνη μοι,
 παροξυνόμενος κακῆ μικρᾶς αὐτίκα προφάσεως, ἐν τῷ νοσεῖν ἀ-
 μετρίαν θυμοῦ, ἢ ἀπόλλυσι καὶ σοφούς, καὶ δι' ἔν μετ' ἀθου-
 λίας οἱ πλεῖστοι πρέσβουσιν· ὁ δὲ Μανουὴλ πρὸς ταῖς λαί-
 παῖς τοῦ Ἰσαακίου ἄρσταις πάσαις, πλουτεῖ καὶ πρόφθητα,
 20 πρὸς τὸ χρήσιμον ἐνδιδοὺς καὶ λόγῳ πειθόμενος. Ἐπειδὴ τοί-
 νυν ἀκακίᾳ μᾶλλον καρδίᾳ, ἢ καὶ Δαυτὶ ἐσεμνύνετο, ἡ ἀμνη-
 σικῆ διαθέσει τὰ τῶν ἀρχομένων λεπτολογούσῃ πλημμελή-
 ματα φιλοῦμεν ὑπάγεσθαι πάντες ἄνθρωποι, τὸν Μανουὴλ εἰς
 βασιλέα κατὰ τούδε προκέκρινε. Δέξασθε τοίνυν αὐτὸν ὡς θεός·
 25 στεπτον ἀνακτα, καὶ ὡς δι' ἐπικρίσεως ἐμῆς βασιλεύοντα. Ὅτι
 δὲ καὶ θεὸς εἰς βασιλέα τοῦτον προώρισε, τεκμήριον αἱ πολ-
 λαὶ φεραρήσεις, καὶ τὰ τῶν θεοφιλῶν ἀνδρῶν προθεσπίσματα,
 ἅπαντα βασιλέα ταῦτον κατήγγελλον. Ἐὸ δὲ καὶ τοὺς παρ'
 ἐμοῦ προκηθέντας πρότερον εἰς τὸ ἀρχεῖν τεθνηκέναι, ἀπειναί
 30 δὲ καὶ τὸν μετ' ἐκείνου καλούμενον Ἰσαάκιον, τοῦ θήσει τίς·
 ἡ πάντως ἐρεῖ δεῖγμα εἶναι τοῦ τὸν θεὸν τὸν Μανουὴλ βου-

λεσθαι βασιλεύειν. Εἰ δέ τις ἐθέλει σκοπεῖν, οὐδ' ἐμὲ τὸν πατέρα δῶρον ἐπόψεται τὴν διαδοχὴν τῆς βασιλείας παρέχοντα τῷ παιδί, ἀλλ' ἀρετῆς ἄθλον τὴν προχειρίσιν νέμοντα· ἴστε γὰρ ὅσα παρ' ἡλικίαν ἐν τῇ Νεοκαισαρείᾳ ἠρίστευσε κατὰ Περφ. 56· ὧν, δι' ὧν καὶ τὰ Ῥωμαίων | οὐ μικρῶς ἀνερρώσθη πράγματα . » 5

Ἰαῦτα ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐφθέγγατο· οἱ δὲ παρεστῶτες τοῖς εἰρημένοις ἐπικωκύσαντες δι' αὐτὸν ἤδη ἐκλείποντα, τὸν Μανουὴλ εἰς βασιλεία ἐδέξαντο. Ἐπειτα καὶ πρὸς τὸν παῖδα λόγους κινήσας, καὶ παραινέσας τὰ συμφέροντα, ταινία διαδεῖ τῇ βασιλικῇ, καὶ τὴν γλαμύδα ἐπενδύει τὴν περιπόρφυρον. Ἐπὶ τούτοις συναθροισθέντα καὶ τὰ στρατεύματα, βασιλέα Ῥωμαίων ἀνεῖπον τὸν Μανουὴλ, ἐκάστου τῶν μεγιστάνων μετὰ τῆς οἰκείας τάξεως εὐφημαίαις διατρανοῦντος αὐτόν· ἐφεξῆς δὲ καὶ τῶν θείων προτεθέντων εὐαγγελίων, ἐπ' αὐτῷ ἐμπεδοῦνται τὰ τῆς εὐνοίας καὶ πίστεως παρὰ πάντων ὁμοῦ. Ἦν δὲ τούτων εἰσηγητὴς ὁ μέγας δομέστικος, ἀμβλύναι βουλόμενος τὰς τῶν φιλάρχων ὀρμὰς, καὶ διαχαλάσαι τὸ τάχα δοκοῦν ἰσχυρὸν τῶν τὴν πρεσβυγένειαν προβαλλομένων. 10 15

Τούτων οὕτως τελεσθέντων, μεθ' ἡμέρας ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης τὸν βίον ἐκλέλοιπεν, ἐν τῇ τῆς βασιλείας ἀρχῇ ζήσας ἔτη τέσσαρα πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ μῆνας ὀκτώ, ἀνὴρ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀριστα διοικήσας, καὶ θεῶν εὐαρέστως βιώσας, καὶ τὰ τοῦ ἤθους οὐκ ἔκλυτος, οὐδ' ἀκόλαστος, κάπῃ ταῖς δωρεαῖς καὶ δαπάναις μεταδιώξας μεγαλοπρέπειαν· καὶ δηλοῦσιν αἶ τε διὰ χρυσίνων πρὸς τοὺς τῆς Πόλεως οἰκήτορας συχναὶ διαδόσεις, καὶ τῶν ναῶν ὀπόσους μεγίστους καὶ καλλίστους ἐκ βάθρων ἐδείματο· ἀλλὰ καὶ δόξης ἐραστῆς γεγονῶς τοῦ καταλιπεῖν ἐν τοῖς ἔπειτα μέγιστον τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα φροντίδα ἐτίθετο· τοσοῦτον δὲ καὶ τῆς τῶν οἰκείων εὐσχημοσύνης ἐξείχετο ὡς καὶ κουρὰν τριχῶς περιεργάζεσθαι, καὶ ποδὸς σκύτος περιαιθεῖν 20 25 30

- εἰ πρὸς τὸ τοῦ ὑποδομένου σχῆμα ἔρασπται· ἀργολογίαν δὲ
 καὶ σαπυρολογίαν τὴν ἐπὶ καινῆς ἀκροάσεως, καὶ ἱματισμῶν
 ἄσωτον δίκιταν, ὅσα καὶ λύμην τῶν ἀνακτόρων ἀπεσκοράκισε,
 καὶ τὸν ἐμβριθῆ χαρκατηρίζων σωφρονιστήν, καὶ μιμητὰς ἐκυ-
 5 τοῦ τοὺς ὑπὸ χεῖρα εἶναι γλιγόμενος, πᾶσαν ἀρετῆς ἰδέαν με-
 τιῶν οὐκ ἀνήει. Οὐ μὴν ταῦτα πράττων χαρίτων ἀπέιχετο,
 καὶ στυγνὸς ἦν τὴν ὄψιν, καὶ συννεφῆς τὴν ὄρρον, ἀλλὰ καὶ
 κομψεῖαν σεμνὴν εἰσωκίζετο., καὶ τὸν εὐτράπελον οὐ παρέτρε-
 χε, πάσης ἀρίστης πράξεως πίνακα ἐαυτὸν προτιθείς· ὀλίγα
 10 γούν τοῦ ἄγχν ἀποσραλεῖς ἐγκρατοῦς, καὶ μηδένα διὰ πάσης
 αὐτῷ τῆς ἀρχῆς, ἢ ψυχῆς στερήσας, ἢ εἰς σῶμα ὀσονοῦν λυ-
 μηνάμενος, ἐπαινέτος ἐς δεῦρο παρὰ πᾶσι λελόγισται, καὶ κο-
 ρωνίς εἰκὸς εἰπεῖν τῶν ὅσοι Ρωμαίων ἐκ τοῦ τῶν Κομνηνῶν
 γένους ἐβασίλευσαν, ἵνα μὴ λέγοιμι, ὅτι καὶ τῶν ἀνόπιν ἀρί-
 15 στων τοῖς μὲν ἡμιλλήσατο, τοὺς δὲ καὶ πρῆνεγεν.
- Ὁ Μανουὴλ οὖν ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ, εὐθέως τὸν μέ-
 γαν δομέστικον τὸν Ἀξούχ, εἰς τὴν βασιλεῖα πέμπει τῶν πό-
 λεων, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὸν χαρτουλῆριον Βασίλειον τὸν Ἰζι-
 τζιλοῦκην, εὐ τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ διαθήσαντας, καὶ
 20 μετελευσομένους τὸν σεβαστοκράτορα Ἰσαάκιον τὸν τοῦ βασι-
 λέως ὀμαιμίονα. Κατατὰχῆσας οὖν ὁ Ἰωάννης τὴν Πόλιν εἰ-
 σσεισι, καὶ τὸν σεβαστοκράτορα, ἀγνώτῃ ἔτι ὄντα τῶν γενομέ-
 νων, αἶρεῖ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Παντοκράτορος εἰργνυσιν, ἢ
 τὸν βασιλέα Ἰωάννην ἔσχε δομητῆρα, τὰ τε ἀνάκτορα εἰσιῶν
 25 ἔνθα τῶν χρημάτων αἰ σωρεῖται καὶ τὰ τῶν βασιλέων γνωρι-
 στικά περιβλήματα, τὰ ἐν αὐτοῖς ὡς ὠρίστη διέβλετο, τῆς φυ-
 λακῆς αὐτῶν ἐπιμεληθείς, καὶ τῆς τοῦ βασιλέως Μανουὴλ πα-
 ρὰ τοῖς Πολίταις ἀναγορεύσεως, καὶ χρυσόβουλλον τοῖς ἐν τῷ
 κλήρω τῆς Μεγάλης ἐκκλησίαις ἐπιδίδωσι, τυποῦν αὐτοῖς ἀρ-
 30 γύρεα ἐτήσια κέρματα, μνᾶς δικοσίας· ἐλέγετο δὲ καὶ ἐτέ-
 ρην ἐπιφέρειν χρυσόβουλλον γραφὴν διὰ χρυσίνων ταῦτα βρα-

βέβουσαν· υπέτρεχε γάρ τὸν κρατοῦντα, μήπως ἢ αὐτὸς ὁ σε-
 βαστοκράτωρ τὰ κατὰ τὴν Πόλιν διαστυχάσειε πράγματα, ἢ
 φ. 57· ἢ ταῖς τῶν βασιλέων | μεταθέσειν ἐπεισερχομένη φιλοτάρα-
 χος ἔφρασι, οὐκ εὐδοα τῷ νέῳ ἀνακτι τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν
 διάθιονται· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῷ Ἰωάννῃ πρὸς τὸν καιρὸν δι- 5
 πλᾶ καὶ τὰ χρυσόβουλλα ἐγγειρίζεται. Οἱ μὲν οὖν οὕτω τὴν
 βασιλικὴν παρεσκευάσαν εἰσοδον· ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ ὅσια τῷ
 πατρὶ ἐκτελέσας, καὶ ναυσὶ τὸ σῶμα ἐνθήμενος, αἰ τῷ ποτα-
 μῷ Πυράμῳ, ὃς Μοψουεστίαν διέρχεται καὶ τῇ θαλάσῃ συμ-
 μίγνυται, ἐνωρμίζοντο, τὰ τε κατ' Ἀντιόχειαν ὡς ὁ καιρὸς ἐ- 10
 δίδου καταστησάμενος, ἀπάρας τῆς τῶν Κιλικίων, διὰ τῆς ἄ-
 νω καλουμένης Φρυγίας ἐπορεύετο· (1) ὅτε καὶ ὑπὸ Περσῶν ἐά-
 λωσαν, καὶ πρὸς τὸν κρατοῦντα τότε τοῦ Ἰκονίου Μασούτ
 ἀπηνέχθησαν ὃ τε πρὸς πατρός ἐξάδελφος τῷ βασιλεῖ ὁ Κο- 15
 μνηνός Ἀνδρόνικος, ὃς καὶ ὕστερον ἐτυράννησε, καὶ ὁ Δασιώ-
 της Θεόδωρος ᾧ εἰς γαμητὴν Μαρία ἤρμοστο ἦν ὁ σεβαστο-
 κράτωρ Ἀνδρόνικος ὁ τοῦ βασιλέως αὐτάδελφος ἔτεκεν, εἰς
 θήραν μὲν ἐξιόντες ζώων ἀγρίων, πολεμίων δὲ χερσὶν ἐμπε-
 σόντες καὶ θηρευθέντες αὐτοί. Τότε μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς τῆς
 προκειμένης ἅπας γενόμενος τῶν κατὰ τοὺς ἄνδρας τούτους 20
 οὔτε πεφρόντικεν ὡς εἰκὸς, μετέπειτα δὲ καὶ ζωαγρίων ἄνευ
 ἐλύσατο· καὶ τὴν Πράκκην καστέλλιον τοῖς Ρωμαίοις ἀνεσώ-
 σατο παρὰ Περσῶν πορθηθέν, ὃ δὴ Σελευκεῖας ἐχόμενον ἵδρυται.
 Ὡς δὲ τὴν βασιλείον πόλιν ἐπεφθάκει ὁ Μανουὴλ (2), ἀ-
 σμένως παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων δέχεται, τοῦτο μὲν, ὡς 25
 τὴν πατρῶν βασιλείαν παραλαβὼν, τοῦτο δὲ, ὡς παρὰ πᾶσιν

(1) Ἐν περιθ.: Ἄλωσις τοῦ Κομνηνοῦ Ἀνδρόνικου καὶ τοῦ Δασιώ-
 του Θηρευόντων καὶ πρὸς τὸν σουλτάνον ἀπένεξις. Λύσις τῶν ἐκλωκό-
 των ἀνδρῶν, καὶ τῆς Πρακάνης ἄλωσις.

(2) Οἷος ἦν ὁ βασιλεὺς Μανουὴλ.

ἀσπασίος· ἐπεὶ κὰν τῷ μείρακι, τῶν καταγνηρασάντων ἐν τοῖς
 πράγμασι πλείονα σύνεσιν ἔσωζε, πολεμικός τις καὶ μεγαλό-
 φρων καὶ ἀκατάπλητος ὢν· ἐπέπρεπε δὲ καὶ χάρις ἐπὶ τοῦ
 προσώπου αὐτῷ, καὶ τῷ τῆς ὕψεως ὑπομειδιῶντι, τὸ ἐπαγω-
 5 γὸν ἐπλούτει· εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, τὴν χροιάν οὔτε κατὰ
 τοὺς σκιατραφουμένους λευκὸς καὶ χιονώδης, οὔτε μὴν ἐπὶ πο-
 λὺ μέλας, ἀλλὰ τῆς παντελῶς λευκῆς θέας ἀναχωρῶν, τῷ δὲ
 μέλανι προσεγγίζων χρώματι, εὐπρεπείας καὶ οὕτως εἶχετο.
 Διὰ ταῦτα καὶ ὑπτίαις ἀγκάλαις ὃ δὴ λέγεται περιχυθέντων
 10 τούτων τῶν Πολιτῶν, εἴσεισι τὰ βασιλεία· ἐν δὲ τῷ μέλλειν
 εἰσιέναι διὰ τῆς πύλης, μεθ' ἧν ἢ ἐκ τῆς ἔδρας ἀπόδοσις ἐ-
 ρεῖται μόνοις τοῖς αὐτοκράτορσιν, ὃ ἵππος ᾧ ἦν ὁ βασιλεὺς
 ἔποχος εἰς ἀκουστὸν χρεμετίσας καὶ συχνὰ κόψας ποτὶ τὸ
 δάπεδον (1), εὐήνιά τε προποδίσας καὶ περιδινηθεὶς ἀγέρωχα,
 15 ὀψέποτε ὑπερέβη τὸν οὐδόν· ἀγαθὸν οὖν ἔδοξε τοῦτο τοῖς
 ταῦτα περιεργαζομένοις, καὶ πολυχρόνιον τὴν ζωὴν ἐκ τού-
 του τῷ αὐτοκράτορι προηγόρευαι.

Θύσας οὖν θεῶ τὰ ἀναγορευτήρια καὶ ἐπιβατήρια, σκέπτε-
 ται περὶ πατριάρχου (2)· ὁ γὰρ Στυπῆς Λέων Θανάτῳ ἐξ ἀν-
 20 θρώπων ἐγένετο· κοινοῦται οὖν τὰ τῆς γνώμης τοῖς τε συγγε-
 νέσι καὶ τοῖς τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ ὅσοι τοῦ βήματος,
 καὶ πάντων ἢ ψῆφος πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς Ὁξείας τρέπει μόνῃς
 μοναχὸν Μιχαὴλ (3), ὡς ἀρετῇ περιώνυμος καὶ τῆς ἡμετέρας
 ἐν μεθέξει παιδεύσεως. Προβληθεὶς οὖν ὁ Μιχαὴλ πατριάρχης,
 25 χρεῖαι τὸν χρίσαντα. Καταλλάττεται δὲ τῷ βασιλεὶ καὶ ὁ ἀδελ-
 φὸς Ἰσαάκιος (4), καὶ ἀντεδίδουσιν ἀλλήλοις οἱ ἀδελφοὶ τὴν εὐ-
 νοίαν· ὁ δ' Ἰσαάκιος, ὡς ὀξύχολος καὶ διὰ τὸ ἐκ μικρᾶς αἰτίας

(1) Ὅπερ ὁ ἵππος τούτου ἐν εἰσόδῳ εἴργασται.

(2) Σκέψις περὶ πατριάρχου. (3) Ἐκλογή τοῦ Ὁξαίτου.

(4) Περὶ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσαακίου.

εις μεγάλας κολάσεις κινεῖσθαι τοῖς πολλοῖς ἀπεστρέφετο, καὶ φοφοδῆς δὲ ὑπῆρχε καὶ ἀγεννῆς. Ἦν οὖν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ διὰ τοῦτο μακχριστός, ὅτι τοῦ Ἰσακίου τὸν Μανουὴλ εἰς τὴν ἀρχὴν προτετίμηκε.

Τοῦ δὲ Μασούτ τὰ πρὸς ἔω ληϊζομένου καὶ κατατρέχον- 5
τος, ἔξεισιν ὁ Μανουὴλ κατ' αὐτοῦ (1), καὶ γεγωνῶς κατὰ τὰ
Μελάγγεια, τοὺς ἐκεῖ Πέρσας μετῆλθε, καὶ ἐπιμεληθεὶς τῆς τῶν
Μελαγγείων φυλακῆς καὶ ἀνακτίσεως, εἰς τὴν Κωνσταντινού-
πολιν ἐπάνεισι νόσφ προσπαλαίσας πλευρίτιδι. Ἀλλὰ καὶ τὸν
τῆς Ἀντιοχείας πρίγκηπα Ραῖμοῦνδον (2) μετιναί δεῖν οἰηθεὶς 10
ταῖς ἐν Κιλικίᾳ Ρωμαίων ἐπιφουόμενον πόλεσι, στρατιὰν ἐξέπεμ-
ψεν, ἡγεμόνας αὐτῇ ἐπιστήσας τοὺς ἀδελφόπαιδας Κοντοστεφά-
νους, τὸν τε Ἰωάννην καὶ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ τινα Προσούχ,
πολὺν τὰ πολέμια, καὶ νῆας δὲ προσεπεπόμφει, ὧν ἡγεῖτο Δη-
φ. 57* μῆτριος ὁ Βρανᾶς. Ἀμέλει καὶ τῶν κακῶς ἐκέῖτε | πασχόντων 15
ἐπικουρίας τετυχηκότων, κατὰ Περσῶν ἐκστρατεύειν αὐθις προέ-
θετο (3). ἤδη γὰρ οὗτοι τὰ περὶ τὸν Πιθηκᾶν φρούρια ὑπαγα-
γέσθαι σπεύδοντες, καὶ τῷ θέματι τῶν Θρακησίων ἐμβάλλοντες
ἐκάκουν τοὺς ἐν αὐτοῖς· ὑπερβάς τοίνυν Λυδίαν καὶ ταῖς κατὰ
Φρυγίαν καὶ Μαίανδρον ἐπιστάς πόλεσιν, αὐτάς τε διεσώσατο, 20
καὶ τοὺς Πέρσας φοβήσας ἐδίωξε. Γενόμενος δὲ κατὰ τὸ Φι-
λομύλιον, κάκεισε τοῖς Τούρκοις συνέμιξεν, ὅτε καὶ τὸν τοῦ
ποδὸς ταρσὸν ἐτοξεύθη παρὰ τινος Πέρσου, καταβληθέντος μὲν
ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῷ δόρατι, ἐν τῷ ἀνατραπῆναι δὲ βέλος
ἐπαρένθως κατὰ τοῦ πέλματος. 25

Δύζας οὖν παρὰ τοῖς Πέρσαις φοβερός εἶναι καὶ τοῦ πα-

(1) Στρατεία κατὰ Περσῶν ὅτε καὶ ἐνόσησεν ὁ βασιλεὺς.

(2) Ἀποστολὴ στρατοῦ κατὰ τοῦ Ραῖμοῦνδου.

(3) Κίνησις κατὰ Περσῶν ὅτε καὶ ἐτοξεύθη κατὰ τὸν πόδα ὁ βασιλεὺς.

τρός φιλοκινδυνότερος, οὐχ ἤρεϊτο ὑποστρέφειν, οὐδ' ἐπέιθετο τοῖς τοῦτο αὐτῷ συμβουλευούσι, μήπως ἐπιστάντες οἱ Πέρσαι, ὡς περὶ τῶν ὄλων ἀπογινώσκοντες, κακώσωσι τι τὸ στράτευμα. Ἀμέλει καὶ τὸ πρόθυμον ἐπιτείνας, εἰς τὸ Ἰκόνιον ἤλασεν· ὁ δὲ Μασούτ μετὰ καστεύσας ἐκεῖθεν, παρηνέδαλεν εἰς τὰ Τάξαρα, ἧτοι τὴν λεγομένην πόλιν Κολώνειαν· τῶν δὲ θυγατέρων αὐτοῦ μία, ἧτις καὶ συνωκηκέναι τῷ ἐξαδελφῷ τοῦ βασιλέως Ἰωάννη, ἕς ἀπὸ τῆς κατὰ Λεοκαϊσάρειαν ἐκστρατείας, ὡς εἴρηται, ἀπέδρα καὶ τὸν χριστιανισμόν ἠθέτησεν, ἀπὸ τῶν τειχῶν διεγκύπτουσα ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ σουλτάνου πιθάνον ἐτίθετο τὸν ἀπόλογον. Ὁ βασιλεὺς δὲ ἀγχού τῶν περιβόλων τοῦ Ἰκονίου γενόμενος, καὶ τὰ τείχη τῷ στρατῷ διαζώσας, καὶ τόξα τείνειν ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις τῆ νεολαία ἐνδοῦς, οὕτως ἐκεῖθεν ἐξώρμησε, καὶ παλίμπους ἐφέρετο. Τῶν δὲ πολεμίων λόχους ὑποκαθισάντων ἐν τοῖς πρὸς τοῦτο εὐκχείρις τόποις, μείζους τῶν προτέρων ἐγένοντο πόλεμοι· ἀναγωνίως δὲ καὶ τούτων διφκημένον, εἰς τὸ Βυζάντιον ἀνέξευζεν.

Ἠγάγετο δὲ γυναικὶς ὁ βασιλεὺς ἐξ Ἀλαμανῶν· αὐτῆ οὐ τοσοῦτον τοῦ ἐξῶ καὶ τοῦ σωματικοῦ κάλλους ἐργόντιζεν, ὅσον τοῦ ἔνδον καὶ περὶ ψυχὴν ἐπεμελέτο· οὐκοῦν ἐξομοσταμένη πάντα τοῦ φαινομένου καλλωπισμὸν, ταῖς ἀρεταῖς προσανεῖχε καὶ ὠραῖζετο· εἶχε δὲ καὶ τὸ ἐθνικὸν ἀταπεινωτον, καὶ τὸ τῆς γνώμης δυσμετάθετον· ὅθεν οὐδ' ὁ βασιλεὺς προσεῖχεν αὐτῇ τὰ πολλά, ἀλλὰ τῶν μὲν εἰς τιμὴν καὶ δορυφορίαν πάντων βασιλικὴν μετεῖχε, τὰ δ' εἰς κοίτην ἠδίκητο· νέος γὰρ ὢν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐρωτικὸς, τῷ ἀναιμῶν βίῳ προσέκειτο.

Ἐμέλησε καὶ τῶν κοινῶν πράξεων τῷδε τῷ βασιλεῖ καὶ μέγαν λοχαριαστὴν τὸν ἐκ Πούτζης Ἰωάννην προβάλλεται καὶ αὐτὸς, ὥσπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ βασιλεὺς προτερον, ὄντα καὶ τοῦ δρόμου πρωτονοτάριον, μεσίτην δὲ τῶν οἰκειῶν διαταγμάτων καὶ μελεδωνῶν τὸν Ἀγιοθεοδωρίτην τίθησιν Ἰωάννην,

θς ὑπουργοῖς τῶν γραφομένων πολλοῖς ἐκέχρητο, μάλιστα τῷ
 Στυπειώτῃ Θεόδωρῳ. Ἦν δὲ ὁ ἐκ Πούτζης Ἰωάννης δεινό-
 τατος τὰ δημόσια, φορολογίας παιπάλημα καὶ ἐπίκριμμα,
 τῶν ὄντων φορολογημάτων συζητητῆς ἀκριβέστατος, τῶν δὲ
 οὐκ ὄντων εὐρετῆς ἀπαράμιλλος, τὸ ἦθος ἀδυσώπητος καὶ ἀ- 5
 μείλικτος· εὐκοπώτερον γὰρ ἄν τις ἀμειδῆ καὶ ἀγέλαστον
 πέτρην ἐμάλλοιξεν, ἢ ἐκεῖνον τοῖς ἀβουλῆτοις ὑπέκλινεν· ὁ
 δὲ τούτου θαυμασιώτερον, οὐ μόνον διακρύσις ἦν ἀτεγκτος,
 σχήμασι δεητηρίοις ἀπροσκληνῆς, ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ ἀτίνα- 10
 κτος ἐλεπόλεσιν, ἀλλ' εἶχε καὶ τὸ δυσέντευκτον ὡς ἀπάνθρω-
 πον, καὶ τὸ πλέον οὐδ' ἀπόλογος ἦν παρ' αὐτῷ ἐφ' οἷς ὁ προ-
 σιῶν προετίθειτο, ἀλλὰ χαίρων τῆ ἀρξία ἔστιν ὅτε καὶ ἀπροσ-
 ἤγορον εἶα τὸν παραβάλλοντα· τοσαύτην δ' ἐκ βασιλέως εἶ-
 χεν ἐξουσίαν, ὡς καὶ τῶν βασιλικῶν ὀρισμῶν οὐς μὲν ἠθού- 15
 λετο διαρρήσειν, ἐνίοις δὲ τοῖς δημοσίοις ἐγγράφειν κώδιξιν·
 ὑποθήκη τούτου καὶ τὰ εἰς ἐξάρτισιν ἀπαιτούμενα στόλου
 χρήματα ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐκωλύθη δίδοσθαι τῷ ναυ-
 τικῷ, καὶ τὸ ταῖς νήσοις κοινωφελές ἔργον τοῦ στόλου ἤργη-
 σε, καὶ ἔδοξεν εἶναι ἀνδρῶν βέλτιστος ὁ καταποντιστοῦ βου- 20
 λην εἰσενεγκῶν· ἐκ γὰρ τῆς κακοβουλίας ταύτης θαλαττοκρα-
 τοῦσιν οἱ πειραταὶ, καὶ κακῶς ποιοῦσι τὰ Ῥωμαίων παραθα-
 λάσσια· ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος ἔσχε τὸ δύνασθαι. Καὶ ὁ Ἁγιοθεωρί-
 φ. 58. τῆς δὲ διαδόχου εἶδε τὸν Στυπειώτην Θεόδωρον [, θς καὶ ἐπὶ
 τοῦ κανικλείου τετίμητο· ἤγε τοῖνον ὁ ἀνὴρ ὅδε τὰ πράγ-
 ματα ὡς ἠθούλετο, βαθυγνώμων ὢν καὶ τὸ ἦθος ἐπίχαρις, καὶ 25
 πτηνὸς τὴν φρόνησιν· ἤρεττο δὲ ὅσα ἐπέταττε βασιλεὺς, ἐπέ-
 ταττε δ' οὗτος ὅσα ὁ κανικλείου ἠθούλετο. Ἦν δὲ τῷ τότε
 καὶ βασιλεὺς λημμάτων αἰσγῶν ἐλεύθερος, θάλασσα φιλοδω-
 ρίης, ἐλέους ἄβυσσος, τῷ προσηεὶ τοῦ ἠθους εὐέντευκτος, καὶ
 τὴν βασιλείου ἀρετὴν ἀπαράμιλλος, ψυχὴν πλουτῶν καὶ γνώ- 30
 μιν ἀπερίεργον, καὶ οἱ τῷ τότε ζῶντες ἐπὶ τὰς χρυσᾶς Ἐν-

- νας ἔλεγον πεφθακέναι, καὶ δωρεαῖς βασιλικαῖς οἱ πλείους κα-
 τεπλουτίζοντο ἄνθρωποι, καὶ τὰ κοινὰ ταμιεῖα ἐκ τούτου εἰς
 τοῦτο ἐξερευγόμενα κατὰ τὰς συναγωγὰς τῶν ὑδάτων ἐπλήμ-
 μυρον· ἡ γὰρ μερίδα τῷ θεῷ καὶ τῷ δικαίῳ διδοῦσα φορολο-
 5 γία τοῦ βασιλέως, καὶ πατρός, τῷ βασιλεῖ Μανουήλ, καὶ τὸ μὴ
 τῶν δαπανημάτων ἄσωτον καὶ ἀκόλαστον εἰς σωρείας τὰ χρή-
 ματα ἐθητεύρισεν· ἦν δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐπευλογοῦν καὶ πλη-
 θύνον αὐτὰ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα, ὃ καὶ λῆψιν ὑπισχνεῖται οὐ-
 10 ρανίου μισθοῦ καὶ τὴν τῶν διδομένων πολλαπλάσιον ἀντάποι-
 δοσιν. Ἄλλ' οὐ μόνιμα τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς ἀρίστου ταύτης
 προθέσεως, ἀλλὰ βραχύχρονα καὶ ἐπίκηρα· ἐς γὰρ ἄνδρας ἐ-
 λάσας, ἀρχικώτερον ἤψατο τῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖ-
 ρα οὐχ ὡς ἐλευθέρους, ἀλλ' ὡς θεράπουσι προσεφέρετο, καὶ τὰ
 15 τῆς φιλοδωρίας συνέστειλεν, ἵνα μὴ λέγω ὡς εἰς τὸ παλιρροῦν
 ἐδιάσατο, καὶ τὸν ἀναδασμὸν ἔστιν ὅτε καὶ ἐφ' οἷς ἐδικαίω-
 σεν, οὐκ ἐκ τῆς γνώμης, οἶμαι, γρη γὰρ ἐν τοῖς ἀδήλοις ρί-
 πειν πρὸς τὸ φιλόανθρωπον, ἀλλ' ὅτι οὐ κοτύλης ἔδειτο χρη-
 μάτων, ἀλλὰ πελάγους Ἀτλαντικοῦ πρὸς ἃ εἶχεν ἐξόδους καὶ
 20 δαπάνας πολλάς.
 Ἄλλ' οὕτω διεζάγοντι τὴν βασιλείαν τὴν αὐτοκράτορι ἡ τῶν
 Ἀλαμανῶν ἐπισυμβέβηκε κινήσει, καὶ ὁμογενῶν ἐθνῶν τούτοις
 ἑτέρα τις μοῖρα, οἷς καὶ γυναῖκες κατελέγοντο ὡς ἄρρενες τοῖς
 ἵπποις ἐποχοόμεναι καὶ ὀπλοφόροι κατ' ἄνδρας ὀρώμεναι, καὶ
 25 ἀνδρείαν στολὴν περικείμεναί κατὰ τὰς Ἀμαζόνας ἐκείνας· μία
 δὲ τούτων ὑπερεξήρητο, ἥτις καὶ ἐκ τοῦ περικοσμοῦντος αὐτὴν
 πολλοῦ χρυσοῦ, Χρυσόπους κατωνομάζετο· τὸ δὲ τῆς κινήσεως
 αὐτῶν αἴτιον, ἡ εἰς τὸν Κυριακὸν τάφον ἀπέλευσις, καὶ τῶν
 ἐκεῖ ἀσεβῶν ἐθνῶν ἐξολόθρευσις· τοῦτο τὸ παρορμηθῆσαν ἐκεῖνοί
 30 ἔλεγον καὶ διώμνυντο, καὶ ὡς ἐκ τοῦ τέλους ἔδειξαν οὐκ ἐψεύ-
 δοντο· ἠτοῦντο δὲ τὴν τῶν Ῥωμαίων παρελθεῖν, καὶ ἀγορὰς
 αὐτοῖς γίνεσθαι ἐξ ὧν ἀνήσονται τὰ πρὸς χρεῖαν· Ὁ δὲ βα-

σιλεύς διαταραχθεὶς ὡς εἰκὸς τῷ ἀνελπίζτῳ τοῦ πράγματος, τοῖς πρέσβεισι τούτων διηλέχθη μετὰ προσηνείας τὰ πρόσφορα, καὶ ἐπαινεῖν τὸ γινόμενον ὑπεκρίνετο, καὶ ἐτοιμάσασθαι τὰ πρὸς δίοδον ἐπηγγέλλετο, καὶ τὰ χρεῖωδῆ λαθεῖν αὐτοὺς ὦνια ἔφθονα, ὡσπερ ἂν εἰ δι οἰκείας καὶ οὐ δι ἄλλοτρίας παρῶδουον, 5
 ἐν μόνον δώσουσιν βρκοὺς, ὡς θεοφιλῆς αὐτῶν ἡ δίοδος ἀληθῶς, καὶ ὡς ἀμάχως τὰ τῶν Ρωμαίων ὄρια ὑπερβήσονται.

Ταῦτα καταστησάμενος γράφει πανταχοῦ τὰ ζῶαρκῆ τοῦ- τοῖς καθ' ὁδὸν εἰς πρᾶσιν προτίθεσθαι· καὶ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον ἐπηκολούθει. Ὑποβλεπόμενος δὲ μήπως ἐν σχήματι προβάτων 10
 λύκοι ἔρχονται, τὰς Ρωμαϊκὰς ἀθροίζει δυνάμεις, καὶ συνδια- σκέπτεται κοινῇ περὶ τῶν κοινῶν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν παρε- λευσομένων διεξέεισι, τὸ ὀπλιτικὸν ὅσον διασαφεῖ, καὶ τῶν πε- ζῶν παρίστησι τὸ μυριάνδρον, καὶ ὅτι ὠπλισμένοι πάντες καὶ ἄνδρες αἱμάτων· σὺν τούτοις καταγγέλλει πᾶσι καὶ ὅσα ὁ ἐκ 15
 Σικελίας τύραννος κατὰ τῶν παραθαλαττίων χωρῶν καὶ πόλεων διαπράττεται, τὰ ἐν ποσὶ κείρων κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν. Καὶ δὴ τὰς πυργοβάρεις ἐπισκευάζει τῆς Ἡόλεως, καὶ τῆ στρατιᾶ χιτῶνας φολιδωτοὺς χορηγεῖ, καὶ κοντοῖς καὶ δρομικοῖς 20
 ἵπποις διεγείρει τὰ τούτων φρονήματα, καὶ χρημάτων ἐπιρ- ρώνουσι δικδόσεσιν. Οὕτω σὺν θεῷ συλλήπτορι καὶ τῆ Πολιού- χῳ Μητροπαρθένῳ ὡς ἐνῆν τὰ στρατεύματα δυσμαχώτατα θέ- μενος, τὰ μὲν εἰς φυλακὴν τάττει τῆς μεγαλοπόλεως, τοῖς δὲ ἐπισκήπτει παρέπεσθαι τῇ τῶν Ἀλαμανῶν στρατιᾶ, μὴ ἀφι- σταμένοις ἐπὶ πολὺ, καὶ εἴργειν τοὺς ἐκ τούτων ἐξιώντας εἰς 25
 προνομίας τε καὶ ἀρπαγὰς, εἰρηναῶς μέντοι καὶ μὴ πολεμίας.

φ. 58. | Ἐπει δὲ εἰς τὴν Φιλιππούπολιν οἱ Ἀλαμανοὶ παρενέβαλ- λον, ἐντυγχάνει τῷ ἐκείσε ἀρχιερεὶ ὁ ρῆξ· ἦν δ' οὗτος ὁ πολὺς τὸν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν Ἰταλικὸς Μιχαήλ, ὅς καὶ οὕτω τὴν ρῆγα τοῖς λόγοις κατεγοήτευσεν οἷς ἐφθέγγετο τοῖς Ρω- 30
 μαίοις ἐπωφελῶς, ὡς ἐκ τῶν ὄτων ἀναρτῆσαι, καὶ σύσειτον

παραλαμβάνειν, καὶ μεταδιδόναι προπόσεων· καὶ ὁμοτάτως δὲ ὁ ρῆξ ἐκόλαζεν, αὐτῷ χαριζόμενος, τοὺς ἄνευ ἀργυρίου καταθέτως τὰ σῖτα πρὸς κτωμένους. Ἐν δὲ τῷ μεθίστασθαι ἐκείθεν τὸν ρῆγα καὶ προβαίνειν τοῖς ἔμπροσθεν, ἐκ τῶν ὀπισθεν ἐπακολουθούντων Ἰλαμνῶν καὶ Ῥωμαίων δίκη παρρησιάζεται, ὡς κακῶς δῆθεν πασχόντων τινῶν· εἶτα εἰς τοσοῦτον αὐξεται τὸ κακόν, ὡς καὶ τὰς χεῖρας ἀμροτέρους ὀπλιζέειν εἰς πόλεμον, εἰ μὴ ὁ ρηθεὶς προσθάσας ἀρχιερεὺς τὸν ρῆγα ἐπιστραφέντα καὶ πόλεμον πνέοντα τοῖς λόγοις ἐμάλαξε, καὶ ἤρμεῖν ἀνέπεισε παρὰ δοξάν.

Ὡς δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν ἐφθασαν τὰ στρατεύματα, ὁ μὲν ρῆξ διὰ τῆς πόλεως ἐλάσας, τῆς προκειμένης εἰχετο, τῶν δὲ προσγενῶν αὐτοῦ τις νοσῶ περιπεσῶν ἐκεῖ περιέμενε· Ῥωμαίων δὲ τινες νυκτὸς ἐπιθέμενοι τῇ καταγωγῇ πῦρ ὑφάπτουσι καὶ τὸν ἄνδρα συγκατακαίουσι. Τοῦτο μαθὼν ὁ Κοράδος, (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῷ ρηγί), ἐπιτρέπει τὰ τῆς ἀμύνης τῷ ἀδελφιδῷ Φρεδερίχῳ, ὃς ἐπαναστραφεὶς, τὸ σεμνεῖον τίθησι πρὸς παρανάλωμα ἐν ᾧ κατέμενε ὁ Ἰλαμνός· τοῦτο πάλιν μάχης παρλίτιον, ἀλλ' ἐπεγέλασεν εἰρήνην, καὶ ἄλλων μὲν Ῥωμαίων τῶν ἐν τῇ Ἡλπει κατασβεσάντων τὸν πόλεμον, μάλιστα δὲ τοῦ Προσοῦχ.

Ἐἶχε τοίνυν μεθ' ἡμέρας αὐτοῦς ἢ τῶν Χοιροβάχων, πηγύοντας στρατόπεδον, οὐ μὴν βύλλοντας χάρακα· τοῦτο γὰρ δι' ὅλης τῆς ὁδοῦ ἦν αὐτοῖς, πεποιθῶσι τοῖς τῶν Ῥωμαίων ὀρκοῖς καὶ ταῖς συμβάσεσι· παρρηρεῖ δὲ ταῖς ἐκεῖ πεδιάσιν ὁ λεγόμενος Μαυροπόταμος· οὗτος θέρους μὲν ἐς χαράδραν τεναγώδη συνάγεται, χειμῶνος δὲ, ἢ ραγδαίων ὄμβρων κατενεχθέντων, ἐκ μικροῦ μέγιστος καὶ πλωτὸς ἐκ βατοῦ γίνεται· τότε τοίνυν οὗτος νυκτὸς ἐκ τοῦ αἰφνηδὸν ὑπερπλημμύρας, ἀπάγει τῆς παρεμβολῆς τῶν Ἰλαμνῶν οὐ μόνον ὄπλα καὶ ἐνδύματα τὰ προστυχόντα, καὶ εἰ τι ἕτερον ἔφερον αὐτοῖς τὰ

ὑποζύγια, ἀλλὰ καὶ ἵππους καὶ ἱπποκορυστὰς· καὶ ἦν τὸ θέαμα ἐλεεινὸν καὶ δακρύων ἕξιον, ὡς λογίζεσθαι τὸ συμβᾶν μῆνιν ἀπὸ θεοῦ ἄντικρυς εἰς τὸ τῶν Ἀλαμανῶν στρατόπεδον. Ὁ δὲ ρῆξ κατώδυνος γεγωνῶς, καὶ τοῦ πολλοῦ ὑπενδούς κόμπου, καὶ θαυμάσας εἰ καὶ τὰ στοιχεῖα Ρωμαίοις ὑπέικουσιν, ἄρας ἐκεῖ- 5
θεν ἐπορεύετο τὴν ὁδόν .

Ὡς δ' εἰς τὴν βασιλεύουσαν πόλιν ἤγγισεν, εὐθύς διαπε-
ραιούσθαι ἤναγκάζετο, κἄν ὑπερφερόναι τὰ πρῶτα, τῆς αὐτοῦ
λέγων εἶναι γνώμης τὸ δράσαι τοῦτο, καὶ μὴ, τῇ Περσίᾳ τοῦ
Πικριδίου ἐναυλιζόμενος. Ὅθεν καὶ ἅπασα ἐρέτης καὶ πορθμεῖον 10
καὶ ναῦς ἱππαγωγὸς πρὸς τὴν τούτων διάβασιν ἔσπευδον. Ὁ
βασιλεὺς δὲ καὶ τοῦ πλήθους τῆς στρατιᾶς ὑπογραφέας ἐφί-
στησιν· ἀλλ' ἦν τὸ πλῆθος ὑπερβαῖνον ἀπογραφῆν· ὅθεν καὶ
οἱ πρὸς τοῦτο ἀπεσταλμένοι ἄπρακτοι ἐπανῆλθον .

Οὕτως τοίνυν τοῦ ρηγὸς εἰς τὴν Ἐφῶν λῆξιν διαβάντος 15
μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, ὁ βασιλεὺς πάλιν τῆς τῶν οἰκειῶν χω-
ρῶν εἶχετο προμηθεΐας· οὐκ ἡμέλει δὲ καὶ οἷς οὗτοι τραφή-
σονται. Ἐν μέντοι τοῖς τῶν χωρίων ἐπικαίροις καὶ ταῖς στε-
ναῖς τῶν ὁδῶν λόχοι Ρωμαίων ἰστάμενοι, δόξαν οὕτω τῷ βα-
σιλεῖ, οὐκ ὑλίγουσ· τούτων κατέσφακτον· ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν 20
καθ' ὁδὸν τὰς πύλας τῶν πόλεων ἀσφαλίζοντες, (οὐκ) ἀγορῶν αὐ-
τοῖς μετεδίδοσαν, σχοίνους δὲ τοῦ τείχους ἀποκρεμῶντες, ἀνεῖλ-
κον πρότερον τὸ τίμημα, ἔπειτα ἐχάλων ὅσον ἠβούλοντο, εἴτε
ἄρτος ἦν τὸ πωλούμενον, εἴτε τι βιώσιμον ἕτερον. Οἱ δ' Ἀλα-
μανοὶ κατ' αὐτῶν ἐπαρώμενοι ἦσαν τὸν παντέφορον ὀφθαλμὸν, 25
ὡς μὴ χρωμένων σταθμοῖς δικαίαις μὴδ' οἰκτειρόντων ὡς ξέ-
νους αὐτούς, μὴδὲ τι οἴκοθεν αὐτοῖς ὡς ὁμοπίστοις διδόντων,
ἀλλὰ καὶ ἅ ἔχουσιν ἀφραπαζόντων ἀθέσμως· οἱ πολλοὶ δὲ καὶ
τὸ ἀργύριον λαβόντες ἀφανεῖς ἦσαν· εἰσὶ δ' οἳ καὶ τῇ ζύμῃ
τίτανον ἐμφύραντες, ἐποιοῦντο τὰ σῖτα ὀλέθρια· τοῦτο δὲ τινες 30
ἔλεγον, προσταγῇ βασιλικῇ γίνεσθαι. Ἀλλὰ καὶ ἀργύριον ἀδό-

κίμων εἰς νόμισμα κόπτεται, καὶ τοῦτο δίδεται τοῖς ἐκ τῶν
 Ἰταλῶν ἀποδόσθαι τι θελουσι· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν οὐδὲν ἀπὴν
 τῶν δεινῶν ὃ οὐκ ἐπιτεχνώμενος ἦν | τούτοις ὁ βασιλεὺς, καὶ φ. 59.
 τοῖς ἄλλοις δρᾶν παρεκλεύμενος. Παρόμοια δὲ καὶ τοῖς Τούρ-
 5 κοῖς ποιεῖν κατὰ τῶν Ἀλκαμῶν ἐπέληψε γράφων καὶ διανίστα
 πρὸς πόλεμον. Καὶ τοίνυν περὶ τὸν Βαθῦν, Μαμπλάνου τινὸς
 ἡγουμένου τοῦ τούτων στρατεύματος, πολλοὺς διέρθεισαν. Ἐπει
 δὲ καὶ τῇ μοίρᾳ ἐπέθεντο ἢ τὴν Φρυγίαν παρώδευσεν, τὸν ὄλε-
 θρον κατὰ τῶν κερκλῶν αὐτῶν ἐποιήσαντο· διὸ καὶ δέον οὐ
 10 μὴ παρενοχλεῖν, οἱ δὲ ταῖς ὕβρησι τοῦ ποταμοῦ ἐρεστώτε-
 ρο Μικιάνδρος (ὁὗτος ἦν) οὐκ εἶων τὰ Λατινικὰ στρατεύματα
 διελοεῖν· ὡς δὲ τῇ ὕβρη τοῦ ποταμοῦ προσάγοντος τοῦ ρηγῶς,
 νῆες οὐ παρέσαν οὔτε γέφυρα πρὸς διάβατον, καὶ οἱ Τούρκοι
 πεζοὶ καὶ ἵππεῖς ἀντιπέσαν φαινόμενοι ἡμιβοόλιζον, καὶ τὰ
 15 τοξεύματα ἐλύπει τοὺς παριόντας τὸν ποταμὸν, τότε μὲν ἐπα-
 ναγῶν τῆς ὕβρης στρατοπεδεύεται ὅσον μὴ εἶναι βέλους ἐντὸς,
 καὶ ἐπιτάττει πάντας ἐτοιμασθῆναι ὡς ἐς αὔριον τοῖς Τούρ-
 κοῖς πολεμησεῖόντας. Ἡρωϊκίτερον τοίνυν διναστιάς, αὐτός τε
 ὠπλιστο, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν στρατιὰ πᾶσα· καὶ οἱ Τούρκοι δὲ
 20 ὁμοίως καὶ αὐτοὶ παρετάττοντο. Ὅτε καὶ τὰς τάξεις διερχό-
 μενος ὁ ρῆξ, καὶ παρεκλήσεις αὐταῖς ποιούμενος, ἔλεξε τοιαῦτα·
 « Ὅτι μὲν, ὦ συστρατιῶταί, ἡ ἡμετέρα κίνησις αὕτη διὰ
 Χριστὸν, καὶ οὐ τὴν ἐξ ἀνθρώπων θηρώμενοι δόξαν, ἀλλὰ τὴν
 ἐκ θεοῦ ταύτην ἐποιησόμεθα, τῶν οἰκειῶν ἀποξενωθέντες καὶ
 25 διὰ τῆς ἀλλοτρίας προοδεύοντες, θλίψεις προσομιλοῦμεν καὶ
 κινδύνοι· παραβαλλόμεθα, λιμῶ τηκόμενοι, καὶ κρούει πηγνύ-
 μενοι καὶ ἐκλυόμενοι θάλαπαι, καὶ τὴν γῆν ἔχομεν κλίην, καὶ
 στέγην τὸν οὐρανὸν, οἱ εὐγενεῖς, οἱ τρυφεροὶ, οἱ ἐνδοξοὶ τε
 καὶ πλούσιοι καὶ πολλῶν κυριεύοντες, καὶ τὰ ὄπλα αἰεὶ περι-
 30 κείμενοι ὥσπερ δεσμὰ ἀκούσις, καὶ κάμνομεν ὡς ὁ μέγιστος
 τῶν τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν Πέτρος· ἀλύσει κακουχούμενοι, ἵστε

πάντες· ὅτι δὲ καὶ οἱ πέραν βάρβαροι ἐχθροὶ εἰσι τοῦ σταυροῦ Χριστοῦ, οἷς συμβαλεῖν ἐγλιγόμεθα, οὐδὲ τοῦτο ἄδηλον. Εἴπερ οὖν πωλητὸν ὑμῖν τῶν ἀκηρότων ἐπιτυχεῖν μονῶν, οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεός, ὡς μὴ τὸ τῆς ὁδοῦ μήκος, καὶ ἅ πάσχομεν καθορῶν τὴν ἐν Ἐδέμ κατάπαυσιν μεταδοῦναι τοῖς τὰ οἴκοι καταλιποῦσι καὶ τοῦ ζῆν ἀνταλλαξαμένοις τὸ θανεῖν δι' αὐτὸν, καὶ εἰ μνήμη δέ τις ὑμᾶς εἰσέρχεται τῶν ὅσα οἱ ἀπερίτμητοι τὴν καρδίαν οὗτοι ἐμπαροινούσιν εἰς τοὺς ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν, στήτε γενναίως ἔρτι καὶ ἐρρωμένως διαγωνίσασθε. Γνώτωσαν οἱ ἀλλόφυλοι ἄληθῶς ὅσον ὁ καθηγητῆς ἡμῶν καὶ σωτὴρ Χριστὸς ὁ θεός, ὑπέρκειται τοῦ ψευδοπροφήτου καὶ λαοπλάνου διδασκάλου αὐτῶν, καὶ ὅσον καὶ ἡμεῖς αὐτῶν ὑπερέφερομεν. Νεκί, παρεμβολὴ ἀγία καὶ στρατὸς θεόλεκτος, μὴ φιλοψυχήσωμεν πρὸς φιλόχριστον καὶ ἀείμνηστον τελευτὴν. Εἰ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν, ἀποθάνομεν καὶ ἡμεῖς δι' αὐτὸν. Εἴπειδὴ δὲ καὶ ποταμὸς οὐκ ἄλλως περάσιμος, εἰ μὴ κκινότεραν δαίξει τις πᾶροδον, ἐγὼ πρῶτος καὶ τούτου κατάρξομαι· ὁμοῦ πάντες φραζόμενοι καὶ ταῖς χερσὶ δόντες τὰ δόρατα ἱππασώμεθα σὺν ῥύμη τοῦ ποταμίου τοῦδε ρεύματος, καὶ ἐμβάλωμεν εἰς αὐτὸ μεθ' ὁρμῆς· καὶ στήσεται οἶδξ, καὶ εἴη ἂν τὸ ἔργον τοῖς ὑψιγόνους ἀοίδιμον, καὶ κατὰγελως τῶν Περσῶν ὧν τὰ κῶλα περὶ τουτονὶ πεσοῦνται τὸν ποταμόν. »

Τοιαῦτα παρακελευσάμενος, καὶ τὰ σημεῖα τῆς μάχης ἀναδείξας, τὸν ἵππον ἐφῆκεν ὡς τὸν ποταμὸν μετὰ ῥύμης διαθησόμενος· καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τὸ σύνθηος ἀλαλάξαντες, ἐχώρου ὁμοῦ, ὡς τοῦ ποταμίου ρεύματος, τὸ μὲν εἰς τὴν χέρσον ἐκτιναχθῆναι, τὸ δὲ διακοπῆναι καὶ τῆς πρῶσω στήναι φορᾶς, αὐτοῦς δὲ ὡς διὰ ξηρᾶς ὕδριοποροῦντας τοῖς Πέρσιν ἐπεισπεσεῖν. Ὅτε καὶ τὸ βάρβαρον, μὴ ἔχον φυγῆ τὴν σωτηρίαν ὑποκλέψαι, ἐκρεκνομοῦντο καὶ ἄλλος ἐπ' ἄλλου ἐπιπτον, ὡς τοὺς πεσόντας Πέρσας τὰ ἐκείσε καλύψειν πεδία τοῖς πτώμασι. Τῶν

δὲ Ἴταλῶν βληθῆναι μὲν ἀπὸ τούτων πολλοὺς, βραχεῖς δὲ ἀρῦ-
πνῶσαι εἰς θάνατον. Τὸ δ' ἐκ τούτου, ἀπόλεμος αὐτοῖς ἦν ἡ
πορεία, μηδενὸς τῶν βραβάρων ἀνθισταμένου. Τοιούτοις οἱ Ἴτα-
λοὶ ἀγῶσι διηθληκότες, τὴν Κοίλην Συρίαν κατέλαβον.

- 5 Ἐν ᾧ δὲ τὴν ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλὺμων οὗτοι ἐβάδιζον, τὰ
Ρωμαίων ὄρια παραλλάζαντες, τῆς δ' ἄνω Φρυγίας ἀπτόμενοι,
Λυκαονίας τε καὶ Πισιδίας ἔπειτα Ρωμαίοις ὑπέκειντο, ὁ αὐ-
τοκράτωρ Μανουὴλ διασκοπεῖτο | πῶς ἂν Σικελοὺς μετελεύσει-φ. 59*.
ται, δίκην ἀποτίσαντας ὧν εἰς Ρωμαίους ἐπραζαν, καὶ τὴν τῶν
- 10 Κερκυραίων ἄκραν, ἣ καὶ Κορυρῶ καλεῖται, τῆς τούτων ἀππλ-
λάξῃ φρουρᾶς. Ὁ γὰρ τῆς Σικελίας τότε κρατῶν Ρογέριος,
εἴτε καθ' ὁμολογίαν ὡς ἐλέγετο τῆς μετὰ τοῦ ρηγῶς τῶν Ἀλα-
μανῶν, εἴτε καὶ αὐθαίρετως ὠρμημένος, σύνδρομον τῆ τῶν Ἀ-
λαμανῶν κινήσει ποιεῖται διὰ νηδῶν τὴν τῶν παρακτίων χω-
15 ρῶν τῆς Ρωμαϊδος καταδρομῆν. Ἀπύρας τοίνυν ἐκ τοῦ Βρεν-
τησίου στόλος τῆ τῶν Κερκυραίων, ἧτοι τῶν Φαιάκων νήσῳ,
προσίσχει, καὶ ἐξ ἐρόδου ταύτην αἰρεῖ· τὸ δ' αἴτιον οἱ τῆς
χώρας οἰκήτορες, καὶ τούτων μάλιστα οἱ Γυμνοὶ τὴν ἐπίκλη-
σιν· οὗτοι γὰρ τὸν τότε φορολόγον οὐ φέροντες ὡς βαρὺν, τῷ
- 20 τοῦ στόλου ἡγεμόνι προσιόντες φρουρὰν τῶν Σικελῶν ὡσεὶ χι-
λίους δέχονται, καὶ καπνὸν φεύγοντες τῆς φορολογίας, ἔλαθον
ἐμπροσθέντες πυρὶ, καὶ Ρωμαίοις εἰσενεγκόντες πόλεμον χρόνιον
ὁμοῦ καὶ βραχύτατον.

- Ἐκεῖθεν ἀποπλεύσας τῆ Μονεμβασιά καταίρει, ἀλλ' ἀνδρά-
25 σιν ἐκεῖ ἐντυχῶν νῆ διοικουμένοις, ἀπρακτος πάλιν ἀνάγεται.
Τὸν δὲ Μαλέαν ὑπερβάς, τὸν αὐτοῦ που πορθμὸν παραλέγεται,
καὶ τὰ τούτου ἐκατέρωθεν ἐπιῶν, καὶ τὰ μὲν ὁμολογία χειρού-
μενος, τὰ δὲ καὶ δουλούμενος, Ἀκαρνανίας τε καὶ Αἰτωλοὺς καὶ
ὄσα παράλια ληϊζόμενος, τὸν Κορινθιακὸν κόλπον εἰσέπλευσε,
30 καὶ τῷ Κρισσαίῳ λιμένι καθορμισθεῖς, τοῖς ἐν μετογειῶ θαρρεῖ
προσβαλεῖν, οὐδένα ἔχων ἀντίπαλον. Ἀμέλει καὶ ὁ τοῦ στό-

λου ἀρχηγός, χειρσαῖος στρατηγός ἀναφανείς, τῇ Καδμείᾳ γῆ προσθάλλει, καὶ τὰς ἐν μέσῳ κωμοπόλεις ὁδοῦ πάρεργον ποιησάμενος, ταῖς Ἑπταπόλαις Θήβαις προσπίπτει· ὧν καὶ γενόμενος ἐγκρατής, ἀπανθρώπως τοῖς ἐκεῖ προσηέχθη, χρημάτων ἀπληστία κεινημένος· τέλος τὸ ἱερὸν προθείς Εὐαγγέλιον, ἠνάγκαζεν ἕκαστον τὴν οἰκείαν περιουσίαν οἷς ἐνθωρεῖται μεθ' ὄρκου διασαρεῖν. Καὶ οὕτω πάντα χρυσὸν, ἄργυρον πάντα διεκφορήσας, καὶ τὰς χρυσοῦφεις ὀθόνας ταῖς ναυσὶν ἐνθήμενος, οὐδὲ τῶν σωμάτων τῶν ἀνθρώπων ἀπέσχετο, ἀλλὰ καὶ τούτων συλλαβὼν τοὺς προέχοντας, καὶ τῶν γυναικῶν ὅσαι καλαὶ τὸ εἶδος καὶ νάμασι πολλάκις τῆς Δίρκης λουσάμεναι, καὶ τὴν ἱστοργικὴν ἐπιστάμεναι, οὕτως ἐκεῖθεν ἀνάγεται καὶ τοῦ πρὸς Κόρινθον ἔχεται πλοῦ, πόλιν πλουσίαν καὶ κειμένην πρὸς τῷ Γισμῷ, δύο λιμένας ἔχουσαν, ὧν ὁ μὲν τοὺς ἐξ Ἀσίας, ὁ δὲ τοὺς ἐξ Ἰταλίας καταίροντας δέχεται. Καὶ δὴ τὸ ἐμπόριον εὐρῶν ἔρημον, ὅπερ ἡ Κάτω πόλις ἐπονομάζεται, ὡς πάντων ἀνεληθόντων εἰς τὸν Ἀροκόρινθον καὶ τὰ προσόντα ἐν αὐτῷ ἀποθησαυρισάντων, ἔγνω δεῖν τούτου πειραθῆναι. Ἔστι δὲ ὁ Ἀροκόρινθος τῆς μὲν πάλαι Κορίνθου ἀκρόπολις, νῦν δὲ φρουρίον ὄχυρόν, ἐν ὄρει ὑψηλῷ κείμενον, ἐνδοθεν ἔχον οὐκ ὀλίγα τὰ φρεάτια καὶ τὴν Πειρήνην κρήνην ἧς καὶ Ὅμηρος μέμνηται. Τούτου τὸ πλεόν οἱ Σικελοὶ ἀπονητὶ εἰσῆσαν, βραχὺν ἀνηλωκότες καιρὸν εἰς τὴν τούτου ἄλωσιν· οὐ γὰρ εἶχεν ἐνδον φρουρὰν ἀξιόμαχον· ὁ Χαλούφης γὰρ Νικηφόρος μετὰ τῶν προεχόντων Κορίνθου καὶ τινων τῶν ἐκ τῶν πέριξ κωμοπόλεων εἰς φυλακὴν τούτου ἐτύγχανον. Ὁ τοίνυν τριηράρχης ἐνδον τοῦ φρουρίου γενόμενος, καὶ τοῦτο ἰδὼν ἀνεπιχείρητον, σὺν θεῷ πολυμησάσι ἔφη, καὶ θεὸν αὐτῷ τὸν χῶρον παρασχεῖν, τοὺς ἐνδον πλύνων ὄνειδεςσι, μάλιστα δὲ τὸν Χαλούφην, ὃν καὶ γυναικὸς ὠνόμαζε μαλακώτερον. Ὡς δὲ καὶ τὸν αὐτόθι πλοῦτον ἐνέθετο ταῖς τριήρεσι, καὶ τοὺς κρείττους τῶν Κορινθίων ἀν-

δρας τε καὶ γυναῖκας, μὴδ' αὐτῆς ἀποσχόμενος τῆς εἰκόνης τοῦ ἐν θαύμασι περιβοήτου ἁγίου Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου, ἀνήγετο φορῶν χρησάμενος πνεύματι, τὴν τῶν Κερκυραίων ἐν τῷ διάπλω ἐπὶ πλεόν ἀσφαλίσταμενος. Ὅτε καὶ τὰς τριήρεις ἰδῶν
 5 τις, μὴ νῆας πειρατικὰς, ἀλλὰ μυρισφόρους εἶκασεν εἶναι φορταγωγούς.

Ταῦτα ἐλύπει τὸν ἄνακτα Μανουήλ, καὶ ἔσπευδεν εἰς τὴν ἄμυναν. Συνεκάλει τοίνυν εἰς τὴν τοῦ γενησομένου βουλὴν πάντα τῶν τακτικῶν ἐπιστήμονα, καὶ μίαν βουλήν ἀρίστην δέ-
 10 δοκτο καὶ τῷ βασιλεῖ εὔφημιζέτο, μετελεύσεσθαι πολέμῳ τοὺς Σικελούς· κατὰ τε ζῆρᾶν συγκροτηθέντι καὶ θάλατταν. Συλλέγεται οὖν τὰ Ἴβηκα καὶ τὰ Ἑσπερία τάγματα, καὶ στόλος συνεκροτήθη ἐγγὺς τῶν χιλιῶν πλοίων· αἱ περὶ αὐτῶν δυνάμεις εἰς μυριάδας ἠθροίσθησαν· ἔφριζον ἄν καὶ Γίγαντες, εἰ παρῆ-
 15 σαν, τοιαύτην παρεμβολὴν· ἔτρεφε γὰρ τῷ τότε καιροῦ ἡ Ρωμαίων νεολαίαν | ἠρωικὴν ἐνδεικνυμένην ἀλκῆν· οἱ δὲ στρατι- 60. ῶται λεοντώδεις ἦσαν καὶ ἀνυπόστατοι· ὁ γὰρ στρατηγικώτατος βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων διαφερόντως ἐφρόντιζε, συχνοῖς παιῶν ριλοδωρήμασι, καὶ γυμνασίαις ὑπαικείων πρὸς ἔργα πολεμικά.

Οὕτω τοίνυν παρασκευασάμενος ἀνάγεσθαι κελεύει τὸν στόλον, μέγαν δοῦκα προχειρισάμενος· τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸν Στέφανον τὸν Κοντοστέφανον, ἀπαίρειν δὲ καὶ τὴν στρατιάν ὑπ' ἀρχηγῶν· ἑτέροις, ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ μεγάλῳ δομωτικῷ τῷ
 25 Αἰζούχῳ. Εἶχε τοίνυν τὰς τριήρεις ἢ τῶν Φαιάκων, ἧτοι Κερκυρῶν πάραλος, ἦν καὶ διαμερίζονται αἶ τε τῶν Βενετικῶν νῆες καὶ αἱ Ρωμαϊκαί. Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἐξείσι μετὰ τῆς στρατιᾶς· ἐξ ἐφόδου δὲ τοὺς Σκύθας φοβήσας, οἳ τὸν Ἰστρον διαθάντες, τοὺς περὶ τὸν Αἶμον ἐλύπου, ἄρας ἐκ
 30 τῆς Φιλιππου πρὸς τὴν εὐθὺ Κεφαλλήνων ἢ τῶν Φαιάκων ἐβάδιζεν.

Ἔστι δὲ ἡ Κερκυραίων ἄκρα, πέτρα πᾶσα ἀγγιγεφῆς προσνευευκυῖα πρὸς θάλασσαν κατὰ τὸν βορρᾶν· τείχη δὲ ἀρραγῆ τὴν πόλιν περιείληφε, καὶ πύργων ὑψώματα, περίβολος δὲ ἐπὶ τῷ περιβόλῳ ἐγείρεται, πεντάπολιν αὐτὴν ἀποφαίνοντες· τοσοῦτο γὰρ οἱ περίβολοι ταύτης· καὶ πάμπαν ἐστὶ δῦσμαχος, 5 ἐλικοειδῆ προβεβλημένη τὴν εἰς αὐτὴν ἄνοδον.

Αἱ μὲν οὖν νηυτικαὶ δυνάμεις σιδηρόφρακτοι περιεκύκλουν τὴν πόλιν. Ὁ βασιλεὺς δὲ πρὸ τοῦ πολέμου, δεῖν ἔγνω δι ὁμογλώττων πειραθῆναι τῶν ἔνδον εἰ πως ὑπεκσταίεν ἀμαχητί· ὡς δὲ τοῖς λεγομένοις οὐδόλως προσέσχον, ἀλλὰ καθοπλισθέντες ὡς εἶχον δῆλοι ἦσαν ὁρμῶντες πρὸς πόλεμον, τότε καὶ βασιλεὺς εἶασε τοῖς αὐτοῦ τὰ ὅμοια δρᾶν καὶ ἀμύνεσθαι. Ἄλλὰ Ῥωμαῖοι μὲν ὡς εἰς οὐρανὸν τὰ βέλη ἠκόντιζον, οἱ δ' ὡς νιφετὸν κατέχεον τὰ τοξόματα· οἱ μὲν τοὺς λίθους ἀνώθουν 10 ἐκ τῶν πετροβόλων ἀριεμένους, οἱ δὲ ὡσεὶ χάλκισαν τούτους ἠφίεσαν, ὡς τοὺς ἐκτὸς μὲν τὸ ἀντιπίπτον βραχέα λυπεῖν ἢ φῦδεν, τοὺς δὲ ἐντὸς ἐνεργὰ ἐπαφιέναι τὰ βέλεμνα. Ὡς δὲ πάλιν καὶ πάλιν δρῶντες Ῥωμαῖοι οὐδὲν ἤνουον, πολλοὶ δὲ αὐτῶν κακῶς ἔπασχον, οἱ δ' ἐντὸς ἀπαθεῖς κακῶν ἔμενον, κινώτερον αἰεὶ τι πρὸς τῶν Ῥωμαίων ἐφευρίσκετο, φιλοτιμουμένων 20 ἐπ' ὄψει βασιλέως, καὶ ἔργα δρώντων μεγάλᾳ, καὶ καρτερίαν ἐνδεικνυμένων ἐν τοῖς δεινοῖς· ἀλλ' ἠλέγχοντο τῶν ἀνεφίκτων ἐπιχειροῦντες. Ἔλος δὲ καὶ αὐτὸς ὁ μέγας δούξ ἠθήσκει λίθῳ βληθεῖς· ἐλέγετο δ' ἐπ' αὐτῷ πέρας εἰληφῆναι τὴν τοῦ πατριάρχου Κοσμᾶ πρόρρησιν, ὅς μετὰ τὸν Ὁξείτην παραιτησάμενον, κἂν τῇ νήσῳ Ὁξείᾳ ἀποροιτήσαντα, ὅπου πρὸς τῷ 25 προνάφῳ προκειμένος τὸν αὐχένα πατεῖν παρείχε τοῖς εἰσιούσι μοναχοῖς, ἀνθ' ὧν τὴν ἡσυχίαν παριδῶν, ἐπ' οὐδενὶ συμφέροντι τὸν ὀρόνον ἀνέβη τὸν ὑψηλόν. Ὁ δὲ Κοσμᾶς ἐξ Αἰγίνης μὲν εἶλκε τὸ γένος, τοῖς δὲ διακόνοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἦν 30 ἐναριθμῖος, καὶ ἀρετῆς ἐπιμελούμενος, τῇ ἐλεημοσύνῃ μάλιστα

ἔλαμπεν, ὡς καὶ τὸν ἐπενοῦτην καὶ τὸν χιτῶνα καὶ τὴν τῆς
 κεφαλῆς· καλύπτειν διδόναι τοῖς πένησι· διὰ ταῦτα καὶ παρ'
 Ἰππασί μὲν ἦν αἰδέσιμος, μάλιστα δὲ τῷ σεβαστοκράτορι Ἰσα-
 ακίῳ τῷ αὐταδέλφῳ τοῦ βασιλέως, διὸ καὶ ἡ ἀντίθετος τῆς
 5 ἀρετῆς φατρία τῶν τότε ἀρχιερέων ἐνδιαβάλλουσι τὸν ἄνδρα
 τῷ βασιλεῖ, ὡς τῷ σεβαστοκράτορι τὴν βασιλείαν μνῶμενον.
 Ὁ τοίνυν Μανουὴλ νέος ὢν ἔτι καὶ αὐτάρσεκος καὶ τὸν ἀδελ-
 φὸν ὑποβλεπόμενος, ταῦτα ἀκηκῶς, καθελεῖν τοῦτον τοῦ θρό-
 νου ἐζήτει· εὖρεν οὖν αἰτίαν τὸν μοναχὸν Νίφωνα, ὃς αἰρετι-
 10 κὸς ἐλέγετο, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ Ὁξειίου πατριάρχου τὴν
 μακρὰν γένυν ἐκάρη καὶ δεσμωτηρίῳ ἐναπεκλείσθη· φίλος δὲ
 ἦν ὁ Νίφων τῷ πατριάρχῃ Κοσμᾷ. Κρινόμενος οὖν ὁ Κοσμᾶς
 ὡς συναϊρετίζων τῷ Νίφωνι, ἢ μᾶλλον κατακρινόμενος καὶ ἃ
 οὐκ ἐγίνωσκεν ἐρωτώμενος, ζήλου πίμπλαται, καὶ πρὸς τὸ
 15 συνέδριον ἀπιδῶν, τῇ μὲν τῆς βασιλίδος μήτρᾳ ἐπιτιμᾷ μὴ
 παῖδα τεκεῖν ἄρρενα, ἀρροῖζει δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν βασιλέα
 τινὰς καὶ τὴν συνελθοῦσαν εἰς αὐτοῦ καθαίρεισιν σύνοδον. Τό-
 τε τοίνυν ὁ Κοντοστέφανος εἰς ὧν τῶν περισταταμένων τὸν βα-
 σιλέα, καὶ ὑπὲρ τῆς δεσποίνης παρὰ πάντας τὸν ζηλωτὴν ὑ-
 20 ποκρινόμενος, πῦξ πατάξει τοῦτον διανοήθη καὶ ὄρησεν· πα-
 ρὰ πάντων δὲ τῶν τῆς γερουσίας καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως
 ἀποτραπείς καὶ ἐπιπληχθεῖς, τοῦ ἔργου ἀπέσχετο [. Τότε τοί-φ. 60'.
 νον ὁ πατριάρχης πρᾶξις οὕτωσι πως ἔφησε τῇ ρωνῇ « ἄφε-
 τε αὐτὸν, ὅσον οὐπω τὴν οἰκείαν πετραίαν ληψόμενον ». Ἐκ-
 25 βέβηκε γοῦν τὸ ρηθὲν. Ἄλλ' οὐδ' ἡ βασιλὶς ἄρρεν τεκεῖν ἠξιώ-
 θη καθ' ὅλον τὸν ταύτης βίωτον· ὃ καὶ ὁ βασιλεὺς ὠμολόγει.
 Πεσόντος δὲ τοῦ Κοντοστεφάνου, ὁ μέγας δομέστικος Ἰω-
 ἀννης τῆς τριηραρχίας ἐπιλαμβάνεται, οὐχ ὥστε καὶ μέγας
 δουξ ὀνομάζεσθαι, ἀλλ' ὅσον ἐξηγεῖσθαι τοῦ στόλου, καὶ τοῖς
 30 γινομένοις ἐπιστατεῖν. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰκῆ κατατρίβειν τὸν
 καιρὸν μὴ βουλόμενος, εἰς γὰρ μῆνας τρεῖς ἡ πολιορκία ἐξε-

τείνεται, εἰς νῆα ἐνέβη τὴν στρατηγίδι, καὶ κύκλῳ τὴν τῶν
 Κερκυραίων κατασκοπήσας, ὅθεν ἄν προσδῶλοι ἐζήτει· ὡς δὲ
 πάντοθεν ἦν ἀπορούμενος, ἔδοξε κατὰ τινι φάρμαγγα βαλέσθαι
 ξυλίην κλίμακα ἐς σχῆμα πύργου τεκτονηθεῖσιν· ἡρμόττον-
 το οὖν ναυπηγήσιμα ξύλα καὶ ἰστοὶ μεγάλων νηῶν συνεπή- 5
 γνυντο, καὶ οἱ μὴ ἐξικνούμενοι τοῦ ὕψους συμβολὰς ἐδέχοντο·
 ὡς δὲ εἶδει ποτὲ ἀρθῆναι καὶ παρὰ τὴν ἄκραν τεθῆναι, ἡ μὲν
 κοροφή αὐτῆς πέτρα προσήγγιζεν ὅθεν ὁ τῆς πόλεως τειχι-
 σμὸς ἀρχόμενος βᾶσιν ἐδίδου τοῖς ἐκ τῆς κλίμακος ἀποβαί-
 νειν μέλλουσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους μάχεσθαι, ἡ 10
 δ' ὑποβάθρα πλοίοις ἐπανέκειτο εὖ πεπηγυῖα καὶ ἡρμοσμένη.
 Ἐξελέγοντο οὖν οἱ ἀνακθισόμενοι, οἳ τῶν ἄλλων ἔξοχοι καὶ
 ἔλκιμοι κατὰ πόλεμον, ὅτι καὶ τὸν βασιλέα φιλῶν ἀναβαινέ-
 τω, βασιλεὺς αὐτὸς προεκήρυττε. Πάντες οὖν ἀνένευον πρὸς
 τὴν ἄνοδον, τὸν κίνδυνον εὐλαβούμενοι, ἕως Πετραλίφαι αὐτά- 15
 δελφοὶ τέσσαρες, ἐκ τοῦ τῶν Φράγγων γένους ὀρμώμενοι, καὶ
 κατὰ τὸ Διδυμότοιχον τὴν οἰκησιν ἔχοντες, τῆς κλίμακος
 πρῶτοι ἐπέβησαν· τούτων γὰρ ἀποτεθαρρηκότων, μάλιστα δὲ
 πρὸ αὐτῶν τοῦ Παπούκη, ὃς δορυφορῶν τὸν μέγαν δομέστι-
 κον ὄλωσεν ἦν πρὸς τὸ ἔργον ἐνθεάζων, καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι 20
 τούτοις ἐπηκολούθησαν· ἀφορίσας δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ οὐς ἤδει
 κατὰ πόλεμον ἀρίστους, ἐς τετρακοσίους ἠριθμημένους, ἐπα-
 φῆκεν ἀναβαίνειν, πολλὰ πρότερον εἰς ἀνδρείαν παρακαλοῦντα
 διαλεχθεῖς, καὶ αὐτοῖς καὶ τέκνοις αὐτῶν μεγάλα ἐπαγγειλά-
 μενος καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσασιν. Πρῶτος οὖν ὁ Παπούκης τὸ 25
 σημεῖον τοῦ σταυροῦ δικτυπώσας ἐν ἑαυτῷ, τῆς ἀναβάσεως
 ἄρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ Πετραλίφαι, καὶ καθεξῆς ἕτεροι,
 ἕως τοὺς πάντας ἡ κλίμαξ ἐδέξατο. Οὐδεὶς οὖν τῶν θεωμέ-
 νων ἦν ὃς ἐπὶ τῷ πρακτομένῳ οὐκ ἀνώμωζε, καὶ τὸν θεὸν ὑ-
 πὲρ τῶν ἀνδρῶν ἐλιπάρησεν· ἦν γὰρ τὸ ἔργον καταπλήττον 30
 πάντα θεώμενον. Ἦδη γοῦν τοῦ Παπούκη τῆς κλίμακος ἀπο-

βάντος, καὶ τῷ πόδε τὰς πέτρας ἐρείσαντος, ὅθεν καὶ τοῖς ἐκ τῶν τειγῶν διεμάχето, κατασπᾶται ἡ κλίμαξ διαλυθεῖσα, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ πάντες καταβάλλονται, καὶ ἀπώλλυντο, ἐλεεινὸν ἴεμα, τὰς τῶν κυμάτων φορὰς παραφερόμενοι, καὶ πέτρας
 5 καὶ νηῶν προσριπτόμενοι τμημάσι, κάκ τῶν ὑψόθεν λίθοις καταχωννύμενοι, ὡς βραχεῖς ἀπ' ἐκείνων τον θάνατον διεκφυγεῖν. Ὁ δὲ Παπούκης καὶ τοὺς ἐναντίους αὐτοὺς τοὺς ἐν τοῖς τείχεσι διαπαράξας, καὶ ἀναπεπταμένην πυλίδᾶ εὐρῶν δι' αὐτῆς εἰς τοὺς ἰδίους ἐξέθερε· καὶ ἦν τοῦτο Ρωμαῖοις καὶ βασιλεῖ
 10 δι' ἐκπλήξως.

Ἄλλ' οὕτω ἀκριβῶς τοῦτο διεθρηγήθη, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τοῦ βασιλέως λύπην ὁ πάντα μακρῶν χρόνος διαφορήσας ἐλέανε, καὶ ἄλλη τις ἐπισυμπλέκεται συμφορὰ. Δικτασιαζούσι πρὸς ἀλλήλους Ρωμαῖοι καὶ Βενέτικοι κατὰ μέσσην τὴν ἀγορᾶν, καὶ οὐχ ὕβρῃσιν ἀλλήλους ἐπλυνον ὡσπερ ἐν τοῖς τοιοῦτοις φιλεῖ, ἀλλ' αἱ χεῖρες εὐθύς εἶχον τὰ ὄπλα, καὶ ἡ μάχη ἀγχώμαλος διηγεῖρετο· συχνοὶ οὖν οἱ κατὰ φήμην ἐξ ἐκατέρων συρρέοντες τοῖς ὁμοφύλοις μεθ' ὀπλων ἀμύνοντες. Πολλοὶ δὲ καὶ μὴ ὀπλενδοτοῦντες τοῦ βασιλικοῦ γένους παρενέβαλον
 20 καὶ λαμπροὶ τὰ ἀζιώματα καὶ τῶν Βενετικῶν οἱ γεραιτάτοι κατασδέσσοντες τὸ κακὸν καὶ διὰλλακτῆρες· ἀλλ' οὐκ ἦν τῶν λεγομένων ἐπιστροφή· ἔσαν γὰρ ὁ μέγας δομέστικος τοὺς Ρωμαίους ἀνέκοπτε τῆς ὁρμῆς, τοσοῦτον οἱ Βενετικοὶ τῷ θυμῷ σφαδάζοντες, ἐκ τῶν τριήρων ἐξεγέοντο· ἰδὼν οὖν ὁ ἀνὴρ ὡς
 25 οὐδὲν ὠφελεῖ διαλλαγὰς μετιῶν, τοὺς ἰδίους μεταπέμπεται δορυφόρους καὶ τοῖς Βενετικοῖς ἀρήσι καὶ μέρος τῆς στρατιᾶς. Ἐπ' ὀλίγον οὖν ἀντισχόντες, τὰ νῶτα μεταβάλλοντες, φεύγουσι, καὶ ταῖς ναυσὶν ἄγοντες συναθροῦνται. [Πλὴν οὐδ' οὕτως ἦ-ρ. 61. ρέμησαν, ἀλλ' ἐν δεινῷ τίθενται ὅτι μὴ Ρωμαίων ὑπερίσχυσαν.
 30 Ἀμέλει καὶ κατὰ χέρσον οὐ δυνάμενοι μάχεσθαι, τὰς νῆας ἀποσαλεύουσι καὶ κατὰ τινα νησον ἀναχθέντες, ὡς πολέμιοι ἐ-

πιτίθενται τοῖς ἐκεῖσε παρορμῶσιν ἐξ Εὐβοίης πλοίοις Ρωμαϊκοῖς, καὶ τὸ ναυτικὸν κακῶς διαθέμενοι, καὶ αὐτὰ τὰ πλοῖα ἐνέπρησαν· ἀλλὰ καὶ τὴν βασιλίδαν νῆα κλέπτουσι, καὶ πρῶτα μὲν τὰς ἐν αὐτῇ δικιτήσεις βασιλικὰς πέπλοις χρυσοῦρέσι κοσμοῦσι καὶ ἀλουργοῖς τάπησιν, ἔπειτα ἀνδράριον ἐπίτριπτον, Αἰθίοπα μελανόδερμον, ἐπ' αὐτῇ ἐμβιδάσαντες, εὐφῆμον ὡς βασιλέα Ρωμαίων περιάγοντες μετὰ λαμπρᾶς στεφφανορίας καὶ προπομπῆς, τὰ τῆς βασιλείας σεμνὰ διαπαίζοντες, καὶ καταμακώμενοι τὸν ἀνακτα Μανουὴλ ὡς μὴ ζανθίζοντα τὰς τρίχας, ἀλλ' ὑπομελαινόμενον.

Ἄλλ' εἶχε μὲν ὁ βασιλεὺς ἀξίαν τότε δίκην ἐπιθεῖναι τοῖς Βενετικοῖς, δέσας δὲ μὴ ἐμφυλίου κινήθεντος πολέμου, ἄτοπὸν τι ἐπισυμβῆ, πέμψας τινὰς τῶν προσγεγῶν ἀμνηστῶν δίδωσι, καὶ τὸν χόλον ἔτρεφεν ἐν ψυχῇ, ὃν καὶ κατὰ καιρὸν ἐπεδείξατο, ὡς ρηθῆσεται. Τότε δ' οὖν φιλιωθέντων ἀμφοτέρων τῶν στρατευμάτων, εἰς πολιορκίαν ἐξάγει τὰς φάλαγγας, καὶ κατὰ θάλατταν τὸ πόλισμα κυκλωσάμενος, παντοῖος ἐγένετο εἴ πως ἐξελθῆν αὐτὸ δυνηθείη. Ἐπερξίμετο δὲ οὐδὲν· οἱ γὰρ ἔνδον καὶ αὐτοὶ γενναίως ἐμάχοντο. Ὡς ἔγνω τοίνυν ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν ὁ βασιλεὺς πολέμῳ κρατῆσαι τοῦτο ἐπιχειρῶν, τὴν μὲν πολιορκίαν ἀρεῖναι ἀτέλεστον οὐκ ἔκρινε δεῖν ὡς ἀδοξία παρτίτιον, ἐσκέψατο δὲ χρονοτριβεῖν· διὰ γὰρ τῆς πολυημέρου προσεδρείας καὶ ἄκοντας συνελάσας τοὺς ἐπὶ τῆς φρουρᾶς ἦετο καταπροδουῖναι τούτῳ τὸ φρούριον. Ὅθεν οὐδὲ διήμικρε τοῦ σκοποῦ. Μεθ' ἡμέρας γὰρ διαπρεσβεύονται οἱ πολέμιοι καιρὸν αὐτοῖς ὑποχωρήσεως ἐνδοθῆναι μεθ' ὀπλων καὶ τῶν ἄλλων ὧν εἰσιν ἔχοντες, μηδεμίαν ἐκ τοῦ ρηγὸς ὀρώντες βοήθειαν, καὶ τὸν λιμὸν ἤδη ἐπικαταλαβόντα καὶ συνέχοντα βλέποντες. Ἐνῆγε δὲ πρὸς τοῦτο ὁ Καπελάνος Θεόδωρος. Ὁ βασιλεὺς τοίνυν ἀκούσας τὴν ἀγγελίαν, ἐζήτει καὶ τὸ πέρασ αὐτίκα ἰδεῖν· ἐπλάττετο δὲ τὸν τραχὺν, καὶ ἀπειλαῖς ἐκέ-

χρητο, εἰ μὴ τὰ εἰρημένα πληρώσκειν· ὡς οὖν ἐκ τούτων τι-
 νές προσερρῦσαν, καὶ εὐμενῶς αὐτοὺς προσθεξάμενον εἶδον τὸν
 βασιλέα καὶ φιλοτίμως. τότε καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐνέδωκαν,
 καὶ τῷ βασιλεῖ παραδεδώκασιν τὸ φρούριον· καὶ πολλοὶ μὲν
 5 αὐτῶν συμπρέμειναι τῷ βασιλεῖ, καὶ πρὸ πάντων ὁ Καπελά-
 νος· οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὴν πατριδα Σικελίαν ὑπέστρεψαν. [Βα-
 σιλεὺς δὲ] παριῶν εἶπω τῆς πόλεως, καὶ τὴν ἄκραν καταπλα-
 γαίης ὡς οὐδ' ὄλωσ' ὅπλοις ἀλώσιμον, καὶ φρουρὰν ἐπιστήσας ἐκ
 Γερμανῶν, ἄρας ἐκεῖθεν μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς τὸν Αὐλῶνα με-
 10 τασκηνοί, καὶ μεθ' ἡμέρας τὴν εἰς Σικελίαν κυροῖ περαιώσιν,
 γνωμικτεῦον ἤρεμον εἶναι τὸν μαχόμενον, καὶ εἰρήνης τὸν πο-
 λέμιον αἴτιον, κάκεινας εὐδαιμονεῖν τῶν πόλεων ὅσαι μὴ τεί-
 χεσι μόνον ἀλλὰ καὶ ἐγγεσι φράττονται, ὡς τοὺς δι' εἰρήνην
 τὸν πόλεμον φεύγοντας λεληθέναι ὅτι πλείονες ἐντεῦθεν ἀνα-
 15 φύονται οἱ ἐχθροί.

Τότε τοίνυν τὸν αὐτοκράτορα τὴν εἰς Σικελίαν κυρώσαν-
 τα ἔλευσιν, τὸ Ἀειρρονήσιον εἶχε πρὸς τοῦτο κατάρχοντα· ἀλλ'
 ἐπέσχον τοῦ ἐγγειρήματος τὸ πέλαγος διικυκῆσθαι λιλιπαίης·
 καὶ αὐτοὶ δὲ τὴν περαιώσιν ἐπισπεύδοντι ἢ θάλασσαν ἡγριαί-
 20 νετο καὶ ἀνεβράσσετο κάτωθεν· ὡς οὖν ἀντέστησαν αἱ ἀντί-
 πνοιαὶ τὰ πλοῖα διαλύσασθαι γνόφῳ τραχεῖ, μόλις τινὲ τού-
 των τῇ χέρσῳ ἐσώθησαν, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν κίνδυ-
 δυνον ἐξέφυγε, τὰ δὲ λοιπὰ διεσπάρη καὶ τοῦ κλύδωνος γεγό-
 νασιν πάρεργον.

25 Τῷ τοι καὶ τὴν δι' ἐκτουτοῦ κίνησιν ὁ βασιλεὺς πρὸς Σικε-
 λίαν ἐλάσας, ἀπαίρει ἐκ τοῦ Αὐλῶνος μετὰ τῶν τάξεων, καὶ
 εἰς τὴν Πελαγονίαν ἀφικόμενος, καὶ καταστήσας ὡς ἐδόκει συμ-
 φέρον τὰ πράγματα, κατὰ Σέρβων ἔγνω μεταθέσθαι τὴν κίνη-
 σιν. Οὗτοι γὰρ πρότερον τὸ εὖνον πλαττόμενοι, ἐπεὶ εἶδον
 30 μάχαις τοὺς Ρωμαίους σχολάζοντας αἰς εἰρήκαμεν, παρὰ τὸ
 δέον καταχρησάμενοι τῷ καιρῷ ὄπλα κατὰ Ρωμαίων ἤρανον,

φ. 61*·καὶ τοὺς ὁμόρους Ρωμαίους κακῶς διέθηκν. | Καὶ δὴ τὸ εὖο-
 πλον ἀπολαβῶν τοῦ στρατεύματος, καὶ πρὸς τὸ εὐζωνον ἀ-
 ποτάξας εἰσεῖσι τὴν Σερβίαν. Τὸν δὲ ταύτης ζουπάνον οὐ διέ-
 λαθεν ἢ κατ' αὐτοῦ κίνησις, κἄν καὶ ὁ βασιλεὺς λήσειν ἤθελε
 μὴ δυνάμενος οὖν τὴν ὁρμὴν τῶν Ρωμαίων ἐνεγκεῖν, ἀρίστα 5
 ται μὲν τῶν πεδινῶν, εἰς δὲ τὰ ὄρη αἶρει τοὺς ὀφθαλμοὺς,
 καὶ τὰς δυσβάτους λόχμας εἰσέρχεται, ἐκάστῳ τῶν οἰκειῶν ἐ-
 πιτρέψας ποιεῖν τὰ αὐτῷ ὅμοια. Βασιλεὺς δὲ ὡς λέων ἀλκῆ
 πεποισῶς, βουκόλια καὶ αἰπόλια τὰ τῶν βαρβάρων κείρας συ-
 στήματα, καὶ πολλὰς μὲν κτήσεις πυρὶ παραδοὺς, πολλῶν δὲ 10
 σωμάτων ἐγκρατῆς γεγινῶς, ἐκεῖθεν ἐπάνεισι, καὶ γράφει τοῖς
 ἐν τῇ Πόλει τὰ κατορθώματα διακομιστῆ τοῦ γράμματος τῷ
 μεγάλῳ δομωστικῷ χρησάμενος. Μετὰ βραχὺ δὲ φθάνει καὶ
 αὐτός, καὶ καταγαγὼν θρίαμβον, καὶ παρὰ τοῦ δήμου καὶ
 τῆς συγκλήτου εὐφημισθεὶς, εἰς ἀμίλλας ἵππων ἀπειδε καὶ 15
 θέατρα.

Ἄρτι δὲ τοῦ ἔρκος ὑπομειδιῶντος τὴν Πελαγονίαν αὐθις
 κατέλαβε, καὶ χρήμασι ἐφοδιάσας πολλοῖς καὶ στρατιᾶν πα-
 ραδοὺς ἱκανὴν τῷ Παλαιολόγῳ Μιχαῆλ, ἀνδρὶ εὐγενεῖ καὶ δρα-
 στηρίῳ, ἐκεῖθεν ἐξέπεμψε κατὰ τοῦ ρηγός. Ὁ δὲ τὴν Βενε- 20
 τίαν καταλαβὼν, ὡς ὁ βασιλεὺς ἐπέσκηψε, καὶ μισθοφορικὸν
 ἀγροχῶς, καὶ κοντοφορικὸν συναθροίσας ἐκ τῶν Ἰταλιωτίδων
 χωρῶν, καὶ μεγαλοδύναμος γεγινῶς, πρὸς τὴν Λαγγουβαρδίαν
 κατέπλευσε καὶ συμβαλὼν ταῖς ἐκεῖ δυνάμεσι τοῦ ρηγός, τρο-
 παιοφορεῖ κατ' αὐτῶν, καὶ νίκαις ἀναδειτται λαμπραῖς, ἔχων ἐν 25
 πᾶσι συναντιλαμβανόμενον καὶ τὸν κόμητα Ἀλέξανδρον, ὅς ἐκ
 τοῦ αὐτοῦ ἦν αἷματος τῷ ρηγί, προσκεχωρῆκει δὲ Ρωμαίοις
 δι' ἅπερ ὑπέστη παρὰ τούτου δεινά. Καὶ ὁ μὲν Παλαιολόγος
 αἰεὶ ἠύξανε, καὶ σπειρῶν φιλοτίμως τὰ χρήματα ἐλύπει τὸν
 ρῆγα, πλείστας τῶν ἐκεῖ πόλεων τὰς μὲν ὁμολογίᾳ χειρούμε- 30
 νος, τὰς δὲ καταστρέφων. Ἄλλὰ καὶ λίθων μετενεχθέντων ἐκ

Βάρης καὶ τινων αἰχμαλώτων πόλις κατὰ τὴν χώραν τοῦ Αἰγαίου τειχίζεται Βάρη καὶ Ἀβλωνία ἕως ἄρτι ὀνομασμένη.

- Βασιλεὺς δὲ καὶ αὐθις μαθὼν κακουργεῖν τὸν Σέρβικς ἄρχοντα Οὐρσειν καὶ χειρόνα ἄρχῃ τῶν προτέρων, σπεισάμενον
- κατὰ Ρωμαίων τοῖς γείτοσι Παιόσι, εἰσβάλλει κατ' αὐτῶν, ὡς οὐκ ἀξιωμαίων ἀφροντιστῶν. Οἱ δὲ καὶ ὑπὲρ δούξαν χεῖρας ἀντήραν καὶ τὸν κατ' ὀφθαλμοὺς ἐθήρησαν πόλεμον, συμμαχικὸν Οὐννικὸν ἐπαγόμενοι· ὅτε καὶ ὁ Καντακουζηνός Ἰωάννης συμπλακείῃ αὐτοῖς, δακτύλους τῶν χειρῶν ἀρηρέθη. Καὶ
- βασιλεὺς δὲ αὐτὸς τῷ ἀρχιζουπάνῳ Βακχίνῳ προσέμιξεν, ἠρωτικῶς τὸ σῶμα καὶ τὰς χεῖρας δραστηρίῳ τε καὶ πολεμικῶ· καὶ ὁ μὲν κατὰ τοῦ προσώπου πλήττει τὸν βασιλέα καὶ διαβλάττει τὸ τοῦ κράτους κατακεχυμένον σιδήρεον παραπέτασμα, ὁ δὲ τὴν χεῖρα τούτου διήλασε ξίφει καὶ ἀπολεμον ἔδειξε καὶ ζωγρίαν συνείληφεν. Ὡς δὲ τοὺς Σέρβους κατηγωνίσαστο, κατὰ τῶν Οὐγγρων ὄρμαξ, ἐγκαλῶν τὴν τῶν Σέρβων ἐπικουρίαν, καὶ τὴν ἀποδημίαν ἀρπάζων τοῦ ρηγός, ὃς καὶ τοῖς Ρῶς τότε ἦν συμπλεκόμενος· διαβὰς οὖν τὸν Σάουβον ποταμὸν, καὶ τῷ Φραγγοχωρίῳ ἐμβαλὼν, ἔστι δὲ τοῦτο τῆς Οὐγγρίας μέρος, τὸ χερσιέστατον καὶ πολυανθρωπότατον, καθὼς καὶ τὸ Ζεύγμινον ἔκτισται, κακῶς τὰ ἐκαθ' ἑνὲν διέθετο· ὅτε καὶ τῶν Παιόνων μεγέθει μέγιστος καὶ ψυχῆς προφαίνων ἀνδρείον παράστημα, τῶν ἄλλων ἀποδιαστάς πρὸς τὸν βασιλέα θυμῷ φέρεται· ὁ δὲ ἀντέπεισι τούτῳ καὶ τὸ ξίφος εἰς τὸν ὀφθαλμὸν διεβλάττει, καὶ τῆς ζωῆς στερίσκει αὐτῇ τῇ πληγῇ. Πολλοὺς τοίνυν ζωγρίας λαθῶν, καὶ πρᾶγματων οὐκ ὀλίγων γενόμενος ἐγκρατής, εἰς τὴν βασιλίδαν πόλιν ὑπέστρεψε, καὶ θρίαμβον λαμπρότατον συστησάμενος ὡς ἐνῆν διὰ τῶν ἀμφοδῶν ἐπόμπευσεν. Ὑπεξήρασαν δὲ τὴν πομπὴν τῶν Οὐγγρων οἱ νεαλεῖς καὶ τῶν Σέρβων οἱ δορυάλωτοι, λαμπρὰς στολὰς ἐκ τοῦ βασιλέως ἀμυριενόμενοι· θαυμαστὴν δ' ἐποίησε τὴν πανήγυριν καὶ τὸ κατὰ συμμο-

ρίαις καὶ ἐκ διακλειμμάτων αὐτοῦς παριέναι, καὶ ὑπὲρ τοὺς ὄν-
τας οὕτω φαντᾶζεσθαι.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Σκυθῶν τὸν Ἰστρον διαβάτων καὶ τὰ
πέριξ τούτων ληϊζομένων Ρωμαϊκᾶ φρούρια, στέλλεται κατ' αὐ-
τῶν ὁ Καλαμάνος· ἀλλ' οὗτος οὐ καλῶς στρατηγήσας τὸν πό- 5
λεμον, ἠττήθη τε καὶ πολλοὺς ἀπεβάλετο, καὶ ἄνδρας δὲ ἀγα-
θοὺς, καὶ αὐτὸς καιρίαν πληγὴν τὸ ζῆν μετήμευσεν. Οἱ δὲ
Σκύθαι τὰ ἐν ποσὶ λείαν θέμενοι, καὶ τὰ λάφυρα τοῖς ἴπποις
ἐνθέμενοι, ἀκινδύνως ἀπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

φ. 62. | Ὁ δὲ Παλαιολόγος, ὅτε τῆς Κλαυδρίας ἐπέβη, τῆς στρα- 10
τηγίας παραλύεται, ὡς φιλοπράγμων αἰτιαθεὶς καὶ δαπανηρὸς,
στέλλεται δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος ὁ τοῦ Βρυεν-
νίου καίσαρος υἱὸς, ἐξάδελφος ὢν τῷ βασιλεῖ πρὸς μητρὸς, καὶ
τὴν τοῦ μεγάλου δουκὸς τιμὴν ἄρτι περιζωσάμενος· συνεκπέμ-
πεται δὲ καὶ ὁ Δούκας Ἰωάννης, ἀνὴρ τῶν ἐλευθερίων πι- 15
δευμάτων οὐ λιχανῶ ἄκρω γευσάμενος, ἀλλὰ σοφὸς, καὶ γέ-
νους εὖ ἔχων καὶ πολέμων ἴδρις στρατηγικῶν. Οὗτοι πολλὰ-
κις συνέμιζαν ταῖς δυνάμεσι τοῦ ρηγὸς, καὶ ναυμαχίαις αὐτὸν
κατεπάλαισαν, ὡς τάς τε νῆας τούτου διαρρυῆναι, καὶ πολιορ-
κίας ἐγγύς καὶ αὐτὸ γεγονέναι τὸ Βρεντήσιον. 20

Ἄλλ' οὐπω ταῖς καλλίσταις ἀγγελίαις ὁ βασιλεὺς ἐνεώρτα-
σε, καὶ ὁ ρῆξ δύναμιν ἀθροίσας μείζονα, καὶ ξενικὸν οὐ βρα-
χὺ, τὴν ἦτταν ἐπέηλθεν ἀνγκαλούμενος, καὶ συμβαλῶν περιγί-
νεται τῶν ἀνδρῶν, καὶ συλλαβὼν δεσμώτας καθείργουσι, ἐν ἀ-
καρεὶ ἀνατρέψας ὅσα πόνω καὶ δαπάναις μεγίσταις ὑπὸ Ρωμαίων 25
εὐημερήθησαν. Τοιούτοις ὁ Μανουὴλ ἀκούσμασιν ἐκπικρανθεὶς
τὴν ψυχὴν ἱκανῶς ἐπαθήνατο· οὐκ ὢν δὲ φοροδεὴς, οὔτε ταῖς
εὐθηνίαις παρ' ὃ δεῖ κουφιζόμενος, οὔτε πάλιν ταῖς δυστυχίαις
ὑποκλινόμενος, διημιλλᾶτο πρὸς τὰ γινόμενα. Ἐνθεν τοι καὶ
ἐτέραν ἐξαρτύσας δύναμιν ναυτικὴν, ἐφίστησιν ἡγεμόνα ταύτης 30
Κωνσταντῖνον τὸν Ἄγγελον, ὃς ἐκ Φιλαδελφείας μὲν ὄρητο,

- καὶ γένους ἦν οὐ τῶν εὐγενῶν, διὰ δὲ τὴν σωματικὴν εὐφυίαν καὶ τὸ τοῦ προσώπου κάλλος τὴν Θεοδώρην πρὸς γάμον ἠγάγετο, ἦν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος ὁ προπάτωρ τῷ Μανουῆλ ἐγέννατο, τὸ κάλλος εὐτυχῆσας προμνήστριαν. Ἀπερισκέπτως οὖν
- 5 τὸν πλοῦν εἰς Σικελίαν ποιοῦμενος, Σικελικαῖς συνελήφθη τριήρεις καὶ ἤχθη παρὰ τὸν ρῆγα αἰχμάλωτος· ὁ δὲ τῆς ἄγρας ἐπαινέσας τοὺς συλλαβόντας, εἶχε καὶ τοῦτον ἐν τῇ φρουρᾷ. Οἱ βασιλεὺς δὲ μετὰ δευτέρην καὶ τρύτην πληγὴν, διηρέυνα τὰ τῆς ἀμύνης· ἐννοῶν δὲ τὸ τοῦ πολέμου ἀσύμμορον καὶ τὸ τῶν
- 10 ἀναλωμάτων ὑπερογκῶν ὑπειδόμενος, ἐγγὺς γὰρ που τρικλοσίων κεντηναρίων ἀνάλωκε χρήματα, δέον εἶναι διενόηθη σπείσασθαι τῷ ρηγί. Τοῖνον εἰσδεζόμενος οὐκ ἀηδῶς τὴν τοῦτο ἐπισκήπτουσιν πρεσβεῖαν τοῦ τῆς πρεσβυτέρης Ρώμης προέδρου, στέλλει κατὰ τὸν Ἀγκῶνα τὸν πρωτοστράτορα Ἀλέξιον, ὃς πρεσ-
- 15 βύτερος ἦν τῶν υἱῶν τοῦ μεγάλου δομestίκου, πρὸς ἀμφοτέρω μερίσας τὸ βούλευμα, πρὸς ἐτοιμασίαν δηλαδὴ ὄπλων καὶ ξενικῶν στρατεύματος συλλογὴν, εἰ τούτου δεήσει, καὶ πρὸς φιλίαν τὴν τοῦ ρηγός. Ἐνθεν τοι καὶ ἐκεῖ γενόμενος ὁ Ἀλέξιος, δραστήριος ὢν καὶ αὐτοεργός, ναὶ τε τὴν γλῶτταν ἔχων
- 20 ἀνθάμιλλον, στρατολογεῖν ἤρξατο, κατασεῖσαι τῇ ἀκοῇ τὸν ρῆγα διανοούμενος, καὶ πολλοὺς ἵππεῖς συνέλεξεν· ἐν τῷ μέρει δὲ καὶ τῶν σπουδῶν ἐπεμελεῖτο γράμματα πέμπων ἐς Μάτιον καὶ δεχόμενος, τὸν στολάρχην τότε τῶν Σικελῶν. Πρεσβεῖαν οὖν ἐκ Σικελίας ἐπισπασάμενος, ἀναπέμπει τρύτην τῷ βασι-
- 25 λεῖ, καὶ δεῖται προσχεῖν οἷς λέγουσιν οἱ πρέσβεις, καὶ αὐτῷ δὲ δηλωθῆναι τὰ τῆς καταλλαγῆς πρὸ τοῦ εἰς ὧτα διαβῆναι πολλῶν· ὡς οὖν ἐπέστη τις ἐκ βασιλέως τὴν ἀγγελίαν τῶν σπονδῶν φέρων τῷ Ἀλεξίῳ, λάθρα ἐκεῖθεν τὰ χρήματα μετατίθησι καὶ συνεκπέμπει ἀνδράσι πιστοτάτοις αὐτῷ· τὰ δὲ κι-
- 30 βώτια κενὰ καταλείψας καὶ σφραγίδας τούτοις ἐπιβαλὼν τοῖς κατὰ χώραν μέγα δυναμένοις παρέθετο, ἐπισκήψας ἀτυλίαν ἐ-

πί τούτοις ἕως ἂν αὐτὸς ἐς βασιλέα ἀφιγμένος ἐπανελεύσεται.
Καὶ οὕτω τοῦ Ἀγκῶνος ἐξῆλθε.

Βασιλέως δὲ καὶ ρηγὸς εἰρηνικὰς θεμένων σπονδὰς ὄναντο
τῆς τούτων ἐνώσεως οἱ αἰχμάλωτοι, λυθέντες λύτρων ἄνευ, οὐ
μόνον οἱ λαμπροὶ τὸ γένος, ἀλλὰ καὶ οἱ τοῦ στρατιωτικοῦ 5
καταλόγου, ἄνευ τῶν ἐκ Κορίνθου καὶ Θήβηθεν ὠρμωμένων,
καὶ τούτων ὅσοι τὴν τύχην ἀφανεῖς, οἳ καὶ τὰς χρυσοῦφεις
καὶ ἐξαμίτους ὀλόνας ὑφάινειν ἔλαχον.

Ἄλλ' οὐπω μακρὸς παρεληλύθει καιρὸς, καὶ αὖθις ἑκάτεροι
πρὸς μάχας διηγείροντο· καὶ βασιλεὺς μὲν ἀνέσειε τῷ ρηγί 10
τοὺς ἀστυγείτονας ἐκείνῳ δυνάστας, χρημάτων ἐπαίρων αὐτοὺς
ὑποσχέσασιν· ὁ ρῆξ δὲ τῷ κόμητι τοῦ στόλου Μάτῳ ἐντέλ-
ψ. 62· εται | νῆας ταχυναυτούσας τεσσαράκοντα τῶν νεωρίων καθελ-
κύσαι, καὶ ὀπλισθέντα τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαβεῖν·
καὶ αὐτὸν μὲν ἐπ' ἀκροάσει τῶν Πολιτῶν ἀναγορεύσαι Σικελί- 15
ας, καὶ Σκύλλας, Καπύης τε καὶ Καλαβρίας καὶ τῶν μεταξὺ
χωρῶν τε καὶ νήσων κύριόν τε καὶ βασιλέα, [τὸν δὲ] τῶν Ρωμαίων
ἐκραυλίσαι, καὶ κακῶς εἰπόντα ἐπανελθεῖν. Ἀμέλει καὶ τὸ κε-
λευσθὲν πληρῶν ὁ Μάτιος τῇ βασιλίδι πόλει προσώκειλε, καὶ
τοῖς ἐν Βλαχέρναις βασιλείοις προσιῶν, βέλη κατ' αὐτῶν ἀφῆ- 20
κεν, ἀργυρέους ἔχοντα τοὺς ἀτράκτους ἀηλιμμένους ἐς βάθος
χρυσῶ. Ἐν δὲ τῷ ἐκείθεν ὑποστρέφειν, κατέναντι τοῦ μεγά-
λου Παλατίου, σχάσας τὰς κώπας, τὸν οἰκεῖον ρῆγα ταῖς εὐ-
φημίαις γεραίρει, συνεπηχοῦντος τοῦ ναυτικοῦ πληρώματος.
Καὶ ὁ μὲν οὕτω τὸν πλοῦν ἐπιταχύνας, Σηστοῦ καὶ Ἀβύδου 25
ἐξέθορε. Πολὺς δὲ τάραχος τὴν Πόλιν ἐκύμαινε, τοῦ βασιλέως
μὴ παρόντος ἐντὸς. Καὶ ἦν τοῦτο καύχημα τῷ Σικελίας ρη-
γί. Ὁ δὲ Μανουὴλ εἰς παίγιον τὸ γεγονός ἀναφέρων, διὰ κε-
νῆς ἀφῆκε τὸν ρῆγα φυτᾶν ἐπ' οὐδενὶ χρηστῷ κατορθώματι.
Ἐποῦτο μὲν οὖν πέραις εἰλήφει τὰ κατὰ τοῦ Σικελῶν ρηγὸς 30
τοῦ βασιλέως Μανουὴλ ἀγωνίσματα.

Αὐθις δὲ κατὰ Παιόνων, οὐς καὶ Οὐννοὺς φασί, στρατεῖαν
 ἐκήρυξε, καὶ τοῖς Δυτικοῖς στρατιώταις προσέταξεν ἀμάξας ἄ-
 γειν εἰς τὸ στρατόπεδον δι' ὧν καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ λοιπὸς στρα-
 τὸς τὰ βιώσιμα ἐξοῦσιν. Εἰς ἕν οὖν συνήθροιστο ὁ στρατὸς, καὶ
 5 εἶχεν αὐτοὺς ἡ Σαρδικὴ πόλις, ἡ νῦν λεγομένη Τριάδιτζα. Οὐ
 πολὺ δὲ προσμείνας, ἐπεὶ ἐκ τῶν Παιόνων προσβία ἦκε, καὶ
 συνθήκας μετὰ τούτων πεποίηκεν, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Σέρ-
 βους, καὶ ἐκροβήσας αὐτοὺς καὶ πείσας αὐτὸν μόνον βασιλεῖα
 γινώσκειν, καὶ τῶν μετὰ τῶν Οὐννων ἀπέχειν σπονδῶν, τοὺς
 10 μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν εἰς τὰ οἰκεία ἤθη, αὐτὸς δὲ τὴν Θεο-
 σκλῶν καταλαβὼν ἐπαρχίαν, κάκει διατρέψας ὅσον ἐδόκει αὐτῷ,
 πρὸς τὴν βασιλίδι πόλιν πκλινδρομεῖ, καὶ τὸν χειμερινὸν ἐγκαρ-
 τερήσας καιρὸν ἐν αὐτῇ, ἅμα ἔαρι τὰ τῆς Πελαγονίας ἰππήλα-
 τα εἶχεν αὐτὸν, χωρὸς προσφυῆς εἰς στρατόπεδον καὶ κείμε-
 15 νος μέσον τῶν ἐθνῶν μεθ' ὧν διερέετο· ἔτι γὰρ τὰ τῶν Σι-
 κελῶν οὐκ εἰσιγάθησαν τέλειον, καὶ ὁ τῶν Οὐννων κατάρχων
 πρὸς μάχην ἐβλεψεν, ὡς ἔδειξεν ἐξ ὧν ἔδρασεν. Ἐπειδὴ γὰρ
 παρελύθη τῆς δουικῆς ἀρχῆς Βρακιντζόβης καὶ Βελεργάδων ὁ
 Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος, ὁ καὶ τυραννήσας Ρωμαίων, οἷα κρύφα
 20 συντιθέμενος Παίσιον ὅποσα δύσθουν αὐτὸν ἤλεγχον περὶ τὸν
 ἐξάδελφον καὶ βασιλεῖα, καὶ μετὰπεμπτον εἶχε τοῦτον ἡ Πε-
 λαγονία, κάκειθεν ἡ Κωνσταντινούπολις ἀναπεμπόμενον δέ-
 σμιον, καὶ φρουρᾷ τῶν ἐν τῷ Παλατίῳ καθειργνύμενον, τὸν
 κατὰ Ρωμαίων εὐθύς ὁ Οὐννος ἐξέφερε πόλεμον, καὶ ἦν πο-
 25 λιρκῶν τὴν Βρακιντζοβαν. Στέλλεται οὖν κατ' αὐτοῦ ὁ χερ-
 τουλάριος Βασίλειος ὁ Τζιντζουλούκης, ὃς καὶ συμπλακεῖς τοῖς
 Οὐννοις, πρῶτα μὲν κατὰ τούτων ἴστησι τρόπαιον, νῶτα δόν-
 των καὶ διωχθέντων μέχρι πολλοῦ· ἔπειτα δ' ἐπαναστραφέν-
 τες, κακῶς τὸ περὶ ἐκεῖνον ἔθεντο στράτευμα. Ἐφ' ᾧ καὶ ὁ
 30 βασιλεὺς τὴν ἐκεῖσε πορείαν διέτεινε, καὶ οἱ Παῖονες τῇ ἀκοῇ
 καὶ μόνῃ διαταραχθέντες, εἰς τὰ ἴδια ἔφυγον. Ὁ βασιλεὺς δὲ

τὰ κατὰ Βρανίτζοβαν καὶ Βελέγραδα καταστησάμενος, εἰς τὴν βασιλίδι πόλιν μεταχωρεῖ.

Οὐκοῦν καὶ τῶν Δυσμικῶν ἀρρέμενος κυροῖ τὴν εἰς Ἀρμενίαν ἀνάστασιν. Ἀπάραι οὖν εἰς Ταρσὸν, καὶ ἀφιγμένος εἰς Ἀΰδαν, καὶ ταῦτα πάσχοντα ὑπὸ τοῦ Τοροῦτη τῆς δεούσης ἀσφαλείας ἠξιώκως, σχάζει τὸ πρόθυμον, τὸν πατέρα ἐζηλωκῶς, οὐδὲ περὶ τῆς ὅλης Ἀρμενίας διαγωνίζεται, τὸν Τοροῦσην εὖνουν ὑπολαβῶν ἐξ ὧν ἔλεγε. Τοῖνον καὶ στρέψας τὰ χαλινὰ πρὸς Ἀντιόχειον παραγίνεται.

Ὅντι δὲ τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν Ταρσὸν ἀγγέλλεται ἡ ἐκ τῆς φυλακῆς Ἀνδρονίκου τοῦ ἐξαδέλφου φυγή· ὑπωπτεύετο δὲ ὁ Ἀνδρόνικος διὰ τὸ ἐλευθεροστομεῖν, καὶ τὸ τῆ ρώμῃ τῶν πολλῶν διαφέρειν, καὶ τὴν τοῦ σώματος πλάσιν εὖ ἔχουσαν, καὶ τὸ τοῦ φρονήματος ἀταπεινωτον, καὶ τὸ ἐν μάχαις ἐνδέξιον, καὶ τὸ τοῦ γένους ἐπίσημον. Συνέβη δὲ τι καὶ ἕτερον δι' ὃ καὶ πολλοὶ ἄλλοι τοῦτον εἶχον κακῶς. Τῷ βασιλεῖ Μανουὴλ τρεῖς ἦσαν ὁμίμονες, Ἀλέξιος, Ἀνδρόνικος, καὶ ὁ Ἰσαάκιος· τούτων οἱ δύο τὸ ζῆν μετήλλαξαν ἔτι τοῦ πατρὸς περιόντος Ἰωάννου τοῦ βασιλέως· εἶχε δὲ ὁ Ἀλέξιος θυγατέρα, ἣν καὶ ἤρμόσατο ὁ τοῦ μεγάλου δομεστίκου Ἰωάννου υἱὸς Ἀλέξιος.

φ. 63. | τῷ Ἀνδρονίκῳ τρεῖς ἐγένοντο θυγατέρες, Μαρία, Θεοδώρα καὶ Εὐδοκία, καὶ υἱεῖς δύο, Ἰωάννης τε καὶ Ἀλέξιος· τῶν θηλειῶν δὲ ἡ Εὐδοκία τὸν ἐκ παρθενίας ὁμεινέτην ἀποδοχλοῦσα θανάτω, τῷ Ἀνδρονίκῳ ἀνοσίως συνήρχετο, ὅπερ καὶ τῷ βασιλεῖ ἀπήρσεκε, καὶ τοὺς ἐκ γένους μαίνεσθαι κατ' Ἀνδρονίκου ἐποίησε, πλέον δὲ τὸν τῆς Εὐδοκίας ὁμίμονα τὸν πρωτοσέβαστόν τε καὶ πρωτοβεστιάριον, καὶ τὸν ἐπ' ἀδελφῇ τῆς Εὐδοκίας γαμβρὸν, Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνὸν· διὰ τοῦτο πολλαὶ ἐπιβουλαὶ τούτων κατὰ τοῦ Ἀνδρονίκου, ἀλλὰ διέλυε πάσας ὡς ἰστὸν ἀράχνης Ἀνδρόνικος, ὡς καὶ ποτε κατὰ τὴν Πελαγονίαν ἐν σκηνῇ καταληθθέντα μετ' αὐτῆς, πολλῶν ὀπλοφόρων τὴν

- σκηνήν περιϋστάντων ὡς ἂν τῇ ἐξόδῳ διχχειρισμένων αὐτὸν, τὸ γινόμενον γόνοντα διαθρονηθῆναι· ὁμῶς διαζωσάμενον σπάθην τὸ ποιητέον σκοπεῖν, καὶ τὴν ἐρωμένην γυναικαῖαν ὑποδύναι στολήν ὑποτιθειμένην, μὴ παρδῆξασθαι ὄλωσ, τὸ μετὰ γυναι-
- 5 κείας ἐσθῆτος εἰ γένοιτο κρατηθῆναι καὶ ἀπενεχθῆναι πρὸς βασιλέα θανάτου χεῖρον ἔχειν καὶ ἀτιμότερον φάμενον· διὸ καὶ τὸ ξίφος γυμνώσας καὶ δοῦς τοῦτο τῇ δεξιᾷ, ἐράλλεται δια-
 τευῶν τὴν σκηνήν, καὶ ὑπερβαίνει τοὺς ἐνεδρεύοντας. Διὰ
 10 ταῦτα ὁ Μανουὴλ ὑπέβλεπε τὸν Ἀνδρόνικον ὡς βασιλειῶντα καὶ ἐπιβουλον, καθὼς πολλοὶ τοῦτον διέβλαλλον, καὶ φρουρᾷ τίθησι καὶ ποδοκάκαις αὐτὸν ἀσφαλίζεταί. Ἐμμενεν οὖν ἐφ' ἰκα-
 νὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ κατανοήσας ὑπόνομον καθ' ὃν ἐφρου-
 ρεῖτο οἰκίσκον, πύργος δὲ οὗτος ἐκ πλίνθου ὀπτῆς, ὕπαισι τοῦ-
 15 τον ταῖς χερσὶ διασχεύσας τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἐξο-
 δον. Ἐνστάσης οὖν ὥρας ἀρίστου, τοῦ δεσμοτηρίου αἱ πύλαι παρὰ τῶν φρουρῶν ἀνεώγησαν, καὶ τὸ δεῖπνον εἰσῆγετο· ὁ δὲ Ἀνδρόνικος οὐδαμοῦ· περιεβλέπετο τοίνυν ἡ φρουρὰ πανταχοῦ, καὶ οὐδὲν οὐδαμοῦ ἦν λυμνηθὲν μέρος αὐτῆς· τῷ τοι καὶ ἀνε-
 βόων, ὡς ὃν ἐφρουροῦν οὐκ ἔχοντες, καὶ μηδὲ τὸν τόπον ἢ τὸν
 20 τρόπον καθ' ὃν ἀπέδρα κατανοεῖν ἔχοντες, δηλα ταῦτα τῇ βα-
 σιλίδι καὶ τοῖς ἐν τοῖς βασιλείοις ἐτίθεσαν. Ὅθεν καὶ ἄλλος ἀλλαχοῦ πέμπεται τοῦτον ἀναζητοῦντες. Ἄλλὰ καὶ ἡ γυνὴ τούτου συλληφθεῖσα, ὡς τῆς φυγῆς συνίστωρ, τῷ δεσμοτηρίῳ παραρριπτεῖται ἐν ᾧ ἦν ὁ Ἀνδρόνικος, ὅς καὶ ἄνεισι τοῦ ὑπο-
 νόμου καὶ τῇ γυναικὶ ἐντυγχάνει, ἐφ' ἰκανόν τε συγγεγονῶς
 25 ὡς καὶ ἐγκύμονα ἀπεργάσασθαι, καὶ παιδὸς ἄρρενος ἀκοῦσαι πατήρ, τοῦ Ἰωάννου, ᾧ καὶ βασιλεῖς Ἀνδρόνικος μετέδωκεν, ὡς ὁ λόγος εἶπη κατὰ καιρὸν. Ἐκεῖθεν ἀναχωρεῖ, οἷα τῶν φυ-
 λάκων μὴ τόσον ἀσχολουμένων περὶ τὴν τῆς γυναικὸς φυλα-
 30 κὴν· γενόμενος δὲ κατὰ τὰ Μεγάλλεια συλλαμβάνεται παρὰ
 του τραπεζιῶτου, ᾧ Νικαίας ἦν ἐπίκλησις, καὶ εἶχε πάλιν αὐ-

τὸν φρουρὰ καὶ σιδηροπέδαι διπλάκι. Ταῦτα ὡς ἠγγέλη τῷ Μανουὴλ κατὰ Συρίαν στρατεύοντι, στέλλεται ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου Ἰωάννης ὁ Καμκτηρὸς, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ὅσον οὐ-
πω ἄφιξιν εὐαγγελισόμενος, καὶ τὰ συμβάντα κρειτότως δια-
σκεψόμενος, καὶ παραδηλώσων τῷ βασιλεῖ.

3

Βούλεται τοίνυν ἐν παρόδῳ ὁ βασιλεὺς ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἀν-
τιόχειαν. Οἱ Ἀντιοχεῖς δὲ πρῶτα μὲν ἀγαπητῶς τὴν εἰς αὐ-
τοὺς ἄφιξιν οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλὰ καὶ βαρέως ἔφερον, ὡς δὲ κω-
λύειν οὐκ ἦν, οὐ μόνον τῶν πυλῶν διεκχυθέντες μετὰ δου-
λικοῦ σχήματος ὑπηντίαζον, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰσοδὸν ἐς τὸ πομ- 10
πικώτερον διεσκέυασαν, τὰς τε ἀγυιάς ἐπίπλοις καὶ τάπησι
διεκόσμων, καὶ δένδρων νεοτμήτοις κλωσὶ κατηγλαίζον, τὰς
τῶν λειμῶνων καὶ ἀνθέων χάριτας ἐς τὸ ἄστυ μέσου μετακη-
πεύοντες, καὶ φιλότιμον τὴν πρόοδον καταρτίζοντες, οὐχ ὁ μὲν,
ὁ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντες οἱ τῆς πόλεως οἰκήτορες Σύροι τε καὶ 15
Κίλικες, καὶ Ἰσαυροὶ, καὶ Ἰταλιῶται, πεζοὶ προσοδεύοντες. Ὅρων
δὲ καὶ τὸ τῶν Λατίνων στρατιωτικὸν μέγα τῇ μετχειρίτει
τοῦ δόρατος ἐγκυαυόμενον, παιδιᾶς ἡμέραν τάττει δι' ἀσιδή-
ρων δορατισμῶν· ὡς οὖν ἡ τεταγμένη ἐνέστη, ἐξάχει τῶν Ρω-
μαϊκῶν καταλόγων τοὺς περὶ τὸ κινεῖν δόρατα εὐφυσεῖς, καὶ ὅσοι 20
πρὸς αὐτὸν τὸ γένος ἀνέφερον· ἔξεισι δὲ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, τῷ
συνήθει μειδιάματι καλλυνόμενος, ἐς πεδίον ἱππήλατον, τὸ δόρυ
μετεωρίζων, χλαμύδα φορῶν ἀστειοτέραν περὶ τὸν δεξιὸν ὦμον
φ. 63· ἐμπεπορημένην, καὶ ἀφιεῖσαν τὴν χεῖρα ἄνετον· ἵππος δὲ |
αὐτὸν ἐποχούμενον εἶχε πολεμιστήριος, καλλιθριξ καὶ χρυσοφά- 25
λαρος, ὃς ἡρέμα καμαρῶν τὸν ἀχένα καὶ ὑποσκαίρων τὸ πόδε
ὡς δρόμων ὀρεγόμενος, ἀνθημιλλᾶτο τῇ τοῦ ἵππου καὶ βα-
σιλέως λαμπρότητι. Καὶ ἐκάστῳ δὲ τῶν ὅσοι τοῖς Ἰταλοῖς
διαγωνίζεσθαι ἐμελλον λαμπριμονεῖν ὥρισεν ὅσον ἦν δυνατὸν.
Ἐξήθη δὲ καὶ ὁ πρίγκιψ Γεράρδος, ἵππῳ λευκῷ ἐποχος, καὶ 30
χιτῶνα ἐνδεδυμένος διάσχιτον, καὶ πῖλον ἀνέχων ἐπὶ κεφαλῇ

- χρυσῷ διαλάμποντα· συνεζίασι δὲ καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἱππῶται
 πάντες. Ἐφ' ᾧ καὶ συνεπλέκοντο ἐξ ἀμφοῖν ἱκανοὶ ἀξίφως ἀλ-
 λήλους δορατίζοντες, καὶ τοὺς κατ' αὐτῶν ἀκοντισμοὺς ὑπεκ-
 κλίνοντες· ὅτε καὶ ἦν ἰδεῖν κατὰ τὸν ἀγχιλον ἐκεῖνον Ἄρεα,
- 5 πῆ μὲν κύμβαλον ἀνατρεπόμενον ἐπὶ βρεχμὸν τε καὶ ὄμους
 ἄλλοσε τῆς ἀστράβης ἐκσραριζόμενον, ἄλλον πρηνῆ ἐξυπτιά-
 ζοντα ἕτερον, ἄλλον φεύγοντα· ὁ μὲν ὑπὸ δέους ὠχρία, τὸν
 ἀκοντίζοντα δεδιώς, ὁ δὲ τῷ σάκει ὡσπερ ἐθάπτετο, ὁ δὲ ἀν-
 θηρὸς ἦν τὸν ἀνταγωνιστὴν κατεπτηχότῃ ὄρων· τὸ δὲ τοῦ
- 10 ἀέρος ρόθιον, τῇ ὀρμῇ τῶν ἵππων τεμνόμενον, ἠνέμου τὰς ση-
 μαίας, καὶ λιγυρὸν ὑπεσύριπτεν. Οὕτω τὰ τότε παίγνια ποι-
 κίλου καλοῦ ἐτύγγανον. Βασιλεὺς δὲ σὺν δύο ἱππῶταις προ-
 σουδίσειε, καθ' ἑνὸς μὲν ἐλάσας τὸν ἵππον καὶ τὸ δόρυ κραδά-
 νας, ἐκεῖνου δὲ συγκαταβαλόντος τὸν σύνεγγυς. Πλήσας οὖν
- 15 τοὺς Ἀντιοχεῖς Οὐμάτος, ὕψει παρελιηφότας ἅπερ ἤκουον
 πρότερον, παλιωδίδιν ἦσε πρὸς τὴν Κωνσταντίνου τραπόμενος.
 Διὸ καὶ ὡς διὰ φιλίας μέλλων διέρχεσθαι, ἀφίσει τὸν στρατὸν
 πορεύεσθαι ὑπόθεν ἂν ἕκαστος ἔλοιτο· καὶ οὕτως ἔλαθεν ἀπο-
 λέσας πολλοὺς· ἢ γὰρ πρὸς τὰ οικεῖα τῶν στρατιωτῶν ἀλό-
- 20 γιστος ὀρμῇ οὐκ ὀλίγους αὐτῶν ἐλυμήνατο, τῶν Γούρκων ἐ-
 πεισπετόντων αὐτοῖς· τάχα δ' ἂν καὶ χεῖριστα ἐπράχθη, εἰ μὴ
 βασιλεὺς ἐπαναστραφεῖς, τῶν Γούρκων ἀνέστειλε τὴν ὀρμὴν,
 καὶ μεθ' οἴα· ἔδει συντάξεως παρέπεμψε τὸν στρατὸν. Ὅτε καὶ
- 25 φθαρέντας κατανόησαντα, πληξάει τε τὸν μηρὸν τῇ χειρὶ, καὶ
 τὰ χεῖλη περιψοφήσει, σημαίνων τὸν παθαινόμενον· καὶ ὀρμησαι
 μὲν τὸ ὄνειδος τοῦτο ἀνακαλέσασθαι, μὴ ἔχειν δὲ γενναῖόν τι
 τότε πράξει, διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ ἔχασθαι.
- Ὁ δὲ τοῖς καλοῖς ἐπιφυόμενος φθόνος οὐδὲ τὸν Στυπειώ-
- 30 τὴν Θεόδωρον τῆς παρὰ βασιλεῖ παρρησίας εἰκσεν ἀμετάθετον,
 ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτοῦ πνεύσας, πολλάκις μὲν τοῦ στασίμου

μετήνεγκε, τέλος δὲ καὶ εἰς πτώμα κατήνεγκε, καὶ τοῦ φά-
 ουσ τῶν ὀμμάτων ἐστέρησεν, ἐνδιαβαλόντος αὐτὸν ἐς βασιλέα
 τῶν ὀμοτέχων τινός· ὁ τοῦ δρόμου λογοθέτης ἦν οὗτος· ὁ Κα-
 ματηρὸς Ἰωάννης, μὴ στέγειν ἔχων τὸ δύνασθαι τὸν ἄνδρα πα-
 ρὰ τῷ βασιλεῖ τὰ μέγιστα καὶ τῆς τούτου παρουσίας ἄνευ 5
 μηδὲν τι τῶν γινομένων περαινέσθαι· πέπρακται δὲ τῷ Κα-
 ματηρῷ ἢ κατὰ τοῦ Στυπειώτου ἐπιβουλῆ οὕτως· Ἔτι τῷ
 βασιλεῖ κατὰ τὴν Κιλικίαν ἐνδιατρίβοντι, αὐτὸν μὲν τὸν βα-
 σιλέα ὑπὸ παραπετάσματι ἐφίστησι, λαβὼν δὲ τὸν Στυπειώτην
 ὡς τι ἔχων εἰπεῖν αὐτῷ, τὰ κατὰ Σικελίαν ἀνακινεῖ, τοῦ βα- 10
 σιλέως μὴ θεωμένου, μόνον δὲ τῶν λεγομένων ἀκούοντος· τότε
 ὁ Στυπειώτης οὐκ ἐπαινεῖν εἶπεν ἔχειν τὴν κατὰ Σικελῶν κί-
 νησιν, ἐπεὶ, πολλὰ τῶν Ρωμαίων μογησάντων τε καὶ παθόν-
 των, καὶ χρημάτων ἀπειρῶν ἀνελωθέντων, οὐδὲν κατώρθωται
 χρήσιμον. Τοῦτο ὡς σπινθήρα τῶν διαβολῶν τῆ τοῦ βασιλέως 13
 ἐνθεῖς ψυχῆ ὁ Καματηρὸς, οὐκ ἐπαύσατο κίττις συμπλάττων
 καὶ διαβολὰς ἐπιτεχνώμενος, ἕως οὗ τοῦτον κατήνεγκεν, ὡς
 δεδήλωται. Λέγεται συνθέσθαι καὶ χάρτην ὡς ἀπὸ τοῦ Στυ-
 πειώτου σταλησόμενον τῷ τῆς Σικελίας ρηγί, λήρων μεστὸν, καὶ
 τοῦτον ἀναμίξας τοῖς τοῦ Στυπειώτου τόμοις καὶ γράμμυσι, 20
 στείλαι πεῖσαι τὸν βασιλέα τοὺς ἐρευνησάντας περὶ τούτου τοῦ
 γενομένου, ἐπὶ πλέον διεγεροῖναι κατὰ τοῦ Στυπειώτου τὸν
 βασιλέα, καὶ πρᾶξι αἱ ἔπραξε κατ' αὐτοῦ.

Ἦν δὲ ὁ Καματηρὸς, ἵνα καὶ τοῦτο παρενείρω τῇ ἱστορίᾳ,
 μαθημάτων μὲν τῶν ὑψηλοτέρων ἄκρω λιγανῷ γεγευμένος, καὶ 25
 φιλοσοφίας οὐ δύκιμος ἐραστής, εὐφυῆς δὲ καὶ ἀμελετήτως φρά-
 φ. 64. ζων ἅ βούλοιο, καὶ ἐκ τούτου κλέος ἠνέγκατο |· πολλοῦ δὲ
 τοῦ οἴνου ἐμπορούμενος, οὐ παρετρέπετο τὸν νοῦν καθὼς οἱ
 πολλοὶ, οὔτε τὴν κεφαλὴν παρεφέρετο, ἀλλ' ἔλεγε τι τότε μάλ-
 λον σοφός· διώκων δὲ τὰ συμπόσια, οὐ βασιλεῖ μόνον ἀλλά 30
 καὶ τοῖς τῶν ἐθνῶν δυνάσταις ὅσοι περὶ πότους ἐσπούδαζον

πλεῖστα περίλητο· κατὰ πρεσβείαν γὰρ αὐτοῖς παραβάλλων, τοὺς μὲν ὑπερέβαλεν ἐν πότοις, τοῖς δὲ ἰσοφάρισε. Συνέθετό ποτε τῷ βασιλεῖ, ὕδατος πλησθεῖσιν πιεῖν τὴν πορφύρεον λεκανίδα, ἣν εἶχε πρότερον μὲν ἢ αἰθριώδης αὐλὴ τοῦ βασιλέως

5 Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ἢ τοῦ Βουκολέοντος, νῦν δὲ ὁ τοῦ Μανουὴλ χρυσοστρίκλινος, ὃ καὶ πεπλήρωκεν, ἀποκερδήσας ὅσα ὁ βασιλεὺς δοῦναι τούτῳ συνέθετο, ἅπαξ ἀνακόψας τὸ συνεχές τῆς πόσεως ὡς τὸ πνεῦμα συνάζεις. Τελευτῶν δὲ τὸν βίον, καὶ πλῆττον ἔχον τὸ συνειδὸς ἐρ' οἷς εἰς τὸν Στυπειώτην ἐξήμαρτε, μετάπεμπτον ποιεῖται τὸν ἄνδρα, καὶ συγγνώμην μετὰ δακρύων αἰτεῖ· ὁ δὲ ἀμνησικακῶς, καὶ σωτηρίαν ψυχῆς προσεπηύξατο.

10

Ὁ δὲ Μανουὴλ ἀποβαλόμενος θανάτῳ τὴν ἐξ Ἀλαμανῶν σύννευον, καὶ θρηνήσας ὅσα εἰκὸς ἐπὶ τῷ χωρισμῷ ἐκείνης,

15 καὶ δράσας τὰ ὅσια, καὶ ἐν τῇ τοῦ Παντοκράτορος ἐνταφιάσας μονῇ, εἶτα καιρὸν τε ὅσος αὐτῷ ἔδοξε περιμείνας, πρὸς δεῦτερον ἔβλεψε γάμον, πατὴρ παιδὸς ἄρρενος ἀκούσας γλιχόμενος· πολλῶν δὲ ἐπιφροϊτώντων ἐπὶ τούτῳ ἐκ βασιλέων, ἀπὸ ρηγῶν καὶ δυναστῶν ἀπάσης τῆς γῆς, ὁ δὲ προέκρινε τοῦ τῆς Ἀντιοχείας ἄρχοντος Πετεβίνου τὴν θυγατέρα· στείλας οὖν ἐκ τῆς γερουσίας ἄνδρας εἰσοικίζεται τὴν κόρην καὶ συζεύγνυται ταύτῃ· ἦν δὲ ἡ κόρη καλὴ τῷ εἶδει, καὶ καλὴ λίαν, καὶ τῶν πολλῶν διαφέρουσα.

20

Ὁ δὲ λόγος τὰ κατὰ τοὺς Τούρκους μέλλων αὐτῆς διεξιέναι, καὶ τινα τῶν ἄνωθεν προστίθησι εἰς ἀφήγησιν, σαφηνεῖας ἕνεκα. Τῷ κατάρχοντι τῶν Τούρκων Μασούτ πολλοὶ μὲν υἱοί, καὶ θυγατέρες οὐκ ἐλάττους γεγόνασιν· ἐν δὲ τῷ τὸν βίον ἀπολιμπάνειν δικνέμει τούτοις τὰς ποτὲ μὲν τῶν Ρωμαίων, τότε δὲ ὑπ' ἐκείνῳ ταττομένας πόλεις καὶ χώρας· ἄλλοις μὲν οὖν

30 ἄλλας κατέλιπε, τὴν δὲ τῶν Ἰκονιέων μητρόπολιν καὶ τὰ ὑπ' αὐτὴν τῷ Κλιτζασθλακῶν· τῶν δὲ γαμβρῶν αὐτοῦ Ἰαγουπασκῶν

μὲν Ἀμάσειαν, καὶ Ἄγκυραν καὶ τὴν τῶν Καππαδοκῶν, Δα-
 δούνη δὲ ἀπονενέμνηται πόλεις Καισάρεια, καὶ Σεβάστεια. Οἱ
 γοῦν τοῦ Μασοῦτ οὕτως εἰς τρία μερισάμενοι τὰ τῆς ἀρχῆς,
 ἐπ' ὀλίγον μὲν εἰρήνην ἔστερξαν πρὸς ἀλλήλους, τὰ δὲ πλεῖστα
 εἰς διαστάσεις ἀπέιδον καὶ μάχας. Ὁ γὰρ τοῦ Ἰουνοῦ σουλ- 5
 τᾶν τῷ τῆς Καππαδοκίης τοπάρχῃ σκιόν τι ἐνέβλεψε, κἀκεῖ-
 νος ὀλέθριον τούτῳ ἐνεΐδε, καὶ κατ' ἀλλήλων εἶχον πονηρὰ
 διαβούλια, ἀ καὶ βασιλεῖ ὑπ' ἀλλήλων δῆλα ἐγίνετο· ὁ δὲ καὶ
 ἀμφοτέρους ἐπαρώμενος, ἠγάπα καὶ ὄπλα τούτους κατ' ἀλλή-
 λων κινεῖν, ἐν' αὐτὸς ἐπιχείρη τοῖς ἐκείνων κακοῖς, καὶ πέμπων 10
 λάθρα ἀγγέλους ἐνήγεν εἰς πόλεμον· ἐκ δὲ τοῦ προδήλου τῷ Ἰα-
 γουπασάν προσέκειτο οἷς ἐδωρεῖτο, μυσαπτόμενος τὸν σουλτᾶν
 ὡς δολιόφρονα καὶ παλίνστροφον, καὶ Ρωμζίων τὸ γειτονοῦν
 ληστρικῶς διαφθίροντα. Πεποιθῶς τοίνυν ὁ Ἰαγουπασάν τῷ
 αὐτοκράτορι ἐκφέρει πόλεμον κατὰ τοῦ σουλτᾶν, καὶ συρραγέν- 15
 των, μετὰ πολλῶν αἰμάτων ἐξ ἑκατέρων τῶν στρατευμάτων
 χύσιν καὶ πτώσιν πολλῶν, ἡ νίκη βλέπει πρὸς Ἰαγουπασάν,
 καὶ πρὸς καιρὸν τὰ ὄπλα κατχθέμενοι, ὁ μὲν ἐπέμενε κατὰ χώ-
 ραν, ὁ δὲ σουλτᾶν τῷ βασιλεῖ πρόσσεισιν, ἄρτι πρὸς τὴν βασι-
 λεύουσαν Πόλιν τῶν Δυτικῶν ἐπικιόντι μερῶν, καὶ προσδεχθεῖς 20
 φιλοφρόνως, ἤττον διαχυθῆναι βασιλέα πεποίηκεν, ἥπερ αὐ-
 τὸς ἠυφράνθη ἐπὶ τῆ ἐντίμῳ παραδοχῇ· ἤλιπιζε γὰρ ὁ βα-
 σιλεὺς, ὡς εὔ τὰ κατὰ τὴν Ἰω διάθοιτο διὰ τῆς τοῦ σουλτᾶν
 παρουσίας καὶ τῆς ξενίας, χρήμασι καταδουλώσας τὸν βάρβα-
 ρον, ἀλλὰ καὶ δόξαν τῆς βασιλείας ᾔετο τὸ συμβάν. Εἰσιῶν 25
 τοίνυν ἅμα τῷ σουλτᾶν τὴν Κωνσταντινούπολιν, κηρύττει θρί-
 αμβον, καὶ ἦν ὁ θρίαμβος εὐπρεπῆς, πέπλος τιμίος κοσμού-
 μενος, καὶ ἡμελλεν ὁ βασιλεὺς προελθεῖν κροτούμενος ὑπὸ τῶν
 Πολιτῶν, καὶ μέρος εἶναι τῆς δορυφορίας καὶ ὁ σουλτᾶν αὐ-
 τός. Θεὸς δὲ ἠκύρωσε τὴν βουλὴν· ἢ τε γὰρ γῆ κλονηθεῖσα 30
 πολλάς τῶν λαμπρῶν οἰκιῶν καταβέβληκε, καὶ ὁ ἀήρ ἐν τα-

ραχῆ ἦν καὶ ἀνώμαλος, καὶ ἕτερα δὲ ἐπιτυμβάντα δείματα, ἐκείνοις οὐ τῷ θριζμβῶ προσέχειν ἠνάγκασεν· ἔρασκον δὲ οἱ τοῦ βήματος μὴ παρδέχεσθαι τὸν θεὸν προκύπτειν ὅλως εἰς θρίαμβον ἄνδρα ἀσεβῆ |, ἐπεὶ ὁ ἐν αὐτῷ κόσμος ἐξ ἐπίπλωνφ. 64·

5 οἰς ἀγίων ἐκτυπώματα γέγραπται καὶ χαρακτῆρ τοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλ' οὕτω μὲν ὁ θρίαμβος διελύθη· ὁ δὲ σουλτάν εἰς χρόνον ἰκανὸν τῷ βασιλεῖ συνδιέτριψε, καὶ ἵππων ἀμίλλαις σταδιοδρόμων τὸν ὑψηλῶν ἐνέδωκεν· ὅτε καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ ὡς ἐδόκει θαυματοποιῖς ἐπὶ τὸν κατὰ τὸ θέατρον πύργον ἀνίων, οὐ κάτωθεν μὲν αἱ τῶν διαθεόντων ἵππων ἀφετηρῖαι, ἄνωθεν δὲ χαλκοῖ ἵπποι ἴστανται τέσσαρες, διαπετάσαι τὸ στάδιον ἐπηγγέλλετο· εἰστήκει οὖν ἐπὶ τοῦ πύργου χιτῶνα λευκὸν ποδήρη ἡμιρτισμένος, λύγοι δὲ εἰς κύκλον περιαχθέντες κολπῶδες ἐποίουν τὸ ἄμριον· ἦν δὲ σκοπὸς τῷ Ἀγαρηνῷ ὡσπερ ἰστίῳ ναῦς πτερωθῆναι τῷ πέπλῳ, τοῦ πνεύματος ταῖς κοιλότησι περιχοροῦντος καὶ δοκεῖν πέτασθαι ποιοῦντος αὐτόν. Πᾶς οὖν ὁ ἐν τῷ θεάτρῳ ἔβλεψεν ἐπ' αὐτόν, καὶ συχνὰ ἔλεγον, Πέτασον. Βασιλεὺς δὲ διεκώλυεν αὐτόν τοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ ὁ σουλτάν ἐδεδίει περὶ τῷ ὁμογενεῖ. Ὁ δὲ τὸν ἀέρα περιχάσκων, ἐπεὶ ποτε φορὸς αὐτῷ ἔδοξε, διατινάσσεται πτηνοῦ δίκην ἀεροδατῆσαι καρδοκῶν. Ἄλλὰ καταπεσὼν διέρρηξε τὴν ψυχὴν, τὰ ὅστ' αὐτοῦ σώματος συντριβεῖς. Ἦν οὖν τὸ πέτασμα τούτου εἰς γέλωτα τῶν μετὰ τοῦ σουλτάν Γούρκων τοῖς Πολίταις θυλλοῦμενον, καὶ οὐκ ἦν ἐπ' ἀγορᾶ, ἀκαταγελάστους αὐτοὺς παρελθεῖν. Ὡς δ' ἠνωτίζετο ταῦτα ὁ βασιλεὺς, διεχεῖτο μὲν, τῷ σουλτάν δὲ χαριζόμενος, (ἦδη γὰρ τοῦτον ἔδακνε τὰ λεγόμενα), ἐπλάττετο τὸν τὸν κατὰ γέλων ἀναστέλλοντα.

30 Πολλὰ τοίνυν καὶ λαμπρὰ δῶρα ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμειῶν ὁ σουλτάνος ἀπαρυσάμενος, ἐφ' οἷς καὶ ἐκθαμβος ἐγεγόνει καὶ διαπορούμενος ἦν, εἰ καὶ τοσούτων ἐτέρων εὐπορεῖ βασιλεὺς,

χαίρων εἰς τὰ οἰκεῖα παλινδρομεῖ· ὁ γὰρ αὐτοκράτωρ γινώσκων
 μὲν ὅτι καὶ πᾶς βάρβαρος χρημάτων ἡττάται, φιλοτιμούμενος
 δὲ μάλιστα καὶ Θέλων ἐκπλήξαι τὸν Κλιτζασθλάνην ἐφ' οἷς ἡ
 βασιλεία Ῥωμαίων πλουτεῖ θησαυροῖς, ἐν ἐνὶ τῶν κατὰ τὰ
 ἀρχεῖα δόμων παρατέθεικεν ὅσα τούτῳ δῶρα παρασχέσθαι προ- 5
 ἔθετο· ἦν δὲ ταῦτα χρυσός τε καὶ ἀργυρός εἰς νόμισμα κε-
 κομμένα, καὶ ἐσθῆτες λαμπραὶ, ἀργυρέα τε καὶ χρυσεα σκευή,
 καὶ ἐκπώματα, καὶ ὑφάσματα τίμια, ἄλλοι τε κόσμοι ἐξαι-
 ρετοὶ, Ῥωμαίοις μὲν εὐπόριστοι, παρὰ δὲ βαρβάροις καὶ λίαν
 δυσπόριστοι· εἰσιῶν δὲ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ὁ βασιλεὺς, καὶ 10
 τὸν σουλτάνον ἐκεῖσε μεταπεμψάμενος, ἤρετο εἴ τι δωρηθῆναι
 αὐτῷ τοῦ θησαυροῦ βούλοιοτο. Τοῦ δὲ εἰπόντος, ὡς αἰρεῖται
 ὅσοις αὐτὸν δωρησεται ὁ βασιλεὺς, ἐπήγαγεν αὐτοῖς, εἴ τις τῶν
 ἀντιπάλων Ῥωμαίοις ὑπενέγκοι ἄν τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Ῥω-
 μαίων ὀρυθῆν, αὐτοῦ ταῦτα διαδόντος εἰς ξενικοῦ καὶ ἰδίου 15
 στρατοῦ συλλογῆν· τοῦ δὲ μετ' ἐκπλήξεως εἰρηκότος ὡς εἰ
 δεσπόζων ἦν τοσούτων χρημάτων, εἶχεν ἄν πάλοι ὑπήκοα τὰ
 κύκλω πολέμια· φιλοτιμοῦμαι σε τούτοις πᾶσι, βασιλεὺς ἔφη,
 ἵνα καὶ τὸ ἐμὸν γνωρίσης φιλόδωρον, καὶ ὅσων ἐστὶ κύριος
 χρημάτων ὁ τούτοις ἕνα δωρούμενος. Ὁ δὲ ἤσθη τῇ δωρεᾷ, 20
 τυφλώττων πρὸς κέρδος, καὶ βασιλεῖ τὴν Σεβάστειαν καὶ τὴν
 ταύτης χώραν παρασχέσθαι κτεπεαγγέλλεται.

Ὁ δὲ Μανουὴλ τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην δεξάμενος, καὶ ἕτερα
 δώσειν ὑπέσχετο χρήματα, εἰ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις πιστώ-
 σεται. Στείλας γοῦν τὸν Γαβράν Κωνσταντῖνον μετὰ καιρὸν 25
 ὁ βασιλεὺς, καὶ φιλοτίμους δύοσις καὶ παντοδιπὰ ὄπλα συ-
 νεκπέμψας τῷ σουλτάνῳ ἡτεῖτο τὴν ὑπεσχημένην Σεβάστειαν·
 ὁ δὲ, ἀπατεῶν ὢν, τῶν συνθηκῶν ἐπελάθετο. Ἀπελλῶν δὲ εἰς
 Γκόνιον, καὶ τὴν Σεβάστειαν χειρωσάμενος, γέγονε καὶ αὐτῆς
 ἐγκρατής. 30

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸν Δαδούνην παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, ἐκεῖνον

μὲν δραπετήν καὶ πλανήτην εἰργάσατο, τῆς δὲ Κιαισαρείας αὐ-
τὸς λαβόμενος, καὶ τὸν λοιπὸν μετήρχετο προσγενῆ, τὸν Ἰα-
γουπασάν φημί, διψῶν αὐτὸν ἀνελεῖν καὶ τὴν ὑπ' αὐτῷ χώρην
προσκτήσασθαι. Ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸ οἰκεῖον συγκροτῶν στρα-
5 τώπεδον, καὶ ὡς πρὸς ἀνταγωνιστὴν μείζονα παραταττόμενος,
φθάνει τὴν προθυμίαν θανάτῳ διακοπεῖς.

- Δαδοῦνης δὲ, ὡς ἐξημὸν δυνάστου τὴν Ἀμασειαν εἰσιῶν,
ἐκεῖθεν τε ἀποκρούεται, καὶ τῇ μεταπεμφαμένῃ τοῦ Ἰαγου-
πασάν συννεύῃ θανάτου αἰτίος γίνεται· οἱ γὰρ Ἀμασεῖς ἐπα-
10 ναστάντες, αὐτὴν τε θανάτῳ ἠμόναντο | ὡς τῷ Δαδοῦνῃ μνη-φ. 65.
στεύουσαν τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν Δαδοῦνην ἀπώσαντο, ἀλλ' οὐχὶ
καὶ τοῦ Κλιτζασθλάν γεγόνασιν ἰσχυρότεροι· ἀλλ' οὗτος ρα-
ναεῖς δυνατώτερος, ὡς εἶχε πρῶην Καππαδοκίαν, καὶ τὴν Ἀμά-
σειαν εἴληφεν ὕστερον· ἄνθρωπος οὐκ εὐρυῆς τὴν διαρτίαν τοῦ
15 σώματος, ἀλλ' ἠκρωτηρισμένος· αὐτίκᾳ γὰρ αἱ χεῖρες αὐτῷ
ἔξαρθροι, καὶ οἱ πόδες ὑποσκάζοντες ἦσαν, καὶ τὰ πολλὰ ἐφ'
ἀρμαμάξης τὴν πορείαν πεποίητο, ὅθεν καὶ Ἀνδρόνικο; Κουτζα-
σθλάνην τοῦτον ὠνόμαζε, φιλολοῖδορος ὢν εἰπέρ τις ἄλλο; καὶ
καθάψασθαι ἀνθρώπων δεινότατος.
- 20 Ὁ μὲν οὖν μεγάλην ἀρχὴν εἴληφώς, οὐχ εἴλετο βίον ἤρε-
μον, ἀλλὰ φιλοτάραχος ὢν, Ρωμαίοις ἐν οἷς εἶχε λυπεῖν διε-
φέρετο, καὶ πόλεμον ἐπῆγε σὺν οὐδενὶ λόγῳ, παραλύων σπον-
δάς. Οὐδ' αὐτῆς ἀπέσχετο τῆς Μελιτηνῆς, τὸν ταύτης ἀμυρᾶν
μηδὲν ἐπεγκαλεῖν ἔχων, ἀλλ' αὐτὸς αἰτίαν πλασάμενος, ἐκεῖθεν
25 αὐτὸν ἐξήλασεν· ἔπειτα δὲ καὶ τὸν οἰκεῖον κασίγητον, μετα-
νάστην ἔθετο. Οἱ καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα φυγάδες ἀρίκον-
τα· καὶ ταῦτα μὲν συμβέβηκεν ὕστερον. Τότε δὲ πολυδύνα-
μος γεγονώς, τὴν πρὸς τὸν βασιλέα αἰδῶ ἀποτίθεται, καὶ ἦν
αὐτὸς θεραπείαν προσῆγε τῇ τῶν πραγμάτων δυσκολίᾳ συνε-
30 γόμενος, ταύτην αὐτὸς ἔχειν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἤθελεν.
Ἐνίοτε δὲ θεραπείων τὸν βασιλέα, καὶ δόξαν ἀπονέμων π-

πρὸς, υιοθεσίας τιμὴν ἐλάμβανε, καὶ ἦν τὰ παρ' ἀλλήλων γράμματα, πατέρα βασιλέα, καὶ σουλτάνον υἱὸν καταγγέλλοντα.

Πλὴν οὐδ' οὕτως εἰς φιλίαν ἀκραιφνή συνηρμόζοντο, ἢ τὰς σπονδὰς συνέχον τέλος· ὅθεν ὁ μὲν τῶν ἡμετέρων πολιχνίων 5 κατέτρεχεν, ὁ βασιλεὺς δὲ στρατῷ καὶ δώροις τοῦτον ἐπράυνε. Ποτὲ δὲ καὶ τοὺς ὡς ποιμνία ἐξηπλωμένους ταῖς Ρωμαϊκοῖς ὀρίοις Τούρκους ἀναστέλλων, τοῖς περὶ τὴν Πεντάπολιν ἐπιτίθεται, καὶ ἀνθρώπων καὶ ζῶων ἀλόγων γενόμενος ἐγκρατῆς, τῶν Περσῶν μὴ ὑποστάντων αὐτῷ, τροπαιοφόρος ἀνέζηυξεν· ὀπηνίκα καὶ Σολυμᾶς ὁ τῶν παρὰ τῷ σουλτάνῳ μέγιστα 10 δυναμένων κορυφαῖος τῷ βασιλεῖ ἐποφθεις, πολλὰ τοῦ σουλτάνου ὑπερηγῶρει, καὶ παρὰ τὴν ἐκείνου γνώμην τὰ παρὰ τῶν Τούρκων πραττόμενα διετείνετο. Θεραπειῶν δὲ καὶ ὑπὲρ τὸ ἀληθές, ὡς ἔθος τοῖς βαρβάροις, ὁ Σολυμᾶς τὸν ἀνακτα, καὶ 15 ἵππους ὠκύποδας προσενηνόχεν· ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἵππους δεξάμενος, καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τὸν Σολυμᾶν ἀποδεξάμενος, πρὸς τὸν σουλτάνον ἀπέστειλεν, ἐξηγησόμενον ἐκείνῳ ἃ οὐκ ἦν ἀγνωσῶν, καὶ τὸ τοῦ τρόπου παλίμβολον καὶ ἄπιστον ὀνειδίζοντα, κἄν οὐκ ἦν αὐτὸν ἠρεμήσειν, ταῖς συνήθεσι ληστείαις 20 χρώμενον.

Στείλας οὖν στρατὸν μέγιστον, τὴν κατὰ Φρυγίαν ἐκπορθεῖ Λαοδίκειαν, οὐπω τετειχισμένην ὡς νῦν ἐστι, κατὰ δὲ κόμης ἐκκεχυμένην περὶ τὰς ὑπωρείας τῶν ἐκεῖσε βουνῶν· ἤλασε 25 δ' ἐκεῖθεν μεγίστην λείαν ἀνθρώπων καὶ ζῶων, πολλοὺς δὲ καὶ κατέκτανεν, ἐν οἷς καὶ τὸν ἀρχιερέα Σολομῶντα, ἐκτομίαν μὲν, χαρίεντα δὲ τὸ ἦθος, καὶ τῷ θεῷ δι' ἀρετῆς προσεγγίζοντα. Εἴλεγε δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους, ὅσῳ ἂν μείζω δράσειε Ρωμαῖους δεινὰ, τοσοῦτ' ἀγαθὰ μείζω ὑπὸ τοῦ βασιλέως πείσεται.

Οὐδ' ὁ βασιλεὺς μέντοι ἐπὶ τούτοις ἠρέμει, ἀλλὰ πρῶτα 30 μὲν διὰ τοῦ Τζικανδίλη Γουδελίου, εἶτα καὶ διὰ τοῦ Ἀγγέ-

λου Μανουήλ τοῖς Τούρκοις ἐπέθετο, ἔσοι πολυθρέμμονες ὄντες, πῶς ἔνεκα τὰ τῶν Ρωμαίων παγγενεὶ ἐπίασιν ὄρια. Οὗτοι γὰρ τὰ στρατόπεδα συντάζαντες καὶ τούτοις ἐπιτιθέντες νυκτὸς, σύνθημα δαδῶκασι τῷ στρατῷ ἐν τῷ συμπλέκεσθαι τοῖς Τούρκοις ἀναφωνεῖν, Σίδηρος, ὡς ἂν εἴη τῷτοις οὕτως παρέρχουσαι μὲν τὸ ὁμόφυλον, καίνειν δὲ τὸ σιγῆ ἐπιὸν ὡς ἀλλόφυλον· μετὰ πολὺν δὲ ὀψέποτε φόνον, οἱ βάρβαροι συνέντες ὁ βούλεται τὸ λεγόμενον, καὶ αὐτοὶ τοῦτο ἔλεγον, ἕως τῆς νυκτὸς διαγενομένης ἀπ' ἀλλήλων διέστησαν. Γεγόνασι μὲν οὖν καὶ ἄλλαι 10 πολλὰ ἐκδρομαὶ κατὰ Τούρκων Ρωμαίους, καὶ παρὰ Τούρκων αὐτοῖς, ἅς, καὶ διὰ τὸ μηδὲν τι ἀξιολόγον ἔχειν, λέγειν εἰσαμεν.

Ἐπάνειμι δ' αὖθις ἐπὶ τὰ Παιονικὰ· σαφηνεῖς δ' ἔνεκεν εἰρήσεται τάδε. Τῷ ἄρχοντι τῶν Οὐνῶν Ἰατζῆ δύο ἦσαν ὁμαίμονες, Στέφανος καὶ Βλαδίσθλαβος, καὶ παῖδες, Στέφανος καὶ Βελαῖ· τῶν ἀδελφῶν τοίνυν, ὁ Στέφανος τὰς ἀδελφικὰς ἐκφυγῶν χεῖρας ὡς κατ' αὐτοῦ φρονώσας, τὴν Κωνσταντίνου κατέλαβε, καὶ τῷ αὐτοκράτορι προσδεχθεὶς, ἄλλης τε φιλοφροσύνης ἐπέτυχεν, ἀλλὰ καὶ Μαρτὶν ἐγγίμε τὴν τούτου ἀνεψιάν |, φ. 65°. 20 τὴν τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσακίου θυγατέρα. Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ ὁ Βλαδίσθλαβος τὰ ὅμοια τῷ ἀδελφῷ Στεφάνῳ ἔδρασεν, οὐ τοσοῦτον ὡς τῷ Ἰατζῆ μὴ φιλούμενος, ὅσον τῇ τοῦ Στεφάνου εὐημερίᾳ παρορμηθεὶς. Τοίνυν οὐδ' αὐτὸς τῶν ἐλπίδων ἠστόχησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς περιφνωῶς προσλαμβάνεται, 25 καὶ γυναῖκα ἔσχεν, ἂν εἰ μὴ δι' αὐτῆς ὑπώπτους τῆς ἐς τὴν πατρίδα ἐπανόδου κωλύμην. Τὰ δ' ἐπὶ τούτοις, ὁποῖα; Τελευτᾷ ὁ ρῆξ Ἰατζᾶ, καὶ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τὸν ἐκείνου παῖδα διαβαίνει τὸν Στέφανον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἡδιστον τὸ γεγονὸς ἠγησάμενος, καὶ κατὰ νοῦν λαβῶν, ὡς εἰ πρὸς τὸν ἐπ' ἀνεψιᾷ 30 γαμβρὸν Στέφανον ἡ ἀρχὴ μεταβῆ τῶν Οὐνῶν, ἔξει ἂν καὶ αὐτὸς κλέος, καὶ ἡ βασιλεία Ρωμαίων, ἡ δασμοῦ μέρος ἐκεῖ-

θεν, ἢ τὴν τοῦ Φραγγοχωρίου καὶ τοῦ Ζευγμίνου κατάσχε-
 σιν, σπεύδει πρὸς τὴν τῶν σκοπουμένων ἐκπλήρωσιν· καὶ εὐ-
 θὺς στέλλει πρέσβεις· τῷ γαμβρῷ Στεφάνῳ, τὸν τῆς ἀρχῆς
 στέφανον περιθέσθαι προετοιμάσοντας. Μετὰ βραχὺ δὲ εἶχε καὶ
 τοῦτον ἢ Σαρδική. Οὐνοὶ μὲν οὖν οὐδ' ἄκοη παρεδέξαντο τὴν 5
 τοῦ Στεφάνου ἐξουσίαν αὐτῶν, καὶ δι' ἄλλα μὲν ὡς ἔλεγον,
 μάλιστα δὲ διὰ τὸ γῆμαι παρὰ Ρωμαίοις· ἀσύμφορον γὰρ ὅ-
 λως αὐτοῖς, ἀνδρα ἔχειν ἄρχοντα κατὰ κῆδος· τῷ βασιλεῖ συν-
 απτόμενον. Διὸ καὶ ἄπρακτα ἦσαν τὰ τῆς πρεσβείας, καὶ τῷ
 Στεφάνῳ ἐκείσε ἀφικομένῳ οὐδόλως οἱ Οὐνοὶ προσέκειντο. Ἐν- 10
 θεν τοι καὶ δεῖν ἔγνω ὁ βασιλεὺς διὰ δυνάμεως μείζονος βοη-
 θῆσαι τῷ Στεφάνῳ.

Ἀπάρas οὖν τῆς Σαρδικῆς, ἀφικνεῖται εἰς τὰ παρίστρια,
 λέγω δὴ Βρηνίτζοβαν καὶ Βελέγραδα, καὶ τὸν ἀδελφιδοῦν Ἄ-
 λέξιον τὸν Κοντοστέφανον συναποστέλλει τῷ Στεφάνῳ μετὰ 15
 δυνάμεων, οἳ καὶ τὸν Χράμον κατέλαβον, ὑποποιούμενοί τε δώ-
 ροις τοὺς τῶν Οὐνῶν προέχοντας, καὶ κολακείαις καὶ ὑποσχέ-
 σεσι τὰ πρὸς ἀρχὴν διεπράττοντο· ἦνουν δὲ οὐδὲν, ἢ ὅσον τὸν
 Βλαδίσιθλαβον, τὸν τοῦ Στεφάνου αὐτάδελφον, εἰς ἄρχοντα δέ- 20
 ξασθαι. Ἄλλὰ καὶ τούτου βραχὺν χρόνον ἐπιβιώσαντος τῆ ἀρ-
 χῆ, οἱ Οὐνοὶ τὸν τοῦ Ἰατζᾶ παῖδα Στέφανον ἄρχειν αὐτῶν
 εἶλοντο. Ἄλλ' οὔτε ὁ βασιλεὺς τὸ γεγονός· πρῶτος ἦνεγκε, καὶ
 ὁ τοῦ Ἰατζᾶ ἀδελφὸς Στέφανος πάντα ἦν μηχανώμενος, βα-
 σιλέως συναιρομένου, εἴ πως ἐπιτεύξεται τῆς ἀρχῆς. Πολλῶν 25
 οὖν τούτου ἔνεκα συμβεβηκότων πολέμων, καὶ τοῦ βασιλέως
 τὸν τοῦ Ἰατζᾶ υἱὸν τὸν Βελᾶν εἰς γαμβρὸν ἐπὶ τῆ θυγατρὶ
 Μαρίας ἀνελόμενου, οἱ τῶν Οὐνῶν τῷ Στεφάνῳ ἀντικαθιστά-
 μενοι, ἔγνωσαν ἐξ ἀνθρώπων ποιῆσαι αὐτὸν, φαρμάκου ποτή-
 ριον κεράσαντες· εὔραν οὖν ὑπουργὸν πρὸς τοῦτο τινὰ τῶν τοῦ
 Στεφάνου Θωμᾶν λεγόμενον· ὁ δὲ δεινότατος ὦν καταλυσαι 30
 ζωὴν ἀνθρώπου, καὶ σώματος διαζεύξαι ψυχὴν, καὶ οἰκοθεν ἐ-

ρεῦρε μέθοδον· ἀμέλει καὶ τὴν φλέβα τῷ Στεφάνῳ τετμημέ-
 νῳ, ἐγγρίεται φαρμάκῳ τὸ ἐπίθεμα τῆς τομῆς· ὃ καὶ τεθὲν
 τῇ πληγῇ, θάνατον αὐτῷ ἐπέφερεν οἰκτιστον. Ἐκείτο οὖν ὁ
 τοῦ Στεφάνου νεκρὸς οὕτως ἄτιμος, καὶ ταφῆς ἄμοιρος, καὶ τὸ
 5 Ζευγμινον ὑπὸ τῶν Οὐνῶν ἐζῶ.

Ταῦτα ὡς ἠνώτιστο βασιλεὺς, κατὰ τῶν Οὐνῶν κηρύσσει
 πόλεμον· ὅτε καὶ Ἀνδρόνικος πάλιν ἀποδράς, εἰς Γάλιτζαν τὴν
 τῶν Ρῶς, οὗς καὶ Σκύθας Ὑπερβορέους φαρμέν, ἀπῆλθεν. Ὁ δὲ
 τῆς φυγῆς τρόπος οὕτος. Πλάττεται τὸν νοσοῦντα, καὶ παι-
 10 δὸς ἀλλοθινοῦς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἡμοιορηκῶς, ἐπισκῆπτει τού-
 τῳ ὑφελέσθαι λάθρα τὰς κλεῖς τῶν τοῦ πύργου πυλῶν, ὅπο-
 τε πρὸς ὕπνον ἡμερινὸν οἱ φύλκας βλέψιεν, καὶ κηρῶ τοὺς
 τύπους τούτων ἐκμάζασθαι· δρᾶ τὸ παιδίον τὰ προσταχθέν-
 τα, καὶ εἰσάγει Ἀνδρονίκῳ τοὺς τύπους· ὁ δὲ ὑποτίθησι τῷ
 15 οἰκειῷ υἱῷ Μανουὴλ ἐμφανίσαι ταῦτα καὶ εἰπεῖν τοιαῦτα χαλ-
 κεύσασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀγγείοις τῶν οἴνων, οἷς φέρουσι
 αὐτῷ τὸ τοῦ ἀρίστου πόμα, καλώδια λίνου παραδύειν. Ὡς δ'
 εἶχε πέρας τὰ βουλευθέντα, ἀνοίγει τὸ δεσμοκτήριον νυκτὸς,
 καὶ ὁ παῖς ὑπουργεῖ τῷ ἔργῳ· καὶ ὁ Ἀνδρόνικος ἐξείσει τὰ
 20 λῖνα φέρων ἐν ταῖς χερσὶ. Γίνεται οὖν τὸ κατάντημα τῆς τό-
 τε νυκτὸς χόρτος περίπου τὰ ἄβρατα τῶν ἀνακτόρων φρεῖς
 καὶ εἰς ὕψος ἀνάδραμων· περὶ δευτέρων δὲ καὶ τρίτην ἡμέραν
 ταῖς πύαις κρυπτόμενος, ἐλάνθανε τοὺς διώκτας· ἔπειτα διὰ
 τοῦ μεσοπύργου χλασθεῖς, ἀκάτιον εἴσεισι περὶ τὰς ἀκτὰς
 25 σαλευῶν καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως· ὁ δὲ τῷ ἀκατίῳ τὸν Ἀν-
 δρόνικον δεξάμενος, Χρυσοχοῦ πῶλος, ἐπεκέκλητο. Ἀλλ' οὐπὼ
 ἀνάγεσθαι ἤρξαντο, καὶ συνεχεται παρὰ τῶν κατὰ τὸν Βου-
 κολέοντα προφυλάκων· ἐξ ἐκείνου δὲ | τὰ τῆς σκοπιᾶς τὰ 68.
 τῆς ἡρξάτο, ἐξ ὅτου ὁ Ἰζιμισχῆς Ἰωάννης τῷ Φωκᾷ Νικη-
 30 φόρῳ νυκτὸς ἐπέθετο, διὰ σαργάνης ἀνιμηθεῖς. Παρὰ βραχὺ
 γοῦν ἦν Ἀνδρόνικος καὶ πάλιν ἐν δεσμοῖς κρείττοσιν, ἢ καὶ

πλέον τι πεπονθώς· ἀλλὰ πρόσωπον δούλου πλασάμενος χρό-
 νια δεσμὰ φεύγοντος, εἶδεῖτο μὴ περιιθεῖν αὐτὸν οὐκ ὀλίγα πρὸς
 τοῦ δεσπότητος πάλαι πεπονθότα δεινὰ, καὶ τότε δίκας εἰσπρατ-
 τόμενον τῆς φυγῆς· ἐκάλει δὲ δεσπότην τὸν Χρυσοχοόπῳλον,
 πρὸς τὸ βάρβαρον τὴν φωνὴν στρέφων. Καὶ ὁ Χρυσοχοόπῳλος 5
 δὲ, δώροισι παρακρουσάμενος τοὺς σκοπούς, ἴσχυσεν ὡς δραπέ-
 την ἑαυτοῦ δοῦλον ἐξελεῖν τὸν Ἀνδρόνικον. Ἀμέλει καὶ πα-
 ρὰ δόξαν ὁ Ἀνδρόνικος εἰς τὸν οἶκον παρελθὼν, δὲ τοῦ Βλάγ-
 γα ἐπιπέκκληται, ὁμοῦ τε προσεῖπε τοὺς φιλάτους τὰ εἰσιτή-
 ρια, καὶ ὅσα τῆς ἀποδημίας, τοὺς τε πόδας τῶν σιδήρων ἀ- 10
 πολυθεῖς, καὶ τὸ Μελίβοστον καταλαβὼν καὶ τῶν ἐκεῖσε ἔππων
 ἐπιπέδω, οἳ πρὸς ἀπόδρασιν αὐτῷ ἠτοιμάσθησαν, τὴν εὐθύ τῆς
 Ἀγχιάλου ἵεται· ἔνθα δὴ γεγωνῶς, καὶ τῷ Παπούκῃ γνω-
 σθεῖς, καὶ λαβὼν τὰ ἐφόδια, καὶ ἡγεμόνων τῆς ὁδοῦ εὐπορή-
 σας, εἰς Γάλιτζαν ἐπορεύετο. Ἄλλ' ὅτε τοῦ δειμαίνειν ἡλευ- 15
 θερώθη ὡς τῶν τῆς Γαλίτζας ὀρίων λαβόμενος, τότε θηρευ-
 τῶν ἐμπίπτει χερσὶ· συλληφθεὶς γὰρ παρὰ Βλάχων πρὸς βα-
 σιλέα πάλιν ἀπήγετο. Μὴ ἔχων οὖν τὸν σώζοντα, ταῖς οικειαῖς
 μεθόδοις βοηθῶ ἐχρήσατο· γαστρὸς γὰρ ῥύσιν πλασάμενος, συ-
 χνάκις τοῦ ἔππου ἀποκατέβαινε· τοῦτο οὖν πολλὰκις τοῦ νυχ- 20
 θημέρου παιῶν, λανθάνει κατασοφισάμενος τοὺς ἀπάγοντας·
 τὴν ῥάβδον γὰρ ἦν ἐπεφέρειτο ὡς νοσῶν, ἔτι σκοτίας οὔσης,
 ἀναστὰς τῆ γῆ ἔπηξε, καὶ τὸ τοῦ σώματος φάρος αὐτῇ πε-
 ρερίληψε, καὶ τὸν ἐπὶ κεραλῆς πῖλον ἀνέθετο ἄνωθεν, ὡς εἰ-
 κάζεσθαι αὐτὸν γόνου κάμπτοντα τὴν γαστέρα τῶν σκυδάλων 25
 κενοῦν. Καὶ οὕτως ἴσχυσε τοὺς φυλάσσοντας ἀπορυγεῖν καὶ τὴν
 λόχημν εἰσδύνασι, τὴν ῥάβδον οἰομένους εἶναι αὐτὸν. Ὡς δ' ὁ-
 ψέποτε ἔγνω τὸν δόλον, οἱ μὲν ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν ἔτρεχον,
 οἰόμενοι τοῦτον τῆς προτέρας ἔχουσαι, ὁ δὲ δι' ἄλλης εἰς Γά-
 λιτζαν ᾤχετο. 30

Τὸν δὲ Παπούκῃν ὁ βασιλεὺς συλλαβὼν, ἔξανε διὰ λώρων

πολλαῖς δημοσίαι κατὰ τῶν νότων, καὶ ὁ κήρυξ σχοινοδέτεον προάγων αὐτὸν ἐπεβόα· « ὅστις τὸν τοῦ βασιλέως ἐχθρὸν εἰσοικίζεσθαι, καὶ διδοῦς ἐφόδια ἐκπέμπει, οὕτω καὶ μαστιζέσθαι καὶ πομπεύεσθαι. » Ὁ δὲ ἀντεβέγγετο, « αὕτη μοι αἰσχύνη,

5 ἐπιστάντα μὴ καταπροδόντι τὸν εὐεργέτην. »

Τότε δ' οὖν ὑπτίαις ἀγκάλαις πρὸς τοῦ τῆς Γαλιτζῆς ἀρχοντος προσδεχθείς Ἀνδρόνικος, ἔμεινε παρ' ἐκείνῳ χρόνον πολὺν, ὁμέστιος καὶ σύσσιτος παρακλημβανόμενος καὶ συνθηρευρευτής. Ὁ δὲ βασιλεὺς οἰκεῖον ὄνειδος εἰκάζων τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ, ἄλλως τε καὶ ὑφορώμενος μήπως, ὡς ἐλέγετο, Σκύθας λαβῶν ἐς τὰ Ρωμαίων ἐσβαλεῖ ὄρια, μετὰπεμπτον ἐκεῖθεν ποιεῖται, πίστεις δούς καὶ λαβῶν, καθ' ὃν καιρὸν οἱ Παίονες τὰ παρίστρια ἐλυμαίνοντο. Συμβαλόντες δὲ καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τῷ τε Γαβρᾶ Μιχαὴλ καὶ τῷ Βρανᾶ, ὡς ἐρρέθη, τούτους ἐτρέψαντο.

Ἦν δὲ ὁ Γαβρᾶς νεωστὶ τὸν μετὰ τῆς Κομνηνῆς Εὐδοκίας, ἧ ὁ Ἀνδρόνικος ἐπλησίαζε, συστησάμενος γάμον· οὐκοῦν καὶ τῶν προσγενῶν Εὐδοκίας συνιστᾶν αὐτὸν ἐς βασιλέα ἐθελόντων, πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτοῦ ἔπαινος, καὶ ἐρρωμένως κατὰ τῶν Οὐννων ἀγωνίσασθαι αὐτὸν ἰσχυρίζοντο, καὶ μάρτυρα παρήγον τὸν συστράτηγον τὸν Βρανᾶν. Ὁ δὲ πρὸς τοῦ βασιλέως τὴν οἰκείαν κεφαλὴν εἰς ὄρκον ἐπαγχόντος, ὃ γινώσκει περὶ τοῦ Γαβρᾶ γενναῖον λέγειν ἐπιτραπείς, ἤρετο τὸν Γαβρᾶν, εἰ καὶ αὐτὸς ἀνδρεῖόν τι καὶ ἀξιεπαῖνον τότε κατὰ τῶν Οὐγγρων ἐνεδείξατο, καὶ καθομολογοῦντα σχῶν, καὶ ὡς οὐκ ἄλλον τὸν Βρανᾶν ἀνδρῖσασθαι, ἐκεῖνος φησὶ μηδεμῶς ὑποστῆναι τῶν ἐναντίων τὴν ἐμβολὴν τὸν Γαβρᾶν, ἀλλ' ἐκ πρώτης δευτείας ἀνακαλουμένου, καὶ, στήθι, ὧ φίλος, βοῶντος, στήθι.

30 Ὁ δὲ βασιλεὺς σπεύδων τὸ τε Ζεύγιμον ἐπανασώσασθαι, καὶ δίκαις εἰσπράξασθαι τοὺς Οὐννοὺς ὧν εἰς Στέφανον ἐξήμαρ-

τον, τοῖς ἐκεῖ παρενέβαλε μέρεσιν. Οἱ δὲ βάρβαροι παρὰ τὰς
 ὄχθας τοῦ Ἰστρου διαταξάμενοι, τῆς στρατιᾶς διεκώλυον τὴν
 φ. 66^ο περαιώσιν· [ἀλλ' ἦσαν οὐδὲν περαίνοντες. Οἱ γὰρ τοξόται Ρω-
 μαῖοι καὶ τὸ ὀπλιτικὸν τούτους ἐξέκρουσαν τῶν παρακτιῶν με-
 ρῶν. Βασιλεὺς δὲ καταλαβὼν τὸ Ζεύγμινον, ἐκεῖ που κατασκη- 5
 νοῖ. Ἔστι δὲ τοῦτο κατὰ μεσημβρίαν ἀπρόσβατον, γηλόφω καὶ
 ποταμῷ τειχιζόμενον ρεύματι. Ἔπειτα μὲν οὖν αὐτοβοεῖ τοῦ-
 το αἰρήσειν, πρὸς τὴν αὐτοῦ θέξιν καταπλαγέντων τῶν ἔνδο-
 θεν· ὡς δ' οὗτοι τοὺς εἰσόδους ἀπέκλεισαν, καὶ τὰ τεῖχη παν-
 τοίοις ὄπλοις καὶ ἀψετηρίοις ὀργάνοις ἐκράτουν, ἀλλὰ καὶ ἔ- 10
 νωθεν φαινόμενοι τὰς γλώσσας ἔθηγον κακολογίας ἀφιέντες ὡς
 βέλη θανάσιμα, οὐδ' οἱ Ρωμαῖοι κεναῖς χερσὶν αὐτοῖς προσεφέ-
 ροντο, ἀλλὰ τὸ κακολογεῖν παραιτούμενοι ὡς γυναικῶδες, σι-
 δήρεα κατὰ τούτων βέλη ἠφίεσαν. Πρῶτος τοίνυν ὁ βασιλεὺς
 τῷ τῆς μιμήσεως τρόπῳ διερεθίζων τοὺς ὑπ' ἐκείνον, κατὰ τῶν 15
 τῆς πόλεως πυλῶν τὸν ἵππον ἐφήσει, καὶ μέσον αὐτῶν τὸ δό-
 ρυ ἤλασεν· ἐπὶ τούτοις τὴν τάφρον ἐμπλήσας ἐξ ὕλης τῆς πα-
 ρατυχούσης, καὶ τέσσαρας πετροβόλους μηχανὰς περιστήσας,
 τὰ τεῖχη κατέσειεν· ἐνεργεῖς γὰρ πᾶσαι ἦσαν, μάλιστα δὲ μία
 τούτων, ἧς ἀρχιτέκτων Ἀνδρόνικος, πλέον διεσάλευε τὸν πε- 20
 ρίβολον, ὡς καὶ ὑποχαλᾶν ἤδη καὶ περιτρέπεσθαι. Τότε τοί-
 νυν κατὰ τινα τῶν νυκτῶν τινὲς τῶν μεγιστάνων Παιόνων τῶν
 τοῦ τεύχους προνεουσῶν μηχανῶν, ἄρκλας ταύτας καλοῦμεν,
 εἰσιόντες μίαν, καὶ γυμνάς τὰς σπάθας ἀνατείναντες, διηπει-
 λοῦντο Ρωμαίοις, καὶ τὸν ἀέρα ἐπληττον· ἀλλὰ κατὰ πόδας 25
 ἢ δίκην· λίθον γὰρ μέγιστον διὰ τῆς μηχανῆς ἀφείδεν ὁ Ἀνδρό-
 νικος, τὴν τε ἄρκλαν συνέτριψε, κάκείνους δὲ συγκατέσπασε,
 θάνατον ἀλλαξάμενους τοῦ ζῆν. Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ τὸ τεῖ-
 χος ὑπέκυπτε, καὶ διὰ κλιμάκων Ρωμαῖοι τὴν πόλιν εἰσιόντες
 πολλοὶ πολλοὺς εἰς θάνατον ἔβαλλον. Οὐκ ὀλίγοι δὲ Παιόνων 30
 καὶ τοῖς κρατοῦσι προσιόντες ἐσώθησαν· εἰτὶ δ' οἱ καὶ ἀπέδρα-

σαν. Εἷς δὲ τῶν οἰκητόρων τῆς πόλεως καὶ γένει καὶ πλού-
 τῳ λαμπρὸς, γύναιον ἤϋχει τῷ εἶδει σφόδρα καλὸν· τοῦτο ὁ-
 ρῶν ὑπὸ τοῦ τῶν Ρωμαίων εἰς ὕβριν ἐλκόμενον, καὶ μὴ ἔχων
 βοηθῆσαι, ὃ ἐπεφέρετο ζῆφος κατὰ τῶν σπλάγγων τοῦ γυ-
 5 ναίου ὡθεῖ, βίξ τὴν βίξιν ὠθήσας, καὶ οὕτω στήσας τὸν ἄ-
 θεσμον ἐξῶτα. Συνήραντο δὲ τοῖς Ρωμαίοις εἰς τὴν τῆς πό-
 λεως ἄλωσιν οὐκ ὀλίγοι τῶν ἐνδοθεν τὰ Ρωμαίων, ῥρονοῦντες·
 οὗτοι γὰρ ἀσιδήροις βέλεσι πρὸς τὸ στράτευμα ἐξῶθεν τῆς
 10 νυκτὸς διεκπέμποντες, τὰς τε βουλὰς καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν ἐν-
 τὸς παρεδήλουν. Ἦγετο δὲ καὶ τις τῶν Παίωνων τότε αἰχμὰ-
 λωτος, πῖλον ἐγγώριον ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων, καὶ τὴν λοιπὴν πά-
 τριον ἡμφιεσμένος στολὴν· τοῦτόν τις παριῶν Ρωμαῖος, πλήτ-
 τει καὶ θανατοῖ, καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου ἑαυτῷ περιτίθη-
 σι κάλυμμα· ἐπίσταται τοίνυν ἕτερος ζιφήρης, καὶ Παίονα εἶ-
 15 ναι τοῦτον διὰ τὸ πῖλον ὑπολαβῶν, παίει κατὰ τοῦ τένοντος
 καὶ τοῦ ζῆν μεθίστησιν.

Ἄλλ' οὕτω μὲν ἐάλω τὸ Ζεύγμιον, καὶ βασιλεὺς ἐκεῖθεν
 ὑπονοστήσας, πρὸς τὰ Ρωμαίων ὄρια μεταβέθεκε, τόν τε θεῖον
 αὐτοῦ τον ἀπὸ Φιλαδελφείας Κωνσταντῖνον τὸν Ἄγγελον, σὺν
 20 αὐτῷ δὲ καὶ τὸν Τρίφυλον Βασιλείον ἐσχας τοῦ Ζευγμίνου ἐ-
 πιτειχιστάς, καὶ τῶν ἄλλων πολυχνίων ὅσα ἐν Βελεγράδοις ἐ-
 πιμελητάς· οἱ καὶ τὰ ἐντεταλμένα πληρώσαντες, καὶ τὸν Νί-
 σσον τείχῃσι περιέβχλον, καὶ τὴν Βρανίτζοβαν συνώκισαν, καὶ
 τὰ λοιπὰ πρὸς τὸ εὖ διαθέμενοι ἐνθα ἦν διάγων ὁ βασιλεὺς
 25 ἀφίκοντο.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Δεσὲ κακουργότερος ἑαυτοῦ γένοιτο, ἐς τὴν
 Σερβίαν ὥρμα τραπέσθαι ὁ βασιλεὺς. Ὁ Δεσὲ δὲ τὰ πρατ-
 τόμενα ἐπιτηρῶν, καὶ δεδιῶς τὴν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν τοῦ
 βασιλέως εἰσοδόν, πέμψας ἐς βασιλέα καθικετεύει ἐνδοθῆναι
 30 τὴν εἰς αὐτὸν ἀπαθῆ ἄφιξιν· ὡς οὖν εἶχεν ὁ ἤτησεν, ἀφίκε-
 το, καὶ εἰς θῆαν τῷ βασιλεῖ καταστὰς, τὸ δολιόφρον τῆς γνώ-

μης κατονειδίζεται, καὶ οὕτως ὡς ἄσπονδος ἀποπέμπεται, καὶ ἐγγὺς ἐλλῶν τοῦ συλληθρήσῃ, ἀφίεται πάλιν οἰκῆδε ἀπελθεῖν, τὴν τοῦ τρόπου μεταβολὴν καὶ τὸ μηκέτι τὰ μὴ δοκοῦντα βασιλεῖ διακπράττεσθαι φρικώδεσιν ὄρκοις ἐμπεδωσάμενος. Ἐξίῳν δὲ ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, πολλοῖς πάθεισιν ἐμερίζετο τὴν ψυχὴν ἠσχύνετο ἐφ' οἷς προσήλθε τῷ βασιλεῖ, ὠργίζετο ὧν πέπονθεν ἕνεκα, ἐπικθαίνετο οἷς ὄρκοις τὰς τῆς γνώ-

ψ. 67. μης παρεκτροπᾶς ἀπετείχιστε· | τέλος ὅσα συνέθετο καὶ ὄμοσε βασιλεῖ θέμενος παρ' οὐδὲν, τὴν συνήθη ἔσπεργε γνώμην, παλίμβολος καθορώμενος. Εἶχε μὲν οὖν οὕτω ταῦτα.

Ὁ δὲ βασιλεὺς γονῆς ἄρρενος ἀμοιρῶν, ἠνάγκασε πάντας καὶ ὄρκοις κατενεπέδωσε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν καὶ τὸν ταύτης μνήστορα Ἀλέξιον τὸν ἐξ Οὐγγρων, μετὰ τὸν αὐτοῦ μόρον κληρονόμους ἔχειν τῆς οἰκείας ἀρχῆς, καὶ ὡς Ρωμαίων ἀναξί καθυπείκειν. Καὶ πάντες τοῖς κελεύσμασι τούτου ὑπέκυπτον. Μόνος δὲ ὁ Ἀνδρόνικος ἀποδυσπετῶν ἦν, καὶ λέγων ὡς ὁ βασιλεὺς εἰς δευτέρους ἀποκλίνας γάμους, γενήσεται καὶ υἱοῦ πατῆρ, καὶ δι' ὄρκων πιστουμένους ἡμᾶς τὰ τῆς ἀρχῆς τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως τότε, ἀνάγκη παραβάτας τῶν νῦν ὄρκων εὐρίσκεισθαι· καὶ ἄλλως δὲ, πῶς ὀρθόν, πάντα μὲν Ρωμαίων παρορᾶσθαι εἰς εὐνέτην τοῦ θυγατρίου τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀρχῆς διὰδοχον, ὁμόφυλον ὁμοφύλων, τὸν δὲ ἀλλογενῆ προκρίνεσθαι; Ταῦτα τοῦ Ἀνδρονίκου λέγοντος, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπεστρέφετο τοὺς λόγους ὡς δύσνου περὶ αὐτόν· πολλοὶ δὲ τῶν Ρωμαίων καὶ μετὰ τοὺς ὄρκους αὐτῷ γεγόνασι σύμψηφοι.

Ὁ δὲ λόγος καὶ ἔτι τὰ κατὰ Κιλικίαν βούλεται ἀφηγήσασθαι, τοῦ μὴ λαθεῖν ὄντα ὑπέρτερα. Τῷ βασιλεῖ Μανουὴλ φροντίς πολλή τις ἦν τῶν κατὰ Κιλικίαν πόλεων, ὧν ἡ Γαρσὸς ὡς μητρόπολις προκαθέζεται. Πολλῶν οὖν εὐγενῶν ἐκεῖσε ἀφικομένων, ἔφθασεν ἡ ψῆφος καὶ εἰς Ἀνδρόνικον· τῷ τοι καὶ ἀφιγμένος ἐκεῖσε, καὶ τὴν τῆς Κύπρου δασμολογίαν προσειλη-

- φώς εἰς δαπάνας, πολλάκις μὲν τῷ Τορούση ἀντικατέστη, οὐδὲν δέ τι γενναῖον κατέρωθωσε πώποτε· τελευταῖον δὲ ἤττη-
 κότης αὐτὸν αἰσχρῶς τοῦ Τορούση, βουλευέται τι παράβολον·
 ὡς γὰρ τὰς δυνάμεις κατ' ἀλλήλων ἐξήνεγκαν, ὁ μὲν Ἀνδρό-
 5 νικος ὅσα καὶ ζῶον τὴν στρατιὰν εἰς κερκλήν καὶ μέλη δια-
 θέμενος εἶχεν, ὁ δὲ Τορούσης εἰς πολλὰ καταδιεῖλε τμήματα
 τὸν οἰκτεῖον στρατὸν· ἐπεὶ δὲ συμβαλόντες ἐμάχοντο, πάλιν ἡ
 νίκη πρὸς τὸν Τορούσην ἔβλεπε· τοῖς γὰρ αἰεὶ ἐκπηδῶσιν ἐκ
 τῶν λόγων Ἀρμενιοὶ αἱ τοῦ Ἀνδρονίκου ἐνέδωκαν φάλαγγες.
 10 Διὰ ταῦτα τῇ λύπῃ καταποθεῖς Ἀνδρόνικος, καὶ μὴ ἔχων ὄ-
 πωας ἢ τὴν ἤτταν ἀνμαχέσαιο, ἢ δράσειε τι γενναῖον κατὰ
 τῶν πολεμίων, τοῖς ἐγγύς ἀνερίκτων ἐπιχειρεῖ· ἰδὼν γὰρ τὸν
 Τορούσην μετὰ τῶν δορυφόρων μόνον ἰστάμενον ἐφιππον, καὶ
 τὴν τῶν ταγματῶν συλλογὴν ἀναμένοντα ἐξ ἧς εἶχοντο τῶν
 15 Ῥωμαίων διώξεις, ὄλω ρυτῆρι τὸν ἵππον ἐλάσας κατ' ἐκείνου
 τὸ δόρυ κινεῖ· καὶ δὴ κατὰ τοῦ θυροῦ βλῶν, ἀνατρέπει τοῦ-
 τον τοῦ ἵππου· καὶ διεκφυγὼν τὸ περὶ ἐκείνον ἐπίλεκτον, ὡς
 πτηνὸς ἱππότης τὰς πάντων χεῖρας ἐξέφυγεν· Ἄλλ' ἔως τού-
 του τὸ τοῦ Ἀνδρονίκου κατόρθωμα· τὸ δὲ παθεῖν τὸν Το-
 20 ρούσην κακῶς ἀπεκώλυσαν τὰ ὄπλα ἃ ἐνεδέδυτο.

Οὐ πολλὰ δὲ ἡμέραι παρήλθοσαν, καὶ πάντα ὅσα τοῦ
 πολέμου καταλιπὼν, ὅλος ἐρωτόληπτος γίνεται, καὶ πρὸς τὴν
 ἐρωμένην αὐτομολεῖ, οὔσαν κατὰ τὴν Ἀντιόχου πόλιν, θυγα-
 25 τέρα τοῦ Πετεβίνου, Φιλίππου, ἀδελφὴν τυγχάνουσαν τῆς συ-
 ναφθείτης τῷ ἐξαδέλφῳ τούτου πρὸ βραχέος, τῷ αὐτοκράτορι.
 Ἔνθεν τοι καὶ τὴν Ἀντιόχειαν εἰσιῶν, τρυφαῖς καὶ καλλωπι-
 σμοῖς ἐνευκαιρῶν ἦν, καὶ δορυφόροις κατὰ τὰς ἀγυῖας ἐπόμ-
 πευς, νέοις τὰς κόμας ξανθίζουσι· κέντεῦθεν θηρῶν τὴν θη-
 30 ράσασαν, περὶ στολὰς ἐξάλλους καὶ λαμπρὰς σχολάζων, καὶ
 εἰσι συνυφασμέναι τῷ σώματι (καθάδια ταύτας φαρμέν). Οὐ-

κοῦν ἐάλω ἢ Φιλίππα καὶ ὑπέκυψεν εἰς εὐνὴν, οἴκου τε καὶ πατριᾶς ἐπελάβητο, καὶ τοῦ ἐραστοῦ ὀπίσω κατηκολούθησεν .

Ὁ δὲ Μανουὴλ ὡς τοῖς τοιούτοις κατεβροντήθη ἀκούσματος, μικροῦ καὶ ἐννεὸς ἦν, ἐκάκιζέ τε τὸν Ἀνδρόνικον ὡς ἀθεμιτογαμοῦντα, καὶ συλλαθεῖν ἐζήτει, καὶ δίκας λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ. 5
 Στέλλει τοίνυν τὸν σεβαστὸν Κωνσταντῖνον τὸν Καλαμάνον, ἄνδρα γενναῖον, καὶ τοῖς κατ' Ἀρμενίαν ἐπιστατήσοντα πράγμασι, καὶ τῇ Φιλίππα δὲ ὅπως συναφθεῖη πειραθησόμενον. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα, εἰς νυμφίον ἑαυτὸν σχηματίσας καὶ λαμπρυνάμενος, τὴν Ἀντιόχειαν εἰσεῖσι· τοσοῦτον δὲ τούτῳ ἢ 10
 Φιλίππα προσέσχεν, ὡς μὴδὲ βλέμματος γοῦν μεταδοῦναι, ἢ ἀξιῶσαι προσρήματος, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ προσονειδίσαι τὸ τῆς ἡλικίας βραχὺ, καὶ ἐς αὐτὸν δὲ ἀποσκῶψαι τὸν αὐτοκράτορα, εἰ οὕτως ὤηθη εὐθήως, ὡς ἀποστήσεται μὲν Ἀνδρόνικου 15
 τοῦ ἥρωος, οὗ τὸ κλέος καὶ τὸ γένος πολὺ, προσκολληθήσεται δὲ ἀνδρὶ, ὃς τὸ γένος ἕως χθῆς, οὐδὲ εἰ ἐστὶν ὄλωσ' ἐγνώρισται. Ἐπεὶ οὖν τῆς Φιλίππας ὁ Κωνσταντῖνος οὕτως ἀπέπτυχεν, ἐκεῖθεν μεθίσταται, καὶ τὴν Ταρσὸν καταλαβὼν, μετὰ 20
 φ. 67· τῶν ἀντιπάλων Ρωμαίοις Ἀρμενίων συγκροτεῖ πόλεμον, [ἥττηθεὶς δὲ ἐάλω καὶ ἦν ἐν δεσμοῖς· ὁ δὲ βασιλεὺς ἔλυσε τοῦτον 20
 χρήματα καταθέμενος ἱκανά .

Ἀνδρόνικος δὲ τὰς ἀπειλὰς τοῦ Μανουὴλ δεδιώς, ἄρας ἐκεῖθεν, τῆς ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα εἶχετο, κάκει ἀκολάστως ἐνασελγαινεῖ τῇ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσαακίου, ὃς ἀδελφὸς ἦν 25
 τοῦ Μανουὴλ, ὑψατρὶ Θεοδώρῳ, θανάτῳ ἀποβαλοῦσθαι τὸν σύννευον, ὃς ἦρχε πρὸ βραχέος τῆς Παλαιστίνης, Βαλδουῖνος ἦν οὗτος, τὸ γένος ἦκων ἐξ Ἰταλῶν. Τοῦτο ἐτέραν πληγὴν ὁ βασιλεὺς δέχεται Μανουὴλ, καὶ πράττων ἦν πάντα ὅπως εἶη 30
 συνειληφῶς τὸν Ἀνδρόνικον. Ὅθεν καὶ γράφει τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν, κρατῆσαι τὸν Ἀνδρόνικον ὡς ἐναντίον καὶ περὶ 30
 τὸ συγγενὲς ἀκόλαστον, καὶ στερεῆσαι τοῦ φάους τῶν ὀφθαλ-

- μῶν· καὶ τὰχ' ἂν ἔπασχε τοῦτο, εἰ χεῖρες εἶχον ἐτέρων τὸ
 περὶ τούτου βασιλικὸν πρόσταγμα· νῦν δὲ τοῦ Θεοῦ τηροῦν-
 τος αὐτὸν ὡς ἔοικεν εἰς ἡμέραν ὀργῆς, ἐμπίπτει τοῦτο ταῖς
 τῆς Θεοδώρου χερσίν· ἡ δὲ ἀναγνοῦσα, ἐξ αὐτῆς αὐτῷ ἐγ-
 5 χερίζει. Ὁ δὲ συνεῖς ὡς ἐκχωρεῖν δεῖον ἐκείθεν, ἀρίστησι καὶ
 τὴν Θεοδώραν τῶν οἴκοι, αἰτήσας ἀποδιδράσκοντι ἐπ' ὀλίγον
 παρεκβαλεῖν, καὶ οὕτως ἀπατήσας συνέκδημον ἐπεσπάσατο.
 Χώραν δ' ἐκ χώρας ἀμείβων, καὶ τοῖς κατὰ τόπον δυνάσταις
 ἐπιξενούμενος, καὶ φιλοφροσύνης καὶ μεγάλων δωρεῶν ἀξιούμε-
 10 νος, ὑπέποτε παρὰ τῷ Σαλτούργῳ τῆς πλάνης ἴσταται· ἦν δ'
 οὗτος ἄρχων Κολωνείας, Χαλδίης τε καὶ τῶν προσοίκων χω-
 ρῶν· ἐκεῖ τοίνυν τῇ Θεοδώρᾳ συνῆν μεθ' ὧν ἔτεκεν αὐτῇ δύο
 παῖδων αὐτῷ, Ἀλεξίου τε καὶ Εἰρήνης, ἔτι δὲ καὶ Ἰωάννου
 ὃν ἐκ σπερμάτων ἐνόμων ἔσχε, καὶ τοῦ Βυζαντίου συνέκδη-
 15 μον ἐπήγετο ἕως τῆς ἐς τὸν βασιλέα ἐπαναλύσεως, ἦν ὁ λό-
 γος τῇ ἱστορίᾳ παραδῶσει κατὰ καιρὸν.
- Ἄλλὰ τίνα τὰ παρὰ πόδας; περιδεεῖς οἱ πολλοὶ τῶν κρα-
 τούντων εἰσὶ, καὶ ταχύποπτοι, καὶ χιήρουσιν ἐν τῷ τοῦς εὐ-
 πατρίδας ἐκ μέσου τιθέναι καὶ ἐκποδῶν ποιεῖν πάντα ὑψηλὸν
 20 καὶ μετέωρον, καὶ τὸν πλοῦτῳ κομῶντα ὑποβλέπονται, καὶ τὸν
 ἐπ' ἀνδρείᾳ διατρέποντα ἀποστρέφονται, καὶ τὴν ρύσιν δὲ κα-
 κολογοῦσιν, ὅτι καὶ ἐτέρους εἰς τὸ ἄρχεῖν ἐπιδοῦζους προήνεγ-
 κεν, ἀλλὰ καὶ πρώτους καὶ ὑστέρους, καλλίστους ἀνθρώπων
 αὐτούς. Καὶ ὁ Μανουὴλ τοίνυν μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχων τῷ πρω-
 25 τοστράτορι Ἀλεξίῳ, κακοσχόλων δὲ ἀνθρώπων καθυπὸχρησὶς ὡς
 ἄνθρωπος ὑψηλῆσιν, ἐκ τοῦ τὸν ἄνδρα ὄρῃν τοῖς πᾶσιν ἐράσμιον
 καὶ φιλοτίμῳ γνώμῃ καὶ χειρὶ πρὸς ἅπαντας χρώμενον, συλλαμ-
 βάνει τοῦτον διάγων ἐν Σαρδικῇ, καὶ τῶν ὄντων ἀπογουμνῶτας,
 εἰς μοναχὸν τε ἀποκείρας, ἐν ἐνὶ τῶν κατὰ τὸ Παπύκιον φροντι-
 30 στηρίων ἐγκλείει. Ἦν δὲ ὁ μάλιστα τοῦ ἀνδρὸς συκοφαντῶν Ἀα-
 ρῶν τις Κορίνθιος, τὴν Λατινίδα γλῶτταν ἐξασκήσας ἠνίκα τοῖς

πατριώταις εἰς Σικελίαν συναπήχθη αἰχμάλωτος, καὶ τῶν Ἴτα-
 λῶν διερμηνεύων τοὺς λόγους τῷ βασιλεῖ. Ἡ δὲ τοῦ Ἀλεξίου
 γυνή, θυγάτηρ οὖσα τοῦ πορφυρογεννήτου Ἀλεξίου, ὅς ἦν πρω-
 τότοκος τῶν τοῦ Μανουὴλ ἀδελφῶν, ἐφιλοτιμεῖτο μὲν ἐκυτὴν
 ἀνελεῖν, φιλονεικίαν καὶ σωφροσύνην ὡς αἱ κρεῖττους μάλιστα 5
 τῶν γυναικῶν ἀγαπήσασα καὶ τιμήσασα, καὶ κόσμος οὖσα τότε
 τοῦ γένους καὶ περιλάλημα· τοῦ δ' ἐγχειρήματος ἀτυχήσασα,
 προσέπιπτε τοῖς τοῦ βασιλέως ποσὶ, χάρισσασθαι τὸν ἄνδρα αὐτῇ
 κοπτομένη θερμότητα, μρυττομένη θεόν, ἀπαρλόγιστον καὶ
 ἀκαταίτητον εἶναι θεράποντα τῆς αὐτοῦ βασιλείας τὸν ἄνδρα 10
 αὐτῆς. Ἄλλ' οὐκ ἴσχυσε μεταθέσθαι τὴν γνώμην τοῦ αὐτο-
 κράτορος, καὶ ταῦτα ἕως δακρύων αὐτὸν ἐκδηλύσασα. Ὅθεν
 καὶ τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθεῖσα, τοῦ φρονεῖν παρε-
 τράπη, ἐπὶ δυοῖς παισὶν ἄρρεσι τὸν βίον σαλεύουσα. Καὶ Ἀ-
 λεξίος μὲν τὸ μέλαν ἀσπασάμενος ἄμφιον, τῷ θεῖῳ ἔρωτι ἐ- 15
 κουφίζετο· οὕτω δ' ἦν κρωφαγίας ἐρκαστῆς ὁ ἀνὴρ ὅτε τοῖς
 κατὰ κόσμον ἐνευπάθει πλουτῶν, ὡς καὶ τὰς νηστίμους ἡμέ-
 ρας, τετράδα καὶ παρασκευὴν. κρέα τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ παρα-
 τίθεσθαι, δεσποτικῆς ἐορτῆς κατὰ ταύτας ἀγομένης ἢ μνήμης
 ἐνδόξου μάρτυρος, ἢ τινὸς τῶν ὑπαδῶν τοῦ Χριστοῦ, τότε δὲ 20
 βοτάνας ἐσθίων καὶ ὑπῶρας καὶ ἀκάπνοις τραπέζαις ἐνεστιώ-
 μενος, ὑψὲ δὲ καὶ ἰχθύων παραθέσειν ἐνεορτάζων, ἔχειρε, καὶ
 μνήμην τῶν προτέρων λαμβάνων ὕψων, τρυφὴν κοιλίας ἐκάλει
 καὶ ὀρέξεως μέθυδον, πᾶν δὲ τὸ παρατιθέμενον εἰδέναι τὸ σω-
 μάτιον συνιστᾶν καὶ εὐεξίας εἶναι ποιητικόν. 25

Φήμη δὲ τίς ἐστίν ὡς ἤλθεν εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως χρη-
 σμός τις, ὅς ἔλεγεν ἐκεῖνου εἶναι τούτου διάδοχον, ὅς ἔχει τὸ
 φ. 68. Ἄλφα πρῶτον γράμμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, | καὶ διὰ τοῦτο
 παθεῖν τὸν πρωτοστράτορα ὅσα πέπονθε. Τί δὲ ἡ φίλη Δίκη;
 παρυσέφηνη καὶ τότε ὡς τὰ ἐν μυθῷ γῆς διορᾶν, ἐφ' ᾧ καὶ 30
 ὁ Μανουὴλ τοὺς συκοφάντας μετήλθε, καὶ ἄλλω μὲν ἄλλην

οίκην ἐπέθηκε, τὸν δ' Ἀαρὼν κατέβαλε χαλεπώτερον· μετ' οὖ
 πολὺν γὰρ χρόνον ἀλίσκεται μαγείαις προσανέχων, ἐάλω δὲ καὶ
 βίβλον Σολομώντιον ἀνελίπτων, ἥτις ἀναγινωσκομένη παρίστησι
 τὰ δαιμόνια συχνάκις πυνθανόμενα ἐπὶ τινι προσέκληνται, καὶ
 5 τὸ ἐπιταττόμενον ἐπειγόμενα περατοῦν· οὐκ ἐπὶ τούτοις δὲ
 μόνον Ἀαρὼν συνελήφθη, ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐκ τῶν Λατίνων
 ἀφικόμενοι, μεταγλωττίζων ἅς ἐκόμιζον ἀγγελίας, καὶ πρὸς
 τὰ θελήματα τοῦ βασιλέως ραδίως ὄρων ὑποκύπτοντας, ἐπι-
 πλῆττει ἐν μιᾷ τῶν αἰτήσεων καὶ ἀντιτείνει ὑποτίθησι πρὸς
 10 τὸ τῶν ζητημάτων προκείμενον, ὡς ἐντεῦθεν κακὰ τοῦ βασι-
 λέως μείζω κερδανοῦντας ριλίαν, κακὰ τῶν ὁμογενῶν πλείω τι-
 μῆν. Καὶ τότε μὲν ὡς ἡ διᾶλεξις λέλυτο, ἀζώρατα τῷ βασι-
 λεὶ ἦσαν τὰ εἰρημένα. Ἢ δὲ βασιλεὺς, Λατινὶς οὖσα τὸ γένος,
 καὶ τὰ εἰρημένα συνειῶσα, ἀνακαλύπτει πάντα τῷ ἄνακτι· ὁ
 15 δ' ἐφ' οἷς ἤκουσεν ἀγανακτήσας, καὶ οὐσίας πάσης στερίσκει
 τὸν Ἀαρὼν καὶ τοῦ ράουσι τῶν ὀφθαλμῶν. Οὗτος τὴν οἰκίαν
 κακογνωμοσύνην δεικνύς, ἐνήγεν ὕστερον τυραννήσαντα τὸν Ἀν-
 δρόνικον μὴ μέχρι τυρλώσεως τὴν τιμωρίαν περιστάξῃ, ἀλλ' ἢ
 θάνατον ἀπάντων καταψηφίζεσθαι, ἢ βραυτέραις ἐκμοχλεύειν
 20 κολάσεσιν, ἐκυτὸν τιθεὶς εἰς παράδειγμα, ζῶντά τε καὶ κινού-
 μενον καὶ φλεγγόμενον, καὶ σύμβουλον εἶναι δυνάμενον, καὶ μὴ
 μόνον διὰ χειρῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ γλώττης ρονεύειν ἰσχύοντα
 τὸν ἐχθρόν· ὧν δὴ πονηρῶν πρᾶξιόντων μικρὰν ἀποτινύνοντα
 ἀμοιβὴν τὸν τούτων γεννήτορα Ἀαρὼν, ὁ τὸν Ἀνδρόνικον κα-
 25 θελῶν τῆς ἀρχῆς Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος ἐκτέμνει τὴν γλώτταν
 αὐτοῦ.

Ἐπὶ τούτοις ἐκτυρλοῦνται καὶ ὁ Σικιδίτης Μιχαὴλ, καὶ ὁ
 Σκληρὸς Σῆθ, λόγῳ μὲν ἀστρονομίας ἐχόμενοι, ἔργῳ δὲ μαγ-
 γανείαις προσκείμενοι. Ὁ μὲν γὰρ Σκληρὸς ἐπιγάμου παρθέ-
 80 νου ἦρα, καὶ ἐπήρα αὐτῆς, παρορώμενος δὲ στέλλει ταύτη διὰ
 προαγωγῆς τινος γυναίου μῆλον· ἡ δὲ παρθένος καταθεμένη

τοῦτο τῷ κόλπῳ, ἐκμαίνεται πρὸς τὸν ἔρωτα, καὶ διακορεῖται
 παρ' αὐτοῦ· οἱ δὲ τῆς παιδὸς προσγενεῖς βραεῖς ἐνεγκόντες τὸ
 γεγονός, καταβοῶνται τοῦ ταῖς νεάνισιν ἀφοπλίζοντος δαίμο-
 νος· καὶ οὕτως ἦν κακῶς ἐβλεψεν, οὐδόλως ἔτι ὀφθαλμοῖς ἐ-
 θεάσατο. Ὁ δὲ Σικιδίτης διὰ τινων ἀρρητουργιῶν τῶν θεωμέ- 5
 νων ἀπεπλάνα τὰς ὄψεις, κατὰ φάλαγγας ἐπισυνιστῶν δαίμο-
 νας οὓς ἂν ἐκπλήξαι βούλοιοτο· ἔτυχε γοῦν ποτε ἀπὸ τῶν βασι-
 λείων βλέπων εἰς θάλασσαν, ἐπέπλει δὲ πλοιάριον, ὄστρακα ἔ-
 χων ἀγώγιμα· φησὶ τοίνυν πρὸς τοὺς συνεστῶτας, ὡς τίνα ἂν
 αὐτῷ δοῖεν μισθὸν εἰ τὸν ἐν τῇ νηϊ τῶν φρενῶν παρατρέψας 10
 παρασκευάσειε συντρίψαι τὰ ὄστρακα· τῶν δὲ εὐγνωμονεῖν εἰ-
 πόντων πρὸς ἅπαν τὸ αἰτηθὲν, οὗτος μὲν βρούελον λαβὼν ταῖς
 χερσὶ, κάτω ἀφίησιν· ὁ δ' ἐν τῇ νηϊ τῆς ἑδρας ἀνίσταται, καὶ
 τὴν κώπην λαβὼν συντρίβει τὰ ὄστρακα. Καὶ οἱ μὲν ἄνωθεν
 βλέποντες τῷ γεγονότι ἐκάγχαζον· ὁ δὲ ἐν τῇ νηϊ τῶν γε- 15
 νεῖων δραξάμενος, ἑαυτὸν ὠλοφύρετο· ἐρωτώμενος δὲ τί πεπον-
 θῶς τὸν φόρτον οὕτω διέθετο, ἔλεγε περιπαθῶς ὡς ὄφιν ὀρᾷ
 μέγιστον τῶν ὀστράκων ἐκτεταμένον καὶ ἐς αὐτὸν ὀρώντα καὶ
 καταπιεῖν θέλοντα, ὃς οὐδὲ ἔληξε τῆς ὀρμῆς, ἕως τὰ ὄστρα-
 κα συνετρίβησαν, τὸ δ' ἀπὸ τοῦδε ἄφαντος γέγονε. Καὶ τοῦ- 20
 το μὲν τοιοῦτον. Ἐπισυνέβη δὲ τι καὶ ἕτερον· ἐν βαλανείῳ
 λουόμενος ἦν, ἐς λόγους δὲ ἔλθων μετὰ τῶν συλλουομένων
 μαχίμου, ἔξεισιν εἰς τὰ τοῦ λουτροῦ προπύλαια, καὶ μετὰ μι-
 κρὸν οἱ λουόμενοι πάντες φεύγοντες καὶ συμπατοῦντες ἀλλή-
 λους ἐξῆλθον περιδεεῖς, φάσκοντες ὡς ἐκ τῆς θερμοδόχου ἄν- 25
 δρες ἐξελθόντες μέλανες ἐξῶσαν αὐτούς, κατὰ τῶν γλουτῶν
 παίοντες τῷ πλατεῖ τοῦ ποδός. Διὰ ταῦτα οὖν καὶ ἐτέρας
 πράξεις ἀσελγεστεράς, τῶν ὄψεων ἐστερήθησαν· καὶ ὁ μὲν Σηθ
 καὶ πάλιν τοῖς προτέροις ἐπέμενεν, ὁ δὲ Σικιδίτης τὰ μονα-
 χικὰ ἐνδυσάμενος, χρόνῳ ὕστερον συγγράμματι περὶ τῶν θεῶν 30
 μυστηρίων συνθέμενος, τὴν ἐκκλησίαν ἐτάραξεν.

- Ἔργον τοῦ βασιλέως Μανουὴλ περιφρηνές, καὶ ὁ δηλωσθεὶς ὁ λόγος βούλεται· αἱ εἰς τὴν Ἀσίαν πόλεις, τὰ Χλιαρὰ, τὸ Πέρ-
 γαμὸν τε, καὶ Ἀτρυμύτιον κκκῶς ἔπασχον ὑπὸ τῶν Περσῶν·
 αἱ γὰρ περὶ αὐτάς ἡδῶν ἀοίκητοί τε ἦσαν τὸ πρὶν, καὶ ἐκ
 5 τοῦ κατὰ κόμην οἰκεῖσθαι, εἰς προνομίην τοῖς πολεμίοις προσέ-
 κειντο· | καὶ αὐτὸς τοίνυν κατωχύρωσε τείχεσι, καὶ τὰς πλη-φ. 68·
 σίον δὲ πεδιάδας φρουρίοις συνόκισεν· οὕτω δὲ πλήθουσιν οἰ-
 κητόρων καὶ τοῖς κατὰ τὸν βίον πλουτοῦσι χρηστοῖς, ὡς κρείτ-
 τους εἶναι πόλεων εὐδαιμόνων· ἀγροὶ τε γὰρ εἰς εὐφορίαν καρ-
 10 πῶν ἡμέρων ηὐξήθησαν, καὶ ζύλον ἔχουσιν ἅπαν εὐτυχοῦσι καρ-
 ποδοτοῦν. Ἐἴ τι οὖν λυσιτελέστερον Ρωμαίοις κατόρθωμα ὁ
 βασιλεὺς Μανουὴλ διεπράττει, τοῦτο εἶη ἂν τὸ κράτιστον καὶ
 κοινωφελέστατον· τίς γὰρ παράγων ἐκεῖ, καὶ εἰδὼς τὴν προ-
 τέραν ἀγριότητα τοῦ χώρου, καὶ οἴους εἶχεν οἰκήτορας, οὐκ ἂν
 15 τὰς χεῖρας εἰς θεὸν ἀνατείνας, τῷ βασιλεῖ ἐπεύξαιτο τῷδε κλη-
 ρον αἰδίων ἐν Ἐδέμ; Οὐκοῦν καὶ ἴδιον ἐπόνυμον τὰ φρούρια
 ταῦτα κληρωσάμενα, Νεόκαστρα ὀνομάζονται, καὶ ἴδιον ἔχον-
 τα ἀρμοστήν ὃν δοῦκα φραμὲν, φόρους ἐτησίους εἰς τὸ βασιλι-
 κὸν ταμεῖον εἰσρέουσιν.
- 20 Αὐτίς δὲ τῶν Παίωνων τοὺς ὄρκους ἠθετηκότων, ὁ κατ' αὐ-
 τῶν ἐκινήθη πόλεμος. Ὡς οὖν ὁ καιρὸς ἐνάστη τῆς ἐκστρα-
 τείας εἶχε τὸν βασιλέα ἡ Σαρδική· ἐκεῖ γὰρ συνελθεῖν τὰς
 δυνάμεις ἦν τεταγμένον, ἀς ἔμελλεν ἄγειν ἐπὶ τοὺς Παίονας.
- Τότε ἤκουσται τῷ βασιλεῖ, ὡς ἄνω τῆς ἀψίδος τῆς Κων-
 25 σταντινίου ἀγορᾶς ἐκ χαλκοῦ δύο ἴστανται στήλαι γυναικομορ-
 φοί, ἡ μία μὲν καλουμένη Ρωμαία, ἡ ἑτέρα δὲ Οὐγγρισσα·
 ἀλλ' ἡ μὲν Ρωμαία παρεκινήθη τῆς ὀρθῆς στάσεως, ἡ δὲ λοι-
 πὴ ὀρθίως ἴδρυται· πέμψας οὖν τὴν μὲν Ρωμαίαν ἐπὶ τῆς προ-
 30 τέρας ἤδρασε στάσεως ἀνορθώσας, τὴν Οὐγγρισσαν δὲ ἐπὶ μέ-
 ρους κατήνεγκε παρεγκλίνας, ταῖς τῶν εἰκόνων μεταβολαῖς οἰό-
 μενος μεθαρμόσαι τὰ πράγματα. Σκέψιν δὲ προσέθηκεν, εἰ χρὴ

καὶ αὐτὸν ἐπιδημήσειν ἐκεῖσε, τῶν ταγμάτων κεκινήμενων κατὰ τῆς τῶν Παιόνων, ἢ στρατηγοῖς τὰς δυνάμεις ἐπιτρέψαντα οὕτω μετελθεῖν τὸ ἀντίπαλον· ἔδοξεν οὖν κρεῖττον, τὸν μὲν προσμένειν τῇ Σαρδικῇ, στρατηγοῖς δὲ τὸν πόλεμον διοικήσασθαι. Αἰρεῖται γοῦν τῆς στρατιᾶς ἀρχηγὸς ὁ μέγας τοῦ 5
στόλου δοῦξ Ἀνδρόνικος ὁ Κοντοστέφανος. Ἐν δὲ τῷ μέλλειν ἀπαίρειν τῆς Σαρδικῆς τὰ στρατόπεδα, ὁ βασιλεὺς πολλοὺς καὶ καλοὺς διεξῆλλε λόγους, τὸν τε στρατηγὸν καὶ τὴν στρατιάν παρθαρρύνων εἰς πόλεμον, μεθόδους εἰσηγούμενος τῷ στρατηγῷ τακτικᾶς, καὶ προσβολῶν σημαίνων καιρὸν, καὶ εἶδος ὀπλίσεων, καὶ σχήματα παρατάξεων· τοὺς δὲ στρατιώτας ἐνάγων εἰς μνήμην τῶν προτέρων, καὶ πείθων τοῖς ὑποδείγμασι 10
Θαρρησαι τὸν πόλεμον, καὶ ἀγαθὸν ἐπιθεῖναι σὺν θεῷ τούτῳ τέλος, καὶ μετὰ λαμπρᾶς νίκης ἐπανελθεῖν· οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸς δοξασθεὶς ὡς ἀπὼν νικήσας, μεγάλας παρέξει τούτοις τὰς ἀμοιβάς. Οἱ δὲ ἡδέως τούτων ἀκροασάμενοι, τὸν βασιλέα εὐφήμουν, καὶ τὸ πρόθυμον καὶ ὑπὲρ δύναμιν ἐνδείξασθαι ἰσχυρίζοντο· ἀμέλει μὴδὲ μέλλειν ἐβύων τὸν στρατηγόν. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ ὄρου ἀίρεται τῷ στρατῷ· ἐκ γὰρ τοῦ τῶν Παιόνων τις 15
ἔθνος τὸν ἵππον ἐλαύνων, ἐπὶ στόμα τῷ ἵππῳ συγκατάνησκειται. Βασιλεὺς τοίνυν τοῦτο πυθόμενος, Θαρρεῖν παρεκελεύετο τὸ μέλλον ἐντεῦθεν φάσκων σημαίνεσθαι, καὶ χαίρειν, ὡς ἐπὶ δεξιᾷ ἤδη τοῦ πολέμου τῇ τελευτῇ, θεὸν σωτήρα καὶ ὄδηγόν ἐπικαλούμενος τοῖς στρατεύμασιν.

Ὁ στρατηγὸς δὲ Ἀνδρόνικος, ἐκεῖθεν ἀπάρας ὀλίγων ἡμερῶν διαγενομένων, τὸν Ἴστρον καὶ Σάουθον διαπεράσας, εἰς τὸ Ζεύγιμινον ἔρχεται. Καὶ οἱ Παιόνες δὲ συναθροισθέντες, καὶ συμμαχικὸν ἐκ τῶν αὐτοῖς πέριξ ἐθνῶν, καὶ Ἀλαμανῶν δὲ, ὡς ἐλέγετο, προσκτησάμενοι, στρατηγὸν αὐτοκράτορα τὸν Διονύσιον, ἄνδρα γενναῖον καὶ πολλὰκις τοὺς ἐναντίους συγκόψαντα, 20
προχειρίζονται, καὶ μετὰ κόμπου πρὸς πόλεμον ἔτρεχον· ὁ δὲ 30

Διονύσιος, καὶ μάλιστα γυυρούμενος τῇ προτέρᾳ νίκη, ὄτε τὸν Γαβρᾶν καὶ τὸν Βραχᾶν κατηγωνίστατο ὡς ἐρρέθη, ὄτε ἤκουσε διαβῆναι τὸν Ἴστρον τὴν Ρωμαϊκὴν στρατιὰν, μεγαλαυχῶν ἐλεγεν, ὅτι καὶ πάλιν στήσειν ἔτοιμος· εἶναι βουνὸν τῶν Ρωμαϊκῶν ὀστών.

- Ἐνστάσης οὖν τῆς ἐορτίου μνήμης τοῦ μεγαλομάρτυρος Πρικοπίου, συντάσσει τὰς δυνάμεις εἰς πόλεμον ὁ Κοντοστέφανος· | καὶ τὸ μὲν τῆς ῥάλαγγο; μέτωπον ἀπένειμεν ἐαυτῷ, φ. 69. τὸ δὲ δεξιὸν κέραις εἶγεν ὁ Λαπαρδᾶς Ἀνδρόνικος, τὸ δὲ λαίον, 10 ἔτεροι· τάττει δὲ καὶ ἄλλας ῥάλαγγας μικρὸν ἄπωθεν ἐκτέρου κέραιος, ὅπως κατὰ καιρὸν βωηθοὶ εἴησαν τοῖς κάμουσι τάγμασι. Τότε ἐρίσταται τις ἐκ βασιλείως τῷ στρατηγῷ παραδραμεῖν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν συμπλοκὴν, βασιλικὰ διακομίζων γράμματα. Ὁ δὲ, μὴ προσχὼν ὄλω; αὐτοῖς, προσε- 15 ρώνησε τῷ στρατῷ. « Μνήσθητε, ἄνδρες Ρωμαῖοι, πολεμίου ἀλάκῃς, μνήσθητε, καὶ μηδὲν τι φρονήσητε τῆς δόξης ὑμῶν ἀνάξιον, εὖ εἰδότες ὡς καὶ θῆρες τοὺς κατ' αὐτῶν εὐθαρσῶς ἐπιόντας δεδίκασι, ὅσοι δὲ ἀντιστῆναι πεφύθηται ἔτοιμοί εἰσι πρὸς βορᾶν. Ἀνδρισώμεθα τοιγαροῦν κατὰ τῶν βαρβάρων τού- 20 τῶν, καὶ μὴ φιλοψυχίαν νοσήσωμεν· ἐπεὶ οὐδὲ ἡμεῖς μὲν ἐσμὲν βλητοὶ καὶ θνητοὶ, οἱ δὲ πολέμιοι ἡμῶν οὗτοι ἄτρωτοι καὶ ἀθάνατοι, οὐδ' οὗτοι μὲν ὠπλισμένοι, ἡμεῖς δὲ ἄοπλοι, οὐδ' αὐτοὶ μὲν ἵπποις ἀνέχονται, ἡμεῖς δὲ κατὰ τοῦτο αὐτῶν ἐλαττούμεθα· τῆ δὲ παιδείᾳ καὶ τῷ λόγῳ οὐδ' ἐστὶν εἰπεῖν δ- 25 σφ τούτων ὑπέρτεροι καθεστήκαμεν. Ἦδη καὶ ἄλλοτε πρὸς αὐτοὺς διηγωνισάμεθα, τὴν γῆν αὐτῶν ληϊζόμενοι. Οὕτω τοίνυν πρὸς τούτους ἴωμεν ὡς ἔθος νικᾶν αὐτοὺς ἔχοντες. Ναί, ἄνδρες, ναὶ συστρατιῶται, χρεῶν δὲ πρὸς τούτοις σκοπεῖν, ὡς ὁ ἐκπέμψας ἡμᾶς εἰς τόνδε τὸν πόλεμον, ἅπας ἡμῶν ἐξήρτη- 30 ται, χρισταῖς ἐλπίσιν ὑποθαλπόμενος, οἷς καὶ ὑπὲρ ἰσχύον ἀνδρίασθαι συνεθέμεθα· μὴ τοίνυν κάκεινον αἰσχύνωμεν, καὶ ἡμᾶς

αὐτοὺς εἰς ὄνειδος ποιήσωμεν τοῖς Ῥωμαίοις, κατὰ τι μαλακισθέντες. » Ταῦτα εἰπὼν ἐπὶ τοῦ πεδίου προῆλθεν.

Ἄντεξάγει δὲ καὶ Διονύσιος τοὺς οἰκείους, κροτῶν ἅμα καὶ χαίρων· οὔτε δὲ εἰς κέρα, δεξιὴν καὶ εὐώνυμον ἐμερίσατο τούτους, οὔτε εἰς φάλαγγας, ἀλλ' εἰς μίαν ὁμαιχιμίαν τὸ τοσοῦτον ἐπύκνωσε στράτευμα, οὐδὲν ἐλλείπων ὑπεροφίας· ἦν δὲ καὶ ἡ σημαία ἐκείνου μετέωρος ἐπὶ παχέος ὑψιτενοῦς ἱστοῦ, τεσσάρων βωῶν ζεύγμασιν ἐλκομένη. Ἦν δὲ ἡ τῶν Παίωνων στρατιά, φοβερὸν ὄραμα, ἱππότις πᾶσα, καὶ ὠπλισμένοι οὐ μόνον οἱ ἄνδρες ἀλλὰ καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν. Ἐπεὶ δὲ προῆλθον ὡς εἰς μεταίχιμιον, καὶ περὶ μεσημβρίαν ἦν ἡ ἡμέρα, καὶ κίρως ἐδόκει συγκροτεῖν τὰ στράτευματα, ὁ μὲν Κοντοστέφανος τοῖς ἐκ δεξιοῦ καὶ λαιοῦ μέρους, τὰ τῶν βαρβάρων ἄκρα κόπτειν ἐπέταξε, καὶ τοῖς ἱπποτοξόταις βάλλειν τυχνά· σκοπὸς δὲ ἦν τῷ στρατηγῷ διαλύσαι οὕτως αὐτῶν τὴν συνέχειαν. Ὁ δὲ Διονύσιος ὡς τεῖχος προέβαιεν, ἐς τὸν Κοντοστέφανον ἐνταίνων τὸ τόξον. Ὡς οὖν ἐδέξαντο τοῦτον Ῥωμαῖοι, διὰ δοράτων ἦν ἡ μάχη μέχρι τινός· ἐπεὶ δὲ αὐτὰ συνετρέθη, τὰς ἐπιμήκεις μαχαίρας σπασάμενοι διὰ τούτων ἐμάχοντο· ὡς δὲ καὶ αὐτὰ τὰ σώματα εἶχον ἐξασθενήσαντα διὰ τὸ τῶν στρατευμάτων ὡς ἂν τις εἴποι σιδήρεον, οἱ μὲν Πάιονες ἡμιχάουν, Ῥωμαῖοι δὲ τὰς ἐκ σιδήρου κορύνας χειρισάμενοι ἔπαιον τοὺς Πάιονας δι' αὐτῶν· καὶ ἦσαν τὰ πλήγματα καίρια κατὰ κεφαλῆς καὶ προσώπων γινόμενα· πολλοὶ τοίνυν σκοτειδιωνότες ἔπιπτον, εἰσὶ δὲ οἱ καὶ ἐλειφάμιον τοῖς τραύμασι. Καὶ οὕτω τοῦ ἀρραγοῦς ἐκείνου διακοπέντος συντάγματος, οὐκ ἦν οὐδεὶς τῶν Ῥωμαίων ὃς οὐκ ἦν βάλλων καὶ καταβάλλων Παίονα, ἢ μὴ σκυλεύων τὸν πεπτωκότα, ἢ πανοπλίαν ἐπενδυόμενος, ἢ ἵππου ἐπιβαίνων οὐ τὸν ἀναβάτην κατέβαλεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τὸ ὄψε ἦν ἡ ἡμέρα, ἡ μὲν σάλπιγξ τὸ ἀνακλητικὸν ἤχησε, καὶ τὸ τῆς Διονυσίου σημαίας καταβέβλητο δίκαρμα, ὁ

δ' Ἰστρος εἶχε τὰ πορθμεῖα καὶ ὁ στρατὸς τὸν ποταμὸν διε-
πέρασε· φήμη γὰρ διεροῖτα ὡς οἱ Παιόνες κατὰ τὴν αὐρίον
οὐκ ἀγεννή καὶ μικρὰν συμμαχίαν ἐκδέχονται· διὰ τοῦτο τέ-
λος αἰσίον ἐσχηκότος τοῦ πολέμου, ἀπῆρεν ἐκεῖθεν Ἀνδρόνικος·

5 Βασιλεὺς δὲ τὴν καλλίστην ταύτην νίκην ἐνωτισάμενος,
ἠὺχαρίσται Θεῷ |, καὶ ἦν ἐν κρότοις καὶ χαρμοναῖς· γράφει καὶ ρ. 69^ο.

τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὰ εὐφρόσυνα ταῦτα εὐαγγέλια ἐκ-
διηγούμενος· μεθ' ἡμέρας δὲ καὶ αὐτὸς τὴν μεγалоπολιν εἰ-
σεισι, καὶ θριαμβεῦσαι προθέμενος, ἐπέταξε τὰς ἀγυιάς κο-
10 σμηθῆναι ὡς ἐπὶ μεγίστῳ τροπαίῳ, τοῦ συνήθους περιφανέστε-
ρον. Πάντων οὖν τῶν Πολιτῶν συνδραμόντων, καὶ μηδὲ τῶν
αἰχμαλώτων Παιόνων ἀπολιμπνησμένων, κατὰγει τὸν θρίαμβον,
ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἐφῆας πύλης τῆς κατὰ τὴν ἀκρόπολιν· προη-
γεῖτο δὲ τέτρωρον ἀργύρεον ἐπίχρυσον, ἵπποις λευκοῖς ἐλκό-
15 μενον χιονώδεσιν· ἴδρυτο δ' ἐπ' αὐτοῦ ἡ εἰκὼν τῆς ἀκαταγω-
νίστου συμμάχου καὶ συστρατήγου τῷ βασιλεῖ Θεομήτορος·
μετὰ δὲ τοῦτο οἱ καθ' αἶμα ὤκειωμένοι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὄ-
σοι εἰς ἀρχὰς τὰς πολιτικάς· ἔπειτα ὁ αὐτοκράτωρ αὐτὸς ἵπ-
πων ὑψαύχενι ἔποχος, καὶ κόσμους τοὺς βασιλικούς περικείμε-
20 νος· παρείπετο καὶ ὁ τοῦ θρίαμβου αἴτιος Κοντοστέρανος, τοῦ
στρατηγήματος ἐπαινούμενος. Εἰς δὲ τὸν μέγιστον τῆς τοῦ
Θεοῦ Σοφίας νεῶν εἰσιῶν, καὶ τοῦ παντός ἐνώπιον λαοῦ, τὴν
τοῦ Κυρίου λαλήσας ἀνεσιν, ἔρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὰ βασίλεια.
Καὶ μεθ' ἡμέρας ἵππων ἀμίλλαις διεχεῖτο.

25 Καὶ τὸ ἐπιὸν δὲ ἔαρ εἰς ἀνεσιν τοῦ σώματος ἀποτάξας, ἐ-
πεὶ αἱ χειμέριοι τροπαὶ ἤδη ἐνίσταντο, ἔξεισι πρὸς τὰ Ἑσπέ-
ρια, καὶ κατὰ τὴν Φιλίππου ἐναυλίζεται· ἤκουσε γὰρ ὁ τῶν
Σέρβων ἀρχῶν ὁ Νεεμὴν Στέφανος θρασύτερος γέγονεν ὑπὲρ ὃ
δεῖ, καὶ σοφὸν ἤγηται τὸ περιεργον, καὶ τοῖς ὁμοφύλοις βαρὺς
30 ἐμπίπτει, καὶ ξίρει μετέρχεται, Χορβάτας τε ὑποποιεῖται, καὶ
πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπᾶται τῶν Δεκατόρων τὴν κυριότητα. Διὰ

ταῦτα τοίνυν πείραν εἰληφέναι τοῦ βουλήματος θέλων αὐτοῦ, στέλλει μετὰ δυνάμεως τὸν Παδιάτην Θεόδωρον. Ὁ δὲ Νεμεάν εὐθύς ἀκήρυκτον ἐκίνησε πόλεμον, Ρωμαιοὺς ἐπεισπεσών. Βασιλέως δὲ μετελθεῖν αὐτὸν κρίναντος, ὀλίγον παραφανείς, ἀπεκρύβη, τὰς τῶν ὀρών καταδύσεις καὶ τὰς πέτρας θέμενος εἰς 5 ἀποκρυβήν· κατὰ μικρὸν δὲ ταπεινούμενος, τέλος τοῖς τοῦ βασιλέως ποσὶ τὴν ἑαυτοῦ τέθεικε κεφαλὴν, περὶ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς δεόμενος· ἡγωνία γὰρ μήπως παραλυθῆ τῆς δυναστείας, καὶ ἡ ἀρχὴ μεταπέσῃ πρὸς τοὺς ἐκείνου ἄρχειν δικαιότερους, οὓς αὐτὸς καθελών, τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν. Οὕτω δ' εὐμαρῶς ἔφερε 10 τοῦτον πρὸς τὴν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς πίστιν, ὡς οὐδὲ ποιμὴν ποιμνιον· οὕτω τε πεφόδητο τοῦτον ὁ Νεεμάν, ὡς οὐδὲ τὸν θηραλέοντα τὰ τῶν θηρίων βραχύτατα.

Ἄλλὰ τίνα τὰ ἐπὶ τούτοις; Ἐρᾶ καὶ ὑπερορίου στρατείας ὁ βασιλεὺς, ἐνωτιζόμενος τὸ τῆς Αἰγύπτου πολύφορον· ὅθεν 15 καὶ ἔγνω στόλον ἀποστεῖλαι ἐκεῖ, ὅπως τὰ τῆς Αἰγύπτου γένοιτο κτήσασθαι τοῦτον κελᾶ, καὶ ἤθελεν ἀμιλλάσθαι πρὸς ἐκείνους τοὺς βασιλεῖς ὧν τὸ κλέος πολὺ καὶ τὰ σχοινίσματα οὐκ ἀπὸ θαλάσσης μόνον ἐξηπλοῦτο ἕως θαλάσσης, ἀλλ' ἐκ τῶν 20 ἐῶν μέχρι τῶν ἐσπερίων στηλῶν ἐξετείνετο. Οὐκοῦν καὶ τὴν περὶ τούτου βουλὴν τῷ τῶν Ἱεροσολύμων ρηγὶ κοινωσάμενος Ἀμερίγῳ, κάκεινον εὐρῶν συναινοῦντα καὶ συλλαβέσθαι τοῦ ἐγχειρήματος ὑπισχνούμενον, στόλον καταρτύει βερὸν κατὰ τοῦ Ταμίαθι, εἰς διακοσίας μακρὰς νῆας καὶ ἔτι πλείους ἀριθμούμενον· ἀναδείκνυσι δὲ ναύαρχον τὸν μέγαν δοῦκα τὸν Κοντοστέφανον Ἀνδρόνικον· ἐξήκοντα δὲ παραδούς τῷ Μαυροζώμῃ Θεοδώρῳ πρὸς τὴν ρῆγιν ἐξέπεμψε προειπεῖν καὶ τὴν τοῦ λοιποῦ στόλου ὅσον οὐπὼ ἀναγωγὴν, καὶ τὴν τοῦ Κοντοστεφάνου 25 ἄφιζιν, διαναστήσοντα δὲ κάκεινον ὡς εἶη ἔτοιμος πρὸς τὴν ἐξοδον, ἀποκομίσοντα δὲ καὶ τὰ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἱππέων 30 ὀψώνια ὅσοι ἤμελλον συνεκστρατεύειν τῷ ρηγὶ κατ' Αἰγυπτί-

ων, τιθεμένω τὴν κίνησιν καθ' ὧν ὁ στόλος ὁ Ῥωμαϊκὸς συγκε-
κρότητο. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Κοντοστέφανος ἐξείσιν, εἶχε
δὲ τότε ὀγδόην μῆν ὁ Ἰούλιος· καὶ δὴ πρὸς τὸ Μελίβοτον
καταχθεις, καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐκεῖσε ἀρικομένου θεατοῦ
5 τοῦ στόλου τὰ πρὸς τὸ ἔργον ὑφηγηθεῖς, | μετὰ δύο ἡμέρας φ. 70.
ἀνάγεται, καὶ κατάγεται εἰς τὰ Κοῖλα, ταῦτα δὴ τὰ περὶ
Σηστόν τε καὶ Ἄβυδον, καὶ ἐκεῖ τῶν τριήρων εἰσάγει ἐντὸς
τὸ παραδοθὲν αὐτῷ στράτευμα. Τὸ δ' ἐντεῦθεν, ἔχων τὸ πνεῦ-
μα φορὸν, λύσας τὰ προμνήσια καὶ τὰ ἱστία πετάσας, ἐς τὴν
10 Κύπρον ἀπεπλευε. Κατὰ δὲ τὸν πλοῦν τοῦτον ἐξ συναντήσας
ναυσίν, ἅς ὁ ἀμηνῆς τῆς Αἰγύπτου εἰς κατασκόπησιν ἐπεμψε,
τάς μὲν δύο συνέλαβε, αἱ δ' ἄλλαι ὡς μακρὰν ἀπέχουσαι δια-
διδράσκουσι.

Προσοκείλας δὲ τῆ Κύπρω, τὴν αὐτοῦ ἀφίξιν δῆλην τίθησι
15 τῷ ρηγί, καὶ πυνθάνεται μαθεῖν τὴν τούτου βουλήν, καὶ εἰ
προσμενεῖ αὐτὸν ἐν Κύπρω, ἢ τὴν ἐπὶ Ἱερουσαλήμ βαδιεῖται
οὗτος· ὁ δὲ ρῆξ οὐκ ἐπαινεῖν ἑαυτὸν εἶχεν, ὅτι καὶ τὴν πρῶ-
την συνήνεσε πρὸς τοῦτο τῷ βασιλεῖ, καὶ συνακρήξιν ὄλωσ κα-
τένευσε, τῷ τοι καὶ ἀναβαλλομένω ἑώκει· ὅψθ δ' οὖν δηλοῖ τῷ
20 μεγάλῳ δουκί τὴν ἐπὶ Ἱεροσολύμων τρέπεσθαι, ὡς ἐκεῖσε συν-
ελθόντες σκέψονται κοινῶς ὃ διαπραξόνται. Εἶχε τοίνυν ἡ μὲν
Ἡκλαιστίνη τὸν Κοντοστέφανον, τὸν δ' Ἀμέριγον ἢ βραδύτης
αὔθις καὶ ὁ μετάμελος· πολλὰ δὲ οὗτος προρασιζόμενος εἰς
ἀναβολὴν, καὶ τὴν τῶν οικείων στρατευμάτων προσβάλλετο
25 συλλογὴν. Ἀνδρόνικος δὲ ἐδυσφόρει, καὶ διὰ τὸν καιρὸν μὲν ὡς
παρέρχόμενον, αὐτοῦ μηδὲν τι διαπραττομένου, τὸ δὲ πλεόν
διὰ τὸ ναυτικὸν· τριῶν γὰρ μηνῶν ὀψώνια λαβόντων τῶν ἐν
ταῖς ναυσίν ἀπὸ τοῦ αὐγούστου, τότε ἤδη ἔληγεν ὁ σεπτι-
έμβριος.

30 Ἐπεὶ δὲ ἔδοξε κινηθῆναι ὁ ρῆξ, τὴν διὰ ξηρᾶς πορείαν τοῦ
Ὀκλαττίου προτίθησι πλοῦ, καὶ Ἀνδρόνικος οὕτω συμβουλεύει

ποιεῖν, ὡς εὐμαρεστέρας τῆς τοιαύτης πορείας, καὶ ἅμα ὅτι ἐξ ἐφόδου παραλήφοντι τὸ Τούνιον τε καὶ τὸ Ταγέσιον, φρούρια τῷ ἀμηρᾷ τῆς Αἰγύπτου ὑποτελῆ, χριστιανούς οἰκήτορας ἔχοντα. Τούτῳ πεισθεὶς ὁ Ἀνδρόνικος τὴν διὰ ζηρᾶς πορείαν ἐβάδιζε, καὶ τὰ εἰρημένα φρούρια ἐχειρώσατο διερχόμενος, καὶ τῷ στόλῳ συμμίξαντες, ἐπὶ τοῦ Ταμιάθι ἤδη κατάραντι, συμβάλλουσι πόλεμον εὐθύς τοῖς ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπνητηκόσιν ἐνόπλοις Σαρακηνοῖς. Οὕτω δ' ἐξέπληξαν αὐτοὺς Ρωμαῖοι, ὡς σὺν θορόβῳ ἀποστραφῆναι τειχῶν εἶσω, μηδ' ἀντιβλέψαι Ρωμαίοις δυναμένους ὑπὸ δειλίας.

Καὶ τοῦτο μὲν οὕτω τότε· τῇ δ' ὕστεραίᾳ συνήλθον Σαρακηνοὶ Ρωμαίοις συμπλακῆναι βουλόμενοι, πλὴν οὐδὲ τότε ὑπέστησαν τὴν τῶν Ρωμαίων ὀρμὴν, ἀλλ' ἔτρεχον εἰς τὴν πόλιν· καὶ τοῦτο ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις ἐγένετο. Ἦν δὲ ἡ στρατηγία τῶν Σαρακηνῶν αὐτῇ Ρωμαίοις κατασορίζεσθαι παρέλκειν ἀπρακτα τὸν καιρὸν. Ἀμέλει καὶ τὰς ἐλεπούεις προταγαγὼν ὁ Ἀνδρόνικος, τὸ τεῖχος ἔτυπτεν, οὐκ ἀκινδύνως· οἱ γὰρ βάρβαροι τοὺς ἐπὶ τοῦ ἔργου ἔβαλλον ἐνωθην, καὶ ἀπεκώλυον, καὶ ἀντεπενόουν τὰ τῷ τείχει σωτήρια· ὁμοῦ ἰσχυσαν οἱ ἐκτὸς βάλλοντες μέρος τι τοῦ τεύχους καταβαλεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ τέμενος τῆς Θεομητόρος ἦν· ἐκεῖ δὲ τοῖς πολίταις ἐλέγετο καταλύσαι τῆς φυγῆς τὴν χειπάρθενον σὺν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ, βρέφος ὄντι, καὶ τῷ μνηστῆρι Ἰωσήφ τὴν Ἡρώδου παιδοφονίαν φεύγοντας. Οἱ τοίνυν Σαρακηνοὶ ὕβρεσιν ἐπλυνον τὸν Ἀνδρόνικον, ὡς μὴ φειδόμενον ναοῦ ἐν ᾧ συνάγονται οἱ χριστιάνοι. Ἐπεὶ δὲ οὐδ' οὕτω τι ἐπέβαινε ὁ Ἀνδρόνικος κατὰ νοῦν, ἔγνω διὰ προσβολῆς ἰσχυροτέρας ἀποπειράσασθαι τῶν ἐντὸς· καὶ τῷ ρηγὶ πρὸς λόγους ἐλθὼν, παρέθηκες τὴν στρατιάν ἐξαγαγεῖν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν διαλαβεῖν, καὶ κλιμαξί χρῆσασθαι καὶ τοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἀναβαίνοντας ἐτοιμάσαι. Ὁ ρῆξ δὲ ἐπῆνει τὰ λεγόμενα, καὶ τῶν βουλευμάτων ἐθαύμαζε τὸν Ἀν-

- δρόνικον, οὐκ ἄλλως δὲ τῷ ἔργῳ ἐγγειρίσειν, τὸν τοῦ Χριστοῦ
 τάρων εἰς ὄρκον παραλαμβάνων, εἰ μὴ ξύλινοι πύργοι ἐπιστάσει
 τοῖς τεύχεσι· καὶ ταῦτα λέγων ἐπέταττε τοὺς παραπεφυκότας
 φοινίκας καθαιρεῖν, καὶ εἰς πύργων ὑψώματα εὐτρεπίζεσθαι.
- 5 Ἦέγονε τοῦτο, καὶ οἱ μέγιστοι τῶν φοινίκων ἐτέμοντο, καὶ
 ἐψιλοῦτο ἅπας παράδεισος, |, καὶ τὰ πρὸς ἀκαρτισμὸν τῶν πύργων. 70.
 γων ἠτοίμαστο· καὶ ἡ ἀρμυγή αὐτῶν ἦν οὐδαμοῦ· ὁ γὰρ ρῆξ
 εἰς μακροὺς ἥλιους ὑπερετίθει τὸ γενησόμενον. Ταῦτα ὄρων ὁ
 Ἀνδρονίκος οὐκ εἶχεν ὅ τι ποιήσει ἀχθόμενος· ὥκτισε δὲ καὶ
- 10 τὴν στρατιάν ἤδη σιτίων σπανίζουσαν, καὶ τοὺς μὲν εὐποροῦν-
 τας μὴδ' ὄβολου, τοὺς δὲ πρὸς τῷ μὴ ἔχειν ἀγορὰν ἰδίαν, ἀλλ'
 ἀπὸ τῶν τοῦ ρηγῶς ἐξωνεῖσθαι, πολλὰ μὲν κατατιθεμένους, ὀ-
 λίγα δὲ ἀπὸ τούτων λαμβάνοντας· καὶ ὁ συντεθειμένος δὲ
 χρόνος τῇ στρατείᾳ παραδραμῶν, καὶ ἡ κενὴ προσεδρεία τὰ
- 15 πολλὰ τοῦτον ἐλύπου· ὅμως διὰ τὰ τοῦ βασιλέως ἐντάλμα-
 τα, ἄπερ οὐκ εἶον αὐτὸν χωρὶς τῆς τοῦ ρηγῶς γνώμης πρᾶ-
 ξαί τι, ἀνέμενε τὸ τούτου ἐνδύσιμον.
- Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν τι χρηστὸν ἐώρα τὸν ἄνδρα διανοούμενον,
 καὶ εἰς δεινὰ ἐμπεπτωκυῖαν τὴν στρατιάν ὡς καὶ τῶν ἀπηγο-
- 20 ρευμένων διὰ λιμὸν ἄπτεσθαι, καὶ ριζοφαγεῖν, καὶ τὰς τῶν
 φοινίκων κόμας δρέπεσθαι, καὶ φήμη δὲ προσέβαλλεν ἀφικνεῖ-
 σθαι τοῖς πολιορκουμένοις συμμαχίαν ἔκ τε τοῦ σουλτάνου τῆς
 Αἰγύπτου καὶ τῶν πρὸς ἥλιον Ἀραβῶν, καὶ Ἀσσυρίαν δὲ ἔπ-
 πον ἐρχομένην πρὸς βοήθειαν τούτου ἄγγιστα εἶναι, ἀρεῖς τῷ
- 25 ρηγῷ συμβουλευέσθαι, μόνος κέκρικε τὸν πόλεμον σὺν Θεῷ ὑπο-
 στήναι, καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν συναθροίσας στρατεύματα ἔλεξε τοιάδε.
 « Καὶ τὸ προσκαρτερεῖν ἐνθάδε ἀνικτὸν, καὶ τὸ μηδὲν τι δράσαν-
 τα ἀπαίρειν αἰσχιστον, χειρὸν δὲ τούτων ἀνδρῶν πειθεσθαι, μὴ
 τὴν γνώμην φρονοῦντι ὀρθά, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐχθρῶν οὐδὲν διακει-
- 30 μένῃ ἄμεινον· οὐχ ὁρᾶτε ὅπως ὁ ρῆξ οὐχ ὡς συναγωνιστῆς,
 καὶ σύμμαχος ἡμῖν συμπράττει, ἀλλ' ὡς θεατῆς προσληφθεὶς·

ὥστε τὸ ἀπὸ τοῦδε, οὐ τοῦτο πεφύδημαι, μὴ οὐδὲν χρηστὸν
κατορθώσαντες ἀπίωμεν, ἀλλὰ μὴ οὐχ ἱκανοὶ ἐσοίμεθα τὰς
ἡμετέρας ἐνεῦθεν διασῶσαι ψυχὰς· οὐδὲ βοηθεῖν ἡμῖν τοῦτον
σκοπῶ, ἀλλὰ πῶς τοὺς δόλους αὐτοῦ διαδραμόντες, ἀπείρατοι
κακῶν ἀπάρωμεν, τὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ἐκφυγόντες κίνδυνον. Οὐ
δὲν αἱ συνθήκαι τούτου, ἅς ἔθετο βασιλεῖ συμμχλήσειν Ρω- 5
μαίοις καθυποσχόμενος· ἡμεῖς δὲ δεινοὺς περιστοιχιζόμεθα, εἴ γε
πόλεμος ὁμοῦ καὶ λιμὸς ἡμᾶς δαπανᾷ, καὶ τὰ τῶν Ρωμαίων
ἐφ' ἡμῖν αὐχήμετα οἴχεται. Κρεῖσσον οὖν μὴ ἐνταῦθα ἀπο-
πλευσαι, τόσα διελθόντας πελάγη, ἢ ἀπράκτους ἀπιέναι ὡς νῦν 10
γε· οὐ λευκοὶς ἰστίοις τὰς ναῦς πεπερώσομεν ὡς ἐκ Βυζαντίου,
ἀλλὰ φαιοῖς διὰ τὸ τῆς αἰσχύνης ἀπαίσιον. Ἄλλ' ἄνδρες ὁμο-
γενεῖς καὶ συστρατιῶται, καὶ ὅσον ξενικόν, ἀποστάντες τῶν τοῦ
ρηγός, ὡς Ρωμαίοις ἀπίστων ὡς ἐδειξαν, προσβάλωμεν τοῖς
βαρβάροις, τειχομαχίαν στησώμεθα, καὶ ἀγωνισώμεθα, ὡς τὸ 15
πόλισμα τοῦτο ληψώμεθα, καὶ ὡς ἤδη ἔχοντες τὸν ἔνδον πλου-
τον ἀμιλληθῶμεν· εἰ τεῖχος τοῖς βαρβάροις καὶ ἀφ' ὕψους ἀμυν-
τηρίων ἢ ἄφρασις, ἀλλ' εἰσὶ καὶ παρ' ἡμῖν ἀσπίδες (1) αἱ μάλιστα ἀν-
δράσιον ἀνέχονται· ταύτας ἀντιστήσαντες, ὀλίγα τοῦ τεύχους
καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ μαχομένων φροντίσωμεν. Κἀγὼ δὲ ὁ, τι ἂν 20
δέη σὺν ὑμῖν ἀσμένως πείσομαι· μηδὲ γὰρ εἴη τινὰ ἐρεῖν, ὡς
Ἀνδρόνικος πρὸς συμπλοκὴν Ἄρεως ἱκανώτατος, ἀρχηγὸς δ' ἀ-
χρεῖτος· ἀλλὰ τὸ τῆς ἐμῆς κόρυθος μέτωπον ὕψονται πρὸ ὑμῶν
οἱ ἀντίπαλοι, καὶ πρόμαχος ὢν, καὶ οὐραγὸς ὑμῶν ἔσομαι, εἰ
καὶ τοῦτο δίδωσιν ὁ καιρὸς. Θεὸς δὲ περάνιοι τὰ βεβου- 25
λευμένα. »

Ταῦτα εἰπὼν, αὐτὸς τε ὠπλίσατο, καὶ οἱ λοιποὶ διαλυθέντες
τὰς πανοπλίας αὐτῶν ἐνεδύσαντο· ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ ὥραν ὡστεὶ
τρίτην ἦν ἡ ἡμέρα, ἄρας ἐκεῖθεν προεπορεύετο τοῦ παντὸς σὺν

(1) Ἐν περιθ. τὰ λεγόμενα δόρκαί, εἴτουν τζαυταί.

κόσμῳ στρατεύματος. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ τὰς τῆς πόλεως πύλας
 κλεισαντες, ἔμενον ἐπὶ τῶν τειχῶν τοὺς ἐπιόντας ἀποκρού-
 μενοι. Ἄλλὰ καὶ οὕτω τῶν ἔνδον ἀμυνομένων, Ἀνδρόνικος κα-
 τὰ τῆς πύλης ἐπελάσας τὸν ἵππον, ἠκόντισε. Καὶ οἱ τοξόται
 5 καὶ ἅπας ἕτερος ἐν ἔργοις ἐδείκνυντο, αἷ τε σάλπιγγες ἤχουν
 καὶ τὰ κύμβαλα, καὶ πᾶν ὄργανον, ὡς τοὺς εἰς τὰ τείχη μὴ
 ἐνεγκεῖν τῶν στρατευμάτων τὴν ἀθύραν ἐπέλευσιν καὶ ἀλα-
 λαγὴν, καὶ τὰ ἐκ τῶν μηχανημάτων ἀρέματα. Ἦδη δὲ τῶν
 κλιμάκων προσαγομένων καὶ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους
 10 ἐρεϊδομένων |, παίει τὸν ρῆγα ἢ ἀγγελίαν, καὶ ὡς αὐτός τι κα-φ. 71.
 κὸν πεπονθώς, ἐνεὸς ἦν ἐφ' ἱκνόν· μόλις δ' ἀνενεγκῶν ἐφίστα-
 ται τῷ Ρωμαϊκῷ στρατεύματι μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπιλέκτων,
 καὶ τὰς πάντων ἀνακόψας ὀρμάς, συνεβούλευε μὴ διαμάχεσθαι
 ἀνθρώποις πάλαι διαμεμνηυκόσιν αὐτῷ ὡς ἀναίμωνι· ἑαυτοὺς
 15 καὶ τὴν πόλιν βασιλεῖ παραδώσουσι. Καὶ ὁ μὲν λόγος οὕτος
 τὰς τῶν Ρωμαίων χεῖρας ἐξέλυσε, ἐγγὺς ἦδη τοῦ πορθῆσαι
 τὴν πόλιν γεγενημένων. Αὐτὸς δὲ ὁ ρῆξ εἰς συμβάσεις τρα-
 πόμενος, μᾶλλον τῶν Σαρακηνῶν ἢ Ρωμαίων εἰς δόξαν, ταύτας
 συνέθετο. Οἱ δὲ στρατιῶται, μάλιστα δὲ οἱ ναυτικοὶ, μηδὲν
 20 τι περὶ τούτων κατεξετάσαντες, τῆς πρὸς τὰ οἰκεῖα ὑποστρα-
 φῆς ὄλοι γινόμενοι, ἀταξίας ἐπέπλησαν τὰ στρατόπεδα· τὰς
 τε γὰρ ἐλεπόλεις ἐπέπλησαν, γνώμης ἄνευ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ
 τὰς πλείστας ἀποφορτισάμενοι τῶν ὀπλίσεων πρὸς ταῖς κώ-
 παις ἐγένοντο, μηδὲ τὸ τοῦ καιροῦ δυσχειμέριον ἐννοοῦντες
 25 (τετάρτην γὰρ ἦγεν ὁ δεκέμβριος μῆν). Ἦν οὖν ἰδεῖν τὸν πο-
 λύνεον ἐκεῖνον στόλον εἰς πολλὰ διασκεδασθέντα τμήματα, ἄλ-
 λων ἀγαπησάντων ἕτερον πλοῦν, καὶ πάντων πρὸς τὰς πατρίδας
 ἀποπλεόντων, ὡς μόλις ἐξ ἀπολειφθῆναι τριήρεις, αἱ ἡμελλον
 ἀνακομίσειν Ἀνδρόνικον. Ὁ δὲ τὴν ἐπὶ τῶν Ἱεροσολύμων ἄμα
 30 τῷ ρηγὶ πορευθεὶς, κάκειθεν προσηκόντως παραπεμφθεὶς, τὸ
 Ἰκόνιον παραλλάξας ἐς Βυζάντιον παρεγένετο. Τῶν δὲ πολ-

λῶν ἐκείνων νηῶν, αἱ μὲν ἀντιπνοαῖς περιπεσοῦσαι κατέδυσαν αὐτανδρῶν, αἱ δὲ κλύδωνι θαλαττίῳ διασπαρεῖσαι, τοῦ ἔαρος ἐπιστάντος τῷ νεωρίῳ τῆς Πόλεως ἀπεδόθησαν· οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ τῶν ἐπιβατῶν κενωθεῖσαι ἐπιλαβομένων τῆς γῆς, αὐταὶ συντριβεῖσαι ἀπώλοντο· ὡς βραχείας περιλειφθῆναι βρασμὸν θαλάσσης καὶ ναυτῶν διαδράσας ἀμέλειαν. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ δειλιάσαντες τοῖς γεγενημένοις, καὶ εἰς τὸ μέλλον ὑφορώμενοι κίνδυνον, πρέσβεις πέμψαντες ἐς βασιλέα καὶ δῶρα, τὴν εἰρήνην ἐκράτουναν.

Τοῦ δὲ βασιλέως υἱὸν σχόντος ἐκ τῶν δευτέρων γάμων θεῶ τε χαριστήριον φωναὶ ἀπεδίδοντο, καὶ ἄπας ἦν ἐν κρότοις καὶ χαρμοναῖς· ὑπεξείρων δὲ τὴν γενέθλιον καὶ ὀνομαστήριον τοῦ παιδὸς ἡμέραν ὡς ἔθος τοῖς βασιλεῦσι, τοὺς τε Πολίτας εὐώγει, καὶ Ἀλέξιον τὸν παῖδα ὠνόμασεν, οὐ διὰ τὸν πάππον, ἀλλὰ τὸ εἰρημένον ὅτι ἐς τοσοῦτον ἢ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ διαρκέσει σειρὰ ἐς ὅσον εἶχε τὸ προαγόρευμα· εἶχε δὲ ΑἴΜΑ, ὁ κατὰ στοιχεῖον ἀναλεγόμενον ὑπέγραψε διὰ μὲν τοῦ Α, τὸν Ἀλέξιον, διὰ δὲ τοῦ Ι, τὸν Ἰωάννην, διὰ δὲ τῶν ἐφεξῆς δύο γραμμάτων, τὸν Μανουὴλ καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ παραληψόμενον τὴν ἀρχήν. Ὡς οὖν ὁ παῖς τὴν ἡλικίαν προέκοπτεν, εἰς τὸν υἱὸν μετὰτίθησι τοὺς ὄρκους ὁ βασιλεὺς, οὕς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ προτιθέμενος ἦν.

Καὶ μετὰ βραχὺ τὴν θυγατέρα ἀποζεύγνυσι τοῦ μνηστῆρος Ἀλεξίου, καὶ εἰς γυναῖκα κατεγγυᾶται τῆς οἰκείας γαμετῆς τὴν ὁμόσπορον, ἄρτι σὺν τῷ ἀδελφῷ Βαλδουίνῳ τῆς Ἀντιοχείας ἀπάρασεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ πέρας βίου τὸν τῶν Οὐνῶν ἄρχοντα κατέλαβεν, οἰκεῖον εὐτύχημα τὸν ἐκεῖνου θάνατον ὁ βασιλεὺς δεξάμενος, πέμπει τὸν Ἀλέξιον εὐθύς μετὰ λαμπρᾶς δορυφορίας καὶ βασιλείου παρασκευῆς παραληψόμενον τὴν τῶν Παιόνων ἐξουσίαν· καὶ εἶχε τοῦτον ἢ Παιονία, ταινίᾳ ρηγικῇ διαδοῦμενον, καὶ τοῦ γένους δεσπόζοντα. Ὁ βασιλεὺς δὲ ἀνη-

- ρεύνα τὸν τῆ αὐτοῦ θυγατρὶ συζευζόμενον· καὶ Ῥωμαίων ἀ-
 ποδοκιμάζων ὅσοι ἐπίδοξοι, τοὺς τῶν ἐθνῶν δυνάστας ἐφιλο-
 κρίνει ὅποσοι μὴ ἤλθον εἰς γάμον, καὶ τῆς πατρῴας ἀρχῆς
 διάδοχοι μόνοι ἀποκεκληρώνοντο. Καὶ ἐπειδὴ ἠρέσκετο εἰς τὸν
 5 κρατοῦντα Σικελίας Γιλίελμον, ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ πρέσβυς εἰς ἐ-
 κείνον ἐστέλλετο, καὶ παρ' ἐκείνου αὔθις ἐπάλληλα τὰ μηνύ-
 ματα. Ἀμφιτάλαντον δὲ καὶ τὰ πρῶτα τὴν ἐπὶ τούτοις ρο-
 πὴν ἔχων ὁ βασιλεὺς, ὀψέποτε μεθίσταται τοῦ σκοποῦ, ἀσύμ-
 φρον κρίνας Ῥωμαίους τὰ μετὰ τούτων μνηστεύματα. | Συ-φ. 71^ε.
- 10 νέζευκτο γοῦν ὕστερον ἐνὶ τῶν τῷ μαρκεσίου Μόντου Φεράν-
 τῆς υἱῶν, χρίεντι τὴν ὄψιν καὶ εὐπρεπεῖ καὶ μήπω ρύοντι
 γένειον, αὐτὴ τριακοστὸν ὑπερβᾶσα ἔτος καὶ ἀνδρική τὴν ἰσχὺν.
- Προσκεισθῶ τοῖς εἰρημένοις καὶ ταῦτα· ἔστι τις κόλπος θα-
 λάσσιος καθ' Ἑσπέραν, τοῦ Σικελικοῦ μὲν πελάγους ἀριστάμε-
 15 νος, λεγόμενος δὲ Ἀδρίας, τοῦ Ἰονίου ἀπορρέων καὶ πρὸς βορ-
 ρᾶν ἄνεμον ἐπὶ πλείστον ἀποτεινόμενος· τούτου τὰ πέρατα
 νέμονται οἱ Βενετικοί, ἄνδρες θαλάττης, τρήριμοι, ἀγύρται, πα-
 νοῦργοι τὸ φρόνημα. Οὗτοι Ῥωμαίους προσληθέντες ἦν ὅτε κα-
 τὰ χρεῖαν ναυμαχικήν, κατὰ φατρίας τὴν Κωνσταντινούπολιν
 20 τῆς οἰκείας ἠλλάξαντο, καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς διασπαρέντες
 ἀπανταχῆ, μόνον τὸ ἀπὸ γένους ὄνομα παραμεῖνεν αὐτοῖς ἔ-
 χοντες, τὰ δ' ἄλλα σύμφυλοι ὄντες Ῥωμαίους, εἰσκαὶ ηὔξανον,
 πλοῦτόν τε πολὺν περιβαλλόμενοι, αὐθάδεις ἦσαν καὶ ἀναιδεῖς,
 ὡς μὴ μόνον Ῥωμαίων καταπαίρεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν βασιλι-
 25 κῶν ἀλογεῖν ἐντολῶν τε καὶ ἀπειλῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, νῦν μὲν
 τοῦ κατὰ Κέρκυραν μεμνημένος ἐμπροσινήματος, νῦν δὲ ἄλ-
 λου πεῖραν λαμβάνων κακοῦ, αὔθις δ' ἐτέρου πανουργύματος
 τὴν ἐκείνου ψυχὴν ταραττοντος, ἄλλοιοὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ροπάς.
 Διὸ καὶ γράμματα ἐφοίτων κατὰ πᾶσιν ἐπαρχίαν Ῥωμαϊκὴν,
 30 τὴν τῶν Βενετικῶν κατάσχεσιν ἐπισημαίνοντα, καὶ τὴν ἡμέ-
 ραν καθ' ἣν ἔδει τοῦτο γενέσθαι, καὶ τὰ τούτων χρήματα γε-

νέσθαι δημόσια. Ἐνστάσης οὖν τῆς ὠρισμένης ἄπας ἐκρατήθη, καὶ τῶν προσόντων αὐτοῖς χρημάτων τὰ μὲν εἶχε τὸ βασιλικὸν θησαυροφυλάκιον, τὰ δὲ πλείω οἱ κατὰ τόπου ἀρχόντες ἴδια ἔθεντο. Οἱ δ' ἐν τῇ μεγαλοπόλει Βενετικοί, καὶ μάλιστα ὅσοι μὴ γαμετὰς εἶχον, δρασμὸν βουλευόνται· καὶ ἐπειδὴ τῷ 5
νεωρίῳ τῆς Πόλεως ναῦς ἐνωρμίζετο ἧς οὐδεὶς ποτε πολυχωρότεραν ἐλέγετο εἶδε, τρύτης νυκτὸς ἐπιβάντες καὶ τὰ λαίφη τοῖς ἀνέμοις διαπετάσαντες, τῆς Κωνσταντίνου ἀπέπλευσαν. Κατεδίωξαν οὖν ὀπίσω τούτων τριήρεις βασιλικαὶ πλήρεις ἀνδρῶν, οἱ τοὺς ἑτεροστόμους πελέκεις ἐπὶ τῶν ὤμων ἀνέχουσι, 10
καὶ προσήγγισαν μὲν τῷ πλοίῳ, ἀλλ' οὐκ εἶχον ὅτι καὶ δράσουσι, τοῦ πνεύματος τὴν νῆα ἐπείγοντος ὡς δοκεῖν ἵπτασθαι, ἀπειπόντες δὲ καὶ πρὸς τὸ τῆς νηὸς ὕψος καὶ τὸ τοῦ φρονήματος τῶν ἐκπλεόντων ἀπονενοημένον.

Τότε μὲν εἶχε τούτους ἡ πατρίς Βενετία· κατὰ δὲ τὸν ἐπιπλέοντα ἐνιαυτὸν, στόλον κινήσαντες τὰς νήσους ἐπήρχοντο, καὶ εἰς τὴν Εὐβοίαν πλεύσαντες ἐπολιόρκουν τὸν Εὐριπὸν, καὶ μέρος τι κατασχεῖν δυνηθέντες, πῦρ ταῖς ἐν αὐτῷ οἰκίαις ὑψήψαν. Ἐκρος δ' ὑποφαίνοντος, ἐκεῖθεν ἀνήχθησαν καὶ πρὸς τὴν Χίον κατῆραν. 20

Ἐπεὶ δὲ πύθοιτο ταῦτα ὁ βασιλεὺς, στέλλει τὸν μέγαν δούκαν τὸν Κοντοστέφανον Ἀνδρόνικον, περίπου τὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα τριήρεις ἔχοντα, ὅτι μὴδ' ὁ τῶν Βενετικῶν στόλος ἦν ἐνδεέστερος. Πρὸς δὲ τὴν ἀκοὴν τῶν Ρωμαϊκῶν νηῶν δειλιάσαντες, λύσαντες ἐκ Χίου πρὸς ἑτέρας νήσους μετέβαινον, αἰεὶ φεύγοντες, καὶ τούτων δὲ ἀπανιστάμενοι, ἄλλαις δὲ προσπλέοντες, ὡς πράγματα ἔχειν, κάκεινους τὰς νήσους ἀμείβοντες, καὶ Ρωμαίοις ὅτι μὴ συντυχεῖν αὐτοῖς γέγονεν. Ὡς δὲ μέχρι τοῦ Μαλέου πεφθακῶς ὁ Ἀνδρόνικος, οὐδόλως ἠδυνήθη τούτους ἰδεῖν, πρῶμναν κρουσάμενος τῷ νεωρίῳ προσέσχε τῆς Πόλεως. 30

Οἱ δὲ Βενέτικοι σπονδὰς μετὰ τοῦ ρηγῶς ἐποίησαν Σικελίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ ἀρροντιστήσας τῶν ἀκουσμάτων, πρὸς τὰς προτέρας μετὰ τῶν Βενετῶν συνθήκας ἀπέβλεψεν ὅσον ἦν δυνατὸν, ἀκυρῶσαι σπεύδων τὰς μετὰ τοῦ ρηγῶς Σικελίας τούτων σπονδὰς· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἠδυνήθη, καὶ οὕτως αὐτοῖς ἐσπέισατο, καὶ ἀνεξικακίαν καὶ φιλίαν αἰτουμένοις προσέειμεν, ὅσα ἔθιμα ἦν αὐτοῖς, ἰσοπολίταις οὔσι Ρωμαίοις, ἀνανεωσάμενος, καὶ τὰ χρήματα δὲ ἀποδοῦναι ὑπέσχετο τούτων | ἅπερ τὸ βασιλικὸν φ. 72. εἶχε ταμεῖον. Οἱ δὲ τὰ πολλὰ ἐάσαντες, ἐκ συμφώνου συνήλθουσαν, δέκα πρὸς τοῖς πέντε χρυσίου λαβεῖν κεντηνάρια, καὶ ἔλαβον ταῦτα οὐχ ἅμα, πολλάκις δὲ τούτοις διδόμενα.

Ἄλλ' οὕτω μὲν ταῦτα. Ἐπεὶ δὲ τὸν σουλτάνον οὐκ ἦν ἠσυχίαν ἄγειν, ἔξιςι καὶ πάλιν κατ' αὐτοῦ βασιλεὺς· τὰ πλεῖστα γὰρ οὐκ εἶα τὸν Πέρσην αὐτὸς ἡρεμεῖν· θερμοουργοὶ γὰρ ὄντες ἀμφοτέροι, μικρὰς αἰτίαις πραιρεσπεσοῦσης, ἀλλήλοις ἐμάχοντο· κατὰ τοῦτο δὲ ἀλλήλων διέφερον, ὅτι ὁ μὲν σουλτάνος διὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατηγῶν συνίστα τὸν πόλεμον, (οὐ γὰρ τις εἶδεν αὐτὸν πώποτε τοῖς αὐτοῦ κατὰ πόλεμον συνιστάμενον)· ὁ δὲ βασιλεὺς γενναίαν ἔχων τὴν φύσιν πρὸς τὰς διὰ χειρὸς πράξεις δραστήριος ἦν, καὶ φήμης διανοθεΐσης ἐσβαλεῖν πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ κακῶς ποιεῖν τὴν χώραν αὐτοῦ, αὐτὸς πρῶτος τὸν ἵππον ἀνέβηκε, καὶ ἀπεθάρρει τὴν κατ' ἐκείνων ἐπέλευσιν. Θελήσας οὖν ἀνακτίσαι τὸ Δορύλεον, ἐς πόλεμον ἐντεῦθεν τοῦτον ἐκίνησεν· ὅτε καὶ τὴν εἰς τὸ Δορύλεον τοῦ βασιλέως ἐπιδημίαν ἀγνοεῖν ἐκεῖνος σχηματιζόμενος, πέμψας πρέσβεις τὴν αἰτίαν ἐπυθάνετο, καὶ ἡξίου ἐκεῖθεν ἐπανάσταεσθαι τὸν βασιλέα· ὁ δὲ, ἐπεγγελῶν ἔλεγε, θαυμάζειν ὅτι τὸν μέχρι Δορυλεύου τούτου δρόμον ἠγνόησεν ὁ σουλτάνος· Ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν ἤρξατο, νατοφορεῖν ἐπιβαλλόμενος, οὕτω τοὺς ἄλλους παρέθηκεν, ὡς τὸ λεγόμενον ἀπτέρῳ τάχει τὸ τεῖχος ἀνεγερθῆναι, καὶ χάρακα τούτῳ ἐπι-

γενέσθαι, καὶ ἀνορυχθῆναι φρέατα ἔσωθεν. Ἐν δεινῷ δὲ οἱ Πέρσαι τιθέμενοι τὴν τῶν Δορυλέου πεδίων στήρησιν, ἐν οἷς ἐνέμοντο τὰ τούτων αἰπόλια καὶ βουκόλια, ὅλαις ἡνίκαις κατὰ Ρωμαίων ἐφέροντο, καὶ τὰς ἐπὶ σιτισμὸν ἐξόδους αὐτῶν ἐπιτηροῦντες, ἐκώλυον, καὶ τὴν ζύλευσιν, καὶ ἀνήρουν τοὺς ἐν χερσὶ. Βασιλεὺς δὲ ῥᾶον τοῦτο ἰάσατο, τακτὸν ὀρίσας καιρὸν τοῖς ἐπὶ συλλογὴν ἐξιούσι τῶν ἀναγκαίων, αὐτὸς προσημαίνων τῇ σάλπιγγι πρῶτος τοῦ χάρακος ἐξήρχετο, καὶ ἠγεῖτο τῆς ὁδοῦ, οὐκοῦν οὐδὲ πρὸς βραχὺ τούτων διῦστάμενος, ἐνίοτε πρὸς βαθεῖαν ἐσπέραν ὑπέστρεφε. Πέρσαις δὲ ἔμελλε μὲν καὶ πολέμων, παρεδίδοσαν δὲ καὶ πυρὶ τοὺς καρπούς καὶ τὰς οἰκίας ἔκαιον, ὅπως μὴ ἔχοιεν Ρωμαῖοι ὄθεν τραφῆσονται. Ὅτε πρὸς ἐστίασιν τραπομένου τοῦ βασιλέως, μῆλόν τι Περσικὸν μαχαίριῳ ἀπολεπίζοντος, ἐπιδρομὴ τις ἀγγέλλεται Περσῶν κατὰ τῶν τὰ βιώσιμα συλλεγόντων· καὶ ρίψας τὴν ὀπώραν αὐτίκα καὶ ὀπλισάμενος καὶ τὸν ἵππον ἀναβάς ἐξώρμησε· καὶ οἱ βάρβαροι κατὰ φάλαγγας ἰστασθαι σχηματιζόμενοι, τούτου ἐποφθέντος, τὴν τάξιν ἔλυον. Ἐπεὶ δὲ ἀνέκτισε τὸ Δορύλεον, καὶ τὰ εἰς φυλακὴν τούτου παντοίως ἀπηκριβώσατο, τῶν ἐκεῖ ἀπανίσταται· εἰς δὲ τὸ Σούβλεον ὡς εἶχε παραγενόμενος, ἀνήγειρέ τε κάκεινο, καὶ φρουρὰς μετέδωκε· καὶ τὰ λοιπὰ ὡς ἐδόκει ἀρίστως διαπραξάμενος εἰς τὴν βασιλίδαν πόλιν ὑπέστρεψεν.

Ἄλλ' οὕτω χρόνος συχνός, καὶ ἀλλήλοις ἐνεκάλουν, βασιλεὺς μὲν, τὸ πρὸς τὸν εὐεργέτην ἀχάριστον, καὶ τὸ ἀμνημόν τῶν εὐεργεσιῶν, καὶ τὴν εἰς τὸ τῶν ὀμοφύλων ἄρχειν συναρσιν· ὁ δὲ σουλτάνος, τὸ φιλίας εὐκόλως ἀρίστασθαι, καὶ συγχέειν τὰς ὑπὲρ εἰρήνης τεθείσας συνθήκας, καὶ τὸ πλεῖστα μὲν ὑπισχνεῖσθαι, ὀλίγα δὲ χορηγεῖν. Διὰ ταῦτα τοίνυν τὰς τε οὐσας συνεκρύπτει δυνάμεις ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄλλας συνέταττε, καὶ ξενικὸν οὐκ ὀλίγον ἐστρατελόγει, καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ γένους μάλιστα τῶν Λατίνων καὶ τῶν παρὰ τὸν Ἴστρον Σκυθῶν· καὶ δὴ

- ἐς μυριάδας τὸ οἰκεῖον ἀριθμῆσαι στράτευμα, ὡς ἀρανίσων ἠ-
 πείγετο τὸ Περσικόν, καὶ αὐτοῖς τείχεσι τὸ Ἰκόνιον ἀναρπά-
 σων, καὶ τὸν σουλτάνον ληψόμενος. Ἀμέλει καὶ τὰ πρὸς τὴν
 ἔξοδον ἐτοιμασάμενος, εἴσεισι τὸ μέγχα τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας
 5 τέμενος, καὶ τὸ θεῖον ἐπικαλεῖται συνέριθον, καὶ τὴν νίκην αἰ-
 τεῖται μὲν, οὐ δέχεται, κρίμασιν οἷς οἶδεν οὐ τὰ κρίματα ἄ-
 βυσσος. Ἀπάραι οὖν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, Φρυγίαν τε
 καὶ Λαοδίκειαν διελθὼν | ἀρικνεῖται εἰς Χῶνας, πρότερον Κοφ. 72.
 λασσὰς καλουμένην πόλιν, καὶ τὸν ἐκεῖ ἀρχαγγελικὸν ναὸν εἰσ-
 10 ελθὼν, ἐκεῖθεν εἰς Λάμπην ἵκετο καὶ πόλιν Κελαινάς, ἐνθα
 αἱ τοῦ Μαιάνδρου εἰσὶν ἀρχαί, καὶ ὁ Μαρσύας ποταμὸς ἐκβάλλ-
 λων εἰς Μαιάνδρον· κάκειθεν εἰς τὸ Χῶμα ἐλθὼν, τῷ Μυριο-
 κεφάλῳ ἐφίσταται· αἰεὶ δὲ σὺν κόσμῳ καὶ τάξει ὁ βασιλεὺς τοὺς
 15 σταθμοὺς ἐτίθετο, βάλλων χάρακας, καὶ τὰς ἀπάρσεις σὺν λό-
 γῳ ποιούμενος, καὶ μεθόδοις στρατηγικαῖς χρώμενος, εἰ καὶ τὴν
 πορείαν σχολαίως ἤνυε, διὰ τὰς μηχανὰς ἀνέχοντα, καὶ
 τοὺς ἐπὶ τούτοις τεταγμένους, ὄντας πολλοὺς. Ἀλλὰ καὶ οἱ
 20 Πέρσαι παραφρινόμενοι, διὰ ἀκροβολισμῶν ἐπέκειντο, καὶ τὴν
 πόαν ἔκειρον τὴν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς μὴ εἶναι τοῖς Ῥωμαίων ἱπ-
 ποῖς εἰς βρῶσιν, καὶ τὰ ὕδατα ἠχρεῖον ἵνα μὴ καθαρῶ ὕδα-
 τι ἔχῳσι χρᾶσθαι Ῥωμαῖοι, οἳ καὶ κοιλιακῶ νοσήματι συνεχό-
 μενοι ἔπασχον ἅπαν τὸ στράτευμα. Ἐπὶ τούτοις ἐμέλησε μὲν
 τῷ σουλτάνῳ καὶ τοῦ πολέμου, καὶ πέμπας συνήθροισε συμ-
 25 μαχικὸν ἀπὸ τῆς Μέσης τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ἄλλων ὁμο-
 γενῶν βαρβάρων· ἔστειλε δὲ καὶ πρέσβεις εἰς βασιλέα τὰς πρὸς
 εἰρήνην συνθήκας αἰτῶν, καὶ τῶν βουλευτέων αὐτῷ ὑπισχνού-
 μενος τὴν ἐκπλήρωσιν. Πάντες οὖν ὅσοι τὰ τοῦ πολέμου ἐγί-
 νωσκον, καὶ μάλιστα τοῦ Περσικοῦ, ἐλιπάρουν τὸν βασιλέα ἀρ-
 πάσαι τὸν καιρὸν, καὶ δέξασθαι τὴν πρεσβείαν, ἀφορῶντα πρὸς
 30 τὸ μέγεθος τοῦ ἀγῶνος καὶ τὰς δυσχωρίας τοῦ τόπου καὶ τὰ
 μὴ ραδίως βάσιμα, ὧν οἱ ἀντίπαλοι προλοχῆσουσιν, ὑποβλεπό-

μενον δὲ καὶ τὴν τῶν Τούρκων δύναμιν, ἀλλὰ μὴδὲ τὴν νό-
 στον ἢ πιέζει τὸ στράτευμα παρατρέχοντα. Ὁ δὲ τοῖς παρὰ
 τῶν γεραιτέρων λεγομένοις μηδὲν ὡς προσχῶν, τὴν δ' ἄκοην ὅ-
 λην ἀναπετάσας τοῖς ἐκ τοῦ γένους καὶ νεάζουσι καὶ μὴδ' ὅ-
 τι ἐστὶν ὁ πόλεμος εἰδῶσι, τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἀπέπεμ- 5
 ψεν. Ὁ δὲ σουλτάνος οὐκ ἀνήκεν αὐθις τὰ πρὸς εἰρήνην ἐπι-
 ζητῶν· ἐπεὶ δὲ ἑώρα μὴ προχωρούσας τὰς συμβιβάσεις, ἀλλὰ
 καὶ τὸν βασιλέα κατὰ τὸ Ἰκόνιον ἀποκριθῆναι τούτῳ μεγα-
 λαυχοῦντα, προκαταλαμβάνει τὰς δυσχωρίας, αἱ κλεισοῦρα τοῦ
 Ἰζίδρίτζη κατονομάζονται, ἃς ἔμελλον ἀπὸ τοῦ Μυριοκεφάλου 10
 παριέναι Ρωμαῖοι, κάκεισε τὰς οικείας ἐγκρύπτει φάλαγγας
 ὡς ἐπιπέσωσι διερχομένοις Ρωμαίοις. Ἔστι δὲ ὁ τόπος οὗτος
 ἐπιμήκης αὐλῶν, ἔχων ὄρεων ὑπερβολὰς, κατὰ μὲν τὸ βόρειον
 μέρος ὑποκαταβαίνων εἰς γήλοφα καὶ πρὸς φάλαγγας κοιλαι-
 νόμενος, κατὰ δὲ τὸ ἑξῶν ἀκροτόμους ἔχων πέτρας καὶ εἰς 15
 κρημνώδεις ἀνάβασεις καὶ τραχείας ἀποτεινόμενος. Ἐπὶ τοι-
 αύτης οὖν μέλλων ἐλαύνειν ὁδοῦ, οὐδέν τι τῶ στρατῷ συνοῖ-
 στον προεμηθεύσατο· οὔτε γὰρ τὸ πολὺ τῶν σκευοφόρων ἀπέ-
 πεμψεν, οὔτε τὰς ἀμάξας αἱ τὰς τοιχομάχους ἔφερον μηχαν-
 νὰς, οὔτε μὴν σὺν εὐζώνῳ τάγματι ἀπεπειράσατο πρότερον 20
 τοὺς Πέρσας ἀπάστασθαι ἐκ τῶν δυσβάτων διόδων, καὶ λειᾶναι
 τῷ στρατῷ τὴν διάβασιν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ πεδινῶν τὴν πορείαν
 ποιούμενος, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς δυσβάτου χαράδρας ὁδεύειν προέθε-
 το, καὶ ταῦτα προακηκῶς, καὶ ὀρθαλμοῖς δὲ βλέπων τὰ ἀ-
 κουσθέντα, ὡς οἱ βάρβαροι τὰς ἀκρωρείας καταλαβόντες ὀπλί- 25
 ζονται πρὸς ἐπίθεσιν. Ἦγεν οὖν οὕτω τὰς φάλαγγας ὁ βασι-
 λεύς, ἦν δὲ τότε μὴν ὁ Σεπτέμβριος· προηγοῦντο δὲ τοῦ στρα-
 τοῦ μετὰ τῶν οικείων τάξεων οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἀγγέλου Κων-
 σταντίνου, ὁ τε Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀνδρόνικος, ὁ Μακροδόκας Κων-
 σταντῖνος, καὶ ὁ Λαπαρδάς Ἀνδρόνικος· μετὰ δὲ τούτους τὸ 30
 δεξιὸν ὑπέιχε κέρας ὁ τοῦ βασιλέως γυναικάδελφος Βαλδουί-

- νος, τὸ δὲ ἀριστερὸν ὁ Μαυροζώμης Θεόδωρος· ἐπὶ τούτοις εἴ-
 ποντο τὰ σκευοφόρα καὶ τὸ οἰκετικόν τοῦ στρατεύματος, καὶ
 αἱ φέρουσαι τὰς ἐλεπούλεις ἄμαξαι· μετὰ δὲ ταῦτα | ὁ βρασι-φ. 73.
 λεὺς αὐτὸς ὤδευσεν καὶ ὄσον ἐπίλεκτον, μεθ' οὗς ὀπισθοφύλαξ
 5 ὦν Ἀνδρόνικος ὁ Κοντοστέρφανος. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἤψαντο τῶν
 δυσβάτων, τὰ μὲν περὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀγγέλου καὶ τὸν Μα-
 κροδοῦκαν καὶ τὸν Λαπαρῆαν τάγματα διήλθον κακῶν ἀπεί-
 ρατα· αἱ γὰρ πεζικαὶ δυνάμεις προπορευόμεναι διεστίβουν τοὺς
 βαρβάρους ἐκ τῶν γηλόρων· τάχα δ' ἂν καὶ τὰ ἐρπύσματα τού-
 10 τοῖς στρατεύμασι παρήλθοσαν ἀβλαβῶς, εἴ περ συνεφράττον-
 το καὶ διὰ τῶν τοξοτῶν ἀνέκοπτον τὴν ὀρμὴν τῶν ἐπικειμέ-
 νων Περσῶν· ἀλλ' αὐτοὶ τε τοῦ συνασπισμοῦ ἠμέλησαν, καὶ οἱ
 Πέρσαι πλειόνως ἐπισπεσόντες ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ πρὸς τὰ
 ταπεινὰ τῶν ὄρων ὑποκαταβάντες, διακόπτουσι τὰς τάξεις καὶ
 15 τρέπονται τοὺς περὶ Βαλδοῦνον, καὶ πολλοὺς μὲν τιτρώσκου-
 σιν, οὐκ ὀλίγους δὲ ἀναιροῦσιν· ἔνθα δὲ ὁ Βαλδοῦνος πάντο-
 θεν πιεζόμενος, ἀναλαβὼν ἱππέας τινὰς εἰς τὰς ῥάλαγγας ἱπ-
 πάζεται τῶν Περσῶν· κυκλωθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων, αὐ-
 τὸς τε κατασφάττεται, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πίπτουσι ἄπικτες,
 20 ἔργα χειρὸς γενναίας ἐπιδειζόμενοι. Ἐκ δὲ τούτου ἐπαρθέντες
 οἱ βάρβαροι, ἄπορον τὴν ἰδὴν Ῥωμαίοις ἐποίησαν, καὶ πάντη
 ἀπειργον τὴν ἀπόδον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, οἷς ἐν χώρῳ συγχλει-
 σθέντες στενωῷ, καὶ ἀλλήλοις συμπίπτοντες, οὐ μόνον οὐκ εἴ-
 χον δράσαι τι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀπισθεν ἐρχο-
 25 μένοις οἱ ἔμπροσθεν προσιστάμενοι ἀπράκτους κἀκείνους ἐ-
 ποιοῦν, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο τούτων ἀμύνεσθαι, ὅθεν καὶ ῥῆον
 ὑπὸ τῶν ἐπικειμένων αὐτοῖς ἔθνησκον· αἱ γὰρ ἄμαξαι κατὰ
 μέσον ἐλκόμεναι, ὑποχωρήσαι μὲν οὐδαμῶς παρεχώρουν τὰς
 προηγουμένας τάξεις καὶ μετακινήθησαν πρὸς τὸ χρήσιμον τοῖς
 30 μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος στρατεύμασιν, ὥσπερ ἀντίφραγμα γι-
 νόμεναι τὴν εἰς τὰ πρόσω πορείαν ἀπετείχιζον· ἔπιπτε τοί-

νυν βοῦς ἐκ τοξεύματος Περσικοῦ, καὶ παρ' αὐτῷ βοώτης καὶ
 ἵππος καὶ ἀνχάτης συγκατεβέβληντο· αἱ φάραγγες τῶν ὁρέων
 μεστὰι σωμαίων τεθνηκότων ἐραίνοντο, τὰ ἄλλα τῶν πεσόν-
 των πεπλήρωτο· αἱμάτων ρύακες χεόμεναι ἐκελάρυζον· αἷμα
 συνεφέρετο αἵματι, τῷ τῶν ὑποζυγίων, τὸ ἀνθρώπινον. Οὕτως 5
 ἦν δεινὰ τὰ ἐκεῖ καὶ πᾶσαν ὑπερβαίνοντα θρηνηδίαν. Ὡς οὖν
 οὔτε προοδεύειν ἦν, καὶ τὸ ὑποστρέφειν ἀδύνατον, (οἱ γὰρ
 Πέρσαι καὶ κατὰ νότου ἐγένοντο, καὶ τὰ πρόσω ἐποίουν ἄ-
 βατα) ὅσα καὶ προβάτων ἀγέλαι περὶ τὰς δυσχωρίας ἐκείνας
 ἐφθείροντο. Ἦν δὲ συμφορᾶς ἐπεισόδιον τοῖς Ῥωμαίοις καὶ ἡ 10
 τοῦ Βατάτζου Ἀνδρονίκου κεραλή περιπαρεῖσα δόρατι καὶ ὑπ'
 ὄψιν ἀγομένη αὐτοῖς· ἦν δὲ οὗτος ἀδελφιδοῦς μὲν τῷ βασιλεῖ
 Μανουῆλ, ἐστάλη δὲ μετὰ στρατοῦ, ὅσος ἐκ Παφλαγόνων καὶ τῆς
 κατὰ Πόντον Ἡρακλείας ἐστρατολόγητο, τοῖς κατ' Ἀμασειαν
 Τούρκοις ἀντιταξόμενος. 15

Τοικύταις ἀγγελίαις ὁ βασιλεὺς καὶ θεάμασι τὸν λογισμὸν
 συγχυθεὶς, ἀθυμίᾳ συνείχετο, κωφοῖς δὲ λέγεται δάκρυσι τὸ πέν-
 θος ἀφοσιούμενος· τὰ δὲ γε προπορευθέντα τῶν Ῥωμαίων τάγ-
 ματα ἀπαθῶς, χάρακά που βαλόντα ἐνηλίσατο γηλόφου λα-
 βόμενα εἰς ἀσφάλειαν. 20

Οἱ δὲ Πέρσαι τὸ πᾶν εἰσέφερον τῆς σπουδῆς τὰ περὶ τὸν
 βασιλέα καταβαλεῖν στρατεύματα, ὡς εἰ ταῦτα κατατροπω-
 θεῖν, καὶ τὰ λοιπὰ καταλύσειν οἰόμενοι· καὶ βασιλεὺς μὲν πολ-
 λάκις ἀπεπειράσατο τοὺς βαρβάρους μεταστῆσαι τῶν ἐκεῖσε δυσ-
 χωριῶν, οὐχ ὁρῶν δὲ τὰ κατὰ σκοπὸν προβαίνοντα, καὶ ὡς 25
 ἀπολεῖται μένων κατὰ χώραν, τῶν Περσῶν ἐπικρατεστέρων γι-
 νομένων αἰεὶ, εἰσβάλλει πρὸς τοὺς ἐνώπιον αὐτῷ πολεμίους μετ'
 ὀλίγων τῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ υποτίθησι σώζειν
 ἕκαστον ἑαυτὸν καθὼς δύναται· μηδὲν γὰρ χρηστὸν ἐκ τῶν ἐν
 ὄψει κατανοεῖν. Καὶ βασιλεὺς μὲν ὡς ἐκ παγίδος τῶν τότε 30
 αὐτὸν κυκλωσάντων βαρβάρων ἐξέφυγε μετὰ τραύματα πολλὰ

- καὶ μῶλωπας συνεχεῖς οὓς ἀπὸ ζιφῶν ἐπλήγη καὶ κορυνῶν σι-
 δηρέων, ἐπεὶ καὶ οὕτω δι' ὅλου τοῦ σώματος τετραυμάτιστο |, φ. 73^ο.
 ὡς τὸν θυρεὸν αὐτοῦ περίπου τοὺς τριάκοντα ἔχειν ἐμπεπη-
 γότας οὔστους, αὐτὸν δὲ μηδὲ ἀνορθῶσαι ὄλωσ δύνασθαι περι-
 5 τραπέισαν τὴν κόρυθα. Πλὴν καὶ οὕτω παρὰ δόξαν τὰς τῶν
 βαρβάρων διέδρα λαβὰς ὑπὸ θεοῦ φυλαχθεῖς. Τὰ δ' ἄλλα Ρω-
 μαϊκὰ τάγματα χεῖρονα ἔπασχον, δόρασι διαπειρόμενα ἐγγύ-
 10 θεν καὶ βέλεσι τιτρωσκόμενα, καὶ ὑπ' ἀλλήλων συμπατούμενα
 καὶ διαφθειρόμενα· ἦσαν δὲ οἱ ταύτην ἀπαυεῖς παρήλθον τὴν
 15 φάραγγα, τῆς δὲ μετ' ἐκείνους ἀψάμενοι, ὑπὸ τῶν πολεμίων
 ἀπώλοντο· εἰς γὰρ κοιλάδας ἐπτὰ ἢ πάροδος ἐκείνη κατεμε-
 ρίζετο, εὐρυνομένη βραχὺ καὶ πάλιν καταντῶσα πρὸς τὸ στε-
 νώτερον, καὶ ἦσαν πᾶσαι παρὰ τῶν Τούρκων προκαταλειφθεῖ-
 20 σαι καὶ τηρούμεναι, καὶ ὁ λοιπὸς δὲ ἅπας χῶρος τῶν πολε-
 μίων πεπλήρωτο. Τότε καὶ ἀνέμου πνεύσαντος καὶ κονιορτὸν
 ἐκ τῆς ἐκεῖσε ψαμμώδους γῆς ἀνεγείραντος, ἀμφοτέρα συμπε-
 σεῖν ἐγένετο τὰ στρατεύματα, καὶ ὡς ἐν νυκτομαχίᾳ προσφε-
 ρόμενα ἀλλήλοις, τοῖς ἐχθροῖς τοὺς φίλους ἐπικατέσφαττον, οὐ
 γὰρ ἦν ἐξ ἐμοφύλου διακρίνειν ἀλλόφυλον, ὡς τὰς τάφρους ἕνα
 25 τάφρον γενέσθαι, καὶ σκῆνωμα κοινὸν Ρωμαίων τε καὶ βαρβάρων,
 καὶ ἵππων καὶ βοῶν καὶ ὄνων ἀχθοφορούντων. Ἐπεσαν
 οὖν ἀριθμῷ πλείους Ρωμαῖοι, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ γένους
 τῷ βασιλεῖ· ὡς δὲ ἡ κόνις ἐλώφησεν, ὠπτάνοντό τινες, φεῦ
 τοῦ ἀπευκταίου πράγματος καὶ ὕραματος, ἕως ἰξύος καὶ τρα-
 30 χήλου κεκαλυμμένοι τοῖς πτώμασι, καὶ χεῖρας ἰκέτιδας ὄρε-
 γον, καὶ σχήμασιν ἐλεεινοῖς καὶ γοεραῖς φωναῖς προσεκαλοῦντο
 τοὺς παριόντας εἰς ἀρωγὴν, οὐδένα δὲ εἶχον τὸν ἀμύνειν δυ-
 νάμενον, ἢ τὸν σώζοντα. Ὁ δὲ Μανουὴλ σκιάν ὑπελθὼν ἀ-
 χλάδος, ἀνελάμβανεν ἑαυτὸν καὶ κακῆϊσε συνέλγεγε τὴν ἰσχὺν,
 35 μὴ ἔχων ὑπασπιστήν, μὴ δορυφόρον, μὴ σωματοφύλακα, θεὸς
 δὲ ἦν αὐτῷ βοηθός τε καὶ σύμμαχος· ἰδὼν δὲ τις αὐτὸν ἐκ

τῶν ἀφανῶν ἐφίσταται προθύμως καὶ διακονεῖν αἰρεῖται τὰ δυνατά· ὅθεν καὶ τὴν κυνέην τῇ ἐκεῖνου ἐφήρμοσε κεφαλῇ. Τότε καὶ Πέρσης τις ἐπιδραμῶν ἐφέλκε τοῦτον τοῦ χαλινοῦ κατὰ πολλήν τοῦ κωλύσοντος· ἐρημίαν· ὁ δὲ πλήξας αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς τοῦ δόρατος τμήματι ὃ εἶχεν ἔτι ἐν ταῖς χεροῖν 5
 εἰς γῆν ἔβρισε. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ἕτεροι Πέρσαι ζωογρίν ἐλεῖν ὑπονοοῦντες· ἐπ' αὐτὸν ἔδραμον, ὁ δὲ καὶ τούτους ραδίως ἀπώσατο· τὸ γὰρ τοῦ συνεστῶτος ἱππέτου δῦρου ἀγκοινησάμενος διαπείρει ἓνα τῶν ἐπιόντων εἰς θάνατον· αὐτὸς δὲ ὁ ἱππότης τὸ ξίφος σπασάμενος, ἀποκαρτομεῖ ἕτερον. Συνελισθέντων δὲ περὶ τὸν βασιλέα ἐτέρων ὀπλοφόρων δέκα Ρωμαίων, ἐκεῖθεν μετέβαινε, συμμῖξει θέλων τοῖς προηγησάμενοις τάγμασιν· ἀλλὰ μικρὸν τι προβάς, ὑπὸ τε τῶν Τούρκων τῆς πρόσω πορείας εἴργεται, καὶ τῶν πτωμάτων ἅ τωρηδὸν κατὰ τὰς ὁδοὺς ἔκειντο· μόλις οὖν τὰ ἐκεῖ δυσπόρευτα διελθὼν, ἐνιχαυῶ τῶν 15
 θνησιμαίων ἄνωθεν ἱππαζόμενος, ἀθροίζει καὶ ἄλλο στίφος Ρωμαίων, κατὰ θέαν αὐτοῦ συνδραμὸν, ὅτε καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄρα τὸν ἐπ' ἀνεψιᾷ γαμβρὸν Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνὸν, ἓνα πρὸς πλείονας ἀμιλλώμενον, μετὰ βραχὺ δὲ πίπτοντά τε καὶ σκυλευόμενον· οἱ δὲ τοῦτον ἀπεκτονότες, ὡς 20
 εἶδον παριόντα τὸν αὐτοκράτορα, ὡς εἰς θήραμα μέγα ἤλθον ἐπ' αὐτὸν, οἴμενοι ἢ αἰρήσειν, ἢ ἀναιρήσειν τοῦτον αὐτίκα· ἦσαν δὲ πάντες Ἀρραβίοις ἔποχοι Ἴπποις, κατὰ θέαν τῶν πολλῶν ὑπερφέροντες, ὄπλοις λαμπροτάτοις κοσμούμενοι, καὶ τοὺς Ἴππους ἐπαυχενοῖς ἀγλαΐσασιν ἐκ τριχῶν ἱππέων παρηρητη- 25
 φ. 74. μένοις, [ἠχητικὸς ἐχουστῶν κώδωνας κεκτημένοι πρὸς ἔκπληξιν. Βασιλεὺς δὲ τῶν περὶ αὐτὸν ἀναστήσας τὰ φρονήματα, εὐπειῶς τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἀποκρούεται. Ἄει δὲ κατὰ βραχὺ προβαίνων τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ νῦν μὲν νόμφ πολέμου, νῦν δὲ ἀναιμωτὶ παρατρέχων τοὺς Πέρσας συλλαβεῖν αὐτὸν πειρωμένους, τρισάμενος ἐφίσταται τοῖς προωδευκόσι τάγμασι· οὐπω 30

δὲ τούτοις συμμίζεις, ἀλλ' ἐκείσε ἔτι τῶν ἔνθα καὶ παραρρέειν ὁ λόγος ποταμὸν εἴρηκε, δίψῃ συνέχεται καὶ αἰτεῖται ὕδωρ· σπάσας δὲ τούτου ὅσον ἂν τὴν αὐτοῦ ἐδίανεν ὑπερώην ὃ λέγεται, τὸ λοιπὸν ἐξέχεσε, πολυπραγμονήσας δὲ τὸ ποτὸν, καὶ

5 αἵματι μεμιγμένον εὐζῶν, ὥμωζε καὶ εἶπε, δυστυχῶς ἀπογεύσασθαι τούτου τοῦ αἵματος· παρεστῶς δὲ τις ἀνὴρ, ἰταμὸς καὶ θρασὺς, ἀνερυσθριάστως ἔφησε, φανείς καὶ τοῦ ποτὸς καίρου δυσκολώτερος, « Ἄπαγε, βσιλεῦ, οὐχὶ ταῦτα, οὐχί· οὐ γὰρ νῦν πρῶτως, ἀλλὰ πολλάκις ὁ τῶν χριστιανικῶν αἱμάτων κρατῆρ

10 ἐκεράσθη σοι εἰς κραιπάλην, κχλαμωμένῳ φορολογίαις ταῖς ὑπὲρ δύναμιν τὸ ὑπήκουον. » Οὕτω δ' ἰλαρῶς τὸν κακῆγορον ἐκεῖνον ὑπήνεγκεν ἄνθρωπον, ὡς εἰ μὴ ἦν ἀκούων, μηδ' ἔχων ἐλεγμοὺς ἐν τῷ στόματι. Ὁρῶν δὲ καὶ τὰς χυσοῦ μυριάδας καὶ τὰ ἀργύρια ὑπὸ Περσῶν διχρπαζόμενα, πρῶτον τούτους

15 Ρωμαίους ταῦτα λαβεῖν, ὅτι καὶ δικαιοτέρον Περσῶν ταῦτα κτήσασθαι· συστάς δὲ αὐθις ὁ λῆρος ἐκεῖνος διελιοδορεῖτο ἀναιδῶς τῷ βσιλεῖ ταῦτα κελεύοντι, « ἐχρῆν ἐκουσίως καὶ πρότερον διδόναι ταῦτα Ρωμαίοις, οὐχὶ νῦν μετὰ αἵματος· εἰ δὲ βρακίον φορεῖ, ἐπανασωσάτω ταῦτα οὗτος Ρωμαίσις. »

20 Ἐσιώπα δὲ καπὶ τούτοις, τὴν τοῦ ὕβριστοῦ φέρων προπέταιν, ὡς Δαυὶδ πάλαι Σεμεεὶ τὴν αὐθάδειαν.

Ὅψε δὲ καὶ ὁ Κοντοστέφανος ἀβλαβῆς παρῆν, ὃς ὠπισθοφυλάκει, καὶ ἕτεροι τῶν δυναμένων μεγάλην παρὰ τῷ Μενουῆλ ἀπλήγεις συνήλθοσαν. Ἐπεὶ δὲ νύξ ἐπῆλθε καὶ τὸν πόλεμον

25 ἔπαυσεν, ἀθημονῶν ἦν ἅπας, καὶ οὐ τοῖς ζῶσι συνέταττεν ἑαυτὸν, ὅτε τὸν χάρακα περιτρέχοντες οἱ βάρβαροι φωναῖς ἀνεκάλουν τοὺς ὁμοεινεῖς, οἱ πάλαι πρὸς Ρωμαίους προσέφυγον καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἐδέξαντο, παραινούντες ἐξελεθεῖν πρὸς αὐτούς, ὡς ἅμα φωτὶ ἀπολουμένων τῶν ἐν τῷ χάρακι. Διενυκτέρευον οὖν Ρωμαῖοι συνιόντες, φόβον ἔχοντες μέγιστον καὶ

30 τὸν περὶ ψυχῆς τρέχοντες· καὶ ὁ κρατῶν αὐτὸς ἀγενεστάτας

βουλὰς ᾧδινεν· ὡς δ' ἐξέφερε, λαθραίαν φυγὴν εἰσηγούμενος καὶ τῶν τοσοῦτων ψυχῶν εἰς αἰχμαλωσίαν καὶ θάνατον ἐκδοσιν, ἐκπλήττει τοὺς ἀκρωμένους, καὶ πλέον τὸν Κοντοστέρηνον, οἱ καὶ βραῆς ἤνεγκαν τὰ λεγόμενα· οὐ μόνον δὲ οἱ πρὸς βουλήν συνελθόντες, ἀλλὰ καὶ τινεῖς ἐξῴθεν ἐστῶς τῆς σκηνῆς στρατιώτης ὡς τὰ περὶ φυγῆς ἤκουσε, μέγα φωνήσας εἶπε: φεῦ, ὅποια ὁ βασιλεὺς Ρωμαίων βουλευέσθαι! Καὶ πρὸς αὐτὸν στρέψας τὸν λόγον: οὐχὶ σὺ, φησὶν, ἡμᾶς ᾧδε ἤγαγες; καὶ νῦν ὀπῶς καταπροδίδωσ ὡς πρόβατα σφαγῆς τοῖς ἐχθροῖς! Τούτοις παθῶν τὴν ψυχὴν, ἑτέραν ἐτράπετο.

Ἄλλ' ὁ σπέρμα ἐγκαταλείπων πάλαι τῷ Ἰσραὴλ, ἕνα μὴ ὡς Σόδομα γεγονῶς καὶ ὡς Γόμορρα τέλειον ἀφανισθεῖν, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος, ὁ μὴ τὴν ράβδον τῶν ἀμαρτωλῶν ἔδωκεν ἐπὶ τὸν κληρὸν τῶν δικαίων, οὗτος καὶ τότε τὸ ἅγιον ἔθνος οἰκτεῖρας, κάμπτει τὴν τοῦ σουλτάνου ψυχὴν εἰς ἔλεον· παρασυρεῖς γὰρ οὗτος ταῖς τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ εἰσηγήσεις, οἵπερ κατὰ τὸν τῆς εἰρήνης καιρὸν πολλὰ ἐκ βασιλείας φ. 74· ἐλάμβανον χρήματα |, πρεσβεῖν πέμψας, εἰρηνικὰ διαλέγεται, καὶ τὰς συνθήκας ὡς πρόηεν ἐπιζητεῖ. Οἱ δὲ Πέρσαι μήπω τὰ κατὰ σκοπὸν τῆ σουλτάνῳ γνωρίσαντες, ἐκ πρώτης κυλωσόμενοι Ρωμαίους συνέτρεχον, καὶ τὸν χάρακα περιτρέχοντες τοὺς ἐντὸς κατετοξέουον. Βασιλεὺς οὖν ἐγκελεύεται Ἰωάννη τῷ τοῦ Ἀγγέλου Κωνσταντίνου υἱῷ μετὰ τοῦ συνόντος αὐτῷ τάγματος τοῖς Πέρσαις προσβαλεῖν· ὁ δὲ πειρᾶται μὲν ἀναστειλαί, μηδὲν δὲ τι δρᾶσας γενναῖον, παλίνστροφος γίνεται. Καὶ ὁ Μακροδοῦκας δὲ Κωνσταντῖνος τὴν ὑπ' αὐτὸν ἀγαγὼν στρατιάν ἐκ τῶν ἐφῶν οὕταν ταγματῶν, μικρὸν τι φανείας ἀπεχώρησεν. Οἱ δὲ σουλτάνος πέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Γαβρᾶν τὸν τὰ πρῶτα παρ' αὐτῷ τιμημένον καὶ ὀκλειωμένον αὐτῷ· τὸ δ' ἀπὸ τοῦδε οἱ Τοῦρκοι ἐκ παραγγελίας τοῦ προσβάλλειν Ρωμαίους ἀπέστησαν, καὶ Ρωμαῖοι τοῦ ἐπεξέρχεσθαι. Ὀφθαίς δὲ τῷ βα-

σιλῆϊ ὁ Γαβρᾶς, βραβεῖται καὶ βαρβαρικὴν ἀπονέμει προσκύνησιν,
 καὶ ἅμα ἵππον προσάγει δῶρον ἐκ τοῦ σουλτάνου Νισατὸν ἀρ-
 γυρογάλινον καὶ περιμήκη ἀμφήκη μάχαιραν, καὶ λόγον κινεῖ
 περὶ σπονδῶν, πρότερον ἀπαλοῖς λόγοις καταστειλάς τὴν ἐπὶ
 τοῖς συμβᾶσι λύπην, οἷς πρὸς τὸ οὐδ' ὑπεψιθύρισε ρήμασι. Θεα-
 σάμενος δὲ ὁ Γαβρᾶς ἦν ἐρύρει ἐπὶ τοῦ θώρακος βασιλεῦς στο-
 λὴν χολοβάρινον, οὐκ ἀγχιθὺν τὸ χρῆμα τοῦτο, φησὶ, βασιλεῦ,
 καὶ μάλιστα κατὰ πολέμων, ἀλλὰ καὶ ἀντιπράττον ταῖς τύ-
 χαις. Ὁ δὲ βασιλεὺς μειδιάσας, τὴν ἐπὶ τοῦ θώρακος στολὴν
 ἀποδύς, ἐκείνῳ δίδωσι, πορφύρεον ἔνδυμα διηθισμένον χρυσοῦ,
 τὸν ἵππον καὶ τὸ ξίφος δεξάμενος. Ἐγγράφους τε τίθεται τὰς
 σπονδὰς, καὶ τὴν χεῖρα τῷ ταῖς βραβεύει· ἦσαν δὲ τῷ γραμ-
 ματίῳ καὶ ἄλλα ὅσα ὁ καιρὸς ἐδίδου, (1) μηδὲν ἀκριβολογού-
 νος, ἀλλὰ [ἴ] καὶ τὸ καταστραφῆναι τὰ φρούρια, τὸ Λορὺ-
 λεον καὶ τὸ Σούθλεον.

Οὕτως οὖν πράξας αἰρεῖται δι' ἄλλης ὁδοῦ πορευθῆναι, μὴ
 ἰδεῖν τοὺς πεσόντας βουλόμενος· οἱ δὲ τῆς ὁδοῦ ἡγεμόνες ἐ-
 πί τὴν αὐτὴν προῆγον ἐν ὄρθαλμοῖς ἰδίοις ἴδοι τὰ ἐλεεινὰ ἐ-
 κείνα θεάματα· αἱ τε γὰρ φάραγγες εἰς ἰσόπεδον ἀνέβαινον,
 καὶ αἱ κοιλάδες εἰς βουνοὺς ἀνηγείροντο, καὶ τὰ ἄλση τοῖς
 πτώμασιν ἐκαλύπτοντο, ἅπας δὲ κείμενος ἀποσυρεῖς τὸ δέρμα
 τῆς κεφαλῆς, πολλοὶ δὲ καὶ περιτετμημένοι ὠρῶντο· ἐλέγε-
 το δὲ τοὺς Πέρσας τοῦτο τεχνάσασθαι, ὡς δοκεῖν ἐξ ἐκατέ-
 ρων τῶν στρατοπέδων τοὺς τεθνηκότας πεσεῖν. Οὐδεὶς οὖν ἡ-
 συχῆ παρῆλθε τὸν χῶρον, ἀλλὰ πάντες μέγα ἀνέκλυστα, ἀ-
 νακαλούμενοι τοὺς ἐτσίρους καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς.

Λέγεται τὸν βασιλέα ἠνίκα κατὰ Περσῶν ἐστρατεύειν
 προέθετο, ἰδεῖν καθ' ὕπνου ὡς τὴν στρατηγίδα νῆα ἐμβάς, αὐ-

(1) Δι' ἐρωθρῆς βαφῆς ἐν περιθωρίῳ: « Καὶ ὁ τῶν μαγαριζόντων
 Πρόσφυρος θεὸς ΩΜΑ. »

τός τε καὶ πολλοὶ τῶν ἐπιτηδείων, τὴν Προποντιδα ἀνελέγετο· αἰρῆς δὲ συμπεσεῖν τὰ ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ὄρη, ὡς ἀρνισθῆναι μὲν τὴν νῆα καὶ τῶν συμπλεόντων τοὺς πλείονας, αὐτὸν δὲ μόλις ἐκδοθῆναι τῇ χέρσῳ νηγόμενον. Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν τῶν ἐπισφαλῶν ἐκείνων δυσχωριῶν ἐπέβαινε, προσελθὼν αὐτῷ τις Ρωμαιοῦς, τοῦπίκλῃν Μαυρόπουλος, ἔφη, κατ' ὄναρ δόξαι τὸν τοῦ Κύρου ναὸν εἰσελθεῖν, καὶ ἐν τῷ ἱεροῦσθαι τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, φωνὴν ἐκείθεν ἐξηγουμένην ἀκοῦσαι λέγουσαν, ὡς ἀρτίως ἐν μεγάλοις κινδύνοις ὁ βασιλεὺς· καὶ τίς ἀπέβη αὐτῷ βοηθός; εἰρηκότος δὲ τινος ὁ Γεώργιος, βραδύς οὗτος εἰπεῖν· ἐπενεγκόντος δὲ, καὶ ἀπελθέτω Θεόδωρος, μηδὲ τοῦτον προσδέξασθαι· καὶ τέλος εἰπεῖν μετὰ ἄλγους, ὡς οὐδεὶς προφθάσει τὸ μέλλον κακὸν.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Μετὰ δὲ τὴν τῶν δυσβάτων τόπων διάβασιν ἐνέκειντο πάλιν οἱ Πέρσαι ἐκ τῶν ὀπισθεν, (ἐλέγετο δὲ ὅτι μετὰ μέλοιο ἔσχε τὸν σουλτάνον τὸ ἐν χερσὶν ἔασσαντα θήραμα, καὶ δι' αὐτοῦ ἐνδοῦναι τοῖς οἰκείοις ὅσα καὶ πρὸ τῶν σπονδῶν ἤμελλον διαπράττεσθαι), οὐχ ὁμοῦ δὲ ἐπηκολούθουν, ἀλλὰ κατὰ διαλείμματα· οἱ γὰρ πλείστοι τούτων καὶ κράτιστοι, τῷ τῶν σκύλων πλουτισμῷ γενόμενοι ἔμποροι, τῆς οἰκαδὲ φερούσης· ἐφήψαντο· πλὴν καὶ οἱ παρεπόμενοι ὀλίγοι πολλοὺς διέφθειρον, καὶ μάλιστα τοὺς τραυματίας, καὶ ταῦτα τοῦ βασιλέως τοὺς πολεμικοὺς τῶν ἡγεμόνων οὐραγεῖν ἐπιτρέψαντος. Ὡς δὲ κατὰ τὰ Χώνας ἐγένοντο, χαρᾶς ἐνεπλήσθησαν ὡς οὐκέτι τοὺς πολεμικοὺς ὀψόμενοι. Ἐμέλησε τῷ βασιλεὶ καὶ ἐκάστω ἀσθενοῦντι, στατῆρα δοθῆναι ἀργύρεον, νοσοκομίας ἐφόδιον πρόσκαιρον. Καταβάς δὲ εἰς Φιλαδέλφειαν, ἡμέρας τινὰς ἐκεῖσε διέτριψεν, ἐκυτὸν ἀνακτώμενος· προεκπέμψας δ' ἀγγελιαφόρους τὰ συμβάντα τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδήλωσεν. Ἀλλὰ καὶ τὸ Σούβλεον παριῶν, αὐτὸς καθιχεῖ, κατὰ τὸ τοῦ σουλτάνου δοκοῦν, τὸ δὲ Δαρύλεον οὐδαμοῦ.

Ὅθεν στελτα; ὁ σουλτάνος πρεσβεῖαν, τῶν συνθηκῶν αὐ-
 τὸν ἀνεμίμησθε, καὶ θυμιάζειν ἔλεγεν, ὅπως μὴ εἰς δεῦρο
 καθήρηται τὸ Δορύλευον. Ὁ δὲ κατεδαφίσαι τὸ Δορύλευον οὐδ'
 ἄκροαι ὡσὶ παρεδέχετο, τοῖς κατ' ἀνάγκην γινομένοις ὀλίγα
 5 λέγων προσέχειν τὸν νοῦν. Ὁ δὲ γε Πέρσης εἴκοσι χιλιάδας
 πρὸς ταῖς τέσσαρσιν ἀπολέκτους τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ἀποδιε-
 λῶν, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν τὸν Ἀτάπακον ἐπιστήσας, πέμπει
 τὰς ἄχρι θαλάττης πόλεις καὶ χώρας τῶν Ρωμαίων πορθήσον-
 τα, ἀποκομίσαι τε λυτῶ ὕδωρ θαλάττιον, καὶ κώπην, καὶ ἄμ-
 10 μων. Ὁ δὲ τὰς Μαιανδρικὰς ἐπιὼν πόλεις, κακῶν ἅπαν ἐπρατ-
 τε· παρεστήσατο δὲ καὶ τὰς Τράλεις τὴν πόλιν, τὴν Ἀντιό-
 χειάν τε, τὰ Λοῦμά τε καὶ τὸν Πεντάχειρα, καὶ ἕτερα φρούρια
 ἐλῶν ἐσκόλευσε, καὶ παραθαλαττίους ἐλυμῆνκετο χώρας.

Βασιλεὺς δὲ ταῦτα ἐνωτιστάμενος, ἄλλαις τε πλείσταις με-
 15 θόδοις ἐχρήσατο, καὶ τὸ μὴ ἐπὶ βυκάνοις καὶ σάλπιγγι τῆς
 σκηνῆς προῖεναι, οὐ χρεῖα λέγων τοιοῦτων ἄρτι, ἀλλὰ τόξων
 καὶ δοράτων. Καὶ αὐτὸς μὲν κατὰ τῶν πολεμίων ἀπελθεῖν
 οὐδαμῶς ἐδικαίωσε, στέλλει δὲ τὸν ἀνεψιὸν Ἰωάννην τὸν Βα-
 τάτζην, ἄνδρα δραστήριον, τὸν Δούκαν Κωνσταντῖνον, νεανίαν
 20 ἄρτι ὑπηγήτην, ἔτι δὲ καὶ τὸν Ἀσπιέτην Μιχαῆλ, πολλὰ πα-
 ραινήσας αὐτοῖς σὺν εὐβουλίᾳ πράττειν τὸ πραχθησόμενον, πρὸ
 δὲ τούτων μὴ συμμιῖσαι τοῖς βυκάνοις, εἰ μὴ πείρα γνοῖεν ὁ-
 πόσοι τὸ πλῆθος, καὶ ὡς νίκην κατ' αὐτῶν ἐξουσι μαχεσάμε-
 νοι. Ἀλλὰ Πέρσαι μὲν πέρως τῆς ἐφόδου τὴν θάλατταν ὀμέ-
 25 νοι, μετὰ λείας πλείστης ὑπέστρεψαν· οἱ δ' ἄμφι τὸν Βατά-
 τζην ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις ὅσας αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἐφω-
 διάσε, καὶ ὅσαι κατὰ πάροδον συνελήγησαν, ἤλαυνον εὐθὺ τοῦ
 Ἰελίου καὶ τοῦ Λιμόχειρος τῶν πολιχνίων, καθ' ἃ περὶ τῶ πο-
 30 Βατάτζης κατέστησε, τὴν τῶν βυκάνων ἐδήλωσαν ἀποχώρη-
 σιν, εἰς δύο μερίδας τὴν στρατιάν, τὸ μὲν πλεον εἰς λόχους

καθίστησι κατὰ τὰς ὁδοὺς ἃς διέρχεσθαι ἔμελλον οἱ πολέμιοι, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς τὴν κατὰ τὴν δηλωθεῖσαν ποτὴ γέφυραν τοῦ ποταμοῦ διάβαιον ἔθετο, καὶ περιμένειν τὴν τῶν Τούρκων περσιῶσιν καὶ τότε γενναίως τούτοις προσυπαντᾶν. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τῶν Τούρκων ὡς τοῦ διαβαίνειν τὸν ποταμὸν εἶχοντο, 5 πρὸς τῶν Ρωμαίων βυλλόμενοι, εἰς τὸν ποταμὸν συνωθούμενοι ἀπεπνίγοντο, ὁ δὲ γε Ἀτάπακας μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν Ρωμαίοις συμπλέκεται, κακῶσαι τούτους βουλόμενος καὶ τοῖς οἰκειοῖς ἀνέτως δοῦναι διαπερᾶν· ἐφ' ἱκανὸν μὲν οὖν οὗτος ἐμάχετο, χειρὸς γενναίως ἔργα δεικνύς, ὡς δὲ μάθῃ καὶ κατὰ τὴν περσικὴν Ρωμαίου τοὺς τῶν Περσῶν διαβζίνοντα; ἀναίρειν, κατακλάται τὸ πρόθυμον, καὶ ἑαυτῷ τὴν σωτηρίαν ζητεῖ· ἔνθεν τοι καὶ ἀνωτέρω μεταχωρεῖ, πόρον ἀνερευῶν· ὡς δὲ ἄπορος ἦν ὁ ποταμὸς πανταχόθεν, τὴν ἀσπίδα τῷ ὕδατι ὑποθεῖς, καὶ αὐτὸς ἐπικαθίσας αὐτῇ, τῇ μὲν λαίᾳ τὸν ἵππον κατέχων ἐμπλέοντα, τῇ δεξιᾷ δὲ τὴν σπάθην, καὶ διευθύνων τὴν ἀσπίδα ὡς νῆα, διέπλει τὸν ποταμὸν· ἐς δὲ τὸ ἀντιπέραν ἤδη γενόμενος, εἰς τι γήλοφον ἄνεισιν ἑαυτὸν ἀνακρηύτων ὅστις ἐστὶ, 10 φ. 75. 4 τῶν Ἀλανῶν δὲ τινος ἐπιδραμόντος, ἀναίρειται. Καὶ τότε ἀκόσμως ἕκαστος ἔρευγε τῶν Περσῶν, τοὺς δὲ πλείονας τούτων ὁ ποταμὸς ἐκάλυψεν, ὡς ἐκ τῶν τοσοῦτων χιλιάδων βραχεῖς λίαν διασωθῆναι. 20

Τοῦτο τὸ ἔργον εἴπερ ἄλλό τι ἀνέρωσε μὲν τὰ Ρωμαίων, καθεῖλε δὲ τὰ Περσῶν. Πίπτει δὲ κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Ἀσπιέτης· Πέρσης γὰρ ἀντικαστὰς αὐτῷ, καὶ οὐκ ἔχων κατὰ τοῦ σώματος πλήττειν, (τὰ γὰρ ὄπλα ἦν αὐτῷ ἰσχυρὰ), τῷ ἵππῳ ᾧ ἦν ἔποχος βάλλει κατὰ τῶν προσώπων, καὶ ὁ ἵππος καιρίαν πληγεῖς, ὀπίσω τε φέρεται, καὶ τοὺς πόδας μετεωρίσας ἐπικαταβάλλει τὸν ἀναβάτην εἰς τὸν ποταμὸν. 25

Τότε ὁ βασιλεὺς τὸ ἔργον ἀνύσαι βουλόμενος, ἔξεισι κατὰ τῶν ἐν Λακερίῳ καὶ Πανσεσίῳ Περσῶν· πρὸ δὲ τοῦ τῶν χω- 30

ρῶν τούτων ἐντὸς γενέσθαι, στέλλει τὸν Λαοδικέα Κατίδην τὰ
 τῶν Γούρκων κατασκευόμενον, καὶ τάχος ἀπαγγελοῦντα τὸ ὀ-
 ραθὲν· ὁ δὲ διασθεβεῖ τοὺς Πέρσας, εἰς οὓς ἐξώρμηξ ὁ βασιλεὺς
 ὡς εἰς λείαν ἐτοιμὴν καὶ θήραμα, καὶ τὴν αὐτοῦ παρουσίαν
 5 δῆλῃν ἐκείνοις τίθησι, πτοῆσαι θέλων τοὺς Πέρσας τῷ τοῦ βα-
 σιλέως ὀνόματι. Ἄλλὰ τῷ μὲν Κατίδῃ δίκην ἐπέθηκε τὴν ἐκ-
 τομὴν τῆς ρινός, αὐτὸς δὲ ὡς εἶχε τάχους τούτοις ἐπέθετο.

Καὶ ἄλλοτε δὲ δι' Ἀνδρονίκου τοῦ Δούκα ἐπῆλθεν αὐτοῖς,
 οὐχ ὡς ἄριστα δὲ τὰ κατὰ πόλεμον ἐτελέσθησαν· τῷ Δούκῃ
 10 γὰρ τούτῳ Ἀνδρονίκῳ τῶν ἐῶων ταγματῶν ὅτι κρᾶτιστον πα-
 ραδούς, καὶ συνεκπέμψας αὐτῷ τὸν Καντακουζηνὸν Μανουὴλ,
 ἄνδρα περὶ τὰς πράξεις γενναῖον, μετὰ καὶ ἐτέρων ἐπιδόξων
 κατὰ τῶν ἐν Χάρκι Γούρκων ἀρίησι. Κεῖται δὲ ὁ Χάραξ οὗ-
 15 τος μεταξὺ Λάμπης καὶ τοῦ τῆς Γραῖς Γάλακτος. Γὰρ δυ-
 νάμεις τοίνυν ἀναλαθὼν Ἀνδρόνικος, πρῶτα μὲν εἰς τὸ τῆς Γραῖς
 Γάλα κατασκευοῖ, καλεῖ τὰ ὑποζύγια καὶ τὴν ἄλλην ἀπο-
 σκευὴν ἑάσας, ἀνεισι τῇ ἐξῆς πρὸς τὸν Χάρκα· οὐ γενναῖον δὲ
 τι δράσας οὐδ' ἄξιον τοῦ τοσοῦτου στρατεύματος, ἀλλὰ βο-
 σκημάτων ἀρπαγαῖς, καὶ τῶν ἐν τοῖς ποιμνίαις Γούρκων ὀλί-
 20 γων σκυλεύσει τὸ ἔργον περιγραφάμενος, ἐκεῖθεν περιδεῆς ἀ-
 πονοστεῖ, βαρβάρων τινῶν βοησάντων νυκτὸς, καὶ τὰς Χώνης
 καταλαμβάνει, καὶ οὐδ' ἐκεῖ τὸν δρόμον ἴστησιν, ἀλλ' ἐς τὴν
 Λαοδικεῖαν ἀποτρέχει. Τοῦ δὲ στρατεύματι τῇ ἀθρόῃ τοῦ ἡγε-
 μόνος φυγῆ συν οὐδενὶ κόσμῳ τὴν τάξιν διαλύσαν, πρὸς ἀπό-
 25 δρασιν τρέπεται, τῶν θρεμμάτων καὶ τῶν αἰχμηκῶτων ἀφέμε-
 νον, τάχα δ' ἂν καὶ ἐαυτοῖς συμπεσόντες ἐμχέσαντο νυκτὸς
 ἔτι οὔσης, εἰ μὴ ὁ Καντακουζηνὸς ὁ Μανουὴλ ἀνέσχε τούτους,
 Στήτε, λέγων, ποῦ φέρεσθε μὴ τιнос ἐπιδιώκοντος! καὶ οὕτως
 ἔληξαν τῆς φορᾶς.

30 Πρὸς ἣν τοῦ Ἀνδρονίκου φυγὴν βαρυθυμήσας ὁ βασιλεὺς
 ἐγγὺς ἦλθε τοῦ θρισμβεῦσται τοῦτον, γυναικείαν ἐσθῆτα περὶ

δυσάμενος· φιλοσύγγενος δ' ὦν, καὶ ἄλλως μαθὼν ὡς βράχιστοι
 Ρωμαίων τῷ ἔργῳ τούτῳ πεπτώκασιν, ἀνῆκε τὸν χρόνον. Τό-
 τε τις Πέρσης τόπου λαβόμενος, πολλοὺς ἀνῆρσι τῶν παριόν-
 των Ρωμαίων· ἐπὶ τοῦτον πολλοὶ συστάντες Ρωμαῖοι, βέλεσιν
 ἔβαλλον· ὁ δὲ ἄτρωτος ταῖς συχναῖς καὶ εὐστρόφοις μεταβά- 5
 σεσιν ἔμενεν. Ἄλλ' ὁ Ξηρὸς Μανουήλ, τοῦ ἵππου καταπηδή-
 σας, καὶ τὴν ἀσπίδα προβαλλόμενος, ξιφῆρης τούτῳ ἐπῆλθε,
 καὶ κατὰ κεφαλῆς πλήξας καιρίαν ἀνήρηκε.

Τότε καὶ τις τῷ κλήρῳ κατειλεγμένος Χωνῶν, λευίτης τὴν
 τάξιν, συνελθὼν τῷ στρατεύματι ἐς τὸν χάρακα, καὶ σκυλεύ- 10
 σας εἴ τί που ἐφεῦρεν ἢ χεῖρ, οὐκ ἀπεφορτίσαστο κατ' αὐτὸ τὸ
 δεινὸν τὰ λάφυρα, ἀ καὶ ἦσαν στολαὶ Περσικαί, πήρας ἐντὸς,
 φ. 76. καὶ πρόβατα, ὑπὸ μὲν τινων ὡς μὴ περιδεῆς ἐπακινούμενος [,
 ὑπ' ἄλλων δὲ λοιδορούμενος ὡς κέρδει προβάτου ἑαυτὸν εἰς θά-
 νατον προδιδούς. 15

Οὐ πολλῶν δὲ ὕστερον χρόνῳ οἱ Πέρσαι τὴν ἐκ Κλαυδίου
 παρώνυμον πόλιν περικαθίσταντες, πρῶτα μὲν τοὺς ἐντὸς πε-
 ριεκλείσασιν ὡς μηδ' ἐξελεθεῖν ὄλωσ' δύνασθαι, ἔπειτα καὶ πολιορ-
 κεῖν ἐπεβάλλοντο. Ὅθεν οἱ ἔσωθεν προδοῦναι καὶ ἑαυτοὺς καὶ
 τὴν πόλιν ἐβουλεύσαντο, ὡς μὴ τὸν χρόνιον λιμὸν στέγειν δυ- 20
 νάμενοι, ἀλλὰ μηδὲ τοὺς πολεμίους ἀποτρέψασθαι ἔχοντες.
 Ταῦτα ἀκηκῶς ὁ Μανουήλ, τὴν ὕστεραίαν ἢ τάχους εἶχε διὰ
 τῆς Νικομήδους ἐπὶ τὴν Κλαυδιούπολιν ἤλαυσε, μὴ σικνηνὴν
 βασιλικὴν, μὴ κλίνην, μὴ στρωμνὴν, μὴ τινα ἄλλην σκευὴν
 τρυφῆς ἐπαγόμενος, μόνον δὲ τὰ ἱππάσιμα φέρων καὶ ὄπλα 25
 πολεμικά. Ἐπέτεινεν οὖν τὴν πορείαν νύκτας ἀύπνους διάγων,
 καὶ φωτὶ ποιητῶ πρὸς τὴν ὁδὸν χρώμενος, βραδείζων διὰ τῆς
 Βιθυνῶν· ἡ δὲ ἀπορὸς ἐστὶ πολλαχῆ τῷ πολλῷ τῆς ὕλης καὶ
 τῶν ὑδάτων ταῖς ἀναδύσεσιν· εἰ δέ που καὶ διαναπαύσασθαι
 ἔδει, γῆτινον εἶχε τὴν καθέδραν, καὶ φορυτὸς τὴν στρωμνὴν ἐ- 30
 σχεδίαζε· ποτὲ δὲ καὶ ὑετοῦ κτενεχθέντος, κνωθεν ταῖς στα-

- γούσιν ἐβάλλετο· ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τεναγώδῃ τόπον ἔκειτο, τῷ ὑποτρέχοντι νάματι τὴν στοιβάδα διεσπᾶτο τὸν ὕπνον, καὶ γρηγορεῖν ἤναγκάζετο. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἠγαπᾶτο μᾶλλον καὶ ἐθαυμάζετο ἢ ὅτε τὴν ἀλουργίδα περιέκειτο, καὶ τὸν χρυσο-
- 5 γάλκρον ἵππον ἀνέβαινεν. Ὡς δὲ τῇ Κλαυδίου ἠγγισε πόλει, καὶ ἐράνη τοῖς πολιορκουσι βαρβάρους, αὐτίκα πάντες ὤρμησαν εἰς φυγὴν, αὐτὸς δ' ἐπέκειτο διώκων ἐς ὅσον ἦν ἐφικτὸν, τοῖς δ' ἐν τῇ πόλει Ρωμαῖοῖς ἀσπάσιος ἐπέστη, ἀπειρηκόσιν ἤδη, καὶ τὰ φρονήματα τούτων ἀνέστησε.
- 10 Δοτέον τῷ λύγῳ κἀκεῖναι. Ὁ βασιλεὺς οὗτος μὴ ἔχων νόμῳ πολέμου μετελθεῖν ὅσα ἔθνη κόλπον νέμεται τὸν Ἰόνιον, ἢ μᾶλλον τὴν κατὰ Ρωμαίων ἔροδον τούτων κρίνων δυσάντητον, τοὺς μὲν κατὰ τὴν Ἔω βαρβάρους ἐρασκεν ἐξὸν αὐτῷ εἶναι χρήμασι πρὸς φιλίαν ὑπάγεσθαι, καὶ διὰ μάχης πείθειν μὴ
- 15 τῶν Ρωμαϊκῶν ὀρίων κατατολμᾶν, τὴν δέ γε τῶν Ἑσπερίων πολυπλήθειαν ὑφορᾶσθαι αἰεὶ, διὰ τε τὸ ἀτακτεῖνωτον καὶ τὸ φιλαίμακτον, καὶ τὸ πλοῦτον περιβεβλησθαι πολὺν, ἔτι δὲ καὶ σιδηροφορεῖν, καὶ τὴν δυσμένειαν τρέφειν κατὰ Ρωμαίων ἀσύμβατον. Ἀμέλει καὶ τὰ κατὰ Βενετίαν καὶ Γένουαν, Πίσσαν
- 20 τε καὶ Ἀγκῶναι, καὶ ὅσα παρὰ θάλατταν ἔθνη, φίλιαι Ρωμαῖοις ἐτίθει, ὄρκους καὶ φιλοφροσύναις καὶ καταγωγαῖς ἐν τῇ μεγαλοπόλει ὑποποιούμενος· ὑφορώμενος δὲ μήπως τῶν περ' Ἰταλοῖς ρηγῶν ἰσχύν τις κτησάμενος μείζονα κατὰ Ρωμαίων ἐπέλθῃ, χρημάτων ἀνελάμβανε δόσεις, καὶ πρὸς ἀνθρώπισιν ἐ-
- 25 νῆγε τὸν κινδυνεύοντα ὑποπίπτειν, ἀλλήλοισι αὐτοῦς μάχεσθαι μηχανώμενος. Οὕτω γοῦν Ἰταλιώταις πλειστάκις κατὰ τοῦ ρηγὸς Ἀλαμανίας ἀνθρώπισεν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην εἰσελθεῖν καὶ σπεφθῆναι τὸν αὐτὸν ρῆγα πολλάκις προθέμενον ἀπειργε τοῦ ἐγχειρήματος, μὴ δώσει; ἐτέρῳ τὴν δό-
- 30 ξαν σου, γράφων τῷ Πάπῳ, μηδὲ πατέρων ὄρια μέττιρε, μήποτε τότε μετὰμελον ἔξεις ὁπότε τὸ κακὸν ἀθεράπευτον. Καὶ

ἦν ἐκ τούτου τῆς Ρώμης ἀποκλειόμενος ὁ μυριάσι στρατευ-
 μάτων γαυρούμενος. Ἔστι δὲ ὅτε καὶ τὰ τεῖχη Μεδιολάνων
 ὑπὸ Ἀλαμανῶν κατεστράφησαν, καὶ οἱ ταύτην οἰκοῦντες ὄρκον
 ἔθεντο μὴ ἀνοικοδομήσειν τὴν πόλιν ποτέ· διὸ καὶ πρῶτα κα-
 τασοφισάμενοι τοὺς τὸν ὄρκον ἐπενεγκόντας, ἐπὶ τάφρῳ ὄρκου 5
 βαθείᾳ, μὴ ἐπιорκεῖν ἐκ τούτου φάσκοντες· ἔπειτα καὶ τὰ τεί-
 χη, τοῦ βασιλέως συλλαβομένου, ἀνήγειραν. Καὶ τὸν μαρκέσιον
 Μόντου Φεράντον, εὐγενεῖα καὶ εὐτεχνίᾳ περιβλεπτον καὶ μέ-
 φ. 76. γα δυνάμενον | εἰς φίλον Ρωμαίοις ἐνέγραψε, τοῦτο μὲν δω-
 ρήμασι, τοῦτο δὲ τοῦ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον γαμβρὸν 10
 θέσθαι ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Μαρίας, καθὼς προειρήκαμεν.
 Καὶ ποτε ὁ τῶν Ἀλαμανῶν ρῆξ τὸν οἰκεῖον καγκελλάριον, (ὡς
 ἡ Λατίνων λέγει φωνή, ὡς δ' Ἑλλην ἀνὴρ ἐρεῖ λογοθέτην), ἦν
 δὲ οὗτος ὁ Μαγέντζης ἐπίσκοπος, μετὰ πλείστης πέμψας δυ- 15
 νάμεως τὰς Ἰταλικὰς πόλεις ὑπεποιεῖτο, τοῦ Πάπα μὲν ἀπο-
 σπῶν, ἑαυτῷ δὲ ὑποτιθέμενος· βασιλεὺς δὲ τὸν μαρκέσιον χρή-
 μασι ἀδροῖς ἀναρρώσας, πείθει τῷ Μαγέντζῃ εἰς ἀντίπαλον
 καταστήσασθαι, τὸν οἰκεῖον υἱὸν Κορράδον, καλὸν ὄντα τὴν ὥραν
 καὶ ἀνδρείας καὶ συνέσεως εἰς τὸ ἀκρότατον ἦκοντα· καὶ συμ- 20
 πλοκῆς γενομένης, Ἀλαμχνούς ἀπεκρούσαστο, καὶ ἐγκρατῆς πολ-
 λῶν γέγονεν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Μαγέντζης ἐπίσκοπος, τάχα δ'
 ἂν οὗτος καὶ ἐς Βυζάντιον ἀνεπέμπετο, εἰ μὴ ὁ βασιλεὺς ἐξ
 ἀνθρώπων ἐγένετο. Ἀλλ' οὐδέ τις ἦν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ, ἢ τῶν
 ἔτι πορρωτέρω πύλεων καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς οὗτος οὐκ εἶχεν ὀ- 25
 μότητα καὶ φρονοῦντα τούτῳ πιστὰ· ἀμέλει καὶ ὅσα ἐν κρυπτῷ
 ἐτύρευον οἱ ἐκεῖσε Ρωμαῖοις ἀντίφρονες ἀκουστὰ ἦν ἐκεῖνον· Ἀλ-
 λοτέ ποτε κατὰ τὸν Ἀγκῶνα ἦκον ἐκ βασιλέως τινές· οἱ μὲν
 οὖν τὰ κατὰ σκοπὸν ἔπραττον, εἴ τε τὸ εἰς φιλίαν ἐλκύσαι τοῦ
 βασιλέως τινὰς ἦν, οὓς λιζίουσ φασίν, εἴ τε τι ἕτερον Ρωμαίοις
 ὠφέλιμον· ὁ δὲ ρῆξ τῶν Ἀλαμανῶν θυμοῦ ὑποπίμπλαται καὶ 30
 πέμπει τοὺς τὸν Ἀγκῶνα πορθήσοντας, ὡς σπενδομένων τῶν

- ἐκεῖ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ πρέσβεις δεχομένων τοὺς κατ' αὐτοῦ
 μετιόντας, καὶ τὰς ἐκεῖ πόλεις τῆς ἐς αὐτὸν μεριστῶντας, πί-
 στωας· καὶ τὸ περὶ τὸν στρατεύμα ὡς πολεμίους τοὺς Ἀγκω-
 νίτας μετῆρχετο. Οἱ δ' Ἀγκωνῖται τοὺς Ἀλαμκνοὺς, οὔτε ταῖς
 5 ἀπειλαῖς, οὔτε τῷ πολεμικῷ ἐκείνῳ περιζώματι ἐδειλίσταν,
 ἀλλ' οὐδὲ τοὺς πρέσβεις προέδωκαν οἷς οἱ Ἀλαμκνοὶ ἐπέκαινο
 ἐξαιτούμενοι, μακρὰ δὲ χάριεν ἔσχοντες, οὕτω τοῖς δεινοῖς ἐ-
 νεκαρτέρησαν, ὡς τῆς πολιτορκίας ἐπιτεινομένης, καὶ τῶν ἀθῶν
 ἐφάψασθαι. Οἱ τοῦ βασιλέως τοίνυν τὸ πλῆθος ἐκκλησιάσταν-
 10 τες, εἰ ἕξεισιν ἐπικουρίαν εἰσνεγκεῖν ἐπυθάνοντο· τῶν δὲ ἐι-
 πόντων, ἕξειναι μὲν, χρημάτων δὲ μὴ εὐπορεῖν, αὐτοὶ ἔλεγον
 καὶ θεὸν τοῦ λόγου πεποίησεν μάρτυρα, ὡς ὁ βασιλεὺς ἄπαν
 καταθήσει τὸ τοῦ πολέμου δαπάνημα. Ἐγένθη τοι καὶ μετα-
 πέμπονται κόμητά τινα Γιλίελμον ὄνομα, καὶ γυναικα τῶν
 15 εὐγενῶν χηρεῖαν ὑποστᾶσταν οὐ πρὸ πολλοῦ, καὶ τούτοις ἀδρᾶ
 δόματα στήσαντες, σὺν οὐδενὶ πόνῳ τοὺς πολεμίους ἐτρέψαντο.
 Βασιλεὺς δ' ἐπὶ τούτοις ὅσα εἰκὸς εὐφρανεῖς, ἐπαίνους τοῖς
 Ἀγκωνίτας ἀμείβεσταν καὶ τοῖς ἰσοπολίταις τῷ γένει Ῥωμαίοις
 ἐγχαρίνει, καὶ παρέξειν ὑπισχνεῖται ὅσα αὐτῷ τε ἀμεμρῆ καὶ
 20 δυνατὰ, κἀκείνοις δέον αἰτεῖν, καὶ τὸ χρυσίον δίδωσι πολλα-
 πλάσιον. Οὕτω τῷ βασιλεῖ ταῦτα δικαιουμένῳ χλευασμοῖ πα-
 ρὰ Ῥωμαίων ἐπετρίβοντο ὡς ὑπερορίου· ἐπιθυμίας διὰ τὸ φι-
 λαυτον τρέφοντι, καὶ πρὸς οὐδὲν χρήσιμον ἀπνευλοῦντι τὰ
 χρήματα, ἀ συλλέγει τὸ ὑπ' ἀρχὴν καλαμώμενος ἀπογραφᾶς
 25 τε καὶ συνήθεσι φόροις. Φιλοκαλίην καταμηνύουσι τοῦδε τοῦ
 βασιλέως καὶ οἱ κατὰ τὰ ἀνάκτορα περίστυλοι οἴκοι οἷς αὐ-
 τὸς ἀνήγειρεν· ἀλλὰ καὶ τὰς κατὰ τὴν Προποντιδᾶ οικοδομὰς
 αὐτὸς ἀναστήσας, ἐν αὐταῖς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θέρους ἠύλιζε-
 30 καρυκταῖς βρωμάτων, καὶ πρὸς λύραν καὶ κιθάραν καὶ συμ-
 φωνίαν ᾄδων, εἶπεν ἂν ὡς μόνους ἐνεσάσας τοῖς τοιοῦτοις ἔ-

χει, καὶ ἡδονὴν τὸ πέρασ ἤγηται τῆς ζωῆς. Εἰ δὲ τούναντιον ἐπέειδε τούτῳ πρὸς πᾶσιν γλυκυθυμίαν ἀταπεινώτῳ τυγχάνοντι, καὶ πᾶσιν ἡδυπάθειαν ἀποτρεπομένῳ, δυσκόλων ἐπιφ. 77. στάντων καιρῶν |, ἐθαύμασεν ἂν ὅπως δόκιμος ἦν κατ' ἀμφοτέρω.

Βουλευθεὶς δὲ τὸν πρὸς θάλασσαν ἀνοικοδομησά τῆς ἀγίας 5
Εἰρήνης νεῶν, ὃν Μαρκιανὸς μὲν ὁ μέγας ἤγειρε πάλαι, πῦρ δὲ κατέφλεξεν ὕστερον, μέρη τινὰ τούτου ἐκ βάρων οἰκοδομήσας, ἐπάύσατο. Ἰδρύσατο δὲ φροντιστήριον ἱερὸν περὶ πού τὸ στόμα τοῦ Πόντου εἰς τόπον Κατασκέπην λεγόμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, καθ' ὃ τῶν τότε μοναστῶν 10
ἡρωικῶς τοὺς ὀνομαστοὺς, ἀπράγμονα βίον μετιέναι προσηθεύσατο, πᾶσιν τοῖς μονασταῖς δίκαιτῶν ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμείων ἐπιμετρήσας.

Νόμου δὲ παρὰ Ρωμαίοις κειμένου, ὁψώνια τοῖς στρατευομένοις παρέχεσθαι, ὁ βασιλεὺς οὗτος τὰ τοῖς στρατιώταις διδόμενα 15
σιτηρέσια περικόψας, δωρεαῖς παροίκων τοὺς στρατιώτας, ἔχειν τὰ ἱκανὰ ὥκονόμησεν (1), ἔργῳ καταχρησάμενος τῷ παρὰ τῶν πρῶν βασιλέων ἐπὶ τισὶ γινομένῳ, τοὺς πολέμιους συγκόψασιν. ἔλαθεν οὖν ἐντεῦθεν τὸ στρατιωτικὸν ἀτονώτερον ἐργασάμενος, καὶ χρημάτων σωρείας εἰς ἀργὰς γαστέρας ὀχε- 20
τηγήσας, καὶ τὰς Ρωμαϊκὰς ἐπαρχίας λυμηνάμενος· οἱ τε γὰρ ἀγαθοὶ στρατιῶται τὸ ἐν τοῖς δεινοῖς φιλότιμον καταλελύκασι, καὶ οἱ τὸν δημόσιον πρῶν λαχόντες δεσπότην τῶν ἐπαρχιῶν οἰκήτορες, ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς ἀπληστίας πεπόνθασι τὰ οἰκτρότατα, οὐ μέχρις ἀργυρίου καὶ ὀβολῶν ζημιούμενοι, ἀλλὰ καὶ 25
χιτῶνος ψιλούμενοι, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τῶν φιλότατων αὐτῶν ἀποσπώμενοι.

Ὁ βασιλεὺς οὗτος εὐγλωττίαν πλουτήσας καὶ λόγου χάριν ἐκ φύσεως, οὐ μόνον ἐπέστειλεν ἡδέως, ἀλλὰ καὶ κατη-

(1) Ἐν περιθεωρήῳ: « Περὶ Στρατιωτικῶν προνοιῶν. »

- χητηρίους συνέταπτε λόγους, οὓς φασι σελέντια, καὶ εἰς κοινὴν ἐτίθετο ἀκοήν· ὁδῶ δὲ προβάινων καὶ δογμάτων ἤπτετο θεῶν καὶ περὶ θεοῦ διελέγετο καὶ σχηματιζόμενος τὸν ἀποροῦντα, Γραρικῆς εἰσήγε ζητήσεις, καὶ περὶ τῶν λύσεων τούτων ἐπυθάνετο, συναθροίζων ὅσους ἐγίνωσκε λογιότητι χαίροντας. Ζητήσεως οὖν γινομένης περὶ τοῦ Γραρικοῦ ρητοῦ ὁ φησι τὸν σεσαρκωμένον θεὸν προσφέρειν τε καὶ προσφέρεισθαι, καὶ τῶν τε λογίων ἀλλήλοις ἐναντιουμένων, ἐφ' ἱκανὸν τὰ τῆς ἐξετάσεως παρεθήσαν, ρήσεις τε καὶ ἀντιρρήσεις ἐξ ἐκτερόων
- 10 συνέστησαν τῶν μερῶν· ὁρθοτομηθέντος δὲ τοῦ ζητήματος, καὶ τοῦ βασιλέως τῆ κρείττονι προστεθέντος μοίρα, οἱ ἀντιδοξοῦντες κηθαίρεσιν ὑπέστησαν, ὁ ὑποψήριος Ἀντισχεῖας τῆς μεγάλης ὁ Παντεύγενο; Σωτήριχο; ὁ Δυρραχίου Εὐστάθιος, ὁ τοῦ Θεσσαλονίκης Μιχαὴλ τὸν ρητορικὸν θρόνον κοσμῶν, καὶ
- 15 ὁ Βασιλάκης Νικηρόρο; διδάσκαλλο; τῶν τοῦ Ἀποστόλου ἐπιστολῶν καθιστάμενο;. Λέγεται δὲ ὡς τοῦ δόγματο; τούτου ὑποκινουμένου βροντὴν ἐξικίσαν ραγῆναι, καὶ εἰς ἀκοὰς πεσεῖν πάντων τῶν συνόντων τότε τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ Πελαγονίᾳ διζγοντι, καὶ τινα τῶν τοῦ λόγου τροφίμων Ἰλίαν ὄνομα, τὴν
- 20 τύχην ὑπὲρ τοῦ; πολλοῦ; τοῦ στρατοῦ φύλακα, βίβλον περὶ βροντῶν διεξιούσαν ἀναπτύξαντα, καὶ τὰ περὶ τὸν κειρὸν καθ' ὃν ἐβρόντησεν ἐπελθόντα, εὐρεῖν φάσκοντα, Πτωσί; σοφῶν. Οὐ μόνον τοίνυν οἱ ρηθέντες τῶν τηρικῶντα σοφῶν κράτιστοι τῆς ἐκκλησίας ἐξώσθησαν, ἀλλὰ σὺν αὐτοῖ; καὶ ἕτεροι ἀπηλάθησαν.
- 25 Μετὰ χρόνου; δὲ τινα; ὁ αὐτο; ἀναξ τὴν, ὁ Πατὴρ μου μεῖζων μου ἐστὶ φωνὴν, εἰ; ἐξέτασιν προτείνας, ὀλίγα ταῖ; τῶν ἱερῶν πατέρων προσχῶν ἐξηγήσεις, καὶ ταῦτα πολλαῖ; οὔσαι; καὶ ἱκαναῖ; πρὸς τὴν τούτου σαφήνειν, ἐρμηνεύσεις; οἰκεία; εἰσήνεγκε φιλονεικῶ;· ἀμέλει καὶ σύνοδον συγκροτήσας; ἐνθ-φ. 77-
- 30 γεν ἕκαστον τῶν ὅσοι τοῖ; θεοῖ; ἔχαιρον δόγμασιν ἐν τόμῳ δογματικῷ ὑπογράψειν· ἀμέλει καὶ γραφαῖ; ἐρυθραῖ; οἰκειο-

χείροις ὡς φλογινή ρομφαία τὸ δόγμα τοῦτο τὸ στέργον ἔχειν ἐγκλειεσόμενος καὶ πλαξί λιθίνας ἐγγράξας ἐπὶ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἀνέθετο (1).

Οἶον δὲ καὶ τοῦτο ἐτόλμησε περὶ τὸ πέρασ τῆς αὐτοῦ
 βιοτῆς· ἐγκείται τῷ κατηχητικῷ βιβλίῳ μεθ' ἐτέρων ἀφορισ- 5
 μῶν, λέγειν τοὺς ἀπὸ Ἀγαρηνῶν ἐπιστρέφοντας καὶ τὸ ἀνάθεμα
 τῷ θεῷ τοῦ Μωάμετ, περὶ οὗ λέγει, ὅτι οὔτε ἐγέννησεν, οὔ-
 τε ἐγεννήθη, καὶ ὅτι ὀλόσφυρός ἐστι. Τοῦτον τοίνυν τὸν ἀναθε-
 ματισμὸν ἀπαλειψαί τῶν κατηχητηρίων βιβλίων προσέθετο, ἀπ' 10
 αὐτῆς τῆς ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀρξάμενος· ἔλεγε γὰρ εἰς
 σκάνδαλον προκεῖσθαι τῶν μετατιθεμένων εἰς τὴν τῶν Χριστιανῶν
 ὀρθοδοξίαν Ἀγαρηνῶν τὸ βλασφημεῖσθαι ὄλως θεόν. Οὐκοῦν
 καὶ συγκαλέσας τὸν μέγιστον ἐν πατριάρχαις Θεοδόσιον, ὃς ἐ-
 κόσμει τότε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τῶν ἐνδημούντων τῇ μεγαλο- 15
 πύλει ἀρχιερέων τοὺς λόγιον καὶ ἀρετῇ διαπρέποντας, κοινοῦται
 τούτοις τὰ περὶ τούτου. Ἀνανεύοντα δὲ πάντας εὐρών, καὶ
 θεοφιλῶς ἐξηγουμένους τὸ εἰς σκάνδαλον δῆθεν κείμενον, αὐτοὺς
 μὲν ἀπέπεμψε, καθ' ἑαυτὸν δὲ τόμον ἐκτίθησιν, ὑπουργοῖς χρη- 20
 σάμενος οὐ; ἤδει τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις τὸν καιρὸν κολακεύον-
 τας, καὶ λόγου μετέχοντας, καὶ τοῦτον εἰς ἀκρόασιν τῶν ἱερῶν
 ἀρχιεῶν προτίθησιν. Ἐπλούτει δὲ ὁ λόγος τὸ πιθανὸν οὐκ ἐν δι-
 δακτοῖς πνεύματος, ἀλλ' ἐν πειθοῖ σοφίας ἀνθρωπίνης, καὶ τάχ'

(1) Ἄνωθεν τοῦ περιθεωρίου ἀναγινώσκειται ἡ ἐξῆς περιεργοτάτη σημείωσις τοῦ Ἀργυροπούλου.

« Περὶ τούτου πολλοὶ ἔφασαν, ὡς ἀφ' οὗ ἀνεστηλώθη ἐπ' ἐκκλησίας, ἀκμάζουσι τὰ δεινά· οἷς καγὼ συντίθεμαι· ἔχει γὰρ τινα ἐπιλήψιμα, καὶ εὐχομαι τὴν τούτου καθάρσειν » Ἰφ' ἦν δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων σημειῶσ εἷς τῶν κατόχων, πιθανῶς ὁ Σκουταριώτης· « Ἀλλὰ τότε δὴ, βελτιστε, εἰς Ἄρειον καὶ τὸν Πρόσφυρον ἐπανλευσόμεθα, ὅπερ, Κύριε, μὴ δώης, προτιμότεροι γὰρ Ἑλλήνων οἱ Φράγχοι. »

ἂν εἶχε τὸ ἐνεργόν, εἰ μὴ ὁ πατριάρχης ἀντέβη, καὶ τοὺς λοι-
 πούς δὲ ὡς δηλητηριώδη φεύγειν ταῦτα παρέπειθεν. Ὁ δὲ, ἀ-
 ποτυγῶν τοῦ κατὰ σκοπὸν, ὀνειδέσιν ἔπλυνε τοὺς ἀρχιερεῖς· οὐ-
 κοῦν ὅσα τῷ προτέρῳ τόμῳ ἐμπλατυνάμενος εἴρηκε, ταῦτα ἐπι-
 5 τεμών, καὶ τὸ τοῦ δόγματος αὐθις περιβίς, δέλεαρ, ἕτερον τό-
 μον ἐξέθετο. Καὶ ἐπεὶ ἔτυχε τότε τοῖς κατὰ Δάμαλιν ἀρ-
 χιερίοις ἐναυλιζόμενος, ἃ Σλουτάριον ὀνομάζονται, τὴν τοῦ ἀέ-
 ρος εὐκрасίαν μεταδιώκων, φεύγων τε τὴν πολυοχλίην καὶ ὁ-
 λος τῆς νοσοκομίας γενόμενος, μετκαλοῦνται ἐκεῖτε βασιλικῶ
 10 ἐπιτάγματι ὃ τε τῶν ἀρχιερέων σύλλογος καὶ ὅσοι τὸ ὑπε-
 ρανωκισμένον τῶν πολλῶν ἐκ τοῦ λόγου νητύχησαν· ἀλλ' οὐπω
 ἰτῶν λεμβαδιῶν ἀπέβησαν, καὶ τις τῶν παρὰ τῷ βασιλεῖ τὰ μέ-
 γιστα δυναμένων γραμματέων ἐφίσταται, ὁ Ματζούκης οὗτος ἦν
 οὗτος Θεόδωρος, καὶ πρὸς τε τὸν πατριάρχην καὶ τὴν τῶν ἀρ-
 15 χιερέων ὁμήγουριν τὸν λόγον ἀποτεινάμενος, μὴ εἶναι τὴν πρὸς
 τὸν βασιλέα πάροδον ἐφικτὴν ταυῦν διὰ τι τῆς νόσου ἐμπόδιον,
 χάριτας δὲ δύο δεῖξας, τῇ τούτων ἀναγνώσει προσέχειν χρῶν
 ἔφησεν, ὧν ὁ μὲν ἦν περὶ τοῦ προκειμένου δόγματος, καὶ ὑπο-
 γράψαι τοῦτο τοὺς συναλλόντας σπουδῆν ἐτίθετο· ὁ δ' ἕτερος τῷ
 20 ἀρχιποίμενι Θεοδοσίῳ καὶ τῇ συνόδῳ ἔχων τὸν βασιλέα διαλε-
 γόμενον, οὐδὲν μέτριον οὐδὲ χάριεν διελάμβανε, καὶ τὴν μετὰ
 τοῦ Πάπα τῆς πρεσβυτέρης Ρώμης διηπειλεῖτο διάσχεψιν. Τότε
 καὶ ὁ τῆς Θεσσαλονίκης πρόεδρος, ὁ πολὺς καὶ μέγας ἐν λόγοις
 Εὐστάθιος, ζήλου ἐπὶ τοῖς ἀνεγνωσμένοις πλησθεῖς, ἐσοίμην ἂν,
 25 εἰρήκει, ταῖς πτέρναις καταπνεπατημένον φορῶν τὸν ἐγκέφαλον,
 καὶ τοῦ σχήματος τούτου παράπην ἀνάξιος, (τὸν ἐπὶ τῶν ὤ-
 μων δεῖξας μανθύν), εἰ θεὸν ἡγοίμην ἀληθινὸν τὸν παιδερα-
 στήν καὶ καμηλωδὴ καὶ πάσης μυστρᾶς πράξεως ὑψηγῆτήν.
 Ἐπεπήγασαν ἐπὶ τούτοις οἱ ἀκηκόοτες· ἦν γὰρ διατύρωσ ταῦ-
 30 τα φθεγγόμενος· ὁ δὲ Ματζούκης ἐκπλαγείς, εἰς τὸν βασιλέα
 εἰσέρχεται. Ὁ δὲ τὰ λαληθέντα ἐνωτισάμενος, ἠτοίμαζε τὸν

ἀπόλογον, τὴν μακροθυμίαν ἐπαινέσας ὡσπερ οὐδέποτε, ἐκυτὸν γὰρ τοῖς λίαν ὀρθοδοξοῦσιν ἐνέταττε, καὶ πατέρων ὠμολόγει πανευσεβῶν υἱὸν, καὶ τὴν μετὰ τοῦ Θεσσαλονίκης κρίσιν ἐνίστατο ἐξαιτούμενος. Μετὰ βραχὺ δὲ τοῦ πατριάρχου εἰς θέαν ἐκείνου ἐλθόντος, καὶ τὰ εἰκότα ἐπάσαντος, τοῦ τε θυμοῦ ἔ- 5
 φ. 78. ληξε |, καὶ τῷ Θεσσαλονίκης συγγνώμην παρέσχεν. Ἐπὶ τούτοις εἰς κοινὴν δοθέντος τοῦ περὶ τοῦ δόγματος τόμου ἀκρόασιν, καὶ πάντων ἐπαινεσάντων τὰ γεγραμμένα, καὶ ἐν αὐτῷ ὑπογράψαι καταθεμένων, ὁ σύλλογος διελέλυτο. Κατὰ δὲ τὴν μετ' ἐκείνην ἡμέραν ἡ σύνοδος ἀθροισθεῖσα ὅπως ἂν υπογράψωσι τῷ τόμῳ· οἱ γὰρ ἐκ βασιλέως, παρῆσαν εἰς τοῦτο αὐτούς παροτρύνοντες· οἱ δὲ, οὐκ ἐπένευον, ὡς ἐπιληψίμων τινῶν καὶ ἔτι προσκειμένων τῷ τόμῳ ἄπερ ἐξαιρεθῆναι χρεῶν, καὶ ἕτερα προστεθῆναι δέον τῷ ὀρθῷ, μηδ' ὅπως οὖν προσιστάμενα ἔφασκον· ὁψὲ γοῦν καὶ μόλις συνήλθον καὶ τῶν συνόδων ἐκείνων ἔληξαν. 15

Ἄλλὰ γὰρ οὐχ ὑπερβήσομαί τι καὶ ἕτερον τῶν ἀξίων ρηθῆναι· ἦν τις εὐνοῦχος τῆς τῶν Χωνῶν πόλεως ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος, Νικήτας τὸ ὄνομα, πάσης ἀρετῆς καταγώγιον, καὶ προφητικός· ἀμέλει καὶ τοῦ βασιλέως τούτου ἐξ Ἀρμενίας, 20
 ὅτε πρῶτως τὴν ἀρχὴν παρέλαβε, παριόντος, καὶ τὸν Ἀρχαγγελικὸν νεῶν εἰσελθόντος, καὶ χειρὶ τοῦ ἀρχιερέως τούτου εὐλογηθέντος, τότε ἐπειδὴ τινες θαυμάζοντες ἦσαν, εἰ νέος ὢν ὁ Μανουὴλ καὶ νῦν ἄρτι χλοάζων τὸν ἴουλον διακυβερνήσειεν ὅλως τὴν βασιλείαν δυνήσεται, ἔτι δὲ καὶ τὸν κασίγητον νικήσειεν Ἰσαάκιον δικαιοῦμενον πρὸς τὴν ἀρχὴν ὡς καὶ τῷ χρόνῳ πρῶτεύοντα καὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἔνδον ἐπὶ τῶν ἀνακτόρων διάγοντα, ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς καὶ ὄντως τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, λύων τὸ ἄπορον, Ναί, φησί, καὶ τὴν βασιλείαν διδθυνεῖ, καὶ αὐτῷ ὑποπεσεῖται ὁ ἀδελφὸς (οὕτω γὰρ τῷ θεῷ 30
 ὠρίσται), καὶ τὸν οἰκεῖον πάππον τὸν βασιλέα ἐκεῖνον Ἀλέ-
 20

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

5 10
 ἴσον ὑπερβήσεται κατὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον, τῆς δὲ τοῦ βίου
 τελευτῆς ἐγγιζούσης αὐτῷ. μνηστέται. Τίς δ' ἄρα ἦν ἡ μανία,
 ἧδὴς ἠδύνατο τυμβαλεῖν· οἱ μὲν γὰρ εἰς τὸ χρυσομυκνῆς τὴν
 προσηρσιν ἐξελύθησαν, οἱ δ' ἐς ἄλλο τι σαρκακίον ἐλάττωμα·
 5 τοῦ δὲ εἰρημένου δόγματος κινήθεντος, καὶ παραβύλω; ἀντι-
 ποιουμένου τοῦ δικοῦντος αὐτῷ, πέρας ἔφρασκον οἱ πάντες εἰ-
 ληφέναι τὴν προαγόμευσιν.

Κατήρξατο μὲν οὖν τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς νόσου πρὸ τοῦ
 μαρτίου μὴνὸς τῆς ἐνισταμένης τότε τρισκαιδεκάτης ἰνδικτιῶ-
 10 15
 νος, τὰ δὲ τοῦ δόγματος ἐκινήθη περὶ μῆνα τιν μάλλον· ἐπι-
 στάντος δὲ τοῦ Σεπτεμβρίου τὸ ζῆν ἐξεματρησεν. Οἰδὲν δὲ τι
 περὶ τῆς βασιλείας διετίξατο, ἀλλ' ἦν νοθέτερον διακείμενος
 περὶ τῶν τῶν μετὰ τὴν μετάστασιν αὐτῷ γενησομένων ὑποτύ-
 πωσιν, οἷν μηδὲως παρεδεχόμενος ὡς ἤγγικεν ἐκείνῳ ἡ τε-
 15 20
 λευτή, καὶ τιν πατριάρχην Θεοδοσίον ὑποτιθέμενον φροντίσαι
 τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων, ἕως κειρὸς κἀκεῖνῳ ἔρωται τὸ
 φρονεῖν, οὐδ' αὖτως προσεδέξατο. ὡς ἕτερα δεκατέσσαρα ἔτη ζωῆς
 αὐτῷ ἐπιδαψίλα ὄνταί. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς νόσου τῷ βασιλεῖ ἐπε-
 τάθη, καὶ παραβύλω; βελοναίῳ ἐχρήσατο, γυνὸς ἤδη ἐκλιμπά-
 20 25
 νειν, ὀλίγη περὶ τοῦ παιδὸς Ἀλεξίου διείλεκται, οἰμωγῆς κε-
 ράσας τὰ ῥήματα, ἐκ τοῦ προσεῖν οἶον τὰ μετὰ τὴν ἐκείνου
 τελευτὴν συμβήσόμενα.

Ἄλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀστρονομίας ὑποθήκη τοῦ πατριάρχου
 βραχύν τινα χρότον ὑπεσημήνατο πρὸς τὴν ἐναντίαν δόξαν
 25 30
 μετατεθείς, κ' ἐγγινώσκων ἐκυτοῦ οἷς ὕλω; τοῖς ἀστρονόμοις
 προσέσχηκε, τοὺς χρόνους οὓς εἰρήκαμεν τῆς ζωῆς ἀποχαρι-
 ζομένοις, καὶ ἄλλα τεχνολογοῦσιν, ἃ σφῆς φλυαρία καὶ χρι-
 στιανοῖς ὄντως κατὰγελως. Τέλος δὲ καὶ τῆ ἀρτηρία προσά-
 πτων τὴν χεῖρα καὶ τὰς τοῦ σριγμοῦ διαγινώσκων κινήσεις,
 30 35
 βύθιον τι στενάξας καὶ τὸν μηρὸν πλήξας, τὸ μοναχικὸν σχῆ-
 μα ἤτησε, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν περιδύουσι μὲν αὐτὸν τὰ μαλακὰ

καὶ βασιλικὰ, ἐπεन्दύουσι δὲ τὸ τραχὺ καὶ μοναχικὸν ἄμφιον· τὸ δὲ ράκος μὴ ποδῆρες ὄν, ἄχρι τῶν κνημῶν τούτου κατέβαιεν· οὐ γὰρ ἐτοιμασθὲν ἦν, ἀλλ' ὅθεν ἔτυχε προσληφθὲν, φ. 78· ὡς μηδένα τῶν ὀρώντων εἶναι ἀδάκρυτον |, ἐν νῶ βυλλόμενον τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν, καὶ τὴν ἐν τῷ τελευτᾷ τοῦ σώ- 5 ματος ἀχρεϊότητα· οὕτω τοῦ βίου μεθίσταται, τριάκοντα καὶ ὀκτῶ ἔτη βασιλεύσας, τριῶν λειπομένων μηνῶν· πρὸς ἣν οἶμαι παράτασιν καὶ τὸ λόγιον ἀφῶρᾷν ἐκεῖνο :

ἀλλ' ὑστάτη σε συλλαβὴ λάβη λόγος.

ἥτις ἐστὶ τὸ ΗΑ, ὃ δηλοῖ τὰ τριάκοντα ὀκτῶ .

10

Τέθαπται γοῦν ἐν τῇ τοῦ Παντοκράτορος μονῇ παρὰ πλάγιον πλευρᾶν τὸν ναὸν εἰσιόντι ἐν τῷ περὶ τούτου ἠρώφ. Συνέχει δὲ τοῦτον λίθος μελανίαν ὑποκρινόμενος καὶ διὰ τοῦτο στυγνάζειν δοκῶν· παράκειται δὲ καὶ προσκύνησιν δέχεται λίθος ἀνδρομήκης, ὃν εἶχε πρότερον μὲν ὁ κατ' Ἐφεσον θεῖος, 15 νεῶς, ἐκεῖνος εἶναι θρυλλούμενος ἐν ᾧ Χριστὸς μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καθαίρεισιν τρεῖς ἐσμυρνίσθη· ὁ δὲ βασιλεὺς οὗτος ἐκεῖθεν μετακομίσας καὶ τοῖς ὅμοις ἀναλαβὼν ἐκ τοῦ Βουκολέοντος εἰς τὸν ἐν τῷ Φάρω τοῦ παλατίου ναὸν ἀνήγαγε· μετ' οὐ πολλὴν μέντοι χρόνων περίοδον, τοῦ βασιλέως ἀπολι- 20 πόντος τὸν βίον, ἐκεῖθεν ἤρθη καὶ μετήνεκται ἐνθα δεδῆλωται.

Βασιλεύει δὲ μετ' αὐτὸν ὁ υἱὸς ἐκείνου Ἀλέξιος, οὕπω κα-
 Οαρθῶς τῆς ἡβης ἀψάμενος, διὸ καὶ πλημμελῶς τὰ Ρωμαίων ἐ-
 φέρετο πράγματα· αὐτὸς γὰρ διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελεές, οὐ-
 δενὸς τῶν καθηκόντων ἐπιστρεφόμενος, κυνηγεσίαις καὶ ἱππηλα- 25
 σίαις προσέθετο· οἱ δὲ γε πρῶτοι τούτῳ ἐταῖροι καὶ οἱ καθ'
 αἷμα προσήκοντες, ἑτέροις προσεῖχον, καὶ τὰ κοινὰ παρεβλέ-
 πτο· οἱ μὲν γὰρ τῆς βασιλίδος ἤρων, οἱ δὲ δημοβόροι τυγα-
 χάνοντες, παρενοσφίζοντο τὰ δημόσια, οἱ δὲ βασιλειῶντες πρὸς
 τοῦτο τὸν σκοπὸν συνέτεινον .

30

Τοῦ δὲ πρωτοσεβάστου καὶ πρωτοβεστιαρίου Ἀλεξίου τοῦ
 Κομνηνοῦ, ὅς ἀνεψιὸς ἦν πρὸς πατρός τῷ βασιλεῖ Μανουῆλ,
 τὴν τοῦ παιδὸς ὑποποιησαμένου μητέρα καὶ ὑπὲρ πάντα ισχύ-
 οντος ἕτερον, οἱ τοῦ αὐτοῦ αἵματος καὶ ἰσοκρατεῖς εἶναι παρὰ
 5 τοῦ βασιλέως Μανουῆλ ἐσθέντες, ἔστιν οὐ ἀπεπνίγοτόυντο τῇ
 ἀνδρὸς πραδυναστεῖα, ἔστι δ' οὐ καὶ τυραννίδι ὀρώντες ὑπο-
 φουμένην, τὸν πρωτοσέβαστον ὑπεβλέποντο, οὐ τοσαῦτον διὰ
 τὸν βασιλεύοντα μὴ τι ἀηδὲς πάθη, ὅσον μὴ αὐτοὶ συλληφ-
 θεῖεν ὑφορώμενοι· ἤδη γὰρ καὶ φήμη ἦν ὡς ὁ πρωτοσέβαστος
 10 μέτεισι τοὺς πολλοὺς φιλίᾳ καὶ χρήμασι καθελεῖν μὲν τὸν βα-
 σιλέα τῆς ἐξουσίας, ἑαυτὸν δ' ἐπιβάτηρα ταύτης γενέσθαι· καὶ
 τὸ τέρας πέρας ἐλάμβανεν ὁ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουῆλ τὸν
 βίον ἀπολιπόντος ἐπεράνη. Γυνὴ γὰρ τις κατὰ τὴν Προπον-
 τίδα παιδίον ἔτεκεν ἄρρεν, τὸ μὲν λοιπὸν σῶμα ἐξηθρωμένον
 15 καὶ λίαν βραχυμερέςτατον, τὴν δὲ κεφαλὴν μέγα τι χρῆμα καὶ
 ἐξάσιον· ὁ καὶ πολυαρχίας εἶναι σημαντικὸν ἐλέγετο, ἥτις μῆ-
 τηρ ἐστὶν ἀναρχίας.

Ὁ δὲ Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος, ὁ τοῦ βασιλέως ἐξάδελφος Μανουῆλ,
 διὰ τριβῶν τηρικαῦτα κατὰ τὸ Οἰναῖον, ἐπεὶ πύθοιτο τὸν
 20 τοῦ βασιλέως θάνατον, καὶ διαστασιάζειν ἔγνωκε τὰ βασίλεια,
 τὸν πρὸ πολλοῦ τῆς τυραννίδος ἀναζωπυρεῖ ἔρωτα. Ἄλλ' ἐχέ-
 σθω τῆς ἀκολουθίας ὁ λόγος καὶ καθ' εἰρμὸν ἱστορεῖτω τὰ κατ'
 αὐτόν. Οὗτος τοίνυν ἐκφεύγων τὸν Μανουῆλ παρὰ τῷ Σαλ-
 τούχῳ, καθὼς προεῖρηται, καταλύει, καὶ τι φρούριον παρὰ τού-
 25 τῳ λαβῶν περίπου τὰ τῆς Χαλδίας μέρη, καὶ τῇ τοῦ τόπου
 ὀχυρότητι καὶ τὴν ἐκ τῆς τέχνης προσθεῖς, ἐκεῖσε προσέμενεν,
 ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν Κομνηνὴν Θεοδώραν, περὶ ἧς ἀνω-
 τέρω τῆς ἱστορίας δεδήλωται. Ὁ τοίνυν Μανουῆλ οὐκ ἔχων
 30 συσχεῖν τὸν Ἀνδρόνικον, γράφει τῷ τῆς Γραπεζούντος τὴν ἀρ-
 χὴν τότε ἀνεζωσμένῳ Νικηφόρῳ τῷ Παλαιολόγῳ τὴν Θεοδώ-
 ραν σπεύσαι θηράσασθαι· τούτου δὲ γενομένου, καὶ τὸν Ἀν-

δρόνικον μετὰ βραχὺ συνήγρευεν, ὅσα καὶ δελέατι τῇ Θεο-
 δώρα χρησάμενος· στείλας γὰρ πρέσβεις εἰς βασιλέα Ἀνδρόνι-
 κος, ἀμνηστίαν τε αἰτεῖται ὧν πεπαρώνηκε καὶ ἀσφάλειαν, ὡς
 5. 70. οὐδέν τι πείσεται ἀπευκταῖον. | Τοῦ δὲ βασιλέως οὐκ ἀπατη-
 λῶς πρὸς ἀμφοτέρω κατανεύσαντος, μετὰ τινα καιρὸν προσχωρεῖ, 5
 ὅτε καὶ ἀλύσει σιδηρὰ βραεῖα περιλαμβάνει τὸν ἑαυτοῦ τρά-
 χηλον, καὶ ταύτην ἐν τοῖς ἱματίοις ἔνδον συσχῶν ὡς ὀφθῆναι
 τῷ αὐτοκράτορι τὸ ἐνδόσιμον ἔλαβεν· ἐπεὶ ἐκαίῃ εἰς θέαν κα-
 τέστη, μέγας μεγαλωστί κατὰ τοῦ δαπέδου ἐκτείνεται προ-
 τείνας τὴν ἄλυσιν, καὶ μετὰ δακρύων ἰκέτευε συγγνώμην εὐ- 10
 ρεῖν ἐφ' οἷς τὸν βασιλέα λελύπηκεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ τού-
 τοις ἔκθαμβος γεγονώς, αὐτὸς τε προήχθη εἰς δάκρυα, καὶ τοὺς
 ἐξεγεροῦντας ἀναστῆσαι ἐπέταξεν. Ὁ δὲ, οὐκ ἀναστῆναι διψ-
 χυρίζετο, εἰ μὴ τις λαθόμενος τῆς ἀλύσεως ἐπιροίψει τοῦτον
 τῷ βασιλικῷ θρόνῳ. Καὶ γέγονεν ὡς εἶδετο Ἀνδρόνικος. Ἰ- 15
 πουργός δ' ἦν τοῦ ἔργου ὁ μετὰ τὸν Ἀνδρόνικον βασιλεύσας
 Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος καὶ κηθελὼν τῆς τυραννίδος αὐτόν· διὸ
 καὶ θαυμάσειεν ἂν τις, καὶ οὐκ εἰς ἄλογον συγκυρίαν τὸ πρα-
 χθὲν θῆσει, γενέσθαι φάμενος τοῦτο δὴ κατὰ τὸ αὐτόματον.
 Λαμπρῶς οὖν προσδεχθεὶς ὁ Ἀνδρόνικος, πρὸς τὸ Οἰνκιον ἀπο- 20
 στέλλεται, ἐκεῖσε τὴν πολυετῆ κατὰ πύσων πλάνην, καὶ τὸν
 τῶν πολλῶν φθόνον ἀποσειόμενος. Ἦν οὖν τὸ λεγόμενον πόρ-
 ρω Διὸς τε καὶ κεραυνοῦ, δωρεῶν βασιλικῶν ἐμφορούμενος.
 Ἐκεῖσε τοίνυν διόγῃ, καὶ τὸν θάνατον τοῦ Μανουὴλ καὶ 25
 τὴν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀταξίαν ἐνωτισάμενος, αἰτίαν ἐζήτει δι-
 ῆς ἂν εὐαφόρμω τῇ βασιλείᾳ ἐπίθουτο. Πολλοὺς οὖν λογισμοὺς
 ἀνελίξας, τέλος τὸ τοῦ ὄρκου βιβλίον ἔπεισιν, ὃν τῷ Μανουὴλ
 καὶ τῷ ἐκείνου υἱῷ Ἀλεξίῳ εἶχεν ἐπομοσάμενος, καὶ ῥήμασιν
 ἐγκαθίσας τούτου ἃ ἔλεγε, «καὶ εἴ τι δὲ ἴδω, ἢ νοήσω, ἢ
 ἀκοῆ παραλήψομαι εἰς ἀτιμίαν ὑμῶν καὶ λύπην τοῦ ὑμετέρου 30
 φερόμενον στέμματος, καὶ ὑμῖν τὴν περὶ τούτου διδούς ἐτοι-

μὴν εἶδῃσιν, καὶ αὐτὸς δὲ ὡς ἐξόν μοι τοῦτο κωλύω, τού-
 τοις ἐπικλήσας τοῖς ῥήμασιν ὡς μὲν τοῖς μύλωσιν, ἐπάλληλα
 τὰ γράμματα ἔστειλε πρὸς τε τὸν ἀνεψιὸν καὶ βασιλέα Ἀλέ-
 ξιον, τὸν πατριάρχην Θεοδοσίον, καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς εἶδει
 5 περὶ τὸν βασιλέα Μανουὴλ φιλίππου ζώπυρον τρέφοντες, ἐν δεινῶ
 τιθέμενος τὰ τῆς ἀσχλήμονος φήμης περικλημάτα, καὶ τὸν ἀγα-
 νακτοῦντα ὑποκρινόμενος, εἰ μὴ ὁ πρωτοσεβάστος τῆς δυνα-
 στείας παραλυθεῖη. Ταῦτα λέγων καὶ γράφων, ἦν γὰρ εἰ καὶ
 τις ἄλλος γραμμάτων ἔμπειρος, καὶ ἀνὰ στόμα φέρων τὰς τοῦ
 10 πνευματορρήτορος Παύλου ἐπιστολάς, εἶχε πάντας τῆ αὐτοῦ
 γνώμη προστιθεμένους. Καὶ αὐτὸς δὲ τοῦ Οἰναίου ἀπέγραψε πρὸς
 τὴν τῶν πόλεων βασιλίδι μετέβαινε, τὸν οικεῖον καθ' οὓς ἐπι-
 σταίην ὄρκον ἀναπτύσσειν, καὶ τοῖς πυνθανομένοις διεξιὼν τὸ
 τῆς κινήσεως αἴτιον. Καὶ περὶ ἐκεῖνον ἐγένοντο οἱ πραγμάτων
 15 νεωτέρων τρέφοντες ἔρωτα, καὶ οἷς ἡ φήμη ἐσπούδαστο βσι-
 λεύσειν Ἀνδρόνικον. Καὶ εἶχεν αὐτὸν ἡ τῶν Παφλαγόνων ὄσα
 τι θεῖον δῶρον ἤκοντα προσδεχόμενον.

Ὁ δὲ πρωτοσεβάστος τὴν τῶν ὄλων διοίκησιν εἰς ἑαυτὸν
 ἐπεσπᾶτο· οὐκ ἦν γὰρ τι τῶν ἀπάντων ὃ μὴ δι' ἑαυτοῦ ἐπε-
 20 ραίνετο, εἰ δέ τι καὶ διεπράξατό τις λαθὼν, ἢ τῆς βασιλείου
 δεηθεῖς, ἢ τοῦ νεάζοντος βασιλέως, οὐδὲ τοῦτο ἦν τοῦτον λα-
 θεῖν. Σκεψάμενος γὰρ ὅπως μηδὲν τι χωρὶς αὐτοῦ γίνοιτο, πρόσ-
 ταγμα ἐκ βασιλέως ἐξήνεγκε, καὶ ἄλλως εὐπαράδεκτα κρίνε-
 σθαι τὰ βασιλικὰ γράμματα, εἰ μὴ πρότερον εἰς χεῖρας αὐτοῦ
 25 ἔλθοι, καὶ οὗτος ἰδιοχείρως τὸ, ἐ τ η ρ ἡ θ η σ α ν, εἴη τούτοις ἐν-
 σημενάμενος. Ἦγεν οὖν ὡς ἤθελε πάντα, καὶ ἅπερ οἱ ἐκ Κο-
 μνηνῶν βασιλεῖς ἀπεθησαύρισαν χρήματα, ταῦτα τῷ πρωτοσε-
 βάστῳ καὶ τῆ βασιλείῳ εἰς οικείας ὀρέξεις ἀποκενοῦσθαι προ-
 ἔκειντο. Ἐντεῦθεν ἡ πᾶσα πόλις πρὸς Ἀνδρόνικον ἔβλεπε· τῷ
 30 τοι καὶ ἐνήγον αὐτὸν οἱ μέγα τότε δυνάμενοι καταταχῆσαι
 τὴν ἐξοδον, ὡς μὴ τινοὶ ἀντιταξομένου· διαφερόντως δὲ αὐ-

τὸν παρώτρυνεν ἡ τοῦ Μανουὴλ θυγάτηρ Μαρία ἡ πορφυρογέν-
 νητος, ὡς ὕστερον ἐγνώσθη τὸν οἰκεῖον ὄλεθρον ἐπισπεύδουσα,
 διὰ τὴν πρὸς τὸν πρωτοσέβαστον ἀπέχθειαν, ὑποποιησαμένη δὲ
 καὶ τῶν πρὸς γένος αὐτῆ τινας, οἵπερ ἦσαν ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος
 φ. 79^ο ὃν ἔτεκεν ἡ Κομνηνὴ Θεοδώρα [, ὁ Λαπαρδάς Ἀνδρόνικος, οἱ δύο 5
 τοῦ Ἀνδρονίκου υἱοί, ὁ τε Ἰωάννης καὶ ὁ Μανουὴλ, ὁ τῆς Πύ-
 λεως ἔργαρχος Ἰωάννης Δούκας ὁ Καματηρὸς, καὶ συχνοὶ ἕτεροι,
 καὶ διὰ συνωμοσίας τὴν ἐς τὸν ἀδελφὸν πίστιν κρατυνάμενοι,
 τὸν τοῦ πρωτοσεβάστου ἐκύρωσε θάνατον, καιρὸν τάξασα τὴν
 μετὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ ἐξέλευσιν εἰς τὸν Βασιλὸν Ρύακα, διὰ 10
 τὴν μνήμην Θεοδώρου τοῦ χριστομάρτυρος κατὰ τὴν ἐβδόμην
 ἡμέραν τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῶν νηστειῶν· ἀλλ' ἐκ τινος
 περιπετείας τοῦ ἔργου τούτων ἀποκρουσθέντων καὶ γνωσθέντων,
 τοὺς μὲν λοιποὺς εἶχε τὸ βασιλικὸν βῆμα, καὶ ὡς ἄρῃνοι ἰ-
 χθύες οἱ συσχεθέντες ἀπήγοντο· αὐτῆ δὲ ἡ πορφυρογέννητος σὺν 15
 τῷ ἀνδρὶ τῷ καίσαρι τῷ τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας νυφῷ προστρεύγει,
 ἀποδιδράσκειν φάσκουσα μητρικὴν κατ' αὐτῆς μαινομένην καὶ
 τὸν πρωτοσέβαστον· οἶκτον οὖν οὐ μόνον τῷ πατριάρχῃ ἐνε-
 ποίησε καὶ τοῖς ὅσοι τοῦ βήματος, ἀλλὰ καὶ πλείστους ἐκ τοῦ
 δήμου οὕτω κατέκρυψεν, ὡς καὶ δακρυρροεῖν ἐπ' αὐτῆ, ἐν τῷ 20
 μέρει δὲ καὶ αὐτῆ διαδόσει στατήρων χαλκίων τὸ πτωχὸν
 πλῆθος εἰς ἀποστασίαν ἠγείρινε· καὶ προτεινομένης ἀμνηστίας
 ὃν ἐάλω δρῶσα κακῶς, οὐδύλως ἠνείχθετο, ἀλλ' κρίτιν ἐζήτει
 τῶν ταύτης συνωμοτῶν καὶ ἄνεσιν τῶν καθεύξων, τὸν τε πρω-
 τοσέβαστον ἀποχωρῆσαι τῶν βασιλείων οἷα ζιζάνιον ἀναφυέν 25
 καὶ συμπνῆγον ὡς σῖτον τὸν βασιλεύοντα· ἦν δὲ ταῦτα λέ-
 γουσα, ἃ μὴ πέρας λαβεῖν ἤμελλεν ἀπαιτοῦσα· καὶ δὴ ποτε
 τοῦ βασιλέως ἀπειλησμένου τῆ καίσαρίσση τὴν ἐκ τοῦ ναοῦ
 ἀρᾶρῃσιν, τῆς μητρὸς δὲ τούτου καὶ τοῦ πρωτοσεβάστου ἦν
 τοῦτο ὄλον, εἰ καὶ βασιλεὺς ἠκούετο, αὐτῆ καὶ ἐξελθεῖν ἐκεῖ- 30
 θεν ἐκούσιως ἀντέφησεν· ἔνθεν τοι καὶ δεδοικυῖα, τάς τε πύλας

τοῦ ναοῦ καὶ πάσας εἰσόδους διαλαμβάνει ῥουραῖς· αἰεὶ δ' ἐ-
 πεκτεινομένη τοῖς χεῖροσι, καὶ συμμαχικὸν τάγμα ξενολογεῖ
 (Ἰταλιώτας γὰρ συνήθροισεν ὀπλομάχους καὶ Ἴβηρας καὶ Ρω-
 μαιῶν ἐπεσπάσατο φάλαγγα), καὶ τῶν πρὸς εἰρήνην αὐτῇ λε-
 5 γόντων οὐδενὸς ἐπεστρέφετο, μήτ' αὐτὸν τὸν πατριάρχην ὑπο-
 στελλομένη, πατρικῶς ὑποτιθέμενον τὸ πρακτέον καὶ πρὸς ὀρ-
 γὴν ἐνίοτε ἐπιπλήττοντα .

Πάσης μὲν οὖν πόλεως πληθὸς ἀλογίᾳ χεῖρει καὶ τὴν ἐπί-
 10 τι ροπὴν ἐστὶ δυσμαχώτατον, τὸ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως φι-
 λοταραχώτατον μάλιστα, διὰ τοῦτο οὔτε λόγῳ χωρεῖ, οὔτε
 μετὰ προμηθείας οἷς ἂν ἐρομήσειεν, ἀλλὰ πῆ μὲν πρὸς στά-
 σιν καὶ φήμη μόνῃ διεγειρόμενον, πυρός ἐστι δραστηκώτερον,
 χορευθὼν οἷον κατὰ ξιφῶν, πῆ δὲ ψοφοδεές καὶ τὸν αὐχένα πα-
 15 ρέχον τῷ βουλομένῳ πατεῖν· εἰκότως οὖν ὡς ἀστασίαν ἦθους
 νοσοῦν διαβέβηλῃται. Ἦν οὖν τηρικαῦτα ὅς᾽ ἦν κατὰ συλλόγους
 ἀθροιζομένους, τὴν μὲν πορφυρογέννητον Μαρίαν δέθεν οἰκτεί-
 ροντας, τοῦ δὲ πρωτοσέβαστου καταδωμένου, καὶ ἀγανακτοῦν-
 20 τας κατὰ τῆς τοῦ βασιλέως μητρὸς, καὶ ἐλευθεροστομοῦντας
 τὰ ἀπρεπῆ· κατὰ μικρὸν δὲ καὶ εἰς στάσιν παρεκινήθησαν·
 οὔτω δὲ τὴν ἀρχὴν ἔσχε τὰ κατ' αὐτήν. Τῶν ἰσρέων τις εἰ-
 κόνια τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐπ' ἀγορᾶς στήσας, καὶ ἄλλος ἄ-
 25 ργος σταυρὸν ἐπ' ὤμων, καὶ ἕτερος σημαίαν ἱερὰν ἀνεγείρας τοὺς
 στασιαστὰς ἐπεσπάσατο· οἱ δὲ τὸν μὲν βασιλέα εὐφῆμουν, τὸν
 δὲ πρωτοσέβαστον καὶ τὴν δέσποιναν καθυπέβαλλον ἀναθέμα-
 25 τι, καὶ τοῦτο ἔπραττον ἐς αὐτὸ τὸ λεγόμενον Μίλιον, καὶ εἰς
 τὸ Ἴπποδρόμιον, ἀφορῶντες εἰς τὰ ἀνάκτορα· ὡς δ' ἐφ' ἡμέρας
 πολλάς ἐγίνετο, τὸν δῆμον ἐξέμυθε καὶ οἶκος λυμπροτάτους
 κατέσπασαν τῶν οἷς ὁ πρωτοσέβαστος καὶ ἡ δέσποινα φιλίως
 30 διέκειντο, καὶ τὰ ἔνδον τούτων διήρπασαν, σὺν ἄλλοις δὲ καὶ
 τὸν τοῦ Παντελεῆ Θεοδώρου, ἐπάρχου καθεστηκότος τῆς Πό-
 λεως καὶ τὸ τῶν οἰκειακῶν διέποντος· σέκρετον ἰ, τῷ δικαιοδοφ. 80.

τικῶ τε θρόνῳ ἐμπρέποντος· καὶ αὐτὸς μὲν ἐξέφυγε τὸν θάνατον,
 τὰ δ' ἐνόητα τούτῳ διαρπασάμενοι, οὐδὲ τῶν δημοσίων τόμων
 ἀπέσχοντο. Οἱ περὶ τὸν πρωτοσέβαστον τοῖνυν ὄρωντες αἰεὶ τὰ
 χεῖρῳ προβαίνοντα, σκέπτονται βουλήν καθίσαντες ὅπως τὴν λύ- 5
 μην στήσωσι ταύτην· καὶ ἐπεὶ ἐώρων τὴν καισαρίσσαν οὐδαμῶς
 μεθισταμένην τῶν οικείων βουλευμάτων, ἔγνωσαν διὰ πολέμου
 ἐπ' ἐκείνην χωρεῖν καὶ ἐξελάσαι τοῦ θείου νεώ· συλλεγέντος
 τοῖνυν οὐκ ὀλίγον στρατεύματος, καὶ πάντων εἰς ἓν συναθροί-
 σθέντων στρατόπεδον, τὸ Μέγα παλάτιον, ὃ ἐπιτήδειος ἐζητεῖτο 10
 καιρὸς καθ' ὃν ἂν τοῖς ἐπὶ τοῦ ναοῦ ἐπίθωνται. Ἦδη δὲ καὶ
 ἡ καισαρίσσα πολέμῳ διακριθῆναι τὰ κατ' αὐτὴν ἐθέλουσα ἡ-
 τοιμάσατο. Οὐκοῦν ὅσαι οἰκίαι κατὰ τὸν Αὐγουστεῶνα κατε-
 σπάσθησαν, καὶ τῆς ἀψίδος ἦτις κατὰ τὸ Μίλιον ἴσταται οἱ
 ἀπ' αὐτῆς ἀνήλθον, τοῖς βασιλικοῖς ἀντιμαχησόμενοι, καὶ τὸν
 νεῶν δὲ, ὡς τοῦ Ἀλεξίου κατονομάζεται τῆ δὲ τοῦ Αὐγου- 15
 στεῶνος αὐλῆ προσήνεται, στρατιῶται εἰσελθόντες ἐφύλαττον.

Αὐτοὶ μέντοι οἱ βασιλικοὶ καθ' ἡμέραν δευτέραν, ἐβδόμην
 δὲ τοῦ Ματου τῆς πεντεκαίδεκάτης ἰνδικτιῶνος, ἐκ τοῦ Μεγά-
 λου παλατίου πρῶτα εἰς οὔσης ἐξεληθόντες· εἰσῆλθον τὰ πρῶ-
 τα εἰς τὸν τοῦ Θεολόγου ἀγίου Ἰωάννου ναόν, τὸ Διῖππιον, 20
 στρατιάρχην ἔχοντες Ἀρμένιον τινα Σαββάτιον ὄνομα· ἔπειτα
 τοῦ τεμένου ἄνω γενόμενοι, ἠλλάξαζαν ἄσσημα· ὡς δὲ καιρὸς
 ἦν τοῦ μάχεσθαι, περὶ τρίτην τῆς ἡμέρας ὥραν, οὐ μικρῶς
 τοῖς ἀπὸ τῆς ἀψίδος τοῦ Μιλίου καὶ τοῦ νεῶ τοῦ Κύρ Ἀλε- 25
 ξίου, τῆς καισαρίσσης ὀπλίταις ἐβλαπτον, ὡς σκηπτοῦς ἀφέν-
 τες κάτω τὰ βέλη ἀφ' ὕψους μαχόμενοι· ἀλλὰ καὶ ἄλλων τοῦ
 παλατίου ἐξιόντων καὶ τοὺς στενωποὺς διαλαβόντων ὅσοι πρὸς
 τὸ μέγα τέμενος φέρουσιν, ὃ τε δῆμος τοῦ ἐπιβοηθεῖν τῆ και-
 σαρίσση ἐπάύτατο, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Αὐγουστεῶνος τοῖς βασι- 30
 λικοῖς συμπλεκόμενοι ὀλίγοι πρὸς πλείονα, κάμνοντες ἦσαν καὶ
 ἐκλυόμενοι· ἕως μὲν οὖν σταθερᾶς μεσημβρίας ἀμφιπαλῆς ἦν

- ἡ μάχη· τῆς δ' ἡμέρας ὑποληγούσης, περιφανῆς ἡ νίκη τοῖς ἐκ βασιλείως ἐπένευσε, καὶ τοὺς ἐκ τοῦ ναοῦ ἔσω τοῦ Αὐγουστεῶνος κατέκλεισαν. Τότε καὶ οἱ ταῖς ἀψῖσι τοῦ Μιλίου ἐφρεστώτες καὶ ἐκ τοῦ νεῶ τοῦ Ἀλεξίου μαχόμενοι πρὸς τροπὴν ἔβλεψαν· καὶ ὡς ἐπεκράτησε τῶν χωρῶν τούτων ὁ τοῦ βασιλείως στρατὸς, τὰς μὲν σημαίας τῶν ἀψίδων ἄνωθεν ἔστησαν, τὰς δὲ πύλας τοῦ Αὐγουστεῶνος κατέβαλλον, καὶ τὸ τῆς καισαρίας ὀπλιτικὸν, οὐκ ἔτι ἀντιπίπτειν ἔχον, κατὰ μικρὸν ὑπέκλεπτε τὴν φυγὴν, βραχεῖας ἀρρωγῆς εὐμοιροῦν διὰ τε λίθων βολῆς καὶ βελῶν ἀρέσεως κατὰ τε τὸν ἐν τοῖς κατηγουμένοις ἀνδρῶνα τὸν Μάκρωνα, ὃς εἰς τὸν Αὐγουστεῶνα νένευκε καὶ τὸν Θωματτην αὐτόν· τέλος δὲ οἱ ἐκ τοῦ νεῶ πιεζόμενοι, τὴν τοῦ Αὐγουστεῶνος αὐλὴν ἀπολιπόντες, εἰσίσαι τὸ πρόναον, καὶ ὁ δὲ ψηφίσι λεπταῖς ἀνεστήλωται ὁ τῶν ἀγγέλων ἀρχιστράτηγος ρύλαξ τοῦ ἱεροῦ. Ἐκ δὲ τούτου ἔστη καὶ τὰ τῆς μάχης ἀμφοτέρων, ὡς τῶν μὲν ὑποπτεινόντων τοὺς στενωποὺς τοῦ ναοῦ, τῶν δὲ τῆς καισαρίας μὴ ἰσχυόντων ὑπερπονεῖν.
- Ὁ δὲ πατριάρχης δείσας μήπως ἔνδον τοῦ ἱεροῦ παρεισιώσιν οἱ πολέμοι καὶ ἀθέμιτά τινα διὰπραξάμενοι ληστεύσασιν καὶ τὰ τοῦ ναοῦ ἀναθήματα, τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν ἐπενδύς καὶ τὸ θεῖον μετὰ χειρὸς λαβὼν εὐαγγέλιον, κάτεισιν εἰς τὸ πρόναον, ὃ καὶ πρωτεκδικεῖόν φασιν, ἔνθα καὶ οἱ τῆς καισαρίας συνήχθησαν φεύγοντες. Ἀλλὰ καὶ ὁ καῖσαρ περὶ ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς γυναικὸς πτοηθεὶς μὴ συλληφθεῖεν, τοὺς τὰς εἰσόδους τῆς ἐκκλησίας τηροῦντας ὀπλομάχους συγκαλέσας, καὶ ὅσον περὶ αὐτὸν Λατινικὸν δορυφορικὸν | καὶ ὅσον περὶ τὴν ὁμόφ. 80°. ζυγα οἰκίδιον, τοὺς πάντας περὶ τοὺς ἑκατὸν καὶ πενήτηντα, ἐπὶ τινος ἀναβάθρας στὰς περὶ τὸν Μάκρωνα ἔφησε τοιαύδε· « Ἐχρῆν μὲν μὴ κατ' ὁμοφύλων καὶ ὁμοπίστων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ σταυροῦ τὰς πολεμικὰς ταύτας στολὰς περιβάλλεσθαι· ἐπεὶ δὲ οἱ ὡς οὐκ ἔδει τὰ τῆς βασιλείας σκῆπτρα

διέποντες, τοῦτο μὲν ἀφείλοντο, καὶ ἀναγκαστῶς τὰς ἡμετέ-
 ρας λόγχας καθ' ἑαυτῶν ἀκονήσαντες ἔχουσι, μὴ ἀγεννῶς ἐπι-
 στῶμεν ἐπερχομένοι, μηδ' ὅτι ὁμόπιστοι καὶ ὁμογενεῖς λογι-
 σώμεθα, ἀλλ' ὡς πολεμίους θεοῦ πρότερον, οὐ τὸ ἱερὸν ἀναι-
 δῶς εἰσέρχονται, ἔπειτα δὲ καὶ ἡμῶν ἐχθροὺς ἀμυνόμεθα· πάν- 5
 τως δὲ τὰ τῆς ἀμύνης ἀνεύθυνα· οἷς γὰρ οὐδέν τι κακὸν πε-
 ποιήκαμεν, καὶ καθ' ὧν οὐδὲν ὄπλα ἠράμεθα, οὔτοι ἀναι-
 σχύντως ὄρμησαν καθ' ἡμῶν, διψῶντες τὸν ἡμέτερον θάνατον,
 καὶ προσφυγόντας τῷ θεῷ, ἐκ τοῦ νεῶ τούτου ἀποσπᾶν θέλου-
 σι, χρεῶν μὴ οὕτω ποιεῖν, ὅτι τε οὐδέν ἐπεγκαλεῖν ἡμῖν ἔχου- 10
 σι, καὶ ὅτι τῆς ἐσχάτης ἀπονοίας ἐπιτιμᾶν ὄλωσ τοῖς εἰς θεὸν
 καταφεύγουσι καὶ μεσίτην τοῦτον προβαλλομένοις· οὔτε οὖν
 ὑφορᾶσθαι δεόν, ὡς ἀνόσιον τὸ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τινα μάχεσθαι,
 οὔτε τὸν μετὰ ξίφους ἐπιόντα καὶ ἀναιρεῖν ὁμογενῆ θέλοντα,
 ἀπλήγα δεῖ παριέναι, ἀλλ' ἅπας κακῶς μοι διχτιθέμενος, κρι- 15
 νέσθω πολέμιος, καὶ ὁ ἐπελθὼν ἀναιρεῖν, ἀναιρεῖσθω· ἡμῶν δὲ
 καὶ τὸ θεῖον εἴσεται χάριν, εἰ τοῦ ἱεροῦ τοῦδε τοὺς μαιιφί-
 νους ἀποσοθήσομεν, ἢ καὶ κεχηνόσιν ὡς ὄρατε κατὰ τῶν ἀ-
 γίων καὶ διαρπᾶσαι ταῦτα προθυμουμένοις, αὐτοῖς ἀντιστῶμεν·
 εἰ γὰρ διέστελλον ἀνὰ μέσον βεβήλου καὶ ἱεροῦ, οὐκ ἂν τοῖς 20
 ἐνδοτέροις ἐπεπήδων τοῦ ἱεροῦ, τὸ νικᾶν ἔχοντες, οἱ δὲ οὕτως
 εἰσὶν ἀναιδέστατοι, ὡς οὐ μόνον σκυλεῦσαι φοντάζεσθαι τὰ ἡ-
 μέτερα, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ ναοῦ προσλαβεῖν. Ἄλλ' οὐ μὰ τὸν
 παγόντα σταυρῷ, καὶ τὴν λόγχην ταύτην, οὐκουν ἔξει τούτοις
 τὸ ἐγχείρημα πέρας, ἀλλὰ καὶ θεῷ τὰ οἰκεῖα διαφυλαχθήσε- 25
 ται, καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα ἀπρονόμευτοι. »

Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα εἰπὼν ὁ καῖσαρ, κάτεισιν εἰς τὸ πρό-
 ναον, ἔνθα ὁ φύλαξ ὁ Ἀρχιστράτηγος, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τού-
 τῳ παρείποντο ὀπλισμένοι ὡς ἄριστα, κάκεισε εἰς τάξιν κα-
 ταστήσας αὐτοὺς καὶ τῷ σταυρικῷ σημείῳ ἑαυτὸν ἐφοπλίσας, 30
 τῶν ἄλλων προεκπηδᾷ. Οἱ δ' ἐν τῇ τοῦ Αὐγουστεῶνος αὐλῇ

πρὸς τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ διαταραχθέντες, ἐξέτρεχον ἐκείθεν, ὅτε καὶ πολλοὶ τούτων τραυματίαι γεγόνασιν, εἰς δέ τις καὶ θνήσκει τῷ ξίφει τραυθεῖς. Τὸ δ' ἀπὸ τοῦδε ὁ καῖσαρ μὲν ἐπανέεισιν ὅθεν ἐξώρμησεν, οἱ δ' ἐκ τῶν τοῦ βασιλέως στρατιωτῶν

6 οὐκέτι παρελθεῖν τὴν αὐλὴν ἐτόλμησαν.

Ἴδῃ δὲ τῆς ἡμέρας κλινοῦσης, τοῦ πατριάρχου εἰς τὴν δέσποιναν τὸν ἐκυτοῦ παλατῖνον στείλαντος, καὶ τὴν θείαν διαπειλησαμένου ταύτῃ ὄργην, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς περὶ τῶν σπονδῶν τῆς καίσαριδος διαμεμνηυκότος φωνῆς, ἀρξικνεῖται

10 πρὸς λύσιν τῶν ἀμριβόλων ὁ μέγας δούξ Ἀνδρόνικος ὁ Κοντοστέφανος, ὁ μέγας ἐταιρειάρχης Ἰωάννης ὁ Δούκας, καὶ συγχνοὶ ἕτεροὶ τὸ τε γένος ἐπίσημοὶ καὶ τοῖς ἀξιώμασι. Καὶ τότε μὲν νυκτὶ πεισθέντες τὸν ἀγῶνα διέλυσεν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ αὐθις πρὸς πόλεμον ἠτοιμάζοντο. Γῶν δ' αὐτῶν παραγνωμένων ἀνδρῶν καὶ πίστει δόντων τῇ καίσαριδι καὶ τῷ ταύτης ἀνδρὶ, καὶ ὄρκους βεβαιωσάντων αὐτὰς ὡς οὐκ ἂν τι πάθοιεν ἀηδῆς οὔτε πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως, ἢ τῆς δεσποίνης, ἢ τοῦ πρωτοσεβάστου, ἀλλὰ καὶ ἀμνηστίας δωρηθείσης κακείνοις ὅσπερ εἰς συμμάχους αὐτῇ κατέστησαν, οὕτω τῆς

15 δευτέρας ἀπέσχοντο συμπλοκῆς· καὶ οἱ μὲν ὑπεχώρησαν μετὰ τὸ τῶν ὄρκων πέρας καὶ τῶν σπονδῶν· | νυκτὸς δ' ἐπιστάτης, φ. 81. ὁ καῖσαρ καὶ ἡ γαμετὴ τούτου ἐξίεισι τοῦ ναοῦ καὶ ἀφικνουῦνται πρὸς τὸ Μέγα παλάτιον καθ' ὃ τότε οἱ κρατοῦντες ἠυλίζοντο.

Κατὰ δὲ τοῦ πατριάρχου Θεοδοσίου μηνιῶν ὁ πρωτοσεβάστος ὡς τοῖς αὐτοῦ θελήμασιν ἀνθιστημένους, καὶ πρότερον μὲν κατ' αὐτοῦ πολλοὺς τῶν ἀρχιερέων ἐπισυνίστησι χρυσοῦ δόσει καὶ συμποσίοις διαρθείρας, καθαιρέσει τοῦτον καὶ ἀπόντα ὑπέβλεν, ὡς τὴν καίσαριδαν κατὰ τοῦ βασιλέως ἐπανάστασαν ἀντιλαμβανόμενον, καὶ τάχ' ἂν καὶ τοῦ πατριάρχικου θρόνου

20 τότε κατήγαγεν, εἰ μὴ ἡ καίσαρις ἀμφοτέραις ὃ δὴ λέγεται χερσὶ τούτου προΐστατο, καὶ τὸν μὲν πρωτοσεβάστων ἀ-

πειργε τοῦ ἐγχειρήματος, τὸν δὲ πατριάρχην ἐφρούρει ἐπιμε-
 λῶς, μὴ πως ὑποχωρήσας ἐκυτὸν μὲν ἀπαλλάξῃ πραγμάτων
 ἐν τῷ καθ' ἡσυχίαν ζῆν εἰς ἣν ἐδομήσατο μονὴν κατὰ τὴν Τε-
 ρέβινθον, ἐκυτῆ δὲ ἀπωλείας γένηται πρόξενος, εὐθύς ἀρπαγη-
 σομένη ἐκ τοῦ ναοῦ. Τότε δὲ καιρὸν εὐρῶν τῶν ἱερῶν ἀρχείων 5
 καταβιβάζει καὶ τῇ τοῦ Παντεπόπτου περιορίζει μονῆ· πλεί-
 στας δὲ ὁδοὺς τεμῶν μετὰ τινων τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου, ἀλ-
 λά δὴ καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ὅπως [εὐ]προσωπότερον ἀποβληθεῖν
 ὁ ἱερὸς οὗτος ἀνὴρ, οὐκ ἔσχεν ἐπιτελῆ τὰ κατὰ σκοπὸν, διὰ
 τὸ μὴδ' ὀτιοῦν καθαιρέσει τοῦτον ὑπάγον ἐν τούτῳ εὐρίσκε- 10
 σθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν δέσποιναν καὶ τοὺς πλείονας ἢ καὶ
 πάντας σχεδὸν τοὺς ἐκ τοῦ βασιλικοῦ βήματος ὑπερβαλλόντας
 τὸν ἄνδρα τιμᾶν. Οὐκοῦν ἐπευδοκεῖ καὶ αὐτὸς τῇ ἐς τὸ πα-
 τριαρχεῖον αὐθις ἐπανελεύσει αὐτοῦ. Προεπέμπετο τοίνυν ὁ πα-
 τριάρχης εἰς τὸ πατριαρχεῖον μεγαλοπρεπῶς ἀναγόμενος· οὐ- 15
 τω δὲ ἡ προπομπὴ μυριάνδρος ἦν, ὡς μάλιστα περὶ βαθεῖαν ἐ-
 σπέραν ἀπὸ τοῦ Παντεπόπτου ἐπαναζευῆσαι περὶ τὸν μέγαν νεῶν,
 ὑποφαινομένης ἡμέρας τῆς πορείας ἀρξάμενον· αἰσχύνῃ δ' ἐκά-
 λυψε τοὺς ἀντιθέτους τούτῳ ἀρχιερεῖς, ὡς μὴ μόνον τὰς δη-
 μοσίαις παρόδους ἐκτρέπεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θανεῖν ὑποβλέπε- 20
 σθαι. Καὶ ταῦτα μὲν εἶχεν οὕτως.

Ὁ δ' Ἀνδρόνικος παρὰ πολλῶν ὡς ἐρρέθη δι' ἐπιστολῶν προσ-
 καλούμενος, τέλος καὶ αὐτὴν τὴν θυγατέρα Μαρίαν πρὸς αὐ-
 τὸν ἀποδρᾶσθαι ἔσχε τῶν κατὰ τὰ βσιλεία πραττομένων δι- 25
 δάσκαλον, καὶ παραθερμανθεὶς οἷς παρ' αὐτῆς ἤκουσε, τὴν μὲν
 τῶν Περσολγόνων ἐξ, εἰς δὲ τὴν κατὰ Πόντον Ἰράκλειαν πα-
 ραγίνεται, κάκειθεν προσωτέρω μεταχωρεῖ, ταῖς πολυτρόποις
 μεθοδίαις καὶ τῷ σεσοριστευμένῳ φρονήματι καὶ ταῖς αἰμου-
 λιαῖς ἐφέλκων πάντας οἷς ἂν ἐντύχοι καὶ οικειούμενος. Ἄλλ'
 οὐδ' ὁ πρωτοσεβαστὸς ἐπὶ τούτοις ἡμέλει παντάπασιν, ἀλλὰ 30
 τοὺς πλείους τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ ἐζητήσατο, χρώμενος μὲν

- προτειχίσματι τῆ τοῦ βασιλέως μητρὶ· αὕτη γὰρ ὡς ἀπὸ μη-
ρίνου πάντας ἐρεῖλκετο· τὰ πλείεστα μέντοι καὶ δωραὶς κα-
τεκοίμιζε τοὺς ἀπαρροσκομένους ἐκείνου φέρειν τὰ δεύτερα· ὁ-
θεν οὐδεὶς τῶν ἐπιταχθέντων ἀντιτάξασθαι Ἀνδρονίκῳ, πρὸς
- 5 Ἀνδρόνικον μετετάξατο, τὸν ἤδη λαμπρῶς τῆς τυραννίδος ἀ-
πτόμενον, ἀποβαλλόμενος τὸν πρωτοσεβαστόν. Ἢ τε οὖν λαμ-
πρὰ τῶν Νικαέων πόλις οὐδόλω; τῷ Ἀνδρονίκῳ προσέθετο, καὶ
ὁ τὴν ταύτης ἐμπιστευθεὶς φυλακὴν Ἰωάννης ὁ Δούκας, τοῖς
γράμμασιν Ἀνδρόνικου ἀπαρκαίνητος πάμπαν μεμένηκεν· ἀλ-
10 λὰ καὶ ὁ μέγας δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς τὴν τῶν Θρα-
κησίων διέπων ἐπαρχίαν, οὐ μόνον ἔδουε τὰ ὄτα πρὸς τὰ τοῦ
Ἀνδρόνικου ἐπάσματα, ἀλλὰ καὶ ὡς τύραννον αὐτὸν διετώ-
θαζεν.
- Ἐπεὶ δὲ τῆ Ἰατρίας ἤγγιζε, καὶ τῶν περὶ τὴν Νικομήδους
- 15 οἱ πλείονες αὐτῷ προσεχώρου, στέλλεται κατ' αὐτοῦ μετὰ δυ-
νάμει; Ἰκωνῆ; ὁ Ἄγγελος Ἀνδρόνικος, οὐπερ οἱ υἱοὶ Ἰσαά-
κιος καὶ Ἀλέξιος μετ' Ἀνδρόνικον ἐδοκίμεισαν· ὁ δὲ περὶ τὸν
Χάρακκα τὸ χωρίον πόλεμον συγκροτήσας ἠττάται λαμπρῶς,
ἐκτομίξ τινὶ συμμίξας ἀχρεῖους στρατολογήσαντι γσωργοῦς, [φ. 81·
- 20 καὶ μοῖραν συνεπαγόμενον Παρλαγόνων στρατιωτῶν. Εἰς τὴν
Πόλιν τοίνυν μετὰ τὴν ἤτταν εἰσιὼν ἀπητείτο καταθέσθαι ὁ-
σα πρὸς τὰς κατὰ πόλεμον δαπάνας τούτῳ ἐδόθησαν· ὁ δὲ
βασανίζομένην ορῶν τὴν αὐτοῦ διάθεσιν, ὅτι φίλια φρονῶν Ἀν-
δρονίκῳ, χειρῶνως τὰ πράγματα διέθετο, ἅπερ εὐμαρῆσειν ἐ-
25 στάλη, παρορμώμενος παρὰ τῶν υἱῶν ἐξ ὄντων, ἐπεβόλετο μὲν
τὸν οἰκεῖον οἶκον διακρατόναι καὶ κατασκευάζειν ἐπιτειχι-
σματα, κατὰ τὸ Ἐξωκιόνιον διακείμενον, καὶ τῶν ἐκ τοῦ δή-
μου τινὰς ἐπεσπᾶτο πρὸς σύναρσιν, λογιζάμενος δὲ ὡς οὐκ ἂν
σχοίη περιγενέσθαι, πρὸς φυγὴν ἀφορᾷ, καὶ τοὺς ἐξ παραλα-
30 βῶν υἱοῦς καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ οἴκου ἀπαγαγῶν, νηὸς ἐπι-
βάς, τῆς ἐς Ἀνδρόνικον ἄπτεται. Ὁ δὲ προσιώντα τοῦτον ἰ-

δὼν, λέγεται εἰπεῖν « ἀποστελῶ τὸν ἀγγελὸν μου πρὸ πρόσωπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. » Θάρσος οὖν ἐπὶ τῇ τοῦ ἐξελέφου παρουσίᾳ λαβὼν Ἀνδρόνικος, χαίρειν ἕασας τὰς πόλεις Νίκαιάν τε καὶ Νικομήδειαν, πρὸς τὴν Κωνσταντίνου τὸν δρόμον συνέτεινε. 5

Καὶ δὴ τοῖς Πευκίοις ἐναυλισάμενος (τόπος δὲ ἐστὶ ταῦτα ἐν τοῖς ἄνω τῆς Χαλκηδόνος μέρεσι), καὶ πυρὰ πολλὰ κάυσας κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐς δόκησιν στρατεύματος πλειόνοσ, ἐκκρεμείς αὐτοῦ τοὺς Βυζαντίους ἔθετο. Ὡδε μὲν οὖν ἐχώρει τὰ κατὰ τὸν Ἀνδρόνικον. 10

Ὁ δὲ πρωτοσεβαστὸς, μὴ ἔχων διὰ πεζῆς φάλαγγος ἀντιτάξασθαι (ἤδη γὰρ οἱ μὲν μετέβαινον ταῖς γνώμαις κρυφιδῶς πρὸς Ἀνδρόνικον, τοῖς δὲ ἀρκετὸν ἐλογίζετο πρὸς τὴν εἰς τὸν κρατοῦντα πίστιν τὸ ἐπ' οἴκου καθῆσθαι καὶ μηδενὶ προστιθεσθαι τῶν μερῶν), διὰ ναυμχίας ἐπειρᾶτο τὸν κίνδυνον ἀποκρούσασθαι· τριήρεις τοίνυν τὴν Προποντίδα ἐκάλυπτον, αἱ μὲν Ρωμαῖους ἔχουσαι, αἱ δὲ τῶν κατὰ πόλιν Λατίνων τοὺς μαχιμωτάτους οἷς καὶ τὰ χρήματα κατὰ ποταμούς ἐπεχέοντο· ἐπεὶ καὶ τούτοις θαρρῶν ἦν, ὥρμησε μὲν οὖν τοὺς πιστοτάτους αὐτῷ καὶ κατὰ γένος προσήκοντας ἐπιστῆσαι τῷ στόλῳ, τοῦ δὲ μεγάλου δουκὸς ἀντιπνεύσαντος, ἀναγκαστικῶς τὴν βούλησιν μετατίθησι. Καὶ δὴ ὁ μέγας δούξ κύριος κθεισθήκει τοῦ στόλου παντὸς· συνῆσαν δὲ τούτῳ τῶν τοῦ πρωτοσεβαστοῦ προσγενεῖς. Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ πρέσβυς ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἐς Ἀνδρόνικον στέλλεται τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας διάκονος ὁ Ξιφιλῆνος Γεώργιος, ὃς καὶ εἰς ὕψιν τῷ τυράννῳ ἐλθὼν, τὰ τε γράμματα ἐνεχείρισε καὶ τὰ διακηνηθέντα ἀπήγγειλεν· ἦσαν δὲ ταῦτα, δωρεῶν ἐπαγγελία μειζόνων, καὶ ἀξιωμάτων ὕψος, καὶ χάρις ἀπὸ τοῦ εἰρηναρχοῦ θεοῦ, ἀποστάντι τοῦ σκέμματος ἐξ οὐπερ ἐμφύλιοι γενήσονται πόλεμοι, καὶ πρὸς τὰ πρότερον ἐπανήκοντι. Ὁ δὲ, τοῦ πρεσβευ-

τοῦ, ὡς φασί, τὴν πρεσβείαν ὑπονοθεύσαντος, τὴν τε αἴτησιν ἀποπέμπεται, καὶ τὴν προσλαλίαν ποιεῖται ὑπέρογκον, ρήσας πρὸς οὐρανόν, ὡς εἰ τὸν Ἀνδρόνικον θέλουσιν ὑποστρέψαι, ὁ πρωτοσεβαστὸς ἀποπεμφθῆτω τῶν βασιλείων, καὶ δότω λόγους ὧν
 5 κκκῶς διώκησεν, ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ καθ' ἑαυτὴν διαγέτω τὴν τρίχα κειραμένη μοναχικῶς, ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ τὴν πατρῶων διαθήκην ἀρχέτω.

Ἄλλ' οὕτω ἡμέρῃα πολλὰ καὶ ὁ μέγας δούξ μεταχωρεῖ πρὸς Ἀνδρόνικον τὰς Ῥωμαϊκὰς τριήρεις συνεπαγόμενος, καὶ
 10 τοῦτο τὸ ἔργον τὸν μὲν τύραννον Ἀνδρόνικον ὑπὲρ ἄλλο τι ἐπῆρε, τὸν δὲ πρωτοσεβαστὸν καταθέβληκε τέλεον. Οἱ γὰρ ταῖς τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς ἐπιχαίροντες, ἀνέδην τότε τὸν πρωτοσεβαστὸν ἐξουθένουν, καὶ τὸν Ἀνδρόνικον ἀπεθαύμαζον, κατὰ φατρίαν πρὸς αὐτὸν ἀπιόντες, καὶ μετὰ χαρμονῆς ἐπα-
 15 νέστρεφον, ὡς εἰς τὰς χρυσᾶς ἀδομένας Ἐννας τοῦ τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνου φθάσαντος. | Ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἐκ πρώτης δόσεως φ. 82. τὸν ἐν δέρματι προβάτου κεκρυμμένον λύκον γνωρίζαντες.

Ἐπὶ τούτοις λύονται τῆς εἰρηκτῆς οἱ τοῦ Ἀνδρονίκου παῖ-
 20 δες, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Μανουὴλ, οὓς καθεῖρξεν ὁ πρωτοσεβασ-
 τός. Ἐγκλείονται δὲ οἱ τῆς τοῦ πρωτοσεβαστοῦ μερίδος καὶ συγγενείας, καὶ αὐτὸς δὲ συλληφθεὶς κατὰ τὰ ἀνάκτορα ἐφρουρεῖτο· αὐτοῖς δὲ τῶν βασιλείων περὶ μέσας νύκτας ἐξάγεται καὶ τοῖς κατὰ τὸ πατριρχεῖον οἰκήμασιν, ὧν δομήτωρ ὁ πα-
 25 τριάρχης γέγονεν Μιχαὴλ, δίδοται μετὰ πλείονος καὶ ἀσφα-
 λεστέρας φρουρᾶς. Ὁ δὲ ἐδυσχέραινε μὲν ἐπὶ τούτοις, ἐπαθαί-
 νετο δὲ πλέον ὅτι μὴ ἔωτο ὑπνώττειν. Ὁ δὲ πατριάρχης οἰ-
 κτεῖρων αὐτὸν, θεραπείας τε ἱκανῆς μετεδίδου καὶ τὸ ἄχθος ἐκούφιζε, καὶ τοῖς φύλαξι παρήνει καταλλήλως τῷ ἐκείνου γέ-
 30 γεται τοῦ νεῶ, ἵππῳ βραχυτάτῳ ἐπικαθήμενος, καὶ προοδεύου-
 σαν ἔχων σημαίαν ἐπὶ καλάμῳ ἠνεμωμένην, καὶ παροινούμε-

νος οὕτω κάτεισι πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀλιάδι ἐμβληθεὶς ἀπάγεται πρὸς Ἀνδρόνικον, κάκει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεται, τῶν ἐν ὑπεροχαῖς συνελθόντων ὅσοι μετ' Ἀνδρόνικου καὶ κωρυσάντων αὐτῷ τὴν ποιήν.

Ὁ μέντοι Ἀνδρόνικος ἔτι κατὰ τὴν Περσίαν διατρίβων, 5
στεύλας τριήρεις ὅσαι τοῦ μεγάλου δουκὸς ὀπίσω ἠκολούθησαν, καὶ τῶν συνακολουθησάντων αὐτῷ στρατιώτας, πόλεμον συγκροτεῖ κατὰ τῶν ἐν τῇ Πόλει Λατίνων. Καὶ δὴ καὶ τοῦ δήμου ἀναθαρρήσαντος κατ' αὐτῶν, ἐπίγειος καὶ θαλάττιος ἔρις φύεται· οἱ δὲ Λατῖνοι μὴ ἔχοντες ἀντιβαίνειν, ὡς εἶχον ἕκα- 10
στος σώζειν ἐκυτοὺς ἔργον εἶχε, τὰς οἰκίας πλήρεις παντοδαποῦ πλούτου καὶ πολλῶν ἀγαθῶν ἐάσαντες τοῖς βουλομένοις εἰς προνομίην· οὐδὲ γὰρ μένειν κατὰ χώρην ἐτόλμησαν, ἢ κατὰ Ῥωμαίων ἐπελθεῖν, ἢ τοὺς ἐπιόντας δέξασθαι. Ἐντεῦθεν οἱ 15
μὲν κατὰ Πόλιν διασπαρέντες ὡς ἔτυχεν, ἄλλοι προσιόντες οἰκοῖς μεγάλων, οἱ δὲ καὶ τριήρων ἐπιβάντες ἃς ἐπλήρουν ὁμόφυλοι, ἐξέφευγον τὸ θανεῖν· ὅσοι δὲ συναλήφθησαν ἀπεσφάγησαν. Πάντες μέντοι τῶν προσόντων ἔπαθον στέρησιν· αἱ δὲ τῶν δραπετευσάντων Λατίνων νῆες τῶν τῆς Πόλεως ἀναχθεῖσαι 20
λιμένων, τὸ λείπον μὲν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ταῖς νήσοις διεβίβασαν, τῇ Πριγκίπῳ καὶ τῇ Πρώτῃ καὶ ταῖς περὶ αὐτάς, τὴν δ' ἐπιούσαν τινὰ τῶν ἐν αὐταῖς ἱερῶν φροντιστηρίων πυρπολήσασαι, ἐξῆραν ἐκεῖθεν, καὶ ὅπου κατήγοντο πολλὰ τοῖς ἐκεῖ Ῥωμαίοις ἐποίουν ἀπαίσια.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας καὶ κομήτης ἐφάνη κατ' οὐρανόν, 25
ἀτεχνῶς ὑποδηλῶν τὸν Ἀνδρόνικον· ὄψεως γὰρ ὑπετύπου σχήμα· ἡμέραν δ' ἐκείνην διαρκέσας καθ' ἣν ἐθέθη καὶ νύκτα τὴν ἐπιούσαν, ἀθέατος γέγονε τοῦ λοιποῦ. Καὶ ἰεραξὶ δὲ πολυετῆς ἀπὸ τῆς Ἔω πρὸς τὴν Μεγάλην ὥρμησεν ἐκκλησίαν, καὶ τὸν Θωμακίτην εἰσῶν, πολλοὺς θεατάς κατὰ φήμην εἶχεν, ἦσαν δὲ 30
καὶ οἱ τοῦτον συλλαβεῖν τεχναζόμενοι· λῶροι δὲ τοὺς πόδας

- ἐδέδετο· ὁ δὲ ἐκεῖθεν ἀρθεῖς, κατέπη εἰς τὸ Μέγα παλάτιον, καὶ ἄνω τοῦ οἰκήματος καθεσθεις ἐν ᾧ τοὺς τὴν βασιλείαν ἄρτι παραλαβόντας· ἔθος ἐστὶν εὐφημεῖσθαι, μετὰ βραχὺ ἐπά-
 5 στερον παρά του θηρεύεται καὶ εἰσάγεται τῷ βασιλεῖ. Οἱ μὲν οὖν τῶν ταῦτα περισκοπούντων, συλληφθῆναι ἔφρασκον τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ δίκας δοῦναι ὧν ἔπραξεν· οἱ δὲ τριετῆ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐτεκμαίροντο, καὶ τελευταῖον φρουρὰν καὶ ποδο-
 κάκκας καθυποδέχεσθαι.
- 10 Πολλῶν δὲ ἤθη, ἢ μᾶλλον πάντων ἐς τὸν Ἀνδρόνικον διαπεριουμένων, λοισθίος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ ὁ πατριάρχης Θεοδοῖσιος μετὰ τῶν ἐλλογίμων τοῦ βήματος· ὁ μὲν οὖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐγγίζει σκηνὴν, ὁ δὲ τὸν μέγαν ἀρχιερέα ἐνωτι-
 15 σάμενος, ἔξεισι πρὸς ὑπάντησιν, στολὴν ἡμυρισμένους· σχιστὴν ἰσθάρινον ἐς γούνατα καὶ γλουτοὺς καταβαίνουσιν, καὶ καλύπτραν μέλαιναν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν περικείμενος, καὶ πρὸ τῶν τοῦ ἵππου τούτου ποδῶν βελῶν ἐκυτόν ἔκειτο τεταμένος· μετὰ μικρὸν δ' ἀνίσταται, καὶ τῶν ἐκείνου ποδῶν ἐφάπτεται, σωτήρα
 20 τοῦ βασιλέως ἀποκαλῶν, καὶ ζηλωτὴν τοῦ καλοῦ, καὶ τῆς ἀληθείας ὑπέρμαχον, | καὶ τῷ χρυσῷ τὴν γλῶσσαν Ἰωάννη ἀν-φ. 82".
 θάμιλλον. Ὁ δὲ τότε πρῶτον Ἀνδρόνικον θεασάμενος, ἐπεὶ ἐ-
 νέβλεψε τούτῳ περιεργότερον, καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὸ φρόνημα
 καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ κατενόησε, καὶ τὴν τῆς ἡλικίας ἀναδρομὴν
 ἐθεάσατο, ταλανίσας τοὺς τοιοῦτον ἄνδρα εἰσοικισαμένους ἐπὶ
 25 κηκῶ ἐκυτῶν, ἀκοῆ μὲν ρησιν, ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νῦν δὲ καὶ ἐώρακα καὶ σαφῶς ἔγνωκα· καὶ αὖ πάλιν τὸ τοῦ Δαυὶδ εἶρηκε·
 30 καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτω καὶ εἶδομεν. Ἄλλ' οὐκ ἔλαθεν ἢ τῶν ρημάτων διπλὴ τὸν πολύμητιν ὄντως· Ἀνδρόνικον, διὸ καὶ, ἴδε, ρησὶ, βαθὺς Ἀρμένιος, (ἐπεὶ καὶ τὸ πατρῷον γένος ἐξ Ἀρμενίων ἔλκειν ἐλέγετο)· τοῦτο δὲ καὶ ἔλω-
 λοτε ἐπέσκωψεν ἐς αὐτὸν Ἀνδρόνικος, ὅτε ὁ μὲν, εἰς αὐτὸν ἀφι-

κομένῳ τῷ πατριάρχῃ, ἄχθεσθαι, ἔλεγεν, ὡς μόνος ἀπὸ πάντων κηδεμῶν ἀπολειφθεῖς τοῦ βασιλέως μηδενὸς αὐτῷ ἄλλου συγχάμνοντος, μηδὲ τῆς αὐτοῦ ἀγιότητος, καὶ ταῦτα τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς Μανουὴλ ἐς αὐτὸν ἀναθεμένου τὸν υἱὸν καὶ βασιλέα Ἀλέξιον· ὁ δ' ἔφησε πρὸς Ἀνδρόνικον, ἀποφροντίσαι 5
 πάλαι τὸν βασιλέα, ἐξ ὅτου περ αὐτὸς Ἀνδρόνικος τὴν βασιλίδα πόλιν εἰσῆλθε καὶ τὰ κοινὰ διαχειρίζει πράγματα· πρὸς ἅπερ ἐρυθριάσας Ἀνδρόνικος ἤρετο τὸν πατριάρχῃν τί ἐστὶ τὸ ἀποφροντίσαι, (τὸν μὴ συνιέντα πλαττόμενος)· ὁ δὲ μὴ θέλων ἐκμαίνειν τὸν θῆρα, οὐ πρὸς ὃν ἐρρήθη νοῦν τὸ ρηθὲν ἐπέφερε τὴν ἐξήγησιν, ἀλλὰ μηκέτι, ἔφησε, φροντίζειν τοῦ βασιλέως, διὰ τὸ τοὺς κανόνας μὲν καὶ τὸ γῆρας μὴ ἐγχωρεῖν αὐτῷ τοῖς κατὰ κόσμον συμπλέεσθαι πράγμασι, τὸ δὲ πλέον, αὐτὸν τὸν Ἀνδρόνικον αὐτάρχη εἶναι πρὸς τὸ τὸν βασιλέα παιδοκομεῖν. 15

Τῶν μέντοι κατὰ τὰ βασίλεια ὀβτώ διωκημένων, ὡς Ἀνδρόνικος ὑπέθετο τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις, καὶ οἱ τῶν καθ' αἷμα ὤκειωμένων τῷ βασιλεῖ, ἀνέγκλητον εἶχον ἐκ βασιλέως τὸ προσιέναι Ἀνδρονίκῳ, καὶ τοῖς ἐκείνου ὑπέεικιν βουλήμασιν. Ὅψὲ δὴ καὶ αὐτὸς Ἀνδρόνικος ἐκ τῆς Δαμάσκως εἰσι- 20
 ῶν τριήρη, καὶ τὸ τοῦ Δαυὶδ ἐπειπὼν, Ἐπίστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε, τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ καὶ τῇ τούτου μητρὶ Ξένη συμμίγνυσιν, ἐξιοῦσι τῶν ἐν τῇ Πόλει βασιλείων κατὰ βούλησιν Ἀνδρονίκου, καὶ μετασκηνωσαμένοις εἰς τοὺς ἐν τῷ Φιλοπάτῳ βασιλικούς οἴκους, οἱ τοῦ Μαγγάνη κατονομάζονται· καὶ τῷ μὲν βασιλεῖ βαθεῖαν ἀπονέμει προσκύνησιν, καὶ τῶν ἐκείνου προκυλινδεῖται ποδῶν, ὡς εἰώθει κοφάμενος, καὶ δάκρυα τῶν βλεφάρων καταχεάμενος, τῇ δὲ μητρὶ Ξένη βραχέειν ἀπονείμας προσαγορεύειν, καὶ ταύτην ὑπεροψίας καὶ μίσους ἐνδεικτικὴν, μετὰ βραχὺ ἐκείθεν με- 30
 θίσταται καὶ πρὸς τὴν ἡὑτρεπισμένην αὐτῷ σκηνὴν ἀφικνεῖται,

ἔχων περὶ αὐτὸν ἐνσκηνώτους πάντα εὐγενῆ καὶ περιδοξόν. Ὅτε
καὶ τις ἀνὴρ προσκίτης, τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἐκτρίβων
καὶ οὕτω ποριζόμενος τὴν τροφὴν, περὶ τὴν τοῦ Ἀνδρονίκου
σκηνὴν ἀωροῖ τῶν νυκτῶν ἐάλω ἀναστρεφόμενος· καὶ τὰ μὲν
5 πρῶτα ὡς γοητείας κεχρημένος ὑπὸ τῶν θεραπόντων Ἀνδρο-
νίκου εὐθύνεται, εἶτα καὶ τῷ δῆμῳ τῆς Πόλεως ἐκδίδεται· οἱ
δὲ ἀνεξελίχκτως φρυγάνοι· τὸν ἄθλιον κατακαίουσι.

- Μετὰ δ' ἡμέρας ἔσγεν ἔρον Ἀνδρόνικος τὴν Κωνσταντινού-
πολιν εἰσελθεῖν· ὄθεν καὶ κατὰ τὴν μονὴν τοῦ Παντοκράτορος
10 ἀρκεόμενος, καὶ ποῦ τέθηπται ὁ τοῦ Μανουὴλ νεκρὸς ἐρωτή-
σας, καὶ ἐπιστάς τῷ μνήματι, πικρῶς ἐπεδάκρυσε, καὶ λίαν πε-
ριπαθῶς ὠλοφύρετο, ὡς καὶ πολλοὺς τῶν κχερωτῶτων, μὴ τὸ
κρυψίνου ἐιδότας αὐτοῦ, φάνηκε, ὅ τῷ θιάματος, πῶς ἐφίλει
τὸν προσγενῆ ἄνικτα! τινῶν δὲ τῶν ἐκ τοῦ γένους ἀποσπών-
15 των αὐτὸν τῆς σοροῦ, καὶ ἀρκούντως λεγόντων τεθηρηκέναι,
οὐ καθυπετίξεν, ἀλλ' κινήσας καὶ ἔτι μικρὸν ἐνδοθηκε αὐτῷ,
τὰς χεῖρας ὡς πρὸς ἱερεῖαν σχηματίσας, καὶ διάρως πρὸς τὸν
τάρον τοῦς ὀρθαλμοῦς, καὶ τὰ χεῖλη κινῶν | φωνὴν δ' οὐδα-φ. 82
μῶς ἀριεῖς ἐς ὧτα ἐξικνουμένην, διέλεξεν τινε λαθραῖον πε-
20 ποίητο· τοῖς μὲν οὖν πλεῖστοις ἐπωδῆ τις βαρβαρικὴ λελόγι-
στο τὰ λεχθέντα· ἦσαν δὲ οἱ ἐπιεικτεμεῖν Ἀνδρόνικον ἔφα-
σκον τῷ βασιλεῖ Μανουήλ: ἔγω σε τὸν διώκτην καὶ πολλὰς
ἐμοὶ πλάνης προσξνήσαντα· καὶ σὲ μὲν ὁ τάρας οὗτος συνέ-
ξει, ἐγὼ δὲ τὸ σὺν μετελεύσομαι γένος.
- 25 Ἴκκ δὲ τούτου, πάντα οἶκον περιφανῆ περιών, ὡς οἱ πα-
ροδεύσαντες, ἐχρητο τοῖς κοινοῖς πράγμασιν ὡς αὐτῷ ἀρεστόν.
Τῷ μὲν βασιλεῖ Ἀλεξίῳ κυνηγεσίῳ ἐνδιδοῦς προσανέχειν με-
τὰ τῶν φυλάκων οὗς αὐτῷ ἐπέστησεν, οὐ μόνον τὴν εἰσοδον
αὐτοῦ καὶ τὴν ἐξοδον ἐρορῶντας, ἀλλὰ μηδένα τῶν ἀπάντων
30 ἐῶντας μόνῳ ἐντυγχάνειν αὐτῷ. Ἐαυτὸν δὲ ὄλως ἐπιδιδούς
μερίμναις, οὐχ ὅπως ἂν εὐτυχῶς πράττοι τὰ Ρωμαίων, ἀλλὰ

πῶς αὐτῷ κατὰ νοῦν χωρήσει τὰ πάντα, ἀρελεῖ δὲ τῶν βασιλείων πάντα σύμβουλον ἀγαθὸν καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖον ὑποπτον ἐκείνῳ, καὶ πρὸς ἀρχὴν ἐπιτήθειον. Ἀμειβόμενος δὲ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ Πηφλαγόνου καὶ πάντας τοὺς συνεφαψαμένους αὐτῷ τῆς ἀποστασίας, ἀξιώμασι τούτους ἐτίμησε καὶ δωρεαῖς φιλοτίμοις ἐδεξιώσατο· καὶ τὰ λαμπρὰ τῶν ἀξιωματῶν καὶ τὰ τῶν ὀφρικών μεγαλοπρεπῆ ὡς ἐδίκει τούτῳ μετατιθεῖς, ἐπὶ τισι μὲν ἐκυτοῦ παιδῶν ἐπέστησεν, ἄλλοις δ' ὑπεξῆρεν ἐτέρους, οἳ ὕπισθεν αὐτοῦ ἐπορεύθησαν.

Οἱ μὲν τοίνυν τῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν ἀπηλαύνοντο οἴκου καὶ πατρίδος καὶ τῶν φιλάτων αὐτῶν, οἱ δὲ εἰρκταῖς καὶ δεσμοῖς σιδηροῖς παρεδίδοντο· ἄλλοι τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν φωτὸς ἀπεστέρηντο, αἰτίαν ἄλλην οὐκ ἐγκυλούμενοι, ἀλλὰ τὸ εἶναι τῶν εὐπατριδῶν καὶ γενναίων καὶ εὐδοκιμῆσαι κατὰ πολεμίων, καὶ ἀγαθὴν ἔχειν φήμην παρὰ πολλοῖς, ἣ τι ἕτερον φέρειν ἐπαινετὸν, εἴτε μὴν παλαιᾶ· μικρᾶς λύπης διασωζόν ἐμπύρουμα. Ἦν οὖν τότε πολλὰ τὰ ἀνιάρᾳ· ἡ δὲ πρὸς ἀλλήλους καὶ τῶν πάνυ γνησιωτάτων ἀπιστία, τὸ ἔτι δεινὸν ἀφόρητον ἦν· οὐ μόνον γὰρ ἀδελφὸς παρῶρα ὁμιζόμενα, καὶ πατὴρ υἱόν, ἄν οὕτως ἤρρασκεν Ἀνδρονίκῳ, ἀλλὰ καὶ τοῦ γένου· συνεκρότου ἀπώλειαν, εἰσὶ δ' οἳ καὶ κατεμήνουσιν τοὺς οἰκείου· ὡς τὰ παρὰ τοῦ Ἀνδρονίκου χλευάζοντας, ἣ ὡς προσκειμένους τῷ κληρονόμῳ βασιλεῖ καὶ τὸν Ἀνδρόνικον ἀποστρεφόμενους. Πολλοὶ δὲ καὶ κατηγοροῦντο ἐν τῷ κατηγορεῖν, καὶ ἐλέγχοντες ἀπηλέγχοντο, καὶ εἶχεν τούτους κἀκείνους μίχ φρουρά· καὶ πιστοῦταί μοι τὸν λόγον ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης, παῖων πυγμαῖς ἐκτομίαν τινὰ Τζίτιν καλούμενον, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐκρίζων ὅτι περῶραται περὶ τῶν κοινῶν συμφορῶν διαλεχθεὶς Ἀλεξίῳ τῷ βασιλεῖ, παραχρησάμενος δὲ καὶ αὐτὸς συλλαμβανόμενος καὶ ἐξοματούμενος, ὅτι προσαγορεύειν ἔπεμψε διὰ τινος δεσμοφύλακος τῷ γυναικαδέλφῳ, δεσμώτῃ ὄντι, Κωνσταντίνῳ τῷ Ἀγγέλῳ.

Οὐ μόνον δ' οἱ τῆς ἐναντίας μερίδος Ἀνδρονίῳ ἔπασχον τὰ οἰκτρότατα, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦς οἰκείους θεράποντας πικρότατος ἦν· ἐφ' ᾧ καὶ οὗς γῆς ἐτίμα, καὶ καλοῖς ἐριλοφρονεῖτο, τούτοις ἐπίπεε τὰ χεῖριστα σήμερον. Ἦν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς αὐ-
 5 τῆς ἡμέρας ὄρῃ τὸν αὐτὸν στεφανοῦμενόν τε καὶ καρατομού-
 μενον, εὐλογοῦμενόν τε καὶ ὑβρίζομενον.

Ὁ δ' αὐτὸς Ἀνδρόνικος ἤθετο, καὶ θανασίμους κεραυνῶσει ἐπίστασθαι κύλικας, καὶ πρώτην πειραθῆναι τούτων τὴν και-
 σάρισσαν Μαρίαν, τὴν πρώτην καὶ παρὰ πάντας τὴν τοῦ Ἀν-
 10 δρονίκου καθ' ὅσον ἐπισπεύσασαν· ὑποβυθῆναι γὰρ χρησταῖς ὑ-
 ποσχέσειν ἑκτομίαν τινὰ Περυγονίτην (sic) λεγόμενον, καὶ
 διὰ τούτου ἐγχεθῆναι ταύτῃ τὸ φάρμακον. Οὐ πολὺς ὁ ἐν
 μέσῳ καιρὸς καὶ τῆ γυναικὶ καὶ ὁ ταύτης σύζυγος καῖσαρ ἐ-
 πηκολούθησεν· ἀλλ' οὐδ' οὗτος ἐλέγετο φυσικῶς τελευτᾶν.

15 Βουληθεὶς δὲ το ἐκ τῆς ἀνεψιᾶς Θεοδώρου θυγάτριον, τὴν
 Εἰρήνην, εἰς γάμον προσαρμόσαι Ἀλεξίῳ, ὃν ἡ Κομνηνὴ Θεο-
 δώρα τῷ βασιλεῖ ἐγέννησε Μανουὴλ, βιβλίον ἐξεθετο λακωνί-
 ζον, τοῦτο ὑποσημηνάμενος διὰ μέλανος κάτωθεν τῷ οἰκείῳ
 ὀνόματι, πρὸς τὴν ἱερὰν σύνοδον ἐπὶ κοινῆς ἀκροάσεως καὶ
 20 σκέψεως δίδωσιν· ἦν δὲ τῶν γραφομένων ὁ νοῦς, εἰ συγχω-φ. 83.
 ρήσεται προῦθιναι συνάλλαγμα γαμικόν, βραχὺ ὑποφαῖνον τὸ
 ἔσμενον, γενησόμενον δ' ὅμως εἰς ἑνωσιν τῆς ἐώας καὶ ἐπιπε-
 ρίου λήξεως, καὶ ἀνάρρυσιν αἰχμαλώτων, καὶ χορηγὸν πλείστων
 ἐτέρων συμφερόντων κοινῆ. Τοῦτο τὸ γράμμα τὴν τε σύνοδον
 25 διετάραξε, καὶ τοὺς τῆς συγκλήτου ὅσοι περὶ τὸ κρίνειν εἰς
 μέρη διέστησε· χρήμασι γὰρ οἱ πλείστοι διαφθαρέντες καὶ τι-
 μῶν ἀναβάσεις, ἐπευδόκουν, ὡς οὐκ ὄφελον, οἷα μὴ κεκαλυ-
 μένῳ τῷ γάμῳ· οἱ δὲ θρασύτεροι τῶν δικαστῶν, καὶ οἱ φιλο-
 λόχρσοι τῶν τῆς συνόδου καὶ θεοκάπηλοι, οὐδὲ συγγένειαν
 30 ἐπισύρεσθαι διετείνοντο τὰ συναφθησόμενα πρόσωπα, διὰ τὸ ἐξ
 ἀθεμίτων ἐνώσεων ἀμφοτέρα γεγενῆσθαι· ἕτεροι δὲ μὴδ' ἄκροισ

ὡς παραδεχόμενοι τὰ παρὰ τούτων λεγόμενα, μὴ συγχωροῦν-
 τες τὴν πρᾶξιν ὡς ἀθεμιτογαμίαν, ἀντέπιπτον γενναιότερον·
 ἦσαν δὲ οἱ τὴν καλλίστην ταύτην γνώμην ἐκφέροντες βραχεῖς
 ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐντρόφων τοῦ βήματος, καὶ τινες
 εὐσύνοπτοι τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς· καὶ αὐτούς δὲ ὁ τοῦ 5
 πατριάρχου ζῆλος ἐπισυνίστη, μὴ ἔων ἑτεροζυγεῖν, καὶ οὐδὲν
 οὐδόλως, τῆς γνώμης ταύτης αὐτὸν παρεσάλευσεν. Ἀμέλει καὶ
 ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης ἰδὼν ὡς οὐδὲν ὠφελεῖ, νικᾷ δὲ μᾶλ-
 λον τὰ χεῖρονα, τοῦ πατριαρχείου ἀπανίσταται, καὶ πρὸς τὴν
 νῆσον ἀφικνεῖται Ἐρεβινθον. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος εὐτυχίαν τὴν 10
 αὐτοῦ δεξάμενος ὑποχώρησιν, τό τε συνάλλαγμα ἐξεπέρανε,
 τῶν γάμων ἀναδείξας εὐλογητὴν τὸν ἀρχιποίμενα τῶν Βουλ-
 γάρων, ἐπιδημοῦντα τότε τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ περὶ τοῦ
 διαδεξομένου τὸν πατριαρχικὸν θρόνον σκέπτεται· καὶ ἐπικρί-
 νεται Ἀνδρονίκῳ εἰς προεδρίαν ὁ Καματηρὸς Βασίλειος, ἧ, ὡς 15
 ἐλέγετο, αὐτὸς Ἀνδρόνικον ἐφειλκύσατο οἷς μόνος ἐξ ἀπάν-
 των Ἀνδρονίκῳ ἐγγράφως συνέθετο ἐκεῖνα διαπράττεσθαι ἀρ-
 χιερατεύων ὅσα φιλητὰ Ἀνδρονίκῳ, κἄν εἴησαν πάντῃ ἀθέμιτα,
 κἀκεῖνα πάλιν ἀποσεῖσθαι ὅσα οὐχ ἡδύνει Ἀνδρόνικον.

Οὐ μόνον δὲ τὰ κατὰ Πόλιν οὕτως ἐνόσουν, ἀλλὰ καὶ τὰ 20
 ἔξω χειρόνως ἔπασχον. Ὁ γὰρ τοῦ Ἰκονίου σουλτάνου, ὃν ἐ-
 δειλία ἀνακτα Μανουὴλ μαθὼν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι, τὴν τε
 Σωζόπολιν πολέμου νόμῳ κατέσχε, καὶ τὰς κύκλῳ κωμοπόλεις
 ληϊσάμενος ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο· καὶ τὴν Ἀττάλειαν πόλιν
 χρονίᾳ πολιουρχίᾳ ἐκάκωσε, καὶ τὸ Κοτυάειον ἐξεπόρθησε, καὶ 25
 ἑτέρας πολλὰς χώρας παρεστήσατο.

Καὶ ὁ μέγας δὲ δομέστικος Ἰωάννης Κομνηνὸς ὁ Βατάτζης,
 ἀνὴρ πολλὰς πολλᾶκις νίκας καὶ τρόπαια κατὰ Περωῶν ἐνστη-
 σάμενος, τῇ Φιλαδελφείᾳ ἐνδιατρίβων, ἀντεφέρειτο τῷ Ἀνδρο-
 νίκῳ, καὶ ἀπειλοῦντι δεινὰ, ἀντηπεῖλει δεινότερα, καὶ ὕβριζό- 30
 μενος ὡς τυραννίδος ἐπιχειρῶν, τῷ ἤδη τετυραννηκότι ἀντε-

- πετίμα τε καὶ ἐπέπληττεν. Ὅθεν καὶ ἐμρῶνίων στάσεων αἰ
 κατὰ τὴν Ἀσίαν ἔγεμον πόλεις. Καὶ Ἀνδρόνικος ὀπλίξει κα-
 τὰ τοῦ Βατάτζη, τὸν Λαπαρδᾶν Ἀνδρόνικον, ἄνδρα βραχὺν μὲν
 τὸ δέμας, δραστήριον δὲ τὰ πολέμια, οὐκ ὀλίγον αὐτῷ στρα-
 5 τὸν παραδούς. Ὁ δὲ Κομνηνὸς Ἰωάννης νόσφ τότε συνεχόμενος,
 περὶ που τὴν Φιλαδελφῶν πόλιν τὴν αὐτοῦ σκηλὴν ἔχων, ἀν-
 τιτάττει τῷ Λαπαρδᾶ τὸς υἱούς, τὸν τε Μανουὴλ καὶ τὸν
 Ἀλέξιον· τοῦ δὲ πολέμου συχνὰς μεταλαβόντος τροπᾶς, ὡς ἔθος,
 καὶ πολλῶν ἀναιρουμένων ἐξ ἑκατέρων, περίλυπος ἦν ὁ Βατά-
 10 τζης τῇ νόσφ στυγνάζων ὡς ἐπὶ κλίνης καταβαλοῦση, ὅτε δει-
 κνύειν ἔδει ἦν τρέφει περὶ τὰ πολεμικὰ γενναϊότητα, ἔτι δὲ
 καὶ πιστοῦσθαι τοῖς ἔργοις πρὸς οἷον ἀνταγωνιστὴν ἀντιφέρεται
 ὁ βαθυγέρον Ἀνδρόνικος, πράγμασι δὲ δεικνύς ὡς προθυμία καὶ
 νεκροὺς ἀνίστησιν, αἴρειν αὐτὸν ἐπὶ κλίνης προτρέπεται καὶ
 15 στῆσαι κέροντας ἐν λόσφ, ὅθεν ὄρατὰ τούτῳ τὰ κατὰ πόλε-
 μον. Οὗ δὲ γεγονότος, καὶ τὴν στρατιὰν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐ-
 τῷ τάζει κελεύσαντος [, ἡ νίκη περιφανῶς πρὸς τὸ ἐκεῖνον με-φ. 84.
 τέπιπτε στρατεύμα, τὸ δὲ τοῦ Λαπαρδᾶ τὰ νῶτα μεταβαλὼν,
 ἐπὶ πλεῖστον ἦν διωκόμενον καὶ κτεινόμενον. Μετὰ δ' ἡμέρας
 20 τοῦ Βατάτζη τὸ ζῆν καταστρέψαντος, οἱ Φιλαδελφεῖς ἐπ' αὐ-
 τῷ ὀλολύξαντες πάντες, προσχωρεῖν ἐγνώκεισαν Ἀνδρόνικῳ, καὶ
 ἐς τὴν βασιλεύουσαν ἀπελθόντες πόλιν, καὶ τὸν Ἀνδρόνικον
 θεραπεύοντες κατὰ τοῦ Βατάτζη καὶ τῶν ἐκεῖνου υἱῶν λόγους
 ἐκίνουον δεινοὺς περιβομβοῦντες καὶ ἀγυιάς καὶ ἀνάκτορα· ἐρ'
 25 ᾧ καὶ οἱ υἱοὶ ἐκεῖνου δείσαντες μὴ προδοθεῖεν Ἀνδρόνικῳ, με-
 ταβαίνουσιν ἐκεῖθεν καὶ τῷ τοῦ Ἰκονίου σουλτάνῳ προσέρχον-
 ται, οἱ καὶ ἐξ ὧν ὕστερον ἔπαθον, ἔδειξαν μὴ ἐξεῖναι τὰς πά-
 γας ὑπερβῆναι τινα ἅς ἡ ἄνωθεν ἐξέτεινε πρόνοια. Δυσχερᾶ-
 ναντες γὰρ ἐπὶ τῇ τοῦ σουλτάνου διατριβῇ ὡς οὐκ ἀμύνειν
 30 τοὺς ἐχθροὺς ἐκείνοισι ἐθέλοντος, εἰς Σικελίαν ἀπαίρειν κεκρί-
 κασι καὶ δὴ νηὸς ἐπιβάντες καὶ οὐρίῳ χρυσάμενοι πνεύματι τὸ

Κρητικὸν διαπλωτίζονται ἴπτελαγος· κατὰ τοῦτο δὲ τοῦ πνεύματος ἀντιστάντος, καὶ μὴ βουλόμενοι τῇ Κρήτῃ καταίρουσι, καὶ γνωσθέντες συλλαμβάνονται καὶ τῷ τῆς Κρήτης φορολόγῳ καταμηνύονται· ὁ δὲ ἤθελε μὲν τοὺς ἀνδρας ἐκσωσαι καὶ ἀδλαβεί· ἐκπέμψαι, οὐκ ἔχων δ' ὅπως περαινεί τὰ κατὰ σκοπὸν (καταφανεῖς γὰρ ἤδη τοῖς πᾶσιν ἐγένοντο), δηλα τίθησιν Ἄνδρονίῳ τὰ κατ' αὐτοῦ· ὁ δὲ ταῖς τῶν ἀνθρώπων κόραις ἀκορέστω· ἐπικαθήμενος, τοῦ φωτὸς τούτους ἀποστερεῖ.

Τότε δ' οὖν Ἄνδρόνικος θεῖαν ἐπισκοπὴν τὸν τοῦ Βατάτζη ἠγασάμενος θάνατον, στεφθῆναι αὐτοκράτορα εἰσηγεῖται τὸν βασιλέα Ἀλέξιον. Καὶ δὴ ἐπὶ τῶν ὤμων ἄρας αὐτὸν, καὶ μετὰ δακρύων ἀνακομίσας εἰς τὸν τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἄμβωνα, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν κατενεγκὼν ἐπὶ πολλοῖς μάρτυσιν, ἔδοξε φιλοστοργότερος εἶναι πατρός.

Πάντας δ' ἐκποδῶν θέσθαι προθυμηθεὶς διεζήγεν ὡς ἤθελε τὰ τῆς βασιλείας πράγματα, τῶν ὄλων κύριος καταστάς. Καὶ πρῶτα τὴν τοῦ βασιλέως μητέρα, τοῦ παιδὸς καὶ βασιλέως ἀποστῆσαι βουλόμενος, τὸν ὑπονοστοῦντα ἐπλάττετο, φάσκων ἀντικαθίστασθαι ταύτην αὐτῷ πρὸς πᾶσαν πρᾶξιν συμφέρουσαν τῷ κοινῷ, καὶ τὸν δῆμον εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ ὕβρεις πρέβηγεν, ὡς πολλάκις εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐλθόντα ἀρχαρχεῖν τὸν πατριάρχην Θεοδοσίον δι' ὑπομνήματος εὐδοκῆσαι τὴν ἐκ μέσου ταύτης καὶ τῶν βασιλείων ὑποχώρησιν, τάχα δ' ἂν καὶ τῶν γενεῶν αὐτοῦ ἐπελάβετο, εἰ μὴ κατένευσε πρὸς τὰ παρ' Ἀνδρονίκου αἰτούμενα, ἐπὶ τὸ ρῆον διατιθεὶς τὴν τοῦ κινδύνου σφοδρότητα. Κινδυνεῦσαι δὲ μικροῦ καὶ περὶ τὸ ζῆν ἐδέησε κακ τῶν τοῦ βήλου κριτῶν τὸν Γορνίκην Δημήτριον, τὸν Μοναστηριώτην Λέοντα, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Πατρηνόν, οὕτω προσθεμένους τῷ Ἀνδρονίῳ καὶ δουλογραφηθέντας αὐτῷ· ἀπαιτούμενοι γὰρ εἰπεῖν περὶ τὰ κατὰ τῆς δεσποίνης εἰσαγόμενα τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἔφρασαν πρῶτως ἐθέλειν μαθεῖν εἰ κα-

τὰ τὸν ὄρισμὸν τοῦ βασιλέως γίνονται τὰ πραττόμενα· καὶ ὁ Ἀνδρόνικος ὡς βέλει τῷ λόγῳ βληθεὶς, Οὗτοι εἰσὶν, ἔφησεν, οἱ τὸν πρωτοσεβαστὸν ἐνάγοντες τὰ ἄτοπα δῶν· συλλάβετε αὐτούς. Ὁ δὲ δῆμος τῶν χλαμύδων τούτων λαβόμενοι, τῆδε
 5 κάκεισε μετὰ ὕβρεως περιέφερον· ἀλλὰ καὶ οἱ πελεκυρόροι τὰ ζίφη κατήνεγκον τῶν ἀνδρῶν ὡς πλήζοντες, καὶ μόλις ἐκφυγεῖν τὸ θανεῖν αὐτούς ἐξεγένετο.

Τοῦτο δ' ἀνύσας Ἀνδρόνικος, τοῖς μεγιστᾶσιν ἔπειτα ἐπεφύη· οἱ δὲ ὡς οὐκ ἀνεκτὰ ταῦτα ὑπορώμενοι, πίστευς δόντες
 10 ἀλλήλοις καὶ λαθόντες, καὶ ὅρκους τὴν ὁμόνοιαν κρατυνάμενοι, θάνατον τῷ Ἀνδρονίκῳ ἐσκέυαζον· ἦσαν δ' οὗτοι Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγγέλου Κωνσταντίνου, ὁ μέγας δοῦξ ὁ Κοντοστέφανος Ἀνδρόνικος, καὶ οἱ τούτων υἱοὶ ἐκκαίδεκα ὄντες πάντες ἀκαμαῖοι, ὁ τοῦ δρόμου λογοθέτης Βασίλειος ὁ Καματηρὸς,
 15 καὶ πολλοὶ ἕτεροι κατὰ γένος αὐτοῖς συναπτόμενοι | Ἀλλ' φ. 84.
 οὐκ ἔλαθε τὸν Ἀνδρόνικον· διὸ καὶ ὁ κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀγγέλου ὀρμήσας, ἐκείνον μὲν φυγάδα μετὰ τῶν υἱῶν τίθησιν, ἀκατίῳ περιτυχόντα καὶ τούτῳ ἐμβάντας καὶ οὕτω διαφυγόντας τὸν κίνδυνον. Τὸν δὲ γε Κοντοστέφανον συλλαβῶν καὶ
 20 τέσσαρας τῶν παιδῶν, καὶ τὸν Καματηρὸν Βασίλειον πάντας ἐξομματοῖ, ἀλλὰ καὶ ὅσους ἄλλους κατὰ φήμην ψιλὴν ἤκουσε κοινωνῆσαι τούτοις τοῦ σκέμματος.

Οὕτω τοίνυν θύσας καὶ ἀπολέσας οὐς πρὸ πολλοῦ κρατήσαι ἤθελε μὲν, ἀνεδᾶλλετο δὲ, τινὰς δὲ καὶ δεσπομηρίους πα
 25 ραδοὺς, καὶ ὑπερορίᾳ καταδικάσας ἐτέρους, τὸν τῆς δεσπομηνῆς ἐπέσπευδε θάνατον, διὸ καὶ προδοσίαις κρίνει τὴν δεσπομηναν, ὡς τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸν, τὸν ρῆγα Οὐγγρίας τὸν Βελαῦν, πορθεῖν τὰ κατὰ Βραχνίτζοβαν καὶ Βελέγραδχ γραφαῖς ἐνάγουσαν. Δέχεται τοίνυν αὐτὴν εἰρκτὴ στενωπότη περι τὴν
 30 τοῦ ἀγίου Διομήδους μονὴν, ἐνθα καὶ παρὰ τῶν φυλάκων ὑβρίζομένη, καὶ λιμῶ καὶ δίψει τετραυχωμένη, τὴν σραγὴν διη-

νεκῶς ἐφαντάζετο. Καιρὸς οὐπω πολὺς, καὶ ὅτι τοῖς ζῶσι σύν-
 εστιν αὕτη δυσχερῶν Ἀνδρόνικος, ἀθροίζει κατ' αὐτῆς πά-
 λιν τοὺς ἀνοσίους δικαστάς, ὧν ἡ δεξιὰ, δεξιὰ ἀδικίας, καὶ
 προτείνας ἐρώτησιν ποία τις ποινὴ ἐπίκειται πρὸς τῶν νόμων
 τοῖς προδύταις τῶν πόλεων καὶ χωρῶν, καὶ ἀκούσας, ὡς θάνατος, 5
 ἦν τὸ ἐκ τούτου κατὰ τῆς ἀνάσσης ἄσχετος τὴν ὁρμὴν. Χάρτης
 οὖν ἐπισημαίνεται παρὰ τοῦ παιδὸς καὶ βασιλέως, θανάτου ταύ-
 τῃ ἀποφαινόμενος ἔνοχον· ἐκλέγονται τοίνυν ὑπουργοὶ πρὸς τὸ
 ἔργον, ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου πρωτότοκος υἱὸς Μανουὴλ, καὶ ὁ σε-
 βαστὸς Γεώργιος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου γυναικάδελφος· ἄμφω δὲ 10
 ἀπεπῆδησαν, καὶ πρὸς μόνῃν τὴν ἐπιλογὴν δυσχεράναντες, καὶ
 τὸ τοῦ βασιλέως ἐξεραύλισαν πρόσταγμα, εἰπόντες, μήτε πρό-
 τερον τῆ ἀναίρεσει τῆς βασιλίδος συνευδοκῆσαι, καὶ νῦν πολ-
 λῶ πλέον μὴ ἀνέξεσθαι τοῦ μιάσματος. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος ὡς
 σκηπτῶ τοῖς λόγοις βληθεὶς, τάς τε τοῦ γενεῖου τρίχας πυ- 15
 κνὰ περιεῖλησε τοῖς δακτύλοις, καὶ πῦρ τῶν ὀμμάτων βλέπων,
 ἑαυτὸν ἐταλάνισεν ὅτι μὴ εἶχε τούτους αἰμοχαρεῖς κατ' αὐ-
 τόν. Τότε μὲν οὖν τῆς ὁρμῆς ἀνακοπεῖς, ὑπερέθετο τὴν ἀ-
 ναίρεσιν· μετὰ δὲ βραχείας ἡμέρας διὰ πνιγμονῆς τὴν τάλαι-
 ναν ὑπεξάγει τοῦ ζῆν, τοῦ Τριψύχου Κωνσταντίνου ὑπουργή- 20
 σαντος, ὃς μέγας ἐταιρειάρχης τετίμητο, καὶ τοῦ Πτερυγικο-
 νίτου ἐκτομίου. Καὶ τὴν μὲν εἶχεν ἡ ἐκεῖ που ἀκτὴ κατα-
 χλωσεῖσαν· ὁ δ' Ἀνδρόνικος ἐπεσιρτά τούτοις, ὡς ἐκτριβομέ-
 νου τοῦ γένους τοῦ Μανουὴλ.

Ἐνστάτος δὲ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, τῆς δευτέρας ἰνδι- 25
 κτιῶνος, τοῦ ἐξ ἀκισχιλιοστοῦ ἐξ ἀκοσιοστοῦ ἐννενηκοστοῦ ἔτους,
 ἐπιβάλλει τῇ ἀναρρήσει. Οὐκοῦν οἱ τῆς συμμορίας τοῦ Ἀν-
 δρονίκου, κατὰ γνώμην αὐτοῦ, λόγον τῶ συνεδρίῳ προέτειναν
 περὶ τῆς τῶν Βιθυνῶν ἐπαναστάσεως καὶ τῆς ἐντὸς τῆς Νι-
 καίας παραδοχῆς τοῦ Ἰσακίου τοῦ ἐξ Ἀγγέλων καὶ Θεοδώ- 30
 ρου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅσα κακουρῆσιν οἱ Πρου-

- σαεῖς, εἰσοικισάμενοι Θεόδωρον τὸν Ἄγγελον, καὶ τὰ ὅμοια τοῖς
 Νικαεῦσι φρονήσαντες, τούτοις πᾶσιν ἐπήνεγκαν, οὐδεμίαν τις ἔ-
 σται θεραπεία, εἰ μὴ βασιλεύσει Ἀνδρόνικος, καὶ ὁ πολυπει-
 ρὰς γέρον συναυτοκράτωρ κατασταθῆ τῷ νεάζοντι βασιλεῖ.
- 5 Ταῦτα οἱ τοῦ Ἀνδρονίκου εἰρηκότες θεράποντες, τοὺς περιε-
 στῶτας εἶχον πάντας ὁμοζώνως ἀναβοῶντας, πάλαι καὶ αὐ-
 τοῖς εἶναι τοῦτο δι' ἐρέσεως, καὶ μηκέτι καιρὸν εἶναι ἀναβο-
 λῆς. Ἀμέλει καὶ τῆς εὐφημίας κατάρχονται: Ἀλέξιου καὶ Ἀν-
 δρονίκου μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων Ρωμαίων τῶν
- 10 Κομνηνῶν πολλὰ τὰ ἔτη! Διαδοθέντος δὲ τοῦ καλοῦ τοῦδε
 πράγματος τοῖς ἐν τῇ Πόλει, τὰ πλήθη συνεῖλεκτο ἐκ παν-
 τὸς γένους καὶ τέχνης πάσης καὶ ἡλικίας τῆς συνδρομῆς γε-
 νομένης, ὅτε καὶ τις τῶν τοῦ βήλου κριτῶν εἰς τὸ τοῦ ἐπι-
 τῶν δεήσεων ὀφφίκιον ἀναβᾷ, ὡς θεράπων τοῦ Ἀνδρονίκου,
- 15 καὶ ἄλλος δὲ τις πρωτονοτάριος, τῆς κατὰ τὴν ἀνάρρησιν Ἀν-
 δρονίκου φήμης διαδοθείσης, ὡσπερ ἐνὶ πνεύματι καταλαβόν-
 τες | ὅπου τάδε ἐπράττετο, (ὁ τοῦ Μιχαλίτζη δὲ λεγόμενος? 85.
 οἶκος ἦν), τὰ τῶν κεφαλῶν ἐξενεγκόντες καλύμματα, καὶ τῶν
 κατὰ νώτου κεχυμένων λευκῶν ἐκ λίνου λαβόμενοι, (περιπτά-
- 20 ρια δὲ λέγονται τὰ τοιαῦτα τῶν κεφαλῶν καλύμματα), ἔτρε-
 φον ὡς σφίρας ταῦτα, χροστατοῦντες καὶ τῆς τότε τελετῆς
 προεξάρχοντες, πρὸς μέλος ρυθμίζοντες τὴν φωνὴν, χεῖράς τε
 κροτοῦντες, καὶ τῷ πόδε σκλεύοντες ὡς ὀρχούμενοι.
- Τοῦ δ' Ἀνδρονίκου καταθέντος ἀπὸ τοῦ τυρηνεῖου εἰς τὸ
- 25 ἐν Βλαχέρναις βασιλεῖον, ὃς Πολύτιμος λέγεται, ἐφίσταται καὶ
 ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος, καὶ τὸν Ἀνδρόνικον καταλαβὼν ὡς βαισι-
 λέα παρὰ παντὸς εὐφημούμενον, καὶ τοῖς τελοῦμένοις ἐπενδο-
 κήσας, κἄν μὴ ἠθούλετο, ἐκολάκισε καὶ αὐτὸς τὸ γερόντιον,
 ἐπεγείρων εἰς τὸ συναυτοκρατορεῖν. Τοῦ δὲ τῆς Ἀνδρονίκου
- 30 πατρίας ἀμφοτέραις λαβόντες εἰς τὴν κλίνην ἐκάθισαν, ἐφ' ἧς
 ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἦν. ἄλλοι δὲ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀνε-

λόμενοι μέλαν, πυρσὴν αὐτῶ κλύπτραν περιέθεντο, καὶ στο-
 λὴν βασιλικὴν ἐνέδυσαν ἕτεροι. Τῆ δ' ὕστεραία, ἐπὶ τῆς Με-
 γάλῃς ἐκκλησίᾳς τῆς τῶν βασιλέων ἀναρρήσεως ἀρξαμένης γί-
 νεσθαι, πρότερος ἀνηγορεύετο ὁ Ἀνδρόνικος, ὁ δ' Ἀλέξιος δεύ-
 τερος· καὶ ἡ πρόρρασις εὐπρεπὴς, ὡς οὐ δέον τὸν ἀφήλικα τοῦ 5
 γεραροῦ προαναγορεύεσθαι. Ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἀνάκτο-
 ρον ἀφίκετο στεφθησόμενος, τότε πρῶτον ὤφθη διαχυθεὶς καὶ
 τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον τῶν πραγμάτων ἀλλοίωσιν ὑποσχόμενος.
 Π᾽ν δὲ ταῦτα, ἀπάτη πρόδηλος, καὶ τὸ τοῦ προσώπου ἰλαρὸν
 συσκιάζον τὴν ἔνδοθεν ἀγριότητα. Εἰσελθὼν δὲ τὸ ἱερὸν, καὶ 10
 τελεσεθεὶς ὁπόσα τοῖς στεφομένοις ἀναξιν εἴθισται, πρόσεισι καὶ
 τῶν ἀχράντων ἀγιασμῶν μετασχεῖν, καὶ ἐν τῷ προσεγγίζειν
 πιεῖν τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος, τὰς χεῖρας διάρας ὡς πρὸς τὸ
 ποτήριον, ἐπόμνυσι, πάντων ἐφεστῶτων καὶ ἀκρωμένων ὁπό-
 σους τὸ ἱερὸν συνεῖχεν ἄδυτον, μὴ δι' ἕτερόν τι τὴν βασι- 15
 λείαν δέξασθαι, ἀλλ' ἢ ὡς βουλούμενος βοηθῆσαι τούτῳ καὶ τῷ
 κράτει αὐτοῦ, (τὸν συνεστῶτα βασιλέα καὶ ἀνεψιὸν δεῖξας Ἀ-
 λέξιον). Ἐξίῳν δὲ τοῦ ἱεροῦ μετὰ δορυφορίας μάλιστα λαμ-
 προτέρως, διελθὼν τὸν ἐν τῇ Χαλκῇ νεῶν τοῦ σωτήρος Χρι-
 στοῦ, τὴν πορείαν ἐπέτεινεν, οὐκ ἐμβραδύνων ὡς ἔθος τοῖς θριαμ- 20
 βεύουσιν αὐτοκράτορσι.

Γενόμενος δὲ κατὰ τὸ Μέγα παλάτιον, καὶ ἐφ' ἱκαναῖς ἡ-
 μέραις θύσας τὰ ἀναγορευτήρια, τὴν φίλιον ἀθροίζει βουλὴν
 τὴν ἐκείνῳ συμπράττουσαν τὰ ἀνόσια· οἱ δὲ τὸ Ὀμηρικὸν
 προσφωνήσαντες, 25

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω,
 εἷς βασιλεὺς,

ψηφίζονται ἰδιωτεῦσαι τὸν βασιλέα Ἀλέξιον. Ἄλλ' οὐπω τοῦ-
 το τῇ πολιτείᾳ ἐγνώριστο, καὶ κρίμα θανάτου κατὰ τοῦ βα-
 σιλέως παρὰ τῆς φατρίας ἐξάγεται ταύτης τῆς πονηρᾶς· καὶ 30
 νυκτὸς ἐπεισεπέσόντων αὐτοῦ τοῦ Ἀγιοχριστοφορίτου Στεφά-

νου καὶ τοῦ Τριψύχου Κωνσταντίνου, καὶ τινος Δαδιβρηνοῦ
 Θεοδώρου, τὴν διὰ τόξου νευρᾶς δέχεται πνιγμονὴν. Ἄρθεις
 δὲ ὁ νεκρὸς καὶ ἄρθεις πρὸς Ἀνδρόνικον, κατὰ τοῦ κενεῶ-
 νος τύπτεται τῷ ἐκείνου ποδί, καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μη-
 5 τρὸς αὐτοῦ λοιδορηθέντων, τοῦ μὲν ὡς ἐπιηραστοῦ καὶ ἐ-
 πιόρκου, τῆς δὲ ὡς γυναιίου ἐταιρικοῦ. Εἶτα τιτράται τὸ οὖς,
 καὶ ραγίδος διελαθείσης, κηροῦ τε ταύτη περιπλασθείσης, τῷ
 Ἀνδρονίκου ἐσημαίνεται δακτυλίῳ· καὶ τὸ μὲν λοιπὸν σῶμα
 καταδικάζεται ριθῆναι βυθῷ, ἡ δὲ κεφαλὴ ἀποτμηθεῖσα πά-
 10 λιν εἰσχυθῆναι τῷ Ἀνδρονίκῳ· καὶ τέλος εἰληφότος τοῦ ἐπι-
 τάγματος, ἡ μὲν ἐν παραβύστῳ κατὰ τὴν λεγομένην Κατα-
 βατὴν ἀπορρίπτεται, τὸ δὲ σῆνος μολιβδίνῳ κεράμῳ συστα-
 λέν, τῇ θαλάττῃ ἐκδίδοται, τῆς ἀλιάδος ἡ τὸν φόρτον τοῦ-
 τον ἀνεῖχε δυσὶν ἀναγομένης ἐνδόξοις ἀνδράσι μετὰ κυμβάλων
 15 τε καὶ ῥόδων.

Καὶ οὕτω μὲν ἐξ ἀνθρώπων ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος ἐγεγόνει,
 ζήσας μὲν ἔτη περὶ τὰ πεντεκαίδεκα, τρία δ' ἐκ τούτων ἄρ-
 ζας, τὰ μὲν πρῶτα ὑπὸ μητρὶ τὴν | ἀρχὴν διεξαχούση, εἶτα φ. 85.
 ὑπὸ τυράννων τῶν πραγμάτων ἐπειλημμένων, τοῦ πρωτοσεβ-
 20 στοῦ, καὶ τοῦ Ἀνδρονίκου.

Τούτου δὲ οὕτως ἐκποδῶν οἰκτρῶς γενομένου, ἀρμύζεται
 ἡ τούτου μνηστὴ Ἄννα πρὸς συμβίωσιν Ἀνδρονίκῳ, θυγάτηρ
 οὔσα τοῦ τὴν ἀρχὴν τῶν Φράγγων διέποντος.

Ἐπὶ δὲ τούτοις αἰτεῖται χάριν Ἀνδρόνικος τὸν πατριάρ-
 25 χην Βασίλειον καὶ τὴν τότε σύνοδον· ἡ δὲ ἦν, τὸ λυθῆναι τοῦ
 ὄρκου Ἀνδρόνικον ὃν εἶχεν ἐπομοσάμενος τῷ βασιλεὶ Μανουῆλ
 καὶ τῷ ἐκείνου παιδί, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι ὄρκων παραβάται
 ἐγένοντο. Καὶ οἱ μὲν τόμους ἐξέθεντο, δι' ὧν καὶ τὴν λύσιν
 τῆς ἐπιορκίας ἐδίδοσαν· ὁ δ' Ἀνδρόνικος ἀμοιβὴν παρέσχε τού-
 30 τοις τὴν τῶν τότε αἰτηθέντων, ἃ καὶ ῥάδια ἦσαν καὶ εὐλυτα,
 ἀποπεράτωσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ συνεδρεῦσιν τούτους ἐκείνῳ σκιμ-

πόδιον παρατιθεμένων τῷ βασιλείῳ βήματι, ὅπερ οὐκ ἐπὶ συγ-
ναῖς ἡμέραις κρατήσαν, πρὸς τὴν προτέραν ἐπανήλθε συνήθειαν.
Ἦνα δὲ μὴ ἔσται τὴν γνώμην ἄστατος ὁ Ἄνδρόνικος, οὐδὲ τὸ
εἰς ὄψιν ἐκεῖνῳ ἐλθεῖν οὗτοι εὕρισκον εὐχερῆς, καὶ οἱ πρὸ μι-
κροῦ τῇ βασιλικῇ συνεδρίᾳ σεμνυνόμενοι, τότε ὑπενόστουον ἐγ-
καλυπτόμενοι.

Ὡς δὲ τὰ κατὰ τὴν ἀνάρρησιν Ἄνδρονίκου καὶ τὴν ἀναί-
ρεσιν Ἀλεξίου δῆλα ἦσαν Ἀλεξίῳ τε τῷ Βρανᾷ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ
Λαπαρδᾷ, τοῖς τῶν ταγματῶν στρατηγοῖς, ἅπερ κατὰ τὴν Νίσαν
καὶ τὴν Βρανίτζοβαν τῷ ρηγὶ ἀντεφέροντο τῆς Οὐγγρίας, ὁ μὲν
Λαπαρδᾷ ἀπέειρηκε τὴν ζωὴν καὶ διὰ παντὸς ὑπεβλέπετο τὸν Ἀν-
δρόνικον, ὁ δὲ Βρανᾷς ἔχαιρεν, ἐγγραφεὶς τῷ χορῷ οἷς ἡμερον
προσέβλεπεν ὁ Ἄνδρόνικος. Πολλὰς οὖν ὁδοὺς ἐνθυμητέων τρα-
πόμενος ὁ Λαπαρδᾷς Ἄνδρόνικος, μίαν εὕρισκε σώζουσαν, τὴν
ἀποφυγὴν εἰσηγουμένην καὶ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ὕψεως Ἀν-
δρονίκου, καὶ εἶχεν ἄν ἀπαθῆ αὐτὸν διατηρήσας, εἰ τῇ βουλῇ
ταύτῃ ἐνέμεινε· δράσειν δὲ κακῶς Ἄνδρόνικον βουλευθεῖς, καὶ
τῆς εἰς τὸν κύριον καὶ βασιλέα παρανομίας ἀμύνεσθαι, θαρρεῖ
τὴν ἀπόστασιν, καὶ τὸ ἐν τοῖς Δυτικοῖς μέρεσι πράξει τι ἀ-
ποδοκιμάσας διὰ τὸν συστρατηγοῦντα Βρανᾶν, πρὸς τὴν Ἔω
τείνει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς συνηθεστέραν ἐχυτοῦ καὶ ἄρξαντος
ἐκεῖσε μεγίστας ἀρχάς, καὶ πρὸς ἀπόστασιν θερμὰ τρέφουσαν
σώματα. Ἀμέλει καὶ τῷ Βρανᾷ κοινολογησάμενος, καὶ πείσας
κατὰ χώραν μένειν ἕως αὐτὸς πρὸς τὸν Ἄνδρόνικον παραγέ-
νοιτό, ὡς εἶχεν εὐθύς ἐξώρμησε, τὴν φήμην προφθάνων· καὶ γε-
γονῶς κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν ἀφ' ἧς ὤρμητο, καὶ βραχὺ τι
ἐγκαρτερήσας ὅσον ταῖς ἀδελφαῖς ὀραθῆναι καὶ συντάξασθαι τὰ
τῆς ἀποδημίας, ἔγνω μὴ περαιτέρω βραδύνειν· ἡ γὰρ φήμη
ἔλεγε τὴν ἀπόδρασιν τοῦ ἀνδρός. Μιᾶ τοίνυν νυκτὶ πρὸς θά-
λασσαν κάτεισι, καὶ ναυσὶν ἐμβᾶς αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ,
κατὰ τὸ Ἰελοκαστέλλιον εἰς τὴν Περαιάν γίνεται, ἀναπνεύσας

- βραχὺ τῷ ἐκφυγεῖν ὡς ᾔετο τὸν Ἀνδρόνικον. Τότε δὲ χερσὶν ἐκείνων κρατεῖται, καὶ ἀναπέμπεται πρὸς Ἀνδρόνικον, ὑφ' ὧν ἐλπῖσιν ἐθάλλετο συντηρηθῆναι ἀλώβητος, καὶ πντοίαν σύναρσιν ἐφευρεῖν πρὸς τὸ καταπλαῦσαι Ἀνδρόνικον. Γενόμενος γάρ
- 5 κατὰ τὸ Ἀτραμύτιον, συλλαμβάνεται παρὰ τινος Κεφαλαῖ τῆς χώρας πρωτεύοντος, καὶ τῷ τυράννῳ πιστοῦ, καὶ παραπέμπεται χερσὶν Ἀνδρονίκου, καὶ τὰς κόρας ἐκκόπτεται, καὶ τῆς μονῆς παραρριπτεῖται τοῦ Παντεπόπτου, ἐκεῖ δὲ μετ' οὐ πολὺν τινα χρόνον τοῦ βίου θανάτῳ ἀπάγεται. Ὁ δ' Ἀνδρόνικος οὕτω τῆς
- 10 ἀποστασίας τούτου ἐπτόητο, ὡς παρ' ὄλην τὴν ἐκείνου φυγὴν τὴν οἰκείαν φηκτάζεσθαι καταστροφὴν· ἐδεδῖε γὰρ τὸ ἀνδρεῖον καὶ περὶ τὰς μάχας ὑξύρροπον τοῦ ἀνδρός· Ἀμέλει καὶ ἄλλως μὴ δυνάμενος τούτου περιγενέσθαι, πρὸς τὴν διὰ γραμμάτων πανουργίαν ἀπέβλεψε· καὶ βασιλικὰ συνθέμενος γράμματα ἐκ
- 15 πέμπει ταῦτα πρὸς τοὺς πρωτεύοντας τῶν Ἑσίων ἐπαρχῶν, ἐλάλου δὲ πονηρίαν ἀληθῶς τὰ γραφόμενα· διετσίνετο γὰρ παρ' αὐτοῦ σταλῆναι κατὰ τὴν Ἀσίαν τὸν Λαπαρδᾶν |, καὶ φ. 86
- πᾶν ὅπερ ἂν οὗτος διαπράξῃται κατ' οἰκονομίαις τρόπον ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς, ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας μέλλειν τοῦτο
- 20 πρᾶχθῆσεσθαι, καὶ ἐνήγε τούτους εἰς τὴν τούτου παραδοχὴν. Ἦν δὲ ὁ σκοπὸς Ἀνδρονίκῳ ἐντεῦθεν ἐκκόψαι τὴν ὄρμην τῶν πολλῶν, ὑφορωμένων πῶς ὁ μὲν Λαπαρδᾶς κατ' Ἀνδρονίκου φρονεῖ, ὁ δ' Ἀνδρόνικος τῷ ἀποστάτῃ τὴν ἑαυτοῦ πίστιν ἐπιμαρτύρεται.
- 25 Τότε δὲ καὶ τὴν δειλίαν ταύτην ἀποκρουσάμενος, τῆς Πόλεως ἔξεισι, καὶ καταλαμβάνει τὰ Κύψελλα, καὶ κυνηγεσίαις ἐνευφρανθεὶς, ἀφίεται καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ Βήρᾳ πατρῶαν μονήν, κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας τὸ κολάζειν εἰσας ἐπὶ βραχὺ. Μετὰ μικρὸν δὲ ἐπάνεισιν εἰς τὰς βασιλείαις, τῶν Γενεθλιῶν ἐπι
- 30 στάντων Χριστοῦ.
- Καὶ τοῦ ἕαρος ὑποφαίνοντος, συνηθραϊκῶς ἅπαντα στρα-

τιώτην ὅσοι τε κατὰ τὴν Δύσιν καὶ ὅσοι κατὰ Ἀνατολάς, ἀ-
 πέρχεται εἰς τὴν Νίκαιαν, τὸν Βρανᾶν Ἀλέξιον ἐκ τῶν κατὰ
 Βρανίτζοβαν ἐκστάντα μερῶν εἰς τὸ Λοπάδιον προπέμψας τοῖς
 ἐκεῖσε ἀντιταζόμενον· ὅς καὶ τὰ κατὰ σκοπὸν ἐκεῖσε περάνας,
 παραγίνεται πρὸς τὴν Νίκαιαν καὶ τῷ Ἀνδρόνικῳ συμμίγνυσι. 5
 Καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς ἓν συνηγμένων, ἔγνω προσβαλεῖν τῇ
 πόλει Ἀνδρόνικος· οἱ γὰρ ἔνδον καὶ τὸν Ἀνδρόνικον ἐξουθενούν,
 καὶ τοῖς ὅπλοις ἐμάχοντο, καὶ βολίδας ὕβρεων ἠκόντιζον ἐς
 αὐτόν. Ὁ δὲ πῦρ ἀπέπνει θυμοῦ, οἷα μὴδὲ στέργειν ἔχων τὸν
 τάραχον· ἐπεὶ καὶ πόλις ἢ Νίκαια αὐχεῖ μὲν τὸ ἐκ τειχῶν 10
 κραταιῶν ἀνάλωτον ἢ δυσάλωτον, τότε δὲ καὶ στρατιωτῶν εἰς
 αὐτὴν εἰσελθόντων ὅπόσοι ἐστύγουν Ἀνδρόνικον, καὶ τοῦ Ἀγ-
 γέλου Ἰσακίου (ὅς μετ' Ἀνδρόνικον Ρωμαίων ἐκράτησε), καὶ
 τοῦ Καντακουζηνοῦ Θεοδώρου, καὶ Περσῶν ἐκ προσκλήσεως εἰς-
 δεδεγμένων ἔνδοθεν, οὐκ ἀγαθὰ τὰ τοῦ πολιορκεῖν συνεύρων. 15
 Πλείστας οὖν ἡμέρας διατρίψας Ἀνδρόνικος οὐδὲν ἤνυσεν· οἱ γὰρ
 ἔνδον ἐκθύμως ἐμάχοντο, καὶ ὅπλοις μὲν τὰς, δι' ὅπλων ἀπε-
 κρούοντο προσβολάς, μηχανῶν δὲ κατασκευαῖς ἀπράκτους ἐδεί-
 κνυον τὰς τῶν πετροβόλων αὐτοῦ μηχανάς, ἃ αὐτὸς ἐτεκτέ-
 νατο· Ὁ μὲν ἐπήγνυεν ἐλεπόλεις, καὶ ὀρυκτῆρας ἐφίστη, οἱ 20
 δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐξερχόμενοι διὰ πυλῶν ἀδήλων πυρὶ πα-
 ρεδίδοσαν καὶ χειρὶ κατέσπων τὰ μηχανήματα· ποτὲ δὲ καὶ
 τοῖς τείχεσι προσαγόμενα δι' ἐτέρων ὁμοίων ὀργάνων κατέλυσαν,
 καὶ τοῖς ὀρύσσοισι τάφον ἐποίουν τὸ ὄρυγμα. Εἰς κενὸν οὖν
 ὄρῳ ὁ Ἀνδρόνικος τὰ αὐτοῦ διαβούλια τελευτῶντα, ἔννοεῖ τι 25
 ἀπάνθρωπον· τὴν γὰρ Ἰσακίου τοῦ Ἀγγέλου μητέρα ἐκ Βυ-
 ζαντίου μεταγαγῶν, νῦν μὲν ὡς πρόβλημα προετίθει τῶν πετρο-
 βόλων καὶ ἐλεπόλεων, νῦν δὲ τῷ κριῷ ἐπικαθίσας, προσῆγεν
 οὕτω τὰ μηχανήματα· καὶ ἦν δακρύειν ἐν ταύτῳ καὶ θαυμά-
 ζειν, δακρύειν μὲν διὰ τὸ καινὸν τοῦ θεάματος, θαυμάζειν δὲ 30
 ὅπως διεκαρτέρει γυναικίου φύσις τοιαῦτα πάσχουσα· τοῖς δ' ἐκ

- τῶν τειχῶν οὕτως τὰ βέλη ἤφριετο, ὡς πλήττειν μὲν τοὺς ἐπιόντας καὶ καταπλήττειν, αὐτὴν δὲ τὴν εὐγενῆ γυναῖκα διατηρεῖν κακῶν ἀπαθῆ· οὐ μόνον οὖν εἰς οὐδὲν ἔληξεν ἡ τοιαύτη τοῦ Ἀνδρονίκου ἐπίνοια, ἀλλὰ καὶ νυκτὸς ἐξελθόντες οἱ
- 5 Νικαιεῖς καὶ τὰς μηχανὰς παρέδωσαν τῷ πυρὶ, καὶ τὴν γυναῖκα εἰς τὴν πόλιν λαβόντες εἰσήγαγον. Ἐντεῦθεν καὶ κλέος ἐπ' ἀνδρεία κτησάμενοι, ἔτι μᾶλλον ἠρρενώθησαν, καὶ τῆς μάχης εὐθαρσῶς ἤπτοντο, καὶ τὸν Ἀνδρόνικον ὕβρεσιν ἐπλυνον, μακελλάρμιον ἀποκαλοῦντες καὶ κύνα φιλαίματον, καὶ σπρόγγηρον, καὶ
- 10 κακὸν ἀθάνατον, καὶ ἀνθρώπων Ἐρινὸν, καὶ φιλογόνην, καὶ Τιθωνοῦ καὶ Κρόνου πολυετέστερον, καὶ ἄλλο εἴ τι κακὸν καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα. Ἀνδρόνικος δὲ θυμομαχῶν, δόλου, ἐπλεκε κατὰ τούτων, καὶ τὴν πόλιν περικυκλῶν, κατεστέναζε τῶν ταγματῶν καὶ τοῖς ταξίρχαις ἐπέπληττε. | Τολμητίας δὲ ὢν ὁ Καντακουζῆ ἐρ. 86.
- 15 Θεόδωρος καὶ τῆ ἀκμῆ ζέων ὄσα καὶ νέος οἶνος, πλησθεῖς ὀρμῆματος, καὶ διὰ τῶν ἐφῶν πυλῶν ἐξελθὼν κατ' Ἀνδρονίκου τείνει τὸ δόρυ σφοδρότερον ποιούμενος τὴν φορὰν· ἀλλὰ τοῦ ἔππου ἐπὶ γόνυ κλιθέντος, πεσὼν καὶ σκοτοδίνης ὑποπλησθεῖς, ἔκειτο, καὶ τούτῳ ἐπιδραμόντες οἱ τοῦ Ἀνδρονίκου καρπο-
- 20 μοῦσι καὶ τοῖς ξίφεσι κατατέμνουσιν, ἀρεστά τῷ Ἀνδρονίκῳ διαπραττόμενοι. Μετὰ μικρὸν δὲ καὶ τοῖς οἰκήτορσι τῆς Κωνσταντίνου ἢ τοῦ Καντακουζηνοῦ προσάγεται κεφαλὴ, κοντῷ μετέωρος ταῖς ἀγυαῖς τῆς Πόλεως ἐκπομπεύουσα.
- Οἱ Νικαιεῖς τοίνυν οὕτω τὸν γενναῖον ζημιωθέντες ἀγωνιστῆν,
- 25 καὶ ὡς εἰκὸς τοῦτον θρηνήσαντες, ἤθελον ὑπέκειν τῷ Ἰσακίῳ ὡς ἀρχηγῷ, οὗτος δὲ ὑπόνωθρος ὢν, οὐ περὶ πολλοῦ τὴν ἡγεμονίαν ἐτίθειτο. Ἀμέλει καὶ τὸ στρατιωτικὸν τῆς προθυμίας ἐκλούμενον, ἤθελε πρὸς συμβάσεις χωρεῖν, τὰς βασιάνους καὶ κακώσεις ὑπονοοῦντες ἃς πείσονται νόμῳ πολέμου ἀλούσης τῆς πόλεως· ἔ
- 30 πάντα κατανοήσας, ὁ τότε τῆς Νικαιῆς ἀρχιερεὺς Νικόλαος, καὶ τὸν λαὸν ἐκκλησιάσας, ὑποτίθησιν ἐνδοῦναι τῷ καιρῷ καὶ τοῖς

πράγμασι· καὶ ὡς εὔρε πάντας ἀγαθὴν τὴν εἰσήγησιν οἰομένους, τὴν ἱερὰν ἐρέαν ἐνδύς, καὶ ἀνα χεῖρας τὰ θεῖα δεξάμενος λόγια, ἔπεσθαι αὐτῷ κελεύει τοὺς κληρικοὺς καὶ τὸ τῆς πόλεως πλήρωμα, ὡς μηδὲ γυναῖκας ἢ παῖδας ἀπολειφθῆναι τῆς ἐξελεύσεως, γυμνοὺς πάντας ὄπλου παντὸς, κλάδους νικητηρίους φέροντας, ἀσκεπεῖς τὴν κάραν, ἀνυποδέτους καὶ τὰς χεῖρας λευμένους τῶν ἱματιῶν, κατὰ μηδὲν τὸν Ἰκέσιον ψευδομένους, ἀλλὰ καὶ σχήμασι καὶ φθέγμασιν ἐλεεινοῖς ἐπισπωμένους, τὸν ἔλεον. 5

Ὁ δ' Ἀνδρόνικος τῷ τῆς θεᾶς ἀνεπίστῳ καταπλαγεῖς, ὄναρ ἐδόκει βλέπειν τὰ τότε τελούμενα· ἐπεὶ δὲ ἀληθῆ τὴν ὄψιν εἶχε καταμαθῶν, ὑπονοθεύει τὸν ἔλεον. Καὶ τοίνυν οὐ μόνον τὸν ἀσμένως προσδεχόμενον πλάττεται, ἀλλὰ καὶ μικροῦ κατήχηθῆ πρὸς δάκρυα· πλὴν οὐκ ἐπὶ πολὺ τὸ δρᾶμα ὑποκρινάμενος, μετὰ μικρὸν ἔδειξεν ἐμφανῶς τοῖς Νικαεῦσι, καὶ μάλιστα τοῖς κατ' ἀξίαν καὶ γένους σεμνότητα ὑπερέχουσιν οἶκν τὴν ἀλωπεκῆν ὑπεδύετο· πολλοὺς τοίνυν τῆς πατρίδος μετανάστας εἰργάσατο, τινὲς δ' ἀπὸ τῶν τειχῶν καταρριφθέντες οἰκτρὸν ὑπέμειναν θάνατον, τοὺς δὲ Πέρσας κύκλῳ τῆς πόλεως πάντας ἀνεσκολόπισε· τὸν δὲ Ἄγγελον Ἰσαάκιον ἐπαινέσας οἷς ἔδρασε καὶ οἷς εἴρηκε, μὴ μόνον ἐξυβρίζων ὡς ὁ Καντακουζηνός, ἀλλὰ κἀκείνῳ ἐπιπλήξας πολλάκις ὡς κατὰ Χριστοῦ Κυρίου γλῶσσαν κινοῦντι θρασεῖαν, ἀποπέμπει εἰς τὸ Βυζάντιον. 20

Ἐκεῖνος δὲ μετὰ τοῦ στρατοῦ παντὸς μεταβαίνει πρὸς τὴν πόλιν τῶν Προυσαίων, καὶ κατὰ τὸ πρὸς μεσημβρίαν μέρος, ὅθεν καὶ ἡ πόλις ἐπίμαχος διὰ τὸ τοῦ τόπου ἰσόπεδον, βαλὼν χάρακα, τῇ ἐξῆς ἔχεται τοῦ πολιορκεῖν· καὶ αἱ μηχαναὶ καὶ οἱ κνῆρες ἔδρων τὸ πρόσφορον. Αὐτὸς δὲ Ἀνδρόνικος διὰ βελῶν γράμματα ἠφίει τοῖς ἐν τῇ πόλει· ἦσαν δὲ ἅ ἐδήλου ταῦτα τὰ γράμματα, μεταβολῆς παραίνεσις, καὶ ἀμνηστία κακῶν, εἴπερ εἰσω πυλῶν τοῦτον προσδέξονται, Θεόδωρον δὲ τὸν Ἄγγελον, καὶ τὸν ἀγοραῖον Λαχανᾶν, καὶ τὸν ἀσύνε- 30

τον Συνέσιον, ὡς ἐκεῖνος ἔλεγε, καὶ τοὺς τούτων ὁμόφρονας
 συσχόντες τούτῳ καταπροδώσουσι. Καὶ τοῦτο ἐποίει ἡμέραις
 ἐφ' ἱκαναῖς· οὐδὲ γὰρ ὁ κατὰ Προῦσαν συγκροτούμενος πόλε-
 μος τοῦ κατὰ Νίκαιαν εἶχε τὸ ἔλαττον· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πό-
 5 λεις, ὄχυρόν περιβεβλημένη τείχος καὶ ἐπὶ τούτῳ περῖτειχον.
 Ἐπεὶ δὲ εἶδει καὶ τὴν πόλιν ταύτην ὑποκύψαι τῷ Ἀνδρόνικῳ,
 καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τοὺς πλείστους παθεῖν τὰ ἀνήκεστα χειρω-
 θέντας, ὀραύεται τι μέρος, τὸ τῆς ἐλεπόλει τυπτόμενον· ὀρα-
 τασίαν δὲ τοῖς ἔνδον παρέσχε τοῦ τὸ τείχος ἅπαν ὅσον ἐτύ-
 10 πτετο ἐπὶ γόνυ κλιθῆναι· Ὄρους οὖν ἐπὶ τῷ γενομένῳ ἄσημος
 αἵρεται, καὶ δέος τὰς πάντων ἐκτραπάττει ψυχάς. Ὅθεν μὴ
 περιεργασάμενοι τὸ γεγονός, ἀλλὰ τῷ δέει μικροῦ ἀποψύξαν-
 τες, ἔρημα τὰ τείχη φυλάκων εἶκσαν, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἀνετος
 τοῖς πολεμίοις | ἢ διὰ πυλῶν καὶ κλιμάκων εἰς τὴν πόλιν εἰσ-
 15 οδος. Ἐπασχον οὖν οἱ Προουσιεῖς· ἀνηροῦντο, καὶ διηρηπάζοντο
 τὰ προσόντα, καὶ τὰ βροσκήματτα κατεκόπτετο, ἃ πολλὰ εἰσ-
 ἤγαγον ὡς ἂν ἔχοιεν ἢ τραπήσοντασι οἱ ἐντὸς, ἐπιτσινομένης
 τῆς πολιορκίας. Ἐπεὶ δὲ καὶ Ἀνδρόνικος εἰσῆλθε τὸ πόλισμα,
 οὐθ' ὡς ὑπηκόοις πρῶτος τοῖς Προουσιεῦσιν ἐχρήσατο, οὐθ' ὡς
 20 ἀνθρώπους· τούτους ἠλέησεν, ἀλλ' ὡς θῆρ ἐμπεσῶν θρέμμασι,
 πλείστους ὅτι μάλιστα διέφθεις καὶ ἠφάνισε· τὸν μὲν γὰρ
 Θεόδωρον τὸν Ἀγγελον ἐκτυφλοῖ καὶ ὄνῳ καθεσθέντα κελεύ-
 ει τῶν Ρωμαϊκῶν ἐξέλθῃναι ὁρίων, καὶ τάχ' ἂν θηρίοις ἐγε-
 γόνει κατ' ἄβρωμα, (ὃ καὶ Ἀνδρόνικος ἐτεχνάσατο), εἰ μὴ Τοῦρ-
 25 κοὶ ἐντυχόντες ἤκτειράν τε καὶ κατὰ σκηνὴν αὐτῶν ἀγαγόν-
 τες θεραπείας ἤξιωσαν. Τὸν δὲ Συνέσιον Λέοντα καὶ τὸν Λα-
 χανᾶν Μανουῆλ καὶ συχοῦς ἄλλους, τεσσαράκοντα τοὺς πάν-
 τας, δένδρων ξύλοις ἐπέμασε. Πολλῶν δὲ ἄλλων χειρας ἀπέ-
 τεμε, τινῶν πόδας ἀφῆρηκε καὶ ἄλλων δακτύλους, πολλοὶ χει-
 30 ρῶν καὶ ὀφθαλμῶν ὑπέστησαν στέρησιν, εἰσὶ δ' οἱ καὶ ὀφθαλ-
 μὸν δεξιὸν καὶ πόδα εὐώνυμον ἐξημίωτον.

Οὕτως ἀπανθρώπως πράξας Ἄνδρόνικος μεταίρει πρὸς τὸ Λοπάδιον, κάκει τὰ ὅμοια δράσας, καὶ τὸν Ἄνδρᾶνοῦς ἐπίσκοπον στερήσας τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς μὴ ἀγχανακτοῦντα κατὰ τῶν στασιωτῶν, ἐπάνεισιν εἰς τὴν βασιλεία, τὰ τῶν Προυσαίων σώματα ἃ τῶν δένδρων ἀπηώρησεν ἄταφα καταλιπὼν ἠλίφ ξη- 5
ρανθέντα καὶ ἀνέμοις περιφερόμενα ὧς τινὰ φάσματα.

Εἰς δὲ τὴν Πόλιν ἐπανιῶν, καὶ παρὰ τοῦ δήμου φωναῖς εὐφήμες δεξιωθεὶς, καὶ τῆς τῶν κολάκων προσλαλιαῖς τὴν μεγαλοφροσύνην κτησάμενος, πλείονα εἰς θεωρεῖα καὶ Ἰππων ἀμύλλας ἐτρέπετο· ὅτε καὶ τινων ξύλων καταβληθέντων τοῦ οἴκου ἐν ὧπερ ἐκάθητο, περὶ τοὺς ἐξ ἀνηρέθησαν ἄνδρες, καὶ αὐτὸς δὲ τῷ δέει συσχεθεὶς, ὥρμησε τοῦ θρόνου ἐξαναστῆναι καὶ χωρῆσαι πρὸς τὰ βασιλεία· τὸ δὲ εἰς αὐτὸν εὖνουν καθῆσθαι παρέπεισαν, ὡς εἰ ἐξανασταίη, αὐτίκα δὴ ἀπολούμενον, τοῦ δήμου κατ' ἐκείνου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐφορμήσαντος. Μικρόν 15
τι γοῦν ἐπιμείνας, τὸν ἵππικὸν τε καὶ γυμνικὸν ἐτέλεσεν ἀεθλον, τῶν δ' ἄλλων θεαμάτων ἀπέσχετο τέλειον.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐφέρετο. Ἦν δὲ τις ἀνὴρ τοῦνομα Ἰσαάκιος, θυγατὸς παῖς Ἰσαακίου τοῦ σεβαστοκράτορος, δὲ ὀμαίμων τοῦ βασιλέως ἦν Μανουὴλ· οὗτος ὁ Ἰσαάκιος παρὰ τοῦ 20
θεοῦ καὶ βασιλέως Μανουὴλ τὰ κατ' Ἀρμενίαν διέπειν λαχὼν, καὶ ἄρχειν Ἰαρσού καὶ τῶν περὶ αὐτὴν, συρρήγνυσι μετὰ τῶν ἐναντιουμένων Ἀρμενίων πόλεμον, καὶ ἀλούς φρουρᾶ ἐγκλείεται· ὁψὲ δὲ θέμενος πρὸς τῶν Ἱεροσολυμιτῶν φρερίων εὐθετον τὴν πρὸς πατρίδα ἐπάνοδον, τοῦ Ἄνδρονίκου συναραμένου πρὸς 25
τὰ λύτρα συμβουλή Θεοδώρας τῆς Κομνηνῆς, ἣ ὁ Ἄνδρόνικος μὲν ἐπλησίαζεν, οὗτος δὲ ἀνεψιὸς ἦν· ἐνήγον δὲ Ἄνδρόνικον πρὸς τὸ δέξασθαι Ἰσαάκιον ὁ Μακροδόουκας Κωνσταντῖνος, ὀμμευέτης ὢν τῆς πρὸς πατὸς αὐτῷ θείας, καὶ Ἄνδρόνικος ὁ Δούκας συνήθης ἐκ παίδων τυγχάνων καὶ κατὰ γένος ἐγγι- 30
στα. Οὗτος τοίνυν ὁ Ἰσαάκιος Ἄνδρονίμῳ οὐχ ὑπέεικιν ἐθέλων,

- τυραννίδος δ' ἐρῶν καὶ ἀρχῆς, ἐφοδίους χρῆται τοῖς ἐκ Βυζαν-
 τίου πεμρθεῖσιν αὐτῷ χρήμασιν, εἰς τὸ ἀρχὴν κτήσασθαι. Τοί-
 νυν μετὰ χειρὸς συχνῆς καταπλεύσας εἰς Κύπρον, τὰ μὲν πρῶ-
 τα βασιλικῶ προστάγματι ἄρχειν τῶν Κυπρίων ἐπλάττετο,
- 5 γράμματ' ὑποδεικνύς βασιλικὰ, ἅπερ αὐτὸς συνέθετο, καὶ δια-
 τργὰς αὐτοκρατορικὰς, τὸ ποιητέον δὴθεν ὑποδηλεύσας ἐκεί-
 νῳ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τὸν τυρκανοῦντα παραγυμνώσας, ἀπαν-
 θρώπως τοῖς ἐκεῖ προσεφέρετο, καὶ τοσοῦτον εἰς τὸ ἀμείλι-
 κτον Ἀνδρόνικον ὑπερέβηκεν, ὅσον αὐτὸς τοὺς πώποτε διαβοή-
- 10 τούς ἀνεπεικεῖς ὑπερῆλασε· ρόνοις γὰρ ἀναιτίοις καθ' ὧραν ἐ-
 χραίνετο, καὶ ποινὰς καὶ τιμωρίας ἐπέηγεν ὅποσαι κατῆγον εἰς
 θάνατον, καὶ κοίταις ἀθεμίτοις καὶ φθοραῖς παρθένων ὁ ἀσελ-
 γῆς ἐμικαίνετο |, οὐσίας τε πάσης τοὺς εὐδαίμονας οἴκου ε-φ. 87°.
 στέρησε.
- 15 Ταῦτα ὡς εἰς ἀκοὴν ἐλήλυθεν Ἀνδρόνικῳ, οὐκ ἦν καθε-
 κτός· ὑφορώμενος γὰρ αἰεὶ τὸ Ἴῶτα στοιχεῖον ὡς καταλύσον αὐ-
 τὴν τῆς ἀρχῆς, ἐζήτηε τρόπον δι' οὗ συλληφθῆ Ἰσαάκιος, καὶ
 ἐξ ἀνθρώπων γένηται ὁ ἐκεῖνῳ προσδοκώμενος ἄλευρος· μὴ ἔ-
 χων δὲ πῶς χειρώσεται τὸν ἀπόντα ἐχθρὸν, ἐπὶ τοὺς ἔγγι-
- 20 στα ἐκείνῳ τὸν θυμὸν τρέπει· ἀμέλει καὶ ὑπὸ κρίσιν ἤγαγε
 τὸν τε θεῖον ἐκείνου τὸν Μακροδόκην Κωνσταντῖνον καὶ τὸν
 Δούκην Ἀνδρόνικον, μεθ' ἡμέρας δὲ καὶ καθοσιώσασσι κατεδίκα-
 σε, καίπερ τῆς μερίδος ὄντες αὐτοῦ· ὁ γὰρ Μακροδόκας γαμ-
 βρὸς ἦν ἐπ' ἀδελφῆ τῆς Κομνηνῆς Θεοδώρας, περὶ ἧς πολλὰ-
- 25 κίς εἰρήκαμεν· ὁ δὲ Δούκας καὶ αὐτοῦ Ἀνδρόνικου ἐν τοῖς ὑ-
 πὲρ Ἀνδρόνικου πράγμασιν ἐφαίνετο προμηθέστερος, καὶ τοῦ
 Ἀνδρόνικου στέρησιν ὀφθαλμῶν καταψηφιζομένου τινός, αὐτὸς
 καὶ χειρῶν ἐκκοπὴν προσῆγεν, ἢ ἀνασκολόπισιν ἐγνωμάτευσ,
 βλασφημῶν κατὰ Ἀνδρόνικου ὡς μὴ καταλλήλους τοῖς πταί-
- 30 σμασι τὰς κολάσεις ἐπάγοντος. Ἐπιστάσης τοίνυν τῆς λαμ-
 προτάτης καὶ εὐσήμου ἡμέρας καθ' ἣν τὴν ἐορτὴν τελοῦμεν

τῆς Ἀναλήψεως τοῦ δεσπότου Χριστοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, ἀ-
 θροισμὸς γίνεται ἐκ προσκλήσεως περὶ τὴν βασιλείον ἀπάντων
 αὐλὴν, καὶ συνδρομὴ παντὸς ἔθνους καὶ γένους, ἔνθα ἠυλιζέτο
 ὁ Ἀνδρόνικος κατὰ τὸ Ἔξω λεγόμενον Φιλοπάτιον, κἀκειθὲν
 μεταρρυνέντες πάντες εἰς τὰ τοῦ Μαγγάνη λεγόμενα παλάτια, 5
 ἀ δὴ κατὰ τὸ Ἐντὸς Φιλοπάτιον ἐποδόμηντο, ὁ δὲ Ἀνδρόνι-
 κος κατηδάφισε· τότε ἐξάγεται παρὰ δόξαν τῶν συνειλεγμέ-
 νων ὁ Μαυροδόκας τε καὶ ὁ Δούκας· καὶ οἱ μὲν, ὡς ὑπὸ δί-
 κην ἀχθισόμενοι, ἢ τὸν Ἀνδρόνικον ὀψόμενοι τῶν ὑπερῶν προ-
 κύψαντα διεσκειάζοντο πρὸς τὸ εὖσημον, ἔνω τε ὄμματα αἶρον- 10
 τες, ὁ δὲ Ἀγιοχριστοφορίτης Στέφανος, (ὃν καὶ Ἀντιχριστοφορί-
 την οἱ τότε ὀνόμαζον, ἦν γὰρ τῷ ὄντι ὁ ἀναιδέστατος τῶν Ἀν-
 δρονίκου ὑπηρετῶν, καὶ πάσης ἀνοσιουργίας ἀνάμεστος), ἄρα
 λίθον χειροπληθῆ, βάλλει τὸν Μακροδόκην, καὶ παρήνει πᾶσι
 ὡς εἰς παράδειγμα αὐτὸν ἀφορᾶν καὶ τὰ ὅμοια δρᾶν, καὶ τὸν 15
 μὴ βάλλοντα λίθοις, ἐρεσχελῶν, καὶ ὡς ἄπιστον τὴν αὐτὴν κα-
 ταδίκην ὑποστῆναι μέλλοντα. Ἦραν οὖν διὰ τὴν ἀπειλὴν πάν-
 τες λίθους, καὶ τῶν ἀνθρώπων κατέβαλον, ὡς ἀρθῆναι τοὺς
 λίθους ἐς ὕψος βουνοῦ· ἔτι δ' ἐμπνέοντας τοὺς ἄνδρας ἄραν-
 τέες τινες οἷς τὰ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἐπετέτραπτο, καὶ κι- 20
 λικίοις ἐνειλήσαντες, τὸν μὲν εἰς τὴν Περαιάν ἢ τοῖς Ἰουδαί-
 οισ εἰς ταφὴν ἀποκεκλήρωται ἄγουσι, τὸν δὲ Μακροδόκην
 κατὰ τὴν ἀντίπορθμον τῆ μονῆ τῶν Μαγγάνων ἀποκομιζου-
 σι λοφώδη ἀκτὴν, καὶ ἀμφοτέροι ἀνασκολοπιζονται. Καὶ τό-
 τε πρῶτον οἱ Κωνσταντινουπολίται τεθέονται τὰ καὶ ἀκοαῖς 25
 αὐταῖς δυσπαράδεκτα. Ἀλλὰ γὰρ μηδὲ τοῦτο παραδραμέτω ὁ
 λόγος. Αἰτοῦνται τινες τὸν Ἀνδρόνικον, οἷς μετῆν παρρησίας,
 τὰ τῶν κρεμασθέντων καθαιρεθῆναι σώματα· ὁ δὲ ἠρώτησεν,
 εἰ πάλαι ἀπέθανον, καὶ γνοὺς κακῶς καταστρέψαι τὸν βίον, συμ-
 παθείας, εἶπε, τοὺς ἄνδρας καταξιῶν· καὶ ἐπεδάκρυσε τῷ ρή- 30
 ματι τούτῳ, φάμενος, ἰσχυροτέρην εἶναι τὴν τῶν νόμων αὐ-

στηρίξαν καὶ τὴν τῶν δικαστῶν ἀπόφασιν τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως.

Ἦδε μὲν οὖν ἐξ ἀνθρώπων ἔθετο τὸν Μικροδοῦκην καὶ τὸν Δούκην, καπὶ τούτοις εἶδον οὔτοι ἀντιμετροῦντα Ἀνδρόνικον τῆς εὐνοίας τὰ ὀφειλήματα. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τοὺς Σεβαστειανούς, ὁμαίμονας δύο, ἀναρτᾷ εἰς ἀμρότερα τὰ τοῦ Πορθμοῦ μέρη, τό τε ἔϋον καὶ τὸ δυτικόν, διὰ τὸ δῆθεν ἐπιβουλεύειν αὐτοῦ τῇ ζωῇ· ὁμαίμονες δ' οὔτοι τοῦ πρὸς μητρὸς ἐμοὶ πάππου, ὃς καὶ τὴν | βρερικὴν ἡλικίαν ἀνύων, τὰ φ. 88.
 10 αὐτὰ παθεῖν ἐξέφυγε, τῷ κλήρω δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐγκατετέγη ἀποκαρεῖς κληρικός.

Ὁ δ' ἐκ Κομνηνῶν Ἀλέξιος, ὃς ἐπὶ τῷ κεράσματι ἐτέτακτο τῷ βασιλεῖ Μανουῆλ, ἐκ δὲ τῆς αὐτοῦ ἀδελφοπαίδος προελήλυθεν, ὑπερορίαν ἐς Σκύθας Ἀνδρόνικῳ κατακρηθεὶς, κάκειθεν
 15 φυγὰς γενόμενος εἰς Σικελίαν κατέλυσε καὶ τῷ ρηγὶ Σικελίας Γιλιέλμῳ εἰς ὄψιν ἐλθῶν, καὶ ὅστις εἴη γνώριμον θέμενος ἐκυτόν, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ ἐκ Φιλίππων Μακείνος, ἀνὴρ οὔτε τὴν τύχην, οὔτε τὸ γένος ἐπίσημος, ὃν συνέλαβον χόλον κατ' Ἀνδρόνικου καὶ ὄδιον, ὁ μὲν καὶ δικαίως ἴσως ἐπεγκλῶν, ὁ δὲ
 20 τῷ Κομνηνῷ χαριζόμενος, τοῦτον κατὰ τῆς πατρίδος ἀπέτεκον, οὐ πρὸς τὸ οὖς τοῦ ρηγῶς, ἀλλ' ἐπὶ πολλῶν ἐκεῖνα λαλήσαντες, οὐχ ὅσοις κακῶς παθεῖν Ἀνδρόνικον ἤμελλεν, ἀλλ' οἷς ὡς ἐπὶ θήραμα πρόχειρον τὴν ἄλωσιν τῶν Ρωμαίων χώρων διερεθίσαι εἶχον τὸν ρήγα. Ὁ δὲ τοῖς τούτων ἐπαρθεῖς
 25 λόγοις, καὶ ἄλλως τὰ λεγόμενα συμβιβάζων οἷς παρὰ τῶν ὁμογενῶν Λατίνων ἤκουσε, πάλαι μὲν συνόντων Ρωμαίοις ἐπὶ μισθῷ, τότε δὲ διασπαρέντων διὰ τὸ τοῦ Ἀνδρόνικου δέος, τάς τε οὕσας δυνάμεις ἐπὶ τὸ κραταιότερον εὐτρεπίζει, καὶ ξενολογικὸν συναθροίσας καὶ ἀδσοῖς ἐπάρας μισθώμασι καὶ ἐπαγγελίας μερίζων, ἐς χιλιάδας τοὺς ἰππέας καταριθμεῖ, καὶ τὴν στρατιάν εἰς Ἐπίδαμνον διαβιβάσας, αὐτοβοεῖ ταύτην αἰρεῖ·

τὴν δὲ νευτικὴν δύνάμιν ἐς τὰ τῆς Θεσσαλονίκης ἐπίνεια εὐ-
 θυπλοήσασαν σχῶν, τὰ ἐλεῖ λεηλατεῖ, καὶ τὴν Θεσσαλονικὴν
 κατὰ τε γῆν καὶ θάλατταν περιλαβόντων αὐτῶν, ἐάλω καὶ ἡ
 πόλις αὐτῆ, καὶ εἴσω δέχεται τὸ πολέμιον, οὐκ οὖν διὰ τὸ τῶν
 ἔνδον ἀνίσχυρον καὶ ἄπειρον τοῦ πολέμου, ἀλλὰ τὸ ἀστρατή- 5
 γητον μᾶλλον τοῦ ἐκ Κομνηνῶν Δαυτῶ· οὗτος γὰρ ἐς οὐδὲν
 χρήσιμος τοῖς Θεσσαλονικεῦσιν ὄφθεις, δεξιώτατος δὲ μόνον γε-
 νόμενος· δεδιέναι Ἀνδρόνικον, καὶ τρόπον ἐπιζητῶν δι' οὗ τὰς
 χεῖρας ἐκείνου ἐκφεύξεταί, ἔλαθε τοὺς συλληψομένους αὐτόν
 τε καὶ τὴν πόλιν, καὶ πόρρωθεν ὄντας μετακαλούμενος ἄντι- 10
 κρυς. Οὐκοῦν καὶ τοῦ τῆς μάχης ἐνοστάτος καιροῦ, καὶ παν-
 τοίων ὄπλων καὶ μηχανῶν κινουμένων κατὰ τῆς πόλεως, θεα-
 τῆς τῶν πολεμίων ἦν, οὐκ ἀντίπαλος· οὔτε γὰρ ὄφθη ἐπεκ-
 δραμῶν, καὶ ταῦτα διανιστῶντων πολλῶν, οὔτε δράσειν οὕτως
 αὐτοῖς ἐνέδωκε· τοῖον οὐδενὶ τῶν πάντων ὄφθη πανοπλίαν 15
 ἀμφιασάμενος, ἀλλ' ἀπέχετο παντός ὄπλου κατὰ τὰς ἐσκιατρα-
 φημένας τῶν γυναικῶν· τῶν δὲ μηχανημάτων βυλλόντων τὰ
 τεῖχην, αὐτὸς εἰς γέλωτα εἶχε τοὺς τῶν ἀφιεμένων λίθους κτύ-
 πους, ὡς καὶ λέγειν, Ἄκουε τὰ τῆς γραίας βοήματα (τὴν με-
 γίστην τῶν ἐλεπόλεων οὕτω καλῶν). Ἐπ' ὀλίγον γοῦν ἀντι- 20
 σχοῦσα ἡ πόλις, ὑπέκυψε τοῖς ἐχθροῖς· τὰ δ' ἐπὶ τούτοις ἄλ-
 λη τις ἐστὶν Ἰλιάς κακῶν· ἅπας γὰρ οἶκος τῶν ἐνότων ἐ-
 στήρητο, οὐκ ἦν οἰκία σώζουσα, οὐ στενωπὸς τῶν ἀναιρῶν-
 των λυτρούμενος, ἀλλὰ διὰ πάντων ἐχώρει τὸ ζῆφος· κενὴ καὶ
 ἡ κατὰ τοὺς ἱεροὺς νεῶς συνδρομὴ, οἱ γὰρ βάρβαροι καὶ θεῖα 25
 καὶ ἀνθρώπινα συγχέοντες πράγματα, τιμῆς οὐδεμιᾶς ἠξίου
 τὰ τοῦ θεοῦ· τὰς παναγεῖς Χριστοῦ εἰκόνας καὶ τῶν αὐτοῦ
 θεραπόντων ἠδάφιζον, καὶ εἴ τις ἦν αὐταῖς κόσμος, τοῦτον ἀ-
 φήρουν, αὐτὰς δὲ ὡς ἔτυχεν εἰς τὰς τριόδους ἐξέφερον τοῖς πα-
 ροδεύουσιν ἐσομένας εἰς κατὰπάτημα, ἢ τῷ πυρὶ παρεδίδοσαν· 30
 ἀνοσιώτατον δὲ μάλιστα καὶ ὡς πιστῶν ἀπαράδεκτον, ὅτι

καί τινες ἄνωθεν ἀνιόντες, τῆς ἱερᾶς τραπέζης, ἐπ' αὐτῆς ὄρ-
χοῦντο, καὶ τινὰ ἄσματα πάτρια ἐψαλλον· εἶτα καὶ τὴν αἰ-
δῶ ἀνακκλύψαντες ἐνούρου κύκλω κατὰ τὸ ἅγιον ἔδαφος | φ. 88^ο.

Ἐπεὶ δὲ ποτε τὰ δεινὰ δόξαν τοῦ ληξαι εἰληρε, μέσον ὀφθέν-
5 τες οἱ τούτων ἀρχηγοὶ τὴν τοῦ πολέμου ἐπέσχον ὄρμην εἰς
ἀναίρεσιν.

Οὕτω μὲν οὖν, ἔνα καθ' εἰρμὸν αὔθις τὸ λέγειν προτῆ, ὁ Σα-
κελικὸς στρατὸς τῆς Θεσσαλονίκης ἔνδον γενόμενος ὄσα καὶ οἶα
10 μὴ θεῶ φίλα ἐτέλεσε κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν τοῦ αὐγούστου
μηνὸς τῆς τρίτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἐξακισχιλιοσταῦ ἐξακκοιστοῦ
ἐννενηκοστοῦ [καὶ τρίτου] ἔτους, τῆς τειχαμαχίας ἀρξάμενος
καὶ συμπεράνας ὡς ἐθαύλετα ταύτην κατὰ τὴν πεντεκαιδικά-
την τοῦ αὐτοῦ μηνὸς· πᾶν δ' ὄπερ ἂν ἐπινοήσαιε τις τῶν κα-
κῶν ἢ καταπραΰξαιτο, τοῦτο τοῖς ἀθλοῖς τότε Θεσσαλονικεῦ-
15 σιν οἱ Σικελοὶ διεπραΰξαντο. Πῶς γὰρ ἐμελλον ἀνθρώπων φεί-
σασθαι, οἱ θεοῦ καὶ τῶν θείων ἀνοσίως οὕτω καταφραζάμε-
ναι; οὕτω δὲ τιμᾶν ἤδεσαν τοὺς τοῦ Χριστοῦ μάρτυρας καὶ
τοῖς δι' αὐτῶν τελουμένοις προσεῖχον θαύμασιν, ὥστε καὶ τὸ
ἐκ τῆς σοροῦ τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἀναδιδόμενον
20 μῦρον καδδίοις καὶ λέβησιν ἀρυσόμενοι, ὡς ἀπλῶς ἔλαιον ταῖς
ἐπὶ τῶν βρωμάτων λοπάσιν ἐκένουν καὶ τὰ τῶν ποδῶν ὑπο-
δήματα τούτῳ ἤλειπον, καὶ ἄλλην χρεῖαν πᾶσιν ὡς δι' ἐλαίου
διὰ τούτου ἐπλήρουν· τὸ δὲ ὡς ἀπὰ πηγῆς ἐπέρρεεν ἀκινώ-
του πλέον καὶ πλέον, καὶ ὑπερεξεχεῖτο, ὡς καὶ τοὺς βαρβά-
25 ρους αὐτοὺς ἐκπλήττεσθαι τὴν χάριν ἣν θεόθεν ὁ μάρτυς εἰ-
ληφεν. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφο-
ρῶν ἔγνωκεν αὐτοὺς ἐκτρίψαι καὶ ταραξαι θυμῶ, τὴν δὲ τοῦ
οἰκείου λαοῦ κἀκωσιν οἰκτειρῆσαι, μαρτυρικαῖς ἐπικκρυφαῖς λι-
ταῖς καὶ δεήσεσι, καὶ τῆς εὐχῆς ἐπακούσας τοῦ τότε τῶν
30 Θεσσαλονικέων ἀρχιερέως, (Εὐστάθιος οὗτος ἦν ὁ πολὺς μὲν
τῷ λόγῳ, τῇ δ' ἀρετῇ περιβόητος) ἔλαβόν τινὰ τῶν αἰχμα-

λώτων Θεσσαλονικέων φειδῶ οἱ αἰχμαλωτεύσαντες Σικελοί· τοῦτο γὰρ μόνον εἰρήσθω τανῦν· ὁ δὲ τῆς ἐλευθερίας τρόπος ἀναμεινάτω τὸν οἰκεῖον κειρὸν. Τότε γοῦν ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος τοῖς στρατηγοῖς τῶν Σικελῶν προσιῶν (οὓς κόντους ἐκάλου), καὶ δι' αἰδοῦς τούτους ἀγόμενος ὡς καὶ θῶκων ὑπεξίστασθαι 5 καὶ ἠδέως ἀκούειν, οὐκ ἐπαύετο δεόμενος ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου καὶ μετριάζων τὰ λυπηρὰ, ἀνέσεως χορηγὰ κομιζόμενος ἐπιτάγματα. Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τούτου.

Ἐπανίτω δ' ὁ λόγος ἐπὶ τὰ τοῦ Ἀνδρονίκου λειπόμενα. Ἔῃχε μὲν ὡς εἴρηται ἀναρτήσας τοὺς κασιγιήτους Σεβαστικ- 10 νοὺς (μητρόθειοι οὗτοί μοι, ὡς τοῦ πάππου αὐτάδελφοι), ὡς εἰς αὐτοῦ καθαίρειν τὸν ἐπὶ θυγατρὶ τῇ Εἰρήνῃ γαμβρὸν αὐτοῦ, τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον, παροτρύνοντας τὸν παῖδα τοῦ Μανουήλ· βραχέος δὲ καιροῦ διελθόντος, καὶ αὐτὸν Ἀλέξιον στερίσκει τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ εἰς τὴν κατὰ τὸ τοῦ Πόντου στῆ- 15 μα Χηλὴν ὑπερόριον τίθησιν· ἐκπέμπει δὲ καὶ τὴν θυγατέρα Εἰρήνην, ὅτι ὁ μὲν προσέταξε μηδὲν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ κόψασθαι, εἰ φιλεῖ τὸν πατέρα, ἡ δὲ ἐθρήνησε τὸν ὁμόκοιτον ὡς εἰκὸς. Οὕτω διέστη τὸ συνοικέσιον ὃ σύνδεσμος γενέσθαι τῶν μερῶν ἐλέγετο ὅσα τε Ἀνατολικά καὶ ὅσα τῆς Δύσεως. Οὐ μόνον δὲ τὸν Ἀλέξιον οὕτως ἐκόλασεν ὁ Ἀνδρόνικος, ἀλλὰ καὶ 20 τῶν εἰς ὑπηρεσίην ἐκείνῳ, ὅσοι ἐλλόγιμοι, τῶν ὄψεων ἀπεστέρησε· τὸν δ' ὑπογραφέα Ἀλέξιον τὸν Μάμαλον πυρὶ παρέδωκε κατὰ τὸ Ἱπποδρόμιον, ποιῶν δὲ τὴν τιμωρίαν οὐκ ἀναιτίαν, ἀλλ' ἔγκλημα ἔχουσιν, καὶ βίβλον αὐτῷ συγκατέκλυσε περὶ τῶν εἰς τὸ ἐπιόν βασιλευσαι μελλόντων διεξιούσαν, ἣν 25 φ. 89. τῷ Ἀλεξίῳ ὑπαναγινώσκων ὁ Μάμαλος, ἐνάγειν τοῦτον βασιλεῖαν ἐλέγετο. Τὸν δὲ Δισύπατον Γεώργιον (ἦν δ' οὗτος τοῦ τῶν ἀναγνωστῶν τάγματος τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας), παθυναμένον μόνον καὶ κακῶς εἰπόντα Ἀνδρόνικον ἐφ' οἷς ἐποίει, συνειληφῶς ἀνθραξίν ἐξοπτηθέντα, τοῖς κατ' οἶκον διηπεῖλει ἐκ- 30

πέμψαι, καὶ τάχ' ἂν ἐπλήρου τὸ ἀπειλούμενον, εἰ μὴ τὰ τῶν Σικελῶν πρὸς ἄλλα ρέπειν παρέπεισαν.

- Ὅπως μὲν οὖν ἠπίστατο δεξιούσθαι Ἀνδρόνικος τοὺς διαπύρους αὐτοῦ θεράποντας, ἐδήλωσε μὲν ἐξ ὧν εἰς τὸν Μακροδούκαν, ὃν καὶ πανυπερσέβαστον ἐτίμησε, καὶ τὸν Δούκαν, ὃν υἱὸν καὶ πάνυ φιλούμενον ἔγραφεν, ἔπραξε, δηλώσει δὲ καὶ τὸ κατὰ τὸν Τρίψυχον κατειπόντος γὰρ αὐτοῦ τινος τῶν γνησίων, ὅτι γογγύζει κατ' Ἀνδρονίκου τόσσι· εὐποῖται· ἐνευθνημένος κὰν ταῖς ἐπιστολαῖς ἀκούων, ἠγαπημένος υἱὸς καὶ κνιπὸς ἄνθρωπος καὶ δυσεύρετος, καὶ ὅτι οὐ μόνον τοῦτον ἀχαριστεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸν διάδοχον υἱὸν αὐτοῦ διασύρει καὶ Ζιντζιφίτην ἀποκαλεῖ (ἦν δὲ τότε ὁ Ζιντζιφίτης ἀνδρῆριον εἰδεχθέστατον βωμολοχίαις σχολάζον καὶ σκώμασι γελῶτων ποιητικοῖς), οὐκ ἐνεγκῶν τὰ λεχθέντα, τῶν ὑπαρχόντων ἀλλοτριῶν καὶ εἰρηκτῆ παραδίδωσιν, εἶτα καὶ τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν φάους ἐπάγει τούτῳ τὴν στέρησιν. Τοιοῦτον πέραις καὶ τὰ τοῦ Τρίψυχου ἐσχήκασιν.

- Ἀνδρόνικῳ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐμέλησεν, ὅτε τὴν τῶν Σικελῶν κατ' ἀρχὰς ἐπέλευσιν ἔμαθε (καλὸν γὰρ ἀναποδίσαντα, ὅσα τὸ λέγειν παρέλειψε διεληθεῖν καὶ ὡς ἐν συντόμῳ παραδηλώσαι), φυλάξαι Ἐπίδαμνον, καὶ τὸν Βρανᾶν Ἰωάννην ἐκεῖσε ἀπέστειλεν. Οὐ πολλὰ δὲ παρήλθον ἡμέραι, καὶ οἱ Σικελοὶ τῇ Ἐπίδαμνῳ ἐπιστάντες ραδίως αὐτῆς ἐκράτησαν, καὶ τὸν Βρανᾶν αἰχμάλωτον εἰς Σικελίαν ἀπήγαγον. Τῷ δὲ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην Δαυιδῆ τῆς φυλακῆς ἔγραφεν ἐπιμελεῖσθαι τῆς πόλεως.

- Καὶ ἐπὶ τούτοις συναγαγὼν τὰς δυνάμεις Ἀνδρόνικος, ὅσαι τε Ἐφῆαι καὶ ὅσαι τῶν Δυτικῶν, καὶ ταύτας εἰς μέρη διελὼν, τὰς μὲν τῷ υἱῷ καὶ διαδόχῳ, ὡς ἔλεγεν, Ἰωάννη φέρειν ἐκέλευσε, περὶ τὴν Φιλίππου διάγοντι, τὰς δὲ τῷ χαρτουλαρίῳ παρέδωκε Χούμνῳ, ἄλλο δὲ μέρος τῷ Πλαιολόγῳ Ἀνδρόνικῳ ὑπέταξε, καὶ ἕτερον τῷ ἐκτομῆ Νικηφόρῳ, ὃν εἶχε παρακοι-

μώμενον· ἀλλὰ καὶ Ἀλέξιον ἐξέπεμψε τὸν Βρανᾶν μεθ' ἐτέρου στρατεύματος. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης κυνηγεσίους ἐσχολάζε κατὰ Φιλιππούπολιν, τὴν τῆς Θεσσαλονίκης προνόμουςιν φανταζόμενος· οἱ δὲ λοιποὶ, ταύτης πολιορκουμένης, ἐγγίσει καὶ βοηθήσει οὐδὲν ἔθάρρουν, σκηνοῦμενοι δὲ πόρρω διὰ κα- 5
 τασκόπων ἦσαν τὰ κατὰ Θεσσαλονίκην ἐνωτιζόμενοι. Μόνος δ' ὁ Χοῦμνος ἐγγίσει τεθάρρηκεν, ὡς ἢ βοηθήσων ἐν τῷ συμπλακῆ-
 ναι τοῖς πολιορκουσίαι, ἢ, ἀλλ' εἰ δυνήθη, τὴν πόλιν εἰσελευσόμενος· ἀλλὰ καὶ ἀμφοτέρων ἀποτυχῶν, μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψε, τῶν περὶ αὐτὸν μὴδ' ἀντιβλέψει τοῖς ἐναντίοις καρτερησάντων. 10

Ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν Θεσσαλῶν μεγίστη πόλις ἐάλω παρὰ τῶν Σικελῶν, ὡσπερ καὶ εἴρηται, εἰς τρία ὁ στρατὸς τούτων ἐμερίσθη, καὶ ἕκαστον μέρος τῶν κατ' αὐτὸ βαδίζειν προέθετο· καὶ τὸ μὲν κράτιστον εὐθὺς τῆς βασιλίδος ἔτρεχε πόλεως, καὶ φθάσαν ἄχρι Μοσυνόπολεως, ἐκεῖ κατεσκήνωσεν, ἕτερον δὲ τὰ κατ' 15
 Ἀμφίπολιν καὶ Σέρρας ἐδήου, τὸ δὲ λοιπὸν, ὅσον δηλονότι ναυτικόν, ἐτήρει τὴν πόλιν τῶν Θετταλῶν. Οἱ Ρωμαῖοι δὲ οὐδὲ οὕτως εἰς ἐν συνελθόντες, ἐνὶ τούτων μέρει συμπλακῆναι ἐθάρρησαν. Ἀλλ' οἱ μὲν τὴν Μοσυνόπολιν κατειληφότες πολέμιοι, περὶ τῆς πύργου πορεῖας ἐσκέπτοντο, μὴδένα Ρωμαίων ὀπλίτην 20
 ἐν ὀφθαλμοῖς θεασάμενοι, Ρωμαῖοι δὲ τὰς τῶν ἐκεῖσε ὀρέων καταλαβόντες λαγόνας, οὐδὲν εἰς τὸ πεδίον κατέβαινον ὥστε
 φ. 89. δεῖξασθαι τοὺς ἐρχομένους ἐχθρούς | Ὅθεν ἔγνωσαν δέον οἱ Ἰταλοὶ ὁμοῦ συνελθόντες, πρὸς ἐν κατάντημα τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπαχθῆναι, καὶ ταύτης χειρώσασθαι· οὕτω γὰρ αὐ- 25
 τοῖς ὁ ἐκ Κομνηνῶν Ἀλέξιος συνεβούλευεν, ὅς ἦν τούτοις προσπεφυγῶς, καθὼς εἴρηται.

Οὕτω δὲ, καθάπερ ἱστορήται, ὀργιλότητος ἔχων Ἀνδρόνικος, ὅμως καὶ ἀγαθῶν οὐκ ὀλίγων μετεῖχε πράξεων, ἐπεὶ καὶ δωρεαῖς ἔθαλπε τῶν ὑπηκόων τοὺς ἐνδεεῖς, εἰ μόνον ἐλπίδος 30
 τι διεφάνετο ὡς οὐκ ἀποστραγεῖ τοῦτον ὁ αἰτῶν, καὶ τὴν

- τῶν μέγχα δυναμένων πλεονεξίαν οὕτως ἐκόλασε, καὶ συνέστει-
 λεν, ὡς ἄρχοντας· ἐκείνου, αἱ πλείους ἐπαρχίαι πρὸς πληθυσμὸν
 ἐπέδωκαν τῶν ἐνοικούντων αὐταῖς· ἕκαστος γὰρ ἐπὶ τὴν σικάν
 τῶν δένδρων αὐτοῦ ἀνεκλίνετο, καὶ τὸν τῆς ἀμπέλου καρ-
 5 πὸν εἰσοικιζόμενος καὶ τῆς γῆς, ἠδέως ἤσθιε καὶ ἐκάθευδε,
 μὴ φορολόγου ἀπειλὴν δεδιττόμενος, μὴ πλεονέκτην εἰσπρά-
 κτορα, μὴ τὸν ἐκφυλλίζοντα, μηδὲ τὸν καλαμώμενον φαν-
 ταζόμενος, ἀλλὰ τὰ Καίσαρος· Καίσαρι ἀποδιδούς, οὐδένα εἶ-
 10 χε τὸν τὸ τάλαντον πολυπλασιάζοντα καὶ τὸ χιτώνιον προσ-
 απαιτοῦντα· ἦν γὰρ ἡ Ἀνδρονίκου ἐπίκλησις· ὀλέθριον τῶν
 φορολόγων ἔπασμα καὶ φόβος μέγας τοῖς ὅσοι παρὰ τὰ δια-
 τεταγμένα ἀπαιτεῖν ἤθελον· τὸ δὲ δὴ μείζον, καὶ ὀφωνίως ἐφο-
 διάζων τοὺς ἀνδεχομένους ἀρχάς, καὶ ὅσα πείσσονται δεινὰ τὰς
 15 αὐτοῦ παραβλεψάμενοι ἐντολὰς παραγγέλλων, οὕτως ἀπέστει-
 λεν, οὐκ ὀνίους τὰς ἀρχάς προβαλλόμενος καὶ τοῖς ἐκ τριῶν
 καταπιστεύων, ἀλλὰ δωρεάν καὶ κατ' ἐπιλογὴν παρεχόμενος.
 Ἰθὺς δὲ ἀλογωτάτου ἰσχύοντος, τοῦ τὰς χειμαζόμενας νῆας
 κατ' οὐθ' ἂν λιμένας ἢ τόπους ἐκθρᾶσσωνται, ὄρᾳν τοὺς ἐκεῖ
 20 λαχόντας τὴν οἰκῆσιν διασπῶντας καὶ ἀφαρπάζοντας ὅσα μὴ
 παρέστυρε θάλασσα, οὕτω πρὸς τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν ἀντέ-
 πνευσε, καὶ τὴν διόρθωσιν τοῦ κακοῦ τούτου κατώρθωσεν, ὡς ἀν-
 τί πολλῶν εἰς εὐφημίαν ἐκείνῳ τοῦτο μόνον τὸ ἔργον ἀρεῖν.
 Οὕτως ἀνεκαίνισε μεγίσταις δαπάναις καὶ τὸν παλαιὸν
 25 ὑπόγειον ἀγωγὸν, ὃς περὶ μέσσην ἔξεισιν ἀγοράν, ὕδωρ ἔλκον-
 τα οὐχ ἐστῶς καὶ νοσῶδες, ἀλλ' ἥδιον καὶ κινούμενον, ἐποχε-
 τεύσας τούτῳ καὶ τὸν ποταμὸν Ἰδράλιν ὀνομαζόμενον, οὗ πε-
 ρὶ τὰς πηγὰς πύργον τε ἀνφοδοόμησε καὶ οἰκήματα ἤγειρε
 πρὸς θερμὴν ἐνδιαίτησιν ἐπιτήδεια, καὶ νῦν ἐκ τούτου ὑδρεύ-
 ονται ὅσοι περὶ τὰς Βλαχέρνας τὴν οἰκῆσιν ἔλαχον· οὐδὲ γὰρ
 30 ἅπαν τὸ ὕδροδοχεῖον κατήρτισται, τὸ χρεῶν αὐτοῦ πρὸ τῆς
 τοῦ ἔργου τελειώσεως ἀποτίσαντος, καὶ οὐδεὶς τῆς ἔργῳ τέλος

ἐπέθηκεν· ὁ δὲ μεταστῆσας τοῦτον τῆς ἀρχῆς ἅμα καὶ τῆς ζωῆς τὸν τε πύργον κατέβηκε, καὶ τὰς οἰκῆσεις κατέστρεψε, φθονῶν ὡσπερ Ἀνδρόνικον τῆς πράξεως.

Ἀναποιῶν δὲ καὶ τὰς πραιτωρίας ἀρχάς, ἄνδρας λογίμους τῶν μετ' αὐτὸν καὶ τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἀρίστους ἦν αὐταῖς 5 ἐπιστῶν, φιλοδωρήμασι θεραπεύων, προμηθεύμενος ἐντεῦθεν τοῦ ἀνεπαχθῶς κεχρησθαι ταῖς πόλεσιν· ὅθεν καὶ διὰ βραχέος εἰς πληθυσμὸν αἱ πόλεις ἐπέδωκαν. Ἦν δὲ καὶ τοῖς κατεπειν ἔχουσι τῶν χειροδικῶν εὐέντευκτος, καὶ πρόσωπα μὴ λαμβάνων, οὐκ ἤρεν ἀπὸ τοῦ δικαίου τὸ δίκαιον· ποτὲ οὖν περιέστησαν 10 αὐτὸν ἀγροῖκοί τινες καταβοῶντες τοῦ Δαδιβρηνοῦ, ὃν ἐν τοῖς μάλιστα καὶ πιστοῖς αὐτοῦ εἶχεν, ὡς καταλύσαντος παρ' αὐτοῖς ἐν τῷ παριέναι, καὶ πορισσαμένου μὲν ὅσον ἦν ἐν χρεῖα αὐτὸς καὶ ἡ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀγήματα, μηδὲν δὲ καταθεμένου ἀπόδομα ἐν τῷ ἐκείθεν μεθίστασθαι· δικάσας οὖν 15

φ. 90. κείνον καὶ ἀληθῆ εὐρῶν τὰ λεγόμενα, αὐτὸν μὲν [δι' ἀλλακτῶν ἐπαίδευσεν δώδεκα, τὰ δὲ τῶν ἀναλωμάτων πολλαπλάσιον δοθῆναι ἐκέλευσεν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν ταμισίων.

Τοσοῦτον δ' ἀπέιχε τοῦ θέλειν τι περὶ θεοῦ λέγειν ἢ ἀκρύειν καινότερον, ὅτι καὶ τῷ Νέων Πατρῶν Εὐθυμῶ (μέγας 20 δ' ἐν λόγοις ὁ ἀνὴρ οὗτος), καὶ τῷ Κιννάμω Ἰωάννη, οὐ μόνον ἐπέπληξε περὶ τὸ Λοπάδιον ἐντὸς τῆς βασιλείου σκηνῆς διαλεγόμενοις περὶ τῆς τοῦ, Ὁ πατὴρ μου μεῖζων ἐστὶ τοῦ θεανθρώπου Σωτῆρος φωνῆς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ Ρυνδακοῦ ποταμοῦ ἀκοντίσειν ἠπέλησεν, εἰ μὴ παύσαιντο ποιοῦμενοι περὶ 25 θεοῦ τὴν διάλεξιν.

Τοῦ δὲ λόγου λόγον τιθέμενος, τοὺς λογίους ἄνδρας ἐγγύς ἤγε τοῦ θρόνου, καὶ δωρεὰς ἐδεξιοῦτο συχναίς, καὶ τιμῆς μετεδίδου μεγίστης, καὶ τοὺς νομοτριβεῖς ἄνδρας περὶ πλείστου ἐτίθετο, καὶ φιλοσοφίαν ἐθείαζε τὴν οὐρανοβάμονα, καὶ σοφιστὴν 30 ἐγκωμιάζοντα καλλιρρήμονα περιεῖπε καὶ ἀπεθείαζε.

- Τὴν δὲ τοῦ οἰκείου σκήνου κατάθεσιν εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα μαρτύρων ποιήσασθαι βουλευθεὶς, τὰ πεπονηκότα τούτου μέρη πάντα φιλοτίμως ἀνενεώσατο, τὴν τε Σωτήρος ἡμῶν εἰκόνα Χριστοῦ, δι' ἧς ὀμιλήσαι ποτε λόγος·
- 5 **Χ**ει τῷ βασιλεὶ Μαυρικίῳ, πολυτελῶς ἐκόσμησε καὶ τὴν πορφυρᾶν μεγίστην λεκάνην ἧς τοῖς χεῖλεσι δύο ἐλισσόμενοι ἐντετύπωνται δράκοντες, ἀπὸ τοῦ Μεγάλου παλκτίου εἰς τὴν τοῦ ναοῦ αὐλὴν μετένευκε. Μετεκόμισεν αὐτοῦ καὶ τὰ τῆς πρώτης γυναικὸς λαίψανα ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀγγουρίου μονῆς· ἔσθα ἐτέ-
- 10 **Θ**απτο. Ἐξώθεν δὲ περὶ τὰς ἀρκτώας τοῦ νεῶ πύλας εἰκόνα ἔστησεν ἑαυτοῦ· ἦν δὲ ἡ εἰκὼν ἐργατικὸν αὐτὸν καὶ πολυπαθῆ δεικνῦσα, ἠεράνεον ἐνδεδυμένον φάρος ἐθνικὸν, ὃ καλοῦμεν καθάδιον, καὶ λευκαῖς κρηπίεσι τοὺς πόδας περιστελλόμενον ἀνκβαινούσαις εἰς γόνατον, καὶ δρέπανον κατέχοντα τῇ
- 15 **Χ**ειρὶ, τῷ κλινομένῳ σχήματι συνέχον ἐντὸς ὥρατον μείρακα, ἕως τραχήλου καὶ ὤμων φαινόμενον· ἐκεῖνα διὰ τούτων τοὺς θεωμένους διδάσκων ἅπερ δι' ἔργων ἠνόμησε, τὸν κληρονόμον φονεύσας, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκείνου καὶ σύννευον ἑαυτῷ μνηστευσάμενος. Ἀνεγείρας δ' ἐν τῷ λεχθέντι ναῷ τῶν ἁγίων
- 20 **Τ**εσσαράκοντα καὶ πολυτελεῆ οἰκήματα ἑαυτῷ, ἐπεὶ μὴ εἶχεν ἐκ βασιλικῶν πράξεων τὰς ἐπὶ τοῦ δόμου ἱστορίας, ὡς ἔθος τοῖς ἀναξί, καταγράψασθαι, ἱππηλάτια καὶ κυνηγέσια ζωγραφῶν ἦν, οἷς καὶ ἐνωρᾶτο πτηνῶν ἀγάλαι καὶ ἐλάφων καὶ λαγῶν θηρεύσεις, καὶ σῶς ἄγριος, καὶ ζοῦμπρος (ζῶον δὲ τοῦ-
- 25 **Τ**ο ὑπὲρ ἄρκταν, κατὰ τοὺς Ἰαυροσκύθας τρεφόμενον) διακοντιζόμενα, καὶ βίος τὸ ὅλον ἀγροικικὸς, καὶ ἐστίασις ἐκ τῶν θηρευομένων, καὶ αὐτὸς Ἀνδρόνικος ἐλάρειον μηρὸν, ἧ κάπρου κατακόπτων κρέα καὶ ὀπτῶν τῷ πυρὶ, καὶ ἄλλα ὅσα δεικνυσι βίαν ἀνδρὸς ἐπὶ τόξῳ καὶ ρομφαίᾳ καὶ ἵπποις πεποιθότος, φεῦ-
- 30 **Γ**οντός τε τὴν ἐνεγκαμένην οὐκ εὐτυχῶς.
- Ἵρῶν δὲ τὰ μὲν τῆς ὑπ' ἐκείνον ἀρχῆς σμικρυνόμενα, τοὺς

δὲ πολεμίους ἐξημεροῦντας τὰ ἐν ποσὶ, κατὰ βραχὺ τε τὴν πολιτείαν ἐλευθεροστομοῦσαν καὶ πρὸς ἀποστασίαν ὑποκινουμένην, ὠδίνησε πόνον καὶ ἀνομίαν ἀπέτεκε. Ταῦτα δὲ ἦν, τὸ μὴ μόνον ὄσους φυλακαῖς συνέσχε θανάτῳ καταδικάσαι, ἀλλὰ καὶ κατὰ προσγενῶν τούτων ἀκονῆσαι τὸ ξίφος. Ἐνθεν τοι καὶ ἐκ- 5
 κλησιάσαι, τὸ φίλιον σύστημα καὶ τῶν δικαστῶν ὅσοι χρημάτων ὄνιοι, ἐκτραγῶδεϊ ὅποσα ἐπονηρεύσαντο οἱ Σικελοί, καὶ οἷα κακὰ κατὰπράττονται, πόλεις πορθοῦντες καὶ τὰς χώρας ἐξαφανίζοντες, καὶ τούτων προσεπήγεν οὐκ ἄλλο τὸ αἴτιον, ἀλλ' οἱ ἀντιφέροντες τούτῳ καὶ ὅσον τούτοις συγγενικόν, καὶ οἰ- 10
 κειον κατ' εὐνοίαν· τούτους γὰρ τὴν Ἀνδρονίκου διψᾶν ἀπώ-
 φ. 90· λειαν |, καὶ μὴ ἔχοντας δι' ὁμογενῶν δοῦναι τὴν ἔρσειν πέρατι, ἀλλοτρίην ἐπενεγκεῖν στρατιάν· ἀλλ' οὐ, μὲν τὸ γῆρας τοῦτο, φησί, χαίρησουσιν, ἀλλ' ὃ παθεῖν Ἀνδρονίκον γλίχονται, τοῦτο πείσονται οὗτοι παρ' Ἀνδρονίκου. Τοιαῦτα εἰπὼν, τὴν 15
 θεραπείαν ἐζήτησε τοῦ κακοῦ. Ἀράντων δὲ τὴν φωνὴν καὶ μέγα κραζάντων, αἶρειν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς, καὶ φέισασθαι μηδενός, κυροῦται ὁ τῶν ὄλων ἀφανισμός, ὅσους τε εἶχεν ἐν φρουραῖς κατασχῶν, καὶ ὅσοι τὴν ὑπερορίαν κατεκρίθησαν, καὶ τὸ θεραπευτικόν τούτων καὶ συγγενές. Καὶ δὴ τόμος ἐδέχετο τὰ 20
 ὑποτυπούμενα, ὑπαγορεύοντος τοῦ πρωτασηκρητικῆς, καὶ ἀμφιπονομένου τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων, τοῦ δὲ πρωτονοταρίου ταῖς φωναῖς ἀλαλάζοντος, καὶ τῶν καθεξῆς συμπραττόντων, ὧν πρωτοστάτης ἦν ὁ Ἀγιοχριστοφορίτης Στέφανος, τῷ φθέγματι περιηγῶν τὰ βασίλεια. Προέβη μὲν οὖν τὸ ὑπόμνημα, θεῖον κίνη- 25
 σιν τὴν αὐτῶν μαιφονίαν ἐπικαλούντων τῶν ἐκθεμένων αὐτὸ, καὶ τὸν κατάλογον ἐδήλου τῶν συλληθησομένων καὶ τεθνηξομένων, καὶ ὁποῖω ἕκαστος τῶν ζώντων ὑπέζελλεῖν ἄξι-
 ος. Καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν σύλλογον ἐκείνον διέλυσε.
 Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος ἐγγράφους τὰς ψήφους δεξάμενος ἐφύ- 30
 λαττεν, οὐκ οἶδ' ὅτι διανοούμενος, οἷμι δὲ τὸ ἐσόμενον προ-

σκεπτομενος, και δεδιώς φόβον ὡς ἐπῆλθεν αὐτῷ· συσχεθεὶς γὰρ
 και λόγου ὧν διεπράξατο ἀπαιτούμενος, τοὺς δικαστὰς ἐπρα-
 σκε και τὴν γερούσιαν ἀποφαίνεσθαι τὰς τιμωρίας, ἐαυτὸν δὲ
 5 ὑπηρετεῖν ταῖς γνώμαις ἐκείνων· μηδὲ γὰρ εἰκῆ φορεῖν τὴν
 μάχαιραν. Πρὸς δὲ τὴν τοιζύτην ψῆφον και ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ
 σεβαστοκράτωρ Μανουὴλ, ἀπεπήδησε, μη δέξασθαι πράξιν φά-
 μενος, ἥτις μη καθ' ὄρισμὸν τελεῖται βασιλικόν, ὡς οἱ ψηφι-
 ζόμενοι γράφουσι, μηδ' ἀναγκέσθαι ἀπόρασιν οἰκειώσασθαι, ἥτις
 πάντων Ρωμαίων ἀποφαίνεται ὄλεθρον. Συνέβη δὲ τι και ἔτε-
 10 ρον· ἐνάγεται παρὰ τῶν οἰκειῶν εἰς τὴν τῶν ἐσομένων πρό-
 γνωσιν δι' ἐργασίας ἀποτροπαίου, ἐφίησι νοῦν ἐαυτὸν ὄλον τοῖς
 ἀμυδρῶς τοῖς ὕδασι τεκμαιρομένοις· τὰ ἐσόμενα και προλέγου-
 σι· και αὐτὸς μὲν παρῆναι τοῖς τελουμένοις, δέον οὐκ ἔστω,
 ἀνατίθησι δὲ τὴν ἐργασίαν τῷ Ἁγιοχριστορορίτῃ. Ὁ δὲ τὸν
 15 Σῆθ παρχλαβῶν, ὡς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὰ τοιαῦτα πεπαιδευ-
 μένον, ὄν και διὰ ταῦτα τὰς κόρας ἀποβλαῖν παρὰ τοῦ β-
 σιλεύως Μανουὴλ ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἠρώτησε μάλιστα θέλων ὅσ-
 τις ἐστίν ὁ μετ' Ἀνδρόνικον τὴν βσιλειαν παραλειψόμενος.
 Καὶ τὸ πονηρὸν πνεῦμα διχχράττει τινὰ τῶν γραμμάτων, Ἰ-
 20 σκάκιον νοεῖν ὑποβάλλοντα, Σίγμα προὑποθέμενον και τοῦτου
 Ἰῶτα ὕπισθεν, ὃ μὴ ἀκριβῶς ἠπίστατο, τῇ ἀσφαλείᾳ συγκαλύ-
 πτον, ὡς μὴ ψευδόμενον ἔχοι τὸν ἔλεγχον. Ἀνδρόνικος οὖν
 Ἰσχυρον ὑπετόπασεν, ἐξ ὧν ἤκουσε, και τοῦτον εἶναι τὸν Ἰ-
 σκάκιον, ὃς τῆς νήσου Κύπρου τότε ἦν τύραννος. Ἐρωτᾷ γοῦν
 25 και τὸν καιρὸν πότε, και μανθάνει ἐντὸς τῶν ἡμερῶν τῆς ὑ-
 ψώσεως τοῦ Σταυροῦ· ἦν δὲ τότε ἀρχόμενος ὁ σεπτέμβριος.
 Ἐξ δ' ἤκουσε τὰ περὶ τοῦ καιροῦ ὁ Ἀνδρόνικος, λῆρος, ἐφη-
 σεν, ὁ χρησμὸς· ποῦ γὰρ δυνήσεται Ἰσκάκιος ἐκ Κύπρου κα-
 ταπλεῦσαι διὰ τῶν μετρίων ἡμερῶν τούτων, και καθελεῖν αὐ-
 30 τον τῆς ἀρχῆς; Φήσαντος δὲ τινος, κριτοῦ τοῦ βήλου παρ' Ἀν-
 δρόνικου προβεβλημένου, ὡς δεῖ συλληφθέντα ἐξ ἀνθρώπων γε-

νέσθαι τὸν Ἀγγελον Ἰσαάκιον, οὐδ' οὕτως προσέθετο, μωκίαν τούτου καταχεάμενος, εἰ τοιαῦτα ὄλωσ' περὶ τοῦ Ἀγγέλου Ἰσαακίου φαντάζεται, ἐξουθενῶν ἐς μιλχκότητα ἤθους τὸν ἄνδρα καὶ πρὸς οὐδέν κατόρθωμα δεξιὸν εἶναι διατεινόμενος.

- Ἄλλ' ὁ Ἀγιοχριστοφορίτης τοῦ κυρίου κηδόμενος, προσέθετο 5
τὸν Ἰσαάκιον συλλαβεῖν καὶ φρουρᾷ δοῦναι, εἶτα καὶ θανάτῳ ὑπαγαγεῖν ᾧ ἂν Ἀνδρόνικος δοκιμάσειεν. Οὐκοῦν εἰς τὴν οἰκίαν Ἰσαακίου παραγενόμενος, ἐγγὺς οὖσαν τῆς Περιβλέπτου φ. 91. μονῆς |, περὶ δείλην τῆς ἐνδεκάτης Σεπτεμβρίου μηνὸς τοῦ ἐξ- 10
ακισχιλιοστοῦ ἐξακοσιοστοῦ ἐννενηκοστοῦ τετάρτου ἔτους, εἰσελθὼν τὴν αὐλὴν κατελθεῖν τῷ Ἰσαακίῳ ἐπέταττε καὶ αὐτῷ ἐπεσθαι. Τοῦ δὲ ἀπαρεσκομένου, ὅτι καὶ μόνον ὀφθεις ἔκεῖνος κακὸν ἔσχατον ἐλογίσθη, ὁ δὲ πρὸς βίαν ἔλεγε τοῖς συνοῦσι τῶν τριχῶν ἀπτομένοις τοῦ γενεῖου, τοῦ δωματίου ἀτίμως 15
καταγαγεῖν, καὶ ὠθούμενον ἀπαγαγεῖν εἰς ἣν ἂν αὐτὸς φρουρὰν ὑποδείξειε· καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ πληροῦν τὸ ἐπιταττόμενον ἦσαν. Ὁ δ' Ἰσαάκιος τὴν θήραν ἰδὼν ἤδη συνέχουσταν, οὐ δειλίᾳ συσχεθεις ἄπρακτος ἔμεινεν, ἀλλ' ὡς εἶχε, τὸ ζῆφος σπασάμενος (εἶχε δὲ ἀπερικαλύπτως τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ σῶμα ἐνδύματι διχρόφῳ περὶ τὴν ἰξὺν καταβαίνοντι καλυπτόμενον), 20
τὸν ἵππον ἀναβάς, τὴν χεῖρα τείνει ξιφῆρα κατὰ τῆς Ἀγιοχριστοφορίτου κεφαλῆς· ὁ δὲ πτοηθεὶς τὴν τοῦ Ἰσαακίου ὀρμὴν, μεταστρέψας τὴν ἡμίονον, ἣ ἔποχος ἦν, φεύγειν ἤθελεν· ἀλλ' οὐπω τὴν πύλην ἐξῆλθε, καὶ ὁ Ἰσαάκιος καιρίαν αὐτὸν 25
πλήττει, κατὰ τὸ μέσον τῆς κορυφῆς, καὶ διελὼν διχρῆ, ἔκεῖνον μὲν εἶσεν, αὐτὸς δὲ τῶν ἐπομένων ἐκείνῳ, τὸν μὲν φοβήσας τῷ γυμνῷ ζίφει μόνῳ, ἐτέρου δὲ τὸ ὠτίον ἀφελόμενος, καὶ ἄλλον ἄλλοι δισστήσας ὡς ὀρμησάει καὶ πρὸς φυγὴν, ὄλω ρυτῆρι πρὸς τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν προσφεύγει, διὰ τῆς λεωφόρου μέσης διῶν καὶ φθειγόμενος, ὡς τῇ σπάθῃ ταύτῃ 30
(ἔτι γὰρ γυμνὴν ἔφερε τῇ χειρὶ), ἐφόνευσεν τὸν Ἀγιοχριστο-

φορίτην Στέφανον. Καὶ τὸν θεῖον ναὸν εἰσιῶν, παρὰ τὸν τόπον ἵσταται, ὃν οἱ φρονεῖς ἀνερχόμενοι, τὸ οἰκεῖον διατρανοῦσε πλημμέλημα, τὴν τῶν εἰσιόντων καὶ ἐξιόντων τὸ ἱερώτατον τέμενος ἐξαιτοῦντες συγχώρησιν.

- 5 Τοῦ δὲ πλήθους τῆς Πόλεως, οἱ τε ἰδόντες αὐτὸν εἰς τὸν Μάγην ναὸν ἀπερχόμενον, καὶ οἱ μόνον ἀκούσαντες, συνέρρεον αὐτίκα κατὰ χιλιάδας, ἰδεῖν τε τὸν Ἰσαάκιον, καὶ μαθεῖν τὸ ἐπ' αὐτῷ γενησόμενον· ὥροντο γὰρ μὴ ἐπιδῦναι τὸν ἥλιον, καὶ συλληφθέντα παρὰ τοῦ Ἀνδρονίκου παθεῖν τὰ ἀνήκεστα. Συμ-
- 10 παραγίγνεται δὲ τῷ Ἰσακίῳ καὶ ὁ πρὸς πατρός αὐτῷ θεός, Γεώργιος ὁ Δούκας, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰσαάκιος, οὐχ ὅτι ἦσαν συμμετοχοὶ τῆς σφαγῆς, ἀλλ' ὅτι ἐγγράφους ἐγγύς ὑπὲρ ἀλλήλων ἔδοσαν Ἀνδρονίκῳ, τὴν πρὸς αὐτὸν οὕτω κρατυνάμενοι πίστιν πρὸς βίαν. Ἀμέλει καὶ οἱ μὲν ὡς ὅσον οὐπω συλλη-
- 15 ρθησόμενοι καὶ τὸν θάνατον ἐνοσῶντες, περιδεεῖς ἦσαν καὶ ἔτρεμον, καὶ τοὺς συνεισδραμόντας καθικέτευον συμπαραμεῖναι καὶ βοηθῆσαι ὡς ἔχουσι, τὰ ἔσχατα παθεῖν κινδυνεύουσι. Καὶ ἦσαν οἱ κατένευον πρὸς τὴν αἵτησιν, καὶ τοὺς ἄνδρας τῆς ἐνεστώσης τύχης κατώκτειρον. Ἐπεὶ δὲ τῶν ἐκ τοῦ Ἀνδρονίκου
- 20 παρῆν οὐδεὶς ἀγχνυκτῶν ἐπὶ τοῖς γεγεννημένοις, ἔτι μᾶλλον οἱ συλληγέντες ἦσαν θρασεῖς, καὶ πᾶσαν βοήθειαν συνεισνεγκεῖν ἐπηγγέλλοντο. Ὅλην μὲν οὖν τὴν τότε νύκτα οὕτω διεδίδρασαν Ἰσαάκιος, περὶ τοῦ μὴ τεθάναι δεόμενος· ἐκ δὲ τῆς πολλῆς παρακλήσεως ἠδυνήθη τινὰς πείσαι τὰς πύλας ἀσφαλίσα-
- 25 σθαι τοῦ ναοῦ, καὶ φῶτα εἰσνεγκεῖν, καὶ τῷ καθ' ἑαυτοῦς ὑποδείγματι πολλοὺς συμπεῖθοντας μὴ μεθίστασθαι. Πρωτὰς δὲ γενομένης, οὐκ ἦν ὅστις οὐ παρῆν οἰκῆτωρ τῆς Πόλεως, καὶ πάντες ἐπηύχοντο, βασιλεύσειν μὲν Ἰσαάκιον, καθαιρεθῆναι δὲ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ συλληφθέντα παθεῖν ὅσα ἔδρασεν.
- 30 Ἐτυχε μὲν οὖν τότε μὴ παρεῖναι τῇ Κωνσταντινουπόλει Ἀνδρόνικον, ἀλλὰ περὶ τὰ τοῦ Μηλουδίου διατρίβειν βασιλεία·

Ὅθεν καὶ περὶ τὴν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς τὸν τοῦ Ἁ-
 γιοχριστοφορίτου ἐνωτισάμενος θάνατον, ἔμεινε κατὰ τύπον,
 γραμματικῶ βραχεῖ τοὺς μεγαλοπολίτας δεξιωσάμενος, παύσα-
 σθαι πραινωῶν τοῦ νεωτέρου· ἐγχειρεῖν πράγμασιν, οὕτω πως
 ἀρχομένω· « Ὁ λαβὼν ἔλαβεν, ἡ δὲ δίκη ἐκόπη. » Ὅσοι δὲ 5
 τὸν Ἀνδρόνικον ἐθεράπευον, καταστέλλειν ἐπειρῶντο τὸν ὄχλον·
 φ. 91· καὶ αὐτὸς δὲ Ἀνδρόνικος κατὰ τὸ Μέγα παλάτιον | παρχγίνε-
 ται τριήρει βασιλικῇ .

Ἄλλ' οὐδεμία ἦν ἀναστολὴ τῆς τοῦ λαοῦ συνδρομῆς. Πολ-
 λοὶ μὲν οὖν καὶ τοῦ θανεῖν ἐγγὺς ἦλθον, εἰπόντες, μὴ καλὸν 10
 ἔργον γίνεσθαι. Πάντες μὲν οὖν ἔθεον εἰς τὸ τῆς Σοφίας τοῦ
 Θεοῦ λόγου μέγιστον τέμενος, ἀλλήλους παραθήγοντες, καὶ λοι-
 δοροῦντες ἐκείνους ὅσοι μὴ τὰς χεῖρας ὤπλιζον ὡς ἠδύναντο.
 Ἐπὶ τούτοις κατακλιῶσι τὰς κλεῖς τῶν δημοσίων φρουρῶν, καὶ
 τοῖς ἐν φυλακαῖς τὴν ἐξοδὸν ἐπιτρέπουσιν, οὐ πᾶσιν οὖσι κα- 15
 κούργοις, ἀλλὰ καὶ γένους λαμπροῦ. Τοῦτο δὲ μάλιστα τὸ
 πλῆθος ἠρέθισε κατ' Ἀνδρονίκου, καὶ κακῶς αὐτὸν ἔλεγον.

Καὶ συναγωγῆς λαοῦ πλείστης μεθ' ὀργῆς τοιχύτης γεγε-
 νημένης, βασιλεὺς αὐτοκράτωρ Ρωμαίων ἀναγορεύεται Ἰσακίος,
 τινὸς τῶν νεωκόρων τὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου στέφος τῆ 20
 τοῦ Ἰσακίου κεφαλῆ ἐπιθέντος, ὅπερ ἄνωθεν τῆς μυστικῆς
 τραπέζης φῶρητο. Συνέβη δὲ καὶ τι τοιοῦτον. Ὁ Ἰσακίος ἐ-
 δυσκόλαινε πρὸς τὴν στεφηφορίαν ὑποβλεπόμενος τὴν Ἀνδρο-
 νίκου ὀργὴν· συνεστῶς δὲ ὁ δηλωθεὶς Δούκας καὶ θεῖος αὐτοῦ,
 καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς ἀρελόμενος καλύπτει, ἐαυτῷ περιθέσθαι 25
 τὸ στέφος ἰκέτευε, φλακκρὸν ὑποδεικνύς τὸ κρανίον· ὁ δ' ὄχλος
 ἀπηγόρευον, μηκέτι γέροντα ἄρχειν βούλεσθαι, φάσκοντες, ἢ
 βασιλεύειν ἐπ' αὐτοῦς. Ἐγένετό τι τότε καὶ ἕτερον, ὃ τερά-
 στιον ἔδοξεν. Ἴππος γὰρ ἐκ τῶν βασιλικῶν χρυσοφάλαρος, ἐκ
 τοῦ πόρου τῶν Κιόνων ἀποφυγὼν ὡς ἐπεραιοῦντο, διὰ τῆς λεω- 30
 φόρου ἔθεε, καὶ συλληθηθεὶς προσάγεται Ἰσακίῳ εἰς ὄχνησιν.

Καὶ ὁ Ἰσαάκιος ἐκ τοῦ μεγίστου νεῶ ἀπαίρει, συνεπόμενον ἔχων καὶ τὸν πατριάρχην Βασιλείον τὸν Κεκατηρὸν, (ἐπεὶ καὶ τοῦτον συμπράττειν τοῖς τελουμένοις τὸ πλῆθος καὶ ἄκοντα ἐπεσπάσατο).

- 5 Ὁ δ' Ἀνδρόνικος κατὰ τὸ Μέγα γεγονώς πηλάτιον, ἐπεὶ τὸν τοῦ λαοῦ θόρυβον ἤκουσε, καὶ τὴν ὄψιν εἶχε τῶν γινομένων διδάσκαλον, ὤρμησε μὲν τῷ πλήθει ἀντιμαχέσασθαι, ὡς δὲ πρὸς τοῦτο ὀλίγους εἶχε τοὺς πειθόμενους, αὐτὸς τόξον λαβὼν, ἐκ τοῦ μεγίστου πύργου ὃς κικλήσκειται Κεντηνάριον, τοὺς ἐπιόντας ἔβαλλε. Γνοὺς δὲ ὡς μάτην ἀνηνύτοις ἐπιχειρεῖ, διὰ
- 10 τινος ὀμιλεῖ τοῖς λαοῖς λέγων, ἀποτίθεσθαι τὴν βασιλείαν καὶ παραπέμπειν πρὸς τὸν παῖδα τὸν Μανουήλ, ὑπονοῶν ἐντεῦθεν καταστεῖλαι τὸν θόρυβον. Οἱ δὲ πλείονως τῷ ῥήματι αὐτοῦ τραχυθέντες, ὕβρουν αὐτὸν ἔπλυνον, καὶ ὃν ἔφησε διάδοχον
- 15 Μανουήλ.

- Ὡς δὲ τὸ πλῆθος ἀνατρέψαν τὴν πύλιν, ἧτις Καρέα λέγεται, εἰσω τῶν ἀνακτόρων εἰσῆλθε, τρέπεται Ἀνδρόνικος πρὸς φυγὴν, καὶ τῇ κεφαλῇ βρβραρικὸν περιθέμενος πῖλον, ἐκεῖ που ὃν εἶχεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου τίμιον σταυρὸν ἑάσας, καὶ τὰ τῶν
- 20 ποδῶν σκεπάσματα τὰ κοκκοβαφῆ, εἴσεισι τὴν βασιλικὴν αὐθις τρίτην δι' ἧς ἐκ τοῦ Μηλουδίου ἀφίκετο· καὶ γενόμενος ἐκεῖσε δύο τῶν γυναικῶν προσλαβόμενος Ἀναν τὴν ἀρμολογεῖσαν τῷ Ἀλεξίῳ, ὡς εἴρηται τῷ ἀνεψιῷ, καὶ τὴν Μαραπτικὴν ἐρωμένην αὐτῷ, ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ Ταυροσκύθας τοὺς πάλαι συνήθεις αὐτῷ.
- 25

- Καὶ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδρόνικος τῆς ἀρχῆς ἀπεβουκολήθη καὶ ἐξωστράκισται. Ὁ δ' Ἰσαάκιος τῶν βασιλείων εἰσω γενόμενος, καὶ βασιλεὺς αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὑπὸ τῶν συνεληλυθότων ἀναγορευθεὶς, στέλλει τοὺς ἐπιδιώζοντας τὸν
- 30 Ἀνδρόνικον.

Οἱ δὲ τοῦ δήμου τῶν ἀρχείων εἰσω γενόμενοι, ἐπεὶ οὐδεὶς

ἦν ὁ κωλύσων αὐτούς τοῦ δρᾶν ὅσα καὶ οἶα ἠβούλοντο, διαρ-
 πάζουσιν οὐ μόνον χρυσοῦ κεντηνάρια δώδεκα, ἀλλὰ καὶ πᾶν
 ὅπερ ἕκαστος μεταφέρειν ἠδύνατο, ἢ καὶ πολλοὶ συνιόντες ὁ-
 μοῦ, καὶ ὄπλων μυριάδας πολλάς. Προέβη δὲ τὰ τῆς ἀρπα-
 γῆς καὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ παλατίῳ νεῶς, ὥστε καὶ κόσμον ἀ- 5
 φαιρεθῆναι εἰκόνων ἀγίων, καὶ αὐτὸ τὸ σκεῦος κλαπῆναι, ὃ λό-
 γος ἐντὸς φέρειν τὸ πρὸς Αὔγαρον οἰκειόχειρον ἐπιστόλιον τοῦ
 Σωτῆρος ἡμῶν.

φ. 92. Ἡμέρας οὖν συχνὰς ἐνδιατρίψας τῷ Μεγάλῳ παλατίῳ ὁ
 βασιλεὺς Ἰσαάκιος, μεθίσταται πρὸς τὰ ἐν Βλαχέρναις ἀνάκτο- 10
 ρα· ἔνθα καὶ ἀγγελία ἦλθεν ἀλωθῆναι Ἀνδρόνικον. Ἦν δὲ ὁ
 τρόπος οὗτος τῆς αὐτοῦ συλλήψεως. Ἀποδιδράσκων ἀφικνεῖται
 εἰς τὴν Χηλὴν, ὀλίγους τῶν ἀρχῆθεν ὑπηρετῶν ἐπαγόμενος, καὶ
 τὰς δύο γυναῖκας. Ἰδόντες οὖν αὐτὸν οἱ ἐκεῖσε μηδὲν τεκμή-
 ριον βασιλικὸν περιεκείμενον, ἀλλ' ὡς φυγάδα τὴν ἐπὶ τοὺς Ταυ- 15
 ροσκύθας ἐπισπεύδοντα, συλλαβεῖν μὲν οὐκ ἐθάρρησαν, νῆα δὲ
 ἤτοιμάσαντο, καὶ Ἀνδρόνικος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν εἰσῆλθεν ἐν
 αὐτῇ. Τῆς δὲ θαλάσσης ὡσπερ ἀγανακτούσης δι' αἰ μαιφονίας
 Ἀνδρόνικος κατεπράξατο, πολλοὺς ἐναπορρίψας αὐτῇ, τὸ κῦμα
 ὀρθὸν ἴστατο καὶ καταπιεῖν αὐτὸν διανίστατο· τοῦτο πολλὰ 20
 κίς γινόμενον, ἐκεῖ μένειν ἠνάγκασε τὸν Ἀνδρόνικον, ἕως οἱ
 κρατήσαντες τοῦτον ἐπέστησαν. Οὕτω τοίνυν ὁ τάλας Ἀνδρό-
 νικος συσχεθεῖς, ἀκατίῳ ἐντίθεται μετὰ τῶν γυναικῶν δέσμιος.
 Τότε δὴ τρίχορδον λαβὼν, περιπαθῶς θρηνηῶν ᾄδει τὰ κατ' αὐ-
 τὸν, τὸ γένος, τὴν τύχην, τὴν πλάνην ἣν πολλάκις ἀποδιδρά- 25
 σκων πεπλάνηται, καὶ τὴν τότε κατασχοῦσαν αὐτὸν συμφορὰν,
 ἔχων καὶ τὰς γυναῖκας γοερῶν κωκυούσας καὶ συνθρηνούσας
 αὐτῷ· ἀλλ' οὐδεὶς οὐδένα οἶκτον τούτου ἐλάμβανεν.

Ἔσχεν οὖν τοῦτον ἢ τοῦ Ἀνεμᾶ φυλακῆ, ἀλύσει τὸν τρά-
 χηλον δυσι καὶ πένδαις σιδηραῖς τοὺς πόδας βαρούμενον. Καὶ 30
 παραστάς οὕτως ἔχων τῷ βασιλεῖ Ἰσαακίῳ, ὕβρεσι βάλλεται,

- κατὰ κόρης ραπίζεται, τοὺς γλουτοὺς ἐπικρούεται, τὴν γένυον τίλλεται. τοὺς ὀδοίτας ἐκρίζουται, τὴν κεφαλὴν τῶν ἐν αὐτῇ ψιλοῦται τριχῶν, εἰς κοινὸν ἐκδίδοται παίγιον πᾶσιν, ἐμπαρονεῖται καὶ ὑπὸ γυναικῶν καὶ τύπτεται κατὰ στόμα-
- 5 τος, καὶ τούτων μάλιστα αἱ ὑπ' αὐτοῦ ἐδυστύχησαν, τιμωρησασμένου τοὺς συννεύονους αὐταῖς· ἔπειτα τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει, τῇ φυλακῇ ἀπορρίπτεται, ὑπ' οὐδενὸς ἀξιούμενος ἐλέους, ἄσιτος, ἄποτος. Μεθ' ἡμέρας δέ τινας, τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν ἐξορύττεται, καὶ καθεσθεις ἐπὶ καμήλου ψω-
- 10 ριώσης διὰ τῆς ἀγορᾶς θριαμβεύεται, τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆς, βραχεῖ ρακίῳ τὸ σῶμα σκεπόμενος, θέαμα ἐλεεινὸν καὶ δακρῶων πολλῶν ἄξιον ὀφθαλμοῖς οἰκτιρμόνων· ἀλλ' οἱ τῆς Κωνσταντίνου οἰκήτορες, καὶ τούτων οἱ χυδαῖοτεροι, οὐδέν τι τῶν κακῶν ἐνέλιπον ὃ μὴ εἰς αὐτὸν κατειργάσαντο. Οἱ μὲν γὰρ κατὰ κο-
- 15 ρυφῆς ξύλοις αὐτὸν ἔτυπτον, οἱ δὲ κόπρω τὰς ρίνας ἐκείνου ἐμόλυνον, ἄλλοι δὲ σπόγγων βοείων καὶ ἀνθρωπιῶν γαστέρων φόρτον τῶν ὄψεων ἐκείνου κατέχεον· ἕτεροι τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ἐκακολόγουν· ἦσαν δὲ οἱ καὶ ὀβελίσκου; ἐμπείροντες ταῖς τούτου πλευραῖς· οἱ δ' ἀναιδέστεροι λίθοις βάλλοντες,
- 20 κύνα ὀνόμαζον λυσητῆρα. Μία δέ τις τῶν ἐταιριῶν κεράμιον θερμοῦ ὕδατος πλήρες τῶν ἐκείνου κατεκένωσε παρειῶν. Ἀπλῶς εἰπεῖν οὐδεὶς ἦν ὃς οὐκ ἦν ἐπ' Ἀνδρονικῷ κακοποιός. Οὕτω δὲ ἀτίμως ἐπὶ τὸ θέατρον ἀπαχθεις, ἐκ ποδῶν ἀναρτᾶται κατὰ τοὺς στύλους τοὺς ἰσταμένους περὶ τὰς ἐκ χαλκοῦ
- 25 πεποιημένους λύκαινάν τε καὶ ὕαιναν. Τοσαῦτα δὲ πάσχων καὶ μυρία ἕτερα, γενναίως ἔφερε, καὶ ἐρωμένους ὦν τὸ φρονεῖν, οὐδὲν ἄλλο ἔλεγεν ἢ τὸ, Κύριε ἐλέησον! καὶ πρὸς τοὺς βάλλοντας ἐπιστρεφόμενος ἔφασκεν; ἵνα τί κάλαμον συντετριμμένον προσεπικλάτε! Ἄλλ' οὐδὲ μετὰ τὴν ἐκ ποδῶν ἀπαιώρησιν τού-
- 30 του ἀπέσχοντο, ἀλλὰ τὸ χιτῶνιον ἀνασύροντες ἔτυπτον τὰ παιδογόνα μόρια· ἀνόσιος δὲ τις καὶ διὰ τοῦ φάρυγγος εἰς τὰ

ἐγκυατά ξίφος εἰσήλασε. Τινὲς δὲ τῶν Λατίνων κατὰ τῆς ἑ-
δρας βέλος ἐπήρσισαν, καὶ περιστάντες τὰ ξίφη τούτου κατέ-
φερον ἕτεροι, τὸ τμητικώτερον δοκιμάζοντες, καὶ τὴν τῆς χει-
ρὸς δεξιότητα. Καὶ μετὰ τοσαῦτα παθήματα μόλις ἀπέρρηξε
τὴν ζῶην, τὴν χεῖρα τῷ στόματι περιαγαγών, ὥστε καὶ δόξει 5
τοῦ ἑαυτοῦ αἵματος γεύεσθαι. Ἴηρξε δ' ἐνιαυτοῦς δύο, καὶ ἕτος
ἕν ἦν κύριος τῶν πραγμάτων ὡς εἴρηται.

φ. 92. | Ἦν δὲ τὴν τοῦ σώματος πλάσιν ὄλην ἐπαινετός, καὶ τῷ
βαθεῖ γήρα νεκρὸν ὑποδεικνύων τὸ εἶδος· ὑγιεινότητος ἀνθρώ-
πων, ὅτι μὴδ' ἀκρατῶς εἶχε κοιλίας ὡς πότης καὶ λαίμαργος, 10
τοῖς ὀπτοῖς δὲ μάλιστα ἔχαιρε τῷ πυρί· ὅθεν οὐδ' ἐρυγαῖς ἠ-
νωχλεῖτο, ἀλλὰ καὶ ποτε πλημμελῶς εἶχε τὸν στόμαχον, νη-
στεία ὀλοημέρῳ καὶ γυμνασίᾳ τὸ πάθος ἀπεκρούετο, ἄρτου
κόμματι καὶ οἴνου κεράσματι τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν κλι-
νούσης ἡμέρας ἐπιμετρῶν· ὥστε καὶ πρὸς τοὺς φάσκοντας ἐπ' 15
αὐτῷ εἰρησθαι τὸ,

δρεπανηφόρε, τετράμηνόν σε μένει,

ἐπιμειδιῶν ἔλεγε διεψεῦσθαι προδήλως, αὐτὸν γὰρ καὶ ἐνιαυ-
τὸν ὄλον διαρκέσειν προσπαλαίοντα νόσῳ παντοία, φανταζόμε-
νος ὡς εἰρηνικῶς τεθνήξεται. Λόγος δὲ ἔχει ὡς ποτὲ δεῖξαι, ὁ 20
Ἀνδρόνικος οὗτος τῷ βασιλεῖ Μανουήλ τοὺς κίονας ὧν μέσον
αὐτὸς ἀνηρτήθη, εἰπεῖν, ὡς ἐκεῖ μέλλει ποτὲ βασιλεὺς ἀπαιω-
ρηθῆναι Ῥωμαίων πρὸς τῶν Πολιτῶν· τὸν δὲ Μανουήλ ἀπο-
κρίνασθαι, ἀλλ' αὐτὸς τέως οὐκ ἔσται ὁ τοῦτο μέλλων παθεῖν.

Μεθ' ἡμέρας δὲ τινὰς τὸν ἐκείνου νεκρὸν ἀνελόμενοι περὶ 25
τινι κατωτάτῳ τόπῳ κατέθεντο περὶ τὴν Ἐφόρου μονὴν ἢ
κατὰ τὸ Ζεῦξιππον Ἰδρυται, ὃ καὶ εἰσέτι μὴ πάντῃ διαλυθὲν
τῆς ἀρμονίας ὀπτάνεται· ὁ γὰρ Ἰσάκιος οὐ κατένευσε ταφῆ
τοῦτον δοθῆναι εἰς τὸν τῶν εἰρημένων Τεσσαράκοντα νεῶν, ἐν 30
ᾧ ταφῆναι προεβουλεύσατο. Ἐκλείπων δὲ ἦν Ἀνδρόνικος τὴν

ψυχὴν εἰς τὰς τοῦ ἀποστόλου ἁγίου Παύλου ἐπιστολάς, καὶ διὰ στόματος αὐτὰς ἔφερον· ἀμέλει καὶ ἀρχαίαι χειρὸς εἰκόνα τοῦ ἁγίου εὐρών, καὶ κόσμῳ λαμπρύνας τῷ ἐκ χρυσοῦ τῷ ρηθέντι ναῶ ἀνέθετο. Ἡ δὲ, τῆς καταστροφῆς ἐγγιζούσης τοῦ

5 Ἀνδρονίκου, τῶν ὀφθαλμῶν ἀπέσταζε δάκρυον· τοῦτο ἀκηκοῶς ὁ Ἀνδρόνικος, στέλλει μετὰ καὶ ἄλλων τὸν Ἀγιοχριστοφορίτην Στέφανον, ὃς καὶ διὰ κλίμακος ἔνθα ἦν μετέωρος ἡ εἰκὼν ἀνελθὼν, ἀπέψησεν ὑράσματι τὰς κόρας τοῦ Ἀποστόλου· αἱ δὲ, πλέον καὶ πλέον τὸ δάκρυον ἐξεκένουν· καὶ θαυμάσας ὁ ἐώρακεν, ἀπελθὼν διηγήσατο Ἀνδρονίκῳ· ὁ δὲ στενάξας, καὶ τὴν κάραν τῆδε κάκεισε μεταγαγὼν, ἐπ' αὐτῷ εἰρηκε δακρύειν εἰκένει τὸν μέγαν Ἀπόστολον, καὶ κακὸν χεῖριστον προσημαίνειν. Ἴνα δὲ συνελθὼν εἶπω τὸ πᾶν, εἰ τῆς πολλῆς ἀπηνεΐας καὶ τοῦ ἀμέτρου κολάζειν, ἅπερ ἐκ τῶν ἐθνῶν οἷς συνδιῆξε

15 κατέμαθεν, ἀπεῖχε, καὶ πραύτητι τὸν θυμὸν συνεκίρνα ὁ Ἀνδρόνικος, ἦν ἂν τοῖς ἐκ Κομνηνῶν ἄρξασιν οὐκ ἐλάχιστος· ἐπειδὴ περ ἦν κακὸν τούτου συλλέγειν καὶ μέγιστα ἀγαθὰ.

Περὶ τούτου τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ ἕτεροι ἱκμβοὶ ταῖς βίβλοις ἐμφέρονται τὸ μέλλον ὑποσημαίνοντες· εἰσι δὲ οὗτοι:

20 Αἴφνης δ' ἀναστάς ἐκ τόπου πλήρους πότου,
 ἀνὴρ πελιδνός, ἀγέρωχος τὸν τρόπον,
 στικτὸς, πολιὸς, ποικίλος χαμαιλέων,
 ἐπισπεσεῖται καὶ θερίσει καλάμην,
 πλὴν ἀλλὰ καύτὸς συνθερισθεὶς τῷ χρόνῳ

25 ἐς ὕστερον τίσειεν ἀθλίαις δίκαις
 ὦνπερ κακῶν ἔπραξεν ἐν βίῳ τάλας·
 ὁ γὰρ φέρων μάχαιραν, οὐ φύγη ξίφος·

πλήρη δὲ πότου τύπον τὸ Οἴναιον λέγουσιν, ἐξ οὗπερ Ἀνδρόνικος ἀπάρας ὡς ἐρρέθη, τὴν Κωνσταντίνου κατέλαβεν. Εὐρηται τούτου καὶ ἐπιστόλιον, βραχὺ μὲν ταῖς λέξεσιν, ἀλλὰ με-

30

γάλως αὐτοῦ μαρτυροῦν τὴν περὶ τὴν εὐθυδικίαν ροπὴν, καὶ ὅπως ἦν ἐραστὴς μὲν καὶ φίλος δικαιοσύνης, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἐχθρὸς καὶ κατήγορος· ἔχει δὲ οὕτως « Ἔκουσται τῷ βασιλεὶ ἀδικεῖν σε τὰ πολλά· ἢ γοῦν τὸ ἀδικεῖν ἕασον, ἢ τὸ ζῆν· τὸ γὰρ ἀδικεῖν σε καὶ ζῆν οὔτε τῷ θεῷ ἀρεστὸν, οὔτ' ἐμοὶ τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἀνεκτόν. » 5

Ὡς δὲ τὴν σορὸν αὐτοῦ ἐν τῷ νεῷ τῶν Τεσσαράκοντα Χριστοῦ μαρτύρων ἠυτρέπισε, προσεκαλέσατο καὶ τινα μοναχὸν εἰς θέαν αὐτῆς, καὶ ὑποδείξας εἶρηκε « τί σοι δοκεῖ, ἀββα, ἔχει ὁ ἐμὸς τάφος καλῶς; » Ὁ δὲ « εἰ καὶ τὸ ἵπποδρόμιον ἦν » ἀπεκρίνατο. Καὶ τότε μὲν ἔδοξεν ὁ τοῦ μοναχοῦ λόγος κενός, ὅτε δὲ τὸ τέλος τῷ Ἀνδρονίκῳ ἐπῆλθε, σαφῆς προαγόμευσις (1). 10

Οὕτω τὴν βασιλείαν παραλαβὼν Ἰσαάκιος, τῷ τοῦ Ἁγιο-χριστοφορίτου φόνῳ αὐτὴν ὠνησάμενος, ἀπὸ τοῦ Μεγάλου πα- 15
φ. 93. λατίου εἰς τὰ ἐν Βλαχέρναις ἀφικνεῖται ἀνάκτορα |· οἰκειούμενος δὲ καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρων τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ βοοσχήμονος βασιλέως, ἅπερ ἔχουσιν οὕτωςί:

Τὸ σχῆμα φαίνει τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον
ἔθεν μολήσας οἷος ὀφθίεις μοι φίλος· 20

(1) Κάτω τοῦ περιβραχίου προσετέθησαν δι' ἄλλης χειρός:
Εἰς τὸν σωτήρα Χριστὸν τὸν τοῦ Μαυρικίου, τινὸς ὑπὲρ Ἀνδρονίκου.

Σὺ καθυπέσχου καὶ τριῶν μόνον χάριν,
οἷκτον λαβέσθαι καὶ πόλιν σώσειν ὄλην·
πιστῶν τὸ λοιπὸν συνάθλων καὶ μαρτύρων
Τεσσαράκοντα χάριν, οὐ σώσεις ἕνα;
καὶ ταῦτα τὸν σὸν Ἀνδρόνικον δεσπότην·
ναὶ καὶ δι' ἡμᾶς καὶ δι' αὐτὸν δὲ πλέον,
ὡς καὶ διὰ σὲ καρτερῶς πεπονθότα,
σώσεις, ἀγαθὲ μαρτύρων, οὔτος ἴδες!

πρώτας γὰρ ἔχεις ἀρετὰς ἄλλων πλέον,
 καὶ σωφρονίζεις σωφρονῶν τοὺς φιλάτους·
 ὄθεν τέτευχας χρηστούτατου τοῦ τέλους,
 καὶ τῷ νεκρῷ, κράτιστε, λιπὼν τὸ κράτος,
 5 ὡς ἐν βραχεῖ γὰρ εὐτυχήσεις τὸ κράτος.

διὰ τοῦτο τὸν δίκαιον ὑπεκρίνετο, καὶ ἐλεήμων ἐφάνετο, καὶ
 κρυπτῶς ὠμίλει θεῷ τῷ τὰ κρυπτὰ βλέποντι. Ἀθροίσας δὲ
 καὶ τοὺς ἐν ἐξορίαις καὶ ὅσους τῶν ὑπαρχόντων Ἀνδρόνικος
 ἐστέρησεν ἢ ἔβλαψεν εἰς τὰ σώματα, καὶ τοὺς κακουχομένους
 10 πάντας, εὐ τούτοις ἐποίηε, οὐκ ἀποδιδοὺς μόνον εἴ τι τῶν προσ-
 ὄντων ἢ τῷ βεστικίῳ ὑπῆν, ἢ τισὶν ἐδόθη παρ' Ἀνδρόνικου,
 ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν φιλοτίμῳ χειρὶ δεξιού-
 μενος. Ὁ καὶ τὸν κατὰ Σικελιωτῶν κατεύθυνε πόλεμον, οὗ
 Θεσσαλίαν τε εἶχον καὶ ἐνέμοντο τὴν Ἀμφίπολιν. Οἱ γὰρ ἄν-
 15 θρωποὶ τὴν Ἰσακίου ἀρχὴν ὡς ἐκ χειμῶνος νομίσαντες ἔαρ,
 ἐκ τῶν ἀπανταχῆ συνέρρεον χώρων, οὐ μόνον τὸ στρατιωτικόν,
 ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἄμοιροι, καὶ τούτων ὅσοι νεάζον-
 τες καὶ ἀκμαῖοι τὰ σώματα, οἱ μὲν ὑψόμενοι τὸν ἐλευθερω-
 τὴν (οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἐλογίζετο Ἰσαάκιος), οἱ δὲ ληψόμενοι
 20 τὰ συνήθη ὀψώνια, τινὲς δὲ καὶ στρατευθησόμενοι, καὶ κατὰ
 τῶν Σικελῶν ἀνδρισόμενοι.

Ὡς δὲ γέγονεν ἡ Ἀνδρόνικου καταστροφή, παραχρῆμα καὶ
 ὁ τούτου υἱὸς Ἰωάννης συνελήφθη τοῖς κατὰ τὴν Φιλίππου ἐ-
 παρχίαν αὐτῷ συνοῦσι στρατιώταις, καὶ τὰς κόρας ἐκκόπτεται,
 25 καὶ οὕτω τοῦ ζῆν ἐπωδύνως ἐξέρχεται. Καὶ ὁ τούτου δὲ ἀδελ-
 φὸς Μανουὴλ ἐκτυροῦται, μηδὲν τι ὠφελῆθεις ἐκ τοῦ μὴ
 συντίθεσθαι τοῖς τοῦ πατρὸς ἀνομήμασιν, ὃ καὶ πολλοὶ ἄλλοι
 ἐγίνωσκον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Ἰσαάκιος.

Ἰδῶν δὲ ὁ Ἰσαάκιος τὴν τοῦ λεῷ συνδρομὴν, καὶ ἰκάνην
 30 κρίνας εἰς ἀντίπαλον κατὰ τῶν ἐκ Σικελίας ἐχθρῶν, δωρεαῖς

ἐφιλοτιμεῖτο καὶ οἰκειώσεσιν εὐφραίνεν, ἀλλὰ καὶ ὄπλα δούς
εἰς τὸ μετὰ τοῦ Βρανᾶ στράτευμα ἐξαπέστειλε, συνεκπέμψας
καὶ τὰ τῶν ἐκεῖ στρατιωτῶν βασιλικὰ σιτηρέσια, ποσῶθέντα
εἰς χρυσοῦ κεντηνάρια τεσσαράκοντα.

Οἱ μέντοι ἐκ Σικελίας ἀντίμαχοι μὴδὲν τι τῶν κατ' Ἀν- 5
δρονίου ἐνωτιστάμενοι, εὐθαρσῶς ὡς πρὸς τὴν Κωνσταντινού-
πολιν ἔτρεχον· καὶ ὁ στόλος δὲ τῶν Σικελῶν ἀναπλεύσας, ταῖς
νήσοις κατῆρεν, αἱ τῆς Πόλεως ἔγγιστα. Εἰς τρεῖς δὲ μοῖρας δι-
αιρηθὲν τὸ Σικελικόν, ὡς δεδήλωται, τὸ μὲν εἰάθη μετὰ νῶν
φρουρεῖν τὴν μεγαλοῦπολιν Θεσσαλονίκην, τὸ δὲ Σέρρας καὶ τὰ 10
περὶ αὐτάς ἐληΐζετο, τὸ δὲ τρίτον ὃ καὶ πρὸς τὴν Κωνσταν-
τίνου ἠπεύγετο, οὐδ' αὐτὸ ἦν ἀδιαίρετον, ἀλλὰ καὶ τούτου μέ-
ρος τὰ κατὰ Στρυμόνα καὶ Ἀμφίπολιν ἔφθειρε, τὸ δ' ἄλλο κα-
τὰ Μοσυνόπολιν ἐστρατοπεδεύετο, καὶ μὴδὲν ἀντίπαλον ὑφο-
ρώμενον, κατὰ Ἰλας ἀποδιῶστάμενον, ἄλλο ἄλλοθι ἐξήρχετο 15
ληΐζόμενον καὶ τὰ ἐς τροφήν πορίζόμενον.

Τούτο γνοὺς ὁ στρατηγὸς ὁ Βρανᾶς, ἐπάγει κατὰ τούτων
τὴν στρατιάν, μόλις πείσας ὑποκαταβῆναι τῶν ὀρέων καὶ βα-
δίσαι καὶ πεδίον ἱππήλατον· καὶ ὡς ἐντυχόντες μοῖραν ἐτρέ- 20
ψαντο, αἶφνης εἰς ἀγαθοὺς ἄνδρας μεταστραφέντες, ἐδίωκον ἀ-
εὶ τὸν ὀπισθεν ἐπικαταλαμβανόμενον κτείνοντες· συνέβη δ' ἐ-
πιταθῆναι τὴν δίωξιν ἕως Μοσυνοπόλεως. Εὐτυχῶς δὲ τοῖς ἐ-
ξῶθεν προσπλακέντες, καὶ τούτους νικήσαντες, ἐπιτίθενται καὶ
τοῖς ἔνδοθι τοῦ πολίσματος· ἀμέλει καὶ τὰς πύλας παρὰ τῶν
πολεμίων φρουρουμένας (ἤδη γὰρ ἔσχε ῥόδος αὐτούς), πυρὶ 25
πυρρὰ δόντες, εἰσεπήδησαν ἔσθθεν σφάττοντες τοὺς ἐχθροὺς, καὶ
τὸν τῶν ἐχθρῶν πλοῦτον τιθέμενοι ἴδιον. Ὡς δ' ἔραγον καὶ
τὸν πλοῦτον ἐκείνον καὶ ἐλιπάνθησαν, καὶ κατὰ τῶν περὶ τὴν
Ἀμφίπολιν θάρσος ἔλαβον. Ἀπῆρην οὖν ἐκ Μοσυνοπόλεως ὡς
παρεμβολὴ θεοῦ, τοῖς τῶν πολεμίων ἵπποις καὶ ὄπλοις φρα- 30
φ. 93. ξάμενοι, καὶ τοῖς περὶ τὸν Στρυμόνα ἐπέστησαν | ὅτε καὶ τῶν

πραγμάτων θεόθεν ἔλλοθεν μετατεθέντων, καὶ ὡς σκηπτῶ
 πληγέντων τοῖς κατὰ Μοσυνόπολιν ἀκούσμασι, καὶ τὴν μάχην
 ἀποτρειπομένων, οἱ Ρωμαῖοι τὸ ταπεινὸν ἀποθέμενοι τοῦ ὄρου-
 νήματος, ταῖς ὀρμαῖς ἦσαν ἀκράτητοι τυμπλακῆναι τοῖς οἱ τού-
 5 τους ὀρνίθια ἀπεκάλουσαν τὸ πρότερον.

Ἐπεὶ δὲ εἰς ἓνα χῶρον συνήλθον ἀμφοτέρω τὰ στρατεύμα-
 τα, (ἦν δὲ οὗτος ὁ τοῦ Δημητρίτζη λεγόμενος), τότε δὴ οἱ
 Σικελοὶ δειλανδρήσαντες, συμβάσεων ἐμέμνηντο, καὶ ἐμήνυσον
 πρὸς Βρανᾶν. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα Ρωμαῖοι πρὸς τὰ αἰτούμενα
 10 κατένευσον, μετὰ βραχὺ δὲ δύλον εἶναι ὑποποπάζαντες, ἢ, εἰ
 μὴ τοῦτο, δειλίαν, μὴ ἀναμείναντες σύνθημα, ἢ τι ἕτερον ὄ-
 περ ἐν ταῖς συμπλοκαῖς εἴθισται γίνεσθαι, γυμνώσαντες τὰ ξί-
 φη, τοῖς πολεμίοις προσβάλλουσι. Καὶ οἱ μὲν μέχρι τινὸς ἀν-
 δρείως ἀντείχοντο, τέλος δὲ πρὸς τὴν τῶν Ρωμαίων ἔνστασιν
 15 ὑπερνόντες, ἔκλιναν εἰς τροπὴν καὶ ἀκόσμως, ἔφευγον· ὄθεν καὶ
 καταλαμβανόμενοι ἀνηροῦντο, ἐζωγροῦντο, ὠθοῦντο κατὰ τοῦ
 ποταμοῦ, καὶ ἐσκυλεύοντο. Ἦγετο δὲ τότε ἐβδόμη τοῦ νοεμ-
 βρίου μηνός, καὶ περὶ δείλην ἦν τῆς ἡμέρας, ὅποτε ταῦτα ἐ-
 γίνετο. Συλλαμβάνονται δὲ καὶ οἱ δύο στρατηγοὶ τοῦ στρα-
 20 τεύματος, ὁ τε Ριτζάρδος, ὁ τῆς γυναικὸς τοῦ Ταγκρὲ κασί-
 γνητος, ὃς ἐναυάρχει τοῦ ναυτικοῦ, καὶ ὁ Ἄλδουίνος, κόντος,
 οὐ γένους μὲν εὐγενοῦς, διὰ δὲ τὴν κατὰ πόλεμον πολυπει-
 ρίαν αἰδέσιμος ὢν τῷ ρηγί καὶ τῷ τῆς στρατηγίας ἔχων ἀ-
 ξίωμα, ὃς καὶ ταῖς προτέραις κατὰ Ρωμαίων νίκαις γυμρούμε-
 25 νος τῷ Μακεδόνι Ἀλεξάνδρῳ ἐξομοιοῦσθαι ἔλεγεν. Ὅσοι δὲ τοῦ
 πολέμου ἔφευγον ἐξ αὐτῶν, καὶ οἱ τὰ ἐν Σέρραις κατέτρεχον,
 εὐθὺς τῆς Θεσσαλονίκης ἐβάδισαν, καὶ τῶν ἐκεῖ μακρῶν νηδῶν
 ἐπιβάντες, οὐκ εὐθὺς τὸν πλοῦν εὕρισκον· λαίλαπες γὰρ διεγερ-
 θέντες, ὃν ἐκ τῆς χέρσου ἔφευγον θάνατον, τοῦτον ἐν τῇ θα-
 30 λάσῃ λαβεῖν ἑαυτοὺς παρεσκεύασαν. Πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ Θεσ-
 σαλονίκην ἐπικαταλαμβανόμενοι διεφθίροντο, καὶ μάλιστα ὑπὸ

τῶν Ἀλανῶν· οὗτοι γὰρ τῶν Σικελῶν φειδῶ τινα οὐδεμίαν ἐλάμβανον· συναντῶντες γὰρ τούτους κατὰ τὰς ἀγυιάς ἡρώτων, ποῦ ὁ ἀδελφός (διὰ τοὺς Ἀλανοὺς τοῦτο λέγοντες οὕς οὗτοι ἀπανθρώπως κατὰ τὴν ἄλωσιν ἀπέκτειναν), καὶ εὐθύς, ὡς ἂν καὶ ἦν, ξίφει τοῦτον διεχειρίζοντο. Ἀλλὰ καὶ τοὺς προσφεύγοντας τοῖς θείοις ναοῖς ἀπέσφαττον, κατὰ τὴν αὐτῶν ὠμότητα ἀνταποδιδόντες αὐτοῖς, ἦν ἐνεδείξαντο ὅτε καὶ τῆς πόλεως γεγόνασιν ἐγκρατεῖς. Ὅτε καὶ τοιοῦτον συμβῆναί φασι· τοὺς γὰρ κύνας μηδενὸς ἄψασθαι σώματος τῶν ἀναιρεθέντων Ρωμαίων, τοῖς δὲ τῶν πεσόντων Λατίνων πτώμασιν οὕτως ἐχρήσαντο, ὡς καὶ τυμβωρυχεῖν καὶ ἀνακαλύπτειν τὰ σώματα τὰ παραδοθέντα τῇ γῆ, καὶ κατάθρομα τίθεσθαι.

Ζωγραεῖται δὲ σὺν τοῖς δηλωθεῖσι δυοῖ στρατηγοῖς καὶ ὁ ἐκ Κομνηνῶν Ἀλέξιος, ὁ τῶν κακῶν τούτων αἴτιος, καὶ στερίσκεται τοῦ φωτός.

Τινὲς δὲ τῶν ἀποδράντων Σικελῶν πρὸς τὴν Ἐπίδαμνον ἀπεσώθησαν, ὡς σπέρματα τῶν διαφθαρέντων πολλῶν χιλιάδων ἀναφανέντες τοῖς ἐκεῖσε φυλάσσοσι. Τὴν γὰρ Ἐπίδαμνον κρατυνάμενος ὄπλοις παντοίοις, οὐδὲ μετὰ τὴν τῶν ἐκείνου στρατευμάτων κατάλυσιν ἐβούλετο Ρωμαῖοις ἀποδοῦναι ὁ ρῆξ, δόξαν θηρώμενος ἑαυτοῦ. Μετὰ βραχὺ δὲ πρὸς τὰς δαπάνας ἀπειρηκῶς, ἐκουσίως ταύτην ἀπέδωκεν.

Ἄλλ' ὁ μὲν κατὰ γῆν τῶν Σικελῶν πόλεμος τοιοῦτον ἔσχε τὸ πέρας· αἱ δὲ νῆες αὐτῶν, ὑπὲρ τὰς δις ἑκατὸν οὔσαι, οὐδ' αὐταὶ κακῶν ἔμειναν ἀπαθεῖς· ἀποβῆσαι γὰρ κατὰ τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον, πολλοὺς ἀπεβάλλοντο τῶν πλωτῆρων παρὰ τῶν ἐκεῖ Ρωμαίων στρατιωτῶν, οἳ τὰς αὐτῶν εἰς γῆν ἐξελεύσεις ἐκώλυον, τὰς ἀκτὰς περιοδεύοντες, καὶ ἄβητον αὐτοῖς ποιοῦντες τὴν ἠπειρον· ταῖς δὲ ναοὶ τосαύταις οὔσαις τὸν ἀφ. 94.ριθμὸν, αἱ Ρωμαῖκαί, μηδὲ ἑκατὸν οὔσαι, ἤθελον μάχεσθαι | ἀλλ' ὁ βασιλεὺς οὐ συνεχώρει, τὸ πλῆθος ἐκείνων ὑφορώμενος.

Ἦσαν τριγαροῦν περὶ τὸν τῶν Κιόνων αἰγιαλὸν ὀρμιζόμενας·
 ὁ δὲ τῶν ἐναντίων στόλος, δεκαεπτὰ μόνας ἡμέρας ταῖς νή-
 σοις διαγαγῶν, ὡς οὐδένα ἐώρα τῶν ὁμορῦλων κατὰ χέρσον
 συγχωρούμενον ἐξελεῖν, οὐκ ἀγαθὴν λογισάμενος τὴν ἀναβο-
 5 λὴν, ἐτοιμάζεται πρὸς ἀπόπλοισιν· καὶ τὴν Κελώνουμον πυρ-
 πολήσας νῆσον, καὶ ὅσα εὐχερῶς ἔσχε τῶν κατὰ τὸν Ἑλλη-
 σποντον ληϊσάμενος, τῶν οἰκαδὲ ἐμέμνητο, καὶ τοῦ πρὸς Σικε-
 λίαν πλοῦ εἶχετο· ρασί δὲ ὡς καὶ τούτων πολλοὶ αὐτάνδροι
 κατέδυσαν τῷ βυθῷ, ἀντιπνοίαις περιπεσοῦσαι· καὶ λιμὸς δὲ
 10 καὶ νόσος, πολλὰς αὐτῶν ἐξεκένωσε, καὶ οὐκ ἔλαττον τῶν δέκα
 χιλιάδων μαχίμων ἀνδρῶν ἐν τούτοις τοῖς πολέμοις ἀπώλοντο·
 οἱ δὲ ζωγηθέντες κατ' ἀμφοτέρους τοὺς πολέμους ὑπὲρ τὰς
 τέσσαρας ἀριθμούμενοι χιλιάδας ταῖς φρουραῖς παρεδόθησαν, οἱ
 καὶ ἄρτω μόνῳ διαζῶντες πρὸς τῶν θεοφιλῶς ἐπισκεπτομένων
 15 τοὺς ἐν εἰρηκαῖς, κακῶς ἐρθεῖροντο]. Ὡστε καὶ ὁ τὴν κατὰ Ρω-
 μαίων τότε κίνησιν θέμενος ρῆξ Σικελίας, τοῦτο πυθόμενος, διὰ
 γραμματῶν τὸν βασιλέα ὠνειδίσεν, ὡς ἀπκνθρώπως ἐδῶντα λι-
 μῶ καὶ γυμνότητι ἀπόλλυσθαι τοιούτων [καὶ] τοσούτων πλῆθος
 ἀνδρῶν, ἀραμένων μὲν ὄπλα κατὰ Ρωμαίων, χριστιανῶν δ' ὅμω
 20 ὄντων καὶ θεοῖεν παραδεδομένων εἰς χεῖρας αὐτοῦ.

Καθίσας δ' ὁ βασιλεὺς ἐπὶ δίφρου χρυσοκολλήτου, καὶ πε-
 ριθέμενος τὴν λιθόστρωτον τήβεννον, καὶ βῆμα πολυκνηρωπό-
 τατον ἡθροικῶς, ὡς ἂν φοβερὸς εἴη, εἰσάγεσθαι κελεύει τοὺς
 τοῦ Σικελικοῦ στρατεύματος ἀρχηγούς, τὸν Ἀλδουίνον καὶ τὸν
 25 Ριτζάρδον· οἱ δὲ τὸ τῆς κερκλῆς ἀποθέμενοι κάλυμμα, δου-
 λικωτέραν ἀπένειμον τὴν προσκύνησιν. Καὶ αὐτοὶ μὲν οὕτως
 αὐτὸν, χριστὸν ὄντα Κυρίου, ἐκκολόγουν ἐν τοῖς πρὸς αὐτὸν
 γράμμασιν, οὐδὲν μὲν ἔχοντες ἐγκαλεῖν δίκκιον, τῇ δ' ἐνεστώ-
 ση τύχῃ παρά τὸ δέον χρώμενοι. Ὁ γὰρ Ἰσαάκιος τὴν βασι-
 30 λείαν ἄρτι παραλαβὼν, πρέσβεις ἐπὶ τὴν αὐτῶν στρατιάν ἐξα-
 πέστειλεν, ἔτι τῇ νίκῃ γαυρουμένην καὶ μηδὲν τι τῶν δεινῶν

ὑποπτεύουσιν· ἔγραφε δὲ αὐτοῖς ἀρχικώτερον, καὶ τὸ οἰκείον
 μεγάλων ξίφος διηπειλεῖτο ἐξολόθρευσιν, εἰ μὴ μεταβουλεύσα-
 μενοι, πρὸς τὴν αὐτῶν ἀναστρέψωσι χώραν, ἀποφυγόντες τῆς
 Ῥωμαίων· ὁ δὲ Ἄλδουτος, θρασὺς ὢν καὶ ταῖς νίκαις ὀγκού-
 μενος, οὐκ ἐνεγκὼν τὰ γεγραμμένα, ἀμείβεται σοβαρῶς, κω- 5
 μωδῶν τὸ ξίφος αὐτοῦ, ὡς ἀπολέμοις ὀξυνόμενον σώμασιν· ὑ-
 πηνίττετο δὲ τὸν Ἀγιοχριστοφορίτου θάνατον· καὶ αὐτὸν δὲ
 τὸν Ἰσαάκιον, οὐ στρατιώτην, ἀλλὰ γραμματικὸν ἀπεκάλει, οὐχ
 ὄπλοις ἐσχολακώτα καὶ Ἄρεϊ, ἀλλὰ καλὰ μω καὶ μέλανι, καὶ
 βίβλοις κυπτάζοντα· εἰσήγε δὲ καὶ παραίνεσιν ἐχθρὸς ὢν, ἀπο- 10
 θέμενον τὸν βασιλείου στέφανον, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀρχῆς σύμ-
 βολα, τηρεῖν ἀσφαλῶς ταῦτα τῷ νικῶντι καὶ κρείττονι (τὸν
 ἑαυτοῦ λέγων κύριον).

Ὡς δὲ πρὸς τοὺς στρατηγούς ὁ βασιλεὺς τὰ εἰρημένα ἔ-
 φησεν, αὐτοὶ περὶ τοῦ μόνου ζῆν ὑποπεσόντες ἐδέοντο, μηδὲν 15
 πρὸς ταῦτα ἔχοντες ἀντειπεῖν· Ὁ δὲ Βαλδουῖνος (sic) κολακευ-
 τικώτερον αὐτὸν μετελθὼν, ἐξέκρουσε τῆς ὀργῆς καὶ καθήδυ-
 νε· Καὶ οἱ μὲν ἐκεῖθεν ἐξεληθόντες εἰς φυλακὴν περὶπέμφθησαν.

Βασιλεὺς δ' ἐτέραις προσχῶν ὑποθέσσει, προσέθετο τοῖς
 παροῦσι διατρανώσασθαι, καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ πᾶσιν οὐκ ἀνή- 20
 κοον εἶναι ἤθελεν, ὡς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οὐδένα ἐς σώ-
 μα λωβήσεται, κἄν τῇ αὐτοῦ ζωῇ καὶ βασιλείᾳ ἐπιβουλεύων
 φανῇ· Καὶ οἱ τὸ βασιλικὸν βῆμα πληροῦντες τότε ἐπισυφήμη-
 σαν τοῖς λελαλημένοις, καὶ πᾶς ἐνηχηθεὶς τὸ ρηθὲν, δῶρημα
 θεοῦ τὸν βασιλέα τέλειον ἀπεφαίνετο· Οὐ πολὺς δὲ χρόνος πε- 25
 ρήλθε, καὶ ὡς τούτων λήθην λαβῶν, τόσα κατεπράξατο, τὸν
 προσκεκρουκότα κατὰ τι ποινηλατῶν, ὅσα καὶ ἄλλον Ἀνδρό-
 νικον αὐτὸν ἀπεδείκνυον.

Ὁ δὲ τοῦ Ἰκονίου σουλτάνος (ἦν δὲ ὁ Κλιτζιασθλὴν γε-
 γωνῶς ὑπὲρ ἔτη τὰ ἐβδομήκοντα), ἀκούσας τὸν τοῦ Ἀνδρονί- 30
 κου θάνατον καὶ τὴν Ἰσαακίου ἀναγόμευσιν, καὶ στοχασάμενος

- ὅσα ἐπὶ ταῖς βασιλείων μεταθέσεσι γίνεται, εἰσβάλλει διὰ στρα-
 τιᾶς, τοῦ Σμηῆ ἀμηρᾶ στρατηγοῦντος, τῆ χώρα τῶν Θρακη-
 σίων Ι, καὶ τὸ τοῦ Κελβικανοῦ μέρος κενὸν εὐρῶν τῶν στρατιω-φ. 94^ο.
 τῶν, (οἱ γὰρ πάντες εἰς τὸν νέον βασιλέα ἀνέδραμον), ἀνθρώ-
 5 πους τε πολλοὺς ἐχειρώσατο, καὶ ζῶων ἀγέλας καὶ σκύλων πολ-
 λῶν τὸ οἰκεῖον ἐνέπλησε στρατεύμα. Ἐρημωσάντων δὲ τῶν Ἐφέ-
 ων ἔθνῶν ἄλλοις τε προσκαίροις φιλοτιμίῃμασι καὶ φόρων ἐτη-
 σίων ἀπολήψει, (οὕτω γὰρ οἱ τῶν Ρωμαίων ἄρχοντες, ὡς θαλα-
 μηπόλοι νεάνιδες, τὴν οἰκουρίαν διώκοντες, μετιέναι τοὺς ἄλλο-
 10 φύλους ἴσασιν), ἠθέλησεν ἐξ ἔθνῶν ἑαυτῷ μνηστεύσασθαι γαμε-
 τήν· ἦν γὰρ εἶχε πρότερον ἀπεβάλλετο, θανάτῳ μεταστᾶσαν
 τοῦ ζῆν· καὶ κοινολογησάμενος περὶ τούτου τῷ τῆς Οὐγγρίας
 ρηγί, τῷ Βελᾶ, μνηστεύεται τὴν ἐκείνου θυγατέρα, οὐπω τοῦ
 δεκάτου ἔτους ἀψαμένην, ὡς ἔλεγον· καὶ τὰ τοῦ γάμου ἀπὸ
 15 δημοσίων χρημάτων τελέσει σμικρολογούμενος, ἐκ τῶν οἰκειῶν
 χώρων συνέλεγεν ἀδοπί· καὶ ἔλαθε διὰ τούτου καὶ ἄλλας μὲν
 πόλεις ἐκπολεμώσας καὶ ἑαυτῷ καὶ Ρωμαίοις, μάλιστα δὲ τοὺς
 κατὰ τὸν Αἴμον βρβάρους, οἱ Μυσοὶ μὲν ὠνομαζόντο πρότερον,
 Βλάχοι δὲ νῦν καὶ Βούλγαροι. Οὗτοι ταῖς δυσχωρίαις πεποιθό-
 20 τες, καὶ ἄλλοτε μὲν κατὰ Ρωμαίων παρετάζοντο, τότε δὲ πρό-
 φρασιν εὐρηκότες τὴν τῶν οἰκειῶν θρεμμάτων ἀπαγωγὴν, ἐς ἀ-
 ποστασίαν ἀπέβλεψαν.

- Ἦσαν δὲ οἱ τοῦ κακοῦ πρωτουργοί, Πέτρος τις καὶ Ἀσάν
 ὁμογενεῖς καὶ τχύτόσποροι, οἳ καὶ προσίασι βασιλεῖ σηνου-
 25 μένῳ εἰς τὰ Κύψελλα, αἰτοῦντες συστρατολογηθῆναι Ρωμαίοις,
 καὶ δι' ὄρισμον δοθῆναι αὐτοῖς χωρίον τι κατὰ τὸν Αἴμον ὀ-
 λιγοπρόσοδον. Ἄλλ' ἀπέτυχον τοῦ αἰτήματος, ἐφ' οἷς καὶ ρη-
 μά τι τοῦ στόματος προήνεγκαν τὴν ἀποστασίαν ἐμφαίνον, καὶ
 μάλιστα ὁ Ἀσάν ὡς θρασύτερος, ὃς καὶ τύπτεται κατὰ τοῦ
 30 προσώπου ἐπιταγῆ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰωάννου. Καὶ οἱ μὲν
 ἄπρακτοι ἐπανήλθον οἴκαδε· ὅσα δὲ κατὰ Ρωμαίων οὗτοι διε-

πράξαντο, ποία διήγησις, κακῶν τοσαύτας Ἰλιάδας συμπεριλήψεται; ἀλλὰ μήπω περὶ τούτων.

Τοῦ ἐκ Κομνηνῶν Ἰσαακίου τυραννοῦντος ἐν Κύπρῳ, ἔγνω κατ' αὐτοῦ στόλον ἐτοιμάσαι ὁ βασιλεὺς. Καὶ δὴ μακρῶν νηῶν ἐβδομήκοντα εὐτρεπισθεισῶν, στολάρχαι ἐκλέγονται ὁ Κοντο- 5
 στέφανος Ἰωάννης, ἀνὴρ γηραιός, καὶ ὁ Κομνηνός Ἀλέξιος, νεάζων μὲν καὶ τοῦ βασιλεύοντος ἐξανεψίδς, ἀλλ' ὡς τυφλὸς πρὸς τοῦ Ἀνδρονίκου γεγονώς, ἀχρετὸς λογιζόμενος πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο, πολλοῖς οὐδ' αἰσίοις κρινόμενος οἰωνός. Ὁ μὲν οὖν ἐς 10
 Κύπρον πλοῦς τούτοις ἀκίνδυνος, τὰ δ' ἐφεξῆς καὶ μετὰ τὸ εἰς Κύπρον καταῤῥαι, καὶ λίαν δεινὰ αὐτοῦς τε γὰρ ὁ Ἰσαάκιος συμβαλὼν ἐτροπώσατο· καὶ ὁ τότε κατὰ θάλατταν πειρατῆς, ὁ Μεγαρείτης καλούμενος, ἐπέθετο ταῖς ναυσὶ, κεκενωμένας εὐρῶν τῶν ἀνδρῶν ἐξιόντων εἰς τὸν χερσαῖον πόλεμον, καὶ ταύτας μὲν ὑφ' ἑαυτὸν ἀπονητὶ ἐποίησεν, οἱ δὲ τριηράρ- 15
 χαι χερσὶ τῶν ἐναντιῶν ἐάλωσεν συμβαλόντες Κυπρίοις, καὶ αὐτοῦς τῷ Μεγαρείτῃ ἐκδίδωσιν Ἰσαάκιος χρῆσασθαι ὡς ἐν βούλοιο· καὶ εἶχε τούτους ἡ Σικελία μετὰ μικρὸν, καὶ ὁ ἐν αὐτῇ τύραννος, εἰς ὃν ὡς δεσπότην ὁ Μεγαρείτης ἀνέφερε τὰ ἑαυτοῦ. Ὁ δ' Ἰσαάκιος πολλοὺς μὲν τῶν Ρωμαίων μετὰ τὴν ἤτ- 20
 ταν τοῖς οἰκείοις κατέλεξε, πολλοὺς δὲ καὶ ποιναῖς καθυπέβαλεν, ἀπαραίτητος ὢν κολαστῆς, ἐν οἷς καὶ τὸν Ρυνδακηνὸν Βασίλειον ἐκ τοῦ γόνατος θάτερον τῶν ποδῶν ἐκτεμῶν· ἦν δὲ οὗτος Χριστὸς τὰ πολέμια, καὶ τῷ Ἰσαακίῳ τούτῳ διδάσκαλός ποτε τῶν πολεμικῶν· τὸ δὲ ναυτικὸν πλῆθος ἀφῆκε ἕκαστον 25
 ἔνθα ἠθούλετο ἀπιέναι, οἱ καὶ ὡς ἐκ ναυαγίου μάλιστα τὰ οἴκοι
 Φ. 95. κατέλαβον, ὅσοι μὴ θαλάσση, εἴτε λιμῶ, ἢ καὶ | τελευτῇ τὸ τρίτον τοῦ ζῆν ἀπῆλλάγησαν.

Τῶν δὲ Μυσῶν ἀποστάντων, ὡς εἴρηται, καὶ κατὰ διπραξαμένων Ρωμαίοις μέγιστα, ἔξοισιν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν. 30
 Λέγεται δὲ ὡς οἱ Βλάχοι ἀνεβάλλοντο τὴν ἀπίστασιν πρότε-

ρον, εις ἣν ἠρέθιζον αὐτούς ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἀσάν, δειλαινό-
 μνοι τῷ μεγέθει τῆς πράξεως· οἱ δὲ τῆς δειλίας ταύτης τού-
 τους ἀπάγοντες, εὐκτῆριον ἀνεγείρουσιν οἶκον ἐπ' ὀνόματι Δη-
 μητρίου τοῦ μεγαλομάρτυρος, εἰς ὃν πολλοὺς συναθροίσαντες
 5 δαιμονολήπτους, οὓς Ἀσθενάρια τινὲς ὀνομάζουσιν, ἔπεισαν τού-
 τους λέγειν ἐνθουσιῶντας, ὅτι ὁ θεὸς τοῦ τῶν Βουλγάρων καὶ
 τῶν Βλάχων γένους τὴν ἐλευθερίαν εὐδόκησε, καὶ διὰ τοῦτο
 τὸν Μυραδλύτην μέγαν μάρτυρα Δημήτριον τὴν Θεσσαλονικὴν
 καταλιπόντα ἔλθειν εἰς τὴν τούτων βοήθειαν, τὰς μετὰ Ρω-
 10 μαίων ἐνδιατριβὰς καταλείψαντα· οὐ χρὴ δὲ ἀνθίστασθαι τῇ
 βουλῇ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὄπλα λαβεῖν καὶ τοῖς Ρωμαίοις ὄση δύ-
 ναμις ἀνταγωνίζεσθαι τοιοῦτον βοηθὸν ἔχοντας τὸν μέγαν Δη-
 μήτριον, τοὺς δὲ Ρωμαίους ὄσους· ἂν εἰς χεῖρας λαβεῖν ἰσχύ-
 σωσι, ξίφει διχχειρίζεσθαι, μηδεμίαν φειδῶ τούτων λαμβάνον-
 15 τας· Ὑπὸ τῶν τοιούτων οὖν ψευδοπροφητῶν τὸ ὄλον ἔθνος κα-
 τὰ Ρωμαίων ἐκπολεμηθέντες εἰς ἐχθροὺς ἀσπόνδους ἄπαντες
 τούτοις ἐγένοντο· Καὶ ὡς εὐημερήθησαν τούτοις τὰ τῆς ἀπο-
 στασίας, μικρὸν ἠγησάμενοι τὴν ἐκυτῶν ἐλευθερίαν, καὶ κατὰ
 τῶν ἔξω τοῦ Αἴμου χωρῶν ἐπέρχονται, δηοῦντες ταύτας καὶ
 20 ἀφανίζοντες· ὁ δὲ τῶν ἀδελφῶν πρῶτος Πέτρος καὶ στέφανον
 τῇ κεφαλῇ περιτίθησι, καὶ τοῖς ποσὶ κόκκινα ὑποδήματα, βα-
 σιλέα Βουλγάρων κατονομάσας· ἐκυτὸν, καὶ τῇ Πρεσθλάβῃ (πό-
 λις δὲ αὕτη ἀρχαία, μεγίστη καὶ ὄχυρά), προσβαλόντες, ὡς
 οὐκ εὐκόλως αὐτῆς ἐπελάβοντο, ἐάσαντες ταύτην, κατὰ τῶν ἔ-
 25 ξω τοῦ Αἴμου Ρωμαϊκῶν κτημάτων ἐπιστρατεύουσι, καὶ πολ-
 λά σώματα Ρωμαίων καὶ βόας καὶ ὑποζύγια, καὶ τῶν ἄλλων
 βοσκημάτων πλήθος οὐκ ἐλάχιστον διαρπάζουσιν.

Ἐξείσι τοίνυν κατ' αὐτῶν Ἰσαάκιος· οἱ δὲ τῶν δυσχωριῶν
 ἐπιλαθόμενοι, ἀντέσχον ἐπὶ πολὺ· γνόφου δὲ παρὰ δόξαν ἐπι-
 30 γενομένου καὶ τὰ ὄρη καλύψαντος, ἔλαθον Ρωμαῖοι ἐπιστάντες
 αὐτοῖς καὶ πολλοὺς τραυματίσαντες· Οἱ μὲν οὖν ἀρχηγοὶ τοῦ

κακοῦ, ὃ τε Πέτρος καὶ ὁ Ἄσαν, καὶ ὅσον περὶ αὐτοῦς ἀποστατικόν, ὥρμησαν εἰς τὸν Ἰστρον, καὶ τοῦτον διαπεράσαντες τοῖς ἐκεῖ Σκύθαις ἠνώθησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν ἔχων ταῖς ἐκεῖ πόλεσιν, αἶ πολλαὶ εἰσιν, αἱ πλείους ἐπὶ πετρῶν ἀποτόμων καὶ ὑπερνεφῶν μάλιστα, ἐπιστήσαι φρουρᾶν, οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησε, πυρὶ δὲ τὰς τῶν καρπῶν παραδοὺς θημωνίας, αὐτίκα ἐκεῖθεν ἀπήρην, ἔτι ταρασσό- 5
μενα τὰ ἐκείσε καταλιπών· ὅθεν καὶ πλέον τούτους κατὰ Ρωμαίων ἠρέθισεν. Ὁ μὲν γὰρ τὴν Κωνσταντίνου κατέλαβε τῷ κατορθώματι ἐγκυχυόμενος, καὶ τινα τῶν τότε κριτῶν (ὁ Μο- 10
ναστηριώτης ἦν οὗτος Λέων) εἰπόντα παθήνασθαι τὴν τοῦ Βουλγαροκτόνου Βασιλείου τοῦ βασιλέως ψυχὴν, ὅτι τὸ τυπικὸν αὐτοῦ ὅπερ τῆ τοῦ Σωσθενίου μονῆ ἐξέθετο ὁ βασιλεὺς παρεδύλετο, καὶ διὰ τοῦτο νεωτερίσαι τοὺς Βλάχους, ἐρεσχελῶν καὶ διασύρων ὁ Ἰσαάκιος, τοῦτον μὲν, ἔφησε, μὴ εἰδέναι 15
τί λέγει, αὐτὸς γὰρ εἰς τὴν προτέραν ὑποταγὴν καὶ δουλείαν τούτους κατέστησεν ἐν ὀλίγῳ καιρῷ, ὡς οὐδὲ διὰ πολλῶν χρόνων ἐκεῖνος.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄσαν βάρβαροι τὸν Ἰστρον, ὡς δεδήλωται, διαβάντες, καὶ τοῖς Σκύθαις συμμίζαντες, πλείστους ἐκεῖθεν 20
συμμάχους παραλαβόντες εἰς τὴν πατρίδα ἤλθον Μυσίαν μετὰ μείζονος τῆς ἐπάρσεως· ὅθεν οὐδὲ ἠθέλησιν τοῖς ἰδίῳις μόνοις ἐμμένειν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τὰ Ρωμαίων βλάβουσι, καὶ εἰς ἐν ὡς πάλαι ποτὲ τὴν τῶν Μυσῶν καὶ Βουλγάρων δυναστείαν συνάψουσι, οὐδόλως ἡγοῦντο ἀνασχετόν. 25

Εἰ μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἐξήρχετο κατ' αὐτῶν, ἦν ἂν ἔργον μέγα τετελεσῶς· ἀλλὰ τὴν οἰκείαν ὁρμὴν εἰς ἕτερον καιρὸν ὑπερῆμενος, τῷ θεῷ αὐτοῦ τῷ σεβαστοκράτορι Ἰωάν- 30
νη τὰ κατ' αὐτῶν ἐνεχείρισεν. Ὁ δὲ διακυβερνήσας τὴν στρα-
φ. 95. τιάν, καὶ λυπήσας οὐ βραχέα τοὺς πολεμίους | βασιλειᾶν ὑ-
ποπετυόμενος, τὴν στρατηγίαν ἀποτίθεται· καὶ διαδέχεται ταύ-

την ὁ καῖσαρ Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός, ὁ ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ
 βυβιλέως γαμβρός, ἀνὴρ τὸ εἶδος ἀξιοθέατος, καὶ τῶν τακτι-
 τικῶν ἐμπειρίαν πλουτῶν, τότε δὲ οὐ καλῶς τὸν κατὰ Βλά-
 χων διαπεπραγῶς πόλεμον. Ὅθεν διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν ὁ
 5 Βρανᾶς Ἀλέξιος· ὁ δὲ καὶ πάλιν βασιλειῶν ἦν, ὡς καὶ νύ-
 κτωρ ποτὲ τὸ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας εἰσιῶν ἄδυτον, τοὺς ὀ-
 χλοῦς εἰς ἀπόστασιν παρακαλεῖν. Ὡς δὲ μὴ κατὰ τὸν σκο-
 πὸν αὐτοῦ προεχώρει τὸ ἔργον, σπονδὰς ἐκ βασιλέως δεξάμε-
 νος, τοῦ ἔργου μὲν ἀπέστη, τὴν δὲ ἔφεσιν ἔτρεφε καθ' ἑαυτὸν
 10 πάλιν ἀνένδοτον.

Τότε δὲ τῆς τῶν στρατευμάτων δραξάμενος συνδρομῆς, καὶ
 τοῖς κατὰ γένος οἰκείοις συμβούλοις χρησάμενος, τὴν περιβα-
 λὴν ἀμειψάμενος, βασιλέα ἀπέδειξεν αὐτὸς ἑαυτὸν· καὶ εἰς τὴν
 πατρίδα Ἀδριανούπολιν μεταβὰς, καὶ ὑπὸ τοῦ στρατεύματος ἀ-
 15 ναγορευθεὶς, τὴν βασιλίδα πόλιν καταλαμβάνει, καὶ περὶ τὸ
 Ἐΐξω στρατοπεδευσάμενος Φιλοπάτιον, περὶ δείλην μετὰ δυ-
 νάμεων προπελάσας, τῷ τείχει τῆς Πόλεως ἵππων ἔποχος, μέ-
 λανι μὲν τὸ ὄλον τοῦ σώματος, περὶ δὲ τὸ μέτωπον λευκαῖς
 20 θριξίν ἐς κύκλον καλλυνομένων, τοῖς ἐπὶ τῶν τειχῶν βασιλικοῖς
 καὶ τοῖς θεαταῖς τῶν πραττομένων Πολίταις ἠπεῖλει τε καὶ
 παρήνει κατὰ ταῦτόν, φάσκων ὡς, εἰ μὲν τὰς πύλας ἀνοίξαν-
 τες ἔσω δέξονται τοῦτον, εὐεργέτην εὐρήσουσιν, ὡς φρονοῦν-
 25 τες τὰ αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιπράττοντες· εἰ δὲ πρὸς ἀντίστασιν
 καὶ μάχην χωρήσουσιν, ἄκοντας χειρωσάμενος ἐκεῖνα ἐργάσε-
 ται τούτοις, ὅσα καὶ αὐτῷ μὲν οὐ κατὰ σκοπὸν, ἐκεῖνοις δὲ
 προξενήσει τὸν ὄλεθρον. Τοιαῦτα μεγαλαυχήσας πρὸς τὸ στρα-
 τόπεδον ὑπεχώρησε.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ τοῦ ἡλίου ἄρτι φάναντος τὸ περιγίγιον, ἐ-
 φίσταται ταῖς πύλαις τῆς Πόλεως, αἱ τοῦ Χαρσίου λέγονται,
 30 καὶ τὴν στρατιάν ἀντιτάξας, εἰς δεξιὸν καὶ εὐώνυμον κέρας
 αὐτὴν διαιρεῖ, καὶ τὸ μέσον αὐτὸς ὑπέχων, προτρέπει τοῖς ἐκ

τῆς Πόλεως ἐξερχομένοις στρατιώταις συμπλέκεσθαι. Οὐδὲ γὰρ ἐντὸς τῶν πυλῶν μόνον ἐπέστησε φρουρούς ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῖς τῶν τειχῶν ἄνωθεν οὖσιν ἐπέταξε προμαχεῖν, ἀλλὰ καὶ μέρος τοῦ στρατεύματος ἀποδιελὼν, ἔξωθεν τῆς τάφρου διέρχεσθαι ἐπέτρεψε, καὶ τοῖς πολεμίοις ὡς δυνατὸν ἀντιμάχεσθαι. 5 εἰ δὲ, τῶν ἐναντίων ἐπιτεθέντων αὐτοῖς, κάμωσι, τοῖς τείχεσι πλησιάζειν, ὅπως οἱ ἄνωθεν αὐτοῖς ἐπαμύνωσιν. Ἔως μὲν οὖν μεσημβρίας ἀκροβολισμοὶ παρ' ἀμφοτέρων ἐγίνοντο τῶν μερῶν, καὶ ἄχρι τινὸς οἱ τοῦ Βρανᾶ τῶν τοῦ βασιλέως βραχὺ τι ἐκράτουν· καὶ τούτων μάλιστα οἱ ἐκ τοῦ Λατινικοῦ πεζικοῦ 10 (ἐπεὶ καὶ ὅσοι ἦσαν ἀπὸ τοῦ Σικελικοῦ στρατεύματος καὶ τούτους ὁ βασιλεὺς τῆς φρουρᾶς λυτρωσάμενος καὶ ὀπλίσας πρὸς Βρανᾶν ἐξαπέστειλε τὴν ἐς τὸν Αἴμον στελλόμενον· καὶ ἦσαν οὗτοι κράτιστοι τῶν περὶ αὐτὸν)· ἐπιπεσόντες οὖν κατὰ κράτος τοὺς ἐξ ἄστεος τρέπονται, ὡς διαβῆναι τὴν τάφρον καὶ 15 προσεγγίσει τοῖς τείχεσιν· εὗρον δὲ βοήθειαν ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν τειχῶν.

Τὰ μὲν οὖν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν τούτοις ἔληξεν· ἐφ' ἡμέραις δὲ πέντε διαναπαύσας τοὺς οἰκείους ὁ τύραννος, πάλιν τοῖς τῆς Πόλεως περιβόλοις ἐφίσταται· ποιῶν δὲ φοβερὸν 20 ἑαυτὸν, στέλλει μοῖρᾶν τινα τοῦ κατ' αὐτὸν στρατοῦ εἰς τὴν τοῦ Βοσπόρου ἀντιπέραν ἀκτὴν, ἥτις πρὸς τὰ μέρη τῶν Βλαχερνῶν ἀφορᾷ, καὶ οὗτοι τὸ ἐπιτεταγμένον ποιοῦντες, τοὺς ἐκεῖ γηλόφους ἀνιόντες τὰς σημαίας ἠνέμωσαν· ὁ δὲ ἥλιος τοῖς ὄπλοις αὐτῶν προσβάλλων, ἐποίει ἀποπάλλεσθαι σελαγημάτων 25 ἐκπυρηνίσματα, ὡς τοὺς Πολίτας εἰς τοὺς ἀνεσθηκότας τῆς Πόλεως ἀνερχομένους γηλόφους, τὰ πραττόμενα θεᾶσθαι καὶ τίθεσθαι διὰ θαύματος. Μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς ἐκεῖ οἰκήτορας ἐπεσπᾶσαντο, ἄνδρας ἀμάχους, κώπην δὲ μόνην ἐλαύνειν εἰδότης καὶ ἀγρεύειν ἰχθῦς· τότε δὲ καὶ οὗτοι τὰ ἑαυτῶν ἀκά- 30 τια σάνισι παχεῖαις ἐκατέρωθεν διαλαβόντες, οἱ μὲν σφενδόνας,

- οὐδὲ τὸξα λαβόντες, |, καὶ ὡς στρατιῶται οἱ δικτυοπλόκοι πρὸς φ. 96.
μάχην ἐτοιμασθέντες, τοῖς ἐπὶ τῶν βασιλικῶν τριήρεων, αἶ τὴν
εἰς τὴν Πόλιν πάροδον τοῦ Βρανᾶ, εἶπερ ἀπογνοῦς τὴν ἐκ τῆς
χέρσου διὰ τῶν παρακτίων μηχανήσαστο, παρετήρουν, συμπλα-
5 κῆσαι ἤθελον. Οἱ δ' ἐπὶ τῶν μακρῶν νηῶν τὰ πρῶτα μαινε-
σθαι αὐτοὺς ᾔοντο, ὡς δὲ καιρὸς ἦν τοῦ βάλλειν ἀλλήλους, αἱ
μὲν τριήρεις μετὰ βυκάνων καὶ σαλπύγγων ἐκίνησαν, οἱ δὲ ἀλι-
εῖς ἤσυχῃ ᾤρμησαν κατ' αὐτῶν κώπαις συχρῶς τὴν θάλασσαν
τύπτοντες, καὶ ὑπερτεροῦσι τῶν ἀντιπάλων, καὶ ταῖς ἤσοι τῆς
10 Πόλεως συγκλείουσι· τὰ μὲν γὰρ διὰ τὸ μέγεθος καὶ δυσκί-
νητα, τὰ δὲ πολλὰ ἐπιόντα καὶ κατὰ πᾶν μέρος μαχόμενα,
τὴν νίκην εἶχον ἐπιμειδιώσαν αὐτοῖς· ἀλλ' οὐκ ἐς πολὺ τὸ τῆς
ἤττης ὑπενεγκόντες οἱ ἐκ τοῦ στόλου τοῦ βασιλείως, κραταιῶς
τούτους ἐδίωξαν· τάχα δ' ἂν καὶ πυρὶ τὰ πλοιάρια τούτων ἡ-
15 φάνισαν, εἰ μὴ ἐπεσοῦθησαν οἱ τοῦ Βρανᾶ ὀπλομάχοι, ἐκ τῶν
λόφων κατελλθόντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν.
- Ἰδὼν δὲ ὁ ἀποστάτης ὡς οὔτε κλέπτειν ἔχει τὴν πάρο-
δον, οὔτε πολέμῳ καὶ λόγοις δράσαι τι ἰσχύει, λιμῶ διανοήθη
τὴν μεγάλοπολιν παραστήσασθαι· ἤδη γὰρ ἡ Ἐὼα τε καὶ Ἐ-
20 σπέριος ὑπὸ Ρωμαίους ληξίς αὐτῷ προσεχώρησε· καὶ προστάτ-
τει μηδεμίαν σιτχυγὸν νῆα καταίρειν εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἄλ-
λ' οὔτω μὲν ὁ Βρανᾶς διὰ λιμοῦ κρατῆσαι τὴν Κωνσταντινού-
πολιν ἤλπισεν, ἢ ἀλλὰ? στόλον κινήσας τοῦ βασιλικοῦ ἀκμαιό-
τερόν τε καὶ πλείονα.
- Ἄλλ' οὔτω μὲν ὁ Βρανᾶς διὰ λιμοῦ κρατῆσαι τὴν Κωνσταντινού-
25 πόλιν ἤλπισεν, ἢ ἀλλὰ? στόλον κινήσας τοῦ βασιλικοῦ ἀκμαιό-
τερόν τε καὶ πλείονα.
- Ὁ δὲ βασιλεὺς ὁρῶν αὐτῷ προσκείμενον τὸ τῆς Πόλεως
πλήρωμα, τὸν δὲ Βρανᾶν μὴ μόνον οὐκ ἀνεχόμενον αὐτῶν ἄρ-
χειν, ἀλλὰ καὶ ἀναθέματι καθυποβάλλον ἐκείνον ὡς ἀποστά-
την καὶ τύραννον, καὶ τὴν ἀγίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, ἣτις,
ἐκ τῆς τῶν Ὀδηγῶν μονῆς καθ' ἣν προσκεκλήρωται, ἐπιπέκλη-
30 ται, Ὀδηγήτριξ, ἄνω τῶν τειχῶν ἀναγαγὼν οἶά τι χαράκωμα
ἀπόρθητον καὶ ὀχύρωμα, ᾤρμησε μὲν καὶ οἴκοθεν πρὸς ἀντι-

μάχησιν κατὰ πρόσωπον, ἀσυντελή κρίνας τὴν ἐντὸς τοῦ ἄ-
 στεος κάθειρξιν, πλειόνως δὲ ταῖς ἐπιπλήξεις τοῦ καίσαρος
 Κορράδου παρακεκίνηται. Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος τὸ γένος Λαμ-
 πάρδος, υἱὸς τοῦ τὴν χώραν τοῦ Μόντου Φεράντου κατέχοντος,
 τοσοῦτον δ' ἐπ' ἀνδρεία καὶ συνέσει διέφερον, ὥστε οὐ παρὰ 5
 Ῥωμαίοις μόνον ἦν περιώνυμος, καὶ μάλιστα τῷ βασιλεῖ Μα-
 νουήλ ἐπιπόθητος, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ὁμογενέσιν αὐτῷ. Οὐ-
 τὸς ἐστὶν ὁ μεγίστοις φιλοδωρήμασι τοῦ Μανουήλ ἐπαρθείς, καὶ
 ἀντάρας χεῖρα τῷ τῆς Ἀλχμανίας ρηγί, καὶ τὸν Μαχέντζης
 ἐπίσκοπον νενικηκῶς καὶ κατασχὼν ἐν πολέμῳ, καγκελάριον τοῦ 10
 ρηγὸς ὄντα, ὡς προεδήλωται. Τότε τοίνυν τοῦ βασιλέως Ἰσα-
 ακίου τὸν τοῦ Κορράδου αὐτάδελφον Βονιράτιον διὰ πρέσβειων
 μεταστελλομένου ὡς συναφθεῖη Θεοδώρᾳ τῇ κασιγνήτῳ αὐτοῦ,
 ἐπεὶ ἐκεῖνος νύμφην ἠρμόσατο, οὗτος δὲ τὴν σύνοικον θανάτῳ
 ἀπέβαλε, τοῦ ἔργου τὸ πάρεργον μείζον κατὰ πολὺ τοῖς πρέ- 15
 σβεσι κρίνεται, καὶ ὑποσχέσασιν οἱ πρέσβεις μεγίσταις τὸν Κορ-
 ράδον μετρωρίσαντες, σὺν αὐτῷ ἐπανέζευξαν. Καὶ ὡς τὰ τοῦ
 γάμου ἐτέλεσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ καίσαρα τοῦτον προεχειρίσατο.
 Μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ἡ τοῦ Βρανᾶ ἐπηκολοούθησεν ἐπανάστασις.
 οὐ διέλιπε τὸν βασιλέα παραθαρρύνων ταῖς χρηστοτέραις ἐλ- 20
 πίσι μικροῦ ἀπελπίζοντα, καὶ ὥσπερ ἀκόνη πρὸς ξυρὸν τὸν πό-
 λεμον τούτῳ γινόμενος. Ἀμέλει καὶ βασιλεὺς πάντα μοναστὴν
 ἀρετῇ περίφημον ἠθροικῶς ἐδεῖτο δι' αὐτῶν τοῦ θεοῦ διασκε-
 δασθῆναι τὸν ἐφειστώτα ἐμφύλιον πόλεμον καὶ μὴ μεταθῆναι
 τὸ κράτος πρὸς ἕτερον· τῶν δὲ κατὰ πόλεμον ἡμέλει παντά- 25
 πασι. Ὁ δὲ καὶ πρὸς πόλεμον διανίστα, πείθων μὴ πάντα
 τούτοις θαρρεῖν, ἀλλὰ καὶ στρατιωτῶν ἐπιμέλεσθαι, ὅπως εἴη
 μὴ μόνον διὰ τῶν δεξιῶν ὅπλων, τῶν συνάρσεων δηλαδὴ τῶν
 ἀγίων ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀριστερῶν, τῶν ὀπλιζομένων
 ξίφει καὶ θώρακι, τὸν πόλεμον μετερχόμενος, καὶ μὴ φείδασθαι 30
 χρημάτων, ἀλλὰ διασπείρειν ταῦτα εἰς στρατιᾶς συλλογὴν, ἐ-

- πει καὶ ἄνευ τῶν καθ' αἷμα προσωκλειωμένων τῷ βασιλεῖ καὶ
 ὅσοι τὰς οἰκῆσεις μὴ ἐντὸς εἶχον τῆς Πόλεως | ὑπέκυψαν τῷ⁹⁶
 Βραυῆ. Οἷς δὴ τοῦ καίσαρος λόγοις παραθηγόμενος, ἤρξατο
 συλλέγειν συμμαχικόν· μὴ εὐπορεῖν δὲ λέγων χρυσίνων, ἐκ τῶν
 5 βασιλικῶν ταμείων σκευὴ λαβῶν ἀργύρεα, παρακατέθετο ταῖς
 χρυσοῦ εὐπορούσαις μοναῖς, καὶ τὰ ἐκεῖθεν χρήματα εἰς συλ-
 λογὴν διένειμε στρατιᾶς. Ἀμέλει καὶ ἐν βραχεῖ καιρῷ ὁ μὲν
 Κορράδος ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Πύλει Λατίνων ἱππότες συνέλεξε περὶ
 τοὺς δις ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, πεζοὺς δὲ πεντακοσίους, οὐκ
 10 ὀλίγοι δὲ ἐστρατολογήθησαν καὶ ἀπὸ τῶν Ἰσμηλιτῶν καὶ
 Ἰβήρων, κατ' ἐμπορίαν εὐρισκομένων εἰς τὴν βασιλίδαν τῶν
 πόλεων· τὸ δὲ περὶ τὸν βασιλέα τῷ γένει ἐπίσημον καὶ οἱ
 τῆς αὐλῆς περὶ τοὺς χιλίους ἠρίθμητο. Τοσαύτην δ' ὁ Κορ-
 15 ράδος ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σπουδῆν εἰσήνεγκεν, ὥστε θεόπεμ-
 πτον ἀγαθὸν λογισθῆναι ταῖς ἅπασιν κατὰ τὸν καιρὸν ἐπιστάν.
 Καὶ ποτε τῷ βασιλεῖ ἐπιστάς ἐσθίοντι, ὑποστεναῆζας εἶρηκεν,
 « Ἐἴθε οὕτως τῶν κατὰ τὸν ἐφεστῶτα πόλεμον ἐπεμέλου, ὥσπερ
 τρέχεις ἐπὶ τὰ προκείμενα βρώματα. » Ὁ δὲ ἐρυθρίασας ἐπὶ τῷ
 λόγῳ, καὶ πυρωπότερος φανείς ἑαυτοῦ, μειδιάσας ἐπελάβετο
 20 τῆς χλανίδος τοῦ καίσαρος εἰπὼν « ὡς κατὰ καιρὸν ἐστιασόμε-
 θά τε καὶ μαχεσόμεθα. » Ἐγένοντο δὲ καὶ σημεῖα τότε· ἡ-
 μέρας γὰρ ἀστέρες ἐφάνησαν, καὶ ὁ ἀήρ ταραχώδης ὤφθη, καὶ
 πάθη περὶ τὸν ἥλιον γέγονεν, ἃ φασιν ἄλωνας, ὡς μηδὲ τοῦ-
 25 τον καθαρὸν, ἀλλ' ὠχρότερον ἀποδιδόναι τὸ φῶς.
 Τοσαύτην δὲ συναγροχῶς ὁ βασιλεὺς στρατιάν, ἔγνω μὴ
 ἀναδύεσθαι· στάς τοίνυν ὠπλισμένος εἰσω τοῦ περιβόλου ὄν
 ἀνήγειρεν ὁ βασιλεὺς Μανουήλ εἰς ὀχύρωμα τῶν ἐν Βλαχέρ-
 ναις ἀνακτόρων, παρεθάρρυνε λόγοις τοὺς τε συγγενεῖς ἀλλὰ
 καὶ τὸ ὀπλιτικόν, τοιαύδε παρακλυόμενος: « κρεῖσσόν ἐστι καὶ
 30 παρὰ θεῶ ἀνέγκλητον τοῦ ἐννόμου κρατοῦντος προκινδυνεύειν
 τοὺς ἀρχομένους, ἢ προσρέπειν ἀνδρὶ νεωτεριστῇ καὶ ἀποστά-

τη, κατ' ἀλλήλων παρακινήσαντι τοὺς ὁμοφύλους καὶ πρὸς σφαγὰς παραθήξαντι. Εἰ δέ τινες εἰσελευσομένην τὴν γνώμην ἔχοντες, καὶ τούτου ἐξέγονται, ἐμὲ δὲ, ὃν χθὲς ὡς δεσπότην καὶ κύριον ἐθεράπευον, ἀθετοῦσι σήμερον, αἰτήσιν ταύτην αἰτοῦμαι, οἴκοι καθῆσθαι, μηδενὶ βοηθοῦντες, ἕως ἂν πολέμῳ διακριθεῖν τὰ πράγματα, καὶ τότε τῷ νικῶντι ὑποπεσοῦνται, ἢ μεταχωρεῖν ἤδη πρὸς ἐκεῖνον πρὸ τῆς συμπλοκῆς, καὶ προκινδυνεύειν ἐκεῖνου, ὅπως καὶ χάριν τούτῳ, εἴσεται πλείονα· ὡς τό γε ἐμοὶ προσκολλᾶσθαι καὶ τιμᾶν χεῖλεσιν, ἐκείνῳ δὲ τῇ καρδίᾳ συμπλέεσθαι καὶ ἀπονέμειν τὸ πρόθυμον, οὐκ οἶδα τίς ἐπαινέσεται, ἢ ὅπως κριθεῖν παρὰ θεῶ· τὸ γὰρ ἔτι τούτου χεῖρον, τούτέστι κατὰ τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν αὐτομολῆσαι πρὸς τὸν τύραννον, οὐδὲ βαλεῖν βούλομαι κατὰ νοῦν. » Ταῦτα δ' ἐφθέγγετο, δι' ὑποψίας ἔχων τὸν θεῖον τὸν σεβαστοκράτορα Ἰωάννην, ὡς πάλαι τῷ Βρανᾶ συνήθη, καὶ ὡς πρὸ τῆς ἀποστασίας γάμον υἱοῦ τελέσαντα μετὰ θυγατρὸς τοῦ Βρανᾶ. Ἐφ' οἷς καὶ οἱ τοῦ συλλόγου μὲν ἅπαντες ἐπαθήναντο· ὁ δὲ σεβαστοκράτωρ ἅπαν μεθιστῶν ἑαυτοῦ ὑποπτον, ἀραῖς παλαμναιοτάταις ἅπαντας τοὺς ἑαυτοῦ καὶ ἑαυτὸν καθυπέβαλλεν, εἰ κατὰ νοῦν αὐτῷ ἤλθε τῷ Βρανᾶ προστεθήσεσθαι· μηδὲ γὰρ εἶναι τὰ δέοντα ἀγνοῶν, ἢ τὸν νοῦν ὑπὸ γήρωσ ἀπολωλεκώς, ὡς ἀδελφόπαιδος βασιλέως καὶ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν ἀναβιβάσαντος, τὸν ἀλλότριον ἀνταλλάξασθαι, δι' ἀγχιστεῖαν παιδὸς,

φ. 97. καὶ ὃν | οὐ γινώσκεις ὅπως διατεθήσεται πρὸς αὐτόν.

Ἐπεὶ δ' ἐκάλει καιρὸς πρὸς παράταξιν, καὶ ὁ ἀποστάτης τὰς οἰκείας τάσσειν δυνάμεις ἠγγέλλετο, αἱ τῆς Πόλεως πύλαι ἀνοίγονται, καὶ ἐξέρχονται τὰ στρατεύματα· καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρασ ἐπέτχε Μανουὴλ ὁ Καμμύτζης ὁ πρωτοστράτωρ, ὃς καὶ δι' ἦν εἶχε πρὸς τὸν Βρανᾶ ἀπέχθειαν, οὐκ ὀλίγα τῷ βασιλεὶ ἐπιδέδωκε χρήματα, ἀλλὰ σχεδὸν ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ, τὸ δὲ δεξιὸν αὐτὸς διεῖπεν ὁ βασιλεὺς Ἰσαάκιος,

ἐν ᾧ ἦν εἴ τι κράτιστον τοῦ στρατεύματος, τὸ δὲ μέσον ὁ Κορράδος καῖσαρ μετὰ τῶν Λατίνων ἱππέων τε καὶ πεζῶν. Τοῦ δ' ἀντιτεταγμένου στρατοῦ τὸ μέσον ὁ Βρανᾶς, ἐνθα ἐτάττοντο ὅσοι τῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτῷ, τὰ δ' ἑκατέρωθεν
 5 ἄλλοι τε στρατηγίαις εἰδήμονες, καὶ ὁ Σκύθης Ἑλπουμῆς.

Μήπω μὲν οὖν μεσοῦσης ἡμέρας, ἀκροβολισμοὶ καὶ ἐκπηδήσεις κατ' ἀλλήλων παρ' ἀμφοτέρων τῶν στρατευμάτων ἐγένετο, καὶ πεζικαὶ δυνάμεις μάχης ἤπτοντο. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἥλιος κατὰ κορυφὴν ἔφλεγε, τότε δὴ τὰ σημεῖα τῆς μάχης αἰρεται, καὶ πρῶτος ὁ Κορράδος διακινεῖται· ἄνευ δὲ θυροῦ τῆνικαῦτα
 10 διηγωνίζετο, ὕφασμα λινοῦν, οἶνω αὐστηρῶ καὶ ἄλατι διάβροχον πολλακίς, ἐς ὀκτώ καὶ δέκα πύχαις συνθεσιμῶν ἡμφισμένοσ· ἦν δὲ τοῦτο ἐς τοσοῦτον ἀντιτυπὲς, ὡς καὶ βέλους εἶναι παντὸς στεγανώτερον. Ποιήσας δὲ μεταίχιμιον βραχὺ,
 15 [αὐθις ἴσταται]. Οὕτως οἱ μὲν πεζοὶ τὰς λόγχαις ὡς πρὸς συμπλοκὴν ἀνέστησαν ἅμα παραταξάμενοι, οἱ δὲ ἱππεῖς τὰ δόρατα ὡς ἔθος ἐκράτησαν καὶ τοὺς ἵππους ἐπτέρνισαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ περὶ τὸν βασιλέα τάγμα ἐπηκολούθει, οὐδὲ τὴν πρῶτην συμβολὴν οἱ περὶ τὸν Βρανᾶν ὑπενεγκόντες, νῶτα δε-
 20 δάκασιν· ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τὰ λοιπὰ τάγματα τρέπεται πρὸς φυγὴν. Ὁ δὲ Βρανᾶς κρᾶζων διάτορον « Στήτε, Ρωμαῖοι! πολλοὶ πρὸς ἐλάττονας μαχυσόμεθα, καὶ πρῶτος· ἐγὼ ἐμβλῶ », καὶ δρῶν ὃ ὑπετίθετο, οὐδένα ἴσχυσε τῶν φευγόντων ἐπαναγαγεῖν· κατὰ δὲ τοῦ Κορράδου τὸ δόρυ ἴθυσε μαχόμενος· ἄνευ
 25 κόρυθος· οὐ κακίως δὲ ἔβαλλε, τὸν τοῦ καίσαρος παραξίτας ὤμον. Ὁ δὲ καῖσαρ τὸ οἰκεῖον ἐμπήγνυσι δόρυ τῆ παρσιᾶ τοῦ Βρανᾶ, καὶ κατακρημνίζει τοῦ ἵππου· καὶ εὐθὺς οἱ τοῦ καίσαρος δορυφόροι καταδορατίζουσι τοῦτον. Φασὶ δὲ ὡς ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ καίσαρος τρωθῆναι ἰκέτευσε μὴ ἀποθνεῖν, τὸν δὲ καίσαρα ἀποκρίνεσθαι, μὴ δεδιέναι, οὐ γὰρ τι ἕτερον δεινὸν πέισεται, ἢ τὴν κεφαλὴν μόνον ἀποκοπήσεται, ὃ καὶ πέπονθεν.

Ἀκόσμου δὲ τῆς φυγῆς γενομένης, ἕκαστος τὸν ὄν κατελάμβανεν ἀνήρει· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐπὶ πολὺ προέβη· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι τῶν ὁμοφύλων ἐφείδοντο, καὶ οἱ διωκόμενοι μεθ' ἀπάσης ὀρμῆς ἀπεδίδρασκον. Ἐσκόλευται οὖν ὑπὸ τῶν νικῶντων ὁ χάρκις, εἰς διαρπυγὴν προκειμένος οὐ τοῖς στρατεύμασι μόνοις, 5 ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξερχομένοις Πολίταις αὐτοῖς.

Ἄναιρεῖται κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον καὶ ὁ Στηθάτος Κωνσταντίνος, λόγῃ τρωθείς, ἀνὴρ ἀγαθός, ὃς τὴν ἐπαρχίαν Ἀγχιάλου διέπων, οὐχ ἑκὼν ἠκολούθησε τῷ Βρανᾷ, ἀλλ' οὔτε τὸν προσλαβόμενον Βρανᾶν ὤνησε, τῶν τότε ἀστρολόγων ὁ δοκιμώ- 10 τατος ὢν, καὶ ἑαυτὸν οὐκ ἐξέσωσεν. Ἐλέγετο δὲ εἰπεῖν τῷ Βρανᾷ, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς Πόλεως ἐντὸς εἰσελεύσεται καὶ θριαμβεύσει περιφανῶς· τοῦτο δὲ εἰ μὲν εἶρηκεν ὁ Στηθάτος, οὐκ οἶδα, ὅτι δὲ ψευδῆς ἢ πρόρρησις αὐτὰ τὰ φ. 97· πράγματα ἐδειξαν, εἰ μὴ τις (1) [οὐκ ἀνέχοιτο διεψεύσθαι τὴν 15 τέχνην, καὶ εἰς τὴν τοῦ Βρανᾶ κεφαλὴν καὶ τὸν πόδα τὰ προειρημένα ἐκδέχοιτο, ἅπερ τῆς ἡμέρας ἐκείνης διὰ τῆς ἀγορᾶς κοντῶ ἐναπαιωρηθέντα τῇ πολιτείᾳ ἐθριαμβεύθησαν. Ἄλλὰ καὶ ἐτέρα κεφαλὴ τινος, Ποιητοῦ λεγομένου, ἦν ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν νίκην ἀποτμηθῆναι προσέταξεν, οὐκ οἶδα ἐπὶ τίνι ὠφελείᾳ. 20

Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐσθίειν ἤρξατο, πᾶσαν πύλην τῶν βασιλείων ἀνεωγμένην εἶναι ἐκέλευσε, καὶ τὸν βουλόμενον εἰσιέναι καὶ θεᾶσθαι τροπαιοῦχον αὐτὸν, παρεισαχθῆναι δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Βρανᾶ· ἡ δὲ, ὡς εἰσῆχθη, ἐπ' ἐδάφους ἔριπται ὡδὲ τε κἀκείσε ἀγομένη τε καὶ μεταγομένη δίκην σφαι- 25

(1) Ἐν τῷ κάτω περιθεωρῶ τοῦ φύλλου 97 εὑρηται καὶ τὸ ἐξῆς ἀστὲρον ἐπίγραμμον.

Ὁ Μουλᾶτζης ἑπαρχος, οὐ γελᾷς, βίε;
Μικρόν με κερτέρησον, ᾧ βιβλογράφε,
καὶ Γαδαρτίτην κουροπλάτην ἴδης.

ρας, καὶ τέλος τῇ γαμετῇ ἐκείνου, ἔνδον τῶν ἀνακτόρων καθειργμένη εἰσφέρειται, καὶ οἱ ἀγαγόντες ἐπερωτῶσιν, εἰ γινώσκεις τίνος ἡ κεφαλή· ἡ δὲ τοὺς ὀρθακμοὺς ἐπιβαλοῦσα τῷ οἰκτρῷ ἐκείνῳ θεάματι « οἶδα, φησί, καὶ ταλανίζω ἐμυτὴν »· ἦν γὰρ
 5 ἡ γυνὴ σώφρων καὶ τὴν σιωπὴν τιθεμένη περὶ πολλοῦ, οὐ χάριν καὶ ὁ πρὸς μητρὸς αὐτῆς θεῖος, ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ, καλὴν ἐν γυναιζὶ κατωνόμαζε.

Τὰ δὲ τῷ Βραγᾶ ἀκολουθήσαντα στρατεύματα ὅλοι τῆς φυγῆς γενόμενοι, τοὺς ὄπισθεν οἱ ἔμπροσθεν ὡς ἐπιδιώκοντας
 10 ὑπενόουν, καὶ τὸν δρόμον ἐπέτειον· καὶ περὶ τὴν γέφυραν τοῦ Δαρνούση πολλοὶ ἐν ὀλώλασιν, εἰ μὴ τις αὐτοῦς ἔπεισεν ἐνδοῦναι τῆς ὀξείας φυγῆς, τὸ θεῖον ἐπομοσάμενος μηδένα κατ' αὐτῶν ἐπιέναι πολέμιον. Οὕτως αὐτῶν ἡ δειλία κατεστρατήγησεν. Ὅσοι μὲν οὖν ἀφανεῖς ἦσαν τὴν τύχην ἀνεγκλήτως ἀφίκοντο οἰκადε· οἱ δὲ τὸ γένος λαμπροὶ, καὶ δι' ἡγεμονίαν ἢ ἀρχηγίαν ἐπίσημοι, οὗτοι πάντες πρεσβεύονται βασιλεῖ συγγνώμην αἰτοῦντες, οἷς τῷ ἀποστάτῃ ἐπηκολούθησαν, καὶ λαμβάνοντες τὸ ἀνέγκλητον, ἀγαθοὶ καὶ πιστοὶ θεράποντες εἰς τὸ ἐξῆς ἔσεσθαι συνετίθεντο. Βασιλεὺς δὲ πᾶσιν ἀμνηστίαν ἐβρά-
 20 βευσε, καὶ τοὺς προσιόντας εὐμενῶς προσδεχόμενος παρήνει μετὰ μέλον ἐπὶ τῇ τῶν ὄρκων παραδράσει ἐνδείκνυσθαι, καὶ τῷ μεγάλῳ προσερχομένους ἀρχιερεῖ λύσιν ζητεῖν τοῦ ἀναθέματος ὧπερ αὐτοῦς καθυπέβαλλον ἔνωθεν οἱ ἐκ τῶν πύργων τῆς Πόλεως καὶ τὰ παρ' αὐτῶν τολμώμενα θεατάμενοι. Ὅσοι μὲν οὖν
 25 εὐλαθεῖς μετῆν, προσήλθον τῷ πατριάρχῃ, οἱ δὲ ἄλλοι τῇ κατανεύσει τῆς κεφαλῆς τὸ πέρας τῆς εἰσηγήσεως περιέστησαν· πολλοὶ δὲ καὶ ἐξελλόντες διεχλεύαζον αὐτὸν, καὶ οὐ καινὸν, ἔλεγον, εἰ κληρικὸς ᾧν (ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἐλέγετο), ἐκεῖνα συμβουλεύει ὅσα ἐκ νεότητος ἔμαθε. Πολλοὶ δὲ καὶ τῷ Ἀσὴν καὶ
 30 τῷ Πέτρῳ προσέδραμον, ἀλλὰ καὶ οὗτοι μετὰ μικρὸν γράμμασι βασιλικοῖς ἐπὶ πνήθησαν.

"Άλλο δ' ἐπὶ τούτοις παράλογον ἐπεγένετο · ὁ γὰρ βασι-
 λεὺς ἐνέδωκε πᾶσιν ἀλλοχώροις τε καὶ Πολίταις ποιεῖν ἐπὶ τοῖς
 τῷ Βρανᾶ προσεληθοῦσι τῶν τε τῆς Πόλεως πλησίον ἀγροτῶν
 καὶ τῶν κατὰ τὴν Προποντιδα λαχόντων τὴν οἰκησιν, εἴ τι
 ἂν κακὸν βούλοιντο . Καὶ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς ἡμέρας 5
 καθ' ἣν ὁ Βρανᾶς κατεστράφη, πῦρ ἔβαλλον ταῖς οἰκίαις τῶν
 οἰκούντων ἐν τῷ Στενωῖ, ὃ καὶ πᾶν ἐπυρπόλησεν οἰκοδόμημα,
 εἴτε ἅγιον ἦν τέμενος, εἴτε σεμνεῖον ἱερὸν, εἴτε οἰκημα, ἀλλὰ
 καὶ τὰς οὐσίας ἐπεδόσκετο τῶν ἀνθρώπων, οὐδενὸς ἀρπάσαι τι
 καὶ μετενεγκεῖν ἐξισχύοντος, εἰ μὴ ὅσα τῶν χρημάτων εὐμε- 10
 ταφόρητα .

Κατὰ δὲ τὴν μετ' αὐτὴν ἔω ἐξελλόντες οἱ τοῦ Λατινικοῦ
 98· στίφους [, ὃ τῷ Κορράδῳ συνεστράτευσε, καὶ τὸ ἀγελαῖον καὶ
 πτωχικὸν πλῆθος τῆς Πόλεως, καὶ τῶν πέριξ διαδραμόντες, οἱ
 μὲν ὠπλισμένοι, οἱ δὲ τῷ παρευρεθῆντι ἀμυντηρίῳ χρώμενοι, 15
 τί μὲν οὐχ ἤρπασαν, τί δὲ οὐκ εἰργάσαντο χεῖριστον; οἰκή-
 ματα κατέβαλον, τὸν ἔνδον πλοῦτον διήρπασαν, ἱερὰ ἐσκύλευ-
 σαν φροντιστήρια, ἐπιπλα θεῖα ἀφείλοντο, σκευὴ τίμια ἐβεβή-
 λωσαν, μοναζόντων πολιᾶν οὐκ ἠδέσθησαν, ἀρετῆς ἦν καὶ πο-
 λέμιος αἰδεῖται οὐδένα ἔθεντο λόγον, ἀπλῶς πᾶσαν κακῶν 20
 δέαν ἐπήνεγκαν οἷς ἐπήλθον, πολλοὺς δὲ καὶ θανάτῳ παρέ-
 πεμψαν, ὅτι σκυλευόμενοι ὀνειδισμοῖς λόγον εἰπεῖν ἐτόλμησαν
 τοῖς σκυλεύουσι . Προέκοψε δ' ἂν τὸ δεινόν, εἰ μὴ τινες ἀνενεγ-
 κόντες τῷ βασιλεῖ τὰ τελούμενα, ὑπένυζαν πρὸς διόρθωσιν,
 καὶ στείλας τῶν περιφανῶν ἀρχόντων τινὰς ἀνέστειλε τὰς τῶν 25
 ἀτάκτων ὁρμάς, καὶ μόλις ἔληξε τὸ δεινόν .

'Άλλ' οὕτω ἐθρηνήθησαν ταῦτα, καὶ τὸ τῆς Πόλεως χει-
 ρωνακτικόν, ὅσον οὐ συνευδόκησε τοῖς κακοῖς ὅσα εἰρηται, δει-
 νὸν ἠγησάμενοι τὴν τῶν Λατίνων καύχησιν, ὅτι αὐτοὶ κατη-
 γωνίασαν τὸν Βρανᾶν, καὶ ὅτι τυραννοκτόνοι αὐτοὶ λέγουσιν 30
 εἶναι, κατὰ φάλαγγας συνιόντες, ταῖς τῶν Λατινικῶν γενῶν οἰκί-

αἱ ἐπεισπεσόντες σκυλεύειν ἠθούλοντο· καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς οὐ-
 δεῖς τῶν εἰρήνην εἰσηγουμένων κατήκοος, ἡγεμόνευε δὲ τῆς αὐ-
 τῶν συνδρομῆς θυμὸς ἄλογος, καὶ ἔρωσ ἀλλοτριῶν χρημάτων·
 ὄντο γὰρ ὑπεκστῆναι τοὺς Λατίνους τῶν οἰκημάτων αὐτοῖς,
 5 καὶ διαρπάσαι τὰ ἔνδον, καθάπερ ἐπὶ τῶν Ἀνδρονίκου χρόνων
 διεπράξαντο· τοῖς δὲ εἰς τούναντίον μετεστράφη τὰ τῆς ἐλ-
 πίδος· οὐ μόνον γὰρ τῶν κατὰ σκοπὸν οὐκ ἐπέτυχον, ἀλλὰ
 καὶ κακῶς ἔπαθον ὑπὸ τῶν Λατίνων, γυμνοὶ πρὸς ὤπλισμένους
 μαχόμενοι. Καὶ τὴν μὲν δειλὴν ὄλην τῆς ἡμέρας ἔχρι καὶ ἐς
 10 ἐσπέραν βθεῖεν οὕτω κατίσχυε τὸ δεινόν· πρῶτως δὲ οἱ Ρω-
 μαῖοι μετὰ μείζονος ὀρμῆς συνθηροῖζοντο, πλείστους μεθ' ὀπλων
 προεβλημένοι· ἀλλ' οἱ ἐκ βασιλέως λόγιμοι ἄνδρες αὐτοὺς ἀ-
 νέντευλαν, καὶ οἱ ἐκ Λατίνων φυλῆς κατασορισάμενοι κατέσβε-
 σαν τὴν ὀρμὴν· τοὺς γὰρ ἐν τῷ χθὲς πολέμῳ τὸ ζῆν κατα-
 15 λύσαντας, μετὰ τὴν τῶν ἐπιβλημάτων ἀρχίρουν, καὶ τὴν τῶν
 γενεῶν καὶ τῶν τριχῶν κουρὰν ἐπίδειξαντες, καὶ ἐπ' αὐτοῖς
 πλαστῶς παθαινόμενοι, ὑπεδείκνυον τοῖς ἐκ βασιλέως, καὶ ἐκέ-
 τευον μὴ ἀνασχέσθαι δεύτερον εἶσαι συρραγῆναι πόλεμον· οἱ
 δὲ πρὸς τὸν λαὸν ταῦτα λέγοντες, καὶ τοὺς τεθνεῶτας ὄραν
 20 πείθοντες, ἴσχυσαν οὕτως μαλαῶσαι τὸ πλῆθος ἀποχωρῆσαι ἑ-
 καστον εἰς τὸ ἴδιον ἐπιτήδευμα.

Βασιλεὺς δὲ δεύτερον τοῦτο στρατεύει κατὰ Μυσῶν· ἤ-
 κουσε γὰρ μηκέτι περὶ τὰ ὄρη καὶ τοὺς βουνούς ἐνδιατρίβειν
 αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ Σκύθας συλλαβόντας, καὶ αὐτὴν αὐλίξεσθαι
 25 Ἀγαθόπολιν, κακὰ δρῶντας μέγιστα. Συνήγοντο τοιγαροῦν τὰ
 Ρωμαϊκὰ στρατεύματα, τοῦ βασιλέως ἐσκηνωμένου εἰς τὴν Ταυ-
 ρόκωμον, οὐ πάνυ πόρρω τῆς Ἀδριανοῦ τοῦ χώρου τούτου κει-
 μένου. Ἐπέταξε δὲ καὶ τὸν καίσαρα Κορράδον, μηδὲν μελή-
 σαντα συνελεῖν· ὁ δὲ τῆ ἐκ βασιλέως φιλοφροσύνη ἀπαρνεσκό-
 30 μενος, ὡς οὐκ ἀναλόγῳ τῷ γένει αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐλπίδας, ἃς
 εἶχε μεγάλας, εἰς τὰ τοῦ καίσαρος καταληγοῦσας παράσχημα,

καὶ ἄλλως δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ χώραν σταυροφορήσας, εἰς Παλαιστίνην ὀρμησάμενοι κατασχεθεῖσαν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, κατένευσε μὲν τῇ βασιλικῇ προσταγῇ, ἀκούσας δὲ θεὸν βούλεσθαι κακοῦσθαι Ῥωμαίους ὑπὸ Μυσῶν, νῆα καταρτύσας τὴν εἰς Παλαιστίνην ἀπέπλευσε, καὶ τῇ Τύρῳ προσορμήσας, καὶ παρὰ τῶν 5 ὁμογενῶν οἷά τις κρείττων ὄφθεις καὶ προσδεχθεὶς, δύναιμι τοῖς Σαρακηνοῖς ἀντεφέρειν, Ἰόππην ἀνασωσάμενος, ἣ νῦν Ἄκε λέγεται, καὶ ἑτέρας πόλεις τοῖς ὁμοφύλοις. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἄλλοι τε τῶν ἐκεῖ γενναῖοι καὶ καλοὶ στρατηγοὶ ἀπώλοντο,

φ. 98^ο. καὶ αὐτὸς ἀναίρεται ὑπὸ Χασισίου· | γένος δὲ εἰσιν οἱ Χασισῖοι Ἀγαρηνοὶ, τσαούτην τηρεῖν τῷ ἄρχοντι τούτων ὑπακοὴν λεγόμενον, ὡς κατὰ κρημνῶν καὶ ξιφῶν καὶ ὑδάτων ὠθεῖν ἑαυτοῦς, ἐκείνου κελεύσαντος· ἀμέλει καὶ οὐς ἂν ἐθέλωσιν ἐξ ἀνθρώπων θεῖναι οἱ τούτων ἄρχοντες, στέλλουσι τοὺς φονεύσοντας· οἱ δὲ, ὡς φίλοι προσιόντες, ἢ τι δέον εἰπεῖν ἔχοντες, 10 ἢ ὡς πρέσβεις ἐξ ἐθνῶν ἤκειν πλαττόμενοι, ἀναιροῦσι τὸν πρὸς ὃν καὶ ἐστάλησαν, μηδὲν τι πτοούμενοι, μηδ' ὅτι γνωσθέντες θάνατον τὴν ζημίαν ἐξουσιν.

Ἄλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς περὶ τοὺς χιλιούς ἐπιλεξάμενος, καὶ τούτοις ὄπλα καὶ ἵππους διδοῦς, ἀπὸ τῆς Τυροκόμης κινήσας, ὤρμησεν ἐπὶ πόλεμον, τὴν τε ἀποσκευὴν καὶ τὸ ὑπηρετικὸν ἅπαν προστάξας ἀφικέσθαι εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. Οἱ δὲ Μυσοὶ, ὡς οἱ τὰ κατ' αὐτοὺς ἔλεγον ἐρευνῶντες, τὰ περὶ τὸν Λαρδέαν κατέτρεχον, καὶ πλείστους μὲν ἐφόνευσαν, οὐκ ἐλάττους δὲ καὶ ζῶντας συνεῖχον· προσετίθουν δὲ οἱ κατὰ σκοποὶ, ὅτι καὶ πλοῦτον συναγχόντες οἱ πολέμιοι ἱκανὸν, ὑποστρέφειν βουλευόνται. Ὀρθρίσας τοίνυν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν ἵππον ἀναβάς, ἠγούσης τῆς σάλπιγγος, ἐπορεύετο, καὶ κατὰ τὰς Βαστέρνας (τόπος δὲ καὶ οὗτος) γενόμενος, ἀνέπαυεν ἐκεῖσε τὴν στρατιάν, τῶν πολεμίων μὴ ἐπιφαινομένων. Μετὰ δὲ τρεῖς 30 ἡμέρας ἐκεῖθεν ἀπάρας, εὐθὺς Βερόης ἐβάδιζεν· ἀλλ' οὐπω πο-

- λὺ τῆς ὁδοῦ διήλθε, καὶ ἐρίσταται τις ἀγγέλλων πλησίον που
 μετ' αἰχμαλωσίας τυγχάνειν τοὺς Μυσοὺς ὑποστρέφοντας, μη-
 δένα προσδοκῶντας ἀντίμαχον. Διελὼν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν
 στρατὸν εἰς ἡγεμόνας, καὶ σχῆμα παρατάξεως θέμενος, ὠδεύειν
 5 ἐκείνην καθ' ἣν τούτους ὁδοιπορεῖν ἐλέγετο. Ἐπεὶ δὲ τὰ στρα-
 τεύματα εἶδον ἀλλήλους, καὶ παρ' ἀμφοτέρων ἐθεάθησαν, οἱ μὲν
 Σκύθαι καὶ Βλάχοι τὴν λείαν παραδύοντες, τισὶν ἐξ αὐτῶν ἐ-
 κέλευσαν τὴν ἑως τῶν βουνῶν τρέχειν ὁδὸν, τὴν πορείαν ὡς
 10 δύναμις ἐπιτείνοντες· οἱ δ' ἄλλοι συστραφέντες, ἐδέχοντο τοὺς
 κατ' αὐτῶν ὀρμῶντας Ρωμαίους, κατὰ τὸ αὐτῶν ἔθος μαχόμε-
 νοι, βέλεσι βάλλοντες καὶ δόρασι πλήττοντες, μετὰ βραχὺ δὲ
 πρὸς φυγὴν τραπέντες, ἠρέθιζον τοὺς διώκοντας, καὶ πάλιν ὑ-
 ποστρέφοντες γενναίως ἀνθίσταντο· καὶ τοῦτο πολλάκις πε-
 ποιηκότες τῶν Ρωμαίων ἦσαν ἐπικρατέστεροι, καὶ τὰ ζήφην γυ-
 15 μνώσαντες, βοῶντες τοῖς Ρωμαίοις ἐπέπεσον, καὶ ἔργα κατ' αὐ-
 τῶν εἰργάζοντο χεῖριστα. Καὶ τάχ' ἂν τότε οἱ Σκύθαι μέγα
 ἤρανον κλέος, εἰ μὴ ὁ βασιλεὺς ἐπεβρόθήθησε τὴν περὶ αὐτὸν
 ἔχων φάλαγγα μηδύλως ἀψυμένην πολέμου· καὶ ἤχουν αἱ σάλ-
 20 πιγγες, τὰ τε τῶν δρακόντων ἐξ ὑρασμαμάτων εἰκάζματα τοὺς πο-
 λεμίους κατέπληζαν, φαντασίαν παρασχόντα μερίζονο; στρατιᾶς.
 Τότε μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς βραχὺ τῆς αἰχμαλωσίας ἐλευθερώσας
 κατέλαθε τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐάσας ἣν ὀδεῦσαι προέθετο· τῶν
 δὲ βραβάρων οὐκ ἠρεμοῦντων, κατὰ Βερόην αὐθι; ἐγένετο, τὰς
 ἐκδρομάς αὐτῶν ἀναστέλλειν βουλόμενος. Οἱ δὲ τοὺς Ρωμαίους
 25 ὑφορώμενοι, ὄμω; ἐπιδρομάς; ἐποίουν, ὡδῆ; που ἐμβλαεῖν προσδο-
 κώμενοι, ἀλλαχοῦ δὲ μετακίνοντες, καὶ κακὰ χεῖριστα ἐργαζό-
 μενοι. Ἦν οὖν ὅτε ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν εἰς Ἀγαθόπολιν ἤ-
 λαινε, οἱ δὲ ἐδῆχον ὅσα τῆ; Φιλιππουπόλει ἐγγίζοντα, κακέι-
 νου πρὸς ἄμυναν τοῦ πάσχοντος ἀπιόντος; μέρους, οὔτοι αὐθι;
 30 ἔτρεχον κατ' ἐκείνων ἀρ' ὧν ὁ βασιλεὺς ἀπανίστατο. Ταῦτα δὲ
 ἐποίει ὁ Ἀσάν, ἱκανὸς ὧν πόρον καὶ τοῖς ἀπόροις ἐπινοήσασθαι.

Ἡθέλησεν οὖν ὁ βασιλεὺς πάλιν εἰς τὴν Ζαγοράν εἰσελθεῖν, ὅπως ἂν αὐτῷ γένηται τοὺς Μυσοὺς παραστήσασθαι. Καὶ δὴ τῆς Φιλιππουπόλεως ἀπάρας, εἰς Τριάδιτζαν παραγίνεται· ἐκεῖθεν γὰρ ἔμαθε τὴν εἰς τὸν Αἴμον ὁδὸν ραδίαν καὶ βάσιμον, καὶ τὰ πρὸς χρεῖαν εὐπόριστα εἶναι, εἰ κατὰ καιρὸν τις φ. 99. πορεύοιτο. Ὡς δὲ πρὸς χειμῶνα ἦν ὁ καιρὸς, τὴν μὲν στρατιάν ἐκεῖσε τὸν χειμῶνα διατελέσαι ἀφήκεν, αὐτὸς δ' ὡς εἶχε, τὴν Κωνσταντινούπολιν κατέλαβεν, Ἰππων ἀμίλλαις καὶ θεωρεῖσι διαχέομενος.

Ἄρτι δ' ἀναφανέντος τοῦ ἔχρος ἔξεισι πάλιν κατὰ Μυσῶν ἔργα μεγάλα τελέσαι διασκοπούμενος· ὅλους οὖν μῆνας τρεῖς περὶ τὴν τοῦ φρουρίου, ὃ Λοβιτζὸς ὀνομάζεται, διανύσας κατάσχεσιν, ἀτελεῖς τὸ ἐγχείρημα καταλιπὼν, εἰς τὰς Προποντίδος ἀναπαύσει· καὶ χωρία ἔβλεψεν. Εἶχε δὲ κατασχὼν ὁ βασιλεὺς τὴν τοῦ Ἀσάν γυναῖκα, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην εἰς ὕμηρον εἰληφώς· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐπὶ τὸ χειρὸν τὰ πράγματα ἔρρεπεν.

Ὁ δὲ ἀπὸ Φιλαδελφείας Θεόδωρος, ὁ Μυγκαφᾶς ἐπιθέμενος τυραννίδι, πρῶτα μὲν τὸ τῆς πόλεως ταύτης ἀγγελῶν, πολύανδρον ὃν καὶ θρασὺ, ἑαυτῷ προσεκτήσατο, ὅρκους τὴν εἰς αὐτὸν τούτων πίστιν κρατύνας· ὁδῶ δὲ προϊὼν, καὶ βασιλείας ὄνομα ἑαυτῷ περιέθετο, τοὺς ἐν Λυδίᾳ πάντας εἰς ἀποστασίαν παρακινήσας. Ἐπειτα καὶ τῶν ἔγγιστα ἀποπειρᾶται χωρῶν, καὶ ἀργύρεον ἔκοψε νόμισμα τὴν ἑαυτοῦ στήλην ἐγχαράξας αὐτῷ. Ὡς δὲ τὰ τῆς ἀποστασίας προέκοπτε, καὶ ὁ εἰς γέλων προκειμένος εἰς πληγὴν τοῦ βασιλέως μεθίστατο, μὴ μένειν ἐγνώκει, ἀλλὰ χωρεῖν κατ' αὐτοῦ. Καὶ δὴ κατὰ τὴν Φιλαδέλφειαν γεγωνῶς, ὡς ἐν φρουρᾷ τοῦτον ἐκεῖ συνέσχεν, ὃς καὶ τὴν τοῦ Μωροθεοδώρου προσωνομιαν ἐκτήσατο, ὡς τῶν κατὰ σκοπὸν ἐκπεσῶν· καὶ ἱκανὸν χρόνον ὁ βασιλεὺς τῇ πολιορκίᾳ ἐγκαρτερῆσας, οὐκ ἴσχυσε τὴν πόλιν χειρώσασθαι· ὄθεν καὶ πρὸς συμ-

βίσις ἐτράπετο, ὥστε τὸν μὲν Θεόδωρον τὰ τῆς βασιλείας ἀποδέσθαι παράσημα, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὡς πρότερον πολιτεύεσθαι, τὸ δὲ τῆς πόλεως πλήρωμα ὡς καὶ πρότερον ὑπ' αὐτοῦ βασιλευέσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ὄμηρα ἐκεῖθεν δεξάμενος, τοὺς
 5 παῖδας ὥνπερ ἐβούλετο, εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐπανεῖζευξεν. Οὐκ ὀλίγοι δὲ τῆ ἐπικναστώσει ταύτῃ ἀγαθοὶ ἄνδρες ἀπώλοντο.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ Βασιλεὺς Βασιλεῖος, γένους μὲν ἀσήμεου, διὰ δὲ το εἰς γυναῖκα λαβεῖν τὴν τοῦ βασιλέως πρὸς πατρός ἐξανεψίαν, διμέστικος τῆς Ἀνατολῆς τιμηθεὶς, καὶ δοῦξ
 10 τῶν Θρακησίων καταστάς, ἐπέρθηρε χρήμασι πολλοὺς τῶν τοῦ Μαγκαφᾶ ὁμοτῶν, καὶ αὐτὸν μὲν οὐκ ἔσχε συλλαβεῖν, φυγαδεύσας δὲ τῆς Φιλαδελφείας ἔδοξε μέγα τι δράσαι τῷ βασιλεῖ. Ἄλλ' ὁ μὲν Μαγκαφᾶ τῷ τοῦ Ἰκονίου προσχωρήσας σουλτάνῳ, ᾧ κλήσις Κεῖσχορῆς, συμμαχικὸν μὲν αἰτήσας οὐκ ἔλαβεν, ἐνεδόθη δὲ αὐτῷ τοὺς βουλομένους τῶν Τούρκων προσέρχεσθαι ἀναδέχεσθαι. Συναγαγὼν οὖν πλείστους καὶ ἐπιῶν,
 15 τοὺς τε Φιλαδελφεῖς ἐς τὸν γεωργικὸν ὄχλον καὶ τὰ ὑποζύγια ἐλυμήνατο, καὶ τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ Φρύγας πάντας, πολυτρόπως ἐκάκωσεν, ὥσπερ καὶ τοὺς τῶν Χωνῶν οἰκήτορας,
 20 τοὺς ἄλwanas κατὰ τὸ θέρος πυρπολῶν, καὶ τὸ προστυχὸν ὡς πολέμιος ἀφκνίζων· ἐμβλῶν δὲ καὶ τῆς Κερκίης πολλοὺς τῶν ἐκεῖ τοῖς βαρβάροις ἐξέδωκεν εἰς ἀπαγωγὴν. Ἄλλὰ καὶ τὸν νεῶν τοῦ Ἀρχιστρατήγου τὸν ἐν Χώναις ὁ ἀνόσιος ἀφῆκεν ἐμπρῆσαι, ἔργον μέγιστον ὄντα καὶ ὑπερβάνοντα ἐς κάλλος καὶ μέγεθος τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει τέμενος τοῦ μεγαλομάρτυρος Μωκίου. Ὡς δὲ ποτε πρὸς τὸν σουλτάνον ὑπέστρεψε, καὶ ἤκουσε βασιλέα εἰς οὐ καλὰς ἐννοίας καὶ πράξεις τὸν σουλτάνον ἐνάγειν, πέμψας πρέσβεις καὶ χρήματα παρασχὼν τῷ σουλτάνῳ, ἴσχυσε καταπροδοθέντα τὸν Μαγκαφᾶν κατασχεῖν, πλὴν
 30 μεθ' ὁμολογίας, ὥστε μῆτε θάνατον αὐτῷ κείσθαι τῆς ἀποστασίας ἐπιτίμιον, ἢ τινα λῶδην τοῦ σώματος· οὗ χάριν καὶ ἀ-

παθῆς διαφυλαχθεῖς, δεσμὰ χρόνια καὶ κάθειροξιν κατεκρίθη. Το-
σοῦτον δὲ τὸ τοῦ σουλτάνου ἔργον ἀπαίσιον τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ
ἐλογίσθη, οἱ τὴν πατρῶν ἀρχὴν συνδιδίλοντο, ὅτι καὶ μάχην
φ. 99· κατ' αὐτοῦ κινήσαι ὤρμησαν |, ἀνθρώπων ἐκουσίως προσφυγόντα
καταπερδόντος· ἀπελογήσατο δὲ, ὅτι ἐπὶ συμβάσει καὶ πλάνητα 5
ᾄοντα ἐς τὴν πατρίδα ἐπανήγαγε. Καὶ ταῦτα μὲν εἶχεν οὕτως.

Τότε καὶ ὁ τῶν Ἀλαμνῶν ρῆξ ὑπερόριον κακὸν εἰσεκώμα-
σε Φρεδερίχος, ὡς μὴ ἀρκούντων (sic) τῶν καθ' ἡμᾶς ἐπηρειῶν,
εἰς ἡμετέραν μαστίγωσιν· πρὸς γὰρ τὸν βασιλέα διαπρεσθευ-
σάμενος Ἰσαάκιον, ὡς φίλος ἤτειτο διὰ τῆς Ρωμαίων γῆς πα- 10
ραλθεῖν αὐτός τε καὶ ὅσοι αὐτῷ ἔπονται, ἀπερχόμενοι εἰς τὴν
Παλαιστίνην, καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὠνεῖσθαι. Στέλλεται τοίνυν
πρὸς αὐτὸν ὁ τοῦ δρόμου λογοθέτης Ἰωάννης, ὁ Δούκας, καὶ
πίστεις δούς καὶ λαβῶν, ὡς τὴν ὑπὸ Ρωμαίου, ὁ ρῆξ διελεύ-
σεται μηδὲν τι δράσας κακόν, Ρωμαῖοι δὲ τὰ ἐπιτήδεια χο- 15
ρηγήσουσιν ἄρθρα οἷς τε ἀνθρώποι τρέφονται καὶ ἵπποι, με-
τὰ καιρὸν ἐκεῖθεν ἐπάνεισιν. Καὶ βασιλεὺς τῆς συναγωγῆς τῶν
ὠνίων ὄροντιδα τίθησι· καὶ ἦν ὑπὸ τῶν ἐπαρχιωτῶν μετακο-
μιζόμενα καθ' οὓς ἐμελλε τόπους ὁ ρῆξ διέρχεσθαι. Ὡς δὲ καὶ
γράμματτα ἤλθε πρὸς βασιλέα μετ' ἀνδρῶν μεγάλων κατὰ γέ- 20
νος τε καὶ ἀξίαν, τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ρηγῶς δηλοῦντα ἐν τοῖς
ὀρίοις Ρωμαίων, αὐτὸς πάλιν ὁ λογοθέτης στέλλεται ἐτοιμά-
σαι τὴν δίοδον τοῦ ρηγῶς, καὶ ὁ Κωντανκουζηνὸς Ἀνδρόνικος.
Ἄλλ' οὗτοι μὴ καλῶς μετελθίντες τὸ ἀνατεθὲν αὐτοῖς ἔργον,
αὐτὸν τε τὸν ρῆγα κατὰ τοῦ βασιλέως ἐξέμηναν, καὶ τὸν βα- 25
σιλέα ὡς πολέμιον αὐτὸν ὑποβάσθαι παρέπεισαν. Ὄθεν οἱ τε
ἄρκοι ἠθετήθησαν, καὶ ἡ τῶν διατροφῶν χρηργία ἤρησεν.

Ἀμέλει καὶ ὁ ρῆξ μὲν ἐκδρομὰς ποιούμενος τὰ πρὸς τὸ
ζῆν ἐπορίζετο, ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ συνεχώρει τοὺς ἐκείνου πρέ-
σβεις ὑποστρέψαι πρὸς τὸν ἀποστειλάντα, ἀλλὰ καὶ τὰς 30
ὁδὸν δυσχωρίας ἀπέκλειεν, ἐκτομῇ δένδρων καὶ καταβολῇ τὰς

- διόδου κατατασκευάζων εἰς ἄβατον· ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξάδελφον
 αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Καμμούτζην τὸν πρωτοστράτορα, καὶ τὸν
 τῆς Δύσεως δομέστικον Ἀλέξιον τὸν Γίδον παρέπεσθαι μετὰ
 στρατευμάτων ἐπέταξε, καὶ λεληθότως ἐπιτιθεσθαι τοῖς εἰς
 5 τροφῶν συλλογὴν ἐξιοῦσι Ἀλαμκνοῖς. Ἄλλ' αὐτὸς μὲν ὁ ρῆξ
 δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπορεύθη καὶ ἦλθεν εἰς Φιλιππούπολιν, τὰ ἐν
 ταῖς δυσχωρίαις ἐμπόδια παρωσάμενος, ἐν αὐτῇ δὲ ἠυλίετο
 βελῶν χάρακα· τὴν δὲ Φιλιππούπολιν εἰσιῶν, τῶν κρειττόνων
 οἰκητόρων εὖρε κενὴν, τῶν πτωχῶν μόνον καὶ Ἀρμενίων ἐν
 10 αὐτῇ καταλειφθέντων, οἷς καὶ φίλων παρουσία, ἀλλ' οὐκ ἐπι-
 δρομὴ ἐθνῶν ἢ τῶν Ἀλαμκνῶν πάροδος· ἐλογίζετο, (ἐπεὶ καὶ
 συγχρῶνται Ἀρμενίοις Ἀλαμκνοί). Πλὴν καὶ τῆς Φιλιππου-
 πόλεως γενόμενος ὁ ρῆξ ἐγκρατῆς, οὐκ ἐπύσατο γράφων καὶ
 διακηνηνόμενος τῷ πρωτοστράτορι, ὡς μάτην αὐτὸν τῆς παρείας
 15 Ρωμαῖοι κωλύουσιν· οὔτε γὰρ νῦν, οὔτε πρότερον κατὰ Ρω-
 μαίων βεβούλευται, τοὺς ὄρκους δὲ φυλάττειν ἀπαράδρατος. Ὁ
 δὲ πρωτοστράτωρ δῆλα τιθεὶς τὰ γρηφόμενα, οὐδέποτε εἶχε
 τὸν βασιλέα τὰ πρὸς εἰρήνην ἀντεπιστέλλοντα, ἀλλὰ μᾶλλον
 εἰς συμπλοκὴν τὴν μετὰ τοῦ ρηγῶς παροτρύνοντα, καὶ ὡς ἀ-
 20 γενεὴ τὸ φρόνημα κατωνείδιζεν, ὅτι μὴ ἤκουσε τὴν νίκην Ἀ-
 λαμκνῶν. Ταῦτα δὲ γράφων ἦν ἐν τῷ δοξάζειν μὴ Παλαιστι-
 νην καταλαβεῖν ἐθέλειν τὸν ρῆγα, ἀλλὰ τῆς βασιλίδος τῶν
 πόλεων τρέψειν ἔρσειν, καὶ μέλλειν διὰ τῆς λεγομένης Ξυλο-
 κέρκου πύλης ἐνθὸν γενέσθαι τῆς Πύλεως, καὶ δρᾶσαι τὰ ἀ-
 25 πευκτέα, καὶ παθεῖν αὐθις τὰ ὅμοια. Τοιούταις προληφθεῖς
 ἐννοίαις ὁ βασιλεὺς τὴν τε Ξυλόκερκον ἀπορράσσει, καὶ βέλη
 φέρων ἐν ταῖς χερσίν, ἔφρασε, κατὰ καρδίας πῆξαι αὐτὰ τῶν
 Ἀλαμκνῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Βλαχέρναις βασιλείων ἔλεγεν ἀ-
 φιεῖναι βέλη καὶ ἐν τῷ Φιλοπατίῳ καταβάλλειν Ἀλαμκνοὺς·
 30 ὥστε καὶ διὰ ταῦτα ἐν γέλωτι ἦν τοῖς ἀκούουσι.

Μοναχὸς δὲ τις ἐν τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ ἀσκούμενος, ἐκ

Βενετίκων ἔλκων τὸ γένος πατρὸς Βιτικλίνου λεγομένου, συνή-
 θης ἐτύγγανεν Ἰσακίῳ πρὸ τῆς ἀρχῆς, ὃς καὶ προσῆπεν αὐ-
 τῷ περὶ τῆς ἀρχῆς· ὡς δὲ πέρας εἰλήφει τὰ τῆς προρρήσεως,
 φ.100. | διὰ τιμῆς ἤγετο τῷ βασιλεῖ Ἰσακίῳ, καὶ μέγала παρὰ τού-
 τῳ δεδύνητο. Καταλύσαντος δὲ τὴν ζῶν τοῦ τότε πατριάρ-
 χου Ἱεροσολύμων Λέοντος, οὗτος Ἱεροσολύμων καθίσταται. Ἐ-
 5 πεί δὲ τὸν Καματηρὸν Βασίλειον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου κα-
 τήγαγεν, αἰτίαν προσάψας ὅτι ἅς ὁ Ἀνδρόνικος τῶν εὐγενῶν
 γυναικῶν βίβη ἀπέκειρε, ταύταις οὗτος ἐνέδωκε τὸ μέλαν ἀ-
 10 ποδύσασθαι ἄμμιον, προβάλλεται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχην Νική-
 ταν τὸν Μουντάνην, σακελλάριον ὄντα τῆς ἐκκλησίας. Ἄλλ'
 οὐδὲ τὸν γηραιὸν τοῦτον εἶκσεν ἐναποθανεῖν τῷ θρόνῳ· ἀφέ-
 λειαν δὲ καὶ γῆρας ἐπεγαλέσας καὶ ἄκοντα ἐξῶθεϊ, καὶ κα-
 θίστησι πατριάρχην Λεόντιόν τινα μοναχὸν, διομνύμενος ἐπὶ
 βασιλικῷ βῆματι ὡς οὐκ ἤδει τὸν ἄνδρα, νυκτὸς δὲ ἡ Θεο-
 15 μῆτωρ τοῦτον αὐτῷ καθυπέδειξε, τό τε εἶδος καὶ τὴν ἀρετὴν
 ὑπογράψασα καὶ τὸν τόπον καθ' ὃν εἶχε τὴν οἰκίαν. Ἄλλ' οὐ-
 πω ἐνικυτὸς, καὶ καταστρέφει καὶ τὸν θεοτοκίτην τοῦτον τοῦ
 ὕψους τοῦ πατριαρχικοῦ. Ἐγὼ γοῦν τὸν Ἱεροσολύμων Δοσί-
 20 θεον μεταθεῖναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
 καὶ μέτεισιν ὑπούλωσ τὸν Ἀντιοχείας Θεόδωρον τὸν Βαλσα-
 μῶν, ὑπὲρ τοῦς τότε πάντας ὄντα νομοτριβῆ, καὶ κατὰ μόνας
 αὐτῷ συγγενόμενος ὑποκρίνεται τὸν λυπούμενον, ὡς μὴ εὐρί-
 σκων εἰς πατριαρχίαν τῆς Πόλεως μῆτ' ἐκ τῶν τοῦ κλήρου,
 25 μῆτε τῶν μοναχῶν τινα, τὸν καλῶς διΰθουοντα τὸ τῶν πι-
 στῶν πλήρωμα, καὶ βούλεσθαι πάλαι μὲν μετενεγκεῖν αὐτὸν
 ἐκ τῆς τῶν Ἀντιοχέων εἰς τὴν οἰκουμένην περιωπῆν, ὑφορᾶ-
 σθαι δὲ τὴν μετάθεσιν· εἰ δ' αὐτὸς ἔξει, ὡς νόμους καὶ κανόνας
 ἀκριβωσάμενος, ἀποδείξει χώραν ἔχειν ὡς ποτὲ καὶ νῦν τὴν
 30 μετάθεσιν, πληρώσας ἔσται τὸ ἐφετόν. Οὕτω μετῆλθε τὸν Ἀν-
 τιοχείας· ὁ δ' ἐν τέλει (γρ. ἐκτελῆ) δοῦναι τὰ αἰτηθέντα κατέθετο.

- Σύνοδοι οὖν καὶ σύλλογοι τῆ ἐξῆς, καὶ συζήτησις περὶ μεταθέ-
 σεως, καὶ ἐκχώρησις, καὶ τόμος ἐπὶ βασιλικῷ συμπληρούμενος
 βήματος, καὶ ὁ Θεοδοσίος (γρ. Δοσίθεος) ἀπὸ τοῦ τῶν Ἱερο-
 τολύμων θρόνου εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναγόμενος,
- 5 καὶ ἡ προπομπὴ λαμπροτάτη, ὡς καὶ βασιλικῶ θριάμβῳ εἰ-
 κάζεσθαι. Οἱ δὲ παρκλογισθέντες, ὅσοι τε τῶν ἀρχιερέων καὶ
 ὅσοι τοῦ βήματος, μὴ φέροντες ἐνεγκεῖν τὸν γέλωτα, παρτυ-
 ναγωγὰς ἐποίουν, καὶ ἐπιβάτης ἀκούει Δοσίθεος καὶ στερεῖται
- 10 τῆς δευτέρας τιμῆς, καὶ τοῦ θρόνου κατάρχεται. Ὁ δὲ βσι-
 λεὺς μὴ ἀνεγόμενος, ἔσπευδε κρατεῖν τὴν κυρωθεῖσιν μετάρθε-
 σιν, καὶ ἀναλύσας τὰ ἐπιγενόμενα, ἐστήριξε τὸν Δοσίθεον· ὅ-
 τε καὶ διὰ πελευκφύρων καὶ τῶν τοῦ πλάτιου ἐκκρίτων ἔ-
 πεμψεν αὐτὸν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, δεδιὼς τὴν τοῦ πλήθους
- 15 φιλῶν. Ἦν γὰρ τοῖς πᾶσιν ὁ Δοσίθεος διὰ μίσους, ὡς τὸν θρόνον
 φιλῶν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπωθεῖται τοῦ θρόνου, καὶ προχειρί-
 ζεται πατριάρχης ὁ μέγας σκευοφύλαξ ὁ Ξιφιλῖνος Γεώργιος.
- Ὁ δὲ πρωτοστράτωρ κατὰ τὴν βασιλικὴν κέλευσιν, παρέ-
 βλεπε μὲν ὅσα πρὸς αὐτὸν ὁ ρῆξ ἔγραψεν, ἅπκας δ' ἐγένετο τοῦ
- 20 δρᾶσαι τι κακὸν τοῦς Ἀλαμάνους, ἐξερχομένουσ εἰς τὴν τῶν
 γρειωδῶν συλλογὴν· καὶ δῆποτε περὶ τοῦς χιλίους ἀπολεξά-
 μενος ἠθέλησε πλησίον που Φιλιππουπόλεως προσεχθῆναι νυ-
 κτὸς, καὶ τῶν ἐκεῖ βουνῶν ὑποκαθίσαι ἔνεδρον καὶ τοῖς σιτο-
 φόροις ἐπιθέσθαι κατ' ὄρθρον. Καὶ αὐτὸς μὲν οὕτως ἐποίησεν·
- 25 τοῦς δὲ λοιποὺς καὶ τὰ σκευοφόρα ἐκείθεν μεταβῆναι ἐπέτα-
 ξεν. Οὕπω δὲ ἡμέρα ἦν, καὶ οἱ Ἀλαμάνοι μολόντες παρὰ τῶν
 εἰς τὸν Πρωσσηνὸν Ἀρμενίων (ἐκεῖ γὰρ ἡ βασιλικὴ διανεπαύε-
 το στρατιὰ) ὅσα τῷ πρωτοστράτορι πρὸς βουλῆς, κατὰ τὴν
- 30 αὐτὴν νύκτα ὑπὲρ τὰς πέντε χιλιάδας τῆς Φιλίππου ἐξάραν-
 τες ὠπλιτμένοι, ἐπιθέσθαι τῷ πρωτοστράτορι ἔσπευδον, λαθόν-
 τες οὗς εἶχε κατασκόπους καὶ φύλακας, μηδὲ αὐτῷ συναντή-
 σκντες, ἐπειδὴ οὗτος τοῖς ὄρεσιν ἦν ἐμφοιλοχωρῶν κλέπτων τὸ

θεαθῆναι· οἱ δ' Ἀλαμνοὶ πεποιθότως ἐβάδιζον τὴν διὰ λείας εἰς τὸ στρατόπεδον φέρουσιν. Ὡς δ' οὐδένα εὗρον ἀντίμαχον, ἀλλὰ τὴν μὲν ἀποσκευὴν τοῦ στρατεύματος χθές ἐκεῖθεν ἤκουσαν ἀπάραι, ὅσον δὲ τοῦ στρατοῦ κράτιστον ἀπελθεῖν κατὰ τῶν εἰς συλλογὴν τῶν ἐν χρεῖζι, ἀναστρέψαντες τούτους ἐ- 5
 φ.100·ζήτουν | . Οὐκοῦν οἱ μὲν τὸν λόφον ὑποκαταβλίνοντες τὸν περὶ τὸν Προυσηνὸν, οἱ δὲ Ρωμαῖοι ἀνιόντες, προσέμιζαν ἀλλήλοις, καὶ συμπλακέντες ἐμάχοντο· καὶ οἱ μὲν Ἄλανοι ἐξηγούμενον ἔχοντες τὸν τοῦ Βραχνᾶ Ἀλεξίου υἱὸν τὸν Θεόδωρον μικροῦ πάντες ἔπεσον· οἱ δὲ Ρωμαῖοι τραπέντες, ἀκλεῶς ἔφρου- 10
 γον· καὶ ὁ πρωτοστράτωρ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησε, φθάσας εἰς τὸ ἀλῶναι μικροῦ παρὰ τῶν Ἀλαμνῶν· πολλοὶ δὲ ὀπλων καὶ ἵππων ἄνευ εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανήλθοσαν, πεσόντων τῶν ἵππων αὐτῶν ἐν τῇ τοῦ φεύγειν τροπῇ.

Τὸ δ' ἀπὸ τούτου Ἀλαμνοὶ τε καὶ Ρωμαῖοι ἀλλήλων δι- 15
 σταντο· οἱ μὲν γὰρ περὶ τὴν Φι ἵππου προσέμενον, οἱ δὲ Ρωμαῖοι τὰ ἔσχατα εἰς διατριβὴν ἐποιοῦντο τῆς Ἀχρῖδοῦ. Ταῦτα τὸν βασιλέα ἀκούσαντα ἐνδοῦναι ἀνέπεισαν τοῦ κατὰ τῶν Ἀλαμνῶν φέρεσθαι, καὶ μάλιστα ὅτι ἔλεγον οἱ Ἀλαμνοὶ, διὰ τὸ σπείσασθαι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν Σκρακηνῶν τοὺς πρὸς 20
 αὐτοὺς παραβλέψασθαι ὄρκους· Ἀμέλει τὴν ἐναντίαν τραπόμενος, ἐγλίχεται τῆς εἰς Ἀνατολὴν τοῦ ρηγὸς περαιώσεως· ὀρῶν δὲ αὐτὸν εἰς ἕκρ τὴν μετὰδασιν ὑπερτιθέμενον (νοέμβριος γὰρ ἦν μὴν ὅτε ταῦτα ἐγίνετο), πάλιν τοῖς προτέροις ἐνέμενε, γράφων καὶ ἐπιστέλλων τῷ ρηγί ἃ οὐκ ἐχρῆν. Ἄλλ' ἵνα τὰ 25
 πολλὰ παραλείψω, μόλις πείθεται τοὺς πρέσβεις εἶσαι πρὸς τὸν ρηγὸν ἐπανελθεῖν· αὐτὸς δὲ τούτους ἰδὼν, καὶ μαθὼν ὡς οὔτε καθέδρας αὐτοῖς μετέδωκεν, οὔτε τινοσ ἠξίωσεν ἀγαθοῦ, ἐπισκόπους τε ὄντας καὶ αὐτῷ προσγενεῖς, ἠγανάκτει. Ὡς δὲ καὶ πρέσβεις Ρωμαίων παρ' ἐκεῖνον ἀρίκοντο, ἑαυτῷ συμπαρέδρους 30
 τούτους ἐποίησε καὶ τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτοῖς· μὴ εἶναι δ' ἐκεῖ-

νων λεγόντων εἰκὸς συγκαθισθῆναι μεγίστῳ ρηγί, ἀρκετὸν γὰρ ὅτι οἱ κύριοι τούτων αὐτῷ συγκάθησθαι, οὐκ ἐνέδωκε τοῦ σκοποῦ, ἀλλὰ καὶ μὴ βουλομένου· τοῖς δεσπόταις αὐτοῦ συγκατέκλιεν.

- Ὁὖ πολλοῦ δὲ διαγενομένου καιροῦ, ἠνάγκασεν αὐτὸν ἡ
- 5 τῶν χρειωδῶν ἔνδεια μερίσαι τὸ στράτευμα· οὐκοῦν αὐτὸς μὲν ἄπεισιν εἰς Ὀρεστιάδα, κατὰ δὲ τὴν Φιλιππούπολιν εἶσε τὸν αὐτοῦ υἱὸν καὶ τοὺς ἐπισκόπους μεθ' ἱκανοῦ τοῦ στρατοῦ, εἰπὼν, ὡς ἀναπαύσασθαι ὑμᾶς χρὴ κεκοπιακότας ἐκ τοῦ παρίστασθαι τῷ βασιλεῖ τῶν Γραικῶν.
- 10 Ἐπεὶ δὲ ὁ χειμῶν παρήλθεν, ἀνανεοῦνται τοὺς ὄρκους ὃ τε βασιλεὺς καὶ ὁ ρήζ· καὶ τοῦ μὲν ὄμοσαν οἱ τοπάρχαι καὶ μεγιστᾶνες, βασιλεὺς δὲ δέδωκεν ὁμήρους τινὰς τῶν ἐξ αἱματοῦ. Ἔθεντο δὲ ὄρκους ἔνδον τοῦ Μεγίστου νεῶ ἀπὸ τε τῶν ἀγοραίων καὶ τῆς βασιλείου αὐλῆς πεντακόσιοι, ὡς βασιλεὺς
- 15 ἀπαράβατους τὰς συνθήκας φυλάξει, καὶ χορηγήσει τοῖς Ἄλαμανοῖς ἡγεμόνας ὁδοῦ καὶ ἐφόδια. Ὅτε καὶ τῶν κριτῶν τοῦ βήλου τινὲς εἰς τὸν ρήγα ὡς ὄμηροι ἀποστελλόμενοι οὐχ ὑπήκουσαν, καὶ ἐκρύβησάν που ἐν ἀφανέσιν ἕως τῆς τοῦ ρηγὸς διαβάσεως· βασιλεὺς δὲ χολωθεὶς ταβελλίονας ἀπέστειλεν ὄψιδας, τὰς δὲ τῶν μὴ πεισθέντων ἀπελθεῖν κριτῶν κτήσεις καὶ οἰκῆσεις οἷς ἤθελε παρέσχε, καὶ δικαστὰς ἐτέρους κατέστησεν, ὕστερον δὲ διὰ δειλίαν, ἀλλ' οὐκ ἀπέθειαν ἐπιγνοὺς τὸ
- 20 πρᾶχθῆναι γεγονέναι, τῶν τε κτήσεων καὶ τῶν τιμῶν τοῦ ἀνδρὸς ἠξίωσε. Ἐὼν δὲ συμρωνιῶν πέρας λαθόντων (sic), ὁ μὲν
- 25 βασιλεὺς τῷ ρηγί ἀργυρέων νομισμάτων στέλλει κεντηνάρια τέσσαρα, καὶ περιφανῆ χρυσοῦφῃ νήματα, κάκσεινος ἄλλοις δωρήμασιν ἀντιδεξιούται τὸν βασιλέα.

Κἀντεῦθεν πλοίων πλείστων ἐτοιμασθέντων εἰς Καλλιούπολιν, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἀλλήλοις συνέδοξεν, ὥστε μὴ πολλαῖς ἀποπλοίαις διαπερσιωθῆναι τὸ πᾶν τοῦ στρατεύματος, οὕτως

30 ἡμέραις οὐ πλείοσι τῶν τεσσάρων κατὰ τὴν Ἔω γίνεται. Ὡς

δ' ἤγγισε κατὰ τὴν Φιλαδέλφειαν, οἱ ταύτης οἰκήτορες ἐν τῷ ἀπαίρειν τὸν ρῆγα ἐκεῖθεν ἤθελον πολεμεῖν, καὶ μέρει τῆς στρατιᾶς κατὰ ληστεῖαν ἐπέθεντο· ὡς δ' οὐ προέκοπτε τὸ ἔργον αὐτοῖς, μετέθεντο τὴν ὁρμὴν εἰς τροπήν.

Οἱ δὲ Ἀλαμνοὶ διὰ τοῦ Ἀετοῦ παρελθόντες κατέλυσαν 5
 εἰς τὴν Λαοδικεῖαν, καὶ ξεναγωγηθέντες καὶ φιλοφρονηθέντες
 φ.101. ὡς οὐχ ἐτέρωθι |, πάντες μὲν τοῖς Λαοδικεῦσι θεόθεν ἐπηύξαν-
 το ἀγαθὰ, ὁ δὲ ρῆξ καὶ μάλιστα· ἀνατείνας γὰρ τὰς χεῖρας
 εἰς οὐρανὸν καὶ τὰ ὄμματα, τὸ δὲ γόνυ κάμψας εἰς γῆν πᾶν
 εἴ τι βιωφελές καὶ ψυχῶν σωτήριον ἐπικαταπτῆναι τούτοις ἐκ 10
 τοῦ πατρὸς τῶν φώτων ἰκέτευσεν, ἐπειπὼν, ὡς εἰ χριστιανὸς
 τοιοῦτος εἶχεν ἢ Ρωμαίων, πάλαι τὰ ὄρια Ρωμαίων παρήλ-
 θοσαν, μὴδὲν τοῖς Ρωμαίοις ἐπενεγκόντες δεῖνόν. Ἀψάμενοι δὲ
 τῆς ἄνω πορείας οὐδὲ τοὺς Τούρκους εὕρισκον φιλίως διατιθε-
 μένους αὐτοῖς· ἀλλὰ τὴν φανεράν μάχην ἐκκλίνοντες καὶ οὐ- 15
 τοι κρυφίως ἐλήστευον καθ' ὅσον ἠδύναντο, καὶ ταῦτα Ρω-
 μαίοις ἐπίσης συνθέμενοι, ἀμάχως διὰ τῆς χώρας αὐτῶν πα-
 ρελθεῖν καὶ πάντα χορηγήσειν καθ' ὁδὸν ὀπόσων χρήζουσι. Καὶ
 ἦν ἂν αὐτοῖς κρεῖττον, εἰ τὰς συνθήκας συνετήρησαν· ἐφ' ᾧ 20
 καὶ περὶ τὸ Φιλομήλιον ὁ ρῆξ πόλεμον συγκροτήσας μετὰ τῶν
 παιδῶν τοῦ Ἰκονιῶς σουλτάνου, (οἵτινες αὐτὸν τοῦ ἔργου
 καὶ βασιλεύειν παρέλυσαν, καὶ τοῦ Ἰκονίου ἀπώσαντο, εἰς ἔ-
 κκραν δυστυχίαν τὴν προτέραν αὐτοῦ εὐκληρίαν μεταθέμενοι |),
 αὐτοῦς τε ρᾶστα ἐτρέψατο, καὶ τὸ Φιλομήλιον πολιορκήσας
 ἐνέπρησεν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ Γιγκλάριον συμβαλὼν, τὴν νίκην 25
 ἤρατο· ὅτε οἱ μὲν Τούρκοι τὰς τῆς ὁδοῦ καταλαβόντες κλει-
 σοῦρκς ἐτήρουν τὴν τῶν Ἀλαμανῶν ἄφιξιν· ὁ δὲ ρῆξ τὸν δό-
 λον γνοὺς, ἐπὶ τῆς πεδιάδος στρατοπεδεύει· νυκτὸς δὲ τὸ οἰ-
 κεῖον στράτευμα εἰς μοῖρας διελὼν δύο, τῶν μὲν ταῖς σκηναῖς
 προσμένειν ἐπέταξε, τὴν δὲ λοιπὴν ἄμα ἡμέρᾳ εἰς ἀπόδρασιν 30
 ἐτοιμάζεσθαι ἄλλης ἀπτομένην ὁδοῦ. Οἱ δὲ Πέρσαι τὸ γινού-

μενον ἀγνοήσαντες, ἀπανίστανται τῶν δυσχωριῶν, καὶ κατὰ τὸ πεδῖον γενόμενοι, εἰσεδυσαν τὸν χάρκα τῶν Ἀλαμανῶν, ὡς πολλῶν καὶ καλῶν ἀγαθῶν γενησόμενοι κύριοι. ἐπεὶ καὶ φιλοκερδῆς ἅπας βάρβαρος. Ὡς δὲ οἱ τε δοκοῦντες φεύγειν Ἀλαμανοὶ ὑπέστρεψαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς σκηναῖς ἐμάχοντο, κυκλωθέντες οἱ Πέρσαι ἀπεσπράττοντο ἀρειδῶς.

Ἔδοξεν οὖν ὁ ρῆξ ροθερὸς ἀπὸ τῶν δύο τούτων πολέμων· ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ Ἰκόνιον τοῖς αὐτοῖς δεινοῖς τοὺς Τούρκους περιέβαλεν· αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ σουλτάνος εἰς τὰ Τάξαρα, ἀποδράς, ἀπελογοεῖτο μηδὲν εἰδέναι ὧν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ διεπράξαντο, ὅτι καὶ τῆς ἀρχῆς ἐρ' ἐνὸς αὐτῶν, τοῦ Κοτπατίνου, ἐξέβλήθη. Οἱ δὲ Τούρκοι τοὺς τῶν κήπων εἰσιόντες, ρραγμοὺς, οἱ πολλοὶ εἰσι περὶ τὸ Ἰκόνιον, καὶ τοὺς ἐκ λίθων περιβόλους εἰσιόντες, ἤθελον κωλύσειν τῆς εἰς τὸ Ἰκόνιον παρόδου τοῦς Ἀλαμανοῦς· ἀλλ' εἰς κενὸν αὐτοῖς καὶ τοῦτο τὸ διαβούλιον· οἱ γὰρ Ἀλαμανοὶ ἵππεῖς ἕκαστος πεζῶν ὀπλίτην ἀναλαβὼν, ἄνωθεν τῶν περιβόλων ἔβητο, ἔνθα ἦσαν οἱ Πέρσαι, καὶ συμπλέκεσθαι αὐτοῖς ἐπέταττον· ἐδοῦθον δὲ καὶ αὐτοί· καὶ κακοὶ τότε κακῶς οἱ πλείους ἀπώλοντο τῶν Περσῶν, οἱ δὲ διασπαρέντες ἐσώθησαν. Ἔλεγε δὲ τις Πέρσης τῷ πολέμῳ τούτῳ παρατυχῶν, καὶ προσελθὼν βασιλεῖ, διακοσίους ἀργυρέους καταβλέσθαι στατήρας εἰς ἐκκομισίαν τῶν νεκρῶν οἱ κατὰ τὸν κήπον αὐτοῦ ἐσφάγησαν. Τὸ δὲ Ἰκόνιον κατασχόντες οἱ Ἀλαμανοὶ, τούτου μὲν ἐντὸς οὐκ εἰσῆλθον, κατὰ δὲ τὴν Ἔξω λεγομένην πύλην ἄνω τῶν δωματίων πηξάμενοι τὰς σκηναῖς ἐνηλίσαντο, καὶ μηδὲν ἕτερον εἰ μὴ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτήθεια ἐκείθεν λαβόντες, τοῦ πρόσω εἶχοντο.

Τότε λέγεται Ἀλαμανὸν τινα πελώριον τὸ σῶμα καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπρόσμαχον τῶν ὁμοφύλων ἀπολειφθῆναι, καὶ ποσὶ τὴν ὁδὸν ἀνύειν, τὸν τε ἵππον καμόντα τοῦ χαλινοῦ ἐρέλκοντα, τῶν δὲ Περσῶν ἀθροισθῆναι περὶ αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς πεντήκον-

τα· οἱ μὲν οὖν περικυκλώσαντες τοῦτον ἐτόξευον, ὁ δὲ τῷ εὐ-
 ρεῖ σάκει σκεπόμενος, τοῖς ὄπλοις θαρρῶν, γεγηθῶς ἐπορεύετο·
 ὡς δ' ἐκείνων εἰς ἀπέθετο μὲν τὸ τόξον, σπάθην δὲ χειρισά-
 μενος, καὶ τὸν ἵππον εἰς δρόμον ἐλάσας πλησίον ἤθελε μά-
 χεσθαι, αὐτὸς μὲν ὡς ἀνδριάντα χάλκεον ἔπαιε τὸν Ἄλαμα- 5
 νόν· ὁ δὲ, τὸ ξίφος σπασάμενος πλήττει τὸν ἵππον περὶ τοὺς
 πόδας καὶ ἀμφοτέρους ἀποδιείλε τοὺς ἔμπροσθεν, καὶ τοῦ ἵπ-
 που ἐπὶ γόνυ κλιθέντος, ἔτι τοῦ ἀναβάτου ἐποχομένου, ἐκ-
 τείνας ὁ Ἄλαμανὸς τὸν βραχίονα παίει τὸν Πέρσην κατὰ μέ-
 σην τὴν κορυφὴν, καὶ διαιρεῖ εἰς δύο, ὡς καὶ τὸν ἵππον ἐς 10
 φ.101*. τὸν νῶτον πληγῆναι |· τοὺς δὲ λοιποὺς πρὸς τὴν θέαν κατα-
 πλαγέντας, μηκέτι ἀποθαρρῆσαι πλησιάσαι, ἀλλὰ φεύγειν τὸν
 μεθ' ἐνὸς τούτου πόλεμον.

Φασὶ δὲ ὡς οἱ Τοῦρκοι πτοηθέντες μὴ ποτε χρονίσας ἐν
 τῇ αὐτῶν χώρα ὁ ρῆξ, πολλοὺς αὐτῶν ἀναλώσειε, φιλοφροσύ- 15
 νην προσποιητὴν ἐνδειξάμενοι, ἔδοξαν οὕτως αὐτὸν ἐκμειλίξασθαι·
 τὸν δὲ ὀμηρα τῶν μέγα παρ' αὐτοῖς δυναμένων τοὺς παῖδας δεξά-
 μενον, καὶ ἡγεμόνας τῆς ὁδοῦ προσλαβόμενον, τὰ αὐτῶν διελ-
 θεῖν ὄρια· τῆς δὲ Ἀρμενίας ἀψάμενον, οὐ βραχεῖς ἐκ τούτων
 δοῦναι τῷ ξίφει, τοὺς δ' ἄλλους ἐκπέμψαι ὄπισθεν. 20

Φιλοτίμως δὲ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων, μεθ' ἡμέρας
 πολλὰς ἐς τὴν Ἀντιόχου ὤρμησε μεγαλόπολιν· γενόμενος δὲ
 κατὰ τινα ποταμὸν, ταῖς τῶν ὑδάτων ροαῖς ἀποπνίγεται, ἀ-
 νήρ διὰ μνήμης ἄγεσθαι ἄξιος.

Ὁ δ' ἐκείνου υἱός, τὰ τούτου διαδεξάμενος, εἰς τὴν Ἄν- 25
 τιόχειαν εἰσελήλυθεν, ἐκεῖθεν δὲ προσχωρήσας τῇ Κοίλῃ Συρίᾳ,
 Λαοδίκειαν κατεστήσατο καθ' ἑαυτὴν στασιαζούσαν καὶ πρὸς
 τοὺς ἐξ Ἄγχερ ἀβούλως ρέπουσαν· καὶ Βηρυτὸν ἐχειρώσατο,
 καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Συρίας, Λατίνοις μὲν ὑπηκόους πρότερον,
 τοῖς δὲ Σαρακηνοῖς προσχωρησάσας, ἀνεσώσατο. Ἄλλὰ καὶ 30
 τὰ τὴν Τύρον γενόμενος, καὶ πολιορκήσας τὸ Ἄκρ, ὑπὸ τῶν

ἔθνῶν κατεχόμενον, καὶ πολλὰ κοπιάσας ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε τὴν ζωὴν καταλέλυκε. Τὸ δὲ περιλειφθὲν τοῦ στρατοῦ διὰ θαλάσσης ἔθετο τὴν ἐπάνοδον.

Τῷ δὲ καιρῷ τούτῳ οὐ μόνον ὁ ρῆξ Ἀλαμανίας, ὡς εἴρηται, ἀλλὰ καὶ ὁ Φραγγίας, καὶ ὁ τῶν πελεκυφόρων Γερμανῶν, οὓς Ἰγγλίνους φαμέν, κατὰ τῶν τὴν Παλαιστίνην πορθησάντων καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, ναῦς ὅτε πλείστας ἐκ Σικελίας καὶ τῆς ὅλης Ἰταλίας συναγχόντες, σίτου τε αὐτὰς ἐμπλησάμενοι καὶ τῶν ἄλλων χρειωδῶν, εἰς τὴν Τύρον κατέπλευσαν· ταύτην γὰρ εἶχον οἱ ἀθροιζόμενοι καταγώγιον. Πλὴν οὐδ' οὗτοι ἴσχυσαν τοὺς Σπρακηνούς ἐξελάσαι τῆς Ἀγίας πόλεως, ἀλλ' ἀπρακτοὶ πρὸς τὰς πατρίδας ὑπέστρεψαν.

Ὁ δὲ γε τῶν Ἰγγλίνων ἐν τῷ καταίρειν εἰς Κύπρον, αὐτῆς γέγονεν ἐγκρατής, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ τύραννον συλλαβῶν Ἰσαάκιον, πρῶτα μὲν ἐν δεσμοῖς εἶχεν, εἶτα ἐκεῖθεν ἐκτοπίσας ὡς τι σφάγιον ἀπεχαρίσατό τινι τῶν ὁμογενῶν. Καὶ αὐτὸς μὲν εἰς Παλαιστίνην κατέπλευσεν· ἐν δὲ Κύπρῳ κατακλείψας στρατευμα, ὡς οικεῖας τῆς νήσου ἐπεμελεῖτο, καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκεῖθεν ἐφορολόγει. Ἐν δὲ τῷ ἀπαίρειν τῆς Παλαιστίνης, ἐδωρήσατο ταύτην τῷ τῶν Ἱεροσολύμων ρηγί, ὡς κατάρχη τῶν Κυπρίων ὡς ὑπ' αὐτοῦ προσηλωθέντων τῷ Κυριακῷ τάφῳ, καὶ τῆς νήσου συναφθείσης τοῖς τῆς Παλαιστίνης ὁρίοις.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰσαάκιος τρισὶ παισὶ τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν εὐτύχησεν ἐκ τῆς προτέρης αὐτοῦ γυναικὸς, ὧν ὁ εἰς ἄρρην ἦν· τῶν δὲ θηλειῶν τὴν μὲν πρώτην μοναχὴν ἀποκείρει εἰς τὴν μονὴν τῆς Παντανάσσης· ἦν αὐτὸς συνεστήσατο· (οἶκος δὲ αὕτη τοῦ Μιχαηλίτζη ἐλέγετο, καὶ ἡ βασιλὶς Ξένη ἢ τοῦ κῦρ Μανουὴλ εἰς μονὴν μετὰ θάνατον τοῦ συννεύου καὶ βασιλέως ἐπεβάλετο μετασκευάσαι, ἐκωλύθη δὲ εἰς τέλος τὴν πρόθεσιν ἀγαγεῖν, τὸ ζῆν ἀποτίσασα)· ἑστέραν δὲ τῶν θυγατέρων τῷ τοῦ ρηγὸς Σικελίας υἱῷ, τοῦ Ταγγρέ, εἰς

γαμετήν ἐπεμψεν, ὃς τὸν Γιλίελμον διεδέξατο. Τὸν δὲ υἱὸν Ἀλέξιον τῆς βασιλείας κληρονόμον ἀνέτρπε, δύο καὶ τριάκοντα χρόνους αὐτὸς ἄρξειν χρησμολογῶν.

Οὐ μόνον δὲ ὁ Βρανᾶς Ἀλέξιός καὶ ὁ Λυδὸς Θεόδωρος τούτω ἐπανέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι βασιλείας ἐκυτοῖς περιτεθεί- 5
 κασιν ὄνομα. Αὐτίκα γὰρ Ἀλέξιός τις υἱὸν ἑαυτὸν εἶναι λέγων τοῦ Μανουὴλ, ἴσχυσεν ἐκεῖνον ὑποκριθῆναι, κόμην τρέφων ξανθίζουσαν, καὶ ὑποψελλίζειν σχηματιζόμενος· ἐκ δὲ τῆς Κωνσταντινίου ὠρμητο, καὶ ὄφθει· εἰς τὰς κατὰ Μάξιανδρον πόλεις, κατέλυσεν εἰς πολίχνιον λεγόμενον Ἀρμαλα, κάκει Λατί- 10
 νω τινὶ ἐπιξενωθεὶς, καὶ ἀπαγγεῖλας ὡς αὐτὸς εἶη ὁ τοῦ Μανουὴλ υἱὸς ὃν Ἀνδρόνικος μὲν ἐκδοθῆναι βυθῶ προσέταξεν, οἰκτειρηθῆναι δὲ παρὰ τῶν τοῦτο πράξει ἐπιταχθέντων, ὡς πατρῶων αὐτῶ ὁμοτῶν, καὶ διασωθῆναι, ἅμα τῷ Λατίνω εἰς Ἰ- 15
 κόνιον ἄπεισι, καὶ τῷ γέροντι σουλτάνω ἐποφθεῖς (οὐπω γὰρ ὁ φ.102 υἱὸς Κοτπατίνος τῆς ἀρχῆς αὐτὸν μετετετήσατο), ὡς | ἄλθι-
 νὸς υἱὸς τοῦ Μανουὴλ ἐκεῖνω προσδιελέγετό τε καὶ προσεφέ-
 ρετο, πολλάκις δὲ καὶ ἐπέπληττεν ὡς τῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μανουὴλ εὐποιῶν ἀμνήμονα, καὶ οὐκ ἐπικαμπτόμενον βοηθή-
 σαι παιδί εὐεργέτου πατρὸς. Ὁ δὲ σουλτάνος, τοῦτο μὲν ἀπὸ 20
 τῆς ἀναιδείας, τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῶν τῆς ὕψεως ἰνδακμάτων ἐν-
 αγόμενος, δώροις τε μεγάλοις αὐτὸν ἤδυνε καὶ χρυσταῖς ἐλ-
 πίσιν ὑπέστανε· καὶ ποτε καὶ πρεσβευτοῦ Ρωμαίων παρεστῶ-
 τος καὶ ἀκρωμένου, ἃ ὁ πλάνος ἔλεγεν οὗτος, ἤρετο ὁ σουλ-
 τάνος εἰ ἐπίσταται τοῦτον· τοῦ δὲ πρεσβευτοῦ φήσαντος ὡς 25
 ὁ τοῦ Μανουὴλ υἱὸς τῷ βυθῶ παραδέδοται, καὶ ψευδῆ ὅσα οὗτος πλάττεται, ζῆσας θυμῶ, μικροῦ ἂν τοῦ πώγωνος αὐτοῦ ἐπελάβετο, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς εἰς ὄργην κινηθεῖ· ὁ πρέσβυς ἀ-
 πεκρούσατο γενναίως τὸν Ψευδαλέξιον. Καὶ ὁ σουλτάνος δὲ αὐτῷ ἐπετίμησεν ὡς ἄτοπα πράττοντι. 30

Ὅμως ὁ σουλτάνος τῇ πολλῇ τοῦ νέου παρακλήσει καθυ-

πενθούς, συνεχώρησε διὰ σουλτανικοῦ γραμματος, ὃ φασιν αἱ
 Τοῦρκοι Μουσοῦριον, τοὺς αἰρουμένους ὑπὲρ ἀρχῆν ἰδίαν ποιήσα-
 σθαι. Ἐρέλκεται τοίνυν τὸν ἀμνηστῆν Ἀρσαντῆν καὶ ἑτέρους οὐκ
 5 ὀλίγους· εἰ ληστεύειν τὰ Ρωμαιοῦν εἰώθησαν, ὡς ἐν βραχεῖ ὀ-
 κτώ χιλιάδας ἔχειν ἐπομένους αὐτῷ· ὅθεν τὰς κατὰ Μακινδρον
 ἐπιῶν πόλεις, αἱ μὲν ὁμολογία χειρούμενος ἦν, τὰς δὲ ἀνθι-
 σταμένας παντοίως διέτρυψε· μάλιστα δὲ τὰς ἄλωνα· ἐλυμαί-
 νητο, ὅθεν καὶ Κκουσζλώνης ἐκέκλητο.

Κατὰ τοῦτου πολλοὶ ἀπεστάλησαν, οὐδεις δ' ἔσχεν ἐργά-
 10 σασθαι τι νεανικόν, δεδιότες μὴ καταπροδοθεῖεν ὑπὸ τῶν συν-
 ὄντων Ρωμαιοῦν, ὡς εἰς αὐτὸν ρεπόντων οὐ τῶν ἀγροτῶν μά-
 νων, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς τὴν βασιλειον αὐλήν, καὶ εἰδύτων ἀ-
 κριβῶς ὅπως ὁ τοῦ Μανουήλ υἱὸς πάλαι τὸν βίον ἀπολέλοιπε
 τὸν ἀνθρώπινον. Σὺν ἑτέροις δ' ἐξῆλθε κατὰ τοῦ Ψεῦδαλεζίου
 15 τοῦδε καὶ ὁ σεβαστοκράτωρ Ἀλέξιος, ὁ τοῦ βασιλέως Ἰσαακίου
 ἀυτάδελφος, ὃς ὕστερον ἐβασίλευσε· πλὴν καὶ οὗτος κατ' οὐ-
 δεμίαν μάχην συνεπλάκη τῷ Ἀλεξίῳ, ἀλλ' ὡς πλεῖστον αὐτοῦ
 μακρυνόμενος, τῆς συστάσεως τῶν παροικιῶν ἐπεμέλετο ὅσκι
 μὴ ἐκεῖνω προσέθεντο.

20 Ἄλλ' οὕτω τῶν πραγμάτων ἐχόντων, λύει θεός, ὡς αὐτὸς
 ἐπίσταται, τὸν ἐμφύλιον πολέμον· ἱερὸς γάρ τις ἀποσφάττει
 ὑπνώττοντα τὸν Ἀλέξιον κατὰ τὸ φρούριον τὴν Πισσὴν, τὴν
 αὐτοῦ σπασάμενος μάχιραν· οὐ τὴν κερκλήν ἀποκομισθεῖσαν
 ἰδὼν ὁ σεβαστοκράτωρ Ἀλέξιος, « οὐ πάντη, ἔλεγεν, ἀμαθῶς
 25 κί πόλεις τούτω ἐπηκολούθησαν. » Ἄλλὰ τότε μὲν οὗτος τοιαύ-
 την ἔτισε δίκην, καθ' ὁμοφύλων Πέρσας ὀπλίσας, καὶ ἀλλήλους
 ἀποσφάττειν ἐξαγριάνης Ρωμαιοῦς· ἀλλὰ καὶ ὧν εἰς τὸν ἐν
 Χώναις τοῦ Ἀρχιστρατήγου ναὸν ἐπλημμελήσεν.

30 Οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέρας καὶ ἑτερός τις τὴν αὐτὴν
 κλῆσιν, καὶ βασιλέα γεννήτορα τὸν αὐτὸν συμπλασάμενος, κα-
 τὰ τὴν Παρλαγονίαν ἐφάνη· ἀποσταλεῖς δὲ κατ' αὐταῦ ὁ Κοῦ-

μνος Θεόδωρος, ἤττησέ τε πόλεμον συγχροτήσας καὶ συλλαβῶν ἀπέκτεινεν.

Ἐπὶ τούτοις ὁ Χοτζᾶς Βασίλειος κατὰ τὴν ἐγγίστα Νικομηθείας Γαρσίαν ἀντήρε, καὶ προέβη ἐφ' ἱκανὸν καὶ ἡ αὐτοῦ τυραννίς· συλληφθεὶς δὲ καὶ αὐτὸς ἐκτυφλοῦται. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπανάστησαν, ἀναδοθέντες ὡς σπαρτοὶ Γίγαντες, οἱ πάντες δὲ κατεστρέφοντο. 5

Ἄλλὰ καὶ ὁ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος, ὁ τοῦ τυράννου Ἄνδρονίκου ἀδελφιδοῦς, τῆς φυλακῆς ἀποδράς, καὶ πρὸς τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν ἐλθὼν, ἀνασείειν τὸν ὄχλον ὤρμησε· συλληφθεὶς δὲ, καὶ ἐταζόμενος τοὺς συνίστορας ἐκφῆσαι τῆς τυραννίδος, τὰ ἐντὸς διαφθαρεὶς, ἀπεβίω τὴν μετ' ἐκείνην ἡμέραν. 10

Καὶ ὁ Τατίκιος Κωνσταντῖνος ἀνταρσίαν μελετήσας, καὶ πεντακοσίους ἔχων τοῦ ἔργου συλλήπτορας, ἐφ' ἱκανὸν τῆ Πόλει κρυπτόμενος, καταμνηυθεὶς ἐάλω καὶ ἐξεκόπη τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ ρακενδύτης ἐκ τοῦ γένους τῶν Κομνηνῶν, τὰ αὐτὰ τοῖς εἰρημένοις διαπραξάμενος, ἀπεστέρηται τοῦ φωτός. 15

Τῶν δὲ συχνῶν τούτων ἐπαναστάσεων αἴτιον ἦν τὸ τὸν Ἰσαάκιον μαλθακώτερον διακυβερνᾶν τὴν βασιλείαν, καὶ τὸ αὐτὸν οὕτως τῆς βασιλείας ἐπιλαβέσθαι ἀπραγμόνως τῷ θανάτῳ τοῦ Ἁγιοχριστοφορίτου. Εὐκόλος δὲ πρὸς ὀργὴν τυγχάνων ὁ Ἰσαάκιος, καὶ ἀπὸ μόνης ὑπονοίας καὶ τιμῶν εἰσηγήσεως, πολλοὺς ἐκάκου καὶ δεινῶς ἐπεξήρχετο |. Τὸν δὲ Κομνηνὸν Ἄνδρόνικον, ὃς Ἀλεξίου παῖς ἦν ὃν Βρυέννιος ὁ καῖσαρ καὶ Ἄννα ἡ θυγάτηρ Ἀλεξίου τοῦ πρώτου ἐκ Κομνηνῶν βασιλέως ἐγένεαντο, τὴν τῶν Θετταλῶν ἀρχὴν διέποντα, εἰσηγησαμένου τινὸς τῆς βασιλείας δρᾶν (γρ. ἐρᾶν), καὶ περὶ τοῦ ἔργου κοινολογεῖσθαι τῷ πρῶτῳ σέβαστοκράτορι Ἀλεξίῳ, τῷ υἱῷ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουῆλ, κατὰ τὴν Δράμαν διάγοντι, εὐθύς συλληφθῆναι προσέταξεν. Οἱ μὲν οὖν εἰς τοῦτο ἀποσταλέντες ὡς εἶδον εἰς βασιλέα ἐρχόμενον, οὐδὲν εἰς τοῦτον ἔπραξαν ὡς ὀρίσθησαν. Εἰς 30

- γοῦν τὴν Κωνσταντίνου ἐλθὼν, καὶ τῷ Ἰσακίῳ ὄφθεις ὁ Ἄν-
 δρόνικος, εἰς ἀπιστίαν εὐθὺς ὀνειδίζεται. κἀκείνου ἔλεγον ἀπαι-
 τήσαντος, στήμα μόνον τὰ τῆς δίκης ἐσχήκασι, καὶ συλλη-
 φθεις Ἄνδρόνικος εἰς φυλακὴν ἐνεβλήθη, κἀκεῖ τὰς κόρας ἐκκό-
 5 πτεται. Συλλημβάνεται δὲ καὶ ὁ συνίστωρ εἶναι τούτῳ λεγό-
 μενος Ἀλέξιος, καὶ κείρεται εἰς μοναχὸν καθ' ἕν τῶν ἐν τῷ Πα-
 πικῷ φροντιστηρίων. Ἦν δὲ οὗτος εὐμήκης καὶ ἀνδρεῖος καὶ
 πλήρης συνέσεως, πατρῴζων ἐν ἅπασιν ἀκριβῶς· πρὸς δὲ καὶ ὁ
 τύραννος ἀπιδὼν τὴν οἰκείαν θυγατέρα Εἰρήνην αὐτῷ ἐμνή-
 10 στευσε, καὶ τούτῳ προσέκειτο, καὶ τῆς βασιλείας καταλείψειν
 ἐμελέτα διάδοχον· μεταβουλεύσάμενος δ' ὕστερον, τὸν υἱὸν Ἰωάν-
 νην ἀνθείλετο, εἰρηκῶς πρὸς οὗς ἐξεκάλυπτε τὰ τῶν βουλευμά-
 των ἀπόρητα, μὴ ἐξ Ἄλφα εἰς Ἄλφα τὴν βασιλείαν μέλλειν
 μεταπεσεῖν, ἀλλ' εἰς τὸ Ἰῶτα· ὕστερον δὲ καὶ τοῦτον ὁ Ἄν-
 15 δρόνικος ἀπεξένωσε τοῦ φωτός, ὁ δ' Ἰσακίος ἀνεκκέλεστο καὶ
 ἀπὸ σεβαστοκράτορος καίσαρα προεβάλετο. Τότε γοῦν πρῶτος
 καὶ εὐχαριστῶν θεῷ ἐδέξατο τὴν ἀπόκρσιν, κἀν ἀκουσίῳ, καὶ
 πρὸς τὰς συνταγὰς βύων τὰ ὅσα, μηδ' ἄκριος ὡςὶ τὰ ἐπαθόμε-
 να ἐνηχοῦμενος, τὴν τῶν προσόντων ἀρτίρσιν περιχρῶς, ὡς
 20 ἄλλοι τις κτῆσιν ἐλογίσατο. Ἄλλ' οὕτω τρεῖς μῆνες διήλθον,
 καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖθεν αὐτὸν ἀνακκλεσάμενος, ἔδειξεν ἐξ ὧν
 ἔδρασε μὴ σὺν λόγῳ δὲ ἔπραττεν ἐκτελεῖν. Τοῦτον σύσειτον
 πρραλαμβάνων ὁ Ἰσακίος, καὶ κρέα παρατιθείς « φάγε, ἔλεγε,
 καθηγούμενε. »
 25 Οὐ τὸν Ἀλέξιον δὲ καὶ τὸν Ἄνδρόνικον οὕτω διέθετο Ἰ-
 σκάκιος, ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Ἀσπιέτην ὑπερηγορήσαν-
 τα τοῦ στρατεύματος, οὐ ἡγεμῶν ἦν τὸν κατὰ τῶν Βλάχων
 μετιῶν πόλεμον, ὡς οὐ δύνανται λιμῶ καὶ τοῖς Βλάχοις μά-
 χεσθαι, ἀλλὰ χρῆ δοῦσθαι τούτοις τὰ ἐτήσια σιτηρέσια, τοῦ
 30 φωτός εὐθὺς τῶν ὀμμάτων ἐστέρησεν.
 Ὁ δὲ τοῦ Κομνηνοῦ Ἄνδρόνικου υἱός, περὶ οὗ εἰρηται, οὐκ

οἶδα εἴτε τῷ πατρὶ ἐπαμῦναι βουλόμενος, εἴτε τὴν πατρικὴν ἀναπληρῶσαι ἀποστασίαν, πρόσσει μετὰ βρῆχὺ τῆς τοῦ πατρὸς ἐκτυφλώσεως τῷ μεγίστῳ νεῷ· ἀλλ' οὐπω τοῖς συνελθούσιν ὁ τρόπος ἔγνωστο τῆς εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ εἰσελεύσεως, καὶ χειροῦται καὶ πάσχει στέρησιν τοῦ φωτός. Οὗτος δὲ καὶ 5 τελευτῆ γέγονε τῶν ἀποστατῶν.

Ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ Δύσιν αἰεὶ κακῶς ἔπασχον, καὶ οἱ Βλάχοι μετὰ Κομάνων τὴν ὑπὸ Ρωμαίους ἐλήϊζον, ἔξισιν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν· καὶ τὴν Ἀγχίλον παραλλάξας, τὸν Αἶμον εἰσεισι· μηδὲν δὲ τι πικρῶσις βασιλικῆς δυναθείς πρᾶξιαι, δυ- 10 σὶ μῆσι τὴν ἐκστρατείαν ἐπέρανεν· τὰ γὰρ ἐκείσες φρούρια καὶ πολίχνη πολλῶ τῆς πρὶν εὖρεν ἰσχυροτέραν περιβεβλημένα τὴν ὀχυρότητα, ἀλλὰ καὶ τὸ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Σκυθῶν ὑφορᾶσθαι (ἦν γὰρ καιρὸς εἰς τὴν τούτων περᾶσιωσι), ταχέϊαν ἠνάγκαζε ποιῆσαι τὴν ὑποχώρησιν. Διὸ καὶ ἐπιτομωτέρην εὐ- 15 ρῶν ὁδὸν δι' ἧς εἰς Βερόην καταβήσεται, τό τε πλεῖστον ἀπώλεσε τοῦ στρατεύματος, καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ Κύριος ἐβοήθει, τῷ ἄδῃ παρώκησεν ἄν· δέον γὰρ τὴν βάσιμον πορευθῆναι, ὁ δὲ τῇ δυσχωρίᾳ ὥσπερ τινὶ τρυμαλιᾷ ἐνέβαλεν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν. Προηγεῖτο μὲν οὖν ὁ πρωτοστράτωρ ὁ Καμμούτζης 20 Μανουήλ, καὶ ὁ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος· ὁ τοῦ ὕστερον βασιλεύσαντος Ἀλεξίου γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ, ὠπισθοφυλάκει δὲ ὁ σεβαστοκράτωρ, ὁ τοῦ βασιλέως θεῖος· τὸ δὲ μέσον ἐπέτιχε τῆς φάλαγγος, ἧς ἔμπροσθεν ὤδευε τὰ σκευοφόρα καὶ τὸ ὑπηρε- φ.103 τικὸν |, αὐτὸς τε ὁ βασιλεὺς Ἰσαάκιος, καὶ ὁ τούτου ἀδελφός 25 Ἀλέξιος ὁ σεβαστοκράτωρ. Οἱ δὲ βάρβαροι παρ' ἑκάτερα τῆς στενῆς ἐκείνης παρόδου φαινόμενοι, δῆλοι ἦσαν τελέσοντές τι δεινόν. Τὰ μὲν οὖν προπορευθέντα στρατεύματα ἀκινδύνως παρήλθοσαν, ἔτι τῶν βρῆδῶν ἀήραιοιζομένων, καὶ ἄλλως δὲ κρινάντων συμφέρον μὴ τούτοις, ἀλλὰ τῷ μέσῳ προσβάλλειν, καθ' ὃ 30 πᾶρεσι βασιλεὺς τε καὶ ἡ τούτου θεραπεία, καὶ ὅσον ἐπιφα-

- νές καὶ κατὰ γένος ὥκειωμένον αὐτῶ· καὶ οὐκ ἐφεύσθησαν τῶν
κατὰ σκοπὸν. Ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸ τῆς ὁδοῦ χαλεπὸν καὶ δυσέκ-
βατον ὁ αὐτοκράτωρ εἰσηλθε, τηνικαῦτα ἐπέθεντο καὶ οἱ βάρ-
βροιοι· ἀλλ' οὐδὲ τὸ περὶ τὸν τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἐπὶ τούτοις ἡμέ-
5 λου, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ σπεύδοντες μὴ ὑπὸ τούτων κυκλωθῶσι,
πρὸς τὸ ἄναντες ἐχώρουν καὶ ἀνέστελλον, εἰ καὶ μάλα ἐπικιν-
δύνως, τοὺς ὑποκατιόντας· ὡς δ' ἐβιάζοντο τῶ πλήθει, καὶ τοῖς
ἐπικυλιωμένοις λίθοις κακῶς ἐπασχον, ἐνεδίδοσαν εἰς τροπὴν,
καὶ συνέμιζαν τῇ στρατιᾷ καὶ αὐτοί. Συγχύσεως οὖν γενομέ-
10 νης, καὶ πάντων σῶζειν ἑαυτοὺς ἔργον τιθεμένων, ὡς θρέμμα-
τα κατακλεισθέντα σηκῶ, οἱ πολέμιοι τὸν ἐν χερσὶν αἰεὶ ἐ-
κτεινον. Βασιλεὺς δὲ ὡς ἐν ἄρκυσι μέσος ληρθεὶς, παλλάκις μὲν
ἀπίσασθαι τοὺς καθ' αὐτὸν ἐπιόντας ἀπεπειρᾶτο, πρὸς δὲ τῶ
μηδὲν ἀνύειν, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ καλύπτραν σιδηρᾶν ἀπε-
15 βάλετο· πολλῶν δὲ καὶ κρατίστων συνδραμοντων περὶ αὐτὸν,
καὶ πολλὰ διὰ χειρὶσιν ἀποζύγια, (ὡς δὲ φασὶ καὶ στρα-
τιώτας Ρωμαίους ὅπουσιν τῇ παροδίῳ εἰς ἐμπόδιον ἦσαν), οὐ-
τως ἐξήλθε μόνος, ἀπολωλῶτων πολλῶν· καὶ τοῖς προηγησα-
μένοις συναφθεὶς, ἠὲ χαρίσται θεῶ τῶ σωτῆρι αὐτοῦ· οἱ δὲ μετ'
20 αὐτοῦ διασωθέντες ὀλίγοι ἦσαν καὶ γυμνοί.

- Ἐντεῦθεν ἐφυσιώθη τὸ βάρβαρον, λείαν κερδῆσαν ἐκ τῶν
Ρωμαίων πολλήν, ἀλλὰ καὶ τῶν βασιλικῶν παρασῆμων τὰ τι-
μιώτερα, τὰς τε ἐν τῇ κεφαλῇ καλύπτρας, καὶ φιάλας τῶν ἐ-
πισῆμων, καὶ χρῆμα εἰς πλῆθος, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν βασιλικὸν
25 σταυρὸν· τῶν ἱερῶν γὰρ τινος εἰς ποταμὸν αὐτὸν ρίψαντος,
μεθ' ἡμέρας εὗρον αὐτὸν, ἐκ χρυσοῦ μὲν κατασκευασμένον, φέ-
ροντα δὲ μέσον ἐκ τοῦ ἀγίου ξύλου, ἐν ᾧ περ ὁ Δεσπότης προσ-
ηλῶθη Χριστὸς, εἰς σταυροῦ σχῆμα τετυπωμένον καὶ μικρὰς
Θήκας πολλὰς ἔχοντα, ἐν οἷς λείψανα πρόσεστι τῶν περιφανε-
30 στέρων μαρτύρων, καὶ γάλα τῆς Θεομήτορος καὶ μέρος τι τῆς
ζώνης αὐτῆς, καὶ ἄλλα πλεῖστα τῶν εὐαγῶν καὶ τιμίων. Ἐ-

χει δὲ λόγος τὸν πρῶτον Χριστιανῶν βασιλέα Κωνσταντῖνον τὸν Ἰσαπόστολον κατασκευάσαι αὐτὸν, κἀν τοῖς πολέμοις ὡς συστράτηγον ἀποφέρεσθαι καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν εὐσεβεῖς βασιλεῖς. (1) Ὁ δὲ σεβαστοκράτωρ ὁ Δούκας ἄλλως ἐβάδισεν, ἀγαθοῦ τινος ὁδηγοῦ εὐπορήτας, καὶ ἀπείρατος ἐξῆλθε 5 κακοῦ. Βασιλεὺς δὲ διὰ τοῦ λεγομένου Κρηνοῦ πρὸς τὴν Βερόνην ἀποσωθεῖς, εὔρε τὴν προεξεληθοῦσιν ἀπαθῶς στρατιάν οὐκ ἀγαθὰ φανταζομένην περὶ αὐτοῦ· διεφημίσθη γὰρ ὡς συναπολώλει τῷ λοιπῷ στρατεύματι.

Ἡμέρας οὖν οὐ πολλάς· ἐκεῖ διατρίψας πρὸς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσιν ἐπανερχεται. Τότε ὑπεχάλασέ τι μικρὸν τῆς ὀφρῦος, καὶ ἦν ἐπὶ τῷ γεγονότι δακνόμενος· πρὸ τούτου δὲ οὐχ οὕτως διέκειτο, ἀλλὰ καὶ ἀλλοκότοις δόξαις μεγάλα περὶ ἑαυτοῦ ἐφαντάζετο, καὶ μὴ διὰ τὰ ἡμαρτημένα ὑφ' ἡμῶν βαρύνεσθαι τὸν θεὸν καθ' ἡμῶν, ἀλλὰ διὰ τὸ ὀπίσω τοῦ Βρα- 15 νᾶ πορευθῆναι καὶ ἀποστασίαν κατὰ τούτου νοσῆσαι τινας, πάσχειν κακῶς δίκην τίνοντας. Τὸ δὲ δὴ θαυμάζεσθαι ἄξιον, ἔλεγε παρρησίᾳ, ὡς ὁ τύραννος Ἀνδρόνικος, ὃν οὗτος κατέλυσε τῆς ἀρχῆς, ἐννέα ἔτη ἐμελλεν ἐπιβιῶναι τῇ ἀρχῇ, διὰ δὲ τὰς κακὰς ἐκείνου πράξεις, ἐκκόψαι τὰ ἐξ τὸν θεὸν, καὶ προσθεῖ- 20 ναι τῇ τούτου ἀρχῇ, καὶ μέλλει κατὰ τούτους τοὺς χρόνους αὐτὸς μὴ μέτριος εἶναι, ὡς τῶν κακοποιῶν τοῦ Ἀνδρονίκου φ.103· χρόνων | πρὸς τὴν ἐκείνου ὠμότητα μεθελκόντων αὐτὸν. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐξ παρῆδραμον ἐνιαυτοὶ, μεθ' οὓς ἀγαθὰ μέγιστα τοῖς ὑπηκόοις ἔλεγε διαπραξάσθαι, ἔδειξεν, ὡς οὐ τῶν χρόνων, ἀλ- 25 λά τῆς γνώμης αὐτοῦ τὰ πραττόμενα.

Οἱ μὲντοι Βλάχοι τῷ ἄει νικᾶν ἐπαιρούμενοι, καὶ πλοῦτον

(1) Περὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου βασιλέως Κωνσταντίνου, ὡς καὶ οὗτος ἐλήφθη τοῖς Βουλγάροις, ὃν καὶ εἰσέτι ἔχουσιν (Σημ. περιθεωρίου.)

καὶ ὄπλα ἐκ τῶν Ῥωμαίων σκύλων ἐπικτησάμενοι, ἀκατά-
 σχετοι τὰς ὁρμὰς ἐτύγγχνον, καὶ οὐκέτι ἀγρούς καὶ κώμας ἐ-
 ληΐζοντο, ἀλλὰ καὶ πόλεις προσέβαλλον. Καὶ τὴν μὲν Ἀγγί-
 λον ἐξεπόρθησαν, καὶ τὴν Βάρναν δὲ· κατὰ δὲ τὴν Τριάδι-
 5 τζαν ἀφικόμενοι, τὸ πλείστον αὐτῆς μέρος ἠράνισαν, καὶ τὸ
 Στούμπιον τῶν ἐνοικούντων ἐκένωσαν· καὶ εἰς τὴν Νίσον ἀ-
 φιγμένοι, οὐκ ὀλίγην λείαν ἀνθρώπων τε καὶ ζώων ἐξήλασαν.
 Μὴ ἔχων δ' ὁ βασιλεὺς τίνι τῶν κακῶς πασχόντων βοηθήσει
 πρότερον, εἰς ἀρχηγούς μερῖζει τὴν στρατιάν. Ἀμέλει καὶ τὴν
 10 Βάρναν ἀνέκτισε, καὶ ἐπύργωσε τὴν Ἀγγίλαον, καὶ φρουρὰν
 αὐταῖς ἐγκατέστησε. Καὶ ἐδόκει μὲν ταῦτα προμηθείας εἶναι
 βασιλικῆς, πλὴν καὶ αὐθις τὰ τῶν ἐναντίων ἦσαν ἐπικρατέτερα.
 Ἐΐξεισι γοῦν καὶ αὐτὸς κατὰ τὰς μετοπωρινὰς τροπὰς· περὶ τὴν
 Φιλιππούπολιν, καὶ τὴν γυναικωνῆτιν ἐπαγομενας. Καὶ ὡς ἐνὸς
 15 ἀνέστειλε τὰς τῶν Βλάχων καὶ τῶν Σκυθῶν ἐπιδρομὰς.

Τοῦ δὲ τῶν Σέρβων ζουπάνου τὰ Σκόπια κατατρέχοντος,
 ἄπεισι κατ' αὐτοῦ· καὶ ὡς τὰ στρατεύματα κατὰ τὸν ποτα-
 μὸν Μαράθον συνέμιζαν, τρέπονται οἱ βάρβαροι, καὶ καταδιώ-
 ξεως γενομένης, οὐκ ὀλίγοι τούτων ἀφνισμῶ παρέδόθησαν ὑ-
 20 δασί τε καὶ δόρασι.

Παρελθὼν δὲ τὴν Νίσον, καὶ περὶ τὸν Σάουθον γενομένος
 ποταμὸν, τῷ τῆς Οὐγγρίας ρηγὶ συνέμιξε τῷ Βελᾶ, πενθηρᾶ
 αὐτοῦ ὄντι ὡς προδεδήλωται· καὶ ἐφ' ἡμέρας ἐκείσε τούτω
 συνδιατρίψας, αὐθις ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν, κἀκεῖ-
 25 θεν τὴν μεγαλόπολιν εἰσεῖσαι ἐκκλίνων τὴν εἰς τὸν Αἴμον
 πέραδον.

Εἰς δὲ τῶν κατὰ Φιλιππούπολιν χωρῶν κυβέρνησιν στέλ-
 λει τὸν οἰκεῖον ἐξάδελφον Κωνσταντῖνον, ὃν καὶ δοῦκεν τοῦ
 στόλου προεχειρίσατο. Ὁ δὲ τὸ θυμοειδὲς παραδεικνύων, οὔτως
 30 πρὸς ὑπακοὴν καὶ δέος τὴν συνοῦσαν αὐτῷ στρατιάν ἐρρῦμι-
 σεν, ὡς νεύματι μόνῳ καὶ νοήματι αὐτοῦ πείθεσθαι. Ἐστρα-

τήγει οὖν μετὰ τῆς φυσικῆς ἐντρεχειάς, εἰ δέ που καὶ ἡ νεότης ἐξέπιπτε τοῦ καθήκοντος, ἡ τῶν ὑποστρατῆγων ἐμπειρία ὑπετίθει τὸ δέον. Ἐπτηξαν οὖν αὐτὸν οἱ ἀποστάται Βλάχοι, ὡς οὐδ' αὐτὸν τὸν βασιλέα ἐκεῖσε διάγοντα, καὶ πολλάκις ὁ Πέτρος σὺν τῷ Ἀσάν τὰ κατὰ Φιλιππούπολιν καὶ Βερόην ἐπιέναι προθέμενοι, τοῦτον οὐκ ἔλαθον, ἀλλ' εἶχον εὐθύς τὰς ἐκείνων κλονοῦντα φάλαγγας· διὸ καὶ οὐδὲ συχὰς ἐκδρομὰς ἐποιοῦντο. Ἄλλ' ὁ Κωνσταντῖνος οὗτος ἐπαρθῆς τοῖς μικροῖς ἀγωνίσμασιν, ἤρξατο ὑποποιεῖσθαι τοὺς συνόντας αὐτῷ ἀρχηγούς, καὶ τῶν ἐπιχωρίων Στρατιωτῶν ὀπίσους κατὰ γένος καὶ στρατείαν ἐγίνωσκε διαφέροντας. Οὐκοῦν καὶ μικρὰν ροπήν ἐσχηκώς, βριτιλεύς ἀναδείκνυται, καὶ παραδηλοῖ γράμμασι τὰ ἐπ' αὐτῷ τῷ τῆς ἀδελφῆς ἀνδρὶ, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τῆς Δύσεως, Βασιλείῳ τῷ Βατάτζη. Τὸν δὲ οὐ μόνον οὐκ ἔσχεν ἐπαινοῦντα τὰ τετολημμένα, ἀλλὰ καὶ ὀνειδίζοντα, καὶ ὡς ἀπολούμενον ὅσον οὐπω ἀποδυρόμενον· ὃ καὶ ἐπηκολούθησεν. Ἄρα γὰρ ἀπὸ τῆς Φιλιππουπόλεως ἐπὶ σκοπῷ τοῦ κατ' Ἀδριανούπολιν γενέσθαι, καὶ ἄκοντα συμπαραλαβεῖν τὸν γαμβρὸν τὸν Βατάτζην τοῦ ἔργου συνέριθον, συλλαμβάνεται παρ' ὧν εἰς τυραννίδα προήχθη, καὶ καταπροδίδεται βασιλεῖ, εἰς ἀπολογίαν ἑαυτῶν, τὸ ἀκουσίως ὑποκλιθῆναι τούτῳ, καὶ ὡς οὐκ ἀκίνδυνον τὸ ἀντιτείνειν τῷ ἀποστάτῃ προβαλλομένων, ραδίως τὸ ξίφος γυμνοῦντι κατὰ τῶν μὴ πειθομένων αὐτῷ· το δὲπραχθέν νῦν σημεῖον τῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἀκραιφνοῦς πίστεως. Ἐπαινέσας οὖν τὸ γεγονός, οὐδένα τούτων ἐκ τοῦ προδῆλου παρελύπησε, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον ἐς τὸ φῶς ἐλυμήνηκε.

Ἦν δ' οὗτος περὶ τὰς δημοσίους εἰσφοράς δεξιώτατος, καὶ λόγων σοφῶν μέτοχος, ὃν καὶ λογοθέτην τῶν σεκρέτων προβαλλόμενος ἤγετο ὑπ' αὐτοῦ καθάπερ βασιλευόμενος· οὐκοῦν πᾶν ὅπερ παρ' αὐ-

- τοῦ ἐπετάττετο, τοῦτο ὡς ὑπέρτης ἐπλήρου. Νοσῶν δὲ τὰ ἄρθρα τῶν ποδῶν ὁ Κασταμονίτης, βασταζόμενος πρὸς τὸν κρατοῦντα εἰσήγετο καὶ ἐξήγετο· οἱ δὲ λαοὶ καὶ τὸ τῆς πολιτείας πλήρωμα, καὶ ὅσοι τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος συνήπτοντο,
- 5 εἶποντο ἐκεῖνον προπέμποντες· οὐ γὰρ ἦν τι τῶν γινόμενων ἄνευ γνώμης ἐκεῖνου γινόμενον, ἀλλ' οὐδέ τις τῶν ἐν ὑπεροχαῖς συμμετείχε καθέδρας αὐτῷ· παρίσταντο δὲ πάντες δουλοπρεπῶς. Προῖων δὲ καὶ φάλαρα ὀξυβαρῆ ἐνέδωκεν ἔχειν, τοῦ ἱεροῦ ὄντι πρότερον καταλόγου, καὶ ἐφεστρίδα τοιαύτην, καὶ
- 10 διὰ βαφῆς ὁμοίας ὑποσημαίνεσθαι τοὺς τόμους τῶν δημοσίων λόγων, καὶ τὰ αὐτοῦ γράμματα. Ἄλλὰ νόσος τις ἐπέθετο τούτῳ τὰ ἄρθρα τοῦ σώματος ἀναμοχλεύουσα, ἥτις καὶ τῷ λογιστικῷ συνεπέθετο· ἦγε δὲ τότε πεντεκαίδεκάτην ὁ αὐγουστος, καὶ ὁ Κασταμονίτης διὰ τῆς ἀγορᾶς τῇ μονῇ Παντανάσσης ἐπεφοίτησε τὴν ἑορτὴν τελέσων τῆς Θεομήτορος, ὅτε
- 15 καὶ πρῶτα ἀκούσας δεσπότην καὶ βασιλέα, (ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἄδεια ἦν ἐπιλέγειν τοῖς κόλαξιν), ἔδοξε τῶν συνελλόντων τισὶν εἰς ἐπιληψίαν ἀποκλίνειν διὰ τὸ καινότερον τοῦ ἀκούσματος, ἀλλὰ καὶ τις τῶν τοῦ βήλου κριτῶν πικρῶς ἐδέσμευε τὰς
- 20 γαστροκνημίδας ἐκεῖνου, ἐπισχῆσειν τὴν ὕλην πειρώμενος. Βραχὺ δὲ καὶ ὅσον ἡδύτερον τὴν ἡμέραν ὑπολογίσασθαι τῆς νόσου ἀνανεύσας, πάλιν ἐμπέπτωκεν εἰς αὐτὴν, καὶ μεθ' ἡμέρας ἀπέτισε τὸ χρεῶν.

Τοῦ δὲ Κασταμονίτου τελευτήσαντος, διαδέχεται τὴν βασιλικὴν εὐνοίαν νεανίσκος τις· καὶ τούτου τὸν βίον ἀπολιπόντος, παιδίον μικρὸν τὴν τῶν κοινῶν διοικήσιν ἀναζώννυται, ὃς οὐ τὸν κρατοῦντα μόνον ἦγε καὶ περιέφερον, ἀλλὰ καὶ ὅσα τῶν στρατιωτικῶν εἰσι καταλόγων· ἐκεῖνα γὰρ τῷ αὐτοκράτορι θελητὰ, ὅσα οὗτος ἐπέκρινεν.

- 30 Ἐφ' ὅσον δὲ χρόνον τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐνεδῆμει ὁ βασιλεὺς οὗτος, ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα εἰπεῖν ταῦτα ἦσαν τούτῳ

πραττόμενα. Ἐτρόφα καθ' ἡμέραν λαμπρῶς, συβαριτικὴν πα-
ρατιθέμενος τράπεζαν, καὶ λουτροῖς ἐχρητο τῆς ἐβδομάδος τρίς,
μύροις καὶ εὐωδίαις ἀπάσαις περιαντλούμενος, καὶ ὡς ὁμοίωμα
ναοῦ ἑαυτὸν ἐκόσμει, μὴ δις τὸν αὐτὸν χιτῶνα ἀμφιεννύμενος,
ὡς ἐκ παστοῦ νυμφίος καθ' ἐκάστην τῶν ἀνακτόρων ἐκπορευό- 5
μενος, εὐτραπελίαις χαίρων, παρσιτοῖς καὶ αἰδοῖς καὶ γελω-
τοποιοῖς ἀνεφωγμένα ἔχων αἰεὶ τὰ βασιλεία, τοῖς δὲ τοιούτοις
κῶμος συνέζευκται ἀπόρηνος καὶ ἡ κατὰ τὰς κοίτας ἀτέλγεια.
Εἴρηκέ ποτε ἐπὶ δεῖπνου « φέρετέ μοι ἄλλα », καὶ ὁ χαριέ-
στατος τῶν ἐκείνῳ μίμων « γνωσόμεθα πρῶτως, εἶπε, ταύτας, 10
ὦ βασιλεῦ, εἴθ' οὕτως ἄλλα; κέλευσον εἰσνευθῆναι ». Μετα-
διώκων δὲ τὰ τῶν χωρίων εὖ ἔχοντα καὶ ὥρας καὶ θέσεως, ἐκ
διαλειμμάτων εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐπανήρχετο.

Ἰπὲρ δὲ πᾶν ἕτερον τὰς τῶν μεγίστων οἰκημάτων ἀνεγέρ-
σεις ἔργον ἐτίθετο. Ἐντὸς οὖν τῶν βασιλείων ἀμφοτέρων λου- 15
τρὰ καὶ διαιτήσεις εἰδέματα, καὶ κατὰ τὴν Προποντιδα δόμους
ἀνήγειρε, καὶ νησίδια τὴν Θάλασσαν ἀπογαϊώσας εἰργάσατο·
προθέμενος δὲ πύργον κτίσαι κατὰ τὸ ἐν Βλαχέρναις παλάτιον,
ναοὺς κατηδάφισε, καὶ πλείστους τῶν κατὰ τὴν βουσιλίδα πό-
λιν περιφανῶν οἰκῶν ἔθετο εἰς ἐρήμωσιν· καὶ τὴν λαμπροτά- 20
την τοῦ Γενικοῦ οἰκοδομὴν ἐκ θεμελίων κατέστρεψε, καὶ τὸν
οἶκον τῶν Μαγγάνων, μήτε τὸ κάλλος αὐτοῦ λογισάμενος, μή-
τε τὸν Τροπαιοφόρον αἰδεσθεὶς Χριστοῦ μάρτυρα ᾧ ὁ οἶκος ἀν-
έκειτο. Ἀνανεῶσαι δὲ βουλευθεὶς τὸν ἐν τῷ Ἀνάπλω τοῦ Ἀρ-
χαγγέλου ναόν, εἴ τι τῶν μαρμάρων κάλλιστον ἐν τοῖς βουσι- 25
λείοις κἄν ἐν τῷ εἰδάφει ὑπέκειτο, κἄν τοὺς τοίχους ἐκάλλυνεν,
ἐκεῖσε μετήνεγκεν. Ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου ἐκτυ-
φ.104* πώματα διὰ χρωμάτων καὶ ψηφίδων | χειρὸς τῶν ἀρχαίων τι-
νὸς ἔργα θαυμάσια ὅπου ἂν ἔμαθεν εἶναι, κατὰ τὸ αὐτὸ συνή-
θροισε τέμενος· καὶ ἐκ Μονεμβασίας τὸν ἐπὶ σταυροῦ ἐλκόμε- 30
νον Χριστὸν, ἔργον ἀζιάγαστον καὶ τὴν τέχνην καὶ τὴν χάριν,

αυτόθι ὡς ἠδύνατο σπεύσας, ἐκόμισε, καὶ τὰς χαλκᾶς πύλας αἱ πρώην μὲν ἦσαν περὶ τὴν τοῦ παλατιοῦ εἰσοδόν, ὕστερον δὲ περὶ τὴν εἰρκτὴν, ἣ Χαλκῆ ἐξ αὐτῶν ὀνομάζεται, καὶ τὸν περιώνυμον ναόν, ὃς Νέξ ἐπικέκληται, παντός θεοῦ ἐπίπλου
 5 καὶ ἱεροῦ σκεύους ἐψίλωσε· καὶ ἐνηθρόνετο προσένεξιν οἰόμενος τὴν ἀφαίρεσιν, οὐδὲ τὸν θεὸν χολᾶν νομίζων, εἰ οὗτος μὲν ὁ νεὸς τῆς πρώτης λαμπρότητος στερίσκεται ἀχρειούμενος, ἕτερος δὲ ἐγκαινίζεται, καὶ ἄλλοτρίῳ κόσμῳ ἐναγλαΐζεται.

Τὸ δὲ τῆς τόλμης πλέον, ἐκόινου τὰ ἱερά σκεύη, καὶ τῶν
 10 ναῶν ἀποσπῶν, τῇ ἑαυτοῦ τραπέζῃ προσέφερε· καὶ τὰ ἐν τάφοις τῶν βασιλέων κυπελλοειδῆ ἀναθήματα ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθων ἐσκευασμένα, κατὰ πότον οὗτος ἐχρήτο, καὶ ἕτερα ἔργα, οἷς ἱερεῖς καὶ Λευῖται τὰ θεῖα μετιόντες μυστήρια ἀπενίπτοντο, ἀφηρεῖτο, καὶ ἀπὸ τιμίων σταυρῶν καὶ βιβλίων Εὐαγγελίων
 15 κόσμους πολυτελεῖς νοστιζόμενος, περιδέραια καὶ στρεπτούς ἐτίθετο ἐξ αὐτῶν. Πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας αὐτῷ μὴ συμφέρειν ταῦτα γινόμενα βασιλεῖ εὐσεβεῖ ὄντι, καὶ ἱεροσυλίαν τὸ ἔργον ἀποκαλοῦντας, παρωξύνετο, πάντα ἐξείναι ποιεῖν βασιλεῦσαι διατεινόμενος, τὸν ἐν βασιλεῦσιν Ἰσαπόστολον Κωνσταντῖνον πα-
 20 ράγων, ὡς τὸν μὲν τῶν δεσποτικῶν ὕλων (γρ. ἤλων) ἐπὶ τοῦ χαλικοῦ τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἔθετο, τὸν δὲ τῇ κόρυθι, ἀγνοῶν, ὅτι δύναμιν θειοτέραν τὸν τοῦ σταυροῦ λόγον δεικνύς τοῖς Ἑλλησιν ἁ ἀρχηγὸς τῆς πίστεως ἀναξ τοῦτο πεποίηκεν.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ νόμισμα ἀδόκιμον κατεργάσατο
 25 κιβδηλεύσας αὐτό. Ναοὶ δὲ καὶ τεμένεσι καὶ εὐκτηρίοις οἰκοῖς καὶ φροντιστηρίοις ἱεροῖς ὡς οὐ πολλοὶ τὸ φιλότιμον ἐπεδείξατο· τοὺς γὰρ χρόνῳ καμόντας ἀνθρώπους, καὶ ταῖς ἐκ ψηφίδων καὶ χρωμάτων ὠραῖσμοις κατεχόσμησε. Πρὸς δὲ τὴν Θεομήτορα τοσαύτην ἔτρεφε πίστιν, ὡς ἐκκεχῦσθαι τὴν ψυχὴν
 30 ταῖς εἰκόσιν αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο πλείστας χρυσοῖς καὶ λίθοις τιμίοις κατακοσμήσας ἀνέθηκε ναοῖς εἰς προσκύνησιν. Καὶ τὴν

ἐν τῷ λιμένι τῶν Σοφικῶν οἰκίαν τοῦ Σεβαστοκράτορος εἰς πανδοχεῖον μετασκευάσας ἀνδρῶν ἑκατὸν, τράπεζαν καὶ κλίνας ἀνέθετο, καὶ ἵπποζυγίων τοσοῦτων ἵππῶνας, καὶ εἰσιτῶντο καθ' ἑκάστην οἱ παραβάλλοντες ἄδοτι. Μετέβλεπε δὲ εἰς νοσοκομεῖον καὶ τοὺς βασιλικούς δόμους οὓς κατὰ τὸν νεῶν τῶν Γεσσα- 5
 ράκοντα μαρτύρων ὁ τύραννος Ἀνδρόνικος ἤγειρεν. Ἐτι δὲ καὶ τοῦ μεγάλου Δρουγαρίου οἶκον ἐκ τοῦ δεσπόζοντος ὠνησάμενος, ὁμοίως καὶ τοῦτον εἰς ἀνάπαυσιν τῶν ἀσθενούντων ἀπέταξε, μηδενὸς φεισάμενος τῶν ὅσα πρὸς ῥῶσιν αὐτοῖς. Καὶ ὑπὸ πυρὸς πολλοὺς τῶν Πολιτῶν ἐς δόμους ζημιωθέντας, παρεκά- 10
 λεσε, καὶ βασιλεύσας, πέντε κεντηνάρια χρυσίου τοῖς Πολίταις διένειμε· πολλὰς τε χηρεῖαν παθούσας δι' εὐποιῆας ἀνεκτάτο, καὶ παρθένους τὰ πρὸς γάμον ἐπιτήδεια ἐχορήγει. Οὐ μόνον δὲ καθ' ἕνα καὶ καθ' οἴκους καὶ συγγενείας φιλοδωρίαις παρείχεν, ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλας ἔστιν ὅτε εὐηργέτει ταῖς τῶν φόρων ἀ- 15
 νέσει. Κατάφορος δὲ ὢν εἰς θυμὸν, οὐδὲ τοῦ συμπαθεῖν ἀπέιχετο, ἀλλὰ τῇ ὀργῇ σύνδρομον πολλάκις ἐπέφερε τὴν συμπάθειαν.

Ὁ δὲ τοῦτον καὶ μετὰ τὴν τῆς ἀρχῆς ἀπόθεσιν ἀγαπώμενον ἔθετο, τοῦτο ἐρεῖν ἄξιον· μὴ φέρων τὰς μετὰ Σκυθῶν τῶν Βλάχων ἐπιδρομὰς, πληττόμενος δὲ καὶ τῷ τὸν Γίδον 20
 Ἀλέξιον (ὃς ἠγεῖτο τῶν ἐφῶν ταγματῶν), καὶ τὸν Βατάτζην Βασίλειον (τῶν ἐσπερίων δὲ στρατιωτῶν οὗτος ἦρχε), συμπλακέντας τοῖς πολεμίοις ἐγγὺς τῆς Ἀρκαδιουπόλεως, τὸν μὲν Γίδον ἀκρίως φυγεῖν ἀπολέσαντα τὸ κρεῖττον τῆς στρατιᾶς, τὸν δὲ συνδιαφάρησαι ταῖς ὑπ' αὐτὸν τάξεσιν, ἔγνω καὶ πάλιν δι' ἐ- 25
 φ. 105 αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἔλθειν. | Συλλογαὶ οὖν Ρωμαϊκῶν στρατευμάτων ἐγένοντο, καὶ μισθοφορικὸν συνήγετο, καὶ πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ πέμψας, τὸν ῥῆγα Οὐγγρίας, δι' ἐπικουράν ἤτειτο βοήθειαν· ὁ δὲ ἀσμένως ἐπένευσε, καὶ διὰ τῆς Βιδύνης ἱκανοὺς ἐπέμψας συνέθετο· ἀποχρῶσαν οὖν τὴν συλλογὴν 30
 τῶν ὀπλιτῶν ἐργασάμενος, ἕξεισι κατὰ τὸν μάρτιον τῆς βα-

σιλίδος τῶν πόλεων, κατὰ τῶν βαρβάρων στηριζας τὸ πρόσω-
 πον, ὅρον τῆς ἐπαναστροφῆς θέμενος τὸ πέρας τῶν ἔργων ὦν
 χάριν κατὰ τῶν ἀποστατῶν ἐπορεύετο. Οὕτω μὲν οἱ ὀφθαλ-
 μοὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπὶ τοὺς παραπικραίνοντας ἐβλεπον Βλα-
 5 χους· ὁ δὲ τοῦτον καθιερῶσιν τῆς ἀρχῆς ἐγγὺς ὦν παρεβλέ-
 πετο. Ἐπιβουλεύειν γὰρ τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
 Ἀλέξιον παρὰ πλείστων ἀκούων, ὡς λῆρον ἀπεπέμπετο τὰ λε-
 γόμενα, δριμύς ὦν τοῖς ταῦτα λέγουσιν, ὡς τὴν εἰς τὸν κα-
 σίγητον στοργὴν διαφθονομένους, ὃν μόνον ἀπὸ πάντων ὁ λω-
 10 βητῆρ Ἀνδρόνικος ἀσιγη εἶασεν.

Ἀριγμένος τοίνυν εἰς Ραιδεστόν, ἐκεῖ τὴν Κυριώνυμον ἐκ-
 τελεῖ τῆς ἀναστάσεως ἐορτῆν, ἔνθα καὶ τῷ Βασιλικῷ συγγί-
 γνεται· ἦν δ' οὗτος ἀλλότροπὸν τινα βίον μετιῶν, δόξαν τε
 ἔχων προβλέπειν καὶ προλέγειν τὰ ἐμπροσθεν· ὅθεν καὶ τὰ
 15 πλήθη πρὸς τοῦτον συνέρρον· σαρῆς δὲ οὐδὲν οὗτος περὶ τῶν
 ἐσομένων ἐφθέγγετο. Ἐδόκει οὖν ὁ ἀνὴρ οὗτος τοῖς πολλοῖς
 προσημαίνων τὰ συμβησόμενα ὡς προρῆτης, τοῖς δ' εἰς νοῦν
 βιάπτοσιν, περιέρρον, καὶ ληρώδεις γερόντιον· εἰσι δ' οἱ τινες καὶ
 πνεύματι Πύθωνος ἔλεγον κάτοχον. Τότε γοῦν ἐπιστάντι τῷ
 20 βασιλεῖ, οὔτε ἀξίως προσέσχεν, οὔτε τὴν ἀπόκρισιν πρὸς τὴν
 προσαγορεῖαν ἔθετο, ἣτις ἦν « Χαίροις, ὦ πάτερ Βασιλίκις »
 ἀλλ' οὐδὲ σιωπῇ κατησπάσατο, κατανεύσας τὴν κεφαλὴν, ἀλ-
 λ' ὥδε κάκεῖσε μεταφερόμενος, ἐκακολόγει τοὺς προϊόντας, μηδ'
 αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος φειδόμενος. Μόλις δὲ τῶν ἀτάκτων λή-
 25 ξας κινήσεων, ἀγριοῖ διὰ τῆς ράβδου ἦν ἔφερε τὴν εἰκόνα τοῦ
 βασιλέως (ἣτις ἦν κατὰ τὸ εἰς εὐχὴν αὐτῷ οἰκημα ἀποστειγα-
 μένον χρώμασι ἐπὶ τοίχου ἐστηλωμένη), τοὺς ὀφθαλμοὺς λω-
 βησάμενος. Ἦθελε δὲ καὶ τὸν τῇ κεφαλῇ πῖλον ἀφελῆσθαι τοῦ
 βασιλέως. Ταῦτα μὲν ὁ Βασιλάκιος ἐπραξεν. Ὁ δὲ αὐτοκρά-
 30 τωρ ἀφροσύνην τοῦ ἀνδρὸς καταγνοῦς, ἐκείθεν μεθίσταται· τι-
 σὶ δὲ οὐκ εἰς καλὸν ἀφορᾶν τὰ πραχθέντα ἔδοξεν.

Ὡς δ' εἰς τὰ Κύψελα ὁ κρατῶν ἐγεγόνει, τὰ μὲν τῶν στρα-
 τευμάτων εἰς τάξεις συνέταττε, τὰ δὲ καρδοκῶν προσέμενον
 ἀφικέσθαι. Τῶν δ' εὐγενῶν συχοὶ τὰς μεταβολὰς τῶν πραγ-
 μάτων ὡς συμφερούσας αὐτοῖς κατανοήσαντες, τὰ ἐν τῇ ψυ-
 χῇ τούτων εἰς φῶς ἐξήνεγκαν. Τοῖνον ὁ μὲν αὐτοκράτωρ εἰς 5
 κυνηγέσιον ἀπιῶν, μετεπέμπετο καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀλέξιον· ὁ
 δὲ τὴν φλέβα τεμεῖν χρῆζειν φάμενος, οὐ συνεξῆλθε τῷ βα-
 σιλεῖ. Ἐξείσιν οὖν καὶ τῆς προκειμένης ἔχεται. Οἱ δὲ τῆς ἐ-
 ταιρείας Ἀλεξίου, ὡς εἶδον τὸν βασιλέα ὥσει τρεῖς σταδίους
 προΐοντα, συναρπάζουσι τὸν Ἀλέξιον, καὶ εἰς τὴν βασιλειον 10
 σκηνην εἰσαγαγόντες ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα· προσχωρεῖ δὲ
 αὐτίκα τούτῳ καὶ ἅπαν τὸ στρατιωτικόν, καὶ ὅπουσον Ἰσαακίῳ
 θεραπευτικόν καὶ οἰκίδιον, καὶ ὅσοι εἰς βουλῆς ἀξίωμα ἤρθησαν.

Ὁ δὲ Ἰσαάκιος τὰς ἀσήμεους φωνὰς ἐνωτισάμενος, εἶτα
 κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν τὴν τῶν πολλῶν θεασάμενος 15
 συνδρομὴν, καὶ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ ἀδελφοῦ ἐνηχοῦμενος καὶ
 ἀγγέλους τῶν τολμωμένων ἰδὼν, ἔστη τοῦ δρόμου, καὶ τὸ τοῦ
 σταυροῦ σημεῖον ἐκυτῶ ἐγχαράξας, « Ἰλωσ εἶης, Χριστέ βα-
 σιλεῦ » ἀνεβόησεν· ἐξενεγκῶν δὲ καὶ ὃ εἶχεν ἐγκόλπιον τὴν Θεο-
 μήτορα εἰκονίζον, πυκνὰ τοῦτο περιεπτύσσετο, τὰ μὲν ἀνθο- 20
 μολογούμενος, τὰ δὲ καὶ ἐξίλειούμενος. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοὺς συλ-
 λαβεῖν αὐτὸν μέλλοντας ἑώρα πρὸς τὴν αὐτοῦ κατάσχεσιν σπεύ-
 δοντας, φεύγειν ἤρξατο, καὶ τὸν ποταμὸν ὃς Μαρίτζα καλεῖ-
 ται ἐπικινδύνως διαβάς, εἶχετο τῆς ὁδοῦ· ἀφιγμένος δὲ κατὰ
 Στάγειραν (ἧτις Μάκρη κατονομάζεται) συλλαμβάνεται καὶ 25
 καταπροδίδεται τοῖς ἐπιδιώκουσι, καὶ κατὰ τὴν ἐν Βήρᾳ μο-
 νῆν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεται. Καὶ τὸν μὲν εἶχε, μετὰ τὸ
 πάθος ἐφ' ἡμέρας μὴ προσενεγκάμενον σῖτα, τῶν βασιλείων ἐν-
 δοθὶ κάθειρξις, καὶ αὐθις τὰ κατὰ τὸν Διπλοῦν Κίονα ἐνδια-
 φ.105· τήματα |, τὸν δ' ἀδελφὸν ἢ βασιλεία μετὰ εἰρηναίας καὶ ἀστα- 30
 σίαςτου τῆς καταστάσεως.

Ἦρξε δὲ Ῥωμαίων Ἰσαάκιος ἐνιαυτοὺς ἐννέα σὺν μηνὶ ἑπτά, οὕτω τεσσαράκοντα ἔτη ἔχων ἀπὸ γεννήσεως, ὅτε καθήρητο τῆς ἀρχῆς. Οὕτω μὲν ὁ Ἰσαάκιος τῆς ἀρχῆς καταστρέφεται, οὐ γνώμη τοῦ ἀγαθέλφου, ὥσπερ ἐλέγστο, ἀλλὰ βία
 5 καὶ συνδρομῇ τοῦ στρατεύματος, ξίρη κατ' αὐτοῦ σπασαμένων καὶ διαπειλησαμένων θάνατον, εἰ μὴ τὴν ἀρχὴν καταδεξέται.

Βασιλεύσας δὲ οὐκ εὐθύς εἰς τὴν μεγάλοπολιν ἔρχεται, ἀλλὰ τοῖς κατὰ Δύτιν προσέχει κακῶς πάσχουσιν ὑπὸ τοῦ Ἀσάν καὶ τοῦ Πέτρου. Τῇ γυναικί δὲ δῆλον θέμενος τὸ συμβάν, πρὸς ὁρμὴν εἶχε μίαν τὸ τῆς πολιτείας πλήρωμα καὶ τὸ
 10 τῆς συγκλήτου μέρος ἀνευρημοῦντα αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς τὸ Μέγιστον ἀρχεῖον ἡ δούκαινα Εὐφροσύνη ἄρασα ἤλαυνε, τότε τινὲς τῶν βαναύσων φιλοτάραχοι, φατρίαν κροτήσαντες, τινὰ Κοντοστέφανον Ἀλέξιον ἀναγορεύουσιν χυτοκράτορα, ἄστρο-
 15 θεάμονα, πάλαι τῇ ἀρχῇ ἐνεδρεύοντα. Τῆς δὲ βασιλίδος Εὐφροσύνης καὶ οὕτω τὸ Μέγα παλάτιον εἰσιούσης, τινὲς τῶν ἐκ γένους κρεῖττονος ἐκεῖνῃ ἐφεπομένων, κατὰ τοῦ Κοντοστεφάνου ὤρμησαν, καὶ αὐτίκα τῶν περὶ αὐτὸν διτσακδοχθέντων, αὐτὸς συλληφθεὶς τῇ φρουρᾷ παραδίδοται· καὶ τὸ τῆς ἐκκλη-
 20 σίας δὲ πλήρωμα τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον βασιλέα εὐφήμισαν, καὶ οὐδεὶς ἦν ἀμφιγνομῶν ἐκ τούτου, ἀλλὰ πάντες, το Μέγα καταλαμβάνοντες ἀρχεῖον τῇ δουκαίνῃ Εὐφροσύνῃ ὡς βασιλίδι τὴν προσκύνησιν ἀπεδίδοσαν.

Μεθ' ἡμέρας δὲ τινὰς καταλαμβάνει τὴν μεγάλοπολιν καὶ
 25 αὐτὸς, οὐ πᾶσιν ἀσπασίως, διὰ τὸ συμβάν εἰς τὸν ἀδελφόν. Ἐλθὼν δὲ καὶ εἰς τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ τὸ τῆς αυτοκρατορίας περιθήμενος στέφος, ἔξεισιν ἐκεῖθεν ἐπιθυσόμενος τοῦ ὀχήματος· προσάγεται οὖν ὁ ἵππος παρὰ τοῦ πρωτοστράτορος· ὁ δὲ ἀπεσεῖετο τὸν ἐπιβάτην· μετὰ πολλὰ οὖν περιποπίσματα, ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπ' αὐτὸν ἀνεπήδησε, καὶ ἐπελάβετο
 30 τῶν ἡνίων, ὁ δὲ ὥσπερ ἠπατημένος ἠτάκτει τοῦ προτέρου

πλέον, καὶ τοὺς πόδας ἀνίστη, καὶ οὐκ ἐπαύσατο ἀτακτῶν, ἕως τοῦ καταπεσεῖν ἐπὶ γῆν τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως στέφανον. Ἴππου τοίνυν ἐτέρου προσενεχθέντος, ἐπέβη καὶ ἐπόμπευσεν οὐ μεθ' ὑγιοῦς τοῦ στεφάνου· ὡς γὰρ πέπτωκε, συνεθρεύθησαν τούτου μέρη τινά. Συνεπόμπευον δὲ τῷ βασιλεῖ τῷδε καὶ οἱ ἐπὶ θυγατράσι δύο γαμβροί, ὃ τε Κοντοστέφανος Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Κομνηνός Ἰσαάκιος, καὶ ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος Ἰωάννης ὁ Δούκας, ᾧ καὶ συνέβη τι τότε τοιοῦτον· μὴ γὰρ τινος διαταράξαντος τὴν ἡμίονον, ἣτις αὐτῷ ὄχημα, τὸν σεβαστοκρατορικὸν ἀπεδάλετο στέφανον, ἐκ τῆς κεφαλῆς καταπεσόντα εἰς ἕδαφος· πρὸς δ' οἱ μὲν θεώμενοι ἐξεβόησαν, ἐψιλωμένον τὴν κεφαλὴν τριχῶν ὡς φαλακρὸν κατιδόντες· ὁ δὲ πρῶτος τὴν ἐπ' αὐτῷ τῶν πολλῶν διάχυσιν ἔφερεν.

Ἐνδιατρίψας δὲ τοῖς ἀρχείοις ὁ βασιλεὺς, καὶ πολλοὺς δωρεαῖς καθηδύνας, διαπεραιοῦται εἰς τὴν Ἀνατολὴν· ἤκουσε γὰρ ὡς Ἀλεξίος τις ἐκ Κιλικίας τῷ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου, ὃν ὁ Μανουὴλ ἐγέννησεν, ἐκυτῷ περιθέμενος ὄνομα, τῷ τῆς Ἀγκύρας σατράπη Πέρσῃ προσῆλθε, καὶ προσδεχθεὶς, δέχεται δύναμιν Ῥωμαίοις ἀντικαθίστασθαι. Ἀρικόμενος οὖν παρὰ τὰ Μελάγγεια, καὶ βασιλεὺς αὐτοκράτωρ παρὰ τῶν ἐκεῖ πολιχνίων εὐφημηθεὶς, ἐπανεζεύξεν εἰς τὴν μεγάλοπολιν, πυρὶ παρὰ τοῦ εἰσόδου τινὰ τῶν φρουριῶν καὶ ὅσα τῷ ἀποστάτῃ προσῆλθον, ὅς καὶ μικρὸν ἀποσφάττεται.

Ἔτερον δὲ τι ἐπανεφύη κακόν. Ὁ Κομνηνός Ἰσαάκιος, ὃς ἐτυράννει τῆς Κύπρου καὶ πρὸς τοῦ ρηγὸς Ἰγγλινίας καθηρέθη, καὶ τεθνάναι ἐλέγετο, οὗτος ἀπαλλαγείς δεσμῶν καὶ φρουρᾶς τῆς Λατινικῆς, τῷ τῶν Ἰονιῶν σουλτάνῳ τῷ Καϊσχοσρόῃ προσέρχεται, καὶ ξενίας τυχῶν, τὸν τῆς τυραινίδος ἔρωτα, ὃν ἐκ παλαιοῦ εἶχεν, ἀνέφλεγεν. Ἀνεκαλεῖτο μὲν οὖν πρὸς τοῦ βασιλέως, τῆς βασιλίδος Εὐφροσύνης ἐναγοῦσης αὐτὸν δι' ἣν εἶχε πρὸς ἐκεῖνον συγγενείας ἐγγύτητα· ὁ δὲ ἀπεδυσ-

πέτει καὶ πρὸς μόνην τὴν τῶν ἐπιστελλομένων ἀκρόασιν, βασιλεύειν, οὐ βασιλεύεσθαι λέγων εἰδέναι. Γράμματα τοίνυν πυκνὰ διεπέμπετο πρὸς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ πρωτεύοντας |, πολλὰ καὶ 106.
 μέγιστα ὑπισχνούμενος, εἰ τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος ἐπιτεύ-
 5 ζεται· ἀλλ' οὔτε ὁ σουλτάνος αὐτῷ προσέσχηκεν ὥσπερ ἠθού-
 λετο (ἠθέλε δὲ αὐτὸν ἐκείνον τὸν Περσάρχην μετ' αὐτοῦ στρα-
 τεύσαι κατὰ Ῥωμαίων,) οὔτε οἱ προσέγραφεν ὄλωσ αὐτοῦ ἐπε-
 τράφησαν. Ἄλλ' ὦ τῶν τοῦ θεοῦ κριμάτων! μετὰ μικρὸν ἀ-
 πέρρηξε καὶ αὐτὸς τὴν ψυχὴν, καὶ τοῖς λοιποῖς προστέθη τυ-
 10 ράνοις, οὓς χεῖρ Κυρίου ἤφάνισεν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς πλείω τῶν Λυτικῶν χωρῶν φροντίδα τιθέ-
 μενος, μετὰ πλείστης στρατιᾶς τὸν Ἀσπιέτην Ἀλέξιον ἐξα-
 πέστειλεν· οὐχ ὡς ἔδει δὲ καὶ οὗτος τὸν πύλεμον συγκροτή-
 15 σας, ὑπὸ τῶν Βλάχων ἀλίσκεται. Καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς τὸν
 ἑαυτοῦ γαμβρὸν Ἰσαάκιον τὸν σεβαστοκράτορα μετὰ μεζονος
 στρατεύματος ἐπεμψε· πλὴν καὶ οὗτος νέος ὢν, καὶ κατορθώ-
 ματι ἐπαρθεῖς, μὴ προξετάσας τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν,
 συνάπτει μάχην, καὶ ὁ Ἀσάν εἰς λόχους τὸν οικεῖον στρατὸν
 καταμερισάμενος, τροποῦται τὸν Ἰσαάκιον, ἱκανῶς μὲν ἀγωνι-
 20 σάμενον, ὑπὸ δὲ Σκύθου τινὸς χειρωθέντα.

Τότε τις τῶν δορυαλώτων Ῥωμαίων ἱερεὺς εἰδεῖτο τοῦ Ἀ-
 σάν ἀνεθῆναι, ὡς ἴδρις τῆς τῶν Βλάχων φωνῆς· ὁ δὲ εἶρηκε,
 μηδέποτε θελῆσαι Ῥωμαίους ἐλευθεροῦν, ἀλλὰ θανατοῦν. Πρὸς
 ὁ τὸν ἱερέα μετὰ δακρύων στενάχοντα ἀνθυπενεγκεῖν, ἀνθ' ὧν
 25 οὐκ ἐμνήσατο ποιῆσαι ἔλεος μετὰ πένητος, δι' ἱερωσύνης θεῶ
 πλησιάζοντος, μηδὲ αὐτὸν ἐλεηθῆναι παρὰ θεῶ, ἀλλὰ καὶ τὴν
 καταστροφὴν αὐτοῦ γενέσθαι τάχιον. Καὶ οὐ διέπεισεν ὁ λό-
 γος τοῦ ἱερέως· μικρῷ γὰρ ὕστερον παρὰ τινος τῶν οικείων
 διαχειρίζεται.

30 Ἦν δ' οὗτος ὁ τρόπος τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως. Ἀνὴρ τις
 ὁμογενὴς αὐτῷ καὶ ὁμότροπος, Ἴβαγκὸς ὄνομα, ἐλέγετο τῇ

γυναικαδέλφῃ τούτου λάθρα συνέρχεσθαι. Πυθόμενος οὖν τὰ
 τῆς μίξεως, πρῶτα μὲν τὴν γαμετὴν εἰς εὐθύνην καθίστησιν,
 εἶτα τὸν χόλον εἰς τὸν Ἰβαγκὸν μετατίθησι, καὶ ἄωρι τῶν
 νυκτῶν μεταπέμπεται τοῦτον· ὁ δὲ πτοηθεὶς εἰς τὴν αὔριον
 τὴν ἄφιξιν ὑπερτίθεται. Τοῦ δὲ Ἀσάν ἀναγκάζοντος, βουλῆ 5
 τῶν προσγενῶν ὁ Ἰβαγκὸς ρομφαίαν ἐντὸς τῶν ἱματίων αὐτοῦ
 περιζωσάμενος ἀπέρχεται πρὸς αὐτὸν, καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτῷ μέ-
 τριον φρονοῦντα εὐρῶν τὸν Ἀσάν, ἀλλὰ καὶ θάνατον ἐπαγα-
 γεῖν μελετῶντα, προφθάνει οὗτος ὅσα μέλλει παθεῖν ἐκείνῳ
 ἐπαγαγεῖν, καὶ πλήξας καιρίαν, ἐστέρησε τῆς ζωῆς τὸν πολ- 10
 λούς τῷ ἄδῃ προπέμψαντα. Οὐκοῦν καὶ διαδράς Ἰβαγκὸς, πρόσ-
 εισι τοῖς τοῦ ἔργου συνίστορι, καὶ σὺν αὐτοῖς πρὸς ἀποστα-
 σίαν ὄρᾳ· καὶ πολλῶν συνδραμόντων, κρατεῖ τοῦ Ἐρνοβου
 (αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ τῶν κατὰ τὸν Αἶμον ὀχυρότητι καὶ περιφα-
 νεῖα διαφέρουσα πόλις, ἐπ' ὄρους κειμένη καὶ ποταμῷ περιλαμ- 15
 βανομένη κύκλῳ). Ἀνθίσταται τούτῳ Πέτρος ὁ τοῦ Ἀσάν ἀ-
 δελφός. Ὡς δὲ χρονοτριβεῖν οὐκ εἶχεν ὁ Ἰβαγκὸς, οὐδ' ἴσχυε
 πρὸς τὸν ἀνθιστάμενον, ἀεὶ πλείω περιβαλλόμενον δύναμιν,
 δεῖν ἔγνω προσδραμεῖν τῷ βασιλεῖ τῶν Ρωμαίων, καὶ διὰ τῆς
 ἐκ τούτου συνάρσεως περιγενέσθαι τῶν ἀντιπάλων. 20

Ἐλέγετο δὲ καὶ εἰσηγήσει τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσακίου
 ἀναιρεθῆναι παρὰ τοῦ Ἰβαγκοῦ τὸν Ἀσάν, ἄλλαις τε πολλαῖς
 ὑποσχέσει πρὸς τοῦτο αὐτὸν παραθήξαντος, καὶ τῷ ὑποσχέ-
 σθαι εἰς γυναῖκα αὐτῷ δοῦναι τὴν οἰκίαν θυγατέρα Θεοδώ-
 ραν· πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν σεβαστοκράτωρ καὶ πρὸ τοῦ φόνου τοῦ 25
 Ἀσάν ἐναφῆκε τοῖς δεσμοῖς τὴν ψυχὴν· ὁ δ' Ἰβαγκὸς δεδήλωκε
 τῷ βασιλεῖ τὸ γενόμενον, καὶ στείλαι τινα ἤτησε τὸν παρα-
 ληψόμενον τὸν Ἐρνοβον.

Στέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν πρωτοστράτορα τὸν Καμμύ-
 φ.106·τζην· ὁ δὲ μετὰ τῶν συνεπομένων αὐτῷ δυνάμεων | ἄκροι 30
 ποσί τῶν ὄρων τῆς Μυσίας ἀψάμενος, αὐθις ὑπέστρεψεν. Ὅ-

θεν καὶ πλείονος στρατιᾶς ἀθροισθείσης, εἶχοντο τοῦ ἔργου· οὐκ ἦν δὲ προβῆναι τοῦτο εἰς πέρας.

Ἀπειρηκῶς οὖν ὁ Ἰβαγκὸς, ἐξείσει τῆς Μουσίας λάθρα καὶ πρόσεισι τῷ βασιλεῖ. Καὶ ὁ Πέτρος καθαρῶς τὴν ἀρχὴν κατέσχε, καὶ ἐαυτῷ ἐκρατύνατο· πλὴν οὐδ' οὗτος φυσικῶς θανάτω τὴν ζωὴν ἐξεπέρανεν, ἀλλὰ τις τῶν ὁμοφύλων καὶ τοῦτον ἀπέσφαξεν. Ἡ δὲ τῶν Βλάχων ἀρχὴ βλέπει πρὸς Ἰωάννην τὸν τρίτον τῶν ἀδελφῶν. Τότε δὲ ὁ Πέτρος συμμεριστὴν τῆς δυναστείας τὸν Ἰωάννην προσλαβόμενος, τὰ Ρωμαίων ὅσον ἐδύνατο ἐλυμαίνετο.

Ὁ οὖν Ἰβαγκὸς τῷ βασιλεῖ προσίων, χρήσιμος εἰς πολλὰ τοῖς Ρωμαίοις ἐγένετο, εὐμήκης ὢν τὴν ἡλικίαν, καὶ τὴν ρώμην ἀκμαῖος, καὶ τὸ ἦθος ἀκρόχολος, ὡς αἱμάτων ἀνὴρ. Ἀλλὰ καὶ τῆς μνηστείας οὐκ ἀνάξιον κρίνας ὁ βασιλεὺς τοῖς μέγα δυναμένοις συγγενέσιν ἐνέγραψε, τὸν γάμον ὑπερτιθέμενος εἰς καιρὸν, ἔτι γὰρ ἡ νύμφη ἐψέλλιζε. Τὰ πλεῖστα μέντοι οὗτος τοῖς περὶ τὴν Φιλιππούπολιν διέτριβε μέρσει, καὶ ἦν ἀγαπητὸν Ρωμαίοις ἀντίφραγμα τῶν ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου Βλάχων καὶ τῶν Σκυθῶν, καὶ βασιλεῖ δὲ συστρατεύων διαφερόντως ἐδόκει δραστήριος.

Ἄλλ' οὐπω χρόνος τρέχει πολὺς καὶ ὁ τῶν Ἀλμανῶν ρῆξ Ἀμερίγος, ὁ τοῦ Φρεδερίχου υἱός, τὴν πατρῶν ἀρχὴν εἰληφώς, Σικελίαν τε ὑποτάξας καὶ Ἰταλίαν, καὶ Ρωμαίους ἐπέφύετο, νεωτέρων πραγμάτων ὢν ἄτοπος ἐραστής. Καὶ πέμψας πρέσβεις πρὸς Ἰσαάκιον, ἔτι τὴν βασιλείαν κατέχοντα, αἰτίας ἀνέπλαττε διαστάσεως, ἐαυτῷ προσοικειῶν, ὡς Σικελίας ἄρχοντι, τὰς ἐξ Ἐπιδάμνου ἄχρι τῆς Θεσσαλονίκης πάσας χώρας Ρωμαϊκὰς ὡς ὑποκυψάσας νόμφ πολέμου τῷ ἐκ Σικελίας στρατῷ. Ἀνεκίνει δὲ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς ἀπερχομένου εἰς Παλαιστίνην κατὰ πάροδον λύπας, ἀλλὰ καὶ ὅσαι ἐκεῖνος προσεπάλαισε θλίψεσιν, ἀφιστάμενος ἀπὸ τῆς παλαιτέρας Ρώμης,

ταῖς τοῦ βασιλέως Μανουὴλ ἀγχινοίαις. Καὶ ταῦτα ἀνακινῶν ἤθελε Ρωμαίους χρήμασι τὴν εἰρήνην ὠνήσασθαι, ἣ πολεμησειόντα τοῦτον ἐκδέχεσθαι. Πρέσβυν οὖν ἄνδρα τῶν οὐκ ἀσημῶν τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν στείλαντος, καὶ ἀπολογησαμένου ὅσα εἰκὸς, πρέσβεις ἐκεῖθεν αὐθις ἀφίκοντο, ὧν ἕτερος βαρῦς ἦν καὶ περιττός [τὴν] ὄφρυν, ὡς τοῦ ρηγὸς παιδοκόμος. Ἦν δὲ τὰ δι' αὐτῶν δηλούμενα, χρημάτων ἀποδόσεις πολλῶν, ἀλαζονεῖται τε καὶ κόμποι, καὶ ἀυχημάτων κατάλογος.

Βασιλεὺς τοίνυν, (ἦρχε δὲ ὁ Ἀλέξιος), κατένευσε οὐ πράγματι, ἀλλὰ σχήματι, χρημάτων τὴν εἰρήνην ἀλλάξασθαι. Πρέσβυν οὖν πέπομφε πρὸς τὸν ρῆγα τὸν Φιλοκάλην Εὐμάθιον, ἔπαρχον ὄντα τῆς Πόλεως, δεηθέντα μετὰ τῶν ἐπαρχικῶν παρασήμων τὴν πρεσβεῖαν ποιήσασθαι· τὰ δὲ χρήματα εἰς δέκα πρὸς τοῖς ἕξ περιέστησαν κεντηνάρια, ὧν καὶ τὴν ἀποστολὴν κατὰ Σικελίαν ὁ Φιλοκάλης προσεδέχετο.

Ὁ δὲ θεὸς λύει τὴν δόσιν, ἐξ ἀνθρώπων τὸν ρῆγα θανάτω θέμενος· ὁ δὲ τούτου μῦθος μικροῦ πᾶσιν ἀσπᾶσιος γέγονε Σικελόζ, οἱ τὰ χεῖριστα παρ' αὐτοῦ ἔπαθον· καὶ ὁ πρὸς Ἀντωνίνους καὶ Αὐγούστους καίσαρας ἐκυτὸν παρομοιοῦσθαι λέγων, καὶ κύριος τῶν κύκλω καὶ μονοκράτωρ καταστῆναι βρενθόμενος, ἠλέγγετο μηδὲν ὦν. Πρὸ δὲ τοῦ θανάτου ἐπέβουλεύθη παρά τινων, οὓς καὶ κρατήσας οἰκτροτάτα ἐστέρησε τῆς ζωῆς, [τὸν μὲν] καχλάζοντι λέβητι ἐμβαλῶν, τὸν δὲ ὀλοκαυτώσας πυρὶ, ἕτερον δὲ σάκκῳ περισχῶν καὶ ἀφέμενος κατὰ βυθοῦ, τὸν δὲ γε πρὸς ἡγεμονίαν ἐπιλεγέντα, στέφος ἐκ χαλκοῦ ἐπιτάξας γενέσθαι, ὅπᾳς ἔχον ἴσας τοῖς πέρασι, τοῦτο περιτίθησι τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ, καὶ ἦλους διὰ τῶν ὀπῶν ἐμβαλῶν πηγνυμένους τῇ κεφαλῇ, οὕτω βυθίζειν ἀφήκεν, εἰπὼν « ἔχεις ὃν ἐδίωκες στέφανον· ἀπόλαυε τοῦ ἐφετοῦ σοι »· ὁ δὲ σκοτοδίνας πλησθεὶς καὶ πρηνῆς πεσῶν, ἐναπέρρηξε τὴν ψυχὴν.

Κατὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Σικελίας ἀπήχθη καὶ ἡ θυγά-

τηρ Ἰτακίου τοῦ αὐτοκράτορος δορυκτῆτος, ἧς ἡ κλησις Εἰρήνη, καὶ ἡρόσθη Φιλίππῳ τῷ τοῦ ρηγὸς Ἀλκμανίε, ἀδελφῷ, ἀποβαλοῦσα θανάτῳ τὸν σύννευον, δὲ ἤρξε Σικελία, μετὰ θάνατον τοῦ τεκόντος αὐτὸν Ταγκρέ.

- 5 Ἐπερὺν δὲ τῇ Ρωμαίων τότε κακὸν ἕτερον. Γενουῦτης τις Καφούρης ὄνομα, ὃς νῆας κινήσας μακρὰς καὶ πλοῖα ἔχων στρογγύλα, τὰς παραθαλαττίους, ἔκειρε πόλεις, καὶ τὰς νήσους ἐτίθει κακῶς. Στέλλεται οὖν κατὰ τοῦ Καφούρη μετὰ τριάκοντα νηῶν ὁ Στειριόνης; Ἰωάννης, κκοδοχιμονεὶ δέ· θέλων γὰρ
- 10 κατασορίσασθαι τὸν ἀντίπαλον, αὐτὸς ὑπὸ τούτου κατασοφίζεται· λαθρηδὸν γὰρ ἐπιστάς; ὁ Καφούρης, εὔρε τὰς Ρωμαϊκὰς περὶ τὸν Σιγὸν ποταμὸν κεκενωμένας τοῦ ναυτικοῦ, καὶ ἀπάσας μετὰ τῶν ὀπλων ὧν εἶχον ἐνδοθεν καταστρέφει. Ἐκ δὲ τούτου ἀδεέστερον ἐπιῶν, τὰς τε παραλίους χώρας; ἐδῆου, καὶ
- 15 φόρου; συνέλεγεν. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς; ἄλλας τριήρεις καταρτισάμενος, καὶ τῷ Στειριόνη παραδεδωκῶς μετὰ τῶν ἀπὸ τῆς Πίσσης, κατὰ τοῦ Καφούρη ἐξέπεμψεν. Ἐπίσταται τοίνυν τῷ πολεμῳ ἀπροσδόκητος; ὁ Στειριόνης, καὶ μάχην συνάψας τόν τε Καφούρην ἐλὼν ἀναιρεῖ, καὶ τὰς νῆας ἐκεῖνου, πλὴν τσε-
- 20 σάρων, αἰρεῖ· ταύτας δὲ ὁ ἐκεῖνου ἤγεν ἀνεψιός.

- Τότε καὶ αἱ μετὰ τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου σπονδαὶ εἰρηναίαι παρεβάθησαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Δύο Ἰππου; Ἀραβας ὁ τῆς Αἰγύπτου σουλτάνος πέμπει τῷ βασιλεῖ, καὶ τούτους ὁ τοῦ Ἰκονίου σουλτάνος ἀφείλετο· ὁ δὲ βασιλεὺς κελεύει
- 25 τοὺς ἀπὸ τοῦ Ἰκονίου εἰς τὸ Βυζάντιον εὐρισκομένους ἐμπορίας; χάριν Τούρκους τε καὶ Ρωμαίους; φυλακαῖ; ἐμβληθῆναι καὶ ἀραιρεθῆναι τὰ ὄντα. Ὅπερ ἀκηκῶς; ὁ σουλτάνος, ὡς εἶχε, βλέπει πρὸς ὄπλα, καὶ ταῖς κατὰ Μαίανδρον ἐπιπεσῶν κωμοπόλεσι, λείαν ἐκεῖθεν ἤλασεν· ἐπειγόμενος; δὲ καὶ εἰς τὴν
- 30 κατὰ Φρυγίαν Ἀντιόχειαν, εὔρεν ἐμπόδιον. Ἀνὴρ γὰρ τις τῶν ἐν αὐτῇ τὸ θυγάτριον ἀνδρὶ ἀρμოსάμενος; κατὰ νόμιμον γά-

μον, τὰ τοῦ γάμου ἐτέλει, τρυφαῖς ἐνεστιῶν τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς, καὶ κυμβάλων καὶ ὀργάνων ἤχῳ περικτυπῶν δι ὅλης νυκτός, καὶ ἄλλως τὰ εἰς διάχυσιν ἐκπληρῶν. Ὡς οὖν ἤγγισε τῇ πόλει Καίχοσρός (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῷ σουλτάνῳ), καὶ τὴν συμφωνίαν τῶν ὀργάνων εἰς ὧτα ἐδέξατο, οὐχὶ τοῦ ὄντος στοχάζεται, ἀλλὰ στράτευμα ὑπονόησας εἶναι τὴν ἐκείνου προεγνωκός, ἔφοδον, ἔρχετο ἐκείθεν, καὶ πρὸς τὸ Φιλομύλιον ἄπεισιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς στρατιάν κατὰ τῶν Τούρκων ἐπέμφσας, πολλοὺς ἐληΐσκατο διὰ τοῦ Δούκα Ἀνδρονίκου, καὶ μάλιστα οἵπερ ἔχουν ταῖς τοῦ Ἀρσανῆ σκηναῖς. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς κατὰ τὸν Πιθηκᾶν ἀφίκετο μέρεσι.

Τοῦ δ' ἔαρος ἐπιστάντος, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς οἰκεία ὀρμηῖ ἀποθαρρεῖ ὅπερ ὁ λόγος ἐρεῖ. Ἐπασχε τὰ ἄθρα τοῦ σώματος κατὰ περίοδον, τοὺς δὲ πόδας ἐπὶ πλέον, ὕλης ἐνσκηπτούσης καὶ ὀδύνας ἐμποιούσης βραείας, ἐξ ὧν ἀκίνησις τε καὶ λαῦροι πυρετοὶ πολλάκις συνεῖχον αὐτὸν. Κατὰ τινα γοῦν ἡμέραν τὰς θύρας ἀσφαλίσάμενος τοῦ κοιτῶνος, ὡς ἂν μηδεὶς γινῶ τί ποιεῖ, σιδήρια πυρακτωθέντα τοῖς ποσίν ἐπιτίθησι, καὶ εἰς βάθος τὸν καυτῆρα ἐπαγαγὼν, πρῶτα μὲν φιλοσοφῶν τὰς ὀδύνας ὑπέφερε, μεθ' ὕβρεων τοὺς ἰατροὺς ἀποπέμπων, περὶ μόνον τὰ καθάρσια λέγων αὐτοὺς στρέφεσθαι· τὰ δ' ἐξῆς φλεγμοναὶ τῶν καυτηριῶν, καὶ περιωδινίαι δριμύτεροι, καὶ ἰατροὶ πάντες προσκεκλημένοι· πρὸς τούτοις καὶ δέος ὑπέθραττε τοὺς προσγεγεῖς, μὴ τὸ τῆς ὕλης τῆς συνήθους ἀνακοπὴν φορᾶς εἰς τοὺς πόδας εἰς τι καίριον ἐνσκήψει τοῦ σώματος μέρος, καὶ αὐτὸν μὲν παρασύρη ἀφῆνης τοῦ ζῆν, ἢ δ' ἀρχὴ μεταπεσεῖται πρὸς ἕτερον. Οἱ μὲν οὖν ἰατροὶ, κενωτικοῖς φαρμάκοις βοηθεῖν τούτῳ ἐπέγνων καλόν· καὶ ἦν τὰ φ.107·φάρμακα παρ' ἡμέραν σχεδὸν προσαγόμενα |, καὶ ἦσαν ἀνύσιμα.

Ἡ δὲ βασιλίς Εὐφροσύνη ἐπεμέλετο μὲν καὶ τῆς ὑγείας τοῦ συννεύου καὶ βασιλέως, ἐσκέπτετο δὲ καὶ μεθ' ὧν τὰ τῆς βουλῆς κρύφια ἐνεπιστεύετο, καὶ περὶ τοῦ παραληψομένου τὴν

βασιλείαν. Βασιλεῖ γὰρ οὐκ ἦν διάδοχος υἱὸς τῆς ἀρχῆς, δύο δὲ θυγατέρες οὐ πρὸ πολλοῦ τῶν ἀνδρῶν ὑποστᾶσαι τὴν στέρῃσιν· ἡ γὰρ Εἰρήνη θανάτῳ φυσικῶ τὸν ἀνδρα αὐτῆς Ἀνδρόνικον ἀπέβαλετο, ἡ δὲ Ἄννα τὸν Κομνηνὸν Ἰσαάκιον ἐν τοῖς
 5 κατὰ Μυσίαν δεσμοῖς ἀποψύχοντα ἤκουσεν. Ἐπιλογαὶ τοίνυν καὶ ψῆφοι ἄλλαι παρ' ἄλλων ἐγίνοντο, τὸ οἰκεῖον ἐκάστου ζητοῦντος χρήσιμον, τοῦ δ' ἀξίως βασιλεύσοντος, Ρωμαίων οὐδεὶς οὐδένα λόγον ἐτίθετο.

Τοῦ δὲ βασιλέως ἐκ καχεξίας τῶν ἄρθρων πάσχοντος, Σκυ-
 10 θαι μετὰ Βλάχων τοῖς ἐν Θράκῃ ἐπιόντες πολίσμασιν, ἐξ ἐρύδου αὐτὰ ἐβλαπτον. Ὁ δὲ τὴν Βιζύην φυλάσσωσιν στρατὸς μαθὼν τοὺς Σκύθας ἐρχεσθαι μετὰ λείας, τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐ-
 15 τράπετο, καὶ κρατεῖ τὸ ἡμέτερον στρατεύμα· φόνοσ τε γίνε-
 ται τῶν Σκυθῶν, καὶ τὸ τῶν αἰχμηκλώτων πολὺ πλῆθος ἐλευ-
 20 θεροῦται· καὶ εἰ μὴ τοῦ ἀφαρπάζειν τὰ τῆς λείας οἱ νικήσαν-
 τες ὅλοι ἐγένοντο, ἔργον ἂν μέγα κατώρθωσαν. Ὅλοι δὲ τοῦ αὐτοῖ σφετερίζεσθαι ταῦτα γενόμενοι, καθ' ἑαυτῶν ἐπέστρεψαν τοὺς ἐχθροὺς, διωκόμενοι ἀποφνέντες οἱ διώκοντες πρὸ μικροῦ.

Βασιλεὺς δὲ τῆς Πόλεως ἐξελθὼν ἐφίσταται τῇ Θεσσαλο-
 20 νίῃ, κακείθεν κατὰ τοῦ Χρύσου ὁρμᾶ· οὗτος γὰρ τὴν Στρούμ-
 μιτζαν κατασχὼν, καὶ τὸν Προύσσκον (φρούριον δὲ τοῦτο) κα-
 τοχυρώσας ἐκυτῶ τῆς τυρηνίδος κατέστησεν ἐνδιαίτημα· ἔχει
 δὲ θέας οὕτωςι. Ὄρος ἐστὶ Θετταλικὸν εἰς μῆκος ἐκτεταμένον
 25 ὅσον εἰς ἡμερησίαν ὁδὸν, οὐ πολὺ καὶ ἀνάλογον πλάτος πλου-
 τοῦν, ἄγχι νεφῶν τάχα ὑψούμενον, ἀλλ' ὥσει τι τεῖχος ἀπο-
 τεινόμενον· τοῦτο λίθος ἐστὶν ὅλον ὡς ἐκ τῶν φαινομένων
 νοεῖν οἱ στοχαζόμενοι δύνανται· κατὰ γὰρ τὸ πρὸς βορρᾶν μέ-
 30 ροσ τοῦ τέρματος ἐγγύς που δικαιεθὲν, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τέ-
 χνη τις τοῦτο ἔπραττε τῇ τῆς πέτρας σχισμῇ, λίθοσ τε τὸ ὄ-
 ροσ δεῖκνυται, καὶ δίοδοσ ἐποίησεν ὅσον τόν τε ποταμὸν ἐπιρ-
 ρέειν, ὃς Ἀξίὸσ μὲν πρότερον, νῦν δὲ Βαρδάριοσ ἐπικέκληται,

καὶ ὅσον ἄνθρωπον ἓνα πεζὸν ἢ ἔφιππον ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ
διέρχεσθαι μέρους. Κατὰ δὲ τὸ δυτικὸν ἄνωθεν τμήμα, ἐν ᾧ
καὶ ἡ πόλις τῷ ἄκρῳ τῆς πέτρας, ὁ Προύσακος τὸ φρούριον
ᾠκισται, μήτε τὴν ἄνοδον ἔχον ραδίαν τοῖς εἰσιούσι πεζοῖς,
μήτε τὴν κάθοδον. Τοῦτο Ρωμαῖοι μὲν πάλαι παρείδον καὶ 5
ἔρημον εἶκσαν· ὁ δὲ Χρῦσος ἐπιμέλειαν τούτου θέμενος, εἶχε
κατὰ Ρωμαίων ἀπρόσμηχον οἰκητήριον, ἐνὸς μόνου στερούμε-
νον, ὕδατος· εἰ μὴ γὰρ τὸ τοῦ ποταμοῦ, ἕτερον οὐκ ἂν τις
ὑδῶρ ἐκεῖ ἐπόψεται. Τούτου ἐγκρατῆς ὢν ὁ Χρῦσος, καὶ τὰ
χρειώδη ἐναποθέμενος ἄφθονα, καὶ ποίμνια καὶ βουκόλια τῷ 10
βουνῷ τρέφων, (ἐκπλατύνεται γὰρ μικρὸν ὅσον οὐπω τὸ φρού-
ριον ὁ βουνὸς καὶ πόαν τρέφει, καὶ δρυῶν τυγχάνει πατῆρ),
οὐδὲ ὅλως ἐφρόντιζε τὴν κατ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ὀρμῆν.

Ἐνίοις μὲν οὖν τῶν τοῦ βασιλέως ἐδόκει τὸν Προύσακον
ὡς δυσάλωτον, ἢ μᾶλλον ἀνάλωτον, παρελθεῖν, τὰ δὲ κύκλω 15
τούτου σπεῦσαι χειρώσασθαι, καὶ τότε προσβαλεῖν τούτῳ, τοῦ
τε στρατοῦ τῇ λείᾳ τῶν ἐκεῖθεν εὐθαρσῶς ἐπιόντος, καὶ τοῦ
Χρῦσου δὲ τῇ ἐκείνων ἀποβολῇ μεταβουλευσαμένου χρηστότε-
ρον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνάξια ταῦτα κρίνας τῆς αὐτοῦ παρου-
σίας, εὐθὺ Προυσάκου ἄγειν ἔγνω τὴν στρατιάν, ὡς εἰ οὗτος 20
άλώσεται, λέγων, οὐδὲν ἀντιστήσεται. Τοῖνον καὶ κατὰ τοῦ
φ. 108. Προυσάκου φέρεται· ὅθεν καὶ τινὰ ἐκλώσαν φρούρια |, καὶ θη-
μωνίαι καὶ λήϊα πυρὶ παρεδόθησαν, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπικούρων Περ-
σῶν, οὓς ὁ τῆς Ἀγκύρας σατράπης τῷ βασιλεῖ ἀπέστειλε, καὶ
Βλάχοι ἐάλωσαν. 25

Ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὸν Προύσακον ἔφθασεν, ἐκεῖ που στρα-
τοπεδεύεται, καὶ τούτου ἔγνω αὐτίκα πειράσασθαι, εἴ πως τοῦ
πρὸς τῇ ἀνόδῳ τειχίου κρατήσῃ, ὃ ἦν ὡς διάφραγμα· καὶ ἦν
ἰδεῖν ἔργα πρὸς Ρωμαίους τελούμενα ἄξια θαύματος· ὑπὲρ γὰρ
ἐλπίδας διηγωνίσαντο ἐπὶ τῆς πέτρας ἐκείνης ἀναρριχώμενοι, 30
καὶ ἦν ὁ Χρῦσος ἐπετεχνήσατο οἰκοδομὴν, προφύλαγμα τῶν

- πυλῶν τῆς ἀνόδου, κρατῆσαι σπουδάζοντες. Ἄλλ' ὅτε τοῦτο
 διήνυσαν, τότε εἰκαιῶς διαπονούμενοι ἐγνώσαν· αἰτήσαντες γὰρ
 σκαπάνας εἰς καθάρσειν τοῦ τείχους, οὐδένα εἶχον διδόντα τὸ
 αἰτηθέν. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, μελιχὸς ὢν, ἤνεγκε τὸ πρῶτον,
 5 οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον μοχθοῦντες παρὰ βραχὺ τὸν τῶν ὀπλων
 ἐπιστάτην εὐνοῦχον διεχειρίσαντο. Ἐπὶ δὲ τούτῳ καὶ κλιμα-
 κας αἰτησάμενοι ὅπως ἄνω γένωνται τοῦ τῶν πυλῶν διαπράγ-
 ματος, οὐδὲν τούτων ἠμόλησαν. Ὡς δὲ διετείνοντο ὕστερον
 οἱ τειχομαχοῦμενοι Βλάχοι, εἰ παρήσαν τὰ πρὸς τὴν τοῦ τεί-
 10 χους καθάρσειν, τότε τε δὴ φρούριον ἐχειροῦτο ἡμέρα τῆ αὐτῆ,
 καὶ ὁ Χρῦσος συναλαμβάνετο. Τὴν δ' ἐπιούσαν πρὸς συμπλοκὴν
 πάλιν οἱ Ρωμαῖοι ἀνέδραμον, ὅτε καὶ οἱ βάρβαροι μηχανήμασι
 χρώμενοι, πολλοὺς ἀνήρουν, ἀφ' ὕψους βάλλοντες, καὶ λίθων
 κατὰ Ρωμαίων κυλίοντες, καὶ οἶνων δοχεῖα ἐκ λύγων τυμπαν-
 15 νοειδῆ διάκενα ἐπιρρίπτοντες καὶ ἐξιστώντες· τῷ ἤχῳ τὸ στρα-
 τευμα. Ὅμως ὁ Χρῦσος εἰς συμβάσεις ἐτρέπη, καὶ δεῖται βα-
 σιλέως καθ' ὅρισμὸν αὐτοῦ κατέχειν τὸν Προύσακον, καὶ γυναι-
 κὶ συζευθῆναι μὴ τῶν εὐγενῶν. Καὶ τὰς αἰτήσεις ὁ βασι-
 λεὺς δεξάμενος, ἐκείθεν ἀπανίσταται, καὶ εἰς τὴν Κωνσταν-
 20 τινούπολιν εἰσιὼν, γυναῖκα τῷ Χρῦσῳ πέμπει, νυμφηγῶν ἀ-
 ναδείξας τὸν σεβαστὸν Κωνσταντῖνον τὸν Ραδηνόν· ἐπὶ δὲ τῆς
 παστάδος, ἐπεὶ μὴ ἤσθιεν ἡ νύμφη καὶ ἔπινε καθὼς ὁ νυμφίος,
 ἐκμαίνει τοῦτον, εἰπόντα συμμετέχειν τούτῳ τῆς τραπέζης, καὶ
 αὐτίκα οὕτως μὴ δράσασα, καὶ ὑποβαρβαρίσας πλεῖστα καθ' ἑαυ-
 25 τὸν, ὕστερον ἔφησε « μὴ φάγης, μηδὲ πίης. »

Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀφίσταται καὶ ὁ Ἰβρχκός· οὗτος γὰρ τῶν
 κατὰ τὴν Φιλιππούπολιν πραγμάτων κύριος γεγωνῶς, φρούριά
 τε ἀνήγειρεν ἐν τόποις ἐπιτηδεύοις, καὶ τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ
 στρατευμα εἰς ἔργα ἐγύμναζε τὰ πολέμια. Οἱ μὲν οὖν περὶ
 30 τὸν βασιλέα οὐ καλῶς ἔλεγον τοῦτο ποιεῖν, οὐδ' ἐπὶ συμφέ-
 ροντι τῶν Ρωμαίων, ὅθεν καὶ παρήνουν παραλῦσαι αὐτὸν τῆς

ἀρχῆς. Καὶ οἱ μὲν οὕτως· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐχέγγυα τὸν τῆς ἐγγόνης γάμον ὑπονοῶν, ἀσφαλῆ τὰ πρὸς εὐνοίαν ἔκρινεν. Ὡς δ' οὐ πολλῷ ὕστερον ἀντάρτης γέγονε, μὴ ἔχων ὅ, τι καὶ δράσειεν, αὐτίκα στέλλει εὐνοῦχόν τινα οἰκεῖον αὐτῷ, ἀναμνήσxnτα τοῦτον τῶν συνθηκῶν, καὶ πληροφορίαν δῶσοντα μηδὲν τι παθεῖν ἀηδές, εἰ μετασταίῃ τῆς γνώμης καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἐπανελεύσεται, ἀλλὰ καὶ τοῦ τῆς μνηστῆς γάμου ἐπιτυχεῖν. Κατόπιν δὲ καὶ οἱ γαμβροὶ τοῦ βασιλέως ἐξήλθον μετὰ παντὸς ἰδίου καὶ συγγενικοῦ πληρώματος. Ἀφικόμενος δὲ ὁ εὐνοῦχος πρὸς τοῦτον, οὐ μόνον οὐδὲν πρὸς θ' ἐστάλη ἐπραξεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ἐν χερσὶν ἔργον ἐπέρρωσε, προσημάνxς τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Ρωμαίων ἄφιξιν, καὶ διδάxας ἀποσχέσθαι μὲν τῶν πεδινῶν, ἐπιλαθέσθαι δὲ τῶν ὀρέων ἐν οἷς αὐτῷ ἡ βοήθεια. Οἱ δὲ περὶ τοὺς γαμβροὺς τοῦ βασιλέως καὶ τὸν πρωτοστράτορα Μανουῆλ τὸν Καμμύτζην ἐδίωξαν μὲν ὀπίσω αὐτοῦ, οὐκ ἐπέτυχον δέ· τισὶ μὲν οὖν καὶ οὕτως ἐδόκει ἐπιδιώκειν, τοῖς δὲ ἀσφαλεστέροις οὐκ ἤρεσκε τοῦτο, περιελθεῖν δὲ τὰ πολίχνια ἄπερ οὗτος ἀνήγειρε καὶ θέσθαι κατήκοα βασιλεῖ· καὶ τῆς φ.108^ο βουλῆς ὡς ἀμείνωνος κρατησάσης, προσβάλλουσι τῷ Κριτζιμῶ |, καὶ πολλὰ καμώντες, καὶ οὐκ ὀλίγους δὲ ἐν τῷ προσάγειν τὰς κλίμακxς ἀποβαλλόμενοι, ὧν κράτιστος ὁ Παλαιολόγος Γεώργιος, ἐκράτησαν τούτου· καὶ ἐπὶ τῷδε καὶ ἕτερα πολισμάτια χειρώσαντο, τὰ μὲν δι' ὁμολογίας, τὰ δὲ καὶ μεθ' αἵματος τούτων περιγενόμενοι.

Εὐμήχανος δὲ ὧν εἰς ἔργα πολέμια ὁ ἀποστάτης, καὶ τοιόνδε τι μεθοδεύει, καὶ αὐτὸν χειροῦτχι τὸν πρωτοστράτορα· πλεῖστα ζῶα εἰς τὸ πεδῖον καταγαγῶν, ἐνέδρxς εἰργάσατο. Ὁ δὲ πρωτοστράτωρ ἐκ τοῦ Βατραχοκάστρου εἰς τὸ Βατκούιον παραγίνεται, καὶ τῷ μὲν φαινομένῳ προσχῶν, τὸν δόλον δὲ μὴ ὑπονοήσας, τὰ ἐνδον ὀφθαλμοῖς ληΐxεσθχι ἀφῆκε τὸ στράτευμα. Ἐκ δὲ τῶν λόγων ἀνακλύxς ὁ ἀποστάτης, ὡς σαγήνην

ἐκτείνας κύκλῳ τὸ περὶ αὐτὸν ὀπλιτικόν, ζῶγρει τὸν πρωτοστράτορα. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τοὺς μὲν Ῥωμαίους περιδεεῖς ἐναπέδειξεν ὅσοι στρατηγὸν ἠύχον τὸν πρωτοστράτορα, τοῖς δ' ἐναντίας θράσος ἐνέβχλεν. Ἦν οὖν ἀριστῶν Ῥωμαίων ὁ ἀν-
 5 τάρτης ὅποσα ἐς Μοσυνόπολιν νεύει μέχρι Ξανθείας καὶ πρὸς ὄρος τὸ Πάγγαιον ὡς ἐπ' Αὔδηρα πρᾶτεινουςιν· ἄλλὰ καὶ τὸ θέμα τῶν Σκολένων ὑπεποιήσατο, ἐμπλατυνόμενος αἰεὶ, καὶ εἰς πολλὴν ἐλαύνων ὠμότητα, ἣν ἀνδρείαν οἱ πλεῖστοι βάρβαροι οἶονται, ὥστε καὶ κατὰ μέλος τοὺς ζῶγρουμένους διααιρεῖν κα-
 10 τὰ πότον Ῥωμαίους.

Ἐξείσι τοίνυν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄπεισιν εἰς τὰ Κύπελλα. Ὅτε καὶ τὸ περὶ τῶν θεῶν μυστηρίων ἀναφωρὴν δόγμα εἰς σχίσματα τοὺς χριστωνόμους ἐλεεινῶς κατεμέρισεν, ἔσχε δὲ τοιαύτην ἀρχὴν. Μετὰ τὸν Ξιφιλίνον, ἔ-
 15 τεισιν ἑπτὰ προστάντα τῆς ἐκκλησίας, ὁ Καματηρὸς Ἰωάννης τὸν πατριαρχικὸν θρόνον εἴληψε, καὶ δέον τὸ ἐπὶ τοῦ Ξιφιλίνου ἀρξάμενον ὑποκλαίσθαι καὶ φύεσθαι δόγμα πρόρριζον ἐκτεμεῖν, καὶ καθυποβαλεῖν ἀναθέματι τὸν γεννήτορα τούτου τὸν ψευδομόναχον Σικιδίτην ὡς αἰρεσιάρχη, τοὺς δὲ ἄλλους
 20 σιγᾶν πείσαι τῷ καθ' ἑαυτὸν ὑποδείγματι, ὡς εἶναι καὶ αὐθις μυστήριον τὸ μυστήριον, ὃ δὲ λογικαῖς ἐχρήτο μεθόδοις καὶ ἀποδείξεισι βιαζομέναις εἰς συγκατάθεσιν τὸν προσδιαλεγόμενον, καὶ ἐν κατηχητηρίοις λόγοις περὶ τούτων ἐκίνει. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ κρείττονι προσθέμενος δόξῃ, εἰς τὰ Κύπελλα, ὡς ἔ-
 25 φημεν παραγέγονε, καὶ τὸ ἐκεῖ συναθροισθὲν στράτευμα εἰληφῶς, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἔρχεται, ἐνθα καὶ πολλὰς ἡμέρας ἐνδιατρίψας, ἡμηχάνει, τὸν ἀποστάτην ὄρων δυσμυχώτατον, τὸ δ' οἰκεῖον στράτευμα πάντα περίφοβον.

Τοίνυν καὶ παντοῦς ἐγένετο, καὶ τοῦτον εἰς συμβάσεις
 30 προσκαλούμενος ὡς ἀγχιστέα, καὶ μηδὲ τοῦ πολέμου παντάπασιν ἀμελῶν, καὶ τὴν στρατιὰν ἀναλαβὼν περὶ τὸν Στενίμα-

χον παραγίνεται, και περικυκλώσας εἶλέ τε, και τοὺς ἐν αὐτῷ
 βαρβάρους ἠνδραποδίσατο. Μετὰ βραχὺ δὲ και τὸν ἀποστάτην
 εὐμεθέδωδς συνείληψε, και ἐκ τούτου τῶν τε πόλεων και φρου-
 ρίων ὧν ἤρχεν ὁ ἀποστάτης, χωρὶς πόνου πολλοῦ περιγίνεται,
 και τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μίτον φυγάδα δείκνυσι. Τοιαῦτα κα- 5
 τωρθωκῶς ἐπάνεισιν ἐς Βυζάντιον.

Εὐρίσκει δὲ και τὴν σύννευον Εὐφροσύνην κατὰ δημοκό-
 πων στασιωτῶν ἀνδρῖσικμένην, και ὡς ἰστὸν ἀράχνης διαλύσα-
 σαν τὰ παρά τινος Κοντοστεφάνου ἐξυφανθέντα.

Ἄλλὰ μικρὸν τι περὶ τῶν ἐν Πέρσαις διαλαβόντες, οὕτω 10
 τοῖς ἐξῆς τῆς ἱστορίας ἐξόμεθα. Ἐπὶ τοῦ Ἰκονίου σουλτάνω
 κλιτζασθλάν, ὃς ἠδυνήθη μεγάλη, και τῷ βασιλεῖ Μανουήλ
 ἐπὶ πολλοῖς ἀντετάξατο, υἱοὶ γεγόνασι πλείους. Ἀμάσειν μὲν
 οὖν και Ἄγκυραν, και Δορύλεον, και πόλεις ἄλλας Ποντικὰς
 τῷ Μασούτ εἰς κληρον ἀπένευμε. Μελιτηνὴν δὲ και σὺν Και- 15
 σαρείᾳ Κολώνειαν (ἣ Γάξαρα λέγεται νῦν) ὁ Κοτπατῖνος διεῖ-
 πεν. Ἀμινσὸν δὲ και Δόκειαν και πόλεις ἐτέρας ὁ Ρουκνατῖ-
 νος παρέλαθεν εἰς ἀρχήν. Καίχοσρός δὲ, οὐ πρὸ ὀλίγου ἐμνή-
 σθημεν, ἠγεμόνευεν Ἰκονίου, Λυκκονίας τε και Πιμφυλίας, και
 ὅσα παρατείνει ἐς Κοτυάειον. Ὡς οὖν ὁ Κοτπατῖνος ἀπέρρη- 20

φ. 109. Ἐπε τὴν ψυχὴν |, περὶ τῆς ὑπ' ἐκεῖνον χώρας διαφέρονται ὃ τε
 τῆς Δοκειᾶς κρατῶν Ρουκνατῖνος, και ὁ τῆς Ἀγκύρας Μασούτ.
 Ὁ Ρουκνατῖνος δὲ προφθάσας τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ θετηνικό-
 το; χώραν ὑπ' ἐαυτὸν ἐποίησατο, και μείζονος εὐπορήσας δυ-
 νάμειωσ, τὸν μὲν Μασούτ φίλια φρονεῖν αὐτῷ συνθέμενον, τὴν 25
 ἰδίαν χώραν ἀφῆκε νέμεσθαι, τῷ δὲ Καίχοσρόῃ ἐμμανῶ; ἐπε-
 φύη, τοῦ Ἰκονίου ἔρωτα ἔχων ὡς πατρῶας ἀρχῆς. Ἀνέσεωσ
 δ' ἐκ τῶν πολέμων αὐτοῖς γενομένης, πρόσσεισι Καίχοσρός τῷ
 βασιλεῖ, και φιλοφρονηθεῖς ἐπάνεισιν αὐθὶς ἐς Ἰκόνιον. τοῦτο
 δὲ και ὁ Μασούτ ἐπραξεν ἔπειτα. Ἄλλ' οὕτω τὸ Ἰκόνιον ὁ 30
 Καίχοσρός κατέλαβε, και τοῦ Ρουκνατῖνου κατ' αὐτοῦ ἐκστρα-

τεύσαντο, τῆς τε ἀρχῆς ἐκδιώκεται, καὶ φυγὰς εἰς Ἀρμενίαν παρὰ Λεβούνην ἔρχεται, καὶ ἐκεῖθεν ἔρχεται πάλιν εἰς βασιλέα, καὶ Ρωμαίους συνῆν.

Τῷ δ' ἐξῆς ἔτει μετὰ Κομάνων οἱ Βλάχοι ἐξιόντες, ἀπα-
 5 θεις ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Τάχ' ἔν ου διέλιπον καθ' ἡμῶν ἐξιόντες, εἰ μὴ τὸ χριστιανικώτατον ἔθνος, οἱ Ρῶσοι, τοῦ βασιλέως εἰσηγήσεσι, γενναίως κατὰ τούτων πρκεκινήθησαν· ὁ γὰρ τῆς Γαλίτζας ἡγεμὼν Ρωμανὸς, πολλὴν καὶ ἀξιόλογον στρατιὰν ἠθροικῶς, τὴν γῆν τῶν Κομάνων εὐπετῶς ἐπιῶν ἔ-
 10 φθειρε καὶ ἠφάνισε, καὶ τοῦτο πλειστάκις διαπραξάμενος εἰς καύχημα τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως, οὕτω τὰς τῶν Κομάνων ἐφόδους ἔστησεν.

Χρῶν μὴδὲ τοῦτο παρελθεῖν ἀνιστόρητον. Ἦν τις τραπε-
 ζίτης, Καλοπόδιος τὴν προσηγορίαν· οὗτος χρήμασιν ἐπλούτει
 15 πολλοῖς, κατ' ἐμπορίαν πολλαχῆ ἀπιῶν, φειδωλὸς ἀνὴρ, καὶ τὸ λεγόμενον, πρίζων τὸ κύμνον, καὶ πάντα τιθεὶς δεύτερα τοῦ χρυσίον πορίζεσθαι. Τοῦτον οἱ ἐκ τῶν βασιλικῶν χρυσῶνων κρατῆσαι καὶ ἀφελεῖν ἐξ αὐτοῦ χρήματα ἐγνώσαν· ἀλλὰ γὰρ ἅμα τὰς χεῖρας τούτῳ ἐπέβαλον, καὶ ἅμα τὴν Πόλιν εἰς στά-
 20 σιν ἀνέσεισεν. Οἱ γὰρ ἀγοραῖοι μαθόντες τὴν τοῦ Καλοποδίου κατάσχεσιν, καὶ τὸ αἴτιον αὐτῆς γνόντες, κατὰ φατρίκας ἐκ πρώτας ἠθροίσθησαν, καὶ τὸν μέγιστον νῶν εἰσελθόντες, καὶ τῷ πρώτῳ ἐποφθέντες ἀρχιερεῖ, ἰκέτευσαν ὡς πρόβχτον ἀπολωλὸς αὐτοῖς τὸν Καλοπόδιον ἀνασώτασθαι, τοῖς πρὸς βασιλέα
 25 χρησάμενον γράμμασιν. Ὁ δὲ καταστείλας τὸν θόρυβον, ἐπανῆκε φέρων αὐτοῖς τὸν ζητούμενον, μὴ τὸν χρυσὸν ὡς δορὰν ἀποσυρέντα, ὡς οἱ περισχόντες αὐτὸν ἤλπισαν. Καὶ τοῦτο μὲν οὕτως ἐγένετο.

Τότε τις τῶν ἐκ τοῦ Κομνηνῶν γένους τῷ βασιλεῖ ἐπανίσταται, Ἰωάννης ὄνομα, Παχὺς τὸ ἐπώνυμον διὰ τὴν πλάσιν τοῦ σώματος. Οὗτος τοίνυν τῷ μεγίστῳ ναῶι αἰφνίδιον εἰσελ-

θῶν, καὶ τῶν στεφάνων ἓνα τῇ κεφαλῇ περιθεις οἱ περὶ τὴν
 ἱερὰν ἀπηώρητο τράπεζαν, ἕξεισιν ἐκεῖθεν καὶ ὑπὸ τῶν ὁμο-
 τῶν προσδεχθεὶς (πλείστοι δὲ ἦσαν οὗτοι καὶ σχεδὸν πάντες
 τῶν εὐγενῶν), συνδραμόντων ὄχλων πρὸς τὴν φήμην τῶν
 πραττομένων, τὸ Μέγα παλάτιον εἴσεισι· καὶ αὐτὸς μὲν ἐπὶ 5
 θρόνου διαχρύσου καθίσας, τινὰς ἐπὶ τῶν μεγάλων ὄρφικίων ἀ-
 νύψωσεν. Ὁ δὲ συναποστάς ὄχλος τὰς ἀγυιάς διῶν, βασιλέα
 τὸν Ἰωάννην ἀνηγόρευον, οἰκίας τε κατέσπων περιφανεῖς. Νυ-
 κτὸς δ' ἐπιούσης, οὔτε τῆς φρουρᾶς τῶν ἀρχείων ὁ Ἰωάννης ἐ-
 φρόντισεν, οὔτε τὰς ἀνατραπέσσας πύλας ἀνέστησεν, ὕδατος δὲ 10
 ὄλα κεράμια ἐξεκένου, δίψει ἀμάχω ἐχόμενος, καὶ τοὺς ἰδρω-
 τὰς ἀπέψα κρουνηθὸν ἀποστάζοντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος
 ὁπόσον συγγενὲς συναθροίσας, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν στρατιωτικὸν,
 ἐκπέμπει νυκτὸς ἐπιθέσθαι τῷ Ἰωάννῃ. Οἱ μὲν οὖν πλοίων ἐ-
 πέβησαν καὶ τῇ μονῇ τῶν Ὀδηγῶν προσχόντες, τοῖς πελεκυ- 15
 φόροις συνέμιξαν τοῦ βσιλέως ὑπασπισταῖς, (οὐδὲ γὰρ ἦν ὁ-
 πλοφόρος διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς παρελθεῖν), καὶ ἄφνω συρ-
 ραγέντες τοῖς περὶ τὸ θέατρον στασιώταις τοῦ Ἰωάννου, αὐ-
 τοὺς τρέπονται καὶ τῷ Ἰωάννῃ προσβάλλουσιν, ἐπενεγκόντες
 πληγὰς παντὶ σώματι, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀφελόμενοι, τῇ κατὰ 20
 τὴν ἀγορὰν ἀψίδι μετεωρίζουσι πρὸς θεὸν πάνδημον, ἔτι τοῦ
 αἵματος ἀποβλύζουσιν· τὸ δὲ λοιπὸν αὐτοῦ σῶμα ἐπὶ κλίνης
 ἀρθὲν, αἴθριον προτιθέασι κατὰ τὴν μεσημβρινὴν πύλην τῶν
 φ.109·ἐν Βλαχέρναις ἀρχείων], εἶτα κυσὶ βάλλουσιν εἰς βορὰν, ὃ καὶ
 ἀπάνθρωπον ἔδοξεν.

25

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἕξεισι τῆς Μυσίας Ἰωάννης (1)
 μεγίστῳ ὡπλισμένος στρατῷ, καὶ χειροῦται Κωνσταντίαν ἐν
 Ροδόπῃ πόλιν, καὶ καθελὼν τὸν ταύτης περίβολον, ἐκεῖθεν ἔρ-
 χεται εἰς τὴν Βάρναν, καὶ πολιορκεῖ γενναίως καὶ ταύτην κα-

(1) Περὶ τοῦ Μυσοῦ Ἰωάννου (σημ. περιθ.)

- τὰ τὴν ἕκτην τῶν Χριστοῦ παθημάτων ἡμέραν, ἔστασιν ἐν-
δεικνυμένων τῶν ἐνδοθι, κρατίστων ὄντων τοῦ Λατινικοῦ
στίφους ἀπάντων σχεδόν· διὸ τετράπλευρον συντίθησι μηχαν-
νὴν ἴσῃ τῷ ὕψει τοῦ τείχους τῆς πόλεως, τὸ δὲ μήκος ὅσον
- 5 ἦν ἡ τοῦ τάφρου περίμετρος· ταύτην ἐπὶ τροχῶν σαλυσομέ-
νην τῆς τάφρου ἔγγιστα στήσας, εἶτα ἐπαναστρέψας, ἀμφοτέ-
ρων τῶν περάτων τῆς τάφρου ἐπιλαμβάνεται, καὶ τῷ αὐτῷ καὶ
ἐνὶ μηχανήματι κλίμακι καὶ ζεύγματι τῆς τάφρου χρησάμε-
νος, ἐξικνουμένῳ τοῦ ὕψους τῆς πόλεως, κρατεῖ τῆς πόλεως.
- 10 Οὔτε δὲ τῆς ἡμέρας τὴν δύναμιν ὁ βάρβαρος αἰδεσθεῖς (ἦν
γὰρ τὸ ὑπερευλογημένον Σάββατον), οὔτε τὸν χριστιανισμόν
ὄν τοῖς χεῖλεσι περιέφερε, πάντας οὐς συνέλαβε κατὰ τῆς τά-
φρου ὠθεῖ, καὶ χοῦν ἐπιχέας πολυάνδριον τὸν τόπον δείκνυσιν·
ἔπειτα καὶ τὰ τεῖχη καταστρεψάμενος, εἰς Μυσίαν ἐπάνεισιν.
- 15 Ἄλλ' οἶα τὰ ἐπὶ τούτοις! Ὁ πρωτοστράτηρ Μανουὴλ ὁ Καμ-
μύτζης ἐκ Μυσίας εἰς Προύσακον ἄπεισι παρὰ τοῦ Χρύσου λυ-
θεῖς, καὶ πρὸς ἀποστασίαν ἰδὼν συνάμα τῷ Χρῴσῳ χειροῦται
Πελαγονίαν, καὶ Πρίλαπον· ἐπιφύεται τοῖς ἐξῆς, ἀφιστᾶ τὰ
πόρρωθεν, διεκπίπτει τῶν Θετταλικῶν ὄρεων, ἐπιλαμβάνεται
- 20 τῶν πεδιάδων, τὴν Ἑλλάδα παρακινεῖ, ἀμφίβολον τίθησι καὶ
τὴν Πελοπόννησον. Τότε καὶ ἕτερος ἀποστάτης ἀνεφάνη, Ἰωάν-
νης τις, τὸ γένος Κύπριος, Σπυριδωνάκης τὸ ἐπώνυμον, ραῦ-
λος τὸ εἶδος, τὴν ἡλικίαν φαυλοτέρως.
- Ὁ δὲ βασιλεὺς τότε καὶ ἄλλω κακῷ, τῇ τῶν ποδῶν συ-
νήθει νόσῳ τρυχόμενος, διχῆ διαιρεῖ τὸ στράτευμα, καὶ τὸ μὲν
- 25 τῷ γαμβρῷ παραδούς Ἀλεξίῳ τῷ Παλαιολόγῳ κατὰ τοῦ Σπυ-
ριδωνάκη στρατεύοντι, τὸ δὲ πρὸς τὸν Ἠονοπολίτην (sic) Ἰωάν-
νην ἐκπέμψας τῷ πρωτοστράτορι ἀνθιστάμενον, κατατροποῦται
καὶ ἀμφοτέρους καὶ φυγάδας δείκνυσι.
- 30 Τότε καὶ τὴν Στρούμιτζαν ἐπανεσώσατο βασιλεὺς, τοῦ
Χρῴσου ταύτην ἀφελόμενος.

Προσθετέον καὶ ταῦτα τῇ ἀφηγήσει. Εἶχε μὲν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν λαβὼν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ καθὼς ἔλαθε, καὶ δέον μὴ ἀμελεῖσαι τῆς ἐκείνου φυλακῆς, ὁ δὲ λαθόμενος ὡς ἔγκεινται οἱ πλεῖστοι πρὸς ἀντιλύπησιν τῶν ἐξ ὧν αὐτοὶ τι ἔπαθον λυπηρὸν, ἐνδίδωσι τῷ ἀδελφῷ, κατὰ τὸ Δι- 5
πλοκιόνιον διάγοντι, βιοτὴν ἔχειν ἄνετον, καὶ πᾶσι τοῖς βουλο-
μένοις ἀκαταιτίαν εἶναι τὴν εἰς αὐτὸν διαπλώσιν. Ἦν οὖν τοῦ
βουλομένου παντὸς, καὶ μάλιστα τῶν ἐκ γένους Λατίνων ἔρχε-
σθαι πρὸς αὐτὸν, οἷς καὶ κρυφίαν βουλευμάτων καθίστατο κοι-
νωνὸς, τὴν βασιλέως καθαιρέσιν ἐπισπεύδων, καὶ γράμματα πρὸς 10
Εἰρήνην τὴν θυγατέρα πέμπων, ἣτις καὶ Φιλίππῳ συνώκει ἄρ-
χοντι τῶν Ἀλαμανῶν, κάκεῖθεν ἀντίγραφον δεχόμενος, δι' ὧν ἐτε-
χναζέτο τὴν βασιλέως καταστροφὴν, καὶ ἑαυτοῦ πάλιν ἀνύψωσιν.

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλειν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος κατὰ τοῦ
πρωτοστράτορος ἐξίενει, καὶ τὸν υἱὸν Ἰσαακίου τῆς εἰρκτῆς 15
ἐξαγαγὼν συνέκδημον εἶχε, καταλύσας εἰς Δαμοκράνειαν· ὁ δὲ
Πισσαίῳ τινὶ κοινολογησάμενος περὶ δρασμοῦ, στρογγύλης προ-
εστῶτος νηὸς, καιρὸν ἐζήτει ἀποφυγεῖν. Ὡς δ' ἐπέστη καιρὸς,
ἡ μὲν ναὺς ἀπαίρει καὶ πρὸς ταῖς κατ' Ἑλλάσποντον Πηγαῖς
προσοκέλλει, ἐκ Λατίνων ἐχούσας τὸ ἐνοικοῦν· τὸ δὲ ταύτης 20
πλοιαρίον, ὃ βάρκα λέγεται, εἰς τὸν Ἀθύρα κατάραν ἐπὶ τῷ
δέξασθαι τὸν Ἀλέξιον, ψάμματα ἐνεφύρει, φόρτον τῇ νητὶ ἐσο-
μένην τάχα κενῆ οὐσῆ τῶν ἀγωγίμων. Καὶ ὁ Ἀλέξιος ἐκ Δα-
μοκρανείας παραγενόμενος, εἴσεισι τῷ πλοιαρίῳ, καὶ τῆς φυγῆς
τούτου γνωσθείσης, πέμπονται παρὰ τοῦ βασιλέως οἱ τὸ πλοῖον 25

φ. 110 ἀνερευνήσοντες. Οὐ μὴν Ἰσχυσαν συλλαβεῖν τὸν Ἀλέξιον· | οὗ-
τος γὰρ τὴν κόμην ὡς οἱ Λατῖνοι κειράμενος, καὶ στολὴν ὁ-
μοίαν τῇ αὐτῶν ἐνδυσάμενος, τοὺς ζητοῦντας ἐν μέσῳ πολλῶν
ἐλάνθανεν. Ἀπαχθεῖς οὖν ἐς Σικελίαν, δῆλος τῇ ἀδελφῇ γίνε-
ται, καὶ μεγαλοπρεπῶς προσδέχεται, [ἢ δὲ] καὶ τοῦ ἀνδρὸς δεῖ- 30
ται Φιλίππου τῷ πατρὶ βοηθῆσαι καὶ τῷ ἀδελφῷ.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλα μοι πρὸς τούτοις ἀναγκαῖον εἰπεῖν, εἰσι δὲ ταῦτα. Οἱ ἐκ τῶν γητῶν Ἀγγέλων βασιλεύσαντες ἀδελφοὶ καὶ ἄλλως μὲν οὐχ ὡς ἔδει διώκουσιν τὰ τῆς ἀρχῆς, μάλιστα δὲ τὰ χρήματα μὴ συνέχοντες, ἀλλὰ θεραπείᾳ καὶ κόσμῳ πολυτελεῖ τοῦ σώματος ταῦτα κενοῦντες, καὶ εἰς ἀλυσιτελή τῇ κοινῇ ποιοῦντες μέγιστα ἀναλώματα, καὶ οὐ μόνον διὰ τοῦτο τὰς Ῥωμαϊκὰς καλαμώμενοι πόλεις, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ Λατίνων ἐν οἷς εἶχον χρήματα εἰσεπράττοντο. Πολλάκις οὖν τὰς πρὸς Βενετικούς παραβλεψάμενοι συμφωνίας, εἰς χρήματα αὐτοὺς ἐζημίωσαν, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πίσσης Λατίνους αὐτοῖς ἐπανέστησαν. Ἀμέλει καὶ ἦν ὄρα, ποτὲ μὲν τῆς Πόλεως ἐνδοθεν, ποτὲ δὲ κατὰ θάλασσαν μαχόμενα τὰ Βενετικῶν καὶ Πισσαίων γένη.

Οἱ δὲ Βενετικοὶ τῶν παλαιῶν μεμνημένοι πρὸς Ῥωμαίους σπονδῶν, καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς δεξιῶσιν ὀρῶντες μεταπίπτουσαν πρὸς Πισσαίους, μὴ ἀνεχόμενοι, δηλοὶ ἦσαν καιροσκοποῦντες τὴν ἀντιλύπησιν, καὶ μάλιστα ὅτι μὴ ἀπεδίδοντο αὐτοῖς τὰ ἐλλείποντα πρὸς τὰ δεκαπέντε κεντηνάρια ἃ συνέθετο δοῦναι τοῖς Βενετικοῖς ὁ βασιλεὺς Μανουὴλ χρήματα, ἃ ἦσαν χρυσίου μνατ̄ διακόσαιοι.

Ἦν δὲ δεινὸν οὐκ ἐλάχιστον καὶ ὁ τῆνικαῦτα δοῦξ Βενετίας Ἑρῖκος Δάνδουλος, πῆρὸς τὰς ὄψεις καὶ ὑπέργηρος, ἐπιβουλώτατον ὢν πρᾶγμα Ῥωμαίοις καὶ φθονερώτατον, φρονιμώτερον ἑαυτὸν ὀνομάζων πάντων, καὶ θανεῖν ἐθέλων εἰ μὴ Ῥωμαίους τίσαιοι τῆς εἰς τὸ γένος αὐτοῦ καταφρονήσεως, ἀναλογιζόμενος ὅσα πεπόνθασιν Βενετικοὶ τῶν Ἀγγελοῦμων ἀταδέλφων βασιλευόντων, καὶ πρὸ τούτων τῶν Κομνηνῶν Ἀνδρονίκου καὶ Μανουὴλ. Μὴ δυνάμενος δὲ μετὰ τῶν ὁμοφύλων μόνων ἐργάσασθαι τι κατὰ Ῥωμαίων, σκέπτεται προσλαβέσθαι καὶ ἄλλους. Τοῦ δὲ καιροῦ χρηρηγήσαντος εὐγενεῖς τινὰς τοπάρχας, οἳ εἰς τὴν Παλαιστίνην ἤθελον ἀπελθεῖν, συγγίνεται

τούτοις καὶ συνωμότας προσλαμβάνει τοῦ κατὰ Ῥωμαίων κινήματος· ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ Μόντε Φεράντου μαρκέσιος Βονιφάτιος, ὁ κόμης Φλάντρας Βαλδουῖνος, ὁ κόμης τοῦ Ἀγίου Παύλου Ἐρίκος, καὶ ὁ κόμης Πλέης Δολοῖκος, καὶ συχνοὶ ἕτεροι .

Ναυπηγηθέντων οὖν εἰς Βενετίαν δι' ὄλων τριῶν ἐνιαυτῶν 5 πλοίων ἱππαγωγῶν ἑκατὸν δέκα, καὶ νηῶν μακρῶν ἐξήκοντα, ἔτι δὲ πλοίων συναθροισθέντων μεγίστων ὑπὲρ τὰ ἑβδομηκοντα, ὧν ἐν Κόσμος παρὰ τούτοις ἐλέγετο, εἴσεισιν ἐν αὐτοῖς ἵππων μὲν χιλιάς σιδήρῳ κατάφρακτος, ἀσπίδων δὲ εἶχον πληθος ὡσεὶ μυριάδας τρεῖς, ὀπλιῖται δὲ πλεῖστοι ἦσαν, καὶ μά- 10 λιστα οὓς καλοῦσι τζαγράτορας .

Ἦς δ' ἦν ὁ στόλος πρὸς κίνησιν ἑτοιμος, Ἀλέξιος ὁ παῖς Γ'σαακίου τοῦ Ἀγγέλου γράμμασιν ἐφοδιασθεὶς τοῦ Πάπα τῆς πρεσβυτέρως Ῥώμης καὶ τοῦ ρηγὸς Ἀλαμανίας Φιλίππου, χάριτας ὁμολογούντων τοῖς πειραταῖς τούτοις, εἰ τὸν Ἀλέξιον 15 δέξονται καὶ πρὸς τὴν πατρῶαν ἐπαναγάγωσι βασιλείαν, τρισάσμενος τῷ στόλῳ ἐφίσταται, οὐ μόνον ὡς ἀφορμὴ γενόμενος τοῦ κατὰ Ῥωμαίων ληστρικοῦ τούτων κινήματος, ἀλλὰ καὶ χρημάτων ὑπισχνούμενος δοῦναι σωρείας αὐτοῖς. Τὸν γὰρ νεάζοντα τοῦτον Ἀλέξιον, οὐ τὴν ἡλικίαν μᾶλλον ἢ τὸ φρονεῖν 20 [νεάζοντα], πανοῦργοι παρχλαβόντες ἐνόρκως ἐκείνοις συνθέσθαι παρέπεισαν ἃ οὐκ ἦν πέρας λαβεῖν· οὐ γὰρ μόνον χρημάτων θαλάσσης αἰτησάμενοις ὑπέσχετο, ἀλλὰ καὶ κατὰ Σαρρακηνῶν σύναρσιν μετὰ Ῥωμαίων στρατιωτῶν, καὶ νηῶν μακρῶν πεντήκοντα, τὸ δὲ μειζρον καὶ παρεκτροπὴν τῆς πίστεως ὅποια τοῖς 25 Λατίνοις ἀσπάζεται καὶ τῶν τοῦ Πάπα προνομίων καινισμῶν, φ.110· καὶ [μετὰθεις τῶν παλαιῶν τοῖς Ῥωμαίοις ἐθῶν .

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος ἐκ πολλοῦ ταῦτα ἀκούων, οὐδέν τι ἄμεινον ἐχουτῶ καὶ Ῥωμαίοις διετέθη· ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν ὀρῶν φύλακες ἐκτομῆαι, ἐν οἷς ἦν βασιλεῦσι τὰ κυνηγέσια, διη- 30 πειλοῦντο τὸν ἔσχατον κίνδυνον τοῖς ἐκτεμεῖν ἐκεῖθεν ζύλα

ναυπηγήσιμα βουλευθεῖσι· καὶ ὁ τοῦ στόλου δούξ, Μιχαὴλ ὁ
 Στυρυνός, ἀδελφῆ τῆς βασιλίσσης συνεζευγμένος, ἀπαξάπαντος
 πλοίου μακροῦ χρήματα λαμβάνων, τὰ νεώρια Ῥωμαίων ἐκέ-
 νωσε· καὶ βασιλεὺς δὲ οἷς οὐκ ἐπέτιμα τοῖς ταῦτα δρῶσιν,
 5 ἐπευδοκῶν τοῖς γινομένοις ἠλίσκετο· ἀλλὰ καὶ εἰς γέλωτα εἶ-
 χε τὴν τοῦ Λατινικοῦ στόλου ἀπόπλοισιν.

Ὁ δὲ στόλος τὰ πρυμνήσια λύσας, κατὰγεται εἰς Ἰάδαρα,
 τὴν λεγομένην νῦν Τζίχραν βαρβαρικῶς, καὶ ἦν αὐτὰ πολιορ-
 κῶν, δόξαν οὕτω τῷ τῆς Βενετίας δουκί, ὡς παλαιὰς συνθή-
 10 κας παραβλεψάμενα. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα παραστησάμενοι, τῇ Ἐ-
 πιδάμῳ (τῷ Δυρραχίῳ) προσώκειλαν, καὶ βασιλεὺς Ῥωμαίων
 ὁ συνὼν ἐκείνοις Ἀλεξίος παρὰ τῶν Ἐπιδαμνιτῶν ἀνηγορεύθη,
 καὶ ἠνωτίσχετο τοῦτο ὁ βασιλεὺς, ἤρξατο ἀνανεῦσθαι τὰ ὑπό-
 σταρα τῶν νηδῶν, μόλις εἰς εἴκοσιν ἀριθμούμενα· περιελθὼν δὲ
 15 καὶ τὰ τεῖχη τῆς Πόλεως, τὰς ἐξώθεν οἰκῆσεις κατέστρεψεν.

Ὁ δὲ στόλος ἄρας ἐξ Ἐπιδάμνου, τῇ τῶν Κερκυραίων πα-
 ρενέβαλε, καὶ περὶ τὰς εἴκοσιν ἡμέρας ἐκεῖθι σχάσας τὸν πλοῦν,
 ὡς ἔγνω τήνδε ἀνάλωτον, εὐθὺς τῆς Κωνσταντίνου τὰ λαίφη
 διαπετάνυσιν. Ὅθεν καὶ εὐπλοῖας τυχόντες, τῇ Πόλει ἐρίστην-
 20 ται· καὶ κινδύνοις εἰς Χαλκηδὸνα, εἶτα κάτωθεν μικρὸν τι
 τοῦ Διπλοῦ κίονος ἀφικνοῦνται μετὰ μικρὸν, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν
 σαλεύουσι τῆς γέρας ἀπῶθεν, ὅσον μὴ εἶναι βέλους ἐντός. Οἱ
 δὲ δρόμους τῷ Σκουτρίῳ προσβάλλουσιν.

Ἦρίσταν μὲν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι βέλη κατὰ τῶν ἐν τοῖς πλοῖ-
 25 οῖς, ἀλλ' ἦν οὐδαμῶς ἀνύσιμα· τὰ γὰρ πλείω εἰς θάλασσαν ἔ-
 πιπτον. Καὶ φάλαγγ' περὶ τὸν Δαματρίον προσέμενε, τὰς ἐκ-
 δρομάς τῶν Λατίνων κωλύσουσα, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἀχρήσιμος γέ-
 γονεν· οὐ γὰρ μόνον οὐδ' ἐπὶ βραχὺ τοῖς πολεμίοις προσεπέ-
 λασαν, ἀλλὰ καὶ ἀνά κράτος ἔφυγον, καὶ μάλιστα οἱ στρατη-
 30 γοὶ καὶ πρὸς τὴν αὐτῶν θέαν τῷ δέει ἔθωνον.

Ἄλλ' οὐπω πολλὰ παρήλθον ἡμέραι, καὶ γνόντες οἱ Ἰτα-

λοι ὡς οὐδεις ὁ κατὰ χέρστον τούτοις ἀντιταξήμενος, προσπελάζουσι ταῖς ἀκταῖς· κἀντεῦθεν ἢ μὲν ἱππικὴ στρατιὰ τῆς χέρστου ἔχεται, αἱ νῆες δὲ καὶ οἱ δρόμωνες καὶ τὰ πλοῖα πρὸς τὸν κόλπον τῆς Πόλεως ἔβαινον. Ὡς δ' οἱ μὲν ἀπὸ γῆς, οἱ δ' ἐκ θαλάσσης τῷ φρουρίῳ ἐπέστησαν, ἐν ᾧπερ ἢ ἄλυσις, εὐθὺς τούτῳ προσβάλλουσι, καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς μὲν τῶν ἐκεῖσε φυλάκων μετὰ μάχην βραχεῖαν φυγάδας, οὓς δὲ ἀναιρουμένους καὶ ζωγρουμένους, ἐνίους δὲ καὶ διὰ τῆς ἀλύσεως κατιόντας καὶ εἰσερχομένους τὰς τῶν Ρωμῶν τριήρεις, πολλοὺς δὲ καὶ κατὰ βυθοῦ φερομένους, εἶτα καὶ τῆς ἀλύσεως διαρραγίσης, εἴσω πᾶς ὁ στόλος τῶν ἐναντίων εἰσέρχεται. Τῶν δ' ἡμετέρων τριήρων, αἱ μὲν αὐτίκα χειροῦνται, αἱ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τῆς Πόλεως προσεγγίσασα θραύονται μετὰ τὴν τῶν ἐμπλεόντων κένωσιν. Καὶ ἦν πολυειδὲς τὸ κακόν.

Ἐνίστατο δὲ τότε μὴν ὁ Ἰούλιος τοῦ ἐξακισχιλιοστοῦ ἐπτακοσιοστοῦ ἐνδεκάτου ἔτους. Μετὰ βραχὺ δὲ τῷ Κοσμιδίῳ ἐφίστανται πάντες μετὰ καὶ τῶν νηῶν, μικρὰν ἐρπυρηκότες ἐκ τῶν Ρωμῶν ἀντίστασιν περὶ τὴν ἐκεῖσε γέφυραν καὶ τὸν λεγόμενον Τρυπητὸν Λίθον· καὶ τὰ μὲν πλοῖα πάντα ἐκεῖ που καταίρουσιν, ὁ δὲ στρατὸς χάρακα πῆγνυσι χερρακώμασιν ὀρυκτοῖς καὶ ξυλίνοις περισχυρώμασι περὶ τὸ γεώλορον ἀφ' οὗ ὄραται τὰ ἐν Βλαχέρναις βασιλειαὶ ὅποσα πρὸς δύσιν ἡλίου βλέπουσι. Σκηνὰς οὖν ὀρθὰς ἐώρων οἱ ἐν τοῖς τεύχεσι καὶ μικροῦ συλλαβεῖν εἶχον τοῖς ἐν αὐταῖς περὶ τὴν Γυρολίμνην στρεφόμενοις.

Οἱ δὲ γε περὶ τὸν βασιλέα οἰκειοὶ τε καὶ συγγενεῖς συλλέξαντες στρατεύμα ἱππικόν τε καὶ πεζικόν, ἐξερχόμενοι συνεπλέοντο τοῖς Λατίνοις, καὶ ἦσαν ἐπὶ τούτοις τὰ Ρωμῶν
 φ. 111. οὐκ ἀγενῆ, καὶ μάλιστα | ἠνίκα ἐστρατήγει τὸν πόλεμον ὁ τοῦ βασιλέως γαμβρὸς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις. Οὗτος γὰρ γενναίως
 συμπλεκόμενος, εἶναι καὶ παρὰ Ρωμῶσις ἀρετικὸς ἄνδρας ἐκ

τῶν ἔργων τοῖς Λατίνοις ἐδείκνυεν. Ἄλλὰ καὶ πεζῶν ἐξιοῦσαι
 δυνάμεις τοῖς Λατίνοις συνέβαλον. Ἦν δὲ καὶ ἀπὸ πετροβό-
 λων μηχανημάτων ἀχρειούμενα τὰ βασιλεια, ἐνιχυοῦ δὲ καὶ
 ἀπὸ τῶν τειχῶν τῆς Πόλεως ἀποσφενδονούμενοι λίθοι τοὺς ἐ-
 5 ναντίους κατέπληττον.

Ἐνστάσης δὲ τῆς πεντεκαίδεκάτης τοῦ Ἰουλίου, διὰ γῆς
 καὶ θαλάσσης οἱ ἀντίμαχοι ἔγνωσαν διαγωνίσασθαι ἀνδρικώτερον,
 ὡς ἢ τῶν κατὰ σκοπὸν ἐπιτυχεῖν ἐξουσίαν, ἢ πρὸς συμβάσεις
 χωρητόντες. Τοίνυν οἱ μὲν τὰ πλοῖα φέροντες ἔστησαν εἰς τὸ
 10 Πετρίον, ὁραεῖ φραζόμενοι ταῦτα, ὡς ἂν ὧσιν ἀπὸ τοῦ πυρὸς
 ἀβλαβῆ, καὶ κλιμάκας δὲ διὰ σχοινίων κατεσκευάσαν ἐνδεδου-
 μένας τοῖς ἰσοῖς τῶν πλοίων· οἱ δὲ κριὸν τεκτηνόμενοι, καὶ
 τοὺς τζαγράφους πολλαχῆ περιστήσαντες, ὡς ἀφ' ἐνὸς συνθή-
 ματος ποιοῦνται τὴν προσβολήν. Καὶ ἦν ἡ μάχη φρικώδης
 15 καὶ φοβερά· οἱ γὰρ περὶ τὸν κριὸν τὸ τεῖχος ἔρηξαν τὸ πρὸς
 θάλασσαν περὶ τὸν τόπον ὃ Βασιλέως Ἀποβάθρα ὠνόμασται·
 ἀλλὰ πρὸς τῶν ἐπικύρων Ρωμαίων Πισσαίων καὶ τῶν πελε-
 κυφόρων ἀπεκρούθησαν, καὶ τραυματίαι οἱ πλείους ἐκεῖθεν ἐ-
 ξέρουγον. Οἱ δὲ περὶ τὰ πλοῖα τοῖς περὶ τὸ Πετρίον τείχεσι
 20 προσεγγίσαντες, καὶ δι' ἀκατίων τὰ ἀγκύρας ρίψαντες ἐκ τῶν
 δηλωθέντων κλιμάκων, τοῖς ἐπὶ τῶν πύργων Ρωμαίοις ἐμάχον-
 το, καὶ τρέπονται τούτους, καὶ πῦρ ἐμβάλλουσι, τῶν τειχῶν
 κρατήσαντες, ταῖς ἐκεῖσε οἰκίαις. Πάντα οὖν ὅσα ἐκ τοῦ βου-
 νοῦ τῶν Βλαχερνῶν ἕως τῆς τοῦ Εὐεργέτου μονῆς πυρὸς γε-
 25 γόνασι παρναλάωμα, ἔφθασε δὲ καὶ ἕως τὸ καλούμενον Δεῦ-
 τερον τὰ τοῦ ἐμπρημοῦ.

Ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸ οἰκτρὸν τοῦτο τῆς Κωνσταντίνου
 δυστύχημα, ὀπίλιτης γίνεται, καὶ τῶν βασιλείων ἐξίων, πλεί-
 στους ἰππότας πρὸς ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο· καὶ πεζὴ τις φάλαγξ
 30 οὐκ ἀγεννῆς συνέδραμεν, ὥστε καὶ τοῖς κατὰ χέρσον πολεμίοις
 φόβος καὶ τρόμος ἐπέπεσε, τάχα δ' ἂν καὶ σωτήριον ἔργον ἐ-

γίνετο, εἰ κατὰ τῶν πολεμίων ἐχώρει, ἢ τῷ γαμβρῷ τῷ Λάσκαρι συνεχώρει συμμῖξαι τοῖς Ἴταλοις· νῦν δὲ τὸ εὐπτόητον, σοβαρώτερον πεποίηκε τὸ ἀντίμαχον. Εἰσιὼν οὖν ὁ βασιλεὺς τὰ ἀνάκτορα, ἔγνω δεῖν μεθίστασθαι τῷ καιρῷ, ὡς τινες λέγουσιν, ἐπιβουλεύομενον γνοῦς ἑαυτὸν. Ὅθεν καὶ περὶ πρώτην 5 φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐξῴων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὸ Δεβελτὸν ἀφικνεῖται μετ' οὐ πολὺ.

Ἐβασίλευσε μὲν οὖν ἐνιχυτοὺς ὀκτώ, μῆνας τρεῖς, καὶ ἡμέρας δέκα· χαρίεις ὦν τὸ εἶδος, πλέον δὲ πάντων πρῶτητι ἐκαλλωπίζετο· ἦν γὰρ τοῦ βουλομένου προσελθεῖν τούτῳ καὶ 10 δεηθῆναι καὶ πρὸς ἀντιλογίαν ἰδεῖν ἐλευθέρα φωνῆ· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀλλήλους κατηγοροῦντας καὶ κόλακας ἀπεστρέφετο. Εἰ δὲ μέγα βασιλεῦσι τὸ μὴ τέμνειν τῶν ὑπήκων τοὺς ὑπεραίροντας ὡς ἀστάχιας, μηδὲ θηριωδῶς τοῖς παραλυπήσασι φέρεσθαι, ἔχει καὶ τούτῳ οὗτος ὑπὲρ πολλοὺς ἐναβρύνεσθαι· ὅσον γὰρ 15 χρόνον ἐβασίλευσε γυνὴ τις οὐκ ἠμφιάτατο μέλανα, πρὸς τούτου τὴν τοῦ ἀνδρὸς δυστυχήσασα στέρησιν, οὐκ ὀφθαλμῶν τινὰς ἐστέρησεν, οὐδ' ἐπήρειαν ἐπήνεγκεν ἄδικον, ὅποια πολλὰ γίνεται.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἀλεξίος ὠδευεν ἦν προέθετο· ὁ δ' ἐν 20 τὸς τοῦ ἐν Βλαχέρναις παλατίου εὐρεθεῖς τότε λεῶς, σφόδρα λελύπηται διὰ τὴν τοῦ Ἀλεξίου ἀπόδησιν· οὐκοῦν συγγεόμενοι τὴν ψυχὴν διὰ τὰς τῶν κακῶν ἐλπίδας (ῥῶντο γὰρ μηδὲν μελήσαντας τοὺς Λατίνους εἰσελθεῖν ἐν τῇ Πόλει), τοὺς μὲν γένει προσήκοντας Ἀλεξίῳ καὶ τοὺς ἄλλως ἐπιτηδεῖως ἔχοντας, καὶ αὐτὴν τὴν ἀνασσαν Εὐφροσύνην, προδότου δόξαν λαβόντας, οὐ προσεδέξαντο εἰς ἀρχὴν· διὰ δὲ τὴν τοῦ κινδύνου ἀκμὴν εἰς τὸν Ἰσαάκιον ἀφορῶσι τὸν Ἀλεξίου αὐτάδελφον, ἔνδον τῶν ἀρχαίων τηνικαῦτα φρουρούμενον. Καὶ δὴ τοῦ 25 εὐνούχου Κωνσταντίνου, ὃς ἐπὶ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν ἦν, 30 τοὺς πελεκυφόρους συναγαγόντος, συνδραμόντων δὲ καὶ τῶν διὰ

σπουδῆς ἐχόντων βασιλεύσειν αὐθις τὸν Ἰσαάκιον, ἡ μὲν βασιλίς· Εὐφροσύνη συλλαμβάνεται καὶ ὅσον αὐτῇ συγγενὲς, ὁ δ' Ἰσαάκιος αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται, καὶ χειραγωγούμενος εἰς τὸν βασιλείον θόκον ἀνάγεται. Πέμψας δ' εὐθέως τῷ τε υἱῷ

- 5 Ἀλέξιῳ καὶ τοῖς τοῦ Λατινικοῦ στρατεύματος ἡγεμόσι δῆλῃν ποιεῖ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ βασιλείῃς ρυγὴν [· Οἱ δὲ οὐδὲν τι τῶνφ.111' προσδοκωμένων κατὰ τῆς Πόλεως ἔπραξαν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν Ἀλέξιον πρὸς τὸν πατέρα ἔπεμψαν, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς Ἰσαάκιος ἐκπληρῶσαι πάντα ὅσα καὶ ὁ υἱὸς συγκατέθετο, ὅσα καὶ προ-
- 10 δεδήλωται. Ἐπὶ τοιαύταις τοίνυν τοῦ βασιλικοῦ ὕψους καταστροφαῖς· εἰς τὴν Πόλιν εἰσιῶν, τῆς πατρικῆς συνεδρίας ἡξιώται, ὡς κοινῶς τῆς βασιλείας αὐτῷ.

- Ἄπαντες οὖν Πολῖται εἰς βασιλέα ἔτρεχον, σὺν τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν ἐποψόμενοι, καὶ τούτοις ἀποδώσαντες τὴν προσκύνη-
- 15 σιν. Μετ' οὐ πολλὰς δὲ ἡμέρας καὶ οἱ τῶν Λατίνων ἡγεμόνες εἰς τὰ ἀνάκτορα παρεβάλλουσι, καὶ ὅσοι παρὰ τούτοις τὸ γένος ἐπίσημοι, καὶ ἐπὶ καθέδρων τοῖς βασιλευσὶν ἄπαντες συνεδρίζον, εὐεργέται καὶ σωτήρες ἀκούοντες, ἀλλὰ καὶ πάσης μετεῖχον φιλοφροσύνης καὶ δεξιώσεως· Ἰσαάκιος γὰρ εἴ τί που
- 20 ἐναποκείμενον εὗρε χρῆμα τοῖς βασιλικοῖς ἠσχυροῖς, ἀλλὰ καὶ ὅσα αὐτὸς ἐπορίσατο τὴν βασιλίδι Εὐφροσύνην καὶ τοὺς προσγεγεῆς αὐτῆς συνειληφῶς, ἀμφοτέραις ἀφειδέστερον ἐξεκένου· ἐπεὶ δὲ ταῦτα ὡσεὶ ρανίς ἐκρίνετο τοῖς λαμβάνουσιν (οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἔθνος χρημάτων ἔρωτα τρέφει, ὡς τὸ γένος τῶν Ἰτα-
- 25 λῶν, οὐδὲ δαπανηρότερον καὶ τρυφηλότερον τούτου ἐστίν), ἄπτεται καὶ τῶν ἀψάστων ἀνοσίῃς (ὁπόθεν οἶμαι καὶ τὰ Ρωμαίων ἠφάνισται)· ὡς γὰρ ἐσπίνιζε χρημάτων, καὶ τοῖς θεοῖς ναοῖς ἐπέθετο. Ἦν οὖν ἰδεῖν οὐ μόνον ἱερὰς εἰκόνας Χριστοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἁγίων ἀξίνας· ἐκκοπτομένας, καὶ τοὺς κόσμους
- 30 αὐτῶν πυρὶ παρεπνεπομένους, ἀλλὰ καὶ σκεύη ἱερὰ τε καὶ τιμια καὶ τῶν ναῶν ἀρπαζόμενα καὶ ὡς κοινὸν ἀργύριον καὶ

χρυσίον τοῖς πολεμίοις διδόμενα. Καὶ τούτων οὐδεμία τις ἦν αἰσθησις οὐδενί, ὡς παρρησιάσασθαι τὴν εὐσέβειαν.

Τὸ δὲ τῆς Πόλεως πλῆθος, ἤδη τῶν πολεμιῶν ἐρχομένων, εἰς ἔδαφος καθαιρεῖ τὰς πρὸς θάλασσαν οἰκίας τῶν Λατίνων, μὴ διακρίναν τὸν φίλον τοῦ πολεμίου. Ἐδυσχέрайνον οὖν διὰ 5 τοῦτο οἱ τε ἐκ τῆς Ἀμάλφης, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ τῆς Πίσσης, ἤθεσιν ἐντεθραμμένοι Ρωμαιοὶς. Μήπω τοίνυν φυγὰς ὄφθεις ὁ Ἀλέξιος, ἐλπίσει χρησταῖς ἔσαινε τούτους· ὡς δ' ὁ μὲν δρασμῶ ἐχρήσατο, ὁ δ' Ἰσαάκιος τὴν βασιλείαν παρέλαθε, καταλάσσει τοὺς ἐκ τῆς Πίσσης τοῖς Βενετίκοις, καὶ ἡμῶν καὶ τοῦ 10 το ἐπιτεχνώμενος· οἱ δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπελθόντες, ὁμόδειπνοι καὶ ὁμόφρονες τούτοις γίνονται. Ἐννεακακιδεκάτην δ' ἄγοντος τοῦ αὐγούστου τῆς ἕκτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἐπτακισιοστοῦ ἑνδεκάτου ἔτους, τινὲς τῶν Φραγγίσκων (οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ πάλαι κεκλήμενοι Φλαμίονες) Πισ 15 σαίων τινὰς καὶ Βενετίκων προσειληφότες, ὡς εἰς ὄψον ἔτοιμον πρὸς τὰ τῶν Σαρακηνῶν διαπλωτίζονται χρήματα· καὶ δὴ τὸ σύνταγμα ἐκεῖνο τὸ πονηρὸν, περὶ πρώτας ἀράς τῶν λύχων δι' ἀλιάδων τῇ Πόλει προσχόν, τῷ μιτάτῳ τῶν Σαρακηνῶν εἰσπίπτουσι, καὶ τὰ ἐνόητα τούτοις ληστεύουσιν. Ἡ 20 μύνοντο γοῦν οἱ βάρβαροι τοῖς παρταχυοῦσι τὰς χεῖρας ὀπλίσαντες· ἐπιβοηθοῦσι δὲ καὶ Ρωμαιοί. Καὶ ὅσον μὲν ἔδει ἀνῦσαι, οὐκ ἰσχυσαν, πλὴν ἀναχωρῆσαι τούτους ἠνάγκασαν. Οἱ δὲ τὸ δι' ὀπλων ἀφέντες προσφέρεσθαι, δι' ἐμπρησμοῦ διανοοῦνται τὴν Πόλιν κατεργάσασθαι. Κατὰ πλείστους οὖν περιστάντες 25 τόπου, πῦρ ταῖς οἰκίαις ὑφάπτουσι· τὸ δὲ, ἐξαρθὲν ὄλην τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ τὴν ἑξῆς ἡμέραν τὸ πᾶν ἐπενέμετο. Καὶ ἦν κινὸν τὸ ὁρώμενον· πολλῶν γὰρ ἐμπρησμῶν τῇ Πόλει πρότερον γενομένων, οὗτος οὐδὲν ἐκείνους ἀπέδειξεν· ἀνετρέποντο τοίνυν στοχί, ἀγορῶν ἡρημοῦτο κάλλη, κίωνων μέγεθος εἰς τί 30 τανον μετεβάλλετο· οὐδὲν ἦν ἐκείνου τοῦ πυρὸς δυνκτώτερον·

- τὸ δὲ καινότερον, ὡσεὶ ψωμοὶ πυρὸς ἐκ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἀφαιρούμενοι καὶ διὰ τοῦ ἀέρος φερόμενοι, καὶ τὰς πόρρωθεν οἰκοδομάς κατέφλεγον. Συνεπελάβετο δὲ καὶ τοῦ μεγίστου νεῶ τὸ δεινόν, καὶ ὅσα πρὸς ἀψίδα νεύουσι τοῦ Μιλίου καὶ συνημμένα τυγχάνει τῷ Μάκρωνι καὶ τῷ λεγομένῳ αἱ Σύνοδοι εἰς ἔδαφος πτώμα κατέπεσον. Ἦρξατο μὲν οὖν ἡ πρώτη τοῦ πυρὸς ἀναψις ἀπὸ τοῦ μιτάτου τῶν Σαρακηνῶν (ὁ τῷ πρὸς θάλασσαν τεμένει τῆς ἀγίας Εἰρήνης ἔγγιστα ἴδρυται) | καὶ πρὸς φ. 112. μὲν ἔω κατὰ εὖρος εἰς τὸν μέγιστον ναὸν ἐλώφησε, κατὰ δὲ
- 10 ἐσπέραν εἰς τὸ λεγόμενον Πέραμα· ἐκταθὲν δὲ, πέρας εἴληψε τῆς ὁρμῆς τὰ πρὸς νοτον τείχη τῆς Πόλεως· τὸ δὲ καινότερον, καὶ τῶν ἐκτὸς οἰκήσεων ἐπελάβετο· καὶ νῆας δὲ ἀνθρώπων ἐκτιναχθέντες κατέφλεξαν. Κατερλέχθησαν δὲ καὶ οἱ Δομνίου λεγόμενοι ἔμβολοι, καὶ τε ὑπόστεγοι διπλαῖ ἄμφοδοι,
- 15 αἱ ἀπὸ τοῦ Μιλίου ἀρχόμεναι, ὧν ἡ μία εἰς τὸ Φιλαδέλφιον ἦν παρατείνουσα, καὶ ἡ Κωνσταντίνου ἀγορὰ καὶ ὅσα πρὸς νότον τε καὶ βορρᾶν· οὐδ' ἂν αὐτὸ τὸ Ὀπτικόν (sic, Χων. ἱππικόν) ἔμεινεν ἀπαθές, ἀλλὰ καὶ τούτου τὸ πλεόν μέρος ἐπυρπολήθη, καὶ ὅσα εἰς τὰ Σοφίας κᾶτεισι καὶ περὶ τὸ Βύκωνον
- 20 ἐπεκτείνεσθαι καὶ τοῖς Ἐλευθερίου μέρεσι πλησιάζει. Οὕτως οὖν τοῦ πυρὸς ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης τὴν Πόλιν διαζώσαντος, οὐκ ἦν ἀκίνδυνον συμμῖξαι τοῖς φιλουμένοις, εἰ μὴ τις ἀκατίφ παρέπλευσε. Τότε καὶ οἱ πλείους τῶν οἰκητῶρων τῆς Πόλεως τῶν περιουσιῶν ἐγυμνώθησαν.
- 25 Πρὸς δὲ τὰ δεινότερα συναντήματα ταῦτα ὁ μὲν βασιλεὺς Ἰσαάκιος ἤχθετο, εἰ καὶ μὴ ὅσον ἦν δέον· ὁ δὲ τούτου υἱὸς καὶ συντελεσμὸν ἐπηύχετο τοῦ παντός. Μήπω δὲ καθαρῶς λωφῆσαντος τοῦ πυρὸς, ἢ τῶν θεῶν κειμηλίων χώνευσις ὑπὲρ τὸ πρὶν ἐπετείνετο. Ὁ δὲ τῶν Λατίνων στρατὸς τὸν χορηγούμενον αὐτοῖς χρυσὸν καὶ ἄργυρον τοῖς βουλομένοις ἐπίπρασκον, οὐκ ἀγνοοῦντες μὲν ὅθεν συνήγοντο, εἰς κεφαλὴν δὲ
- 30

εἶναι λέγοντες, τὸ ἀμάρτημα τοῖς μὴ ἐκ τῶν οἰκείων, ἀλλ' ἐκ τῶν τοῦ θεοῦ τὰ ὀφειλόμενα διδοῦσιν αὐτοῖς .

Δεῖσαν δὲ βοήθειαν τὸν Ἀλέξιον ἐκ τῶν Λατίνων λαβεῖν, (ὁ γὰρ θεῖος αὐτῷ καὶ πρόην βασιλεύων Ἀλέξιος, ἀπαναστάς Δεβελτοῦ τὴν Ἀδριανούπολιν κατέλαβεν), οὐκ ἄλλως τὸν μωρ- 5
 κέσιον Βονιφάτιον συστράτηγον ἐπεσπάσατο, εἰ μὴ χρυσίου δε-
 καεξ' κεντηνάρια συνέθετο καταθέσθαι. Ἀμέλει καὶ τὰς Θρα-
 κίας πόλεις περιελθὼν, καὶ ταύτας καταστησάμενος, εἰπεῖν δὲ
 καὶ καλαμησάμενος (οἱ γὰρ συστρατευόμενοι Λατῖνοι ἐς κόρον
 πίνοντες τῶν τοῦ χρυσοῦ ρεῖθρων οὐκ ἐκορέννυντο), καὶ μέ- 10
 χρι Κυψέλλων κατιῶν, ἐπάνεισιν αὐτοῖς εἰς τὰ βασίλεια, ἅπας
 ἐξηρητημένος ὢν τῆς φατρίας, οἱ τὴν τοῦ πατρὸς τύφλωσιν καὶ
 τὴν τῆς ἀρχῆς καθαίρεισιν τῷ θεῷ Ἀλεξίῳ συνδιεπράξαντο.
 Ὅ' καὶ μὴ φέρειν Ἰσαάκιος ἔχων, κακηγορῶν οὐκ ἔληγε τὸν 15
 υἱὸν, καὶ μάλιστα τὴν μετάρθεσιν ἐνωτιζόμενος τῆς ἀναγορεύ-
 σεως, ὅτι τὸν μὲν πρῶτον καὶ διακτόρως ἀνευφήμουν, αὐτὸν δὲ
 ὕστερον καὶ ταπειναῖς ταῖς φωναῖς. Μηδὲν δὲ τι δυνάμενος δρᾶ-
 σαι, μόνοις οἷς ἐθάρρει τὰ τῆς καρδίας ἀπόρρητα κατὰ τοῦ υἱοῦ
 ἀπόφημα διελέγετο .

Οὐ μάτην δὲ τοῦ υἱοῦ ὁ Ἰσαάκιος ἀπεφθέγγετο, καὶ γὰρ 20
 ἦν ὁ Ἀλέξιος ἀσελγέστερα πλημμελῶν, καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς
 τῆς βασιλείας Ρωμαίων κατερρύπαινεν ὄνομα. Εἰς γὰρ τὰς τῶν
 βαρβάρων σκηναῖς μετὰ μετρίων ὀπαδῶν διαπεραιούμενος, συνε-
 κραιπάλα τοῖς ἐν αὐταῖς Λατίνοις, καὶ συνδημερεύων κύβοις
 ἐσχόλαζεν. Οἱ δὲ συμπαίζοντες ἐκείνῳ, τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς 25
 ἀφαιροῦντες διάδημα, λιθόστρωτον καὶ χρυσοκόλλητον, αὐτοῖ
 μὲν ἐκεῖνο περιετίθεντο, τὸν δ' Ἀλέξιον τὸ ἐξ ἐρίου λατινικὸν
 περιέβαλλον κάλυμμα .

Οὐ μόνον δὲ Ἀλέξιος τοιαύταις ἐσχόλαζε πράξεισιν, ἀλλὰ 30
 καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἰσαάκιος, πάλιν ἀλλόκοτα ἐφαντάζετο, αὐ-
 τὸς εἶναι διατεινόμενος ὁ μόναρχος βασιλεὺς, ὁ συνάψων τῇ

Δυτικῆ ἐπικρατεία πάσῃ τὴν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τὴν τῶν ὀμμάτων πέρωσιν ὡς λεβήριδα ἀποτρίψασθαι προσεδόκα, καὶ τὴν αρθρίτιδα νόσον, καὶ εἰς ἄνδρα θεοεἰκελον ἀμειφθῆναι· ὥστε καὶ τῶν μοναστῶν οἱ λαοπλάνοι συνδειπνοῦντες· Ἰσακίῳ συγκαθίστων ἐκείνῳ τὴν μοναρχίαν ἐν λόγοις, τὸν ἀνθοσμῖαν ζωρότερον πίνοντες, ἐνότιε δὲ καὶ τὰς ἐξηθρωμένας χεῖρας περιπτυσσόμενοι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν προσάγοντες, τὴν ἀνακαίνισιν προηγόρευον. Ὁ δὲ διεχεῖτο τοῖς λεγομένοις. Ἐν πολλοῖς δὲ καὶ τοῖς ἀστρονόμοις προσκείμενος, ἄλλῃ τε πολλὰ τούτων ἀκούων εἰργάζετο· καὶ τὸν Καλυδώνιον χοῖρον χαλκοῦν τὸν ἐν τῷ ἵππικῷ, τῆς βάσεως καθελῶν, μετήνεγκεν εἰς τὸ μέγα παλάτιον, τὴν τοῦ δήμου φορὰν καταστεῖλαι ἐντεῦθεν δεικνούμενος. (1)

[Καὶ τὸ ἐν τῷ Κωνσταντινείῳ φόρῳ τῆς Ἀθηνᾶς ἀγαλμαφ.112·
 15 ὁ δῆμος εἰς πλεῖστα μέρη διεῖλον· ἐδόκει γὰρ στοιχεῖον εἶναι τῶν ἐξ Ἑσπέρας στρατῶν.

Ὁ μὲν οὖν δῆμος τοῦτο ἔπραξεν· οἱ δὲ βασιλεῖς πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν χρημάτων ἐπέσπευδον, ἐπεὶ μὴδὲ ἦν τοῖς λαμβάνουσι Λατίνοις κόρος τῆς λήψεως. Ἀμέλει καὶ ἐκ τῶν Πολιτῶν φόρων ἐγένετο συλλογαί· τούτου δὲ μὴ ὀμαλῶς προχωροῦντος, τῆς μὲν προθέσεως ταύτης ἀπέστησαν, τοῖς δὲ μεγαλοπλοῦτοις ἐπιφυόμενοι, τῶν προσόντων ἐπῆγον τὴν στέρησιν. Καὶ τὰ χρύσεια δὲ τοῦ μεγίστου νεῶ ἔπιπλα, βαρυτάλαντα ὄντα, καὶ λυχνίαι ἀργύρειαι πυρὶ παραδιδόμεναι, πρὸς βρῶσιν ἐ-
 25 δίδοντο τοῖς κυσὶν Ἰταλοῖς· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀνομουμένων, οὐδὲν ἠνύετο. Ὅθεν καὶ τοῖς περὶ τὴν μεγάλῳπολιν τρυφηλοῖς χωρίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ Προποντίδι ἰεροῖς τεμένεσι, τοῖς τε οἰκοπέδοις τῶν βασιλείων οἱ στρατηγοὶ ἐφιστάμενοι, ἐσχύλευόν

(1) Περὶ τῶν ἀστρονόμων, ὡς κατήνεγκεν ἀγάλματα, τούτων ἀκούων. (σ. π.)

τε τὰ ἐνόητα καὶ αὐτὰ τῷ πυρὶ παρεδίδοσαν, φειδόμενοι μηδενός· κἀν τοῖς αἰγιαλοῖς τῆς Πόλεως ἐπιπλέοντες, πόλεμον συνεκρότουν, καὶ ἦν ἡ νίκη καὶ Ρωμαίοις ποτέ.

Ὅθεν καὶ τὸ δημῶδες τῆς Πόλεως ἐνέκειντο τὸν βασιλέα αἰτούμενοι βοηθῆσαι τούτοις κατὰ τῶν πολεμίων μετὰ στρατεύματος· ἀλλ' οὐδὲν ἤνυον. Ὁ τε γὰρ Ἀλέξιος μὴ πεφυκός εἶναι κατὰ Λατίνων ὀπλίσασθαι ᾤετο, καὶ ὁ τούτου πατὴρ ἀπράκτους ἐὼν ἦν τούς λέγοντας. Ταῖς δὲ γνώμαις ταύταις προσέβρεπον καὶ ὅσοι τοῦ βασιλικοῦ γένους, ἔνιοι δὲ καὶ τοῖς Λατίνοις εἰς ἐταίρους γεγεννημένοι, ὡς λήρους τὰς τῶν Πολιτῶν ἐντεύξεις παρέτρεχον.

Μόνος δ' ἐκ πάντων ὁ Δούκας Ἀλέξιος, ὃς Μούρτζουφλος ἐπώνομαστο πρὸς τῶν ὀμηλικῶν ἐκ τοῦ συνεσπᾶσθαι τὰς ὀφρῦς, πλὴν καὶ οὗτος βασιλείῶν καὶ τὴν τῶν Πολιτῶν ἐπιτεχνώμενος εὖνοιαν, τὸν κατὰ Λατίνων ἀπεθάρρει πόλεμον· καὶ πρὸς τὸν λεγόμενον Τρυπητὸν Λίθον τοῖς δυσμενεῖσι συμπλέκεται. Μηδενός δὲ συναχαμένου, δόξαν οὕτω τῷ βασιλεῖ, μικροῦ συνελήφθη ἂν, εἰ μὴ τοζότις νεολαία τῆς Πόλεως παρατυχοῦσα ἐπήμυεν.

Ὁ τοίνυν λαὸς τῆς Πόλεως, ἐπεὶ μηδένα σύμμυχον εὕρισκον, εἰς ἀποστασίαν χωρεῖν ἤρξατο. Ἦγε μὲν οὖν τότε πέμπτην καὶ εἰκοστὴν ὁ Ἰκνούαριος μῆν τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑπτακισιοστοῦ δωδεκάτου ἔτους. Συνδρομῆς δ' ὅτι πλείστης εἰς τὸν Μέγαν γενομένης νεῶν, ἠναγκάζετο καὶ ἡ τύγκλητος καὶ ἡ τῶν ἀρχισρέων ὀμήγυρις καὶ οἱ τοῦ βήματος λόγιμοι συνελθεῖν ἐκεῖσε, καὶ περὶ τοῦ ἀρζοντος συνδιασκέψασθαι. Οὐκ ἐδόκει γοῦν καλὸν ἐπιθέσθαι τοῖς βασιλεύουσι καὶ χειροτονεῖν ἑτέραν ἀρχὴν, ὅτι καὶ οἱ τῶν Ἰταλῶν ἄρχοντες ἀνθέζοντα τοῦ Ἀλεξίου καὶ περιέζοντα. Οἱ δὲ τοῦ δήμου οὐκέτι ἔφρασκον βούλεσθαι ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων βασιλεύεσθαι, καὶ οὐκ ἄλλως ὁ σύλλογος ἐκεῖνος διαλυθῆσεται, εἰ μὴ τῶν πραγμάτων προστήσε-

τάτι τις θυμῆρης αὐτοῖς· καὶ νῦν μὲν τοῦτον, νῦν δ' ἐκείνον τῶν εὐγενῶν προέκρινον αὐτοκράτορα. Μόλις δὲ τρίτης ἡμέρας παρελθούσης, νεανίσκον τινὰ συλλαβόντες Νικόλαον τὴν κλησιν, Κανναβὸν τὴν ἐπίκλησιν, εἰς βασιλεῖα χρίουσιν ἄκοντα.

5 Ὡς δ' Ἀλεξίῳ ταῦτα ἠκούσθη (ὁ γὰρ Ἰσαάκιος ἐκείτο πνέων τὰ λοιπῆα) μετὰ κλητος γίνεται ὑπ' αὐτοῦ ὁ Βονιράτιος μαρκέσιος, καὶ περὶ τῶν ἐνεστώτων σκεψάμενοι, δεῖν ἔγνωσαν δυνάμεις Λατινικὰς εἰσχυθῆναι τῷ παλατίῳ, δι' ὧν ἀπόβλητος ἔσται ὁ δημοπρόβλητος· καὶ ὁ τοῦτον ἐκλεξάμενος λαός.

10 Ὡς οὖν ταῦτα ἦν δῆλα, τὸν καιρὸν ἀρπάσας ὁ Δούκας Ἀλεξίος σὺν πολλοῖς τῶν ἐκ τοῦ γένους καὶ τὸν ἐπὶ τῶν βασιλικῶν ταμειῶν εὐνοῦχον ὑποποιήσασθαι σπεύδει τοῖς πρὸ ὀφθαλμῶν κακοῖς ὄρων ἀχθόμενον. Ὁ δὲ τοὺς πελεκυρόρους συναγαγὼν καὶ κοινωσάμενος περὶ τούτων, ἐκείνα ποιεῖ φιλεῖν
15 αὐτοὺς ὅσα δὴ καὶ αὐτῷ φιλητά. Κάντεῦθεν ἡ τοῦ Ἀλεξίου δραματουργεῖται καθαίρεσις.

Πρόσεισιν ὁ Δούκας τῷ βασιλεῖ ἀπὸ τῆς νυκτὸς (ὥκειώτο γὰρ ὑπὲρ ἄπαντας τιμηθεὶς πρωτοβεστιάριος, καὶ τὰ ἑτερόχρωμα ὑποδοῦμενος πεδίλα) καὶ ρησὶ περιπαῶς, ὡς οἱ προσ-
20 γενεῖς ἐκείνῳ, ἀλλὰ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνωνύμων, καὶ οἱ πελεκυφόροι αὐτοὶ ἐπὶ θύραις ἴστανται διασπᾶσαι τοῦτον αὐτοχειρὶ γλιχόμενοι, ὡς ὁμόφρονα τοῖς Λατίνοις. Ὁ δὲ πρὸς τὴν ἀκοὴν δειλιάσας, τὸ πρᾶχθησόμενον ἐξεῖπεῖν λιπαρεῖ. φ. 113.
Περισχῶν τοίνυν αὐτὸν τῷ ἔως ποδῶν διήκοντι ἐπενδύτη τοῦ
25 σώματος, συνεξέρχεται ἐκείνῳ καὶ δι' ἀφανοῦς πυλίδος ἄπεισιν εἰς τὸ σκῆνωμα ὃ δὴ τῶν βασιλείων εἶχεν ἐντός, ὡς δῆθεν αὐτὸν ρυσόμενος. Καὶ βασιλεὺς μὲν μικροῦ καὶ χάριτας ὡμολόγησι τῷ Δούκῃ ἐπὶ τοῖς οὕτω δρωμένοις· ἐκεῖ δὲ σιδήρῳ τοὺς πόδας ἀσφαλισθεὶς, καὶ παραρριζεῖς δεινοτάτη παρὰ πά-
30 σας εἰρκτῆ, ἐν αὐτῇ ἔκειτο. Ὁ δὲ Δούκας τοῖς βασιλικοῖς κατακοσμεῖται συμβόλοις.

Τὰ δ' ἐπὶ τούτοις; Οἱ μὲν τῷ Δούκᾳ προσίασι καὶ τὰς βασιλικὰς προσρήσεις ἀποδιδόασιν, οἱ δὲ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ νεῶ προσνεύουσι Κανναβῶ, ἀνδρὶ μειλίχῳ τὸ εἶδος, καὶ δεξιῶ τὴν γνώμην, μηδὲ ἀγεννεῖ τὰ πολέμια. Ἄλλ' ὁ μὲν Δούκας ἐκραταιοῦτο καὶ ἠϋξανε, ὁ δὲ Κανναβὸς ἡμαυροῦτο τὴν αἰ- 5
γλην· χειροῦται οὖν πρὸς τῶν ὀπλοφόρων τοῦ Δούκα οὐκ εἰς μακρὸν καὶ φρουρᾷ παραπέμπεται.

Τῷ δὲ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ δις μὲν ὁ Δούκας πιεῖν ἐπέδωκε θανάσιμον κύλικα, ὡς δὲ τὸ φάρμακον ἀνεργές ἦν, δι' ἀγ- 10
χόνης ἐξάγει τοῦτον τοῦ ζῆν, βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ σὺν ἡ-
μέραις ὀκτώ .

Ὡς οὖν καθαρῶς εἰς Δούκαν ἡ βασιλεία μετέπεσεν, ὁ μὲν ᾧδινε πραγμάτων μεταβολὰς, φρόνημα ἔχων μέγα καὶ τὸ εὐεργετῆσαι αἰεὶ ἐς τὸ μέλλον ἀναβαλλόμενος· πρὸς δὲ ταῦτα εἶ- 15
χε μὲν τὴν ὁρμὴν καὶ ἐξ ἑαυτοῦ, παρέθηκε δὲ αὐτὸν καὶ ὁ
πενθερὸς Φιλοκάλης, ὃν καὶ τῶν σεκρέτων λογοθέτην κατέ-
στησε. Σπανίζοντας δὲ χρημάτων τοὺς βασιλικούς εὐρῶν θη-
σαυρούς, ἐτάσσειν ὑπάγων τοὺς τὰς μεγίστας ὑπ' Ἀγγέλων ἀ-
νεζωσμένους ἀρχάς, ἐντεῦθεν συνέλεγε χρήματα, καὶ πρὸς τὰς 20
κοινὰς χρεῖας ἐκένου, καὶ πρὸς τὴν τῶν Λατίνων ἀντιμάχησιν
ἐτοιμασίαν ποιούμενος, διὰ ξύλων μεγίστων ἀνύψωσε τὰ πρὸς
θάλασσαν τείχη τῆς Πόλεως, καὶ τὰ χερσαῖα τειχίσμασι πε-
ριέλαβε, καὶ τὴν στρατιὰν παρέθηκε τῷ καθ' ἑαυτὸν ὑποδείγ-
ματι, ὀπλιζόμενος, καὶ ποτὲ μὲν τὰς τῶν ἐναντίων ἀνακόπτων
ἐκδρομάς, ποτὲ δὲ καὶ εἰς πορισμὸν σιτίων ἐξιοῦσιν ἐπιστάμενος . 25

Ἄμελει διὰ ταῦτα καὶ τοῖς Πολίταις ἡσπάζετο· οἱ δ' ἐκ τῶν εὐγενῶν βλακεῖα συντραφέντες, τὴν αὐτοῦ σῶφρονα δίαι-
ταν ἀποστρεφόμενοι, ἐσκληρύνοντο, καὶ τὴν αὐτοῦ καταστρο-
φὴν, ἐπιστροφὴν ᾗοντο θεϊκὴν. Ἄμελει καὶ τοῦ τῆς Φλάντρας
κόμητος Βαλδουίνου τὰ περὶ τὸν Φιλέα κείροντος καὶ φόρους 30
συλλέγοντος, ἕξεισιν ὁ βασιλεὺς οὗτος κατ' αὐτοῦ· ὡς δ' οἱ μὲν

ἀπιόντες, οἱ δὲ ὑποστρέροντες ἀλλήλοις συνέμιξαν, Ῥωμαῖοι μὲν δειλιάσαντες ἔφυγον, μόνος δὲ περιλειφθεὶς ὁ βασιλεὺς μικροῦ παραπώλετο· καὶ ἡ τῆς Θεομήτορος εἰκὼν, ἣν οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων εἶχον συστράτηγον, τοῖς ἐναντίοις ἔάλω.

5 Ἦν δὲ οὐ ταῦτα μόνα δεινὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐλπιζόμενα χείρονα καὶ χαλεπώτερα. Πάλιν γὰρ κλίμακες ἐν τοῖς πλοίοις τῶν Ἰταλῶν, καὶ μηχαναὶ παντοῖαι κατασκευάζοντο, καὶ τοῖς εἰς αὐτάς ἀνιοῦσιν ἐπὶ τῷ μάχεσθαι δωρεαὶ ὑπισχυοῦντο μέγιστα. Καὶ τὰ μὲν τῶν δεινῶν ἐκινεῖτο, τὰ δὲ ἤμελλεν.

10 Ὁ τε δούξ Βενετίας Ἐρρίκος Δάνδουλος ἐν δολιότητι ὁμιλήσαι περὶ σπονδῶν ἐλόμενος βασιλεῖ, εἰσιῶν τριῆρει περὶ ταῖς ἀκταῖς προσίσχε τοῦ Κοσμιδίου. Ὡς δ' ἔφιππος ὁ βασιλεὺς ἐκεῖσε ἀφίκετο, ἐκίνουν μόνου τὰ πρὸς εἰρήνην, καὶ ἦσαν τὰ παρὰ τοῦ Δανδούλου καὶ τῶν ἄλλων Ἰταλῶν ἀπαιτούμενα χρυσίου πεντήκοντα κεντηνάρια ἐκ τοῦ αὐτίκῃ καταβαλλόμενα, καὶ συμρωναῖα τοῖς ἐλευθέροις ἀνδράσιν ἀνοίκεται. Ἐνῶ δὲ τὰ πρὸς εἰρήνην διελέγετο, ἰππικαὶ Λατινικαὶ δυνάμεις φανεῖσσι τῷ βασιλεῖ ἐπιτίθενται, ὡς μόλις τοῦτον διεκφυγεῖν τὸν κίνδυνον, τῶν δὲ συνόντων χειρωθῆναι τινας.

20 Ἐὰ δ' ἐπὶ τούτοις, καταλαμβάνουσι τὰ πλοῖα, ἐφ' ὧν αἱ κλίμακες καὶ τὰ μηχανικὰ ὄργανα, τὸν ἀπὸ τῆς τοῦ Εὐεργέτου μονῆς τόπον ἕως τῶν Βλαχερνῶν, ἐμπεφυρισμένον ὄντα καὶ παντὸς ἐψιλωμένον οἰκῆματος. Ὅπερ ἰδὼν ὁ Δούκας, τοῖς πολεμίοις πρᾶττων ἀντίθετα, τὴν βασιλικὴν σκηνὴν περὶ τὸν
25 τοῦ Παντεπόπτου βουνὸν στήναι ἐκέλευσεν, ὅθεν ὄρῳν εἶχε τὰς νῆας, καὶ τὰ δρώμενα ἐν αὐταῖς.

Ἦς δ' ἐπέφωσκεν ἡ ἐνάτη τοῦ Ἀπριλίου μηνός, τῆς ἐβδόμης Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ δωδεκάτου ἔτους |, ὁ μὲν στόλος ἅπας τοῖς τεύχεσιν ἐπλησίασε, τὰς κλί-
30 μακας δὲ τινες ἀνιόντες κατὰ τῶν ἐν τοῖς πύργοις τῆς Πόλεως βέλη ἠφίεσαν. Ὅλην μὲν οὖν ἐκείνην τὴν ἡμέραν μάχη

κραταιά συνεκροτέτο, καὶ ἦν τὰ Ρωμαίων ἐπικρατέστερα, καὶ τὰ ἐκ τῆς Πόλεως τῶν λίθων ἀφετήρια πολλοὺς τῶν πολεμίων διέφθειραν. Ἀνέσει γοῦν ἐκυτοὺς δόντες, τὴν μετ' ἐκεῖνην ἡμέραν καὶ τὴν ἐφεξῆς Κυριώνυμον τῇ ὑστερηαίᾳ πάλιν τῇ Πόλει προσπλέουσιν, ἧτις ἦν δωδεκάτη τοῦ ἀπριλλίου μηνός, δευτέρα δὲ τῆς ἕκτης ἐβδομάδος τῶν Νηστειῶν· μέση μὲν οὖν ἡμέρα, καὶ Ρωμαῖοι κατίσχυον.

Ἐπεὶ δὲ ἔδει δούλην γενέσθαι τὴν βασιλιδα τῶν πόλεων διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, δύο τινὲς ἐκ μιᾶς τῶν κλιμάκων, ἧτις ἦν ἀγχιστα τῶν Πετρῶν καὶ βασιλέως ἕναντι, παραδόντες ἐκυτοὺς τῇ τύχῃ, πρῶτοι εἰς τὸν ἔμπροσθεν αὐτῶν πύργον καταπηδῶσι καὶ τοὺς ἐκεῖ Ρωμαίους διασοβοῦσι, καὶ διασείσαντες τὴν χεῖρα ἄνωθεν, οἷον σύμβολον χαρᾶς καὶ θάρρους, τοὺς ὁμοφύλους ἐθάρσυναν. Ἄλλὰ καὶ τὶς Πέτρος τοῦνομα ἐφιππος διὰ τῆς ἐκεῖσε εἴσεισι πύλης. Οἱ περὶ τὸν βασιλέα τοῖνον τῷ γένει ἐπίσημοι καὶ τὸ λοιπὸν στρατεύμα, οὐκ ἐνεγκόντες κατιδεῖν ἐνὸς ἀνδρὸς ἰππότου κόρυθος ἢ λέγεται μέτωπον, πρὸς φυγὴν ἔβλεψαν· ὅθεν κατὰ χιλίους ὑφ' ἐνὸς ἐδιώκετο, εἰς μίαν ἀγεννη ψυχὴν συντακέντες ὑπὸ δειλίας, καὶ ταῖς χερσαῖαις χρυσέαις λεγομέναις πύλαις ἐπιστάντες τῆς Πόλεως, τὸ νεόκτιστον ἐκεῖσε κατασπῶσι τεῖχος. Οἱ δὲ πολέμιοι, μηδενὸς εἰς χεῖρας ἴόντος, διατρέχουσι πολλαχῆ οὐ συνημμένοι καὶ κατὰ σύνταξιν, ἀλλὰ σποράδες καὶ πᾶσιν ἐπίφοβοι.

Ἐσπέρας δὲ πυρὶ παραδόντες τὰ ἀπὸ τοῦ Εὐεργέτου ἕως τοῦ Δρουγγαρίου καταλήγοντα μέρη τῆς Πόλεως, ὑποστρέρουσιν αὐθις, καὶ περὶ τὴν τοῦ Παντεπόπτου μονὴν στρατήγιον βάλλουσι, τὴν βασιλείον ἐσχυλευκότες σιγήν, καὶ αὐτῶν τῶν ἐν Βλαχέρναις βασιλείων κρατήσαντες. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆδε κακεῖσε τῶν τῆς Πόλεως περιτῶν στενωπῶν, ἐπεχείρισε μὲν συνιστᾶν καὶ εἰς σύνταξιν συγκροτεῖν τὸν εἰκῆ περιφοιτῶντα λαόν, οἱ δὲ οὔτε ἐπέθοντο, οὐδ' ὑπήκουον.

Παρήλθεν ἡ ἡμέρα, καὶ νύξ κατέλαβε, καὶ τῶν Πολιτῶν ἕκαστος περὶ τὴν τῶν οὐσιῶν μετάρθρῃσιν καὶ κατάρχωσιν ἐν-
 ησχολεῖτο, ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἀπαίροντες τῆς Πόλεως σώζειν οὐ-
 τως ἑαυτοὺς ἐπειγόμενοι. Ἰδὼν τοίνυν ὁ Δούκας ὡς οὐδὲν ὠ-
 5 φελεῖ, καὶ δεδιὼς μὴ συλληφθεῖν, εἴσεισιν εἰς τὸ Μέγα παλά-
 τιον· καὶ δὴ τὴν βασιλίδρα Εὐφροσύνην καὶ τὴν αὐτῆς θυγα-
 τέρα Εὐδοκίαν, ἧς τῷ ἔρωτι προκατεῖληπτο, λεμβαδίῳ ἐνθέ-
 μενος τῆς Πόλεως ἕξεισι, βασιλεύσας μῆνας δύο, καὶ ἡμέρας
 δεκαεξί.

10 Τοῦ δὲ βασιλέως οὕτω ἐξιόντος τῆς Πόλεως, δύο νεανίαι
 ἄριστοι κατὰ πόλεμον, ὁ Δούκας οὗτοι καὶ Λάσκαρις, Κωνσταν-
 τῖνος δ' ἦν ἀμφοτέροις ἡ κλήσις, περὶ τῆς βασιλείας ἤριζον-
 ἦσαν οὖν τῆς ἴσης ροπῆς ἀξιοῦμενοι, ὅτι μὴδὲ ἦν ὁ ἐπικρίνων
 ἐκάτερον. Ἐκ δὲ κλήρου τὸ πρωτεῖον ὁ Λάσκαρις εἰληφώς, τὰ
 15 μὲν τῆς βασιλείας οὐ προσίεται σύμβολα, συνεξίων δὲ τῷ πα-
 τριάρχῃ κατὰ τὸ Μίλιον, οὐκ ἀνήει παραινῶν καὶ ὑποθωπεύων
 τοὺς συνιόντας εἰς ἀντιμάχησιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πελεκυφόρους
 ἐς τὸν προκείμενον ἀγῶνα ἐπώτρυνε, καὶ ὡς χρῆ καὶ τούτους
 20 ταπέσῃ τὰ πράγματα, οὔτε γὰρ μισθοὺς ἀδρῶς λήψονται, οὔ-
 τε πρὸς τῶν βασιλέων τιμάς.

Καὶ ὁ μὲν ἐν τούτοις ἦν· ὡς δ' οὐκ ἐπεστρέφετό τις αὐ-
 τοῦ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ πελεκυφόροι ἐπὶ μισθῷ μεγάλῳ τὴν σύν-
 αρσιν ἐπηγγέλλοντο, ἐμπορίας καιρὸν τὸν τοῦ κινδύνου τιθέ-
 25 μενοι· ἤδη δὲ καὶ Λατινικαὶ ἐφάνησαν φάλαγγες· ἐκεῖθεν με-
 θίσταται, καὶ φυγῇ τὸ σωθῆναι οἰκονομεῖ.

Οἱ δὲ πολέμιοι, μὴδένα τὸν ἀντίμαχον ἔχοντας, πάντων
 προσυπαντώντων αὐτοῖς μετὰ σταυρικῶν σημείων καὶ εἰκони-
 σμάτων, ὡς ἐν πανηγύρεσιν εἴθισται, οὐ πρὸς τὴν ὄψιν τῶν
 30 ὀρωμένων μεταμορφοῦσι τῆς ψυχῆς τὴν κατάστασιν, ἀλλ' ἐπρο-
 νόμειον ἀδεῶς καὶ ἐσχύλευον, ἐκ τῶν ὀχημάτων ἀρξάμενοι, οὐ

τὰ τῶν Πολιτῶν μόνων χρήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ τῷ θεῷ ἀνα-
 κείμενα, ξιφηφόροι πάντες· ὦ μοι, τῆς τῶν προσκυνητῶν εἰκό-
 νων κατεδαφίσεως, καὶ τῆς τῶν λειψάνων τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ
 παθόντων κατὰ τόπον ἐναγῶν ἀκοντίσεως! (1) τὸ δὲ φρικῶδες
 φ. 114. καὶ ἀκουόμενον, | ἦν ὄρα̅ν τὸ σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ κατὰ 5
 γῆς χεόμενον καὶ ριπτόμενον· οἱ δὲ τὰ τίμια τούτων δοχεῖα
 ἀρπάζοντες, τὰ μὲν διέθραυον, καὶ τοὺς κόσμους αὐτῶν ἐνεκολ-
 πίζοντο, τὰ δὲ εἰς οἰκειάς χρήσεις τῶν σιτίων καὶ παμάτων
 παρέφερον .

Τὰ δ' ἐπὶ τοῦ νεῶ τοῦ μεγίστου πραχθέντα, πᾶπαν ἀσε- 10
 βειαν ὑπερήλασαν. Ἡ μὲν ἀγία τράπεζα ἐκ πασῶν ὑλῶν τι-
 μίων συντετηγημένων πυρὶ συγκειμένη, ἐξάριστον ἔργον ὄντως καὶ
 ἀξιάγαστον, διεμερίσθη τοῖς σκυλευταῖς, ὥσπερ καὶ ὁ ἱερός ἄ-
 πας πλοῦτος, ὁ πολὺς τὸ πλῆθος καὶ τὴν καλλονὴν τοῖς πᾶ-
 σιν ἀσύγκριτος· εἰς δ' ἐκκομιδὴν τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ ἐπί- 15
 πλων, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀργύρου ὅσος τε περὶ τὸν ἄμβωνα, καὶ
 περὶ τὸν τοῦ βήματος περιβόλον, καὶ ὅσος περὶ τὰς πύλας καὶ
 τὸν ἄλλον κόσμον τοῦ θεοῦ ναοῦ, ὑποζύγια σεσαγμένα εἰσή-
 γετο μέχρι τῶν ἀδύτων αὐτῶν, ὧν ἕνια διολισθήσαντα καὶ πε-
 πτωκότα, ἐκεῖ μαχαίραις κατεσφάγησαν, ὡς ἐκ τῆς αὐτῶν κό- 20
 πρου καὶ τοῦ αἵματος τὸ θεῖον δάπεδον μινανθῆναι. Ἀλλὰ καὶ
 γυναικάριον, γοητειῶν καὶ ἐπωδῶν ἐργαστήριον, ἐπὶ τοῦ συνθρό-
 νου καθίσαν, κεκλασμένον μέλος ἀφῆκε, καὶ πολλάκις περιδι-
 νηθὲν ὠρχήσατο. Καὶ ἀπλῶς πάντα παρὰ παντὸς ἐτελεῖτο ἀ-
 νοσίως τὰ ἄθεσμα . 25

Πῶς δ' ἂν ἐφείσαντο γυναικῶν εὐλαβῶν, καὶ κορίων ἐπι-
 γάμων, ἧ τῶν ἀνακειμένων θεῷ καὶ παρθενεύειν αἰρετισαμένων,
 οἱ κατὰ τῶν θείων οὕτως λυττωντες! Ἐπὶ πᾶσιν οὐκ ἦν ἐκ-

(1) Ὡ μοι τούτου ἕνεκα τῆς ἀνοχῆς σου, Χριστέ, ὡς εἰς οἰκειάς
 χρείας τὰ ἱερὰ παρέφερον (Σ. περ.)

- μειλιζᾶσθαι λιταῖς, οὐδ' ἐλεεινολογίαις παύναι τὸ βάρβαρον, πάντα δ' ἐκρίνετο θυμοῦ ὑπεκκαύματα. Ἐν πολλοῖς δὲ καὶ τὸ ξίφος εἶχεν ἐπ' αὐτὸν λαμβανόμενον ὁ καὶ μικρὸν ἀντειπῶν, ἢ πρὸς τὰ ἀρεστὰ τούτοις ἀναδύμενος. Ὅθεν ἦν εἰς πόνον ἄ-
- 5 πασα κεφαλή, καὶ πανταχοῦ στόνοι, καὶ θρῆνοι, καὶ οὐαί· οἱ τῷ γένει σεμνοὶ γυμνοὶ καθωρῶντο, οἱ γεραροὶ τῷ γήρῳ, γόνων ἦσαν ἐπάξια πάσχοντες· οἱ πλούσιοι, ἀνούσιοι· οὐκ ἦν τόπος ἀνερεύνητος, ἢ ἀσυλίαν τινὶ παρεχόμενος, ἀλλὰ πάντα κακῶν ἔμπλεα ἦν.
- 10 Τότε συνέβη γενέσθαι καὶ ἕτερον βούλευμα τοῖς Πολίταις, οὐκ οἶδα περὶ τούτου φάναι, εἴτε καλῶς, εἴτε καὶ τοῦτο καθ' ἑαυτῶν· τοὺς γὰρ Λατίνους, οἳ ἦσαν τὰς οἰκῆσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει κεκτημένοι, εἰς χιλιοστύας ἀριθμουμένους, τῆς Πόλεως ἀπεπέμψαντο, τοσοῦτῳ πλήθει τοὺς ἐναντίους ἐπικρατε-
- 15 στέρους πεπονηκοτες, καὶ ταῦτα ὄρκοις πληροφοροῦντας μὴ ποτε προδοσίαν κατ' αὐτῶν μελετῆσαι, συναποθανεῖν δὲ μᾶλλον αὐτοῖς, εἰ συμβαίη, μαχομενοὶ, ὡς ἰθαγενεῖς καὶ αὐτόχθονας, καὶ γυναῖκας καὶ παιδία διδόντας ἐνέχυρα εἰς ἀσφαλεστέρους τόπους ἀπχαγεῖν.
- 20 Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἀλέξιος ὁ Ἄγγελος ἀποδράς τῆς Κωνσταντινίου, ὡς εἴρηται πρὸ βραχέος, καὶ τόπον ἐκ τήπου περιερχόμενος ἀφίκετο πρὸς τὴν Φιλιππούπολιν· ἀλλ' οὐ προσεδέχθη· ἀπῆλθε γοῦν εἰς τὴν Μοσυνόπολιν, κακῆϊτε διέτριβεν, ὅπου καὶ ὁ Δούκας Ἀλέξιος ὁ Μούρτζουρλος μετὰ γαμετῆς
- 25 βασιλίδος Εὐφροσύνης καὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ Ἀγγέλου θυγατρὸς Εὐδοκίας, ἦν εἰς γυναῖκα ἑκυτῷ προσηρόμαστο, ὑστάτην οὖσαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων, ἀφίκετο. Τρεῖς δὲ ἦσαν θυγατέρες τῷ βασιλεὶ Ἀλεξίῳ, Κιρήνη ἡ πρώτη, ἦν καὶ τῷ Παλαιολόγῳ Ἀλεξίῳ συνέζευξεν, δευτέρα καὶ πρὸ τῆς τοῦ Βύζαντος ἀλώσεως
- 30 ρουσικῶ θανάτῳ τῶν τῆδε ἀπῆλθεν, Ἄννα τε ἡ δευτέρα, εἰς τὴν τὸν Λάσκαριν Θεοδώρον τὸν βασιλέα ἐπεγάμβρευσεν, καὶ ἡ

τρίτη Εὐδοκία, ἣ τῷ κράλῃ Σερβία· συνέζευκτο, καὶ, ὡς ἔφησε, φωράσας, ἐπὶ πάθει ταύτην ἐκείνος, πρὸς τὸν πατέρα ἀνέπεμψεν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων ἔνεκα, τὸν Μούρτζουφλον, οὐδὲν δ' ἤπτον καὶ τῆς θυγατρὸς, ἐμυσάτ- 5
τετο, προσωπεῖον δὲ πλασάμενος εὐνοίας ὑποδέχεται τοῦτον, καὶ ὡς κηδεστῆς φιλοφρονεῖται, καὶ λουτρὸν εὐτρεπίσας, ἅμα τῇ θυγατρὶ λουσθῆναι παρακαλεῖσθαι. Ἐντὸς οὖν τοῦ λουτροῦ γενομένῳ, οἱ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου ἐπιπεσόντες, στεροῦσι τῶν ὀφθαλμῶν. Φασὶ δὲ ὡς ἡ Εὐδοκία παρὰ τὰς θύρας ἐστῶσα 10
τοῦ λουτροῦ, τὸν πατέρα κακηγορεῖν οὐκ ἐπαύετο, καὶ ὁ πατήρ, τῆς ἀναιδείας καὶ ἀσελγοῦς ἀγαπήσεως χάριν, ὕβρεσιν αὐτὴν ἔπλυε .

φ.114'. | Τυφλὸς οὖν ὁ Μούρτζουφλος γεγονώς, περὶ τὴν Μοσυνόπο-
λιν ἐπλανᾶτο. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος ἀπάρας ἐκείθεν, εἰς τὴν 15
Θεσσαλονίκην ἐχώρει. Ἐπεὶ δὲ τῆς Κωνσταντινίου ἐξελθόντες οἱ Ἴταλοι πρὸς τὴν Μοσυνόπολιν ἐφθασαν, εὐρόντες ἐκεῖ τὸν Μούρτζουφλον, εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπήγαγον, καὶ τοῦ παρ' αὐ-
τοῦ πρᾶχθέντος εἰς τὸν τοῦ Κύρ Ἰσακίου υἱὸν ἀμυνόμενοι, ἀπὸ τοῦ κίονος, οὗ Ταῦρος ἡ κλησις, κάτω βάλλουσιν, καὶ τοῦ 20
ξῆν ὑπεξάγουσιν.

Ὁ μὲν οὖν Λάσκαρις Θεόδωρος δεσπότης παρὰ τοῦ κηδε-
στοῦ Ἀλεξίου τοῦ βασιλέως προβεβλημένος, φθάσας προσεξῆλθε
τῆς μεγαλοπόλεως ἅμα τῇ γυναικὶ Ἄννη καὶ ταῖς τρισὶ θυγα-
τρᾶσιν, ὧν ἡ μὲν Εἰρήνη κατωνομάζετο, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν Μαρία, 25
καὶ ἡ τρίτη Εὐδοκία. Παρσεκάλει οὖν ἀπελθὼν εἰς τὴν Νί-
καιαν τοὺς Νικασεῖς ἔσω τοῦτον τῆς πόλεως δέξασθαι, καὶ ὡς
κυρίῳ αὐτῶν ὑποτάττεσθαι· οἱ δὲ, οὐκ ἐπίθοντο· ἐνέκειτο γοῦν
λιπαρῶν, καὶ κἄν τὴν αὐτοῦ μόνην γυναικᾶ δέξασθαι, καὶ μόλις
εἰς τοῦτο παρέπεισεν. Ἀφείδ, οὖν κατὰ Νίκαιαν τὴν γυναικᾶ, 30
τὰ περίξ διήρχετο, Προῦσάν τε καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, ὅπως ὑπο

χειρα ταῦτα ποιήσαιτο, καὶ ὡς βασιλεὺς ἀντὶ τοῦ πενθεροῦ τούτων κατάρξειεν· οὐ δὴ καὶ ἐπέτυχεν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ καὶ πρὸς τὸν σουλτάνον ἀφίκετο, συνήθη τούτῳ τυγχάνοντα, καὶ συμμαχίαν παρ' αὐτοῦ ἐβλήθη, καὶ τὰ κατὰ σκοπὸν διεπράξατο·

- 5 Δύο τοίνυν παρωχηκότων ἐνιαυτῶν, καὶ δεσπότητος φημιζομένου τοῦ Λάσκαρι, ἐπεὶ συνδρομὴ γέγονε κατὰ Νίκαιαν περιφανῶν ἀνδρῶν τῆς συγκλήτου καὶ λογάδων τῆς ἐκκλησίας, σκέψις τούτοις ἐγένετο ὅπως βασιλεὺς ἀναγορευθεῖη ὁ Λάσκαρις. Πατριάρχου δὲ μὴ παρόντος (ὁ γὰρ Καμυτηρὸς Ἰωάννης περὶ
- 10 τὸ Διδυμότειχον ἀπήρε, κάκει διέτριβε) διακηνηθεὶς παρὰ τοῦ Λάσκαρι καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπηνήνατο τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀφίξιν, ἐγγραφον τὴν παραίτησιν ποιησάμενος· καὶ ψηφίζεται πατριάρχης ὁ Αὐτωρειανὸς Μιχαήλ, ἀνὴρ λόγιος καὶ πάσης γραφῆς ἔχων πείραν, τῆς τε ἡμετέρας καὶ θύραθεν, ὅς καὶ τὸν
- 15 Λάσκαριν τῷ βασιλικῷ διαδήματι ταινιοί.

- Ἐντεῦθεν βασιλεὺς ὁ Λάσκαρις ρημισθεὶς, κραταιώτερον τῶν πραγμάτων ἐφήπτετο, καὶ μάχας πολλὰς καὶ χαλεπὰς συνεστήσατο· οἱ τε γὰρ Ἴταλοὶ, καὶ ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν κατὰ Πηγάς ὁμοεθνῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν κατὰ Σκάμανδρον
- 20 Ἀρμενίων παραθηγόμενοι, κατὰ τὴν ἑω περαιωθέντες, τὰ πλείω ταύτης ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο, τό τε θέμα δηλονότι τοῦ Ὀφικίου καὶ Αἰγαίου, καὶ τὸ Ἀτραμύτιον, Βάρη τε καὶ Αὐλωνία, Πημανηνὸν τε καὶ Οὐακλεντιανὰ μέχρι καὶ αὐτοῦ Λοπαδίου, δεσπότης ταῦς Λατίνους ἐγίνωσκον, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς Θινίας
- 25 ἕως καὶ Νικομηδείας αὐτῆς. Ἐντεῦθεν ἕστενουτο ὁ βασιλεὺς· οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ πρὸς τῶν Ρωμαίων κατεβιάζετο· ὁ γὰρ ἡγεμὼν εἶναι λαχὼν ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔλλοθεν ἔλλως, ἢ καὶ οἱ τῶν ἄλλαν προέχοντες, ὡς ἀρχὴν ἰδίαν τὴν ὑφ' ἑαυτοῦς ἐποιοῦντο διοίκησιν, ἢ ἐξ ἑαυτῶν εἰς
- 30 τοῦτο παρακινούμενοι, ἢ παρὰ τῶν οἰκητόρων εἰς δεφένδευσιν προσκαλούμενοι.

Αὐτίκα Θεόδωρός τις, ὃν καὶ Μωροθεόδωρον ἐκάλουν, ἄρ-
 χων τῆς Φιλαδελφείας ἦν· ἕτερος δὲ τοῦ ἄστυος ἐκυρίευσεν τοῦ
 Σαμφῶν καὶ τῶν συνέγγυς, Σάβας οὗτος ἐλέγετο. Παφλαγο-
 νίας δὲ πάσης ὁ Δαυτὶδ ἐκράτει, ὅς ἦν ἀδελφὸς Ἀλεξίου τοῦ ἐν
 τῇ Τραπεζοῦντι ἐξουσιάζοντος, ὃν Μέγαν ὠνόμαζον Κομνηνόν, 5
 τοῦ τυράννου Ἀνδρονίκου ὄντες ἀπόγονοι. Διὰ ταῦτα πολλὴν
 εἶχε τὴν ἀπορίαν ὁ βασιλεὺς· ἀλλὰ τὸν μὲν Μωροθεόδωρον καὶ
 τὸν Σάβαν ῥῶον μετήλθε, καὶ ἐδέσποζεν ἀδεῶς Κελβιανοῦ τε
 παντὸς καὶ Μαιάνδρου, καὶ Φιλαδελφείας καὶ Νεοκάστρων.

Ἄλλ' ἐνταῦθα ἱστορητέον ὅσα τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ συμβέ- 10
 βηκε, καὶ περὶ τινῶν τῶν κατὰ μέρη τὰ Δυτικά. Ἀφίκετο μὲν
 ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ὑπεδέχθη παρὰ
 τῆς πρότερον μὲν ἐπ' ἀδελφῶ τῷ βασιλεῖ Ἰσακίῳ νύμφης αὐ-
 τοῦ Μαρίας τῆς θυγατρὸς τοῦ τῆς Οὐγγρίας ρηγός, τότε δὲ
 συννεύου τῷ μαρκεσίῳ. Τῶν γὰρ Ἰταλῶν εἰς πολλὰ μέρη τὰ 15
 τῆς Ρωμαϊδος κληρωσαμένων, ὁ μὲν ἐκ Φλάντρας Βαλδουῖνος
 βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, καὶ καθολικὸς ἦν ἄρχων, τοὺς Φραγγί-
 σκους κεκτημένος περὶ αὐτόν· ὁ δὲ τῆς Βενετίας δουρὲς δεσπό-
 τῆς τιμηθεὶς πρὸς τοῦ Βαλδουῖνου ἔχειν ἐτάχθη μετὰ τῶν ὁ-
 μογενῶν ἐξ ὄλου οὐ τὸ τῶν Ἰταλῶν κοινῶς ἐκτίσαστο ἔθνος, τὸ 20
 τέταρτον καὶ τοῦ τετάρτου τὸ ἡμισυ. Τῷ μαρκεσίῳ δὲ ἀνα-
 φ. 115. λόγως τῇ συμμαχίᾳ ἦν συνεμάχησεν ἢ Θεσσαλονίκη ἐδόθη,
 καὶ ρῆξ Θεσσαλονίκης τετίμηται, γυναῖκα προσλαβομένη τὴν
 δηλωθεῖσαν Μαρίαν. Ἰπὸ ταύτης ὁ Ἀλέξιος ὑπεδέχθη.

Ἐπεὶ δὲ νεωτερίζων ἐρωράθη μετὰ μικρὸν, ἀπεδιώχθη συν- 25
 ἄμα τῇ γυναικὶ καὶ τῇ θυγατρὶ Εὐδοκίᾳ, ἣν καὶ εἰς Κόριν-
 θον ἀρικόμενος συνέζευξε τῷ Σγουρῷ, (1) ἐκείσε κατάρχοντι,
 καὶ δεσπότην τοῦτον ἐτίμησε. Μετ' οὐ πολὺ δὲ γνοῦς παρὰ

(1) Ἐν τῷ ἄνω περιθωρίῳ: Ἀνακτογάμβρος δεσπότης Σγουρος
 Λέων.

- τινων ὡς μέλλει ἀλίσκεσθαι, ἀποδιδράσκει Κορίνθου πρὸς τὸν ἐξ' ἀδελφρον αὐτοῦ Μιχαήλ τὸν Δούκην βουλόμενος ἀπελθεῖν· οὗτος γὰρ ἦν τότε τῆς Παλαιᾶς Ἡπείρου κρατήσας, Ἀχαΐας τε καὶ Ἀκαρνανῶν ἐξουσιάζων καὶ τῆς Νευπάκτου αὐτῆς, καὶ
- 5 παλλὰ τοῖς πρὸς τὰ ἐκεῖ ἀπερχομένοις Λατινοῖς παρέχων πράγματτα, γενναίως αὐτοῖς ἀντικαθιστάμενος. Ἀπῆρχετο μὲν οὖν πρὸς τὸν Μιχαήλ ὁ Ἀλέξιος· ἐκ Λογγιβαρδίας δέ τισι συντυχῶν, ἀλίσκεται καὶ ἀπεμπολεῖται πρὸς αὐτῶν εἰς τὸν Μιχαήλ μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς, χρυσίον δόντα παλὺ τοῖς κατέχουσι.
- 10 Μικρὸν δὲ μετὰ τοῦ Μιχαήλ προσκρητήσας, βουλευέται πρὸς τὸν τοῦ Ἰκονίου σουλτάνου ἐλθεῖν Ἰαθατίνην· ἦν γὰρ αὐτῷ συνήθης τὰς τοῦ ἀδελφοῦ χειρας ἀποδοῦναι· Ἀζατίνην, τοῦ Περσῶν τότε κατάρχοντος, καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσιῶν, καὶ παρὰ τοῦ Ἀλεξίου ὑποδεχθεῖς· ὅς καὶ ἐβλαπτίσθη, καὶ εἰς υἱὸν
- 15 ἀπεκληρώθη τῷ Ἀλεξίῳ, καὶ συναπέδρα τούτῳ ἐξίοντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἀλλ' οὐπω συχναὶ παρήλθον ἡμέραι μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς μεγαλοπόλεως ἐξέλευσιν, καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν Ἰαθατίνην ἀνὴρ κρύψας, μηνύων τὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀζατίνην θάνατον, ὅς καὶ ῥάκεις ἄγχι πενιχροῖς ἠμφισμένοσ
- 20 μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Ἰκόνιον ἄπεισι, καὶ γνωσθεῖς σουλτάνος ἀποκαθίσταται. Οὗτος καὶ τῷ Λάσκαρι βασιλεῖ ἐν πολλοῖς χρησιμὸς ἀνεράνη, συμμαχίαν διδοὺς, καὶ τὰς τῆς εἰρήνης σπονδὰς συντηρῶν, ὡς ἀδελφὴν γὰρ τὴν βασιλίδαν Ἄνναν ὠνόμαζεν. Πρὸς ταῦτον Ἀλέξιος ἔσπευδεν ἀρκεσέσθαι, ἐλθεῖν πρὸς τὸν
- 25 γαμβρὸν καὶ βασιλέα ἀπαναιόμενος. Ἐφοδιασθεῖς οὖν πρὸς τοῦ Μιχαήλ, καὶ φορῶν χρησάμενος πνεύματι, τῇ Ἀτταλειᾷ προσώρμισε, καὶ ἀσμένως παρὰ τοῦ σουλτάνου ὑπεδέχθη καὶ φιλοφρόνως.

Τότε ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος διῆγεν ἐν τῇ Νικαίᾳ, καὶ πρέσβεις ἐκ τοῦ σουλτάνου ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν, τὴν τε τοῦ πενιεροῦ ἀφίξιν πρὸς αὐτὸν γνωρίζων, καὶ ὡς ἀπ' αὐτοῦ εἰσηγαύ-

μενος ὑπεκστῆναι τῷ πενθερῷ τῆς ἀρχῆς. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος ἐταράχθη, καὶ δέος ἔσχεν αὐτὸν οὐ μικρὸν· πεπληροφόρητο γὰρ πρὸς τινων, ὡς σκηψίς ἦν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος, τῇ δ' ἀληθείᾳ σκοπὸς ἦν τῷ σουλτάνῳ τὴν Ρωμαίων καταδραμεῖν καὶ ληττασθαι, καὶ ὑπὸ χεῖρα ποιήσασθαι. Συνα- 5
 γαγῶν οὖν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος ἄπνυτας τοὺς αὐτοῦ, ἐπειρᾶτο τούτων εἶτε αὐτῷ προσκείμενοι κατὰ πάντα εἰσιν, εἶτε καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ἀλέξιον βλέπουσιν. Οἱ δὲ πάντες μιᾷ φωνῇ ὡς ἐκ μιᾶς γνώμης ἔφασαν, ἢ συζῆν αὐτῷ, ἢ συναπο- 10
 θανεῖν διαβεβαίουμενοι. Θάρσος οὖν τοῖς λόγοις τούτων λαβῶν, ἔξεισι τῆς Νικαίας, ἔχων καὶ τὸν τοῦ σουλτάνου πρέσβιν μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ταχύνας τὸν δρόμον τῇ Φιλαδέλφου ἐφίσταται. Ὁ δὲ σουλτάνος ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ὄν ὡς δέλεαρ ἐ- 15
 περέρετο βασιλέα Ἀλέξιον, τὴν ἔφοδον ἐν Ἀντιοχείᾳ πεποιή-ται, (πόλις δὲ αὕτη κατὰ τὸν Μαϊάνδρον), κρατῆσαι θέλων αὐτῆς. Καὶ στήσας ἐλεπόλεις ἐπόρθει τὴν Ἀντιόχου, καὶ ἦν αὕτη τοῦ ἀλῶναι ἐγγύς· ὁ καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος δεδιώς, (εἰ γὰρ ταύτης ἐκράτησεν ὁ σουλτάνος, εἶχεν ἂν καὶ τὴν Ρω- 20
 μαίων πᾶσαν χειρώσασθαι), οἶον ἐπὶ κύβου τὸν πόλεμον θέμενος, ἢ μᾶλλον θαρρήσας ἐπὶ τῷ δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς, ἐπισπεύδει τὸν δρόμον, ππραγ- 25
 γείλας πᾶσι μὴ σκηνὴν φέρειν, ἢ ἕτερόν τι μὴ τῷ πολέμῳ λυσιτελοῦν, ἄνευ μέντοι τῶν ἀναγκαιῶν, τροφῆς καὶ ἐνδύματος. Ἦν δὲ τὸ πᾶν αὐτῷ στρατεύμα εἰς δισχιλίους ποσοῦμενον, ὧν οἱ ὀκτακόσιοι Ἴταλοὶ, ἄνδρες γενναῖοι καὶ σθενεροὶ, Ρωμαῖοι 25
 δὲ οἱ πλείους ἐτύγγανον. Τῇ γοῦν Ἀντιοχείᾳ ἐγγίσας ὁ βασιλεὺς, ἀρήψι καὶ τὸν πρέσβιν εἰς τὸν αὐτοῦ κύριον τὸν σουλτάνον ἐλθεῖν· ὃς καὶ ἀπελθὼν, μηνύει τῷ σουλτάνῳ τὴν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, ἄπιστον ἐκείνῳ τυγχάνουσαν· ὁ δὲ καὶ ὄρκοις διεβεβαίουτο, ἢ μὴν, οὕτως ἔχειν ὥσπερ φησί. Ταῦτ' οὖν 30
 ἐνωτισάμενος ὁ σουλτάνος, συνάγει καὶ αὐτὸς τὸν οἰκεῖον στρα-

τόν, καὶ παρατάττεται πρὸς τὸν πόλεμον. Ἐμπίπτουσι τοίνυν | ταῖς σουλτανικαῖς δυνάμεσι πρῶτοι οἱ Ἴταλοι (ἦν δὲ τὸ φ.115^ο τῶν Περσῶν πλῆθος πολὺ), ἔργα δὲ λόγου καὶ μνήμης κατεργασάμενοι ἄξια, πίπτουσι σχεδὸν πάντες, ἀπειροπλάσιους διαχειρισάμενοι τῶν ἐχθρῶν· τούτων δὲ οἱ πολέμιοι περιγινόμενοι, ῥᾶον καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐτρέψαντο. Ὄθεν οἱ μὲν αὐτῶν ἔφρουγον, ὀλίγοι δ' ἐκαρτέρουν, τὸ τέλος ἀποσκοπούμενοι.

5 Τῆς μάχης δὲ γενόμενος ὁ σουλτάνος ἐγκατατῆς, τὸν βασιλέα ἐξήτει Θεόδωρον, καὶ δείκνυσί τις τοῦτον αὐτῷ, καὶ ὡς
 10 εἶχε τάχους φέρεται κατ' αὐτοῦ· ἐγνωσεν οὖν ἀλλήλους, καὶ ὁ μὲν σουλτάνος σιδηρᾶ κορὴν πλήττει κατὰ κεφαλῆς τὸν βασιλέα, καὶ πίπτει τοῦ ἵππου σκοτιδιναίσας· ὁ βασιλεὺς· συνεποδίσθη γὰρ, ὡς φασι, καὶ ὁ ἵππος, οὐκ οἶδα εἰ καὶ τούτου παρὰ τοῦ σουλτάνου λαβόντος πληγὴν· πεζὸς οὖν ὁ βασιλεὺς
 15 γεγωνῶς, καὶ οἶον ὑπὸ θείας ρωσθῆεις δυνάμεως, σταθεῖς ἐπὶ πόδας, τὴν σπάθην ἐξάγει τοῦ κουλεοῦ, καὶ τοῦ σουλτάνου πρὸς τοὺς οικεῖους στραφέντος, καὶ μεθ' ὕβρεως εἰπόντος « λάβετε τοῦτον », πλήττει τῆς τοῦ σουλτάνου ἵππου ὁ βασιλεὺς (θηλείας γὰρ ἐπωχεῖτο) τοὺς ὀπισθίους πόδας, καὶ ὡς
 20 πύργου ὁ σουλτάνος καταπίπτει, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνεται, μήτε τοῦ βασιλέως, μήθ' ἑτέρου τῶν συμπαρεστώτων γόντος παρὰ τίνος ἀφῆρέθη τὴν κεφαλὴν. Νικᾷ γοῦν, τὸ θαυμάσιον ἠττημένος ὁ βασιλεὺς, καὶ σκυλεύει τὸ στρατόπεδον τῶν Περσῶν. Οἱ γὰρ πάντες ὡς εἶδον ἐπὶ δόρατος φερομένην τὴν
 25 τοῦ σουλτάνου κεφαλὴν, ἔφρουγον ἀμεταστρεπτί.

Τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις ἀναψυχῆς ἐγένετο πρόφασις, οὐ μόνον ὅτι χρημάτων οὐκ εὐαριθμῆτων αὐτό· τε βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐγένοντο κύριοι, καὶ ἵππων καλῶν καὶ πολλῶν, καὶ ἄλλης μεγίστης περιουσίας, ἀλλ' ὅτι καὶ φοβεροὶ πᾶσιν ἔθνεσιν ἔδοξαν, καὶ οἱ Μουσουλμάνοι σπονδὰς ἀρρήκτους μετὰ Ῥωμαίων ἐποίησαν. Τότε καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος συλλαμβάνεται, καὶ

πρὸς τὸν γαμβρὸν καὶ βασιλέα Θεόδωρον ἄγεται· ὁ δὲ τοῦ-
 τον ἰδὼν, τοῦ Ἰππου τε ἀποβαίνει καὶ οὕτως τὴν ὀφειλομέ-
 νην ὡς βασιλεῖ τούτῳ ἀποσιούται προσκύνησιν. Οἱ δὲ τῆς συγ-
 κλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ διαφέρον αἰτήσαντες καὶ λαβόν-
 τες αὐτὸν, αἰτίαν προσάψαντες τὴν αὐτῶν πρὸς τὸν σουλτά- 5
 νον προδοσίαν καὶ τῶν χωρῶν τῶν Ρωμαϊκῶν, μετὰ δίκην στε-
 ροῦσι τοῦ φάους τῶν ὀφθαλμῶν· ἐν δὲ τῇ Νικαίᾳ τὸ λείπον
 τῆς ζωῆς αὐτοῦ διανύσας, θνήσκει καὶ θάπτεται ἐν τῇ τοῦ
 Ὑακίνθου μονῆ. Ἡ μέντοι σύζυγος αὐτοῦ, βασίλισσα Εὐφρο-
 σύνη, ἐν τῇ τῆς Ἄρτης ἐτελεύτησε χώρα, ἔθθα καὶ θάπτεται. 10

Περιογένετο ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος καὶ τοῦ τῆς Παφλαγο-
 νίας κρατοῦντος Δαυιδῆ, καὶ τὰς πόλεις Ἡράκλειάν τε καὶ Ἄ-
 μαστριν ἐχειρώσατο, καὶ ὅσα περὶ αὐτάς πολίχνια, καὶ τὴν
 χώραν πᾶσαν τῆς Παφλαγονίας ὑπέταξεν.

Ἄξιον δὲ καὶ τῶν περὶ τῶν κατὰ τὴν Δυτικὴν χώραν εἰ- 15
 πεῖν, ἵνα δὲ ὁ λόγος σαφῆς εἴη, προειπεῖν τινα τούτων χρεῶν.
 Οἱ βασιλεῖς Ἰσαάκιος τῆς Κωνσταντίνου κατάρχων, ἠγάγετο
 εἰς γαμετὴν δευτέραν, (τῆς πρώτης θανούσης), τὴν τοῦ ρηγῶς
 Οὐγγρίας θυγατέρα Μαρίαν, ὡς φθάσαντες εἶπομεν· ἐπεὶ δὲ καὶ
 τὸν γάμον ἔδει τελέσαι, ἠθέλησε τὰ ἀνκλώματτα ποιῆσαι ἀ- 20
 νάλογα γάμῳ βασιλικῷ, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπὸ τῆς Ρωμαίων πάσης
 συνήγετο θρέμματα, μάλιστα δ' ἐκ τῶν Βουλγάρων, ἐπειδὴ
 καὶ κτηνοτρόφοι οὗτοι πλέον τῶν ἄλλων μᾶλλον εἰσι. Τοῦτο
 τὸ γένος Ρωμαίοις ἀρχῆθεν ἐναντιούμενον, ὁ πορφυρογέννητος
 βασιλεὺς Βασίλειος ὑπέταξε τέλεον, ὃν καὶ διὰ τοῦτο Βουλ- 25
 γαροκτόνον ἐφήμησαν. Μέχρι μὲν οὖν τοῦ βασιλέως Ἰσαακίου,
 δούλον καὶ ὑπόφορον τὸ ἔθνος ἐτέλει Ρωμαίοις· τότε δὲ τις
 Ἀσάν, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται, μελετήσας ἀνταρσίαν διὰ τὴν
 τοιαύτην αἰτίαν, πλείω τῶν προτέρων δεινὰ Ρωμαίοις εἰργά-
 σατο. Οὗτος εἶχεν ἀδελφούς δύο, Πέτρον τε καὶ Ἰωάννην, καὶ 30
 τὸν μὲν Ἰωάννην ἔκρινε συνεῖναι αὐτῷ, τὸν Πέτρον δὲ, τμη-

μά τι κόψας τῆς ὑπ' αὐτὸν χώρας, ἄρχειν ἐκεῖνου διεκτελεύσατο, (ἡ μεγάλη Πρεσβιάδα, καὶ ἡ Προβάτου; καὶ τὰ περὶ αὐτὰ ἦν, ἃ τῷ Πέτρῳ ὡς κληρὸς ἐδόθησαν, ὅθεν καὶ μέχρι τοῦ νῦν Χώρα τοῦ Πέτρου κατονομάζεται). Ἐνατον οὖν ἔτος δια-

- 5 νύσας τῇ ἀρχῇ ὁ Ἀσάν, φρονεῖται παρὰ τοῦ ἐξαδέλφου αὐτοῦ Ἰβαγκοῦ, ὡς δεδήλωται. | Καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης. 116. τὴν ἀρχὴν διαδέχεται, μὴ θελησάντων τῶν Βουλγάρων ἄρξει Πέτρον αὐτῶν· ὁ γὰρ τοῦ Ἀσάν υἱὸς Ἰωάννης ἔτι ἀφῆλιξ ἦν.
- 10 Οὗτος οὖν ὁ Ἰωάννης βασιλεύσας Βουλγάρων, πολλῶν κακῶν τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιος ἐγεγόνει, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς Ἴταλοις ὅτε τῆς Κωνσταντινου ἐκράτησαν, καὶ πᾶσαν τὴν τῆς Μακεδονίας χώραν ὑπ' ἐχυτοῦς ἐποιήσαντο. Τότε τοῦ πρώτως ἐν τῇ μεγαλοπόλει βασιλέως ὀνομασθέντος Βαλδουίνου πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν δικημνύσαντος ὅπως ὑπ' αὐτὸν γένηται, (ὁ γὰρ
- 15 Βούλγαρος Ἰωάννης τὴν Φιλιππούπολιν προρθάνει χειρώσασθαι καὶ ἀνδραποδισμὸν ἐκείθεν Ῥωμαίων μέγαν ποιήσασθαι), τῶν Ἀδριανουπολιτῶν μὴ βουλευθέντων ὑπὸ χεῖρα γενέσθαι τῶν Ἴταλῶν, ὁ Βαλδουίνος μετὰ καὶ τοῦ τὸν τόπον τοῦ δουκὸς Βενετίας ὑπέχοντος καὶ τῶν Ἴταλῶν, κατὰ τῆς Ἀδριανοῦ ἐκατρατεύει. Οἱ δ' ἐν αὐτῇ μηδὲν τι ἔχοντες ἕτερον δρᾶσαι, πρὸς τὸν
- 20 Βούλγαρον Ἰωάννην ἀποστέλλουσιν, ὡς ἂν αὐτοῖς βοηθήσῃ καὶ τοῦ ἐπηρητημένου κινδύνου ρύσῃται. Ὁ δὲ ἀσμένως τὴν αἴτησιν δέχεται, καὶ Σκυθῶν πλῆθος πολὺ προσλαβόμενος, ἐπεὶ μὴ φανερώς μαχέσασθαι τοῖς Ἀχτίνοις ἠδύνετο, μηχανῇ καταπράττει τὸ ἔργον. Ὁ μὲν γὰρ ἔκειτο μακρὰν πού τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐκπέμπει δὲ τοὺς Σκύθας κατὰ τῶν Ἴταλῶν, ὡς τῆς οἰκειᾶν στρατείας ἐνδείξωνται κατ' αὐτῶν. Ἴταλοις γὰρ ἕθος ἵπποις ὑψάχεσιν ἐποχεῖσθαι καὶ ὀπλιτμένους τυγχάνειν δι ὅλου τοῦ σώματος καὶ τῶν ἵππων αὐτῶν, κάντευθεν δυσκινήτως κατὰ τῶν ἐναντίων ὀρμᾶν. Σκυθαὶ δὲ κουφότερα ὄπλα
- 30 περιδύμενοι, ῥᾶστα ἐπιπηδῶσι τοῖς ἐναντίοις, καὶ μεταφέρον-

ται ἤπερ βούλοιντο· ἄπερ ἀγνοοῦντες οἱ Ἴταλοὶ, ὑπ' αὐτῶν καταστρατηγοῦνται, ὡς καὶ αὐτὸν Βαλδοῦνον τὸν βασιλέα ἀλῶναι, καὶ δέσμιον ἀπαχθῆναι πρὸς Ἰωάννην τὸν βασιλέα Βουλγάρων ὀνομαζόμενον, οὐπερ τὴν κεφαλὴν, ὡς φασι, μετὰ τὴν σφαγὴν εἰς κύπελλον μετασκευάσαι τὸν βάρβαρον, κόσμῳ περιλαβόντα κύκλωθεν. 5

Εἰ μὲν οὖν ἐγνώρισαν οἱ Ἀδριανουπολίται τὸ γεγονός, τάχα ἂν ἐξελλόντες τὰς Ἴταλικὰς σκηνὰς ἐληθσαντο· οἱ δὲ περιλειφθέντες Λατῖνοι πῦρ καθ' ἐκάστην τῶν σκηνῶν αὐτῶν ἀνάψαντες, ὑποψίαν διδόντες τοῖς πολίταις ὡς πάρεσι, μέσον 10 νυκτῶν φυγάδες εἰς τὴν Κωνσταντίνου χωροῦσι. Πρῶτας δὲ γνόντες τοῦτο οἱ τῆς Ἀδριανοῦ, τὰ ταῖς σκηναῖς ἀπολειφθέντα λείαν ἐξελλόντες αὐτοὶ ἐποιήσαντο.

Ὁ μὲν οὖν Βουλγάρων βασιλεὺς κατὰ τὰ ὑπεσχημένα ἐζήτει ἐγκρατῆς γενέσθαι τῆς πόλεως Ἀδριανοῦ, οἱ δὲ ταύτης οἰκήτορες ἀπηνήναντο· ὁ δὲ πολιορκῆσαι ταύτην ἠθέλησε μὲν, 15 κατανοῶν δὲ πρὸς τοῦτο μὴ ἐξαρχοῦσαν τὴν αὐτοῦ στρατιάν, ἀπάρας ἐκεῖθεν, ὡς μὴ ἔχων τὸ ἐκποδῶν, τῶν Λατίνων ἡττημένων καὶ μὴ τινος ἀνθισταμένου, κατατρέχει πᾶσαν Μακεδονίαν· λείαν οὖν πλείστην εἰργάσατο, αὐτάνδρους πόλεις ἀνδραποδισάμενος, καὶ κατασκέψας αὐτάς, ὡς μὴ ποτε Ρωμαῖους 20 πάροδον σχεῖν ἐν αὐταῖς· καταστρέφει τοίνυν τὴν Φιλιππούπολιν, πόλιν μεγίστην κειμένην παρὰ τῷ ποταμῷ Εὐρῷ, εἶτα Ἡράκλειαν, τὸ Πάνιον, τὴν Ραιδεστόν, Χαριούπολιν, Τραϊκνούπολιν, Μάχρην, Κλαυδιούπολιν, Μοσυνόπολιν, Περιθεώριον, Πόρους, καὶ ἄλλας πολλὰς, τὸν δὲ περισῶθέντα λαὸν (τοὺς γὰρ πλείους κατηφάνισε καταχώσας τοῖς πτώμασιν) ἀπάρας ἐκεῖθεν 25 περὶ τὰς παρχροίας τοῦ Εὐρου καθίζει, ἐκ τῶν ἡνδραποδισμένων κωμῶν καὶ πόλεων τὰ τῶν οἰκήσεων ἐπιθείς ὀνόματα· ἔλεγε δὲ εἰς ἄμυναν ταῦτα ποιεῖν ὧν εἰργάσατο ὁ Βασίλειος εἰς τοὺς Βουλγάρους κακῶν, καὶ Βουλγαροκτόνον μὲν ἐ- 30

κεῖνον, ἐξυτὸν δὲ Ῥωμαιοκτόνον ὀνόμαζε. Μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης καταντήσας, ἐκεῖ ἠνέσκει πλευρίτιδι νόσῳ κατατρυχεῖς· ὡς δὲ τινες ἔλεγον ἐκ θρομηνίας ἐπῆλθε τούτῳ ὁ θάνατος· ἔδοξε γὰρ ἄνδρα ἔνοπλον καθ' ὕπνου ἐπιστῆναι αὐτῷ, καὶ τὴν

5 πλευρὰν αὐτοῦ πληῖσαι τῷ δόρατι. Οὐδέποτε δὲ Ῥωμαῖοι παρ' οὐδέ τις τοιαῦτα οἶα παρ' αὐτοῦ κακὰ ἔπαθον, διὸ καὶ κλησιν τῆς ἀπηνείας ἀξίαν ἔσχηκε, Σκυλοιδάανης ὄνομα ἐπίσημον κληρωσάμενος.

Ὡς οὖν τέθνηκεν οὗτος, ὁ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ παῖς Βορί-

10 λας, τὴν ἐκ Σκυθῶν θείαν αὐτοῦ λαβὼν γαμετὴν, καὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Βουλγάρων γέγονεν ἐγκρατῆς. Ὁ δὲ τοῦ Ἀσάν παῖς Γιώαννης, οὐπω ἔφηβος ὢν, παρὰ του κρύφα ληφθεὶς, εἰς Σκύθας ἐχώρησε.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ὁ δὲ Μιχαὴλ, περὶ οὗ προσηρήκα-

15 μεν, ὡς τῆς Ἥπειρου κατάρξαντος, τρεῖς ἀταδέλφους ἐπέκτητο, Κωνσταντῖνον, Θεόδωρον, καὶ Μανουὴλ Ἰ, ὧν ὁ μὲν Θεόδωρ. 116. ρος τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων συνῆν Θεοδώρῳ τῷ Λάσκαρι, ὑπηρετῶν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ῥωμαίων ὧνπερ ἐδέσποζε. Δέεται οὖν τοῦ βασιλέως ὁ Μιχαὴλ στείλαι πρὸς τοῦτον τὸν ἀδελφὸν

20 Θεόδωρον, ὅτι μὴ εἶχε παῖδα γνήσιον εἰς ἧθην ἐλθόντα, ἐν' εἴ τι τοῦτο συμβαίη, τῆς ἀρχῆς ἔσται διάδοχος, (ὁ γὰρ Μιχαὴλ ἐκ παλλακῆς τούτῳ γεγένηται, περὶ οὗ ἐροῦμεν κατὰ καιρὸν), τοὺς γὰρ τοὶ ἀδελφοὺς αὐτοῦ οὓς εἶχε μεθ' ἐαυτοῦ ἀρυεῖς εἰς ἀρχῆς διαγωγὴν ἔκρινεν. Ἐκπέμπει τοιγαροῦν τὸν Θεόδωρον

25 ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ὅρκους ἐμπεδωσάμενος πρότερον πίστιν δουλείας φυλάττειν καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτὸν τῶν Ῥωμαίων κατάρξοντας. Ὅς καὶ συνῆν τῷ ἀδελφῷ Μιχαὴλ ἀφικόμενος· καὶ μετ' ὀλίγον φονεύεται ὁ Μιχαὴλ νύκτωρ τῆς γυναικὶ συγκαθεύδων παρὰ του, ᾧ Ῥωμαῖος ἢ κλησικὴν· ἐπιλαμβάνεται δὲ τῆς ἐξουσίας ὁ ἀδελφὸς Θεόδωρος, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Κωνσταντῖνον καὶ Μανουὴλ.

Ἄρξας δὲ ὁ Θεόδωρος πᾶν ἐπηύξησε τὴν ἀρχὴν ἣν παρέλαθεν, ἐκ τε τῶν Ἰταλῶν, καὶ τῶν Βουλγάρων οὐκ ὀλίγην χώραν ἐπικτησάμενος· τὴν τε γὰρ Θεσσαλίαν ὑπ' ἑαυτὸν ἐποίησατο, Ἀχρίδαν τε καὶ Πρίλαπον, Ἀλβανὸν τε καὶ αὐτὸ τὸ Δυρράχιον, ἔθθα καὶ Πέτρον τὸν πρὸς τοῦ Πάπα βασιλεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως προβεβλημένον, καὶ τὴν δίοδον ποιούμενον καὶ τὸ Δυρράχιον χειρωσάμενον, γενναίως κατετροπώσατο.

Ἦν δὲ ὁ Πέτρος τοῦ πρώτως ἐξ Ἰταλῶν ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει βασιλεύσας ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ἑρρῆ· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ αὐταδέλφη αὐτῶν Ἰολεντία, ἐξ ἧς παῖδες τῷ Πέτρῳ τρεῖς, Φίλιππος, Ρομπέρτος καὶ Βαλδουῖνος, ὧν ὁ Ρομπέρτος καὶ ὁ Βαλδουῖνος τῆς Κωνσταντινίου βασιλεῖς ἐχρημάτισαν, Φιλίππου τοῦ πρώτου αὐτῶν ἀδελφοῦ τῷ ἀδελφῷ Ρομπέρτῳ τῆς βασιλείας παρὰχωρήσαντος. Ὑπῆρχε δὲ τούτοις καὶ ἀδελφὴ Μαρία, ἡ συνεζύγη τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ τῷ Λάσκαρι.

Ὁ μὲν οὖν δηλωθεὶς Κομνηνὸς Θεόδωρος τὸ οἰκεῖον παραλαβὼν στρατεύμα, ἀντιτάττεται τῷ Πέτρῳ, μικρὸν τοῦ Δυρραχίου παρελθόντι, καὶ ἐν ταῖς τοῦ Ἀλβάνου δυσχωρίαις γεγεννημένῳ, καὶ νικᾷ κατὰ κράτος τὸ τῶν Λατίνων στρατεύμα, ὡς μὴ τινα τούτων ὑπολειφθῆναι ἐλεύθερον, ἀλλὰ πάντας, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Πέτρον, δεσμώτας γενέσθαι, καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν πᾶσαν σκυλευθῆναι πρὸς τῶν τοῦ Κομνηνοῦ, ὁ δὲ Πέτρος καὶ μαχαίρας ἔργον ἐγένετο. Τοῦτο τὸ ἔργον εἰς μεγάλην βοήθειαν τοῖς Ρωμαίοις ὑπῆρξε καὶ ὕψωμα.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόδωρος τρεῖς ἐκ τῆς γαμετῆς αὐτοῦ Ἄννης θυγατέρας ἐγέννησεν, Εἰρήνην, Μαρίαν, καὶ Εὐδοκίαν· τὴν γοῦν δευτέραν αὐτῶν τὴν Μαρίαν τῷ ρηγὶ Οὐγγρίας, διερχομένῳ τὴν αὐτοῦ χώραν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, εἰς νύμφην τοῦ υἱοῦ παραδίδωσι, τὴν δὲ πρώτην Εἰρήνην τῷ Παλαιολόγῳ Ἄνδρονίκῳ συζεύγνυσι, δεσπότην τοῦτον τετιμηκώς· μετ' οὐ πο-

- λὺ θνήσκει ὁ Παλαιολόγος οὗτος· καὶ προσλαμβάνεται εἰς γαμ-
 βρὸν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ Εἰρήνῃ Ἰωάννην Δούκαν τὸν Βατά-
 τζην, ὃς ἐκ Διδυμοτείχου μὲν ὤρμητο, τὸ τοῦ πρωτοβεστια-
 ρίου δὲ εἶχεν ὀφίκιον. Ἐφθασε δὲ καὶ ἡ βασίλισσα Ἄννα πρὸ
 5 καιροῦ τελευτήσαι, καὶ ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς γυναῖκα ἐξ Ἄρ-
 μενίας τὴν θυγατέρα τοῦ ἐκεῖσε ρηγῶς τοῦ Λεβούνη, ἀλλ' ἀ-
 ποστόργως πρὸς αὐτὴν διατεθεὶς, ἀποστέλλει πάλιν πρὸς τὸν
 πατέρα· συνάπτεται δὲ ἐκυτῷ τὴν ἀδελφὴν τοῦ τῶν Ἰταλῶν
 βασιλεύοντος Ρομπέρτου, ὡς εἴρηται, ὃς καὶ πολλὰ Ρωμαῖοις
 10 δεινὰ κατειργάσατο, καὶ αὐτῷ δὲ τῷ βασιλεὶ Θεοδώρῳ παρέ-
 σχε πράγματα, ἀνδρείος ὢν καὶ περὶ μάχας εὐκίνητος, καὶ τὰ
 Ρωμαίων ὄρων ὑποκατακλιθέντα πρὸς ἀντιμάχησιν, ἀρ' οὐ τοῦς
 μαχητὰς Λατίνους ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πολέμῳ μετὰ τοῦ σουλ-
 τάνου ἀπεβάλετο, οἷς καὶ ὁ Ἑρρῆς ἐδεδίει διὰ τὴν ἀνδρείαν
 15 ἐκείνων καὶ γενναιότητα· φασὶ δέ τινες ὡς καὶ τὴν τοῦ σουλ-
 τάνου νίκην ἀκηκῶς ὁ Ἑρρῆς καὶ τὴν Λατίνων ἀπώλειαν ἐνε-
 νίκηται, ἔφη, ὁ Λάσκαρις, οὐ νενίκηκε, τοιούτους προμάχους
 ἀποβαλὼν ». Ἦλθε γοῦν ὁ Ἑρρῆς μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Νυμ-
 φαίου, κάκει τὴν σκηπὴν ἔπηξεν κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύοντος
 20 ἐρημίαν· ἐκεῖθ' ἐν τε ὑποστρέψας, τὸ μὲν κορσεθεὶς οἷς ἐκτήσα-
 το, τὸ δὲ καὶ ἀνεσιν θέλων ἐκ τῶν πολέμων λαβεῖν, (οὐ γὰρ
 καὶ τὸ καρτερικὸν τοῖς Ἰταλοῖς πρόσσεστιν), εἰς συμβάσεις ἤλ-
 θε μετὰ τοῦ βασιλέως· καὶ συνεφωνήθη τὰ μὲν τοῦ Κιμινᾶ
 πάντα (ὄρος δὲ | τοῦτο περὶ που τοῦ κάστρου τῶν Ὀχυρῶν, 8φ.117.
 25 καὶ Ἀχυράου; παρὰ τισὶ λέγεται) μετὰ καὶ τῆς Ἀχυράους
 παρὰ τῶν Φράγγων ἐξουσιάζεσθαι, τὸν δὲ Κάλλαμον (κώμη δὲ
 οὗτος ἐξ οὗ καὶ τὸ τῶν Νεοκάστρων ἀρχεται θέμα) μένειν
 ἄοικον· τὰ δὲ παρὰ ταῦτα παρὰ τοῦ βασιλέως δεσποζέσθαι,
 Νεοκάστρα ταῦτα ἦν, καὶ Κελβιανόν, Χλιαρά τε καὶ Πέργα-
 30 μος, καὶ τὰ πλησίον ἐγκείμενα, Μαγιδία τε καὶ Ὀφίκιον· Ὑ-
 πῆρχε δὲ καὶ ἄλλη χώρα τότε τῷ βασιλεὶ, ἡ ἀρχομένη ἀπὸ

τοῦ Λοπαδίου καὶ Προῦσαν περιλαμβάνουσα, καὶ Νίκαιαν. Ἄλλ' οὕτω μὲν τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ εἶχε τὰ πράγματα.

Δεδόσθω καὶ τοῦτο τῇ ἱστορίᾳ ὡς ἀστειὸν καὶ χάριεν. Ἦν τις κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀνὴρ ἀπλοϊκός τε καὶ ἀπερίσκεπτος· οὗτος ἀνὰ τὰς ἀγυῖας Νικαίας τῆς μεγαλοπόλεως διερχόμενος, οἷς ἂν ἐντύχοι συνήθεισι, συγχάριεν αὐτῷ ἔλεγεν, ἀναφανήσεται γὰρ δι' ὀλίγου ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς. Τοῦτο θρυλλούμενον, φθάνει καὶ εἰς τὰς τοῦ αὐτοκράτορος ἀκοάς, καὶ εὐθὺς ἀγώγιμος ὁ προαγορευτῆς ἐκείνος ἐς τὸν ἀνακτα γίνεται· καὶ παραστάς ἐρωτᾶται, καὶ ὁμολογεῖ ταῦτα λέγειν ἃ κατηγόρητο. Καὶ ὁ βασιλεὺς « τί δ' ἐγὼ, οὐ σοὶ δοκῶ κελὸς βασιλεὺς; » Καὶ αὐτὸς « καὶ τί μοὶ ποτε δέδωκας ἵνα σέ ἔχω καλόν; » Καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς « καὶ οὐ δίδομαί σοι καθ' ἑκάστην ὑπὲρ σοῦ καὶ τῶν ὁμοφύλων μέχρι θανάτου ἀγωνιζόμενος; » Ὁ δὲ ἀνὴρ ἀνθυπέφερε « καὶ ὁ ἥλιος ἐπιλάμπων θερμαίνει καὶ φωτίζει ἡμᾶς, ἀλλ' οὐκ ἔχομεν χάριν αὐτῷ· ὁ γὰρ προσετάχθη, ἀποπληροῖ· καὶ σὺ γοῦν ὁ ὀφείλεις ἐργάζῃ, ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν ὡς εἰρηκας κοπιῶν καὶ μοχθῶν. » Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέφερεν « ἀλλ' εἰ δώσω δῶρά σοι, ἔσομαι ἀγαθός; » « καὶ μάλα γε, » ἀντέφησεν ὁ ἀπλοϊκός. Καὶ εὐθὺς βασιλικῇ προσταγῇ ἐνδύματα καὶ χρήματα τούτῳ προσέφερον, ἃ καὶ λαθῶν ἀρᾶσθαι ἤρξατο τὸν ἐπιζητοῦντα ἕτερον καλὸν βασιλέα, οὗτος γὰρ ὁ τοῦτον τούτοις δεξιωσάμενος, ὁ καλός τε καὶ ὀλοκαλὸς καὶ χρηστός βασιλεὺς.

Ὁ δὲ Ἑρρῆς, εἰ καὶ Φράγγοι ἐτύγχανεν, ἀλλ' οὖν τοῖς Ρωμαιοῖς, καὶ μάλιστα τοῖς Κωνσταντινουπολίταις ἰλαρότερον τῶν ὁμογενῶν διετίθετο, καὶ πολλοὺς εἶχε τοῖς τε μεγάλοις καὶ τοῖς στρατιώταις τούτου συντεταγμένους, τὸ δὲ κοινὸν πλῆθος, ὡς οἰκεῖον περιεῖπε λαόν. Τῶν δὲ Ρωμαϊκῶν πολιχνίων, Ποιμανηνοῦ καὶ Οὐαλεντινιανῶν γενόμενος ἐγκρατῆς, οὓς εὗρεν ἐκεῖσε τὰ πολέμια ἀνδρας ἀρίστους, ὡς ἔρμαιόν τι ἐδέξατο.

- Ἐν γὰρ τῷ τῶν Οὐαλεντινιανῶν ἄστει οὐ μόνον σπάνις ὕδα-
 τος συνέφριγε τοὺς φυλάττοντας, καὶ λιμὸς ἤγχεν, ὡς καὶ σκύ-
 τη τὰ ἀπὸ τῶν ἀσπίδων καὶ ἐρεστρίδων φραγεῖν, ἀλλὰ καὶ
 τοῦ τείχους οὐκ ὀλίγου ταῖς ἐλεπόλεσι καταπεσόντος, μετὰ με-
 5 γίστης πυρκαϊᾶς ἐφύλασσον τοῦτο ἐφ' ἡμέρας τετράκις τὰς δέ-
 κα, ἀμοιβαδὸν τῇ πυρκαϊᾷ πρυσεπισωρευόντες ξύλα· κρατηθέν-
 τος γοῦν τούτου, οὐδεὶς τῶν ἐν αὐτῷ ἀπολέλυται, εἰ μὴ ὁ εἰς
 ἡγεμόνα τοῦ στρατοῦ τοῦ βασιλέως αὐτάδελφος, καὶ ὁ Δερμο-
 καίτης, καὶ ὁ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, ὃν καὶ εἰς θυγατέρα
 10 τὴν Εἰρήνην γαμβρόν εἶχεν ὁ βασιλεύς· τοὺς δ' ἄλλους ὁ Ἐρ-
 ρῆς συλλεξάμενος καὶ κατὰ ἔλας συντάξας καὶ ὁμογενεῖς αὐ-
 τοῖς παραδοὺς ἡγεμόνας, ὑπερέχειν δὲ πάντων τὸν Θεοριλάπου-
 λον Γεώργιον παρκελευσάμενος, τὴν τῶν Ἀνατολικῶν μερῶν
 φυλακὴν ἐνεπίστευσε.
- 15 Τοῦ Ἐρρῆ τούτου τῆς Κωνσταντίνου κατάρχοντος, παρὰ
 τοῦ Πάπου (sic) λεγάτος ἀπεστάλη ἀρχιερεὺς Πελάγιος τοῦνο-
 μα, πάντα τὰ τοῦ Πάπυ περιφέρων γνωρίσματα· ἐρυθροβαφῆ
 γὰρ ὑπεδέδετο πέδιλα, ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ χροιάς εἶχε καὶ τὰ
 ἐνδύματα, τὰ τε τοῦ ἵππου χαλινὰ, καὶ τὴν ἐρεστρίδα· οὐ-
 20 τος ἀγριωτέρου εἶναι ἤθους τυχῶν καὶ ἀλαζονεῖα χρώμενος,
 τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερεῖς καὶ μονάζοντας, ἀπανθρώ-
 πως ἐκόλασεν· ἠνάγκαζε γὰρ τῇ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ὑ-
 ποκύβαι ὑποταγῆ· ἐντεῦθεν εἰρκαὶ τούτους εἶχον, καὶ ναὸς
 ἅπας τούτων ἐκλείετο. Καὶ ἦν τῶν δύο τὸ ἕτερον, ἢ τὸν Πά-
 25 παν πρῶτον ἀρχιερέα ὁμολογῆσαι, καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ
 τὴν μνείαν ἐν ταῖς ἀγιστεῖαις ποιεῖσθαι, καὶ αὕτως ἐν ἀνέσει
 διάγειν, ἢ τὸν ἀνθιστάμενον θάνατον εἶχειν τὸ ἐπιτίμιον. Τοῦ-
 τα εἰς πολλὴν βαρυθυμίαν τοῖς ἐν τῇ Κωνσταντίνου, καὶ μά-
 λιστα τοῖς προέχουσιν, οἳ καὶ τῷ Ἐρρῆ προσιόντες « ἡμεῖς
 30 μὲν, ἔφασαν, ἄλλου γένους τυγχάνοντες καὶ ὁμογενῆ τὸν ἀρ-
 χιερέα ἔχοντες, τῷ σῶ κράτει ἑαυτοὺς ὑπετάξαμεν, ὥστε σω-

ματικῶς ὑπὸ σοῦ ἐξουσιάζεσθαι, ἀλλ' οὐ ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς· καὶ σοῦ μὲν ἐν πολέμοις ὑπερμάχεσθαι ἔργον ἔχονεν ἀναγκαῖον, τοῦ δ' ἡμετέρου σεβάσματος ὑπεκστῆναι ἡμᾶς τῶν ἀδυνάτων καθέστηκεν. Ἡ γοῦν λῦσον τὰ ἐπιόντα δεινὰ, ἢ ἀλλ' ἀπόλυσον ἀπελθεῖν, ὅπου φίλον ἡμῖν. » Ταῦτα εἶπον· καὶ 5
 φ.117· οὗτος μὴ | ζημιωθῆναι τοιούτους ἀνδρας βουλόμενος, καλοῦς τε καὶ ἀγαθοῦς, καὶ ἄκοντος τοῦ λεγάτου, τοὺς τε ναοὺς ἀνέφεξε, καὶ τοὺς ἐν εἰρκταῖς μοναχοῦς τε καὶ ἱερεῖς ἀπέλυσε, καὶ τὸν τότε χειμῶνα τῆς ἐκκλησίας, ὅσον ἦν αὐτῷ δυνατὸν, κατεστόρεσε. Πολλοὶ δὲ τῶν μοναχῶν προεξεληθόντες τῆς βασιλίδος τῶν 10
 πόλεων, τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ προσῆλθον, οἷς καὶ μοναὶ ἐπεδόθησαν, προστάξει αὐτοῦ, εἰς καταμονὴν καὶ ἀνάπαυσιν, καὶ πρεσβύτεροι δὲ πρὸς τὴν Νίκαιαν ἀπελθόντες τῷ ἐκεί πατριαρχικῷ κλήρῳ ἐγκατελέγησαν, καὶ ἐλευθέρως ἐβίωσαν· οὐκ ὀλιγοὶ δ' ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς ἀρχιερωσύνης ὕψος ἀνεβιδιάσθησαν. 15

Τοῦ δὲ Ἑρῶη τελευτήσαντος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ρομπέρτος ἀναδεξάμενος τὴν ἀρχὴν, μαλακώτερον ἐχρήτο τοῖς πράγμασι· τούτου τὴν ἀδελφὴν εἰς γαμετὴν εἴληφεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος. Οὐ πολλοὶ παρῆλθον ἐνιαυτοὶ, καὶ ἐπεὶ Ρομπέρτος ἀγαγέσθαι γυναῖκα οὐκ ἔφθασε, παράνομόν τι πρᾶγμα βεβούλευται 20
 διαπράξασθαι ὁ βασιλεὺς· γαμβρὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ λαβεῖν τοῦτον αἰρετισάμενος. Ἐνθεν τοι καὶ ἔρις ἐκ τοῦ τότε πατριαρχεύοντος Μανουὴλ ἐπισυνέβη τῷ βασιλεῖ, μηδὲως μῆτε αὐτοῦ, μῆτε τῶν ἀρχιερέων συναινούτων τῇ ἀθεμιτογαμίᾳ ταύτῃ, μᾶλλον δὲ καὶ ὅση δύναμις κωλυόντων, ὡς 25
 μὴ ἐγνωσμένου τοῦ τοιούτου γάμου τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμῶν. Ἄλλ' οὐκ ἔφθασεν ὁ βασιλεὺς τελειῶσαι τὸ θέλημα· στείλαι γὰρ ταύτην εὐτρεπίζων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, αὐτὸς τὴν ἐς ἄδην ἐστείλατο, τὴν βασιλεῖαν καταλιπὼν τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Γιώαννῃ τῷ Δούκα· οὐ γὰρ εἶχεν ἄρρενα παῖδα ἔφηβον· οὗς 30
 γὰρ ἐκ τῆς βασιλίδος Ἄννης ἐγέννησε δύο, Νικόλαον καὶ Ἰω-

άννην, ὁ θάνατος προαρήρπασεν· ὁ δ' ἐκ τῆς ἐξ Ἀρμενίων αὐ-
τῷ τεγχεῖς οὐπω τὸ ὄγδοον παρήμειβεν ἔτος, ὅτε οὗτος τὸν
βίον κατέλυσεν.

Ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ὅτε τοῦ βίου ἐξ-
5 ἤλθε, τῶν μὲν τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν ὑπερπέκεινα, ἐλάτ-
των δὲ τῶν πεντήκοντα, βασιλεύσας· ἐκ τούτων δεκαοκτώ.
Ἦν δὲ τὸ σῶμα μέτριος, μελάγχρους, καθειμένον ἔχων τὸ γέ-
νειον καὶ περὶ τὸ ἄκρον σχιζόμενον, ἐπ' ὀλίγον ἑτερόφθαλμος,
περὶ τὰς μάχας ὑζὺς, ἐλευθερίος· ἐν ταῖς δωρεαῖς, ῥῆξον ἐκ πε-
10 νομένων οὓς ἂν βούλοιο πλουσίους ποιῶν· τὴν δὲ περὶ τὰ θεῖα
τούτου εὐλάβειαν δέον δι' ὀλίγου δηλώσει· ὡς γὰρ μάθοι τι-
νάς τῶν ἀπὸ τῆς Κωνσταντινίου λογίων περὶ τῶν προσαγομέ-
μένων θεῶν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν δώρων λογομαχοῦντας, καὶ εἰ φθαρ-
τὰ ἢ ἄρθρα ταῦτα ἐπερωτῶντας ὡς κἂν τῇ Κωνσταντινου-
15 πόλει ἐλέγετο, παραστησάμενος τούτους μετ' ἐμβριθεῖς ἠπέ-
λησεν, ὄρκον προσθεῖς εἰς πίστωσιν ὧν ἀπερήνατο, ἢ σιγήσει
τούτους τοῦ περὶ τοιούτων γυμνάζειν, καὶ ἐμμένειν ταῖς πα-
τρικαῖς παραδόσεσι καὶ τοῖς δόγμασι τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας,
ἢ ἀλλὰ γινώσκειν ὡς καὶ Πέρσας καὶ Ἰταλοὺς καὶ ἄλλους πάν-
20 τας ἐναντιουμένους καταλιπὼν, τούτοις μαχέσασθαι, ἕως ἂν
τέλεον ἐκτρέψῃ. Καὶ οὕτως τὴν ἄλογον ἔριν κατέστειλε καὶ
ψυχοβλαβῆ. Τεταλικιπώρηκε δὲ ἐν ταῖς πρὸς Ἰταλοὺς καὶ Πέρ-
σας μάχαις, πολλά· ἀρχὴ γὰρ οὗτος ὑπῆρχε τῆς τῶν Ρωμαίων
ἀρχῆς, ᾧ καὶ πολλὰς χάριτας ὀφείλειν τοὺς Ρωμαίους πάντας
25 πάνυ δέον ἐστί. Κατετέθη δὲ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ Ἰα-
κίνθου μονῆ, ἔνθα καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος ἐτάφη, καὶ ἡ τοῦ
Λάσκαρι τούτου σύζυγος, Ἄννα ἡ βασιλίς.

Οὗτος ὁ βασιλεὺς ὅσα καὶ πατὴρ ὀφείλει τιμᾶσθαι παρὰ
πάντων τῶν μετ' αὐτὸν βασιλέων καὶ γενάρχης, ἐπέειπε, ὡς
30 εἴρηται, τοῦ κοσμικοῦ κατελιφύτος· κλύδωνος, τῆς ἀλώσεως δη-
λαδῆ τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων, καὶ ὡς ἐν καταποντισμῷ τῆς

Ρωμαϊκῆς μεγαλειότητος καὶ εὐδοξίας διαφθορήσεως καὶ βασιλείας καὶ ἱερωσύνης ἄρῃν ἐποιομένων, αὐτὸς καὶ βασιλείαν καὶ ἱερωσύνην συνέστησεν, οὐ χρήμασι πεποιθὼς, οὐ χωρῶν ἐπικρατεῖα, οὐ πόλεων κυριότητα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἐλέει μόνῳ τεθαρρηκώς, καὶ τοῖς οἰκείοις κόποις τε καὶ ἀγῶσιν, οὗ 5
 ὑπὲρ τῶν ὁμοφύλων ἐνδείξασθαι ἤρετίσματο· διὸ καὶ ὁ φυγὰς καὶ ὁ ἀνέστιος, βασιλεὺς μέγιστος ἀνεφάνη, καὶ τοῖς αἰχμαλωτεῦσαι διώκουσι φοβερός καὶ ἐπίδοξος, Νῶε τις ἕτερος δίκαιος ἐν τῇ αὐτοῦ γενεᾷ σπέρματα δευτέρου βίου διασωσάμενος ὡς ἐκ κατακλυσμοῦ τῆς κοσμικῆς ἐκείνης παναλεθρίας, ἣ 10
 Ζοροβάβελ ἄλλος, ἅτε δὴ καταπεπτωκότες νέων ἀναστήσας, τὰ Ρωμαίων εἰς τὸ μηδὲν καταντήσαντα, καὶ βασιλεύειν ἐγκαταστήσας Ρωμαίους, καὶ χωρῶν καὶ πόλεων ἄρχειν, καὶ ἀρχιερωσύνην καὶ συγκλήτῳ, ἔτι δὲ στρατηγῶν τοῖς ἀρίστοις καὶ ταγματῶν, πρὸς δὲ καὶ δυνάμεων στρατιωτικῶν τάξεις συνί- 15
 φ. 118. στασθῆναι τε καὶ ὠρατίζεσθαι [, μετὰ τῆς ἀνωθεν συμμαχίας καὶ τῶν οἰκείων σπουδασμάτων ταῦτα τετελεκώς, ἅ μικροῦ καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐνεδείξατο. Τοὺς δ' ὑπὸ τῆς Λατινικῆς χειρὸς αἰχμαλώτους γεγεννημένους προσπεύγοντας ἐπ' αὐτὸν, πάντα τε προσεδέχετο, καὶ πᾶσι φιλοφρόνως δικτιθέμενος, πόρους ζωῆς 20
 ἐχορήγει, καὶ ἀναλόγως εὐηργέτει, ἀνάδοχος τῶν πάντων γινόμενος καὶ πᾶσιν ὡς ἡ χεὶρ ἐδίδου ἀπονέμων τὰ δέοντα, οὐκ εἰς τὸ συναγαγεῖν ἀπιδῶν χρήματα καὶ ἠσαυρούς περιποιήσασθαι καὶ κειμήλια· οὐ γὰρ ἐδίδου ροπὴν αὐτῷ πρὸς τοῦτο τὰ πράγματα, ἀλλ' εἰς τὸ κυβερνήσαι καὶ διασώσασθαι οὗς ὁ 25
 θεὸς ἐκίνει. τούτῳ προσέρχεσθαι.

Ἐπιλαμβάνεται τοιγαροῦν τῶν Ρωμαϊκῶν σκλήπτρων ὁ γαμβρός αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ Δούκας, στεφθεὶς παρὰ τοῦ πατριάρχου Μανουήλ, ὃς τὸν Μάξιμον διεδέξατο· μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Μιχαὴλ τελευτῆν ὁ Εἰρηνικός Θεόδωρος τῷ θρόνῳ ἐγκαθιδρύεται· ἐν αὐτῶν δ' ἐξ διελθόντων, ἐκείνου τὸ βιώσιμον ἀποπλή- 30

σαντος, ὁ μοναχὸς Μάξιμος προχειρίζεται, θεραπεύων τὴν γυναικωνίτιδα, καὶ ὑπὸ ταύτης στεργόμενος· οὐδὲ γὰρ ἦν τι ἄλλο τὸ συστήσαν αὐτὸν εἰς τὴν περιωπὴν ταύτην ἀναδραμεῖν, ἐν ἧ καὶ μῆνας ἐπιβίου· εἰς τελευτᾶ, καὶ ὁ Μανουὴλ τὴν οἰκουμενικὴν ὡς πατριάρχης διοίκησιν ἀναδέχεται, Φιλόσοφος καὶ ὦν καὶ ὀνομαζόμενος.

5 Ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων πρῶτος βασιλεύσας Ἄσαν δύο ἔσχευεν υἱοὺς, τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον. Τοῦ γοῦν Βορίλα τὴν Βουλγάρων ἀρχὴν ἔχοντος, ὁ τοῦ Ἄσαν υἱὸς Ἰωάννης
10 περὶ τὴν τῶν Ρώσων χώραν, ἐκείσε τε χρόνον ἐφ' ἱκανὸν διατρέψας, καὶ τινας τῶν Ρώσων δυνηθεὶς ιδιώσασθαι, τὴν πατρικὴν ἀνακαλεῖται ἀρχὴν, καὶ τῷ Βορίλα πολεμεῖ, καὶ νικᾷ τοῦτον, καὶ χώρας οὐκ ὀλίγης γίνεται ἐγκρατῆς. Ὁ δὲ Βορίλας ἔνδον εἰσερχεται τοῦ Τερνοῦ, καὶ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη πολιορκεῖται·
15 ἐπεὶ δὲ οἱ σὺν αὐτῷ μὴ εἶχον ἐπὶ πλέον ἀντέχειν, προσέρχονται καὶ αὐτοὶ τῷ Ἄσαν Ἰωάννη, καὶ ὁ Βορίλας φεύγων ἀλίσκεται καὶ παρὰ τοῦ Ἰωάννου τυφλοῦται. Καὶ οὕτως τῆς τῶν Βουλγάρων ὁ Ἰωάννης ἐγκρατῆς πάσης γίνεται. Καὶ τὰ μὲν τῶν Βουλγάρων τοιαῦτα.

20 Ὁ δὲ κατὰ τὴν δυσμὴν Κομνηνὸς Θεόδωρος, ἐπαρθεὶς ἀνθ' ὧν πολλὴν ἐκ τῆς παρὰ τῶν Ἴταλῶν καὶ τῶν Βουλγάρων κατεχόμενης χώρας Ρωμαϊκῆς ὑπ' ἐχυτὸν ἐποίησατο, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς Θεσσαλονίκης γέγονεν ἐγκρατῆς, πορφυρίδα τε φορεῖ, καὶ ἐρυθρὰ ἐχυτῷ περιτιθησι πέδιλα. Ἀντιστάντος δὲ τοῦ τότε
25 μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνου τοῦ Μεσοποταμίτου, πολλὰς τοῦτον κακώσεσι καθυπέβαλε, καὶ ἐξορία δεινῆ κατεδίκασε, καὶ τὰ μοναδικὰ καὶ ἄκοντα βιαίως ἐνέδυσεν ἄμφικα. Ὁ δὲ Βουλγαρχὴς ἐπίσκοπος Δημήτριος, ᾧ Χωματηνὸς ἦν ἢ ἐπίκλησις, ὡς αὐτοκέφαλος ἀρχιερεὺς πρὸς τὴν στεφηφορίαν
30 αὐτῷ ὑπόβηκε. Βασιλεὺς οὖν ἀναγορευθεὶς ὁ Θεόδωρος οὗτος, βασιλικῶς ἐχρήτο τοῖς πράγμασι, δεσπότης τε προεβάλλ-

λετο, καὶ σεβαστοκράτορας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀξιωμάτων οἷς ἐβούλετο τῶν ὑπ' αὐτὸν διένειμεν. Οὐκ εὐφυῶς δὲ ἔχων πρὸς τοὺς τῆς βασιλείας θεσμούς, Βουλγαρικώτερον ἢ βραβερικώτερον εἰπεῖν μᾶλλον ταῖς ὑποθέσεσι διετίθετο, ἀγνοῶν ὅσα τῆς βασιλείας ἀρχαῖα τυγχάνουσιν ἔθιμα. Οὗτος ἀντίφρων τῷ βασιλεὶ Ἰωάννῃ τῷ Δούκῃ ἦν, καὶ ταῦτα αὐτὸν ἀξιοῦντι τῶν δευτερείων τῆς βασιλείας μετέχειν, καὶ τῆς χώρας ἦν ὑφ' αὐτὸν εἶχεν ἐγκρατῆ εἶναι, καὶ κατ' οὐδὲν ἄλλο ὑπεῖκειν αὐτῷ· ὁ δὲ ἀντέβαινε στερεώτερον.

Ἄρτι δὲ τῆς βασιλείας ἐπειλημμένος ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Δούκας, καὶ ἐν στενῷ οὖσαν εὐρῶν τὴν τῶν Ρωμαίων ἀρχὴν, μὴ ἀνασχόμενος ἐν ὀλίγοις τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν περιγράφεσθαι, δύο παραδραμόντων ἐναιαυτῶν μάχην ποιεῖται μετὰ τῶν Ἰταλῶν. Συνάγεται γοῦν Λατινικὸν στράτευμα ἀξιόμαχον, οὗ πρόμαχοι οἱ τοῦ βασιλέως τοῦ Λάσκαρι Θεοδώρου ἀντάδελφοι, οἱ σεβαστοκράτορες Ἀλέξιός τε καὶ Ἰσαάκιος· οὗτοι γὰρ μετὰ θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ, τὴν θυγατέρα ἐκείνου Εὐδοκίαν λαβεῖν καὶ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπελθεῖν ἐβουλεύσαντο· μὴ δυνηθέντες δὲ καὶ τὴν ἀνεψιὰν λαβεῖν, αὐτοὶ μόνοι ἀπέδρασαν. Μάχης οὖν συγκροτηθείσης ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ποιμανηνοῦ, ὅπου καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ὁ νεὸς, νικᾷ κατὰ κράτος ὁ βασιλεὺς, τῶν μὲν Ρωμαίων σχεδὸν τῶν πλείστων ἐξαπονησάντων, αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως μετ' ὀλίγων πάνυ τὴν νίκην πᾶσαν ἐργασχάμενου· δόρατος καὶ γὰρ ἤψατο, καὶ πολέμιον ἔβαλλε, καὶ ἀνδρεῖον τὸ φρόνημα περυστήσατο, οὐδὲ πρό-
 φ.118-τερον ἀγνοούμενον | . Ἡ τοιαύτη νίκη εἰς μεγάλην αὐξήσιν τὰ Ρωμαίων κατέστησε, τοὺς δ' Ἰταλοὺς συνέστειλε καὶ κατέβαλλε· τοὺς μὲν γὰρ ζῶντας, τοὺς κρείττους τούτων συνέσχεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ Λάσκαρι ἀνταδέλφους οὓς καὶ ἐκτυρλοῖ, ἐπ' αἰτίαις εὐρῶν, ἄλλοι δὲ φόνου ἔργον ἐγένοντο.

Καὶ οἱ μὴ τῷ πολέμῳ δὲ παραγεγονότες, τὴν δειλίαν ὧς

τινα κληρον ἐκτήσαντο. Ὡς καὶ μέρος τι τῶν Ἰταλῶν τὸ τῶν Σερρῶν κάστρον πολιορκοῦν, ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώρου δεσποζόμενον, τὴν τοιαύτην ἤτταν ἐνωτισάμενον, ἐκεῖθεν ἀποδρᾶναι, καὶ ταῦτα ἐγγύς ἀλώσεως ἤδη ἐλθόν. Ἐντεῦθεν τὰ
 5 τῶν Ἰταλῶν κατὰ τε ἔω καὶ τὴν ἐσπέραν, σθεναροῖς ἀντιπάλοις συγκρούοντα, τῷ τε βασιλεῖ Ἰωάννῃ καὶ τῷ Κομνηνῷ Θεοδώρῳ, ἤρξαντο προκόπτειν τοῖς χεῖροσιν.

Ἐπεὶ γὰρ ἐν τῷ εἰρημένῳ τόπῳ τοὺς Φράγγους ὁ βασιλεὺς, ὡς εἴρηται, ἐτροπώσατο, αὐτίκα καὶ τὰ παρ' ἐκείνων τυραννούμενα φρούρια Ῥωμαίων ἐπολιόρκει, καὶ ἠλευθεροῦ ταῦτα,
 10 μὴδενὸς ἀνθισταμένου καὶ ἀντιπίπτοντος· καὶ οὐκ ἐνέλιπε κατὰ πάντα καιρὸν, ἕχρι δηλονότι, καὶ θέρει, καὶ μετοπώρῳ καὶ μέσῳ χειμῶνι, τὰς ἐφόδους ποιοῦμενος, ἐλεπόλαις τε συνιστῶν καὶ καταβάλλων ἐπάλλξεις, ἕως οἱ ἐντὸς ἀπειρηκότες, τὰ μὲν
 15 προεδίδουν, τὴν ζωὴν ἐξωνούμενοι, τῶν δὲ ἐξέπιπτον μάχῃ, καὶ δεσμῶται ταῖς εἰρκταῖς παρεπέμποντο.

Ἐάλω γοῦν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὸ Ποιμανηνὸν, τὰ Οὐαλεντινικὰ, τὸ Χαρίορον, τὸ Βερβενιάκον. Ἀλλὰ καὶ τριήρεις ὁ βασιλεὺς εὐτρεπίσας περὶ τὸν Ὀλκὸν ἔστησε (πόρος δὲ οὗτος περὶ τοῦ
 20 τὴν Λάμψακον), τοὺς ἐκ τῶν Ἰταλικῶν χωρῶν πρὸς τὴν Κωνσταντίνου διαπλωζόμενους παγίδα ταύτας ἔχειν διαταξάμενος· ἀλλὰ καὶ κατὰ Δύσιν ὄρμῶν καὶ τὰ ἐκείνων λείαν ποιούμενος, τό τε ἄστυ τῶν Μαδύτων πορθῶν καὶ τὴν Καλλιούπολιν, καὶ τὰ παράλια ὅσα τοῖς Λατίνοις ὑπόφορα, εἶχε καὶ
 25 αὐτά· συναντιλαμβανομένας τοῦ ἔργου ἐν οὐ μικροῖς.

Ἄλλ' οὕτω τοῦ βασιλέως ἐν πᾶσιν ἀκμαζόντος κατὰ τε γῆν τε καὶ θάλασσαν σκευαρεῖται τούτῳ ἐπιβουλῇ· ὁ δὲ ταύτης πρωτεργάτης ὁ πρωτεξάδελρος ἦν τοῦ βασιλέως Ἀνδρόνικος ὁ Νεστόγγος, ἔχων εἰς τοῦτο συμπράκτορα καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἰσαάκιον καὶ ἐτέρους τῶν ἐπιφανῶν οὐκ ὀλίγους, τὸν τε Φλαμούλιον, ὃν μέγαν ἐταιρειάρχην ὁ βασιλεὺς ἐτίμησε καὶ τὸν

Ταρχανειώτην Συναδηνόν, τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν
 Στασηνόν, τὸν Μακρηνόν, καὶ ἄλλους εἰς πλῆθος τὸν ἀριθμόν.
 Παρετάθη δὲ ἡ ἐπιβουλή ἐς μακρόν· ἐν τῇ Λαμφάκῃ δὲ διάγων
 μανθάνει ὁ βασιλεὺς τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ αὐτίκα τὰς τε τριή- 5
 ρεις πυρὶ παραδέδωκεν, ὡς μὴ τοῖς Ἰταλοῖς ὑπὸ χεῖρα γένοι-
 το, καὶ τὰ πάντα παραδραμῶν, τῶν ἠκουτισμένων ἐπέσπευδε
 τὴν διόρθωσιν. Ἀφίκετο τοιγαροῦν εἰς τὰς Ὀχυράς, κάκει τὴν
 ἐξέτασιν τῆς ἐπιβουλῆς ἐποίησατο· καὶ ἦσαν οἱ συνωμόται πάν-
 τες ταῖς δίκαις ὑπέυθυνοι. Ὁ βασιλεὺς δὲ φιλάνθρωπότερον ἐ-
 πί τούτοις διατεθείς, ἢ ὡς οἱ νόμοι ἐκέλευον, τὸν μὲν Νεστ- 10
 τόγγον Ἰσκάκιον ἐκτυφλώσει καταδικάζει καὶ χειρὸς ἐκκοπήν,
 καὶ τὸν Μακρηνόν ὡσαύτως, ἐληλεγμένον ὡς πολλάκις κατὰ
 νῶτα τυγχάνων τοῦ βασιλέως ὥρμησεν ἐφελεύσει τὴν σπάθην
 καὶ καιρίαν τούτου κατενεγκεῖν· καὶ ἄλλους δὲ τινὰς μικραῖς
 ποιναῖς καθυπέβαλλε, τοὺς πλείονας δὲ πρὸς καιρὸν ἐγκλεισά- 15
 μενος, μετ' οὐ πολὺ καὶ τούτους ἀνήκε τῆς φυλακῆς. Τὸν δὲ
 πρωταίτιον Νεστόγγον Ἀνδρόνικον, τὸν καὶ βασιλείας τυχεῖν
 ὀρεγόμενον, τῷ τῆς Μαγνησίας φρουρίῳ συνέκλεισεν· ἡ γὰρ τῆς
 ἀγάπης σχέσις ἦν εἶχε περὶ αὐτὸν βασιλεὺς, ἐκώλυσε τοῦ κα-
 κοποιῆσαι αὐτὸν, ὅς καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέδρα, θελήσει τοῦ βα- 20
 σιλέως ὥσπερ ἐλέγετο, ἐλευθερώτερον διάγειν παρακλευσάμε-
 νου, καὶ οἰοεὶ κλέψαι τὴν σωτηρίαν βουλευσαμένου, ὅς περὶ
 τὰ τῶν Μουσουλμάνων ἐφώρμησε, κάκει διῆγε μέχρι τὸ βιοῦν
 ἐξεμέτρησε.

Τὸ δ' ἀπὸ τοῦδε περὶ ἑαυτοῦ πολλὴν ὁ βασιλεὺς ἐποιεῖ- 25
 το φυλακὴν, φρουρούς τε περὶ αὐτὸν ἔστησε καὶ τοὺς γνησίους
 ὑποβλεπόμενος· μάλιστα δὲ περὶ ταῦτα συνέτεινεν ἡ βασιλὶς
 Εἰρήνη, ἀνδρικώτερον ἔχουσα τὸ ἦθος καὶ τοῖς πᾶσι βασιλικώ-
 τερον ἐντυγχάνουσα.

Εἰς συμβάσεις δὲ καὶ οἱ Ἰταλοὶ ἐλθόντες ἀπέλυσαν τὸ τῶν 30
 Πηγῶν ἄστυ· καὶ οὕτως εἰρήνευσεν ὁ βασιλεὺς μετ' αὐτῶν, πάν-

των τῶν πρὸς νότον ὑποχωρησάντων, μόνα δὲ τὰ πρὸς βορρᾶν ὄντα πλησίον τῆς Κωνσταντινίου κατεχόντων καὶ ὅσα τῆ τοῦ Νικομήδους πόλει ἐγγίζουσιν.

- Ἐπεγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον καὶ τοιοῦτον. Οἱ
- 5 τῆς Ἀδριανοῦ οικήτορες πρεσβεῖν στέλλουσι πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς ἂν στρατὸν πέμψῃ καὶ ἐλευθερώσῃ αὐτούς τῆς τῶν Φράγγων χειρός· ὁ δὲ τὸν πρωτοστράτορα τὸν Ἰσὴν ἐκλεξάμενος, καὶ στρατεύμα δούς ἐξαπέστειλε |, συνῆν δὲ τούτῳ καὶ ὁ Καμ-φ. 119. μύτζης Ἰωάννης, οἱ καὶ διαπεράσαντες τὸν Ἑλλάσποντον, ἤλθον
- 10 εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ τῆς πολέως ἐντὸς γενόμενοι διῆγον ἐκεῖ. Ἠλπίζε δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης διὰ τούτων καὶ τῶν πέριξ περιγενέσθαι, καὶ ὑπὸ χεῖρα ταῦτα ποιήσασθαι.

- Ἄλλ' ὁ Κομνηνὸς Θεόδωρος, τῶν ἐγγύς ὦν ἐγκρατῆς, ἄνευ μέντοι τοῦ τῆς Ροδόπης ὄρους, ὅπερ καὶ Ἀχριδὸς ὀνομάζε-
 15 ται, καὶ τῶν ἐν τούτῳ φρουρίων καὶ τοῦ Μελενίκου, ἐπισιθὴ ταῦτα ὑπὸ τὸν Σηλάβον ἐτάττοντο, συγγενῆ τοῦ Ἀσάν, καὶ ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἄνακτος τῶν Ἴταλων Ἐρρη δεσπότην τετιμημένον, οὐ καὶ τὴν θυγατέρα ἐκ πικλακῆς εἰς γυναῖκα ἠγάγετο. Οὗτος ὁ Σηλάβος, ἵνα μικρὰ τινα περὶ αὐτοῦ διέλωμεν φρούριον τὸν Μελενίκον εὐρῶν ὄχυρόν καθ' ἑαυτὸν διῆγε, μηδενὶ τῶν πέριξ ἀρχόντων ὑποπεσῶν, ποτὲ μὲν σύμμαχος διὰ τὸ κῆδος Ἴταλοις καθεστῶς, ἐνίοτε δὲ ὡς Βούλγαρος τοῖς Βουλγάροις ὁμοφρονῶν, ἔστι δὲ ὅτε καὶ τῷ Κομνηνῷ Θεοδώρῳ συναρῆγων, μηδενὶ δὲ ὑποτασσόμενος, μήτε εἰς
 25 ὁμοφροσύνην ἀληθῆ συνερχόμενος. Τούτῳ, μετὰ θάνατον τῆς γαμετῆς, εἰς γυναῖκα ἢ τοῦ Πετρλίτζα θυγατρὸς ἐδόθη, τοῦ γυναικαδέλφου Θεοδώρου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἄνευ μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, τῶν ὑποκειμένων τούτῳ χωρῶν, τὰ ἄλλα ὑπὸ τὸν Κομνηνὸν ἐτέλουν Θεόδωρον.
- 30 Ἐπεὶ γοῦν Μοσυνόπολις καὶ Ξάνθια, καὶ ἡ Γρατζιάνους ὑπὸ τὸν Κομνηνὸν ἦσαν, (οὗτος) τὸ τῆς Στραχείρας ὑπερβάς

ἄρος (ὃ δὴ Μάχη κατονομάζεται), τὰ ἐκεῖθεν τοῦ Εὐρου κατέδραμεν, ἄνετα εὐρών καὶ μηδενὶ φρουρίῳ περιφραττόμενα, καὶ περὶ τὸ Διδυμότευχον γεγωνῶς, βασιλεύς αὐτῶν ἐφημίζετο. Ἀφικόμενος δὲ καὶ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐντὸς ἔμαθεν εἶναι τὸν πρωτοστράτορα τὸν Ἰσὴν καὶ τὸν Καμμύτζην μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου, ἀπατηλοῖς δὲ λόγοις τοὺς τῆς πόλεως οἰκήτορας ὑπελθῶν, ὡς πλοῦτον αὐτοῖς χορηγήσειε, καὶ ὑπερψώσειεν εἰς τιμὰς, πείθει τὸ μὲν τοῦ βασιλέως ἐξαγαγεῖν στράτευμα, αὐτὸν δὲ εἰσαγαγεῖν.

Ἐξείσι τοίνυν ὁ πρωτοστράτωρ τῆς πόλεως καὶ ὁ Καμμύτζης μετὰ τῶν συνόντων τούτοις στρατιωτῶν, ἐπὶ ὄρκοις τοῦ μὴ τινα ἐκ τούτων παθεῖν τι κακόν. Ὁ μὲν οὖν πρωτοστράτωρ οὐδόλως εἰς ὄψιν ἦλθε τοῦ Κομνηνοῦ Θεοδώρου (οὕτω γὰρ εἶχε τὴν συμφωνίαν), ὁ δὲ Καμμύτζης αὐτῷ συντυχῶν, οὐ κατέβη τοῦ ἵππου, οὐδὲ ὡς βασιλεῖ αὐτῷ προσηγόρευσε· διὸ καὶ βαρυθυμῆσας κατὰ τούτου ὁ Κομνηνός, ὕβρεις τε κετέχευε τοῦ ἀνδρός, καὶ ἐγγύς ἦλθε τοῦ καὶ πληγὰς ἐπιθεῖναι αὐτῷ. Τοῦτο δὲ ἀρρομὴ γέγονε τῷ Καμμύτζῃ τῆς πρὸς βασιλέως τιμῆς· ὡς γὰρ πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκετο, μέγας ἐταιρειάρχης ὁ Καμμύτζης τετίμηται.

Ὁ δὲ Κομνηνός Θεόδωρος καὶ τῆς Ἀδριανοῦ γεγωνῶς ἐγκρατής, πολλὰ τοῖς Ἰταλοῖς λυπηρὰ κατειργάσατο, ἕως τῆς Βιζύης καταδραμῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἐκείνους ἅπαντα ἕως καὶ αὐτῆς τοῦ Βύζαντος ληϊσάμενος, καὶ πολλοῦ φόβου τοῖς Λατίνοις ὑπάρξας αἷτιος.

Τότε καὶ ὁ Ἀσὲλ Δεκάς, ὃς νομίμως τῆς θυγατρὸς Θεοδώρου (γρ. Θεοδώρου) τοῦ Λάσκαρι Εὐδοκίᾳ συνώκει, ὑπὸ τινος δῶρατι ἐπλήγητὸν τράχηλον, καὶ ἡ τομὴ θανάσιμος ἔδοξεν, ὑπὸ του δὲ τῶν ἰατρῶν θεραπείας ἔτυχεν· ἦν δ' ἔκτοτε καὶ ἡ φωνὴ τούτου τραχεῖα, καὶ οὐδὲ οἱ τοῦ τραχήλου σπόνδυλοι στρεφόμενοι εὐχερῶς .

- Ἐπει γοῦν οὕτως ηὐξήθη τὰ κατὰ τὸν Κομνηνὸν Θεόδωρον, καὶ ὁμορῶν ἦν τοῖς Βουλγάροις, σπένδεται τῷ Ἀσάν, ὃς μετὰ τὸν Βορίλαν τοῖς Βουλγάροις βασιλεὺς ἦν, καὶ συγγένειαν μετὰ τούτου ἐποίησε, προσλαβόμενος ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ Μανουήλ
- 5 νόμφην τὴν τοῦ Ἀσάν ἐκ παλλακῆς θυγατέρα Μαρίαν. Ἄλλ' οὐ μετὰ πολὺ τὰς σπονδὰς διαλύσας, οἷος ἐκεῖνος θρασύτερος ἐν πᾶσι καὶ ἀτακτότερος καὶ τῶν ὄρκων παραβάτης, στρατιᾶν συναγνοχῶς ἐκ τε Ρωμαίων καὶ Ἰταλῶν, τὴν Ἀδριανοῦ παραμείψας περὶ τὰ τοῦ Εὐβρου ποταμοῦ ἄνω τὴν πορεῖν ἔθετο,
- 10 πόλεμον συγκροτῆσαι μετὰ Βουλγάρων προθέμενος· ἐξήτει δὲ ἄρα τὸν αὐτοῦ ἕλεθρον· ἐθάρρει δὲ μὴδ' εἰς ὄψιν στήναι τοὺς βρβάρους τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς. Ἄλλ' ὁ Ἀσάν ταῖς τοῦ Θεοδώρου ἐπιτοκίαις ὑπὲρ τινὶ ἄλλῳ τεθαρρηκῶς, ὀλίγον τι συμμυχικὸν λαβὼν ἐκ Σκυθῶν εἰς χιλίους ποσούμενον, καὶ τὰς
- 15 οἰκείας δυνάμεις συναθροίσας, κατ' ἐκείνου ἐφέρετο, | τὸν ἐγ-φ.119· γραφον τοῦ Θεοδώρου ὄρκον τῇ ἰδίᾳ σημαίᾳ ἀπαιωρήσας. Καὶ δὴ κατὰ τινὰ παρεύριον τόπον, (Κλοκοτινίτζαν αὐτὸν ὀνομάζουσι) συμβάλλουσι τὰ στρατεύματα, καὶ νικᾶται ὁ Θεόδωρος παρὰ τῶν Βουλγάρων· καὶ συλλαμβάνεται μὲν αὐτὸς, οὐκ ὀλίγοι δὲ
- 20 καὶ τῶν αὐτοῦ προσγενῶν, καὶ τῶν ἄλλως οἰκείων· τὰ δὲ αὐτῶν πάντα πρὸς τῶν Βουλγάρων ἐσκύλευται. Περὶ δὲ τὸ πλῆθος φιλανθρωπότερον διατεθεὶς ὁ Ἀσάν, τοὺς πλείους τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἀφανῶν καὶ μάλιστα, ἐλευθεροῖ, καὶ πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀποπέμπει κώμας καὶ πόλεις. Εἶχε δ' ἐπὶ τούτῳ
- 25 καὶ τι συμφέρον πραγματευόμενος ἐξούλετο γὰρ τῆς τῶν Ρωμαίων ἀρχῆς ἀποστήσας, κυριεῦσαι αὐτῶν, οὐ καὶ ἐπέτυχεν· ἐπεὶ γὰρ κατ' αὐτῶν ἐχώρει, πάντες τούτῳ ὑπέκυπτον.
- Καὶ γίνεται ὑπ' αὐτὸν ἡ Ἀδριανοῦ καὶ τὸ Διδυμότειχον, εἶτα Βολερὸν ἅπαν, Σέρραι, Πελαγονίχ, καὶ Πρίλαπος, καὶ τὰ
- 30 περίξ αὐτῶν. Κατέδραμε καὶ τῆς Μεγάλης Βλαχίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀλβάνου δεσπόζει, καὶ τὰ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ ληΐζεται,

καὶ λείαν ἀποκερδαίνει πολλήν . Ἐπει δὲ κατεπράξατο ταῦτα καὶ ὡς βουλευτὸν διέθετο, τινὰ μὲν τῶν φρουρίων ὑπὸ Ῥωμαίων διεξάγεσθαι καταλελοιπῶς, τὰ πλείω δ' ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, στρατιώτας ἐν τούτοις τάξας, καὶ στρατηγούς καὶ φορολόγους ἐπιστήσας, ἀνέζευξεν εἰς τὰ οἰκεία, μέγας δόξας καὶ 5
θαυμαστὸς· οὐ γὰρ ἐχραίνετο φόνοις Ῥωμαϊκοῖς, ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ, ἔνθεν τοι καὶ παρὰ πάντων φιλούμενος ἦν .

Ὁ δὲ Ἄγγελος Θεόδωρος ἐν φρουρᾷ διάγων, ἐφιλοφρονεῖτο μὲν παρὰ τοῦ Ἀσάν· ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὰ οἴκοι νεωτερίζειν πεφάρταται, ἐκτυφλοῖ αὐτὸν ὁ Ἀσάν . 10

Ὁ μέντοι τοῦ Θεοδώρου ἀδελφὸς Μανουὴλ, ὃς καὶ παρὰ τοῦ [του] δεσπότης τετίμηται, φυγὰς περὶ τὴν Θεσσαλονίκην ἀπῆλθεν, ὅτε ὁ Θεόδωρος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν συνεσχέθησαν, καὶ ἦν κυριεύων αὐτῆς καὶ τῶν περὶ αὐτὴν, ἐρυθροῖς δὲ γράμμασι τὰς αὐτοῦ γραφὰς ἐπεκύρου· πρὸς ὃν καὶ τις τῶν ἐκ βασιλέως Ἰωάννου πρέσβειων ἀπέσκηψεν « εἰς σέ, φάμενος, ἀρμόσει τὸ ψαλμωδούμενον, σέ τὸν βασιλέα καὶ δεσπότην » . 15

Ἐἶχε μὲν οὖν οὕτως τὰ Δυτικὰ ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Μανουὴλ δεσποζόμενα . Οἱ δὲ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Λατῖνοι, ἐπεὶ ὁ βασιλεύων αὐτῶν Ρομπέρτος τὸ κοινὸν χρέος ἀπέτισε, τὴν 20
Εὐριπὸν καταλαβὼν, ὁ δὲ τούτου υἱὸς Βαλδουῖνος ἀφῆλιξ ἦν, πρεσβεΐαν στέλλουσι πρὸς Ἰωάννην, τὸν Ἱεροσολύμων ρῆγα ὀνομαζόμενον, φήμην ἀυχοῦντα περὶ τὰ στρατιωτικὰ, καὶ βριαρὸν τὴν χεῖρα, καὶ μεγέθει τοὺς κατ' αὐτὸν ὑπερβάλλοντα, ὡς ἂν πρὸς αὐτοὺς ἐλθὼν, τῆς Κωνσταντίνου βασιλεὺς φημισθεῖη, 25
ἐπιγαμβρεύση δὲ ἑαυτῷ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τῇ ἰδίᾳ τὸν κληρονόμον Βαλδουῖνον, ἵνα, μετὰ τὴν τοῦ ρηγὸς ἀποθίωσιν, βασιλεύση τούτων ὁ Βαλδουῖνος πρὸς αὕξην ἐλθὼν· ὁ γὰρ ρῆξ οὗτος ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη ἐλέγετο τότε ἔχειν ἀφ' οὐπερ γεγένητο . Ἠρέσθη γοῦν ὁ ρῆξ τῇ πρεσβεΐᾳ, καὶ καταλαμβάνει 30
τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων διὰ ὀκλάττης ποιησάμενος τὴν πο-

ραίν, (οὐδὲ γὰρ εἶχε στρατὸν ἀξιόλογον ὡς ἂν γε πεζοπορή-
 σαιεν). Ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον ἦλθε, μὴ δυνάμενος
 ἐξίεναι καὶ μάχης ἀπάρξασθαι (καὶ γὰρ ἐπέγνω τὸν βασιλέα
 Ἰωάννην στρατηγικώτατόν τε καὶ δυσμχώτατον), ἐμέμμετο
 5 ἑαυτῷ μὲν καὶ τῆς ἐγχειρήσεως, ὅτι πρὸς τοιοῦτον μαχσοθή-
 ναι προείλετο, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τοῦτο αὐτὸν ἐρεθίσαντας,
 καὶ κακῶς νοεῖν, ἔρασκε, τοὺς λέγοντας ὡς εἰς χώρους ἀφίξε-
 ται, ὧν ὁ βασιλεύων τοῦ ἄρχεῖν ἀνεπιστήμων ἐστὶ, καλῶς γὰρ
 ἐγνωκέναι ὡς εἰ δέκα τοσοῦτοι χῆροι τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ πρὸς
 10 δεσποτείαν ὑπῆσαν, καλῶς καὶ ἀρίστως ἄρχεῖν αὐτῶν ἐπίστα-
 ται καὶ διασώζειν ἐκ τῶν ἐχθρῶν. Εἴτε γοῦν διὰ ταῦτα, εἴτε
 καὶ κατατρῦθησαι βουλομενος τῶν τῆς Κωνσταντίνου καλῶν,
 δύο ἐνιαυτοὺς ἀπρακτος ἐν ταύτῃ διήγαγε.

Μόλις οὖν τριήρεις ἐτοιμασάμενος καὶ στράτευμα συναγαγὼν
 15 ὅσον ἡδύνατο, κατὰ τῆς ἐω ἐχώρησε, καὶ ἐλλιμενίζει περὶ τὴν
 Λάμψακον, προσεγγῶς τότε τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐκ τῆς κατὰ
 τοῦ καίσαρος Γαβαλαῖ μάχης ὑποστρέψαντος, ὃν νωτερίσαντα
 ἐμαχέσατο καὶ ὑπέταξεν. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς περὶ τὰ τῆς
 Σταδίας μέρη κατασκηθῶν, τῷ Παλαιολόγῳ Ἀνδρονίκῳ, ὃν εἶχε
 20 μέγαν δομέστικον, τὰ στρατεύματα καὶ τοὺς στρατάρχας πα-
 ραδεδωκῶς, περὶ τὴν νῆσον Ροδὸν τριήρεσιν ἱκαναῖς καὶ λοι-
 παῖς ναυσὶν ἐξαποστέλλει, βρισιώτερον τῷ | ἀποστάτῃ ἐπιτε-φ. 120.
 Θησόμενον οἷς εἶδε λόγοις στρατηγικοῖς.

Ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τὸν καίσαρα κατὰ σκοπὸν ἐγεγόνει τῷ
 25 βασιλεῖ, ἤκουσε δὲ τὸν ῥῆγχα προσοκείλαι τῇ Λαμψάκῳ Ρω-
 μαίοις πολεμῆσαι βουλόμενον, μεθ' ὧν ἔτυχε διάγειν βασιλεὺς
 (ὀλίγοι δὲ ἦσαν, οἱ γὰρ πλείους τῆς στρατιᾶς τῇ μάχῃ καὶ
 τῷ χεῖμῶνι τλαιπωρήσαντες ἀνέσεως χάριν ἐν τοῖς οἴκοις
 διῆγον αὐτῶν) χωρεῖ πρὸς τὴν Λάμψακον, καὶ τοῖς μέρεσι τῆς
 30 Σιγρηνῆς πῆγνυσι τὰς σκηνάς. Ἐπεὶ δὲ μὴ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ
 στρατὸν ἀξιόλογον κωλύσαι τὴν ἐφοδὸν τοῦ ρηγός, μεθόδοις

στρατηγικαῖς μεθ' ὧν εἶχε τούτῳ ἀντέταπτεν. Ἐξήλθον οὖν οἱ Λατίνοι καὶ ὁ ρῆξ Ἰωάννης, καὶ παραιγιαλίους τόπους διέδραμον· οὐδὲ γὰρ τῶν νηῶν αὐτῶν ἐπὶ μακρὸν ἀποστήναι ἀκίνδυνον ἐδόκει αὐτοῖς. Ὁ γὰρ βασιλεὺς Ἰωάννης, ἰκανὸς ἦν καὶ μετὰ πάνυ ὀλίγων μεγάλα τούτοις πράγματα παρα- 5
σχεῖν.

Ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς περὶ τὰς ὑπὸ ἡγεσίας διέτριβε, περὶ δὲ τὰς ἡϊόνας οἱ Φράγγοι. Τέσσαρας τοίνυν μῆνας διατελέσαντες ἐν τῇ τοῦ βασιλέως χώρᾳ, καὶ ὀλίγον χρόνον πατήσαντες, ὅσος ὁ ἀπὸ τῆς Λαμψάκου μέχρι τῶν Κεγγρεῶν, καὶ μικρὰ λυμηνάμενοι, (ὁ γὰρ βασιλεὺς τὰ χρειώδη πάντα ἔφθασε τοῖς ὑψηλοτέροις τόποις διασώσασθαι), περὶ τὸ τῶν Πηγῶν ἔφθασαν ἄστει, ἐν μόνον φρούριον χειρωσάμενοι ὃ Κεραμιδᾶς λέγεται, περίπου τὸν βουνὸν τῆς Κυζίκου διακείμενον. Εἶχον δὲ τὰς 15
ναῦς ἐτοιμάσαντες ἀποπλεῦσαι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὄχοντο ἂν αἰσχύνης καὶ ζημίας ἐμπεπλησμένοι· ἀλλ' ἀνὴρ τις δεινὸς ἀναρριχάσθη πρὸς ἀκρωρεῖας, ὁδὸν ἐφεῦρε δι' ἧς καὶ ὠπλισμένους Λατίνους εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Πηγῶν ἀνεβίβασεν, οἳ καὶ τοὺς εἰς φυλακὴν τοῦ κάστρου διαχειρισάμενοι, ἴσχυσαν τοῦτο παραλαβεῖν. Τοῦτο πρὸς βραχὺ δειλίαν καὶ ἀθυμίαν 20
προὔξεν, (ἐπεὶ καὶ πολλοὶ ἦσαν ἄνδρες ἐκεῖ καλοὶ τε κάγαθοί, ἅν τοῖς Στρατιώταις περιφανεῖς), ἀλλ' ἡ τοῦ βασιλέως ἀρίστη οἰκονομία καὶ στρατηγικωτάτη ἐπίνοια, τὴν τε τῶν Ρωμαίων δειλίαν παρεμυθήσατο, καὶ τοὺς Ἰταλοὺς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑποστρέψαι ἠνάγκασεν. 25

Ἐγεννήθη τῷ βασιλεῖ ἐκ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης υἱὸς, ᾧ κλησὶς Θεόδωρος· ἐνδέκατον δὲ τότε ἦν ἔτος αὐτῷ· τέτοκε καὶ τῷ Ἀσάν, ὃς ἤρχε Βουλγάρων, ἡ ἀπὸ Οὐγγρων, Ουγάτριον, Ἐλένη τῇ κορίσκῃ τὸ ὄνομα, καὶ ἔννατον ἔτος ἀπὸ γεννήσεως ἦνυς. Στέλλει οὖν πρεσβεῖαν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀσάν, καὶ μνη- 30
στείας τῶν παιδῶν αὐτῶν μέμνηται, καὶ τῆς εἰς ἀλλήλους ἀμ-

φοτέρων συμμαχίας καὶ συγκροτήσεως. Δέχεται ὁ Ἀσάν τὴν πρεσβείαν, καὶ πληροῦνται αἱ συμφωνίαι, καὶ ὄρκοι ἐπὶ ταύταις προβαίνουσι.

Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς καταλαμβάνει τὴν Λάμψακον, καὶ διαπεραιούται μετὰ τῶν οικειῶν δυνάμεων εἰς τὴν Καλλιούπολιν, καὶ στήσας ἐλεπόλεις, ταύτην ἐμάχετο, καὶ μετ' οὐ πολὺ χειροῦται καὶ ὑπήκοον τίθησι, τῆς τῶν Βενετικῶν δυναστείας ἀνασωσάμενος. Μετὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀσάν καταλαμβάνει τὴν Καλλιούπολιν, γαμετῆ συνάμχ τῆ ἐξ Οὐγγρων Μαρία καὶ τῆ θυγατρὶ Ἐλένη, καὶ συνέρχονται τῷ βασιλεῖ, καὶ τὰ εἰς φιλίαν ἀμρότεροι διαπράττονται.

Ὁ μὲν οὖν Ἀσάν οὐ διεπέρχσε τὸν Ἑλλήσποντον, ἀλλ' ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Καλλιουπόλεως ἔμεινεν· ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης τὴν τοῦ Ἀσάν σύζυγον καὶ τὴν θυγατέρα λαθῶν, διαπεραιούται εἰς Λάμψακον, ἐνθα ἦν βασιλεὺς Εἰρήνη, καὶ πληροῦσι τὴν τῶν παίδων ἱερολογίαν, τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ ταύτην τελέσαντος.

Τότε καὶ ὁ Τερνόβου ἀρχιερεὺς ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως τελῶν, αὐτονομίᾳ τετίμηται, καὶ πατριάρχης ἀναγορεύεσθαι ἐξεχωρήθη βασιλικῶ καὶ πατριαρχικῶ θεσπίσματι, χάριν ἀποτινύντων τῷ Ἀσάν, τοῦ κήδους χάριν καὶ τῆς φιλίας, καὶ πρὸς τούτοις ὅτι ὑπέσχετο αὐτὸς οὗτος τὰ δυνατὰ οἱ συνάρασθαι τῷ βασιλεῖ εἰς τὴν τῆς Κωνσταντινουπολεως ἐλευθερίαν. Ἐπεὶ οὖν οὕτω ταῦτα πεπλήρωται, ἡ μὲν βασιλεὺς Εἰρήνη μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς νύμφης τοῖς ἐξοίς χώροις ἐνδητᾶτο, ἡ δὲ τοῦ Ἀσάν γαμετῆ ἐν τῇ τῶν Βουλγάρων ὑπέστρεψεν.

Ὁ δὲ γε βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀσάν τὰ οικεῖα ἀναλαμβάνοντες στρατεύματα, τὴν Δυτικὴν κατέδραμον χώρην ὀπόση τοῖς Λατίνοις ὑπέκειτο, καὶ κατὰ τοὺς ὄρκους τὴν χώρην καὶ τὰ κάστρα διεμερίσαντο. Καὶ Καλλιούπολις μὲν ὑπὸ τὸν βασιλέα ἐγένετο, ὁμοίως καὶ Μάδουττ, καὶ πᾶσα ἡ λεγομένη Χερ-

φ.120^ορόνησος· εἶλε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ τοῦ Κισσοῦ φρούριον |, ὃ
 μέχρι ποταμοῦ, ὃν Μαρίτζαν κατονομάζομεν, εἶχε τὰ ὄρια·
 ἐκράτησε δὲ καὶ τοῦ ὄρους τοῦ Γάνου, καὶ πολίχιον ἐν τού-
 τῳ ἐδείματο, ἔθθα καὶ τὸν Κοτέρτζην Νικόλαον, ἄνδρα ἐν πο-
 λέμοις εὐδοκιμηκότα, φυλάττειν ἐξέπεμψε, καὶ πράγματα πα- 5
 ρέχειν τοῖς ἐν τῇ Τζουρουλῶ ὅσα ἂν δύνηται.

Ὁ δὲ Ἀσάν τὰ ὑπεράνω τῶν εἰρημένων χωρίων καὶ πρὸς
 βορρᾶν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποίησατο.

Μέχρι δὲ καὶ αὐτῶν τῶν τῆς Κωνσταντίνου τειχῶν ὃ τε
 βασιλεὺς καὶ ὁ Ἀσάν ἐφθασαν, τοῦ ρηγὸς ἐν φόβῳ πολλῶ ἔσω 10
 διάγοντος, καὶ ἐν στενῶ κομιδῇ τὰ κατὰ τοὺς Λατίνους διέ-
 θεντο. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τοῦ μετοπώρου παρῆλθε καιρὸς, καὶ ὁ
 χειμῶν ἤγγιζεν, ἀμφοτέροι συνταξάμενοι ὃ τε βασιλεὺς Ἰωάν-
 νης καὶ ὁ Ἀσάν, ὁ μὲν εἰς τὴν χώραν τῶν Βουλγάρων χωρεῖ,
 ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν ἔω διαπερᾶ. 15

Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ νυμφίος Θεόδωρος καὶ Ἑλένη ἡ νύμφη ἤ-
 σαν ἀφήλικες, τὰ μὲν ἐς συνουσίαν αὐτῶν καὶ συναφείαν ἔμε-
 νον ἀτελεῖ, ἀνήγοντο δὲ παρὰ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης καὶ ἐπαι-
 δεύοντο, οἷα ἐκείνη φύσεως ἀγαθῆς καὶ πρὸς ἅπαν καλὸν τὸ
 εὐδόκιμον φέρουσα. 20

Ὁ μὲν οὖν ρῆξ Ἰωάννης μικρὸν ἐπιβιούς, ἐξ ἀνθρώπων ἐ-
 γένητο, τῷ γαμβρῷ Βαλδουίνῳ τὴν ἐξουσίαν τῆς Κωνσταντί-
 νου ὡς κληρον καταλιπών. Ὁ δὲ Ἀσάν μετὰ μελοῦς ἐπὶ ταῖς
 μετὰ τοῦ βασιλέως συνθήκαις γενόμενος, τρόπον ἐζῆτει δι' οὗ
 τὴν θυγατέρα ἐπαναλήψεται· σκέπτεται γοῦν αἰτίαν, κὰν οὐκ 25
 ἐλάνθανε, καὶ ἀποστέλλει πρέσβεις ἐς βασιλέα καὶ τὴν βασι-
 λίδα, ὡς βούλεται, ἐπεὶ πλησίον τῆς Ἀδριανοῦ μετὰ τῆς γυ-
 ναικὸς ἦλθε, καὶ τὸ θυγάτριον ἰδεῖν, καὶ πατρικῶς περιπτύξα-
 σθαι, καὶ τὰ εἰκότα ἀποπληρῶσαι, καὶ αὐθις ἀποπέμψαι πρὸς
 τὸν πενθερὸν καὶ τὸν σύζυγον. 30

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ἡ βασιλὶς Εἰρήνη ἐπι-

γνόντες τὴν σκευωρίαν, ὅμως πέμπουσι τὴν θυγατέρα πρὸς τὸν Ἀσάν, εἰπόντες, ὡς εἰ κρατήσῃ καὶ τοῦ νομίμως συναφθέντος διαζεύξειεν, ἔσται θεὸς ὁ τούτων ἔφορος, καὶ μελήσῃ τούτῳ περὶ αὐτοῦ.

- 5 Ὁ μὲν οὖν Ἀσάν τὴν θυγατέρα λαβὼν ὄχετο, τοὺς ἐπομέ-
 νους αὐτῇ πάντας ὅθεν ἦλθον ὑποστρέφειν ἐγκελευσάμενος,
 καὶ τὸν Αἴμον διαβάς, ἐχώρει περὶ τὸν Τέρνοβον, ὀλοφυρομέ-
 νης τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς, διὰ τῆς πενθερᾶς καὶ τοῦ συζύγου
 τὸν χωρισμὸν, ὅτε καὶ φασὶ προσλαβόμενον αὐτὴν, τῆς ἐφε-
 10 στρίδος αὐτοῦ ἐμπροσθεν ἐπικαθίσαι, καὶ κατὰ κόρης τύπαι
 τοῖς δακτύλοις, καὶ ἐπαπειλῆσαι δεινῶς, εἰ μὴ σιγῇ φέροι ὅσα
 τούτῳ διὰ βουλής ἐπ' αὐτῇ.

- Κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ τῶν Ἀτάρων καταδραμόντων τὸ
 τῶν Σκυθῶν γένος, ὅποσοι τῶν Σκυθῶν τὸ ξίφος ἐκείνων διέ-
 15 φυγον, ἀσκούς τὸν Ἰστρον διαπεράσχυντες, καὶ τὸν Αἴμον ὑπερ-
 βάντες τέκνοις ἅμα καὶ γυναίξῃ, καὶ ἀκόντων Βουλγάρων, (πολ-
 λαὶ γὰρ χιλιάδες ὑπῆρχον), τοὺς τῆς Μακεδονίας χώρους κα-
 τέλαβον, οἱ μὲν περὶ τὸν Εὐρον καὶ τὰ ἐκεῖσε πεδιάς, οἱ δὲ
 περὶ τὰ κατὰ τὴν Μαρίτζαν ποιούμενοι τὰς νομάς. Ἐλήϊζον
 20 γοῦν τὰ ἐν Μακεδονίᾳ πάντα, καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔρημα τῶν οἰ-
 κητῶρων ἐποίησαν, καὶ πολιχνίων δὲ ὅποσα εὐχειρώτα κατε-
 στρέφετο, καὶ ἐρονεύοντο πολλοί· ἐσκυλεύοντο δὲ καὶ ἡγμα-
 λωτίζοντο ἅπαντες καὶ ἀπημπολοῦντο ἐν τε τῇ Ἀδριανουπό-
 λει, τῷ Διδυματείῳ, τῇ Βιζύῃ, τῇ Καλλιουπόλει, καὶ τοῖς λοι-
 25 ποῖς ὅσα διὰ τὴν ὑχυρότητα ἀνάλωτα ἦσαν αὐτοῖς.

- Τοῦτο οἱ καθ' ἡμῶν αἰεὶ ἐνεδρεύοντες Φράγγοι εὐρόντες ἰ-
 κανὸν ὡς ᾔοντο ἀμύνεσθαι Ρωμαίοις, ἀνθ' ὧν παρ' αὐτῶν καὶ
 τοῦ Ἀσάν πρότερον ἐπαθόν, πρῶτα μὲν τὸν Ἀσάν ὑποποιοῦν-
 ται, καὶ πρὸς εἰρήνην σπένδονται τούτῳ, ἔπειτα δὲ σὺν αὐτῷ
 30 καὶ τοὺς Σκυθὰς βαρβάρους τε καὶ ἀλήτας χαρίσμασι μικροῖς
 τισι, μεγάλας δὲ ὑποσχέσεσι δελεάσαντες, εἰς ἐαυτοὺς ἔλκου-

σι· και συμμαχίαν τοσαύτην ἐκ τε Σκυθῶν καὶ Βουλγάρων συν-
 ηθροϊκοῦτες, κατὰ τῶν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου χωροῦσιν. Ἐπει
 δὲ πλησίον τὸ τῆς Ἰζουρουλοῦ κᾶστρον ἐτύγγανε, κατ' ἐκεί-
 νου τὴν μάχην ἰστώσι, παρόντος καὶ τοῦ Ἀσάν μετὰ τῶν Βουλ-
 γαρικῶν στρατευμάτων καὶ τῶν Σκυθῶν. Ἦν δὲ τῆς Ἰζουρου- 5
 λοῦ τὴν φρουρὰν ἐμπειστευμένους παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου
 φ. 121. ὁ Ταρχανειώτης Νικηφόρος, ἐπὶ τῆς τραπέζης ἦν τότε |, μέγας
 δομέστικος τετίμηται ὕστερον, τοῦ Παλαιολόγου Ἀνδρονίκου
 γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ, ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ καλὸς στρατιώτης καὶ
 στρατηγὸς, καὶ πολλῆς ἀπολαύων τῆς παρὰ θεοῦ ἀντιλήψεως, 10
 καὶ εὐτυχία μᾶλλον δοκῶν κατορθοῦν, ἢ ἀνδρεία καὶ στρατη-
 γία ἅπερ εἰργάζετο. Ἐπει δὲ τὰ τοσαῦτα στρατεύματα τῇ
 Ἰζουρουλῷ παρεκαθίσαντο, τοῖς μὲν Ἴταλοις, πολλαὶ τε καὶ
 ἰσχυραὶ ἐλεπόλεις κατεσκευάσθησαν, ἀντεμχανᾶτο δὲ ἔνδον ὁ
 Ταρχανειώτης τοῖς ἔξωθεν μηχανήμασι, καὶ τῇ τοσαύτῃ στρα- 15
 τιᾷ τῶν ἐναντιῶν τὸ ἀνδρικὸν αὐτοῦ ἀντεπεξῆγεν, ἐν στρατιώ-
 ταις ἀριθμητοῖς. Ἐν ἀμχανία δὲ ἦν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης, οὐ
 τοσοῦτον τοῦ ἄστεος τούτου ὑπεραγωνιῶν, ἢ ὅσον περὶ τῶν
 ἄλλων φροντίζων, ὡς, εἰ τοῦτο ἄλῳη, τὰ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ πάν-
 τα φροῦδα γενήσονται. 20

Πολιορκουμένου γοῦν τοῦ ἄστεος Ἰζουρουλοῦ, αἴρνης ἀγ-
 γέλλεται τῷ Ἀσάν, ὡς ἡ ἐξ Οὐγγρων σύζυγος ἐτεθνήκει, καὶ
 παιδίον αὐτοῦ, καὶ ὁ Τερνόβου ἀρχιερεὺς· θεομηνίαν οὖν λο-
 γισάμενος ταῦτα, πυρὶ ἐξαρνήσας τὰς ἐλεπόλεις, ὡς εἶχε τρέ-
 χει περὶ τὸν Τέρνοβον. Μόνοι γοῦν ἀπολειφθέντες οἱ Ἴταλοι, 25
 καὶ μὴ εἰς πολιορκίαν ἰσχύοντες, καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν Κωνσταν-
 τίνου ὑπέστρεψαν ἄπρακτοι, νικηφόρου τοῦ Ταρχανειώτου κατὰ
 τὴν κλησιν ἀναφνέντος, καὶ δι' αὐτοῦ συνάρσει θεοῦ ἄσινοῦς
 διακτηρηθέντος τοῦ ἄστεος. Ὁ δὲ Ἀσάν εὐσεβῶς ἠγησάμενος,
 ὡς διὰ τὰς παραβασίας τῶν ὀρκων ὧν εἶχε μετὰ τοῦ βασιλέως 30
 τὰ λυπηρὰ τούτῳ ἐπισυνέβη, πρέσβεις ἐκπέμπει πρὸς βασιλέα,

ἐαυτὸν ἐπιμεμφόμενος τῆς κακίστης πράξεως, καὶ τὰς συνθή-
 κας ἀνανεῶν, καὶ συγγνώμην αἰτούμενος. Ὁ βασιλεὺς τοίνυν
 Γωάννης καὶ ἡ βασιλὶς Εἰρήνη, οἶα πρὸς τὰ θεϊότερα εὐσεβέ-
 στατα νεύοντες, δέχονται τὴν προσέειαν, καὶ εἰς λόγους οὐ
 5 μακροὺς χωρήσαντες, τοὺς τε ὄρκους κατεμπεδοῦσι, καὶ τὴν
 νόμφην Ἑλένην ἀνακαλοῦνται· ἀποστέλλεται γοῦν πρὸς τὸν πεν-
 θερὸν καὶ τὸν σύζυγον, καὶ εἰρήνην πάλιν μέσον Ρωμαίων τε
 καὶ Βουλγάρων ἐχόρευε καθαρῶς.

Ὁ μέντοι Βαλδουῖνος, ὃν καὶ βασιλέα τῆς Κωνσταντινου-
 10 πόλεως ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἀπειρηκῶς ταῖς πρὸς τὸν βασιλέα
 Γωάννην ἐνκνιότησιν, (εἰς γὰρ ὀλίγον ἡ ἀρχὴ τούτου κατήν-
 τησε), πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγκίας ἀποδημεῖ, καθ' αἷμα πλησιάζ-
 ζοντα τούτῳ, καὶ ὁμόρυλον, καὶ τοῖς Ρωμαίοις ἐχθραίνοντα,
 καὶ συμμαχίαν ζητεῖ· καὶ τοῦ σκοποῦ πρὸς τοῦτο οὐκ ἀστο-
 15 χεῖ. Οὐ διὰ πολλοῦ καὶ γὰρ χρόνου ἐξήκοντα χιλιάδες Φράγγ-
 γων ἠθροίσθησαν ἕνα κατὰ Ρωμαίων χωρήσωσιν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ
 ἦν αὐτοῖς εὐδρομος διὰ νηῶν ἡ ὁδός, ἄτε πλείω ἢ κατὰ τὴν
 αὐτῶν δύναμιν ἀπαιτουμένων αὐτοῖς πρὸς τῶν ἐχόντων τὰς
 πρὸς τὴν πορείαν ναῦς, διὰ τῆς χέρσου τὴν ὁδὸν ἔθεντο. Καὶ
 20 δὴ παραδραμόντες τὰς Γαλλίας, τὴν Ἰταλίαν δὲ διελθόντες, εἰς
 τὸ Ὄστρίκιον ἔφθισαν, καὶ τὴν Οὐγγρίαν παρμεσίψαντες, δια-
 περῶσι τὸν Ἰστρον, καὶ τῆ Βουλγάρων ἐπιδημοῦσι, τοῖς καθ'
 ὁδὸν πᾶσιν ὡς φίλοις καὶ συγγενέσι χρώμενοι, καὶ ἐπιξενού-
 μενοι παρὰ πάντων, οὐχ ἤττον διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς φιλίαν ἢ
 25 δι' ἔχθραν τὴν καθ' ἡμῶν. Καὶ οἱ Βούλγαροι τὰς μετὰ Ρω-
 μαίων σπονδὰς παρεωρακότες, ἄδειαν τούτοις δεδώκασι τὰς δυ-
 σχωρίας αὐτῶν διελεῖν, τῷ δοκεῖν βικισθέντες.

Τότε καὶ τὸ ἄστυ τῆς Ἰζουρουλοῦ ἐάλω, ἐκστρατευσάν-
 των κατ' αὐτοῦ τῶν Λατίνων, συμμαχούντων τούτοις καὶ τῶν
 30 Σκυθῶν. Εἰς φυλακὴν τούτου ὁ Πητραλίτζα· ἦν Ἰωάννης, ὃς
 μέγας ἐταχειράρχης πρὸς τοῦ βασιλέως, ἐτύγχανε τιμηθεῖς, ἀ-

νήρ γενναῖος τὴν χεῖρα, καὶ τὰ πολέμια παιδιόθεν ἐξησχημέ-
 νος. Ἡ δὲ τῶν Λατίνων ὑπερφέρουσα δύναμις, καὶ τὸ ἀπειρο-
 πληθές τῶν Σκυθῶν, καὶ τὸ τῶν ἐλεπόλεων ἐνεργόν, παραδοῦ-
 ναι τὸ ἄστυ τοῖς Ἰταλοῖς κατηνάγκασαν. Φασὶ δὲ τινες καὶ
 προδοσίαν μελετῆσαι τοὺς ἐν αὐτῷ τινας, κἀντεῦθεν πτοηθη- 5
 ναι τὸ ἀπρόοπτον τῆς ἀλώσεως. Οὕτω μὲν οὖν οἱ Φράγγοι
 τὴν Τζουρουλὸν ἐχειρώσαντο, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ (sic) Ρωμαίους
 συνάμα τῷ Πετραλίφῃ δεσμώτας ἤγαγον εἰς Κωνσταντινούπο-
 λιν, καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους ἀπημπόλησαν οὐ μετ' οὐ πολὺ.

Ἔτι δὲ τοῦ Ἰστέου πολιορκουμένου, ὡς εἴρηται, ὁ βασι- 10
 λεὺς Ἰωάννης τριῆρεις συσκευασάμενος, καὶ στράτευμα οὐκ ὀ-
 ψ.121·λίγον παραλαβὼν |, κατὰ τῶν ἐναντίων ἐχώρει. Ἀπάρξας γάρ
 τῆς Νικομήδους, καὶ τὸν Χάρακα παριῶν, ἐπόρθησε τὴν Δα-
 κίβυζαν, καὶ κατέσχε προσέτι καὶ τὸ τοῦ Νικητιάτου φρούριον.

Ἐδυστύχησε δὲ τῷ τότε ἐν ταῖς τριήρεσιν, ἀπειροπολέμων 15
 ὄντων τῶν ἐν αὐταῖς, καὶ τοῦ Ἀρμενίου Ἰοφρῆ, ὃς εἰς τάξιν
 ἡγεμόνος ἐν ταύταις ἐτύγγανεν, ὀκνηρότερον διακειμένου περὶ
 τὸν πόλεμον. Προὔπηρχε δὲ τὴν τῶν τριήρων στρατηγίαν ἀν-
 εξωσμένος ὁ Κοντοφρῆ, ἀνὴρ γενναῖος τὴν χεῖρα καὶ πνέων
 Ἀῤῥην κατὰ τε χέρσον καὶ θάλατταν, δι' ὃ δὲ εἴρηκε πρὸς τὸν 20
 βασιλέα, ὡς οὐκ ἀντωπήσαιεν αἱ Ρωμαϊκαὶ τριῆρεις πρὸς τὰς
 Λατινικάς, κἀν ὧσι πολλαπλασίους, παρεστάλη τῆς ἡγεμονίας,
 καὶ ὁ Ἰοφρῆ αὐτὴν διεδέξατο· καὶ ἠττήθη ὑπὸ τρισκαίδεκα
 τριήρων, τριάκοντα ἐξάρχων αὐτὸς, καὶ τοσαύτας ἀπώλεσεν
 ὅποσαι ἦσαν αἱ τῶν ἐναντίων· ἐκάστη γὰρ μίαν ἐκέρδησε λά- 25
 φυρον.

Ἐἶχε μὲν οὖν οὕτω καὶ ταῦτα. Εἰρήνευσεν δὲ καὶ ὁ βασι-
 λεὺς Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀσάν, καὶ τῆ συγγενείᾳ συνεδέδεκτο,
 οὐκ ἀκριβῶς τοῦ Ἀσάν τὰς συμφωνίας τηροῦντος· ἦν γὰρ ὅ-
 τε διὰ κέρδος μικρὸν, ταύτας παρέλυε. Τέως ἐν τῷ φανερωῷ 30
 ἔστεργε τὴν ἀγάπην, καὶ τὰ τῶν φίλων ἔπραττεν. Ἐπεὶ δὲ ἡ

ἐξ Οὐγγρων σύζυγος τούτου ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, ὥσπερ εἰ-
 ρήκαμεν, ἠγάγετο εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀγγέλου
 Θεοδώρου, τὴν Εἰρήνην, παρ' οὐδὲν τὸ τοῦ ἀγαθέου τοῦ πα-
 τρός αὐτῆς κηδὸς θέμενος, ὅτι τῇ ἐκ παλλακίδος αὐτοῦ θυ-
 5 γατρὶ σύννευος ἦν. Εἶχε δὲ ὁ Ἀγγελος Θεόδωρος παῖδας ἄρ-
 ρενας δύο, Ἰωάννην καὶ Δημήτριον, καὶ θηλείας δύο, Ἄνναν
 καὶ τὴν ρηθεῖσαν Εἰρήνην, μεθ' ἧς ὁ Ἀσὴν παῖδας ἐγέννησε
 τρεῖς, τὸν Μιχαήλ, τὴν Θεοδώραν καὶ τὴν Μαρίαν.

Ἀπελύθη γοῦν διὰ τὸν ταιοῦταν γάμον ὁ Θεόδωρος τῶν
 10 δεσμῶν, καὶ συναινέσει τοῦ Ἀσὴν ἐγκρατῆς γενέσθαι ἧς ἤρχε
 πρότερον χώρας ἠθέλησε, καὶ τῆς Θεσσαλονίκης αὐτῆς. Καὶ δὴ
 ὑλίγιος τοῦ Ἀσὴν προσλαβόμενος, κρύφα τὴν εἰς Θεσσαλονί-
 κην μηχανᾶται ἐξοδοῦν, εὐτελεῖ ἀμφιασάμενος ράκια. Ἐπεὶ δὲ
 καὶ εἴσεισι καὶ ἐπεγνώσθη οἷς ἤθελεν, οὗς ὅτε εὐτυχῶν ἦν ἐ-
 15 φίλει τε καὶ εὐεργεσιῶν ἐνεπίμπλη, μεθ' ὧν καὶ τεθάρρηκε κα-
 τὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ οὐ πολλοῦ δεηθεὶς χρόνου, ἐγκρατῆς αὐ-
 θις τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν περὶ χωρῶν καὶ πόλεων γέ-
 γονε· βασιλεὺς δὲ ὀνομάζεσθαι οὐκ ἠθέλησε, διὰ τὸ τῶν ὀ-
 φθαλμῶν πάθος, ὠνόμασε δὲ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάννην,
 20 καὶ τὰ βασιλικὰ παράτημα περιέθετο, καὶ ἐρυθροῖς γράμμασι
 ὑπογράφειν διώρισεν, αὐτόν τε διέπειν τὰ κοινὰ, καὶ διεξάγειν
 τὰ τοῦ υἱοῦ. Τὸν δὲ ἀδελφὸν Μανουὴλ εἰς τὴν Ἀττάλου ἐξ-
 ὠρισεν, οὗ τὴν σύζυγον πρὸς τὸν πατέρα Ἀσὴν ἀνέπεμψεν·
 ὁ γὰρ Ἀσὴν τὸν πενθερὸν μᾶλλον, ἢ τὸν γαμβρὸν ἐφίλει καὶ
 25 περιεῖπεν, ὑπεραγαπῶν τὴν σύζυγον Εἰρήνην καὶ ὑπὲρ ὃ ἦν
 εἰκός.

Ὁ δὲ Μανουὴλ τῇ Ἀττάλου ἐλλιμενίσας, εὔρε τοὺς Πέρ-
 σας παρὰ προσδοκίαν χρησικίμενος· περὶ τοῦτον φιλανθρωπία.
 Ἐπεὶ δὲ εἰρήκει πρὸς τὸν βασιλεῖα Ἰωάννην τυγχάνειν αὐτοῦ
 30 τὴν ὁρμὴν, παρεχώρησαν τούτῳ ποιῆσαι κατὰ τὸ βουλευτὸν,
 ἐφοδισάμενοι προσηκάντως. Ἐκεῖθεν οὖν πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀν-

ἔδραμε, καὶ ὁ βασιλεὺς περιχαρῶς αὐτὸν προσεδέξατο· δοῦς δὲ αὐτῷ χρήματα καὶ τριήρεις ἕξ, περὶ τὴν Μεγάλην Βλαχίαν ἀφῆκεν, ὄρκους φρικώδεις παρὰ τούτου λαβῶν, οἷος ἐκεῖνος συνέσεως πλήρης τυγχάνων καὶ ἀγγινοίας. Καταλαβὼν οὖν τὸν τῆς Δημητριάδος χώρον ὁ Μανουὴλ, κάκειθεν τοῖς μὲν τὴν ἑαυτοῦ παρὰδελώσας ἔφοδον, τοὺς δὲ καὶ ὑποσχέσασιν ὑποπέλας, οὐ διὰ μακροῦ στρατεύμα ἀθροίξει περὶ αὐτόν· ἤρξέ τε Φαρσάλων καὶ Λαρίσσης, καὶ Πλαταμῶνος. Συνῆλθε καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, τῷ τε Κωνσταντίνῳ καὶ τῷ Θεοδώρῳ· ἐπεὶ δὲ συνήλθον, πείθουσι τοῦτον ἐκστῆναι τοῦ βασιλέως Ἰωάννου, καὶ ἀφ. 122.θετῆσαι τοὺς ὄρκους οὐδ' ἔθετο πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ, καὶ μὴ βουλόμενος, ὡς ἔφασεν οἱ παρὰτυχόντες, συνῆνεσεν αὐτῶν τῇ βουλῇ. Καὶ ἦσαν τὸ ἀπὸ τοῦδε συνδεδεμένοι οἱ ἀδελφοί, ἀρκούμενος ἕκαστος ταῖς μεμερισμέναις χώραις αὐτοῖς, καὶ μετὰ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Εὐρίπῳ Λατίνων ἔχοντες συμβάσεις εἰρηνικὰς. Οὐ πολὺς παρέδραμε χρόνος καὶ ὁ Μανουὴλ ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, μετὰμελος, ὡς ἐλέγετο, τῶν πρὸς βασιλέα παρὰβασιαῶν γεγονώς.

Θνήσκει δὲ καὶ ἡ βασιλὶς Εἰρήνη, γυνὴ σώφρων καὶ ἀρχική, καὶ τὸ βασίλειον μεγαλεῖον ἐπιδεικνυμένη ἐν ἄπκσιν· ἔχαιρε δὲ καὶ λόγοις καὶ σοφῶν ἠκροᾶτο μεθ' ἡδονῆς, ἀρετὴν ἐτίμα ὑπερβαλλόντως, ἀρχιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς ὡς θεοῦ δεχομένη ἀπεικονίσματα, καὶ τὸ μοναχικὸν τάγμα ἔστεργε. Προηγῆσατο δὲ τοῦ θανάτου αὐτῆς ἐκλειψίς τοῦ ἡλίου περὶ τὸν Καρκίνον ὀδεύοντος· ἀλλὰ καὶ κομήτης πρὸ μηνῶν ἕξ περὶ τὸ μέρος τοῦ βορρᾶ ἀνεφάνη, ἣν δὲ πωγωνίας, καὶ διήρκεσε μῆνας τρεῖς, οὐκ ἐν ἐνὶ τόπῳ, ἀλλ' ἐν διαφόροις φαινόμενος.

Μετὰ βραχὺ καὶ ὁ Βουλγάρων ἄρχων Ἀσάν ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, ἀνὴρ ἐν βραβάραις ἄριστος ἀναφανείς· οὐ γὰρ ἐν τοῖς οἰκείοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοτρίοις φιλανθρωπότερον διατίθετο, καὶ μάλιστα τοῖς ξένοις Ρωμαίοις, φιλοτίμως χορηγῶν

τά σιτηρέσια. Ἐπεὶ οὖν ὁ Ἄσάν ἐτεθνήκει, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὄν
Καλλιμάνον ὠνόμαζον (ἐκ δὲ τῆς ἐξ Οὐγγρων αὐτῷ ἐγεννή-
θη) τὴν ἀρχὴν διετάξατο. Ἦν δὲ τούτῳ καὶ ἀδελφὴ, Θάμαρ
ταύτη τὸ ἄνομα· ἐκ δὲ τῆς τοῦ Θεοδώρου θυγατρὸς τῷ Ἄ-
5 σάν τρεῖς παῖδες ἐγεννήθησαν, ἄρρην ὁ Μανουήλ, καὶ θήλειαν
ἢ Μαρία τε καὶ ἢ Ἄννα (1).

Ὁ μὲν οὖν Καλλιμάνος εἰς τὴν πατρικὴν ἀρχὴν καταστάς,
καὶ τὰς πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην συνθήκας ἀνενώσατο, καὶ
εἰρήνην ἦν μέσον αὐτῶν.

10 Τοῦ δὲ Μανουήλ, τοῦ ἀδελφοῦ Θεοδώρου, τελευτήσαντος,
τὴν ὑπ' αὐτὸν χώραν τῆ ἑαυτοῦ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ προσ-
ἤρμασε· καὶ ἦσαν ὅ τε Θεόδωρος καὶ ὁ ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ
ὡς βασιλεὺς φημιζόμενος υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, καὶ ὁ θεῖος αὐ-
τοῦ Κωνσταντῖνος, δεσπότης καὶ οὗτος καλούμενος, καὶ ὁ ἀ-
15 νεψιὸς Μιχαὴλ, εἰρηνεύοντες.

Ὁ μέντοι βασιλεὺς Ἰωάννης, ἐπειδὴ ὁ Ἄσάν τετελεύτησε,
καὶ μειράκιον ἤρχε τῶν Βουλγάρων, καὶ οὐκ εἶχεν ἐκεῖθεν ἀν-
τίθεσιν, οὐδὲ ἠλπίζεν, ἐπεχείρησεν, ἀδείας δραξάμενος, κατα-
λῦσαι τὴν ἐπιφνημιζομένην κλησιν τῷ τοῦ Ἀγγέλου υἱῷ· καὶ
20 πρῶτον διὰ μηνυμάτων ὑποποιεῖται τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ πα-
ραυτὰ, οἷος ἐκεῖνος, ἀπροόπτως τοῖς πράγμασι χρώμενος, προσ-
έρχεται τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ, καὶ ὑποδέχεται αὐτὸν οὗτος ἀ-
σμένως καὶ σὺν τιμῇ, θεῖόν τε τοῦτον ἀποκαλῶν, κἀν τῇ αὐ-
τοῦ τραπέζῃ παραλαμβάνων συγχάθεδρον, καὶ φιλορρονημάτων
25 μεταδιδούς.

Ἐπεὶ γοῦν τοῦτον ἐν χερσὶν εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἔτυχε δὲ
καὶ ταῖς Ρωμαϊκαῖς τότε δυνάμεσι στρατεύμα ἀξιόμαχον καὶ
Σκυθῶν προστεθὲν, ὃ πρὸ βρυχέας ὁ βασιλεὺς δώροις καὶ δε-

(1) Ὅπισθεν Θεοδώρου καὶ Μαρίας λέγεις (Σ. περ.).

ξιώσει ποικίλαις ὑπεποιήσατο, καὶ τῆς τῶν Μακεδόνων ἀπέ-
 σπασε καὶ πρὸς τὰ ἑῷα μέρη γυναιζὶν ἅμα καὶ τέκνοις δια-
 περᾶσαι πέπεικεν, ἀπάρας τῆς ἑὼ ὁ βασιλεὺς, καὶ διαπεραιω-
 θοὺς τὸν Ἑλλάποντον, ἔχων μεθ' ἐχυτοῦ τὰ τε Ρωμαϊκὰ στρα-
 τεύματα καὶ τὰ Σκυθικὰ, χωρεῖ κατὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη φη- 5
 μιζομένου βασιλέως. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας
 παρήλθε, καὶ τὴν Χριστούπολιν παρέδραμε, καὶ τὸν Στρυμό-
 να, τῷ φρουρίῳ τῆς Ρεντίνης προσέσχεν, ὑπὸ τινων φρουρουμέ-
 νῳ τῶν Ἰωάννου· οἳ καὶ πρὸ τοῦ ἰδεῖν τὰ στρατεύματα, τῇ
 ἀκοῇ καταπλαγέντες, καταλιπόντες αὐτὸ πρὸς τὴν Θεσσαλονί- 10
 κην ἔδραμον. Καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἔρημον ἀνδρῶν τοῦτο εὐ-
 ρόντες, κατέσχον, καὶ φυλακὴν ἐγκατέστησαν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐγγύς που τῆς Θεσσα-
 λονίκης, ὡσεὶ σταδίους ὀκτώ, τὴν σκηνὴν πήγνυσι (κῆπος τοῦ
 Προβατᾶ ἢ κλησὶς τῷ τόπῳ ἦν). Ἐλεπόλεις μὲν οὖν καὶ τὰ 15
 μηχανήματα στήσαι κατὰ τῆς πόλεως οὐκ ἦν αὐτῷ εὐχερὲς,
 οὐδὲ ἤθελεν· ἐκδρομὰς δ' ἐποίητο καὶ τὰ περίξ ἐλήξζε διὰ τῶν
 Σκυθῶν, οἳ καὶ πάντα λείαν ἐποίουν. Εἶχε δὲ καὶ τριήρεις,
 ὧν ἤρχεν ὁ Κοντοφρὲ Μανουήλ· ἔκκριτοι δὲ τῷ βασιλεῖ παρ-
 εῖποντο ἄνδρες, ὁ Ἰορνίκης Δημήτριος τὰ κοινὰ διέπων καὶ 20
 μεσιτεύων ταῖς ὑποθέσεσιν, ὁ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος τὴν τοῦ
 μεγάλου δομestίκου περιεζωσμένος ἀζίαν, καὶ τὰ τῶν στρα-
 τευμάτων διεξάγων, καὶ ἄλλοι πλείους εἰς ἡγεμόνας ἀποτε-
 ταγμένοι, ὅ τε Ραοὺλ Ἀλέξιος πρωτοβεστιάριος ὧν, ὁ ἐπὶ τῆς
 φ.122·τραπέζης Νικηφόρος ὁ Ἰαρχανειώτης (1), | ὁ Κοντοστέφανος τὴν 25

(1) Κάτωθεν τοῦ περιθωρίου ἀναγινώσκονται οἱ ἐξῆς στίχοι, ἄγνω-
 στον εἰς τίνα ἀναφερόμενοι: Ἀρχεῖ τὸ κέντρον ἐκ μέρους τῆς συζύγου,
 καὶ ὄψικον ἔσχε καὶ πρὸ τοῦ Ὁρόνου Ὁρόνον,
 ἀδδηφάγος, πατρὶς δὲ τοῦτον ἐκφέρει,
 μέσον τελοῦσα τῶν Νέων πολισμάτων.

τοῦ πρωτοσεβάστου ἔχων ἀξίαν, ὁ Πετραλίφας μέγας χαρτου-
 λάριος, καὶ ἄλλοι τῶν ἐπιφανῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὁ μὲν οὖν βα-
 σιλεὺς ὅσα ἦν εἰκὸς ἐποίει κατὰ τῆς πόλεως· ἀλλ' οὐδὲ οἱ ἐν-
 τὸς ἀπώκνουν ἐργάζεσθαι· καὶ γὰρ ἐκδρομαὶ τῶν πυλῶν ἐξ-
 5 ἰόντες κατὰ τῶν τοῦ βασιλέως εἰργάζοντο.

Οὐ συχναὶ παρῆλλον ἡμέρῃ, καὶ τὸ τῶν Ἀταρίων ἔθνος
 κατὰ τῶν Μουσουλμάνων χωρῆσαν, τούτους νενίκηκε· καὶ ὁ
 περὶ τούτων λόγος φθάνει πρὸς βασιλέα δικμηνησίς πρὸς τοῦ
 υἱέος αὐτοῦ, τοῦ βασιλέως Θεοδώρου· τοῦτον γὰρ ἀρῆκε πε-
 10 ρὶ τὰ μέρη τῶν Πηγῶν διατρίβειν, ἀρεῖς μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν
 Μουζάλωνα μοναχόν, ὃς καὶ μυστικός ἦν, ὅτε τοῖς κοσμικοῖς
 συνετάττετο, ἀνὴρ συνετός καὶ δραστήριος, καὶ περὶ τὰ βασι-
 λικὰ πράγματα πολὺς, καὶ τὸν Λιθαδάριον Μιχαήλ, μέγαν ἐ-
 ταιρειάρχην τυγχάνοντα. Ὡς οὖν τῆς φήμης ὁ βασιλεὺς ἤ-
 15 σθετο, σιωπὴν ἐπιτάξας τοῖς εἰς γνῶσιν ἐλθοῦσιν αὐτῆς, εἰς συμ-
 βάσεις μετὰ τοῦ Ἰωάννου χωρεῖ, πρὸς τὸν λαβῶν τὸν πατέρα
 τούτου, τὸν Ἀγγελον Θεόδωρον.

Δι' ἡμερῶν τοιγαροῦν τεσσαράκοντα συνετελέσθησαν αἰ σπον-
 δαί, καὶ οἱ ὄρκοι προσέθησαν, κατὰ μὲν βασιλείαν ὁ Ἰωάννης
 20 ἅπαντα ἀπεβάλετο, πρὸς δὲ τοῦ βασιλέως τῷ δεσποτικῷ τε-
 τίμητο ἀξιώματι. Ταῦτα ὁ βασιλεὺς διαπραξάμενος, καὶ δε-
 σπότην καὶ ὑποχείριον εὐνουν καταστήσας τὸν βασιλέα λεγό-
 μενον, καὶ ὄρκοις συνδήσας καὶ δώροις δεξιωσάμενος, καὶ χρή-
 μασι τοὺς ὑπ' ἐκείνον φιλοφρονησάμενος, πρὸς τὴν ἑω παλιν-
 25 νοστεῖ, καταλείψας μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ τὸν πατέρα Θεόδωρον.

Ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὰ ἕξ μέρη ἀρίκετο, τὴν χειμέριον ὤ-
 ραν παραμείνας ἐν τῷ Νυμφαίῳ, εἴτα ἐκεῖθεν ἀπάρας ἦλθε πε-
 ρὶ τὴν Λάμψακον, κακεῖ τὸ θέρος διαβιβάσας καὶ τὸν τῆς ὀ-
 πώρας καιρὸν, ἐπεὶ καὶ ὁ χειμῶν ἤρξατο, μεταβάς περὶ τὰ τῶν
 30 Πηγῶν μέρη ἐχώρει. Μεγίστου δὲ χειμῶνος πεπεσάρτα καθ'
 ὄδον, ἀρξάμενος μὲν ἐπὶ ὁ βασιλεὺς ἐσκήνωσεν εἰς τὴν Σι-

γρηνήν, ἡμέρας δὲ δύο τῆ τε δριμύτητι τοῦ ψύχους καὶ τῆ
 φορᾶ τῆς χιόνος τεταλαιπώρηκεν, ἕως καὶ εἰς τὸ τῶν Πηγῶν
 ἄστου κατήντησε. Πολλοὶ δὲ καθ' ὁδὸν ἀπέλιπον τὴν ζῶην· ὑ-
 πὲρ γὰρ τοὺς τριακοσίους, ὡς οἱ εἰδότες ἔλεγον, κατεχώσθη-
 σαν ὑπὸ τῆς χιόνος· καὶ οὐδεὶς τῶν ἰδόντων ἔλεγε τοσοῦτον 5
 γινώσκειν χειμῶνα. Ἰγχε δὲ τότε ὀκτωκαιδεκάτην μὴν ὁ δε-
 κέμβριος, ἔτος ἦν ἐξακισχιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν καὶ τεσσαρα-
 κοστὸν πρῶτον.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐκεῖσε διημερεύσας, ἕως καὶ τὸ πολὺ
 τοῦ χειμῶνος ἐλώφησεν, ἄψισιν εἰς τὸ Νύμφαιον, καὶ ἦν αὐ- 10
 τόθι μέχρι καὶ ἕαρος. Τῶν μέντοι Περσῶν ὑπὸ τῶν Ἀταρίων
 καταλελυμένων, σουλτάνος δὲ ἤρχεν αὐτῶν ὧ Ἰαθατίνης ἡ κλη-
 σις, τοῦ Ἀζατίνης υἱός, φαῦλος ἐξ ἀγαθοῦ· πότοις γὰρ ἔχει-
 ρε καὶ ἀσελγείαις, καὶ κοίταις ἀλλοκότοις· τε καὶ ἀτόποις, καὶ
 ἀνθρωπίσκαις συνῆν αἰεὶ, οὐδὲ λόγους εἰδῶσιν, οὐδὲ φύσιν ἀν- 15
 θρώπινον τὸ σύνολον. Οὗτος, ἐπεὶ πεπειράταί μάχῃς Ἀταρι-
 κῆς, καὶ ἤττηται, καὶ ἐν στενῷ τῶν πραγμάτων ἐγένετο, στέλ-
 λει πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην, βουλῆς ἀξιῶν ἀρίστης
 τυχεῖν, ὅπως ἂν ἀποτρέψαιτο τὸ ἀντίπυλον, σωτηριῶδες τοῦ-
 το φάσκων τυγχάνειν καὶ τοῖς Ρωμαίοις· τῶν γὰρ Μουσουλ- 20
 μάνων ἀπολωλῶτων, ἄνετος τοῖς ἐναντίοις ἢ κατὰ Ρωμαίων ἔ-
 φροδος. Ὁ γοῦν βασιλεὺς Ἰωάννης, δεινὸς καθεστῶς· ἐν τοῖς τοι-
 οῦτοις, δέχεται τοὺς πρέσβεις ἀσμένως, καὶ συνελθεῖν ἤρετί-
 σατο τῷ σουλτάνῳ ἠνωμένων γὰρ τῶν Τούρκων τε καὶ Ρω-
 μαίων, δύο μεγίστων ἀρχῶν, εἰς δειλίαν εἶναι τοῖς πολεμίοις. 25
 Καὶ δὴ συνήλθον ἄμφω ὅ τε βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ὁ σουλτά-
 νος ἐν τῷ κάστρῳ Τριπόλεως, ὅπου καὶ ὁ Μκιάνδρος ρεῖ πο-
 ταμός. Γέφυραν οὖν οἱ τοῦ σουλτάνου ἐσκευακότες, εὐχερῆ τοῖς
 βουλομένοις τὴν περσιώσιν ἐποιήσαντο. Ἀλλήλους οὖν φιλο-
 φρόνως δεξιωσάμενοι ὁ βασιλεὺς τε καὶ ὁ σουλτάνος, ἔτι δὲ 30
 καὶ τοὺς ὑφ' ἐκάτερον ἐκάτερος προὔχοντας, καὶ τὰς συνθήκας

βεβαιοσάμενοι (1), ἵνα ὁμοῦ τοῖς ἐναντίοις μάχοιντο, ὁ μὲν βσιλεὺς ἀπῆλθεν εἰς Φιλαδέλφειαν, ὁ δὲ σουλτάνος εἰς τὸ Ἰκόνιον, ἔνθα ἐκέκτητο τὰ βσιλεια. Τότε μὲν καὶ ἄμφω ἠρέμῃσαν· ἡ γὰρ τῶν Ἀταρίων στρατιὰ καθ' ἑαυτὴν ἔμεινεν (ἐν τοῖς ἑαυτῶν καὶ γὰρ ἡσυχολοῦντο πράγμασι).

Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ δεσπότην τὸ χρεῶν εἰλήφει, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δημήτριος, πρεσβεῖν στέλλει πρὸς βασιλέα τοῦ τε δεσποτικοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς χώρας κληρονομός εἶναι τοῦ ἀδελφοῦ. Ἄλλ' ἦν οὗτος οὐκ ἀδελφὰ ἐκείνῳ φρονῶν, ἀλλὰ πολὺ ἀπεῖχεν ἐκείνου· ἐκεῖνος γὰρ εὐσεβεία καὶ εὐλαβεία καὶ σωφροσύνη διέζη, καὶ οὐκ ἦν ἡμέρα τοῦ ἔτους ὄλου, καθ' ἣν μὴ τῆς Θείας Ἱεροτελεστίας ἐπηκροάσατο, εἰ μὴ τις ἐκόλυε νόσος, προσεῖχε δὲ παννυχίσι καὶ ὑμνωδίαις, ὠμίλει δὲ | καὶ Ντζιραίοις διηνεκῶς, ἐπιποθῶν καὶ αὐτὸς τυχεῖν τούτων. 123.

15 τοῦ σχήματος. Ὁ δὲ ἀδελφὸς Δημήτριος, ἐξ ἐναντίας εἶχε τοῦ τρόπου, καὶ ἀνάγωγος ἦν, ἄλλαις τε κακίαις σχολάζων, καὶ μοιχείαις ἐμολυνόμενος, ὡς καὶ ποτε ἐπ' αὐτοφώρῳ καταληφθεὶς παρὰ τοῦ συζύγου τῆς μοιχευομένης γυναικὸς, βουληθεὶς ἀποδράσαι, ἐξ ὕψους πεσὼν, ἐπλήγη τε τὸν γλουτὸν, καὶ χλωδὸς 20 ἐτύγγανεν ὑποσκάζων καὶ μὴ δυνάμενος βηματίζειν ὀρθῶς· διὰ ταῦτα οὐκ εἰς μακρὸν ἀπώνατο τῆς ἀρχῆς. Ὁ γὰρ βσιλεὺς Ἰωάννης μηδαμῶθεν τότε πολέμιον ὑφορώμενος (οἱ γὰρ Ἀταροὶ τῷ Χαλιφᾷ μάχην ἐπέηγον, ἐάσαντες τὸν τοῦ Ἰκονίου σουλτάνον), Θέρους ὥρᾳ τὸν Ἑλλησποντον διαπεραιοῦται, καταλιπὼν 25 τὸν υἱὸν Θεοδώρον εἰς τὴν ἔω.

Ἐτυχε δὲ πρὸ καιροῦ τὸν πατριάρχην Γερμανὸν τὰ τῆδε καταλιπόντα, πρὸς τὰς Θείας ἀπᾶραι σκηνάς, ὁσίως βιώσαντα καὶ καλῶς τὴν ποιήμην ἐπὶ χρόνους ἰε ποιμάναντα· ἐγένετο

(1) Ἐν περιθωρίῳ δι' ἐρυθρᾶς βαφῆς: « λέγεται δ' ὡς καὶ αὐτοῦ σέβους ἐκοινώνησαν. »

δὲ μετ' αὐτὸν πατριάρχης Μεθόδιος τις μοναχὸς, ἡγούμενος τῆς
κατὰ Νίκαιαν τοῦ Ἰακίνθου μονῆς, ἀλλ' οὗτος τρεῖς καὶ μό-
νους μῆνας ἐπαπολάυσας τοῦ θρόνου, τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν. Ἐ-
στέρητο γοῦν ἀρχιερέως ἢ ἐκκλησίαι (οὐ γὰρ εἶχεν ὁ βασιλεὺς
εὐχερῶς τὸν ἄξιον ἐφευρεῖν, μᾶλλον δὲ τὸν τούτῳ ἀρέσκοντα, 5
οἱ γὰρ κρατοῦντες τοὺς πρὸς ἀρέσκειαν ἐν τούτοις προσίεν-
ται), διήλθε τοίνυν χρόνος συχνὸς, καὶ οὐκ ἦν ὁ διεξάγων τὸ
ποιμνιον.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς εἰς τὴν Δυτικὴν πεποίητο τὴν πο-
ρείαν, τὰς ἐκεῖσε χώρας καὶ πόλεις ἐπισκεπτόμενος· ἕως γὰρ 10
τοῦ Ζίχνα, ὃ πλησίον ἐστὶ τῶν Σερρῶν, τότε ἐδέσποζεν. Ἦρχε δὲ
τῶν Βουλγάρων ὁ τοῦ Ἀσάν υἱὸς, δώδεκα ἐτῶν ὢν, ὁ Καλλι-
μάνος. Ἐπεὶ γοῦν περὶ τὰ τοῦ Κισσοῦ μέρη ὁ βασιλεὺς γένοιτο
διημερεύσας, τῇ ἐπαύριον τῆς ὁδοῦ εἶχετο, φθάνει περὶ τὸν πο-
ταμὸν Εὐβρον, ὃν καὶ Μαρίτζαν καλοῦσι, πλησίον τῆς τοῦ Βηρὸς 15
μονῆς, κατὰ τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ γενομένου τοῦ βασιλέως, (ἦν
γὰρ ποσὶν ἵππων τῷ τότε βατὸς, ἐπεὶπερ θέρους τέλος ἐτύγγα-
νε φθίνοντος, τετάρτη τοῦ Σεπτεμβρίου) μήνυμα καὶ γραφὴ πα-
ρὰ τοῦ τὴν δημόσιον ἀρχὴν διέποντος τῆς Ἀχριδοῦ, ὡς τεθνήκει
ὁ Καλλιμάνος· ὡς μὲν τινες ἔφασκον, νόσῳ τοῦτο παθὼν, ὡς 20
δ' ἕτεροι, πόματι ἐσκευασμένῳ πρὸς τῶν ἐναντίων πρὸς μόνον
διέφθαρται. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν τοῦ πρόσω εἶχετο,
καὶ τάχος τὴν Χριστούπολιν παραμείψας, φθάνει πρὸς τὴν
Φιλίππου· κάκεισε σκέψιν ποιεῖτο μετὰ τῶν λογάδων, εἰ δεῖ
προσβαλεῖν τοῖς τῶν Βουλγάρων καὶ χειρώσασθαι τινα τῶν παρ' 25
αὐτοῖς, καὶ εἰ εὐχερὲς ἐστὶν ἀλῶναι τὸ ἄστυ τὸ τῶν Σερρῶν.
Τινὲς μὲν οὖν ἀπηγόρευον τὴν κατὰ τῶν Βουλγάρων μάχην,
ὡς μὴ ἀξιόμαχον στρατὸν ἐπαγομένῳ τῷ βασιλεῖ καὶ τὸ ἄστυ
τῶν Σερρῶν ἄμαχον, τῆς γῆς ὑπερκείμενον καὶ μηδὲ ἐλεπό-
λεις πτοούμενον, προσβαλεῖν δὲ καὶ ἀποκρουσθῆναι, αἰδῶς τῇ 30
τῶν Ρωμαίων ἀρχῇ· ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς μάχην παροτρύναι

Βουλγάρους ἐφησυχάζοντας, οὐ συμφέρον. Ὁ δὲ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος ὁ μέγας δομέστικος, τὰ ἐναντίῳ τῷ βασιλεῖ συνεβούλευεν, ἀποπειρᾶσθαι χρῆ τῶν Σερρῶν, καὶ εἰ μὲν κρατήσομεν τούτου, φήσας, μᾶλλον τὰ τῶν Βουλγάρων ταπεινωθήσεται, καὶ εἰς ἀγάπην εὐχερέστερον νεύσειεν, ἐπεὶ ἐκποδῶν ὁ κυριεύων αὐτῶν· μέλλει δὲ καὶ βρέφος ἄρξαι τούτων ὁ ἐκ τῆς τοῦ Ἀγγέλου Εἰρήνης τῷ Ἀσάν υἱὸς Μιχαὴλ· εἰ δὲ μὴ περιγενώμεθα τοῦ ἄστεος, τί τὸ ζημίαν ἐπάγον τῇ τῶν Ρωμαίων ἀρχῇ; λαβόντες γὰρ διάπειραν, ἡρεμήσομεν, καὶ δικαπρεσβευσόμεθα πρὸς Βουλγάρους, κἀκεῖνοι εὖ οἶδα ὅτι δέξονται τὴν πρεσβείαν ὑπὸ βρέφους ἀρχόμενοι, ὃ τῶν πρὸς μάχην οἶδεν οὐδὲν, ἕκαστος δὲ τὰ τῆς εἰρήνης φιλεῖ, τῆς ἀναπαύσεως ἐριέμενος.

Ἄριστα ἔδοξε ταῦτα τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς πρὸς τὰς Σέρρας φερούσης ἤψατο· ἐγγὺς δὲ γενόμενος ἐπήξατο τὰς σκηνάς. Ἐπεὶ δὲ ἀξιωμαχοῦ στρατοῦ οὐκ ἦν εὐμοιρῶν, στρατηγία καὶ μεθοδεῖα ἀπειπειρᾶτο τοῦ ἄστεος. Ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν Σερρῶν πόλις μὲν ἦν πάλαι μεγίστη, ὁ δὲ Βούλγαρος Ἰωάννης ταύτην παραλαβὼν, μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς Μακεδονίας καὶ αὐτὴν κατέστρεψεν, ὡς κώμη τότε ἐτύγχανε, τῆς ἀχροπόλεως τεττιχισμένης καὶ ἡτρεπισμένης δέξασθαι πόλεμον. Ἦρχε δὲ αὐτῆς Βούλγαρος, Δραγωτᾶς τὴν κλησιν, εἰς Μελενίκον τὰς οἰκῆσεις ποιοῦμενος. Ἐπεὶ οὖν ἡ κάτω πόλις Σερρῶν ἀτειχιστος ἦν (λίθοις γὰρ μόνοις ἀσβέστου δίχα τὰ τεθραυσμένα μέρη περιεφράττετο), τοὺς ἐπὶ μισθῷ τοῖς στρατιώταις δουλεύοντας συναθροίσας ὁ βασιλεὺς, οὓς καὶ τζουλούκωνας ἢ χυδαῖα καλεῖ γλωττα, κρατῆσαι ταύτης ἠρέθισεν, ἐπεὶ τῶν ἀναγκαιῶν ἐσπανίζον, καὶ οἰκοθεν πρὸς τὸ ἔργον παρεκινεῖτο. Τόξα τοίνυν λαβόντες καὶ σπάθας, καὶ ἄλλως καθὼς ἠδυνήθησαν ὀπλισάμενοι, | κατὰ φ. 123^ο

τῆς χώρας χωροῦσι, καὶ ἐν ὥραις οὐχὶ πολλαῖς ἐντὸς ἐγένοντο, καὶ σκυλεύουσι τὰ παρευρεθέντα. Οἱ δὲ ἐντὸς, ὅσοι μὴ ἐφθ-

σαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναδραμεῖν, ἰκέται πρὸς τὸν βασιλέα προστρέχουσιν. Ἄλλὰ καὶ ὁ Δραγωγτᾶς ὡς εἶδε τὴν κάτω χώραν ἀλοῦσεν, ἔμαθε δὲ καὶ τὸν τοῦ δεσπότη αὐτοῦ θάνατον, οὐκ ἐπὶ πολὺ καρτερήσας, δικπερσεβέεται πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ τὸ ἄστου εὐθύς τὸν βασιλέα ἐφήμιζεν· ὁ δὲ Δραγωγτᾶς λαμπρὰν 5 ἐνεδύσατο ἐσθῆτα, καὶ πλῆθος χρυσῶν ἐδέξατο, καὶ ὑποσχέσεις ἀγαθὰς ὑπὲρ τοῦ Μελενίκου ἐποίησεν.

Ἄπεισι τοίνυν ἐς Μελενίκον, δέλεαρ ὡς τι προβεβλημένος δι' ὧν τε ἤκουσε καὶ δι' ὧν εὐηργέτητο, καὶ διεγείρει τοὺς ἐκεῖ πάντας προδοῦναι τὸ ἄστου τῷ βασιλεῖ, ἐν τῷ φανερῷ μὲν οὐ 10 ταῦτα λέγων, κρύφα δὲ τοῖς πλείστοις περὶ τούτου κοινολογούμενος. Ἐπεὶ δὲ ὁ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Μελενίκου πεπιστευμένος, Λιτοδόης ὄνομα, τῇ κλίῃ κατέκειτο ταῖς τῶν ποδῶν ἀλγηδόσι κατατεινόμενος, ἄδεια ἦν ἐκάστῳ πράττειν τὸ βουλητόν. Ἄλλὰ καὶ ὁ Μαγκλαβίτης Νικόλαος, (εἷς ἦν τῶν περιφανεστέρων ἐν τοῖς τοῦ Μελενίκου οἰκήτορσιν), ἀνὴρ δραστήριος καὶ δεινὸς ἐν ταῖς τῶν πραγμάτων περιπετείαις συμβάλλεσθαι, οὗτος φωράσας τὰ τοῦ Δραγωγτᾶ, καὶ γνοὺς ὡς δυνηθεῖη τὰ ὑπεσχημένα τῷ βασιλεῖ διαπράξασθαι, τὸ πλῆθος ὑπαγαγὼν, 20 τοῦ κρύφα λέγειν ἀποστάς, εἰς τὸ φανερὸν ταῖς πᾶσιν ὑπέθετο τὰ συνοίσοντα. Εἶρηκε γὰρ, ἃ ὡς ἡμῖν ἐγένετο προσταλαίπωρησαι τῇ παιδὸς τοῦ Καλλιμάνου ἀρχῇ, ἐπιτίζουσιν, εἰς μέτρον φθάσαντος ἡλικίας αὐτοῦ, ἀμοιβὰς εὐρεῖν τῆς κακοπαθείας· ἐπεὶ δὲ ἀπετύχομεν τούτου, βρεφύλλιον δὲ ἄλλο πρόκειται εἰς τὴν τῶν Βυλγῶρων ἀρχὴν, ἀνοηταίνοντες ἂν εἴημεν λίαν, εἰ 25 πάλιν πρὸς ἄλλας δυσπραγίας ἑαυτοὺς ἐπιδοίημεν, ἀδέσποτοι διατελεῖν τὸν βίον ὅλον αἰρούμενοι, ὅφ' οὐ πολλὰ καὶ μεῖζω δεινὰ φύεται. Ἄλλ' ἐπεὶ βασιλεὺς ἡμῖν ὁ τῶν Ρωμαίων προσήγγισε, δεῖ τοῦτῳ ἑαυτοὺς ὑποτάξαι, δεσπότη πιστῷ, καὶ εἰδότετι καὶ τὸν ἀγαθὸν καὶ τὸν μὴ τοιοῦτον, καὶ δίκαιον ἐν ἡμῖν 30 ἔχοντι· τῆς γὰρ τῶν Ρωμαίων ἡμεῖς ἀρχῆς, εἰ καὶ οἱ Βουλ-

γαροι πρὸς ὀλίγου τοῦ τόπου ἐκράτησαν· ἡμεῖς δὲ ἐκ Φιλιππουπόλεως ὁρμώμεθα, Ῥωμαῖοι τὸ γένος καθαροί· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν Βουλγάρων εἴ τις ἐθέλει σκοπεῖν, ἐν ἡμῖν δικαιοῦται· ὁ γὰρ υἱὸς αὐτοῦ, Θεόδωρος, ὁ βασιλεὺς, τοῦ Ἀσάν ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς καὶ ἡμέτερος κατὰ κληρονομίαν δεσπότης. Τούτων οὖν χάριν, τὰ πολλὰ τῶν λεγομένων καταλιπόντες, χρὴ προσδραμεῖν καὶ ὑποκλῖναι τοὺς αὐχένους τῷ τῆς δουλείας τούτου ζυγῷ. »

Ταῦτα εἰρηκῶς, ἔπεισε πάντας γενέσθαι τοῦ βασιλείως· καὶ δὴ πρέσβεις στείλαντες, συμβάσεις μετὰ τοῦ βασιλέως πεποιήνται· χρυσόβουλλος γοῦν τῷ βασιλεῖ τῶν αἰτήσεων περιληπτικὸς γεγεννημένος ἐπεδόθη τοῖς ἐκ τοῦ Μελενίκου πρέσβειν, ὃν καὶ ἀποσταλῆναι προσέταξε τοῖς οἰκήτορι Μελενίκου. Καὶ μετ' οὐ πολὺ ὁμοθυμαδὸν ἐκείθεν ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους ἀνδράς εὐσταλεῖς τε καὶ ἔντιμοι, αἰδοῦς καὶ τιμῆς κακῆς τῆς θεᾶς μόνης, ἄξιοι ἐκ τε Στρατιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων κρειττόνων πρὸς βασιλέα ἀφίκοντο, σκηνοῦμενον περὶ τόπον Βαλαβίσθα ὀνομαζόμενον.

Τότε καὶ τὰ περίξ ἅπαντα προσῆλθον τῷ βασιλεῖ, Στενίμαχος τε καὶ Τζέπαινα, καὶ ὅσα ἄλλα τῷ τῆς Ροδόπης ὄρει παρακείμενα πολίχνιά τε καὶ κωμοπόλεις ὑπόφορα τούτῳ γεγέννηται. Καὶ ὄρος ἦν αὐτῷ καὶ Βουλγάρους, Εὐρος ὁ ποταμὸς, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς βορρᾶν μέρου, Στούμπιόν τε καὶ Χοτοβός, ὄχυρὰ φρούρια, καὶ γῆρος ὁ τοῦ Βελεθουσδίου, Σκόπιά τε καὶ Βελετὸς, καὶ μέχρι Πριλάπου καὶ τῶν Πελαγονίος ὀρίων, Νευστάπολις τε καὶ Προύσακος, τὰ πάντα ὑπῆρξε τῷ βασιλεῖ ὑποχείρια. Καὶ σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις τῶν Βουλγάρων τῷ βασιλεῖ ἐγεγόνεισαν, ἀρκεῖσθαι τούτοις καὶ μόνοις τοῦτον, καὶ μὴ περικιτέρῳ κατεπεμβαίνειν.

Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; Πρὸς βουλήσεως τῷ βασιλεῖ ἦν πρὸς τὴν Ἔω ἐπαναζεύξαι· ἀπῆτει γὰρ τοῦτο καὶ ὁ καιρὸς, περὶ τὰ

μέσα τοῦ νοεμβρίου τελῶν · ἀλλὰ τις λόγος χρηστὸς ἐνεπόδιζε τὴν ὁρμὴν . Οἱ γὰρ Θεσσαλονικεῖς μηκέτι στέγειν ἔχοντες τὰς τοῦ δεσπόζοντος αὐτῶν Δημητρίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀγγέλου, ἀδιαφορίας, βουλευόνται κατ' αὐτοῦ, ὧν ὀνομαστοὶ καὶ γνώρι-

φ. 124. μοι ὁ Σπαρτηνὸς | ἦσαν καὶ ὁ Καμπανὸς, καὶ ὁ Ἰατρόπουλος, 5
καὶ Κουτζουλάτος, καὶ τῶν ἐπισήμων ὁ Ἀάσκαρις Μιχαήλ, καὶ ὁ Τζιρίθων, ὃν καὶ [μέγαν χαρτουλάριον] ὁ βασιλεὺς τετίμηκεν . Ἐνα γοῦν τούτων τὸν Καμπανὸν οἱ πάντες συσκευασάμενοι ἐς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην ἐκπέμπ[ουσι, πρό]φρασιν μὲν ἔχοντα πραγματείας, τῇ δ' ἀληθείᾳ κοινοῦ χρυσοβούλλου 10
τῶν ἀνεκαθεν προσαρμοσάντων τῇ πόλει ἐθίμων τε καὶ δικαίων περιεκτικῶν, καὶ τῆς τῶν ἐποίκων ἐλευθερίας παρεκτικῶν . Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πάντα τε τούτοις κατὰ σκοπὸν ἐξετέλεσε, καὶ δωρεῶν ὑποσχέσει τοῖς τῇ πράξει ὑπηρετήσουσι καὶ ἐγγράφους τίθησι . Ταῦτα οἰκονομήσας ὁ βασιλεὺς τῶν τοῦ Μελενίκου 15
χωρίων ἀπάρας, πρὸς τὴν Θεσσαλονικὴν ἐφέρετο, πρότερον ἐξαποστείλας πρὸς τὸν Δημήτριον πρέσβεις, ὡς ἂν κατὰ τὰς συνθήκας ἀφίκοιτο εἰς αὐτὸν . Ὁ δὲ (οὐδὲ γὰρ εἶχε νοεῖν οἴκοθεν) τοῖς ἐπιβούλοις συμβούλοις χρώμενος, οἴκοι μένειν ἐπέθετο · σκευωρίαν γὰρ ἔφασκον τὴν τοῦ βασιλέως μετὰ κλησιν . 20

Συνέβη δὲ τι ὅπερ ὡς ἤδυσμα παρηθῆσω τῷ λόγῳ . Τὸν Καμπανὸν (ἓνα δὲ τούτων τῶν συνιστῶρων τοῦ δόλου ἢ ἱστορία παρέστησεν) ἀπήγγειλάν τινες ὡς ἐκ βασιλέως ἐπανεζεύξε, μὴ ὑπὲρ τοῦ Δημητρίου φρονεῖν · καὶ ὅς παρῆστη τῷ Δημητρίῳ, καὶ κατηγορεῖτο ὡς ραδιουργεῖ κρύφα, καὶ τοῦ λαοῦ 25
ἀποπειρᾶται, καὶ πρὸς βασιλέα πέμπει γραφάς, καὶ μυστηριώδεις λόγους διαμηνύεται · καὶ ἦν πρὸς τῇ ἐξετάσει ὁ Καμπανός . Οἱ γοῦν Σπαρτηνὸς, συμμύστης ὢν τούτῳ τῶν πραττομένων, περὶ τῶν τοιούτων ἀκηκῶς, τρέχει ἐκεῖσε μετὰ σπουδῆς, « καὶ τί, φησί, περὶ τούδε τοῦ ἀλιτηρίου κατηγοροῦσὶ τινες, δέσποτα; 30
ὅς, εἰ ἐλεγχθῆι, πολλῶν θανάτων κριθεῖν ἂν ἄξιός . » Καὶ ὁ

Δημήτριος (ἐθόρρει γὰρ τούτῳ ὡς πιστῷ) « προδότην τοῦτον Σπαρτηνέ, φασὶν εἶναι. » Ὁ δὲ παῖει τὸν Καμπανὸν κατὰ τῆς σιγῆνος, καὶ λαβόμενος τοῦτον τῆς γενειάδος « ἐγώ, φησὶν, εἰς τὸν ἐμὸν οἶκον ἀπαγαγὼν τοῦτον, δέσποτα, ἐτασμοῖς ἀναγκάσω ἔκφορα ποιῆσαι τὰ κρύφα ραδιοῦργούμενα. » Ταῦτα εἶπε, καὶ τὸν Καμπανὸν παραλαβὼν, εἰς τὴν οἰκίαν ἐβάδισε. Τὸν μὲν οὖν Καμπανὸν κλίνη εἶχε καὶ ἀνάπυσις· ὡς δὲ τινες ἔφασαν, ἀσκὸν διαφυσῆσας ὁ Σπαρτηνὸς καὶ πληρώσας πνεύματος, εἶτα δεσμεύσας ὡς ἂν κατέχοι τὸ πνεῦμα ἐντός, ἀπαιωρήσας ἔτυπτε ράβδοις, τάχα τὸν Καμπανὸν ἐτάζων ἀποκαλύψαι τὰ κρύφια. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀρκοῦσα ὦρα παρεῖλθεν ἢ τὸν ἄξιον ἐτασμὸν δεδυνημένη ποιήσασθαι, ὡς εἶχε ποδῶν ὁ Σπαρτηνὸς ἀφίκετο πρὸς τὸν δεσπότην, καὶ φησι « δέσποτα, ὄρκω σὲ πιστώσω τὸ πρᾶγμα· μὴ τὸν σὸν καὶ ἡμῶν ἀπάντων Δημήτριον, τὸν κηδεμόνα Θεσσαλονίκης (οὗτος δὲ ὁ μείζων ὄρκος παρὰ Θεσσαλονικεῦσι), τοιοῦτός ἐστιν ὁ Καμπανός, ὁποῖός περ ὁ Σπαρτηνός, καὶ οὕτω δικάκεται περὶ σὲ καθάπερ δὴ καὶ ὁ Σπαρτηνός, ὃν ἀνθρώπων ἀπάντων πλέον σὲ φιλοῦντα ἐπέγνωκας. » Οὕτως ὁ Σπαρτηνός τὴν μέλλουσαν φοραθῆναι (sic) ραδιοουργίαν οἰκονομικῶς διεσακέδασεν.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Ἰωάννης συνηθροικῶς τὸν στρατὸν, ἐξ ὄρθου πρὸς τὴν Θεσσαλονικὴν χωρεῖ· πολιορκῆσαι μὲν οὖν οὐκ ἦν αὐτῷ, (οὐ γὰρ εἶχε τὰς δυνάμεις ἐπὶ τούτῳ ἀρκούσας), πρσθεϊάν δὲ ἐποίει καὶ ἐζήτει ἐξελθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Δημήτριον, κατὰ τοὺς ὄρκους, καὶ ἀγορᾶν εἶω τῆς Θεσσαλονικῆς ποιῆσαι, ὡς ἂν ἔχοιεν ὠνεῖσθαι τὰ χρειώδη τὰ στρατεύματα. Ὁ δὲ τοῖς ἐπιβούλοις συμβούλοις χρώμενος, οὐδὲν τι τούτων ποιῆσαι παρεχωρεῖτο. Ὀλίγων δὲ ἡμερῶν παρεδραμουσῶν, ὀλίγου τινὸς στρατεύματος πλησίον ἰσχυμένου τῆς παρὰ τῆ Ὀκλάττη πύλης Μικρᾶς τῆς καὶ ἐπονομαζομένης, διὰ τὸ μὴ ἀπροόπτως ἐξελθεῖν τινὰς τῆς πύλεως καὶ λύμην ἐργάσασθαι τι-

σι τῶν ἐκ τοῦ στρατοῦ, βοή ἐξαίφνης ἐγένετο, ἤνοικται ἡ πόλις (γρ. πύλη) παρά τινων τῶν ἐντός, καὶ τῇ βοῇ συνείπετο ἡ παραφυλάττουσα φάλαγξ, καὶ σύμπαν τὸ στράτευμα μετὰ τοῦ κρατοῦντος ἐφόιτα· καὶ εὐθὺς εἶχε πάντας τοὺς τοῦ βασιλέως Θεσσαλονίκη ἐντός. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔσθη παρά τὴν πρὸς ἀνατολὰς βλέπουσαν πύλην τῆς πόλεως· καὶ ἡ τοῦ Δημητρίου ἀδελφὴ Εἰρήνη, ἡ τοῦ Βουλγάρων Ἀσάν γαμετὴ, γονυπετοῦσα μὴ παθεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς τῶν ὀφθαλμῶν στέρησιν, (ὁ δὲ Δημήτριος φθάνει εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβάς), ἀσφάλειαν δὲ λαβοῦσα ὡς οὐκ ἀπολέσει οὗτος τοὺς ὀφθαλμοὺς, τρέχει παρά φ.124· τὸν ἀδελφὸν καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τοῦτον ἤγαγεν. | (Ἦν δὲ φέρων ὁ) Δημήτριος τὴν ἡλικίαν τοῦ μείρακος, μήπω χνοάζων τὸ γένειον, ὠραῖος τὸ εἶδος καὶ τὴν φυήν. Τετίμηκε δὲ [ταύτην] ὁ βασιλεὺς· ὡς γὰρ ἀπέβη αὕτη τοῦ Ἰππου, καὶ ὁ βασιλεὺς τηνικαῦτα τοῦ οἰκείου ὀχήματος ἀποβάς, πεζὸς ἵστατο [σὺν] αὐτῇ. 5 10 15

Ἡ μὲν οὖν Θεσσαλονίκη οὕτως ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο, τῶν ἐναντιοφρόνων ἐκ ταύτης ἀπελαθέντων. Ὀλίγας δὲ πάνυ ἡμέρας ἐν αὐτῇ προσκαρτερήσας ὁ βασιλεὺς, (ὁ γὰρ τοῦ χειμῶνος καιρὸς κατήπειγε, περὶ τὸν δεκέμβριον ὦν), ἀφείς ἐν αὐτῇ τὸν μέγαν δομέστικον Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, νικητῆς ἐπανέζευξεν εἰς τὴν Ἔω, θαυμαζόμενος ὑπὸ πάντων, οὐ τῶν οἰκείων μόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλοτρίων. Καταλείοιπε δὲ εἰς τε τοῦ Μελενίκου καὶ τῶν Σερρῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὰ φυλακὴν τὸν τοῦ μεγάλου δομestίκου πρῶτον υἱὸν Μεγαήλ, ἄλλον τε ἀλλαχοῦ ἐπαφῆκεν εἰς ἀσφάλειαν τῶν χωρῶν τε καὶ πόλεων· ἐπάνω δὲ πάντων τὸν μέγαν δομestικόν, ἐγκλευσάμενος ὑπέκειν αὐτῷ. 20 25

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς εἰς τὰ τῆς Ἔω μέρη διαπεράσας, διήγε, καὶ τὸν Δημήτριον τὸν Ἄγγελον ἐν τῷ φρουρίῳ τῶν Οὐαλεντινιανῶν καθείρξας ἐτήρει. 30

Ὁ δὲ μέγας δομέστικος ὀλίγον ἐπιβιάσας χρόνον, καὶ κακῶς διακρέψας τῇ τῆς Θεσσαλονίκης ἐπιστοσίᾳ, νοσήσας, καὶ τὴν τρίχα καρεῖς κατὰ μοναχοῦς, τελευτᾷ. Ἀπεστάλη δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ Φιλῆς Θεόδωρος διέπειν τὰ τῆς ἀρχῆς.

- 5 Ἡ μὲν οὖν Θεσσαλονίκη καὶ Βέρροια ὑπὸ τὸν βασιλέα ἐτέλουν, τὰ δ' ἐκεῖθεν καὶ πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τοῦ Πλαταμῶνος ὁ δεσπότης κατεῖχε Μιχαήλ, ἔτι τε Πελαγονίαν καὶ Ἀχρίδα καὶ Πρίλαπον, τοὺς δὲ Βοδηνοὺς, καὶ Σταριδόλα, Στροβὸν τε καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὁ τοῦ Δημητρίου πκτήρ, Θεῖος δὲ τοῦ Μιχαήλ, ὁ Θεόδωρος.

- 10 Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τοῖς τοῦ Νυμφαρίου παρχειμάσας, ἔξισιν ἐκεῖθεν ἦρος φανέντος, καὶ δεῖν ἐγνώκας τοῖς πλησιάζουσι τῇ Κωνσταντίνου ἄστεσι καὶ παρὰ Λατίνων κατεχομένοις ἐπιθέσθαι, τῇ Ἰζουρουλῶ φημί καὶ τῇ Βιζύῃ· ἐώρα γὰρ τὰ
15 τούτων ἐν ἀπορίᾳ τυγχάνοντα. Τὸν γοῦν Ἑλλήσποντον διαβὰς, προσθάλλει πρῶτον τῇ Ἰζουρουλῶ· ἦν δὲ ἐντὸς· ἢ τοῦ βασιλέως γυναικαδέλφη Εὐδοκίη, ἦν ὁ Ἀτέλ Δεκάς εἰς γυναῖκα ἠγάγετο, θελήσει τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίδος Εἰρήνης. Ὁ μὲν οὖν Ἀτέλ οὐκ ἐνέμεινε τῷ ἄστει, τὴν τοῦ βασιλέως
20 ἐπεγνώκῳ ἔροδον, εἶασε δὲ τὴν γυναῖκα, φυλακὴν ἱκανὴν ἐπιστήσας· (ἔδοξε γὰρ αὐτῷ ὡς διὰ τὴν τῆς γυναικὸς ἀδελφὴν οὐκ ἂν πολιορκήσειε τοῦτο ὁ βασιλεὺς). Ὁ δὲ τὰ πολλὰ τῶν τοιούτων παρορῶν, παρεκλίθε τε τῷ ἄστει, καὶ ἐλεπόλεις ἕστησε, καὶ δι' ἡμερῶν οὐ πολλῶν ἐχειρώσατο, καὶ τὴν Εὐδοκίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέστειλεν, ἵππον ἓνα ἐπιδοῦς
25 ἔν' ἐποχῆται αὐτῇ· τοὺς δὲ ἄλλους ὅσοι ἦσαν εἰς φυλακὴν, πεζοῦς πάντας ἀπέλυσεν. Ὅποτε καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐντὸς θελήσας περὶ τοῦ προσελθεῖν αὐτῷ διαλέξασθαι, καὶ πλησιάσας τῷ τείχει, μικροῦ ἂν ἐκινδύνευεν, εἰ μὴ θεὸς ὁ παμβασιλεὺς αὐτὸν διεφύλακτεν· οἱ γὰρ ἐντὸς Ἴταλοὶ τὴν λεγομένην μαγχνότζαρχαν ἐτοιμάσαντες, βέλος κατ' αὐτοῦ ἐπαφῆκαν, ὃ καὶ

πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἵππου αὐτοῦ πέπτωκεν, ἐφ' ᾧ καὶ ὁ βασιλεὺς χαλεπήνας, ὀργῇ μεγάλη κατὰ τούτων ἠρέθιστο. Ἄλλ' ὁ θεός· καὶ ταύτην δισκέδασε, κλόνῳ συστεισας τὴν γῆν.

Τότε καὶ τὴν Βιζύην ὑφ' ἐαυτὸν ἐποίησατο, στρατιὰν πέμψας.

5

Κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους καὶ τὸ τῆς Ρόδου ἄστου ἐκλῶ ὑπὸ Γενουιτῶν νυκτὸς ἐν κλοπῇ· ὁ γὰρ Ἰωάννης· ὁ Γαββαλάς ὁ τοῦ καίσαρος Λέοντος ἀδελφός, ὁ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ καίσαρος δεσποζὼν τῆς νήσου ἀποδημῶν ἦν μετὰ τοῦ βασιλέως, κατὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει [Λατίνων] ὠρμημένους, κἀν τοῖς 10 μέρεσι τῆς Νικομηδείας διαχροντος. Εὐθύς οὖν ὁ πιγκέρνης Γωάννης ὁ Καντακουζηνός ἐκεῖ στέλλεται παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν τῶν Θρακῆσιων ἀνεζωσμένος τότε ἀρχὴν, καὶ διαπεραιούται πρὸς τὴν νῆσον μετὰ μετρίων τινῶν ὀπλιτῶν, καὶ φθάνει κατασχεῖν τὰ ἐν αὐτῇ φρούρια, τὴν τε Φιλήρημον καὶ τὴν 15 Λίνδον· ἐμάχητο δὲ καὶ τοῖς Γενουιταῖς ὡς εἶχε δυνάμειως, οὐ κατέβλαπτε δὲ αὐτούς, τροφῶν γὰρ ἠυπόρουν διερχῶν. Ἐπισυνέβη δὲ καὶ τοῦτο· ὁ γὰρ τῆς Ἀχαΐας πρίγκιψ καὶ Πελοποννήσου Βιλαρδουὶν εἰς τὴν Συρίαν διαπλωιζόμενος, καὶ ταῖς τριήρεσιν αὐτοῦ ἄγων ὀπλίτας ἵππεῖς, οὓς εἰς συμμαχίαν τῶν 20 εἰς Συρίαν ἐπεφέρετο Φράγγων, ἐκ τούτων περὶ τοὺς ἑκατον καταλέλοιπε παρ' αὐτοῖς· τοῦτο τοὺς Ρωμαίους ὑποχωρῆσαι τῆς τοῦ ἄστεος πολιορκίας ἠνάγκασε, καὶ διάγειν εἰς τὴν Φι-

φ. 125. λέρημον. Οἱ μὲν οὖν | καταλειμμένοι παρὰ τοῦ πρίγκιπος, τοὺς Γενουιτας εἰς τὸ ἄστου καταλιμπάνοντες πεζοὺς, αὐτοὶ 25 μεθ' ἵππων ἐξήρχοντο, καὶ τὴν χώραν πᾶσαν ἐλήϊζον, καὶ τὰ χρειώδη ἐαυτοῖς περιεποιούντο· ὡς ἐκ τούτου τοῖς Ρωμαίοις σπάνιν γενέσθαι τῶν ἀναγκαιῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης τὸ Νύμφαιον καταλαβὼν, καὶ στόλον καταρτίσας ἀξιόμαχον ἐν τῇ Σμόρρη, καὶ ἵππαγωγούς ὡς μέχρι καὶ τῶν τριακοσίων ἵππων 30 ἐπιφέρεισθαι, καὶ εἰς στρατηγὸν ἀποτάξας τὸν Κοντοστέρνον

Θεοδώρον τὸν πρωτοσεβαστον, καὶ ὅπως διαθήσῃ τὸν πόλεμον, ποῦ τε καὶ ὅτε, ἐγγράφως αὐτῷ παραδοῦς, ἐξαπέστειλεν, ἐπευξάμενος αὐτῷ τε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ τὰ κρείττονα. Ὁ μὲν οὖν πρωτοσεβαστὸς εἰς τὴν Ρόδον διαπεριωθῆς, κατὰ τὰς βασιλικὰς διατάξεις, τοὺς Λατίνους κατετροπώσατο· ληξομένοις γὰρ αὐτοῖς ἐντυχόντες οἱ τοῦ βασιλέως, σπάθης ἔργον πάντας πεποιήνται, τοῦ ἐπὶ τοῦ κεράσματος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ ἐπισκεψαμένου, μηδενὸς αὐτῶν φείτασθαι. Οἱ μὲν οὖν Ἰππεῖς Φράγγοι οὕτως ἀπόλωντο· οἱ δὲ πεζοὶ Γενου-
 5
 10
 15
 20
 25
 30

ται οἱ τὸ ἄστυ κατέχοντες, καὶ οὗτοι μὴ ἐπὶ πλέον ἀντέχειν δυνάμενοι, εἰς συμβάσεις συνήλθον, καὶ τὸ ἄστυ παραδόντες Ρωμαιοῖς, αὐτοὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκοντο, καὶ κατὰ τὰς συνθήκας τῆς βασιλικῆς εὐμενεῖς ἀπήλυσαν.
 Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ μετὰ τοῦ δεσπότη Μιχαὴλ συνθήκας
 τε πεποίηκε, καὶ τὸν υἱὸν ἐκείνου γαμβρὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοδώρου Μαρίξ ἠγάγετο· καὶ ἡ τούτου γαμετῆ Θεοδώρα τὸν Νικηφόρον λαβοῦσα μεθ' ἐκότης εἰς τὴν Ἔω διαπεριοῦται, καὶ τῷ βασιλεῖ, περὶ τὰ μέρη τῶν Πηγῶν διάγοντι, ἐντυγχάνει, καὶ τὴν τῶν παιδῶν μνηστεῖαν τελεῖ· καὶ
 20
 25
 30

πάλιν ἡ Θεοδώρα τὸν υἱὸν λαβοῦσα, οἴκαδε ὑπεχώρησεν.
 Ἄλλὰ τὸ τῆς παροιμίας κατὰ τῷ Μιχαὴλ ἐπάληθεῦεν ἐφαίνετο· οὔτε γὰρ σκαμβὸν ξύλον ὀρθόν, οὔτ' Αἰθίοψ οἶδε λευκαίνεσθαι. Ἀποστατεῖ γὰρ τοῦ βασιλέως, συμβούλῳ τῷ θείῳ Θεοδώρῳ χρησάμενος. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα γνοὺς, καὶ τὴν συνωμοσίαν τούτων μεμαθηκώς, μετὰ τῶν ἄλλων ὅσοι τε καθ' ἑω καὶ ὅσοι κατὰ μέρη τὰ Δυτικὰ τοῖς Ρωμαίκοις ὀρίοις ἐγγίστα εἰρήνην ἄγων βαθεῖαν, βασιλικῶς παρασκευασάμενος, καὶ τὰς δυνάμεις συντάξας, κατὰ τούτων ὁρμᾶ, πολλοὺς μὲν ἄγων τοὺς στρατηγούς, τὸν δ' ἐπὶ τῆς τραπέζης Λικηφόρον τὸν Ταρσανειώτην τὰ τοῦ μεγάλου δομestίκου διεκπληροῦντα, ἄριστον ἐν στρατηγίαις μετὰ πείραν καὶ εὐνοῦν αὐτῷ λογιζόμενον.
 25
 30

Κατχλαβῶν οὖν τὴν Θεσσαλονίκην, κάκειθεν τὰς δυνάμεις ἀπάραξ, ἐν τοῖς Βοδηνοῖς ἐστρατοπεδεύσατο. Προέφθασε δὲ ὁ Ἀγγελοῦ Θεόδωρος ἐξ αὐτῶν ἀποδοῶναι, καὶ εἰς τὸν δεσπότην Μιχαὴλ ἀπελθεῖν. Εἰς πολιορκίαν οὖν τῶν Βοδηνῶν ὁ βασιλεὺς καταστὰς, ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ τό τε ἄστυ παρεστήσατο, 5 καὶ τὴν χώραν ὑπέταξε, καὶ ἐξῆς ἐν τινι τῇ τοῦ Ὀστροβοῦ λίμνῃ ἐγγίζοντι τόπῳ, ἐπηξε τὰς σκηνάς, καὶ στρατηγούς κατὰ τῶν τοῦ δεσπότητος χώρων ἐξαποστέλλει τὸν τε Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον, τὸν Παιλαιολόγον Μιχαὴλ τὸν τοῦ μεγάλου δομεστίκου υἱόν, καὶ τὸν Μακρηνὸν Ἰωάννην, καὶ τὸν Γουδέλην 10 Τύραννον, καὶ ἐτέρους, ἵνα τε τὰ περίξ ληΐζοντο, καὶ εἰ στρατεύματι ἐντόχοιεν, εἰς μάχην χωρήσαιεν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἄστυ δὲ πορθήσαιεν, εἴ περ καὶ τοῦτο γένοιτο αὐτοῖς εὐχερές.

Καὶ οὗτοι μὲν οὕτως ἐποίουν. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσεκαρτέρει τῷ τόπῳ, καὶ ἦν βραχυμῶν ὅτι μὴ ἕξιόν τι ἐφθασε διαπραΰσθαι. Ἠγανάκτει δὲ καὶ τὸ στράτευμα, (χειμῶνος γὰρ ἦν ὁ καιρὸς, καὶ τῶν χειρῶν ἐσπάνιζον), καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ Βερροίας ἡμίονοις καὶ καμήλοις τὰ χρειώδη διακομίζεσθαι διετάξατο. 15

Καὶ ἐν τούτοις ἐπιροίτῃ τῷ βασιλεὶ πρόσρυσξ ἀπὸ Κατωρίας ὁ Γλαβῆς, καὶ ὁ Πετραλίφας Θεόδωρος ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς τοῦ Τορνίκη Δημητρίου, ὃς τὰ κοινὰ συνδιέπων ἦν τῷ βασιλεὶ Ἰωάννῃ παρ' αὐτοῦ πάνυ φιλούμενος καὶ τιμώμενος, (ἀδελφὸν γὰρ αὐτὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπεκάλει). Ὁ μὲν οὖν Πετραλίφας, ἐπεὶ προσέλθοι τῷ βασιλεὶ, γυναικάδελφος ὢν τοῦ Μιχαὴλ, εὐθυμίας αὐτὸν τε βασιλέα καὶ τὰ στρατεύματα ἐ- 20 πλησεν. Εὐθύς γὰρ ἡ Καστορία, καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ἅπασα χώρα, προσεργύη τῷ βασιλεὶ, καὶ αἱ Διαβόλεις δὲ, ἧ τε μικρὰ καὶ μεγάλη, καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ Ἀλβάνου (1) Γουλάμος πρὸς τὰ

(1) Περὶ τῶν Ἀλβανιτῶν (Σ. περ.)

- μέρη τῆς Καστορίας διάγων μετὰ τοῦ ἐξ Ἀλβάνου στρατοῦ, σύζυγον ἔχων Εἰρήνην, θυγατέρα πρωτεξαδέλφης τῆς βασιλίδος |, λόγοις χρηστοῖς καὶ γράμμασιν ὑποσχέσεων τῶν ὑπὸ τοῦ 125^ο βασιλέως θεληθείς, πρόσσει καὶ οὗτος τῷ βασιλεῖ. Φιλοφρόνως
- 5 οὖν πάντας ὁ βασιλεὺς δεξάμενος, πρεπόντως ἐφιλοτιμήσατο. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐωρακῶς τὰ μὲν τοῦ βασιλέως αὐξάνοντα, τὰ δὲ αὐτοῦ ὑπορρέοντα, στέλλει πρέσβεις ἐς βασιλέα, τὸν τε Ναυπάκτου μητροπολίτην, Ἰωάννην τὸν Ξηρὸν, τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Μαλιασηνὸν, καὶ τὸν Λαμπέτην, οἱ καὶ
- 10 εἰς λόγους συνελθόντες τῷ βασιλεῖ, συμφωνίας ἐποίησαν, καὶ ἀπέλυσε πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μιχαὴλ τὸν Πρίλαπον, καὶ τὸν Βελεσὺν, καὶ τὸ ἐν τῷ Ἀλβάνῳ φρούριον τὰς Κρόας· καὶ προέβησαν ἔγγραφοι ὄρκοι παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπεστάλησαν πρέσβεις ὁ τε Φιλαδελφεῖς ὁ Φωκᾶς, καὶ ὁ πριμικήριος τῆς
- 15 αὐλῆς Ἰσαάκιος ὁ Δούκας, ὁ λεγόμενος Μούρτζουρλος, καὶ ὁ Ἀχροπολίτης Γεώργιος, καὶ ὁ Ὑαλέας Μιχαὴλ. Οὗτοι μὲν οὖν ἀπελθόντες εὖρον τὸν Μιχαὴλ ἐν τῇ Λαρίσῃ διάγοντα, καὶ πληρώσαντες τὰς σπονδὰς, λαθόντες ἐκείθεν τὸν υἱὸν τοῦ Μιχαὴλ Νικηφόρον, ὃν καὶ δεσπότην ὁ βασιλεὺς τετίμηκε διὰ
- 20 τὴν ἐγγονὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν Ἄγγελον Θεόδωρον δεσμώτην, εἰς τὸν βασιλέα ἐπανήλθον σκηνούμενον ἐν τοῖς Βοδηνοῖς.
- Παρχειμάσας οὖν ἐκείσε, ἔφαρξεν ὡρα, ἐπεὶ καὶ τὴν ἀναστάσιμον ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἐώρτασε, τὰ στρατεύματα αὐτοῦ
- 25 που διαίγειν καταλειπῶς, εἰς ἡγεμόνα αὐτῶν τάξας τὸν πρωτοσθεσιάριον Ἀλέξιον τὸν Ραοῦλ, γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφοπαίδι ὄντα τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν Παλαιολόγον Μιχαὴλ, αὐτὸς μετὰ μετρίου στρατοῦ εἰς θεὰν τῶν ἐπιγεγεννημένων τούτῳ ἀφίετο· καὶ ἀπῆλθεν ἐς Ἀχρίδα, καὶ εἰς Διάβολιν, κάκειθεν εἰς
- 30 Καστορίαν. Καὶ τῇ τῆς ὀπόρας ὥρα τῆς εἰς Ἐω φερούσης ἐφήσατο. Παραμείψας γοῦν τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ τὴν Βισαλ-

τίαν διαβάς, ἐς Φιλίππου ἐπήζατο τὴν σκηνὴν· κακέϊ τὸν Παλαιολόγον Μιχαὴλ εἰς δικαστήριον ἔστησεν ὑπὲρ ὧν εἶπε κατ' αὐτοῦ ὁ ἐκ τοῦ Μελενίκου Μαγκλαβίτης Νικόλαος.

Εἶχε δὲ τὰ τῆς κατηγορίας οὕτως· ὡς μαθὼν τὸν τοῦ Τορνίκης θάνατον ὁ Παλαιολόγος, (ἦν δὲ ὁ Τορνίκης εἰς γυναίκα 5 ἔχων πρωτεξαδέλφην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου δομεστίκου) ἐδυσφύρει καὶ σκυθρωπὸς ἐφαίνετο τοῖς αὐτῷ ἐντυγχάνουσιν· ἠρωτᾷ γοῦν τῶν ἐκ Μελενίκου τις ἕτερον, ὅτου χάριν σκυθρωπάζει ὁ Κομνηνὸς Μιχαὴλ, ὁ δὲ ἔφη, ὅτι τέθνηκεν ὁ Τορνίκης, προσγενὴς ὧν αὐτοῦ· ὁ δὲ, οὐ μοι δοκεῖ, φησὶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρείττονι ἐκείνου τοῦτο συμβέβηκε (τὸν βασιλέα δηλῶν), καὶ εἰ τοῦτο, φεῦ ἡμῖν, ἐν γὰρ ταραχαῖς αὐθις γενήσονται τὰ ἡμέτερα, μόλις εἰς ἀταραξίαν ἐληλυθότα. 10 Κακέϊνος ἔφησεν, ἀλλ' ὦ φίλος, εἰ τοιοῦτόν τι συνέβη, οὐ κακῶς ἔξουσι τὰ ἡμέτερα· ὁ γὰρ μέγας δομestικός τῆς Θεσσαλονίκης ἡγεμονεύει, καὶ ὁ τούτου υἱὸς Μιχαὴλ τὴν τῶν ἡμετέρων χώρων ἔχει κηδεμονίαν· ὑπὸ τοιούτων γοῦν διακυβερνώμενοι, οὐκ ἂν ἴδοιμεν κλύδωνα κοσμικόν· ἄλλως τε καὶ ἡ τοῦ Καλλιμάνου ἀδελφὴ Θάμρα, ἄζυξ οὔσα, συνέλθοι τῷ Κομνηνῷ, 15 καὶ σπονδαὶ γενήσονται μέσον ἡμῶν τε καὶ τῶν Βουλγάρων. Ταῦτα ἐλαλήθη παρ' ὧν καὶ ἐρρέθη, μηδὲν εἰδότος τοῦ Κομνηνοῦ· θάτερος δὲ τούτων ἀπελθὼν ἀνήγγειλε τῷ Μαγκλαβίτη, ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ ἀνήνεγκε. Κατασχεθέντων οὖν καὶ ἀμφοτέρων, ὁ μὲν κατηγορεῖ, ὁ δὲ ἀπελογεῖτο καὶ μέχρι θανάτου ἐνίστατο, μηδὲν εἰδέναι τῶν εἰρημένων τὸν Κομνηνὸν, ἀλλ' αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους λέγειν ταῦτα ἐξ ἑαυτῶν. 20 Πολλῶν οὖν γενομένων, καὶ μηδύλω εὐρισκομένου ἔχειν εἰδήσιν ἐν τούτοις τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ, τέλος ὁ βασιλεὺς στέλλει αὐτὸν πρὸς τὸν πατριάρχην Μανουὴλ, ἄνδρα εὐλαβοῦς βίου καὶ πολιτείας σεμνῆς, εἰ καὶ γυναικί συνεζύγη, καὶ γράφει ἐπιτιμίῳ ἀφορισμοῦ καθυποβαλεῖν τοῦτον καὶ ὄρκοις ἐμπεδῶσαι μὴ ἂν ποτε 30

βουληθῆναι ἀπιστίαν κατὰ τοῦ βασιλέως μελετήσαι, ἀλλὰ φυλάττειν καθαρὰν αὐτοῦ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα διαθέσειν. Οὐ καὶ γενομένου, τῷ μὲν δοκεῖν ἠθώθη, ἐν ὑποψίᾳ δὲ διὰ παντός ἦν. Εἶπε δὲ πρὸς τοῦτον ὁ βασιλεὺς, Αἴ, ἐλσεινέ, οἷα; δόξης
 5 ἐξέπεσες! (ἦν γὰρ γαμβρὸν αὐτὸν θέλων ποιῆσαι ἐπὶ τῇ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατρὶ Εἰρήνῃ.) Ζεύγνυσι δὲ αὐτῷ εἰς γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσακκίου τὴν ἐγγόνην, Θεοδώραν, ἣν μόνην ὁ πατὴρ αὐτῆς καταλειπὼς Ἰωάννης ἔτι ἐν μείραξιν ὦν, τὸ βιοῦν ἐξεπλήρωσε, χήραν ἀρείς τὴν γα
 10 μετὴν Εὐδοκίαν, ἣτις θυγάτηρ τοῦ Ἀγγέλου Ἰωάννου, καὶ ἐν χηρείᾳ ἔζησε νέα οὔσα, ἀρετὴν τε ἐφίλει, καὶ θεῶ προσκνεύχε, καὶ ἐλεημοσύναις καὶ εὐποιαις πενήτων ἐσχόλαζε, κὰν τοῖς ἀγαθοῖς πᾶσι διέλαμπε, παρὰ πᾶσαν τὴν αὐτῆς βιοτήν.

[Ὁ μέντοι βασιλεὺς τὰ τῆς Ἔω μέρη κατελιγρῶς, τοῦ ἐ-φ. 126.

15 νιαυτοῦ ἐκείνου παρωχηκός, ἀφίκετο περὶ τὴν Νίκκιαν περὶ τοῦ τὸν φρουράριον μῆνα, καὶ ἡμέρας διέτριψεν ἐν αὐτῇ, τὴν ἀπὸ τῶν Ἀτόρων ἔχων πτοίαν, καὶ ὅσα εἰς φυλακὴν αὐτῆς καὶ ἀσφάλειαν παντοίως διαπραττόμενος. Ἐσπέρας δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης καθήμενος, αἴρνη; ἀφωνος γεγονώς, ἔκειτο πρηνῆς
 20 καὶ ἀναυδὸς τὸ καθόλου· χεῖρες δὲ ἰατρῶν ὑπούργουν, καὶ ἀμυχᾶς ἐν τοῖς ποσὶν ἐποίουν, καὶ ἐφόλθιον ἐν ταύταις ἐνέβαλλον, καὶ τᾶλλα ἐπραττον ὅσα ἡ τέχνη ἐδίδασκεν. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς ὄλην τε τὰύτην τὴν νύκτα, καὶ τὴν ἐποιοῦσαν ἡμέραν, καὶ αὖθις τὴν ἐτέραν νύκτα ἀκίνητος ἔμεινεν. Ἀποπληξία γὰρ
 25 ἦν ἡ νόσος. Μόλις οὖν ἀνέπνευσε καὶ εἰς ἐκυτὸν ἦλθεν, ἠλλοιωμένος δὲ ἦν τὸ χρῶμα. Ἐσπευδεν οὖν καταλαθεῖν τὸ Νύμφριον πρὸ τῆς Βασιφόρου κυριακῆς, καθ' ἣν εἰῶθει θριαμβεύειν ὁ βασιλεὺς, ὃ καὶ κατὰ σκοπὸν ἐξετέλεσεν ἐκεῖ ἀφικόμενος, καὶ τὸ Πάσχα ἐώρτασε, καὶ τοῖς τοῦ Νυμφρίου ἐπεχωρίζε
 30 μέρεσι, τῇ κατασχούσῃ νόσῳ κατὰ δικστήματα πιεζόμενος· ποτὲ μὲν γὰρ ἐν τῷ παλατίῳ διάγων, ἐπὶ κλίνῃ; ἐπιπτεν ἄ-

φωνος, ποτέ δὲ ἐρ' ἔππου βαίνων, καὶ βχδιζων, ὑπὸ τῆς νόσου ἐγένετο κάτοχος, καὶ οἱ συμπκρόντες πρὸς ὦραν παρφεύλαττον, ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι τοῖς πολλοῖς· ἐπὶ δὲ εἰς λογισμὸν ἐπανῆκε, σχολῆ πρὸς τὰ βασιλεία ὑπέστρεψεν, ἐνίστε καὶ ἐπὶ θρόνου ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἤγετο. Ὅσῳ δὲ ἡ νόσος ἐπηύξανε, τὸ τοῦ βασιλέως σῶμα κατέπιπτε· συνεχέστερον γὰρ ἤρξατο τοῦτω ἐγγίνεσθαι, καὶ τὸ δεινότερον, ἀτροφία τοῦτον ἐπέεζεν. Ἐπεὶ οὖν ἰατρῶν ἀπέκαμε τέχνη, παραμυθίαν βουλόμενος μικρὰν ἐφευρεῖν, ἠθέλησεν ἀπελθεῖν εἰς τὴν Σμύρνην, ὅπως τῇ ἐκεῖ ἀγία εἰκόνι τοῦ Χριστοῦ προσκυνήσῃ. Ἀφικόμενος οὖν καὶ παρακλήσεις τελέσας, οὐχ εὐρε τοῦ πάθους ἀνακωχὴν, ἀλλ' ἐν τοῖς Περικλύστροις τόποις σκηνούμενος (τόπος δὲ οὗτός ἐστιν ἐγγὺς Σμύρνης διὰ τὸ πολλοῖς ὕδασι περικλύζεσθαι οὕτως ὀνομαζόμενος), μείζονός τε καὶ χειρόνος τοῦ πάθους ἐπήσθητο. Ἐκεῖθεν οὖν ἀπάρκας πονήρως ἔχων τοῦ σώματος, καταλαμβάνει τὸ Νύμφαιον, καὶ ἐν μὲν τοῖς βασιλείοις οὐκ ἀπῆλθεν, ἐν δὲ τοῖς ἐγγύς που τῆς χώρας κήποις βασιλικοῖς τὰς σκηνάς ἐνιδρούσκατο, ἐνθα καὶ τὸ χρεῶν ἐλειτούργησε, τρίτη καλανθῶν νοσησίων, ἐξήκοντα καὶ δύο ἔτη βιώσας, ἐξ ὧν τριάκοντα πρὸς τοῖς τρισι βεβασίλευκε καλῶς τε καὶ ἀγαθῶς.

Πρᾶος γὰρ ἦν, πρὸς τὸ φιλόνηρωπον ἀεὶ ἐπινεύων, δωρεαῖς χρώμενος πρὸς πάντας, οἰκείους τε καὶ ἀλλοτρίους, καὶ πρὸς τοῦτους γε μάλιστα ὡς πρέσβεις ἀφικομένους δαφίλεστέραν τὴν χεῖρα προέτεινε, ἐλεημοσύνην ὡς οὐδεὶς τι ἐπιμελούμενος, καὶ εὐποιταῖς χαίρων τῶν ἀπόρων καὶ ἐνδεῶν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς. Καρτερικὸς δὲ ἦν ἐν ταῖς μάχαις, καὶ ἐνεαρίζων εἰς τὴν τῶν ἐναντιῶν γῆν, καὶ τὴν θέρους ὦραν διαβιβάζων, ἔτι δὲ καὶ τὸ φθινόπωρον διανύων, ἐνίστε καὶ παραχειμάζων, τὴν νικῶσαν εἶχεν, ἀναποκαμόντων τῶν ἐναντιῶν τῇ τοῦ βασιλέως ἐνστάσει τε καὶ ὑπομονῇ.

Ἐτεθνήκει μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης, τῷ υἱῷ αὐτοῦ Θεοδώρῳ τὴν βασιλείαν καταλιπὼν, τριάκοντα καὶ τρία ἔτη δεικνύοντι· τοσοῦτος γὰρ ὁ χρόνος αὐτῷ ὀπίσσω ὁ τῆς πατρικῆς βασιλείας ἐτύγχανε, τῇ γὰρ πατρικῇ ἀνακρήσει ἢ τούτου
5 συνέδραμε γέννησις.

Οὗτος ὁ αἰοίδιμος βασιλεὺς τοῖς τὸ πρωτεῖον ἐσχηκόσιν ἐν τοῖς χρηστοῖς τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἀνθαμιλλώμενος, καὶ τὸ δευτερεῖον ἐν τισιν ὡς τὸν χρόνον δεύτερος δοκῶν ἔχειν, εἰ καὶ τοῖς πλείοσιν ἐξισούμενος ἀναφανήσεται, τῇ τε περὶ τὰ θεῖα
10 εὐλαθείᾳ, καὶ τῇ περὶ τοὺς ὑπηκόους κηδεμονίᾳ, τὸ πρωτεῖον ἀσύγκριτον ἀπηνέγκαστο· τοῦ γὰρ τοῦ τῶν μοναστῶν τάγμα-τος οὐ τοὺς διακρίροντας καὶ ὅσοι διακρνεῖς ἐξ ἀρετῆς, πολ-
λῆς τῆς αἰδοῦς ἡξίου, καὶ τούτοις ὡς ἀνθρώποις θεοῦ προσε-
φέρετο, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀπλῶς ὅσοι τὸ σχῆμα καὶ τὴν περι-
15 βολὴν ἐνεδέδυντο κατὰ μοναχοῦς, τοῖς ἀρχιερεῦσι δὲ καὶ φ.126·
ἱερωμένοις μικροῦ καὶ ὡς τῷ θεῷ συγγινόμενος ὁμιλῶν αὐ-
τοῖς διετίθετο, καὶ ἐνθουσιῶν καθεωρᾶτο, ὡς πρὸς θεὸν μεσί-
ταις, ὅπερ καὶ ἦν, ἐντυγχάνων, καὶ δι' αὐτῶν ὃν οὐχ ἐώρακε καθορῶν. Τίς δ' ἂν ἀριθμήσαιτο ὅσα τῶν ὑπ' αὐτὸν προνοού-
20 μενος καθ' ἑκάστην πόλιν, οὐχ ὅσασι μέγισται καὶ περιφανεῖς, ἀλλ' ἤδη καὶ ὅσασι τῇ σμικρότητι καὶ ἀφανείᾳ μὴ πόλεις ἀλ-
λὰ φρούρια εἰκότως κατονομάζονται, ὅσα τε ἀνά τὴν Ἐω καὶ τὴν Δυσμικὴν χώραν, πρὸς σύστασιν αὐτῶν καὶ ἀσφάλειαν διε-
πράξατο κτίσασθαι κατοχυρώσας, ὡς πύργον ἐπὶ πύργῳ ἐδρά-
25 σαι, καὶ στεφάνην ἐπὶ στεφάνῃ, καὶ ἐπὶ περιβόλῳ ἀνεγείρειν περιβόλον, ἔτι τε ὄπλα ἀποθέσθαι παντοῖα, καὶ τόξα, καὶ βέ-
λη, καὶ θυροῦς τε καὶ θώρακας, ὄργανά τε πετροβόλα καὶ ἄλ-
λα μηχανήματα ὅσα πρὸς ἄμυναν ἐπερχομένων ἐχθρῶν; κατὰ
δὲ τὰς μεγάλας τῶν πόλεων καὶ ἀνθρώποι ἦσαν τεχνίται τῶν
30 διαφόρων ὄπλων ἐπὶ μισθῷ, τόσα μὲν τόξα, τόσα δὲ βέλη, καὶ ἄλλα ὅσα κατ' ἔτος ἐργαζόμενοι ὄπλα, καὶ εἰς δημοσίους οἰ-

κους ἀποτιθέντες καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα, ἔν' ὅτε τούτων
 χρεῖα ἀνευδῶς οἱ ἀμυνόμενοι ἔχοιεν; τὸ δὲ καὶ χωρὶς ἀνα-
 θεῖναι ὡς ἂν τοὺς ἐκεῖθεν καρπούς εἰσκομίζεσθαι καὶ εἰς σιτο-
 βολῶνας, εἰτοῦν ὠρεῖται, ἐνθησαυρίζεσθαι εἰς χιλιάδας καὶ μυ-
 ριάδας μεδίμων ἀριθμουμένους οὐ κριθῆς μόνον καὶ σίτου, ἀλ-
 λὰ καὶ τῶν ἄλλων σπορίμων καὶ τῶν χρειωδῶν ἄλλως ἐν ἀ-
 φορίαις καὶ ἐνδείαις κυριῶ φυλαττόμενα, καὶ τοῖς μὴ ἔχουσι
 τὸ ἐνδέον ἀναπληροῦντα βασιλικῆ πλουσία χειρὶ, τίνος ἔργον
 ἄλλου, ἢ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου κατόρθωμα; ἐφ' ᾧ καὶ ἦν
 ὁρᾶν οἴκους ὅλους πεπληρωμένους κατὰ τὸ εἰρημένον, ἀπὸ σί-
 του, οἴνου τε καὶ ἐλαίου, καὶ τῶν ἄλλων ἐκ γῆς χρειωδῶν,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν πόλεων πύργους σίτω καὶ κριθῆ καὶ κέγ-
 χρου σπέρματι βριθόντας. Ἐν δὲ τῇ κατὰ Λυδίαν Μαγνησίᾳ,
 ὅπου καὶ τὰ πλείω τῶν χρημάτων ἀπέθετο, τί τίς ἂν ἐζή-
 τησεν ἀφ' ὧν ἀνθρωποὶ χρῆζομεν, καὶ οὐχ εὐρών, ἐκληρώσατο
 τὴν ἀπόλαυσιν, οὐ τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις τόποις εὐρισκομέ-
 νων, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐνιαχοῦ τῆς οἰκουμένης, κατ' Αἴγυπτόν φη-
 μι, καὶ Ἰνδίαν καὶ ἀλλαχοῦ;

Ἄλλὰ καὶ βιβλιοθήκας κατὰ πόλεις συνήθροισεν ἐκ βίβλων
 πασῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

Ἀπογραφὴν δὲ καὶ ἐξίσωσιν ἐν ταῖς χώραις ἅπαξ γενέ-
 σθαι προστάξας παρ' ἀνθρώπων φοβεῖσθαι τὸν θεὸν ἐπεγνωσμέ-
 νων αὐτῷ, ἀφ' οὗ καὶ τῆς τῶν ἐναντίω χειρὸς αὐτῆς ἠλευθε-
 ρωσσε, παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν ταύτην ἔστερξε. Καὶ τού-
 του τοῖς τε ὑποτελέσιν ἐπεγένετο πᾶσι πλουτῆσαι, καὶ οἱ τῶν
 στρατιωτικῶν καταλόγων καὶ τῶν μεγιστάνων τὸ σύστημα πολ-
 λαπλασίους τὰς ἐκ τῶν προνοιῶν καὶ τῶν κτημάτων εἶχον εἰς-
 ὁδοῦς, καὶ τὰ εἰς διατροφὰς κεχορηγημένα τούτοις πληθύνοντα.
 Ἰππων δ' ἀγέλας καὶ βοῶν καὶ προβάτων τοσαύτας ἐκτήσατο
 καὶ καμήλων, ὡς μικροῦ καὶ στενὴν τὴν γῆν ἀπελέγχεσθαι ἐ-
 πὶ ταῖς τούτων νομαῖς. Θησαυρούς τε συνῆξε μεγίστους καὶ

πολλούς, και σωρείας χρημάτων επισυνήγαγε πολλούς ἐπὶ πολλῶν τούτους θησαυρίσας και ἀποθέμενος· και δόξαν ἤγειτο και μέγα καύχημα ἐλογίζετο τὸ τοῦς ὑπηκόους πλουτοῦντας ἔχειν και εὐθηνούντας ἐν ἅπασιν. Ἐνθὲν τοι και πανταχοῦ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἕρις ἦν πᾶσιν, ὅστις ἂν ἐκ πόρων ἀκατακρίτων και ἀμέμπτων πλείονα κτήσαιτο κτήματα και βοσκήματα. Εἴ τις εἶδε τὰς ἐκεῖνου σκηνὰς και τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄτε και ὁδὸν ἐποίητό τινα ἐκστρατεύων και διερχόμενος, και τὰ ἱπποστάσια, ὅπως μὲν μέγιστα, ὅπως δὲ και πολλοὺς ἀμιλλητηρίους ἔτρεφον ἵππους, και πρὸς τὴν τῶν βρωτῶν και ποτῶν ἀφθονίαν ἐπέβλεψεν, οὐκ οἶδ' αὖτις ἂν οὗτος ἐτύγγανεν, ὅς μὴ θάμβει συνεσχέθη, εἰ και πολλὰ ἐθεάσατο βασιλεῶν στρατοπέδα, και τοῦτο μέγιστον και ἀπράμιλλον ἰδεῖν διεβεβαίωσατο.

Ποία πόλις και χώρα, και δῆμός τις τῶν ἐκεῖνου εὐεργεσιῶν οὐκ ἠμυοίρησε και κοινή και καθέκαστον; Νεῶς δὲ | θεῖος ρ. 128. ἀπὸ τῶν μικρῶν ἕως και τῶν μεγάλων, και αὐτῶν δὲ τῶν σεμνείων και τῶν μονῶν ἔστιν ὅστις ἄμοιρος; τῶν αὐτοῦ φιλοτιμιῶν; Ἦν γὰρ ἀπάντων ὡς οἰκονόμος κοινὸς προμηθεύμενος, οὐ μόνων τῶν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ και τῶν ὑπ' ἄλλου; ταττομένων. Συμμεκρτυρεῖ μοι τῷ λόγῳ ἢ τε τοῦ Σινᾶ σεβασμία μονή, και ἔσχι κατὰ τὴν Σιών, και αὐτὰ δὲ τὰ πατριαρχεῖα, τό τε τῆς μητρὸς τῶν ἐκκλησιῶν Ἰερουσαλήμ, και τῆς Ἀλεξανδρείας, και μέντοι και τὸ τῆς Ἀντιόχου, και μοναί, ἃς διὰ τὸ πλῆθος κατ' ὄνομα λέγειν ἐῶ. Ἀλλὰ και ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, τῶν τίτε αὐτῆς ἀρχόντων Ἰταλῶν πολλὰς τῶν ἐν αὐτῇ ἐκκλησιῶν βουλευσαμένων καταστρέψαι πρὸς

(1) Τὸ φύλλον 127 ἀπεκόπη, περιέχον τοῦ κτήτορος Παναρέτου ἐξήγησιν, και ὡς σημειοῖ ὁ μετ' αὐτὸν κτήτωρ οὐ λείπει τι, ἢ γὰρ συνέχεια ἐν τῷ μεθεπομένῳ φύλλῳ μετὰ τὴν Παναρέτου « ἐξήγησιν κατὰ ψευδοῦς ἱστορίας. »

θεραπείαν τῆς ἐνούσης ἐνδείας αὐτοῖς, αὐτὸς χρήμασιν ἐξωνη-
σάμενος, σώους διαμένειν περιποιήσατο, ἢ τῶν Βλαχερνῶν αὐ-
ται, ἢ τῶν Ρουφινιανῶν, καὶ ἢ ἐν τῷ Ἀνάπλω τοῦ Ταξiάρ-
χου τῶν ἔνω δυνάμεων. Τὸν δὲ τῶν θεοκηρύκων Ἀποστόλων
ναὸν ἀγιώτατον ὑπὸ σειμοῦ κινδυνεύσαντα, βασιλικῶς ἐπεσκέ- 5
ψατο, καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς ἀνακτισθῆναι πεποίηκε. Ἐπὶ τού-
τοις καὶ αἱ ἐν τῷ Ἄθωνι, ὃ καὶ Ἅγιον Ὅρος λέγεται, θεῖαι
μοναί, καὶ ὅσαι κατὰ τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν
Ἀττικὴν, καὶ ἄλλαι ἅς καὶ ἀριθμῆσθαι οὐκ οὐκ ἔμοιγε ῥᾶδιον, 10
τὴν αὐτοῦ πλουτοδοτὴν χεῖρα συναντιλαμβανομένην ἐγνώρισαν,
εἰς σύστασιν καὶ βοήθειαν.

Τοιοῦτος ἦν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης, τῶν δεομένων κοινὸς ἀν-
τιλήπτωρ, καὶ οὕτω τὴν βασιλείαν θεαρέστως διώκησεν.

Οὕτω μὲν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος τῶν βασιλείων ἐπελάβε-
το σκήπτρων· τὴν νενομισμένην οὖν ὅσiam μεγалоπρεπῶς ἀ- 15
ποδοῦς τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ, καὶ ἐν τῇ παρ' ἐκείνου νεο-
υρηθείσῃ τῶν Σωτάνδρων ἐνσοριάσας πολυόλβω μονῇ, καὶ κα-
θεσθεῖς ἐπ' ἀσπίδος ὡς ἔθος, καὶ ὑπὸ πάντων φημισθεῖς αὐτο-
κράτωρ, τοῦ Νυμφαίου ἀπάρας, ἐπὶ τὴν Φιλαδέλφου ἀφίκετο.
Ἐκεῖσε οὖν διακκαρτερήσας μικρὸν ὅσον πρεσβεῖν στεῖλαι πρὸς 20
τὸν σουλτάνον, πρὸς τὴν προκαθημένην τῶν Βιθυνῶν Νίκαιαν
ἐχώρησεν.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ πατριαρχοῦντος ἡ ἐκκλησία ἐχῆρσεν, (ἔφθα-
σε γὰρ ὁ πατριάρχης Μανουὴλ μικρὸν τι προτελευτηῆσαι τοῦ
βασιλέως Ἰωάννου), ἔδει δὲ πρῶτον προβληθῆναι πατριάρχην, 25
ἐν' ἐπὶ τῷ βασιλεῖ τὴν στεφηγορίαν ἐν τῷ ἱερῷ τελεσιουργή-
σῃ τεμένει, ἐζητεῖτο μὲν ὁ τοῦ θρόνου ἄξιος, ἢ δὲ τινων δό-
ξα, τοῦ βασιλέως καὶ μάλιστα, ἐπὶ τῷ Βλεμμύδῃ ἐτύγχανε
Νικηφόρῳ. Ἦν δ' οὗτος μέγας ἐπὶ σοφίᾳ, φιλόσοφος καὶ ὦν
καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ τοῦ βασιλέως ἐπὶ φιλοσοφίᾳ διδάσκα- 30
λος· οἱ πλείους δὲ πρὸς τὴν ἐκλογὴν ἀπηρέσκοντο, καὶ ἐπὶ

μάλλον ὁ τῶν ἀρχιερέων σύλλογος. Ἰδημόνει οὖν ὁ βασιλεύς,
 οἷα τῶν πάντων μὴ συμφωνούντων ἐπὶ τινι, ἀλλὰ τῶν μὲν,
 τόνδε, τῶν δὲ, ἕτερον προκρινόντων, καὶ ἀλλήλοις βουλευομέ-
 νων ἀντίφωνα· διὸ καὶ ἔφησε πρὸς αὐτοὺς, « εἰ μὲν ἦν ἡμῖν
 5 κλήρους βαλεῖν, τάχ' ἂν οὕτω τὸ τῷ θεῷ ἀρεστὸν διεκρίνομεν·
 ἐπεὶ δὲ τοῦτο οὐκ ἔνεστιν, ὅπερ ἐξέσται μετὰ πίστεως καὶ τῆς
 εἰς θεὸν ἐλπίδος ποιῆσαι ἡμᾶς χρῆ. Ἄνοιζωμεν τοιγαροῦν εὐ-
 λαβῶς τὴν τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων βίβλον ἐφ' ἐκάστου τῶν λε-
 γομένων τούτων ἀνδρῶν, καὶ ὅσπερ ἂν ἡμῖν ἐκεῖθεν ἐκκαλυ-
 10 φθῆναι, ἔστω οὗτος ὡς θεοπρόβλητος. » Ἐδοξε τοῦτο τοῖς πᾶσι
 καὶ μετὰ τῆς πρὸς θεὸν δεήσεως ἐν συντετριμμένη καρδίᾳ ἐ-
 γίνετο τὸ δούξαν καλόν. Ἀνεώγνυτο τοίνυν ἡ θεία βίβλος ἐπ'
 ὀνόματι τοῦ φιλοσόφου Βλεμμίδου, ἀλλ' ἦν ἄγραφος διόλου ὁ
 χάρτης καὶ διὰ τοῦτο οὗτος ἠμέλητο. Γέγονε καὶ εἰς τὸν ἕ-
 15 τερον τὸ αὐτὸ (ὁ τῆς Ἐφέσου δὲ ἦν ἀρχιερατικῶς προϊστά-
 μενος Λικηφόρος), καὶ εὐρηται, οὐ τελεσφοροῦσιν, ὀπισθεν
 προσκειμένου εἰς τὴν τοῦ λόγου συνέπειαν τοῦ, συμπνίγον-
 ται, μετὰ καὶ τοῦ συνδέσμου τοῦ, καί. Ἀνεῶχθη τοίνυν κα-
 πὶ τῷ τρίτῳ, (παρειώραται γὰρ ἐκ τῶν γραφομένων καὶ ὁ δεύ-
 20 τερος, ὡσπερ ὁ πρῶτος διὰ τὸ ἄγραφον ὡς εἴρηται), ἐπεὶ δὲ
 ἀνέφικται, ὄνον καὶ τὸν πῶλον ἐνέτυχον ἔχουσιν τὴν Γρα-
 φὴν, καὶ ἀπεδοκιμάσθη καὶ οὗτος, (ὁ τῆς τῶν Σωσάνδρων δὲ
 μονῆς καθηγούμενος ἐτύγχανεν Ἰωαννίκιος ὁ Κυδώνης), θλίψις
 ἐπὶ τούτοις εἶλε πάντας καὶ συνοχῆ, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν βσι-
 25 λέα Θεοδώρον, ὃς καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἰρήκει « τίς ἐξ
 ὁμῶν γινώσκει ἕτερον, | εἰπάτω τοῦτον ἡμῖν. »

φ.128*

Καὶ τις ἔφη περὶ τοῦ Αὐτωρειανοῦ Ἀρσενίου. Τότε ζητοῦ-
 σι καὶ περὶ τούτου ἀπὸ τῆς βίβλου μαθεῖν τὸ δοκοῦν τῷ θεῷ,
 μετὰ συντριβῆς μεζονος τῆς καρδίης καὶ θείης τῆς ἐπικλήσεως·
 30 ἀνοίξαντες οὖν τὴν τῶν Εὐαγγελίων καὶ πάλιν βίβλον, εὐρί-
 σκουσιν « αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ », ἐφ' ᾧ καὶ πάντες

ἐδόξαν τὸν θεόν, καὶ μὴδὲ ἰδόντες, αὐτοῦ ἐξεκρέμαντο, καὶ
 ὡς ἐκ θεοῦ ποιμένα καὶ διδάσκαλον κατωνόμαζον. Ἦν δὲ
 οὗτος πατὴρ μὲν Ἀλεξίου τοῦ Αὐτωρειανοῦ, ὅς καὶ κριτῆς ἦν
 τοῦ βήλου καὶ θεῖος δικαστῆς πρὸ τοῦ ἀλῶναι παρ' Ἰταλῶν
 τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, ἡ δὲ γε μήτηρ αὐτῷ ἐκ τοῦ τῶν 5
 Καματηρῶν γένους κατήγετο, Γεώργιος δὲ εἶχεν ὄνομα, καὶ μο-
 ναχὸς ἀποκαρεῖς ἐτι σωζομένης τῆς ἐν τῇ Ὁξειᾷ μονῆς, Γεννά-
 διος μετωνόμασται, διὰ δὲ τὸν πατέρα Ἀρσένιον ἐξ Ἀλεξίου
 ὅτε τὰ μοναχικὰ ἐνεδύσατο ἐπικληθέντα, ἄνδρα θεοῦ δούλον
 καὶ τοῖς πᾶσιν ἐπέραστον, Ἀρσένιος ὠνομάζετο, ὃ καὶ ἐπεκρά- 10
 τησε τούτῳ εἰς ὄνομα. Ἐχρημάτισε δὲ καὶ τῆς Ὁξειᾶς ἡγού-
 μενος, καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Δούκα πρέσβις
 ἐξελέγη πρὸς τὸν Πάπην σταλῆναι μετὰ τῶν ἀρχιερέων, τοῦ
 τότε Κυζίκου καὶ τοῦ Σάρδεων· τὰ πάντα δὲ παριδὼν, τῷ
 ἐν τῇ τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνῃ σεμνεῖῳ ἑαυτὸν καθειρξε, θεῷ 15
 μόνῳ ζῆν καὶ γινώσκεισθαι προελόμενος, καὶ ξένια παρασχῶν
 ὡς ἂν ἐκφυγεῖν δυνηθεῖν τὸ τῆς Ὁξειᾶς προστασιαί· ὅτε καὶ
 ὁ πατριάρχης Μανουὴλ, ἐπεὶ μὴ ἐπέβητο τὴν τῆς Ὁξειᾶς
 ἐπικρατεῖν, οὕτως εἴρηκε πρὸς αὐτὸν, « πατριαρχεῖον ζητεῖς »,
 ἐντρέψαι τοῦτον βουλόμενος τοῦ κατὰ σκοπόν. 20

Τοῦτον μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τινι τῶν κατὰ τὴν Ἀπολλω-
 νιάδα λίμνην νησιδίων διέγειν, γραμμάτων ἔχοντα εἰδησιν
 (ἐφήφατο καὶ γὰρ τῆς γραμματικῆς παιδείας, καὶ τῶν ἐγκυ-
 κλίων μαθημάτων ἐν πείρᾳ γέγονεν ὅσον ἅ ἀναγινώσκει γινώ-
 σκειν, καὶ μὴ κλονεῖσθαι τοῖς περὶ ταῦτα κομψοῖς), ἐκ νεό- 25
 τητος τὸν ζυγὸν τοῦ μονῆρους βίου ἀράμενον καὶ μαρτυρού-
 ῖνον ὑπὲρ πολλοὺς καὶ τῶν δοκούντων προκόπτειν ἐν ἀρεταῖς,
 ὡς εἶχε τάχους στέλλει τοὺς αὐτὸν ἄξοντας. Καὶ ὅς ἀφίκετο.
 Ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπὸ τῆς Νικαίας ὁ βασιλεὺς ἐξῆδον ἐσπευδε, τῇ
 τῶν ἀρχιερέων ὀμηγύρει κοινωσάμενος, καὶ συμφωνοῦντας εὐ- 30
 ρῶν, διὰ τάχους χειροτονῆσαι προστάττει πατριάρχην αὐτὸν,

οἱ καὶ οὕτως διεπράξαντο, ἐν μιᾷ ἐβδομάδι διάκονον καὶ ἱερέα καὶ πατριάρχην αὐτὸν ἐκτελέσαντες.

Τότε καὶ τὸν τοῦ χριστομάρτυρος ἤρξατο Τρύφωνος κτίσαι ναὸν, καὶ εἰς ὃ νῦν ὁράται κάλλος καὶ μέγεθος ἤγαγε, καὶ
 5 σχολεῖα γραμματικῶν καὶ ρητόρων ἔταξεν ἐν αὐτῷ, διδασκάλους ἐπιστήσας, καὶ μαθητὰς ἀποτάξας, ἐκ βασιλικῶν θησαυρῶν τὰ σιτηρέσια τούτους ἔχειν διορισάμενος φιλοτίμως. Ἦν δὲ ὁ τοῦ μάρτυρος Τρύφωνος ναὸς πρότερον ἐκ χωματίνων πλίνθων ἐσσευασμένος, καὶ κάτω που τῆς γῆς κείμενος ὑπόγειος, ὡς
 10 ἐλλιμνάζειν ἐν τῷ ἐδάφει τούτου καὶ ὕδωρ, καὶ διὰ τοῦτο ἀποτρέπεσθαι τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν εἰς αὐτὸν εἰσόδον.

Ἡ δὲ τοῦ τάχιον τῆς Νικαίας τὸν βασιλέα ἐξελθεῖν αἰτία ἦν αὕτη. Ὁ Βούλγαρος Μιχαήλ, ὃς καὶ γυναικᾶδελφος τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ἐτύγγανε, τῷ Ἀσάν γεννηθεὶς ἐκ τῆς τοῦ
 15 Ἀγγέλου θυγατρὸς Θεοδώρου, τὸν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐνωτισάμενος θάνατον, ἐπεὶ τὰ Δυτικὰ μέρη ἄνευ στρατευμάτων εἶδε Ρωμαϊκῶν τυγχάνοντα, βουληθεὶς ἀνακαλέσασθαι ὄσα πρὸς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἀφῆρηται τῆς Βουλγάρων ἀρχῆς, τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον κατιδὼν, ἕξιςι τοῦ Αἰμου, καὶ τὸν Εὐρον
 20 διαπεράσας, ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ πολλὴν χώραν ὑφ' ἐχυτὸν ἐποίησατο, πολλὰ τε ἄσθη τῶν Ρωμαίων ἀπέσπασε. Βούλγαροι γὰρ οἱ τούτων ὄντες οἰκήτορες, ραδίως τοῖς ὁμοφύλοις προσέτρεχον, τοὺς ἀλλογλώσσους Ρωμαίους ἀποσειόμενοι· οἱ δὲ εἰς φρουρὰν τῶν ἄστων ἀπολελειμμένοι μόνοι οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ ταῦτα τηρεῖν· διὸ καὶ εὐχεϊρώτα ἦσαν, τῶν μὲν φουδῶ προδιδόντων αὐτὰ [φ. 129.
 καὶ τὴν πρὸς τὰ οἴκοι λαμβανόντων ἐλευθερίαν, τῶν δὲ πρὸς τὴν ἐξαίφνης ἐφοδὸν τῶν Βουλγάρων μηδὲν ἐχόντων ἐπινοῆσαι, καὶ ἀποδιδρασκόντων καὶ ἔρημα καταλιμπανόντων ἅπερ ἐφύλαττον, ἄλλων δὲ καὶ χρόνῳ ἀποκαμύντων, ὡς παραταθέντος αὐτοῖς
 30 τοῦ καιροῦ, τὰ πλείω δὲ τῶν ἄστων καὶ ἀπεριποίητα ἦν, καὶ τῶν χρειωδῶν ὄπλων ἄμοιρα. Κατεσχέθη μὲν οὖν Στενίμαχος,

Περιτρίτζα, Κρυτζιμός, Τζέπεινα, και τὰ ἐν τῇ Ἀχριδῷ σύμπαντα, πλὴν Μνειάκου, Οὔστρα δὲ καὶ Περπεράκιον, καὶ Κρυβοῦς, καὶ τὸ τῇ Ἀδριανοῦ παρακείμενον, Ἐφραΐμ τε κεκλημένον, τοῖς Βουλγάροις κεχείρωται.

Τούτων οὖν οὕτω συμβάντων, καὶ τὰ περὶ τούτων τοῦ βασιλέως ἀναμαθόντος, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἀποδειλιάσαντος, καὶ τὴν πρὸς τὴν Δυτικὴν χώραν βουλομένου ποιῆσαι περαιώσιν, συνεκαλοῦντο πάντες οἱ ἐν τέλει, καὶ οἱ τεταγμένοι εἰς στρατείας, ἀλλὰ καὶ οἱ πρὸς τοῦ πάππου αὐτοῦ θεοί, ὃ τε Μανουὴλ καὶ ὁ Μιχαὴλ, καὶ βουλή προετίθετο τί ἂν ἔχοι πρὸς τὰ γεγενημένα διαπράξασθαι. Οἱ μὲν οὖν πλειότες, διαπεράσαι τὸν βασιλέα τὸν Ἑλλήσποντον συμφέρον ἔλεγον εἶναι, καὶ στήσαι τὴν τῶν Βουλγάρων φορὰν· τοῦτο δὲ τοῖς τοῦ βασιλέως θεοῖς οὐκ ἤρεσκεν, οἷς καὶ μᾶλλον προσεῖχεν ὁ βασιλεὺς, διὰ τε τὴν τοῦ γένους γνησιότητα, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας πολυέτες, οὐχ ἦττον δὲ καὶ τὸ τῶν πολλῶν ἴδρις εἶναι πραγμάτων. Φυγάδες γὰρ οὗτοι γεγονότες τῆς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου διακρατήσεως, πολλοῖς προτωμίλησαν δεσπύταις, καὶ εἰς διαφόρους τόπους πεπλάνηνται, καὶ ἦσαν ὡς ἀληθῶς νοήμονες· οὐκ ὀρθὰ δὲ ἐφρόνου τοῖς τῶν Ρωμαίων πράγμασιν, αἰτίαν ἔχοντες τὸ μῆτε παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ βασιλέως εἰς τιμὴν ἀναχθῆναι βασιλέως ἀδελφοῖς πρέπουσαν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ γαμβροῦ βασιλέως καὶ φυγαδαίαι τῆς Ρωμαίων γενέσθαι· τὸ δὲ πλεόν, τὰ ἦθη τούτων ἀβέβια ὄντα καὶ ἄστατα, τοιούτους αὐτοὺς ἐποίουν καθίστασθαι· ἅπερ οὐδὲ τὸν βασιλέα Θεόδωρον διελάνθανον, τέως ὡς οἰκείους καθ' αἶμα, καὶ τῷ τιμᾶν αὐτοὺς βούλεσθαι, ἐχρήτο πρὸς συμβουλήν. Εἰσηγοῦντο γοῦν οὗτοι, ὡς οὐ χρὴ διαπεράσαι τὸν βασιλέα, ὅτι κακῶς ἔχει τὰ Δυτικά, καὶ ὅτι στρατεύμα οὐκ ἔστι τῷ βασιλεῖ, προσῆκον πράξει βασιλικῇ· ὁ γὰρ χειμῶν ἐκώλυε τὴν συνδρομὴν τοῦ στρατοῦ. Τὸ δ' ἐπιδημῆσαι τὸν βασιλέα κατὰ χώραν, καὶ μὴ ποιῆσαι

τοῦ ὀνόματος ἀξίως, καὶ τὰ ἡμέτερα ἐλαττοῖ, καὶ τῶν ἐναντιῶν ἐστὶν εἰς ὕψωμα.

Καὶ οὗτοι μὲν ταῦτα· ὁ δὲ πεποθημένος τῷ βασιλεῖ Μουζάλων, τὴν τοῦ μεγάλου δομεστίκου δύναμιν περιεζωσμένος, τὴν
 5 βασιλικὴν περὶ αὐτῶν συνεβούλευε, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν ἐπιφανῶν τῇ τούτου γνώμῃ συνήνουν. Καὶ ἰσχυσεν ἡ τῶν πλείονων βουλή, μάλιστα δὲ τοῦ βασιλέως· τὸ πρόθυμον, καὶ ὁ τῆς καρδίας αὐτοῦ ζῆλος διαθερμανθεὶς πρὸς τὴν κίνησιν, ἠνίκα καὶ τὸν μάρτυρα Ἰρύρωνα, ὡς ἔλεγε, καθ' ὕπνου τεθέεται προτρέποντα τὴν περὶ αὐτῶν, ὃν κέν ταῖς δυσχωρίαις, ὡς διεβεβαιοῦτο, ὑπερ οὐκ ὄναρ πολλάκις ἐώρακε τῶν δυνάμεων προηγούμενον.

Τοῖνον καὶ προσλαβῶν ὅσοι ἔπεσθαι ἔτυχον, καὶ τοὺς καθ' ὁδὸν συνερχομένους, διαπεριοῦται τὸν Ἑλλάσποντον, καταλιπὼν
 15 εἰς τὴν Ἴω τὸν μέγαν δομεστίκον.

Φθάνει γοῦν εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ μίαν προσκαρτερήσας ἡμέραν ἐκεῖ, τῇ ἐξῆς ἐξείσι. Καὶ τις τῶν ἐκ Βουλγάρων κατοπτήρων πρὸς τὸν Βούλγαρον τρέχει, καὶ δικσκαφεῖ τοῦ βασιλέως τὴν ἔφοδον· περὶ τὸν Εὐρον γὰρ ἐστρατοπεδεύετο· τοῦτο συνέχευε μὲν τοὺς περὶ τὸν Βούλγαρον, οὐ μὴν τοῦ τόπου ἀπέστησαν, ἀλλ' ἐκεῖ ἔμενον ἔτι βεβαιοτέρων τὰ τῆς φήμης μαθεῖν θέλοντες. Ἄλλ' οὐδὲ τὸν βασιλέα τὰ τοῦ Βουλγάρου διέλαθε, διὸ καὶ τὴν πορείαν ἐπέτεινε τῷ Βουλγαρικῷ συντυχεῖν στρατεύματι ἐπισπεύδων. Ἄλλ' ἔτυχε σφαλαίς τοῦ βουλευμάτος· οἱ γὰρ τῶν Ρωμαϊκῶν προάγοντες στρατευμάτων, τοῖς εἰς φυλακὴν τῶν Βουλγάρων συμπεπτώκασι, καὶ πολλοὺς μὲν ζίφους ἔργον ἐποίησαν, ἄλλους δὲ ζωγρίας εἶλον, σὺν αὐτοῖς καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς στρατιᾶς, οἱ δ' ἕτεροι φυγῇ χρησάμενοι, τοῖς οἰκείοις διηγοῦντο ἃ ἔπαθον, καὶ ὅτι πλησίον ὁ βασιλεὺς διεσάφησαν. Ὡς γοῦν ἕκαστος ἔτυχε, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἄρχων αὐτῶν, πρὸς τὰ ἐνδύτερα τῶν Βουλγαρικῶν χώρων ἐφέ-

φ. 129^ο ροντο, [ὡς καὶ τὰ πρόσωπα τούτων συντρίβεσθαι τοῖς κλάδοις τῶν δένδρων, συνηρηφῆσιν οὔσι, καὶ ἀχρειοῦσθαι· ὃ δὴ καὶ ὁ ἄρχων αὐτὸς ἔπαθεν· οἱ πλείους δὲ καὶ γυμνοῖς ἐρυστριδῶν τοῖς ἵπποις ἐπεκάρησαν.

Οὕτω τὴν Ρωμαϊκὴν οἱ Βούλγαροι σπάθην ἀπέφυγον. Ἐω- 5
θεν δ' ἐπιστάς τῷ τόπῳ ὁ βασιλεὺς, καὶ τὴν φυγὴν ἐκείνων μαθὼν, λελύπηται μὲν, οὐκ εἶχε δὲ ὅ τι καὶ δράσειε· διὸ καὶ πρὸς τὴν Βερόνην χωρεῖ, καὶ τὸ φρούριον εἶλε, καὶ τροφῶν ἡμοίρησε τὰ στρατεύματα, αὐτοὶ τε καὶ οἱ τούτων ἵπποι. Καὶ ἐνδοτέρω τοῦ Αἴμου ἐχώρει ἂν ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῖς ἐκεῖ φρου- 10
ρίοις τὴν ἔφοδον ἐποίησατο, ὅτι μὴδὲ εἶχε τὸν ἀνθιστάμενον, εἰ μὴ χειμῶν βρῦχτος ἐπισπεσῶν ἐκώλυσε τῆς ὁρμῆς.

Ἡμέρας οὖν εἴς ἐκεῖ διακαρτερήσας ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ διὰ τὸν χειμῶνα οὐκ εἶχε τι ἕτερον δράσει, ληϊσάμενος τὰ Βερόνης, ἀνδρας, γυναικας, νήπια, πρόβατα βόας, καὶ ἄλλο εἴ τι κινεῖ- 15
σθαι δυνάμενον ἦν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀδριανοῦ. Ἐκείθεν οὖν ἐπιλεξάμενος στρατεύμα, στέλλει πρὸς τὰ ἐν Ἀχριδιᾷ φρούρια, ἃ πρὸ μικροῦ οἱ Βούλγαροι ἐχειρώσαντο, καὶ ῥᾶον τούτων καὶ πάλιν οἱ Ρωμαῖοι ἐκάρτησαν, τῶν φυλάκων Βουλγάρων ἀποφυγόντων. Καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ τὰ ἐν Ροδόπῃ ἄττη κειώ- 20
ρηκε, καὶ εἶλε Περιστρίτζαν, Στενίμαχον, καὶ Κρυτζιμόν· ἀφίκετο δὲ καὶ εἰς Ἰζέπαιναν, ἣ δὲ ἀκμὴ τοῦ χειμῶνος καὶ ἡ τοῦ τόπου δυσχωρία οὐδὲ μικρὸν προσκαρτερήσασιν συνεχώρησαν.

Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέλκμψε, γράφει πρὸς τὸν Στρατηγόπου- 25
λον Ἀλεξίον, καὶ τὸν Γορνίκην Κωνσταντῖνον, ὃν μέγαν πρι-
μικήριον ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐτίμησεν, ἕνα τὴν στρατιὰν συνα-
γαγόντες ἧς καὶ ἦρχον, κατὰ τὴν (γρ. τῆς) Ἰζεπαινής ἀρίκον-
το· ὃ δὴ καὶ ἐποίησαν· οὐκ ἀγαθοὶ δὲ ἐβάνησαν ἐν τῷ ἐπι-
χειρήματι τῷδε στρατηγοί· μήτε γὰρ πολεμιαῖς ἐγκύρσαντες
στρατιαῖς, κτύπων δὲ καὶ μόνων καὶ ἤλων κερκτινῶν ἀροκ- 30
σάμενοι, ἀκόσμως ἔφυγον, πᾶσαν ἀποσμευὴν καὶ πολλοὺς τῶν

ἵππων τοῖς ποιμέσι τῶν Βουλγάρων καταλιπόντες, καὶ γυμνοὶ τῶν ἵππων καὶ ὄπλων τὰς Σέρρας κατέλαβον.

Ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ ταῦτα θυμοῦ ἐπέπληστο, καὶ προσέταξεν αὐτοὺς ἐκείνους ὅπως ἂν ἔχοιεν περὶ τὴν αὐτὴν μάχην
5 χωρησαί· οἱ δὲ ἀδυνάτως εἶχον τῆς πράξεως.

Συνέβη δὲ καὶ τι βρύτερον ἕτερον· ὁ γὰρ τοῦ Μελενικιω-
τικοῦ ἐξάρχων στρατοῦ Ἀρχιωτᾶς, καὶ φύσει μὲν ὡς Βούλγα-
ρος τρέφων τὸ δύνουον κατὰ Ρωμικίων, καὶ ἀπεχθῶς ἔχων πρὸς
τὸν βασιλέα, ὅτι μὴ μεγάλων ἐπέτυχεν, οὐ γὰρ ἄξια τὰ πα-
10 ρὰ τοῦ βασιλέως ἔκρινεν Ἰωάννου αὐτῷ κεκορηγημένα, καὶ ταῦ-
τα πλεῖστα τυγχάνοντα, ἀποστασίαν φανερὰν μεμελέτηκε, καὶ
πάντας τοὺς ἐν τῷ Μελενίκῳ καὶ τοὺς ἐν ταῖς πέριξ χώραις
στρατιώτας συναγαγὼν, παρεκάθισε τὸ ἄστυ καὶ ἐφιλονεῖκε
πορθεῖν. Ἦσαν δὲ ἐν τούτῳ προτεταγμένοι τῶν φυλασσόντων
15 ὁ Νεστόγγος Θεόδωρος, καὶ ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης, ἄνδρες δε-
ξιοὶ ἄστυ φυλάττει, καὶ πολεμίους ἐκτρέψασθαι. Ἔστενοχώρει
δὲ τοὺς ἔνδον ἢ τοῦ ὕδατος σπάνις ἐν ὥρᾳ θέρους καὶ μόνη,
τῶν γὰρ ἄλλων χρειωδῶν εἶχον ἀρκούντως. Οὗτοι γοῦν καρ-
τερῶς τοῖς ἐναντίοις ἀνθίσταντο, καὶ ἔβλαλλον λίθοις καὶ ὄιστοῖς,
20 καὶ πᾶσιν ὄπλοις ἐμάχοντο. Ὁ δὲ βασιλεὺς τούτων ἀκηκῶς,
ὡς εἶχε τάχους τὸ στράτευμα συναγροχῶς, δωδεκαταῖς τὰς
Σέρρας κατέλαβεν, ἐν ὀλίγῳ τοσαύτην διανύσας ὁδὸν, τοσοῦ-
τον ἐπαγόμενος στράτευμα ὠπλισμένον καὶ ἵπποις φορταγω-
γοῖς διοικούμενον, καὶ πάσαις ἄλλαις ἀποσκευαῖς. Ἐπεὶ δὲ μέ-
25 χρι Σερρῶν ἔφθασε, διανυκτερεύσας, ἄμα πρῶτ' τὰ στρατεύματα
συνταξάμενος, καὶ τοὺς πεζαιτέρους καὶ τοξοφόρους ἔμπροσθεν
βαίνειν ἐγκελευσάμενος· ἤκουσε γὰρ τὴν τοῦ Ροπελίου κλει-
σοῦραν, καθ' ἣν ὁ ποταμὸς Στρυμῶν διαρρεῖ δυσὶ συγκλειόμενος
ὄρεσιν, ὡς μόλις ἄμαξαν διὰ ταύτης διέρχεσθαι, Βουλγαρικῆ με-
30 γάλῃ φυλάττεσθαι στρατιᾶ, καὶ πύλας δὲ κατεσκευάσαν ἐν αὐ-
τῇ, μοχλοῖς καὶ κλειθροῖς ἠσφαλισμένας, ὡς ἄμαχα τούτοις

τυγχάνειν ἕκ τε τῆς τοῦ τόπου δυσχωρίας, ἕκ τε τῆς αὐτῶν ἰσχυρώσεως τὰ ἐκεῖ· ταῦτα ἐπεὶ μάθοι βασιλεὺς, σπουδῆ περὶ τὸν ἐκεῖσε χῶρον ἀφίκετο· εὗρε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ καθάπερ καὶ ἤκουσεν.

Ἀποκόψας οὖν τῆς τῶν πεζῶν στρατιᾶς ὅσον ἦν εἰκὸς σύν- 5
 ψ. 130. ταγμα, ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν | Βουλγάρων εἰς τὸ ὄρος βεδίξειν ἐ-
 κελεύσατο. Οἱ δὲ θᾶπτον ἐποίουν τὰ προσταττόμενα. Τοῖς ἵπ-
 πεῦσι δὲ κατ' εὐθὺ τῶν πυλῶν τὴν μάχην ποιεῖν διετάξατο.
 Ἐπεὶ οὖν κατείδον οἱ Βούλγαροι ἄνωθεν μὲν ὀϊστοῖς ἐκυτοῦς
 βαλλομένους ἐκ τῶν ὀρῶν, κάτωθεν δὲ σταδιαίαν κεκτημένους 10
 τὴν μάχην, εἰς φυγὴν ἐτρέποντο· καὶ τὸ βασιλικὸν αὐτοῖς ἐ-
 φείπετο στράτευμα. Πολλοὶ μὲν οὖν τῶν Βουλγάρων ἐκεῖσε
 σπάθης ἔργον γεγέννηνται, οἱ δ' ἄλλοι διασωθέντες ἀπήγγειλαν
 ὅσα ἔπαθον τοῖς οἰκείοις· οἱ δὲ, διαταραχθέντες ἐν οἷς ἤκου-
 σαν, ἕκαστος ὡς εἶχεν, ἵππου τοῦ ἐφευρεθέντος αὐτῷ σχεδὸν 15
 ἐπιβάς, φεύγειν ὤρμησαν. Ἐπεὶ δὲ ἡ νύξ ἦν ἀσέληνος, καθ'
 ἦν ἡ φυγὴ, καὶ δυσχερὴς ὁ τόπος, καὶ τὰ τῶν ὁδῶν δυσδιά-
 γνωστα, ἐπιπτον ἐξ ἵππων μὲν ἔνιοι, ἕτεροι δὲ αὐτοῦς κατε-
 πάτουν, ἄλλοι ὠθοῦντο κατὰ κρημῶν, ἄλλοι δὲ ἔλλωζέ τελος
 δύστηνον ἀπελάμβανον, ὡς ὀλίγους δισωθέντας πρὸς τὴν τῶν 20
 Βουλγάρων χωρῆσαι. Τότε δὴ καὶ ὁ Δραγωγτᾶς ἵππων ποσὶ
 τὸ σῶμα συντέθλασται, καὶ τριταῖος ἀπέρρηξε τὴν ψυχὴν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς νυκτὸς ἐκεῖνης τὸ ἄστυ καταλαβὼν,
 τοῖς ἐκεῖσε φυλάττουσι συνωμίλησε, ἀκαεῖνοι ἀσπασίως τὸν αὐ-
 τοκράτορα ὑπεδέξαντο, καὶ κρότοις ἐπήνουν, καὶ λόγοις ἐκύ- 25
 δαῖνον, καὶ ἀετὸν ταχὺν κατωνομάζον.

Τὰ γοῦν ἐν τῷ Μελενίκῳ ὡς ἔδει διαταξάμενος, καὶ τὰς
 γυναῖκας καὶ παῖδας τῶν ἀπιστησάντων ἐξορίσας ἐκεῖθεν, καὶ
 τὰ αὐτῶν δημοσιεὺσθαι κελεύσας, ἀπάρας εἰς τὴν Θεσσαλο-
 νίκην ἀφίκετο, καὶ τὸν Βαρδάριον διαπεράσας, καὶ τὰ Βοδηνὰ 30
 παρμεΐψας, τὰς σκηνὰς ἐπηξεν.

- Ἐνόσητε δὲ νόσημα ἐδρικόν, τοῦτο καὶ ἐπιδήμιον τοῖς ἐ-
 κείσοι στρατευόμεσιν ἐγγίγει. Διακκρητῆρας οὖν ὅσον τῆς νό-
 σου ράτσει, φθάνει περὶ τὸν Πείλαπον, κάκειθεν ἐλεπόλεις καὶ
 μηχανήματα συγκομισάμενος, ἐς τὸν Βελεσὸν ἐχώρει, παλιορ-
 5 κῆσαι τοῦτον καὶ τῆς τῶν ἐχθρῶν χειρὸς ἐξελεῖν. Οἱ δ' εἰς
 φυλακὴν ταύτου τῆ τοῦ βασιλέως ἐρύθῳ καὶ μόνῃ καταβρον-
 τηθέντες, εἰς συμβάσεις ἐλθόντες, ἐρ' ὃ μὴ τι παθεῖν δεῖνον, αὐ-
 τοῖς δὲ ἄπλοισι καὶ πράγμασι τοῦ ἕσπετος, ἐξελθεῖν, ὄρκους πρὸς
 τοῦ βασιλέως λαβόντες, ἐξῆλθον. Οἳ ὡς ἐθέασατο πολλοὺς
 10 μὲν ὄντας τὸν ἀριθμὸν, (εἰς γὰρ πεντακκοσίους ἐποσοῦντα),
 εὐμεγέθη δὲ κεκτημένους τὰ σώματα καὶ ἀγαθὰς τὰς μορφαί,
 μετὰμελον ἔσχεν, εἰ τοιούτους καὶ τοσοῦτους ἔξει πρὸς τὴν
 τῶν ἐχθρῶν ἀφικέσθαι, καὶ ἐναντίους γενέσθαι Ρωμαίους· ὑπὸ
 δὲ τῶν ὄρκων ἀναγκασθεῖς, ἀπέλυσε, ἀποδοῦς τὴν ἐλευθερίαν.
 15 Ἐκεῖθεν οὖν μετὰ τῆς στρατιᾶς διὰ τῆς Νευσταπόλεως
 ἐπορεύετο, (ἄνυδος δὲ ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ἄοικος, καὶ πλήθει
 στρατευμάτων δυσόχθιστος)· ἄρτου γοῦν ἐνδείξ ἐν οὐ μετρίαις
 ἡμέραις διήγεν ἢ στρατιᾶ, καὶ δυσὶν ἡμέραις οἱ πλείους τῶν ἴπ-
 20 πων ὑδάτος ἔμειναν ἄγευστοι. Τὸ γοῦν τῆς Στρουμίτιζης πα-
 ραμειψάντες ἄστῳ, καὶ διὰ τῶν τοῦ Μελενίκου χωρῶν βαδίσαν-
 τες, αὐθις εἰς τὰς Σέρρας κατήντησαν· ἐνθα καὶ γραφὰς ὁ αὐ-
 τοκράτωρ δεξάμενος ἐκ τῶν τῆς Ἀνατολῆς μερῶν παρὰ τοῦ
 μεγάλου δομestίκου τοῦ Μουζάλωνος σταλείσας, ὡς ἡ τῶν Μου-
 σουλμάνων πρὸ τῶν Ἀτάρων κυμίνετα, ἐπέτεινε τὴν ὁδὸν,
 25 μακροτέρας τὰς ἡμερησίους ὁδοῦ, ποιούμενος. Ἐπεὶ δὲ περὶ τὴν
 Μαρίτζαν ἐπεφθάκει, καὶ μὴ οὕτως ἔχειν μάθοι τὰ πράγμα-
 τα, τῆς ταχυτήτος ἀνεῖς σχολαίωτερον ἐπορεύετο, παρεγκλί-
 νας δὲ ἐς τὸ Διδυμότειχον ἀφίκετο, κάκειθεν εἰς τὴν Ἀδριανοῦ.
 Καὶ ἐπειδὴ δύο τῶν παρὰ τῶν Βουλγάρων κατασχεθέντων
 30 φρουρίων ἐναπελειφθῆσαν ἃ μὴ ἠλευθέρωσεν ὁ βασιλεὺς, ἐν
 ταῖς βουνοῖς τῆς Ἀχριδοῦ κείμενα, ὁ Πάτμος τε καὶ ἡ Τζέ-

παινα, ἐν δεινῷ ἐποιεῖτο, ὅτι μὴ καὶ αὐτῶν ὡς τῶν ἐτέρων ἐ-
 κράτησεν· ἀλλὰ τὸν μὲν Πάτμον ὁ Φιλανθρ[ωπ]ηνὸς Δούκας Ἄ-
 λέξιος εἶλεν, εἰς φυλακὴν τῶν ἐν τῇ Ἀχρῖδῳ καταστάς, τοῦ δὲ
 τῆς Τζεπαίνης λίαν τυγχάνοντος ὄχυροῦ καὶ περὶ τὴν συμβο-
 λὴν τελοῦντος τοῦ Αἴμου τε καὶ τῆς Ροδόπης, δύο μεγίστων 5
 ὄρων καὶ ὧν μέσον ὁ Εὐῖρος ρεῖ ποταμὸς, περὶ τούτου καὶ ἐ-
 φ.130^ο δυσθόρει καὶ ἠγωνία. | Ἐσπευσε μὲν οὖν καὶ κατὰ ταύτης
 στρατεῦσαι, ἡ δὲ γε ὥρα τοῦ θέρους παρήλαε, καὶ τὸ μετό-
 πωρον ἐγγὺς τοῦ παραδραμεῖν. Ὁ δὲ μηδὲν τι τοῦ καιροῦ
 φροντίσας, μηδὲ τὸ τοῦ χειμῶνος προδιασκοπήσας δριμύ, καὶ 10
 μάλιστα ἐν χώρῳ τοιοῦτῳ, μόνου δὲ τοῦ τὸ οἰκεῖον τελέσαι
 βούλημα ὅλος γενόμενος, τὴν στρατιάν κινήσας ἐκ τῆς Ἀ-
 δριανοῦ, ἀμάξας πολλὰς ἐκ τῆς τῶν Μακεδόνων συλλεγῆναι
 προστάξας, ἅμα μὲν καὶ ἐπὶ τῷ τάς ἐλεπόλεις φέρειν, ἅμα 15
 δὲ καὶ ἐπὶ τῷ διακομίζειν τὰ ζωαρκῆ τοῦ στρατεύματος, πε-
 ζῶν τε πληθὺν οὐκ εὐαριθμητον συνηθροικῶς, τῆς Ἀδριανοῦ ἀ-
 πάρας, κατὰ τῆς Τζεπαίνης ἐχώρει· καὶ κατὰ τὴν Μακρολιθά-
 δα καταλύσαντος, δεινὸς συμπίπτει χειμῶν· ἐξ ἐσπέρας γὰρ
 ἀρξάμενος καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τὴν σφοδρότητα τοῦ ψύ-
 χους καὶ τοῦ ἀνέμου προσεπιτείνας τὸ βίαιον, πολλὴν ἐνεποίη- 20
 σε τὴν δυσχέρειαν· ὅ τε γὰρ τόπος ἄοικος, καὶ ἐγγὺς οἱ πο-
 λέμιοι, καὶ ἡ προσδοκωμένη τῶν ἀνγκυαίων σπάνις ἐκύμαινε
 τὰς πάντων ψυχὰς· εἰς τοσαύτην γοῦν δυσφορίαν συνελαθεῖς,
 τοὺς ἡγεμόνας τῶν στρατευμάτων οὐ μόνον Ρωμαίων, ἀλλὰ
 καὶ Σκυθῶν καὶ Λατίνων μετακαλεῖται, καὶ ἐρωτᾷ τί δεῖ ποι- 25
 εῖν. Καὶ πάντες σχεδὸν ἐβουλεύσαντο, ἐς τὴν Ἀδριανούπολιν
 ὑποστρέφειν. Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς εἶρηκεν ὡς « ὑμεῖς μὲν ὅπερ
 συμφέρον ἔδοξε καλῶς ἐβουλεύσασθε, εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἕτερόν τι
 σὺν θεῷ νοήσαιμι, οὐκ ἂν δέξησθε τοῦτο, ὡς ἀπὸ δεσπότητος
 νουεχοῦς εἰρημένον, καὶ ὑμῶν ὡς δέον προνοουμένου; » Καὶ 30
 πάντες συνέφησαν, « ὅπερ ἂν τῷ σῶ δόξειε κράτει, στερεκτὸν

- καὶ ἀσπαστὸν λογιούμεθα. » Τούτους μὲν οὖν ἀπέλυσε ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς ἐκυτῶν σκηνάς ἀπελθεῖν· αὐτὸς δὲ εἰς τὸν αὐτοῦ κοιτῶνα εἰσιῶν, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβουλεύετο· τινὲς οὖν τὴν τῶν ἐξῴθεν βουλευσαμένων βουλὴν ἐνεργηθῆναι ᾔθε-
- 5 λον, ἄλλοι δὲ, οἷς καὶ κρεῖττον διανοηθῆναι τῷ βασιλεὶ ἔδοξε, τὰ ἐναντία εἰρήκασιν· ἔφησαν γάρ, ὡς μέσον ἐσμὲν κατὰ τὴν ὁδὸν, τοῦ τε Στενιμάχου καὶ τῆς Ἰαδριανοῦ, καὶ ὡσπερ ἐκεῖ, οὕτω δὴ καὶ εἰς τὸν Στενίμαχον τὰ χρειώδη ἐξομεν· εἰ μὲν οὖν εἰς τὴν Ἰαδριανούπολιν ὑποστρέψομεν, δειλίᾳ ἢ τῇ τοῦ
- 10 χεიმῶνος δυσχερεῖα δυζαίμεν ἢ τοῖς ἐχθροῖς τοῦτο ποιῆσαι· εἰ δὲ πρὸς τὸν Στενίμαχον ἀπίωμεν, καὶ ἀμφοτέρων ὑπέσπεροι τῶν ὑπονοιῶν φυλχθεῖμεν. Ἄριστον οὖν ἔδοξε τοῦτο τῷ βασιλεὶ, καὶ ἐπεὶ τῆς δριμύτητος τὸ πολὺ ἔληγε, καὶ ἡ τῆς χιόνος ἔστη φορὰ, ἐκεῖθεν τὰς συντάξεις τῶν στρατευμάτων
- 15 λαβὼν, ἀπεισιν εἰς τὸν Στενίμαχον, κἀντεῦθεν χορτάσματα λαβεῖν τὸ πᾶν παρακελευσάμενος· στρατεύμα, κατὰ τῆς Τζεπαίνης ἔθετο τὴν ὁρμὴν. Κατακνῆ οὖν εἰς τὸ ἄστυ ὁ Βακτούριον λέγεται, ἱκανὸν εἰς πολλὰς ἡμέρας ἐξαρκέσαι τὰ εἰς ζωάρκειαν τῷ στρατῷ· ὅθεν ἀπεστάλκει τὸν θεῖον αὐτοῦ Μανουὴλ τὸν
- 20 Λάσκαριν, μοναχὸν ὄντα καὶ Μάξιμον ὀνομαζόμενον, καὶ τὸν τοῦ ἀλλαγίου αὐτοῦ ἄρχοντα Κωνσταντῖνον τὸν Μαργαρίτην, κατοπτεῦσαι τὸν τόπον καὶ εἰ εὐχερεστέραν τὴν πρὸς αὐτὸν πορείαν σχοίη τὸ στρατεύμα. Οἱ δὲ ἀπίοντες εὐχερῆ τὴν ἄνοδον κατήγγελλον ὡς ὑπέσπερην, καὶ μάλιστα ὁ Μαργαρίτης, καίτοι γε πολλῶν τῶν εἰδυτῶν ἀντιλεγόντων· ἀλλὰ τοῖς
- 25 τούτων λόγοις πεισθεῖς ὁ βασιλεὺς, μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἄνεισι. Καὶ ἦν μὲν πάντῃ ἀνάτης ὁ χῶρος, καὶ παγετὸς δὲ παχύτερός τε καὶ λεῖος ἐπέτεινε τὴν δυσκολίαν εἰς βάδισμα. Ἦ μὲν οὖν στρατιὰ τὴν νύκτα πᾶσαν ἐκείνην, πυρκαϊὰς ἀνάψαντες, ἐθερμαίνετο· οἱ γὰρ τῶν πλειόνων ὑπηρεταὶ μετὰ καὶ
- 30 τῶν σκηνῶν αὐτῶν, οὐκ ἠδυνήθησαν τοὺς κυρίους εὐρεῖν· ἔ-

κλαιον δὲ κλαυθμὸν μικροῦ δεῖν ἄπαυστον, εἰ καὶ ἄλυτον· ὁ γὰρ ἐκ τῶν πυρκαϊῶν κλπνός ὑπὸ τῆς τῶν δένδρων πυκνότητος συνεχόμενος, καὶ διέξοδον μὴ εὐρίσκων εἰς τὸν ἀέρα, κά-
 φ. 131-τω ὑπενόσται καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔδακνε, | καὶ δάκρυον ἐκ-
 βλύζειν ἠνάγκαζε· τοῦτο καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεπόνθει. Ὡς δὲ ἡ 5
 νύξ παρερρήη, καὶ ἡμέρα ἐπέλαμψεν, ἀνεπιχείρητον εἰς πολιορκίαν τὸ ἄστυ κατανοήσας, εἰς τὸ πεδίον κατιέναι τὴν στρατιάν διωρίσατο. Καὶ οἱ μὲν ἔβαινον, ὁ δὲ φύλαξ ὀπισθεν μετὰ μετρίων ἐναπελείφθη, κατόπισθεν δὲ καὶ αὐτὸς κάτεισι πεζός, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἱππότην βραδίσαι. Ἐ- 10
 κεῖσε γοῦν ἡμέρας διανύσας δύο, καὶ λείαν τὴν κώμην πεποιηκώς τὸ Βατκούριον, ἐς τὴν Ἀδριανοῦ καὶ αὐθις ὑπέστρεψε, κάκειθεν εἰς τὸ Διδυμοτείχον ἦλθεν.

Αὐτόθι γοῦν εἰς ἡγεμόνας τάξας τὸν Λάσκαριν Μανουήλ, ὃν καὶ πρωτοσεβαστὸν ἐπωνόμασε, καὶ τὸν Μαργαρίτην Κων- 15
 σταντίνον, δι καὶ ἄρχοντα τῆς αὐτοῦ τάξεως κατωνόμασεν, οὐπω μέχρις αὐτοῦ τὸ τοιοῦτον ἔν τινι γεγονώς, (αὐτὸς δὲ καὶ τὸ, μέγας, προσεπέγραφε τῷ ὀνόματι), τούτους εἰς φυλακὴν τῆς χώρας εἶκσε, καὶ ἐτέρους ἡγεμόνας, καὶ μετ' αὐτῶν στρατευμα ἀξιόλογον· προσέταξε δὲ αὐτοῖς, μηδὲ ὅπως εἰς μάχην 20
 ἐγκαταστῆναι τοῖς πολεμίοις, εἴπερ κατὰ τούτων ὀρημασιεν, Σκύθας προσλαβόντες εἰς συμμαχίαν (τοῦτο γὰρ ἡ φήμη προέλεγε), κἂν εἰς σκύλευσιν δὲ κινηθεῖεν τῆς χώρας, αὐτοὺς ἡρεμεῖν, τὴν ἀσφάλειαν ἔχοντας ἔκ τε τοῦ ποταμοῦ Εὐρου καὶ τοῦ κάστρου Διδυμοτείχου, μέχρι γὰρ τούτων διατρίβειν τού- 25
 τους ἐκέλευσεν.

Οὕτω τὰ Δυτικὰ καταστήσας ὁ βασιλεὺς τὸν Ἑλλησποντον διαπεραιωθείς, περὶ τὴν Λάμψακον ἐπηξεν τὴν σκηνήν· ἔνθα τὸν μὲν Μουζάλων Γεώργιον, ὄντα μέγαν δομέστικον, πρωτοσεβαστόν τε καὶ πρωτοβεστιάριον καὶ μέγαν στρατοπεδάρ- 30
 χην τετίμηκε, τὸν δὲ ἀδελφὸν τούτου Ἀνδρόνικον, πρωτοβε-

στιαρίτην ὄντα, μέγαν δομέστικον κατωνόμασε, τὸν δὲ Ἄγγελον Ἰωάννην, μέγαν περιμικτήριον τελούντα, πρωτοστράτορα προεβάλλετο, πρωτοβεστιαρίτην δὲ τὸν Καρυανίτην. Ἐν τῇ Λαμψάκῳ γοῦν διακκρητήσας καὶ τὰς τοῦ Χριστοῦ πανηγύ-
 5 ρεις τῆς τε Γέννας καὶ τῶν Φώτων ἀποπληρώσας, διὰ μετρίων ἡμερῶν ἐπιφθάνει τὸ Νύμφαιον· κάκει πρᾶχειμάσας, ἐπεὶ τὸ ἔαρ ἐπέλαμψε, πολλὴν συλλεξάμενος στρατιάν, (οὐ γὰρ μόνον τοὺς τεταγμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδὲλως ἐν στρατιώταις τελοῦντας), ἀκολουθεῖν τούτῳ προσέταξε, κυνηγούς τε καὶ ἱερα-
 10 κάριους, καὶ ἦν τὸ συνηγμένον πλῆθος πολὺ. Ὡς δὲ καὶ καὶ τὸν σουλτάνον μὴ παρὰ τῶν Ἀταρίων ὄχλησίν τινα ἔχειν προσθεῖν ἀποστείλας ἐγνώρισε, κατ' εὐθὺς πρὸς τὴν Δυσμῆν ἐκ τῆς Ἐῷ ἐχώρει.

Ὁ δὲ περὶ τὰ τῶν Πηγῶν μέρη ἐν τόπῳ θς τοῦ Μάμαν-
 15 τος λέγεται, σκηνοῦμένῳ συμβέβηκε τῷ βασιλεῖ, ἄξιον παραδοῦναι γραφῆ. Ἡμέρα ἦν ἡ πρώτη τῶν ἡμερῶν, ἡ τοῦ ὄρθρου δὲ ἀκολουθία ἐτελείτο παρὰ τοῦ κλήρου, καὶ πρὸς τέλος ἦν, ὅτε καὶ τῶν ἀρχόντων ἕθνος πρὸς βασιλέα τοὺς πλείους εἰσέρχεται· καὶ εἰσῆλθον, καὶ προσκυνήσαντες ἔστησαν. Ἐπεὶ δὲ
 20 καὶ πρὸς τὸ εἰπεῖν τὸ Εὐαγγέλιον ὁ πρεσβύτερος ἦν, τότε πέρδιξ διωκόμενος παρὰ ἱέρκκος, τῆς σκηνῆς ἔνδον εἰσεσι, καὶ τοὺς πάντας πρᾶδραμῶν, ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως εἰσηλθεν, ὁ δὲ διώκων αὐτὸν ἱέραξ, τῆς σκηνῆς ἄνω ἐκάθισε. Καὶ ὁ βασιλεὺς « βλέπετε τὸν πέρδικα, ἔφη, τοῦτον, οὗτος ὁ τῶν
 25 Περσῶν σουλτάνος ἐστὶ, καὶ μέλλει καταφυγεῖν πρὸς ἡμᾶς, ὃν καὶ ἀποκαταστήσομεν εἰς τὰ ἴδια· ὁ δὲ διώκων αὐτὸν ἱέραξ εἰσὶν οἱ Ἀταροὶ· ἄφετε τοίνυν τὸν πέρδικα εἰς τὰς οἰκείας βαδίσαι νομάς, τὴν δὲ τοῦ ἱέρκκος κερὰλῆν ἀποταμηθῆναι κελεύω. » Ὁ καὶ ἐγένετο, καὶ εἰς ἔργον ἐκβέβηκε τὸ ρηθὲν.

30 Οὕτω μὲν οὖν τὴν εἰς τὰ τῆς Δύσεως μέρη ὁ βασιλεὺς ἔτρεχε μετὰ πολλῆς στρατιᾶς, ἐλπίζων καὶ τοὺς κατὰ τὸ Δι-

δυμότειχον καταλειτουργημένους σώους εὔρειν, καὶ οὐ μικρὰν προσ-
 θήκην ταῖς περὶ αὐτὸν ἐμποιήσασθαι παρατάξῃσι τοὺς δὲ ἀ-
 βουλίᾳ καὶ παρὰ τῆς βασιλικῆς κελεύσεως ἔσφηλε. Τῶν
 γὰρ Βουλγάρων ὁ ἄρχων μακρὰν ἐγνωκῶς τὸν βασιλέα διάγειν,
 Σκυθικὸν εἰς συμμαχίαν προσκαλεσάμενος, κατὰ τῆς Μακεδο- 5
 νίας ἀπέλυσε, κέρδους χάριν καὶ ἐκφοβήσεως τῶν Ρωμαίων·
 ἠρίθμηντο δὲ εἰς χιλιᾶδας τέσσαρας, ὡς ἐλέγετο. Οἱ μὲν οὖν
 Σκύθαι τὴν Ἀδριανοῦ παρὰ μείψαντες, τὰ περὶ τὸν ποταμὸν,
 οὐ Ρηγίνα τοῦνομα, λείαν ἐποιούντο, καὶ τὰ περίξ τοῦ Διδυ-
 μοτείχου χωρὶς ἐσκύλευον. 10

φ.131· | Οἱ δὲ προδηλωθέντες στρατάρχαι, τῶν βασιλικῶν ἐπιλε-
 λησμένοι διαταγῶν, καθοπλισθέντες ὥρμησαν κατὰ τῶν Σκυθῶν.

Οἱ μὲν οὖν Ρωμαῖοι, δυσσχεῖς τοῖς ἵπποις, ὡς ὄπλοις κα-
 τὰ φρακτοὶ ἦσαν, οἱ δὲ Σκύθαι κοῦφοι ὀπλιῖται καὶ τόξοις χρώ-
 μενοι· ἔβαλλον οὖν οὗτοι μακρόθεν τοὺς Ρωμαίους τοῖς βέλε- 15
 σι, καὶ τοὺς ἵππους ἐτίτρωσκον, καὶ πεζοὺς τοὺς ἵππότας ἐ-
 ποιοῦν, καὶ τέλος τρέπουσιν. Ὁ μὲν οὖν Λάσκρις ταχύτατον
 ἔχων τὸν ἵππον, ὃν καὶ Χρυσοπέδην ὀνόμασε, φυγὰς εἰς Ἀ-
 δριανούπολιν ἦλθετο· ὁ δὲ Μαργαρίτης ἐάλω, καὶ ἄλλοι πολ-
 λοὶ τῶν εἰς κεφαλὰς τεταγμένων τῆς στρατιᾶς, οὓς καὶ ἀπημ- 20
 πόλησαν τοῖς Βουλγάροις οἱ Σκύθαι. Εἶσε μὲν γὰρ τούτους
 ὁ βασιλεὺς διάγειν ὅπου καὶ ἔταξεν, ὡς δεδήλωται, αὐτοὶ δὲ
 περὶ τὰ Θρακικὰ μέρη τῆς Ἀδριανοῦ ἀπελθόντες, εἰς τόπον ὃν
 Βαρσακινὰς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσιν, ἐκεῖ κατὰ κράτος ἠττήθησαν.

Ταῦτα ὁ βασιλεὺς μαθὼν, ἠνιάθη, ἔσπευδε δὲ διὰ τάχους 25
 εἰς τὸ Βουλγαροφυγον ἐλθεῖν, καὶ ὀξυτέραν ἐποιεῖτο τὴν κί-
 νησιν Ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ σκοποὶ ἐγγὺς τυγχάνειν τὸ Σκυθικὸν
 ἔρασκον, (καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι διελθόντες τὴν τῆς Ραιδεστοῦ
 χώραν, τῆς Ἡρακλείας τε καὶ Βιζύης καὶ τῶν περίξ, πολλοὺς
 μὲν αἰχμαλωτίσαντες, πολλὴν δὲ καὶ λείαν συναγαγόντες, νό- 30
 στου ἐμέμνητο), ἐκεῖσε καὶ πᾶσαν ἐκίνει τὴν στρατιάν, καὶ

μιᾶς ἡμέρας πλείους τῶν τετρακοσίων σταδίων διήνυσεν. Οὐκ ἐνέτυχε δὲ τούτοις, ἔμαθον γὰρ τὴν ταχείαν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, καὶ ὡς ποδῶν εἶχον ἔφυγον· οἱ πλείους δὲ καὶ περιφανέστεροι τοῦ ἔθνους περὶ πού τὰ μέρη τῆς Βιζύης, ζήφους
 5 ἔργον ἀπετελέσθησαν. Ἄλλὰ καὶ μοῖραν τῆς στρατιᾶς παραδούς τῷ τε ἐπὶ τοῦ κεράσματος Γεωργίῳ τῷ Νεστόγγῳ, καὶ τῷ Σκύθῃ Κλείπῃ ἐπεμψε κατ' αὐτῶν· οἱ καὶ περὶ ποταμὸν τούτοις συμμαζίναντες, τοὺς πλείους τούτων διεχειρίσαντο, οὐκ ὀλίγοις δὲ καὶ τὸ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ τάρος ἐγένετο· οἱ δ' αἰχ-
 10 μάλωτοι λυτρωθέντες, οἴκοι ἐβάδισαν, ἀράμενοι καὶ ὁ ἦσαν ἀφηρημένοι· οἱ γὰρ Σκύθαι τὴν πᾶσαν λείαν ἀπέλιπον.

Οὕτω γοῦν διανύσας ταῦτα ὁ βασιλεὺς, περὶ τὸν ποταμὸν, ὃς Ρηγίνα καλεῖται, τὴν σκηνὴν ἐπηξε, καὶ πᾶσαν ἐκεῖσε συνήξε τὴν στρατιάν, εἰς πλῆθος οὖσαν πολὺ. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ
 15 Βούλγαρος οὐδὲν] τι ἠδύνατο διαπραξάσθαι, τοῦ βασιλέως ἐπιδημήσαντος, ἀλλὰ καὶ φόβον οὐ μικρὸν ἔσχε, παθεῖν ὑπονοῶν δεινὰ μέγιστα, εἰς σπονδὰς ἐβίβησε, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ τὸν Ρῶσον Οὐρον, ὃς γαμβρὸς ἦν ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ ρηγῶς Οὐγγρίως, μεσίτην τῶν εἰς εἰρήνην ἀπέστειλεν, ὃς πέμψας, ἐν
 20 τῷ πλησίον εἶναι, καὶ οἰκονομήσας ἔξω φόβου πρὸς τὸν βασιλέα ἐλθεῖν, ἀφίκετο, καὶ ἐδέχθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετὰ τῆς προσηκούσης δεξιώσεως αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ τὴν εἰρήνην ἐπλήρωσεν, ἐπομοσάμενος δικαίῳ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος, ἀπολυθῆναι μὲν πρὸς τὸν
 25 βασιλέα τὸ τῆς Ἰζεπαίνης ἄστου (τοῦτο γὰρ καὶ μόνον κατεῖχετο ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀπ' ὧν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ἐδίσποζεν), εἰρήνην τε πρὸς Βουλγάρους ἔχειν τὸν βασιλέα καὶ ἐκάτερπα τὰ μέρη τοῖς παλαιτέροις ὀρίοις ἀρκεῖσθαι.

Ἐπεὶ οὖν ταῦτα κατὰ γνώμην τῷ κρατοῦντι πεπλήρωται,
 30 ἄπεισιν οἴκοι ὁ Οὐρός, βασιλικῶν χαρισμάτων τυχῶν, εἰς εἰκοσι δὲ χιλιάδας ταῦτα διὰ πάντων ἀπεριλιμοῦντο. Διεκαρτέρει δὲ

ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ τῆς Ρεγίνης τόπῳ τὴν τῆς Τζεπαίνης ἀπόλυ-
σιν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων δίωξιν ἐποιοεῖτο· ἡμέρα δὲ
ἦν καθ' ἣν τὴν μνήμην τελοῦμεν τῶν κορυφαίων ἀποστόλων
Χριστοῦ, Πέτρου καὶ Παύλου κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ἰουνίου μη-
νός, ἕως καὶ ὁ αὐγουστος ἤδη παρέδραμε .

5

Συμβέβηκε δέ τι καὶ ἐν τούτοις ἱστορίας ἄξιον· ἡμέρα ἦν
τῶν ἐπιφανῶν, καθ' ἣν τὴν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ Μεταμόρφωσιν
οἱ εὐσεβεῖς ἐορτάζουμεν, καὶ ἐπεὶ ἔδει πρὸς τὴν ἱερὰν μυσταγω-
γίαν κατὰ τὸ εἰωθὸς παρεῖναι τὸν βασιλέα, εἰς ἀργίαν ὁ τοῦ
ἀρίστου παρετάθη κακρός· ἠρίστησε τοίνυν ὁ βασιλεὺς, καὶ μι- 10
κρὸν τε καθευδήσας, ἀνέστη τοῦ ὕπνου, ὁ δὲ ἥλιος ἤγγισε τῷ
ὀρίζοντι τῆς δυσμῆς, ἔθος δὲ ἦν τῷ βασιλεῖ περὶ δειλὴν ἐσπέ-
ραν ἵππῳ τε ἐποχεῖσθαι καὶ σύμπαν διέρχεσθαι τὸ στρατό-
πέδον, καὶ ἀμφὶ τὸ τέρμα εἰς ἀγχώμαλον καὶ τῆς πεδιάδος
φ. 132. ὑπερανεστηκότα μικρὸν τύπον ἀνέρχεσθαι | καὶ τὴν ὅλην στρα- 15
τιὰν καθορᾶν, ἣν καὶ πόλιν κινουμένην ὠνόμαζε πάσας τὰς
Ρωμαϊκὰς πόλεις φυλάττουσαν, σοφῶς τοῦτο λέγων καὶ ἀληθῶς
ὁ σοφώτατος βασιλεὺς· Τοῦτο δ' ἐποίει διηλεκτῶς, καὶ ὁ φω-
σφόρος εἰσδύναί τὸν ὀρίζοντα ἤμελλε· τὸ δὲ τοῦ στρατοπέδου
διάστημα ἀμφὶ που τὰ τεσσαράκοντα στάδια ἦν, εἰ μὴ γε καὶ 20
πλέον· Τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς ἔφησε πρὸς τοὺς ἀμφ' αὐτὸν
λογάδας « μεμαθήκατέ τι τῶν προσφάτως ἀπηγγελμένων ; »
καὶ οἱ ἄρχοντες « οὐδαμῶς »· Ὁ δὲ καὶ πάλιν « ἀνθρωπὸς τις
πρὸ ὥρας ἐλθὼν, ἐξεῖπεν ὡς ὁ Οὐρὸς ἠπάτησεν ἐν οἷς ἐπωμό-
σατο, ἀπολογίαν λέγων, ὡς ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ὁ καὶ 25
γυμνὸς αὐτοῦ, τὰ συμπεφωνημένα οὐ καταδέχεται· τί οὖν
ὑμῖν δοκεῖ ; » Πολλῶν δὲ παρὰ τῶν μεγιστάνων εἰρημένων,
καὶ μὴ παραδεχομένων τὴν ἀγγελίαν ὡς ἀληθῆ, ὁ μέγας λο-
γοθέτης Γεώργιος ὁ Ἀκροπολίτης εἰρηκέναι τι πλέον ἀπητεῖτο.
Τοῦ δὲ μὴ ἔχειν ἐν τοῖς ἀδήλοις ἀποφαίνεσθαι προσθέντος, ὁ 30
βασιλεὺς « ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δῆλοις καὶ οἱ ἀεῖδαροι λέγουσιν, ἐν

δὲ τοῖς ἀδύλοις ἐστὶ χάρις βεβαίως καὶ ἀκριβῶς ἀποφαινε-
σθαι». Ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ μέγας λογοθέτης ἀντήρησεν « ἰδοὺ
καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν ἀειδώρων συντετάχμεθα. » Καὶ ὁ βασι-
λεὺς χόλου πλησθεὶς, μωρὸν αὐτὸν ἀπεκάλυψε, κἀκείνος « εἰ
5 μωρός εἰμι, λέξας, ἵνα σιωπῶ, καὶ λαλείτωσαν οἱ φρονούντες », ὀργῆς ἀπλέτου τὸν βασιλέα ἐπλησεν, ὡς καὶ τὴν σπάθην ἐθέ-
λειν ἐλκύσαι, τῆς κόπης ἐπιλαθόμενον. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν κα-
τέσχε, τοῦ δὲ ἵππου τοῦτον κατέβαλλον, καὶ ἄλλα γεγόνασιν
ἐπ' αὐτῷ λυπηρὰ, πλὴν πρὸς ἡμέραν· αὐθις δὲ αὐτὸς ἦν ὁ
10 μέγας λογοθέτης, τιμώμενος ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς διὰ τοῦ θεοῦ
αὐτοῦ τοῦ Ἀδάσκρι Μανουὴλ καὶ τοῦ πρωτοδεσποτικίου τοῦ
Μουζάλωνος, εἰς ὄψιν αὐτὸν ἀγαγὼν μετὰ τὰ ἀνικρὰ, καὶ
ἐκμειλιζόμενος.

Ἐγένετό τι τῷ τότε καὶ πέριξ Θαυμασίον· τοῦ γὰρ βασι-
15 λέως διερχομένου τὸ στρατόπεδον, ἡλίου ἐπιλάμποντος, ἡ μι-
κρὰ τοῦ βασιλέως σημαία, ἣν ἔθλος ἐν ταῖς ἐκστρατεαῖς τῆς
βασιλικῆς προῦδου ἔμπροσθεν μετὰ καὶ τοῦ θυρεοῦ φέρεσθαι,
αἴφνης ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐκ τοῦ ὄρατος ἀποσπασθεῖσα, καὶ
ταῦτα πεπεδημένη καλῶς, εἰς ὕψος ἤρθη πολὺ, ὅσον μωλις που
20 φαίνεσθαι· καὶ μετὰ βραχὺ πίπτει πρὸς γῆν, καὶ ἐπὶ τῇ θέᾳ
ταύτῃ πολλοὶ πολλὰ ἔλεγον.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς ἐρριστήκει ἀρχῇ,
(ἡμέρα δὲ ἦν σάββατον), τῆς Ρηγίνης κινήσας ὁ βασιλεὺς τῆς
εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἤπτετο, ἤκουσε γὰρ ἔρχεσθαι πρὸς αὐ-
25 τὸν τὴν βασιλισσαν τσεοδώραν, τὴν τοῦ δεσπότης Μιχαὴλ
σύζυγον· ἡ καὶ καθ' ὁδὸν τούτῳ ὑπήντησε περὶ τὸ Βολερόν
ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Λεντζᾶ, ὅπου καὶ τὴν ὑψωσιν τοῦ ζωοποιοῦ
Σταυροῦ ἐωρτάσαμεν, ἐκεῖσε τρεῖς ἡμέρας ἐγκαρτερήσαντες.
Καθ' ὁδὸν δὲ μετὰ τῆς βασιλίσσης τὰς συμβάσεις ἐποίησε· καὶ
30 γὰρ καὶ ἄκουσα τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις συνήρχετο, οἷα ὡς
ἐν εἰρκτῇ τῶν ἐκείνου χειρῶν ἐντὸς οὔσα, καὶ μὴ ἔχουσα ἄλλο

δράσαι. Συνεφώνησε γοῦν δοῦναι τὰ Σέρβια, καὶ τὸ Δυρράχιον, ἐπὶ τούτοις καὶ ὄρκοι προέβησαν, καὶ πρὸς τὸν δεσπότην Μιχαὴλ ἀπεστάλησαν, ὃ δὲ τοῖς ὁμωμοσμένοις συνέθετο.

Ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν Θεσσαλονίκην κατείληψε, τοὺς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Μαρίας γάμους μετὰ τοῦ δεσπότη Νικηφόρου πεπλήρωκε, τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου ἐπιδημήσαντος καὶ τούτους τελέσαντος.

Ἐν τούτοις ὄντος τοῦ βασιλέως, γραφὴ πρὸς αὐτὸν ἐξέπεμφθη παρὰ τῶν εἰς φυλακὴν τῶν ἐν τοῖς τῆς Βιθυνίας μέρεσιν, ὡς ὁ μέγας κονοσταῦλος ὁ Παλαιολόγος Μιχαὴλ, ὃς καὶ τὴν τῆς χώρας ἀπάσης ἡγεμονίαν πεπίστευτο, περὶ τὸν τῶν Μουσουλμάνων χῶρον ἀπώχετο. Ἐπαράχθη οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπέμφθησαν τοῦ Παλαιολόγου γραφαὶ πρὸς τὸν βασιλέα, ἃς οὗτος πρὸς τοὺς εἰς κεφαλὰς τῶν ἐν Μεσοθινίᾳ τυγχάνοντας ἔγραψεν· εἶχον δὲ περιλήψεως οὕτως: Ἐγὼ μὲν τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως φόβον ἐν καρδίᾳ μου σχῶν, καὶ δεδιὼς μὴ τι πάθω δεινὸν, φυγῆ ἐχρησάμην· ὑμεῖς δὲ φρονίμως καὶ ἀνδρικῶς τῶν στρατιωτικῶν ὑμῖν πραγμάτων ἀντέχεσθαι, καὶ αἱ φυλακαὶ τῶν πολιχνίων καὶ ἄσπεων ἔστωσαν ἀσφαλεῖς, καὶ τῆς χώρας συντήρησις ὡς ἔθος γενέσθω, καὶ καθὼς ἐπράττετε μετ' ἐμοῦ, καὶ αὖθις ποιεῖτε. Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ τὸν μέγαν κονοσταῦλον ἐσήμαινε. Ταύτας ὁ βασιλεὺς θεασάμενος, ἰλαρῶς διετέθη. Ἐν γοῦν τῷ ἀποδιδράσκειν τὸν μέγαν τοῦτον κονοσταῦλον, οἱ ἀσὶ κατὰ Ῥωμαίων ἀσπόνδῳ φ. 132· χρώμενοι | μίσει Μουσουλμάνοι, ἐντυχόντες τούτῳ ὡς ἐρμαῖφ τινί, πάντα διήρπασαν τὰ αὐτοῦ, χρυσὸν, ἄργυρον, ἵππους, ὑφάσματα, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ἐνδύματα τῶν αὐτοῦ, διαμερισαντες καὶ τοὺς ἐφεπομένους αὐτῷ εἰς οικεῖαν δουλείαν. Αὐτὸς δὲ θεοῦ προνοίᾳ διασωθεὶς, γυμνὸς ἀπάντων, παρὰ τὸν σουλτάνον ἀφίκετο, καὶ ἀσμένως προσεδέχθη, καὶ παρὰ τῶν αὐτοῦ ἐθαυμάζετο διὰ τε τὸ εἶδος, καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν στρατιω-

τικὴν τέχνην, καὶ τὴν ἐν πολέμοις ἀκρίβειαν. Περὶ μέντοι τῶν ἐσχυλευμένων αὐτοῦ πραγμάτων, γραφαὶ τοῦ σουλτάνου γεγέννηται, ἤνυσαν δὲ οὐδὲν, τῶν ἐν τοῖς Πέρσαις πραγμάτων τεταραγμένων ὡσπερ οὐδέποτε παρὰ τῶν ἐπελθόντων αὐτοῖς Ἀταρίων.

- Ἐπεὶ τοίνυν περὶ τὰ Ἄζχαρ οἱ Ἄταροι, τὴν Περσικὴν ληϊσάμενοι χώραν, ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ ἀνάγκη ἦν καὶ τοὺς Πέρσας πρὸς μάχην τοῖς ἐχθροῖς ἀντιστήναι, ἐκρίθη εἰς ἡγεμόνα τῶν ἐν Πέρσαις χριστιανικῶν στρατευμάτων ὁ Μιχαὴλ.
- 10 Ὁ δὲ συμμαχεῖν μὲν ἀπηρέσκετο τὰ πρῶτα τοῖς Μουσουλμάνοις ὡς ἔλεγε, χάριτι δὲ θεῆα γεννητὸν ἀναλαβὼν φρόνημα πρὸς τὴν μάχην ἐζώρμησε, καὶ κατὰ κράτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ χριστιανῶν τοὺς ἀντιτεταγμένους νενίκηκε, τοῦ Μιχαὴλ αὐτοῦ πρῶτως βαλόντος τὸν τοῦ στρατοῦ προηγούμενον δόρατι, ὃς καὶ ἐτεθνήκει· καὶ ἦσαν νενικημένοι οἱ Ἄταροι. Ἄλλ' ὁ ἐν Πέρσαις Ἀμιραχούρης (μέγα δὲ τοῦτο παρὰ Πέρσαις), δύνους ὢν περὶ τὸ ὁμόφυλον, τὸ ὑφ' ἐκυτόν ἀναλαβὼν στρατευμα, τοῖς Ἀταρίοις προσώρμησε, κἀντεῦθεν τὰ ἐναντία συμβέβηκε, καὶ οἱ πρὸ μικροῦ διώκοντες ἔφευγον, καὶ νῶτα ἐδίδουν τοῖς ἐναντίοις πλήττεσθαι. Ὁ δὲ Κομνηνὸς Μιχαὴλ, τῷ μεγάλῳ στρατοπεδάρχῃ τῶν Περσικῶν στρατευμάτων, ὃν Πεκλάρπακιν οἶδασιν οὔτοι καλεῖν, ἐνέτυχε κατὰ τὴν ὁδὸν, καὶ συνεπορεύοντο πλείους ἡμέρας, ἐπομένους τοὺς πολεμίους ἔχοντες, καὶ καθ' ὥραν μαχόμενοι· ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ Πεκλάρπακι
- 25 οἰκία περὶ τὴν Κασταμόνα ἐτύγχανεν οὔσα, ἐκεῖ ἐγένοντο σπεύσαντες. Τὸ δὲ Ἀτάρων γένος, πᾶσαν τὴν ὑπὸ τοὺς Μουσουλμάνους χώραν κατέδραμε.

Ταῦτα ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος ὡς ἐπίθετο, ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐτι διάγων, οὐ περὶ τούτων μᾶλλον ἔχων φροντίδα, ἢ περὶ τῶν αὐτοῦ, (κίνδυνον γὰρ οὐ μικρὸν ὑπετόπασε τῇ τῶν Ρωμαίων ἐπισυμβαίνειν), ἔσπευσε πρὸς τὰ τῆς Ἐω παλινοστῆσαι,

καταλείψας ἐν μὲν τῇ Δυτικῇ χώρᾳ πρὸς φύλαξιν τὸν Οἶον αὐτοῦ Μανουὴλ τὸν Λάσκαριν, ἐπιδοὺς αὐτῷ στράτευμα ἐκ Παφλαγόνων καὶ τῶν Σκυθῶν ὡς τριακοσίους, τοῦ Πριλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τὸν ὄν εἶχε σκουτέριον, τὸν Ξυλέαν, εἰς δὲ τὸν Βελεσὸν καὶ τὰ περὶ αὐτὸν τὸν Καλαμπάκην Θεόδωρον, ὃν καὶ τατᾶν τῆς αὐλῆς κατανόμαζον, τὸν δὲ Χαβάρωνα Κωνσταντῖνον εἰς ἡγεμόνα τοῦ Ἀλβάνου κατέστησε, τὸν δὲ Ἀκροπολίτην μέγαν λογοθέτην Γεώργιον, πραιτίωρα χειροτονήσας, πάντων αὐτῶν ἀφῆκε προϊστασθαι. Οὕτω μὲν τῆς ὁδοῦ ἤψατο κατὰ τὴν εικοστὴν τρίτην τοῦ ὀκτωβρίου μηνός.

Ὁ δὲ πραιτίωρ καὶ μέγας λογοθέτης τῆς Θεσσαλονίκης ἐξῶν ἀφίκετο πρὸς τὴν Βέρροϊαν, ἀπεκβαλεῖν ἐκεῖθεν τοὺς τοῦ Πάπα Ρώμης πρέσβεις κατὰ τὴν βασιλικὴν προσταγὴν βουλόμενος, οἱ πρὸς τὸν βασιλέα ἦλθον ἔτι ἐν Θεσσαλονίκῃ ποιοῦντα τὰς διατριβὰς· οὓς καὶ ἀπεκβαλὼν, καὶ ἄλλα ὅσα ἤθελεν ἐκεῖσε διηνυκῶς, τῆς πρὸς τὸ Ἀλβανὸν ἤψατο. Καὶ δῆτα τὰ Σέρβια παρελθὼν, καὶ παραμείψας τὴν Καστορίαν, παραγγείλας δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀχρίδα, ἔρθασε πρὸς τὸ Ἀλβανὸν, καὶ τοῦτου μετὰ τῶν τῆς χώρας ἐκκρίτων κατέληρε τὸ Δυρράχιον· κάκτισε διακκρτερήσας ἡμέρας ὀκτῶ, ἕξισι, πάντα οἰκονομήσας τὰ τε καθ' ὄδον, καὶ τὰ κατὰ τὸ Δυρράχιον, ὡς γε ἐδόκει ἐκεῖνῳ καλῶς· καὶ τὰ τῆς Χουναβίης διελθὼν (μέρος δὲ τοῦτο τοῦ Ἀλβάνου), τὸ ὄρος τε ὑπερβὰς ὁ Κακὴν Πέτρην κατονομάζουσι, εἰς τὰ περὶ τὴν Μάττιν ἄπεισι, κἀντεῦθεν περὶ τὴν Δεύρην κατέλαβε. Πᾶσι δὲ τοῖς καθ' ὄδον συντυχῶν, τοῖς τε περὶ τὰ ἄσπη, καὶ περὶ τὰ τοπικὰ στρατεύματα, καὶ τοῖς τὰ δημόσια ἐνεργοῦσι πράγματι, διὰ τῆς Κιτζάβεως παριῶν, τρίτῳ μηνὶ ἀφ' οὗ τῆς Θεσσαλονίκης ἐξῆλθε, περὶ τὸν Πριλάπον ἐγένετο, περὶ τὸ τέλος τοῦ φεβρουαρίου μηνός. Κάκει ἐπέθετο ὡς ὁ τοῦ Ἀλβάνου ἔχων τὴν ἡγεμονίαν Χαβάρων | ἐάλω πρὸς τοῦ δεσπότου Μιχαήλ, μηχαναῖς

φ. 133. νίαν Χαβάρων | ἐάλω πρὸς τοῦ δεσπότου Μιχαήλ, μηχαναῖς

- τῆς γυναικιδέλης αὐτοῦ Μαρίας, ἥτις προεῖχε μὲν ἄνδρα τὸν Σαρραντζῆν, τότε δὲ χήρα ὑπῆρχε, καὶ ἐρωτικοῖς γράμμασι τὸν Χαθάρωνα δελεάσασα, ταῖς πάχαις αὐτῆς ἀλώσιμον ἔθετο. [Καὶ ὁ δεσπότης Μιχαὴλ ἐντεθεὶν εἰς φανεράν ἀποστασίαν ἐχώρησε· τὰ δ' ἐξῆς, τὸ Ἄλβανον αὐτοῦ ἐγεγόνει,
- 5 καὶ τὰ ἄσση καὶ αἱ γῶραι αὐτῷ προσεργύησαν, καὶ αὐτὸς ὁ μέγας λογοθέτης καὶ πράιτωρ ἐντὸς τοῦ Ηριλάπου τυχῶν συνελήφθη, προδοθέντος καὶ τούτου, καὶ ἀπήχθη δέσμιος εἰς φυλακὴν, καὶ ταῦτα τοῦ δεσπότητος ἐπομοσχεμένου καὶ αὐτὸν καὶ
- 10 τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπολύσαι πρὸς τὰ οἴκοι πορεύεσθαι· ἀλλ' ἔρθη καὶ τοῦτον παραβάς τὸν ὄρκον, ὡς καὶ ἄλλους πολλούς.
- Ὁ δὲ βασιλεὺς περὶ τὴν τοῦ δεκεμβρίου ἀρχὴν διαπερικωθεὶς τὸν Ἑλλησποντον, τὴν μὲν ἐορτὴν τῆς Χριστοῦ γέννας ἐώρτασε κατὰ τὰ Σύρροις, ὡς εἶχε τάχους κατὰ τὰ τῆς Λυδίας
- 15 μέρη καὶ τὰς Σάρδεις τὴν πορείαν ποιούμενος, συχνὰ μηνύματα πρὸς τοῦ Περσάρχου δεχόμενος, ὡς ἐρχεται πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠθέλεν ἐνωθῆναι τούτῳ ἐκεῖ. Ὅτε οὖν εἰς τὸν Κάλαμιον ἤλθομεν, ἐνθα καὶ φρούριον ὁ Καβαλλάρης λεγόμενος, ἀμνηστῆς ἔφρασε βεβαιῶν τὴν τοῦ σουλτάνου ἐπιδημίαν περὶ τὴν Τρίπολιν· εἰς τὴν τοῦ Ἀπολλωνίου τοιγαροῦν κατὰλύσαντες χώ-
- 20 ραν, καὶ τῇ ἐξῆς τὴν τῶν Φώτων τελέσαντες δεσποτικὴν ἐορτὴν, τῇ μετ' αὐτὴν τὸ τοῦ στρατοῦ πλῆθος καὶ τὴν ἀποσκευὴν εἰς τὸν κάμπον τῆς Μυνησιαίς ἀποπέμψας ὁ βασιλεὺς, ὀλίγου περὶ λαβῶν αὐτὸς εἰς τὰς Σάρδεις ἀρίκετο· κάκει τὸν σουλτάνον ἐλθόντα φιλοφρόνως καὶ ἀσμένως ὡς ἦν δέον ἀποδεξάμενος, μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Μυνησιαίν, ὅπου καὶ τὰ στρατεύματα, ἦλθε. Τοσοῦτον δὲ τὸ τῶν στρατευμάτων πλῆθος, ὡς ἀπὸ τοῦ τόπου ὃς δὴ Χλέρα λέγεται, μέχρι καὶ τῶν Στενῶν τοῦ ποταμοῦ ἐκτείνεσθαι τὸ στρατόπεδον. Ἐκεῖ γοῦν τὸν
- 30 ρυγάδα σουλτάνον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐφ' ἡμέραις διαναπαύσας, καὶ φιλοτίμως δεξιωσάμενος, καὶ πρὸς τὴν αὐτῶν

ἐπαναζευξίαι πεποιήκε, στράτευμα μέτριον δούς εἰς τριακοσίους ἠριθμημένον, ἡγεμόνα καταστήσας τὸν Δούκαν Ἰσαάκιον τὸν Μούρτζουφλον, πριμμικῆριον τῆς αὐλῆς τότε τυγχάνοντα.

Ὁ δὲ Περσάρχης χάριν ἀντιδοῦναι θέλων τῷ βασιλεῖ, τὸ κᾶστρον τῆς Λαοδικείας ἀπεχρίσατο, καὶ τὸ τῶν Χωνῶν, καὶ 5
 δύο περὶ αὐτὰ φρούρια, τὴν τε Σάκαιναν ὀνομαζομένην, καὶ τὴν Ὑψηλὴν. Καὶ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς καὶ Ρωμαϊκὴ φυλακὴ· ἐπὶ ὀλίγον δὲ καὶ πάλιν ὑπὸ τοῖς Μουσουλμάνοις γεγόνασι, τοῦ βασιλέως ἀντιχαρισχόμενου τῷ δόντι ταῦτα αὐτῷ. Ἀλλὰ τὴν οικειαν ἀρχὴν ὁ σουλτάνος ἀναλαβόμενος, ἐπεὶ μὴ δυνα- 10
 τῶς εἶχε τοῖς Ἀταρίοις ἀνθίστασθαι, μετὰ τῶν λογάδων ἐκυτοῦ βουλευσάμενος, εἰς συμφωνίας μετ' αὐτῶν ἦλθε, φόρους τάξας ἀποδιδόναι αὐτοῖς. Καὶ ἔκτοτε τυγχάνουσιν οἱ Μουσουλμάνοι παρὰ τῶν Ἀτάρων φορολογούμενοι.

Ὁ δὲ Παλαιολόγος Μιχαὴλ ὄρκον λαβὼν πρὸς τοῦ βασι- 15
 λέως εἰς ἀσφάλειαν, πρὸς αὐτὸν ἐπανέζευξε, καὶ τοῖς οικείοις ἀποκατέστη, καὶ τῶν ἰδίων ἀπήλαυσε. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ εἰς τὰ Δυτικὰ μέρη ἀπῆλθε, παρὰ τοῦ βασιλέως μετὰ στρατεύματος ἀποσταλείς, εἰς ἀντιπράταξιν τοῦ δεσπότη Μιχαὴλ· καὶ τὴν Θεσσαλονικὴν καταλαβὼν, κάκειθεν διαβὰς τὸν Βαρ- 20
 δάριον, καὶ τῷ Λάσκωρι Μιχαὴλ ἐνωθεῖς, ἄμφω κατὰ τῆς Βερροίας ἀπῆλθον, οὐχ ἕνα μαχέσωνται, ἀλλ' ἕνα λείαν τὰ περὶ ταύτην ποιήσωνται, καὶ ἐσχύλευσαν πολλὰ, ζῶων γὰρ πληθὺν οὐκ εὐαριθμητὸν οἱ περὶ αὐτοὺς ἐλητήσαντο.

Ἐν τούτοις ὁ τῶν Σέρβων ἀρχων Κράλης, τὴν τοῦ δε- 25
 σπότη ἀνταρσίαν μαθὼν, (γένος ἔκσπονδον καὶ μηδέποτε χάριν εἰδὺς τοῖς περὶ αὐτὸ διαπραχθέντοις χρηστὸν, ὄλον τοῦ κέρδους, καὶ ὄρκον διὰ μικρὸν ἀργύριον ἅπαντα παραβαῖνον), στράτευμα συναθροίσας, κατὰ τῶν Ρωμαϊκῶν χώρων ἐξέπεμψεν. Οὗτοι μὲν οὖν τὴν Κίτζαβιν παραμείψαντες, τὰ πέριξ τοῦ Πρι- 30
 λάπου ἐσχύλευον. Ὁ δὲ σκουτέριος ὁ Ξυλέας μετὰ τοῦ ὑπ'

αὐτὸν στρατεύματος, ἐγγύς που τοῦ ἕσπεος ἐνσκηνοῦμενος, ὡς εἶδε τοὺς Σέρβους τὴν χώραν ληΐζοντας, ἀπέλυσεν ἕκαστον κατὰ τῶν Σέρβων ὀρμῶν ὡς ἐβούλετο· διαλυθέντες γοῦν, ἠλίσκοντο | τοῖς Σέρβοις, ὑλίγοι πλείοσι συμπλεκόμενοι. Ὁ δὲ Ξυφ. 133

5 λέας μόλις διεσώθη μετὰ τῶν ἐναπολειφθέντων στρατιωτῶν. Οὕτω καὶ τὸ περὶ τὸν Παλαιολόγον Μιχαὴλ καὶ τὸν Λάσκαριν

Μιχαὴλ, ἐπεὶ τὴν ἐν τῇ Βερροίᾳ λείαν ἐποίησαν, περὶ τὸν ἐν Βοδηναῖς χώρον ἐσκήνωσαν, ὀμαλὸν τε ἄντα καὶ εἰς τροφὴν ἵππων χρήσιμον.

10 Ὁ δὲ ἀποστάτης δεσπότης ἐκλογὴν ποιησάμενος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, καὶ ὡς εἰς πεντακκοσίους αὐτοὺς ἀριθμήσας, καὶ στρατηγὸν τάξας τὸν νόθον αὐτοῦ υἱὸν Θεόδωρον, κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατεύματος ἔπεμψεν. Ἔτυχε δὲ τότε καὶ ὁ Λαπαρδᾶς Μανουὴλ μετὰ στρατιωτῶν τινῶν ἀδοκίμων πρὸς τοῦ βασιλέως ἀποσταλαίς πρὸς τοὺς εἰρημένους στρατηγούς, τὸν Λάσκαριν καὶ τὸν Παλαιολόγον, ὅς καὶ κατεμέμφοτο αὐτοὺς ὡς προλαβόντας περὶ τὴν λείαν, κάκεινον οὕτω τοῦ κέρδους ἀποτυχεῖν. Ἐν ᾧ γοῦν περὶ τούτων ὠμίλου, τὸ ὑπὸ τὸν Λαπαρδᾶν στρατεύμα, ὧν οἱ πλείστοι φορβάσιν ἐπωχοῦντο τὰ χρεῖα

20 δὴ περσορισμέναις, μὴ τῶν ἡγεμόνων εἰδῶτων εἶχοντο τῆς ἐπέκαινα τῶν Βυδηνῶν ὁδοῦ, ἵνα πρότεροι διελθόντες, λείαν ποιῶσιντο· ἀλλὰ συναντᾷ τούτοις ἐν τῇ κλεισοῦρᾳ ὁ τοῦ ἀποστάτου στρατὸς, ἄνδρες γενναῖοι, ἵπποις ὑψαύχεσιν ἐποχοὶ, καὶ

25 ὄπλοις, κατάρρακτοι, καὶ πάντας τούτους ἐτρέψαντο. Φυγάδες οὖν τινες τούτων πρὸς τὸν Παλαιολόγον φθάσαντες, τὸ συμβάν ἀπήγγειλαν. Ὁ δὲ ὀπλισθεὶς καὶ δόρυ λαβὼν, μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν Λάσκαριν Παρλαγόνων στρατιωτῶν πενήτηκοντα, κατὰ τῶν ἐναντίων ὀρμῶν, καὶ τῷ πρώτῳ ἐπερχομένῳ συναντήσας, βάλλει τῷ δόρατι καὶ ρίπτει τοῦ ἵππου· ἦν δὲ ὁ τοῦ ἀποστάτου νόθος υἱὸς ὁ Θεόδωρος, ὃς καὶ τοῦ πτώματος ἀ-

ναστάς, ἐδυσώπει μὴ φονευθῆναι. Ἦγόνει δὲ τοῦτον ὁ Κομνηνός· παρὰδίδωσι γοῦν αὐτὸν Τούρκῳ τινί, ὁ δὲ τοῦτον ἐφόνευσε. Καὶ οἱ Παφλαγόνες δὲ τοῖς λοιποῖς συμπλακέντες, ἄλλος ἄλλον ἐβαλλε, καὶ εἰς τροπὴν οἱ τοῦ ἀποστάτου ἀπέιδον. Οἱ δ' ἄμφι τὸν Πακλιολόγον πλείους ἢ εἴκοσι τῶν ἐκκρίτων ζωγράφαντες, καὶ πολλοῖς τὸν διὰ ξίφους ἐπάγοντες θάνατον, ἔστησαν, οὐδὲ γὰρ εἶχον διώκειν, ὀλίγοι πολλοῦς.

Ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ὁ γυναικάδελφος τοῦ βασιλέως Θεοδώρου, ὃς καὶ πολλὴν ἔτρεπεν ἔχθραν κατὰ τε αὐτοῦ βασιλέως καὶ γαμβροῦ καὶ τῶν Ρωμαίων, πρὸς τοῦ πρωτεξαδέλφου αὐτοῦ τοῦ Καλλιμάνου καιρίαν πληγεί, εἰδήσει καὶ τινων οἰκητόρων τοῦ Τερνόβου, ἔξω τοῦ τοιοῦτου ἄστεος τέθηκε, καὶ τὴν ἐκείνου γαμετὴν λαβὼν ὁ Καλλιμάνος, ἔδοξε καὶ τὴν τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν σφετερίσασθαι. Ἄλλ' ὁ Ρῶσος Οὐρος μετὰ στρατοῦ ἐπελθὼν, τὴν θυγατέρα εἴληψε τὴν τοῦ Καλλιμάνου δηλονότι γυναικᾶ· καὶ ὁ Καλλιμάνος δὲ εἰς τόπον ἐκ τόπου φεύγων, πεφόνευται πρὸς τινος. Ἐπεὶ δ' ἔρημος ἐναπελείφη κληρονόμου γνησίου ἢ τῶν Βουλγάρων ἀρχὴ, συνελθόντες οἱ τούτων προέχοντες εἰς Βουλῆν, τὸν τοῦ Τοίχου υἱὸν Κωνσταντῖνον ἄρχειν αὐτὸν ἐξελέξαντο, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον πρεσβεῖαν ἐξέπεμψαν, ἵνα τὴν αὐτοῦ πρώτην θυγατέρα Εἰρήνην εἰς συζυγίαν τῷ Τοίχῳ ἐκπέμψει, καὶ νομίμως αὐτῷ συζευχθῆ, ἐγγόνη οὖσα τοῦ Ἀσάν, καὶ κληρονόμος τῆς τούτων ἀρχῆς· ὃ καὶ ἐτελέσθη.

Καὶ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος τὴν ἐκ Βουλγάρων ἔσχεν εἰρήνην, καὶ ἡρέμησαν ἐν ἀμφοτέροις τὰ πράγματα.

Μετὰ ταῦτα νόσῳ δεινῇ ὁ βασιλεὺς Θεόδωρος περιέπεσεν· ἀπέκχαμνον οὖν ἰατρῶν χεῖρες, καὶ πᾶσά τις ἄλλη θεραπεία ἀπείρηκεν. Ἐν οὐκ ὀλίγῳ οὖν χρόνῳ ἐξετασθεὶς τῇ νόσῳ, καὶ ἅπαν τὸ σῶμα δαπανηθεὶς, προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Ἀρσένιον, καὶ φησιν « ὦ δέσποτα, ἐγὼ μὲν ἐπὶ τῆς σῆς ἀγιότη-

- τος εὐλαβοῦμαι θριαμβεύειν ἀμέσως τὴν αἰσχύνην τῶν ἔργων
 μου· εἴπερ οὖν δοκεῖ σοι, διὰ προτροπῆς σου ἐνὶ τῶν ἀρχιε-
 ρεῶν ἀνακαλύψω τὰ πεπραγμένα μοι, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος
 ἀναγγελεῖ σοι ταῦτα, καὶ οὕτως ποιήσεις μοι τὴν συγχώρη-
 5 σιν. » « Καὶ τίς βούλει προτρέψω; ὁ πατριάρχης ἀντίφησε·
 τοῦτο γὰρ τῆς σῆς θελήσεως ἤρτηται, καὶ ὅν ἂν βούλοιο, εἰ-
 πέ. » Καὶ ὁ βασιλεὺς, τὸν τῆς Μιτυλήνης, ἄνδρα σεμνοῦ βίου,
 καὶ ἀρετῆς ἐργάτην, ἀρχιερέα, προέκρινεν, οἷα συνήθη αὐτῷ.
 Τοῦτον οὖν μετακκλησάμενος, ἐξομολόγησιν ψυχῆς γενναίως ἀ-
 10 ξίαν καὶ μεγάλῳρρονος ἐποιήσατο· τὴν γὰρ εὐαγγελικὴν μι-
 μησάμενος πορνὴν, πίπτει πρὸ τῶν ἐκείνου ποδῶν |, καὶ δα-φ. 134.
 κρύων ρεύμασι τὴν γῆν ἐν ἧ ἔκειτο ἐπλυνεν, ὡς καὶ πηλὸν
 γενέσθαι ἐκ τούτων. Καὶ οὕτω τὴν τῶν ἐσφαλμένων αὐτῷ ἐξ-
 αγορείαν πεποίηκε, τὸ, Ἐγκατέλιπόν σε, Χριστέ, συχνάκις ἐ-
 15 πιφανῶν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐξομολογήσατο πρὸς τὸν πατριάρχην
 τὸν Μιτυλήνης ἐπειμψεν ἀνακαλύψαι τὰ αὐτοῦ σφάλματα· καὶ
 μετὰ τοῦτο καὶ αὐτὸν καὶ τὸν πατριάρχην ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν
 κέκληκε κατὰ τὴν ἐξῆς, οὐ καὶ γενομένου, ὡς ὁ πατριάρχης
 μοὶ διηγήσατο, τὰ ὅμοια πρὸς αὐτὸν ἤρασε, καὶ τῶν ποδῶν
 20 τούτου ἐπιλαθόμενος, πλεόν ἢ πρότερον τὴν γῆν τοῖς ἑαυτοῦ
 δάκρυσιν ἔθρεξεν. Οὕτω τε λαθῶν ἀφέσιμον γράμμα, ὀλίγον
 ἐπιβιούς, τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐδέξατο, καὶ τὴν ἐπὶ γῆς παρ-
 ερχομένην βυσιλείαν καταλιπὼν πρὸς τὴν ἐν οὐρανοῖς μετέστη,
 τὴν αἰδιὸν καὶ ἀθάνατον, μήπω τέσσαρας ὅλους ἐνιαυτοῦς αὐτα-
 25 κρατορήσας· νοέμβριον γὰρ ἄρξας, ἐν αὐγούστῳ μηνὶ τὸ τέλος
 ἔσχηκε τῆς ζωῆς. Καὶ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Σωσάνδρων
 ἀπεκομισθῆ μονῇ, καὶ ἐτάφη ἐκεῖσε ὅπου καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
 Κατέλειψε δὲ παιδιά τρία, ἐν μὲν ἄρρεν, ὄνομα Ἰωάννην,
 δύο δὲ θήλεια, Θεοδώραν καὶ Εὐδοκίαν, τὰς γὰρ ἐτέρας θυγα-
 30 τέρως αὐτοῦ ἀνδράσι συνέζευξε, τὴν μὲν πρώτην Εἰρήνην τῷ
 Τοίχῳ Κωνσταντίνῳ, τὴν δὲ δευτέραν, ἧ τις καὶ Μαρία ἐκα-

λείτο, τῷ δεσπότῃ Νικηφόρῳ, ἥτις καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τοῦ πενθεροῦ ἀποστασίας τὸ κοινὸν ἀπέδοτο χρέος, ὡς μὲν τινες ἔφασκον, ὑπὸ τοῦ συζύγου τυφθεῖσα πολλὰς, ὡς δ' ἔνιοι ἔλεγον, νοσήματι φυσικῷ.

Τούτου τοῦ βασιλέως Θεοδώρου οἱ πολλοὶ μὲν θαυμάζουσι τὸ κατὰ φιλοσοφίαν ἀτύγκριτον, καὶ τὸ τῆς φρονήσεως ὡς ἀληθῶς ἀπαράμιλλον, ἄλλοι τὸ περὶ τὰς στρατηγίας δόκιμον καὶ θερμουργὸν καὶ τὸ ὅλον ἀρεϊκόν, δι' οὗ τοὺς ἐναντιουμένους ἐπτόησεν ἀπαξάπαντας καὶ κατετροπώσατο, καὶ οὐ μόνον τοὺς γείτονας Πέρσας σὺν τῷ αὐτῶν ἄρχοντι εἰς προσκύνησιν ἤγαγεν ἐαυτοῦ, πᾶν δ' ἦν αὐτοῖς ὕλης τιμίαις μικροῦ δουλικῶς προσκομίζοντας, ἀλλὰ καὶ Ἄραβας καὶ τῆς Αἰγύπτου τὴν δυναστεύοντα δῶρα τούτῳ μέγιστα στέλλειν ἐκ φήμης μόνης παρέπεισεν. Εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὸ φιλότιμον καὶ μεγακλῶρον, καὶ πλουτοποιὸν τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς ἐκθειάζουσιν. Ἔτεροι δὲ ἕτερα τῶν αὐτοῦ Θεοσδύτων πλεονεκτημάτων, πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων, ἐκπλήττονται καὶ ὑπεξαίρουσι· τοὺς γὰρ τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως διατηρήσας τύπους ἐν πᾶσιν ὅσοις τὸ προμηθὲς ἐκείνου ἐδείκνυτο, ἐν πολλοῖς ἐπὶ πλεόν τὸ κηδεμονικὸν καὶ φιλότιμον ὑπερηύξησεν. Ἐγὼ δὲ τὴν περὶ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ λόγου καὶ τῶν ἐπιστημῶν τῆς σοφίας σπουδὴν αὐτοῦ ἀνυμνῶν, καὶ ὅπως ἐφίλει τοὺς λογίους, καὶ μεθ' ὧν φιλοφροσύνης ἐνδιχθέσεως ἔστεργεν ἐννοούμενος, οὐκ ἔχω τίνι τῶν περὶ τοῦτο ἐσπουδακώτων παραλληλίσω· ἐνὸς γὰρ σοφοῦ συνοσίαν ἀνδρὸς, οὐδ' αὐτὴν τὴν βασιλείαν ἔκρινεν ἰσοστάσιον. Καὶ βίβλους δὲ συνηγάγετο, οὐδ' ὅσας ὁ ἐπὶ τούτῳ μεγακλυνόμενος Ἡτολεμαῖος, παντοίων τεχνῶν τε καὶ ἐπιστημῶν, καὶ ταύτας ταῖς πόλεσιν ἐναποτιθεῖς, τοῖς βουλομένοις εἰς ἀνάγνωσιν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς σπουδασμάτων ἀνάπτυξιν ἐθέσπισε μεταδίδοσθαι, ἐφ' ᾧ καὶ τὰ τοῦ λόγου εἰς τὸ μηδὲν σχεδὸν καταντήσαντα ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων,

ἐπὶ τούτου ἀϋξῆσθαι ἤρξαστο, καὶ ἐπὶ μείζω προέκοψεν, ὡς ἐ-
 κασταχῆ τῶν Ρωμαίων χωρῶν τε καὶ πύλων χωρεῖς σοφῶν
 καθορᾶσθαι, καὶ Μουσῶν συνίστασθαι θέατρα, καὶ πάντα σχε-
 δὸν τόπον, ἀγοραῖς πλήθει ἐλλογίμων ἀνδρῶν ἐπιστημονικῶν
 5 ζήτημάτων παραθέσεις καὶ ἀντιθέσεις ἀσχολουμένων, καὶ προ-
 νουμένων ἐπὶ λογικὰς προτάσεις καὶ συμπεράσματα. Ἄλλ' ὅ
 τῆς κοινῆς δυστυχίας, ὁ τοιοῦτος βασιλεὺς οὐδ' ὄλα τέσσαρα ἔ-
 τη ὀλόκληρα ἐπιθεβιωκῶς τῆ αὐτοκρατορίας, ὡς εἴρηται, τὸ φυ-
 σικὸν χρέος ἀπέτισε· πλὴν πόθον αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀπὸ
 10 τοῦ γεηροῦ σκλήρους ἐκδημίαν, ἄπασι καταλειπωῶς, καὶ μά-
 λισθ' ὅσοις τῶν αὐτοῦ χρεῖτων γεύσασθαι ὅπως δῆποτε συμβε-
 βῆκει ἢ τῶν κατ' αὐτὸν ἀκροάσασθαι, ὡσπερ δῆλα καί μοι.

Ὁ μὲν οὖν τοῦ βασιλεως Θεοδώρου υἱὸς Ἰωάννης ὀκτῶ ἦν
 ἐτῶν· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ βασιλεὺς δικηθήκη ἐξέθετο, τάχα μὲν
 15 ὡς ἐπὶ τῷ παιδί, τῆ δ' ἀληθείᾳ ἐπὶ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ τῷ
 Μουζάλωνι Γεωργίῳ, τοῦτον γὰρ ἡ δικηθήκη ἐποίει τῶν Ρω-
 μαίων ἀπάντων πραγμάτων κύριον, μέχρις ἂν ὁ υἱὸς αὐτοῦ
 καὶ βασιλεὺς Ἰωάννης εἰς τελείαν τὴν ἡλικίαν ἀφίκοιτο | καί φ. 134*
 ὄρκοι περὶ τούτου προσέβησαν παρὰ τῶν ἐντυγχόντων τῷ τότε
 20 προστάξει τοῦ βασιλέως Θεοδώρου. Ἄλλ' οὐπω τρίτην εἶχεν ἐν
 τάφῳ κείμενος ὁ τοῦ βασιλέως νεκρὸς, καὶ συνδραμόντες οἱ ἐ-
 κείνοι Ρωμαῖοι, (στράτευμα δὲ ἦν ἰκανὸν συνηγεμένον), ἀλλὰ
 καὶ οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως κακακωμένοι ἄνδρες εὐγενεῖς, ὁ Στρα-
 τηγόπουλος δηλαδὴ Ἀλέξιος, οὐ τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον τετύ-
 25 ρλωκεν, αὐτὸν δὲ καθεῖξεν, ὁ Ἰορνίκης Κωνσταντῖνος, ὃν μέ-
 γαν πριμμικῆριον εἶχεν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης, καὶ καθωσίωτο,
 ὁ Φιλῆς Θεόδωρος, τῶν ὀφθαλμῶν στερηθεὶς, ὁ Ζαγαρομμάτης
 Γεώργιος (1), ὃν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης πρωτοβεστιαρίτην ὠνό-

(1) Κάτω τοῦ περιωριῦ τοῦ φύλλου 120 ἀναγινώσκονταί εἰς
 Ζαγαρομμάτην σκέποις », πιθανῶς ἐκ μολυβδοβούλλου.

μασεν, ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόδωρος παρκακοιμώμενον πρῶτον τιμή-
 σας, ὕστερον καθίσάτωε, Νικηφόρος ὁ Ἀλυάττης, ὃν πρὸ βρα-
 χέως ἔχων κανικλείου, ὕστερον τὴν γλῶτταν ἐκτεμῶν, τῶν ὑπ-
 αρχόντων ἐγύμνωσεν, ἄλλοι τε πολλοὶ τῶν χρησίμων καὶ ὀ-
 νομαστῶν, οἱ τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τῇ τῶν Σωσάνδρων συνα-
 νιόντες μονῇ, κατὰ τοῦ πρωτοβεστιάριου καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐ-
 τοῦ ὤρμησαν· ἐκεῖσε γὰρ ἦν, τὴν ὄσιαν τοῦ βασιλέως πληρῶν. 5

Γνοὺς οὖν ὁ πρωτοβεστιάριος τὴν ἔφοδον τοῦ λαοῦ, ὤρμη-
 σε τοῦ ναοῦ ἐξιέναι, (ἔνδον γὰρ ἦν τῆς θείας μυσταγωγίας τε-
 λουμένης ἐπακροώμενος), ἀλλὰ τινες τῶν τῆς βουλής ἐκεῖνης 10
 συμπαρόντες αὐτῷ, δείσαντες μὴ ἐξιῶν καὶ ἐποχηθεὶς ἐντρέψῃ
 καὶ πρὸς ἐχυτὸν ἐφελκύσῃται τὸν λαόν, κἀντεῦθεν καὶ αὐτοὶ
 φωραθεῖεν, πρὸς ὄρκωμοσίας ἐτέρως ἐχώρουν· ἤδη γὰρ τοῦ βα-
 σιλέως πρὸς ἐσχάτας ἀναπνοὰς ὄντος, τῆς αὐτοῦ διαθήκης εἰς
 ἐπήκοον πάντων ἀναγνωσθείσης, ὁμνύουσιν ἅπαντες φυλάξαι τὰ 15
 διατεταγμένα ἀπαρποίητα, εἴτα καὶ μετὰ τὸ ἀποδιῶναι ὀ-
 μνύουσιν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς· τρίτον οὖν ὄρκους καὶ συνθήκας ἐμ-
 πεδωθέντες, πείθουσι τὸν πρωτοβεστιάριον ἔνδον ἵστασθαι τοῦ
 ναοῦ συνάμα τῷ ἀδελφῷ Ἀνδρονίκῳ, τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ,
 καὶ τῷ πρώτῳ αὐτῶν ἀδελφῷ, τῷ πρωτοκονηγῷ. Ὡς δὲ τὸ 20
 πλῆθος εἶδον γυμνοὺς ζῆφεισι κατ' αὐτῶν χωροῦντας, ἐντὸς τοῦ
 ἱεροῦ προσέφυγον βήματος, καὶ τὴν πναχῇ περιπτυσζάμενοι
 τράπεζαν, ἐκεῖσε ξίφους ἔργον γεγέννηνται, μηδὲ μετὰ φόνον
 οἶκτον λαβόντων τῶν φρονευτῶν, καὶ μεληδὸν διατεμόντες, μάλ-
 λον δὲ κατὰ ἄρθρα, ἧ καὶ σμικρὰ τῶν σαρκῶν διελόντες, τεμ- 25
 μάχια, τὸ οἰκεῖον τμημα κρατῶν ἕκαστος, τῆς ἐπιθυμίας ἐ-
 νεφορήθησαν.

Οἱ δὲ τοῦ Ρωμαϊκοῦ πλήθους μετ' οὐ πολὺ, οἳ τε τῶν ἐν
 τέλει καὶ τῶν στρατιωτικῶν ταγμάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ τοῦ ἱε-
 ρατικοῦ καταλόγου, (συμπάρῃν γὰρ αὐτοῖς καὶ ὁ πατριάρχης 30
 ἐκ τῆς Νικαίας ἐλθὼν), καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀρχιερέων τι-

νές, σκέψιν ἔθεντο περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, τίς ἂν ἀξίος τὴν οἰκονομίαν αὐτῶν ἀναδέξασθαι· οὐ γὰρ καθήκον ἔκριναν ὑπὸ βρεφυλλίου ἰθύνεσθαι, ἀλλ' ἔρασαν χρεῶν εἶναι τὸν δυναμένον τὴν τῶν Ρωμαίων σῶζειν ὀλκάδα ἐπὶ τῶν οἰάκων καθῆσθαι τῶν βασιλείων ἐπὶ μεγάλου τυγχάνουσιν κλύδωνος καὶ κυβερνήτου δεομένην γενναίου.

Αὐτίκα γὰρ τὰ σύνεγγυς Περσῶν ἐθορυβοῦντο ταῖς ἐφοδοῖς τῶν ἐπελθόντων κατὰ Περσῶν Ἀταρίων, καὶ τὰ ἐν Δυσμη μέχρι καὶ αὐτοῦ Βαρδαρίου ὑπ' αὐτὸν ὁ ἀποστάτης Μιχαὴλ ἐποιήσατο, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπιγαμβρίαι αἱ οὗτος ἐποιήσατο μετὰ 10 τε τοῦ ρηγῶς Σικελίας ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ τῇ Ἑλένῃ, καὶ μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ἀχάτας ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Ἄννῃ οὐ μικρὰ τοὺς ἔχέφρονας ἔθραττον. Ἦν δὲ καὶ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τὸ τῶν Λατίνων γένος, ὧν ὁ Βαλδουῖνος ὠνομάζετο 15 βασιλεὺς. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐζήτουν τὸν καλῶς προστησόμενον, καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς τὸν Κομνηνὸν ἐβλεπον Μιχαήλ.

Ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τὸν λαὸν περὶ τούτου ἐρωτηθῆναι, κατὰ γένη καὶ τάξεις ἅπαντες ἠρωτῶντο, καὶ ἀπαξάπαντες ὁμοθυμαδὸν, οὐ μόνον Ρωμαῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Λατῖνοι, καὶ ὅσοι 20 τοῦ γένους τῶν Σκυθῶν, τὸν Κομνηνὸν Μιχαὴλ ἐθέλειν ἔλεγον εἶναι τῶν Ρωμαϊκῶν πραγμάτων κηδεμόνα καὶ φροντιστήν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερὸς κατάλογος, ἐπεὶ ἑώρα τὸν Μιχαὴλ δυσχεραίνοντα πρὸς τοῦτο καὶ ὀκνοῦντα, καὶ ἀναβαλλόμενον, διὰ τὸν προβάντα ὄρκον ἐπὶ τῷ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου παιδί, οὐ μόνον ἀγράφως αὐτῷ συνεχώρουν τῆς πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἔγγραφον ἐξέθετο τόμον, ἐν ᾧ σὺν τῷ πατριάρχῃ. 135. οἱ ἀρχιερεῖς πάντες ὑπέγραψαν.

Οὕτω μὲν ὁ Μιχαὴλ τὸν ἀγῶνα τῆς βασιλείου ἀρχῆς ὑπεῖσεν· καὶ πρῶτα μὲν ἐν τῷ δεσποτικῷ τοῦτον ἀνήγαγον ἀξιώματι, καὶ μετὰ μικρὸν εἰς τὴν βασιλείον ἀνήχθη περιω-

πην, καὶ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἀσπίδος οἱ τῶν ἐν τέλει καὶ τοῦ στρατοῦ κρείττους καθίσαντες, ἐπευφήμησαν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Νίκαιαν ἀφίκετο, ἔθλα καὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου τὸ βασιλικὸν ἐταινιώθη διάδημα.

Ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῶν ἐκκρίτων τοῦ βασιλέως Θεοδώρου ὁ πρωτοβεστιάριτος ὁ Κιριανίτης ἐσώζετο, ὃς καὶ τοῦ προτοβεστιάριου τοῦ Μουζάλωνος καὶ τῶν ἀυταδέλφων αὐτοῦ τοὺς φόνους εἰργάσθη, (ἐκεῖνος γὰρ τὴν Ῥωμαϊκὴν στρατιὰν ἐπεκράτει τότε), τοῦτον ἵνα μὴ τι νεωτερίσῃ, ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἔθετο ἐν εἰρηκτῇ. Ὁ δὲ ἀποδράς, περὶ τὰ τῶν Περσῶν ὤχετο, καὶ κατασχεθεὶς ὑπὸ τινων Μουσουλμάνων, τὰ τε προσόντα ἐσकुλεύθη, καὶ τέλος πεφόνευται, Ἐναπελείφθη δὲ ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης, ὃς καὶ πρωτοστράτωρ ἐχρημάτισε, καὶ εἰς ἀγάπην τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τὰ δευτερεῖα, μετὰ τὸν Μουζάλωνα, ἔφερε, διῆγε δὲ κατὰ τὴν Δυσμὴν οὐ μικρὰν ἔχων μεθ' ἐκυτοῦ στρατιάν· εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς ἄξοντας πρὸς αὐτὸν ἐξαπέστειλε· καθ' ὁδὸν δὲ δειλίαις βέλει τρωθεῖς, ἐτεθνήκει. Οὗτοι μὲν οὖν ἦσαν οἱ πρῶτιστοι τότε ἐν ἀξιώμασιν, οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἀνθρώπινα οὐ πολλοῦ λόγου ἄξια, οὕτως διαγρεῖν εἰάθησαν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ προτοῦ στερεθῆναι, τὸν αὐτάδελφον αὐτοῦ Ἰωάννην μέγαν δομῆστικον προβαλλόμενος, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ τούτῳ παραδούς στρατεύματα, κατὰ τοῦ ἀποστάτου ἐξέπεμψε Μιχαὴλ, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον, τὸν Ραοῦλ Ἰωάννην, καὶ ἄλλους στρατηγεῖν εἰδότας· καὶ τοῖς ἐναντίοις ἀντιφέρεσθαι καθῶς δέον. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν στεφηροσίαν ἐδέξατο, τὸν μὲν αὐτάδελφον αὐτοῦ Ἰωάννην σεβαστοκράτορα ἐτίμησεν, ἐν τῇ Δυτικῇ χώρᾳ διάγοντα, τὰ παρὰ ἑαυτὸν ἐξαποστείλας τοῦ ἀξιώματος, τὸν δὲ Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον εἰς τὸ τοῦ μεγάλου δομῆστικοῦ ὄφρῆσιον προεβίβασε, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον, ἀδελφὸν αὐτοῦ ὄντα ἐξ ἑτέρας μητρὸς,

καίσαρα ἐπώνομασε, καὶ εἰς τὰ τῆς Παρλαγονίας ἔστειλε μέρη. τὰς ἐκεῖσιν πόλεις καὶ τὸν στρατὸν ἐπισκεψόμενον καὶ τὰ φρούρια .

- Τοὺς μέντοι κατασχέτους ὄντας ὑπὸ τοῦ βασιλέως Θεο-
 5 δώρου, ἧ καὶ παρεωραμένους, πάντα ἀνερρύσατό τε καὶ ἀνε-
 καλέσατο, καὶ δωρήμασιν ἀδρόϊς ἐδεξιόσατο, ἀπαξάπλωσ πρὸς
 πάντας φιλοτιμότερον ἐχρήσατο τῇ ἀρχῇ, ἀφειδῶς ἐπιχέων
 τὰ χρήματα· καὶ ἦν ἰδεῖν ἀπαξάπαντας τοὺς Ρωμαίους ἐν
 ἡδονῇ διατελοῦντας καὶ ἐπιχαίροντας .
- 10 Οἱ δὲ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Λατῖνοι καὶ ὁ βασιλεὺς αὐ-
 τῶν Βαλδουῖνος πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ στείλαν-
 τες, βαρεῖς τὰς ζητήσεις πρότεινον· καὶ πρῶτα μὲν ἤρξαντο
 ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν, ἵνα παράσχη
 ταύτην αὐτοῖς, καὶ πᾶσαν ἑλληνὴν χώραν ἄχρι τῆς Κωσταντι-
 15 νουπόλεως . Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀστειώτερον πρὸς αὐτοὺς τὸν ἀπό-
 λογὸν ἐποιήσατο « ἡ πόλις αὕτη οἶον πατρίς μου ὑπάρχει, »
 ράμενος « ὁ γὰρ ἐμὸς πατήρ αὐτῆς ἡγεμόνευε, καὶ ἐν αὐτῇ τὸ
 ζῆν ἐξεμέτρησε, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκεῖ τέθειπται· πῶς οὖν
 20 ἀπολογία οἱ Λατίνων πρέσβεις κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, ὡς τάχα
 τινὰ τῶν ζητουμένων παράσχη τοῦτοις; ὁ βασιλεὺς « οὐκοῦν,
 ἔφησαν, παρχωρήσον ἡμῖν τὰ ἀπὸ τῶν Σερρῶν κατασχεῖν »,
 καὶ ὁ βασιλεὺς « οὐδ' αὐτὴν, ἔφη, προσήκουσαν ποιεῖσθε τὴν
 αἴτησιν· πρῶτως γὰρ αὐτῆς ἡρξάμενη ἡγεμονεύειν ἐγὼ παρά
 25 τοῦ μακαρίτου βασιλέως Ἰωάννου τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἐν αὐτῇ
 ἐστρατήγησα, καὶ φιλῶ τὸν τόπον ὡς σὺνηθεῖς ἕδαφος, καὶ οὐ
 χρεὼν ταύτην καταλιπεῖν ». Ἔπειτα « ἀλλὰ δὸς ἡμῖν, εἰρήκασι,
 τὰ ἀπὸ τοῦ Βολεροῦ ἄχρις ἡμῶν. » Καὶ ὁ βασιλεὺς « ἐν τούτοις
 τοῖς τόποις πολλάκις ἐθήρρευσα, καὶ οὐκ ἄξιον τοῦτον ἀφείναι
 30 τὸν χώρον, ἔνθα καὶ πάλιν ἀγαπῶ θηρῶσαι καὶ ἄγραϊς ζῶων
 ἐφήδεσθαι. » « Τί γοῦν ἡμῖν δίδως; » ἀντέφησαν οἱ πρέσβεις

τῷ βασιλεῖ. « Ἐγὼ μὲν, ἔφη ὁ βασιλεὺς, οὐδέν· ἀλλ' εἴπερ ἐθέλετε τὴν ἐξ ἐμοῦ εἰρήνην λαβεῖν (γινώσκετε γὰρ τὴν ἀπ' ἐμοῦ μάχην, ἥνικα τὰ τῆς Βιθυνίας καὶ Ταρσίας διεῖπον), ἴθω τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατίνους τελεῖν τῇ τῶν 5
Ρωμαίων ἀρχῇ τὴν ἡμίσειαν μερίδα τοῦ κομμερκίου αὐτῶν, ὡσαύτως καὶ τὴν ἀνάλογον εἴσοδον τοῦ χρυσεψητείου. Εἰ ταῦτα παρέχειν ὑπισχνεῖσθε, συνέρχομαι εἰς εἰρήνην· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἔστω μάχη, ἥτις σὺν Θεῷ φάναι μᾶλλον λυσιτελήσει Ρωμαίοις, » Οὕτω γοῦν καταισχυθέντες οἱ πρέσβεις, ὑπέστρεψαν ἄπρακτοι. 10

φ.135. | Καὶ πρὸς τὸν ἀποστάτην δὲ Μιχαὴλ, πρεσβεῖαν ὁ βασιλεὺς ἔστειλε διὰ τοῦ Φιλῆ Θεοδώρου τοῦ τυφλοῦ, καὶ ἡ πρεσβεῖα, πρᾶξι· παρεχῶρει γὰρ τούτῳ πολλὰ τῶν ἄστων καὶ χωρῶν, πρὸς ἀγάπην ἐφέλκων· ὀλίγα δὲ τινα καὶ ἅ οὐκ ἦν εἰκὸς παριδεῖν, ἀνεκαλεῖτο. Ἄλλ' ὁ ἀποστάτης σκληρὸς ἦν 15
καὶ ἀπόκροτος, καὶ τὰς ἀποκρίσεις οὐ προσηκούσας ἐποιεῖτο· ἐφύσα γὰρ αὐτὸν ὃ τε τῆς Σικελίας ρῆξ ὁ Μαμφρέ, καὶ ὁ τῆς Ἀχαΐας πρίγκιψ, οἱ ἐπὶ θυγατρᾶσι γαμβροὶ αὐτοῦ, καὶ ὑπερογκα διελέγετο· ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Φιλῆς Θεόδωρος, βαρυαλγῆσας ταῖς ἀποκρίσεσι, πρὸς τὸν βασιλέα ὑπέστρεψε, τοῦτο πρὸς 20
τὸν ἀποστάτην εἰπὼν « οἶδ' ὡς ἀνοηταίνεις, καὶ διὰ τοῦτο φθέγγῃ τὰ μὴ καθήκοντα, ἀλλ' ἴσθι ὡς τάχος πειραθῆσῃ βασιλικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς δυνάμεως, καὶ γενήσῃ μετὰμελος, ὅτε οὐδέν σου τὸ ὄφελος. » Ταῦτα εἰπὼν, πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκετο, καταγνοῦς τοῦ ἀποστάτου πολλὰ, ὅτι μὴ ἠβουλήθη 25
βασιλέως ἀξίωσιν ἐκπληρῶσαι, καὶ τὸν μέγαν λογοθέτην τὸν Ἀκροπολίτην Γεώργιον καὶ τὸν Χαθάρωνα Κωνσταντῖνον ἀπολύσαι, καὶ ταῦτα πλείους τῶν εἴκοσι τοῦ βασιλέως τῆς εἰρ-
κτῆς ἀπολύσαντος τῶν αὐτοῦ, οὓς ἐν τῷ κατὰ τὰ Βοδηνά πολέμῳ ἐζώγησεν, ὧν ἔνιοι καὶ προσγενεῖς ὑπῆρχον τῷ ἀπο- 30
στάτῃ, οἱ δ' ἄλλοι κρείττους καὶ τῶν ἐν γένει περιφανῶν .

Ἔπειπε πρέσβιν ὁ βασιλεὺς καὶ πρὸς τὸν ῥῆγα Σικελίης
 τὸν Μαφρέ, τὸν ἐπὶ τοῦ κανικλείου Νικηφόρον τὸν Ἀλυάτην,
 ὃν καὶ κατεῖχε μεθ' ἑαυτοῦ ἐγγύς που δύο ἐτῶν· ὡσαύτως καὶ
 πρὸς τὸν πρίγγιπα Ἀχαῖας διεπρῆσθεύσατο. Ἀλλὰ πρὸς τὸν
 5 ἀποστάτην καὶ οὗτοι τεθαρρηκότες, τὸν κηδεστὴν αὐτῶν, εἰς
 οὐδὲν τοὺς λόγους ἐτίθεντο.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς κατὰ τοῦ ἀποστάτου ἐκπέμψας τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν σεβαστοκράτορα, καὶ τούτῳ τὰς
 10 δυνάμεις ἐγγχειρίσας, καὶ τοὺς στρατηγούς, προσέταξε κατ' εὐθὺ
 τὴν πορείαν ποιήσασθαι μέχρις ἂν τῷ τοῦ ἀποστάτου ἐντύχη
 στρατεύματι. Ὁ δὲ κατὰ τὸ προσταχθὲν ἐποίησε. Ὁ ἀποστάτης
 δὲ περὶ τὴν Καστορίαν μετὰ τε τῆς συζύγου καὶ τῶν οικείων
 ἐστρατοπεδεύετο· καὶ ἄφνω ἐπῆλθε τούτῳ βοή, ὡς τὰ Ρω-
 15 μαϊκὰ στρατεύματα τὴν τῶν Βαδηνῶν κλεισοῦραν διαβάντα,
 κατὰ τούτων χωροῦσι. Ποίειν οὖν οὐ μικρὰν ἐντεῦθεν λαθόν-
 τες ἐν τῇ ψυχῇ, πρὸς δρασμὸν ἔβλεψαν· ἐπεὶ δὲ νύξ ἦν, καὶ
 οὐχ ἑώρα τις ὕπη φέρεται, πολλοὶ ἐν τοῖς κρημνώδεσι τόποις
 ἀπώλοντο· αὐτίκα ὁ Πετραλίφας Θεόδωρος, ὁ τῆς γυναικὸς
 20 τοῦ ἀποστάτου ὀμαίμων, θραυτέρου ἐπιβάς ἵππου, ἐν κρημνῷ
 σὺν αὐτῷ ἵππῳ καταβληθεὶς, ἀπέσρηξε τὴν ψυχὴν. Συνεστά-
 λησαν οὖν μέχρι τῶν οικείων ὀρίων, εἶπουν τῶν Πυρηνάων
 ὄρων, ἃ διορίζει τὴν Παλαιάν τε καὶ Νέαν Ἥπειρον τῆς Ἑλ-
 ληνίδος καὶ ἡμετέρας. Ὁ δὲ σεβαστοκράτωρ ἀδείας δραξά-
 25 μενος, ἔρημον τοῦ βοηθοῦντος τὴν χώραν εὐρών, κατὰ τῶν ἐν
 αὐτῇ ἄστεων τὰς ὀμάς ἐποίητο· καὶ πρῶτον μὲν περὶ τὴν
 Ἀχρίδα ἄπεισι, τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Βουλγαρίας, ἔχων μεθ'
 ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Καβάσιαν, ὃν ὁ βασιλεὺς Θεό-
 30 δωρος ἐν τῇ Ἐφ εἶχεν· ὑφωρᾶτο γὰρ μὴ ὀρθὸς εἶναι περὶ τὴν
 ἀρχὴν τὴν βασιλείον, ὅτι καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰωάννης καὶ
 Θεόδωρος, μετὰ τοῦ ἀποστάτου ἐτύγγανον Μιχαήλ, ὁ μὲν
 τοῖς ἐκκρίτοις αὐτοῦ συγκατελεγμένος, ὁ δ' Ἰωάννης τῶν αὐ-

τοῦ πραγμάτων πᾶσαν τὴν δεσποτεῖαν ἔφερε, τὰ τ' ἐκτὸς πάντα συνδιέπων αὐτῷ καὶ τὰ κατ' οἶκον· ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ εἰς τὴν αὐτοῦ ἀφικέσθαι ἐκκλησίαν ἀπέλυσε, καὶ συνείπετο τῷ σεβαστοκράτορι. Ἐλθόντες οὖν εἰς τὴν Ἀχρίδα, καὶ τοῦ μὲν σεβαστοκράτορος πολεμικὰς μηχανὰς εἰς ἄλωσιν ἐπιτεχνω- 5 μένου, τοῦ δὲ ἀρχιεπισκόπου λόγοις ὑπενδοῦναι πειθόντος, ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ ἐάλω ἡ Ἀχρίδα.

Μετὰ ταῦτα πρὸς τὴν Δεάβωλιν ὤρμησεν ὁ σεβαστοκράτωρ, καὶ οἱ ἐντὸς αὐτοῦ, μετὰ μάχην καὶ φόνους πολλῶν, προσ- 10 ἦλθον μετὰ τῶν πέριξ χωρῶν, ἧ τε Πρέσπαι, καὶ ἡ Πελαγονία, Σωσκός τε καὶ Μολισκός, ὑπὸ τὴν ἐπικράτειαν τῆς βασιλείας ἐγένοντο.

Τοιοῦτοι γὰρ εἰσιν οἱ τῶν Δυτικῶν χωρῶν οἰκήτορες, ρα- 15 δίως πᾶσι τοῖς δυναστεύουσιν ὑποπίπτοντες, ἐντεῦθεν καὶ τοὺς ὀλέθρους ἐκτρέφουσι, καὶ τὰ πλείω τῶν περιουσιῶν διχασώζουσι.

φ. 136. [Ταῦτα μὲν οὖν ἔκρος ἰσχυμένον ἐγένετο. Ὁ δὲ ἀποστά- 15 τῆς ἐβουλεύσατο ταῖς βασιλικαῖς δυνάμεσιν ἀντιστῆναι, καὶ συν- ἤθροισε μὲν τοὺς οἰκειοὺς ἅπαντας, προσελάθετο δὲ καὶ παρὰ τοῦ ρηγῶς Σικελίας τοῦ Μαφρῆ συμμάχιν οὐ μικράν, ἱπ- πότας ὠπλισμένους τετρακοσίους. Ὁ μέντοι τῆς Ἀχαΐας πρίγκιψ 20 κίψ τὴν αὐτοῦ στρατιάν συλλεξάμενος, δι' ἐξουτοῦ συνῆλθε βοηθῆσαι τῷ πενθερῷ, ἧγε δὲ οὗτος πολὺ τὸ ὀπλιτικόν, ἔκ τε τοῦ Φραγγικοῦ γένους καὶ τῶν οἰκητόρων Ρωμαιοῦν Ἀχαΐας τε καὶ Πελοποννήσου, οἱ πλείους δὲ τοῦ τῶν Λακωνῶν (γρ. Λατίνων) ὑ- 25 πῆρχον γένους, πάντες οὗτοι κατὰ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰωάννου τὴν ὁρμὴν ἐποιοῦντο. Ὁ δὲ (καὶ γὰρ εἶχε τὰς βουλὰς ἀγαθὰς ἐκ τοῦ αὐταδέλφου βασιλέως), στρατηγικῶς τοὺς ἀντιπάλους μετ- ἤρχετο. Αὐτὸς μὲν οὖν μετὰ τῶν ὠπλισμένων δυνάμεων, τὰ ἐχυρότερα τῶν τύπων ἐκράτει, τοῖς δ' ἐλαφροτέροις τῶν ὀπι- 30 τῶν καὶ οἷς τὸ κινεῖσθαι ῥάδιον, τὴν κατὰ τὰς πεδιάδας ποι- εῖσθαι μάχην πρὸς τοὺς ἀντιπάλους προσέταξεν. Ἦσαν δὲ οὐ-

τοι οἱ μὲν ἐκ Σκυθῶν, οἱ δ' ἐκ Τούρκων, πολλοὶ δὲ καὶ ἐκ τοῦ
 Ρωμαϊκοῦ στρατεύματος, οἷς ἡ τοξεία τὸ ἐπιτήδευμα· οὗτοι
 μὲν τοῖς ἐναντίοις προσιόντες, τοῖς βέλεσιν ἐπληττον. Ἡρξαν-
 5 το μὲν οὖν ἐκ τοῦ τόπου, οὗ Βορίλα Λόγγος ὄνομα, ἐμπί-
 πτειν τοῖς ἐναντίοις· οὔτε γοῦν ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀνέντως βα-
 10 διζεῖν αὐτοῖς παρεχώρουν, ἡμέρας μὲν ἐν τοῖς τῶν Ἴππων πότοις
 ἐπιτιθέμενοι, εἰ πού τις μακρότερον διὰ πότον ἀπήρχετο, συνέβα-
 λον δὲ καὶ καθ' ὄδον· ταῖς ἀμάξαις δὲ καὶ τῆς φορητῶν ὑ-
 15 ποζυγίαις ἐφεδρεύοντες, ἐσκύλευον ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς φορτίων,
 ὑποχωρούντων τῶν φυλαττόντων. Τοῦτο δὲ πολλάκις πεποιη-
 κότες, θάρσος κατὰ τῶν ἐναντίων ἐσχήκασιν, ὥστε καὶ χειρὶ χει-
 ρας ἐμβάλλειν, καὶ ἀρχαράζειν τὰ προστυχόντα. Οὕτω μὲν τὸ
 20 τοῦ ἀποστάτου στρατεύμα συνεστᾶλη καὶ λίαν πεφόδηται, καὶ
 τὴν σωτηρίαν πᾶσαν σχεδὸν ἀπηγόρευε· βία γοῦν Στανόν, καὶ
 25 Σωσκόν, καὶ Μολισκόν παραμείψαντες, σκοπὸν εἶχον εἰς τὸ τοῦ
 Πριλάπου ἄστου γενέσθαι, ὅπως αὐτὸ διασώσειεν. Ἐκεῖσε γοῦν
 γεγονότες καὶ διασκεδασθέντες, τὸν περὶ ψυχῆς τρέχειν ἕκα-
 στος ὅπως ἂν εἶχεν ἰσχύος βεβούλευται. Καὶ ὁ μὲν ἀποστά-
 30 τῆς Μιχαῆλ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νικηρόρου καὶ τινων με-
 τρίων, νυκτὸς τοῖς Ἴπποις ἐπογηθέντες, ἀπέδρασαν. Ἡμέρας δὲ
 γενομένης, ὡς οἱ τοῦ στρατοῦ ἐγνώκασιν τὸν Μιχαῆλ ἀποδράν-
 τα, ἤδη καὶ αὐτοὶ πρὸς φυγὴν ἐβλεψαν. Τὸ μὲν οὖν Ρωμαίων
 35 στρατεύμα, καὶ οἱ κρείττους τῶν ἐπικρατούντων αὐτοῦς, καὶ
 ὁ νόθος τοῦ ἀποστάτου υἱὸς Ἰωάννης, τῷ σεβαστυκράτῳ Ἰωάν-
 νη προσεδράμαον, καὶ τῷ βασιλεῖ τοὺς ὄρκους ἀποδεδώκασιν.
 Ο' δὲ πρίγκιψ Ἀχάϊας καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἄλλοι ἄλλαχού διε-
 σπάρησαν. Καὶ ὁ μὲν πρίγκιψ κατὰ τὴν Καστορίαν ἐάλω, ὑ-
 πὸ ἀχυρμιᾷ κρυπτομενος, καὶ τῶν ὀδόντων τινὲ στρατιωτῆ γνω-
 30 ρισθεὶς· εἶχε γὰρ τοὺς ἐμπροσθίους εὐμεγέθεις, καὶ προβεβλη-
 μένους τῶν φατνωμάτων, καὶ δέσμιος ἀπήχθη τῷ βασιλεῖ· οἱ
 δὲ κρείττους τῶν αὐτοῦ καὶ προσγενεῖς, ὅτε Ἀσὲλ Δετουσί, ὁ

τῆς Καριτάνης Ἰεφρέ, καὶ ἄλλοι τῶν ὀνομαστῶν, οἱ μὲν κατὰ μέρος ἄλλο ἐάλωσαν, καὶ δεσμῶται τῷ βασιλεῖ ἀπεπέμφθησαν. Τὸ δὲ συμμαχικὸν τοῦ ρηγὸς Μαφρέ ἅπαν ὑπὸ τεσσάρων ἀνδρῶν κατεσχέθη, τοῦ μεγάλου δομestίκου τοῦ Στρατηγοπούλου Ἀλεξίου, τοῦ Ριμψᾶ Νικηφόρου, δεξ ἐκ Τούρκων ἔλκων τὸ γένος, ὀρθότατος ἐγεγόνει χριστιανὸς, καὶ δύο τινῶν ἄλλων ἀνωνώμων· καὶ τούτους γοῦν δεσμώτας πρὸς τὸν βασιλέα ἐξέπεμψαν .

Τοιαύτην νίκην οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς βασιλικαῖς συμβουλαῖς καταρθώσαντο, ὥστε τὴν αὐτῆς φήμην εἰς πάντα περιτέναι τῆς γῆς τὰ πέρατα, ὀλίγας γὰρ τοιαύτας νίκας εἶδεν ὁ ἥλιος. Ἐντεῦθεν καὶ πάντα τὰ ἄσκη καὶ πᾶσαν χώραν ὅφ' ἐκυτοῦς ἐποίησαν οἱ ἡμέτεροι .

Ὁ μὲν οὖν σεβαστοκράτωρ τὴν Θετταλίαν παραμείψας, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἄσκη τε καὶ φρούρια ὀχυρωσάμενος, περὶ τὴν Νέαν Πάτραν ἐστρατοπεδεύσατο, ἔχων μεθ' ἐκυτοῦ καὶ τὸν νόθον υἱὸν τοῦ ἀποστάτου, Ἰωάννην, ὁ δὲ μέγας δομestίκος ὁ Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος, καὶ ὁ Ραοὺλ Ἰωάννης, τὰ Πυρηναιὰ ὑπερβάντες ὄρη, περὶ τὴν Ἄρταν ἐχώρουν, καταλιπόντες εἰς πολιορκίαν τῶν Ἰαννίνων στρατόν. Κατέλαβον οὖν οὗτοι τὴν Ἄρταν .

Ἐπεὶ δὲ οἱ τῶν στρατευμάτων οὐ καλῶς ἐχρήσαντο τοῖς τῶν χωρῶν ἐποίκοις, ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ πρὸς τὸ ἐναντίον μεφ.136^α. τήλθε τὰ πράγματα |, καὶ ὁ τοῦ ἀποστάτου υἱὸς νόθος μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων ἀποστασίαν ἐμελέτα. Καὶ ἐπεὶ ὁ σεβαστοκράτωρ τὴν Λεβαδίαν παραμείψας, τὰς Θήβας ἐσκύλευσε, καὶ οὗτος μετὰ τῶν συνωμοτῶν πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα Μιχαὴλ ἐχώρησεν. Ἐκεῖνος δὲ, ὡς μοι καὶ εἴρηται, τοῦ στρατοῦ ἀποδράς, οὐκ εἶχεν ὅπου καὶ στη ἐπὶ γῆς. Εἰς πλοῖα τοίνυν ἐμβὰς μετὰ τε τῆς συζύγου καὶ τοῦ υἱοῦ Νικηφόρου, καὶ τινῶν τῶν αὐτοῦ, τῇ Θαλάσῃ διέτριβον, καὶ τὰς πέριξ νήσους καταγάγιον εἶχον, τὴν τε Λευκάδα καὶ τὴν τῶν Κεφαλλήνων φη-

μί. Ἐπεὶ δὲ ὁ νόθος αὐτοῦ περὶ Ἰωάννης πρὸς αὐτὸν ἔφθασεν, ἀνερρώσθη, καὶ περὶ τὴν Ἄρταν ἐβάδισε, καὶ τοὺς οἰκητορας προσκειμένους εὐρῶν αὐτῷ, ἔχων δὲ καὶ τὸ Βονδί-ζης ἄστου παρὰ τῶν αὐτοῦ κατεχόμενον, συναγαγὼν τοὺς ἐκεῖσε
 5 τοὺς τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ ὅσους εὔρε, τῶν τῆς Ἄρτης ὀρίων ἀπήλασεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατὰ τῶν Ἰωαννίνων μακρὰν ἐδίωξεν.

Οὕτω μὲν ἀρχὴν κακῶν εἴληρε τὰ πράγματα, καὶ τὴν περὶ φανῆ νίκην ἢ τῶν στρατηγούντων ἀπροσεξία εἰς τὸ μηδὲν
 10 σχεδὸν καταντήσαι παρεσκεύασεν.

Ὁ δὲ σεβαστοκράτωρ Ἰωάννης, καὶ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Ἰορνίκης εἰς τὸν βασιλέα ἦλθον περὶ τὴν Λαμψακὸν διατρίβοντα· καὶ τὸν μὲν σεβαστοκράτορα, δεσπότην ὁ βασιλεὺς τετίμηκε, τῆς νίκης ἀντίχριν τούτῳ δοῦς, καὶ ἵνα
 15 δεσπότης πρὸς δεσπότην εἶη μαχόμενος, τὸν δὲ πενθερὸν αὐτοῦ, σεβαστοκράτορα κατωνόμασε· ναὶ μέντοι καὶ τὸν Ἄγγελον Κωνσταντῖνον σεβαστοκράτορα προεβάλετο. Ἐν τούτοις δὲ διέφερον οἱ σεβαστοκράτορες οὗτοι, ἐν οἷς ὁ μὲν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς, καὶ χρυσοῦφεϊς ἀετοῦς εἶχεν ἐγκεκολλημένους τοῖς κυανοῖς πεδίλοις αὐτοῦ, ὁ δὲ Ἰορνίκης, ἀετῶν ἄνευ, αὐτὰ ὑπεδέδωτο. Τὸν δὲ Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον προεχειρίσατο καίσαρα, δι' ἀποστολῆς ἐν τοῖς Λυτικοῖς μέρεσι διατρίβοντα, ἡγεμόνα τῶν ἐκεῖσε κάστρων τε καὶ χωρῶν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκ τῆς Λαμψάκου διαπεράσας, ἔτι τοῦ χειμῶνος ἐπικρατοῦντος ἐν τῷ ἰανουαρίῳ μηνί, κατὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Φράγγων ἐξώρμησε· σκοπὸς γὰρ ἦν ἐξῶσαι
 25 τούτους ἐκεῖθεν, καὶ τῆς δουλείας αὐτὴν ἀναρρῶσθαι, οὐχ οἷς ἦγε στρατεύμασι τεθαρρηκῶς, (οὐ γὰρ ἦν ἀξιόμαχος πρὸς τοιαύτης μεγαλοπόλεως πολιορκίαν), ἀλλὰ λόγοις τοῦ ἐξαδέλφου
 30 Ἀσέλ ἐξηπατημένος, ὃς καὶ ἔλεγεν ὡς ἐν τῷ τείχει τῆς Πόλεως τὴν οἰκίαν ἔχων καὶ πύλας δεσποζομένης παρ' αὐτοῦ κε-

κτημένοι, δύναται τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν διὰ τούτων εἰσαγαγεῖν δίχα μάχης. Καὶ ἐπιστεύετο, διὰ τε τὸ συγγενές, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὄωρημάτων ὧν ἀπέλαβε, καὶ ὧν ἦν ἐν ὑποσχέσει λαθεῖν, καὶ ἐπὶ τούτοις, δέσμιος ὅτι τῷ βασιλεὶ προσ-
 5 ἀχθεῖς, ἐν τῇ τοῦ πρίγκιπος Ἀχαῖα κατασχέσει, οὐ μόνον οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀπήλαυσεν ἀγαθῶν. Τούτοις ἐλπίσας ὁ βασιλεὺς, κατὰ τῆς Κωνσταντίνου ἐστράτευσε, καὶ ἀντιπέραν τοῦ βορείου μέρους, ἐν ᾧ καὶ τὸ τοῦ Γαλατᾶ φρούριον, ἐστρατοπεδεύσατο, καὶ τῷ μὲν δοκεῖν τὸ τοῦ Γαλατᾶ ἐμάχετο, τῇ δ' ἀληθείᾳ πρὸς τὸν Ἀσέλ ἐπεμπεν, ὡς
 10 ἂν τὰ ὑπεσχημένα πληρώσειεν. Ὁ δὲ πρὸς κέρδος ἑώρα, οὐ πρὸς ἀλήθειαν. Ἐπεὶ γοῦν ἐπ' οὐδενὶ ἔργῳ ἐτρίβετο ὁ καιρὸς (ἔφθασε γὰρ ὁ ἀπρίλιος μῆν), ἀλλὰ καὶ τῆς στρατιᾶς ὀπισθεΐσης καὶ νυκτὸς ἀπιούσης καὶ τῇ οἰκίᾳ τούτου προσεγγισάσης, (τοῦτο γὰρ ἐκεῖνος γενέσθαι διεμνήσατο), οὐδὲ τότε
 15 τι πλέον ἐγένετο, τὸν Βαλδουῖνον, ὅς ἦν ἐν τῇ Πόλει βασιλεύων, εἰπὼν τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν τῆς Πύλεως λαθεῖν. Ἐπεὶ γοῦν οὕτως πεφώρακε τοῦτον ψευδόμενον κατήχρως ἀπηνίσταται τοῦ τόπου ὁ βασιλεύς. Καθ' ὃδον δὲ τρεῖς πρέσβεις οἱ Λατῖνοι ἀπέστειλαν, εἰρήνην αἰτοῦντες· ὁ δὲ βασιλεὺς πεποίηκε
 20 ταύτην, εἰς ἑναυτὸν ἓνα καὶ μόνον περιστήσας, καὶ περισφίξας τούτοις τὰ πράγματα. Διαπεράσας γοῦν τὸν Ἑλλήποντον, τὰ τῶν Πηγῶν κατέλαβε μέρη, κάκεισε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τοῦ θέρους παρῆι καιρὸς, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ
 25 τῆς ὀπώρας, τῶν τοιούτων χώρων ἀπάρας, κατήνησεν εἰς τὸ Νύμφαιον. Τότε δὲ καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα Βουλγάρων τὸν Κωνσταντίνον πρέσβιν ἀπέστειλε τὸν μέγαν λογοθέτην τὸν Ἀκροπολίτην· κάκεισε οὗτος καὶ τὰς ἑορτὰς τοῦ Χριστοῦ διαβιδάσας, τήν τε τῆς Γεννήσεως καὶ τοῦ Φωτισμῆτος, καθ' ἣν οἱ
 30 τῶν Βουλγάρων ἄρχοντες μάλιστα λαμπρύνονται, τὰ βασιλικὰ

σημεῖα ἅπερ τοῦ βασιλέως Ἰσακκίου ἀπεκέρδησαν εἰς τὸν θρόνον
 προσφερόμενοι, καὶ τὰ δι' αὐτὸν καὶ ἐπέμψθη τελέσας, πρὸς τὸν
 βασιλέα ὑπέστρεψεν ἐν τῷ Νυμφαίῳ διάγοντα, ὅπου καὶ πα-
 ρεχειμάσε. Καὶ τὴν Λαμπρὰν τῆς ἀνστατάσεως τοῦ Κυρίου ἐορ-
 5 τάσας ἡμέραν ἐν τῷ Νυμφαίῳ, μετὰ τινος ἡμέρας ἐν τοῖς Φλε-
 βίοις ὁ βασιλεὺς ἔξεισι, καὶ περὶ τὴν Κλυζομενὴν ἐπελθὼν, ἐ-
 πήξατο τὰς σκηνάς· ἐκεῖσε γὰρ εἰώθει χρόνον τριβεῖν οἱ βασι-
 λεῖς, καὶ τὸ πλέον τοῦ ἐαρινοῦ παραμείβειν κειροῦ· | ὁ τε γάρφ. 137.
 τόπος πεδιάς ἄπας, καὶ χόρτου προβεβλημένη πολλοῖς ἵπποις
 10 ἀρκοῦντα, καὶ κατάρρυτος ὕδασι, ἐγγύς δὲ καὶ κόμας ἔχει
 καὶ πόλεις, ἐξ ὧν καὶ τὰ ζωαρχῆ διαψιλῆ.

Ἐκείσε γοῦν τοῦ βασιλέως διάγοντος, καὶ ὁ σεβαστοκρα-
 τωρ ὁ Ἰορνίκης ἐκ τῆς Νικαέων ἐπεδήμησε, καὶ δι' ὄχλου τῷ
 βασιλεὶ γέγονε διὰ τὸν πατριάρχην Ἀρσένιον, τοῦ μετὰ τὴν
 15 ἐκβολὴν αὐτοῦ Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου μετατεθέντος τὴν
 ζῶν ἐκμετρήσαντος, μηδὲ εἰς ὄλον ἐνιαυτὸν τοῦ θρόνου ἀπο-
 λαύσαντος. Ὁ δὲ Ἀρσένιος οὗτος ἦν πρὸς τοῦ βασιλέως Θεο-
 δώρου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον προβεβλημένος, ὡς λέλε-
 κται, ἀνὴρ καὶ εἰς λόγον καὶ εἰς πράξιν πανευφύεστατος, καὶ
 20 μάλιστα τὸν ἐκ φύσεως πῶς προβεβλημένος, τοῦ γὰρ ἐκ παι-
 δείας μικρὸν τι μετέσχεν, ὀλίγα τινὰ τῶν ἐγκυκλίων φιλοσο-
 φήσας τοῦ μὴ δοκεῖν ἀπείρω, τῶν τριούτων ἔχειν, μηδὲ ἀ-
 γνοεῖν ὧν ὑπεριδεῖν ἐδοκίμασε, τῷ δὲ βέλει τοῦ πρὸς θεὸν ἔ-
 ρωτος τρωθεῖς ἐκ νεότητος τὴν ψυχὴν, πᾶσι χαίρειν εἰπὼν τοῖς
 25 κατὰ κόσμον, ὧν οὐκ εὐχερῶς ἔχουσιν οἱ πλείους ἀφίστασθαι,
 τὸν μονῆρην βίον προεἶλετο. Οὗτος τὴν αὐτοκρατορικὴν τῷ Μι-
 χαῆλ ἀπεπλήρου στεφηροσίαν· ἐπεὶ δ' οὐχ ἑώρα τοῦτον ταῖς
 ἐαυτοῦ συμβουλαῖς καθυπεῖκοντα, πρὸς διαφορὰς μετ' αὐτοῦ ἤλ-
 θε, καὶ δύσους εἶναι περὶ τὸν βασιλέα αἰτίαν γραφεῖς, τοῦ
 30 θρόνου ἀπηλάθη· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Σάρδεων Ἀνδρόνικος καὶ
 ὁ Θεσσαλονίκης Μανουὴλ, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τὰ αὐτὰ καὶ

αὐτοὶ πεπονηότες, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν ἐξωστρακίσθησαν· ἀλλ' ὁ μὲν Σάρδων, ὅτε ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν ἐν τῇ Κωνσταντίνου ἐστράτευς, καὶ ἐγγὺς αὐτῆς τὰς ἐπαύσεις ἐποιεῖτο, τότε τὰ τῶν μοναχῶν ἐνεδύσατο παρὰ τοῦ Φιλαδελφείας Ἰωαννικίου· ὡς γὰρ διηνώχλει τὸν βασιλέα ἐπιδημῆσαι τῇ τῶν Παφλαγόνων (ἐκεῖθεν καὶ γὰρ ὤρμητο), ὁ βασιλεὺς τὸ στρεβλό- 5
νον αὐτοῦ ἐπιστάμενος, οὐκ εἶα τοῦτον ἐκεῖσε ἀφίχθαι· σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτῷ τὰ τῶν Παφλαγόνων διαταράξαι τῇ περὶ τὸν βασιλέα δυσνοίᾳ· ὁ δὲ βασιλεὺς ἔλεγε πρὸς αὐτὸν « μητροπολίτης Σάρδων κειροτόνησαι, καὶ δεῖ σε τοῖς τῶν Σάρδων μέρεσιν ἐμφιλοχωρεῖν »· Τότε οὖν μὴ ἔχων ὅ, τι καὶ δράσειεν, τὸν μονήρη βίον προεῖλετο· ὁ δὲ Θεσσαλονίκης ἐξῶν τῆς Νικαίας, περὶ τὰ ἐγγύς που διέτριβε. Καὶ ὁ πατριάρχης Ἀρσένιος, ἐξελθὼν καὶ αὐτὸς τῆς Νικαίας, ἐν τινι σιμνεῖῳ ἐκ- 15
τὸν ἐγκαθεῖρξεν. Ἐντεῦθεν συνελθόντες πάντες οἱ ἀρχιερεῖς περὶ τὴν Λάμψακον, ψήφω αὐτῶν καὶ προσταγῇ βασιλέως, τὸν τῆς Ἐφέσου Νικηφόρον εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον μετήνεγκαν· ἐπεὶ δὲ οὗτος οὐδ' ἐν ἐνιαυτῷ τούτῳ προσμείνας, τῶν τῆ- 20
δε ἀπῆλθεν, ὁ σεβαστοκράτωρ ὁ Τορνίκης τὸν βασιλέα ἠνάγκαζε, τὸν Ἀρσένιον εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καὶ αὐθις ἀναγαγεῖν, θαύματά τινα καὶ τεράστια ἐνεργούμενα παρὰ τοῦ Ἀρσενίου διηγούμενος.

Ἀνήχθη οὖν καὶ αὐθις εἰς τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν ὁ Ἀρσένιος. Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενος, ἐρῶ τι περὶ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου βραχύ· οἱ τοῦτον δύσνοιαν περὶ τὸν 25
βασιλέα ἔχειν αἰτιασάμενοι, ἢ ἀγνόημα ἠγνόησαν μέγιστον, ἢ διαβολαῖς ἀπελέγχονται, τῶν γὰρ δύο πάντως ἦσαν νοσοῦντες· τὸ ἕτερον. Ἐγὼ γὰρ ἐπὶ χρόνοις τούτῳ παρηκολουθηκώς, καὶ τῶν πρακτέων καὶ πρὸς βουλῆς κεκοινωνηκώς, καὶ νύκτα καὶ καθ' ἡμέραν συνῶν, ὡς ὁμόστεγός τε καὶ ὁμωρόφιος, οὐδὲ ποτέ 30
τι τοιοῦτον ἐνόησα, ὡς οἶδεν ὁ ἐν οὐρανοῖς μάρτυς πιστός,

- ἀλλ' ἀρχιερεὺς καὶ διδάσκαλος τυγχάνων κατὰ θεὸν, καὶ ποιμὴν ἀληθῆς, ἐβούλετο τοὺς τοῦ ποιμνίου πάντας εὐλαβεῖς εἶναι, καὶ παρεκάλει πρὸς τοῦτο. Ἐπεὶ δὲ οὐ προκόπτον κατ' ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν μὴν ἐπεσπῶντο διὰ τῆς παραβάσεως
- 5 τῶν συγχῶν καὶ φρικτῶν ὀρκωμοσιῶν, αἱ τῷ τότε προῆδσαν, καὶ μετὰμελος οὐκ ἦν ὡσπερ ἔδει, παθαινόμενος τὴν ψυχὴν, βάρυς ἐδόκει, μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν δι' ἧν ἐποίει καὶ ἔλεγεν ἀπαιτῶν· ζηλῶν γὰρ ἦν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ, καὶ ἐλέγχων τοὺς ἁμαρτάνοντας πρὸς διόρθωσιν. Διὰ τοῦτο καὶ βουλόμενος πολ-
- 10 λάκις παραιτήσασθαι τὸ « ἐν λαῷ ἀπειθεῖ, λέγων, σῶζε τὴν σαυτοῦ ψυχὴν », καὶ ὅλος τούτου γινόμενος, ἐκωλύετο πρὸς τῶν τότε πνευματικῶν ἀνδρῶν, ἀντιτιθέντων τὸ « οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ στραρεῖς εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ », καὶ τὸ ἀποστολικόν
- 15 « οὐπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστησε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενος. »

Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Στρατηγόπουλον Ἀλέξιον τὸν καίσαρα μετὰ στρατευμάτων τινῶν οἰκονομήσας, ἐπὶ τοῖς Δυτικαῖς ἐξέπεμψε μέρεσι, τοῖς ἐκείσε τῶν Ρωμικῶν ὑπεναντιοῖς εἰς μάχην

20 ἔλθειν, παραγγείλας ὡς ἐν τῷ διέρχεσθαι, ἐπεὶ τὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκείσε φεροῦσης ἐγγὺς ὑπάρχει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔφοδόν τινα κατὰ ταύτην ποιήσασθαι, καὶ μέχρι τῶν πυλῶν αὐτῆς ἐπιδραμεῖν τὰ στρατεύματα, καὶ πτοίαν τοῖς ἐντὸς οὖσιν ἐπγαγεῖν.

- 25 Συνέθη δὲ καὶ τι γενέσθαι τοιοῦτον προνοία θεοῦ. Ναῦφ. 197^ο μεγίστη κοίλη ἐκ τῆς Βενετίας πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ἀφίκετο, καὶ νέος ἐξουσιαστῆς τῶν Βενετικῶν, ὃν ποτεστάτον φασί, παρεγένετο· οὗτος ἀνὴρ ὢν, ὡς ἐφάνη, δραστήριός τε καὶ μάχιμος, παροτρύνει τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει πρὸς μά-
- 30 χην, συμβουλεύσας ὡς δεῖ καὶ αὐτοῦς μὴ μόνον ἐντὸς καθῆσθαι τῆς Πόλεως, ἀλλὰ καὶ δρᾶν τι κατὰ Ρωμαίων. Ἐπεισεν

οὖν αὐτοὺς, καὶ εἰσιόντες ἐν ὄσαις εἶχον τριήρεσι, καὶ τισὶ
 πλοίοις ἐτέροις, κατὰ τῆς Δαφνουσίας ἐχώρησαν, εἴ πως δυνα-
 θεῖεν αὐτὴν παραστήσασθαι καὶ σκῦλα ποιῆσαι τὰ ἐν αὐτῇ .
 Κεκένωται οὖν οὕτως ἡ Πόλις ἀνδρῶν, γυναιξὶ καὶ νηπίοις
 καὶ τῷ κατάρχοντι Βαλδουίνῳ μετὰ καὶ τινων μετρίων ἀν- 5
 δρῶν διεξαγομένη . Αἰφνης οὖν ὁ καῖσαρ νυκτὸς ἐπιῶν, τῇ
 Κωνσταντινουπόλει προσήγγισεν . Ἐπεὶ δὲ μεθ' ἑαυτοῦ εἶχε
 καὶ ἀνδρας τινὰς ἐξωρμημένους τῆς Πόλεως καὶ ἀκριβῶς εἰ-
 δότας τὰ κατ' αὐτὴν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἔμαθεν ὅπῃν τινα εἶναι 10
 περὶ τὰ τεῖχη τῆς Πόλεως, δι' ἧς ἀνὴρ ὀπλίτης δύναται ἐντὸς
 τῆς Πόλεως εἰσελθεῖν, μηδ' ὅλως μελήσας, τοῦ ἔργου εἶχετο,
 καὶ εἰσῆλθε διὰ ταύτης ἀνὴρ, καὶ ἐπηκολούθησεν αὐτῷ ἕτε-
 ρος, κάκεινῳ ἄλλος, καὶ οὕτω μέχρι τῶν πεντεκαίδεκα, καὶ
 πλείους τούτων εἰσῆλθον τῆς Πόλεως· ἐπεὶ δὲ περὶ τὸ τεῖ-
 χος ἓνα εὖρον ποιούμενον φυλακὴν, τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀναβάντες, 15
 τῶν ποδῶν λαβόντες ἔξω τῆς Πόλεως ἔρριψαν, οἱ δὲ ἄλλοι
 ἀξίναις τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν διαρρήξαντες, ἐλευθέραν ἐ-
 ποίησαν τὴν εἰς τὴν Πόλιν εἰσοδὸν τῷ στρατεύματι . Καὶ
 οὕτως ὁ καῖσαρ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες Ρωμαῖοι καὶ Σκύ-
 θαι, (ἐκ τῶν τοιούτων γὰρ τὸ στρατεῦμα συγκεκρότητο), τῆς 20
 Πόλεως ἐντὸς ἐγεγόνεισαν, οἱ δ' ἐντὸς ὡς εἶχε ἕκαστος τὴν
 σωτηρίαν ἐπραγματεύετο, καὶ οἱ μὲν περὶ τὰ σεμνεῖα ἐβά-
 διζον, καὶ μοναχικὰ ἐνεδύοντο, ὅπως μὴ φόνου γένωνται πα-
 ρανάλωμα, γυναῖκες δὲ εἰς ὅπας συνεστελλόντο καὶ εἰς στοὰς
 σκοτεινάς ἀπεκρύπτοντο . Ὁ δὲ Βαλδουίνος περὶ τὸ Μέγα πα- 25
 λάτιον ὤρμησεν .

Οἱ δὲ περὶ τὴν Δαφνουσίαν ἀπιόντες, καὶ ὁ ποτεστατός,
 μηδὲν τι τῶν γινομένων γνωρίσαντες, ἐπεὶ μὴ κατὰ τῆς Δα-
 φνουσίας ποιῆσαι τι ἴσχυσαν, (ἀντελάβετο γὰρ κάκεινης θεός),
 πρὸς τὴν Πόλιν ὑπέστρεφον . Μέχρι μὲν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄσω- 30
 μάτου Μιχαὴλ τοῦ κατὰ τὸν Ἀνάπλου διακειμένου, ἀμαθεῖς

ἦσαν πάντῃ τῶν γινομένων, ἐκεῖσε δὲ ἀριγμένοι, καὶ ταῦτα ἀναμαθόντες, ὤρμησαν εἰς τὴν Πόλιν ἐπελθεῖν. Ἄλλ' οἱ τῶν στρατευμάτων τοῦτο γνωρίσαντες, πῦρ ταῖς οἰκίαις τῶν Λατίνων ἐνέβαλον, καὶ ἐνέπρησαν ταῦτα, ἀναμαθόντες, πρῶτα μὲν τὰς τῶν Βενετῶν, εἶτα δὲ καὶ τὰς τῶν ἄλλων γενῶν, ἃς καὶ κάμπους ὠνόμαζον. Ἐπεὶ δὲ τὸ πῦρ εἶδον οἱ Λατῖνοι, τὰς παρειαῖς χερσὶ τύψαντες, καὶ λαβόντες ἐντὸς τῶν τριήρων ὄσους ἠδύναντο καὶ τῶν ἄλλων πλοίων, ὑπεχώρησαν, μιᾶς εἰς τὸ Μέγα παλάτιον ἀπελθούσης καὶ ἀναδεξαμένης τὸν Βαλδουῖνον, ἐγγὺς τοῦ ἀλῶναι γενόμενον.

Οὕτως ἡ Κωνσταντίνου, Θεοῦ προνοία ὑπὸ χεῖρα τοῦ βασιλέως Ρωμαίων ἐγένετο, πέμπτην ἐπὶ εἰκάδι τοῦ ἰουλίου μηνὸς ἄγοντος, τετάρτης οὔσης ἐπιμεμήσεως, ἔτους ἀπὸ γενέσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστοῦ ἑπτακισιοστοῦ ἑξήκοντοῦ ἐνάτου, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κρατουμένη ἔτη πεντήκοντα καὶ ὀκτώ.

Περὶ γοῦν τὸ Μετεώριον σκηνομένου τοῦ βασιλέως, φήμη νύκτωρ τὰς τῶν πολλῶν περιεδόμθησεν ἀκοᾶς, παρὰ παιδαρίου μὲν τινος τῆς τοῦ βασιλέως ἀυτᾶδελφης, Εὐλογίας, ἐκ τῶν μερῶν τῆς Βιθυνίας, ἐλθόντος λεχθεῖσα, μαθόντος παρὰ τινος στρατιώτου καθ' ὁδὸν ἀλῶναι τὴν Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῶν Ρωμαϊκῶν στρατευμάτων. Ἡ δὲ, ὡς εἶχε τάχους, παρὰ τὸν αὐτᾶδελφον βασιλέα δραμοῦσα, εὔρε τοῦτον ὑπνώτοντα, καὶ ἠρέμα πῶς ἐκίνει κῦτὸν τῇ χειρὶ, ὑπολέγουσα « ὦ βασιλεῦ, κατέσχες τὴν βασιλίδά τῶν πόλεων », καὶ πολλάκις τοῦτο εἰρήκει. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέμενε μηδὲν τι ἀποκρινόμενος· ὡς δὲ τὸν λόγον μετέβαλε, καὶ εἰρήκει « ἀνάστηθι, βασιλεῦ, ὁ γὰρ Χριστὸς ἀπεχαρίσατό σοι τὴν Κωνσταντινούπολιν », τῆς κλίνης ἀναστὰς, καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἀνατείνας « τοῦτον μὲν, ἔφη, τὸν λόγον, ὦ ἀδελφῆ, καὶ αὐτὸς δέχομαι· ὃν δὲ πρῶτον εἶπας, οὐδαμῶς ἀποδέχομαι· πῶς γὰρ ἐκ τοῦ Μετεωρίου, τῆς Κωνσταντίνου ἐγκρατῆς γενοίμην; ἀλλ'

οὐδὲ ἀξιόλογον στράτευμα ἐπεμψα κατ' αὐτῆς· τὸ δὲ τῷ θεῷ ράδια ταῦτα εἶναι καὶ αὐτὸς συνομολογῶ. » Ταῦτα εἰπὼν, τοὺς ἐν τέλει τότε συνόντας ἐκείσε συνήθροισε, καὶ ἐπυνθάνετο, εἰ ἀληθῆ τὰ τῆς φήμης δοκεῖ. Καὶ οἱ μὲν συνετίθεντο, καὶ φ. 138. μάλιστα οἷς ἡ τῶν Λατίνων ἔξοδος ἐπεγνώσθη |, ἔνιοι δὲ ἐν 5 ἀμφιβόλοις ἦγον τὸν λόγον· καὶ οὕτως ἡ νύξ παρέδραμεν. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐπέφωσκεν, ἐλπίς ἦν πᾶσι τὸν τελειώτερόν τε περὶ τούτου διακομίζοντα ἀφικέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης παρήλαθε διάστημα, καὶ οὐδεὶς τοιοῦτος ἐλήλυθεν. Ἦσχαλλον οὖν καὶ ἠδημόνουν οἱ πάντες, καὶ μάλιστα ὁ βα- 10 σιλεὺς· ἀλλὰ νυκτὸς ἐπιούσης ἔφθασεν ὁ τὴν ἀγαθὴν ἀγγελίαν διακομίζων, καὶ σφῶς εἰρήκει περὶ τοῦ ἔργου, ὅτι τὰ τῶν Ρωμαίων στρατεύματα μετὰ καὶ τοῦ καίσαρος τοῦ Στρατηγοπούλου ἐντὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως διάγουσι, καὶ πάν- 15 τα ὡς ἔσχεν ἀπήγγειλεν.

Ἀπάρας γοῦν ὁ βασιλεὺς τοῦ Μετεωρίου τὴν Κωνσταντί- νου φθάσαι διὰ τάχους ἐπέσπευδεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοὺς τοῦ Καλάμου βουνοὺς παρήμειψε, καὶ τῶν Ὀχυρῶν ἐγγὺς ἐπήζατο τὴν σκηνὴν, τότε δὴ καὶ τὰ τοῦ Βαλδουίνου βασιλικά διεκο- 20 μίσθησαν σύμβολα, ταῦτα δὲ ἦν, τῆς κεφαλῆς καλύπτρα Λατινικὴ τὸ σχῆμα καὶ μαργάροις πεποικιλμένη, καὶ ὑπὲρ κεφαλῆς λιθιδίῳ κοκκίνῳ, καὶ κοκκοβαφῇ πέδιλα, καὶ σπάθη σηρικὸν κοκκοβαφές ἐνδεδυμένη προκάλυμμα. Τότε δὲ πάντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πόλεως ἐπιστώθησαν. Ἐτάχυνε γοῦν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν κίνησιν, καὶ μακροτέρας ἐποίητο τὰς με- 25 ταβάσεις.

Ἐγγίσαντι γοῦν τῇ βασιλίδι πόλει τῷ βασιλεῖ, κατὰ νοῦν ἐπεισι θεοπρεπεστέραν μᾶλλον ἢ βασιλικωτέραν τὴν εἰς τὴν Πόλιν ποιήσασθαι εἴσοδον, καὶ τὸν τρόπον ἐσκέψατο ὅπως ἂν γένοιτο, διὰ λόγων δηλονότι εὐχαριστηρίων πρὸς τὸν θεόν, καὶ 30 φωνῶν εὐκτηρίων ὑπὲρ τε βασιλείας καὶ ἱεραρχείας, ὑπὲρ τε τῆς

Πόλεως καὶ τῶν αὐτῆς οἰκητόρων, καὶ τοῦ ταύτης πληρώματος. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν φιλόσοπον Βλεμμύδην ἤθελε συγγράψασθαι τὰς εὐχάς, (ἀπὴν δ' ἐκείνος περὶ τὰ τῆς Ἐρέσου), καὶ εἰς ἀργίαν τὰ τοῦ πράγματος ἐπιπτεν, ὁ δὲ βασιλεὺς μελήσειν οὐκ ἤθελε πρὸς τὴν εἴσοδον, ἐτάχθη ὁ μέγας λογοθέτης ὁ Ἀκροπολίτης συνθεῖναι αὐτάς· καὶ δέκα πρὸς τρισὶν εὐχάσ συνεγράψατο, ἐκάστης οἰκείαν (γρ. οἰκείον) ἔχουσαν τὸν σκοπὸν, ὡς βασιλεὺς διετάξατο.

Κατέλαβε γοῦν ὁ αὐτοκράτωρ τὴν Κωνσταντινού, τεσσαρεσκαίδεκάτην τοῦ αὐγούστου μηνὸς ἄγοντος· εἰσελθεῖν μὲν τότε οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ Κοσμιδίου μονῇ τὰς σκηναὶς ἐπήξατο, ἄγχιστα δικειμένη τῶν Βλαχερνῶν. Ἐκείσε δὲ διανυκτερεύσας, ἑῶσιν ἀναστὰς, τὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἴσοδον ἀπειργάσατο, τρόπον ὃν ἤθελεν. Ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν πατριάρχης Ἀρσένιος οὐ παρῆν, ἔδει δὲ τῶν τινα ἀρχιερέων τὰς εὐχάς εἰς ἐπήκοον ἐξειπεῖν, ὁ τῆς Κυζίκου μητροπολίτης Γεώργιος ἐπλήρου τὴν χρεῖαν, καὶ εἰς ἓνα τῶν πύργων τῆς Χρυσείας (sic) ἀναβὰς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ἐκτύπωμα, ὅπερ ἐκ τῆς μονῆς τῶν Ὁδηγῶν παρωνόμασται, ἀπεστομάτισε τὰς εὐχάς· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τὴν τῆς κεφαλῆς καλύπτραν ἀποβαλὼν, καὶ τὸ γόνυ κλίνας, ἔψατο χαμαί, καὶ πάντες δὲ οἱ σὺν αὐτῷ ὀπισθεν αὐτοῦ κατέπεσον ἐπὶ γόνυ. Ἐπεὶ δὲ ἡ πρώτη τῶν εὐχῶν ἐτελέσθη, καὶ ὁ διάκονος ἐσήμνηε τὴν ἀνέγερσιν, πάντες ἀναστάντες, τὸ, Κύριε ἐλέησον, εἰς ἑκατὸν ἀριθμήσαντες, ἐπεθύησαν. Καὶ τούτων τετελεσμένων πρὸς τοῦ ἀρχιερέως, ἐτέρα αὐθις ἐξερωνήθη εὐχή· ὡς ἐν τῇ πρώτῃ γοῦν καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ γεγένηται, καὶ οὕτως διαπέπρακται μέχρι συμπληρώσεως τῶν ὅλων εὐχῶν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ταῦτα οὕτω γεγένηται, τὴν τῆς Χρυσείας πύλην εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς πεζός, προήρχετο δὲ τούτου τῆς Θεομήτορος ἡ εἰκὼν· μέχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς

ἀπελθὼν, ἐκεῖσε τὴν εἰκόνα καταλιπὼν τῆς ὑπεράγνου μητρὸς τοῦ Θεοῦ, ἐπιβὰς τοῦ ἵππου, περὶ τὸ τῆς Σοφίας ἀφίκετο τέμμενος, κἀκείσε προσκυνήσας τῷ δεσπότη Χριστῷ, καὶ τὰ εἰκότα εὐχαριστήσας, περὶ τὸ Μέγα φθάνει πλάτιον.

Ἐν εὐφροσύνῃ γοῦν, καὶ θυμηδία καὶ χαρᾶ ἀπλέτω, τὸ Ρωμαϊκὸν ἅπαν καθίστατο πλήρωμα, καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ μὴ σκικτῶν τε καὶ ἀγαλλόμενος. 5

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν πατριάρχην ἐντὸς ἔδει γενέσθαι τῆς Κωνσταντίνου, μετὰ παραδρομὴν ἡμερῶν εἰσῆλθε, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἱερὸν ἀπῆλθεν ἀνάκτορον, τὸ τῆς Μεγάλης Σοφίας τέμμενος, ἐν ἔγχειρίῃ τὴν καθέδραν τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνήθροιστο μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐν τέλει πάντες, καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ πρόκριτοι, καὶ πᾶσα πληθὺς· καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς χειρὸς τοῦ ἀρχιερέως ἐπιλαβόμενος, « ἔχεις, φησί, τὸν θρόνον σου, δέσποτα, καὶ οὐτινος· ἐκ μακροῦ ἐστέρησαι, νυνὶ τῆς καθέδρας ἀπόλαυε. » 10 15

Τότε καὶ ὁ μέγας λογοθέτης ὁ Ἀκροπολίτης λόγον συγγραψάμενος, ἀνέγνω, οὗ κατὰ τὰς ἀρχὰς εὐχαριστία ἦν πρὸς θεὸν τῆς πρὸς Ρωμαίου· τούτου ἀγαθοεργίας, καὶ εὐσπλάγ- φ.138· χνου κηδεμονίας καὶ ἀντιλήψεως, συνακεράννυτο δὲ τῷ λόγῳ | 20 καὶ εὐφημία πρὸς τὸν βασιλέα εὐχαριστήριος, ἣ δ' ἐπὶ τέλει ἀξίωσις συναναγορευθῆναι τῷ πατρὶ καὶ βασιλεῖ τὸν πρωτογενῆ παῖδα τοῦ βασιλέως, τὸν Κομνηνὸν Ἀνδρόνικον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐτελέσθησαν οὕτωςί.

Ἡμῖν δὲ καιρὸς ἤδη καταπαῦσαι τὰ τῆς ἀφηγήσεως ἐν- 25 τρυχοῖ· τὰ γὰρ ἐξῆς, μεγάλαι καὶ πολλὰ ὄντα, οὐμμενουν καὶ τὸν καιρὸν ἔχουσι συναῖδοντα πρὸς διήγησιν, πέλαγος· γὰρ αὐτίκα μέγα ἐξήπλωται κοιμῆ ὑποθέσεων ὅσαι τε κοσμικαὶ καὶ ὅσαι τῆς ἐκκλησίας ἐξήρτηνται· ἐμοὶ δὲ καὶ διὰ τὸ γῆρας, καὶ τὴν ἐφροσύναν τοῦ χρόνου κατάστασιν, ἔτι δὲ καὶ τῶν 30 ρηθησομένων τὸ μέγεθος ὃ τε νοῦς ἀμηχανεῖ, καὶ τὸ σῶμα ναρ-

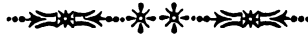
κᾶ, ταῖς ἀλλεπαλήλοις πολιορκούμενον νόσοις, ἀλλά καὶ ἡ χεὶρ πρὸς τῇ ἐμφύτῳ ψυχρότητι καὶ τὴν καιρικὴν ἐπιτιθεμένην εὐρίσκουσα, ἀκίνητίζει πρὸς τὴν γραφὴν.

Διὸ καὶ τῷ Θεῷ εὐχαριστοῦντες ὑπὲρ ὧν διεξήλθομεν, τὴν
 5 ἐπὶ πλέον ὄρμην ἀναπτέλλομεν, εἴπερ ἐν τοῖς ζῶσιν εὐρεθώ-
 μεν, τοῦ ἔαρος ἐπιλάμψαντος, καὶ τὸν καιρὸν οὐκ ἔχομεν ἀν-
 θιστάμενον, καὶ τοῖς πρόσω βαδίσαι καθυπισχνούμενοι.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΧΡΟΝΙΚΗ (1)

φ. 40. Ἐκθεσις Χρονικὴ συντομωτέρα συντεθεῖσα ἐν ἀπλότῃ λέξεω, κοινῶς διηγουμένη τὰ γεγονότα ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, ἃ μὲν οἰκειοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδομεν, ἃ δὲ ἀκηκόαμεν ἐκ τῶν πρὸ ἡμῶν οὐκ ὀκνοῦμεν (2) γράψαι.

Βασιλεύων κύρ Μανουὴλ ὁ Παλαιολόγος ἔσχεν καὶ ἀδελφὸν τὸν κύριν Ἀνδρόνικον, ὃνπερ ἐτύφλωσεν ὁ πατήρ αὐτοῦ διὰ τὸ νεωτερῆσαι αὐτὸν μετὰ τὸν υἱὸν τοῦ αὐθεντοῦς ὀνόματι Μουσιτζίτζελεπη· ἀποδράσαντες γὰρ ἀμφότεροι ἐκ τῶν πατέρων αὐτῶν ἐλεηλάτουν τὰς χῶρας. Ὅθεν ποιήσαντες βουλήν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐπίσταν αὐτούς, καὶ ὁ μὲν Τοῦρκος ἀπέκτεινε τὸν

(1) Ἀντεγρῆφῃ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 10 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς ἐν Ὁξωνίᾳ βιβλιοθήκης τοῦ Lincoln College.

(2) χ. ὀκνῶμεν.

ἑαυτοῦ υἷον, ὁ δὲ βασιλεὺς τυφλώσας τὸν Ἀνδρόνικον ἔβαλεν αὐτὸν ἐν τοῖς πύργοις τοῖς λεγομένοις Ἀνεμάδες πλησίον Βλαχέρνας.

Ἔσχε δὲ ὁ αὐτὸς Ἀνδρόνικος υἷον ὀνόματι Ἰωάννην, ὃν καὶ
 5 καταλείψας ἐν τῇ Πόλει φυλάττειν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ὁ θεῖος
 αὐτοῦ, αὐτὸς ἐπορεύθη ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ὅπως δώσωσιν αὐτῷ δύ-
 ναμιν κατὰ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἴδωσι καὶ περὶ ἐνώπῃ τῶν ἐκ-
 κλησιῶν. Ἦν δὲ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἐν πᾶσιν ἐπιτηδειότατος καὶ
 εὐλαβής, ὃν καὶ μετὰ τὸ ἐπανελθεῖν τὸν βασιλέα ἐξ Ἰταλίας
 10 δέδωκεν αὐτῷ τὴν Θεσσαλονίκην, ἣν γὰρ ἄκρος τὴν ἀρετὴν, [φ. 40^ο
 ὡς καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ νῦν ἱᾶται ἀσθενείας πικνοῖας.

Πορευθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ἐν Ἰταλίᾳ, ὑπέσχεοντο δοῦναι αὐ-
 τῷ βοήθειαν, γράψας ὁ Πάπας εἰς πάντας ρηγάδες καὶ ἄρχον-
 15 τες ὅπως συνάξωνται χρήματα καὶ δώσουσι πρὸς αὐτόν· ὄντος
 δὲ τοῦ βασιλέως ἐκεῖσε, γέγονε πάνδημος ἑορτὴ, ἔθρο· γὰρ ἦν
 τοῖς Λατίνοις ἀσπάζεσθαι τὸ ὑπομάνικον τῆς δεξιᾶς τοῦ ἐπι-
 σκόπου ἔχον τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καὶ δίδειν δῶρα εὐλο-
 γῶν αὐτούς· προσκληθεὶς οὖν καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἀσπα-
 20 σμῷ, ἐβουλεύσαντο αὐτῷ οἱ μετ' αὐτοῦ λέγοντες· ὅτι οὐκ ἔστιν
 εὐλογον ἀσπάζεσθαι τὴν τοῦ λατινοεπισκόπου χεῖρα. Ἰδὼν γὰρ
 ὁ ἐπίσκοπος· ὅτι οὐ κατεδέξατο ἀσπάζεσθαι τὸ ὑπομάνικον αὐ-
 τοῦ ἔχον τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα, διεμηνύσατο τὸν Πάπαν πε-
 ρὶ τούτου· ἀντέγραψεν οὖν ὁ Πάπας οὕτως· Βασιλεῖ τῶν Ρω-
 μαίων τῷ μὴ θελήσαντι προσκυνῆσαι τὴν εἰκόνα Χριστοῦ εἴ-
 25 τις ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους ἐλεήσει αὐτόν, ἔστω ἀσυγχώρη-
 τος. Ταῦτα ἐποίησεν ἡ κακὴ συμβουλία· αἰσχυνθεὶς οὖν ὑπέ-
 στρεψεν ἐλθὼν ἐν τῇ Βενετίᾳ κενὸς μηδὲν διαπραξάμενος.

Ἐτελεύτησε δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ σουλτάν Μεχεμέτης,
 υἷος τοῦ σουλτάν Μπαταζήτη τοῦ Ἰληθρίμ, καὶ ἔλαβε τὴν ἡ-
 30 γεμονίαν ὁ υἷος αὐτοῦ ὁ σουλτάν Μουράτης ἔχων καὶ ἔτερον
 ἀδελφὸν ὀνόματι Μουσταφᾶν, ὃς [καὶ φυγῶν εἰσηλθεν ἐντὸςφ. 41.

τῆς Πόλεως, ὄνπερ ὑπεδέξαντο οἱ Πολῖται ὡσπέρ τι μέγα θή-
 ραμα, δέδωκαν δὲ πρὸς αὐτὸν εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ
 Τόρια εὐγενοῦς Γενουβίτου· ὁ γὰρ βασιλεὺς κύρις Μανουὴλ ἔ-
 χων θυγατέρα ἐκ πορνείας ὀνόματι Ζαμπία Παλαιολογίνα δέ-
 δωκεν αὐτὴν πρὸς τὸν Τόριαν· τὴν θυγατέρα δὲ αὐτῆς πάλιν 5
 δέδωκαν τῷ σουλτάν Μουσταφᾶ εἰς γυναῖκα ὀνομάσαντες αὐ-
 τὴν Κυράν τῆς Ἀνατολῆς κενῶ ὀνόματι. Περαιώσαντες γὰρ αὐ-
 τὸν οἱ Πολῖται μετὰ στρατιωτῶν καὶ δορυφορίκας ἐν τῇ Ἀνα-
 τολῇ, ὑπέκυψαν αὐτῷ ἅπαντες, ἔλαβε δὲ κάστρη καὶ χώρας
 σχεδὸν εἰπεῖν πάσης Ἀνατολῆς καθεζόμενος ἐν τῇ Προύσῃ. 10

Ὁ δὲ σουλτάν Μουράτης περαιωθεὶς ἐκ τῆς Καλλιουπό-
 λεως κρυφίως μετὰ φουσάτου μερικοῦ ἦλθεν ἐν τῇ Προύσῃ· ὁ
 Μουσταφᾶς γὰρ ἦν σπαταλῶν ἐν μέθαις καὶ βλκνεῖοις, καὶ
 μὴ νοήσας τὸ δρᾶμα εὐρέθη ἐν βλκνεῖῳ λουόμενος· εἰσπηδή-
 σαντες οὖν αἰφνιδίως ἀπέπνιξαν αὐτὸν, καὶ διελύθη ἡ πνὴ- 15
 γυρις, καὶ ἐκυρίευσεν πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν Δύσεως καὶ Ἀνα-
 τολῆς. Ὁργισθεὶς οὖν τοὺς Πολίτας ἐποίησεν αὐτοῖς πᾶν δει-
 νὸν, καθ' ἐκάστην ἀρπάζων καὶ λεηλατῶν τὰ πέριξ τῆς Πό-
 λεως· καὶ παρακαθήμενος τῇ Πόλει ἐγγὺς τριετίας οὐκ ἴσχυ-
 φ. 41^ο σε λαβεῖν αὐτήν· ἐπιέζετο οὖν ἡ Πόλις ὑπὸ τοῦ λιμοῦ |, ὁ 20
 μως ὀψέποτε παρητήσατο αὐτὴν ἀπῆλθεν· ἐποίησεν οὖν εἰρή-
 νην καὶ ὄρκους τοῦ μὴ ἄλλοτε πορευθῆναι κατὰ τῆς Πόλεως.

Ἐτελεύτησε δὲ ὁ κύρις Μανουὴλ ὁ Παλαιολόγος καταλεί-
 ψας τὴν βασιλείαν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ κύριον Ἰωάννην τὸν Πα-
 λαιολόγον· στεφθεὶς γοῦν οὗτος μετὰ γυναικὸς, ἥνπερ ἔφερον 25
 αὐτῷ ἐκ Λουμπαρδίας μετὰ πλοῦτου πολλοῦ, καὶ λαβὼν αὐ-
 τὴν οὐκ ἠγάπησε τὸ σύνολον· ὀλίγου οὖν καιροῦ προσδραχμόν-
 τος λαβοῦσα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέ-
 ρα αὐτῆς· φασὶ γὰρ ὡς ὁ πατήρ αὐτῆς οὐκ ἠθέλησε κἂν ἰ-
 δεῖν αὐτὴν ὅπως ἔφυγεν ἐκ τοῦ βασιλέως· ἦν γὰρ ὁ βασιλεὺς 30
 πόρνος λίαν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἠγάπα αὐτήν.

- Βασιλεύων γὰρ ὁ σουλτάν Μουράτης ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει φιλικῶς διέκειτο μετὰ τοῦ βασιλέως· ὅθεν καὶ βουληθεὶς στρατεῦσαι κατὰ Θεσσαλονίκης τοῦ πολιορκησάμεν αὐτὴν διεμνήσατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, ὡς οὐκ ἔστι δίκαιον, μενούσης τῆς
- 5 φιλίας ἡμῶν, στρατεῦσθαι, κατὰ Θεσσαλονίκης· καὶ ἀπηλογήσατο ὅτι, εἰ μὲν σὴ ἦν, οὐκ ἂν ἐπορευόμην κατ' αὐτῆς, ἀλλ' ἔστι τῶν Βενετῶν καὶ διὰ τοῦτο πορεύομαι, καὶ θεοῦ θέλοντος λαβεῖν αὐτήν. Πρὸ καιροῦ γὰρ ὑπῆρχε τῶν Φραγκῶν, πωλήσας αὐτήν ὁ Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου.
- 10 Ἔσχε γὰρ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς υἱοῦς ἐξ Ἰωάννην, Θεοδώρον, Κωνσταντῖνον, Ἀνδρόνικον, Δημήτριον καὶ Θωμᾶν |, ἔδωκε δὲ πρὸς αὐτοῖς ἅπαντας τόπους εἰς διατροφήν· δέδωκε δὲ καὶ τὸν Ἀνδρόνικον τὴν Θεσσαλονίκην· οὗτος οὖν ὁ Ἀνδρόνικος περιέπεσεν ἐν τῷ πάθει τῆς ἐλεφαντιώσεως, ἐβουλεύσατο γὰρ μετὰ
- 15 τῶν συνηλικιωτῶν αὐτοῦ ὅπως πώλησῃ αὐτήν, εἰπόντων αὐτῷ, ὡς ὁ πατήρ σου ταύτην τὴν πόλιν δέδωκε σοι κληρονομίαν ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις σοῖς ἀδελφοῖς, πώλησον οὖν αὐτήν, καὶ λαβὼν τὰ φλωρία πορεύθητι ἐν μοναστηρίῳ. Ἐποίησεν οὖν οὕτως καὶ ἐπώλησεν αὐτήν τοῖς Βενετῶν διὰ φλωρία χιλιά-
- 20 δας πενήκοντα ταύτην τὴν περίφημον καὶ λαμπρὰν πόλιν, καὶ λαβὼν τὰ φλωρία τὰ μὲν ἔρθειρε κακὴν κακῶς, τὰ δὲ ἔχαρισατο τοῖς δαιτυμόσιν αὐτοῦ, καὶ τὰ καταλειφθέντα ἄρα ἀπῆλθεν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει εἰς ἓν τῶν ἐκεῖσε μοναστηρίων, καὶ ἐτελεύτησε.
- 25 Πορευθεὶς οὖν ὁ σουλτάν Μουράτης κατὰ Θεσσαλονίκης ἐκυρίευσεν αὐτήν καὶ ἐλεηλάτησε καὶ ἀπέκτεινε πλῆθος χριστιανῶν, οἳ οὐκ ἠθέλησαν προσκυνῆσαι αὐτῷ· οἱ γὰρ Φράγγοι ὀλίγοι ὄντες ἔφυγον, μόνοι δὲ οἱ ἐντόπιοι ἔπαθον ἃ οὐκ ἔστι δυνατὸν διηγήσασθαι, τοὺς φόνους, τὴν αἰχμαλωσίαν, τὴν ἐκ
- 30 τόπου εἰς τόπον ἄφιξιν ἐν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ Δύσει. Ὁμοίως καὶ τὰς περίξ χώρας καὶ κάστρη λεηλατήσας ὑπέστρεψεν ἐν ἑ-

φ. 42· τει 579λγ· ἐκυρίευσεν δὲ [κάστρον καὶ χώρας τῆς Δύσεως ἐν τῇ ζῳῇ αὐτοῦ ἐκ τε Σερβίας καὶ Βουλγαρίας καὶ ἐπαρχιῶν ἀναριθμητῶν, Θεοῦ παραχωροῦντος ἐκ τῶν ἀμυχρτιῶν ἡμῶν καὶ οὐδενὸς κωλύοντος.

Ὁ βασιλεὺς γὰρ μὴ ἔχων τί καὶ δράσειεν, ὁρῶν τοὺς ἀ- 5
σεβεῖς πληθυνομένους καθ' ἐκάστην καὶ λαμβάνοντας τὰς πό-
λεις καὶ χώρας, πιθανῶς τὰς μὲν τάχα μετὰ εὐλόγου προφά-
σεως, τὰς δὲ καὶ ἐξ ἀρπαγῆς, σχηματιζόμενος ὅτι οὐκ ἔστι 10
μετὰ τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ἐβόλευσατο (sic) ὅπως πορεύσεται
ἐν Ἰταλίᾳ καὶ γένηται ἔνωσις μετὰ τῶν Λατίνων καὶ δώσουσι 10
μερικὴν βοήθειαν εἰς βοήθειαν τῶν Χριστιανῶν. Γράψας οὖν
πρὸς τὸν Πάπαν, ὑπεδέξατο τὸν λόγον μετὰ χαρᾶς ὅτι πλεί-
στης στείλαντες καὶ τὰς ἐξόδους καὶ κερὰβια οἱ τε γαρδινά-
λιοι καὶ αὐτὸς ὁ Πάπας, ἔσχον γὰρ ἐπιθυμίαν ὅπως γένηται 15
ἔνωσις τῶν ἐκκλησιῶν διὰ τὸ πολλάκις τοῦτο βουλευθέντες κα-
τορθῶσαι οὐκ ἠδυνήθησαν πολλῶν σκανδάλων γενομένων ἐξ ἐ-
κατέρων μερῶν. Ὁ δὲ πάπας Εὐγένιος ἦν ἰθύνων τὸν θρόνον
τῆς Ρώμης, καὶ γνοὺς καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῶν Ἀνατολικῶν
Ρωμαίων ἠλπισεν εὐκόλως ποιῆσαι τὴν ἔνωσιν καὶ στέρεῦσαι 20
τὰς δύοξας τῶν Λατίνων.

Διεμηνύσατο οὖν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀρχιερεῦσι πᾶσιν Ἀνα-
τολῆς τε καὶ Δύσεως, ὁμοίως καὶ τοὺς μετέχοντας ἐν λόγοις,
φ. 43· καὶ ἦλθον ἅπαντες ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ τε Τραπεζοῦντος 25
ἔχων καὶ τὸν φιλόσοφον Ἀμηρούτζην, ὁ Νικαίας Βησσαρίων, ὁ
Ρωσσίας, ὁ φιλόσοφος Γεμιστὸς, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ἀρχιερέων 25
οὐκ ὀλίγοι· ἦν γὰρ πατριάρχης ὁ κύρ Ἰωσήφ ὃς ἐτελεύτησεν
ἐν Φλωρεντία.

Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς ἐκείνοις ἔφερον ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος
τῷ βασιλεῖ εἰς γυναῖκα Μαρίαν τὴν Καντακουζηνήν, ἐγγόνην 30
οὔσαν τοῦ πρωτοστάτορος· τὴν γὰρ θυγατέρα τοῦ αὐτοῦ πρω-
τοστάτορος δέδωκεν εἰς γυναῖκα πρὸς τὸν πρωτοβεστιάριον τοῦ

βασιλέως τῆς Τραπεζοῦντος· ἡ γὰρ Μαρία ἦν ὠραία τῷ κάλλει εἶχ οὐχ εὐρίσκατο ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις· λαβὼν γὰρ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἠγάπησεν ἐξαισίως ἐκ τοῦ κάλλους καὶ τῆς γνώσεως αὐτῆς.

- 5 Συνάξας οὖν γενομένης καὶ λειτουργήσαντες ἀρχιερεῖς τε καὶ κληρικοὶ τὸν ἀριθμὸν τριακόσιοι ἐν τῷ μεγίστῳ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας ἀπέπλευσαν, χειροτονήσαντες ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης τὸν Ἐφέσου κῦρ Μάρκον τὸν Εὐγενικὸν ἐξάρχον τῆς συνόδου. Ὁ βασιλεὺς γὰρ μετὰ ἰδίου κατέργου λαβὼν καὶ τὸν κῦρ Δημήτριον τὸν δεσπότην ὡς κακότροπον, φοβούμενος αὐτὸν μὴ ποιήσῃ σκάνδαλον ὡς καὶ ἄλλοτε· πορευθέντες γὰρ ἐποίησαν διετίαν ὅλην μηδὲν κατορθώσαντες· ποιήσαντες γὰρ ἔνωσιν οἱ μὲν, οἱ δὲ, (ἐναντιούμενος γὰρ ὁ Ἐφέσου οὐκ ἤθελεν ὑπογράψαι), ἄνευ γὰρ ἐκείνου | οἱ φ. 43.
- 15 πάντες ἔστερξαν καὶ ὑπέγραψαν.

- Ἐλθόντες γὰρ ἐν τῇ Πόλει μετὰ παραδρομὴν ἐτῶν δύο εὗρε τὴν δέσποιναν Μαρίαν τελευτήσασαν, ὁμοίως καὶ ὁ Δεσπότης τὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα τὴν τοῦ Καταλοῦζου θυγατέρα αὐθεντὸς τῆς Αἴνου. Οἱ γὰρ ἐν τῇ Πόλει ὄντες κληρικοὶ τε καὶ
- 20 μοναχοὶ καὶ ἡγούμενοι οὐκ ἤθελον συλλειτουργῆσαι ἢ μνημονεῦσαι τοὺς ἐλθόντας ἐλεῖθεν, ἀλλ' ἐπεσεῖοντο αὐτοῦς ὡς ἀσεβεῖς, οἱ πλείονες δὲ παρηγοῦντο καὶ τὴν ἱερωσύνην, καὶ γέγονεν ἡ ἔνωσις οὐχ ἔνωσις, ἀλλὰ διαίρεσις.

- Ταῦτα γέγονεν ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις· μὴ ὄντος δὲ πατριάρχου οὐδεὶς ἠθέλησε γενέσθαι ἕνεκεν τῶν σκανδάλων· ὁ Νικαίας δὲ Βησσαρίων ὁμοίως καὶ ὁ Ρωσσίας ἔμειναν ἐν τῇ Πρώμῃ, ὁ γὰρ Βησσαρίων ἦν πολὺς ἐν τῷ λέγειν καὶ ἄκρος φιλόσοφος, γέγονε γὰρ καὶ γαρδινάλιος ἔχων τιμὴν καὶ δόξαν οὐ τὴν τυχοῦσαν· ἠγάπησε γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων ἢ τοῦ θεοῦ.
- 30 Ἦν δὲ τις πνευματικὸς ἀνὴρ ἀγιώτατος ἐν τῇ Πόλει ὀνόματι Γρηγόριος, ᾧ τὸ ἐπίκλην Μαμῆ, ὑπήρχε δὲ σύντεκνος τοῦ

μεγάλου δουκός· ἄρας οὖν αὐτὸν καὶ μὴ θέλοντα ἐποίησε πα-
 τριάρχην· ὀλίγου δὲ καιροῦ παρελθόντος καὶ τῶν σκανδάλων
 πληθυνομένων, ἐποίησε παρλίτησιν, προσέπεε δὲ καὶ τῷ μεγά-
 λῳ δουκὶ ὡς τὴν Πόλιν ἐν ὀλίγοις καιροῖς λήψονται οἱ Ἴσμα-
 ϕ. 44. γλιῖται καὶ σὲ καὶ τοὺς υἰοὺς σου σφάζουσιν ἔμπροσθέν σου, | 5
 ὃ καὶ γέγονεν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς πεσὼν ἐν νόσῳ τῆς ἀθρήτιδος (sic) ἐκυρίευ-
 σεν αὐτὸν ἐν ὄλῳ τῷ σώματι· ὁ δὲ σουλτάν Μουράτης ὑπο-
 κριθεὶς ὡς ἐκορέσθη πλούτου καὶ δόξης, καταλιπὼν τὴν ἡγε-
 μονίαν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν σουλτάν Μεχεμέτη ὄντα ἐν 10
 τῇ Μαγνησίᾳ, ἐξῆλθε καὶ παρέδωκε πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν αὐ-
 τῷ, καὶ πορευθεὶς ἐν τῇ Μαγνησίᾳ καὶ κτίσας ἀνάκτορον ἰ-
 διάζεν ἐντὸς τούτου.

Ὁ σουλτάν Μεχεμέτης δὲ νέος ὢν εἰς ἡλικίαν τοῦ μείρα-
 κος ἔσχε καὶ βεζήριδες τὸν τε Χαλοῦλ πασιᾶ καὶ Μπραῖμ πα- 15
 σιᾶ ἄνδρας φρονιμωτάτους, καὶ ἤκουεν αὐτῶν ἐν οὐδενί, ἀλλὰ
 σχολάζων ἦν ἐν κυνηγεσίῳ καὶ πότοις. Ἀκούσαντες δὲ οἱ τῶν
 Οὐγκρῶν ἀρχηγοὶ ὅτι βασιλεύει νέος καὶ ἄπειρος πολέμων ὤρ-
 μησαν κατὰ τῶν Τουρκῶν, τὸ πλεόν ἐκ μηνυμάτων τοῦ βα-
 σιλέως πρὸς τὸν κράλην καὶ τὸν Ἰαγκον· ἦν γὰρ ὁ Ἰαγκος 20
 στρατηγὸς μέγας, καὶ διεμνήσατο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μεθ'
 ὄρκου ὡς ἐὰν δυνηθῆς ἐκβλεῖν τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν ἐκ τῆς Δύ-
 σεως τὸ στέμμα τῆς ἐμῆς βασιλείας θήσω ἐν τῇ σῇ κορυφῇ,
 ὡς ἐλευθερωτῆν τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς πίστεως ἡμῶν, καὶ
 ἕτερα ῥήματα πιθανὰ διεμνήσατο πρὸς αὐτόν. 25

Ἦλθον οὖν περαιοθέντες ἐκ τοῦ ποταμοῦ Δανούβεως μετὰ
 δυνάμειω πλείστη, λεηλατοῦντες τὰς χώρας καὶ κάστρη τῆς
 φ. 44. Βουλγαρίας· ὑπέκυψαν οὖν αὐτοῖς ἅπαντα | κατελθόντες μέ-
 χρι Βάρνης αὐτῆς· παρέλαβον γὰρ αὐτὴν καθεζόμενοι ἐν μέ-
 θη καὶ ἀκολασίᾳ ἀρπάζοντες καὶ ἀφανίζοντες τοὺς χριστιανούς 30
 καθ' ἐκάστην. Ἰδόντες δὲ οἱ βεζήριδες ὅτι μέλλουσι καταπα-

τῆσαι πᾶσιν τὴν Δύσει μετὰ μεγάλης ὀρμῆς διεμνήσαντο τὸν
 σουλτάν Μουράτην ὄντα ἐν τῇ Μαγνησίᾳ γράψαντες πρὸς αὐ-
 τὸν οὕτως: ὅπως ὁ υἱός σου ἐστὶ νέος καὶ ἄπειρος, πολέμου,
 καὶ οὐκ ἀκούει ἡμῶν, ἐλθέ οὖν διςυνοτόμως, ὅτι κινδυνεύει ἀ-
 5 φανισθῆναι τὸ ἡμέτερον γένος, καὶ ἔστιν ἡ ἀμαρτία ἐν τῇ σῇ
 ψυχῇ. Ἀκούσας οὖν τοὺς τοιούτους λόγους ἦλθε μέχρι Πό-
 λεως ἀντικρὺ ἐν τῷ λεγομένῳ Σκουταρίῳ, φοβούμενος δὲ πε-
 ρᾶσαι ἦλθεν ὁ Χαλοῦλ πασιᾶς μετὰ ρουσάτου ἀντικρυ ἐκ τοῦ
 δυτικοῦ μέρους τοῦ Ἀσωμάτου καὶ διεμνήσατο πρὸς τὸν βα-
 10 σιλέα ὅπως περάσῃ αὐτόν. Ἔστειλαν οὖν κάτεργον καὶ ἐπέ-
 ρασεν αὐτόν, φοβούμενος μήπως πορευθῇ περάσει ἐκ τῆς Καλ-
 λιοπούλεως καὶ ποιήσῃ μάχην μετὰ τῆς Πόλεως· ἐκράτει γὰρ
 καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν ἡ θαυμαστὴ γνῶσις τοῦ βασιλέως!

Πορευθεὶς οὖν ἐν τῇ Βάρνῃ συνάπτει πόλεμον μετὰ τῶν
 15 Οὐγγρῶν καὶ νικῶσιν αὐτόν κατὰ κράτος, ἀφανίσαντες τὰ ρου-
 σάτα Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς· ἔπεσε δὲ καὶ ὁ Καρατζᾶ πασιᾶς
 μεγλερμπεῖς ὦν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἐγένετο ἀφανισμὸς μέ-φ. 45.
 γας· κατελείφθη δὲ ὁ αὐθέντης μετὰ τῆς πόρτας αὐτοῦ μόνης.
 Ἐκάλησαν οὖν εἰς βουλὴν οἱ Οὐγγροὶ ὅπως δώσωσι καὶ τὴν
 20 πόρταν· ὑπῆρχε γὰρ ὁ Ἰαγκὸς ἐμπειρότατος ἐν πολέμοις, λέγει
 δὲ ἐμπροσθεν τοῦ κράλη καὶ τῶν ἀρχόντων ὅτι φαίνεται μοι κα-
 λὸν ἵνα πορευθῶ ἐγὼ μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν στρατιωτῶν ὧν ἐγὼ
 οἶδα, καὶ εἰ μὲν εὐδοκοῦντος θεοῦ εὐτυχήσω, τῷ Θεῷ χάρις, εἰ
 δὲ γένηται τὸ ἐναντίον, πάλιν ὁ κράλης ἵσταται μετὰ τοῦ λαοῦ
 25 αὐτοῦ· εἰ δὲ πορευθῇ ὁ κράλης καὶ γενῆ ἀλλεοτρόπως, τί μέλ-
 λομεν γενέσθαι;

Ἦρσεν οὖν ἡ βουλὴ πᾶσι, ὁ κράλης δὲ νέος ὦν οὐκ ἤ-
 κουσε τὴν τοῦ στρατηγοῦ βουλὴν, ἀλλ' ἤκουσε βουλὰς νέων
 εἰπόντων αὐτῷ, ὡς ἡ νίκη ἕως τοῦ νῦν σῆ ἔστι· τί γὰρ ἀ-
 30 πέμεινε; μόνον τοῦ πιᾶσαι τὸν αὐθέντην ἰδίαις χερσίν! εἰ δὲ
 πορευθῇ ὁ Ἰαγκὸς, μέλλει γενέσθαι φήμη ὅτι αὐτὸς ἐποίησε

- τὴν νίκην. Ἀκούσας οὖν τοὺς λόγους τῶν νέων, εὐθέως ἔδω-
 καν τὰς σάλπιγγας ἐξ ἑκατέρου μέρους· καθάλλικεύσας γὰρ
 ἐκ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς μέθης (ἔθος γὰρ ἐστὶν αὐτοῖς πίνειν
 οἶνον καὶ μεθύσκεσθαι) ὤρμησε γὰρ ἐκ τῆς μέθης θαρρῶν ἔ-
 χειν αὐτὸν εὐκόλον θήραμα ἔμπροσθεν παντὸς τοῦ λαοῦ· ἀ- 5
 νοΐζαντες γὰρ καὶ δόντες αὐτῷ δρόμον οἱ στρατηγοί. Βουλευθεῖς
 φ. 45· γὰρ ὁ σουλτάν Μουράτης | φυγεῖν, οὐκ εἴσχαν αὐτὸν οἱ γενίτ-
 ζαροὶ αὐτοῦ, εἰπόντες· ὅτι χρεῖα ἐστὶν ἵνα ἀποθάνῃς μετ' ἡμῶν.
 Ὁ δὲ κράλης εὐρῶν δρόμον εἰσήλθε πλησιάσας ἀτάκτως
 τῷ αὐθέντῃ· εἰς δὲ τῶν γενιτζάρων ὀνόματι Χαμουζᾶς κρού- 10
 σας τοὺς ἔμπροσθίους πύδας τοῦ ἵππου μετὰ ἀξίνης μικρᾶς
 εὐρεθείσης ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἀπέκοψεν αὐτοῦς, καὶ πεσὼν
 ὁ ἵππος πλησίον τοῦ αὐθεντὸς ἔρριψε τὸν κράλην, καὶ πιάσαν-
 τες αὐτὸν ἀπέτεμον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ θέντες ἐν δόρυ
 ἠλάλαξαν, καὶ εὐθέως ἐστράφη ὁ λαὸς τοῦ κράλη ὄπισθεν, 15
 καὶ διώξαντες αὐτοῦς, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἔλαβον
 αἰχμαλώτους· οἱ πλείονες δὲ αὐτῶν διωκόμενοι ἀπεπνίγησαν
 ἐν τῇ λίμνῃ τῇ πλησίον Βάρνης.
- Ταῦτα ἐποίησεν ἡ κακοσυμβουλία· ὁ δὲ Ἰαγκος προῖδῶν
 τὸ ἐσόμενον, ὡς Στρατιώτης δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησεν ἐν 20
 τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. Ὁ δὲ σουλτάν Μουράτης ἐπιστρέψας νικητῆς
 τροπαιοῦχος ἐποίησεν τὸν γενιτζαριν τὸν Χαμουζᾶν σαρτζάμπεϊ
 τῆς Φιλαδελφείας.
- Τὸν υἱὸν δὲ αὐτοῦ τὸν σουλτάν Μεχεμέτι ἔστειλε πάλιν
 ἐν τῇ Μαγνησίᾳ ἐν τῇ πρώτῃ ἡγεμονίᾳ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν 25
 πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὣν ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, μετὰ παρα-
 δρομῆν ἐτῶν τριῶν ἐτελεύτησε ταφεῖς ἐν τῇ Προύσῃ, καὶ πάλιν
 ἔλαβε κατὰ ἀλήθειαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν πᾶσαν βασιλείαν
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
- φ. 46. | Ὡς ἐν ὀλίγῳ δὲ ἐτελεύτησε καὶ ὁ βασιλεὺς κύρ Ἰωάν- 30
 νης ὁ Παλαιολόγος· ἦλθον οὖν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὅ τε Κωνσταν-

τινος ὁ Δράγχις καὶ Δημήτριος καὶ Θωμάς ἐν τῇ Πόλει · παρὰδόντες τὴν βασιλείαν πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, αὐτοὶ οὖν μερίσαντες τὴν Πελοπόννησον ἐπορεύθησαν .

- Ὁ δὲ σουλτάν Μεχεμέτις παρὰλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν Δύσεως
 5 καὶ Ἀνατολῆς βουλὴν ἐβουλεύσατο πικροτάτην κατὰ τῆς Πόλεως καὶ τῶν χριστιανῶν · καὶ πρῶτον μὲν ὑπεκρίθη φιλίαν ἄκραν μετὰ τῶν Πολιτῶν γέμουσαν δόλου καὶ πικρίας · κτίζει οὖν ἄνωθεν τοῦ Φάρου εἰς τόπον λεγόμενον Φονέαν ὅπερ νῦν ἴσταται τὸ Νεόκαστρον μετὰ πύργων ἰσχυρῶν καὶ στερεῶν ·
 10 ἐδίδουν γὰρ καὶ οἱ Πολῖται τροφὰς καὶ λίθους εἰς τὴν κτίσιν αὐτοῦ, φοβούμενοι αὐτὸν μὴ πως ἄρῃ μάχην μετ' αὐτῶν · ἐδύνοντο γὰρ αὐτὸν κωλύσαι, ἀλλ' ἐθάρρουν εἰς τοὺς ὄρκους οὓς περ εἶχον μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὓς ἔστερξε καὶ ἐβεβαίωσε καὶ αὐτός . εἰδείκνυε γὰρ ἄκραν φιλίαν ἕως οὗ τελειώσῃ τὸ
 15 κάστρον . Μετὰ δὲ τοῦ τελειώσαι καὶ ἀπαρτίσαι αὐτὸ ἔθετο σκῆπτρα καὶ φύλακας καὶ σκευὰς · εἶχον γὰρ δοῦξαν οἱ Πολῖται ὅπως λάθωσιν αὐτὸ ἐν ποιήσῃ μάχην μετ' αὐτῶν, ἔχοντες ἐλπίδα κενὴν · πῶς γὰρ εἶχον λάθειν αὐτὸ, τοσοῦτον ὄν στερεόν ; κενὰ γὰρ ἐλπίδαι τρέφουσι τοὺς ἀνοήτους .
- 20 Τελειώσας οὖν αὐτὸ ἐπυρεύετο ἐν Ἀδριανουπόλει εἰπὼν, ρ. 46· ὅτι τὸν Ἀπρίλλιον ἔργουμι παλιν καὶ γνώτωσαν οἱ ἐν τῇ Πόλει . Ἄμικ δὲ τῷ πορευθῆναι τὸν αὐθέντην οὐ μακρὰν, ἐποίησαν πηλᾶλλημα καὶ τοὺς εὐρεθέντας ἐν ἀγροῖς τοῦ μέρους τοῦ Ἀσωμάτου καὶ τοῦ Ἁγίου Φωκᾶ ἀρπάσαντες αἰρνεϊδίως ἀπήλθον . Διεμηνύσαντο δὲ οἱ Πολῖται, ὡς οὐκ ἔστι δίκαιον, μενοῦσης τῆς ἀγάπης, ἔνθα ἀρπάσῃ τοὺς ἡμετέρους ἀνθρώπους .
 25 Τοὺς μὲν γὰρ ἀρπάξαντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες, εἶπον οὖν εἰς τοὺς σταλέντας, ὅτι ὁ αὐθέντης οὐκ οἶδε τὸ γενόμενον, ὥρπισεν οὖν ὅπως ἐξετάσαντες εὐρωμεν τούτους καὶ στείλωμεν
 30 πάλιν εἰς τὰ ἴδια . Εἰρηνευόμενοι (γρ. εἰρωνευόμενοι) καὶ γελῶντες αὐτοῦ, γέγονε φανερά ἡ μάχη .

Τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει ὤρμησεν ὥσπερ θῆρ ἄγριος κατὰ τῆς Πόλεως μετὰ πλήθους ἀναριθμήτου ἐκ τε γῆς καὶ θαλάσσης· καὶ τὴν μὲν γῆν ἐπλήρωσεν ἀνθρώπων καὶ ἵππων, τὴν δὲ θάλασσαν διὰ τῶν μακρῶν νηῶν ὅτι πλείστων· γεμίσαντες γὰρ τὰς νῆας ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ βασιλέως τοῦ μέρους τῆς 5 Μαύρης θαλάσσης βίβη ἀνθρώπους ἔβαλλον εἰς αὐτάς· ἐλθόντων γὰρ τῶν νηῶν ἐκωλύοντο διὰ τῆς ἀλύσου τοῦ εἰσελθεῖν ἐντὸς τοῦ λιμένος· ἐποίησαν οὖν κατασκευὴν οἷα εἰκὸς θαυμαῶσαι καὶ ἐκπλαγῆναι· πετάσαντες γὰρ αὐτῶν τὰ ἰστία καὶ θέντες φ. 47. τὰς κώπας ἢ ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν, ἔσυρον αὐτὰ ἐν τῇ χέρσῳ, 10 πλῆθος λαοῦ ἀναριθμήτου ἀναβιδάσαντες αὐτὰ ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις ὄρεσι τοῦ Γαλατᾶ μετὰ τυμπάνων καὶ σαλπείγων καὶ σύροντες κατεβίβασαν ἐν τοῖς Γλυκίσσι Νεροῖς, καὶ ἐκυρίευσαν τὸν λιμένα ποιήσαντες σκάλας μετὰ βουτζίων καὶ σανίδων ἐκ τῆς ἀγίας Γαλατινῆς ἕως Ξυλοπόρτου καὶ ἔδωσαν 15 τὰ τεῖχη τῆς Πόλεως μηδενὸς κωλύοντος .

Παρακαθημένου οὖν αὐτὴν ἐκ στερεᾶς καὶ θαλάσσης ἐχάλασε τὸ τεῖχος μετὰ τῆς μεγάλης σκευῆς ἀπὸ τῆς πύλης τῆς λεγομένης Χαρσοῦς ἕως τῆς πύλης τοῦ ἀγίου Ρωμανοῦ, ρίψας τεῖχη οὐκ ὀλίγα . Ἐφύλαττον οὖν αὐτὸ ποιοῦντες ζυλοσκευὰς 20 μετὰ κληματίδων καὶ βκιμπάκων . Εὐρέθη γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις τὶς ἄρχων Γενουδίτης ὀνόματι Τουστουνίας μετὰ παραβίων μεγάλων δύο, καὶ ἰδὼν τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων ἠθέλησε σταθῆναι ἐν τῇ χαλαστρίᾳ, ἀλλ' ἐσυνερίζοντο, σταθεῖς ἐν μέσῳ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων 25 ἔφη : δύναιμαι ἐγὼ μετὰ τοῦ λαοῦ μου σταθῆναι καὶ ἀντιμαχήσασθαι καὶ βαστάσαι τὴν χαλαστρίαν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ μετὰ βρώσεως καὶ πόσεως τῆς ἡμέρας . Εὐχαρίστησαν οὖν αὐτὸν ἅπαντες . Ἐδιέμεινεν οὖν ὁ ἄρχων ἐκεῖνος φ. 47· ἢ φυλάττων καὶ ἀντιμαχῶν ἐπὶ ἡμέρας πλείστας καὶ οὐκ εἶα 30 τοῦ εἰσελθεῖν αὐτοὺς ἐντὸς τοῦ κάστρου . Ἄλλ' ὅρα τὴν ἀμπερ-

τίαν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ ἐγκατάλειψιν! ἰσχυμένου γὰρ αὐτοῦ
καὶ ἀντιμαχοῦντος, ἐλθοῦσα βολὴς ἐκ σκλόπου δέδωκεν αὐτὸν
εἰς τὸν δεξιὸν πόδα, καὶ πεσὼν χαμαὶ ὡσπερ τεθνηκώς, ἄρην-
τες αὐτὸν οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι ἀπῆλθον ἐν τοῖς πλοίοις· καὶ ποιή-
5 σαντες ἰστία ἀπέδρασαν ἕως τῆς Χίου νήσου, καὶ ἐτελεύτησεν·
ἐφημίσθη οὖν ὅτι ἔνδοθεν τοῦ κάστρου δέδωκεν αὐτὸν, ἀλλὰ
οὐκ οἶδέ τις ὅπως γέγονεν.

Ἔτι δὲ ζῶντος τοῦ ἄρχοντος, ἐποίησαν βουλὴν οἱ Πολῖται
στείλαντες νυκτὸς μετὰ τζιβούδας νέους τεσσαράκοντα ὅπως
10 πυρπολήσωσι τὴν ἀρμάδα κρυφίως· ἐξῆλθον γὰρ ἐκ τῆς πύ-
λης τοῦ Κυνηγοῦ περάσαντες ἀντικρυ· μαθόντες, γὰρ οἱ ἐκ
τοῦ Γαλάτου Φράγγοι φιλεούμενοι μετὰ τῶν Τούρκων καὶ
ποιήσαντες φῶτα ἀνωθεν τοῦ μεγάλου πύργου, ἔσυρον σκευὰς
ἐκ τῶν κατέργων καὶ ἐβούλισαν τὴν τζιβούδα καὶ ἀπεπνί-
15 γησαν οἱ θυμαστοὶ νέοι ἐκεῖνοι.

Ἀπορήσαντες γὰρ οἱ Πολῖται οὐκ ἔχον τί διαπραῖξασθαι εἰς
τοσοῦτον ἀναρίθμητον πλῆθος· σχεδὸν εἰπεῖν ἓνα εἰς χιλίους ὄν-
τα· μενούσης οὖν τῆς χαλαστρίας ἄτερ ὄχλου, γνόντες οἱ Πολῖται
ὅτι βούλεται συνάψαι πόλεμον ἰσχυρὸν ἐπὶ τὴν αὐριον, ἐξῆλθον
20 εἰς τὸ ἐξώκαστρον φοβούμενοι μὴ ἐλθόντες πλησιάζωσιν ἢ ἐν φ. 48.
τοῖς μεγάλοις τείχεσι. Οἱ γὰρ Τούρκοι ποιήσαντες πιλάλημα
εἰσέισαν ἐκ τῆς χαλαστρίας καὶ ἔλαβον τὰ μεγάλα τείχη βάλ-
λοντες σκῆπτρον ἐν τοῖς πύργοις. Ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως ἦν
ἔξω· ἀκούσαντες γὰρ τὸν ἀλαλαγμὸν καὶ ἰδόντες καὶ τὰ σκῆπ-
25 τρα ἐν τοῖς πύργοις ὤρμησαν εἰσελθεῖν ἐκ τῆς πύλης τῆς τε
Χαρσοῦς ὅπως ἐξέλωσι τοὺς Τούρκους, καὶ ἀπεπνίγησαν ἐκ
τῆς πλημμονῆς μὴ δυναθέντες εἰσελθεῖν ἐκ τῶν νεκρῶν σωματίων
γεμισθέντων τῶν πυλῶν τῆς τε Χαρσοῦς καὶ τοῦ ἀγίου Ρω-
μανοῦ μέχρις ἀψίδων αὐτῶν, ὡς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους γυναῖ-
30 κας τε καὶ παῖδας μὴ δυναμένου, ἐξελθεῖν, ἀλλ' ἐκ τῶν τοίχων
σχοινίοις χαλνῶντες αὐτούς.

(1) Οὕτως γέγονεν ἡ ἄλωσις τῆς περιφήμου Πόλεως ἐν ἔτει 598^α μηνὶ μαῖω κθ', ἡμέρᾳ τρίτῃ πρωτ', τῆς ἀνοχῆς σου, δέσποτα παντοκράτωρ! τίς γάρ φησιν ἔγνω νοῦν Κυρίου, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ἄλλὰ τίς μὴ κλαύση καὶ θρηνήσῃ τὸν λεηλατισμὸν ταύτης τῆς εὐδαίμονος πασῶν τῶν πόλεων καὶ ὑπερκειμένης; ποία καρδία λιθώδης ἦτις οὐ μὴ λάβῃ πόνων τῆς συμφορᾶς ἐκείνης; Καὶ ἦν ἰδεῖν, φεῦ, ἀρπαζόμενα ἐκ τῶν μοναστηρίων σκεύη ἱερὰ καὶ ναοὺς πατουμένους καὶ λεηλατοῦντες ἅπαντα· τί δὲ γυναικῶν μοναζουσῶν ἀρπαγὰς, αἱ θεῶ ἔζων καὶ παρθενίαν ἤσκουν; ἀρχόντων θυγατέρες αἱ τῶ μοναχικῶ σχήματι ὑπέκλιναν τὸν ἐαυτῶν αὐχέναν δούλας γενομένας 5 καὶ ἔλκομένας ἐπ' ἀγορᾶ καὶ ὑβρίζομένας! καὶ μαινομένας ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν· ἰσοεῖς τε καὶ μοναχοὺς μετὰ σχοινίων δεδεμένους καὶ ἔλκομένους, καὶ τίς ἱκανὸς φράσαι τὴν τότε γεναμένην συμφορὰν καὶ θεήλατον ὀργήν; φοβερὸν γὰρ τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος! Τί δὲ καὶ τὰ τῶν βασιλέων μνήματα ἀνοιγόμενα καὶ περιπαιζόμενα τὰ ὅστ' αὐτῶν, ἐλπίζοντες εὐρεῖν ἐν αὐτοῖς τὸν ἐξ ὑφασμάτων χρυσόν· τοῦ τε βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων τὰ λείψανα κείμενα ἐν μέσῳ κοπρίας καταπατοῦντες αὐτά. Φθέγγομαι 10 γὰρ καὶ τὸ τοῦ Δαβὶδ θρηνῶν ἐπὶ τῆ Ἱερουσαλήμ, ὡς ὀπωροφυλάκιον ἔθεντο τὰ ὀνησιμαῖα τῶν δούλων σου, βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ τὰς σάρκας τῶν ὀσίων σου, τοῖς θηρίοις τῆς γῆς ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ κύκλω Ἱερουσαλήμ καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων· ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς 15 γείτοσιν ἡμῖν, μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλω ἡμῶν· ἕως πότε, Κύριε, ὀργισθήσῃ εἰς τέλος; ἢ καὶ τὴν τῶν Παίδων ὠδὴν ὄντων ἐν μέσῳ τῆς καιομένης φλογός, ὅτι δίκαιος

(1) Ἐν τῷ περιθεωρῶ δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν: Ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

εἰ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν· καὶ παρεδόθημεν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνόμων ἐχθίστων ἀποστατῶν καὶ βασιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν.

- 15 Πῶς κατεδέξατο ἢ ἐπὶ ὀνόματι τοῦ θεοῦ λόγου κτισθεῖσα Σορία ὁ ἐπίγειος οὐρανός, ἢ νέα Σιών, τὸ καύχημα | πάσης τῆς φ. 49. οἰκουμένης, τὸ ἄγχαλμα τῶν ἐκκλησιῶν, ἢ ὑπερέχουσα πάντων τῶν τῆς γῆς κτισμάτων· ὦ τοῦ θαύματος, ὁ τοῦ θεοῦ περιώ-
 10 ξα σοι!

- Τούτῳ τῷ τρόπῳ ἡχμαλώτιστο ἡ Κωνσταντινούπολις! ὁ ταλαιπώρος δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἄμα τοῦ εἰσελθεῖν τοὺς Τούρκους ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ περιπατῶν μετὰ καὶ ἐτέρων ἀρχόντων θεωροῦντες τὰ τεῖχη ὑπήντησαν αὐτῷ
 15 μερικοὶ Τούρκοι καὶ πολεμήσαντες οὐ κατεδέξαντο δουλωθῆναι αὐτοῖς, ὅθεν ἀπέτεμον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ καὶ τῶν εὐρε-
 θέντων μετ' αὐτοῦ, μὴ εἰδότες ὅτι ἐστὶ βασιλεὺς· ὕστερον δὲ πολλῆς ζητήσεως γενεμένης περὶ αὐτοῦ, φοβούμενος ὁ αὐθέν-
 20 τῆς μήπως ἐν τοῖς ζῶσιν ἐστὶ καὶ πορευθεὶς φέρῃ ἐκ τῆς Φραγγίας λαὸν κατ' αὐτοῦ, εὗρον γὰρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἀνεγνώρισαν αὐτὴν ὁ τε Μάμαλις καὶ οἱ ἕτεροι ἄρχοντες, καὶ οὕτως ἡσύχασεν.

- Τὴν δὲ χάριν ἣν περ ἔσχεν ὁ αὐθέντης τίς διηγήσεται, ὅτι γέγονε κύριος τοιοῦτου κάστρου ἐκλεκτοῦ; Μετὰ δὲ παρα-
 25 δρομὴν ἡμερῶν πέντε γέγονε ζήτησις τῶν μεγάλων ἀρχόντων, τὸν τε μέγαν δοῦκα καὶ τὸν μέγαν δομέστικον καὶ τὸν πρω-
 τοστάτορα υἱὸν Καντακουζηνοῦ τοῦ μεσάζοντος καὶ ἐτέρους τοὺς ἐκλεκτοτέρους, καὶ ἀπεκερῆλυσεν ἅπαντας· τὸν δὲ | μέγαν φ. 49·
 30 δοῦκα ἔσφαξε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῦ· τὸν δὲ νεώ-
 τερον υἱὸν αὐτοῦ τὸν Ἰσαάκιον ἔβαλεν ἐν τῷ σαραγίῳ, καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ ἀπέδρασεν ἐκ τοῦ σαραγίου ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει

καὶ ἐγένετο ἀφανής· ὕστερον δὲ εὗρέθη ἐν Ρώμῃ ἐν τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ σταλαεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς πρὸ τῆς ἀλώσεως μετὰ πλούτου ἀπέιρου. Ἀπέτεμε δὲ πάντα· ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, τὰ δὲ σώματα πάντα ὅσα ἦν ἐν ταῖς πύλαις ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀνάψαντες πυρκαϊᾶν ἐν μέσῳ τῆς σοῦδας κατέφλεξον ἅπαντα. 5

Ὡς ἐν ὀλίγῳ δὲ ἀπέκτεινε καὶ τὸν Χαλοῦλ πασιᾶ ἔχων αὐτὸν ἐν κακίᾳ, ὅπως ἐμήνυσε τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ τῶν Οὐγκρῶν καὶ ὅτι ἔσκωπτεν αὐτὸν τοῦ πολιορκῆσαι τὴν Πόλιν λέγων αὐτῷ, ὅτι θέλει γένηται ἀνακάτωμα ἐκ τῶν Φραγκῶν καὶ ἐλθόντες ἐξέλωσιν ἡμᾶς ἐκ τῆς Δύσεως· ὁμως ἀπέκτεινεν αὐτόν. Ἐγκαταστήσας δὲ τῇ Πόλει φύλακας καὶ καθδὸν ἐπορεύθη ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει μετὰ χαρᾶς καὶ δόξης πολλῆς· ἀοίκου δὲ οὔσης τῆς Πόλεως ὤρισεν ὅπως φέρωσι σεργούνιδες· ἔφερον γὰρ ἕκ τε Μηδείας καὶ τῶν χωρίων αὐτῆς· ὑπέκυψαν γὰρ αὐτῷ ἅπαντα ἡ Μήδεια, ἡ Μεσήμβρια· καὶ ἄ- 15
 ραντες πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἔφερον αὐτοὺς ἕκ τε Σηλυβρείας καὶ Ἡρακλείας καὶ Ὀρεστιάδος καὶ Πανίδου, οἰκή-
 φ. 50. σαντες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ Πόλει, δόντες αὐτοῖς οἴκους ἢ οἶους ἂν ἤθελον.

Καὶ ἐλθὼν ὁ αὐθέντης πάλιν ἐν τῇ Πόλει ἤρξατο κτιζεῖν 20
 τὸ παλαιὸν σαράγιον· εἶτα πορευθεὶς ἔλαβε τὴν Αἴνον, εἶτα τὴν Ἀθήναν, τὴν Θίβαν, τὴν Θάσον, τὴν Σαμοθράκην, τὸ Ἄργος, (τὸ γὰρ Ἐξαμίλιον εἶχον αὐτὸ ἐκ παλαιοῦ καιροῦ) τὴν Λῆμον, τὴν Ἴμπρον, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἅπασαν τὴν Δύσιν ἄνευ τῆς Εὐρίπου· ἔφερον γὰρ ἅπαντας ἐν τῇ Πόλει ἄνδρας τε 25
 καὶ γυναικας.

Οὗτος ὁ ἀλιτήριος καὶ φθορεὺς τῶν Χριστιανῶν οὐκ ἐκάθισε γὰρ τὸ σύνολον εἰρηνεῦσαι καὶν ἔτος ἐν, ἔπειτα περαιωθεὶς ἐν τῇ Ἀνατολῇ μετὰ καὶ στόλου ἐκ Θαλάσσης καὶ στερεᾶς ἔλαβε τὴν Μιτυλήνην, τὰς δύο Φώκαιας ἄνευ πολέμου 30
 τινός, ὑπέκυψαν γὰρ αὐτῷ ἅπαντα· καὶ ἄρας πλήθη ἀνδρῶν

- τε καὶ γυναικῶν ἔφερον μετὰ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν ἐν τῇ Πόλει· ἐπιστρέψας γὰρ ἔλαβε καὶ τὴν Κασταμόνην καὶ τὴν Σινώπην ἐκ χειρὸς τοῦ Κυζιλ Ἀχουμάτι· ἔσχον γὰρ οἱ γονεῖς αὐτοῦ ταῦτα ἐκ τοῦ σουλτάν Ἀλκτιν ὡσπερ κληρονομίαν· μα-
- 5 θῶν δὲ τὴν ἀφιξίν τοῦ αὐθεντοῦ ἐν τῇ Κασταμόνῃ φυγῶν ἐπορεύθη ἐν τῷ Οὐζοῦν Χασάνῃ ἐν τῇ Περσίῃ· ἔλαβε δὲ καὶ ταῦτα ἀπονητὶ μετὰ καὶ πασῶν τῶν χωρῶν αὐτῶν· ἡ γὰρ Ἀμαστρις μόνῃ ἦν τῶν Γενουδιῶτων, εἶχον γὰρ καὶ τὸν Καφᾶν· ἔλαβε γὰρ καὶ αὐτὸν μετὰ τὴν τῆς Πόλεως ἄλωσιν ὡς ἐν ὀ-
- 10 λίγῳ καιρῷ· ἔφερε γὰρ τὸν λαὸν ἅπαντα ἐν τῇ Πόλει ἐάσας αὐτὴν ἄοικον [χαλάσας καὶ τὰ τείχη αὐτῆς. φ. 50*
- (1) Ἐλθὼν δὲ πάλιν ἐν τῇ Πόλει ἠρώτησε περὶ πατριάρχου· ὤρισεν οὖν ὅπως ποιήσωσι πατριάρχην οἶον ἂν ἐκλέζωνται ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν· ἐποίησε δὲ τοῦτο τεχνηέντως ὡς ἀ-
- 15 λώπηξ ὅπως ἀκούσαντες οἱ ἅπανταχοῦ ὄντες χριστιανοὶ συνάζονται ἐν τῇ Πόλει· Ἐξελέξαντο οὖν τὸν φιλόσοφον κῦρ Γεώργιον τὸν Σχολάριον κριτὴν ὄντα τῆς βασιλικῆς κρίσεως, ἄνδρα ἀγιώτατον καὶ εὐλαθέστατον, καὶ μὴ θέλοντα ποιήσαντες αὐτὸν πατριάρχην, ὠνόμασαν αὐτὸν Γεννάδιον· ᾧ δέδωκεν ὁ αὐ-
- 20 θέντης ἰδίαις χερσὶ τὸ δεκανίκιον, ἀσμένως δὲ ὑποδεχθεὶς ἔσχεν αὐτὸν φιλίως· Δέδωκε δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν περιώνυμον καὶ μέγαν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς πατριαρχεῖον· ὄντος δὲ ἐκεῖσε τοῦ πατριάρχου εὐρέθη τις περρονευμένος μέσον τῆς αὐλῆς τοῦ ναοῦ, ὅθεν φοβηθεὶς ὁ πατριάρχης καὶ οἱ μετ' αὐ-
- 25 τοῦ μήπως πάθῳσι καὶ αὐτοὶ τὰ ὅμοια ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν καταλείψαντες τὸν θαυμαστὸν ἐκεῖνον ναὸν· ἦν γὰρ τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ὁ τόπος ὁ πέραξ τοῦ ναοῦ ἄοικος, οὐ γὰρ ἦσαν πλησίον οἱ γειτονοῦντες τινές· ὑπῆρχε γὰρ ὁ ναὸς ἐκεῖνος ὅς νῦν

(1) Ἐν τῇ περιθεωρίῳ δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων: Πρῶτος πατριάρχης μετὰ τὴν ἄλωσιν Γεννάδιος ὁ Σχολάριος·

ἔστιν ἡμικράτιον τοῦ σουλτάν Μεχεμέτι ἐν τῷ νοτιαίῳ μέρει, ἴστανται γὰρ καὶ ἐκ τῶν κτισμάτων αὐτοῦ ἕως τοῦ νῦν . Παρητήσαντο γὰρ τὰ ἐκεῖσε καὶ αἰτήσαντες τὴν μονὴν τῆς Παμμακαρίστου ὅπως ἔχωσιν αὐτὴν εἰς πατριαρχεῖον, δέδωκεν αὐτὴν ἐν ἐνὶ λόγῳ | ἠτήσαντο δὲ τὸν ναὸν αὐτὸν διὰ τὸ εἶναι 5 οἰκούμενον τὸ μέρος· ἐκεῖνο ἐκ τῶν ὧνπερ ἔφερον χριστιανῶν σεργουνιδῶν ἐκ πασῶν τῶν πόλεων . Ὅτε δὲ αὐτὸς ὁ αὐθέντης ἔλλῳν ἐντὸς τοῦ παρακλήσιου τοῦ ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ διαλεχθεὶς μετὰ τοῦ πατριάρχου κυροῦ Γενναδίου ὑποδείξας τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως ἡμῶν ἀνεπισχύντως καὶ μετὰ παρησιίας ὑποδείξας καθαρῶς τὸ μυστήριον τῆς ἀγίας Τριάδος, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ σαρκωθεὶς ἐκ τῆς πανάγνου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ὁ εἷς ἐστὶ τῆς Τριάδος ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ ἀγεννήτου πατρὸς, καὶ ὅπως ἀπέθανε καὶ ὅπως ἀνέστη καὶ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς κάθηται, τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἐκ δεξιῶν, ἀναληφθεὶς 10 τε εἰς οὐρανοὺς πάντων ὁράντων, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων πάλιν ἐρχεσθαι τοῦ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς· καὶ ἕτερα μυστήρια ἐρωτήσας αὐτὸν ἀκριβῶς, εὐσεβῶς ταῦτα διεσάφησε· καὶ πληροφορηθεὶς κατὰ ἀκριβείαν ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν καλῶς ἐθεώρει τὸ ἡμέτερον γένος· χαίρων γὰρ ἦν 15 ὅτι τοιοῦτου γένους γέγονεν ἀρχηγὸς σοφῶν καὶ διδασκάλων .

Μέσον δὲ τοῦ καιροῦ ὡς ἐν ὀλίγῳ στρατεύει κατὰ Πελοποννήσου· ἦσαν γὰρ οἱ δύο δεσπόται, ὃ τε Δημήτριος καὶ Θωμάς, μὴ δυνάμενοι δὲ ἀντιμαχήσασθαι αὐτῷ ἔπεσον εἰς συμβιάσεις ὅπως δώσωσιν αὐτῷ χαράτζιον ἀνά δισχιλίῳν φλωρίων 25 ὁ καθεὶς κατ' ἔτος καὶ τὸ μέρος ὅσον ἐπεριπάτησεν ὁ ἵππος φ. 51· αὐτοῦ· δέδωκαν δὲ αὐτῷ τὰ Καλλάβρυτα, τὴν Πάτραν | καὶ ἕτερα κάστη καὶ χώρας, καὶ ὑπέστρεψεν .

Εἴπωμεν καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας· (1) ὁ γὰρ κῦρ Γεννάδιος

(1) Περιθ. Περὶ τοῦ πατριάρχου .

- πατριαρχεύσας ἔτη πέντε ἢ καὶ πλέον, καλέσας σύνοδον ἀρχιε-
 ρῶν ἐποίησε παρχίτησιν, καὶ γέγονε πατριάρχης ὁ κύριος Ἰσίδωρος,
 ἀγιώτατος πνευματικὸς πατὴρ πάσης τῆς Πόλεως. Τε-
 λευτήσαντος οὖν ἐκείνου γέγονεν ὁ Ἰωάννης οὗ τὸ ἐπίκλην Κό-
 5 κας· μὴ δυνηθεὶς γὰρ τὰ τῶν κληρικῶν καὶ ἐκάστην γενόμε-
 να σκάνδαλα, πεσὼν ἐν φρέατι, ἐξέβαλον αὐτὸν ἡμίβητον. Ὁ
 δὲ κύριος Γεννάδιος ἀναχωρήσας τῆς Πόλεως καὶ τῶν σκανδάλων
 πάντων ἀνήλθεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου πλησίον
 Σεργῶν, κακεὶ ἐτελεύτησεν.
- 10 Μαθὼν γὰρ ὁ αὐθεντῆς (1) ὡς οἱ δύο δεσπότες οὐ συμ-
 βιβάζονται ἀλλὰ καὶ ἐκάστην ἔχουσι σκάνδαλα, ἀλλ' οὐδὲ τὸ
 χαράττιον δοῦναι ὑπερέσχοντο, διεμνήσαστο γὰρ καὶ ὁ κύριος
 Δημήτριος ὡς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ κύριος Ἰωάννης οὐκ ἴσταται εἰς
 τὰς συμβιβάσεις ἄσπερ εἶχομεν μετὰ τοῦ αὐθεντοῦ, ἀλλ' ἐπύρ-
 15 θησεν χώρας καὶ κάστην, ὑποκύψαντες αὐτῷ ἢ τε πάλαι Πα-
 τρα καὶ τὰ Καλάβρυτα καὶ ἕτερα ἅσπερ δεδωκάμεν πρὸς σέ,
 καὶ οὐ μόνον ἐκεῖνα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐμῶν χωρῶν ἀρπάζων
 οὐ παύεται· ἐλθὲ οὖν καὶ λάβε τὸν τόπον ἡμῶν, ὅπως εἰρη-
 νεύσης ἡμᾶς. Ταῦτα οὖν διεμνήσαστο ὁ δεσπότης πρὸς τὸν
 20 σουλτάν Μεχμετέτην, ὁ δὲ θυμοῦ πλησθεὶς ὠρμησεν εὐθὺς κα-
 τὰ Πελοποννήσου· ἦν δὲ ὁ τοῦ δεσπότητος γυναικῶν ἀδελφός, Ματ-
 θαῖος ὁ Ἀσάνης |, εὐρεθεὶς ἐν Κορίνθῳ καὶ οὐκ ἔχων ὅ, τι καὶ φ. 52.
 δράσειεν, καὶ ἄκων προσεκύνησεν καὶ παρέδωκεν αὐτῷ τὸ θυ-
 μαστὸν ἐκεῖνο πολίχνιον· ἄρας δὲ τὸν Ἀσάν καὶ τοὺς μετ' αὐ-
 25 τὸν στρατιώτας ἐπορεύθη ὅπου ἦν ὁ δεσπότης ἐν τῷ Μιζη-
 θρᾷ· τί γὰρ εἶχεν ποιῆσαι ὁ ταλαίπωρος δεσπότης, ἐπειδὴ αὐ-
 τὸς διεμνήσαστο αὐτόν; αἰτήσας οὖν τινα ζητήματα παρὰ τοῦ
 αὐθεντοῦ, ὅπως λάβῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα καὶ ἱ-

(1) Περιθ. Περι βασιλείως.

να δώση καὶ αὐτῷ τὰ πρὸς διατροφήν καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖ-
 σι, ἔσπερξε οὖν ὅσα ἠτήσατο· τὴν γὰρ θυγατέρα αὐτοῦ ἀρ-
 ραβωνήσας αὐτὴν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ σεβάσματος αὐτῶν, καὶ
 παρέδωκεν αὐτοῖς εὐνούχοις μετὰ δορυρορίας ὅτι πλείστης ἕως
 Ἀδριανουπόλεως, ἀλλ' οὐκ ἐσυνεγένετο μετ' αὐτῆς ὄλωσ φοβοῦ- 5
 μενος μήπως γένηται ἐξ αὐτῆς φαρμακεία ἢ τις δόλος, ὑπο-
 πτος γὰρ ὢν οὐκ ἠθέλησε γενέσθαι αὐτῇ. Ἐρρερον οὖν ἄπαν-
 τας ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει τὸν τε δεσπότην καὶ τὴν βασιλισ-
 σαν τὴν αὐτοῦ γαμετήν· ἦν γὰρ θυγάτηρ κυροῦ Παύλου τοῦ
 Ἀσάν· προὔπηρχε γὰρ τεληνηκῶς, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ματθαῖος 10
 Ἀσάν ἔσχε γυναῖκα τὴν τοῦ Εὐδαίμονος Ἰωάννου θυγατέρα·
 ἔφερον δὲ ἄπαντας ἄρχοντας τοὺς τοῦ δεσπότητος μικροῦς τε
 καὶ μεγάλους, ἦλθον γὰρ καὶ ἄρχοντες ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει,
 οὐ γὰρ εἶχον τί ζωοτροφεῖσθαι. Ὁ δὲ κύρ Θωμᾶς ὁ δεσπότης
 φ. 52* μαθὼν τὴν ἀριζίν τοῦ αὐθεντοῦ | ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Πελοπον- 15
 νήσου φυγῶν ἐπορεύθη ἐν Ρώμῃ μετὰ γυναικῶς καὶ τῶν δύο
 υἱῶν αὐτοῦ Ἀνδρέου καὶ Μανουὴλ καὶ ἀρχόντων μερικῶν ἐκ
 τῶν ἰδίων αὐτοῦ, ἀσμένως δὲ ὑπεδέξαντο αὐτὸν οἱ Λατῖνοι
 ποιήσαντες αὐτῷ σιτηρέσια μετὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, πλὴν ὡς ἐν
 ὀλίγῳ ἐτελεύτησεν· ἔσχε γὰρ καὶ θυγατέρας δύο, καὶ ἡ μὲν 20
 μία ἦν ἐν τῇ Σερβίᾳ πρὸς τὸν κράλην, ἡ δὲ ἑτέρα ἦν ἐν τῇ
 Ρουσίᾳ πρὸς τὸν τοῦ Μοσκόβου αὐθέντην· ἡ γὰρ ἐν τῇ Σερ-
 βίᾳ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔσχε θυγατέρα καὶ δέδωκεν αὐτὴν πρὸς
 τὸν τῆς Μπόσνας κράλην, ἦν ὕστερον πορσευεῖς ὁ σουλτάν Με-
 χεμέτης ἔλαβε κυριεύσας τὴν Πόσναν καὶ πᾶσαν τὴν περιο- 25
 χὴν αὐτῆς· καὶ τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς ἀπέκτεινε, τὴν δὲ κρά-
 λητῆζαν ἔφερεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ποιήσας αὐτῇ σιτηρέσιον
 ἕως τέλους ζωῆς αὐτῆς· ἔχουσα δὲ ἡ αὐτὴ κράλητῆζα τὴν τοῦ
 πατρὸς αὐτῆς ἀδελφὴν τὴν κυρὰν Μάρων, ἣ ὑπῆρχε γυνὴ τοῦ
 σουλτάν Μουράτη, μητέρα οὖσα τοῦ σουλτάν Μεχμέτι, δέδω- 30
 κε δὲ αὐτῇ χώρας ὅτι πλείστας εἰς διατροφήν ἐγγυῶν τῶν Σερ-

- ρῶν τὴν τε Ἐξοβάν καὶ τὰ πλησιάζοντα χωρία, ζῶν ἐν ἐξου-
σία ἢ βασίλισσα μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. Τοῦ γὰρ δεσπό-
του κύρ Θωμᾶ ὡς προσέφημεν ὑπῆρχον δύο υἱοί, ὁ νεώτερος
οὖν υἱὸς αὐτοῦ Μανουὴλ ἀποδράσας ἐκ Ρώμης ἦλθεν ἐν Κων-
σταντινουπόλει, πλανήσαντες αὐτὸν ὁ τε Μαγκαρᾶς I καὶ Κόν- φ. 53.
τος καὶ Νικόλαος, ὄντες οἰκεῖοι αὐτοῦ, καὶ οἷα νέος ὦν ἤκου-
σε τοὺς λόγους αὐτῶν, ὡς ὁ αὐθέντης, ἐὰν πορευθῶμεν ἐν τῇ
Πόλει, ἐν πολλῇ τιμῇ ποιήσει σε ὡς ὅτι οὐκ ἀπέμεινας ἐν τῇ
Φραγγίᾳ· ἀπατήσαντες οὖν αὐτὸν ἔφερον ἐν τῇ Πύλει· ὄθεν ὁ
10 αὐθέντης χαριέντως αὐτὸν ὑποδεξάμενος, δέδωκεν αὐτῷ χώρας
εἰς διατροφήν, τό τε Σιρέτζιον καὶ τὸ Ἀμπελίτζιν καὶ ἕτερα
χωρία δύο, καὶ ρύγην ἐξύχως ἀνά ἄσπρα ἑκατὸν τὴν κατ' ἡν
ἡμέραν, δοὺς αὐτῷ καὶ δούλας δύο. Ἐποίησε δὲ ἐξ αὐτῶν δύο
υἱοὺς, καὶ τὸν μὲν ὠνόμασεν Ἰωάννην Παλαιολόγον τὸν δὲ ἔ-
15 τερον Ἀνδρέαν· ἔζη δὲ καλῶς μετὰ τιμῆς καὶ ἀρχόντων οὐκ
ὀλίγων ὄντων μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' οὖν δέδωκε καὶ αὐτὸς τὸ κοι-
νὸν χρέος ταφεῖς ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Σιρετζίου ἐντὸς τοῦ ναοῦ,
ὁμοίως καὶ ἡ ἀνεψιὰ αὐτοῦ ἡ κρᾶλητζα.
- Ἦς ἐν ὀλίγῳ δὲ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτῶν,
20 βασιλεύσας ὁ σουλτάν Σελήμης ἔλαβεν Ἀνδρέαν τὸν ὕστερον
υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν ἐν τῷ σαραγίῳ ποιήσας αὐτὸν
Ἰσμαηλίτην, ονομάσας αὐτὸν Μεχμετήν· ὁ δὲ ἕτερος υἱὸς αὐ-
τοῦ ὁ Ἰωάννης περιπεσὼν ἐν νόσῳ ἀνιάτῳ ἐτελεύτησεν ταφεῖς
ἐν τῇ Παμμκακρίστῳ.
- Ἄδριανουπόλει δέ-
25 δωκεν αὐτῷ ὁ αὐθέντης τὴν τῆς Αἴνου ἀλυκὴν τὴν ἡμισυ, ἔ-
ζη δὲ ἐν σπατάλῃ καὶ τιμῇ καὶ κυνηγεσίῳ I πλέον ἢ ἐν τῇ φ. 53·
Πελοποννήσῳ· ὁ δὲ Ματθαῖος ὁ Ἀσάν ἐπορευέτο μετὰ τοῦ αὐ-
θεντὸς ἐν τοῖς πολέμοις· ἦν γὰρ οὗτος φρονιμώτατος λίαν·
30 φθονήσας γὰρ ὁ ἐχθρὸς διάβολος ἐμβάλλει λογισμὸν ἐν τοῖς
Ἀμαλδαριοῖς τοῖς κρατήσασι τότε τὴν ἀλυκὴν ὡς ἵνα κλέψω-

σιν ἄσπρα ἐκ τῆς ἀλυκῆς· εἶπον οὖν τὴν βουλὴν πρὸς τὸν Ἀ-
 σάνην, ὁ δὲ ἀναισχυντίσας ἀπεδιώξεν αὐτούς, μηδύλωσ παρα-
 δεξάμενος τὸν λόγον αὐτῶν· πορευθεὶς οὖν ἐπαρήγγειλε τὸν
 δεσπότην ὅτι, ἐάν σοι εἴπωσιν οἱ Ἀμαλδάριοι τὸν λόγον ὄν-
 περ εἶπον καὶ ἐμοί, μὴ ἀκούσῃς αὐτῶν, ὅτι ἐάν βουληθῆς ποιη- 5
 σαι ὡς λέγουσι, μέλλομεν ἐμπυσεῖν ἐν κινδύνῳ μεγάλῳ, ὃ καὶ
 γέγογεν· Ὁ γὰρ Ἀσάν ἐπορεύθη μετὰ τοῦ αὐθεντοῦ ἐν τῇ
 Μπόσνα οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ· ἅμα γὰρ τοῦ ἐξελεθεῖν τὸν Ἀ-
 σάν, πορευθέντες οἱ Ἀμαλδαρέοι ἐπλάνησαν αὐτὸν, καὶ ἔστερξεν
 ὄπως κλέψωσι τὰ ἄσπρα· Ὅρα γὰρ γινῶσιν δούλου καὶ αὐθεν- 10
 τός· οὕτως ἐποίησεν ὁ ἀσύνετος δεσπότης· Ὡς ἐν ὀλίγῳ δὲ
 ἐλθὼν ὁ αὐθέντης ἐκ τῆς Μπόσνας, ἠκούσθη ὅτι οἱ Ἀμαλδα-
 ρέοι ἐκλεψαν ἄσπρα ἐκ τῆς ἀλυκῆς, δέδωκε δὲ αὐτοῖς σκάκουσ
 καὶ ὠμολόγησαν ὅτι καὶ μετὰ βουλῆς τοῦ δεσπότη ἐκλέψα-
 μεν μοιράσαντες αὐτὰ ὁμοῦ· ἀκούσας δὲ ὁ αὐθέντης ἠβουλή- 15
 θη ἀποκτεῖναι αὐτὸν, εἰ μὴ ὁ Μαχομουτ πασιᾶς ἔσχοψε τοῦ
 μὴ ἀποκτεῖναι αὐτόν· ἐκράτησεν οὖν τὴν ἀλυκὴν καὶ εἴ τι ἄλ-
 φ. 54. λον εἰσόδημα ἰ· οἱ γὰρ ἄρχοντες οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ ἐπορευ-
 θησαν ἕκαστος, ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἐνθεν, οὐ γὰρ εἶχόν τι εἰς
 διατροφὴν· Καθήμενος δὲ ὁ ταλαίπωρος ἐν Ἀδριανουπόλει ἐ- 20
 ποίησεν αὐτὸν τοῦ μὴ ἱππεῦσαι ὄλωσ· Ὁ δὲ Ἀσάν ἐλθὼν ἐκ
 τῆς Μπόσνας καὶ ἀκούσας τὸ δρᾶμα, ἐκ τῆς χορῆς πεσὼν ἐν
 ἀσθενείᾳ ἐτελεύτησεν· ὡς ἐν ὀλίγῳ δὲ ἀπέθανε καὶ ἡ θυγά-
 τερ αὐτοῦ· Ὀλίγου δὲ καιροῦ παρελθόντος ὑποστρέψας ὁ αὐθέν-
 τής ἦλθεν ἐν Ἀδριανουπόλει, καὶ ἐξελεθὼν ὁ ταλαίπωρος πεζο- 25
 πορῶν ὑπήντησεν αὐτόν· ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἠλέησεν αὐτόν, ὥρισε
 γοῦν καὶ δέδωκεν πρὸς αὐτὸν ἵππον ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἐ-
 καθέσθη περιπατῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· δέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ σι-
 τηρέσιον μερικὸν εἰς διατροφὴν μόνον· Ὡς ἐν ὀλίγῳ δὲ ἐτε-
 λεύτησε καὶ ἡ Βασίλισσα καὶ αὐτὸς ὁ δεσπότης ἐν τῇ Ἀδρια- 30
 νουπόλει, τῆς δὲ θυγατρὸς αὐτοῦ τὰ εἶδη ἐδόθησαν ἐν τῷ πα-

τριρχαίῳ, ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ ὁ σάκκος, ὁ ἀρχαῖος ἕως τοῦ νῦν, ταφέντες ἅπαντες ἐν Ἀδριανουπόλει.

- Ἐν δὲ τῇ πατριαρχείᾳ τοῦ Ἰωάσαφ ἐπορεύθη ὁ αὐθέντης ὁ σουλτάν Μεχεμέτης κατὰ τῆς Τραπεζοῦντας μετὰ δυνά-
 5 μως πλείστης ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης πλήθους ἀναριθμή-
 του· βασιλευῶν γὰρ ἦν ὁ κύρις Δαβὶδ ὀρμώμενος ἐκ τοῦ γέ-
 νους τῶν Κομνηνῶν· ὡς γὰρ τὴν ἀθρόαν ἔλευσιν εἶδε καὶ τὸ
 πλήθος τοῦ τοσοῦτου λαοῦ, οὐκ ἔχων τι διαπράξασθαι καὶ ἀ-
 κων προσεκύνησεν· ἐζήτησεν οὖν τινὰ |, ὅπως λάβῃ τὴν θυ-φ. 54·
 10 γατέραν αὐτοῦ εἰς γυναῖκα, καὶ ὑπέσχετο λαθεῖν αὐτήν. Ἐ-
 σχε γὰρ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς καὶ ἐτέρην θυγατέρα τὴν δέσποιν-
 α Χάτουν ἔχουσιν τὸν Οὐζοὺν Χασάν ἐν τῷ Τευρίζι, ἔχου-
 σα μετ' αὐτοῦ υἱοὺς τρεῖς· ἤλπιζε γὰρ τοῦ εὐρεῖν βοήθειαν ἐξ
 αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθη βοηθῆσαι αὐτῷ τὸ σύνολον, φοβού-
 15 μενος μήπως πορευθῆ κατ' αὐτοῦ· ἐκ γὰρ τοῦ φόβου αὐτοῦ
 ἔστειλε πρέσβην τὴν μητέρα πρὸς τὸν αὐθέντην μετὰ δώρων πολ-
 λῶν· προὔπαντήσας αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ φήσασα οὕτως: γνωστὸν ἔ-
 στω τῇ σῇ βασιλείᾳ ὅτι οὐκ εἰμι ἐναντίος σοί, ἀλλὰ πορευθεὶς
 ποιήσον ὡς βούλη. Ἀποδεξάμενος δὲ αὐτὴν ἀσμένως καὶ φιλο-
 20 φρονήσας ἀπέστειλεν οἴκαδε. Ἐζήτησε δὲ ὁ ταλαίπωρος βασιλεὺς
 ὅπως δώῃ αὐτῷ τόπον εἰς διατροπὴν καὶ τοῖς οὔσι μετ' αὐτοῦ,
 ἔστερξε δὲ καὶ αὐτὸ, καὶ ἀπέστειλε τὰς κλεῖς τοῦ κάστρου πρὸς
 αὐτόν. Ἐκυρίευσεν δὲ τὴν τοσαύτην ἐπαρχίαν ἀπονητὴ χωρὶς πο-
 λέμου τινος ἀπὸ Ἀμισοῦντος ἕως τῶν ὀρίων Ἰβηρίας κάστρων
 25 καὶ χωρῶν. Ἐποίησε δὲ τὸν λαὸν τῆς Τραπεζοῦντος εἰς μοῖρας
 τρεῖς, καὶ τὸ μὲν ἐν μέρει ἔλαβον αὐτὸς καὶ οἱ μεγιστᾶνες
 αὐτοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔφερε σεργούνιδες ἐν τῇ Πόλει, τὸ δὲ ἄλ-
 λο μέρος ἀφῆκεν ἐν αὐτῷ τῷ κάστρῳ οἰκεῖν οὐκ ἔσω, ἀλλ' ἔ-
 ξω τῶν τειχῶν· τὸν βασιλέα δὲ καὶ πάντας τοὺς ἀρχοντας
 30 ἀναβιβάσας ἐν πλοίοις ἔφερον ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὸν τε
 Καβαζήτην καὶ πᾶσαν τὴν γενεάν αὐτοῦ |, τὸν μέγαν μεσά-φ. 55.

ζοντα, τὸν Ἀλταμούριον, τὸν φιλόσοφον Ἀμουρούτζην, τὸν πρωτοβεστιάριον· οὗτος γὰρ ὁ πρωτοβεστιάριος ὑπῆρχεν ἕγγονος τοῦ Ἰάχαρη, ὁμοίως καὶ ὁ Μαχουμούτ πασιᾶς ἐκ τῆς ἄλλης θυγατρὸς τοῦ Ἰάχαρη τῆς οὔσης ἐν τῇ Σερβίᾳ· ὑπῆρχον οὖν πρωτεξάδελφοι· καὶ μετὰ δόλου καὶ ἀπάτης αὐτοῦ τοῦ 5 πρωτοβεστιαρίου ἐπορεύθη ὁ αὐθέντης ἐν τῇ Τραπεζούντζα, αὐτὸς γὰρ ἔπεισε καὶ τὸν ταλαίπωρον βασιλέα καὶ προσεκύνησεν· ἦν γὰρ ὁ βασιλεὺς οὗτος νωθρὸς καὶ ἀνανδρὸς καὶ οὐχ ἱκανὸς εἰς βασιλείαν· εὔρε γὰρ ὁ πρωτοβεστιάριος τιμὴν ὅτι καὶ πλείστην ἔκ τε τοῦ αὐθεντὸς καὶ τοῦ μπασιᾶ· ἦν γὰρ ὠραῖος καὶ 10 ἀνδρείος ἐν τε μεγέθει σώματος καὶ ἐπιτηδειότητι· τοξευτῆς γὰρ ἦν ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τοῦ αὐθεντικῆς ρουσάτου. Τούς γὰρ υἱοὺς τοῦ Ἀμουρήτζη ἔβαλεν ἐν τῷ σαρχίῳ, τὸν δὲ Ἀμουρούτζην ὑστερον ἐποίησεν αὐτὸν Ἰσμαηλίτην· τὸν βασιλέαν δὲ δέδωκεν αὐτῷ χώρᾳ εἰς διατροφὴν πλησίον Σερρών· τὴν 15 δὲ θυγατέρα αὐτοῦ ἦν ὑπέσχετο λαβεῖν εἰς γυναῖκα οὐκ ἔλαβεν αὐτὴν, ἀλλ' ἔδωκεν αὐτὴν πρὸς τὸν χότζαν αὐτοῦ, καὶ πολλὰ μοχθήσας τοῦ ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ οὐκ ἠδυνήθη ἐλκῦσαι αὐτὴν, ὅμως ἀπέλυσεν αὐτὴν, εἶχε γὰρ σιτηρέσιον μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. Ὑστερον δὲ γεναμένης 20 μάχης μετὰ τοῦ Οὐζοῦν Χασάνη, μέλλων πορευθῆναι κατ' αὐφ. 55· τοῦ ἀποστείλας ἀπέκτεινε τὸν ταλαίπωρον βασιλέα· οὐ γὰρ | οἶδαμεν τίς ἦν ἡ αἰτία.

(1) Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς ἐκείνοις ἐξεβλήθη ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὁ Ἰωάσαφ, ἀπέκοψε γὰρ ὁ αὐθέντης τὴν αὐτοῦ 25 πολίαν, τὸν δὲ μέγαν ἐκκλησιαρχὴν ἔσχισεν ἐκ τῶν δύο μερῶν τὴν βίαν αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ πρωτοβεστιαρίου· οὗτος γὰρ ἔσχε γυναῖκα νόμιμον ἔχων καὶ παῖδας μετ' αὐτῆς· ὁ γὰρ αὐθέντης πορευθεὶς πρὸς κειροῦ ἔλαβε τὴν Ἀθήναν· τὸν γὰρ τῆς

(1) Περιθ. Περὶ τοῦ πατριάρχου .

- Ἀθήνας ἔρχοντα ἀποκτείνας, τὴν γυναῖκα καὶ παῖδας ἔφραεν
 ἐν Ἀδριανουπόλει· ἡ γὰρ γυνὴ ἦν θυγάτηρ Δημητρίου τοῦ Ἀ-
 σάν· ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ πρωτοβεστιάριος· ἐτρόθη τῷ αὐτῆς ἔ-
 ρωτι καὶ ἤθελε λαβεῖν αὐτὴν εἰς γυναῖκα· παρεκάλει οὖν διὰ
 5 γραφῶν τὸν πατριάρχην ὅπως συγχωρήσας λάβῃ αὐτὴν· ὡς
 δὲ οὐ κατένευσε ποιῆσαι αὐτὸ, φανερὰς οὔσης μοιχοζευξίας, ὡς
 καὶ καταβούσης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὠργίσθη ὁ μπασιᾶς τὸν
 τε πατριάρχην καὶ τὸν μέγαν ἐκκλησιάρχην ὡς οὐκ ἤκουσαν
 τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς ὡς προείπομεν· ἔλαβε
 10 γὰρ αὐτὴν παρανόμως μοιχεύων· ἡ γὰρ ἀδικία οὐκ εἶπεν αὐ-
 τὸν εἰς μακρὰν· ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν μετὰ τῶν ἀρχόντων
 παίζων ζάρια ἀπλώσας τὴν χεῖρα τοῦ λαβεῖν καὶ ρίψει αὐτὰ,
 ἀπέψυξε καὶ ἀώρως ἐτελεύτησε περὶ αἰωνίῳ πυρὶ·
 (1) Ἀνήλθε δὲ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ κύρις Μάρ-
 15 κος ὁ Ξυλοκράδις Κωνσταντινουπολίτης καὶ μέτοχος λόγου· φ. 56.
 ποιήσας οὖν καιρὸν ὀλίγον ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ, ἀνεφύησαν σκάν-
 δαλα οὐκ ὀλίγα ἐκ τῶν κληρικῶν, οὐ γὰρ ἠγάπουν αὐτόν· Ἦν
 δὲ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τις ἱερομόναχος ὀνόματι Συμεὼν ὀρμώμε-
 νος ἐκ Τραπεζοῦντας, χρησιμώτατος πάντων ὡς ἄλλος οὐδεὶς, καὶ
 20 φιλόξενος· οἱ γὰρ Τραπεζοῦντιοὶ ἤθελον τοῦ ποιῆσαι αὐτὸν
 πατριάρχην· ἔσχον γὰρ υἱοῦς ἐντὸς τοῦ σαραγίου καὶ ἐκτὸς ἐν
 ἀξιώμασι πλείστοις καὶ τιμαῖς μεγίσταις, καὶ δεξιωθέντες τοῖς
 κληρικοῖς κακῶς διέκειντο μετὰ τοῦ πατριάρχου συκοφαντοῦν-
 τες αὐτόν καὶ λέγοντες ὅτι ἐποίησε προσθήκην ὅπως δῶη πε-
 25 σκέσιον φλωρία χίλια· οὐ γὰρ ἔδιδόν τι οὔτε αὐτὸς, οὔτε οἱ
 πρὸ αὐτοῦ πατριάρχαι· ὁ δὲ ὤμυσε μὴ εἰδῶς τὸ τοιοῦτον, ἀλ-
 λά οὐκ ἐπίστευον αὐτῷ· Ὅθεν συναχθέντες οἱ Τραπεζοῦντιοὶ
 ἔρχοντες καὶ ἐκ τῶν Πολιτῶν μερικοὶ συνάξαντες φλωρία χί-

(1) Περιθ. Περὶ τοῦ πατριάρχου.

λια ἔστειλαν αὐτὰ τὸν αὐθέντην εἰπόντες (1), ὅτι ὁ πατριάρ-
 χης ἔταξε τὴν βασιλείαν σου φλωρία χίλια, δίδομεν καὶ ἡμεῖς
 τὰ αὐτὰ ἵνα ποιήσωμεν πατριάρχην τὸν ἡμέτερον κκλόγηρον,
 οὐ γὰρ θέλομεν ἡμεῖς ὁ λαὸς καὶ οἱ κληρικοὶ τὸν Μάρκον.
 Μειδιάσας οὖν ὁ αὐθέντης καὶ καταγνοῦς τὴν ἀγνωσίαν αὐτῶν 5
 εἶπεν, ἀληθῶς, ἔταξε ταῦτα, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ θέλετε αὐτὸν ὑ-
 μεῖς, ποιήσατε οἶον βούλεσθε. Ἐκβελόντες γὰρ τὸν κύριον Μάρ-
 κον | ληστρικῶς ἐκ τοῦ πατριαρχείου, ἀνεβίβασαν τὸν κύριον Συ-
 μεῶνα, τὸν δὲ Μάρκον ἀνεθεματίζον οὐ μόνον κληρικοὶ ἀλλὰ
 καὶ ἰδιῶται, ρίπτοντες λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ρύμψαι τῆς Πό- 10
 λεως ἀνεθεματίζον αὐτόν· οὐ γὰρ εἶχε τί καὶ δράσειεν, ἐκά-
 θητο ἰδιάζων περιμένων ὅπως γένηται σύνοδος· καὶ ἴδωσι τὴν
 ἐαυτῷ γεναμμένην ἀδικίαν, οὐ γὰρ ἐπαύετο γράφων πρὸς τοὺς
 ἀρχιερεῖς· ὅθεν μερικοῦ καιροῦ παρελθόντος, γέγονε καὶ σύνο-
 δος μεγίστη ὅπως ἐξετάσωσιν ἐν τίνι ἐγκλήματι ἐξέωσαν αὐ- 15
 τὸν ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, βοῶν γὰρ ἦν ὡς ἠδίκησαν αὐτόν.
 Ἐν δὲ τῷ χωρῷ τῶν ἀρχιερέων εἷς ἦν καὶ ὁ Φιλιππουπό-
 λεως κύριος Διονύσιος· ἔχων φιλίαν ἄκραν μετὰ τῆς κυρᾶς τῆς
 Μάρως μητριᾶς οὔσης τοῦ αὐθεντός, ἦτις καὶ ἐτίμα καὶ ἡ-
 γάπα αὐτόν ὡς πνευματικὸν πατέρα· μαθοῦσα γὰρ αὕτη τὰ 20
 σκάνδαλα τῶν δύο πατριαρχῶν ἔκρινεν ὅπως ποιήσῃ τὸν κύριον
 Διονύσιον πατριάρχην καὶ παύσωσι τὰ σκάνδαλα πάντα· γεγό-
 νασι γὰρ οἱ τῆς Πόλεως λαϊκοὶ τε καὶ ἱερεῖς· πρασιζὶ (sic), οἱ
 μὲν θέλοντες τὸν ἕνα, οἱ δὲ τὸν ἕτερον· βαλὼν γὰρ ἡ κυρία
 αὕτη εἰς ἐν ταψίον ἀργυροῦν φλωρία δύο χιλιάδες ἐπορεύθη 25
 πρὸς τὸν αὐθέντην· ἐρωτήσας οὖν αὐτήν, τί ἐστι ταῦτα, ᾧ
 μήτηρ; ἡ δὲ ἔφη, ἔστι μοι εἷς καλόγηρος καὶ παρκακλῶ τὴν
 αὐθεντείαν σου ὅπως ποιήσω αὐτὸν πατριάρχην. Ἄρα, δὲ τὰ
 φλωρία καὶ εὐχαριστήσας αὐτήν εἶπε πρὸς αὐτήν, ποίησον, μῆ-

(1) Ἐν περιθεωρήῃ: ὡ τῆς ἀγνωσίας τῶν Ρωμαίων.

τερ, ὁ βούλει. Καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ κύρις Διονύσιος | ὁρισμῶ τοῦ κρατοῦντος, τί γὰρ εἶχον ποιη-φ. 57. σαι; δύο γὰρ δερνόντων ὁ τρίτος πρῶτος.

- Καὶ ὁ μὲν κύρις Συμεὼν ἀνεχώρησεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Στε-
 5 νημάχου, ὁ δὲ κύρ Μάρκος ἔλαβε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Ὁ-
 χρίδου, ὀλίγον δὲ βιώσας ἐτελεύτησεν· ὁ δὲ κύρ Διονύσιος πα-
 τριαρχεῦων ἕτη ὀκτώ· ὤρμητο μὲν οὗτος ἐκ Πελοποννήσου,
 ἐλθὼν γὰρ ἐν Κωνσταντινουπόλει παῖς ὢν τῇ ηλικίᾳ, ἣν ἐν τῇ
 μονῇ τῶν Μαγκάων, ὑποπακτικὸς γενόμενος τοῦ κύρ Μάρκου
 10 τοῦ Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ, καὶ πρὸ αὐτοῦ τραφεῖς καὶ παι-
 δευθεὶς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, καὶ χειροτονήσας αὐτὸν ἱε-
 ρεῖα ἦν μετ' αὐτοῦ ἕως ἐν τοῖς ζῶσιν ἦν, ὕστερον δὲ γενναμένης
 τῆς ἀλώσεως ἔλαβον αὐτὸν αἰχμάλωτον, ἠγόρασε δὲ αὐτόν τις
 15 ἄρχων ὀνόματι Κυρίτζης ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει, ἐκ γὰρ τῆς ἀ-
 ρετῆς αὐτοῦ ὡς ἐν ὀλίγῳ γέγονε καὶ μητροπολίτης Φιλιππου-
 πόλεως εἶτα καὶ πατριάρχης. Ὅντος γὰρ αὐτοῦ ἐν τῷ θρόνῳ
 ὁ ἐχθρὸς διάβουλος φθονήσας τὴν εἰρήνην καὶ κατάστασιν τῶν ἐκ-
 κλησιῶν ἐνέβαλε ζιζάνιον τοῖς κληρικοῖς, συκοφαντήσαντες αὐ-
 τὸν ὅτι ἐστὶ περιτετμημένος ἐκ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ὧν περ εἶχον
 20 αὐτὸν δοῦλον· συνόδου οὖν συγκροτηθείσης καὶ συνάξεως οὐκ ὀ-
 λίγης γενναμένης ἀρχιερέων καὶ ἐπισκόπων καὶ τῶν τῆς πόλεως
 ἱερέων καὶ ἀρχόντων καὶ τοῦ κοινοῦ λαοῦ πλήθος, ἐλέγχον-
 τες αὐτὸν ἦσαν τῶν ἐκ κλήρου τινές· ὤμνυε γὰρ ὅτι οὐκ ἔ-
 στιν ἀληθὲς τὸ λεγόμενον, ἀλλὰ συκοφαντία ἐστίν· ὡς οὖνφ. 57·
 25 οὐκ ἐπειθόντο, τί γὰρ εἶχε καὶ δράσειεν; ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης καὶ
 νόμου μετ' ἄθεσις γίνεται· ἐγερθεὶς οὖν καὶ στάς ἐν μέσῳ τοῦ
 πλήθους καὶ ἄρας τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἔδειξε πᾶ-
 σι τὰς σάρκας αὐτοῦ ἐξ ἑκατέρου μέρους τῶν καθεζομένων ἀρ-
 χιερέων καὶ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν τῶν καλλιστευόντων ὅσοι ἔ-
 30 τυχον εὐρεθέντες πλησίον, καὶ ἰδόντες ἐξεπλάγησαν τὴν κα-
 θαρότητα καὶ παρθενίαν αὐτοῦ, οὐ γὰρ ἦν σαρκὸς σημεῖον ἐν

αὐτῷ, εἰ μὴ μόνον ἄκρον δέρματος. Αἰσχυνθέντες οὖν οἱ εἰπόντες ἔπεσον ἐν τοῖς ποσίν αὐτοῦ τοῦ συγχωρῆσαι αὐτοῖς τὴν ἀδικίαν καὶ συκοφαντίαν ἣν περ εἰργάσαντο· παρεκάλουν δὲ αὐτὸν οἱ πάντες ἀρχιερεῖς καὶ πᾶς ὁ λαὸς τοῦ μὴ ἐξελεῖν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, αὐτὸς δὲ οὐδὲ ἄκροις ὡσὶν ἠθέλησεν ἀκοῦσαι, ἀλλὰ σταθεῖς παρηρησία ἀφόρισεν ἅπαντας τοὺς συνεργοὺς καὶ πράκτορας καὶ συκοφάντας τοῦ τοιοῦτου ἐγχειρήματος, καὶ εὐθέως ἐξῆλθε τῆς Πόλεως μετὰ τοῦ βίου καὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ μονῇ τῆς Κοσινίτζου καὶ ἐποίησεν ἀνακτῆσεις καὶ καλλιεργείας οὐκ ὀλίγας· ἔμεινε δὲ ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ζῶν ἐν εἰρήνῃ.

Ἀνεβίβασαν δὲ πάλιν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν κύριν Συμεῶνα μετὰ πεσκεσίου φλωρία χιλιάδας δύο, οὐ γὰρ ἠθέλησεν ὁ τευτέρης λαθεῖν φλωρία χίλια, ὅτι εὐρέθησαν γραμμένα χιλιάδες δύο τοῦ κύρ Διονυσίου.

(1) Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς ἐκεῖνοις ἐπορεύθη ὁ αὐθέντης ἐν φ. 58. τῇ Περσίᾳ, γενναμένης μάχης μετὰ τοῦ Οὐζοῦν Χασάνι |, καὶ πορευθεὶς μέχρι τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου συνῆψε πόλεμον μετ' αὐτοῦ· ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ πολέμῳ ἀπεκτάνθη καὶ ὁ Χὰς Μουράτης μπεγλερμπεϋς ὢν τῆς Ἀνατολῆς ὁ υἱὸς Παλαιολόγου τοῦ Γίδι· ὁ δὲ Μαχμούτ πασιᾶς ἦν μπεγλερμπεϋς τῆς Δύσεως καὶ οὐκ ἐβοήθησεν αὐτῷ ἐν τῷ πολέμῳ, ἐφθύνει γὰρ αὐτὸν, διὸ καὶ ἐξ ἐκεῖνου ὠργίσθη αὐτὸν ὁ αὐθέντης καὶ ἐν τῷ ἐπανελθεῖν ἐκ τοῦ φουσατόν ἀπέπνιζεν αὐτὸν ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Τζατλατῆ· πολέμου οὖν γενομένου οὐκ ἠδυνήθη στῆναι μετὰ τῶν Τομαλῆδων ὁ Οὐζοῦν Χασάνης, ἀλλὰ φυγὼν διεσώθη, ἔλαβε δὲ πλῆθος πολὺ ἐκ τῶν Ἀτζάμιδων τῶν ἐν τῷ πολέμῳ καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτῶν καὶ ἔφερε πάντας ἐν τῇ Πό-

(1) Περ. Περὶ Βασιλείας.

λει ζῶντες κακῶς, καὶ οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ ζῶντες, ἀγά-
πης γενομένης, ἐπορεύθησαν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν.

- (1) Πατριαρχεῦσας οὖν ὁ κύρις Συμεὼν ἔτη τρία ἢ καὶ
πλείω· ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἐνεγράφη τις ἱερομόναχος ὀνόματι
5 Ραφαὴλ ὀρμώμενος ἐκ τῆς Σερβίας, μέθυσος καὶ οἰνοπότης,
ἔχων φίλους ἐκ τῶν μεγιστάνων ἐποίησεν ὅπως δῶν καθ' ἕκα-
στον χρόνον φλωρία χιλιάδας δύο καὶ πεσκέσιον φλωρία πεν-
τακόσια, δέδωκαν δὲ αὐτῷ τὸν θρόνον καὶ ἐξεβλήθη πάλιν ὁ
κύρ Συμεὼν· στάσεως οὖν γεναμένης οὐκ ἤθελον συλλειτουργ-
10 γῆσαι αὐτῷ, ἀλλ' ὅμως ἐκ τοῦ φόβου καὶ ἄκοντες ἐσυλλει-
τούργουν αὐτῷ· ἦν γὰρ τοσοῦτον μέθυσος ὡς καὶ τῇ ἀγία
καὶ μεγάλη Παρρασκευῇ ἐν τοῖς τροπαρίοις οὐκ ἠδύνατο στήναι
ἐκ τῆς μέθης, ἀλλ' ἔπιπτε τὸ δεκανίκιον ἰ ἐκ τῶν χειρῶν αὐ- φ. 58·
τοῦ· ἐμίσουν γὰρ αὐτὸν οἱ πάντες· τὸ μὲν ἐκ τῆς μέθης, τὸ
15 δὲ ἐκ τῆς ἀλλογλωττίας· περαιωθέντος οὖν τοῦ χρόνου οὐκ
ἠδυνήθη δοῦναι τὸ χράτζιον, οὐ γὰρ ἦν τις ὁ βοηθῶν αὐτῷ
οὔτε ἐκ τῶν κληρικῶν, οὔτε ἐκ τῶν λαϊκῶν· ἀρέντες γὰρ
αὐτὸν ἔβαλλον ἐν τῇ φυλακῇ καὶ περιπτῶν μετὰ τῆς ἀλύσου
ἐτελεύτησε κακῶς. Κοινῆς οὖν βουλῆς γεναμένης καὶ συνόδου
20 συγκροτηθείσης ἐποίησαν πατριάρχην τὸν μέγαν ἐκκλησιάρχην,
μετονομάσαντες αὐτὸν Μάζιμον.

- (2) Ἐν ἔτει ἠροῇ ποιήσαντες μάχην μετὰ τῶν Βενετῶν,
πορευθεὶς ἐκ τῆς γῆς καὶ θαλάττης ἔλαβε τὴν Εὐρίππον ἣ οὐκ
ἠθέλησε προσκυνῆσαι αὐτὸν, ἀπέκτεινε δὲ πάντας ἄνδρας ἀπὸ
25 δεκαετοῦς καὶ ἀνωτέρω· ἄρας δὲ καὶ τὸ Φιτέλιον καὶ τὸ
Γαρδίκιον καὶ καταλείψας αὐτὰ, πάντα τὸν λαὸν ἔφερεν ἐν Κων-
σταντινουπόλει, ὁμοίως καὶ τῆς Εὐρίπου γυναϊκάς τε καὶ

(1) Ἐν περιθεωρίῳ. Περὶ πατριάρχου.

(2) Ἐν περιθ. Περὶ βασιλέως.

παῖδας, καὶ λαβόντες αἰχμαλώτων πλῆθος πολὺ ἤλθον ἐν τῇ Πόλει μετὰ νίκης. Γέγονε δὲ τῷ αὐτῷ ἔτει θανατικὸν μέγα καὶ ἐξαισιον οἶον οὐκ ἐγένετο ἐν πλείστοις ἔτεσι· ἐλθόντες γὰρ ἀσυνήθεις αἰχμάλωτοι ἐκ διαφορῶν τόπων γέγονε τοσοῦτη φθορὰ ὡς οὐκ ἔστι δυνατὸν διηγήσασθαι.

5

Καὶ πάλιν πορευθεῖς μετ' ὀλίγον ἔλαβε τὸν Καφᾶν, τοὺς Θεοδώρους, τὴν Γοτθίαν καὶ πᾶσαν τὴν Περσικὴν ἄνευ πολέμου τινός καὶ ἔφερεν αὐτοὺς σεργούνιδες· οὐ γὰρ ἠσύχασεν ἔτος ἐν ὁ ἀλιτῆριος καὶ φθορεὺς τῶν Χριστιανῶν, ἀλλ' ὡσπερ ἀγέλας προβάτων ἔφερε κατ' ἔτος | τοὺς ταλαιπώρους χριστιανούς, 10 τοὺς μὲν πωλῶν, τοὺς δὲ χαρίζων· τῆς ἀνοχῆς σου, δέσποτα παντοκράτωρ! οὐ γὰρ ἠστοχησέ που ὁ ἄνομος, εἰμὴ μόνον πορευθεῖς πρὸ καιροῦ ἐστράτευσεν ἐν τῷ Πεληγράδι, ὅτε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ πᾶσα ἡ Σερβία· ἐν δὲ τῷ Πεληγράδι πορευθεῖς ἠφάνισαν αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν, καὶ τὰς σκηνὰς καὶ τὰ 15 ἄρματα καὶ ἵππους καὶ καμήλους ἀφέντες ἔφυγον· ὁ δὲ τρόπος τοῦ ἀφανισμοῦ γέγονεν οὕτως. Ὁ στρατηγὸς ὁ Ἰαγκος ἀκούσας ὅτι παρακάθηται ὁ αὐθέντης τὸ κάστρον, ἐλθὼν κρυφίως μετὰ τρισχιλίων ἀνθρώπων εὐρέθη ἐντός· ἀρματώσας δὲ αὐτοὺς ἔβαλλεν ἐν οἴκοις παραγγείλας αὐτοῖς τοῦ μὴ ἐξελεθεῖν 20 ἕως οὗ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος. Ἐποίησαν οὖν οὕτως, αὐτὸς δὲ ἐκάθητο ἐν ὑψηλῷ τόπῳ θεωρῶν τὰς μαγγανίας αἷς εἰργάζοντο. Καλάσαντες γὰρ τὰ τεῖχη μετὰ τῶν σκευῶν θέντες κλίμακας ἀνέβαινον ἐκ τῶν χαλαστριῶν· χαλάσαντες πλῆθος πολὺ εἰσήεσαν δήνοντες καὶ (γρ. δένοντες καὶ τοὺς) 25 αἰχμαλώτους, αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν· ὅτε δὲ ἤρπαζον παῖδας καὶ γυναῖκας τοῦ ἐξέρχεσθαι, κρούσας τὴν σάλπιγγα, εὐθὺς ἐξῆλθον οἱ ἐν ταῖς οἴκοις μετὰ τῶν ἀρμάτων καὶ ποιήσαντες ἀλαλαγμὸν ὥρμησαν κατὰ τῶν Τουρκῶν· αὐτοὶ δὲ ἦσαν οἱ πλείονες ἐν ταῖς οἴκοις ἀρπάζοντες καὶ λεηλατοῦντες· φεύγοντες γὰρ 30 διωκόμενοι τοὺς μὲν ἀπέκτενον, τοὺς δὲ ἐκρέμιζον ἐκ τῶν

- τειχῶν · ἰδόντες γὰρ οἱ ἐν ταῖς σκηναῖς τὴν ἀθρόαν ἰ μεταβολὴν φ. 59^α
καὶ ὅπως διώκονται ὑπὸ τῶν Οὐγκρῶν, ἀφέντες πάντα ἔφυγον
μὴ θεωροῦντες τοὺς ὀπισθεν· τοσοῦτον γὰρ ἐδίωκον αὐτοὺς ὡς
καὶ τὰς σκευὰς αὐτῶν γεμίσαντες ἔρριπτον κατ' αὐτῶν· ἀφέντες·
- 5 γὰρ τὸν τοσοῦτον βίον καὶ ἄρματα καὶ σκηνὰς, λαβόντες αὐτὰ
κατέκαυσαν ἐν πυρὶ μὴ καταδεξάμενοι ἄρα τι ἐξ αὐτῶν·
Αἰσχυθεὶς οὖν καὶ νικηθεὶς ὑπέστρεψεν· ὕστερον δὲ μετὰ τὸ
ἐξελεθεῖν ἐκ τοῦ Καφᾶ, μετὰ παραδρομὴν ἐτῶν δύο ἔστειλε
- 10 τὸν Μεσκή πατιᾶ ἐκ τε στερεᾶς καὶ θαλάσσης μετὰ δυνάμεως
πλείστης κατὰ τῆς Ρόδου, καὶ οὐκ ἴσχυσεν λαβεῖν αὐτὴν·
χαλάσαντες γὰρ μέρη τινὰ τοῦ κάστρου μετὰ σκευῶν ὥρμησε
τὸ πλῆθος εἰσελθεῖν· οἱ γὰρ Ρόδιοι ποιήσαντες ἐνδοθεν τῶν
χαλαστριῶν χάντακας ἐσκέπασαν αὐτοὺς μετὰ χώματος, καὶ
ἀπήλθον κρυβέντες· ἰδόντες δὲ οἱ Τοῦρκοι τὰς χαλαστρίας
- 15 ἄτερ ὄχλου ὥρμησαν μετὰ ἀλαλαγμοῦ, μὴ νοήσαντες τὸ δρᾶμα·
ἐν γὰρ τοῖς πυθμέσι τῶν χαντάκων θέντες σούγλας ὀρθείας
καὶ λόγχας· εἰσελθόντες μετὰ ἀλαλαγμοῦ θέντες καὶ σκῆπ-
τρον ἔδραμον ἐντὸς τοῦ κάστρου· ἀπεσπάσθη οὖν τὸ χῶμα
καὶ ἔπεσον οἱ εἰσελθόντες ἅπαντες ἐντὸς τῶν χαντάκων, οἱ
- 20 μὲν σφαγέντες, οἱ δὲ κρημισθέντες· Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἔξω
καὶ μαθόντες τὸ γεγονός εἰς τοὺς εἰσελθόντας, οὐδεὶς ἐτόλ-
μησεν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔφυγον ὀπισθεν, ὑπέστρεψαν δὲ κενοὶ
μηδὲν ἰσχύσαντες·

(1) Πατριαρχεύοντος τοῦ κῦρ Μαζίμου τοῦ Παλαιολόγου (sic)

- 25 ἢ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἅπαντα εἰρηνικῶς διέκειντο, παυσασμένωνφ. 60
πάντων τῶν σκανδάλων ἐποίμικε τὸ ποίμνιον ἐν παιδείᾳ καὶ
νουθεσίᾳ Κυρίου διδάσκων καθ' ἐκάστην Κυριακὴν ἐπ' ἄμβω-
νος, ὑπῆρχε γὰρ λογιώτατος καὶ ἡδύς ἐν τῷ λέγειν ἔχων πλά-

(1) Ἐν περιθ. Περὶ πατριάρχου.

τος γλώσσης ὡς οὐδεὶς τῶν τότε εὐρισκομένων φιλοσόφων ·
 τοσοῦτος γὰρ ἦν ὡς καὶ ἡ φήμη αὐτοῦ μέχρι καὶ τῆς τοῦ
 κρατοῦντος ἀκοῆς φθάσασα ὅς καὶ στέλνει ζητῶν παρ' αὐτοῦ
 τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἀγίου τῆς πίστεως ἡμῶν συμβόλου · ὅς καὶ
 γράψας καὶ ἐξηγησάμενος ἀπέστειλεν αὐτὸ πρὸς αὐτούς, θεο- 5
 λογικῶς καὶ τεχνικῶς αὐτὸ συγγραψάμενος · ὑπῆρχον γὰρ ἐν
 τοῖς καιροῖς ἐκείνοις νέοι εὐγενέστατοι ἐντὸς τοῦ σαραγίου ἐκ
 τε Πόλεως καὶ Τραπεζοῦντας, ἐξ ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ τοῦ Ἀμου-
 ρήτζη ὁ υἱὸς ὁ Μεχμεμέτμπεῖς λογιώτατος καὶ ἑλληνικῶς καὶ
 ἀραβικῶς, ὅς καὶ ὀρισμῶ τοῦ κρατοῦντος μετεγλώττισε τὰ 10
 ἡμέτερα βιβλία εἰς τὴν τῶν Ἀράβων γλώτταν γράψας αὐτὰ
 ἀκριβέστατα . Ὁ γὰρ αὐθέντης ἀεὶ οὐκ ἐπαύετο ἐρωτῶν τὰ
 τῆς πίστεως ἡμῶν μυστήρια παρ' αὐτῶν · ἔμαθε γὰρ σὺν ἄλ-
 λοις καὶ περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ, ὅτι οἱ τῶν χριστιανῶν ἀρχιερεῖς
 τοὺς ἀπορίσαντας ἐν πταισίμασι καὶ φθάσαντες τελευτήσουσι, 15
 τοὺς τοιοῦτους ἡ γῆ οὐ διαλύει, ἀλλὰ μένουσι τυμπανία μέ-
 λανες μέχρι καὶ χιλίων ἐτῶν · ἀκούσας οὖν τοῦτο ἐθαύμασεν,
 ἐρωτήσας δὲ αὐτοῦς εἶπεν, ὅτι δύνανται πάλιν τοὺς ἀφορισθέν-
 τας λῦσαι αὐτούς; Εἶπον οὖν, ὅτι δύνανται . Διεμνήσατο οὖν
 εὐθέως τὸν πατριάρχην τοῦ εὐρεθῆναι ἄνθρωπον τὸν πρὸ καιροῦ 20
 ὄντα ἐν βάρει τοῦ ἀφορισμοῦ · ἐν ἀπορίᾳ οὖν γενόμενος ὁ
 φ. 60^ο πατριάρχης μετὰ τῶν κληρικῶν τοῦ ἄν εὐρεθῆ ὁ τοιοῦτος, ἵ
 ἐζήτησαν διορίαν ἡμερῶν ὅπως ἐρευνησάντες εὐρωσι τὸν τοιοῦ-
 τον · ἐνθυμηθέντες γὰρ ὡς πρὸ καιροῦ ὑπῆρχέ τις γυνὴ πρε-
 σβυτέρισσα ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν τῆς Παμμυακκριστοῦ, ἦν γὰρ 25
 ἀσελγὲς γύναιον, ἐκ γὰρ τοῦ κάλλους αὐτῆς ἔσχε πολλοὺς
 ἐραστὰς · ἐλεγχομένη οὖν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἔρριψε μῶμον
 κατ' αὐτοῦ συκοφαντήσασα αὐτὸν ὡς συνεγένετο μετ' αὐτῆς,
 ἤλεγχε γὰρ αὐτὸν φανερώς · τῆς φήμης οὖν πανταχοῦ διασπα-
 ρεῖς, οἱ μὲν ἐπίστευον, οἱ δὲ ἠπίστουν · οὐκ ἔχων δὲ ὅτι καὶ 30
 δράσειεν ἐν μιᾷ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν ἐξεφώνησε βάρως ἀλύτου

ἀφορισμοῦ κατὰ τῆς συκοφαντησάσης αὐτόν. Ἐνθυμηθέντες
 γὰρ αὐτήν, ἦν γὰρ πρὸ καιροῦ τεθνηκυῖα, καὶ ἀνοίξαντες τὸ
 μνημα αὐτῶν εὗρον αὐτὴν σῶαν, μηδὲ τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ τρί-
 χας πεσοῦσας, ἦν γὰρ μεμελανωμένη καὶ ὠγκωμένη τυμπάνου
 5 δίκην καὶ ἀξιοδάκρυτος· διεμνήσατο γὰρ πρὸς τοὺς σταλέντας
 καὶ ἀνέφερον αὐτὸ τὸν αὐθέντην, ὥρισε δὲ ἵνα πορευθέντες ἐκ
 τῶν ἰδίων ἀνθρώπων θεωρήσωσιν αὐτήν· ἐπορεύθησαν δὲ καὶ
 ἰδόντες ἐξεπλάγησαν, καὶ πορευθέντες ἀνήγγειλον ὡς εἶδον αὐ-
 τήν· στείλας δὲ καὶ ἑτέρους ἄρχοντας μετὰ τῆς βουλῆς αὐ-
 10 τοῦ ἔβαλον αὐτὴν εἰς ἓν τῶν περικκλησίων βουλλώσαντες αὐ-
 τὸ· τάξας δὲ ὁ πατριάρχης ἡμέραν καθ' ἣν ἐμελλε λειτουρ-
 γῆσαι ὅπως μνήσῃ αὐτοὺς ἵνα ἐξέλωσιν αὐτήν, ἔγραψεν οὖν
 καὶ συγχωρητικὸν γράμμα· ἐλθόντες γὰρ οἱ τοῦ αὐθεντοῦ ἐξέ-
 ωσαν αὐτήν, καὶ γεναμένης τῆς θείας λειτουργίας, σὺν ὁ
 15 πατριάρχης μετὰ δακρύων ἀνέγνωσε ἰ τὸ τῆς συγχωρήσεως Ϙ. 61.
 γράμμα, καὶ παρευθὺς, ὡς τοῦ θαύματος, ἐν γὰρ τῷ ἀναγινώ-
 σκειν τὸν πατριάρχην τὸ τῆς συγχωρήσεως γράμμα, αἱ ἀρ-
 μονίαι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῆς ἤρξαντο διαλύεσθαι,
 ὡς καὶ οἱ ἐγγύς τῶν λειψάνων ἐστῶτες ἤκουον τὰς τῶν ἀρ-
 20 μονιῶν διαλύσεις κτύπους ἐκπέμποντας. Μετὰ δὲ τὴν τελείω-
 σιν τῆς θείας ἱερουργίας ἄρχντες πάλιν τὸ λειψῶνον ἔθηκαν ἐν
 τῷ παρακλησίῳ σφραγίσαντες αὐτὸ ἀσφαλῶς· μετὰ δὲ παρα-
 δρομὴν ἡμερῶν τριῶν ἐλθόντες καὶ ἀνοίξαντες τὰς σφραγίδας
 εὗρον αὐτὴν τελείως λυθεῖσαν καὶ χωρισθεῖσαν, καὶ ἰδόντες ἐξε-
 25 πλάγησαν· πορευθέντες οὖν ἀπήγγειλαν τῷ αὐθέντῃ ὅσα τε
 εἶδον, καὶ ἀκούσας ἐθαύμασε καὶ ἐξεπλάγη πιστεύσας ὅτι
 ἐστὶν ἀληθὴς ἡ τῶν Χριστιανῶν πίστις.

(1) Ἦν γὰρ φοβερώτατος ὡς οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ βασι-

(1) Ἐν περιθ. Περὶ βασιλείας.

λέων · ἔτρεμον γὰρ οἱ μεγιστᾶνες αὐτὸν πάντες οὐ γὰρ ἦν προ-
 σωποληψία ἐν αὐτῷ · ἦν δὲ καὶ εὐεργετικὸς, ἠγάπα δὲ καὶ τοὺς
 σοφούς οὐ μόνον δὲ τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξ
 ἡμῶν. Διῆγε γὰρ τὴν ἡγεμονίαν μετὰ γνώσεως, οὐ γὰρ ἐλάνθαν-
 νεν αὐτὸν τι τῶν ἐν τῇ Πόλει γενομένων μέχρι καὶ μικρᾶς ὑπο- 5
 θέσεως · περιπατῶν γὰρ νυκτὸς ἐμάνθανε πάντα τὰ ἐν τῇ Πόλει
 γενόμενα · οὐδὲ γὰρ καὶ αὐτὰς τὰς τῶν ἐπιστημόνων ἐργασίας
 ἀφῆκεν ἀνεξετάστους πῶς γίνονται καὶ τί ἐστὶ τὸ κέρδος τῶν
 ἐργαζομένων αὐτάς · σοφὸς γὰρ ὢν οὐκ ἀφῆκε τι ἀνεξέταστον.
 Ἐμαθε δὲ καὶ ὅπως οἱ Ῥωμαῖοι οἱ ψάλλαι γράφουσι τὰς τῶν 10
 μελωδούντων φωνάς, ὥρισε γοῦν ἵνα τραγωδήσῃ τις Πέρσης
 φ. 61· ὄνπερ εἶχεν αὐτὸν ἐκλεκτὸν ἐπιστήμονα 1· ἐτραγῶδει οὖν ἐκεῖνος
 τὸ τεσνέαιον, ὃ δὲ κῦρ Γεράσιμος καὶ Γεώργιος ὁ ψάλτης ἔγρα-
 φον τὰς φωνάς · τελειώσαντες δὲ καὶ σχηματίσαντες αὐτὸ, ὥρι-
 σεν ὅπως ψάλλωσι καὶ αὐτοὶ ἔμπροσθεν τοῦ αὐθέντη τὸ αὐτὸ 15
 τεσνέαιον, ὄντος καὶ τοῦ Πέρσου ἐκεῖ · ἐψαλλον γὰρ καὶ αὐτοὶ
 καὶ ὑπὲρ τὸν τραγωδήσαντα πρῶην, ἤρесе τῷ βασιλεῖ καὶ
 ἀπεδέχθη καὶ ἐθαύμασε τὴν τῶν Ῥωμαίων λεπτότητα · ἔδωκε
 δὲ αὐτοῖς δωρεάς καὶ ὥρισεν ὅ,τι ὃ ἂν κίτῃσονται δοῦναι αὐ-
 τοῖς · ὃ δὲ Πέρσης πεσῶν προσεκύνησεν αὐτοὺς ἐκπλαγεὶς τὸ 20
 παράδοξον . Τοιοῦτος γὰρ ἦν ἐν γνώσει καὶ σοφίᾳ ὡς οὐδεὶς
 τῶν πρὸ αὐτοῦ · ἐπλάτυνε γὰρ τὰ ὅρια τῆς βασιλείας αὐτοῦ
 ἕως πάσης Ἀσίας καὶ Εὐρώπης · ἀλλ' οὖν ἔδει καὶ αὐτὸν ἀπο-
 δῶσαι τὸ κοινὸν χρέος, οὐ γὰρ ὠφείλησεν αὐτὸν ἢ τοσοῦτη
 εὐτυχία, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος καὶ αὐτὸς χοϊκὸς ἔδωκε τέλος ἐν 25
 ἔτει Σφρηπῆ .

Τρίτος σουλτάν Μπαγιαζίτης .

Ἐλαβε δὲ τὴν ἡγεμονίαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ σουλτάν Μπαγιαζί-
 της, ἔχων καὶ ἕτερον ἀδελφὸν τὸν Γζέμ σουλτάν, ὃ ὅς ἡγεμο-
 νεύων ἦν ἐν τῇ Μαγνησίᾳ, ὃ δὲ Μπαγιαζίτης ἦν ἐν τῇ Ἀμα- 30
 σείᾳ . Ἀπέθανε γὰρ ὁ αὐθέντης οὐκ ἐντὸς τῆς Πόλεως ἀλλ'

- ἐν τῇ Ἀνατολῇ πλησίον Νικομηδείας, ἐκστρατεύσας γὰρ ἦν,
 ἀλλ' οὐκ οἶδέ τις ὄθεν ἐβούλετο. Ἔσχε γὰρ ὁ σουλτάν Μπα-
 γιαζίτης υἱὸν μικρὸν ὀνόματι Κουρκούτ Τζελεπῆν, εὐρεθέντος
 ἐν τῇ Πόλει, ἀπέκτειναν δὲ καὶ ἓνα βεζίρην ὀνόματι Γιχγούπ
 5 μπασιαῖ· ἰδόντες δὲ οἱ πρωτεύοντες, ὅτι οὐ πάυεται ὁ διωγμὸς
 ἀνεβίβασαν τὸν παῖδα εἰς τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ
 ἔπαυσεν ὁ διωγμὸς. | Μετὰ δὲ τινος ἡμέρας ἦλθε καὶ ὁ πα-φ. 62
 τῆρ αὐτοῦ καὶ ἔλαβε τὴν βασιλείαν, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἔστειλεν
 ἐν τῇ Μαγνησίᾳ δοῦς αὐτῷ σκῆπτρον· δέδωκε δὲ καὶ τὸν ἄλ-
 10 λον υἱὸν αὐτοῦ τὸν σουλτάν Ἀχουμάτη τὴν Ἀμάσειαν, τὸν δὲ
 ἕτερον υἱὸν πρῶτον τὸν Σαχισάχ ἔδωκε τὴν Καρκαμνίαν, τὸν
 δὲ σουλτάν Μαχουμούτην δέδωκε τὴν Καστάμονην, τὸν δὲ
 σουλτάν Σελήμη τὴν Τραπεζοῦντα· ἔσχε δὲ καὶ ἕτερον υἱὸν
 σουλτάν Μεχεμέτη καὶ δέδωκεν αὐτῷ τὸν Κεφᾶν, καὶ ὡς ἐν
 15 ὀλίγῳ ἐτελεύτησεν. Ἐμέρισε γὰρ πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν τοῖς
 υἱοῖς αὐτοῦ· ἅμα δὲ τοῦ ἡγεμονεῦσαι ἀπέκτεινε τὸν Ἀχουμάτ
 πασιαῖ ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ ἀνδρεῖον καὶ ἀγαπώμενον ὑπὸ
 πάντων διὰ τὸ πολλάκις νίκας ποιῆσαι· ἐπέρασε γὰρ πρὸ
 καιροῦ καὶ ἐν τῇ Πούλιᾳ καὶ ἠχμαλώτισε τὸ Ὀτροντον καὶ
 20 ἑτέρας χώρας καὶ κάστροι καὶ ἤνεγκε πληθὸς αἰχμαλώτων ἀν-
 δρῶν τε καὶ γυναικῶν φθονήσας δὲ αὐτὸν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀπέκ-
 τεινεν αὐτὸν ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει· εἶτα στρατεύει ἐν τῇ
 Μαγνησίᾳ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
- Ἀκούσας δὲ ὁ Τζέμ σουλτάν ὅτι διώκει αὐτὸν φυγὰς
 25 ἤχετο· ἔχων γὰρ φούστας τρεῖς ἐμβάς ἐν αὐταῖς ἀπέδρασε
 πορευθεὶς πρὸς τὸν σουλτάνον ἐν Αἰγύπτῳ αἰτῶν ἐξ αὐτοῦ
 βοήθειαν πρὸς τὸ ἀντιμαχήσασθαι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· μὴ
 εὐρῶν γὰρ ἐξ αὐτοῦ τὸ αἰτούμενον ἠτήσατο ὅπως πορευθῆ εἰς
 προσκύνησιν ἐν τῷ Μεκέτι· ὡς δὲ οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ σουλ-
 30 τάνος οὐδὲ ἐκεῖ πορευθῆναι, | φυγῶν ἦλθεν ἐν Ρόδῳ· ἀσμένωςφ. 62·
 δὲ ὑποδεχθέντες αὐτὸν οἱ Ρόδιοι εἶχον αὐτὸν ὥσπερ τινα θη-

σαυρόν· και ἐφ' ὅσον καιρὸν διήγεν ἐν τῇ Ρόδῳ οὐ διέλει-
 πεν ἀενάως στέλλειν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς δωρεάς
 ὅπως ἔχωσιν αὐτὸν ἐν ἀσφαλείᾳ. Χρόνων οὖν ἀπέριων διεληθόν-
 των μετὰ καὶ τῆς βουλῆς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἔστειλαν αὐτὸν 5
 εἰς Γένουσαν, φοβούμενοι μήπως ἀποδράσας περαιωθῆ ἐν τῇ
 Ἀνατολῇ καὶ προκύψει αὐτῷ, φοβούμενος τὸ πλέον ἐκ τῶν
 Βαρσάκιδων, οὐ γὰρ ἤθελον τὸν σουλτάν Βαγιαζίτην τοῦ εἶναι
 αὐθέντην αὐτῶν, ἀλλ' εἶχον βουλήν καὶ μετὰ τῶν Τουλκαθρί-
 δων Καρκαμανιωτῶν ὅπως ποιήσωσι τὸν Τζέμην αὐθέντην ἐν
 τῇ Ἀνατολῇ. Μαθὼν γὰρ ὁ αὐθέντης τὴν βουλήν ἤνπερ εἶ- 10
 χον, διεμηνύσατο πρὸς τοὺς Ροδίους καὶ ἔστειλαν αὐτὸν εἰς
 τὴν ἐνδοτέραν τῶν Ἰταλῶν ἐπαρχίαν, τέλος καταντήσας ἐν
 Ρώμῃ. Ὄντος δὲ αὐτοῦ ἐκεῖ διεμηνύσατο ὁ αὐθέντης πρὸς
 τοὺς Βενετικούς, ἔσχε γὰρ ἄκραν φιλίαν μετ' αὐτῶν, ὅπως 15
 ποιήσαντες τρόπον φαρμακεύσωσιν αὐτὸν, ὃ καὶ ἐποίησαν· στεί-
 λαντες γὰρ ἓνα τῶν ἀρχόντων πρὸς αὐτὸν πάνυ ἐπιτηδείοτατον,
 ἐπιστάμενον ἀκριθῶς τὴν τῶν Ἀράβων διάλεκτον, φιλίαν γὰρ
 ὑποκριθεὶς, ἦν καθ' ἐκάστην ἐσθίων καὶ πίνων μεθ' αὐτοῦ, καὶ
 μὴ νοήσας τὸ δρᾶμα, ἀπέκτεινεν αὐτὸν μετὰ φαρμάκου, καὶ
 ἤφερον τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Προύσῃ, μετὰ χαρισμάτων 20
 πολλῶν ὧνπερ ἔστειλε πρὸς Βενετικούς· καὶ ποιήσας ἄκραν
 φιλίαν μετ' αὐτῶν γέμουσαν δόλου, ἔστειλαν καὶ τὸν δράσαντα
 φ. 63. τὴν φαρμακοποιίαν ἐν τῇ Πύλει I, δούς ὁ αὐθέντης δωρεάς
 οὐκ ὀλίγας, φέρων τάχα σχῆμα ἀποκρισιαρίου διὰ τὸ ἀνύπο-
 πτον· δέδωκε δὲ αὐτῷ ἵππους καὶ ἱμάτια χρυσοῦφρανα· διέμεινε 25
 δὲ ἐν τῇ Πύλει ἔχων τιμὴν οὐκ ὀλίγην, παρὰ πάντων τιμώ-
 μενος, ἦν γὰρ ἐν κάλλει ὠραῖος καὶ εὐειδής· ἐν μιᾷ οὖν τῶν
 ἡμερῶν εὐρέθη τεθνηκώς ἄνευ τινὸς πόνου ἢ ἀσθενείας· ἐν ᾧ
 γὰρ μέτρῳ ἐκέρασε καὶ αὐτὸς κερασθεὶς ἐτελεύτησε.
 Ἄλλ' εἴπωμεν τὰ γεγονότα· ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἡγεμονίας 30
 αὐτοῦ ἐν δευτέρῳ γὰρ ἔτει στρατεύει κατὰ Μολδοβλαχίας καὶ

ἤχημαλώτευσεν τὸ Κελλίον καὶ Ἀσπρόκαστρον, καὶ λαβὼν πάν-
 τας αἰχημαλώτους ἀνδρας τε καὶ γυναικας, ἔφερεν αὐτοῦς ἐν
 τῇ Πόλει· ὁ γὰρ Μπόγδανος, ὁ πρώην αὐθέντης, ἐποίησε πό-
 λεμον μετὰ τοῦ σουλτάν Μεχεμέτη, καὶ ἐνίκησεν αὐτὸν κα-
 5 ταλύσας πλῆθος, πολὺ ἐκ τῶν Τουρκῶν· ἔνεκεν ἐκείνου ἐπο-
 ρεύθη κατ' αὐτοῦ ὁ νέος αὐθέντης, ὅμως ἔλαβεν ὡς ἔρημεν
 Κελλίον καὶ Ἀσπρόκαστρον.

Μετὰ δὲ παραδρομῆν ἐτῶν δέκα στρατεύει κατὰ τῶν Ἀλ-
 βανίτων, πορευθεὶς δὲ οὐδὲν ἰσχυσεν ἐκ τοῦ τόπου τὸ ἄβατον
 10 καὶ τραχὺ καὶ πετρώδες· εἰσι γὰρ οἰκοῦντες· ἐν ὕρεσιν ἀβάτοις,
 ἵππος γὰρ ἀναβαίνειν οὐ δύναται· τί γὰρ εἶχον ποιῆσαι;
 ἀρπάσαντες οὖν ἔνθεν κάκεῖθεν παιδας καὶ παιδίσκας, πυρπο-
 λήσαντες καὶ χώρη· αὐτῶν ἦλθον ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Εἰπωμεν καὶ τὰ γενόμενα μετὰ τῶν Βενετίκων· ποιήσων-
 15 τες γὰρ τὴν φαρμακοποσίαν, ἦν περ ἔρημεν εἰς τὸν τοῦ αὐθεν-
 τὸς ἀδελφόν τὸν Τζέμ σουλτάν, ἤλπιζον τοῦ εὐρεῖν ἐκ τῶν
 Τουρκῶν τιμὴν καὶ δοῦσαν ἰ καὶ ἀγάπην ἐν ὅλῃ τῇ ζῳῇ αὐ-φ. 64.
 τοῦ· οὐ γὰρ ἔγνωσαν ὅτι ἡ φιλία αὐτῶν ψευδής καὶ δόλου
 γέμουσα, καὶ ἐκαθέζοντο ἐν ἀμελείᾳ· οἱ Τοῦρκοι δὲ ὠκονόμου
 20 ἀρμάδαν μεγίστην, καὶ ὠρμησάν κατ' αὐτῶν ἄραντες μάχην,
 καὶ ἐπορεύθησαν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης, καὶ αὐτὸς ὁ αὐθέντης·
 εἰς δὲ τὴν ἀρμάδαν ἦν καπετάνος ὁ Μουσταρᾶ πασιᾶς ὃς γέ-
 γονεν ὕστερον καὶ βιζίρης καὶ ἐτελεύτησεν. Εἶχον δὲ οἱ Τοῦρ-
 κοὶ ἀρμάδαν πλείστην ἐπέκεινα κατέργων πεντακοσίων ἄνευ
 25 τῶν μαγούνων καὶ κερσβίων δύο μεγάλων ὀνομαστῶν, τὸ μὲν
 ἐν τοῦ Κιαμάλη καὶ τὸ ἄλλο τοῦ Μπαράκ ρεῖζη· εὐρέθη οὖν
 ὁ Λουρδᾶς καπετάνος τῶν Βενετίκων καὶ ἰδὼν τὸ κερσβίον τοῦ
 Μπαράκ ρεῖζη θαρσῶν ὅτι ἐστὶ τοῦ Κιαμάλη, ὡς ὅτι ὁ Κια-
 μάλης ἐκεῖνος ἐλεηλάτησε πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν ἀρπάζων καὶ
 30 ἀφανίζων τοὺς Χριστιανούς, ὠρμησε μετὰ δύο κερσβίων μεγά-
 λων καὶ ἔβαλλεν αὐτὸ εἰς τὸ μέσον, καὶ ριζαντες ἀλύσους

ἔδησαν αὐτὸ μετὰ τῶν δύο πολέμου δὲ γενομένου ἔπιπτον ἐξ ἑκατέρων ἰδῶν δὲ ὁ Μπαράκ Ρεΐζης ὅτι οὐκ ἔστιν ἰκανὸς τοῦ πολεμῆσαι αὐτὰ, ἔρριψε πῦρ ἐν μέσῳ τῶν καράβων, καὶ ἀνάψαντα οὐκ ἠδυνήθησαν χωρισθῆναι ἀπ' ἀλλήλων, ἀπετεφρώθησαν δὲ καὶ τὰ τρία ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους, οἱ ἄνθρωποι δὲ οἱ μὲν ἀνηλώθησαν ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ αὐτὸς ὁ Λουρδᾶς καὶ ὁ Μπαράκης, οἱ δὲ πεσόντες ἀπεπνίγησαν.

ἼΙ δὲ ἄλλη ἀρμάδα τῶν Τούρκων εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἰππαχ-
 φ. 64· τον, μὴ δυνθόντες οἱ Βενέτικοι ἰ ἐμποδίσαι αὐτοῦς ἢ γὰρ
 καὶ ἐκ τῆς στερέας ὁ αὐθέντης μετὰ τοῦ φωσάτου ἔπροσκύ-
 νησε δὲ ὁ Ἰππαχτος καὶ ὁ Γαλατᾶς ἐν ἔτει ζη', καὶ ὑποστρέψας
 ὁ αὐθέντης ἦλθεν ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἐποίησεν ἔτος ἐν ἧ
 καὶ ἔλαττον, καὶ πάλιν ἐκστρατεύει ἐν τῇ Μεθώνῃ, ἧ γὰρ
 ἀρμάδα ἐχείμασεν ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις.

Παρέλαθε δὲ τὴν Μεθώνην ἐν ἔτει ζθ'. ὁ δὲ τρόπος τῆς
 ἀλώσεως αὐτῆς ἦν οὗτος· ὄντος γὰρ τοῦ αὐθέντου καὶ παρα-
 καθημένου αὐτὴν μετὰ πλήθους φωσάτου ἐπὶ πλείονας ἡμέ-
 ρας οὐκ ἠδύνατο λαβεῖν αὐτήν, ἦν γὰρ τὰ τείχη αὐτῆς ὀχυ-
 ρὰ καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἦν ἐν αὐτῇ, ὡς καὶ ἠδουλήθη ὁ αὐ-
 θέντης παρητήσασθαι αὐτήν, ἀλλ' ὄρα τὴν ἀμικρίν καὶ τὴν
 τοῦ Θεοῦ ἐγκατάλειψιν! Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἦλθον κά-
 τεργα ἐκ τῆς Βενετίας φέροντα ἀνθρώπους εἰς βοήθειαν καὶ
 τροφὰς καὶ ἄρματα, ἰδόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς τείχεσι ἔδραμον με-
 τὰ χαρᾶς καὶ σπουδῆς καὶ ἦλθον ἐν τῷ αἰγιαλῷ τοῦ ἀσπά-
 σασθαι καὶ συγχαρῆναι αὐτοῖς· ἅπαντες δὲ ἔδραμον ἄνδρες τε
 καὶ γυναῖκες ἐάσαντες τὰ τείχη, ἦν δὲ πρῶτ'. Ἰδόντες δὲ οἱ
 Τούρκοι ὅτι τὰ τείχη εἰσὶν ἄνευ ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ μέρους τοῦ
 χαμηλοτέρου θέντες κλίμακας καὶ ἥλους ἀνέβησαν εὐθέως ὤ-
 σπερ ἄστοι οἱ γενίτζαροι θέντες σκῆπτρον ἐν τοῖς τείχεσι, μὴ
 εἰδότες οἱ ἐν τῷ αἰγιαλῷ ὄντες τὸ δρᾶμα ἕως οὐ ἠλλάλαξαν·
 ἀναβάντες οὖν δρομαῖοι εὔρον Τούρκους ἀναριθμήτους ἀρπά-
 38

ζοντας γυναίκας καὶ παῖδας· ἐρριψαν οὖν πῦρ οἱ ἐντόπιοι ὅπως φοβηθέντες φύγωσιν, αὐτοὶ δὲ ἀνέβχινον πλείονες μὴ δεδοικότες τὸ πῦρ |. Ἀπετεφρώθησαν οὖν καὶ οἴκοι καὶ ναοί, ἀλλ' φ. 65.
οὖν ἔλαβον αὐτὴν ἀπονητί· συναΐξαντες δὲ ἅπαντας ἄνδρας ἀπὸ δωδεκαετοῦς καὶ ἄνω ἀπέκτειναν αὐτούς ἐν στόματι μαχαίρας.

Ἰδόντες δὲ οἱ Κορωνάιοι ἔστειλαν τὰς κλειῖς φοβηθέντες μήπως πάθωσι καὶ αὐτοὶ τὰ ὅμοια, καὶ οὐκ ἐποίησεν αὐτοῖς οὐδὲν κακόν· ὕστερον κατεδίβασεν αὐτούς ἐκ τοῦ κάστρου ἐάσας μόνον Τούρκους φυλάττειν αὐτὸ, γυναίκας δὲ καὶ παῖδας τοὺς ἐκ τῆς Μεθώνης ἔλαβεν ἅπαντας αἰχμηκλώτους ἐν τε Δύσει καὶ Ἀνατολῇ.

Οὕτως γέγονεν ἡ ἄλωσις τῆς Μεθώνης· ἐπροσεκύνησε δὲ καὶ ὁ Ἀθαρχῆνος. Ἐλθὼν δὲ ὁ αὐθέντης ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡσύχασεν ἐν καιροῖς πλείστοις διὰ τὸ γενέσθαι αὐτὸν ἐν ἀσθενείᾳ τὸν πλείονα χρόνον, ἀρθρίτης γὰρ αὐτῷ περιεγένετο κυριεύσας ἅπαν τὸ σῶμα αὐτοῦ· καὶ ποιήσας εἰρήνην μετὰ πάντων ἔμεινεν ἡσυχάζων.

(1) Εἴπωμεν καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας. Πατριάρχους οὖν ὁ 20 κύρις Συμεὼν ἔτη ἕξ ἐτελεύτησεν· συνόδου οὖν γενναμένης ἤλθον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς Δύσεώς τε καὶ Ἀνατολῆς· ἦν γὰρ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις ἀρχιερεῖς χρησιμώτατοι, ἦν γὰρ ὁ Ἐφέσου κύρις Δακνιὴλ μέτοχος λόγου καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι, ἐξ ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Θεσσαλονίκης κύρις Νήφων· ἐποίησαν οὖν ψήφους 25 καὶ ἔπεσον οἱ ψῆφοι εἰς τὸν Θεσσαλονίκης καὶ ἐποίησαν αὐτὸν πατριάρχην· ἦν γὰρ ἐν πᾶσι χρησιμώτατος καὶ ἔχων πλάτος γλώσσης ὡς οὐδεὶς τῶν τότε ἀρχιερέων· ἐδίδαξε γὰρ φ. 65· καθ' ἐκάστην ἐπὶ ἄμβωνος, οὐ γὰρ ἦν μέτοχος φιλοσοφίας, ἀλλ'

(1) Ἐν περιθ. Περὶ πατριάρχου.

ἦν ἐν αὐτῷ πλάτος νοῦς καὶ γλώττης ὡς ὑπερβαίνειν τοὺς τότε φιλοσόφους· ἦν γὰρ τῷ γένει ἐκ Πελοποννήσου ἐκ μητρὸς Ρωμαῖος εὐγενής, ἐκ δὲ πατρὸς ἄρχοντας Ἀλβανίτου· ἐκ νεαρᾶς δὲ ἡλικίας ποθήσας τὴν μοναρχικὴν πολιτείαν ἀρεῖς τοὺς γεννήτορας ἐπορεύθη ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὄρει, κάκει γέγονε μοναχός, 5 εἶτα καὶ ἱερεύς· ἐδιέμεινε δὲ χρόνους ἱκανοὺς ἐν τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Παντοκράτορος· ὡς δὲ ἡ Θεσσαλονίκη ἔμεινε χηρευαμένη ἐκ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῆς· ἐζήτησαν αὐτὸν οἱ Θεσσαλονίκιοι τοῦ ποιῆσαι αὐτὸν ἀρχιερέα· ἡ φήμη γὰρ αὐτοῦ ἦν ἐν ταῖς τῶν πάντων ἀκοαῖς· οὐ γὰρ ἠθέλησε τοῦ ἐξελθεῖν 10 ἐκ τῆς μονῆς, ἀλλ' οὖν οἱ ἐν τῇ μονῇ πατέρες διεκρίναν ὅτι ὠφελείας λαοῦ ἔνεκεν ἀνάγκη ἐστὶν ὅπως πορευθῆς μετὰ καὶ τῶν ἡμετέρων εὐχῶν· ἀλλ' οὖν γέγονε Θεσσαλονίκης καὶ ἄκων, ὕστερον δὲ ἀνεβιβάσθη καὶ εἰς τὸν ὑψηλότατον θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀρετῆ. 15

Ἀλλὰ ἀνέλωμεν πάλιν ὅθεν ἐξήλωμεν. Ἀποθανὼν γὰρ ὁ κύρις Συμεὼν κατέλειπε βίον ἄπειρον καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ οἰκονομίαν τινά ὅπως γένηται ὁ βίος τῆς ἐκκλησίας. Ἐλθὼν γὰρ ὁ κύρ Νήφων οὐκ ἐδέξατο τὸν τοῦ Ἀμηρούτζη υἱὸν τὸν Σκεντέρμπεϊ, ἦν γὰρ χρισνατάρμπατις καὶ 20 Τραπεζούντιος καὶ γείτων τῆς Παμμικχαρίστου, καὶ εἰδὼς ὡς οὐκ ἔχει κληρονόμον ὁ ἀποθανὼν ἐποίησε τὸν ἅπαντα βίον οὐ φ. 66. μόνον τὸν ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας αὐθεντικόν, | λέγοντος αὐτοῦ ὅτι, ἐπροσῆλωσεν σκευὴ ἱερὰ εἰς τὴν αὐτοῦ πατριαρχείαν, ἅπαντα γενήσονται αὐθεντικά· ἔλαβον γὰρ Εὐαγγέλια κεκοσμημένα, ἱερὰ καλύμματα διάφορα, δεκανίκια ἐξ ἀργύρου, καὶ τί χρῆ λέγειν; ἔλαβον γὰρ εἰς ποσὸν (1) χιλιάδων 25 ἑκατὸν ὀγδοήκοντα· ἔβαλλον δὲ καὶ πάντας τοὺς κληρικούς

(1) χ. ὀκοσόν.

ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἐγένετο διαγμὸς οὐκ ὀλίγος· μὴ ἔχων δὲ ὁ πατριάρχης ὅ, τι καὶ δράσειεν, οἰκονόμησε μάρτυρας ὅπως μαρτυρήσωσιν ὅτι ὁ Βασίλειος ἐστὶν ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τῆς μητρὸς γὰρ αὐτοῦ ἀδελφὸν λέγοντες εἶναι τὸν πατριάρχην· ἐμαρτύρησαν δὲ οὕτως. Ὁ ἀλιτῆριος δὲ Σκεντέρμπεϊ, ἠπίστατο κελῶς ὅτι ψευδῶς ἐμαρτύρησαν, οὐ γὰρ ἦν ὡς εἶπον, ἀλλ' ἦν ἀνεψιὸς ἐκ μικρᾶς θείας υἱός· πιάσσαντες οὖν αὐτοὺς ἀπέκοψαν τὰς ρῖνας αὐτῶν καὶ τῶν τριῶν, εἷς γὰρ ἦν ἐξ αὐτῶν ἱερομόναχος ὀνόματι Ἀντώνιος. Ὁργισθεὶς οὖν ὁ αὐθέντης τὸν πατριάρχην ἐξέωσεν αὐτὸν, οὐ γὰρ ἠγάπησεν αὐτὸν ὁ μικρὸς Σκεντέρμπεϊ, ἐξέβαλον δὲ αὐτὸν οὐ μόνον τοῦ θρόνου, ἀλλὰ καὶ τῆς Πόλεως.

Ἰστατο δὲ ὁ θρόνος ἄνευ πατριάρχου κενρὸν οὐκ ὀλίγον· ἀλλ' οὖν πάλιν εἰσθῆι ὁ πατριάρχης ἄνευ βουλῆς τοῦ αὐθεντὸς μόνον μὲ λόγον τοῦ τευτέρη ὅπως πληρώσῃ τὸ χαράτζιον, καὶ πάλιν ἐξέωσεν αὐτόν. Ὄρισεν οὖν ὁ αὐθέντης ὅπως ποιήσωσιν ἕτερον πατριάρχην· ἀπορήσαντες οὖν οἱ κληρικοὶ ἠτήσαντο ὅπως ποιήσωσι πατριάρχην τὸν κῦρ Διονύσιον ὄντα ἐν τῇ μονῇ τῆς Κοσινῆτζου· καὶ πορευθέντες μετὰ αὐθεντικοῦ ὀρισμοῦ | καὶ μὴ θέλοντα ἔφερον αὐτόν, ἦν γὰρ γηραιὸς λίαν· ὁ φ. 66^ο

δὲ Κυρίτζης ὑπῆρχεν, ὡς ὦν καὶ ἐξ ἀρχῆς αὐθέντης αὐτοῦ, αὐτὸς γὰρ ἠγύρασεν αὐτόν ἐκ τῆς ἀλώσεως τῆς Πόλεως· ἦσαν γὰρ ἄπαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἐν τε εἰσοδοῖς καὶ ἐξοδοῖς. Ἦν γὰρ ὁ αὐτὸς πατριάρχης ἄκρος τὴν ἀρετὴν καὶ πεπαιδευμένους τὴν μοναχικὴν πολιτείαν ὡς ἄλλος οὐδεὶς· ἦν γὰρ ἐν αὐτῷ ἀγρυπνία καὶ στάσις πάννυχος καὶ νηστεία καὶ ἀκτημοσύνη, οὐ γὰρ ἐκάθισεν ἐν ἔπῳ τοῦ πορευθῆναι που, ἀλλὰ πεζοπορῶν ἐπορεύετο. Γεγόνασι δὲ καὶ σεισμοὶ μέγιστοι ἐν τῇ πατριαρχείᾳ αὐτοῦ, καὶ περιπατῶν ἐπορεύετο καὶ ἐποίει δεήσεις ἐκ ναοῦ εἰς ναὸν τοῦς ἐγγύς καὶ τοῦς πόρρω, αἰεὶ πεζοπορῶν· ποιήσας οὖν ἐν τῇ πατριαρχείᾳ ἔτη δύο καὶ μῆνας ἕξ, ἐποίησε παραίτησιν.

(1) Ἐἴπωμεν καὶ τὰ γεγονότα ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τοῦ σουλτάν Μπαγιαζήτη. Γέγονε γὰρ πρὸ καιροῦ μάχη μετὰ τῶν Ὑζιντιδῶν, ἔστειλε δὲ ὁ αὐθεντὴς φουσάτα τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐγένετο πόλεμος εἰς τὰ Ἄττανα ἐν τῇ Καραμανίᾳ· ἦν γὰρ μπεγλερμπεῖς ὁ Χαρσώγλης, γαμπρὸς ὦν τοῦ αὐθεντοῦ ἐν τῇ 5
 θυγατρὶ αὐτοῦ, πολέμου δὲ γενομένου ἐπίασαν αὐτὸν ζῶντα καὶ ἠράνισαν φουσάτα ἄπειρα αὐτοῦ· μετὰ δὲ καιροῦ παραδρουμὴν γεννημένης ἀγάπης ἀπέλυσαν αὐτόν. Γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἔπεσαν τὰ τεῖχη τῆς πό-
 7. 67. λείως ἐν ἔτει ζιζ', καὶ ἔπεσαν ἡμεράτια |, ναοὶ καὶ οἴκοι πολ- 10
 λοὶ ἠράνισθησαν.

Ἐν ἐκείνοις δὲ τοῖς καιροῖς ἀνεφάνη τις ἐκ Περαίων ὀνόματι Σάχ Κουλῆς, δούλος τοῦ Ἰσάχ Ἰσμαήλ, μετὰ ὀρυμῆς μεγάλης, ἔχων δὲ λαὸν οὐκ ὀλίγον ἐκ τε Καραμανίας καὶ ἐκ τῶν Βαρσάκιδων καὶ Τουγκατηριδῶν ἐλθὼν μέχρι Κονιατίου ἔχων 15
 λαὸν μέχρι καὶ χιλιάδων κ'. ὅθεν ἐξεληθὼν ὁ μπεγλερμπεγῆς ὀνόματι Καρχακιὺζ πασιᾶς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. Ἀκούσας δὲ ὁ σουλτάν Μπαγιαζήτης ἀπέστειλε τὸν Ἀληπασιᾶ μετὰ γενιτζάρων καὶ σπαγίδων καὶ φουσάτα τῆς Ἀνατολῆς· αὐτὸς δὲ οὐκ ἐδειλίασεν, ἀλλ' ἵστατο περιμένων ἕνευ τινὸς φόβου ἀρπά- 20
 ζων καὶ ἀρπάζων τὰ ἐγγύς καὶ τὰ πόρρω· ἐλθὼν δὲ ὁ πασιᾶς ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις οὐκ ἐποίησεν εὐθέως πόλεμον, ἀλλ' ἐμήνυσε τοὺς σουμπάσιδες καὶ μεγιστᾶνας τῶν Καραμανιτῶν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς δωρεὰς καὶ ἡμέτια ὅπως πιάσωσι καὶ δώσωσιν αὐτὸν ἐν ταῖς χερσίν, εἰπόντων ὅτι ὁ Σαχκουλῆς εἰς 25
 ἡμῶν ἔχει θάρρος ὅπως βοηθήσωμεν αὐτῷ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἡμεῖς πιάσαντες αὐτὸν ζῶντα δώσωμεν ἐν ταῖς χερσὶ δέσμιον. Πιστεύσας οὖν αὐτοῖς δέδωκε πόλεμον μετ' αὐτοῦ, οἱ δὲ Καραμανλήδες ἦσαν καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν, δεικνύοντες ὅτι βοη-

(1) Ἐν περιθ. Περὶ βασιλείας.

θῶσι τοὺς Ὀτμανλίδες ἔφρουγον καὶ αὐτοί· καὶ νικᾷ ὁ Σαχ-
 κουλῆς καὶ ἀπέκοψαν τὴν κεφαλὴν τοῦ πασιᾶ. Καὶ πάλιν στρέ-
 ψαντες οἱ Καραμανιῶται συνάπτουσι πόλεμον μετὰ Σαχκουλῆ,
 καὶ ἐνίκησαν αὐτὸν, καὶ ἔφυγε, καὶ ἄρванτες καὶ τῶν δύο με-
 5 ρῶν | τὰς τε σκευὰς καὶ ἄρματα καὶ ἵππους καὶ καμήλους, φ. 67·
 ἐπορεύθησαν οἴκαδε.

Ὁ δὲ σουλτάν Μπαγιαζίτης γέγονε κληνῆριος, ἐκυρίευσε
 γὰρ αὐτὸν ὁ ρευματισμὸς ἐν ὄλῳ τῷ σώματι· ἔδοξε γὰρ αὐ-
 τῷ ὅπως δῶν τὴν ἡγεμονίαν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν σουλ-
 10 τάν Ἀχουμάτ ἔτι ζῶντος αὐτοῦ. Ὡν δὲ ὁ σουλτάν Σελήμης
 ἡγεμονεύων ἐν τῇ Τραπεζοῦντα ἔμαθε τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
 βουλὴν ὅπως οἰκονομῆ δοῦναι τὴν αὐθεντίαν πρὸς τὸν αὐτοῦ
 ἀδελφόν· καὶ πρῶτον ἠτήσατο τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Καφᾶ καὶ
 τῆς Περαιτείας πάσης δοῦναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ σουλτάν Σου-
 15 λειμάνη, ἔλαβε δὲ αὐτήν· ἐποίησε δὲ τοῦτο τεχνήντως· ἵνα,
 ὅταν μάθῃ ἀκριβῶς ὅτι ἐτοιμάζεται ἡ σκαιωρία, (ἔσχε γὰρ κα-
 τασκόπους ἐν τῇ Πόλει καὶ ἐν τῇ Ἀμασειᾷ μαθαίνοντας τὰς
 βουλὰς καὶ πράξεις), καὶ αὐτὸς πορευθεὶς ἐν τῷ Καφᾶ ἵστα-
 το ἀναμένων τί ἂν γένηται. Ὡς δὲ ἔμαθεν ὅ, τι ἤδη γέγο-
 20 νεν, ἄρας φουσάτον ἐκ τῶν Σκυθῶν τοῦ Χάνη καὶ τοὺς ἰδίους
 τῆς πόριτας αὐτοῦ καὶ ἐτέρους παρειακτοὺς ἐπορεύθη ἐκ τῆς
 στερέας μετὰ τοσοῦτου φουσάτου τοὺς τραχεῖς καὶ δυσβάτους
 τόπους καὶ τοὺς μεγίστους ποταμοὺς ἐκείνους ἐν ὄρα χειμε-
 ρινῇ κατήτησεν ἐν τῷ Κελλῆ καὶ Ἀσπροκάστρω. Ὁ δὲ σουλ-
 25 τάν Ἀχουμάτις μηνυθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἦλθε μέγρι
 Πόλεως ἀντικρυ ἐν τῷ λεγομένῳ Βρία καὶ ἐλλῶν νυκτὸς κρυ-
 φίως εὐρέθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἠγάπουν αὐτὸν
 οἱ γενήτῳζαροι ὡς ὅτι οὐκ εἶδον ἐξ αὐτοῦ βοήθειαν ὅτε ἐπο-
 λέμησαν μετὰ τοῦ Σαχκουλῆ· ἀλλ' οὖν | οὐκ ἦν ἐκ τοῦ θεοῦ φ. 68.
 30 λαβεῖν τὴν βασιλείαν, ὅθεν ὑποστρέψας πάλιν ἀπῆλθεν ἐν τῇ
 Ἀμασίᾳ κενὸς μηδὲν διαπραξάμενος.

Ὁ δὲ σουλτάν Σελήμης ἤλθεν ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει· μα-
 θὼν δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὡς ἀδεῶς καὶ φανερῶς βούλεται κυ-
 ριεῦσαι, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Πόλεως μετὰ καὶ τῆς πόρτας αὐτοῦ
 καὶ μερικοῦ φουσατοῦ τοῦ εὐρεθέντος ὅπως ἀκούσας ἀποδρά-
 σεις ροδηθεῖς· αὐτὸς δὲ οὐδύλλως ἐδειλίασεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐ- 5
 πορεύετο μετ' ὀρμῆς τοῦ πολεμῆσαι αὐτὸν ὡς ὑπεναντίον τὸν
 πατέρα αὐτοῦ. Ὁθεν ὁ σουλτάν Μπαγιαζήτης ἐσκήνωσεν ἐγ-
 γὺς χωρίου τοῦ λεγομένου Σιρτάκιοι ἠλησίον ποταμοῦ· ὁ δὲ
 σουλτάν Σελήμης ἤλθε καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ φουσατοῦ αὐτοῦ
 καὶ ἐσκήνωσε καὶ αὐτὸς ἀναισχύντως ἀντίκρυ, ζητῶν πόλεμον 10
 φανερώς. Πρῶτας οὖν γεναμένης συνάπτει πόλεμον ὁ γηραιός·
 οὐ γὰρ ἐκάθισεν ἐν ἵππῳ ἐκ πολλοῦ, ἀλλ' ἐν ἀμάξῃ σύροντες
 ἵπποι· ὡς δὲ ἔστησαν τὰ φουσατὰ ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἦν γὰρ
 ἀγὰς τῶν γενητζάρων, νεύσας οὖν τὴν ἀμάξην ἐπορεύθη ἐπά- 15
 νω τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· εἰ γὰρ ἠθέλησεν ὁ αὐθέντης ἀπέκτεινεν
 αὐτὸν, ἀλλὰ δόντες αὐτῷ δρόμον πάλιν οἱ γενητζάροι ἐρυγεν
 ἐκ μέσου αὐτῶν· πολέμου οὖν σφοδροῦ γενομένου ἀπέδρασεν
 ὁ σουλτάν Σελήμης, καὶ ὤρμησαν πάντες φεύγειν, καὶ διώκον- 20
 τες αὐτούς, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἔφερον ζῶντας, καὶ
 ἦν ἰδεῖν αὐτούς φεύγοντας ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βουνοῖς τῆς Μαύ-
 ρης θαλάσσης γυμνοὺς καὶ ἀσκεπεῖς, οἱ πλείονες δὲ καὶ πε- 25
 ζοποροῦντες· εὐρίσκοντες γὰρ αὐτούς οἱ ἐντόπιοι ἐκδύοντες αὐ-
 τοὺς ἀπέλυον. Ὁ δὲ σουλτάν Σελήμης φεύγων ἤλθεν εἰς λι-
 μένα ἐν τῇ Μηδείᾳ καὶ εὐρών πλοῖον ἀνέβη ἐν αὐτῷ καὶ ἤλ-
 θεν ἐν τῇ Βάρνῃ μετὰ μερικοῦ ἀνθρώπων ἰδίων αὐτοῦ. Ὁ δὲ 25
 πατὴρ αὐτοῦ ἦν ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐγεγόνει ὁ πόλεμος, καὶ τοὺς
 ζῶντας οὐσπερ ἔφερον ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ ἀνθρώπων ἀπε-
 κεφάλισεν ἅπαντας. Ὁ δὲ σουλτάν Σελήμης πάλιν ἐπεραιώ-
 θη ἐν τῷ Καφᾷ, ἠράνισται γὰρ πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, ἀπώλε- 30
 σε γὰρ ἅπαντας τὰς σκηνάς καὶ ἵππους καὶ ἄρματα καὶ ἀν-
 θρώπους τοὺς ἐκλεκτοτέρους. Ὁ δὲ σουλτάν Μπαγιαζήτης ἤλ-

- θεν ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἀλλ' ὄρα τὰ τοῦ Θεοῦ· τίς γάρ φησιν ἔγνω νοῦν Κυρίου, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἄμα γάρ τοῦ ἐλθεῖν τὸν αὐθέντην ἐν τῇ Πόλει ἐποίησαν βουλὴν οἱ γενήτῃζοι ὅπως αἰρήσονται τὸν σουλτάν Σελήμην ἀρχηγὸν τοῦ στρατεύειν καὶ περιπατεῖν ἐν πολέμοις· λέγοντες, 5
 15 5 ὅτι ὁ αὐθέντης ἐστὶ γέρον καὶ ἀσθενής καὶ οὐ δύνανται στρατεύειν μεθ' ἡμῶν· καθιζέσθω οὖν ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ σουλτάν Σελήμη πορευσώμεθα κατὰ τῶν ὑπεναντιῶν, οὐ γάρ θέλομεν καθέζεσθαι ἔνευ πολέμων καὶ κερδῶν· ἀνήφερρον δὲ τὸν αὐθέντην ὅτι οὕτως αἰτῶσι παρὰ σοῦ οἱ δοῦλοι σου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα οὐκ ἀπεδέχθη τὴν αἴτησιν αὐτῶν, ἀλλὰ βαρέως ἤκουσεν· ἰδόντες δὲ οἱ γενήτῃζοι ὅτι οὐκ ἀκούει αὐτοῖς, στασιάσαντες καὶ εἰς ἕν γεγονότες τοῦ ἀποκτεῖναι τοὺς βεζηρίδες καὶ κουρσεύσασσι καὶ τὴν Πόλιν· μὴ 15
 20 15 ἔχων δὲ ὁ αὐθέντης ὅ, τι καὶ δράσειεν καὶ ἄκων ἔστειρξεν ὅπως φέρωσιν αὐτόν· τοσοῦτον γὰρ ἠγάπησεν ὁ λαὸς ἅπας αὐτόν, ὡς καὶ παῖδες καὶ παιδίσκαι καὶ βρέφη | ἐλάλουν τὸ ὁ· φ. 68*
 νομα αὐτοῦ. Δραμόντες γὰρ μετὰ σπουδῆς τοῦ ἐνεγκεῖν αὐτὸν ἔδραμε καὶ ὁ ἕτερος υἱὸς τοῦ αὐθεντοῦ ὁ σουλτάν Κουρκού-
 20 20 τας αἰρνιδίως ἐκ Μαγνησίας καὶ εὐρέθη ἐν τῇ Πόλει ἐν τοῖς τῶν γενητῃζῶν ὀντάσι, καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· λέγει γὰρ πρὸς αὐτούς μετὰ θαυμάσιον ὅτι, ἐγὼ ἠξέυρετε πῶς ἔγω δίκαιον ἐκ τῶν ἄλλων μου ἀδελφῶν ὅπως ἐκαθέσθην εἰς τὸν θρόνον τοῦ πάππου μου ὅταν ἀπέθανεν, ἕως οὗ ἦλθεν ὁ πατήρ· καὶ εἶχον θάρρος εἰς ὑμᾶς τοῦ εὐρεῖν βοήθειαν ἐξ ὑμῶν· οὐ γὰρ ἐξέρχομαι ἔτι ἐκ τῆς Πόλεως, βέλτιόν μοι ἐστὶν ἀποθανεῖν ἐνταῦθα ἢ ἐν τῇ Μαγνησίᾳ. Ταῦτα δὲ καὶ πλείονα λέξας πρὸς αὐτούς μετὰ θαυμάσιον, οὐκ ἔσχεν αὐτούς πειθομένους ὡς ὅτι ἐκ τῶν γαμπάσιδων καὶ τῶν τζαχαγιάδων ἐπορεύθησαν τοῦ ἐνεγκεῖν τὸν σουλτάν Σελήμην· εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· καλὸν ἦν, εἰ οὐχ ἠτήσαμεν ἐκεῖνον, ἀλλ' οὖν οὐ δυ-

νάμεθα ποιεῖν ἄλλοτρόπως, ὅτι καὶ οἱ καλλιστεύοντες ἡμῶν
 ἐπορεύθησαν τοῦ συγχαριᾶσθαι αὐτῷ· εἰ γὰρ ἔλθειν εἶχες πρὸ
 τοῦ ἡμᾶς αὐτὸν αἰτήσασθαι, εἶχμεν ποιῆσαι τὸ σὸν θέλημα,
 τανῦν δὲ οὐκ ἔστιν δυνατὸν βοηθῆσαι σοι. Ἀκούσας δὲ τὴν
 τῶν γεννητῶρων ἀπολογίαν, οὐχ εἶχεν ὁ, τι καὶ δράσειεν, ὁ- 5
 μως πορευθεὶς προσεκύνησε τὸν πατέρα αὐτοῦ κλαίων καὶ ὀ-
 δυρόμενος· ἀλλ' οὐδὲ ἐξ αὐτοῦ εὗρέ τινα θεραπείαν. Ἀπορή-
 σας οὖν ἐκ πάντων πάλιν ἐπορεύθη ἐν τῇ Μαγνησίᾳ βουλό-
 μενος ἀντιμυχεῖσθαι ἐτοιμαζῶν καὶ εὐτρεπιζόμενος τάχα εἰς
 τὸ δοκοῦν· οὐ γὰρ ἦν ἐκ θεοῦ τοῦ ἡγεμονεύσαι, πᾶν γὰρ δῶ- 10
 ρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν. Φέροντες γὰρ τὸν σουλτάν Σε-
 λήμην οἱ ἀποσταλέντες, καὶ ὅταν ἐπλησίασεν ἐγγύς, ἐπορεύ-
 θη πᾶς ὁ λαὸς καὶ ὑπήντησαν αὐτὸν, καὶ οἱ μεγιστᾶνες ἄπαν-
 φ. 69.τες οἱ τῆς πόρτας [· ἔρριψε δὲ τὰς σκητὰς καὶ τὸν λαὸν αὐ-
 τοῦ ἄπαντα ἐντὸς τῆς Πόλεως εἰς τὸ Γενήμπαχτζα· ποιήσας δὲ 15
 ἡμέρας τινὰς ἄπαντες ἤρχοντο καθ' ἐκάστην προσκυνοῦντες αὐ-
 τὸν, ἀρέντες τὸν γηραιὸν αὐθέντην μόνον. Ἐν μιᾷ οὖν ἡμέ-
 ρᾳ ὀπλισθέντες οἱ γενήτῳροι τὸν ἀριθμὸν χιλιᾶδες δέκα ἐ-
 πορεύθησαν ἐν τῷ σαρχίῳ ἀπαιτοῦντες τοὺς πασιᾶδες ἵνα εἴ- 20
 πωσι τὸν γηραιὸν αὐθέντην ὅπως δώῃ τὴν αὐθεντίαν πρὸς τὸν
 υἱὸν αὐτοῦ· ἦσαν δὲ μπασιᾶδες ὁ Μουσταφᾶ πασιᾶς καὶ ὁ Χαρ-
 σέογλης, ἠνάγκασαν δὲ αὐτοὺς τοσοῦτον, ὡς ἐὰν οὐ ποιήσω-
 σι τὸ ἑαυτῶν θέλημα, ἀποκτενώσιν αὐτοὺς καὶ τὴν Πόλιν ἔ-
 ρημον θήσωσι· ἀκούσαντες δὲ οἱ βεζήριδες ἐκ τοῦ ρόβου αὐ- 25
 τῶν οὐκ εἶχον τί δράσαι προβούμενοι καὶ αὐτοὺς καὶ εὐλαθεύ-
 μενοι καὶ τὸν γηραιὸν, πῶς γὰρ ἔμελλον εἰπεῖν αὐτῷ ἵνα πα-
 ρηγήσῃται τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ζῶν; Εἰσίσταν οὖν καὶ ἄκον-
 τες ἀνήφερν τὸν γηραιὸν αὐθέντην ἄπαντα τὰ γενόμενα, καὶ
 ὅπως ἴστανται οἱ γενήτῳροι μετὰ ὀπλων ἡμᾶς περιμένοντες,
 καὶ ἐὰν οὐ ποιήσῃς τὸ θέλημα αὐτῶν μέλλουσι καὶ σὲ καὶ ἡ- 30
 μᾶς ἀποκτεῖναι καὶ ποιῆσαι ὡς θέλουσι. Ἀκούσας δὲ ὁ αὐθέν-

της βρέως ἀπεδέχθη, καὶ δακρύσας κατηράσατο τὸν υἱὸν αὐτοῦ, οἱ δὲ γενήτῳχοι ἐβόων ἔξω ἐστῶτες καὶ περιμένοντες ὡσπερ ἄγριοι θῆρες· ἠρώτησε δὲ ὁ αὐθέντης ὅτι ἄνευ τῶν γενητῳχῶν οἱ ἕτεροι τί λέγουσι περὶ τούτου; Εἶπον δὲ οἱ βεζήριδες, ὅτι ἐξέκλιναν ἅπαντες μικροὶ τε καὶ μεγάλοι· μὴ ἔχων δὲ τί ποιῆσαι καὶ ἄκων δέδωκε πρὸς αὐτὸν τὴν βασιλείαν ἐν ἔτει ζα' μηνὶ ἀπριλλίῳ κδ' 1.

φ. 69*

Ἄμα δὲ πρῶτ' ἄραντες αὐτὸν οἱ ἐν τέλει τῆς πόρτας βεζήριδες καὶ ἀγάδες καὶ πλῆθος λαοῦ ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ προσεκύνησε καὶ ἠσπάζατο τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ δέδωκε καὶ ἄκων πρὸς αὐτὸν τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ἐξελθὼν ἐκ τῆς Πύλειω; ἐπορεύθη ἐν τῷ Διμοτείῳ, καὶ ἄμα ἐν τῷ πορευθῆναι ἐν τρισὶν ἑβδομάσιν ἐτελεύτησεν, καὶ ἔφερον τὸ νεκρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Πόλει καὶ ἔθαψαν αὐτὸ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ἡμαρταίῳ· ἐρημίσθη γὰρ ἐν τοῖς πλείοσιν ὡς ὁ Γιονούζ μπασιᾶ; ἐρχομάκευσεν αὐτὸν, ἀλλ' οὐκ ἦν ὡς δοξάζουσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς χολῆς καὶ τῆς περιφρονήσεω; ἐτελεύτησεν. Ἦν γὰρ ἐν τοῖς καιροῖς αὐτοῦ διάγων ἐν εἰρήνῃ, κερδῶντες ἅπαντες; καὶ σπαταλῶντες· ἦν γὰρ ταπεινόφρων καὶ εἰρηνικὸς καὶ δικαιοῦτατος καὶ ἐκ τῆς πολλῆς αὐτοῦ ταπεινώσεω; ἐποίησαν οἱ γενήτῳχοι πολλὰ; ἀταξίαι, ἐπάτησαν γὰρ καὶ οἰκίαι; οὐ μόνον Ἑβραίων ἀλλὰ καὶ βεζήριδων καὶ ἥρπασαν τοὺς βίους αὐτῶν.

(1) Εἶπωμεν καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας· ἐποίησε γὰρ παραίτησιν ὁ κῦρ Διονύσιος, ὡς προεῖπομεν, γέγονε δὲ πατριάρχης ὁ Σεργῶν, ὃ ὄνομα Μανασσῆ; μετονομάσαντες αὐτὸν Μάζιμον, ἦν γὰρ Ἁγιορίτης· γέγονε δὲ φήμη κατ' αὐτοῦ καὶ ὕβριζον αὐτὸν δικαίως ἢ ἀδικως, αὐτὸς γὰρ οἶδε τοῦ δοῦναι λόγον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεω;. ἐποίησε δὲ ἐν τῇ πατριαρχείᾳ ἔτη βξ,

(1) Ἐν περιθ. Περὶ πατριάρχου.

καὶ γεγονότων σκανδάλων μετὰ τινος μοναχοῦ ὀνόματι Γαβρι-
 ἤλ, ἐξέωσαν αὐτὸν, καὶ πάλιν ἔφερον τὸν κῦρ Νήφωνα καὶ
 φ. 70. ἐποίησεν ἔτος ἓν· καὶ πάλιν | ἐξέωσαν αὐτὸν, γεγονότων σκαν-
 δάλων οὐκ ὀλίγων ἔκ τε τοῦ Μανασσῆ τοῦ πρὸ αὐτοῦ πατριάρ-
 χου καὶ ἐτέρων μητροπολιτῶν τῶν μὴ θελόντων αὐτὸν, καὶ 5
 γέγονε πατριάρχης ὁ Δράμας Ἰωακείμ, ἦν γὰρ τοῦ κυροῦ Διο-
 νυσίου καλόγερος, νέος ἄνθρωπος ὢν, ἀγαθὸς τῇ γνώμῃ καὶ
 χρησιμώτατος λίχν, εἰ γὰρ καὶ ιδιώτης ἦν, ἀλλ' ἠγαπᾶτο ὑπὸ
 πάντων. Ἐπορεύθη δὲ ἐν τῇ Ἰβερίᾳ καὶ ἐλθὼν μετὰ βίου ἀ-
 πείρου οὐκ εἶατ' αὐτὸν εἰρηνεύειν, ἀλλὰ τις μητροπολίτης Ση- 10
 λυβρίας, καθαιρεθεὶς διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν φαυλόβιον καὶ αἰσχρὸν,
 πορευθεὶς ἐποίησε προσθήκη ἐν τῷ χαρατζίῳ φλουρία (1) χί-
 λια. Μὴ θέλων δὲ ὁ Ἰωακείμ στέρξαι αὐτά, ἔσπερξαν αὐτὰ ὅ-
 τε λαὸς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἐξέωσαν τὸν Σηλυβρίας καὶ πάλ-
 λιν εἰσήλθεν ὁ Ἰωακείμ. Ὀλίγου δὲ καιροῦ παρελθόντος γέ- 15
 γονε ἔτι τοιοῦτον· ὁ γὰρ σουλτάν Μπαγιαζήτης ἔτι ζῶν ἐ-
 πορεύετο ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Χρυσοκεράμου καὶ θεωρεῖ ἐν ὀ-
 σπήτιον μετὰ κεράμου, ἠρώτησε δὲ τί ἐστὶ τοῦτο; εἶπον οὖν
 αὐτῷ ὅτι ἐκκλησία ἐστὶ τῶν χριστιανῶν, ἠρώτησε δὲ τοὺς ἐν-
 τοπίους ἀνθρώπους, ὅτι ἐκκλησίαν ταύτην τίς ἔδωκε θέλημα 20
 ἵνα κτίσῃτε αὐτήν; αὐτοὶ δὲ ἐν ἀπλότῃ εἶπον, ὡς μετὰ βου-
 λῆς τοῦ πατριάρχου· καὶ ὥρισεν ὅπως ποιήσωσιν ἕτερον· ἐ-
 στείλει οὖν κληρικούς πρὸς τὸν κῦρ Νήφωνα ὄντα ἐν τῇ Βλα-
 χία, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐλθεῖν· ἐγένετο οὖν σύνοδος καὶ ἐποίη-
 σαν πατριάρχην τὸν κῦριν Παχώμιον μητροπολίτην ὄντα Ζη- 25
 φ. 70^ο γωνῶν· ἐποίησε δὲ χρόνον ἓνα, καὶ πάλιν | τινες λαϊκοὶ φίλοι τοῦ
 Ἰωακείμ ἐποίησαν ὅπως ἐξ οἰκείων ὑπαρχόντων δώσωσι τὸν
 αὐθέντην φλωρία πεντακόσια καὶ δώη αὐτοῖς πάλιν τὸν Ἰωα-
 κείμ πατριάρχην· ἐγένετο δὲ μετὰ σκευρίας κρυφίως τοῦ Ἰωα-

(1) χ. φουρία.

- κείμ, καὶ ἐξέωσταν πάλιν τὸν Παχώμιον· ἔλαθε δὲ πάλιν τὸν
 θρόνον ὁ Ἰωακείμ, καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ ἐπορεύθη ἐν τῇ Μολδο-
 βλαχία πρὸς τὸν Μπόγδανον, αὐτὸς δὲ οὐκ ἠθέλησε κἀν ἰδεῖν
 αὐτόν· ἐλθὼν δὲ ἐν τῇ Βλαχία εἰς τὸ Δρογόβιστον ἐκ τῆς χο-
 5 λῆς καὶ περιφρονήσεως κάκει ἐτελεύτησε, καὶ ἀνεδιβάσθη εἰς
 τὸν θρόνον ὁ Παχώμιος πάλιν· ἔχει γὰρ θεὸς ἔκδικον ὄμμα!
 (1) Βασιλεύσας γὰρ ὁ σουλτάν Σελήμης ἐπορεύθη καὶ ἐκάθι-
 σεν ἐν τῇ Προύσῃ· ἤφερον οὖν τοὺς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ παῖδας
 ἐκ τῆς Καρραμανίας καὶ ἀπέκτεινεν ἅπαντας, καὶ πορευθεὶς ἐν
 10 τῇ Μαγνησίᾳ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Κουρκοῦτ Ἰζελεπή,
 ὡς οὐκ ἠδυνήθη ἀντιστῆναι αὐτῷ, οὐγὰς ὤχετο ἐν τόποις δυσ-
 θάτοις, ἀλλ' οὖν ἀπεπιάσεν αὐτὸν καὶ ἀπέπνιξε καὶ ἔφερον τὸ
 νεκρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Προύσῃ· Ἀπέμεινε δὲ ὁ σουλτάν Ἀχουμά-
 τῆς ὁ ἕτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ ὢν ἐν τῇ Ἀμασίᾳ· ἐχρίμασε δὲ
 15 ἐν τῇ Προύσῃ· εἶτα πορευθεὶς ἐκστρατεύσει κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ
 αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ ὁ σουλτάν Ἀχμάτης συνάξας φουράτον μερι-
 κὸν ἐκ τῶν Καρραμανιωτῶν καὶ τῆς πόρτας αὐτοῦ ἐξῆλθεν
 ἀντιμαχήσασθαι, ἐλπίσας ὁ τχλαίπωρος ὅτι εἰσι πιστοὶ οἱ Κα-
 ρραμανλίδες· συστάντος οὖν τοῦ πολέμου, ἀρέντες αὐτὸν ἔ-
 20 ρυγον | καὶ προσεκύνησαν τὸν σουλτάν Σελήμην· καταλειφθεὶς φ. 71.
 γὰρ μετὰ τῆς πόρτας αὐτοῦ μόνος παρεδόθη καὶ ἄκων, καὶ ἔφε-
 ρον αὐτὸν ζῶντα πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀξιῶν ὅπως συντύχη
 μετ' αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἠθέλησεν ὄλωσεν τοῦ ἰδεῖν αὐτόν, ἀλλὰ
 νεύσας μόνον ἄραντας ἀπέπνιξεν καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ·
 25 τοιουτοτρόπως ἐξωλόθρευσε πᾶσαν τὴν γενεάν αὐτοῦ, χαίρων καὶ
 ἀγαλλόμενος ἐν αἱμάτων χύσεσι καὶ ρόνοις· ὑπῆρχε γὰρ φοβε-
 ρώτατος καὶ δικαιοτάτος ὥσπερ καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ· ἀλλ'
 οὖν ἐβάρυνεν ἅπαν τὸ ὑπήκουον διὰ χρημάτων δόσεις καθ' ἕκα-
 στον χρόνον, πολλάκις καὶ δις τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἐν γὰρ τοῖς καιροῖς

(1) Ἐν περιθ. Περί βασιλείως.

τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οὐκ ἠπίσταντο τὰς τοιαύτας δόσεις τὰ λεγόμενα σαγλήνια. Ἀπέκτεινε δὲ καὶ τὸν Μουσταφᾶ πασιᾶ ἔχων αὐτὸν ἐν κακίᾳ διὰ τὸν σουλτάν Ἀχμάτην ὅπως ἐβουλεύσατο ἵνα δώῃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς ἐκεῖνον τὴν αὐθεντείαν, ὁμοίως καὶ τὸν Δουκακίνογλη καὶ τὸν Γιονούζμπασιᾶ, καὶ ἐτέρους 5 ἀναριθμήτους ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς· κατῆδασ καὶ κριτὰς δὲ τοσοῦτον ἐξέωσε καὶ ἐτιμωρήσατο καὶ ἀπέκτεινε πλείστους. Εἰς δὲ τὸ ἡμέτερον γένος ἦν ἀγαθὸς, ἠνώφῃζε δὲ καὶ ναοὺς οὓς ἀπέκλεισεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

Ὡς ἐν ὀλίγῳ δὲ στρατεύει ἐν Περσίᾳ εἰς τὸν Σάχ Ἰσμαήλ· 10 οὗτος γὰρ ὁ Σάχ Ἰσμὰήλ ὑπῆρχεν υἱὸς τοῦ Σάχ Χαϊντάρ, ὁ δὲ Σάχ Χαϊντάρ ἦν υἱὸς τοῦ Σάχ Τζουνετῆ, ὑπῆρχον δὲ ἐκ γένους καταγόμενοι τοῦ Ἀλῆ· ὁ γὰρ Ἀλῆς ἐκεῖνος ἦν γαμπρὸς φ. 71 τοῦ Μεχεμέτη τοῦ προφήτου αὐτοῦ ἢ ὑπῆρχον δὲ καὶ σείτιδες ἔχοντες, τεκέν καὶ χώρας ὅτι πλείστας καὶ λαὸν ἄπειρον· 15 ὁ πάμπους δὲ αὐτῶν ὁ Σάχ Τζουνετῆς, ἰσταμένης τῆς Τραπεζοῦντας γέγονε θανατικὸν καὶ ἔφυγον ὁ τε βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες εἰς τόπον παράλιον, εἰσπηδήσας γὰρ ὁ Σάχ Τζουνετῆς αἰφνιδίως μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐποίησε θηήσιν πολλήν, ἀποκτείνας ἅπαντας τοὺς καλλιστεύοντας καὶ ἀνδρείους 20 οὓς εὐρέθησαν ἐν ὕλοις· ἦσαν γὰρ ἐν ἀμεριμνίᾳ καθεδόντες, καὶ ἀρπάσας βίον καὶ ἄρματα καὶ ἵππους ἀπέδρασε· μαθὼν δὲ ὁ σουλτάν Μεχεμέτης ὅτι εἰς ντερβίσης ἐποίησε τοιαύτην νίκην ἐπορεύθη καὶ ἔλαβε τὴν Τραπεζοῦντα. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ Σάχ Τζουνετῆς καταλείψας τὴν ἡγεμονίαν πρὸς τὸν υἱὸν 25 αὐτοῦ τὸν Σάχ Χαϊτάρ· οὗτος γὰρ ζητήσας ἵνα δώῃ αὐτῷ δρόμον ὁ Ρουστάμπεις ὁ τοῦ Οὐζοῦν Κασάνη υἱὸς (οὗτος γὰρ ἦν ἡγεμονεύων ἐν τῇ Περσίᾳ, ἔσχε γὰρ αὐτὸν ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως κυροῦ Δαυτῆ θυγατρὸς τῆς δέσποινα Χατοῦς) ὅπως πορευθεῖς αἰχμαλωτίσῃ τὰ μέρη τῆς Τραπεζοῦντας· ὡς δὲ οὐκ 30 ἔδωκεν αὐτῷ δρόμον συνῆψε πόλεμον μετ' αὐτοῦ καὶ νικήσας

- ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τοῦ Σάχ Χαϊτάρ· ἔσχε δὲ υἱὸν ὁ Σάχ Χαϊτάρ ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Οὐζοῦν Χασάνη, τὸν Σάχ Ἰσμαήλ· νεὸς γὰρ ἦν τὴν ἡλικίαν ἀλλ' ἐπιτήδειος ἐν πᾶσιν ἦν· κυριεύσας τοὺς τόπους καὶ χώρας αἷ, εἶχον καὶ οἱ πατέρες αὐτοῦ· ὁ γὰρ Οὐζοῦν Χασάνης ἔσχε καὶ ἕτερον υἱὸν ὀνόματι Οὔγουρλου Μεχμέτην (1) ἐκ τῆς προτέρας γυναικὸς αὐτοῦ, καίφ· 72. εἰδῶς ὅπως φθονεῖται ὑπὸ τῆς μητρικῆς αὐτοῦ, ἐχούσης ἐτέρους υἱούς, ἀπέδρασε φυγὼν καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν σουλτάν Μεχμέτη δέδωκεν αὐτῷ σκῆπτρον πλησίον τῶν ὀρίων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ·
- 10 ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ γέγονε κληθήρης ἴνα, ὅταν τελευτήσῃ, μετὰ βίας τοῦ σουλτάν Μεχμέτη λάβῃ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Γνοῦσα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ Οὐζοῦν Χασάν, ἤγουν ἡ μητρικὴ αὐτοῦ ἡ δέσποινα Χατούν ἔχουσα ὡς προεῖπομεν υἱούς τρεῖς, φοβουμένη ὅπως μὴ λάβῃ ὁ προγονὸς αὐτῆς τὴν ἡγεμονίαν
- 15 καὶ ἀποκτείνῃ τοὺς υἱούς αὐτῆς, ἐποίησε σκαιωρίαν οἶα εἰκὸς θαυμάσαι· στείλας γὰρ ταχυδρόμους τάχα ἐκ στόματος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ γραφῶν τοῦ ἐλθεῖν διὰ συντόμως, ἡ γὰρ ψυχὴ μου σὲ περιμένει τοῦ ἰδεῖν σε ἐστῶτα ἐν τῷ λάρυγγί μου τοῦ ἐξελθεῖν· ἀπατηθεὶς οὖν ὁ ταλαίπωρος ἐξῆλθε μετὰ
- 20 μερικῶν λαοῦ, αὐτὴ δὲ ἡ Δακιδᾶ ἔστειλε φρουράτα παραγγεῖλας τὸν μεπεγλερμπεγῆ ὡς ἀπο στόματος τοῦ αὐθεντοῦ ὅπως ἀπαντήσας τὸν Οὔγουρλου Μεχμέτην ἐρχόμενον ἐκκόψῃ τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν· ὁ καὶ ἐποίησεν. Ἰδύνατο γὰρ φυγεῖν, ἀλλ' ἤλπισεν ὅτι ἔρχονται εἰς αὐτοῦ ὑπεντὴν. Ἄρα δὲ αὐτὴν ὁ
- 25 μεπεγλερμπεγῆς ἤνεγκε πρὸς τὸν Οὐζοῦν Χασάν, λέγει δὲ αὐτῷ, τί ἐστὶν αὕτη; ἀπεκρίθη ὅτι, ἡ κεφαλὴ τοῦ υἱοῦ σου ἐστίν· κλαύσας οὖν πικρῶς λέγει πρὸς αὐτὸν μετὰ ἀπειλῆς, καὶ τίς σε ἀπέστειλε τοῦ ποιῆσαι τοῦτο, τοῦ ἀποκτείνειν τὸν υἱὸν μου; λέγει αὐτὸς ὅτι, ἡ δέσποινα μὲ ἀπεστείλεν, εἰπούσα ὅτι μετὰ

(1) Παρνετεθήσαν τέσσαρα φύλλα ἄσχετα τῷ εἰρημῷ τῆς διηγήσεως.

φ. 72. τῆς σῆς βουλῆς ἐστι· ζητήσας ἰ γάρ τὴν δέσποιναν, αὕτη ἐκρύβη εἰς ἓν τῶν ταμείων καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐξελεῖν· οὐ γὰρ εἶχεν ἰσχὺν τοῦ ἐγερεθῆναι ἐκ τοῦ κραθβάτου· πολλὰ δὲ φρυάξας καὶ κλαύσας καὶ ἐπαπειλησάμενος οὐδὲν ἴσχυσεν, τέλος, ὡς φασιν, ἀπέπνιξαν αὐτὸν μετὰ τῶν θεραπεινίδων αὐτῆς, οὐ γὰρ ἦν ἰσχὺς ἐν αὐτῷ. 5

Ἐποίησε δὲ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρῶτον αὐθέντην τὸν Ρουστάμπεϊ, ὀλίγον δὲ βιώσας ἐτελεύτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἡγεμονίαν ὁ ἕτερος υἱὸς αὐτῆς, εἶτα ὁ ἄλλος ὀνόματι σουλτάν Ἰσοῦφης· ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὴ· ταῦτα ἐποίησε τὸ πονηρότατον γύναιον. 10
Ἐκπεσοῦσα γὰρ ἡ ἡγεμονία ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου, οὐκ εἶχον ὅ,τι καὶ δράσειεν· ὑπῆρχε γὰρ υἱὸς τοῦ ἀποκτανθέντος Ὀγουρλοῦ Μεχεμέτη ὀνόματι Ἐμπερζές εὐρεθεὶς ἐν τῇ Πόλει· μετὰ γὰρ τὸ ἀποκτανθῆναι τὸν πατέρα αὐτοῦ φυγὼν ἦλθεν εἰς τὸν σουλτάν Μπαγιαζίτην, δέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ τὴν θυγατέρα αὐ- 15
τοῦ εἰς γυναῖκα, ἔσχε γὰρ τιμὴν καὶ δόξαν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἐστειλαν οὖν πρέσβεις οἱ Πέρσαι πρὸς τὸν αὐθέντην ὅπως δῶῃ αὐτὸν αὐτοῖς εἰς τὸ γενέσθαι αὐθέντην ἐν πάσῃ τῇ Περσίᾳ ὡς ἐστὶν ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου· ἀπέστειλε δὲ αὐτὸν παρευθὺς μετὰ λαοῦ καὶ δόξης πολλῆς, καθίσας δὲ ἐν τῷ θρόνῳ 20
ἔστειλε λαβεῖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, στείλας καὶ λίθους βαρυντικούς καὶ βίον οὐκ ὀλίγον· ὅμως ἀπέστειλαν αὐτὴν· πλησιασάσης δὲ ἐγγὺς τῶν ὄριων τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἦλθεν οὐλάκης ὅπως ἀπέκτειναν τὸν Ἐμπερζέμπεϊ τὸν ἄνδρα αὐτῆς· ἀκούσασα δὲ ἐστράφη πάλιν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς. 25

φ. 73. Εἶδομεν ἰ δὲ ὁ Σάχ Ἰσμαήλ, ὅτι ἐγένετο ἡ ἡγεμονία ἐν ἀκαταστασίᾳ καὶ οὐκ ἐστὶ γνήσιος αὐθέντης, ἀλλὰ γέγονε πολυαρχία καὶ σύγχυσις, εἰσπηδήσας ἔλαβε τὴν ἡγεμονίαν ἀπονητὴ, ὡς καὶ αὐτὸς ὑπῆρχεν ἐκ τῆς τοῦ Οὐζοῦν Χασάνη θυγατρὸς υἱός· ἐκυρίευσεν δὲ τύπους καὶ χώρας ἕως τοῦ Χορσάν 30
καὶ Βαβυλῶνος καὶ τῶν ἐκεῖθεν Σκυθῶν καὶ τῆς Κασπίας

- θηλάσσης και μέχρι Ἰσραήλ· ἀξίηθεις οὖν και ὑπερπλουτήσας
 ἤρπαζε και ἐκ τῶν ὀρίων τῶν Ὀτμαλιδῶν· ἀλλ' οὖν ὁ σουλτάν
 Μπαγιαζήτης ἦν εἰρηνικός και οὐκ ἤθελε πολέμους και μάχας,
 ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ και Δύσει εὕρισκομένους ἐκ τοῦ
 5 ἐκεῖνου σχήματος ἐτιμῶρει αὐτοὺς ἀνηλεῶς. Ἀκούσας δὲ ὁ
 Σάχ Ἰσμαήλ ἔστειλε πρέσβεις μετὰ δωρημάτων και ὑποσχέσεων
 και ὄρκων ὡς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ μὴ δράσῃ τι ἢ ἀρπάσῃ ἐκ
 τῶν ὀρίων τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ δὲ σουλτάν Σελήμης ἀποκτείνας
 πᾶσαν τὴν ἐχυτοῦ γενεάν και γεγονῶς μονάρχης ἐν τε Δύσει
 10 και Ἀνατολῇ ἀκούων ὅπως ὁ Σάχ Ἰσμαήλ κυριεύει και αὐξῆει
 τὰ ὄρια τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ, ὤρμησε παρευθὺς ἐπάνω αὐτοῦ
 μετὰ φουσατοῦ ἀναριθμήτου, ἔλαβε δὲ και κάστρα αὐτοῦ, τό
 τε Καραχεμέτι και τὸ Μπαϊμποῦρτι, και περαιωθεὶς ἐκ τοῦ
 Εὐφράτου ἦλθεν ἐν τῷ Τευριζῆ· πολέμου οὖν σφοδροῦ γενο-
 15 μένου και πληθὸς λαοῦ ἐξ ἀμροτέρων πεσόντος, ὑπῆρχον γὰρ
 ἐν δόρυ και ἄρμασιν οἱ Πέρσαι πολλῶ βέλτιοι τῶν Ὀτμαλιδῶν,
 ὡς δὲ εἶδον ὅτι οὐ δύνανται ἀντιστῆναι μετ' αὐτῶν | ἔβαλον φ. 73·
 τὰς ἀμάξας μετὰ τῶν σκευῶν ὁμοίως και οἱ γενήτισταροι μετὰ
 τῶν τουρκείων, καπνοῦ οὖν γενομένου και κτύπου, οἱ γὰρ ἴπ-
 20 ποι αὐτῶν ἦσαν ἀσυνήθεις ἐκ τῶν σκευῶν και ἔδωκαν εἰς τὰ
 ὀπισθεν, και οὕτως ἐνίκησεν αὐτοῦς κατὰ κράτος· και ἀφέντες
 πάντα ἔφυγον· ἔλαβον δὲ βίον και ἵππους και καμήλους μετὰ
 τῶν φόρτων αὐτῶν, ἔλαβον δὲ και τὴν γυναῖκα τοῦ Σάχ
 Ἰσμαήλ· ἐν γὰρ τῷ πολέμῳ ἦσαν μετὰ τῶν γυναικῶν και
 25 παιδῶν και τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν· ἔλαβε δὲ και σεργούνιδες
 ἐκ τοῦ Τευριζίου πλουσίους και ἔρρεν αὐτοὺς ἐν τῇ Πόλει
 και ἐπιστήμονας ἐκ πασῶν τῶν τεχνῶν· και οὕτως ἐποίησε
 νίκην μεγάλην.
- Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς οὐχ εὕρισκον τὰ
 30 εἰς διατροφήν, ἔκαυσε γὰρ και ἠφάνισε τὸν τόπον ἅπαντα ὁ
 Σάχ Ἰσμαήλ· ἀπέθανε δὲ πληθὸς πολὺ ἐκ τοῦ λιμοῦ, οἱ πλεί-

ονες γὰρ αὐτῶν ἐξήλθον ἄνευ ἵππων καὶ πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν
 μεγιστάνων μετὰ βοῶν ἤλθον ἕως τῶν ὀρίων· ἐφοβοῦντο γὰρ
 μὴ ποτε διώκουσιν αὐτούς, καὶ ἔρριπτον τὰ ὑράσματα τὰ
 σπρικὰ καὶ τὰ ἐκ χρυσοῦ ὑφαντὰ, οὐ γὰρ εἶχον πῶς ἄρῳσιν
 αὐτὰ, οὐ γὰρ ὑπέμεινεν αὐτοῖς ἵππος ἢ κάμηλος ἢ μόνον ἐν
 τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτῶν.

Ἐλθὼν δὲ ἐν τῇ Πόλει νικητῆς τροπαιοῦχος ἐκθρόσθη ἐν
 τῇ Πόλει, ἀπέκτεινε δὲ ἅμυχ τοῦ ἐλθεῖν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ
 τὸν Σκεντέρ μπεί, τὸν μοποστατζήμπασι, καὶ τὸν καζασκέρι,
 φ. 74. τὸν πρῶην νισαντζή, ὁμοίως καὶ τὸν σεγμέμπασι, διὰ τὸ ἰ
 νεωτερεῖσθαι τοὺς γενητζάρους ἐν τῇ Ἀμασειᾷ, ὄντος τοῦ αὐθεν-
 τὸς ἐκεῖ, ὑποπτεύσας ὅτι μετὰ βουλής αὐτῶν ἐποίησαν ἀτάκτως
 καὶ ἐπορεύθησαν πλησίον οὐ ἦν αὐτὸς ζητοῦντες χαρίσματα,
 καὶ ὅπως γνόντες οὐκ ἔσκοψαν αὐτούς.

Καὶ πάλιν ἐπορεύθη ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει· γέγονε δὲ τῷ
 αὐτῷ ἔτει ἐμπρησμός μέγας, τὸ γὰρ μέρος τὸ νοτιαιὸν ἐκ τοῦ
 Μαχουμουτ πασιᾷ τὸ ἡμαράτι ἕως τοῦ σουλτάν Μπαγιαζίτη
 καὶ τὸ Πεζεσθένι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς μέχρι καὶ τοῦ λουτροῦ τῆς Κου-
 κουνάρας οὐκ ἔμεινε κἄν λίθος. Τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει δέδωκε καὶ
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ σκηπτρον τὸν σουλτάν Σουλεϊμάνην τὴν Μαχνη-
 σίαν. Εἶτα στρατεύει κατὰ τῶν Ἰζιτιδῶν καὶ τοῦ Μησηρίου·
 ἔλαβε δὲ καὶ τὴν Καρχμανίαν, ἧγουν τὸν τόπον τοῦ Ἀνατοβλά·
 ἀποθανῶν γὰρ ὁ Ἀνατοβλάς ἔσχεν υἱοὺς πλείστους, ὁμοίως καὶ
 ἀνεψιούς, οὐκ εἰρήνευον δὲ, ἀλλ' εἶχον πολέμους μετ' ἀλλήλων·
 πορευθεὶς δὲ λαμβάνει πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν, αὐτοὶ δὲ
 ἔφυγον οἱ μὲν εἰς τὸν Σάχ Ἰσμαήλ, οἱ δὲ προσεκύνησαν τὸν
 αὐθέντην καὶ δέδωκεν αὐτοῖς τόπους εἰς διατροφὴν. Στρατεύ-
 τας δὲ ὡς εἶπομεν κατὰ τῶν Ἰζιτιδῶν, πρῶτον μὲν λαμβά-
 νει τὸ Χαλέπι ἄνευ πολέμου τινός, ὁ γὰρ ἀρχηγὸς τοῦ Χα-
 λέπ ὃ ὄνομα Χατρμπεης προσκυνήσας καὶ δοῦς αὐτῷ, ἐδεξιώ-
 σατο αὐτὸν ὁ αὐθέντης μετὰ τιμῆς καὶ δῶρων ὅτι πλείστων

- τάξας αὐτῷ ὅτι, ἐάν λάθω τὸ Μισύρι, ποιήσω σε σουλτάνον |, γ. 74^ο
 μόνον δεῖξόν μοι τρόπον πῶς πορεύσομαι· ἐφοδεῖτο γὰρ τὸ τοῦ
 τυπου δύσβατον καὶ ἀμμῶδες καὶ ἀνυδρον μὴ ποτε ἀπόλλυ-
 ται τοσοῦτος λαός· θαρρήσας γὰρ ὁ αὐθέντης αὐτῷ γέγονε πρό-
 5 βος ὡς εἰδῶς ἀκριβῶς ἅπαντα τὸν τόπον. Ἐλθόντες τοιγαροῦν
 ἐν τῇ Δαμυτκῷ οὐκ ἤθελεν προσκυνῆσαι, εἰς γὰρ τοσοῦτο πλῆ-
 θος λαοῦ τί εἶχε πρᾶξι; οὐδὲ γὰρ ἦν στερεὸν κάστρον εἰς τὸ
 ἀντιμαχήσασθαι· ὅμως παρεδύθη. Ἄρξαντες δὲ ἐκεῖθεν ἐπορεύον-
 10 το ἐν Αἰγύπτῳ ὃ λέγεται Μισύρι· ἰδὼν δὲ τὸ τοῦ τόπου δύσ-
 βάτον ὁ αὐθέντης, ἐβουλεύσατο μετὰ τοῦ Χατζμπεῖ ὅπως κα-
 ταλείψῃ τὸ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ ἵππους καὶ πορεύση-
 ται μετ' ὀλίγου λαοῦ, ὃ καὶ ἐποίησεν· ὁ γὰρ Χατζμπεῖς ἠπί-
 στατο ἀκριβῶς τὸν τοῦ σουλτάνου λαὸν τὸν τῆς πόρτας αὐ-
 τοῦ· τοὺς γὰρ Ἄραβας, εἰ καὶ πλῆθος ἦν πολὺ, ἀλλ' εἰσὶν ἄν-
 15 ἀνδρῶν, οὐκ ἐν μέτρῳ γὰρ εἶχεν αὐτούς. Πλησιάζας δὲ τὸν
 τόπον ἐφλέγοντο ἐκ τῆς δίψης καὶ τοῦ καύματος πᾶς ὁ λαὸς
 καὶ τὰ ζῶα· ἀλλ' ὄρα τὰ τοῦ Θεοῦ· ἔβρεξε γὰρ ὁ Κύριος βρο-
 χὴν θαυμαστὴν καὶ ἐγεμίσθησαν οἱ ρύγκες καὶ οἱ λακκώδεις
 τύποι, καὶ ἔπιον τὰ τε ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι· ἐθαύμασαν γὰρ
 20 οἱ ἐντόπιοι λέγοντες ὅτι οὐκ εἶδομεν τοιαύτην βροχὴν οὔτε
 ἡμεῖς [οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν].

Π Ι Ν Α Κ Ε .

- Α'ρών Κορίνθιος 264, 31. 266.
 Α'βαρῆνος δ (Πύλος) 594, 14.
 Α'βελ 4, 26.
 Α'βέντιος 20, 5.
 Α'βιμέλεχ 9, 15.
 Α'βισού 11, 31.
 Α'βισάτ 9, 18.
 Α'βράμ 6. 7. 8.
 Α'βυδος 124, 9. 241, 25. 274, 7.
 Α'γάθη θυγάτηρ Ρωμανού 153, 21.
 Α'γαθονίκου ναός 48, 6.
 Α'γαθόπολις 384, 25. 386, 27.
 Α'γάθων Πάπας 114, 5.
 Α'γαπητός Πάπας 95, 19. 96, 16.
 Α'γαρ (οί έκ τῆς) 218, 8. βλ. 'Α-
 γαρηνοί.
 Α'γαρηνοί, Περσοτοῦρκοι, οί αὐτοί
 καί Σαρακηνοί, 200, 20. 201, 1.
 νεοφώτιστοι 303.
 Α'γάριος μονή 168, 29. βλ. Περσ.
- Α'γγελοι, έκ Φιλαδελφείας τῆς Λυ-
 δίας, οί γήϊνοι ἄγγελοι, 'Αγγελώ-
 νυμοι 432, 2. 'Αλέξιος αὐτοκρά-
 τωρ 176, 26. 318, 17. 398, 2.
 400, 25. 403, 25. 412. 6. 413,
 17. 'Αλέξιος Β'. 431. 433. 434. 437.
 438. 441. 'Ανδρόνικος 286, 6. 318,
 16. 319, 1. 350, 2. Θεόδωρος 332,
 2. 339, 40. 350, 12. 'Ισαάκος αὐτο-
 κράτωρ 266, 25. 309, 17. 318, 16.
 331, 30. 337. 337. 339. 341.
 355. 356. 357. 358. 359. 398.
 409, 9. 431. 438. 457, 10. πρῶ-
 ην κληρικὸς 382, 28. 'Ιωάννης 285,
 29. 291, 22. ἕτερος 504, 10. 516,
 15. 522, 2. 539. Κωνσταντῖνος
 239, 31. 240. 260, 19. 291, 23.
 325, 31. 350, 12. 406, 28. 407.
 Μανουήλ 253, 31. μήτηρ 'Αλεξίου
 337, 26. Α'ννα θυγάτηρ 'Αλεξίου

- 421, 3. ἕτεροι θυγατέρες 450, 27.
 Εὐφροσύνη σύζυγος Ἀλεξίου Α'.
 421, 29. βλ. Δούκινα.
 Ἀγγορεύου μονή 352, 9.
 Ἀγία πόλις (Ιερουσόλυμα) : 98, 11.
 ἀγία τράπεζα ἄγ. Σοφίας 449, 11.
 Ἀγιοθεοδώριτης Ἰωάννης 220, 31.
 221, 22.
 ἄγιοι ἐπὶ Εἰκονομάχων 124, 25.
 ἁγίων λείψανα 126, 3.
 Ἀγίον ὄρος (Ἄθως) 509, 7. 560,
 23. 595, 5.
 Ἀγιορίτης (μοναχός) 602, 27.
 Ἀγιοχριστοφορίτης Στέφανος 333,
 31. 343, 11. ὁ αὐτός Ἀντιχρισ-
 στοφορίτης 343, 11.
 Ἀγκος Μάρκιος 23, 1. Ὅστιλιος
 23, 1.
 Ἀγκυρα 57, 23. 249, 1. 415, 17.
 427, 11. σατράπης 423, 24.
 Ἀγκῶν 241, 2. 298, 20. 299 27.
 Ἀγκωνῆται 300.
 Ἀγριππιανή πόλις, τὰ Σάλονα 38,
 28.
 Ἀγρίππας 20, 4. βασιλεὺς Ἰου-
 δαίων 27.
 Ἀγριππῖνα 28, 13.
 Ἀγγέλως 257, 10. 281, 8. 403,
 9. 406, 3.
 ἀγωγὸς ὑπόγαλιος ΚΠ. 350, 26.
 Ἀδὰδ 11, 4.
 Ἀδὰμ 4.
 Ἀδανα 197, 10. 248, 5. βλ. Ἀτα-
 να.
 Ἀδὰς 103, 20.
 Ἀδριανὸς Ἀδλιος 31. Ἀδριανὸς μάρτυς 48, 30. Πάπας
 127, 14.
 Ἀδριανουῦ πόλις, Ἀδριανούπολις
 139, 20. 224, 11. 335, 26. 374,
 14. 384, 27. 385, 22. 386, 22.
 407, 18. 426, 26. 441, 5. 458.
 459, 7. 472, 5. 473. 474. 479,
 29. 480, 23. 513, 3. 514, 16.
 516, 16. 518, 28. 519. 520. 521,
 12. 523. 560, 1. 565, 26. 566,
 12. 599, 1. 609, 15.
 Ἀδριανουῦ φόρος 34, 18.
 Ἀδρίκς 280, 15.
 ἀεθάρως ἴδως 525, 31. 526, 3.
 Αἰερονόσιον 236, 17.
 ἀετὸς σκιάζει Μικριανὸν 79, 25.
 80, 10.
 Αἰετὸς 395, 5.
 Ἀζαρίκς 11.
 Ἀζατίνης σουλτάνος 454. 455.
 Ἀζουράμ 4, 27.
 Ἀθανάσιος πατριάρχης Ἀλεξαν-
 δρεῖκς 50, 10. 52. 5. 55. 57, 19.
 Γακωσιτῶν ἀρχιεπίσκοπος 109, 11.
 Ραγγαβὰ, μοναχὸς 130, 30.
 ἀθεμιτογαυρία 327, 2.
 Αἰθῆνα 571, 22. 579, 29. 581, 1.
 Αἰθναῖς 69, 21. ἡ αὐτοκράτειρα
 69. βλ. Εὐδοκία.
 Αἰθνηκς ἄγαλμα 442, 14.
 Αἰθνηδῶρος 49, 6.
 Αἰθούρας δ 431, 21.
 Αἰθως, τὸ ἄγιον ὄρος, 509, 7.
 Αἰχάτον (τὸ Ἴόνιον πέλαγος) 238,
 1. 3έμα 452, 22.
 Αἰγιαλεὺς 7, 10.

- Αἴγιλον 144, 20.
 Αἴγινα 231, 29.
 Αἴγυπτιακὴ δεισδαίμονία 14, 5.
 Αἴγυπτος, ὃ λέγεται Μισίρι. 610.
 6, 24. 14, 5. 16, 19. 18, 4. 24, 19. 25, 3. 39, 24. 274. 507, 17.
 πολύφορος 273, 15. πυραμίδες Αἰγύπτου 43.
 Αἰγλῶμ 9, 10.
 Αἰθίοπες 8, 9. 94, 7.
 Αἰκατερίνα σύζυγος Ἰσαακίου Κομνηνοῦ 164, 21.
 Αἰλίξ, Ἱερουσαλήμ, 319.
 ΑΙΜΑ, γρησμός εἰς Κομνηνοὺς 177, 1. 279, 17.
 Αἰμιλιανὸς αὐτοκρ. 38.
 Αἴμος 230, 29. 370, 18. 372, 19. 375, 13. 387, 15. 407, 5. 414, 9. 416. 417. 480, 7. 512, 19. 519, 5.
 Αἰνεῖας 19, 19. 20, 2.
 Αἴνος 571, 21. ἄλυκαὶ 576, 26.
 αἵρεσις Σικιδίτου 426. αἵρεσις ἐν Νικαίᾳ, 466. αἵρετικοὶ 82. 83. αἵρετικῶν διωγμὸς 65, 3.
 Αἰτωλοὶ 228, 12.
 Αἰχθιστος ὕμνος 109, 7.
 Αἰχάκιος αἵρετικὸς 64, 8. πατριάρχης ΚΠ. 86, 18. 88, 27. 94, 11.
 Αἰκακίου ἀγίου ναὸς 55, 20.
 ἄκαπνος τράπεζα 265, 7.
 Αἰκαρνᾶνες 228, 18. 454, 4.
 Αἴε, ἢ Ἰόπη, 385, 7. 397, 31.
 Αἰροκόρινθος 229, 19.
 ἀκρόπολις, ἤτοι ἀνατολικαὶ πύλαι ΚΠ. 195, 18.
 Αἰροπολίτης Γεώργιος 502, 16.
 μέγας λογοθέτης 525, 29. 526. 541, 27. 547, 28. 554, 6. πραιτώρ Ἀλβάνου 529. 555, 17. 530, 7.
 Αἰυλίξ 36, 6.
 Αἰλαμνίαις ρῆξ (Κοροζίδος) 298, 27. 299. 377, 9. 389, 7—397. 418, 21.
 Αἰλαμνοὶ 41, 20. 222. 223. 224. 225. 226. 248, 13. 269, 28. 299. 300, 6. 389. 390. 392. 393. 394. 395. 396. 397. βλ. Ἱταλοί.
 Αἰανοὶ, 295, 19. 367, 1. 393, 8. ἄλας καὶ ἄλλαξ 409, 9.
 Αἰατὶν σουλτάνος 572, 4.
 Αἰθωνία πόλις Ἱταλίας 19. 30. σύζυγος Αἰνείου 20, 1. βλ. Ααθωνία.
 Αἰθωνοὶ Ἱταλίας 21, 1.
 Αἰθωνον Ἱππείρου (ἐξ οὗ οἱ Ἀλβανῖται 501, 29) 461. 474, 31. 501, 28. 502. 529. 530, 5. ἡγεμῶν 529, 7. πραιτώρ 529.
 Αἰθωνῖται (οἱ ἐξ Ἀλβάνου 501, 8) 592, 8. 595, 3.
 Ἰθας 20, 3.
 Αἰθουῖνος κόντος καὶ στρατηγὸς Σικελῶν 366, 21. 368. 369, 4. ὃ αὐτὸς καὶ Βαλδουῖνος 369, 10.
 Αἰεξανδρὸς ὁ Μακεδὼν 17. 18. 1. 34, 19. 366, 25. βασιλεὺς Ἰουδαίων 19, 5. αὐτοκράτωρ υἱὸς Λέοντος 143, 16. 145. 116. 147. κόμηξ 237. πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 50, 10. 52, 3. Λού-

- κιοσ 62, 30. Κωνσταντινουπό-
λεως 50, 9. 51. 54.
 Α'λεξανδρείας πατριαρχεῖον 508, 25.
 Α'λεξιοσ Οὐνων (Οὐγγρων) ἔργων
 μνηστῆρ Μαρτίας Κομνηνῆς 279.
 Α'λεξίου κῦρ, ναὸς ἐν ΚΠ. 313.
 314, 4.
 Α'ληπασαῖς 597, 18.
 Α'λης γαμβρὸς Μωάμεθ 605, 8.
 ἀλις 208, 22.
 ἀλλάγιον 520, 21.
 Α'λλήριγος 68, 20.
 Α'λμούζης Οὐγγρος 194, 18.
 Α'λπιγερὰν Περσῆς 190, 21.
 Α'λταμούριος 579, 1.
 Α'λύπιος 49, 10.
 Α'λυάττης Νικηφόρος 537, 2. 542. 2.
 Α'λυς 15, 27. 16. 9.
 Α'λφα, γρησμάς. 266, 3.
 ἔλωνες ἡλίου 378, 22.
 Α'μαζόνες 222. 24.
 Α'μαλδάριαι 576. 31. 577, 4. Α'-
 μαλδάρεοι 577, 19.
 Α'μάλφη 439, 6.
 Α'μάντιος πραιπόσιτος 93, 10. 94. 1.
 Α'μάσεια 101, 1. 249, 1. 252, 7.
 287, 14. 427, 13. 589, 30. 590.
 10. 598, 17. 605, 13.
 Α'μαστεις 117, 30. 427, 17,
 572. 1.
 Α'μβρόσιος Μεδιολάνων 58, 31. 65,
 24.
 Α'μερτιγος ('Ερφτιος) ρήξ Σικελίας
 418, 22. 419.
 Α'μεσίας 11, 19.
 ἀμηρῆς 370, 2. 530, 18. Αἰγύπτου
- 252, 23. 274, 11. 275, 3. Σα-
 ρακηῶν 154, 8.
 Α'μηρούτζης 561, 24. 595, 5. Α'-
 μουρήτζης 519, 13. 587, 8. Α'-
 μουρούτζης πρωτοθεσπιτάριος 519.
 βλ. Σκιντέρμπεις.
 Α'μινσὸς 427. 17. Α'μισσοῦς 518, 24.
 ἀμπαρχούρης, ἀξίωμα τουρκικόν,
 528. 16.
 Α'μυανῆται 7, 28. 9, 17.
 Α'μορφαῖος 135, 25. βλ. Μιχαήλ
 Τραυλός.
 Α'μούλιος 20, 5. 21, 1.
 Α'μπελίτζιν 576, 11.
 ἄμπελος γρουσῆ 19, 3.
 Α'μφιλόχιος Ἰκονίου 64, 18. 65, 3.
 ἀμφιπαλῆς μάχη 313, 11.
 Α'μπίπολις 349, 16. 364, 14. 365.
 Α'μὸς 11. 26. 13, 3.
 Α'ναβαλίνος δ καὶ Γάλλος 41, 25.
 ἀγνωστων τῆμα 347, 29.
 Α'νάζαχος 199. 200. φρούρια πα-
 ρακείμενα 200, 13.
 ἀνάθεμα κατὰ αἰρετικῶν 64, 7. κα-
 τὰ Μωάμεθ 308.
 ἀναθήματα ἐκκλησιῶν 174, 10.
 ἀνέκτορον ἱερὸν (πατριαρχεῖον ΚΠ)
 555. 10. βλ. ἀρχεῖον.
 Α'νάληψις, ἑορτῆ, 343. 3.
 Α'ναμί 11, 5.
 ἀνάξιος, φωνὴ κατὰ ἱερωμένου, 142,
 14.
 Α'ναπλι 337, 1.
 Α'νάπλους Βοσπόρου 48, 6. 409,
 24. 551, 31. ναὸς ἀρχιστρατη-
 γου Μιχαήλ 509, 3.

- Ἀναργύρων ναὸς 160, 20
 Ἀναστασία μάρτυς 87, 6. ναὸς 60, 12. θυγάτ. Βάλεντος 60, 10. σύζυγος Τιθερίου 104, 18. 113. 119, 19. θυγάτηρ Θεοφίλου 134, 12.
 Ἀναστάσιος Δίκωρος αὐτοκράτωρ 89. 90. 91. 92. 93. 94, 12. υἱὸς Θωμᾶ 132, 23. μαθητῆς ἁγίου Μαξίμου 115, 5. πατριάρχης ΚΠ. 121, 22. 124, 17.
 ἀναστήλωσις δόγματος 303, 25.
 Ἀνατελλοντος μονὴ 143, 20.
 Ἀνατοβλᾶς 609.
 Ἀνατολή 25, 3. Λιβύη 73, 29. Ἄσια 98, 21. 108, 4. 111, 31. 154. 158, 11. 164, 4. 181, 20. 183, 29. 184, 25. 195, 3. 212, 23. 393, 22. 415. 15. βλ. ἔως.
 Ἀνατολῆς μέρη 518, 22. Ἀνατολικὰ 347, 20. 464, 3.
 Ἀνατολικὰ πόλιν ΚΠ. ἡ ἀκροπόλις 195, 13.
 Ἀνατολικοὶ (Σύροι) 74, 7.
 Ἀνατολικὸν θέμα 120, 29. 129, 13. 130, 26.
 Ἀντιόλιος πατριάρχης ΚΠ. 78, 19. 80, 25. 81, 3. 82.
 Ἀνδραγάθιος στρατηγὸς 66, 2.
 Ἀνδρανοῦς ἐπίσκοπος 341, 2.
 ἀνδρῶν ἐν τοῖς κατηγουμένοις 314, 11.
 Ἀνδρέας ἀπόστολος 48, 24. 56. 2, συγγενὴς Ἀναστασίου 94, 1. κουβικουλάριος 112. 113. φονεὺς Κώνσταντος 113, 10.
 Ἀνδρόνικος Σάρδεων 548, 30. βλ. Δούκας, Κομνηνός.
- Ἀνεμᾶ φυλακὴ 359, 29. Ἀνεμάδες 558, 2.
 Ἀνθέμιος βασιλεὺς Ρώμης 86, 2. 87, 7. πατριάρχης ΚΠ. 95, 18. βασιλόπαις 125, 4.
 Ἀνθῆλιος, στήλη Κωνσταντίνου, 187, 2.
 Ἄννα σύζυγος Στεφάνου βασιλέως, 149, 28. θυγάτηρ Ρωμανοῦ 153, 21. θυγ. Κωνσταντίνου Δούκα 167, 17. βλ. Κομνηνὴ, θυγάτηρ Ἀλεξίου 177, 11. 187, 22. 189, 16.
 ἀνόνη (σιτηρέσις), 90, 1.
 Ἀντήνωρ βασιλεὺς Φρυγίας 19, 20.
 Ἀντιγόνου νῆσος 134, 22.
 Ἀντιόχεια (Συρίας) 33, 26. 35, 9. 40, 11. 55, 7. 109, 13. 154, 15. 209, 16. 391, 21. 397. 445. ἡ μεγάλη 155, 22. 302, 12. ἡ μεγαλόπολις 203, 14. ἡ καλλιπόλις 200, 15. ἐπὶ Μαιάνδρω 294, 11. Φρυγίας 420. 421.
 Ἀντιοχείας κόμης 201, 23. πατριαρχεῖον 508, 23. πρίγκιψ 200, 16. 20, 1, 9. βλ. Ραϊμοῦνδος.
 Ἀντιόχος 18, 5. Ἐπιφανὴς 18, 22. δ' Ἀντιόχου 18, 23.
 Ἀντίπας 27, 6.
 Ἀντίπατρος 26, 31. 27, 2.
 Ἀντιφωνητοῦ ναὸς 162, 5.
 Ἀντωνῖνος Εὐσεβῆς 31, 15. δ' Καραχάλας 33, 13. δ' Γέτας 33, 14.
 Ἀντώνιος 24. ὅσιος 159, 25. 160, 22. Κασσυματᾶς πατριάρχης

- ΚΠ. 132, 18. Καλλιότης 146,
6. μοναχός 596, 9. πατριάρχης
ΚΠ. 134, 18. ἔ. Στουδίτης 156,
28. 158, 25.
- Ἀντωνίου μονή 160, 23.
- Ἀΰρα (ἢ Κολώνεια) 528, 6. βλ.
Τάΰρα.
- Ἀΰξιδος ὁ Βαρδάριος 422, 31.
- Ἀΰξιδματα βασιλικὰ ἐπὶ Βοτανειά-
του 171, 9. 172, 6.
- Ἀΰουχ Ἀλεξιος πρωτοστράτωρ 240,
14. 241, 2. 243, 20. Ἰωάννης
μεγας ἑομέστικος 188. 26. 189.
190. 211, 19. 216. 17. 217.
5. 230, 24. 232. 27. 234. 22.
243, 20. 264, 25. 265.
- Ἀΰρσεις ἑστρατωτικαὶ 284, 14.
- Ἀπογραφή ἐπὶ Ἰηρακλείου 110, 5.
καὶ ἐξίτωσις ἐπὶ Ἰωάννου Βα-
τάτζη 507, 21.
- Ἀπολλινάριος. 62, 31. 64. 7. πα-
τριάρχης Ἀλεξανδρείας 99, 13.
127, 17.
- Ἀπολλωνίος λίμνη 511, 21.
- Ἀπόλλων, ὁ ἥλιος, 12, 10.
- Ἀπολλώνιος Τυανεύς 30, 15.
- Ἀπολλωνίου χώρα 530, 20.
- Ἀποστόλων ναὸς ἐν ΚΠ. 48, 5.
52, 31. 55, 19. 56. 57. 509,
4. 572, 22. ἡρῶν ἀπὸ Κων-
σταντίου 67. 68, 10. 69, 7.
74, 4. 84, 14. 87, 4. 100, 6.
101, 15. 128, 8. 142, 10. 153.
8. ἐορτὴ 525, 4.
- Ἀΰτος 20, 3.
- Ἀπράγμων βίος (μοναχικός) 301, 11.
- Ἀΰρίσσοι 112, 29.
- Ἀΰρίδιος υἱὸς Τερκυνίου 23, 4.
- Ἀργεὺς βουνός 144, 8.
- Ἀργος 571, 22.
- Ἀργύριον ἀδόκιμον ἐπὶ Μανουῆλ
Κομνηνοῦ 225, 22. 226, 1.
- Ἀργυρούπολις 48, 29.
- Ἀργυρούπολις Ἰωάννης 176, 23.
303, 25. Ρωμανὸς αὐτ. 159.
- Ἀρδαβούριος Γόθος 74, 14. 80, 4.
- Ἀρῆθας μάρτυς 94, 6.
- Ἀρθεοβίνδου. ναὸς Θεοτόκου, 105,
24.
- Ἀρσίου αἵρεσις 49. 50. 54. 55, 1.
58. 59, 2. 60, 8. 62, 28. 64,
8. 66, 3. 84, 17. 85, 21. 86,
24. 96, 14. 303, 29.
- Ἀρς 20.
- Ἀριάδνη θυγάτηρ Λέοντος Α΄ 85,
31. 86, 15. σύζυγος Ζήνωνος
87, 22. Ἀναστασίου 89, 14. 90,
7. 91, 9. 92, 7.
- Ἀριστόβουλος 18, 26. 26. 27.
- Ἀριστοτέλης 17, 25.
- Ἀρκαδία θυγάτηρ Ὀνωρίου 67, 15,
- Ἀρκάδιος αὐτοκρ. 64, 23. 67. ὁ
ἑπλοικός 67, 29. 68. 69, 5.
- Ἀρκαδιούπολις 68, 7.
- ἄρκαλι πολιορκητικαὶ 259, 23.
- ἄρμαδα 592, 22.
- Ἄρμαλα 399, 10.
- Ἀρμάκος 53, 10.
- Ἀρμάτιος ἀνεψιὸς Βασιλείσκου 87,
31. 88. υἱὸς του 88. κάϊσαρ 88,
9. ἐπίσκοπος Κυζίκου 88, 11.
- Ἀρμενία ἢ ἐν Ταύρω 197. 209,

12. 243, 3. 263. 305, 20, 341, 21. 397, 19. 428.
- Α'ρμενιακῶν Θέμα 204, 31.
- Α'ρμένιοι Κιλικίας 199, 19. 262, 9. βάρβαροι 200, 2. 322, 29. ἐν Φιλιππουπόλει 392, 26. συγγραῶνται Ἀλαμάνοις 390, 18. Σακμάνδρου 452, 20.
- ἀρμωστής ὁ λεγόμενος δοῦξ 268, 18.
- Α'ρραβες 112, 1. 115, 21. 121, 26. 212, 27. ἵπποι 420, 22. βλ. Ἀγαρηνοί, Σαρακηνοί.
- Α'ρράμ 5, 18.
- Α'ρράν 6, 27.
- Α'ρσάκης ὁ Δαρεῖος 17, 25.
- Α'ρσακίδαι 205, 12. 276, 23. 535, 12.
- Α'ρσάκιος πατρ. ΚΠ. 67, 31. 68, 2.
- Α'ρσανῆς ἀμηρᾶς 400, 3. σκηνῶν 421, 10.
- Α'ρσένιος ἅγιος 66, 31. 67, 3. πατριάρχης ΚΠ. 527, 6. 533, 30. 537, 30. 539. 548. 549. 550. 554, 15. 558, 8. βλ. Αὐτωρειανός.
- Α'ρσης 17, 24.
- Α'ρτα 457, 10. 545, 19. 546, 2.
- Α'ρτάβασδος στρατηγός 121. κουροπαλάτης 121, 6. 123, 30. αὐτοκράτωρ 124. Ἄννα σύζυγος 124, 2.
- Α'ρταξέρξης 17, 14. Β' 17, 19.
- Α'ρτέμιος ὁ καὶ Ἀναστάσιος αὐτοκράτωρ 120. 121, 9. μάρτυς 56, 3. 57, 2.
- ἄρτοι ἡμερήσιοι εἰς πέντητας 166, 22.
- Α'ρφάκουλος 20, 4.
- Α'ρφαξῆδ 5.
- Α'ρξαγγελικός ναὸς ἐν Χώνοις 284, 9. 388, 28. 400, 23. βλ. Ἀρξαγγέλου, Ἀρχιστρατήγου.
- Α'ρξαγγέλου ναὸς 469, 21. ἐν Ἀνάπλῳ 409, 24. 358, 31.
- ἀρχεῖτα (βασιλικὰ ἀνάκτορα) 188, 10. 190, 25. κατὰ Δάμακλιν 304, 6. ἱερὰ (πατριαρχεῖον) 303, 20. 317, 15.
- ἀρχεῖτον μέγα 182, 2. βλ. ἀρχεῖτα.
- Α'ρχέλκος 27, 6.
- ἀρχιερέων δμηγυρία 304, 14. σύλλογος 304, 10. σύνοδος 304, 10. 305, 10.
- ἀρχιζουπάνος Σερβίας 238, 10.
- ἀρχιπόδημν (πατριάρχης) 304, 20.
- Α'ρχιστρατήγου ναὸς 48, 7. 103, 20. 145, 9. ψηφιδωτὸν 314, 14. 315, 28. 409, 28.
- ἄρχοντες ΚΠ. ἀποκεφαλίζονται 570, 28.
- ἄρχων 248, 20. Γαλιτζας 258, 6. Σέρβων 272, 26. βλ. ἀρχιζουπάνος, ρήξ.
- Α'σὰ 11, 31.
- Α'σὸν ἄρχων Βλάχων 370. 372. 373. 386, 31. 384, 15. 405, 5. 414, 9. 416. 417. Β' 457, 27. 458, 5. 460, 11. 468, 7. 474. 475. 480. 481. 483, 28. 485, 27. Μαρῖα 474, 5. 477, 28. 478. πικίδας αὐτοῦ 484, 8. 486, 5.

- Ἀσίνης ἢ Ἀσὴν Δημήτριος 580,
 2. Μαθηαῖος 514, 22. 576, 28.
 574, 24. 575, 10. 577, 1. Παῦ-
 λος. 575, 9.
 Ἀσὴλ 546, 30. 547. Δεκάς 473,
 26. 498, 17. Δετουσί 544, 31.
 Ἀσὴρ 7, 22.
 Ἀσθενάρια, δαιμονόληπτοι προφη-
 ται 372, 5.
 Ἀσία 15, 6. 328, 2. 336, 17. βλ.
 Ἀνατολή, Ὀρεως.
 Ἀσχίνιος 19, 28.
 ἄσματα Ἀνδρονίκου 359, 24.
 Ἀσουάμ 4, 27. 5, 3.
 Ἀσπαρ υἱὸς Ἀρδαβουρίου 74, 14.
 80, 4. 86, 16. 85.
 Ἀσπιέτης Ἀλεξίος 416, 12. Κων-
 σταντίνος 402, 26. Μιχαήλ 294,
 20. 295.
 ἄσπις ἀνδρομήκης 198, 2. βασιλι-
 κὴ ἐν ἀναρρήσει 538. λευκὴ με-
 τὰ ἐρυθροῦ σταυροῦ 198, 7.
 ἄσπρα (γρήματα) 577, 1.
 Ἀσπρόκαστρον 592, 1. 598, 24.
 Ἀσσυρία ἵππος 276, 23.
 Ἀσσύριοι 14, 20.
 Ἀστυάγης 15.
 Ἀσμάτων νκὸς 564, 9. 566, 24.
 Ἀστακηνὸς κόλπος 367, 26.
 ἀστέρες ἐν ἡμέρᾳ 378, 22.
 ἀστρολογία 121, 27. ἀστρολόγοι
 29, 23.
 ἀστρονομία 6, 2. καταδίκη 266,
 28. 306, 23. ἀστρονομικὴ ση-
 μασία Ρωμαϊκῶν δῆμων 22, 23. ἀστρονόμοι 442, 9.
 ἄστρων ὀνόματα 5, 2. 6, 3.
 Ἀτάπκκας. Ἀτάπκκος στρατηγὸς
 Πέρσης 203, 13. 294, 7. 295.
 Ἀτζάμιδες (Πέρσαι) 583, 27.
 Ἀτραμύτιον 120, 14. 268, 3. 336.
 452, 22.
 Ἀτταλος συγκλητικὸς Ρωμαῖος 68,
 29.
 Ἀττάλεια 327, 24. 454, 26. 484,
 22 ἐν ΚΠ. Ἀττάλου πόλις 208, 6.
 Ἀττανα 597, 18. βλ. Ἄδανα.
 Ἀτταροι καὶ Ἀττάριοι (Τάταροι)
 480, 13. 486, 6. 489, 11. 490.
 504, 17. 518, 24. 522, 27. 528.
 538, 8. Ἀτταρικὴ μάχη 489, 15.
 Ἀττική, 8, 25.
 Ἀττικῆς ἐκκλησίαι 509, 9.
 Ἀττικὸς πατριάρχης ΚΠ. 68, 2. 70
 Αὐγάρου ἐπιστολὴ 359, 7.
 αὐγούστια 141, 13.
 Αὐγουστῶν 313. 314, 2. 315, 31.
 316, 5.
 Αὐγουστος Ὀκτάβιος 24. 25. 6
 Καῖσαρ 25, 2. 26.
 Αὐδηρα 426, 6.
 Αὐδηρίτης 17, 17.
 Αὐδῶν 9, 20.
 Αὐξεντίου ἁγίου βουνὸς 144, 22.
 160, 23.
 Αὐλῶν 236, 9.
 Αὐλωνία ἐν Ἰταλίᾳ 238, 2. ἐν Ἀ-
 σίᾳ 452, 22.
 Αὐριλιανὸς αὐτοκρ. 39.
 Αὐριόλος στρατηγὸς ἀντάρτης 38.

- Αὐτωρειανὸς Ἀλεξίος κριτῆς βήλου
 511. Γεωργίος, ἕστερον Γεννά-
 διος καὶ Ἀρσένιος, ὁ πατριάρχης
 510, 27. 511. βλ. Ἀρσένιος.
- Ἀφρικανὸς 33, 12.
- Ἀφρικῆ (Λιβύη) 86, 4. 96, 12. 115,
 21.
- ἀφορισμοὶ κατὰ αἰρετικῶν, 303, 5.
- Ἀΰλαβ 11, 11.
- Ἀΰλαζ 12, 12.
- Ἀΰλα 56. 184, 9. 454, 3. πρίγ-
 κη 538, 12. 541, 18. 542.
 543, 23. 544, 27. 547, 5.
- Ἀΰλας 10, 11.
- Ἀΰλιος Θεσσαλονίκης 63, 6.
- Ἀΰμουάτης, Ἀΰμουάτ, Ἀΰμέτης,
 υἱὸς Βαϊαζήτου, 590, 10. 598,
 10. 605, 3.
- Ἀΰρις, Ἀΰριδὸς Βουλγαρίας, 393,
 17. 412, 14. 491, 19. 498, 7.
 502, 29.
- Ἀΰράους ἡ, 462, 25.
- Ἀΰμαρος αὐτοκρ. 115, 31. 116.
 117, 21.
- Ἀΰγ 9, 11.
- Βαβύλας ἄγιος 40, 11.
- Βαβυλῶν 13. 14, 2. 15, 5. 16,
 27. 17,
- Βαβυλώνιοι 14, 22.
- Βαβύς ποταμὸς 226, 6. βλ. Ρύαζ.
- Βαβουῆλ 6, 30. 7.
- Βαχὰ τὸ, πόλις μὲν Κιλικίας 197, 14.
- Βαϊμούντος ρῆξ Σικελίας 184.
- Βαϊσοφόρος Κυριακῆ 504, 27.
- Βακχῆνος ἀρχιεπίσκοπος Σεβείας 238.
- Βαλαβίσιδα κώμη Θράκης 494, 18.
- Βαλβῆνος 36, 2.
- Βαλδουίνος ἄρχων Ἱεροσολύμων
 263, 26. Θεοδώρα σύζυγος αὐ-
 τοῦ 263, 26. πρίγκηψ Ἀντιο-
 χείας 279, 25. 285, 31. 286.
 κόμης Φλάντρας, 433, 3. 435, 29.
 458, 13. 459. βασιλεὺς ΚΠ.
 465. 475, 21. 479, 22. 482, 9.
 538, 14. 540, 11. 547, 16. 551,
 552, 9. 553, 19. 453, 16. 458,
 βλ. Ἀλδουίνος.
- Βαλερίθυγάτηρ Διοκλητιανοῦ 41, 3.
- Βαλεντία κώμη 19, 24. 21.
- Βάλλα 7, 20.
- Βαλαμῶν βλ. Θεόδωρος.
- Βαλτάσαρ 14, 28.
- βάμπικες 567, 21.
- Βάρκχοι 281, 10. βλ. ἑτερόστυ-
 μοι πελέκεις, Ἴγγλίνοι.
- Βαρὰ 9, 12.
- βαρβαρικὴ προσκύνησις 292, 1.
- βαρβαρικὸς πῖλος 358, 18.
- βαρβαρικώτερον βλ. Βουλγαρικώ-
 τερον.
- Βαρβάνιος πατρικίος 129, 14. αὐ-
 τοκράτωρ 129. 130.
- Βαρδάριος, ὁ Ἀξιδὸς, 422, 31. 531,
 20. 538, 9.
- Βάρδας καῖσαρ 141. 142, 26.
- Βάρη 238, 1. ἐν Ἀσίᾳ 452, 22.
- βάρκα πλοίου 431, 21.
- Βάρνα 406. 429, 29. 430. 563,
 29. 599, 25.
- Βαρσάκιδες 591, 7. 597, 15.
- Βαρσκιναὶ, τόπος Θράκης 523, 24.
- Βαρωνιανὸς πατὴρ Ἰωάννου 57, 9.

- Βασιλάκης ἀντίρτης 184, 12.
 Βασιλάκης Νικηφόρος διδάσκαλος
 ΚΠ. 302, 15.
 Βασιλάκιος προφήτης 412.
 βασιλειῶν 307, 29.
 βασιλείας ἔθιμα 469, 5.
 Βασιλείως ἀποβάθρα 436, 16.
 βασιλικὴ γραφὴ (χρυσόβουλλον) 161,
 28.
 βασιλικὸν ἐπιτάγμα 304, 9.
 Βασιλείου ἁγίου μονή, ἡ Παρακοι-
 μωμένου 152, 24. 153, 22.
 Βασίλειος ἅγιος 60, 22. αἱρετικὸς
 178. ὁ μικρὸς 179. 180. 181.
 Ἀντιχρίστου πρόδρομος 178, 15.
 υἱὸς Λέοντος Ἀρμενίου 131, 6.
 Μακεδόν 130, 19. 140. 141.
 142, 27. 143. Β'. ὁ Βουλγαρο-
 κτόνος 153, 14. 154. 16. 157.
 158. 159, 6. 373, 12. 457. 27.
 459, 31. τυπικὸν αὐτοῦ κατὰ
 Βλάχων 373, 12. ὁ Σκληρὸς 158,
 10. νόθος Λεκαπηνοῦ 152, 21.
 ὁ Ραίκτηρ 158, 8. πετριάρχης
 ΚΠ. ὁ Σκαμνδρηνὸς 156, 26.
 ὁ Κοματηρὸς 327, 15. ἀνεψιὸς
 Νήφωνος 596, 1.
 Βασιλίσκος αὐτ. 85, 30. 86. 87.
 88, 5. πατριάρχης 143, 7. παλά-
 τια 87, 26.
 βασίλισσα (ἡ σύζυγος τοῦ Δεσπότη)
 526, 25. 575, 8. 577, 30.
 Βαστέρναι 385, 29.
 Βατάτζης Ἀλέξιος 328. Ἀνδρόνι-
 κος 287, 11. Βασίλειος μέγας
 δομῆστικος 388, 7. 407, 14.
411. Ἰωάννης Δούκας αὐτοκρ.
 294, 18. 295. 327. 27. 328.
 329, 9. 462, 2. Μικνούλ μονα-
 χὸς στρατιώτης 328. βλ. Δούκας
 Βατκούσιον 424, 28. 521, 12.
 Βατραχονήσιον 424, 28.
 Βελῆς ρῆς Οὐγγρίας 254, 16. 255,
 19. 330, 27. 370, 13. 407, 22.
 411. 28. θυγάτηρ αὐτοῦ 370.
 Βελεθούσιον 494, 24.
 Βελέγραδα 242, 18. 243, 1. 255,
 14. 260, 21. 330, 28.
 Βελεσός 494, 25. 502, 12. 518,
 4. 529, 5.
 βέλη ἀσίδηρα 260, 8.
 Βελισάριος 95, 3. 96. 97. 98. 99.
 Βενικμὴν 7, 22.
 Βενδίκιος 23, 16.
 Βενετῖα 237, 20. 281, 15. 298.
 19.
 Βενετῖκοι καὶ Βενέτικοι 230, 26.
 234. 235. 280. 281. 284. 391, 1.
 432. 478, 7. 550, 27. 552, 6,
 560. 584, 22. 592. 593, 9.
 Βεντζῆ, χώρα τοῦ 526, 27.
 Βερβενίτσκον 470, 18.
 Βερνίκη 27.
 Βερνίκα καὶ Βηρίνα σύζυγος Λέον-
 τος Α'. 85. 31. 87. 88, 5.
 Βερνικηνὸς υἱὸς Ἠρώδου 27, 18.
 Βερνίκη ἁγία 59, 7.
 Βερσή 192, 5, 385, 31. 386, 23.
 403, 16. 406, 6. 407, 5. ..15.
 Βέρροια 498, 5. 501, 17. 531,
 21. 532, 8.
 βεστάρχη 167, 4.

- Βηθλαέμ 25, 27.
 Βῆλος 7.
 βήλου κριτής 329, 27. 322, 13.
 354, 30. 394, 16.
 Βῆρος συγλητικός 53, 10.
 Βηρὸς μονὴ 491, 15. βλ. Βήρα.
 Βήρα 336, 27. μονὴ 413, 26. βλ.
 Βηρὸς
 Βηρυτὸς 397, 28.
 Βησσαρίων Νικαίας 561, 24. 562,
 25.
 βιβλιοθήκη ἐν Νικαίᾳ 507, 19. 535,
 26. 536.
 Βιγίλλιος Πάπας 99, 10.
 Βιδύνη 411, 29.
 Βιζύη 422, 12. 473, 22. 480, 24.
 498, 14. 499, 4. 523, 30. 524, 6.
 Βιθυνία 195, 6. 331, 29. 527, 9.
 541, 3.
 Βικέντιος τοποτηρητῆς Πάπα 50, 8.
 Βιλλαρδουίν πρίγκιψ Πελοποννήσου
 499, 19.
 Βίμπετζ, φρούριον Συρίας, 201, 7.
 Βισαλτία 502, 31.
 βίσεξτος χρόνος 11, 20.
 Βιτικλίνος Βενετὸς 391, 1.
 Βίτων τοποτηρητῆς Πάπα 50, 8.
 Βλάχα τοῦ οἴκου Ἀνδρονίκου Κο-
 μνηνοῦ, 257, 8.
 Βλαδ(θ)λαβὸς ἄρχων Οὐγγρων 254.
 255, 19.
 βλασφημία κατὰ θεοῦ 303, 12.
 Βλαχέρνα, 558, 5.
 Βλαχέρναι, τοποθεσία, βασιλικὰ ἀ-
 νάκτορα, ναὸς Θεοτόκου, λόφος
 καὶ περίβολος. 80, 23. 87, 5.
 101, 22. 108, 9. 119, 20. 146,
 12. 170, 26. 350. 29.
 Βλαχερνῶν ἀρχεῖα 429, 24. βσι-
 λεια 241, 20. 332, 23. 390,
 28. 409, 18. 435, 22. 446, 22.
 447, 28. παλάτιον 544, 12.
 Βλαχερνῶν βουνὸς 436, 24.
 Βλαχερνῶν ἐκκλησία 509, 3.
 Βλαχερνῶν περίβολος 378, 26.
 Βλαχία (πρίστριος) 603, 23.
 Βλαχία Μεγάλη (Θεσσαλία) 474,
 30. 485. 2.
 Βλάχοι οἱ πέραν τοῦ Αἴμου 371,
 31. 372, 7. 373, 14. 374, 3.
 386, 7. 403. 404. 405, 27.
 406. 407. 411. 412. 416, 14.
 418, 19. 423, 25. 28. 424,
 οἱ Μυσοὶ 370, 19. βλ. Βούλγα-
 ροι. οἱ περὶ Γάλιτζαν 257, 12.
 Βλάχων ἐπιδρομὴ εἰς Θράκην 422,
 10.
 Βλεμμύδης Νικηφόρος, ὁ φιλόσοφος,
 509, 28. 510. 554, 2.
 Βογομίλων αἵρεσις 178, 20. 179.
 180. 181. πολυκέφαλος 178,
 24.
 Βοδηνὰ τὰ 517, 30. 532. 541, 28.
 οἱ Βοδηνοὶ 490, 8. 501, 2. 502,
 21.
 Βοδηνῶν κλεισοῦρα 542, 14.
 Βολερὸν τὸ 474, 29. 526, 26. ὁ
 Βολερὸς 540, 28.
 βολις (σφαῖρα πυροβόλου) 567, 2.
 Βόνδιτζα 524, 3.
 Βονιφάτιος μαρκέσης (τοῦ Μομφερ-
 ράτου) 372, 12. 433, 2. 441,

6. 444, 6. 453. ρῆξ Θεσσαλονί-
κης 453, 23. βλ. Μόντε Φεράν-
του.
- Βενιφάτιος πρεσβύτερος 80, 2.
- Βορίλας ἔρχων Βουλγάρων 468, 8.
474, 3.
- Βορίλα λόγγος 544, 4.
- Βόσπορος 325, 22.
- Βουκολέων 131, 4. 144. 23. 156,
10. 307, 18. παλάτιον 248, 5.
256, 27.
- Βουλγαρία 117, 9. 482, 22. 561,
2. 563, 28. ἀρχιεπίσκοπος 327,
12. 542, 20. αὐτοκέφαλος 468,
29. ἔρχων 121, 10.
- Βουλγαρικὸν ἔθνος 121, 11.
- Βουλγαρικώτερον ἢ βερβαρικώτερον
469, 3.
- Βούλγαροι 130. 139, 22. 158, 22.
372, 6. 373, 24. 457, 22. 468,
7. 472, 23. 474. 479, 14. 480,
16. 481, 1. 485, 28. 503, 21.
512, 13. 513. 514. 515. 516.
517. 518, 29. 524, 25. 525.
κατὰ Ἑλλήνων 512, 23. 547.
βλ. Βλάχοι.
- Βουλγαρόφυγον 523, 26.
- βουτζία 567, 14.
- Βρανᾶς Ἀλέξιος 335. 337. 349, 1.
374. 375. 376—382. 398, 4.
Δημήτριος 219, 14. 258, 14.
270, 2. Θεόδωρος 393, 9. Ἰωάν-
νης 348, 21. 365.
- Βρχνίτζοβα 194. 241, 18. 243, 1.
255, 14. 260, 23. 330, 28. 335,
10. 337, 3.
- Βρεντίσιον 228, 15. 239, 20.
- Βρίκι, προάστειον ΚΠ. 598, 26.
- βροντιῶν βίβλος 302, 20.
- Βροῦτος Ἰούλιος 23, 8. 24, 23.
- Βρυσενιος Νικηφόρος 187, 27. 189,
16. καῖσαρ 239, 13.
- Βυζαντίου κτίσις 13, 1. 33. ἐπί-
σκοποι 48, 28. μετωνυμίαι εἰς ΚΠ.
46. 47, 28. 48.
- βύκανα 376, 7.
- Βύκανον, θέσις ΚΠ. 440, 19.
- Βῶνος πατρικίος 108.
- Γαβαλάς Ἰωάννης 497, 7. καῖσαρ
476, 17. Λέων 499, 8.
- Γαβρᾶς Κωνσταντίνος ἔρχων Τρα-
πεζοῦντος 204, 1. ἐν ὑπηρεσίᾳ
σουλτάνου Ἰκονίου 275, 25. 291,
28. 292, 6. Μιχαήλ 258, 14.
270, 2.
- Γαβριήλ μοναχὸς 603, 1.
- Γάγαρις 579, 3.
- Γάγγρα ἡ 84, 4. 196, 20. 197, 1.
ἡ Γαγγρῶν 199, 17.
- Γὰδ 7, 22. 10, 16.
- Γαδριτίτζης κευροπαλίτης 381, 30.
- Γαζουρὸς λίμνη, ἡ Πουγγούση 208,
9. περιγραφὴ αὐτῆς 208.
- Γάις αὐτ. 23, 13. 30, 10.
- Γαλακηνῶν μονὴ 150, 1.
- Γαλιτᾶς Λιτωλίας 593, 11. ΚΠ.
567, 12. βλ. Γαλάτου Φράγχοι.
- Γαλατηνῆς ἀγίας ναὸς ΚΠ. 567,
15.
- Γαλάτης υἱὸς Οὐάλεντος 60, 26.
- Γαλάτου Φράγχοι 568, 12.
- Γάλας αὐτ. 29, 9.

- Γαλιθίνος Πόπλιος αὐτ. 36, 13.
 Γάλβιος φονεὺς Νέρωνος 29, 3.
 αὐτ. 36, 10.
 Γαλιθῖνος αὐτ. 38, 9.
 Γάλιτζα χώρα Ρῶς 256, 7. 257.
 258, 6. 428, 8.
 Γάλλαι 51, 22. 56, 7. 60, 2. 62,
 22. 482, 20.
 Γάλλος υἱὸς Κωνσταντοῦ 41, 24.
 56, 6.
 Γάνος πολίχνιον 479, 3. ὄρος
 479, 3.
 Γαρδίχιον 584, 26.
 Γαριδᾶς β. Εὐστράτιος πατριάρχης.
 Γαστρίων μονὴ ΚΠ. 143, 11.
 γαστροκνημίδες 408, 20.
 Γεδεών 9, 14.
 Γεζέριγος, Γιζερίλος, ρῆξ Οὐανδή-
 λων, 74, 17. 80. 83, 30. 86.
 96, 13. 98, 6.
 Γελάσιος ἱστορικὸς 50. σημ.
 Γελίμερ ρῆξ Οὐανδήλων 96, 18.
 97. 98.
 Γεμιστὸς ὁ φιλόσοφος 561, 25.
 Γενέλιχα Χριστοῦ 36, 29.
 γενεαλογίαι Χριστοῦ 5, 31.
 γενεῖου κουρὰ (καθάρσεις ἱερωμέ-
 νου) 232, 11.
 Γενέσιος Ἀθηναῖος 69, 21. ἐπαρ-
 χος Ἰλλυρικοῦ 70, 12.
 Γενῆ μπκχτζᾶς 601, 15.
 Γενικοῦ οἰκοδομὴ 409, 21.
 Γενικῶν ἀπὸ, βλ. Νικηφόρος αὐτ.
 γενιτζαροι 597, 19.
 Γεννάδιος πατριάρχης ΚΠ. 84 24.,
 86. βλ. Σχολάριος.
 Γέννα Χριστοῦ 522, 5. 530, 13.
 Γέννησις (Χριστοῦ) 547, 30.
 Γένουα 298, 19. Γένουδα 591, 5.
 Γενουδίται 572, 8. Γενουίται ἐν
 Ρόδῳ 499.
 Γεράρδος πρίγκιψ Ἀντιοχείας 245,
 30.
 Γερμανοὶ 32, 10. ἐν ὑπηρεσίᾳ Βυ-
 ζαντίου 236, 9. πελευφόροι 398,
 6. βλ. Ἴγγλινοι, Βάραγγοι.
 Γερμανὸς πατριάρχης 104, 22. υἱὸς
 Ἰουστινιανοῦ πατρικίου 113, 17.
 ἐπίσκοπος Κυζίκου καὶ πατριάρ-
 χης ΚΠ. 120, 7. 121, 20. 124,
 30.
 γερουσία 354, 3. βλ. σύγκλητος.
 Γεώργιος ἅγιος 293, 10. Μαγγά-
 νων μονὴ 162, 25. λογοθέτης
 118, 25. πατριάρχης ΚΠ. 113,
 30. ὁ Ξιφιλῖνος 392, 16. πρε-
 σβύτερος Ρώμης 114, 6. ψάλτης
 589, 13.
 γηρωκομέιτς ΚΠ. 53, 12. ἐπὶ Μι-
 χαήλ Παφλαγόνος 161, 3.
 γῆς διαμερισμὸς 6, 7.
 Γιαγούπ πκσᾶς 590, 4.
 Γιγαντες 230, 14. σπκροὶ 401, 6.
 Γιγκλάριον 395, 25.
 Γιδοσ Ἀλέξιος δομέστικος Δύσεως
 390, 3. 411.
 Γιλέλμος κόμης ἐξ Ἀγκῶνος 300,
 14. ρῆξ Σικελίας 280, 5. 344,
 17. 345. 398, 1.
 Γιονοὺς μπκτᾶς 601, 16. 605, 5.
 Γλαβᾶς 501, 19.
 Γλυκέα Νερὰ ΚΠ. 567, 13.

- Γλυκέριος αὐτ. 87, 9.
 γλώσσαι ἐβδομήκοντα δύο 6, 7.
 σύγχυσις 6, 7.
 Γοδελάς υἱὸς Ἀχιζάν 14, 2.
 Γοθονήλ 9.
 Γορδία ἀδελφὴ Μκυρικίου 105, 8.
 Γορδιανὸς αὐτ. 35, 26. ὁ Γ' 36.
 20.
 Γοτθία 585, 7.
 Γότθοι 60, 27. 61. ἐν Θράκη 98,
 26.
 Γουδέλης Τύραννος 501, 10.
 Γουλάμος ὁ ἐξ Ἀλβάνου 501, 28.
 Γραικοὶ, Βυζαντινοὶ ὑπὸ Ἀλμα-
 νῶν, 394, 9.
 Γραδὸς Γάλα, φρούριον, 296, 14.
 γραμμῶν εὑρεσις 5, 2.
 Γραπτοί, ἐπώνυμον Θεοδώρου καὶ
 Θεοφάνους μοναχῶν, 132, 28.
 Γρατιανὸς υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ 58,
 19. 61. 62.
 Γρατζιάνους ἡ 472, 30.
 Γραφῆς μετάφρασις 9, 28.
 Γραφικὰ ρητὰ 302, 6.
 Γρηγοῤῥᾶς ὑποστράτηγος Ἀφρικῆς
 107, 19.
 Γρηγορία σύζυγος Ἡρακλείου, 110,
 10. ἐκ Σκληρῶν 158, 7.
 Γρηγόριος Ὀχυματουργὸς 33, 10.
 Θεολόγος 60. 62, 31. 63. 64,
 10. υἱὸς Λέοντος Ἀρμενίου. 131,
 7. ὁ Νύσσης 63, 18. πάππας Ρώ-
 μης 122, 24. 124, 30. πατριάρ-
 χης ΚΠ. Μαμὴ 562, 31.
 Γρηγορίου Θεολόγου λείψανον 153, 4.
 Γυμνοὶ, Κερκύρας ἀγρόται, 228, 18.
- γυναικωνίτις, βασιλικὴ οἰκογένεια,
 204, 18.
 Γυρολίμνη ΚΠ. 435, 24.
 Δαβώρα 9, 12.
 Δαδιθρηνὸς Θεόδωρος 334, 1. 351,
 11.
 Δαδούνης 249, 2. 251, 31. 252.
 δαμιόνων πρόσκλησις διὰ Σολομων-
 τιοῦ βιβλοῦ 266, 4. 267, 6.
 Δακίβουζα 60, 18. 483, 14.
 δακτύλιος βασιλείως 187, 17. 188, 1,
 Δαλμάτιος υἱὸς Κώνστα 41, 25.
 καΐσχυρ υἱὸς Δαλματίου 41, 26.
 Δαλμάτου φυλακὴ ΚΠ. 116, 7.
 Δάμλις, θέσις καὶ ἀνάκτορον ΚΠ.
 304, 6. 323, 20.
 Δάμσκος 112, 6. 610, 6.
 Δάμσκος πάππας Ρώμης 63, 15.
 Δαματρὺς καὶ Δάματρως 434, 26.
 Δαμιανὸς ἅγιος ὁ ἰατρὸς 40, 15.
 Δαμοκράνεια 431, 16.
 Δάν 7, 21.
 Δάνδουλος Ἐρρίκος δοῦξ Βενετίας
 432, 21. 433. 446, 10. 453,
 18.
 Δανιήλ προφήτης 15. 16.
 Δάνουβις 117, 27. 119, 21. 563,
 26.
 Δάρας τὸ 116. 16.
 Δαρδάνη θυγάτηρ Δαρείου 15.
 Δαρείος βασιλεὺς Περσίας 14, 7.
 15. ὁ Ἰστασπού 16, 22. 17, 3.
 ὁ Ἀρσάκης 17, 25. ὁ Νόθος
 17, 16.
 Δασιώτης Θεόδωρος 217, 15.
 δασμολογία 231, 31.

- Δαυὶδ πρόφήτης 10. 12, 19. 13, 6.
 Δαφνοπάτης ἄγιογράφος 126, σημ.
 Δαφνουσία, πόλις Ἰωνίας 551, 2.
 Δεβελτός 441, 5.
 δεήσεων, ἐ ἐπὶ τῶν 353, 22.
 Δεκάτορα, φρούριον Δαλματίας, 272, 31.
 Δέκιος αὐτ. 37. 38, 1. 74, 29.
 Δελφοὶ 9, 21. 15, 25.
 Δερὰ δούλη Λείας 7, 21.
 Δεσὲ ἄρχων Σερβίας 260, 26.
 δέσποινα (αὐτοκράτειρα) 312, 24. 316, 7.
 Δεσποινῶν μονή 128, 24.
 δεσπότη (ἄρχωντες) 513, 18.
 δεσπότης (Κομνηνὸς Μιχαήλ) 531, 25.
 Δεσποτικοὶ ἥλοι 410, 20.
 δεσποτικὸν ἀξίωμα 488, 20. 490, 8. 538, 30.
 Δευκλίων 9, 7.
 Δεῦρη, κόμη Ἠπείρου 529, 25.
 Δεύτερον, θέσις ΚΠ 117, 17. 436, 25.
 Δημητρίος, πόλις Θεσσαλίας 485, 15.
 Δημήτριος ἅγιος, μεγαλομάρτυς 346, 19. 372. κηδεμῶν Θεσσαλονίκης 496, 14. ἕρκος Θεσσαλονικέων 496, 15.
 Δημήτριος Φαληρεὺς 18, 10.
 Δημητρίτζη, τοποθεσία ἐν Μακεδονίᾳ, 366, 7.
 Δημόκριτος Ἀβδηρίτης 17, 17.
 Δημόφιλος πατριάρχης ΚΠ 58, 27. 62, 27. ἀναθεματίζεται 64, 8.
 Διαβόλις αἱ δύο, μικρὰ καὶ μεγάλῃ 501, 27. 502, 29. 543, 8.
 Διακόνισσα 105, 23.
 διάσχιτος γιτών 245, 31.
 διδασκαλεῖον ἐν ΚΠ 178, 4.
 διδασκαλὸς ἱερός μετὰ 12 μαθητῶν 123. σύμβουλοι βασιλέων 123, 10. πυρπολοῦνται ἐπὶ Λέοντος 123, 16.
 Διδυμόπειρον τὸ 233, 17. 452, 14. 462, 3. 473. 474, 28. 518, 28. 521. κάστρον 521, 25. 522. 523, 9.
 Διδυμότειχος ὁ 480, 24. 578. βλ. Διδυμότειχος.
 Δίδυμος ὠριγενιστής 99, 14. 100, 1.
 Διδῶ βλ. Λαδινεῖα.
 Δίππειον θέσις ΚΠ. 313, 21.
 δικαιοδοτικὸν, ὄρονος 312, 31.
 Διμακελλοῦ θέσις ΚΠ. 53, 14.
 διμηνιαῖος ἡ τριμηνιαῖος Χριστὸς 72, 15.
 Διογένης ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 4. αὐτ. 203. 5. βλ. Ρωμανός.
 Διδυμότειχος 601, 12. βλ. Διδυμότειχος.
 Διδώρος Σικελιώτης 19, 11.
 Διοκλητιανὸς αὐτ. 40. 41.
 Διομήδους μάρτυρος ναὸς 139, 31. 330, 30.
 Διονύσιος Πτολεμαῖος 19, 6. στρατηγὸς Οὐγγρων 269, 29. 270. 271. πατριάρχης ΚΠ. 582. 596, 17. 601, 25.
 Διόσκορος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 76. 77. 78, 15. 80, 27. 81. 82.

- Διπλοῦς Κίων 413, 29. 434, 24.
 Διπλοκίονιον 431, 5.
 Δίρηκη πηγή ἐν Θήβαις 229, 12.
 Δισύπατος Γεώργιος 347, 28,
 δέχρον ἐνδυμα 355, 20.
 διωγμὸς αἰρετικῶν 94. σφοδρὸς Ἑλ-
 λήνων 94, 20.
 δόγμα περὶ Μωάμεθ 303. 304. 305.
 δόγματα περὶ Γραφικὰ ρητὰ 302.
 περὶ θεοῦ Μωάμεθ 304, 18.
 δογματικὰ ζητήματα ἐπὶ Μανουὴλ
 Κομνηνοῦ 302.
 δογματικὸς τόμος 302, 20.
 Δόκεια ἡ 427, 17.
 Δολοῖκος Πλέης κόμης 433, 5.
 Δομεντζίκι θυγάτηρ Φωκᾶ 107, 2.
 Δομεντζιολοὸς ἀδελφὸς Φωκᾶ 107, 3.
 Δομέντζολοὸς ἀνεψιὸς Φωκᾶ 107, 4.
 δομῆστικὸς 155, 15. Ἄνατολῆς 388,
 9. Δύσεως 172, 30. 390, 3. μέ-
 γας 230, 24. 232, 27. 233,
 19. 237, 13. 240, 15. 243, 20.
 318, 10. 512, 29. σχολῶν 152,
 20.
 Δομετιανὸς αὐτ. 30, 9. ἐπίσκοπος
 Βυζαντίου 49, 20.
 Δομέτιος ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49,
 21.
 Δομνίνα σύζυγος Οὐάλεντος 60, 8.
 Δομνίνου ἔμβολοι ΚΠ. 440, 13.
 Δόμνος πατριάρχης Ἀντιοχείας 77,
 19.
 δόρακα εἶπουν τζαυτία (ἀσπίδες)
 277 σημ.
 Δορύλεον 282. 283. 292, 14. 293,
 31. 294, 3. 427, 14. δορυφόροι στρατηγῶν 233, 19. 234,
 25.
 Δοσίθεος Βενετὸς πατριάρχης Ἱερο-
 σολύμων 391. 392, 3.
 Δούκαινα Εὐφροσύνη σύζυγος Ἄλε-
 ξίου Ἀγγέλου 414. 415. 416, 6,
 427, 7. 437, 26. 444, 21. 448,
 6. 450. 451. 457, 10.
 Δούκας Ἀνδρόνικος 147, 31. 148.
 165, 15. 166, 30. 177, 16. 296.
 297, 1. 341, 29. 342, 22. 343.
 344, 4. 348, 5. ὁ κάπιαρ 167.
 168. ἕτερος 421, 9. Ἰσαάκιος
 356, 11. ὁ Μούρτζουφλος πρω-
 τοβαστιάρης καὶ βασιλεὺς 443,
 12. 444, 445. 451. Ἰσαάκιος
 Μούρτζουφλος πριμικύριος τῆς
 αὐλῆς 502, 15. 531. ὁ σεβαστο-
 κράτωρ 504, 7. Ἰωάννης 239,
 15. ὁ σεβαστοκράτωρ 405, 4. 414,
 8. ὁ Καμακτηρὸς 311, 11. 357,
 24. ἕτερος, λογοθέτης τοῦ δρό-
 μου 389, 19. Κωνσταντῖνος αὐτ.
 165, 11. 177, 11. υἱοὶ αὐτοῦ
 167, 16. ἕτερος 448, 11. Μιχαὴλ
 αὐτ. 168. 169. 170. ἕτερος Κων-
 σταντῖνος 294, 19. ὁ Βατάτζης,
 Ἰωάννης αὐτ. 465, 36. 466. 467.
 469. 505. 506. 509. ἄλλος Ζο-
 ροβάβελ 467. ἐγκώμιον αὐτοῦ
 506. 507. Θεόδωρος Β' αὐτ. 477,
 27. 479, 16. ἔξωμοσία αὐτοῦ
 533. 534. ἐγκώμιον αὐτοῦ 535.
 Ἰωάννης υἱὸς αὐτοῦ 534. Μα-
 νουὴλ καὶ Μιχαὴλ συγγενεῖς τού-
 του 573. ὁ Ἄγγελος Κομνηνὸς

- Μιχαήλ δεσπότης παλαιῶς Ἡπει-
ρου 454, 2. 460, 461. Κωνσταν-
τῖνος 466, 16. Ἰωάννης υἱὸς
Θεοδώρου 534. Μιχαήλ Β' 544,
19. Νικηφόρος 544, 19. Ἰωάν-
νης νόθος 544, 24. βλ. Φιλαν-
θρωπηγός.
- Δουκλινόγλης 605, 5.
δοικὴ ἀρχὴ 242, 18.
δοῦξ μέγας 319, 22. 320, 8. τοῦ
στολίου 406, 28. 434, 3. Θρα-
κησίων 388, 10. δ' ἀρμοστής Νεο-
κάστρων 268, 18.
- Δράγασις βλ. Παλαιολόγος.
Δραχωτῆς Βούλγαρος 492, 22. 493.
516, 7. 517, 21.
Δράμα ἢ 401, 29. 603, 9.
δράκοντος ἔντερον ἐφ' οὗ Ὀμηρος
123, 17. δράκόντων σημεῖται
386, 19.
- Δρογόδιστον 604, 4.
δρεπανηφόρος, ἐπώνυμον Ἀνδρονί-
κου ἐν χρησιμοῖς, 352, 14.
δρόμου λογοθέτης 247, 3. 330, 14,
389, 13.
- Δρουγγάριος, θέσις ΚΠ. 447, 25.
οἶκος 411, 7.
- δρουγγάριος τῆς βίγλης 134, 1.
165, 27. πλωτῖμων 148, 8.
- Δρουσίλλα θυγάτηρ Ἀγρίππα 27,
17.
- Δυνάμειος ἀγίας ναὸς 48, 8.
Δυρράχιον 461, 4. 527, 1. 529,
20. βλ. Ἐπίδαμος.
- Δύσις 337, 1. 571, 10. μέρη 522,
30. βλ. Δυσμῆ.
- Δυσμῆ 522, 2. 598, 8. 539. οἱ
Δυσμικοὶ 195, 3. τὰ Δυσμικὰ
243, 3. μέρη 259, 20.
- Δυτικὴ ἢ δυσμικὴ ἔθνη 181, 19.
184, 7. 475, 18. 541, 22. μέ-
ρη 335, 19. 347, 20. 531, 18.
550, 18.
- Δυτικὴ χώρα 478, 28. 513, 7.
529, 1. στρατιῶται 242, 2. δυ-
νάμεις 348, 27. χαρακτηρ Δυ-
τικῶν 543, 13. βλ. Ἑσπεῖοι.
- Δωρὶς σύζυγος Ἡρώδου 26, 30.
Δυτικὸν τεῖχος ΚΠ 108, 18.
- Ἐ' ἑδομήκοντα μεταφρασις Γραφῆς
18, 9.
- Ἐ' ἑδομον, θέσις ΚΠ. 76, 16. 159, 8.
- Ἐ' ἕρ ἐξ οὗ οἱ Ἑδραῖοι 6.
- Ἐ' ἑραϊκὴ διάλεκτος 6, 11.
- Ἐ' ἑραϊκὸν κείμενον Γραφῆς 9, 27.
ἡμερημένον 5, 28.
- Ἐ' ἑραῖοι 6, 12. 16. 17. 121. 122. δοῦ-
λοι Πτολεμαίου 18, 15. ἱ.ρὰ ἐν
Ρώμῃ 84, 6. θεομάχοι 122, 10.
Χριστομάχοι 121. 26. 122. ἐν
ΚΠ. 601, 22. βλ. Εἰκονομάχοι.
ἐγκλειστοὶ μοναχοὶ 117, 29. 129,
17. προφῆται 129.
- ἐγκόλπιον εἰκόνημα Θεομήτορος
413, 19.
- Ἐ' δεσσα 33.
- Ἐ' ζεκίας υἱὸς Ἀχλὺς 12, 18.
- Ἐ' ζοβὰ, χωρίον Μακεδονίας, 576, 1.
ἔθνη (βάρβαροι) 87, 13. 171, 7.
εἰδώλων καθαίρεισις ὑπὸ Ἰουδαίων
13, 6.
- εἰκόνες ἐν ναῶ ἀγίων Τεσσαράκον-

- τα 352. ναῶν δίδονται εἰς Σταυροφόρους 438, 20. 440, 30. 442. διαρπάζονται 449, 2. ἀπάλειψις 126, 2. ἀναστήλωσις 124, 3. 130, 28. 137.
- Εἰκονομάχοι** 121, 5. 131. Ἑβραῖοι 121. 122. εἰκονοκαῦσται 127, 21.
- Εἰρήνη** ἁγία 440, 8. ναὸς 48, 6. ἐν Συκαῖς 49, 14.
- Εἰρήνη** ἢ Ἀθηναία 126, 20. ἐκτυφλοῖ υἱὸν 128. μονοκράτωρ 129. σύζυγος Ἀλεξίου Κομνηνοῦ 175. 186, 29. 187. 190. Ἰωάννου 181. 182, Κοπρωνούμου 122, 29. 125, 1. Γουλάμου 502, 8.
- Εἰκόβη** 106, 26.
- ἐκκλησίαι Μεγάλη ΚΠ. 409, 1. ἐκκλησίαι ὀρθοδόξων δίδονται εἰς Ἀρειανούς 55, 30.
- Εἰλίαι** 49, 8.
- Εἰλεάζαρος** 7, 2. ἀρχιερεὺς 18, 1. ὁ Μεττακβάτιος 18, 25. 26.
- Εἰλένη** ἁγία 41, 22. 46. 52, 29. σύζυγος Ἰουλιανοῦ 56, 10. σύζυγος Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου 149, 27. θυγάτηρ Ἀσάν 479. 480. 482. 6.
- Εἰλευθέριος** ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 4. Ἐλευθερίου τοῦ, θέσις ΚΠ. 440, 20.
- Εἰλεύσιος** αἰρετικὸς ἐπίσκοπος 63, 19.
- Εἰλίαι** ἢ Ρέα Σιλβία 20, 20. 21. 2.
- Εἰλιαδᾶ** 11, 9.
- Εἰλιακίη** υἱὸς Ἰωσίου 13, 13. 14, 10.
- Εἰλισσιέ** προφήτης 11, 8.
- Εἰλλῆς** (Θεσσαλία) 430, 20.
- Εἰλλην** (εἰδωλολάτρης) 84, 28.
- Εἰλλήνες** 24, 19. συνοικίζονται ἐν Ἱεροσολύμοις 31, 6. Ἑλλήνων φυλαὶ 13 ὑποτάσσονται ὑπὸ Ἀλεξάνδρου 17, 30. αἰρετικοὶ 94, 20. εἰς διάκρισιν Χριστιανῶν 11, 29.
- Εἰλληνίζειν** (εἰδωλολατρῆν) 25, 2. 56, 29.
- Εἰλληνίζοντες**, μὴ χριστιανοὶ 72, 6.
- Εἰλληνικοὶ** ναοὶ κλείονται ἐπὶ Κωνσταντίνου, ἀνοίγονται ἐπὶ Ἰουλιανοῦ καὶ κατασφάζονται ἐπὶ Θεοδοσίου 63, 10. κτήματα αὐτῶν δίδονται εἰς χριστιανούς 53, 2.
- Εἰλλήσποντος** 184. 369, 6. 487, 4. 513, 12. 514, 14 521, 27. 530, 13. 547, 27.
- Εἰλλίσις** σύζυγος Ἡρώδου 27, 8.
- Εἰλλουμάης** Σκύθης 380, 15.
- ἔμβολοι** ΚΠ. 48, 3.
- Ἐμμαουὴλ** ὁ Χριστὸς 64, 6.
- ἐμπόριον** Δακιδύζης 60, 17.
- Ἐξάμιλιον** (Ἰσθμὸς Κορίνθου) 571, 23.
- ἐξάμιτοι** χρυσοῦφεις δθόναι 241, 8.
- ἔξαρχος** συνόδου 562, 9.
- Ἐξω** πύλη Ἰκονίου 396, 24.
- Ἐξωκίονιον** θέσις ΚΠ. 318, 27.
- ἐνθνήρωπησις** Χριστοῦ 71, 3.
- Ἐνναι** χρυσαῖ 221, 31. 320, 15.
- Ἐνῶς** 5, 4.
- ἐπαρχος** ΚΠ. 102, 10. *ἐπαρχικά*

παράσημα 419, 12.
 Ε΄πικτος (Νεύπικτος) 593, 8.
 Ε΄πιδαμνος τὸ νῦν Δυρράχων 89, 10. 344, 31. 367. 418, 27. 434, 13. οἱ Ἐπιδαμνῖται 434, 12.
 ἐπιδήμιον νόσημα ἐδρικὸν 518, 1.
 ἐπιμεληταὶ (προνοηταὶ) 260, 19.
 ἐπιστόλιον Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ 363.
 ἐπιταγισταὶ 260, 19.
 ἐπισκόπων τιμαὶ ὑπὸ Κωνσταντίνου 50. προνομία 53, 4.
 Ε΄πιφανία θυγάτηρ Ἡρακλείου 108, 1.
 Ε΄πιφανῆς 18, 20.
 Ε΄πιφάνιος πατριάρχης ΚΠ. 93, 31. 95, 16.
 ἐπωδὴ βερβαρική 324, 20.
 Ε΄ρρηθς βασιλεὺς ΚΠ. 461, 11. 462. 463. 464. 465.
 Ε΄ρριλος βλ. Δάνδουλος
 Ε΄σδρας 17, 7.
 Ε΄σθῶν 9, 18.
 Ε΄σθῆρ 17, 15.
 ἐσπέριοι (Δυτικοὶ) 230, 12. 376, 29.
 ἐταιρεία (συνωμοσία) 413, 8. βλ. ὁμοῖται.
 ἐταιρῶν φόρος 92, 15. βλ. χρυσάργυρος.
 Εὐα 4, 27.
 Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην 30, 14.
 Εὐαγγελίων κόσμος πολυτελής 410, 14. μαντεία 509. 510.
 Εὐάγριος ὠριγενιστής 99, 16. 100, 1.
 Εὐανδρος 19, 23.
 Εὐβουλος Ρωμαῖος 53, 11,

Εὐβοία 255, 1.
 Εὐγενία ἄγία 37, 14.
 Εὐγενικὸς Μάρκος 582, 10.
 Εὐγένιος Ρωμαῖος 53, 11. Πάπας 561, 17.
 Εὐδοκία ἡ Ἀθηναῖς 69, 21. 70. μῦθος περὶ μήλου 77, 30. 78. σεμνεῖον αὐτῆς ἐν Ἱεροσολύμοις 86, 30. θυγάτηρ Οὐαλεντιανουῦ 74, 12. σύζυγος Ἡρακλείου ἡ πρόην Φαβία 107, 28. σύζυγος Κοπρωνύμου 125, 1. Ἰγγηρος, σύζυγος Βασιλείου Μακεδόνας, 142, 29. 143, 14. ἐξ Ὀψικίου σύζυγος Ἀέοντος 146, 20. σύζυγος Κωνσταντίνου Δούκα καὶ Ρωμανοῦ Διογένους. 165, 14. 166, 30. 167, 27. 168. θυγάτηρ Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ 243, 21. Ἀλεξίου Ἀγγελου 448, 7. 450, 26. 451. 453, 26.
 Εὐδοξία ἡ Ἀθηναῖς 69, 16. βλ. Εὐδοκία. θυγάτηρ Θεοδοσίου Β 70, 15. 74, 9. σύζυγος Οὐαλεντιανουῦ 74. 75, 9. θυγατέρας 84, 8. νύμφη Βάρδα 141. 23.
 Εὐδόξιος πατριάρχης ΚΠ. 53, 23. 58, 25. ἀναθρομυζέται 64, 7.
 Εὐεργέτου θέσις καὶ μονὴ ΚΠ. 76, 4. 436, 24. 446, 21. 447, 24.
 Εὐζώιος ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 9. αἰρετικὸς 64, 8.
 Εὐθύμιος πατριάρχης ΚΠ. 146, 31. 147, 15. ἀργιεπίσκοπος Νέων Πατρῶν μέγας ἐν λόγοις 351, 20. Σάρδων 131, 10.

- Εὐμάθιος βλ. Φιλοκάλης .
 Εὐνομίου ἀφίξεις 64, 7.
 εὐνοῦχοι διοικουσι Βυζάντιον 155, 6.
 Εὐρίπος (Χαλκίς 483, 15. 571.
 25. 584, 23. Ἀσίς 475, 27.
 Εὐρος, ποταμὸς, 459, 22. 473, 1.
 474, 9. 480, 19. 512, 19. 514,
 19. 519, 6. 521, 24. ἢ Μα-
 ρίτζα 491, 15.
 Εὐσεβία σύζυγος Κωνσταντίου 56. 5.
 Εὐσέβιος πραιπόσιτος 54, 14. ἢ
 Παμφίλου 36, 17. νεώτερος 36.
 16. Νικομηδείας καὶ πατριάρχης
 ΚΠ. 55. ἀναθεματίζεται 64, 7.
 Εὐστάθιος Ἀντιοχείας πατρ. 50,
 11. 55, 27. ΚΠ. 159 Θεσσαλο-
 νίκης 346, 30. 347, 3.
 Εὐστράτιος υἱὸς Μιχαὴλ Ραγγαβῆ
 130, 19. Μακεδῶν 198. πατριάρ-
 χης ΚΠ. 159.
 Εὐτροπίου λιμὴν ἐν Χαλκηδόνι 106,
 12.
 Εὐτυχὴς ἀρχιμανδρίτης αἰρεσιάρχης
 76. 77. 78, 17. 80, 27. 81, 5.
 82.
 Εὐτυχιανοὶ 94, 14.
 Εὐτύχιος πατριάρχης ΚΠ 96. 99.
 100, 24. 101, 1. 103, 22. 104,
 30.
 Εὐτύχιος ὠριγενιστῆς 99, 14.
 Εὐφημίας ἀγίας ναὸς 49, 18. λεί-
 ψανον 126, 12. θαῦμα 82, 27.
 σύζυγος Ἰουστίνου βλ. Λουπικία .
 Εὐφήμιος πατριάρχης ΚΠ. 88, 30.
 89.
 Εὐφρατῆς Ρωμαῖος 53, 14. οἶκος
 αὐτοῦ, ἕστερον γηρωκομῆον 53.
 15. θέσις 53, 16.
 Εὐφράτης 13, 8. 200, 22. 212.
 583, 18.
 Εὐφρονιος αἰρετικὸς 64, 8.
 Εὐφροσύνη θυγάτηρ Κωνσταντίου
 127, 17. σύζυγος Λέοντος Τρυ-
 λοῦ 132, 11. 133. βλ. Δούκινα.
 Εὐφροσύνης κυρῆς λιβάδια καὶ μο-
 νὴ 133, 16.
 Εὐχάϊτα 89. 25, 90, 13.
 Εὔφρατος 3, 19. 79, 3. 554, 3. ἔ-
 πτὰ πιδῶς 37, 25. 74, 28. σύν-
 οδος 70, 25. 71, 31. 72. 76,
 16. ἢ ληστρική 77. 80, 27.
 ἔφροι (προνοηταί) Θράκης 62, 15.
 Εὔφρου μονὴ 361, 26.
 Εὔφραιμ, χωρίον Θράκης. 573, 3.
 Εὔρων 9, 19.
 Εὔως 185, 13. 249, 23. 298, 13,
 321, 29. 335, 20. 522, 13. 528.
 31. Ἐψά ληξίς 225, 15. εὐνη
 370, 6. ἐπρχίαι 336, 15. δυ-
 νάμεις 348, 27. πόλεις 205, 14.
 ἔψα τάγματα 230, 12. 296, 10.
 376, 29. βλ. Ἀνατολή.
 Εὔφοι (Ἀνατολικοὶ) 205, 14.
 ἔφος (πρωϊνός) 320, 29.
 Ζαβουλῶν 7, 20.
 Ζαγαροματῆς Γεώργιος 536, 25.
 Ζαγαροματῆτος μολυβδόβουλλον 536,
 30.
 Ζαγορὰ Αἰμου 387, 1.
 Ζακῆς Πέρσης ἢ Τοῦρκος 203, 9.
 Ζαούτζης βρασιλοπάτωρ 146, 19.
 Ζαμπία Παλαιολογίνα, θυγάτηρ

- Μανουήλ Παλαιολόγου αὐτ. 559, 4.
 Ζεβεὶ 9, 13.
 Ζέβερ τὸ πόλις Συρίας, 201, 24.
 Ζεύμιμον 194. 238, 20. 255, 1. 256, 5. 258, 30. 259. 260. 267, 27.
 Ζεύξιππος 361, 27. λουτρὸν 33, 3.
 Ζεὺς υἱὸς Κρόνου 6, 19.
 Ζήβ 9, 13.
 Ζῆθ ἀργηγὸς Ἀράβων 121, 25.
 Ζήνων αὐτ. 85, 31. 86, 15. 87. 88. 89. 92, 5. 94, 12. ἐνωτικὸν 88, 15. 89, 21.
 Ζηωνιὸς σύζυγος Βασιλείσκου 87, 24. 88, 6.
 Ζήχαι 603, 25. βλ. Ζίχνα.
 Ζιντιζιμίτση 348, 12.
 Ζίχνα 491, 1. Ζίχαι 603, 25.
 Ζοροβάβελ 15, 14. 16. 17, 2. ἐπώνυμον Δούκα Ἰωάννου, 467.
 Ζοῦμπρος, ζῶον ὑπὲρ ἄρκτον, 352, 24.
 Ζουπάνος Σέρβων 406, 16.
 Ζυγαβηνὸς Εὐθύμιος 179, 8.
 Ζωὴ θυγάτηρ Ζαούτζη, σύζυγος Λέοντος 146, 16. Καρδωνοψίνα σύζυγος Λέοντος 146. 16. θυγάτηρ Ρωμανοῦ Β' 153, 20. Κωνσταντίνου αὐτοκράτειρα 159. 161, 24. 162. 163. 165, 17.
 Ἡγεστος βασιλεὺς Λατίνων 20, 9.
 Ἡ'λὶ 9, 10, 1.
 ἡλιακὸς Βουκολέοντος 156, 10.
 Ἡ'λίας προφήτης 11, 8. μηλωτὴ αὐτοῦ 143, 13. νὰς ΚΠ. 145, 11. σπαθῆριος 118. 119, 14.
 ἕλιος δ' Ἀπόλλων 12, 10. αἴτιος τετραετηρίδος καὶ Ὀλυμπιάδος 12, 11. κύκλος 12. ἐμποδίζει ἀναβθμοὺς χάριν Ἰεζεκιίου 12, 24. ἐκλειψίς 485, 24.
 Ἡ'λιογάβαλος υἱὸς Καρακάλα 33, 23. Ἀντωνίνος 33, 29. 34. 35, 1. ἡμερήσιοι ἄρτοι ΚΠ. 52, 17. ἡμερῶν ἐβδομάδος ὀνόματα 46, 7, Ἡ'ονοπολίτης Ἰωάννης 430, 27.
 Ἡ'πειρος 184. 9. Παλαιὰ 454. 3.
 Ἡ'ράκλεια ἡ πρόφη Πέρηνθος 29, 31. 30, 1. Εὐρώπης 39, 12. Θράκης 87, 20. 457, 12. 489, 24. κατὰ Πόντον 287, 14. 317, 26.
 Ἡ'ρακκλιανὸς ἐπαρχος 38, 25.
 Ἡ'ρακκλειδῶν κάθοδος 7, 31. 8, 1.
 Ἡ'ράκλειος υἱὸς Ἡρακλείου 107, 8. στρατηγὸς Ἀφρικῆς 107, 17. αὐτ. 107. 109, 1. ἀφρεσις αὐτοῦ 110. υἱὸς Κωνσταντος 111, 23. 113, 22.
 Ἡ'ρακκλεωνᾶς υἱὸς Ἡρακλείου 108, 3. 110, 13. 307, 12.
 ἡρῖον Μεγάλου Κωνσταντίνου 91, 7. βασιλείων, βλ. Ἀποστόλων νὰς.
 Ἡ'ρώδης Ἀντίπατρος 26, 26. Ἀριστοβούλου 27, 10. Ἡ'ρώδου 27.
 Ἡ'ρωδιὰς θυγάτηρ Ἀριστοβούλου 14, 7. 15.
 Ἡ'σαῦ 7, 12.
 Ἡ'σαῖας προφήτης 12, 24. προφητεῖαι αὐτοῦ 10, 17. 16, 3.
 Ἡ'σίοδος σύγχρονος Δαυὶδ 10, 17.
 Ἡ'φαιστος Αἰγύπτιος δυνάστης 6, 15.

- θανατικὸν μέγα ΚΠ. 585, 2.
 Θάμυρ θυγάτηρ Ἀπὸν 486. 3.
 Θάρρας 6, 16.
 Θαρρᾶς 5, 8.
 Θάσος 571, 22.
 θαῦμα διὰ χριστιανῶν στρατιωτῶν
 32, 12. Παναγίας κατὰ Ρῶς 108,
 25.
 θεάτρον ΚΠ. 249, 9.
 Θέκλα θυγάτηρ Θεοφίλου 134, 12.
 θέμυ ἐπαρχία στρατιωτικὴ 124, 6.
 318. 11. Σμολέων 426, 7. βλ.
 Θρακησίων, ἐπαρχία.
 Θεόγυις αἰρετικὸς 64, 8.
 Θεοδοσία σύζυγος Λέοντος Ἀρμε-
 νίου 131, 6.
 Θεοδοσίος ὁ Μέγας 60, 3. 61, 26.
 62. 63. 65, 67, 11. ὁ Νεός 67-
 71, 24. 73, 7. 74. 75. 76. 78,
 19. υἱὸς Μαυρικίου 105, 7. πα-
 τριάρχης ΚΠ. 303, 13. 304.
 306, 15. 314, 18. 315, 5. 316.
 310, 4. 322, 12. 323, 3. 327.
 329, 21. ὁ ἐξ Ἀτραμυτίου φο-
 ρολόγος καὶ αὐτοκράτωρ 120, 15.
 121, 2,
 Θεοδοσίου πατρικίου μονὴ 165, 7.
 Θεοδότῃ σύζυγος Λέοντος 128, 27.
 μοναχὴ, σύζυγος Κωνσταντίνου
 136. 138.
 Θεόδοτος πατριάρχης εἰκονομάχος
 131, 17. 132, 17.
 Θεοδώρα θυγάτηρ Ἀλεξίου 177,
 12. Ἀνδρονίκου 243, 20. σύζυ-
 γος Θεοφίλου 134. 136, 25. 138.
 Ἰουστινιανοῦ Α' 94, 19. 100,
 4. Ἰουστινιανοῦ Β' 116, 8. Κόν-
 στα Χλωροῦ 41, 6. 42, 2. θυ-
 γάτηρ Ρωμκουῦ Β'. 153, 20.
 Κωνσταντίνου 159. 163, 13.
 Κωνσταντίνου Δούκα 167, 17.
 Θεόδωρος ἅγιος 293, 11. Βαλα-
 μῶν πατριάρχης Ἀντιοχείας 391,
 21. ὁ Γραπτὸς 132, 28. Εἰρη-
 νικὸς πατριάρχης ΚΠ. 467, 30.
 Λάσκαρις βλ. Δούκας. Μοψου-
 στίς 100. παιδαγωγὸς Κωνσταν-
 τίνου 148, 14. πίπας Ρώμης
 110. 28. πατριάρχης ΚΠ. 113,
 27. 114, 28. 115, 3. πρεσβύ-
 τερος Ρώμης 114, 6. πρέεδρος
 καὶ δομéstικος 164, 11 ἡγού-
 μενος Στουδίων 131, 10. μάρτυς
 ὁ Τήρων 311, 11. Φαράν ἐπί-
 σκοπος 114, 13. Φιλαδελφεὶς
 ἄρχων, 453.
 Θεόδωροι, φρούριον, 585, 7.
 Θεοδώρου στρατηλάτου εἰκῶν ἐν
 Κορίνθῳ 230, 2.
 Θεολόγου ναὸς ἐν Ἐφέσῳ 307, 15.
 ἐν ΚΠ. 313, 20.
 Θεόκριτος ὑποψήφιος αὐτοκρ. 93,
 23. 94, 4.
 Θεομήτορος εἰκῶν ἐν παλέμῳ 192,
 28. 195, 21. ἡ Ὁδηγήτρια 376,
 30. σύμμαχος νικοποίδος καὶ συ-
 στρατήγος βασιλέων 195, 23.
 249, 27. 250. 272, 16. 293, 8.
 446, 6. γάλα 404, 30. ἐαρτὴ
 408, 15. ζώνη 404, 31. βλ. Θεο-
 τόκος.
 Θεοτόκος Μαρία Παρθένος 25, 27.

69, 11. 70, 31. 72, 25. ἀπλῶς
 Μαρία ὑπὸ εἰκονομάχων 126, 11.
 Χριστοτόκος 70. 31. φεύγει εἰς
 Ταμίαθι 275, 23.
 Θεοτόκου ναὸς ἐν Βλαχέρναις 69,
 15. 80, 23. 137, 13. 146, 12.
 170, 26. ἐ Ἀρεοβίνδου 105, 24.
 ἐ Διακονίστης 105, 23. Περι-
 βλέπτου 159, 28. ἐν Πηγῇ 100,
 18. ἐν Ταμίαθι 275, 21. ἐν Χαλ-
 κοπρατείοις 69. 15. ἐν Χρυσο-
 πόλει 105, 15. ἐσθῆς 81, 4. 101,
 24. λιτανεῖα 105, 16.
 Θεοτοκίτης 391, 18.
 Θεορίνης Γραπτὸς ἐ Νικαίας 134,
 28. 135. 137. 138, 1.
 Θεοφανῶ σύζυγος Σταυρακίου 130,
 16. Ρωμανοῦ Β, Νικηφόρου Φω-
 κῆ καὶ Τιμιμακῆ 149, 29. 151,
 7. 156. 157. θυγάτηρ Μαρτινα-
 κίου σύζυγος Λέοντος 145, 15.
 146, 11. Κωνσταντίνου Λακα-
 πηνοῦ 149, 29.
 Θεοφιλίτσης πατρίκιος ἐ τειχεώτης
 140, 21. 141, 1.
 Θεόφιλος Ἀλεξανδρεῖας ππτρ. 67,
 26. 71, 10. υἱὸς Μιχαήλ, αὐτ.
 132. 133. 134. 135. 136. 137.
 141. 1.
 Θεοφιλόπουλος Γεώργιος 461, 12.
 Θεοφίλου ξενῶν 136, 9. ἱστορία
 αὐτοῦ 136.
 Θεοφύλακτος υἱὸς Μιχαήλ Ραγγαβῆ
 130, 19. υἱὸς Ρωμανοῦ Α, πα-
 τριάρχης ΚΠ. 150. 151, 17.
 152, 30.

θερμοδόχος ἢ (λουτροῦ) 267, 25.
 Θερμαντία, σύζυγος Ὀνωρίου, 68,
 14.
 Θερμοῦτις, Αἴγυπτία βασιλόπαις,
 8, 5.
 Θεσσαλία 9, 8.
 Θετταλία καὶ Θεσσαλία, ἢ Ἑλλάς
 καὶ ἢ Θεσσαλονίκη, 364, 14.
 365, 10. 366. 545, 25. Θεσσα-
 λῶν πόλις, ἢ Θεσσαλονίκη. βλ.
 Ἑλλάς. Θετταλικὸ ἔρη 450, 19.
 Θεσσαλονίκη 63, 5. 65, 15. 66, 7.
 142, 25. 345. 346. 347. 348.
 349, 372, 8, 418, 347. 451,
 16. 453. 460, 1. 468, 25.
 475, 12. 484, 11. 486, 12.
 487. 490. 493, 5. 495. 496.
 497. 501, 1. 502, 31. 517, 29.
 526, 24. 527. 528, 28. 529.
 540, 13. 560. 561, 1. 595,
 7. σφαγὴ 65, 21. Μικρὰ πύλη-
 496, 30. βλ. Θετταλία, Βονιφά-
 τιος.
 θῆρα σὺς καὶ θάνατος Ἰωάννου
 Κομνηνοῦ 210.
 Θῆρα 571, 24. Θῆβαι ἐπτάπυλοι
 229, 3. 545, 25. βλ. Καδμεία
 γῆ.
 Θινία 452, 24.
 Θράκη 29, 31. 32. 44, 3. 61, 22.
 68, 7. 98, 26. 191, 21. 422,
 10. Ἑλληνας 493. 494. βλ. Ἰφο-
 ρος, κίστρα.
 Θρακησίων ἀρχὴ 499, 13. δοῦξ
 388, 10. ἐπαρχία 318, 10. θεί-
 μα 219, 18. χώρα 370, 2.
 Θράκιαι πόλις 441, 7.

- Θρακῶα μέρη 48, 25.
 Θρηῆκος ἄνεμος, δ Φωκῆς, 106, 30.
 θραμβος 98, 12. 272.
 θριαμβεύειν γυναικεία ἐσθῆτι (στρα-
 τιωτικῆ ἀπειμιά) 296, 31.
 θρόνος δικαιοδοτικός 312, 31. πα-
 τριαρχικός ΚΠ 65, 11. ρητορι-
 κός 302, 15.
 Θύμβρις ποταμός 20, 13. 21, 5.
 Θωλοῦς 9, 15.
 Θωμᾶ ἀποστόλου νδός 93, 20.
 Θωμαίτης 314, 12.
 Θωμᾶς ἀνάρτης 129, 25. 132.
 133, 19. μοναχός 127, 18. Οὔγ-
 γρος 255, 30. πατριάρχης ΚΠ.
 107. 111, 25.
 θῶραξ λινοῦς Κορράδου, 380.
 Γάγχος 563, 20. 564, 20. 565.
 586, 7.
 Γαγουπασῆς γαμβρὸς Μασούτ 248,
 31. 249. 252, 2. 253.
 Γάδαρα νῦν Τζζαρα 434, 7.
 Γαθατίνης σουλτάνος Ἰκονίου 454,
 11. 489. 490.
 Γακωβῆται 109, 11.
 Γαμβοὶ εἰς Γραπτοῦς 132, 29. 133.
 137, 30.
 Γανῆς βλ. Ἰωάννης πατριάρχης.
 Γάννινα Ἡλείρου 545, 20 βλ.
 Ἰωάνινα.
 Γατζᾶς ἄρχων Οὔνων 254. 255, 21.
 Γατρόπουλος 495, 5.
 Γάγακός Βλάχος 416, 30. 417. 418.
 424, 26. 425. 426. 427. 458, 7.
 Γέας ἐπίσκοπος Ἐδέσσης 73, 10.
 82, 1. 100, 17.
 Γεβρία 603, 9. βλ. Ἰβηρία.
 Γεθρία 205, 10. 578, 24.
 Γεθρες ἀνατολικοὶ 312, 3. 378,
 11. Ἰβήρῖσαι μοναχῆι 177, 2.
 Γγγηρ 142, 29.
 Γγγλῖνοι (Ἄγγλοι), οἱ πελαγουφόροι
 Γερμανοὶ, 398, 6. ἐν Κύπρῳ
 398, 13.
 Γγνῆτιος δ Θεοφόρος 31, 1. υἱὸς
 Μιχαὴλ Παγγαβῆ, πατριάρχης ΚΠ.
 138. 141. 142. 143, 18. 145, 17
 Ἰδιος αὐτ. 32, 27.
 Ἰδικτον 100, 23. 110, 1.
 Ἰησοῦς δ Σιργᾶ 18, 12.
 Γεζεκίηλ προφήτης 13, 23.
 Ἰερὰ σκευὴ εἰς πόλε.ον 173. 176,
 15. 186.
 Γερακοκορυφίτης, θέσις ἐν Παμφυ-
 λίᾳ, 191, 19.
 Γερεία, θέσις ἐν Βοσπόρῳ, 142, 16,
 Γεροσόλυμα 16. 17, 1. 18, 6. 52,
 20. 86, 27. 228, 5. 263, 23.
 391. ἄλωσις 29, 27. ἐξαφανι-
 σμός 31, 5. πατριαρχεῖον 114, 11.
 508, 22. ρῆξ 398, 20. βλ. Ἰε-
 ρουσαλήμ.
 Γεροσολυμίται ἱππεῖς 273, 26. φρέ-
 ριοι 341, 24.
 Ἰεροσολαί: Σικελῶν ἐν Θεσσαλονί-
 κῃ 346.
 Γερουσαλήμ 13, 29. 14. 16, 25.
 209, 16. 274. 398, 7. νδός 13,
 10. ἀνάκτισις 14, 8. 16, 25.
 17, 2.
 Ἰερωμένοι ἐλεύθεροι καὶ ἀταλιεῖ ἀ-
 πό Κωνσταντίνου 53, 2.

Γεγονίς 13, 20. 14, 11.
 Γκέσιος Ζεὺς 339, 7.
 Γκόνιον 196, 5. (Τούρκοι ἢ Πέρσαι Ἰκ. 203, 20. 226, 4. 251, 29. 278, 31.) 64, 18. 284, 2, 285, 8. 369, 29. 396. 399, 14. 415, 25. ἔξω πύλη 396, 24. βλ. Κονιάτιον.
 Γκονίου ἀρχηγός 195, 5. Τούρκος 208, 13. κρατῶν 217, 13. σατραπεύων 204, 3. σουλτάνος 249, 5. 327, 21. 328, 26. 388, 14. 420. 427. 454, 11. 490, 23. Ἰκονιεὺς σουλτάνος 207, 18. 395, 21.
 Γκονιέων (Τούρκων) μητρόπολις 248, 30. 420, 25. ἔμποροι ἐν ΚΠ. 420, 25.
 Γλδέριχος υἱὸς Ὀνωρέτου 84, 24. ρήξ Οὐχνόδηλων 96, 15.
 Γλιεὺς ἐπὶ ἐντέρου δράκοντος 123, 19. κακῶν 345, 22. Ἰλιάδες κακῶν 370, 1.
 Γλιος γίγας 21, 7.
 Γλίου ἄλωσις 9, 28.
 Γλλυρικὸν 474, 31.
 Γλλυριοὶ 184, 9.
 Γναχος 7, 26.
 Γνδίτι 507, 17.
 Γοδιανὸς αὐτ. 57, 9.
 Γοκάτιος κοιλάσιωρ 84. 85.
 Γοκάστη 106, 26.
 Γολεντίτι ἀδελφὴ Ἐρρῆ 461, 10.
 Γόνιος κόλπος 184, 8. 185, 12. 280, 15. 298, 11.
 Γόπη ἢ νῦν Ἄκε 385, 2.

Γούδα φυλὴ 26, 3. Ἰούδας δ Μακκαθαῖος 26. Ἰουδαῖοι αἰχμάλωτοι ἐν Βαβυλῶνι 13, 21. 16, 28. ἐλεύθεροι 14, 6. 15, 13. 16, 13. 44, 28. Ἱστορίαι 26. στάσις κατὰ Ρωμαίων 31, 5. ἔξορά αὐτῶν ἐν Λιβύῃ 31, 7. νεκροταφεῖον ἐν Περσίαι 343, 21. βάπτισις 70, 16.
 Γουθενάλιος πατριάρχης Ἱεροσολύμων 70, 28. 71, 21. 81, 3.
 Γουδῖθ 16, 2.
 Γουλιανὸς υἱὸς Κωνσταντίου 41, 24. καῖσαρ 56, 9. δ Παραδάτης 56. 57. 58, 4. 68, 11.
 Γούλιος Κάισαρ 19, 10. 24. διατάξις περὶ στρατιωτικῶν γρημάτων 34, 14. Λύκιος ἐπαρχος ΚΠ. 79. 80. πάπας Ρώμης 55, 12.
 Γουριγίνος συγκλητικὸς Ρωμαῖος 23, 5.
 Γουσούφης σουλτάνος Περσίας 607, 9.
 Γουστίνα σύζυγος Οὐαλεντινιανοῦ 58, 21. 68, 3.
 Γουστινιανὸς αὐτ. 94. 95. 101. 106, 7. ἀφρεσις αὐτοῦ 100, 22. υἱὸς Πωγωνάτου 113, 22. 114, 1. 115. Ρινότμητος 115, 18. 116. 117. 118. 119. πατρίκιος 104, 22. 113, 17.
 Γουστίνος αὐτ. 93. 94. δ Β' 101. 102. 103. 104. δ φιλόσοφος 32, 16.
 Γουτέλιος 29, 23.

- Ἰοφρὲ κύριος Καριτάνης 545, 1.
 Ἰοφρὲς Ἀρμένιος στόλαρχος 483, 16.
 ἱππίασιμα σκευή 297, 25.
 ἱπποδρόμιον 312, 26. 347, 24.
 ἱπποδρόμιον ἐν Ρώμῃ 22. τέσσαρες φατρίαι διὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα 22, 18.
 Ἰπποκράτης Κῆρος 71, 18.
 Ἰππόλυτος ὁ Ρωμαίων συγγραφεὺς 33, 12.
 ἵππος χρυσοφάλλος 298, 4.
 ἱπτάμενος Τοῦρκος 297, 25.
 Ἰσαάκιος ἅγιος 60, 28. 61. βλ. Ἄγγελος, Κομνηνός.
 Ἰσαυρία 87, 23. 122, 5. 209, 9.
 Ἰσαυροὶ 354, 23. ἐν Ἀντιοχείᾳ 245, 16.
 Ἰσὰχ Ἰσμὴλ 597, 13.
 Ἰσῆς πρωτοστράτωρ 472, 7. 473, 5.
 Ἰσθμὸς Κορίνθου 229, 15. βλ. Ἐξαμίλιον.
 Ἰσίδωρος πατριάρχης ΚΠ. 578, 3. 579, 24. Ρωμαῖος 53, 11. οἶκος ἐν ΚΠ. 53 σημ. 136, 10.
 Ἰσὶς 6, 19.
 Ἰσμαηλίται 378, 10. βλ. Ἀγαρηνοί.
 ἰσοκρατής (μάχη) 308, 4.
 ἰσοπολιταὶ Ρωμαῖοί· Ἀγκωνῖται 300, 18.
 ἰστουργικὴ Θηβαίων 229, 12.
 Ἰστρος 182, 1. 191, 21. 194. 230, 29. 239, 3. 259, 2. 270, 3. 373, 2.
 Ἰταλία παράλιος 195, 1. ἔμποροι ἐν ΚΠ. 194, 30.
 Ἰταλικὴ στρατιὰ 184, 8.
 Ἰταλιῶται (Λατῖνοι ἐν γένει) 298, 21. 312, 3. κάτοικοι Ἀντιοχείας 245, 16.
 Ἰταλοὶ 209, 20. λατῖνοι 209, 20. 269, 27. 298, 21. 312, 3. Σικελοὶ 349, 23. ἐν ὑπηρεσίᾳ Θεοδώρου Λακκάρως 455, 25. 456, 2.
 Ἰταλῶν ρῆγες 298, 33.
 Ἰωακείμ ὁ καὶ Ἰεχανίας 13, 14. μητροπολίτης Δράμης καὶ πατριάρχης ΚΠ. 603. 604, 2.
 Ἰωάννα Ἡπείρου 546, 6. βλ. Ἰάννινα.
 Ἰωάννης πατριάρχης Ἀντιοχείας 71, 20. 72, 7. 73. Βλάχων ἢ Βουλγάρων ἡγεμῶν 387. 15. 418, 9. 429, 26. 430. 434. 458. 459. 468, 8. 492. Δαμιασκηνός 124, 30. διάκονος ἐκκλησίαις καὶ στόλαρχος 120, 12. διάκονος Ρώμης 114, 6. Ἐλεήμων 166, 5. ἐπαρχος 118, 28. ὁ Θεολόγος 30. ναὸς αὐτοῦ ἐν ΚΠ. 109, 22. ἐν Ἐβδόμῳ 159, 7. ὁ ἐπιλεγόμενος Ἰανῆς, πατριάρχης εἰκονομάχος, ὁ μάγος, λεκανομάντης καὶ ἰουδιόφρων 134, 19. 136, 29. Ἰερομνήμων πατριάρχης ΚΠ. 183, 5. Ἰεροσολύμων ρῆξ 475. 476. 477. Καματηρὸς πατριάρχης ΚΠ. 426, 15. 452, 9. Κεππαδόκης πατρ. ΚΠ. 91, 2. 93, 30. κουβικουλάριος 135, 27. Μακκαβαῖος 26. μοναχὸς 127, 18. Νηστει-

- τῆς πατριάρχης ΚΠ. 104, 3. 105. 111, 27. Ξεφιλῖνος πατριάρχης 165. 166. 168, 28. ὄρφανοτρόφος 161. πίπας Ρώμης 94, 9. 109, 23. πατριάρχης διάδοχος Κύρου 110, 26. πατριάρχης 115, 22. δ ἔκ Πούτζης μέγας λογαριαστής 220, 27. 221. Πρόδρομος 27, 4. Ρώμης τύραννος 74, 13. Σχολαστικός πατριάρχης ΚΠ. 101, 2. 103, 21. τύραννος Ρώμης 69, 2. δ Χρυσόστομος 67. 71, 20. 72, 7. 73. 322, 20.
- Γωνάθης δ Μικκαβαῖος 26.
- Γωννίκος Φιλαδελφείας 549, 4.
- Γιώσφ πατριάρχης ΚΠ. 578, 3. 579, 24.
- Γιώσηρ παρακοιμώμενος 154, 1. παραδυναστεύων 154, 26. πατριάρχης ΚΠ. 561, 26.
- Γῶτα, στοιχεῖον ἐν χηρημαῖς, 342, 16.
- Γώγαθ υἱὸς Ἀμῶς 13, 12.
- Καζὸ, σύγχρονος Ἰνάγου, 7, 25.
- Καζὸ 8, 3.
- καβᾶδιον, φῆρος ἔθνηκον 352, 13. στολή σγιστή καὶ στενή 262, 31.
- Καβαλλάρης προύριον 538, 18.
- Καβαζήτης Τραπεζούντιος ἄρχων, 578, 31.
- Καβάσιλας ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας 542, 27. 543. Θεόδωρος 542, 30. Ἰωάννης 542, 31.
- καχηλλάριος, δ ἑλληνιστὶ λογοθέτης, 299, 12. 377, 18.
- Καδμεῖα γῆ (Θῆβαι) 229, 1. καζακέρης; 609.
- Καῖν υἱὸς Ἀδὰμ 4, 26.
- Καῖνν υἱὸς Ἐνώς 5, 6. υἱὸς Ἀρφαξὶδ 5. 6, 1.
- κῆσαρ 125, 5. Κορράδος Μομφερράτου 311, 16. 314, 23. 315, 27. 316, 4.
- Κιαισίρεια 154, 24. 205, 8. 249, 2. 252, 1. 427, 15. Καππαδοκίαι; 60, 21.
- κισαίρσις, Μαρία Κομνηνὴ, σύζυγος Κορράδου κισαίρος, 311, 28. 313, 5. 314, 22. 316, 7. 326 7.
- Κιῦσορός; σουλτάνος Ἰκνού 388. 14. 415, 7. 420. 421. 427. Περσίρχης 416.
- Κακὴ Πέτρα 529, 24.
- Καλαθρία 239, 10. 241, 16.
- Καλαθρία 573, 27. 574, 16.
- Καλαμῖνος Κωνσταντῖνος δ σεβαστὸς 239, 10. 263, 6.
- Κάλαμος 462, 26. 530, 18. βουνοὶ 553, 18.
- Καλαμπάκης Θεόδωρος, τατῆς αὐλῆς, 529, 5.
- Καλαφάτης; Μιχαὴλ κτ. 161, 162.
- Καλιμῖνος υἱὸς Ἀσὴν, ἄρχων Βουλγάρων, 486, 2. 503, 19. 533.
- Καλλίνικος πατριάρχης ΚΠ. 115, 14. 117, 23.
- Καλλίου μονὴ 182, 20.
- Καλλιούπολις 394, 28. 470, 23. 478. 480, 24. 559, 11.
- Καλλίστρατος 53, 11.
- Καλοπόδιος τραπεζίτης 428.

- Καλυδώνιος χείρας, ἄγλαμα, 447, 10.
 κάλυμμα λατινικόν, ἐξ ἔριου 441, 27.
 καλύπτρα σιδηρᾶ κεφαλῆς 404, 14.
 Κελώνυμος νῆσος 369, 5.
 καμαρῶν (ὄρθω αὐχένα, ἐπὶ ἵππου) 245, 26.
 Καματηροὶ 511, 6. Βασιλῆος πατριάρχης 358, 2. λογοθέτης τοῦ δρόμου 330, 11. Γρηγόριος λογοθέτης τῶν σεκρέτων 185, 22. Ἰωάννης λογοθέτης τοῦ δρόμου 245, 3. 247, 3. 248. πατριάρχης 358, 2. 452, 9. βλ. Δούκας.
 Καμύσης υἱὸς Κύρου 16, 19.
 καμηλώδης Μωάμεθ 304, 22.
 Καμυύτης Ἰωάννης 472, 8. 473, 5. Μινοῦηλ πρωτοστράτωρ 379, 28. 403, 20. 417, 29. 424, 15. 430, 15. 431, 15.
 Καμπινὸς 495. 496.
 κάμπος 530, 23.
 κανικλείου, ὁ ἐπὶ τοῦ, 221, 24. 537, 3. 542, 2.
 Κανναβὸς Νικόλαος 444, 4. 445, 3.
 Καντακουζηνὸς Ἀνδρόνικος 389, 23. 499, 12. 500, 7. Θεόδωρος 331, 30. 337, 14. 338. Ἰωάννης 238, 8. 243, 28. 289, 18. 325, 26. ὁ κῆσαρ 374, 1. πιγκέρνης, ὁ πρωτοστράτωρ 570, 26. Μαρία 561, 29, 562.
 Καπελάνος Θεόδωρος 235, 29. 236, 5.
 Καπετώλιον ὃ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς πόλεως 21, 29. 25, 17. 44, 29.
 καπνὸς φορολογίας (τὸ καπνικόν) 228, 21.
 Καππαδοκία 195, 31. περιγραφή 205, 20. 206.
 Καππαδόκης τοπάρχης 249, 6.
 Καπύη 241, 16.
 Κάπυς βασιλεὺς Λατίνων 20, 3.
 καράβια 567, 23.
 Κάριαι αἰ 33, 18.
 Καρχαδιὺ πασιῶς 597, 17.
 Καρχαμνία 590, 11. 597. 604, 10.
 Καρχαμνῖται 598, 4. 604, 10.
 Καρχαμνιώται 597, 23. Καρχαμνῆδες 597, 20. Καρχαμνῆδες 664, 18.
 Καρχιζῆ πασιῶς 564, 16.
 Καρέα πύλη 358, 16.
 Καρθαγένη 74, 25.
 Καρία 358, 21.
 Καρίνος αὐτ. 40.
 Καρίτανη 545, 1.
 Κάρος αὐτ. 40, 6. βλ. Σίρος.
 Κάρπεντος βασιλεὺς Λατίνων 20, 3.
 Καρυνίτης πρωτοβεστικρίτης 522, 3. 539, 5.
 Καρχηδών, ἡ βασιλεὺς καὶ μητρόπολις Λιβύης, 97, 27.
 Κάσιος 24, 23.
 Κασταμών 195. 528, 25. ἄλωσις ὑπὸ Τανισμανίων 196, 2. Καστάμονη 572, 2. 590, 19.
 Κασταμονίτης Θεόδωρος 407, 28. 408.
 καστελλιον 217, 22.

- Κασίνος ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 16.
 Καστορία 501. 502. 529, 17. 542, 12. 544, 27.
 κίστρα 546, 23. ἡγεμῶν Στρατηγόπουλος 546, 23. Θράκης 167, 6. Χερσῶνος 118, 9.
 Καταβατή 334, 11.
 καταγωγή (μονή) 224, 14.
 κατακλισμὸς 5, 21. βλ. Δευκαλίων, Ὠγύγης.
 κατακύλιον 138, 21.
 κατάλογος στρατιωτικὸς 241, 6.
 Καταλοῦζος αὐθεντῆς Αἴνου 562, 18.
 κατάρχων Οὐνων 194, 10. Τούρκων 242, 16, σουλτάνος 248, 16.
 Κατασκέπη, ὅσεις ἐν Βοσπόρῳ, 301, 9.
 καταταγέω (σπεύδω) 216, 21,
 κατηχητήρια βιβλία 303, 9. βιβλίον 303, 5.
 κατηχητήριοι λόγοι βλ. σιλέντια.
 Κατῶτης Λαοδικεὺς 296.
 Κάτω πόλις Κορζίνθου 229, 16.
 Καυσαλώνης, ἐπώνυμον Ἀλεξίου ἀνάρτου, 400, 8.
 Καφζοῦλ, πόλις Συρίας, 201, 24.
 Καφῶς 585, 6. 586, 8. 590, 14. 598, 13. 599, 29.
 Καφούρης Γενουίτης πειρατῆς 420.
 Κεγγραιὶ Ἀσίας 477, 10.
 Κεχροψὶ δ διφυῆς 8, 24. πρῶτος βασιλεὺς Ἀθηναίων 9, 4.
 Κελαιναὶ 284, 10.
 Κελδαιανὸν 370, 3. 453, 8. 462, 29.
 Κελεστίνος πάπας Ρώμης 70, 27. 71, 17. 72, 4.
 κέλευσις (διαταγή) βασιλική 171, 24.
 Κελλίον 572, 1. Κελλίν 592, 8. Κελλή 598, 24.
 Κελτοὶ 38, 21 (Φράγχοι). φάλαγξ 204, 12.
 κεντηνάριον 240, 10. ἀργυρῶν νομισμάτων 394, 25. χρυσοῦ 282, 10.
 κεντυρίων 106, 9.
 Κεντηνάριον μέγιστος πύργος ΚΠ. 358, 19.
 Κεραμιδαῖς, φρούριον, 477, 13, κεράσματι, δ ἐπὶ τῷ, 344, 12. βλ. πιγκέρνης.
 κεράτινοι ἦχοι 515, 30.
 Κέρκυρα 134, 16. ἡ Κορυφῶ 228, 10. 230, 3. 280, 26. ἡ Κερκύρων 230, 2. ἕκτρα 231. νῆσος Φαιάκων 228, 25. πολιορκία 232. 234. 235.
 κέρματτα ἀργύρεα 216, 30. χρύσεια 216, 31.
 Κεφαλαῖς πρωτεύων Ἀτραμυτίου 336, 5.
 Κεφαλληνία 116. 10. 545. 31. Κεφαλλήνων νῆσος 230, 30.
 κῆνσος ἐπὶ Ἡρακλείου 110, 4.
 Κιαμάλης 592.
 Κιβάλα Παιονίας 58, 6.
 κιβωτὸς Ἰσραηλιτῶν 8, 27. ἀλίσκονται σὺν τῷ Ἰλίῳ 9, 29. ἐπανέρχεται ἐπὶ Σαμουὴλ 10, 4.

- Κιζιλ Ἀχουμάτης 572, 3.
 Κιλίκια 39, 24. 217, 12. 219, 11.
 247, 8. 261, 26. 415, 16. φρού-
 ριον 144, 7.
 κιλίκια 343, 21.
 Κιλίκιας Ἀρμένιοι 197, 5. 209, 21,
 210, 9. χάτοιχοι Ἀντιοχείας 245,
 15. Πύλαι 197, 9.
 Κιμινᾶς, ὄρος, 462, 23.
 Κίναμος Ἰωάννης 351. 21.
 κ.ν.στέρνη 90, 26. ἡ μεγάλη ΚΠ.
 123, 1.
 Κιντή. Ποντική πόλις, 205, 18.
 Κιντυλιανός αὐτ. 39, 4.
 Κίωνων πόρος ΚΠ. 357, 10. αι-
 γιαλός (Προποντις) 368, 1.
 Κισσοῦ μέρη 491, 13. φρούριον
 479, 1.
 Κίτζαβις ἡ 529, 28. 531, 30.
 Κλαύδιος αὐτ. 28, 18. 38. 39.
 Κλαυδίου ἡ, Κλαυδιούπολις 297,
 16. 298, 3. 459, 25.
 κλεισοῦραι, αἱ δυσχωρίαι, 285, 9.
 395, 26. Βοδηγῶν 542, 14. Ρο-
 πελίου 516. 517. τοῦ Τζιβρτίτζη
 285. 286. 287. 288. 289. 292.
 περιγραφή 285, 12. 288, 11.
 κλεισοῦράρχης Ἀραβισσοῦ 112, 30.
 Κλεόπης Σκύθης 524, 1.
 Κλεοπάτρα βασίλισ Αἰγύπτου 24,
 25. σύζυγος Ἡρώδου 27, 4.
 Κλιτζασόλιν σουλτάνος Ἰκονίου
 248, 31. 249. 250. 251, 3.
 369, 29. 370. 427. βλ. Κου-
 τζασολίνης.
 Κλοκοτινίτζα 474, 9.
 Κλυζομενή 548. 6. περιγραφή 548.
 Κοῦλα τὰ, 274. 6.
 κοιλίαι τρυφή 265, 26.
 κοκκοβοχῆ πιδίλα 358, 20. κόκκι-
 νη ὑποδήματα 372, 21.
 Κολλατῆνος 23.
 Κολώνεια. τὰ Τάξερη, 220, 2. 427,
 6. Πόντου 464, 11.
 κόμαι φοινίκων
 Κόμπωνι, 403, 8. 428. βλ. Σκύθαί
 πέραν Ἰστροῦ.
 Κομεντζιόλος ἀδελφός Φωκᾶ 107, 4.
 κόμης 200, 19. 201, 6. 433, 2.
 βλ. κόντος.
 κομήτης 321, 25.
 κομμέρκιον (τελωνεῖον) 541. 5.
 Κομνηνοὶ 172, 27. 177, 1, μονή
 ἐν Βήρῃ 336, 27. γρησαῦς 279,
 17.
 Κομνηνός Ἀλεξίος Α΄. δομῆστικός
 Δύσεως 172, 29. αὐτ. 173. 174.
 175. 176. 177. 184, 23. 185,
 12. διαρπάζει ΚΠ. 185, 27.
 μονὸς 185, 28. προσκλιεῖ Σταυ-
 ροφόρου 216. δικαιολόγησις ἐγ-
 κλημάτων 184. 185. 191, 25.
 θυγατέρες αὐτοῦ 240, 2. Ἀλεξί-
 ος Β΄. υἱὸς Μανουὴλ 279, 14.
 306, 20. 307, 22. 321. 323,
 23. 324. 329. 332. 333. 334.
 401, 28. 402. υἱὸς Ἄννης καὶ
 Βρυσενίου δ καΐσαρ 239, 13. 401,
 24. ἀνεψιὸς Μανουὴλ καὶ ἐπίτρο-
 πος Ἀλεξίου Β. 308. 310. υἱὸς
 Ἀνδρονίκου 264, 13. 311, 5.
 401. 402. ἕτερος, δ σὺλαρχος

367, 13. 371, 6. Μέγας, ὁ δοῦξ Τραπεζοῦντος 453, 5. υἱὸς Ἰωάννου 194. 208, 31. 209. Ἄννα σύζυγος Μανουὴλ 334, 22. σύζυγος Ἀλεξίου 358, 22. Ουγάτηρ Ἀλεξίου Α'. 177, 12. Ἀνδρόνικος υἱὸς Ἰωάννου βασιλέως, καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, Ἀλέξιος, Ἰωάννης 243, 22. Ἀνδρόνικος αὐτ. 217, 15. δοῦξ Βραχνητῶν 242, 17. 243. 256. 257. 258. ἀρχιτέκτων πολιτορχητικῶν μηχανῶν 259, 38. 261, 16. 262. τέκνα αὐτοῦ ἐκ Φιλίππας 264, 13. ὁ Τύρχνος 453, 6. δικαιοσύνη αὐτοῦ 350. κτίρια 350. φιλομουσία 350. παιδεία 310, 9. ὄρκος ὑπὲρ Μανουὴλ 309, 27. 310, 12. υἱοὶ αὐτοῦ 311, 6, 320, 19. εἰκὼν ὡς Οἰρητοῦ 352. ὀνάτος 361. σῶμα καὶ δάιατα 361. χρήσμοι 361, 15. 362. ἐπιστόλιον 363. ὁ Τύρχνος 405. ὁ σεβαστοκράτωρ, υἱὸς βασιλέως Ἰωάννου 193, 26. 209, 3. Εἰρήνη Ουγάτηρ Ἀνδρόνικου 265. 326, 16. 347, 12. 402, 9. Εὐδοκία 258. 16. Θεοδώρα Ουγάτηρ Ἰσαακίου σεβαστοκράτορος 263, 26. ἑτέρα ἔρωμένη Ἀνδρόνικου 307, 27. 309, 1. 326. ἑτέρα 341, 26. 342, 24. 377, 13. Ἰσαάκιος αὐτ. 163, 25. 164. 165. 177, 27. κἀστρ υἱὸς Ἀλεξίου 177, 11. 202. υἱὸς Ἰωάννου 203, 31. 207. 213, 20. 214. 216, 20. 217, 1. 218.

26. 219, 1. 305, 26. ὁ σεβαστοκράτωρ 172, 28. 177, 3. 180, 7. 188, 4. 193, 27. 203, 28. 204. 207, 2. γαμβρὸς Ἀλεξίου Ἀγγελου 401, 8. 403, 21. Ἰωάννης αὐτ. 177, 8. 181, 26. 187. 193. 210. 230, 18. υἱοὶ αὐτοῦ Ἀλέξιος, Ἀνδρόνικος, Ἰσαάκιος 193, 27. ὁ παρκαλομῶμενος 188, 19. υἱὸς Ἀνδρόνικου 247, 27. 270, 8. 364, 23. μέγας δομέστικος 318, 10. Μανουὴλ υἱὸς Ἰωάννου, σεβαστοκράτωρ 193, 28. ἀνδραγαθία κατὰ Περσῶν 206. 209, 11. αὐτ. 212. 213, 20. διακωμωδεῖται ὑπὸ Βενετῶν ὡς μελάγχρους 2 5, 6. μανία 306, 7. εὐγλωττία 361, 28. ἡρῶν 307, 12. χρῆσμός 367, 9. 341, 20. 378, 27. 390, 2. υἱὸς Ἀνδρόνικου, σεβαστοκράτωρ, 331, 9. 354, 6. 358, 12. Μαρτίνα Ουγάτηρ Ἀνδρόνικου 331, 9. Ουγάτηρ Μανουὴλ 311. βλ. καίςτρισσ.

Κομνηνοὶ Δοῦκται Ἀγγελοὶ, δεσπότηται Ἰπείρου. Δημήτριος βασιλεὺς Θεσσαλονίκης 486, 6. 490. 495. 496. 497. Θεοδώρα βασιλισσα σύζυγος Μιχαὴλ 526, 25. Θεόδωρος δεσπότης καὶ βασιλεὺς Θεσσαλονίκης 468. 469. 472. 473. 474. 475. 484, 3. 488. 16. 501, 3. 502, 20. Ἰωάννης 484. 486, 15. 512, 15. ὁ ἀποστῆτης 532, 9. 539, 24. 541, 11. 542. ὁ

- νόθος υἱὸς Μιχαὴλ 532. 545, 17. Μανουὴλ δεσπότης Ἡπείρου 475. 498, 7, 500. 501. 502. 503. 526, 25, 529, 31. 530, 4. 531, 9. βασιλεὺς Θεσσαλονίκης 484. 485. 486. 10. Κωνσταντῖνος 486, 14. Νικηφόρος 500, 17. 502, 19. 526, 25. 535, 1. 545, 29.
- Κομνηνοὶ ἐν Τραπεζοῦντι. Ἀλεξίος ὁ Μέγας, δούξ Τραπεζοῦντος 453. 5. Δαυὶδ 578. 579. 605, 29.
- Χατοὺν θυγάτηρ αὐτοῦ 578, 13.
- Κομνηνὸς Ἰσαάκιος τύραννος Κύπρου 341. 342. 354, 24. 371. 398, 15. 415, 24. Θεοδώρα θυγάτηρ αὐτοῦ 417, 24.
- Κομνηνοὶ ἀντάρται, 401, 16. 414, 20. 415, 16. Ἰωάννης ὁ Παχὺς 428, 30. 429.
- Κονιάτιον (Ἰκόνιον) 597, 15.
- κονοσταῦλος 527, 22. βλ. κονοσταῦλος.
- Κόντος 576, 6.
- κόντος 366, 21. βλ. κόμης
- κοντὸς (δύρου) 223, 19.
- κοντοφορικὸν στρατεύμα 237, 23.
- κοντοφορῶ 206, 13.
- Κοντοφρὲς Μανουὴλ, στόλαρχος, 483, 19. 487, 19.
- κονοσταῦλος μέγας 527, 10. βλ. κονοσταῦλος.
- Κοντοστέφανος Ἀλεξίος 255, 15, ἕτερος 414, 14. Ἀνδρόνικος 219, 18. 269, 6. 270. 271. 272. 273, 25. 274. 275. 276. 277. 278. 281. 286, 5. 290, 5. 291, 3. ὁ μέγας δούξ 316, 10. 330, 12. ἕτερος 415, 6. Ἰωάννης 219, 13. Θεόδωρος πρωτοσίβιστος 487, 25. 489, 31. στασιώτης 427, 9. Στέφανος μέγας δούξ 230, 23. 231, 23.
- Κοπρώνυμος. ἐπώνυμον Κωνσταντῖνου εἰκονομάχου, 121, 8. 122, 31. 123. 124. 125. 126, βλ. Κωνσταντῖνος μνημεῖον αὐτοῦ 142, 6.
- Κοράκιων Φωλεῖοι, ἕρος, 210, 13. 211, 31.
- Κόρινθος 229, 13. 230. 241, 6. 264, 31. 454, 1. 574, 22. Κάτω πόλις 229, 25. οἱ κρείττους 229, 31. οἱ προέχοντες 229, 25.
- Κορινθιακὸς κόλπος 228, 29.
- Κορράδος ρῆξ Ἀλμανῶν 225. 226. 227. Μόντε Φεράντου 299, 18. 377. 378. 380. 383. 384. 385. βλ. καΐσαρ· σύζυγός του Μάρτα Κομνηνὴ 299, 11. βλ. κμισάρισαζ.
- κόρυνοι ἐκ σιδήρου κατὰ ἵππικοῦ Οὐγγρικοῦ 271, 31. σιδήρεσι 288, 1.
- Κορώνη, 594, 7.
- Κοσμάς ἄγιος, ὁ ἱατρός 40, 15. μάγιστρος 151, 6. πατριάρχης ΚΠ. 168, 30. 182, 17. ὁ ἐξ Αἰγίνης 231. 232. 234. 235.
- Κοσινίτζου μονὴ 583, 9. 596, 18.
- Κοσμάδιον θέσις ΚΠ. 160, 21. 161, 18. 425. 16. μονὴ 554, 11.
- Κόσμος, ὄνομα πλοῦτου, 433, 8.

- Κοτέρτζης Νικόλαος 479, 14.
 Κοτπακίνος σουλτάνος 'Ικονίου 396,
 11. 399, 16. 427.
 κουβικουλάριος 128, 27.
 Κοτυάειον 327, 25. 427, 19. ἐπι-
 σκοπή 76, 10.
 κουράτωρ 136, 12.
 Κουκουάρα, θέσις ΚΠ. 609, 18.
 Κουκουσός 55, 14.
 Κουτσασθλάνης 252, 17. βλ. Κι-
 λιτζασθλάνης.
 Κουτζουλίτος 495, 6.
 κοῦρσον (ἐπιδρομή) 97, 1. βλ. πη-
 λάλημα.
 κράλης Μπόσνας 575, 24. Σέρβων
 531. 565, 9. 575, 21.
 κράλητζα (σύζυγος κράλη) 575, 26.
 Κρέουσα θυγάτηρ Πριάμου 19, 28.
 Κρηνός 405, 6.
 Κρήτη 115, 29. ἀνάκτησις ἀπὸ
 'Αράβων 153, 23. 154, 5. φο-
 ρολόγος 329, 3.
 Κρῆσπος υἱὸς Κωνσταντίνου 46, 6.
 48, 11.
 Κρισσαῖος λιμὴν 228, 30.
 Κριτζιμὸς καὶ Κρυτζιμὸς 424, 19.
 513, 1. 515, 21.
 Κρόαι αἱ, φρούριον Ἀλθάνου, 502,
 12.
 Κροῖσος δ' Αὐδῶν βασιλεὺς 15, 16.
 Κρόνος Αἰγύπτιος σύγχρονος Θάρ-
 ρα 6, 17.
 Κρόνου καὶ Τιθωνοῦ πολυτετέστερος,
 ἐπώνυμον Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ,
 338, 10.
 Κροῦμος ἄρχων Βουλγάρων 139, 22.
- Κροῦσση, θυγάτηρ Οὐάλεντος, 60,
 10.
 Κουρκοῦτ τζελεπή, ἡ Κουρκοῦτα·
 υἱὸς Βαϊτζίτου, 590. 600, 19.
 604, 11.
 κουροπαλάτης 155, 15. 172, 1.
 Κρυβοῦς 513, 2.
 Κρυτζιμὸς βλ. Κριτζιμὸς.
 Κυδώνης 'Ιωαννίκιος ἡγουμένος Σω-
 σάνδρων 510, 24.
 Κύζικος 144, 21. Κυζίκου μητρό-
 πολις 511, 14. ναὸς 23 σημ.
 κυνηγεία βασιλείων 433, 30.
 κυνήγια ἐπινοοῦνται ὅπῃ Νεροῦα
 30, 20.
 Κυνηγοῦ πύλη ΚΠ. 567, 11.
 Κυπερούδη μονὴ 168, 14.
 Κύπρος 261, 31. 274. 342, 3. 354.
 371, 398. 430, 22.
 Κυρὰ Ἀνατολῆς 559, 7,
 Κυριακῆς ἀρχίς 84, 21.
 Κυριακὸς πατριάρχης ΚΠ. 105, 21.
 107, 13. τάφος 222, 27, 398,
 21.
 Κυριλλιανὸς ἐπίσκοπος Βυζαντίου
 49, 16.
 Κύριλλος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας
 70, 26. 71. 73. 74, 3. 76, 19.
 82, 3. 100, 17. ἕτερος 114, 14.
 'Ιεροσολύμων 50 σημ.
 Κυρίτζης ἄρχων 582, 14. 596, 20.
 Κυριώνυμος ἑορτὴ 412, 11.
 Κύρος βασιλεὺς Περσῶν 15, 16. ἔπ-
 αρχος καὶ φιλόσοφος 76. ἐπί-
 σκοπος Κοταχείου 76, 10. ἐπί-
 σκοπος Φάσιδος 109, 20. πα-

- τριάρχης ΚΠ. 117, 29. 118, 1.
 119, 26.
 Κύρου ναός 293, 7.
 Κύψελλα, ἢ Κύψελχ 336, 26. 370,
 26. 413, 1. 426. 444, 11.
 κύων φιλαίμχτος, ἐπώνυμον Ἀνδρο-
 νίκου Κομνηνοῦ, 412, 11.
 κώδωνες ἡχητικοὶ ἵππων 289, 26.
 Κωνσταντεῖα, πόλις Θράκης 429,
 27.
 Κωνσταντία θυγάτηρ Κωνσταντίνου,
 42, 12.
 Κωνσταντίνθ θυγάτηρ Τιβερίου 104,
 19, 105, 6.
 Κωνσταντίος υἱὸς Κώνστα Χλωροῦ,
 41, 24. υἱὸς Κωνσταντίνου, αὐτ.
 53, 20. 24. ἀρειανίζων 54, 10.
 55. 56. κόμης καὶ βασιλεὺς Ρώ-
 μης 68. 69, 1.
 Κωνσταντῖνος δὲ Μέγας 41. 42. 43.
 44. 46. 51. 53. 57, 27. 76,
 8. ἀγχιάλωτος Περσῶν 47. ἑρῖνον
 60, 4. βλ. Ἀποστόλων. λείψνον
 569, 19. ἐράσεις αὐτοῦ 42. 44.
 45. στήλη 48, 3. πτωσίς 187,
 1. στέγος 357, 20. σταυρὸς ὑπὲρ
 αὐτοῦ κατασκευασθεὶς 404. 405.
 Ἰσχυρόστολος 55, 18. 405.
 Κωνσταντῖνος αὐτ. δὲ Δούκας 165.
 166, 27, 167, 2. υἱὸς Μιχαὴλ
 168, 20. υἱὸς Βασιλείου Μικε-
 δόνος 143, 14. αὐτ. υἱὸς Εἰρή-
 νης καὶ Λέοντος αὐτ. 126. 127.
 128. οἶκος αὐτοῦ 136, 16. υἱὸς
 Ἡρακλείου αὐτ. 108, 1. 110, 8.
 112. δὲ Κοπρώνυμος αὐτ. 121,
 8, 122, 12. 123. δὲ θεομισθῆς
 αἰρετικὸς 123, 24. 124, 27. ἀσε-
 βῆς, ἀσελγῆς, βδελυρὸς 123, 26.
 χείρων πάντων τυράννων καὶ Ἑλ-
 λήνων 123, 28. δὲ θεομάχος 126,
 16. υἱὸς τούτου 128, 28. πα-
 τριάρχης ΚΠ. 113. 25. δὲ Πω-
 γωνάτος αὐτ. 113. 114. υἱὸς
 Λέοντος Ἀρμενίου 131, 6. δὲ
 Πορφυρογέννητος αὐτ. 146, 26.
 147. 153, 15. υἱὸς Ρωμανοῦ Λα-
 καπηνοῦ 149, 20. 152. υἱὸς
 Ρωμανοῦ Β' αὐτ. 153, 19. 154,
 17. δὲ Μονομάχος αὐτ. 162. 163.
 165, 27.
 Κωνσταντῖνος πατριάρχης ΚΠ. 124,
 17. 125, 8. δὲ Λεικούδης, πρω-
 τοπρόεδρος συγκλήτου καὶ πα-
 τριάρχης 165.
 Κωνσταντῖνω ἢ Κωνσταντῖνος Ἀρ-
 μένιος πολεμιστῆς 197, 198.
 199.
 Κωνσταντίνου ἢ (πόλις) 194, 31.
 209, 17. 159, 19. 245, 16. 254,
 11,
 Κωνσταντινούπολις, τὸ νῦν Βυζάν-
 τιον 13, 1. 47, 6. 49, 23. 60,
 29. 61, 21. ἐπισκοπὴ ἀναγοῦσα
 εἰς πατριαρχεῖον 49, 26. πατριαρ-
 χικὸς θρόνος 63, 25. 65, 11.
 Ρώμη νεωτέρα 43, 5. ἢ βασιλεῖ
 τῶν πόλεων 23, 8. 52, 27. θαυ-
 μασία κτίσις 46. 47. ναοὶ καὶ
 κτίσματα 48. 508, 26. ἐπισκο-
 πὴ 48. τείχος 76, 3. βλ. Πόλις.
 Κώνστας υἱὸς Κωνσταντίνου 48, 15

- βασιλεὺς Ρώμης καὶ Ἰταλίας 53,
20. 54. υἱὸς Κωνσταντίνου Ἡ-
ρακλ. αὐτ. 110, 10, 111. ἐν
Σικελίᾳ 113, 9. ὁ Χλωρὸς υἱὸς
Κλαυδίου 41, 5. αὐτ. 41. συγκλη-
τικὸς 68, 29.
- Λάβαν υἱὸς Βαθουήλ 6, 30, 7, 19.
λάβρον βλ. Νίκα.
- Λαβδάν βλ. Αὐδών.
- Λαθινία Διδῶ θυγάτηρ Λατίνου 19,
26. ἢ αὐτὴ Ἀλθανία 20, 1,
- Λαγγουδαρδία 237, 23. βλ. Λογ-
γιβαρδία.
- Λαζάρου ἐγίου ναὸς 147, 6.
- Λαίτα σύζυγος Γρατιανοῦ 62, 22.
- Λακέριον 295, 31.
- Λάκωνες ? 543. 24.
- Λάμειχ υἱὸς Μαθουσάλα 5, 14.
- Λαμπάρδος (Λομβαρδὸς) 377, 3.
βλ. Λογγιβαρδία.
- Λαμπέτης 502, 9.
- Λάμπη Φρυγίας 284, 10. 296. 14,
- Λαμπρὰ ἡμέρα (Πάσχα) 211, 15.
348, 4.
- Λάμπλακος 470, 20. 471, 13. 476.
477, 10. 478. 4. 488, 28. 521,
28. 522, 4. 546. 549, 16.
- Λαοδίικια 190, 20. 253, 23. 284,
8. 296. 388, 18. 395, 6. κά-
στρον 531, 5,
- λαὸς (στρατὸς) 164, 4. πλῆθος
164, 5.
- Λαπαρδᾶς Ἀνδρόνικος 270, 9. 311,
5. 328, 3. 335. 336. Μανουήλ
532.
- Λαρδέας δ, θέσις 585, 24.
- Λάρισσα 485, 8.
- Λάσκαρις Ἀλεξίος 496, 11. Θεόδω-
ρος αὐτ. 435, 30. 437, 1. 450,
31. 451. 454, 29. 455. 456.
460, 17. 461. 473, 6. ἄλλοι
Ζοροβάβελ 467. θυγατέρες αὐτοῦ
451. 461, 27. Γωάννης 466, 5.
Κωνσταντῖνος 448, 11. 479.
500, 5. Μιχαήλ 495, 6. μονα-
χὸς καὶ στρατιώτης 520. 521,
14. 523, 17. 526, 1. 529, 2.
531, 21. 532. Νικόλαος υἱὸς
Θεοδώρου 465, 31. 466, 1. βλ.
Βατάτζης Δούκας.
- Λατῖνος υἱὸς Αἰνείου 20, 2. Τηλέ-
φου 19, 21. 20. 2.
- Λατῖνοι, Ἰταλοὶ καὶ Φράγκοι, 206,
14. 207. 245, 17. 344, 26.
361. 469. 470. 471, 30. ἐν Ἀ-
σίᾳ 399, 10. ἐν ΚΠ. 319, 17.
321, 8. 383. 384. 439, 4. 450.
479. 500, 5. 540. 541. 552, 5.
ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Εὐζήπῳ 485,
15. ἐν Πηγαῖς 452, 19. ἐν Ρό-
δῳ 392, 29. ἐν Συρίᾳ 392, 29.
κατάρχοι 176, 26.
- Λατινικὰ στρατεύματα 226, 11.
πτώματα ἐν Θεσσαλονίκῃ 367,
10. πεζικὸν 375, 10. στίφος
383, 12. γλωσσοὶ 264, 31. 266,
7. μισθοφόροι 283, 31. ἐν ὄπη-
ρσίᾳ Λασκάρων 519, 25.
- Λατίνων ἢ Ἀλθανῶν βασιλεῖς 20. 21.
- Λαυρεντία ποιμενίς 20.
- Λαυρέντιος ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49,
9.

- Αχχανᾶς Μικνουήλ 339, 31. 340, 26.
 Λεβεδία 545, 25.
 Λεβούνης ἄρχων Ἀρμένιος 197, 5.
 ρῆξ Ἀρμένιος 428, 2. 462, 6.
 Λεία θυγάτηρ Λάβαν 6, 31. σύζυγος Ἰακώβ 7, 17.
 Λειγούδης βλ. Κωνσταντῖνος πατριάρχης.
 Λεκάνη πορφυρᾶ 352, 19.
 Λευβάδιον τὸ, 304, 12.
 Λέοντες ἐλόγυρσοι 143, 30.
 Λεοντία θυγάτηρ Λέοντος Μεγάλου 86, 1. σύζυγος Φωκᾶ 107, 2.
 Λεόντιος Ἀθηναῖος φιλόσοφος 69.
 πατριάρχιος 115, 17. αὐτ. 116, 21. 116, 6. 117, 22.
 Λεπίδιος 24, 26.
 Λευί υἱὸς Ἰακώβ 7, 20.
 Λευκᾶς 545. 31.
 Λέων ἐν δράματι 193, 30.
 Λέων ὁ Μέγας, προνοητὴς κτήσεων Ἀσπαρος, 84, 18. αὐτ.. 84. 85. 86. 87. 101, 23. ὁ Μικρὸς αὐτ. 86, 15. 87, 16. ὁ πατριάρχιος καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν 120, 29. ὁ μικρὸς τύραννος, ὁ τριστάθλιος 121. 123. αἰρετικὸς 121, 22. ὁ εἰκονομάχος 121, 5. Ἰσαυροῦ χειρῶναξ καὶ βάνυστος τὸ ἐπιτήδευμα 122, 6. 136, 5. υἱὸς Κοπρωνίου, αὐτ. 125. 126. πατριάρχιος ὁ Ἀρμένιος αὐτ. 130. 131. 133, 13. 138, 13. υἱὸς Βασιλείου ὁ Σοφὸς ἢ Φιλόσοφος, αὐτ. 143, 5. 145. 146.
 Λέων πάπας Ρώμης 80, 24. 81, 1.
- ὁ Φιλόσοφος, 135, 18. μητροπολίτης Θεσσαλονίκης 143, 5. 145. 146. υἱὸς Ρωμανοῦ Διογενέου 167, 28.
 Λεωνίδης μάρτυς ὁ πατὴρ Ὁριγένους 33, 11.
 Λῆμνος 571, 24. τιμᾶται εἰς ἀρχιεπισκοπὴν 126 σμ.
 Λιβαδόχιος Μεγαλὸς μέγας ἐταιρειάρχης 488, 13.
 λίβελλος 110, 29.
 Λιβύη 24, 18. 35, 25. 36, 14. 96, 27. 97, 9. 98, 6. Ἀφρικὴ 96, 12. 98, 6.
 λίζιος (ὑποτελής) 200, 18.
 λίθος ἐφ' οὗ ἐπέθη ὁ Χριστὸς 307, 16.
 Λίθος Τρυπητὸς 435, 19. 443, 16.
 Λιχίνιος αὐτ. 41, 30.
 Λιμόγιερ ὁ, πολίχνιον περὶ Μαίνουρον, 294, 28.
 Λίνδος 499, 16.
 λιτανεία Θεοτόκου Βλαχερνῶν 105, 16.
 Λιτοβόγος Βούλγαρος 493, 13.
 Λοβιτζὸς ὁ, φεούριον, 387, 15.
 λογαριστὴς μέγας 220, 28.
 Λογγιβερδία 454, 7. βλ. Λουμπάρδια.
 Λόγγος Βορβια 544, 4.
 λόγιον (χρησμός) 307, 8.
 λογοθέτης, ὁ τῶν Λατίνων καγκελάριος, 70, 21. 299, 12. τοῦ δρόμου 247, 3. 350, 14. 389, 14. τῶν σεκρέτων 188, 24. 407, 30.

- Λόγου Θεοῦ ἐνσάρκωσις 71, 2. Λόγος καὶ Ἰῶς διάφοροι, 71, 6.
- Λοπάδιον, φρούριον ἰδρυθὲν ὑπὸ Ἰωάννου Κομνηνοῦ, 196, 17. 204, 18. 205, 15. 337, 3. 341, 1. 351, 21. 463, 1.
- Λουκᾶς Ἀπόστολος 5, 29. λείψανον 56, 2.
- Λοῦμα τὰ, φρούριον 294, 12.
- Λουμπηρδία 559, 26. βλ. Λογγιβαρδία.
- Λουκίνσιος τοποτηρητὴς Πάππ 81, 2.
- Λουκρετία θυγάτηρ Ἰουριγίνου 23, 5.
- Λουπικία σύζυγος Ἰουστίνου 93, 29.
- Λουρδᾶς (Λορεδάνος) 592, 27. 593, 6.
- Λυδία 15, 17. 219, 19. 387, 22. 530, 14.
- Λυδὸς Θεόδωρος 399, 4. βλ. Μαγκηφᾶς.
- Λυκαονία 228, 7. 427, 19, Λυκία 79, 20.
- Λωτ υἱὸς Ἀρράν 6, 27.
- μαγαρίζω (ἐξωμοστῶ) 292, 29. μαγαρίζοντων (ἐξωμοστῶν) 0εδς 292, 30.
- Μάγγανα 0εσίς ΚΗ. 162, 24, 163, 9. τοῦ Μαγγάνη 323, 29. παλάτιον 313, 5. μονή 343, 23. 582, 9. οἶκος 409, 22.
- μαγγανεῖα 266, 28, μαγγανότσαγρα ἡ, 498, 30. μαγεῖα 30, 15. 266, 2.
- Μαγιδία 462, 30.
- Μαγνέντης ἐπίσκοπος 299, 14. 377, 9.
- μάγιτρος 102, 21. 103, 7. 165, 26. 172, 1.
- Μαγκαφᾶς; Θεόδωρος 387, 18. 399, 4. δ Μωροθεόδωρος 387, 29. 388. 389. νόμισμα αὐτοῦ ἀργυροῦν 387, 24. ἕτερος 576, 5.
- μαγκιπεῖα (ἀρτοποιεῖα) 166, 29. μαγκλάβια 136, 30.
- Μαγκλαβίτης Νικόλαος 493, 15. 503. 3.
- Μαγνέντιος συγκλητικὸς 54, 4.
- Μαγνησία 507, 13. 530, 26. 563, 10. 564, 2. 565, 25. 589, 30. 590, 9. 600, 27. 601, 8.
- μάγος 44, 28.
- Μάδουτα 470, 23. 478, 31.
- Μαελώθ οἶκος 11, 17.
- Μαθουσάλας υἱὸς Ἐνώχ 5, 10.
- Μαιανδρικαὶ πόλεις 294, 10.
- Μαϊανδρος 190, 19. 219, 20. 226, 11. 399, 9. 400, 5. 420, 28. 453, 9. 455, 15. 489, 27. παλαιὰ γέφυρα 294, 29. πηγαί, 284, 11.
- Μαίτις ἄρχων Ἀράβων 112.
- Μάτιος στολάρχης Σικελῶν 240, 22. 241, 12.
- Μαίτωρ βασιλεὺς Ρώμης 87, 9.
- Μακάριος πατριάρχης Ἀντιοχείας 114, 16. Ἱεροσολύμων 50, 12. 52, 27.
- Μακεδονία 185, 25. 191, 27. 458, 12. 459, 19. 480, 17. 481, 19. 487. 519, 13. 523, 5.
- Μακεδονικὴ βασιλεία 14, 23.
- Μακεδόνιος πατριάρχης δ Πνευμα-

- τομάχος 55, 16. 65, 8. αἵρεσις αὐτοῦ 63, 64, 8. ὀρθόδοξος, συγγενής Γενναδίου, 89, 90, 2. μακελλάριος, ἐπώνυμον Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ, 338, 8.
- Μακκαβαῖοι 18, 24, 26.
- Μάκρη ἡ, Στάγειρα 413, 25. 459, 25. 473, 4.
- Μακροβολίτης 165, 14. Εὐδοκία.
- Μακρηνός Ἰωάννης 471. 501, 10.
- Μακρῖνος Γάλλος αὐτ. 38.
- Μακροδόουκας Κωνσταντῖνος 285, 29. 286, 6. 291, 25. 341, 28. 342, 21. 343. 344, 3. 348, 4.
- Μακρολιθὸς ἡ 519, 17.
- Μικρὸν τεῖχος 90, 28.
- Μίκρων ἀνδρῶν, 314. 440, 5.
- Μαλέας ὁ 228, 26. 281, 29.
- Μιλεῖνος Φιλιππουπολίτης 344, 17.
- Μιλελεῖλ υἱὸς Κεῖνῶν 5, 8.
- Μαλοάκι, σύζυγος Ἰερῶδου 27, 7.
- Μαλιασηνός 502, 9.
- Μαμαῖα 34, 22. 35. χριστιανὴ 35, 17.
- Μίμακλος Ἀλεξίος 347, 23. ἄρχων 570, 22.
- Μίμαντος ἁγίου ναὸς 106, 16.
- Μίμης θεοσις ΚΠ. 144, 20. ἵπποδρομίον 143, 5. ἐν Ἑλλησπόντῳ 522, 14.
- Μυμπλῖνος Τοῦρκος 226, 6.
- Μαμφρὲ, ρῆξ Σικελίας, 541, 17. 545, 3.
- Μανασσῆς σύγχρονος καταλύσει βασιλείας Ἀθηνηῶν 9, 6. υἱὸς Ἐζεκιου 12, 26.
- Μανὲ Θεκὲλ Μαρεῖς 15, 1.
- Μανθανὸν υἱὸς Ἰωακείμ 13, 16.
- Μαζέντιος υἱὸς Ἐρκουλλίου αὐτ. 41, 27. 42.
- Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκουλίος 40, 28. 41. Γαλλέριος αὐτ. 41. πατριάρχης ΚΠ. 74, 7. 75, 9. τύραννος Ρώμης 83, 24.
- Μαξιμῖνος αὐτ. 35. 36. καίσαρ Γαλλερίου υἱὸς 41, 17.
- Μάξιμος Ὁμολογητὴς 110, 16. 111. συγγράμματα αὐτοῦ κατὰ Μονοθελητῶν 111, 16. πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 81, 4. ἐν Νικαίᾳ 467, 29. 584, 21. 586, 24. στρατηγὸς 36, 3. συγκλητικὸς 68, 29. πατρ. ΚΠ. 584, 21. 586, 24. 601, 26. δ Γ' 602, 26. 603, 4. τύραννος Ρώμης 66, 2.
- Μανιχαῖοι συγγέονται πρὸς ἄλλους αἵρετικούς 89, 11. 91, 15. 94, 14.
- Μινοῦλ πατριάρχης ἐν Νικαίᾳ 465, 23. 509, 16.
- Μιραπτικὴ ἐρωμένη Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ 358, 23.
- Μαργαρίτης Κωνσταντῖνος, ἄρχων ἀλλαγίου, 520, 21.
- Μάρης Πέρσης 100, 17.
- Μαρία ἡ ἐξ Ἀδασιτικῆς βασιλοισσῆ 168, 20. 171, 2. Ουγάτηρ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ 185, 28. Ἀνδρονίκου 217, 17. 243, 20. Ἀρταβιάδου 121, 7. Ουγάτηρ Βελαῖ 457, 19. ἀδελφὴ βασιλέως

- Ἐρρῆ 461, 1. ἀδελφὴ Ἰρακλειῶ 108, 2. Ουγάτηρ Θεοφίλου 134, 12. Ἰσρακκίου Κομνηνοῦ 254, 19. Μανουὴλ Κομνηνοῦ 255, 27. 261. 1. 311, 312. 313. 314. 377, 18. Κωνσταντίνου βασιλέως 127, 31. 128, 24. σύζυγος Κορράδου καίσαρος 312. βλ. καισάρισα. σύζυγος Ὀνωρίου 68, 12.
- Μαγδαληνὴ Μαρία 28, 4. λαΐψανον αὐτῆς 147, 8.
- Μαριάμνη Ουγάτηρ Ἀγρίππα 27, 16. Ἀριστοβούλου, 26, 16. 27, 12. σύζυγος αὐτοῦ 27, 5.
- Μαριανὸς φιλόσοφος 89, 3. μονὴ 147, 22.
- Μαρίνα Ουγάτηρ Ὀνωρίου 67, 1.
- Μάριος αὐτ. 37, 10.
- Μαρίτσα, ὁ Εὐρος, 413, 19. 479, 2. 480, 19. 512, 26.
- μαρκέσιος 280, 10. 299, 7. 453, 20. βλ. Μόντου Φεράντου.
- Μαρκία παλλακὴ Κομμόδου 32, 21.
- Μαρκιανὸς Στρατιωτῆς ἐξ Ἑλλάδος 79, 19. αὐτ. ὁ Μέγας 301, 6. 79. 80. 82. 84, 4. 86. 22. υἱὸς Ἀνθεμίου 86, 1. ὅσιος 85, 25.
- Μάρκος Λυρήλιος αὐτ. 31, 23. 32. φιλόσοφος ἕτερος αὐτ. 37, 1. υἱὸς Ἀρτιβιάδου 124, 3. καΐσαρ υἱὸς Βασιλείσκου 87, 21. 88, 12. ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49. 16. Εὐγενικὸς μητροπολίτης Ἐφέσου 562, 8. Εὐλοκαρίθης πατριάρχης ΚΠ. 580, 14. 581. ἀργ. Ὁ γρίδος 582, 5.
- Μαροδόχ. υἱὸς Ναβουχοδονόσορ 14, 28.
- Μαρσύας ποταμὸς 284, 11.
- Μαρτίνα σύζυγος Ἰρακλειῶ 108, 2. 110.
- Μαρτινάκιος 145, 15.
- Μαρτίνος πάππς Ρώμης 111, 16.
- Μάρω σύζυγος σουλτάνου Μουράτου 575, 29. 581, 14.
- Μασοῦτ σουλτάνος Ἰκονίου 196. 217, 13. 219. 220. 248, 26.
- Ματθαῖος, διαίρεσις διφθόγγου ἐπὶ πατριάρχου Νικήτα, 125, 25.
- Ματθίας ὁ Ἀσσαμωναίου 25, 3.
- Ματσούκης Θεόδωρος, βασιλικὸς γραμματεὺς, 304, 13.
- Μάττις ἢ πόλις Ἀλβανίας. 529, 24.
- Μύρρη θάλασσα (Εὐξείνιος Πόντος) 567, 6. 599, 20. βλ. Μεγάλη θάλασσα, Πεντικὴ.
- Μαυριανὸς 53, 12.
- Μαυρίκιος κόμης ἐξκουβιτόρων 104, 22. αὐτ. 104. 105. 106. 352, 5. ἐξολοθρευμὸς γενεᾶς αὐτοῦ 106. ἐπιτύμβιον 106, 18. Χριστὸς 363. 22.
- Μαυροπόταμος 224, 16.
- Μαῦρος πατριάρχης 118, 5. υἱὸς Φιλιππικοῦ 119, 18.
- Μαυρόπουλος 293, 6.
- Μαυρούσιαι 98, 1. στρατιῶται 36, 5.
- Μαυσώλου τάφος 43. σημ.

- μάχαιρα περιμήκης, ἀμφιμήκης, 292, 3.
- Μαχμουτ πασᾶς 583, 21. Μαχου-
μούτης 590, 12.
- Μαχουμουτ πασᾶς, ἔξωμότης, 577,
16. 579, 3.
- μέγα παλάτιον 195, 19. 241, 23.
313. 316, 23. 322, 1. 333, 22.
352, 7. 357, 7. 429, 5. 448,
5. 551. 30. 555, 4. βλ. ἀρχεῖον.
- μεγάλη ἐκκλησία (πατριαρχεῖον καὶ
ἁγία Σοφία) 85, 25. 90, 21. 94,
8. 123, 2. 166, 7. 170, 22.
216, 28. 303. 319, 25. 321,
29. 333, 2. 347, 28. 355, 29.
- Μεγάλη θάλασσα (Εὐξείνιος Πόντος)
90, 28. βλ. Μαύρη.
- μεγαλόπολις (Κωνσταντινούπολις)
190, 24. 223, 23. 281, 4. 303,
14. 414, 7. (βλ. Πόλις.
- Μεγαρείτης πειρατῆς 371.
- μέγας δοῦξ (ναύαρχος) 230, 22.
231, 23. 232. 273, 25. 281,
21. 316, 10. 330, 12. Νοταρᾶς
570, 26.
- μεγιστᾶνες σουλτάνου Ἰκονίου 291,
16. δωροδοκαύμενοι: ὑπὸ Μανουῆλ
291, 17.
- μεγιστον ἀρχεῖον 414. βλ. ἀρχεῖον.
- Μεδιόλινα 58, 28. 65, 22. 299, 2.
- Μεθόδιος πατριάρχης ΚΠ. 134,
21. 135. 136. 137. 138, 9. ἐν
Νικαίᾳ 491, 1.
- Μεθώνη 593. 594.
- Μεχέτι (Μέκκx) 590, 29.
- Μελάγγεια 219, 3. 244, 30. 41, 19.
- μελεδωνός βασιλεὺς 220, 31.
- Μελένικον καὶ Μελενίκος 472, 15.
493. 495, 15. 497, 24. 516,
20. Μελενίκος 492, 28. 493.
503, 8. 516, 12. 517, 25. Με-
λενικιωτικὸς στρατὸς 516, 6.
- Μελέτιος πατριάρχης Ἀντιοχείας
62, 10. 63, 16.
- Μελίβοτον 257, 10. 274, 3.
- Μελισσηνὸς Νικηφόρος καΐσαρ 177,
4.
- Μελιτηνὴ 112, 29. 252, 23. 427,
15. λεγῶν 32, 11.
- Μέμων ἐπίσκοπος Ἐφέσου 70, 28.
73, 13.
- Μεῖση τῶν ποταμῶν (Μεσοποταμία)
201, 29. 205, 11.
- Μεσίμβρια 571, 15.
- Μεσῆτ πασᾶς (Παλαιολόγος ἔξωμό-
της) 586, 9.
- μεσίτης βασιλικῶν διαταγμάτων 220,
23.
- Μεσοθινία 527.
- Μεσοποταμίτης Κωνσταντῖνος μη-
τροπ. Θεσσαλονίκης 468, 26.
- Μεταμόρφωσις Χριστοῦ 525, 7.
- Μετωριαν 552, 16.
- Μεχμετής σουλτάνος 558, 28. 563.
564. 565, 24. 566. 573, 1. πα-
σᾶς, Ἀνδρέας Παλαιολόγος ἔξω-
μότης, 576, 22.
- Μεχμέτ μπέης Ἀμοιρούτζης, λόγιος,
587.
- Μήδεια, πόλις, 571, 14. 599,
24.
- Μήδων βασιλεία 14, 23.

Μηνῶς πατριάρχης ΚΠ. 95, 22.
96, 3. 99, 5.
μῆλον Φρυγικόν 77. 78. μαγικόν
266, 31. 267, 1.
Μηλουδίου βασιλεία 376, 31. 358,
21.
Μητροφάνης υἱὸς Δομετίου ἐπίσκο-
πος Βυζαντίου 49, 22. πατριάρ-
χης ΚΠ. 48, 19. 55, 8. 51.
52.
Μήχρα, θυγάτηρ Ἀρρῶν, 6, 28.
Μιζῆσιος βασιλεὺς ἐν Σικελίᾳ 113,
11.
Μιζηθοῦξ (Σπάρτη) 574, 25.
Μίλιον θέσις ΚΠ. 312, 25. 313, 13.
440, 4. 448, 16. ἰψῖδες 313,
13. 314, 3.
Μισύριον, Μισήρι (Αἴγυπτος) 609,
21. 610.
μιτάτον (κατάλυμα) 65, 16. Σαρ-
κηνῶν ΚΠ. 439, 19. 440, 7.
Μίτος Βλάχος 427, 5.
Μιτυλήνη 162, 17. 171, 4. 571,
30. ἀρχιερεὺς 534.
Μιχαῖς προφήτης 11, 9.
Μιχαὴλ Ἀμορρῆσιος ὁ Τρυαλὸς, στρα-
τηγὸς 129, 25. 131, 21. αὐτ.
132. Ἀρχαγγελοῦ ναὸς 310, 10.
βλ. Ἀρχάγγελος. Ἀσωμάτου (Μι-
χαὴλ) ναὸς 551, 30. υἱὸς Ἀσὼν
ἡγεμῶν Βουλγάρων 512, 12. ὁ
Γέρων, αὐτ. 163. 164. υἱὸς Θεο-
φίλου αὐτ. 134, 15. 136, 25.
138. 139. 140. 141. 142. 143.
144. 145. υἱὸς Κωνστ. Δούκα
αὐτ. 165, 15. 166, 30. 167.

168. 169. 170. μοναχὸς καὶ ἀρ-
χιερεὺς Ἐφέσου 171, 2. μητρο-
πολίτης Θεσσαλονίκης, καθηγη-
τῆς ρητορικῆς 302, 14. 548, 31.
Ἱταλικὸς μητροπολίτης Φιλιπ-
ποπόλεως 233, 29. Καλαφάτης
αὐτ. 161. 162. Κηρουλλάριος
πατριάρχης ΚΠ. 162, 28. 164, 24.
μιμητῆς Παπῶν 164, 29. 165,
2. Ὁξείτης ἢ ἐξ Ὁξείας μονῆς
218. 231, 25. Παφλαγῶν αὐτ.
159, 30. 160. 161. υἱὸς Χρι-
στοφόρου Λακαπηνοῦ. 149, 20.
152, 16. Ραγγαβὲ αὐτ. 130.
Μιχαηλίτζη οἶκος ΚΠ. 332, 17.
398, 27.
Μολδοβλαχία 591, 31. 604, 4.
Μολιθωτοῦ μονῆ ΚΠ. 166, 29.
Μολισκὸς, κώμη Θράκης, 543, 11.
544, 15.
Μνειάκων τὸ, κώμη Θράκης, 513, 2.
μνημοράλιοι (φύλλακες τάφων) 91,
29.
μοναὶ διαρπάζονται ὑπὸ Ἀλεξίου
Κομνηνοῦ 185, 28.
μονασταὶ λαοπλάνοι 447, 4.
Μοναστηριώτης Λέων 329, 27. 373,
10.
μοναχικὸν ἔμφιον ἢ ράκος τραχὺ
(ράσον,) 307, 1. μοναχοὶ στρα-
τιῶται 520, 20.
μοναχῶν διωγμὸς ὑπὸ Εἰκονομάχων
126, 4.
Μονεμβασία 228, 24. 409. εἰκὼν
Χριστοῦ ἀξιόγαστος 409, 30.
μονῆ Θεοδοῦτης βασιλείσσης 136, 18.

- μονομαχίαι απχορροουται ὑπὸ Λα-
 ρούα 30, 20.
 Μονομάχος βλ. Κωνσταντῖνος.
 Μονοθελητῶν ἀῖρεςις 109, 25, 110,
 23.
 Μονοφουσιτῶν ἀῖρεςις 81, 8.
 Μόντου Φεράντου μορκέτιος Βονι-
 φάτιος 432, 2. Κοράδος 299,
 8. χώρα 377, 4. βλ. Βονιφάτιος,
 Κοράδος.
 Μόραθος, ποταμός, 406, 18.
 Μοσκόβου αὐθέντης 575, 22.
 Μοσυνόπουλις 349, 365, 366, 2,
 426, 5, 450, 23, 451, 14, 459,
 25, 472, 26.
 Μουζάλων Ἀνδρόνικος πρωτοβε-
 στιαρίτης 521, 31, 523, 19, 526,
 12, 537, 19, 539, 7. Γεώργιος
 πρωτοβεστιάριος 521, 29, 536,
 23, 537. μέγας δομestικός 514,
 518, 23. μοναχὸς 488, 11.
 Μουλάτζης ἐπαρχὸς 381, 28.
 Μουράτης σουλτάνος 558, 30, 559,
 560, 563, 564, 565.
 Μούρτζουφλος αὐτ. « διὰ τὸ συ-
 νεσπάζθαι τὰς ὀφρῦς » 443, 13.
 βλ. Δούκα;
 Μουσῆ Τζελεπῆς 555, 6.
 μουσικὴν ἀγγλῆ Μανουὴλ Κομνη-
 νὸς 300, 16.
 Μουσουλμάνοι. ἰδίως εἰ Τούρκοι,
 471, 23, 488, 7, 518, 23, 528,
 10, 531, 8. χώρα 527, 12.
 μουσούριον, σουλτανικὸν γράμμα,
 400, 2.
 Μουσταφᾶς ἀδελφὸς Μουράτου 558,
 31, 559. παστᾶς 592, 22, 601,
 21, 605, 2.
 Μουχούμουτ ἐμίρης Κασταμόνος.
 193. κρατῶν τῆς Κιαισαρείας
 205, 8.
 Μοχλὸς, ὄρος ἐν Ἐφέσῳ, 74, 31.
 Μοψουεστία 217, 9.
 Μόβου κρήνη 56, 16.
 Μπαγιαζίτης σουλτάνος ὁ Ἰλτηρίμ
 558, 29. Β' 589, 28, 590.
 Μπαῖμποῦρτι τὸ 600, 13.
 Μπαρὰκ ρεῖζης ἡ Μπαράκης 592,
 593, 7.
 Μπογδάνος (ἡγεμῶν Μολδαβίας) 592,
 3.
 Μπόσνα 577, 8.
 μποσταντζῆ μπασῆς 609, 9.
 Μυάκης 117, 1.
 μυριάνδρος προπομπὴ 317, 16.
 Μυριοκέφαλον 284, 12, 285, 10.
 Μυροβλύτης ὁ μεγαλομάρτυς Δημή-
 τριος 372, 8.
 μῦρον ἑγίου Δημητρίου 346, 17.
 Μύρων θεάτρον 45, σημ.
 Μυσία 373, 21, 417, 31, 418, 3,
 429, 26, 430.
 Μυσοὶ. εἰ Βλάχοι καὶ Βούλγαροι,
 370, 18, 371, 29, 373, 24, 380,
 384, 22, 385, 387.
 Μωαβίται 9, 10. Μωαβίτις γῆ 19,
 24.
 Μωάμετ, οὐχὶ ἀληθινὸς θεὸς 304,
 28. νόμος περὶ δόγματος, 305, 7.
 Μωκίλος 144, 21.
 Μωκίου μεγαλομάρτυρος ναὸς Κ.Π.
 48, 5, 388, 26.

Μωκρησία κινστέρνα 90, 26.
 Μωροθεόδωρος, ἐπώνυμον Μζγκκαϋ, 387, 29.
 Μωϋσῆς ἢ Μωσῆς, υἱὸς Ἀβρᾶμ. 8. κρεμῆ χαλκοῦν ἕφιν 12, 19.
 Ναβουζαρδάν Ἀσσύριος 13, 23.
 Ναβουχοδονόσορ 13. 17. 14. 17. 4. ὄνειρον 14. 18.
 Ναζιανζὸς 153, 5.
 Ναζιραῖοι μοναχοὶ 490, 14.
 Ναθάν προφήτης 10, 16.
 ναὸς Ἱεροσολύμων 29, 28. μέγιστος ΚΠ. (ἅγια Σοφία) 358, 1.
 ναοὶ ΚΠ. 48. κτίζονται ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ 100, 20. 101, 15. ὑπὸ Ἰωάννου Κομνηνοῦ 215, 17. ἀνακαινίζονται ὑπὸ πατριάρχου Ἰωάννου Ξιφιλίνου 165. Ἐν Ἱεροσολύμοις κτίζονται ὑπὸ ἁγίας Ἐλένης 52, 24.
 ναῶν σκευὴ εἰς στρατιωτικὰς χρεῖας 378, 5.
 Νάρκισσος ἀθλητὴς 32, 19.
 Ναρσῆς δ' εὐνοῦχος 95, 1. δ' στρατηγὸς 107, 8.
 Ναύπακτος 454, 4. 502, 8.
 ναυτικοὶ στρατιῶται 278, 19.
 Ναχωρ υἱὸς Ἀβραᾶμ 6, 27. Σερουῶ 6, 15.
 Νέα ἐκκλησία ΚΠ. 410, 4.
 Νέα Πάτρι (Ἰπάτι) 545, 15.
 Νέξ πολιτμματα 487, 30.
 Νεεμὴν Στέφανος ἄρχων Σέρβων, 272, 28. 273.
 Νεεμίας πλούσιος Ἑβραῖος, 17, 11.

Νεκρόπουλα Ταυρικῆς Χερσονήσου 116, 31.
 νεκροὶ ἐν ἀπορισμῶν ἤλυτοι 587. 588.
 Νεκτάριος πατριάρχης ΚΠ. 63, 16. 64, 19. 68, 1.
 Νέμιτζοι μισθοφόροι 173, 6.
 Νεοκαισάρεια 206, 19. 207, 1. 220, 8.
 Νεόκαστρα φρούρια Περγάμου 268. 17. 453, 9. Θέμα 462, 27.
 Νεόκαστρον Βασπόρου 566, 9.
 νεόσμηκτος σπάθη 198, 2.
 νεοφωτίστων λευκὴ στολή 45, 26.
 Νεπωτιανὸς βασιλεὺς Ρώμης 87, 9
 Νερούας αὐτ. 30.
 Νέρων αὐτ. 28. 29. 30, 10.
 Νεστόγγος Ἀνδρόνικος 470, 29. 471, 17. Γεώργιος 524, 6. Θεόδωρος 516, 15. Ἰσάκιος; 470, 26. 471, 10.
 Νεστόριος πατριάρχης ΚΠ. 71. 72. 73. 82. αἵρεσις αὐτοῦ 74, 14. 100, 2.
 Νευστάπολις 494, 13. 518, 15.
 Νεφθαλεὶμ 7, 21.
 Νεχωῶ φαρυῶ 13.
 νεώρις ΚΠ. 281, 30. 434, 3.
 νῆσοι ἑλληνικαὶ ὑπὲρ στόλου 221, 18.
 νηστειῶν ἑβδομάς 311, 12. 447, 6
 Νήφων ἀρετικὸς 232, 12. πατριάρχης ΚΠ. 594, 25. 595. 596. 603, 2.
 Νίγερ ψευδὴς αὐτ. 33, 1.

- Νίκαια (ἐν τούτῳ) τὸ λάβαρον 42, 10. 43, 8. στάσις 94, 26. 95, 15.
- Νίκαια, Νίκης πόλις 169, 28. Νικαέων πόλις 318, 7. 319, 4. ἡ μεγάλῃ πόλις 184, 1. ἡ Βιθυνῶν προκαθημένη 188, 27. 58, 11. 120, 18. 331, 29, 332. 337. 338. 339. 451, 26. 452. 454, 29. 455, 11. 463, 1. 465, 13. 491, 2. 504, 15. 509, 21. 511, 29. 512, 12. 537, 31. 539. ἡ πρώτη σύνοδος 49. 50. 71, 3. πατέρες 318, ἰσάριθμοι ἔτει συγκροτήσεως, 50, 25. 51, 2. σύμβολον 57, 14. 63, 27. β' σύνοδος, 127. 128.
- Νικητάς υἱὸς Ἀρταβάσδου 124, 3. Γρηγορᾶ, ὁ πατριῖος 107, 19. 110, 10. Κοπρωνύμου 125, 3. πατριάρχης ΚΠ. 125, 17. ὁ ἀπὸ δούλων (σκλάβων) 125, 5. ὁ βδελυρὸς καὶ αὐτῶν ἰχθύων ἀφωνότερος 125, 17. ὁ κτηνώδης 126, 22. τὸ τῆς γῆς ἄχος 125, 18. τὸ αὐτόγρημα κτήνος 125, 19. ὁ διαιρῶν τὰς διφθόγγους 125, 52. ὁ Μουντάνης, πατριάρχης ΚΠ. 391, 11. υἱὸς Ραγγαβὲ ὁ ὕστερον μοναχὸς καὶ πατριάρχης Ἰγνάτιος 130, 19. 131. 138, 11. 141, 31. 142, 1. 143, 18. 145, 17. Χωνῶν ἀρχιερεὺς 305. πρόρρησις αὐτοῦ περὶ Μαυουῆλ Κομνηνοῦ 305. 306.
- Νικητιάτου φρούριον 483, 13.
- Νικηφόρος Βοτزنειάτης αὐτ. 169, 10. 170. 171. 172. 173. ὁ ἀπὸ Γενικοῦ αὐτ. 129, 8. 130. Διογένης υἱὸς Ρωμανοῦ Δ' 167, 28. ἐκτομίας 348, 31. Ἐφέσου καὶ πατριάρχης ἐν Νικαίᾳ 510, 16. 548, 15. 549, 17. υἱὸς Κοπρωνύμου 125, 3. πατριάρχης ΚΠ. 130, 8. 131, 15. πατριῖος 116, 8. βλ. Φωκᾶς.
- Νικόλαος ἀρχιερεὺς Νικαίας 338, 30. 339. ἀρχων 576, 6. πατριάρχης ΚΠ. ὁ Μυστικὸς 146, 8. 147, 15. 149, 31. ὁ Χρυσοβέργης 158. ὁ Γραμματικὸς 182, 29. προσμονάριος 140, 8.
- Νικομήδεια 70, 15. 318, 14. 319, 4. 452, 25. 472, 3. 483, 13. 499, 11. 590, 1. Νικομήδους χώρα 193, 20. μητρόπολις 56, 23.
- Νικοποῖδς Θεοτόκος, ὑπέρμαχος ΚΠ. 109, 8.
- Νιόβη 106, 25.
- Νίσα ἡ, πόλις Σερβίας, 335, 9. Νίσος ἡ, ὁ, 260, 22. 406.
- Νισαῖος ἵππος (ἀραβικὸς) 292, 2. νισαντζῆς 609.
- Νισιδίς ἡ 36. 38.
- Νίστριον, φρούριον Μεσοποταμίας, 209, 29.
- Νομήτωρ βασιλεὺς Λατίνων 20. 21.
- νόμισμα ἀργυροῦν Μαγκαφᾶ 387, 24. κοπὴν ὑπὲρ Βελισαρίου 98, 17. ἐπιγραφή αὐτοῦ 98, 18. κιβ-

- δηλευθὲν ὑπὸ Ἰσακίου Ἀγγέλου 410, 24. βλ. Λουμάς καὶ νοῦμμος.
- Νόμος (Πεντάτευχος Ἑβραίων) 13, 6.
- νόμος κατὰ θεοῦ Μωάμετ 305, 7. Θεοδοσίου Α' περὶ καταδικῶν 65, 28.
- νομοτριθῆς 351, 29. 391, 22.
- νοσοκομεία 411.
- νοσοκομεία ἐφ' ὅδιον 293, 26.
- Νοταρχῆς Λουκᾶς μέγας δοῦξ 570, 26. Ἄννα 571, 1. Ἰσαάκιος 570, 30. 571.
- Νουμᾶς Πούπλιος 22, 29. πρῶτος χρᾶσσει νόμισμα 22, 30.
- Νούμερα τὰ, εἰρηκτὴ ΚΠ. 142, 21.
- Νουμεριανὸς αὐτ. 40, 9.
- νοῦμμος 22, 31.
- νομφαγωγὸς 424, 20.
- Νύμφαιον 462, 18. 488, 27. 489, 10. 498, 11. 504. 509, 19. 522, 6. 547, 27. 548, 1.
- νωδελλίσιμος 125, 5.
- Νῶε, υἱὸς Λάμεγ. 125, 5.
- Ἐνόθεια 426, 5. 472, 30.
- Ἐνή, θυγάτηρ πρίγκιπος Ἀντιοχείας καὶ σύζυγος Μικνουῆλ Κομνηνοῦ, 323, 23. 329. 330, 1. 331. 398, 27.
- Ξενοδογεῖα ΚΠ. 411, 2.
- Ξενοκράτης φιλόσοφος 17, 26.
- Ξενοφῶν Ἀθηναῖος 17, 20.
- Ξέρξης ὁ Ἀρταξέρξης 17, 15. ὁ Δαρείου 17, 16.
- Ξηρὸς Ἰωάννης μητροπολίτης Ναυπλάτου 502, 2. Μανουῆλ 297, 6.
- Ξεφίλιτος Γεώργιος, διάκονος μεγάλης ἐκκλησίας 319, 26. 320. πατριάρχης ΚΠ. 426, 14. Ἰωάννης πατριάρχης ΚΠ. 165, 21. βλ. Ἰωάννης.
- Ξηρόλοφος ὀείσις ΚΠ. 76, 3.
- Ξυλέας σκουτέριος 529, 3. 531, 31. 532, 4.
- Ξυλόκερκος πύλη ΚΠ. 390, 23.
- Ξυλοπόρτα ΚΠ. 567, 5.
- Ὄσας Ἀνατολῆς 73, 29.
- ὄβελισκοὶ ἐν ἵπποδρόμῳ ΚΠ. 67, 9.
- Ὄδηγήτρια Θεοτόκος, ἡ ἐκ τῆς μονῆς Ὄδηγῶν εἰκῶν, 376, 30.
- Ὄδηγῶν μονὴ ΚΠ. 429, 10.
- Ὄζις σύγχρονος Βήλου 7, 7.
- Ὄζιηλ προφήτης 11, 9.
- Ὄθων αὐτ. 29.
- οἰκειακοὶ, ἡ οἰκεῖο βασιλείωσ (προσγενεῖς, καθ' αἵμα, ἡ ἐταῖροι) 148, 13. 172, 22. 194, 21. 238, 8. 272, 17. 307, 26. βλ. ὁμόται.
- οἴκοι εἰς Θεοτόκον ἐπὶ νίκη κατὰ Ρῶς (Ἀβάρων) 109, 7.
- οἴκοι περιστυλοὶ 300, 26.
- οἰκετικὸν τοῦ στρατεύματος 286, 2. βλ. τζουλούκωνες.
- οἰκουμενικὴ περιωπὴ (ἀξίωμα πατριάρχου ΚΠ.) 391, 27.
- Οἶνιαιον 308, 19. 309, 20. 310, 11. 362, 28.
- Ὄκταβία 24, 26. 25, 5.
- Ὄκτάβιος βλ. Αὔγουστος.
- Ὄλδὰ προφήτης 13, 10.
- Ὄλκδς 470, 19.

- ἑλδσφυρος θεὸς Μωάμεθ 308, 7. Ὀνωρῆχος ἢ Ὀνώριχος υἱὸς Γαζερῆχου 74, 26. 84, 9. 86. 28. 94, 14.
 βλ. Πρόσφυρος.
 Ὀλοφέρνης 16, 21.
 Ὀλουσιανὸς ἢ Λουσιανὸς Γάλλος 37. αὐτ. 37, 31. 38.
 Ὀλύβριος ἄρχων Ρωμᾶτος 53, 10. 136, 11. πατρίκιος 74. σύζυγος Πλακιδίας 84, 10. βασιλεὺς Ρώμης 87, 8.
 Ὀλύμπια εἰς τιμὴν Ἀπόλλωνος 12, 10. ἁγῶνες 11. 28.
 Ὀλυμπιανὸς ἐπίσκοπος, Βυζαντίου 49, 15.
 Ὀλυμπιάς Ἑλλήνων, ἢ βίσεξτος τῶν Χριστιανῶν 11, 29. 12. καὶ βίσεξτου ὑπολογισμὸς 11. 12.
 Ὀλυμπιάς θυγάτηρ Ἡρώδου 27, 6.
 Ὀλυμπος Μυσίας 147, 1. μοναὶ 165, 29. ἢ λεγομένη Σμιλάκια 158, 27.
 ὄμβρος σίτω μειγμένος 39, 29. 40, 1.
 Ὀμηρεῖται 94, 7.
 Ὀμηρος σύγχρονος Ἡλῖ 9, 31. 229, 21. ποιήματα ἐπὶ ἐντέρου δράκοντος 123, 18.
 ὀμόται (ἑταῖροι) 299, 24. 388, 11. 399, 15. βλ. οικειακοί.
 ὀμότροποι (μοναχοὶ κοινοδιᾶται) 177, 1.
 Ὀνήσιμος ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 3.
 Ὀνάς ἱερεὺς 18, 28.
 Ὀνώριος αὐτ. Ρώμης 66, 18. 68. 69, 3. υἱὸς Πλακιδίας 69, 4. Πάπας αἰρετικὸς 114, 14.
 Ὀνωρῆχος ἢ Ὀνώριχος υἱὸς Γαζερῆχου 74, 26. 84, 9. 86. 28. 94, 14.
 Ὀξεία νῆσος καὶ μονὴ 218, 22. 231, 26. 511.
 Ὀξείτης, μοναχὸς ἐξ Ὀξείας, 231, 25.
 Ὀππιανὸς 32, 16.
 Ὀπτικὸν ΚΠ. (ἱππικὸν?) 440, 17. δράμα Μανουὴλ Κομνηνοῦ 293. ὄργανα χρυσᾶ 133, 19. 143, 29.
 Ὀρέστης βασιλεὺς Ρώμης 87, 10.
 Ὀρεστιὰς 394, 6.
 ὀρθόδοξοι διώκονται ὑπὸ Ἰουλιανοῦ 57, 1. τιμῶνται ὑπὸ Ἰοβιανοῦ 57, 17. διώκονται ἐπὶ Οὐάλεντος 60, 15. ἰσχύουσιν ἐπὶ Θεοδοσίου 62, 27. 63, 1.
 ὄρκοι Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ 308, 19. 309, 20. 310, 12.
 ὀρφανοτροφεῖον μέγα ὑπὸ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ 177.
 ὄρων φύλακες εὐνοῦχοι 433, 30.
 Ὄσιος Κουδρουῦθης ἐπίσκοπος 50, 9.
 Ὄσιρις 6, 19.
 Ὄστρίκιον (Ἀυστρία) 482, 21.
 Ὄστροβοῦ λίμνη 501, 6.
 Ὄτμανλίδες (Ὄθωμανοὶ) 598, 1. 608. βλ. Τομοληδες.
 Ὄτροντον (Ἰδρούς) 590, 19.
 Οὐάλης αὐτ. 58. 59. 60. 61.
 Οὐαλεντινιανὰ, φρούριον ἐν Ἀσίᾳ, 452, 23. 463, 30. 464, 2. 470, 17. 497, 31.
 Οὐαλεντινιανὸς δὲ μέγας, αὐτ. 57, 29. 58. 59. 60, 2. δὲ Νέος 58,

23. 61. 66, 16. ὀδραγωγεῖον ΚΠ. 58, 23. υἱὸς Πλακιδίας 68, 1. αὐτ. Ρώμης 74, 10. 83, 25.
- Οὐαλεριανὸς στρατηγὸς 38, 9. αὐτ. 38.
- Οὐαλέριος Ἀθηναῖος 69, 21. ὁ μάλιστα 70, 13.
- Οὐαυδηλικὸς πόλεμος 96, 10.
- Οὐαυδηλοὶ Ἀφρικῆς 74, 17. 80, 16. 86, 6. 96, 13. 98, 1.
- Οὐγγρία 238, 19. 370, 12. 330, 27. 406, 22. 524, 9. ρήξ 335, 10. 453, 14. 482, 21. 484, 1. βλ. Οὔννοι.
- Οὐγγριστα (Ἀθηναῖ ΚΠ.) 268.
- Οὐγγροὶ 194, 5. 238. 258, 24. 563. 564. 571, 8. 586, 2. οἱ αὐτοὶ Παόνες καὶ Οὔννοι.
- Οὐγουλοῦ Μεγμέτης 600, 6.
- Οὐεσσαυανὸς αὐτ. 29.
- Οὐίτελιος αὐτ. 29.
- Οὐζοῦν Χασάν, ἡγεμὼν Περσῶν, 572, 6. 578, 12. 579, 21. 583. 605, 27. 607.
- οὐλάκης (τοῦρκος ταχυδρόμος) 607, 23.
- Οὐννικὸν 194, 21. 238, 8.
- Οὔννος, ὁ ρήξ Οὐγγρίας, 242, 24.
- Οὔννοι 40, 8. οἱ Οὐγγροὶ 195, 5. 254. 255, 10. 256, 5. 258, 31.
- Οὐρβίκιος ἄρχων Ρωμαῖος 53, 10.
- Οὔρασις ἄρχων Σεβίλιας 238, 4.
- Οὔρος Ρῶσος 524, 18. 525, 24. 533, 14.
- Οὔστλιανὸς ὁ καὶ Σεβήρος αὐτ. 37, 3.
- Οὔστρα, Θεραικὴ κόμη, 313, 2. ὀφθίαια 325, 7. ἐπὶ τῶν δεήσεων 332, 14.
- ὄγλος ΚΠ. φιλοτάραχος καὶ ἄστατος 312, 9.
- Οὔχοζίας βασιλεὺς Ἰσραὴλ 11, 16. ἕτερος 11, 12.
- Οὔχριδου ἀρχιεπισκοπὴ 584, 4.
- Οὔχυρὰ, πόλις, 204, 20. 462, 24.
- Οὔχυραὶ κῶμαι 471, 7. 553, 18.
- ὄψιδες (βμηροὶ) 394, 19.
- Οὔψικιον ἢ Ὀψικίου θέμα 146, 20. 452, 21, 462, 30.
- ὄψώνια (σιτηρέσια στρατιωτῶν) 293. 31. 301, 14 βλ. πρόνοιαι.
- Πάγγχιον 426, 6.
- Παδιάτης Θεόδωρος στρατηγὸς 273. 2.
- Πάθη Χριστοῦ (ἡ μεγάλη ἐβδομάς) 185, 25.
- παῖδες Ἑβραῖοι αἰμαλώτοι ἐν Βαβυλωνίᾳ 14, 13.
- Παόνες 38, 1. οἱ Οὔγγροὶ 182, 2. 238. 254, 13. 258, 12. 268. 20. 270. 271. 279, 30. στρατιὰ πᾶσα ἰπποτικὴ κατάφρακτος 271, 9. μεγιστᾶνες οἱ προεχόντες 255. 17. 259, 17. πῆλος 260, 11. στολὴ 260, 12. βλ. Οὔννοι.
- Παιονίξ 62, 3. ἡ Οὐγγρία ρήξ ἢ κρήλης 181, 24.
- Πακτιάριος 190, 29.
- Παλαιλόγος Ἀλεξίος 430, 26. 450, 28. Ἀνδρόνικος ὁ δεσπότης, γαμ. βρὸς Θεοδώρου Α΄ 261. 262. 1. ἕτερος, μέγας δομέστικος 348. 30.

461. 462, 1. 464, 4. 476, 19. 481, 8. 487, 21. 492, 1. 497, 21. 498, 1. δεσπότης 461. υἱὸς Μανουῆλ αὐτ. 560, 9. 557, 7. 558, 1. Ἀνδρέας υἱὸς Δημητρίου δεσπότης 576, 14. υἱὸς Θωμᾶ δεσπότης 575, 17. 576, 5. 577, 3. Δημήτριος δεσπότης Πελοποννήσου 562, 10. 566, 1. 573. 574. 575. 576. 577. Εὐλογία θυγάτηρ Ἀνδρονίκου 552, 18. Θωμᾶς δεσπότης Πελοποννήσου 566. 573. 575. 14. 577, 3. Ἰωάννης υἱὸς Ἀνδρονίκου μέγας δομῆστικός 539. 22. σεβαστοκράτωρ 545. 546. 547, 8. δεσπότης 546. 13. ἕτερος, υἱὸς Ἀνδρονίκου αὐτ. 565. 31. 558. 4. υἱὸς Δημητρίου δεσπότης 576. 14. Κωνσταντῖνος αὐτ. 565, 31. 570. Μανουῆλ αὐτ. 559. 4. 560. Μιχαῆλ, ἀνὴρ εὐγενὴς, 237, 19. 239. ἕτερος υἱὸς Ἀνδρονίκου ἑκ πρώτου αὐτ. 501, 9. 502, 27. 503. 504. μέγας κοντοσταυλός 527. 528. 531. 532. 533. βασιλεὺς 538. 555. Νικηφόρος 308, 30.
- Παλαιολόγος Γ' υἱὸς ἐξωμότης Τοῦρκος, οὗ ἑ υἱὸς βεηλέρβηης Δύσειος 583, 30. βλ. Μεσίτ πασᾶς.
- Παλαιστίνη 39. 23. 49. 21. 188, 29. 274, 22. 385, 1. 389, 12. 418, 29. 432, 31.
- Πάλας 10, 24. Ἐυάνδρου 19, 23. 21.
- Παλαδίων ζῶκον 19, 27.
- Παλλάδιον ἐκ Σιθῶς εἰς Ρώμην 21, 30.
- Παλλάδιος ὁ σοφωτάτος 89, 6.
- Παλάντιον πολίχνιον 21, 14.
- Παλλὰς σύζυγος Ἡρώδου 27, 7.
- παλατῖνος πατριάρχου 316, 7.
- παλάτιον 144. 8. εἰρκτὴ 242, 8. ἔκκριτοι 392, 12.
- παλινοιδίαν ἕξω (ἐπιστρέφω) 245, 16.
- Παμμακαρίστου μονὴ 573, 3. 576. 24. 587, 25. 596, 21,
- Παμφυλία 190, 26. 191. 427, 19.
- Παναρέτου σημείωμα κατὰ ψευδοῦς ἱστορίας 508, 29.
- Πανέσιον τὸ 295, 31.
- Πανίδον, πόλις Θράκης, 571, 17.
- Πάνιον 459, 24.
- Πανὸς ἱερὸν 20. 17. 21, 5.
- Παντανάσσης μονὴ 398, 21. 408, 14.
- Παντελεῖμονος ἀγίου ναὸς 107, 11.
- Παντεπόπτου μονὴ ΚΠ. 317, 6. 336, 6. 447, 25.
- Παντεγνῆς Θεόδωρος 312, 30. 313, 1.
- Παντεύγενος Σωτήριγος ὑποψήφιος Ἀντιοχείας 302, 13.
- Παντοκράτορος μονὴ ΚΠ. 216, 23. 248, 15. 307, 11. 324, 9. 595, 7.
- Πάντων ἁγίων ναὸς ΚΠ. 146, 17. πανυπερσέβαστος 348, 5.
- Πάπας Ρώμης προσκαλεῖται ὑπὸ Ἀλεξίου εἰς διοργανωσιν Σταυ-

ροφοριῶν 185, 5. 298, 30. 299, 15. 304, 22. διαπραγματεύσεις πρὸς Λασκάρεις 511, 13. 529, 13. 558, 13.
 παπίκς, φύλαξ βασιλείων, 131, 29.
 Πάπος δ καὶ πάπας, 464, 16.
 Παπούκης δορυφόρος Προσούχ 223. 224. 257.
 Παπύκιον ὄρος καὶ μοναὶ 264, 29.
 παραδυναστεύων 152, 23. 154.
 Παραλειπόμενον Βασιλείων 12, 30.
 παρκοιμώμενος 141, 18. 152, 22. 154, 1. 537, 1. ἀξίωμα 188, 19.
 Παρήγη, κρήνη ἐν Ἀκροκορίνθῳ, 229, 21.
 παρίστρια μέρη 255, 13. 258, 13.
 πάροιχοι 301, 16.
 Παρυσάτις 17. 19.
 Παρθένος βλ. Θεοτόκος.
 Πασκασίνος ἐπίσκοπος Ρωμαῖος 81, 2.
 Πατιζιάνοι 183, 17 Σκῦθαι 192. 193, 12. ἔολοθρευμὸς αὐτῶν καὶ ἑορτὴ ἐν ΚΠ. 193, 14. οἱ διασωθέντες συνοικίζονται ἐν Ρωμαϊκῶν· ἐπαρχίαις 193. 9. βλ. Σκῦθαι.
 Πατὴρ μεζίων Χριστοῦ, αἵρεσις 351, 23.
 Πάπμος· νῆσος 30. φρούριον Βουλγρίας 518, 31. 519, 2.
 Πάτρα Νέα (Ἰπάτη) 545, 15. Παλιὰ ἢ ἐν Πελοποννήσῳ, 573, 27. 574, 15.
 Πατρηνὸς Κωνσταντίνος 329, 28.

πατριάρχῃον ΚΠ. βλ. Βυζάντιον, ΚΠ. ἱερὰ ἀρχεῖα 317, 15. ἐνιαύσιος χηραία 150, 12. θρόνος κενὸς 165, 19.
 πατριάρχαι μετὰ ἄλωσιν 572.
 Πατρίκιος υἱὸς Ἄσπαρος 85, 8.
 πατρικίου ἀξίωμα 171, 18. 172, 2.
 Παυλῖνος φίλος Θεοδοσίου Νέου 70, 6. μάγιστρος 78,
 Παῦλος ἀπόστολος 27, 15. 28. εἰκὼν, 362. ἐπιστολῶν διδάσκαλος 302, 15. ναὸς βλ. Πέτρου. πατριάρχης ΚΠ. δμολογητῆς 51, 31. 52, 6. 55. 65, 8. ἕτερος 111, 12. 114, 15. 115. δ Κύπριος 126, 23. 127, 7.
 Παύλου ἀγίου κόμης 433, 4.
 Παφλαγόνες 287, 13. 325, 4. στρατιῶται 532, 28. 533, 3. 529, 3. 531, 30. 532, 6. 533, 3. 544, 13.
 Παφλαγονία 195, 6. 205, 3. 310, 16. 317, 26. 400, 31. 453, 3. 457, 11.
 Πιχώμιος μητροπολίτης Ζιχνῶν, πατριάρχης ΚΠ. 603, 25. 604, 1.
 πεζεσθένι ΚΠ. ἐμπορεῖον Τούρκων 609, 18. βλ. μιτάτον Σαρακηνῶν.
 Πελάγιος λεγάτος Πάππ 464.
 Πελαγονία 236, 27. 237, 17. 242. 243, 30. 302, 18. 430, 18. 474, 29. 494, 25. 498, 6. 543, 10, 549.
 πελεκυφόροι 330, 4. 392, 12. 444,

13. Ἰγγλῖνοι 398, 5. βλ. Βαράγγοι, ἑτεροστόμους.
- Πελοπόννησος 480, 21. 485, 15. 499, 18. 566, 3. 573, 22. 574, 21. 575, 15. 576, 28. 582, 7.
- Πενθέκτη ἢ ἐν Τρούλλω σύνοδος 115, 10.
- πενταλαΐμια, νομίσματα ἐξεικονίζοντα πέντε συμβασιλεῖς 149, 22.
- Πεντάπολις 253, 8.
- Πενταπύργιον θέσις ΚΠ. 130, 18.
- Πεντάχειρ ὁ, φρούριον Ἀσίας, 294, 12.
- Πεπλάρπηκκις (βεηλέρβεης;) μέγας στρατοπεδάρχης Τούρκων 528, 21.
- Περσίαι 321, 5. 335, 31. 343, 21. Πικριδίου θέσις ΚΠ. 225, 9.
- Πέρσικα 440, 10.
- Πέρσιν θέσις ΚΠ. 162, 27. μονὴ 168, 28. βλ. Περσική.
- Περσεία Πόντου 585, 7. 598, 14.
- Περσική μονὴ Ἀγγαρίου 168, 28. βλ. Ἀγγάριος.
- πέρδιξ διωκομένη ὑπὸ ἱέρως. 522, 21.
- Πέργαμον τὸ 268, 2. ἢ Περγαμος 462, 29.
- Περίελεπτος θέσις ΚΠ. 76. 4. καὶ μονὴ Θεοτόκου 159, 28. 173, 7. 355, 3.
- Περιθεώριον 459, 25.
- Περίκλυστραι τόποι 505, 15.
- Περίνθος ἢ ὕστερον Ἡράκλεια 29, 31.
- περιπόρφυροι εἰκόνες Χριστοῦ 195, 15.
- περιπτάρια, κάλυμμα κεφαλῆς κριτῶν βῆλου, 332, 19.
- Περιτρίτζα 513, 1. ἢ Περιστρίτζα 515, 21.
- Περπεράκιον 513, 2.
- Πέρσαι Γάγγρα 199, 17. χριστιανοὶ 290, 28.
- Περσαμένιοι 195, 5. 196. 197. βλ. Πέρσαι, Τούρκοι, Μουσουλμάνοι.
- Περσάρχης 530, 16. 531, 4. βλ. Ἰκονίου σουλτάνος.
- Πέρσης σατράπης Ἀγκύρας 415, 18.
- Πέρσιαι, Περσίαι, 15, 5. 16, 11. 572, 6. 597, 12. 605.
- Περσικὴ στολὴ 297, 12. γῶρα 528, 6. βλ. Μουσουλμάνοι.
- Περσικὸν μῆλον 283, 13.
- Πέρσου ἀνδραγάθημα καὶ θάνατος 297.
- Περσῶν παλαιοὶ βασιλεῖς 4, 21. 14, 22. 17. νέοι βλ. Σχγ. εἰδωλα 47, 7. πόλεμοι πρὸς Ρωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς 33. 18. 35, 7. 36, 17. 37, 27. 38. 19. 40. 41. 9. 47. 1. 56. 79. 18. 98. 22. 105, 11. αἰχμάλωτος Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας 47. 184, 28. 190. 195, 10. 202, 15. 204, 13. 206. 207. 219. 220. 282. 283. 284. 285, 1. 286. 287. 288. 296. 327, 28. 337, 14. 339, 18. 395, 31. 396. 456.

529. 607. 608. σουλτάνος 522, 25. 523, 3. βλ. Ἰκόνιον, Τοῦρκοι, Μουσουλμάνοι.
- Περτίναξ** αὐτ. 32, 24.
- πεσκέσιον**, δῶρον πατριαρχῶν εἰς σουλτάνους 583, 13.
- Πέτρα Κακῆ** 529, 24.
- πετραίχ** (λιθοβόλησις) 232, 24.
- Πετραλίφαι Φράγγοι** ἐν Διδυμοτείχῳ 233. **Θεόδωρος μέγας χαρτουλάριος** 488, 1. 501. 542, 18. Ἰωάννης μέγας ἐταιρειάρχης 472, 26. 482, 30. 483, 8.
- Πετρίον, Πετρίου, Πετρίχ**, θείσις ΚΠ. 49, 17. 145, 11. 436. 447, 10.
- πετροβόλα μηχανήματα** 199, 28. 259, 18. ὄργανα 200, 5.
- Πέτρος ἀπόστολος** 28. **νδς Πέτρος καὶ Παύλου** ΚΠ. 101, 21. ἀδελφὸς αὐτ. **Μαυρικίου** 105, 23. ἡγεμῶν **Βλάχων ἢ Μυσῶν** 370. 372. 373. 407, 5. 414, 27. 418. 457, 30. **χώρα αὐτοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ** 458, 4. **Λατίνος βασιλεὺς ΚΠ.** 461, 5. **δ Μογγὸς πατριάρχης Ἀλεξανδρείας** 88. 89, 1. 114. ΚΠ. 111. 114. 115. **πρωτοπρεσβύτερος Ρώμης** 127, 15. **στρατιώτης Φράγγος** 447, 14.
- Πετὲς νος ἡγεμῶν Ἀντιοχείας** 248, 20, 262, 24.
- Πετρωνᾶς** θεὸς Θεοφίλου 133, 26. 134, 1.
- Πευχία τὰ**, θείσις περὶ τὴν Χαλκηδῶνα 319, 6.
- Πηγῆ** θείσις ΚΠ. 100, 18. 162, 10.
- Πηγαὶ Ἑλλησπόντου** 431, 19. 452, 19. 471, 31. 477. 488. 489, 2. 500, 18. 522, 14. 547, 23.
- Πικριδίου τοῦ**, θείσις ΚΠ. 225. 5. βλ. **Περαίχ**.
- ἴπηλάχημ, ἴπιλάχημ** (ἴππηλασί, ἔφοδος) 563. 23. 568, 21. βλ. **κοῦρσον**.
- Πημνηνὸν** 452, 23. βλ. **Ποιμνηνόν**.
- Πιζᾶ**, κόμη Συρίας, 200, 23. 201. 16.
- Πιθηκᾶς** δ, ὄρος, 219, 17. 421, 11.
- Πιλάτος Πόντιος** 28.
- Πισιδία** 228, 7.
- Πίσσα** Ἰταλίας 298, 19. 420, 17. 432, 10.
- Πισσαῖοι** 431, 17. ἐν ΚΠ. 432. 436, 17. 439.
- Πισση** ἢ, φρούριον Ἀσίας, 400. 22.
- Πιττάχεια**, θείσις ΚΠ. 68, 6.
- Πλακιδία** θυγάτηρ **Γρατιανοῦ** 62, 23. **σύζυγος Θεοδοσίου** 67, 10. **ἀδελφὴ Ὀνωρίου** 68. 24. 69, 4. **σύζυγος Ὀνωρίου** 66, 19. **θυγάτηρ Εὐδοξίας** 84, 10. 86, 21. 87, 8. **Οὐκλεντινιανοῦ** 74, 11.
- Πλακιδίαις** 69, 4, **πλᾶξ** λιθίνη Σῆθ 6, 3.
- Πλαταμῶν Μακεδονίας** 485, 8. 498, 6.
- πλάτανος χρυσῆ** 143, 27.
- Πλάτων φιλόσοφος** 17, 20.
- Πλέης Δολοίκοις κόμης** 433, 4.

- Πλούταρχος ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 3. δ Χαιρωνεὺς 31. 12.
- Πνεύματος ἁγίου ἐκπόρευσις 63.
- πνεῦμα πονηρὸν (ἐν μαγείᾳ) 354, 19.
- Ποιητῆς ἀποκεφαλίζεται 381, 19.
- Ποιμανηνὸν 463, 30. 469, 20. 470, 17. βλ. Πημανηνὸν.
- Πολιοῦχος Μητροπάρθενος 223, 24. βλ. Θεοτόκος, Πρόμαχος.
- πόλις κινουμένη, στρατόπεδον Δα-
σκάρεως, 525, 16.
- Πόλις ἡ Κωνσταντινούπολις. ἡ βα-
σιλεύουσα 249, 20. ἡ πόλις
βασίλις 195, 1. 108, 6. 115,
18. 116, 3. 117. 120. 123. 3.
124, 24. 129. 6. 130, 27. 132,
22. 142. 148, 30. 154, 7. 155,
31. 164, 3. 166, 16. 185, 27.
195. 216, 28. 217, 2. 218, 10.
237, 12. 241, 26. 559. δῆμος
324, 6. 330, 4. 356, 5. ἄλω-
σις ὑπὸ Λατίνων 449, 450. ὑπὸ
Τούρκων 569, 570. βλ. Κων-
σταντινούπολις, Ρώμη νέα.
- Πόλις πατριαρχία 391, 24. ἔπαρ-
χος 311, 6. 312, 20. 419. 12.
νῶριον 120. 22. 281.
- Πολῖται (οἱ Πόλις οἰκῆτορες 215,
25). 116, 4. 117, 14. 120, 24.
161, 26. 162, 4. 173, 4. 176,
27. 216, 28. 218, 10. 241, 15.
249, 29. 250, 23. 279, 13. 361,
23. 559. 1. βλ. Ρωμαῖοι.
- Πολιτικὸν τὸ (οἱ Πολῖται) 117,
24. ἀγελαῖον καὶ πτωχικὸν 383,
13. χειρωνακτικὸν 383, 27.
- Πομπήσις Μάγνος 16, 2. 26, 21.
- Πομπικὸν αὐτ. 36, 11.
- Πολύευκτος μοναχὸς εὐνοῦχος 151.
πατριάρχης ΚΠ. 152. 153, 1.
156, 25.
- Πολύκρπος ἐπίσκοπος Βυζαντίου
49, 3. Β' 49, 5.
- Πολύτιμος, παλάτιον Βλαχερνῶν,
332, 25.
- Πολυχρόνιος ἀρετικὸς, δ νηπιόφρων
γέρον, 114, 17.
- Πόντος (Εὐξείνιος) 194, 18. στόμα
301, 9. 347, 15. βλ. Χρλή.
- Ποντικὴ πόλις 205, 18. 427, 14.
Οάλασσα 48, 25. βλ. Μζύρη,
Μεγάλη Οάλασσα.
- Πορθμὸς θέσις Βοσπόρου 344, 7.
- Πόροι, κόμη Θράκης, 459, 25.
- πορφύρεον ἐνδυμα χρυσαῖν διηθι-
σμένον 292, 10.
- Ποσῆς ἔπαρχος ΚΠ. 84, 31.
- Πόσνα, 575, 25. Μπόσνα 575, 24.
- Πουγγρούση λίμνη, ἡ Γαζουρὸς πρῶ-
τερον, 208, 9.
- Πουλία (Ἀπουλία) 590, 19.
- Πουλχερία θυγάτηρ Ἀρκαδίου 67,
17. 69. 70, 1. 71, 28. 76, 14.
78, 27. αὐτοκράτειρα 79. 83.
21. 84, 14. θυγάτηρ Θεοφίλου
134, 12.
- πραίτωρ βλ. Ἄλθανον.
- πραιτώριαι ἀρχαὶ 351, 4.
- Πράκκηξ ἡ, κατέλλιον, 217, 22.
- Πράσινον μέρος ἵπποδρόμου 94, 29.
πρεσβύτερο: Ἰσραὴλ 8, 30.

- Πρεσβυτέρα, πόλις Βουλγαρίας, 372, 22. ἢ μεγάλη 458, 2.
- Πρέσπα, κόμη Βουλγαρίας, 543, 10.
- Πριλαπος ἢ, πόλις Μακεδονίας, 430, 18. 472, 29. 494, 25. 498, 8. 502, 11. 518, 3. 529. 531, 30. 532, 6. 544, 16. τὸ Πριλαπον 530, 7.
- πρίγκηψ, πρίγκηψ 200, 19. 201, 9.
- Πρίγκηπος νῆσος 321, 21.
- πριμιμικύριος ἢ πριμιμικύριος τῆς αὐλῆς 502, 15. μέγας 522, 2. 536, 26.
- Πρίσκος πατρικίος 107, 9. Ταρχύνιος 23, 2.
- προαγόρευμα ἄριστος) 279, 16.
- Προβατῆ κήπος, θεοὶς ἐγγὺς Θεσσαλονίκης, 487, 15.
- Προβάτους ἢ, κόμη Βουλγαρίας. 458, 2.
- πρόδοδος (προεὐδοδος, ὁδηγός) 610, 4.
- Πρόδος αὐτ. 39. ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 20.
- Πρόδος καὶ Ταρχύου ἡγίων ναὸς ΚΠ. 107, 10.
- Προδρομοὺς Ἰωάννου κεφαλῆ 65, 5. μονὴ ΚΠ. 183, 4. πλησίον Σερρών 574, 8.
- προέχοντες Οὐννων 255, 17. βλ. Παίονες μεγιστιᾶνες.
- Προκανὸς βασιλεὺς Λατίνων 20, 5.
- Πρόκλος, ἑπαρχος ΚΠ. 67, 7. πατριάρχης ΚΠ. 75, 10. 76, 12.
- Προκοπία σύζυγος Μιχαὴλ Ραγκαβὲ 130, 18. 138, 12. Προκοπίας μονὴ ΚΠ. 130, 31.
- Προκοπίου μεγαλομήτρυρος μνήμη 270, 7.
- Πρόμαχος ἢ Θεοτόκος, προστάτις ΚΠ. 108. 24. 109, 8.
- Προμούντου τὰ (εἰρκτὴ ΚΠ?) 142, 18.
- πρόναον τὸ, πρωτεκδικεῖον, 314, 22. 315, 27.
- πρόνοιαι Στρατιωτικαὶ 301, 30. 507, 27.
- Προποντίς 291, 1. 319, 16. 383, 4. 409, 16. 442, 2. βασιλικαὶ οἰκοδομαὶ 300, 27. γωριὰ 387, 13.
- προσμονάριος (φύλαξ μονῆς) 140, 8.
- Πρόσφυρος θεὸς 292, 30. 303, 29. βλ. δλόσφυρος.
- Προτέριος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 82, 9.
- Προῦσα ἢ, 331, 31. 339, 24. 340. 451. 459, 12. 565, 27. 604, 8.
- Προύσπακος ὁ, φρούριον Μακεδονίας, 422. 423. 424. 430, 16. 496, 26.
- Προυσηνὸς, κόμη Φιλιππουπόλεως, 302, 26. 393, 7.
- προφύλακες ἀνακτόρων 256, 28.
- πρωτασηκρήτις 353, 21.
- πρωτεκδικεῖον βλ. πρόναον.
- πρωτεύοντες Ἀσίας 416, 3. συγκλήτου 169, 30. 172, 25.
- πρωτέων γώρας 336, 6.
- Πρώτη νῆσος 130, 3. 152, 11. 321, 25. μονὴ Ρωμνοῦ 168, 25.

- πρωτοβεστίαριος 165, 4. 188, 20.
243, 26. 308, 1. 521, 30.
- πρωτοβεστιαρίτης 521, 31. 526, 11.
- Πρωτόγονος θεός (ὁ Χριστός) 25,
20. Πυθίας γρησμός 25.
- πρωτονοτάριος 339, 15. 353, 22.
τοῦ δρόμου 220, 30.
- πρωτοπρόεδρος συγκλήτου 165, 3.
- πρωτοσεβαστος καὶ πρωτοσεβαστὸς
243, 26. 308, 1. 312, 24. 313,
3. 316, 18. 317, 30. 319, 11.
320. 521, 20.
- πρωτοστράτωρ 240, 14. 264, 24.
379, 28. 392, 17. 414, 28.
522, 2.
- Πτερυγικονίτης ἢ Περυγιονίτης ἐκ-
τομίας 326, 11. 331, 21.
- Πτολεμαῖοι βασιλεῖς Αἰγύπτου 18-
24. Δίονυσος 24, 20. Εὐεργέτης
18, 12. Κλεοπάτρα 19, 8. Λά-
γου 18, 5. Φιλομήτωρ 18, 21.
Φιλοπάτωρ 18, 13. Φούσκων
19, 5.
- Πυθαγόρας Σάμιος ἐπὶ Καμβύσου
16, 22.
- Πυθίας γρησμός εἰς Αὐγουστον 25,
13. εἰς Κροῖσον 15, 27.
- Πύθωνος πνεῦμα 412, 19.
- πυρὰ αἰρετικῶν 181, 15.
- Πύραμος ποταμὸς 217, 9.
- πυργοβάρεις 223, 18.
- πυργοποιία 6, 7. πύργου Βαβέλ
ἐπιστάται 6, 9.
- Πυρηνάϊα, ὄρη διαιροῦντα Ἕπσιρον
Ἑλλάδος (Θεσσαλίας) 542, 22.
545, 18.
- πυρκαϊὰ ἐν ΚΠ. 439. 440. 609.
- Πύρρος πατριάρχης ΚΠ. 109, 28.
110. 111, 13. 114, 15.
- πυρσὴ καλύπτρα 333, 1.
- Πωγωνάτος, ὁ γενεϊτήτης, ἐπώνυμον
Κωνσταντίνου 113, 20.
- Ράβεννα 68, 19. 110, 30.
- Ραχῆς υἱὸς Φαλῆς 6, 13.
- Ραγγαβὴ Μιχαὴλ αὐτ. 150. βλ. Νι-
κήτας, Προκοπία.
- Ραδηνός Κωνσταντῖνος σιδηστὸς
424, 21.
- Ραιδεστὸς, πόλις Θράκης, 412, 11.
459, 24. 523, 28.
- Ραίμουῦνδος πρίγκιψ Ἀντιοχείας 200.
201, 9. 219, 10.
- ραχόδωτος 171, 17.
- Ραοὺλ Ἀλέξιος πρωτοβεστίαριος
487, 27. 502, 26. Ἰωάννης 545,
15.
- Ραφαὴλ Σέρβος πατριάρχης ΚΠ
581.
- Ραχὴλ θυγάτηρ Λάβαν 6, 31. σύ-
ζυγος Ἰακώβ 7, 19.
- Ραψάκης Ἀσσύριος κατὰ Ἰουδαίων
12, 20.
- Ρέα σύγγρονος Θίρρα 6, 17. Σιλ-
βία ἢ καὶ Ἑλία, μήτηρ Ρώμου
καὶ Ρήμου 20.
- Ρεδέκκα θυγάτηρ Βαθουὴλ 6, 3.
σύζυγος Ἰακώβ 7, 1.
- Ρεντίνια φρούριον ἐν Μακεδονίᾳ 487,
8.
- ρῆγες ἐν Ρώμῃ 87, 13. βλ. ρῆξ-
Ρηγίνα, πόλις Μακεδονίας 523, 9.
526, 23. ποταμὸς 524, 13.

Ρῆμος 20. 21. 22.
 ρῆξ 228. 12. 237, 27. 275, 30.
 330, 27. Οὐκνδήλων 96, 14.
 Ἄλακμυῶν 223, 28. 224, 2. 228,
 22. βλ. Ἄλακμοί· ἡ κράλης
 Παιονίας 181, 24. Σικελίας 240,
 6. 241, 3. 369, 16. Φρυγγίας
 398, 5. βλ. Φίλιππος ρῆξ, ἡ
 ἄρχων.
 Ριμψῆς Νικηφόρος ὁ ἐκ Τούρκων
 545, 5.
 Ριτζάρδος ναύαρχος Σικελῶν 366,
 20. 368, 25.
 Ροβόλμ υἱὸς Σολομῶντος 10.
 ρόγα (μισθὸς) 106, 8. 129, 14. 143,
 26.
 Ρογήριος ἡγεμὼν Σικελίας 278, 11.
 βασιλικὸι αὐτοῦ τίτλοι 241, 15.
 ρογεύω (δινάμεω) 93, 22.
 Ροδανὸς πριμπόσιτος 59.
 Ροδόπη ὄρος Θράκης, 429, 28. 472,
 14. 494, 20. 515, 20. 519, 5.
 Ρόδος νῆσος, 499. 500. 586, 10.
 590, 30. 591, 1. Ρόδιοι 586,
 12.
 Ρομπέρτος λατίνος βασιλεὺς ΚΠ.
 461, 11. 462, 9. 465. 475.
 Ροπέλιου κλεισοῦρα ἐν Θράκη, 516,
 27.
 Ρουέιμ υἱὸς Ἰακώβ 7, 19,
 Ρουκνατίνος σουλτάνος Ἰκονίου 427,
 17.
 Ρουσία 575, 22.
 Ρουσταμπέις ἡγεμὼν Περσῶν 607,
 1.
 Ρουστύλοι 19, 22.

Ρουφίνσιον ἄλσος ἐν Περγάμῳ 43
 σημ.
 Ρουφινιανῶν μονῆ ΚΠ. 182, 28. ἐκ-
 κλησία 509, 3. μονῆ καὶ ναὸς
 150, 16. 152, 31.
 Ρωμαία στήλη ΚΠ. 268, 26.
 Ρωμαῖοι, χριστιανοί, εἰς διάκρισιν
 Ἑλλήνων εἰδωλολατρῶν, 11, 30.
 171, 7. μετανάσται ΚΠ. 53, 8.
 136, 11. οἱ Βυζαντινοὶ 158, 22.
 200, 27. 460, 29. οἱ αὐτοὶ Ρ.
 Ἀνατολικοὶ 561, 18. βασιλεία
 158, 22. γῆ 158, 20. ἀγοράζου-
 σιν ἀπὸ βαρβάρων εἰρήνην 370,
 8. τοξόται 259, 3. ἀποστάται
 Ἀλεξίου Κομνηνοῦ 183, 19. 184,
 11. σχέσεις πρὸς Τούρκους 208,
 13.
 Ρωμαῖς, Ρωμαίων γῆ 228, 15.
 453, 16. 158, 20. βλ. Ρωμανία.
 Ρωμαϊκὸν (βυζαντινὸν) σπράτευμα
 200, 24. κτήματα ἔξω Αἴμου
 372, 25.
 Ρωμαιοκτόνος, ἐπώνυμον Ἰωάννου
 ἡγεμόνος Βουλγάρων 460, 1.
 Ρωμαῖος λίθος 56, 22.
 Ρωμαίων (βυζαντινῶν) παρεθαλάσ-
 σιαι πόλεις καὶ χῆμα 294, 8.
 Ρωμανία, αἱ ἐν Ἀσίᾳ βυζαντιναὶ
 κτήσεις 156, 30. Ρωμαίων ὄρια
 ἐν Ἀσίᾳ 228, 5.
 Ρωμανοῦ ἀγίου πόρτα ΚΠ. 183,
 4. 567, 19. 568, 26.
 Ρώμη Νεωτέρα, ἡ Κωνσταντινού-
 πολις, 4, 22. βλ. Πόλις.
 Ρώμη παλαιὰ ὄθεν οἱ Ρωμαῖοι 21,
 48.

19. μεγάλη 12, 14. παλαιότερα 418, 31. εις διάκρισιν Βυζαντίου 4, 22. 12, 14. πρσδυτέρα 43, 7. 21. 25, 7. 54, 3. 56, 7. 117, 24. 240, 13. 298, 30. 299, 15. κτίσις αὐτῆς 12, 14. 87, 14. ἀνάκτησις αὐτῆς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ 98, 3. βασιλεῖς 87, 13. ρῆγες 87, 13. καίσαρες 4, 22. δικτάτωρ 24, 5. χιλιάρχος 24, 2. δυνατοί, 68, 12. ὑπατοί 23, 24. νομοθέται 23, 30. ὑπαρχος 24, 9. χιλιετηρίς 24, 9. λεηλασία 68, 21. ὑπὸ Γεζερίχου 74, 19. 84, 5. πρῶτοι ἱστορικοὶ χρόνοι 24. Πάπας 65, 12. ἡ πρόεδρος 240, 13. 298, 30. 299, 15.
- Ρῶμος 20, 14. 21. 22. ἡ Ρωμύλος σύγχρονος Ἀχάζ 12, 14.
- Ρωμύλος, ὄνομα πρώτου καὶ τελευταίου βασιλέως Ρώμης 87.
- Ρωξάνη θυγάτηρ Ἡρώδου 27, 7.
- Ρωμανός Α' ὁ Λακαπηνός, δρουγγάριος τῶν πλωτῶμων 148, 8. μάγιστρος, μέγας ἐταιρειάρχης, βασιλοσπάτωρ 148, 19. καίσαρ 149, 15. συμβασιλεὺς Πορφυρογεννήτου 149, 15. 150. 151. 152, 10. 159, 22. μονὴ ἐν Πρώτῃ 168, 25. Β', υἱὸς Κωνσταντίνου 149, 17. 152, 18. 153. 154, 15. Γ' βλ. Ἀργυρόπουλος. Δ' ὁ Διογενής, Καππαδόκης, βεστάρχης καὶ στρατηγὸς 165, 5. αὐτ. 167. 168. ἡγεμὼν Γαλιτζῆς 428, 8.
- Ρῶς, οἱ υπερβόρειοι Σκῦθαι, 256, 8. χριστιανικώτατον ἔθνος 428, 8. 468, 11.
- Ρωσικὰ μονόφυλα κατὰ ΚΠ. 108, 19. καταποντισμὸς αὐτῶν 108, 109, 7. παννυχίς εἰς ἀνάμνησιν νίκης 109, 7. οἴκοι συνταχθέντες ὑπὸ πατριάρχου Σεργίου 109, 7.
- Ρύαξ Βαθὺς 311, 9. βλ. Βαθὺς ποταμὸς.
- Ρυνδακηνὸς Βασιλεῖος 371, 22.
- Ρυνδακὸς ποταμὸς 196, 18. 208. 1. 351, 24.
- Σάββα ἁγίου μονὴ ἐν Ρώμῃ 127, 16.
- Σάββας ἄρχων Σαμψουῦντος 453.
- Σαββάτιος Ἀρμένιος 313, 21.
- Σαβελίος αἰρετικὸς 64, 8.
- Σαβῳριος Ἀρμένιος ἀντάρτης 111, 30. 113, 7.
- Σαγγάριος ποταμὸς 204, 15.
- Σάκαινα, φρούριον Φρυγίας, 531, 6.
- Σακελλάριος ἀπογραφεὺς Ρωμαϊκοῦ κράτους 110, 7. τῆς ἐκκλησίας 391, 11.
- σάκκος ἱερὸς 578, 1.
- Σάλας υἱὸς Καϊνᾶν 6.
- Σαλαῶς υἱὸς Ἀρφαξὰδ 5, 31.
- Σαλβίνος ψευδὴς αὐτ. 32, 1.
- Σαλλούστιος ἐπαρχος 57, 30. 58. 59, 10.
- Σαλτοῦχος ἄρχων Χαλδίας 264, 11. 308, 23.
- Σαλώμη θυγάτηρ Ἡρώδου 27, 8.
- Σαμαίαις προφήτης 10, 31.

- Σαμάρειαι 10, 19. 12, 28.
 Σαμῆς ἀμειβᾶς 370, 2.
 Σαμοθράκη 571, 22.
 Σάμος 114, 19.
 Σαμουὴλ κριτῆς Ἰσραὴλ 10, 2. προ-
 φήτης 10, 16.
 Σαμουὴλ Τοῦρκος 203, 13.
 Σαμφὼν ἐλευθερωτῆς καὶ κριτῆς
 Ἰσραὴλ 9, 24. πόλις ἐν Πόντῳ
 453.
 Σανταβαρηνὸς Θεόδωρος, ἐπίσκοπος
 Εὐχαΐτων 145, 23.
 Σάουβος ποταμὸς Οὐγγαρίας 194,
 25. 238, 18. 269, 26. 406, 21.
 Σαοὺλ σύγχρονος καθ'ὅψω Ἑρακλει-
 δῶν 8, 1. πρῶτος χριστὸς βασι-
 λεὺς Ἰσραὴλ 10, 7.
 σαπρόγγηρος, ἐπωνυμιον Ἀνδρονίκου
 Κομνηνοῦ 338, 9.
 Σαρχκηνοὶ 111, 12. 120, 10. 144,
 10. 203, 15. 385, 2. 393, 20.
 397, 30. 398, 11. 433, 23. ἐν
 ΚΠ. 439, 17. βλ. μιτάτον, Τοῦρ-
 κοὶ, Πέρσαι, Μουσουλμάνοι.
 Σάρδις κόμη Μυσίας 24, 8.
 Σάρδεις αἰ, 530, 15. 530, 24. 540.
 μητροπολιτῆς 511, 14.
 Σαρδικὴ 194, 7. ἡ νῦν Τριαντίτσα
 242, 5. 255, 5. 264, 28. 268,
 22. 269, 4.
 Σαρμάτι 32, 10.
 Σάρος (γρ. Κάρος) αὐτ. 40, 6.
 Σατύρου θέσις καὶ μονὴ ΚΠ. 131,
 4. 143, 21.
 Σάχ (ἡγεμιὼν Περσίας). Ἰσμαήλ
 605. 607. 608. Κουλιῆς 597.
 598. Χαϊντάρ 605. 606. Τζου-
 νετῆ Τζουνεϊτής 605. βλ. Οὐζοῦν.
 Σαχισάχ υἱὸς σουλτάν Βαϊαζήτου
 590, 11.
 Σγουρὸς Λέων δεσπότης Ἄργους
 453, 27.
 Σεβαστεία Καππαδοκίας 249, 2.
 250, 21.
 Σεβαστειανὸς συγκλητικὸς Ῥωμαῶς
 68, 29. συγγενεὶς τοῦ χρονο-
 γράφου 344, 6. 347, 10.
 σεβαστοκρατόρων βαθμὸς 546, 18.
 σεβαστοκρατορικὸς στέφανος, 414,
 10.
 σεβαστοκράτωρ, ἀξίωμα καινισθὲν ἐπὶ
 Ἀλεξίου Κομνηνοῦ 177, 10. 254,
 20. 469, 1.
 Σεβαστοκράτορος οἰκία ΚΠ. 411,
 1.
 σεβαστὸς, ἀξίωμα ἀπὸ Ἀλεξίου
 Κομνηνοῦ καινισθὲν 172, 28.
 263, 6.
 Σεβήρχ σύζυγος Οὐκλαντινιανοῦ 58,
 21. 60, 6.
 Σεβῆρος ἢ Σευῆρος Σεπτίμιος αὐτ.
 32, 30. 33, 30. Βελέριος αὐτ. 30.
 41, 29. συγκλητικὸς Ῥωμαῶς 53,
 10. αἰρετικὸς ἰδ' Ἀκέφαλος 90,
 20. Σεβηρικανοὶ αἰρετικοὶ 94, 14.
 Σεδεκίας, ὁ ἐκ Μανθανῶν μετονομα-
 σθεὶς βασιλεὺς Ἰσραὴλ, 13, 6.
 14.
 Σεδεκίων ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49,
 4.
 Σέζερ τὸ, φρούριον Συρίας, 202-
 203.

- Σενάρ 11, 21.
 σέκρετον τῶν οἰκισακῶν 312, 31.
 σελέντιον, κατηχητήριος λόγος, 302, 1.
 Σελεύκεια 197, 7. 217, 23.
 Σελευκος Νικάτωρ 18, 4.
 Σελήμης σουλτάνος 576, 20. 598. 599. 600. 601. 604.
 Σεμεγάρ κριτής Ἰσραὴλ 9, 11.
 σεμνέον, μονή, 224, 17· βλ. φροντιστήριον.
 σενάτον ΚΠ. 48, 3.
 Σεναχηρείμ Ἀσσύριος κατὰ Ἰουδαίων 12, 20.
 Σέξτος Ἐμπειρικὸς 32, 16.
 Σέρβια τὴ, πόλις Μακεδονίας, 527, 1. 529, 17.
 Σερβία 237, 3. 238. 260, 27, κράλης 451, 1. 575, 21. 579, 4. βλ. ἀρχιζουπάνος.
 Σερβίλιος Τούνιος (γρ. Ἰούνιος) 23, 2.
 Σέρβοι 193. οἱ Τριβαλοὶ 193, 15. 236, 28. 237. 242, 7. 272, 28. 406, 16. 531, 25. 532. 561. 2. χαρακτηρισμοὶ τοῦ ἔθνους 193, 17.
 Σέργιος πατριάρχης ΚΠ. 107, 22. 108. 114, 14. ἀνεψιὸς Φωτίου, μοναχὸς καὶ εὐνοούμενος Ρωμανοῦ Α' 151. Μανουηλίτης πατριάρχης ΚΠ. 158, 31. 159, 2.
 σεργούνιδες (μεταναστὰι Ἕλληνες εἰς ΚΠ.) 571, 13. 584. 585, 8, 592, 2.
 Σερνία φύζυγος Στιλγῶνας 68, 15.
 Σερούχ υἱὸς Ραγᾶ 6, 14.
 Σέρραι 349, 16. 365, 10, 366, 26· 470, 2. 474, 29. 491. 492, 497, 24. 516. 518, 21. 540, 22. 575, 31. 579, 15. 601, 26.
 Σηθ υἱὸς Ἀδὰμ 4, 26. 5, 1. Κατάν 6, 3. πλᾶξ λιθίνη 6, 3. βλ. ἄστρα, ἀστρονομία, Σκληρός.
 Σηλυβρία 58, 6. 90, 28. 571, 17. 603.
 Σήμ υἱὸς Νῶε 5.
 σημαία βασιλική 526, 16. ἱερὰ εἰς ἐπανάστασιν 312, 22. ἡνεμωμένη καλάμω 320, 31.
 σηρικὰ ἐνδύματα 192, 2.
 Σηστός 274, 28.
 Σολάβος Βούλγαρος, ἄρχων Μελνίκου 472.
 Σίβυλλα Δελφική, σύγχρονος κριτῶν Ἰσραήλ, 9, 21.
 Σίγηνα θέσις ΚΠ. 162, 9.
 Σιγὸς ποταμὸς 420, 12.
 Σιγρηνή πόλις Μυσίας 476, 30. 488, 11.
 Σιδηρᾶ, θέσις ΚΠ. 93, 20.
 σιδήρια σπινθηρακίζοντα 199, 29. ἐκपुरούμενα 200, 8.
 Σίδηρος, σύνθημα ἐν ἐχθρικῇ συμπλοκῇ, 254, 5.
 Σικελία 111. 113. 328, 30. 344, 15. 346. 347. 348. 353, 7. 398, 31. 418, 23. Ρογέριος 240. 247, 26. τύραννος 223, 16. βλ. Ταγκρέ. ρήξ 282. Μαμφρέδος 538, 11.
 Σικελικὸν πελαγὸς 280, 14.
 Σικελοὶ 228. 229. 230. 231. 240.

241. 345. 346. 347. 348. 353,
7. ἐν Κερκύρῃ 228—236. Σιζε-
λιῶται 364. 365. 366. 367.
368. 371. 375, 11.
- Σικουωνίων βασιλεία σύγχρονος Ἰ-
σαὰκ 7. 11.
- Σικιδίτης Μιχαὴλ μάγος 266, 28.
267. αἰρετικὸς 267. 30. 426,
19.
- Σίλβζ, θῶεν Παλλάδιον Ρώμης, 21,
30.
- Σιλβεστρος Ρώμης ἐπίσκοπος 45.
46, 16. διάταξις Κωνσταντίνου
53, 5.
- Σιλβία βλ. Ρέα.
- Σίλβιος υἱὸς Αἰνείου 20.
- Σίμων ἀρχιερεὺς 27, 6.
- Σινᾶ μονή 508, 20.
- Σινώπη 119, 6. 572, 2.
- Σιρέτζιον, κόμη Μακεδονίας. 576,
11.
- Σίρμιον 39, 2.
- Σιρτάκιοι 599.
- Σισίνιος πατριάρχης ΚΠ. 70, 21.
158, 29.
- Σιωσῆς ἀρχιερεὺς 17, 2.
σκάκοι (ραβδισμοί) 577, 13.
- Σκεντέρμπεϊς γαμβρὸς σουλτάν Σε-
λίμ 609, 9. Ἀμουρούτζης 596,
5.
- σκευή (πυροβόλον) 567, 13.
- σκήπτρον (φλάμπουρον) 568, 22.
593, 29.
- Σκληρὸς Βάρδας ἀντάρτης 157. συγ-
γενής Βασιλείου Μακεδόνας 158,
10. δ ἐπιλεγόμενος Σῆθ μάντις,
266, 28. 267. 354, 15.
- σκόπος (πυροβόλον) 568, 2.
- Σκόπια, πόλις Θράκης, 406. 16.
494, 24.
- Σκουτάριον Βοσπόρου 304. 434, 29.
564, 7. ἀργεῖα (πικλάτιον) κητὴ
Δάμακην ὀνομαζόμενα Σκ. 304,
7.
- Σκουταριώτου σημείωμα κατὰ Ἀρ-
γυροπούλου 308, 28.
- σκουτέριος (δορυφόρος) στρατιωτικὸν
ἄξιωμα 529, 4. 531, 31.
- Σκυθαὶ Ἀβχαρς 108, 18. Χάζχροι
122, 29. Πατζινάκοι 191, 20.
192. 193, 6. πολεμικὴ τακτικὴ
192, 13. 193. Οὔγγροι 230, 28.
239, 3. οἱ πέραν τοῦ Ἰστρου,
Κομάνοι. 283, 31. 341. 347,
10. 373. 384, 24. 386, 7. 403.
406, 15. 411, 17. 418, 19. 422.
480. ἀλήτηι 480, 30. 481. 486.
28. 487. εἰσβάλλουσιν εἰς Μακε-
δονίαν 523. 524. Τάταροι Κρι-
μακίς 598, 20. βλ. Οὔγγροι,
Οὔννοι, Πατσινάκοι, Γχυροσαῦθαι,
Ἵπερβόραιοι.
- Σκυθικὸν, οἱ Ἀβχαρς, 108, 18. οἱ
Πατσινάκοι 193, 6. ἐν ὑψηραῖς
Λατκάρων 519, 25. 529, 2.
φάλαγγ 202, 14. βλ. Σκυθαὶ.
- Σκύλλα 241, 16.
- Σκυλοϊωάννης, ἐπώνυμον Ἰωάννου
ἡγεμόνος Βλάχων, 460, 7.
- Σμιλῆκια θέσις καὶ μονὴ ἐν Μυσι-
κῆ Ολύμπῳ 158, 27.
- Σμολέων θεμα 426, 7.

- Σμύρνη 505, 13.
 Σογδιανὸς βασιλεὺς Περσίας 17, 16.
 Σολομόντιος βῆλος μαγική 266, 3.
 Σολομῶν υἱὸς Δαυτῆδ 10. σοφία καὶ
 παροιμίαι αὐτοῦ 10, 20. ἐπίσκο-
 πος Λαοδικείας 253, 31.
 Σοροῦ ἁγίας ναὸς ΚΠ. 101, 23.
 Σούβλεον, φρούριον ἐν Ἀσίᾳ, 283,
 20. 292, 15. 293, 30.
 σοῦδα (τάφος), 571, 5.
 Σουλεϊμάνης σουλτάνος 598, 14.
 σουλτάν, σουλτάνος Αἰγύπτου 276,
 22. Ἰκονίου 220, 10. 249. 250,
 6. 282, 11, 283. 26. 291, 20.
 294. 530, 30 βλ. Ἰκονιεύς.
 σουμπασίδες, Τοῦρκοι ἀξιωματικοί,
 597, 23.
 Σοφία ἁγία 101, 15. σύζυγος Ἰου-
 στίνου Β' 101, 8. 104, 23. Χρι-
 στοφόρου Λακαπηνοῦ 149, 28.
 Σοφίας Θεοῦ Λόγου ναὸς κτισθεὶς
 ὑπὸ Κωνσταντίνου 48, 4. ὑπὸ
 Ἰουστινιανοῦ 95, 7. 123, 1. με-
 γάλῃ ἐκκλησίᾳ, μεγιστον τέμενος
 195, 27. 272, 22. 284, 4. 311,
 16. 357, 11. δῆμοις καὶ βεβή-
 λωσις ὑπὸ Σταυροφόρων 449.
 555, 2. 562, 7. τέμενος Ἰσμαη-
 λιτῶν 590, 8. βλ. Μεγάλη ἐκ-
 κλησία.
 Σοφιανῶν λιμὴν ΚΠ. 411, 1.
 Σοφίας τὰ, παλάτια ΚΠ. 101, 19.
 104, 23.
 Σοφονίας προφήτης Ἰσραὴλ 13, 10.
 Σπαρτηνὸς Θεσσαλονικεὺς 495, 5.
 496.
 Σπαρχίδες, Τοῦρκοι Στρατιῶται, 597,
 19.
 Σπεύσιππος ὁ φιλόσοφος 17, 26.
 Σπυριδωνάκης Ἰωάννης Κύπριος ἀν-
 τάρτης 430, 22.
 Στάγειρα ἡ νῦν Μάκρη 413, 25.
 472, 31. βλ. Μάκρη.
 Σταδία πόλις? Ἀσίας 476, 19.
 Σταίφωτος, τροφεὺς Ρωμύλου, 20,
 25.
 Στανὸς κώ. η Θράκης 544, 14.
 Σταρβολα κώμη Θράκης 498, 8.
 Στασηνὸς γαμβρὸς Ταρχανειώτου
 471, 2.
 στασιῶται δημοκῆποι 427, 8.
 στατήρ ἀργύρεος 293, 26.
 Σταυράκιος υἱὸς Νικηφόρου αὐτ.
 130, 10.
 σταυρικῆ σιμείῳ ἐφοπλιζεσθαι 315,
 30.
 Σταυροῦ τιμίου εὐρεσις 52, 21. ζύ-
 λον 108, 11. ὕψωσις, ἑορτὴ 354,
 26. 526, 28.
 Σταυροφορῆαι προκαλοῦνται ὑπὸ Ἀ-
 λεξίου Κομνηνοῦ 184, 30. 185,
 7.
 Σταυροφόροι 432. 433. 435. δευ-
 σι ΚΠ. 449.
 σταυροφορῶ 385, 1.
 Στάχης πρῶτος ἐπίσκοπος Βυζαν-
 τίου 48, 31.
 Στειριόνης Ἰωάννης ναύαρχος 420.
 Στεῖρου τὰ, ναὸς ΚΠ. 145, 10.
 Στελεγίων ἐπίτροπος Ὀνωρίου 68,
 11.
 Στενίμαχος ἡ καὶ ὁ, 426, 31. 494,

20. 513, 1. 515. 518. 31. 519, 4. 520, 5. μονή 582, 4.
- Στενή τὰ ποταμοῦ Μαιάνδρου 330, 28.
- Στενὸν Βοσπόρου 583, 7.
- Στέφανος αἰρετικὸς 114, 17. οἰκέτης. Ἰουστινιανοῦ Β' 117, 8. πατρι- κιος 118, 5. ὁ νέος μάρτυς 124, 25. υἱὸς Βασιλείου Μακεδόνος, πατριάρχης ΚΠ. 145, 16. 146. μητροπολίτης Ἀμυσσίας πατριάρ- χης ΚΠ. 150. υἱὸς Ρωμικοῦ Α' 149. 152. ἔργων ἢ ρῆξ Οὐν- νων ἢ Οὐγγρων 254. 255.
- Στηθάτος Κωνσταντῖνος, ἀπυρλό- γων ὁ δοκιμώτατος, 132, 3.
- στῆλαι (ἀγάλματα) γυναικόμορφοι ΚΠ. Ρωμ.ία καὶ Οὐγγρ.ισσα 268.
- στειχάριον 132, 3.
- στοιχείον, ἀγάλμα μαγικόν, 442, 15.
- στολή στενή καὶ σχιστή βλ. καθί- δια· ἰσθάφινος 322. 14. γολο- βάφινος 292. 7.
- στόλου γρήματι δαδόμενα εἰς τὰς ἑλληνικὰς νήσους 221, 16. βλ. μέγας δούξ.
- Στουδίου ἔργων Ρωμ.ῶτος ἐν ΚΠ. 53, 11. μονὴ Στουδίου ἢ Στου- δίων 147, 22. 156, 29. 162, 6. 165, 12. 170, 27. 390. 31. 554, 31.
- Στούμπιον, φρούριον Θράκης, 406, 6. 494, 23.
- στραταικί. αἰ σκολαί, 513, 9.
- στρατεύματα τοπικὰ 529, 26. βλ. Στρατιώτης.
- στρατηγὸς ναῶς 292, 28.
- Στρατηγόπουλος Ἀλέξιος 501, 8. 515, 24. 536, 23. μέγας δομέ- στικός 539, 29. 545. κῆσαρ 546, 21. 550, 17. 551. 553. 539, 29. Κωνσταντῖνος υἱὸς αὐ- τοῦ 536, 24. ἀδελφὸς 539, 31.
- Στρατιώτης 106, 8. 369, 7. ἐπι- χῶριοι 407, 10. 447, 22. 494, 16. καλὸς 565, 20. 574, 25. βλ. στρατεύματα.
- στρατιωτικοὶ κατὰλογοι 230, 19.
- στρατοπεδάρχης μέγας 521, 30.
- στρατοπέδου Θεοδώρου Β' περιγρα- φὴ 525.
- στρατοῦ φύλαξ 302, 20.
- Στροβὸς, κώμη Μακεδονίας, 498, 8.
- Στρούμιτσα ἢ Στρούμιτσα, κώμη Θράκης 422, 20. 430, 30. 518, 19.
- Στρομῶν 365. 487, 7. 516, 28.
- Στροφνὸς Μιχαὴλ δούξ τοῦ στόλου 434, 1.
- Στυπειώτης Θεόδωρος 220, 2. ἐπὶ τοῦ κωνικλείου 221, 22. 246. 247. 248, 9.
- σκολαί. αἰ ὑστερον στραταικί, 513, 9. δομέστικός 152, 26.
- Σχολάριος Γεώργιος κριτὴς 572, 16. μοναχὸς Γεννάδιος καὶ πα- τριάρχης ΚΠ. 574.
- σκολαῖον γραμματικῶν μέγιστον ἐπὶ Βασιλείου Μακεδόνος ἐν ναῶν ἔγλου Ἡλιοῦ ΚΠ. 145, 12. ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Θεοδώρου Β' ἐν ναῶν ἔγλου

- Τρύφωνος 512, 5. διδασκαλέτον ἐν ΚΠ. ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ 178, 4.
 συγγενεῖς βασιλέως 218, 20. βλ. οἰκιακοί.
 σύγκλητος ΚΠ. 110, 15. 154, 20. 155, 9. 167. 31. 171, 18. βουλῆ, 218, 21. βλ. γερουσία.
 Συκλὶ αἰ. προάστειον ΚΠ. 49, 13.
 σύμβολον πίστεως 81, 20.
 Συναδηνός βλ. Ταρχυνειώτης.
 Συνέσιος Λέων 340, 1.
 Σύνοδοι αἰ. θέσις ΚΠ. 440. 5.
 σύνοδος Β' ἢ ἐν ΚΠ. 63, 12. ἐν Ἐρέσῳ 76, 19. ἢ λεγομένη Ἀηστρικὴ 77. ὑπὲρ συνόδου Χαλκηδόνος 89, 23. κατὰ Ὀριγένης 96, 4. 99. ἔκτη κατὰ Μονοθελητῶν ἐν ΚΠ. 114. ἐν Ρώμῃ 111, 17. ἐν Τρούλλῳ ἢ Πενθέκτη 115, 6. ἢ ἐν Βλαχέρναις δαιμονικῇ καὶ ἀνέρος κατὰ εἰκόνων, 124, 21. ἑβδόμη ἢ ἐν Νικαίᾳ Β' 127. 128. ἐπὶ Μανουῆλ Κομνηνοῦ 302, 29. βλ. Νίκαια, Χαλκηδών.
 Συρίξ 9, 1. 18, 4. 25, 9. 39, 23. 144, 9. 204, 27. 209, 10. 212, 4. 245, 2. 499. Κολλῆ 200, 14. 228, 14. 397, 26.
 Σύροι 200, 21. 209, 21. κίτιοι: Ἀντιοχείας 245, 15.
 Σύρροια τὰ, κόμη Μυσίας? 530, 14.
 Σφραγιζῆς 530, 2.
 Σωζόπολις Παμφυλίας 190, 26. 191, 16. 327, 23.
 Σωσάνδρων μονῆ 509, 17. 534, 26. 537, 5.
 Σωσθενίου ναὸς 48, 7. μονῆ 373, 13.
 Σωσκός, κόμη Θράκης, 548, 11. 544, 15.
 Σωτήρος ναὸς ἐν Χαλκῇ 156, 13.
 Σωφρόνιος πατριάρχης Ἰεροσολύμων 109, 26.
 ταβελλίων 394, 19.
 Ταγέσιον, φρούριον Αἰγύπτου, 275, 2.
 Ταγκρέ, Ταγκρές, Ταγκρέδος, ρῆθ' Σικελίας 366, 20. 398, 31. 420, 4' Τάξατα τὰ, ἢ πάλαι Κολώνεια, 220, 6. 396, 9. βλ. Ἄξαρα. ταξίδιον (ἐκστρατεία 168, 2.
 Τάκιτος αὐτ. 39, 18.
 Ταμίαθι τὸ, 273, 24. 275. 276. βλ. Θεομήτορος.
 Τανισμάνιοι Ἀρσικίδαι, Περσαρμένιοι 205, 13. κατάργων Καππαδοκίας 195, 31. 196, 1. βλ. Μουχοῦμετ Κασταμόνος.
 Ταράσιος πατριάρχης ΚΠ. 127, 8. 130, 8.
 Ταρχύνιος Σούπερβος 23.
 Ταρσία, κόμη Βιθυνίας, 318, 14. 401, 4. 541, 3.
 Ταρσός, μητρόπολις Κιλικίας, 56, 17. 144, 7. 197, 10. 243, 4. 261, 28. 263, 18. 341, 22.
 Ταρχυνειώτης Συναδηνός 471, 1. Νικηφόρος ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ μέγας δομestικός 481, 17. 487, 25. 500, 29.

Ταρωνίτης Γρηγόριος πρωτοβαστα-
 ριος 188. 20.
 τατᾶς αὐλῆς 529, 6.
 Τατιανὸς ἑπαρχος αὐλῆς 67, 8.
 Ἰλλυριῶν 79. 80.
 Τατίσιος Κωνσταντινός 401, 13.
 Ταυροκόμη 385, 20. Ταυροκόμος
 384, 20.
 Ταῦρος κίων, 451, 20.
 Ταυροσκόποι 352, 25.
 Τάφος ζωοποιός (Χριστοῦ ἐν Ἱερε-
 σολύμοις) 209, 17. Ζωοδόχος 212,
 13. 214. 215. 216.
 τειχεώτης (ἐπιστάτης τειχῶν) 140,
 21.
 τέμπλα ναῶν 166, 9.
 τέρας τεκνὸν ἐν Προποντιδί 308, 13.
 Τέρβουλις ἔργων Βουλγαρίας 117,
 9.
 Τερβίνθος νῆσος καὶ μονὴ πατριάρ-
 χου Θεοδοσίου 317. 3. 327,
 10.
 Τέρνοθος ὄ, 417. 480. τὸ Τερνόθον
 468, 14. 533, 12. ἀργιερὸς
 αὐτόνομος 478, 18. 481, 22.
 Τεσσαράκοντα μνηστῶν ναὸς ΚΠ.
 105, 3. 352. 361, 30. 363. 7.
 411, 5.
 τέταρτον καὶ ἡμισυ, κληρὸς Βενε-
 τῶν ἐν διανομῇ Βυζαντινοῦ κρά-
 τος, 453, 21.
 τετραγμῖα αὐτ. Λέοντος τοῦ Σο-
 φοῦ 146, 28. 150, 22. σκάνδα-
 λον καὶ σῆμα ἐκκλησιαστικόν,
 150, 21. τόμος ἐνώσεως ἀποσι-
 σθέντων 150, 22.

τέτρωρον ἄρμα ἀργύρεον ἐπίγρυσον
 ἐν Οὐρίμβω βασιλέων 272, 14.
 Τευρίζι, πρωτεύουσα Περσῶν, 578,
 12. 608.
 Τζάντζης στρατηγὸς Μακεδονίας
 139, 24.
 τζαχαγιάδες, τουρκικὸν ἀζίωμα, 600,
 29.
 Τζέμ σουλτάνος 589, 29. 590. 591.
 592, 16.
 Τζέπαινα, φρούριον Θράκης, 494.
 20. 513, 1. 515. 518, 31. 519,
 4. 524, 25. 525. 1,
 Τζίαρχ ἡ, πάλαι Ἰάδαρχ, 434, 8.
 τζιθούδα ἡ, εἶδος πλοίου, 568, 9.
 Τζιθρίτζη τοῦ, κλεισούρα 255. 286.
 287. 288. 289. 292.
 Τζικανόλης Γουδελης 253, 31.
 Τζιμισχῆς Ἰωάννης ὑποστράτηγος
 καὶ συγγενὴς Νικηφόρου Φωκᾶ
 153, 25. 154, 30. 155. 156.
 αὐτ. 156. 256, 29.
 Τζιν-ζουλούκης Βασίλειος χερτου-
 λάριος 216, 18. 242, 26.
 Τζιντιδες ἢ Τζιτιδες 597, 4. 609,
 βλ. Καρχμανιώται.
 Τζιρβῶν 495, 7.
 Τζίτας ἐκτομίας 325, 27.
 τζουλούκνες, ὑπηρεταὶ Στρατιωτῶν,
 492, 26.
 Τζουρουλές, πόλις Θράκης, 479, 6.
 481, 3. 482, 28. 483. 498.
 Τιβέριος βασιλεὺς Λατίνων 20, 4.
 αὐτ. Ρωμαίων 27. 28. αὐτ. ἐν
 ΚΠ. 103, 24. 104. 105. 106.
 20. ὡς Κωνσταντος 111, 23.

- 113, 22. υἱὸς Ἰουστινιανοῦ Β' 115, 1.
- Τιγράνης υἱὸς Ἀλεξάνδρου 27, 9.
- Τίγρις ποταμὸς 212, 7.
- Τιμισοκλῆς ἐπαρχὸς Ρώμης 36, 21.
- Τιμόθεος ἱστορικὸς 25, 18. πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 63, 17. ΚΠ. 90, 16. 91, 1. 94, 11.
- Τίτος αὐτ. 29, 24. 30, 3. Β' 84. ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 20.
- Τύχος Κωνσταντίνου ἄρχων Βουλγάρων 533, 19. 547, 27.
- Τομκλήδες (Ἰθωμανοί) 583, 26. βλ. Ὀτμυλίδες.
- τόμοι δημοσίων λόγων (κατάστιχα κράτους) 408, 10.
- τόμος συνοδικὸς περὶ γάμου 150, 25. περὶ ἀναθέματος θεοῦ Μωάμετ 303, 18.
- τοξόται Ρωμαῖοι 544, 2.
- Τόριξ (Doria) εὐγενὴς Γενοβίτης 559, 3.
- Τορνίκης Δημήτριος 329, 27. 487, 20. Κωνσταντίνος 515, 25. 536, 25. σεβαστοκράτωρ 546. 548, 13. 549, 19.
- Τορούσης ἄρχων Ἀρμενίας 243, 7. 262.
- Τουλκατήριδες ἢ Τουλκατηριδῆες Καραμανιώται 591, 9.
- Τούνιον, φρούριον Αἰγύπτου 275, 2.
- Τοῦρκοι οἱ καὶ Πέρσαι 167, 23. 168, 2. 169, 20. 183, 27. 191. 226. 227. 228, 8. 229. 230. 231. 240. 241. 245. 248. 253.
254. 285, 1. 286. 287. 288-340, 44.
- Τοῦρκοι σουλτάνοι, 555, 9.
- Τουστουνίας (Giustiniani) Γενοβίτης 567, 22. 568.
- Τραϊανὸς αὐτ. 30.
- Τραϊζινοῦπολις 459, 24.
- Τράλεις αἱ 294, 11.
- Τραπεζούντα ἡ, 578, 25. 579, 6. 606, 16. βλ. Τραπεζοῦς.
- Τραπεζοῦντιοὶ ἐν ΚΠ. 578, 25. 580. βλ. Συμεὼν πατριάρχης.
- Τραπεζοῦς 165, 22. 205, 2. 453, 15. 561. 578, 25. 590, 13. ἄρχων 308, 29. βασιλεὺς βλ. Κομμηνῆς Δαυὶδ.
- Τριάδιτζα καὶ Τριαδίτζα, ἡ πάλαι Σαρδική, 242, 5. 387, 3. 406, 4.
- Τριβαλοὶ, οἱ Σέρβοι, 193, 15.
- τρίκλινος μέγας ὁ Ἰουστινιανὸς 115, 1. μονῆς 136, 19.
- Τρίκογγον θέσις ΚΠ. 65, 9.
- τριουμβιράτωρ 24, 13.
- Τρίπολις Λιθύης 32, 30. Ἀσίς 200, 19. 489, 27. 530, 19. κόμης 200, 19.
- Τρισχιῶν ἕμνου ἀποκάλυψις 75. 90, 19.
- Τρήψυχος Βασίλειος 266, 20. Κωνσταντίνος 331, 20. 334, 1. 348, 7.
- Τροπαιοφόρος, ὁ ἅγιος Γεώργιος, 409, 23.
- Τρύφων πατριάρχης ΚΠ. 150, 9.
- Τρύφωνος μάρτυρος ναὸς ἐν Νικαίᾳ

512. ὑπόγειος 512, 9. ἀνασκευάζεται καὶ μεταβάλλεται εἰς σκολεῖον ὑπὸ Θεοδώρου Β'. 512, 5.
- Τρωϊκὸς πόλεμος ἐπὶ Ἰλλί ἱερέως 9, 28. βλ. κιβωτός.
- Τύραννος Γουδέλης 509, 10.
- Τύρνος βασιλεὺς Ρουστύλων 19, 26.
- Τύρος ἡ 385, 5. 397, 31. 398. 9.
- Υαλέας Μιχαήλ 502, 16.
- Υακίνθου ἁγίου μονὴ 466, 25. 491, 2.
- ὕδατομαντεῖα 351.
- ὕδραγωγεῖον ΚΠ. 105, 19.
- Υδράλις ποταμὸς 350, 26.
- ὕδροδογεῖον 350, 30. βλ. ἀγωγός.
- ὕδωρ θαλάσσιον κώπη καὶ ἄμμος, σύμβολα ὑποδουλώσεως περὶ ἀλασσίων πόλεων ὑπὸ Τουρκοπερσῶν 294, 9.
- Υέλιον πολίγωνιον Φρυγίας 294, 28.
- Υελοκαστέλιον, κώμη Ποντικῆ περὶ ἁλίου, 335, 31.
- ὕψισπιστὰι αὐτοκράτορος 193, 2.
- Υπάτιος πατρίκιος ἀνεψιὸς Ἀναστασίου 94, 29. δ νόθος βασιλεὺς 95, 4.
- ὕπατου ἀξίωμα 171, 18.
- ὕπεριπτάριον λινδὸν 138, 26.
- Υπέρμαχος Θεοτόκος προστάτης ΚΠ. 109, 8.
- Υρκανὸς ἀρχιερεὺς Ἰουδαίων 18, 26. 19, 13. βασιλεὺς δ' Ἀλεξάνδρου υἱὸς 26, 18. ε καὶ Ἰωάννης 26, 18. υἱὸς Ὑρκανοῦ 26, 27, 18.
- Υψηλὴ, κώμη Φρυγίας ? 531.
- Φαβία, μετονομασθεῖσα Εὐδοκία, σύζυγος Ἡρακλείου 107, 28. 108, 2.
- Φαέθοντος πτώσις καὶ ἐμπρησμός Αἰθιοπίας 9, 9.
- Φαϊάκων νῆσος 230, 25. βλ. Κέρκυρα.
- Φαίδρα σύζυγος Ἠρώδου 27, 7.
- Φαλέκ υἱὸς Ἐβερ 6.
- Φαναγουρία 116, 20.
- Φαραὼ Αἰγύπτου πατήρ Θερμοῦτιος 8, 5. βλ. Νεγαώ.
- Φαραθωνίτης βλ. Αὐδών.
- Φαρμουθί, μὴν Αἰγυπτίων, 12, 16.
- Φαρὸς ἐν Ταυρικῇ Χερσονήσῳ 116, 31. θεοίς ἐν Βοσπόρῳ 566, 8.
- Φάρου πύργος ἐν Ἀλεξάνδρείᾳ 43 σημ.
- Φάρσαλα τὰ, 485, 7.
- Φαρσαμάνης εὐνοῦχος 106, 17.
- Φάρω ἐν, νὰος ΚΠ. 307, 19.
- Φάυστα σύζυγος Κωνσταντίνου 42, 2. εἰδωλολάτριάς 44, 23. 46, 7. 48, 10.
- Φέρεπ τὸ, φρούριον Συρίας 201.
- Φεστιανὸς Ρωμαῖος 32, 22.
- φιάλη μεγάλῃς ἐκκλησίας 166, 23.
- Φιλάργιος ἀπογραφεὺς Ρωμαϊκοῦ κράτους 110, 6.
- Φιλαδέλφεια 239, 31. πατρίς Ἀγγελίων 260, 19. 293, 27. 327, 29. 328. 387, 18. 388. 395, 1. 453, 2. 455, 12. 490, 1. 502, 14. 509, 19. 565, 23. δῆμος 387, 20.
- Φιλαδέλφιον θεοίς ΚΠ. 440, 15,

- Φιλανθρωπῆνός Δούκας Ἀλεξίος 519, 2.
 Φιλανθρώπου μονῆ ΚΠ. 186, 28.
 Φιλάρετος ἅγιος ὁ Ἐλεήμων 127, 4.
 Φιλίας, προάστειον, 445, 30.
 Φιλέρημος, κώμη Ρόδου, 499, 15.
 Φιλῆς Θεόδωρος 498, 4. 536, 27. 541, 12.
 Φίληξ ἐπίσκοπος Βυζαντίου 49, 4. πάπας Ρώμης 88, 22.
 Φιλίππα θυγάτηρ Πετρίνου 262, 24. 263. βλ. Κομνηνοί.
 Φιλιππικὸς στρατηγός 105, 10. ὁ καὶ Βαρδάνης αὐτ. 116, 9. 118, 20. 119. 120, 8.
 Φίλιππος ἄρχων Ἀλαμανῶν 431, 10. 43., 14. βασιλεὺς λατίνος ΚΠ. 461, 11. 462, 9. 465. ἐπαρχος Ρώμης 36, 26. Αἰγύπτου, πατὴρ ἁγίας Εὐγενίας 37, 15.
 Φιλίππου ἁγίου ναὸς ΚΠ. 90, 27.
 Φιλιπούπολις, ἡ Φιλίππου, 194, 14. 223, 27. 230, 30. 272, 27. 344, 27. 348, 29. 349, 7. 364, 25. 386, 27. 387, 3. 390, 392. 394, 6. 406. 407, 5. 418, 17. 424, 26. 450, 22. 458, 15. 459. 491, 24. 494, 1. 503, 1.
 Φιλιστιεῖα ὑποδουλοῦσιν Ἰσραὴλ 9.
 Φιλοκάλης Εὐμάθιος πρέσβυς 181, 30. 182. 419, 11. ὁ τῶν σεκρέτων λογοθέτης 445, 16.
 Φιλομήλιον ἢ Φιλομίλιον 129, 16. 395, 24. 421, 7.
 Φιλοπάτιον (ἀνάκτορον ΚΠ.) 323, 25. 390, 29. τὸ Ἐξω 343, 4. 374, 16. Ἐντὸς 343, 6.
 φιλοσοφῶ (ὑπομένω) 163, 30.
 Φινεὲς ἔργων Ἰσραὴλ 8, 30.
 φίσκος (fiscus) 34, 12.
 φισκοσυνήγορος 34, 9.
 Φλαμίονες βλ. Φραγγῖσκοι.
 Φλαβιανὸς πατριάρχης ΚΠ. 76. 77. 78, 15. 79, 4.
 Φλαμουλίος μέγας ἐταιρειάρχης 470. 31.
 Φλαυῖος συγκλητικὸς 30, 17.
 φλέβα τέμνειν 413, 7.
 Φλωρεντία 561, 27.
 Φλωρέντιος ἄρχων Ρωμῆος ΚΠ. 53, 11. οἴκοι 53 σημ.
 φλωρία εἰς ἐκλογὴν πατριάρχου 581, 2.
 Φλωριανὸς αὐτ. 39.
 Φοινίκη 39, 23.
 Φοινικῶν πόλεις 200, 21. βλ. Φοινίκη.
 φοινικῶν Ταμιαθίου 275, 8.
 Φονεάς, θέσις ἐν Βασπόρρω 566, 8.
 Φούας πατὴρ Θωλοῦς 9, 16.
 φόρος ΚΠ. 48, 2.
 Φραβίτας πατριάρχης ΚΠ. 88, 28. 94, 11.
 Φραγγίας (Γαλλίας) ρῆξ 398, 5. 482, 12. 570, 20.
 Φραγγῖσκοι οἱ πάλαι Φλαμίονες 439, 15. 453, 17.
 Φράγγοι, οἱ Λατῖνοι, 233, 116. 334, 23. προτιμότεροι Ἑλλήνων 303, 30. 472, 7. 477. 480, 26. οἱ Γάλλοι 482, 15. 483, 7. οἱ Ἰ-

- τζλοῖ 499, 21. 500, 9. 571, 10. *φωσάτον* (fossatum) στρατεύμα, 593, ἐν ΚΠ. 546, 26.
- Φραγγοχώριον, χωρίον Οὐγγαρίας, 194, 22. 238, 18. 255, 1.
- Φρεδερίχος. Φρεδερίκος ἀνεψιὸς Κορράδου, ρήξ Ἰαλαμανῶν 224, 17. 389. 390. 418, 22.
- φρέριοι βλ. Ἱεροσόλυμα.
- φροντιστήριον ἱερὸν (μονή) 264, 30. 301, 8.
- Φρύγες 388, 10.
- Φρυγία 190. 18. 205, 5. Ἄνω 217. 13. 219, 20. 226. 8. 228, 6. 253, 22. 284, 7.
- Φ-έλιον, κόμη Θεσσαλίας, 584, 25.
- Φώκαιαι 571, 30.
- Φωκᾶ ἄγου ναὸς ΚΠ. 566, 24.
- Φωκᾶς Βάρδαξ δομέστικος σχολῶν 152, 20. πατὴρ Νικηφόρου, καΐσχυρ 155, 14. Λέων δομέστικος σχολῶν, ἀντάρτης 148. 149. Νικηφόρος στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ὅλης τῆς Ἀνατολῆς 154, 2. θρίαμβος ἐπὶ ἕλώσει Κρήτης 154. αὐτ. 155. 156, 17. 5. 256. 29. υἱὸς Βάρδαξ δομέστικος σχολῶν 152. 26. Λέων υἱὸς αὐτοῦ, στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν 152, 28. Λέων ἀδελφὸς Νικηφόρου κουροπλάτης καὶ δομέστικος 155, 15. ὁ Στρατιώτης 106. 8. ὁ Θρηϊκιος ἄνεμος 106, 30. αὐτ. 106. ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας 502, 14.
- Φωλεοὶ Κορῆων, ὄρος Συρίας, 210, 13. 211, 31.
- Φῶτα (ἑορτὴ Ἐπιφανείας) 522. δεσποτικὴ ἑορτὴ 530, 20. Φώτισμα 547, 30.
- Φώτιος πατριάρχης ΚΠ. 142. 143, 18. 145, 20. 146, 2. 151, 7.
- Χαβάρων Κωνσταντῖνος 529, 6. 530, 3. 541, 27.
- Χαγάνος Ἀθάρων 105, 25. 106. Σκυθῶν 122, 29. Χαζάρων 116, 16. 118, 22. βλ. χάνης.
- Χαζαρία 117, 26.
- Χαζαροὶ 116, 16. 118. Σκυθαὶ 122, 29.
- Χαίρμπεϊς 609, 30. 610.
- χαλάστρια, ρήγμα τείχους, 567, 24. 568, 22.
- Χαλδία 264, 11. 308, 25.
- Χάλεπ τὸ, ἡ πάλαι Βέρροια, 155, 23. 201, 11. Χαλέπι 609, 29.
- Χαλιφᾶς 490, 23.
- Χαλκῆ πόρτα, πύλη ΚΠ. 148, 2. 156, 13. 333, 18.
- Χαλκῆ εἰρκτῆ, ἀπὸ χαλκῶν πυλῶν 103, 6. 410, 3.
- Χαλκηδὼν 38, 26. 46, 24. 108, 17. 148, 3. 155, 9. 183, 5. 184, 4. 319, 7. 434, 20. λιμὴν 109, 11. σύνοδος 80, 25. 82, 23. 89, 23. 90, 3. 93, 27, 94, 4. 109, 11.
- Χαλκίς Ἰουδαίας 27.
- Χαλκοπρατεῖα θέσις ΚΠ. 105, 18.
- χαλκοῦ ὄφρευς καθαίρεισις ὑπὸ Ἐζεκιῶ 12, 19.

- Χαλούλ πασᾶς 563, 15. 564, 8. 571, 6.
- Χαλούφης Νικηφόρος στρατηγὸς Κορίνθου 229, 24.
- Χάμ υἱὸς Νῶε 5, 20.
- Χαμουζᾶς γενίτζαρος φονεύσας κράλην Οὐγγρίας 565, 10. προβιβάζεται εἰς σαντζάκμπεϊν 565, 22.
- Χαναανίων πόλις ἐκπορθοῦνται ὑπὸ Ἰησοῦ 8, 27.
- χάνης Κριμαίας 598, 20,
- Χάρτζ δ, φρούριον Φρυγίας 296, 13. χωρίον Βιθυνίας 318, 18. 483, 13.
- Χαρίορον τὸ 470, 18.
- Χαριούπολις 459, 24.
- Χαριτῶ σύζυγος Ἰοβιανοῦ 57, 22. Ουγάτηρ Τιβερίου 104, 19.
- Χαρίτων ἅγιος 39, 16.
- Χαρσέογλης ἢ Χαρσώγλης μπεγῆ, λέρμπεϊς 597, 5. 601, 21.
- Χαρσίου πύλη, ἢ πόρτα ΚΠ. 117, 13. 173, 5. πύλαι 374, 29.
- Χαρσοῦ πύλη 567, 19. 568, 26. βλ. Χαρσίου.
- χαρτουλάριος 216, 18. 348, 29. μέγας 242, 25.
- Χὰς Μουράτης 583, 19.
- Χασίσιοι Ἀχαρηνοὶ 385, 10.
- Χατούν, Ουγάτηρ Δαυὶδ Κομνηνοῦ, 578, 13. 605. 606. 607.
- Χεθρῶν 10, 13.
- χειμῶν Λίμου 519. 520. 521. Καπαδοκίας 205, 20.
- χερσῶν τεῖχος ΚΠ. 124, 10.
- Χερσῶν 115, 20. 116. 117. 118. ἔργων 118. 22. κίστρα 118, 9.
- Χηλὴ Πόντου 346, 16. 359, 13.
- χιλιετηρίς Ρώμης 37, 18.
- Χίος 281, 20. 567.
- Χιέρα 530, 28.
- Χιλικὰ, φρούριον ἐν Ἀσίᾳ, 268, 2. 462, 29.
- Χοιρόδακχοι 224, 22.
- χολοβάφινος στολὴ 292, 7.
- Χορδάται 272, 30.
- Χοσρόης βασιλεὺς Περσῶν 108.
- Χοπῆς Βασιλεὺς ἀντάρτης; 401, 3.
- χότζας (τοῦρκος ἱερεὺς) 579, 17.
- Χοτοβός, κώμη Βουλγαρίας, 494, 23.
- Χοῦμνος Θεόδωρος χαρτουλάριος 318, 29. 400, 31. 401, 1.
- Χουναβίτ (Χκονία ?) μέρος Ἀλβάνου 529, 22.
- Χουσαρνὸ ἔργων Συρίας 9, 1.
- Χράμος, κώμη Οὐγγρίας. 194, 25. 255, 16.
- χρησμός Πυθίας εἰς Αὐγουστον 25, 12. περὶ Χριστοῦ 25, 14. ἐπὶ θανάτῳ Ἰωάννου Κομνηνοῦ 211, 25. περὶ Μικνουῆλ Κομνηνοῦ 265. 342, 16. βλ. Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος Ἄγγελος Ἰσαάκιος καὶ ΑΜΑ.
- Χριστιανοὶ διώκονται ὑπὸ Νέρωνος 28, 26. Δομετιανοῦ 30, 12. 35, 30. Δεκίου 37, 24. 40. τιμῶνται ὑπὸ Μάρκου Αὐρηλίου 32, 15. Μελιτηνῆς λεγεῶνος 32, 11. προστατεύονται ὑπὸ Μαρμαίας 35, 17. τιμῶνται ὑπὸ Φιλίππου αὐτ.

- 37, 4. ἀνέχονται 40, 22.
 χριστιανοκατήγοροι οἱ εἰκονομάχοι 127, 21.
 Χριστός 25, 26. κτίσμα καὶ οὐχὶ ἐμοῦστος ὑπὸ Ἀρείου 49, 31. 50. σὰρξ ἄνους καὶ ἄψυχος ὑπὸ Ἀπολλιναρίου 64, 2. ἔνους καὶ ἔμψυχος ὑπὸ Β' συνόδου 64, 3. ψιλὸς ἄνθρωπος ὑπὸ Νεστορίου 71, 3. μὴ γνήσιος θεὸς 71, 7. θετὸς υἱὸς θεοῦ 71, 7. ἐνανθρώπησις κατὰ φαντασίαν 81, 7. προφήτης ὑπὸ Νεστορίου 71, 6. μία φύσις 76, 22. δύο φύσεις καὶ δύο θελήματα 114, 23. εἰκόνες 121. 352 4. Ἐλκόμενος εἰκὼν ἐν Μονεμβασιᾷ 409, 30. εἰκὼν ἐν Σμύρνῃ 505, 10. εἰκὼν ἐπ' ἀγορᾶς 312, 21. ναὸς ἐν Χαλκῇ 333, 19.
 Χριστοφόρος ἄξιωματικὸς Ἰουστινιανου Β 118, 25. υἱὸς Κωνσταντίνου 125, 4. Ρωμανοῦ Α' 149, 152, 9.
 Χριστοῦ τάφος διεκδικεῖται ὑπὸ Ἀκτίνων 185, 2.
 Χριστούπολις Μακεδονίας 487, 7. 491, 23.
 χρονογράφοι 37, 14. βλ. Τιμόθεος ἱστορικός.
 χρονολογία 42, 26. 63, 20.
 χρυσαργύρου φόρος 92.
 Χρυσάφιος εὐνοῦχος 76. 77, 27. 78. 79, 16.
 Χρυσῆ πόρτα, πύλη ΚΠ. 139, 28. 166, 29. καὶ Χρυσεία 554, 29.
 χρυσόβουλλος γραφὴ 216, 31. ὑπὲρ κληρικῶν μεγάλης ἐκκλησίας 216, 28. 217, 6. λόγος Ἀλεξίου Κομνηνοῦ 173. χρυσόβουλλον 59, 27.
 χρυσοεψητέιον 541, 6.
 Χρυσοκέραμος θέσις ΚΙΓ 603, 17.
 Χρυσοπόδης, ὄνομα ἵππου, 523, 18.
 Χρυσόπολις 105, 13. 148, 28.
 Χρυσόπους Ἀλαμανῆ Ἀμαζῶν 222 26.
 Χρῦσος Βλάχος ἔργων Προυτάκου καὶ Στρουμιτζης 422, 20. 423. 424. 430.
 Χρυσοστρίκλινος ΚΠ. 101, 19. 104, 27. Μανουὴλ Κομνηνοῦ 248, 6.
 χρυσοῦψῆ νήματα 394, 26. χρυσοῦφεῖς ἀετοὶ ἐν πεδίλοις 546, 19.
 Χρυσογόβωλος 256. 257, 4.
 Χῶμα τὸ, περιοχὴ Φρυγίας, 284, 12.
 Χωματιανὸς Δημήτριος ἑπίσκοπος Βουλγαρίας 468, 28.
 Χῶναι αἱ, κάστρον 531, 5. πρότερον Κολοσσαί, 284, 8. 293, 24. 296, 22. 388, 19. Ἀρχιστρατήγου ναὸς 388, 23. λευίτης 297, 9.
 χωρεῖται 171, 6.
 ψάλλται ἕλληνες 589.
 Ψελλοῦ συγγράμματτα 164, 26.
 Ψηφίδες λεπταὶ (μωσαϊκὸν) 314, 14. 409, 28.
 Ψευδαλεξιοὶ ἀντάρτης 399, 29 400, 14.

Ψευδοδιογένης ἀνταρτής 104, 12.	Ωριγένης υἱὸς ἁγίου Λαωνίδου 33,
ψυχρινός 208, 3.	11. 35, 17. 96, 4. 99, 15. 100.
ψυχρινή 206, 4.	δόγματα ἀντιχριστιανικὰ 99, 17.
Ὠγγυγος πρῶτος οἰκιστὴς καὶ κτίσ-	ἀνθεματίζεται 99, 28. βλ. σύν-
της Ἀθηνῶν 8, 22.	οδος.
Ὠγγύγου κατακλυσμός σύγχρονος	ὠρολόγια μηχανικὰ (τηλέγραφοι) 144,
Μωϋσέως 8, 21.	5. στοιχειωθέντα (μαγικὰ 144,
ΩΜΑ μυστηριώδες ὄνομα θεοῦ Ἀ-	12. 145.
γαρηνῶν 292, 30.	Ὠχος βλ. Ἄρσης, Ἄρταξέρξης.
Ὠρεῖδ ὑποδουλοῦ Ἰσραήλ 9, 13.	

33
6.
7.
4.
4.

PRIX 20 FRANCS

Venetiis, typis Chr. Triantafylli

3 2044 014 728 323

3

